

DOCUMENTE

ISTORIA ROMÂNILOR

ACTE ȘI SCRISORI

ACTE ȘI SCRISORI

(BISTRITA, BRASOV, SIBIU)

DURA COPIILE ACADEMIEI ROMÂNE

1801-1825

1825

DOCUMENTE

privitoare la

STORIA

ROMÂNILOR

culese de

Eudoxiu de Hurmuzaki

Publicate sub auspiciile Ministerului Cultelor și al Instrucțiunii și ale Academiei Române

Volumul XV

ACTE ȘI SCRISORI

DIN ARHIVELE ORAȘELOR ARDELENE

(BISTRITA, BRAȘOV, SIBIIU)

PUBLICATĂ

DUPĂ COPIILE ACADEMIEI ROMÂNE

DE

N. IORGA

PARTEA II

1601–1825

BUCUREȘTI

1913

DOCUMENTE

privitoare la

STORIA

OMÂNILOR

VOLUMUL XV AL COLECȚIEI „HURMUZAKI“

ACTE ȘI SCRISORI

DIN ARHIVELE ORAȘELOR ARDELENE

(BISTRITA, BRAȘOV, SIBIIU)

PUBLICATE

DUPĂ COPIILE ACADEMIEI ROMÂNE

DE

N. IORGA

Sub auspiciile Ministerului Cultelor și al Instrucțiunii și ale Academiei Române

PARTEA II
1601–1825

BUCUREȘTI
1913

DOCUMENTE

Publicat de

1956

STORIA ROMANA

VOLUMUL XV AL COLECȚIEI "HUMANITATE"

Publicat de

Publicat de

ACTE ȘI SCRISORI

Volumul XV

ISTORIA ROMANA

ACTE ȘI SCRISORI

Publicat de

DUPĂ COPIILE ACADEMIEI ROMANE

ISTORIA ROMANA

N. 1080

DUPĂ COPIILE ACADEMIEI ROMANE

Publicat de

N. 1080

PARTEA II

1601-1825

1601-1825

1956

TABLA MATERILOR

1601. Păharnicul Barnovschi către Bistrițeni, despre Sărbii prădalnici ai lui Mihai-Vodă. No. 1604, pag. 779.
- 1601 (c.), 11 Februar. Popa Vasian Beuz și fiul său Nicolae către Bistrițeni, despre un omor. No. 1605, pag. 780.
- 1601, 2 April. Sigismund Báthory către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova ce are. No. 1606, pag. 780.
- 1601, 4 April. Sigismund Báthory către Bistrițeni, despre veștile trimise de ei. No. 1607, pag. 781.
- 1601, 17 Maiu. Moise Szekély către Bistrițeni, despre ovăsul ce-i este de nevoie și care nu trebuie să cadă în mâinile Moldovenilor. No. 1608, pag. 781.
- 1601, 6 Iunie. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre solia și darul lor la „bucuria” lui. No. 1609, pag. 782.
- 1601 (c.), 8 Iunie. Dima Portar de Suceava către Bistrițeni, pentru niște cuie de șindilă. No. 1610, pag. 783.
- 1601 (c.), 17 Iunie. Simion dregătorul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre strânsoarea ce trebuie dată unui tâlhar. No. 1611, pag. 784.
- 1601 (c.), 27 Iunie. Vornicul de Suceava către Bistrițeni, despre o vânzare de boi. No. 1612, pag. 784.
- 1601 (c.), 4 August (?). Simon, judele Bistriței, către „dregătorii vecini”, pentru un hoț ce eră să fie spânzurat și a fost „descumpărat” și „scos de la ștreang”. No. 1613, pag. 784.
- 1601, toamna. Crăstea Vornic de Câmpulung și Marco Mare-Vameș către Bistrițeni, despre plecarea Nemților și voia de negoț. No. 1614, pag. 785.
- 1601 (c.), 28 Octombrie. Costea de Lucavăț și Grigore Cazacul dau mărturie pentru un cal. No. 1615, pag. 785.
- 1601 (c.), 21 Novembre. Egumenul Galerie de Slatina către Bistrițeni, pentru o afacere de negoț. No. 1616, pag. 786.
- 1601 (c.), 22 Decembrie. Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre ridicarea vămii. No. 1617, pag. 786.
- 1601 (c.). Miron Stârce, Vornic de Suceava, către Bistrițeni, pentru o afacere privată. No. 1618, pag. 786.
- 1601 (c.). Gheorghe, dregătorul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre niște „Români” închiși. No. 1619, pag. 787.
- 1601 (c.). Simion, dregătorul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre niște hoți prinși. No. 1620, pag. 787.

- 1601 (c.). Simionel, Vornicul de Câmpulung, Vasile Romășcel și Vasile Tălmăciu, goștinari ai Sucevei, către Bistrițeni, despre o hoție. No. 1621, pag. 787.
- 1601 (c.). Vasile Tălmăciu, dregător de Câmpulung, și Grigore din același loc către Bistrițeni, despre vești. No. 1622, pag. 788.
- 1601-2. Agathon, egumenul de Moldovița, către Bistrițeni, despre o afacere privată. No. 1623, pag. 788.
1602. Raport către Basta, despre cele întâmplate în părțile Bistriței după plecarea lui. No. 1624, pag. 788.
- 1602, „Duminecă“. Petru Zok către Bistrițeni, despre sosirea Tatarilor la Nipru și hrana dată din Moldova. No. 1625, pag. 790.
- 1602, 8 Mart. Andreas Umendt (Amend) către Bistrițeni, despre ciuma și războiul din Maramurăș, despre retragerea sa în mănăstirea Moldovița și convorbirea cu Domnul. No. 1626, pag. 791.
- 1602, 12 April. Andreas Umendt (Amend) către Bistrițeni, despre pricinile zăbăvii întorsului său. No. 1627, pag. 791.
- 1602, 12 Maiu. Andreas Umendt (Amend) către Bistrițeni, despre același lucru și porcii ce doresc ei să cumpere în Moldova. No. 1628, pag. 793.
- 1602, 9 Iulie. Meinhard Patho către Bistrițeni, despre o afacere tainică, poate privitoare la noi, despre Tatars, despre Moldovenii din oaste și anume gânduri rele ale lui Basta. No. 1629, pag. 794.
- 1602, 13 August. Basta către Bistrițeni, despre întoarcerea lui Simion Movilă și așezarea în Scaun a lui Radu-Vodă. No. 1630, pag. 795.
- 1602, 18 August. Gheorghe Basta către Bistrițeni, scutindu-i pentru pagubele aduse lor de războaie și de ciumă, dar cu îndatorirea de a păzi trecătorile către Moldova. No. 1631, pag. 796.
- 1602, 30 Septembrie. Sultanul către Moise Székely, care s'a ridicat ca să scape țara de Nemți, acordând iertare de bir săracilor din Ardeal și arătând că-i va da, la nevoie, ajutor de Turci și Tatars. No. 1632, pag. 797.
- 1602, 10 Octombrie. Basta către Bistrițeni, despre înfrângerea Turcilor în Țara-Românească, No. 1633, pag. 798.
- 1602, 6 Decembrie. Basta către Bistrițeni, despre zăberirea hotărâtă împotriva unor Moldoveni No. 1634, pag. 798.
- 1602, 30 Decembrie. Basta către Bistrițeni, despre zăberirea împotriva Moldovenilor. No. 1635, pag. 799.
- 1602-3. Toma Biliș, jurat al vidicului-de-sus din Maramurăș, pentru o afacere privată. No. 1636 pag. 800.
- 1603, 4 Maiu. Pangratie Sennyey către Bistrițeni, despre frica de Tatars și despre niște vinovați. No. 1637, pag. 800.
- 1603, 21 Maiu. Bistrițenii recomandă și Hatmanilor căzăcești și căpeteniilor de Români și Sârbi pe Trimișii lor ce merg în Moldova. No. 1638, pag. 801.
- 1603, 27 Maiu. Moise Székely către Bistrițeni, despre intrarea sa în țară cu Turci și Tatars, faptele și rosturile sale. No. 1639, pag. 801.
- 1603, 20 Iunie. Luca Trauzner către Bistrițeni, despre alcătuirea oștirii lui Moise Székely. No. 1640, pag. 803.
- 1603, 5 Iulie. Bistrițenii arată că trimit pe Gașpar Varga, din porunca lui Moise Székely, la boierii Moldovei. No. 1641, pag. 803.

- 1603, 25 Iulie. Ștefan Jaray de Teke, pârălab de Jeciu, către Bistrițeni, despre luptele dintre Moldoveni și Munteni și alte vești. No. 1642, pag. 804.
- 1603, 9 Octombrie. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre un om al său care merge la Cluj ca să cumpere vite de rasă germană. No. 1643, pag. 805.
- 1603, 28 Novembre. Basta către Bistrițeni, arătând că a îngăduit negustorilor moldoveni negoțul în Ardeal. No. 1644, pag. 805.
- 1603, 29 Decembrie. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre o slugă a sa, trimeasă la Basta. No. 1645, pag. 806.
- 1604-19. Vornicul de Câmpulung Bilăi către Bistrițeni, despre niște porci. No. 1646, pag. 806.
- 1604-19. Vornicul de Câmpulung Bilăi către Bistrițeni, despre împiedecarea negoțului, de oameni din Vărarea și Feldrau. No. 1647, pag. 807.
- 1604-19. Vornicul de Câmpulung Bilăi către Bistrițeni, despre vânzarea unei iepe la Târgu-Neamțului. No. 1648, pag. 807.
- 1604-19. Vornicul de Câmpulung Crăstian Rotompan către Bistrițeni, despre deschiderea căii de negoț, nemai fiind boală. No. 1649, pag. 807.
- 1604-19. Vornicul de Câmpulung Crăstian Rotompan către Bistrițeni, despre nevoia de a se deschide drumul. No. 1650, pag. 808.
1604. Ioan Diacul din Rodna către Bistrițeni, despre Moldovenii veniți cu vite și porci. No. 1651, pag. 808.
- 1604 (?), 8 Februar. Iacob Rattinger, „ingrijitor“, către Bistrițeni, despre un Moldovean prădat la ei. No. 1652, pag. 809.
- 1604, 23 Mart. Mane și Alexachi, Mari-Vameși, Pană Limidari, jupân „Zimare“, Dumitru Mihail, Manoil Vaida, Dumitru „Zubdny“, Dumitru „Kotyna“ către Bistrițeni, despre averea rămasă de la Grecul Giva, mort la ei. No. 1653, pag. 809.
- 1604, 19 April. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre știri din Moldova și solul Domnului la Basta. No. 1654, pag. 811.
- 1604, 19 April. Pangratie Sennyey către Bistrițeni, despre răspunsul lui Basta, despre știri din Moldova și despre grăul ce i-ar vinde. No. 1655, pag. 811.
- 1604, 11 Maiu. Mihail Török către Bistrițeni, despre o scrisoare a Domnului Moldovei, despre vinuri de vânzare, despre hoți prădălnici și ajutorul așteptat de la Marcu-Vodă (Cercel). No. 1656, pag. 812.
- 1604, 18 Maiu. Toma Pathó, jude, și alți orașeni din Teceu, către Bistrițeni, despre prădăciuni din Moldova. No. 1657, pag. 814.
- 1604, 4 Iulie. Gheorghe Șpanul, dregător de Chioara, către Bistrițeni, despre zvonul de năvălire a Tatarilor. No. 1658, pag. 815.
- 1604, August. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Petru Armeanul. No. 1659, pag. 816.
- 1604, 7 Septembrie. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre solii ce trimite. No. 1660, pag. 816.
- 1604, 23 Novembre. Gallus Lutsch, jude de Sibiu, către Bistrițeni, despre prada Tatarilor în Țara-Românească și pacea pe care Radu-Vodă o face cu Turcii. No. 1661, pag. 816.
- 1604, 12 Decembrie. Ștefan Bocskay către Bistrițeni, despre hotărârea lui de a lua și Ardealul în stăpânire, întrebându-l chiar ajutorul Domnului Moldovei. No. 1662, pag. 817.
- 1605, 19 Ianuar. Emeric Bogner, jude de Cluj, către Bistrițeni, despre ispravile Haiducilor la Gherla și Dej. No. 1663, pag. 819.

- 1605, 22 Ianuar. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre nevoia păstrării bunei vecinătăți. No. 1664, pag. 820.
- 1605, 4 April. Meinhard Bogáthy către Bistrițeni, despre sosirea de Turci și Tătari, despre prada Haiducilor, Nemților, Secuilor, Sărbilor, Românilor ș. a. No. 1665, pag. 821.
- 1605, 27 April. Francisc Beldy către Bistrițeni, despre știrile ce a strâns pentru Ieremia-Vodă cu privire la înfrângerea lui Basta. No. 1666, pag. 823.
- 1605, 15 Maiu. Ștefan Kendy către Bistrițeni, despre starea lui Radu-Vodă și a lui Gheorghe Răcz și hoțiile unui om din Dipșa. No. 1667, pag. 825.
- 1605, 21 Iunie. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre omul ce trimite pentru a cumpără aramă și alte lucruri. No. 1668, pag. 826.
- 1605, 27 Octombrie. Gabriel Perneszy către Bistrițeni, despre Trimișii moldoveni și caii luați cu dâșii. No. 1669, pag. 826.
- 1605, 2 Novembre. Ienachi Chehaia, boier moldovean, către Bistrițeni, despre caii de poștă ce a primit de la ei. No. 1670, pag. 827.
- 1605, Novembre. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre boierul ce trimite în grabă la Ștefan Bocskai, Craiul unguresc. No. 1671, pag. 828.
- 1605, 11 Novembre. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre intervenția lor pentru ca oamenii din Șieu să nu oprească pe niște Moldoveni. No. 1672, pag. 828.
- 1606, 23 Februar. Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre un cal oprit la ei. No. 1673, pag. 829.
- 1606, 29 Maiu. Baltazar Bornemisza către Bistrițeni, despre urmărirea lotrilor către Bărgău și Rodna. No. 1674, pag. 830.
- 1606 (c.), 21 Iulie. Dimitrie Barnovschi către Bistrițeni, despre mișcările Tatarilor, cu pomenirea Vlădicăi Gheorghie. No. 1994, pag. 1064.
- 1606, 24 Iulie. Simion Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre invoirea și din parte-i a scutirii de vamă pentru vite pe care o dăduse răposatul său frate Vodă-Ieremia. No. 1675, pag. 830.
- 1606 (c.), 14 Septembrie. Dimitrie Barnovschi către Petru Zak din Rodna, despre aceleași mișcări ale Tatarilor și despre frica de Poloni. No. 1995, pag. 1065.
- 1608, 6 Ianuar. Constantin Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre suirea sa în Scaun și Ieremia Postelnicul ce trimite la „Craiu”. No. 1676, pag. 831.
- 1608, 12 Maiu. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solia ce trimite la Poartă și la cei doi Domni. No. 1677, pag. 832.
- 1608, 29 Maiu. Constantin Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre oprirea unui negustor moldovean. No. 1678, pag. 832.
- 1608, 30 Maiu. Sătenii din Suciul-de-sus către Bistrițeni, arătând că unul din ei nu e dator față de negustorul Fodoroschi. No. 1679, pag. 833.
- 1608, 2 Iunie. Ștefan Kendy către Bistrițeni, despre oprirea unor bani și unor blăni de la un Moldovean, cea ce poate strică, acum când se discută cu Moldova tratatul de alianță. No. 1680, pag. 834.
- 1608, 2 Iunie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oprirea de la un negustor moldovean, în Iad, a unor blăni de vulpe și bani de aur. No. 1681, pag. 835.
- 1608, 12 Iunie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre întoarcerea lui Ioan Imreffy cu știri bune din Țara-Românească și solii de la cei doi Domni. No. 1682, pag. 836.

- 1608, 5 Iulie. Constantin Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre marfa și vitele lăsate de negustorul Pană, mort la ei. No. 1683, pag. 837.
- 1608, 1-iu August. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea lui Ioan Imreffy din Moldova și apropiata legătură solemnă cu cele două țeri române. No. 1684, pag. 838.
- 1608, 22 August. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre apropiata sosire a solilor moldoveni pentru întărirea legăturii, cu adausul ca orașul să trimeată pește pentru acei Trimiși, cari țin postul. No. 1685, pag. 839.
- 1608, 22 August. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zăbava solilor moldoveni, veniți pentru legătura cu Ardealul. No. 1686, pag. 840.
- 1608, 25 Octombrie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Sibiieni, despre legătura ce a încheiat și cu Moldova, făcând și jurământ, și despre datoria ce au de a jură la rândul lor. No. 1687, pag. 840.
- 1608, 22 Novembre. Sașii jură tratatul cu Constantin Movilă, Domnul Moldovei. No. 1688, pag. 841.
- 1609-1615. Episcopul de Rădăuți Efrem către Bistrițeni, despre dorința sa de a trimite porcii la jir și ghindă pe pământul lor. No. 1689, pag. 842.
- 1610, 24 Ianuar. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii ce trimit în Moldova Cămărașul și secretarul său. No. 1690, pag. 842.
- 1610, 18 Octombrie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, poruncind a se tăia orice drum în Moldova și Polonia. No. 1691, pag. 843.
- 1610, 29 Octombrie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se tăia potecile spre Polonia și Moldova. No. 1692, pag. 843.
- 1610, 3 Novembre. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre atacul polon ce se așteaptă, pentru prada Haiducilor, și ajutorul ce vrea de la ei. No. 1693, pag. 844.
- 1610, 7 Novembre. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre planul de năvălire a Polonilor în Ardeal și nevoia ce are de ajutorul lor. No. 1694, pag. 845.
- 1610, 9 Novembre. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri cu privire la mișcările Polonilor. No. 1695, pag. 846.
- 1610, 27 Novembre. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile ce pot căpăta ei foarte ușor din Moldova. No. 1696, pag. 847.
- 1610, 28 Novembre. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază bună de către Poloni. No. 1697, pag. 847.
- 1610, 29 Novembre. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se spiona cu privire la Moldoveni și Poloni. No. 1698, pag. 848.
- 1610, 4 Decembrie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia pazei de către Moldoveni și Poloni. No. 1699, pag. 848.
- 1611, 19 August. Sigismund Forgách de Ghimeș și Radu-Vodă către Bistrițeni, despre dieta ce este să se ție. No. 1700, pag. 849.
- 1611, 1-iu Octombrie. Gabriel Báthory către Ardeleni, despre sprijinul dat de Sași lui Radu-Vodă Șerban și pedeapsa acestora. No. 1701, pag. 850.
- 1612, 24 Mart. Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre omul ce trimite la ei pentru cumpărături ale Curții. No. 1702, pag. 851.
- 1612, 3 Maiu. Hatmanul Stavrinos al Moldovei către Bistrițeni, despre paguba ce i s'a făcut în avere la Bistrița. No. 1703, pag. 852.
- 1612, 19 Maiu. Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre buna vecinătate cu ei și păstrarea vămii celei vechi. No. 1704, pag. 852.

- 1612, 29 Maiu. Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre dorința sa de a se păstra bunele legături de vecinătate și negoț și porunca dată de a se curăța drumurile. No. 1705, pag. 853.
- 1612, 1-iu Iunie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paguba de vite suferită de boierul moldovean Ieronim Stavrinos. No. 1706, pag. 854.
- 1612, 30 August. Ștefan-Vodă al Moldovei (Tomșa) către Bistrițeni, despre paguba suferită de Hatmanul său Stavrinos. No. 1707, pag. 855.
- 1612, 12 Septembrie. Radu-Vodă Mihnea, Domn muntean, încheie un tratat de alianță cu Brașovenii, pentru a se apăra de Germani, de Poloni și de Radu-Vodă Șerban, asigurându-i-se un adăpost în cetate pentru el și 300 de oameni. No. 1708, pag. 856.
- 1612, 25 Octombrie. Ștefan-Vodă al Moldovei (Tomșa) către Bistrițeni, despre nevoia deschiderii drumului de negoț. No. 1709, pag. 856.
- [1612], 6 Novembre. Petre Diacul [din Câmpulung] arată ce prădăciuni fac Polonii și Cazacii la Cernăuți. No. 1710, pag. 856.
- 1613, 2 Maiu. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vacile ce voiește să cumpere în Moldova, No. 1711, pag. 857.
- 1613, 12 Iulie. Ali-Pașa Maghiaroglu către Brașoveni, cerându-li să-i sloboadă solul, Husein-Ceauș, și să trimeată doi pargari pentru sfat, arătând că, din parte-i, a oprit dintre solii lor, Marco și Gheorghe Horváth, pe cel d'întăiu. No. 1712, pag. 858.
- 1613, 4 August. Ali-Pașa Maghiaroglu către Brașoveni, despre sosirea oamenilor lui dela dânsii, despre hotărârea Sultanului de a scoate pe Gabriel Báthory și intenția sa de a nu face pagubă nici „de un pui de găină“, indemnând pe Sighișoreni a fi credincioși și „să-ș leage brăul pe doao locure“. No. 1713, pag. 858.
- 1613, 22 Septembrie. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se face cercetarea de orice avere în Scaunul lor. No. 1714, pag. 858.
- 1613, 26 Octombrie. st. v. Ali-Pașa Maghiaroglu către Brașoveni, despre moartea lui Gabriel Báthory și sosirea Sultanului tătăresc, care trebuie oprit la Bran cu tunurile. No. 1715, pag. 859.
- 1613, 26 Octombrie. st. v. Ali-Pașa Maghiaroglu către „căpitanul de Bran“ ca să nu lase a trece, dând și cu tunurile, pe Sultanul tătăresc, care ar „strică țara Împăratului“. No. 1716, pag. 859.
- 1613, prin Octombrie (?). Ali-Pașa Maghiaroglu către Brașoveni, pentru solul lor Andreiaș, cerând a i se trimite Ioan Báthory, „cuvinte să legămu“. No. 1717, pag. 859.
- 1613, 11 Novembre. Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre prădăciunile făcute de curtenii moldoveni și munteni. No. 1718, pag. 859.
- 1614, 12 Iulie. Ștefan Tomșa, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre meșterii de acoperit cu țigle și de săpat puțuri, precum și despre plumbul și fierul ce-i trebuie. No. 1719, pag. 860.
- 1614, 24 Novembre. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre fierul rămas la Suceava. No. 1720, pag. 861.
- 1614, 29 Decembrie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre argintul ce a primit și vânzarea de fier. No. 1721, pag. 861.
- 1615, 17 Iunie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre un om al lui Francisc Koch, dăunătorul lui Stavrinos Hatmanul. No. 1722, pag. 862.
- 1615, 4 Novembre. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre luptele din Moldova și nevoia de a se tăia drumurile. No. 1723, pag. 862.
- 1615, 20 Novembre. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre veștile trimise de ei cu privire la lucrurile din Moldova. No. 1724, pag. 863.

- 1615, 26 Novembre. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre știrile din Moldova. No. 1725, pag. 864.
- 1615, 3 Decembre. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre lupta dintre cei doi Domni în Moldova, Alexandru Movilă și Ștefan Tomșa. No. 1726, pag. 864.
1616. Grigore și Petrea Diacul către Bistrițeni, cu asigurări că nu e primejdie de oaste. No. 1727, pag. 865.
- 1616, 26 Ianuar. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre Ioan Kornis, pe care-l trimite la Radu-Vodă Mihnea. No. 1728, pag. 865.
- 1616, Februar-Mart (April?). Petrea Diacul și Grigore de Câmpulung către Bistrițeni, despre așezarea în Scaun a lui Ștefan-Vodă Tomșa și luarea de Turci a lui Alexandru-Vodă Movilă. No. 1729, pag. 866.
- 1616, 11 Iunie. Ștefan Kakony către Bistrițeni, despre nevoia de oștire și stăruințele lui Alexandru-Vodă Movilă de a fi sprijinit la Poartă. No. 1730, pag. 866.
- 1616, 20 Iulie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre înaintarea sa către Moldova pentru luptele de acolo. No. 1731, pag. 868.
- 1616, 8 August. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre înfrângerea Moveștilor, prinderea lui Alexandru-Vodă, a fratelui său Bogdan, a Doamnei Elisaveta, de Schender-Pașa și despre oprirea lui acolo, la hotar, de aceste știri. No. 1732, pag. 869.
- 1616-31. Starețul Teodosie și soborul de la Voroneț către Bistrițeni, despre „chelciugul” păgubit de Atanasie episcopul de Roman. No. 1733, pag. 870.
1617. Lupu Mălaiu către Bistrițeni, despre venirea Polonilor, Litvanilor și Cazacilor. No. 1734, pag. 870.
1617. Lupu Mălaiu către Bistrițeni, despre sosirea la hotare a lui Korecki și a Cazacilor. No. 1735, pag. 871.
1617. Pacea turco-polonă (versiunea lui Gabriel Bethlen). No. 1736, pag. 871.
- 1617, 1-iu Iulie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre un om al lor, Mihai Olász, oprit în Moldova și pe care-l vor cere de la Domn. No. 1737, pag. 872.
- 1617, 24 Septembrie. Stanislas Zolkiewski, Hatmanul polon, către Gabriel Bethlen, despre mijlocirea lui pentru pace. No. 1738, pag. 873.
- 1617, 5 Octombrie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre oastea ce trimite pe la Rodna. No. 1739, pag. 873.
- 1618, 29 Mart. Nobilii din Maramurăș către Bistrițeni, despre niște vite cumpărate de un Român de-ai lor în Moldova, care a înșelat vama din Câmpulung în dauna unui Ungur. No. 1740, pag. 874.
- 1618, 30 April. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre oprirca din nou a exportului de aur, argint și blănuri prin negustori greci. No. 1741, pag. 875.
- 1618, 9 Iulie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre averea rămasă pe urma unei catane moarte în Moldova. No. 1742, pag. 876.
- 1618, 15 Iulie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre oprirea oricărui ostaș sau slujitor de a trece în Moldova. No. 1743, pag. 877.
- 1619, 7 Maiu. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre Spiridon, Vlădica Românilor din Maramurăș. No. 1744, pag. 878.
- 1619, 15 Maiu. Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre hoții ce năvălesc din Moldova. No. 1745, pag. 878.
- 1619, 11 Iunie. Paul Redey către Bistrițeni, despre dorința de pace a Domnului Moldovei (Găspar Gratiani), pe lângă care a venit în solie. No. 1746, pag. 880.
- 1619, 27 Iulie. Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre niște oameni fugiți la ei de la Domnul din Țara-Românească (Gavril Movilă). No. 1747, pag. 880.

- 1619, 29 Novembre. Vice-șpanul ajutor al Maramurășului către Bistrițeni, despre nevoia știrilor de peste munți. No. 1748, pag. 881.
- 1620, 8 Ianuar. Ioan Petrovay, vice-șpan al Maramurășului, către Bistrițeni, despre un copil de Român pe care ar voi să-l dea la învățătură în cetatea lor. No. 1749, pag. 882.
- 1620, 24 Ianuar. Brașovenii către Bistrițeni, despre legăturile prințului cu Poarta. No. 1750, pag. 883.
- 1620, 27 Ianuar. Gașpar-Vodă Gratiani către Bistrițeni, despre dorința sa de a-și ajuta vecinii. No. 1751, pag. 884.
- 1620, 29 Ianuar. Ioan Mykola către Bistrițeni, despre nevoia spionilor în Moldova. No. 1752, pag. 885.
- 1620, 31 Ianuar. Mihail Lutsch, judele Sibiiului, către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Turci primite din Moldova și Țara-Românească. No. 1753, pag. 886.
- 1620, 20 Februar. Sibiiienii către Bistrițeni, despre vești din Moldova. No. 1754, pag. 886.
- 1620, 4 Mart. Crăstian Vistierul către Bistrițeni, despre nevoia de a „face lege” unor vecini ai lui „zăberiți”. No. 1755, pag. 887.
- 1620, 11 Iunie. Ștefan Erdely către Bistrițeni, despre grija drumurilor spre Moldova. No. 1756, pag. 887.
- 1620, 23 Maiu. Vornicii de Câmpulung către Bistrițeni, despre un om de-al lor care a „încunjurat straja”. No. 1757, pag. 889.
- 1620, 12 Iulie. Gașpar-Vodă al Moldovei (Gratiani) către Bistrițeni, despre hoții de la ei, cari au prădat o mănăstire. No. 1758, pag. 889.
- 1620, 18 August. Un dregător câmpulungean către Bistrițeni, despre niște oameni din Bărgău cari au făcut turburări la vamă. No. 1759, pag. 890.
- 1620, 13 Septembre. Ștefan Bethlen către Bistrițeni (?), despre răscoala lui Gașpar Gratiani. No. 1760, pag. 891.
- 1620, 13 Septembre. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre aceleași vești de răscoală a Moldovei și nevoia de știri. No. 1761, pag. 892.
- 1620, 17 Septembre. Frații Iliăș și Gheorghe Șeptilici către Bistrițeni, despre scutirea de vamă a unor porci și boi. No. 1762, pag. 893.
- 1620, 18 Septembre. Mateiu Veres către Bistrițeni, despre nevoia de știri cu privire la Moldoveni și Poloni. No. 1763, pag. 893.
- 1620, 26 Septembre. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre un trimis al lui Gașpar Gratiani și alte afaceri. No. 1764, pag. 894.
- 1620, întâia jumătate a lui Octombrie. Vești din Moldova, despre urmările înfrângerii Polonilor de către Turci. No. 1765, pag. 895.
- 1620, Septembre până la 1621, Septembre. Petrea Diacul către Bistrițeni, despre suferințele țerii la începutul Domniei lui Alexandru-Vodă Iliăș. No. 1766, pag. 895.
- 1620, 18 Novembre. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre confiscarea averii lui Francisc Koch, care a lucrat împotriva intereselor țerii și cu solii lui Gașpar-Vodă Gratiani. No. 1767, pag. 895.
- 1620, 17 Decembre. Gavril Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre întoarcerea păcii, plecarea Tatarilor și mărfurile ce-i trebuie de la ei. No. 1768, pag. 896.
- 1620 (după), 17 Decembre. Gavril Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre o datorie. No. 1769, pag. 897.
- 1620-22, Postul Mitropolit Teofan al Moldovei, egumenul Partenie și călugării de la Slatina către Bistrițeni, despre călugării ce trimit în Ardeal pentru a strânge pomană. No. 1770, pag. 897.

1621. Ionașcu Rotompan, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni despre începerea campaniei Sultanului împotriva Polonilor. No. 1771, pag. 897.
1621. Ionașcu Rotompan către Bistrițeni, despre ieșirea la războiu a lui Alexandru-Vodă Iliș și alte împrejurări de războiu. No. 1772, pag. 898.
- 1621, 19 Ianuar. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre nevoia de pază bună. No. 1773, pag. 898.
- 1621, 29 Ianuar. Alexandru-Vodă Iliș către Bistrițeni, despre o iapă dată oamenilor din Câmpulung. No. 1774, pag. 899.
- 1621, 29 Ianuar. Alexandru-Vodă Iliș către Bistrițeni, despre o iapă oprită. No. 1775, pag. 900.
1621. 3 Mart. Bistrițenii către Alexandru-Vodă Iliș, despre reclamațiile lui de mai sus. No. 1776, pag. 901.
- 1621, 4 Mart. Bistrițenii către Alexandru-Vodă Iliș, despre un copil de la ei, pe care-l cer înapoi din Moldova. No. 1777, pag. 903.
- 1621, 31 Maiu. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre nevoia știrilor din Moldova și voia ca fugarii de acolo să se așeze în Ardeal. No. 1778, pag. 903.
- 1621, 23 Iunie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Tătari și la Turci. No. 1779, pag. 904.
- 1621, 6 Iulie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre niște său și cuie de șindilă. No. 1780, pag. 905.
- 1621, 7 Iulie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre știrile cu privire la Tătari. No. 1781, pag. 907.
- 1621, 20 Iulie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre nevoia de pază, cu privire la Tătari și la împrejurările din Moldova. No. 1782, pag. 908.
- 1621, 23 Iulie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre Tătari și împrejurările din Ungaria. No. 1783, pag. 909.
- 1621, 11u August. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre porunca de la Craiu de a nu se lăsa Tătarii prin Ardeal. No. 1784, pag. 910.
- 1621, 7 August. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre paza drumurilor de către Tătari. No. 1785, pag. 911.
- 1621, 13 August. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre felul de a căpăta proviziile cerute de Sultan și de la negustori români și greci. No. 1786, pag. 912.
- 1621, 23 August. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre paza hotarului și aducerea de provizii din Moldova. No. 1787, pag. 913.
- 1621, 28 August. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre starea lucrurilor în Moldova. No. 1788, pag. 914.
1621. Septembrie. Ionașcu Rotompan Sulgerul, urednic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre războiul dintre Turci și Poloni. No. 1789, pag. 915.
- 1621, 2 Septembrie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și tâlharii din Țara Rusească. No. 1790, pag. 915.
- 1621, 23 Octombrie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre condițiile în care să se facă spionagiul de către Moldova. No. 1791, pag. 916.
- 1621, 24 Octombrie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre planul de năvălire al Tatarilor. No. 1792, pag. 917.
- 1621, 26 Octombrie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre măsurile luate împotriva Tatarilor cari vreau să năvălească din Brețc. No. 1793, pag. 918.

- 1621, 27 Octombrie. Locuitorii din Sighișoara către Bistrițeni, despre știrile din Moldova cu privire la desfacerea oștilor. No. 1794, pag. 919.
- 1621, 27--8 Octombrie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre drumul Tatarilor prin Oituz. No. 1795, pag. 919.
- 1621, 28 Octombrie. Clement Beldy către căpitanul de Făgăraș, despre Toldalagy, mers la Tatarsi și vești din Moldova. No. 1796, pag. 921.
- 1621, după Octombrie. Ionașco Rotompan către Bistrițeni, despre grăul de sămânță ce-i trebuie. No. 1797, pag. 921.
- 1621, 5 Novembre. Călugării din Moldovița către Bistrițeni, despre restatornicirea păcii prin așezarea din nou în Domnie a lui Ștefan-Vodă (Tomșa). No. 1798, pag. 922.
- 1621, 7 Novembre. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre nevoia trimiterii de spioni până la Hotin și Iași. No. 1799, pag. 922.
- 1621, 11 Novembre. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre paza la hotar. No. 1800, pag. 923.
- 1621, 20 Novembre. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre nevoia cercetărilor de către Moldova și despre prădăciunea tătărească lângă Sibiiu. No. 1801, pag. 923.
- 1621, 5 Decembrie. Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre un om al său bolnav pe care-l trimite la ei să-l caute bărbierul. No. 1802, pag. 924.
- 1622, 27 Ianuar. Farkas Kamuthy către Bistrițeni, despre străbaterea Tatarilor în Ungaria. No. 1803, pag. 926.
- 1622, 24 Iunie. Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre prădarea de hoți a mănăstirii Putna. No. 1804, pag. 927.
- 1622, 6 Iulie. Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre drumul Rodnei și grija din spre Moldova. No. 1805, pag. 928.
- 1622, 9 Iulie. Gavril Movilă, fost Domn muntean, poștește pe Bistrițeni la nunta sa cu Elizabeta Zolyomy de Albes, văduva lui Mihail Imreffy. No. 1806, pag. 928.
- 1622, 9 Iulie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre felul cum trebuie să se închidă drumurile spre Moldova și despre ivirea hoților la hotar. No. 1807, pag. 929.
- 1622, 15 Octombrie. Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre zvonul că Gabriel Bethlen va veni la Bistrița și despre „hoții” ce au prădat la el cu un „Gașpar-Vodă”. No. 1808, pag. 930.
- 1623, 21 Februar. Ștefan-Vodă Tomșa către Bistrițeni, despre niște boi opriți de un preot de la ei unor oameni din Rotopănești. No. 1809, pag. 931.
- 1623, 24 Februar (5 Mart). Isac șoltuzul și Sfatul Sucevei către Bistrițeni, despre oamenii ce trimit la Bistrița pentru a cumpără său. No. 1810, pag. 931.
- 1623, 4 Septembrie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre știri din Moldova și primejdia vremii. No. 1811, pag. 932.
- 1623, 30 Octombrie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre tăierea drumului și veștile cu privire la Poloni, acum nesiguri. No. 1812, pag. 933.
- 1623, 8 Decembrie. Contele Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre paza drumurilor spre Moldova și negoțul de vite și ceară cu această țară. No. 1813, pag. 933.
- 1624, 15 April. Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trecerea pe la Rodna a Tatarilor cari au iernat în Moldova. No. 1814, pag. 935.
- 1624, 2 Maiu. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre aceiași trecere a Tatarilor. No. 1815, pag. 935.
- 1624, 11 Maiu. Toma Debreczény către Bistrițeni, despre grija hrănirii Tatarilor. No. 1816, pag. 937.

- 1624, 13 Maiu. Radu-Vodă Mihnea, Domn al Moldovei, către Bistrițeni, despre apropierea Tatarilor. No. 1817, pag. 938.
- 1624, 20 Maiu. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre felul cum trebuie să se păzească împotriva Tatarilor. No. 1818, pag. 939.
- 1624, 23 Maiu. Contele Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre frica venirii Tatarilor. No. 1819, pag. 941.
- 1624, 29 Maiu. Mihail Angialossy către Bistrițeni, despre sosirea sa în Iași și vești cu privire la Tatari. No. 1820, pag. 942.
- 1624, 9 Iunie. Clement Beldy către Bistrițeni, despre solia lor la Radu-Vodă și veștile lui cu privire la Tatari. No. 1821, pag. 943.
- 1624, 1-iu Octombrie. Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre caii ce trebuie să dea poștei lui Radu-Vodă. No. 1822, pag. 944.
- 1624, 12 Octombrie. Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Poloni și Tatari. No. 1823, pag. 945.
- 1625, 1-iu Ianuar. Vlădica românesc Dosoftei către Bistrițeni, despre un preot ce trimite în Moldova. No. 1824, pag. 946.
- 1625, 8 Februar. Toma Debreczeny către Bistrițeni, despre exportul de vite în Moldova. No. 1825, pag. 947.
- 1625, 4 April. Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre niște oi pierdute la Câmpulung. No. 1826, pag. 947.
- 1625, 22 Iulie. Gabriel Bethlen către Brașoveni, despre trimiterea în Moldova a lui Sigismund Mikes. No. 1827, pag. 948.
- 1625, 10 Septembrie. Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre omul lor venit la el. No. 1828, pag. 949.
- 1625, 23 Noiembrie. Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre o afacere privată și veștile de la hotar. No. 1829, pag. 949.
- 1626, 31 Ianuar. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre veștile rele din Moldova și despre paza de Tatari. No. 1830, pag. 950.
- 1626, 7 Mart. Pavel Ugron către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Tatarii din Moldova. No. 1831, pag. 951.
- 1626, 11 Mart. Toma Debreczeny către Bistrițeni, despre Tatarii din Moldova și comenzi de-ale principelui. No. 1832, pag. 952.
- 1626, 12 Mart. Toma Debreczeny către Bistrițeni, despre Tatarii din Moldova. No. 1833, pag. 953.
- 1626, 7 Septembrie. Miron-Vodă Barnovschi către Bistrițeni, despre un Trimis al său, Lupu Cuparul. No. 1834, pag. 954.
- 1626, 22 Septembrie. Ioan Füzessy către Bistrițeni, despre niște curteni ce trec munții. No. 1835, pag. 955.
- 1626, 23 Septembrie. Magistratul Clujului către Bistrițeni, despre Trimisul lui Miron-Vodă și ajutorul de oaste ce trimite acesta principelui. No. 1836, pag. 956.
- 1626, 27 Septembrie. Contele Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre un om al Domnului Moldovei. No. 1837, pag. 957.
- 1626, 27 Septembrie. Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Tatari. No. 1838, pag. 957.
- 1626, 28 Septembrie. Ioan Donatt către Bistrițeni, despre apropiata plecare a oștilor de ajutor din Moldova. No. 1839, pag. 958.

- 1626, 17 Novembre. Gavril-Vodă Movilă către Bistrițeni, despre un om ce trimite în Moldova. No. 1840, pag. 959.
- 1626, 29 Novembre. Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Tatars. No. 1841, pag. 959.
- 1627, 31 Ianuar. Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre zidurile ce drege și țigla de care are nevoie, cu adaus de știri despre Tatars. No. 1842, pag. 960.
- 1627, 6 Iulie. Hotărârea Sfatului din Sibiiu pentru Românii din Ticus. No. 1843, pag. 961.
- 1627, 26 August. Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre găzduirea pretendentului Ioan Movilă. No. 1844, pag. 962.
- 1627, 17 Octombrie. Ghenadie, Mitropolitul Ardealului, către birăul Odor de Urmeniș, pentru poprirea rudelor unui preot. No. 1845, pag. 963.
- 1628, 22 Maiu. Gabriel Mindszenty către Bistrițeni, despre lăna ce trimite să i se vândă, din lipsă de bani, în Moldova. No. 1846, pag. 963.
- 1628, 14 Iunie. Călugării din Moldovița către Bistrițeni, despre bunele începuturi ale Domniei lui Barnovschi-Vodă și despre culele de șindilă ce li trebuie. No. 1847, pag. 964.
- 1628, 15 Iulie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre niște hoți prin părțile Câmpulungului. No. 1848, pag. 965.
- 1628, 20 Septembrie. Dosofteiu, episcopul de Ardeal, către Bistrița, pentru un preot din Ilova, reținut de el pentru afaceri și învinuit în lipsă. No. 1849, pag. 965.
- 1628, 16 Octombrie. Gavril-Vodă Movilă către Bistrițeni, despre plata unui car. No. 1850, pag. 966.
- 1628, până pe la Decembrie. Dosofteiu, episcopul de Ardeal, către Bistrițeni, despre dajdea ce i se cuvine. No. 1851, pag. 967.
- 1628-40, 4 Decembrie. Teofan, Mitropolitul Moldovei, către Bistrițeni, despre scrisoarea făcută oamenilor lui trimiși la Mitropolitul ardelean Ghenadie. No. 1852, pag. 967.
- 1629, 17 Februar. Popa Petrea din Câmpulung către Bistrițeni, despre mișcările Hanului și ale lui Cantemir-Mârza. No. 1853, pag. 967.
- 1629, 20 Februar. Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre țiglarul ce-i trebuie la mănăstirea ce a făcut. No. 1854, pag. 968.
- 1629, 1-iu Iunie. Miron-Vodă Barnovschi către Bistrițeni, despre prădăciunile făcute de tâlhari la Voroneț. No. 1855, pag. 968.
- 1629, 2 Iulie. Ioan, locțiitorul Mitropolitului ardelean Ghenadie, către Bistrițeni, despre veniturile sale. No. 1856, pag. 969.
- 1629, prin Octombrie. Egumenul Anastasie și călugării din Putna către Bistrițeni, despre prădăciuni de tâlhari la Sucevița și aiurea și începerea noii Domnii a lui Alexandru-Vodă Iliaș. No. 1857, pag. 969.
- 1629, 22 Octombrie. Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre prada Tatarilor în Polonia și nevoia de a se păzi de întorsul lor. No. 1858, pag. 970.
- 1629, 22 Octombrie. Știri de la Bistrițeni, despre lămuririle primite din Moldova cu privire la Tatars. No. 1859, pag. 971.
- 1629, 27 Octombrie. Egumenul și soborul de la Putna către Bistrițeni, despre Tatars și lotri. No. 1860, pag. 972.
- 1629, 27 Octombrie. Mihail Tholdalagy către Bistrițeni, despre frica Tatarilor. No. 1861, pag. 972.
- 1629, 28 Octombrie. Iacob juratul din Vidicul-de-sus al Maramurășului către birăul Bistriței, despre o oprire din porunca șpanului. No. 1980, pag. 1057.
- 1629, 30 Octombrie. Mihail Tholdalagy către Bistrițeni, despre fapta și gândul Tatarilor. No. 1862, pag. 973.
- 1629, 1-iu Noiembrie. Contele Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre Tatarsii de la hotare. No. 1863, pag. 974.

- 1629, 9 Novembre. Alexandru-Vodă Coconul, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Petru Bașotă, ce trimite la prinț. No. 1864, pag. 975.
- 1629, 10 Novembre. Nicolae Thorday din Sighet către Bistrițeni, despre înfrângerea Tatarilor. No. 1865, pag. 976.
- 1629, 15 Novembre. Alexandru-Vodă Coconul, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre vietele oprite ale unui supus al său. No. 1866, pag. 977.
- 1629, 28 Decembre. Iacob Deák către Bistrițeni, cu vești despre Poloni și Tatari și o răscoală în Moldova. No. 1867, pag. 978.
- 1630, 18 Februar. Francisc Liszty către Bistrițeni, despre dorința sa de a i se aduce jderi, fie și din Moldova. No. 1868, pag. 980.
- 1630, 17 Decembre. Franciscanul Ignațiu Szetinski, paroh de Suceava, către Bistrițeni, despre încetarea ciumei, cu certificat de sănătate pentru un călător. No. 1869, pag. 981.
- 1631 (înainte de). Arsenie, egumenul de Moldovița, către Bistrițeni, despre niște vite furate. No. 1870, pag. 982.
- 1631, 4 Maiu. Benedict episcopul către Bistrițeni, despre diacul său Teodor pe care-l trimite la mănăstirea Suceviței. No. 1871, pag. 982.
- 1631, 12 (22) August. Petru Suciu, locuitor în Suceava, către Bistrițeni, pentru calul lui Radu Cupariul și boala de vite din Moldova. No. 1872, pag. 982.
- 1631, 21 Octombrie. Moise-Vodă Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre călcarea hotarelor în părțile Câmpulungului. No. 1873, pag. 983.
- 1632, 1-iu Maiu. Tobia Preissinger către Bistrițeni, despre mișcările Polonilor. No. 1874, pag. 984.
- 1632, 4 Maiu. Dumitru Pitarul, pârcaľab de Câmpulung, către Bistrițeni, despre așezarea în Domnie a lui Alexandru-Vodă Iľiaș. No. 1875, pag. 985.
- 1632, 23 Maiu. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vești. No. 1876, pag. 985.
- 1632, 21 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Cantemir-Pașă și Poloni. No. 1877, pag. 986.
- 1632, 1-iu Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza de către Tatari. No. 1878, pag. 987.
- 1632, 2 Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre mișcările Tatarilor. No. 1879, pag. 988.
- 1632, 3 Iulie. Ștefan Szekeres, jude al Rodnei, către Bistrițeni, despre marile dări ce s'au pus în Moldova. No. 1880, pag. 988.
- 1633, Iunie-Iulie. Petrea Diacul către Bistrițeni, despre știrile de la Cazaci și Tatari. No. 1881, pag. 989.
- 1633, 13 Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a fi gata de luptă. No. 1882, pag. 990.
- 1633, 16 Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile de războiu de peste munți. No. 1883, pag. 991.
- 1633, 30 Iulie. Toderașco Cămărașul lui Miron-Vodă Barnovschi către Bistrițeni, despre ucidera acestuia de Turci în Constantinopol și numirea lui Moise-Vodă Movilă, precum și despre gătirea lui Mateiu, Domnul muntean, asupra Poloniei și despre sosirea Hanului. No. 1884, pag. 991.
- 1633, 17 (27) Septembrie. Un negustor din Suceava către Bistrițeni, despre prețul unor moruni și scrumbii. No. 1885, pag. 993.

- 1633, 1-iu August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază la hotarul către țerile noastre. No. 1886, pag. 993.
- [1633], de la 7 Septembrie. Popa Petrea Gliga și Noțul către Bistrițeni, despre venirea oștilor polone. No. 1887, pag. 994.
- 1633, 22 Septembrie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre veștile de războiu de peste munte și nevoia de pază. No. 1888, pag. 994.
- 1633, 25 Septembrie. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimite iarăși în Moldova spionul ungur. No. 1889, pag. 995.
- 1633, 4 Novembre. Birăul din Rodna către Bistrițeni, despre oastea ce trebuie să trimeată, dintre Unguri și Români. No. 1890, pag. 996.
- 1633, 4 Novembre. Mihail Igyartó către Bistrițeni, despre știrile ce va adună în Moldova și împotrivirea oamenilor, între cari și Românii, de a merge la oaste. No. 1891, pag. 997.
- 1633, 11 Novembre. Vornicul moldovean Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre lupta lui Abaza-Pașa împotriva Polonilor. No. 1892, pag. 998.
- 1633, 18 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază la Tatari. No. 1893, pag. 999.
- 1633, 7 Decembre. Logofătul Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre darul ce a primit și vești cu privire la Abaza-Pașa, aflător la Brăila, No. 1894, pag. 999.
- 1634, 25 Ianuar. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimiterea lui Ioan Belény în Moldova. No. 1895, pag. 1000.
- 1634, 11 Mart. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre îngrijirea cailor și slugilor solului Ioan Belény. No. 1896, pag. 1000.
- 1634, 12 April. Logofătul Teodor Ivanovici către Bistrițeni, despre ceasornicul ce a dat la dres, despre plata în porci ce oferă unui meșter, despre fuga în Polonia a lui Moise-Vodă Movilă și noul Domn ce va veni, Lupu. No. 1897, pag. 1001.
- 1634, 9 Maiu. Vești din Moldova, de la Mihail Igyartó, despre sosirea apropiată a Domnului celui nou. No. 1898, pag. 1002.
- 1634, 19 Maiu. Vești din Moldova de la același Mihail Igyartó, despre începuturile Domniei lui Vasile-Vodă și știrile cu privire la Tatari. No. 1899, pag. 1003.
- 1634, sfârșitul lui Maiu. Vești din Moldova de la Mihail Igyartó, despre suirea în Scaun a lui Vasile-Vodă și alte întâmplări. No. 1900, pag. 1005.
- 1634, 23 Septembrie. Logofătul Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre fierăsăul, roata, cuiele și alte unelte ce-i trebuie Domnului pentru lucrul la o biserică, precum și despre pacea apropiată. No. 1901, pag. 1006.
- De la 1635. Simon Engesser, birăul Bistriței, către Vornicul de Câmpulung, despre un om al orașului care a făcut mai multe furturi. No. 1902, pag. 1007.
- 1635, 21 April. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre fuga în Moldova a chenezului Nistor Balaș. No. 1903, pag. 1007.
- 1635 (de la), 17 Maiu. Simon, egumenul de Putna, către Bistrițeni, despre oprirea unor lucruri de la oamenii lui. No. 1904, pag. 1008.
- 1635, 23 Maiu. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre paguba făcută la Bistrița, în vite, unor călugări cerșitori de la Coșula. No. 1905, pag. 1008.
- 1635 (de la), Iunie. Pătrașco Ciogolea Logofătul către Bistrițeni, cerând pe diacul Todor ca să-i învețe copiii. No. 1906, pag. 1009.
- 1635, 22 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște călugări cerșitori. No. 1907, pag. 1009.

- 1635, 22 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre călugării aceștia moldoveni ce scot vite din țară. No. 1908, pag. 1010.
- 1635, 1-iu Iulie. Ștefan Apor către Bistrițeni, despre locuitorii birnici cari vreau să treacă în Moldova. No. 1909, pag. 1011.
- 1635, 24 Iulie. Adam Rác către Bistrițeni, despre niște veșminte preotești date Vlădicăi românesc. No. 1910, pag. 1011.
- 1635, 8 August. Vasile-Vodă, Domnul Moldovei, către judele Bistriței, despre niște cuie de șindilă. No. 1911, pag. 1012.
- 1635 (înainte de), 13 Octombrie. Dumitrașco, pârălab de Neamț, către Bistrițeni, despre cumpărarea unei iepe. No. 1912, pag. 1013.
- 1635, 17 Decembrie. Vasile-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre locurile de pășune peste hotar ale Câmpulungenilor. No. 1913, pag. 1013.
- 1635, 30 Decembrie. Bistrițenii către Vasile-Vodă, Domnul Moldovei, despre fânațele ce se zic încălcate de ai lor. No. 1914, pag. 1013.
- 1635-7, sau 1644-5. Dumitrașco, Vornic de Suceava, către Bistrițeni, despre cuiele de șindilă ce a trimis să cumpere. No. 1915, pag. 1014.
- 1635-7, sau 1644-5, 4 Iunie. Dumitrașco, pârălab de Suceava, către Bistrițeni, despre cuie de șindilă și alte unelte și materiale ce-i trebuie. No. 1916, pag. 1014.
- 1635-41 (c.). Gavril Cocri pârălabul, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre certele pentru hotar. No. 1917, pag. 1015.
- 1635-45. Partenie, egumen de Voroneț, de loc din Năsăud, către Bistrițeni, despre omul ce trimite să schimbe grâu cu pânză, cu lămuriri despre felul cum se călugăresc în Moldova tineri de peste munți, etc. No. 1918, pag. 1015.
- 1635-45. „Ermonah Simon egumen și tot săborul de la svânta mănăstirea de la Putna“ către „solgabirău den Țigău“, cerând continuarea bunei-voinți. No. 1919, pag. 1016.
- 1635-45. „De la ermonah Nicolae igumen și de la tot săborul de sv[ă]ntaa mănăstir[e] de la Voroneț“, pentru o „pomană“ de „ceva cue de șindile“. No. 1920, pag. 1016.
- 1635-45. Simon, egumenul de Putna, către Bistrițeni, despre un „fecior“ al său, oprit pe nedrept pentru un omor. No. 1921, pag. 1016.
1636. Drăgan, vameșul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre arderea satelor lui Potocki, ginerele lui Ieremia Movilă, din porunca lui Vasile-Vodă. No. 1922, pag. 1016.
1636. Drăgan, vameșul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre arderea satelor lui Potocki, strângerea Polonilor și intrarea Tatarilor în țara acestora. No. 1923, pag. 1017.
- 1636 (c.). Vasile-Vodă al Moldovei către Câmpulungeni, despre cearta de hotar cu Bistrițenii. No. 1924, pag. 1017.
- 1636 (c.). Bistrițenii către Acațiu Barcsai, despre cearta de hotar cu Moldova. No. 1925, pag. 1018.
- 1636, 12 Februar. Matiaș Huszár către Bistrițeni, despre oamenii ce trimite după cumpărături în Moldova. No. 1926, pag. 1019.
- 1636, 17 Mart. Ghenadie, episcop al Ardealului, către Bistrițeni, despre un preot ce a sfințit și protopopul din Jalova. No. 1927, pag. 1020.
- 1636, 27 Mart. Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre un om ce trimite la un boier din Moldova, prieten al său. No. 1928, pag. 1021.
- 1636, 16 Iunie. Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre caii ce i s'au trimis de datornicul său din Moldova. No. 1929, pag. 1022.
- 1636, 18 Iunie. Egumenul Epifanie și călugării de la Voroneț către Bistrițeni, despre călugării ce-i trimit în cerșit. No. 1930, pag. 1023.

- 1636, 30 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zvonurile de dușmănie în legătură cu venirea la Suceava a lui Vasile-Vodă. No. 1931, pag. 1023.
- 1636, 10 Iulie. Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre niște călugări cerșitori din Moldova. No. 1932, pag. 1024.
- 1636, 20 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cercetarea de fugari din Moldova pe care o face în munți după cererea lui Vasile-Vodă. No. 1933, pag. 1024.
- 1636, 25 Septembrie. Baltazar Vesselény și Gheorghe Vás către Bistrițeni, despre un schimb al lor de capre cu boi și un dar către boierul Constantin, prietenul lor. No. 1934, pag. 1025.
- 1636, 10 Octombrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii ce trimite în Moldova. No. 1935, pag. 1026.
- 1636, 24 Octombrie. Vești de la Ștefan Petki, despre lucrurile de la noi. No. 1936, pag. 1027.
- 1636, 28 Octombrie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre un diac al său trimis la Rákóczy. No. 1937, pag. 1028.
- 1636, 29 Octombrie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cuiele de scânduri ce-i trebuie. No. 1938, pag. 1028.
- 1636, 30 Octombrie. Ioan Toldalágy către Bistrițeni, despre știri de la Mateiu-Vodă. No. 1939, pag. 1029.
- 1636, pe la 31 Octombrie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre un ucenic de rotar de la ei, care-i trebuie. No. 1940, pag. 1030.
- 1636, 14 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza de către Moldova. No. 1941, pag. 1030.
- 1636, 18 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea unui om din Moldova care arată lipsa lor de pază. No. 1942, pag. 1031.
- 1637, 21 Februar. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza hotarului moldovenesc. No. 1943, pag. 1032.
- 1637, 1 iu Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște Trimiși ai șpanului de Solnoc ce merg în Moldova. No. 1944, pag. 1033.
- 1637, 25 Iunie. Orașenii din Baia-Mare către Bistrițeni, despre Tatarii veniți din Moldova. No. 1945, pag. 1033.
- 1637, 13 Iulie. Laurențiu Roliot (?) către Bistrițeni, despre niște cai furați, ce se află la un Român din Rodna. No. 1946, pag. 1034.
- 1637, 7 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază bună către Moldova. No. 1947, pag. 1035.
- 1637, 8 August. Mitropolitul Varlaam al Moldovei către Bistrițeni, despre sosirea unui Pașă, călătoria lui Vodă în urmărirea unei rămășițe de Tatar și despre fierul ce-i trebuie. No. 1948, pag. 1035.
- 1637, 10 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia gătirii de războiu a Ardealului față de mișcările Turcilor și ale celor doi Domni. No. 1949, pag. 1036.
- 1637, 8 (18) Septembrie. Șoltuzul și pârgarii din Suceva către Bistrițeni, despre unul din ai lor păsuat cu datoria de Suceveni. No. 1950, pag. 1037.
- 1637, 6 Novembre. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre nevoia veștilor, și pentru că Tatarii poate și vin în ajutorul lui Vasile-Vodă. No. 1951, pag. 1037.
- 1637, 7 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază bună spre Moldova, cu privire la mișcările Turcilor. No. 1952, pag. 1038.

- 1637, 9 Novembre. Sibiiienii către Bistrițeni, despre chemarea la Sighișoara a trupelor lor (în vederea războiului dintre Vasile-Vodă și Mateiu Basarab). No. 1953, pag. 1039.
- 1637, 12 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia veștilor din Moldova și știrea falsă cu privire la Mateiu Basarab. No. 1954, pag. 1040.
- 1637, 13 Novembre. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre războiul dintre Vasile-Vodă și Mateiu-Vodă și pornirea Turcilor împotriva celui din urmă. No. 1955, pag. 1040.
- 1637 (c.). Portarul-Mare de Suceava, cu șoltujii, pargarii și bătrânii, către Bistrițeni, despre lipsa de primejdie în țară și despre cuiele de șindilă și lațurile ce-i trebuie lui Vasile-Vodă. No. 1956, pag. 1041.
- 1637 sau 1639. Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, cu vești despre plecarea „în jos” a Domnului. No. 1957, pag. 1042.
- 1637-9, 6 Ianuar. Gavril Cocri, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre vești cu privire la Domnul Moldovei și despre o afacere particulară. No. 1958, pag. 1042.
- 1638-9. „Iorga și Pahulcea, Vornicii de Câmpulung”, către birăul Andriiaș, pentru doi oameni trimiși după cuie de șindilă și pâne. No. 1959, No. 1042.
- 1638, 4 Ianuar. Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre afacerea lor cu Domnul Moldovei și solul acestuia la prinț. No. 1960, pag. 1043.
- 1638, 31 Maiu. Gavril, Hatmanul Moldovei, fratele lui Vasile-Vodă, către Bistrițeni, despre niște vârniceri ce-i trebuie la o biserică de piatră. No. 1961, pag. 1044.
- 1638, 11 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza către Moldova. No. 1962, pag. 1044.
- 1638, 30 Iunie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre încălcarea silnică de ei a hotarelor Moldovei. No. 1963, pag. 1045.
- 1638, 14 Iulie. Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre dorința lor de a păstra pacea, cu toată neînțelegerea pentru hotare. No. 1964, pag. 1045.
- 1638, 24 Iulie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre neînțelegerea pentru hotare și dovezile ce are el. No. 1965, pag. 1046.
- 1638, 27 Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a-și da partea de ajutor în apărarea țării cu prilejul noii lupte între cei doi Domni. No. 1966, pag. 1047.
- 1638, 15 August. Gavril Cocri, vameșul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre vești de vamă, cu amenințări de poprire. No. 1967, pag. 1047.
- 1638-43, 23 Septembrie. Martin Scholtz și Leonard Hönrich către Bistrițeni, despre gândul pretendentului Iliăș-Vodă. No. 1968, pag. 1048.
- 1638, 16 Novembre. Mihail Igyartó, omul Bistrițenilor, către aceștia, despre silințele sale pentru a culege mărturii în afacerea hotarului. No. 1969, pag. 1048.
- 1638, 18 Novembre. Vlădica Agafton și călugării de la Moldovița către Bistrițeni, despre același lucru. No. 1970, pag. 1049.
- 1638, 21 Novembre. Egumenul Tofan și călugării de la Putna cu satele vecine către Bistrițeni, despre același hotar. No. 1971, pag. 1050.
- 1638, 23 Novembre. Câmpulungenii, cu Vornicii Ion Talpă și Grigore Iorga, către Bistrițeni, despre hotarul Bistriței cu Maramurașul. No. 1972, pag. 1052.
- 1638-43. Hancea, Vornicul Sucevei, către Bistrițeni, despre lucrul la ușile și fereștile Curții al unor pietrari și olari de la ei. No. 1973, pag. 1053.
- 1638-43, 27 Ianuar. Sucevenii către Bistrițeni, despre niște Români de-ai orașului cari au turburat liniștea în Suceava și au fost închiși. No. 1974, pag. 1053.

- 1639, 29 Mart. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște cai furați. No. 1975, pag. 1054.
- 1639, 29 Mart. Vasile-Vodă către Bistrițeni, despre niște oi luate de Câmpulungeni. No. 1976, pag. 1055.
- 1639, 4 April. Grama Jitnicerul către Bistrițeni, despre un om al lui invinuit de furt. No. 1977, pag. 1055.
- 1639, 23 Iunie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cuiele de șindilă ce-i trebuie. No. 1978, pag. 1056.
- 1639, 20 Octombrie. Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre niște cai opriți unui om al lor pentru purtarea sa necuviincioasă față de o femeie. No. 1979, pag. 1056.
- 1639, 14 Novembre. Gavril Cocri, părcălab de Câmpulung, către Bistrițeni, despre luptele dintre Vasile-Vodă și Mateiu Basarab. No. 1981, pag. 1057.
- 1639, 18 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre felul cum își vor trimite ei ajutorul cu prilejul războiului dintre Vasile-Vodă și Mateiu Basarab. No. 1982, pag. 1058.
- 1639, 30 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a fi și ei întrebați cu privire la răspunsul de dat solilor moldoveni și munteni. No. 1983, pag. 1059.
- 1639, 1-iu Decembrie. Hans Renner către Bistrițeni, despre o înfrângere a străzii moldovenești și lipsa de hrană și între Românii lor. No. 1984, pag. 1059.
1640. Popa Maxin și Vameșul Drăgan către Bistrițeni, despre zvonul că vine Vodă la hotar. No. 1985, pag. 1060.
1640. Drăgan, fost Vornic de Câmpulung, acum vameș, către Bistrițeni, despre apropiata venire a lui Vodă, care cercetează și stabilește hotarele. No. 1986, pag. 1060.
1640. Vornicul de Câmpulung, poate Stroiescul, către Bistrițeni, despre mergerea lui Vasile-Vodă la Galați pentru a primi moaștele Sf. Paraschive. No. 1987, pag. 1061.
1640. Câmpulungenii către Bistrițeni, despre întorsul lui Vasile-Vodă din Galați. No. 1988, pag. 1061.
- 1640 (c.). Egumenul Achidin și călugării din Humor către Bistrițeni, pentru o iapă oprită. No. 1989, pag. 1061.
- 1640, 27 Ianuar. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vestea de necrezut ce a sosit prin ei din Moldova. No. 1990, pag. 1062.
- 1640, 1-iu Februar. Ioan Movilă, pretendent moldovenesc, către Bistrițeni, despre găzduirea oamenilor săi și niște vite poprite. No. 1991, pag. 1062.
- 1640, 25 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre apropierea Domnului Moldovei de hotar. No. 1992, pag. 1063.
- 1640, 14 Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Moldovenii din Dorna trecuți la ei. No. 1993, pag. 1064.
- (1640-1643), 14 Septembrie. Iorest, Mitropolitul Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea la ei a proegumenului Ghervasie de Putna. No. 1996, pag. 1066.
- 1640, 28 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Sibieni, despre o datorie a Vlădicăi românesc. No. 1997, pag. 1067.
- 1640 (c.), Octombrie. Câțiva Câmpulungeni se prind chizeși la Bistrița pentru adunarea de datorii. No. 1998, pag. 1067.

- 1640, 5 Octombrie. Mihail Diacul (Igyartó) către Bistrițeni, despre ce a lucrat în Moldova cu privire la hotarul cu această țară. No. 1999, pag. 1068.
- 1640, 21 Octombrie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre dorința lor de a se ridica Românii așezați la ei supt Aron-Vodă. No. 2000, pag. 1070.
- 1640 (c.), 2.. Decembrie. „Ionașco Chiruță” certifică primirea de plată pentru un cal de la Bistrițeni. No. 2001, pag. 1070.
- 1640-3 (c.). Solomon, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre pacea ce domnește în țară. No. 2002, pag. 1071.
1641. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, pentru statornicirea hotarului din nou cu dâșii. No. 2003, pag. 1071.
- 1641, 16 Iunie. Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre nevoia de un meșter pentru făcutul țiglelor. No. 2004, pag. 1072.
- 1641, 23 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre meșterii de cărămizi și țigle ce-i trebuie și despre afacerile de hotar. No. 2005, pag. 1074.
- 1641, 26 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, despre dese drumuri ce face Gheorghe Zitay în Moldova. No. 2006, pag. 1075.
- 1641, 11 Iulie. Vasile-Vodă către Bistrițeni, despre prietenia sa, șoimii trimiși lui și darul ce face în schimb. No. 2007, pag. 1075.
- 1641, 1-iu August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre datoria lor de a lua vamă Armenilor și altor oameni din Moldova. No. 2008, pag. 1076.
- 1641, 18 Septembrie. Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre dulgherii ce-i trimit pentru un coperiș și dorința ce au de a se muta, în interesul păcii, Câmpulungenii așezați pe locul lor. No. 2009, pag. 1076.
- 1641, 21 Septembrie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre moartea a doi dintre dulgherii veniți la el și trimiterea îndărăt a celui de-al treilea. No. 2010, pag. 1077.
- 1641, 7 Octombrie. Leonard Henrici și Francisc Sobell, delegați ai orașului, către Bistrițeni, despre solul moldovenesc ce va sosi în Câmpulung și mărfurile ce trebuie luate. No. 2011, pag. 1078.
- 1641, 7 Octombrie. Mihail Diacul către Bistrițeni, despre apropiata sosire a Vornicului-celui-Mare la Câmpulung, pentru judecata cu privire la hotar. No. 2012, pag. 1078.
- 1641, 9 Octombrie. Leonard Henrici și Francisc Sobel, delegații orașului, către Bistrițeni, despre ostenele lor pentru aflarea hotarului cu Moldova. No. 2013, pag. 1079.
- 1641, 10 Octombrie. Întâmpinarea Bistrițenilor împotriva Dornenilor și Câmpulungenilor în chestia hotarului. No. 2014, pag. 1080.
- 1641, 12 Octombrie. Mihail Diacul către delegații bistrițeni, Filip Meyland și Leonard Henrici, despre cercetarea făcută de el în Moldova, după Vornicul Toderașco Ianovici și după Domn, în pricina pentru hotar. No. 2015, pag. 1082.
- 1641, 19 Octombrie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre meșterii trimiși la dânsul. No. 2016, pag. 1085.
- 1641, 14 Novembre. Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre bucuria lor că și el e gata să împace cearta de hotar pornită de la răuvoitori. No. 2017, pag. 1085.
- 1641, 14 Novembre. Bistrițenii către Marele-Vornic al Moldovei (Teodor Ianovici), despre ajutorul ce așteaptă de la el în afacerea hotarului. No. 2018, pag. 1086.
- 1641, 8 Decembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre datoria lor de a lua vamă Armenilor și altor oameni din Moldova. No. 2019, pag. 1087.
- 1641, 24 Decembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre scrisorile lui Vasile-Vodă, trimise lui de dâșii. No. 2020, pag. 1087.

- 1641-9. Stroiescul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre cumpărături ale lui și vești. No. 2021, pag. 1087.
- 1641-9. Stroiescul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre pacea din țară și oprirea unor iepe. No. 2022, pag. 1088.
- 1641-9, 31 Mart. Stroiescul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre hoții de hotar, hârtie și un ceasornic ce se cer de la dâșii. No. 2023, pag. 1088.
- 1641-9, 3 August. „Stroiescul Vornicol ot Câmpulungă” se plânge de intenții de *zăbereală* și cere a se lăsa deschise drumurile. No. 2024, pag. 1088.
1642. „Carivatu Costin” către Bistrițeni, despre trecerea Pașei către Azov și mișcările militare ale Moldovenilor. No. 2025, pag. 1089.
1642. Egumenul Teofan al Putnei către Bistrițeni, despre călugărul Simon, trimis pentru a strânge milă. No. 2026, pag. 1089.
- 1642, 2 Ianuar. Popa Gheorghe din Runc arată că s'a pus chezăș pentru un diac din Moldova la o cumpărare de cal. No. 2027, pag. 1089.
- 1642, 4 Mart. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre doi țiglarî cari-i trebuie din nou. No. 2028, pag. 1090.
- 1642, 6 April. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre clopotele pe care Mateiu-Vodă vrea să le ridice prin secretarul său Sava. No. 2029, pag. 1091.
- 1642, 18 April. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre meșterii ce au fost la el și meșterul de țiglă ce-i trebuie. No. 2030, pag. 1092.
- 1642, 25 April. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, cerând lămuriri în afacerea hotarului, ca să știe cum să se poarte. No. 2031, pag. 1092.
- 1642, 12 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre mărfurile ce trimite Mateiu-Vodă să-i cumpere la Brașov și despre oile din Ținutul Făgărașului ce se trimit la păscut pe plaiurile muntene. No. 2032, pag. 1093.
- 1642, 14 Iunie. Petru Szenas de Baliok către Bistrițeni, despre tricezima ce se va lua după porunca principelui de la negustorii din Polonia, Maramurăș și Moldova. No. 2033, pag. 1094.
- 1642, 10 Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza lor la trecători. No. 2034, pag. 1095.
- 1642, 22 Iulie. Petru Gavay către Bistrițeni, despre pricina munților de hotar. No. 2035, pag. 1095.
- 1642, 6 August. Egumenul Putnei, Teofan, către Bistrițeni, despre călugărul ce i-a trimis pentru a vinde niște cai. No. 2036, pag. 1097.
- 1642, 5 Octombrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile trimise de dâșii și vitele ce se aduc din Moldova. No. 2037, pag. 1098.
- 1642, 16 Octombrie. Vasile-Vodă către Bistrițeni, despre pagubele suferite de Chiruță, supusul său. No. 2038, pag. 1099.
- 1642, 19 Novembre. Simon Engesser și jurații bistrițeni către judele Bistriței, Andriaș Amendt, despre plângerea Moldoveanului Chiruță. No. 2039, pag. 1099.
- 1642, 23 Novembre. Andriaș Amendt (Végh), judele Bistriței, către Bistrițenii de acasă, despre calul lui Ionașco Chiruță și despre afacerea hotarului. No. 2040, pag. 1100.
- 1642 (sfârșit). Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre împrejurările cu Chiruță. No. 2041, pag. 1101.
- 1643 (?). Solomon, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile privitoare la Domn, precum și despre șoimii ce-i trebuie, recomandând un trimis al său. No. 2042, pag. 1102.

- 1643, 13 Mart. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cererea de zidari și cărămidari făcută pentru Domnul Moldovei de „Vornicul-cel-Mare de la Suceava”. No. 2043, pag. 1102.
- 1643, 20 April. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre vitele lui furate de un Român. No. 2044, pag. 1103.
- 1643, 11 Maiu. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni și Andriaș, judele lor, despre meșterii pietrari și olari ce-i trebuie pentru casele de piatră ce face în Suceava. No. 2045, pag. 1103.
- 1643, 28 Maiu. Andriaș Amendt (Végh), judele Bistriței, și orășenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre afacerea lui Iorașcu Chiruță și despre cererea unor maeștri de zidărie și cărămidă din partea Domnului. No. 2046, pag. 1104.
- 1643, 10 Iunie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște cărămidari și zidari ai lor veniți în Moldova și despre vama lui Chiruță, precum și despre lipsa negustorilor din Suceava, plecați la iarmarocul din Sniatyn. No. 2047, pag. 1105.
- 1643, 9 Iulie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre trimiterea lui Chiruță spre a-și căpăta calul înapoi. No. 2048, pag. 1106.
- 1643, 20 Iulie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre meșterii ce i-a avut la el și gândul lui de a isprăvi casa cu lemn. No. 2049, pag. 1106.
- 1643, 14 August. Nicolae Sebessy către Bistrițeni, despre praful de pușcă și gloanțele trimise din Moldova. No. 2050, pag. 1107.
- 1643, 16 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre o scrisoare ce trimite în Moldova. No. 2051, pag. 1108.
- 1643, 19 August. Superintendentul maghiar Ștefan Geley către protopopii români, despre gândul său de a tâlmăci Scriptura din grecește în românește, despre omul ce a găsit și despre nevoia de a se aduna o rămășiță din vremea Vlădicăi Ilie Iorest pentru cheltuieli. No. 2052, pag. 1108.
- 1643, 21 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre caii ce se aduc la iarmarocul lor din cele două țeri românești vecine. No. 2053, pag. 1110.
- 1643, 24 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre un Grec negustor al Domnului muntean, care a fost prădat la ei. No. 2054, pag. 1110.
- 1643, 30 August. Francisc Zanthai către Bistrițeni, despre oprirea de a se scoate cai peste hotar. No. 2055, pag. 1111.
- 1643, 2 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii lui Francisc Bethlen cari merg să cumpere cai în Moldova. No. 2056, pag. 1111.
- 1643, 3 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște Moldoveni zăberîți cu vitele. No. 2057, pag. 1112.
- 1643, 8 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre vitele oprite Muntenilor. No. 2058, pag. 1112.
- 1643, 10 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște bani ai unui Grec din Țara-Românească. No. 2059, pag. 1113.
- 1643, 15 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pretendentul moldovenesc Iliș, pus în fiare și prinderea hoțului Măgură. No. 2060, pag. 1114.
- 1643, 24 Septembrie. Bistrițenii către vecini (și către Gheorghe Szigéthy, jude al comitatului Doboca), pentru Iliș Voevod. No. 2061, pag. 1115.
- 1643, 25 Septembrie. Grigore Zomay către Bistrițeni, despre pretendentul Iliș care se gătise a năvăli în Moidova. No. 2062, pag. 1116.

- 1643, 28 Septembrie. Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre același pretendent Iliáš. No. 2063, pag. 1117.
- 1643, 20 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre argintăriile ce vreau să-și facă la ei boierii din Moldova. No. 2064, pag. 1117.
- 1643, 24 Decembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pâharele ce vor să cumpere boierii din Moldova de la ei. No. 2065, pag. 1118.
- 1643, sau 1638 chiar, c. Decembrie. Ianachi Cămărașul către Bistrițeni, despre omul său Apostol, trimis pentru „boboae și cămeș și cumănace de mișei și sulite“ de împărțit la Paști, pentru a fi scutite de vamă. No. 2066, pag. 1118.
- 1644 (c.). Hrizea Vornicul-Mare către Brașoveni, despre pâra lui Bonciul Vătahul împotriva oamenilor lor, Ion Butoiu, Frățilă și Reanța, cari i-ar fi furat niște iepe încă din vremea „județului celui bătrân“, „Hrăjilă Criștov“ (cu plângerea lui Bonciul și zapisul lui de măturie). No. 2067, pag. 1119.
- 1644, 10 Ianuar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre Vintilă Vătahul, care vine la ei pentru o datorie ce au față de dânsul Constantin și Nicula Pitarul. No. 2068, pag. 1119.
- [1644], 15 Ianuar. Marele-Vornic Dragomir către Brașoveni, despre „pâra“ lui Vasile cu frațele, Ivan. No. 2069, pag. 1119.
- 1644, 20 Ianuar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre un om din Pietroșița (Dâmbovița) care și-a aflat oi în ale ciobanilor lor și măsurile luate împotriva acestora de „Andronie Vornicul, judecătoriu lăsat aici la Scaun“. No. 2070, pag. 1119.
- 1644, 24 Ianuar. Mihai Diacul către Bistrițeni, despre niște hături pentru Vodă, afacerea munților ș. a. No. 2071, pag. 1119.
- 1644, 1-iu Februar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „meșterul de clopote“ ce-i trebuie „ca să ne facă clopote pre aceale măn[ă]stiri ce am făcut în țara noastră“, trimițând pe „sluga“ sa Iacov și pentru „meșteri care facu pile“. No. 2072, pag. 1122.
- 1644, 6 Februar. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre oprirea unui nemeș ce mergea în Moldova. No. 2073, pag. 1122.
- 1644 (c.), 10 Februar. Nacu, pârcălab de Câmpulung, către Bistrițeni, despre uneltele ce trimite să-i cumpere. No. 2074, pag. 1122.
- 1644, 12 Februar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre oile oamenilor ce se află la Pană Căpitanul, fost „oiar“. No. 2075, pag. 1122.
- [1644], 5 Mart. Dragomir, Marele-Vornic muntean, către Brașoveni, despre aceiași „pără“ a lui Vasile cu Ivan, făcută și la negustori și înaintea lui, când a fost la Brașov și Alba-Iulia, ca sol. No. 2076, pag. 1123.
- 1644, 6 Mart. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „pâra lui Vasile Sărbul ot Necopoe“ cu fratele lui, Ivan, care s'a judecat și la negustori și la Vornicul Dragomir, când a fost trimis sol în Ardeal. No. 2077, pag. 1123.
- 1644, 17 Mart. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre omul său Statie, trimis să iea postavul, „să îmbrăcăm Curtea“. No. 2078, pag. 1123.
- 1644, 28 Mart. Socol Marele-Clucer către Brașoveni, despre trimiterea lui Bojár István în orașul lor, pentru „târguială“, rugându-se a i se da „un car cu cai“ până la Rucăr. No. 2079, pag. 1123.
- 1644, 4 April. Dragomir, Marele-Vornic muntean, către Brașoveni, pentru „Lupul vătahul“, trimis după cumpărături în orașul lor. No. 2080, pag. 1123.
- 1644, 11 April. Dragomir, Marele-Vornic muntean, către Bistrițeni, despre „sticlăria“ lui Vodă și pământul ce trebuie să se aducă de la ei. No. 2081, pag. 1123.

- 1644, 14 April. Mateiu-Vodă al Țerii-Românești către Brașoveni, despre un dărabant al său care a venit „la zi” în cetatea lor fără să se înfățișeze și partea cealaltă. No. 2082, pag. 1123.
- 1644, 17 April. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni (judele Mihail Eötvös), despre „veseliia cocoanei [=ficeii] domniei tale”, la care a fost poftit, cu urări „întru veseliia coconelor, ginerilor ce se împreunează, ca cu tot bunul noroc să petreaceț dumneavoastră”, trimițând și un om „ca să poarte fața, cinstea noastră întru cinstita veseliia dumnilor voastre, cum se cade vecinilor de aproape și prietenilor”. No. 2083, pag. 1123.
- 1644, 26 April. Socol, Marele-Clucer, către Brașoveni (același jude), despre „această veselie ce se-au început întru cinstit[ă] casa dumnital[e] cu sora noastră, fiia dumnitale”, — cu care prilej trimite solul său și pe „feciorul” Bojár István. No. 2084, pag. 1124.
- 1644 (c.), 29 April. „Nacul, părcălabu de Țănutul Suceavei”, către birăul Șimon (Engesser) și părcălabul Tămaș, pentru prețul unui cal ce voia să cumpere de la dânsul cel de-al doilea. No. 2085, pag. 1124.
- 1644, 1 iu Iunie. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre oamenii Tudorei, văduva lui Ioan-Vodă Movilă. No. 2086, pag. 1124.
- 1644, 5 Iunie. Preda Mare-Spătar și Diicul Mare-Agă către Brașoveni, despre un copil de Țigan aflat la Berindești și care trebuie cerut prin judecată. No. 2087, pag. 1124.
- 1644, 8 Iunie. Judele Brașovului, Mihail Goldschmied, către Bistrițeni, despre știrile de la Munteni și un boier ce merge din Moldova la Alba-Iulia. No. 2088, pag. 1124.
- 1644 (c.), 11 Iunie. Dicheiul Nicolae dela mănăstirea Căldărușani către Brașoveni, despre Românii mănăstirii fugiți de la Treisteni la dânsii și despre zăberirea hotărâtă de el. No. 2089, pag. 1125.
- 1644, 11 Iunie. Câmpulungenii către Bistrițeni, pentru liberarea unor „omănași” ai lor. No. 2090, pag. 1125.
- 1644, 29 Iunie. Daniil Pavay către Bistrițeni, despre plecarea stăpânului său la „Domnul muntean”. No. 2091, pag. 1125.
- 1644, 20 August. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre o cumpărare de cuie. No. 2092, pag. 1126.
- 1644, 21 Septembrie. Nicolae (Catargiu) părcălabul către Brașoveni, despre lucrurile comandate la ei de Hatman, Păharnic și Vistiernic: păhare de argint, unele cu capace, cântărite în grivne (se pare că pentru nunta Domniței Maria cu Ianus Radziwiłł. No. 2093, pag. 1126.
- 1644, 25 Septembrie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cuiele ce-i trebuie și vestea de Tataři la Nistru. No. 2094, pag. 1126.
- 1644, 7 Octombrie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre postavul ce se cere de Domnie. No. 2095, pag. 1127.
- 1644, 14 Novembre. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre Țigani, lor opriți ca răsplată de Luca Logofătul dela Cămpina. No. 2096, pag. 1128.
- [1644], 21 Novembre. Gavril Hatmanul, Gheorghe Păharnicul și Iorga Vistierul către Brașoveni, despre zăbava plății păharelor de argint comandate. No. 2097, pag. 1128.
- [1644], 21 Decembrie. Gheorghe și Iani Cămărașul către Brașoveni, despre cererea de păhare a Marelui-Logofăt, care vrea ca judele să-i fie „tată și înmă”, ca înaintașul, „Herdzel Criștov”; banii se vor da „până la Născut”. No. 2098, pag. 1128.
1645. „Partenie igumenul și tot săborul de sv[ă]ntaa mănăstire de Voronețu” către Bistrițeni, pentru a recomanda pe un călugăr și un „poslușnic”, trimiși pentru afaceri. No. 2099 pag. 1128.

1645. Radu Marele-Logofăt (Crețulescu) și Stroe Marele-Vistier (Leurdeanu), ispravnici de Scaun munteni, și pentru strângerea haraciului, către Brașoveni, despre plecarea lui Mateiu-Vodă „în jos în priumblare” și despre hamurile pentru care a trimis un aprod să le aducă (o păreche „tipărită”, alta „cu cosoae”). No. 2100, pag. 1128.
- 1645, 19 Ianuar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre postavul ce are la ei egumenul de Câmpulung, precum și despre un Țigan al mănăstirii, fugăr în Ținutul lor. No. 2101, pag. 1128.
- 1645, 31 Ianuar. Clucerul Socol către Brașoveni, despre cei doi fii ai săi, Clucerul Crăstea și Ianachi Spătarul, ce merg la nunta fiului predicatorului lor. No. 2102, pag. 1129.
- 1645, 8 Februar. Vasile-Vodă al Moldovei către Brașoveni, despre nunta fiicei sale Maria cu Ianus Radziwiłł. No. 2103, pag. 1130.
- 1645, 10 Februar. Radu, Marele-Agă muntean, către Brașoveni, despre oprirea de dânsul a 2.500 de oi în schimb pentru Țiganii ce i s’au oprit de orașeni, arătând că trimite după zișii Țigani, lăsând oile de hatărul lui Vodă, pe iuzbașii Crăstea și Mihnea. No. 2104, pag. 1130.
- 1645, 18 Februar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre postavul ce a comandat la ei (pentru îmbrăcăminteă oștirii). No. 2105, pag. 1130.
- 1645, 20 Februar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Bistrițeni, despre niște Țigani ai lui căroră li-a dat drumul. No. 2106, pag. 1131.
- 1645, 14 Mart. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Brașoveni, despre aceiași Țigani. No. 2107, pag. 1132.
- 1645, 19 Mart. Radu, Marele-Agă muntean, către Brașoveni, despre Țiganii lui, opriți în Ținutul lor. No. 2108, pag. 1132.
- 1645, 20 Mart. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre Țiganii Agăi Radu (Rudca). No. 2109, pag. 1132.
- 1645, 23 Mart. Sava Logofătul către Brașoveni, despre banii ce trimite pentru postav (cu echivalența banilor curenți). No. 2110, pag. 1132.
- 1645, 2 Maiu. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Brașoveni, despre Țiganii Radului Aga. No. 2111, pag. 1133.
- 1645, 10 Maiu. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către dregătorii ardeleni, despre boii Moldoveanului Ștefan Grigoriță. No. 2112, pag. 1134.
- 1645, 10 Maiu. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Brașoveni, despre oile oprite lui Mateiu-Vodă. No. 2113, pag. 1135.
- 1645, 15 Maiu. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre Țiganii lui Radu Aga. No. 2114, pag. 1135.
- 1645, 20 Maiu. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Brașoveni, despre aceiași cerere de Țigani. No. 2115, pag. 1137.
- 1645, 21 Maiu. Sava Logofătul, secretariu al lui Mateiu-Vodă Basarab, către Brașoveni, despre niște Țigani ce trebuie dați înapoi. No. 2116, pag. 1137.
- 1645, 21 Maiu. Radu, Marele-Agă muntean, către Brașoveni, despre invoirea lor la înapoierea Țiganilor și hotărârea lui de a li da oile îndărăt. No. 2117, pag. 1138.
- 1645, 28 Maiu. Mateiu-Vodă Basarab către Bistrițeni, despre judecata unor „săraci”. No. 2118, pag. 1138.
- 1645, (c.) 30 Maiu. „Stan de la Ocnă” către Brașoveni, pentru „șfoara Visternicului”, tocmită cu 3 florinți, 2 costande suta, pentru o suliță de 4 florinți și banii pecetluiți, ughi, ce i-a adus la ei. No. 2119, pag. 1139.
- 1645, 26 Iunie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre furtul unor porci. No. 2120, pag. 1139.

- 1645, 29 Iunie. Mateiu-Vodă Basarab către Bistrițeni, despre atacul împotriva omului său Ioan Raț. No. 2121, pag. 1139.
- 1645, 2 Iulie. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre un Moldovean ce vine să cumpere vite la bălcu. No. 2122, pag. 1141.
- 1645, 7 Iulie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre procesul unui Moldovean. No. 2123, pag. 1142.
- 1645, 8 Iulie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre postavul luat de la ei. No. 2124, pag. 1142.
- 1645, 23 August. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre niște vite ale Domnului Moldovei ce se duc de Luca Armeanul. No. 2125, pag. 1143.
- 1645, 22 Octombrie. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre caii ce trimite să i se cumpere în Moldova. No. 2126, pag. 1143.
- 1645, 6 Decembrie. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre Mihaiu Diacul, omul lor, adesea trimis în Moldova. No. 2127, pag. 1144.
- 1645, 20 Decembrie. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre meritele aceluiasi Mihaiu Diacul. No. 2128, pag. 1144.
- 1645, 26 Decembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre Românii ce-i trebuie pentru a mână vite. No. 2129, pag. 1145.
- 1646 (c.). Dumitrașcu Stolnicul Filipescu către Brașoveni, despre un Român al lui, oprit de dâșii după pâra unei femei. No. 2130, pag. 1145.
- 1646, 4 Ianuar. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, despre Românii ce-i trebuie pentru vânatoare la Șinca. No. 2131, pag. 1146.
- 1646, 16 Ianuar. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cearta lor cu supușii lui. No. 2132, pag. 1146.
- 1646, 11 Februar. Dumitrașcu Stolnicul Filipescu către Brașoveni, despre niște furi pe cari voiă să-i „sădușească” pentru caii „nămeriți” acum la munte. No. 2133, pag. 1147.
- 1646, 23 Februar. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cererea de cărămidari pe care o face Vasile-Vodă. No. 2134, pag. 1147.
- 1646, 15 Mart. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște miere și piei oprite la vamă lui Ursu din Câmpulung. No. 2135, pag. 1147.
- 1646, 21 Maiu. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre Mihaiu Diacul, vameș, care trece în Moldova. No. 2136, pag. 1148.
- 1646, 1-iu Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către toți Sașii, despre Rumânii și Țiganii ceruți de Mateiu Basarab și despre trecerea în Moldova a unor călăreți din Moldova cu Ioan Szilágyi. No. 2137, pag. 1148.
- 1646, 12 Iunie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște vite oprite. No. 2138, pag. 1149.
- 1646, 24 Iunie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre niște hoți de cai fugiți la dâșii. No. 2139, pag. 1150.
- 1646, 25 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre plângerile lui Mateiu-Vodă. No. 2140, pag. 1151.
- 1646, 10 Iulie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre gândul unora de a merge să se scrie în oastea celor două țeri românești. No. 2141, pag. 1151.
- 1646, 13 Iulie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre niște cuie de șindilă „și alte mărunțișuri” ce-i trebuie. No. 2142, pag. 1152.
- 1646, 13 Iulie. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște porci moldovenești opriți la vamă. No. 2143, pag. 1153.

- 1646, 15 Iulie, Melhisedec, egumen de Câmpulung, către Brașoveni, despre un Țigan al mănăstirii, care a luat o Țigancă a lor și a trecut la dâșii. No. 2144, pag. 1154.
- 1646, 16 Iulie. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vitele lui Gheorghîță Șeptilici. No. 2145, pag. 1154.
- 1646, 12 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Câmpulungenii cari au vrut să-și treacă porcii fără vamă. No. 2146, pag. 1154.
- 1646, 25 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, arătând că li-a trimis o scrisoare pentru Voevodul muntean, pe care să o trimeată în grabă și răspunsul să i-l aducă tot așa de răpede. No. 2147, pag. 1155.
- 1646, 28 August. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre o scrisoare venită de la reprezentantul ardelean la Poartă, Szalanczy. No. 2148, pag. 1155.
- 1646, 7 Septembrie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre scrisor primite de la ei și de la Rákóczy. No. 2149, pag. 1156.
- 1646, 20 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către toți supușii săi, dând cale slobodă boierului moldovean Gheorghîță Șeptelici, venit să cumpere boi. No. 2150, pag. 1156.
- 1646, 21 Septembrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre nevoia de a se trimite o scrisoare lui Szalanczy, trimesul ardelean în Țara-Românească, și alta lui Mateiu Basarab. No. 2151, pag. 1157.
- 1646, 6 Octombrie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre scrisori ale lui Szalanczy venite din Moldova. No. 2152, pag. 1157.
- 1646, 13 Octombrie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, mulțumindu-li că i-au trimis scrisoarea Voevodului muntean, și arătând că încredințează alta ca să i-o trimeată. No. 2153, pag. 1158.
- 1646, 27 Octombrie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre scrisoarea principelui Ardealului către dânsul. No. 2154, pag. 1158.
- 1646 (de la), 8 Novembre. Toader (Nacul), Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre numirea sa și ajutorul ce e gata să li deie, precum și despre călătoria lui Vasile-Vodă la Orhei. No. 2155, pag. 1158.
- 1646, 9 Novembre. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre niște lucruri venite la el din Constantinopol pentru Francisc Bethlen. No. 2156, pag. 1159.
- 1646, 16 Novembre. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Poloni ce au pătruns la Ilva (?). No. 2157, pag. 1160.
- 1646, 17 Novembre. Melhisedec, egumen de Câmpulung, către Brașoveni, despre niște Țigani luați de ei și pentru cari sufăr niște Români ce au fost opriți. No. 2158, pag. 1160.
- 1646, 18 Novembre. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre oprirea unor porci ai oamenilor din Câmpulung. No. 2159, pag. 1160.
- 1647 (c.). „Andrei și Ipatie Murguleț“ către birăul „Şemon“, pentru niște pagube făcute de ai lui „Betlean Freață“: Vodă a îngăduit „zeberire“; cere intervenție la el. No. 2160, pag. 1161.
- 1647, 6 Februar. Ioan Kemény către Bistrițeni, despre scrisorile venite din Moldova, de la căpitanul Ioan Szilágyi. No. 2161, pag. 1161.
- 1647, 12 Februar. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște oameni din Moldova, cărora li s'au oprit niște porci la Cluj. No. 2162, pag. 1162.
- 1647, 20 Mart. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către toți dregătorii, despre paguba ce se aduce cu poșta oamenilor din Orăștie. No. 2163, pag. 1163.

- 1647, 9 April. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre olarul ce a fost la ei și aceia de cari mai are nevoie, pentru țigle. No. 2164, pag. 1164.
- 1647, 2 August. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ciobanii români ce suie la munte izgonind pe alții. No. 2165, pag. 1165.
- 1647, 12 Decembre. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște „slugi“ din Ardeal care au trecut în Moldova, cu Românii din Budac. No. 2166, pag. 1165.
- 1648 (c). Ioan Țuvic către Bistrițeni, despre trecerea lui în Moldova de greul dregătorilor Bărgăului și ce s'a făcut de aceștia cu averea lui. No. 2167, pag. 1166.
- 1648 (c.). „Ghiorghe Vornicul“ către „Giurgiu“ birăul, pentru un furt al lui Ion Giuvic (ca păgubaș). No. 2168, pag. 1166.
- 1648, 12 Ianuar. Teodor Ianovici, Logofătul-cel-Mare al Moldovei, către Bistrițeni, despre păharele de argint ce i s'au trimis. No. 2169, pag. 1166.
- 1648, 9 Februar. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre sosirea apropiată la ei a lui Ioan Szilágy, care duce ostași unguri în Moldova. No. 2170, pag. 1167.
- 1648, 18 Februar. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre Coloman Mikes, care merge pe la ei în Moldova. No. 2171, pag. 1167.
- 1648, 26 Februar. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre David Pavay, care merge să cumpere cai din Moldova la bălciul lor. No. 2172, pag. 1168.
- 1648, 8 Iunie. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile false din Moldova și nevoia de a opri în orașul lor pe negustorii armeni din Polonia. No. 2173, pag. 1168.
- 1648, 13 August. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre nevoia veștilor din Polonia, despre Tatauri și Cazaci. No. 2174, pag. 1169.
- 1648, 24 Novembre. Martin Schultz, birăul Bistriței, și Sfatul orașului către Vasile-Vodă al Moldovei, despre nevoia ce are de un zidar bun, nefiind dintre Italieni. No. 2175, pag. 1170.
- 1648, 12 Decembre. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre nevoia ce are de acei zidari. No. 2176, pag. 1170.
- 1648, 29 Decembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimite, pentru Cazacii ce luptă în Polonia, spioni la Hotin și dorința lui de a i se aduce înainte cei doi prinși ce se află la ei. No. 2177, pag. 1171.
- 1649, 9 Ianuar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile venite din Moldova. No. 2178, pag. 1172.
- 1649, 11 Februar. Diicul Vel Spătar către Bistrițeni, despre jupânul Miclăuș ce vine la ei „cu trebile dumneaei Domnii“, oferind lână, în schimb pentru „postav, tipsii, clondire, sfeășnice, fluturi“. Pag. 1817.
- 1649, 12 Mart. Diicul Vel Spătar către Bistrițeni, despre „rândul lăniei“, că nu se poate găsi nici cu 10 costande oca, nefiind fân, paie și iarbă și despre dispoziția sa de a lua, vara, în schimb pentru lână, „mardă, postav, tipsii, clondire, sfeășnice“. Pag. 1817.
- 1649, 28 April. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești, pentru Stanciul și Stoica Țeașul din Rucăr, cari au cumpărat o iapă, „să ierți dumneta, de la un Sasu din Răjnovu, anume Hanășu“, și au vândut-o la Câmpulung, fără să știe că eră furată, de la Țigani domnești. Pag. 1817.
- 1649, 29 April. Diicul Vel Spătar către Bistrițeni, despre lână ce ar fi adus, „dar văzut-aș dumneară ce potop de iarnă fû“, slăbind „vita noastră și a Rumănilor“ și despre aceia „țigare, și de an și de estimpă“, ce oferă, ori la Târgoviște ori la Rucăr, ca să nu o „poartă zalud“. Pag. 1817.

- 1649, 18 Iunie. Constandă Vornicul către Brașoveni, despre niște „bucate“ oprite pentru Țigani, pomenind pe județul precedent, „Neamțul“, pe un Țigan „scos de la spânzurătoare“, „carele razimă astăzi de domniata“, pe altul trecut „la sat la Țânțariul“, pe un al treilea ce se află „la judeceasa cea bătrână“, pe „globnicul“ trimis după ei. Pag. 1817.
- 1649, 22 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre dorința sa de a i se cumpără cai de la bălcu. No. 2179, pag. 1172.
- 1649, 27 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un negustor armean din Lublin venit prin Moldova și despre trecerea mai obișnuită a negustorilor prin Turnu-Roșu și Bran. No. 2180, pag. 1173.
- 1649, 5 Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia ce are de știri din Moldova. No. 2181, pag. 1173.
- 1649, 28 Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile venite din Moldova. No. 2182, pag. 1174.
- 1650 (c.). Izvod de pagubele Câmpulungenilor și Dornenilor. No. 2183, pag. 1174.
- 1650 (c.). Egumenul Rafail și călugării de la Humor către Bistrițeni, despre călugări cerșitori ce trec în Ardeal. No. 2184, pag. 1174.
- 1650 (c.). „Simion di Crasna“ către Bistrițeni, pentru a certifica proveniența unei vite a sale. No. 2185, pag. 1175.
- 1650 (c.). Judele din Maerul și bătrânii recomandă birăului Bistriței pe un „meșter bun, a-nume zugrav“, care li-a lucrat la biserică și stă în sat. No. 2186, pag. 1175.
- 1650 (c.). Un Vornic de Câmpulung către Bistrițeni, cerând un „abrac“ pentru libera trecere a omului său trimis pentru afaceri. No. 2187, pag. 1175.
- 1650 (c.). Egumenul Achindie și călugării de la Humor către Bistrițeni, despre un dascăl din Năsăud și niște gâlcevi călugărești. No. 2188, pag. 1175.
- 1650 (c.). Un Câmpulungean (?) către Bistrițeni, despre un om al său care vrea să iasă din Ținutul Bistriței. No. 2189, pag. 1175.
- 1650 (c.). Câmpulungenii către toți Ardelenii, despre o luptă a acestora cu niște Ruși de la Sniatyn. No. 2190, pag. 1176.
- 1650 (c.). „Smeritul popa Mitrofan igumanul și tot săborul de la mănăstire de la Moldovița“ către Bistrițeni, pentru „bucate“ și altele oprite (și un „arcu“). No. 2191, pag. 1176.
- 1650 (c.). Egumenul Galerie și călugării de la Slatina către Bistrițeni, pentru niște blide, talgere și o „olovancă“. No. 2192, pag. 1176.
- 1650 (c.). Câmpulungenii către Bistrițeni, despre unul din ai lor de la Dorna, care ar fi călcat hotarul. No. 2193, pag. 1176.
- 1650 (c.). „Goian dă Jadova și Creciun, giudeții și tot satul dă Jadova“ dau o adeverință cu jurământ pentru proprietatea unor vite. No. 2194, pag. 1177.
- 1650 (c.). Însemnare de lucruri călugărești și de bani (de la vre-o mănăstire din Moldova). No. 2195, pag. 1177.
- 1650 (c.). Egumenul și călugării de la Voroneț către Bistrițeni, arătând că au trimis doi „frați“ în Maramurăș la cerșit. No. 2196, pag. 1177.
- 1650 (c.). Cerere, neiscălită, de scutire de vamă pentru cai și „pâne de sămânță“. No. 2197, pag. 1177.
- 1650 (c.). „Andreiași Vornicu“ către Bistrițeni, pentru un om din Câmpulung, căruia i se făcuse o pagubă. No. 2198, pag. 1177.
- 1650 (c.). Câmpulungenii către birăul și giurații de Rodna, pentru niște iepe furate. No. 2199, pag. 1178.

- 1650 (c.). Câmpulungenii către Bistrițeni, despre marea „nevoie“ ce au și dorința de a face un așezământ cu ei. No. 2200, pag. 1178.
- 1650 (c.). Dornenii către Bistrițeni, despre o călcare de hotar și o urmărire de vite. No. 2201, pag. 1178.
- 1650 (c.). Patru popa din Urmeniș către Mihaiu din Bungard, chemându-l la el. No. 2202, pag. 1178.
- 1650 (c.). Birăul de Rodna, cu namestnicul și jurații, către Bistrițeni, despre o oprire de urdă. No. 2203, pag. 1179.
- 1650 (c.). „Smeritul popa Mitrofan igumenul și cu tot săborul din mănăstirea Moldoviței“ către Bistrițeni, pentru un om care schimbase bucate cu niște „unialte: o roche și o că-miașe și un sovon“. No. 2204, pag. 1179.
- 1650 (c.). Gavril Ciocan din Nișfălău, ostaș moldovean, dă lămuriri într-o pricină de nă-paste. No. 2205, pag. 1179.
- 1650 (c.). Serafim egumenul și călugării de la Moldovița către Bistrițeni, despre un călugăr căruia i s'au furat niște cărți (v. izvodul lor în n^l 2172). No. 2206, pag. 1180.
- 1650 (c.), 8 Ianuar. Gheorghe Ștefan Vel Spătar către Brașoveni, despre prietenia sa cu „giu-dețul cel bătrân“ și dorința sa de a fi prieten și cu urmașul lor, oferind a-i îndatori și el după „o scrisoare cât de puțineă“ și rugându-l să „nu se apere de priiteșugul“ său. No. 2207, pag. 1180.
- 1650 (c.), 1-iu Februar. Tănase Voiți, Vornic de Suceava, către Bistrițeni, despre datoria unui Armean din orașul său. No. 2208, pag. 1180.
- 1650 (înainte de), 21 Februar (de fapt c. 1623). Vameșul Condea către Bistrițeni, despre niște boi opriți de popa din Ilova. No. 2209, pag. 1180.
- 1650, April. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, pentru piei lucrate și ne-lucrate aduse de dincoace de munți. No. 2210, pag. 1181.
- 1650 (c.), 4 April. „Protopop Știru, giuratul Vlădicăi în Nimtiu“, către un Bistrițean, cu plân-gere împotriva cuiva care-l făcuse să intervîie la Vlădica. No. 2211, pag. 1182.
- 1650 (c.), 4 Maiu. „Noi, Borșenii“, către Bistrițeni: certificat de proprietate. No. 2212, pag. 1182.
- 1650 (c.), 6 Maiu. Câmpulungenii și Dornenii către Bistrițeni, pentru un om al lor căruia nu i se plătitse întreagă întreținerea unei iepe și căruia au vrut să-i îngăduie a opri „bucate“ în schimb. No. 2213, pag. 1182.
- 1650 (c.), 6 Maiu. Cozma Mandin, judele lui Martin Sárpataky, către Mihaiu din Bungard, despre urmărirea lui și a acestuia. No. 2214, pag. 1182.
- 1650 (c.), 10 Maiu. Nacul, părcălab al „Ținutului Sucevei“, către Bistrițeni, pentru niște cuie de șindilă și de draniță, precum și pentru niște mânuși. No. 2215, pag. 1182.
- 1650, 29 Maiu. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre preotul Nicolae, pe care Vlădica românesc Sava din Maramurăș îl trimite în Moldova. No. 2216, pag. 1183.
- 1650 (probabil de pe la 1640). Vișan și Cozma, Vornici, și Drăgan, Vameș de Câmpulung, pe lângă Gavril (Cocri), către Bistrițeni, cu vești despre Tatari, cu cari Vodă a făcut pace. No. 2217, pag. 1183.
- 1650 (c.), 10 Iunie. Mărica Mătiasa din Stejăreni (Moldova) dă voie soțului ei Mătei Bărar (Berarul), așezat în părțile Bistriței, să se însoare din nou. No. 2218, pag. 1184.
- 1650, 12 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza drumurilor de către Domnul Moldovei și ai săi. No. 2219, pag. 1184.
- 1650 (c.), 21 Iunie. Un Câmpulungean, fiul unui logofăt din Brașov, către Bistrițeni, despre numirea sa ca Vornic. No. 2220, pag. 1185.

- 1650, 23 Iunie. Mateiu-Vodă al Țerii-Românești către Bistrițeni, despre omul său, Manta, ce e trimis pentru postav, și despre hoții de la hotar. No. 2221, pag. 1185.
- 1650, 27 Iunie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre un hoț de vite. No. 2222, pag. 1186.
- 1650, 11 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principe Ardealului, către Bistrițeni, pentru caii moldovenești ce vrea să i se cumpere la bălciul lor. No. 2223, pag. 1186.
- 1690, 15 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vești și vite duse în Moldova. No. 2224, pag. 1187.
- 1650 (c.), 23 August. Egumenul Calistru și călugării de la Humor către Bistrițeni, despre prada Țerii și furarea clopotelor mănăstirii. No. 2225, pag. 1188.
- 1650, 8 Septembre. Gheorghe Rákóczy al II-a, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vești de la hotare și paza ce trebuie să facă. No. 2226, pag. 1188.
- 1650, 10 Septembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza la hotarul Moldovei. No. 2227, pag. 1189.
- 1650, 12 Septembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pedestrii secui rânduți la hotarul lor. No. 2228, pag. 1189.
- 1650, 16 Septembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea către Bistrițeni, despre veștile mai bune de la hotare și datoria lor de pază, precum și despre voia de a primi boieri fugari. No. 2229, pag. 1190.
- 1650 (după), 24 Septembre. „Popa Lupul și protopop Mihai den Moisei“ către „părcălabul de vidicul Bistriții“, explicând că n’au putut scoate oile la muntele ce li se dase, pentru „acea zăpadă, acel omăt mare“. No. 2230, pag. 1190.
- 1650, 20 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a închide cărările către Moldova și de a pedepsi pe cine ar mai săpa drumul. No. 2231, pag. 1190.
- 1650, 6 Novembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre calul ce a făgăduit să cumpere pentru el un negustor din Moldova și nevoia de a spiona în Moldova. No. 2232, pag. 1191.
- 1650, 24 Novembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre calul ce i s’a cumpărat de negustorul din Moldova, despre pază și vești și despre nunta fetei lui Vasile-Vodă. No. 2233, pag. 1192.
- 1650 (c.), 1-iu Decembre. Isac și Gheorghe Goian către Bistrițeni, despre un iobag al lor din Jadova și un hoț din Rodna. No. 2234, pag. 1193.
- 1650, 30 Decembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimite spioni în Moldova. No. 2235, pag. 1193.
- [1649-1650], 31 Maiu. Solomon Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre cearta pentru hotare. No. 2236, pag. 1193.
- 1650 (după). „Macsin Plăeșu“ către „domnul de vidic“, pentru a cere dreptate împotriva altui Român. No. 2237, pag. 1194.
- 1650 (după). Dregătorul și oamenii din Câmpulung către Bistrițeni, despre niște oameni fugiți de goștină în Ținutul lor. No. 2238, pag. 1194.
- 1651, 3 Ianuar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre popa Vlaicul, căruia i se luaseră 40 de florinți de „un jitar din Răjnov, carel[e] păzește câmpul“, pentru o iapă, — dându-se judecata „Giurcăi, spanu din Șinca“; cu amenințări de a se opri bucate din Râșnov „la scală“. No. 2239, pag. 1195.
- 1651, 9 Ianuar. Socol Clucerul către Brașoveni, despre rumânul său fugit la Râșnov și răscumpărat cu Țigani („și au fapt zapisul lui“), pe care vine să-l iea fiul său Ianachi. No. 2240, pag. 1195.

- 1651, 15 Ianuar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre carele cu „pâne“ de la Zărnești oprite la „scala“ Dragoslavele pentru cai de acolo furați de „hoțul fățișat“ Buzălaș, care fură cai și la Văleni, unde plătise și pentru „umpletele“ cailor, arătând că el a judecat drept după orice „răvășel“ al lor. No. 2241, pag. 1195.
- 1651, 16 April. Mihai Herlay și Ioan Farkás către Mihail, pârcașul Bistriței, despre știrile cu privire la Tataři, Cazaci, Poloni și Domnul Moldovei, precum și despre scumpirea cailor. No. 2242, pag. 1195.
- 1651, 25 April. Socol Clucerul către Brașoveni, despre „banii dumnitalea de postav“, 375 de ughi. No. 2243, pag. 1197.
- 1651, 9 Maiu. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești, despre zăbava meșterilor cu postavul „până la lăna noao“, hotărând ca ultim soroc Înălțarea Domnului, „că iaste și vreamea să-l dăm dăr[ă]banților“; altfel va trimite lăna aiurea. No. 2244, pag. 1197.
- 1651, 23 Maiu. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cuiele și lațurile de șindilă ce-i trebuie la zidurile Sucevei. No. 2245, pag. 1197.
- 1651, 29 Maiu. Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre Domnul Moldovei și despre Tataři. No. 2246, pag. 1198.
- 1651, 9 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un Rus ce merge cu un călugăr de neamul său la Hatmanul Cazacilor. No. 2247, pag. 1198.
- 1651, 17 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre același Rus, Constantin, și despre popa Sava trecut în Moldova, despre vitele ce vrea să-și cumpere boierul Nacu și despre știrile ce trebuie culese la Camenița. No. 2248, pag. 1199.
- 1651, 22 Iunie. Mateiu Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „acei oameni fără de ničo omenie, postăvarii“, cari zăbovesc postavul slujitorilor ce „șăd aič de aștept[ă] și nu s[ă] pot duce pre la lucru“, la „lucrul casi“. No. 2249, pag. 1199.
- 1651, 2 Iulie. Socol Clucerul către Brașoveni, despre „inputăciunea“ lor pentru oprirea cailor Râșnovenilor, cari sunt datori „a sluji solilor“, dar se poartă „ca niște oameni tari în cap“, oprind „marha“ rumânului său. No. 2250, pag. 1200.
- 1651, 7 Iulie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și de la Cazaci. No. 2251, pag. 1200.
- 1651, 13 Iulie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia știrilor despre Poloni și Cazaci culese de-a dreptul peste Nistru. No. 2252, pag. 1200.
- 1651, 20 Iulie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova ce-i trebuie. No. 2253, pag. 1201.
- 1651, 27 Iulie. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „spiciiarul“ Avram, căzut bolnav la el în calea spre Constantinopol, scuzându-i astfel zăbava. No. 2254, pag. 1202.
- 1651, 5 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea Rusului pomenit mai sus și nevoia de știri din Moldova. No. 2255, pag. 1202.
- 1651, 19 August. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre o clădire ce dreg, pentru care-i trebuie cuie de leături și cuie de șindilă. No. 2256, pag. 1202.
- 1651, 19 August. Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre hoți de-ai lor cari au prădat niște ciobani moldoveni. No. 2257, pag. 1203.
- 1651, 3 Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre Ioan Elek, ce trimite în Moldova. No. 2258, pag. 1204.

- 1651, 9 Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vești din Moldova. No. 2259, pag. 1204.
- 1651, 3 Decembrie. Dionisie, egumenul de Câmpulung, către Brașoveni, pentru niște vin ce trimite, socotit în costande, însemnând și „năema“ căratului și cerând a i se cumpără „găleate de ovăs“. No. 2260, pag. 1204.
- 1652, 11 Ianuar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii din Moldova cari, fără să aibă voie, cumpără vite în Ardeal. No. 2261, pag. 1205.
- 1652 (*sic*), 19 Februar. Ștefan-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre luarea Domniei de către dânsul și înnoirea bunelor legături de vecinătate. No. 2262, pag. 1205.
- 1652, 8 Mart. Miron Cămărașul către Brașoveni, despre „banii argintului“, în sumă de 17¹/₂ „grivne“, din cari trimete „ughi, lei bătuți“, precum și despre sosirea vremii când Vodă împarte „boboao“ la „toți ai mișeilor“, și în sfârșit despre grădinarii pe cari el îl rechemă. No. 2263, pag. 1206.
- 1652, 24 Maiu. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova. No. 2264, pag. 1206.
- 1652, 30 Maiu. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază către Moldova. No. 2265, pag. 1206.
- 1652, 14 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre fuga Moldovenilor către munte. No. 2266, pag. 1207.
- 1652, 19 Iunie. „Once ot Rucăr“, cu preotul din Piscuri și un „Duca ot Băteani“ către Brașoveni, despre un hoț de cai, care fură și de la preotul Radu din Piscuri, cerând dreptate. No. 2267, pag. 1207.
- 1652, 19 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia știrilor de peste hotar. No. 2268, pag. 1208.
- 1652, 23 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre știrile sigure ce-i trebuie din Moldova și datoria ce au de a primi în fuga lor pe boierii cari s’au purtat bine cu dâșii. No. 2269, pag. 1208.
- 1652, 9 Iulie. Ioan Kemény către Bistrițeni, despre știri din Moldova cu privire la Cazaci, apropiata nuntă a Domniței Ruxandra cu Timuș Hmilnițchi, năvala Tatarilor în Polonia, nevoia de pază și dorința prințului de a i se tălmăci niște scrisori românești. No. 2270, pag. 1209.
- 1652, 11 Iulie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază la hotarul Moldovei din pricina războaielor. No. 2271, pag. 1209.
- 1652, 31 Iulie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază bună la hotarele Moldovei. No. 2272, pag. 1210.
- 1652, 23 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova și despre caii ce-i trebuie, fără a se vădi boierilor gândul lui. No. 2273, pag. 1211.
- 1652-3 (c.), 9 Decembrie. Radu, Marele-Comis muntean, către judele Mihail Goldschmied al Brașovului, despre scrisoarea și darul ce i s’au trimis prin Luca Herschel și buna aplecare a lui Vodă de a îngădui oile lui, „bucate alese“, după ce vor fi trimiși „oiarii în țară“. No. 2274, pag. 1211.
- 1652, 20 Decembrie. Radu Vel Comis către Brașoveni, despre sănătatea lui Vodă și lipsa de știri tulburătoare, precum și despre buna lui aplecare către ei. No. 2275, pag. 1211.
- 1652 (după). „Constantin Ciogolea, prăcălabul de Hotin“, către „domnie de Bistrița“, cerând „cărți“ și scutire de vamă pentru trimiși ai săi. No. 2276, pag. 1212.
- 1653, 1-iu Ianuar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre dorința sa de a se clădi un turn de strajă la hotarele Moldovei. No. 2277, pag. 1212.

- 1653, 2 April. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază la hotare. No. 2278, pag. 1213.
- 1653, 15 April. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre răscoala din Moldova împotriva Domnului și trupele ce țin gata, precum și despre locul luat lor de Moldoveni. No. 2279, pag. 1213.
- 1653, 24 April. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se cerceta drumul Hotinului și atitudinea boerilor Șeptilici, Ducilă (?) și Neagul, precum și despre înaintarea spre Hotin a lui Ioan Kemény. No. 2280, pag. 1214.
- 1653, 26 April. Judele Brașovului, Mihail Goldschmied, către Radu Marele-Comis muntean, despre osteneala acestuia pentru „marha” lui „slobozită” de Negoită Comisul „pân’ câtră cea Cămpină”, arătând că despre cele oprite la Țigani pentru Bran n’a știut „ne mult, ne puțin”, totul fiind făcut de vameșul Craiului, Toma Pavay, și asigurând că și el va da Țiganul dacă i se va elibera marfă, chiar de ar fi să răspundă „pentru un ban 1000 de bani”, și va „posluși” după putință, ca să nu se mai rădă ca azi de „ce vază are județul de Brașov”. No. 2281, pag. 1215.
- 1653, 8 Maiu. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază a potecilor spre Moldova. No. 2282, pag. 1215.
- 1653, 22 Maiu. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zvonul cu privire la întoarcerea în Iași a lui Vasile-Vodă și nevoia de știri ce s’ar căpăta sub forma unor informațiuni pentru ducerea în Moldova a grânelor, precum și despre apropiata sa plecare spre Țara Bârsei. No. 2283, pag. 1215.
- 1653, 31 Maiu. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre biruința lui Mateiu Basarab asupra lui Vasile-Vodă și a Cazacilor și graba cu care el însuși vine în ajutorul lui Mateiu, — cu cererea de a trimite știri sigure din Moldova cu privire la proviziile ce i se vor trimite de acolo. No. 2284, pag. 1216.
- 1653, 1-iu Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre voia de a se trimite grâu și orz în Moldova și despre știrile cu privire la Vasile-Vodă ce-i trebuie. No. 2285, pag. 1217.
- 1653, 2 Iunie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și afacerea exportului de grâne, precum și despre scrisoarea sa către Ilie și Gheorghită Șeptilici, cu un Potscript despre lupta dintre Mateiu Basarab și Vasile Lupu. No. 2286, pag. 1218.
- 1653, 5 Iunie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre lupta de la Finta și rana lui Mateiu-Vodă, rugându-se și de trimiterea unei scrisori lui Șeptelici. No. 2287, pag. 1219.
- 1653, 8 Iunie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre nevoia trimiterii unor oameni în Moldova pentru vești. No. 2288, pag. 1220.
- 1653, 20 Iunie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre scrisoarea lor către principe, nevoia de pază la hotar și mazilirea lui Vasile-Vodă în folosul noului Domn Gheorghe Ștefan. No. 2289, pag. 1221.
- 1653, 23 Iunie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre vești din Moldova, prezența lui Vasile Lupu în Iași și a lui Gheorghe Ștefan la hotarul muntean, despre Ungurii ce sunt la Troțuș și nevoia de a se îndemna la credință către Domnul cel nou Moldovenii de la hotar. No. 2290, pag. 1222.
- 1653, 25 Iunie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre veștile din Moldova, fuga Doamnei, prezența lui Vasile Lupu în Iași, starea Cazacilor, dispoziția Porții și a Tatarilor, precum și despre paza drumului spre Moldova. No. 2291, pag. 1223.
- 1653, 27 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea către Bistrițeni, despre veștile de la boierul Nacul și lipsa lui de crezare, fiind de-ai lui Vasile Lupu, precum și despre prezența la Siretiu a lui Gheorghe Ștefan. No. 2292, pag. 1224.
- 1653, 27 Iunie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre fuga Doamnei Moldovei spre hotar, o

- luptă lângă Nistru a Cazacilor cu Curtenii Orheiului și Lăpușneni, precum și despre o ciocnire de străji la Bacău. No. 2293, pag. 1225.
- 1653, 3 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre nevoia de vești din Moldova, voia ce se poate da Câmplungenilor să vie pentru cumpărături în anume locuri, dar cu pază, oprindu-se „diecii și popii valahi“. No. 2294, pag. 1226.
- 1653, 4 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre veștile sosite de la Poartă lui Gheorghe Ștefan și ajutorul ce i s'a trimis de Han și de Mateiu Basarab. No. 2295, pag. 1227.
- 1653, 9 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre înfrângerea lui Vasile Lupu de Gheorghe Ștefan. No. 2296, pag. 1228.
- 1653, 15 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre o ciocnire între oștile lui Vasile Lupu și ale lui Gheorghe Ștefan, despre biruința noului Domn și despre cetățile Suceava și Hotin. No. 2297, pag. 1229.
- 1653, 15 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre paza drumurilor și nevoia de a țineă cu Gheorghe Ștefan, despre ajutorul ce i-a dat acestuia Rákóczy și despre salvăcia lui Vasile Lupu. No. 2298, pag. 1230.
- 1653, 20 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre siguranța ce poate avea marginea cu privire la oștile ungurești trimise în Moldova, despre datoria tuturor de a ajuta pe Gheorghe Ștefan, despre oastea ce o au Vasile Lupu și Mateiu Basarab și apropiata trecere a Secuilor și altor ajutoare. No. 2299, pag. 1231.
- 1653, 27 Iulie. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre oameni ce trimite pentru grâu la Câmpulung pe calea lor, cea dela Suceava fiind închisă. No. 2300, pag. 1232.
- 1653, 28 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre solul lui Gheorghe Ștefan la Rákóczy, care se întoarce înapoi. No. 2301, pag. 1233.
- 1653, 30 Iulie. Ioan Boros către Bistrițeni, despre pedestrașii lor în Moldova, despre nevoia de pâni ce are, despre paza Nistrului, despre asediul în Suceava al Doamnei Ecaterina a lui Vasile Lupu, despre ogari și altele ce dorește. No. 2302, pag. 1233.
- 1653, 31 Iulie. Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre niște copii (securi) și praf, poate în legătură cu luptele pentru Domnia din Moldova. No. 2303, pag. 1234.
- 1653, 3 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cai pentru poștele spre Moldova. No. 2304, pag. 1235.
- 1653, 5 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre poștele cu Moldova. No. 2305, pag. 1236.
- 1653, 17 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimite un spion la Suceava și de a trăi în pace cu Câmplungenii. No. 2306, pag. 1236.
- 1653, 26 August. Ioan Boros către Bistrițeni, despre „iunașul“ ce se întoarce, despre ogari și praf de pușcă. No. 2307, pag. 1237.
- 1653, 31 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pâinea ce-i trebuie pentru oaste. No. 2308, pag. 1237.
- 1653, 3 Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pâinea ce-i trebuie pentru oastea lui Ioan Boros în Moldova. No. 2309, pag. 1238.
- 1653, 7 Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cizmele ce-i trebuie pentru oaste. No. 2310, pag. 1239.
- 1653, 10 Septembrie. Ștefan Petki către Bistrițeni, despre pâinea luată din orașul lor pentru oaste. No. 2311, pag. 1239.
- 1653, 12 Septembrie. Ștefan Petki către Bistrițeni, despre pâinea ce au dat oștii. No. 2312, pag. 1239.

- 1653, 15 Septembrie. Ștefan Petki către Bistrițeni, despre Cazacii prinși la Suceava pe cari-i trimite prințului, cu un Postscript cu privire la puștile expediate de Ioan Boros, precum și la pânea ce au dat. No. 2314, pag. 1240.
- 1653, 16 Septembrie. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre boierul ce trimite la ei și praful de pușcă ce-i lipsește. No. 2314, pag. 1241.
- 1653, 16 Septembrie. Ștefan Petky, comandant unguresc în Moldova, către Bistrițeni, despre praful de pușcă ce-i trebuie. No. 2315, pag. 1242.
- 1653, 21 Septembrie. Ștefan Petky, comandant unguresc în Moldova, către Bistrițeni, despre ghiulele, vinuri, săpun, hârtie și făină pentru oaste. No. 2316, pag. 1242.
- 1653, 4 Octombrie. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Ilie Șeptelici, trimis de el cu o scrisoare pentru praf de pușcă, adăugind că azi trimite, cu același scop, pe Ionașco Spătarul. No. 2317, pag. 1243.
- 1653, 10 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre uneltele ce-i trebuie, precum și plumbi și umpluturi. No. 2318, pag. 1244.
- 1653, 11 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre muniția ce-i trebuie pentru tunuri. No. 2319, pag. 1244.
- 1653, 13 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre praful de pușcă și ștreangurile trimise în Moldova. No. 2320, pag. 1245.
- 1653, 15 Octombrie. Ghiorma, Marele-Clucer muntean, către judele brașovean Mihail Goldschmied, despre dorința lui de a ști cu privire la starea acestuia, „ca un mai mare frate și bun priiatel“. No. 2321, pag. 1245.
- 1653, 23 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii ce trimite la Hotin pentru știri și despre închiderea drumurilor lor pentru ostași. No. 2322, pag. 1245.
- 1653, 10 Novembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a culege știri. No. 2323, pag. 1246.
- 1653, 16 Decembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre dieta ce strânge după potolirea împrejurărilor din Moldova. No. 2324, pag. 1246.
- 1654, 6 Ianuar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un pas dat de Gheorghe Ștefan și nevoia știrilor despre Poloni și Cazaci. No. 2325, pag. 1247.
- 1654, 3 Iulie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre praful ce s'a trimis în Moldova. No. 2326, pag. 1248.
- 1654, 21 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre ostașii trimiși în Moldova și cei rămași în urmă. No. 2327, pag. 1248.
- 1654, 3 Novembre. Gheorghe Ștefan-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre buna vecinătate ce e gata să ție și el cu dâșii și despre Postelnicul Dumitrașcu, plecat la drum. No. 2328, pag. 1249.
- 1654, 8 Decembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul tătăresc ce a fost la el și se întoarce acum pe la dâșii, mergând spre Iași. No. 2329, pag. 1250.
- 1655, 5 Mart. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Români din Maramurăș cari au prădat oile Bistrițenilor. No. 2330, pag. 1250.
- 1655, 2 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri grabnice din Moldova și Polonia. No. 2331, pag. 1251.
- 1655, 1 iu Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre

- spionul rusesc pe care-l trimite în Moldova și Polonia și care va merge acum la Hotin și Camenița, adunând știri despre Ruși și Cazaci. No. 2332, pag. 1251.
- 1655, 2 Septembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul polon cu soli turci și tătari, care se întoarce prin Maramurăș. No. 2333, pag. 1252.
- 1655, 3 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul tătaresc care vine din Polonia. No. 2334, pag. 1252.
- 1655, 30 Novembre. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre cuiele de lațuri și șindilă ce-i trebuie la „casele sale”. No. 2335, pag. 1253.
- 1655, 18 Decembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul său la Hatmanul Hmilnițchi. No. 2336, pag. 1253.
- 1656, 26 Iulie. Simion Stoica, vice-span de Maramurăș, către Bistrițeni, despre niște hoți din Moldova cari au prădat turme și plângerea ce se va face Domnului Moldovei. No. 2337, pag. 1254.
- 1656, 27 August. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre omul pe care-l trimite în Moldova văduva lui Francisc Bethlen și despre boierii Doțul și Neagul, cari vând cai. No. 2338, pag. 1255.
- 1656, 19 Octombrie. Dumitrașco Boul și Miron, „cămărașii de Ocnă”, către Brașoveni, despre vinul de Cotnari ce au cerut, cu lămurirea că bruma a stricat viile, despre banii datoriei lor, despre „hierul albu care este de triaba mănăstirei a Mării Sale lui Vodă” (Cașinul) și despre „șocodolomul” (nunta) pentru care trebuie. No. 2339, pag. 1255.
- 1656, 8 Novembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Ioan Dési, care merge în Moldova. No. 2340, pag. 1255.
- 1656, 17 Novembre. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ostașii și uneltele ce trebuie să fie gata a trimite în Moldova. No. 2341, pag. 1256.
- 1656, 11u Decembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre mersul lui Ioan Dési în Moldova. No. 2342, pag. 1256.
- 1657, 21 Ianuar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre o scrisoare a sa către Domnul Moldovei, la care e omul său, Acațiu Barcsai. No. 2343, pag. 1257.
- 1657, 7 Februar. Constantin Șerban, Domn al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre cele două scaune comandate la ei de jupâneasa lui Hrizea. No. 2344, pag. 1257.
- 1657, 25 Februar. Francisc Rákóczy, principe-ales al Ardealului, către Bistrițeni, despre omul său Zabolay Toma Mikes, trimis în Moldova, la Domn. No. 2345, pag. 1258.
- 1657, 29 Maiu. Constantin Șerban, Domn al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre omul ce trimite medicul său pentru leacuri. No. 2346, pag. 1258.
- 1657, 21 Iunie. Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre primirea, de frica Tatarilor, cerută de Domnul Moldovei. No. 2347, pag. 1259.
- 1657, 26 Iunie. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre dorința sa de a-și putea adăposti oamenii acolo dacă ar năvăli Tatarii. No. 2348, pag. 1260.
- 1657, 27 Iunie. Sofia Báthory, principesă a Ardealului, către Bistrițeni, despre scrisoarea lui Gheorghe-Vodă Ștefan. No. 2349, pag. 1261.
- 1657, 11u Iulie. Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre lupta sa cu „dușmanul” și fuga lui în Maramurăș. No. 2350, pag. 1261.
- 1657, 5 Iulie. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre niște Cazaci veniți cu fier, pe cari ei i-au închis. No. 2351, pag. 1262.
- 1657, 6 Iulie. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Polonii ce au năvălit în țară. No. 2352, pag. 1262.
- 1657, 6 Iulie. Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre retragerea Polo-

- nilor către Maramurăş şi hotnogul ce a trimis cu scrisoarea la Acaţiu Barcsai. No. 2353, pag. 1263.
- 1657, 17 Iulie. Gheorghe al lui Bunea Grădişteanu (Bunevsinovici) către Braşoveni, despre un ogar căruia i s'a frânt un picior, ceilalţi fiind „proşti“, — cu salutări „surori meal[e] Catrini“. No. 2354, pag. 1264.
- 1657 (c.), 17 Iulie. Gheorghe al lui Bunea Grădişteanu (Buneavici) către Braşoveni, despre petrecerea „în oaste“ toată vara şi despre „umblarea cu Domnia toată ţara“. No. 2355, pag. 1264.
- 1657, 22 Iulie. Acaţiu Barcsai către Bistriţeni, despre ştirile privitoare la Cazaci şi Tatari. No. 2356, pag. 1264.
- 1657, 2 August. Simion Szaplonsay către Bistriţeni, despre veştile cu privire la Cazaci, Muscali, Poloni, Tatari şi Turci. No. 2357, pag. 1265.
- 1657, 6 August. Descrierea, de Ion Kemény, a înfrângerii oştii lui Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, în Polonia. No. 2358, pag. 1266.
- 1657, 8 August. Acaţiu Barcsai către Bistriţeni, despre datoria sa de a păzi cele două „ţeri româneşti“. No. 2359, pag. 1275.
- 1657, 15 August. Acaţiu Barcsai către Bistriţeni, despre înfrângerea oştilor ardeleni de către Tatari. No. 2360, pag. 1275.
- 1657, 9 Septembrie. Gheorghe Ştefan, Domnul Moldovei, către Bistriţeni, despre Ioan Diacul pe care-l trimite la prinţ. No. 2361, pag. 1276.
- 1657, 5 Octombrie. Juzii Clujului către Bistriţeni, despre un Ungur ce trece cu piei de miel în Moldova. No. 2362, pag. 1277.
- 1658, 3 Ianuar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre nişte bani pe cari doi Unguri îi datoresc Domnului Moldovei. No. 2363, pag. 1277.
- 1658, 26 Ianuar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre nişte Unguri din Smil (Is nail) şi Galaţi, cari vin cu prinşi de la Tatari. No. 2364, pag. 1278.
- 1658, 28 Februar. Gheorghe Ştefan, Domnul Moldovei, către Bistriţeni, despre solul Sultanului Nuredin venit pentru răscumpărarea unui Ungur prins la el. No. 2365, pag. 1279.
- 1658, 14 April. Vasile, Căpitan de Rucăr, către Braşoveni, despre „părintel[e] Macarie Patriiarhul [de Antiohia], carel[e] iaste aici“ şi „nepotul Părintelui, pre nume Petru“, care e la ei şi a închis „într'o ocnă“ „neşte marhă de negoat[e]“, care poate ajunge „peitoare“, de nu se dă drumul de întors la Bran. No. 2366, pag. 1279.
- 1658, 24 April. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre veştile din Moldova. No. 2367, pag. 1279.
- 1658, 28 April. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre negoţul slobod cu Moldova. No. 2368, pag. 1280.
- 1658, 17 Maiu. Doamna Safta a lui Gheorghe Ştefan către „gupăneasa Catirina Frăosa, maregudečas[ă] cinstitei cetăţ a Braşelui“, despre veştile bune ce are de la soţul ei şi nădejdea că va putea „eşi şi noi în ţară“. No. 2369, pag. 1280.
- 1658, 26 Maiu. Vasilie, [Căpitan de Rucăr], către Braşoveni, despre „cest om anome Fătulă“, care şi-a găsit la Braşov un cal furat, cum dovedesc „mărturiile“ cu care vine. No. 2370, pag. 1280.
- 1658, 3 Iunie. Simion Szaplonsay către Bistriţeni, despre veştile din Moldova, unde Vodă se găteşte de năvălire, şi din părţile vecine. No. 2371, pag. 1280.
- 1658, 2 Iulie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre nevoia de veşti din Moldova şi despre datoria lor de a răsplăti Moldovenilor răul prin zăberiri de vite. No. 2372, pag. 1282.

- 1658, 2 Iulie. Ioan Farkas către Bistrițeni, despre sosirea la hotar a Tatarilor și luarea de robi, precum și despre apropiata întâlnire a Hanului cu Ghica-Vodă bătrânul. No. 2373, pag. 1283.
- 1658, 8 August. Brașovenii către Sibiieni, despre luarea de Turci a cetății din munții Buzăului și despre primejdia de care e amenințată țara. No. 2374, pag. 1283.
- 1658 (c.), 10 August. Teofan, episcop de Rădăuți, către Bistrițeni, despre un cal ce vinde. No. 2375, pag. 1284.
- 1658, 18 August. Constantin Logofătul către Brașoveni, despre niște împrejurări la Cricov și la Comarnic. No. 2376, pag. 1284.
- 1658, 25 August. Mihnea-cel-Rău, Domnul Țerii-Românești, către Sibiieni, despre tainul ce-i trebuie pentru câtă lume, și străini, hrănește. No. 2377, pag. 1285.
- 1658, 27 August. Mihail Goldschmidt, jude al Brașovului, către Bistrițeni, despre prada grozavă a Turcilor, ajutați și de Domnii noștri. No. 2378, pag. 1285.
- 1658 (7160; *sic*), 10 Septembrie. Radul Comisul către Brașoveni, despre sosirea sa cu oștile la Oradea-Mare, de unde va merge cu Hanul și Pașa „la Timișoar[ă], la Veziriu-Azem“, despre fratele său Moise, întors acasă, despre gândul Hanului de a lua, cu „loate oștile“ „țara noastră în lungu“ de la Orșova („Rășava“) înainte, și despre omul său Voicu ce duce un răvaș „la jupl[ă]neasa noastră“. No. 2379, pag. 1286.
- 1658, 1-iu Octombrie. „Costandin Sălegeanu“ și Stamatie Marele-Cupar către Brașoveni, despre sosirea unui sol de la Hanul, cu vești că vin Tatarii și Cazacii prin țară și „marha dobitoc“ luată de oameni din Brașov, arătând că se află „pre mâna păstorilor“. No. 2380, pag. 1286.
- 1658, 22 Octombrie. Acațiu Barcsai, principe al Ardealului, către Bistrițeni, despre pacea ce are cu Domnii vecini și voia de negoț cu Moldova ce dă. No. 2381, pag. 1287.
- 1659, 26 Octombrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și nevoia de a fi ajutat Constantin-Vodă, „omul său“. No. 2382, pag. 1287.
- 1658, 30 Novembre. Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Brașoveni, despre gătirile Domnilor români și solii ce au mers la ei. No. 2383, pag. 1288.
- 1658, 4 Decembrie. Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Brașoveni, despre scrisorile către Mihnea-Vodă. No. 2384, pag. 1289.
- 1659, Iulie. Ghenadie, Mitropolitul Ardealului, confirmă o sentință a predecesorului său „Vlădica Sava“. No. 2385, pag. 1289.
- 1659, Decembrie. Sava Brancovici condamnă pe un preut „curvar“. No. 2386, pag. 1289.
- 1659, 4 Decembrie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova. No. 2387, pag. 1290.
- 1659, 11 Decembrie. Gheorghe Băleanul, fost Mare-Ban, către Brașoveni, despre făgăduiala sa față de „Andreiaș Șăpun“ și „Lurinți meșterul argintarul“, cerând a i se trimite acolo oameni după rămători. No. 2388, pag. 1290.
- 1660 (c.). „Jupănul Prăvan“ (Pârvan) către „Catrina Vel Judecăsea wr града Брашов“, despre scumpetea bumbacului, care ținea până la Brașov 50 de florini, ceia ce l-a făcut să ieșă abă, fiind „ca[m] eftină“, despre drumul său în Polonia, de unde a trimis „10 bogasie roșă“, despre gândul de a pleca după Crăciun să cumpere bumbac, cerând bani, „pe Necopoian[i], pe ai noștri“, pomenind pe Dobre și „jupănul Iovan“ în legătură cu afacerile lui. No. 2389, pag. 1290.
- 1660, 4 Februar. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea unor oameni ai săi de la București. No. 2390, pag. 1291.
- 1660, 5 Februar. Acațiu Barcsai numește Mitropolit românesc pe Gheorghe de Putivla, „Muscal“, fost și mai înainte Vlădică de Bălgrad. No. 2391, pag. 1291.

- 1660, 7 Mart. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimite după știri la Iași. No. 2392, pag. 1293.
- 1660, 9 Mart. Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova și „desfacerea de Munteni“. No. 2393, pag. 1294.
- 1660, 30 Maiu. Ștefan-Vodă (Lupu), Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre omul ce trimite să caute pe Serdarul său și despre dorința de bună vecinătate ce are. No. 2394, pag. 1294.
- 1660, 3 Iunie. Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre atacarea de curând, în munții lor, a unei cete de Moldoveni ce se întoarce din Ungaria cu hotnogul Vlasie. No. 2395, pag. 1296.
- 1660, 20 Iulie. Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre răscumpărarea, ce doresc ei, a nobilului Apaffy de la Tatar. No. 2396, pag. 1297.
- 1660, 23 August. Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre întoarcerea oștilor sale pe la ei, dorind să știe dacă merg cu Tatarii ori singure. No. 2397, pag. 1298.
- 1660, 16 Septembrie. Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre supărarea adusă la întors oștilor sale și despre roibul dăruit lui de Ali-Pașa, pe care ei l-au oprit. No. 2398, pag. 1298.
- 1660, 5 Octombrie. Ștefan-Vodă (Lupu), Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre scrisorile „Craului“ către el. No. 2399, pag. 1299.
- 1660, 9 Octombrie. Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre măsurile ce a luat împotriva răsculaților secui și omul ce trimite în Moldova, la Domn. No. 2400, pag. 1300.
- 1660, 24 Novembre. Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ajutorul ce a cerut Domnilor noștri împotriva lui Ioan Kemény. No. 2401, pag. 1301.
- 1660, 26 Novembre. Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ajutorul de oști de peste munți ce i-ar trebui ca să lupte cu Ioan Kemény. No. 2402, pag. 1302.
- 1660, 30 Novembre. Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre nevoia de vești cu privire la „Craiu“. No. 2403, pag. 1303.
- 1660, 19 Decembrie. Mateiu, diacul unguresc din Moldova, către Bistrițeni, despre un cal luat de la curteni, niște grâu, iernatec de cai și daruri. No. 2404, pag. 1303.
- 1661, 27 Ianuar. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimiterea robilor de la ei și fuga lui „Ștefăniță-Vodă“ din Moldova pe care-l înlocuiește Constantin-Vodă Șerban. No. 2405, pag. 1305.
- 1661, 30 Ianuar. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zvonul că Vodă-Constantin a izgonit din Moldova pe Ștefan (Lupu). No. 2406, pag. 1305.
- 1661, 2 Februar. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre schimbarea de Domn din Moldova. No. 2407, pag. 1306.
- 1661, 23 Mart. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște oameni cari au fost răniți în Moldova. No. 2408, pag. 1307.
- 1661, 18 April. „Vlădica Sava“ (Sava Brancovici, Mitropolitul Ardealului) către „Mije Mihaiu den Bungardea“ (Bungard), chemându-l la județ. „cu fata ta, ce i-au fost mări-tat[ă] dup[ă] popa Pătru“. No. 2409, pag. 1308.
- 1661, 17 Maiu. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea unui om de la Ștefan-Vodă (Lupu). No. 2410, pag. 1303.
- 1661, 20 Maiu. Ștefan-Vodă (Lupu), Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre dorința lui de a-i îndatori. No. 2411, pag. 1308.
- 1661, 25 Maiu. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un Brașovean ce vrea să treacă în Moldova. No. 2412, pag. 1309.

- 1661, 5 Iulie. Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre sosirea la iernat pe marginea Prutului a Sultanului Calga, pe când Bugecenii și Nogaii au plecat la Timișoara. No. 2413, pag. 1310.
- 1661, 16 Iulie. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre „viteji“ ce-i vin din Moldova și leașa lor. No. 2414, pag. 1310.
- 1661, 17 Iulie. Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre iernarea Sultanului Calga la Prut, despre zvonul că e vorba de întoarcerea în Scaun a unui fost Domn moldovean și prada Turcilor pe la Hațeg. No. 2415, pag. 1311.
- 1662 (c.). „Pătrașco Zosin“, Vornic de Câmpulung, și „Mihalachi Bantăș“ (?) către birăul Ianăș Diac, al Bistriței, pentru un Țigan, căruia i se făcuse pagubă și care fusese răsunat. No. 2416, pag. 1313.
- 1662, 21 Ianuar. Istratie-Vodă Dabija, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre veștile ce dorește și Românul din Rodna căruia i s'ar fi oprit un cal de omul „Vlădicăi“. No. 2417, pag. 1313.
- 1662, 15 Februar. Ali-Pașa, Serascherul turcesc, către Ardeleni și locuitorii părților vecine cu Ardealul, despre pornirea sa și a Domnilor români împotriva lui Gheorghe Rákóczy. No. 2418, pag. 1314.
- 1662, 8 Maiu. Radu-Vodă Leon, Domnul Țerii-Românești, către Bistrițeni, despre paguba pușcașului Andreiu de la oamenii din Zărnești și despre nesiguranța relațiilor de vecinătate ca pe vremea lui Grigore-Vodă Ghica. No. 2419, pag. 1315.
- 1662, 30 Iulie. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paguba făcută oamenilor lor de cei din Câmpulungul-Rusesc și despre cererea ce a făcut-o Domnul lui Moldovei ca să dea înapoi oile furate. No. 2420, pag. 1316.
- 1662, 4 Septembrie. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre venitul pașului către Moldova. No. 2421, pag. 1317.
- 1662, 10 Septembrie. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre datoria lui față de Poartă și fuga țăranilor flămânzi în Moldova. No. 2422, pag. 1317.
- 1662, 29 Septembrie. Istratie-Vodă Dabija, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre dorința sa de vești și Vornicul de Câmpulung, Constantin. No. 2423, pag. 1318.
- 1662, 7 Decembrie. Istratie-Vodă Dabija, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre dorința lui de bună vecinătate. No. 2424, pag. 1319.
- 1662-70. „Pătrașco Pitariul, Vornicul de Câmpulun[g]“, către „Ianăș Diiac“, birăul de Bistrița, pentru un om păgubit la Bărgău, cu „un lătunoiu de pește armenescu“. No. 2425, pag. 1320.
- 1662-70. Pătrașcu Pitariul, Vornicul de Câmpulung, către Ianoș Diac, birăul de Bistrița, pentru niște oameni din Câmpulung, răniți peste munți. No. 2426, pag. 1320.
- 1662-70. Pătrașco Pitarul, Vornicul de Câmpulung, „și cu toți bătrânii satului“, către birăul bistrițean „Ianăș Diiac“, pentru niște cai furați. No. 2427, pag. 1320.
- 1663, 5 Novembre. Toma Cantacuzino, Mare-Vornic al Moldovei, către Bistrițeni, despre Vornicul Verdzelescu, care a fugit de urgie domnească la Cazacii Ucrainei. No. 2428, pag. 1320.
- 1663, 28 Novembre. Ioan Wallendorf și Martin Emerici către Bistrițeni, despre întoarcerea lui Istratie-Vodă Dabija și despre un atac tătaresc la Cluj și Gherla. No. 2429, pag. 1321.
- 1663, 3 Decembrie. Toma Cantacuzino, Vornic al Moldovei, către Bistrițeni, despre o fată pe care ei vor s'o răscumpere de la Tataři. No. 2430, pag. 1322.
1664. Nacu Stolnicul, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile din Ardeal și Ungaria și despre soarta Doamnei lui Grigorașco-Vodă Ghica. No. 2431, pag. 1322.

- 1664, 26 Mart. Istratie Dabija, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre pagubele supușilor din amândouă părțile, mai ales în vite. No. 2432, pag. 1323.
- 1664, 30 Maiu. Popa Griga de Cuhe (Maramurăș) și bătrânii satului Cuhea mărturisesc pentru locuitorul Simion Habotă. No. 2433, pag. 1324.
- 1664, 25 Septembrie. Mihail Apaffy, principe al Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de vești din Moldova. No. 2434, pag. 1324.
- 1664, 13 Novembre. Stroe Vornicul (Leurdeanu) către Brașoveni, despre gândul ce avuse de a veni la ei, sosirea de „cărți din țară” și venirea la București a lui Schimni-Ceauș, apoi despre datoria lui de a se întoarce „de aici în țară”, luându-și „zioa bună”. No. 2435, pag. 1325.
- 1664, 22 Novembre. Șerban Logofătul (Cantacuzino) către Brașoveni, despre „bogatele valuri” ce are, plecarea boierilor „la cinstita Poartă, înpreunându-se cu alaltă boerime: acolo voru rădica Domnu, care să ne fie Domnu și stăpân”, cu un adăuș pentru „jupâneasa” judeului „Hărăl Lucaci (Luca Hirschel), ca să nu-și mai lase soțul a jucă, spre a nu se „betejă la piçoare”. No. 2436, pag. 1325.
- 1664-5, 1668-9. Nacul Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către „Ghiurgu birăul și alți boiari din cetatea Bistriței”, despre furii de la hotare, în legătură cu cineva din Ardeal, și o intervenție a Domnului. No. 2437, pag. 1325.
- 1664-5, 1668-9. Nacul biv Stolnic, Vornic de Câmpulung, către birăul „Giurgiu”, pentru o iapă cumpărată „de la Mihil Vătești, vamăș den Câmpulungă”. No. 2438, pag. 1325.
- 1665, 13 Mart. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oprirea de Moldoveni a oamenilor lui Farkas Bethlen, pentru care oamenii Moldovenilor trebuie opriți la vamă. No. 2439, pag. 1326.
- 1665, 7 Maiu. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pagubele aduse de Moldoveni iobagilor lui Gheorghe Korlatovics și satisfacția ce trebuie a se lua. No. 2440, pag. 1326.
- 1665, 15 Maiu. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ajutorul ce trebuie să se dea Doamnei lui Grigorașcu-Vodă, care umblă pe acolo căutându-și soțul fugar. No. 2441, pag. 1327.
- 1665, 8 Iunie. Istratie-Vodă Dabija către Bistrițeni, despre plângerile de hoții și opriri ale oamenilor săi din Dorna. No. 2442, pag. 1327.
- 1665, 10 Iulie. Istratie-Vodă Dabija către Bistrițeni, despre „afacerea lui Drăguțescul” și hotărârea lui de a face rânduială la hotar. No. 2443, pag. 1328.
- 1666, 13 Februar. Duca-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre niște falșificatori de bani din Ținutul lor, prinși în Moldova. No. 2444, pag. 1329.
- 1666, înainte de 16 Mart. „Nemesnici de Câmpulungu” către Bistrițeni, despre o reclamație de „tălăhușag”. No. 2445, pag. 1330.
- 1666, 25 Mart. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre o trăsură stricată a Domnului Moldovei. No. 2446, pag. 1330.
- 1667, 8 Iunie. Iliăș Alexandru-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre un iobag al lor așezat în Câmpulung și despre Câmpulungeni trecuți la ei. No. 2447, pag. 1331.
- 1668, 17 Februar, Mateiu Diacul către Bistrițeni, despre starea de lucruri la hotarele Moldovei. No. 2448, pag. 1332.
- 1668, 24 Mart. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre scutirea tradițională de dijmă a preoților românești. No. 2449, pag. 1337.
- 1668, 16 Maiu. Gheorghe Ștefan, fost Domn al Moldovei, către Brașoveni, despre calul lăsat de „Daniil č-au fost slug[ă] la Costantin-Vod[ă]” și e acum la el și cere pe această cale calul lui. No. 2450, pag. 1338.

- 1668, 18 Iunie. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște negustori moldoveni jăfuiți de hoți în munte. No. 2451, pag. 1338.
- 1669, 17 Februar. Duca-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre banii dați unui căldărar de către un Câmpulungean pentru cumpărare de berbeci. No. 2452, pag. 1338.
- [1670.] Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, pentru aducerea unor cuie de șindilă cerute de Doamna Ducăi-Vodă. No. 2453, pag. 1339.
- [1670.] Nacu Stolnicul, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre „tălhușaguri“ și „zăbore“ la hotar și voia de pace a lui Vodă, care i-a lăsat grija negocierilor, pentru care și el trimite pe negustorul sucevean Andreiu. No. 2454, pag. 1340.
- [1670], 11u Ianuar. Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre certele de hotar, despre caii pentru luarea cărora ei se plâng, despre nedreptatea făcută oamenilor săi, după ce furii au fost spânzurați. No. 2455, pag. 1340.
- [1670], 15 April. „Nacul Stolnic, Vornicul de Câmpulungu, Gheorghită, Vornicul de Suceava“, către Bistrițeni, pentru niște boi. No. 2456, pag. 1341.
- 1670, înainte de 12 Maiu. Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre sapele mari ce-i trebuie pentru viile de la Cotnari. No. 2457, pag. 1341.
- 1670, 29 Iunie. Nacu, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre sorocul de adunare la graniță pentru așezarea pietrelor, precum și pentru cuiele de draniță, șindilă și leături ce-i trebuie pentru Doamna, pomenind și negustorii armeni ce fac astfel de cumpărături. No. 2453, pag. 1342.
1671. Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către birăul Tămaș de Bistrița, pentru un negustor. No. 2459, pag. 1342.
- 1671, 8 Iulie. Împăratul Leopold dă un pas lui Ioan Bielawski, Moldovean, fost căpitan la Munteni. No. 2460, pag. 1343.
- 1671, 29 Decembre. Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre răscoala Țerii-de-jos împotriva lui Duca-Vodă și despre „giurarea“ unor oameni învinovați de ei, adăugând o cerere de hârtie și cuite. No. 2461, pag. 1343.
- 1671 (după). [Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung], către Tămaș, birăul de Bistrița, cu explicații pentru o plângere făcută contra autorilor petiției la Vodă, No. 2462, pag. 1344.
- 1672, 12 Mart. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre îngăduirea fără dare a negustorilor din Moldova și celor de pe lângă dâșii, cu adausul cererii în acest sens a lui Lucaciu Armeanul din Suceava. No. 2463, pag. 1344.
- 1672, 29 Mart. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre prinderea unuia din hoții ce au prădat pe nobilul polon Czartoricki și partea Câmpulungenilor la prindere. No. 2464, pag. 1346.
- [1672], 2 April. Birăul de Bistrița către Mironașco Cocoranul, Vornicul de Câmpulung, despre niște iobagi ai săi ce au fost prădați și despre ce li s'a luat. No. 2465, pag. 1347.
- 1672, 28 April. „Pătrașcan Tăutul și Miron Cucoranul“ către „Tămaș“, birăul de Bistrița, despre prădarea unor oameni de la ei de hoți poloni și moldoveni. No. 2466, pag. 1347.
- 1672, 17 Iunie. „Săteanii din Maerul“ către Bistrițeni, cerând a se ierta un om al lor, care poate se va îndreptă. No. 2467, pag. 1347.
- 1672, 22 August. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște prinși din Ținutul Aradului, scăpați în Moldova. No. 2468, pag. 1347.
- 1672, 26 Novembre. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către dregătorii săi, despre datoria unui Armean din Suceava față de o femeie din Sibiiu și îndatorirea lor de a opri această sumă de la Moldoveni. No. 2469, pag. 1348.
- 1672, 14 Decembre. Învoială a preotului Lucaciu din Salva să nu umble după carte de „nemesig“. No. 2470, pag. 1349.

- 1672-3. Tăutul și Cucuranul, Vornicii de Câmpulung, către birăul de Bistrița, Tâmaș, pentru niște furi răscumpărați. No. 2471, pag. 1350.
- 1672 (de la). „Miron Cucuranul și Pătrașcan Tăutul“ către Bistrițeni, despre o năpastă, provocată și de un preot ce a furat de la altul, din Polonia, niște cărți și despre niște oi luate cu sila. No. 2472, pag. 1350.
- 1672 (de la). „Miron Cucurianul“ către Bistrițeni, despre represaliile exercitate de un Ardelean pentru paguba unui Câmpulungean, „din partea leșască“, împotriva unui om „den Răstăci, den țara Moldove[i]“. No. 2473, pag. 1350.
- 1672 (de la), 7 Novembre. „Pătrașco Tăutul“ către Bistrițeni, cu o cerere împotriva Mărenilor, cari au furat vite și au tuns „c[a]ri-au fost frunte oilor“. No. 2474, pag. 1350.
- 1672 (de la). „Pătrașco Tăutul“ către Bistrițeni, pentru un zăbor făcut de „postarosul“ de la „Leși“. No. 2475, pag. 1351.
- 1673, înainte de 16 Maiu. „Ghiorghii Vornicul ce au fost Armaș“ către „Tâmaș birăul“ de Bistrița, despre niște tâlhari prinși și un Ardelean care e pârât de Jidovi. No. 2476, pag. 1351.
- 1673, 3 August. Ștefan Petriceicu, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre sulițele ce-i trebuie Pașei Husein. No. 2477, pag. 1351.
- [1673] (de la), 7 Novembre. „Miha[i]l Tăutul biv Logof[ă]lt“ către birăul Gheorghe al Bistriței, pentru certe de la vite, la hotar. No. 2478, pag. 1352.
- 1673, 9 Novembre. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimiterea de ei a scrisorii Domnului Moldovei. No. 2479, pag. 1352.
- 1673, 11 Novembre. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova. No. 2480, pag. 1353.
- 1673, 11 Novembre. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimiterea lui Gheorghe Turzó în Moldova. No. 2481, pag. 1353.
- 1673, 31 Decembre. Paul Haller către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova cu privire la lucrurile polone și turcești. No. 2482, pag. 1354.
- 1674 (sau 1684?). Câmpulungenii către Bistrițeni, despre așezarea lui Dumitrașco-Vodă Cantacuzino și luptele Polonilor cu Turcii și Tatarii. No. 2483, pag. 1355.
- 1674, 29 Ianuar. Dionisie Bánffy către Bistrițeni, despre înfrângerea zvonită a Polonilor de Tatars în Moldova. No. 2484, pag. 1355.
- 1674, 7 Februar. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre caii ce ar vrea să cumpere de la boierii pribegi din Moldova. No. 2485, pag. 1356.
- 1674, 11 Maiu. „Vornicii de Câmpulung, anume Stărce și Ghiorghița“, către Bistrițeni, cu un certificat despre proprietatea unor Români asupra cailor ce li s'au furat. No. 2486, pag. 1356.
- 1674, 29 Iunie. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre chemarea înapoi a boierilor moldoveni de către Domn și voia ce au de a se duce, și din partea lui. No. 2487, pag. 1356.
- 1674, 20 Septembrie. Dumitrașco Cantacuzino, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre paguba adusă oamenilor săi cari cărau grâu într'acolo. No. 2488, pag. 1357.
- 1674(=1673), 7 Novembre. Părcălabii și vameșii de Rucăr și Dragoslave către Brașoveni, despre niște oi oprite și acum date înapoi. No. 2489, pag. 1358.
- 1674(=1673), c. 7 Novembre. Un boier judecător al Țerii-Românești către Brașoveni, despre plângerea lui Răcz István și Mihail Hermann din Brașov, cu scrisorile judeului, pentru neînțelegerea cu „robii noștrii Rucărenii“ cu privire la „bucatele“ celui d'întăiu, luate „dupre muntele Berivoescului, având prigonire cu Tohăneanii pentru călcarea hota-

- rului nostru", arătând că s'a făcut restituția și că paguba lui Rácز vor fi făcut-o poate Tohănenii, ale căror mărturii de nevinovăție, arătate ca din partea Rucărenilor, s'au dovedit false. No. 2490, pag. 1359.
- 1675, 26 Novembre. Duca-Vodă, Domnul Țerii-Românești, către Mihail Hermann din Brașov, „de la Șchiai“, pentru a-și țineă în țară oile cu șapte ciobani bârsani, „fără bir și fără nicio gălăvă“, recomandând scutirea și la „semacii“ județului. No. 2491, pag. 1359.
- 1676, 12 April. Nicolae Apaffy către Bistrițeni, despre berbecii ce cumpără la ei Domnul Moldovei pentru Poartă. No. 2492, pag. 1360.
- 1676, 20 April. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre normele ce vor trebui urmate la cumpărarea de berbeci de către negustorii moldoveni și alți străini. No. 2493, pag. 1361.
- 1676, 10-4 Maiu. Sibiiienii către Bistrițeni, înaintându-li o poruncă a principelui, din Porumbac, pentru niște focuri puse de Ruși „haimanale“. No. 2494, pag. 1361.
- 1676, 22 Maiu. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre scăderea Ungurilor în folosul Românilor, cari li ieau și pământul, la Săcădate. No. 2495, pag. 1363.
- 1626 (*sic*), 5 August. Alexandru-Vodă Coconul către Sibiiieni, despre trimiterea la ei a Logofătului Hrizea. No. 2496, pag. 1364.
- 1676, 5 Decembre. Preda Drăgușescul, „Vistierul Țerii“, și Stolnicul-Mare Pavel Contăș către Bistrițeni, despre o cercetare ce face la hotar. No. 2497, pag. 1365.
- 1677 (de la). Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Nicolae Apaffy, despre niște răși ce-i trebuie, despre „fiul“ său Alexandru Păharnicul și nevoia de știri despre Nemți. No. 2498, pag. 1366.
- 1677, 5 Ianuar. Gheorghe Băleanul către Bistrițeni, despre gâlceava „satului Tohanie“ cu Rácз István pentru oi, după judecata, din vara trecută, a lui Vodă, arătând că o a doua judecată nu se poate face decât fiind toate părțile de față. No. 2499, pag. 1366.
- 1677, 23 Ianuar. Ștefan Rácз de Făgăraș („Raț Istvan ot Făg[ă]raș“) către părcălabul de Rucăr, „cu jurații și cu bătrânii carii sânt purtătorii de grijă satului“, despre „paguba sa care s'au făcut în țara Mării Sal[e] lui Vod[ă]“ și jurământul lor că vina e a Tohănenilor; arătând însă Mihai Hermann o carte a lor din potrivă, e silit a-și căuta dreptatea la ei, cari să bage de seamă că Hermann „ar sili mai tare ca să scoată ghimpul din picorul lui și să-l puia în picorul vostru“. No. 2500, pag. 1366.
- 1677, 29 Ianuar. Duca-Vodă al Țerii-Românești către Rucăreni și „fîcōrii lui Nan ot Berivoiești“, chemându-i cu carte „de soroc“ la Divan, „pentru bucatele Tohanilor, ce li s'au luat“, cu Ștefan Rácз, amenințându-i că, în caz de lipsă, li se va lua „boul de soroc“. No. 2501, pag. 1367.
- 1677, 9 Februar. Antonie Ruset, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre certele de hotar inoite de ai lor, după hotărnicia de supt Vasile-Vodă, și despre trimiterea acolo a lui Nacu Stolnicul pentru aceasta. No. 2502, pag. 1367.
- 1677, 14 Februar. Ștefan Rácз către Bistrițeni, despre trimiterea unui Țigan care a vândut fără voie un cal și despre un sol la Domnul muntean. No. 2503, pag. 1368.
- 1677, 19 Mart. Iordachi Mare-Postelnic (Ruset), Ilie Vel Medelnicer și Radul Vel Logofăt către Brașoveni, despre „întristarea“ judeului Mihai Hermann, despre judecata lui Rácз, care nu se poate „învărteji“, cum scrie și Vodă „Craiului“, arătând că acela și-a primit toate înapoi și că lui Hermann nu-i poate da „carte slobodă de judecat[ă]“. No. 2504, pag. 1369.
- 1677, 11 Iulie. Gheorghie Banul (Băleanu), Valcul Vel Vornic, Hrizea Vel Vistier și Iordachi Vel Vistier, „ispravnicii Scaunului Buc[u]reștilor“, către datornicii lui Mihai Hermann, judele Brașovului, ca să *stea de față* înaintea „Pitarilor ot Câmpulungu, carii sânt ispravnici aco[lo]“. No. 2505, pag. 1369.

- 1677, 12 Iulie. Gheorghe Banul, Vălcul Vornic, Hriza Vel Vistier, Iordachi Vel Postelnic, „ispravnicii Scaunului Bucureștilor“, către „Pitar'i carii sântet ispravnici la Câmpulung“, pentru prietenul lor și al lui Vodă, judele Brașovului, Mihail Hermann, venit spre a-și împlini datornicii, dându-i și „carte de soroc“. No. 2506, pag. 1369.
- 1677, 15 Iulie. „Popa Vlad ot Rucăr“ și Vlad Can. (*sic*) wr TAM (de acolo)“ arată că, venind Mihail Hermann cu „cartea de soroc“ pentru afacerea cu Ștefan Răcz, „pe[n]tru mu[n]tele Berevoeștilor“, n'au fost de față, dar că nu e „hicliană“ cartea de adeverință a Rucărenilor; cu însemnare și din partea Pitarilor: Costandin și Grecul Anastase. No. 2507, pag. 1369.
- 1677 (de la), 15 Iulie. „Drăgușin biv treti Vistier[iu], Vornicul ot Câmpulung“, către Bistrițeni, despre izvodul de vite cerut de tricezimatorul lor. No. 2508, pag. 1369.
- 1677-8. Velicico Costin Comisul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre niște bani de împrumut, pentru cari s'a oprit un Câmpulungean. No. 2509, pag. 1370.
- 1678, 20 Mart. Mihaiu Diacul din Moldova către Bistrițeni, despre niște hârtii și vești de la Turci, Poloni și Muscali. No. 2510, pag. 1370.
- 1678, 30 Ianuar. Antonie Roset-Vodă către Bistrițeni, despre prădăciunile făcute de Rușii din Polonia, pentru cari sufăr acuma Câmpulungenii lui. No. 2511, pag. 1371.
- 1679, 30 (*sic*!) Februar. Duca-Vodă către Bistrițeni, despre un Câmpulungean care nu-ș poate scoate zălogul din Bistrița. No. 2512, pag. 1373.
- 1680, 4 April. Duca-Vodă către Bistrițeni, despre o pără a unor oameni din Câmpulung No. 2513, pag. 1374.
- 1680, 29 April. Armașul Toader și Gheorghe Postelnicul, Vornicii de Câmpulung, către „domni de Bistriț[ă]“, despre o pradă a oamenilor lor. No. 2514, pag. 1375.
- 1680, 4 Maiu. Drăgușin Vistierul către Bistrițeni, despre un tâlhar pe care l-a părat lui Vodă. No. 2515, pag. 1375.
- 1680 (c.), 21 Iulie. Μιχαήλ Σφάντων (?) către Brașoveanul Markus Wagner, despre trimisul său care va deschide bolta să ica „niște marfă a Mihalicii“ și „o lad[ă] cu nișt[e] borfea a copiilor“. No. 2516, pag. 1376.
- 1680 sau (1679: 7188), 25 Decembre. „Drăgușin, biv treti Vist[ieriu], Vornicul wr Δικαστολ“, către Bistrițeni, pentru amestecul nedrept al unor oameni din țară în omorul făcut de un supus al orașului, în Moldova, spre a fură berbeci. No. 2517, pag. 1376.
- 1680 (7189), 27 Decembre. „Drăgușin biv treti Vist[ieriu], Vornicul wr Δικαστολ, către Mihai Gonoș, pentru că trimite „10 cai ca să-m cumpere cevaș pâine“. No. 2518, pag. 1376.
1681. „Protopopul Constantin de Budic“ către Bistrițeni, dezaproband un divorț și rugându-se a i se pune scrisoarea „în boldu“. No. 2519, pag. 1376.
- 1681, 2 Februar. „Vlădica Iosif“ (al Ardealului) către birăul Bistriței, pentru buna sa primire. No. 2520, pag. 1376,
- 1681, 4 Februar. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un cal oprit în Moldova. No. 2521, pag. 1377.
- 1681, 31 Maiu. Drăgușin, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre vitele iernate la Runcul Dornei și despre un meșter de cruci de biserici. No. 2522, pag. 1377.
- 1681, 14 Iunie. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre o datorie pentru orez a unui Ardelean către Câmpulungeni. No. 2523, pag. 1378.
- 1681, înainte de 25 Septembrie. Petre Hurghiș din Câmpulung către Bistrițeni, despre venirea lui Vodă la Iași și veștile cu privire la războiu. No. 2524, pag. 1378.
- 1681-5. Câmpulungenii către Bistrițeni, despre negoțul cu vin și berbeci și o învinuire de omor. No. 2525, pag. 1379.

- 1682, 22 Februar. Postelnicul Radu Năsturel către Braşoveni, despre un dar ce i s'a făcut şi pentru care trimite altul. No. 2526, pag. 1379.
- 1682, 19 Maiu. Protopopul Vasilie din Mocod către Bistriţeni, despre veniturile preuţilor săi. No. 2527, pag. 1380.
- 1682, 20 Maiu. „Andry Dymidecky“, rohmistru, pronunţă hotărârea, după ordinul „Măriia Sa[le] Hatmanul Coruni“, într'un proces dintre nişte Ungureni şi Câmpulungeni (menţionându-se Câmpulungul Rusesc). No. 2528, pag. 1380.
- 1682, 30 Maiu. Drăguşin Vistierul, Vornic de Câmpulung, despre globirea unui om care a făcut un păcat cu o femeie. No. 2529, pag. 1381.
- 1682, înainte de 15 Iunie. „Drăguşin Vistierul“ către „dumnii“ de Bistriţa, pentru un om năpăstuit de un „Ros“. No. 2530, pag. 1381.
- 1682, 7 Octombrie. Mihail Teleky către Bistriţeni, despre ovăsul ce trebuie să-i cumpere. No. 2531, pag. 1381.
- 1682, înainte de 2 Novembre. Plângerea unui Român împotriva unor prădători ai săi cari „i-au ucis baba, ce s'a dus cruntă la şpani“, iar el „a fost băgat în bold“ de dregători. No. 2532, pag. 1382.
- 1682, 4 Novembre. Sava, egumenul de Putna, şi soborul său către Bistriţeni, despre nişte călugări ce au fost la Moiseiu, pentru sfinţirea unei biserici. No. 2533, pag. 1382.
- 1683 (c.). „Câmpulungenii“, între cari „Vasilie Hurghiş“, către Bistriţeni, pentru berbecii făgăduiţi de ei. No. 2534, pag. 1383.
- 1683 (c.). Hotărâre a lui Andreiu Dimidecki într'un proces de Câmpulungeni. No. 2535, pag. 1383.
- 1683 (c.). Câmpulungenii către Bistriţeni, cu veşti despre mersul oştirii la Munteni. No. 2536, pag. 1383.
- 1683 (c.). Petrea Hurghiş din Câmpulung către Bistriţeni, despre mersul oştilor. No. 2537, pag. 1383.
- 1683, 6 April. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre închiderea trecătorilor muntelui. No. 2538, pag. 1384.
- 1683, 17 April. Sibienii către Bistriţeni, despre putinţa trecerii Tatarilor prin ţară. No. 2539, pag. 1384.
- 1683, 7 Maiu. Sibienii către Bistriţeni, despre plecarea Tatarilor prin pasul Buzăului spre Braşov. No. 2540, pag. 1385.
- 1683, 2 Iunie. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre niste oameni ce vor să treacă în Moldova. No. 2541, pag. 1386.
- 1683, 3 Septembrie. „Răcuviţa Logofăt“ şi „Toader Vistierul“ către „dumniei Tomaş birăul de la cetatea Bistreţii ungureşti“, pentru o judecată. No. 2542, pag. 1386.
- 1683, 4 Septembrie. „Drăguşin Vistierul, Vornicul ot Câmpu Lungu“, către „Tomaş mare-birău“ şi „Gonoş Mihai vameşul“ de Bistriţa, arătând că a satisfăcut cererea lor, cum va spune „cu gura“ trimisul. No. 2543, pag. 1386.
- 1683, 5 Octombrie. Drăguşin Vistiernicul, Vornicul de Câmpulung, către Petre Hurghiş din Câmpulung, despre banii de „protopopie“ şi starea lui Vodă, precum şi despre un zălog. No. 2544, pag. 1386.
- 1683, 12 Octombrie. Grigore Bethlen către Bistriţeni, despre nevoia de veşti şi bani pentru oaste. No. 2545, pag. 1387.
- 1683, 27 Octombrie. Grigore Bethlen către Bistriţeni, despre apropiata întoarcere a prinţului cu tabăra. No. 2546, pag. 1388.

- 1683, 4 Novembre. „Popa Lazar din Maerul“ către birăul Tămaș din Bistrița, pentru un sechestrător, care nu restituie lucrul sechestrat după restituția banilor. No. 2547, pag. 1388.
- 1683, 18 Novembre. Câmpulungenii către Bistrițeni, despre luptele Voevodului de Cracovia și Cazacilor cu Turcii și Tatarii. No. 2548, pag. 1389.
- 1683, 18 Novembre. Câmpulungenii către Bistrițeni, cu știri din Moldova. No. 2549, pag. 1389.
- 1683-4. Câmpulungenii către Bistrițeni, despre sosirea „cărților de pace“ de la Dumitrașco-Vodă Cantacuzino și frica de Tatar și Leși. No. 2550, pag. 1389.
- 1684 și urm. „Roguschi chorol a dumisale lui Dumbravski romistrul ot Câmpulungu“ către „domnia de Bistriț[ă]“, pentru o judecată. No. 2551, pag. 1390.
- 1684 de la, „Stanislau Krystou Woycackowski, I. K. M.“, către Bistrițeni, despre afaceri de hotare. No. 2552, pag. 1390.
- 1684, 6 Ianuar. Protopopul Constantin din „Budac“ prezintă cererea unei *fete*, care iartă *capul* bărbatului ei, ce se însurase cu alta, și-l cere de la Sfat. No. 2553, pag. 1390.
- 1684, 3 Februar. Toderașco Nacul și Dumitrașco, Vornicii de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Turci și Tatar. No. 2554, pag. 1390.
- 1684, 15 Februar. Câmpulungenii către Bistrițeni, cu plângeri pentru *zeberiri*. No. 2555, pag. 1391.
- 1684-1686, 25 Februar. Toader Nacul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre judecata lui Isac din Ilova cu Oncioaia din Câmpulung. No. 2556, pag. 1391.
- 1684 (c.), 4 Mart. „Gavrilaș rohmistrul ot Câmpul Lungu“ către birăul „Echim“, „Gonoș Mihai“ și „Pavăl Șimon“ pentru un Armean care „să acolisește“ de un cal că e al lui. No. 2557, pag. 1392.
- 1684 (c.), 17 Mart. „Gavrilaș rohmistrul“ către Bistrițeni, pentru o tâlhărie. No. 2558, pag. 1392.
- 1684, 23 Mart. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trecerea Trimisului muntean în Polonia. No. 2559, pag. 1392.
- 1684, 31 Mart. Gheorghe, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre pornirea haznalei turcești spre Camenița, coborârea Polonilor pe Prut și sosirea lui Dumitrașco-Vodă Cantacuzino la Galați. No. 2560, pag. 1393.
- 1684, 5 April. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre omul Domnului muntean venit cu scrisori din Moldova. No. 2561, pag. 1393.
- 1684, 24 April. Gheorghe Stolnicul către Bistrițeni, despre lipsa lui de pâine în bejenie. No. 2562, pag. 1394.
- 1684 de la, 30 April. „Mykolay Rogzosky chorol“, către „domni de Bistriț[ă]“, pentru zeberirea tovarășilor plecați spre a lua pâine și cari „îmblă cu trebile Craiului și a Hatmanului“. No. 2563, pag. 1394.
- 1684, 20 Maiu. Gavrilaș rohmistrul către Bistrițeni, despre niște cai furați. No. 2564, pag. 1394.
- [1684], 5 Iunie. Toader Nacul către Bistrițeni, despre fuga sa de Tatar, cerând a fi adăpostit la ei. No. 2565, pag. 1395.
- 1684, pe la 11 Iunie. Toader Nacul, biv Vel Stolnic, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre fuga sa la Rodna și dorința ce are de a se așeza în mijlocul lor. No. 2566, pag. 1395.
- 1684 (de la), 19 Iulie. Mihail Tăutul, fost Logofăt, către Bistrițeni, despre legăturile sale cu Rușii și Polonii. No. 2567, pag. 1396.
- 1684, 21 Iulie. „Istratie, nepotul lui Patri Ianăș de Belgrad“, către Mihaiu Gonoș, pentru niște piei trimise spre vânzare de Vornicul de Câmpulung, cerând să fie iertate de vamă. No. 2568, pag. 1396.

- 1684, înainte de 7 August. Petre Hurghiș către Bistrițeni, cu vești despre Dumitrașco-Vodă și Poloni. No. 2569, pag. 1396.
- 1684, înainte de 12 August. Gheorghe (?), Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre tovărășia unui negustor cu preotul armenesc din Cameniță. No. 2570, pag. 1397.
- 1684 și urm., 14 Septembrie. „Mihail Tăutul Log[o]f[ă]t“ către birăul Bistriței, pentru niște reclamații pe care le-a dus și la Sniatyn. No. 2571, pag. 1397.
- 1685 (c.). Câmpulungenii către Bistrițeni, pentru niște zăboare. No. 2572, pag. 1398.
- 1685, 29 Septembrie. Toader biv Vel Armaș, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre prada grozavă a țerii și apropierea luptei hotărâtoare, cerând pentru el, ca poclon la Curte, rachiu și turtă-dulce, precum și știri de la încunjurarea Budei. No. 2573, pag. 1398.
- [1685], înainte de 12 Octombrie. Popa Lupul și protopopul din Moiseiu către Bistrițeni, despre un călugăr-dascăl de la Humor. No. 2574, pag. 1398.
- 1685, 30 Octombrie. Toader Nacul către „Gonos Mihaiu vamășul“ din Bistrița, despre bejenia lui și un poclon de pepeni. No. 2575, pag. 1399.
- [1685], 26 Novembre. Toader Armașul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre prădarea Țerii și iernarea Polonilor, cerând vești. No. 2576, pag. 1399.
1686. „Dumitru Tempuletsch“, Rumân supus județului Brașovului, cere a i se plăti pentru un cal ce a fost luat „im vergangenen Frühling zur Postreise“. No. 2577, pag. 1399.
- 1686, 7 Februar. Declarație grecească a unui negustor grec prin care își crează procurator la Bistrița pentru niște unt oprit. No. 2578, pag. 1400.
- [1686], 4 Mart. „Ghiorghiță Postelnic, Vornic de Câmpulungu și părcălab suceavski“, către birăul „Imbrea Martin“, despre obiceiul schimbării Vornicilor și despre „vremile grele“ de amândouă părțile. No. 2579, pag. 1400.
- 1686, 29 Mart. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de cai de poștă ce simte în Maramurăș, unde e pus ca să pândască de spre Poloni. No. 2580, pag. 1400.
- [1686], 7 Maiu. Toader fost Mare-Armaș, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre Pașa ce merge la Cameniță ca Serascher și mișcările Polonilor, adăugind rugămintea de a i se da pâne pentru „hainele din spate“ și uneltele ce e silit a vinde. No. 2581, pag. 1401.
- [1686], 17 Maiu. Toader Armașul și Gheorghita Postelnicul, Vornicii de Câmpulung, către Bistrițeni, despre aducerea de provizii în Camenița de către Tatars, cari vor trece în Ardeal, despre coborîrea Polonilor, precum și despre hârtia ce-i trebuie. No. 2582, pag. 1401.
- 1686, 22 Maiu. Gheorghita Armașul, fost Postelnic, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre un pribeag în Ardeal strâns pentru bir. No. 2583, pag. 1402.
- 1686, 18 Iunie. Toader Nacul, Vornicul de Câmpulung, către „Gonos Mihai vamășul“ de Bistrița, cerând scutire de vamă pentru „pânea“ ce a trimis să se cumperc. No. 2584, pag. 1402.
- 1686, 21 Iunie. „Toader Nacul“, Vornicul de Câmpulung, către birăul bistrițean „Imbre Marton“ (Martin Emrich), despre un furt. No. 2585, pag. 1402.
- 1686, 26 Iunie. Toader Armașul și Gherghita Postelnicul, Vornicii de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și mișcările Tatarilor. No. 2586, pag. 1403.
- 1686, 30 Iunie. Toader Nacul, Vornicul de Câmpulung, către birăul de Bistrița, arătând că, după cererea lui, iartă pe niște hoți, dacă vor spune „gazdele“ și „soțiile“, vor restitui cele furate și vor da „colacul“. No. 2587, pag. 1403.
- 1686, 7 Iulie. Toader Nacul, Vornicul de Câmpulung, către birăul și Sfatul de Bistrița, pentru un om închis. No. 2588, pag. 1403.
- 1686, 13 August. „Toadea Armaș, Vornicul de Câmpulungu“, către Bistrițeni, despre tâlharii din Ardeal, cari au prădat mănăstirile Biserici și Pângărați. No. 2589, pag. 1404.

- 1686, înainte de 14 August. „Toader Armaș, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre starea lucrurilor în Bugeac și Crâm și despre mersul războiului. No. 2590, pag. 1404.
- 1686, Septembrie. Câmpulungenii către Bistrițeni, despre cercetarea Țerii de Tătari ca negustori, sosirea unui om al lui Șerban-Vodă Cantacuzino la Iași, trecerea Tatarilor, bejenirea Focșănenilor și lipsa Vornicilor, duși la Vodă. No. 2591, pag. 1404.
- 1686, 23 Decembrie. Sandul Comornicul (?) către Bistrițeni, despre trecerea Hanului către Țara-Românească. No. 2592, pag. 1405.
- 1687 (pe la). „Constantin Turcul rohmistrul, staroste cernăuschim“, către Bistrițeni, pentru reclamații. No. 2593, pag. 1406.
- 1687 (pe la). Ștefan Diac și Nistor Gânga către Rodneni, despre oi furate în Moldova și niște arme ale lor. No. 2594, pag. 1406.
- 1687 (de la), 14 Mart. Gheorghiță Postelnicul, Vornic de Câmpulung, pârălab de Suceava, către „Frenți Diiac notares“ de Bistrița, despre legătura dintre tatăl său și unchiul notarului și despre începutul cărmuirii sale. No. 2595, pag. 1406.
- 1687, înainte de 8 April. „Alăcsandro David, rohmistru luminatului Crai“, către „Echim“, birăul de Bistrița, pentru o reclamație, puind termin pentru judecată la 22 Mart, cu adaus de știri privitoare la războiu. No. 2596, pag. 1406.
- 1687, 28 April. [Alexandru David] către Franz Deák, notarul de Bistrița, despre gătirile de oaste ale Polonilor și Țarului, despre alaiurile Tatarilor și despre judecata lui Isac din Ilva cu Oncioaia din Câmpulung. No. 2597, pag. 1407.
- 1687, 6 Maiu. Alexandru Davidencu (David, Davidel), rohmistru polon, către Bistrițeni, pentru niște cai de furat. No. 2598, pag. 1407.
- 1687, 13 Maiu. Alexandru Davidenco, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre judecata unui om din Crasna cu un căpitan. No. 2599, pag. 1408.
- 1687, 23 Maiu. Rohmistru Alexandru Davidenco către birăul Bistriței, pentru o reclamație privată, cu privire la vitele lor care trec la Coșna în Moldova. No. 2600, pag. 1408.
- 1687, 11-2 Iunie. Toader Nacul către „Frenți Diiac, natarăș“, despre veștile de la războiu. No. 2601, pag. 1409.
- 1687, 17 Iunie. Învoială la granița „leșască“ pentru zăberirile făcute de Câmpulungeni, Putileni și „Unguri“. No. 2602, pag. 1409.
- 1687 (înainte de 23 Iunie). „Alisandru David, rohmistrul Mării Sale luminatului Crai“, către „Echem, birăul Bistriței, pentru un hoț din Ardeal, care, între altele, a „tălhit“ și muncit niște călugări de la mănăstirea Slatina. No. 2603, pag. 1409.
- 1687 (înainte de 6 Iulie). Nistor Gânga către judele din Maier, despre o pagubă de oi făcută la „Rusii“ din Putila și Câmpulung Rusesc. No. 2604, pag. 1409.
- 1687, 13 Iulie. Alexandru David, rohmistrul polon, către Bistrițeni, despre luptele de la Dohanghecet și din Crâm, precum și despre mișcările Cazacilor, Muscalilor și Polonilor. No. 2605, pag. 1410.
- [1687, 13 Iulie]. Alexandru David, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre aceleași lucruri. No. 2606, pag. 1410.
- 1687, 18 August. Alexandru David, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre o călcare de hotare către Câmpulung și despre hoțul Nicolae Pasăre și ai lui. No. 2607, pag. 1411.
- 1687, 6 Septembrie. „Alecsandru David rohmistrul“ către „Ianaș“, birăul Bistriței, pentru niște furi, amenințând și el cu zăbor. No. 2608, pag. 1411.
- 1687 (d.). Toader Nacul către Bistrițeni, despre împrejurările războiului. No. 2609, pag. 1412.
1688. Alexandru David rohmistrul către birăul de Bistrița, „Echim“, pentru furtul de „un păhar și un talger de a[r]gint“ și pentru vești. No. 2610, pag. 1412.

- 1688, 16 Iulie. Alexandru David rohmistrul către Bistrițeni, despre certe la hotar. No. 2611, pag. 1412.
- 1688, 16 August. Alexandru David rohmistrul către Bistrițeni, despre tovarășul său de steag Calmășul, care merge la oastea Împăratului. No. 2612, pag. 1413.
- 1688-9. Socoteala proviziilor date din Rucăr și din Câmpulung oștirii împărătești. No. 2613, pag. 1414.
- 1689, 12 Februar. Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre lucrurile oprite la Brașov ale „doctorului” muntean. No. 2614, pag. 1414.
- 1689, 14 Mart. Andreiu Veress către Bistrițeni, despre un prigonit pentru năpaste de omor în Moldova. No. 2615, pag. 1415.
- 1689, 2 April. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre închiderea drumului spre Moldova. No. 2616, pag. 1416.
- 1689, 10 April. Constantin Brâncoveanu, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre pecetea la un „zamfir” de făcut prin „jupânul Irimia pecetariul”, care „lucrează foarte bine și curat”, arătând că o dorește ca la inelul ce a trimis cu Postelnicul Radul Golescu: „tot acea peceate, acel corbu, soarele acela, luna aceea, slovele tar acealea; numai atâta, la piçoarele corbului, la inelul acest de aur s’au fost pus leatul cu slove rumânești, iar în inelul acesta să să facă cu slove letinești, cu ambac: „1689”, și că vrea „să-l sape adâncu, să nu-i fie săpătura în față”. No. 2617, pag. 1416.
- 1689, 18 April. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de a se tăia drumul spre Moldova. No. 2618, pag. 1417.
- 1689, 13 Maiu. Constantin Turculeț, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre un om al castelanului Cracoviei. No. 2619, pag. 1417.
- 1689, 20 Maiu. Gavrilas rohmistrul către Bistrițeni, despre tovarășul său ce merge cu misionarul apostolic, dorința lui de a fi liniște la hotare și veștile de pace cu Domnul Moldovei. No. 2620, pag. 1418.
- 1689, 21 Maiu. Oxendie Virzirescul, misionar catolic între Armeni, către paznicii drumului de la Dorna la Bărgău, despre pasul ce-i trebuie, având scrisori ale nunciului apostolic. No. 2621, pag. 1418.
- 1689, 24 Maiu. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre solii ce merg în Maramurăș și nevoia de țineă trecătorile închise. No. 2622, pag. 1419.
- 1689, 27 Maiu. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre puțina lor grijă pentru tăierea drumurilor. No. 2623, pag. 1419.
- 1689, 4 Iulie. Constantin Turculeț rohmistrul către Bistrițeni, despre furtul unor iepe. No. 2624, pag. 1420.
- 1689, 31 Iulie. „Vladica Varlaam” către birăul de Bistrița, Ioachim, pentru un preot. No. 2625, pag. 1421.
- 1689, 20 August. Alexandru David, rohmistrul polon, către Bistrițeni, despre oameni din Câmpulung păgubiți de cei din Bărgău. No. 2626, pag. 1421.
- 1689, 20 Septembrie. Oxendie Virzirescul, vicariu catolic pentru Armeni, către Bistrițeni, despre un preot armenesc al său. No. 2627, pag. 1421.
- 1689, 10 Novembre. Ioan Balogh și Ioan Vajda către Bistrițeni, despre oprirea trecerii spre Moldova pe la Dorna. No. 2628, pag. 1422.
- 1690 (înainte de; de la 1685). Câmpulungenii către Bistrițeni, despre un cal de furat. No. 2629, pag. 1423.
1690. Egumenul Grigorie și soborul din Slatina către Bistrițeni, despre hoții cari li-au prădat mănăstirea. No. 2630, pag. 1423.

1690. Chitanță pentru primirea lucrurilor oprite ale mănăstirii Moldoviței: sunt și cele menționate și altele: „o căpățână de frâu“. No. 2631, pag. 1424.
1690. Listă de lucrurile prădate de niște Bârgăuani la mănăstirea moldovenească a Bistriței (sau din Slatina ori Putna). No. 2632, pag. 1424.
- 1690 și urm. Simon [Rodelt], birăul de Bistrița, către Câmpulungeni, pentru paguba unui Bistrițean. No. 2633, pag. 1425.
- 1690 și urm. Dornenii către birăul Șimon de Bistrița, pentru niște opriri și tâlhării din partea polonă. No. 2634, pag. 1425.
- 1690 și urm. Câmpulungenii către Bistrițeni, pentru un om al lor oprit. No. 2635, pag. 1425.
1690. „Andrei Dobrowski“ către Bistrițeni, despre închiderea neîndreptățită a drumurilor între Câmpulung, de o parte, și Dorna și Bistrița, de alta. No. 2636, pag. 1426.
- 1690, 19 Februar. Gașpar Szabó către Bistrițeni, despre un Român din Râpa-de-sus, prins la ei. No. 2637, pag. 1426.
- 1690, 2 Iunie. Izvod de lucrurile pe care hoții le-au luat de la mănăstirea Slatina. No. 2638, pag. 1427.
- 1690, 10 Iulie. Mihail Teleky către Bistrițeni, cu porunci nouă pentru tăierea drumurilor spre Moldova. No. 2639, pag. 1427.
- 1690, înainte de 13 Iulie. Câmpulungenii, „cu bătrini, cu tineri“, către Bistrițeni, despre prădarea de hoți a mănăstirii Slatina. No. 2640, pag. 1428.
- 1690, 14 Iulie. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de a se lăsa neapărat drumurile spre Moldova și Polonia. No. 2641, pag. 1429.
- 1690, înainte de 18 Iulie. Alexandru David, rohmistru polon, către Bistrițeni, recomandându-se la sosirea în aceste părți și arătând că are să scrie ceva în taină cu privire la pribeagul Constantin Balăceanu. No. 2642, pag. 1430.
- 1690, 22 Iulie. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de a se păzi bine trecătorile de spre Moldova și Polonia. No. 2643, pag. 1430.
- 1690 (c.), 28 Iulie. „Andreas Dobrowski, R. S. R. M.“, către Bistrițeni, pentru o *zăbereală*, amenințând a se plânge la regele Poloniei, dacă nu se restituie cele prădate la Slatina, și adăugind știri despre războiu. No. 2644, pag. 1431.
- 1690, 30 Iulie. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre paza trecătorilor de către Moldova și Polonia. No. 2645, pag. 1431.
- 1690, 2 August. Melchior Pogány, vice-șpan de Maramurăș către Bistrițeni, despre hoții din acele părți. No. 2646, pag. 1432.
- 1690, 4 Septembrie. Emeric Tököly, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre grija drumurilor spre „Polonia și alte părți“. No. 2647, pag. 1432.
- 1690, 24 Octombrie. Andrei Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre dorința sa de pace. No. 2648, pag. 1433.
- 1690, 26 Octombrie. Ludovic, marchizul de Baden, către Bistrițeni, pentru neapărata închidere a pasurilor spre Moldova. No. 2649, pag. 1433.
- 1690 (c.), 2 Decembrie. „Preda Pălad[i] i Iordachi Catacuzino, Vornicii dă Câmpul Lungu“, către birăul de Bistrița, pentru un furt de vite în dauna Câmpulungenilor. No. 2650, pag. 1434.
- 1690 (c.), 3 Decembrie. „Vasile Is[ă]cescol, хоронжи и наместник Câmpolongoi“, către Bistrițeni, despre un preot din San-Martin, care pierduse niște vite, luate de Dorneni. No. 2651, pag. 1435.
- 1690, 10 Decembrie. Dobrowski către Bistrițeni, despre deschiderea drumurilor între cele două țări. No. 2652, pag. 1435.

- 1690, spre sfârșit. „Jan Bednarzowski, R. J. K. M. mpp.“, „fiind aici în locul dumisale rohmistrului Dobravschi“, către Bistrițeni, pentru o restituție de vite. No. 2653, pag. 1435.
- 1690-1, (înainte de 20 Ianuar 1691). „Cămpulungiani, anume vătămani și cu doisprăci giurați carei sântu bătrâni“, cer Bistriței deschiderea drumului. No. 2654, pag. 1435.
1691. „Hordoani“: popa, birăul satului și satul, cu jurământ de credință, „scriu Împăratului“. No. 2655, pag. 1436.
1691. „Zăgriani“: popa, birăul satului și satul, scriu „pace și sănătate“ Împăratului, cu jurământ de credință. No. 2656, pag. 1436.
1691. „Năsăudenii“: popa, birăul satului și satul, jură credință Împăratului. No. 2657, pag. 1436.
1691. Popa, „giudele“ și „giurații“, pargarii și sătenii din Mititei jură „cum să ținem cu dreptul Măriei Sale Împăratului nemțescu Leopolidus și Măriei Sale fiului Împăratului, Iojev, Craiului Țăarei Ungureș[i] și a țării Ardealiului și tălnaciului“. No. 2658, pag. 1436.
1691. „Săloanii“ (din Salva) scriu „pace și sănătate Împăratului nemțesc și Craiului din Țara Ungurească, feciorul Măriei Sale, Iojev a Păratului nemțesc“. No. 2659, pag. 1436.
1691. „Simtăonașii“ (locuitorii din Simtion): popa, „cuțu de la Ocnă“, pargarii și satul, jură. No. 2660, pag. 1436.
1691. Sătenii din Bechigiu scriu Împăratului, cu jurământ de credință. No. 2661, pag. 1437.
1691. Jurământul Runcanilor către Împărat. No. 2662, pag. 1437.
1691. „Nogfăluanii“, cu popa, „giudele“, pargarii și satul, jură „cinstului Împăratlu nemțescu și a ficiului (*sic*) său Iojev“. No. 2663, pag. 1437.
- 1691, 3 Ianuar. Dregătorii din Făgăraș către Bistrițeni, despre năvala și înfrângerea Curuților, cari s'au întors, fugind, în Țara-Românească. No. 2664, pag. 1437.
- 1691, 7 Ianuar. „Neculai Rogozski, horonje („Mikolay Rogowsky chorontgj“) către Bistrițeni, despre ordinul, ce a primit, de a face *aședzământ* cu ei. No. 2665, pag. 1438.
- 1691, 3 (10?) Mart. Popa, giudele, pargarii și sătenii din „Răbra-Mar[e]“ jură „cinstului Împărat nemțescu și fiul Măriei Sal[e] Iojev, Craiul Țării Ungurești și Arde[lu]lui și tălnaciului“. No. 2666, pag. 1438.
- 1691, 7 Mart. Cercetarea martorilor într'un proces de despărțire între țerani români. No. 2667, pag. 1438.
- 1691, 10 Mart. Popa, „giudele“ și sătenii din Mogod jură „Împăratu[ui] nemțescu și Măriei Sale fiului, Iojev Craiul, Craiului Țării Ungurește și a țării Ardelului și a tălnaciului“, No. 2668, pag. 1439.
- 1691, 10 Mart. Popa, giudele, pargarii și sătenii de la — jură credință Împăratului și fiului său regele. No. 2669, pag. 1439.
- 1691, 10 Mart. „Feldrahanii“ (din Feldra): popa, birăul satului și satul, scriu „pace și sănătate“. No. 2670, pag. 1439.
- 1691, 10 Mart. Sătenii din Răbrișoara fac jurământ Împăratului. No. 2671, pag. 1439.
- 1691, 14 Mart. Avram popa din Bălgrad, comisariul preoților clujeni, către Bistrițeni, despre cercetarea, în numele Vlădicăi, a preoților din Ținutul lor. No. 2672, pag. 1440.
- 1691, 3 April. „Popa Toder din Bărgău“ către notariul bistrițean „Frențe“, spre a-i recomanda un „mișel“. No. 2673, pag. 1440.
- 1691, 8 April. Andreiu Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre un om din Bărgău, venit de la von Harstall, comandant polon în Suceava. No. 2674, pag. 1440.
- 1691, 24 Maiu. „Nikolay Rogowsky horonziy“ către Bistrițeni, arătând că la venirea rohmistrului li se va satisface reclamația. No. 2675, pag. 1441.

- 1691, 25 Maiu. Dieta ardelcană către Bistrițeni, despre nevoia, arătată și de generalul Veterani, a închiderii drumurilor spre Moldova. No. 2676, pag. 1441.
- 1691 (c.), 18 Iunie. „Vas[i]lie Isecescu, stegarul dumisale rocmistrului Dubravschie“, către Bistrițeni, pentru o reclamație privată. No. 2677, pag. 1442.
- 1691, 26 Iunie. Dieta Ardealului către Bistrițeni, despre pedeapsa ce trebuie să atingă pe cei ce nu vor păzi bine trecătorile de către Moldova. No. 2678, pag. 1442.
- 1691, 3 Iulie. Sibiiienii către Bistrițeni, despre paza trecătorilor și nevoia de știri. No. 2679, pag. 1443.
- 1691, 9 Iulie. Listă a lucrurilor prădate de hoți (și „cordovane“). No. 2680, pag. 1443.
- 1691, 15 August. Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, pentru cai de furat. No. 2681, pag. 1444.
- [1691], 25 August. Constantin Turculeț, rohmistru și staroste de Cernăuți, către Bistrițeni, despre plecarea regelui împotriva Turcilor și prada făcută de niște tâlhari. No. 2682, pag. 1444.
- 1691, 5 Octombrie. Dobrowski către Bistrițeni, pentru cai și o scrisoare de la „Neamțul cine este în țara Măriei Domniilor Voastre mai mare, la comandatul de la Suceava“. No. 2683, pag. 1444.
- 1691, 11 Octombrie. Dobrowski către Bistrițeni, pentru niște Dorneni închiși. No. 2684, pag. 1445.
- 1691, 19 Octombrie. Protopopul Miron către birăul Bistriței, într-o afacere de divorț. No. 2685, pag. 1445.
- 1691, 21 Octombrie. Franz-David Gebhardt către Sibiieni, despre împrejurările de războiu, și la hotarele Moldovei. No. 2686, pag. 1445.
- 1691, 25 Octombrie. Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, pentru cai și sosirea regelui Sobieski la Suceava, cu „calabalac mare“. No. 2687, pag. 1446.
- 1691, 26 Novembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru jalba sătenilor din Rucăr și Dragoslave, cari li erau datori lor cu 480 de taleri „dupre niște grâu ce au fost lăsat Neamții la dinșii“, dar căroră „Șchiiai de la Brașov“ li luaseră 130 de cai, 180 de vaci și 250 de oi. No. 2688, pag. 1446.
- 1692, 2 Februar. Andreiu Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre Tatarii veniți la Câmpulung să prade. No. 2689, pag. 1446.
- 1692, 20 Februar. Chitanța Grecului „ὁ Δανιήλ ὁ Φώτης“, care vânduse mărgăritare lui Gheorghe Bánffy, și fusese îndreptat pentru plată de acesta la Bistrițeni, primind 200 de ughi. No. 2690, pag. 1447.
- 1692, 5 Mart. „Nemesnicii de Câmpulung, Gheorghie și Ilieș, carii sintem tovarăși“, către Bistrițeni, arătând că rohmistrul e chemat de Craiu și Hatman cu alți rohmistri și nu se poate avea răspuns. No. 2691, pag. 1447.
- 1692, 11 April. Generalul-conte Veterani către Bistrițeni, despre un Câmpulungean oprit și legăturile cu rohmistrul din Câmpulung și colonelul din Suceava. No. 2692, pag. 1447.
- 1692, 12 April. Gheorghe Bánffy către Bistrițeni, despre nevoia de a se tăia trecătorile la Bârgău. No. 2693, pag. 1448.
- 1692, 1-iu Maiu. Ioan-Frederic de Harstallen, colonel polon, comandant al Sucevei, către Bistrițeni, despre nevinovăția oamenilor săi, dacă nu și ai lui Dobrowski, în furtul de cai. No. 2694, pag. 1448.
- 1692, 5 Maiu. Andreas Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, pentru o pagubă de cai și altă „invăluială“ de hotar. No. 2695, pag. 1449.
- 1692, 12 Maiu. Andreas Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre greutatea de a se hotărâ acum, între grijile de Turci, neînțelegerile de hotar. No. 2696, pag. 1449.
- 1692, 28 Maiu. Constantin Turculeț, rohmistru polon, căpitan de Cernăuți, către Bistrițeni,

- despre neplata unor coase aduse de ai lui la Maierul Bistriței, după ce le cumpăra-
seră „de la Evreii de aici“. No. 2697, pag. 1450.
- 1692, înainte de 15 Iunie. Nicolae Roguszki, stegar polon, către Bistrițeni, despre mișcările
oștirilor polone, muscălești și căzăcești și despre pacea sa cu Domnul Moldovei.
No. 2698, pag. 1450.
- 1692, 5 Iulie. „Mykolay Rocinsky, chora“, „ce ne’u lăsat giudețul în locul dumisale“, către
Bistrițeni, pentru o plângere de păgubași ardeleni. No. 2699, pag. 1451.
- 1692 (înainte de 20 Iulie). Câmpulungenii către Bistrițeni, despre niște hoții. No. 2700,
pag. 1451.
- 1692, 18 Septembrie. Ioan-Frederic de Harstall, colonel polon și comandant de Suceava, către
Bistrițeni, despre un furt de oi și un omor. No. 2701, pag. 1451.
- 1692, 8 Octombrie. Gheorghe Bánffy, guvernator al Ardealului, către Bistrițeni, despre neîn-
țelegeri cu vecinii lor poloni. No. 2702, pag. 1452.
- [1692], 23 Decembrie. Nicolae Rohozowski (Roguschi), stegar polon, către Bistrițeni, despre
certele de hotar. No. 2703, pag. 1453.
1693. „Iliiaș Vornicul din Câmpulung“ către Bistrițeni, despre o judecată. No. 2704, pag. 1453.
- 1693, 8 Ianuar. „Vlădica Theofil“ către birăul Bistriței, „Iachim“, anunțând un ordin „de la
Măria Sa gubernatul“, pentru felul de plată a dăjdii popilor românești. No. 2705,
pag. 1453.
- 1693, 8 Februar. Grigore Bethlen către Bistrițeni, despre omul său trimis în Moldova după
mânzi. No. 2706, pag. 1453.
- [1693], 10 Februar. Gheorghiță și Ilie Abăza, Vornici de Câmpulung, către Bistrițeni, despre
veștile de războiu. No. 2707, pag. 1454.
- [1693], 25 Februar. „Postolache Chigheč, h[o]ronje [= stegar] ot Câmpulung“, către „domni
de Bestriță, carii sentū giudecător[i] și dregător[i]“, pentru că s’a arestat un om în
zădar. No. 2708, pag. 1455.
- [1693], 29 Iunie. „Vornicul de Câmpulungă, anume Iliiaș“, către Bistrițeni, cu multe compli-
mente: „și plecare cu față plecată până la veardele pământ“, cerând „șiase plase de
her, că voiū să-mi cercuesc un car de doi cai“ și „doo sape“. No. 2709, pag. 1455.
- 1693, 10 Iulie. Mitropolitul Teofil al Ardealului către protopopul Miron de la Telciu, pentru
sătenii de la Tatrău, cari n’au vrut să participe la un sinod de preuți și săteni, afuri-
sindu-i. No. 2710, pag. 1455.
- 1693, 14 August. Gheorghe Bánffy, guvernatorul Ardealului, către Bistrițeni, despre pușcașii
chioreni veniți la ei pentru paza spre Moldova. No. 2711, pag. 1456.
- 1693, 30 Octombrie. Grigore Bethlen către Bistrițeni, despre niște cai furați și duși la Dorna.
No. 2712, pag. 1456.
- 1693, 22 Novembre. Postolachi Chigheciu, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre liberarea
unor oameni opriți. No. 2713, pag. 1457.
- 1694 (până la). „Câmpulungenii, Vas[i]lie Hurghiș vătămanul și cu tot satul“, către Bistrițeni,
pentru arestații ce se dau, fals, a fi „dă aici, dia la stegul dumisale lui giupân Du-
brovski“ și, „di i-am prindia, pria toți i-am spândzură“, cerând știri despre „talpășii“
ce ar fi acolo. No. 2714, pag. 1457.
- 1694, 15 Februar. „Vlădica Theofil“ către Bistrițeni, pentru complimente. No. 2715, pag. 1457.
- 1694, 27 Iunie. „Andreas Dobrowski“, rohmistru de Câmpulung, către „giudele din Maer“,
pentru un furt. No. 2716, pag. 1457.
- 1695, 3 Ianuar. „Șarban, dinpreun[ă] cu cumnatu-mieu Radul“, către „Tiză Hanoș“ din Brașov.

- căruia-i pune zălog, până la Crăciun, cu dobânda de 10%, pentru 100 de florini, „casa din Șchei“, lângă a lui „Mateiu Sasul“ (scrie „Rad[ul] Oroșanul“). No. 2717, pag. 1458.
- 1695, 27 Februar. „Mărtin snă Mărtiniță“ arată lui „Gherghi vătaful“, cumnatul său, că-i e dator cu 150 de florini. No. 2718, pag. 1458.
- 1695, 8 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țării-Românești, către Brașoveni, pentru Tohănenii și Zărneștenii fugari la dânsul, pe cari ei îi reclamă, precum i-au dat și ei pe fugarii din Rucăr și Dragoslavele, care sate și ele „păzescu la schiiale“: se vor restitui, „măcar că mai nainte obiceiul n'au fost ca să dea oamenii dentr'o țară într'alta“. No. 2719, pag. 1458.
- 1695, 15 April. „Șarban Părvul, biv Vel Comis, Vlădescul“, către Brașoveni, pentru fugarii din „Tuhanul“ și Zărnești, pe cari-i caută acuma la el, la Rucăr. No. 2720, pag. 1458.
- 1695, 25 April. Mihai Cantacuzino către Brașoveni, despre scrisoarea lor la „mai marele[m] meu frate, dumnealui neanea Costandin Stolnicul“, pentru oamenii din Satul-Lung, pârâți de 20 de ani ca Rumâni ai mănăstirii Teșila și acuma învinuiți din nou, de și „mărturisiseră pre dânsii 7 sate că nu sântu Rumâni“: s'a dovedit cu „carte dă afurisanie a părintelui Patriiarhului“ că sunt fugari. No. 2721, pag. 1458.
- 1695, 5 Iunie. Ioan Lutsch, pastor de Lechința, recomandă un om al său care trece în Moldova. No. 2722, pag. 1458.
- 1695, 4 Iulie. Gheorghe Bánffy, guvernator al Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii din Moldova și Țara-Românească al căror gând e să treacă în Moldova, cu vitele. No. 2723, pag. 1459.
- 1695, 10 Decembre. Șerban Cantacuzino Vel Comis către Brașoveni, pentru Românul care-i păzește casele din orașul lor, „Văsiiu Beaștea“, „bântuit la rânduialele[m] cetății“. No. 2724, pag. 1459.
- 1695, 11 Decembre. „Iarca părcălab, dinpreun[ă] cu toți Rucăreanii“, către Bistrițeni, despre cererea lor „ca s[ă] scriem și noi banii pre sume, iar ce am dat și într'a cui mână“, cerând a fi adăstați, pentru lipsa lui Țintea, „pân la Crăciunul nostru“, când vor aduce 200 de florini. No. 2725, pag. 1459.
- 1696, 12 Ianuar. Stan Brașoveanul către județul brașovean „Hanăș Mancăș“, despre banii „care mi i-au dat Măriia Sa Vod[ă] pentru oile câte au ertat, însă: oi 600, care fac t[ă]l. 45“. No. 2726, pag. 1459.
- 1696, 17 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țării-Românești, către Brașoveni, despre oile luate oamenilor lor veniți în țară, arătând că s'a făcut „de mare nevoe și de mult păs ce au fost asupra Țării“, prin cererea de 20.000 de oi a Turcilor; adăugând că s'au luat numai 1000 de oi de la toți Ardelenii, că nu s'au cerut 5 bani de oaie, ci numai 3, „pentru plata banilor când au dus oile până le-au dat în seama Casap-Bășii“ și că vinovatul, Ivan Căpitanul, a fost „scos den căpitănia ce eră“ și „încă va păți și mare nevoe“, precum s'a scos și Drăghici Spătariul de la Câmpina desființându-se și locul de ispravnic. No. 2727, pag. 1460.
- 1696, 19 April. Ilie Enache Vel Stolnic către Brașoveni, despre caii ce caută, din porunca județului „Ioan Mancheș“, „Marco Sasol de Brașov“, „de treba dumisall[e] omului a Craiului de Sacsonia“, pentru „20 ughi venetici“, fie și „cai de călărie“, arătând că pentru cei d'întăiu nu poate asigura că se vor afla „păr in 4 săptămâni după Paști“. No. 2728, pag. 1460.
- 1696, 19 April. Mihai Cantacuzino către Brașoveni, despre pagubele oamenilor lor în Țară, „unii trăgându-l[e] bucatel[e], alții luundu-le banii, afară den socoteală și den obicei“ amintind și de cei 2 bani mai mult luați de la fiecare oaie. No. 2729, pag. 1460.
- 1696, 20 April. Drăghici Spătarul către Bistrițeni, despre mersul său la București, unde „l-au

- făcut Măriia Sa Vod[ă] ca pe dracul, pentru sfoar[ă]“, rugându-se ca „țehmeșterul“ să i-o strângă toată și dorind de o gazdă acolo. No. 2730, pag. 1460.
- 1696, 25 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre Rucărenii și Dragoslăvenii fugiți „pe hotaru Branului“, pe cari-i cere înapoi, fiind „oameni den scală...“, ca să nu stea scala pustie“. No. 2731, pag. 1460.
- 1696, 2 Maiu. Constantin Stolnicul Cantacuzino către Brașoveni, pentru „supărările și nedreptățile oamenilor dumneavoastră ce au avut aici“, cu „tragere“ de „bucate“ și luare de bani, cu privire la care a vorbit lui Vodă, care n'a poruncit asemenea lucruri, ci și pedepsește: „ce n'avem ce face deaca vreme ce așa sânt slugile“, fiind oriunde „jafuri și mănăcături, de oameni răi ca aceia“ și „iuțindu-se foarte“ „vremile și oamenii“ „cu necuviințe și pagube“ ca acestea. No. 2732, pag. 1460.
- 1696, 24 Maiu. Bunea Grădișteanul către Brașoveni, pentru banii ce are „jupâneasa Marta“ la „Gherghe meșterul, Sărbul“, „om prea slabu și lipsit“. No. 2733, pag. 1461.
- 1696, 7 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, pentru sfoara comandată prin Drăghici Spătarul și despre cererea Rucărenilor, arătând că nu reclamă decât pe cei fugiți de 5, 6, cel mult 10 ani. No. 2734, pag. 1461.
- 1696, 18 Iulie. „Brașoveanii din București“ către Brașoveni, despre „duvalmii“ veniți după Necula Hagiul pentru un cal schimbat. No. 2735, pag. 1461.
- 1696, 1-iu Octombrie. Rada Filipeasca către Bistrițeni, despre calul negru al răposatului ei soț, pe care li-l vinde: „să trăești dumneata și să trăiască și calul“, arătând că li-ar vinde și vin. No. 2736, pag. 1461.
- 1696, 18 Iunie. Vlădica Teofil către Bistrițeni, despre popii ce nu vreau să-și dea rămășița de dajde. No. 2737, pag. 1461.
- 1696-9. Vasile Hurgheș din Câmpulung către Rodneni, despre veștile cu privire la soarta Cameniței și mișcarea oștilor. No. 2738, pag. 1462.
- 1697, Iunie. Antioh Cantemir, Domnul Moldovei către Bistrițeni, despre un Pană care vine după niște afaceri la Brașov. No. 2739, pag. 1462.
- 1697, 1-iu August. Gheorghe Cantacuzino, fiul lui Șerban-Vodă, către Brașoveni, despre hotărârea sa de a face să se vândă casele unui Brașovean, Șerban, pe care le reclamă un croitor pentru datoria lui Gheorghe. No. 2740, pag. 1463.
- 1697, 11 August. Leca Vătaful către Brașoveni, pentru cele 10.000 de sfori aduse lui Vodă de jupânul Iacov și jupânul Gherghie Abra. No. 2741, pag. 1463.
- 1697, 9 Septembrie. Antioh Cantemir, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre talerele de argint ce comandă la Brașov. No. 2742, pag. 1463.
- 1697, 13 Septembrie. „Șarban Com[i]s Vlădescul“ către Brașoveni, despre „2 buț de vin ci au fosto compărat domnealoi jupân Ghiorghe județlo cel bătrân și domnealoi jupânul Andreiaș fălnogi cel bătrân de la Radul județ și de la Dumitra băcăneasa de aice, de în Canpulo[n]g“, ieșind lipsă la măsurătoarea buților. No. 2743, pag. 1464.
- 1697, 6 Octombrie. „Stoica parcălab[ul] din Rucăr“ către Brașoveni, despre înșelăciunea unor măcelari din Șchei, Ion Bochici, Stoica Boghina și Toader Țap, cari au luat de la el berbeci de 98 de lei, fără a-i plăti, amenințând că va opri „oi de ale Șchiianilor“ și adăugind că doi Rucăreni au dat tot așa berbeci de 60 de taleri, 50 de bani: a și trimis „leagea, precum iaste obișaiul, 2 potori“, ca să poată „lua bucate drepte“. No. 2744, pag. 1464.
- 1697, 14 Octombrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, mulțămind pentru „cercetare“ și poclon. No. 2745, pag. 1465.
- 1697, 16 Octombrie. Mihai Cantacuzino către Brașoveni (judele și „familiia dum[i]sale“), arătând „neinmutată dragoste“ și asigurând că „a făcut treaba dum[i]sale“ și va lucra ce va mai fi „pren părlejul său“. No. 2746, pag. 1465.

- 1697, 23 Novembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre trimiterea lui „Iorga starostea pentru postavele ce facem în toţ timpii, de treaba slujitorilor noştri“, care să fie ieftene, „căci aiave s'au văzut că estimpu au fost lăna foarte eftină“: trebuie 240 de bucăţi de postav albastru, „iar roş să nu fie nimic“. No. 2747, pag. 1465.
- 1697, 5 Decembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre postavele tocmitel ei cu 13 taleri şi jumătate bucata, arătând că trimite „meşterilor postăvari innainte“ 1.500 de taleri: să fie bun, cum îl fac „uniorea“ numai, şi să fie gata până la sfârşitul lui Februar. No. 2748, pag. 1465.
- 1697, 25 Decembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre primirea condiţiilor pentru postav, care va fi gata numai în „a treia săptămână den Fevruarie“, ceea ce ar face pentru sosire sfârşitul lui Mart, cum n'a mai fost: măcar jumătate să fie gata „la lăsatul secului de postul cel mare, că atunce lăsăm noi sec“; adaugă că Drăghici Spătarul vine să comande la „meşterii sforari 1.500 de păpuşi de sfoar[ă]“, care poate fi ieftină, din bielşugul cănepei pe acolo, şi să dea în lucru tipsiile din „cositor ales, neamestecat“, cu grabnică gătire, fără vre-un amestec în metal —, în care caz nu se poate „spoi la aramă“. No. 2749, pag. 1465.
- 1698 (de la). Un dregător al Bistriţei către locuitorii Câmpulungului Ruses, despre o năvălire prădalnică a unor oameni de la ei. No. 2750, pag. 1465.
- 1698, 22 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre „postave“, din care 100 de bucăţi vor fi gata la sfârşitul lui Ianuar şi alte 100 la sfârşitul lui Februar, arătând că trimite încă odată 500 de taleri şi că va expedi carăle la al doilea termin; despre sfoara ce vrea, „mîia de păpuşi câte 21 t[a]l[er]i“, cerând ordine către „sforari“ ca să fie punctuali, şi despre „cositorul“ (tipsiile) care ar fi „câte un zlot ocoa“, când materialul e numai un taler, deci cam în jumătate, — amintind că se vînd cu un galben ocaua tipsiile de „Danţca“ (Danzig), mult mai bine lucrate. No. 2751, pag. 1466.
- 1698, 15 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, arătând că a zăbovit plata postăvarilor, fiind oprit cu „o nuntă în casa noastră, a unii fice a noastră“, şi că acum trimite, amintind şi de sfoară şi tipsii. No. 2752, pag. 1466.
- 1698, 12 Mart. Mărturie a sătenilor din Zagra, pentru purtările unei fete. No. 2753, pag. 1466.
- 1698, 3 April. Mărturie către guvernul Bistriţei pentru un „foglo“, ce iernase la un om din Bărgău, de la „Bărgăoanii de la besereca din sos, giudele Cărca Grozav şi vamăşii, slogile Măriilor Vostre, Orban Ion, Morăşan Ion şi mai mici a Măriilor Vostre popa Toader şi Cotor, vecinii, carii sintem înpregiurol loi Ion a Ionii“. No. 2754, pag. 1467.
- 1698, 18 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre cearta Rucărenilor (Stoica părcălabul, Stoica Dulamă şi Radul al lui Radomir) cu cei trei măcelari din Braşov, arătând că berbecii opriţi n'au fost deocamdată scoşi la iveală. No. 2755, pag. 1467.
- 1698, 19 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre Rucărenii cari opriseră bucate din „Ţara Ungurească“ şi cari sunt îndreptaţi la judecata lor. No. 2756, pag. 1467.
- 1698, 24 April şi urm. Hotărârea Împăratului cu privire la preoţii români uniţi. No. 2757, pag. 1467.
- 1698, 17 Maiu. Vameşii de Câmpina, Teodor Logofătul şi Mihăilă Logofătul, către Braşoveni, „pentru Marcea, care iaste dator lui Iovan Sărbul de aici, de la noi“. No. 2758, pag. 1469.
- 1698, 4 Iunie. „Stoica Oaleş“ către Braşoveni, despre „Ghiorghie meşterul, car[e]le au fost tocmit“ — cu 30 de taleri — „să lucrează la măn[ă]stirea dumnului Stolnecului Mihalcie, la Bercă“ şi a fugit, neşindrind „streaşănila măn[ă]stirei se foişorul de naintea măn[ă]stirie“, ameninţând acum cu „alte trăsuri“, dar dându-i înapoi, de hatărul lor, caii opriţi. No. 2759, pag. 1469.

- 1698, 10 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru cele „2.000 de găleate de grâu“ ce vor să aducă din țară, de și „s’au făcut această poruncă pe la toate schilele, să fie pâinea oprită, să nu fie slobod nimeni a treace pâine den țară într’altă parte“, nefiind bune sămănăturile și putându-se întâmplă, în lipsă de „pâine veache, de an“, să fie „flămânzie mare“, cu atât mai mult, cu cât sunt cereri de peste Dunăre și din Moldova; meiul și orzul se pot trece, cum va fi și cu grâul după „vremea pâinii“, de nu va fi „scădeare“. No. 2760, pag. 1469.
- 1698, 20 Iulie. Șerban Comisul Vlădescul către Brașoveni, „pentru grâul de la Rucăreani“, cari până la Sântă-Mărie vor merge la ei cu bani, să se mântuie. No. 2761, pag. 1469.
- 1698, 21 Octombrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cei 17 „păstrăv mari“ cu cari l-au „cercetat“. No. 2762, pag. 1469.
- 1698, 6 Novembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru afacerea berbecilor de la Rucăr luați de „Șchei“, și nu de acel Racoș despre care vorbesc ei. No. 2763, pag. 1469.
- 1698, 18 Decembrie. Șerban Vel Comis[Vlădescul] către părcălabul de Rucăr, Stanciul, către Turia, Răceală și alți săteni „și voao carii aț fost comisari în vremea Neamților“, pentru „banii grâului“ datoriți Brașovenilor, amenințându-i că „vor petrece rău“. No. 2764, pag. 1469.
- 1698, 19 Decembrie. Stanciul, părcălabul de Rucăr, „împreună cu toții“, către Brașoveni, pentru „banii grâului“, cerând a fi așteptați „pân după Bobotează“, lipsind acum „omenii care au fost ispravnici la grâu“ și având ei de la Vodă „nevoi greale pentru oerit și pentru Samă“, arătând că trebuie să fie de față și Cur-Roșiu, care dusesse 300 de florini la „județul Filiștac“ (Filstich). No. 2765, pag. 1470.
- 1698, 30 Decembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru „oile dumatiale, cum că au apucat oiarii pe oamenii dumatil[e] de le-au plătit de oerit“, arătând că, „estimpu fiind al treilea an“ și „mare păs“, a hotărât, cu Sfatul, „ca să dea cu toții oerit“, rămâind ca în doi ani următori numai „priiateni carii au cărți“ să fie scutiți. No. 2766, pag. 1470.
- 1698-9, 25 April. „Stoica biv părcălab“ (de Rucăr) către Brașoveni, pentru „cei înșelători care le dedeam berbecii, și ne lăsară la sărăcie“, oprind ei oile lui Voicu și Oprea, frații acelora, pre care acum Domnul hotărăște a le da înapoi la Bran și a se judecă la Brașov, ceia ce vor face în trei săptămâni. No. 2767, pag. 1470.
- 1699 (c.). „Sătenii din Năsăud“ către „Samos Șuleru, iașpecătorul rumănescu de la vidicu“, pentru o afacere de funcții. No. 2768, pag. 1470.
- 1699, 21 Februar. „Jupân Tanasiia neguțătorul, carele sânt de la oraș de la Filebe“ (Filipopol), tovarășul („soția“) lui Vălcul, mort în Brașov, care, acesta, fusese și cu „Iliia fecorul lui Hatori Armanul“, mort, și el, în Polonia, către Brașoveni, arătând că a luat la el „negoțul“ aflător în orașul lor, rămâind să mulțamească rudele. No. 2769, pag. 1470.
- 1699, 8 Maiu st. v. „Michał Szopezoski, namiesnik a Kampo Longu kaa. luni 1699“, către birăul Bistriței, despre niște oameni prinși la Bistrița și cari nu pot fi ai lui. No. 2770, pag. 2470.
- 1699 (c.), 28 Maiu. Vasile Habășescul Vel Clucer, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre planul de năvălire al oamenilor lor (și la Dorna), cu vești despre Tatarii ce i-a oprit. No. 2771, pag. 1471.
- 1699, 9 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre spusa lui „Vlad părcălabul de la Dragoslavel[e]“ că Jânga și Șarban de acolo, birnici, au trecut la Satu-Lung lăsându-și birul asupra consătenilor, cari au oprit 87 de oi și o iapă pentru aceasta, ceia ce aduce opriri din partea dregătorilor brașoveni: „nu ias[e] cu cale să șaze ei într’alt[ă] țară și bucatel[e] lor să le ție în căstă țară dencoaș[e]“. No. 2772, pag. 1471.

- [1699], 2 Iulie. „Mihalia namiasnicul ot Cămpulungu [Mihalea Stopceanschie, namiesnik kam-poloncski] și cu bătrânii satului“ către Bistrițeni, despre niște hoți ardeleni opriți de ei. No. 2473, pag. 1471.
- 1699, 21 Iulie. „Ieromonah Vasile, igumen ot Dolgopol“, către Brașoveni, pespre procesul jupânului Florea Șcheaul cu „jupânul Pătru care iaste cu gočmanul Gherghe Șcheaul... pentru prăvăliile care sânt aicea, pe moșia sv[i]nteii mănăstiri“: „s'au mutat târgul“, luându-și „Gherghe cu Pătru prăvălie lângă jupânul Dumitru“ și nefiind deci pricină de judecată. No. 2474, pag. 1471.
- 1699, 19 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Rucăreni și Dragoslăveni, pentru datoria pâinii către Brașov. No. 2475, pag. 1472.
- 1699, 20 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre porunca dată de el în privința banilor pâinii către Rucăreni și Dragoslăveni. No. 2476, pag. 1472.
- 1699, 23 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre fugarii de la Rucăr și Dragoslave, nesloboziți de vameș, cari trebuie aduși înapoi la schilă, „fiind de paza țării“, precum și despre vitele lui Jinga și Șerban. No. 2477, pag. 1472.
- 1699, 30 August. Teodosie Mitropolitul Ungrovlahiei către Brașoveni, pentru „popa Stan den Satul-Lung“, căruia, după știre de la „călăcaș“, i s'au furat lucruri de un Neagul și cumnatul Stan, și care a căpătat dreptate la el „după leagia noastră“ și după mărturisirea vinovaților, dând și „cartea de judecată“ cerută. No. 2478, pag. 1472.
- 1699, 17 Septembrie. Sașii din Șona către Sibieni, despre uzurparea locului lor de Români. No. 2479, pag. 1472.
- 1699, 28 Septembrie. Mihai Cantacuzino către Brașoveni, despre afacerea cu popa din Satul-Lung, cerând pedeapsa hoților. No. 2780, pag. 1473.
- 1700 (c.). „Mihai Țitromașul, care am șazut la Petecărie [=Apotecărie] de la Lanțu [„zur Kette]“, către Brașoveanul „Marcăș“, despre întâlnirea lor, în calea de la „Brașău“ la Bistrița, în „Coluș“ (Cluj) și despre cei 6 florini împrumutați, pe cari să-i dea acum „giupânului“ Gheorghe Hărțu. No. 2781, pag. 1473.
- 1700 (c.). „Jalba“ lui „Stanțul Corfeșt“ înaintea „județului“ Brașovului, cu „Tohănianii și Cuzneștii“, pe „potum“-uri (punctum), pentru dusul cu „arvuna“, de mălaiu, „tămăi roșul“, cu „gălete“ (21 de car) și ferdele, și plata „în ducătoare și în viitoare“, dându-se, în zloți, pitaci și „mariiași“, și „vama mălaiului și la poduri“, arătând cum mălaiul s'a scos din gropi, destupându-le, și s'a „tinsu pe provocov la cort, ca s[ă] usuce“. No. 2782, pag. 1473.
- 1700 (c.). „Costea Va[meșul], Gheorghea Vam[eșul]“ către Brașoveni, despre „pricina lui Necolae văt[avul] de Țigăni“, care a făcut cu Ștefan un zapis pentru împăcare, cu făgăduială scrisă de „judii de Țigani“ de „globă“ cui se va mai „sculă“, arătând că s'a făcut și judecată în București, la Armașul-cel-Mare, și că Ștefan a fost „prădat“ fiindcă fugise cu vară-sa împotriva pravilei. No. 2783, pag. 1473.
- 1700 (c.). „Barbul Marča“ către Brașoveanul „Morcăsă Votunără“, despre paguba sa și „băgarea în gros“ de „jupănese“, până-l scot negustorii cu 15 lei, temându-se a nu fi închis și la ei. No. 2784, pag. 1473.
- 1700 (c.). „Tămaș Diiac“ către „A[n]dreică“, „Andreico“, indemnându-l să ajute pe un personagiu închis la Făgăraș. No. 2785, pag. 1474.
- 1700 (c.). Cămpulungenii către Bistrițeni, despre niște boi furați. No. 2786, pag. 1474.
- 1700 (c.). „Vasile cupeț ot Cămpulungă“ către Brașoveni, despre buțile de vin ce a dat lui Mihai Graf, „vadra unguriască, iar nu rum[ă]niască, câte dutce 8 i potronici 2“, și din care s'au vândut lui „Fronis“ 2 cu câte 9 dutce, arătând că nu i s'a făcut socoteală bună după zapisul său, oprit de Mihai Căldărarul. No. 2787, pag. 1474.

- 1700 (c.). Câmpulungeni și cu vameșii lor și ai Sucevei către Bistrițeni, pentru un hoț din Rodna. No. 2788, pag. 1474.
- 1700 (c.). Preotul Gheorghii din Borșa către egumenul Dosofteiu de Dragomirna, despre un fugar în Moldova. No. 2789, pag. 1474.
- 1700 (c.). Dornenii către Bistrițeni, pentru ai lor ce fuseseră închiși. No. 2790, pag. 1475.
- 1700 (c.). Stabilirea hotarului între Ținutul Sibiului și părțile oltene vecine. No. 2791, pag. 1475.
- 1700, 27 Ianuar. „Stanciul, județul de Dălgopol, împreună cu orășenii“, către Brașoveni, pentru Stoica din Câmpulung venit la ei cu carul și pârât cu privire la o bute de vin a unui Grec din Focșani, cu zălogirea unui „bătlag de rachiu“, pomenindu-se o „mătușă Marie“ care vinde și până la 300 de vedre de vin în Brașov cu „zapise“, și ispravnicul Radul Cupariul. No. 2792, pag. 1477.
- 1700, 13 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru un „sărac“ om de la Berteza, care află un „cap de bucate“, o iapă a lui, la „fălnogiul den Satul Lungu“, rugându-se „vecineaste“ a i se „face dereptate“. No. 2793, pag. 1477.
- 1700, 23 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru David Ceauș (Corbea), al cărui tată, popa Ion, a fost gociman la biserica din Șchei, iar el însuși unul din jurați, pentru care merge la ei să facă o „socoteală de ale besearicii“, având nevoie de „protexia“ lor. No. 2794, pag. 1477.
- 1700 (c.), 10 April. „Popa Vasile“ către „domnul de vidic“, Samoil Șuleru, pentru un arestat. No. 2795, pag. 1477.
- 1700, 26 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre carăta ce a tocmnit cu Gheorghe carătașul, dându-i jumătate de plată, fără ca el să fi lucrat serios la dânsa, rugându-se a-i „pune și om să-i stea în spinare“, pentru a fi gata la „S[făn]ta Troiță“. No. 2796, pag. 1477.
- 1700, 30 April. Măturie despre vânzarea unei case din Șcheiu către Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 2797, pag. 1478.
- 1700 (c.), 27 Maiu. Pătrașco Nacul Stolnic către „Frenți Diiac, natarăș“, pentru niște oameni cu proces, cărora li se cere de birău bani: peste „5 florinți colac, 100 bani de giurat“. No. 2798, pag. 1479.
- 1700 (înainte de, probabil chiar epoca lui Matei Basarab), 30 Maiu. Radul Vel Agă către Brașoveni pentru postavul lui Vodă și rămătorii ce va trimite el, adăugând cererea de a i se face de „meșterii dumnitale de acia carie lucrează dă fac tipsii“ „un toc de tipsii bunu, dă credință“. No. 2799, pag. 1479.
- 1700, 4 Iunie. „Petru sãn Văsii Cur-Negru, dărstarul ot Schiai“, către Brașoveni, arătând că vinde dărstă lui, lângă Radu ginerele lui Văsii Văltură, cu 110 florini, în locul cărora iea „3 oholde“ (holde), rămăindu-i însă în viață, pentru o arendă de 6 orți, tot „venitul de la dărstă dup[ă] stare“. No. 2800, pag. 1479.
- 1700, 13 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre întrebarea lor cu privire la casa ce a cumpărat „acolo la Brașov, în Șcheai“, arătând că în adevăr a luat de la fiul „Franțescului căpitan“, de la „stăpănul casei“, „ca să să afle când trimitem oameni de ai noștri cu trebi acolo, să aibă unde șădeă, să nu umble în gazde pe la alții, și ca să rămăe în urma noastră rămășițelor noastre“. No. 2801, pag. 1480.
- 1700 (c.), 18 Iulie. „Eu, Vornicul Dubău, și co omene bătrâne den Că[m]polu[n]g“, către Bistrițeni, pentru o reclamație contra unuia din ai lor: „ce ne rogăm dumnelorvoastră să motaș dzua până la cela târgo, să vii [părătul] cu ispravă și co sudășul“. No. 2802, pag. 1480.
- 1700, 16 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru un „sărac de om“, Coman din Dragoslave, care, cu un văr, slujise la „un neamiș ce-i zic Farcaș Matei“, de unde i s'au oprit „bucatele, pe bună dreptate“, — ceia ce nu face cu ai lor în țară, amenințând cu represalii. No. 2803, pag. 1480.

- 1700, 21 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru Brașoveanul Dumitru Albeț, silit de alții din orașul lor a contribui la „rumtoarea” pusă asupra breslei, arătând că „sânt foarte încărcat și împresurat oamenii cu păsurile” și ajută astfel „și Brașoveanii, și Chiproviceanii, și Armeanii, și Jidovii”, după „răfetul” ce au cu Vistieria, și făgăduind că, „la vremea aceeaia a bulcului”, va orându-i să nu se atingă nimeni „de oamenii dumneavoastră, câți sânt Sași”. No. 2804, pag. 1480.
- 1700, 3 Septembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre așezarea ca ispravnic de Câmpulung a lui „Radul Comisul Goleșcul, în locul lui Șarban Comisul [Vlădescul]”, cu poruncă „să trăiască în dragoste și prietășugul vecinătății”, „îndreptând și căutând” judecățile. No. 2805, pag. 1480.
- 1700 (c.), 10 Septembrie. Trei săteni din Ilva pun câte șese chizăși pentru înfățișarea la judecată. No. 2806, pag. 1480.
- 1700, 31 Septembrie. „Costantin Vel Capitan” către Brașoveni, pentru „Radul Brașoveanul, carele, înneguțându-s[ă] cu Radul Cioară pentru niște piei de boi”, a dat arvună 8 taleri, dar pieile s’au vândut la un Armean, arătând că-l chiamă pe Cioară la judecată. No. 2807, pag. 1481.
- 1700, 11 Octombrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru Coman din Dragoslave, căruia un nemeș i-a oprit la plecare oile, supt cuvânt că i-ar fi „Rumân”, „iobagiu”, ceea ce, după mărturia preoților, vameșilor și sătenilor din Dragoslave, nu e adevărat, „că Rucăreanii și Dragoslaveanii nu sânt iobagi nemăi aici, în țara noastră, necum să fie neameșilor den Ardeal”. No. 2808, pag. 1481.
- 1700, 14 Octombrie. R[adu] Goleșcul către Brașoveni, despre Dragoslăveanul căruia i s’au oprit, la plecare, oile de un nemeș, arătând că sătenii de acolo îl recunosc „Dragoslăvean de baștină, iar nu vinetic, dentr’ altă parte venit”, având „temeiul casii lui și moșiile” lui: „ajunge de când treapadă”; amenință cu „trăsuri”, opriri, zăberiri, zăboare. No. 2809, pag. 1481.
- 1700, 28 Octombrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre casele cumpărate de el în Brașov, „de la fecorii Franțescului căpitan” și despre „pricinile” ridicate de dânsii, arătând că trimite pe Pană Postelnicul și pe „Toader [Corbea], sicritariul nostru, ca să vorbească cu dumneavoastră de acăsta”. No. 2810, pag. 1481.
- 1700, 5 Novembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „o seamă de oameni den Rucăr și den Dragoslavele” fugiți „în satele den țara Bărsei”, arătând folosul mare al acestor două sate „la scală” și cerând a fi restituiți, cum e datina. No. 2811, pag. 1481.
- 1700, 17 Decembrie. Constantin Știrbei biv Vel Clucer către Brașoveni, despre 7 buți de vin luate de „jupânul Hanăș lăcătușul, Sasul, de acii de la Brașov”, de la „o slugă a noastră” și din care se zice că lipsesc 127 de vedre după „vadra de aicea, de la oraș, de la Pitești, care au făcut Măriia Sa Vodă”, cerând a veni Sasul la judecată, „la viel[e] noastre”, unde a și sosit de aceia. No. 2812, pag. 1481.
- 1701, 11 Mart. „Bătrânii den Zrăneștă, împreună cu deregătorii”, către Brașoveni, arătând că „rudele acestui omă Vladu Căprițoiului, aicea”, nu pot veni la judecată. No. 2813, pag. 1481.
- 1701, 27 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre o pagubă de vinuri și despre casele sale „cumpărate acolea de la fecorul jupânului Franțescul”, arătând că ei nu hotărăsc dreptul lui de stăpânire, ci scriu „încurcat și întunecat” și că li trimete pe David (Corbea) Ceaușul spălăresc. No. 2814, pag. 1482.
- 1701, 12 April. Carte a Brașovenilor pentru casa din cetatea lor a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 2815, pag. 1482.
- 1701, 30 April. Împăratul Leopold îngăduie lui Constantin-Vodă Brâncoveanu a-și avea o casă de adăpost în Brașov. No. 2816, pag. 1482.

- 1701, 10 Iunie. Brașovenii către Universitatea Săsească, în privința casei din Șcheiu a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, cu autentificarea protestării de către Împăratul Leopold. No. 2817, pag. 1483.
- 1701, 10 Iunie. Hotărârea Universității Săsești în privința casei din Șcheiu a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, cu autentificarea de către Împăratul Leopold. No. 2818, pag. 1484.
- 1701, 12 Septembrie. Diploma Împăratului Leopold către Guvernul ardelean, pentru Românii ardeleni, cari nu vor fi aduși cu sila la schimbarea de lege, ci vor avea situația legală a religiei lor. No. 2819, pag. 1486.
- 1701, 12 Septembrie. Împăratul Leopold ia supt ocrotirea sa pe negustorii „greci”. No. 2820, pag. 1486.
- 1701, 12 Decembrie. Împăratul Leopold arată din nou că nu se gândește a face catolici cu sila pe Români. No. 2821, pag. 1489.
- 1702, 1-iu Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, „pentru acest omu anum[c] Andreiaș, carel[e] șade în casele noastre de acolo, den Șcheai“, cerând a fi scutit de dajde, casele „fiindu nemeșăști“, și el, Domnul, scutind tot ce e al „judeților“ Brașovului. No. 2822, pag. 1491.
- 1702, 28 Decembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre dorința sa de a face și carte „letinească“ pentru stăpânirea caselor „jupânului Franțisco“. No. 2823, pag. 1491.
1703. Cancelaria ardeleană către Împărat, despre dorința lui Constantin-Vodă Brâncoveanu de a cumpără bunuri în Ardeal și despre hotărârea lui Mano Apostolu de a se așeza în această țară. No. 2824, pag. 1491.
- 1703 (c.). Cercetarea pentru banii luați din răscumpărarea, trimisă în Polonia, de Doamna Anastasia, a soțului ei, Duca-Vodă. No. 2825, pag. 1492.
- 1703 (c.). Statele ardeleni către comitele de Harrach, despre banii pentru „răscumpărarea moldovenească“ a lui Duca-Vodă. No. 2826, pag. 1493.
- 1703, 25 Ianuar. Împăratul Leopold întărește privilegiul lui Mihail Apaffy, principele Ardealului, pentru preoții români. No. 2827, pag. 1494.
- 1703, 8 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre pocloanele lor și despre Andreiaș, păzitorul caselor sale din Șcheiu, care e „tras la judecată“ de mulți, amestecându-se „și în meșteșugul țehiurilor“, cu asigurarea că e fără voia sa și că va primi porunca „să nu să ferească de judecată“ și să n'aibă a face cu țehiurile. No. 2828, pag. 1495.
- 1703, 10 Mart. Universitatea Săsească către Guvern, despre greutățile ei, pomenind și pe preoții români și datoria pentru prețul de răscumpărare al lui Duca-Vodă. No. 2829, pag. 1495.
- 1703, 2 April. Plan pentru cercetarea de trimișii împărătești a lucrurilor din Ardeal. No. 2830, pag. 1497.
- 1703, 5 April. Statele Ardealului asigură pe Constantin-Vodă Duca, Domnul Moldovei, că vor plăti și restul prețului de răscumpărare, răpit în Ardeal, al tatălui său. No. 2831, pag. 1500.
1704. Universitatea Sașilor către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre lipsa de fân care a făcut pe oamenii lor din Scaunele Sibiului, Tâlmaciului și Săliștii a-l căuta în Țara-Românească. No. 2832, pag. 1500.
- 1704, 26 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre poclonul ce i-au trimis și despre dorința sa de a cruța cât mai mult pe „Șcheaii brașoveni ce să hrănescu aici, în țară“: „ce numai Dumnezeu, ca un putearnic, să facă milă, ca să mai răsufăm din păsurile ce avem“, și asigurând că orice „oameni den Țara Bârsei“ se pot întoarce înapoi. No. 2833, pag. 1501.

- 1704, 28 Mart. Guvernul ardelean către Împăratul, despre starca cea rea a țerii față de răscoala ungurească și despre primejdiile ce pot veni de peste Dunăre, arătându-se ajutorul ce s'a avut din Țara-Românească. No. 2834, pag. 1501.
- 1704, 9 April. Sibiiienii către generalul-conte de Stainville despre lipsa de pășune în părțile Săliștii și Tâlmaciului și nevoia de a trimite vitele peste munți, pentru care trebuie îngăduința Domnului muntean. No. 2835, pag. 1504.
- 1704, 9 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre jafurile făcute de „acei vecini ai dumneavoastră“, cari au trecut acum și hotarul lui, cerând „ca să întoarcă săracilor toată paguba ce li s'au făcut“, arătând că a trimis și câțiva slujitori la munți, să păzească pentru oprirea lor. No. 2836, pag. 1505.
- 1704, 13 Iunie. Sibiiienii și delegații Universității Săsești către generalul-comite de Rabutin, despre cererea Muntenilor de a se hotărâ granița înainte de a se primi vitele lor la pășune în munți. No. 2837, pag. 1505.
- 1704, 28 Iunie. Măsuri privitoare la monedă luate în Ardeal. No. 2838, pag. 1506.
- 1704, 16 Septembrie. David Corbea către Brașoveni, despre trecerea pe alături de vamă a celor ce vin în Ardeal, despre abuzurile vameșului Dumitru Brăilă, arătând că Vodă nu e în Scaun, că el e un prieten ce ține pacea și că toți cei cari-l combat „latră cum au fost învățați“. No. 2839, pag. 1507.
1705. Notă despre caii din Țara-Românească întrebuințați la cărat în Ardeal. No. 2840, pag. 1508.
- 1705, 23 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cele comunicate prin „jupânul Țaco Ghiorghe“: vinurile luate în calea de la Câmpulung la ei de Curuși, arătând că s'a plăns lui Petru Kalnoky; dajdea pe vite „scama a doao pe vite“, ieșită acum, pe care ar vrea ei să n'o plătească, lămurind-o prin marile cereri turcești, ca de la o țară ce se crede plină de fugari din Turcia, Ungaria, Moldova, și asigurând că această dajde, numai pe un an, se va lua de la ai lor, nu câte un ort de vită, ca de la pământeni, ci numai „dentr'un ort [=33 de bani], 11“, „al treilea banu“ --, fiind iertați, cum s'a poruncit „celor ce umblă cu această dajde pen judeațe.“ No. 2841, pag. 1508.
- 1705, 5 Februar. Sibiiienii către Domnul Țerii-Românești, cu plângeri pentru văcărit. No. 2842, pag. 1508.
- 1705, 26 Iunie. „Protopop și notareșul soborului mare, Vasilie Dăianlu“ (*sic*), către „popa Gligoraș de la Mititei“, indemnându-l din nou a nu mai lucra împotriva protopopului Mateiu, pentru a-i lua locul, „pre la tisturile de-afară“, adecă „pre la domni“, ci să aștepte. No. 2843, pag. 1509.
- 1705, 4 Decembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cererea lui de a i se iertă de oierit „vitele ce are aici în țar[ă], oi“, arătând că „oieriturile s'au vândut de iaste acum o lună“, dar că a făcut carte ca oile lui să aibă „bună pace de oierit“. No. 2844, pag. 1509.
1706. Tariful vămii de la Turnu-Roșu. No. 2845, pag. 1510.
1706. Universitatea Sașilor către Împărat, despre datoriile bănești și dijmele preoțimii românești către dâșii. No. 2846, pag. 1511.
- 1706, 25 Ianuar. Vornicii de Botoșani către Bistrițeni, despre concetățeanul lor Avan Baronce, care vine pentru o împlinire de datorii. No. 2847, pag. 1512.
- 1706, 31 Mart. Instrucții pentru co-tricezimatorul de la Turnu-Roș. No. 2848, pag. 1513.
- 1706, 9 Iulie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „bucatele Șcheailor, ce au aici în țar[ă], cum că au băntuială de erbari și de vameși“, arătând că acei ce „ș'au ținut dobitoacele în munte, la stâni, de le-au îngăsat și iar le-au dus înitapoi, aceia ș'au plătit numai adetul muntelui, precum s'au putut tocni la stăpânii moșii, iar

- erbărit și vamă n'au dat“, ci numai „cei ce le-au coborât la vale, la câmpu“, precum s'a hotărât și acum, cu adausul că numai „Șcheaul“, și nu orice om din „Țara Ungurească“, va avea acest drept: cui nu-i place, să nu vie. No. 2849, pag. 1514.
- 1707, 13 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre plângerile lor cu privire la noua „dajde pe dobitoace, ca să dea tot omul“, deci și ai lor, arătând că nu poate să-i cruțe, „pentru multele păsurii și mari cereri și greale porunci ce avem de la cei ce ne stăpănescu, — care unul Dumnezeu știe în ce greu ne aflăm și cu câtă datorie s'au încărcat această biată țară“, și că s'a început cu vitele lui domnești, cu ale boierilor, mănăstirilor și arhierilor, osebindu-se doar „ale dumnealor judeților și ale dumnealor fălnogilor, ale gubernatului și ale altor boiari, neamiși mari“, și adăugind că Turcii îi scot înainte strângerea la el de oameni din toate părțile și „numele mare ce s'au făcut că e țara aceasta plină de om“. No. 2850, pag. 1514.
- 1707, 30 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre moșiile județului Andreiaș Reiter, despre invoiala cu postăvarii cu privire la postavul de Paști al slujitorilor, rugând să se grăbească, de oare ce li s'au și dat 1.500 de taleri, adăugind aceleași lămăriri ca mai înainte cu privire la „dajdea pe dobitoace“, asigurând că nu se va cere în Rucăr vama vitelor de la cei ce vin cu carăle să ridice vin și poftind să-i vie „jupănul Ghiorghe Mai argintariul“ ca să se tocmească pentru „niște arginturi“. No. 2851, pag. 1515.
- 1707, 1-iu Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „popa Savul de la Câmpul Lungu“ prădat de niște Șchei, Iosif și Palco, cari i-au luat 53 de taleri și „tărguialele ce au avut“ și, cu tot amestecul „comendantului de acolo“, nu i s'a făcut dreplate, arătând că altfel va face să se oprească bucatele (se adauge cererea de a se scoate niște bani de către „fonogiu“; iscălesc Ion Răduțul și soția lui, Alba, din Ghimbav). No. 2852, pag. 1515.
- 1707, 14 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre sosirea lui Gheorghe Mai argintariul cu o „drăgăstoasă carte“, despre făgăduiala postăvarilor de a găti lucrul la timp, sfârșitul lui Februar, când va trimite să ridice și clopotul făcut de „jupănul Hendrec Lambru“, rugându-se a i se face „și lemnul, adecă butucul clopotului, împreună și cu legăturile de fiere ce trebuiescu, și limba“. No. 2853, pag. 1515.
- 1707, 11 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Bistrițeni, despre sosirea postavelor, și cu unul din meșteri, precum și a clopotarului care va mai face un clopot, adăugând cererea de a i se mai „căpu“, cu 10 lei, 33, alte „44 de bucăți de postav de cel făr' de pecete“, ce trebuie adus, bine învelit și legat, pe cai la Câmpina, „pentru mai grabul“. No. 2854, pag. 1515.
- 1707, 18 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cumpărarea de el a satului Poiana-Mărului „de la Nalați Andreiaș cu frații lui și de la Sechil Adam cu frații lui, ... cu iobagi cu tot“, arătând că birăul a dat pe unii iobagi ca fugari în țară, iar pe Radul Igoiul și fratele Voico la Vâlcănușul Bârsei. No. 2855, pag. 1515.
- 1707, 22 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre jalba lui „Gherghie vâtaful de Brașoveni“, de la care cere niște bani mama răposatului Dumitru calfa, căruia-i lăsase în seamă prăvălia din București în vremea ciumei: aceia erau „bani domnești după la răfeturi, până la 700, 800 de talere“, cari s'au și luat la „Cămara noastră“. No. 2856, pag. 1515.
- 1707, 9 Iulie. Câmpulungeni către Bistrițeni, pentru calul unui om de la ei. No. 2857, pag. 1516.
- 1707, 21 Iulie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre sosirea sa la Târgoviște, „arginturile“ de la Gheorghe Mai, care cere „aur să le poleiască“, despre ispravnicul caselor sale din Șcheiu, Andreiaș, supărat de „țehiul croitorilor și al cojocarilor“, cari i-au descuiat „încuetoarele și lăzile lui“ — „numai un omu avem acolo, și nu să poate odihni“, și fapta lor „să atinge și de cinstea noastră, și ni să pare că nu iaste

- cu cale“ —, precum și despre „treaba noastră“, tainică, pe care a încredințat-o lui Gheorghe Țaco. No. 2858, pag. 1516.
- 1707, 20 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre aducerea argintarilor de Gheorghe Mai, căruia i-a dat și alte lucruri, și despre Andreiaș, omul ce-i păzește casele din Șcheiu, cu privire la care județul făgăduise lămuriri prin om anume. No. 2859, pag. 1517.
- 1707, 14 Septembrie. Șerban Cantacuzino Vel Vornic către Brașoveni, pentru „ploconul“ trimis și „pășurile“ Șcheilor, arătând că a scris „și la dumnealui taica Constandin“ (Stolnicul) și la alții, și vameșilor, cari „mult vor mai scoboră de obiceiul ce au făcut dumnealor“. No. 2860, pag. 1517.
- 1707, 16 Septembrie. Mihai Cantacuzino către Brașoveni, pentru „bieții de Șchiai carele s'ar hî hrănind aici, pre locul țării noastre“, pe cari „îi adaogă și-i supără“ vameșii din Cămpina și alții, arătând că a scris la Curte, „dumnealui neanii lui Costandin Stolnicul“, să vorbească lui Vodă. No. 2861, pag. 1517.
- 1707, 21 Septembrie. Asani Vel Căminar către Brașoveni, despre ai lor „car[i] sântu de să hrănescu aici în țară“, cari „au sărăcit și s'au și înpuținat, că numai 6 prăvălii sântu, și birul tot acelaș de 'ntăi dau“, arătând că „trag bir greu“ și negustorii de țară „și mai neme n'au rămas dentru ei“, că se va scădea cât va fi cu puțință, că vamă li s'a luat „de lăna și de pieile de la oile lor ce le-au fostu murit“, puindu-se anume un boier la Cămpina spre a opri „jafurile“ și trimițându-se un „om domnesc“ și omul Brașovenilor ca să împiedece vânzarea prin târguri, de către alții, de „marfă brașovenească“. No. 2862, pag. 1517.
- 1707, 22 Septembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre Șcheii din țară, cari „au slăbit foarte“, arătând că și cu negustorii de țară s'a petrecut același lucru, „cât s'au îndoit și s'au întreit dările . . . , și nu ne gândim să hie mai fost vre odată greu pământului acestuia ca acum“, dar că Șcheii au fost cruțați față de alte „bresle“ și că au rămas aproape tot în „legătura“ lor cea veche, și adăugind că trimite un ispravnic la Cămpina pentru a primi acolo plângerile, dar că se pare că Șcheii nu mai „umblă pe drumul cel mare al vămii“, ci pe „poteci“, ceia ce aduce pedeapsă. No. 2863, pag. 1518.
- 1707, 15 Novembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre vinuri, zăbava clopotelor, pe care le va lua un car la Rucăr, despre „oeritul de an“, luat, nesusind cartea lui, și de la ai lor, cu lămurirea că e al treilea an de când dă toată lumea; despre „jupănul Manul [Apostolo]“, trimis pentru a tocmi postav, „280 de bucăți albastre făr' de nicio peceate, și 70 de bucăți de cel cu 2 peceți; și acest cu 2 peceți să fie cătăva sută albastru și celalalt vearde“, gătindu-se până la sfârșitul lui Februar, „câci de la zi întâi a lu Mart să dau postavele la slujitori“, fiind „tot bun, să nu fie pentr'ânsul rău, precum pururea facu, și să vie și tocma la coți, adecă deplin“, adăugind arvuna de 1000 de taleri, și despre așteptarea lui Gheorghe Țaco, dus la Sibiiu. No. 2864, pag. 1518.
- 1708, 4 Ianuar. Sibiieni către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre nevoia, căzută și asupra lor, a văcăritului. No. 2865, pag. 1518.
- 1708, 10 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre scutirea de „văcărit“ a carelor ce vin pentru „vinuri și alte bucate“, dându-se și porunci „la județul Mușcelului și la județul Prahovei, celor ce umblă cu dajdea ačasta a văcăritului“, despre casa cu privire la care se va isprăvi după întorsul județului Gheorghe de la Sibiiu, cerând a i se arăta suma de plată, despre scăderea sumei cu care erau „legați“ Brașovenii, de la o mie de taleri la 200, și despre scutirea celor 12 buți cu vin ale județului la vama din Văleni. No. 2866, pag. 1519.
- 1708, 10 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Sibiieni, despre văcăritul ce a fost silit a scoate. No. 2867, pag. 1519.

- 1708, 26 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Gheorghe Țaco, despre trimiterea la Brașov a „jupânului Manul“ (Apostolu), rugându-se să fie sprijinit. No. 2868, pag. 1520.
- 1708, 26 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru trimiterea la ei a „jupânului Manul“ (Apostolu) cu un răspuns despre casa din Șcheiu și cu 1.500 de taleri ca să plătească postavul, pe lângă alți 1.500, arătând cum că se poate aduce, „că iarna iaste ca vara, vreame bună, călduroasă“, pentru „vasele de argint“ ce trebuie să i se facă până la Paști din cele 135 de grivne de argint trimise, cu arvuna de 200 de taleri, luând „tot țeul meșterilor argintari acest argint asupra tuturor“. No. 2869, pag. 1520.
- 1708, 13 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre răspunsul adus de Manul, despre cele 200 de bucăți de postav luate de el în primire, rămâind 177, pe care le vor aduce, împreună cu un meșter, pe cară, invelite bine, sătenii de la Rucăr și Dragoslave, arătând că s'au plătit toți cei 4.000 de taleri, despre „rândul arginturilor“, „cel ce va să fie cu flori și cel neate“, rămâind să fie gata la Sfântu-Gheorghe, iar parte, dorește el, încă la Paști; despre casa din Șcheiu, pe care n'o vrea legată, „ca Șcheaii, ca Grecii“, ci „slobodă“, „cum vorbise cu Țaco: „că noi, cărcumari nu sântem, să vindem vin, alt meșteșug nu știm, — că nu sântem în rândul moșăcilor, nici nu iaste cu cinstea noastră ca să cumpărăm case cu acest feliu de tocmeli și de legături, ce, ale cui sânt, să și le fie sănătos, să fie de bine a cui iaste casa aceea, că nu ne trebuie“. No. 2870, pag. 1520.
- 1708, 6 Februar. Sibiiienii către Guvernul Ardealului, despre intervenția acestuia în chestia văcăritului și răspunsul Domnului Țerii-Românești. No. 2871, pag. 1521.
- 1708, 17 Februar. Sibiiienii către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre neobservarea scăderii de văcărit ce li acordase. No. 2872, pag. 1522.
- 1708, 3 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre sosirea altor 167 de bucăți de postavuri prin „omul nostru Bunea, copilul den casă“, pe care le află „mai buniciale“, despre neputința argintarilor de a da lucrul gata până în Paști, adăugind o nouă stăruință. No. 2873, pag. 1522.
- 1708, 22 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre moartea vărului său „Istratie, fecorul lui Stoian Comisul“, care luase, pentru o datorie a lui State Șofran-giul, casele lui din Brașov, pe care el, ca socotitor al averii, vrea să le dea în seama omului său Milea, „neguțătorășul“. No. 2874, pag. 1523.
- 1708, 30 Maiu. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cei 3.000 de taleri ce li-a împrumutat „mai an-țărțu, de sânt acum 3 ani“, cerându-i acum cu dobândă de 900 de taleri, ori măcar să se facă „alt felu de așăzământ“. No. 2875, pag. 1523.
- 1708, 25 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „arginturile“ pe care Gheorghe Mai trebuie să le „lucreaze de iznoavă“, cerând să fie gata până în toamnă, despre casele din Brașovul-Vechiu și iobagii cei doi din Sâmbăta ce erau să le păzească, despre mirarea lor că are aceste case, arătând el că le-a cumpărat de la Nica Hoge, ce e dus la Beciu, acum 6-7 ani, lăsându-și însă oameni și cai acolo, despre cele două buți de vin din acea casă pe care vrea să le dea, pe cară cu cai, la Sibiiu, „ghenerariului cestui nou ce au venit acum, Jupânului Crihpaum“, după ce le va cercă Țaco, care i-a trimis „cereașă“, arătând că e gata să dea 10 taleri pentru „chirie“ „căraușilor“. No. 2876, pag. 1523.
- 1708, 26 Iulie. Gheorghe Vameșul de Câmpina (Grec) către Brașoveni, plângându-se că, în procesul dintre Petrea Moldoveanul și Petru Bubușez, după ce i-au cerut să-i judece „la vataful Drăghici“, întâmplându-se și bătaie, acum scriu lui Vodă că s'a făcut judecată la Brașov, „jurând un neamiș cu 12 oameni“, și Petrea Moldoveanul a fost „rămas“. No. 2877, pag. 1523.
- 1708, 18 August. Câmpulungenii către Bistrițeni, despre calul, luat de un boier din Suceava, al unui om din Leașul. No. 2878, pag. 1523.

- 1708, 22 Septembrie. Teodosie Mitropolitul Ungrovlahiei către Braşoveni, despre cererea lor de a interveni în folosul Şcheilor din ţară, „ca să facă Măriia Sa milă cu dănşii pentru rumtoarea dăjdilor lor, să-i lase mai pe uşor“, dând răspunsul prin Gheorghe Țaco. No. 2879, pag. 1524.
- 1708, 24 Novembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre vânzarea, de doi oameni din Chioajde, Dragomir şi Drăgulin, a unor boi către „un Ungur Săcui, anume Venedict den Bitfalău, şi cu soţia lui“, căruia i-au fost luaţi apoi de un Sas den Braşov, care se făcuse „conoscător“ al lor, „fiind vite strânse de ceradă“; despre vitele luate de Unguri vânzătorilor, cari „au jurat în 2 rânduri, cu 12 oameni, cum că au vândut ale lor bucate dreapte“, fiind gata a face şi a treia oară jurământ după cele „2 jurămături“, ameninţând şi cu „trăsuri“. No. 2880, pag. 1524.
- 1708, 28 Novembre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre zăbava mare a unei „căruşe nemţeşti“ ce a comandat la ei. No. 2881, pag. 1524.
- 1708, 3 Decembrie. „Hriza Logofăt, ispravnicul ot Cânpul Lungu“, către Braşoveni, despre „o săracă de fămeae“ din Câmpulung, Stanca, măritată cu Tudoran Beanghiia din Şcheiu, care, după moartea soţului, rămâne fără ajutor, „brodindu-se“ rudele mortului „oameni năprasnici“, „să o scoată numai cu trupul din casă“, adăugind că Tudoran se spovedise preotului Florea din Şcheiu că lasă averea soţiei şi că mai sunt de luat 800 de taleri de la Stoica Postăvariul. No. 2882, pag. 1524.
- 1708, 6 Decembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre casele, „căşcoarele“ de la Nica Vameşul, pentru care „tânjesc şi bănuiesc“ ei, în loc să aibă „părcare bună“, de şi el ceruse vânzătorului să li dea de ştire, adăugind că încă din vremea lui Mateiu-Vodă se cumpăraseră case la ei de „bogaţi de ceşti de ţară boiari“, ba chiar şi de „neguţători, feliu de feliu, Greci, Sârbi“, că el n'are de gând să vândă vin ori să facă „alte meştersuguri“, „că den mila lui Dumnezeu cu acea hrană nu ne hrănim“, şi că la el au voie să cumpere ce vor, „au vii, au case, au niscai bucate“. No. 2883, pag. 1524.
- 1709 (c.). Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre „arginturile“ de la Mai, cu care a isprăvit socoteala. No. 2884, pag. 1525.
- 1709, 3 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre casele din Braşovul-Vechiu, scrisoarea lui Gheorghe Dietrich, „pricinile“ ce „pun“ ei, datoria lor de a-i fi spus de la început că nu-l vreau, „că ne-am fi lehătit“, părerea lui că în adevăr poate judecă—„judecători săntem, nu numai ca un judeţu al unii cetăţi, ce şi judecători şi stăpânitori unii ţări săntem, den mila lui Dumnezeu—“, şi ştie că, atunci „când cumpără cineva, au moşie, au casă, şi până la un an simte cel ce iaste neamul (adecă sângele), iaste volnic a-şi lua moştenirea lui innapoi, iar, deacă să mai povârneaşte şi să învecheaşte lucrul, nu dă judecata să să strămute“,—cerând banii, 550 de florini, şi dobânda, „zceea a doisprăzeace pe an“. No. 2885, pag. 1525.
- 1709, 7 Ianuar. Împăratul Iosif către Guvernul ardelean, pentru adunarea unui consiliu, la care să fie chemaţi şi cei aflători prin ţerile noastre. No. 2886, pag. 1525.
- 1709, 27 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre „arginturile“ de la Mai, care „au gătit Evanghelia şi cădealniţa“, dar nu şi „nişte candelă şi o tupsie de năfură“, zicând că „lucrul bun tot cu zăbavă să face“. No. 2887, pag. 1527.
- 1709, 15 Februar. Polihronie, vameşul de Câmpina (Grec), către Braşoveni, despre procesul dintre Pătru Moldoveanu şi Pătru Buburuzea, pomenind o moşie la Câmpina, „zălăjită“ de cel din urmă şi „Ploestiani car[e] au zis că i-au dat bani, să le târguiască“, şi „Stroe, soţia lui“. No. 2888, pag. 1527.
- 1709, 3 Mart. Împăratul către Cancelaria Ardealului, despre casa din Braşov a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu. No. 2889, pag. 1527.

- 1709, 5 Mart. Notă din protocoalele oraşului Braşov, despre căsătoria lui Gheorghe, fiul lui Şerban-Vodă Cantacuzino. No. 2890, pag. 1528.
- 1709, 13 Mart. Notă din protocoalele oraşului Braşov, despre discuţia cu Constantin-Vodă Brâncoveanu, cu privire la casa lui cumpărată în Şcheiu. No. 2891, pag. 1528.
- 1709, 14 Mart. Toma Cantacuzino Vel Spătar către Braşoveni, despre invoirea cu Dietrich, marturi fiind Gheorghe Drauth şi „funoşul“, „adecă să dea Mării Sa Vodă maerul şi să ia locul Cuşetarului“, cerând Vodă şi „scrisoare“ de la acesta, care trebuie dată acum, prin omul ce anume se trimite. No. 2892, pag. 1532.
- 1709, 15 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre arginturile şi scrisoarea aduse de Toma Spătarul (Cantacuzino), despre zăbava carătei —, „că s’au învăţat toţi, şi acolo şi aici, a să purtă tot în mincuni şi a nu stă la cuvânt“, — şi despre buna primire a boierilor trimişi „pentru nunta dumisale vărului nostru Iordache beizadea“. No. 2893, pag. 1532.
- 1709, 19 Mart. Ofertă a Braşovenilor către Constantin-Vodă Brâncoveanu prin Spătarul Toma Cantacuzino pentru schimbarea casei Dieterich, în Braşov, cumpărată de el, cu alta. No. 2894, pag. 1532.
- 1709, 19 Mart. Contract între Braşoveni şi Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru schimbarea casei lui din Şcheiu. No. 2895, pag. 1532.
- 1709, 5 April. Polihronie şi Gheorghe, vameşii de Câmpina, către Braşoveni, despre procesul lui Buburuzea cu Moldovanul, bătut de vătaful Drăghici, care nu vrea să jure înaintea lor oamenii lui. No. 2896, pag. 1533.
- 1709, 5 April. „Gheorghită Obrăştin“ către Braşoveni, despre „cest voinic al nostru, anume Florea, care i-am dat o fată din casa mea“, rugându-se a face, prin „portari“, ca altă femeie, cu un copil de la dânsul, să nu-l supere. No. 2897, pag. 1533.
- 1709 (c.), 5 April. Poruncă pentru a se întrebă ce datoreşte Pătru Buburuzeai lui Zota Cojocarul de la Filipeşti, pe unt sau brânză. No. 2898, pag. 1533.
- 1709, 15 April. Răspuns de la Curtea Împărătească lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, în privinţa casei din Braşov. No. 2899, pag. 1533.
- 1709, 23-5 April. Protocoale braşovene pentru imunitatea cerută de Constantin-Vodă Brâncoveanu în moşiile sale Poiana-Mărului şi Sâmbătă-de-sus şi de-jos. No. 2900, pag. 1534.
- 1709, 24 April. „Popa Stoica dăn Țânțar, împreună cu Lupu Boiaru Cămlitu (*sic*) şi cu Bucur Vlădău, şi cu Ion Munteanu, şi cu Bucur Călător, şi cu Mihailă Glegoţ, şi cu Şerbu Vadră, şi cu Sămion Răducan, şi cu Oprea Mihai“ (scrie Oancea Logofăt), ieau „pe chezăşie“ de la Braşoveni pe Stan Bărco şi Marin Bălcăsoe, aflători în prinsoare, hotărând „birşag“ 210 florini. No. 2901, pag. 1534.
- 1709, 26 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre „arginturile“ de la Mai, care trebuie puse „într’o cutie mare“, venind şi meşterul sau dând „foiţa de socoteală“ a argintului. No. 2902, pag. 1534.
- 1709, 29 April. „Dan birău, dinpreună cu bătrâni din Zrăneşti“, către Braşoveni, despre un om al lor, fugăr din Țara-Românească şi silit, din lipsă de fân pentru vite, a iernă „pă otarul Şinci“ şi pe care „Poenari“ din Poiana-Mărului îl prind la ei, îl leagă, îl bat de moarte cu toiege, „ca să-l obăgiască“, pentru că nu dă „dă oae câte 5 bani“, zicând că nu li pasă de judeţul Braşovului. No. 2903, pag. 1534.
- 1709, 1-iu Iulie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Bistriţeni, despre „Hendrih Lambru clopotariul, care s’au tocmit cu noi să facă nişte sulinare pentru un puţu“ şi le zăboveşte, despre clopotarul Mihai, căruia i-a dat „nişte čuoae ca să prefacă nişte sfeaşnice la o bisearică“ şi nu s’a apucat măcar de lucru, „scăpătând de cuvânt“ — „întrec acei de acolo cu nestarea la cuvânt“ —, precum şi despre neieşirea Cuşetariului din casă. No. 2904, pag. 1535.

- 1709, 9 Iulie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Bistrițeni, despre muntele Radila, din țară, „cumpărat“ de Oprea Florea de la cumnatul său Comșa Răuț, cu 102 taleri, care, Comșa, l-a vândut, cu 130, egumenului de la Mărgineni, — cerând judecată. No. 2905, pag. 1535.
- 1709, 18 Iulie. Mano Apostolu către Brașoveni, despre cei 300 de taleri imprumutați oamenilor lor, pomenind pe „jupâneasa Anna măsurita“ și pe „jupânul Ghiorghii Orgănașul“. No. 2906, pag. 1535.
- 1709, începutul lui August. Măsuri luate de Țara Bârsei împotriva hoșilor Prahovei. No. 2907, pag. 1535.
- 1709, 3 August. „Iane vam[el]șul ot Dragoslavele“ către Brașoveni, despre „gălčava ci s'au făcut aici, la Rucăr, cu jupânul Gabăr“, cu un jitar beat și 10 cărauși, adăugind că jitarul a fost un sărac, „pus în butuci“ și bătut „cu 300 de toiage“, fiind aruncat și la închisoare. No. 2908, pag. 1535.
- 1709, 6 August. Hoffmann von Rothenfels către Brașoveni, despre chestia casei lui Constantin-Vodă Brâncoveanu în Brașov. No. 2909, pag. 1535.
- 1709, 6 August. Întrebare din Viena către Brașoveni, cu privire la cererea de întărire a dreptului lui Constantin-Vodă Brâncoveanu în Ardeal. No. 2910, pag. 1536.
- 1709, 7 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre zăbava lui Mihai Clopotariul, „având alte lucruri, împărătești“ la Sibiiu, — „ce nu va fi vrut să lucreze; de aceaie n'au lucrat“ —, despre „sulinarile“ de la celalt meșter, pentru care trimite, cu ceva zăbavă — „căci știm că meșterii aceștea pururea sânt obișnuiți de nu să țin de cuvânt și nićodată lucrul nu-l gătescu la zioa ce-și pun“ —, carăle de la Rucăr. No. 2911, pag. 1537.
- 1709, 19 August. Toma Cantacuzino către Brașoveni, despre zidarii ce-i trebuie „să-m spoiască nește case ce mi-am făcut în București“, „până nu dă răceaala“, și despre „un știucatur“ ce a lucrat la ele. No. 2912, pag. 1537.
- 1709, 26 Octombrie. Măsuri împărătești privitoare la banii curenți, pentru stărpirea monedei polone și muntene. No. 2913, pag. 1538.
- 1709, 1-iu Novembre. Însemnarea monedelor primite în Austria, cu valoarea lor. No. 2914, pag. 1539.
- 1709, 27 Novembre. Gheorghe Draud, co-jude al Brașovului, întors din Sibiiu, comunică scrisorile lui Hoffmann de Rothenfels, agent în Viena, despre silințele lui Constantin-Vodă Brâncoveanu pentru căpătarea unui privilegiu de la Împăratul Iosif privitor la casa din Brașov, pe care acesta i-o întărește cu învoirea diplomei din 1701, și despre schimbările aduse de Sfatul miniștrilor pentru a nu se atinge privilegiile Sașilor. No. 2915, pag. 1540.
- 1710, 5 Februar. Guvernul ardelean către Sibiieni, despre partea lor de palisade la Turnu-Roș. No. 2916, pag. 1541.
- 1710, 16 Februar. Lămuriri ardelene în chestia călcării de hotar de spre partea Muntenilor. No. 2917, pag. 1541.
- 1710, 16 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Sibiieni, despre încălcările de hotar și alte greșeli împotriva bunei vecinătăți atribuite pe nedrept dregătorului său Balotă. No. 2918, pag. 1542.
- 1710, 9 April. Sibiiinii către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre călcarea de hotar făcute de căpitanul Balotă. No. 2919, pag. 1542.
- 1710, 17 April. Notă din protocolul brașovean, despre urmărirea tâlharilor de la graniță și măsurile luate împotriva lor. No. 2920, pag. 1543.
- 1710, 24 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Deputația ardeleană, în chestia călcării de hotar a lui Balotă. No. 2921, pag. 1544.

- 1710, 24 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Sibieni, despre călcarea de hotar. No. 2922, pag. 1544.
- 1710, 25 April. Sibienii către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre alegerea, ca arbitru în chestia călcării de hotare, a generalului-comandant în Ardeal și încredințarea în mâinile acestuia a prinșilor făcuți de ei. No. 2923, pag. 1545.
- 1710, 14 Novembre. Părerea Deputației ardelenice despre exportul de vin, sare și porci peste munți. No. 2924, pag. 1545.
- 1710, 14 Novembre. Nota în protocolul brașovean, despre creșterea vămii exportului peste munți al vinului, sării și porcilor. No. 2925, pag. 1546.
- 1720, 29 Novembre. Notă în protocolul brașovean, pentru trecerea prin vamă a vinului dăruit de Constantin-Vodă Brâncoveanu generalului Stainville și altora. No. 2926, pag. 1547.
- 1710, 23 Decembre. Comanda Ardealului către tricezimatorii brașoveni, despre libera trecere ce s'a acordat mărfurilor pe care Mano Apostolu, omul lui Vodă-Brâncoveanu, le trimite pentru siguranță la Brașov. No. 2927, pag. 1547.
1711. Comanda Ardealului către Inspekția vămilor, despre banii ce iese în Moldova și Țara-Românească pentru vinuri, paguba ce rezultă pentru Ardeal și măsurile de luat. No. 2928, pag. 1547.
1711. Cursul banilor românești în Ardeal și Ungaria. No. 2929, pag. 1549.
1711. Propuneri de îndreptare ale Sașilor către Guvernul ardelen, și în ce privește pe Români: preoți, oieri ce trec peste munți ș. a. No. 2930, pag. 1550.
- 1711, 19 Ianuar. Plângeri ale Brașovului împotriva lui Nicolae Peter, care favorizează împotriva obiceiului pe căraușii români. No. 2931, pag. 1556.
- 1711, 20 Ianuar. Ignațiu Haan, comisar imperial pentru provizii, către Sibieni, despre vama Ardealului și plăieșii ce păzesc hotarul. No. 2932, pag. 1556.
- 1714, 21 Iulie. Mateiu Filipescu către Brașoveni, despre „Rumânii noștri car[i] sânt pen Săceal[e]“, un „Rumân boar, cu boi, fiind plugari“; pentru lane zidarul, arătând că ei au oprit pe unii până a-și „plini vremea slujbei“, ca „baci, păstori pe la vite“, iar alții „au scăpat“; despre Rumânii fugari ai unchilor săi, Mihaiu și Constantin Cantacuzino, despre zidarul și „meșterul pietrar“ ce-i trebuie—„carii sânt cei buni, lucrează la tre-[bile] Mării Sale lu Vodă“,—despre rozmarinul trimis, amintind „urmarea cea veche bătrânească, car[e] aveă ce[i] mai denainte cinstiți și răposăți județi cu strămoșii, moșii, părinții noștrii, și cu noi“. No. 2933, pag. 1557.
- 1715, 10 Mart. Pantazi biv Vel Căpitan către Brașoveni, despre plângerea Șcheilor din țară cu privire la lista lui Cărste Țop de „toți Brașovenii căți au prăvălii aici în țară“, pentru a fi scutiți de „vama vinurilor și dă altele“, „acei ce sânt lăcuitori acolo“ având a-și dă „vama dăplin“; despre obiceiul Șcheilor de a trece, împotriva așezământului cu Gheorghe Drauth, și vinuri din alte vii, „înșălând vama“; despre asigurarea falsă a lui Sava Marcea, cu privire la vama datorită de toți, precum și „pentru burie“. No. 2934, pag. 1558.
- 1715, 2 August. Generalul comandant în Ardeal hotărăște că preoții români vor plăti pentru pământul lor personal. No. 2935, pag. 1558.
- 1715, 17 Decembre. Generalul Stainville către Magistratul din Sibiiu, despre pădurea luată de răposatul Constantin Brâncoveanu la Sân-Mărtin. No. 2936, pag. 1558.
- 1715, 30 Decembre. Magistratul din Cincu-Mare către judele Sibiiului, despre pădurea lui Constantin Brâncoveanu. No. 2937, pag. 1559.
- 1716 (c.). Un Rodnean prins al Tatarilor către Orieni, pentru răscumpărarea lui. No. 2938, pag. 1560.

- 1716 (c.), 3 Maiu. Șerban Cantacuzino către „Samoilă Ușer, birău de cetate Bistriții“, pentru niște „feciori“ trimiși în cumpărături. No. 2939, pag. 1560.
- 1716 (c.), 3 Maiu. Toader Vornicul către „Gonos Mihai, vameșul de cetate Bistriții“, cerând iertarea vămii pentru o cumpărătură, măcar pe jumătate. No. 2940, pag. 1560.
- 1716 (c.), 25 Novembre. Șerban Cantacuzino, boier moldovean, către Bistrițeni, despre deschiderea drumului de negoț și o afacere de vamă. No. 2941, pag. 1560.
- 1716, 29 Decembre. Șerban Cantacuzino către Bistrițeni, despre paza drumurilor. No. 2942, pag. 1561.
1716. Listă de datoria „banilor vlădicești“ a protopopului brașovean Florea (Băran) și de cheltuiala popei Eustatie sau Statie (Grid), iscălită de „Nicanor Miletcevici, episcop cruședolschi“ și cuprinzând preoții din Zernești (9), din Tohani (3), din Terlungeni (1). No. 2943, pag. 1561.
- 1716, 13 Iulie. Toader Vornicul către „Samoilă Ușer“, birău de Bistrița, pentru niște bani și un „fur“, care, de nu-i va plăti (lui Toader), „să șaz[ă] acolo să moar[ă]“. No. 2944, pag. 1562.
1717. Căpitanul Dumitru, „comandaș“ de Rodna, către Bistrițeni, despre fuga oamenilor săi în Moldova. No. 2945, pag. 1562.
1717. „Popa Matei Tâmpia din Turchiși, împreună cu Ion Vâltoare dăn Starile“, către „jupănul Gligorie Lazul“, pentru suma de bani ce avea să iea de la dânsul Voica Corciuleț și cheltuiala lui cu grijitul ei (10 „zloți rumânești“), „pomană la 6 săptămâni“ și „serindariul“ (10 lei și 1 zlot). No. 2946, pag. 1562.
- 1717, 11 Ianuar. „Mustațe Căpitanul“ dă zapis „jupănului Mihălache“ pentru niște „vite neguțate cu catanile“ și cu „comandașul“, rămăind cel d'întăiu dator cu 660 de taleri pe 163 de vite, puindu-se soroc 15 zile. No. 2947, pag. 1562.
- 1717, 19 Iunie. „Marica Doamna a răposatului Costandin-Vodă“ (Brâncoveanu) către Brașoveni, despre trimiterea omului ei, „jupănul Neacșul“, pentru o datorie, neavând nici ea păs de datornici, „cât, și în patriia noastră fiindu, dar amară viață treacem, mai mult pentru datoriile aceastea“. No. 2948, pag. 1563.
- 1717, (c.), 19 Iunie. Marica Brâncoveanu către Brașoveni, pentru banii ei ce „stau jos“ la dânsii după plata celor 1.500 de taleri, fiind supărată cu datornici — „că ničo zi nu am răsufli și odihnă de dânsii“, „supărătorii“. No. 2949, pag. 1563.
- 1717, 6 Iulie. Măsuri împotriva ciumei din Ținutul Făgărașului, și cu privire la boierii munteni adăpostiți în Sibiiu. No. 2950, pag. 1563.
- 1717, 12 Iulie. Sibiiinii (judele Andreas Teutsch) către magistratul Orăștiei, despre un pas tănuuit ce ar fi în părțile Jiiului. No. 2951, pag. 1563.
- 1717, 13 Iulie. Magistratul din Orăștie către Sibiieni, despre paza bună a pasului descoperit. No. 2952, pag. 1564.
- 1717, 17 Iulie. Ioan Bernard Isenflamm către Consilierul gubernial ardelean Teutsch, despre o datorie a lui Gheorghe Cantacuzino. No. 2953, pag. 1564.
- 1717, 7 August. Ioan-Bernard Isenflamm către Consilierul gubernial Teutsch, despre petrecerea lui Gheorghe Cantacuzino la Sibiiu, fără a-și îngriji datoriile. No. 2954, pag. 1565.
- 1717, 30 August. Generalul Stainville către Consilierul gubernial Teutsch, despre nevoia curățirii drumului pe la Căineni spre Țara-Românească. No. 2955, pag. 1566.
1718. Propuneri ale Universității Săsești cu privire la reîmpoporarea satelor pustii. No. 2956, pag. 1566.
1718. Plângeri ale Brașovenilor către Guvernul ardelean, despre oastea sârbească a Împăratului așezată la ei și despre oile ce trec munții. No. 2957, pag. 1567.

1718. Propuneri ale Universității Săsești în folosul Bistriței, pomenindu-se prada Moldovenilor și Tatarilor. No. 2958, pag. 1568.
- 1718, 20 Septembrie. „Nicula Veaveriță den Șcheai“ către „județul“ brașovean Gheorghe Draut, pentru că a „luat în chizășie“ pe Roman Peapine, „pe om, iar nu pe bani“, fiind gata a-l infățișa oricând, fiind „chizaș pe om“. No. 2959, pag. 1569.
1719. Plângerile Scaunului Tâlmaciului împotriva Postmeisterului din Boița. No. 2960, pag. 1569.
1719. Plângeri ale Sibienilor pentru lucrul la calea Căinenilor. No. 2961, pag. 1570.
1719. Datoriile Scaunului Tâlmaciului față de vama Turnului-Roșu. No. 2962, pag. 1570.
- 1719, 21 April. Generalul-conte de Stainville către judele Sibiiului, pentru refacerea drumului spre Țara-Românească. No. 2963, pag. 1571.
- 1719, 11 Maiu. Buesch către Guvernul ardelean, despre cvartirele oștirii și călătoria sa plănită în Țara-Românească. No. 2964, pag. 1572.
- 1719, 7 Iunie. Notariul Mediașului, Petru Auner, către Sibieni, despre hotărârea locuitorilor din Ghiertan de a izgoni pe Români, cari fac în păduri mai mare pagubă decât aduce folos țerii birul lor. No. 2965, pag. 1572.
- 1719, 17 Iulie. Samuil Bid, birăul Bistriței, către Garabet, tâlmaciul Hanului, pentru un Român rob la Tatari. No. 2966, pag. 1573.
- 1719, 15 Octombrie. Privilegiul lui Nicolae-Vodă Mavrocordat al Țerii-Românești către „Șcheaii de la Brașov“. No. 2967, pag. 1574.
- 1720-50 (c.). „Ion Avram din Soodol“ către „jupânul Moarcăs“ din Brașov, despre nevoia ce are de un chezaș care să-l scoată de la temniță, arătând că e gata „să meargă în sfânta biserică, să jure în sfânta Evanghelie precum nu s'au făcut nicio pagubă de dânsul, nici de acum înainte de dânsul nu să va face“ și adăugind că „i s'au supărat cu atâta prinsoare și, din toate, acum au căzut și la betesală . . .“, și de foame pierе“. No. 2968, pag. 1574.
- 1720 (c.). „Ion Rante, județul Craiovei“, către Brașoveni, despre închiderea lui timp de zece luni, rămânând „la lipsă în loc streinu“ și neavând „cele trebuincoase: lemnele, grăulu, verdețurile de grădină“. No. 2969, pag. 1574.
1720. Instrucții pentru comandantii de pasuri ardeleni și pentru trecătorii de prin pasuri, precum și pentru aducerea lucrurilor trebuitoare Domnilor noștri. No. 2970, pag. 1574.
1720. Sibienii către nemeșii din Inidoara, despre o înapoiare de iobagi și Țigani. No. 2971, pag. 1576.
- 1720, 1-iu Ianuar. Daniil Duma, vameș de Bistrița, către Guvernul ardelean, despre plăieși și starea de lucruri la hotarul cu Moldova. No. 2972, pag. 1576.
- 1720, 26 Februar. „Stoian Zgranță“ cu soția, Maria, schimbă niște case în Brașov cu Radu Burghez, dând el casa răposatului Ion Tampa și adăugind 522 bani gata. No. 2973, pag. 1578.
- 1720, 28 Mart. Însemnarea preoților din Săliștea Sibiiului. No. 2974, pag. 1578.
- 1720, 24 Iunie-24 Iulie. „Popa Radul Teamp[ea]“ arată că „Paraschiva lui Leondari“ a luat „din boltă de la Pătru Bibosul o ladă și un sipet și o șcatulcă cu sticle și o plapomă și un covor vechi și o față de perine cu puțintică pânză și niște dăsagi cu alte unealte și un strai și o perină veache“ și că „chir Dumitru“ (Zeusta) a ridicat „2 ștuci de tulpan, 11 litre mătase cărmizie“ și două „risuri“ de hârtie. No. 2975, pag. 1578.
1721. Universitatea Sașilor către Guvernul Ardealului, despre cursul zloților românești. No. 2976, pag. 1579.
1721. Lămuriri statistice despre satele românești Tilișca, Galeș, Vale, Săliște, Sibiiel și Căcova. No. 2977, pag. 1580.

- 1721, 22 April. Ignațiu Haan către judele Sibiiului, despre neorânduiala de până acum la vama oilor ce se întorc din Țara-Românească. No. 2978, pag. 1583.
- 1721, 29 April. Ioan Macskási, vameșul Ardealului, către Sibieni, cu noua orânduire a oilor și vitelor ce pasc peste munți. No. 2979, pag. 1585.
- 1721, 6 Maiu. Răspunsul Sibienilor la propunerile lui Ioan Macskási. No. 2980, pag. 1587.
- 1721, 9 Maiu. Ignațiu Haan, consilier cameral, către Sibieni, despre propunerile lui Macskási. No. 2981, pag. 1588.
- 1721, 9 Maiu. Lămuririle lui Ignațiu Haan, în chestia pagubelor aduse Vămii de trecerea oilor la pășune peste munți. No. 2982, pag. 1589.
- 1721, 10 Octombrie. Contribuția de trăsuri și slujbe a Scaunului Tâlmaciului. No. 2983, pag. 1590.
- 1722, 4 Mart. Plângerile Sașilor către Teologul unit și preoțimea sa, în ce privește abuzurile acestora. No. 2984, pag. 1591.
- 1722, 3 Iulie. Protopopul de Năsăud, Atanasie, către Bistrițeni, cu plângerea că preoții i-au fost puși la „porție”. No. 2985, pag. 1592.
- 1722, 6 August. Gheorghe Regay, teologul Bisericii unite, către Sibieni, despre plângerile preoților români. No. 2986, pag. 1593.
- 1722, 12 August. Sibienii către Gheorghe Regay, „Wallachorum unitorum theologus”, despre zădărnicia plângerii preoților români că li se calcă drepturile. No. 2987, pag. 1593.
- 1722, 1-iu Septembrie. A. Teutsch către teologul unit Gheorghe Regay, despre preoții români din Avrig, cari fac rachiu. No. 2988, pag. 1594.
- 1722, 4 Octombrie. Plângerile Sibienilor către Guvernul Ardealului, și pentru ducerea de lucruri până la Râmnic și Craiova, ș. a. No. 2989, pag. 1595.
- 1722, 23 Octombrie. Antoniu Kiffer, superior iezuit la Sibiiu, către preoții români din Mohul, arătând că Vlădica și „teologul” li poruncesc a nu-și refuza nimănui serviciile. No. 2990, pag. 1596.
- 1722, 3 Novembre. Antoniu Kiffer, superior iezuit la Sibiiu, despre preotul român din Mohul. No. 2991, pag. 1596.
- 1722, 6 Decembrie. Contele Sigismund Kornis, guvernator al Ardealului, către Sibieni, muștrându-i pentru călcarea privilegiilor preoților uniți. No. 2992, pag. 1597.
- 1722, 6 Decembrie. Contele Sigismund Kornis, guvernator al Ardealului, către Sibieni, despre călcarea privilegiilor preoților uniți și apropiata venire la ei a episcopului Ioan Pataky. No. 2993, pag. 1597.
- 1722, 18 Decembrie. Contele Sigismund Kornis către Andreas Teutsch, consilier guvernial, despre nevoia de a se observa privilegiile preoților uniți. No. 2994, pag. 1598.
- 1722, 22 Decembrie. Sibienii către alte Scaune, despre ce se spune cu privire la tratarea preoților români uniți. No. 2996, pag. 1599.
- 1722, 24 Decembrie. Sfatul Mediașului către Stainville, despre certele cu preoții români, cari nu voiesc a plăti pentru pământurile lor. No. 2996, pag. 1599.
- 1722, 25 Decembrie. Sfatul din Cohalm către Andreas Teutsch, despre lipsa de preoți români între ei, afară de Șona și Ticușul-Românesc. No. 2997, pag. 1600.
- 1722, 26 Decembrie. Brașovenii către Sibieni, despre plângerile preoților români uniți, arătând că la ei sunt mai mulți de cei cari au rămas în legea veche. No. 2998, pag. 1601.
- 1722, 27 Decembrie. Sfatul din Cincul-Mare către Andreas Teutsch, în chestia plângerii făcute de preoții uniți. No. 2999, pag. 1602.
- 1722, 28 Decembrie. Sfatul din Sas-Sebeș către Sibieni, cu privire la reclamațiile preoților uniți. No. 3000, pag. 1602.

- 1722, 31 Decembre. Bistrițenii către Sibiieni, despre situația preoților uniți din Scaunul lor. No. 3001, pag. 1603.
- 1723, 17 Ianuar. Guvernul oltean către contele de Königsegg, cu privire la boierul Merișanul. No. 3002, pag. 1604.
- 1723, 3 April. „Radul Căculă, împreună cu Radul Pančova“, dau zapis lui Gheorghe Draut, județul Brașovului, că se fac chezași „pentru Enache croitoru și pentru fămeaia lui Sora, de o am scos din prinsoare“, puindu-și degetele (scrie „Oancea Logofătul“). No. 3003, pag. 1605.
- 1723, 28 Decembre. „Săborașul rumănesc de la orașul Bistriței“ (preuții din satele olatului), către Sfatul orașului, plângându-se că satele-i despart de „feciorii“ lor nedespărțiți „carii-s într'o pită cu noi“, cerând scutire pentru „feciori“, cum sunt scutiți „feciorii“ „giuzilor“, crainicilor, slobodnicilor. No. 3004, pag. 1605.
- 1724, 23 Iulie. Episcopul român Ioan Pataky către Ioan Teutsch, despre situația fiscală a preoților români. No. 3005, pag. 1605.
- 1724, 24 Iulie. Însemnare a preoților români din Sad. No. 3006, pag. 1606.
- 1724, 7 August. Sibiieni către episcopul român Ioan Pataky, cu privire la reclamațiile sale în folosul preoților uniți din satele Sad, Cârța și Săcădate. No. 3007, pag. 1607.
- 1724, 24 Septembrie. Rescript imperial către feldmareșalul conte de Königsegg, în chestia zloților munteni. No. 3008, pag. 1608.
1725. Lămuriri către Sibiieni, de la preoții uniți din Săcădate și Mohul. No. 3009, pag. 1609.
- 1725, 16 Iulie. Episcopul român Ioan Pataky către Ioan Teutsch, despre dijmuirea grăului preotului unit din Sad pentru pastorul vecin. No. 3010, pag. 1610.
- 1725, 25 Iulie. Ioan Teutsch către episcopul român Ioan Pataky, în chestia dijmuirii preotului unit din Sad. No. 3011, pag. 1611.
- 1725, 1-iu August. Episcopul român Ioan Pataky către Andreas Teutsch, pentru drepturile preoților uniți. No. 3012, pag. 1611.
- 1726, 29 Ianuar. Guvernul ardelean, despre vânzarea la licitație a averii principelui Mihail Apaffy, poate și pentru datoria moldovenească. No. 3013, pag. 1612.
- 1726, 16 August. Brașovenii către Guvernul Împărătesc, arătând legăturile de negoț, între altele aducerea de mărfuri lipscănești în Țara-Românească. No. 3014, pag. 1613.
- 1726, 6 Decembre. A. Teutsch către Sibiieni, între altele, despre negocierile privitoare la preoții uniți pe care le poartă cu plenipotențiarul episcopului Pataky. No. 3015, pag. 1614.
1727. Protopopii din Luncă, Beinș, Cefa, Popmezău, Peșteș către Guvernul ungar, despre prigonirea legii ortodoxe. No. 3016, pag. 1615.
- 1727, 1-iu Iulie. Hotărârea adunării din Olosig de a nu se supune protopopii români episcopului român. No. 3017, pag. 1617.
- 1727, 1-iu Iulie. Dregătorii comitatului Bihorului către Guvernul ungar, despre abuzurile episcopului de Arad. No. 3018, pag. 1618.
- 1727, 1-iu Iulie. Dregătorii comitatului Bihorului către agentul lor la Curte, despre amestecul episcopului de Arad în comitat. No. 3019, pag. 1618.
- 1727, 7 Iulie. Poruncă de la comitat către protopopul român, pentru oprirea amestecului Vlădicilor sârbi în afacerile Bisericii românești. No. 3020, pag. 1619.
- 1727, 1-iu August. „Radul Sănătescul, Cămăraș“, către „jupânul Marcoș“ (Wagner) din Brașov, pentru afacerile lui cu „jupânul Andrei“, care zicea „județului“ „că nu iaste soție cu Costandin pă miiare și čara care oprisămă, și apoi s'au dovedit că au fost soție“,

- precum și în ce privește niște buți de vin, cerând a i se scrie prin „jupânul Mogoș“. No. 3021, pag. 1620.
- 1727, 11 Octombrie. Guvernul ardelean către Împărat, despre zloții munteni și exportul de vinuri și porci peste munți. No. 3022, pag. 1620.
- 1727, 4 August. Comitele Nicolae Pálffy către dregătorii comitatului Bihorului, despre nevoia de a se opri în exercitarea funcțiunilor sale între Români episcopul de Arad Vichentie Ioanovici. No. 3023, pag. 1621.
- 1728, 10 Ianuar. „Radul Drogoi Găleşăscul, neguțatorul den Craiova“, către „jupânul Marcoș [Wagner], procatorul al cinstului Sfatu al Brașovului“, despre „pârlejul“ de scris ce-i dă plecarea lui Pană Condoiane „la partea turcăscă cu jupân Nedelco, pă la Cămpina“, lăsând răspuns prin Gheorghe Cătana, fost slugă la Mihalache Condoiane; e de nevoie să se „protăștăluiască“ pentru ca Pană să fie silit a lăsa chezașii, cu privire la o datorie către sora „Chirața, iar arbănașaste îi zicu Țana“, după zapise luate de Pană, Mihalachi și Mihalce „cu silă turcăscă“ și „ca niște frați fără doru“; averea e „la bolta jupânului Hristii, fečorul Ceșmegiului, care cântă acii la bisearică“; Mihalcea a trimis pe Costandin „care a fost vameș la Ocna Moldovei“ în București să iea și banii ei de la „jupânul Dumitru Ghizdavețu“, dar acesta eră la Constantinopol, iar el, Mihalcea, e numai „procator“ și Pană „dauglu“; cere a se isprăvi iute, fiind „un lucru bagdatelu, care o cumpanie neguțătorească o ar fi putut isprăvi în trei zile“, evitându-se amestecul lui Mihalachi, care ar fi având „un dres“ de la Beciu și ar putea „răzvrăti judecata, și să o rădice și dă acii, la altă parte“; vrea „arestu“ pentru Pană, dacă nu chezaș. No. 3024, pag. 1622.
- 1728, 14 Ianuar. Sfatul din Brașov către „jupânul Nedelco“, despre mărturisirea lui Pană, „după ce au vrut să-l pue la jurământu“, arătând că Goleșescu, cumnat al lui Pană, aveă scrisori de la „Măriia Sa ghenărariul“; cerându-i să vie cu „zapisul“: „și te fereaste de gâlcevi, nu le cumpără singur cu bani“. No. 3025, pag. 1622.
- 1728, Februar. „Radul Brașovianul“, „Lobonțul“, arată că s'a tocmit cu Ștefanu, fratele Nedelcul, să meargă la București, la acest „jupân Nedelcul Agi-Hristea“, căutându-l întâmplător și la Zimnicea, ori trimițând „cărțile“ și la „Alvantahor“ (Arvanitochori), cu preț de 3 zloți și jumătate; de nu-l va găsi, vor trimite „vameșii om cu plată“. No. 3026, pag. 1622.
- 1728, 1-iu Februar. „Radul Drăgoi Găleşăscul“ cere de la Brașoveni „carte de afurisanie, să fie slobod ca să citească după obiceiul nostru“, scrisoare la Nedelco Bunbacarul, dându-se zapisul lui „Mogoș Vasilie“, „adistanțion“ („adestaționuri“) în această privință, „cărțile“ de la Cernavoda în care e vorba și de „Istratie Liptcanul“, un „memoriiamele“, pentru văduva „Popii Alexe“. No. 3027, pag. 1623.
- 1728, 24 Maiu. „Radul Dumei, Dumitru Ionașu, Ion Grid, Stanțul Șetrarul“, despre „soco-teala lui Ion Stoenel din preună cu Văsii Romcea și Vlad Țiganul“. No. 3028, pag. 1623.
- 1728, 19 August. „Zamfira a răposatul[ui] Manului Apostol“ către Brașoveni, despre „un Stoica ce iaste închis de nepotul nostru Costandin pentru o mare pagubă ce ne-a au făcut aicea“, în niște scule, în „2 săculeate ale noru-mea“, depuse la el „până voi veni de la țară“, amintind cererea lui nedreaptă de a i se plăti munca făcută, „că s'au ruptu, rădicându avuția de la 7 case, peste bolovani“: „hoțul până îl duce să-l și spânzure, adevărul nu mărturiseaste“. No. 3029, pag. 1623.
- 1729, 17-Februar. Cancelaria ardeleană din Viena către cea austriacă, în privința dreptului de adăpost al dezertorilor în biserici și mănăstiri, arătând e de nevoie să se aștepte numirea celor doi episcopi români. No. 3030, pag. 1623.
- 1729, 22 Februar. Guvernul ardelean către Sibiieni, despre ciuma din principate (și la Galați). No. 3031, pag. 1624.
- 1729, 12 April. Cancelaria ardeleană din Viena către Consiliul de războiu, despre numirea

- unui căpitan al Făgăraşului după Simion Boér şi despre starea preoţilor români de acolo. No. 3032, pag. 1625.
- 1729, 6 Maiu. Cancelaria ardeleană din Viena, despre numirea episcopului Ioan Klein. No. 3033, pag. 1625.
- 1729, 6 Maiu. Împăratul Carol al VI-lea numeşte pe Ioan Klein episcop al Românilor uniţi. No. 3034, pag. 1626.
- 1729, 4 Iulie. Cancelaria ardeleană din Viena către Camera Imperială, despre cearta cu Moldova pentru hotarul în părţile Ciucului, Gurghiului şi Bistriţei. No. 3035, pag. 1626.
- 1729, 17 Decembre. Guvernul ardelean către Sibiieni, despre stările bisericeşti ale Românilor după moartea episcopului Ioan Pataky. No. 3036, pag. 1627.
- 1730, 17-27 Iulie. „Todoran Zelinca” către „jupânulă Morcăş Vognărü”, îndatorindu-se, pentru o datorie, „să nu beau vin, nici rachiu, nici miedü, ci, viindu-m betejală de la Dumnezău, la betejală să beau cu socoteală, câte păţanelü”, primind altfel a fi pus „în obeade şi în temniţa cea rea şi 100 de lopăţu la cur, şi dumnealui să aibă a mă ţăneă în temniţă numai cu pită şi cu apă, un anü”. No. 3037, pag. 1629.
- 1730, 30 Iulie. Contract între Ioan Barth, tipograf în Sibiiu, de o parte, şi un alt Sibiiian, pentru facerea matricei de literă cerută de episcopul Râmnicului. No. 3038, pag. 1629.
- 1730, 14 Octombre. Cancelaria ardeleană către Consiliul de Războiu, despre cererea lui Ioan Inochentie Klein, episcop român unit, de a fi apărat de încălcările episcopilor ortodocşi de Hust şi Arad. No. 3039, pag. 1630.
- 1730, 29 Novembre. Guvernul ardelean către Sibiieni, despre ciuma din Moldova şi Polonia. No. 3040, pag. 1630.
- 1731, 30 Ianuar. Mihai-Vodă Racoviţa, Domnul Ţerii-Româneşti, către Braşoveni, cu mulţămiri pentru felicitările lor la suirea în Scaun. No. 3041, pag. 1632.
- 1731, 26 Iunie. Guvernul ardelean către Sibiieni, despre starea ţerănimii în părţile Făgăraşului. No. 3042, pag. 1632.
- 1731, 7 Septembrie. Anuşca către „jupun Moarcăş” (Wagner) din Braşov, pentru „banii de la Ion Grid”, arătând ce-i scrie „nepotul Stae”; altfel va face „mare strănsoare”. No. 3043, pag. 1635.
1732. Reformaţii din Ardeal către Împărat, despre nedreptatea ce li se face în folosul clerului românesc. No. 3044, pag. 1635.
- 1732, 22 Mart. Guvernul ungar către dregătorii comitatului Arad, despre întărirea de Împărat a episcopilor Vichentie de Carlovăţ şi Isaia Antonievici de Arad. No. 3045, pag. 1637.
- 1732, 9 April. Însemnare despre memoriul prezintat la Viena de episcopul Klein cu privire la drepturile Bisericii sale. No. 3046, pag. 1638.
- 1732, 26 April. Guvernul ungar orânduieşte cercetare pentru a constată dacă ortodocşii țin serbătorile odată cu catolicii. No. 3047, pag. 1638.
- 1732, 30 April. Hotărâre în procesul dintre Ioan Barth şi Binder, de o parte, şi Cristian Witsch, de alta, pentru materialele comandate de episcopul de Râmnic. No. 3048, pag. 1639.
- 1732, 1-iu Maiu. Episcopul de Râmnic (?) către meşterii de literă din Sibiiu, despre comanda ce a făcut. No. 3049, pag. 1640.
- 1732, 9 Maiu. Declaraţie a lui Dumitru Râmnicianul, şeful tipografiei şi săpător de slove, cu privire la comanda episcopului de Râmnic. No. 3050, pag. 1640.
- 1732, 11 Decembre. Împăratul către dieta ardeleană, cu privire la plângerile lui Ioan Inochentie Klein că nu i se observă privilegiile. No. 3051, pag. 1641.

- 1733, 10 Mart. Guvernul ungar oprește amestecul episcopului Isaia de Arad în afacerile uniților. No. 3052, pag. 1643.
- 1733, 28 Maiu. Magistratul brașovean către Grigore-Vodă Ghica al Terii-Românești, cu felicitări de Domnie nouă. No. 3053, pag. 1643.
- 1733, 24 Maiu st. v. Grigore Ghica-Vodă către Brașoveni, răspunzând la felicitările lor de Domnie nouă. No. 3054, pag. 1644.
- 1733, 5 Octombrie. Generalul de Wallis dă voie Șcheilor din Brașov a face negoț la Câmpina și fără carantină. No. 3055, pag. 1644.
- 1734, 10 Februar. Împăratul Carol al VI-lea către Guvernul ardelean, arătând că a îngăduit unui ofițer care-și gătește „legiunea” călăreață să caute ostași și în Țara-Românească. No. 3056, pag. 1645.
- 1734, 23 Mart. Generalul de Wallis către Sibieni, despre zvonul că Tatarii ar fi la hotarele Moldovei. No. 3057, pag. 1645.
- 1734, 8 Iunie. Constantin-Vodă Mavrocordat către Brașoveni, pentru un hoț prins. No. 3058, pag. 1646.
- 1734, 23 August. Împăratul Carol al VI-lea către Guvernul ungar, despre plângerile cu privire la preoții ortodocși bigami. No. 3059, pag. 1646.
- 1735, 10 Ianuar. Grigore Ghica-Vodă către Brașoveni, despre negustorul Coandă din Brașov, care-și dase la pască oile. No. 3060, pag. 1647.
- 1735, 1-iu Mart. Guvernul ungar orânduiește cercetarea neînțelegerilor dintre vicariul diecezei catolice din Oradea-Mare și episcopul sârbo-român ortodox din Arad și a dorinței Împăratului de a se face o statistică a uniților și neuniților. No. 3061, pag. 1648.
- 1735, 17 Mart. Guvernul ardelean către Împărat, despre starea înapoiată a Românilor uniți. No. 3062, pag. 1649.
- 1735, 24 Octombrie. Împăratul către Guvernul ardelean, despre plângerile clerului unit. No. 3063, pag. 1652.
1736. Statele Ardealului către Guvernator, despre cererile episcopului Klein. No. 3064, pag. 1653.
1736. Motive înfățișate de Iezuiții Antoniu Gallob și Gheorghe Regay Statelor ardeleni pentru scutirea preoților uniți. No. 3065, pag. 1654.
1736. Observațiile dietei ardeleni cu privire la cererile clerului unit românesc. No. 3066, pag. 1655.
1736. Observații cu privire la deosebirea dintre preoții uniți și cei catolici, învinuindu-se aspru episcopul Klein. No. 3067, pag. 1656.
1736. Cererile clerului român unit către Guvernul ardelean. No. 3068, pag. 1659.
- 1736, 18 Ianuar. Protopopul Popovici și preoții din Sănmartin, Berzencze, Ermellyék către dregătorii comitatului Bihorului, despre ce au să sufere pentru că sunt uniți. No. 3069, pag. 1660.
- 1736, 19 Ianuar. Guvernul ardelean către Sibieni, despre datoria de a se păstra, în ce privește afacerile religioase ale Românilor, situația din trecut. No. 3070, pag. 1663.
- 1736, 1-iu Mart. Ladislau Fekete, ofițer, raportează despre împotrivirea ce a întâlnit la Paulești, unde oamenii se ridicaseră contra vice-protopopului. No. 3071, pag. 1664.
- 1736, 8 Maiu. Guvernul regal ungar către dregătorii Comitatului Aradului, despre o adunare a Românilor la Hălmagiu. No. 3072, pag. 1665.
- 1736, 23 Maiu. Guvernul regal ungar către dregătorii comitatului Aradului, despre alegerea uniților de neuniți. No. 3073, pag. 1665.
- 1736, 11 Iunie. Statele ardeleni hotărăsc asupra cererilor episcopului Klein. No. 3074, pag. 1666.

- 1736, 25 Iunie. Marchisul Guadagni (Vadány) către dregătorii comitatului Aradului, despre adunările tainice ținute de Românii din părțile lor. No. 3075, pag. 1667.
- 1736, 27 Iulie. Împăratul Carol al VI-lea către dregătorii comitatului Bihorului, despre amenințările turburătoare ale episcopului de Arad față de cei ce vreau să treacă la Unire. No. 3076, pag. 1668.
- 1736, 31 Iulie. Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre statistica uniților și neuniților în acel comitat. No. 3077, pag. 1668.
- 1736, 10 Decembre. Isaia Antonovici, episcop de Arad și Oradea-Mare, către Curtea împărătească, despre piedecile ce i se pun în exercitarea puterii sale duhovnicești. No. 3078, pag. 1669.
- 1737 (c.). Brașovenii către Domnul Țerii-Românești, rugându-l ca, pentru exportul vinurilor la ei, să „mai lărgască opreala cea foarte strămtă“, și să îndemne pe Șchei, ca un „titor“, să-și primească înapoi pe preotul Teodor, cunoscut și lui Dudescu Marele-logofăt. No. 3079, pag. 1670.
1737. Preoții uniți din protopopiile Bertiului, Bistriței și Lăcșagului, către Guvernul ungar, despre vicariul episcopal din Arad, care lucrează împotriva Unirii. No. 3080, pag. 1670.
- 1737, 10 Mart. „Popa Theodor de la Șcheai“ către Brașoveni, despre cearta lui pentru protopopie cu „popa Radu“, arătând că protivnicii săi îi zic: „protopop săsescu“ și-l înegresc și la Curtea munteană și la „Climent Ribniceanul“ (episcopul de Râmnic), care, înțeles cu Mitropolitul sârbesc, se va sili a fi Vlădică și peste Românii de supt puterea Brașovului, „după pofta Șcheailor“, făcând „obiceaiuri preoților, cum sânt la Munteani“, pe când ar trebui să aibă numai „poclonul vlădițescă, de popă“, hirotoniile și dreptul de a fi pomenit în biserici. No. 3081, pag. 1671.
- 1737, 26 April. Guvernul ungar către episcopul de Oradea-Mare, despre situația uniților din comitatul Bihorului. No. 3082, pag. 1671.
- 1739, 26 Septembrie. Guvernul poruncește a se băga de seamă bine ca țăranii să nu fugă de sărăcie peste munte, ci paza de hotare să se facă bine, mărindu-se chiar numărul grănicerilor. No. 3083, pag. 1671.
- 1741, 7 Ianuar. „Manda comitissa Balacsánka“ (Smaranda Bălăceanu) către Brașoveni, pentru o judecată cu unul dintre ai lor. No. 3084, pag. 1672.
- 1741, 24 Novembre. Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre plângerile neuniților din acele părți că sufăr prigoniri. No. 3085, pag. 1672.
- 1741-2 (7250). Înștiințare de plăieși către sate, pentru primejdiile din munți, unde „să scură apele“. No. 3086, pag. 1672.
1742. Ladislau Seresli și Gheorghe Gusi către Curte, despre călcarea privilegiului religiei ortodoxe la Oradea-Mare. No. 3087, pag. 1672.
1742. Ladislau Seresli și Gheorghe Gusi din Oradea-Mare către Împărat, despre amestecul catolicilor în rosturile Bisericii ortodoxe, cu silirea celorlalți la serbătorile lor. No. 3088, pag. 1673.
- 1743, 5 Iulie. „Protoprezviterul Efstatie Vasilievici“ către „cumnatul Opra“ ca să dea de știre despre moartea „Volfoaii“, la „Pătruburg, în casa prințipului Costandin Antohie [Cantemir]“, cu „popă săsescu“ și „notareș împărătescu“, fiilor ei din Brașov, „în Târgul Grăului“. No. 3089, pag. 1674.
- 1744, 10 Iunie. „Georgius comes Cantacuzenus“ (Iordachi Cantacuzino) către Brașoveni, despre creditorii săi. No. 3090, pag. 1674.
- 1744, 19 Novembre st. v. Constantin-Vodă Mavrocordat, Domn al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre dorința lui de a li fi folositor. No. 3091, pag. 1675.
- 1745, 3 Augut st. v. Constantin-Vodă Mavrocordat, Domn al Țerii-Românești, către Brașoveni,

- arătând că a răspuns verbal trimisului, în privința „oieritului oilor lăcuiitorilor acei părți cari vor ernă aici în țară“. No. 3092, pag. 1675.
- 1746, 11 Ianuar. Comisiunea sanitară arată că lângă Câmpulung și Focșani s'a ivit boala de vite, îndemnând a nu se trimite vitele spre pășune acolo. No. 3093, pag. 1675.
- 1746, 15 April. Măsuri luate de Guvernul împărătesc contra clericilor veniți de peste munți. No. 3094, pag. 1675.
- 1747, 12 Maiu. Delegații la Sibiiu ai Brașovenilor arată că porunca dela Comisiunea Sanitară e să se păstreze contumacia pentru ciobanii ce vin de peste munți și să se bage de seamă să nu treacă granița colibașii de la Brașov. No. 3095, pag. 1676.
- 1747, 30 Maiu. „Toma Gulianò, biv Vel Stolnic, ispravnic Praovei“, către Brașoveni, despre oprirea, poruncită de Domn a „oilor lui Stoian Huia și oilor lui Pătru Blegul“, închizându-se, la Brașov, un al treilea, Radul și văduva lui Stoian, Sora, cu arătare că s'a hotărât acum ca „împărțirea bucatelor“ să se facă „la hotari“, „la mănăstirea Sinaia“. No. 3096, pag. 1676.
- 1747, 2 Novembre. Gheorghe Cantacuzino către Brașoveni, despre împlinirea unei datorii. No. 3097, pag. 1677.
- 1747, 5 Novembre st. v. Constantin-Vodă Mavrocordat, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre procesul lui Constantin Lupoianu, Logofăt de Vistierie. No. 3098, pag. 1677.
- 1747, 5 Novembre st. v. Constantin Lupoianu către Domnul muntean, despre averea surorii sale Despa, măritată cu Șerban Cantacuzino și apoi cu Mincul Herț, arătând că a reclamat-o în zădar și tatăl său vitreg, Gheorghe din Trapezunt. No. 3099, pag. 1678.
- 1748, 19 Februar. Brașovenii către Guvernul ardelean, despre ceata de tâlhari munteni care a săvârșit un furt la Zărnești și e acum în temniță la ei, arătând că s'au început negocieri cu Domnul muntean și cerând instrucții. No. 3100, pag. 1679.
- 1748, 12 Mart. Guvernul ardelean către Brașoveni, cu ordinul ca Românii să nu fie lăsați a trece în Țara-Românească și Moldova, aducând acasă molima ciumei. No. 3101, pag. 1679.
- 1748, 9 Maiu. Grigore-Vodă Ghica, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre felicitările lor pentru suirea lui în Scaun, cu făgăduieli. No. 3102, pag. 1679.
- 1748, 29 Iulie. Baronul de Platz către Brașoveni, despre una din fetele Bălăceanu, care merge la București, pe când alta va rămâne la Brașov ca să-și încaseze o datorie. No. 3103, pag. 1679.
- 1748, 24 August st. v. Grigore Ghica-Vodă, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre cererea parohului din Șcheiu, venit la el, pentru a se îngădui unirea bisericii cu un paraclis. No. 3104, pag. 1680.
- 1749, 5 Mart st. v. Grigore-Vodă Ghica, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre un negustor de tutun. No. 3105, pag. 1681.
- 1749, 5 Mart st. v. Grigore Ghica-Vodă, Domn al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre 2.000 de ocă de făină ce cumpără pentru el Hagi-Apostol, cămăraș de Ocna. No. 3106, pag. 1681.
- 1749, 11 Mart st. v. Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „Bârseanii carii vin dă ernează cu oile aicea în țară“ și cărora li se ieau oile „în sălă“ de „saigii împărătești“, arătând că a poruncit să nu se îngăduie decât vânzarea „cu bună tocmeală“ și a pus în vedere aceasta și „vechilului dumnealui Casab-Bași, Agăi“, cu adausul că și Bârseanii trebuie să ție seamă de dreptul saigiilor de a cumpără cei d'intăiu, și „să nu tăinuiască oile“. No. 3107, pag. 1682.
- 1749, 13 Mart st. v. Barbul Văcărescul Vel Vistier către Brașoveni, despre poruncile ce s'au dat în sensul arătat prin precedent „ispravnicilor județelor“, adăugându-se că

- saigiii n'au drept să iea „oile de prăseală, ci numai ceale stearpe”: cine ar fi supărat de ei, se poate plânge la Divan. No. 3108, pag. 1682.
- 1750 (c.). Însemnare a unui sătean din părțile Bistriței, cu privire la iertarea unui vinovat. No. 3109, pag. 1682.
- 1750 (c.). Socoteală de stâni ardeleni ce pasc în Moldova, către vameșul Bistriței. No. 3110, pag. 1682.
- 1750 (c.). Însemnarea averii unui sătean din părțile Bistriței. No. 3111, pag. 1682.
- 1750 (c.). Gacia Călțunoaia către un Ioan, despre locurile ce i-au luat cumnații. No. 3112, pag. 1684.
- 1750, 8 Maiu. „Sătenii din Năsăud, anume judele . . . și cu părgarii săi . . . și alți săteni”, se plâng la Bistrița de purtarea unui „slobodnic”. No. 3113, pag. 1684.
- 1750, 6 August. Măsuri luate de Brașoveni, cu voia comandantului Ardealului, baron de Deutsch, pentru a se feri de ciuma care a izbucnit la Ploiești. No. 3114, pag. 1684.
- 1751, 30 April st. v. Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către Brașoveni, despre niște păstori de dincolo opriți pentru că luaseră niște cai ai boierului Alexe. No. 3115, pag. 1685.
- 1751, 18 Maiu st. v. Manolachi Lambrinó către Brașoveni, despre un om al său urmărit de dâșii. No. 3116, pag. 1686.
- 1751, 15 Decembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, oprind, din cauza ciumei, orice comunicație cu Țara-Românească. No. 3117, pag. 1686.
- 1752 (? de fapt 1732), 8 Ianuar st. v. Constantin-Vodă Mavrocordat al Țerii-Românești către Brașoveni, despre felicitările ce i-au adus la venirea în Domnie. No. 3118, pag. 1687.
- 1752, 26 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre un călugăr care umblă prin țară, ținând adunări de popor și uneltind ceva. No. 3119, pag. 1688.
- 1752, 15 Iunie st. v. Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către generalul-conte de Wallis, despre fugarii din județul Secuienilor. No. 3120, pag. 1688.
- 1752, 6 Iulie. Generalul-conte de Wallis către Brașoveni, întrebând ce e de răspuns la scrisoarea de supt No. precedent a Domnului muntean. No. 3121, pag. 1688.
- 1752, 14 August. Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către Brașoveni, despre plângerea lor, prin scrisoarea adusă de „Bratul dela Săceale”, cu privire la oierit, pe care-l vrea ca mai înainte, ori măcar ca anul trecut, arătând că n'a luat mai mult decât 15 bani de oaie în trecuta Domnie, dar că în a doua a înlăturat, ca „obiceaiu fără de cale”, datina de a se plăti numai 10 parale; pentru vâcărit, care se plătiă înainte de el odată cu ȧeranii și de două ori pe an, l-a redus la un singur termin, și, la cererea lor de a fi înlocuit pentru Bârsani cu un „nart” de jumătate de taler, cere „un zlot vechiu, scăzând jumătate” față de ultima plată, hotărând acelaș termin ca pentru oierit și iertând ierbăritul; bine înțeles cu condiția de a nu trece vitele ȧeranilor ca ale lor. No. 3122, pag. 1689.
- 1752, 14 August. Brașovenii către Domnul muntean, cu rugămintea de a păstră condițiile de până acum de oierit și vâcărit pentru păstorii munteni ce vin la ei. No. 3123, pag. 1689.
- 1753 (c.). „Noi, toți oeri din Țara Bârsii”, către „Maistratul” Brașovului, despre invoiala ce au făcut ei, „streini”, de a da la vâcărit 22 parale „de vită mare”, cu „carte” de la Domn, de la „Brâncoveanu”, Banul Barbu Văcărescu și Vistierul Ștefan Văcărescu către „domnul Zivolt județul”, despre oprirea cărților și cererea de a plăti 66 parale, încă de anul trecut; sunt gata a răspunde cheltuiala de atunci, dar să capete cărțile cu care se pot îndreptăți. No. 3124, pag. 1689.

- 1753, 26 Mart. Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești, despre plângerile Brașovenilor cu privire la vâcărit și măsurile luate de el. No. 3125, pag. 1689.
- 1753, 17 April. Contele de Wallis către Brașoveni, trimițându-li pentru conformare răspunsul său către Domnul muntean. No. 3126, pag. 1690.
- 1753, 21 April. Carte de judecată a lui „A. biv Vel Sărdar“, pentru „Petco Eneșoiu ot Brașov“, care cerea de la tată „zestrile mume-sii“ înaintea Domnului, care l-a adus cu „Tudor Slăvescu, copilul din casă“, la Divan; averea cuprinde vie la Cernătești, „pistoale cu tocuri“; se dă „zečuiala și trepădul copilului din casă“. No. 3127, pag. 1690.
- 1753, 14 Maiu. Brașovenii către comandantul Ardealului, despre zăbava despăgubirii din partea Domnului muntean a supușilor lor dăunați de vâcăritul crescut. No. 3128, pag. 1690.
- 1753, 29 Iulie. Brașovenii către comandantul Ardealului, cu privire la vitele ce pășunează peste munți. No. 3129, pag. 1690.
- 1753, 7 August st. v. Mateiu-Vodă Ghica, Domnul Moldovei, către Brașoveni, despre venirea sa în Domnie, poftind pe păstorii lor în țară, cu oierit de 8 bani. No. 3130, pag. 1691.
- 1753, 23 Septembrie. Constantin Văcărescu Vel Spătar către Brașoveni, despre stăruințele sale în afacerea taxelor și rezultatul lor: dacă s'ar fi scăzut oieritul la 10 bani, „vecini noștri turci de pă la margine și alți“ ar fi cerut să dea poate numai 8, „și s'ar fi pricinuit mare pagubă la Cămara Mării Sale lui Vodă“—adăugind că s'a desființat ierbăritul; în schimb ei ar trebui să îndemne a veni și pe „cei de spre partea Sibiului“, cărora Domnul e gata a li face și lor „așăzământu“; beglicgiii nu vor mai „face sălnicii“ în primăvară. No. 3131, pag. 1692.
- 1753, 26 Septembrie. Constantin-Vodă Racoviță al Țerii-Românești către Brașoveni, despre sosirea trimișilor „Maistratului“ pentru orânduirea oieritului și vâcăritului: a hotărât, „pentru toți cei den Țara Ungurească, de spre partea Brașovului și a Țării Bârsi“ taxa de „16 bani pol, adică 15 bani vechi“, și „poclonul de nume, după obicei“, ca oierit, desființându-se vama oilor „care scoboră vara pin munți, de le pun la stâni și fac cașcaval, și apoi iarăși le trec în Țara Ungurească“ (2 bani oaia) și vama corespunzătoare a vitelor și cailor, ținută vara pe munți și duși apoi îndărăt, „de vreme ce de spre oile și vitele acestea să face bișug și adaos la malimiri“; vâcăritul, de se va scrie, va fi 66 de bani de cap, scutiți fiind cei doi cai cari duc „odăile“ după oi, dar „județul“ va „dă pașuse la toate turmele“, cu „numele și polecrele“ stăpânilor și ciobanilor, spre a nu se strecură și alte vite, ce au a plăti „dupe regula ce va ieși la pemintiani“. No. 3132, pag. 1692.
- 1753, 27 Septembrie. Constantin-Vodă Racoviță al Țerii-Românești către Brașoveni, arătând că nu poate scădea oieritul mai jos de „bani 16 pol, adică 15 bani vechi de oae“ și îndatorindu-se ca, în caz de vâcărit, că nu ceară dela ai lor mai mult decât 66 de bani „de cal, de bou, de vacă“, „și le-am dat Domniia Mea și câte doi cai de fieștecare odae, cu care își poartă odăile lor dupe oi“, iertându-i „de alte angarii ce dă pentru pășunea dobitoacelor lor, câte bani 40, și vama de oae câte 2 bani, care dela alți Domni să obișnuise“, precum scrie în „așăzământul“ său, și încheind cu îndemnul ca Bârsanii și ceilalți să nu meargă aiurea. No. 3133, pag. 1692.
- 1753, Novembre. Hotărâre a adunării comitatului Bihorului, cu privire la intrarea tulburătoare a vicariului episcopului neunit de Arad, cu plângerea împotriva prigonirilor religioase din partea oamenilor de la Sârbi. No. 3134, pag. 1693.
- 1753, 21 Novembre. Notă în Protocolul brașovean că generalul-comandant nu dă voie a se trimite peste munți scrisori necetite de dânsul. No. 3135, pag. 1695.
- 1753, 2 Decembre. Ioan Gászy, asesor al tabulei judecătorești bihorene, arată că, în Cintelec, oamenii caută să alunge pe preotul unit. No. 3136, pag. 1695.
- 1754, 10 Mart. Protocol brașovean pentru arătarea locuitorilor din Ghimbav că au arendat

- un munte în Țara-Românească, pentru 27 de lei, lui Cârstea Crețul, care trebui să plătească și Vistieriei 26 de lei, și, declarând că a luat asupra-și numai ierbăritul, el refuză plata dublă: Sfatul îi cere adevărul Vistieriei. No. 3137, pag. 1695.
- 1754, 26 April. Hotărâre a adunării comitatului Bihorului cu privire la preoții români izgo-
niți de sate. No. 3138, pag. 1696.
- 1754, 25 Maiu. Guvernul ardelean orânduiește ca, din pricina ciumei ce se întinde dincolo
de munți, să nu treacă nimeni acolo, mărindu-se paza. No. 3139, pag. 1698.
- 1754, 6 Iulie. Guvernul ardelean comunică un ordin împărătesc pentru paza de ciumă și
oprirea strictă a trecerii celor de peste munți. No. 3140, pag. 1699.
- 1754, 20 Iulie. Frățilă, vâtaf de plaiu din Prahova, către Brașoveni, despre dobitoacele ce
se țin abuziv la stânile lor din Țară. No. 3141, pag. 1699.
- 1754, 5 August. Brașovenii către generalul-comandant al Ardealului, despre neplăcerile ce
întâmpină cu turmele ce trimit în Țara-Românească. No. 3142, pag. 1699.
- 1754, 12 August. Brașovenii către comandantul Ardealului, despre izgonirea, cu amenințări,
a oamenilor lor din Țara-Românească. No. 3143, pag. 1700.
- 1754, 12 August. Brașovenii către comandantul Ardealului (răspuns la o scrisoare din 5 ale
lunii), trimițându-i privilegiul pentru pășunat al Domnului muntean și asigurând că el
s'a răsgândit spre bine. No. 3144, pag. 1701.
- 1754, 15 August. Protocol brașovean, despre asigurarea venită de la Domnul muntean și de
la Vistierul Văcărescu că nu se va plăti pentru turme mai mult decât anul trecut.
No. 3145, pag. 1701.
- 1754, 2/13 Septembrie. Constantin-Vodă Racoviță al Țerii-Românești către generalul de Wallis,
despre prigonirea colibașilor lor de oamenii săi. No. 3146, pag. 1702.
- 1754, 12 Decembre. Brașovenii către comandantul Ardealului, arătându-i că în Moldova, cu
toată făgăduiala, oieritul s'a ridicat de la 8 la 10 parale și că se ieau 2 zloți și jumă-
tate dela fiecare turmă, — ei având șapte în douăzeci de locuri: așteaptă ca intervenția
lui să li aducă și restituirea taxelor. No. 3147, pag. 1702.
- 1754, 24 Decembre. Sfatul brașovean hotărăște să arăte generalului-comandant al Ardealului
că ispravnicul de Câmpulung cere taxe nedrepte de la păstorii de porci. No. 3148,
pag. 1702.
- 1755, 11 Ianuar. Generalul-comandant al Ardealului făgăduiește Brașovenilor să intervie în
chestia porcilor și trimite copia plângerii lor însuși către Domn. No. 3149, pag. 1703.
- 1755, 19 Februar. Protocol brașovean, despre declarația Domnului Moldovei că n'a putut lua
nicio măsură cu privire la plângerile din Ardeal, de oare ce nu i s'a făcut nicio plân-
gere. No. 3150, pag. 1703.
- 1755, 23 Septembrie. Protocol brașovean, cu privire la chemarea de către Domnul Moldovei
a ciobanilor, oferind scutiri pentru oi și cai. No. 3151, pag. 1703.
- 1755, 18 Decembre. Brașovenii către comandantul Ardealului, cerând a se îngădui aducerea
mai departe a vinurilor muntene ce sunt pe drum, nefiind nicio primejdie de venire a
oamenilor de dincolo. No. 3152, pag. 1703.
- 1756, 9 Mart. Comisiunea Sanitară hotărăște a se lăsa Românii la oile lor și negustorii la
câștigul lor peste munte, cu condiție a nu trece plaiul înapoi până la deschiderea gra-
niței, a se îngădui transportul de vin muntean, fără proprietari însă și cu îndatorire
pentru cărauși a face contumacie de trei săptămâni, a se păstra păzitori la pasul Ti-
mișului, a se opri dusul trabanților la colibașii de afară, dacă nu vreau să facă zilele
de contumacie. No. 3153, pag. 1703.
- 1756, 26 Mart. Brașovenii către Comisiunea Sanitară, mulțămind pentru măsurile de îngă-
duință și declarând că ieau asupra-și garanția cerută. No. 3154, pag. 1704.

- 1756, 26 Maiu. Guvernul ardelean ia măsuri cu privire la ciobanii ce se întorc de peste munte dela turmele lor. No. 3155, pag. 1704.
- 1756, 18 Septembrie. Guvernul cere dela Braşoveni însemnarea exactă a ciobanilor de peste munte şi de pe plaiuri. No. 3156, pag. 1704.
- 1756, 22 Septembrie. Guvernul ardelean porunceşte Braşovenilor a se confiscă lucrurile şi mărfurile de peste munţi care sosesc fără stampila vămii („Regin-Zettel“). No. 3157, pag. 1704.
- 1756, 25 Septembrie. Guvernul ardelean comunică Braşovenilor că oricine va trece pe furiş muntele în Țara-Românească, peste cordon, chiar cu voie dela plăieş, sau păzitor, va fi spânzurat fără zăbavă. No. 3158, pag. 1704.
- 1756, 12 Novembre. Guvernul ardelean către Braşoveni, îndemnându-i a opri pe ai lor de la acte de răzbunare pentru că din cauza ciumei a fost cu neputinţă a se judecă mult timp procesele lor cu Moldoveni şi Munteni. No. 3159, pag. 1704.
- 1757, 17 Mart. Comisiunea Sanitară arată Braşovenilor că oile şi vitele pot fi aduse în Țara-Românească numai după o cercetare temeinică. No. 3160, pag. 1704.
- 1757, 28 Iunie. Guvernul ardelean arată supt ce condiţii îngăduie a se aduce vitele de peste munţi. No. 3161, pag. 1705.
- 1757, 20 Iunie st. v. Constantin-Vodă Racoviţă, Domnul Moldovei, către generalul-comandant în Ardeal, despre dorinţa lui călduroasă de a se relua legăturile după încetarea ciumei. No. 3162, pag. 1705.
- 1757, 3 August. Guvernul ardelean către Braşoveni, arătând că din nou s'a oprit orice trecere, pe plaiu sau pe poteci, în Țara-Românească, din cauza ciumei. No. 3163, pag. 1705.
- 1758, Februar. Comisiunea Sanitară fixează o carantină de 28 de zile pentru ciobani şi pentru lână, care trebuie spălată şi aierisită, oile cu lâna pe ele putând trece. No. 3164, pag. 1705.
- 1758, 28 Februar. Guvernul ardelean arată Braşovenilor cum trebuie să facă verificarea turmelor ce trec în Țara-Românească ori pasc în pădurile vecine graniţei dincolo. No. 3165, pag. 1706.
- 1758, 30 April. Braşovenii către Comisiunea Sanitară, despre cererea ciobanilor de a se putea întoarce din Țara-Românească, făcând carantină de şapte zile, căci altfel ar fi siliţi să se mute cu totul acolo, adăugind din partea lor că astfel ar pierde şi fiscul şi ţara, unde n'ar mai fi carne de oaie, brânză, lapte acru şi lână. No. 3166, pag. 1706.
- 1758, 3 Iulie. Guvernul ardelean porunceşte a se opri fuga de Români în principatul muntean şi a se închide îndemnătorii. No. 3167, pag. 1706.
- 1758, August. Comisiunea Sanitară către Braşoveni, despre cum trebuie să se procedeze faţă de ciuma din Țara-Românească, în ce priveşte exportul de vite. No. 3168, pag. 1706.
- 1758, 29 August. Guvernul ardelean către Braşoveni, oprind aducerea din Principate a pieilor şi vitelor, din cauza ciumei ce domneşte în împrejurimea Bucureştilor. No. 3169, pag. 1706.
- 1758, 9 Septembrie. Guvernul ardelean către Braşoveni, arătând că, pentru ciuma din Constantinopol, trebuie închise şi păzite bine toate pasurile, afară de Turnu-Roşu, Bran, Timiş şi Ghimeş. No. 3170, pag. 1706.
- 1758, 20 Septembrie. Guvernul ardelean către Braşoveni, despre felul cum, în vederea ciumei, trebuie să-şi aducă înapoi vitele din Țara-Românească. No. 3171, pag. 1706.
- 1758, 16 Decembre. Comisiunea Sanitară către Braşoveni, cerând o strictă supraveghere a plaiurilor din cauza ciumei ce a izbucnit, cum recunosc şi negustorii munteni, şi la Ploieşti. No. 3172, pag. 1706.

- 1758, 3 Octombrie. Sfatul brașovean ia măsuri cu privire la ceata de Tătari ce ar stă, gata de năvălire, în Moldova. No. 3173, pag. 1707.
- 1758, 7 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre întoarcerea Tatarilor din Moldova și dispariția temerilor de năvălire în Ardeal. No. 3174, pag. 1707.
- 1758, 16 Decembrie. Comisiunea Aulică Ungară către episcopul răsăritean de Oradea-Mare, relativ la preoții peste număr din părțile lui. No. 3175, pag. 1707.
- 1758, 22 Septembrie. Comisiunea regală aulică hotărăște în privința certei Românilor uniți și neuniți din comitatul Orășii-Mari. No. 3176, pag. 1707.
- 1758, 29 Decembrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre izbucnirea ciumei în Moldova și nevoia de pază la plaiuri. No. 3177, pag. 1710.
- 1759 (c.). Scrisoare de negustor, în legătură cu Slivin, Țarigrad, și „capuchiaaelele“, care vinde „zăblae“, „coade de samur bun“, vorbind și de „ipopsia“ la care a căzut. No. 3178, pag. 1710.
- 1759, 26 Ianuar. Episcopul Sinesie către clerul său din părțile Oradiei-Mare, despre libertatea religioasă ce li s'a dat și recunoașterea de Guvern a autorității lui asupra lor. No. 3179, pag. 1710.
- 1759, 19 April. Guvernul ardelean către Bistrițeni, poruncind ca ai lor să ție pacea cu Muntenii. No. 3180, pag. 1711.
- 1759, 14 Iunie. Părcălabul Coman Ienescu și alți Rucăreni către Brașoveni, despre fugarii cu birul. No. 3181, pag. 1711.
- 1759, 15 Iunie. Ispravnicul Grigore de Muscel către Brașoveni, despre fugarii cari au plecat cu plata lor de bir. No. 3182, pag. 1712.
- 1759, 18 Iunie. Guvernul ardelean, ținând seamă că în Țara-Românească este ciumă și boală de vite, oprește trecerea vitelor acolo, primirea locuitorilor din țară și impune contumacia. No. 3183, pag. 1712.
- 1759, după 18 Iunie. Magistratul Brașovului către Guvernul ardelean, despre familiile fugite din Rucăr la Brașov, cerând instrucții. No. 3184, pag. 1713.
- 1759, 9 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, hotărând că fugarii rucăreni trebuie trimiși înapoi. No. 3185, pag. 1713.
- 1759, 4 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma din Principate, oprind trecerea peste plaiu. No. 3186, pag. 1713.
- 1759, după 4 August. Comisiunea Sanitară poruncește a se lua măsuri aspre contra ciumei din Principate. No. 3187, pag. 1713.
- 1759, 23 Octombrie. „Vasile Căpitanul, ispravnic plaiului Prahovei“, către Brașoveni, despre „blăstămatul de posădari“ care „a călcat hotariul“ „trăgând caii oamenilor străini“, supt cuvânt că are o datorie de împlinit; l-a bătut, l-a închis, a dat caii „vameșului de la Timiș“, dar, în schimb, să caute și ei a se plăti datoria. No. 3188, pag. 1713.
- 1759, 14 Decembrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, comunicând poruncile de la Curte (17 Novembre) cu privire la întoarcerea de peste munți a turmelor și păstorilor. No. 3189, pag. 1713.
- 1759-62. Socoteli de negustor, cu legături la Slivin și Țarigrad, pentru vin, „ploșce de 3 cofe, čubuc“, hârtie, zăblău, bumbac, pomenindu-se „Țița Pănoe“, „Baciu Coifănar“, „Ion Giuvelcă“. No. 3190, pag. 1713.
- 1760 (c.). Zărneștenii către „Maestratul“ Brașovului, cerând ca birău pe Aldimir, iscăbind neamurile: Străvoiul, Tărătul, Noghiia, Mărtoiu, Părșoiul, Popoce, Gârnița, Clinci, Mânăilă, Morariu, Pătea, Jinga, Buză, Munteanu, Căprițoiul, Nămăescu, Voiculeț, Budia, Pepelea, Coșotoiu, Șusu, Șerban, Buzărlan, Paraschivu, Pițcu, Olteanu, Vălsan, Țențu, Zmedu, Bădilă, Voicul. No. 3191, pag. 1713.

- 1760 (c.). Ștefan Văcărescu Vel Logofăt către Brașoveni, despre scrisoarea lor adusă de Tudor Zalomit cu privire la „așezământul” oamenilor lor ce ierneză în țară, pe care l-a și căpătat de la Domn și se va păstra cu credință. No. 3192, pag. 1714.
- 1760 (c.). „Frățila, vătavul de plaiu din Prahova”, către Brașoveni, arătând că va veni în munte, cu plăieșii, după porunca Domnului, spre a vedea ca la stâne să nu fie decât cei doi cai scutiți, prevăzuți în „așezământ”. No. 3193, pag. 1714.
- 1760; 20 Mart. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma izbucnită în București, oprirea trecerii în Muntenia, chiar și a mărfurilor, și publicarea orânduiei că oricine nu se va supune somației plăieșilor va fi impușcat; că acei ce vor fi prinși se vor da Magistratului după trecerea carantinei, pentru a fi spânzurați, închizându-se casa unde au fost, adăugind că trebuie să se mărească la nevoie paza plaiurilor. No. 3194, pag. 1714.
- 1760, 25 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Împăratul nu admite a se opri revenirea peste munți a celor ce se întorc din Țara-Românească. No. 3195, pag. 1714.
- 1760, între 6 Maiu și 12 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre porunca imperială dela 6 Maiu cu privire la trimiterea unui deputat la întâlnirea din 12 Iulie dela Ghimeș pentru gâlceava de hotar cu Moldova. No. 3196, pag. 1714.
- 1760, 20 Iunie st. v. Panaioti Vameșul către directorul vămii și vameșul Tokaj, despre nevoia de a se închide, pentru hoții, Ioan Albușoiul. No. 3197, pag. 1715.
- 1760; 21 Iunie st. v. Panaioti Vameșul către aceiași, despre paza graniței. No. 3198, pag. 1715.
- 1760, 8 Iulie: „Barbu Sărdari” către „Vel Postelnic”, despre hoții de pe plaiu. No. 3199, pag. 1715.
- 1760, 20 Iulie. Panaioti Vameșul către „d dreptul (directorul) contromat (contumaciei)” și vameșul „Tocaia”, despre hoțul Ioan Albușoiu, care trebuie prins. No. 3200, pag. 1715.
- 1760, 23 Iulie. Unchiașul Bălea și Ioan din Brazi către judele Brașovului, despre niște tâlhari ce i-au prădat. No. 3201, pag. 1716.
- 1760, înainte de 12 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre amânarea până la 12 August a discuției pentru hotarele Ciucului către Moldova. No. 3202, pag. 1716.
- 1760, 12 August. „Theodorachi biv Vel Comis” către „Mihai părcălab din cetaatea Brașovului”, „pentru pricinile și pagubile ce au făcut acei tâlhari”. No. 3203, pag. 1716.
- 1760, 12 August. „Theodorachi biv Vel Comis, ispravnic”, către „Ștefan [Tocac] Comisarul”, („pentru paguba ce au făcut hoți la vama domnească”), despre scrisoarea „ghenerulului” către Domn și „colacul” ce s’a făgăduit cui va prinde hoții. No. 3204, pag. 1717.
- 1760, 19 Octombrie. Oprea Floroiu către „Maghiistratul” Brașovului, „pentru pricina cășăriilor”, cu „Ovreaiul”, cu care s’a înfățișat și la „ispravnicul de la Târgoviște”, arătând că el „a plătit și arenda și cășul”, iar Evreul a întrebuințat bani, „că a zis că are în hotar 5 pungi de bani: așa s’au lăudat”. No. 3205, pag. 1717.
- 1760, 5 Novembre. Constantin Dudesco Vel Vornic, Ștefan Văcărescu biv Vel Ban, Barbu Știrbeiu biv Vel Stolnic, Vornic de Târgoviște, judecă între Avram Ovreiu și Oprea Floroiu, „cu tovaroși lui”, pentru două cășării la Bran, având și o parte și alta „cărți de volnicie”; Evreul rămâne de judecată. No. 3206, pag. 1717.
- 1760, 14 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ridicarea contumaciei la 42 de zile, orânduind a se face paza de vechii plăieși și de străjerii sanitari. No. 3207, pag. 1717.
- 1760, 17 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre devoia de a opri trecătorii fără pasuri și a se aresta suspectii de ciumă. No. 3208, pag. 1717.
- 1760, 9 Decembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, cu porunca de a se mai lua 40 de străjeri sanitari, cari vor fi îngrijiți de localități. No. 3209, pag. 1717.

- 1760, 29 Decembre. Cristian Ziegler, trimis în Țara-Românească pentru a cumpără vin, către Brașoveni, arătând că la București e mai puțină ciumă, dar la Filipești și Târgoviște e aceeași stare. No. 3210, pag. 1718.
- 1761, 23 Ianuar. Comisiunea Sanitară către Brașoveni, despre boala de vite din Muntenia, despre vitele de acolo care au apărut pe calea Câmpulungului și la Valea-Muierii, un ceas dela oraș, aducând contagiunea. No. 3211, pag. 1718.
- 1761, 8 Februar. „Badea Tercă” către „Maghistratul” Brașovului, despre banii de la Avram Ovreiul pe cari i-a dat lui Aldimir birăul de Zărnești, „arânda cășării care este pe hotarul satului”; cerându-i Evreul, i-a restituit, dar nu l-a putut chema „la răzloj” ca să se despăgubească. No. 3212, pag. 1718.
- 1761, 3 Mart. „Stan Varză i Sandul Crețul” către Brașoveni, despre „bani care li s’au venit de la furtișeagul vămii ai țării”, îngropați „în pădurea Marcășului”, cerând a fi iertați ca să-i dea. No. 3213, pag. 1718.
- 1761, 20 Iunie. „Birău din Vlădeani” către Brașoveni, pentru un sătean care duce vitele lor „în cărcma Cotli”, luând „trăsura”; îl cer „cășaș” ca să se stâmpere. No. 3214, pag. 1718.
- 1761, 20 Iunie. Acelaș către aceiași, despre vitele ce s’au „beategit” și greutatea de a scoate „porționul”. No. 3215, pag. 1718.
- 1761, 14 August. „Dumitru Herțu (Hărsu), dinpreună cu fecorul, Dumitru”, către „Maestratul” Brașovului, despre închisoarea lor de la datornici, prăpădindu-li-se „marfa din boltă” și „venitul moșiilor”: cer „un cinstitū comision” de lichidare. No. 3216, pag. 1718.
- 1761, 20 Novembre. Constantin Brâncoveanu către Brașoveni, despre casa sa din Brașov. No. 3217, pag. 1719.
- 1762, 18 Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, poruncindu-li să mute în interior pe locuitorii de pe linia hotarului, a căror prezență acolo aduce „prevaricații”. No. 3218, pag. 1719.
- 1762, 18 Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, oprind supt pedeapsă mergerea în Principate și până la Constantinopol fără pas a cetățenilor și supușilor lor. No. 3219, pag. 1719.
- 1762, 20 Februar. Guvernul ardelean, despre nevoia ce are oștirea împărătească de 400 cai de remontă din Țara-Românească. No. 3220, pag. 1719.
- 1762, 24 Februar. Montoia, comandantul Transilvaniei, „Celsissimo principi domino, domino Constantino Maurocordato de Scarlatti, Vallachiae principi, domino mihi colendissimo”, pentru menținerea vechii taxe de *văcărit*, în sumă de 22 parale, „mithin den heurigen Anschlag a 10 Ort, 1 Para noch zulassen belieben mögte”. No. 3221, pag. 1719.
- 1762, 1-iu Mart. Brașovenii către Constantin Brâncoveanu, despre cvartirul dat unui ofițer în casa lui de la Brașov și despre hrisovul lui Constantin-Vodă Racovița pentru oieritul și văcăritul oamenilor lor. No. 3222, pag. 1720.
- 1762, 1-iu Mart. Brașovenii către Domnul muntean, rugându-l a scădea pentru vitele lor văcăritul. No. 3223, pag. 1720.
- 1762, după 1-iu Mart. Guvernul ardelean către Brașoveni, orânduind că patru familii de peste munți, după împlinirea carantinei, să fie îndreptate spre Alba-Iulia, acelaș lucru făcându-se și pentru familiile aflătoare la vama Buzăului. No. 3224, pag. 1720.
- 1762, 6 Mart st. v. Constantin-Vodă Mavrocordat, Domnul Țării-Românești, către Brașoveni, despre plângerile lor pentru văcărit. No. 3225, pag. 1721.
- 1762, 9 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma de peste munți, mai ales din București și Craiova, și nevoia închiderii pasurilor, mai ales Vâlcanul, Branul, Timișul, Buzăul, stabilind la Turnu-Roșu o garantină de 12 zile și pedepsind cu moartea pe înșelători. No. 3226, pag. 1721.

- 1763, după Februar. Guvernul ardelean către Brașoveni, comunicându-li firmanul din Februar pentru ca negustorii din țerile Împăratului să dea, ca și Francezii, numai 3%⁰ vamă fără alte sarcini. No. 3227, pag. 1721.
- 1763, 11 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciobanii și călugării ce se strecoară din Principate pe plaiuri și cari trebuie supraveghiați supt raportul sanitar. No. 3228, pag. 1721.
- 1763, 2 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, orânduind o mai bună pază militară a pasurilor și plaiurilor. No. 3229, pag. 1721.
- 1763, 29 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre izbucnirea ciumei în Moldova. No. 3230, pag. 1721.
- 1763, 9 Octombrie. Delegația sanitară brașoveană către Sfatul Brașovului, despre sigura izbucnire a ciumei la Câmpulung și nevoia de pază bună. No. 3231, pag. 1722.
- 1764, 27 Decembrie. Brașovenii către generalul Haddik, guvernator al Ardealului, cerându-i să intervieve la Domnul muntean pentru executarea firmanelor de negoț căpătate. No. 3232, pag. 1722.
- 1765, 16 Ianuar. Generalul-conte Haddik către Brașoveni, despre intervenția sa la Domnul muntean, care a restituit pivnița lui Radul Catană, negustor, și e gata a judecă pe văduva Maria Dan (și la 23). No. 3233, pag. 1723.
- 1765, 16 Mart. Generalul-conte Haddik către Brașoveni, despre dorința sa de a ști cât au păgubit ai lor prin taxele urcate în Țara-Românească, ca să poată fi lămurit, după cerere, Domnul muntean. No. 3234, pag. 1723.
- 1765, 18 Mart. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre orânduirea împărătească pentru cercetarea printr-o comisiune a afacerilor de hotar cu Principatele. No. 3235, pag. 1723.
- 1765, 21 Mart. Raport al Brașovului către generalul-conte Haddik, despre pagubele din Țara-Românească ale Brașovenilor. No. 3236, pag. 1723.
- 1765, 28 Mart. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre oprirea corespondenței fără știrea sa cu Țara-Românească. No. 3237, pag. 1727.
- 1765, 10 April. Generalul-conte de Haddik către Brașoveni, cu scrisoarea din 10 April a Domnului muntean relativă la cercetarea unor hoți de cai fugiți la Codlea. No. 3238, pag. 1728.
- 1765, după 12 Maiu. Ștefan-Vodă Racoviță, Domnul Țerii-Românești, întărește drepturile Râșnovenilor asupra muntelui Baiul. No. 3239, pag. 1728.
- 1765, 12 Maiu. Vătaful Diicu („Djenku“) din Câmpina îndeamnă, după 172 de ani de stăpânire, pe Ștefan-Vodă Racoviță a cere Râșnovenilor 510 taleri, în schimbul privilegiului din 12 Maiu 1765. No. 3240, pag. 1728.
- 1765, 16 Iunie. Hrisov al lui Ștefan-Vodă Racoviță, Domnul Țerii-Românești, cu privire la taxele ce au de plătit păstorii din Ardeal. No. 3241, pag. 1728.
- 1765, 19 Iunie. Brașovenii către generalul-conte de Haddik, arătând că nu se procedează după cartea domnească din 13 Maiu și cerând, conform cu arătarea lor din 21 Mart, ajutor pentru ai lor. No. 3242, pag. 1729.
- 1765, 8 Septembrie. Brașovenii către Guvernul ardelean, despre cei ce duc cai, vite, oi la păscut în Țara-Românească, dând, după cererea din 21 August, numele lor și pagubele suferite la oierit și văcărit. No. 3243, pag. 1729.
- 1765, 8 Septembrie. Brașovenii către generalul-conte Haddik, despre intervenția sa dela 27 Iulie, adăugind declarația, în traducere, a Domnului muntean. No. 3244, pag. 1730.
- 1765, 11 Octombrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre hotărârea lui Scarlat-Vodă Ghica de a nu călca, în materie de taxe, datina, așa încât ciobanii își pot hrăni turmele în țara lui. No. 3245, pag. 1730.

- 1766, 20 Mart. Brașovenii către generalul-conte Haddik, despre călcarea firmanului și făgăduielii Domnului muntean, luându-se de oaie 16½ aspri și de capul de vită 66 (cer a se opri abuzul). No. 3246, pag. 1730.
- 1766, 20 Mart. Brașovenii către generalul-conte Haddik, mulțămind pentru știrea despre bunele dispoziții ale lui Scarlat-Vodă Ghica. No. 3247, pag. 1730.
- 1766, 15 April st. v. Scarlat-Ghica Vodă către generalul-conte Haddik, despre hotărârea sa de a nu se cere dela Ardeleni decât vechiul oierit și vâcărit. No. 3248, pag. 1731.
- 1766, 18 Septembrie. Brașovenii către generalul-conte Haddik, despre creșterea în Țara-Românească a vâcăritului și oieritului în proporția arătată, pe când în Moldova se execută punctual tratatul,—cerându-se și observarea firmanului pentru negoț. No. 3249, pag. 1731.
- 1766, 28 Octombrie. „Stoian vâtav al plaiului Praovi“ către Brașoveni, despre păgubașii ce a trimis „la vama Timișului“ ca să li se dea caii, de vor fi ai lor, ori alții, „după potrive cailor lor“: „că iaste păcat, Măriia Ta, de ce nu-i spânzurați pă unii ca aceștia“. No. 3250, pag. 1731.
- 1766, 24 Decembre. Guvernul ardelean către Internunțul Brognard, despre călcarea de cuvânt a Domnului muntean—răposat acum, la 14—in chestia taxelor pe turme și vite, arătând dorința de a se hotărâ lucrul cu Poarta, până nu se numește un nou Domn. No. 3251, pag. 1731.
- 1767, 1-iu Ianuar. Poruncă de la Poartă către Cadi-Efendi (cadiul) din Giurgiu și „Voivodul de la București“, pentru „Costandin Ioan s[ă]n[n]u Flore Pop, care este dator la „un negustor din Ținutul Nemțesc, anume Conrat Apel de la Acna“, poruncind a „face banii taxil“ și recunoscând ca vechil pe Gheorghie Fagurel. No. 3252, pag. 1732.
- 1767, 25 Mart. Guvernul ardelean către Alexandru Ghica-Vodă, Domn muntean, despre dorința sa de a se hotărâ cu privire la taxele de pășunat și de a se da veste despre aceasta beglicgiilor ce le ridică. No. 3253, pag. 1732.
- 1767, 2 April. Brașovenii către Guvernul ardelean, despre comunicarea, de ispravnicul din Muscel, a orânduiei domnești pentru a se opri de la pășunat colibașii cari n'ar voi să se strămute în țară. No. 3254, pag. 1732.
- 1767, 3 April. Guvernul ardelean ia cunoștință de stăruința Brașovenilor și hotărăște ce e de făcut pentru a o aduce la îndeplinire. No. 3255, pag. 1732.
- 1767, 23 Maiu. Măcelarii din Brașov către Magistrat, despre taxa extraordinară de 10 galbeni ce li-a luat „Niculle Pogyán“, vâtaful din Văleni, pentru pășunatul unor vite cumpărate în Ardeal, de și au plătit proprietarului ierbăritul, cerându-li-se și ierbăritul Domniei și vamă, de și vitele n'au fost cumpărate în Țară. No. 3256, pag. 1732.
- 1767, 27 Maiu. Brașovenii către Guvernul ardelean, despre hotărârea Domnului muntean cu privire la colibași, dintre cari 45 de familii s'au și așezat în Țară. No. 3257, pag. 1732.
- 1767, 24 Iunie. Brașovenii către generalul-comandant al Ardealului, în chestia colibașilor. No. 3258, pag. 1732.
- 1767, 26 Iunie. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că a comunicat plângerile cu privire la colibași generalului-comandant, ca să oprească emigrările. No. 3259, pag. 1733.
- 1767, 28 August. Guvernul ardelean orânduiește să nu se taie pădurile de la hotarul Moldovei, Țerii-Românești și Banatului. No. 3260, pag. 1733.
- 1767, 10 Novembre. Guvernul ardelean orânduiește o comisiune mixtă pentru a cercetă abuzurile la oierit, vâcărit, ierbărit și vinărit (*vinerit*), apoi la vamă în Țara-Românească, precum și atragerea de Ardeleni acolo. No. 3261, pag. 1733.
- 1767, 16 Novembre. Generalul Baron de Haddik arată ce a negociat cu Internunțul Brognard, cu privire la creșterea vâmii și taxelor de Domnul muntean. No. 3262, pag. 1733.

- 1768, 5 Mart. Generalul comandant al Ardealului către Brașoveni, cerând de la cei ce se plâng împotriva creșterii pogonăritului la Munteni privilegiile lor pentru a se putea face reprezentații la Poartă și intervenție la Viena. No. 3263, pag. 1733.
- 1768, 7 Maiu. Brașovenii către generalul comandant al Ardealului, despre colibașii mutați la Munteni, cari ispitesc pe alții, ba chiar îi prind, și-i duc la București, liberându-se apoi aceștia numai pe bani mulți. No. 3264, pag. 1733.
- 1768, 11 Maiu. Brașovenii către generalul comandant în Ardeal, despre Rucărenii cari au furat cai pe pământul Zărneștilor, cerând cercetare supt scut militar. No. 3265, pag. 1733.
- 1768, Maiu-Iulie. Brașovenii către Guvernul ardelean, răspunzând că o găleată (*Eimer*) de vin muntean de Cernătești, care cuprinde 10 „măsuri“ (*Maass*), iar „măsuri de Viena“ 8, costă în pivniță, cu toate cheltuielile, 1 fl. renan, 12, pe 6 luni, deci un vas de 130 „Eimer“, 156 fl. renani. No. 3266, pag. 1733.
- 1768, 30 Iulie. Generalul comandant al Ardealului către Brașoveni, despre hotărârea Domnului muntean de a-i satisface în chestia colibașilor. No. 3267, pag. 1734.
- 1769, 24 Maiu. Anexe la procesul colibașilor fugari Stan Cioprag și Radu Poponeț cu niște Brăneni, adăugându-se că nicio satisfacție făgăduită de Domnul muntean nu s'a dat. No. 3268, pag. 1734.
- 1769, 4 Novembre. Generalul comandant în Ardeal către Brașoveni, despre plângerile negustorilor greci din Brașov că mandatarii lor s'au învoit cu Domnul și că acesta a dat un hrisov supușilor împărătești, cerând lămuriri cu privire la cererile acestora. No. 3269, pag. 1735.
- 1769, 24 Novembre. Magistratul Brașovului către generalul comandant al Ardealului, despre negustorul Gavrilă Pista, trimis la Domnul muntean pentru restituirea taxelor abuzive și alte plângeri, cerând intervenție. No. 3270, pag. 1735.
- 1770 (c.). Hasan-Aga către „slujătorii cari sânteti în țară“ pentru niște saci cu orez, linte și piatră acră, pomenind și niște „fuștași“. No. 3271, pag. 1735.
- 1770, 26 Februar. „Carte de judecată pentru bunbacuri“, în afacerea lui „Nec[u]lae Braș[oveanul], Cumpaniotul“, cu „Mihaiu i Necula, mărgelari de aici din Buc[urești]“, cu privire la bumbacul adus de la Giurgiu și „luat de niște ostași, la vremea stupaiului“. No. 3272, pag. 1735.
- 1770, 20 Maiu. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre niște călugări greci în legătură cu familiile Brâncoveanu și Dudescu, care au voie să petreacă în cetatea lor. No. 3273, pag. 1735.
- 1770, 15 Iunie. Guvernul ardelean orânduiește cum pot fi întrebuințate regiunile de la granița Principatelor. No. 3274, pag. 1736.
- 1770, 21 Iunie. Guvernul ardelean către Brașoveni, orânduind pază bună asupra familiilor din Principate care sunt adăpostite la hotar și au poate gânduri rele. No. 3275, pag. 1736.
- 1770, 30 Iunie. Magistratul Brașovului către Guvernul ardelean, despre nevoia unei intervenții pentru ca acei ce și-au trecut caii la iernatec în Țara-Românească să fie despăgubiți de Turci și Ruși. No. 3276, pag. 1736.
- 1771, 31 Maiu. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre indivizii trecuți din Principate cu gânduri rele, pe căi ascunse, cerând a fi supravegheați și arestați, și oferind un galben de cap; și oastea trebuie crescută. No. 3277, pag. 1736.
- 1771, 9 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre negocierile pentru pagubele în Țara-Românească ale economilor de vite, rugându-i însă a face ca aceștia să-și pască turmele în Ardeal chiar, pagubele fiind ușoare și satisfacția foarte grea de câpătat. No. 3278, pag. 1737.
- 1771, 23 Iulie. Manolachi Brâncoveanu către guvernatorul Ardealului, despre un proces al său cu Gavril negustorul din Șcheiu. No. 3279, pag. 1737.

- 1771, 8 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre agenții vagabonzi cari provoacă emigrări în Moldova, cerând arestarea lor. No. 3280, pag. 1737.
- 1771, 17 August. Guvernul ardelean amintește primejdiile ce amenință vitele trimise la pășune peste munți. No. 3281, pag. 1737.
- 1771, 8 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, oprind pășunarea de vite în Țara-Românească din cauza primejdiei de spre oștile rusești, arătând că numai generalul comandant poate da pasuri într'acolo. No. 3282, pag. 1737.
- 1771, Decembre. Guvernatorul Ardealului către Brașoveni, despre plângerile lui Văcărescu și altor boieri cu privire la grosolăniile orașenilor față de ei. No. 3283, pag. 1737.
- 1771, 3 Decembre. Guvernul ardelean oprește, din cauza lipsei, exportul de fructe în provinciile turcești vecine. No. 3284, pag. 1738.
1772. Comisiunea Sanitară orânduiește ca oile ce vin din Țara-Românească să facă o contumacie de trei săptămâni, sau să se tundă la carantină, spălându-se lăna acolo, păstorii având a aștepta 42 zile. No. 3285, pag. 1738.
- 1772, 13 August. Guvernul ardelean face o aspră rânduială în șapte puncte cu privire la ciuma izbucnită din nou în Țara-Românească. No. 3286, pag. 1738.
- 1772, 14 Novembre. Comisiunea Sanitară către Brașoveni, despre ciuma izbucnită de curând în Târgoviște și în Argeș. No. 3287, pag. 1738.
- 1772, după 20 Decembre. Magistratul Brașovului, despre veștile din 20 Decembre ale comisarului de vizitație Mehburger din Bran, cu privire la ciuma din Țara-Românească. No. 3288, pag. 1738.
- 1773, 6 August. Raport al comisarului Mehlberger, că este ciumă la Rucăr, Dragoslave și Nămăiești, precum și în Câmpulung și satele vecine, „Schebella“ (Jiblea) și Stâlpeni, făcând multe jertfe. No. 3289, pag. 1738.
- 1773, 28 August. Comisarul Mehberger, despre continuarea ciumei în Câmpulung și împrejurimi și boii morți de ciumă la Între Colibași. No. 3290, pag. 1738.
- 1773, 22 Octombrie. Comisarul Mehberger, despre ciuma din Pitești și Câmpulung, unde, la întors, în zilele de 11-21 Octombrie, a văzut bolnavi, precum și din București, unde pier zilnic până la 30 de oameni. No. 3291, pag. 1739.
- 1773, 27 Novembre. Popa Vlad „Csurei“ din Bran, despre paguba sa din 1771 de la hoți veniți din Țara-Românească, cerând a fi sprijinită plângerea sa către Guvernul acelei țări, scriindu-se „guvernatorului din București“ și comandantului Ardealului. No. 3292, pag. 1739.
- 1774, 10 Octombrie. Comisarul Ioan Mayburger (*sic*) raportează că a mers în Țara-Românească din ordinul comandantului Ardealului, cu plângeri împotriva taxelor de vamă a vitelor și oilor aداuse, de Ruși, la oierit, ierbărit și văcărit, solicitându-se și Divanul. No. 3293, pag. 1739.
- 1774-81. Socoteli ale unui negustor brașovean ce aduce marfă de la Sliven. No. 3294, pag. 1739.
- 1775, 30 August. Magistratul Brașovului către comandantul Ardealului, cerând a fi sprijiniți negustorii din Șcheiu trimiși cu plângeri la București. No. 3295, pag. 1739.
- 1775, 8 Septembrie. Generalul comandant al Ardealului către Brașoveni, arătând că e gata a da recomandăția, dar să i se arăte numele delegaților, să se facă plângerea în stilul cuvenit, să nu se amestece puncte dubioase, să se aleagă oameni cuminți și pricepuți, — Domnul, care se arată foarte bine dispus, netrebuind să fie supărat de cârciogari; să se controleze punctele de Magistrat, care va fi răspunzător de urmările pentru toată provincia. No. 3296, pag. 1739.
- 1776, 8 Octombrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că a scris comandantului

- Ardealului pentru intervenția pe lângă Domnul muntean în vederea dregării drumurilor de legătură. No. 3297, pag. 1739.
- 1776, 28 Decembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că, în locul vechilor semne de hotar, s'au pus „vulturi“ la Bran, trei ceasuri de locul Palanca („La Palanka“) și la postul de cordon Fântâna-de-pomană („Fontina Pomana“). No. 3298, pag. 1740.
- 1778, 6 Mart. Alexandru-Vodă Ipsilanti al Țerii-Românești către „Petco Brașoveanu, neguțătorul, ce să află în Brașov“, despre datoria acestuia la Dumitru Cașcambă, acordându-i un soroc până la 20 April, fără a mai putea apoi „profasisă cevași“ împotriva vânzării averii lui din Țara-Românească, „vii și altele“. No. 3299, pag. 1740.
1779. Ispravnicul de Câmpina către Râșnoveni, cerându-li a-și arăta la București drepturile de pășune. No. 3300.
- 1779, 18 Maiu. Guvernul ardelean, după un decret de Curte din 28 April 1779, întreabă dacă restabilirea drumului de la „Alte Schanz“ spre Țara-Românească e folositoare și dacă ar fi dispusă Compania grecească, în chiar interesul ei, să ajute pentru a se interveni la Domnul muntean. No. 3301, pag. 1740.
- 1779, 12 Iulie. Râșnovenii către Brașoveni, pentru ca Domnul muntean să li îngăduie a-și duce vitele pe muntele Baiul. No. 3302, pag. 1740.
- 1779, 7 Octombre. Brașovenii către generalul comandant baron de Preiss, despre cererea Râșnovenilor, care urmează, cu privire la muntele Baiul. No. 3303, pag. 1740.
- 1779, 29 Octombre. Generalul von Preiss către Brașoveni, trimițându-li scrisoarea de intervenire pe lângă Domnul muntean. No. 3304, pag. 1741.
- 1780, 5 Mart. Râșnovenii către Magistratul Brașovului, arătând că privilegiul Domnului muntean Alexandru-Vodă Ipsilanti, a cărui copie au căpătat-o cu greu, nu-i mulțamește, de oare ce ca proprietară a muntelui Baiul se arată biserica românească din Râșnov, împotriva scrisorii din 1592, pe care o anexează acum în traducere germană. No. 3305, pag. 1742.
- 1781, 14 Maiu. Epitropii bisericii din Șcheiu către Magistratul Brașovului, cerând să li se îngăduie a-și aduce tipărituri bisericești în limba înțeleasă de popor, din acelea de la Râmnic, pentru a înlocui pe cele vechi, sârbești și grecești, neînțelese. No. 3306, pag. 1742.
- 1781, 5 Septembrie. Arătare că Șcheii Brașovului se plâng de măsura, dăunătoare negoțului, a Domnului muntean, ca orice scrisori și mărfuri să fie adresate la București, de unde cei ce au să le primească, pot veni să le ieie; ceia ce zăbovește foarte mult. No. 3307, pag. 1742.
- 1782, 7 Iulie. Anton Quarin, directorul contumaciei din Timiș, către Magistratul Brașovului, despre orânduiala Domnului muntean de a se face o carantină de 11 zile în mănăstirea Sinaia, deschizându-se și puindu-se la fum mărfurile, și trimițându-se scrisorile numai prin vâtaf: să se iea cunoștință. No. 3308, pag. 1742.
- 1782, 19 Iulie. Anton Quarin, directorul contumaciei din Timiș, către Magistratul Brașovului, despre ridicarea carantinei muntene. No. 3309, pag. 1742.
- 1782, vara. Brașoveni arată, după spusele unor oameni din Moldova opriți la postul de cordon, că în principate au fost lăcuste, că domnește mare sărăcie și lipsă de lucru, așa încât muncitorii de acolo ar veni în Ardeal. No. 3310, pag. 1742.
- 1782, August. Nicolae-Vodă Carageă, Domnul Țerii-Românești, fixează condițiile în care Șcheii Brașovului își pot exercita meseria liber în țara lui. No. 3311, pag. 1742.
- 1783, 3 April. Șcheii negustori din Țara-Românească către Magistratul Brașovului, cerând intervenția Guvernului ardelean și a generalului-comandant spre a nu li se mai preține, pentru provizii, circa 200 de lei peste cei 400 pe cari i-a fixat privilegiul Domnului muntean, Nicolae-Vodă Carageă, ca să-și exercite liber meseria în țara lui, — adăogând privilegiul. No. 3312, pag. 1745.

- 1783, 24 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că a cerut generalului comandant să intervîie, prin agentul Raicevich, pentru ca taxele să nu fie urcate în Țara-Românească. No. 3313, pag. 1745.
- 1783, 26 Maiu. Exner, secretariul lui Ștefan Raicevich, agent imperial în Principate, către generalul-comandant în Ardeal, despre intervenția sa în privința taxelor crescute. No. 3314, pag. 1745.
- 1783, 15 Iulie. Poruncă a Porții către Domnul Moldovei, pentru a nu se luă taxe mai mari decât cele cuvenite, de la negustorii ardeleni. No. 3315, pag. 1745.
- 1783, 30 Iulie. Negustori ardeleni din Ardeal către Magistratul Brașovului, despre o datorie de 3.000 de lei pentru pânza luată de la ei de Domn în numele Porții, cerând intervenție. No. 3316, pag. 1746.
- 1783, 21 Octombrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre oprirea cu poruncă de la Curte a exportului de fructe în Țara-Românească. No. 3317, pag. 1746.
1784. Paul Stanislavics către dregătorii Bihorului, despre „hoții” de la ei, cari s’ar fi căiîd. No. 3318, pag. 1746.
1784. Plan pentru păstrarea liniștii în comitatul Bihorului. No. 3319, pag. 1748.
- 1784, 2 April. Tabula Zarandului către comitat, despre oamenii „răi” din părțile Hălmeagului. No. 3320, pag. 1751.
- 1784, 8 Iulie. Comitatul Aradului către al Bihorului, despre păstrarea siguranței publice și mutarea satului Kiszindia. No. 3321, pag. 1751.
- 1784, 13 Iulie. Comitatul Zarandului către al Bihorului, despre prada Românilor răsculați. No. 3322, pag. 1752.
- 1784, 13 Iulie. Comitatul Zarandului către al Bihorului, despre cele mai noi isprăvi ale răsculaților și mijloacele potrivite pentru a-i împiedeca. No. 3323, pag. 1752.
- 1784, 16 Iulie. Paul Stanislavics către dregătorii comitatului Bihorului, despre urmărirea „jăfuitorilor”. No. 3324, pag. 1753.
- 1784, 20 Iulie. Antonio Csomor către dregătorii comitatului Bihorului. No. 3325, pag. 1754.
- 1784, 20 Iulie. Emeric Thuolt către Mihail Pop din Băsești, despre condițiile urmăririi hoților. No. 3326, pag. 1755.
- 1784, 22 Iulie. Judele din Beiuș către vice-comitele Bihorului, despre „urmărirea jăfuitorilor”. No. 3327, pag. 1756.
- 1784, 30 Iulie. Comitatul Zarandului către al Bihorului, despre năvălirile „jăfuitorilor”. No. 3328, pag. 1756.
- 1784, 21 August. Comitatul Aradului către al Bihorului, despre hoții cari au dus în pădure pe vice-comitele lor. No. 3329, pag. 1757.
- 1784, 6 Septembrie. Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre paza orânduită în districtul Buteanului. No. 3331, pag. 1758.
- 1784, 16 Septembrie. Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre prădăciuni și măsurile contra lor. No. 3330, pag. 1757.
- 1784, 9 Octombrie. Conte Antoniu Jánkovics către dregătorii comitatului Bihorului, despre paza de hoți. No. 3332, pag. 1758.
- 1784, 3 Novembre. Clement Cozma către judele de Vașcău, despre marea primejdie din partea hoților. No. 3333, pag. 1759.
- 1784, 9 Novembre. Adunarea comitatului Bihorului către locotenent-colonelul Bellegarde, despre nevoia ajutorului militar împotriva țeranilor ardeleni răsculați. No. 3334, pag. 1759.
- 1784, 10 Novembre. Locotenent-colonelul Bellegarde către dregătorii comitatului Bihorului,

- despre împrejurările în care e dispus a li da ajutor împotriva țăranilor ardeleni răsculați. No. 3335, pag. 1760.
- 1784, 11 Novembre. Adunarea comitatului Bihorului, despre cele făcute de țăranii ardeleni și măsurile luate împotriva lor. No. 3336, pag. 1760.
- 1784, 11 Novembre. Adunarea Comitatului Solnocului-de-mijloc și Crasnei către comitatul Bihorului, despre măsurile împotriva turburărilor țărești. No. 3337, pag. 1761.
- 1784, 11 Novembre. Guvernul ardelean către dregătorii comitatului Bihorului, despre cruzimile țăranilor răsculați. No. 3338, pag. 1761.
- 1784, 12 Novembre. Dregătorii comitatului Clujului către aceia ai comitatului Bihorului, despre cele săvârșite de sâtenii români răsculați. No. 3339, pag. 1762.
- 1784, 16 Novembre. Dregătorii comitatului Bihorului către Guvernul ardelean, cerându-i a nu se îngădui vânzarea prăzii luate de țăranii români. No. 3340, pag. 1763.
- 1784, 17 Novembre. Un comitat vecin către al Bihorului, despre tulburările Românilor și măsurile luate împotriva lor. No. 3341, pag. 1764.
- 1784, 18 Novembre. Tabula comitatului Clujului către dregătorii comitatului Bihorului, despre atacul țăranilor răsculați. No. 3342, pag. 1766.
- 1784, 22 Novembre. Comitatul Sătmarului către dregătorii comitatului Bihorului, despre prădăciunile Românilor și planul lor de năvălire. No. 3343, pag. 1766.
- 1784, 24 Novembre. Mihail von Bruckenthal către dregătorii comitatului Bihorului, despre soția lui Horea. No. 3344, pag. 1767.
- 1784, 25 Novembre. Guvernul ardelean către dregătorii comitatului Bihorului, despre nevoia de a se prinde soția lui Horea. No. 3345, pag. 1767.
- 1784, 25 Novembre. Dregătorii comitatului Solnocului-de-Mijloc, Crasnei și Chioarei către dregătorii comitatului Aradului, despre nevoia de apărare comună împotriva Românilor răsculați. No. 3346, pag. 1768.
- 1784, 25 Novembre. Dregătorii comitatului Iniedoarei către aceia ai comitatului Bihorului, despre vânzarea prăzii făcute de răsculații români și măsurile ce ar trebui luate. No. 3347, pag. 1768.
- 1784, 30 Novembre. Contele Antoniu Jankovics către dregătorii comitatului Bihorului, despre felul cum se poate organiza apărarea împotriva răsculaților români. No. 3348, pag. 1769.
- 1784, 16 Decembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre firmanul de asigurare a negustorilor ardeleni, căpătat prin intervenția lui Raicevich, arătând că „economii de vite” au să se ție numai de firmele lor în ce privește taxele și să nu dea nimic peste ele. No. 3349, pag. 1776.
- 1784, 24 Decembre. Descrierea, de generalul-maior von Sturm, a lui Horea și Cloșca, pentru a servi la prinderea lor. No. 3350, pag. 1770.
- 1784-5. Însemnare de acte biborene privitoare la răscoala lui Horea. No. 3351, pag. 1771.
1785. Porunți ale dregătorilor comitatului Sătmarului, pentru a opri întinderea răscoalei. No. 3352, pag. 1773.
- 1785 (Ianuar). Vice-comitele Bihorului către comitat, despre nevoia de lămuriri cu privire la „haramiile” ce se prind și se judecă. No. 3353, pag. 1774.
- 1785, 4 Ianuar. Guvernul regal ungar către comitatul Bihorului, despre fuga lui Horea și Cloșca și nevoia ce este de a-i prinde. No. 3354, pag. 1775.
- 1785, 5 Ianuar. Comitatul Bihorului către Mihail de Bruckenthal, cerând lămuriri despre măsurile ce sunt de luat împotriva hoților. No. 3355, pag. 1775.
- 1785, 11 Ianuar. Comitatul Zipsului către al Bihorului, despre jafurile Românilor răsculați. No. 3356, pag. 1775.

- 1785 (Mart). Adunarea bihoreană către comitat, despre răscoala lui Horea. No. 3357, pag. 1775.
- 1785 (Mart). Dregătorii comitatului Aradului către ai Bihorului, despre prinderea haiducilor. No. 3358, pag. 1777.
- 1785, 9 Mart. Andreas Gaudi, castelanul de Bran, către Brașoveni, despre izbucnirea ciumei în Urziceni, de la începutul lui Februar, pentru care s'a închis târgul, s'a oprit venirea negustorilor și s'au dărâmat două case infectate, precum și despre cei 100 de Turci, veniți din mijlocul ciumei de la Nistru și dintre cari unii au și perit. No. 3359, pag. 1778.
- 1785, după 16 Mart. Acelaș către aceiași, despre întoarcerea spionului Gheorghe cu vestea că nicăiri în Țara-Românească nu e ciumă și că numai bănuiele au adus închiderea, acum încetată, de la Urziceni. No. 3360, pag. 1778.
- 1785, 8 April. Conte Antoniu Jankovics către dregătorii comitatului, despre nevoia de a se tocmi apărători împotriva tulburătorilor de pace. No. 3361, pag. 1779.
- 1785, 28 Iulie. Andreas Gaudy, castelan de Bran, către Brașoveni, despre vestea ce are cu privire la boala de vite din Pitești și Ciumești. No. 3362, pag. 1779.
- 1785, 17 August. Negustorii greci companiști cu vii din Țara-Românească arată Brașovenilor porunca domnească de a li se măsură viile și de a plăti 2 lei, 24 parale de pogon pe an, pe când ei mai plătesc mănăstirii sau boierului lor, iar Domniei alte 5 parale de vasul („Eimer“) de vin, precum și vama de 3⁰/₁₀, pe lângă alte cheltuieli cu lucrul viei. No. 3363, pag. 1779.
- 1785, 19/30 August. Hrisovul lui Alexandru Ioan-Vodă Mavrocordat, Domn al Moldovei, pentru Brașoveni și păstorii lor. No. 3364, pag. 1779.
- 1785, 1-iu Septembrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre măsurile ce sunt de luat față de boala de vite din Țara-Românească. No. 3365, pag. 1780.
- 1785, după 16 Septembrie. Măsuri ale Guvernului regal ungar privitoare la potolirea tulburărilor, supraveghindu-se în mod special României. No. 3366, pag. 1780.
- 1785, 6 Octombrie. Comandantul Brașovului Reriszky către Magistrat, despre porunca de la comandantul general al Ardealului de a se cercetă cât s'a luat de la cei ce trec cu negoț în Moldova, la vamă. No. 3367, pag. 1796.
- 1785, 24 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre părăsirea de către Domnul muntean a pogonăritului crescut. No. 3368, pag. 1796.
- 1785, 24 Decembrie. Agentul imperial în Principate către Brașoveni, arătând că, după cererea lor din 19 Octombrie, a cerut Domnului dregerea drumului la Bran și că s'au dat porunci ispravnicului de Câmpulung a lucra ce se poate în timp de iarnă, făcându-se din nou și podul de la Orății. No. 3369, pag. 1796.
- 1786, 11 April. Guvernul ardelean oprește aspru trecerea femeilor în Moldova și Țara-Românească. No. 3370, pag. 1796.
- 1786, 7 Novembre. Guvernul ardelean ia măsuri din cauza bolii de vite din Moldova și Bucovina. No. 3371, pag. 1796.
- 1786, 21 Novembre. Guvernul ardelean oprește, după ordin al Curții, importul de grâne din Principate. No. 3372, pag. 1796.
- 1786, spre sfârșit. Călugărițele Ifraila (*sic*: Israila?) și Pelaghia cer a putea merge de două luni la București pentru a strânge pomană. No. 3373, pag. 1796.
1787. Vestea că s'a răspândit zvonul despre otrăvirea, de Domnul muntean, a 23 de vase cu vin trimise în Ardeal. No. 3374, pag. 1796.
1787. Comitatul Haromsecului poruncește, după ordin de la Curte, a se păzi faptele celor zece călugări fugiți la Brașov ori Sibiiu. No. 3375, pag. 1797.
- 1787, 15 Decembrie. Agenția din Principate către Brașoveni arată, că după plângerile negusto-

- rilor, Domnul muntean a dat aspre porunci vameșilor din Câmpina, cu amenințări, cerând a i se mai comunica asemenea reclamații. No. 3376, pag. 1797.
- 1788, 21 Octombrie. „Ioan Vladu” către „domnul sicitar Marcus Tartlär”, despre trimiterea fiului său Gheorghe la Iași, arătând că el răspunde pentru dânsul la „dajde or altele”. No. 3377, pag. 1797.
- 1789, 16 Novembre. Magistratul Brașovului către Comitat, întrebând ce trebuie să răspundă la cererile de pasuri de când e ocupată de Imperiali Țara-Românească: cei ce doresc pasuri sunt, sau fugari înainte de războiu ori după începerea lui, sau supuși imperiali ce lucrează acolo și sunt în strânse legături cu ai lor, producând, vânzând, cumpărând vinuri, sau, în sfârșit, oameni merși după oaste cu provizii. No. 3378, pag. 1797.
1790. Todor Petru, Costa Gheorghiu, Todor Ioan, Acachie Poenaru și alți fugari din „Turcia” întreabă dacă au de plătit bir în cei d'întăiu trei ani de așezare supt oblăduirea împărătească. No. 3379, pag. 1797.
- 1790, 4 Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre vestea că generalul comandant în Țara-Românească a oprit exportul de cornute, porci, grâu, vin și alte lucruri de hrană, îngăduindu-se totuș oricine a le aduce acolo; se pot exporta însă piei, miere, ceară și alte mărfuri ce nu slujesc hranei. No. 3380, pag. 1797.
- 1790, 10 Iunie. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Divanul Craiovei îngăduie exportul — dincolo de nevoile țerii și ale oștirii împărătești — de orice obiect afară de vin și vite, dar cu înștiințarea prealabilă, precisă. No. 3381, pag. 1797.
- 1790, 3 Iulie. Cinsprezece Șchei din București către Brașoveni, despre dajdea țerii la care sunt supuși, deși sudii, ca negustori, arătând că s'a luat de la calfele lor, cu ajutorința obștească a Bucureștenilor, 40 de taleri, pe când patentă lor li asigură plata a 300 de lei pe an: cer intervenția generalului comandant și a Guvernului ardelean. No. 3382, pag. 1798.
- 1790, 17 Iulie. Feld-mareșalul-locotenent von Enzenberg către Brașoveni, despre plângerea egumenului de Sinaia, cu privire la hanul deschis în mănăstire de un sudit, care face necuviințe nepotrivite cu sfântul lăcaș. No. 3383, pag. 1798.
- 1790, 29 Decembre. Niște Zărneșteni se plâng că au fost prădați de hoți în Țara-Românească, luindu-li-se 1.335 fl. 45 cr., hoții fiind prinși de ispravnicul de Focșani, dar eliberați după ce au primit 20 la falangă; cer ca aceia să fie aduși la București, spre pedeapsă. No. 3384, pag. 1798.
- 1791, 10 Ianuar. Comisariatul suprem al Ardealului către Brașoveni, despre boala de vite izbucnită, așa încât proviziile pentru oaste se pot duce numai cu caii acolo, în Ținutul Argeșului. No. 3385, pag. 1798.
- 1791, 14 Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Divanul muntean nu vrea să-și schimbe hotărîrea cu privire la muntele Baiul și orânduind a se trimite actele Rășnovenilor la Cancelaria de Curte pentru suprema deciziune. No. 3386, pag. 1798.
- 1791, 14 Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre popii ce umblă vagabonzi prin țară, poruncind a fi arestați și cercetați, dacă va fi nevoie. No. 3387, pag. 1798.
- 1791, 18 Ianuar. Enzenberg către Brașoveni, despre intervenția sa, după cererea Guvernului ardelean, pe lângă Divanul muntean pentru ca să poată colibașii a-și scoate, dând vamă grâul din Țara-Românească: cere a i se da lista oamenilor și cantitatea grâului. No. 3388, pag. 1798.
- 1791, 2 Mart. „Colibași-de-sus” de la Bran către Brașoveni, pentru ca să se stăruie la Divanul din București ca boierul Cârștică („Kerztica”) din Târgoviște să renunțe la cererea de 1.077 lei pentru pășune, în 1788, căci războiul nu li-a îngăduit a-și ținea vitele mai mult de câteva săptămâni. No. 3389, pag. 1799.
- 1791, 4 Mart. Comisariatul superior ardelean către Brașoveni, arătând că după spusa gene-

- ralului Enzenberg nu e boală de vite în Țara-Românească și deci măsurile luate se desființează. No. 3390, pag. 1799.
- 1791, 26 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Râșnovenii au să aștepte în chestia muntelui Baiul hotărîrea împărătească. No. 3391, pag. 1799.
- 1791, 10 Maiu. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că dorința Șcheilor din Țara-Românească de a putea vinde cu cotul cel mic, în locul celui mare, introdus de câțiva ani, nu se poate îndeplini, dacă n'au vre-un privilegiu în acest sens. No. 3392, pag. 1799.
- 1791, 8 Iunie. Râșnovenii către Brașoveni, cerând intervenția pe lângă generalul comandant Mitrowski pentru ca până la încheierea procesului să li se lase lor muntele Baiul, pe care unii boieri munteni l-au și dat în arendă. No. 3393, pag. 1799.
- 1791, după 9 Iunie. Brașovenii către Comisariatul superior al Ardealului în chestia stradelor (ordin din 9 Iunie), arătând că-i privește numai drumul Timișului până la Predeal, care se repară pe unde e stricat; drumurile muntene se dreg după porunca lui Enzenberg de localnici supraveghiați de un „Weg-Commissär“; acesta lipsind de câțva timp, trebuie îndeplinit locul, pentru a se lucra traiectul Predeal-Câmpina și Bran-Rucăr. No. 3394, pag. 1799.
- 1791, 25 Iunie. Cerere de 625 de căruțe cu patru cai pentru a aduce 2.000 de „Centner“ de făină și 6.000 „Metzen“ de ovăs trupelor din Muntenia. No. 3395, pag. 1799.
- 1791, 23 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că generalul comandant a orânduit carantină de 10 zile la granița munteană, pentru boala de vite. No. 3396, pag. 1800.
- 1791, 18 Septembrie. Însemnare oficială că în August au trecut pentru afaceri în Principate 66 de „Partheien“ de călători. No. 3397, pag. 1800.
- 1791, 22 Novembre. Guvernul ardelean, din însărcinarea generalului-comandant, către Brașoveni, despre arătarea Domnului muntean că, în vremea războiului, supuși de ai săi s'au așezat la hotar, de unde pradă pe supușii domnești. No. 3398, pag. 1800.
- 1791, 25 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre vestea de la Agenție că s'au acordat în Țara-Românească privilegii de oierit pentru ai lor, dacă se anunță cu pașapoartele în două, trei săptămâni de la sosire la Agenție. No. 3399, pag. 1800.
- 1791, 28 Novembre. Colibașii de la Bran către Brașoveni, despre recolta ce au făcut la hotar cât era oastea împărătească în Țara-Românească, arătând că acum dregătorii de acolo vreau să-i împiedece de a o culege și cerând intervenție. No. 3400, pag. 1800.
1792. Brașovenii către dregătorii din Haromsec, despre lipsa știrilor și despre ciumă la Munteni, orânduind totuși păstrarea măsurilor preventive. No. 3401, pag. 1801.
- 1792, 24 Ianuar. Arătare că Serdarul Toma, fost ispravnic muntean, care a servit oastea împărătească în vremea ocupației, vrea să plece din București spre a se așeza în Ardeal. No. 3402, pag. 1801.
- 1792, 17 Februar. Guvernul ardelean către Brașoveni, din însărcinarea Agenției din București, poruncind a nu se trece în Țara-Românească pe poteci ascunse și a se ascultă ordinul Domnului ca orice călător să aibă un pas de la dânsul. No. 3403, pag. 1801.
- 1792, 10 Mart. Plângere a colibașilor din Bran că în timpul războiului, la 1788, Turcii, aduși de oamenii de peste munți, au năvălit, luând cu ei câteva mii de capete de vite mici, pentru care faptă se ieau de trupele imperiale ațățătorilor un număr de oi; Muntenii se răzbună prin represalii asupra negustorilor; tot așa se plâng și vânzătorii de legume și alte mărfuri îngăduite că sunt opriți, cerându-li-se chezășie, luându-li-se 12 parale pentru pas și plata scriitorului până la un leu în total, cât nu face marfa săracului: se cere intervenție la Divan pentru respectarea înțelegerii austro-turcești din 1789. No. 3404, pag. 1801.
- 1792, 30 April. Agenția din București către Brașoveni, arătând că a sprijinit plângerile coli-

- bașilor și că Domnul a făgăduit oprirea imediată a abuzurilor, cerând lista celor păgubiți și informații, precum și neîntârziata anunțare pentru viitor. No. 3405, pag. 1801.
- 1792, 7 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre înștiințarea Agenției din București că s'au oprit după firman toate abuzurile, că, pentru ca să nu aibă a face, ca înainte de războiu, cu ispravnicii și vâtafii de plaiu, supușii imperiali pot să capete pasuri domnești fără plată de la Agenție, spre asigurarea lor, și față de caimacamul din Craiova. No. 3406, pag. 1801.
- 1792, 30 August. Guvernul ardelean orânduiește foarte aspre măsuri de pază față de ciuma din București. No. 3407 pag. 1802.
- 1792, 21 Septembre. Agenția din București către Brașoveni, despre dispoziția Domnului muntean de a da satisfacție supușilor imperiali păgubiți de vâtaful plaiului Ialomița, dacă vor trimite doi delegați la București. No. 3408, pag. 1802.
- 1792, 22 Septembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, cerând ca „economii de vite” cari le duc la pășune peste munți, să iea cărți de protecție dela Agenție, putând un singur delegat, cu pas din Ardeal, să reprezinte pe cât de mulți. No. 3409, pag. 1802.
- 1792, 6 Octobre. Castelanul de Bran către Brașoveni, despre supărarea la vamă a ciobanilor ce trec în Țara-Românească, trimițându-i înapoi la Câmpulung pentru a-și lua pasul, care zăbovește și până la două zile; se pare că prin aceasta se caută a-i atrage în țară, cum s'a și anunțat la bălciuri, cu făgăduiala de doi ani iertare de bir, scăzându-se darea și pentru urmași. No. 3410, pag. 1802.
- 1792, 22 Octobre. Guvernul ardelean cere lămurire cu privire la dreptul de stăpânire al Râșnovenilor asupra muntelui Baiul. No. 3411, pag. 1802.
- 1792, 16 Novembre. Guvernul ardelean arată că s'a luat hotărârea că supușii împărătești cu negoț ori cu vite cari merg în Țara-Românească sau în Moldova nu au să stea decât până li se mântuie afacerile, au să se poarte fără gâlceavă cu locuitorii, în sfârșit cum se potrivește cu situația lor de sudiți; altfel vor fi readuși cu sila acasă. No. 3412 pag. 1802.
- 1792, 2 Decembre. Colibașii dela Bran către Magistratul brașovean, arătând că împotriva hotărârii domnești, comunicată prin doi delegați, ispravnicul vecin iea de la toți, și de la delegați, câte 6 parale, supt cuvânt că n'a văzut însăși porunca domnească. No. 3413, pag. 1802.
- 1792, 8 Decembre. Castelanul din Bran către magistratul Brașovului, despre excesele săvârșite de soldați din întâiul regiment de grăniceri în dauna colibașilor de sus. No. 3414, pag. 1803.
- 1792, 24 Novembre. Magistratul Brașovului către colibașii din Bran, cari se plâneau de apăsările vâtafilor și ispravnicilor munteni, că Domnul li-a acordat o patentă de apărare. No. 3415, pag. 1803.
- 1793, 7 Februar. Direcția Contumaciei Branului către Magistratul Brașovului, despre cci 30 de boi ai colibașilor cari s'au îmbolnăvit la intrarea din Țara-Românească, arătând că acolo, până la Cernătești e boală de vite, la gură și unghii, deși nu mortală; se ordonă măsuri de apărare. No. 3416, pag. 1803.
- 1793, 4 April. Guvernul ardelean orânduiește a se lua măsuri pentru îngrijirea celor 2.000 de cai de remontă ce se aduc din Principate, prin Brașov și Bistrița. No. 3418, pag. 1803.
- 1793, 5 Iunie. Înștiințare că Vodă-Moruzi din Țara-Românească are de gând a face o fabrică de postav și că a și adus la București meșteri germani, cu arătarea temerii că s'ar face rău breslelor săsești. No. 3418, pag. 1803.
- 1793, 22 Iunie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre întemeierea în Iași a unei Agenții. No. 3419, pag. 1803.

- 1793, 27 Iunie. Brașovenii către Agenția din București, pentru nevoile reparării stradelor muntene, cum au făcut ei pentru cele dela Timiș și Bran. No. 3420, pag. 1803.
- 1793, 30 Iulie. Agenția din București către Brașoveni, despre cufărul cu lucruri bisericești pe care răposatul Mitropolit Cozma l-a depus prin negustorul grec Pantazi Dimanciu Mala Șcheiu la negustorul Ioca, mort se zice, acum; Mitropolitul Filaret cere a se da cufărul, așa pecetluit, negustorului grec Pană Ioan, care i-l ve trimite. No. 3421, pag. 1804.
- 1793, 26 August. Râșnovenii către Brașoveni, cerând o recomandatie către Agenția din București, ca să li se restituie cele 600 de ocă de brânză ce li s'au luat de pe Clăbucet. No. 3422, pag. 1804.
- 1793, 9 Octombrie. Râșnovenii către Brașoveni, despre nedreapta arestare, la Campina, cu cai și oi, a arendașilor muntelui Clăbucetului Baiului. No. 3423, pag. 1804.
- 1793, 21 Octombrie. Agenția din București către Brașoveni, arătând că s'a făcut restituție arendașului muntelui Baiul și cerându-li a veni la judecata pentru munte, în termen de 40 de zile în București. No. 3424, pag. 1804.
- 1793, 30 Novembre. Guvernul ardelean orânduiește o carantină de 10 zile pentru cei ce se întorc din Țara-Românească, unde e ciumă. No. 3425, pag. 1804.
1794. Magistratul Brașovului orânduiește după cererea Vlădicăi neunit Gherasim Adamovici să se cerceteze doi călugări de la Muntele Tabor, Dionisie și Ignatie, despre cari Vlădica bănuiește că n'ar fi venit pentru milă, ci ar fi spioni turci. No. 3426, pag. 1804.
1794. Agenția din Iași către Brașoveni, cu privire la taxa abuzivă de 11 parale și jumătate de la porcii ce ieșiau din Moldova, arătând că se va restitui jumătate de pară și se vor lua de acum, ca până la războiu numai 6 parale. No. 3427, pag. 1805.
- 1795, 20 Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că, de oare ce poșta împărătească nu e sigură pe calea Belgradului, ea va merge de acum prin București și Turnu-Roșu. No. 3428, pag. 1805.
- 1794, 25 April. Invoiala între „economii de vite” ardeleni și saigii turci pentru oile cuvenite acestora. No. 3429, pag. 1805.
- 1794, 9 Maiu. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre comunicarea Agenției din București că economii de vite nu vreau să dea Turcilor, după datină, cu un preț fix un număr de oi: sunt datori, mai ales ca privilegiați, să o facă. No. 3430, pag. 1806.
- 1794, 11 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre preotul muntean care în satul Veza pe Târnave a îndemnat pe locuitori să ție cu luare aminte serbătorile, — hotărând pază bună față de acești răspânditori de superstiție. No. 3431, pag. 1806.
- 1794, 8 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că în cearta pentru muntele Baiul s'a orânduit de la Curte că Râșnovenii să se ție cu totul liniștiți până la hotărârea afacerii, mai ales că muntele e în Țara-Românească și Domnul are în puterea sa pe cei ce se plâng. No. 3432, pag. 1806.
- 1794, 1-iu Septembrie. Agenția imperială din București către Brașoveni, cu privire la o plângere a dregătorilor din Hălchiu că și înainte de războiu se plătiă de fiecare vită dusă la pășune dela 1-iu Iunie la 30 Septembrie 2 parale pentru fiecare: intervenția din August 1792 a măcelarilor militari prin generalul comandant n'a folosit; se întreabă dacă s'a dat acum ceva peste cele 2 parale, în care caz s'ar cere vătafilor restituție. No. 3433, pag. 1806.
- 1794, 29 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că, după știri de la generalul comandant și de la Agenția din București, u ciumă în Țara-Românească și la Giurgiu 18 morți în puține zile. No. 3434, pag. 1806.
1795. Magistratul Brașovului ia măsuri față de știrile dela castelanul din Bran despre persistența cumei, pentru a se păzi bine granița. No. 3435, pag. 1806.

- 1795, Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma izbucnită în Țara-Românească, contumacia de 21 de zile și măsurile stricte ce trebuie luate.
- 1795, 15 Ianuar. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma la Dobrești, Negrești și „Belletz“ (Muscel) și oprirea târgurilor, orânduind măsuri de apărare. No. 3437, pag. 1807.
- 1795, 21 Ianuar. Comandantul graniței ardelene către Brașoveni, despre ciuma din Dobrești, Negrești și morții din Nămăiești (un diacon și fiul), ordonând carantină de 21 de zile. No. 3438, pag. 1807.
- 1795, 29 Ianuar. Doi colibași din Bran, trimiși pentru știri, arată că se întinde ciuma în părțile Câmpulungului. No. 3439, pag. 1807.
- 1795, 2 Mart. Negustorul Nicolae Pop Gheorghe către Magistratul Brașovului, cerând să fie recomandat Agenției din Moldova împotriva „apăsărilor boerilor“. No. 3440, pag. 1807.
- 1795, 14 Mart. „Ober-Spatar und Boier und Ispravnik“ către comandantul graniței, despre ciuma în părțile Vlășcei. No. 3441, pag. 1807.
- 1795, 21 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma ce a izbucnit la București, cerând a se orânduiri măsuri stricte. No. 3442, pag. 1807.
- 1795, 6 August. Breasla măcelarilor către Brașoveni, despre cererea ce dorește a se face Domnului Moldovei de a lăsa să se treacă 500 de capete de vite. No. 3443, pag. 1808.
- 1795, 12 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre știri dela Agenția din București, că, din motive fiscale, oamenii din Pripoare și „Boia“ (Argeș) au de gând să plece: dacă vin în Ardeal, trebuie duși, de frica bolii, la cea mai de aproape contumacie. No. 3444, pag. 1808.
- 1890, 19 August. Guvernul ardelean către Brașoveni, comunicând propunerile Agenției din București pentru favorizarea negoțului cu Principatele. No. 3445, pag. 1808.
- 1795, 10 Decembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, pentru întreținerea stradei pe la Bran, Domnul muntean oferindu-se a ajuta. No. 3446, pag. 1808.
- 1796, 4 August. Agenția din București către Brașoveni, despre silințele ei și ale Internun-ciului de a scuti pe negustorii brașoveni de pogonărit, dar Domnul a obiectat articolul 8 al tratatului din Șiștov.
- 1695, 12 Decembre. Ioan Gaudy, castelan de Bran, către Magistratul Brașovului, despre închiderea potecilor spre Țara-Românească și nevoia de a se cerceta pentru ciumă în spre Slobozia. No. 3448, pag. 1808.
- 1797, 10 Ianuar. Testamentul lui Panaiot Hagi Nica. No. 3449, pag. 1809.
- 1797, 18 Ianuar. Același către același, despre știrea de la colibași că o stradă din Ploiești e ciumată, că oamenii rămași în viață au fost scoși pe câmp lângă așa-zisul „Koiszoî Argints“, la lazaret; cercetașul trimes la Slobozie nu s'a întors încă. No. 3450, pag. 1809.
- 1797, 24 Ianuar. Castelanul de Bran, Ioan Gaudy, către Brașoveni, despre ciumă. No. 3451, pag. 1809.
- 1797, 2 Mart. Damaschin, egumenul de Sinaia, către Brașoveni, cerând a fi ajutat să iea 195 de lei de la un Român din Codlea pentru niște porci. No. 3452, pag. 1809.
- 1797, 10 August. Comanda graniței către Brașoveni, despre izbucnirea bolii de vite în părțile Câmpulungului și nu departe de București: ar fi în legătură cu căldura mare și lipsa de apă. No. 3453, pag. 1809.
- 1797, 11 Septembrie. Agenția din București către Brașoveni, trimițând o cerere a egumenului Rafail („Riville“) de la mănăstirea Sf. Gheorghe, care cere a se încasa chiria de la un negustor grec de acolo. No. 3454, pag. 1809.
- 1797, 13 Octombrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că s'a prelungit contumacia, din cauza ciumei ce continuă în Moldova, la 21 de zile. No. 3455, pag. 1809.

- 1797, 26 Octombrie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre vestea că, în Moldova, e ciumă la Botoșani și Herța: e ordin de a se întări contumacia, păzindu-se bine potecile. No. 3456, pag. 1810.
- 1798, 12 Mart. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma izbucnită la Stâlpu (Buzău), indemnând la pază bună. No. 3457, pag. 1810.
- 1798, 27 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că nu s'a prezentat Brâncoveneasa la licitație, scriind că nu recunoște jurisdicția locală, ci pe a Țerii-Românești, pentru care i s'a pus în vedere că, având moșii în Ardeal, e supusă competenței judiciare a tribunalelor ardeleni. No. 3458, pag. 1810.
- 1798, 8 Maiu. Administrația averii scoasă la licitație a lui Dimitrie, Gheorghe și Ioan Marco, despre moșiile brâncovenești Sămbăta-de-sus și Poiana Mărului, cu mori, fierăstraie, munți, păduri, cărciume, pești, parc de vânătoare, livezi, ogoare, dijme pe oi, porci, etc., 5³/₄ „sesiuni coloniale” de arendat pe 4 ani de la 15 Iunie. No. 3459, pag. 1810.
- 1798, 18 Maiu. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre lăcustele ce au apărut în număr mare. No. 3460, pag. 1810.
- 1798, 7 Iunie. Locuitorii din Noua către Magistratul Brașovului, despre văcăritul ce li s'a cerut de Domnul muntean pe munții „Orátye” și „Dudje”, cerând intervenție. No. 3461, pag. 1810.
- 1798, 8 Iunie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre lăcustele din Moldova, cerând a se face șanțuri pentru a le distruge. No. 3462, pag. 1810.
- 1798, 16 Iunie. Comanda brigădei de graniță secuiești către Brașoveni, despre creșterea lăcustelor în părțile Fălciului. No. 3463, pag. 1810.
- 1798, 18 August. Agenția din București către Brașoveni, despre licitația averii brâncovenești, citația și răspunsul lui Manole Brâncoveanu, care declară că nu datorește nimic lui Panaioti Gheorghe Lipsanul, și încă mai puțin lui Gheorghe Varta, cum dovedește o carte dela Mihai-Vodă Suțu (4 Septembrie 1784); Nicolae Brâncoveanu se declară dator lui Panaioti, nu lui Varta, dar nu vrea să vie la judecată, nici să fie reprezentat, și pentru că niciun boier nu poate ieși din Țară. No. 3464, pag. 1811.
- 1798, 17 Novembre. Raport către Guvernul ardelean pentru procesul lui Gheorghe Varta cu Brâncovenii. No. 3465, pag. 1811.
1799. Gheorghe Varta cere Brașovenilor a i se da actele în procesul cu Brâncoveanu. No. 3466, pag. 1811.
- 1799, 11 Februar. Castelanul de Bran Ioan Gaudy către Brașoveni, despre extorsiunile taxildarilor domnești asupra cărăușilor ce merg cu vite, luându-li-se de cap de vită 2 lei. No. 3467, pag. 1811.
- 1799, 5 April. Guvernul ardelean trimite Brașovenilor o declarație a lui Manolachi Brâncoveanu în chestia Varta. No. 3468, pag. 1811.
- 1799, 22 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre nevoia, față de primejdia Pazvangiilor, care durează încă, de a călători în număr și cu pază. No. 3469, pag. 1811.
- 1799, 27 Maiu. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre orânduiala, după cererea Domnului muntean, ca nimeni să nu treacă în Țara-Românească decât pentru negoț sau alte afaceri, — dând instrucție pentru pasuri. No. 3470, pag. 1811.
- 1799, 25 Iunie. Comandamentul militar către Brașoveni, arătând că, pentru un negustor și doi morți de ciumă în Iași, contumacia de spre Moldova s'a fixat la 21 de zile, de spre Muntenia la 10. No. 3471, pag. 1812.
- 1799, 6 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre zădărnicia obiecțiunilor prinților Brâncoveni, hotărând a se vinde și cele trei case ale lor pentru satisfacerea lui Varta. No. 3472, pag. 1812.

- 1799, 1-iu August. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre apariția lăcustelor la București și mai în jos de oraș, înoind instrucțiile pentru distrugerea lor. No. 3473, pag. 1812.
- 1799, 21 August. Comanda graniței către Brașoveni, despre vestea că un nor de lăcuste s'a lăsat lângă Sinaia, trecând apoi spre Câmpina. No. 3474, pag. 1812.
- 1799, 28 Septembre. Ioan Gaudy, castelan de Bran, către Brașoveni, despre stricarea drumului la „Orășii”, lângă Rucăr, de nu mai trec buțile. No. 3475, pag. 1812.
- 1800 (înainte de). „Costea Vameșul, Gheorghea Vameșul” către Brașoveni, „pentru pricina lui Necolae văt[afu]l de Țigani” și cu „judii aceia de Țigani”, cu privire și la o „ne-covalnă”, arătând că s'a făcut și judecată în București, la Armașul-cel-Mare. No. 3476, pag. 1812.
- 1800, 17 Iulie. Magistratul Brașovului către Guvernul ardelean, arătând că, dacă se face drumul de la vama Timișului la hotar, trebuie să se repare și partea din Țara-Românească, cerând sprijin de la agent. No. 3477, pag. 1812.
- 1800, 6 Novembre. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre intenția Domnului muntean, arătată către Agent, de a repara și drumul său. No. 3478, pag. 1812.
- 1801-2, „Catastivu de datori ce mi s'a află la Ardalū” (Cluj ș. a.) al unui negustor. No. 3479, pag. 1813.
- 1809-14. Însemnare de marfă pe care un negustor brașovean o trimite detailiștilor din Câmpulung, Stoica Gogu și Popa Savu. No. 3480, pag. 1813.
- 1811, 25 April. Notită, de negustorul brașovean Antonie Costandin, despre înmormântarea lui Emanoil Brâncoveanu în biserica din Cetate. No. 3481, pag. 1813.
- 1819, 13 Octombrie. Nicolae Badiu către „chir Șendruț”, pentru o datorie la un negustor. No. 3482, pag. 1813.
- 1821, 20 August. Notită, de negustorul brașovean Antonie Costandin, despre înmormântarea Brâncovenesei în biserica din cetate. No. 3483, pag. 1813.
- 1822, 10/22 April. Notită, de negustorul brașovean Antonie Costandin, despre prohodirea la biserica din Șcheiu a generalului Costachi Ghica, care e dus apoi la Bucov. No. 3484, pag. 1813.
- 1825, 12 Septembre. Testamentul Mitropolitului muntean Nectarie. No. 3485, pag. 1813.
- 1825, după 12 Septembre. Nicolae Pitarul, om de casă al Mitropolitului muntean Nectarie, către Oficiul Divizoratului din Brașov, despre ce avea de luat de la stăpânul său. No. 3486, pag. 1813.
- 1825, după Septembre. Nicolae, logofătul Mitropoliei, către Magistratul Brașovului, despre misiunea ce are de a vedea hârtiile din moștenirea Mitropolitului Nectarie care privesc Mitropolia și episcopatul de Râmnic, precum și de a lua antimisele și butca Mitropoliei. No. 3487, pag. 1814.
- 1825, după Septembre. Mitropolitul Ungrovlahiei Dionisie către Magistratul Brașovului, despre moartea înaintașului său Nectarie și moștenirea lui, în care se cuprind și zapise ce-i trebuie. No. 3488, pag. 1814.
- 1825, 15 Octombrie. Iosif, arhimandrit de Sadova, către Magistratul Brașovului, cerând a se vedea de nu lipsesc ceva acte din moștenirea Mitropolitului Nectarie. No. 3489, pag. 1814.
- 1825, 3 Novembre. Fleischhackel von Hakenau, Agent imperial în principatul muntean, către Magistratul Brașovului, despre trimisul Guvernului muntean pentru cercetarea moștenirii Mitropolitului Nectarie. No. 3490, pag. 1814.
- 1825, 8/20 Novembre. Profira Sărdărcasa, „nepoată de spre bărbat a răposatului Mitropolit Nectarie”, către Revizoratul Brașovului, despre „șalul și blana de samur” ce i-au rămas de la acesta. No. 3491, pag. 1814.

- 1825, 8/20 Novembre. Ilie Serdarul către Revizoratul Braşovului, despre banii ce a da pentru răposatul Mitropolit Nectarie. No. 3492, pag. 1814.
- 1825, 13/25 Novembre. Ilie Serdarul către Revizoratul Braşovului, despre cheltuielile ce a făcut pentru Mitropolitul Nectarie. No. 3493, pag. 1814.
- 1825, 14/26 Novembre. Ilie Serdarul către Revizoratul Braşovului, despre banii de arendă ce a pierdut la Mitropolitul Nectarie. No. 3494, pag. 1815.
- 1825, 17 Decembre. Iosif, egumen de Sadova, către Magistratul Braşovului, despre zapisele aflătoare în moştenirea Mitropolitului Nectarie. No. 3495, pag. 1815.

Apendice.

- 1394, 25 Maiu. Sigismund, regele Ungariei, către Grigore Bethlen, curtean al său, despre trimiterea lui, după porunca lui Franko, Voevodul Ardealului, la Mircea-Vodă al Ţerii-Româneşti. No. 1, pag. 1821.
- 1395, 6 April. Sigismund, regele Ungariei, către Grigore de Bethlen, poruncindu-i să meargă în Ţara-Românească, împreună cu oştile sale, comandate de Ştefan de Losoncş şi Francisc Bebek. No. 2, pag. 1821.
- 1397, 8 Decembre. Sigismund, regele Ungariei, răsplăteşte pe Voevodul Ardealului Stibor, şi pentru partea avută de el la înlăturarea lui Vlad-Vodă, Domnul muntean pus de Turci. No. 3, pag. 1830.
- 1753 (după). Note ale unor capelani către Comisiunea Împărătească, despre starea religioasă a Românilor din părţile orădane. No. 4, pag. 1822.

ERATA

Făcându-se cu o corectură mai puţin la rubrici, s'au strecurat în ele un număr destul de mare de greşeli, pe cari, de şi se pot îndreptă şi de cetitor, mă simt dator a le însemna aici:

- Pagina 19, n^o xxvi, ceteşte: Ozd, pentru: Sighişoara.
- Pp. 39, 44, 47, 131, n^{le} lxxvii, lxxviii, lxxxii, cccxxvii, ceteşte: „Sibieni“, pentru: Braşoveni.
- P. 52, n^o xci, ceteşte: comiţii Secuilor, pentru: Braşoveni.
- P. 76, n^o cxxxii, ceteşte: Cincul pentru: Şinca.
- P. 83, n^o cxliii, data e: 4 August sau 15 Septembrie.
- P. 87, n^o ci, ceteşte: dulgheri pentru: carătaşi.
- P. 97, n^o olxxi ceteşte: prepozit pentru: episcop.
- P. 123, n^o cccxv, ceteşte: Braşoveni pentru: Sibieni.
- P. 127, n^o cccxxi, ceteşte: să îngăduie pentru: să nu îngăduie.
- P. 170, n^o cccxiv, pe margene: Făgăraş, 1509 (?).
- P. 309, n^o dlxviii, ceteşte: aurar pentru: argintar.
- Pp. 322-3, n^{le} dxcviii-ix, ceteşte: Grigore Erdély pentru: Bistriţeni.
- P. 363, n^o dclxxviii, ceteşte: Petru-Vodă, pentru: Simion, părcălabul lui Petru-Vodă.
- P. 367, n^o dclxxxvi, manşeta să se schimbe: Bahluiu (Hârlău), 1533, 18 April.
- P. 48), n^o dcccxc, ceteşte: Bistriţeni pentru: concetăţenii săi.
- P. 496, n^o dcccxx, ceteşte: 4000 pentru: 4500; în manşetă: Suceava pentru: Hârlău.
- P. 586, n^o mlxxxix, ceteşte: Bistriţeni pentru: Braşoveni.
- P. 615, n^o mcli, în manşetă: ceteşte: Suceava pentru: Bistriţa.
- P. 616, manşeta: ceteşte: Bistriţa pentru: Iaşi.
- P. 632, n^o mclxxix, în titlu: ceteşte: Bogdan pentru: Alexandru.
- P. 665, n^o mccccxxii, ceteşte: Dimitrie pentru: Ioan.
- P. 686, n^o mccccxvii, ceteşte: Bistriţeni pentru: Braşoveni.
- P. 736, n^o mccccxx, ceteşte: pasurile pentru: pădurile.
- P. 754, n^o mccccclx, ceteşte: Sireteni pentru: Sibieni.
- P. 921, n^o mdccxcvi, manşeta: ceteşte: Zenthlelek pentru: Bistriţa.
- P. 967, n^o mdcccliii, în rubrică: suprimă Armenii; în manşetă: Câmpulung pentru Bistriţa.
- Pp. 988-9, n^o mdccclxxx, în rubrică ceteşte: Noak Farkas, pentru: Bistriţeni.
- P. 1005, a se pune în manşetă: Bistriţa (?).

Pagina 1016, nota se pune după rubrică.

P. 1017, n^o MCMXXIV, în manșetă, a se suprima: Bistrița.

P. 1030, n^o MCMXL, în rubrică, cetește: pitar, pentru: rotar.

Pp. 1060-1, n^o MCMLXXXV-VI, a se suprima în rubrică: fost Vornic.

P. 1087, n^o MMXIX, în locul rubricii reproduse de la p. 1076, n^o MMVIII: Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre afacerea hotarelor.

P. 1125, n^o MMXCI, în rubrică, cetește: plecarea *din ordinul*.

Pp. 1131, 1139, 1185, 1305, 1366, 1515, n^{le} MMCVI, MMCXXI, MMCCXXI, MMCCCXCIX, MMCCCXCIX, MMDCCLIV, în rubrică, cetește: către Brașoveni, și în manșetă, la pp. 1283, 1386, 1613, n^{le} MMCCCLXXIV, MMDIII, MMMXIV: Brașov.

P. 1148, n^o MMCCXXXVII, se suprima: din Moldova.

P. 1157, n^o MMCLU, cetește: de la Poartă, pentru: din Moldova.

P. 1217, n^o MMCCCLXXXV, cetește: meu pentru: orz.

P. 1242, n^o MMCCCXVI, cetește: vinars pentru: vinuri.

P. 1310, n^o MMCCCXCIV, în manșetă se suprima: Bistrița.

P. 1404, n^o MMDXC, în manșetă: Dorna pentru Câmpulung.

P. 1626, n^o MMMXXXV, cetește: Cic pentru: Cinc.

P. 1639, n^o MMMXLVIII, cetește: Ioan Bart, și legător pentru: și Binder.

P. 1667, n^o MMMLXXV, cetește: dregătorii comitatului Bihorului.

P. 1673, n^o MMMLXXXVIII, cetește: către Împărăteasă.

P. 1679, n^o MMMCIII, cetește: în manșetă: Sibiu.

P. 1686, n^o MMCCXIV, rubrica trebuie să fie: Brașovenii către Guvernul ardelean, despre văcăritul muntean.

P. 1689, n^o MMCCXXV, cetește: *Mateiu-Vodă Ghica*.

P. 1714, n^o MMCCXCV, cetește: Împărăteasă, pentru: Împărat.

P. 1757, n^o MMCCCXXX, în manșetă: Buda, pentru: Pressburg.

P. 1758, n^o MMCCCXXXI, în manșetă: 6 Septembrie.

P. 1759, n^o MMCCCXXXIII, în rubrică „Vașcău”, în manșetă: 3 Novembre.

P. 1763, n^o MMCCCXL, în rubrică: Guvernul ardelean către dregătorii comitatului Bihorului.

P. 1809, n^o MMCCCCL: Ioan Gaudy către Brașoveni.

P. 1815, n^o MMCCCXCXV: Mitropolitul Nectarie.

MDCIV.

Im Jahre 1604.

Das Kaiserliche Hofgericht zu Wien, welches nach dem Tode des kaiserlichen Rathsmeisters Johann Baptist von Habsburg zu Wien am 1. März 1604.

Das Kaiserliche Hofgericht zu Wien, welches nach dem Tode des kaiserlichen Rathsmeisters Johann Baptist von Habsburg zu Wien am 1. März 1604.

PARTEA A II^a

Das Kaiserliche Hofgericht zu Wien, welches nach dem Tode des kaiserlichen Rathsmeisters Johann Baptist von Habsburg zu Wien am 1. März 1604.

Das Kaiserliche Hofgericht zu Wien, welches nach dem Tode des kaiserlichen Rathsmeisters Johann Baptist von Habsburg zu Wien am 1. März 1604.

Das Kaiserliche Hofgericht zu Wien, welches nach dem Tode des kaiserlichen Rathsmeisters Johann Baptist von Habsburg zu Wien am 1. März 1604.

Das Kaiserliche Hofgericht zu Wien, welches nach dem Tode des kaiserlichen Rathsmeisters Johann Baptist von Habsburg zu Wien am 1. März 1604.

PARTEA A II^a

MDCIV.

Păharnicul Barnovschi către Bistrițeni, despre Sarbii prădalnici din oastea lui Mihai-Vodă.

[Pe la 1601.]

† Пан Брънвескин великий чашник и пишем покалон мн[о]гу живот и здравіе пріятелем нашему дверимъ възлюбленным и срдномъ панъ прѣкласяк отъ Бистрицы и панъ бирѣва тижъ отъ там. [Vă scriu închinăciune de multă viață și sănătate prietenilor noștri buni prea-iubiți și prețuiți, dumneata părcălabe de Bistrița și dumneata, birăule tot de acolo.]

După aceasta dau știre dumilor vostre de rindul a nește furi și tâlhari și făcători reai (*sic*), nește Sirbi ce'u fost la Mihaiu-Vodă mainte și s'au închinat apoi la Leși. Eră, cându iaste acmu, ei s'au sculat de'u fugit di Țara Leșescă. Decă au trecut în țara noastră, ei au luat tot prin munte până la Câmpul Lungu. Dece noi, decă am prinsu de veste, noi am sărit după'nșii; dece, cându am sosit la Câmpu Lungu, ei intra în munte; dece nu le'm putut strica nemică. Și au grăit omeni de'i noștri cu dănșii; dece e'u întrebat ce omeni sintu, și unde mărgu, și cum le iaste voe. Ei a dzis că mărgu să slujescă la Jicmon¹. Dece eu vă dau știre dumilorvostre, fărte să vă păziț de nește căni ca ește, să nu-i credeț până nu veț vedē adevăr încătruo mărgu și cum le iaste tocmala. За сїе даимъ знаніе гсцадствахъ и да бѣдетъ здравство въ ги аминъ. [De aceia dăm știre dumneavoastră, și să fie sănătate dela Domnul, amin.]

(Adresa: Пишемъ пріятелемъ нашему панъ прѣкласяк отъ Бистрицы, до бирѣв тижъ отъ там. [Scriem prietenului nostru, dumnealui părcălabului din Bistrița și dumneavoastră, birăul tot de acolo.]

(Contemporan, pe dos: Anno 1601. Pecete octangulară.)

Mir, Her Barnoskj, Gross-Poharnik fon der Suttswa, empit meinen Gruss wnd Freindschaft unseren guten Herrn wnd Frenden, dem Herr Richtter und dem Herr Purkelaben, und tu ich Eir Herschaft czu wissen fon wegen etlihier Sztrossen-Reber und Dieben, wie das etlih reyzesch Gezindt bey dem Mihalj Wajda gewesen und dornoh sich den Poln eingegrisst. Jeczť aber sein sie auss Polandt entwihien. Wie sie aber in unser Land sein khomen, so sein sie sztets im Gebirg gecogen biss bej die Cumpolung. Do mir aber solihies ferschtanden, mir sein inen nohgeyllt; wie mir aber bej die Cumpolung sein khomen, so czogen sie schon ins Gebirg, und mir khunden in gor khein Schaden tun. Und unser Leyd hoben mit inen geret und gefroget was sie fir Leyd wern, wor sie hin sollen und was sie fir ein Willen fyr hetten. Sie aber geantwort hon, sie wandertten czum Firschten Sigismundo. Mir aber geben es Eir Herschaft czu wissen, solihien Hunden sollet Ir nitt glauben bis das Ir nitt sehen werdet wohin sie eillen und was sie fir hoben. Das hob ich Eirer Herschaft czu wissen tun willen. Gott erschpor Eir Herschaft mitt Gesundt.

Disser ist der Einhalt des wolohischen Prieff den mir der Her Seimen, der

¹ Sigismund Báthory.

Weys Her, no brocht. Was hierin czu tun sein wirdt, will ih fon Eir Weisheit Bescheidt wartten durch Czeyger dieses Prieff. Hiemit sei Eir Namhaffte Weisheit dem liben Gott befohlen. Aus der Klein-Rebre. Ih will langst der Times hinauff wandern biss khegen der Birkenau; wirdt mich der Bott ffhinden den Eir Namhaffte Weisheit schiken wirdt, begent¹ mir aber das Folk; wo sie mir aber folgen willen, will ih sie langst der Times hinab fyren. Ih will schauen, wo ih si fhinden werde, khan ih was fon inen najes erforschen.

Endres Amend, Eir Namhaffen Weisheit dienstwilliger.

[Vo:] Dem ersamen, fürsichtigen, weysen Herrn Hannes Budiker, Rihter der Schtatt Nysen, sampt einem ersamen Rott, meinen günstigen Hern und Patronen, soll der Prieff czu Henden khomen.

(Bistrița, Archiva Orașului; forma românească și în *Documentele Bistriței*, I, p. 5-6, n^o x.)

MDCV.

Suceava,
c. 1601,
11 Februar.

Popa Vasian Beuz și fiul său Nicolae către Bistrițeni, despre un omor.

† Inchinăciune și bună sănătate scriu eu, popa Văsiian Beuz, și cu feciorul mieu, Nicolai diiaconul, carii sântem veri premar[i] celui dus de lume, ce l-au ucis. Scriem dumitale, birău de Bistrița, și la toț giurații den oraș, cum am înțeles că iaste în prinsoare la dumilevoastre acel om carele au ucis pre fratele nostru. Deč[i] noi am mărșu la Vlădica al nostru, la Mitropolitul la Suceavă, și la toț preuții de acolo den Suceavă, și am întreat; dece au aflat la pravila noastră cum morte dereptū morte nu sâ cade a face; că, de arū muri cățiva vinovați pentru unul cel ucis, pre dinsul nu l-arū mai inviē. Deč am lăsat noi sâ nu piiară acel om ce iaste la dumneavoastră în chisoare (*sic*), ce sâ-l lăsați sâ dea el samă cu sufletul său înaintea lu Dumn[e]dzău de mortea fratelui nostru și de păcatele lui, iar de noi, de toată ruda noastră, iaste ertat. Deč și dumneavoastră sâ faceți pre cuvântul nostru, sâ-l lăsaț la focul, sâ dea el samă de fratele nostru; că noi nu poftim morte dereptū morte. De aceasta scriem. Sâ fii dumneta sănătos.

(Trei peceti cu fum, fără importanță.)

Пис 8 Гсч. [= scris în Suceava], Fev. 11.

† Eu pop[a] Gonțul cel domnescu.

† Pre mai mare credință, pre popa Manole am învățat sâ scrie cu dzisa tutoror.

(Fără adresă. Foarte frumoasă scrisoare din întâia jumătate a veacului al XVII-lea.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Documentele Bistriței*, I, pp. 21-2, n^o xxvi.)

MDCVI.

Cluj,
1601,
2 April.

Sigismund Báthory către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova ce are.

Sigismundus, Dei gracia Transsilvaniae et Sacri Romani Imperii princeps, partium regni Hungariae dominus, aurei velleris eques et Siculorum comes, et cetera.

Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Io newen es kedwesen weottewk hogi kegyelmed az keowari capitan levelet nekewnk kewlte es bizonyos dolgokrol certificalt benewnket. Kegyelmed ezutan is attol megh ne zewnnnyek, hanem io gondwiselessel minden fele

Am luat în nume de bine și cu bucurie că mi-ai trimis scrisoarea căpitanului din Chioara și ne-ai asigurat de anume lucruri. Dumneata nici după aceasta nu încetă în aceasta privință, ci, trimețând cu bună îngrijire în toate

¹ *Begegnet.*

bizonyos kemeket bochatwan ha mit
erthet kegyelmed sietseggel adgia er-
tesewnkre.

părțile spioni, dacă aști ceva, dumneata
dă-mi de știre în grabă.

Datum Claudiopoli, die 2 aprilis, anno 1601.

Sigismundus princeps, m. p.

[Vo:] Prudenti et circumspecto Ioanni Bwdaky, iudici primario civitatis
nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Arhivă Orașului.)

MDCVII.

Sigismund Báthory către Bistrițeni, despre veștile trimise de ei.

Sigismundus, Dei gracia Transsilvaniae et Sacri Romani Imperii princeps,
partium regni Hungariae dominus, aurei velleris eques et Siculorum comes. Prudens
et circumspecte, fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Cluj,
1601,
4 April.

Zeretettel vötteok kegyelmednek ne-
keonk köldöt levelet mind pedig az iu-
giazasban valo zorgalmatos gongia vi-
seleset. Ennek utanna is keriuik ke-
gyelmedet s intiuk baratsagosonn is ez
io gondviselesben megne zonniek ha-
nem esmet mindenfele bizonios emberit
es kemeit bocziatvan mindeneket hala-
dek nélkül aggon erteseonkre.

Am primit cu iubire scrisoarea dumi-
tale pe care ni-ai trimes-o, și am aflat
sărguincioasa purtare de grijă în ce pri-
vește paza. Și după aceasta te rugăm și
te indemnăm prietenește să nu încetezi
în această bună purtare de grijă, ci, ia-
răși, trimetând în toate părțile oamenii
și spionii dumitale, să ni dai toate de
știre fără zăbavă.

Datae ex civitate nostra Colosvar, 4 aprilis 1601.

Sigismundus princeps, m. p.

[Vo:] Prudenti et circumspecto Ioanni Budaki, iudici primario civitatis
nostre bistriciensis, fideli nobis sincere dilecto.

(Bistrița, Arhivă Orașului.)

MDCVIII.

Moise Székely către Bistrițeni, despre ovăsul ce-i este de nevoie și care nu
trebuie să cadă în mâinile Moldovenilor.

Gherla,
1601,
17 Maiu.

Prudens ac circumspecte domine, vicine observande. Servitiorum et ami-
citia nostrae commendationem.

Egesseges bodogh eletet sok io szeren-
czeket kivanok kegyelmednek megh
adatni. Erreol kelletek kegyelmednek
irnom, hogy az menyit az elesben ke-
gyelmed eddigh be szolgaltatot annak
szamiat kegyelmed is tudgya, Borne-
miszsza Gaspar uram is cedulat es
iegyzest adot rolla kegyelmednek. A
mi pedig megh hatra vagion benne
kegyelmed bator se buzat se liztet teöb-
bet ide most ne külgyeon, elegh vagion
itt affele az szöwkseghhez kepest. Hanem

Doresc să ți se dea dumitale viață
fericită, mult și bun noroc. De aceea a
trebuit să-ți scriu d-tale, căci cât ai
slujit până acum la... știi și dum-
neata, și domnul Gașpar Bornemisza
a dat despre aceea țidulă și însem-
nare. Ce a mai rămas, dumneata să
nu mai trimeti acum aici: nici grâu,
nici făină; e destul din acelea aici, cât
trebuie. Dar, cât ovăs a mai rămas,
pe acela îndreptându-l în sus fără nicio
lipsă și scăzământ, și strângând 100 de

a meny zab megh hatra vagion azt eppen hian nelkwl es fogyatkozás nelkwl feöl igazitvan es szedetven szaz eöreg h keöbleöt az varasban vitessen be kegyelmed es az legyen ott ez utanra mikor az szöwksegh kivannia, ha valahogy nekwnk is oda fele vagy szinte az varasra vagy pedig közel valo falukra kelletik szallanunk legyen akkorra. Falukon kegyelmed azt ne tarczaz, mert az Moldvay had ha ki erkezik el veszi ereövel is, hanem vitesse az varasban, kegyelmed tarczaz ott. Az teöbbit penigh azon az szaz eöreg h keöbleön kiuwl mindenestwl ide szolgaltassa es hozassa kegyelmed mindgyarast Uyvar Nemethiben, mert az hadakat itt keörwl kell tartanunk, egeb nem lehet benne ne is keslellye pedig kegyelmed, hanem mindgyarast kwlteön kwlgye ide az zabott. Kegyelmedet pedig arra is kerem, hogy valamely oraban Urunknak eö feölsegenek vagy Tholdy uramnak levele iutt Moldvabol a posta melle kegyelmed mindgyarast egy emberet advan melleie postan kwlgye ide Uyvarban hozzam. Ha pedig oly ember hozna ki posta nem volna eö maga hanem csak iaro keleö leven ugy kwldeenek levelet teölle; azt is kegyelmed ne kezeltesse, hanem mindgyarast attul el veven maga szolgaiatul postan kwlgye megh kegyelmed nekem; kit io neven vehessek kegyelmedteol.

Valere feliciter Dominationem Vestram exopto. Datum ex arce zamos-uyvariensi, die 17 martii, anno 1601.

Dominacionis Vestrae servitor, vicinus
Moysez Zekely, capitaneus.

[Vº:] Prudenti ac circumspecto viro domino Ioanni Budaki, iudici primario civitatis ac districtus biztriciensis, et cetera, domino vicino honorando.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCIX.

Suceava,
1601,
6 Iunie.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre solia și darul lor la „bucuria” lui.

Ieremia Mogilla, Dei gratia princeps et heres perpetuus terrae Moldaviae. Prudentes et circumspetti viri vicinique nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Mivel hogy kegyelmetek az my eö-reomwnknek es vigassagunknak napiara emberit kwldeotte, kegyelmetekteol azt

ferdele vechi in oraş, să le duci dumneata, și acelea să fie acolo pentru când se vor sfârși acestea, când va cere trebuința, așa în cât, dacă poate și noi ar trebui să ne oprim pe acolo, sau chiar în oraş ori prin satele apropiate, să avem pe atuncea. În sate să nu le ții dumneata, căci, dacă vine oastea Moldovenilor, le ia și cu puterea, ci du-le în oraş, ține-le dumneata acolo. Pe celelalte însă, afară de cele 100 de ferdele, cu totul adu-le, te rog, aici îndată, în Gherla, fiindcă oștile trebuie să le încunjurăm: altfel nu se poate, nici să nu întârzii dumneata, ci îndată să trimeți ovăsul aici. Pe dumneata te mai rog și pentru aceea ca, în orice ceas îi va ajunge Înălțimii Sale Domnului nostru sau domnului Tholdy scrisoarea din Moldova, pe lângă stafetă să-i dai dumneata îndată un om de-al dumitale, să-l trimiți aici la mine, la Gherla. Dacă însă o va aduce un om ca acela care nu ar fi stafetă, ci numai un trecător, trimeteți scrisoare prin el; și aceea să n'o întârzii dumneata, ci îndată, luând-o de la acela, trimete-mi-o prin poștă cu sluga dumitale. Ceia ce voiu lua în nume de bine de la dumneata.

Fiindcă ni-ați trimes oamenii dumneavoastră la ziua bucuriei și veseliei noastre, am luat-o în nume de bine

igen io neven veöttwk. Az ajandokot is az kit kegyelmetek kwldeot my nekwnk, kegyelmeteknek igen keozonjwk mint io zomzedyknak, hogy kegyelmetek megh mutatta hoszank valo io akarattjat; nem is akarunk el feletkezny az kegyelmetek my hozzank valo io zomzedsagarul, holot kegyelmetek azon is ker mwnket, hogj kegyelmetekhez io zomzedsagal legjwnk; my ez utann is mint zinten eddig ugjan azon io akaratunkat es io zomzedsagunkot akarjuk megh mutatnj. Kegyelmetek mj hozzank semmit ne ketelkegyek. Isten tarczja megh kegyelmeteket.

de la dumneavoastră. Și pentru darul pe care ni l-ați trimes vă mulțămim foarte mult ca vecinilor noștri buni, că dumneavoastră ați arătat bunavoință către noi. Nici nu voim să ni uităm despre buna vecinătate a dumneavoastră cu noi cât timp dumneavoastră ne rugați, și pentru aceia, ca să vă fim buni vecini; noi și după aceasta, ca și până acum, vrem să vă arătăm tot aceiași bunavoință și bună vecinătate. Dumneavoastră să nu vă îndoiti de loc de noi. Dumnezeu să vă țină.

Datum ex civitate nostra zuczjaviensi, 6 die iunii 1603.

Eremia Voevod.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCX.

Dima Portar de Suceava către Bistrițeni, pentru niște cuie de șindilă.

Suceava,
c. 1601,
8 Iunie.

† Гро аз [= adecă eu] Dima, Portar de ceatatea Suceavei, scriem multă pace și sănătaate de la D[u]mn[e]dzău la bun priiatenul Mării Sale Domnu nostru și al nostru, la dumialui marele birăul de Bistrița și la toț domnii de acolo, să fiț dumile voastre sănătoș și veasel[i], cu toț oamenii dumilor voastre. Altă, dăm știr[e] dumi[t]al[e] fratele nostru, mai mare birău de Bistrița, c'am trimis cest neguțător den țara noastră cu ban[i] gata, a Mării Sale Domnu nostru, tot lei, să cumpere cue de șindile de traba cetății. Ce vă pohtim pre dumiata să fac dumnata prentu voia Mării Sale Domnu nostru, să fie cumpărătura cum au fost de'ntăi, câte trei mii la un leu bătut, să cumpere noaâdzeč de mii de cue, iar, cându au venit al doile rându, el le-au cumpărat mai scumpe, prentu căč Măriia Sa Domnu nostru au dat tot lei bătut, iar cene [au] venit la cue, el au adus de alți bani: prent'acēa s'au luat mai scumpe. Iar acmu dă[m] știr[e] d[u]mn[i]tal[e] c'am trimis tot lei bătut; ce ne rugăm d[u]mn[i]tal[e] să fac d[u]mn[ea]ta pentru voia Mării Sale Domnu nostru, să să cumpere câte trei mii de cue la un leu bătut, noaâdzeč de mii. Și să fac d[u]mn[ea]ta scrisoarea d[u]m[i]tale la noi cestui neguțător, cum s'au cumpărat, să aibă credința dumitale la noi. Iar, prentu ce vei fac[e] d[u]mn[ea]ta prentu voia Mării Sale Domnu nostru, mai multu vom avea a sluj[i] treabel[e] d[u]m[i]tal[e], ce vei pohti d[u]mn[ea]ta de la noi. Dăruia[s]că m[i]lost[i]vul D[u]mn[e]dzău să fii d[u]mn[ea]ta sănătos și veasel cu toată casa d[u]m[i]tal[e], și să fii d[u]mn[ea]ta bun frate și priiaten cu toată i[ni]ma d[u]m[i]tal[e]. Să fii d[u]mn[ea]ta sănătos.

† Iacob diiac некаа wr градъ съчагеквн, меча юн. и [= am scris din cetatea Sucevei, luna lui Iunie 8].

(Peceta neagră, mică, ovală, cu însemnarea: А҃НАА . . . ІѡАН.)

[Vo:] † Întru mână dumisale birăului de Bistrița cu cinste să să dea.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 11-2, n° XIV.)

MDCXI.

Câmpulung, Simion dregătorul de Câmpulung către Bistrițeni, despre strânsoarea ce
c. 1601, trebuie dată unui tâlhar.
17 Iunie.

„Eu, Simion, deregătorul de Câmpul Lung, și preuții de acolia, și bătrânii satului de acolo“, către birăul Bistriței, pentru a da unui tâlhar „strânsore să spue cine i-au fost gazdiale, căce că mulți omen[i] ș'au pus bucatele, și doară au fost derepți“.—Iunie 17.

(Vo : adresa românească. — Pecete ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 15-6, n° XIX.)

MDCXII.

Suceava,
c. 1601,
27 Iunie.

Vornicul de Suceava către Bistrițeni, despre o vânzare de boi.

† Adeacă eu, Vornicul de Suceav[ă], și șoltujul cel armenescu facem închi-năciune și multă sănătate dumitale, giupăne birău de în Bistrița, și-ți dăm știre dumitale, ca lui al nostru priiatin și vecin bunu, că ne-ai trimis nește cărți dela domneavoastră pre cestu om, anume Costin de Rodna. Dece le-am înțeles tot pre rândul, de rândul a nește boi ce au vândut nește neguțatori, și a dzis c'au vândut acei boi Crăstia și Gavril dela noi. Noi am ce[r]cat cu oameni buni, și n'am putut găsi oameni ca aceia. Ce pohtim pre domneavoastră să trimeteți un om să-i cunoască pre acei neguțatori; noi avem să vă facem leage cu nușii, să nu vă peară bucatele do[m]n[i]lorvoastre. De aceasta dăm știre domnilorvoastre. Si să fiți sănătoși cu multă pace, adevăr.

† Иис. & Гвчак, Iun. 27.

[Vo :] În mână birăului de la [Bi]strița, să margă această carte.

(Două pecetei de ceară neagră, neinteligibile.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 21, n° XXV.)

MDCXIII.

Bistrița,
c. 1601,
4 August(?).

Simon, judele Bistriței, către „dregătorii vecini“, pentru un hoț ce eră să fie spânzurat și a fost „descumpărat“ și „scos de la ștreang“.

† Eu, Șimon bireu de ceatate Bistriței, și cu tot Svatul dumisale scriem pacea și sănătate la preatini și la vicini noștri, la dreghetorii cari sent prea locore cele prea unde avem traba cu dumilevostrea. Către acesta pohtim și dem știre dumilevostrea de rândul onnii om al nostru anume Stefan, că este omul nostru și om bun și drept. Chend au fost întru vreme, au avut o slughe che l-au ghemat Pătre, și furase multe onelte în sat, pâne l-au prâns și au fost să-l spânsure; care stepune-seu s'au milostivit prea ficiorul și l-au desscumpărat de la Domnii cu plata mare. N'au fost numai se-l spensure omul, săracul; ă-au milostivit prea ficiurul, și l-au scos de la sștrangul lui: au părut că i-a fi om bun. Când au fost mai apoi, s'au scolar și au furat casa, onelte tuate și nește cherț de ocine, că făcea prețul de 60 florinți paguba cea au furat. Când este acmu, treamiș ficiurul ommului,—tatul este betrin, nu poate merșe, au trâmisi prea ficiurul în locul său; că ne rughem dumilevostre se faces dumilevostre prea voia nostre: noi încă avem mult a sluji dumilevostre întrun tot cea va fi traba dumilevostrea de către noi. Că ne rughem prea dumilevostrea se aibe lege omul nostre, se nu luem în paguba seracul, că au făcut bine și l-au scos de la strangul. Când au fost mai apoi, câte paguba au făcut chi-

nile cel rue (*sic*: rău). Foarte ne rughem prea dumilevoastre se faces bine prântru voia noastre; de aste scriem și dem știre dumilevoastre. Se luați dumile[voastre] sănetos întru ai multe și bun[e], amin.

Иис. с Бистрицѣн, мѣца д. 4 днѣ. [= Scris în Bistrița, A. 4 zile.]
(Pecetea orașului.)

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXIV.

Crăstea Vornic de Câmpulung și Marco Mare-Vameș către Bistrițeni, 1601,
despre plecarea Nemților și voia de negoț. toamna.

† Eu, Crăstea dvornic ot Dălgoiupoliu i Marco Vel Mătnic scriem multă sănătate și viață priiatenului nostru bun și iubit, giupănul birăul den Bistriț[ă] i pan Simion prăcălab. Dăm dumilor vostre știrea c'am înțeles c'au dat Dumnădzău de s'au dus cei vrăjmaș Neamții den țara dumilorvoastră și e acmu pace și la dumiavoastră. Deč dăm știre dumilorvostre, d[acă] [v]a hi pace la dumiavoastră, și de știți că [s'au dus] acei vrăjmaș [neamți], cum am audzit noi, [că]tră dumiavos[tră] scriem carle, la M[ă]rjie Sa, la Vod[ă], la Domnu nostru, să slobodzască drumul, să inble neguțătorii, că sărăcescu foarte neguțători mulți; să vie cu negoate și cu marhă la Bistriță. Deač și dumilor voastre încă v'are hi mai bine și mai îndemănă. Гни пишем лансѣвите (?) здравн в ѣи, амин [=aceasta scriem. Sănătate de la Domnul, amin].

Иис. с Дологоула [=scris la Câmpulung].

[Vo:] † Priiatelenii noștri, giupănul birăul de Bistriț[ă] și giupănul Simion prăcălab.

(Pecete galbenă de ceară, fără inscripție.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 7-8, n° XII.)

MDCXV.

Costea de Lucavăț și Grigore Cazacul dau mărturie pentru un cal.

C. 1601,
28 Octom-
bre.

Eu Coste dă Lucaveț și Gligorie Căzacul, boiarii Lucavețului, scriem și mărtorosim cu ceastă scrisore a nostre cum av vinit popa Ionașco den Budinți innaiunte nostre și av dăt samă dă cel cal ce este la acest om al nostru, anume Matei, ce av eșit în țara vostre, și no știav decă este calul de furat, cel cal sur rotat. [I]ară cine av făcut acele cuvinte, el nu va dovădi că acel cal est[e] de [la] popa Dumitru den Moisei, și [de la] popa Dumitru l-av cumpărat feciorul [lui] Macsim dăn Iăgeș, și de la feciorul lui Macsim l-av cumpărat popa Ionașco, [i]ară dă la Ionașco l-av cumpărat aest om al nostru, anume Matei. Dăci noi nă rugăm dumilorvostre boiariilor sav vatamanilor, sa fie unde va hi în țara undeva,—ca să credeț dumneavoastre că est[e] om bun și direptu, că este nescut dă la noi dă Lucavăț, dă țara Moldovei. Și să credeț dumnea[voastră a]ceastă scrăisore a nostre unde să vă arăta.

Иис. с [А]с[т]карен, мѣца вх. 4 днѣ.

† Coste și Gligorie кланяеть се (=se închină.)

(Două peceti cu negru, indistincte; pe una, pare-se, litere grecești.)

[Pe Vo, de altă mână:] Adecă eu, popa Domitru, mărturisăscu cu suvletul meu că acestu cal îi este de la mene; și, pre deretate, iată și herul:

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 19-20, n° XXIII.)

MDCXVI.

C. 1601,
21 Novem-
bre.

Egumenul Galerie de Slatina către Bistrițeni, pentru o afacere de negoț.
„Smeritul egumenul Galerie și dela tot (*sic*) frații sv[i]nteii mănăstiri“,
pentru un „frate“ trimis la ei cu niște „feciori“ și „1 cal, să-l dea pre cue, la
cine să va afla“.

„Писъ Слатини“, Novembre 21.

(Un P. S., într-o rea scrisoare, probabil a egumenului, cere *iertarea* de vamă.)
(Pecete neagră. -- Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 14, n^o xvii.)

MDCXVII.

C. 1601,
22 Decem-
bre.

Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre ridicarea vămii.

† EV ѿ ѿнниѿ ас ѿднѿнѿ

Eu, Vornicul de Câmpulungu, scriem închinăciune și multă sănătate la
birăul de Bistrița și la tot Svatul domiitale; și dăm știre domiitale d[e] rândul
aceștii vămi, c'au venit alți vameș de o au mai scunpit. Deč ne rugăm domiilor-
vostre, ca priiatenilor celor iubiți, ca să faceți bine, printru voia nouastră, să faceți
o carte la domiasa la Vodă, să u lase cum au fost și mainte vreame, și can cu
laudă; că, de nu ou vor lăsa să fie ca mainte, multu val să va face. Ci ne ru-
găm forte de aceasta, să faceți, că știm că domiasa Vodă va [fa]ce printru voia
domiilorvostre, va lăsa pre loc iarăș. De aceasta ne rugăm domniilorvostre; și să
fiți sănătos.

ѿт Дѿгополѿ, дѿк. кѿ.

ѿт

† Neč într'un chip nu vor să mai scadză, ce ne rugăm domiilorvostre
să faceți bine să faceți carte la Vodă.

[Vo:] La birăul de Bistrița și la tot Svatul domisale.

(Pecete mică de ceară neagră, fără semne.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 16, n^o xx.)

MDCXVIII.

C. 1601.

Miron Stârce, Vornic de Suceava, către Bistrițeni, pentru o afacere privată.

„Miron Stârce, Vornic de târgu de Suceav[a]“, către Bistrițeni. Pentru un
om din Volovăț, care cumpăraseră dela unul din Ilova o iapă; se dovedește a fi
de furat. Cere „să-ș caute sodășul, că aice pate nevoe; iară, de nu va vrê să vie
sodășul, să-i i-l dai pre mână“. Altfel, va „zeberî niște bucate“.

(Pecete neagră, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 22, n^o xxvii.)

MDCXIX.

Gheorghe, dregătorul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre niște „Ro- C. 1601.
mâni“ închiși.

† Azū pan Gheolgăie, deregătorulū de Cămpulo[n]g, scriu inchinăciune și mulută sănătate dumitale, birău diin Bistriță și dumnitală părucălabē, și vā dām șt[ir]le și noi domnilorvoastre că in țara noastră, că in țara noastră (*sic*) încă iaste aceasta veaste. Eu, Vorūnicul Gheorghie, iți molūțāmāscu de ciinste dumnitale, și dumitale ce-ți va hi pohūta la noi, încă vomu face, și ne rugāmū dumitale de ceia Rāmāni, sā-i sloboudzi, și ne rugām sā grăești neamișului celuea ce i-au oprit priintru căce că noi încă lāsāmū omenii vostri și imblā in țara noastră marhā și ce le trebueaște de totū. Și sā hiți sână[to]și, amin.

[Adresa:] La birăulū diin Bistriță.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și in *Documentele Bistriței*, I, p. 20, n^o xxiv.)

MDCXX.

Simion, dregătorul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre niște hoți prinși. C. 1601.

Scriu inchinăciune și sănătate și bună pace la Măriia Sa, la birăul de Bistriță. Pohtim și rugām pre Măriia Ta că am înțeles că-e prinsu Ștefan Candrea și Ștefan Rusul. Deci, de vor hi in prinsore acei tălhari, sā fac bine prentu voia noastră, sā aibā strāsore sā spune gazdele in Cănpullung la cine au găzduit, că mult rău aū făcut și au tălhuit. De ačasla forte mă rog Mării Tale. Sā fii intru mulți ai cu sănătate și cu bună pace; amin.

† Eu, Simion deregătoriul de Cănpulung, bun priiaten Mării Sale.

Cu cinste sā sā dia această carte in mână birăului de Bistriță.

(Pecete neînțeleasă, pe hârtie.)

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXI.

Simionel Vornicul de Câmpulung, Vasile Romășcel și Vasile Tălmăciu, goș- C. 1601.
tinari ai Sucevei, către Bistrițeni, despre o hoție.

Adecă eu, Simionel Vornicul de Cămpulo[n]g, și Vasilie Romășcel și Vasilie Tălūmac, gorștinarii de Țănutul Suceaveei, scriem bună pace și sănătate dumiatale, birău de cetatea Bistriței și a tot cinstit Svatoulū dumiitale. Alta, dāmū știre dumiilorvostre de rănūdulū cestui feciorū anume Ghiorghie, că l-am trimis cu celū solū de l-au petrecut până in Rodna. [I s'a oprit întâiu un cal. Gheorghe cum-părase vite când erā îngăduit. Dar Bistrița inchide hotarele. Temându-se, nu merge la vamă], ce-au intrat in munte sā treacă, ca nește omeni ce nu s'au preceputū. Iară omenii dumiilorvostre au cursū după'nși și i-au giu[n]s durūminūdū in sălaș noptea. Deacii i-au tăiatū și-u jecuitū, ș'au lāsāt unulū in nume de mortū, ș'au luatū de la Ghiorghie 7 florinți, și unū inel de argi[n]t, și unū nastur de argintū, și cuțătulū, și punga, și un ȝiu (*sic*), și unū cumānac, și o gugulā, și desagii cu bucate, și o călū-dare, și burdujii, și 2 părechi de opinci, ș'au mai luatū soȝii celui ucis 1 socmanū, și o gugulā, 1 topor, 1 cumānac. [Cere restituție.]

(Două peceti de ceară: una brună, alta verde; neinteligibile.—V^o : Adresă românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și in *Documentele Bistriței*, I, p. 15, n^o xviii.)

MDCXXII.

C. 1601. Vasile Tălmăciu, dregător de Câmpulung și Grigore din același loc către Bistrițeni, despre vești.

† Vasilie Tălmač, diregătorul den Câmpul Lungu, și Grigori de-acolo scriem paci și sănătate la ai noștri buni priiatini și frați, domnii de Bistriț[ă]. Dăm știri dumilorvoastre de rândul veștilor: cu mila lui Dumnedzău avem vești bune și pace de toate părțile; puținie Tătari au fostu veniți ciaste dzile, nește Gealalăi; deci s'au turnatu innapoi, și au mănatu Măriia Sa Vod[ă] soli la Hanul pentru aeștea Gealalăi, căci au venit. Deci au adus veaste bun[ă]. Deci dumneavoastră să nu aveți nicio grij[ă] dentr'aceasta parte, să nu purtați; că, de-am ști de rău, noi am trimeate la dumneavoastră. Alta, de aveți ceva treab[ă] la Vod[ă], Măriia Sa iaste la Suceav[a] acmu. *Гни пишим и здравстви в хъ, амин* [= Aceasta scriem, și să fii sănătos de la Hristos, amin]. Și să fi să[nă]to[s] cu bun[ă] paci intru mulți ai.

✕ *Дарьмола пис.* [= S'a scris in Câmpulung.]

[Vo:] La ai noștri bun[i] prietini și frați, domnie de Bistrița, să să dea aciaștă carte.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și in *Documentele Bistriței*, I, p. 14, n^o xvi.)

MDCXXIII.

1601-2. Agathon, egumenul de Moldovița, către Bistrițeni, despre o afacere privată.

Eu Vlăd[i]ca Agathon de țara Moldoveei, anome de Moldovița, scriu pace și sănătate marelui birău de Bistrița. Și să te custe Doumnedzău intru Domnie cu tot orașul înprăună. Și de aceasta mă rog Mă[r]iilor Voastră și mă rog să fiți și să mă ciareți, să și aveți a fi cu cuvântu bunū dreptū mene, că, in ce voiu putia, multū voiu sluji domniilor vostre. Cătră gaborūnatul¹ să fiți cu cuvântu dreptū mere. Și să fiți sănătoși.

(Pecete de ceară verde, neinteligibilă. Scut și trei litere de-asupra.)
[Vo:] † Aceasta carte să se dē la mână biereul de ceatate Bistriței.
(Începutul de o mână, sfârșitul de alta; adresa de o a treia.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și in *Documentele Bistriței*, I, p. 3, n^o v.)

MDCXXIV.

1602. Raport către Basta, despre cele întâmplate in părțile Bistriței după plecarea lui.

Illustris, Spectabilis et Magnifice domine, domine et fautor observandissime. Salutem et obsequiorum nostrorum humilem commendationem. Cum fato fortuna favorit Illustri Magnificentiae Vestrae super penes territorium seu districtum Somlio, ita ut stratagemate victoria potiretur, et, nostris Transylvanis in exteram fugam

¹ *Gubernatul*, Basta (de la 1600).

conversis, tandem regnum hoc invadendo et occupando, hucusque ad nos, gentem videlicet Saxonum urbesque nostras, facili manu penetravit et in rationem Sacratissimae Romanae Caesariae Regiaeque Maiestatis redegit, obstringendo nos consuetam firmamque iusiurandi formula, quam nos hucusque bona fide et constantia sequentes constanter observavimus;

Interea autem temporis, postquam Illustris Magnificencia Vestra hinc solvit et paulatim retrocessit, nuncque longe a nobis distet, Serenissimus princeps Sigismundus, et cetera, ex Moldavia reversus urbemque Coronam ingressus, militem auxiliaresque copias nactus, provinciam transivit seque cum Berkes-Passa¹ et aliis duobus Passis et Tartaris coniungens, Illustrem Magnificentiam Vestram haud dubitanter sequitur, idque praeter opinionem Illustris et Magnificae Dominationis Vestrae, quae opinabatur nobisque perscripserat Berkes-Passam a Vezirio in Hungariam esse revocatum, et nihilominus nunc dicitur Albam-Regalem per vim turcicam iterum recuperatam esse et Vezirium animum ad Transylvaniam applicare. Huc accedit Magnifici domini Stephani Chyaki ex Moldavia secundarum copiarum adductio, quae conflatae sunt ex Tartaris, Turcis, Moldavis, Polonis, Kósacis et indigenis hominibus ad praedam natis et instructis. Deinde emersit etiam hoc praeter spem ut² regnum transalpinense de novo subigeretur Simeoni Vaivodae, fratri Hieremiae, Turcarum asseclis et Sigismundo principi multum et pro posse faventibus. Iam itaque et illinc exspectantur copiae hostiles. Fogarasienses Turrim Rubeam vi sua libero transitui patentem demandant et occupatione comminantur. Sic iam hostibus cincti sumus extrinsecus, intrinsecus autem severius cingimur, utpote domini Chyaki copiae circa mediessinam et segesvarinam urbes circumquaque in oppidis et pagis castrametantur, postulat scorsim ab unaquaque Sede, urbe seorsim, pecuniae summas, sic militem quoque, sub poena incendii, interventionis et omnis generis invasionis. Cui resistere tam est difficile quam fuit in praesentia Illustris et Magnificae Dominationis Vestrae. Quinimmo iam exactio instituta et in opere existit: o durum telum necessitas, quae et ferrum frangit. Rebus iam sic stantibus, Illustris et Magnifice domine, ad duo nos agenda cogit extrema necessitas; quod et humiliter nobis ignosci petimus, idque confidenter, a Dominatione Vestra Illustri et Magnifica. Primo, ut eandem, ea qua par est verecundia, humilitate interpellemus et in memoriam revocemus, proponendo ius militiae et debellationis et iuramentorum praestitorum eorumque correlativa et sequelas, nimirum ut subiectionem et occupationem sequatur defensio et protectio, quibus stantibus, in pace sunt ea quae fortis armatus possidet, et cetera. Itaque humilime petimus, si uspiam aliquid remedii, auxilii, succursus et opis superest, Illustrissima Dominatio Vestra mox et de facto in effectum deducat; sin minus, ea qua pollet auctoritate, sensim fidei datae vinculo nos liberet et gratia se manumittat, neve opponat nobis miseris Illustris et Magnifica Dominatio Vestra hanc obiectionem. Hoc opus ipsam Caesarream concernere Maiestatem, ad quam humiliter respondemus pollere Illustrem et Magnificam Dominationem Vestram auctoritate dispensacionis, sicuti et occupationis, exactionis, discessus a nobis, item occisionis Michaelis tyranni. Item, quia periculum in mora, quid, queso, iuvaret alterutrum imperatorem si gens hec saxona ad internecionem deletionemque perveniret, cui rei vel aether et creatura ingemiscerent? Parcat itaque, parcat pro amore Dei genti huic fidelissimae, cum Imperio Romano participante, Illustris et Magnifica Dominatio Vestra, ac, nobis iam pereuntibus, aquam ad os sentientibus, securi ad arborem existente, et optato nos frui patiatur responso, sic se resolvat pro aris et focus proque lege et grege agat sapienter, laudabiliter, sancte et in perpetuam bonae rei memoriam et animae Illustris et Mag-

¹ Bectes-Paşa.

² In ms.: et.

nificae Dominationis Vestrae salutem. Amen. Quod faxit et inspiret Deus Optimus Maximus.

Minuta ad dominum Georgium Bastam.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MDCXXV.

1602,
„Dumine-
că”.

Petru Zok către Bistrițeni, despre sosirea Tatarilor la Nipru și hrana dată din Moldova.

Zolgalatómat ayanlom kegyelmednek mint uramnak, az uristentül minden kivanta jokat kivanok kegyelmednek meg adatni mind az kegyelmed haza nepevel egetemben.

Kegyelmednek ezt irhatom bizoniosson hogy imar tized napia, hogj az Tatarok felete nagj hadal az Neper vize melle erkezték es onnan nem kesnek el indulnak, chak az Vaidatul vartak vallami elest. Mert soka ere akartak kj jönj, de nagj ayandekal niomta le az Vaida es az utat is azert vagata volt be, hogj ere ne jühesen. Az en emberem ott volt mikor az Tataroktul az kovetseget hoztak, hogj nem kesnek el menek. Revid nap is-meg meg jw emberem es bizonios hirt hoz, kit meg beselek kegyelmednek ha isten alla vissen. Tarcha meg isten egesegbe kegyelmedett. Irtam vasarnap 1602.

Kegyelmednek zolgal

Zok Peter.

[V°:] A tekintetes es nemes uramnak bezterchey fw bironak nekem mindenkor uramnak.

Az tekintetes es becheletes uramnak Züch Georgnek bezterchey fw bironak, et cetera, nekem uramnak adassek.

Az sietseg es feledkenseg ez ket irast hozta meg. Boczason kegyelmed erreol.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Îți ofer slujba mea dumitale ca domnului meu, îți doresc de la Dumnezeu tot binele ce se poate dori dumitale. împreună cu toți ai casei dumitale.

Pot să-ți scriu dumitale cu siguranță că iată e a zecea zi de când Tatarii au sosit cu foarte mare oaste lângă apa Niprului și de acolo nu întârzie, pleacă; numai de la Voevod au așteptat ceva mâncare. Fiindcă mulți au voit să iasă pe aici, dar i-a îndopat Voevodul cu daruri mari, și încă drumul de-aceia l-a tăiat ca pe aici să nu vină Omul meu a fost acolo când au adus pe trimeșii tatar; dacă nu întârziez, m'aș duce. Peste câteva zile iarăși vine omul meu și aduce vre-o știre,— pe care ți-o voi spune dumitale dacă voi putea veni în jos. Să te țină Dumnezeu cu sănătate. Am scris Duminecă, 1602.

Sluga dumitale:

Petru Zok.

[Vo:] Respectatului și nobilului domn, judei-intâiu de Bistrița, mie totdeauna domn.

Să se dea respectatului și cinstitului domn Gheorghe Züch, judei-intâiu de Bistrița, ș. a., domnului meu.

Graba și uitarea au adus aceste două scrisori. Iartă-mă dumneata de aceasta.

MDCXXVI.

Andreas Umendt (Amend) către Bistrițeni, despre ciuma și războiul din Ma-Moldovița, ramurăș, de pre retragerea sa în mănăstirea Moldovița și convorbirea cu Domnul. 1602, 8 Mart.

Meinen Gruss wnd gancz willigen Dienst. Wisset Euer Namhafte Weishet fon mir czu jeder Czeytt, wens Euer Namhaften Weisheit woll und Euer Namhafte Weisheit frisch, wnd werett mit zampt allen den Wnserigen, das wer mir ein Frayd czu hören, aber, erbarmes Gott, wie es czu gehet, der liebe Gott woll Alles czum Bezen wenden! Mein Schreiben gelanget an Eir Namhafte Weishet fon wegen meines Ausbleiben über meinen Willen; wie ih auss der Schtatt mit Wissen des weisen Herrn des Her Richter aus reizet, nam ih czwe meiner Khinder mit mir fon wegen des Schterbes, wnd nam mir auff dem Weg zum Telsch fyr sie in Alden Meresch in Ziget czu fyren, auch fir mein Gebrechen auch Rott czu suchen. Wie ih aber in Sigett kham, schturb es auch zehr. Wie ih aber umkheret enhem¹ czu khomen wor die Schtadt belegeret. So bin ih in zolichier Angst allhie in ein Klotzer khomen. So is meiner der Firscht gewar worden wnd mich ruffen lossen, fon mir inne czu werden, wie es bei wns czugeht; welichies ih, wo mir Gott enhem hilfft, weit-leffiger anzeigen will, wndt wie ffil Mol mih in Gefar geben hob, das ih gern wer enhem khomen, aber der grosser Gefor wegen nicht hob trauen durch czur khomen. Bis iczt khempt mir Bocsafft das der Faendt fon der Schtatt wer abgezogen, do Gott umgebeten sew. Diweil ih aber alhie in frembder Genet byn wnd fon Nimanden gewisses khan gewar werden, is mein fleisige Bytt an Eir Namhafte Weishet wnd an ein ersamen Rott mir solchies gewiss czu machen, khinen mir fon wegen des Faendes enhem khomen. Der liebe Got loss Eir Namhafte Weishet leben das mir solch Woltat widerum wm Eir Namhafte Weisheit ferschulden migen. Hiemit sei Eir Namhafte Weisheit dem lieben Gott befolen. Geben aus Molda, am 8. Martj noh dem alden Calender dises 1602 Jor.

Endres Umendt, Eir Namhaften Weisheit dienstwilliger alleczeitt.

[Vo:] Dem ehrsamem, fürsichtigen, weyzen Herrn Her Gerih Eyffner, Rihter der khinikhlihier Schtat Nyzen, zampt einem ersamen Rott, soll der Prieff czu Henden khomen.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXVII.

Andreas Umendt (Amend) către Bistrițeni, despre pricinile zăbăvii întorsului său. Suceava, 1602, 12 April.

Meinen Gruss wnd gancz willigen Dienst wisset Eir Namhafte Weishet fon mir czu jeder Czeitt; wens Eir Namhafte Weishet woll ging, das wer mir ein Frajd czu hören. Ih hob Eir Namhaften Weishet Schreyben emfhangen, wie Eir Namhafte Weishet mein Bidt wnd Prieff hette emfhangen wnd auch ettlicher-mossen mein Entschuldigung hett mygen annemen, wnd Eir Namhafte Weishet solchie maine Bid den Ehrsamem, Weysen Herrn den Hunderttman hett firgetragen, weil ih fon inen, den Ersamen, Weisen Herrn wer erwelet worden. In welihier Erwelung ih um Gottes Willen gebetten mih czu erlossen, diweil ih ein ferderbt Man sein, fil mer in gemein Reyzen mein Gezundt ferlorn, als den in meinen Geschefften wie der Mihal Vajda im Landt wor, auch dornoch. Erbarm es Gott das einen erbarn Man wm seine getraje Dinst, so ih Schtad wnd dem Czugeher² geton,

¹ *Anhime.*

² *Zugehör, Ținut.*

sol solihien Dank emfhen, dennoch mit Wnschuld. Wie ih den czuffor in meinem Prieff geschriben solihies mitt genugsamer Geczaignis czu beschellen, das ih gern wer enhem khomen, aber fir Gefor der Hajduken nicht gekhont hob, diweil sie die Schtadt schon auff alle Zeytten umgehn hatten. Czu merer Ziherhajtt meiner Entschuldigung Eir Namhafte Weishet loss den Khnezen auss Telsch, den Popa Peter auss Salwa, item Popa Lazar auss Salwa, Popa Grigor auss Klein-Rebre, Pupecza (popeasa?) Kyra auss Nazod, den Khnezen auss Birkenau, item den Khnezen aus Zentgiorgenau wnd den Rihter auss der Rodna zampt dem Farer ¹ ruffen, sie sollen sagen, wnd der Greb Endres. fon Meterschdorff, der mitt mir entworden is, ob es migluck is gewest fon wegen der Hajduken enhem czu khomen, aber nicht; wnd auch der Hannes Arrelt, der Khirschner, so mit mir gewesen, auch woll zagen khan; wnd mir ettlich erbar Menner wnd Weiber fon Metterschdorff underhalb dem Telsch begegnet, so den Hajduken entlauffen worn, mih um Gottes Willen gebeten, ih sol mih nicht ner bei die Schtadt machen, den die Hajduken hetten die Schtadt schon umgehn wndt in irer Gemein wer es schon foll der Hajduken. Do will ih dise Zach Gott, meinem Herrn, heim lossen wnd Eir Namhafte Weishet soll in eirer Gewissenheitt sehen noh ferhortter Czeigniss ob mir ein reht Wrttejl in meiner Obwesen gefelet ist worden. Was mir Eyr Namhafte Weishet firwendet, das ih mih als bald fon Telsch in Alden Meresch firen het lossen, do abczunemen wer das ih auss eignem Forzats ² mir solche hett firgenomen, als wan ih der Schtadt Geferlikeit gemerket hette wnd der czu emflien mich weiter auss dem Telsch firen hett lossen, diweil doh die Schtadt noh in des Deuschen Khesersch Namen, worczu der selben Czeidt wnd Eir Namhafte Weishet noh meinem Obwezen dem Sigizundo die Schtadt ibergeben hatt, — dorum soll Eir Namhafte Weishet auff mih die schwere Gedanken nitt hoben; den ich hob in den Derffern, der Schtadt Czugeher, Schmalcz fon Wrendern Hirczen wnd dergleihien nitt khin bekomen. Ih hob mih mitt schwerer Khranchaitt weittir missen bemjen, wnd, als bald ih ferschtanden das die Schtad dem Sigizundo ³ ibergeben is worden, hob ich enhem khomen willen, aber der Geffar wegen bei die Schtad nicht hob khinen khomen, wie der Zak Peter ⁴ bei seinen Ehrn auch bekennen wirdt. An welihem Tag Eir Namhafte Weishet Majerheff wnd Forschedt ferbrennet hott, in der Nacht bin ich langst den Timesch khen der Rodna mitt grosser Gefar gereizett wnd der Zak Peter mih do fhunden hott wnd angezeigtt das es nicht myglich wer das ih in die Schtadt khomen khinde; so hob ih mih so kranker ibers Gebirg in diss Kloster ⁵ machen missen, alein das ih mih Narunk wegen bizweilen auff die Zutt-schwa bemye, wnd weiss nicht wie ich mitt diesem schweren Schmerczen wider czuruk khomen soll. Drum ist mein fleisige Bidt an ein Ersamen Rotth wnd an die Ehrsame, Weyze Herren die Hunderttman, Eir Namhafte Weisheit wolle doh crestlich mitt mir handeln wnd solih Blidikeitt nicht antun, sondern Gott wnd sein Gerechteikeitt ansehen wnd solihie grosse Schtroff mitt Barmherczikeit lindern. Um welchier Barmherczikait Willen der ewih Gott Eir Namhaften Weisheit den Lun ⁶ geben wirdt, wnd ih embid mih auch um solchie Woltott, was ih Eir Namhaften Weishet der Schtad wndt Czugeher werden dienen khinen, will ih alle Czeitt gern tun. Hiemit say Eir Namhafte Weishet dem lieben Gott befolen. Geben auss der Sutttschwa, am Andern nach Donerschtag Ostern dises 1602 Jor.

Endres Umendt, Eir Namhaften Weishet dienstwilliger alleczeit.

¹ Pfarrer.

² Vorsatz.

³ Báthory.

⁴ V. pp. 782-3, n^o xxii.

⁵ Moldovița.

⁶ Lohn.

[Vo :] Dem ehrsamem, firsichtigen, weyzen Herrn, Herr Gerich Bajerderffer, Richter der Schtad Nyzen, zampf einem ehrsamem Rott wnd den ersamen, weyzen Herrn den Hundertt-Mann, meynen geliptesen ¹ Hern wnd Patron, sol der Prieff czu Henden khomen.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXVIII.

Andreas Umendt (Amend) către Bistrițeni, despre același lucru și porci Moldovița, ce doresc ei să cumpere în Moldova.

1602,
12 Maiu.

Meinen Gruss wnd gancz willigen Dienst wisset Eir Namhafte Weisheit fon mir czu jeder Ceitt. Wens Eir Namhaften Weishet woll ging allen mitt einander, wer mir ein Frajd czu hören. Wisset mich Eir Namhafte Weishet mitt genugzamen Kummer, Herr Richter, Ersamer, Firsichtiger, Wejzer Herr, zamp² den Ersamen, Weysen Hern des ganczen Rott wnd den Ehrsamem, Wejzen Hern den Hundertman, ih hob in Eir Namhaften Weishet Schreiben ferschtanden die Anttwortt auff mein Bid, wm welihie Woltatt ih Eir Namhafte Weishet fleissig Dank wnd ferheis es auch von Eir Namhafte Weishet czu ffschulden mitt Gottes Hilff. In welihiem Anttwortt Eir Namhafte Weisheit schreibet das czu bedenken wer meine Diensten, wen die Wichtikeitt des Frebel solihie nicht iberwaltiget, wnd bey den Römern mit dem Tott geschtroffet wer worden. Wnd ih auch in zolichier Schtroff were, wenn ich solichies auss forgezattstem Mutt getton hette wnd mih aus guttem Willen gecyzertt hette, so woll ih wünschen nimmer Eir Namhaften Weishet wntter Augen czu khomen. Dieweil ih nun aber czuffor in meinem Schreiben Eir Namhaften Weishet geschrieben hob, ih wils, auch hoffe ih mit erbarn Mennern gezaigen das ih gern bei Eir Namhaften Weishet hinein khomen were, ih khunde der Gefar halben nichtt. Ich bid Eir Namhafte Weishet um Gottes Willen an mir armen, bekhymerten Man solihie schwere Zentens³ czu lindern mit Barmherzikeitt, den sie iss schwer czu tragen. Ih ferhoffe Eir Namhafte Weisheit wird meyner Dienst auch ernohmals geniessen; Eir Namhafte Weisheit gedenket im Schreiben fir ein Ersame, Namhafte Weisheit 200 Schwein czu khauffen. Ih will Eir Namhaften Weishet gern zoffil dinen, aber Eir Namhafte Weisheit schik Geld mitt dem Lazar wnd en 4 Wolohen die sie treiben wnd Zorih drauff dron⁴ neben mir. Wnd die gruss⁵ Schwein willen sie wm 3 oder um dritthalben Toller gehen; was aber die klein, gemein Schwein anbelanget, die nur ettwas sein, weln sie um flor. 2 gehn, aber die Grussen sein ferr⁶ czu holen. Was Eir Namhafte Weishet machen wel, ih will Eir Namhaften Weishet gern dienen. Was aber den Brieff anbelanget, will ih dem Wajda czuschicken. Biss der Lazar mit dem Geld khempt, will ih mich bemien wo ih ettwas fyll beinander fhinden khan Hiemit sei Eir Namhafte Weisheit dem lieben Gott befolgen. Geben aus dem Closter Moldovicza, am 12. Maj dises 1602 Jor.

Endres Umendt, Eir Namhaften Weisheit dienstwilliger alleczeit.

[Vo :] Dem ehrsamem, firsichtigen wnd weysen Herrn, Herr Gerich Bajer-

¹ Geliebtesten.

² Sambt, cu.

³ Sentenz.

⁴ Sorge darauf tragen.

⁵ Gross.

⁶ Fern.

derffer, Rihter der Schtadt Nyzen, meinem lieben Herr Geffatter, zampt einem ersamen Ratth, zoll der Prieff czu Henden khomen.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXIX.

Jeciu,
1602,
9 Iulie.

Meinhard Patho către Bistrițeni, despre o afacere tainică, poate privitoare la noi, despre Tatari, despre Moldovenii din oaste și anume gânduri rele ale lui Basta.

Zolgalathomat ayanlom kegyelmednek minth ismeretlen bizodalmos uramnak zomzed barathomnak, Isten kegyelmednek adgion minden dolgayban kedve kevansaga zerinth valo illetet egisigben, et cetera.

Tovaba az kegyelmed leveleyth zeretettel vöttem es lattam az dolgokat, meg is ertettem az mellickerth kegyelmed az kegyelmetek jambor zolgaia hozzam boczatotta az menieben lehet az en vikon ertelmem zerinth. Azonn is lizek hogy igazitast czelekegiem közöttök. Melliet im ez egieb földolgokra nizve irassal nem zaporitok hanem zoval, hizem megh tudgia ez kegyelmed zolgaia mondani minth löth. Hanem terek azra az my az dolognak feie es illetiben embernek az myteöl inkab kel magath oltalmazny, kiröl röviden akarok kegyelmednek megh felelnem, et cetera.

Elseö oka ez irasomnak, hogy magyar vagiok es kereztien livin az kereztieneknek vizek hullasat karat zidalmat romlasat immar egy nihany eztendeöteöl fogva el untam nyzny es hallani kiteöl ismet hamis vadolas az vagy csak ugian ketsigteölis filtem vala kegyelmeteket ez mostany mordaly czelekedetnek titkon valo kezeletj alat, kit en megh sayditottam vala melj nagiub bizonsagnak okaerth ezen kedden ugian megis eset Basta uramon netalan ez ideig meg is halhatta kegyelmed Bathorj Sigmond feiedelemnek az meni valaztoth vitezi katonak hayduk voltanak ozok puska zablia es az Maros visze miat mind oda vadnak. Ezeknek penigh nagy reminsigel valo varakozasok vagion az Tatartul; ha azon el talal jöni megh boczasson ke-

Îți ofer slujba mea dumitale ca domnului meu credincios necunoscut, prietenului meu vecin, Dumnezeu să-ți dea dumitale în toate lucrurile viață după dorință, în sănătate, ș. a.

Apoi ți-am primit scrisorile dumitale cu dragoste și am văzut lucrurile, le-am și înțeles pe acele pentru care ai trimis pe omul d-voastră cu bunătate, întru cât se poate după înțelegerea mea. Voiu și căută să fac îndreptare între ei. Deci iată cu privire la alte lucruri de seamă nu mai adaug cu scrisul, ci cu cuvântul cred că le poate spune sluga dumitale cum au fost. Ci mă întorc la cea ce este temeiul lucrului, adică la omul de care trebuie mai cu seamă să te păzești, despre care vreau să-ți răspund dumitale pe scurt, ș. a.

Pricina d'întăiu a acestei scrisori a mele este că eu sunt Ungur și, fiind creștin, mi s'a urât să văd și să aud de câțiva ani scăderea norocului creștinilor, paguba, ocară, căderea. Pentru care iarăși pără strâmbă sau în adevăr bănuielnică mi-a fost frică de dumneavoastră, de pregătirea în taină a acestei fapte cu omor, pe care eu am bănuț-o, care din pricina unei siguranțe mai mari i s'a și întâmplat, chiar în această Marți, domnului Basta: nu cumva până acum ai putut să și auzi dumneata câți ostași alesi, viteji hai-duci de-ai prințului Sigismund Báthory au fost, puștile, săbiile, și din pricina apei Murășului toate s'au prăpădit. Aceștia însă așteaptă cu multă nădejde de la Tatari, dacă ar veni pe-acolo. Iartă dumneata că trebuie să scriu ungurește; dacă ai înghiți dumneata turnul din Bistrița împreună cu biserica cea mare, și tot nu ar crede tot nea-

gyelmed hogy magyarul kel irnom, az Bezterczey tornioth zenth egy hazastul elnielne kegyelmed sem hinne el az egiz nimet nemzetsigh hogy kegyel-meteknek rize nem volt benne, myhoz-zank oly ketseg is az nimet nemzet az mely Tatar hir es Moldovay hadnak fel alasa mostan is Basta uramnal fen all. Ez az oka hogy kegyelmedet consulalyon merth ertem az dolgoth es noha nem ismerem kegyelmedet de zannam veszedelmet kegyelmednek az varossal egietemben. Azerth mostan sem irhatok egiebet hanem kit az uris-ten ne adgion ha igy talalna lenni bi-zon nem io iöne belöle hanem az isten-erth kerem kegyelmedeth, vigiazon es iöion mennien Moldovabol embere minth ennekem, en ma is boczatottam em-beremet, merth czuda feie vagion Basta Giörgynek. Zoval is bö zoval zolottam az kegyelmed emberinek merth nem giözöm irassal az my hirem vagion az Basta uram dolgayrul. Mindeneket megh izentem kegyelmednek. Isten kegyedel-met meg tarzsa io egisigben. Irtam Veczben, 9 iulii 1602.

Kegyelmednek zolgal

Patho Meniharth.

[Vo:] Adassek ez level az en isme-retlen bizoth uramnak baratomnak az Bysterczey fw bironak.

(Bistrița, Archiva Orașului)

mul nemțesc că dumneavoastră nu v'ați avut partea într'aceia. Și la noi este așa bănuială, la neamul nemțesc. Care veste tătarească (*sic*) și oastea Moldovenilor stă și acum la Basta. Asta e pricina că te sfătuiesc pe dumneata, fiindcă înțeleg lucrul și, cu toate că nu te cunosc, mi-ar părea rău de primej-dia dumitale împreună cu a orașului. De-aceia nici acum nu pot să-ți scriu altceva, ci să nu-ți dea domnul Dum-nezeu. Dacă așa ar fi să fie, zău nu ar ieși bine. Ci te rog pe dumneata pentru Dumnezeu, păzește, și să-ți vină și să se ducă omul dumitale din Mol-dova. Eu și azi am trimes pe omul meu, fiindcă are gând ciudat Gheor-ghe Basta. Am vorbit și i-am spus pe larg omului dumitale, fiindcă nu răz-besc cu scrisul știrile care le am des-pre lucrurile lui Basta. Toate ți le-am dat de știre dumitale. Dumnezeu să te țină în bună sănătate. Am scris în Jeciu, 9 Iulie 1602.

Îți slujește dumitale

Meinhard Patho.

[Vo:] Să se dea această scrisoare domnului meu credincios necunoscut, prietenului meu, judei-intâiu din Bis-trița.

MDCXXX.

Basta către Bistrițeni, despre întoarcerea lui Simion Movilă în Moldova și așezarea în Scaun a lui Radu-Vodă.

Arpaș.
1602.
13 August.

Prudentes et circumspecti domini, amici nobis honorandi. Salutem et nostri commendationem.

Veöttewk az kegyelmetek lewelet, melibeöl ertyewk mit irion kegyelmetek az Moldway hirek feleöl, kit io newen weöttewnk kegyelmetekteöl hagi wi-giazasban wolt es ertesewnkre alta az dolgot. De talan kegyelmetek az dolgot nem wgi ertette az mint wagion mert minekewnk bizonyos ertelmewnk wa-gion feleölle hagi immar Simeon Vaida hatra zallot Moldowaban Hawasalfeol-

Am primit scrisoarea dumneavoastră, din care înțelegem ce ați scrie dum-neavoastră despre veștile din Moldova; ceia ce am luat în nume de bine de la dumneavoastră, că ați fost de pază și ni-ați dat de știre faptul. Dar poate dumneavoastră nu ați înțeles așa lucrul cum este, fiindcă noi am înțeles ceva despre aceia că, iată, Simion-Vodă a trecut înapoi din Țara-Românească în

debeol s az orzaghimmar Radul Vaida kezenel wagion. Mindazaltal kegyelmetek bizonyos kemeket tartwan mindenfele wigiazzon ertekezzek es ha my bizonyos hirey leznek kegyelmetek hiwsege zerint minekewnk sietseggel ertesewnkre adgia. Az my az kegyelmetek panazolkodasat illeti az nemessegh feleöl, hoga az mely zallasokat kegyelmetek neky rendelt azockal nem elegedenek hanem azon kiwöl magok kedwe zerint ahol akarnak zallasokat foglalnanak, mely dologra my eonekiek zabadsagot nem attunk, hanem kegyelmetek moderallia wgi az dolgot, hoga kegyelmetek maga rendellien zallast nekyek, de ebben wgi chelekedgiek kegyelmetek, hoga oly elegedendeo zallasok lehessen, hoga allapattiok zerint ewk is contentusok lehessenek welle.

Bene valeant. Datum ex castris ad Arpas positis, die 13 Augusti 1602.

G. Basta, m. p.

P. S. Haggiuk es poroncsoliuk ezt is, hogy mingiarast harom zaz keobeol buzat kwlgion kegyelmetek Feyervarra es ott az generalis eles oztonak Krakker Stenchelnek kezebe aggia, ennek penigh Feyervarra valo zolgaltatasanak napia Augustusnak 26. napia legien es ezel ne mulassa semmiképpen.

P. S. Vă lăsăm și poruncim și aceasta ca îndată să trimiteți dumneavoastră la Bălgrad 300 de ferdele de grâu, și acolo să le dați în mâna împărțitorului de mâncare Stenzel Krakker; ziua însă a aducerii la Bălgrad să fie 26 August. Și cu aceasta să nu întârziți de loc.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis, iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXXI.

Nagy-Gezas,
1602,
18 August.

Gheorghe Basta către Bistrițeni, scutindu-i pentru pagubele aduse lor de războaie și de ciumă, dar cu îndatorirea de a păzi trecătorile către Moldova.

Nos, Georgius Basta, dominus in Sult, eques auratus, Sacrae Cesareae Regiaeque Maiestatis ac catholici regis Hispaniarum consiliarius bellicus eiusdemque Sacrae Cesareae Regiaeque Maiestatis exercitus et regni Transsilvaniae generalis capitaneus, et cetera, memoriae commendamus, tenore presentium significantes quibus expedit universis, quod nos, cum ad nonnullorum fidelium Sacrae Cesareae Regiaeque Maiestatis singularem nobis propterea factam intercessionem, tum vero ratione habita infelicis status praesentisque miserabilis conditionis primarii iudicis et iuratorum civium ac universorum inhabitatorum civitatis bistriciensis ceterorumque iobbagionum eorundem in Sede saxonicali bistricensi commorantium, in quam ipsi ob continuos bellorum tumultus et inauditae annonae caritatem pestemque foedissimam incidisse et devenisse perhibentur, eosdem ab omnibus, tam generalibus,

quam partialibus belli expeditionibus et lustrationibus in hoc anno praesenti clementer eximendos et supportandos duximus, ita tamen ut iidem iudex et iurati cives antelatae civitatis bistriciensis, pro sua in nos declaranda obsequia et fidelitate medio peditum pixidariorum antea ad expeditiones bellicas ordinatorum, summa industria et diligentia, vias, passus et semitas viarum Moldaviam tendentium custodire et invigilare debeant et teneantur, prout eximimus et supportamus praesentium per vigorem. Quocirca Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis, Nobilibus capitaneis, praefectis, belliductoribus militum Sacrae Caesariae Regiaeque Maiestatis et gentium quorumlibet levatoribus, item comitibus, vicecomitibus et iudicibus nobilium quorumcunque comitatum, cunctis etiam aliis quorum interest vel intererit presencium notitiam habituris, modernis scilicet et futuris quoque pro tempore constituendis ac eorum vices gerentibus autoritate plenipotentiae nostrae a Sacra Caesariae Regiaeque Maiestate nobis attributae harum serie committimus et mandamus vobis firmiter ut antelatos iudicem ceterosque iuratos cives et universos inhabitatores praefatae civitatis bistriciensis in hoc anno praesenti, uti praemisum est, ratione suorum iobbagionum in dicta Sede saxonicali bistricensi ad expeditiones bellicas et lustrationes minime praesumatis, nec sitis ausi modo aliquali. Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum ex castris ad possessionem Nagy-Gezas positis, die decima octava mensis augusti, anno Domini millesimo sexcentesimo secundo.

G. Basta.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXXII.

Sultanul către Moise Székely, care s'a ridicat ca să scape țara de Nemți, acordând iertare de bir săracilor din Ardeal și arătând că-i va da, la nevoie, ajutor de Turci și Tatari.

1602,
30 Septem-
bre.

Az Iesus Christus hwein valo uraknak es Erdely orzaganak parancholo feyedelme Zekely Moysesnek istenteol elseo es utolso iokat kewanunk. To-wabba myerthogi az Nemet ellenseg immar ket izben Erdeliben menven es az nepeben sokat le wagwan es minden fele marhayokat el haytwan ugi annyra hagi semmiel nem maradot kibeol adayokat megh adhatnak; azt meg gondolwan az orzaghoz akaram chaszari kegielmesseghemet meg mutatnom es megh ielentenem; annak okert istennek enghedelmebeol mikor oda megy, ha az eghez orzagbeliek neked enghedelmeselek lewen megh holdolnak ahoz kepest az Erdely iobbagioknak te ys az feyedelemseghnek rendiben io gondviselessel lewen oltalmokra legy es hat eztendeig az jobbagiokon adot ne vegy my szamunkra, had epwllienek megh szegheniek. Ha isten enghedi hat eztendeo elmulwan az eleobbeni szokas zerent adot szedet-

Domnilor credincioși lui Isus Hristos și Domnului poruncitor al țerii Ardealului, lui Moise Székely, li dorim de la Dumnezeu bunurile cele d'întăiu și cele de pe urmă. Apoi, fiindcă dușmanul neamț în două rânduri a mers în Ardeal și a tăiat mulți din popor și a mânat vitele în toate părțile, într'atăta încât nu li-a rămas nimic din ce să-și poată plăti darea,— gândindu-mă la aceasta am voit să-mi arăt și să dau știre milostivirea către țară; din pricina aceia, când, din îngăduirea lui Dumnezeu, vei merge acolo, dacă toți, din întreaga țară, fiindu-ți îngăduitori, ți se supun, tot așa și tu să li fii săracilor din Ardeal în rânduiala Domniei cu bună purtare de grijă, să li fii spre pază, și șase ani să nu li ieai iobagilor pe sama noastră dare: lasă să se odihnească săracii! Dacă va îngădui Dumnezeu, după trecere de șase ani, strângând dare după obiceiul de înainte, să o trimeți la strălucita-mi Poartă. Dar, cu toate acestea, dacă,

wen fenies portamra kwlgied. De mind-
azaltal ha oda menwen mingiarast
hazzad nem menninek es enghedel-
mesek nem lenninek az Erdely seghit-
segre rendeltet Teoreok haddal az fel-
seghes Tatar-Hamot bekwldeom Ede-
liben, kik ot telelwen az nepet le va-
gatom es minden fele ioszagokat mar-
haiokat el vetetem. Ahozkepest minden
renden leweoknek ezt io moggiawal
eleykbe aggiad, hogi az keowetkezendo
dolgoknak utolliat iol megh gondolliak.
Isten tarchon megh. Irattatott 30 sep-
tembris, anno 1602.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

ducându-te acolo, îndată nu ar veni la
tine și nu ar fi ascultători ție, trimet
pe Hanul Tatarilor în Ardeal cu oaste
turcească orânduită spre ajutor Ardea-
lului, cari, iernând acolo, vor să taie
lumea, și tot felul de moșii și vite le
vor strica. Ținându-te de aceasta, la
toți, de tot rândul dă-li de înaintea cu
bunătate să se gândească bine la lu-
crurile care ar urmă. Dumnezeu să te
țină. S'a scris în 30 Septembrie 1602.

MDCXXXIII.

Făgăraș,
1602,
10 Octom-
bre.

Basta către Bistrițeni, despre înfrângerea Turcilor în Țara-Românească.

Prudentes ac circumspecti viri, amici nobis honorandi. Salutem ac benevolam
nostri commendacionem, et cetera.

Megh ertettwk az kegyelmetek leve-
beol menemw hirek legienek Moldo-
vaban, tudny illik hogy az Tatar es
Lengiel ide wgiekeznék reank. Azert
legien istennek hala attol immar semmi
felelmwnk ninczien, mert Havaselfeol-
dere rea jeoven igen megh veretenek,
es nagy zegien vallással es karral, ky
kelleték az hamvak Havselfeoldbeol
az Dunan által pironkodny. Azert im-
mar kegyelmetek minden io remeneseg-
ben legien es vigiazvan ennek utan-
nais ha my bizonios dolgot erthet my
nekwnk erteswunkre aggia.

Am înțeles din scrisoarea dumnea-
voastră ce știri sunt în Moldova: a-
decă Tatarii și Polonii se silesc a veni
într'acoace spre noi. Deci fie. Slavă
Domnului, despre aceia nicio frică nu
avem, fiindcă, venind asupra Țerii-
Românești, au fost bătăuți tare, și cu
multă rușine și pagubă au trebuit aă
roșească (*sic*) cenușa lor peste Dunăre
din Țara-Românească. De aceia dum-
neavoastră să fiți în toată buna nădejde
și să vedeți și după aceasta, dacă pu-
teți înțelege vre-un lucru sigur, să ni-l
dați de știre.

Et bene valeant. Datum ex castris ad Fogarasium positus, 10 die octobris,
anno Domini 1602.

G. Basta, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis bistriciensis, et cetera, amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXXIV.

Alba-Iulia,
1602,
6 Decem-
bre.

Basta către Bistrițeni, despre zăberirea hotărâtă împotriva unor Moldoveni.

Prudentes et circumspecti domini, amici nobis honorandi. Salutem et nostri
commendationem,

Mi welhogy Nagy Gieöry Mathias deaknak keönieörgesere meg engettewk, hogy egy Janos deak neweö kereskedeö attiaffianak, halalaert vereiert es el fosztott marhaiaert kit walami boerok igaz utaban megh eöltek es marhaiat penzet el praedaltak wolt ez eleött walo esztendeoben holott igassagat az Moldoway Waida eleött is teörweny szerintt meg nyerte, azon teörwennek sententiaia szerintt itt Erdelyben minden helieken ahol Moldoway boerok marhaiat penzet awagy adossagat talalhattia, mindeneött tarthassa es arestalhassa. Hadjuk azert autoritate plenipotentiae nostrae, hogy ott az thy warostokbann is ha affele Moldoway boerok a wagy egiekb kereskedeö emberek marhaiat penzet wagi egiekb adossagat talalhattia vigore aliarum literarum nostrarum arestatoriarum superinde emanatarum a mikor kegyelmeteket ez exponens a my lewelwnkel megh talallia feleöle mindgiarast arestallia es az attiaffianak el praedallt marhaiaigh az Waida teörwenienek executioia szerint adgia kezebe fogiatkozás nelkwł.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 6 decembris, anno Domini 1602.

G. Basta, m. p.

G. Kerezturi, secretarius, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis primario iudici ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCXXXV.

Basta către Bistrițeni, despre zăberirea împotriva Moldovenilor.

Alba-Iulia,
1602,
30 Decem-
bre.

Prudentes ac circumspccti domini, amici nobis honorandi. Salutem et nostri benevolam commendationem.

Hadgiuk es chiazartol eo felsegheteol nekunk adatot plenipotentialis autoritasunkbol parancholliuk is, hogj az meli Moldovai marhat Nagy Geori Matthias deak instantiaiaira ott varastokban arestaltatok maradgion azon arestatio alat, de addigh az satisfactio haladgion mig ez megh tarttoth kalmarok Moldovaban hire tezik es megh fizetetnek ez supplicansnak azokkal kiket teorvinniel el ertt.

Vă lăsăm și vă poruncim cu puterea deplină dată de Înălțimea sa Împăratul ca vitele moldovenești pe care le-ați închis acolo în orașul vostru la cererea diacului Nagy Gieöry Matiaș, să rămână închise, dar până atunci să meargă zăberirea până ce acești negustori oprți dau de știre în Moldova și se plătesc față de jăluitoi împreună cu aceia pe cari i-a ajuns legea.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 30 decembris 1602.

G. Basta, m. p.

G. Kerezturi, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis primario iudici ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCXXXVI.

1602-3.

Toma Bilț, jurat al vidicului-de-sus din Maramurăș, pentru o afacere privată.

„Bilț Toma, juratul din Maramureș, din Vidicul-de-sus“, către birăul de Bistrița „Șiuč Jurjū“. Pentru o afacere privată. — Elemente de limbă: „au verit“, „oameri“, „gice“, „Îndreico“. Menționați mai mulți, „giuji“ de sate.

[Vo:] ГІА ЛНСТ ДА ДАСТ ІА КА РЖКЫ ВІАНКЫН ВІРЖУ ІТ БІСТРІЦЖ. [=A-
ceastă scrisoare să se dea în mâinile marelui birău din Bistrița.]

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Doc. Bistriței*, p. 24, n° XXI.)

MDCXXXVII.

Gherla,
1603,
4 Maiu.

Pangratie Sennyey către Bistrițeni, despre frica de Tataři, și despre niște vinovați.

Prudentes et circumspecti domini, iudices, amici mihi semper observandissimi. Salutem et servitii mei commendationem.

Aggyon isten kegyelmeteknek minden iokath. Basta uramnak eö nagysaganak iria kegyelmetek az Tataroknak Regen felc valo rablasokat, melyet w nagysaganak harmad napia hogy meg hosztak. Kegyelmetek iol chelekedí hogi az mit erth ü nagysaganak ertesere aggia. Mindazon altal io az vigiazas, de kegyelmetek ne gondolkogyek az ellensegnek olly sokasaga felöl ki ez orszagnak arthatna merth nem sok, kiket isten revid meg szegienith. Immar Magiar orszagbol minden felöl erkeznék az hadak es mindiarast indulunk valahol az ellenseg feltalaltatik isten segitsegevel meg keressük. Kegyelmetek batóságos legien dolgaiban merth ez az Tatar immar meg terth mely csak három szaz volth. Irt volth ünagysaga kegyelmeteknek valami io üzü bor felöl hogi kulgiön kegyelmetek altalagokban hogi zavaros ne legien az söpreuvül es szinet el ne vesztene, kegyelmetek azert ne praetermitallya, külgiön kegyelmetek. Kegyelmetek en velem is iol chelekedhetik az minemü boraim ennekem az kegyelmetek varasaban vagion egy huszvedres altalagban egyik borból vetessen kegyelmetek, külgie ide kegyelmetek, nagioh dologban igyekezem kegyelmeteknek meg szolgálnom. Vagion buzam is ugian otth, kerem kegyelmeteket egy köböl buzamerth külgiön valami zabot az mennit egy köböl buzaerth adnak chak annyt; irtam vala

Să vă dea Dumnezeu tot binele. Dumneavoastră scrieți Măriei Sale domnului Basta despre jafurile Tatarilor către Reghin: sunt 3 zile de când au adus o scrisoare la Măria Sa. Bine faceți dumneavoastră că tot ce înțelegeți îi dați de știre Măriei Sale. Cu toate acestea e bună paza, dar dumneavoastră să nu vă gândiți la mulțimea dușmanului care ar strică acestei țeri, fiindcă nu-s mulți; pe cari Dumnezeu în scurt îi va rușina. Iacă din Ungaria sosesc oștile din toate părțile, și îndată plecăm undeva ca să se găsească dușmanul; cu ajutorul lui Dumnezeu vom căuta. Dumneavoastră să fiți viteji în afacerile dumneavoastră fiindcă iată acești Tataři s'au întors, cari erau numai 300. V'a fost scris Măria Sa despre un vin gustos, că să-l trimeteți în butoiu ca să nu se tulbure cu drojdia și să nu-și piardă prețul; dumneavoastră deci altfel să nu-l trimeteți. Și cu mine ați face bine dumneavoastră dacă, din vinurile care le am în orașul dumneavoastră, luați dintr'unul într'un butoiu 20 de vedre, și trimeteți aici; mă voi sili să vă îndatoresc la vre-un lucru mai mare. Am și grâu tot acolo: vă rog să-mi trimeteți ovăs pentru o ferdelă de grâu, numai atât cât se dă pentru o ferdelă de grâu. Am scris dumneavoastră și despre niște frânghie, de oare ce caii trebuie lăsați la iarbă; dacă puteți trimete dumneavoastră de vre-o 3 florini. Pentru toate vă vom mulțami pe dum-

kegyelmeteknek valami kötel fölöl is, mivel hogi az lovakat füre kell boczani, ha külthet kegyelmetek vagi harom forint arat, mindenekrül meg elegetem kegyelmeteket. Annak felette szolgálattal baratsagval is lesznek kegyelmeteknek. Tarcha meg isten kegyelmeteket sokaig io egessegben.

Datum ex Uyvar, 4 maii 1603.

Kegyelmeteknek szolgal.

Sennyey Pongracz, m. p.

neavoastre. Pe de-asupra vă voiui fi dumneavoastră și cu slujbă, cu prietenie. Să vă țină Dumnezeu mult timp in bună sănătate.

Sluga dumneavoastră

Senney Pongracz, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis iudicibus, iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bisztriciensis, dominis amicis mihi semper observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXXXVIII.

Bistrițenii recomandă și Hatmanilor căzăcești și căpeteniilor de Români și Sârbi pe Trimeșii lor ce merg în Moldova.

Bistrița,
1603,
21 Maiu.

Georgius Zeoczy de Kirali-Nemethy, iudex primarius ceterique iurati cives civitatis bistriciensis Transsilvaniae, universis et singulis Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis nobilibus, comitibus, vicecomitibus, iudicibus nobilium quorumcunque comitatum, capitaneis, praefectis, provisoribus, castellanis arcium ac aliorum quorumvis locorum officialibus, belliductoribus, Hattmannis Kozakorum, centurionibus, decurionibus quarumcunque gentium, Ungarorum, Italorum, Germanorum, Kozakorum, Walachorum et Rascianorum, tam equestris, quam pedestris ordinis, cuiuscunque status, conditionis et praefectura fungentibus hominibus, praesentes nostras visuris, salutem et nostri benevolam commendationem, et cetera. Praesentium ostensores, Agiles et Providi Iacobus Keomives, Georgius Heen, Michael Zeoczy, Iohannes Kis et Paulus Hozzu, cives civitatis nostrae bistriciensis Transsilvaniae, proficiscuntur Moldaviam in certis et propriis ipsorum negotiis coram latius declarandis. Proinde rogamus Dominationes Vestras universas et singulas benevole ut, dum et quando exhibitores praesentium medio vestri comparuerint, eisdem ubique locorum, tam in eundo, quam redeundo, tanquam probae existimationis et iustos homines, una cum comitiva ipsorum, libere ac pacifice dimittere et per vestros dimitti facere velint, amicitiae nostrae ob respectum. Ac praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate bistriciensi, die 21 mensis maii, anno Domini 1603.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Idem qui supra.

MDCXXXIX.

Moise Szekély către Bistrițeni, despre intrarea sa în țară cu Turci și Tătari, faptele și rosturile sale.

Szent-Benedek,
1603,
27 Maiu.

Moyses Zekely de Semienfalwa, Wayvoda Transsilvaniae et Siculorum comes, et cetera, Prudentibus et Circumspectis dominis primario iudici ceterisque iuratis civibus civitatis et districtus bistriciensis, salutem et favorem.

Nylvan vagion kegyelmeteknel mi nekeonk az hatalmas cziazzar es az felseghes Tatar Han hadaival való be ieovetelewnk meli iegiekezetewnkben

Știți bine dumneavoastră despre intrarea noastră cu oștile puternicului Împărat și ale Măriei Sale Hanului tătaresc. În această silință a noastră nu

nem veseltettewnk az maghunk zemel-
lieŵnknek tekintetecol sem pennigh
egiebh tiztessegh kivanastol, hanem ze-
ghini hazanak es nemzetewnknek megh
zabaditassara valo indulatunkbeol me-
liben az zent istennek segitsegebeol
meegh eddigh eleomenetelewnket lattuk
hogi bizonios remenseghewnk legien
ennek uthanna valo dolgainknak is ke-
vanatos veghez veteleben, de miert
hogi az kegyelmetek allapattia es az
ideonek alkolmatlansagha igi kevanta,
kinzeretettwnk ideghen segitseggel be-
jeoni, kik eleot hogi az keozenseghes
jora valo iegieketewnknek is nagioh
tekinteti lehessen es az zeghini hazabol
ki is bocziathassuk eoket. Kegyelme-
teket zeretettel inttiuk es keriuk, hogi
kegyelmetek matol foghva tized napra
ket attiatokfiat bocziassa hozzank es
az eleobbi szokas zerint lovagiat gia-
logiat illendeo kezelettel kwlgie tha-
borunkba mellenk a hol zemelliewnk
ertitek lenni. Mi oktartoztassa megh
kegyelmeteket nem erttiuk, hollot im-
mar istennek segitsegebeol Basta
Georginek minden Erdeoliben leveo
mezeobol hadait megh vertunk mind az
ki Deesnel giwlekezték volt s mint
pennigh az kik Havaselfeoldebeol mel-
leoie jeottek volt ugi annyra hogi eo
magha is ez orzagbol futva ki men-
ven, akar ki itelety zerint kegyelme-
teket hiteteol es keotelessegeteol megh
zabaditotta es immar mint Georginiben,
Veocziben es Bettlenben leveo attiank-
fiai melleonk jeottek. Meghis kegyel-
meteket zeretettel inttiuk, hogi ezeket
erttwn ne muttasson engedellenseghet
hogi maghunk akarattunk ellen ne kin-
zerettesewnk kegyelmeteknek vagi ze-
meliehez jozagahoz marhaiához nyul-
nunk, hogi varastoknak privilegiuma
rendtartassa es reghi zabadsagha miat-
tunk ne rontassek, hollot arrol immar
itt valo attiankfiaval vegeztewnk, hogi
ha, kit nem remellwnk, kegyelmetek
kwlemben visselly maghat mas kwlemb
utat keovesseunk az kegyelmetek hoz-
zank valo haitasara.

Secus non facturi. Datum ex castris nostris ad possessionem Zent-Benedek
positis, die vicesima maii, anno millesimo sexcentesimo tercio.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

lucrăm pentru noi ca om, nici din do-
rința de cinste mai mare, ci din porni-
rea noastră pentru eliberarea săracilor
țerii și neamului nostru, în care, cu
ajutorul lui Dumnezeu, până acum am
văzut înaintarea noastră ca să avem
ceva nădejde în ducerea la capăt do-
rită și a lucrurilor de după aceasta. Dar,
fiindcă starea dumneavoastră și nepotri-
virea timpului așa a cerut-o, am fost
siliți să venim cu ajutor străin, înain-
tea căruia silința noastră spre binele
obștesc să aibă mai mare vază și din
casa săracă să li dăm drumul. Pe dum-
neavoastră vă indemnăm și rugăm cu
iubire ca dumneavoastră de azi înai-
nte în zece zile să ni trimeteți doi
dintre dumneavoastră și după obiceiul
d'înainte călăreții și pedestrii cu cuve-
nita pregătire să-i trimeteți lângă noi
în tabăra noastră, unde știți că suntem
noi. Nu înțelegem ce vă oprește, că
iată, cu ajutorul lui Dumnezeu, am bă-
tut toate oștile lui Gheorghe Basta de
pe câmpiile Ardealului, atât pe acelea
care se strânseseră la Dej, cât și pe
acelea care au fost venit din Țara-Ro-
mânească lângă el, într'atâta că și el
însuși, fugind din această țară, după
judecata orișicui, v'a lăsat volnici pe
dumneavoastră din credință și datorie.
Și iată toți ai dumneavoastră din Gur-
ghiu, Jeciu și Beclean au venit lângă
noi. Totuși vă indemnăm pe dumnea-
voastră cu iubire, ca, înțelegând-acestea,
să nu arătați nesupunere, pentru ca im-
potriva voinței noastre să nu fim siliți a
ne atinge de dumneavoastră sau de moșia
sau de vitele dumneavoastră, pentru ca
dreptățile, rânduiala și vechea volnicie
a orașului nostru să nu se strice din
pricina noastră. Căci, despre accia, iată
am isprăvit cu nația care este aici, și,
dacă, ceia ce nu credem, dumneavoastră
vă purtați altfel, alt drum o să urmăm
spre îndreptarea dumneavoastră că-
tre noi.

MDCXL.

Luca Trauzner către Bistrițeni, despre alcătuirea oștirii lui Moise Székely. „În lagăr“,

1603,
20 Iunie.

Ehrenfeste, wolweise Herrn Richter, Geschworenen des Rats, sampt der Alts hafft undt der ausserwelter Gemein, Euer Weisheit seie mein troiherczige billige Dienst zuvor. Wie ich von den Abgesantten, als Her Andreas Amendt, sampt seinen Mitferwantten, abgeschieden undt ins Leger kommen, ist Ihr Fürstlicher Gnaden new Volck, als nemlich fünff Fendl Fuesknecht undt sechs Fahnen guette husarische Reutter ankommen, von den Zeckel aus Marusszek, undt erwartten täglich 2.000 guette Schizen aus der Moldaw, samptt 2.000 zu Ross, die morgen oder übermorgen gewis allhier erscheinen werden. Darzu komptt dieses das Gott ist mein Zeug undt mein rein Gewisseit das ich kein Mitwissen drumb nicht gehabt, Ihr Gnaden nit weis ich aus was Ursach oder Ungedult ehr die Tartteren undt die Türken von Tornburg zurük beruffen, welche ohne Zweiffel in zwen Tagen alhier raichen werden, so man nitt verhüttet. Nun aber, weil ich mich Eurer aussunderlichen Vertrawen zue Euch angenommen, verhoffen Ihr werdet traitem Rhatt stattgeben, bitt ich Euch undt ehrmane, Eures Heils undt der Stat Frommen halben, wöllet auffs Ehest Euch entschlossen auff ja oder nein, den ich die Sach bis auff Abendt mitt grosser Intercession undt Vorbitt erlangtt, dieweil, so man heutt den Tarteren nicht entkegen schickt, filleicht morgen zu spatt sein möcht. Was Euch weiter darauss entschissen khan, will ich für Gott und der Weltt unferantwortt haben, nachdem ich das Meinige leistet undt Euch Alles herzlich entdecktt undt was darinnen zu thun sey treulich geraten undt vermantt. Eben diese Stund kamen Schreiben von Clausenburgh die gar bis auff die Teisse ihre Kuntschafft gehabtt, nirgendt einige Versamlungh etwan eines Kriegsfolcks gefunden oder gesehen; bei Tokay ist was wenigis wider die Tartern zusammen gelauffen; bey Wardein etliche Haiducken. Darum schawet undt entschlist Euch das man heutt was gewisses dem Herren fürbringen mögh, den für die Nachtt undt den Morgen will ichs nicht versprochen haben. Hiemit thue ich mich Euch dienstlich undt troilich befehlen, mit Bitten wollet meiner heutt an Euch gethanener Reden gar wol eingedenk sein. Der allmechtige Gott wol uns allesampt in seinen Schutz nemen. Datum ex castris, die 20 iunii 1603.

Euer ehrnvest-, dienstwilliger unnd throjer Freindt

Lucas Trauzner, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus ac universitati civium civitatis bistriciensis, et cetera, dominis et amicis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXLI.

Bistrițenii arată că trimet pe Gașpar Varga, din porunca lui Moise Székely, la boierii Moldovei.

Bistrița,
1603,
5 Iulie.

Georgius Zeoczy de Kirali-Nemethy, iudex ceterique iurati cives civitatis bistriciensis Transsylvaniae, universis et singulis cuiuscunque status et conditionis ac praefectura fungentibus hominibus ubivis in ditione transsylvanica, pariter et moldavica, constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem ac servitiorum nostrorum humillimam paratissimamque commendationem.

Urunk fiedelmwnk Zekeli Moises eo nagsagha paranciollattiabol Ieremia Waida eo nagsagha boerinak rendeltwk kesereonek Moldovaigh jelen veveo jambor attiankfiat Varga Caspart varas-sunkbeli embert. Kegyelmeteket azert

Din porunca Mărici Sale Domnului nostru Moise Székely am rânduit la boierii Mărici Sale lui Vodă-Ieremia în Moldova pe cel de față, pe omul nostru cel bun Gașpar Varga, din orașul nostru. Deci vă rugăm pe dumneavoastră, pe fiecare

mint feienkent keriuk mint bizot urainkat
kegyelmetek eotet ugi mint jambor es
igaz embert bocziassa minden marhaival
el es vizza menni seot ahol az kegyel-
meteket segitsege kevantatnek kegyel-
metek zeghiniek ope et auxilio quali-
cumque vestro miltotassek scwralni
niekie.

Quas et quam diutissime valere percipimus, ac, praesentibus perlectis, exhibenti restitui volumus. Datum in civitate bistriciensi, die quinta mensis iulii, anno Domini millesimo sexcentesimo tertio.

Lecta.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXLII.

Jeciu,
1603,
25 Iulie.

Ștefan Jaray de Teke, pârcălab de Jeciu, către Bistrițeni, despre luptele dintre Moldoveni și Munteni și alte vești.

Prudens et circumspecte domine, mihi honorande. Servitii mei paratam semper commendationem.

Isten kegyelmedet latogassa minden iokkall. Jo akaro uram ez levell viveő uram biraya altall kelletek kegyelmedet megh talalnom mivel hogy ez wdeő talaltatek, az vigyazas mindenfele kevantatik, kegyelmedet szeretettell kerem, ha mi oly bizonios hyrey leznek kegyelmednek, reszeltessen velle. Ide Geor-genibeol erkezek hireink hogy az Havasely hadd az p []¹ dam nem alkathatot volna azonban az Moldovay hadd rea erkezet es megverték volna az Havasely hadat. Teob hireink keozott az vezer attiaflai is Berkes-Pasaval Feiervarnall volnanak, mostan ide felenk illyen hirek vadrnak. Ennek utanna is ha mi lezen kegyelmedet reszeltettem, kegyelmed is minket reszeltessen hireivell. Ez mellet kegyelmedet kerem szeretettell mint io akaro uramat hogy ha lehetséges külgyeon valami keves puska portt es egy keves onnat, ha isten egessegemet adgya bizonny kegyelmedet az arrarol contentalom. Tudom azt hogy ha az en uramnak is Reddy Ferench uramnak kevantatik baratsagos szolgaltatia jeövendöben igyekezi kegyelmeteknek megh zolgalni. En is penigh az en uram utan kegyelmeteknek az mire elegseges lezek megh zolgalom mintt io akaro uraimnak. Tarchia megh isten kegyelmedet io egessegben.

în deosebi, ca pe domnii noștri credincioși, dumneavoastră să-l lăsați ca pe un om blând și drept, cu toate vitele, să meargă și înapoi, ba încă, unde se cere ajutorul dumneavoastră, să binevoiți să i-l dați în tot chipul.

Dumnezeu să te cerceteze cu tot binele, domnul meu binevoitor. Prin acest om, birău, aducător al scrisorii, am trebuit să te cercetez pe dumneata, fiindcă e așa un timp, și pază se cere în toate părțile. Pe dumneata te rog cu iubire, dacă vei avea astfel de știri, împărtășește-mi-le. Aici ni-au sosit știri din Gurghiu că oastea munteană nu s'ar fi putut alcătui, dar oastea moldovenească a venit asupra ei și ar fi bătut oastea munteană. Între alte știri, ai Vizirului ar fi în Alba-Iulia cu Becteș-Pașa. Acum sunt astfel de știri pe-aici pe la noi. Ce va fi și după aceasta, îți împărtășesc eu dumitale, și dumneata să ni împărtășești știrile dumitale. Pe lângă asta, te rog cu iubire pe dumneata, ca pe domnul meu binevoitor, dacă se poate, să trimiți puțin praf de pușcă, și, dacă-mi dă Dumnezeu sănătate, zău te voi mulțami cu prețul. Știu că, dacă se va cere slujbă prietenească domnului meu Francisc Rhedey, pe viitor se va sili să vă îndatorească pe dumneavoastră. Și eu, după domnul meu, la ce voi fi în stare, vă voi ajuta dumneavoastră, ca domnilor miei binevoitori. Să te țină Dumnezeu în bună sănătate.

¹ Rupt.

Datum ex Vechy, 25 iulii, anni 1603.

Prudentum Dominationum Vestrarum servitor paratissimus.

Stephanus Iaray de Teke, provisor arcis Vechy.

[Vo:] Prudenti et circumspetto domino iudici regio biztriciensi ceterisque iuratis civibus, et cetera, domino mihi honorando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXLIII.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre un om al său care merge la Cluj ca să cumpere vite de rasă germană.

Hârlău,
1603,
9 Octom-
bre.

Ieremia Mogilla, Dei gratia princeps et heres perpetuus terrae Moldaviae.

Prudentes et circumspecti viri vicinique nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Mierthogy Colosvarra Darabos Iannoshoz boczjatotuk bizonyos embe-runket, hogy my nekwnk valamy Nimetorzagy marhat vegyen es azon az kegyelmetek varosan megien altal, kegyelmeteket kerywk annak okaerth hogy kegyelmetek legiel minden se-giczejel nekiek, az myben az züksegh kevania, kegyelmetek adasson posta lovakot is alaiok es kesereokeot Colosvarigh. Kegyelmeteknek hasonlo batarsagal es zomzedsagal lezwnk erette, mind vizza jeovet is ha valamyben kegyelmeteket megh talaliak kegyel-metek az my io zomzedsagunkert mutassa io akaratiat hozzaiok. Isten tarzja megh kegyelmeteket.

Fiindcă am trimes pe omul nostru la Cluj, la Ioan Darabos, ca să ni cumpere niște vite din Țara Nemțească, și trece prin orașul dumneavoastră, deci vă rugăm pe dumneavoastră să li fiți cu tot ajutorul, în ce va cere nevoia. Dați-li și cai de poștă și căruțe până la Cluj. Dumneavoastră vă vom fi pen-tru aceasta cu prietenie și vecinătate asămănătoare. Așa și la întoarcere, dacă vă cercetează, dumneavoastră arătați-li bunăvoință, pentru buna vecinătate a noastră. Dumnezeu să vă țină.

Datum ex castris nostris ad civitatem Herlo, 9 die octobris 1603.

Eremia Voevod.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis viris ac dominis iudici et ceteris iuratis civibus civitatis bystriciensis, et cetera, amicis vicinisque nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXLIV.

Basta către Bistrițeni, arătând că a îngăduit negustorilor moldoveni negoțul în Ardeal.

Cluj,
1603,
28 Novem-
bre.

Georgius Basta, comes in Huzt, liber baro dominus in Sult, eques auratus, Sacrae Caesariae Regiaeque Maiestatis et catholici regis Hispaniarum consiliarius, bellicus eiusdemque Sacrae Caesariae Regiaeque Maiestatis exercitus et regni Transsilvaniae generalis capitaneus, et cetera.

Quoniam mercatoribus moldavis facultatem exercendi in Transsilvania mercaturam dedimus, autoritate nostra plenipotentia vobis harum serie commit-timus et mandamus firmiter ut ipsos libere ingredi patiamini et impeditores, siqui sint, vel eorum turbatores, comprehendere nosque de illis certiores deinde reddere. Imo, quando legati Illustrissimi domini Ieremiae eo pervenerint, ipsos

comitari et de securo itinere prospicere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Datum Claudiopoli, die 28 novembris, anno Domini 1603.

G. Basta, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario et ceteris iuratis civibus bistriciensib[us], et cetera, amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXLV.

Șipote,
1603,
29 Decem-
bre.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre o slugă a sa trimisă la Basta.

Ieremia Mogila, Dei gratia princeps heresque perpetuus Moldaviae. Prudentes ac circumspecti viri, vicinique nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Ez mi zolgankat bocattottuk levelekel ű nagsaghoz Basta urunkhoz, mint hogy a dolog zorgos is kegyelmeteket keryiwk agion bizonios embereket az my zolgank melleie, kyk elkisirhessek mind ű nagsagaig bekese azont vizza feó vetetekethanis chielekedven kegyelmetek melliet kegyelmetektől, mys io neven vehessewnk. Isten kegyelme-
tekel.

Am trimes pe această slugă a noastră cu scrisori la Măria Sa domnul Basta; fiindcă lucrul e grabnic, vă rugăm pe dumneavoastră să dați niște oameni pe lângă sluga noastră, cari să-l petreacă cu pace până la Măria Sa. Tot așa făcând și la întoarcere dumneavoastră. Ceia ce să putem lua în nume de bine și noi de la dumneavoastră. Dumnezeu cu dumneavoastră.

Datum ex villa Lipotom (*sic*: Sipotom), XX 9 die decembris, M 603.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis viris ac dominis iudici primario et ceteris iuratis civibus civitatis byztriciensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXLVI.

1604-19.

Vornicul de Câmpulung Bilăi către Bistrițeni, despre niște porci.

† Scriu viață și sănătate domilor voastre, anume la Sabatu Giurgiu, la birăul den Bistrița, și la 12 pargar[i]. Înțeles-am cărțai domilo[r] voastre, de rândul a niște dobitoc ce ați avut și au cumpărat oamenii domilor voastre, anume 130 de porci; eu, prentu prietenșugul și prentu voia domilor voastre, am lăsat și nemică n'am luat, și, ce va fi triaba domilor voastre, eu am a sluji domilor voastre, și ne pare bine de sănătatea domilor voastre, că ne sintem vecini de aproape, și forte sântu bucurosi de prietenșugul bunu. Milostivul Isus Hristos să vă trimață multă sănătate; amin.

† Eu, Bilăi Vornicul de Câmpul-Lungu, închinu-m[ă] domilor voastre foarte cu frăție bună.

[Închis:] † Și iarăși dau știre domilor voastre de rândul unui om de la noi den țară, că i-au perit 1 bou den târgu den Bistrița, și au mărturisit și domilor voastre. Dece mă rog domilor voastre să nu-i piară boul. Să dea Dumnezeu să fiți sănătoși. Oamin[i],— și au și alți oameni mulți strănbătate, — dece, cându vor veni, să aibă leage.

[Vo:] † La buni priiateni și multă nedejde, la birăul den Bistrița și la 12 pargari.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și in *Documentele Bistriței*, I, p. 26, n° xxxiv.)

MDCXLVII.

Vornicul Bilăi de Câmpulung către Bistrițeni, despre împiedecarea nego- 1604-19.
tului de oameni din Vărarea și Feldrau.

† Bilăi, Vornicul de Câmpul Lungu, scriu multă viață și multă sănătate la priia-
tenii noștri, ce ne sîntem vecini de aproape, la birăul den Bistriță, la Sabău Giurgiu, și
la părcălabul, Sus Mihaiu, 12 pargari. Dup' aceasta dau știre domilorvoastre că
trecu neguțatori den țara noastră cu dobitoace și cu alte negoațe în țara voastră
și să hrănescu unii cu alți. Acum mi să jeluescu neguțatorii că nu pot înbla de
furi și de tâlhari, dintr'aceale sate, den Vărarea și den Fendreu. Rogu-mă să aibă
acei oameni răi certare mare, prentu să avem prietenșug bunu și frăție bună cu
dumiiavoastră, că mișei voștri încă vin de să hrănescu în țara lui Vodă, și nevoim
să n'aibă nice o nevoe de oamenii noștri. Și prentu voia domilor voastre eu am
nevoit de am găsit și iapă cestui creștin de om, anume Alecxei Hadău, și de
acum voi nevoi de voi slui prentu prietenșug cel bunu. Milostivul Dumnădzău
să vă dia pace și sănătate, amin.

Меца юнїї і днѣ. Гам Бїлѣи писал. [=Luna lui Iunie 10 zile. Eu Bilăi am
scris însumi.]

(Pecete mică, ruptă.)

[Vo:] La priiatenii noștrii cei iubiți, la birăul și la pă[r]călabul den cetate
den Bistriță, să să [dea] această carte.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 24-5, n° xxxii.)

MDCXLVIII.

Vornicul de Câmpulung Bilăi către Bistrițeni, despre vânzarea unei iepe 1604-19.
la Targu-Neamțului.

„Bilăi¹, Vornicu de Câmpul-Lungu“, către „domni de Bistriță“ pentru o pre-
tenție. „Sodeașul [Câmpulungeanului] i-a murit, și au cumpărat iapă den târgu den
Niamțu, și e scrisă și la catastivul târgului“. — Iunie 28.

[Vo:] Adresa: „La priiateni miei, la domnii den Bistriță, снї лист на лѣжѣ
[= această scrisoare să se dea].“

În alt sens: „Dass der Voskan seinen Sodoss nichtt kan bekommen. Er
wer auff Ungerer²“.

Pecete de ceară galbenă, ruptă.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, pp. 25-6, n° xxxiii.)

MDCXLIX.

Vornicul de Câmpulung Crăstian Rotompan către Bistrițeni, despre deschi- 1604-19.
derea căii de negoț, nemaî fiind boală.

† Crăstian Rotompan, ce au fost Spătar, și Vornicul de Câmpolungu,
scriem închinăciune și sănătate la iubiți și dulci priiateni, giupănu Frăncu Giurgiu,
birăul de cetate Bistriții. Pohtimū dela m[i]l[o]stivul D[u]mn[e]dzău bună sănătate
și pace dumitale a totă cetatea Bistriții. Alta, de scrisore ce ne'u scris, bine, pre
rându, am înțiles, com Măriia Sa Crai au slobozitu calea să înble negoțitori de la
dumilevostre la noi și de la noi la dumiiavoastră; bine ne pare de aceasta lucru,
iară, de rândul de omoru, să știți dumilevostre cu adevăr că cu mila lui D[u]m-
nedzău sântu omenii sănătoși și neme de Romă[ni] nu bolește. Alta, de veți
vrea să știți dumile vostre de pacea țării nostre, sântem în pace. Alta, iarăș, de
veți vrea să știți de sănătatea Voivodul nostru, iaste sănătos, și acmo vine în

¹ Pentru alt Bilăi, din anii 1570, v. vol. XI, prefață, pp. xxvi, xxix, xxx.

² Cf. mai sus, scrisoarea Nemțenilor.

Scaunu; peste trei patru dzile veni-va la Scaunul dumisale. Alta, iarăș pohtim pre dumilevostre să dați știre negoțitorilor să vie să adocă negoțu de care treboește la noi, și noi iarăș vom da știre negoțitorilor noștri să vie să docă de ce treboiaște. De aceasta scriem. Și m[i]lostivul D[u]mn[e]dzău să dăroiască să afle această scrisore a noastră cu bunătate și pace pre dumilevostre wr rã [=de la Domnul], amin.

Și, eu, Gligor[e], mă închinu dumilorvostre. *Crăstiian Vornicul.*

[Vo:] La priiatenul nostru giupănul Frăncu Giurgiu, birăul de Bistrița, multă sănătate.

(Pecete pe hârtie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. xxxv, p. 27.)

MDCL.

1604-19. Vornicul de Câmpulung Crăstiian Rotompan către Bistrițeni, despre nevoia de a se deschide drumul.

„[Crăstiian Rotămpan, ce iaste giudeț la margine. Cere a se *deschide calea*]. Că acest cap de țară a Mulduvei nu poate hi fără dumniavoastră, și dumnilor voastra încă are hi îndemână cu noi. Că, de am putea priceape că să oprește calea pren mânilor lui D[u]mn[e]dzău, n'am scrie la d[um]niavoastră. Ce veț afla cu adevărat că oamenii sănt sănătoș. De nu va hi așa, să nu mai am v'o credință la dumniavoastră. Doar de socotiț d[um]niavoastră altele... [Iscălitura.]

(Fără pecete, dată și adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 28, n° xxxvi.)

MDCLI.

1604. Ioan Diacul din Rodna către Bistrițeni, despre Moldovenii veniți cu vite și porci.

Zolgalatomat aianlom kigelmednek mint tizteletes uramnak. Az uristenteol kivanok minden kivantat jokat megh adatny kigelmednek. Tovaba akaram ertesere adny kigelmednek, hogh valamy Moldovayak jeöttek sok baromal diznokal es Szok Peter biztata eoket, hogh szolot biro uramal hogh imar megh szabadulna Besterczere menesel. Azert kigelmeteket kerem kigelmetek irion valast feleölle, ha ugh vagione az mint Szok Peter mondotta hog szabad ala menyek az marhaiokal.

Anno Domini 1604.

Az isten tarcza megh kigelmedet sok jo szerenczevel.

*Radnay Ianos Deak,
kigelmetek szegeny szolgaja.*

[Vo:] Adassek az tizteletes uramnak Bestercze Szabó Gergeljnek kezében.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Îți ofer slujba mea dumitale, cinstitul meu domn. Doresc să ți se dea de la Dumnezeu tot binele dorit. Apoi am voit să-ți dau de știre dumitale că niște Moldoveni au venit cu multe vite, cu porci, și Petru Szok i-a asigurat că a vorbit cu domnul jude că ar fi să se îngăduie cu dusul la Bistrița. Deci vă rog pe dumneavoastră să dați răspuns despre aceia, dacă este așa precum a spus Petru Szok, că au voie să meargă în jos cu vitele lor.

Anul Domnului 1604.

Dumnezeu să vă țină pe dumneavoastră cu mult noroc.

*Diucul Ioan din Rodna,
săraca slugă a dumneavoastră.*

[Vo:] Să se dea în mână cinstitului domn Grigore Szabó din Bistrița în mână.

MDCLII.

Iacob Rattinger, „îngrijitor“, către Bistrițeni, despre un Moldovean prădat la ei. Gherla, 1604 (?) ¹, 8 Februar.

Zolgalatomat irom kegyelmednek mint io akaro uramnak. Istentul kevanok kegyelmednek minden iokat megadatni. Tovaba ebbul kelletek kegyelmednek irnom egj uyfalvi cziazar eö felsege iobagia talala meg az el mult napokban hogy az havason valami moldvai emberek egi lovat egj köböl buzaiat veottek el, Ieremia Vaydat is meg talalta az lo es buza felöl, hoki meg adassa. Az Vayda levelet adot neki hoki mingiarast meg aggiak. Az levelet meg atta az embernek az ki az lovat el vötte volt; nem atta meg neki nem gondolt az Vayda levelevel semmit. Hanem kegielmedet kerem mint io akaro uramat, hoki ha kegielmednek mogia lezen benne tarczion kegyelmed egi Moldvai embert az eö karaert; eligiczek meg ezt az uyfalvi Man Marton kegyelmednek. Tarczia meg isten kegielmedet io egessegben minden hozza nevű embert az eo kararul, az kiert ieovendeöben hasonlo baratsagal lezek tartozokal egetemben.

Datum ex Zamos-Uywar, 8 die februarii.

Kegyelmednek jo akaroia,
Iacobus Rattinger, provisor, m. p.

[Vo:] Az nemzetes es böczwletes uramnak Zabo Georgj uramnak Bezterczei cziazar eo felsege varosanak feo bironak ennekem io akaro uramnak adassek hiven.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Îți scriu slujba mea ca do.nnului meu binevoitor. Doresc să-ți deă Dumnezeu toate bunurile. Apoi a trebuit din pricina asta să-ți scriu că un iobag din Uifalău, de-ai Înălțimii Sale Împăratului, ne-a cercetat în zilele trecute arătând că în munte niște Moldoveni i-au luat un cal, o ferdelă de grâu; l-a cercetat și pe Vodă Ieremia pentru cal și grâu, ca să facă să i le dea. Domnul i-a incredințat scrisoarea, ca îndată să i se dea. Scrisoarea a dat-o omului care a fost luat calul; nu i le-a dat, nici nu s'a gândit la nimic, cu toată scrisoarea Domnului. Ci pe dumneata te rog, ca pe domnul meu binevoitor, ca, dacă dumneata ai chip, să oprești dumneata un om moldovean pentru paguba lui; mulțamiți-l pe acest om anume Martin Man, din Uifalău, pentru paguba lui; pentru care pe viitor îți voi fi și eu cu asemenea prietenie. Să te țină Dumnezeu în bună sănătate împreună cu toți ai dumitale.

Dat în Gherla, 8 Februar.

Binevoitorul dumitale părcălab,
Iacobus Rattinger, provisor.

[Vo:] Să se deă cu credință celui de bun neam și cinstului domnului meu Szabó György, judei-întăiu din orașul Înălțimii Sale Împăratului, din Bistrița, domnului meu binevoitor.

MDCLIII.

Mane și Alexachi, Mari-Vameși, Pană Limidari, jupân „Zimarel“, Dumitru Mihail, Manoil Vaida, Dumitru „Zubdny“, Dumitru „Kotyna“ către Bistrițeni, despre averea rămasă de la Grecul Giva, mort la ei. Iași, 1604, 23 Mart.

Prudentes ac circumspecti viri, nobis honorandi. Salutem ac servitii nostri commendationem.

Kegyelmeteknek ezt akarok ertesekre adny egy arus ember felöl Giva neű klopocziaz, melj volt Georeogh orzagbul, Epirbul, melj Epir Maczjed-

Vrem să vă dăm de știre dumnea-voastră despre un negustor. . . anume Giva, care eră din Grecia, din Epir, ce este aproape de Macedonia. Umblând

¹ În copia Academiei.

niaval hataros. Iarvan ide s tova ezekben az kereztién orzagokban kereskedven, teortent oda az kegyelmetek varosaban menny, oth pediglen teortent az eo halala kegyelmetek keozeot Bezterczjen maradot pediglen minden marhaia oth ki eove volt ky pediglen mas embere ys volt eo nala. Kerywk annak okaert kegyelmeteket mind bizodalmas urainkot hogj kegyelmetek az kegyelmetek io igassaga es teorvenje zerent ne legjen tekozlas abban az megh holt ember marhaiaiban mert az is kereztién ember volt, mind annja felesege gjermekj mind pediglen attjafiay vadnak. Annak utanna halakot adunk az ur istennek hogj egjebwt nem talalt halala lennj annak az kereztién embernek, hanem oth kegyelmetek közt az kegyelmetek varosaban, mert tugjuk azt, hogj kegyelmetek az jo igassagoth megh tartia es semmj fogjatkozas marhaiaiban nem lezen. Vagjon it egj arus ember Zuczjvaj Nicola new kj vele ment oda, mas ismet Mihalj melj annak elötte ment volt oda, mas ismet az ki az levelet oda vizj Ztaur Kabanés. Ezekre az emberekre hattuk minjaian kik rokonsagj vagjunk mind pedig az teob arus emberek, hogj ezek hozzak el marhaiait ennek az megh holt embernek, kegyelmetek iria mindeneket egj levelbe az mit kezekben ad ezeknek az arus embereknek. Kegyelmeteknek mj minjaian igjekezwk megh zolgalnj minth bizodalmas urainknak. Algia megh az ur isten kegyelmeteket minden jokkal.

Datum ex civitate iasiensi, 23 die martii, 1604.

Kegyelmetek zolgalunk minjaian kik idegen orzagbul valo Georeogeok vagjunk. Mane Vamos ki nagj vamos volt. Alexa ki most nagj vamos, Pana Limjdar, ki eo nagysaganak az Vajdanak arus embere, Supan Zimarel, Dumjtru Mihel, Manuel Vaida, Dumitru Zubdny, Dumitre Kotyna mind az teob arus emberekvel egjwt.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis viris iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztricjensis, dominis nobis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

pe ici pe colo în țerile acestea creștine, negustorind, s'a întâmplat să meargă acolo, în orașul dumneavoastră; acolo însă i s'a întâmplat moarte între dumneavoastră. I-au rămas însă în Bistrița toate vitele, care erau ale lui și care erau la el, ale altui om. Deci vă rugăm pe dumneavoastră, ca pe domnii noștri credincioși, ca după dreptatea și legea dumneavoastră să nu fie jaf în vitele acelui om mort, fiindcă și acela a fost creștin, cum sunt mama lui, soția, copiii, cât și rudeniile lui. După aceia, slavă Domnului că în alt loc nu i s'a întâmplat moarte acelui creștin, ci acolo între dumneavoastră în orașul dumneavoastră, fiindcă știm că dumneavoastră țineți buna dreptate, și nu va fi nicio scădere în vitele lui. Este aici un negustor anume Nicolae Suceveanul, care a mers acolo cu el, și iarăși altul, Mihai, care a fost mers înainte de aceia acolo, și iarăși altul care duce scrisoarea acolo, „Staur Kabanés”. Acestor oameni li-am poruncit, noi cu toții cari îi suntem rude, cât și ceilalți negustori, ca aceștia să aducă vitele acestui om mort; dumneavoastră scrieți tot într-o scrisoare ce-o veți da-o în mâna acestor negustori. Noi toți ne silim să vă slujim dumneavoastră ca domnilor noștri credincioși. Dumnezeu să vă binecuvinteze cu tot binele.

Vă slujim dumneavoastră toți câți sântem Greci din țară străină. Manea Vameș, care a fost Mare-Vameș; Alexe, care e acum Vameș-Mare; Pană Limidar, care e negustorul Măriei Sale Voevodului, jupan Zimarel, Mihail Dumitru, Manole Vaida, Dumitru Zubdny, Dumitru Kotyna, împreună cu toți ceilalți negustori.

MDCLIV.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre știri din Moldova și solul Domnului la Basta.

Cluj,
1604,
19 April.

Szolgalatomat aianlom kegyelmednek mint nekem io akaro bizott szomzed uramnak. Isten sok iokal algia es szerenczialtassa kegyelmedet hoza tartozokal egicött. Az kegyelmed en hozam valo io akarattial megh szolgalom kegyelmednek, hagi ez ideigh kegyelmed oltalmazta az en hitvan toczikamat es nekem is hirre adta kegyelmed. En uram Basta uramat nem akartam erette busitani hanem mint hagi az Kornis uram hada, eö kegyelmenek szoltam feleölle im irt is kis Janos uramnak. Kegyelmedet kerem ez utann is, ha miben kivantatik ne vonnia megh kegyelmed magatt tudgia azt kegyelmed en mindenkor io akaro szomzedgia es barattia voltam kegyelmeteknek, ennek utanna is azon io akaro szomzed barattianak tarczion kegyelmetek. Iria kegyelmed, hagi valami io hirt iriak kegyelmeteknek, bizoni uram szinten most semi uj hireink ninczienek. Az moldovai Vaida keovete vagion itt Basta urammal eo nagysaganal, de mivel icött bizoni mi azt nem erticök; azt hizem hagi eök sem idegenek az cziazar eö felsege oltalmatul, kit talam kegyelmetek ioban tud mi vallunknal. Egieb hireink uram most ninczienek. Isten kegyelmedet eltesse es tarczia megh io egessegben sokaigh.

Datum Claudiopoli, 19 aprilis, anno Domini 1604.

Kegyelmed io akaro szomzed barattia.

Erdeli Istvan, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto viro domino Georgio Frank, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino et amico vicinoque mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLV.

Pangratie Sennyey către Bistrițeni, despre răspunsul lui Basta, despre știri din Moldova și despre grăul ce i-ar vinde.

Cluj,
1604,
19 April.

Prudentes et circumspetti domini, amici mihi semper observandi. Salutem et omnem prosperum successum precatur.

Algia megh az uristen kegyelmeteket kevansaga szerint valo sok iokkal. Az kegyelmetek Basta uramnak eo nagysaganak kwldeö levelet en magam exhibealtam minemö hirek felöl penigh

Îți ofer slujba mea dumitale ca domnului, vecinului meu binevoitor, credincios. Dumnezeu să te binecuvinteze și să te norocească cu mult bine împreună cu toți ai dumitale. Bunăvoința dumitale către mine ți-o răsplătesc, că până acum mi-ai apărat . . . și mi-ai dat și mie de știre. Eu, domnule, nu am voit să supăr pe domnul Basta pentru aceasta, ei, fiindcă e oastea lui Kornis, am vorbit despre ea; iată a și scris domnului meu Ioan. Pe dumneata te rog și după aceasta, ca, în ce se cere, să nu te dai în lături, știi dumneata că eu totdeauna v'am fost vecin binevoitor și prieten, și după aceasta să ne țineți ca un prieten vecin binevoitor. Dumneata scrii să vă dau ceva veste bună; zău, domnule, acum nu avem nicio știre nouă. Trimisul Domnului Moldovei este aici la Măria Sa domnul Basta, dar cu ce a venit. zău nu știm noi; cred că nici ei nu-s străini de apărarea Înălțimii Sale Împăratului; ceia ce dumneavoastră poate știți mai bine decât noi. Alte știri, domnule, acum nu avem. Dumnezeu să te alduiască și să te țină sănătos mulți ani.

Prietenul dumitale binevoitor și vecin.

Să vă binecuvinteze Dumnezeu cu mult bine, după dorință. Scrisoarea dumneavoastră trimeasă domnului Basta i-am dat-o eu; despre știrile însă care scrii că i-ai dat de știre din timp, a

ir kegyelmetek, hogy eo nagysaganak tempestive ertesere atta azt kegyelme-
tektől io neven vette; inti kegyelme-
teket s kerí is, hogy ez utann is oly
vigiazasban legen, hogy kegyelmetek
miat fogiatkozás ne legien. Kegyelme-
teknek egieb valaszt ennél nem adott,
mert az Moldvaj körut is most ith va-
gion eo nagysaganal es mindenek felöl
vegez vele. En az miben lehet kegyel-
meteknek barattia vagiok. Az mi keves
buszam kegyelmetek varasaban vagion
azt ha kegyelmeteknek kedve vagion
hozza es megh vezi kegyelmeteknek
adom, keoblit tizenket forinton, nem is
draga mert it teobben vezik 14 forinton
cziak hogy en kegyelmeteknek annak
ide hozatásával nem akarok terhere
lenni. Az mint penigh kegyelmeteknek
ide küldöt zolgaiatol is izentem matol
fogva egy holnapra elvarom kegyelme-
teket az arranak megh adasara. Tarczia
megh isten kegyelmeteket io egesseghen.

Datum Claudiopoli, die 19 aprilis, anno Domini 1604.

Amicus Dominationum Vestrarum

Senniej Pongraoz, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis primario iudici ceterisque iuratis civibus
civitatis Beztercze, et cetera, dominis et amicis mihi semper honorandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCLVI.

Jeciu,
1604,
11 Maiu.

Mihail Török către Bistrițeni, despre o scrisoare a Domnului Moldovei
despre vinuri de vânzare, despre hoți prădalnici și ajutorul așteptat de la Marcu-
Vodă (Cercel).

Prudens ac circumspccte domine, mihi observande. Salutem ac servitiorum
meorum debitam commendationem.

Adgion isten kegyelmednek kevan-
saga zerent minden iokat.

Ez feleol kelletek megtalalnam ke-
gyelmedet, Konkoly uram küldötte
Basta uram ű nagusaganak zolo mol-
dovai Vaida levelet meli level mellet
irt ű kegyelme Conca uramnak es
Senneiej uramnak ű nagysagoknak
engem levele altal keretet ű kegyelme
hogy kegyelmednek külgiem az ű nagy-
sagoknak zolo leveleket kiket mi oda
külttem, kegyelmedet kerem hogy ke-
gyelmed tizti zerent az ű nagysagok-
nak zolo leveleket külgie per pos-
tam Colosvarra; tudom azt Konkoly

luat-o în nume de bine de la dumnea-
voastră. Vă face băgători de seamă și
pe dumneavoastră și vă roagă ca și
după această să fiți în așa pază că din
pricina dumneavoastră să nu fie scă-
dere. Alt răspuns afară de acesta nu
v'a dat, fiindcă și drumul Moldovei e
pe-aici pe la Măria Sa, și despre toate
isprăvește cu el. Eu, în ce se poate,
sunt prietenul dumneavoastră. Puținul
grâu care-l am în orașul dumneavoastră,
pe-acela, dacă aveți plăcere și îl luați,
vi-l dau dumneavoastră, ferdela cu 12
florini; nici nu e scump, fiindcă aici
mai mulți îl ieau cu 14 florini; numai
că eu nu vreau să fiu însărcinat cu
adusul lui aici. Însă, precum v'am trimes
vorba prin sluga dumneavoastră venită
aici, de azi într'o lună vă aștept pe
dumneavoastră pentru datul prețului. Să
vă țină Dumnezeu în bună sănătate.

Să-ți deă Dumnezeu dumitale tot
binele, după dorință.

Pentru aceasta a trebuit să te caut
pe dumneata, că domnul Konkoly a
trimes scrisoarea Domnului Moldovei
Măriei Sale domnului Basta, pe lângă
care scrisoare a scris dumnealui și Mă-
riilor lor Conca și Sennyey; pe mine
m'a rugat prin scrisoare să-ți trimet du-
mitale scrisorile către Măriile Lor, pe
care le-am trimes acolo. Pe dumneata
te rog, ca, după dregătoria dumitale,
să trimeti scrisorile Măriilor Lor, prin
poștă la Cluj; știu că și domnul Kon-
koly o ieă în nume de bine de la

uram is kegyelmedtől io neven vezi meg is zolgallia kegyelmednek. Iria Konkoly uran leveleben azt is hagi az minemeo borai ott az kegyelmetek varasaban kegyelmednel vadnak azokot penzen kegyelmed el adgia ugi az mint most az bor jar s az boroknak az arra legien kegyelmed kezeben mind addig valamedig kegyelmedet levele avagi bizonios embere altal informallia. Ugian azon borokban veottem megh en is ketteöl negiveneseket az mellik job lezen keozteok kegyelmednek meg zolgalom adassa fel az arrat, en azon Konkoly uram zolgalia kezeben attam az ki ide Veczben az Konkoly uram haza nepeert es marhaiaert jeot. Akaram ez feleol is kegyelmedet megh talalnom hagi itt minket az tolvaiok ugi annyra meg keornickeztek hagi fenies nappal is eggik falubol az masikban bizonios emberim az w felsege zwk-seges dolgaira nem mehetnek, eolik foztiaik wket valahol magiart es zaszt talalnak. Az elmúlt ejel is nagi Orozfalut mivel hagi Orozok nem Olahok Oroz Ideczet Zaz Also Idecziet fel vertek, az benne valo embereket egettek czipgettek kenoztak vagdaltak minden marhaiokat el vittek egi nehanj embert meg eoltek; en magamnak is minden lovajmat el vittek, meli tolvaiok kergetese feleol irtam mind Conca uram es Senniej uramnak. Kegyelmedet is zeretettel kerem mint bizodalmas zomzed uramat hagi az kegyelmetek varasabol is bocziasson kegyelmetek vagi zaz lovas puskas embereket. Innet en is bocziatok eotven vagi hatvan puska st lovagot es gialogot. Marko Vaidanak irtam, w nagysaga is kwld vagi ket zaz puska st Zekeliek Maros Zekbeol, kikkel egietemben kergethettiwk wket, talalunk is oli embereket kik tuggiak itt az Georgeny erdeokban bizonios zallasokot. Mert ha innet vezwk eleit es meg nem kergethettiwk wket meg itelheti kegyelmed mind magunk es az zegeniseg mint maradhatunk, bizonioson mongiak hagi oda Beztercze fele is zakattak az tolvajokban, tegnap cleot ott Saio felet az erdeokban lattak negivent avag eotvent. Kegyelmed is ennekem mindenekben

dumneata și te va sluji. Domnul Konkoly scrie în scrisoarea lui și aceia că vinurile pe care le are acolo în orașul dumneavoastră, sunt la dumneata; pe acelea să le vinzi dumneata cu bani, așa precum merge vinul acum, și prețul vinurilor să fie în mâna dumitale până când te va lămuri prin scrisoarea lui sau prin vre-un om de-al lui. Tot din acele vinuri am luat și eu de la doi, de 40; care va fi mai bun din el, ți-l țin dumitale; dă prețul: cu i l-am dat în mâna acelei slugi a domnului Konkoly care a venit aici la Jeciu pentru oamenii casei domnului Konkoly și pentru vite. Am voit să te cercetez pe dumneata și pentru aceia că pe-aici ne-au împresurat hoții într'atăta, că nici ziua mare nu pot merge oamenii miei dintr'un sat în altul pentru lucrurile ce-i trebuie Înălțimii Sale: îi omoară, îi pradă unde găsesc Unguri și Sași. Și în noaptea trecută au sculat satul cel mare rusesc, fiindcă sunt Ruși, nu Români: județul rusesc, județul de jos săsesc; pe oamenii din el i-au ars, i-au înțepat, i-au chinuit, i-au tăiat, toate vitele li le-au dus, pe câțiva oameni i-au omorât și mie însumi mi-au luat toți caii. Pentru alungarea acelor hoți am scris, atât domnului Conca, cât și domnului Sennyey; te rog și pe dumneata cu iubire, ca pe domnul meu vecin credincios, ca și din orașul dumneavoastră să trimiteți vre-o sută de pușcași călări. Și eu trimet de-aici 50 sau 60 de călăreți, pușcași și pedestri. Am scris lui Marco-Vodă, și Măria Sa trimete la vre-o 200 de Secui pușcași din Scaunul Murășului, cu cari împreună îi vom alungă; găsim și astfel de oameni cari li știu aici, în pădurile Gurghiului, niste adăposturi. Căci, dacă luăm de-aici începutul, și nu-i alungăm, poți să judeci dumneata cum putem rămâneă, atât noi, cât și sărăcimea. Se spune cu siguranță că și acolo spre Bistrița au dat de hoți; alaltăieri, acolo, de-asupra râului Șieu, au văzut în pădure 40 sau 50. Și dumneata să-mi poruncești: în toate ce sunt în stare, îți slujesc cu bucurie. Să te țină Dumnezeu în bună sănătate.

bizvast parancziollion az mire eleg va-
gion eoreomest zolgalok kegyelmed-
nek. Tarczia meg isten io egesseghben
kegyelmedet.

Datum ex arce Vecz, 11 maii 1604.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor et vicinus.

Michael Teoreok de Varadgia, capitaneus arcis Vecz.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Zabo, iudici primario
civitatis bistriciensis, et cetera, domino et vicino mihi plurimum observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLVII.

Teceu,
1604,
18 Maiu.

Toma Pathó, jude, și alți orașeni din Teceu, către Bistrițeni, despre pră-
dăciuni din Moldova.

Generosi ac egregii domini ac vicini honorandissimi. Post servitorum
nostrorum paratam ac promptam offerimus commendationem, et cetera.

Aldgya megh es tarczya megh isten
kegyelmeteket minden lelki es testi
yavaival mind feyenkent egez tanaczul
warrossavalegyetembensok esztendeig-
len. Tizteletes es beczeöllettes yo akaro
szomzed uraink tanaczul egez varossul
ezen felette igen keriwk kegyelmed-
teket towabba valo emberseges szolga-
latunkert es az yo szomzedsagnak megh
maradasaertt vegiglen keoneorgwnk
kegyelmedteknek mint yo akaro uraink-
nak, tudgyuk azt hogi kegyelmeteknel
nylwan vagy on ez my varossonkbeli
jambor tistesegbeli es tanaczbeli sze-
melyek minemw nagi kart vallottak
legyen az Moldowayak miatt, hogi min-
den marhayoktol megh foztottak, tuda-
sara vagy on kegyelmeteknek, hogi vi-
zontagh im mostan Bastha urunk w
nagysagha irtth egi lewelet mellettwnk
hogi az moldoway Vayda minden ka-
runkat megh adassa, valaholot lezen
byrodalmaban mindenwth megh keres-
tesse. Azert adgyon kegyelmetek ez
emberwnk melle az kik az lewelett a mol-
doway Vaydanak vizik egi tudos okos
es jarlas embertt ki tudgyon nyelveken
es annak adgyon kegyelmetek uti le-
welet migh oda iutnak az hol az vay-
datt megh talalhatyak az lewellel, mi
is ha kegyelmetek parancziol nagi eö-
reömest ywvendeöben minth yo akaro
szomzed urainknak bizoniara megh
szolgallyuk, baar fizetesswünkert cziele-
kedgye kegyelmedtek megh is yo ne-

Să vă binecuvinteze și să vă țină
Dumnezeu cu tot binele sufletesc și
trupesc pe fiecare din dumneavoastră,
cu tot Sfatul, împreună cu orașul, mulți
ani. Cinstiți și prețuiți, binevoitori domni
vecini, cu întreg orașul, Sfatul d-voastră.
Peste aceasta foarte vă rugăm pe dumnea-
voastră pentru slujba noastră de ome-
nie, ca și mai departe să rămâie buna
vecinătate. Ne rugăm în sfârșit dum-
neavoastră ca domnilor noștri bine-
voitori, că știm că la dumneavoastră
e cunoscut că acei din orașul nostru,
din dregătorii, oameni cuminți și de
sfat, au suferit mare pagubă din pri-
cina Moldovenilor, că de toate vitele
lor au fost jăfuiți. Dumneavoastră știți
că, din potrivă, iată acum a scris Mă-
ria Sa domnul Basta o scrisoare pentru
noi ca Domnul Moldovei să ni dea
înapoi toată paguba; oriunde va fi în
Ținutul său, în tot locul să-l caute. De
aceia să dați dumneavoastră pe lângă
acest om al nostru care duce scrisoa-
rea către Domnul Moldovei un om în-
vățat, deștept și umblat, care să știe
limbi, și aceluia să-i dați dumneavoas-
tră pas până va ajunge acolo unde il va
putea găsi pe Domn cu scrisoarea, și noi,
dacă dumneavoastră porunciți, cu sigu-
ranță vă vom sluji cu bucurie mare
pe viitor, ca binevoitori domni vecini.
Măcar cu plată dacă ați face-o dum-
neavoastră, tot o luăm în nume de
bine; numai să nu o lăsați dumnea-

ven vezzük cziak hogi ne haggya kegyelmedtek, hanem minden segittsegel es oltalommal nekiek mi eretteünk kit szolgálhassunk meg kegyelmedteknek, seöt penigh hogi ha anny munkat kegyelmetek fel venne eretteünk hogi irna megh kegyelmetek mellettünk az moldoway Vaidanak hogi Maramaros (io lelki ismeret szerent mongyuk) soha Moldovanak egi penz kart sem teöth tudassunk szerent, ne hagyon w nagysaga illyen karban esnünk.

Insuper valere easdem Dominationes Vestras feliciter ad annos quam plurime optamus.

Datae ex oppido Tecziw, 18 die may iuxta novum, anno ultimi temporis 1604.

Servitores ac parati promptique in omnibus fere rebus arduis,

Thomas Patho, iudex primarius oppidi Tecziw ceterique iurati concives eiusdem loci ac cohabitatores oppidi.

[Vo:] Generosis ac egregiis domino N. N., iudici primario oppidi Beztherce, necnon Prudentibus atque Circumspectis viris ac senatoribus eiusdem loci existentibus, et cetera, dominis ac vicinis nobis semper confidentissimis exhibeantur, Beszthercze.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCLVIII.

Gheorghe Şpanul, dregător de Chioara, către Bistriţeni, despre zvonul de năvălire a Tatarilor.

Chioara,
1604,
4 Iulie.

Erbarer, fürsichtiger, wolweisser, in sonderssgrossgünstiger lieber Herr und guter Freundt. Gleich ietzt inn der Mittagsstunt sein Schreiben vom Herrn General-Obristen von Caschau hieher auf Cheövar gelanget, inn dem wolerventer Herr General-Obrister Meltung thut, ess were albereit wissent das sich eine grosse Anzahl Tatern, entweder durch Poln inn die Maramarosch, oder aber gegen Nössn werts heraus zue begeben Willens weren. Dieweiln mir aber dess Herrn Fürsichtigkeit und grosser Fleiss zimblicher Massen wol bewust, alss hab ich denn Herrn hiemit inn Nahmen Ir Kheyserlicher Mayestät freundlich ersuchen, meiner Persohn halben aber fleissig bitten wollen, da der Herr etwas durch seine Kundscheffter, die er doch teglich inn der Moltau hat, etwas desgleichen erfahren hett, der Herr wolle mirs unbeschwert inn Eyl durch diesen meinen Botten schriftlich berichten oder aber, da er noch hinfier etwas erfahren wirt, mir alsbalt zue wissen thun, damit ich nit allein mich darnach wisse zue richten, sondern zueförderst Ir Gnaden den Herrn Veltobristen derowegen wisse zue berichten. Deren beschigt Ir Mayestät Will, und ich bin dem Herrn zue sondern Freundschaft all Zeit geneigt. Hiemit Gott bevohlen. Cheovar, den 4. July 1604.

Ewr Ernvester Fürsichtigkeit und Wolweissheit allzeit dienstwilliger

Georg Ispan, praefectus arcis et bonorum Ceövar.

[Vo:] Dem Erbarn, Ernvesten, Wolweissen Herrn Geörgen Frankhen, der khayserlichen Statt Nössen Richtter, so wol denn wolbenambtten Herrn Räten, meinen grossgünstigen lieben Herrn, guetten Freundten und Nachbarn, Nosen. Cito, citissime.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCLIX.

Tabăra
de la
Cotnari,
1604,
August.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Petru Armeanul.
Ieremias Mogila, Dei gratia princeps ac heres perpetuus Moldaviae, et cetera. Prudentes ac circumspecti viri et vicini nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Ez ielen valo pap megien oda Coloswarra az   batthiahoz Eormen Peterhez nem nem  dolgokban. Mierth hogy azon a kegyelmetek varossara megen kegyelmeteket keryeuk adgion kissireoket melleie kykvel bekesen mehessen Coloswarig. Mi is vizontag hassonlo dollogban io kedvel meg mutatyuk io akaratunkat kegyelmetekhez. Isten eltese kegyelmeteket.

Preotul acesta se duce acolo la Cluj, la fratele lui mai mare, Petru Armeanul,   niște afaceri. Fiindcă merge prin orașul dumneavoastră, vă rugăm pe dumneavoastră să-i dați însoțitori cu cari să meargă la pace până la Cluj. Și noi de asemenea în lucruri ca acestea cu bucurie vă vom ar t  bunăvoința noastră către dumneavoastră. Dumnezeu să vă ție.

Datum ex castris nostris ad Kotnar positus, die ¹ — augusti 1604.

Eremia Voevod.

[Vo :] Prudentibus ac circumspectis viris ac dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis byztriciensis, et cetera, amicis vicinisque nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLX.

B rliceni,
1604,
7 Septem-
bre.

Ieremia Movil , Domnul Moldovei, c tre Bistrițeni, despre solii ce trimete.
Ieremias Mogilla, Dei gratia princeps ac perpetuus heres Moldaviae. Prudentes ac circumspecti viri vicinique nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Boczyattottuk az my emberwnket   nagysagokhoz commissarius urakhoz es oth kegyelmetek varosan kellet altal menyek kegyelmeteket kery k annak  kaert, hogy kegyelmetek agyon bizonyos kesereokeot melleyek migh    nagysagokhoz ernek es visza jwven is az havason altal. Kegyelmetek-teol mint io zomzedinkteol io neven vezzwk. Isten eltesse kegyelmeteket.

Am trimes oamenii noștri la Măriile lor domnii comisari, și a trebuit să treacă pe acolo prin orașul dumneavoastră. De aceia vă rugăm pe dumneavoastră ca dumneavoastră să li dați niște însoțitori pe l ng  ei p n  ajung la Măriile Lor, și întorcându-se prin munți. De la dumneavoastră ca de la bunii noștri vecini o luăm în nume de bine. Dumnezeu să vă ție.

Datum ad villam Berliczyeny, 7 die septembris, anno 1604.

Eremie Voevod.

[Vo :] Prudentibus et circumspectis viris iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriziensis, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXI.

Sibiiu,
1604,
23 Novem-
bre.

Gallus Lutsch, jude de Sibiiu, c tre Bistrițeni, despre prada Tatarilor  n Țara-Rom neasc  și pacea pe care Radu-Vod  o face cu Turcii.

Meinen Grus und dientswillige Freundschaftt zuvoran. Mir haben Eur Weisheit Schreiben entgegen und darauss vernomen die nai Czeitung; was aber darauss

¹ Lipsește ziua.

folgen wirt, müssen mir fon Gott dem Allmechtigen warten. Bitten auch förder an Eur Weishêit, solches nit zu unterlassen, sonder uns z wissen zu thuen; welches mir mitt grossem Danck umb Euer Weisheit wollen verschulden. Was mir Naies haben fon der Wollochay, do verstehen mir das sich der Radull Waida mit dem Türken verreiniget soll haben und wartett nun auf den Taffent¹. Das Landt ist nun das meiste Theill ferwüset und das Folk fon den Tattern verderbt, und nun wollen sie Friden machen. Hiemit thue ich Eur Weisheit in Gottess Schuttz und Schirm befhelen. Geben auss der Hermenstatt, denn 23. Novembris 1604.

Eur Namhaften Weisheit dienstwilliger Freundt:

Gallus Luttsch, Bürgermeister der Hermenstatt.

[Vo:] Denn Ehrsamén, Fürsichtigen, Weisen Herrn Richter und Rhatt der keiserlicher Stadt Nösen, unsern günstigen Hern und Freunden.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXII.

Ștefan Bocskay către Bistrițeni, despre hotărârea lui de a lua și Ardealul în stăpânire, întrebându-i chiar ajutorul Domnului Moldovei.

Mysle,
1604,
12 Decem-
bre.

Stephanus Bocskay de Kis-Maria, divina miseratione Transsilvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem.

Hogy mind enny ideigh kegyelme-
teket megh nem talaltattuk sem leve-
lönk sem emberwnk altall annak sok
okay voltanak de feűkeppen ket ok vi-
selt bennwnket: Eggyik minthogy rom-
lot allapattiat tuttuk Erdelynek mint
édes hazankhoz mely münket nevelt
et tartott es kinek sok iavajt is vettwk,
megh akartuk evvel is halaado voltun-
kat mutatny, hogy a migh itt kwn dol-
gainkat ioll el vegezhettiwk addigh ott
ben sem partokat sem egyeb hady
rendeketnem akartunk tamaztany, hogy
avval is az orzagh annal is inkab ne
puztullion, minthogy az ott ben valo
segitsegre szwksegwnk sem volt; mas
az, hogy az mely hada nemeth chyszar-
nak Basta Giorgyell reank ieűt vala
noha egy hertelen migh derekason
megh giwlekezhetenk az zerenchye
az mint az vitezleű dologban szokot
forgany sokkeppen valtozodek; de az
szent istennek neve dichyertessek dol-
gunknak ugy mutatta allapatyat, hogy
Cassa aloll sok karrall es szegyen val-

Că până acum nu v'am cercetat pe
dumneavoastră nici cu scrisori, nici
prin omul nostru, au fost multe pricinile,
dar mai cu seamă două ne-au îndemnat
pe noi: una că am știut starea cea rea
a Ardealului, și cu aceasta am voit să
arătăm mulțămirea noastră către țara
noastră dulce care ne-a crescut și ținut
și de la care am avut multe bucurii, — că,
atâta timp cât aici în afară putem să
ni isprăvim bine lucrurile, până atunci
nu am voit să trezim acolo nici împă-
recheri, nici alte rosturi ostășești, ca și
cu acelea să nu se pustiască țara. Și
mai mult fiindcă nici nu am avut nevoie
de ajutorul de-acolo de 'nnăuntru. Alta
e aceia că oastea Împăratului nemțesc,
care a venit asupra noastră cu Gheor-
ghe Basta, cu toate că răpede, până
să ne strângem vitejește, norocul, pre-
cum în lucruri vitejești de obicei se
învârte, s'a schimbat în multe feluri,
dar, fie lădat numele Domnului, așa
ni s'a arătat starea lucrului nostru, că,
de supt Cașovia alungându-i cu multă

¹ Taffet, caftan.

lassal el kergetven eöket most is wzeöben utanna leven minden nap sok karal kesertettiük eöket, kezünkben maradvan minden erősegek varak es varasok es velünk lewen mind az urak varmegyek es minden rendek. Most immar isten kegyelmessegebeöll dolgunak io vegbe menetelit latvan es mindeneket it kwn io moddall es allapattall hadgyvan oda kegyelmetek keosziben mint hazankban akarunk indulny hogy azt is kezünköz vegiük, minthogy az hatalmas es gieözhetetlen chyazar-nak bottyat zazloyat mind Erdelyről s mind Magyar orzagroll el vettük immar. Tudvan azert kegyelmeteknek eleytöll fogvan minden magyar feieldmekhez mutath hűsegeth es io akaattyat remenliünk hogy my twlünk is kegyelmetek nem leznek idegenek, kireöll az nagyságos vezer passanak feleölünk valo inteö levelet is oda kwltük kegyelmeteknek. Intiük azert kegyelmeteket zeretettel, hogy valaholl minket ert lenny bizonyos feö emberialtall mindgiarast haladek nelkül talaltasson megh kik altallaz kegyelmetek akarattyaroll es hozzank valo hűsegeröll tegyen hiheteökeppen bizoniossa tudhassuk mihez magunkat tartany es ha lehet az sok hadaknak inneth valo be vitelere okoth ne'adhasson kivell az orzag annal is inkab puztullyon mert istennek legyen hala hadunk anny vagon hogy ha az Nemeth chyazar-nak also es felsö Magyar orzaghy hadaynak ellene alhattunk vele nem itelliük hogy ott benn is oly ellensegünk tamadhasson kinek ellene isten segitsegebeöll elegsegesekek nem lennenk. Kesedelmet penigh ez dologh nem kevan mert ha hadainkat inneth megh indittiük az urban nehez eöket el hadny. Melyben my ahoz kepest viselliuk magunkat az mint az kegyelmetek hűseget hozzank megh tapattalliuk es semny romlasnak okay nem lezzünk, hogy ha oly hadall kenzeritettünk kegyelmetek keöziben menny mely nagio puztitasokra is lezzen es teöb karotokkal zenvedhetitek. Ha peniglen valamy uton, kit nem remenliünk ugyan, engedetleneknek ismerünk hozzank lenny kegyelmeteket, egy feleöll az Moldvay vayda

pagubă și rușine, și acuma fiind în urmărirea lor, în fiecare zi îi petrecem cu multă pagubă, rămânând în mâinile noastre toate întăriturile, cetățile și orașele și fiind cu noi toți domnii, comitatele și toate Ordinele. Acum, iată, văzând, din mila lui Dumnezeu, sfârșitul bun al lucrului nostru, lăsăm toate aici afară cu bun chip, și în stare bună vrem să plecăm acolo, între dumneavoastră, ca în țara noastră, ca să o luăm și pe aceia în stăpânire, fiindcă buzduganul, steagul puternicului și neînvinsului Împărat, l-am luat, atât pentru Ardeal, cât și pentru Ungaria. De aceia, știind credința și buna-voință a dumneavoastră de la început, față de toți stăpânitorii Ungariei, nădăduim că nici față de noi nu veți fi dumneavoastră străini; pentru care v'am trimis și scrisoarea de indemn a Măriei Sale Vizirului. Vă indemnăm deci pe dumneavoastră cu iubire ca, unde veți auzi că suntem, îndată fără zăbavă să ne căutați prin oamenii de seamă ai dumneavoastră, prin cari să ne asigurați, cum e de crezut, despre voința și credința dumneavoastră față de noi, să știm de ce să ne ținem. Și, dacă se poate, să nu dați pricină pentru intrarea multelor oștiri cu care să se pustiască țara, fiindcă, slavă Domnului, avem atâta oaste, că, dacă am putut sta în față cu oștirile Împăratului nemțesc din Ungaria de jos și de sus, nu credem că și acolo să se ridice astfel de dușman împotriva căruia cu ajutorul lui Dumnezeu nu am fi destoinici. Întârziere însă acest lucru nu cere, căci, dacă ni pornim oștile de aici, în drum e greu să le oprești. În care noi astfel ne vom purta cum va fi și credința dumneavoastră față de noi. Și nu vom fi noi pricina stricăciunii, dacă vom fi siliți să mergem între dumneavoastră cu așa oaste care va fi și spre mai mare pustiire și ați suferi și mai mari pagube. Dacă însă pe vre-o cale, ceia ce nu credem, v'am cunoaște neingăduitori față de noi, pe de o parte Domnul Moldovei, cu toată puterea ce o are, cu aspră poruncă de la Împărat pentru aceasta, pe de altă parte Pașa din Timișoara, cu Turcii de lângă Dunăre,

minden ereievel kinek erős paranchyolattya vagyon chyazartoll arra, mas feleöll az Themesvary passa az Duna mellycky Theöreökkökkell kit ugyan az zamara hattunk el magunk melleöll mostan, harmad feleöll my magunk minden ideö valogatas neküll sem telnek sem tavaznak ideiet nem nezven mindgiarast menten megiwnk kegyelmetekre es protestalunk mostan mind az nagy istennek s mind az egez vilagnak eleötte es kegyelmetek eleött is hogy my okay nem lezzwnk az kegyelmetekromlasanak, el hiven ezt magaban kegyelmetek bizoñosson hogy semmikeppen ebben immar egyeb nem lehet hanem az mit el inditottunk azt isten segitsegebeöll veghez is kell vinnwnk. Ha penigh kegyelmeteknek engedelmes hwseget hozzank megh tapasztalliuk kegyelmetek közeöt nem mustoha hanem mint illik edes hazankhoz inkab edes attya akarunk lenny es minden reghy zabadsaganak nem chyak megh tartoya hanem oltalma is es eoreghbiteöie wgiekezwnk mindenben lenny, mely dologroll valo akaratotok feleöll magatok közzüllt valo feö emberekältall minden haladek neküll mindgiarast valaszt varunk.

Bene valeant. Datum ex castris nostris ad possessionem Mysle positis, die 12 mensis decembris, anno Domini 1604.

Stephanus Bochkay, m. p.

M. Kathay, cancellarius, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostre bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCLXIII.

Emeric Bogner, jude de Cluj, către Bistrițeni, despre isprăvile Haiducilor la Gherla și Dej.

Cluj,
1605,
19 Ianuar.

Prudens, circumspecte domine, amice vicineque observande. Salutem et servitiorum commendationem.

Isten minden iokat adgion kegyelmednek ez uy eztendeoben.

Bizodalmas uram! Myerthogy itt oda kegyelmetek fele valo uy hireket nem erthetwnk akaram kegyelmedet levelem altal megh talalnom hogy ke-

ce i-am lăsat pe samă noi acuma, din a treia parte noi înșine, fără alegere de timp, neprivind nici la timp de iarnă, nici la timp de primăvară, îndată porni-vom asupra dumneavoastră, și protestăm acum, înaintea marelui Dumnezeu și a întregii lumi, și și înaintea dumneavoastră, că nu noi suntem vina stricăciunii dumneavoastră. Și să credeți aceasta, cu siguranță că nici într'un chip într'aceasta nu poate fi altfel, ci aceia ce am început, aceia cu ajutorul lui Dumnezeu trebuie s'o ducem și la capăt. Dar, dacă aflăm credința dumneavoastră îngăduitoare față de noi, voim să fim între dumneavoastră, nu ca vitregi, ci cum se cade mai bine către dulcea noastră țară, ca un tată dulce, și nu numai ca sprijinitorul a toată dreptatea veche, ci și ca apărător și întăritor ne vom sili să fim în toate. Despre voința dumneavoastră în acest lucru așteptăm răspuns îndată, fără zăbavă, printr'un om de seamă dintre dumneavoastră.

Dumnezeu să-ți dea tot binele în acest an nou.

Domnul meu credincios. Fiindcă aici nu avem știri nouă de acolo dela dumneavoastră, vreau să te caut pe dumneata cu scrisoarea mea ca dumnea-

gyelmetek ha my hyrey vadnak azokat adgia erteswñkre mind Basta uram eő nagysaga feleol s mind penigh Moldova feleol. Kit kegyelmeteknek halaadassal megh wgyekezem zolgalny. Mi nekwnk istennek legyen hala semmy oly gonoz hyreink ninchenek. Uyvar alat az mely Haydusagh volt annak capitanniat Makray Istwant az Uyvary kapuban vassarnap altal leottek, az Uyvary capitannal volt az var megh adas feleol tractatussa az volt napia es ugj menth volt oda mint ha immar kezeben adnak az varat es igj attak megh az varat nekj; az velle valok mind el zelettenek volt es annak uthanna ugy vertek eoze ceket. Most a minth erthywk Deesen vadnak. Iryak eo magok hogy teob-benn ys erkeztene mellejek. Ennek uthanna mith akaryanak chelekedny nem tudgiuk.

Et feliciter valeat. Ex Colosvar, die 19 ianuarii 1605.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor et amicus benevolus.

Emericus Boghner, alio cognomine Gellyen, iudex primarius colosvariensis.

[Vo:] Prudenti et circumspecto domino Georgio Frank, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico et vicino observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXIV.

Suceava,
1605,
22 Ianuar.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre nevoia păstrării bunei vecinătăți.

Ieremias Mogila, Dei gratia princeps heresque perpetuus Moldaviae. Prudentes ac circumspecti domini, amici vicinique nobis honorandi. Salutem et benevolentiae nostrae commendationem.

Erteseonkre ada minekenek az mi secretariusunk mit irt kegelmetek nekie mikepen kegelmetek mind egy dologban s mind penigh masban is menti magat melliet mi czikelienkint megh ertetteonk, az kegelmetek mentseget is dicherieok intvin kegelmeteket es az mi kegelmetekhez valo io akaratunkrol emlekezven tarchia alhatatos szomszedsaghoz magat mi hozzank, kegelmetek is vizontagh egiebet az io szomszedsagnal innent ne remellien chiak kegelmetek is az io szomszedsagnak czikkelliben ne bontrakozzik megh. Utolra azzonnis kerieok kegyelmete-

voastră să ni faceți cunoscut ce știri aveți, atât despre domnul meu Basta, cât și despre Moldova. În care mă silesc să vă slujesc dumneavoastră cu multă milă. Noi, slavă Domnului, nu avem nicio știre rea. Haiducii cari au fost supt Gherla au împușcat Duminecă în poarta Gherlei pe căpitanul cetății, Ștefan Makray; a avut invoieală cu căpitanul Gherlei pentru predarea cetății; aceia eră ziua, și așa s'a fost dus acolo ca și cum i-ar și da în mână cetatea, și așa i-au dat cetatea. Cei ce erau cu el toți s'au răspândit, și după aceia i-au bătut. Acuma, precum înțelegem, sunt în Dej. Scriu ei inșiși că și mai mulți au sosit pe lângă ei. După aceasta ce vreau să facă, nu știm.

Diacul nostru ni-a dat de știre ce i-ați scris dumneavoastră, cum vă îndreptățiți, atât într'un lucru, cât și în celălalt, ceia ce noi am înțeles bucată cu bucată. Lăudăm și apărarea dumneavoastră, îndemnându-vă și aducându-vă aminte despre bunăvoința noastră față de dumneavoastră. Să vă țineți cu stăruitoare vecinătate față de noi; dumneavoastră de-aseenea să nu nădăjduiți de-aici altceva decât bună vecinătate. Numai nici dumneavoastră să nu vă speriați de cerințele bunei vecinătăți. Pe urmă vă rugăm și pentru aceia pe dumneavoastră, să ni scrieți

ket az oda valo mostani allapattokat bizoniosson iria megh minekeonk holt mind ket félnek illik egymast er-teni, mert ugy lezen es ugy lehet is chiendesb es bekeseget meg mara-dasa mind az ket orzagnak. Tarchia meg isten kegelmeteket.

Datum ex civitate nostra szuchiaviensi, 22 die ianuarii, anno Domini 1605.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis viris ac dominis iudici primario ac ceteris iuratis civibus civitatis byztriciensis, et cetera, amicis vicinisque nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXV.

Meinhard Bogáthy către Bistrițeni, despre sosirea de Turci și Tatari, despre prada Haiducilor, Nemților, Secuilor, Sărbilor, Românilor ș. a.

Gurghiu,
1605,
4 April.

Prudens et circumspccte domine, amice et vicine mihi observandissime.

Servitiorum meorum commendationem.

Az Beztercey uraim irtak volt en nekem egy levelet az lowak feleol mel-liet az lattrok az kegyelmetek zegini-teol elhoztak volt, kit isten lat en nem tuttam sem hallottam, hanem az udvar biram az thaborba irta volt megh ut-han nam. Eöteöt talaltak fel benne. Im azt megh attam az jo zomzedsagot megh tekintvensemmi vamt sem dez-mat nem hattam hogy vegienek belolle. Az teobbit is ha feltalalhattiak megh adatom dezma nelkwł. Kegyelmednek irhatom, en tegnap erkezem megh az thaborbol; az Segeswary uraim megh eggyeztek velwnk az thanachok penigh urunknak minniaian meg eskwttek. Semi kart az Segesvarhoz tartozo ze-gegysegnek nem teottek, hanem min-denekbeol bekevel marattak. De az Meggyessy uraim magokkal igen mod nelkwł es gorombaiul chelekettek, mert hogy az harom zaz Haydu be ment volt Meggyessen eok azt tuttak hogy minekwłnk annal teöb hadunk ugian ninchen kire valo kepest Racz Ger-gyeot hadastol be hyttak Meggyesben s az Hayduk onnat kijeottek, latvan hadunkat titkon niavaliassok kwłtek volt hazzank hogy eoket az varassal eggywt ne vezteneok mert eoremeost megh fordittanak az dolgott es az Rach Gergj hadat ki rekeztene de vagion het zaz idegen nemzet benne Racz Ne-met s Olah s az ki rekeztessere im-

cu siguranță starea de azi acolo, căci trebuie ca amândouă părțile să se în-teleagă, — că așa va fi, și așa se și poate, traiu mai liniștit și mai în pace al amânduror țărilor. Dumnezeu să vă țină.

Domnii miei din Bistrița mi-au fost scris o scrisoare despre caii pe cari i-ar fi adus lotrii de la săracii dumnea-voastră. Ci, Dumnezeu mă vede, nu am știut, nici n'am văzut, ci birăul Curții mi-a fost scris în tabără. Pe el l-au găsit acolo. Iată aceia am dat-o având în vedere buna vecinătate: nu am lă-sat să iea nici vamă, nici dijmă. Dacă vor putea să-i găsească și pe ceilalți, îi dau fără dijmă. Dumitale îți pot scrie că eu am sosit ieri din tabără; domnii din Sighișoara s'au înțeles cu noi, păr-garii însă au jurat cu toții domnului nostru. Nu au făcut nicio pagubă să-răcimii din Sighișoara, ci au rămas cu pace din toate. Dar domnii din Mediaș au lucrat cu ei foarte fără măsură și grosolan, căci, cum au intrat cei 300 de Haiduci în Mediaș, ei au știut că noi mai multă oaste nu avem; la care au chemat pe Gheorghe Răcz cu oastea în Mediaș, și Haiducii au ieșit de acolo. Văzând oastea noastră, au trimes în taină la noi ca pe ei să nu-i pierdem împreună cu orașul, fiindcă bucuros ar întoarce lucrul și ar scoate oastea lui Gheorghe Răcz, dar sunt 700 de nea-muri străine, Sărbi, Nemți și Români, și pentru scoaterea lor nu sunt în stare. Pentru care e lucru sigur că sără-cimii care se țin de Mediaș i-au făcut și-i fac și acum în fiecare zi nespūsă pa-gubă. Câte coșteie le-au bătut! Fiindcă

mar elegtelenek. Ki miat az bizony dologh hogy az Meggyeshez tartozo zegenysegek mondhatatlan kart teonek s teznek most is naponkent. Egy nehany kastelliokat fel vertek, mert ugian is tudhattia s gondolhattia kegyelmed mith az hol ollian sok gazzag vagon ugj minth Haydu s Zekely, ki otalmazhattia megh kartetelteol. Kegyelmedet azert kerem s intem is hogy kegyelmedtek minden uthon azon legien az kegyelmedek zegenyt affele romlastol otalmazza azok is ugy ne romollianak minth az Meggyeshez tartozok zegeniek. Kegyelmednek azt is irhatom, zolgaim ennekem tegnap onnat fellirwl az fejedelemtwl meghjutanak; az miben oth az allapat vagon akaram kegyelmedeknek ertesere adni. Valamit irok penigh el hidgie kegyelmed hogj ebben semmi tarka ninchen. Elseot kegyelmednek azt irhatom, zolgaim megh oth voltak a mikor Eperiestol Napradi Demeternek es Forgach Sigmondnak jutot ki zolgaia urunkhoz asscuratoriailert hogy bekevel johessenek urunkhoz ki urunk nekik meg is adot.

Andras uram azzokkal untigh bezelgetven hytekre mondottak eskewvessel hogy onnan fellirul Pragabol jeonek az Chiazartol urunkhoz az bekessegh tractalny es hogy soha Bastat megh nem segitti mert oda fel Chiazarnak sohult semmy ki hada ninchen nem is lezen. Masodikat azt irhatom kegyelmedeknek: Nemet chiazar kwldot volt az Chehekhez penzert summajert de nem attak hanem illien valazt teottek levelere hogy eok nem adnak mert a kit ennek eleotte attak is eok azt tuttak hogy az Theoreokre hadakozzek velle de mostan ertik hogy Bastaval immar egy kereztin orzagot rontatot el az eo penzekkel, kiert az kereztineknek feltamadassokat halliak s azert eok altalan veggel hogy teobbet nem adnak. Harmadikat irhatom hogy zynten onnan fellirul is az Sarvar tartomaniabeliek is es Horwatok kwltek urunkhoz 25 valogatot. . . [rupt] Horvat embereket, hogy bizoniosson megh lassak ha az Magiarok ugian fel tamattak-e awagj nem. Kik elseoben Budara joen oth Behkes-Passa kedvessen fogatta ayan-

poți și si poți gândi dumneata că unde e așa de multă răutate, — Haiducii și Secuii, — cine să le apere de păgubire! De-aceia te rog pe dumneata și te indemn că dumneavoastră pe toate drumurile să căutați ca pe săracii dumneavoastră să-i apărați de astfel de stricăciune, ca și aceia să nu se strice cum s'au stricat cei ce se țin de Mediaș, săracii. Dumitale pot să-ți scriu și aceia că ieri mi-au sosit oamenii miei de-acolo de la Domn; cum este starea acolo, vreau să vă dau de știre dumneavoastră. În ce scriu însă, să crezi dumneata că nu e nimic îndoielnic. Întăiu poți să-ți scriu aceia, că slugile mele erau încă acolo când a ajuns sluga lui Dimitrie Naprágy și a lui Sigismund Forgách din Eperjes la Domnul nostru, pentru scrisori de asigurare, ca să vină în pace la Domnul nostru; ceia ce Domnul nostru li-a și dat. Domnul Andreiu, vorbind cu ei peste măsură, au spus, pe credința lor, cu jurământ, că vin de-acolo din Praga, de la Împărat, la domnul nostru să trateze pacea și că niciodată pe Basta nu-l vor ajuta, fiindcă acolo nu are Împăratul nicio oaste, nici nu va avea. Al doilea, pot să vă scriu dumneavoastră că Împăratul nemțesc a fost trimes la Cehi pentru o sumă de bani, dar nu i-au dat, ci au făcut un astfel de răspuns la scrisoarea lui, că ei nu dau, fiindcă și ei au dat înainte de-aceasta: ei știau că au să se lupte cu Turcii, dar acum află că împreună cu Basta au stricat o țară creștină cu banii lor; pentru care află răscularea creștinilor, și de-aceia ei au isprăvit, că mai mult nu dau. Al treilea, vă pot scrie că tot de-acolo cei din Ținutul Sărvărului și Croații au trimes la Domnul nostru 25 de Croați aleși, ca să vadă cu siguranță dacă Ungurii s'au răsculat sau nu. Cari, venind întâiu în Buda, acolo Becteș-Pașa i-a primit bine, i-a dăruit și așa i-a petrecut la Domnul nostru, — văzând că lucrul e astfel, și ei sunt gata să se înțeleagă cu creștinii și să fie cu ei într-o credință. Al patrulea, că a sosit ajutorul turcesc și tătăresc: au fost acolo când Domnul nostru i-a trimes în Ținutul de la hotarele Eperjesului. Sunt 2.000; când a venit o parte de la Îm

dekozta es ugy kisertette urunkhoz. Immar latvan az dolgot eők is kezek az kerezienekkel meghegyeznj es egyet ertenj. Negyediket hogy az Theoreok Tatar segitsegh el erkezet, oth voltak mikor urunk Eperies tartomaniara chatara bochiatotta eöket. Vadnak ket ezeren, a mikor egy reze az chiazarol vizza jeottek akkor is oth voltak egy seregh Nemetet hoztak. Az teob dolgok is mindenek iol vadnak. Az Zekely keövetek is ezen ket nap megh erkeznek. Valami tuttak eö nagysagatol kevanny mindent megh adot nekik. En kegyelmed barattia vagiok az mith meghmondottam kegyelmednek. Tarchia meg isten kegyelmedet.

Datum in arce Georgeny, die 4 aprilis 1605.

Kegyelmed barattia

Bogathy Menyhartt, m. p.

Valamit uram irtam el hidgie kegyelmed bizonyal, hogy ez nem tarka hir.

[Vo:] Prudenti et circumspecto domino Georgio Zabo, iudici primario civitatis histriciensis, et cetera, domino amico et vicino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

păratul, și erau atunci acolo, au adus o mulțime de Nemți. Și celelalte lucruri sunt toate bine. Și trimeșii secui sosesc în aste două zile. Tot ce au cerut de la Măria Sa, li-a dat. Eu sunt prietenul dumitale, precum ți-am spus. Dumnezeu să te țină.

Prietenul dumitale

Meinhard Bogathy, m. p.

Ce am scris, domnul meu, să crezi dumneata cu siguranță că aceasta nu este veste indoielnică.

MDCLXVI.

Francisc Beldy către Bistrițeni, despre știrile ce a strâns pentru Ieremia-Vodă cu privire la înfrângerea lui Basta.

Servitiorum commendatio Dominationi Vestrae.

Az uristen lelky es testi iovaival algia megh kegyelmedet kevansaga szerent mind az kegyelmedhez tartozokal egyetemben.

Kegyelmednek ismeretlen io akaro biro uram csak ez feleol kelletek irnom mint hogj Ieremia Vayda eo nagysaga azon fellette kert leveleben is hogjha hol my bizonios hirek leznek tuttara adgiuk. Mint hogj pedigh urunk eö nagysaga bizonios dolgokert ide be Erdelyben kuldeött, minden dolgokat igazan megh irtam eo nagysaganak s mind pedigh kegyelmednek is. Kegyelmedet felette kerem, tudom azt hogj az Vayda eo nagysaga ys io nevet vezy kegyelmedteöl kegyelmed egy Moldvay ember kezeben advan kulgie megh ezt az levelet. Uram az hirek ezek, bizonial is irhatom kegyelmednek, nagy pentek eleött ugj mint hat napal tizem

Dumnezeu să te binecuvinteze cu bunurile sufletești și trupești, după dorința dumitale, împreună cu toți ai dumitale.

Dumitale, necunoscut mie, de bine voitor domnul meu jude, numai de-aceia a trebuit să-ți scriu fiindcă Măria Sa Ieremia-Vodă m'a rugat foarte, și în scris, ca, dacă undevă vor fi ceva știri, să-i dăm veste. Fiindcă însă Măria Sa Domnul nostru m'a trimes aici în Ardeal, toate lucrurile i le-am scris Măriei Sale, cât și dumitale. Pe dumneata te rog foarte — știu că și Măria Sa Vodă o iea în nume de bine de la dumneata— ca dumneata, dând-o în mâna unui Moldovean, să trimeți această scrisoare. Domnul meu, știrile sunt acestea — îți pot spune cu siguranță — cum că, cu șese zile înainte de Vinerea Mare, pe 1.700 de Nemți

Herina,
1605,
27 April.

het zaz nemetet maganak le az Hayduk ket faluban eyel (*sic*) az teöb nemetsegh ezen igen megh remülven nagj pentekre viradolagh fel keöltek. Bastat Eperyesben el hattak, Basta ys eziben veven az dolgot Eperyesbeöl niolcz orakor sirva ment ky Eperyesbeöl; az nemet hadat az Baraniczkan feliül Barthfan is feliul ket hellyen valoban megh vertek, Reday Ferencz tizen eött ezer emberel eleyben ment Pozon tayan. Ezt bizonial irhatom kegyelmednek hogj immar az mely fegyvereseket Leöczen feliul fogtak hoztak urunknak, azt mongiak, hogy harom ezeren immar nem marattak volt. Ezt is bizonial irhatom kegyelmednek, hogj az Tatar Ham fia 25 ezer Tataral urunk eö nagysaga melle erkezek, urunk is mingiarast feo embereket kalvozokat ada eleyekben az Tataroknak, nemet orzagra boczatta rablani egetni mint hogj eök is ell egetek Erdelt. Az kik Eperyest megh attak volt az nemeteknek mind felesegesteöl ell mentek Bastaval, mind Eperyesbeöl mind Bartfarol es Leöczereöl ket ket feö polgarok jeövenek urunkhoz hogj eök hivek leznek czak eö nagysaga kegelmezen megh nekik. Ezt is irhatom kegyelmednek az Besterczey feö biro Keörmeözbania es Selmesbanay biro ala jeöttek vala urunkhoz meg is esküttek, azok az baniaak zaz ezer forintot ige reknek urunknak eö nagysaganak; urunknak eö nagysaganak generalis giulese most vagion; az egez magiar orzagi urak nemes emberek jelen vadnak urunk eö nagysaga mellet. Ezeket bizonial irhatom kegyelmednek. Az uristen algia es tarcza megh kegyelmedet.

i-au lovit Haiducii noaptea în două sate; Nemțimea cealaltă s'a înspăimântat; în zorii zilei din Vinerea Mare s'au sculat deci, pe Basta l-au lăsat în Eperjes; și Basta, luându-și în cap lucrurile din Eperjes, la 8 ceasuri a plecat, plângând, din Eperjes. Oastea nemțească au bătut-o bine în sus de Baraniczka și în sus de Bártfa, în două locuri; Francisc Rhedey cu 15.000 de oameni i-a ieșit înainte pe lângă Presburg. Pot să-ți scriu cu siguranță dumitale că pe cei înarmați, prinși din sus de Leutschau, i-au adus Domnului nostru; spun că nici 3.000 n'au fost rămas. Și aceasta pot să o scriu cu siguranță dumitale că fiul Hanului tătăresc a sosit cu 25.000 de Tatarî lângă Măria Sa Domnul nostru, și Domnul nostru li-a dat îndată oameni de frunte călăuzi Tatarilor, și i-a trimis în Țara Nemțească să fure, să ardă, pentru că și ei au ars Ardealul. Cei cari au predat Eperjesul Nemților s'au dus, cu neveste cu tot, împreună cu Basta; atât din Eperjes, cât și din Bártfa și Leutschau, au venit câte doi cetățeni de frunte la Domnul nostru, spunând că ei vor fi credincioși, numai Măria Sa să-i ierte. Și asta pot să-ți scriu dumitale că judele-întăiu al Bistriței, judele din Körmosbánya și Selmezbánya au venit la Domnul nostru, s'au și jurat: minele acelea au făgăduit 100.000 florini Măriei Sale Domnului nostru. Măria Sa Domnul nostru are acum adunare obștească; toți nobilii din Ungaria sunt de față lângă Măria Sa Domnul nostru. Acestea ți le pot scrie cu siguranță dumitale. Dumnezeu să te binecuvinteze și să te țină.

Datum ex Harinna, post festum Sancti Georgii, die mercurii, anno 1605.

Servitor et amicus Dominationis Vestrae:

Franciscus Beldy, m. p.

Prudenti ac circumspecto viro, domino iudici primario civitatis bistriciensis, domino mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXVII.

Ștefan Kendy către Bistrițeni, despre starea lui Radu-Vodă și a lui Gheorghe Rácz și hoțiile unui om din Dipșa. Beclean,
1605,
15 Maiu.

Prudens ac circumspecte domine, amice observande. Salutem et benevolam nostri commendationem.

Isten sok iokkal kegyelmedet algia megh.

Ell vettem az kegyelmed levelet melybe ir kegyelmed az Dipsey Olah feleol meliet fogva ell hozatam hogy megh zabadittanam, iollehet az mint vegere mentem nagy lator az teob tollvaiok keozt, mindazaltal az kegyelmed barattsagaert ha kegyelmed akarrattia ellereztese. Az uy hirek penigh miben legienek istennek hala minden feleol iok²vadnak seregek zepek s eresek, melyek keoze en is²lovast es gia-logot Feiervar feleol iokat hoztam. Az feleol is bizoniosa tehetem kegyelmedet, hogy Imrephy uramat valoztotak ide be hogy az proventusokat es egieb dolgokat mindenkepen igazgason; tudom, hogy eo kegyelme be ieoven generalia celebrantur comitia. Racz Georgy feleol az mint hirdettek nem annira kell felnunk, mert igen kevesed magaval zorult be Megiesbe, rövid nap tudom hogy Giulaphy uram megh proballia veghez vizi dolgat. Az my penigh az Raduly Vayda dolgat nezi mostan igen megh vertek es az keves nepe maradot azokal egiut vizontagh megh bekelt az Theoreokekel. Ezekben bizonios legien kegyelmed. Vegere kegyelmedet kerem kegyelmed en baratsagomert ezt a kys faratsagot czelekedgie megh, mostan kultem zolgaimat oda az kegyelmetek varosaba nemu nemu bizonios vasarosnak okaert; kegyelmed legyen minden io teorekedeo mellette, tudom olczoban kegyelmed megh vehety. Kegyelmed is mas zolgalatot es baratsagomat varia. Valami pozto feleol irtam kegyelmednek. Kegyelmed kulgion, az arrat en kegyelmednek megh kuldeom.

In reliquis bene valere Suam Dominationem cupiens. Datum ex Betthlen, die 15 maii, anno 1605.

Dominationis Vestrae amicus et vicinus paratus

Stephanus Kendi, m. p.

Dumnezeu să te binecuvinteze cu multe bunuri.

Am luat scrisoarea dumatăle, în care scrii despre Românul din Dipșa, pe care l-am adus prins, că să-i dau drumul, de se poate. Pe cât i-am dat de capăt, e mare lotru între ceilalți hoți; cu toate acestea, pentru prietenia dumatăle, dacă e voia dumatăle, treacă. Știrile noi ce să fie —, slavă Domnului din toate părțile sunt bune; oștile-s frumoase și tari, între care am adus și eu buni călăreți și pedestri din spre Bălgrad. Și de spre aceia pot să te asigur că pe domnul Imreffy l-au ales aici ca să rânduiască în tot felul venitul și alte lucruri. Știu că, dumnealui venind, se va țineă dieta generală. Despre Gheorghe Rácz, precum au vestit, nu trebuie atâta să ni fie frică, căci cu prea puțini stă strâmtorat, în Mediaș, puține zile; știu că, dacă domnul Giulaffy încearcă, isprăvește lucrul. În cât privește afacerea lui Radu-Vodă, acum l-au bătut foarte tare, și puțină oaste ce i-a rămas, cu aceia împreună iarăși s'a împăcat cu Turcii (*sic*). De acestea să fii sigur dumneata. În sfârșit te rog pe dumneata, pentru prietenia mea, iea-ți această mică osteneală. Acum mi-am trimes slujitorii acolo, în orașul dumneavoastră, pentru niște cum-părături; dumneata să fii pe lângă ei bine silitor; știu că dumneata le poți lua mai ieftin. Să aștepți și dumneata alte slujbe și prietenia mea. Ți-am scris despre niște postav. Dumneata trimete, și prețul ți-l voi trimete și eu dumatăle.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Frank, iudici primario civitatis Beztercze, et cetera, amico observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXVIII.

Suceava,
1605,
21 Iunie.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre omul ce trimete pentru a cumpără aramă și alte lucruri.

Ieremias Mogila, Dei gracia princeps ac heres perpetuus Moldaviae. Prudentes ac circumspecti domini, nobis observandi, salutem et omne bonum.

Bochiattuk ez ielen valo leveleonk mutato embereonket Zok Peter uram-mal egyot valami reznek megh vitele-irt es egieb szwkseges dolgainkertis, mely dologban ha kevantatik az kegelmetek segitsege es io akarattia, kegelmetek kerieok mint io akaro urainkat es zomzedinkat, legien minden segetseggel az mi embereonknek valamibe megh talaliak kegelmeteket, mellet mi is vizont io akarattunkal megh teriteonk kegelmeteknek. Tarcha megh isten kegelmeteket io egessegben.

Am trimes pe omul nostru care vă aduce această scrisoare, împreună cu domnul meu Petru Zok, pentru cumpărarea de aramă și pentru alte lucruri, ș. a., ale noastre trebuincioase; pentru care dacă se cere ajutorul și bunăvoința dumneavoastră, vă rugăm pe dumneavoastră, ca pe domnii și vecinii noștri binevoitori, să fiți cu tot ajutorul omului nostru în ceia ce vă caută pe dumneavoastră, ceia ce și noi de asemenea vă vom întoarce dumneavoastră cu bunăvoința noastră. Să vă țină Dumnezeu pe dumneavoastră în bună sănătate.

Datum ex civitate nostra szuchiaviensi, 21 iuni, anno Domini 1605.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis Georgio Frank ceterisque bistrizienis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXIX.

Chioara,
1605,
27 Octom-
bre.

Gabriel Perneszy către Bistrițeni, despre Trimeșii moldoveni și caii luați cu dâșii.

Prudens ac circumspecte domine, amice et vicine observandissime. Servitii mei commendationem.

Algja megh az uristen kegyelmedet kivansaga zerintt valo sok jokkal.

Ez elmúlt napokban Zent-Jobon letemben az moldovay Vaydanak keowete vala ott ugian Zent-Jobon urunknal eo felsegenel, meli keovet vizza terteben Coloswar feleol ment be. Minthogy penigh az zegenisegnek sok kwlcomb fele zwksegei vadnak ez Keovari Somkuthj eo felsege jobbagj vittenek volt Colosvarra buzatt eladni. Azon keozben talalkozott oda menni Colosvarra az Moldovay keovett es az felsege jobbagjutl vontanak el ket lovat az keovetek ala az egik veres es herelt lo az masik

Dumnezeu să te binecuvinteze pe dumneata cu multe bunuri, după dorința dumitale.

Fiind zilele trecute în Szent-Job, tot acolo, în Szent-Job, la Înălțimea Sa domnul nostru, eră și trimesul Voevodului Moldovei; acel trimes la întoarcere a venit din spre Cluj. Dar, fiindcă sărăcimea are multe nevoi, iobagii Măriei Sale din Chioara și Șuncuta au dus grâu să-l vândă la Cluj. Într'aceia s'a întâmplat să meargă acolo, la Cluj, trimesul moldovean, și a luat de la iobagii Măriei Sale doi cai pentru trimiși: unul roșu și jugănit, celălalt o iapă bru-

deres kantzai. Az Colosvari biro megh hatta volt, hogy Desigh vigiek az lovakat es az Desy biro ott mas lovakatt adgion alayok, de uram az Desy biro sem adott, ha nem megh eleb vittek az eo felsege jobbaginak lovokatt. Az mint penigh ertesemre adgak addigh az kegyelmetek varosaigh vittek az keovetek az ket lovat, et cetera. Kegyelmedet azertt kerem mint zomzed uramat barathomat, im azzegeni emberek keozwl oda mennek az lo keresni, kegyelmed az en baratsagomert kerestesse fel az lovakath, ha ott vadnak es adga kezebe kegyelmed zegenieknek, ne maradgianak illien nagj karba. Kegyelmednek en is megh zolgalom. Ha hol penigh az lovak ott nem volnanak is kegyelmed ertekezzek feleolle, ha be vittek-e Moldovaba vagj penigh ott az keorwl valo falukban hattak; kegyelmed certificallion feleolle. Isten tharczja megh kegyelmedet sokaigh io egesseghen.

Datum ex arce Keowar, 27 mensis octobris anni 1605. Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor et amicus vicinusque

Gabriel Perneszy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino iudici regio civitatis Bezterczje, et cetera, domino et amico vicinoque observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXX.

Ienachi Chehaia, boier moldovean, către Bistrițeni, despre caii de poștă ce a primit de la ei.

En Ioan Acky Kisaia az nagysagos Icremia Vaydanak boeria attam az en levelemet es pechietem ereossege alatt az Bezterczey birak uraymnak, miwel hogy attak eo kegyelmek en nekem posta lowakat harmat ebben az mostani utamban, melj harom lowat tartozzam eo kegyelmeknek vizza kwldenien ugian itt ez orzagban, ha pedig ki vinnem es vizza nem kwldenem zabad legien eo kegyelmeknek Moldoway embertt ereotte megh tartanj es az arrat rayta megh vennj.

Eu, Ienachi Chihaiia, boierul lui Icremia-Vodă, am dat scrisoarea mea, și supt întărirea pecetii mele, domnilor birai de Bistrița cum că mi-au dat dumnealor trei cai de poștă în acest drum al meu, pe cari sunt dator să-i trimet dumnealor înapoi, tot aici în această țară. Dacă însă i-aș scoate și nu i-aș trimete înapoi, să fie dumnealor îngăduiți a opri oameni din Moldova și să-și ia prețul de la ei.

Bistrița.
1605.
2 Novem-
bre.

Datum in civitate bistriciensis, die 2 novembris, anno Domini 1605.

Ionaki Tüttaia, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXI.

Suceava,
1605,
... Novem-
bre.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre boierul ce trimete în grabă la Ștefan Bocskai, Craiul unguresc.

Ieremias Mogilla, Dei gratia princeps ac heres perpetuus Moldaviae. Prudentes ac circumspecti domini vicinique nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Kegelmeteket ebbeol akarok mostan megh talalni, bochiattuk mostan ez ielen valo boerunkat oda fel eo felsege utan bizonios dolgainkbol [kinekod]a hamarsaggal kel menni. Kerieok azert kegelmeteket [mind] io szomszedinkat hogy kegelmetek agion neki mind kesereoket s mind penigh lovakat hogi megh ne fogiatkozzik utiaban mi es kegelmetekhez io akaratunkat es szomzedsagunkat mindenkor kezek lezeonk megh mutatni. Affelet hogy ha mi uy hirei vadnak kegelmeteknek az oda fel valo dolgokrol kegelmetek aggia minekeonk erteseonkre kegelmetekkel mi es azonkepen az ide valo dolgokat es hireket, ha mikor lezen keozeolieok es tuttara aggiuk. Tarchia megh isten kegelmeteket io egesseghen.

Vreau să vă cercetez pe dumneavoastră pentru că am trimes pe acest boier al nostru de față acolo sus după Înălțimea Sa pentru unele lucruri ale noastre; căruia îi trebuie să meargă cu grabă acolo. Vă rugăm pe dumneavoastră ca pe bunii noștri vecini ca dumneavoastră să-i dați atât însoțitori, cât și cai, ca să scurteze drumul, și noi vom fi gata oricând să vă arătăm bunăvoința și vecinătatea noastră. Dacă aveți ceva știri nouă despre lucrurile de-acolo de sus, dumneavoastră dați-ni-le la cunoștință, și noi, tot așa, lucrurile și știrile de-aici, când vor fi, vi le vom face cunoscute. Dumnezeu să vă țină în bună sănătate.

Datum ex Szuchavia, nostra civitate, [] novembris 1605.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriziensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXII.

Suceava,
1605,
11 Novem-
bre.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre intervenția lor pentru ca oamenii lui Șieu să nu oprească pe niște Moldoveni.

Ieremias Mogila, Dei gratia princeps ac heres perpetuus Moldaviae. Prudentes ac circumspecti domini vicinique nobis honorandi, salutem et omne bonum.

Meghhozzak minekeonk az kegelmetek levelet, melyben kegelmetek iria, hogy az oda valo embereknék feokipen az Saioiaknak sok kara volna az ide valo emberekteol, az tiztarto megis akarta volna eoket ot tartoztani az Moldovaiokat, de kegelmetek nem hatta volna, mi azt kegelmetekteol io neven weotteok, hogy az io szomzedsagot megh tartvan az ide valokat nem hatta kegelmetek [] tartoztatni az vagi valamikepen karositani, azert az kik oda ki karvallottak kegelmetek mongia megh azoknak azonkepen az Saio tartomanbelieknek, hogi ieoienek

Ni-au adus scrisoarea dumneavoastră, în care scrieți că oamenii de acolo, mai cu seamă cei din Șieu, ar avea multe pagube din partea oamenilor de aici; dregătorul ar fi și voit să-i oprească acolo pe Moldoveni, dar dumneavoastră nu i-ați fi lăsat. Noi am luat de la dumneavoastră aceasta în nume de bine că, ținând buna vecinătate, nu ați lăsat pe cei de aici să-i oprească sau în vreun fel să-i păgubească. Deci dumneavoastră să spuneți acelor de acolo cari au fost păgubiți, asemenea și celor din Ținutul Șieului, să vină aici la noi; cine ce pagubă are, chemându-l

ide be hozzank az kinek mi kara vagion, az embert eleohivan eleonkbe igaz teorvint latunk nekie, es mint iobban es igazban talaliuk az zerint chelekezwnk, erreol szovalis wzenteonk kegelmeteknek Zok Peterteol. Tarchia meg isten kegelmeteket io egessegben.

Datum ex civitate nostra Szuchiavia, 11 die novembris 1605.

Eremie Voevod.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis dominis iurato iudici ceterisque iuratis civibus biztriciensibus, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCLXXIII.

Ieremia Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre un cal oprit la ei. Iași,

Ieremias Mogilla, Dei gratia princeps ac heres perpetuus Moldaviae. Prudentes ac circumspccti domini vicinique nobis honorandi. Salutem et omne bonum. 1606, 23 Februar.

Ez Gurgza neveo ember orszagunkbeli ieove mi eleonkbe panazolkodvan hogy egi lovat teole elveot volna egi Dipsei Szaz ereovel, mikor egi sokadalamba oda ment volna, megh eskwen raita az Szaz hog eove volna. Kegelman az utan egi levelet irt az Pobratay jegumennek hogy megh fizessek az embernek az loarat, mert az kie volt reatalalt es elveotte, de az jegumen mind az egez kalugerekkel megh eskwt, hog ez az ember igaz penzen veotte eg eozvegh azzontol, mind penigh az egez falu nepe, hogy nem az Szaze hanem ez embere az marha. Azert kegelmed lassa tegien igaz teorvint az embernek holot a mi egihazi emberek megh eskwttek es egiegiz falu, adassa megh kegelmed az Szazal az lo arat ez embernek mint saiat marhaiat, kit ha kegelmed megh e[]lek, mi es az oda valoknak, hasonlo io akaratunkat[]megh. Tarchia megh isten kegelmedet io egessegben.

Datum ex civitate nostra iassiensis, 23 die februarii, anno Domini 1606.

Eremie Voevod.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

pe om inaintea noastră, îi vom face judecata dreaptă, și, cum vom găsi mai bine și mai drept, așa vom face. Pentru aceasta v'am trimis și vorbă prin Petru Zok. Dumnezeu să vă țină în bună sănătate.

Un om din țara noastră anume Giurgea a venit înaintea noastră plângându-se că un Sas din Dipșa i a luat cu puterea un cal, când s'a dus la o nuntă, jurându-se Sasul că ar fi a lui. Dumneata ai scris o scrisoare după aceea egumenului din Pobrata să plătească omului prețul calului, căci cel al cui a fost l-a găsit și l-a luat; dar egumenul cu toți călugării s'a jurat că omul acesta l-a luat pe bani drepti de la o văduvă, și toți oamenii satului, că nu e a Sasului, ci e a omului vita. De aceea dumneata vezi de fă judecată dreaptă omului; unde s'au jurat oamenii bisericii și un sat întreg, spune dumneata să dea Sasul prețul calului acestui om, căci e vita lui adevărată. Dacă dumneata [vei face așa], și noi vom arăta celor de-acolo asemenea bunăvoința noastră. Să te țină Dumnezeu în bună sănătate.

MDCLXXIV.

Jeciu,
1606,
29 Maiu.

Baltazar Bornemisza către Bistrițeni, despre urmărirea lotrilor către Bărgău și Rodna.

Keozeonetem szolgalathom ayanlasanak utanna. Isten kegyelmednek adgion kewansaga zerint bodogwl sok jokat. E felleol akaram kegyelmedet megh talalnom, hogy my ide az egez jozagwkat felwetwk, az ispanok is az mezösegen az latrok utan vadnak. Kegyelmetek is azert legien kezzen es vigiazon kegyelmetek kywalkepen Borgo es Radna felle mert az bizonios hog mostan is ot az Radnan juttek be. Hogy ha jeonek megh inditom az latrokat, kegyelmetek allia megh utiokat, oly embert is bocnasion azokal az kikét kegyelmetek az latrok kergettesere küld hogy el twgiam az dologhba fogiatkozas nélkül jarni, mas is az az hawasokan mindenut az uttakat allatnunk, kegyelmeteknek is azzerint legien minden vigiazzastok reayok hogy alhassunk ellenek, az arullw latroknak. Isten kegyelmedet eltese.

După oferirea slujbei mele, mulțămă-mă mea. Dumnezeu să-ți dea după dorință cu fericire multe bunuri. Pentru aceea am voit să te caut pe dumneata, că noi aici am luat [în cercetare] toate moșiile, și șpanii sunt pe câmpi după lotri. Și dumneavoastră deci să fiți gata și să păziți dumneavoastră, mai cu seamă spre Bărgău și Rodna, — fiindcă e sigur că și acum au venit pe-acolo prin Rodna. Dacă vin și stărnesc pe lotri, dumneavoastră să li tăiați drumul, și să trimeteți un om cu aceea pe cari-i însărcinați cu alungarea lotrilor, ca să poată umbla în această afacere fără scădere. Și, altceva, în munți trebuie să închidem drumurile, și dumneavoastră să aveți toată paza asupra lor, ca să li putem sta împotriva lotrilor vânzători. Dumnezeu să te țină.

Datum in arce Vecz, 29 die maii 1606.

Amicus Vestrae Egregiae Dominationis, servitor

B. Bornemizza de Kappolna, m. p.

[Vo :] Prudenti ac circumspecto domino iudici primario in curia (?) civitatis Bezterche, et cetera, domino amico nobis observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXV.

Iași,
1606,
24 Iulie.

Simion Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre învoirea și din parte-i a scutirii de vamă pentru vite pe care o dăduse răposatul său frate Vodă-Ieremia.

Simeon Mogila, Dei gratia princeps ac heres perpetuus Moldaviae. Prudentes ac circumspecti domini et vicini nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Ketzer irt kegelmetek az mi szerelmes istenben el unigot atiank fianak nemely labos marhaknak vama feleol, hogy kegelmeteknek megh engedne, az mint erteteok eo nagsaga kegelmeteknek eoreomest megh engette volt, miert hogy ismet az eo nagsaga mine-

De două ori ați scris dumneavoastră adormitului întru Domnul¹ rudei noastre despre vama unor vite, ca să vă îngăduie dumneavoastră. Precum am înțeles, Măria Sa v'a îngăduit bucuros. Pentru că, după moartea amară a Măriei Sale, a venit în afacerea aceea omul dum-

¹ Fratele, Vodă-Ieremia.

keonk keserves halala utan, azon do-
logban ieve az kegelmetek embere es
eleonkben advan ez mi secretariusunk
eoreomest az dolgot, mys az mi sze-
relmes attiankfianak kegelmetekhez
valo szeretit, hellien hattuk az az be-
ke vele s vam nelkwl elbochatattuk, az
megh veot marhakat. Mi feleleonk pe-
nigh ugi gondolkoggik kegelmetek va-
lamint, az mi szerelmes el unigot at-
tiankfia, ahoz az orszaghoz es kegel-
metekhez minden wdeoben megh tar-
totta az io akaratot es szomzedsagot,
chak egi chikeliben mys kwlemben
nem lezeonk kegyelmetekhez, chak
hogy kegelmetek is, megh ne fogiat-
kozzik az io szomzedsagban. Tarchia
megh isten kegelmeteket io egessegben.

neavoastră, bucuros, făcându-mi cu-
noscut lucrul secretariul nostru, și noi
am primit iubirea rudei noastre, Dum-
nezeu să-l ierte, față de dumneavoastră,
și fără vamă le-am lăsat vitele cumpă-
rate. Despre noi însă așa să gândiți
dumneavoastră cum că iubita noastră
rudenie a ținut în toate timpurile bună-
voință și bună vecinătate către acea
țară și către dumneavoastră. Nici într-o
privință nu vom fi și noi altfel față de
dumneavoastră; numai și dumneavoastră
să nu scădeți ca bună vecinătate. Să
vă țină Dumnezeu în bună sănătate.

Datum in civitate nostra iassiensis, 24 die iuly, anno Domini 1606.

Simion Voevod.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis iudici primario ceterisque
iuratis civibus civitatis bistricziensis, et cetera, vicinis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXVI.

Constantin Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre suirea sa în
Scaun și Ieremia Postelnicul ce trimete la „Craiu“.

Iași,
1608,
6 Ianuar.

Constantinus Mohila, aus Gottes Gnaden erblicher undt ehrwelter Fürst der
Moldawen. Dem Namhaftigen, Fürsichtigen und Wollweysen Hern Richter zu Nösen,
unserem guetten Verwanten undt Nachbarn, unsern Gruess undt Freindschafft
befhwr, u. s. w.

Nachdem wir, aus Gottes Fürsehung unndt Ihrer Türkischen Kayserlicher
Mayestat Gnaden, sampt des gnedigsten Herrn König in Polen Mitverwilligung,
unsers Vatters Stuel ehrerbet unndt überkemen haben, so belanget ihn diesem
Schreiben unsere Freinschafft, die wir Euer Namhaft Weisheit unndt allen unsern
Nachbarn beweysen, welches den von uns erfordert. Euer Namhaft Weisheit
erzeichte unndt beweste forhichte¹ Freintschafft kegens uns unndt kegen unser
Landt. Derhalben, mit dieser erster Gelegenheytt zu beweysen gutte Nachbar-
schafft, ihn Fortschüren unndt Zurückbringen dieses unsers Bottens, des Edlen Hie-
remie Postelnicy, welcher mit unsern Brieffen, ettliger unser Geschefften halben
ausszurichten, zu Ihrer Fürstlicher Gnaden von uns hingeschicket ist zu reysen;
welches wir den auch gantzlich verhoffen, Euer Namhaft Weisheit were uns so
viel gern zu gefallen thuen, mit Verschuldung wiederumb solcher Freintschafft.
Hiemit thuen wir Euer Namhaft Weisheit Gott dem Allmechtigen ihn seinen gött-
lichen Schutz unndt Schirm befahlen. Geben ihn der Moldawe, zu Jassys, den 6.
Tag des Jenners, ihm Jhar 1608.

Constantinus Mohila.

¹ Vorige.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto viro, domino iudici primario civitatis bistriciensis, amico et vicino nostro honorando.

(Bistrița, Archiva Orașului; traducere contemporană.)

MDCLXXVII.

Cluj,
1608,
12 Maiu.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solia ce trimete la Poartă și la cei doi Domni.

Gabriel Bathori, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et favorem nostrum.

Bizonios es hazanknak keözeönseghes jawara vezendeö dolgokertt ke-wantatik hogy minden haladek nelkeöl mind az Portara s mind az keth olah orszagra el walaztoth keöwetinket el bochiassuk. Mely dologba az kegyelmetek keozeonseges io teczesebeöl akarwnk chielekedny. Kevannunk azert hogy kegyelmetek matul fogva niolczad napra az az ad vigesimum praesentis mensis diem maii Fejervarra jeotest jöwjeön ahol mi is istennek seget-segebeöl szemeljwnk szerint jelen leszwnk. Annak felette pedig az felvetet ado penznek szedeseben oly szorgalmatos gondviselese legien hogi maghaval most be hozza.

Pentru anume lucruri care privesc binele obștesc al țerii noastre trebuie ca fără zăbavă să expediem trimeșii noștri aleși, atât la Poartă, cât și în cele două țeri românești. În această afacere voim să facem după buna plăcere a dumneavoastră. Deci dorim ca dumneavoastră de azi înainte în opt zile, adecă până la 20 ale lunii curente Maiu, să veniți grabnic la Bălgrad, unde și noi cu ajutorul lui Dumnezeu vom fi de față, înșine. Pe lângă aceasta însă să fiți cu așa grijă sârguincioasă în strângerea birului ce s'a pus, încât să-l aduceți acum cu dumneavoastră.

Secus non facturus. Datum in civitate nostra Coloswar, die 12 mensis maii, anno 1608.

Gabriel Bathori, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae biztriciensis, fideli nobis sincere dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXVIII.

Iași,
1608,
29 Maiu.

Constantin Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre oprirea unui negustor moldovean.

Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis honorande. Salutem et vicinitatis nostrae commendationem.

Adak erteseonkre nimely emberink, hogy ot az kegelmetek orszagaba voltanak volna, nimely kereskedeo emberek ez mi orszagunkbeliek, kik keozzeol, egget kegelmetek megh fogat volna es ereos fogsagba tartana, mivel hogi ot Bezterczehez keozzeolegi faluba hatta volna marhaiat es penzet, eo azonkeozbe

Mi-au dat să înțelegem niște oameni de-ai noștri că ar fi fost acolo, în țara dumneavoastră, niște negustori din țara noastră, dintre cari ați fi prins dumneavoastră pe unul și l-ați ținut în închisoare grea, fiindcă și-ar fi lăsat vitele și banii într'un sat aproape de Bistrița. El s'ar fi dus într'aceia în altă parte

mas fele ment volna az orszagba, kegelmetek penigh megh ertven azt, mingiarast el hozzatta az vagy vilete az falubul mind marhaiat s mind penigh araniat, mely dologh ha ugi vagion, megh itilhete kegelmetek, hagi ha iol chelekedette az vagi nem, hagi az eo marhaiert fogsagot zenveggen mert miok nelkeol eot, ha oly okot adis kisenved heteo, nem haggiuk haborgatni sem penigh megh fogatni, az kegelmetek orszagi kereskedeo embereket it az mi orszagunkba, feokeppen az egessegeket es az io szomzedsagh tekinteteirt. Kegelmeteket azert keriuk mint io szomzedinkat, hog bochassa el azt az megh fogatatot ez mi orszagunkbeli kereskedeo embert, mind marhaival s mind penigh araniaval, az mi tekinteleonkert es io szomzedsagunkert, had jarhasanak minden haborusag nelkeol az kereskedeo emberek mind az ket orszagba, kyrt mys kegelmetekhez hasonlo io akaratkunkat mutatiuk megh, ha peniglen nem akaria kegelmetek elerezteni, gondolkodhottik arrol kegelmetek, hog ez mi orszagi kereskedeo embe-reonknek sem marhaia sem penigh arania el nem vez mi eleotteonk. Tarchia megh az isten kegelmeteket io egessegbe es bekessegbe.

prin țară, dumneavoastră însă, aflând aceasta, i-ați adus, ori i-ați dus din sat, atât vitele, cât și aurul; lucru care, dacă este așa, puteți judeca dumneavoastră dacă ați făcut bine ori nu, ca pentru vita lui să sufere închisoare. Fiindcă noi fără pricină, — dacă și supt orice cuvânt se poate suferi, — nu lăsăm să-i supere, nici să-i prindă aici în țară la noi pe negustorii din țara dumneavoastră, mai cu seamă pe cei cinstiți, și cu privire la buna vecinătate. De-aceia vă rugăm pe dumneavoastră ca pe bunii noștri vecini să-i dați drumul acelui negustor din țara noastră prins, împreună cu vitele și aurul lui, pentru hatărul nostru și buna noastră vecinătate; lăsați să meargă negustorii în amândouă țerile fără supărare. Pentru care și noi vă vom arăta dumneavoastră asemenea bunăvoința noastră. Dacă însă nu voiți dumneavoastră să-l lăsați, vă puteți gândi dumneavoastră că acestui negustor din țara noastră nu i se pierd nici vitele, nici aurul înaintea noastră. Să vă țină Dumnezeu pe dumneavoastră în bună sănătate și pace.

Datum in civitate nostra iassiensis, 29 die mensis mai, anno Domini 1608.

Bonus vicinus: *Constantinus princeps, m. p.*

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXIX.

Sătenii din Suciul-de-sus¹ către Bistrițeni, arătând că unul din ei nu e dator față de negustorul Fodoroschi.

† Scris-am la Măria Ta, birău de în Bistriță, să te ție Dumnezeu intro voe bun[ă] pre Măria Ta și cu Sfatul Mării Tale. Scris-am de în Suciul-de-Sus, între giudețul Potlogar Toader și cu Burzeu și cu tot satul, pre sufletele noastre înaintea Măriilor Voastre. Să creadeți Măria Voastră că, atunci cându au dat giupănu Macrai Iștioan, cu muma Mării Sale, Macrai Birtălăneasă, cătră noi, no au dzis că au fost marha lui Fodotschi, ce a dzis că 'u fost marha domnunostru, și ne-au dzis domnu nostru, acea marhă ce au dat în măriă noastră, noi să nu dăm în măriă nimăruia, ce numai în măriă domnii sale. Într'aceaia vreme țara peri, și pierdum tot, și

Suciul-de-sus,
1608,
30 Mai.

¹ Comitatul Solnoc-Dobâca, lângă Lăpușul-Unguresc.

aceaia marhă încă peri. Domnu nostru n'au cerșut nemică de la noi, nice nu știm să aibă Fodotschi la noi nemică. Eu, Potlogar Toaderer (*sic*), și cu eu, Bunzeu, cu popa și tot satul, cu tare cu nătare, cu mic cu mare, noi dăm înraitea domniilor voastre aceasta credință și acesta giurământu: că Pașco Simion nu iaste vinovat cu nemică lui Fodotschi, nice nu are niț-u[n] lucru cu Pașco Simion; Pașco Simion iaste om bun și om dreptu. Și să vă ție Dumnezeu într-o voc bun[ă] pre Măria Voastră. *Бакт зрсі, меца маи а днї.*

Această carte iaste scrisă la birăul de Bistrița și cu la Sfatul Mării Sale. (Pecete cu o stea și semne.)

Dises is der Prieff auf dem Eberschten-Suttsch fon des Paschka Simeon seines Tedisch, des Ross halben, mit denn Fodorotsky: bekhentt die gancze Gemein das der Paschka Simeon khein Schuld het.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 29-30, n° xxxviii.)

MDCLXXX.

Alba-Iulia,
1608.
2 Iunie.

Ștefan Kendy către Bistrițeni, despre oprirea unor bani și unor blăni de la un Moldovean, ceia ce poate strică acum când se discută cu Moldova tratatul de alianță.

Prudentes et circumspecti domini et amici, vicini observandi. Servitiorum meorum paratam commendationem.

Istenteöl kegyelmeteknek sok jokát io egesseget kewanok. Akaram kegyelmetet illien dologh feleol meghtalalny. Ez lewel viweö Moldoway ember urwnkat eo nagysagatt aranianak es vad beöreynek ell vetele feleoll talalta wolt megh, ugy wagion a minth urwnknak eo nagysaganak attak ertesere az beöreök ellveteleben moggiok wolt, ky hogy es mintt leött tudom kegyelmetek iol erty senkireöll urwnk eö nagysaga irtt kegyelmeteknek. Nekem ys paranchiola urwnk hogy kegyelmeteknek iryak feleölle. Miwelhogy pedegh urwnkhoz eo nagysagahoz mostan jeöttek az Moldoway Vaydatoll bizonios feö boyerok, ne hogy kiwalkeppen mostan mikor arroll wagion tractalassa artana wallamelliknek seöt meg idegen orzagbeliekteöll is otalmazny igiekeznök; kyhez kepest kerem kegyelmeteket hogy kegyelmetek az urunk eö nagysaga lewelet bechiwillettel latwan mindenben az chielekedeö legien valamit urwnk eö nagysaga kegyelmeteknek paranchioll, ne legien az Moldoway embernek semmibeöll bantassa. Az arany dolgatt kegyelmetek lagian ne haggia

Vă doresc de la Dumnezeu mult bine, bună sănătate. Voiam să vă caut pe dumneavoastră pentru un lucru ca acesta. Acest Moldovean care duce scrisoarea, l-a fost căutat pe Domnul nostru Măria Sa pentru luarea aurului lui și a pieilor de sălbătăciuni. Așa este precum i-a dat de știre domnului nostru Măriei Sale; cu luarea pieilor au avut obicei. Cine și cum a fost, știu că dumneavoastră înțelegeți bine. Măria Sa domnul nostru nu v'a scris despre nimeni. Și mie mi-a poruncit prințul să vă scriu dumneavoastră pentru aceia. Fiindcă la Măria Sa Domnul nostru au venit acum de la Voevodul Moldovei niște boieri mari, nu cumva tocmai acum, când este vorbă despre aceia, să strice în vre-un chip. Ba încă trebuie să ne silim să-i apărăm și de cei din țeri străine. Pentru aceasta vă rog pe dumneavoastră ca dumneavoastră, văzând cu cinste scrisoarea Măriei Sale prințului, în toate să faceți așa precum vă poruncește Măria Sa prințul, să nu fie Moldoveanul supărat cu nimic. Afacerea cu aurul, dumneavoastră să n'o lăsați moale, ci căutați între cei trei oameni cumva, să nu supărați

hanem az három ember közéött valamint s walahogy fell keresse ne molestallia teőbzeör urwnkatt cz dologertt. Az vad beör dolgaboll is az urwnk eő nagysaga tekintetyertt chielekedgiek mindent kegyelmetek, hizem awall privilegiumok ugian eregeben marad, tekinczie kegyelmetek az mostany alapatott. En kegyelmeteknek erreöll ugy irok minth io akaro szomzed baratimnak, karatt nem ys kiwanom kegyelmeteknek seöth inkab a miben tudok s az mihez ferek kegyelmeteknek szolgálny akarok. Tarcha megh isten kegyelmeteket io egessegeben.

Datum Albae-Iuliae, die 2 iunii, anno 1608.

Dominationum Vestrarum servitor, amicus et vicinus

Stephanus Kendi, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis et amicis, vicinis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXXI.

Gabriel Báthory către Bistrițeni, despre oprirea de la un negustor moldovean, în Iad, a unor blăni de vulpe și bani de aur.

Alba-Iulia,
1608,
2 Iunie.

Gabriel Bathory, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem.

Pazkaly Mihaly Moldoway talala megh minket keőnieörgesse altal jelentwen hogy ez ellmult napokban eött hean (*sic*) kett zaz roka beörth reponalt wolna az Iady gerebnel, a mely roka beöreök keőzeött ket zaz arany forintia ys leött wolna, a melliet megh ertwen az kegyelmetek varossaba lako zeőchyeök cheheöll kett attiokfia bochiatwan Iadra az roka beöreöket ell veöttek wolna, es nem tudatik, hogy ha az gerebnel maratte az kett zaz arany vagy az zeőchyeök wittek ell, vezett newett keölteöttek wolna, keőnieöreögwen azon mynekewnk, hogy kegyelmetek altal az kett zaz aranyatt az három emberrel wizza adattatnok miwelhogy az Iady gereb es az kett zeőchy leöttek wolna dolgossok abban. Azert noha a

Moldoveanul Mihai Pascale ne-a căutat cu plângerea lui, arătând că în zilele trecute a lăsat la birăul din Iad 5.200 de piei de vulpe, între care piei ar fi avut și 200 de florini de aur, ceia ce aflând jocararii din orașul dumneavoastră, trimetând doi de-ai lor la Iad, ar fi cumpărat pieile de vulpe, și nu se știe dacă au rămas la birău cei 200 de florini de aur, sau i-au dus jocararii. Ar fi scornit nume rău: s'a rugat de noi ca prin noi să căpătăm înapoi cu cei trei oameni acei 200 de florini de aur, fiindcă birăul din Iad și cei doi jocari ar fi fost în acea afacere. Deci, în ceia ce privește cumpărarea picilor de vulpe, au avut voie, după privilegii. Acestea le-am aflat și de la Francisc Kok, credinciosul nostru. Dar, fiindcă voim să

my azt nezy az roka beoreök ell veteleben privilegyomok tartassa zerintt moggiok wolt, a egyt Kok Ferencztoll my hiweönkteöll is ertettewnk, de miwelhoggy az eleöttwnk walo feyedelmek io rend tartassat eleöttewnk akariwk wisselny teöb zomzed orzagbelieckel az keözeönsseges örzagwnk haznaertt az Moldowaiackal is baratsagott akarwnnk tartany es nem hoggy nekik veteny igiekenenk, de seött inkab mindenbeöll a myhez fizewnk baratsaggall s jowall akarwnk lenny es kedweskedny, a mely dolognak weghez walo witelehez mostansagh fogtwnk kezdeny. Hoggy pedegh effele io zomzedsagnak wegeg walo megh tartassanak vinculumia haznosban s iobban weghez mennien keöztewnk, es ne ys legien effele valamy akadall keöztewnk, intiwk kegyelmeteket szetettel haggiwk is, kegyelmetek az kett zaz aranyott a kett zeöchiell es az lady gerebbell vizza adattassa, seöth kegyelmetek ne ys haggia kyekre azon legien minden uton, hoggy az harom ember az ket aranyatt vizza aggia fogiatkozás nelkewll, ackinek ell veteleben semmy moggiok nem is lehetett wolna. Ky feleöll kewalkeppen mi bizonios emberewnket is bochiatottwk instructiot adwan neky mit kellessék chielekedny, ha az araniatt wizza nem aggyak es keözteök fell nem keressik. Az my az beöreök dolgat nezy meljnek ell weteleben modgyok wolt az egy utall a my tekintetewnkerth kegyelmetek adassa wizza, ackit kegyelmetekteöll vehesseönk kedwessen affeleöll privilegiumok in vigore stahatt (*sic*).

Secus non facturi. Datum Alba-Iuliae, die 2 iunii, anno 1608.

Gabriel Bathori, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXXII.

Alba-Iulia,
1608,
12 Iunie.

Gabriel Báthory către Bistrițeni, despre întoarcerea lui Ioan Imreffy cu știri bune din Țara-Românească și solii de la cei doi Domni.

Gabriel Bathori, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-

urmăm înainte buna rândulală a stăpănitorilor de înaintea noastră cu mai multe țeri vecine, pentru folosul obștesc al țerii noastre, vrem să ținem prietenie și cu Moldovenii, și, nu că ne-am sili să greșim, dar încă în toate față de ei ne legăm cu prietenie și voim să fim cu bine și să li plăcem. De îndeplinirea cărui lucru acum ne-am apucat. Pentru ca legătura ținerii până la sfârșit a acestui fel de bună vecinătate să se facă între noi mai cu folos și mai bine, și nici să nu fie ceva piedecă între noi, vă îndemnăm pe dumneavoastră cu iubire și vă lăsăm să faceți dumneavoastră pe cei doi cococari și pe birăul din Iad a da înapoi cei 200 de florini de aur, bă încă dumneavoastră să nu lăsați, să căutați pe toate căile ca acei trei oameni să dea înapoi fără lipsă cei 200 florini de aur, pentru luarea cărora nu ar fi avut niciun drept. Pentru care mai cu seamă am trimis și un om al nostru, dându-i învățătură ce să facă, dacă nu dau aurul înapoi și dacă între ei nu-l caută. Cât privește afacerea pieilor, pentru a căror luare au avut drept, și pe aelca faceți să le dea înapoi de hatărul nostru, ceia ce să putem primi de la dumneavoastră cu plăcere. De spre aceia, privilegiile pot rămâne în putere.

gariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis sincere dilecti. Salutem et favorem.

Mivel hogy isten kegelmes gondviseleseből Imreffi Janos uramot feotanacziunkat mostan hozzank minden io es kedvunk szerint valo valazzal Havasalföldiből meg hozta. Ezen keozben érkeztek hozzank mind az ket zomzed Olahorzagbol is bizonios feokeovetek, kik istennek hala minden kedves valazzal, mint jeottenek legien, megh erti kegelmetek, annak felette iol emlekezhetik kegelmetek arra is, az el mult partialis giwleskor, jetentettwk volt Illies hazi uramnak Cassara valo menetelit, ki miat hogy immar utba is vagion, es rövid nap oda is erkezik s keretis bennwnket, hogy bizonios feo keovetinket bocziassuk oda, a hol az Magyarorzagy attiankfyainakis generalis giwlesek lezen, kevantatik oda is kivalkeppen ez haza szwkseges allapattia felol bizonios feo keovetinket bocziatanunk; hogy velek egietemben egy akarathol isten segitsege velwnk leven vegezessunk oly haznossan, ki legien eczier, immar hazanknak eoreokös es allando iovara s megh maradasara. Kerjwk azert kegelmeteket szeretettel, hogy kegelmetek ez mi levelwnk latvan bizonios attiafiayval eggiwt, szemely szerint minden okvetetlen ad 18 diem praesentis mensis Iunii mingiarast jeotest iölon ide Fejervarra, az hol kegelmetekkel vegez hesswnk minden dolgokrol, ugy hogy, azokban isten io veget advan, niukhassek megh az szegeni haza.

Din grija milostivă a lui Dumnezeu ni l-a adus acum din Țara-Românească pe Ioan Imreffy, sfetnicul nostru de căpetenie, cu toate răspunsurile bune și după pofta noastră. Într'aceasta au sosit la noi și din amândouă țerile românești vecine niște trimeși de căpetenie, cari, slavă Domnului, cum au venit cu toate răspunsurile plăcute, înțelegeți dumneavoastră. Afară de aceasta vă puteți aduce aminte bine și despre aceia că, în adunarea parțială trecută, am fost arătat ducerea d-lui Illyésházy în Cașovia; care și este în drum, și în câteva zile și ajunge acolo, și ne roagă pe noi să trimetem acolo niște soli de frunte, căci în acel oraș va fi și adunarea generală a neamurilor din Ungaria; se cere să trimetem niște trimeși de căpetenie și acolo, mai cu seamă pentru trebuințele acestei țeri, pentru ca, împreună cu ei într'o voință, fiind ajutorul lui Dumnezeu cu noi, să isprăvim ceva folositor, care să fie odată spre binele veșnic și statornic al țerii noastre și spre păstrarea ei. De aceia vă rugăm pe dumneavoastră cu iubire ca, văzând această scrisoare a noastră, cu celelalte nații împreună, în persoană, neapărat la 18 ale curenteii luni Iunie îndată să veniți aici la Bălgrad, unde să isprăvim cu dumneavoastră toate afacerile, așa că, dând Dumnezeu în asemenea lucruri sfârșit bun, să se odihnească săraca țară.

Bene valeant. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 12 iuny, anno Domini 1608.

Gabriel Bathori, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXXIII.

Constantin Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre marfa și vitele lăsate de negustorul Pană, mort la ei.

Prudentes ac circumspecti domini, vicini nobis honorandi. Salutem et nostri benevolam commendationem.

Iași,
1608,
5 Iulie.

Ez dolgot akarok kegelmeteknek er-tesere adni, hagi Pana neved Aros georeognak volt volna az kegelmetek varosaba niolczvannig cokeor beore, ki meg eoleotetven gonoz emberekteol u-gian ot az kegelmetek orszagaban, megh iltiben arult volt megh, egi ot az kegelmetek varasahoz valo tartozando falu-beli emberrel, mely emberirt leot kezese az gazdaia, az kegelmetek varosaba la-kozo ember affelet, mas hellien u-gian az gazdianal ot az kegelmetek varosaba hagi ot volt egyetmas aruit cotven a-rani forint ireot ki mind ez ideiglen ot Bezterczen vagion. Mostan az eo attia-fia Tanaczi megien oda kegelmetekhez az eo batianak egiet mas aruiat es mar-haiat hagi kivegie igaz teorvint zolgal-tatvan kemelmetek nekie. Mi es azert kegelmeteket kerieok mint io szomsze-dinkat, hagi ha kevantatik eoleovinni igaz teorvin szerint az eo igassagat, adatassa megh neki azokkal az ember-wel, minden marhaiat az eo megh holt attiafiának Pananak, mert illendeo do-log is. Mi es kegelmeteknek s az kegelmetek kereskedeo emberinek hasonlo io akaratunkat es szomzedsagunkat mu-tatiuk megh szwksegekbe, mikor vala-mibe minket megh talalnak az vagi kegelmetek megh talal. Tarcha megh isten kegelmeteket nagi io egissigben es be-kessegeben.

Vreau să vă dau de știre acest lucru dumneavoastră, că un negustor anume Pană ar fi avut în orașul dumneavoastră până la optzeci de piei de bou, și, fiind omorât de oameni răi tot acolo în țara dumneavoastră, încă în viață le-a fost vândut unui om dintr'un sat care se ține de orașul dumneavoastră; pentru care om a fost chezăș gazda lui, care locuiește în orașul dumneavoastră. Într' alt loc, tot la aceiași gazdă, acolo, în orașul dumneavoastră, a fost lăsat niște marfă în preț de 50 de florini de aur, care este până astăzi acolo, în Bistrița. Acum se duce acolo cu dumneavoastră ruda lui Tanaczi ca să scoată una-alta, marfă dela unchiu-său, și vitele, — slujindu-i dumneavoastră cu dreptă judecată. Și noi de-aceia vă rugăm pe dumneavoastră, ca pe bunii noștri vecini, ca, dacă se cere să aduceți înainte dreptatea lui, după judecată dreptă să faceți să i se dea de acel om toate vitele rudeniei lui moarte, ale lui Pană, căci se și cuvine acest lucru. Și noi vă vom arăta dumneavoastră și negustorilor dumneavoastră asemenea bunăvoință și vecinătate la nevoie, când ne va căuta pe noi în ceva, sau dumneavoastră când ne veți afla. Să vă țină Dumnezeu în bună sănătate și pace.

Datum in civitate nostra iassiensis, 5 die mensis iuly, anno Domini 1608.

Constantinus princeps, m. p.; bonus vicinus.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis Georgio Frank, iudici pri-mario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXXIV.

Alba-Iulia,
1608,
1-iu Au-
gust.

Gabriel Báthory către Bistrițeni, despre sosirea lui Ioan Imreffy din Mo-dova și apropiata legătură solemnă cu cele două țeri române.

Gabriel Bathory, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-gariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles, sincere nobis dilecti. Salutem et favorem.

Myvelhogy Imreffy Ianos uramat my tanachunkatt isten meghhozta az mynemeo jo valazzal pedig az Moldway

Voim să vă dăm de știre și dum-neavoastră că Dumnezeu l-a adus pe sfetnicul nostru domnul meu Ioan Im-

Vayda orzaghaval eggyeöth vizza bochatotta hozzank, akariuk kegyelmetek is az communicalny. Azon Moldway Vayda uyobban feokeowetet is expediallya hozzank, az kik immar uthban is vadnak, kiert kivantatik kegyelmeteknek ackor itt valo praesentiaia. Intywk azert kegyelmeteket zeretettel s hadgiuk is hogy kegyelmetek bizonyos attyafiaval ez jelen valo Augustusnak kilenczedik napian minden okvetetlen legyen jelen itt Feyerwarat, hogy kegyelmetek teob dolghok keozot az ket Olah orzagghal valo eoreokeos confederationkat erthesse.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 1 augusti, anno 1608.

Gabriel Bathori, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae biztriciensis, et cetera, fidelibus sincere nobis dilectis, et cetera.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXXV.

Gabriel Báthory către Bistrițeni, despre apropiata sosire a solilor moldo-^{Alba-Iulia,} veni pentru întărirea legăturii, cu adausul ca orașul să trimeată pește pentru acei ^{1608,} trimeși cari țin postul. ^{22 August.}

Gabriel Bathori, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et favorem.

Mivelhogy immar ez orszagban az Moldvay követek be érkeztek es rövid nap ide jutnak, akarok kegyelmednek ertesere adni kegyelmed ez honak huzon hatodik napjara legien itt Fejervath, hogy az mikeppen kegyelmetek ez ellmult giwlesben köszönsegesven ell vegesze szemely szerent kegyelmed is jelen leven az ellkeszdet frigieth es kötest hitivel is erösicze es vihesse veghez az keth orszag köszt.

Secus non facturus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 22 mensis augusti, anno Domini 1608.

Gabriel Bathory, m. p.

P. S. Minth hagi bötessek az követek kegyelmeteket szeretettel intjük mentül több halat lehet mind testebelyt mind pedig hlen [aszut] hozzon magaval; ked-es dolgot chielekeszik kegyelmetek.

Fiindcă au sosit trimeșii Moldovei în această țară și în câteva zile ajung aici, vreau să-ți dau de știre dumitale ca dumneata să fii la 26 ale lunii acesteia aici, în Bălgrad, pentru ca, precum dumneavoastră ați isprăvit în de obște în adunarea trecută, personal, fiind și dumneata de față, să întărești și să duci la capăt cu credința dumitale pacea și legătura între cele două țeri.

P. S. Fiindcă sunt în post trimeșii, vă îndemnăm cu dragoste pe dumneavoastră să aduceți cu dumneavoastră cât se poate mai mult pește, atât proaspăt, cât și sărat; veți face lucru plăcut dumneavoastră.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis magistro civium ac iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae biztriciensis, et cetera, fidelibus sincere nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXXVI.

Alba-Iulia,
1608,
22 August.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zăbava sivilor moldoveni, veniți pentru legătura cu Ardealul.

Gabriel Bathori, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspēcte, fidelis nobis dilecte. Salutem et favorem nostrum.

Mivel oli hirwnk erkezett vala, hogy az Moldovay keövetek iönnnek es orzagunkban immar ben is volnapak arra kepest irtunk vala kegyelmednek es teöb.feö rendeknek is, hogn ad 26. praesentis mensis kegyelmetek ide iwne. De az uthan adak erteswnkre, hogn arra az napra el nem erkezenek az keövetek. Azert minthogn szinten mostan vagion az derek takarodasnak ideie nem akarvan kegyelmeteket heaban farasztani akaruk kegyelmeteknek ertesere adni, hogn kegyelmed maradgion hazanal es varion teöllünk ertesere advan kegyelmeteknek bizonios ieöveteleket. Seütt egiebeknek is az hova irtunk kegyelmed adgia ertesere ez dolghot, hogn tudgiak magokat mihez tartani.

Fiindcă ni-a sosit o știre că solii moldoveni ar veni și că ar și fi în țară, pentru aceia ți-am fost scris dumitale și la mulți oameni de căpetenie ca la 26 ale lunii curente să poștiți dumneavoastră aici. Dar după aceia ni-au dat de știre că pe ziua aceia nu pot sosi solii. Fiindcă tot acum este timpul curățirii de istov(?), nevoind să vă obosim pe dumneavoastră degeaba, vrem să vă dăm de știre ca dumneata să rămâi acasă și să aștepti de la noi să vă dăm de știre sosirea lor. Ba încă și altora, unde am scris, dă-li dumneata de știre lucrul, ca să știe de ce să se țină.

Secus non facturū. Datum Albae-Iuliae, die 22 mensis augusti, anno Domini 1608.

Gabriel Bathori, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspēcto iudici primario civitatis nostrae Beztercze, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCLXXXVII.

Alba-Iulia,
1608,
25 Octom-
bre.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Sibiieni, despre legătura ce a încheiat și cu Moldova, făcând și jurământ, și despre datoria ce au de a jură la rândul lor.

Gabriel Bathori, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspēcti, fideles nobis sincere dilecti. Salutem et favorem.

Az mint kegyelmeteknel nylvan vagion az confoederatit az szomszed or-

Precum știți dumneavoastră, iată am isprăvit legătura cu țerile vecine; a

szagokkal immar vegben vittuk mara-
dot volt chak hatra az Moldvay Vai-
daval valo confoederatio, melliet is im-
mar az ur isten segitsegebül vegben
viven deponaltuk magonkis az jura-
mentumot mellettünk levő tanachinkkal
s urakkal restal chak az kegyelmek
meghitelezese. Hadgiuk azert es paran-
chiolliuk kegyelmeteknek annak mod-
gia es rendtartasa szerent az Moldvay
Vaidanak es nagsaganak arra bochatott
embere előtt kegyelmetekis azonkep-
pen mingiarast deponallia az juramen-
tumott.

fost rămas neisprăvită numai legătura
cu Domnul Moldovei, pe care ispră-
vind-o, cu ajutorul Domnului, am făcut
și noi jurământul cu sfetnicii și domnii
de lângă noi. A rămas numai întărirea
dumneavoastră ca după chipul și rân-
duiala cuvenită și dumneavoastră să
faceți îndată jurământul înaintea Dom-
nului Moldovei și înaintea omului tri-
mes de Măria Sa.

Secus nullo modo facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 25 octo-
bris, anno 1608.

Gabriel Bathori, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis magistro civium regio ac Sedis iudi-
cibus caeterisque iuratis civibus civitatis nostrae cibiniensis, et cetera, fidelibus
nobis sincere dilectis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MDCLXXXVIII.

Sași jură tratatul cu Constantin Movilă, Domnul Moldovei.

Nos, magistri civium et regii iudices civitatum cibiniensis, segesvariensis, Sibiiu,
brassoviensis, mediensis et bystriciensis, necnon reliquarum Sedium saxonicalium 1608,
totius Universitatis Saxonum regionum in Transsylvania, et cetera, iuramus per 22 Novem-
Deum, Patrem, Filium et Spiritum Sanctum, et Sanctam Trinitatem, quod nos Illus-
trissimo ac Magnifico domino Constantino Mogilla Vaivodae et perpetuo haeredi
regni muldaviensis eiusdemque subditis universis, donec Illustrissimo principi nostro
sincerum et benevolum se praestabit, in omnibus fideles ac eorum amicis amici,
inimicis inimici erimus et secundum possibilitatem nostram ipsius ac regni sui
aemolumento studebimus palam vel occulte, nullas factiones excitabimus aut a
nostris subditis (nostris) excitari permittemus, et, si quispiam aliquid talium moli-
retur, non consentiemus. Imo, hoc comperto, si resistere nequiverimus, Illustrissimo
principi nostro aut eius officialibus in tempore significabimus. Cum vero Illustris
Sua Dominatio adversus hostem in campum exierit et Illustrissimus princeps noster
exercitum aliquem pro subsidio mittet, nos quoque secundum privilegium et con-
suetudinem nostram in eiusmodi casibus antiquitus receptam quod nos concernet
in auxilio mittendo praestabimus. Hoc quoque non praetermisso, quod Deus avertat,
si regno suo cedere et pedem in Transsylvaniam ferre cogeretur, tam Illustrissimo
principi, quam etiam boeronibus suis, quietum et pacificum locum una cum cae-
teris regnicolis ordinabimus. Ita nos Deus adiuvet. Datum in civitate cibiniensi, in
generali nostra congregatione ad festum Catharinae habita, 22 mensis novembris
anni 1608.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MDCLXXXIX.

C.
1609-1615¹.

Episcopul de Rădăuți Efrem către Bistrițeni, despre dorința sa de a trimite porcii la jir și ghindă pe pământul lor.

† Cu milă de la Dumnedzău eu, Vladic[a] Efrem, ep[iscop]ul de Radovți, de țara Molduveei, scriem multă pace și sărălaate la ai noștri aleși de la Domnul Dumnedzău și buni preiatin[i], Domnii Sale censtitului birău și părcalabilor și tuturor prăgarilor de orașul Bistriței. Cătră aceasta poftim de la Domnul Dumnedzău bună pace și sărătaate domnilor vostre. Alta, poftim pre domnile vostre ca pre ai noștri iubiți și bătrini priiatini, doră au dăruit Domnul Dumnedzău jir, fag sau ghende, ca să faceți domneavoastră bine peintru voia noastră ca să tremitem orece porci ce avem, doră s'arū ingrășea. Și, ce să va veni domnilor vostre, domneavoastră veți lua. Noi mai multū avem a sluji domnilor vostre intru ce va fi pofta domnilor vostre cătră noi. De aceasta poftim pre domnile vostre. Și să nă crute Dumnedzău cu bună pace și cu toți omenii domnilor vostre.

[Vo:] † Cîastă carte să să dea în mîna censtitului birău de orașol Bistriței. (Pecete ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 28-9, n° xxxvii.)

MDCXC.

Brașov,
1610,
24 Ianuar.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii ce trimet în Moldova cămărașul și secretarul său.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles sincere nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Bogdany Ferencz fw comornikunk es Hidy Georgy fw secretariusunk kuldik be Moldowaban zolgaiakatt valami kaczolaknak vasarlasaert. Hadgyuk kegyelmeteknek es paranchiolliuk is serio rendelljen es adgion mellejek olly bizonios es meg hit embereket kik vellek zinte oda be Moldovaban ell menjenek, mindenwt mellettek leven zolgalattal es minden segitsegel legienek. koreltek mind adig mig visza jwnnek; meghagywan az kegyelmetek emberinek ugy czielekegienek hogi valami fogiattkozas miattak ne legien.

Francisc Bogdan, Mare-Cămăraș, și Gheorghe Hidy, întâiu-secretar, își trimet în Moldova oamenii ca să cumpere niște cotețe de porci. Vă lăsăm dumneavoastră și vă și poruncim hotărât să orânduiești și să li dai pe lângă ei astfel de oameni de credință și chemați cari să meargă acolo, în Moldova, cu ei, în tot locul, fiind lângă ei cu slujbă, și cu tot ajutorul să fie în jurul lor, până atunci până când vor veni înapoi; lăsându-li oamenilor dumneavoastră să facă așa ca din pricina lor să nu fie nicio lipsă.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Brasso, die 24 ianuarii, anno 1610.

Gabriel princeps, m. p.

¹ Anii de păstorie ai lui Efrem.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario et ceteris iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus sincere nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCI.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, poruncind a se tăia orice drum în Moldova și Polonia. Alba-Iulia, 1610,

18 Octombrie.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis sincere dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az vigiazatlansagh miat mind hanzankban ennekeleotte valo wdeokben mind pediglen zomzed orzagokban minemw veletlen dolgok teortentenek legien giakorlatossaggal kegyelmetek hallotta es tudhattia is; hogi azert az elmúlt dolgokrol peldat veven vigiazotlanoknak ne latassunk, hadgiuk kegyelmeteknek es paranczoliuk is serio hogi ez levelwnk latva mindgiarast minden okvetetlen ott Bezterce taian az hatarokban hol mi uth es eosveni lezen nem egi helien hanem eppenscgel altal az havasokot hoszan mind vegigh vagassa be hogi se gialogh ember se pedigh lovas avagi egieb uthon iaro innen Erdelibeol Lengiel orzagban es Moldvaban avagi azokbol az orzagokbol ide mi hirwnk nelkw es salvus conductusunk nelkw ne jeohessen mehessen.

Din pricina lipsei de pază, atât în țara noastră în timpurile de'nainte de aceasta, cât și în țerile vecine s'au fost întâmplat de mai multe ori lucruri neprevăzute. Dumneavoastră ați auzit, și puteți ști. Ci de-aceia, luând pildă de la lucrurile trecute, ca să nu fim priviți ca neprevăzători, vă lăsăm dumneavoastră și vă și poruncim hotărât ca, văzând scrisoarea aceasta a noastră, îndată, fără niciun alt cuvânt, să tăiați acolo, în Ținutul Bistriței, la hotare, unde vor fi drumuri și poteci, nu într'un loc, ci chiar toți munții în lung până la sfârșit, așa ca nici pedestru, nici călăreț, sau pe alt drum umblător, să nu poată trece și merge de aici din Ardeal în Polonia și în Moldova, sau din acele țeri aici, fără știrea noastră și fără pasul nostru.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 18 mensis octobris, anno Domini 1610.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Bezterce, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCII.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se tăia potecile spre Polonia și Moldova.

Ocna-Sibiului, 1610, 29 Octombrie.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et gratiam nostram.

Ennek eleottheis megh paranchyoltuk volt kegelmeteknek hogy Lengiel orszagra es Moldovara, hol my utak es gialogh eosvenyek volnanak kegelmetek mindgiarast bevagattna. Hadgiuk aszerth denuo kegelmeteknek es serio

Și înainte de-aceasta v'am fost poruncit dumneavoastră ca, unde ar fi drumuri și poteci spre Polonia și Moldova, îndată să le tăiați. Vă lăsăm deci din nou dumneavoastră și vă poruncim hotărât ca toate drumurile și po-

paranchyolliuk, valameny utak es eos-
ueniek Lengiel orzagra es Moldovara
vadnak mindgiarast vagasza ugy be
hogi se lovas se gialogh asz kett or-
szagrul se egyeb helyreol orzagunkban
ne jeohessen.

Secus non facturi. Datum in oppido nostro Viszakna, die 29 octobris,
annno 1610.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis ci-
vibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

Cito, cito (*de zece ori*), citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului)

MDCXCIII.

Alba-Iulia,
1610,
3 Novem-
bre.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre atacul polon
ce se așteaptă, pentru prada Haiducilor, și ajutorul ce vrea de la ei.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae do-
minus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis sin-
cere dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Iteliwk hogi vagion ertesere kegyel-
meteknek, mikeppen ez el mult niar-
ban az Haydu vitezek mind az Magiar
orszaghi birodalombol mind penig az
mi reszwnkröl az Magiar orszagi kirali
eöfelsege es az mi hirwnk nelkwł az
eö szokasok szerent Sztadnicki hiva-
taliara Lengiel orszagba be menven oda
be kart teöttenek volna, kiert az Len-
gielek az egesz Magiar nemzetre ne-
heztelven hadat giwtenek es az mint
vegere mentwnk Moldova feleöl akar-
nak ellenwnk probalni; hogi azert mi is
keszwletlen ne talaltatnank minden ren-
deknek orszagunkban meghhirdettwk
hogi viritim keszen lennenek. Haggiuk
azert es paranchioliuk is hogi ez le-
velwnk latvan kegyelmetek varosabol
es zekibeöl tartozo gialogot sokal iob
keszwlettel mint az Colosvari tabo-
runkba kwłte vala oli keszen tarchia
hogi masodik levelwnket veven fogiat-
kozás nelkwł megindulvan oda az hova
kivantatik mentest mchessen. Hol mi
nemes ember penig varostokban vagion
azokis feyenkint keszen leven zemeli
valogatas nelkwł varmegjeievel egiwt
meg indulhassanak. Az minemw lova-
kat es zekereket kegyelmetek az leo-
veo szerzamok ala szokot adni, azokat
mingiarast kwłteön kwlgie ide Feyer-

Credem că aveți cunoștință dumnea-
voastră cum că în vara trecută Hai-
ducii, cei din Țara Ungurească, cât și
din partea noastră, fără știrea Înălțimii
Sale Craiului Ungariei și fără știrea
noastră, ducându-se după obiceiul lor
în dregătoria lui Stadnicki în Polonia,
ar fi făcut acolo pagubă. Pentru care
Polonii s'au plâns de tot neamul un-
guresc, au strâns oaste, și, pe cât am
dat de urmă, din spre Moldova vreau
să se încerce în potriua noastră. Pen-
tru ca nici pe noi să nu ne găsească
nepregătiți, am dat de știre tuturor Or-
dinelor din țara noastră ca fiecare să
fie gata. De acum vă lăsăm și vă po-
runcim ca, văzând această scrisoare a
noastră, să țineți pedestrirea din ora-
șul și Ținutul Scaunului dumneavoaș-
tră, cu mult mai bună pregătire de
cum ați trimes-o în tabăra noastră din
Cluj; să o țineți așa gata pentru ca,
primind a doua scrisoare a noastră,
plecând fără lipsă acolo unde se cere,
să meargă îndată. De s'ar află însă vre un
nobil în orașul dumneavoastră, și aceia
să fie, fiecare deosebit, gata, fără ale-
gere de persoane, ca să poată plecă
împreună cu comitatele lor. Caii și că-
ruțele pe care dumneavoastră obișnuți
a le da pentru uneltele de împușcat, pe

varra. Azeles szekereket es Colosvari instructione zarent rendelt eleseket es ahoz valo lovakat tarchia oli keszen hogi mihelt kivantatik azokat is indithassa. Azokat penig a lovakat iol tartassa addig, birhassak az utat.

acelea fără zăbavă să le trimeteți aici, la Bălgrad. Carele de provizii și proviziile rânduite după instrucția din Cluj și caii trebuincioși la acelea țineți-le așa gata, pentru ca, îndată ce s'ar cere, să le puteți porni. Pe acei cai însă să-i țineți bine până atunci, ca să poată suferi drumul.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 3 novembris, anno Domini 1610.

Gabriel princeps, m. p.

[V°:] Prudentibus et circumspectis magistris civium, villicis regiis et Sedis iudicibus ceterisque iuratis civibus civitatis et Sedis saxonialis bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis. Cito, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCIV.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles, nobis sincere dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Alba-Iulia,
1610,
7 Novem-
bre.

Az mikeppen ennek eleotte meg paranchialtuk kegyelmeteknek hogi oli kezwllettel legien valameli oraban masodik parancziolatunk erkezik mingiarast az howa az zwksegh kiwannia kesedelem es fogiatkozas nelkwl az kegyelmetek varossara rendeltetett gialogit indithassa; hizzwk penigh hogi kegyelmetek paranchiolatunk zarent immar el is kezitette. Ezen oraban uyab hireink erkezen bizoniosson eritiwk hogi az Lengielek nem tudhatuik Aytocz felecolle avagi Maramaros feleol reank igiekeznek es orzagunkra akarvan wtni rablani akarnak. Hadgiuk azert es paranchiolliuk is serio ez lewelwnk latvan sem orat sem napot nem varvan arra az kegyelmetek varossara rendelt gialogot az mikeppen az zamozffalwi taborunkban arra az kegyelmetek varossara rendeltwnk es limitaltunk volt anny zamutt iob kezwllettel hogi sem mint akkor jo puskasal es ne (!) dardakkal s egi zinw ruhaban mingiarast minden fogiatkozas nelkwl sub amissione capitis et bonorum zallitassa zekes heliere, az honnan az howa az zwksegh kiwannia mingiarast indulhassanak.

Precum v'am poruncit inainte de-aceasta dumneavoastra, sa fiti cu asa pregatire ca, in care ceas va sosi a doua porunca a noastra, dumneavoastra sa va porniti pedestreimea randuita in orasul dumneavoastra unde va cere nevoia, fara intarziere si scadere; credem insa ca dumneavoastra dupa porunca noastra i-ati si pregatit. Sosindu-ni in acest ceas stiri mai noua, intelegem cu siguranta ca Polonii, nu putem sti din spre Oituz sau din spre Maramuras, vin asupra noastra si vreau sa loveasca tara noastra, sa prade. Va lasam de-aceia si va poruncim hotarat ca, vazand scrisoarea noastra, sa nu asteptati niciun ceas, nicio zi, pedestreimea randuita in orasul dumneavoastra, cum am hotarat si statornicit in tabara din Someșfalau pe orasul dumneavoastra: tot atatia, dar cu mai buna pregatire decat atunci, cu puscași buni, si nu cu barzi, si in haine de o singura culoare, indata, fara orice scadere, supt pedecapsa pierderii capului si a averii; si sa-i trimeteți in cetatea de Scaun, de unde sa plece indata in ce loc cere nevoia.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 7 novembris 1610.

P. S. Az menny tafotanak, akar duffla keoz s egieb zinw tafota legien, es bogozianak is kegyelmetek zeret teheti kwlgie ide Feieryarra zamunkra zazlonak. Az arrat kegyelmeteknek megh adgiuk.

P. S. De câtă taftă, indoită sau obișnuită, fie și de altă culoare, și de ciucuri, puteți face rost dumneavoastră, trimeteți-o aici, la Bălgrad, pe seama noastră, pentru steag. Prețul vi-l vom da dumneavoastră.

Gabriel princeps m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus sincere nobis dilectis. Cito, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCV.

Alba-Iulia,
1610,
9 Novem-
bre.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri cu privire la mișcările Polonilor.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspēcti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et gratiam nostram.

Chiodalkozunk kegelmeteken hagi ez ideig minket semmi hirekel nem ertete az Lengielek ieovetele feleol holot evel tartoznatok. Haggiuk azert es serio paranchioliuk kegelmeteknek ez lewelwnk latvan bochiasson mingiarast bizonios meghit kimeket Moldovaba es Lengielorszagba is, kik valosagoskeppen megh lassak es megh tuggiak hol legienek az Lengielek mennyzamu es minemü keszwlettel, meny kopias lehet keoszteok es ha leveö zerzammal yadnake, merre igekezetek az Oytoz feleolle vagi Maramaros feleol szandekoznak reank, avagi hagi meg tartoztanak mind ezeket es egieb bizonios hireket menteolhamareb aggion erteswnkre ieöyeon menjen eyel nappal az kim, tudhassunk minden hireket, nagi vigiazasa es gondvışclese legien erre kegelmeteknek, teob inteswnket es paranchiolatunkat ne varia.

Ne mirăm de dumneavoastră ca până acum nu ni-ați dat nicio știre despre venirea Polonilor, pe când ați fi fost datori s'o faceți. Vă lăsăm și vă poruncim hotărât dumneavoastră ca, văzând această scrisoare a noastră, să trimeteți îndată niște spioni vrednici de crezut în Moldova și în Polonia, cari în adevăr să vadă și să afle unde pot fi Polonii, câți sunt și cu ce pregătire, câți cu cōpii (securi), pot fi între ei, și, dacă sunt cu puști, apoi în ce parte se silesc: din spre Oituz sau din spre Maramurăș au gândul asupra noastră, sau încă se opresc. Acestea și alte știri să ni le faceți cunoscute cât mai curând, să tot umble încoace și încolo, zi și noapte, spionul, să aflăm toate știrile. Să aveți pază mare și îngrijire dumneavoastră de spre aceasta; să nu așteptați mai mult indemn și poruncă de la noi.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 9 novembris, anno Domini 1610.

Gabriel princeps, m. p.

P. S. Kegelmeteket gialogokat iartasson az kimsegre kik hiven eliarianak az dologba.

P. S. Dumneavoastră trimeteți pedestrii pentru spionaj, cari să umble cu credință în această afacere.

[Vo:] Prudentibus et circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

[Vo, contemporan:] 1610, 12 November.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCVI.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile ce Alba-Iulia, 1610,
pot căpăta ei foarte ușor din Moldova. 27 Novem-
bre.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et gratiam nostram.

Czudalkozunk raita hogy kegelmetek kemekett nem jartatt oda be Moldovaban holott oda keozel leven Lengiel orzagh mihelt beerne az kem mingiarast halatna bizonios hireket, kegielmeteknek volna abban io modgia. Hadgiuk azertt es serio paranczoljuk hogy kegielmetek jöyen es mennyen embere Moldovaban es vagy lez hir vagy nem lez de ide mi nekunk minden heten jrion kegelmetek.

Ne mirăm că dumneavoastră nu trimeteți spioni în Moldova, că, fiind aproape Polonia, îndată ce ar ajunge spionul, ar și auzi știri, și dumneavoastră ați avea chip să aflați. Deci vă lăsăm și vă poruncim hotărât ca omul dumneavoastră să vină și să meargă în Moldova, și, ori veți avea știre, ori nu, dar aici să ni scrieți nouă în fiecare săptămână.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 27 novembris, anno Domini 1610.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCVII.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de Alba-Iulia, 1610,
pază bună de spre Poloni. 28 Novem-
bre.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Cziudalkozunk raita s nem is tudgiuk mire velni hagi kegelmetek ekkedigh az Lengel orzagi hadak s allapata feleol semmifele bizonios hirekkel nem ertete, holot ez hazanak mostani igiej s naponkent valo zwksegi az vigiazast zorgalmatosban kjvannak hagi sem mint kegyelmetek ekkedigh megh mutatta. Azert hadgiuk es paranchiolliuk kegyelmeteknek serio kegyelmetek olj zorgalmatos vigiazasban legien hagi kegyelmeteknek se keowete se kymie Lengel orzagbol megh ne zwnniek hanem naponkent vagi yo vagi gonoz de gja-korlatossaggal Lengel orzagbol bizonios hirekkel ertessen, hagi semmiben az mit kegyelmetekre az vigiazas dolgaban kivalkeppen biztunk megh ne fogiatkozzunk.

Ne mirăm, și nici nu știm ce să credem, că dumneavoastră nu ne-ați înștiințat cu niciun fel de știre până acum despre ostile polone și despre starea lor, pe când interesele de acum ale acestei țeri și trebuințele-i zilnice cer paza încă mai sârguincios de cum ați arătat-o dumneavoastră până acum. Deci lăsăm și vă poruncim dumneavoastră hotărât ca dumneavoastră să fiți cu așa pază sârguincioasă ca nici trimesul dumneavoastră, nici spionul să nu conținească din spre Polonia, ci în fiecare zi să ni dea știri, sau bune, sau rele, dar sigure, din Polonia, și în nimic din ce am lăsat pe dumneavoastră, mai cu seamă în privința pazei, să nu păgubim.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 28 novembris 1610.

P. S. Immar minden hadaink fen leven trombitasok is szwksegesekek kegyelmetek mingiarast harom trombitast is kwlgien seregink keoziben.

P. S. Iată, fiindu-ni toate oștile în sus, avem nevoie și de trâmbițași; dumnea-voastră îndată să ni trimeteți și trei trâmbițași în rândurile noastre.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae biztriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis. Cito, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCVIII.

Alba-Iulia,
1610,
29 Novem-
bre.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se spiona cu privire la Moldoveni și Poloni.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

Mi az oka hogj kegelmetek hirrel nem tart bennwnket es (az mint az előtt is irtuk vala) hogj nem jartat kegelmetek vigiazasnak okaiert kemeket be Moldovaban, hogj mind Moldova allapotia felol es az Lengielek felollis bizonios hirekkel tartana kegelmetek bennwnket, az maga koniebsegerert is. Azert hagiuk megis es parancziolliuk serio hogj kegelmeteknek ieioion s menien embere hogj ide is vagj lezen hir vagj nem gjakran jrhasson es irion kegelmetek, tugiuk az oda valo hirekhez magunkat accomodalni. Secus non facturi.

De ce nu ne țineți pe noi cu știri (precum v'am scris și înainte), că nu trimeteți pentru pază spioni în Moldova, ca să ne țineți cu știri despre starea Moldovei și despre Poloni, — și pentru ușurința dumneavoastră? Deci vă lăsăm totuși și vă poruncim hotărât să vină și să meargă omul dumneavoastră, ca și aici să ni puteți scrie des, ori veți avea știri ori nu, și să ni scrieți dumneavoastră, ca să ne știm potrivit după știrile de acolo.

Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 29 mensis novembris, anno 1610.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCXCIX.

Alba-Iulia,
1610,
4 Decem-
bre.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia pazei de către Moldoveni și Poloni.

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Megh ertettwk, kegyelmetek mit irion az Moldovay allapot felöl de minthogj az megh züretkor volt (az mint kegyelmetek is iria) mostani ot ben valo allapotrul; vagion-e hadok nincz-e mind az Moldovaiaknak mind penigh Kendjnek saz Lengeleknek, arrul tudosiczon

Am înțeles ce scrieți despre starea din Moldova, dar, fiindcă aceia a fost încă pe timpul culesului viilor (precum scrieți și dumneavoastră), despre starea de acum: au oaste, n'au, atât Moldovenii, cât și Kendy și Polonii, despre aceia să ne înștiințați dumneavoastră;

kegyelmetek gjakorlatossaggal bennwnket, ieöiön s menien kegyelmeteknek embere. Az mi penigh az hadak ot letet illeti megh paranczioltuk hogj onnet el ieoienek talam eddig is el ieottek, hanem kegyelmetek zorgalmatos vigiazasban leven minden heten irion nekwnk vagy lez hir vagy nem. Az oda valo vigiazast kegyelmetekre es az kegyelmetek hwsegere biztuk; ha kegyelmetek annak az Moldovai utnak megh corzesere elegseges nem volna cziak certificallion elegseges hadat bo czatunk oda, melinek be vagasara s eorzesere oly gondot visellien kegyelmetek orzagul fogjatkozast ne valliunk miatta.

* Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 4 decembris, anno 1610.

Ad mandatum Suae Serenitatis:

Io. Imrefffi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCC.

Sigismund Forgách de Ghimeș și Radu-Vodă către Bistrițeni, despre dieta Sibiiu, 1611, 19 August.

Prudentes ac circumspecti domini, nobis honorandi. Salutem et officii nostri comendationem.

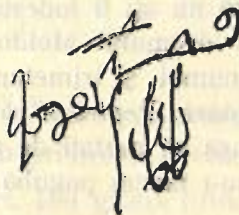
A mint az generalis gyeolest Keresztien-Zighetin vighezteönk volt hogy legyen, most veszeök eszeönkben hogy pusztá leven az a heli gywlesnek ighen alkolmatlan; mivel penigh az mint ertieök az Zekelisegh sem ide sem tova igazan feiet nem haitotht vezteghseghben es chendesseghben leven, im mi innen Meggyes fele megyünk az egez Szekeliseghett akarvan kirali urunk eö felsege heüseghe ala voltakeppen holdoltatni, azon vagyunk hogy az hevseghez kirali urunknak eö felsegenek tarchak es ezeket vighez veven vighezteök es rendelteök Megyessen lenny az orzagh gywlesseth ugyan ezen Augustusnak 25. napian. Kegyelmetek is azerth reghi zókassa zerinth bochiassa bizoniós követit oda hogy ott egy zivel lelekkel veghezhesseök az orzagh-

Precum am fost isprăvit că adunarea obștească să fie în Crăstian, acum ne gândim că, fiind acel loc pustiu, e foarte neîndămănată pentru adunare. De oare ce însă, precum înțelegem, Secuimea nu a plecat cu adevărat capul, nici aici, nici încolo, fiind în nemișcare și liniște, iată noi plecăm de aici spre Mediaș, voind să facem ca întreaga Secuime să se supuie credinții Înălțimii Sale Craiului nostru. Suntem cu grijă să țină la credința Înălțimii Sale Craiului nostru, și, acestea isprăvindule, am sfârșit și am rânduit să fie adunarea țerii în Mediaș, tot în această zi de August 25. De aceia și dumneavoastră, după vechiul obicei, trimeteți niște soli acolo, pentru ca în acel loc, într'un suflet și cu o inimă, să isprăvim ce trebuie pentru păstrarea țerii. Să nu-ți deslușești

nak meghamaradassara valoth. Semi ghonozra penigh innen valo el mene-teleönkett nem magyaraza, legyen vi-gyazasban interim hogy innen Szeben-beül kartt ne tegyenek valamikeppen. Eltesse isten kegyelmeteket.

însă prin nimic rău dusul nostru de aici; fii într'aceasta cu pază, ca de aici din Sibiiu să nu faci vre-o pagubă. Dumnezeu să vă ție.

Datum ex castris ad civitatem cibiniensem positis, die 19 augusti, anno 1611.

*Radulius, Valachiae Transalpinae princeps.
Sacrae Regiae Maiestatis iudex Curiae, consi-
liarius et generalis,
comes*

Sigis. Forgach de Gimes, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis N. N., iudici primario cete-risque iuratis civibus regiae ac liberae civitatis Beztrecze, et cetera, dominis amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCI.

Sibiiu,
1611,
1-iu Oc-
tobre.

Gabriel Báthory către Ardeleni, despre sprijinul dat de Sași lui Radu-Vodă Șerban și pedeapsa acestora.

Nos, Gabriel, Dei gratia Transsilvaniae, Valachiae Transalpinaeque princeps, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera, memoriae com-mendamus, tenore praesentium significantes quibus expedit universis quod nos, dominorum quondam regni huius nostri Transsilvaniae principum, praedecessorum videlicet nostrorum felicitis recordationis, vestigiis inhaerentes, fideles nostros et virtutis cultores iusto principalis munificentiae nostrae testimonio prosequi, infi-deles autem e contrario, ab infidelibus discernentes, meritorum qualitate pensitata, digna eorundem poena consuevimus afficere. Cum itaque magistri civium regii et Sedis iudices caeterique Status et Ordines civitatum nostrarum et Sedium bras-soviensis, segesvariensis, megyessiensis et sabsiensis, item oppidorum pariter et Sedium saxonicalium zeredaheliensis, zazvarosiensis, uyegyhaziensis et nagy-schen-kiensis ac tota Universitas Saxonum transilvanensium, excepta civitate nostra et districtu bistriciensi ac oppido et Sede Keohalom, nescitur unde mota quove con-silio freta, fidei et fidelitatis suae, qua nobis tanquam legitimo suo principi firmis-simo iuramenti vinculo obstricta tenebatur, immemor, partibus et factioni Sorbani Vaivodae, manifestissimi regni nostri hostis et aemuli, adhaesisset ob hocque in notam perpetuae infidelitatis incurrendo, omnia totius saxonicae Universitatis bona et iura ad nos consequenterque collationem et dispositionem nostram rite et le-gitime devoluta esse perhibentur et redacta, totales et integras illas tres quartas universarum decimarum quarumlibet rerum antea a pastoribus saxonicae nationis perceptas ubivis et in quibuscunque Sedibus saxonicalibus (excepto districtu bistri-ciensi et Sede Keohalom) confiscandum ac illam quartam partem decimarum quam antea in rationem fisci nostri accumulabant, singulis in Sedibus, civitatibus, oppidis et possessionibus in usum ecclesiastici ordinis percipiendam, dandam et conferendam duximus, prout dictas tres quartas (exceptis praedictis tribus quartis decimarum annotatarum civitatis et districtus bistriciensis ac oppidi et Sedis saxo-nicalis Keohalom, quorum privilegia in vigore relinquimus) in rationem fisci nostri confiscamus praesentium per vigorem. Quodcirca vobis, universis et singulis ve-

nerabilibus, reverendis superintendentibus, senioribus, decanis, pastoribus, ministris, capellanis quarumlibet Ecclesiarum praescriptarum civitatum nostrarum brassoviensis, segesvariensis, megyiesensis et sabesiensis, item oppidorum pariter et Sedium saxonicalium zeredaheliensis, zazvarosiensis, ujegehaziensis, nagis-schenkensis ac totius Universitatis Saxonum transilvaniensium harum serie committimus et mandamus firmiter, quamvis nosque (*sic*) a modo in posterum praescriptas tres quartas dictarum universarum decimarum antea a nobis perceptas in rationem fisci nostri accumulari et libere percipi facere permittere modis omnibus debeatis et teneamini. Secus non facturi. Presentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra cibiniensi, die prima mensis octobris, anno 1611.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MDCCII.

Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre omul ce trimete la ei pentru cumpărături ale Curții.

Iași,
1612,
24 Mart.

Prudens ac circumspecte domine, amice vicineque nobis semper honorande.

Bochattuk az Mihaly neweo hiweonket es Aros embereonket az kegelmedtek warosaba es kegelmedhez is ez leweleonkel nem egeb okaert, hanem az mi szwkseges ide az mi udvarunkba mindent legen szabad wasarlani az kegelmetek varasoba. Kirieok annak okaert kegelmedet mint keozel walo szomszed baratunkat hog mind oda mentiben s mind penigh wizza ieottiben legen kegelmed eretteonk minden zoval es io akarattal hozzaia az mibe kewannia kegelmedteol, azon kepen mys az kegelmed es kegelmetek szwkseges dolgaiba hogi ha meghtalal minket minden io akaratunkat es baratsagos szomzedsagunkat iggckekezzeok kegelmetekhez megh mutatni azon kepen kegelmedhez is. Tarchia megh isten kegelmedet sok ideiglen io egessegben es bekesegeben.

Am trimes pe credinciosul nostru și negustorul nostru anume Mihai în orașul dumneavoastră și și la dumneata cu scrisoarea aceasta a noastră, nu din altă pricină, ci pentru căia ce este de lipsă aici în Curtea noastră, să-i fie voie să cumpere de toate în orașul dumneavoastră. Te rugăm deci pe dumneata, ca pe prietenul nostru vecin de aproape, ca, atât la ducerea într'acolo, cât și la întoarcere, să fii dumneata pentru noi cu tot cuvântul și cu toată bunăvoința în ce se cere de la dumneata. Tot așa și noi, în afacerile trebuincioase ale dumatăle și ale dumneavoastră, dacă ne veți căuta pe noi, ne vom sili să vă arătăm dumneavoastră toată bunăvoința.

Datum in civitate nostra iassiensis, 24 die mensis martii, anno Domini 1612.

Amicus benevolus:

Stephanus, Dei gratia princeps ac perpetuus heres terrarum Moldaviae, m. p.

[Vo :] Prudenti ac circumspecto domino N., iudici primario civitatis biztriciensis, et cetera, amico nobis honorando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCIII.

Iași,
1612,
3 Maiu.

Hatmanul Stavrinus al Moldovei către Bistrițeni, despre paguba ce i s'a făcut în avere la Bistrița.

Prudentes ac circumspecti viri, mihi semper observandissimi. Salutem ac servitiorum paratissimam commendationem.

Isten kegelmeteket kevsansa zerint valo sok jokal io zerenczjekel algia megh kegelmetek akaram ertesere adnom, ez elmult eztendekben hattam volt Kok Ferenczj uram hazanal valamj zepetekben, aranjat ezwsot es vont aranj ruhakot ugy mint eot ezer forint ereot egy summaban, nem tudom eo kegelem mire valo gondolattyaban az lakatokat el rontvan az zepetekreol penzemet marhamot beleolle ki veotte es el tekozlotta nekem nagy karomra es fogyatkozasomra mostan jrt az en kegelmes uram eo nagsaga is az Erdelj fyedelemek eo felsegenek mellettem, hogy eo felsege igassagomat megh ertven, tegyen teorvent ne maragyuk karban, az fiamot is oda kwldeottem eo felsegehez ugyan az en kegelmes uram akarattyabol mint hogy ugyan eo nagsaga boeria az fiam is. Kegelmeteket kerem annak okaert mint io akaro uraimat kegelmetek is megh latvan az eo felsege levelet tegyen jgaz teorvent fizesse megh Kok Ferenczi azt az en karomat, ne haborgattassanak oda valo zegenj aruszemberek miatta mert az fele dologh nem io hanem kegelmetek igazicia el, en is az en kegelmes uram igyekezem zolgalni kegelmetek. Eltesse isten kegelmeteket.

Datum ex civitate iasiensi, die 3 may, anno 1612.

Prudentibus ac Circumspectis Dominationibus Vestris servitor et amicus:

Ztaverno, Hatman generalis regni Moldaviae, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis viris iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis et amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCIV.

Iași,
1612,
19 Maiu.

Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre buna vecinătate cu ei și păstrarea vămii celei vechi.

Stephanus Tomsa, Dei gratia princeps ac perpetuus heres regni Moldaviae. Prudentes ac circumspecti viri, nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Megh hozak my nekwnk az kegelmetek levelet, melybeol megh ertenwk mit jryon kegelmetek az utat hogy kegelmetek kjtiztittatta, azt iol czjelekette kegelmetek, holot pedig azt jrya kegelmetek, hogy nem volt kegelmetek teorvenye az, Havastfelire eorizny ha nem nekis de az kegelmetek jovaert kellene kegelmetek gondot rea viselny mivel hogy az gonoz emberek inkab zwnnenek megh es dulas foztas se az kegelmetek alat valo zegeny kereskedeo embereke ne esnek, lenne bekeseget utak, azert kegelmeteknek illik vigyazni holot az vam feleol panazol kodik kegelmetek, hogy igen nagy vamot veznek it az my orzagunkban, megh hattuk az vamosnak, hogy teobbet ne vegyen, a my az regj zokas nemis czjelekedik egyebet benne azert kegelmetek az igaz jarasbelj kereskedeo emberemet engegie jeonj be onnet az kegelmetek orzagabol hozzanak egyetmast el adny az kinelkwl it az mj orzagunban zwkeolkediunk. Eltesse isten kegelmeteket.

Datum ex civitate nostra iasiensi, die 19 mensis maj, anno 1612.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis viris iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Pe o foaie adausă:) Postscripta. Kegelmeteket kerywk mint io zomzedinkat, kegelmetek my nekwnk kwlgyeon puska port az arrat megh aggjuk az felet igen io neven vezzwk kegelmetekteol az Erdelj feyedelem eo felsege is nekwnk meghengette.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Ni-au adus scrisoarea dumneavoastră, din care am înțeles ce scrieți dumneavoastră, că ați curățit drumul; aceia bine ați făcut dumneavoastră. Pe când însă dumneavoastră scrieți că nu e gândul dumneavoastră a păzi Țara-Românească, dacă nu pentru ea, dar pentru binele dumneavoastră ar trebui să purtați de grijă, fiindcă oamenii răi mai curând s'ar stârpi și răscoală, stricăciune nu ar cădea pe săracii negustori de supt stăpânirea dumneavoastră, ci ar fi drumuri pașnice. De aceia se cuvine să păziți dumneavoastră. Pentru ce vă plângeți de vamă, că se iea prea mare vamă aici; în țara noastră, am lăsat vameșului ca mai mult să nu ica decât ce e vechiul obicei; nici nu va face altfel. De aceia dumneavoastră să lăsați pe adevăratul negustor al meu să vină de acolo, din țara dumneavoastră, să aducă una-alta ca să vândă; fără de care am fi strâmtorați aici, în țara noastră. Dumnezeu să vă ție.

Postscript. Pe dumneavoastră vă rugăm, ca pe bunii noștri vecini, ca dumneavoastră să ni trimeteți praf de pușcă: prețul vi-l vom da. Apoi vă luăm foarte în nume de bine de la dumneavoastră; și Înălțimea Sa prințul Ardealului ni-a îngăduit.

MDCCV.

Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre dorința sa de a se păstra bunele legături de vecinătate și negoț și porunca dată de a se curăța drumurile.

Iași,
1612,
29 Maiu.

Stephanus, Dei gratia princeps ac perpetuus [haeres] regni Moldaviae. Prudentes ac circumspccti viri, nobis honorandi. Salutem et omne bonum.

Megh hozak my nekwnk az kegelmetek levelet melyet beoczjwletel veottek irtettwk az kegelmetek hozzanak valo io akarattyat es io zomzedságat, kivel my nekwnk ayanly magat, co-reomest halottuk jrya kegelmetek aztis,

Ni-au adus scrisoarea dumneavoastră, pe care am luat-o cu cinste, am înțeles bunăvoința și buna vecinătate a dumneavoastră față de noi, cu care vă recomandăm nouă; am auzit cu bucurie că scrieți dumneavoastră și aceia că,

hogj az io zomzedsagnak es baratsagnak meghtartasara, kegelmetek nagj gongja es io zive vagjon kegelmetek is azt remellie my hozzank, hogj annak az io zomzedsagnak megh tartasara felette nagj gondunk vagjon es azt a remenseget feleollwnk elis higgja kegelmetek megis paranczioliuk az zel feoldre hogj vala kik onnet az kegelmetek orzagabol jeonek, igaz jarasbelj emberek, zabad jeovesek es menesek legyen nem is fogjatkoznak megh az my orzagunkban, hogj igaz embereket megh haborgatnanak kegelmet mwis kerywk es jntywk zeretettel hogy azon io akaroink legjenek mind my hozzank mind orzagunkbeli zegenseghez, az utakot is meghhattuk, hogj ki tizticzyak az zelfeoldiek lehessen zabad es io utok az kegyelmetek orzagebeli es orzagunkbeli embereknek. Eltesse isten kegelmeteket io egessegen.

Datum ex civitate nostra iassiensis, die 29 may 1612.

Stephanus princeps, m. p.

[Vº:] Prudentibus ac circumspcctis viris iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCVI.

Sibiiu,
1612,
1-iu Iunie.

Gabriel Báthory, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paguba de vite suferită de boierul moldovean Ieronim Stavrinos.

Gabriel, Dei gratia Transsilvaniae, Valachiae Transalpinaeque princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et gratiam nostram.

Sztaverno Hyeronemus nevű Moldovay olah boer talala megh minket jelentven, hogi ennek eleotte valo wdeokban hagiott volt Kok Ferencznek kezben tartasnak okaert eőt ezer forintara ereo draga marhat, melliet Kok Ferencz ez ideigh megh nem advan, hanem mind elte kozlotta volna. Hadgiuk azert kegelmeteknek paranczoliuk is serio ez levelwnk latvan kegelmetek mindgiarast elseo teorvenj napian ez expensnek dolgat eleö veven teorvein zerint igazicza el es az eltekozlott marhaiaert, Kok Ferencz marhaiabol s jozagabol megis contentaltassa ez expostenst.

Boierul moldovean anume Ieronim Stavrinos ne-a căutat pe noi, arătând că în timpurile de înainte de accasta a fost lăsat în mâna lui Francisc Kok să-i țină niște lucruri scumpe, prețuind 5.000 de florini; pe cari Francisc Kok nu i-a dat până acum, ci i-ar fi prăpădit pe toți. De aceea vă lăsăm dumneavoastră și vă poruncim hotărât ca, văzând această scrisoare a noastră, dumneavoastră îndată, în ziua de 'ntăiu de judecată, luând înainte lucrul acestui părăș, să-l îndreptați după judecată; și pentru vitele prăpădite totuși să-l mulțamiți pe acest părăș din vitele și moșia lui Francisc Kok.

Secus nulla ratione facturi. Datum in civitate nostra cibiniensi, die 1 mensis iunii, anno Domini millesimo sexcentesimo duodecimo.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae biztriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCVII.

Ștefan-Vodă al Moldovei (Tomșa) către Bistrițeni, despre paguba suferită de Hatmanul său Stavrinos.

Iași,
1612,
30 August.

Stephanus Tompsa, Dei gratia princeps ac perpetuus heres terrarum Moldaviae. Prudentes ac circumspccti viri, nobis honorandi, salutem et omne bonum.

Mivel hogj az mi Hatmanunk Sztaverno az Erdely feiedelmet eo felseget megh talaltatta mind mi magunkaltal, mind penigh maga szemeliebe fia altal, hogy Kok Ferenczteol, ki mostan kegelmetek keozert lakik az mint ertetteok, Brassoba hagiolt volt bizonios szamu aranit es ruhait walami szepeteket felrontatott volna es keoltette volna mind, az mint az eoveon fiatal beoben megherti kegelmetek. Azert kegelmeteket kerieok mint io szomzedinkat hogy az mi megh newezet Hatmanunk cget masirol kiket megh irtunk kegelmeteknek es az mi boerunk az eo maga fia kegelmeteknek mind megh newezti kegelmetek azokrol mind megh elegetesse az mi Hatmanunkat Sztavernot, kit kegelmetekteol mys felette nagy io akarattal wezeonk. Tarcha megh az ur isten kegelmeteket io egessegben.

Fiindcă Hatmanul nostru Stavrinos a căutat pe Înnălțimea Sa prințul Ardealului, atât prin noi, cât și în ființa lui, prin fiul său, pentru că la Francisc Kok, care, precum am înțeles, locuiește aproape de dumneavoastră, a lăsat, în Brașov, niște aur și hainele lui, și i-ar fi stricat niște sipete și i-ar fi cheltuit pe toți, precum prin scrisoare (?) înțelegeți mai pe larg dumneavoastră, de-aceia vă rugăm pe dumneavoastră ca pe bunii noștri vecini ca tot ce a spus Hatmanul, despre una-alta ce v'am scris dumneavoastră, și tot ce vă va arăta boierul nostru, fiul său, dumneavoastră despre acelea toate să-l mulțămiți pe Hatmanul nostru Stavrinos; ceia ce și noi vom lua drept mare bunăvoință din partea dumneavoastră. Să vă țină Dumnezeu pe dumneavoastră în bună sănătate.

Datum in civitate nostra iassiensis, 30 die augusti, anno Domini 1612.

Bonus vicinus

(Ștefan Voevoda.)

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis viris Georgio Szeoch, iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCVIII.

1612, Radu-Vodă Mihnea, Domn muntean, încheie un tratat de alianță cu Brașo-
12 Septem-venii, pentru a se apăra de Germani, de Poloni și de Radu-Vodă Șerban, asigu-
bre. rându-i-se un adăpost în cetate, pentru el și 300 de oameni.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în Iorga, *Brașovul și Românii*; ca vol. X din „Studii și documente”, X, p. 284 și urm., nr. 2.)

MDCCIX.

Iași, Ștefan-Vodă al Moldovei (Tomșa) către Bistrițeni, despre nevoia deschiderii
1612; drumului de negoț.
25 Octom-
bre.

Stephanus Tomsa, Dei gratia princeps ac perpetuus heres regni Moldaviae. Prudentes ac circumspecti viri, nobis honorandi, salutem et omne bonum.

Az my wamosink adak erteswnkre, hogy kegelmetek megh eddigh az urat kj nem tiztittatta volna, nem tuggyuk my annak az oka holot mj az Erdelj feyedelemvel eo felsegevel igaz io akaro zomzedok vagyunk, mivel pedig immar az ur isten az Lengyelekel valo bekeseget is veghez vive, jllenek hogy az igaz kereskedeo emberek joehetne- nek s mehetne- nek igy volna az kegel- metes orzaganak is job kerywk annak okaert kegelmeteket mint io zomze- dunkat kegelmetek az urat tiztittassa kj had joehessenek mehesse- nek az igaz jarasbelj kereskedeo emberek, igy lenne beosogh az orzagokban.

Vameșii noștri ni-au dat de știre că dumneavoastră nu ați fi curățat dru- mul până acum. Nu știm care e pricina, căci noi sântem adevărați, de bine vo- itori vecini cu Înălțimea Sa prințul Ardealului. Fiindcă însă Domnul Dum- nezeu a isprăvit și pacea cu Polonii, s'ar cuveni ca adevărații negustori să poată trece și merge îndărăt: așa ar fi și pentru țara dumneavoastră mai bine. De aceia vă rugăm pe dumneavoastră ca pe bunul nostru vecin, să curățați dumneavoastră drumul¹. Lasă să vină și să meargă adevărații negustori: așa ar fi bielșug în amândouă țerile.

In reliquo Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras feliciter valere desideramus. Datum ex civitate nostra iasiensi, die 25 mensis octobris, anno 1612.

Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis viris iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis et vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCX.

[Câmpu- Petre Diacul [din Câmpulung] arată ce prădăciuni fac Polonii și Cazacii la
lung], Cernăuți.
[1612],

6 Novem-
bre.

† La ce[n]s[ti]tol și mărit de D[u]mnedzau birăul de Bistră[ă] și la tot [S]fatol D[o]mneii Sale. Cătră aceasta dau știrje d[o]mnetale, de rândul veștelor de la noi, că am imblat până mai sus de târgol Săreatioloi de am vădzul com au ados Armeane tăiați de la Cernăuți și negoțitori de la Sucevă și de la Sereati: au grăbito nomtea în Cernăuți o mie de Leași, de i-au tăiato pre toți omenii, și au ars tot târgol Cernăuții, și au morsu înapoi la Sleatin²; alții au grăbit, dzua, eră la Cernăuți, și

¹ În original e: Domn. Pisarul unguresc nu va fi auzit bine cuvântul.

² Sniatyn.

au loato dobitoce, și s'au toros¹ la Cameniț[ă], că sânto co tabăra la Cameniț[ă]. Aceia sânto Cădzace și și duple acele margini în Țara Leșască, ce grăbescă de apocă dobitoce de țara noastră. Forte este țara în grej[ă]. Să știți d[o]mneile vostre că până acom no să[n]to Leașii în țara Moldovei, că (*ștearsă o literă*) oste mare și la noi, la Ștefăneș[i], și (*sic*) trimis Mărie Sa Vodă la Tătaru, să vie forte tare, și vor doi (кѡр двѣ). De aceasta dăm știre d[o]mniitale, și să fiț sănătoș cu H[risto]s, adăvărū.

Eu, Petrea Diiaclo, scriu pace și sănătate d[u]mnelorvostre să vă tremeață D[u]mnedzeu. Altă, să aveți a creade com am scris, că-i devărato așa. Ино Нѡѡ. ѡ дѡѡ.

† La ce[n]ș[ti]tol birăul de Bistrețe și la tot [S]fatol d[u]mniitale să să deaceastă carte co ceste. ГЛА ПИШЕМ. [=Aceasta scriem]².

(Pecete mică, de ceară galbenă, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 30-1, n° xxxix.)

MDCCXI.

Gabriel Báthory către Bistrițeni, despre vacile ce voiește să cumpere în Sibiu,
Moldova. 1613,
2 Maiu.

Gabriel, Dei gratia Transsilvaniae, Valachiae Transalpinaeque princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et gratiam nostram.

Magunk zamara akarvan valami fe-icos teheneket vasaroltatunk Moldova-ban, hogy ezekbe ne is vegiek az oda walok, jm egy zolgankat is bocziattuk oda. Azert hagiuk es parancziolliuk kegelmeteknek mingiarast ez mi emberwnk melle bizonios emberjt rendelven, kwlgieon be es mintha magok zamara vetelve vetessen ket zaz igen zep es giermekdid valogatot borius teheneket, kiknek mingiarast haznat vehesswk es azok keozze negy igen zep zeoke bikat, az tehenek is mind zeokek legienek io gondviseles alat haitassa ki is kegelmetek jm az vaidanak is irtunk, hogj megh engegie es harminczadot s vamot se vegien rajtok, mingiarast be kwlgon penigh kegelmetek el ne mulassa.

Voind să cumpărăm pe seama noastră niște vaci cu lapte din Moldova, pentru ca dintr'acestea să nu iea cei de-acolo, iată am trimes și un om de-al nostru acolo. Deci lăsăm și vă poruncim dumneavoastră ca îndată să rânduți pe lângă acest om al nostru niște oameni de-ai dumitale; trimete-i ca și când ați cumpără pe sama dumneavoastră; să cumpărați 200 de vaci cu viței, foarte frumoase și alese, al căror folos să li-l luăm îndată, și pe lângă ele patru tauri bălani, foarte frumoși, și vacile să fie toate bălane. Cu bună îngrijire mânați-le în afară. Iată am scris și lui Vodă ca să îngăduie și să nu iea nici tricesimă, nici vamă la ele. Însă să trimeteți îndată dumneavoastră, să nu uitați.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra cibiniensi, die 2 may 1613.

Az arrat adaiabul defalcalliuk kegelmetek.

Prețul îl veți scoate din dajde.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Întors.

² I e scris mai des „— Pentru legăturile din acest an între Poloni și Ștefan-Vodă Tomșa, v. *Documentele Bistriței*, II, p. xi și Iorga, *Studii și documente*, IV, p. cx.— Petru Diaicul scrie și alte răvașe (v. mai departe, la anul 1617).

MDCCXII.

1613,
12 Iulie.

Ali-Paşa Maghiaroglu către Braşoveni, cerându-li să-i sloboadă solul, pe Husein. Ceauş, şi să trimeată doi pângari pentru sfat, arătând că, din parte-i, a oprit dintre solii lor, Marco şi Gheorghe Horváth, pe cel d'întăiu.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în Iorga, *Braşovul şi Românii*, pp. 286-7, n° 3.)

MDCCXIII.

„Teleajin“,
1613,
4 August.

Ali-Paşa Maghiaroglu către Braşoveni, despre sosirea oamenilor lui de la dânşii, despre hotărârea Sultanului de a scoate pe Gabriel Báthory şi intenţia sa de a nu face pagubă nici „de un puiu de găină“, îndemnând pe Sighişoreni a fi credincioşi şi „să-ş leage brăul pe doao locure“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Românii*, pp. 287-8, n° 4.)

MDCCXIV.

Lagărul
de lângă
Alba-Iulia,
1613,
22 Septem-
bre.

Gabriel Báthory către Bistriţeni, despre nevoia de a se face cercetarea de orice avere în Scaunul lor.

Gabriel, Dei gratia Transsilvaniae, Valachiae Transalpinaeque princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et gratiam nostram.

Hadgiuk s paranchiolliuk is kegelmeteknek serio ez levelwnk latvan valahol vagy az kegelmetek varosaban vagy ahoz valo jozagban ugymint az egez szekben Moldavai embereknek labas barmok vagy penzek, adossagok, ruhaiok, ezwt, arany, marhaiok vagy penigh egieb akar mi fele jovak lezen es talaltatik, mindenwt hwt zerint fel keresztetven es circlvan registrumat az meny lezen ugian ezen levelwnk viveo emberteol mingiarast minekwnk. kwlteon kwlgie kesedelem nelkwl.

Vă lăsăm şi vă poruncim dumneavoastră hotărât ca, văzând această scrisoare a noastră undeva, sau în oraşul dumneavoastră, sau în Ținutul dumneavoastră, sau în întreg Scaunul, unde ar fi vite sau bani, datorii, haine, argint, aur sau orice fel de bunuri ale Moldovenilor se găesc, în tot locul căutându-le cu credinţă şi adevărat, după castif, câte ar fi, să ni le trimeteţi îndată, fără întârziere, tot prin acest om care vă duce această scrisoare.

Secus non facturi. Datum ex castris nostris ad civitatem nostram albensem positus, die 22 mensis 7bris, anno Domini 1613.

Gabriel princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis primario et Sedis iudicibus, villico ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae et Sedis saxonicalis Bestercie, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MDCCXV.

Ali-Paşa Maghiaroglu către Braşoveni, despre moartea lui Gabriel Báthory şi sosirea Sultanului tăţaresc, care trebuie oprit la Bran cu tunurile.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Românii*, pp. 288-9, n° 5.)

1613,
26 Octom-
bre.
st. v.

MDCCXVI.

Ali-Paşa Maghiaroglu către „căpitanul de Bran” ca să nu lase a trece, dând şi cu tunurile, pe Sultanul tăţaresc, care ar „strică ţara Împăratului”.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Românii*, p. 289, n° 6.)

1613,
26 Octom-
bre.
st. v.

MDCCXVII.

Ali-Paşa Maghiaroglu către Braşoveni, pentru solul lor Andreiaş, cerând a i se trimete Ioan Báthory, „cuvinte să legămu”.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 289, n° 7.)

1613,
prin Octom-
bre (?)

MDCCXVIII.

Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre prădăciunile făcute de curtenii moldoveni şi munteni.

Gabriel Bettlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et benevolentiam nostram.

Ez sok rablas keozben az szegeniseghszellel budosvan az ellenseg eleot, megh ertettwk hogi az Moldovai es Havaseli kurtansagh es egieb fele hadnepe az keossegh es szegenisegh keozwl, a kit ereovel kenszeritesbeol el nem vehetet es nem kaphatot, sok fele allicialassal, alnaksagokkal el hitegeti es marhastolis vagi egyik, vagi masik szomszed Olah orszagba beviszi, es egieb sok insolentiaikat is chielekdnek. Intwk azert kegelmeteket seot haggiuk es paranchioliuk is serio az utakra mingiarast embereket rendelven, oliakkal allasa es oli szorgalmatoson vigiatazzon effele iobagiok es egieb emberek vagi azoknak marhaiok orszagunkbol ki ne vitessenek de ebben oly gondviseles es vigiataz legien, senkit az onnan ieove embert sem penigh innat az oda meneo kereskedeo rendet es egiebeket is kik ig az iarattbeliek megh ne banchianak es az jarastol megh se tilchianak hanem szabad jeoves menes engettesek mind ket feleol valo uton iaroknak, az szegeniseg es hitegeteo es predalt marhaval meneo gonosz embereken kivwl.

Între aceste multe hoţii adăpostindu-se cu vântul sărăciei (*sic*) înaintea duşmanului, am înţeles că curtenii Moldovei şi Terii-Româneşti, şi astfel de oaste, dela obşte şi sărăcime, ceia ce cu puterea, prin silă, nu li-au putut lua şi nu s'a putut căpăta, cu multe feluri de ispitire, cu vicleşuguri prind, şi, cu vite cu tot, duc sau într'insa (Moldova) sau în cealaltă ţară românească vecină, şi fac şi alte multe necuviinţe. Deci vă indemnăm pe dumneavoastră, ba chiar vă lăsăm şi vă poruncim hotărât, ca, rânduind îndată oameni la drumuri, aşa să păzeşti şi atât de sârguincios să ai grijă, ca astfel de iobagi şi alţi oameni sau vitele acelora să nu se ducă din ţara noastră. Dar într'aceasta să fie atâtă purtare de grijă şi pază, ca pe niciun om venind de acolo, nici de rândul negustorilor, care ar merge de aici acolo, şi nici pe alţi drumeţi să nu-i supere, şi de la umblet să nu fie opriţi, ci să se îngăduie trecerea slobodă a pasurilor din amândouă părţile, afară de sărăcime şi de oamenii răi cari umblă cu minciuni şi cu vite prădate.

Cluj,
1613,
11 Novem-
bre.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Colosvar, die 11 mensis novembris, anno Domini 1613.

Gabriel Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie.)

MDCCXIX.

Iași,
1614,
12 Iulie.

Ștefan Tomșa către Bistrițeni, despre meșterii de acoperit cu țigle și de săpat puțuri, precum și despre plumbul și fierul ce-i trebuie.

Stephanus Tomsa, Dei gratia princeps ac perpetuus heres regni Moldaviae. Prudentes ac circumspccti viri et vicini nobis observandissimi, salutem ac vicinitatis nostrae benevolam commendationem.

Mostan czynaltattunk udvarunkban egy templomat, mellyet teglaval akar-nank be fedny, az fele tanyto mester kellene, kj az teobbit oktatna hozza kerywk annak okaert kegelmeteket mint io zomzedinkat kegelmetek kwlgyeon egy io mestert my nekwnk kj iol tugyon az fele mesterseghez. Ollyant is egyet kwlgyeon kegelmetek az kj az czyacorvas kutaknak be hozasahoz ert mert arra is zwksegywnk vagyon. Kegelmetekteol felette kedvesen vez-zwk mint io zomzedunktol. Tuggyuk hogy az fele mesterek nelkwl kegelmetek nem zwkeolkeodik, mert eleg h vagyon kegelmeteknel seot megh az zaz falukban is eleget talalny, azoknak zolgalattyokat iol megh fizettywk kegelmetekteol pedig kedvesen es barsagoson vezzwk. Seot ha valamybeol megh talal kegelmetek is kegelmeteknek kedve zerent czelekdwnk, azonis kerywk kegelmeteket valamy egy nehan masa onnat es vasat is kwlgyeon my nekwnk valamt vezen kegelmetek az arraban vagy penzt vagy barmot akar mit kegelmeteknek igen iol megh fizettywk ez level viveo emberwnkel kegelmetek azokat az mesterket ha lehesseges kwlgye be.

Acum am făcut la Curte o biserică, pe care am voi să o acoperim cu țiglă. Pentru aceasta ni-ar trebui un maistru-învățător, care i-ar învăța mai mult pe ceilalți. De aceia vă rugăm pe dumneavoastră, ca pe un vecin bun, să ni trimeteți dumneavoastră un maistru care s'ar pricepe bine la meseria sa. Să ni trimeteți și unul de aceia cari se pricep la așezarea fântânilor, având nevoie și de unul ca acesta. De la dumneavoastră, ca de la un vecin bun, primim foarte bucuros. Știm că dumneavoastră nu duceți lipsă de astfel de meșteri, pentru că aveți dumneavoastră destui, ba chiar și în satele săsești se pot găsi destui. Slujba lor o plătim bine, iar îndatorirea d-voastre o primim cu plăcere și prietenie. Ba, dacă d-voastră ne veți ruga pentru ceva, facem după voia d-voastră. Afară de aceia, vă mai rugăm pe d-voastră a ni trimete câteva măji de plumb și fier, iar drept preț să luați d-voastră sau bani, sau vite: orice, vă plătim d-voastră foarte bine. Prin omul care duce scrisoarea aceasta să ni trimeteți pe acești meșteri, dacă e cu putință.

Interim Dominationes Vestras quam diutissime, feliciter valere desideramus. Datum ex civitate nostra iasiensi, die 12 iuly, anno millesimo sexcentesimo decimo quarto.

Ștefan Voievod.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis et vicinis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXX.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre fierul rămas la Suceava.

Oradea-
Mare,
1614,
24 Novem-
bre.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem nostrum.

Minthogi az mely vasat Moldvaban be küldöttünk volt aztt mind el nem adhattak hanem szaz eött arany arat Zuczivan kelletet abban hadni, kiröl valo ravas az ott leveö polgarotoknal vagion. Kegyelmeteknek hadgiuk es parancziolliuk is ez levelünk latvan mindgiarast küldgie Moldvaban bizonios megh hittemberet, ki ott az vasat eladvan hozza ki mi kezünkben az arrat.

De oare ce fierul care-l trimisesem in Moldova nu l-au putut vinde tot, ci a trebuit să-l lase in Suceava cu preț de 105 florini de aur, despre care este răvaș la cetățeanul vostru de acolo, vă încredințăm și poruncim dumneavoastră ca, văzând scrisoarea noastră, să trimeteți indata un om credincios in Moldova, care, vânzând fierul acolo, să-i aducă prețul in mâinile noastre.

Secus non facturi. Datum ex arce nostra Warad, die 24 novembris, anno Domini 1614.

Gabriel Bethlen, m. p.

Caspar Beöleöny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXI.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre argintul ce a primit și vânzarea de fier. Alba-Iulia,

1614,
29 Decem-
bre.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et favorem nostrum.

Veottwk az kegelmetek levelet, kiben valo irasat mind rezeiben beösegesen megh ertven, hog poronciolatunk szerent az huzon eött ghyra ezüsteött, ki-reöl quietantiankot is ki attuk ide bocziatott attiaffianak es hogi Moldovai hirekkel is tizti szerent ertet bennwnket kegelmetekteöl kedvesen ueottwk. Ennek utanna is abban az helyben vigiazasban leven, ha mi oly hirei leznek adgia tudasunkra. Az mi az vas dolgat illete mi nekwnk annak eladasara gondunk lezen.

Am primit scrisoarea dumneavoastră, pe care înțelegând-o cu prisosință, in toate părțile ei, că, după porunca noastră (*sic*), cele 25 „ghire“ de argint, despre care am dat chitanță, le-am dat oamenilor voștri trimeși aici, și am luat cu plăcere cunoștință că ne-ai cinstit și cu știri din Moldova. Drept aceia, luând seamă in locul acela, să ni aduci la cunoștință dacă vor fi oarecare știri. Ce privește treaba fierului, ne vom îngriji de vinderea lui.

Bene valeant. Datum in civitate nostra albensi, die 29 decembris, anno Domini 1614.

Gabriel Bethlen, m. p.

Caspar Beoleony, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXII.

Cluj,
1615,
17 Iunie.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre un om al lui Francisc Koch, dăunătorul lui Stavrinus Hatmanul.

Gabriel Bettlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et favorem nostrum.

Ez elmúlt napokban fogattuk vala megh Koch Ferencznek egi Olasz Mihali nevű szolgálait kit ismet mellettünk leveo nemely hiveinknek teorekedesere el is bochiattattunk vala, ugi ertewk most ot Makkodon az kegelmetek joszagaban vagion. Haggiuk es paranchioluk kegelmednek serio es levelünk latvan mingiarast fel keresteven vagi ot Makkodon vagi egieb helyen az kegelmetek birtoka alat vagi joszagaban leszen embert rendelven melleie io gondviseles alat kwltest kwlgie hozzank ide Colosvarra.

În zilele trecute am primit o slugă a lui Francisc Koch, anume Francisc Olasz, pe care iarăși l-am trimis după stăruința unor credincioși cari sunt pe lângă noi. Așa înțelegem acum că este în Mocod, pe moșia dumneavoastră. Te încredințăm și poruncim Milostivirii Tale ca, văzând scrisoarea noastră, să-l căutați îndată, sau acolo în Mocod, sau în alt loc de pe moșia d-voastră; dându-i un bun îngrijitor, îndată să-l trimeteți la noi, la Cluj.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Colosvar, die 17 iuny, anno Domini 1615.

Gabriel Bethlen, m. p.

Caspar Beoleony, m. p.

[Vo:] Prudenti et circumspecto Georgio Frank, iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

Cito, cito, cito, cito, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXIII.

Făgăraș,
1615,
4 Novem-
bre.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre luptele din Moldova și nevoia de a se tăia drumurile.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et favorem nostrum.

Cziak zinten ez nap adak ertesünkre, hogi az Lengiel had Moldvaban menven, az Vaida elöttek hatra alvan Havasalfelde sziliben szallot volna. Holott azertt effele szomzed orzagokbeli indulokat embernek segetsegre nem illik venni es ki tudgia ebbol mi kovetkezhetik, kegelmetek hadgiuk es paracioliuk is serio ha fejetekek szeretitek mindgiarast Rudnabania fele feolkulden az utakot szorozsakot mindenut be vagassatok, annak felette bizonios postatokat szinten oda be Moldvabanis be kuldven, szorgalmatosan tudakozzatok megh az Lengiel meny szamu mj aka-

Tot în aceeași zi ni-au adus la cunoștință că, oștirea polonă mergând în Moldova, Voevodul, retrăgându-se dinaintea lor, s'ar fi coborât la hotarul Țării-Românești. Pentru că nu se cuvine ca omul să ia în ajutor astfel de porniri în țeri vecine, căci cine știe ce poate să urmeze din aceia, vă dispunem și vă poruncim hotărât dumneavoastră, dacă vă e dragă viața, să trimeteți îndată spre Baia Rodnei, tăind pretutinden drumurile și pasurile. Afară de aceia să trimeteți anume un cercetaș al dumneavoastră în Moldova, cu sârguință, ca să știți cât de mulți sunt Polonii, care e

rattia es igiek zethi miczioda vajdafi vagion velik es kiczioda eleottuk jaro es azt is ha vagione magiar veleki avagi ninczen melinek menteol hamareb bizonioson vegere menven felole minket ejel nappal tudoscziatok. Egieb keppen is pedig kimentek es minden fele valo postaitok altal szorgalmatoson vi-giazzatok.

planul și năzuința lor, care Voevod e cu ei, cine-i în frunte, și aceia: este Ungur cu ei, sau nu-i; despre care aflând cât mai în grabă, cu sârguință, să ne încunoștiințați pe noi, zi și noapte. De altfel aveți să ieșiți și să păziți cu sârguință în toate părțile prin poștele voastre.

Secus non facturi. Datum ex arce nostra Fogaras, die 4 novembris, anno 1615.

Gabriel Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

Cito, cito, cito, cito, cito, cito, [cit]issime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXIV.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre veștile trimese de ei cu privire Alba-Iulia, la lucrurile din Moldova.

1615,
20 Novem-
bre.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspccte, fidelis nobis sincere dilecte, salutem et favorem nostram.

Hogy az Moldovai allapot feleol kegelmed minket levele es bizonios postaia altal paranczolatunk szerent bizoniossa teot, azt ighen iol chelekedte, kedvesen vezzwk. Immar hizzuk hogy ollian ket ellenseges fenallo hadak egymas mel-leol wtetlen el nem menneke. Intiwwk azert seot hadgiuk is kegelmednek ennek utanna is szwntelen kemeket boczatvan minden oda be valo allapotokra es hi-rekre felette szorgalmatos gondgia es vigiazasa legien, ha mit ollyatt erthet pedig arol minket mindgiarast kese-delem nelkwł tudosiczon.

Foarte bine ați făcut, și am primit cu plăcere, că ne-ați asigurat după porunca noastră despre starea Moldovei, prin scrisoarea dumneavoastră și prin poștă. De acum credem că cele două oștiri dușmane care stau față în față nu pot să se depărteze fără a se bate. Deci vă facem luători de seamă, ba vă lăsăm chiar, în urma acesteia, să trimeteți ne-încetat spioni și să aveți grijă și pază cu sârguință pentru toate stările și ști-rile de acolo, și, dacă auziți ceva, să ni aduceți îndată la cunoștință, fără întârziere.

Secus non facturi. Datum in civitate Alba-Iulia, die 20 novembris, anno Domini 1615.

Gabriel Bethlen, m. p.

Simon Pechi, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspccto Georgio Frank, iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidei nobis sincere dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXV.

Alba-Iulia,
1615,
26 Novem-
bre.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre știrile din Moldova.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et favorem nostram.

Veottwk az kegelmetek levelet, melibeol mit irion minekünk Moldovanak es az Waidanak mostani allapattiarol erttiük, es noha nekünk is az oda be valo hirekre es orszagunk szelire hatarira nem keves vigiazasunk gondviselesünk vagin. Mind azaltal mivel hogi kegelmetek is keozel leven oda Moldovaszelihez vigiazasban vagion es tizti hivatalia szerent nekünk e fele dolgokat hireket ertesünkre aggia kegelmetekteol io neven vezük. Es inttiük kegelmeteket seott haggiuk is ennek-utanais e fele io gondviseleoseteol es vigiazasatol megh ne szünnek s ha mi oli dolgokat erthet az oda be valo alapatokrol, mellieket nekünk is tudnunk ertenünk kelletik sietseggel aggia ertesünkre. Az minemü salvus conductust teöllünk kivant kegelmetek azt megh keszen megh küldöttük.

Am primit scrisoarea dumneavoastră, din care am înțeles ce ni-ați scris nouă despre stările de acum ale Moldovei și Voievodului, cu toate că nici noi nu avem puțină pază pentru știrile de acolo și pentru hotarele și marginile țerii noastre. Cu toate acestea și dumneavoastră, fiind pază aproape de hotarul Moldovei, și în urma slujbei, ni dați știre despre astfel de lucruri și vești, pe care dela dumneavoastră le luăm în nume de bine. Vă atragem luarea aminte, ba poruncim chiar, în urma acesteia, să nu încetați cu o astfel de bună grijă și pază, și, dacă veți înțelege ceva despre stările din lăuntru de acolo, pe care și noi trebuie să le știm și înțelegem, să ni le aduceți răpede la cunoștință. Care pas dumneavoastră l-ați dorit de la noi, pe acela l-am și trimis gata.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 26 novembris 1615.

Gabriel Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXVI.

Cluj,
1615,
3 Decem-
bre.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre lupta dintre cei doi Domni în Moldova. Alexandru Movilă și Ștefan Tomșa.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et favorem nostram.

Thordarol megh indulvan Coloswar fele valo utunkban 2. die decembris adak megh az kegelmetek levelet kibol elobbi parancziolatunk szerint Moldovara valo vigiazasat es hireknek is bizonioson valo megh tudasatt hogj lattiuk es ertiük kedvesen vöttük kegelmetektol, az mi nezi a Moldovaj valtozast mar affelöl egiebektolis informaltattunk volt, az ket Vaida közt valo veszekedesben

Plecând din Turda spre Cluj pe drumul nostru, la 2 Decembre, am primit scrisoarea dumneavoastră, din care văzând și înțelegând paza Moldovei cea după porunca noastră de mai înainte, și cercetarea sigură a veștilor, le-am primit cu plăcere de la dumneavoastră. Cât privește schimbarea din Moldova, despre aceea am fost înștiințați și de aiurea: cum va dispune Împăratul cel puternic în

az hatalmas cziaszar mikeppen disponallion minekwnk arra igen keves gondunk, eo hatalgam melliket haggia heliben s mellyket nem, nem mi akaratunkon all, de az ur isten minekwnk bekessegwnket megh tartvan, az eo veszekedő dolgokat mi nem igazgatt-hattiuk, ennek utanna is kegelmetek sotenj vigiazasban es halgatasban legien, ha valamely felöl valami hirt hall eyel nappal mi nekwnk adgia tudasunkra.

cearta dintre cei doi Voevozi, avem foarte puțină grijă: pe care îl va lăsa la locul său, la putere, și pe care nu; nu atârna de voința noastră. Dar, fiind Domnul Dumnezeu pacea pentru noi, nu putem îndreptă lucrurile lor de ceartă. Și după aceasta să fiți dumneavoastră în pace și în tăcere. Dacă veți auzi oarecare știre de undeva, să ni-o aduceți la cunoștință, zi și noapte.

Bene valeant. Datum in civitate nostra Coloswar, die 3 decembris, anno Domini 1615.

Gabriel Bethlen, m. p.

Caspar Beoleony, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bisztriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXVII.

Grigore și Petrea Diacul către Bistrițeni, cu asigurări că nu e primejdie de oaste. 1616¹.

† Eu Gligor[e] și Petrea Deacol scriem pace și sănătate la priiatinul nostru, la birăul de Bistret[ă] și la tot Sfatul dumnietaie. Cătră ceasta mulțemim de ce[n]st[e] dumnelo[r]vostre. Dămo-vă șt[ir]e dumnelu[r]vostre să n'aveț nece o grije pre de cătră noi, că no sânt oște necăiure pre aproape; că, de am ște noi, am da ștere dumnelorvostre: com am grăit cătră dumnievoastră, să aveț nedeajde pre noi; păr u[n]de vom costa, intru tot vom nevoi să vă dăm ștere de ce vom ște detr'acoea. Voi încă să no ne u[i]tate pre noi. Să șteț că adevărat covânt vă sponemū, să n'avețe nece o greje de[n]t[r]acoe, că oște no sânto pre de cătră Suceavă, că le-amū ște noi. Noi încă ne rogăm dumnelorvostre să ne tremeatețe de ce-țe ște de aceale oște. Forte să crea[de]ț cu adevărat com v'a[m] screș. Și să fițe sănătoș, adevăr.

[Vo:] † La mână birăului de Bistret[ă] să să deae.

(Pecete mică, de ceară verde, goală.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 32-3, n° XLII.)

MDCCXXVIII.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre Ioan Kornis pe care-l trimete la Alba-Iulia, Radu-Vodă Mihnea. 1616,

26 Ianuar.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et favorem nostrum.

Magunk es orszagunk dolgaiban bochiatottuk az mi vitezleő hiwünkent es udwari zolgankat Kornis Janost Moldovaba Mihnye Raduly hawaselfeoldi es Tompsa Istvan vaydahoz es az vellek

Am trimes în afacerile noastre și ale Țerii pe credinciosul nostru viteaz și aprodul nostru Ioan Kornis în Moldova, la Radu Mihnea al Țerii-Românești și la Ștefan-Vodă Tomșa și la Serdarul

¹ După indiciile de datare ale scrisorii următoare.

valo Zerdarhoz Ibrahim-Passahoz. Haggiuk azert kegelmeteknek es paranchioliuk is ez lewelwnk latván mingiarast minden kesedelem nélküi adgion harom oly lowast melleje, kik az hawason altal az uthakat iol tudvan, bekeseges uthon keserhessek altal az Vaydakoz.

Ibrahim-Paşa, care este cu ei. Deci vă lăsăm şi vă poruncim chiar ca, la vederea acestei scrisori, să-i daţi fără întârziere trei călăreţi, cari, ştiind bine drumurile prin munţi, să-i poată însoţi cu pace până la Voevozi.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 26 mensis ianuarii, anno Domini 1616.

Gabriel Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario, villico ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MDCCXXIX.

Petrea Diacul şi Grigore de Câmpulung către Bistriţeni, despre aşezarea în Scaun a lui Ştefan-Vodă Tomşa şi luarea de Turci a lui Alexandru-Vodă Movilă¹.

1616,
Februar-
Mart
(April).

† Eu Petrea Deiacol şi Gligor[e] de Căm[pu]lungo scriem pace şi să[nă]tate la domnesa, la birăul de Bistriţe şi la tot [S]fatol d[u]lmneesa[le]. Dăm ştire d[u]mnelorvostre că au fugit Leaşii de[n] ţară, şi au [in]trat Ştefan-Vodă, şi au fost în Iaşi la Scauno, şi[-i] să esă spre Țara Leşescă co Montea[ni] şi co Tătară[i]. Eră Al[e]xa[n]dru-Vodă au trecot Nestrul de ceae parte; eră, de rod[u] lui², i l-au fost oprinto în Co[t]nariu, şi i-au dus la Ştefan-Vodă; ce no pontem şte nice noi ce au făcunto cu dăsei, că no ne-au venit noo Vornecū, să ştim bine; ce, când va venē, noi vom da ştere domnell[or]vostre, că va venē Gligor[e] la Sem-To[de]r³. Până ato[n]ce vom şte şi mai bine. Şi să fiţ sănătoş adevă[rat].

† Пис Петра Ди[а]ксас, и Григоринск [a scris Petrea Diacul şi la Câmpulung].
(Pecete neinteligibilă, peste hârtie.)

[Vo:] La birăul de Bistriţe dee-[să] ceastă carte и здравствити в гн̄, амин
[=şi să fiţi sănătoşi de la Domnul, amin].

(Bistriţa, Archiva Oraşului; publicată şi în *Documentele Bistriţei*, I, p. 32, n° xli.)

MDCCXXX.

Ştefan Kakony către Bistriţeni, despre nevoia de oştire şi stăruinţele lui Alexandru-Vodă Movilă de a fi sprijinit la Poartă.

Gurghiu,
1616,
11 Iunie.

Generose, prudens et circumspecte domine, amice, vicine mihi observandissime, et cetera. Servitiorum meorum semper paratissima commendatione praemissa.

¹ Datate după aceste fapte. V. *Studii şi documente*, IV, p. cxxii; *Doamna lui Ieremia-Vodă*, în „Analele Academiei Române”, XXXII, p. 1043.

² *Handwritten signature*

³ *Handwritten signature*

Kyvanok az uristenteol minden jokat kegyelmednek boldogul megh adathny. Chyak erreöl kelletek kegyelmedet megh talalnom, mintthogy urunk eo nagysaga kegielmes akarattiabol azzonyonk eo nagysaga mellett kelletek maradnom es ez elmúlt napokban Dewarol Feyerwarra jeowen eo nagysagaval, onnan Lippatul sok jo hireket ira eo nagysaga mind maga allapattia s mind az Magiar orzaghi allapatt feleol, annak felette Gyereofi Janos es Mikola Janos uramek is io hirekkel taplalvan azzonyonkatt eo nagysagath es engemet is az Magiar orszagy allapatt feleöl. Igy az jo hirekhez bizwan jeowek ide Georgenbe hazam nepe megh latogatasara ugy hagi it semmit nem kessem hanem ismet viszza syessek menny Feyerwarra. Tegnap dellyest hogy Vasarhelyet el erem latam hogy ismet igen megh rezzentenek ide az emberek es wy hir erte eoket, hogy az Homonnaj uram es Raduly Vaida haday megh indoltak volna. Nem tudom onnat hallya es erthy az feold nepe az sok gonoz wy hireket, hagi illyen gyakorta megh futamodnak nyavaliasok. Azertt uram tudom hogy kegyelmeteknek is vagon gongia magara es szorgalmatos az hyrek tudokozasaban (az mint illik is lenny az allapathoz kepest), kegyelmedet kerem szeretettel ha my hirey wadnak kegyelmeteknek iria megh kegyelmed en nekem is ugy az mint erthi kegyelmed, hogy ha leszzen valamy igaz ez mostany wyonnan tamadott hirben. En is menteol hamarab mehessek Feyerwarra, mert szandokom ugyan ninchen tova az itt valo mulatasomra harom napnal. De ha valamy oly hirt erthetek egi napot sem mulatok hanem menten megyek eyel nappal eo nagysaga melle. Azertt kegyelmed irion megh mindeneket az miket kegyelmed ertett hagi tuggiam ahoz kepest accomodalnom magamatt. Ez utann is pedigh uram ha kegyelmed valamitt ollyatt erthett siettseggel ertesere aggia kegyelmed azzonionknak eo nagysaganak es ennekem is. Kegyelmed Feyervaratt talaltathattia eo nagysagat, en is chak az kegyelmed lewlet varom megh, mingiart indulok is-

Îți doresc tot binele dumitale cu norocire de la Dumnezeu. Numai despre aceasta am trebuit să te înștiințez pe dumneata fiindcă am trebuit să rămân, după voința milostivă a Măriei Sale Domnului nostru, lângă Măria Sa Doamna noastră, și, venind în zilele trecute din Deva la Bălgrad cu Măria Sa, de acolo, din Lipova, a scris multe vești bune, atât despre starea sa, cât și despre starea Țerii Ungurești; afară de aceia mai nutrind cu vești bune și domniile lor Gyeröfi János și Mikola János pe Măria Sa Doamna noastră și pe mine despre starea Țerii Ungurești, așa, încrezându-mă în veștile bune, vin aici în Gurghiu pentru a cerceta pe ai miei, așa ca să nu întârzii aici de loc și să mă grăbesc a mă întoarce iarăși în Bălgrad. Ieri la amiazi, cum am ajuns în Oșorheiu, am văzut că oamenii iarăși s'au speriat aici foarte și a ajuns la ei vestea că dumnealui Homonnay și Radu-Vodă s'au pornit. Nu știu de unde aude poporul acela multe știri rele, că așa de des se împrăștie săracii. De aceia cred, domnule, că și dumneata ai grijă de dumneata și ești sârguincios în căutarea veștilor (precum se și cuvine a fi, după starea dumitale). Te rog pe dumneata cu iubire, dacă ai avea oarecare știri, să mi le scrii dumneata mie și cum socoți, de va fi ceva adevărat în știrile acestea venite din nou. Și eu aș merge cât mai în grabă la Bălgrad, pentru că nu am de gând să petrec aici mai mult de trei zile. Dar, dacă aș afla o știre ca aceia, nu mai stau nici o zi, ci îndată merg, zi și noapte, la Măria Sa. Deci să scrii dumneata tot ce vei afla, ca să știu și eu să mă potrivesc după aceia. Și, după aceasta, dacă vei mai afla dumneata așa ceva, să le aduci la cunoștință grabnic principesei noastre, Măriei Sale și mie. Dumneata o vei găsi pe Măria Sa în Bălgrad, și eu aștept numai scrisoarea Măriei Tale, și îndată plec la Măria Sa. Altă veste nu-ți mai pot scrie dumitale decât că așa cred cum că până acum s'au predat cei din Lipova Măriei Sale, pentru că în Lunea trecută [= 6 Iunie] au dat cuvânt că supt anume condiții predau cetatea Măriei Sale. Solii lui

mett eo nagysagahoz. En kegyelmednek egyeb hirtt nem irhatok hanem azt itelem hogy eddigh megh attak magokatt az Lippayak eo nagysaganak, mert meegh ez el mult hettfeön szott attak volt ki, hagi bizonios conditiok alatt megh aggiak az varatt eo nagysaganak. Az Moldoway Sandor Waydanak feo Keowethy meninek az Portara, urunkhoz eo nagysagahoz es az orzaghoz is felette nagı szeretetet mutattia eo nagysaga es felette instal eo nagysaganal feo keowethi altal hogy eo nagysaga intercedallion az Portanal mellette. Tarcha megh isten kegyelmedet sokkaigh io egessegben.

Datum ex arce Georgeny, die 11 iunii, anno 1616.

Generosae, Prudentis et Circumspectae Dominationis Vestrae servitor et amicus vicinusque paratissimus *Stephanus Kakony de Vittka.*

[Vo:] Generoso, Prudenti et Circumspecto domino Georgio Frank, iudici primario civitatis Besztercze, et cetera, domino a nico vicinoque mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXXI.

Cluj,
1616,
20 Iulie.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre înaintarea sa către Moldova pentru luptele de acolo.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem nostrum.

Mivel hogy az hatalmas Teöreök chia-zarnak ereös paranchiolattia erkezven hozzank Moldova fele kelletik mennünk es hadainkat forditanunk. Igy istennek kegyelmebeöl holnap innen taborunkal megh is indulunk. Kegyelmeteknek hadgiuk es serio paranchioliuk hogy minden kesedelem nekül bizonios megh hitt kimyt bochiatvan Moldovaban, minden oda valo hireknek igiekezzek zorgalmatosan vegere menny es minden kesedelem nekül eyel nappal utannunk kwldven ertesünkre adni. Holot penigh ertiük Serban Vaidanak is Moldovaban valo meneset mellette leven az my innen ky futot aruloink is azoknak is ott leteknek zorgalmatosan vegere menni es ott ben Sorban az Lengiel hadak is my allapattal legienek es hol. Az utakra penigh mindenwt ugy vigiaztasson, hogy ha valami keppen azokat az hadakat megh kezdenek futamtatni es erre ta-

Alexandru-Vodă Moldoveanul au mers la Poartă, și către Măria Sa principele nostru și către țara arată foarte mare dragoste Măria Sa, și roagă cu stăruință prin solii săi pe Măria Sa ca Măria Sa să mijlocească pentru el la Poartă. Să te ție Dumnezeu pe dumneata mult timp în bună sănătate.

De oare ce a sosit la noi puternica poruncă a marelui Împărat turcesc, va trebui să poruncim și să ni îndreptăm oastea către Moldova. Și așa, din mila lui Dumnezeu, și plecăm mâine de aici cu tabăra. Vă lăsăm și poruncim cu hotărâre ca, trimetând în Moldova fără nicio întârziere o iscoadă, să năzuiască cu sârguință a afla toate știrile de acolo și, trimițându-le zi și noapte fără întârziere, să ni le aducă la cunoștință. Într'aceia am înțeles și intrarea lui Șerban-Vodă în Moldova, fiind cu el trădătorii noștri, cari au fugit de aici: să știriciți cu sârguință, unde se află acolo și în ce stare se află oștile polone. Iar drumurile pretutindeni așa să le păziți, ca, punând noi în oarecare chip pe fugă acele oști, și ar ajunge să fugă pe aici, să trimiteți la noi îndată pe oricine ar prinde dintre ei. Nu numai pe acolo să grijească, ci și în alte părți,

lalnanak bennék futni valakiket bennék
megh kaphat mingiarast hozzank külgie.
Nem chiak egy uton penigh hanem
egiebűtt is valahol oda fele my utat
tudhat zorgalmatoson vigiaztasson, hogy
ha futamast vennenek erre ellensegink
ell ne szaladhassanak, mert ha kegyel-
metek ez ellen chielekezik bűntetes-
űnnket el nem kerűli.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Colosvar, die 20 iulii, anno 1616.

Gabriel Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis nostrae biztriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCXXXII.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre înfrângerea Movileștilor, prinderea lui Alexandru-Vodă, a fratelui său Bogdan, a Doamnei Elisaveta, de Schender-
Paşa şi despre oprirea lui acolo, la hotar, de aceste ştiri.

Lagărul de
dincolo de
Breţe,
1616,
8 August.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis sin-
cere dilecti, salutem et favorem nostrum.

Hogy kegelmetek bennűnnket az Mol-
dovai allapotok feleol paranczolatunk
szerent tudositot kegelmetekteol io ne-
ven veottwk. De nekűnnkis ez mai na-
pon Moldovabol minden bizonios hireink
erkeztene tudnillik az Zkender-Passa
eo nagsaga hadai az lengiel hadakkal
ez elmúlt zeredan egyben erkeztven
mind eo magat Alexander Vaidat eoczet,
anniat es Korecz kinek is feleseget
hadaynak minden szinevel eggiűt el-
foghvan, az teobbit kit le vagták, kik
el futtatták, mely dolgon mys nem
keveset busultunk, hogy anni kerezteny
lelkek egyszersmind pogan kezeben
esven, ollian nagy veletlen vezedelem
talaltaeoket. Kegelmetek en nek utannais
minden bizonios hirekkel eltesen ben-
nűnnket mind onnan kivwl Magyaror-
szagh feleol s mind pedig egiebűnnket
az honnan mit olliat erthet. Mys isten-
nek kegelmessegebeol ide Moldova
szelieben erkeztűnk holnap Tatroszoz
akartunk hadainkal szallani ha ez hirek
ne erkezzenek.

Am luat în nume de bine de la
dumneavoastră că ni-ați făcut știre des-
pre stările moldovenești, după porunca
noastră. Dar și nouă astăzi ni-au sosit
știri sigure din Moldova, că, adevărat, sosind
oastea Măriei Sale lui Schender-Paşa,
Miercurea trecută [=3 August], față cu
oastea polonă, au prins atât pe Alexan-
dru-Vodă, pe fratele lui mai mic, pe mama
lui, cât și pe soția lui Korecki, cu toată
fruntea oștirii lui; pe cialalți, pe unii i-au
tăiat, pe alții i-au pus pe fugă: cea ce
și nouă ni-a făcut nu puțină supărare,
că pe atâtea suflete creștine, căzând în
mănilor păgâne, le-a ajuns o primejdie
neășteptată. Dumneavoastră și după
aceasta să ni împărtășiți toate știrile
sigure, atât de acolo, de afară, de
spre Țara Ungurească, cât și de aiurea,
de oriunde ar înțelege. Și noi din
mila lui Dumnezeu am ajuns aici, la
hotarul Moldovei, iar mâne aveam voie
să pornim spre Troțuș cu oastea noas-
tră, dacă nu ar fi sosit aceste vești.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum ex castris nostris ultra Bereczk
positis, die 8 augusti, anno Domini 1616.

Gabriel Bethlen, m. p.

C. Beoleony, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXXIII.

1616-31¹.

Starețul Teodosie și soborul de la Voroneț către Bistrițeni, despre „chelciugul” păgubit de Atanasie episcopul de Roman.

† Smeritul preutul Theod[o]sie egumenul și tot smeritul săbor de sf[ă]nta mănăstire de Voroneț scriem de la m[i]l[o]stivul Domnul Dumnedzeu multă pace și viață și sănătate priiatinilor noștri cei dulci și iubiți, anume birăul (єκκλєса) de Bistrița de oraș și a toți domni. Și dup' acia dăm știre domnilor vostre cum am înțeles și știm c'au avut pagubă c[in]stitū mai marele părinte nostru Athanasie ep[i]sc[o]pul de Roman de cătăva samă de chelșug, cum ști țara totă: intăe Domnul și alți Vlădiș și toț boiari. Deacă amū înțeles că s'au aflat acel nepreitor ci-au făcut acia pagubă și[-i] în mână domnilor vostre. [Cer restituție. Vor fi răsplătiți] printru ce, că Sf[i]nțiia Sa iaste părinte, om bun, de-l știu domni și boiari și totă țara, și are c[in]sti mare. . . Cădem cu fiaște[le] la viardele pământū înaintea domnilor vostre și ne rugăm să faceți bine (ємє) și prentu voia noastră să nu să oprească bucatele acelui c[in]stitū părinte. [De observat: „de va hi și va spure“].

[Vo : Adresa românească.]

(Pecete pe ceară neagră, mică, neinteligibilă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 31, n° XL.)

MDCCXXXIV.

1617².

Lupu Mălaiu către Bistrițeni, despre venirea Polonilor, Litvanilor și Cazacilor.

† Eu Lupul Mălaiu scriu multă pace și sănătate domnilor de Bistrița. Alt, de veț aveă a ști Măriia Voastră de rândul veștilor de Moldova, cum iaste, c'au străgat la Hotin cărți, de acmu 20 аму, să treacă Nestrul 80 de mii de Leș, 25 de mii de Litfan[i] și deacii căteva mii de Cazacii Neprului; iar Turcii fac podur[i] mereae pre Dunăre, pre trei locur[i]; dece nu știm cum va fi. Dumneavoastră veț da știre iar la noi, dece om da știre iar la dumneavoastră, cum vom ști. Iar, de rândul celor oști de mai inte, i-au bătut Moldoveanii; de-aiasta dăm dumnilevostre știre. Dăm știre de ce știm. Și să fiți dumnilevostre sănătoș mulți ai și bun[i] de la Dum[ne]dzău, amin.

† Închinăciune și sănăta[te] dumiilor vostre, eu, mai mic, Lupul Mălaiu, feciorul dumiilorvostre, eu am a sluji dumiilo[rvo]stre pururea; dăruiască-vă Dumnădzău pac[e] și sănă[ta]te.

† Închi[nă]ciune și [să]nătate la domni de Bistrița, la birăul de Bistrița; să să dea în mână dumiisale.

(Pecete neagră, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 33, n° XLII.)

¹ După anii de p[re]storie ai episcopului de Roman Atanasie, pomenit în scrisoare.

² După împrejurările de războiu din acest an. V. *Studii și documente*, IV, p. cxxx.

MDCCXXXV.

Lupu Mălaiu către Bistrițeni, despre sosirea la hotare a lui Korecki și a 1617².
Cazacilor.

† Eu, Liupul Mălaiu, scriu închinăciune¹ și bunătete (*sic*) la dobmuni (*sic*) de Best[r]ițâ și vo dau știre ce veaste estea în Moldova, că să'u rădecatu u[n] frate a liui Coreschii cu'ptu mii de om[c]nii și iaste la la (*sic*) cetate Hotinoliui, și easte ma giusu, la Derla, 7 mii dea Căzacu, de no știmu, dacă să voru înpreaună, cumu va h-le voia, și'u eșitu și Hat[m]ănoł cu căteava samă de omeni naitea lor. Dece de aci no știmu ci va face. Deciu să trimețu curo[n]d pâna la noi. Și să hițu³ sănătoș *wt x̄c amnnk*.

(Fără adresă sau pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 34, n° XLV.)

MDCCXXXVI.

Pacea turco-polonă (versiunea lui Gabriel Bethlen).

1617.

Conditiones inter Turcarum Imperatorem et regem Poloniae.

Elscoben hogy egy Berzed neww castelt mely az Neztter mellet vagion kit az eleot latrok es tolwayok tartottak onnan chiatavzan ki es predalvan az Lengielek Raskova modgiara el ronczia es fel egessek es az utan meghis ne chinallia, melliet az Lengiel ugian azon napok alat el is rontatot.

Masodczor hogy az Kozakokat az Boristhenes Vizereöl a fekete tengeren valo praedallatol tellyessegesen el fogiak es arra zorgalmatos gondot visellyenek, hogy az fekete tengeren valo varaknak es helyenknek Teöreök chiazar birodalmanak semmi bantasok ne legien.

Harmadzor, hogy az Tatarnak ez-tendeönkent (mely az eleöt Cziuczioranal valo vegezebeöl tizeneött ezer aranyat teöt) ennek az vegezesnek confirmatioia utan megh talalvan az Teöreök Cziazar es Tatarham ezen dologh feleöl Lengiel kiralt eö felseget megh adassek az Tataroknak az a tizen eött ezer arany. Mind az altal illyen ok alat hogy az Tatarok is a Lengiel koronanak (Teöreök Cziazart ki veven) valamikor kevantatik minden ellensegek ellen segitseggel legyenek.

Negyedzer hogy Erdelt Moldowat es Havasfeöldet soha az Lengiel se generalis se particularis expeditiok altal

Întăiu un castel cu numele Bersade care se află lângă Nistru și care înainte îl țineau lotrii și hoții de acolo, atacând și prădând, să-l ardă și să-l strice Polonii ca și Rașcovul, și după aceia să nu-l facă, — pe care Polonii chiar în zilele acelea l-ar fi stricat.

Al doilea să oprească, cu desăvârșire, pe Cazacii de pe apa Niprului de la prădarea în apele Mării-Negre i să poarte cu sârguință grijă ca și cetățile, și locurile de pe Marea-Neagră ale Împărăției turcești să nu fie vătămăte.

Al treilea, în fiecare an după întărirea acestui tratat, când va cere Împăratul turcesc și Hanul tătăresc de la Măria Sa Craiul Poloniei, în privința aceasta (care înainte, după tratatul din Țuțora, făcea 15.000 de galbeni) să se dea Tatarilor acele 15.000 de galbeni. Cu toate acestea supt acea condiție numai, ca și Tatarii (lăsând afară pe Împăratul Turcilor), să fie de ajutor Coloanei polone împotriva tuturor dușmanilor, de câte ori va cere.

Al patrulea, Polonii să nu îngăduie, nici prin expediții generale, nici particulare, a se tulbură Ardealul, Moldova și

¹ Chi e scris *км.*

² Data după același criteriu ca pentru bucata precedentă.

³ Întăiul *i*, cu *и*.

haborgatni megh ne engeggiek. Es ezeknek az orzagoknak s feyedelminek ellensegit se titkon se nylvan ne fo-vealliak sem penigh Lengiel orzagaban az orzagok ellen hadat fogadni nem engedne []. Es ha illien had fogadok talaltatnank mint nylvan valo el lensegeket szinten ugy megh bwnetetik.

Eöteödzeör hogy az kereskedesek mind az ket reszreöl megh engettesenek.

Hatodzor, hogy ezeknek az vegezeknek megh ereösitesere menteöl hama-reb kiraly ayandekkal az Teöreök Chia-zarhoz követet külgye.

(Bistrița, Archiva Oraşului; copie contemporană.)

Țara-Românească. Și pe dușmanii acestor țeri și Domni, să nu-i ocrotească, nici în taină, nici pe față, și nici să nu îngăduie a se adună oaste în Polonia împotriva acelor țeri. Și, dacă s'ar afla astfel de adunături de oaste, să fie pedepsiți ca niște dușmani adevărați.

Al cincilea ca negoțul să fie permis din amândouă părțile.

Al șaselea, spre întărirea acestor puncte să trimeată regele cât mai în grabă un sol la Împăratul turcesc, cu daruri.

MDCCXXXVII.

Alba-Iulia,
1617,
1-iulie.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre un om al lor, Mihai Olász, oprit în Moldova și pe care-l vor cere de la Domn.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis sincere dilecti, salutem et favorem nostrum.

Olasz Mihalinak allapotia feleol mit irion nekunk kuldeot levelebeol megh ertettuk de nem tudhattiuk mi okon miczoda varosban es hul kiteollegien tartoztatasa Vaidatele vagi egiebfelerenden leveo Bojeróktol bizoniosok abban nem lehetunk, mind az altal egy szerenchiere serio irtunk az Vaidanak hogi salvus conductusunk mellet igaz iarasbeli szolgálankat nem kellene tartoztatni mert az zomzedsaghoz attiafiusaghoz az nemis illenek es effele dologbol semmi io nem következnek küleombennis kezdenenk az dologra gondot viselni, kegelmetek azert mingiarast egi bizonios emberseges attiafiat el keszitven kulgie be levelunkel Moldvaban, ki az Vaidaval tuggia batorsagosan az dolgot agalni es megh jelentven hol legien fogsagban s mi okon fogtag megh Olasz Mihalt zabadiciaki tuggiuk, hogi el is bocziattattia az Vaida marhaiokat megh adatvan ha hol penigh el nem bocziatana postan ertesunkre advan annak utanna kuleomb gonviselesunknek kelletik rolla lenni.

Ce ni scriu nouă despre starea lui Mihai Olász, am înțeles din scrisoarea trimeasă, dar nu putem țti cu siguranță din ce pricină, în ce oraș și unde, de către cine să fi fost oprit, de către Vodă ori de către alți boieri; totuși într'un noroc am scris hotărât Voevodului că n'ar trebui ca oameni cari umblă drept, cu pasul nostru, să fie opriți, pentru că nici nu se potrivește față cu un vecin și prieten, și dintr'un astfel de lucru n'ar urmă niciun bine și, altfel, am începe să luăm măsuri. De aceea dumneavoastră pregătiți și trimeteți numai decât pe un om de omenie cu scrisoarea noastră în Moldova, care să știe vorbi cu Voevodul, îndrăzneț, despre lucrul acesta, și, cercetând în ce prinsoare, să afle și din ce pricină au prins pe Mihail Olász, ca să-l putem scoate. Știu că-l va și lăsa Vodă; dacă nu-l va slobozi, aducându-ni aceasta la cunoștință, ne vom îngriji în deosebi de el.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 1 iulii, anno Domini 1617.

G. Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXXVIII.

Stanislas Żolkiewski, Hatmanul polon, către Gabriel Bethlen, despre mijlocirea lui pentru pace.

„Lagărul
de lângă
Nistru“,
1617,
24 Septem-
bre.

Illustrissime princeps, domine observandissime. Praemissa officiorum et servitiorum meorum paratissimorum commendatione. Cum iam hoc tempore nihil aliud supersit, toties quoties gratias ago quantum possum maximas Celsitudini Vestrae quod, autoritate sua interposita, huic nostrae transactioni pacis affuerit ac iustis et honestis Reipublicae nostrae conditionibus finem fecerit. Non dubitet Celsitudo Vestra quod Regia Maiestas hoc Celsitudinis Vestrae studium grato animo sit acceptura, quin imo omnes primates ac etiam incolas regni Poloniae propenso semper animo erga Celsitudinem Vestram fore certo sibi persuadeat. Pluribus iam nunc nolo Celsitudinem Vestram distineri; opto quam felicissimos Celsitudinis Vestrae successus eamque Celsitudinem Vestram quam diutissime bene valere cupio. Cui me paratissima obsequia iterum atque iterum quam diligentissime commendo. Datum ex castris ad fluvium Nester, die 24 septembris, anno Domini 1617.

Illustrissimae Celsitudinis Vestrae paratissimus amicus et obsequentissimus servitor

Stanislaus Żolkiewski de Żolkiew,

Palatinus kyoviensis, exercituum regni Poloniae, necnon barensis, kamienecensis, kalussiensis, et cetera, praefectus, manu sua.

[Vo:] Illustrissimo principi et domino, domino Gabrieli Bethlen, principi Transsilvaniae, comiti Siculorum, et cetera, domino amico et vicino observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXXXIX.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre oastea ce trimete pe la Rodna.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et favorem nostrum.

„Lagărul
de lângă
apa
Bistriței“,
1617,
5 Octom-
bre.

Eleottwnk allo dolgaynkat it Moldovaban isten segitsegebeof veghez viven hadaynkat egy nehany fele kelletet boczitanunk, egy resz hadunknak penigh menetelit Radnafele itilven jobnak lenni arra paranczioltuk, hogy menyenek kikkell Teoreok Istvant is bizonios szamu fizetet udvari hadunkal bocziatottuk az utnak hozzu volta miat mint hogy megh kelletik niugodniok ot Besztercze videken ismertwk niugwasoknak illendeob helyet. Azert haggiuk es parancziolliuk kegelmeteknek serio ez my levelwnk latwan vagy ket faluczkat ot Besztercze videken az hol

Cu ajutorul lui Dumnezeu isprăvind lucrurile care ni erau încredințate aici în Moldova, a trebuit să dăm drumul oștilor noastre încotrova, iar, socotind a fi mai bine să pornim o parte a oștirii către Rodna, am poruncit să meargă, împreună cu ei și pe Ștefan Török, pe care l-am lăsat din slujbă cu un anumit număr al oștirii de Curte cu plată: și din pricina drumului lung am văzut că e mai potrivit loc de odihnă acolo, în Ținutul Bistriței. De aceia dispunem și vă poruncim cu hotărâre dumneavoastră ca, văzând scrisoarea aceasta a noastră, îndată să li rânduiți pe o săptămână vre-o două

bor nem teren egy hetre mingiarast rendelven nekik. az egy het alat minden napra minden legiunek illendeo-kepen etelt es egy egy kupa mustot, annak felette minden ket lora napiaban egy egy veka abrakot es szenat elegen dedeot administraltasson. Magokunk is megh paranczioltuk serio, hogy egy hetnel tovab ot ne mulassanak es az gazdalkodtatás dolgaból is az szerint ad-tunc instructiot nekik, hogy az szegin-seget azon keövíl semmire ne ereol-tessek. Meny szamu hadunknak kelles-sek enigh gazdalkottatnotok felreges-tralván ez levelwnkben includalvan el kűltűk azon keovíl gazdalkodni ne tartozzatok.

Secus non facturi. Datum ex castris nostris ad fluvium Beztercze positis, die 5 mensis octobris, anno 1617.

G. Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Beztercze, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXL.

Sighet,
1618,
29 Mart.

Nobili din Maramurăș către Bistrițeni, despre niște vite cumpărate de un Român de-ai lor în Moldova, care a înșelat vama din Câmpulung în dauna unui Ungur.

Generosi ac circumspecti domini et vicini nobis semper observandissimi. Salutem et servitiorum nostrorum paratam commendationem.

Isten kegyelmeteket sok iokal bo-dogh es io szerenczyes egissegel algia megh kegyelmetekhez tartozokal egye-temben. Kegyelmeteket kelletek illyen dolog felol meg talalnunk: Talala megh minket Felseo-Banian lakozo Dombhati Istvan hogi igassaga mellet irnank ke-gyelmeteknek. Ennek elotte valo esz-tendeőkben ment volt egi Sandor nevu Olahal ki akaron it Maramarosban la-kot Moldovaban valami barom marha venni, visza terven az marhakal Ho-szumezeő neví faluban marat adossa az vamban hatvan forintal. Az vamos meg hivin Dombhati Istvant el boczya-tota marhayval. Haza jeoven Felseő-Baniara ugian ezen felyul meg nevezet Sandor neví Olahal kulte meg az vam-ban valo adossagot ugy mint hatvan forintot. Az hoszumezeoy vamosnak

sate acolo, în Ținutul Bistriței, unde nu se face vin. În cursul acelei săptămâni pe fiecare zi fiecărui fecior să-i dați de mâncare cum se cade și câte-o cupă de must, și pe de-asupra tot pentru doi cai pe zi câte o măsură de ovăs, și fân de ajuns. Și dumneavoastră vă poruncim hotărât să nu petreceți acolo mai mult de o săptămână. Și în privința purtării de grijă li-am dat învățătură să nu si-lească peste aceasta sărăcimea aceia. Pentru ce număr al oștirii noastre tre-buie să purtați grijă, însemnându-l i-am trimes în această scrisoare: afară de aceia să nu dați.

Dumnezeu să vă binecuvinteze pe dumneavoastră împreună cu ai voștri, cu mult bine, cu fericită și norocoasă să-nătate. Am trebuit să întrebăm la dum-neavoastră despre acest lucru: ni-a cerut Dombhát István din Baia-de-Sus (Baia-Sprie) să vă scriem dumneavoastră pen-tru dreptatea lui. Cu câțiva ani înainte de aceasta s'a fost dus în Moldova cu un Român anume Alexandru, care pe atunci locuia aici în Maramurăș, să cum-pere niște vite, și, întorcându-se cu vi-tele, a rămas dator într'un sat cu numele Câmpulungul, cu 60 florini pentru vamă. Vameșul, crezându-i lui Dombhát Ist-ván, l-a slobozit cu vitele. Venind acasă în Baia-Sprie, ce-i drept v'a trimes prin numitul Român anume Alexandru da-toria de vamă, adecă 60 de florini. Ci Românul, anume Alexandru, n'a dat

Sandor nevü Olah meg nem adtak, hanem ugian innét Maramarosbul koh-niarul el szeokeot az pinzel az kegyel-metek birodalmaban Naszodra. Mely Sandor nevü Olah mia ujolag Dombhati Istvanon Hoszumezeön az ft. 60 meg vöttek. Egykor Sandor jeot be egi nihani terehmizel Cohniara, Dombhati Istvannak hirinel leven Felseo-Bania-rul altal jeoven Sandort meg tartoz-tatta es akoron elegitete meg Dombhati Istvant negivenket forintrul, marat ados-sa cum flor. 18, mely adossagnak bi-zonsagi mind az Cohnian lakozo nemes emberek, melyet akoron ispan es szol-gabiro eleot igazítottanak el, melyet mostan my eleönkben hit szerint refe-raltanak. Ezenkeozben ez az Sandor megholt, az fl. 18 meg nem fizettek Dombhati Istvannak, felesége fia most is Naszodon vagion, hagi penig nyilvan valo adossagaban kivantatott, hagi ir-nank kegyelmeteknek mellett. Kegyel-meteket keryuk mintt io szomszid urainkat az fl. 18 Sandornak marhaiabul elegittesse megh Dombhati Istvant. Il-tesse isten kegyelmeteket sok eszten-deig io egisseben.

Datum in oppido Ziget, ex congregatione nostra generali, 29 die martii anno 1618.

Generosarum Dominationum Vestrarum servitores parati et vicini

Universitas nobilium comitatus maramorosiensis.

[Vo:] Generosis ac circumspcctis dominis iudici primario ac universitati civium civitatis bisztriciensis, dominis amicis et vicinis nobis semper observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCXLI.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre oprirea din nou a exportului de aur, argint și blănuri prin negustori greci.

Alba-Iulia,
1618,
30 April.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis sincere dilecti. Salutem et favorem nostrum.

Jollehet az orzaghnak constitutioia szerint ennek eleotte is mindenféle paranchiolatunkat emanaltattuk, hagi az kereskedeo emberekre Geöreögeökre szorgalmatos vigiazastok es gondviselestek lenne ez orzagbol araniat ezws-teott plikben vagy egieb keppen, annak felette vad beöreöket ki ne vinnenek mindazaltal az orzag latvan ebbeli nagy

banii vameşului, ci a fugit din Cuhea, de aici, din Maramurăş, în Ținutul dumneavoastră, la Năsăud. Din pricina acestui Român, anume Alexandru, au luat în Câmpulung de la Dombháty István din nou cei 60 de florini. Odată Alexandru a venit la Cuhea cu câteva bucate și, luând de veste Dombháty István, a venit din Baia-Sprie, a oprit pe Alexandru, și atunci l-a despăgubit pe Dombháty István cu 42 de florini, rămânând dator cu 18 florini. Mărturia despre datoria aceasta au întărit-o nemeşii din Cuhea înaintea ispanului și a solgabirăului, care acum ni-au arătat-o cu credință. Între acestea acel Alexandru a murit neplătind acei 18 florini lui Dombháty István: are și acum soție și feciori în Năsăud. Și pentru datorie vădită vă scriem dumneavoastră. Vă rugăm pe dumneavoastră ca pe bunii noștri vecini să despăgubiți pe Dombháty István pentru acei 18 florini din vitele lui Alexandru. Dumnezeu să vă țină pe dumneavoastră mulți ani în bună sănătate.

Cu toate că, după aşezământul Țrii, și înainte de aceasta am făcut să pornească tot felul de porunci ca să aveți grijă sârguincioasă și băgare de seamă față de negustorii greci. să nu ducă din țara aceasta aur, argint în „plac” sau în alt chip, sau piei selbatice, cu toate acestea, văzând țara scăderea și paguba, din nou am sfătuit asupra lucrului; dis-

fogiatkozásat karat mivel ismet vyobban deliberalt feleölle; serio haggiuk es paranchiolliuk is ez levelünk latvan az Rudnai es egieb utakra es egiebre is mindenfele abban az districtusban szorgalmatos vigiazastok es vigiaztatastok legien, araniat ezŰsteott plikben annak felette Brassai garast vad beöreoket seött migk mübenn is kivaltkuppen az Geöreögeök se jo se rossz duttkat es egiebele jo penzt is az orzagbol ki ne vigienek marhaiok veztese alat, hanem a minemü penzert eŰ orzagban marhaiokat el adgiak azon penzen itt mas marhat vasarolvan ki Teöreök es mas orzagban el kel azzal kereskedgienek. Ha penigh valakit az constitutio ellen raita kaphattok minden marhaiat mingiartt confiscalliatok kinek ket resze fiscusunk szamara administralvan harmad reszet az niargalasert magatoknak tartthattiatok.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 30 aprilis, anno 1618.

G. Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCXLII.

Alba-Iulia,
1618,
9 Iulie.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre averea rămasă pe urma unei catane moarte în Moldova.

Gabriel Betthlen, Dei gratia Transsilvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspccti, fideles nobis dilecti, salutem et favorem nostrum.

Egi Borbeli Benedek new kathonafizetesre Moldowaba bemenwen es ott holta teortenwen, ertettwk hogi az minemw iowai penze ezwt marhai voltak, ott Bezterczen Mezaros Balintnal s egiebeknel is leottek volna deponalwa, miwel azert az a Borbeli Benedek deficalwan minden nemw iowai my reank zallottak. Hadgiuk es parancziolliuk mindaval az Mezaros Balintnal s mind penigh egiebeknel szorgalmatoson hitt zerent felkerestettwen minden nemw iowait, marhait, penzet, araniat ezwtitt, bizonios megh hitt embere altal pecziett alatt kwlgic mi hozzank ide Feiwarra.

punem și poruncim cu hotărâre ca, văzând această scrisoare a noastră, să luați cu sârguință seama și să vă îngrijiți să se iea seama pe drumul Rodnei și pe aiurea, și de altfel în toate părțile în acel Ținut, să nu scoată din țară aur, argint în „plic“ și groșițe de Brașov, piei sălbatece, dar mai ales monedă să nu scoată din țară nicio ducă, fie bună, fie rea, sau altfel de bani buni, supt pedeapsa pierderii vitelor lor, ci, pe cât preț își vând în țara aceasta vitele, pe atâta să-și cumpere de aici alte vite, trebuind să neguțeze cu acelea în Turcia și în alte țeri. Iar, dacă veți prinde pe cineva împotriva acestui așezământ, să-i confiscați îndată toate vitele, din care luând două părți pe seama fiscului, a treia parte să v'o țineti vouă pentru alergătură.

O catană, anume Borbély Benedek, mergând pe plată în Moldova și murind acolo, am înțeles că averea ce a avut-o în bani, argint și vite, a fost depusă acolo în Bistrița, la Meszáros Bálint și la alții, și, de oare ce a murit acest Borbély Benedek, ni-a rămas nouă. Dispunem și poruncim ca, după ce va fi căutat cu sârguință și credință, atât la Meszáros Bálint, cât și la alții, toată averea lui, vitele, banii, aurul, argintul lui, s'o trimeată cu un om credincios supt pecete la noi, în Bălgrad.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Albae-Iuliae, die 9 iulii, anno Domini 1618.

G. Bethlen, m. p.

P. S. Ezen dolognak inquiralasara bocziattotuk ez levelunk mutato cancellaristankot Zent-Mihályfalvi András Deakot kegelmetek is emberit advan melleye az kiket illik eskutesse megh. Ha mie talatatyk ezen deakunk el hozzattia a kegelmetek emberevel varastok peczeti alat.

C. Beoleony, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus sincere nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

P. S. Spre cercetarea acestui lucru trimet și pe diacul Szentmihályfalvy András, cancelariul nostru, care va arăta această scrisoare a noastră, și, dând dumneavoastră un om pe lângă el, să faceți a jură cei cari se cuvine. Ce se va afla, va aduce diacul nostru cu omul dumneavoastră supt pecetea orașului vostru.

MDCCXLIII.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre oprirea orcărui ostaș sau slujitor de Alba-Iulia, a trece în Moldova. 1618, 15 Iulie.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et favorem nostrum.

Nem akarvan engedni, hagi senky se lovas se gialogh szolgalo rendbeli ember mi hirwnk nelkwll Moldovaban be mennien. Hadgiuk es parancziolliuk is igen serio kegelmetek ez levelwnk lattvan az utakra eosveniekre mindenfele az Besztercze havassan vigiazokat bocziattvan ugy oriztesse olli szorgalmatossan vigiaztasson hagi senkit cziak egy szolgalo embertis be Moldovara ne bocziassanak my engdelmwkn kirunk nehol.

De oare ce nu pot îngădui să intre cineva, nici călare, nici pe jos, fără știrea noastră în Moldova, orânduim și poruncim foarte hotărât ca, văzând dumneavoastră scrisoarea noastră, să trimeteți pe drumurile și cărările din toate părțile munților Bistriței: așa să păzească și cu sârguință să iea seama ca să nu lase pe nimenea, pe niciun slujitor în Moldova fără voia noastră.

Secus itaque nulla ratione facturi. Datum Albae-Iuliae, die 15 iulii 1618.

G. Bethlen, m. p.

P. S. Seot ha kiknel arrol valo parancziolatunk volna is a kinek ereievel be akarnanak menni akar katona feo ember es darabanti allapatbeli rendek legienek az egi igaz kerezkedeo embereken kwvwl senkit is be ne bocziasson hanem minden fele szolgalo rendet megh tartoztasson kik feleol minket annak utanna tudosiczion is.

Ba, dacă ar avea cineva porunca noastră pentru aceasta, în puterea careia ar voi să meargă, fie căpitan de cătane sau trabanți, afară de negustori, pe nimenea să nu-l lăsați înăuntru, ci pe orice slujitor să-l prinzi, și despre aceasta să ne înștiințezi pe noi.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriziensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXLIV.

Alba-Iulia,
1619,
7 Maiu.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre Spiridon, Vlădica Românilor din Maramurăș.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera, fidelibus nostris universis et singulis Prudentibus ac Circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, nobis dilectis, salutem et favorem nostrum.

Spiridon nevü maramarossj lah püs-pek, ada ertesünkre könyeörgesse általl hogy ennek walo udeöghben menth volna Moldvaban nemwnemw szükseges dolgaiert tartasnak okkaerth hagiott volth negyven nyolcz forintht Besztercze szeghben Felseö-Borgon lako egy Dragan newü embernel egy pallost is es egy forint erw ködmenth is; az negyven nyolcz forintbul adoth volna megh nekye tizen negy forintht az teöbbith mind ez ideigh is nem akarvan megh adny; ugyan Besztercze szekben Naszo nevü faluban lako egy Thomas nevü olah papnal haggyoth volth tartasnak okkaerth egy keönyveth mely koennyu megh erth wolna harmincz keth forinttho, azon küüll huszoneöth erw forint erw egyetmasath, mely marhayath teörvenyel is meg nyerven mind ez ideigh is megh nem atta volna ez exponensnek nylvan valo kaarara es fogyatkozasara. Igy leven aszerth az dologh hadgyuk es paranczyollyuk is serio ez levelünk latvan az fellyul megh irth penszt keönyvet egyet mas marhayatt az fellyul megh newesztet Thomas Pappal es Dragannall ez exponensnek megh adassatok, hogy teöbbe mwñketh ezen dologh feleöl megh ne kellessek talalnya.

Episcopul român din Maramurăș, anume Spiridon, ni-a făcut știre prin cererea sa că ar fi mers în aceste vremuri în Moldova, lăsând pentru păstrarea lucrurilor sale trebuincioase 48 de florini la un om din Scaunul Bistriței, din Bărgăul-de-sus, anume Drăgan, și un paloș, și o ținură care face un florin. Din cei 48 de florini i-ar fi dat 14 florini, ceilalți nici până azi n'a voit să-i dea. Tot în Scaunul Bistriței, în satul cu numele Năsăud, la un popă anume Tămaș, a lăsat, spre păstrare, o carte care ușor ar fi plătit 32 de florini, afară de aceia și unelte în preț de 25 de florini și vite care, fiind câștigate prin lege, nu le-ar fi dat, spre paguba și scăderea vădită a paratului. Așa stând acest lucru, lăsăm și poruncim hotărât, ca, văzând aceasă scrisoare a noastră, să faceți a i se da parășului banii scriși mai sus, cartea, uneltele și vitele de către numitul popă Tămaș și de către Drăgan, ca să nu trebuiască să ne caute pe noi mai mult pentru acest lucru.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 7 maii, anno 1619. Nobis exhibitum anno 1620, februarii 18.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MDCCXLV.

Alba-Iulia,
1619,
15 Maiu.

Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre hoții ce năvălesc din Moldova.

Gabriel Bethlen, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem nostrum.

Ennek eleötte egy nehany napok eleött is eggiwnnen es masunnan valo panazolkodasokbol is hallottuk, hogy a latrok holeggiütt es hol masutt nylvan valo violentiakot es tholwaysagokatt patraltatnak; mind az altal mostan vyobban es bizonyoson ertwen, hogy onnatt Moldova feleöl valo eosvenyekreöll egy nehany latrok be szarmaszwan orszagunkban; maar annyra giülekeztek es szaporodtanak hogy zazlot emelwen udwar hazakat, egyhazy rendeknek is hasonlokeppen hazokat fel veven tiztartokat megh is eöltenek volna. Holott azertt feiedelmi tiztwnk es hiwatalunk zerint hazanknak keözeönseges ellensegire is isten segitsegebeöl eke-digh illendeö gondott viseltwnk annyval inkab effele latroknak grassalasat nem akarjuk el szenvedni, kiknek kergetésekre udvarunkbeli beöchywilletes hiwünkell egyetemben brachiumunkat is bochyatottuk ky. Ahoz kepest tudwan hogy azt megh halwan nem masva hanem Moldova fele foghnak ismet visza chyavarodni, hadgiuk azert es paran-chyolliuk sub amissione honoris et officii hogy mingyarast ez lewelwnk latvan hol mi eoswenyek es uthak Besztercze tartomanyara es videkire Moldova felöl ki nyulnanak azokra oly elegendeö vigiazasa es gondviselese legyen, hogy chyak egyis az latrokban el ne szaladgion, hanem mindenüt kergetesse es megh fogvan eöket nekwnk erteswnkre adwan annak uthanna is erdemek zerint valo bwnetetetesek lehett; mert ha el szalad benne es ez uthann is meg tudhattyuk hogy vigazatlansaga miatt mentenek ell kegyelme-tek bizonyos legyen abban, hogy bwn-tetetlen benneteket nem hagiunk.

Înainte de aceasta cu vre-o câteva zile, din plângerile de aici și de colo, am înțeles că tâlharii, când ici, când colo, au săvârșit silnicii și hoții; acum însă, înțelegând mai bine că pe potecile de către Moldova vre-o câțiva tâlhari au pătruns în țara noastră și într'atăta s'au sporit și înmulțit, că, ridicând steagul, au cuprins gospodării și casele tag-melor bisericești, pustiindu-le, și ar fi ucis pe vechili; deci, pentru aceia, după cinstea și datoria noastră de principe, asupra dușmanilor obștești ai țerii noastre, cu ajutorul lui Dumnezeu, am purtat cuvenita grijă; cu atât mai mult, cu cât nu voim să suferim pustiire de către astfel de tâlhari. Spre a căror alungare, am trimis, împreună cu credincioșii cinstiți de la Curtea noastră, și puterea noastră armată. În urma acestora, știm că, auzind ei aceasta, nu vor mai rătăci în alt loc, ci tot spre Moldova, înapoi. Pentru aceia lăsăm și poruncim, supt pierderea demnității și a dregătoriei, ca, îndată ce veți vedea această carte a noastră, toate potecile și drumurile care se întind din spre Moldova în Ținuturile și câmpiile Bistriței să fie atât de bine păzite și îngrijite ca niciunul din tâlhari să nu scape, ci de pe tot locul să-i alunge și, prinzându-i, să ni dea nouă de știre ca să poată fi, după aceia, pedepsiți după vinovăție, căci, de va scăpa unul, și de vom afla că din neîngrijirea dumneavoastră a fugit, dumneavoastră să fiți siguri despre aceia că nu vă lăsăm nepedepsiți.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 15 mensis maii, anno Domini 1619.

G. Bethlen, m. p.

Caspar Beöleöny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bystriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXLVI.

Iași,
1619,
11 Iunie.

Paul Redy către Bistrițeni, despre dorința de pace a Domnului Moldovei (Gașpar Gratiani), pe lângă care a venit în solie.

Zolgalatomat kegyelmednek. Isten sok iokal io egesseges hosu eletel algja megh kegyelmedet minden hoza tartozikal egiut.

Kegyelmednek akaram ertesere adni urunk ő felsege akaratiabol iotem ide az Moldvaj Vajdahoz követsegen. Ez alat iovenek valami panazok az Vaida eleiben. Kere azon engemet ő najcsaga hogi kegyelmednek iriok felole hogi az io somsedcsagot kegyelmetek tarcsa megh. Ha miben igazajok vagion az ide valoknak is kegyelmed szolgaltason igasagot nekiek. Talam nem art kegyelmednek irni az Vaidanak is, hogi kegyelmetek az io somsedcsaghos tarczia magat, mivel hogy ő nagicsaga is io akaro somsegia akar leni őfelsegenek. Tarsa megh isten io egesegben kegyelmedet. Költ lasvasarot, 11 die iunii, anno 1619.

Kegyelmednek szeretetel zolgal

[Vo:] Adassek ez level Frangh Görgi uramnak nekem io akaro uramnak Besterczere.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Slujba mea Domniei Tale. Dumnezeu să te binecuvinteze cu mult bine, cu îndelungă viață încă sănătoasă pe d-ta împreună cu toți ai d-tale.

Voiam să aduc la cunoștiința d-tale că am venit în solie aici, la Voevodul Moldovei, după voia Măriei Sale Domnului nostru. Între aceia au venit oarecare ponosuri către Voevod. Pentru aceia m'a rugat Măria Sa să-ți scriu d-tale despre asta, ca să ții d-voastră buna vecinătate. Dacă în ceva au dreptate și cei de aici, d-ta să li faci dreptate. Poate nu ar strică să scrii, d-ta și Voevodului, ci și d-ta să te ții de buna vecinătate, fiindcă și Măria Sa [Vodă] vrea să-i fie vecin bun Măriei Sale. Dumnezeu să te ție în bună sănătate pe d-ta. Dat în Iași, 11 Iunie 1619.

A dumneavoastră slugă

Redy Pál, m. p.

[Vo:] Să se dea această scrisoare domnului meu Gheorghe Frank, domnului meu binevoitor, în Bistrița.

MDCCXLVII.

Alba-Iulia,
1619,
27 Iulie.

Gabriel Bethlen către Bistrițeni, despre niște oameni fugiți la ei de la Domnul din Țara-Românească (Gavril Movilă).

Gabriel, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Noha az orzaghnak arrol valo articulusa szerint el hittük, kegyelmeteknek mindenfele az utakra es ösveniekre szorgalmatos vigiazasa vagion es hire nélkül kivalkeppen ideghen ember inspectioia alat valo utakon nem is jár. Mind az altal cziak ez uraban ada az Havasali Vaida ertesünkre hogy nemely gonoz practicus emberek az Coczieit¹ melleöle el ijeztven egizer s mind el szeoktenek volna melleole mind ketten, amint penigh bizonios con-

Deși am crezut, potrivit cu articolele din această țară, că Domniile Voastre aveți grijă cu sârguință, în toate locurile, de drumuri și cărări și fără de știrea d-voastră nu umblă nimenea, mai ales om străin, pe drumurile care sunt supt inspectia d-voastră, cu toate acestea numai în ceasul acesta ni-a dat de știre Voevodul din Țara-Românească cum că niște oameni, răi, practici, au speriat odată pe Coczieit (?) de lângă el, și, fugind tot odată de la el, amândoi, cum

¹ Sic.

jekturakhol ezekben vettek erre foghtanak altal jeöni orzagunkra. Hogy azeritt vigiazatlanoknak ne talaltassunk es affele emberek hirunk nelkül orzagunkon altal ne mennienek, hadgiunk s parancziolliuk is serio mindgiarast bizonios szamu lovasokat kiküldven vigiaztasson mindenfele es ha magokat vagy magok ki mutatnak vagy egiebkuppen reaiok akadnanak inczie hija es hozza ide mi eleönkben mint hogi az Vaidaval mi nekünk meghereositeth confoederationk vagion, ne mondhasa aztt hogy vigiazattan altal bocziattottuk eökett orzagunkon.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 27 iulii, anno 1619.

G. princeps, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario civibusque iuralis civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus sincere nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCXLVIII.

Vice-şpanul ajutor al Maramurăşului către Bistriţeni, despre nevoia ştirilor de peste munţi. Sighet, 1619, 29 Novembre.

Zolgalatomot ayanlam kegielmednek mint io akaro szomzed uramnak. Jelen kegielmedet lelki testi iavaival algia megh bodogul. Io akaro uram, kegielmed megh bocziasson mivel hogi kegielmedet kel bantanom irassomal, de mivel hogi az io zomzedsaghoz kepest bizvan talaltam megh kegielmedet, mivel uram alapatunk es hazainknak illien bolgisra (?) jutvan dolga, az swksegh is mostan azt kivanja mivel egi eomembromok is vagiunk isten utan hogy egi mastul erczwnk. Kegielmedet kerem hogi ha mi oly hirej vadnak kegielmednek mind Moldova Havasalfoldis mind az Erdeli allapat most meli karban forghanak, kegielmed bennwnket irasa altal ezen levelem megh ado emberem altat tudositana. Ha minekunk is valami hireink erkezenek eoreomest tudositani akarom kegielmedet feleolek. Hirt mostan egiebet nem irhatok kegielmednek, hanem az mi vmegienkben leveo nemesseget s mind parastsagot taborban Huzthoz zallittiuk, mivel bizonioson hozak hogi Homonnai Georgi

se poate crede in anumite conjecturi, vor veni in țara noastră. De acela, ca să nu fim aflați ca unii cari nu grijim, și ca să nu între în țara noastră astfel de oameni, dispunem și poruncim hotărât, ca, trimetând îndată un anume număr de călăreți, să aibă de grijă în toate părțile, și, dacă s'ar arată sau dacă ar da în alt chip peste ei, să-i aducă înaintea noastră, de oare ce noi avem cu Voevodul legătură întărită: să nu spună că fără de pază i-am slobozit prin țara noastră.

Slujba mea ți-o înfățișez dumitale ca unui bun vecin. Dumnezeu să te binecuvinteze cu daruri trupesti și sufletești. Bunul meu Domn, iartă-mă pentru că mă văd silit a te supăra cu scrisul meu, dar, fiindcă în vecinătate te-am aflat cu adevăr, fiindcă starea noastră și a țărilor noastre a ajuns un lucru atât de însemnat, e de nevoie și se cere, fiind, după Dumnezeu, și părtași ai aceleiași țeri, să ne înțelegem unul cu altul. Te rog, dacă ai oarecare știri din Țara-Românească și Moldova, precum și despre starea din Ardeal, în ce împrejurări se află, dumneata ne încunoștiințează prin aducătorul scrisorii acesteia. Dacă și noi vom primi oarecare știri, ținem să vă încunoștiințăm cu bucurie. Alte știri acum nu pot să-ți scriu decât că pe toată nobilimea din comitatul nostru și țăranimea o ducem în tabără la Hust, de oare ce se spune că Gheorghe Homonnay, cu Polonii de supt conducerea lui Iezeneo, i-ar fi bătut și ar fi lovit în poporul comitatelor, și că în unele locuri ar fi dat foc; dar cu siguranță nu putem ști unde este

Lengielekel Iezeneö ala ki wtet volna es az varmegiek nepiben ugianot le vagatot volna es hofi nemeli heliekben egettetet volna, de megh derekason nem erthettiwk, sinte most hon volnanak azok az Homonnai Lengeli. Az mint irjak nem soka mint egi hat ezeren voltak. Ez utan is ha mi hireink lesnek kegielmednek ertesere adom. Azon keppen kegielmed is az oda valo hirek tudosiczan bennwnket. Isten kegielmedet tarczia megh io egessegben.

Datum in oppido Ziget, penultima die novembris, anno 1619.

Prudentis, Circumspectae Dominationis Vestrae servitor paratus

Ioannes Gyati (?) de Ziget, vicecomes substitutus maramarosiensis.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto viro domino Georgio Frank, iudici primario civitatis regiae bistriciensis, domino vicinoque mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCXLIX.

Petrova,
1620,
8 Ianuar.

Ioan Petrovay, vice-span al Maramurăşului, către Bistriţeni, despre un copil de Român pe care ar voi să-l dea la învăţătură în cetatea lor.

Prudens ac circumspecte domine vicineque observandissime. Servitiorum meorum paratamque commendationem.

Az zent uristen kegyelmedtekett kivansaga zerint walo javaival algia megh ez vy eztendoben. Istennek kegyelmes aldasabul mostan iutotam megh urunk eo felsegeteöl Posenbol. Istennek hala eo felsegelt egessegben es io zerenczes allapatban hattam minden hadaival (ugj wagyon) tudom ertete kegyelmed is Rakoczi Giorgi uram eo nagysaga gondviseletlensege miat miczoda esett, de az is türhetö. Mivel hofi mostan az hoonak nagi wolta az Moldovaj utat mi felenk berekeztete, ha mi hire onnat vagjon kegyelmednek adgia ertemre kegyelmed. Kegyelmedet mint jo akaro zomzed uramat illien dologbol is kelletek megh talalnom: My nekeonk az egesz felseö jaras Olahatifiaknak nemeli reszenek vagjon egi gyermek atiankfia kinek az atia jambor beöczeöletes ember volt scholaban tanult, akarnam mostan oda az kegyelmetek beöczeöletes varosaban egi jambor beöczeöletes uramnak comendalnj hofi fizetese mert zallast es aztalt tartana neki es

acei Poloni ai lui Homonnay. După cum se scrie, n'au fost mai mulţi de şase mii. După aceasta, şi dacă vor mai fi ceva ştiri, ți le voi arăta. Tot asemenea şi dumneata înştiinţează-ne despre ştirile de acolo. Dumnezeu să te țină în deplină sănătate.

Dumnezeu Sfântul, în anul acesta nou, să vă binecuvinteze cu bunurile sale, după cum doriți. Din îndurarea lui Dumnezeu, acum am ajuns de la Măria Sa, din Pojon. Mulțămită lui Dumnezeu, pe Măria Sa l-am lăsat sănătos și într-o stare fericită, cu toată oastea sa (așa este). Știu că ai înțeles ce este din pricina neîngrijirii dumisale Gheorghe Rákóczy, dar și asta e de răbdat. Fiindcă zăpada multă a închis, din spre noi, drumurile Moldovei, dacă ai ceva știri de acolo, adu-mi la cunoștiință. Pe dumneata, ca pe un vecin binevoitor, și în astfel de lucru a trebuit să te întreb: La noi, în Ținutul de sus al Românilor, într-o parte, este un copil al cărui tată a fost om cinstit; care a învățat la școală și, pe care acum aș voi să-l recomand în orașul dumneavoastră, la un om cinstit, care pentru plată să-i dea locuință și vipt, iară în casa binevoitorilor domni de acolo să poată fi pus la învățarea limbii latinești. Pentru a-

onnet az jo akaro uramnak hazabol az deakj tudomannak tanulasara foglaltos lehettne. Kerem annak okaert kegyelmedett mint jo akaro zomzed uramat, kegyelmed zereszen egi jo akaro urunkat es atiankfiat az mi atiankfiának bizonios ideig valo aztal tartasara penzeönkert, meljett en is kegyelmednek mint jo akaro uramnak meg igjekeszem zolgalny. Nekem is paranczoljon kegyelmed az miben tudok elegsegem leszen jo zivel zolgalok kegyelmednek. Kegyelmedteol mint jo akaro zomzed uramtul jo walazt warok. Tarcza megh isten kegyelmedet io egessegeben.

Datum in Petrova, 8 ianuarii 1620.

Eiusdem Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor et vicinus.

Ioannes Petrovaj de eadem, vicecomes comitatus maramorosiensis.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto viro domino N. N., iudici primario civitatis bistriziensis, domino et vicino mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCL.

Brașovenii către Bistrițeni, despre legăturile prințului cu Poarta.

Prudentes ac circumspecti domini et amici nobis semper observandissimi.

Salutem, servitorum meorum paratissimam commendationem.

Nayes, et cetera, das der Bonyhay eben heutiges Tages von der Port heim khommen ist, bringendt mit sich einen gantzen Hauffen Briff an wnsern Fürsten, sonderlich auch sonst an die fürnembste Herrn lautendt; welche ich eben heut mit ihm selbs, dem Bonyhay, expedyrt hab. Schreibet eben H. Balasy auch an mich wie das der von Altham heftig des Ferdinandi Sachen agirt und sollicitiert hett, mit Verheysung Schlösser und villes Dings, auch der Hofnung gewesen als wen nun kheine Botschaft von wnsern Fürsten hinein khommen würde, et cetera. Als bald aber der Kheyser gevar worden der siebenbürgerischen Legation das sie nahe bey Constantinopel khommen, habe ehr, der türkische Keyser, aus geneigtem Willen, in eim Tüchlein fein eingebunden, etliche Dukaten verehret dem Balasy, nemlich daraus zu erachten sey wiewoll geneigt der türkische Kheyser gegen uns sey und wie eine vollkommene Legation gewesen; den auch die Weszeren sich in Allem sehr günstig und ehrbietig erzeigten. Und das schreibet Her Balasy weiter, das der Fried mit den Perser oder Kaszul¹ beschlossen und der türkische Keyser dahin nirgender zu krigen hette. Dieses aber sey bey dem Keyser ein Deliberatum das er in eygner Person sich aufmachen wollt auff die Polen; welchem die Weszeren, wie woll widerredett, jedoch nichts ausrichten können, sondern der Kayser geschworen hab auff Polen zu zihen, darumb das ehr der Polen falsch und wnatray Confederation gespiert habe und das der von Altham mit dem Homonay Volk gesamlet wnterm Schein als wen er auff Siebenburgen wolt, da es doch auf die Türken gestellt sey gewesen; unnd das es dem Kheyser so vill

Brașov,
1620,
24 Ianuar.

¹ Cazil-Bașa („Cap-Roșu“), Șahul.

zw wider sey wen sie auff Siebenbürgen, als wen sie auff ihn, den Keyser, nemblich selbsten krigeten. Hisce Generosas, Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras quam felicissime agere et longum valere exopto. Datae Coronae, 24 ianuarii 1620.

Generosarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor, amicus

Ioannes Draudt, iudex coronensis.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MDCCLI.

Iași,
1620,
27 Ianuar.

Gașpar-Vodă Gratiani către Bistrițeni, despre dorința sa de a-și ajuta vecinii.

Generose domine, amice et vicine nobis benevole, et cetera. Fraternalis benevolentia et animi propensio qua Serenissimus Transsilvaniae princeps, frater noster, diversimode nos tempore persecutus est, deinde Dei Optimi Maximi praeceptum quibus (*sic*) iniungitur nobis ut proximum nostrum tanquam nosmet ipsos diligamus et tandem bonae vicinitatis mutua officia, quae omni tempore inter praedecessores nostros cum Transsilvaniae principibus ac Statibus omnibus regni intercesserunt, nos suadent ut assidue cogitemus quomodo Serenitati Suae ac cunctis Statibus, tam saxonis, quam siculicalibus ac ungaris, vicinis nostris benevolis, inservire possimus. Propterea, cum semper ab initio de publica tranquillitate solliciti fuerimus, nunc non parum angimur ob ingentes turbationes et turbulentias, quarum causa verendum est ne, cum maxima populorum pernicie ac incommodo harum provinciarum, quies deturbetur, et eo maxime quod varii hinc inde sparguntur rumores nonnullos malevolos ac inimicos Serenitatis Suae aliquid hostile machinari. Propterea, cum simus unius eiusdemque Imperatoris subditi et vicinos nostros tueri ac defendere teneamur, Dominationi Vestrae Generosae significamus nos paratos esse, si fortasse in absentia Serenitatis Suae contra Serenitatem Suam ac regnum aliquis insurgeret, in auxilium cum totis nostris viribus, si necessitas urgebit, et personaliter occurrere, donec Serenissimus princeps per se ipsum adesse poterit. Generosae Dominationi autem alacriori etiam animo praestabimus, quandoquidem a Fulgida Porta Ottomanica iniunctum est, eius mandatis obtemperare cogimur. Ideo Dominationem Vestram Generosam, si opus fuerit, nos statim certiores faciat. Nihil enim praetermissuri sumus quod ad benevolentiam nostram cum Serenissimo principe ac Transsilvaniae regno confirmandam spectare possit, praesertim cum audiamus boyerones nostros cum regni boyeronibus ac Statibus mutuum defensionis iuramentum habere consuevisse; quod si etiam renovare regni Transsilvaniae Status voluerint, in eorum arbitrio esto. Interim cupimus ut Generosa Dominatio Vestra quonam reperiatur Serenissimus princeps nobis aperire velit, ut eidem literas nostras dirigere possimus. Iam forsitan audivit Generosa Dominatio Vestra Supremi domini Veszerii mutationem, cuius successor cum sit bonus amicus domini Zkender-Passae, audivimus quod illum ad Portam vocavit. Propterea suademus ut Serenitas Sua amicitiam et benevolentiam Zkender-Passae coleret et eidem literas benevolas scriberet ad effectum ut Zkender-Passa pro ei[s]dem apud Supremum Veszerum amica officia peragere possit. His Dominationem Vestram Generosam bene valere cupimus. Iassii, die 27 ianuarii 1620.

Amicus et vicinus benevolus

Gaspar Gratianus, princeps Moldaviae.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MDCCLII.

Ioan Mykola către Bistrițeni, despre nevoia spionilor în Moldova.

Alba-Iulia,

1620,

Prudentes ac circumspecti domini, amici honorandi. Salutem et mei bene-
volam commendationem. 29 Ianuar.

Sok iokkal algya isten kegyelmeteket. Veöttem kegyelmeteknek kett rendbeli lewelett ez may napon. Az my az doctor prognosticumiat illeti mivel ugy hozta ide irasat hogy chyak wszegeben vagyon es mind deakul nemeteül ighen illegibilis ugy megh nem olwas-hattni, hanem irassa le szepen pure kivaltkuppen deakul es kegyelmetek pechyet alatt ide küldven en eö felsegenek menteöl hamareb fel küldööm postan hogy maga lassa eö felsege es ertsem az eö felsege kegyelmesseget feleölle. Az hirek dolgat felette io newen es kedvesenn is veöttem kegyelmetekteöl hogy kegyelmetek hazank jawara es megh maradasara eö felsege hon leleben zorgalmatos vigyazasban vagyon es kemeit szwntelen jartattya. Mingyarast megh is irom eö felsegenek az kegyelmetek irt hireit. Intem kegyelmeteket szeretettell, hogy ennek uthanna is kemeit szorgalamatoson oe jartatvan Moldowara es egyeb helyekre is, valami hireket erthet kegyelmetek ennekem kesedelem nélkül az mint eddigh ez uthann is ertesemre adgya; kit eö felsege is el hittem kedvesen veszen kegyelmetekteol. Eö felsege istennek hala mind hadaiwal eggiütt is egessegeben vagyon. Megh Posenbol nem ertettem megh indulasat eö felsegenek mivel immar vagyon harom hete hogy levelem nem jeött eö felsegeteöl. Akkor az bekeseigh tractalasban volt foglalatos eö felsege: Mivel Ferdinand kiraly ighen solicitallya az bekeseget. Ha my hireim erkeznak kegyelmeteknek ertesere adom. Tarchya megh isten egessegeben kegyelmeteket.

Dumnezeu să vă miluiască cu mult bine. Am primit azi, în două rânduri, scrisoare de la dumneavoastră. În ce privește prognosticul doctorului, fiindcă așa a adus-o aicea, că este numai în scurt, și în întregime latinește, și nemțește foarte rău, încât de cetit nu se poate ceti, deci dispuneți să se scrie frumos, curat, mai ales latinește, și o trimeteți aici pecetluită, iar eu o trimet cât mai curând Măriei Sale, prin poștă, ca să o vadă însăși Măria Sa, și să aud părerea Sa asupra ei. Știrile despre lucrul acela le-am primit cu bucurie, că dumneavoastră, spre binele și păstrarea țerii noastre, fiind Măria Sa în țară, sunteți de pază și purtați neconținut spioni. Îndată voi trimete Măriei Sale știrile scrise de dumneavoastră. Cu dragoste vă spun că, purtând și după aceasta spioni cu sânguință în Moldova și în alte locuri, dacă veți auzi oarecare știri, să mi le aduceți la cunoștință fără întârziere, și de aici înainte ca și până acum; ceia ce Măria Sa va primi, după cum cred eu, cu plăcere de la dumneavoastră. Laudă Domnului, Măria Sa e sănătos cu întreaga oaste. Din Pojon nu știu nimic despre plecarea Măriei Sale, de oare ce sunt trei săptămâni de când nu am primit scrisoare de la Măria Sa. Atunci Măria Sa eră ocupat cu tratările de pace; de oare ce Regele Ferdinand cerea pacea. Dacă-mi sosesc oarecare știri, le voi aduce la cunoștința dumneavoastră. Dumnezeu să vă țină cu sănătate.

Datum Albae-Iuliae, die 29 ianuarii, anno Domini 1620.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

Ioannes Mykola, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus ac universis senatoribus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis mihi honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLIII.

Sibiiu,
1620,
31 Ianuar.

Mihail Lutsch, judele Sibiiului, către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Turci primite din Moldova și Țara-Românească.

Prudentes ac circumspecti domini, amici nobis observandi. Salutem, servitorum meorum paratissimam commendationem.

Ehrsame, Fürsichtige, Weise Herren. Haben Eur Weisheit Schreiben empfangen, den Inhalt und der nayer Zeitung in der Moldau, so woll auch in Polond, günstigklich vernohmen; nehmen solches von Euer Weisheit zu sonderm Dank ahn. Wird Euer Weisheit verder etwas naye Zeytung vürkhommen, sey Euer Weisheit gebetten und mach uns abermal eine Wisentschafd (Gott sey Lob und Dank). Haben itz bey uns gar nichts nayes, auch in den benachbarten Lendern: kennen aus der Walachey nichts Böses vernehmen das sich alda her zu besorgen wehre. Der Herr Richter von Cronen hat geschriben das im der Herr Balasy zugeschriben, von der Porta, vom türkischen Keyser: mit grosser Reverentz und Ehrerbietung, auch in Verehrungen, sey entphangen worden, wie den Eur Weisheit in beygelegter Paria ersehen wird. Mir haben auch unsere Diener bey Ihr Fürstliche Durchlaucht und wartend derselbigen Ankunfd alle Stunde; werden sie was Guets bringen, soll Euer Weisheit zugefüget werden. Wnser Diener Einer, mit Nahmen Dobos Janos, hatt Euer Weisheit Dienern etwas ein wenig Geld zu Presburg gelawen, wie alhier in dem klein Zettel befinden wird. Euer Weisheit schaw das Euer Weisheit solches, neben dem so Euer Weisheit noch zu thuen ist, möge einbringen unnd alhier administiren. Zw dem bitte ich Euer Weisheit freuntlich, Euer Weisheit wolle Beystandt thuen damit mir von einem Ehrsamem, Weisen Radt an wnsern Schulden von meiner Hausfrau F. Mueter, so bey Euer Weisheit auff dem Rathaus ist, mögen einmal contentirt werden. In was ich abermall Euer Weisheit gefellig sein kann, will ich mich allzeit gantz willig dienstlichen befinden lassen. Thue hiemit Euer Weisheit göttlicher Gnaden Bewahrung befohlen haben. Datum Cibirii, die ultima ianuarii, anno 1620.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus paratissimus.

Michael Lutsch, consul cibiniensis.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici ceterisque iuratis senatoribus bistriciensibus, et cetera, dominis amicis nobis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLIV.

Sibiiu,
1620,
20 Februar.

Sibiiinii către Bistrițeni, despre vești din Moldova.

Generosi, Prudentes ac Circumspecti domini, amici nobis honorandi. Salutem, nostrorum servitorum paratissimam commendationem.

Namhaftige Freund unnd weise Herren. Demnach mir aus der Moldaw von dem Fürsten Schreiben bekhommen, zwgleich auch was von Fürstlicher Durchlaucht vernommen, das ehr bis auff Cassoviam herunter khommen ist, als haben mir Euer Namhaften Weisheit articulos conclusos a Statibus regni Hungariae, und Fürstlicher Durchlaucht wbergebene, in specie mittheilen wollen und überschiken, in pariis zugleich die Abschrift Herrn Gratiani Briefs, da den Euer Namhafte Weisheit wird iudicieren können de praesenti rerum statu. Haben auch die Responsion mit genugsamer Resolution auff Herrn Gratiani Schreiben expediert, cum declaratione mutuae benevolentiae et vicinitatis. Werden mir künftig was ehrfahren, solches mir Euer Namhaften Weisheit zu verstendigen nicht wnterlassen wollenn, bittent, Euer Namhafte Weisheit wolle gleichermassen uns certificieren. Datum Cibirii, die 20 februarii, anno 1620.

Generosae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amici paratissimi

Consul, iudex et senatus cibiniensis.

[Vo:] Generosis, Prudentibus ac Circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis, amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLV.

Crăstian Vistierul către Bistrițeni, despre nevoia de a „face lege” unor vecini ai lui „zăberîți”.

C. 1620,
4 Mart.

† Întru tot al nostru bun, cinstit și de D[u]mn[e]dzău dăruit întru pace bună, dumniului birăul de cetatea Bistriței și la tot Svatul cetății: multă sănătate să trimiți[ă] D[u]mn[e]dzău dumilorvoastre. După aceasta poftim pre dumniavoastră să socotiți lege acestor vecini ai noștri, anume Mihăilă și cu Ionașco, ce i-au zeaberit popa Toader din Ilova, de li-au luat 2 boi, și multă chealtuial[ă] li-au făcut acistor oameni direpți. Ne rugăm dumitale, cinstite birău, și cu tot Svatul dumitale, să aibă lege cu acel popă, cum vor spune jialoba lor, și au și cărți de la Măriia Sa de la Vodă și de la Conde Vameșiul, cum acești oameni sânt derepți; noi rugăm pre dumniavoastră să le socotiți lege întru dereptatea dumilorvoastre. Noi vrem avea a mulțimi din dereptate; dumniavoastră viți socoti nevoe lor cu dereptate. Aceasta ne rugăm dumilor voastre. Domnul m[i]l[o]stiv să veseliască pre dumniata cu pace și cu sănătate și tot cu bini, amin. Mart 4.

Bun priiaten a dumilor voastre, Crăstian ce au fost Vistiarnic, cu mult priiatenșug mă 'nchin dumitale, și mă rog.

(Iscălitura. Pecete pe hârtie, neinteligibilă.)

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLVI.

Ștefan Erdely către Bistrițeni, despre grija drumurilor spre Moldova.

Ghernesig,
1620,
11 Iunie.

Prudentes ac circumspecti domini amici et vicini mihi observandissimi. Post salutem ac servitii mei commendationem.

Minemeö dologrul parantsolt legien mind kegyelmeteknek s mind ennekem locumtenes uram kegyelmeteknel nilvan vagion meli parantsolattia az urnak mivel hazanknak es miniaiunknak keözeönseges jovara nezendeo lattia isten szivemet mentest mennek kegyelmetekhez es kegyelmetekel egi ertelembeol valamire az uristen segitene kezvolnek az szolgalatra de nemeö nemeö nehez niavaliaimnak giogitasara most advan magamat az doctor kezeben mod nelkeöl felben nem hagihatom az cura-

Despre lucrul ce a fost poruncit, atât dumneavoastră, cât și mie, domnul locțiitor, vi se ține în seamă dumneavoastră, — care poruncă privește binele obștesc al țerii și al nostru al tuturor: vede Dumnezeu gândul meu că îndată aș merge la Domniile Voastre, și, înțelegându-mă cu Domniile Voastre, li-aș fi gata de slujbă dar acum, dându-mă pe mâna doctorului pentru vindecarea nevoilor mele, nu-i chip să întrerup cumva: mi-a lăsat sânge numai ieri, și trebuie să aștept câteva zile.

liot, holott megh tegnap ingatot erett raitam hanem egi nehani napigh immar varakoznom kell. De ha isten nagiab niavaliat ream nem bocziat nem kesem semmit is. Ez keozben kegyelmetek tudom az ideött hiaban nem mulattia hanem mind az hazanknak jovaertt maga becsieolletiertt megh maradasaertt s mind eddigh valo discsiretes hieösegenek fogtigh megh mutatasaertt ugi munkalodik az mint legh jobban tud. Az mi az Radnai utat nezi immar erterm hogy kegyelmetek hozza kezdet; cziak hagi kegyelmetek arra ugi visellien gondott hagi ha cziak az fenn allo utak mellet valo fakat vagattia le azzal teöb kartt tezen hagi sem haznot meritt valameni fat le vagnak annival tagasodik az utt, hanem az hul legh szorossabak volnanak az utak ott kellene az utaknak el اساسا partoknak oreossitesével czinalnj es emberj vigiazokal eörzeökel ereössiteni. Az mi uram az Borgoi utnak allapattiat nezi ha kegyelmetek addigh varakozik migh en is oda mehetek addigh kegyelmetek legien oly kezeölettel hagi asok kapak mind szelesek s mind keskeniek keö vago cziakaniok beöveön a celosok ekek pockok peöreölieök lapatok tekeneök acriok keömivesek mez cziganok az vagi kovacziok azokhoz szenn es minden egieb kezeölet legien oly kezen uram hagi mentest foghassunk derekason hozzaia es vegzhesseök menteöl hamareb. Ez alat uram noha tudom az en tanaczi adasom nem volna szeökseges kegyelmeteknek mindazon altal uram cziak kitsin dolgott is kegyelmetek ne contemnallion hanem vigiazzon, sok es igen ereös varakat varosokatt szoktanak neha kitsin ezkeözeök altal megh trefalni. Az ki valamit akar masnak vezedelmere annak sok dolgokban forogh az elmeiek; az ki magat eörizi isten is azt eörzi. Ha valaha kivantatott az vigiazas most egiszer bator regi peldakat ele ne hozunk is: nilvan vagion mint jaranak az szegini Segesvari attiankfiai, az Zebeni ereös varos meli mod nelkeöl romlek. Ha nem azon uton es modonn is mast hasonlott gondolhatt az lator. Vigiazzon kegyelmetek valoban varosat is ne cziak

Dar, dacă Dumnezeu nu va trimete asupra mea vre-o nevoie mai mare, nu voiu întârziă. Între acestea știu că dumneavoastră nu vă petreceți în zădar timpul, ci veți lucra dumneavoastră cum veți ști mai bine, atât spre binele țerii noastre, cât și spre cinstea și păstrarea ei, și pentru vădirea veșnică a credinței. Cât privește drumul Rodnei, am înțeles că l-ați început dumneavoastră: numai dumneavoastră să aveți de grijă că, dacă se dispune să se taie numai pomii de pe lângă drumuri, se face mai multă pagubă decât folos, pentru că, cu cât se taie mai mulți pomi, cu atât se lățește drumul, ci, acolo unde ar fi cele mai strâmte drumurile, acolo ar trebui, săpându-le și întărind malurile, să le întăriți cu strajă. Cât privește starea drumului aceleia de la Bârgău, dacă dumneavoastră așteptați până pot să mă duc și eu acolo, să fie gata hârlețe, sape, atât late, cât și înguste, ciocane pentru tăiatul pietrelor multe, din oțel, pluguri, baroase, lopeți, troace, dulgheri, zidari, țigani pentru var sau covaci; pe lângă astea cărbuni, și apoi toate celelalte să fie pregătite așa, ca îndată să ne putem apuca a le lucra cum se cade și să putem isprăvi cât mai curând. Într'aceia, domnul meu, cu toate că știu cum că sfatul meu n'ar fi de nevoie Domniilor Voastre, cu toate acestea dumneavoastră să nu desprețuiți nici un lucru mic, să grijiți, ci căci multe și foarte puternice cetăți și orașe au izbutit să le înșele câte odată prin mijloace mici. Cine voiește ceva spre dauna altuia, acela multe făurește în mintea sa; cine singur se păzește, pe acela și Dumnezeu îl păzește. Dacă vre-odată a fost de dorit paza, fără a voi să aducem acuma vechi pilde de vitejie, [e astăzi]: se știe cum au umblat ai noștri din Sighișoara și cum s'a pustiit fără de samăn orașul tare al Sibiiului. Dacă nu pe acea cale și în același chip, poate altceva să iscodească lotrul. Să aibă grijă și Domniile Voastre să întărească orașul nu numai cu drumuri, și orașul dumneavoastră nu e mare, în orașul Domniei Voastre la vremuri ca acestea ar ajunge ca Domnia Voastră să îngrijiți bine la poartă, cine vine și cine iese. Câte-odată și prin cer, itori au căzut orașe

az utakatt ereossiczie es lam nem nagi varos az kegyelmetek varosa illien eödeöben egik kapunal megh eri kegyelmetek ki mennien pedig mind be s mind ki, igen iol rea vigiazzon; neha cziak kuldusok altal is nagi heliek le veztek. Mindent megh kell gondolnj, nam non est sapientis dicere putaram. Mind ezekreöl tudom kegyelmetek en valamnal jobban tud gondolkodni. De en is hazannak tartvan az kegyelmetek varosatt bizoni jovat es megh maradasatt kivanom. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egessegben sokaigh.

Datum ex Gerniczegh, 11 iunii 1620.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis et vicinis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLVII.

Vornicii de Câmpulung către Bistrițeni, despre un om de-al lor care a „încunjurat straja“.

C. 1620,
23 Maiu.

† Noi, vornicii de Câmpulu[ng], scrie[m] închinăciune și mulută sănătate Mării Tale, birău Andreeașu de cetatea Bistriței. Alta, dăm știre dumiitale de rân[dul] Ursului de la noi, c'au fost ședzănudu în straj[ă], eară Ștefan Tărt[ă] au încugiurat[ă] straj[ă]; eară vornicii au prădat pre Ursul, de-au dat Ursul 4 zloți globă vornicilor, ceine au fostu atunuci. Deacii Ursul aș strinsu pre Ștefan să-i plătească acei patru zloți ce-au dat printru dinsu. Eară Ștefan au fostu cumuparat o eapă dreptu 3 florinț la Gol Mateș din Ead. Deacii Ursul o au dat vornicilor eapa, eară vornicii n'au vrut să o eă, c'au fostu rea și scopă de unu picior. Deaci acmu am trimis pre Ursul la dumieavostă să-i legiuți, și eapa încă o am trimis la dumnieavostă. Deaci pohtim pre dumneavostă să aibă leage la dumnieavostă cu direpütul. De aceasta rugăm pre dum[n]ieavostă; noi încă vom face printru voea dumiilorvostre. Și să hiți sănătoș w Хрено[c], амин; пис. Маш кѣ днѣ.

(Pecete neagră ovală. Petec lung de hârtie.)

[Vo:] † Să să dea această carte în mâna birăului de cetatea Bistriții cu mare cinste.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 16-7, n° XXI.)

MDCCLVIII.

Gașpar-Vodă al Moldovei (Gratiani) către Bistrițeni, despre hoții de la ei, cari au prădat o mănăstire.

Iași,
1620,
12 Iulie.

Egregii et Generosi domini, amici ac vicini nobis benevoli. Ex confiniis illis sub iurisdictione Dominationum Vestrarum Generosarum significatur nobis turmam latronum ad octoginta vel circiter in ditiones nostras irrumpisse ibique, in bonis ac villis praecipue monachorum, aliquot ex nostris occisis, plurima damna ac mala perpetratos esse. Quod quidem nobis ingrate accidit, scientes principatus nostri tempore nullam esse datam occasionem a subditis nostris nihilque mali aut damni cuiquam in Transsilvaniae regno illatum esse. Propterea Generositates Vestras peramanter rogamus et hortamur quod nebulones istos praedones inquiri, deprehendi ac, rebus ablatis restitutis damnisque reffectis, debito supplicio affici diligenter curent. In hoc nobis apprime rem gratam facient et bonae vicinitatis iuribus satisfiet, nostrisque subditis causa non dabitur illatae iniuriae vindictam sibi quaerendi. His Dominationes Vestras Generosas bene valere cupimus. Iassis, die 12(0) iulii 1620.

Dominationum Vestrarum Egregiarum ac Generosarum amicus et vicinus benevolus

Gaspar Vaivoda, m. p.

[Vo:] Egregiis ac Generosis dominis iudici ac consulibus civitatis bistriensis, amicis ac vicinis nobis benevolis, Bistricii.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLIX.

C. 1620,
18 August.

Un dregător câmpulungean către Bistrițeni, despre niște oameni din Bărgău cari au făcut tulburări la vamă.

† Măriile Voastre, domni de cetate Bistriței, și la tot Svatul Măriilor Vostre, de l[a] milostivul Dum[n]edzău poftim Măriilor Vostre bună s[ă]n[ă]tate și pace. Cătră aceasta facem șt[i]re Măriilor Vostre pentru rândul iobagilor Măriilor Vostre, cari, scoțindu-ș bucatele lor în pământul Moldovii, de nevoe, și nicio nevoe neavând, ei aci-a fost cât au fost obiciaiul din bătrâni vama să-ș dea. Iar ei vama n'au vrut să-ș dea pe obiciai. Apoi, vădzând că nu ș'au dat vama, s'au luat doă iape, căci că ei toate străjil[e] Mării Sal[e] lui Vodă le rupseră și călcară poroncil[e] împărătești și Domnului nostru. Ș'am vrut să-i prindem, să-i punem la nevoi: apoi nu ni-am îndurat a strică prieteșugul cel din bătrân[i], ce'm veghia[t] voe Măriilor Vostre. Și cu această vamă s[ă]ntu datori Bărgăoani, iar alții n'au amestec; caria fac[e] 32 de lei. Și iacă noi trimisi-am sluga noastră acolo, la liagea Măriilor Voastre, ca s[ă] plătiască cine-i vinovat, să nu hii alte amestecături între oamenii noștri și voștri. Iar ei vrură să-l omoară acolo, și plătiă pele carele s'au luat aicia pentru vama lor, d'innainte birailor de Bărgău și d'innaintia lui sălgăbirău, caria-i plata 40 de lei. Iar ei să proptiră și nu vrură a-ș da vama, și luară hotarol pân[ă] în Puntia-Bistriței, unde-i straj[a] Mării Sale lui Vodă, și dziseră că n'ar da vama, că li-au fost bucatele pre hotarul ungurescu. Iar noi știm din bătrânii noștri că ne s[ă]ntu hotaral[e] împărțite de unde s[ă] scurg apel[e]. Iar, de vă pare Măriilor Voastre că-i mai multu hotar a Măriilor Vostre, să eși la hotar, și om eși și noi.

Și, alta, poftim pre Măriile Voastre să ne faceț răspunsu cum mai degrabă, să știm: d'aveț Măriile Voastre acele bucate ce s'au luat, au nu, să s[ă] da. De le'ț da, să știm; de nu, iar să știm. Că noi vom da șt[i]re Mării Sale lui Vodă pentru aestu lucru, și, nedându-le bucate, Măriia Sa Vod[ă] nu-ș va lăsa oamenii Mării Sal[e] la pagubă, niț noi; ce bine să știț că vom lua cu doă părți mai multu decât s'au luat. Iacă vite de vamă s[ă]ntu neplăt[it]e 170 de vite: vaci, cai, boi

și dziace cai, bărbați cu femiai. D'aceasta vă scriem. Să hiț Măriile Voastre s[ă]nătoș del[a] Hristos, amin. Мѹ[а] ѿк. ѿѿ.

D[omni]ilor Voastre prieten și de bin[e] voitor:

Vornicul de Câmpul Lungu.

(Pecete cu fum.)

[Vo:] La d[o]mnii de Bistri[ă], în Țara Ungur[e]ască, să s[ă] dè; саар. [= sănătate].

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 17-9, n° xxii.)

MDCCLX.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni (?) despre răscoala lui Gașpar Gratiani.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandi. Salutem et servitii paratam commendationem.

Az mikeppen ennekem Balasy Ferencz uram es az Mihnie Raduly Havasalvey Vayda locumtenens boerra Targovistyarol harmad feoleol pedig Miko Georgy uram Haromzokról az este mind egy nyomon meg irak, Gratianus Caspar, a Moldvay Vayda, hatalmos Chyazar Chyausyt mind a vele leveő Teoreokekkel es az Alexander Vayda zeek foglalo boerraval egiüt, mellyel utabol eleol jaroban el bochatot volt levagatta Iazvasartt, magat pedig a Lengielekheoz keottette es a Lengyeleknek az eleye mar a Neszter vyzen altal is keoltezet. Ha illien nagy dolgot hatalmas Chyazar ellen megh mert probalni gondolhatni dolog hogy zegeny haszank ellen is mindent meg brobaltat, ha isten utan magunkra nem vygyazunk. Kegyelmeteket azerth intem seot autoritate functionis sub amissione capitis et omnium bonorum ez levelem latvan mingyarast se orat se napot se pedig teob levelemet erreol nem varvan az egesz Zaszagrol tartozo gyalokat minden zekbely kyalibyrakkal es minden hadi apparatusaval ellessevel io puskaval zabliaval egy ho penzel a Marros-Vasarhely mezeőreő megh inditvan a huva magunk is zemeliünk zerint mingyarast taborban fel menven es az orzagh nepet megh latogatvan keözenseges ereővel vygyazhassunk zegeny hazankra.

[Vă vestesc] că mi-a scris domnul Balassy Ferencz și boierul din Târgoviște care ținea locul lui Radu Mihnea, Voevodul Țerii-Românești, iar, într'al treilea loc, domnul Gheorghe Mikó din Haromsec, că Gașpar Gratiani, Domnul Moldovei, a pus să taie în Iași pe ceașul puternicului Împărat împreună eu Turcii cari au fost cu el, cu boierii lui Alexandru Voevod, legându-se cu Polonii, și partea d'innainte a oștilor polone a și trecut peste Nistru. Dacă a cutezat să cerce un lucru atât de mare împotriva Împăratului celui puternic, se poate crede că va încercă orice și împotriva sărmanei noastre țeri, dacă după Dumnezeu nu vom îngrij și noi de noi. De aceea vă îndemn și cu autoritatea dregătoriei mele, supt pierderea capului și a tuturor averilor, ca, primind scrisoarea mea, nemai așteptând niciun ceas, nicio zi, nici o a doua scrisoare despre lucrul acesta, toată pedestrimea din Scaun, cu toți juzii crăiești din Scaune, cu toată gătimea de războiu, cu proviant, puști bune și cu bani de leafă, să plecați spre câmpul de la Oșorheiu, unde și noi mergând în șine în tabără, cercetând poporul țerii, cu puteri comune să putem păzi sărmana noastră țară.

Murăș-
Uioara,
1620,

13 Septem-
bre.

Secus non facturi. Datum ex arce maros-uyvariensi, 13 die septembris, anno 1620.

Prudentum et Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus servire paratus

Stephanus Bethlen.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MDCCLXI.

Murăș-
Uioara,
1620,
13 Septem-
bre.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre aceleași vești de răscoală a Moldovei și nevoia de știri.

Prudentes ac circumspecti domini, amici honorandi. Salutem et servitii paratam commendationem.

Balassi Ferencz uramnak a Portara meneo uttiabol es az Raduly Vajda Havasalföldi locumtenens boerinak Tergavistiarol harmadfeleöl penigh Miko Georgj uramnak Haromszekreöl ez estve mind egj oraban erkezenek levelei meliekben mind egj niomon iriak, hogj Caspar Vajda az hatalmas Teöreök cziaszar Cziazuzit minden teöb velle leveo Teöreökeokkal es az Alexander Vajda szek foglalo boeraval eggiwt Moldvaban laswasart le vagatta es az hatalmas cziaszar melleöl az Lengielekhez allot es haylot seöt az Lengielnek is mar az elei az Neszteren altal is keölteözeöt volna. Melyben mint hogy mar semmi ketsegh nemlehet kegyelmeteknek autoritate qua in praesenti fungimur hagiom es parancziolom is serio az eo felsege igaz hwsege es keötelessege szerint mingiarast egj okos tudos embert ighen sietseggel Moldvaba bocziatvan es az Lengiel taborban mennyi szamvak lehessenek meny leveö szerzamok es miczioda szandekjok legyen annak fellelte minden egieb allapattiakat is megh tudakozvan ighen igazan es eszeben veven en nekem kegyelmetek ighen sietseggel eyel nappal aggion minden dolgokat ertesemre. Hogi azert isten segitsegebeöl keözeönseges ertelembööl es ereövel szeginy hazankra iob alkotmatossaggal vigiazhassunk az orzagh nepenek megh paranczioltam hogi minden feleöl mingiarast az Maroswasarhelj mezeöre szallianak taborba az holot magam is szemeliem szerint jelen lesznek. Kegyelmetek is penigh in kegyelmetek tartomaniarol es jozagarol a gialogot mingiarast menteöl iob apparatussal mind fel kezitven a Moldvaj utakra al-

Aseară în același ceas au sosit scrisorile dumnealui Balassy Ferencz, care se ducea la Poartă, și din Târgoviște ale boierului care ține locul Voevodului Radu al Munteniei, în locul al treilea ale dumnealui Mikó Gheorghe din Haromsec, în care în același chip scriu, că Gașpar-Vodă a dispus să taie în Moldova, în Iași, pe ceașul puternicului Împărat turcesc, cu toți Turcii cari erau cu el, și împreună cu boierul ispravnic de Scaun al lui Alexandru-Vodă, și a trecut dela puternicul Împărat la Poloni, și li s'a plecat, ba Polonii au și început a trece Nistrul. Despre care acum ne mai fiind nicio îndoială, dispunem și poruncim hotărât Domniei Voastre în puterea autorității pe care o avem acum, ca, trimițând acum îndată, după credința și datoria voastră, cu grabă un om mare, cuminte și învățat în Moldova să știricească foarte bine cât de mare-i tabăra Polonilor, câte unelte sunt și ce gând au, și afară de aceia tot scopul, și, ținându-le minte, să mi le aduceți la cunoștință Domnia Voastră, cu grabă mare, zi și noapte, toate lucrurile. Ca astfel, cu ajutorul lui Dumnezeu, în înțelegere și cu putere unită să putem grijă de sărmana noastră țară cu mai bună socoteală. Poporului Țerii i-am poruncit să apuce tabără la Murăș-Oșorheiu, unde voi fi și eu de față. Domnia Voastră, pregătind cu cât mai bun chip îndată pedestrii din Ținuturile și stăpânirile dumneavoastră să-i așezați pe drumurile moldovenești. Față de stările de acum e prea de nevoie să fiți dumneavoastră cu sârguincioasă grijă acolo la hotar.

lassa. Es a mostani allapathoz kepest felette szwksegh hogi szorgalmatos vi-giaztatassann is legyen ot az szelben kegyelmetek.

Ex Maros-Uyvar, die 13 septembris, anno 1620.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

Caspar Beöleöny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis Besztercze, dominis amicis honorandis. Cito, citissime.

Vasarhely biro uram kwlgie megh
sietseggel Beszterczere.

Dumisale birăului din Oșorheiu . . . ,
la Bistrița.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXII.

Frații Iliș și Gheorghe Șeptelici către Bistrițeni, despre scutirea de vamă a unor porci și boi.

[După
1620¹],
17 Septem-
bre.

„Iliș și Ghiorghe Șeptelič, ceșșli feciorii lui Șeptelič Hatmanului“, către birăul de Bistrița, pentru a li se scuti de vamă niște „mascuri . . . vândători“ și, la întâmplare, boii, cu cari ar voi să-i schimbe. — 17 Septembre. — Iscălituri.

(Adresa românească.)

(Peceți rupte.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 37-8, n° L.)

MDCCLXIII.

Mateiu Veres către Bistrițeni, despre nevoia de știri cu privire la Moldo-veni și Poloni.

Kövár,
1620,
18 Septem-
bre.

Prudens ac circumspecte domine, mihi observandissime. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Istenteol kegyelnek sok iokatt io e-gességet kivanok megh adatni. Mivel-hogy mar mi semmit ide a Moldovaiak sem az Lengeleknek hul letekreol nem ertheteönk, kegyelmedet kerem szere-tettel ezen embereonk altal legien bi-zoniossa minden oda valo hirei feleöl; kegyelmednek mind capitan uramnak edgiutt megh zolgalliuk. Isten tarczia megh kegyelmedet sok esztendeigh io egessigben.

Doresc ca Dumnezeu să-ți dea mult bine și sănătate. De oare ce noi aici n'am înțeles nimic unde sunt Moldovenii și Polonii, te rog pe dumneata, prin omul acesta al nostru, a ne încunoștiința despre știrile de acolo. Noi îți vom sluji dumitale toți ca unui căpitan. Dumnezeu să te țină mulți ani cu să-nătate.

Datum in arce Keövar, die 18 septembris, anno Domini 1620.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor semper paratus

Mattheus Veres, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino iudici primario civitatis biztriciensis et cetera, domino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ V. nota din *Documentele Bistriței*, II, pp. XII-III. Rostul Hatmanului Șeptelici se is-prăvește în 1620. Cei doi fii încep a fi pomeniți la 1634.

MDCCLXIV.

Alba-Iulia,
1620,
26 Septem-
bre.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre un trimes al lui Gașpar Gratiani și alte afaceri.

Prudentes et circumspecti domini, amici observandi. Servitiorum meorum paratam commendationem.

Az kegyelmetek oth valo vigiazasat es az Gratianus Caspar keovetinek zorgalmatoson ide valo keserteteset es jo gondvi seleset kit kegyelmetek az eo felsegenek tartozo igaz hwssege zerint megh mutatot kegyelmetekteöl felette kedvessen veöttem. Kevantatik hogy kegyelmetek ez uthann is azon jo vigiazasban leven ha my oly orzagunk jovara es karaban jaro dolgot erthet ideyen adgia ertesemre. Myt iryon kegyelmetek az eo felsege Zamos-Uyvarban leveö sertes marhaynak oda az kegyelmetek tartomaniaba valo haytas feleöl megh erteöttem, irya kegyelmetek hogy innovationak is teczenek kegyelmetek, im affeleöll is irtam Zoliomy Janosnak Zamos - Uyvary eö felsege udvarbirayanak hogy kegyelmetek keözeöt, ha az eleöt zokas nem volt semmy innovatit ne indiczion es az sertes marhakot is oda az kegyelmetek hatarara ne hajczia, hanem az Keöwary erdeön legeltettesse az eö felsege marhayt. Az levelet kegyelmetek kwlgie megh mindgiarast Zoliomy Janosnak az Zamos-Uyvary udvarbironak.

Îngrijirea dumneavoastră de acolo și însoțirea aicea cu sânguință a trimesului lui Gașpar Gratiani și purtarea de grijă pe care dumneavoastră o ați arătat după adevărata credință față de Măria Sa, am primit-o cu bucurie. Se cere ca dumneavoastră, și după aceasta, fiind în acea bună îngrijire, putând înțelege lucrurile străine ce sunt spre binele și stricăciunea țerii, să ni aduceți la cunoștiință. Ceia ce scrieți dumneavoastră despre porcii Măriei Sale din Gherla, pentru a nu-i mână în Ținutul dumneavoastră, am înțeles; scrieți dumneavoastră că înoirile nu vă plac, și de spre aceasta am scris lui Ioan Zolyomy, judecătorul Curții Crăiești din Gherla, ca pentru dumneavoastră, dacă înainte de aceasta n'a fost obiceiul, să nu înceapă niciun fel de înoire, iar porcii să nu-i mâne acolo, spre hotarul dumneavoastră, ci în pădurea Cetății-de-Baltă să pască vitele Măriei Sale. Scrisoarea să o trimiteți dumneavoastră îndată lui Ioan Zolyomy, judecătorul Curții Crăiești din Gherla.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum Albae-Iuliae, die 26 septembris, anno Domini 1620.

Prudentum et Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus.

Az kopiakat kegyelmedtek keszitesse ejel nappal menteöl teöb lehet. Embere penigh kegyelmeteknek jeoieon s mennien oda be. Nagy dologh ez hogi kegyelmetek ezt ez eleöt megh nem irta ennekem hogi az Lengiel tabor ala jeöt volt Iaszvasarhoz. Azert kegyelmetek serenieb vigiazasban legien az utan.

Faceți-mi securile dumneavoastră zi, și noapte: pot fi cât mai multe. Oamenii dumneavoastră însă să vie și să meargă acolo. Acesta e mare lucru: că dumneavoastră înainte de asta nu mi-ați scris că a venit tabăra Polonilor la Iași. Pentru aceea, dumneavoastră după aceasta să fiți cu mai sânguincioasă băgare de seamă.

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXV.

Vești din Moldova, despre urmările înfrângerii Polonilor de către Turci. 1620,

Herr zeget, die Poln wern gewis heraus aus dem Schancz, wn sein ginzet dem Nizter; Boschok¹ is gewis an einen Spyss geczogen, wnd der Wayda² weiss niemandt gewiss. Nikojrits³, Bocschok, Sheptelits⁴ haben dem Gaspar Woida geroden, her sol die Tirken niderhauen, wnd Gaspar Woida sein Pruder⁵ is auff der Zuschawa im Schloss fom Landtfolk eingedon wnd das Landfolk gibt im auff ein Tag 15 Nejner⁶ czu Czerung. Wie sie die Schlacht angefangen mit dem Kowatsz Peter wnd dem Gaspar Wajda, si sein fon Tirken, Tataren in die Flucht geschlagen, das dem Kowats Peter fon 600 Man Khiner is loss worden wnd mit dem Gaspar Wajda s der Kowats Peter in die Flucht khomen, das bis dato niemand kha[nn] wissen wo sie sein.

intâia jumătate a lui Octombrie.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXVI.

Petrea Diacul⁷ către Bistrițeni, despre suferințele Țerii la începutul Domniei lui Alexandru-Vodă Iliș.

[Câmpulung],
Septembrie
1620
până la
Septembrie 1621⁸.

† Scr[i]lem la birăul de Bistriț[ă] se la tot Sfatol d[o]mnii tale, se dau ștere de rând[ul]u veștelor, că stră[n]ge Vodă oste se cheamă toțe boiare la Iașe, se co Vlădice, se ceare de pre dă[n]șie bane, cătă doo mie de galbene, se face Vodă obedze fără samă multe, se no pote ștē neme ci-i voia cu aceale obedze. Așe să face cuvânto că va prende boiarie cee ce au fost boerețe la Gașpar-Vodă, se vor băgă în obedze, se vor tremeate la părat[ul]u. Ere Tătară sânto la Suroca, doo mie, de țin straju de căt[r]ă Leaș, eră Torce sânto pre lă[n]gă Vodă nomai, că țene Vodă pre lă[n]gă dă[n]sul Corte nomae Torce se Grece, să fie de credențe. Altă, sânto răotăt în țeară, de dabilă forte rea se fomite. Iară de Leaș încă se aode că sunt oștețe pre la Camenețe în Țara Leșască. Dea aceasta dau ștere d[o]mnelor vostre, se să vă cro[ș]e D[u]mnedzeu co bonă pace se sănătate pe d[u]mnievostre intr'ai bone se molțe.

† Eu, Petrea Diiacol, am scres la domniile vostre. Altă, mă rogo d[o]mnelor vostre că me-amo tremis să-m co[m]pere pâne pre o[n] fecior: să-m eretaț vama: eu [in]că vo[iu] a vă sloji d[o]mniielor vostre în totă vremea.

[Vº:] † La cest[it]olu birăol de Bi[s]trețe se la to[t] [S]fatolo d[o]mniesale să se de cestă crarte (*sic*) cu ce[n]ste.

(Pecete brună, de ceară, indistinctă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 36-7, n° XLIX.)

MDCC LXVII.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandi. Salutem ac servitii paratam commendationem, et cetera.

Alba-Iulia,
1620,
18 Novem-
bre.

¹ Bucioc.

² Gașpar Gratiani, care fu ucis în fugă la Trotuș.

³ Nicoriță Hatmanul.

⁴ Șeptelici, unul din ucigașii lui Gașpar-Vodă.

⁵ Altfel necunoscut.

⁶ „Bani de 9.”

⁷ V. și mai sus.

⁸ Timpul Domniei a doua a lui Alexandru-Vodă Iliș.

Nilvan lehet kegyelmednel mind most s mind ennek eleotte valo wdeokban kegyelmetek varosaban lako Koch Ferencz fia mind atiaval együtt mind az mi kegyelmes urunk s mind pedig szegeni hazank ellen melyly sok dolgokban practicalkottanak legyen. Scott mostann is Gratianus Caspar az Moldowai Vaida szolgálja leven hazanknak aruloja volt, holott nemellyek kik isten kegyelméből a poganyok kezekbeol megh zabadulwan edes hazajokban jeonek volt, rea iffiu Koch Ferenczre akadvan azoknak is lovokat es minden egyeb jowokat el rontatwan magokat teolle mint menthellek hogy pogan kezben eoket nem atta chiak az isten tugia.

Melly chielekedetiért az minemw jowai iffiu Koch Ferencznek ott kegyelmetek keozeoth vadnak azokat attam urunk eő felsege es szegeni hazanknak alhatatos es jambor hiweinek ugy mint Kis Pal Balintnak, Barani Sigmondnak, Lowaz Andrasnak es Zalkai Andrasnak, kegyelmeteket azert intem seot autoritate functionis hagyom es paranchiolom is serio erről teobb levelemet nem varvan iffiu Koch Ferencznek mint joszaga reszet arulonak minden nevel nevezendö jovait hütt szerent fel kerestetven adgia az megh nevezett zemelieknek kezeben.

E cunoscut dumneavoastră, alăt acum, cât și mai de nainte, că Francisc Koch și fiul său, cari locuiesc în orașul dumneavoastră, au lucrat mult, atât contra domnului nostru, cât și contra țerii noastre sărace. Încă și acum, fiind omul Voevodului din Moldova, Gașpar Gratiani, a fost trădătorul țerii noastre, și unii, liberându-se din mâinile păgănilor, au fost venit în patria lor, și, găsind pe tânărul Francisc Koch, li-a luat și acelora caii și toate celelalte bunuri: cum au scăpat de el, că nu i-a dat în mâna păgânului, numai Dumnezeu știe.

Pentru care fapte, averea lui Francisc Koch fiul, care se află la dumneavoastră, am dat-o Înălțimii Sale Domnului nostru și statornicilor și blânzilor credincioși ai săracii țerei noastre, adică lui Kis Pal Balint, Sigismund Barani, Andreiaș Lowaz și lui Andreiaș Zalkai, și pe dumneavoastră vă fac luători de seamă, ba, mai mult, cu puterea dregătoriei mele vă las și vă poruncesc ca, nemai așteptând mai multe scrisori de la mine, toată averea trădătorului Francisc Koch celui tânăr să o căutați și să o dați persoanelor mai sus amintite.

Bene valeant. Secus nulla ratione facturi. Datum Albae-Iuliae, die 18 novembris, anno Domini 1620.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus.

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXVIII.

Câmpulung,
[1620¹],
17 Decem-
bre.

Gavril Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni; despre întoarcerea păcii, plecarea Tatarilor și mărfurile ce-i trebuie de la ei.

† A mieu cinstit și ales părinte, Măriia Ta birău de cetatea Bistriței, închinu-mă Mării Tal[e] cu săn[ă]tate și dau știr[e] Mărie[i] dumital[e]: de rândul veștilor, cu mila lui Dumnedzău iaste pace și aședzare bun[ă], și Domnu nostru iaste la Scaun, la Iași, iar Tătarii s'au dus la Moscu. Și aș hi venitu și eu, ce m'am dus la

¹ E în legătură cu scrisoarea aceluiași de la aceeași dată.

Câmpul Lungu pentru niște cai ai voștri. [A trimis „7 zloți: fac șease florinți“. Să deie „răsul“, de și lipsesc 9 „florinți“ pentru moment. Cere a se trimete la birăul de Rodna poruncă de a se urmări un fugar de vamă pentru niște piei de capră și „doasprădzeace bolgarli“. Altfel, va „trage“ ceva de dincolo. — 17 Decembre, Câmpulung. „Gavril Vornicul“.]

[V^o :] Adresa românească.

(Aruncături de condeiu nemțești și ungurești.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 36, n° XLVIII.)

MDCCLXIX.

Gavril Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre o datorie.

„Gavril, Vornicul de Câmpul Lungu“, către „Măriia Ta Andreiaș de cetatia Bistriței“. A rămas dator 9 florinți birăului, pentru „un răs“. Să-i mai caute unul frumos: il va plăti la Bobotează. — Câmpulung, 17 Decembre.

(Iscălitura obișnuită a lui Gavril.)

[V^o :] Adresa românească.

(Pecete verde, goală, de ceară.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 35, n° XLVI.)

Câmpu-
lung,

[după
1620 ¹],

17 Decem-
bre.

MDCCLXX.

Fostul Mitropolit Teofan al Moldovei, egumenul Partenie și călugării de la Slatina către Bistrițeni, despre călugării ce trimet în Ardeal pentru a strânge pomană.

C.
1620-22 ².

Către „domnii de Bistriță, din Țara Ungurească“, de la „ariep[i]sc[o]pū Theofan ce-au fost Mitropolit, și de la egumenul Partenie și de la tot săborul de la sv[ă]nta mănăstir[e] del[a] Slatin[a]“, pentru doi călugări trimeși „în Țara Ungurească, să inble printru m[i]l[o]steniia, cine va îndura Dumn[e]dzău să ne miluiască sv[ă]nta mănăstir[e] și sv[ă]nta besearecă, cu bouleani, cu călușei, cu vâcșere, cu oișoar[e], cu chelșugel, cine cu den ce-l va îndurâ Dumn[e]zeu“. Cer „carte“ de voie.

(Adresa românească. Pecete pe ceară neagră: ✠ нечате . . .)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 35-6, n° XLVII.)

MDCCLXXI.

Ionașco Rotompan, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre începerea campaniei Sultanului împotriva Polonilor.

1621.

M[i]l[o]st[i]vul Dumn[e]dzău să dăruiască bună pace și sănătate dumatăle, Andreiaș Șelar, birău de cetatea Bistriței, și la tot Svatul dumatăle. Alta, de veți vrea să știți de sănătatea dumisale Mării Sale lui Alexandru-Vodă, cu mila lui D[u]mn[e]dzău iaste sănătos și cu pace la Scaunul Mării Sale, și cu toată țara oștită depreună. Alta, altia oști până acmă de altă parte nu au intrat în țara noastră de [ni]căiri: audzim de 'npăratul că vine, și de Leasă încă audzim³ că sântu oștiți în țara sa. Alta niște Tătara de la Bugeac aū mărșu de câteva ori la hranița leșască

¹ Data după anii de cărmuire ai birăului Andreiaș Sattler.

² La 1619 Teofan eră încă Mitropolit, la 1622-3 se adăpostia în Bistrița olteană.

³ În copia mea: „au dzis“; versiunea primită, în copia d-lui Marțian.

sere atta volna annak neve ebben ne forogna es tovabb is ne menne arrol kegyelmetek ne is gondolkodgiek a feleöl bizvast assecuralhattia kegyelmetek; valamikor kegyelmetek ide ky irni akar, kegyelmetek mindenkör bizvast irhat.

Bene valeant. Datum Claudiopoli, die 19 ianuarii, anno Domini 1621.

Stephanus Bethlen.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXIV.

Alexandru-Vodă Iliș către Bistrițeni, despre o iapă dată oamenilor din Câmpulung.

Iași,
1621,
29 Ianuar.

Alexander, Dei gratia princeps hereditarius regni Moldaviae, Egregiis ac Circumspectis dominis, salutem ac servitiorum nostrorum paratissimam commendationem.

Hogy ha kegelmetek tudakozni akar egesseges io allapatunk feleol kiert istennek neve diczirtessek az hatalmas czazar io zerenczevel, mostan io egessegben vagiunk mely egesseget kevanunk kegelmetek felölis hallanunk. Kelletek kegelmeteket levelwnk altal megh talalnunk, ieovenek my eleonkbe az Hozzumezey hűveink es iobagink es panazolkodanak, hogj valami vadaz emberek mentek volt az Havasra ki es afele vadazo zerzamoknak iarvan talal kozik eo rayok az Havason egj utavez tet ember harom loval mint hogy rut wdeo volt kerven az vadazokot az az lovas ember hogj igaziczak eottet az utba es mint hogy mezze volt az ut teolek nem tud az utra talalni, hanem keonyeorgeni kezd az vadazoknak, hogy hadgiuk el vadaszasokot es vigiek az faluba es megh fizeti faratsagokat, az vadazok el hadvan vadazasokot, be hozzak az faluba, azt az lovas embert es az falu eleot, egyk kanacza lovat es egj poltrakat ad az vadazoknak faratsagokba mostan penigh egy kegelmetek iobagia bejeoven teorvenyhez fogta azt azt vadazoknal valo kancza lovat azert kegelmeteket intywk mint io akaro zomzed urainkat, hogy kegelmetek tudgia az orzagh teorvenyt, mivel hogy az Hozzumezey emberek bizony sagok az vadazoknak, hogy eo

Dacă dumneavoastră vreți să știți ceva despre sănătatea noastră, pentru care fie numele Domnului lăudat, suntem bine, tot așa vrând să auzim și despre d-voastră. A trebuit ca prin scrisoarea noastră să vă încunoștiințăm despre faptul că, ieșindu-ni în cale credincioșii supușii noștri din Câmpulung, ni s'au plâns cum că niște vânători au urcat munții, și aici i-a întâlnit un om rătăcit în drum, cu trei cai, care, fiind timpul păcătos, rugându-i și neputând afla drumul, se întoarce la ei, la vânători, rugându-i să-și părăsească rostul lor, ca să-l petreacă împreună până la satul din apropiere, unde omul pentru osteneală îi cinstește cu un polturac și o iapă. Acuma însă un supus al d-voastră, venind la lege, vrea să smulgă iapa de la vânători.

Pentru aceea vă încunoștiințăm pe dumneavoastră, ca pe binevoitorii noștri vecini, cunoscători buni ai legii din țară, că oamenii din Câmpulung sunt martorii vânătorilor pentru iapa dată lor în schimbul osteneții. Și, de oare ce aici a început să se facă lege, ar fi bine ca supusul d-voastră să vină la târgul (?) Câmpulungului, unde i se va face lege dreaptă. Iar pe d-voastră vă rugăm ca fără cercarea legii pe nimeni să nu-l judecați. Așa și mai departe ni va părea

nekik faratsagokert attak az marhat, es mint hogy ilben fogtak teorvenyhez az marhat, az kegelmetek iobagy, jeoyenbe az karos [város] Hozumezeore, es igaz teorvenie, zolgallatik kegelmetek nigh teorveny nelkwl senkit megh ne pehaboriczik, ezbeli zomzedsagat kegelmeteknek latvan io neven nezwl kegelmetekteol.. Tarcza megh isten kegelmeteket io egesseghen.

Datum ex Iazvasar, die 29 ianuarii, anno Domini 1621.

Alexandru Voevod.

[Vo :] Egregio, prudenti ac circumspecto domino, domino iudici supremo civitatis bezterciensis et cunctis civibus eiusdem civitatis bezterciensis, dominis vicinis nobis semper observandis, et caetera.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXV.

Alexandru-Vodă Iliș către Bistrițeni, despre o iapă oprită.

Iași,
1621,
29 Ianuar.

Alexander, Dei gratia princeps hereditarius regni Moldaviae, salutem ac plurimam benevolentiae commendationem.

Adgion isten minden iokat kegelmeteknek.

Hogj ha kegelmetek tudakozni akar egesseges allapatunk feleol istennek neve diczirtessek az hatalmas czazar io zerenczevel mostan io egesseghen vagiunk mely jo egesseget kevanunk kegelmetek feleol is hallanunk. Kellek kegelmeteket levelwnk altal megh talalnunk jeovenek my eleonkbe az Hozzumezey iobagink es panazolkodanak, hogy oda az kegelmetek varosaba Beszterczere mentenek hazok zwksegere valo gabona vetelenek okaert es ot az vasarlas kezbe Erdely Istvan uram iobagy egy kancza lovakhoz hoza fogtak illyen okon, hogy azt az kancza lovat, azoktol az Erdely Istvan uram iobagytol el loptak volna. Mint hogy penigh azoknak az Hozzumezey hwnepeknek igaz marhayok es eo hazoknal neot nevedet marhayok teorvenjel igazitotak volna el es igaz teorveny zerent teorveny napiara fogtak magokot, hogy ha kevantatik, valamenyen kevanyak annyval mennenek innen ki es az teorveny napiara fogadasok zerent elseoben 28-czad magaval ment ki az ember akor kegelmetek el nem igazitota es el halaztotta napiokat, masok utalis kimenven ugj mint 26-tod magokal akoris el halaztottak dolgokot,

bine de vecinătatea d-voastră, Dumnezeu să vă țină cu bine!

Dumnezeu să vă dea dumneavoastră tot binele.

Dacă dumneavoastră vă interesați despre starea noastră de sănătate, laudat fie numele lui Dumnezeu acum suntem sănătoși, ceia ce poftim să auzim și despre dumneavoastră. Trebuie să vă trimetem scrisoare că ni-au venit înainte iobagii noștri din Câmpulung și s'au plâns că, mergând în orașul dumneavoastră, Bistrița, ca să cumpere bucate pentru casele lor, acolo în cursul târgului iobagul Erdély István a luat o iapă de la ei, zicând că ei au furat iapa de la dânsul. Fiindcă iapa e cu adevărat a celor din Câmpulung și a crescut la casa lor, ar fi făcut rânduială prin lege, și au hotărât ziua legii când vor veni câți voiți dumneavoastră, și pe ziua judecății, după făgăduială, întâiu a mers omul cu 28 de inși, atunci dumneavoastră nu ați făcut dreptate și ați amănat ziua; cu al doilea drum a mers cu 26 de inși, și atunci au prelungit afacerea, și numai a treia oară au ostenit acolo cu multă greutate și cheltuială nevolnicii, dar, văzând dreptatea oamenilor noștri, nu li-au îngăduit să facă jurământ, ci s'au jurat pe dobitoc părașii, ceia ce nu li s'a căzut s'o facă. Pentru aceia vă rugăm pe Măriile Voastre, ca pe niște bine-

harmad utalis sok faradsagakat es keol-
tesekel faratak ki nyavaliasok, hogj
penigh igassagokat latvan ezeknek az
my iobagyaknak nem hattak hogj megh
eskwgienck, hanem az peresek eskwt-
tek az marhara, hollot nem illet volna
az pereseknek megh eskwneyek, mind
azon altal kegelmeteket intyw k mint
io akaro zomzed urainkkat hogj ke-
gelmeteket latvan szegenj iobagiaknak
igazsagokat kegelmetek zolgaltasson
igaz törvent nekük mint hogj kegel-
metek eleot volt teorveniek, kegelme-
tek irjon Erdely Istvan uramnak, hogj
eo nagsaga hagiarna beket, az zegenj
embercknek, mys irtunk eo nagsaga-
nak egj levelet ezbeli zomzedsagat ke-
gelmeteknek latvan io neven wizwk
kegelmetekteol. Tarcza megh isten ke-
gelmeteket io egessegeben.

Datum Iasinum, die 29 ianuarii 1621.

voitori vecini, ca d-voastră, văzând drep-
tatea oamenilor noștri, să li faceți lege
dreaptă, de oare ce aceasta s'a petre-
cut inaintea d-voastră. Scrieți-i dumisale
Ștefan Erdely să li deie pace bieților
oameni: asemenea scrisoare i-am trimis
și noi d-sale. Așa vedem bine vecină-
tatea d-voastră. Fie-vă Dumnezeu dum-
neavoaștră cu bine.

[Vo:] Egregio, prudenti ac circumspecto domino domino iudici supremo ci-
vitatatis beztertiensis et cunctis civibus eiusdem civitatis beztertiensis, dominis, vi-
cinis nobis semper observandissimis, et cetera.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXVI.

Bistrițenii către Alexandru-Vodă Iliș, despre reclamațiile lui de mai sus.

Bistrița,

Magnifice domine, domine ac vicine nobis honorande. Salutem servitorumque
nostrorum paratissimam commendationem.

1621,
3 Mart.

Az nagysagod bodogh egeszsegebeli
alapattyath hogy megh ertettuk aszon
eörvendetes szyvell eörültünk, aszban
tarzja megh nágysagodat isten minth
országunknak hü es iho akaro szom-
szedgyath. Toaba az nagysagod keth-
szerbely bezyületes leveleyth mwne-
künk megh adak, holoth egygheben az

Cum am înțeles starea de sănătate
fericită a Măriei Tale, ne-am bucurat.
Într'aceia să te țină Dumnezeu ca pe
vecinul credincios și binevoitor al țerii
noastre. Apoi, ni-au dat cinstitele scri-
sori ale Măriei Tale din două rânduri,
unde am înțeles: dintr'una plângerile
iobagilor Măriei Tale din Câmpulung,

nagyságod Hoszumeszei jobaginak panaszkodassit megh értettük úgy hogy egy kántzy loakhos az Erdely Istvan uhram jobagy hoszaia foghtak volna mint teőleők ell lopoth marhajokkath teorvenyunkel eőveiek teőlteek volna. Fellyesben aszerth nagyságod hogy informaljuk az teörvény naprol napra haladoth semmi hirtelenkedessell nem czelekedhattunk minden keth fell teörvenyth igassagott akarth keőtnye. Minden haladek mulando okkoghbul úgy az minth az igassagh es teörvény mutatta biszonsagokra az lovak ieleire ky foghvan magunk jobagink egy nehany külseő valok sokkan igazs leulky esmeretik orszagunk teörvénye szerynt az Ehrdely Istvan uhram jobagy reaia az kantzara sok hely circumstantiakat megh neveszven minth esz hogy essmernek az kantzat megh eskuenek úgy hogy tellyesb hűteölth nekiek advan teorvenyell az kantzath eővejek teővek. Nagyságodnak aszerth es az nagyságod jobagnak nem hogy vetenek sseőth inkab sokath ügiekesznenk szolgálnya, de eszben az dologhban úgy minth keőteles igassagh melleöl ell nem adhatunk. Az mi az wadas embereketh illeli faratsagokban nekiek adoth kantzalho megh tartasya feleöl ha ekedigh az Nagyságod orszagaban az my emberynek be nem erkesztenek rüid nap teorvenyre be mennek; ar Nagyságod igazs teorvenyetul varunk; az minth ertyük ugyan lopoth marha volth asz az a marha, az minth megh biszonyodik az biszonsagok által. Nagyságodtul minth iho akaro szomszed uhrunktul minden hü es iho akaro szomszedságod varunk. Nagyságod mi teőleölünk is aszon iho akarabunkath remellye.

De cetero Magnificentiam quam diutissime, feliciter valere cupimus. Actum Bistricii, 3 martii, anno 1621.

Magnificentiae Tuae paratissimi amici et vicini

Iudex et senatus bistriciensis.

[V°:] Magnifico domino, domino Alexandro, Dei gratia principi ac heredi regni Moldaviae, et cetera, amico nobis ac vicino fidelissimo, praesententur.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

asa că un locuitor din ..., dintre iobagii domnului meu Erdely István, s'ar fi apucat ca vitele furate de la ei să le fi făcut cu legile noastre ca fiind ale lor. Ca să te lămurim pe deplin, legea a înaintat zi de zi: nu am putut face cu nicio grabă; amândouă legile au voit să lege dreptate. Orice zăbavă e din pricini trecătoare, așa precum a arătat-o dreptatea și legea cu siguranță la semnele cailor; mulți dintre iobagii lui Erdely István, după conștiință dreaptă, după legea țerii, au arătat multe împrejurări în privința iepei: ca aceasta că ei cunosc iapa; s'au jurat așa că, dându-li deplină încredere, au făcut prin lege ca iapa să fie a lor. De-accia dumitale și iobagilor dumitale nu că li-am fi luat ceva, ba încă ne-am silit mult să li slujim, dar în acest lucru împotriva dreptății ce ne îndatorește nu putem da. Cât privește oboseala vânătorilor, pentru ținerea iepei dată lor, dacă oamenii noștri nu au sosit în țara Măriei Tale până acum, în scurt timp se vor duce la judecată. Așteptăm dreapta judecată a Măriei Tale, precum se asigură prin marturi. De la Măria Ta ca de la vecin binevoitor așteptăm toată vecinătatea credincioasă și binevoitoare. Măria Ta poți să nădăjduiești și din partea noastră aceiași bunăvoință.

MDCCLXXVII.

Bistrițenii către Alexandru-Vodă Iliș, despre un copil de la ei pe care-l cer înapoi din Moldova.

Bistrița,
1621,
4 Mart.

Magnifice domine, domine nobis ac vicine observande. Salutem servitorumque nostrorum paratissimam commendationem.

Az szent uhristentul kyvanunk Nagysagodnak mynden bodogh iho szerenczyeketh meg adattnya. Talaltattuk meg Nagysagodat minth biszodalmas szomszed uhrunkath; ez veszedelem udeök forgataban elegyedeth oda be innen keöszülünk az Nagysagod orszagaban ugy minth Czyatzya Nagysagot warosara egy Beszterzey fiunk iffiatzka illy alkalmatosagaval ha astas tarsoth maganak veöven nem biszik magahoz hogy az Nagysagod feölden ell elhetne; neverul aszerth eszen Szabo Gergelyth Beszterzeyth vizsontogh Nagysagod lako feoldere hoszank hogy bozyatana haszajaban, Nagysagodnak meg szolgalunk. Ily Nagysagod hoszank valo kedves iho akarattyath bezyulletell szeretettell veszuk egyeb illy foghlalatos hü szomszedsagwnkal meg is haladgyuk.

Dorim ca Dumnezeu să-ți dea tot binele și norocul cel bun. Pe dumneata te-am cercetat ca pe un vecin binevoitor. În cursul timpului acestuia primejdios s'a amestecat acolo în țara Măriei Tale, în orașul „Czyatzya“, de aici dintre noi un copil bistrițean, tinerel: cu așa prilej, dacă nu și-a luat soț, nu are încredere că pe pământul dumitale poate să trăiască. Pentru aceia te rugăm să lași pe acest Grigore Szabó din Bistrița în pământul său, în patria sa, și noi te vom sluji pe Măria Ta. În felul acesta bună voința ce ni-ai arătat-o cu credincioasă dragoste o primim și, așa făcând, cu credincioasă vecinătate a noastră vă vom și întrece.

De cetero Magnificentiam Tuam quam diutissime, feliciter valere cupimus. Actum Bistricii, 4 martii, anno 1621.

Magnificentiae paratissimi vicini:

Iudex et senatus bistriciensis.

[Vo:] Magnifico domino, domino Alexandro, Dei gratia principi ac heredi regni Moldaviae dignissimo, et cetera, amico nobis ac vicino fidelissimo, ad manus.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXVIII.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre nevoia știrilor din Moldova și voia ca fugarii de acolo să se așeze în Ardeal.

Alba-Iulia,
1621,
31 Maiu.

Prudentes et circumspecti domini, amici observandi. Servitorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Hogy kegyelmeteknek az Moldovay allapotokra zorgalmatos vigiazasa volt es oda valo hirek feleöl rezesített kegyelmetekteöl kedvesen veöttem; kegyelmetek ez uthann is ezen industriayaban meg nem zwnwn mind jot s mind gonozt valamyt erthett eyel nappal ertesemre adgion. Az mykeppen penigh kegyelmetek ertesemre adgia, hogy so kan az zegenisegh keözwł onnan Moldowabol takarodnanak es telepednenek ide Erdelybe, kegyelmetek zabadoson be

Am aflat cu bucurie că d-voastră ați veghiat cu sânguință la stările din Moldova și ni-ați împărtășit veștile de acolo. D-ta să nu părăsești nici de aici înainte sânguința aceasta, ci să-mi împărtășești ziua și noaptea tot binele ori răul despre care aveți cunoștință. Cum imi dați de știre dumneavoastră că mulți dintre săracii din Moldova pleacă și se așează aici, în Ardeal, d-ta să-i lași să intre în voie, cu soțiile, copiii, vitele, și să li dai un loc. Dar d-voastră să aveți

bocziassa eökeöt mind felsegesteöl giermekesteöl marhastol es heliett engedgien nekyek. De kegyelmeteknek arrazorgalmatos gondgia legien, hogy az megh tiltot utak megh ne zabadullianak es azon senkinék ne legien zabad be jarasok, hanem cziak az megh zabaditot uthakon jarhassanak. Zolgalo rendet penigh cziak eggiet is kegyelmetek oda be Moldowaba en hirem nelkwil ne bocziasson se Lengielorzagban. Hogy kegyelmeteknek az sendelizeghnek elkezitesere gondgia volt, abbeli kegyelmetek kedveskedco io akarattiat kegyelmetekteöl igen kedvesen veöttem. Kegyelmetek az zaz ezerre teölczie ky es zalliczia Huztra Thamasffalwy Imreh ot valo udwarbiram kezeben. Kegyelmeteket az arrarol contentaltattia. Az mely eöt zaz kopia vasakat kegyelmetek ide kwildeöt be vetettem.

His Prudentes et Circumspectas Dominationes Vestras bene valere desiderans. Datum Albae-Iuliae, die ultima mensis maji, anno Domini 1621.

Prudentum et Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo :] Prudentibus ac Circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCLXXIX.

Cluj,
1621,
23 Iunie.

Ştefan Bethlen către Bistriţeni, despre veştile cu privire la Tătari şi la Turci.

Generose domine, tanquam frater mihi observandissime. Servitorum meorum parata commendatione praemissa.

Az kegyelmed levelet nekem megh adak, meljben kegyelmed mjreöl irjon megh ertettem hwsegesen; kjreöl kegyelmednek reöviden ezt írhatom, ha en az Tatarok ieovetelj feleöl bizonjost tudnek es ketekteöl el titkolnam gonoszab conscientiaju ember en nallomnal nem tudom kj lehetne ugian; de az kegyelmed teöllem valo el menetelj utan ennel egiebet semmit nem ertettem hanem 25 Maj Barillarol az Braszai bironak irt Balas Deak levelet külte vala kezemben Brassai biro uram, meljben irja, hagi eö az nap ment altal az Dunan, de akkor ugi ertette, hagi az egesz Tatarsagh mjnd heljben volt megh akkor, czak hagi mind Teöreöknek Tarnak rettenetes kszwletit irja elegge. Ez mellet megh illjen idejen ir illjent

grijă deosebită ca drumurile oprite să nu se facă slobode şi nime să nu între prin ele, ci numai pe drumurile slobode să umble. Fără ştirea mea, să nu îngăduiţi niciunuia dintre slujitori să meargă în Moldova şi Polonia. Că d-ta ai îngrijit de isprăvirea şindilii, am primit cu bucurie această bunăvoinţă. Dumneavoastră împliniţi-o până la 100.000 şi trimeteţi-o la Hust, în mâna judeiului meu de curte, Tamásfalvi Imre. De preţ, vă mulţămim noi pe dumneavoastră. Cele cinci sute de cöpii (securi) de fier ce le-aţi trimes aici, le-am primit.

Am primit scrisoarea, şi rostul ei bine l-am priceput, Măria Ta; de răspuns însă puţin am a răspunde, şi cine-ar fi oare mai puţin conştiincios ca mine: dac'aş şti ceva sigur despre venirea Tatarilor, să tănuiesc d'inaintea Măriei Tale? De la depărtarea dumitale de-aici n'am înţeles altceva nimic decât la 25 Maiu, când birăul Braşovului îmi trimese mie scrisoarea lui Balas Deák din Brăila şi-mi aduse la cunoştinţă că el în acea zi a trecut Dunărea, aflând pe toţi Tatarii în tabără la locul lor; vorbeşte însă îngrijorat despre pregătirile Turcilor şi ale Tatarilor. Afară de aceea mai scrie că el ar fi izbutit să împiedece pe Tătari în trecerea peste Dunăre. Dar se poate vedea din scrisoare că n'ar vrea prea bucuros să aibă de furcă nici el

is, hofi eö unnak bizonjoson vegere ment volna hofi az Tatart semmj keppen az Duna mellet el nem hozhatna; melj irasabol ugi veszem eszembe, hofi hofi hamareb voltaert talam eö maga sem igen akarna kerölnj vellek, melj intentoma (!) ellen az postaknak mind Moldowa es Havasalföölde feleöl bizonjos instructioval es az 25 haz iobaginak igeretivel valo elejben köldese iol fogotoram esnj. Ha mj bizonjos hjrt feleolle ertek, megh njugodgiek kegyelmetek benné hofi kegyelmeteknek idejen eoreomest ertesere adom. De hofi asz szonjomat es marhajt kegyelmed periculitaltassa azt en nem javalhatom oram, hanem szöwksegh idejen kegyelmednek arrol providealnj valakj mit itel feleölle. Eltesse isten io egessegben kegyelmedet sok eztendeig.

Datum in oppido Colos, 23 iunii, anno 1621.

Generosae Dominationis Vestrae tanquam frater servire paratissimus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo :] Generoso domino Stephano Erdely de Somkerek, Sacrae Regiae Maiestatis consiliario, comiti comitatus tordensis, et cetera, domino tanquam fratri mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCLXXX.

Ştefan Bethlen către Bistriţeni, despre nişte său şi cuie de şindilă.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Salutem et servitii paratissimam commendationem.

Elveöttem az kegyelmetek nekem küldött levelet, melyben kegyelmetek mit irjon megh ertettem, az mi azert faggiara valo kegyelmetek gondviseleset nezi azt kegyelmetekfelelte kedvesen veszem, az arrat is az kegyelmetek adaiaban acceptaltatom. Ertom azt is mit irjon kegyelmetek az sindel szegh allapottia feleol, kegyelmetek azert abban is szorgalmatos gondviseleset mutassa megh hofi mivel immar Huszton az sindeliezest el is kesztek, kegyelmetek gondviseleseben megh ne fogiatkozzam. Kegyelmeteknek az arrat walami leszen magam kesz penzöl megh adatom chiak kegyelmetek is menteol hamarab kesztesse el es igen jól czinaltassa. Hogy kegyelmetek az oda be

Am primit scrisoarea dumneavoastră trimeasă mie, în care ce scrieţi am priceput cu sârguinţă, despre grija ce o purtaţi de său, şi preţul îl pun în daread-voastră, în legătură cu mişcările Tatarilor. Am înţeles ce scrieţi dumneavoastră despre facerea cuielor de şindilă: pentru aceia dumneavoastră şi în aceasta cu sârguincioasă îngrijire să vă arătaţi, de oare ce în Hust acum au şi început cu şindilitul: să nu scad în îngrijirea dumneavoastră. Dacă va fi ceva de plată, eu în bani gata voi dau dumneavoastră, numai dumneavoastră cât de în grabă să gătiţi, şi foarte bine să faceţi. Că dumneavoastră veştile de pe acolo ni le împărtăşiţi, aceia o faceţi foarte bine, din credinţă faţă de patria noastră şi

Cluj,
1621,
6 Iulie.

valo hirekreol is tudosit azt eo felsegeheoz es hazankhoz tartozo igaz hüscgezereit igen jól chielekette. Ennek utanna is intem kegyelmeteket seott autoritate functionis hagyom es serio paranchiolom is, hogy kegyelmetek valamit halhat vagi jött vagi gonozt s hazank hasznara nezendeott azt is kegyelmetek mingiarast minden occasioval el mulhatatlan adgia ertesemre. Az mostani wdeo allapottiahoz kepest penigh kegyelmetek igen szorgalmatos vigiazasban legien, kit eo felsege is vehessen jo neven kegyelmetekteol mint kedves hiveitol.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum in civitate Coloswar, die 4 iulii, anno 1621.

[Vo:] Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

P. S. Legh feőkeppen az Tatarok allapottyarol jeoveteliről es uttjarol mellre leszen ighen zorgalmatoson ertekezzenek. Postait penigh kegyelmetek olj keszen tarchja hogy mihelt erkeznek bizonyos hirekkel valo kemej kesedelem nélkül jeohessenek. Kegyelmetek uram megh emlekezzek hivataljarol eo felsegenek s zegeny hazanknak kegyelmeteknek oda arrol az reszreöl mind szeme fwle. Ennekem az kegyelmetek tudositasatol kell mostani hirekhez kepest varnom, melljert ezertt kett kegyelmeteket zorgalmaztatnom, mivel noha az Tatar jeovetelinek publicatioiarul irt leveleim keszen vadnak de mind ez ideig is publice ki nem bochyattottak azert hogj wdeö eleött s illyen takarodasnak idejen n[]remetienyuk s ne futamotattnuk megh az egesz orzagot. De mas feleöl az conscientia pun gal erret ha el titkollja ember az zegeny keossegheteol. Azertt ez ket nagy difficultas keözeött az medium chyak ez volna, hogy bizonios igaz kemej kegyelmeteknek jeonenek s mennenek, kik mihelt bizonyost hoznanak ottan mingiart az orzagh nepenek sietseggel publicalthatnok. De mivel eö gjakorta magaval szokta vinni az hirtt ebben az serensegh kevantatek kegyelmetekteol.

Az mint kegyelmednek fellieb is

Măria Sa. Și după aceasta vă fac luător aminte pe dumneavoastră, ba chiar vă las cu puterea dregătoriei mele și vă și poruncesc hotărât ca dumneavoastră, dacă puteți auzi ceva bine sau ceva rău, sau cea ce privește folosul patriei noastre, și aceia dumneavoastră îndată, cu tot prilejul, fără întârziere să-mi aduceți la cunoștință. Însă, după stările timpului de acum, dumneavoastră să veghiați sârguincios. Cea ce de la dumneavoastră ca de la un credincios plăcut să poată lua în nume de bine Măria Sa.

Mai ales despre starea, venirea și despre direcția drumului lor să mă încunoștiințați foarte exact. Iară poștele dumneavoastră să le țineți gata, așa că, sosind cu ceva știri, spionii fără întârziere să poată veni. Să vă aduceți aminte de datoria dumneavoastră și de Măria Sa, și să-ți fie ochii și urechile pe partea aceia a sărmanei noastre patrii. Eu trebuie să aștept înștiințările dumneavoastră după știrile de acum; pentru care deci trebuie să vă îndemn pe dumneavoastră, de oare ce scrisorile mele despre vestirea venirii Tatarilor sunt gata: ci nici până acum nu le-am dat în întreg pentru ca nu cumva înainte de vreme și în timp de cărat să se sperie și să fugă toată țara. Dar, de spre altă parte, ne muștră cugetul să ținem în taină săraca obște. De aceia la aceste două greutăți numai mijlocul acesta de scăpare ar fi, ca anumiți spioni credincioși ai dumneavoastră să vină și să meargă, cari, îndată ce ar aduce ceva sigur acolo, îndată am putea vesti popoului țerii cu grabă. Dar, fiindcă el (spionul) adesea e obișnuit a aduce cu sine vestea, într' aceasta se dorește taină de la dumneavoastră. Precum și mai sus pe larg scriu despre veghierea sârguincioasă cu privire la ve-

ugian beö zowal irok az Tatarok jeovetelire valo zorgalmatos vigiazasa feleöl myvel uram az kesedelmesnek laczik, hogy ha megh annak uthanna menne ky en teölem annak promulgatioya, hogy kegyelmed ennekem azt megh irna ennek el tavoztatasaert kegyelmednek ezen irasomban authoritast adok, hogy valamihelt kegyelmed affeleöl valamj bizoniost erthet ennekem is ugian ide sietsegel irya megh postan, de annak felette mind az zekekre es varmegyekre is irya es publicallia kegyelmed igen sietsegel az Tatar ki ieovetelit autoritate mea hac in parte Dominationi Vestrae attributa, hogy az zegenisegh ideyen koran viselnessen gondot magara.

Bene valeat, nec secus faciat. Datum Claudiopoli, die 6 iulii, anno 1621.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriziensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCLXXXI.

Ştefan Erdély către Bistriţeni, despre ştirile cu privire la Tatar.

Şintereag,

1621,

7 Iulie.

Prudentes ac circumspccti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei paratissimam semper commendationem.

Az meli levelet kegyelmetek az urnak eö nagysaganak megh keölte ugi hiszem hogi kegyelmeteknek is szinten hasonlo tenorral irtt. Iria eö nagysaga azt mível illien takarodasnak ideien az szeginseget bizontalanul el nem futtathattia az Tatar hir eleött, ezt az modot talalta fel eö nagysaga hogi mind Brassai biro urameknak Haromszeki kapitan uramnak kegyelmeteknek iratna eö nagysaga, hogy szeöntelen bizonios kimeket tartvan kegyelmetek Moldovaban valamihelt hirtt hoznanak az Tatar ieöveteli feleöl kegyelmetek mentest mind eö nagysaganak mind az varmegicknek es szekeknek sietsegel tuttara adna, hogj az szeginsegh tudna mint gondot viselni ideien magara. Bizoni uram igen szeökseges is volna hogi ugian szamoson lenne kegyelmeteknek oda be kimej de hogi cziak gialogh emberek legienek nekem uram az igen hazontalannak lacik, mertt megh

nirea Tatarilor. Fiindcă, domnule, ar fi acum târziu, dacă după aceasta se face vestirea de către mine, că dumneata mi-ai scrie, pentru depărtare, — prin scrisoarea aceasta v'aşimputernici ca, îndată cedumneata vei şti despre aceia ceva sigur, mie îndată să-mi scrii prin poştă şi pe lângă aceasta să scrii la Scaune şi la comitate, şi să vesteşti dumneata în grabă despre venirea Tatarilor aici, cu autoritatea mea, în partea aceia a stăpânirii încredinţată d-voastră, pentru ca săracii de timpuriu să se ştie îngriji de ei.

Care scrisoare aţi trimes-o d-voastră Măriei Sale Domnului, aşa cred că şi d-voastră într'un asemenea cuprins v'a scris. Scrie Măria Sa că, de oare ce în timpul căratului sărăcimea n'o poate ascunde fără siguranţă înaintea veştii Tatarilor, mijlocul acesta l-a aflat Măria Sa, că vă va scrie, atât d-voastră, cât şi d-lui birău de Braşov şi d-lui căpitan de Haromsec, pentru ca, neînterupt ţinând anumiţi spioni în Moldova, de ar aduce ceva veşti despre venirea Tatarilor, d-voastră îndată, cu grăbire, să aduceţi la cunoştinţa Măriei Sale, a comitatelor şi Scaunelor, ca sărăcimea de timpuriu să poată purta grija de sine. Într'adevăr, domnule, e foarte de nevoie ca d-voastră să ţineţi mulţi spioni acolo; dar, dacă e să fie aceia numai pedestri, mie îmi pare foarte slab, domnule, căci şi călăreţul soseşte greu înaintea Tatarilor: pentru că acela e popor foarte sprinten. Însă, domnule, mie mi-ar

az lovas is nehezen erkezknek el az Tatar eleött; mertt eö igen giors nepp. Hanem uram nekem tecenek hagi jo lovasokat tartana kegyelmetek Compulungon egi nehaniat es az kimek bellieb jarnanak, hagi mihelt az Tatar jeövetelit hallanak ejel nappal ugi jeonenek az lovasok valamint el jeohetnenek. Ha cziak gialogh emberekre bizza kegyelmetek, feleö hagi igen megh czialatkozik az szeginsegh es eleb el jeö az Tatar az gialogh embernel. Mivel uram ez sok szegininek eleteben jaro dologh most ne szannia kegyelmetek etteöl emberinek faratsagat es ha mitt kegyelmetek erthet megh szolgalom ideien tudositson engemet is, mertt hazam nepet eöreömet kinn nem hadnam ollian allapatban. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egesseghen so-kaigh.

Datum ex Somkerek, 7 iulii 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCLXXXII.

Cluj,
1621,
20 Iulie.

Ştefan Bethlen către Bistriţeni, despre nevoia de pază, cu privire la Tatari şi la împrejurările din Moldova.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi honorandi. Servitiorum meorum parata commendatione praemissa.

Az kegyelmetek levelet megh ada az kegyelmetek szolgálatai meljbul az kegyelmetek szorgalmatos vigiazasat es gondviseleset megh erttettem; kit kegyelmetek hivatalra ighen iol czielekedeth; en is kegyelmetektul kedvessen vezem, kiraly urunknak is eö felsegnek ebbeli kegyelmetek io gondviseletet ertesere adom. Kegyelmeteket azert meghis intem szeretettel seöthh autoritate functionis hagiom es parancziolom is serio, hogy az mi nemü modott imarom Erdelj Istvan urammal eö ke-

plăcea dacă aţi ţinea în Câmpulung vre-o câţiva călăreţi buni, şi spionii ar umbla mai înlăuntru, pentru ca, îndată ce aud de venirea Tatarilor, zi şi noapte aşa să vină călăreţii cum vor putea veni de iute. Dacă pui numai oameni pedestri, e de crezut că sărăcimea se va înşelă, şi mai curând soseşte Tatarul decât acel om pedestru. De oare ce lucrul acesta costă viaţa multor săraci, acuma nu cruţă osteneala oamenilor d-tale, şi, dacă înţelegeţi ceva, d-la să mă încunoştinţezi de timpuriu şi pe mine, pentru că pe poporul ţerii mele nu l-aş lăsa bucuros afară într-o astfel de stare. Să vă ţină Dumnezeu pe d-voastră multă vreme în bună sănătate.

Scrisoarea d-voastră mi-a dat-o sluga d-voastră, din care am înţeles sânguinoasa pază şi îngrijire a d-voastră; cea ce d-voastră din datoria dregătoriei foarte bine aţi făcut; şi eu o primesc dela dumneavoastră bucuros, şi-i dau de ştire buna îngrijire aceasta a d-voastră şi Măriei Sale Craiului. Pentru aceia pe d-voastră cu iubire vă fac luător aminte şi vă las cu puterea dregătoriei mele, ba încă vă poruncesc, ca, în ce chip până acuma v'aţi potrivit în veghere cu dumnealui Ştefan Erdély, în felul

gyelmevel egiwth fel talált az vigiasban ezen modotth kövessen kegyelmetek ennek uthana is. Abban penigh kegyelmetek immaron mint illien nagy szűkseghben megh meg se cziökőinek addigh migh az ur isten az Moldvaban leveö nagy tumultusnak, Cziaszar eö hatalmassaga es Lengiel kiralj eö felseghe keözt veget egy fele el valasztia legkivaljképen penigh migh megh er-tiűk ha az Tatar jeöje avagy nem, hogy szegheni hazankon veletlen irruptioiok miat valami romlas ne essek.

acela să urmați și de aici încolo. Într'aceia d-voastră, ca atare, multe nevoi veți avea, și dela ciocoi¹, până mai ține Domnul [Dumnezeu] în Moldova răzmerița aceia, între puternicul Împărat și Măria Sa Craiul leșesc: o parte să o despărțiți, mai ales până înțelegem: vin Tatarii sau ba, pentru ca, în urma unei năvăliri întâmplătoare, sărmanei noastre patrii să nu i se întâmple ceva stricare.

De cetero easdem Dominationes Vestras feliciter valere desidero. Datum Claudiopoli, die 20 mensis iulii, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus.

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXXIII.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre Tatarii și împrejurările din Ungaria. Șintereag,

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei paratissimam commendationem.

1621,
23 Iulie.

Hogi kegyelmetek mostann is uvy hirekkel rezeltet kegyelmeteknek szolgalom. Ezek feleöl uram mi megh bekevel maradhatnank cziak az Tatarok erre jeoveseteöl oltalmazzon az ur isten. Nekem is ismet Kolosvarra vagion szolgam, megh jeövenn ha mi oly uvy hirtt hoz kegyelmeteknek ertesere adom. Tudom kegyelmetek is erti, az Nimet Cziazar generalissau meli veletleneöl nezet et immar eginchanian iriak palatinus uram is bizonios hogi megh hollt; Palfi Istvan rabsaga is igaz. Ezek mindigen nagi dolgok; valamire adgia isten az veget az eö beölczi itiletiben vagion. Mind keöreöl eleg nagi dolgok vadnak, ez is cziuda, hogi minket az uristen eddigh enni cziendessegben tarta, nem keves haladassal tartozunk eö szent felsegenek. Tartsa megk isten kegyelmetet jo egessegben sokaigh.

Că dumneavoastră și acum mi-ați împărtășit știri, vă mulțamesc. Despre aceasta, domnule, noi am putea rămâne în pace: numai de venirea Tatarilor să ne păzească Dumnezeu. Sluga mea e iarăși la Cluj: dacă vine și dacă are ceva știri, voi aduce la cunoștința dumneavoastră. Știu că și dumneavoastră înțelegeți că generalul Împăratului nemțesc, care întâmplător a privit cum vre-o câțiva scriu Palatinului, cu siguranță a murit; și robia lui Ștefan Pálfi e ade-vărată. Acestea sunt lucruri foarte mari: să dea Dumnezeu ceva, căci în hotărârea lui este înțelepciunea. Din toate părțile ne amenință mari lucruri, și aceasta e de mirare, că Dumnezeu ne-a ținut până acum în această liniște; pentru care nu putem mulțami cât suntem datori Înălțimii Sale Sfinte. Dumnezeu să vă ție mulți ani cu sănătate bună.

¹ Este cuvântul românesc

Datum ex Somkerek, 23 iulii 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac Circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXXIV.

Gherla,
1621,
1-iu August.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre porunca de la Craiu de a nu se lăsa Tatarii prin Ardeal.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandi. Salutem et servitiorum meorum paratam commendationem.

Kiralj urunk eö felseghe egy nehani rendbelj hozzam kuldeott leveleben ighen stricte parancziollia, hogy minden tellies lehetsegwnkkel azon legjunk, hogy ha az Duna melleth az Tatarok fel nem akarnanak menni Erdelien cziak egjet is altal ne bocziassunk. Ugian ezent atta Demien Ferencz es Hacziluzuff-Agha eleiben, kikett eö felseghe mostansagh bocziatatt Cziazar eö hatalmassaghahoz, kiknek egj altalliaban ezt parancziolta eö felseghe, hogy az Vezereknek meghmongiak vagy jeö, vagj nem, de ha az Duna melle t nem bocziatiak fel, eö felseghe agjett sem enged, hogj Erdelien által jeöjeön. En az Szekeljseghnek mostann is ighen serio paranczioltam hogy az utakot minden helieken mentul iobban lehet ugj megh erösiziek ugj be vagiak es szorgalmatossan öriztessek, hogy sehult sem mi nemw mod az Tataroknak be jeöve telekre ne talaltassek. Kegyelmetekett azert szeretettel inteni seöthh autoritate functionis hagiom es parancziolom is serio hogy az maga megh megh maradasatth es az keözeönseghes jotth szeme előtt viselven az utakott ugj be vagassa erösitesse es öriztesse kegyelmetek hogy az kegyelmetek vigiazatlansagha es gondviseletlenseghe miatt az Tatarnak veletlen iruptioja altal szegheni hazankban valami kar es romlas ne teortenniek. Erre kegyelmeteknek ughian kivaljkepen valo gongia legjen.

Măria Sa Craiul nostru, în vre-o câteva scrisori trimise mie, poruncește foarte aspru să fim gata cu tot ce se poate pentru ca, dacă Tatarii nu vor voi să meargă pe lângă Dunăre, prin Ardeal să nu-i lăsăm. Tot aceasta a spus-o lui Francisc Demien și lui Hagi-Iusuf-Aga, pe cari Măria Sa i-a trimes la Puternicia Sa Împăratul; cărorali-a poruncit să spuie Vizirilor dacă vin sau nu; dar, dacă pe lângă Dunăre nu-i lasă, Măria Sa nu lasă nici pe unul să vie prin Ardeal. Tot asemenea și Secuimii i-am orânduit foarte hotărât ca drumurile în toate locurile păzitorii cum se poate mai bine să le întărească și să le taie, și cu grijă să le păzească pentru ca să nu se găsească în niciun chip ca să între Tatarii. Pentru aceia pe dumneavoastră cu dragoste vă fac luători aminte, ba, cu autoritatea dregătoriei, vă las și vă poruncesc hotărât ca, păstrarea dumitale și binele obștesc avându-le înaintea ochilor, drumurile așa să le săpați, întăriți și păziți ca nu cumva din pricina neprevederii și negrijirii, prin năvălirea neașteptată a Tatarilor în țara noastră, să se întâmple ceva stricăciune și ruină. Cu deosebire asupra acestora să fie gândul dumneavoastră.

De cetero bene valeant, nec secus faciant. Datum ex arce szamos-uyvariensi, die 1 mensis augusti, anno 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis, amicis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXXV.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre paza drumurilor de spre Tatar. Alba-Iulia,

1621,

7 August.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandi. Servitiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Ertem mit irion kegyelmetek ennekem k  lde  t leweleben az utok allapotty  rol, melyeknek megh er  ssitese fele  l ez elmúlt napokban kiraly urunk e   felsege kett vagi harom rendbeli arrol valo paranczolattia zerint is intettem volt kegyelmetekett. Mostann is az szerint intem hogi kegyelmetek menteöl iobban tudgia ugy ere  sitse es e  riztesse. Mivel kiraly urunk e   felsege a mint felyebb is megh iram kett vagi harom rendbeli paranczolattiabann is iria kegyelmesen hogi ha az Tatar segitsegh ugian kedvünk ellen is Erdelyen akarna altal ieoni az utakat megh ere  sitven be ne boczatanok, noha penigh tudom en azt hogi ha az Tatarnak ugian arra valo szandeka lenne kegyelmetek azoknak az utaknak vigiaztatasara es e  riztetesere magatul elegsegesek nem lehetene, de ha en valamit affeleöl kegyelmeteknel elebb halhatok egesz orszag  l kelletik azoknak az utaknak vigiaztatasara gondot viselünk. Hogi ha pedig kegyelmetek en nallamnal azoknak arra ieovetelek fele  l eleb valami bizoniosbat erthett kegyelmetek eyel nappal adgia ertesemre nekem is, hogi tudhassak zeginy hazankra idein korna gondot viselni. Interim kegyelmeteket, hogi az utakat mente  l iobban ere  sitetse es szorgalmatos vigiaztatas al legyen rea kegyelmeteket intem.

  n  leg ce-mi scrie  i dumneavoastră, în scrisoarea ce mi-a  i trimes, despre starea drumurilor, pentru întărirea cărora v'am atras luarea aminte, după cum poruncise Măria Sa Craiul, în două sau trei rânduri.   i acum chiar pentru aceea vă atrag luarea aminte, ca dumneavoastră cum pricepe  i mai bine să le   nt  ri  i   i să le păziți. Fiindcă Măria Sa Craiul nostru, după cum am scris mai sus, în două sau trei rânduri, prin rânduiala sa, scrie că, dacă ajutorul Tatarilor, chiar   i contra voin  ei noastre, ar voi să vie prin Ardeal, drumurile întărindu-le să nu-i lăsăm. Eu însă   tiu   i asta că, dacă scopul Tatarilor ar    fi să vie pe aici, dumneavoastră pentru îngrijirea drumurilor nu pute  i fi destui, dar, dacă eu pot auzi ceva de la dumneavoastră despre aceea mai înainte, întreaga   ar   trebuie să se g  ndeasc   la păzirea drumurilor acelora. Dacă însă dumneavoastră, înainte de venirea acelora, a  i pute   află ceva mai sigur, ziua   i noaptea să-mi aduce  i   i mie la cuno  tin  , ca să mă pot g  ndi din vreme asupra sărmanei noastre țeri. Vă atrag luarea aminte ca g  ndirea dumneavoastră să fie asupra întăririi c  t mai bune   i p  zirii c  t mai cu s  rguin   a drumurilor.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum Albae-Iuliae, die 7 augusti, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXXVI.

Alba-Iulia,
1621,
13 August.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre felul de a căpăta proviziile cerute de Sultan și de la negustori români și greci.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Salutem et servitiorum paratam commendationem.

Hatalmas Csaszarunknak es az feö-vezernek eö nagysaganak erkezek ereös parancsolattia melyben ennekem es Erdelyben leveö harom nemzetnek ighen serio parancsol eö hatalmassaga, hagi minden fele elesnek menteöl teöbnek-szeret teven menteöl hamareb az eö hatalmassaga taboraba penzre bekülgük, keotelezven, bennünket eö hatalmassaga fenyes portajahoz es melto-saghos szekihez tartozo es illendeö hü-seghünk szerent ennek veghben vitelere. Ugian azon leveleben az eo hatalmassaga eletire igheri magat es assecural egez orzagul, hagi senkinek semmi bantasa nem leszen, egi penz ereö marhaia senkinek ereövel el nem vetetik es mikor az elest penzen el adgiak es hazaiokban az mi emberink vizza akar-nak jeöni akkor ismet azok melle il-lendeö es elegedendeö kesereöket igher adatni eö hatalmassaga kiket mind pen-zekkel eggjüt Erdelyben be kesertet minden kar es bantas nelkül. Mely eö hatalmassaga parancsolattia felett nem keves beszélgetesünk es discursusunk es feö teöresunk leven az eo felsege keörüllettem levö tanacsival egyjüt veghtere nagi okokra nezve tetzek ez hagi az mibeöl eö hatalmassaganak kedvet talalhattjuk igye kezzünk raita. Mely eö hatalmassaga kedve keresese mivel hagi mostan az elesnek megh szerzeseben all arra a szükseghre noha az harom nemzetre bizonyos szamu szekerekett liztet es arpat vetettünk fel; de azon küvül valo elesnek megh szer-zeseretetzet az eöfelsege tanacsinak ertelmebeöl, hagi az meny Geöreögh-segh es egyeb Teöreök feöldere es az ket Olahorzaghra jaro kereskedeö nep vagion ez egez orzagiban azok altal viseltessünk gondot. Kegyelmeteket a-

În aspra rânduială ce a sosit, a puternicului nostru Împărat și a Măriei Sale comandantului-suprem, în care îmi poruncește mie și celor trei națiuni aflătoare în Ardeal ca tot felul de bucate, cât mai multe putem strânge și cât mai în grabă, să le trimetem Puterniciei Sale în tabără, pe bani, îndatorindu-ne strălucitei sale Porți și Scaunului Măriei Sale, în urma credinței ce datorăm și ce se cuvine, a duce aceasta la îndeplinire, — tot în aceeași scrisoare făgăduiește și asigură țara întreagă că nimănui nu i se va întâmplă nicio vătămare, că nimănui nici măcar o vită în preț de o pară nu i se va lua cu puterea și, când bucatele le vor vinde pe bani și oamenii noștri vor voi să se întoarcă în țară, atunci, iarăși, făgăduiește a da, pe lângă accia, și însoțitori cuveniți și destui, pe cari, împreună cu banii, îi va însoți în Ardeal, fără nicio stricăciune și vătămare. Pentru că asupra orânduiei sale nefiind puține vorbiri, sfaturi și discuții, împreună cu sfetnicii Mării Sale cari au fost în jurul meu, privind pricinile destul de mari, îmi place aceasta ca în orice să ne năzuim a afla plăcerea lui. Fiindcă facerea voii lui acum stă în căpătarea bucatelor, pentru nevoia aceloră am luat în seama celor trei națiuni un număr hotărât de cară de făină și de orz; dar, afară de căpătarea celor pentru traiu, i-ar fi plăcut, în înțelesul Sfatului Mării Sale, ca în toată Țara Grecească și departe pe pământul Țerii Turcești și în cele două țeri românești, poporul fiind negustor asupra acestora, să ni fie gândul la ei în întreaga țară. Pentru accia vă atrag luarea aminte, ba cu puterea dregătoriei las și poruncesc ca în orașul dumneavoastră de la toți Grecii și de la orice nație de pe pă-

zert intem seöt autoritate functionis ha-
giom es parancsolom is serio kegyel-
metek minden haladek nélkül megh
parancsollya imponallja seöt ereös bün-
tetes alat cogallya is hogi az kegyel-
metek varosaban valameny Geöreögh-
segh es akarmi nemzetbeöl allo Teö-
reökfeöldere es az Olah orszagokra
jaro kereskedeö rend vagion azok min-
giarast menteöl teöb berbetsnek med-
deö juhoknak vago barmoknak sajtnak
minden fele turoknak es akar mi fele
elesnek szeret teven eök is az magok
haznaert penzre szeret tegjök eösze
gyüicsek es az teöb elesel egyiüt Csa-
szar hitire be vigyek. Az teösereket is
ez felljül megh irt mod szerent cogal-
lja hogi valakiknek valameny fel szedet
eökreök lesznek azokat is az teöb eles-
sel egyiüt penzre Csaszar hitire be
vigyek. Valaki peniglen ez megh ne-
vezet kereskedeö rend keözzül az ha-
zanak illjen szüksegheben ezbeli pa-
rancsolatomnak engedelmes nem leszen
minden marhaja confiscaltatik penz
nélkül.

mântul Terii Turcești și al celor două
țeri românești, îndată cât mai mulți
berbeci, oi sterpe, mioare, tot felul
de brânză și orice fel de ale mâncării
ce li place lor să facă, spre folosul lor,
pentru bani să le adunați și împreună
cu alte provizii să le duceți pe socoteala
Împăratului. Afară de aceasta să adu-
nați în felul cum e scris mai sus și
cărute pentru ca, dacă cineva va
avea toți boii adunați, și pe aceia îm-
preună cu alte provizii să-i duceți,
pentru bani, pe seama Împăratului
Dacă însă vre unul din rândul negusto-
rilor numiți, în lipsa de acum a patriei
noastre, nu va ascultă porunca mea,
toate vitele i se vor confisca, fără bani.

Bene valeant, nec secus ullo modo faciant. Datum Albae-Iuliae, die 13
augusti 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-
volus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXXVII.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre paza hotarului și aducerea de pro- Alba-Iulia,
vizii din Moldova. 1621,

23 August.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Servitiorum me-
orum parata commendatione praemissa.

Az kegyelmetek nekem kwldeöt le-
velebeöl ertven mind az utakra valo
szorgalmatos gondviseleset s mind Mol-
dova fele kwlomb kwlomb kemej al-
tal valo vigiazasat, azt kegyelmetekteöl
mint eö felsegenek igaz hazaia szereteö
hiveyteöl kedvesen veven hivatalia sze-
rent igen jól is czelekette es hogy en-
nek utanna is hasonlo szorgalmatos vi-
giazassal legien kegyelmetek kegyelme-

Din scrisoarea d-voastră, trimisă mie,
am înțeles purtarea de grijă asupra dru-
murilor și îngrijirea prin spioni deose-
biți în spre toată partea Moldovei; aceasta
de la d-voastră, ca de la supuși ai Măriei
Sale cu adevărată iubire de patrie, am
primit-o cu bucurie, și, după dregătoria
d-voastră, ați lucrat foarte bine. Vă atrag
luarea aminte ca și după aceasta tot eu
aceiași îngrijire să fiți. În ceia ce pri-

teket intem. Az mi az utaknak megiiis tova valo vagatasat illetne mivel az mint az Erdely Istvan uram eö kegyelme levelebeöll is ertem, hogy az vagassal mayd inkab tagasodnanak, azzal kegyelmeteket tova nem faraztom; cziak hogj kegyelmetek az mint eddigh ennek utanna is hasonlo vigiazasban leven valamit erthet ennekem eyel nap pal postan ertesemre adgia, hogy en is hivatalom szerent tudgjak szegeni hazankra illendeö gondviselessel lenni. Ha kiknek Moldovara penzre valo elesnek be vitelire kedvek lezen szabadon be vihessek. Tarcza megh isten kegyelmeteket sokaigh jo egessegeben.

Datum Albae-Iuliae, die 23 augusti, anno 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo :] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, amicis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCLXXXVIII.

Aiud,
1621,
23 August.

Ştefan Bethlen către Bistriţeni, despre starea lucrurilor în Moldova.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Salutem et servitiorum paratam commendacionem.

Ez napokban ket rendbelj levelett veöttem kegyelmeteknek, melljekben kegyelmetek hogy szorgalmatoson engemet az Moldovaj hirek es allapatok feleöl az szerint az mint ertheti tudosit azt kegyelmetekteöl kedvesen veöttem s ugian dichiretre melto dolog is es, hogy kegyelmetek szegeny hazanknak mostani szükseges allapattjaban illjen szorgalmatos vigiazassal vagion, meljben hogy kegyelmetek ennek utanna is megh (megh) ne szünnyek kegyelmeteket szeretettel intem. Az kopiak szamatt es ki küldeset is az kegyelmetek leweleböel megh ertettem; melljet kiralj urunknak eö felsegenek is megh irtam, kit tudom eö felsege is kedvesen veszen kegyelmetekteöl mint kedves hivejteöl, hogy kegyelmeteknek az eö felsege kegyelmes paranchiolattja es tartozo hñsege szerint szorgalmatos

veşte mai departe şăparea drumurilor, fiindcă, precum înţeleg şi din scrisoarea lui Ştefan Erdély, s'ar lărgi cu şăparea lor, — cu aceia pe d-voastră mai departe nu vă ostenesc, numai că d-voastră în totdeauna, şi după aceasta, fiind în aceiaşi îngrijire, dacă puteţi înţelege ceva, zi şi noapte aduceţi-mila cunoştinţă, prin poştă, ca şi eu, după dregătoria mea, să pot fi cu grijă asupra sărmanei noastre patrii. Dacă voieşte cineva a duce de-ale mâncării, pe bani, în Moldova, să le poate duce în voie. Dumnezeu să vă ţie la mulţi ani cu sănătate.

Zilele acestea în două rânduri am primit scrisoare de la d-voastră, în care cu grăbire mă încunoştiinţaţi despre ştirile şi stările din Moldova. După cum puteţi înţelege, toate le-am primit cu bucurie, şi într'adevăr lucru demn de laudă este acesta că d-voastră, în această vreme de restrişte pentru ţara noastră, sunteţi cu atăta grijă, pe care vă rog cu dragoste să nu o opriţi nici după aceasta.

Şi trimeterea numărului cöpiilor (securilor) am înţeles din scrisoarea d-voastră, — despre care am scris şi Măriei Sale Craiului nostru, ştiind că şi Măria Sa va primi cu bucurie, ca de la supuşi iubiţi, că d-voastră în urma poruncii Măriei Sale şi a credinţei ce datorăţi aţi avut grijă necontenit la facerea şi trimeterea cöpiilor. Dumnezeu să vă ţie cu sănătate.

gondviselese volt az kopiai el keszite-
sere es ki küldesere. Tarchja megh is-
ten kegyelmeteket io egesegben.

Datum Engedini, die 28 augusti, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus,
servire paratus.

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLXXXIX.

Ionașcu Rotompan Sulgerul, urednic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre războiul dintre Turci și Poloni. [Câmpulung, 1621.]

† Ero az Ionașco Rotoban, biv Sulgear i orednic ут Дьявола, scriem în-Septembre.
chinăciune și sănătate la dumiiata Șalar Andreiaș, birău de cetatea Bistriții
și la tot Svátul du cetatea Bistriții. Alta, de veți să știți de Măria Sa, de Alexandru-
Vodă, iaste Scaunul dumisale la Iaș. Alta, de 'npăratul, iaste sosit la Dunăre cu
oști mari, și feciorul lui Crai cu Leași iaste la Hotin, de ciaia parte de Nistru. Și
am înțeles că trec Nistrul; însă tabără mare n'au trecut. Ce nu știm bine: pre de
ciaia parte vor merge de Nistru, au treace-vor pre de ceasta parte de Nistru. Iar
dumii voiastră (*sic*), ce va hi, tot vom da știre cu dreptul. Ce mă rog să ne
dați știre de tot dentr'acolo cu dreptul: doră D[u]mnedzau va apăra și pre dumia-
voastră și pre noi.

† Alta, mă rog dumile vostre că am trimis pre Gligore să-m cumpere
niște pâne, ce mă rog de vamă și mă rog să-mi ertați, să-m faceți cale pre la
Rodna. Foarte mă rog; și m[i][o]stivul D[u]mn[e]dzu să dăroiască bună sănătate
și pace w ră [a]мн.

(Iscălitură.)

(Pecete ruptă.)

† La dumiiasa birăul de cetatea Bistriții.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Doc. Bistriței*, I, p. 38, n° LI.)

MDCCXC.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și tâlharii din Alba-Iulia, 1621, 2 Septem-
bree. Tăra Rusească.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Salutem ac ser-
vitiorum meorum paratam commendationem, et cetera.

Ertem az kegyelmetek lévelebeöl s
mind penig az Erdely Istvan uram eo
kegyelme irasabol mit irion kegyel-
metek az Moldovai hirek es allapatok
feleol, melyet kegyelmetekteöl igen
kedvesen veszek; hivatalya szerint iol
is chelekezi kegyelmetek, hogy kegyel-

Înțeleg din scrisoarea dumneavoastră
și din scrisul lui Ștefan Erdély tot ce-
mi scrieți despre știrile și stările din
Moldova, pe care le primesc cu bucu-
rie; urmând dregătoriei dumneavoastră,
bine faceți că sărmanei noastre țeri,
în această lipsă, nu-i opriți îngrijirea,

metek szeginy hazanknak illyen szők-segeben meg nem szőnik az szorgalmatos vigyazastol; melyet hogy ennek utanna is hasonlatos szorgalmatossaggal continuallyon kegyelmeteket szeretettel intem. Az mi az Orosz feoldereől ki wteöt tolvaiook allapottiat illeti, hogy az kegyelmetek io vigyazasa es gondviselese által el nem mehettek, hanem el vettek teölleök az marhat azt igen akarom, mert ha mostan az tolvailott marhakat el vihettek volna annal inkab nekj edesedven az tolvailasnak ennek utannak is affele insolentiaiokat annal inkab wgyekeznek uyttani es exercealni. Ennek utanna is ha hol kegyelmetek gywlekezeteket erthetne azoknak az tolvaioknak es annyra megh felesednenek hogy kegyelmetek azoknak refrenalasokra el nem erkezhettek ideien koran adgya ertesemre, hogy arra valo segittsegh dolgabul lehessenk illendeo gondviselessel es teobbithessem neppel az kegyelmetek arra valo vigiazoit. Egyebkeppen is kegyelmetek az mint eddig ennek utanna is vigjazasban leven, ha valamit erthet eyel nappal ertesemre adgya.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum Albae-Iuliae, die 2 septembris, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bisztriciensis, et cetera, amicis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXCI.

Alba-Iulia,
1621,
23 Octom-
bre.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre condițiile în care să se facă spionagiul de spre Moldova.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandissimi, Servitiorum meorum paratissimam commendationem, et cetera.

Az kegyelmetek szorgalmatos vigiazasat az kegyelmetek levelebeol ertem, mellyet kegyelmetek ugy chyelekeszik mint hazajanak igaz fia. Kegyelmeteket azert meghis intem seöt autoritate functionis hagyom es paranchiolom is serio hogy az kegyelmetek emberi jeoienek s mennienek de kegyelmetek zallagos hiteles igaz emberit bocziassa

pe care vă rog cu dragoste și după aceasta să o urmați tot cu aceeași sânguință. În ceia ce privește pe tâlharii veniți de pe pământul Țerii Rusești, că aceia, din pricina îngrijirii și pazei dumneavoastră, nu au putut să meargă, ci ați luat de la ei vitele, — aceia îmi place și mie, pentru că, dacă vitele furate acum le-ar fi putut duce, cu atât mai mult indulcindu-se la jaf și după astfel de necuviințe le-ar înoi și săvârși. Și după aceasta dacă puteți înțelege adunările tâlharilor aceloră, și într'atăta s'ar ascunde, încât înfrânarea dumneavoastră n'ar putea să li ajungă, aduce-ți-mi de vreme la cunoștință ca să pot fi cu îngrijirea ce se cade și să pot înmulți cu oastea păzitorii de acolo. De altcum și dumneavoastră, ca și până acum și după aceasta fiind de pază, dacă puteți înțelege ceva, zi și noapte să-mi aduceți la cunoștință.

Veghiarea sânguincioasă a dumneavoastră am înțeles-o din scrisoarea dumneavoastră, ceia ce faceți ca un adevărat fiu al patriei. Pentru aceia pe dumneavoastră vă îndemn, ba încă vă las cu puterea dragătoriei mele și vă poruncesc hotărât ca oamenii dumneavoastră să vină și să meargă, dar dumneavoastră să trimiteți oameni credincioși ca spioni, cari desigur

kemseghre be az ki bizonioson hozhassa azt megh, ha ellenségül jeoe avagy segitsegül akar menni eö felsege melle. Mely mostani be meneo kemjeire kegyelmetek valamit keolt, mellyeket ha megy adomannial bocziathattia be is, de kegyelmeteknek adojoban acceptaltatom, chiak hozhasson bizonios hirt. Ha pedig kegyelmetek annak ugian valoban bizonioson vegere mehet hogy ellenségül akarnanak be jeoni in tali casu kegyelmetek totis viribus azon igiekezzek, hogy az utat valoban megh ereositesse es valamenny puskasnak kegyelmetek az Beszterczey videken szert teheti dobjavaal zaszlojavaal eggiütt fel küldven valojoban vigiaztasson. A fakat pediglen félben vagatvan oly keszen tarczia hogy ha kivantatik mingiart deoiteogethesse. Chiak hogy kegyelmetek igen jól eszeben vegie hogy eszt ugy chielekedgie kegyelmetek ha a mint fellieb is iram annak vegere mehet bizonioson hogy ellenségül jeonek.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum Albae-Iuliae, die 23 octobris, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

P. S. Noha pediglen mostan az Szaz universitasnak az soldos gialogok feleol is paranchioltam (de az mi az kegyelmetek szekireol illet volna azt arrol az zekröl othon hattam) chiak hagi kegyelmetek az hazanak mostan ebben valojoban serenseggel igiekezzek szolgálni fogiotkozas nélkül.

P. S. Acuma însă am poruncit și Universității săsești prin pedestri plătiți (dar, ce ar fi privit Scaunul dumneavoastră, aceia, de spre acel Scaun, o am lăsat acasă); numai Măria Ta într'adevăr să te sârguești a sluji țara cu discreție într'aceasta, fără întârziere.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis, civibus civitatis bistricziensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXCII.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre planul de năvălire al Tatarilor.

Alba-Iulia,
1621,

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandissimi. Salutem et servitii paratissimam commendationem, et cetera. 24 Octom-
bre.

Chiak most erkezek Beldi Kelemen uramnak postaja hozzam kiteöl kuldeöt leveleben adgia ertesemre eö kegyelme hogy az Tatar az mint kegyelmetek is irta volt onnet Besztercze feleol akarna

Numai acum a sosit la mine poșta lui Coloman Beldy, și-mi dați de știre prin scrisoarea trimisă cu el că Tatarii, precum mi-ați mai scris, voiesc prin partea Bistriței să intre, cu Cantemir-Mărza, și

Cantameri Merzaval ki jeoni es eö fel-sege melle segítsegül felmenni. Mely dologhrol tudom cziak ma estvere is vagy holnapra bizoniosbat is ertek. Akaram azert eszt is kegyelmeteknek ertesere adnom azert hogy az mint az eleött valo levelembenn is kegyelme-teknek megh irtam, kegyelmetek szor-galmatos gondot visellien onnet affelöl es az szegeny keosseget is mind felre allassa, hogy maradhassanak megh kar nélkül. Intem azert kegyelmeteket scott hagiom is, hogy kegyelmetek az szegenj keosseghre illendeo gondot visellien al-hassanak idejen felre eleotteok.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum Albae-Iuliae, die 24 octobris, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-volus servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo :] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-ratis civibus civitatis bistricziensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCXCIII.

Turda,
1621,
26 Octom-
bre.

Ştefan Bethlen către Bistriţeni, despre măsurile luate împotriva Tatarilor cari vreau să năvălească din Breţc.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Servitiorum meorum paratam commendationem.

Az kegyelmetek mostani hirek allapat-tia feleöl valo irasat minden reszeiben megh ertettem. Hogy azert kegyelme-tek zorgalmatos vigiazasban vagion szegeny hazanknak mostani keozeon-seges szüksegeben azt kegyelmetek hivatallya szerintt ighen iol chyelekeszi s ennek uthanna is hasonlo vigiazas-ban legien. Az mi azert az Tatar hir feleöl valo annak elleötte valo kegyel-metek iarasat illeti ahoz kepest indul-tam vala megh Colosvarra, hogy an-nyval közzelljeb esnem az Tatarok utt-jahoz es zegeny hazankra viselhetnek illendeö gondot. De ez estve erkezek hozzam Tholdalagy Mihaly uram levele meljben iria bizonyoson, hogy az Ta-tar Radna fele valo ki jeöweö utat megh valtoztatta hanem az Oytozon jeö ki es tegnapi nap kellett Bereczkhez ki erkezni vellek ugy mint tiz ezer Ta-tarral es ket vagy harom ezer Teöreök-

să dea ajutor Măriei Sale Craiului. Des-pre lucrul acesta ştiu numai pe seară, sau mâne pot să-mi capăt lămuriri mai sigure. Voiesc ca şi aceasta s'o aduc la cunoştinţa dumneavoastră, pentru ca, precum v'am scris şi'n scrisoarea de mai înainte, să purtaţi grijă deosebită din partea accia, ca obştea săracă să ră-măie la o parte, fără să sufere pagubă. Atrag luarea aminte a dumneavoastră şi las mai ales ca dumneavoastră să pur-taţi grija cuvenită pentru obştea săracilor, ca la timp să poată stă la o parte d'in-naintea lor.

Scrisoarea dumneavoastră despre sta-rea veştilor de acuma am înţeles-o în toate părţile ei. Că dumneavoastră sun-teţi într'o sârguincioasă veghere asu-pra năcazurilor obişnuite de acuma ale sârmanei noastre patrii, aceia după dre-gătoria dumneavoastră o faceţi foarte bine, şi după aceasta să fiţi într'o ase-menea veghere. Ce priveşte scrisoarea dumneavoastră de mai înainte des-pre vestea Tatarilor, în acel scop am plecat la Cluj ca să fiu cu atât mai aproape de drumul Tatarilor şi să pot purtă cuviincios grijă de sârmana noas-tră ţară. Dar astă sară a sosit la mine scrisoarea dumisale Mihai Toldalagy, în care scrie cu siguranţă că Tatarii nu şi-au schimbat calea către Rodna, şi vin prin Oituz, şi în ziua de ieri au trebuit să ajungă la Breţc ca la 10.000 Tatar şi cam cu vre-o 2-3.000 Turci. Ca să-i scoată cu cât mai iute

kel. Hogy penigh menteöl hamareb kiviheſse az eö birodalmabol Zeben mellett hozza el Szasz Sebes fele el eöket Devara es Lippa fele ki, hogy hamarab az Teöreök feöldere viheſse ki ſzegeny hazankbol. Mind az altal ighen ſzükseges az utakra valo vigiazas es kegyelmetek affeleöl az utakat ereöſitse menteöl jobban lehet, hogy ha mi lezzegeö Tatar arra az teöbbi uthan ki akarna is jeöni ki ne bochiassa kegyelmetek, hanem azon uthon mennenek az meljre az teöbbi mennek.

din Ținutul dumnealui, îi aduce pe lângă Sibiiu către Sebeș, Deva și Lipova, — ca aſtel cu atât mai iute să-i scoată pe pământ turcesc din ſărmana noastră țară. Cu toate aceſtea e foarte de nevoie veghiarea aſupra drumurilor, și dumneavoaſtră să întăriți drumurile cât ſe poate de bine din partea aceia; că, dacă vre-un Tatar rătăcit va voi să iaſă din drumul după ceialaltți, să nu-l îngăduiți dumneavoaſtră, ci să meargă pe acelaſi drum pe care merg ceialaltți.

Bene valeant, nec ſecus faciant. Datum Thordae, die 26 octobris, anno 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, ſervire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXCIV.

Locuitorii din Sighișoara către Bistrițeni, despre ſtirile din Moldova cu Sighișoara, 1621, privire la deſfacerea oștilor.

27 Octomb.
bre.

Generosi, Prudentes atque Circumspecti domini, amici nobis honorandi. Salutem et officiorum nostrorum paratam commendationem.

Ehrsame, Fürsichtige, Weise Herren. Iziger Zeit Gelegenheit nach, thun wir Euer Namhaften Weisheit durch unser Schreiben frendligen ersuchendt, bitten das durch Euer Namhafte Weisheit den Zustanden auss der Moldaw, so weitt deroselben Euer Namhaften Weisheit bewust, so woll wegen der Tatter, wie auch des Keysers und Polaken, wo ſie ſein, ob ſie beyderseids heim gezogen, die Polaken den Schantz verlossen und auch die Tattern und Türken irem Land zu zhichen, dieweill, dieſer Tattren und Türken wegen, die Zeitungen gar mancherlyweiss ankommen, also das wir deroselben Zukunfft ongewiss ſein, ob ſie als Frendt oder Feindt kommen, so durch den Oytoz herein wollen. Werden wir was gewisses haben, wollen wir uns auch nicht ſporen Euer Namhaften Weisheit ſolches zuzuſchiken. Im Übrigen dem trewen Gott Euer Namhafte Weisheit allesamptlich beſohlen. Raptim, auss Schespurg, den 27 Octobris, anno 1621.

Generosarum Dominationum Vestrarum amici benevoli

Consul et senatus segesvariensis.

[Vo:] Generosis, prudentibus atque circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXCV.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre drumul Tatarilor prin Oituz.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandi. Salutem et servitii mei paratissimam commendationem.

Cluj,
1621,
27-8 Octomb.
bre.

Az kegyelmetek szolgálja nekem kuldeött leveleth meghada meljben kegyelmetek hagi az oda be valo hirek s allapatok feleöl tudosit azt kegyelmetektul io neven veszem s jol is czielekezi, hagi szegheni hazanknak illien allapattiaban illien sereni vigiazasban vagion, megh is nyugottam az kegyelmeteknek gondviseleseben es vigiazasaban telljessegesen, melljet hogy ennek utanna is continuallion kegyelmeteket zeretettel intem. Ugi vagion penigh hagi kegyelmeteknek most immaron az Tatarnak arra valo jwveteletul nincz oly felelne mivel az minth Toldalagi Mihalj uram irja uttiokot az Ojtozon be jwven rendelte Szeben, Szazsebes, Szazvaros es Deva fele ala Lippara ki. Mind azaltal hogy kegyelmetek szorgalmatos vigiazasban legjen ez uthann is szukseghes keppen kivantatik. Es az uthakotth mindenwth mentwl jobban lehetth megh ersiczie hagi se ala se fell ott semmi jaras ne lehessen. Most immaron ez mialth semmi suspicio is nem lehetth feleolwnk, mivel az Tatar mas uthat valasztott maganak. Ez uthan is penigh kegyelmetek valami hireketh ertheth, intem szeretettel, hagi postan sietseggel tudosiczion kegyelmetek feleble. Tarczia megh isten kegyelmetekett jo eghe-seghben.

Datum Claudiopoli, die 27, hora 5 vesp̄ris, anno 1621.

Prudentum ac Circumspectorum Dominationum Vestrarum amicus bene volus servire paratus

P. S. Immar ez levelemet megh iratam vala, hogy Haromzekreöl posta erkezek, ki altal iria Beldj uram, azon volna es eleibe is küldött ajandekokkal hogy az Tatarokatt onnath el forditana. Ki ha lenne melljet nem remellek egeben nem forditana ar Radnanal. Kegyelmetek azert ighen szorgalmatos vigiazasban legjen. Az szegenysegh ereüsegekben legyen mind addigh valamigh ki menetelit az orzagbol bizonyoson valamelj fele bizonioson erthettjük. 28 octobris.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis amicis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

Scrisoarea trimisă mie mi-a dat-o omul d-voastră, în care mă încunoştiinţaţi despre veştile şi stările de acolo: o ieau în nume de bine, şi bine faceţi că sârmana noastră ţară în astfel de stări de astfel de sârguincioase vegheri se invredniceşte: m'am şi liniştit cu totul în buna îngrijire şi veghiare a d-voastră, la care şi de aicea încolo vă îndemn cu iubire. Aşa este însă că d-voastră n'aveţi de ce să vă temeţi pentru venirea Tatarilor pe acolo, de oare ce, precum scrie Mihail Toldalagy, şi-au luat drumul, venind prin Oituz, spre Sibiiu, Sebeş, Orăştie, Deva şi către Lipova în jos. Pe lângă toate acestea se cere neapărat ca d-voastră şi de aicea încolo să fiţi în continuă veghiare. Şi drumurile să le întăriţi cât se poate de bine, ca să nu fie pe acolo nicio umblare, nici în jos, nici în sus. Acuma din partea noastră nu mai poate fi nimic bănuielnic, de oare ce Tatarii şi-au ales alt drum. Însă, şi de aicea încolo dacă înţelegeţi ceva veşti, vă îndemn cu iubire să mi le aduceţi la cunoştinţă cu poştă, cât se poate de în grabă.

Să vă ţină Dumnezeu pe d-voastră în bună sănătate.

Stephanus Bethlen, m. p.

P. S. Iată scrisesem scrisoarea mea, când sosi poştă din Haromsec, prin care scrie domnul Beldi: aşa e, a trimis şi daruri, doar pe Tatari i-ar întoarce de acolo. Ceia ce dacă ar fi,— cum nu cred deocamdată,—nu-i va întoarce la Rodna. D-voastră să fiţi în veghere sârguincioasă. Săracii să fie în cetăţi până atuncea până când vom înţelege sigura lor îndepărtare din ţară în vre-o parte. 28 Octombre.

MDCCXCVI.

Clement Beldy către căpitanul de Făgăraș, despre Toldalaghy mers la Ta- Bistrița,
tari și vești din Moldova. 1621,
28 Octom-
bre.

Paria literarum Clementis Beldi ad capitaneum fogarasiensem, et cetera.

Zolgalatomat aianlom kegyelmednek et cetera.

Kegyelmednek uram semmi bizoniost nem irhatok. Tegnap érkezék egy emberem ki krainik Lazlot talalta eleöl, azt bezelli, hogy penteken Tholdalaghy urammal egiut indult ky Iazvassarul. Tholdalaghy uram az Tatarok között ment es az eles zekerek utan, seot ugy vegeztek volt, hogy zombaton vassarnap ot mulasson, hogy az zekereket megh haladgiak az Tatarok. Az zekerek elerkeztek az Tatarok megh nem; hol legienek nem tudgiak. Eo is nem hallot semmi feleollek. Azt mondgiak hogy Havassalyfeolde feleol mentek volna ala, de nem bizoniosson. Abban al uram mostan it az dologh, kegyelmed uram ne zannia egy szabadosat ne zannia megh ide farasztanni, talam valami bizonios hyrünk ieo.

Ex Zent-Lelek, 28 octobris 1621.

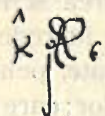
Generosae Dominationis Vestrae amicus servire paratus

Clemens Beldy.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCXCVII.

Ionașco Rotompan către Bistrițeni, despre grăul de sămânță ce-i trebuie. [1621,
după
Octobre.]

„Ionașco Rătumpan biv Sulgear“ către birăul „Șălar Antreiaș“,

„către jupăn Gherghel“ și către „părcălab“. Recomandă pe trimesul său, care trebuie să cumpere în oraș sau Ținut „pâne de sămânță, grâu frumos... Altă, de vești iaste păce], cu mila lui Dumnedzău“.

Adresa: *Урчу бирокъ от тарку Бистрица* [= În mâinile birăului din târgul Bistriței].

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Doc. Bistriței*, I. p. 39, n° LI.)

¹ Datată după cealaltă scrisoare a lui Rotompan.

MDCCXCVIII.

[1621¹],
5 Novem-
bre.

Călugării din Moldovița către Bistrițeni, despre restatornicirea păcii prin așezarea din nou în Domnie a lui Ștefan-Vodă (Tomșa).

† Cu mare cinste și cum să cade cu cuviința să să dea această scrisoare a noastră în mână cea cinstită a domniei sale birăului de Bistrița și a tot Sfatului Măriei Sale. Priimit închinăciune și plecare di la buni prietenii domnilor voastre, di la toț părinții călugării di la sf[ă]nta mănăstire Moldovița. Altă, pohtim di la m[i]l[o]stivul Dumnedzău bună pač[e] și sănătate domnilor voastre. Cătr'aceastea dăm știre de rândul Domnu nostru lui Ștefan-Vodă: cu mila lui Dumnedzău s'au aședzat în Scaunul Măriei Sale și au alinat toate răutățile; printr'ač[eia] domnile voastre să n'aveț nič-o grije dintr'acoace, că s'au potolit toate câte au fost, și iaste acmu pace, cu mila lui D[u]mn[e]dzău, din toate părțile. Așea dăm știre domnilor voastre, și sîț sănătoș cu toț prietenii domnilor voastre. R Moldoviț[a], Noe[m]vr[ie 5].

[Vo:] Această carte să să dea cu cinste în mână domnisale birăului de Bistrița și tot Svatul Măriei Sale.

(Pecete galbenă, pe ceară, neinteligibilă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 34-5, n° XLV.)

MDCCXCIX.

Cluj,
1621,
7 Novem-
bre.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre nevoia trimeterii de spioni până la Hotin și Iași.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Salutem ac servitiorum meorum paratam commendationem, et cetera.

Az kegyelmetek levelet ennekem megh adak, melybeol az oda be valo hirek s allapatok feleöl mit irion kegyelmetek megh ertetem, melyet kegyelmetek hivatallya es hazaiahoz valo igaz szeretetihez kepest iol czelekezik s en is igen io neven es kedvessenn is veszem kegyelmetekteöl. Intem kegyelmeteket meghis szeretettel seöt autoritate functionis hagiom s paranczolom is, hogy szeginy hazanknak mostani keozeonseges szökwseget szeme eleot viselven mindgiarast ez levelem latvan kivaltkeppen az Lengielek allapattyanak bizonioson valo exploralasara szinten Hutinigh ha lehet boczassa bizonios emberet, ki az Lengielek allapattyat szemmellato bizonsagul hozhassa es tudhassa megh mondani. Hasonlo keppen lazvasarra is kövlgyeön kegyelmetek es mindenik helreol valami híréi érkeznek ennekem egyel nappal postan ertesemre adgia. Az mi penig az kegyelmetek ket lovassa allapattyat illeti, azt kegyel-

Am primit scrisoarea dumneavoastră, din care am înțeles ce ați avut de gând cu privire la stările și zvonurile de pe acolo; ceia ce, după dregătoria d-voastră, după datorie și dragoste de țară bine faceți, iar mie numai bine-mi face când aud astfel de lucruri de la dumneavoastră. Vă încunoștiințez și vă poruncesc cu dragoste în puterea dregătoriei mele, ca, ținând seamă de lipsele netăgăduite ale sărmanei noastre patrii, îndată după primirea scrisorii mele să răpeziți un om de încredere până la Hotin, dacă se poate, pentru cercetarea poziției Polonilor; care isprăvind conștiincios această misiune, să ni împărtășească sigur starea Polonilor. Asemenea să trimeteți un om și la Iași, și, de oriunde veți prinde zvonurile, să mi le împărtășiți zi și noapte cu poșta. În cât privește pe cei doi călăreți ai dumneavoastră, îi puteți țineă acasă: cred că așa vor putea să isprăvească mai multe, aducând vești și alte lucruri de

¹ După data așezării din nou în Domnie a lui Ștefan Tomșa.

meteknek meg engettem hogy otthon tarhatta holott ott effele hireknek biznosan valo megh hozasaban es egyeb ott valo szwkseges dolgokban hasznosban szolgalthatnak hogy sem mint itt melletem valo letekben. Kegyelmeteket meghis intem valami hirei lesznek ennekem ejel nappal ertesemre adgia.

arzătoare lipsă, decât să petreacă la mine. Vă rog ca orice vești să ni le dați de știre zi și noaptea.

Bene valeant, nec secus faciant. Datum Claudiopoli, die 7 novembris, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului)

MDCCC.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre paza la hotar.

Cluj,

1621,

11 Novem-
bre.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Salutem et servitiorum meorum paratam commendationem, et cetera.

Hogy kegyelmeteknek az vigiazasra illyen szorgalmatos gondviselese vagion az kegyelmetekteöl felette io neven vettemigeniol is chelekeszik kegyelmetek hivatalya szerint hogy az vigiazasban meg nem szwnik. Intem is kegyelmeteket szeretettel, hogy ennek utanna is valameddigh ezeknek a hadaknak allapattiok el valik hasonlo vigiazasba legien es valami hirei érkeznek ennekem eyel nappal postan ertesemre adgia kegyelmetek.

Că dumneata cheltuiești așa de sânguincioasă grijă, aceia am lua-o foarte în nume de bine de la dumneata, și foarte bine faci potrivit cu dregătoria dumitale că nu încetezi de la veghiare. Vă fac luător-aminte pe dumneavoastră cu dragoste, ca și după aceasta, până când se va alege starea oștii, în asemenea veghiare să fiți, și, dacă vor sosi ceva știri, zi și noapte prin poștă să-mi aduci dumneata la cunoștință.

His Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras bene valere desidero, nec secus faciant. Datum Claudiopoli, die 11 mensis novembris, anno Domini 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis amicis mihi honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCI.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre nevoia cercetărilor de către Moldova și despre prădăciunea tătarească lângă Sibiiu.

Cluj,

1621,

20 Novem-
bre.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei commendationem.

Az kegyelmetek levelet elolvastam, kesedelem, nelkeöl, farattam az urnal az kegyelmetek dolgaban es mostan az szekerek es az eles dolgaval kegyelmeteket nem farasztia eö nagysaga; valaszt is iratott kegyelmeteknek eö nagysaga intven arra kegyelmeteket, hagi szeontelen legien vigiazasa oda be Moldovaba es ha mit olliat hoznak tudositja eö nagysagat. Ez utannis valamiben kivantatik az kegyelmeteknek valo szolgálatom kegyelmetek ne kimillien, hanem mint egik attiafiaval ollian bizvast szolgaltasson tehetsegem szerint kegyelmeteknek Az Tatarok immar ma Zeben-taian valo falukra szallottak, semmi oly karrt istennek hala nem teznek se marharra se emberre nem kapdosnak, hanem az hul halasok talalkozik ott bizoni kartul nemohai ... (*rupt*) joll atta isten hagi mi felenk nem jeovenek Ezek feleöl hinn (*sic*) lehetnek uram mind az szeginsegh s mind egieb rendek. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egesseghben.

Datum Claudiopoli, 20 novembris 1621.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCLII.

Iaşi,
1621,
5 Decem-
bre.

Ştefan-Vodă Tomşa către Bistriţeni, despre un om al său bolnav pe care-l trimete la ei să-l caute bărbierul.

Stephanus Tomsa, Dei gratia princeps hereditarius regni Moldaviae, Prudenti ac Circumspecto (*sic*) domini et vicini, salutem ac plurimam benevolentiam, commendationem, et cetera.

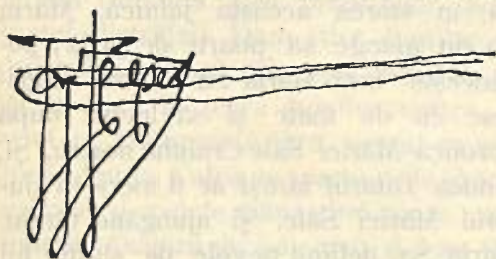
Hogy ha kegelmetek tudakozni akar mostani io egesseges allapotunk feleol kiert istennek neve diczirtessek az hatalmas Czazar io zerenczeyenel mostan io egesseghben es czendesseghben vagiunk mind orzagostol mely io egesseget es czendesseget kevanunk kegelmetek felcol is hallanunk, kedves kegelmetek io akaro zomzed uraym es baratim nagj biztomba kelletek, kegel-

Scrisoarea dumneavoastră am cetit-o, şi m'am ostenit fără întârziere la Domnul nostru în afacerea dumneavoastră. Şi acuma cu carăle şi hrană nu vă oboseşte Măria Sa: v'a şi scris dumneavoastră. Am răspuns indemnându-vă pe dumneavoastră ca neîntreruptă să fie vegherea dumneavoastră în Moldova, şi, dacă aşa ceva aduc, să dai de ştire Măriei Sale. Şi, dacă după aceasta se cere în ceva slujba mea la dumneavoastră, nu mă crutaţi, ci ca de un cumătru aşa să vă folosiţi: după putinţa mea, eu nu mă dau îndărăt. Tatarii astăzi au ocupat acum satele din jurul Sibiului. Domnului îi mulţămim, nu fac aşa mare pagubă, nu răpesc nici oameni nici vite, ci, unde se întâlnesc cu săracii, acolo bine a dat Dumnezeu că în părţile noastre n'au venit. Să vă ţină Dumnezeu pe dumneavoastră în bună sănătate.

Dacă dumneavoastră voiţi să vă lămurii despre starea de bună sănătate de-acuma a noastră, pentru care fie lăudat numele lui Dumnezeu, cu bunul noroc al puternicului Împărat acum suntem în bună sănătate şi linişte, cu toată ţara, sănătate şi pace bună pe care dorim s'o auzim şi despre dumneavoastră. Dragii miei de bine voitori domni vecini şi prieteni ai miei, în

meteket levelem által megh talalnom egy igen reghi io akaro emberem marada it, az hatalmas Czazar it Moldovaban iarasakor, my akaratkunkbol, mely io akaro emberunket, nem tudhattuk miczoda zerenczetlen nyavalya talala, hogy az feyet mondja hogy zertelen zugh az fuley megh reketek kegelmeteket kerem mint io akaro zomzed uraymot hogy ot az kegelmetek varosaba talam volna oly doctor avagy borbely ki afele megh reket swket fwl ellen tudna orvossagot, hogy ha talaltatnak az arannyat adnek az iutalmaba csak megh giogythatna, seot a felet, teob io akarattal es zomzedsagal io gyekez nem kegelmeteknek megh zolgalnom, az kegelmetek my hozank valo io zomzedsagal, kegelmetek is poronczollyon mindenkor bizuast enekem tizta zwbeol zolgalok kegelmeteknek tarca megh isten kegelmeteket io egessegeben.

Datum Iasinum, die 5 decembris 1621.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus paratissimus: Idem qui supra.

[Vo:] Prudenti ac Circumspecto domino, domino iudici primario civitatis beztercensis, et cetera, domino, domino vicino nobis observandissimo.

(Pe o foaie adausă, de aceeași mână:)

P. S. Kegelmanet ezenis kerem mint kedves io akaro zomzed uraymot, hogy az mely orzagunkbeli emberek oda az kegelmetek orzagaba vagj buzayert vagj cgj kereskedesnek akaert ki talalnuk menni kegelmeteket kerem hogj kegelmetek megh ne tartoztassa onnatis az mely aros emberek ieonek itben senkiteol bantasa nem lezen, hogj ha valaki talalkoznek vasat es buzal hozna my zamunkra a fele labas marhat adnank errethe. Kegelmanet azonis kerem hogj kegelmed czynaltasson en zamomra harom kwdsdegh harangos, ha kezen nem talalni, hogi ha penigh kezen talalni kegelmed alkogiek megh az aran es kegelmed, irya megh enekem ki kwldeom az arrat es ha az arrata akar mi labas marhat el ven-

mare incredințare a trebuit să vă găsească pe dumneavoastră cu scrisoarea mea. Mi-a rămas aici un foarte vechiu de bine voitor om al meu, de pe când a umblat puternicul Împărat aici în Moldova, din voința noastră. Pe omul nostru de bine voitor nu putem ști ce nevoie nenorocită l-a găsit, că spune că-i urlă capul strâșnic, și urechile i s'au închis. Vă rog pe dumneavoastră ca pe domniile mici vecini de bine voitori, poate ar fi acolo, în orașul dumneavoastră, un astfel de doftor sau bărbier care ar ști vre-o doftorie contra unei astfel de urechi surde, astupate. Dacă s'ar găsi, aș da 100 galbeni de aur ca răsplătă, numai să-l vindece, ba încă pe de-asupra m'aș sili să vă ajut buna vecinătate a d-voastră cu mai multă bunăvoință; și să-mi porunciți totdeauna cu încredere: vă voi sluji cu inimă curată. Să vă țină Dumnezeu în bună sănătate.

P. S. Te rog și prin aceasta pe d-ta ca pe un vecin plăcut și binevoitor, ca, dacă s'ar întâmplă să meargă acolo în țara d-voastră oameni din țara noastră, pentru grâu sau într-o afacere de negoț, să nu-i oprești d-voastră, și pentru aceia că acei cari vor veni aici, nu vor avea dela nimeni nicio supărare. Dacă s'ar întâmplă să aducă pe seama noastră fier și grâu, am da în schimb vite. Și pentru aceia vă rog pe d-voastră să dispuneți a face pentru mine trei clopote, dacă nu s'ar afla gata, iar, dacă se afla gata, să li tocmească prețul, și, dacă ar voi să iea în preț vite maiestru, bucuros i-aș da; iar, dacă vite nu-i trebuie, îi dau bani. Și, cum am scris despre doftorul d-tale, să vină fără de zăbovire cu acest om de credință,

ne az mester eoremest adnik, ha penigh labas marha nem kel penzt adok, ha penigh az doctor feleol az mint irtam kegelmenek, ez levelem megh ado emberel minden vetekedes nelkwl bizvast ieoyen az mint igertem megh adom isten tarcza meg kegelmedet az ur isten io egessegben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCIII.

Cluj.
1622,
27 Ianuar.

Kámuthy Farkas către Bistrițeni, despre străbaterea Tatarilor în Ungaria.
Generosi, Prudentes et Circumspecti domini amici, fratres mihi observandi.
Servitiorum meorum paratam semper commendationem.

Az uristen sok iokkal aldgia es latogassa kegyelmeteket kedvesyvel eggiüt.

Gubernator uramnak eo nagysagnak hozak paranchiolattiat, kiben eo nagysaga kiraly urunk eo felsege paranchiolattiat is includalta, irio eo nagysaga, hogy mostani keserves allapattiaban eo nagysaga most az gondviseleshez nem erkezhetik, hanem mindenekre, hogy en viselliek gondot paranchiollia eo nagysaga es az kiraly urunk eo felsege paranchiolattia szerent procedalliak. Azert az meli Tatar eo felsege segitsegere fel ment volt kesen erkezen szolgallatiok ot fen nem kivantatott eo felsege el bochiatotta, kik ha ez orszag altal hazaiokban akarvan menni, semmikeppen ez orszagon altal ne bochiasuk, hanem ellenek alluunk. Azert mint-hogy bizonioson iriak Varadrol, hogy az Tisza taian vadnak, gubernator uram eo nagysaga paranchiolattiabol szeretettel intem es kerem kegyelmeteket seöt autoritate modernae functionis hagiom kegyelmeteknek, hogy kegyelmetek az kegyelmetek gialogiat oly keszen tarchia, hogy mihelt az hadak erkeznek ha kivantatik kegyelmetek is mindgiarast el bochiathassa az hova az szükség kivannia es az teöb hadak az hol leznek, kik keözeöt en magam is szemeli szerent ielen akarok leni. Gubernator uram eo nagysaga akarattiabol es az mint az szükséghez es kivan ahoz tarchiuk magunkat, es az kiraly urunk eo felsege paranchiolattia szerent visel-

și-l voiu răsplăti așa cum am făgăduit. Dumnezeu să te țină pe d-ta în bună sănătate.

Dumnezeu să vă binecuvinteze și să vă cerceteze cu mult bine pe dumneavoastră, împreună cu iubiții dumneavoastră.

Măriei Sale, domnului nostru guvernator, i-au adus poruncă, la care a adaus Măria Sa și porunca Măriei Sale, a Craiului nostru, în care scrie Măria Sa că, în starea aceasta jalnică, Măria Sa nu ajunge să poarte de grijă; poruncește însă Măria Sa să mă îngrijesc eu de toate și să lucrez după porunca Măriei Sale Craiului nostru. Și, fiindcă Tatarul iarăși ar fi mers în ajutorul Măriei Sale, și ajungând târziu, Măria Sa, nefiind nevoie de slujba lui acolo, i-a dat drumul, și, dacă aceștia ar voi să se întoarcă acasă prin țara asta, în niciun chip să nu-i lăsăm prin țara asta, împotrivindu-ne lor. Și, fiindcă ni se scrie cu siguranță din Orade că ei sunt în partea Tisei, vă fac luători-aminte și vă rog în deplină dragoste pe d-voastră, după porunca Măriei Sale domnului guvernator, ba vă las „auctoritate modernae functionis“ d-voastră ca d-voastră să țineți în așa chip pedestrimea gata, ca, îndată ce sosesc acele oștiri, și dacă e nevoie, neîntârziat s'o trimiteți unde e de nevoie și unde vor fi mai multe oștiri, între care vreau să fiu și eu de față. Să facem după porunca Măriei Sale, a domnului nostru guvernator și după cum cer și împrejurările, și să purtăm grija sărmanei noastre patrii, după porunca Măriei Sale a Domnului nostru Craiul. În privința aceasta altceva să nu facă Măria Voastră: „sub

liünk gondot szegeni hazankra. Ebben penig kegyelmetek egiebet ne chielekedgiek sub poena in tali expeditione alias observata et promulgata. En kegyelmetek io akaro szolgaia attiafia vasok minden udeoben. Isten tarchia meg kegyelmeteket bodogul sok ezten-deig io egessegeben.

poena in tali expeditione alias observata et promulgata". Sunt în tot timpul al d-voastră de bine voitor șerb și compatriot, în toată vremea. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în fericire și deplină sănătate. Al d-voastră de bine voitor șerb și compatriot.

Datum in civitate Colosvar, die 27 ianuarii, anno Domini 1622.

Kegielmetek io akaro zolgaia attiafia

Kamuthy Farkas, m. p.

[Vo:] Generoso, prudenti et circumspecto domino iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis Beztercze, dominis amicis observandissimis. Cito, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCIV.

Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre prădarea de hoți a mănăstirii Putna.

Suceava,
1622,
24 Iunie.

Io Stefan Tomșea Voevoda, БѢЖИЮ МНЛОСТНО ГОСПОДАРЬ ЗЕМЛИ МОЛДАВСКОЇ. Scriem Domniia Mea priiatinilor noștri și vecini de aproape, birăului și la tot Svatul Bistriț[ei]. Dăm știre dumilor voastre, când au fost mai ceaste dzile, sculatu-s'au niște oameni răi, niște tâlhari: unii au fost și de aici, de țară, și de oameni răi au fugit în țeara dumilorvoastre, alții au fost și de acii, de țara dumilevoastre: venit-au într'această țară, cercat-au pre la toate mănăstirile, până au lovit la mănăstire la Putna. Colea au spartu ușile și au stricat vistearile mănăstirei, luat-au avearea, argintul și sculele mănăstirei toate, carile au fost făcute de cei Domni bătrâni, și au muncit călugării de i-au arsu și i-au tăiat, și le-au luat treidzeč de cai, și trei, și bani și covoare, și alt tot ce au găsi[t]. Sărit-au după dănșii nișt[e] străjeari, venitu-le-a pre urmă pân' au trecut de spre Bărgău; de-acii au sărit și de acolo oameni, de țara dumilor voastre, și au prinsu o samă de acei tâlhari, de sânt în legătură acii la dumilevoastre. De care lucru foarte mulțemim dumilorvoastre, de prietinesugul bun ce aț arătat cătră noi, și printru acesta lucru trimis-am Domniia Mea pre Ionașcu Rotâmpan Sulgeariul ca să cunoască pre acei oameni. Printru aceaia pohtim pre dumneavoastră, printru unealtele și arginturile mănăstirei și caii, să s[ă] întoarcă toate, câte s'au găsit la cei tâlhari, în mâna acestui boiarin al nostru, și în mâna călugărilor, și furii, cari-i vor cunoaște că sint de țară, să faceț bine printru voia noastră să ni-i trimeteț, cu acest boiarin al nostru. Și alde (*sic*) treabe ce vor hi a destui sărač, dintr'această margine și dintr'aceia, veț socoti dumneavoastră împreună cu acest boiarin al nostru cum va hi mai bine și mai cu dreptul. Și, de toate de câte veț socoti să faceț răspunsu, daț la acest boiar să aducă la Domniia Mea. Alt[a] pohtim pre dumneavoastră să ne fiț dumneavoastră priiatini bun[i], cum ne-ați fost și mai denainte vreame. Aceasta pohtim pre dumneavoastră; и здравствонте. [= și fii sănătos].

Ис в Грчав, 23ра, юн. 1622 [= Scris în Suceava, Iunie 24].

(Iscălitura Domnului.)

(Pecetea cu: Іо Стефанъ [Томша] Коевода, гдѣрь земли молдавскѣи. Altfel, analogă cu a Domnilor precedenți. Adresa slavonă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 40-1, n° LIV.)

MDCCCV.

Alba-Iulia,
1622,
6 Iulie.

Ștefan Bethlen către Bistrițeni, despre drumul Rodnei și grija din spre Moldova.
Prudentes ac Circumspecti domini, amici observandi. Servitiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Az mint kegyelmetek engemet Erdely Istvan uram eo kegyelme által requiralt volt az Radnay uthnak kinitasa alapattia feleöl hogy azon Moldovaba szabados jaras lehetne be, kegyelmeteknek illien conditio alat az eo kegyelme teorekedesere megh engettem annak kitiztitasat, hogy az masik utat be vagassa es czinaltassa, azon senki se be se ki nem jarion. Mas az azon Radnay utra is oly szorgalmatos vigiazasa es gondviselese legien kegyelmeteknek, hogy arrol se tolvaiok se egieb gonoszteveö emberek miat ez orzagbelieknek valami karok es fogiatkosok ne következzenek, kiert eo felsegenek is kegyelmetekre nehessége lehetne.

Cum mi-ați cerut d-voastră prin domnul Erdély István, pentru starea drumului Rodnei, ca să fie pe acolo slobod drumul spre Moldova, v'am îngăduit d-voastră curățirea lui supt condiție ca și celălalt drum să-l taie și să-l facă așa ca să nu umble nimeni pe el. De altfel să aibă grijă cu atâta sânguință de drumul din Rodna și să fie în grija d-voastră, ca de acolo să nu cadă asupra celor din țara noastră vre-o pagubă și scădere din pricina hoților sau a altor oameni răufăcători. Pentru că se poate supăra și Măria Sa pe d-voastră.

His Prudentes et Circumspectas Dominationes Vestras bene valere desidero. Nec secus faciant. Datum Albae Iuliae, die 6 iulii 1622.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Bethlen, m. p.

P. S. Kegyelmetek penigh az Radnai uthon mint szinten az masikon valahol legh ereössebb heljet itil, szüntele vigiazogat es eörizeeket tarchion raita.

P. S. D-voastră, ca și pe celălalt drum, unde se află locul cel mai întărit, să țineți pe drumul din Rodna neconținut paznici și străji.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCVI.

Alba-Iulia,
1622,
9 Iulie.

Gavril Movilă, fost Domn muntean, poștește pe Bistrițeni la nunta sa cu Elizabeta Zolyomy de Albes, văduva lui Mihail Imreffy.

Generosi, Prudentes ac Circumspecti domini, amici nobis honorandi, salutem et servitiorum nostrorum commendationem.

Quandoquidem, et dispositione divina ad hoc inducente, sacrosancti matrimonii vinculo me omnino constrictum esse cupiam, quo, tantis iacentis fortunae fluctibus solatium vitae meae in quibusvis occasionibus habens, tam prospera, quam etiam adversa quaeque fortiori possim animo perferre, accedente itaque ad hoc meum propositum multorum etiam dominorum amicorum, sed et consanguineorum meorum pia voluntate, iuxta sacrosanctae Ecclesiae catholicae ritum et consuetudinem Magnificam dominam Elisabetham Zolyomi de Albes, relictam viduam Magnifici quondam domini Michaelis Imbreffi de Zeredahely, honestis ac claris ortam parentibus, feminam mihi in vita legitimam elegi ducendam¹ eamque mihi des-

¹ În copie: *socrum!*

ponsavi sponsaliorumque sollemnitatum diem communi, et meorum et ipsius quoque consanguineorum et amicorum, consensu, septimo augusti, videlicet die dominico iuxta novum, anni praesentis, proxime subsequentis, in castello Diozogh fieri destinavimus, itaque Dominationes Vestras Prudentes et Circumspectas rogatas esse duxi dictae sponsaliorum nostrorum sollemnitati, die et loco superius specificatis, velint¹ haud gravatim, una cum carissimis vitae sociis, mature adesse suaque optatissima et periucunda praesentia sollemnitates et festivitates sponsaliorum nostrorum inter ceteros amicos apprime condecorare; id quod nos quoque Dominationibus Vestris Prudentibus et Circumspectis in omnibus occasionibus omni officiorum genere promereri non intermittam. Quibus de cetero longaevam vitam et felicia quaeque animitus una cum suis carissimis comprecor. Datum Albae-Iuliae, die 9 mensis iulii, anno 1622.

Generosarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

(Gabriel Moghila, Voevoda.)

[Vo:] Generosis, Prudentibus ac Circumspectis dominis iudici supremo ceterisque universis senatoribus liberae civitatis bistriciensis commorantibus, et cetera, dominis amicis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCVII.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre felul cum trebuie să se închidă drumurile spre Moldova și despre ivirea hoților la hotar. Alba-Iulia, 1622, 9 Iulie.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei commendationem.

Az mikepen kegyelmetek ream bizta vala az Radnai utt feleöl valo szollast en azt el vegeztem; kireöl im irt is gubernator uram eö nagysaga kegyelmeteknek. Cziak hogi kivantatik ez ket dologh: egik, hogi kegyelmetek az Borgoi utat jol be czinaltassa, masik, hogi kegyelmeteknek szorgalmatos vigiazoi legienek az kinitott Radnai uton, kik az jeöveö meneö emberekre vigiazzanak, kivalikepen az meni sok tolvai mostan mind itt s mind Moldovaban tamadott. Ennek utanna is, ha

Am luat măsurile de nevoie pentru calea Rodnei, așa după cum mi-ați spus d-voastră, despre care v'a și scris Măria Sa domnul guvernator d-voastre. Mai sunt însă următoarele două lucruri de lipsă: Unul, ca d-voastră să astupați bine calea către Bârgău, altul ca d-voastră să aveți păzitori sârguincioși pe drumul deschis către Rodna, cari să cerceteze pe trecători, și aceasta fiindcă s'au ivit o mulțime de hoți, atât aici, cât și în Moldova. Și de aici înainte, dacă d-voastră aveți nevoie de slujba

¹ În copie *velud*.

mi dologbul kegyelmetek kitsin szolgalatomat kivannia en bennem kegyelmetek fogiatkozast nem talal. Tartsa megh isten kegyelmedet jo egessegben sokaigh.

Datum Albae, 9 iulii 1622.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCVIII.

Cotnari,
1622,
15 Octom-
bre.

Ștefan-Vodă (Tomșa) al Moldovei către Bistrițeni, despre zvonul că Gabriel Bethlen va veni la Bistrița și despre „hoții“ ce au prădat la el cu un „Gașpar-Vodă“.

Stephanus Tomsa, Dei gratia princeps, heres, etc. Egregiis ac generosis dominis, salutem, etc.

Akaram kegielmeteket mint io akaro zomzed uraymott levelem altal megh talalnom. Adak ertesemre, hogy az mw regi akaro urunk es attianksia kyraly eo felsege oda Bezterczere az kegyelmetek varossaba akar ieöni, kitt szivuwnk zerint akarunk, miert hogy eo felsegenek kezel leteoben io egessege fele is bizoniosok lehetwnk. Akarok kegyelmeteket ez feleol is levelunk altal megh talalnunk: Ez el mult napokban onnon Georgeon es Regen tayarol egy amitto Vaida Gaspar Vaidanok nevezven magatt Maros zeokbeol teoblator tarsayval ezve ieolekezven es orzagomban be ieoven hirem nelkül az havassokon az hol elieottenek istenakon iuhokatt heomleokett lovakott es egieb az mw eggiet mast talaltak is mind elvettek es az megh hirem leon it ben sok karokatt tetteök. Uthakon bocziatvany penig egy nehaniat fogtak megh ennek es az teobbi az kegielmetek orzagara foktak ki. Kegielmetekett fellete kerem mint ennekem regi io akaro szomzed uraimott mivel hogy kyraly eo felsege ott az kegielmetek varossaba lezen kegielmeteket mw kepenkenben kyraly eo felsegett kezennicze es eo felsegett kegielmetek altal kerem,

Doresc ca scrisoarea mea să ajungă la dumneavoastră, bunii mei vecini. Mi s'a dat de știre că Măria Sa vechiul binevoitor Craiul nostru vrea să vină în mijlocul dumneavoastră la Bistrița, ceia ce o dorim și noi din toată inima, pentru că așa putem fi și noi în cunoștință de ce privește sănătatea Măriei Sale. Vă aduc de astă dată la cunoștință dumneavoastră următorul fapt: În zilele trecute de pe la Gurghiu și Reghin un anume înșelător dându-se drept Gașpar-Vodă, cu mai mulți hoți de pe Murăș împreună, a năvălit în țara mea și, fără să știu ceva despre ei, au intrat în munți, făcând multe și mari pagube și, până să dau peste ei, au mănăat oi și cai, ridicând tot ce au găsit în cale și multe vase trebuitoare la stână. Pe drum numai puțini au putut fi prinși; cei mai mulți însă au trecut hotarul la dumneavoastră. Vă rog deci, ca pe bunii miei vecini, pe d-voastră, ca, acum când Măria Sa se va sălășlui la Bistrița, să-l rugați prin mine să dea porunci aspre în părțile muntelui, și, făcându-se cercare, cine știe dacă nu s'ar prinde făcătorii de rele! Și, dacă nu l-ar da, atunci să se facă așa încât cu știrea Măriei Sale

hogy eo felsege parancziolna az fel-
feoldekre hogy ugaznanak, talam az
czialard lator kezbe akadna es valaki
megh foghatna. Ha szinte be nem adna
is kyraly eo felsege, lenne eö felsegenek
tanaczival hire szerint az latrott megh
binttetni es mind az ki megh fogna is
mint kyral eo felsegenek zep beczio-
letes aiandekal igiekeznen az io zomzed-
sagod megh kezenni. Kegielmetek mw
nekünk is parancziolion erremest szol-
galok kegyelmeteknek. Tarczia megh
isten kegielmetekett.

hoşii să fie pedepsiți, iar eu, atât celor
ce li-ar da de urmă, cât și Mariei Sale
Craiului, li-aș mulțami pentru buna grijă
ce o poartă față de noi —, făcându-li
daruri scumpe. Dumneavoastră să ni
dați porunci și nouă: făgăduim că vom
face tot ce vom putea. Dumnezeu să
vă țină pe dumneavoastră!

Datum ex opido Kotnar, die 15 octobris, anno Domini 1622.

Vicinus paratissimus, etc.

Idem qui supra.

[Vo:] Abschrift des Briefes Stephani Tomsa auss der Molda, 25 octobris
allatarum 1622, der Rauber wegen so in die Molda eingefallen waren.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MDCCCIX.

Ștefan-Vodă Tomșa către Bistrițeni, despre niște boi opriți de un preot de
la ei unor oameni din Rotopânești.

Iași,
1623,
21 Februar.

Io Stefan Tomșea Voevod, *кожи милостию господаря земан молдавскої*.
Scriem Dumniia Mea la al nostru bun priiaten birăul den cetatea de Bistriț[a]. Cătră
accea dăm știre dumitale de rândul cestor oameni din țara Domnii Meale, den sat
den Rotompânești, anume Ionașco și Mihail[ă], dzicându innaintea Domnii Meale că
le-au luat doi boi un popă de la Domniia Voastră, anume Toader den Ilova, căce
gice (*ste*) popa că au plătit o năpaste pentru dănșii în mânăle boiarinului Domnii
Meale Conde Vamășul cel Mare, și boiarinul Domnii Meale așea au mărturisit in-
naintea noastră că n'au plătit nimic intru mânăle lui, nice ști nimic. Dereptu accea
poftim pre d[um]neavoastră să aibă leage cu popa cești oameni ai noștri, să le dea
boci innapoi. De aceasta scriem, și să fiți sănătos.

† *Сам гудар калка. V ме, ат. зрла, фк. ка. Рланц колѣри чина.* [Așa a voit
Domnia Mea. Iași, anul 7 131 (1623), Fevruarie 21.]

(Pecete mare roșă; fără adresă; pe o foaie singură.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 41-2, n° LV.)

MDCCCX.

Isac șoltuzul și Sfatul Sucevei către Bistrițeni, despre oamenii ce trimet
la Bistrița pentru a cumpără său.

Suceava,
1623,
24 Februar
(5 Mart).

Unseren frendligen Gruss und Dienst, sampt Wünschung aller glückseliger
Wolfart, wünschen mir Euer Namhaften Weisheit von Gott dem allemachtügen
bevorahn, etc.

Ersamer, Forsichtiger, Weiser Her Richter. Ich, mit Namen Isaac, Marck-
groff fon der Sutzawa, in Moldner Landt, schick ettige meiner getrayen Marckleidt
tzu Euer Namhaften Weisheit etliger Not halben, welche unser Gnediger Fürst
unss hatt aufgelegt; das ist: mir sollen keyserlig Enselt geben, und kennen das

selbig bey unss nicht finden tzu kauffen. Darumb so bithen mir Euer Namhafte Weisheit, auss Grundt unseres Hertzenss undt umb Gotts Willen, das Euer Namhafte Weisheit diesen unseren Marckleyten welle Urlob geben, wo sie Enselt werden finden tzu kauffen, das sie es mechten kauffen mit Euer Namhaften Weisheit Urlob; auff das mir diese Not undt Beschwernuss mechten betzalen gegen unseren gnedigen Fürsten. Umb dieses bithet der gantze Marck Euer Namhafte Weisheit fleysig. Und hiemit bevelen mir Euer Namhafte Weisheit mit sampt dem erbaren gantzen Raht Gott dem allemechtigen in seynen gnedigen Schutz und Schirm.

*Isaac, Marckgroff von der Suctzaw, mit seinem Raht,
Eur Namhaften Weisheit underthenige und gutwillige Diener alletzeyt.*

Datum ex civitate nostra, 24 die februarii, secundum vetus calendarium, anno reparatae Salutis humanae 1623.

[Vo:] Dieser Brieff tzu kom dem Ersamen, Forsichtigen, Weisen, Herren, Herr Kinigsrichter, wonnet in der kinigcklicher Stadt Nesen, Seiner Namhaften Weisheit tzu egnen Henden

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXI.

Suk,
1623,
4 Septem-
bre.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre știri din Moldova și primejdia vremii.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei paratissimam commendationem.

Az kegyelmetek hozzam keöldeött varosabeli attiafiatul ertem uram mint legien az allapat Moldovaban. Hogi kegyelmetek az ur eö nagysaga parantsolattiaban ily szorgalmatoson iartt el, hizem hogi eo nagysaga kegyelmetek teöl kedvesen vezy. Im en is mentest megh irom eö nagysaganak az dolgott, valamint az kegyelmetek embere bezzeli. Es nem cziuda uram holot azok az szegini orzagok illien nagi valtozasok ala vettettek. Ez is jo akaro regi szomzedgia urunknak eö felsegenek. Az kegyelmetek emberet gondolam hogi ne farazzam oda ki gubernator uramhoz eö nagysagahoz, hanem im magam szolgamat keöldeöm ki eö nagysagahoz. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egessegeben sokaigh.

Prin omul trimes de dumneavoastră am înțeles starca din Moldova. Că așa de sârguincios ați implinit dumneavoastră porunca Domnului nostru, cred că și Măria Sa s'a bucurat foarte de aceasta. Iată numai decât am să-i scriu știrea Măriei Sale precum am primit-o dela omul dumneavoastră. Nu e de mirat, domnule, când aceste țerișoare sunt supuse unor schimbări atât de mari! Acesta încă e un vechiu și binevoitor vecin al Măriei Sale Domnului nostru. M'am gândit să nu mai ostenesc omul dumneavoastră până la Măria Sa guvernatorul nostru, ci iată trimet pe sluga mea la Măria Sa. Să vă țină Dumnezeu pe dumneavoastră în deplină sănătate mult timp.

Datum ex Suk, 4 septembris 1623.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor paratissimus, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistrițiensis, etc., dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXII.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre tăierea drumului și veștile cu privire la Poloni, acum nesiguri.

Suk,
1623,
30 Octom-
bre.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei paratissimam commendationem.

Az kegyelmetek beczieolletes levelet megh adak, meliben tudosit kegyelmetek mind az gubernator uram eő nagysaga parantsolattianak be telliesitese feleöl az ut be vagatasarul s mind az Moldovai allapatrul. Ugi iria uram nekem gubernator uram eo nagysaga, hogi holnap jeő be eo nagysaga Kolosvarra. En is holnap be megiek eo nagysagahoz es az kegyelmetek engedelmes hieőseget s mind pediglen Moldovabul jeött emberinek relatioiat eő nagysaganak eleiben adom, el hiven hogi eő nagysaga felette kedvesen vezi kegyelmetekteöl. En is az en kitsin allapatom szerent, kegyelmeteknek megh igiekem szolga!nom. Ha megh erkezik az masik rendbeli embere is kegyelmeteknek, az kitt az Lengiel hadaknak tudakozasara bocziatott arrul is tudositsa kegyelmetek eő nagysagat, ha mi bizoniost hoz; es ennek utanna is be jartatni kegyelmetek ne szeönniek, holott az Lengielek mostan nem szinten baratink fognak lenni, szeőksegh az vigiazas. Ugian is igaz amar parazlt mondas az ki magat eörzi isten is azt eörzi. Cziak az okon jeő be gubernator uram is hogi ha miben kivantatik szegini hazankra lehessen illendeöb gondviselessel. Az uristen kegyelmeteket tartsa megh jo egessegben feienkent.

Datum ex Suk, 30 octobris 1623.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor paratissimus, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXIII.

Contele S. Bethlen către Bistrițeni, despre paza drumurilor spre Moldova și negoțul de vite și ceară cu această țară.

Cluj,
1623,
8 Decem-
bre.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Salutem et servitii paratam commendationem.

Az kegyelmetek hozzam köldöt attyafia negy rendbeli dologrol valo kegyelmetek keövetseget ennekem megh monda. Azert az mi az utnak fel szabadasat illeti azt en kegyelmeteknek im megh engedem, hogy az Radnautlja am bator fel szabadulljon illj conditio alat hogy valamint ekkedigh ez utann is az szerint vagy annal is inkább az kegyelmetek embere jöjjen s mennyen oda be, kik által valami bizonyost kegyelmetek erthet ennekem ejel nappal postan ertesemre adgia. Az utak eörizesetöl is am bator mostan legyen immunis kegyelmetek; cziak hogy ha mi oly ellenkező hirei érkeznenek kegyelmeteknek, ennekem is ugyan mingyarast ertesemre adgia; de mindazáltal kegyelmetek abbol en töllem semmit se varjon, hanem az hirekhez es az szukseghez kepest kesedelem nélkül elegsege eörizeökel allassan az utakra. Mindenfele barmoknak az lovon kívül valo el adasa es kivitele Moldovaba megh lehet, de lovat senki az eö felsege edictuma ellen ki ne mereszellyen adni az orszagból. Az mi pedig az viasznak Moldovabol valo be hozasat es szabados megh vetelet nezi az megh engedtetik, hogy kiki maga szuksegere kivaltkeppen penigh az Olahsagh az eö szokasok szerint, holott sok halottlyok esik megh vehetik s egyebek is minden rendek azon kívülis. Cziak hogy kegyelmetek megh lassu hogy karat ne vallya ha eo fine venne hogy annak utanna ez orszagból kivine nyeresegre; holott eo felsegenek arról edictuma vagion, hogy ez orszagból senki az viaszszat ki ne vigye es igy kegyelmetek ha viaszszat nyeresegre venne, karban fogna maradni.

His Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras bene valere desidero. Datum in civitate Colosvar, die 8 decembris, anno 1623.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benivolus, servire paratus

Comes S. Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bisztriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

Crainicul dumneavoastră mi-a înfaţişat cele patru lucruri încredinţate lui. În ce priveşte deschiderea drumului, vă dau îngăduinţă dumneavoastră să deschideţi drumul Rodnei, dar numai supt aceea condiţie ca. precum până aici, așa și mai departe să rânduieți un om acolo, iar cele ce le va simți, pe toate, zi și noapte să mi le aduceți la cunoștință prin poștă. De paza drumului, și dacă nu veți purta grijă dumneavoastră, nu va fi năcaz; dacă însă veți prinde vești protivnice, să nu treacă vreme până mi-or ajunge la cunoștință. Dar de la mine totuși să nu așteptați nimic, ci după puterile dumneavoastră să țineți paza drumului cu destui păzitori. În ce privește exportul de orice fel de vite afară de cai, se poate urmă și de aici înainte cu Moldova: cai însă afară de îngăduiala mai de înainte a Măriei Sale, nimeni să nu încerce a scoate din țară. În cât pentru ceara adusă din Moldova și vinderea ei, se iartă ca oricine să-și poată lua pentru trebuințele casnice; mai cu seamă României, printre cari seceră moartea des, să o poată cumpără, — dar afară de ei și ceilalți tot așa. Numai cât aici de una să aveți mare grijă, ca nu cumva, trecând-o peste graniță, să facă negustorie cu ea, pentru că prin aceasta dumneavoastră ați suferi o daună mare. De altcum este și poruncă de la Măria Sa prin care nu se dă voie nimănui să o treacă peste hotare din pricini negustorești, și așa, dacă ați avea de gând un astfel de câștig, ați pierde mult dumneavoastră.

MDCCCXIV.

Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trecerea pe la Rodna a Tatarilor cari au iernat în Moldova. Cașovia,
1624,
15 April.

Gabriel, Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, Siculorum comes Oppulidaeque et Ratiboriae dux, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

Az mely resz Tatarhadak ez iden. Moldovaban telelték azokatt ez mostani hadakozasunk szűksegere ki akarvan hozattni, parancsoltunk nemzetes hívőnk haromszeki capitanunk Beldi Kelemennek, hogy erettek be menven az Radnara inditsa es hozza ki eokett, kiknek akarni insolentiaiok ellen akarvan orszagunknak uttiokban valo reszere kegelmes gondot viselni. Hwsseghtekett intiők, seot hadgiuk es serio parancsolliuk, informaltatvan hwsseghtek Beldi Kelemen hívőnkteol az eo Moldovaba be menetele feleol mingiarast az Radnara szorgalmatos vigiaztatasban legyen hwsseghtek szinten az Moldova feleol valo szelyigh, es oda kalauzokott kőlgion eleikbe, kik menteol iobban igazgassak uttiokat idekifele. Az melire pedigh uttiok leszen azon el, hwsseghtek az szegensegett templumokba hova, idem allasra be eleotheok, es elesekreol illendeokeppen provideallion, hogy insolentiatol annal inkab tartoztathassak megh eoket.

Părțile acelea din oștirea tătărească, ce au iernat în Moldova, acelea pentru mobilizarea noastră de acum vrem să vină acasă. Am poruncit credinciosului nostru Coloman Beldy, căpitanului din Trei-Scaune, să treacă după ei, îndreptându-i spre Rodna, casă-i aducă dincoace. Pentru cari în drumul lor trebuie să avem o deosebită luare aminte, impotriva obrăzniciei lor. Vă încunoștiințăm pe dumneavoastră și vă poruncim cu toată hotărârea că dumneavoastră, cerând lămuriri dela credinciosul Coloman Beldy despre trecerea lui în Moldova, dumneavoastră îndată să fiți paznici sărguincioși la Rodna și până la marginea Moldovei, și acolo să li trimeteți călăuzi înainte, cari cât mai bine și drept să-i îndrepte în drumul lor afară. Și, pe unde vor trece, dumneavoastră să vă îngrijiți de hrana lor în chip cinstit, ca așa să nu li se deie pricină de a-și arăta obrăznicia.

Secus non facturi. Datum in nostra civitate libera et regia cassoviensi, die 15 aprilis 1624.

Gabriel, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Vo, de altă mână contemporană:] 27 aprilis allatae.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXV.

Ștefan Erdőly către Bistrițeni, despre același trecere a Tatarilor.

Teaca,
1624,

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei paratissimam commendationem. 2 Maiu.

Urunknak eo felsegenek erkezek hozzam parantsolattia es iria eo felsege, hagi kegyelmeteknek is parantsoltt, az Moldovaban telelt Tatarok allapattia feleöl; iria eo felsege hagi kegyelme-
teknek megh parantsolta, hagi bizo-

A ajuns la mine porunca Măriei Sale Domnului și-mi scrie că dumneavoastră vă dă aceleași porunci în ce privește starea Tatarilor iernați în Moldova. Scrie Măria Sa că v'a lăsat dumneavoastră ca anumiți oameni

nios emberi kegyelmeteknek ieovenek es mennienek es bizonios kalauzokat is kegyelmetek keölgieön eleikben es oly bizonios emberit jartassa oda be, hagi veletlen az keosseget ne talalliak, hanem kegyelmetek bizonios hirekel taplalvan. En is az eö felsege parant-solattia szerent gondot viselliek arra, kik mennienek az feö emberekben eleikben Radnaigh es ugian azonok kiseriek is mind addigh migh eö felsegehez juthak. En is az eö felsege kegielmes parantsolattiara im megh indultam es hozzam hivatom menteöl hamareb azokat kiket eö felsege parantsolt; cziak hagi kivantatik az eö felsege parantsolattia szerent hagi kegyelmeteknek bizonios emberi egi nehani rendbeliek jeöienek s mennienek, kik hozhassanak bizoniost; seött im en is irtam Beldi uramnak kegyelmetek is irion es keölgie el kegyelmetek, erthesseök bizonioson szamokat az hadaknak; kihez kepest kegyelmetekel egieött viselhesseönk ugi gondot az mint jobban lehet. Ha mit eddigh kegyelmetek ertett feleölleök tudositson magam is ha kivantatik be tekintek kegyelmetekhez. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egessegben sokaigh.

Datum ex Teke, 2 maii 1624.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor paratissimus, amicus et vicinus

Stephanus Erdelj, m. p.

P. S. Nekem igen tecenek uram hagi kegyelmetek írna az Vaidanak is, tudom az is bizonios hirrel tarthatna kegyelmeteket; mertt ha vagi Beldi uramhoz vagi az Vaidahoz nem megien az kegyelmetek embere, mastul soha bizoniost nem ertheteönk es feleö, hagi kartt ne tegieönk az szeginsegnek.

P. S. Mi-ar păreă bine, domnule, dacă dumneata ai scrie și Voevodului, pentru că știu că el v'ar împărtași lucruri sigure; căci, dacă nu se va înfățișa omul d-voastră la domnul Beldy și nu va merge pe la Voevod, fiți siguri că lucruri sigure de altundevă nu veți primi, și mi-e teamă să nu facem să sufere să-răcimea de către ei.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXVI.

Toma Debreczény către Bistrițeni, despre grija hrănirii Tatarilor.

Zlatna,
1624,
11 Maiu.

Prudens ac circumspecte domine, amice mihi observande. Salutem et servitorum meorum paratissimam commendationem.

Illien dologh feleöl kellették kegyelmedett megh talalnom: Urunk eő felsege Radnothi udvarbiraia Bagioni Pal Deak küldte postan egj szabodost hozzam levelevel, meliben a Batosi biro-nak Fazekas Görgjnek includalva kuldeőtte egj czedulaiat, melj szorul szora ez s ezt iria az udvarbironak: Azt irhatom megh kegyelmednek ighen roz hirunk erkezet nekőnk; az beszterczej biro izeön nekőnk vigiunk az marhainkot egjet mast a mi vagion fel fele vitessuk. Immar gondolkodgjek kegyelmed a baniban a mi vagion zab egjet mast hova kel lenni, mert az Bezterczej biro izent nekőnk az Tatar feleöl Radnan ki jőnek nilvan vagion hatvan ezer. Azt immar izennie kegyelmed nekem fel fele viteseme, kegyelmed adgiontanusagot ennekem mit kel mivelnem. En penigh uram ugj hittem s ugy is tuttam hogj eő felsegenek kegyelmed olj ighaz s olj teőkelletes hive (a kiben en uram most sem ketelkedem semmit is) hogj effele hirt elsőbenn is nem az Batosi bironak hanem nekem eő felsege meltatlan mostani allapaton szerent valo szolgálai-nak adna hire¹. Kegyelmedet azert eő felsege nevevel intem seot parancziolom is serio, ha az Tatarnak a Radnan valo ki jővetele feleöl s ebenn is valami igaz vagion eő felsegenek tartozo hősseghe s keőtelesseghe szerent minde-neket kesedelem nelkul adgion ertesem-re. Ez az hir is penigh ha kegyelmeden tul ment ki a Batosi birohoz, mert ennek hire uram ez eghez feöldeön ki terjedet s nem is jo se nem tiztesseghes dologh effelet mod nelkul ember-nek kihirdetnj vagj magatul keölteni es gondolni; mert ha az Batosi biro-nak maga dolga lezen bizoni felek

A trebuit să te înștiințez pe Măria Ta despre următorul fapt: Judele de Curte al Măriei Sale din Iernut, Pavel Bagnoni Deak, a trimis la mine un crai-nic cu o scrisoare cu poșta, la care a alăturat o hârtie a lui Gheorghe Fazekas, a birăului din Batoș, care din vorbă în vorbă așa sună către judele de curte: Atât vă pot scrie Măriei Voastre că ni-a sosit o veste de tot îngrijitoare; ți scrie acum birăul Bistriței să ni scoatem vitele și tot ce amar avem către munte. Acuma să socotești Măria Ta ce avem să facem cu ovăsul, pentru că mi-a scris birăul Bistriței că Tatarii cari vor trece pe la Rodna vor fi la număr 60 de mii. Să mă înștiințezi Măria Ta și să mă sfătuiești ce să știu face, bine o fi să le ducem pe toate la deal. Eu am crezut și am știut că Măria Ta ești un adevărat credincios nețermurit al Măriei Sale (ceia ce nici acum nu o trag la îndoială), și ar fi mai bine ca vești de-astea în întâiul rând să mi le dai de știre mie, nevrednicului slujitor al Măriei Sale, și nu birăului din Batoș. Chiar pentru aceia vă rog pe Măria Voastră, vă poruncesc și las în numele Măriei Sale să mă încunoștiințezi, fără întârziere, despre trecerea Tatarilor pe la Rodna, dacă are aceasta ceva temei adevărat, în urma credinței și dorinței Măriei Tale către Măria Sa. Iar, dacă vestea a ajuns la birăul din Batoș fără știrea Măriei Tale, nu-i nici decât lucru cuviincios să se răspândească vești de felul acesteia sau să le nascocască poate cineva din capul lui, fiindcă s'a răspândit peste toată țara. Și, dacă e fapta birăului din Batoș, îi vor coase cojocul dumnealui, al blândului, pentru vești necoapte de la Tatari. Pe Măria Ta ex

¹ Cele din urmă două cuvinte sunt adăugite pe margine.

vajta hogj iziben vesik az Tatar hir keöltes a jambornak. Kegyelmedet ex superabundanti megh is szeretetel item errul engemet voltakepen kesedem nélkül tudosiczion.

His Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras feliciter valere opto. Datum in Zalakna, 11 maii, anno 1624.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus servare paratus

Thomas Debreczenj, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino iudici primario civitatis biztriciensis, etc., domino amico mihi observando. Cito, citius, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXVII.

Iași,
1624,
13 Maiu.

Radu-Vodă Mihnea, Domn al Moldovei, către Bistrițeni, despre apropierea Tatarilor.

Prudentes ac circumspecti domini, amici vicinique nobis observandi. Salutem amicitiaeque nostrae paratissimam commendationem.

Veöttuk az kegyelmetek nekünk küldött levelet, melyből ertyük, hogy kegyelmetek Haromzekj capitannak Beöldi Kelemennek be ídővesse es nemü Tataroknak kegyelmetek fele valo ky vitele feleöl emlekezik; de my affeleöl igy tudgyuk kegyelmeteket informalni. Az ellmult napoghban érkezék Beöldi uhramnak egy iambor sogorra Angyalossi Mihaly kytt ő fel-sege Kantamir-Bassahoz ablegalt, de my hogy tudnak azt ő kegyelme mi-zyoda instructioval ment nem irhat-tyuk. Irhat-tyuk kegyelmeteknek bizo-nyosson, hogy az Tatarok igen sokkan vadnak it kün; kegyelmeteknek mi-zyoda szandekok es mely fele megh nem ertettük szandekokat; indulassok feleöl ha my biszonjost erthetünk kegyelmeteknek mint iho akaro szomszed atyankfiainknak ertesere adni ugye-ke-szük. Kegyelmetek is ohnnan fellyül, ha my bisjonjost erthet ertesunkre adni ne nehestellye, kegyelmetektul igen kedvessen vesuk. Isten kegyelmeteket iho egeszseghben tartzya megh.

Am primit scrisoarea d-voastră, din care pricepem că d-voastră vă aduceți aminte că ar intra acolo căpitanul Coloman Beldi din Trei-Scaune și că Tatarii ar fi să treacă iarăși pe la dumneavoastră. Dar noi despre toate astea vă putem lămuri cu următoarele: Numai dăunăzi a sosit la dumnealui Beldi un cumnat al lui Mihaiu Angyalosy, care a fost trimes de către Măria Sa la Cantemir - Pașa: nu știu însă ce a fost încredințat să isprăvească dumnealui. Atăta vă putem scrie că Tatarii sunt aici din cale afară de mulți; ce gânduri puteți avea d-voastră, nu înțelegem; în ce privește plecarea lor, înțelegând ceva sigur, vă vom încunoștința îndată, ca pe niște binevoitori vecini. Asemenea și d-voastră, de veți prinde ceva de acolo, de sus, să nu întârziți a ni le împărtăși: ni va veni bine de la d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in oppido nostro Iaass, die 13 mensis maji, anno 1624.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

Subscriptio volachalis.

[Vo:] Paria literarum, Tartarorum causa, ex Moldavia ad nos missa, maii 13, anno 1624; ad nos 18 maii advenerunt.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contimporană.)

MDCCCXVIII.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre felul cum trebuie să se păzească Șintereag, impotriva Tatarilor.

1624,
20 Maiu.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei paratissimam commendationem.

Hogi kegyelmetek szolgálaiat ki Moldovabul megh jeött ide keöldeötte mind az Vaidatul hozot levelet kegyelmetek-teöl kedvesen vezem. Ertem uram mind irasabul az Vaidanak mind az kegyelmetek szolgálaiának besedebeöl, hogi felette sok Tatar vagion kinn es azt is hogi mar eleikben ment Angyalosi Ianos, es eo is ugian megh izente hogi Radnara hozza ki eökett. Mind ezekre nezve felejobb szeokseges kegyelmeteknek inkább vigiazni hogi sem eddigh, holott en ugi ertettem volt, hogi kegyelmeteknek egi nehani rendbeli emberi legienek oda be, de im most eritem hogi teöb nintsen oda be. Az eleö istenert kerem kegyelmeteket eztt kegyelmetek nem illien giengen visellie: Ha kegyelmetek cziak Compolungra keöld es cziak valami parazitgialogh Olahokra bizza; gondollia megh kegyelmetek micziada az Tatar hadnak allapattia; az mikor Compolungon aztt megh hallia az kegyelmetek embere es ide megh hozza az hiret addigh bizoni Desig is el lepi az feoldet. Az mi kegielmes urunk eo felsege pedig nekem aztt iria, hogi kegyelmeteknek serio megh parantsolta eo felsege, hogi szeöntelen ieöieön es mennien kegyelmeteknek bizonios emberi es kalauzi is bizoniosok legienek kegyelmeteknek kik hozzak eökett. Ha immar eo felsege enni rezz bizodalmanak megh maradasat az kegyelmetek gondgia viselesere bizta es mind feö rendek falubeliak arra bizakodvan, honn tapasztaltatnak gondollia kegyelmetek mint adhasson szamot mind isten eleött s mind urunk eo felsege eleött. Nekem uram azertt az tecik, hogi kegyelmetek igen okos ez es ismereös emberit kett rendbelit is sietsegel keölgie jo paripakon Iazvasarra az Vaidahoz, kik ott vigiazvan, ba mit bizoniost halhatnak egik rendbeli sietsegel jeöieön eiel nappal az masik maradgion ott es miheltt egik erkezik haza, megint mast keöltön keölgieön kegyel-

Că dumneavoastră ați trimis la mine pe omul dumneavoastră sosit din Moldova, precum și scrisoarea adusă dela Voevod, mi-a venit bine. Înțeleg, domnule, atât din scrisoarea Voevodului, cât și din vorbele omului dumneavoastră, că peste măsură sunt Tatarii de mulți și că li-a ieșit în drum Ioan Angyalosy; de altcum și el mi-a arătat că-i va scoate la Rodna. Pe lângă toate acestea, e nevoie pentru dumneavoastră să purtați grijă aprigă, nu ca până acum, precum am înțeles, că aveți acolo câțiva oameni, dar acum nu sunt mulți. Vă rog pentru bunul Dumnezeu să nu vă purtați așa de slab: Dacă d-voastră nu trimeteți oameni decât la Câmpulung și încredințați numai pe niște Români proști, pedestrași, socotiți dumneavoastră ce poate fi starea taberei Tatarilor; când va auzi omul d-voastră la Câmpulung și va sosi cu vestea aici, până atunci vor fi așternut pământul până pe la Dej. Prea-bunul nostru Domn Măria Sa de altcum imi scrie că v'a poruncit aspru d-voastră ca neîntrerupt să umble oameni de-ai dumneavoastră și să știți cari sunt călăuzii ce au să-i îndrepteze. Dacă deci Măria Sa v'a încredințat o bună parte din Crăia sa grijei dumneavoastră, având toată încrederea în d-voastră știindu-vă oameni pățiți din bielșug, cum o să puteți da seama înaintea lui Dumnezeu și înaintea Măriei Sale? Mi-ar plăcea tare să rânduiți dumneavoastră degrabă două rânduri de oameni cuminți și isteți, călări, la Voevodul din Iași, ca să facă pază, și, orice lucru sigur vor auzi, curând să aducă veștile, fără zăbavă, ziua și noaptea, iar celalt rând să rămâie acolo, și, îndată ce va sosi înapoi un rând, să-l răpeziți dumneavoastră pe cellalt, — așa încât Curtea să nu fie părăsită de ambele de-odată. Îmi plac veștile ce le primesc dela dumneavoastră, le și trimet cu omul domnului

metek, ugi hagi soha egi nekeöl az udvar ne maradgion. Ez mostan iutot hirtet pedigh kegyelmetek, nekem tece-nek, mentest keöldene gubernator uram-hoz eö nagysagahoz mind ezen szol-gaval egieött, hadd vehetne ezeben az or is hagi vagion kegyelmeteknek vi-giazasa. Im en is irtam eö nagysaga-nak, ha tecik kegyelmeteknek ezen levelemet is heghelmetek keölgie megh. Az istenertt kerem megis kegyelme-tet hagi gialogh Olahra kegyelmetek ez mostani dolgót ne bizza se Compo-lungi emberre, mert bizoni oly szegient es romlast vallunk kinn minden rendek el cziudalkoznak. En tovab nem procedalhatok; az mit eö felsege parant-solt az elesre is kegyelmetek provi-dealt e nem e semmit nem tudok, holott tudni valo, hagi egik szallast Radnanal lezen bizoni masik is soha alab nem lehet vagi Szalvanal vagi Nazodnal. Az pedigh oly nevezetes feiedelmi ember, az kit az Vaida irr, az Kantamiri-Passa, hogj az soha bizoni eött hatt ezer sze-melliel megh nem indul; hanem ha jeö legh alab bizoni lezen 16 vagi 20 ezer emberel. Ez uram nem lezen trefa, ha vigiazatlanul talaltatunk nagi casus keö-vehet mind eztt az darab feöldet. De kegyelmetek igen prudenter gondolkod-giek, az kegyelmetek helie varos es igen az havas alat vagion, az lakos nep keves benne; az ki pogan sok fele dologra indittia az eördeögh, va-lami valaha megh teörtent az vagi em-bernek elmeie megh gondolhattia is-met megh teörtenhetik az maszor is. Most kegyelmeteknek oly szorgalmatos vigiazassal kellene es varosabeli kezeö-lettel lenni, mint ha ez nilvan valo ellensegh volna. De ertt variobul irom, nem ugi hagi mi ugi excipialliuk, mertt az mi kegielmes urunk hia es minia-iunknak oltalmara; de eök poganok leven, tudni valo hagi cziak az magok haznat keresik. Az kinek varr vagi varos vagion gondgia viselese alat min-denkor felni kell annak nem hagi az idegen nemzetteöl de megh az hon valoktul is; sok peldak historiak es mindennapi dolgok erre tanitnak. Er-reöl beczieölletes uraim talam nekem nem is illenek irnom; de hagi az mi ne-

gubernator; las' sä ştie şi el despre in-grijirea d-voastră. Iată dară şi eu i-am scris dumisale, şi, de aveţi voie, să tri-meteţi şi scrisoarea aceasta. Vă rog însă pentru Dumnezeu pe d-voastră să nu încredinţaţi pricina aceasta unor Români pedestraşi, nici cutăruia din Câmpulung, pentru că o să mîncăm o ruşine şi pa-gubă de o să se mire lumea şi ţara de noi. Eu mai mult nu pot isprăvi; ce a poruncit Măria Ta, vă privesc pe d-voastră cele mai grele; mai mult nu ştiu nimic; e de ştiut însă că un popas va fi la Rodna, va mai fi şi altul, mai jos însă de Salva sau Năsăud. Şi, pre-cum scrie Voevodul, Cantemir aşa e de vestit om de domnie, că nu pleacă la drum cu 5 sau 6 mii de oameni, ci, dacă vine, are cel puţin 16 sau 20 mii de oameni. Aceasta apoi nu va fi glumă, dacă ne va găsi nepregătiţi: se poate în-tâmplă ceva cu bucata acesta de pă-mânt. Ci d-voastră să vă gândiţi înţelep-ţeşte ca oraşul d-voastră zace supt munte, cu locuitori puţini; pe un păgân dracul la multe-l poate îndemna, — că aceia ce s'a întâmplat vre-odată, sau poate iscodi mintea omenească, se poate întâmplă din nou. D-voastră în clipa de acum ar fi să aveţi aşa de mare grijă în ce priveşte trebile oraşului ca şi cum aţi aveă a face cu un duşman făţiş şi ar fi duşman de obşte. Dar pentru aceia vă scriu din nou, nu că oarecum aş înfaţişă lucrul aşa fiindcă ne chiamă Măria Sa spre mântuirea noastră a tuturor; ei însă ca păgani e de ştiut că nu cearcă decât folosul lor însuşi. Cine are în îngrijire ceva, cetate sau oraş, pururea trebuie să poarte frică, nu numai de neamuri străine, ci şi de ai noştri; multe pilde şi întâm-plări zilnice ni-o adeveresc. Despre aceasta, cinstiţii miei domni, nici nu mi se pare să vă scriu: dar, fiindcă stau în vecinătatea d-voastră şi în bună în-ţelegere am trăit cu Măriile Voastre încă din copilăria mea, ba chiar şi prea-bunul nostru Domn şi ţara întreagă s'au împăcat cu aceasta, ca atăta bine să vă doresc şi aşa să-mi îndrept năzuinţa spre a vă sluji ca un cetăţean de la oraş, — aşa, ca să nu lucrez împotriva conştiin-ţei mele şi nici să scap din vedere

meö heliben lakom kegyelmetek szomzedsagaban es az minemeö eggiessegegi giermeksegegteöl fogva kegyelmetek eltem seött mind az mi kegielmes urunk feiedelmeönk mind az egez orzag mar megh niuguttak ebben, hagi en kegyelmeteknek anni jovat kivanom es ugi igiekezem szolgálnom mint egik varosi attiafia; erre nezve, hagi se conscientiamnak se az fellieöl megh irtt nagi emberek conceptussanak megh ne fogiatkozzam, az okon akaram nagi szeretettel kegyelmetek iovara ez nehani szott irnom; az ki tudgia mindenkör eleötte kell viselni az embereknek, sok es igen nagi helieken varosokon ury embereken megh esett az az miteöl en felek, es feltem az kegyelmetek beczieölletes szep varosat. Az szent isten kegyelmeteket oltalmazza minden vezedelmes allapattul es jo egissegeben tartsa megh sokaigh.

Datum ex Somkerek, 20 maii 1624.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor paratissimus, amicus et vicinus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCXIX.

Contele S. Bethlen către Bistriţeni, despre frica venirii Tatarilor.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandi. Servitiorum paratissima commendatione praemissa.

Az kegyelmetek levelet ez este ada megh ennekem az kegyelmetek szolgaja, meljben hagi kegyelmetek az oda be valo hirek s allapatokrol tudosit, azt kegyelmetek hivatallja szerent iol czelekette. Erdely Istvan urannak is ugia az kegyelmetek levelevel eggiwt hozak levelet, meljben eö kegyelme is szinte azonkeppen ir az oda be valo allapatrol az mint kegyelmetek. Kivantatik azert, hagi ennek utanna is vigiazasban legien kegyelmetek, az kegyelmetek emberi jwjenek s mennjenek onnat beleöl es az mit kegyelmetek

datoriile impuse de oameni mari, din această pricină, spre binele dumneavoastră, am vrut să vă scriu drept acestea. Acela care ştie, are să poarte în totdeauna înaintea ochilor ceia ce s'a întâmplat cu alţi oameni şi oraşe. Că mă tem să nu să întâmple la fel şi cu oraşul cel frumos al d-voastră. Sfântul Dumnezeu să vă păzească de orice primejdie şi să vă țină la mulţi ani cu sănătate.

În astă seară am primit scrisoarea d-voastră de la omul d-voastră, prin care îmi arăţi stările şi veştile pătrunse acolo: după dregătoria d-voastră bine ai făcut așa. Totdeodată am primit scrisoare, cu a d-voastră, şi de la dumnealui Ştefan Erdély, în care şi el vorbeşte la fel despre ştirile de acolo, ca ale d-voastră. Chiar pentru aceia se cere deci ca şi de aici înainte să între şi să iasă oamenii d-voastră de pe acolo, şi tot ce veţi înţelege mai nou cât mai iute să ni le aduceţi la cunoştinţă; încolo să dea bunul Dumnezeu

Cetatea-de-Baltă,
1624,
23 Maiu.

erthet enentwl hamareb adgia erte-
semre; noha talam adgia az ur isten
hogi az Tataroknak ki jeovetelekteöl
nem kel felni.

His Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras diu feliciterque
valere desiderans. Datum in Kŵkeölleövar, die 23 maii, anno 1624.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-
volus, servire paratus.

[Autograf:] Ez estve erkezek eö felsege
kegyelmes paranczolattia hoszam, me-
liben eöfelsege az bekessegh feleöl
felette io remenseget ir; akaram hogi
kegyelmetek is erche.

să n'avem teamă de sosirea Tata-
rilor.

Tot în astă seară am primit poruncă
din partea Măriei Sale, care are mare
nădejde de împăciuire; vream s'o știți
aceasta și d-voastră.

Comes S. Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis
civibus civitatis bisztriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXX.

Iași,
1624,
29 Maiu.

Mihail Angialossy către Bistrițeni, despre sosirea sa în Iași și vești cu pri-
vire la Tataři.

Zolgalatomat aianlom kegyelmetek-
nek mint jo akaro bizodalmas uraimnak;
az Uristen kegyelmeteket kivansaga
szerint valo kedves aldasival algia megh
bodogul.

Az kegyelmetek böczuletes attiafiatt
Andras Diiak uramott költe volt ke-
gyelmetek ide lasvasarra, hogy kegyel-
meteknek innét bizonios hirtt vigien
engemett vizva varvan az Tatarok keö-
zul. En uram 27 Mai erkezem ide vizva
lasvasarra az lator emberek keözül,
az bizonj dologh en edis uraim hogi
jarasom nem szinten kedvem szerent
voltt, mind az altal az Uristen io eges-
segben vizva hozza az gonoz emberek
keözöl. Az mint az kegyelmetek hire
vagian hogi kegyelmetek fele mennie-
nek az hadak njlvan bizonioson azt el
higie kegyelmetek, hogi instructiom-
ban nem is volt ennekem hogi kegyel-
metek fele menjenek az hadak, seött
ugian magam is nem azt az otatt mon-
dottam nekik el higie kegyelmetek bi-
zonioson. Mind az altal jo akaro uraim
kegyelmetek mostan atul valo felelme-
ben bizvast dolgoztathat az szegienjse-
gel; attol semmit se felienek mind en
ram hogi most arra hadak mennienek

Vă ofer slujba mea, ca domnilor miei
binevoitori; Dumnezeu să vă binecu-
vinteze cu plăcutele-i daruri, după do-
rința dumneavoastră.

Pentru aceia ați trimis pe scriitorul
d-voastră Andreiaș Diacul, om de o-
menie, aici, la Iași, ca să vă aducă vești
în ce privește scăparea mea dintre Ta-
tari. Domnul meu, eu la 27 Maiu am
sosît aici la Iași, dintre hoții aceia:
deși, domnul meu, n'am avut folosul
dorit, har bunului Dumnezeu că m'a
adus în pace și sănătate dintre ne-
trebnicii aceia. După cum e zvonul că,
Doamne ferește, oștirile vreau să meargă
spre dumneavoastră, să credeți că nici
nu mi-a trecut prin minte așa ceva, și
nici nu li-am arătat drumul acela: să
mă credeți dumneavoastră. Pe lângă
toate astea acum dumneavoastră pu-
teți din pricina aceia să vă răz-
boiți cu sărăcia; de aceia însă frică
să nu vă prindă că oștirile vor să
meargă pe acolo. Ca totuși să vă pot
dă de știre lucruri drepte și sigure,
dumneavoastră să fiți cu băgare de
seamă, ca, atunci când de la Măria
Sa mă voi întoarce, de la prea-bunul

kj. De hoga megis kegyelmetezett bizonyos es igaz hiel tarthassam kegyelmeteknek erre legien szorgalmatos vigiazasa hoga mikor en eö felsegitol az mj kegyelmes urunktol vizva terik valahol talalhatom megh eö felsegitt kölgie hozzam egi szolgálaiat s attol minden bizoniost irhatok kegyelmeteknek. De most bizonj aban semi ninczien hoga kegyelmetek attol felne, hoga arra hadak mennjenek; el higie azt kegyelmetek hoga en kegyelmeteknek igaz jo akaro attiafia szolgálai vagiok. En edes jo akaro Bezterczey urajm az szegenj istenben el njugot Franc Giorgi uram izent vala ennekem varos kepiben negi lora valo hamott es fekett; aban kegyelmetek megh nem szegienednek ha megh adna kegyelmetek; jeovendoben teöbet szolgálnék kegyelmeteknek annal az mit az tenne; mind az altal az kegyelmetek jo akaratja. Isten is egessegben sok eztendeigh tarzcia megh kegyelmetekett.

nostru Domn, dacă-l voiu întâlni unde, să trimeți la mine un om de-al dumneavoastră, și voiu scrie tot ce voiu ști atunci. Acum însă să n'aveți teamă că doar ar merge pe acolo oștirile. Să mă credeți, căci eu sunt un cetățean credincios și sluga d-voastră. Bunii miei domni Bistrițeni, adormitul în Domnul săracul Francisc Giorgi, m'a înștiințat că ar avea nevoie de hamuri și hățuri pentru patru cai: cu aceia cred că nu veți săraci dumneavoastră, dacă veți face atâta îndemânare: în viitor vă făgăduiesc că am să vă fac mai mare și mult bine decât va fi acesta; de altcum, fie voia dumneavoastră. Și Dumnezeu să vă țină la mulți ani cu sănătate pe d-voastră.

Datum ex Iasvasar, die 29 maii, anno 1624.

Generosarum Dominationum Vestrarum ad serviendum paratus

Michael Angialosj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis biztriciensis, etc., dominis amicis et vicinis mihi observandissimis.

[Dedesupt:] An Herrn Adamum Steinkelner, itziger Zeitt unter der Bruderschaft zu Alwintz zu erfragen.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXI.

Clement Beldy către Bistrițeni, despre solia lor la Radu-Vodă și veștile lui cu privire la Tataři.

Ozun,
1624,
9 Iunie.

Prudentes et circumspccti domini, vicini mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratam semper amicitiae commendationem.

Minden jokkal kedvesen algia meg az ur isten kegyelmetekett mind egez varostul es tartomaniostul.

Ez elmultt napokban irttam vala tw kegyelmedteknek, hoga bizoniossa tezem minden dolgokrul; azertt uram erttem hoga tw kegyelmedtek Raduli Vaidahoz is kuldeotte volt keovetett. Attul az farattsagtul bator kegyelmedtek magat meg tartozttatta volna; meritt ennekem az mintt irttam oli gondom volt arra hoga bizoniossa teottem volna tw ke-

Domnul Dumnezeu să vă dăruiască cu bine pe dumneavoastră, orașul și întreg Ținutul dumneavoastră.

V'am fost scris în zilele trecute d-voastră că vă voiu pune în curent cu toate lucrurile; am mai înțeles că dumneavoastră ați răpezit un sol și la Radu Voevod. Fără această osteneală ați fi putut să fiți dumneavoastră, pentru că, precum v'am scris, am avut de gând să vă pun în curent cu acestea; acum mi-au sosit oamenii de la Tataři și

gyelmedtekett; azerit immaron embe-
reim meg erkezen az Tatarok közül,
meli emberimett mosttan is oda eő fel-
segehez kultem. Immarom varok eo fel-
segetul mindenekben es ha mitt oliatt
parancziol eo felsege kit tw kegyelme-
teknek züksegesnek ittilem tuttara ad-
nom el nem mulatom hanem ertessere
adom ideonek idein. De talam isten eő
felsege meg engedi hagi nem kelletik;
azoknak ide ki valo ieövetelek bizo-
niossan nem irhatom cziak az mintt az
dolgoknak menetelitt latom. Egieb oda-
valo hirek feleol nem tudok mitt irni;
az kegyelmedtek embere tudom minde-
nekett meg tud mondani tw kegyelmed-
teknek. Enekem kegyelmedtek mintt
baratianak bizvast parancziolion az mi-
ben kivantatik az en solgalatom, jozivel
zolgalok tw kegyelmedteknek mig isten
eltett. Tarczion meg az ur isten tw ke-
gyelmedtekett jo egesegeben.

Datae ex Uzon, die 9 iunii 1624.

Servitor, amicus Prudentum Vestrarum Dominationum

Clemens Beldj, capitaneus Trium Sedium, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis viris dominis iudici primario civitatis
biztriciensis ac totius senatui eiusdem civitatis, etc., dominis amicis mihi obser-
vandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCXXII.

Alba-Iulia,
1624,
1-iu Octom-
bre.

Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre caii ce tre-
buie să dea poștei lui Radu-Vodă.

Gabriel, Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transylvaniae princeps, partium
regni Hungariae dominus et Siculorum comes, Oppoliae Ratiboriaeque dux, et cetera.
Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

Mivel giakorlatossagal kelletik az Mol-
dowai Vaydanak postainak ieoni hűseg-
teknek hadgiuk es serio parancziollyukis
ez levelwnk veven, hogy valamikor az
Moldovai Vaydanak postaia es embere
erkezik oda az hűsegtek varossaban
mingiarast szekeret avagi posta lovakat
advan alaiok gazdalkodgiek is nekik es
kesereoket is adgion melleiek, hogy uti-
tiokban kesedelem ne essek.

De oare ce poștele Voevodului din
Moldova trebuie să umble des de tot,
vă impunem dumneavoastră credincioși
domni, ca, îndată după primirea acestei
scrisori, când va sosi acolo poșta și
omul Voevodului Moldovei, în orașul
d-voastră, fără zăbavă să-i puneți la in-
demână cară sau cai de poștă, apoi să-i
mai dați și tovarăși de drum, ca să nu
sufere întârziere.

Secus nequaquam facturi. Datum Albae-Iuliae, die 1 octobris 1624.

Gabriel, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspecti[s] iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXIII.

Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Poloni și Tataři. Suceava,

Prudentes ac circumspecti domini, amici vicinique nobis observandi. Sa-
lute[m] ac amicitiae nostrae benevolam commendationem. 1624,
12 Octom-
bre.

Az kegelmetek nekűnk irt levelet
megh adak melljet kedvessen latud con-
tinentiajat megis ertettűk. Ielenti kiraly
urunk hogj eo felsege bocziatot embe-
rűnk kegelmedtik haszaja mutatot jo
akarattiat gazdalkodasatt kit kegelme-
tektol jo neven veven az miben kegel-
metek is minket requirall mys keres-
kedő jo akaratunkatt akarjuk kegelme-
teket mutatni az hirek allapattiat az mi
nezi mostan szinten istenek hala felettel
valo felel mis hirejuk ninczenek az ta-
tarsagh imar visza fogot trni az Len-
gjelek harom helenn is vadnak taborban
szandekokat mi legjen, megh azkedig
nem erthettűk, ennek utanna ha nyt-
tatik dolgok az tatarok felollis ha mi
bizoniassat erthetűnk kegelmeteknek
fogiakozas nelkűl ertesere adni igjele-
kezzűk, kegelmeteket is kerjűk gia-
korlatossaggal uyonna jeot hirejvel
rezeltessen kegelmetektol mint zomzed
jo akaro urajnktoł baratinktoł kedves-
sen vezzűk. Isten kegelmeteket jo eges-
segben tarczia megh.

Scrisoarea scrisă de d-voastră nouă ni-
au dat-o, al cărui cuprins bine văzân-
du-l, l-am și înțeles. Vestește Măria Sa
Craiul că omul nostru a fost slobozit de
Măria Sa din bunăvoința și gospodăria
bună a d-voastră față de dânsul; ceia ce de
la d-voastră o luăm în nume de bine. În
ceia ce ne întrebați d-voastră, și noi vă
arătăm bunăvoința noastră în negoț.
Despre starea veștilor, în ce privește
acuma, de o potrivă mulțămim lui Dum-
nezeu: sunt peste așteptare; încă noi n'a-
vem vești pentru d-voastră. Tătărimea a
inceput a se retrage, Polonii sunt în tabă-
ră, și în trei locuri; care va fi planul lor,
aceia însă nu înțelegem. După aceasta
dacă se ivesc lucruri din partea Tatarilor,
de înțelegem ceva cu siguranță, ne bi-
zuim să vi le aducem la cunoștință fără
întârziere, și pe d-voastră vă rugăm ca
de obicei să ni trimeteți veștile venite
dincotrova: dela d-voastră ca vecin și de
bine voitor domn și prieten, o primim
bucuros. Dumnezeu să vă țină cu să-
nătate.

Datum in oppido nostro Szuczva, die 12 octobris, anno Domini 1624.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

(Io Radul Voevoda.)

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis amplissimae civitatis bisterdziensis, et cetera, amicis et vicinis nobis obser-
vandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXIV.

Bistrița,
1625,
1-iu Ianuar.

Vlădica românesc Dosofteiu către Bistrițeni, despre un preot ce trimete în Moldova.

Szolgalathomat ajanlo kegelmeteknek isten iavaival algia meg kegelmedet.

Ezen levelem mutato Olah Papot urunk eo felsege levelevel küldettem Moldovaban ot valo Raduly Vaidahoz az mint megh lathattya kegelmed. Kerem azokaert mint uramat felette ighen kegelmedet erre hogy az Bezterczei ot valo videken leveo Olah Papoktul kegelme szerezzen lovat alaia kegelmed nekik paranchiollia megh ha adni nem akarnak az mi authorizasunkra, mely lovakon mehessen az Vajdahoz es az ot valo Metropolithoz, hagi dolgaban kesedelem nelkwl jarhasson el. En is kegelmedek minden alkolmatossaggal kegelmed jo voltat meghigyekezem szolgálni, mind penigh harom lo terebeli vasatis viszen, az alais kegelmed adason elegedendeo lovakat. Tarchia isten io egessegeben kegelmedet.

Slujba mea dumneavoastră. Dumnezeu să-ți dăruiască d-tale bogățiile sale.

Pe popa românesc ce arată această scrisoare a mea l-am trimis cu scrisoarea Măriei Sale Domnului nostru la Radu-Vodă din Moldova, după cum poți vedea și d-ta. Te rog deci, ca pe domnul meu, pe d-ta să cauți cai, ce trebuie pentru aceasta de la popii românești ce locuiesc în Ținutul acela al Bistriței. D-ta să li poruncești, dacă nu vreau să dea cai după învoirea noastră, pentru ca să poată merge cu caii aceia la Vodă și la Mitropolitul de acolo. Să umble în rostul lui fără zăbavă, și eu voiui întrebuiță orice prilej ca să te îndatoresc pe d-ta. Tot odată el duce și fier, povară de trei cai; și pentru aceasta te rog pe d-ta să dai câți cai trebuie. Dumnezeu să te ție în sănătate deplină.

Datum in clauastro albensi metropolitano, die 1 ianuarii, anno Domini 1625.

Kegelmed mindenkor jo akaro barátya

*Dazopthey Olah, m. p.
puspeok erdely orszaghban.*

Sunt al d-tale prieten totdeauna de bine voitor

*Dosofteiu Românul, m. p.
episcop al țerii Ardealului.*

(Dosofteiu, episcop.)

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Budajki, iudici primario civitatis biztriciensis, et cetera, domino, amico mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului ; publicată și în *Analele Academiei Române*, XXVII, pp. 34-5.)

MDCCCXXV.

Toma Debreczeny către Bistrițeni, despre exportul de vite în Moldova. Alba-Iulia,

1625,

Prudentes ac circumspecti domini, amici honorandi. Salutem et servitiorum paratam comendationem. 8 Februar.

Bizonioson esek ertesemre hogi ott az beztercei havason es felsegenek nylvan valo karara eosvenieken es al otakon Molduvara nem keves szamu marhat haytananak be, meli mia az marhanak arrat naponkent nevekedni az orzagban lattiuik. Kegyelmeteket azert intem seöt eö felsege nevevel hagiom es serio parancziolom, hogi affel idegen orsagbeli emberekre teoserekre (!) varosabann is zorgalmatoson vigiazvan az Moldavara iaro otakat es eoswenieket is eoriztetwen ha valahunt tudhat es erthet affele marhakot mingiarast magokat megh foztatvan marhaioakat es nalok leveö irasokat arestallia es foglallia eo felsege zamara, mert circaltatok eö felsege kegyelmes paronciolatiabul es ha comperialtatik hogi eddegh szabad otak volt arra, holot regen tudgia kegyelmetek hogi megh tiltatta eö felsege az otakat is, annal inkab a marhaknak ki vitelit; ha eo felsegenek nehesseget veszi es kart is vall kegyelmetek magara vessen. Azonkeppen egieb otakra is a kiken mas orzagon ki vihetnek az marhat, kegyelmetek serensegi hogi vigiaztasson.

Mi-a ajuns cu siguranță la cunoștință că acolo peste munții Bistriței au scos un număr însemnat de vite în Moldova, pe cărări și drumuri ascunse, spre mai mare paguba Măriei Sale; în urma cărora vedem cum se ridică prețul vitelor în țară. Pentru aceea vă încunoștințez și vă poruncesc d-voastră în numele Măriei Sale să aveți grijă de astfel de oameni în orașul meu, iar la cărările și drumurile spre Moldova să așezați păzitori, și, de veți da peste ei, să-i lipsiți de vite; asemenea să li luați scrisorile aflătoare la ei, în numele Măriei Sale, în urma poruncii Lui de mai înainte. Și, dacă ar stăru pentru sloboda lor trecere ce ar zice că o au, dumneavoastră știți prea bine că Măria Sa a oprit trecerea, cu atât mai vărtos ieșirea vitelor. Iar, dacă Măria Sa ar suferi pierdere sau l-ar ajunge ceva greutate, toate vor cădea asupra d-voastră. Afară de aceea să mai purtați grija și a altor drumuri de trecere spre alte țeri, ca să nu iasă vite afară; și aceasta cade în sarcina d-voastră.

His Prudentes et Circumspectas Dominationes Vestras feliciter valere desiderans. Albae-Iuliae, 8 februarii, anno 1625.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et servire paratus

Thomas Debreczeni, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ac iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis amicis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXVI.

Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre niște oi pierdute la Câmpulung. Suceava,

1625,

4 April.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini nobis observandi, salutem servitiorumque nostrorum paratam commendationem.

Kyráli urunk ö felsege nekünk küldt böchületes levelet kedgelmetek leveleivel együtt vöttük, melyben mithirt legien ö felsege Kohk Ferenczö ke-

Scrisoarea Craiului Măriei Sale am primit-o de-odată cu aceea a d-voastră, în care tot aceea scrie despre pierderea oilor lui Francisc Koch ce

gyelme juhainak elveszete felol ugyan azont erttük az kedgelmetek leveleiből is mint hogy mostan az a porkolab az ki akkor Kimpullungut birta tiztul, it udvartal nem talalkozot lenni, mindgyarast postan utanna kültünk, hogy szamot adgyon azoknak az el veszet juhaknak allapottyokrol. Kedgelmetek azert ez levelünk latvan, mingyarast egy megh hit bizonyos emberet bochassa az ki azoknak az az elveszet juhoknak allapattyokot tudgya mintt s hogy volt s lot legyen mi az baratsagos szomzed-agot szemeink elöt viselven igyekezünk azon hogy senkinek kedgelmetek közzül si az kedgelmetek subditussi közzül kara ne következhessek, kedgelmetek mar ertven az dologot emberet be bochatani ne halazza, hogy ez utan ezen dologert ne molestaltassunk. Tarcha megh isten kedgelmeteket sok eztendökig egheseghben.

am înțeles și din a d-voastră, și, de oare ce acum părălabul care cărmuiă atunci Câmpulungul, nu se găsește aici, la Curte, îndată am trimes cu poșta după el, ca să ni deie samă despre oile pierdute. Deci d-voastră, după primirea scrisorii noastre, fără întârziere să trimeteți un om de încredere ca să cerceteze cum și ce a fost cu oile acelea, iar noi, păzind buna vecinătate cu d-voastră, ne vom sili ca nime dintre d-voastră și supușii d-voastră să nu sufere nicio pierdere. D-voastră, înțelegând bine împrejurările, să nu pregetați a trimete acolo un om, ca mai mult să nu ni pricinuiască neliniște treaba aceasta. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră la mulți ani cu bună sănătate.

Datum in oppido nostro Szuczva, die 4 aprillis, anno Domini 1625.

Generosarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus.

Radu Voievod.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis bistriciensis, et cetera, amicis et vicinis nobis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXVII.

Făgăraș,
1625,
22 Iulie.

Gabriel Bethlen către Brașoveni, despre trimeterea în Moldova a lui Sigismund Mikes.

Gabriel, Dei gratia Sacri Romani Imperij et Transylvaniae Princeps, partium regni Hungariae dominus, Sicularum comes ac Opoliae Ratiboriaeque dux, etc. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Nemzétés es vitezleo hiveonkett Mikes Sigmondott boczatottuk követseg[gel] Moldvaban, es azon tul valo heliekbennis: Azértt hadgiuk es [paranc]zolluik hüsegednek hogj az megh newezett hiveonknek kocziya el... hirelt io hatt lovakatt adasson, es ha mi czinaltatas nelkeül szwkeölkedik az kocziya azt is Hüseged kiszittesse es czinaltassa megh.

Am trimes pe viteazul și cinstitul nostru credincios Sigismund Mikes cu solie în Moldova și în locurile de dincolo de ea: de aceia vă lăsăm și vă poruncim că numitului nostru credincios, [de oare ce] trăsura i s'a... (stricat?), să-i dați șase cai buni, și, dacă-i e stricată trăsura, și pe aceia să i-o prefaceți d-voastră.

Secus non facturi... Datum ex arce nostra Fogaras, die 22 iulii 1625.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Fronius, I, n° 365.)

MDCCCXXVIII.

Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre omul lor venit la el.

Hârlău,
1625,
10 Septem-
bre.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini, amici vicinique nobis observandi, salutem servitiorumque nostrorum paratissimam commendationem.

Hogj kegelmetek hivatalunkat megh nem vetette hanem beocziulletis feo embere altal tiztesseges ayandekaval is latogatasott kegelmetektol mint jo akaro szomzed urajnkto! kedvesen es jo neven vö tük melj kegelmetek hoszank meg mutatolja akarattiaiert nagj ob dolgokban szolgálni es kedveskedni akarunk. Akartuk volna szíwünk szerent hogi ha ide küldöt kegelmetek embert velünk egjetemben az megh hagi ot heljre alattis jeohetet volna, hogi attis az kegelmetek praesentiajaval diczekedhattunk volna, de eo kegelme sok szükseges dolgajnak veghez vitelevel mentven magat, kevana tollünk hogj kesedelem nélkül vissza bocziatanok kit eo kegelme kevansaga szerentis czelekettünk kegelmetek minden ideoben jo akarojank tartvan parancziollon az miben tudunk tizta szivel a kegelmeteknek szolgálni akarunk az jo szomzedsaghnak mi voltat minden időben szemejnk előtt viselven, mellet kegelmetektolis kevanni akarunk. Tarcza megh isten kegelmeteket jo egesseghben sok eztendejgh.

Că d-voastră nu ați nesocotit dregătoria noastră, făcându-ni cinste prin om de căpetenie și cinstit al d-voastră, ni-a venit bine, chiar dela bunii noștri vecini; pentru care alipire a d-voastră către noi vrem să vă slujim în lucruri mai mari și să ne răsplătim către d-voastră. Am fi vrut din toată inima ca omul trimes dela d-voastră să fi putut veni cu noi împreună la locul hotărât, ca acolo să ne fi putut mândri cu vederea d-voastră. Numai cât, dumnealui îndreptându-se că are să isprăvească multe de toate, ne-a rugat ca fără zăbavă să-l lăsăm; ceia ce am și făcut după voia d-sale. Pe d-voastră avându-vă drept binevoitori, să ni mai porunciți una-alta: cu ceia ce vă vom putea ajutată, vrem să vă slujim d-voastră, purtând totdeauna înaintea ochilor buna vecinătate; ceia ce voim să o avem și de la d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră la mulți ani cu bine.

Datum in oppido nostro Herlo, die 10 mensis septembris, anno Domini 1625.
Generosarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum
Amicus benevolus

Radu Voevod.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis biztriciensis, et cetera, amicis ac vicinis nobis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXIX.

Radu-Vodă Mihnea, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre o afacere privată și veștile de la hotar.

Hârlău,
1625,
23 Novem-
bre.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini, amici vicinique nobis observandi, salutem servitiorumque nostrorum paratissimam commendationem.

Az kegelmetek nekünk irta levelet megh adak meljben akar kegelmetek ertekezni ott az kegelmetek varosaban leveo egj aszony allatnak allapatia telol. Kegelmeteknek aszert annak allapattiarol azt irtattiuk, hogi ezutan minékünk velle semmi dolgunk ninczen,

Scrisoarea d-voastră îndreptată către noi o am primit, vrând prin ea să lămurim cu noi în pricina unei femei de rând din orașul d-voastră. Ca răspuns, atâtea vă putem spune d-voastră că noi de aici înainte n'avem cu ea nimic: o puteți lăsa să plece încotro va vrea.

kegelmetek el bocziachattia es az meljetele menni akar szabados lehett uta. Az ide valo hirek es allapatokrol kegelmeteknek azt irhattiuk mi isten hala mostan czendesseghben vagiunk mind Tatar, Lengiel es Kozagsakh mostan veszteghseghben vadnak ezutan ha valamely fele mozdulasokat ertiwk (az jo szomzedsaghnak kötelesseget szemejnk elöt viselven) kegelmeteknek fogiatkozás nelkwl ertesere adni akarjuk kegelmetek is ha mi hirei leznek bizonios embere altal adja erteswnkre kegelmeteket igen io neven veszwk. Tarcza megh isten kegelmeteket.

Datum in oppido nostro Herlo, die 23 novembris, anno 1625.

Generosarum, Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

Radu Voevod.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis biztriciensis, et cetera, amicis ac vicinis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCXXX.

Şintereac,
1626,
31 Ianuar.

Ştefan Erdély către Bistriţeni, despre veştile rele din Moldova şi despre paza de Tataři.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimí. Post salutem ac servitii mei paratissimam commendationem.

Az kegyelmed beczieolletes levelebeöl erterm miczioda hirek legienek Moldovaban, ki bizoni elegh szomoru merrt mikor az szomzed haza egh keözel akkor az mienknek is vezeldeme. Isten adgia jora. Nekeönk ugian feletteb keserves gondolkodas kiknek ki kell menneönk hazankbul, holott az pogan ellensegnek hitetlenseget tudgiuk es mit akarion az cziak titok. Immar nekeönk hetfeön megh kell indulnunk. Ha ez alat mit uiabbat erthet kegyelmetek tudositson ismet. Tovab ugiam nem igiekezem hetfeön Monostorszegnel, hanem ott akarok halni Kunn Istvan uramnal. Akarnam azt is ha erthetnem hul lehessen most az Tatar, be ertte immar Lengiel orzagban vagi Moldovaban legien, es ha tul vagione az Nezteren vagi innet. Ha ezeket erthetnem inkab gondolkodhatnam allapattiokrul. Hogi kegyelmetek nem szanta ide hozsam emberet farasztani kegyelmeteknek megh szol-

De aici de pe la noi despre împrejurările acestea vă scriem că, mulțămită lui Dumnezeu, acum suntem în liniște, Tatarii, Polonii și Cazacii toți sunt în nelucrare; dacă însă vom simți ceva mișcare (punându-ni înaintea ochilor datorința încercată a vecinătății), o să vă aducem la cunoștință d-voastră. Și, dacă veți avea ceva vești nouă, fără întârziere să ni le dați de știre, prin om de încredere ce va veni bine de la dumnea-voastră. Ție-vă Dumnezeu pe d-voastră.

Am înțeles din scrisoarea cinstită a d-tale prea bine ce vești au mai pătruns în Moldova, și e destul de jalnic, căci, când arde casa vecinului, e în primejdie și a noastră. Dumnezeu să le întoarcă spre bine! Pentru noi zău e nespus de dureros că avem să părăsim țara, cunoscând în de ajuns necredința dușmanului păgân; apoi ce are de gând, numai el știe. Iată noi Luni [2 Februar] trebuie să o pornim la drum. Dacă între acestea vei auzi ceva nou d-ta, fă-ni cunoscut. Luni nu voi pătrunde mai departe de Mănăștiur, vrând să dorm noaptea la domnul Ștefan Kunn. Aș vrea să știu pe unde ar fi acum Tatarul, ajuns-a la Polonia sau e în Moldova, ori e dincolo de Nistru sau dincoace. Dacă le-ai ști astea, mi-aș putea da seama mai bine de ei. Fiindcă n'ați pregetat a vă trimete omul la mine, v'oiu firecunoscător d-voastră. Mi-ar plăcea tare, domnule, dacă d-ta i-ai împărtăși și

galom. Nekem tecenek uram hogi talam kegyelmetek irna megh urunknak eö felsegének is, hogi mit hallott kegyelmetek közzhirrel; merth noha el hittem hogi masunnat is megh iriak, de tudom hogi az kegyelmetek hataribann is vadnak utak be; tudom ugi lenne illendeöb ha kegyelmetek is tartana hirrel eö felseget. Ez alat hogi kegyelmetek vigiazzon mind oda be mind az utakon igen szeökseges, merth az ellenseget soha trefara nem kell venni, kivalikepen illien igen keönieö ellenseget. Merth ha mi szandeka elleneönk vagion, isten kiteöl oltalmazzon, bizoni eö az hatan szokta az hirtt vinni. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egessegeben sokaigh.

Datum ex Somkerek, 31 ianuarii 1626.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor paratissimus, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis mihi observandissimis.

(Bistrița, Arhiva Oraşului.)

MDCCCXXXI.

Pavel Ugron către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Tatarii din Moldova.

Zolgalathomat ayanlom kegyelmednek mint io akaro uramnak. Az zent istenteöl kegyelmednek hozzu eletet sok io egesseget kevanok megh adatni. Uram akaram kegyelmedet ez dologh feleöl certificalni. Tudvan azt hogy kegyelmetek az myw kegyelmes urunknak zeretettel valo igaz hivej es az eö felsege es az orzagh megh maradasara valo dolgokban is ot az zelj feoldre nem keves vigiazassal vagion es hogy hirei is kegyelmeteknek az Tatarok allapatia feleöl imar lehessen; de megis uram nem akaram surdis auribus praetermittalni myw keöztwnk my nemw hirek viseltessenek az Tatarok feleöl. It pediglen az oda valo es mind keözwłwnk oda jaro emberek azt mondgiok es ugi certificalnak bennwnkeöt, hogj az Tatarsagnak sokasaga az Nezterteöl fogva

Măriei Sale cele mai nouă vești; deși am crezut că i le vor scrie și din alte părți, dar știu că și în hotarul d-voastră este drum înlăuntru; cred că ar fi tare cinstit lucru dacă și Măria Voastră i-ați împărtăși vești Măriei Sale. Dar bine să vă păziți acasă, și drumurile, căci e nevoie mare de pază, și nu e de luat dușmanul niciodată în glumă, mai cu seamă un dușman așa de puternic. Și, dacă are gând împotriva noastră, de care să ne ferească Dumnezeu, el are obicei să-și aducă vestea în spinare. Dumnezeu să vă țină la mulți ani cu bună sănătate pe d-voastră.

Îți țin gata slujba mea d-tale, binevoitorului meu domn. Vă doresc dela bunul Dumnezeu viață îndelungată d-voastră cu bună sănătate. Domnul meu, vreau să-ți fac cunoscut Măriei Tale următorul fapt: Știind că d-voastră sunteți credincioși cu toată dragostea bunului nostru domnitor, paznici neadormiți ai marginii, îndreptându-vă toată luarea-aminte spre cele ce privesc lucrurile Măriei Sale și trăinicia țerii, poate că d-voastră ați și auzit unele și altele despre locul unde se află Tatarii până acum, și n'aș vrea să trec peste astfel de vești „surdis auribus“, cu privire la Tatarii. Pe aici oamenii de pe acolo și cei cari de la noi trec prin părțile acelea zic și ni mărturisesc că mulțimea tătarească a năpădit dela Nistru până la munți întreaga Moldova. Și, de oare ce prea-

Chezdi-Oșorheiu,
1626,
7 Mart.

az havas alliaigh el lepte az Moldva orzagat. Mivel hogi pedig az en kegyelmes uram meltatlan allapatam zere az itben valo vigiazast s vigiazta-
 tast ennekem demandalta volt, ahoz kepest akaram kegyelmedet bizionio-
 sittani hogi kegyelmetek is legien zor-
 galmatos vigiazasban s ha miben az
 dologh kevannia kegyelmed is certifi-
 cation engemet minden kegyelmeteknel
 valo hirek feleöl. Kegyelmednek megh
 zolgalom. Isten kegyelmedet eltesse io
 egessegen.

bunul meu stăpân pe lângă neînsemnata
 mea dregătorie mi-a încredințat paza
 de aici, în urma acesteia vreau să vă
 rog ca și d-voastră să purtați asemenea
 grijă de pază; iar, dacă vor cere împre-
 jurările, vă rog să-mi faceți cunoscut
 și mie veștile ajunse la d-voastră. V'oiu
 fi recunoscător d-voastră. Dumnezeu
 să vă țină în bună sănătate pe d-voastră.

Datum ex oppido Kyzdi-Vasarhely, die 7 martii, anno 1626.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor paratus ac vi-
 cinus benevolus

Paulus Ugron, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino, tit., iudici primario civitatis biztri-
 ciensis, domino ac vicino observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXXII.

Alba-Iulia,
 1626,
 11 Mart.

Toma Debreczeny către Bistrițeni, despre Tatarii din Moldova și comenzi
 de-ale principelui.

Prudentes ac circumspecti domini, amici honorandi. Salutem et servitii
 commendationem.

Algia megh isten minden iokkal ke-
 gyelmeteket.

Beztercsen 8 martii nekem irtt ke-
 gyelmetek lewelet veottem es minemee
 dolgokrul tudosicion megh erteltem.
 Hogi az Tatarok allapatiat Moldwaban
 ertesemre atta kegyelmetek hűsege ze-
 rent felette iol cielekette. Eo felsege
 el hittem kegyelmesen vezi kegyelme-
 tek vigiazasatt es hir tetelett; ertesere
 attam mingiarast eo felsegenek, noha
 imaron masunnet is volt hirewel; el
 mennek az ebek mert zegient vallot-
 tak Lengiel orzagban most az uristen-
 nek hala. Ez utann is ha mi hirey
 kegyelmeteknek leznek igen kerem ke-
 gyelmeteket ejel nappal adgia erte-
 semre, tudosithassam eö felseget; iol-
 lehet eo felsege is ez jeoweo kedden
 Colosvarat lezen. Az lecz es sindelze-
 geket kegyelmedtek ne keslellie, kwl-
 gie fel ide. In reliquo eltesse isten ke-
 gyelmeteket.

Dumnezeu să vă dăruiască cu mult
 bine pe d-voastră. Am primit scri-
 soarea d-voastră dată la 8 Mart, din
 Bistrița, din care am înțeles ceia ce
 ați voit să-mi aduceți la cunoștință.
 Că mi-ați împărtășit despre starea Tata-
 rilor din Moldova, bine ați făcut, în pu-
 terea credinții d-voastră. Cred că Măria
 Sa vede bine știrile și purtarea de grijă
 a d-voastră; îndată l-am încunoștiin-
 țat pe Măria Sa, deși avuse asemenea
 știri și din alte părți: ne vor părăsi
 căinii, că s'au dat de rușine în Polonia,
 slavă Domnului. Orice veste veți ști
 de aici înainte, vă rog tare pe d-voastră
 să mi le aduceți la cunoștință zi și
 noapte, ca să-l pot ține în curent pe
 Măria Sa. De bună seamă Marțea viitoare
 [17] va fi la Cluj Măria Sa. Să nu întâr-
 ziați cu trimeterea lațurilor și șindilei:
 trimiteți-le. „In reliquo“, Dumnezeu să
 vă ție pe d-voastră.

Datum Albae-Iuliae, die 11 martii, anno 1612.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus ad serviendum paratus

Thomas Debreczeni, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis N. N., iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, etc., dominis amicis honorandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXXIII.

Toma Debreczeny către Bistrițeni, despre Tatarii din Moldova.

Alba-Iulia,
1626,
12 Mart.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandi, salutem et servitiorum commendationem.

Ez ielen valo honak tizedik napian Bezterczeröl hozzam expedialtatot kegelmetek leveleth az posta ennekem ma veggel tyz ora tajban ada megh emberöl eoth nem ugy az minth nemeli kövotek jarnak, az Tataroknak Moldvabol valo ky menethröl es egieb ot valo hirek felölis hogi kegelmetek bizonioszetani nem neheztek nemis keszlelte kegelmetektöl böczölletessen es kedvessen vettem s hiszem azt hogi urunk k fölsege is kegelmessen erti az kegelmetek ebbeli szorgalmatossagat es az vigiazasban s hireknek meg erteseben valo szereinseget iollehet ezek az Tatarok felöl valo hirek mihelt tudasomra esztenek vala ö fölsegenek ugian magam követetöl megh irtam vala, de hogi eo fölsege mostis bizoniossat erthessen az Tataroknak alapotiarol es az kegelmetek szorgalmatos vigiazasais ö fölsegenel tudva legien is meg mindgjari magam zolgajat expedialom es ö fölsegenek az kegelmetektöl ide kwldöt Molvay levelet is levelemmel edgiwt megh kwldöm, el hiven azt hogi ez utannis az hirekröl valo ertekezesben kegelmetek megh nem lassudik s ha mi bizoniost ertharrol engemis kegelmetek informalni el nem mulat, de ha kegelmetek nekem mit yr czak Thordara es ne ide kwldgie az levelet holot holnap en mincz ö fölsege elejben megh indolok s Eniedde megiek, onnet Thordara, es ugy oztan Coloswarra, holot oda meeg ez iövö kedre erkezik ö fölsege, adzig azert az megh oda keszem hanem akarja kegelmetek maga emberet Colos-

Scrisoarea îndreptată către mine la 10 ale lunii din Bistrița am primit-o dela poștă azi pe la 10 ceasuri dimineața, nu așa precum fac alte poște, și mi-au prins bine veștile despre ieșirea Tatarilor din Moldova și despre alte lucruri de pe acolo. Fără întârziere aducem dumitale la cunoștință că le-am luat cu bucurie. Cred totodată că și Măria Sa va înțelege această hărnicie în cât privește paza și năzuința d-voastră în prinderea veștilor, deși toate astea cu privire la Tatars, ajungându-mi la cunoștință, i le împărtășisem Măriei Sale prin crainicul meu. Dar ca Măriei Sale să-i fie cât mai lămurit despre starea Tatarilor, împreună cu sârguincioasa veghere a dumneavoastră, îndată am să trimet omul meu cu scrisoarea primită de la d-voastră din Moldova, alăturată și cu a mea, având credința că d-voastră nici de aici înainte nu veți conțeni cu trimeterea veștilor și nu veți întârziă a mă înștiința și pe mine despre orice lucru sigur. Scrisorile însă să nu mi le trimeteți aici, ci la Turda: eu mânc am să plec întru întâmpinarea Măriei Sale la Aiud, de acolo la Turda, și apoi la Cluj, unde însă nu va sosi Măria Sa decât Marțea viitoare și, până voi fi și eu acolo, dacă Măria Sa n'ar vrea să-și trimeată omul la Cluj, precum arăt și mai sus, atunci să trimeată scrisoarea numai la Turda. Să aveți grija cea mai mare la cumpăratul peștilor și nu cumva să slăbiți în această afacere; vă rog mai presus de toate pe dumneavoastră ca peștii, ca păstrăvul și mihalțul să fie proaspeți, frumoși: prin

warra farasztani, a mint följebbis ie-
lentem, csak Thordara szolgaltassa az
levelet. Az halaknak megh szörsesere
legien kegelmednek legheob es elseo
gondgia s ne is hadgion abbol megh
fogjatkozni, fölötte igen kerem kegel-
meket, de az hall ugi mint piztrangh
es galacza frises zep testibeli legien s
ugian felesis legien pedig, ezzel kegel-
metek az ő fölsege gratiajaet ugi maga-
hoz szeledeti hofi ez utan akarmi ezer
anny dologgal is nem annyra s nemis
feletkezik el ő fölsege felöle engemet
is pedig az mostani gazdalkodasomban
ha abból szegel es konniebet megh ta-
pasztallja kegelmetek, hofi az en yo
akaratomis es zolgalo kedvem kegel-
metekhez minden időben kesz lesz. Az
arra fölöl kegelmetek bizonios lehet,
hogj valamint es valamiremo penzen
veszi az halakot szinten hasomlo yo
moneraval enis kegelmetek azon em-
bertöl az melj az halakot megh hozza
contentalom, ha az lesz az kegelmetek
kivansaga.

His Dominationes Vestras Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras
feliciter valere desidero. Datum Albae-Iuliae, 12 martii, anno 1626.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus ad ser-
viendum

Thomas Debreczeni, m. p.

[Vo :] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque
iuratis civibus et senatoribus civitatis biztriciensis, et cetera, dominis amicis ob-
servandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCXXXIV.

Iaşi,
1626,
7 Septem-
bre.

Miron-Vodă Barnovschi către Bistriţeni, despre un trimes al său, Lupu
Cuparul.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini amici vicinique nobis obser-
vandi, servitiorum nostrorum paratissimam commendationem praemissam.

Ez levelünk kegelmeteknek megh ado
jambor megh hic szolgankat Kupa Lup-
polt bizonios okokbol kelletek kyraly-
urunk eo felsege utan valami paripakkal
kwldenwnk. Mivel az kegelmetek attia-
fisagos es baratsagos jo akarattia nelkwł
egi időbenis nem akarvan el lenni ker-
jwk kegelmeteket szerettel ez jambor
szolganknak az miben kevantatik ob
nostri respectum legien minden segit-
seggel kegelmetek is az miben minket
requiralni fogh, mys mindenekben jo

aceasta dintr'odată l-ați imblânzi pe
Măria Sa, încât de-o mie de ori
mai mult ar face pentru d-voastră, și
nu va uită niciodată. Asemenea vă
veți încredința și despre bunăvoința
mea și totdeauna v'oiu fi gata de ajutor
dumneavoastră. Fiți asigurați că orice
și oricât veți da pentru pești, asemenea
o să răscumpăr și eu dela omul care-i
va aduce, dacă aceasta este dorința
dumneavoastră.

În această scrisoare vă aducem la
cunoștința d-voastră că am fost nevoiți
din anumite pricini să ni trimitem cre-
dinciosul Lupu Cuparul, cu niște cai iuți,
în urma Măriei Sale. Și, de oare ce
nu trebuie să fim lipsiți de bunăvo-
ința prietenească și iubitoare de țară a
d-voastră, vă rugăm cu toată dragostea
să-i puneți omului nostru credincios orice
va avea nevoie la îndemână, „ob nostri
respectum“; în care nouă ni veți face o
însemnată îndatorire; așijderea vrem să

akarattal kedveskedni akarunk kegelmeteknek. Az ide valo allapatokrol szoval jambor szolgank kegelmeteknek beosegessen tud beszelleni. Tarcha megh isten kegelmeteket jo egesseghben.

să ne înlesnim și noi în toate cele cu bunăvoință către d-voastră. Despre stările de aici vă poate vorbi omul nostru credincios mai pe larg. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in oppido nostro Iass, die 7 septembris, anno Domini 1626.

Generosarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus ac vicinus benevolus, servire paratus *Io Miron Voevod.*

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis bisztriciensis, et cetera, amicis ac vicinis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie.)

MDCCCXXXV.

Ioan Füzesy către Bistrițeni, despre niște curteni ce trec munții.

Gherla,
1626,
22 Septem-
bre

Prudens ac circumspecte domine, mihi observandissime. Servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Istentől kivanok kegyelmednek kivansága szerent való sok iokat jó szerenczes egesseges hozzu eletet megh adatni.

Adak uram ertesemre hogi valami kurtanok akarnanak az havason altal jeöni eo felsege utan akarvan menni; kik hogi veletleneöl az eo felsege jozagara ne talaltassanak jeonie akarvan el tavoztatnom magam akarok elejben ki menni. Ki ha biszonios lezen kerem kegyelmedet mint ennekem kedves jó akaro uramatt kegyelmed bizonios embere altal menteöl hamareb adgia ertesemre; kegyelmed nekem is parantzolljon az mire elegseges lezek szeretettel szolglok kegyelmednek hasonlo dologban erette. Tarczia megh isten kegyelmedet sok eztendeigh kedves jó egesseghben.

Doresc Măriei Tale dela Dumnezeu să-ți trimeată mult bine și sănătate după dorință întru mulți ani.

Mi-a ajuns la cunoștință că niște curteni ar vrea să treacă munții, ca să urmeze pe Măria Sa; și, ca nu cumva să deie peste moșia Măriei Sale, am să merg eu înaintea lor ca să-i abat din drum. Ceia ce dacă se va adevăra, te rog pe d-ta ca pe un vecin bun să-mi dai știre printr'un om al d-tale cât mai curând; asemenea să-mi dai porunci și mie, d-ta: cât îmi va fi cu putință, voi slui d-ale la asemenea nevoie. Dumnezeu să te ție pe d-ta la mulți ani cu bine.

Datum in arce Zamos-Ujvar, die 22 septembris, anno 1626.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor paratissimus *Iohannes Füzesi, m. p.*

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Martino Budaki, iudici primario civitatis biztriciensis, domino mihi plurimum observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXXVI.

Cluj,
1626,
23 Septem-
bre.

Magistratul Clujului către Bistrițeni, despre trimesul lui Miron-Vodă și ajutorul de oaste ce trimete acesta principelui.

Generosi, prudentes et circumspetti domini, amici nobis observandissimi. Salutem et officiorum nostrorum promptam paratamque commendationem.

Az szent isten ty kegyelmeteket mind feyenkent kevansaga szerent valo sok bodosgh jovaival algya megh kedvesivel edgyüt.

Az Moldoway Vaydanak eö nagysaganak menven postaia tegnap napon urunk eo felsege uthan, jelente hogy onnat Besztercze feleol jeone ki az Vaida hada, mellyet urunk utan küld segitseghre. Mivel penigh vigyazatlanul nem akarunk talaltatni kegyelmeteket kerjük (mert el hittük lehet kegyelmeteknek ertesere azoknak jeoveteleknek allapattya) hogy kegyelmetek minket is in ea parte mindenekteol tudositani ez szolgank altal meltoztassek. Hogy ha penighlen cz emberünk altal nem informalthatna kegyelmetek illyen okbol hogy kegyelmeteknek is megh ertesere s tudasara nem volna annak az hadnok ki meneo utyanak allapattya, azonn is szeretettel kerjük kegyelmeteket mint jo akaro zomszed urainkat, kegyelmetek ne szannya egy emberet hozzank bochyatani akkoron, mikor kegyelmetekhez erkeznek ki altal tudosichyon feleolle, ha kelletike ide varnunk avagy hogy masfele mennek; mely kegyelmetek jo akarattya ha accedal mas nagyob dologhbann is igyekezőnk zolgalni kegyelmeteknek erette.

Sfântul Dumnezeu să vă dăruiască după dorința d-voastră cu bunurile sale pe toți, împreună cu cei dragi ai d-voastră.

Ieri plecase poșta Măriei Sale Voevodului din Moldova la Măria Sa, încunoștiindu-l că oastea Voevodului pentru ajutorarea Măriei Sale¹ va veni pe la Bistrița. Și, de oare ce nu vrem să ne găsească nepregătiți, vă rugăm pe d-voastră (deși credem că aveți cunoștință d-voastră de asta) să ne încunoștiințați cu de-amănuntul despre toate prin sluga noastră. Iar, dacă nu veți putea încunoștiința prin omul acesta, și poate nu veți fi știind nici d-voastră despre drumul oștirii, îndrăznim a vă ruga cu dragoste, ca pe binevoitori și buni vecini, să nu pregețați a trimete atunci la noi un om, când vor fi ajuns la d-voastră, prin care să ne încunoștiințați dacă e nevoie să-i așteptăm aici, sau vor da în alte lături; și, de ne veți face atâta bine, ne vom năzul ca asemenea să vă facem și noi d-voastră, și mai mult.

His easdem Generosas Prudentes et Circumspectas Dominationes Vestras bene valere desideramus. In Colosvar, die 23 septembris, anno 1626.

Generosarum, Prudentum et Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici ad serviendum paratissimi

Primarius et regius iudices, necnon senatus colosvariensis.

[Vo:] Generosis, prudentibus et circumspectis dominis iudici primario, necnon ceteris iuratis civibus et senatoribus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ În luptă cu Împăratul.

MDCCCXXXVII.

Contele S. Bethlen către Bistrițeni, despre un om al Domnului Moldovei. Săniob,

Prudens ac circumspecte domine, amice observande. Servitiorum parata commendatione praemissa. 1626, 27 Septem-
bre.

Ez levellem viveő Moldovai Vayda eő nagysaga feő ember szolgaja ez el multt napokban bochyattattvan az Vaydatol eő nagysagatol az mi kegyelmes urunkhoz eő felsegehez es onnatt immar bizonyos valaszszal megh terven, intem kegyelmedet szeretettel seőtt autoritate functionis paranchyolom is es levellem latvan rendellyen es adasson elegedendeő kisereőkett melleye, kik az havason altal az hatarigh keseryek el.

Acest om al Măriei Sale Voevodului Moldovei care duce scrisoarea mea e trimes în zilele trecute de Măria Sa Vodă la Măria Sa Domnul nostru, și de acolo iată, întorcându-se cu un anume răspuns, te îndemn cu iubire, ba cu autoritatea dregătoriei mele îți poruncesc, ca, văzând această scrisoare a mea, să-i dai destui tovarăși cari să-l petreacă peste munți până la hotar.

Bene valeat, nec secus faciat. Datum in castro Zent-Iob, die 27 septembris, anno 1626.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus benevolus, servire paratus

Comes S. Bethlen, m. p.

[Vº:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Budaki, iudici primario civitatis bistriciensis, etc., domino amico mihi observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXXVIII.

Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Tataři. Iași,

Generosi, prudentes ac circumspecti domini, amici vicinique nobis observandi, salutem servitiorumque nostrorum paratissimam commendationem praemissam. 1626, 27 Septem-
bre.

Az kegelmetek nekünk küldött levelet ma 27 huius mensis, hora 9 de-ellot adak megh meliben mit irjon kegelmetek postanknak oda erkezesse posta lovak adatassa el kesertetese felol megh ertettwk, hagi pedig kegelmetek az jo szomszedsagos baratsagos allapatot szemej előtt viseli, postajukat nem kesletteti kegelmetoll mint jo akaro szomzed urajnktoł igen kedvesen veszwk meljert mys nagioł dologhban tizta szivel kedveskedni akarunk, hagi pedig kegelmed kiralj urunk eo felsege hollete, uttia meneteli felol tudosit az is kegelmeteknek minden illendő dologhban recompensalni akarjuk. Az idivalo allapatokrol jrhattiuk kegelmeteknek bizoniosson, hagi Muradin Szultan niolczvan ezered magaval ment be Lengielorszagban az bucsiaki, dobracziai Tatarok vizsont tiz ezeren. Isten tudgia minden dolgok cziak mint követkeszen, kegelmeknek es ha onnan felliwl uy hirej leszek, erteswnkre adni ne

Scrisoarea trimeasă de d-voastră ni-au dat-o azi, în 27 Septemvre, la 9 de dimineață din care am înțeles ce scrieți despre sosirea poștei noastre acolo, despre datul cailor de poștă și despre întovărășire: o luăm în nume de bine că aveți în vedere starea prietenească de bună vecinătate și nu întârziati poșta. Pentru aceia și noi voim să vă slujim în lucruri mai mari cu inimă curată, și aceia voim să vă răsplătim că ne înștiințați unde se află Măria Sa Craiul nostru, și de pre drumul care-l iea. Despre stările de-aici vă putem scrie cu siguranță că Sultan-Murad a intrat în Polonia cu 80.000 de Bugecenii, iar Tataři Dobrogenii iarăși 10.000. Dumnezeu știe cum vor urmă lucrurile. Dacă dumneavoastră veți avea știri noi din sus, să nu pregețați a ni le da. Dumnezeu să vă țină sănătoși.

neheztellit. Tarchia megh isten kegelmeteket jo egesseghbe.

Datum in oppido nostro Ias, die 27 septembris, anno Domini 1626.

Generosarum, Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus ac vicinus benevolus

Myron Mogyla Vaivoda.

Miron Voevod.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis biztriciensis, et cetera, amicis ac vicinis nobis semper observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXXXIX.

Iași,
1626,
28 Septem-
bre.

Ioan Donatt către Bistrițeni, despre apropiata plecare a oștilor de ajutor din Moldova.

Szolgalathomott aianlom kegyelmednek mint jo akaro uramnak. Kevanok istentoll kegyelmednek sok io egessegett zerenczesen megh adatni kedvesivell egyetemben.

Az kegyelmed levelet uram 28 septembris az kegyelmed iambor zolgaia megh ada, melliet бүцүлөттөлл вөтөм. Az mint tudakozik kegyelmed az hadaknak allapattia es indulasa felöll noha giakorlatos kepen zorgalmaztattam de minthogi az orzag igen romlott allapattall vagion es ahoz kepest nem lehetett hogj ennek előtte az Vaida eö nagysaga az hadakot megh inditthassa; de mar kezen vadnak isten kegyelmessegeböll reggel az hadak megh indulnak. Isten segicsge velem leven wgiekezem mentöll hamareb kegyelmetek fele érkezem. Kegyelmednek uram legien oly gond viselese hogj az hadaknak valo gazdalkodasra lenne gongia ugj hogj az zegenjsegett otalmazhatnok. En uram kegyelmetek io akaro attiafia vagiok, azon lezek hogj mennell inkab otalmazhatnok az zeginisegett. De tudhattia aztt kegyelmed uram hogj az hadak ittben nem lehetnek. En uram kegyelmetekhez előll vagy magam mehetek az vagy zolgaiomban eloll ellküldek es kegyelmeteknek erthesire adom. Isten io egesseghben algia es tarcza megh kegyelmedett kedvesivell egietemben. Költ Moldvaban, Iazvasartt, 28 septembris 1626. Kegyelmetek io akaro attiafia barattia zerettetell zolgall

Îți țin gata slujba mea d-tale, ca domnului meu de bine voitor. Doresc să-ți dea Dumnezeu multă sănătate, împreună cu iubiții d-tale.

Scrisoarea d-tale mi-a dat-o sluga-ți credincioasă la 28 Septemvre, pe care am luat-o cu cinste. Precum afli d-ta, m'am silit să văd de starea și plecarea oștirilor, dar, fiindcă țara este într-o stare foarte rea, nu s'a putut ca Măria Sa Voevodul să le pornească înainte de aceasta; din mila lui Dumnezeu sunt gata, și mâne dimineață pleacă oștirile. Ajutorul lui Dumnezeu fiind cu mine, mă silesc cât mai de grabă să ajung la d-voastră. D-ta, domnul meu, fii cu grijă ca să se poată găzdui oștirile, ca să apărăm sărăcimea. Eu sunt prietenul d-voastră, și voiu face tot ca să apărăm sărăcimea; cât mai bine. Dar să știi d-ta că oștirile nu pot fi aici înăuntru. Sau vin eu înaintea d-voastră, sau trimet să vă dea de știre. Dumnezeu să te binecuvinteze cu sănătate și să te țină, împreună cu toți ai d-tale iubiți. Dată în Moldova, la Iași, 28 Septemvre 1626.

Prietenul binevoitor al d-voastră vă slujește cu dragoste.

Ioannes Donatt, m. p.

[Vo:] Generoso ac egregio, prudenti ac circumspecto domino Martino Budak, iudici primario bezterdziensi, domino mihi observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXL.

Gavril-Vodă Movilă către Bistrițeni, despre un om ce trimete în Moldova. Șinteu,

Circumspecte domine amiceque observande, servitiorum meorum paratam 17 Novem-
commendationem. bre.

Az ur isten kegelmedet kedves io egessege algia meg.

Mostan Moldovaban zolgam leven adott egi io akarom valami marhat meljnek ki haitassara bocziatottam emberimeth imet Soliomkoj hazamtol. Azert kerem kegelmedet zeretétel hogi kegyelmed aggion emberim melle vagi kett at valo embereket kikel bekessessen mehessenek es jeohessenek is vizza az kegelmetek varasaigh kegelmed melliet ha czelezkik jövendeobeli jo akarátunkat es zolgalatunkat varia erette. Isten kegelmedet tarczia meg io egessegeben.

Domnul Dumnezeu să te dăruiască pe d-ta cu bună sănătate.

Fiind de astă dată slujitorul meu în Moldova, un om bun anume m'a cinstit cu ceva vite, și am trimes oameni de acasă dela Șinteu să le iea. Te rog deci pe d-ta cu toată dragostea să binevoiești a pune la îndemâna oamenilor miei câțiva dela d-voastră, ca să poată trece și veni în pace, până în orașul d-voastră, și, de ni faceți atâta bine, puteți aștepta cu siguranță slujba și ajutorul nostru în viitor. Dumnezeu să te țină pe d-ta cu bine.

Datae ex arce nostra Soliomkő, 17 novembris 1626.

Az emberek kellenek Hozzumezőigh.

Oamenii trebuie până la Câmpulung.

Servitor paratissimus Circumspectae Dominationis Vestrae

(Iscălitura cirilică nereprodusă în copie.)

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino N. N., iudici primario civitatis biztriciensis, et cetera, domino ac amico observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXLI.

Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Tataři.

Iași,
1626,
29 Novem-
bre.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini, amici vicinique nobis observandi. Salutem servitiorumque nostrorum commendationem.

Hogi kegelmetek bennünk el nem felejtven az oda fele valo allapatok es eo felsegenek hal lete felöl tudosit kegelmetektől nekünk kedves jo akaro szomzediktől nagi kedvessen veottük s nagiob dologhan recompensalni s akarjuk. Az ide valo allapatokrol kegelmeteknek irhattiuk, hogi az mely Tatarsagh Lengielorszagban be ment vala s szerencziejek nem szolgalvan megis verette tanek azoknak egi reszik Muradin Szulltanal altal mentenek Krimbe, egi reszt it Nessterfejevvar mellett hever Muradin Szulltanak harom köczesvel melliknek harom követek most itt nalunk

Că n'ați uitat d-voastră să ne încunoștințați despre stările de acolo și drumurile Măriei Sale, am primit cu plăcere dela d-voastră, binevoitorii noștri vecini: vrem să vă și răsplătim aceasta la grea nevoie. Despre împrejurările de aici vă putem scrie d-voastră că din oștirea aceia tătărească ce a trecut în Polonia și nu o a bătut norocul, ci a mâncat bătaie, din aceia o parte a trecut cu Sultanul Nuredin către Crâm, altă parte poposește aici lângă Cetatea-Albă, împreună cu trei cete de-ale Sultanului Nuredin, dintre care trei soli sunt

vadnak nem azert hagi hosztanak volna, hanem hagi vigienk es az adasra mys ketelenek vagiunk. Az Lengiel, Kozak, hadak itt az szelben, falukon, varosokon vadnak, vigiassunk oraszagakra az Kos-sakokunk Dorasinko Hatmanniok, az e-gieb hadnak Hemelarki elöttök jarajok most istennek hala egi fellöl is kegel-meteknek felelme ne legien ezutan (kit isten tanasztasson) hami modulasokat ertjük kegelmeteknek ertesere adgiuk fogiatkozas nelkul kegelmeteknek is on-nan felliwl, ha milly hirej joynek, ad-gia erteswinkre kegelmetol jo neven veszüik. Tarchia megh isten kegelme-tekot jo egessegeben.

Datum in oppido nostro Ias, die 29 mensis novembris, anno Domini 1626.

Generosarum, Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus ac vicinus benevolus, servire paratus. *Miron Voevod.*

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis bisztriciensis, et cetera, amicis ac vicinis nobis observandissimis.

[Pe foaie adausă:]

P. S. Az kegelmetek mi nekwnk irt es kwldött masodik levelet ma 29 adak megh meliben kegelmetek gubernator urunkhoz expedialt szolgajak felöl tudosit hagi azert kegelmetek giakorlatos-saggal hossank jo akarattal vallo baratsagos jo szomzedsagat mutattit kegelmeteknek nagi dolgokban recompensalni akarjuk meli jo akaratra ezutannis kerjuk kegelmetekett kegelmedtek nekünk ennek utanna nagibizast parancziollion az miben tudunk mys kegelmeteknek kedveskedni jo akarattal akarunk.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

veniți la noi, nu ca să aducă, ci să ducă, și suntem nevoiți să li dăm. Oștile leșești și căzăcești sunt împrăștiate pe hotar, în sate și orașe, supt Hatmanul Dorosenco, altă parte a oștii la „Hemelarki”: deocamda, slavă Domnului, d-voastră să nu purtați frică; dacă însă (ceia ce să ferească Dumnezeu) de aici înainte vom găsi cumva ceva vești, fără zăbavă o să vi le dăm de știre d-voastră, iar de acolo de sus orice veți înțelege, să ni le dați asemenea de știre: le vom primi cu plăcere dela d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Azi, la 29, am primit a doua scrisoare a d-voastră, în care ne încunoștințați despre sluga d-voastră trimeasă la domnul guvernator: prin aceasta d-voastră ni dovediți buna vecinătate ce o păstrați față de noi; pentru care noi avem să vă fim recunoscători. Asta o așteptăm și pe mai departe dela d-voastră, și puteți să ni încredințați și lucruri mai mari; cât vom putea face, vrem să vă facem, îmbunându-ne cu bunăvoință către d-voastră.

Idem qui supra.

MDCCCXLII.

Hârlău,
1627,
31 Ianuar.

Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre zidurile ce drege și țigla de care are nevoie, cu adaus de știri despre Tataři.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini, amici nobis observandi, salutem servitiorumque paratissimam commendationem.

Az mi sok szwksegeink keszwl nem tudhattiuk mellikert kegyelmeteket faraztani melihez keprst de necesse kegyelmeteket ujonnan kenzerittetek molestalnunk. Mivel az megh romladozot regi epületek renovalasra nezendök az migh Isteneoek felsege bennünket el-tetni arra igiekezeok volnank hagi min-

Dintre atâtea nevoi care ne apasă, nici nu știm pentru care să vă cerem ajutorul d-voastră. Venim deci din nou să vă supărăm, având o lipsă vajnică. De oare ce ni-am pus în gând ca, până ce se va îndură bunul Dumnezeu să ne mai ție în rândul muritorilor, să dregem zidurile părăginite,

den romladozot allapatoknak uyitasaban vezesek lennenk. Azert mint minekük kedves jo akaro attiankfiajt kerjw egi jo tegla mivest az ki czerepezeshhez is erczen hoszank kuldgion az mi igassagos jussa lezen haladek nekül neki megh adgiuk. Az mellet kegyelmeteknek nagio b dologhban baratsagos jo akaratunkat ayanliuk. Ezek utan Isten kegyelmeteket jo egesseghben tarczia megh.

Datum in oppido nostro Herlow, ultima ianuarij, anno Domini 1627.

Generosarum, Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus ac vicinus benevolus, servire paratus

am vrea să înfăptuim această dorință. Pentru aceia vă rugăm ca pe binevoitorii noștri concetățeni să ni tocmiți un maistru cărămidar care să se priceapă și la rândul caselor, și ce i se va cuveni după dreptate, i se va da. În schimb vă ținem gata la nevoie binevoitorul nostru sprijin. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

(Io Miron Voerod.)

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis bisztricziensis, amicis ac vicinis nobis observandissimis.

P. S. Istennek hala mostan iutanak postaink kik bizoniosson megh hozak hogi az igez Tatarsagh az kik innen voltanak is mostan mind altal takarottanak Krimbe ha ez utan uyul dolgok kegyelmeteknek ertesere adni akarjuk kegyelmeteket is jo akaro szomzed urajnkat szerettettel kerjwk az mi hirej kegyelmeteknek onnan fellüid kegyelmetek erteswnk adni ne neheztellie kegyelmetektul felette jo neven veszuk es nagio b dologhban baratsagos jo akaratunkat ayanliuk.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Har Domnului acum ni-au ajuns poștele noastre, care sigur ni aduc știrea că toată Tătărimea care a fost aici, acum toată s'a dus la Crâm; noi și de aici înainte voim să vă aducem d-voastră la cunoștință, dacă ni va sosi ceva mai nou; vă rugăm cu dragoste deci pe d-voastră, binevoitorii noștri vecini, să ni împărtășiți orice veste primită de acolo de sus, să nu pregețați a ni face atâta bine: le vom primi cu nespuse plăcere dela d-voastră. Vă ținem gata în schimb prieteneasca noastră bunăvoință.

MDCCCXLIII.

Hotărârea Sfatului din Sibiiu pentru Românii din Ticuș.

Wir, Burgermeister, Königs und Stuhls-Richter, samt einem gantzen Ehrsamem Rath dieser unserer Stadt Hermanstadt, thun kund kraft gegenwertigen unsers Schreiben jedermanniglichen wie dass wir zu unterschiedlichen Mahlen ersucht worden, von denen armen Leuthen Wallachen zu Neüem-Tekess, wohnenden im Repser Stuhl, wir mögten doch günstlichen ihnen beyden Nationen, nemlichen: Sachsen und Wallachen, Einwohnern zum Alten und Neüen-Tekess, den vormahls von ihnen aufgerichteten Contract, wie selbiger in unserm Rath-Haus schriftlichen zu finden seyn werde, vergönnen, zum Wenigsten dessen eine Abschrift ertheilen, weilen sie aus Mangel derer in Contract begrifener Conditionen

Sibiiu,
1627
6 Iulie.

sich nicht geringe Difficultaeten befürchten, so entstehen mögen zwischen ihnen, und die teutschen Texern. Welch billiges Begehren wir vor billig erkant, und die Conditiones von Worth zu Worth wie sie stehen durch unsern iuratum notarium abschreiben lassen und zur Erhaltung guthen Friedens aussgeben; welche also lauthen:

Conditiones

unter welchen die Wallachen von Neüen-Tekess auf der teütscher Tekesser ihrem Hattert ist vergönnet worden eine Gemein zu fundiren, das Feld zu bauen und das zu gebrauchen, aus Verwilligung und Beschluss der gantzen Gemein, sowohl auch des Nahmhaften V. W. H. Davidi Veyrauchs, Königs-Richters zu Rupes, besten Rath, eben nach der Weise und Form verzeichnet wie es die Wallachen selbst aufgenommen, und auch den Aldamás darüber getrunken haben.

Im Jahr 1627, d. 20. Junii. *Erstlich* wird ihnen der Hattert übergeben, auf eine gewisse Zeit, so lange nemlich die Gemein bey uns desselbigen wird ent-raten können. Im Fall aber die Gemein wachsen und zunehmen würde, und also des Hatterts selbst bedürfftig wäre, solten die Wallachen ihrer Aufnehmung nach gezwungen seyn von dem Hattert zu weichen.

2do. Nehmen sie es auf, allen Maden und Zinse auszutreiben, und denselben zur bestimmten Zeit, als nemlich Martini, ohne unsere Mühe und Plag, bey unsere Kirchen zu praesentiren, da denn der Zins-Maden thut Hfl. 4,32. Im Fall sie aber bey dieser Aufnehmung nicht bleiben, noch ihren Worten stehen wollen, sollen sie des Hatterts gewehret seyn.

3to. Soll sich Keiner unterstehen, ohne unsern Wissen und Willen Land aufzureissen, sondern wer eines Noth seyn wird, soll mit unserm Willen geschehen; wer anders thut, soll das Land verlieren.

4to. Sollen sie keine Macht haben, schadhafftige Güter vom Maden-Land zu ihrem Hannen einzutreiben, sondern was im Schaden gefunden wird, soll bey unserm Hannen gerichtet werden.

5to. Sollen sie keine Zehenden-Theilen angreifen, sondern solches soll geschehen nach unserm Guthdencken und Willen.

6to. Nehmen sie es auch auf, von ihrer Saat H. G. Zehenden zu versorgen, mit Einführen, Dreschen und Wegführen, nicht anders als wir allhier bei unserer Gemein.

7mo. Endlich nehmen sie es auch auf, gewisse Bürgen einzustellen, die solche Proventus von Zins und Maden zur bestimmten Zeit sollen einwehren.

Zu mehrerer Krafft dieses Contracts haben wir gegenwärtiges Transumtum aus dem Protocoll, ohne Zusatz, Abnehmen und Varirung fide mediante abschreiben lassen. Actum Cibinii, die 6 iulii, anno Domini millesimo sexcentesimo quinquagesimo sexto.

Ex annuentia Amplissimi Senatus transumit

*Ioannes Simonis, dominorum provincialium Saxonum
iuratus notarius, m. p.*

(Sibiiu, Muzeul Bruckenthal, colecția Iosif Andr. Zimmermann; copie din 1770.)

MDCCCXLIV.

Alba-Iulia, Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre găzduirea
1627, pretendentului Ioan Movilă.
26 August.

Gabriel, Dei gratia Sacri Romani Imperii et Transsilvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, Siculorum comes Oppoliaeque et Ratiboriae dux, et cetera. Prudentes et circumspetti, fideles dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Iffiu Ivan Vajdahoz akarvan etteöl kegyelmesegwnket idegen allapattiahoz kepest mutatni egj nehany lovait szolgait hwseghtekhez rendeltwk bizonyos napokigh: kegyelmessen paranchiolliuk azert hwseghteknek ez levelwnket veven az megh irtt Ivan Vajda szolgajnak lovainak bizonios illendeö szallasokatt egj alkolmatos helien valameli falun elrendelven, hat lora napiaban egj keöbeöl abrakott szenat illendeökeppen eleggett es szolgainak egj legenre napiaban egj kupa bortt adasson s etel dolgabol is a mi lehet gazdalkodgjek. Megh vagy on nekik paranchiolva hogj iamborul tisztessseggel viselliék magokat s a kiüwl nemis foghna cselekedni. Azert arra kepest kwseghteknek is legjen illendeö gondviselese reaiok.

Vrând să ni arătăm bunătatea față de tânărul Voevod Ioan, fiind străin, am rânduit pentru câteva zile la d-voastră ceva cai și slugi de-ai lui. Vă poruncim deci d-voastră ca, primind această scrisoare, să-i așezați undeva în vre-un sat, loc potrivit, găzduindu-i cinstit pe oameni și caii numitului Voevod Ioan: pentru șase cai să li dați o căblă de ovăs și fân de ajuns, oamenilor pe zi o cupă de vin unuia singur. Asemenea să vă îngrijiți și pentru mâncări. Li s'a poruncit să se poarte cuviincios și blând: nici nu vor face altcum. Chiar pentru aceia și d-voastră să aveți grija cuvenită față de ei.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 26 augusti, anno 1627.

Gabriel, m. p.

Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXLV.

Ghenadie, Mitropolitul Ardealului, către birăul Odor de Urmeniș, pentru po- Sighișoara,
prirea rudelor unui preot. 1627,

(Pecetea Mitropoliei cu fum.)

17 Octomb-
bre.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 42, n° LVIII.)

MDCCCXLVI.

Gabriel Mindszenty către Bistrițeni, despre lăna ce trimete să i se vândă, Jeciu,
din lipsă de bani, în Moldova. 1628,

22 Maiu.

Generose domine, mihi semper observandissime. Salutem ac servitorum meorum semper paratissimam commendationem.

Isten minden iokkal io szerenczekkel kedves hoszu elettel algia es latogassa kegyelmedet mind azokkal az kikkel istentül kevannya kegyelmed.

Dumnezeu să vă cerceteze pe dumneavoastră cu noroc și toate bunurile sale, cu viață lungă, împreună cu toți cei doriți de d-voastră.

Kegyelmednek mind nekem kedves io akaro szomszed uramnak kelletek illyen dologbol az mostani levelemben irnom mivel nylyan vagion iol tudom

Am fost nevoit să vă scriu de astă dată d-voastră ca binevoitorului meu domn din pricina următoare: pentru că, precum știți și d-voastră, este lipsă de

kegyelmednel is ez mostani időben az mi országunkban az io penznek szük volta az mellyel idegeny országban elhetnenk ez okon mondom kelletik ketelensegh alatt Moldovaban az ennen magam majorsagombol valami egy nehany szamu giapiakatt küldenem az el adasra az io penznek szük volta miatt mondom mivel felette sok szüksegim vadnak az mellyeknek az mi országunkban szerit nem tehetem kölczegem penigh ninczen az mellyen idegeny orszagbol szerit tehessem. Kerem annak okaertt kegyelmedet nagy szeretettel mind egesz tanaczival edgiött hogi ez dologban modott talalvan kegyelmed legien szabados megh hit emberimnek az eö be menetelek Moldovaban marhaimmal edgiött. Az mi az harminczadgia leszen kegyelmed uram adgia ertesemre es kegyelmedet en embersegesen rola contentaltatom ugy hogi ha kegyelmetek az en tekintetemertt engedelmeseggel nem leszen. Kegyelmed uram nekem is paranczollyon hasonlo avagj nagio dologbol is mind urunk eö felsege előtt s mind penigh az magam szemeljemre nezendeö dologban io szivel szeretettel zolgálnia igiekezem kegyelmednek mint nekem io akaro szomszed uramnak. Kegyelmedtül ez levelemre valaszt is varok, hogi igi bizonyiosab lehessek megh hit emberimnek el inditasokban. Isten tarcza es eltesse kegyelmedet sok eztendeigh kedves io egessegeben minden kegyelmedhez tartozokkal.

bani buni astăzi în țara noastră, cu cari să se fericească omul și în străini, pentru asta, zic, având mare nevoie, sunt silit să trimet în Moldova dela moșia mea ceva lână de vânzare; zic iarăși: în lipsă de bani buni, fiindcă am multe lipsuri, pe care nu le pot acoperi din țara noastră; de cheltuit, n'am cu ce să le aduc din țară străină. Pentru aceia vă rog deci pe d-voastră cu dragoste, împreună cu toți sfetnicii, ca, aflând ceva chip, să dați voie oamenilor miei a trece în Moldova cu vite cu tot. Iar vama (tricezima) ce mi se va veni, să mi-o aduceți la cunoștință d-voastră, și o voiu înapoiă omeneste, dacă nu veți fi cu iertare ca un hatâr față de mine. Asemenea să-mi porunciți și d-voastră, și mă voiu bizul ca, atât în ce privește afacerile Măriei Sale domnului nostru, cât și ce în mă privește și pe mine, să vă slujesc cu toată dragostea în lucruri ca acestea sau chiar și în lucruri mai mari, d-voastră, binevoitorului meu domn vecin. Aștept și răspuns de la d-voastră la această scrisoare, ca să fiu sigur în trimeterea oamenilor miei încredințați. Dumnezeu să vă ție pe dumneavoastră mulți ani cu bine și plăcută sănătate, împreună cu toți ai d-neavoastră.

Datum ex Vice, die 22 maii, anno 1628.

Generosae Dominationis Vestrae servitor et benevolus paratissimus

Gabriel Minczenty, m. p.

[Vo:] Generoso domino Martino Budachy, iudici primario civitatis bisztriciensis, etc., domino et vicino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orasului.)

MDCCCXLVII.

Moldovița,
1628,
14 Iunie.

Călugării din Moldovița către Bistrițeni, despre bunele începuturi ale Domniei lui Barnovschi-Vodă și despre cuiele de șindilă ce-i trebuie.

† Buni priiateli și mult nedejdutori de toate treabele sv[i]nte m[ă]n[ă]s-tiri, Măria Sa Budachi Marton, birăul de oraș de Bistrița, și cu toți d[ol]mnii Măriei Sale. Primiți domniile voastre închinăciune și smerenie dila priiatelii cei adevărați

a d[o]mniilor voastre, di la igumenul și tot săborul di la sv[ă]ntaa m[ă]n[ă]stire Moldoviț[a]. Altă, de veț pohti Măriia Voastră să știț de rându veștilor, cu mila lui D[u]mn[e]dzău și cu nărocul Măriei Sale D[o]mnu nostru Barnovschi Voevodă iaste pač[e] bună, și s'au bucurat toți oamenii de Măriia Sa,—că timpul încă mearge bine, și să arată biușug a hî. Cătr' aceastia rugăm pre Măriile Voastre să ne faceț bine, că să descoapere besearica și toate casele, să ne însămați de cue de șindile, să știm adevărat să sic gata: noi vom plăti, au cu bani, au cu dobitoc, cât le va hî prețul, si vom mulțemi d[o]mniilor voastre, de ne veț putea făc[e] această indemă[nă], pentru că știm prietenșugul d[o]mnilor voastre de de mult. Co acăa și năzuim; și iată am trimis pre acești frați ai noștri, popa Panfilie și Avacum și Dumitru: cum vor grăi cătră d[o]mniile voastre, să-i credeți, că simt cuvintele noastre adevoare. Atăta scriem, și ne rugăm. Și fiți Măriia Voastră sănătoș di la Dumn[e]dzău adevăr.

В МНСТІР [=din mănăstire], ЮН. ІА' [Iunie 14 zile].

[Vo:] † Să hie dusă această carte la priiatelii sv[i]ntei m[ă]n[ă]stiri, la M[ă]riile Lor], la toți d[o]mnii aceluia oraș ce-s împreună sveatnič.

(Pecete neagră, de ceară; indistinctă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 43-4, n° LIX.)

MDCCCXLVIII.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre niște hoți prin părțile Câmpulugului. Ghernesig,

1628,
15 Iulie.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Post salutem ac servitii mei paratissimam commendationem.

Az kegyelmetek levelet egieött az Kompulongi Vornik levelevel megh ada az kegyelmetek szolgaia. Itilem az az jambor szomzedunk valami uuy tizt viseleö ember fogh lenni abban az heliben. Nekem egiebreöl nem irr hanem jut arra hogy az latokat erdemek szerent beöntesseök akar Moldovaiaks akar ide be valok legienek. Eddigh megh az mikor modom lehetet benne nem halgattam el; ez utann is ha mire erkeznem nem haginam keönnien. Im valaszt irtam uram en is az jambornak. Igiri arra magat hogi eö is kevezes nelkeöl fogia beöntetni eöket. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egessegben sokaigh.

Datum ex Gerniezegh, 15 iulii 1628.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor paratissimus, amicus et vicinus benevolus.

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus, circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXLIX.

Dosofteiu, episcopul de Ardeal, către Bistrița, pentru un preot din Ilova, reținut de el pentru afaceri și învinuit în lipsă. Până pe la

De notat: „Ţeleluescu¹ de dinsul“.

1628,
20 Septem-
bre.

¹ Ungurește *felelni*, a răspunde.

(Iscălitura.)

(Pecetea Mitropolitului, cu fum, pe V^o.)

(Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 4, n^o CLXIV.)

MDCCCL.

Sănpal,
1628,
16 Octom-
bre.

Gavriil-Vodă Movilă către Bistrițeni, despre plata unui car.

Generose domine, amice nobis observandissime. Salutem, servitorum meorum paratissimam. debitamque commendationem.

Hisque Dominationem Vestram Generosam uti amicum nostrum benevolum coactus fui cercare, tam per nostras literas, quam per etiam nostrum fidelissimum servitorem, a quo Dominatio Vestra Generosa distinctius percipere poterit, nec liceret me hac de causa Dominationem Vestram Generosam impedire, sed siquidem nec timorem Dei, neque pudorem habuit ille, propter quem nunc debui Dominationem Vestram impedire; significando, tempore discessus Serenissimi principis nostri Clementissimi versus Ungariam, transmiseram per quendam nostrum famulum quendam currum in civitatem Dominationis Vestrae Generosae, ad quendam magistrum, ut copertorium ex pelle faceret, uti iustum atque dignum esset. Propter laborem quoque illius ego etiam integram solutionem illi promiseram, uti ipsemet solus optaverat, summa flor. 50. Nunc vero Deo iuvante reversus ex Ungaria una cum Serenissimo domino, domino nostro Clementissimo, solutionem illius superius nominatam transmisi, sed nimis admiratus fui quonam animo ausus fuit tantam pecuniam accipere propter talem laborem, quod nullius valoris est, uti ipsimet magnati atque senatores Serenissimi domini coadmirati fuerunt magistrosque illiusque artificis ex Vinc attulerunt, ut pretium illius laboris constituerent; uti etiam Generosus dominus Thomas Debreceni scripsit ad Dominationem Vestram Generosam. Ex quibus Dominatio Vestra Generosa intelliget quia pretium illius laboris plus quam 25 flor. non constituerunt illi magistri. Ideo amicitiae causa hoc feci respectumque illius habui ne alium magis (!) damnum reciperet, sed Dominationem Vestram Generosam offendi per hunc meum servitorem, admoneat illum atque urget illum Dominatio Vestra Generosa ut reliquam pecuniam, id est flor. 25, mihi transmittere velit per hunc meum fidelem. Si vero noluerit Dominatio Vestra Generosa, credat quia illum paenitebit atque magis (!) solvet, quia absque ulla conscientia ausus fuit tantam summam pecuniae accipere propter talem laborem, quod nullius valoris est. Hisque Dominationem Vestram Generosam feliciter valere cupio. Datum in Sănpal, die 16 octobris 1628.

Generosae Dominationis Vestrae amicus servitorque paratus

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino, domino Martino Budaky, primario iudici civitatis bistriciensis, domino amico nobis semper gratissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCLI.

Dosofteiu, episcopul de Ardeal, către Bistrițeni, despre dajdea ce i se cuvine. Până pe la

„Dosothei, cu mila lui Dumnezeu Vlădica de Belgrad și a toată țara“, către Bistrițeni. Se plânge că nu i s'a plătit *dajda, poelonul* (cu voia Craiului: un florin), „osfeșteniile“, „gloabele dela Vlădica. Eșimie încoace“. Cere a se plăti din sumă ceva unui popă, „de va fi vremea dea meargerea, de nu va fi vr'o schimbare în Domni la Moldova“.

Decembre
1628.

(† Dosofteiu episcop.)

(Pecetea Mitropoliei, cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 4, n° CLXIII.)

MDCCCLII.

Teofan, Mitropolitul Moldovei, către Bistrițeni, despre scrisoarea făcută oamenilor lui trimiși la Mitropolitul ardelean Ghenadie. Slatina, 1628-40¹,

4 Decem-
bre.

„Smeritul arhiep[iscop]u Tofan și de la egumenul Partenie și de la tot săborul de la sv[et]ănta mănăstir[e] de Slatina“ către „domnii de Bistriț[ă]“, cu mulțămiri „de carte ce aș făcutu oamenilor noștri la Vlădica Mitropolitul, la Ghenadie“, și cerând o scutire de vamă pentru „dobânda“ peste hotar a trimeșilor mănăstirii.

(Pecete cu ceară neagră. Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 42, n° LVII.)

MDCCCLIII.

Popa Petrea din Armenin către Bistrițeni, despre mișcările Hanului și ale lui Cantemir-Mârza. Bistrița, 1629²,

17 Februar.

† Scriem închinăciune și multă sănătate dumitale, cinstite birău de cetatea Bistriței, și a tot svatul Mării Tale. Alta, de veți să știți de rândul veștilor despre țara noastră, că cu mila lui Dumn[e]dzău s'au mai aședzat. Hanulă la Vadul Ocnei și Cantamir iarăș s'au mai aședzat la locu, și Hanulă va să bată cu Împăratul. Cu adevărat îi așea, ș'au trimis Hanul la Căzaci o mie de cai și o mie de cojoce și o mie de sahidace și leafă mare, ș'au pohtit Hanul o mie de Căzaci. Eară Căzaccii au trimis soli la Hanulă ș'au dzăs că simtă șeasedzeci de mii de Căzaci. Deaci au tocmis să margă toți într'agiutorul Hanului. Ș'au trimis Măriea Sa Vod[ă] soli la Împăratul, să știe cumu-i va dă învățătură, s'au trimis soli și la Hanul. Deaci până acmu n'au venit nice de o parte, să știe. Ae aisăta dăm știre; amin.

¹ Anii păstoririi lui Ghenadie. Teofan, pe care și înainte-l găsim la Slatina, părăsi Mitropolia pe la 1620. La 1623 încă eră la Bistrița olteană.

² Pentru datare v. *Documentele Bistriței*, II, p. xv.

Noi Câmpulungeanii n'au dată Toma la noi nemică ce-s șaceă e[i] Armeani.
Ferar (*sic*), 17 АНН.

† Eu Popa Petrea mă închin Măria Tale, cinstite b[irău] și a tot Svatul Mării Tale.

(Pecete mică, neagră, ruptă.)

† Să să dea această carte în mâna birăului de cetate Bistriței cu mare cinste.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 58-9, n° LXXVIII.)

MDCCCLIV.

Iași,
1629,
20 Februar.

Miron-Vodă Barnovschi, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre țiglarul
ce-i trebuie la mănăstirea ce a făcut.

Generosi, Prudentes ac Circumspecti domini, amici nobis benevoli. Salutem
servitiorumque nostrorum paratam commendationem.

Ez levelunk meg ado hivünk ada er-
tesunkre hogy az kigielmetek videkien
Eorminicsen laknok egi Janos nevű at-
tiafia, az ki az klastrom fedesben mes-
tereb volna nallanal. Mar az klastrom
tsiak nem kez az czierepek egetve vad-
nak. Embert nem talalunk az ki el
kezdgie előttök az tsierepezest, kigiel-
metek azert az mi baratsagunkert ez
emberunkel bottsiassa altal azt az em-
bert hogi igi az szep tavaz idő ne mul-
liek hiaba töllünk. Melliert mis nagiob
dologban akariuk kigielmeteknek barat-
sagos io akaratunkat mutatni. Isten tar-
tsia meg kigielmeteket io Egessegeben
az io Isten.

Credinciosul care ni aduse scrisoarea
ni-a spus că în Ținutul dumneavoastră
este un meșter de coperișuri, locuitor
în Urmeniș, Ioan cu numele, care, după
cum spune, se pricepe și mai bine decât
el la lucrul acela. Mănăstirea ni-i a-
proape gata, țiglele sunt arse. Nu aflăm
om care să înceapă așezarea țiglelor
înainte: deci în urma prieteniei noastre
să lăsați d-voastră pe omul acela să
vie cu al nostru, ca să nu ni fugă d'i-
nainte vremea asta frumoasă de pri-
măvară în zădar. Pentru care în schimb
și noi vrem să vă arătăm prieteneasca
noastră bunăvoință în lucruri mai mari.
Bunul Dumnezeu să vă ție pe d-voastră
cu bună sănătate.

Datum in oppido nostro Iass, die 20 februarii, anno 1629.

Generosarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

(Miron Barnovschi Voevoda.)

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ce-
terisque iuratis civibus amplissimae civitatis bisztriciensis et amicis, vicinis nobis
observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLV.

Suceava,
1629,
1-iu Iunie.

Miron-Vodă Barnovschi către Bistrițeni, despre prădăciunile făcute de tăl-
hari la Voroneț.

† Io Miron Barnovschii Moghila Voevoda, БЖЮ МАСТЮ ГСПДРЪ ЗЕМАН АМВА-
ДАКСОН. Scrie Domniia Mea la buni priiateni și vecini de aproape, giupănul birăul
de Bistrița și tot Svatul domnii tale: multă sănătate cu libov trimăt dumilor voastre.
Cătră aceasta dăm știre dumilor voastre că au fost niște oameni răi, tălhari, de

aicea, din țara Domnii Meale, și au tălhuit an aicea în țară, de-au făcut multu rău oamenilor. Deț unii dintr'ânșii i-am prinsu Domniia Mea. Iară alții au scăpat în țara domniilor voastre acolo, în olatul Bistriții, iară, când au fost acmu în ceastă primăvară, ei au venit iarăș de au tălhuit o mănăstire, anume Voronețul, și au luat cădelnițe de argintu și chivote și cupe și alte arginturi, și au mărșu și la un codru ce să cheamă Ghera, de iarăș au tălhuit, și au făcut rău mișeilor Domnii Meale. Anume sântu acei tálhari: Ion din Urmenesh și Toader de acolo și Ionașco din Sănpietru și un Gheorghie din Pătrăuț de aicea, și un Gligorie făr[tatul] lui Gheorghie, iară de Pătrăuț, și iarăș Istratie de Rotompăneșt[i], și Pătrașco giugănitoriul de pre Moldova, și Hilip feciorul Catrei ce au fost den Lișeșt[i]. Pentr' aceea Domniia mea am trimăs pre cest boiarin a Domnii Meale Rotompan Vornicul. Deț poftim pre domniia voastră să s[ă] cea[r]ce acei oameni, să faceț leage să aibă strânsoare: ce să va găsi de aceale arginturi, să s[ă] întoarcă, și oamenii, tálharii, să-[i] piiardeț domniia voastră cum iaste leagea tálharilor. Însă poftim pre domniia voastră să aibă perire între¹ boiarinul Domnii Meale carele mai sus scriem, și la munca lor să-ș spue gazdele și soțiile ce vor mai aveă. Altă, ce va grăi și de rostu Rotompan Vornicul la domniia voastră, să aveț a greade (*slo*), și de alte treabe ce l-am învățat să grăiască cu dumneavoastră, ce vor hi treabele Domnii Meale și a țărăiei. De aceasta scriem domnilor voastre; și să hiț domniia voastră sănătoș *wt gn., амин* [= De la Domnul, amin]. *Пис в Гвчар, вл. 3303, Iun. 1.*

(Iscălitura).

(Pe Vo : pecete mare, pusă peste hârtie: † Іо Миронъ Барновски Божода, гендр землѣ молдавской.)

Buni priiateni și vecini de aproape, jupânul birăul și tot județul domnii tale din orașul Bistriții, multă sănătate.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 44-5, n° LX.)

MDCCCLVI.

Ioan, locțiitorul Mitropolitnului ardelean Ghenadie, către Bistrițeni, despre De la 1629, 2 Iulie².
veniturile sale.

„Smeritul Ioan, arhiepiscopul și chipul Vlădicăiei lui Ghenadie de Belgrad“, pentru o schimbare de protopop în Ținutul Bistriței. Cel ce eră, „foarte șe-au dat o samă proastă de rindul venitului vlădicescū: fără dăjdile preutești nemică n'au arătat, nece veritul de osfeștenii, nece de împărțituri, nece de frății, nece de cuscii, nece de cumetrii, nece de ceia ce fac alte fără-de-legi ce simt legăturile Besearecici, nece de unele“. — Iulie 2.

(Pecete peste hârtie; legendă neînțeleasă.)

(Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 43, n° LVIII.)

MDCCCLVII.

Egumenul Anastasie și călugării din Putna către Bistrițeni, despre prădă- [Suceava, 1629³],
ciuni de tálhari la Sucevița și aiurea și începerea noii Domnii a lui Alexandru- prin
Vodă Iliăș. Octombre.

Смѣреннѣи ермонah Anastasie, egumen и кес w[кш]ти смѣреннѣи събор wt нѣтнои мнѣнѣи [= și toată obștea smeritului sobor din mănăstirea Putnei]. Scriem multă pace și sănătaate alui nostru iubit și bun priiatel și megeiaș de aproape, domnealui Gașpar Diiac, birăul di Bistrița. Cătră această, dăm știre dumitale de rândul veștilor ce avem în țara noastră: pentr' acăa să

¹ = De față cu.

² După anii păstoririi lui Ghenadie.

³ După data cărmuirii birăului Gașpar Wüst și celei de a doua numiri a lui Alexandru-Vodă Iliăș.

știi bine cu adevăr c'am petricut foarte cu grije mare, căce c'au fost până acmu țara fără Domnu; deč au prădat țara Tătarii până la Țicove¹, cum vor spune dumitale și aești oamen[i] ai dumitale. Alta, se-au făcut oameni răi mulți, anume tálhar[i] și furi, și au venit acmu cindzeč de tálhari în doadzeč de dzile în luna lui Octovrie, și au tálhuit m[ă]n[ă]stirea Suceviței, de-au rămas numai cu peatra. Deč noi încă sintem foarte în grije, și ne teamem să nu pățim și noi acea nevoi. Alta, să știi d[o]m[n]iia ta de rândul acestor slugi ai dumitale carii i-ai trimis aicea la noi cu treabele dumitale, iară ei, venindu, i-au timpinat niște tálhar[i] la Crălibav² și i-au tálhuit și i-au ucis, cum vor spune sânguri dumitale. Iară Mihaiu Diiac l-am oprit noi aicea până doară se va mai întări, și avem noi a-l griji de tot de ce-i va trebui, pentru voia dumilor voastre. Și, deca se va mai întări, noi-l vom trimite cu oamenii noștri, — cum însuș va spune dumitale de petriacerea noastră (*sic*); și (*bis*) de vești ce vrem aveă, încăș va spune. Iară de D[o]mnu, să știi d[u]mneata că avem D[o]mnu A[le]csa[n]dru-Vodă, feciorul Radului-Vodă; deč avem nedeajde de spre mil[o]stivul H[risto]s și pre prea-curata Maică, doare se va m[i]l[o]stivi de va trimite de acmu ceva pace țării; că așa să făgăduiaște. De iastea scriem și dăm știre, și să dăruiască D[u]mn[e]dzău dumitale pac[e] și sănătate cu adevăr, amin.

† [Vo:] Alui nostru iubit și bun priatel d[u]mnealui Gașpar Diiac, birăul di Bistrița, să se dea cu cinste aiașă carte a noastră întră mâna Mării Sale.

(Pecetea mănăstirii, cu ceară neagră.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 46-7, n° LXL)

MDCCCLVIII.

Oradea-Mare,
1629,
22 Octom-
bre.

Gabriel Bethlen, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre prada Tatarilor în Polonia și nevoia de a se păzi de întorsul lor.

Gabriel, Dei gratia Sacri Romanii Imperii et Transsilvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus, Sicularum comes ac Opoliae Ratiboriaeque dux, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam.

Az Tatarnak Lengielorzaghban derekas ereövel valo rablasa ugi hizzwk ertesere vagion hwseghteknek; a kiken a Lengielek ighen raitok leven uttiokott el igiekezik fogni. Melire kepest hogy haza meneö uttkerestekbe birodalmunk fele ne gondolkodgianak a vigiazast szwksegesnek itelliök. Annak okaert hwseghteknek ighen serio paranczioliuk hogi nem cziak a minemw gia-logia a videknek szokott lenni hanem az egesz videk nepet is fel veven maga tudgia hwseghtek ott az allapatokott helyekett utakatt azert ki vigie oda a nepet minden kesedelem nelkwl mingiarast es vagy a reghi sancz helyekett megh vytassa a hol ollianak voltak vagy a hol kevantatik uiakot is menteöl meliebben czynaltasson es nagio-bban; a hol pedig be vagassal kel az utatt be vagatni mingiarast be vagassa

Așa credem că știți d-voastră de prădăciunile strașnice ce le fac Tatarii în Polonia. Polonii se silesc asupra lor să li taie drumul; de aceea găsim de trebuință paza, pentru ca, în căutarea drumului lor către casă, să nu se gândească la țara noastră. De-aceia vă poruncim d-voastră foarte hotărât ca, nu numai pedestrima Ținutului cea de obicei să o luați, ci tot poporul Ținutului dumneavoastră; știți stările de acolo, locurile, drumurile; să-i duci acolo fără întârziere, îndată, și, sau să înviești locurile de șanț cele vechi, unde au fost, sau, unde se cere, să faci șanțuri noi, cât mai adânci și mai mari; unde însă trebuie tăiat drumul, acolo taie-l îndată. Și fii cu sârguincioasă pază, ca să nu vină asupra Ținutului vre-o neașteptată nenorocire.

¹ Țircovii, Cîrcovii, serbătoare tradițională.

² Cărlibaba.

erössen es legien szorgalmatos vigia-
zasban hogy a tartomant valami velet-
len szerenczietlensegh ne talallia.

Secus non facturi. Datum in arce nostra varadiensis, die 22 mensis octobris,
anno Domini 1629.

Ad mandatum Serenissimi domini principis, domini nostri Clementissimi.

Comes S. Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario et iuratis civibus civi-
tatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis. Cito, cito, citius, quam citissime.

[Adaus:] 26 octobris latae, circa horam 4 vesp[eri].

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCLIX.

Ştiri de la Bistriţeni, despre lămuririle primite din Moldova cu privire la Tatari. Bistriţa,

Generose domine, amice nobis observandissime. Salutis voto praemisso, 1629,
servitiorum nostrorum commendationem omni tempore paratissimam, etc. 22 Octom-
bre.

Bochattattuk volt ki Moldvaba kü-
meinket, im mostan erkeszenek megh-
uram szoval az mit mondottak egy
ertelembeöl levelet hoszvan Moldvabul
igy mondgiak s iriak az allapattat az
mint kevetkeszik: Putna neveö collos-
tromban egy iagoman neveö item kett
uri rend ez mostanni Alexander Vaida-
nak Poharnokia Tamas neveo es Talpa
Andrass szorul szora igy irnak: Az
istenert keriük kegyelmeteket az mi
irassunknak kegyelmetek helyt adgyon,
mert my tünektek igaz hű szomsze-
dok leven akariuk kegyelmeteknek er-
tessere adnunk. hogy Gyikovatul fogva
Tirgul Sziretul fele az Nysztor viszeigh
mind a my orszagunk s mind Lengiel
orszaghigh szamtalan sok Tatar vagyon
es ott fekszik es az mi szegeny orsza-
gunkat igen pusztitiak az feöld nepet
megh eckediglen le nem vagyak de
edgyebet mind elrablanok; nem is tud-
hattiuk mi vegre vadnak itt es mit
akarnak elleikben venni. Azert meghis
a szent istenert keriük kegyelmeteket
igen keöszeöl vadnak kegyelmetekhoz
igen seriu vigyaszassal legyetek. Ezt
is tuttara adgiuk kegyelmeteknek hogy
az Alexander Vaida az szekben vagion,
az Barnoczky Vaida az elleöbbeli Hut-
tinban vagyon. Itt az mi orszagunkban
sok hir vagyon de michoda kevetke-
szek ki beleöle nem tudgyuk. Eszt mi
kegyelmeteknek sietsegel irtuk.

Az mi kegyelmes urunk feiedelmünk-
nek kin letet tudvan hűssegel vigias-
zassal tartozvan, kegyelmednek mint

Am fost trimes spionii în Moldova:
tocmai acum au sosit. Ce au spus cu
graiul, e în potrivire cu ce au adus
scris din Moldova; așa spun și scriu
starea de acolo, precum urmează: Un
egumen dela mănăstirea Putna, Păhar-
nicul Voevodului Alexandru de-acuma,
anume Toma, și Andrieș Talpă scriu
așa, cuvânt de cuvânt: Vă rugăm, pen-
tru Dumnezeu, să dați loc scrisului
nostru, fiindcă, fiindu-vă noi adevărați
credincioși vecini, vrem să vă dăm de
știre că de la „Ghicova“, către Târ-
gul Siretiului, până la Nistru, atât în
țara noastră, cât și până în Polonia,
sunt foarte mulți Tatari, și stau acolo
și pustiesc săraca țara noastră: până
acum numai nu taie biata nație pă-
mânteană; altceva jăfuiesc tot; nici nu
putem ști pentru ce sunt aici și ce
au de gând. De-aceia vă rugăm, pen-
tru Dumnezeu, ca, fiind foarte aproape,
să fiți cu foarte de aproape grijă. Vă dau
și aceasta de știre că Vodă-Alexandru
e în Scaun. Vodă Barnovschi, de mai na-
inte, e în Hotin. Aici, în țara noastră,
sunt multe știri, dar ce iese de-aici, nu
știm. Aceasta v'am scris-o în grabă.

Știind că Domnul nostru milostiv e în
afară, datorindu-vă credință și pază
dumneavoastră, ca unui de bine voitor al

minekünk io akaro urunknak eszen hireket akartuk hire adni. Ha mi kevetkeszendeöt megh erthettünk, mindhogy gyakarlattassagal bochattiuk ki-meinket vigiasztattunk is, kegyelmednek ertessere akariuk adnia.

De cetero Generosam Tuam Dominationem felicissime valere cupientes. Bistricii, 22 octobris, anno 1629.

Generosae Tuae Dominationis servitores paratissimi

Iudex et senatus Bistricii.

[Vo, de mâna judelui Gașpar:] S. Moldvabul illy hirejnk biszoniosson iut-tatanak kiket hü keötelessegünk alat gubernator ohrunknak ejel nappal ertesere kel adnunk. Hogy igy eo fel-sege is tudos lehessen esz hirekkel kigelmeteket kergyük, iktassa eleöb az levelünket kigelmetek magunk is felelhessünk megh tisztünknek, Waradra iktassak az levelet.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

domnului nostru, acestea am voit să vi le aducem la cunoștință. Ce vom mai înțelege de-aici înaintea, fiindcă trimetem sârguincios spionii și păzim, vom să vă dăm de știre dumneavoastră.

[Vo:] Astfel de știri am primit din Moldova pe care e datoria noastră să le facem cunoscute zi și noapte domnului guvernator. Ca să fie înștiințat și Măria Sa cu aceste știri, vă rugăm adău-giți scrisoarea noastră la Oradea ca să corespundem și noi dregătoriei noastre.

MDCCCLX.

Mănăstirea
Putnei,
[1629],
27 Octom-
bre.

Egumenul și soborul de la Putna către Bistrițeni, despre Tatarî și lotri.
† Slujubă și multă sinătate de la egumenul de Putna și de la tot săborul, dumitale, giupăne Gașpar, birăul de Bistrița, și dumitale, giupăne Budachi Martin, și tuturor priiatinilor noștri. Alta, dăm știre dumilor vostre ca alor noștri buni priiatin[i] de rândul veștilor din țara noastră, că cu mila lui Dumnădzău și cu nă-rocul Mării Sale Domnu nostru lui Alexandru-Vodă sintem sinătoș și Tătarii s'au dus din țară: adevăr destulă pagubă au făcut; spre țara dumilor vostre nu înțe-leagem nice de o răotate. Alta, dăm știre dumilor vostre și de randu lui Mihaiu, c'au pățit rău de cei tâlhariu, de l-au 'nchis și l-au dezubracat, și acei lotri simtu de la hraniță; nevoi-vrem să să știe, și vrem dă știre dumilor vostre. Alta, noi pre Mihaiu l-am adus cu cai noștri din munte la mănăstire, cu de ce-am avut l-am socotit, și am dat și siase florinți. D[r]ept acēa nice banii nu pohtim de la dumi-levostre, numai ce pohtim prietinsig și vr'o doo fașce de cue de șindilă, că ni s'au descoperit casele forte rău. De aceasta pohtim pre dumniiavostă, și să fiți dumnia voastră sinătoș ai mulți și buni. Иис с нѣтнон монастыр. мц. октоври кз днк. [Scris în mănăstirea Putnei, luna Octomvre 27 de zile.]

(Pecete neagră de ceară, ruptă.)

[Vo:] *Бѣи листъ да сѣк подаетъ въ рѣки пан Гашипар бирѣу отъ Бистрицѣ.*

[Această scrisoare să se dea în mâinile dumi ale Gașpar, birăul din Bistrița.]

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 47-8, n° LXII.)

MDCCCLXI.

Sănbenedec,
1629,
27 Octom-
bre.

Mihail Toldalagy către Bistrițeni, despre frica Tatarilor.
Generose, prudens et circumspecte domine, mihi observandissime. Servi-tiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Isten sok iokal algia megh uram kegyelmedett.

Urunknak eö felsegenek erkezek kegyelmes paranchiolattia hozam hogi

Dumnezeu să vă binecuvinteze cu mult bine.

Mi-a sosit porunca Măriei Sale Dom-nului că, de oare ce Măria Sa are știri

mivel eő felsegenek vadnak ollian hirej
 hogj az Tatarsagh fen leven ollian
 zandekal, hogj Lengiel orzagott rabol-
 lia, de mivel onan is uthokatt megh
 alottak, ne talan masfele igiekeznek
 hazot keresni czapnj, azhoz kepest az
 itt valo Maroszekj hadal mingiart fel
 meniek oda Radnara es ott az reghi
 sanczokat megh uytatvan legiek az
 hadal es vigiazak. Kerem azert kegyel-
 medett, hogj kegyelmed adigh vigiaz-
 tasson migh en is fel erkezem es ze-
 reztesen valamj asokatt kapakatt lapa-
 tokat az sancz megh uytasara es kwlgie
 bizonios emberet is be Moldovaba az
 Tatarsaghnak bizonioson megh ertesere
 hogj hol legienek, jeon-e megh adigh
 migh en is oda erkeznem, tudhatnank
 azhoz kepest vigiazni hazank javara
 az eő felsege kegyelmes parancholattia
 zerent. Isten segittsege velem leven en
 is ez jeoveo zeredan ki akarok zallani
 inen Maroszekreol az hadakal es-az
 uthan uthamat continualvan arra az
 kegyelmetek varosa fele. Ha mj hirej
 vadnak most is kegyelmednek certifi-
 callion ez embereim altal. Isten tarcha
 megh kegyelmedet.

Ex Zenthenedek, 27 die octobris 1629.

Generosae et Circumspectae Dominationis Vestrae servitor benevolus

Michael Tholdalaghi, m. p.

[Vo:] Generoso, prudenti et circumspecto viro domino N., iudici primario
 civitatis bistriciensis, etc., domino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXII.

Mihail Tholdalagy către Bistrițeni, despre fapta și gândul Tatarilor.

Generose, prudens et circumspecte domine, mihi plurimum observandissime.
 Servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Isten sok iokal kevansaga zerent al-
 gia megh uram kegyelmedet.

Az kegyelmetek levelett ma 30 oc-
 tobris kegyelmetekteol kedvesen veot-
 tem. Az Tatarsagh feleol mitt irion
 kegyelmetek azt is ertem. Hogj kegyel-
 metek dolgok allapattiok feleol tudosit,
 kegyelmeteknek megh zolgalom. Ne-
 kem is uram magam embereim jeove-
 nek Haromzekreol ott valo hazamnal
 valo gondviseleomteol ollian hirt irtanak
 onnan is, hogj Galgha Zultan eo maga
 az Tatar-Han eőcze ment volt nagj
 hadal Lengielorzaghra. Elseoben egj

că Tatarii sunt în sus, cu gândul să jă-
 fuiască Polonia, dar, fiindcă drumurile
 le păzesc bine, nu cumva să caute cale
 în altă parte, să lovească, în vederea
 aceasta să merg îndată cu oastea de aici,
 din Scaunul Murășului, la Rodna, și a-
 colo, înoinđ șanțurile cele vechi, să stau
 cu oastea și să păzesc. De-aceia te rog
 pe dumneata să păzești până vin și
 eu, și să-ți capeți niște hârlete, sape
 și lopeți spre înoinrea șanțului, și să
 trimeți pe omul dumitale în Moldova
 ca să afle cu siguranță unde sunt Tă-
 tarii. Dacă vin până atunci până sosesc
 și eu acolo, am ști în vederea aceasta
 să păzim bunul țerii, după porunca
 Măriei Sale. Fiind ajutorul lui Dumne-
 zeu cu mine, și eu vreau să ies Miercu-
 rea viitoare [=31] de aici din Scaunul
 Murășului și apoi să-mi urmez drumul
 către orașul d-voastră. Dacă ai ceva
 știri, și acum mă poți asigura, prin
 acești oameni ai miei. Dumnezeu să
 te țină.

Sănbenedec,
 1629,
 30 Octom-
 bre.

Dumnezeu să te binecuvinteze după
 dorință cu mult bine.

Am primit cu bucurie scrisoarea dum-
 neavoastră azi, 30 Octomvre. Înțeleg și
 ceia ce scrieți despre Tatari. Pentru că
 mă înștiințați despre starea lucrurilor,
 vă voi sluji dumneavoastră. Și oamenii
 miei au venit din Trei-Scaune, și de-acolo,
 de la îngrijitorul casei mele, mi-au scris
 știrea că Sultan-Calga, fratele mai mic
 al Hanului tătăresc, s'ar fi dus cu
 oaste mare în Țara Leșească. Întăiu a
 voit să jăfuiască orașul Sniatyn, dar și
 Polonii au îngrijit de ei înșii, și Tatarii au

Szletin new varast akart fel rablanj, de az Lengielek is vigiaztak magokra es kedvek ellen kellett viza jeonyek az Tataroknak mert megh vertek eöket. Maga is viza jeott egj reze hadanak, Hutinnal keoltozeott altal Moldova fele az Nezteren, az mas reze azon alol; lazvasarra igen sok feles Tatarokat hoztak az el mult heten, azok magok mondottak hogj eökett megh vertek. Moldovaban sok kart is teottek, mert az el mult zeredan Bakoigh ala mentek volt megh akkor alab nem voltak, de Tatros is mind el futott volt az hirek eleott. Az kegyelmetek vigiazasa igen kevantatik mert az fele megh zakedozott Tatar had zokott kabdosni s rablani. Azon keozben bizoniossab hirt erthett kegyelmetek es ugj oztan le zalithattia kegyelmetek hadaitt. En is uram az urunk eö felsege kegyelmes parancholattia zerent az Maroszekj gia-loghal megh indulok. Kegyelmetekett arra kerem, hogj mennel hamareb engem arrol tudosichon, hogj ha kellelike fel menem vagj ne azert hogj ha nem kivantatik ezek is ne faradnanak s az hol el mennek ott is kart ne tegienek. Nekem is ha my vyab hirem erkezik kegyelmeteknek ertesere adom. Isten eltese es tarcha megh kegyelmedett.

Datum ex Zentbenedek, 30 die octobris 1629.

Generosae, Prudentis, Circumspectae Dominationis Vestrae servitor semper benevolus
Michael Tholdalaghj, m. p.

[Vo:] Generoso, prudenti et circumspecto viro domino N., iudici primario civitatis bistriciensis, ceterisque senatoribus et dominis mihi semper observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXIII.

Oradea-
Mare,
1629,

1-iu Novem-
bre.

Contele S. Bethlen către Bistrițeni, despre Tatarii de la hotare.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandissimi. Servitiorum meo-

rum parata commendatione praemissa, etc.

Az kegyelmetek levelet ennekem megh adak melyben mit irjon az Moldovai allapat felöl ertem; hogj azert kegyelmeteknek arra tizti s hivatallya szerent gondviselese volt azt igen iol czelekette. Kegyelmetek azert ezt czelekedgye hogj jöjön s mennyen oda be embere es ha bizonyoson megh ertheti hogj az Tatarsagh viszsza takorodat

trebuit să se întoarcă împotriva voinței lor, fiindcă i-au bătut. Și o parte din oaste s'a întors, la Hotin a trecut Nistrul către Moldova; altă parte mai în jos de aceia; au adus în Iași foarte mulți Tatarî în săptămâna trecută, ci înșii au spus că i-au bătut. În Moldova au făcut multă pagubă, fiindcă Miercurea trecută [=24 Octombrie] s'au fost dus în jos până la Bacău: mai în jos n'au fost, dar și Troțușul a fost fugit înaintea veștilor. E foarte dorită paza dumneavoastră, fiindcă de obicei apucă și jăfuiesc. Într'acestea dacă o veste mai sigură puteți înțelege dumneavoastră, apoi puteți să lăsați în jos oștirile. Și eu, domnul meu, după porunca Măriei Sale, plec cu pedestri-me din Scaunul Murășului. Pe d-voastră vă rog, cât mai de grabă să mă înștiințați dacă trebuie să merg în sus ori nu, pentru ca, dacă nu e de trebuință, să nu se obosească și aceștia, și, unde trec, să nu facă pagubă. Dacă îmi sosesc și mie știri mai nouă, vi le aduc la cunoștință. Dumnezeu să te țină.

Scrisoarea d-voastră mi-au dat-o, din care înțeleg ceia ce scrieți despre starea din Moldova; foarte bine ați făcut că după slujba și chemarea d-voastră ați avut grijă de aceia. Deci să faceți așa ca să vină și să meargă omul d-voastră acolo, și, dacă poate înțelege cu siguranță că Tatarii s'au retras, atunci nu e de nevoie ca pedestri-me din Scaunul

ugy nem szuksegh az Marosszek gia-
lognak ot lenni hanem hazokhoz me-
hetnek cziak ez levelemet mutassa ke-
gyelmetek nekik.

Murășului să fie acolo, ci se pot duce
pe la casele lor; numai să li arătați a-
ceastă scrisoare a mea.

His easdem bene valere desidero. Datum Varadini, die 1 novembris, anno 1629.
Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus,
servire paratus

Comes S. Bethlen, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis civibus civitatis¹ bistriciensis, etc., dominis amicis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXIV.

Alexandru-Vodă Coconul, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Petru
Bașotă, ce trimete la prinț.

Iași,
1629,
9 Novem-
bre.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini nobis honorandi. Servi-
tiorum nostrorum commendationem.

Io egissegel latogassa Isten kegyel-
meteket. Igen syetsegel keletett beö-
czwlettes bujerunkat eö Feölsegehez a
mi kegyes gondviselő urunk attiankhoz
ki kőldenőnk. Ba[s]jota Petert masodik
cancellariussunkat, kinek utia leven ke-
gyelmetek fele kegyelmedet yo akaro
szomszed baratunkat akartuk levelün-
kel latatnunk kerven kegyelmedet a
megh nevezet követünkhez mutassa
minden yo akaratiat a mi tekentetünk-
ert mő ys kegyelmeteknek hassonlo
baratsagal ygjekezünk leni. Eltese Isten
kegyelmedet.

Dumnezeu să vă cerceteze cu bună
sănătate. În mare grabă a trebuit să
trimetem la Măria Sa milostivul domn,
tatăl nostru¹ purtător de grijă, pe cin-
stit boierul nostru Petru Ba[s]jotă, al
doilea Logofăt. Al cărui drum fiind că-
tre d-voastră, am voit să te cercetăm
cu scrisoarea noastră pe d-ta, prieten,
vecin de bine voitor, rugându-te să-i a-
răți numitului sol al nostru toată bună-
voința, pentru cinstea noastră. Și noi ne
silim tot cu asemenea prietenie să fim
față de d-voastră. Dumnezeu să te țină.

Datum in oppido nostro Iasvassar, die 9 novembris, anno 1629.

Prudentium Dominationum Vestrarum
amicus et vicinus benevolus

[Io Alexandru Voevod.]

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino, iudici regio amplissimae civitatis
bistriciensis, amico et vicino nobis honorando.

[Lângă pecete:] Jude[ul] denă Bistriță.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Principele Ardealului.

MDCCCLXV.

Vişăul-de-
mijloc,
1629,
10 Novem-
bre.

Nicolae Thorday din Sighet către Bistriţeni, despre înfrângerea Tatarilor.

Prudentes ac circumspecti domini et vicini mihi semper observandissimi.

Servitiorum meorum paratamque commendationem.

Isten ti kegyelmetekett algja megh minden javajval.

Akaram kegyelmetekett levelemmel, es az minemw hiriunk az Kazoj ortul Ztaniczlaczka Mihajltul jeöt meg irni kegyelmeteknek az Tataroknak allapatiokrul. Az kegyelmes ur istennek aldott legjen eöreöke az eö zent neve, az igiekeszetekben es zandekokban igen meg zegenitoe eökett; az mely rabok fogva wadnak azt beszellenek hogj Cra-cojg rablasal mennienek es onnat Magjarorzagra egetesseles onnat ismeg Erdeljre ki terjenek, az meljre isten soha ne segellje eökett. Irja azt feloleök, hogj eöt heljen harczoltanak meg es az ki el vesett az harczon harmincz ezernek irja es elevenen rabok sok heljeken wadnak, csak egj capitanal is zaz huz wagjon fogva es naponkent fogjak az erdeökeon is eökett. Imaran Lengjel orzagbol meg tertenek Moldova hataraban wadnak. Azt irja hogj az az hire, hogj az elebj Moldovaj Vajdat akarnak be vinnj az szekben. Irja azt is, hogj az vereseg utan erkeszet ismeg negjven ezer Tatar hozajok. Imaran mi legjen az zandekok az kegyelmes ur isten tugja. Tudom hogj ti kegyelmeteknek is wadnak bizonios hirej, kerem ti kegyelmetekett mint jo akaro zomzed urajmat kegyelmetek minket is tudositczon. Az Tataroknak eloteök jarojnak is az nevekett meg irta az Kazoj ur, az meljnek az masat egj czedulaban en is meg irtam kegyelmeteknek. Irja azt is hogj az rabok azt beszellik hogj ismeg reajok akarnak jeonj, az raboknak zamat isten tudna megirni. Ismert ugjan embereimett küldötem, az mi hirt hoznak, ismett tudositom kegyelmetekett. Tarcza meg isten kegyelmetekett io egessegeben.

Datum ex Közepseö-Visso, 10 novembris 1629.

Kegyelmetek jo akaro zomzedgja zolgal

Dumnezeu să vă binecuvinteze cu toate bunurile sale.

Am voit să vă scriu ce ştiri avem de la Mihai Stanislaczkay, domnul din Kazó, despre starea Tatarilor. Fie pururea binecuvântat numele lui Dumnezeu, în silinţa şi gândul lor i-am ruşinat foarte; aceia cari sunt robi, prinşi, arată că au să meargă jăfuind până'n Cracovia, şi de-acolo să se ducă arzând în Ungaria, şi de-acolo iarăşi să se abată în Ardeal; ceia ce să nu li-ajute Dumnezeu niciodată. Scrie despre el că în cinci locuri s'au bătut, şi scrie că 30.000 au căzut în războiu, şi sunt robi în viaţă în multe locuri; cu un căpitan sunt 120 de inşi prinşi; şi zi de zi îi prind prin păduri. Iată, întorcându-se din Polonia, sunt în hotarul Moldovei. Scrie că merge ştire cum că ar voi să-l aducă pe Voevodul de'nainte al Moldovei¹ în Scaun. Scrie şi aceia că după bătaie iarăşi li-au venit 40.000 de Tătari. Ce gând mai au, bunul Dumnezeu ştie. Ştiu că şi d-voastră aveţi ştiri; vă rog ca pe domni vecini de bine voitori să ne înştiinţaţi şi pe noi. Domnul din Kazó a scris numele înaintaşilor Tatarilor, pe cari i-am scris şi eu pe o hârtiuţă pentru d-voastră. Scrie şi aceia că vorbesc robii, că iarăşi vreau să-i lovească; numărul robilor, Dumnezeu ar şti să-l scrie. Am trimes oamenii miei cunoscuţi; ce ştiri mi-or vesti, iarăşi vi le aduc la cunoştinţă. Să vă ţină Dumnezeu sănătoşi.

—

—

—

—

—

—

¹ Miron Barnovschi.

P. S. Kantamernek egik fiat irja, hogj sok Murzakal ot vesztenek es az fegett az kiralinak kewltek.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto viro domini (*sic*) iudici primario civitatis biztriciensis et ceteris iuratis civibus, etc., dominis et vicinis observandissimis. Cito, citissime.

Az Zultanoknak az nevek kik most it woltak ugj mint az Basak es Bekek:

1. Delunk Kerej Zultan.
2. Van Kerej Zultan.
3. Izlan Kerej Zultan.
4. Hozaj Kerej Zultan.
5. Mahomed Kerej Zultan.

Az Murzaknak nevek:

1. Kantamer Murza.
2. Alim Murza.
3. Hitrmer Murza.
4. Balinnsa Murza.
5. Mungjas Murza.
6. Koltuse Murza.
7. Narkej Murza.
8. Zultan Muza Mahomet, Kantamernek fia.
9. Negzaj Murza, Batrikonnak fia.
10. Otida Murza, Aliza Beknek fia.
11. Pom Murza, Kantamernek fia.
12. Muk Megza Murza.
13. Alim Murza, Kantamernek nagybik fia.
14. Buljok Murza, Itrmernek fia.
15. Furmer Murza, Kantamernek kis-sebik fia.

Ezek voltak elöteök jarok.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

P. S. Scribe că feciorul lui Cantemir cu mulți Mârzaci s'a pierdut acolo, și capul i l-au trimes Craiului.

Numele Sultanilor cari au fost și acum, precum Pașii și Begii:

1. „Delunc“-Ghirai Sultan.
2. „Van“-Ghirai Sultan.
3. Islam-Ghirai Sultan.
4. Hagi-Ghirai Sultan.
5. Mohammed-Ghirai Sultan.

Numele Mârzacilor:

1. Cantemir-Mârza.
2. Alim-Mârza.
3. „Hitrmer“-Mârza.
4. „Balinnsa“-Mârza.
5. „Mungjas“-Mârza.
6. „Koltuse“-Mârza.
7. „Narkej“-Mârza.
8. Sultan Musa, feciorul lui Cantemir.
9. „Negzaj“-Mârza, feciorul lui „Batricon“.
10. „Otida“-Mârza, feciorul lui Ali-beg.
11. „Pom“-Mârza, feciorul lui Cantemir.
12. „Muk-Megza“-Mârza.
13. Alim-Mârza, feciorul cel mare al lui Cantemir.
14. „Buljok“-Mârza, feciorul lui „Itrmer“.
15. „Furmer“-Mârza, feciorul cel mic al lui Cantemir.

Aceștia li-au fost înaintașii.

MDCCCLXVI.

Alexandru-Vodă Coconul, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre vitele oprite ale unui supus al său.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini nobis observandissimi. Servitiorum nostrorum parata commendatione praemissa.

Io egisegel hoszu elettel latogassa Isten kegjelmeteket. Egi Manyle nevü Szoczavan lako Pap iöve elleönk bejelentven allazatos keöniörgesse altal hogi egi Ionasko neveö onakaia szolgalvan a mi kegjes gondviseleö urunk attiank eö Feölsege orszagaban Erdeliben a ki yambor szolgalattia utan

Dumnezeu să vă cerceteze cu bună sănătate, viață lungă. Ni-a venit înainte un popă anume Manoilă, care locuiește în Suceava, arătându-ni cu plecată rugăciune că un nepot al lui, anume Ionașcu, a slujit în țara Măriei Sale Domnului nostru purtător de grijă, în Ardeal, care, după blânda lui slujbă

Iași,
1629,
15 Novem-
bre.

giütöt volt tizeneöt szamo gjermege delt labas szarvas marhakat a meli marhait a mikor be akarta volna niavaljas haytani ide a mi orszagunkban tehat az kegjelmetek emberi megh tartoztattak magat el bocsatvan az barmot mostan is kegjelmetek kezenel vagjon mivel mi kegjelmeteket igaz szomsed baratinknak tartjuk hissük hagi kegjelmetek nagjod dologbol is baratsagal ygjekezeö kedveskedesevel igjekezük hozank ollian keves dolognak noha tudgiuk hagi eö Feölsege meghtiltott minden marhat hagi ne legjen szabad ki hozni az eö Feölsege Orszagabol de mivel az az meghnevezet Ionasko szolgaltiaival talalta biztaban adot utat marhaival az kegjelmetek hatarara, kegjelmeteket azert keretjük szeretettel, elleöt viselven Istenben kimult attianknak is kegjelmetekhez való baratsagat a mi tekentetünkert boczassa bekevel segein emberünknek marhait hoz hasia be eoket, ne kellesiek eö Feölseget illien kis dolog veget molestalnunk, mw is kegjelmeteknek ebeli baratsagat megh igjekesük szolgálni. Tarcza megh Isten kegjelmeteket yo Egisegben holdogul.

Datum in oppido nostro lasvasiar, die 15 novembris, anno 1629.

Prudentum, Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus.

[Iscălitura știută.]

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis amplissimae civitatis bisztriciensis, amicis et vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

a fost străns cincisprezece vite tinere, pe care când a voit să le măie aici, în țara noastră, oamenii d-voastră l-au oprit, și apoi pe el l-au lăsat, vitele însă și acum sunt în mâna d-voastră. Fiindcă noi vă ținem de adevărați prieteni și vecini, credem că și în lucruri mai mari vă veți sili să ni fi plăcuți și cu prietenie, dar încă la așa de puțin lucru! Cu toate că știm că Măria Sa a oprit ca orice vită să nu fie îngăduit a se scoate din țara Măriei Sale, dar, fiindcă pe acel Ionașcu l-a găsit cu slujba, sigur că i-a dat drumul, cu vitele, pe hotarul d-voastră. Deci vă rugăm pe d-voastră cu iubire ca, având în vedere prietenia față de d-voastră a celui în Dumnezeu răposat tatălui nostru cu privire la voi, să lăsați pe săracul omul acela să-și treacă vitele în pace, să nu trebuiască să supărăm pe Măria Sa pentru așa un lucru mic. Și noi ne vom sili să răsplătim prietenia aceasta a d-voastră. Să vă țină Dumnezeu fericiți și sănătoși.

MDCCCLXVII.

Alba-Iulia,
1629,
28 Decem-
bre.

Iacob Deák către Bistrițeni, cu vești despre Poloni și Tatari și o răscoală în Moldova.

Zolgalathomat ayanlom kegjelmeteknek mint ennekem io akaro bizodalmas uraimnak, Istenteöl eö felsegeteöl kegjelmeteknek minden testi es lelki iokat egesetet bekesseget kevanok mind ez jelen valo eztendonek foitan s mind penigh az keovetkezendö uy esztendoben teöb keovetkezendö esztendokkal eggiwt.

Mivel uram az szegeny istenben el niugut Gereofi Janos uramnak temetesere Mikula Janos locumtenens uramnak el kellet innen Feyervarrol menni

Vă țin gata slujba mea, ca domnilor miei binevoitori, credincioși. Vă doresc dela Dumnezeu toate bunurile trupești și sufletești, sănătate, pace, atât în cursul anului acestuia, cât și în următorul an nou și în toți următorii ani.

Fiindcă Ioan Micula, „locotenent“, a, trebuit să meargă de aici, din Bălgrad, la îngroparea sărmanului în Dumnezeu odihnitului Ioan Geröfy, dumnealui m'a lăsat pe mine în dregătoria sa de aici, până îl va aduce Dumnezeu de acolo. Pentru aceia am primit eu scrisoarea

eö kegyelme engem statualt it valo tiszliben addigh meghlen Isten eö kegyelmet onnon megh hozna. Annak okaert en az kegyelmetek levelet veottem kiben valo io indulattyat urunkhoz eö felsegehez ertven io neven vezzw̃k s eö felsege is urunk kegyelmetektol io neven veszi, noha az kerezteni io indulat czyak magahoz valo gondviselesbenn is erre inditona az embereket. Ertven penigh az kegyelmetek irasabol az Lengyeleknek mostani motusokat, kire mi is fül heggiel ertettw̃nk de megh mostann is kettsegesegh voltunk ez ideigh benne megh gondolvan hogy eök is nem szinten bolondok hogi ez mostani zep bekessegekbel magokra haborusagot vonnanok; mind azon altal hogy ha Istenteöl az urunk eö felsege mostani indulattya vagi hogi w̃gje lezen engedne eleö megycen eö felsege elkezdet dolgaiban. Ertegettyw̃k azt is hogi amaz maganal is tehetetlen Koreczki sok agiaskodasi miat nem nyughatvan akarna valamit inditoni es az partossoknak segitseget adni, mind azon altal uram ha isten nem engette ha mind az megh holt Lengyelek feltamodnanok is de ugian in vanum laborarent. Annak okaert uram megh engedi isten miis keönieöroghven istennek hogi az megh azok az zeghelödö Lengjelek oda segitsegre erkeznek addigh talan az teöbbinek megh fizetnek, kitt kegyelmetek az urunk eö felsege mostan irtt levelenek pariaiaabol beoven megh erthet, kitt kegyelmeteknek kw̃ltöm. Eö felsege mind magara s mind penigh ez szegeni hazara vigyaz. Annak okaert kegyelmetek ez utann is hazank attyafiai leven ne szw̃nnyek megh ez illyen kimelkedeö gondviselesben. Ez kegyelmetek levelet Mikula uramnak mingiart megh kw̃ldom es eö felsegének mostan varo levelenek is pariaiat mingiarast el kw̃ldöm kegyelmeteknek mihelljen az is erkezik. Az Moldovaj Vajda ellen tamodo Costandin¹ dolgat illeti ertettw̃k volt regen, ky mar le czyendesedet; mind azon altal az vigyazasban kegyelmetek megh ne szinniek. Irhatom kegyelmeteknek hogy az

d-voastră, din care înțelegându-vă pornirea bună față de Măria Sa Domnul nostru, o luăm în nume de bine, cum și Măria Sa Domnul nostru o ica în nume de bine de la d-voastră, cu toate că și pornirea creștinească în sine numai la aceasta îndeamnă pe oameni. Înțelegând însă din scrisoarea d-voastră mișcarea de acum a Polonilor, pe care și noi o auzisem cu vârful (*sic*) urechilor, dar până acum ne-am îndoit de ea, gândind că nici ei nu sunt nebuni ca din pacea de acum cea frumoasă să-și atragă războiu, cu toate acestea, dacă pornirea de acum a Măriei Sale îngăduie, ori dacă are afaceri, Măria Sa merge înainte în lucrurile-i începute. Înțelegem și aceia că acel în sine neputincios Korecki, din pricina mulței lui încăpățănări neputându-se liniști, ar vrea să pornească ceva și să dea ajutor răsculaților. Cu toate acestea, dacă Dumnezeu n'a lăsat, chiar dacă ar învia toți Polonii morți, totuși ar lucra în zădar. Pentru aceia, Domnul meu, dacă ne îngăduie Dumnezeu, rugându-ne și noi la el, până vor sosi Săcuii spre ajutor acolo, până atunci li se plătește celorlalți, cea ce d-voastră puteți înțelege pe larg din cealaltă scrisoare a Măriei Sale, scrisă acum, pe care v'o trimet. Măria Sa îngrijește, atât de sine, cât și de săraca țară. De aceia d-voastră, fiind și după aceasta fiii țerii noastre, nu încetați în purtarea de grijă. Scrisoarea aceasta a d-voastră o trimet îndată lui Micula, și scrisoarea așteptată de la Măria Sa îndată v'o trimet, cum va sosi. Afacerea pornirii lui Constantin împotriva Voievodului Moldovei am înțeles-o de mult că s'a liniștit; cu toate acestea d-voastră să nu încetați cu paza. Vă pot scrie că vitejii din Inău au avut ceva năcaz din pricina Pașei din Timișoara; cu toate acestea și aceia s'a isprăvit, văzând paza noastră, și ni țin gata prietenia. Și Voievodului Țerii-Românești îi vin neconținut scrisori frumoase, și acela ni e credincios și prieten. Și de la Poarta Puternicului Împărat avem știri bune; se arată Puternicul Împă-

¹ Răscoală necunoscută.

Jeney vitezeknek az Teömeösvari Pasa
 miat volt valámj busulasok, mind azon
 altal azis megh szünt latvan az mi
 vigyazasunkat is ayanlya atyafiusagat.
 Az Havaselfeoldi Vaidanak is ieöten
 ieönek szep leveley, az is mi hiwnk
 es atyankfia. Az hatalmas Czyaszar
 Portaiarol is io hireink vadnak minden
 ioval es otalommal ayanlya az hatal-
 mas Czyaszar urunknak eö felsegenek
 magat, czyak eö felsege talallya megh
 ha miben kevantatik az segitsegh es
 otalom; tudom ha az Lengyelek mitt
 indittnak vizza merjk nekiek az futo
 es iargallo Tatarok kitt mar egy neha-
 nizer megis kostoltak az io bendsiek(1).
 Kegyelmetek ennekem minden wdoben
 io akaro attyafianok paronczionlion min-
 denkor kez vagiok atyafiaj kepen ke-
 gyelmeteknek szolgálnia szeretettel. Is-
 ten eö felsege tarczya megh kegyelme-
 tetek az kegyelmetek szerelmes haza
 nepevel egyetemben sokaigh bodogh
 bekessleges esztendeökben.

Datum ex Alba-Iulia, die 28 decembris, anno 1629.

Kegyelmeteknek io szivel es szere-
 tettel szolgalo atyafia barattya

rat cu tot binele și ocrotirea către Mă-
 ria Sa Domnul nostru; numai Măria
 Sa să găsească intru cât se cere ajutor
 și ocrotire. Știu că, dacă Polonii pornesc
 ceva, li se măsoară tot așa de către
 Tatarii fugari, pe cari i-au și gustat
 de câteva ori bunii. . . Zău porunciți-
 mi orișicând, ca prietenului binevoitor;
 totdeauna sunt gata să vă slujesc cu
 iubire, prietenește. Dumnezeu să vă țină
 împreună cu iubit poporul casei voas-
 tre mulți ani fericiți, liniștiți.

Prietenul d-voastră, care vă slujește
 din inimă și cu iubire

Iakab Deak Aychony, vicelocumtenens, m. p.

P. S. Az kegyelmetek levele uram
 22 decembr. keöltt es ezen megh irt
 28 decembr. hozta megh az szolga
 nekem.

P. S. Scrisoarea d-voastră din 22
 Decembre mi-a adus-o omul la 28 De-
 cembre.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis ci-
 vibus civitatis bistriciensis, etc., dominis et amicis mihi honorandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXVIII.

Gherla,
 1630,
 18 Februar.

Francisc Liszty către Bistrițeni, despre dorința sa de a i se aduce jderi,
 fie și din Moldova.

Prudens ac circumspccte domine, amice observandissime. Servitiorum meo-
 rum paratissimam commendationem, etc.

Isten kegyelmedet kivansaghi szerent
 valo jovaival io egesseggel szerenczes-
 sen algia megh. Kegyelmedet mint jo
 akaro szomzed uramat akaram illyen
 dologbul megh talalnom, hogy ha mos-
 tansagh oda az kegyelmetek varossaban
 nem jötte ollyan Görögh Moldovabul
 az mely nestekkel kereskednek, akarmi

Dumnezeu să te binecuvinteze cu no-
 roc, după dorință, cu bunurile lui în
 bună sănătate. Pe d-ta ca pe un domn
 vecin, binevoitor, voiam să te cercetez
 în afacerea aceasta, dacă nu cumva au
 venit în orașul d-voastră Greci din Mol-
 dova, negustori de jderi, sau alți astfel
 de oameni. D-ta mă poți înștiința des-

oly fele ember. Kegyelmed ez levelem praesentalo emberemtől tudositana felőle; en is kegyelmednek mas dologban igjekezem szolgálni.

His Prudentem ac Circumspectam Dominationem Vestram feliciter valere desidero. Datum in arce Zamos-Uyvar, die 18 februarii, anno 1630.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus et vicinus servire paratus

Franciscus Listius, m. p.

P. S. Hogy ha mostan oda nem jötenek volna olyan emberek kegyelmedet kerem kegyelmed küldene az en baratsagomert oda Moldovaba egy embert az mely szerzene ott vagy szaz zep nesteket, az embere is jöne ki velle mingiarast keszpenzt adnek erette. Annak az embernek is penigh az mely oda jarna az faratsagat megh fizetnem. Az müves embereket is lakatosokat es szigiartot az kik az ladat megh büricziek az istrangokal egiüt kerem kegyelmedett küldgie ki kegyelmed mentül hamareb lehet. Az nesteknek megh szerszesere is ha kevantatik jo szivel penzt küldök, cziak erthessem menni kevantatik es mit kevannak egiert.

P. S. Dacă acum nu ar fi venit oameni de-aceștia pe-acolo, te rog pe d-ta să trimiți, pentru prietenia mea, un om în Moldova, care să-mi capete acolo vre-o sută de jderi frumoși; și omul poate veni cu ei; îndată îi plătesc în bani gata. Și omului care s'ar duce acolo i-aș plăti osteneala. Și pe meșteri, pe lăcătuși și pe curelar, care să lege lada, te rog să-i trimiți cât mai curând, împreună cu frânghiile. Dacă se cere, trimet bucuros bani pentru căpătarea jderilor, numai să aflu cât se cere și ce se cere pe unul.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Budaki, iudici primario civitatis biztriciensis, domino amico, vicino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXIX.

Franciscanul Ignațiu Szetinski, paroh de Suceava, către Bistrițeni, despre Suceava, incetarea ciumei, cu certificat de sănătate pentru un călător. 1630,

Ego, frater et pater Ignatius Szetinsky, Ordinis Minorum Sancti Francisci de Observantia, parochus socaviensis, poenitentarius publicus moldaviensis, salutem omnibus in Domino Deo, etc.

17 Decem-
bre.

Notum facio omnibus quibus interest quod, Domino Deo auxiliante, cessavit pestis iam a duobus mensibus, et gratia ipsius tuti et liberi sumus de toto. Hisce vero meis litteris testimonium do honesto viro domino Iacobo Damicio de Prussia, ex Xonyc, quod de bona aura et salubri loco discessit, nihil quoque est timendum de peste. Rogo igitur Magnificentias et Dominationes Vestras ad quos pervenient literae istae, ut, tam illis, quam ipso domino Iacobo, dent fidem. Ego quoque hanc gratiam et benevolentiam Magnificentiarum Vestrarum omnibus modis recompensabo. Cum his bene valere cupio Magnificentias Vestras. Datum in Socava, die 17 decembris, anno Domini 1630.

Idem qui supra, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXX.

Înainte de
1631.

Arsenie, egumenul de Moldovița, către Bistrițeni, despre niște vite furate.

„Popa Arsenie egumenul și tot săborul dă (mă) mănăstire de Molduvița“, către birăul și pargarii de Bistrița, pentru un călugăr căruia i se furase trei vite, de „acel căne ce-ș lăpădă leagea, de Năsăud“.

(Pecete ruptă.)

(Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 49, n° LXIV.)

MDCCCLXXI

Budișor,
1631,
4 Maiu.

Benedict episcopul către Bistrițeni, despre diacul său Teodor, pe care-l trimete la mănăstirea Suceviței.

Spectabilis ac generose domine, domine pater et fautor benignissime,

Servitiorum filialium promptam commendationem et diuturnae aetatis salutem.

Iusta[=iuxta] significandum censui ratione Vestrae Generosae Dominationi de meo diak valachico Theodoro, quem in Moldaviam ad monasterium soczavicensem, quibusdam in negotiis spiritualibus, mitto. Quem ut Vestra Generosa Dominatio tuto patiatur transire unice rogo, ut Vestra Generosa Dominatio eidem literas assecrabilis concedere dandas dignetur, ne teloniatore aut alii officiales eum in itinere impedian. Quia et unam equam ad monasterium illud transmittito, ne alii opinentur esse vendibilem et iuxta teloniam velint pensitare. His diutine et feliciter Vestram Dominationem Generosam valere cupio, iteratis petens de assecuratione eiusdem precibus. Data de Budysor, die 4 maj, anno Domini 1631.

Vestrae Generosae Dominationis omnia bona cupiens servitor in Christo

Bededictus (sic) episcopus.

(episcopu chiră
Venedictu).

[Vo:] Spectabili ac magnifico domino, domino Martino Budaky, supremo iudici arcis bistriciensis, ac et cetera, domino fautori et patri adoptivo multum venerando, offerantur.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Analele Academiei Române*, XXVII, p. 35, n° XVIII.)

MDCCCLXXII.

Suceava,
1631,
12 (22) August.

Petru Suci, locuitor în Suceava, către Bistrițeni, pentru calul lui Radu Cupariul și boala de vite din Moldova.

Meinen freindlichen Ehrengruss jeder Zeit zuvor. Ehrschmer, vorsichtiger, nahmaffter, weiser Herr Richter. Euer Nahmhaft Weissheit kan ich zu berichten nit unterlassen, wie dass der Bogner bey euch, mit Nahmen Michel, alhier einen Herrn, mit Nahmen Lupul Cupari, vor ein Ross schuldig worden 53 Schlott; welches Euer Nahmhaft Weissheit ohne Zweifel wohl bewusst sein wird. Uff solche Schuld hat der Bogner den Herrn endtrichtet 33 Schlott, rest noch 20 Schlott.

Ess hat sich aber zugetragen dass der Michel Bogner mitt einen Wallachen 4 Ochssen geschickt, alhier zu verkauffen; ich aber gleich nit zu Hausse gewesen: hat der Wallache 2 Ochssen den Herrn uff die Schuldt gelieffert. Der Herr aber hatt solche nit annehmen wollen, dieweil es die geringsten gewesen, sondern hatt die andern, welche die besten wohren, zu sich genommen. Welches ohne meinen Wissen gescheen. Undt also hat der Wallache die andern 2 wiederumb zu den Herrn getrieben, dass sie alle 4 dort blieben sein. So hatt der Wallache Euer Vorsichtig Nahmhaft Weissheit nitt (*sic*) Unwohrheit berichtet dass ich die Ochsen sollte mit Gewalt genommen haben; welches nit gescheen, sondern der Wallache hat solches mit seiner Rohttsinniket gethan. Iczundt aber, weil der Lupul Cuppari gestorben, hab ich die 2 beste Ochsen vor 20 Schlott aussgelöset undt habe sie bey mir. Ich bitte derowegen dass der Bogner sich mit dem Gelde baldt einstellen soll, undt die Ochsen zurücknehmen, den dass Viehe stirbet sehr alhier, dass ich sowohl, als auch der Michel Bogner, nit Schaden leiden möchte. Die andern 2 Ochsen, welche die geringsten wahren, ist einer noch bey des Lupuls Wittwe, der Andere, wie mier berichtet ist, gestorben. Darumb bitte ich Euer Nahmhaft Weissheit dass sich der Bogner nit seumen wolle, undt kommen, dieweil die 3 noch lehben, dass nit weiter Schaden gelitten wirdt. Den ich habe solches nit wegen des Michel, sondern wegen der Nahmhafften Weisen Herrn gethan: bitte derowegen, Euer Nahmhaft Weissheit wolle nit Alles glauben wass de[r] Wallache geredet, den ich der Ehren wohl bin dass ich solche Gewaltdt nit uben wolte, sondern bin in Hoffnung, do mith Gott glüg [= glücke], auch noch vielmahl auff Nösen kommen werde. Derohalben ich in der Hoffnung bin dass mich die Vorsichtige Weise Herrn hinfort, wie auch zuvor gescheen, noch viel dienen werden. Welches ich mit Danck verschulden thue, undt thue hiermit Euer Nahmhaft Vorsichtigen Weissheit in Gottes gnedigen Schutz undt Schiirm enfehlen. Signatum Suczawa, den 12. Augusti alten Calenders, anno 1631.

E. V. Nahmhafft Weissset Diener allezeit

Peter Ewiczsch¹, Einwohner alhier in der Suczawa.

P. S. Euer Vorsichtigen Nahmhafft Weissheit berichte ich dass alhier in der Moldau, so wohl auch in Polandt, gutte Friedte ist, dass, Gott sey Lob, iczundt nit Boses zu hoffen ist bey unss. Die Leute sindt, Gott sei Lob, auch gesundt, undt regieret iczundt keine Kranckheit im ganczen Lande, nur das Vieh stirbet ezliches.

[Vo:] Dem Ehrsammen undt Vorsichtigen Nahmhafften Weisen Herrn Caspero, Königs-Richter, in der königlichen Stadt Nesen in Siebenbürgen, meinen insonders hochgeehrten undt geneigten Herrn undt Freund.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCLXXIII.

Moise-Vodă Movilă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre călcarea hotarelor în părțile Câmpulungului.

Iași,
1631,
21 Octom-
bre.

† Ію Моеи Мовила Евеква, вжю мастю гспрь земли мовдакскон. Пишем гедетелми нашему добром прѣтелю Гашпар бирѣла въ Бистрицѣ, многъ здравкѣ. [=Scriem Domnia Mea bunului nostru prieten Gașpar birăul de Bistrița, multă sănătate.] Cătră accasta dau știre dumatile că au venit înaintea Domniei Meale robii cinsti- tului Împăratu și mișei noștri carii lăcuescu în Câmpul-Lungu, pre locul țărăiei Mol- dovei, de ni s'au jeluît cumu le-aț luat hotară lor și aț trecut preste hotară pre unde au fost de vac, de le luaț fânațale, și le goniț văile cu peaștele, și le vânaț munții; de care lucru nu s'are cădeă să să strice hotarulu țărălor. Di pre aceaia

¹ Czwiezsche, Süttsch, Söcs?

pohtescu pre dumneata ca (*sic?*) să dai învățătur[ă] oamenilor dumi[a]le să nu treacă preste hotar, ce, cum au ținut pân' acmu, așa să fie, să nu aibă mișei Domniei Meale nevoe ditru oamenii dumiatale. Iar mai apoi, de vom găsi oamenii dumi[a]le pre locul și pre hotarul țării făcând nevoe cuiva, prinde-l-vor și la Domniia Mia-l vor aduce. Deč va hi de mare certare. De-aceasta pohtesc pre dumneata, și să hie dumneata sănătos; amin. *СѢН* (*sic*) Іас, зрм, вк. ка.

[Vo:] † Нашему доброму прѣтелю ннѣ Гашипар вно[х]у от Бистрицы, мнѣмъ здравіе]. [=La ai noștri buni prieteni, dumisale Gașpar, birăul de Bistrița, multă sănătate.]

(Pecete de ceară roșie, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 48, n° LXIII.)

MDCCCLXXIV.

Suceava,
1632,
1-iu Maiu.

Tobia Preissinger către Bistrițeni, despre mișcările Polonilor.

Post salutem. Az nagysagod kegyelmes annuentiaibol bizonios hirekert Moldvaban expedialtuk kimeinket ket rendbelit illien instructioval, hogy ott az orszagnak allapattiat minden kepen latnak s visgalnak bennunket viza jeöven hogi minden igassagal informalanak. Az egyik rend hamar recurralvan minden io hirekel, az masik az ki ugian Sutzavaj varaigh volt ma a datis praesentibus hor. 3 nagy sietsegel jeöve egy io akaro Zutzvaj zomzedunktol illien hireket az Tatarssagnak fel kellessevel hozot nimethül, melliciek így zolnak megh magiarazvan:

Post salutem. Ertesere adom kegyelmeteknek edes baratom nagy hamarszagal, az Tatar hireit minekunk hogi nagy insecunk vagion, kik mostan fel haborodvan es Lengiel orzagra ugyekeznek ötni, az sokassagat zamlalhatatlan. Bizonios avisank vagion az egez Tatarsagh hogi fel keölt; es azt is ertiuk Lengiel orzagba be hogi nem mehetnek, minthogi uthiaiban az Lengielek elleit veöttek. Remülem azert rövid wdeöben mas hirünk hogi erkezik. Mind az altal minden nap remenliük bennunket is itt Zutzava varunkban hogi visitalnak. Az orzagbeli nepeink mind hozzank az varba be keölteznek. Nagy zükseg es felleite igen kivantatik az utaknak s ösvenieknek eörizesse. Isten tudgia olian pogansagnak zandekiat es hol keressik praedaiokat.

Actum in Zutzava, 1 mai, anno '32.

După înțelegerea cu Măria Ta am trimis în două rânduri spionii noștri pentru știri în Moldova, cu învățatura aceasta, ca să vadă și să cerceteze acolo în tot felul starea țerii, și, întorcându-se, să ne lămurească apoi cu toată dreptatea. Unul întorcându-se răpede cu toate știrile bune, cellalt, care a fost până la cetatea Sucevei, a venit azi, la data de față, la 3 ceasuri, cu grabă mare, și ni-a adus de la un binevoitor vecin din Suceava astfel de știri despre răscularea Tatarilor, în nemțește, pe care le deslușim așa:

„Post salutem.“ Vă aduc știre d-voastră cu grabă mare, dragă prietene, știrile tătărești, că, în mare nevoie, acum s'au răsculat și vreau să lovească Polonia, mulțime nenumărată. Avem știre că toată Tătărimea s'a răsculat; și aceia înțelegem că nu pot intra în Polonia, fiindcă Polonii la drumuri li-au luat-o înainte. Nădăjduiesc că în scurt timp vom avea alte știri. Cu toate acestea în fiecare zi ne temem că ne cercetează și pe noi, aici, în cetatea Sucevei. Poporul de la țară se mută tot la noi în cetate. E mare nevoie și e de dorit foarte mult ca drumurile și cărările să fie păzite. Dumnezeu mai știe gândul păgânului și unde-și caută prada.

Tobias Preissinger.

Ezt akarok nagysagodnak hűven kezehez küldeni, mint minekünk kegyelmes urunknak. Ennek utana is zűntelen vigiazassal akarvan lenni nagysagodat istenni kegyelmeben commendaliuk.

Aceasta vreau să ți-o trimet Măriei Tale în mână, ca domnului nostru milostiv. Voind să fim și de-aici înaintea în grijă neîncetat, vă lăsăm pe dumneavoastră în mila lui Dumnezeu.

Bistricii, 20 maii, anno '32, vesperi, hora 9.

[Pe copia din *Copialbuch*, II:] Paria avisationis ex Moldavia. Sic informavimus Serenissimum principem.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXXV.

Dumitru Pitarul, pârcaľab de Cămpulung, către Bistrițeni, despre așezarea în Domnie a lui Alexandru-Vodă Iliăș.

Iași,
1632,
4 Maiu.

† Scriem pârcaľabul din Cămpulungu la Măriia Ta birău și la Sfatul Mării Tal[e]. Dămu știr[e] de rândul cestor cuvinte ce s'au făcut în țară, la domniia voastră. În de altă, cu mila Domnului, aveam Domnu în țară pre Alecăxandru-Vodă, feciorul lui Iliăș-Vodă, și ar[e] Măriia Sa un fătū vo[i]nicū¹, și șeade în casă (să) cu Măriia Sa, cu Domnu nostru. Iar alte cuvinte, cin[e] au făcut la domnia voastră, fost-a un om cu un cap deșertū. Pentr'acela lucru, cum au fostū dumilor voastre alți dirigător[i] priiaten[i], așea vomū nevoi și noi să vă him mai priiatini de cum v'au fostū alții. Altă, iaste pač[e] în țară, și să nu purtaț ničo grij[ă] nice de o parte. Al[tă], poftesc pre dumneavoastră, acel om ce-au făcut aiaste cuvinte, să ne arătaț, pentru prieteșugū; înțăleagemū că iaste din satū dela noi; pofūtescū pre dumia-voastră să ne ar[ă]taț acel om. De altă, să n'aveț dumneavoastră ničo grij[ă] din coac[e], din iastă țar[ă], că, de va hī ceva, eu voiū trimite la Măriia Ta veaste: hie den cătruă a hī vr'o veaste, voiū aveă a sluji Mării Tal[e]. Altă, de oamenii dumilorvoastre, de vor vini cu negoțū, să triacă în iastă [parte], nu vor aveă de nime ničo nevoe, macar cu negoțū, macar hie cu ce va vini, pentru voea domilorvoastre. Până unde voiū hī, eu voiū aveă a sluji dumilorvoastre, să n'aibă nime ničo nevoe, [i]ar, de va aveă (vea) cineva vr'o nevoe, eu voiū dă samă, pentru voea Mării Tal[e]. Aciasta scriem, și să fiți Măriile Voastre sănătoș w Хрсте ааминь. [De la Hristos amin.] V ѿс, вѣл. зрѣм, мѣца маи а.

Διπύτρης Πιτάρης.

(Pecete mică, roșie, ruptă.)

[Vo:] † Aciastă carte să să dea la Mărie Sa, la birău.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentela Bistriței*, I, pp. 49-50, n° LXV.)

MDCCCLXXVI.

Gheorghe Rákóczy, principe al Ardealului, către Bistrițeni, despre vești. Alba-Iulia,

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem nostrum.

1632,
23 Maiu.

Hűseghtek levelet veőttűk, melyben valo irasat ertyűk oda valo allapatrol es hirekreől, hogy hűseghtek tudositott azt kegyelmesen veőttűk. Kihez kepest serio paranchollyuk hogy ennek utanna

Am primit scrisoarea d-voastră, din care înțelegem mersul știrilor și stării de acolo: că ne-ați înștiințat, am luat-o cu bine. Drept aceia vă poruncim hotărât ca, și după aceasta, fiind

¹ Iliăș, mai pe urmă Domn și el.

is szorgalmatos vigyazásban leven bizonyos megh hit embere által ertekez-
zek es ha mi bizonyost erthet minket
eyel nappal tudosiczyon feleölle.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 23 maii, anno Domini 1632.

[De mâna lui Rákóczy:]

G. Rakoci, m. p.

S meg ujobban emberet bocassa be
es az utakra is sorgalmatos vigiasastok
legien.

Și din nou să trimiteți omul, și să aveți
bună grijă și de drumuri.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario, villico ceterisque iuratis
civibus civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXXVII.

Alba-Iulia,
1632,
21 Iunie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Cantemir-
Pașa și Poloni.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles dilecti.
Salutem et gratiam nostram.

Ez el mult napokban Kantameri-Pas-
sahoz kőldöttök volt vitezleő Angia-
losi Mihály híveinket bizonyos dolgok
veget; az kinek levele ezen oraban er-
kezven hozzánk bizonyossan ertyők ab-
bul hogy Galga Szultan sok Tatarokkal
Ozi vizen által jeőven es az Lengye-
lekre akarván mennj, mivel ertette azok-
nak vigyazásokat es talpon leteket ab-
beli szandekaban megh őtközött; kinek
hova lehessen igyekezeti noha tellyes-
seggel nem tudhattiuk, mind az által
ighen melto es szőkseges az vigyazas
es keszen letel, hagi orszagunkra va-
lami veletlen veszedelem miattok ne
következzek. Tudván peniglen azt
hogy Moldovarol valo be jeövetel Er-
delyben Beztercze vidéken lehet legh
inkab, hadgiuk es paranchyolliuk hű-
segteknek hagi egesz Beztercze vi-
deken leveo szolgálatra valo emberek-
kel az utakat es eősvenyeket s mind
penigh egyeb szorossakat vagassa be
es ugyan azon emberek fegyveres szer-
szamokkal egyőt azokon az utakon le-
gyenek oly szorgalmatos ejeli nappali
vigyazásban hagi miattok arrol az resz-
ről valami kar közéönsegeskeppen
reank ne következzenek. Magunk is pe-
nigh isten kegyelmessegebeől holnap
utan ugy mint szeredan innét Feier-
varrol Fogaras fele indulvan oly vigya-

Am trimes in zilele trecute pe viteazul
credincios al nostru Mihai Angialosi
la Cantemir-Pașa pentru niște afaceri; a
cărui scrisoare sosindu-ni chiar acum,
înțelegem cu siguranță din ea că Sul-
tanul Calga, trecând cu mai mulți Ta-
tari Niprul, și voind să meargă asupra
Polonilor, auzind paza acelor și pregă-
tirea lor, s'a lovit în hotărârea sa. Cu toate
că pe deplin nu putem ști unde năzui-
esc, totuși vrednică și folositoare paza,
și să fim gata, ca din pricina lor să nu
se întâmple vre-o nenorocire neașteptată.
Știind însă aceia că intrarea din Mol-
dova în Ardeal se poate face mai bine
prin Ținutul Bistriței, vă lăsăm și po-
runcim să tăiați drumurile și cărările
și alte strămtori cu toți oamenii de
slujbă din întregul Ținut al Bistriței, și
tot acei oameni, înarmați cu unelte,
să fie pe acele drumuri cu paza sâr-
guincioasă, zi și noapte, ca din pri-
cina lor să nu ni vie nicio pagubă din
partea aceia. Și noi, din mila lui Dum-
nezeu, poimâne, adică Miercuri, plecând
de aici din Alba-Iulia spre Făgăraș,
voim să fim cu așa pază și pregă-
tire ca, unde și când o va cere tre-
buinta, să nu vă lipsim, ci împreună
cu dumneavoastră „coniunctis viribus“
să-i luăm înainte faptului ce ar fi să
urmeze.

zasban es keszwlettel akarunk lenni
 hogy valamikor es valahuva az szwk-
 segh kevannia hwseghteknek megh ne
 fogiatkozzunk, hanem az keövetkeözen-
 deö casusnak hwseghtekkel egywt con-
 iunctis viribus eleit vehesswk.

Secus nullo modo facturi. Datum Albae-Iuliae, die 21 iunii, anno 1632.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis, ci-
 vibus civitatis nostrae bistrichiensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCLXXVIII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza de
 către Tatar.

Cohalm,
 1632,
 1-iu Iulie.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
 gariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis
 dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az hywseghtek nekwnk irot levele-
 böel ertywk hogy az minemw felelmes
 hirek az Tatarok feleöl ez eleött volta-
 nak, azok immar kwlomben volnanak
 mindazonaltal hogy kegyelmes paran-
 tsolatunk szeörent hiwseghtek olyan
 vigyazasban volt azt jol czelekette;
 hagyvan es parantsolvan hiwseghtek-
 nek hogy ennek utanna is mindenfele
 de kivalkeppen Moldova feleöl az Ta-
 tarok allapatyiarol valamit erthet es
 tudhatt ha az szuksegh ugy kevannya
 mindgyarast tudosicza feleöle az Maros-
 szeki es Aranyasszeki kapitanokat, kik-
 nek megh parantsoltuk hogy valamikor
 hiwseghtektül tudositattnak ezen do-
 logh feleöl mindgyarast alattok levökkel
 egyyüt keszen mehessenek azokra az
 vigyazo helyekre a hova kevantatik.
 Mi is pedigh egy bizonyos ideigh Ko-
 manan es Fogarasban akarvan lenni
 mindenfele vigyazasban leszünk. Ke-
 vantatik hogy hiwseghtek minden hi-
 rekreöl es allapatokrol bennünket tu-
 dosítani el ne mulassa. Megh irtuk
 Noak Farkas hivünknek, hogy ez mos-
 tani allapathoz kepest nem annira ke-
 vantatvan ott valo jelen letele kapitan-
 sagma alat valo Szekelyekkel eggyüt
 terjenek visza hazokhoz oly keszülettel
 leven mind azon altal hogy valamikor
 kevantatik mehessenek oda az hova
 kelletik.

Din scrisoarea d-voastră scrisă nouă
 înțelegem că știrile înfricoșătoare care
 erau înainte de aceasta despre Tatar,
 acelea ar fi acum și mai cu vârf. Cu
 toate acestea bine ați făcut că după
 porunca noastră ați fost în așa pază;
 vă lăsăm și poruncim d-voastră ca și
 după aceasta, din toate părțile, dar cu
 deosebire ce veți afla și ști din spre Mol-
 dova, despre starea Tatarilor, dacă ar
 cere trebuință, îndată să înștiințați des-
 pre aceia pe căpitanii din Scaunul Mu-
 rășului și al Arieșului, cărora li-am po-
 runcit ca, atunci când vor fi înștiințați
 de d-voastră despre acest lucru, îndată
 să poată merge, gata, cu supușii lor
 împreună, pe acele locuri de pază unde
 se cere. Și noi, voind să fim la un
 anumit timp în Comana și Făgăraș,
 vom fi în toate părțile cu pază. E de
 dorit ca d-voastră să nu uitați a ne
 vesti de toate știrile și stările. I-am
 scris credinciosului nostru Noak Farkas
 ca, pentru starea de acum necerându-i-
 se într'atăta ființa acolo, să se întoarcă
 la casele lor înapoi, împreună cu Se-
 cuii de supt căpătania lui, fiind însă cu
 așa o pregătire, ca, oricând s'ar cere,
 să meargă acolo unde trebuie.

Secus non facturi. Datum in oppido saxonicali Keöhalom, die 1 iulii, anno 1632.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriziensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXXIX.

Comana,
1632,
2 Iulie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre mișcările Tatarilor.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Most uyobban veven az hűsegtek levelett az Tatarok felől valo előbbi hirnek megh czendeszedese felől, irtunk nemzetes Noak Farkas hivőnknek hogy az mostani allapatthoz kepest tovab immar ott ne mulasson hanem menni-
enek viszha hazokhoz; de azert oly
kész allapattal legienek hogy valami-
kor az hűsegtek levelett foghia venni
ezen dologhrol mingiarast mehessenek
uyobban azokra az vigiazó helyekre a
hova hűsegtek legh iobnak es alkol-
matosbnak itili lenni. Annak felette az
mintt tegnapi levelőnkben is megh
irattuk vala legyen mindenfele hűseg-
tek szorgalmatos vigiazasban es vala-
mitt valahonnatt ertthet tudhatt nekőnk
mingiarast adgia ertesőnkre. Mi is egy
ideigh itt Komana es Fogarasban a-
karnam lenni mindenfele vigiaztatunk
szorgalmatos gondviselesben akarunk
lenni.

Primind acuma scrisoarea dumnea-
voastră cu vestea îngrijitoare de mai
înainte despre mișcarea Tatarilor, i-am
scris crainicului Novak Farkas ca,
privind împrejurările de azi mai mult,
să nu zăbovească acolo, ci să se în-
toarcă toți acasă. De spre aceia însă
așa să fiți de pregătiți, încât, atunci când
veți primi scrisoarea despre acest fapt,
atunci fără zăbavă să vă puteți așeza la
acele puncte de veghere unde judecata
d-voastră va spune că e mai potrivit
și mai bine. Și acum ca în scrisoare
vă rog de mai înainte să fiți băgători de
seamă la toate celea, ca paznici viteji,
și, înțelegând despre unele și altele, fără
întârziere să mi le împărtășiți mie.
Noi încă vom stă aici o vreme, în Co-
mana și Făgăraș, fiind cu ochii neador-
miți, și păzindu-ne vitejește.

Secus non facturi. Datum in curia Komana, die 2 iulii, anno 1632.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici iuratisque civibus civitatis nostrae bistriziensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXXX.

Rodna,
1632,
3 Iulie.

Ștefan Szekeres, jude al Rodnei, către Bistrițeni, despre marile dări ce s'au
pus în Moldova.

Közönetem szolgálatom utan; lato-
gassa meg kegyelmedet sok testi lelki
bodog szerenczekkel az uristen ő felsege.

Mivel hogy kegyelmed az el mult
napokban bizonyos embereket boczatod

Mulțămăta mea după slujba mea;
Dumnezeu să te cerceteze cu multe no-
rociri fericite, trupești și sufletești.

Fiindcă ai trimes d-ta în zilele tre-
cute niște oameni la noi ca să afle știri

vala mi hozzánk bizonyos híreket er-
teni az Moldovai ország allapattya felől,
mostan is ugyan csak azokat írhatom
kegyelmednek hogy tegnap iőt ki bizo-
nyos emberünk, mely ember oda be
volt mind egy 4 hetig. Azt mondgya
előttem hogy ő neki ninczen drágáb
marhaya az ő feienel bar aval fizesse
megh hogy ha ennek az orszagnak
Moldovabol valami bantassa lezen ha-
dak felől; csak hogy nagy adot szed-
nek az szegensegen, ki miat haboritnak
szegenyek. Egyeb felelmek mostan nem
volna. Azert mostan ugyan azon embert
küldem ala kegyelmed eleibe hogy ke-
gyelmed kerdeze es vi-galya meg az
hírek es hadak felől. Mostan is ket
rendbeli emberünk vagyon oda be Mold-
vaban. Ha valami oly hirt halnak azt
is meg iszennyünk kegyelmednek. Ke-
gyelmed küldgye be ezt a levelet ura-
meknak, hogy ők is erczenek az alla-
patot mint vagyon. Isten tarcza megh
kegyelmedet io egessegeben. Költ Radna-
Bányáról, 3 Iulii az 1632 eztendőiben.

Kegyelmednek io szüvel szolgálnak
*Szekeres Istvan mostani üdöben Rad-
nai biro hadnagy urammal együtt.*

[Vo:] Adassek ez level az tizteletes
es böczületes uramnak Nohak Farkas
uramnak nekünk io akaro uramnak tu-
laydon kezeben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

despre starea Moldovei, și acum pot
să-ți scriu numai aceia că ieri a venit
un om de-al nostru care a fost acolo
cam vre-o patru săptămâni. Îmi spune
în față că n'are altceva mai scump de-
cât capul lui, cu acela să plătească
dacă țara aceasta va avea vre-o stri-
căciune din Moldova de spre oștiri; nu-
mai că ieau mare dare de la sărăcime,
pentru care se tulbură săracii. Altă frică
acum nu ar fi. De-aceia trimet acuma
tot pe-acel om la d-ta ca să-l întreb
și să-l cercetezi despre știri și oști. Și
acum avem oameni din două rânduri
acolo în Moldova. Dacă auziți așa ceva
știri, și aceia v'o aducem la cunoștință.
D-ta trimete această scrisoare domnilor
miei, ca și ei să înțeleagă starea cum
este. Dumnezeu să te țină în bună să-
nătate. Dată în Rodna, 3 Iulie, anul 1632.

D-tale îți slujesc cu bună inimă:

*Ștefan Szekeres, în timpul defață jude
de Rodna, împreună cu locșitorul.*

[Vo:] Să se dea această scrisoare cins-
titului și de omenie domnului meu No-
hak Farkas, domnului meu binevoitor,
în mână.

MDCCCLXXXI.

Petrea Diacul către Bistrițeni, despre știrile de la Cazaci și Tataři.

1633,

Iunie-Iulie¹.

† Eu, Petrea Diacol, scriu pace și sănătate la Mărie Sa, la Gașpar birăul
și la tot Sfatul domniei sale. Altă, dau ștere domnelor vostre: de r[ă]ndul veștelor,
avem vieștie bună, co mila lui Dumnezeu, ca au eșet Tătaria de[n] țară, că i-au
tăiată Căzacei și i-au loat robi dela dă[n]șii, și [s']au torsu înapoi în Țara Le-
șască, și s'au așezat totă țara pre la locore, și (șe) să trăgo toți: voia lor li e să
iasă înaintea lui Vodă, c'au porcesu dela Părăței, și au tremis boere înainte de au
dat ștere țerăi că vine vieste de la Părătol Barnoschi-Vodă. Altă, dă[m] ștere
domnelor vostre că v'am mai trimis o carte, și n'a venito la voi. Altă, molțemăsc
domnelor vostre de sucoti[n]țe, că m'aș sucotit la grăulo² meu, și s[ă]nt detoro de
pre fănă. Ce vom nevoe să pletim: să no vă bănoite pre mene, că voi fi tot preiatinol

¹ După anii de cărmuire ai lui Gașpar birăul.—Știrile despre Vodă-Barnovschi, înlocuit
în 1629 și chemat de boieri în 1633, când merge pentru întărire la Poartă, nu fac să se prevadă
moartea lui, în Iulie.

² Greul.

domnelor vostre în totă vrieime. De aceasta dau ştere domnelor vostre. Să hițe sănătoș dela H[risto]s, amin. Писал Дьлгонполие [=am scris la Câmpulung].

[Vo:] La cestita Măreia Sa birăul de Bistreță să să deae căstă carte, co ce[n]ste, în mână domneesale.

(Pecete de ceară neagră.)

(Bistrița, Archiva Orașului; copia d-lui Iulian Marțian; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 4-5, n° CLXV.)

MDCCCLXXXII.

Alba-Iulia,
1633,
13 Iulie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a fi gata de luptă.

[Paria literarum Illustrissimi principis Transsilvaniae, domini, domini nostri Clementissimi, in unis literis ad Universitatem saxonicae nationis sonantium.]

Georgius Rakoczy, Dei gratia, etc. Prudentes ac circumspecti, etc. Salutem et favorem etc.

Ez leven eleitől foghvan minden igie-
kezetűnk hogy orszagunkra kegyel-
metekre es magunkra is kivaltkepen
cziendes bekeseğűnknek megh tartas-
saban de ha kevantatik magunkra mas
kepen valo vigiazasban is jo ideien es
ellene visselhessünk illendeő jo gondot;
mivel erttiűk hogy az keörnüllettűnk
valo szomszed orszagokban mindenűt
hadra valo keszűletek es indulatok
vadnak az mit cziak ez estve is Harom-
szeki tisztuisselőkink bizonnioson infor-
malanak bennűnket, nem akarvan az
leheteő szűksegre vigiazatlanul es ke-
szeőletlen talaltatni; kegyelmeteknek
haggiwk es serio parancziolliűk ez leve-
lűnket veven az menny jaloggal gene-
ralis expeditiora universitassarol tarto-
zik azokat mindgiarast eözze szerezven
keöntessevel io fegyverrel ho penzekkel
eessel tarszekereivel tarczia oly keszen
hogy valamihelt massik commissionk
erkezik mindgiarast anni ideigh valo
keszűlettel az mint akkor megh iriwk
indithassa oda ahova az szűkseghez
kepest parancziolni fogiuk. Annak fe-
lette az adni szokot tarszekereket lo-
vakat is hassonlo keppen keszen tart-
van abbol is az keőzeönseges jora
valo szollgalattianak megh ne fogiat-
kozek.

De la început fiindu-ni toată silința
să putem purtă bine grijă cum trebuie,
de țară, de d-voastră, de noi, și mai
cu seamă de ținerea păcii noastre li-
niștite, dar, dacă se cere, și altă pază
de la noi de cu vreme, fiindcă înțe-
legem că în țerile vecine, din jurul
nostru în tot locul sunt pregătiri și
porniri la războiu, despre care ni-au
spus cu siguranță dregătorii noștri din
Trei-Scaune, nevoind să ne găsim la
vreme de nevoie fără pază și nepre-
gătiți,—vă lăsăm și poruncim hotărât
ca, primind scrisoarea aceasta a noas-
tră, îndată să strângi toată pedestrimea
cu care ești dator în expediție generală,
să o ții gata cu haine, arme bune,
leafă pe lună, mâncare, căruțe, așa că,
îndată ce sosește cealaltă poruncă, cu
pregătirea de până atunci, precum vă
vom scrie la timp, să porniți acolo
unde, potrivit cu nevoia, vă vom po-
runci. Afară de aceia și căruțele, caii
pe care le dați de obicei, țineți-le
gata de asemenea, ca să nu fie lipsă
în slujba pentru binele obștesc.

Secus non facturi. Datum Alba-Iuliae, die 13 iulii, anno 1633.

G. Rakoczy.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană a Cancelariei sibiene.)

MDCCCLXXXIII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile de războiu de peste munți.

Alba-Iulia,
1633,
16 Iulie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Mivel az keörüllettünk valo szomszed országokban mindenüt had hireket es keszwleteket hallunk, czak az kett Olah országokban is az mint az Haromszeki tisztviselőink informalnak; nem akarvan mi is az lehetö szwkseghre keszületlenül talaltatni; hadgiuk es parancsolliuk hüseghteknek ez levelünket veven keszicen mingyarast szekibeöl hatt jo ereös kasos ernyeös vastagh tarszekereket, hat hat jo ereös lovakkal minden keszseghekkel es mellejek valo emberekkel egietembe, kit oly keszen arceson minden alkalmatossagha hogy ha kivantatik oda küldhesse fogiatkozás nélkül minden oran az hova paranczolni fogjuk.

Fiindcă auzim din toate țerile vecine numai știri și pregătiri de războiu, iată-le și în cele două țeri românești precum ne înștiințează dregătorii noștri din Trei-Scaune. Nevrând nici noi ca la întâmplare nevoia să ne găsească nepregătiți, vă lăsăm și poruncim ca, primind scrisoarea noastră, să pregătiți îndată din Scaunul d-voastră șase căruțe groase cu covergi tari, cu câte șase cai tari, cu toate pregătirile, și împreună cu oamenii de pe lângă ele să le țineți gata, așa ca la tot prilejul, dacă se cere, să-i trimiteți acolo, fără lipsă, în orice ceas, unde vom porunci noi.

Secus nullo modo facturi. Datum Albae-Iuliae, die 16 iulii, anno 1633.

G. Rakoci, m. p.

P. S. Az mint pedig ennekeleötte is ez illien expeditiora bizonios rendeles szerint valo elest is adot hüseghtek, most is keszicsien szekibeöl huszoneöt keöbeöl lisztet hatvan keöbeöl zabot negy szalonnat niolcz veder eczetet negi veder vaiat niolcz veka borsot egy veka kasat huszoneöt berbecsiet, ugy hogy az szekerekkel egiwt ezeket is fogiatkozás nélkül ell küldhesse hüseghtek.

Precum însă și înainte de aceasta ați dat, la astfel de trimetere, și mâncare, după o oarecare rânduială, și acum să pregătiți din Scaun 25 merțe de făină, 60 merțe de ovăs, 4 slănini, 8 vedre de oțet, 4 vedre de unt, 8 ferdele de mazăre, o ferdelă de orez, 25 berbeci, așa că, împreună cu căruțele, să le puteți trimete și pe acestea fără întârziere.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario, villicis ceterisque iuratis civibus civitatis ac Sedis saxonialis bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXXXIV.

Toderașco Cămărașul lui Miron-Vodă Barnovschi către Bistrițeni, despre uciderea acestuia de Turci în Constantinopol și numirea lui Moise-Vodă Movilă, precum și despre gătirea lui Mateiu, Domnul muntean, asupra Poloniei și despre sosirea Hanului.

Iași,
1633,
30 Iulie.

Szolgalok kegyelmednek mint nekem bizodalmas uramnak etc.

Ieovenek hozam az kegyelmed szolgai бүczületes biro uram akarvan teolem tudakozni mi országunknak bizonios

Îți slujesc d-tale ca domnului meu credincios, ș. a.

Au venit la mine slugile d-tale, cinstite domn birău, voind să afle de la mine starea țerii noastre și știri. Despre

allapattia es hirei felöl; melibol en kegyelmedet mint beoczuletes szomszed uramo! bizoniosa tezem, csak reoviden, mert mi mostansagal onnat Constanti- napolbol jeötünk azon nap az meli nap az kegyelmed szolgálai hozam je- tenek. Mi niomorult allapatal vagiunk, mert az mi jambor feiedelmunknek Barnoczkinak az Török Czaszar feivet vetete 2 Juli bizonioson az meliet ke- gyelmed el hidgien; ugi annak utanna adot az Czaszar egi Moises neü Vaidat az ki az eleb is volt Vaidank az fo szekiben. Az hadaknak dolgai felöl azt irhatom kegyelmednek hagi megh portan nekunk megh vadgion hadva, hagi kezuletben legiunk, mert az Cza- szar maga szemelie szerent akar Len- gien orszagban menni mert az Muszkek inditotak fel altalam; vegel az meliet mi szemunkel latunk es haza jeovöben azt irhatom kegyelmednek hagi az Ha- vaselfoldi Vaida minden erreivel ta- borban volt es az is Czaszar poronczola- tia szerent veleunk egiut akar Lengel orszagban menni. Az uton az Duna mellet tallaltunk az kegielmetek or- szagabul harom iffiu nemes ember elöl; az miert az Czaszarhoz akartak menni mi azt nem tudgiuk, hanem mi ne- kunk illen responsiot attanak, hagi feiedelem boczatota eökett az Czaszar- hoz. Itt az mi orszagunkban az Tatar ham maga szemelie szerent minden erreivel ki szalot az alfoldon. Nekunk igh vadgion tutunkra hagi eo is az Lengelekre menniek. Biszonios szande- kiokot senki mint ebeknek nem tudhatia. Ugion ot portan letunkben az Kozak- kok az kik az vizen voltanak szerniu nagi kart teotenek Török orszagban, ugi annera hagi csak egi nap iaro fold volt hagi Costantinapolban nem jote- nek. Azt is haliuk, hagi it az Nezter mellet 12 ezer Kozak taborban vagion. Ha mit olliat erthetunk uiyoban az ki kegielmeteknek artalmara lezen ke- gelmeteknek bizonios emberi altal tu- tara adgiuk; mi azert it az orszagban mas szandekal vadgiuk, de ha az Vaida szekeben jo, tudom hagi kegielmetek- nek hirevel lezen.

care eu te asigur ca pe un cinstit domn vecin, numai pe scurt, că noi acum am venit de-acolo, din Constantinopol, în ziua aceea în care au venit slugile d-tale la mine. Noi suntem în stare ti- căloasă, fiindcă Împăratul turcesc i-a luat capul blândului nostru Domn Bar- novschi la 2 Iulie; ceia ce să crezi d-ta cu siguranță. Așa după acela ni-a dat Împăratul pe un Voevod anume Moise, care ni-a fost Domn și înainte de a- ceasta, în Scaunul de frunte. Despre starea oștilor, pot să-ți spun că încă la Poartă ni s'a spus să fim gata, căci Sultanul vrea însuși să meargă în Țara Leșească, de oare ce Rușii l-au îndem- nat prin mine. În sfârșit ceia ce am văzut cu ochii noștri și la întoarcerea acasă pot să-ți scriu: că Voevodul Țerii- Românești a fost cu toate puterile în tabără și acela¹, după porunca Împă- ratului, vrea să meargă împreună cu noi în Țara Leșească. În drum lângă Dunăre am găsit trei nobili tineri din țara d-voastră; pentru ce voiau să meargă la Împărat, nu știm, ci nouă ni-au dat răspuns că principele i-a trimes la Împăratul. Aici în țara noastră Ha- nul tătăresc însuși a descălecat, cu toate puterile lui, în pustie. Noi așa știm că și el ar merge asupra Polonilor. Gân- dul lor sigur nu-l poate ști nimeni, ca la niște câni. Tot cât am stat acolo la Poartă, Cazacii, cari au fost pe apă, au făcut grozav de mari pagube în Țara Turcească, așa că numai drum de o zi a fost de nu au venit în Constan- tinopol. Auzim și aceea că aici lângă Nistru sunt 12.000 de Cazaci în tabără. Dacă din nou auzim așa ceva care v'ar fi d-voastră spre pagubă, vă dăm de știre prin oamenii d-voastră. Noi, pentru aceea, suntem cu alt gând, aici în țară, dar, dacă vine Voevodul în Scaun, știu că va fi cu știrea d-voastră.

¹ Mateiu Basarab.

Bene valere in domino. Datum ex Iaszvasar, anno 1633, die 30 iulii.

Az nemzetes vitezleo *Toderasco Kamaras*, neü feö boier, szolgal szeretettel kegyelmedteknek.

Viteazul *Toderaşeu Cămăraşul*, boier mare, vă slujeşte cu iubire d-voastră.

[Vo:] Prudenti, circumspecto domino, domino N. N., iudici primario civitatis bistriciensis in Transilvania, domino, vicino nobis confidentissimo.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MDCCCLXXXV.

Un negustor din Suceava către Bistriţeni, despre preţul unor moruni şi scrumbii.

Suceava,
1633,
17 (27) Septembrie.

Gesundheit der Seelen und dess Leibes wünschen wir Ewer Namhaft Weisheit von Gott dem Allemechtigen Vatter bevar ahn.

Ersamer, Forsichtiger, Weiser Herr Richter. Ewer Namhaft Weissheit Brieff ist uns czuhandt kommen, aus welchem mir Ewer Weissheit Bitt und Beger haben vernomen: der Herr Daniel aber war schon verreiset auff Szahtmar, ias Weinlesen; mir aber haben Peter Kauffman angelanget, welcher sich wol auff die Fisch verstehet. Haben nix ausserweltes funden, wie Ewer Namhaft Weissheit Anlangen ist, die weil nit mehr den 2 Fisch-Wegen bei uns ieczť gefunden werden. Haben dennoch einen ganz und gar aussgeledigt, aus welchem mir 20 Stük Hawsenfisch haben ausserwelet, welche kosten 4 Gülden, den. 40. Item haben mir 100 Höring gekauft, welche kosten 100 Pulturaken. Vir hetten Ewer Namhaft Weissheit geren besser gedient, aber es ist nix czu finden. Und hiemit thun mir Ewer Namhaft Weissheit in den Schucz dess Allerhechsten bevelen. Datum ex Suczawia, 17 die septembris secundum vetus calendarium, anno reparatae Salutis humanae 1633.

[Vo:] In die Hende dess Ersamen, Forsichtigen, Weisen Herrn, Herr Martino Seffmacher, icziger Czeit Richter in der kinigkliger Stadt Nesen, czukom dieser Brieff.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MDCCCLXXXVI.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre nevoia Alba-Iulia, de pază la hotarul către ţerile noastre.

Alba-Iulia,
1633,
1-iu August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Magunkra orszagunkra hűseghtekre is szorgalmatos vigiazasunkban semmit nem akarvan hatra adni; jollehet istennek hala semmi oli hirek es allapatok ninczjenek melliekhez kepest az szomszed Olah orszagokrol tartanunk kellene, mind azaltal mivel az vigiazas soha nem karos, sött inkab mindenkor hasznos, hogy semmi lehetö alkolmatosagokban semmy se hűseghtek vigiazatlansaghban ne talaltassunk; kegyelmesen hadgiuk es serio parancziolliuk is hűseghteknek, hogy mind szüntelen megh hit jart költ okos embereit küldözze be Moldvara, kiktöl minden oda valo hireket allapatokat halhasson ertessen tudhasson; melliekröl minket giakorlatossaggal voltakeppen tudosit-

Nevoind să păgubim nimic cât ne priveşte pe noi, ţara şi pe d-voastră, şi pentru paza noastră sânguincioasă, cu toată că, slavă Domnului, nu sunt ştirile şi stările aşa încât să ni fie frică de ţerile româneşti vecine, dar, fiindcă paza nu e niciodată rea, ba încă totdeauna folositoare, pentru ca în orice prilej nici noi, nici d-voastră să nu ne găsim în lipsă de pază, vă lăsăm şi vă poruncim hotărât şi d-voastră ca neconţenit să ni trimeteţi în Moldova oamenii d-voastră destoinici şi umblaţi, înţelepţi, ca să audă, să înţeleagă, să ştie toate ştirile şi stările de acolo; despre care de fapt să ne înştiinţaţi pe noi îndată. Şi, apoi, precum v'am fost poruncit şi înainte de aceasta, să aveţi

hasson. Es ez felet az passusokra is az mint az előtt is megh paranczioltuk vala oli szorgalmatos vigiazassal legjen, hogy senki is az my kegyelmes annuentionk nelkül se hűseghtek hire nelkül ki es be ne mehessen.

grijă de strămtori, ca nimeni fără învoiala noastră și fără știrea d-voastră să nu între și să nu iasă.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 1 augusti, anno Domini 1633.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici iuratisque civibus civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXXXVII.

Câmpu-
lung,
[1633¹],
de la
7 Septem-
bre.

Popa Petrea, Gliga și Noțul către Bistrițeni, despre venirea oștilor polone.

† Scriem pace și mulțată sănătate alui nostru dulcele părinte, giupănu Luca Nădreiaș de Bistriț[ă]. Pohtim pre dumneata într-o tot priitișugul, și dăm știre dumiilor vostre, de rândul văștilor de spre țara noastră, că-i veaste rea, și vină Leașii fără greș. Nu știm ce va da Dumnădzău acmu; iară noi ne rugăm dumiilor vostre să nu ne opriți de spre dumiiavo[s]tră credzea (*sic*): noi vom da știre domniilor vo[s]tre or[ă]e va hī mirșagul, la Leași, ori la Turci, și giurăm noi cu totă credința noastră să vă dăm știre domnilor vostre în totă vreamia: de ce vom ști, de tot vom da știre. Alta, pohtim pre dumieavostă să nu creadeți menciunile oreui, de dzăceea că nu simătem cu credință direaptă spre dumiiavostă. Credzu știi-ne dumiiata, Anădreiaș, că n'am putea hī noi de-aceia omeni nice odată. De aiasta dăm știre dumiilor vostre. și să vă găsească aciastă poținea scrisore a noastră în bonă pace de la Dumădzău adevărat. Ине в Дьяволи. [=Scris în Câmpulung.]

† Eu, popa Petrea, și Gliga și Noțul ne închinăm spre dumieavostă și giorăm să him priiatini cu totă osă[r]diia noastră, adevărat.

(Pecete sfărmată, mică.)

[Vo:] † Să dea această carte în mâna lui Andreiaș de Bistrița.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 50-1, n° LXVI.)

MDCCCLXXXVIII.

Șintereag,
1633,
22 Septem-
bre.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre veștile de războiu de peste munte și nevoia de pază.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Salutem ac servitii mei commendationem.

Tegnap ieoven el urunkul eő nagy-sagatul akaram kegyelmeteknek ertesere adnom mivel mind Havasalföldeben Moldovaban Teőreők es Tatar hadakat mondna lenni es az ket Olah Vaidak is hōgi taborban volnanak, hova legien szandekiok nem tudhatni. Eő nagysaga cziudalkozik azon hōgi kegyelmetek illien kezēl leven Moldovahoz illien vigiazatlanul vagion, hōgi kegyelmetek semit nem tudna az oda ben valo dologra. Akaram kegyelmeteket jo aka-

Venind ieri de la Măria Sa Domnul nostru, am voit să vă dau de știre că se zice a fi oaste turcească și tătarească, atât în Moldova, cât și în Țara-Românească, și că și cei doi Voevozi români ar fi în tabără: încotro au de gând, nu se știe. Măria Sa se miră că d-voastră, fiind așa de aproape de Moldova, sunteți așa de lipsiți de pază, că d-voastră nu ați ști nimic de lucrurile de-acolo din năuntru. Vreau să vă îndemn din bunăvoința mea să arătați că nu au scăzut

¹ Timpul cărmuirii lui Andreiaș Lutsch (Wagner) (7 Septembrie până la 31 Decembrie).

ratombul intenem, mutassa megh azt kegyelmetek hagi nem fogiot annira el az kegyelmetek varosaban az vigiaszo es gondviseleő ember, hagi kegyelmetek is hivatalia szerent gondot nem visellie es menteol okosb tudosb oda be jaro emberi vадnak kegyelmeteknek sietsegel keölgieön be kegyelmetek, es nem cziak egi rendbelit hanem egi nehani rendbelit egik jeöieön masik menien es szinten laz vasarig is el menien benneк. Ha ki jo akaröia pedig itt az hatar szeliben volna kegyelmeteknek hamareb voltaert ahoz is el keölgieön kegyelmetek es tudakoztasson, hagi megis kegyelmetek is kedveskedhessek eö nagysaganak urunknak az kegyelmetek vigiazasaval es gondviselesevel. Ezt az kegyelmetek jovara irom. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egesseghen.

Datum ex Somkerek, 22 septembris 1633.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus servire paratus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCLXXXIX.

Ştefan Erdély către Bistriţeni, despre nevoia de a se trimete iarăşi în Mol- Şintereag, dova spionul ungur.

1633,

25 Septem-
bre.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandissimi. Salutem ac servitii mei commendationem.

Urunk eö nagysaga kedvesen veotte, hogy kegyelmetek ezen embert ala keölte, ki Moldovaban volt es parantsollia eö nagysaga en altalam kegyelmeteknek, hogy mivel ez jo magyar ember es okos ember is mentest kegyelmetek ismet sietsegel keölgie be es megh parantsollia hagi sietve jarion erczien hal lion es nezzen es hozzon bizonios hirt mind az Tatarok s mind az Teörcökek allapatiarul. Urunk eö nagysaga iria nekem hagi holnap estvere Dipseben lezen, medvet iria eö nagysaga hagi talaltak ott; ugi hizem nem kesit ott eö nagysaga, kegyelmetek legien valami gazdalkodassal ez egi napra. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egesseghen sokaigh.

intr'atata în oraşul d-voastră oamenii păzitori şi cu grijă, că şi d-voastră, după dregătoria d-voastră, purtaţi grijă şi trimeteţi acolo cu grăbire oameni cât mai cumiţi şi înțelepţi, şi nu numai un rând, ci câteva rânduri, unul să vină, altul să meargă şi să înainteze până la Iaşi. Iarăşi, dacă aveţi vre-un binevoitor aici la hotar, pentru grabă trimeteţi şi la acela, şi vă luaţi ştiri, ca să faceţi pe plac şi d-voastră Măriei Sale Domnului, cu paza şi îngrijirea d-voastră. Aceasta o scriu pentru binele d-voastră. Să vă ţină Dumnezeu bine, sănătoşi.

Măria Sa Domnul nostru s'a bucurat că aţi trimes d-voastră pe acest om care a fost în Moldova, şi vă porunceşte Măria Sa prin mine ca, fiind acesta Ungur bun şi om deştept, să-l trimeteţi iarăşi cu grabă, şi-i porunciţi să umble răpede, să înțeleagă, să audă, să vadă şi să aducă ştiri sigure despre starca Tatarilor şi a Turcilor. Măria Sa Domnul îmi scrie că mâne seară va fi în Dipşa; scrie că au găsit urşi pe acolo; aşa cred că nu întârzie pe acolo Măria Sa. D-voastră să fiţi cu ceva pregătiţi pe ziua aceia. Să vă ţie Dumnezeu îndelung cu bună sănătate.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor, amicus
et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis dominis iudici primario ceterisque civibus
civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXC.

Rodna,
1633,
4 Novem-
bre.

Birăul din Rodna către Bistrițeni, despre oastea ce trebuie să trimeată,
dintre Unguri și Români.

Prudenti, circumspecto domino, domino iudici primario ceterisque iurati cives
civibus civitatis bistriciensis, domino, domino, salutem et servitium commendamus.

Ezek az emberek is mostansagal er-
keztenek megh Lengiel orszagh felol
es mindgiarast alla kultem kegelme-
teknek, hogi kegelmetek tudgion bizo-
niost tudni felolek. En it az mi he-
liunkben eszeknel biszoniosb embereket
nem tudtam kuldeni. Kegielmeteket
kerem az istenert hogi megh boczason
mert eoreomest jo szivel mint feoldes
uramnak eiel napal akarnek szolgálni;
de hogi szoha semi szamot nemeli uraim
sem az Magiarok kozt sem az Olahok
kozt nem akariak fogadni, ha kegiel-
metek segitsegel onnan alol nem lezen,
hatt talam magam is el kel innet me-
nem; mert ki eolesel, ki altal leovesel
feniegetnek es immar szolni is nem
merek nekiek sem lovat venni teoleok
sem penigh magokot kuldeni. Az dara-
bantok felol az iztrasan azt irhatom
kegielmeteknek, hogi bizoniara elessek
it ninczen; ha kegielmetek elest nem
kuld vasarnapon toab mind el mennek
mert teobere varasunkban kuldolni jar-
nak es enn is erotlen vagiok hoza hogi
magam keoltsegemmel tarczam eokeot
es nem is tarthatom. Tarcza megh isten
urasagtokot jo szerenczes alapothan sok
eztendeigh.

Az *Radnay biro* tanaczal egiut szol-
gal urasagtoknak.

Și acești oameni acum au sosit din
Polonia, și îndată vi i-am trimes în jos
d-voastră, ca să aflați ceva sigur de la
ei. Eu aici în partea noastră nu am
putut trimete oameni mai siguri. Pe
d-voastră vă rog, pentru Dumnezeu, să
mă lăsați, căci bucuros vreau să-ți slu-
jesc ca domnului meu; dar cu nici
un preț niște domni nu vreau să-i pri-
mească, nici între Unguri, nici între
Români. Dacă d-voastră nu ni veți fi
cu ajutor de acolo, din jos, apoi poate
și eu trebuie să mă duc de aici, fiindcă
unii mă amenință cu moartea, alții cu
împușcatul; și iată nici nu mai îndrăz-
nesc să li vorbesc, nici să ieau cai de
la ei, nici să-i trimet. Despre trabanți
la strajă, pot să vă scriu că ei cu sigu-
ranță n' au mâncare; dacă d-voastră
nu trimeteți mâncare, de Duminecă în-
colo toți se duc, căci mai mult cerșind
umblă prin orașul nostru, și mi-e peste
putință să-i țin cu cheltuiala mea, și
nici nu pot să-i țin. Dumnezeu să
vă țină pe d-voastră mulți ani norocoși.

Birăul Rodnei, cu tot Sfatul, vă
suntem gata spre slujbă d-voastră.

Datum ex Radna, anno 1633, die 4 novembris.

P. S. Urasagodnak azt irhatom az
izenetre melliet izent urasagod Gal Ist-
vantol, hogi ket lovat kuldjek buzaert
az darabantoknak, soha lonak szeret
nem tehetem hanem ezek negi loval
mennek alla azoktol urasagod ozon az
lovakra es kuldgie fel mert egiebet

La știrea care mi-ați trimes-o d-voastră
prin Ștefan Gal, ca să trimet doi cai
pentru grâu la trabanți, nu am putut
găsi de loc cai; ci aceștia merg în jos
cu patru cai. Din aceia împărțește d-la
pe cai și trimete-i în sus, căci altceva
nu am ce trimete, și apele vor fi după

nem kuldhetek es az vizek is ez utan nagjobak leznek; hanem mostan kuldjen ezektol urasagod az mi akar kuldeni.

[Vo:] Tiztelendeo beoczuletes biro uram, kerem urasagodot, hogi urasagod az istenert megh boczason, mert soha arra valo lovat nem tallalhatunk, hogi Igyarto Mihali alha adhasuk, hogi azt az szolgalatot megh jarhasa holot az hadaknak letet mi it halotuk; mert a kik vadnak is lovak soha arra az utra el nem mehetnek az mere eok mentek, hanem kerem urasagodot hogi urasagod megh boczason hogi azon az lovon boczatam el masodczor; urasagodnak mindenben husegesen szolgalni akarunk; az mi lovaink is mostansagal mind szeliel vadnak, harmad napigh az ember is soha megh nem talalhattia.

Prudenti, circumspecto domino, domino iudici primario ceterisque iurati cives, civibus civitatis bistriciensis, domino, domino mihi naturaliter benevolentissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCXCI.

Mihail Igyarto către Bistrițeni, despre știrile ce va adună în Moldova și împotrivirea oamenilor, între cari și Români, de a merge la oaste.

Prudenti, circumspecto domino, domino iudici primario in civitate bistriciensis ceterisque iurati cives (i) civibus, salutem et servitium commendo.

Kegielmeteknek ezt irhatom innet Radnarol hogi az mint otthon is megh montam kegielmeteknek, mert ök bizoni soha el nem akarnak az Magiarokban menni, az kiket kuld miniaion mentik magokot, Görgi Kovacz az birot fenegete hogi eoteot ne kuldgie Moldvaban mert bizoni altal lövi es az birot itt Radnan eolesel feniegetik, hogi kegielmetek szovaval ökök akaria kuldeni. Az Olahok penigh azt mondgiak, hogi el lehetnek az kegielmetek penze nelkul es az Radnai biro nelkul is es nem akarnak el menni hannem mostansagal hogi egiebet nem kuldhetet hanem maga veiet kuldeote el nagi fellelemmel hogi masok nem akartak el menni. Az Olahok megh jeotek es mindgiarast ala kuldtek eoket; az mint mi teoleokertetetuk mi mindgiarast alla medgiunk Iazhvassarra es ott megh tudunk bizoniosbat az mint ezek bezelenek, hogi kegielmeteknek minden bizoniost hireket

aceasta mai mari. Prin aceștia trimete acum d-ta ce vrei să trimeti.

[Vo:] Cinstite domnule birău, te rog pe d-ta să mă ierți, pentru Dumnezeu, că de loc nu putem găsi cai ca să-i dăm lui Mihail Igyarto, ca să-ți facă slujba aceia, de oare ce noi am auzit aici de ființa oștirilor. Căci caii cari chiar ar fi, nu pot merge de loc pe drumul acela pe care au mers ei. Ci te rog pe d-ta să mă ierți că pe acel cal l-am lăsat a doua oară. În toate voim să-ți slujim d-tale cu credință; și caii noștri acum sunt cu toții răspândiți; nici până a treia zi nu i-ar găsi omul.

Rodna,
1633,
4 Novembre.

Vă pot scrie de-aici, de la Rodna, că, precum v'am spus și acasă, ei zău niodată nu vreau să meargă la Unguri; pe cari-i trimeti, toți se dau în lături. Gheorghe Kovács a amenințat pe birău că pe el să nu-l trimeată în Moldova. că zău îl împușcă, și pe birău îl amenință, aici, în Rodna, cu uciderea, — că după cuvântul d-voastră vrea să-i trimeată și pe ei. Românii însă spun că ei pot trăi și fără banii d-voastră și fără birăul din Rodna, și nu vreau să meargă, ci acum, fiindcă nu a putut trimete altceva, a trimes pe ginere-său cu multă frică, fiindcă alții nu au voit să meargă. Românii au venit, și îndată i-au trimes în jos; cum am înțeles noi de la ei, noi îndată vom merge în jos, la Iași, și acolo aflăm ceva mai sigur precum vorbesc aceștia, ca să vă aducem d-voastră știri sigure, atât dintr-o parte, cât și dintr'alta. Să vă țină Dumnezeu pe dumneavoastră, pe toți, bine sănătoși.

hozhasunk mind egi felol s mind mas felol. Tarcza megh isten kegielmeteket miniaion jo egesegben.

Datum ex Radna, anno 1633, die 4 novembris.

Michael Igyarto ex Bistir[eza].

Az darabantok it ehel halmak es kolt-seget nem talalnak penzek sinczen hogi vegienek, nem tudgiak mihez tarczak magokot, hogi urasagod semmit nem izen.

Trabanții mor aici de foame, și nu găscă de cheltuială, nici n'au bani ca să-și cumpere; nu știu de ce să se țină, că d-ta nu trimeți nicio vorbă.

[Vo:] Prudenti, circumspecto domino, domino N.N., iudici primario in civitate bistriciensis ceterisque civibus iuratis, dominis mihi semper confidentissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCII.

Suceava,
1633,
11 Novem-
bre.

Vornicul moldovean Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre lupta lui Abaza-Pașa împotriva Polonilor.

Magnifice domine Martine. Officia mea cum omni genere obsequiorum meorum in gratiam Vestrae Dominationis offero.

Miram laetitiam accepi ex literis Vestrae Dominationis, in quibus scribit ad me ut faciam certiore Vestram Dominationem, qui sit eventus belli inter Turcas et Polonos et quid dignum memoriae fecisset Abazar-Basza veniens in Poloniam cum magna potestate sua. Qui id est: Abazar-Basza, fracto foedere et pace quam fecerant Poloni cum Turcis, venit supra illos cum exercitu suo. Quamvis Illustrissimus princeps Moldaviae miram diligentiam apposuerat ut possit illum a praeposito revertere, quia intellexerat Illustrissimus princeps quod nihil possit destruere Polonis, ille tamen temere, stans in praeposito suo, venit supra illos, nihili pendens Polonos, apud quos paulo ante erat nuntius a Caesare Turcarum, hoc est Czauusz, confirmans pacem. Quare Poloni non putabant illum transire ad se Nistrum, quia sciebant foedus factum et confirmatum a Caesare. Quare praeparaverant et illi nuntium magnum ad Caesarem, si non venisset Abazar-Basza ad illos. Sed ille, fracta pace, intravit in Poloniam, et nihil potuit illis destruere, solum destruxit et devastavit terram nostram; incipiens a flumine Pruth usque ad Nistrum, nulla domus remansit: omnia combusserunt et multos ex nostris in servitutem duxerunt Et ita reversus est: fracta pace cum Polonis, nullisque rebus compositis, reversus est ad Danubium cum pudore et magna iactura suorum. Et Tartari qui erant cum Orak-Murdza et cum duobus filiis Cantamiri reversi sunt ad Budziakum, ad loca sua. Dux vero Polonorum Xonicopolski¹ cum aliis Polonis movit castra, absque iactura suorum, inferius, a Cameneco ad Bar. De Moscovitis vero, quando fui nuntius in castris Polonorum ab Illustrissimo principe nostro, ostendit mihi Magnificus dux Polonorum literas a rege missas, in quibus facit certiore ducem quod inierat grave bellum cum Moscovitis, in quo victor evasit rex Polonorum, et facta est magna effusio sanguinis, et adhuc manet rex sub Smolensk cum hoste suo. De his omnibus quae vidimus et audivimus, facimus certiore Vestram Dominationem, et quae adhuc audiemus, de omnibus certiores facere Vestram Dominationem parati sumus. Interim vale et me fraterno amore proseguare. Datum Soczaviae, anno 1633, novembris 11.

Vestrae Dominationi fidus amicus et servire paratus

Theodor Ianowicz, m. p.

Si vellem omnia scribere, charta mihi ad scribendum non sufficeret, non

¹ Chonikpolski; Konicpolski.

de laude illius, id est Abazar-Basze, sed de mera stultitia illius et inani furore. Quare cetera ex ore narrabit dominus Michael qui fuit apud me.

[Vo:] Magnifico domino, domino Martino Deitrano, iudici bistriciensi, domino ac amico meo maximo, ad manus dentur.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCIII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia Sântioana, de pază la Tatari.

1633,

18 Novem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűseghtek Moldovabol megh jutott emberek leveleket megh ada, kegyelmesen agnoscalliuk hűseghtek feleöl az vigjazasban szorgalmatoskodasat es az dolgokrol tudositasat; kit hogi ez utan is megh ne szűntessen kevan-niuk. Az melj emberek minap be bochiatank azok is ha visza erkeznek mingiarast ejel nappal ertesűnkre adgia hűseghtek. Annak felette Feöldvari Ianos szolgankatt kelletven ighen siet-segel Munkacsra kűldenűnk három lovat szolgaival oda rendeltűk az alat districtusaba. Hűseghtek rendellien helt nekiek s gazdalkottasson illendo modon.

Omul d-voastră sosit din Moldova ni-a dat scrisorile; milostiv recunoaștem sânguința în pază și înștiințarea despre felurite lucruri; ceia ce dorim să nu înceteze nici după aceasta. Dacă se întorc oamenii pe cari i-am trimis zilele acestea, îndată să ni dați de știre zi și noapte. Afară de aceia, trebuind să trimetem, cu multă grabă, la Muncăciu pe sluga noastră Ioan Földvári, am orânduit trei cai cu slugile lor acolo în Ținutul-de-jos. D-voastră potriviți loc pentru ei și găzduiește-i cum se cade.

Secus non facturi. Datum Vaida-Szent-Ivan, 18 novembris, anno 1633.

G. Rakocy, m. p.

Kulgion huseged vag nieg embert utannunk mingiart ki medve fogo gepet tuggion cinaltatni halot ne hozzanak bar.

Trimete d-ta îndată după noi vre-o patru oameni cari să știe face cursă de prins urși; rețea să nu mai aducă.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario et iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCIV.

Logofătul Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre darul ce a primit și vești cu privire la Abaza-Pașa, aflător la Brăila.

1633,

7 Decem-
bre.

Magnifice domine Martine.

Obsequia mea cum omni genere officiorum et cum submissa servita (*sic*) delatione in gratiam Vestrae Dominationis offero, et cetera.

De munere quod dignatus est Vestra Dominatio mihi mittere, gratias maximas ago; quod et grato animo suscepi. Quare et ego, si mihi modo, operam dabo ut possim munus pari modo recompensare: tantum Vestra Dominatio indigeat obsequio nostro, inveniet me semper paratum ad omnem nutum officii Vestrae Do-

minationis. Rumores nulli omnino audiuntur apud nos, tantum scimus quod rex Polonorum scripsit ex Moscovia ad ducem Polonorum, faciens illum certiore ut nullum nuntium mitat ad Caesarem Turcarum donec revertetur ille. Abazar-Basza modo moratur in Braila. Quae adhuc audiemus, de omnibus faciemus certiores Vestram Dominationem; tantum modo¹ moratur in Braila. Quae adhuc audiemus, de omnibus faciemus certiores Vestram Dominationem; tantummodo rogo ut me teneat Vestra Dominatio in gratia sua, et valetudinem tuam magis quam alia omnia curat. Vale. Datum 7 decembris, anno 1633.

Vestrae Dominationis fidelis amicus et servire paratus

Theodor Ianowicz, manu propria.

[Vo:] Magnifico domino domino Martino Deidricio, iudici bestriciensi, viro spectatissimo, domino ac amico meo maximo, ad manus dentur.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCV.

Alba-Iulia,
1634,
25 Ianuar.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimete-rea lui Ioan Belény in Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Belleni Ianos udvari szolgankat kel-
letven bizonios dolgok veghet Moldo-
vaban küldenünk ott a Radnan kelletik
be menni. Hüseghteknek hadgiuk azert
es paranczoliuk rendellien mingiarast
egy emberseghes jo kalauzt Iaszvasarigh
melleje es a mi lovait szolgait ott kel-
letik hadni hüseghteknel azoknak illen-
deö szallast rendelven szenat abrakot
lovainak szolgainak etelt italt adasson
illendeökeppen.

Trebuind să trimetem pe sluga noastră
de Curte, pe Ioan Belény, pentru niște
lucruri in Moldova, a trebuit să între
pe-acolo, prin Rodna. Deci vă lăsăm și
vă poruncim să orânduți îndată pe lângă
el, până la Iași, un bun călăuz de omenie,
și cailor și slugilor pe cari a trebuit
să-i lase acolo la d-voastră, acelora
orânduindu-li adăpost cum se cuvine,
dați-li cailor fân și nutreț, slugilor mân-
care și băutură cum se cuvine.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 25 ianuarii, anno Domini 1634.

G. Rakocy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario et iuratis civibus civi-
tatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

[Adu:] Latae 29 ianuarii, vespere, hora 3.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCVI.

Meșindorf,
1634,
11 Mart.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre îngri-
jirea cailor și slugilor solului Ioan Belény.

Georgius Rakoci Dei gratia Transsilvaniae princeps, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis
dilecte. Salutem et gratiam nostram.

¹ În sens de: modo, acuma; sau, mai bine: numai cât acuma.

Mivel nemzetes Belleni Iános hiv-
 ket udvari feő ember szolgankat bizo-
 nios szőkseges dolgaink veget kellett-
 ven Moldvaban expedialnunk tizenha-
 rom lovait es azok mellet niolecz szamu
 szolgait rendeltük quartelban vizza te-
 reseigh az hűsegetek szekben tartasnak
 okaertt lenni. Kegyelmesen hadgiuk
 azertt s paranczolluk is hűsegednek ez
 levelwnket veven mingiarast az megh
 nevezet lovaknak es azok mellet leveo
 szolgaknak illendeő quartelt rendelve
 az elebbi mod szerint mind az lovak-
 nak es szolgaknak jarando abrakot
 szenat es praebendaiokat administral-
 tassa hűseged.

Fiindcă a trebuit să trimetem în Mol-
 dova în niște afaceri de nevoie pe
 spectabilul nostru credincios Ioan Be-
 lény, slujbaş de frunte al Curții, i-am
 rânduit treisprezece cai și pe lângă
 aceia opt slugi în cvartir până se va
 întoarce, pentru ca să-i țineti în Scaunul
 d-voastră. Vă las deci și vă și porun-
 cesc d-voastră ca, primind această scri-
 soare a noastră, îndată să li rânduiți
 cvartir cum trebuie cailor și slugilor
 de pe lângă cai și să li dați după chi-
 pul de înainte nutrețul, fânul care se
 cuvine cailor și slugilor.

Secus non facturus. Datum in possessione Mese, die 11 martii, anno Do-
 mini 1634.

G. Rakocy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae biztriciensis,
 etc., fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCVII.

Logofătul Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre ceasornicul ce a dat la 1634,
 dres, despre plata în porci ce oferă unui meșter, despre fuga în Polonia a lui 12 April.
 Moise-Vodă Movilă și noul Domn ce va veni, Lupu.

Magnifice domine Martine.

Obsequia mea cum omni genere servitiorum meorum in gratiam Vestrae
 Dominationis defero, et cetera.

Quod moram traxi in restituenda solutione propter horologium recti-
 ficatum usque ad hoc tempus, rogo ut non accipiat id Vestra Dominatio in
 malam partem, et non imputet hoc negligentiae meae, quia locutus sum cum
 domino Michael, et constitueram cum illo, in loco pecuniae ut dem porcos sa-
 ginatos illo artificii qui postea profectus in inferiorem partem Moldaviae, rediens
 vero ex illis locis me non invenit in locis nostris, quia abieram ad Ias. Tandem,
 absente me invenerunt porcos, quos dominus Michael noluit accipere, nescio quam
 ob causam: forsan illi non placuerant. Iterum tamen scripsit ad me literas dominus
 Michael, quas mihi sero attulerunt, apertas et ruptas, hoc est quando erat mercatus
 magnus in Bistricia. Quare ego eo tempore misissem pecuniam, sed nullum potui
 invenire qui velit ire in Transsilvaniam. Modo vero, ut mihi denunciavit Tua Domi-
 natio per Petrum Saxonem ex Soczavia de ista pecunia, quam ego illi dabo, qui
 illam deferet ad Tuam Dominationem; solum rogo ut non vertat mihi vitio id quod
 moram traxi in restituenda solutione isti artificii usque ad hoc tempus. Novarum
 rerum, si quae sunt, facio certiore Tuam Dominationem quod Poloni verissime fe-
 cerunt pacem cum Moscovitis, et fecerunt magnum triumphum his diebus. In Mol-
 davia vero princeps qui erat, hoc est Moyses, iste his diebus transivit in Poloniam;
 alter vero qui vult venire est Lupul, qui antea erat Dwornik Magnus in Moldavia,
 ille qui abierat ad Caryorad¹. De his modo facio Vestram Dominationem certiore;

¹ Tarigrad.

quae adhuc erunt, de omnibus Tuam Dominationem libenti animo faciam certiozem. Interim me gratiae ac amicitiae Tuae Dominationis offero. Datum aprilis 12, anno 1634. Vestrae Dominationis fidelis amicus ac servire paratus

Theodor Ianowicz, manu propria.

[Vo:] Magnifico domino Martino Deidricio, iudici bistriciens, domino ac amico meo maximo, ad manus dentur.

[Vo:] 10 may latae.

[De altă mână:] Deprecatur tardam horologii solutionem, et aliquid avizat. (Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCVIII.

Câmpu-
lung,
1634,
9 Maiu.

Vești din Moldova, de la Mihail Igyartó, despre sosirea apropiată a Domnului celui nou.

Szolgalok urasagodnak mint mi nekunk beociületes uramnak adgion Isten urasagod sok kevanta jokot.

Akarek urasagodnak irni az ide be valo alapot felol mint s hogi vadnak de ne talam irt biszoniosbat az boier kegyelmednek hogi nem mint az mi hallank, mert az boierok az kiktól mi biszoniost erthetnek mind az Vaida eleiben mentenek; es eszt bizonioson irhatom kegyelmednek hogi 10 napian May bizonioson szekiben leszen laszvasart; mondanak az emberek sok felle hireket, de mind azon altal az boier azt hatta hogi ha valakit kegyelmed hamarsagal kuld mindenekbol bizoniosban hire teszi bizonos levelei altal. En mostansagal itt egi keves ideigh maradvan Kompollungon bizonios dolgaim mia es mikent hallom hogi eo kegilme haza jot legien, mindgiarast alla medgiek es bizonioson megh tudom oh kegelmeteol mind Teoröknek Tatarnak alapattiat, az kik orszagoknak artalmara varasunknak vizsontagh leznek es hamarsagal mindent bizonioson hirül megh viszek. Urasagodat kerem, hogi haszam nepere segitsen gondot viselni ha valamiben szuksegh leszen. Ennis urasagtoknak mindenbeol szolgálni ogekezem es ezeket az dolgokat bar reiam biza mert benne el jarok. Tarcza megh isten urasagodott sok eztendeigh kedves egesegben. Az penzt az boier megh atta az ohraert es nalam vadgion.

Îți slujesc d-tale ca cinstit domnului mieu; să-ți dea Dumnezeu multul bine ce-ai dorit.

Am voit să-ți scriu d-tale despre împrejurările de-aici, cum stau lucrurile, dar poate ți-a scris ceva mai sigur boierul d-tale¹, că nu e cum am auzit noi, fiindcă boierii de la cari am înțelege noi ceva sigur, toți au mers înaintea Voievodului. Aceasta v'o pot scrie cu siguranță, că în ziua de 10 Maiu va fi de sigur în Scaun la Iași. Spun oamenii tot felul de știri, dar cu toate acestea boierul ni-a spus că, dacă d-ta trimeti în grabă pe cineva, despre toate te înștiințează mai sigur prin scrisori. Eu acum rămân puțin timp în Câmpulung pentru niște afaceri ale mele, și, cum aud că dumnealui a venit acasă, îndată mă duc în jos și aflu cu siguranță de la dumnealui starea Turcilor, Tatarilor, cari vor veni spre paguba țărilor, și încă odată a orașului nostru, și cu grabă voi aduce toate veștile. Pe d-ta te rog să-mi ajuți a purta grijă de poporul țerii mele, dacă va fi nevoie în ceva. Și eu mă silesc a vă sluji d-voastră în toate; numai să-mi încredințezi mie aceste lucruri, fiindcă le isprăvesc. Să te țină Dumnezeu mulți ani în plăcută sănătate. Bani pentru ceasornic nu i-a dat boierul, și sunt la mine.

¹ Toderașcu Ianovici.

Datum Kompullungh, anno 1634, die 9 maii.

Besztercei Igyarto Mihali, szolgal
kegyelmednek.

Mihail Igyartó din Bistrița îi slu-
jește d-tale.

[Vo:] Prudenti, circumspecto domino, domino Martino Deitrano, N. N., iu-
dici primario civitatis bistriciensis in Transsilvania, domino, domino mihi semper
confidentissimo.

9 Maii, anno 34.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCXCIX.

Vești din Moldova dela același Mihail Igyartó, despre începuturile Domniei
lui Vasile-Vodă și știrile cu privire la Tatars.

Câmpu-
lung,
1634,
19 Maiu.

Szolgalatomot irom kegyelmednek
mint ennekem bizodalmas uramnak, is-
ten eo felsege minden jovaival jo ege-
segi latogassa es aldgi meg kegyel-
meteket mind az kegyelmedhez beoczu-
letes levő tanaczaval egiut.

Akarek kegyelmeteknek az Moldvay
alapot felol irni es minden dolgokbul bi-
zoniosa teni. Miczoda alalapatal itt va-
gion az orszagh az minapiban is irtam
volt az Vaydanak jövele felol, de hogi
bizonios nem tudhattam hogi ki legien
mostansagal azert meg ertetem bizo-
nison es bizonios irok kegyelmetek-
nek, mert 10 napian May erkezet be
az szekeben Iaszvasarra es hiiak eo nagi-
sagatt Vasziliie Vaydanak es igen szep
hadal jeot az orszagban, de mire valo
nezve talam azt is meg tudhatiuk az
orszagban tutara vadgion az vitezleo
rendeknek hogi az hadban kemenien
kerullienek; mert Lengiel orszagbol igen
nagi hadak szallanak le az Neztar melle.
Azt hallotam hogi az Teoreokökis ke-
menien jeonek, mert azt mondgiak hogi
harom hellien legien czinalt hidgiok
az Dunnan alltal; de hogi mi vegre
legienek ezek az hadak csak isten tud-
gia, mert az Vayda igen vigiaszasban
vadgion mindenfele es az boyerokban
egi nehanniat meg is fogatat; senki bi-
zonios szandekjat nem tudgia. Az Ta-
tarok felol azt hallotam hogi azoknak
nagi szerniu taborok harom hellien is
vadgion mind feleseges giermekest mert
eo nekik el kel rontaniok, vallameli
orszagra leszen; mert az ehsegh szer-
nien niomorgattia eoket ugi anniera
hogi ha el nem ronthatnak valameli
felle hátt ehel kellien meg halniok. Mos-

Îți scriu slujba mea d-tale ca dom-
nului meu credincios; Dumnezeu să te
cerceteze cu toate bunurile sale, cu bună
sănătate și să vă binecuvinteze impre-
ună cu tot cinstitul Sfat.

Am voit să vă scriu despre starea
din Moldova și să vă asigur despre toate
lucrurile. În ce stare este țara, v'am
scris și în zilele trecute: despre venirea
Voevodului, dar, cum nu am știut ceva
sigur cine să fie acum, deci am aflat
acum cu siguranță și vă scriu ceva sigur,
fiindcă a sosit în Scaun la Iași în ziua
de 10 Maiu, și-l chiamă pe Măria Sa
Vodă: Vasile, și a venit cu oaste foarte
frumoasă în țară. Dar poate vom ști
și pentru ce, căci ostașii au primit che-
mare în țară și ei ocolesc oastea, de oare
ce din Polonia se scoboară oștiri mari
în jos pe lângă Nistru. Am auzit că și
Turcii vin cu tărie, fiindcă se spune
că li-ar fi făcut poduri peste Dunăre,
în trei locuri; dar cu ce scop sunt aceste
oștiri, numai Dumnezeu știe. Fiindcă
Vodă e în mare pază despre toate păr-
țile, și din boieri a și prins pe câțiva;
nimeni nu-i știe gândul sigur. Despre
Tatars am auzit că au grozav de mare
tabără în vre-o trei locuri, cu neveste
și copii; fiindcă ei trebuie să strice în
orice țară ar fi, că foamea îi chinuiește
grozav, într'atăta că, dacă nu pot strică
undeva, atunci trebuie să moară de
foame. Acum nu vă pot scrie altceva,
ci de la omul care duce această scri-
soare vă puteți lămuri și mai bine,
fiindcă el a fost acum în țară și, fă-
când după porunca d-tale, eu l-am ru-
gat să meargă pe la d-voastră: l-am
putut hotărâ greu, fiindcă i-a fost frică

tansagal kegielmeteknek egiebet nem irhatok, hannem ezen level vivo emberteol joban is megh tudakozhatik kegielmetek, mert eo volt mostansagal az orszagban es az kegielmed poronczo lattia szerent czellekedven en eoteot kertem, hofi mennien kegielmetekhez; nehezen vehetem raia is mert felt itt valo haragtol is. Mas az hofi ott varosukban is valami kis adosag elot kerenget mindt az beoczületes Szeocz Simon uram elot es masok elot; de en neki bizlatam hofi ne tekencze azt, hannem az urasagtok elobi vala szomszedsageert illeneket halvan es ertven urasagtoknak mindenkoron szomszedsagbeli attiafiusagal legien nekie. Urasagtok is azt hizem hala adatlan nem lezen illen jambor szolgaltiaert. Itt egiebet is halotam de nem merem mostan kegielmeteknek bizonioson irni; hanem az kegielmetek jambor jo akarioja az boier mostansagal az Vayda cancellarius valasztota, es en minden dogomot el hadgivan alla medgiek laszvasarra eo kegielmehez es azok felol megh tudakozom az melliekrol nem merek irni es eo kegielmenek az urasagtoknak mindenhusehget aianlom, hofi illen nagj urasagaban kegielmeteknek jambor szomszedsagbeli attiafiusagat mutasa, hofi az mi orszagunknak artalmara leendő lezen bizonioson tutara adgia. Enn is urasagtokot ezen kerem hofi ha lehetseges erteszen egi embert clomben egi ures loval hofi mikent jeovek laszvasarol mindgiarast mehessunk haza hofi kesedelem nelkul urasagtokot mindekbol bizoniosa tehessuk. Ezeknek fellelete urasagtokot az hatalmas istennek kedves gondgia viselese alaia ayanliuk es eo felsege adgia hofi urasagtokot feienkent jo egesegben tallaliuk.

Beztercei Igyarto Mihali,
kegyelmeteknek szegeni szolgaya minden udeoben.

Datum ex Kompollungh, anno 1634, die 19 maii.

[Vo:] Prudenti, circumspecto domino, domino Martino Deitrano, N. N., iudici primario civitatis bistirciensis in Transsilvania, domino, domino vigilantissimo ac verum confidentissimo.

[Adaus:] Latae die 21 maii stili novi.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

¹ E vorba de Toderaşcu Ianovici.

de năcazul de pe aici. Alta este că s'a învărtit în fața unei datorii mici de acolo din orașul d-voastră, înaintea cinstului domn Simion Szöcs și a altora; dar eu l-am asigurat să nu se uite la aceia, că d-voastră, auzind acestea și înțelegându-le, pentru buna vecinătate, totdeauna îi veți fi cu prietenie, ca la un vecin. Cred că nici d-voastră nu-i veți fi nemulțămitori pentru această bună slujbă. Aici am auzit și altele, dar nu îndrăznesc acum să vă scriu cu siguranță; dar pe bunul binevoitorul d-voastră boier l-a ales Vodă Logofăt¹, și eu, lăsându-mi toate afacerile, mă duc în jos la Iași, la dumnealui, și mă voiu lămuri despre cele ce nu îndrăznesc să le scriu, și-i voiu închină d-sale toată credința d-voastră, ca în astfel de Domnie mare să-și arăte blândă prietenie de vecin față de d-voastră, și tot ce ar fi spre paguba țerii noastre să vă dea de știre cu siguranță. Și eu vă rog pe d-voastră, dacă se poate, să trimeteți un om înaintea mea cu un cal, și, cum vin din Iași, îndată să putem merge acasă, pentru ca fără întârziere să vă facem cunoscut despre toate. Afară de aceasta pe d-voastră vă lăsăm supt paza plăcută a puternicului Dumnezeu și să dea Înălțimea Sa ca pe d-voastră să vă găsim în bună sănătate.

Mihail Igyarto,
din Bistrița, sāraca slugă a d-voastră în toate timpurile.

MDCCCC.

Vești din Moldova de la Mihail Igyartó, despre suirea în Scaun a lui Vasile-Vodă și alte întâmplări.

P. S. Az Moldvay állapot felől azt írhattam kegyelmednek hogi az Vayda szekeben vagon Iaszvassart, Vaszillie Vaydanak hijak az eleb boiersagaban Lupul Mehedincolnak hittak es az Aron Vayda fianak mondgiak lenni. Hogi volna az Lengelek felől azt tudom kegyelmednek mondani hogi az Lengiel keövet mostan jeot Moldvaban az ki megh az eoszel ment volt az czaszarhoz es egi feo Teoreok is jeot velle mint egi eot szazad magaval es az Vayda is három feo boierokot kuldeot el vele az Lengiel királhoz. En azt hallotam hogi ha veghez vihettik hatt megh bekellienek egi massal. Az keövetnek az szolgai azt montak nekem, hogi igert legien az Lengiel az keövet tributot az czasarnak meg szabadasanak okaert Konstancinapolban; de hogi imar nem tudgiak hogi az királnal mi vegre vihettik az bekeseget. Az Kozakok az Nezteren az vizen jeotenek ala Tegenehez es Tegenet es az keorul valo falukot mind el egetek legien, rabolotak, de az varanak nem tehetek semmit es az szel mia tovab nem mehetek hanem ugian onnan megh terenek. Az Tatarok voltanak taborban de hogi Vaydatol keredczetenek vallameli felle, de az Vayda megh bekelt vele es adot három szaz kaczolakot nekiek es vizza menttenek hazaiokban, nem hallani semmit felolek. Az Vayda az boierokban sokakot megh fogatot es sokan el is szoktenek Lengiel orszagban fellem mia hogi felnek az Vaidatol. Az Genge Logofottot is kiczin hogi le nem vagatta es az udvartol el üzette; azt montta legien neki, hogi az ven eb, sok feiedelmeknek volt aroloia es az szegensegnek rontoia, többszor udvartal ne lassak, mert teobet nem ezik, hanem menien egi kalastromban legien baratte lakiek ott valahon. Toderasko Ianovic az mostan Logofot az kinel en az kegyelmed szolgálival az telben voltam. Soldan vizont Nagi Vornik es az Hatt-

Bistrița,
1634,
sfârșitul
lui Maiu.

Despre starea Moldovei pot să-ți scriu că Voevodul este în Scaun, la Iași; îl chiamă Vasile-Vodă, în boierie înainte îl chiamă Lupul Mehedințul¹, și se spune că ar fi fiul Voevodului Aron. Despre Poloni pot să-ți spun că solul polon care s'a dus de astă toamnă la Împărat a venit acum în Moldova, și un Turc de căpetenie a venit împreună cu el, cu încă vre-o 500 de inși, și Vodă a trimes și el trei boieri de seamă cu dânsul la Craiul polon. Am auzit că, dacă s'ar putea, se împacă. Slugile solului mi-au spus că solul polon a făgăduit bir Împăratului pentru eliberarea lui din Constantinopol; dar acum nu știu la Craiu cum o vor scoate cu pacea. Cazacii au venit în jos pe apa Nistrului până la Thighinea și au ars-o împreună cu satele dinprejur, le-au jăfuit, dar cetățile nu i-au putut face nimic, și din pricina vântului nu au putut merge mai departe, ci chiar de acolo s'au întors. Tatarii au fost în tabără, dar s'au cerut de la Voevod în vre-o parte, Voevodul însă s'a împăcat cu ei și li-a dat 300 de căciuli și s'au întors în țara lor; nu se aude nimic despre ei. Vodă a prins pe mulți dintre boieri, și mulți au și fugit în Polonia, fiindcă li e frică de Vodă. Mai că l-ar fi tăiat și pe Ghenghe Logofătul, și l-a alungat dela Curte; i-a spus că e căne bătrân, că a fost trădătorul multor Domni și că e stricătorul sărăcimii, mai mult să nu-l vadă la Curte, și mai mult să nu se hrănească acolo, ci să se ducă într-o mănăstire, să fie călugăr și să locuiască acolo undeva. Toderășcu Ianovici e acum Logofăt, la care am fost eu în iarnă cu slugile d-tale. Șoldan e Mare-Vornic și Hatman e Gavrilaşcu, fratele mai mic al lui Vodă. Boierului Frangulea și unuia Ieremia li-a tăiat nasul și buzele, și unui boier anume Tăutul și altora mai mulți, al căror nume acum nu-l pot spune, li-a tăiat capul, celor cari înainte erau spre stricăciunea săracei țeri. Pe lotri, hoți, haiduci și pe femeile stricate îi pedep-

¹ Confuzie cu Lupul Mehedințul, răsculatul muntean.

maniok Gahvirlasko az Vaydanak eocze. Az Frangula neő boiernak es az Iermie neunek az orrokot mind ayakostol el mettzelte es egi Totul neő boiernak fejeket vettete es teobeknek is az kiknek en neveket nem tudom mostansagal meg nevezni, az kik az eleb az szegeni orszagnak rontasara voltanak. Az latrokot tolvayokott orokot es hamis parazna azoniokot kemenin ěrosen megh bñnteti, az kitt valamiben meg er. Az szegenseghez jo lelki ismeretel vagion mert megh edigh sem adoal sem egiebel nem haborgatta es fogatta is hogh az szegeni orszagnak jovara lezen es az szegensegh eorul rayta hogi jo Vaida lezen, tallam allando is lezen.

sește tare rău, pe care îl află cu ceva. Față de sărăcime e cu bună voie, fiindcă până acum nu i-a turburat nici cu dajdea, nici cu alt ceva, și a și făgăduit că va fi spre binele sărăciei țeri, și sărăcimea se bucură că va fi Voevod bun, — poate va fi și statornic.

(Bistrița, Archiva Orașului; traducere și în Iorga, *Studii asupra istoriei Românilor în secolul al XVIII-lea*, București, 1909; din „Noua Revistă Română“.)

MDCCCCI.

Iași,
1634,
23 Septem-
bre.

Logofătul Teodor Ianovici către Bistrițeni, despre fierăsăul, roata, cuiele și alte unelte ce-i trebuie Domnului pentru lucrul la o biserică, precum și despre pacea apropiată.

Illustris ac generose domine iudex bistriciensis,

Pristinae memor amicitiae, quam semper officiosissime colui et colo, nolui ita deses ac segnis videri quin Vestram Dominationem per Michaellem, Vestrae Dominationis administratorem, hisce meis literis non inviscerem simulque tam prosperum incolumitatis eventum, quam felicem omnium rerum successum Vestrae Dominationi gratularer. Conscius igitur eiusdem occasionis, Illustrissimus princeps noster ut Vestram Dominationem iisdem compellarem literis me impulit obnix, rogando ut artificem quendam ad conficiendas serras, hungarico vocabulo „fyrsmalom“ nuncupatas, quibus arbores praescinduntur, similiter rotam illam et alia instrumenta necessaria Illustrissimo principi suppeditare non dedignentur. Praeterea libentissime ex illis partibus ferrum, claviculos et alia huius generis ad usum templi quod nunc erigere decrevimus accommodata haberem; nam ex Polonia haec facili negotio habentur, nisi hoc tempore edicto regio propter impendentia pericula prohiberentur. Rumores in nostris partibus hi certiores sparguntur: exoptatam pacem, superis ita volentibus, adipiscemur. Luculentius propensae meae voluntatis in Vestram Dominationem studium per famulum meum brevi ad Vestram Dominationem expediendum contestabor. Hisce me liberalissimae Vestrae Dominationis gratiae ut possum diligentissime commendo. Iași, 23 septembris 1634.

Vestrae Dominationis amicus benevolus et ad inserviendum paratus

Theodor Ianowicz, Logofet, manu propria.

[Vo:] Illustri ac generoso domino Martino, magno civitatis bistriciensis iudici, domino et amico colendissimo.

[Vo, contemporan:] Latae 4 septembris.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCII.

Simon Engesser, birăul Bistriței, către Vornicul de Câmpulung, despre un om al orașului care a făcut mai multe furturi.

[De la
1635¹.]

„Eu, Șimon bireu de cătate Bistriței, cu tot Sfatul dumisale“ către „preatini și vicini noștri dreghetorii cari sent prea locore cele prea unde avem traba cu dumile voastră“ pentru că omul său Ștefan a avut o slugă, Petre, care, furând „multe onelte în sat“, eră să fie spânzurat. Stăpânul său îl *descumpără*, îl *scoate de la ștreang*. Dar Petre fură unelte și cărți de ocină, în preț de șapte florini, de la acesta, al cărui fiu urmărește apoi peste hotar pe „chinele cel rău“.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 5, n. CLXVI.)

MDCCCCIII.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre fuga în Moldova a chenezului Nistor Balaș.

Gherla,
1635,
21 April.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini mihi observandissimi. Salutem ac servitii mei commendationem.

Ennek elette is irtam volt kegyel-meteknek; nekem az Sarmasi kenezem kit Balas keneznek hittunk olahul Niztor Balasnak hittak igen sok karomal el szeokek Moldovaban es bizonios hogi az Borgoiak vittek be is az olaholi karaczion innepin mind Borgon volt, im az estve hozak Lazar Istvan uram levelet kiben bizonioson iria eo kegyelme hogi most ki jeott Moldovabul az Radnai uton es itt Erdeliben gieott embe-rekett, kik Moldovaban mennienek. Mi-vel mind az Radnai mind az Borgoi utat kegyelmetek biria, kerem szerez-tettel kegyelmeteket legien oly litkos vigiazasa es gondviselese kegyelmetek-nek azokon az utakon hogi bizonial ismet azon megien be valamellieken. Ez nagi dologh hogi akar ki ilien szabadoson jar azokon az utakon. Ez ne-kem anni kart teott marhaimban es penzjeovedelmimben hogi bizoni teobet ezer forintnal; de az ki nagiob ez is bizonios hogi taval is Fogaras fele valo tolvaioakat fogadot volt ream; most imar el hizem nagiobat probal hogi illien szabadoson jeohet es mehet mind eo s mind egieb latrok. Ha ogian serio akar, tudom hogi azokon az utakon megh kaphathatia. Ha hul ugian el megien ismet nintsen mit tennem. Illien rettenetes karomat es miatta valo ret-

Și înainte de aceasta v'am fost scris d-voastră cum chenezul din Șarmăsag, anume chenezul Balas, românește Nistor Balaș, mi-a fugit cu multă pagubă în Moldova, și sigur că Bărgăuanii l-au dus acolo, și la Crăciunul Românilor era în Bărgău. Aseară mi-au adus scrisoarea d-lui Ștefan Lazar, în care scrie cu siguranță dumnealui cine a venit acum, pe drumul Rodnei, și oamenii cari au venit aici în Ardeal, ca să meargă în Moldova. Fiindcă d-voastră aveți și drumul Rodnei și al Bărgăului, vă rog cu dragoste să aveți așa pază tainică și grijă pe drumurile acelea, că de sigur intra pe unul din ele. E lucru mare că oricine umblă așa slobod pe acele drumuri. Aceasta mi-a făcut o pagubă mai mare de 1000 de florini în vite și în venituri bănești; dar ce e mai mult, e că acum un an cu siguranță a tocmii hoți asupra mea, către Făgăraș. Acuma cred că încearcă și mai mult, de vreme ce așa de slobod poate să treacă, atât el, cât și alți lotri, de ici colo. Dacă ai vreă hotărât, știu că pe drumurile acelea îl poți găsi. Dacă se duce chiar, iarăși n'am ce-i face. Nu pot să-mi tac așa de grozava pagubă și frica mea; neapărat trebuie să mă plâng Țerii și Măriei Sale Domnului. Căci, dacă d-voastră, dragii miei domni vecini,

¹ Pentru dată, v. *ibid.*, p. XXI.

tegesemet el nem halgathatom, okvetellen az orzagnak es urunknak eő nagysaganak kell panaszt tennem; mert ha kegyelmetek edes szomzed uraim az haznat vamiat vezi az utaknak gondviselessel es vigiazassall is kellene lenni, hagi mi is orzagul kegyelmetek vigiazatlansaga miat ne vallanank enni sok karokat. Kegyelmeteknek latia isten inkab szolgálnék hagi sem vetenek de letelensegh alat ezt el nem halgathatom mert eletemben es igen sok kar vallasombani jaro dologh. Varom az kegyelmetek jo akaratiat. Tartsa megh isten kegyelmeteket jo egesseghben so-kaigh.

luați folosul, vama drumurilor, ar trebui să fiți cu grijă și pază, ca și noi, cu toții, să nu mâncăm multe pagube din lipsa de pază a d-voastră. Dumnezeu mă vede că mai curând v'aș sluji decât să greșesc, dar aceasta nu o pot tăceă, că e lucru ce-mi face mare pagubă în viață. Aștept bunăvoința d-voastră. Să vă țină Dumnezeu mult timp sănătoși.

Datum ex Zamos-Wyvar, 21 aprilis 1635.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus servire paratus

Stephanus Erdely, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis mihi observandissimis.
(Bistrița, Archiva Orașului).

MDCCCCIV.

Mănăstirea
Putna,
de la
1635¹,
17 Maiu.

Simon, egumenul de Putna, către Bistrițeni, despre oprirea unor lucruri de la oamenii lui.

Egumenul Simon de la Putna și soborul către birăul „Șămon“. Plângeri pentru lucruri oprite de la „feciorii“ mănăstirii, trimeși pentru a „cheltui bucate“ acolo. „Noi ne gândiem că ne sînteți priiatin[i] dumilevoastre, iar dumilevoastre ne faceți de nemică; noi vă omenim pe Măriile Voastre și pe oameni voștri, când vin la noi, iar Măriile Voastre vă bateți joc de oameni noștri“. Amenință cu „zăberire“.

(Pecete peste hârtie, cu mai mulți sfinți. Legenda: † G[III] [n]e[ar] m[er]tup[er] n[er]na.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 57, no LXXV.)

MDCCCCV.

Botoșani,
1635,
23 Maiu,

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre paguba făcută la Bistrița, în vite, unor călugări cerșitori dela Coșula.

Generose domine, salutem et servitionem (*sic*) nostram paratissimam semper commendo.

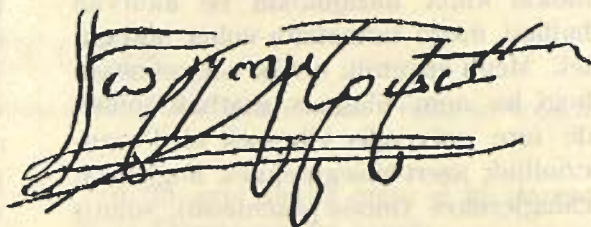
Ersamer und Wolgeachter, Fürsichtig, Wollweiser Herr Richter. Etliche Meichen aus dem Closter Koszulla sein in der Fast in Siebenbürgen und ihm Gottzwillen geheissen: etliche Christenen haben sich auch erinnert und ihnen mittgedeült. Wie sie aber ihn Ewer Fürsichtig Wollweissheit königliche Stad Nessen komen, so ist ihnen die Gütter genomen worden, als in summa 11 Küe und 6 Ochsen, in summa 16 Gütter. Mir bitten Ewer Fürsichtig Wollweissheit, alter Freindschaft und

¹ Data după anii de cărmuire ai lui Simon Engesser (1635-45).

Nachbarschaft halben, wollte Ewer Fürsichtig Wollweissheit ihnen in summa die Güter zuruck geben. Mir vorheissen uns auch kegen Ewer Fürsichtig Wollweissheit es zu verschulden. Hiemitt thue ich Ewer Fürsichtig Wollweissheit ihn seiner göttlichen Schuttz und Schirm befelen. Datum ex nostra civitate Bottussen, die 23 maji, anno 1635.

Ewer Fürsichtig Wollweissheit traie Nachbar und Freind

*Vassilae Vaivoda,
princeps hereditate moldaviensis
(sic).*

(Io Vasilie Voievoda.)

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino iudici primario bisterciensi, domino amico et vicino nobis benevolo.

[De altă mână:] Sex boves et 11 vaccas repetit.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCVI.

Pătrașco Ciogolea Logofătul către Bistrițeni, cerând pe diacul Todor ca să-i învețe copiii. Suceava, de la 1635, Iunie ¹.

† *Гро аз* [= adică eu] Pătrașco Ciogolea Vel Logofet scriem pacea și sănătate la iubiți prietenii noștri și frați, la cinstiți domnii de Bistrița, la Șimon birăul, și cu toți domnii Mărie Tale. Alta, pohtim de la domneavoastră să faceți Mărie [Du]milorvoastre pentru voe noastră, să ni tremeteți pe c[e]stă diiac, an[ume] Todor diiac, den Felder, pentru căc ne'u fost și de măntea vremea om [al] nostru; acmu-l pohtim de la Măriilor Vostrea, să ni-l dați. Noi încă vom sluji Măriilor Vostrea, întru ce va hi pohta dumilorvostrea la noi. Că av[e]m [niște] cuconi să ni-i învețe. Alta, pohtim, de bine ce veți facea și-l veți lăsa [să lăgați și vama de doo, trăi vite ce va avē. De ceasta fortea [ne rugăm dom]neavoastră și să dăruescă m[i]l[o]st[i]vul Dumnăzau să vă alle ceastă scrisoare a noastră prea Măriile Dumilorvostrea sănătoși w *Хѣ, а[мнн]. ѿ ГСЧАР, ЮН.*

† Bun priiaten și gata fiecându a slujirea, *Pătrașco Ciogolea Vel Logofăt, некаа.*

Mă închin dumilevoastre și mă rog.

(Pecete indistinctă pe hârtie.)

[Vo:] La iubiți frați și priатели a noștri, la domnii de Bistrița, cu cinst[e] să să dea ceastă cartea, и *мнѡгъ здрѡв[іѣ]* [= multă sănătate] ².

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 53-4, n° LXX.)

MDCCCCVII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște Geoagiul-de-jos, 1635, 22 Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc.

Prudentes, circumspecti, fideles dilecti. Salutem et gratiam nostram.

¹ V. nota precedentă. Cf. *Documentele Bistriței*, II, pp. xiv-xv.

² Cf. V. Pârvan, în *Convorbirile literare*, XXXVIII, p. 10 și urm. din extras („Un vechiu monument de limbă românească, 1639-1668”).

Ez levelünk megh ado két moldaj calugjerek adak ertesünkre alazatos keönjörgesek által jelentven hogy it kj-vün orszagunkban (kit kuldulassal nehan kit pedigh kesz penzen) szettek volna magok szükségere tizenhét szamu barmokat kiket hazajokban be akarvan hajtani, megh tartoztatta volna hüseghetek. Megh engettük nekik kegyelmesen hogy ha nem tilalmas marhak solutis de iure solvendis vihessek el. Parancziolliuk azert hüsegheteknek hogj azon calugjereket (modo praemisso), solutis de iure solvendis, az tizenhet szamu barmokkal (hogj ha nem tilalmas marhak) bocziassa el. Ha eökreök volnanak köztök azt is legh felljeb tizigh megh engedgie el vinni.

Secus non facturi. Datum in thermis algjogensibus, die 22 iunii, anno Domini 1635.

G. Rakocy, m. p.

[Vo :] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCVIII.

Georgiul-
de-jos,
1635,
22 Iunie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre călugării aceștia moldoveni ce scot vite din țară.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc., fidelibus nostris, universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, ordinis, honoris, gradus, officii, dignitatis et praeminentiae hominibus, signanter autem teloniatoribus, tricesimatoribus, pontium, passuum, vadorum viarumque custodibus ac aliis etiam quorum interest seu intererit, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam nostram.

Ez levelünk praesentalo ket moldavay calugjerek kuldultanak es vettenek mind apostol tizenhet szamu barmokat. Megh engettük azert kegyelmesen nekik hogj solutis de iure solvendis hazajokban vihessek hogj ha nem tilalmas marhak; ha eökreök volnanak is azt is tizigh legh felljeb el vihetik. Haggiuk annak okaert söt parancziolliuk is hüsegheteknek ez levelünk latvan az megh nevezet kett calugjerekett mindenütt utjokban az megh irt tizenhet szamu barmokkal (uti praemissum est), solutis de iure solvendis, bekevel bocziassa es bocziattassa.

Cei doi călugări moldoveni, aducători ai acestei scrisori, au cerșit și au cumpărat, una câte una, 17 vite. Li-am îngăduit ca, „solutis de iure solvendis”, să le ducă în țara lor, dacă nu-s vite oprite. Dacă ar fi și boi, și din aceia cel mult până la 10 bucăți pot să ducă. De aceia vă lăsăm și vă poruncim ca, văzând această scrisoare, să lăsați și să porunciți să fie îngăduiți numiții doi călugări în tot drumul lor în pace împreună cu cele 17 vite („uti praemissum est”), „solutis de iure solvendis”.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in thermis algjogiensibus, die vicesima secunda iunii, anno Domini millesimo sescentesimo tricesimo quinto.

G. Rakoci, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCIX.

Ștefan Apor către Bistrițeni, despre locuitorii birnici cari vreau să treacă în Moldova.

Cluj,
1635,
1-iu Iulie.

Ajanlom kegyelmednek szolgálatot és Istentől minden jokat kívánok.

Ugy ertem az föltnépe igen megh indult Moldovában valo viszsza menetelre. Kegyelmed azért ha generalis uram eő Nagysága nehézsegit elakarja kerülni, veresse viszsza öket, és senkit is el ne bocsátasson. Ha eddigh közöttünk laktanak ez után is velünk egiüt supportalljak az adót, mert noha azok sellérek mind azáltal mind adó fizető emberek voltak azok. Isten kegyelmedet eltesse jo egessegeben. Kolosvár, 1 iulii 1635.

Kegyelmed szolgáló jo akaroja

Îți țin gata slujba mea, și îți doresc de la Dumnezeu tot binele.

Așa înțeleg că norodul de acolo e foarte pornit spre întoarcere în Moldova. De aceia d-ta, dacă vrei să ocolești greutățile Măriei Sale generalului, răspinge-i înapoi și să nu lași pe nimeni. Dacă au locuit până acum între noi, și după aceasta să poarte birul cu noi, căci, cu toate că sunt jeleri, totuși au fost cu toții birnici. Dumnezeu să te ție bine sănătos. Cluj, 1-iu Iulie 1635.

Binevoitorul d-tale slujitor

Apor Istvan, m. p.

[Vo:] Amplissimo, prudenti ac circumspecto domino civitatis bistriciensis iudici primario, domino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCX.

Adam Rác către Bistrițeni, despre niște veșminte preoțești date Vlădicăi românească.

Gălgău,
1635,
24 Iulie.

Zolgalatomat ajanlom kegyelmeteknek mint jo akaro uraimnak. Isten kegyelmeteket sok jo szerenczekel s boldogh hoszu elettel algia megh mind az kegyelmetek hoza tartozoival egietemben.

Megh adak az kegyelmetek levelet nekem kibeol ertem kegyelmetek mit irjon az papi öltözet felől; ugy vagion hogy azt mondgiak hogy töb is volt nalla de en nallam csak egi vagion, s illyn dologh vagion benne hogy mikor az giülesben voltam akor is küldöt volt kegyelmetek nekem levelet felölle, kezemben hoztak az levelet. Gavrilas Vajda eő nagysaga ot vala az giülesben; hogy megh besellem eő nagysaganak az dolgot, eo azt monda hogy

Vă țin slujba mea d-voastră, ca domnilor miei binevoitori. Dumnezeu să vă binecuvinteze cu mult noroc și viață lungă, fericită, împreună cu toți ai d-tale.

Mi-au dat scrisoarea d-voastră, din care înțeleg ce scrieți despre veșmintele preoțești; spune că au fost mai multe la el, dar la mine este numai unul, și lucrul e astfel în adevăr, că și atunci când am fost în adunare mi-ați trimis d-voastră scrisoare despre aceia: mi-au adus scrisoarea în mână. Gavrilas Vodă Măria Sa era acolo în adunare; cum am vorbit de afacere cu Măria Sa, a zis că veșmântul preoțesc a fost al lui și l-a fost dat episcopului ca să se

eöve volt az a papi öltözet az püspöknek attá volt hogy az migh ell szolgalion benne, de ha holta történik viszaszalion esmet az papi öltözet az eö nagyczaga keziben. Ezek az kegielmetek jobagj sem tagadgiak hogy eö nagyczagae nem löt volna, nincz modom benne hogy megh adhoszan mert eo nagjczaga tudgia nilvan hogy nallam vagion. En egy loat attam pinzt is erette eo nagjczaga megh tartotta nallam hogy az migh eö nagyczaga megh nem latia addigh had legien nallam; hiszem ha eö nagyczaga megh latia s nem eö nagjczagae leszen, kegielmeteknek megh adom jo mod alat az uton azt mondgiak hogy töb is volt annal az deaknal de en azt nem lattam. Kegielmetek nekem paranczolion kegielmeteknek jo szüvel szolgalok. Isten tarcza megh kegielmeteket jo egesegben.

Datum in Galgo, die 24 iulii, anno 1635.

Kegielmeteknek jo szüvel szolgal.

[Vo:] Ez level adassek az nemzetes es böczülletes Bezterczej fü bironak Uczasi Simonnak tanaczival egietemben nekem mindenkoron jo akaro uraimnak.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

slujească de ea până trăiește; dar, dacă i se întâmplă moartea, să se întoarcă veșmântul în mâinile Măriei Sale. Nici iobagii d-voastră nu tăgăduiesc că nu ar fi fost al Măriei Sale; nu-l pot da, fiindcă Măria Sa știe bine că e la mine. Eu am dat un cal și banii de pe el i-a ținut Măria Sa la mine, că, atâta timp cât nu-l vede Măria Sa, până atunci îl lasă să fie la mine. Cred că, dacă Măria Sa îl va vedea și nu va fi al Măriei Sale, îl voi da d-voastră, cu chip bun. Se spune în drum că acel diac a avut mai multe, dar eu pe acelea nu le-am văzut. D-voastră porunciți-mi, și vă slujesc cu dragă inimă. Dumnezeu să vă țină sănătoși.

Vă slujește cu bună inimă

Racz Adam, m. p.

[Vo:] Să se dea această scrisoare fruntașului și cinstului birău al Bistriței, lui Simion Uczasi, împreună cu pargarii, domnii miei mie totdeauna binevoitori.

MDCCCCXI.

Iași,
1635,
8 August.

Vasile-Vodă, Domnul Moldovei, către judele Bistriței, despre niște cuie de șindilă.

Generose domine iudex bistriciensis.

Ersamer und Volgeachter, Fürsichtig Weiser Herr Richter. Ewer Fürsichtig Weissheit wollen haben besuchen durch unsern Diener mitt diesem Schreiben. Schiken hundert und sechzech Gulden alt Geld, 20 Tausend Lattzniegell, das Übertheill eitel Schindellniegell, und wie theür sie zu bekommen sein, Ewer Fürsichtig Weissheit wolte uns es zu wessen, und sontszit sie uns zu überschiken. Mir worheissen uns auch mitt Dancksagung es gegen Ewer Fürsichtig Weissheit es zo verschulden. Hiemitt thue ich Ewer Fürsichtig Weissheit Gott befohlen.

Datum ex Iacz, 8 agosto, anno 1635.

Servitor paratus

Basileus Vaivoda, princeps hereditarius Moldaviae.

Io Vasilie Voevod.

[Vo]: Generoso domino iudici bistricensi, amico et vicino nobis colendissimo.

[Adaus:] Ex Moldavia, 15 augusti.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXII.

Dumitrașco, pârclălab de Neamț, către Bistrițeni, despre cumpărarea unei iepe. [Înainte de

1635¹],13 Octom-
bre.

„Dumitrașco, pârclălabul de Neamț“, către Bistrițeni. I-au scris „cum au cum-
părat [Treabeș] o iapă la Eacob; deacii Iacob au cumpărat acea iapă în târgu în
Suceav[a], la dîi de târgu, dintre omeni buni, și-i scris[ă] în calastih la popa cel dom-
nescu, ș'au fost iapa neagră. Deaci noi amu pos pre Iacob în tari chiziaș ca să-ș
afle sodașulū. Deaci să vie acel păgubaș (?) aicea la noi cu iapa . . . (*rupt*); [a cui]
va hi iapa aciaea, o va cunoaște . . ., aceaia au nu-i aceaia, Iacob, și popa cel
domnescu, și adălmășearii carii au fostu la aldămaș. . .

[P. S.] Și să vie omul, omul cu iapa, în patru săptămâni, cumu-i leagea țarăei. . .

(Două peceti negre, rupte.)

(În colț, jos la dreapta.)

Pătrașco писал [= am scris].

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 23, n^o xxviii.)

MDCCCCXIII.

Vasile-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre locurile de pășune
peste hotar ale Câmpulungenilor.

Iași,

1635,

17 Decem-
bre.

Generosi ac spectabiles viri magistratus civitatis bistriciensis.

Conquesti sunt nobis subditi nostri incolae Campi-Longi de civibus bistriciensibus quod, extra usum confinii ordinarium et morem antiquum, in partibus provinciae nostrae transeundo limites, pecudes ac varia iumenta alunt ac depascunt iidemque locos faciendi foeni vi et violenter usurpantur ac in suum convertunt commodum; quod vel maximo esse sibi asserunt detrimento. Quapropter hisce meis praemonitas duxi esse Dominationes Vestras, velint salubre huic vicinitatis nostrae hucusque bonae remedium administrare; alias ista licentia haud impunis erit. Gratis vicinis me itidem gratum ac benevolum praesentare gestio; qui autem dedignaverint animi mei eximiam praestantiam, iis reciprocam ostendere sum paratus benevolentiam. Interim me amicitiae Dominationum Vestrarum diligenter commendo. Datum Iassis, 17 decembris, anno 1635.

Generosarum Dominationum Vestrarum vicinus benevolus

Basilius, Dei gratia terrarum Moldaviae princeps ac dominus.

Io Vasilie Vorvod.

[Vo:] Generosis ac spectabilibus viris proconsuli ac consulibus civitatis bistriciensis, vicinis nobis dilectis, pateant.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXIV.

Bistrițenii către Vasile-Vodă, Domnul Moldovei, despre fânațele ce se zic
încălcate de ai lor.

Bistrița,

1635,

30 Decem-
bre.

Illustrissime atque Celsissime domine vicine, domine nobis honorandissime. Servitiorum nostrorum paratissimam commendationem. Redditae sunt nobis venerandissimae Vestrae Celsitudinis literae, quas Illustrissima Vestra Celsitudo ad incolarum Campilongi querelam transmisit, nimirum quod, extra usum ordinarium moremque antiquum, cives nostri bistricienses, in partibus provinciae Vestrae Celsitudinis

¹ Data e pusă în presupunerea că acest Dumitrașco e acela ce apare pe la 1635 (v. mai departe) ca pârclălab de Suceava.

limites transeundo, pecudes et varia iumenta alant, depascant in magnumque illorum detrimentum aliquot loca foenifera violenter usurpent in propriumque suum usum convertant. Verumenimvero incolae praefati haud dextre Vestram Celsitudinem informarunt: absit longissime a nobis ut aliquis ne latum unguem quidem sibi auctoritatem praesumat in Vestrae Celsitudinis territorium! Nos vero minus aequa patimur mente hoc quod praenominati vicini boni per plurima iugera pratorum ad civitatis nostrae depertinentiam spectantia, absque ulla prorsus licentia, pro bonis hereditariis sibi attribuerint atque inter se invicem dividerint. Ubi tamen iumentorum inibi pascentium decimis, utpote de 50 numero unum, more antiquitus consueto ac cum proavis nostris sancito quotannis nobis dare teneant, quod plurimis Vestrae Celsitudinis subditis probe notum, brevi itaque temporis spatio usum istum a patribus nostris ipsis concessum mutarunt in abusum. Loca autem illa de quibus controversiae sunt, cis Aridae Bistriciae fluvium sita, qui termini nostri limitem figit, iuxta privilegiorum nostrorum a piis principibus ac regibus extradatorum magnoque pretio adeptorum contenta, libenti animo etiam deinceps, vicinitatis benevolentiam demonstraturi, erga eosdem concedendo, ad usum et nutrimentum pecudum suarum, prata commemorata depertinentiae nostrae, tantummodo solutis annuatim de iure solvendis. In reliquo Vestrae Celsitudini gratificari studebimus, simulque Deo commendamus. Datum Bistritiae, 30 decembris, anno 1635.

Vestrae Celsitudinis vicini et amici benevoli

Iudex et iurati cives civitatis bistriciensis.

[Vo:] Paria literarum responsoriarum ad has Moldaviae principi transmissarum.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXV.

Pe la 1635-7,
sau
1644-5.

Dumitrașco, Vornic de Suceava¹, către Bistrițeni, despre cuiele de șindilă ce a trimes să cumpere.

† Multă sănătate și închinăciune Măriei Tale, dumiata giupăne Șimone, birăul de cetatea Bistreței, și tuturor dumilor sale giuraților de cetate, de la mai mic priiaten și vecin de aproape, Dumitrașco Vornicul de urașul Suceavei, și dela șoltuși cu prăgari. Altă, poftim pre dumile vostre că am trimes cestu neguțătoriu, anume Bogdan, să cumpere cu bani gata cui de șindilă, să fie de treaba să aco-perim Curțile Măriei Dumisale Domnu nostru în uraș la Suceava. Deș poftim pre dumile vostre să n'aibă val ceva, au de vamă, au de altele: să fie cu pace. Iar, de vor veni aicea nescare oameni a dumilor vostre, neguțători, avcă-vor pace bună de tote; și vom sluji dumilor vostre. Și să fiți sănătoși.

Печ[ать] града Бистрицы.

(Pecete mare pe ceară verde.)

[Vo:] Multă închinăciune și sănătate dumiălor sale domnilor de Bistrița.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 23, n° xxx.)

MDCCCCXVI.

Prilipcea,
[1635-7,
sau
1644-5],
4 Iunie.

Dumitrașco, pârcaľab de Suceava, către Bistrițeni, despre cuie de șindilă și alte unelte și materiale ce-i trebuie.

„Dumitrașco Logofătul, pârcaľab suceavschii“, către birăul de Bistrița. Tri-

¹ Pare a fi Dumitrașco Ștefan. Și de accia s'a pus scrisoarea la această dată.

mete pentru a cumpără „20 dramuri de cuc de şindil[ă] şi sapon şi un[ă] hârleţu şi 4 sap[e] şi oţal“. «*Ъ Прилича*», 4 Iunie.

(Pecete roşie, ruptă.)

(Adresa slavo-românească.)

(Bistriţa, Archiva Oraşului; publicată şi în *Documentele Bistriţei*, I, p. 23, n° XXI^x.)

MDCCCCXVII.

Gavril Cocri părcălabul, Vornic de Câmpulung, către Bistriţeni, despre
certele pentru hotar.

Pe la
1635-41¹.

† Cinstite birău. Dăm ştir[e] Mărie Tal[e] de o carte ce ne-ai trimis, în-
teles-am de rândul apelor şi a fanaţilor. Ştii Măriia Ta bin[e] [c'au scris?] Vod[ă],
şi v'au spus părcălabul că, den unde să rup apele incoač[e], să nu aveţi treab[ă]
cu hotarul ţării, şi a'mpăratului. Deč Măria Sa Vod[ă] ne-au învăţat şi pe noi, de
vom găsi vită, să o luom, cu om cu tot, şi [să-i trime]tem la Vod[ă]. Că Vod[ă]
are treab[ă] cu acela om ce calcă hotarul ţării. Aşea să ştiţ: că nu-i cuvântul nostru,
ce [i]aste a Domnu nostru. Aceasta vă dăm ştir[e]. Să heţi săn[ă]toşi. *ДѢЛНО*
[=Câmpulung], No[iemvrie] 4.

Gabril Cocri, Vornicul de Câmpulungu.

Gavrila părcalab *искалах* [=am iscălit]².

(Pecete neagră peste hârtie, indistinctivă.)

(Bistriţa, Archiva Oraşului; publicată şi în *Documentele Bistriţei*, I, pp. 54-5, n° LXXI.)

MDCCCCXVIII.

Partenie, egumen de Voroneţ, de loc din Năsăud, către Bistriţeni, despre
omul ce trimete să schimbe grâu cu pânză, cu lămuriri despre felul cum se călu-
găresc în Moldova tineri de peste munţi, etc.

1635-45.

Către „Şimon“, marele-birău de Bistriţa, dela „egumenul iermonah Partenie
şi de la tot săborul de sv[ă]ntaa mănăstire de la Voroneţu“. Trimete om: „cestu
frate“ popa Mihail, să schimbe grâu cu „vr'o 2 sute de coţ de pândză de ssă va
găsi ca[m] eșină, să fie de cămeș călugărilor. . . Sintu din satul Măriei Tal[e]
de naștere, din Năsăud, şi acea besearecă iaste făcută de moşii noştri; ce au venit
popa Toma acolea de şeade. Deč s'au tămplat un fecior a[l] lui învăţindu carte
[aici] în țară la noi, nu la [mă]năstirea noastră, ce la altă mănăstire; ce [s']a făcut
călugăr. Că aič în țar[ă] la noi iste aşea tocmala, de călugărescu cu de-a sila şi
feciori de Domni mar[i] şi de neami;[i] şi de iobagi; şi de la Domnie iaste lăsat
să facă aşea, pentru că apoi sim[t] oamen[i] de treabă: dintru aceia sim[t] VI[ă]d[i]ci
şi egumen[i] şi preuţi şi diiacon[i] pre la sv[i]ntele mănăstiri. Cum ne-au făcut şi

¹ După anii de cărmuire ai lui Simon Engesser.

² Adăugim aici această scrisoare a lui Conde Vameşul, trecută în *Documentele Bis-
triţei*, I, pp. 78-9, n^o CVIII, la o dată greşită (cf. şi *ibid.*, p. 2, n^o CLXI, după altă copie):

† *Благочестивым и хетшанеишым пан* birăul, *от град* Bistriţ[a]. Cătră acea poftim să alle
astă scrisoare a noastră pre d[u]mn[ea]ta sănătos. Alta, să priimeşti d[u]mn[ea]ta multă viaţ[ă] şi
sănătate de la priiatenul dumitale Conde Vamăşul-cel-Mari. Cătră acea dăm ştire dumitale de
rândul cestor oameni den Rotămpăneşti, anume Ionaşco şi Mihail[ă], că s'au jeluit innaintea
noastră pre popa Toader den Ilova că le-au oprit doi boi, pi ce gice popa că au plătit în mănăle
noastre o gloabă pentru dănsi şi noi nu ştim nimic, nice au plătit la noi nimică; şi, când gice popa,
pre aceia vream nu am fost noi vamăş, ce au fost alţi vamăşi. Dece noi nu ştim nimic; ce să le
dea bucatele popa innapoi. Iar, de-i va păreă popei cu strămb[b], să vie, să stea de faţ[ă] în-
naintea noastră că noi sântem de faţ[ă]. De acasta scriem, şi să fii d[u]m[ea]ta sănătos *и ру* [=de
la Domnul], amin. *Ъ ме*, F[e]v[r]uarie] 21 din [7131]. — Iscălitura grecească. Pecete verde, ruptă.
Adresa slavă către birăul Bistriţei.

pre noi cu de-a sila, așa au făcut și pre feciorul lui cu de-a sala (*sic*)¹. Toma-
și răsbună „pe oamenii săi“ (ai egumenului). Dar nu l-a călugărit el pe fiu, căci
nu e călugărit la mănăstirea lor. „Când au venit [acesta] la noi, l-am socotit cu
bucate și cu încălții, pentru frăția. . . Au pus unchiu-mieu Gavriil niște cărți
zalog la popa, până vor insamă oamenii noștri banii“. Acum nu vrea să le dea,
în schimbul banilor. Cere „puținel dar: o păreachie de mănș cu deagite“.

(Fără dată, pecetea smulsă; adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 55-6, n° LXXII.)

MDCCCCXIX.

Putna,
1635-45¹.

Putna „Ermonah Simon egumen și tot săborul de la svânta mănăstirea de la
cătred „solgabirău den Țigău“², cerând continuarea bunei-voinți.

(Semnătura.)

(Pecete cu ceară brună a mănăstirii, ruptă cu totul.)

(Scrișă pe o bandă de hârtie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 56, n° LXXIV.)

MDCCCCXX.

1635-45³.

„De la ermonah Nicolae igumen și de la tot săborul de sv[ă]ntaa mănăs-
tir[e] de la Voroneț“, pentru o „pomană“ de „ceva cue de șindile“.

[De reținut:] „Că ne-au adevărit și dumnealui Hilip și cu soțiile dumnisale.“

(Nicio dată. Două peceti cu fum.)

(Nicio adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 57, n° LXXVI.)

MDCCCCXXI.

1635-45⁴.

Simon, egumenul de Putna, către Bistrițeni, despre un „fecior“ al său, oprit
pe nedrept pentru un omor.

Simon, egumenul, și soborul de la Putna către birăul Șimon, pentru elibe-
rarea unui „fecior“, plecat în afacerile mănăstirii cu un frate. „Pentr' aceala lucru
i s'au tãmplat acia nãpaste asupra lui, sãracul, de'u avut acea iscușenie cu acel
om, de l-au ucis în țara voastră, iară la noi au nãscut și au creasucut, și n'au fãcut
nimãnue nimicã, — netocma, ce un pui de gãinã n'au omorãt el pãnã acmu, ce i
s'au tãmplat acmu acea nãpaste cu acel om, de i-au eșit innainte tãlhãrește“.
Oferã a li implini „ce va fi hideatiul și pofta“.

(Fără dată. Pecetea aproape ca în cealaltă: *сво мѣсто* . . . Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 56, n° LXXIII.)

MDCCCCXXII.

1636⁵.

Drăgan, vameșul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre arderea satelor lui
Potocki, ginerele lui Ieremia Movilă, din porunca lui Vasile-Vodă.

† Eu, Drăgan vam[ă]șul de Câmpulungu, poftescu de la milostivul Dumnedzău
pač[e] și vîiat[ă] Mării Tal[e], doamne birău. Altă, dăm știre Mării Tale că au fost

¹ Tot după anii de administrație ai lui Simon Engesser.

² În comitatul Solnoc-Doboca, cercul Becleanului.

³ V. nota penultimă.

⁴ V. nota ultimă.

⁵ V. Papiu, *Tesaur*, II, p. 140.

dat Irimiia-Vod[ă] neșt[e] sate ginere-său, lui Potoschie, acol[o], la hranită, de spre Țara Leșască, și acmu nu știm ce s'au scrăbit Vasilie-Vod[ă] pe Leăș, și acmu nu va hi o săptămân[ă] de cându au trimis Vod[ă] de au aprinsu aceale sate a lui Potoschie și au pus călăraș de straje acolo pre margene, și au dat știr[e] la Tătar[i], să fie gata, de or veni Leășii în țară, să margă Vod[ă] cu Tătarii la Leăș. De iastă dau știr[e] Mării Tale, doamne birău; și, de vor mai hi nescare vești la noi în țară, încă om mai dă știr[e] Mării Tale,—că eu sămtu gata în toată vreamea a sluji ce vor hi treabele Măriilor Voastre. Să dăruiască Dumnedzău [să] fii Mării[a] Ta sănătos, cu tot Sfatul Mării Tal[e], intru ai mulți și bun[i].

[V^o:] † Cu cinste să să dea acest răvaș în mâna lui Șimon birăul de cetatea Bistriței ¹.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 52-3, n° LXVIII.)

MDCCCCXXIII.

Drăgan vameșul de Câmpulung, către Bistrițeni,, despre arderea satelor lui Potocki, strângerea Polonilor și intrarea Tatarilor în țara acestora.

1636.

† Eu, Drăgan de Câmpulungu, poftescu de la m[i]||o|st[i]vul Dumnedzău păc[e] și multă viaț[ă] Mării Tale, doamne birău, și a tot Sfatul Mării Tal[e]. Alta, dau știre Mării Tale că Vod[ă] s'au împăcat cu Leășii. Că, dac'au aprins Vod[ă] aceale sate leșești, iar Potoschie au fostu strănsu la vr'o patru mii de jolnir[i], să între la noi în țar[ă], să stric[e]. Iar, dacă s'au împăcat Vod[ă] cu Leășii, au intrat Tătarii acmu în Țara Leșască, pe Șleahul Negru, și au intrat pân la Beseareca-Albă. Deč acmu să teame și Vod[ă] să nu între Tătarii și la noi în țar[ă]; ce au pus la vr'o patru mii de călăraș pe margine. Atăta știu. И здравствуйте въ хс амин. [=Și să fii sănătos de la Hristos, amin.]

[V^o:] † Cu cinste să să dea această puținea scrisoare în mâna lui Șimon birău de Bistriță ¹.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 53, n° LXIX.)

MDCCCCXXIV.

Vasile-Vodă al Moldovei către Câmpulungeni, despre cearta de hotar cu Bistrițenii.

Bistrița,
pe la 1636.

Vaszilie Vayda, Isten kegielmebeöl ura Moldva orszaganak, ezt irom ty nektek Compolungiaknak hogi az mint ertem leveletekbol hogi az Bezterczeiek egi darab feoldet el akarnak teoletek venni: Azt irya az en feiedelmi urasagom nektek hogi ha az elebi valo udeokben tietek volt nekik ne engedietek; de az mint en az bezterczei feo biro levelebeol ertem hogi eovek volna az az darab fold es ti nagi kart tezte. Nekiek ott az irom ti nektek

Eu, din mila lui Dumnezeu Vasile-Vodă, Domnul Moldovei, vă scriu aceasta vouă, Câmpulungenilor, că, precum înțeleg din scrisoarea d-voastră, Bistrițenii vreau să vă iea o bucată de pământ. Vă scrie Domnia Mea vouă, că, dacă în timpurile de înainte a fost a voastră, să nu li-o lăsați lor. Dar, precum înțeleg din scrisoarea birăului, ar fi a lor bucata aceia de pământ, și voi li faceți mare pagubă acolo. Vă scriu vouă că, dacă e a lor și treceți

¹ Pentru dată, v. Iorga, *Cei d'întăiu ani din Domnia lui Vasile Lupu*, București, 1900 (din „Noua Revistă Română”).

hogi ha eovek es altal mentek az eo hatarokra en az ti köztetek valo fő emberekben es venekben az hatar heliere akasztatlak 3 fel. De hogi ha tietek volt es az ellebi udokban nekik attatok bizoniok el velem nem jadcztok mert ti nektek ninczen hatalmatok arra hogi masnak adgiatok az orsagh feoldet; de ha az bezterczei biro emberi arrajonek es ti nektek kart tezne aban az ti feoldetekben, vigiazasban ledgietek es igi az embereket hozam en eleomben mind marhastol hozzatok hogi az en feiedelmi szammal bezelhesek velek. Azert velek az bezterczei feo biroval ugi alkodgiatok hogi panaz reiam ne jecioion feloletek; mert az mint oda felieb megh irtam velem nem jadzotok, hanem bizoni roszul jartok. Ezt irom s adom tutatokra.

(Bistrița, Archiva Oraşului; copie.)

hotarul lor, atunci am să spânzur în hotar pe trei de-ai voştri, dintre fruntaşi şi bătrâni. Dar, dacă a fost a voastră şi înainte vreme li-aţi vândut-o, cu mine nu vă jucaţi. Că voi nu aveţi puterea să vindeţi altuia pământul ţerii. Dar, dacă vin oamenii birăului de Bistrița pe acolo şi vă fac pagubă în pământul vostru, fiţi cu pază, şi pe oameni să-i aduceţi înaintea mea, cu vite cu tot, să li vorbesc cu gura mea de Domn. De aceea împreună cu birăul de Bistrița să vă învoiţi așa ca să nu mai am plângeri din partea voastră. Fiindcă, precum v'am scris mai sus, cu mine să nu vă jucaţi, ci, zău că rău o să umblaţi. Aceasta vă scriu şi vă dau de ştire¹.

MDCCCXXV.

Bistrița,
c. 1636².

Bistriţenii către Acațiu Barcsai, despre cearta de hotar cu Moldova.

Spectabilis ac generose domine, amice et vicine nobis honorande. Servitii nostri paratissimam semper oblationem.

Az szent isten kegyelmedet kivan-sagha szerint javaival kedvesivel egyetemben aldgja megh sok esztendeigh.

Egj nehanj napok eleöt tisztelendeö es bizodalmas jo akarattal szomszed urunk kegyelmed mi tüllünk akarvan bizonyossa tetetni hogy ha szabbadossan-e birpanake varossunkhoz tartozo embereink Besztercze vizzen innét leveö havassokat az Moldaioak miat. My azert hütteös embereinket cziak mostan fel küldtuk vala Radnara hogj onnat az beszterczei vizeigh ertekes es jo hiteles embereket postan be küldgieön az Moldaviaknak szandekokat megh kémelni. Azok az embereink igy talaltak hogy az Moldaviak ugyan Besztercze vizzen innét leveö havassokon nyaralljak marhaiokat legeltettik es szenat takarnak. Azok megh ertven embereink bemeneteleket eöket megh foghtak es az Vaidahoz akartak vinni,

Dumnezeu Sfântul să te binecuvinteze după dorință cu bunurile lui, împreună cu ai d-tale, mulți ani.

Cu câteva zile înainte cinstitul şi credinciosul domn vecin cu bunăvoință a voit să ştie sigur de la noi dacă oamenii noştri cari se țin de oraş au slobozi munții de-aici din pricina Moldovenilor. Deci noi am rânduit numai acum oamenii noştri de încredere la Rodna, ca de acolo până la apa Bistriței să trimeată cu poșta oameni buni şi de bună credință ca să spioneze gândul Moldovenilor. Oamenii aceia au găsit că Moldovenii își dau vitele vara la iarbă pe munții de dincoace de apa Bistriței şi strâng fânul. Aceia, înțelegând intrarea oamenilor noştri, i-au prins, şi au voit să-i ducă la Vodă; cu multă greutate s'au îndreptat. Dornenii au arătat că au poruncă tare de la Voevod să prindă pe Ardeleni, vitele să

¹ Cf. observațiile din *Documentele Bistriței*, II, pp. viii-ix.

² V. nota precedentă.

nagy nehezzen menthettek magokat. Az Dornaiak ezt referaltak hogy az Vaidaioktól ereössen parancziolva vagy on nekik hogy az Erdelieket megh fogh-nank marhaiokat tülleök el haitattnank az kiket egesz Kosnaik talalnanak. Noha ennek eleötte is valamikeppen erte-sünkre volt hogy az meszarosink po-cularoknak valami jo akaroiok hirre adtak hogy vissza haiczanak az ber-beceket mert az Kompolongi Vornickja azokat el vetetti, ki is jeöt volt marhat keresni, az berbeczek penigh ott jarvan a hol taval az Moldavi keövet kegyel-medekteöl elvalvan es az utolso teör-venj lattattot. Az Moldaviak azt mondjak hogy az Vaida cziak egy altalljaban mind addigh akarjak azokat az havas-sokat es helljeket birni az honnat az vizzek erednek. My sem tudgyuk ima-ron mihez tarczuk magunkat, bussitsuk eö nagysagat miatta avagy kegyelmed megh jelentie eö nagysaganak. Kegyel-medet bizodalmason kerjuk meltoztassek bennunket informalni szükseghe ma-gunknak eö nagysagat ezekreöl certi-ficalnunk avagy penigh kegyelmed eze-ke eö nagysaganak adgya ertesere.

[Vo:] Par literarum ratione montanorum Moldaviam versus sitorum Ge-neroso domino Acatio Barcziai missarum.

(Bistrița, Archiva Oraşului)

MDCCCCXXVI.

Matiaş Huszár către Bistriţeni, despre oamenii ce trimete după cumpărături in Moldova.

Sân-
Dumitru,
1636,
12 Februar.

Prudens ac circumspecte domine, mihi observande. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Algia megh Isten kegyelmedet jo szerenczies es egesseges hozzu cletel kevansagi szerent, etc.

Az en kegielmes uram eö nagysaga kegielmes engedelmeböl az levelem praesentalo szolgaimot kelletek bizo-nios szükseges dolgaimert be küldenem Moldvaban. Azert kerem kegyelmedet mint jo akaro uramot mivel az utat nem igen tudgiak adasson kegyelmed egi kiserö es ut mutato embert melle-jek, ha tovaab nem is bator cziak az vamigh. Mas dologban en is kegyelme-teknek megh igiekezem szolgálni.

Dumnezeu să te binecuvinteze după dorință, cu viață lungă, norocoasă și sănătoasă, ș. a.

Din îngăduința Măriei Sale Domnului meu a trebuit să trimet pentru niște lucruri trebuincioase în Moldova pe oa-menii miei, înfățișătorii acestei scrisori. De aceia te rog pe d-ta, ca pe domnul meu binevoitor, fiindcă nu prea știu drumul, să li dai d-ta un om care să-i însoțească și să li arăte drumul; dacă mai departe nu, măcar până la vamă. În alte afaceri și eu mă voiui sili să vă slujesc d-voastră.

His Prudentem ac Circumspectam Dominationem Vestram feliciter valere desidero. Datum ex Szentdemeter, die 12 februarii anni 1636.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor paratissimus

Mathias Huszar, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Simon Szeoczy, iudici primario civitatis Bezterce, etc., domino mihi observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXVII.

Bobâlna,
1636,
17 Mart.

Ghenadie, episcop al Ardealului, către Bistrițeni, despre un preot ce a sfințit și protopopul din Jalova.

Szolgalatommat ayanlom kegyelme-
teknek mint ennekem io akaro uraim-
nak algia megh Isten kegyelmeteket
minden sok iokkal io egesegel io aka-
roival egietemben, et cetera.

Ezeket az en emberimet az kiket en
oda kegyelmekekhez boczatotam volt
hogi kegyelmekek becziülletel tartota
es embersegel gazdalkodvan bekevel
boczatota azt feienkent meg zolgalom
kegyelmekeknek. Az kegyelmekek tar-
tomaniaban Szent-Giorgirol kiüldeöt
volt alla kegyelmekek egi deiakot hogi
papa tegiem megh latvan tudomaniat
az kegyelmekek becziülletiere papa zen-
teltem. Mostan kegyelmekek tartoma-
niaban Zalovan lako Ionas popat teötem
esperese, az meli esperesem az eleöt
volt az kegyelmekek tartomaniaban az
ennekem megh zamot nem adot. Megh
adva az zamot megh latom oztan mit
kell velle tenni legien az istennek hala;
io akaro uraim mostan türhetö allapatal
vagiok Isten ebben megh tartvan enis
rövid napon megh latogatom kegyel-
mekek. Az Szent-Giorgi papot az kit
en mostan felzenteltem papa Mironnak
hiak hogi ti kegyelmekek tudgia megh
es ismerie megh. Eztis akarom megh
irni kegyelmekeknek hogi oltalmaz ke-
gyelmekek en utannam mindennek el-
len. Ezek utan tarcza megh Isten ke-
gyelmekek io egessegeben mind feien-
kent.

Datum ex Babolna, die 17 marci, anni 1636.

Kegyelmekeknek zolgal

Popa Giorgi,

Az ola ecclesianak püspöke.

[Vo:] Az Beztercei kirali biro uramnak
es tanacinak ennekem io akaro becsü-

Vă țin gata slujba mea ca domnilor
miei binevoitori. Dumnezeu să te bine-
cuvinteze cu toate bunurile, cu bună să-
nătate, împreună cu binevoitorii d-vos-
tră, ș. a.

Fiindcă ați ținut cu cinste și găzdu-
indu-i omeneste și i-ați trimes cu pace
pe acești oameni ai miei pe cari i-am
fost trimes la d-voastră, vă slujesc deo-
sebit d-voastră. D-voastră ați fost trimes
în Ținutul d-voastră din Sângiordz un
diac ca să-l fac popă; văzându-i știința,
l-am sfințit preot în cinstea d-voastră.
Acum am făcut protopop pe popa Io-
naș, care stă în Ținutul d-voastră, în
Jalova; protopopul care a fost în Ți-
nutul d-voastră nu mi-a dat încă seamă.
Dându-mi seama, voi vedea apoi ce
trebuie de făcut cu el; slavă Domnului,
binevoitorii miei domni, acum sunt în
stare mai mulțămitoare. Ținându-mă
Dumnezeu într'aceasta, în scurt timp
vă voi cercetă și eu. Pe popa din
Sângiordz, pe care acum l-am sfințit
preot, îl chiamă Miron, — ca d-voastră
să știți și să-l cunoașteți. Și aceasta
vreau să v'o scriu ca să-l apărați după
mine împotriva tuturor. După acestea,
să vă țină Dumnezeu în bună sănătate,
pe fiecare în parte.

D-voastră vă slujește

Popa Gheorghe,

Vlădica Bisericii românești.

[Vo:] Să se dea domnului birău crăiesc
de Bistrița și pârgarilor săi, domnilor

letes uraimnak adassek Bezterczen, et
cetera.

miei cinstiți, binevoitori, în Bistrița, ș. a.

(Ghenadie
Arhiepiscopu.)

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXVIII.

Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre un om ce trimete la un boier
din Moldova, prieten al său.

Geaca,
1636,
27 Mart.

Szolgálatomot ayánlom kegyelmednek mint io akaro uramnak es atyamfiának, az zent istenteöl kegyelmednek minden jokot megh adatni kevanok az-zonyommal eö kegyelmevel es szerelmes gjermekivel eggiüt.

Io akaro uram es atyamfia akarám kegyelmednek ertesere adni hogj az mi kegyelmes urunk eö nagysaga kegyelmesen engette megh hogi Moldvaba be küldhessek egi Konztantin nevü bojer baratomhoz; gondolván penigh hogi mégj jo ultyok lehetne az havason altal ugi akarám most el küldeni emberimet. Kegyelmedet azert kerem mint jo akaro uramot es atyamfiát, kegyelmed is irjon egi czedolát hogi járhasanak batóságosabban. Kegyelmed is uram nekem parancziollyon kiczin al-lapatom szerint az miben tudok, kegyelmednek nagi szeretettel szolglok. Tar-cza megh az ur Isten kegyelmedet sok esztendeigh boldogul jo egessegeben.

Datum ex Gyeke, die 27 martii, anno Domini 1636.

Kegyelmednek minden id[eoben igen]
nagy szeretettel [szolgal]

[Autograf:] Levelet uram en eö nagysagatol nem kivantam uty levelett, myvel eö nagysagatt aval nem akartam bantany gondolvan hogj az kegyelmed levelevel is batóságoson el mehettnek.

Îți țin gata slujba mea d-tale, ca domnului meu binevoitor și prieten: îți doresc de la Sfântul Dumnezeu toate bunurile, împreună cu nevasta mea și copiii.

Binevoitorul meu domn și prieten, am voit să-ți dau de știre că Măria Sa Domnul nostru a îngăduit să trimet în Moldova la un prieten boier anume Constantin; gândind însă că vor avea încă un drum bun peste munți, așa am voit să-mi trimet acum oamenii. De aceia te rog pe d-ta, ca pe domnul meu binevoitor și prieten, să scrii și d-ta o hârtiuță ca să umble mai cu încredere. Și d-ta, domnul meu, poruncește-mi în ce pot: după starea mea cea slabă, te slujesc cu multă iubire. Să te țină Dumnezeu mulți ani fericiți, în bună sănătate.

D-tale îți slujește orișicând cu foarte mare dragoste.

Vesselény Boldisar, m. p.

Carte de trecere n'am cerut de la Măria Sa, fiindcă n'am voit să te mai supăr cu aceia, gândind că și cu scrisoarea d-tale pot merge cu încredere.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto viro domino Simoni Zeoczj, iudici primario civitatis biztriciensis, etc., domino tanquam fratri mihi confidentissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXIX.

Geaca,
1636,
16 Iunie.

Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre caii ce i s'au trimes de datornicul său din Moldova.

Szolgálatomot ayánlom kegyelmednek mint io akaro uramnak es atyámfiának, az ur Istenteöl kegyelmednek io egesseget es hozzu eletet kevanok boldogul es io szerenczesen megh adatni azzonyommal es szerelmes gyermekivel egietembe.

Hogi kegyelmedet uram enyzer kell bantanom levelem által kegyelmedet kerem nekem megh boczasson. Mivel hogi az melly Bojer Konstantin nevű nekem ados volt oly paripakat küldött hogi az en penzemnél az kivel nekem ados volt teőbbet ér sokkal es maratam adossa neki eőtven eőt zlottal, mellyet az eő pwnkeősteőkire kellett volna be küldenem; de akkor semmikeppen nem érkezhetem, mivel az melly emberem oda járt eddigh igen el fáratt volt az lova es azt kellett nyugotni; hanem im most küldöttem megh az penzt neki hogi adossa ne maradgiak neki, mivel hogi allapatunkat azt sem tudgiuk miben leszen mint hogi azt hamar megh járhattya. Kegyelmedet azert kérem mint jo akaro uramot es atyámfiat adgion segetseget nekje had járhasson bekevel Kegyelmed is ennekem paranczollyon az miben tudok igaz szivel szolgállok kegyelmednek. Tarcza megh az ur Isten kegyelmedet sok esztendeigh io egesseghben.

Îți țin gata slujba mea ca binevoitorului meu domn și prieten. Îți doresc de la Dumnezeu sănătate bună și viață lungă fericită și norocoasă, împreună cu nevasta și copiii.

Te rog să mă ierți că de atâtea ori trebuie să te supăr cu scrisoarea mea. Că boierul Constantin, care mi-a fost mie dator, mi-a trimes astfel de cai, cari fac mult mai mult decât banii cu cari mi-a fost dator, și i-am rămas dator cu 50 de zloți, pe cari ar fi trebuit să i-i trimet la Rusaliile lor. Dar atunci nu am putut cu niciun chip, fiindcă omului meu care a fost acolo i s'a ostenit calul foarte tare și a trebuit să-l odihnească. Dar iată acum i-am trimes banii, ca să nu-i rămân dator, fiindcă nu ni putem ști starea, că răpede trece. De aceea te rog pe d-ta, ca pe binevoitorul meu domn și prieten, să-i dai ajutor să umble cu pace. Și d-ta să-mi poruncești mie: în ce pot, te slujesc cu dragă inimă. Să te țină Dumnezeu mulți ani în bună sănătate.

Datum ex Gyeke, die 16 iuni, anno Domini 1636.

Kegyelmednek minden ideőben igen nagy szeretettel szolgál

D-tale în toate timpurile îți slujește cu dragoste mare

Vesseliény Boldisar, m. p.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto viro, domino Simoni Szeöcz, iudici primario civitatis biztriciensis, etc., domino tanquam fratri mihi observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXX.

Egumenul Epifanie și călugării de la Voroneț, către Bistrițeni, despre călugării ce-i trimet în cerșit.

Voroneț,
1636,
18 Iunie.

Către Bistrițeni, de la „popa Epifanie egumenul și cu tot săborul de la Voroneț. Alta, să știi Măriia Voastră că, cu norocul (*șters*), mila lui Dumnędzäu și cu nărocul Domnostru (*sic*), iaste pač[e] bun[ă] de toate parțile, ničo grij[ă] nu iaste, ce-i tot bine“. Trimet doi călugări, pentru că „forte au slăbit mănăstirea de bobitoc (*sic*), ce-i marhă, la aceșt[i] oameni[i] bun[i], doar vor întări sv[ă]nta mănăstire, cin[e] cu ce-l va îndură Dumnędzäu“. Cere scutire de vamă.

Voroneț, 7144 [1636], Iunie 18.

(Pecete foarte limpede.)

(Fără adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 57-8, n° LXXVII.)

MDCCCCXXXI.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zvonurile de dușmănie în legătură cu venirea la Suceava a lui Vasile-Vodă.

Orăștie,
1636,
30 Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem nostrum.

27 praesentis nekőwnk irott hűséghtek levelett ell veőttőwk. Ertyőwk irasokatt, de my ugy remellyőwk az Vaida Szacs-vára gonosz szándékkall nem jeőtt; mind azaltal az vigyazás mindenkor szeőksėghes. Parancsiollyuk is kegyelmesen az utan is jo vigyázásban legyen hűséghtek s ha mitt uyobbatt érthett eyel nappal adgya értesőwnkre. Az mi az drabantok vizsza bocsiátásokatt illeti a nem lehatt most mindgyárt; mind az altal oda ki sokatt nem késnek.

Am primit scrisoarea d-voastră scrisă la 27 ale lunii. Înțelegem ce scrieți, dar noi așa nădăjduim că Vodă nu a venit în Suceava cu gând rău; cu toate acestea paza totdeauna e bună. Vă și poruncim ca și după aceia să fiți cu bună pază, și ce veți înțelege mai nou, să ni dați de știre, zi și noapte. Cât privește trimeterea trabanților inapoi, aceia nu se poate acuma îndată; cu toate acestea acolo nu vor mai zăbovi mult.

Secus non facturi Eisdem in reliquo gratiosi manentes. Datum in oppido nostro Szaszvaros, 30 iunii, anno 1636.

G. Rakocy, m. p.

P. S. Ugy informaltatunk az hűséghtek városában immár ugyan jo ideővel ez eleőtt mind nemes es jobbagy rend keőzzőwl sokan keőlteőzeőskednek magok keresvén magoknak aféle hazoktol valo ki bontakozasra valo okott és alkalmazosságott. Akarván azert annak fundamentumat honnan legyen érteni parancsiollyuk azt is kegyelmesen mindgyárást tudosicsion hűséghtek rola honnét kezdettek elseőben mind nemes es paraszt rend keőzzőwl oda keőlteőzeőskeődni.

P. S. Așa ne-am înștiințat în orașul d-voastră că, acuma de mult încă, atăția din rândurile nobililor și iobagilor s'au mutat, căutându-și sieși pricină și prilej de desfacere a casei. Voind să știm temelia acestui lucru de unde vine, vă poruncim milostiv ca îndată să ne înștiințați despre aceia că unde au început întâiu, atât dintre nemeși, cât și dintre oamenii de rând, să se mute de acolo.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXXII.

Geaca,
1636,
10 Iulie.

Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre niște călugări cerșitori din Moldova.

Szolgálatomot ayanlom kegyelmednek mint io akaro uramnak es atyámfának. Az zent Istenteöl kegyelmednek io egesseget es hozszu eletet kevanok boldogul megh adatni aszszonyommal es szerelmes gyermekivel eggjüt.

Kegyelmedet megh is kérem mint jo akaro uramot es atyámfiat, kegyelmed megh boczásson hogi ennyszer bantom kegyelmedet levelemmel. Két szegeny kalugyer jeött ki Moldvabol kuldulni Isten nevében az kik mit adtak nyavalyásoknak, ide is jeöttek volt hozzam kérenék hogi irnek kegyelmednek mellettek; mivel az mint fellyebb is irám kegyelmednek Isten neveben az mely jambor mit adot szegenyeknek es gjüteöttek egi keves juhoczkat. Kegyelmednek en is megh szolgálom mint io akaro uramnak es atyámfának hogi ha mi segetseggel leszen kegyelmed szegenyeknek az Isten is megh fizeti kegyelmednek, tudom kegyelmedet magok is megh talallyak, felölle Isten panasze ne vegje ream en is segittetem nyavalyásokat. Kegyelmed pedegh nekem bizvast paranczollyon igen nagi szeretettel szolgálok kegyelmednek. Tarcza megh az ur Isten kegyelmedet sok esztendeigh io egesseghben.

Datum ex Gyeke, die 10 iulii, anno Domini 1636.

Kegyelmednek minden ideöben nagy szeretetel szolgálok

D-tale îți slujește in toate timpurile cu dragoste mare

Vesselény Boldisar, m. p.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto viro domino Simoni Szeöczj, iudici primario civitatis biztriciensis, etc., domino tanquam fratri mihi confidentissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXXIII.

Alba-Iulia,
1636,
20 August.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cerșetarea de fugari din Moldova pe care o face în munți după cererea lui Vasile-Vodă.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ez levelünk meghado szolghainkat Szekely Iánost es Varadi Mihalyt bo-

Pe acești oameni ai noștri cari vă dau scrisoarea noastră, pe Ioan Székely și

czatottuk oda hűseghtek havasira Moldovabol kiséökeöt valami embereknek megh latasara. Mivel az Vajda eö kegyelme keretet hozza bennünket. Paranczollyuk azert hűseghteknek kegyelmesen a havasokon igazgattatvan zolgainkat uttyokban ha valami emberbeli seghitsegh vagy egyebis kevantatik a mi szolgálatusunkra mellyek semmibeöl meg ne fogyatkoztassa hűseghtek.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 20 augusti, anno Domini 1636.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario et iuratis civibus civitatis nostrae bistricensis, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Allatae 23 augusti.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXXIV.

Baltazar Vesselény și Gheorghe Văs către Bistrițeni, despre un schimb al lor de capre cu boi și un dar către boierul Constantin, prietenul lor.

Geaca,
1636,

25 Septem-
bre.

Szolgálatunkat ayánlyuk kegyelme-
teknek mint io akaro urainknak es
atyánkfiainak; az szent Istenteöl ke-
gyelmeteknek io egesseget es hozzu ele-
tet kevannunk boldogul megh adatni
szerelmessivel eggiüt.

Kelletek kegyelmeteket levelwnk al-
tal megh talalnunk mivel egy moldvaj
bojer ki nekem reghi baratom küldött
volt hat paripat ki el adni, melly hat
paripanak eötet mi ketten veöttük megh
es adtunk az eöt paripaert mas fél
száz keczkét magunk majorsaghabelit
egyet is penzen nem veven benne.
Kegyelmeteket azert kerjük mint io
akaro vrainkat es atyankfiait mivel
magunk majorsaghabeli marhat adtunk
erettek az lovakert az orszagh articu-
lussanak continentiaia szerint boczassa
el kegyelmetek az marhakkal vám nel-
kul. Kegyelmetek is nekwnk nagio
dologhban paranczollyon kiczin allapa-
tunk szerint magi szeretettel el igje-
kezwnk kegyelmeteknek szolgálni. Tar-
cza megh az ur Isten kegyelmeteket
sok esztendeigh io egesseghben.

Datum ex Gyeke, die 25 septembris, anno Domini 1636.

Az mint kegyelmeteknek felieb is
irattam nekem regy baratom az az
Constantin new boier es sok baratsagal

Mihai Várady, i-am trimes acolo la
d-voastră în munți, să vadă niște oa-
meni cari au fugit din Moldova. Fiindcă
Măria Sa Vodă ne-a rugat pentru aceasta,
vă poruncim ca, îndrumându-i pe oa-
menii noștri în calea lor prin munți,
dacă li-ar trebui ajutor oamenilor, sau
altfel, pentru slujba noastră să nu-i lip-
șiți d-voastră de nimic.

Vă ținem gata slujba noastră ca dom-
nilor și prietenilor noștri binevoitori;
vă dorim dela Dumnezeu sănătate și
viață lungă să vă dea împreună cu ai
d-tale iubiți.

A trebuit să vă cercetăm cu scrisoa-
rea noastră fiindcă un boier moldo-
vean, care mi-e prieten vechiu, a fost
trimes șese cai spre vânzare, dintre
cari cinci i-am luat noi amândoi, și am
dat pe cei cinci cai 150 de capre din
dobitoacele noastre de casă, neluând
niciunul pe bani. De aceia vă rugăm
pe d-voastră, ca pe domni și prieteni
binevoitori, ca, de oare ce am dat pe
cai dobitoace de pe moșia noastră, după
cuprinsul legii țerii să-i lăsați cu do-
bitoacele fără vamă. Porunciți-ni și
d-voastră în lucruri mai mari, și, după
starea noastră cea mică, ne vom sili a
vă sluji cu dragoste mare. Să vă țină
Dumnezeu mulți ani cu sănătate.

Precum v'am scris și mai sus, mie
mi-e prieten vechiu acel boier anume
Constantin, și a și fost cu multă prie-

is volt, en is kwltem ayandekon neky az magam mayorsagabol nigy eökeör tinot. Kegyelmetekett kerem ezt is bo-
czyassa vam nelkwl ell.

Kegyelmetek io akaro atyafiay szet-
retetel szolgálnak kegyelmeteknek.

tenie, și eu i-am trimes dar din vitele
mele patru juncani. Vă rog pe d-voastră
să-i lăsați și pe aceștia fără vamă.

Prietenii d-voastră binevoitori vă slu-
jesc cu iubire.

Vesseliény Boldisar es Wass György, m. p.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspēctis viris dominis iudici primario
ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, etc., dominis et fratribus nobis
confidentissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXXV.

Oradea-
Mare,
1636,
10 Octom-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii
ce trimete în Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspēcti, fideles
nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az hűseghtek levelet veven irasat
ertiwk, hogi az hamok feleöl kevan in-
formatiot teöllwnk. Azert kegyelmesen
hadgiuk es paranchiolliuk is ez levelwn-
ket veven az hamuk keözeönseges ha-
mok legienek s el keszwlvén kwdlgie
ighen sietseggel utannunk hűseghtek.

Luând scrisoarea d-voastră, înțelegem
scrisul, că doriți vești despre hamuri.
Deci vă lăsăm și vă poruncim milostiv
ca, luând această scrisoare, hamurile
să fie hamuri obișnuite și, fiind gata,
trimeteți-le după noi cu grabă mare.

Secus non facturi. Datum in castris nostris ad civitatem Varad positis, die
10 octobris, anno Domini 1636.

G. Rakoci, manu propria.

Vain Ianos es Mihaly Deak szolgain-
kat be kellettven ismet Moldvaba kwl-
denwnk orszagunk szwkseges dolgai-
ban. Azert hűseghteknek igen serio
parancziolliuk oda erkezven Vain Ia-
nosek mind egész laszvasarigh igen
ioereös posta lovakot adgion alaiok a
kik hamosok ne legyenek az utat iol
elbiriak kesereoköt is elegedeöt ember-
seges is szofogado embereket adgion
hűseghtek hogi azzalis uttjok batorsa-
gosban es iob modgjával lehesen.

Iarăși a trebuit să trimetem pe oa-
menii noștri Ioan Vain și Mihai Diacul
în Moldova, în afacerile trebuincioase
țerii. De aceia vă poruncim foarte
hotărât ca, sosind acolo ai lui Vain,
să li dați cai de poștă foarte tari până
la Iași; cari să nu fie inhămați; drumul
să-l știe bine. Asemenea și insoțitori să
li dați destui, de omenie și ascultători, ca
și cu aceia să li fie drumul mai cu în-
credere și în mai bun chip.

Secus nullo modo facturi.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis ci-
vibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Allatae 14 octobris.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXXVI.

Vești de la Ștefan Petki, despre lucrurile de la noi.

Generose domine, mihi observandissime. Servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Isten eő zent felsege kegyelmedet kevansagi zerent valo sok iokal hozu boldogh zerenczes etel meg alia tizta zibeöl kevanom.

Az kegyelmed iambor zolgaja nekem beoczöletel irot levelet ez eleöt negied napal meg hozta vala ide az Bozai taborunkban, meljben az kivansagat meg ertetem; hogy penigh iambor zolgaiat kegyelmednek edigh kesletem abol kegyelmedteöl boczianatot varok; oka uram egieb semi sem volt, ha nem kegyelmedhez bizonyos valazal akartam boczjatani. It uram az ket Olah-orzagbhan Istenek hala mostan bizonj semi felelmes hireink ninczjenek. Az mint annak eleöte valo levelemben irtam volt kegyelmednek hogj Barillanál Teöreökeök keölteöztek volt altal ugy ugian uram hogy Kenan-Pasa ieöt volt altal mint egj negj ezered magaval. Kantamirtol ker volt segetseget meleie, az nem adot haromzaz Tatar-nal teöbet; azt mondotá hogj neki az Kozakokra kel vigiazni. Azokot is az Pasa ismet viza boczjatota maga is viza keölteözeöt Filibobe. Most istenek hala az Dunan inet sehol semi elensegh ninczien. Mate Vajda hadaj vadnak Bukurestnel; minemw correspondentiaja legyen az mw kegyelmes urunkal azt kegyelmed tugia Basa Thamas es Barczaj Akos uramek meg uram meg nem erkeztek Havaselfeoldbeöl. Azt is vartatom edighaz kegyelmed iambor zolgajaval; tegnap eleöt is erkeztek uram Bozavasar meleöl 2 emberynk Mikulczia Gergeliteöl eő vendeghlete harom hites Tatar attjafiat; azok azt montak neki hogj nekik bizony meg semi paranczjolatjok az indulas feleöl ninczen; az teöbi keövetsegen az Vajdak is mentek volt. Azt izente uram nekünk Mikulczia Gergelj hogy ha mit erthet mingjart ertesünkre agja. Most is uram minden fele vadnak emberink, ha mit erthetek s kegyelmed egy zabadosat

Doresc din inimă curată că Sfântul Dumnezeu să te binecuvinteze după dorința-ți cu mult bine, cu viață lungă fericită și norocoasă.

Scrisoarea care mi-ai scris-o cu cinste înainte de aceasta cu patru zile, mi-a adus-o blânda-ți slugă aici în tabăra din Buzău. Din care ți-am înțeles dorința; însă, fiindcă ți-am întârziat omul până acum, aștept iertare de la d-ta. Altă pricină nu a fost, numai că am voit să-l trimet la d-ta cu răspuns. Aici, domnul meu, în cele două țeri românești, slavă Domnului, acum nu avem nicio știre înfricoșătoare. Precum ți-am fost scris în scrisoarea de 'nainte, în Brăila au trecut Turci într'atăta, că a trecut și Pașa Chenaan cu vre-o patru o-dale. A fost cerut ajutor de la Cantemir, dar acela nu i-a dat mai mult ca 300 de Tatari; i-a spus că el însuși trebuie să păzească asupra Cazacilor. Și pe aceea i-a trimes Pașa înapoi, și el s'a mutat la Filipopol. Acum, slavă Domnului, dincoace de Dunăre nu e niciun dușman. Oștirile Voevodului Mateiu sunt în București: ce schimb de scrisori poate avea cu Domnul nostru, aceea o știi d-ta; Toma Basa și Acațiu Barcsai încă nu au sosit din Țara-Românească. Și aceea am așteptat-o până acum cu sluga d-tale; și alaltăieri au sosit de lângă târgul Buzăului doi oameni de-ai noștri, de la Grigore Miculcea; el și-a găzduit trei prieteni tatari: aceea i-au spus că ei zău nu au nicio poruncă de plecare, în celelalte solii au mers și Voevozii (*sic*). Ni-a trimes vorbă Grigore Miculcea că, ce va afla, îndată ni va da de știre. Și acum avem oameni în toate părțile; ce voiu afla, și dacă d-tale nu ți-e greu să-mi trimeti un ostaș ieșit din slujbă, te înștiințez despre toate, zi și noapte. Poporul din amândouă țerile românești e acasă, ară, samănă. Dumneata poruncește-mi la ce-ți voiu fi destoinic, să te slujesc cu

Tabăra
de lângă
apa
Buzăului,
1636,
24 Octom-
bre.

nem nehezteli be farasztani mindenek-
reöl kegyelmedet ejel napal tudositom.
Az teöld nepe mind az ket Olah or-
zagban othon vadnak zantnak vetnek.
Kegyelmed nekem poronczioljon vala-
mire eleghseges vagyok tizta zűvel
zolgálok. Tarczya megh isten kegyel-
medet sok eztendeigh boldogul.

inimă curată. Să te țină Dumnezeu
mulți ani cu fericire!

. Datum ex castris penes fluvium Boza positus, die 24 mensis octobris,
anno 1636.

Generosae Dominationis Vestrae servitor semper paratissimus et addic-
tissimus

Stephanus Petkij, m. p.

[Vo:] Generoso domino Stephano Erdelj de Somkerek, Illustrissimi domini,
domini principis Transsilvaniae intimo consiliario, necnon comiti comitatus tor-
densis, etc., domino mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCXXXVII.

Iaşi,
1636,
28 Octom-
bre.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistriţeni, despre un diac al său trimes la
Rákóczy.

Spectabilis ac circumspecte domine iudex bistriciensis, amice et vicine
nobis benevole.

Exhibitor praesentium a nobis hoc in commisis habet, quominus quam ci-
tissime literas Illustrissimo principi Transsilvaniae, amico nostro observandissimo,
perferat, adprime necessarias. Quapropter Dominationem Vestram maxime oro ut
istum tabellarium quam cellerime expediat; res enim cum qua missus est, haud
patitur moram. Minime dubito quin Dominatio Vestra hoc in negotio se facilem
praebeat. Interim Dominationem Vestram diu felicem valere exoptamus, servitiorum
nostrorum commendatione praemissa. Datae Iassis, 28 octobris, anno 1636.

Spectabilis Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Basylius, Dei gratia terrarum Moldaviae princeps ac dominus.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Spectabili ac circumspecto viro, domino Simoni Ociaszy, supremo
civitatis bistriciensis iudici, amico et vicino nobis benevolo.

[Adu:] Allatae 3 novembris Moldavia.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCXXXVIII.

Iaşi,
1636,
29 Octom-
bre.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistriţeni, despre cuiele de scânduri ce-i trebuie.

Excellens ac generose domine iudex. Licet quod scriberem nunc ad Ge-
nerosam Dominationem tantopere non haberem, proficiscente tamen meo iussu Bis-
triciam hoc administro, non existimavi occasionem praetermittendam, quin hominem
studio direxi ad Generosam Dominationem, ut et affectum meum nuntiaret et cultum
omnem a me deferret. Hic Bistriciam pro domestica necessitate scandularum cla-
viculos empturus accedit, id est praefatorum claviculorum centum et octoginta milia.
Quare Generosam Dominationem serio rogo ut ei, quoad opus habebit, hac in parte

opera sua non desit. Et, si ad complementum huius numeri paratos non invenerit, Generosam Dominationem rogo ut artifices suo mandato urgeat quo (propter faciliorem expeditionem famuli) et sine mora et aptos conficiant. Illa vero, pro amico hoc in me animo, in mea provincia et fidum amicum, et obsequi paratum semper experietur. Interim me pristinae benevolentiae diligentissime commendo. Datum Iassi, die 29 octobris, anno 1636.

Generosae Dominationi deditissimus

Basilus, Dei gratia princeps Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Excellenti ac generoso domino, domino Simoni Uczasi, supremo bistriciensi iudici, domino, domino et amico multum colendo.

[Adaus:] Allatae die 16 februarii.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXXXIX.

Ioan Toldalagy către Bistrițeni, despre știri de la Mateiu-Vodă.

Alba-Iulia,
1636,
30 Octom-
bre.

Prudens et circumspecte domine, mihi observandissime. Servitiorum meorum paratam semper commendationem.

Nem akarvan edes jo akaro uram ez mostani occasiomat praetermittalnóm, noha tudom hogi kegyelmetek nem szökölködik az mostani hirek nélkwl de megis egi vagi ket szoval en is tudositani akaram az it valo hirek felöl. Tegnap reggel érkezék uram Mathe Vaidanek egi szolgaja Havasalföldéből ki igen nagi sietve megien vala az mi kegielmes urunk ő nagysaga taboraban az Vaida leveleivel ki illien hireket beszelli nagi bizoniossan hogi az Vaidanak érkeztenek volna mostan valami szolgaj, kik bizoniossan hoztak volna az Vaidanak ő nagysaganak hogi az Csaszar az mi kegielmes urunk fejedelműnknek mostan ujobban botot zaszlot akarna küldeni; az követek is pediglen ha eddigh megh nem indultak is de semmit sem kesnek, hanem megh indulnak s kijönek: Melj hirek uram ha igazak lennenek, ebből minden jot es bekesseget itelhetnenk. Ennek elötte mind követeknek s mind az kapithanak praebendajokat el fogtak volt, most immar azt is megh attak es ugian meg is iobbitottak; kiből uram minden jot remenlhetünk. Moldovaj es Havasalföldi hireket nem itelem illendonek lenni hogi irjak mivel tudom hogi kegyelmeteknek is embere onnet el jö s megien; de istennek legien hala ott is sem Török sem Tatar ninczen nagi

Nu am voit, iubite domn binevoitor, să las a trece prilejul de acum; cu toate că știu că d-voastră nu sunteți lipsiți de știri acuma, totuși vreau și eu cu un cuvânt, două să te înștiințez despre știrile de aici. Azi dimineață a sosit o slugă a Voevodului Mateiu din Țara-Românească, care s'a dus cu grabă mare în tabăra Măriei Sale Domnului nostru cu scrisorile Voevodului, care aduce astfel de știri cu multă siguranță: că au sosit acum niște oameni ai Voevodului, cari i-au adus cu siguranță Măriei Sale știrea că Împăratul ar vrea să-i trimeată acum în curând Domnului nostru tui și steag; și, dacă solii până acuma nu au plecat, ei nu întârzie, ci pleacă și vin. Știri care, dacă ar fi adevărate, domnul meu, numai bine și pace am putea aștepta. Înainte de aceasta au luat prebenda, atât a trimișilor, cât și a căpitanilor; acum iată li-au dat și aceia, și li-au și adaus. De unde putem nădăjdui numai bine. Găsesc că nu trebuie să-ți mai scriu știri din Moldova și Țara-Românească, fiindcă știu că omul d-voastră umblă acolo și 'ndărât; dar slavă Domnului că nici acolo nu sunt nici Turci, nici Tataři, ci se află în mare liniște. Tabăra Domnului nostru milostiv e și acum la Inău, în locul de 'nainte; Vizirul însă, împreună cu Ștefan Bethlen,

czendessegben vadnak. Az mi kegiel-
mes urunk tabora most is lenenel va-
gion az elebbeni heljben; az vezer pe-
digh Bethlen Istvannal edgiüt Lippanal
nagi czendessegben vadnak. Mit akar-
janak iövendöben aszt en nem tudom.

sunt la Lipova, in mare pace. Ce vor
fi vrând in viitor, aceia n'o știu.

De cetero quam diutissime feliciter Dominationem Vestram cupio. Datum
Albae-Iuliae, 30 die mensis octobris, anno 1636.

Prudentis, Circumspectae Dominationis Vestrae servitor paratissimus ami-
cusque addictissimus

Ioannes Tholdalagj, m. p.

[Vo:] Prudenti et circumspecto domino iudici primario civitatis bistriciensis,
etc., domino mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXL.

Iași,
1636,
pe la
31 Octom-
bre.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre un ucenic de rotar de
la ei care-i trebuie.

Salutem et benevolentiam nostram paratissimam commendo.

Ersamer und Volgeachter, Fürsichtig, Wollweiser Herr Richter. Ewer Für-
sichtig Wollweissheit mitt dieser Gelegenheit haben wollen besuchen durch unsere
Schreiben: haben vorstanden das ein teutscher Weisbeker knecht solte vorhanden
sein in Ewer Fürsichtig Weissheit königliche Stad. Thun Ewer Fürsichtig Weissheit
bitten, volte uns so fill zu Gefallen thun und uns mitt seinem Willen überschiken
wegen unsere Notturfft halben, die Szemell zu machen. Mir vorheissen unz ihm
gutte Kleider zu geben und gutte Böselndung, Ewer Fürsichtig Wollweissheit es
aber mitt Dancksagung zu vorschulden. Nayes iczunder thun mir nichtz zu wissen
Ewer Fürsichtig Weissheit, den, Gott lob, kein bös Mehr ist iczunder vorhanden.
Hiemitt thun mir Ewer Fürsichtig Wollweissheit Gott befelen. Datum ex Iaczy,
die—mensis [octobris], anno 1636.

Vicinus benevolus:

Wladislaus (sic!) Vaivoda, princeps hereditarius Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Generoso ac prudenti domino, domino Simoni Utschaszi, primario
iudici besztriciensis, vicino nobis honorandissimo.

[Adaus:] Allatae 31 octobris.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXLI.

Chintău(?),
1636,
14 Novem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza
de către Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hunga-
riae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis
dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ez mostani fel haborodott allapothoz
kepest ugy gondolkodtunk felölle az
mint lenni is kellet, ha hösegték is jol
akarta hogy videkeröl Moldovaba be

În măsură cu starea de acum turbu-
rată ne-am gândit cum a și trebuit să fie,
căci și d-voastră ați voit așa, de vreme ce
ați întărit toate cărările și drumurile care

meneő minden all ősvényeket utakat vagy igen erős bevagassal vagy borna palankal avagi egyeb erős teöltesekkel ugy erősítette megh az mint hazajához való kötelessege kevanta, melljet ha eddigh megh nem czelekedettis hüsegtek mostan igen serio beoeczylletere es nekünk tartozo kötelessegekre paranczyollyuk hüsegteknek, ez levelünket veven mingyarast ejel nappal igen nagy szorgalmatossaggal minden all utakat ősvényeket az egy szabad uton kívül vagy igen erős be vagassal avagi penigh borna palank teöltessel egyeb sancz hanyassal ereosiczye ugy megh hogy se lovas se gyologh se sok se keves eggys ott ki es be ne jarhasson es beoseges eörizeoe drabantokotis rendelljen mellejek hogy az be vagassokat teölteseket es palankokot el ne bonczyak, ugy vigyazzon penigh hüsegtek azokra hogy onnet valami veletlen bantodas orszagunkat ne tallalja mert bizonyos legyen felölle hogy magok busulnak megh miatta.

Secus nullo modo facturi. Datum in castris nostris ad Kayan positis, die 14 mensis novembris, anno Domini 1636.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus et senatoribus civitatis nostrae bistriciensis et cetera, fidelibus nobis dilectis. [Contemporan:] Allatae 19 novembris.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCXLII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea Chintău (?), unui om din Moldova care arată lipsa lor de pază.

1636,
18 Novem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az Moldvai Vaydanak iffiu legeny szolgálja érkezven mostan hozzánk, ki ott az Bezterczei ősvényen ieött el, nagi almelkodással hallottuk teölle hogi az utak mind nyitva vadnak es sehul egi vigiazó embert az utakon nem látott, mely gondviseletlenséghin hűsegheteknek csodalkozunk, holott az mostani allopátban mas kőleőmben kellene vigiazni es az utakra gondot viselni az mint erreöl hűsegheteknek ez eleöttis

Ni-a sosit fecioraşul Voevodului Moldovei acuma, care a venit prin poteca Bistriței. Cu multă mirare am auzit de la el că toate drumurile sunt deschise și nicăiri pe drum nu a văzut niciun om de pază. Ne mirăm de această lipsă de grijă a d-voastră, pe când în stările de acum altfel ar trebui să păziți și să purtați grijă de drumuri, — cum v'am poruncit d-voastră și înainte de aceasta. Deci vă poruncim foarte ho-

parantsoltunk volt; azert kegyelmesen es ighen serio parantsolliuk megh is kűseghteknek az utakat mindgiarast megh ereössitse es eleghedendeő cörzeöket rendellyen es kűldgieön oda, az kik eyel nappal szorgalmatos vigiazasban legienek, eleikben pedigh bizonios hiteles emberseges embert rendellyen hűseghtek hogi mind magokra es hazaiokra valo vigiazasban fogiatkozas ne tegienek.

Secus non facturi. Quibus de cetero gratiose propensi manemus. Datum ex castris nostris ad Kaiantorok positis, die 18 mensis novembris, anno 1636.

G. Rakoci, manu propria.

Az utakat mindiart igen igen erossen be is vagassa s oly. vigiazassal legien hogy onnet valami irruptio ne torteniek se egytol se mastol ugy emlekezhetiuk hűsegtek reversalisban is azt tartia hogy azokra ugi viselje gondot onnet semmi artalmas dolog nem törtennik, most is azert hűsegtek azt szeme előtt viselje.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario et ceteris iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Allatae 23 novembris.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCXLIII.

Sighişoara,
1637,
21 Februar.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre paza hotarului moldovean.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűseghtek 19 praesentis nekűnk irot levelet mind az Moldvai irassaval eggiwt veven abbeli szorgalmatos vigyázásat kegyelmesen agnoscallyuk feleölleök, ez utannis azon hűseges vigyazasban nekűnk adot reversalisok continentiaia szerint mindenfele az utakra legjen igen szorgalmatos vigyazasban ki s bejaro emberekre vigyaztasson ugy hogy valakinel cimerűnk avagy salus conductusunk nem leszen az ollyanokra legjen illendeő provisio es arestalas mind addigh, valamigh teökellatesen rectificallya jeöveset meneset; mindenekben az my kegyelmes paranchiolatunkhoz alkolmasztossa hűseghtek magat serio injungallyuk nekiek, vehessűk kegyelmesseggel feleölleök.

tărât, să întăriți drumurile îndată și să orânduți și să trimeteți păzitori destui acolo, cari să fie zi și noapte cu pază sârguincioasă; în fruntea lor să orânduiești un om de credință și omenie, ca în paza țerii să nu fie lipsă.

Drumurile să le și tăiați îndată foarte tare, și să fiți cu pază mare ca dintr'acolo să nu se întâmple vre-o răscoală, nici de la unul, nici de la altul: vă puteți aminti d-voastră. Și în răspuns spuneți că de acelea așa purtați grijă că de acolo nu se întâmplă niciun lucru stricacios; de aceea și acum s'o aveți aceasta inaintea ochilor.

Luând scrisoarea d-voastră din 19 ale lunii împreună cu scrisoarea din Moldova vă recunoaștem paza sârguincioasă, și după aceasta, cu acea pază credincioasă, după cuprinsul răspunsurilor date nouă, să fiți în toate părțile, cu strajă sârguincioasă, la drumuri și la oamenii cari trec și merg, așa că pe aceia la cari nu va fi pecetea noastră sau scrisoarea de trecere de la noi, să-i țineți în loc ca măsură de prevedere, și să fie închiși până atunci până când își vor îndreptăți pe deplin trecerea. În toate să vă potriviți după porunca noastră; poruncim hotărât să o luăm de la ei cu milostivire (*sic*).

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Segesvar, die 21 februarii, anno Domini 1637.

G. Rakoci, manu propria.

P. S. Oly szorgalmatoson vigyaztasson hűségtek hogy negligenciaiok miat országunkban valami tumultus budulas ne essek seőt ha kik cimer avagy salusconductus nélkül jaro emberek deprehendaltatni comperialtatnak, azokat ex tempore arestaltatvan mind addighis valamigh arrol teöllwnk kegyelmesen informatiot nem veszen el ne bocziassa hanem arestumban tartatvan az ollyanokat varjon mindenekben az my kegyelmes parancziolatunktól feleölleök.

P. S. Așa de sârguincios să păziți că din pricina lăsării lor să nu se întâmple vre-o tulburare în țara noastră, ba încă pe oamenii cari umblă fără semn sau scrisoare de trecere, aflându-i, să-i prindeți, pe aceia „ex tempore“, oprindu-i, până atunci până nu veți căpăta nicio înștiințare de la noi, să nu-i lăsați, ci, ținându-i în pază pe aceștia, să așteptați în toate porunca noastră.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus et senatoribus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Allatae 27 februarii.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXLIV.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște trimiși ai șpanului de Solnoc ce merg în Moldova.

Dej.
1637,
1-iu Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc., fidelibus nostris universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, ordinis, gradus, honoris, officii, dignitatis, praeeminentiae et functionis hominibus ubivis in ditione nostra constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam nostram.

Beczvletes hivünk tekintetes nagysagos Kekedi Sigmond uram feő hopenesterünk belseő tanacziunk es belseő Szolnok varmegjenek feő ispanja bocziatotta Bandi Istvan es Demien Laszlo neveő szolgait ket szabadoszal edgjwt Moldovaban valami paripak vetelere. Parancziolljuk azert kegyelmesen minden rendbelj hiveinknek minden helyeken bekevel bocziassak mint igaz jarasbeli embereket.

Cinstitul credinciosul nostru, dumnea-lui Sigismund Kekedi, maestrul curții noastre, sfetnicul nostru de taină și fișpanul varmeghiei Solnocului, a trimis în Moldova pe oamenii săi Ștefan Bandi și Ladislau Demien, împreună cu doi ostași ieșiți din slujbă, ca să cumpere ni, te cai. Deci poruncim tuturor credincioșilor noștri de orice fel să-i lase în toate locurile a trece în pace, ca pe niște drumeți drepti.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibentibus restitutis. Datum in oppido nostro desiensi, die prima mensis iunii, anno Domini millesimo sescentesimo tricesimo septimo.

G. Rakocy.

(Bistrița, Archiva Orașului; *Copialbuch*, II.)

MDCCCCXLV.

Orășenii din Baia-Mare către Bistrițeni, despre Tatarii veniți în Moldova.

Generose, prudens ac circumspecte domine, nobis observande. Servitiorum nostrorum paratissima commendatione praemissa.

Baia-Mare,
1637,
25 Iunie.

Sok iokat io egesseges hoszszu elet kivanunk Istenteöl kegyelmednek.

Iöve illien hir fülünkben hogi az Tatarok Moldovaban mostan igen nagi hadi apparatussal volnanak, kiknek meli fele lehessen igiekezetek nem tudhattuk. Annak okajert hogi bizoniosab hireket erthessünk felöllök ez vegre levelünket kegyelmednek praesentalo Keresszegi Szöcz Geörgi nevü concivis atiankfiat expedialtuk oda be bizonios hireknek tudokozasara. Kegyelmedet is azert kerjük böczüllettel, ha mi olj kivaltkeppen valo hirei vadnak kegyelmeteknek mind az Tatarok allapattia s mind penig egieb nekünk tudasunkra szükseges dolgok felöl az keresztjeni io indulatra atiafiái szeretetre es azjo szomszedsagra is tekintve azokkal minket is reszeltessen. Kegyelmedteöl felette jo neven vesszük es mi is kegyelmeteknek mind illien s mind penig egieb tisztessseges dolgokban szeretettel igiekezünk szolgálni. Tartsa megh Isten kegyelmedet io egessegeben sokaig.

Datum in civitate libera et regia Nagi-Bania, die 25 mensis iunii, anno 1637.

Eiusdem Generosae Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae ad serviendum paratissimi vicini.

Stephanus Szegedi, iudex primarius, et ceteri cives iurati civitatis[s] Nagi-Banya.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto viro domino N. N., iudici primario biztriciensi, etc., domino vicino nobis plurimum observandissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCXLVI.

„Utowpi“,
1637,
13 Iulie.

Laurențiu Roliot (?) către Bistrițeni, despre niște cai furați, ce se află la un Român din Rodna.

Generosi domini, amici et vicini carissimi.

Subdito Magnifici domini mei de villa Pistyma, Maximo Dubey dicto, traditori harum, annus iam elapsus ex quo sunt ipsi tres equi furto ablati, ex quibus unam equam tempore moderno vidit et cognovit in villa Rodna apud hominem dictum Zaharey Ztoyka, subditum iurisdictioni Generositatum Vestrarum. Rogatas velim Generositates Vestras ut isti praefato subdito domini mei iustitiam administrare velint sine longiori procrastinatione et ulteriore mora, secundum iura amicitiae et bonae vicinitatis. Vice versa sciant me paratum in tali atque alio modo ad quod ius requisitum, Generositatem Vestram manere. Interim Deo Optimo Maximo Generositates Vestras commendo et servitia mea Generositatibus Vestris offero. Dabam Utowpi, die 13 iulii, anno Domini 1637.

Generositatum Vestrarum ad obsequia paratus amicus et vicinus

Laurentius Roliot (?)

[Vo:] Generosis dominis iudicibus bystryciensibus, dominis amicis et vicinis carissimis, dentur.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

Îți dorim de la Dumnezeu mult bine, viață bună, sănătoasă, lungă.

Ni-a venit știri la urechi că Tatarii ar fi acum în Moldova în număr de oaste foarte mare; al căror gând încotro să fie, nu putem ști. Pentru aceea, ca să aflăm știri mai sigure despre ei, am trimes pe aducătorul acestei scrisori a noastre, pe Gheorghe Szöcs din Cheresig, prieten și concetățean, ca să afle știri. De aceea te rugăm și pe d-ta cu cinste ca, dacă aveți astfel de știri, cu deosebire despre starea Tatarilor, cât și despre alte lucruri ce trebuie să le știm noi, având în vedere buna pornire creștinească, iubirea prietenească și buna vecinătate, să ne împărtășiți și pe noi cu acelea. De la d-ta mai cu seamă o luăm în nume de bine, și noi ne vom sili să vă slujim cu dragoste pe d-voastră, atât în astfel de lucruri, cât și în alte lucruri cinstite. Dumnezeu să te țină îndelung în bună sănătate.

MDCCCCXLVII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia Alba-Iulia,
de pază bună către Moldova. 1637,
7 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Die 4 praesentis hűseghtek nekűnk irot levelet veven az hűseghtek vigiazasat kegielmesen agnoscaltuk, paranczolvan serio hűseghteknek, ennek utanais az utakra minden fele igen szorgalmatos vigiazassal legyen, kivaltképpen az Moldovai utakra ugj vigiazzon hűseghtek hogj azokon se ki se be senki az hűseghtek hire nélkül nejarion s neis boczasson senkitis arra az utra valakinél salus conductusunk nem talaltatik; alfeleketis penigh az kiknél salus conductus lenneis igen iol meghlassa s examinallia, all level vagj expiralt salus conductus ne legjen. Ha kik penigh ollovak depraehendaltatnak, kik vagy az mi salus conductusunk nélkül vagj hűseghtek hire nélkül azon jarnanak, az ollianokat meg fogatvan hűseghtek külgie mingjarast hozzank is ha mi olj bizonios hireket hal hűseghtek, tudosiczon minden oraban felölle.

Scrisoarea care ni-ați scris-o la 4 ale lunii am primit-o: am cunoscut paza d-voastră, poruncindu-vă hotărât să fiți și după aceasta cu sânguincioasă pază la drumuri, cu deosebire pe drumurile Moldovei; așa să păziți ca pe acelea nimeni să nu umble, nici încoace, nici în colo, fără știrea d-voastră, și să nu lăsați pe nimeni pe drumul acela, la care nu se va găsi cartea de trecere a noastră. Și la aceia la cari chiar ar fi scrisoare de trecere să le uși foarte bine și să-i cercetezi, să nu fie scrisoare falsă sau carte mai veche. Dacă se opresc de aceia cari ar umbla pe acolo fără cartea noastră sau fără știrea d-voastră, prinzându-i, trimeteți-i îndată la noi. Dacă auziți știri, înștiințați-ne în orice ceas.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 7 mensis augusti, 1637.

[G.] Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici et iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Contemporan:] Allatae die 11 augusti.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXLVIII.

Mitropolitul Varlaam al Moldovei către Bistrițeni, despre sosirea unui „Mitropolia”
Pașă, călătoria lui Vodă în urmărirea unei rămășițe de Tatari și despre fierul (Sucevei),
ce-i trebuie. 1637¹,
3 August.

† Întru tot cinstit și de la D[u]mn[e]dzău iubit al nostru fiiu sufletesc, domniului Șimon, domnul și birăul de Bistrița, poftim de la m[i]l[o]stivul D[u]mn[e]dzău bună pace și sănătate Măriei Tale și a toată cinstită casa Măriei Tale. Alta, de veri vrea să știi Măriia Ta de rândul veștilor diintr'acoe, venit-au un Pașă] cu nește oști turcești, de este la Smil, și Măriia Sa Domnu nostru încă-i mărșu cu oștile sale intr'acolea, iară cară greale ce-au fost, le-a inturnat la Iaș; și înțeleagem

¹ După anul expediției lui Vasile Lupu și zdrobirea lui Cantemir-Pașă, cu privire la care v. *Geschichte des osmanisches Reiches*, III, p. 390.

că vor eși la câmpi spre Dașov, după nește Tătar[i] ce-au rămas de-a lui Cantimir-Pașea, de nu-s închinați acci Tătar[i] nice Împăratului, nice altuia nimănuia, ce înblă ei de capul său. Ce nu știm până unde le va fi mărșul. Iară, de aiuri, de necăiuri nu e nice o grijă. Alta, dau știre Măriei Tale de rândul cestui fecior al nostru, că l-am tremis acolo să ne cumpere fier, și cu alte treabe a casei noastre; ce mă rog Măriei Tale, de ce va năzul feciorul nostru la Măria Ta, să ne facă Măriia Ta bine. Și de vamă încă mă rog Măriei Tale să n'aibă învălușag. Iară noi vom aveă a mulțami și a rugă Dumnădzău pentru Măriia Ta; și ce vor fi treabele Măriei Tale la noi, bucuroș vom aveă a sluji Măriei Tale. De-aceasta poftesc pre Măria Ta că prē al nostru dulce prieten și fiu sufletesc. Să fii Măriia Ta sănătos de la D[u]mn[e]dzău adevăr. ✠ Митрополитъ, дв. и днѣ.

Varlaam arhiep[iscopu]l i Mitropolit

СЧАКСКІИ И КАСЕМ ЗЕМАН МОЛАДАККОИ cu dragoste ne închinăm Măriei Tal[e].

(De aceeași mână cu restul scrisorii.)

(Pecete indistinctă pe ceară neagră.)

(Alta cu Sf. Gheorghe și legenda:)

(† Печат . . . МИТРОПОЛИТ СЧАКСКОИ.)

† Întru tot cinstit și de la D[u]mn[e]dzău iubit al nostru fiu sufletesc, domnialui Șimon birăul de Bistrița, cu cinste ceastă cartea să s[ă]l dea.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 59—61, n° LXXXI.)

MDCCCCXLIX.

Alba-Iulia,
1637,
10 August.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia gătirii de războiu a Ardealului față de mișcările Turcilor și ale celor doi Domni.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc.

Prudentes et circumspecti, fideles dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Noha Istennek legjen hala sehonna semmi gonosz hireink ninczjenek seött keövetink megh érkezesek után is az fenyves Portarol jott ertünk, mind az altal az Teöreöknek s az kétt Olah országbelj Vaydaknak is orszagunk hatarj keörnyül taborozasokot készületeket latvan; hogy orszagul az kegyelmetekre valo vigyazasunknak gondviselesünknek az megh teörtenheteö szükseghre készületlenül ne talaltassunk Isten engedelmebeöl arra igyekezünk. Az mint azert ez elmúlt esztendeöbelj expeditionkra is az szekerek allapattyat el rendeltük volt, parancziolliuk hüsegheteknek serio az tyz szekeret jo vasasson hatt-hatt lovajval kassajval ernyeöivel ahoz valo emberekkel mindgyart el keszitven minden orara oly készen tarchia hogy mihentest arrol mas parancziolatunkot veszi minden kességével mindgyart oda küldhesse a hova parancziolni foghjuk minden haladek es fogyatkozás nélkül.

Cu toate că, slavă Domnului, nu avem știri rele de nicăiri, ba chiar și după sosirea solilor noștri de la Poartă tot bine auzim, totuși, văzând pregătirile și tabăra Turcilor și ale Voevozilor din cele două țeri românești, ne silim să nu ne găsim la vre-o trebuință întâmplătoare nepregătiți cu paza și cu grija țerii. Precum am orânduit și pentru expediția din anul trecut starea carălor, vă poruncim hotărât să pregătiți îndată cele zece cară, bine, cu fier, cu câte șase cai, cu coșurile, cu coviltirele lor, cu oamenii trebuincioși la ele, și să le țineți pentru orice ceas gata, așa că, îndată ce primiți altă poruncă de la noi, să și trimeteți acolo unde vă vom porunci, fără nicio întârziere și lipsă.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 10 augusti, anno 1637.

G. Rakocy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCL.

Șoltuzul și pârgarii din Suceava către Bistrițeni, despre unul din ai lor Suceava, 1637, 8 (18) Septemb.
păsuیت cu datoria de Suceveni.

Unsern freintlichen Gruss, sambt Wünschung von Gott dem almechtigen alle ersprieslicher Wolfardt der Sehlen undt dess Leibss iederzeit zu vorn. Amen.

Ehrenveste, Wolgeachte, Grosjönstige, Vorsichtige Weise Herrn. Derer Vorsichtigen Weissheiten Schreiben an unss abgehendte haben mier durch den Bogdan, unseren Mitgesessenen undt Kauffman, zu richtigen Henden empfangen, darinnen vorstanden von wegen 2 Rösser so unsere Leuhte von Euer Vorsichtige Weissheiten Unterthanen gekauft, dieselben aber bisshero nit bezahlet, alss anlangende Euer Vorsichtigen Weissheiten an unsern Gerichte, die selbigen Leutte so schuldig zu bezahlen. Alss thun wier unss ganz fleissigen kegen Ewer Vorsichtige Weissheiten bedancken dass sich die frommen Leuthe biss hero wegen der Schulden geduldet; alss schicken sie izundt durch den Bogdan etwass Geldt. Wass anlanget den nachstelligen Rest, bitten mier fleissig, sie wollen sich doch gedulden biss nach diesen Weinlehsen. Alss dan wollen wier dieselben Schuldner schicken, werden sie dieselbe Schuldt wie fromme Leutte mit Dancksagung richtig bezahlen. Derhalben bitten mier nochmahls fleissig, die wenige Zeidt sich zu gedulden. Wier aber, alss Ewer Vorsichtigen Weissheiten unterthenige undt getreuwe Nachbahrn, sindt solches mit grosser Dancksagungk undt gehorsamen Diensten allezeit kegen Euer Vorsichtigen Weissheiten sembtlichen zu vorschulden. Datum Schutzawa, den 8. septembris veteris calendarii, anno 1637.

Ewer Vorsichtigen Weissheiten unterthenige undt gehorsame Freunde

Schulteis undt Bürger in Schuzawa.

[Vo:] Denen ehrenvesten, wohlgeachten, vorsichtigen, wohlweisen Herrn, Herrn Richter undt Rahtt der königlichen Stadt Nesen in Sibenbürgen, unsern geneigten Herrn undt getreuwen Nachbahrn. Nösen.

[Adaus:] Allatae 25 septembris.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLI.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre nevoia veștilor, și pentru că Tatarii Sîntereac, 1637, 6 Novemb.
poate și vin în ajutorul lui Vasile-Vodă.

Prudens ac circumspccte domine, amice et vicine observandissime. Servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Az Uristen kegyelmedet sok jokall jo egesseges hozzu eletel bodogul algia megh.

Az kegyelmed levelet beociolelet veöt-

Dumnezeu să te binecuvinteze cu mult bine, cu viață lungă, sănătoasă.

Am luat cu cinste scrisoarea d-tale,

tem kiben hogi kegyelmed tudosit az urunk eö nagysaga Vasarheli fele valo jeövetelireöl es hogi meg is szolgálókat varvan azon innét valo utairul, igiri kegyelmed magat hogi az mivel jeö ertesemre agia, kegyelmednek megh szolgalom. Az mi az Moldovai hireket illeti nem kell seminek tartani, hanem illik igen szorgalmatos vigiazasban lenni kegyelmednek, holot ha Tatar erkezet melleie az Vaidanak, azok giors nepek tugia kegyelmed, bizoni giakran az migh az hireket nekik el vizik magok is ott szoktak erkezni. Igi azert illendö derekas vigiazasanak lenni kegyelmeteknek, mindenik utakra es oda beliebis Moldovaban bizonios kimeket jartatni, holot keozeönseges mondas hogi az ki magat eörizi isten is azt eorzi. Ha mi oly hirej onet is jeoneneke kegyelmeteknek kerem azon ne szania emberenek faratsagat, hanem tudositson kegyelmed mivel mi bizoni mindeneönkel honn vagiunk. Tartsa megh isten kegyelmedet jo egesseghen sokaigh.

Datum ex Somkerek, 6 novembris 167.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor paratissimus, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Simoni Uczass, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico et vicino observandissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCLII.

Murăş-
Oşorheiu,
1637,
7 Novem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre nevoia de pază bună spre Moldova, cu privire la mişcările Turcilor.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

5 praesentis nekünk irt hüsegtek levelet veven irasokat ertyük, s kegyelmesen vettük vigyazasokat, az mint irjak Moldvaba ment vigyazo embereket, az vagi jut megh vagi nem de mingyart igen igen sietve küldgyön be hüsegtek s mind hadaknak s mind egyeb keszületeknek igen valosaggal vezere menven, minket azokrol ejel nappal tudositson. Az utakra is penigh ugi vi-

in care mă vesteşti despre venirea Măriei Sale domnului nostru spre Oşorheiu şi că aştepţi pe omul d-voastră de pe drumurile d'incoace; îmi făgăduieşti că îndată ce va veni, îmi dai de ştire. Îţi slujesc d-tale. Cat priveşte ştirile din Moldova, nu trebuie să vă temeţi, şi trebuie să fiţi gata cu pază sârguincioasă, de oare ce, dacă au sosit Tatarii pe lângă Voevod, aceia sunt oameni iuţi, ştii d-ta; zău că adese ori, până li vine vestea, şi ei sosesc de obicei acolo. Iată de aceia se cuvine să fiţi cu pază bună d-voastră pe toate drumurile şi să purtaţi spioni şi acolo mai înlăuntrul Moldovei, căci e zicala obişnuită: cine se păzeşte pe sine, şi Dumnezeu îl păzeşte. Dacă vă vin ştiri d-voastră şi de acolo, vă rog să nu vă fie milă de osteneala omului d-voastră, ci înştiinţează-ne, fiindcă noi, zău, suntem cu toate ale noastre acasă. Să te țină Dumnezeu îndelung în bună sănătate.

Am primit scrisoarea d-voastră din 5 ale lunii, vă înţelegem scrisul, şi am aflat cu mulţămită de paza d-voastră, precum scrieţi, de oameni de strajă duşi în Moldova; ori au venit ori nu, dar îndată să trimeteţi cu grabă mare, şi, mergând Vizirul cu adevărat, atât despre oştiri, cât şi despre alte pregătiri, să ne înştiinţaţi zi şi noapte. Şi de drumuri să purtaţi grijă d-voastră,

¹⁾ Sic; sus 1637. ²⁾ Simon (Engesser) Utczássy a fost jude de la 1635 înainte. De la Ştefan Erdély avem scrisori numai din acest timp.

sellyen gondot hüsegtek s azok felöl olly
vigy vigyazasban legyen, onnet valami
irruptio ne teörtennyek.

și să fiți cu așa pază ca vre-o răscoală
să nu se întâmple pe acolo.

Secus nullo modo facturi. Datum in civitate nostra Marosvasarhely, die 7
mensis novembris, anno Domini 1637.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo :] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus
et senatoribus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Allatum die 9 mensis novembris.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLIII.

Sibiienii către Bistrițeni, despre chemarea la Sighișoara a trupelor lor (în
vederea războiului dintre Vasile-Vodă și Mateiu Basarab).

Sibiiu,
1637,
9 Novem-
bre.

Amplissimi, prudentes ac circumspccti domini observandi. Salutem officio-
rumque commendationem.

Wievol Euer Namhafte Weisheit in Kurtzen certificiert auf Catharinae [=25
November] herein zu kommen, nichts destoweniger haben wir Euer Namhafte
Weisheit abermal freundtlichen ermannen wollen zur Anhörung der Ration sich un-
verzicklich zu sistieren. Beyneben schiken wir in paribus was Fürstliche Gnaden
mandieren; wollen derowegen Euer Fürsichtige Weisheiten sich gehorsamst dar-
nach accommodieren und dero Portion Fussknecht, mith Kleidern, Proviant und
sonst aller Rüstung wol versehen, aufs Ehest straks auf Schespurg zu expedyeren.
Hiemit Got befohlen. Cibirii, 9 novembris 1637.

Amplissimarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum
amici servire parati

Consul, iudices senatusque civitatis cibiniensis.

Paria Illustrissimi principis:

Georgius Rakoci, etc. Prudentes, etc. Salutem et gratiam nostram.

Az szomzed Olahorszagokban levő
alapatokra kepest az vigyazas valoba
es szükseges keppen kivantattik; melyre
nezve mind az varmegyek is s mind
penigh az Szekelyseg is az insurrectio
felöl imar paranczoltunk. Hüseghteknek
is az mely eöt szaz gyalogot az univer-
sitas affele alapatokra alatni tartozik az
levelünket veven azt az eot szaz gya-
logot mindgyarast io köntessel kész
elessel es jo fegyverrel elkezitven keölten
küldgye Segesvar fele magunk eleiben
ejel nappal minden kesedelem nélkül.

Cât privește stările din țerile romă-
nești vecine, apărarea se cere într'a-
devăr, și e de trebuință. Cu privire la
care, atât varmeghiilor, cât și Secuimii
li-am poruncit să se adune supt arme. Și
d-voastră vă poruncim ca pe cei 500
de pedestri pe cari Universitatea e da-
toare să le pună la îndămăna noastră la
astfel de împrejurări, luându-ni scrisoa-
rea, îndată să-i pregătești cu haine bune,
mâncare și arme bune, și să-i trimeți
înaintea noastră spre Sighișoara, zi și
noapte, fără întârziere.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Marus-Vasarhely, die 7 novem-
bris 1637.

G. Rakoci.

[Vo :] Amplissimis, prudentibus ac circumspcctis dominis iudici primario
ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, dominis amicis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLIV.

„Eölves”,
1637,
12 Novem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia veștilor din Moldova și știrea falsă cu privire la Mateiu Basarab.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüseghtek levelet ma ebedteöl fel-
keleswnk utan utunkban adak megh,
s ertiwk michoda hirrel jeött megh em-
berek Moldovabol; az vigiazast hwseghtek
iol chelekezi, s ez utanis azt keövesse,
de emberinek megh paranchiollia, ighen
igaz hirt igjekezzenek hozni, mert a
mostani hozot hir istennek hala nem igaz;
Mathe Vajda megh eddigh igen iol biria
magat, hwseghtek mindenfele igen igen
szorgalmatos vigiazasban legjen.

Scrisoarea d-voastră ni-au dat-o azi
după ce ne-am sculat de la prânz, în
drum, și înțelegem cu ce știre a venit
omul d-voastră din Moldova; bine fa-
ceți d-voastră că păziți, și după asta
așa să urmați. Dar oamenilor d-voastră
să li porunciți să se silească a aduce
știri foarte adevărate, căci știrea acum
adusă, slavă Domnului, nu e adevărată;
Vodă Mateiu până acum e foarte bine.
D-voastră să fiți în toate părțile cu
pază foarte sârguincioasă.

Datum in possessione Eölves, die 12 novembris, anno Domini 1637.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo :] Prudentibus et circumspectis Simoni Utzasi, iudici primario et iuratis
civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDC CCCLV.

Șintereac,
1637,
13 Novem-
bre.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre războiul dintre Vasile-Vodă și Ma-
teiu-Vodă și pornirea Turcilor împotriva celui din urmă.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Salutem
ac servitii mei paratissimam commendationem.

Az kegyelmetek levelet beczieöllete-
sen veven minemeö hirei erkeztenek
kegyelmeteknek Moldovabul im latom;
kireöl hoga kegyelmetek engemet is
jo akaro szomzegiat tudositot kegyel-
meteknek megh igiekezem szolgálni.
Nem is ketelkedheteönk ez hitek fe-
leöl anni rezebeöl hoga az Moldovai
Vaida ala nem ment volna Havasal-
feölde fele, mivel az Dunan keölteoz-
tek altal az Teöreökeök Mate Vaida
ellen; de hoga megh vittak volna azt
nem tudom ha igaze vagi nem. Az
mint halliuk, nem akaria Cziazar semi-
kepen szenvedni Mate Vaidat, hanem
az Moldovai Vaida fianak vagi hoga
az eöczienek akaria adni azt az Vaida-
sagot. Nem is hizem hoga Mathe Vaida
ellene alhasson Cziazar hadainak es

Primind scrisoarea d-voastră cu cin-
ste, văd ce știri v'au sosit din Moldo-
va; pentru care, fiindcă m'ai înștiințat
pe mine, ca pe binevoitorul d-tale ve-
cin, mă silesc a te sluji. Nici nu ne
putem îndoi despre știrile acestea, în-
tr'atâta că Voevodul Moldovei nu s'ar
fi dus în jos spre Țara-Românească,
fiindcă peste Dunăre au trecut Turcii
împotriva Voevodului Mateiu; dar că
s'ar fi luptat, nu știu dacă e adevărat
ori ba. Precum auzim, Împăratul¹ nu
vrea să-l sufere cu nici un chip pe
Vodă Mateiu, ci vrea să dea Domnia
fiului Domnului Moldovei² sau fratelui
lui mai mic³. Nici nu cred ca Vodă
Mateiu să poată stă împotriva oștirilor
Împăratului și ale Moldovei. Știam că
nu veți părăsi paza; e și de trebuință

¹ Sultanul.

² Ioan-Vodă.

³ Gavrilaşcu.

az Moldovai hadnak. Az vigiazast el hittem kegyelmetek nem mulatia; szeők-seges is hagi kegyelmetek giakran bizonios hireket erthessen; kireöl ha kegyelmetek engemet is tudosit kegyelmeteknek megh szolgalom, es ha bizoniost en is mit erthetek kegyelmeteket tudositom el nem mulatom. Tartsa megh Isten kegyelmeteket jo egessegeben sokaigh.

ca d-voastră să aflați dese ori știri. Despre care dacă mă înștiințați și pe mine, vă mulțămesc, și, dacă aflu ceva și eu, vă înștiințez pe d-voastră: nu voi uita. Să vă țină Dumnezeu îndelung cu bună sănătate.

Datum ex Somkerek, 13 novembris 1637.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitor paratissimus, amicus et vicinus benevolus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis et vicinis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLVI.

Portarul-Mare de Suceava, cu șoltujii, părgarii și bătrânii, către Bistrițeni, despre lipsa de primejdie în țară și despre cuiele de șindilă și lațurile ce-i trebuie lui Vasile-Vodă.

Pe la
1637¹.

† Portariul-Mare de cetatea Suceavei și șoltujii, cu tot Sfatul, părgarii, bătrânii de urașul Suceavei, scriemu multă pace și viață și sănătate la ai noștri buni și mari priiateni și vecini de aproape, Măriia Sa Domnul și toți sfeatnicii de Bistrița. Altă, cu mila lui Dumnedzau, toate veștile sintu bune. Să știți dumile vostre dentr'acoce că am înțeles că veți dumile vostre să închideți drumul pre la Cânpul-Lungu. Ce să știți Măriile Vostre: dentr'acoce nemic să nu gândiți, nici grije să purtați pre la Cânpul-Lungu. Că, de am ști ceva noi, cu mare credință am da știre dumilor vostre. Ce nemic să nu gândiți dentr'acoce, ce să lăsați, să nu închideți aceasta scală la Cânpul-Lungu, ca să înble neguțătorii, și a Măriilor Vostre, și ai noștri, ca să să hrănească și la noi și la Măriile Vostre, cum au fostu și până acmu. Altă, dăm știre Măriilor Vostre că am trimes acolo la Măriia Voastră cu treaba Măriei Dumisale a Domnu nostru Vasilie-Vodă pre Bogdan neguțătorul, să cumpere noădzeci de mii de cue de șindile și de leațure. Ce poftim să n'aibă val de vamă sau altă ceva, și se-aibă socotință la Măriile Vostre. Și noi încă vrem socoti oamenii Măriilor Vostre. Că Măriia Sa Domnul nostru au mă[r]su unde-i porunca cinstului Împărat. Și să fiți Măriile Vostre sănătoși.

[Vo:] Multă sănătate la Măriia Sa domnul de Bistrița și la toți sfeatnicii... (pătat) viață.

(Pecete mare, verde, de ceară; ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 51-2, n° LXVII.)

¹ Datată după expediția lui Vasile-Vodă împotriva Tatarilor lui Cantemir-Mărza. Cf. și *Documentele Bistriței*, II, p. xiv.

MDCCCCLVII.

1637,
sau 1639¹.Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, cu vești despre plecarea „în jos”
a Domnului.

† Ci[n]stitea bireu, să hî Marie Ta sănătos. Mă[ț]ăm]ăsscu (*sic?*) dumitalea că nu nea uiți, ce ine umul dumitale pururea de ne vede. Eră de rândul dumișale lui Vodă știm că este la Eș cu adeava[ra]t; până acmu încă [n']am avudzit că să hie eșit Dumnealui Vo[dă] în cios; ce cu adevărat nu știv. Și mă rog dumitale, de vesști den țara dumnelor vostre, și știm și noi, să ne lăvu[dă]m la Domnu nostru cu prietenșug de la dumnevosstră, adică să plătim. Și forte mă rog dumitalea. Și să hii dunevoastră sănatos, amin.

[Vo:] † Cinstită mână dumișale birău, много зд[о]р[о]в[и]и [=multă sănătate].
(Pecete de ceară brună, nedistinctă.)

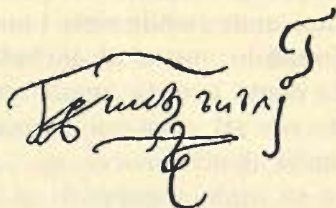
(Și o bandă de hârtie, probabil P. S. la unul din aceste nr., despre niște iepe de găsit.)
(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 59, n° LXXIX.)

MDCCCCLVIII.

[1637-9,]²
6 Ianuar.

Gavril Cocri, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre vești cu privire la Domnul Moldovei și despre o afacere particulară.

† Cinsti[lu] și dulce părintele mieu, Andreiaș birăul de cetatea Bistriței, și al mieu dulce părinte Șimon birău, dăm știre Măriilor Voastre: de spre noi, cu mila lui Dumnădzău iaste păč[e], și Vod[ă] au venitu în Scaun. Alta, pentru prietenșugul Măriilor Voastre, au venit aicea un fecior a lui Ianson den Bărgău. Deč i-a datu iapa ce a fost luat Cherboiu: am socotitu să nu hie cu pagub[ă] de spre noi. Altă, mă rog Măriilor Voastre să nu aveți scrăbă pre min[e] pentru Tăncuța, că i s'au luat numai un giuncu, și iaste la Păharnicul. Deci mă rog Măriilor Voastre să nu v[ă] protiviți unui menciunos, păn voi ven[i] și eu acol[o], de vom tocmi cu Măriile Voastre, cum va hî mai b[ine]. Să hiș săn[ă]toș cu păč[e] și cu săn[ă]tate în veci.

Gavril părcălab искал.
✕ Дод[о]гол [Câmpulung],
Ghen. 2 (?).

† M[ai] mic, plecat fecior M[ă]riilor Voastre Ga]vril Cocris, Vornicul de Câmpul Lungu, [să să dea] cu săn[ă]tate.

(Pecete de ceară neagră, indistinctă.)

[Vo:] La bi[r]ăul de Bistriț[ă] să s[ă] dea cu multă [plecăciune].

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documente Bistriței*, I, pp. 64-5, n° LXXXVII.)

MDCCCCLIX.

1638-9.

„Iorga și Pahulcea, Vornicii de Câmpulung”, către birăul Andriiaș, pentru doi oameni trimeși după cuie de șindilă și pâne.

Trebuie 30.000 de cuie grabnic. De notat: „acice”.

(Pecete neagră, goală, de ceară.)

(Vo: Adresa românească, către Andriiaș și alți domni din Bistrița.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 63, n° LXXXV.)

¹ După dusul „în jos” a lui Vodă. V. și *Documentele Bistriței*, II, p. xv.

² După cei d'întăiu ani de cârmuire ai lui Andriiaș Amendt. Întoarcerea lui Vasile-Vodă e după lupta cu Mateiu.

MDCCCCLX.

Ștefan Erdély către Bistrițeni, despre afacerea lor cu Domnul Moldovei și Șintereac, 1638, 4 Ianuar.

Prudentes ac circumspecti domini, amici et vicini observandissimi. Salutem ac servitii mei paratissimam commendationem.

Az kegyelmetek beczieölletes levelet veöttem melibeöl ertem kegyelmetek mi dologbul akarna az Moldovai Vaidat megh talalni es akaria kegyelmetek az en vekoni tezesemet venni hogi ha az mi kegielmes urunk eö nagysaga hire nelkeöl merien-e irni az Vaidanak vagi ne. Nilvan lehet kegyelmeteknel sullios nagi niavaliaim miat sok eödeokteöl fogva en eö nagysaganal az mi kegielmes urunknal nem voltam es fundamentumbul nem ertem, meniben legien eö nagysaganak bekesege az Moldovai Vaidaval; noha volt im nem regen feö Boir keövette urunknal eö nagysaganal az Vaidanak, de bizonial nem tudhatom miben jart. Az dologh ki feleöl kegyelmetek megh akarna talalni az Vaidat nem artalmas noha ugian, de hogi valami kedvetlenseget kegyelmetek magara ne hozzon valameli gonoz akaroinak inczielkedesebeol, job hirre tenni kegyelmeteknek az mi kegielmes urunknak; el hizem mentest megh engedi eö nagysaga hogi irasson kegyelmetek es maganak is hitelt szerez eö nagysaga eleött. Mert az menire jo akaro vadnak embernek szoktak gonoz akaro is lenni, kik megh az igassagos dolgot is neha hamissan referallianak. Ehez kepest inkább jovallom hogi kegyelmetek hirre tegie eö nagysaganak. Tartsa megh Isten kegyelmeteket jo egessegben so-kaigh.

Am luat scrisoarea d-voastră cinstită, din care înțeleg cam în ce afacere ați voi să-l cercetați pe Voevodul Moldovei, și ați vrea să aflați părerea mea, dacă să îndrăzniți a scrie Voevodului sau nu fără știrea Măriei Sale domnului nostru. Poate știți d-voastră că din pricina grelelor și marilor mele nevoi de mult timp nu am mai fost la Măria Sa domnul nostru, și de loc nu înțeleg întru cât poate avea Măria Sa pace cu Voevodul Moldovei; cu toate că a fost nu de mult solul, un boier de căpetenie al Voevodului, la Măria Sa domnul nostru, dar nu știm sigur pentru ce. Lucrul despre care vreți să-i scrieți Voevodului, nu strică întru nimic; dar, ca să nu vă atrageți vre-o neplăcere prin uneltirile răuvoitorilor d-voastră, mai bine să-i dați de știre d-voastră domnului nostru. Cred că Măria Sa își îngăduie îndată să scrii, și-ți capeți și d-ta încredere din partea Măriei Sale. Căci, întru cât are omul binevoitorii lui, are de obicei și răuvoitori, cari dau câte odată și lucrul adevărat în chip strâmb. Având în vedere aceasta, mai curând vă indemn să-i dați de știre Măriei Sale. Dumnezeu să vă țină îndelung în bună sănătate.

Datum ex Somkerek, 4 ianuarii 1638.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus servire paratissimus

Stephanus Erdelj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis Andreae Vegh, iudici primario ceterisque civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis et amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXI.

[De la
1638,
31 Maiu.

Gavril, Hatmanul Moldovei, fratele lui Vasile-Vodă, către Bistrițeni, despre niște vârniceri ce-i trebuie la o biserică de piatră.

† Al nostru intru tot cinstit bun frate și mar[e] priiatin, dumnealui jupan Andreiaș, birăul și județul a cinstitei cetăți a Bistriței, poftim dela Dumnădzeu pač[e] și sănătate dumitale și a toată cinstită casăi dumital[e]. Alta, poftim pre dumneata pentru neș[e] vârniceari, doară s'ari află acolo. Că facem o besoarecă de piiatră, de va vrea Dumnădzeu să fie cu agiutoriu Sventiei Sale. Ce nu putem află aicea, în țară la noi, meșterii să poată lucră var de piiatră. Ce am înțeles de [la] oamenii dumital[e] cum acolo la dumneavoastră simt meșteri buni și pot face var de piiatră. Pentr'aceaia mă rog dumitale, de să vor găsi acolo meșteri ca aceia, să înveți dumneata să vie un meșter aicea la noi, să vadză piiatra. De-i va păriă cum să o poată lucră, să fac[ă] var, eu mă voiu tocni cu dănsu ca să-i plătim, și atunci voiu poronci, și mă voiu rugă dumitale să ne dai de acolo patru vârniceari, să vie să lucriadză aicea. Ce vei face dumneata bine pentru voia noastră, aveăvom a mulțăm și a sluj[i], de ce va hi poronca dumitale, aicea la noi. Și Dumnădzeu să dăruiască să afle ceastă scrisoare a noastră pre dumneata sănătos și vceas, depreună cu toată cinstită casa dumitale, w xc, amin. Ине мы Гсвар, мав аа.

† Întru tot a dumitale neîndoit frate și bun priiatin

Gavril Hetman și părcălab Suceavei den f[a]ra Moldovei,
mă închin dumital[e] cu sănătate.

(Pecete neagră, ruptă.)

[Vo:] † Întru cinstite mănule dumisale jupânului Andreiaș birău, județul a cinstitei cetăți a Bistriței, cu cinste să fie dată.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 62-3, n° LXXXIII.)

MDCCCCLXII.

Geoagiul-
de-jos,
1638,
11 Iunie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza către Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

8 praesentis hűseghtek nekűnk irott levelett vevén irasokat ertiűk; azert az hűseghtek vigiazasokat es hűseget kegyelmesen veottűk, de my ugy remellűk az nem fogh ugy lenni: mind az altal paranchiolliuk kegyelmesen hűseghteknek jo vigiazasban leven hűseghtek szinten az Vayda lako helylyreis be kűlgieön es ennek vegere menven műnket mingiarast tudosiczion rolla fogiatkozas nelkűl.

Scrisoarea care ni-ați scris-o la 8 ale lunii, luând-o, v'am înțeles scrisul. Deci am primit bucuros paza și credința d-voastră, dar noi nădăjduim că aceia nu va fi așa. Cu toate acestea vă poruncim ca d-voastră, fiind în bună pază, să trimeteți și la locul unde stă Voevodul, și, aflând, îndată să ne înștiințați pe noi fără întârziere.

Secus non facturi. Datum in terminis csiogiensibus, die 11 iunii 1638.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Allatum 14 iunii.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXIII.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre încălcarea silnică de ei a hotarelor Moldovei.

Iasi,
1638,
30 Iunie.

Generose domine iudex ceterique consules venerandi. Non praedia modo Vestrarum Dominationum moldavicis in arvis exstructa gregesque ovium iisdem in pascuis oberrantes, sed etiam ipsa pabula in earundem alimentum cumulata, ut debui, aegerrime tuli. Et merito sane. Quis enim querelarum non moveatur stimulis, quarum autores ipsi vicini incolae exstiterē, qui, cum multis a colonis Vestrarum Dominationum iniuriis lacessiti essent, diu inclusum animo dolorem tandem eiaculari passi sunt. Non opprimendi sane erant, imo debitis officiorum studiis cumulandi qui tot annis greges illos pascuis moldavicis uti ad libitum permittebant. Cum igitur priscum illud arvom utriusque provinciae terminos distinctos omnino esse voluerit incolisque patrium solum de more ac iure ad usum collatum esse noverim, quid est quod coloni Vestrarum Dominationum alienos agros possidere violentamque consuetudinem armorum praesidio suffultam esse praesumant? Non firmabitur profecto initae amicitiae vinculum inter tot turbarum fluctus, immo dissolvetur. Restat igitur ut quamprimum, nullo interiecto tumultu, iussu mandatoque Vestrarum Dominationum omnes ovium greges a pascuis moldavicis amoveantur, ne fortasse mutuo dissidio lites hae deteriores sorciantur exitum. Hoc Vestras Dominationes non dubia spe facturas existimo, quippe qui ad togam semper, nunquam ad sagum properare didicere. His ita praemissis, serium propensae meae voluntatis erga Generosas Dominationes studium augebit fervens ille ac aestuans arctissimae necessitudinis nostrae ardor, cuius nuntium ac interpretem pariter, ac totius negotii, Demetrium, administratorem socaviensem, ad Generosas Dominationes mitto; cui ut plene fidant, obnixē oro. Interim Generosis Dominationibus sedula meorum officiorum studia libens lubensque offero. Datum Iassi, die 30 iunii 1638.

Vestris Generosis Dominationibus amicus bene semper affectus

Basilius, princeps Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Generoso domino iudici ceterisque civitatis bistriciensis consulibus, dominis et amicis colendissimis.

[Adaus:] Allatum ex Moldavia die 10 iulii, per Moldaviae principis legatum, Demetrium Socaviensem.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXIV.

Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre dorința lor de a păstră pacea, cu toată neînțelegerea pentru hotare.

Bistrița,
1638,
14 Iulie¹.

Illustrissime domine, domine, vicine et amice nobis honorande. Salutis voto praemisso, servitorum nostrorum benevolam debitamque oblationem, etc.

Literas Illustrissimae Celsitudinis Vestrae per legatum socaviensem nobis administratas ea qua par est observanda accepimus, ex iisdemque qua tandem sinistre facta informatione lacessita sit, intelleximus. Absint fomenta iniuriarum! Nihil enim alieni appetendo, ea quae nostra suntque fuerunt, possidemus iure regali iam olim multis temporibus; quod, lata temporis occasione, literalibus quoque instrumentis probanda fatemur. De quibus ubertim Illustrissimae Vestrae Celsitudinis legatum verbotenus informavimus, immo cupientes vinculum amicae vicinitatis benevolentiaeque mutuae (Deo duce et auspice) continuare. Quod superest, legatum

¹ Răspuns la scrisoarea lui Vasile-Vodă din 30 Iunie.

nostrum Illustrissimae Vestrae Celsitudini admissum speramus, uberiorem propositurum informationem. Rogamus itaque ut praedictis fidem adhibeat nosque vicinitatis amicitiaeque vinculo, tanquam veritatis studiosos iniuriaeque osos, adornet Illustrissima Vestra Celsitudo. In reliquo his praemissis Illustrissimam Celsitudinem Vestram divinae protectioni commendantes, diutissimeque feliciter avere valereque desideramus. Datae Bistricii, die 14 mensis iulii, anno Domini 1638.

Illustrissimae Celsitudinis Vestrae vicini et amici ad serviendum paratissimi

Andreas Vegh, iudex et senatus bistriciensis.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie în *Copialbuch*, II.)

MDCCCCLXV.

Iași,
1638,
24 Iulie.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre neînțelegerea pentru hotare și dovezile ce are el.

Generose domine iudex ac Spectabilis bistriciensis magistratus, amici et vicini nostri benevoli. Literas Dominationum Vestrarum, per nuntium praesentem transmissas, uti grato suscepimus animo, ita prompti in nos affectus paratam dex[t]eritatem. In quibus amicitiae terminis, ergastula ponderando, nihil aliud invenio praeterquam colendae vicinitatis bonae intimum studium; quibus et nos necessitudinis ligamentis aequali lance correspondere parati sumus. Contenta legationis, cum ex literis, tum ex missae personae claris verbis fusius intelleximus. Ad omnia et singula puncta oretenus illi responsum fecimus, in hunc videlicet modum: Nos non aliena appetentes, siquidem nostris simus contenti, adeo vicinis non esse importunos, ut falcem nostram in alienam messem extendamus. Quod autem Dominationes Vestrae antiquitate privilegiorum a Serenissimis regibus sibi oblatores ex parte certae limitationis confiniorum gaudent, neque nobis desunt monimenta ac argumenta vetustissima, in quibus videre est quomodo inter regum Ungariae procures ac provinciae nostrae praedecessores in hac de qua re agitur materia facta sit conventio; quae omnia Dominationibus Vestris perlegenda transmittimus. Simulque ad discernendas provinciarum limites, prout ab utrinque facta pagina testatur, fidelem nostrum Mieniul¹ Dvornicum cum ceteris boiaronibus deputavimus, qui, prout se res habet, nec patriae suae quicquam addendo, nec Dominationum Vestrarum ditionibus imminuendo, fideliter et absque favore hoc negotium administrare atque tractare curabunt. Arvorum usum uti inter vicinos concedatur familiaris: ita etenim amicorum iura demandant. Verum ut certi limites metantur, respectus intervenientium aliquando rixarum praecipit. Haud dubito quin et Dominationes Vestrae, acquitati faventes ac bono utrinque necessario, amici, grato animo, communi negotio prospicere curabitis. Interim diu valentes Dominationes Vestras ac incolumes esse desideramus. Datae Iassis, 24 iulii, anno 1638.

Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus

Basilius, Dei gratia terrarum Moldaviae princeps et dominus.

Io Vasilie Voievoda.

[Vo:] Generoso domino Andreae Vegh, supremo iudici bistriciensis, ac circumspecto magistratui, amicis et vicinis nostris benevolis.

[Adu:] Allatum 30 iulii, per legatum nostrum, dominum Franciscum Schobelium, a Moldaviae Vaivoda.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Neniul?

MDCCCCLXVI.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a-și da partea de ajutor în apărarea țerii cu prilejul noii lupte între cei doi Domni. Bogata, 1638, 27 Iulie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az mint informaltatunk a Moldovay es Havasalföldi Vajdak egymás között veszekedven ismet hadi készülékben vadtak s talan taborbannis foghnak egymás ellen szallani. Halvan azert szomszedsaginkban az hadi készülék, fejedelmi hivatalunk kivannya orszaghunkra valo szorgalmatos vigyazasunkat kinek semmy alkalmatossaggal nem akarvan megh fogyatkozni: hüseghteknek is serio paranchyollyuk a melly bizonyos szamu gyaloggal s tarszekerekkel azokhoz valo vonno marhakkal es elessel generalis insurrectiora tartozni szokott, azon szamu szekereket elesevel vono marhaival s gyaloghit pedig jo kesszerrel elegendendeo hopenzel mindgyarast keszitven eyel nappal küldgye Segesvarra hogy reszetek-reolis a közéönseges jora valo vigyazasban fogyatkozas ne essek.

Precum suntem înștiințați, Voevozii Moldovei și Țerii-Românești, certându-se, sunt iarăși în pregătire războinică, și poate se vor așeza și în tabără unul împotriva celuilalt. De aceea, auzind în vecinătate pregătirile de războiu, ni cere datoria noastră de bun domn pază sârguincioasă asupra țerii, în care nu voim să fie lipsă cu niciun prilej. Vă poruncim și d-voastră hotărât ca și d-voastră cu obișnuita pedestrime și cu cară de povară, împreună cu vitele ce trebuie pentru tras la ele, și cu mâncarea cu care sunteți datori la obștească pornire de oști, cu unelte bune, cu bani de lefi destui, îndată să pregătiți zi și noapte și să trimiteți la Sighișoara, ca din partea d-voastră în paza bine-lui obștesc să nu fie nicio lipsă.

Secus sub poena in articulis expressa non facturi. Datum in possessione Bogath, die 27 mensis iulii, anno Domini 1638.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Adu:] Allatum die 1 augusti.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXVII.

Gavril Cocri, vameșul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre vești de vamă, cu amenințări de poprire. [De la 1638], 15 August.

„Gavril Cocri, vamășul wr Ао[аро]нол“, către birăul Andreiaș și fostul birău Simon. „Alta, de veștă, cu mila lui Dumnedzău avem veștă bun[e] și pač[e] bun[ă].“ Se plânge pentru un om din Ținutul Bistriței, care n'a plătit de două ori vama. „Știi Măriia Ta că vama iaste domnească, ca și la Vod[ă]; de-ar hi altă, am lăsă, iar vama nu putem, cum și Vod[ă].“ Amenință cu represalii, dacă nu se va plăti prin aducător: „că ni s[ă] îple sam[a] acmă, să ne dăm [sam]a la Vod[ă], la Sântă-Mărie“¹. Va opri altfel vite în „Suhardu“.

(Pecete ruptă.)

(Vo : Adresă românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 64, n° LXXXVI.)

¹ 15 August, — anul politic începea la 1-iu Septembrie. — V. și, în vol. XI, procesul cu Raguzanii al lui Petru Șchiopul.

MDCCCCLXVIII.

Maier,
[1638-43¹],
23 Septem-
bre.

Martin Scholtz și Leonard Hönrich către Bistrițeni, despre gândul preten-
dentului Iliș-Vodă².

Nach dem Grus, unsere ahnbefolende, unthertenige Dinst ahn Euer Namhafte Weisheit zu ider Zeyt beffhorahn.

Thun hymit diessem unserem kurtzsen Schreiben kürztzlich zu wisen wy das dieser Gauffril Andreka etlige Brieff ihn dy Moldau gefhüret hatt itzs nailig, und daher mir gester Nacht zu Haus komen, und, als mir in dy Gemein Mayor komen, seinder alererst gewar worden, und, als mir ihn fhür unds haben lassen fodern, hat er dy Flucht geben, und haben ihn in dem Feldt schwerlig bekommen, und, nach dem mir ihn exsameniert, haben mir ihn Euer Namhaften Weisheit perschonlig welen zuschiken. Er wirt Euer Namhaften Weisheit zümliger Massen berichten von diessen itzs schwebenden Merhen vegen des Eliess Wayda seinem Fhürnemen; den es uns unmüglig ist, sein Beküntnis ales zu beschreiben. Nur das ihn Euer Namhafte Weisheit fleisig ausfrage, mit guten Worten; den mir habens auch so fhon ihm eraus gewunen, als nemlig auff dyse Weis, das mir ihn wollen helfen bey Euer Namhaften Weisheit ausreden, das ers uns selbst von frayem Willen affenbart hett und des Willens gewest selbest sich fhür Euer Namhafte Weisheit ein zu stelen undt dyse Sachen zu auffenbaren. Hymit befelen mir Euer Namhafte Weisheit ihn Gottes gnedigen Schutzs und Schirm. Gegeben den 23. Tag septembris, ex Mayor.

*Martinus Scholtzs, Leonahrdus Heönrich,
Euer Namhaften Weisheit Dienstbeflissene allezeit.*

[Vo:] Dem Ehrsamem, Wolweisen Herren, Her Andreka Am Endt, Her Richter unserer Stadt, unserem ihn sonders günstigen Hern und Freindt, zu eignen Henden zukom dyser Bröff.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXIX.

Mănăstirea
Voroneț,
1638,
16 Novem-
bre.

Mihail Igyarto, omul Bistrițenilor, către aceștia, despre silințele sale pentru a culege mărturii în afacerea hotarului.

Prudentibus, circumspectis dominis, dominis mihi semper observandissimis, salutem, servitium meum.

Az urasagtok poronciolatiaban eiel es napal szüböl lelekbol ej jarnek jarok is de hogi Moldviczaban senkit othon nem talaltam mind az orszagban mentenek es Horoniczban is voltam, de hogi ott is csak heiaban jartam es igh imar csak heiaban valo faratsagom volt. Hanem azert irok urasagtoknak hogi nehezen ne varian mert valahon az harom het alatt öket fel talalom. Utannok jarok es az mit urasagtok megh poronczolt aban el hiven lezek. De hogi ha semmit veghez nem vihetek nalok en arol is nem tehetek mert mikor hon talalnam hat talam czelednenek az urasagtok kedveiert valamit. De hogi idegen helien talalom

După porunca domniilor voastre aș umblă din inimă, din suflet, zi și noapte, și umblu chiar, dar în Moldovița nu am găsit pe nimeni acasă; toți s'au dus în țară. Am fost și în Voroneț, dar și acolo am umblat degeaba; și acum iacă numai degeaba mi-a fost truda. Dar de aceia vă scriu domniilor voastre să nu așteptați cu nerăbdare, căci undeva tot îi voi găsi în cele trei săptămâni. Umblu după ei, și am să fiu credincios în ceia ce mi-ați poruncit domnia voastră. Dar, dacă nu voi putea îndeplini nimic la ei, n'am ce să fac, căci, de i-aș găsi acasă, poate că ar face ceva pentru plăcerea d-voastră. Dar, dacă-i găsesc în loc străin,

¹ După anii administrației lui Andriaș Amendt (Végh).

² Altfel cu totul necunoscut. V. însă și mai departe.

igen ketelkedem raita hagi faratsagom heiaban ne lenne; az en vetkem nem lezen sem az en hatra halasztasom, hanem mind raita lezek ugi hagi urasagtoknak valami jo valaszt viheselek. Ezel Istennek aianlom urasagtokot minian es adgia isten urasagtokot kedves egesben latnom.

Beszterczen lako Igyarto Mihaly, urasagtoknak szegeny szolgaya.

mă indoiesc foarte ca nu cumva oste-neala mea să fie degeaba. Păcatul meu nu va fi, nici trăgâneala mea, ci voi căuta să vă duc domniilor voastre vre-un răspuns bun. Cu aceasta vă închin lui Dumnezeu pe d-voastră pe toți, și să dea Dumnezeu să vă gădesc pe toți în plăcută sănătate.

Sluga d-voastră, locuitor în Bistrița

Mihail Igyartó.

Datum ex Horonicz, anno 1638, die 16 novembris.

[Vº:] Prudenti, circumspecto domino, domino Andrae Vegh, iudici primario civitatis bistircine, ceterisque iuratis civibus, dominis mihi semper Clementissimi mis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXX.

Vlădica Agafton și călugării de la Moldovița către Bistrițeni, despre ace- Mănăstirea Moldovița, 1638, 18 Novem-
lași lucru.

En, Vladika Agafton, es jegumen az egesz giülekezet az szent kalostrombol Moldoviczarol irunk egesseget es be- kesseget az beszterczej bironak be- csiületes tanacsiaval egyetemben. Ieöve my eleönkben Iygiarto Mihaly nevü beszterczej ember kevansagott my teöl- lünk kevanvan nemünemü havasok fe- löl melyek felett perek vagion az Besz- terczeieknek Maramarosiakkal. My ez okaert megh mongiuk az mi lelkünk esmereti szerent es az mint tudgiuk az szerent mondgiuk megh, sem egyk felnek nem fogunk partiat hanem igas- sag szerent megh mondgiuk:

1. Testis Vladika Agafton annorum 80.
2. " Mitroffan " 70.
3. " Seraphim " 50.
4. " Sofroni " 80.
5. " Damaskin " 75.
6. " Gyrendie [Gherontie] Remetei [schivnic] " 60.
7. " Login Remetei [schivnic] " 70.
8. " Dionisi " 40.
9. " Hariton " 50.
10. " Misail " 35.

Es teöb venek az kik vadnak az

Eu, Vlădica Agafton, și egumenul, cu toată obștea din sfânta mănăstire Moldo- vița¹, scriem sănătate și pace birăului din Bistrița, împreună cu cinstiții păr- garii săi. A venit înaintea noastră un om din Bistrița, anume Mihail Iygiarto, cerând de la noi adevărire despre niște munți asupra cărora au gâlceavă Bistri- țenii cu Muramurășenii. Din pricina a- ceasta spunem noi după conștiința noas- tră, și precum știm așa spunem, nu-i ținem partea nici unuia, ci după drep- tate spunem:

Și mai mulți bătrâni, oameni de o-

¹ Sunt cei de la n° MCCCLII, p. 733 și n° MDCXXIII, p. 788. Actul fiind datat 1638, e vădit că și acea scrisoare trebuie coborâtă către acest an, Agafton nefiind deci Vlădica de Român de la începutul veacului, cum am crezut.

kalostrom környül emberseges embe-
rek igy következnek nevek szerent.

1. Testis Gligoire Blasinesko [Vlăsi-
nescu] annorum 60.
2. Testis Simion Ruszul, annorum 80.
3. „ Patruczul „ 60.
4. „ Iuon Busduzel „ 50.
5. „ Ionasko Turluj „ 60.
6. „ Petrasko „ 50.
7. „ Iuuon Losiasul „ 80.
8. „ Simion Buse „ 80.
9. „ Gligoire Czigo „ 70.
10. „ Simion Zerkuletz „ 50.

My az calostrombeli kalugerek es
teöb venek az kalostrom környül az
menyen itt ebben az levelben fel va-
giunk irva iriuk es bizonytiuk az my
lelkünk esmeretünk szerent ezek az
havasok feleöl nevek szerent igy követ-
keznek Lala, Inouul, Tamnaticul, Putre-
dul es Piczorulvanculuj az Besztercze
vizenek ki foliasaigh az mint az my
lelkünk esmereti szerent ezek az ha-
vasok eöreöktul fogvan az Beszter-
czeieke voltak es az Besztercze vize-
nek eredetitul fogvan az elen fen eleö
az mely vizek folynak Maramarosban
addigh vagion az eö hatarok es az
mely vizek Erdelyben folynak Erdeli
hatar. Ezeket my iriuk es bizonytiuk
az my nagy ereös hittünkkel es pecse-
tünkkel.

Anno Domini 1638, die 18 novembris.

Afftanasz, m. p.

Soffrony, m. p.

Sigillum.

Seraphim, m. p.

Mittroffan, m. p.

(Bistrița, Archiva Oraşului; copie.)

MDCCCCLXXI.

Mănăstirea,
Putna,
1638,
21 Novem-
bre.

Egumenul Tofan şi călugării de la Putna cu satele vecine către Bistriţeni,
despre acelaşi hotar.

En iegomen Tofan az menyen va-
giunk egesz giülekezet Putna nevü ka-
lestromban irunk egesseget es bekesse-
get az Beszterczei bironak eö kegyel-
menek mind az egesz tanaczaval egye-
temben. Ieöve my eleönkben Iygiarto
Mihaly nevü Beszterczej ember kivan-
van my teöllünk nemü nemü havasok
feleöl bizonyisagott melyek felet perek
vagian az Maramarosiakkal. My azert
az my lelkünk esmereti szerent es az
mint tudgiuk igy mongiuk meg min-

menie, cari sunt pe lângă mănăstire,
precum urmează anume:

Noi, călugării mănăstirii şi mai mulţi
bătrâni din jurul mănăstirii, câţi suntem
scrişi în această scrisoare, scriem şi
adeverim după cunoştinţa noastră că
aceşti munţi după nume aşa urmează:
Lala, Înăul, Tomnatecul, Putredul şi
Piciorul Vancului, până la ieşirea apei
Bistriţei, precum după cunoştinţa noas-
tră aceşti munţi au fost din vecie ai
Bistriţenilor, şi de la izvorul apei Bistri-
ţei pe culme sus, care ape curg în
Maramurăş, până acolo e hotarul lor,
şi apele care curg în Ardeal fac hota-
rul Ardealului. Pe acestea le scriem şi
le adeverim cu credinţa noastră mare
şi tare şi cu pecetea noastră.

Eu, egumenul Tofan, şi câţi suntem
în soborul de la mănăstirea Putna,
scriem sănătate şi pace birăului Bistri-
ţei, împreună cu toţi pargarii lui. A
venit înaintea noastră un Bistriţean, a-
nume Mihail Iygiarto, cerând de la noi
adeverire pentru nişte munţi asupra
cărora au gâlceavă cu Maramurăşenii.
De aceia noi, după cunoştinţa noastră
şi precum ştim, aşa spunem, fără nici-o
părtinire, ci după dreptate spunem:

den kedvezes nelkül hanem igassag szerent megh mongiuk.

1.	Testis en iegomen annorum	78.
2.	" Ioil "	69.
3.	" Froszin "	80.
4.	" Tofil "	59.
5.	" Sylvestro "	59.
6.	" Ienodey [Ghe-nadie] "	73.
7.	" Leonti "	70.
8.	" Beniemin "	79.
9.	" Kalisztrat "	60.
10.	" Seraphim "	70.
11.	" Dosophte "	70.

Es az teöb ven keössegegel eggiütt kik az calestrom keörnyül laknak nevek szerent:

1.	Testis Roniaka annorum	79.
2.	" Trifan "	70.
3.	" Gabrilcse "	71.
4.	" Gyorgie "	61.
5.	" Gyoze "	50.
6.	" Ioan Bole "	71.
7.	" Ivansatinka "	51.
8.	" Iakob "	81.
9.	" Giraszin gond-viseleö (ingrijitor) "	60.
10.	" Procob vadasz (vănător) "	50.

My az kolostrombeli kalugerek es teöbben es teöbbek az kalestrom keörnyül az menyen itt vagiunk ebben ez levelben irva iriuk es bizonytiuk az my lelkünk esmereti szerent ezek az havasok feleöl nevek szerent keövetkeznek Lala, Inoul, Tomnaticul, Putredul es Picsorulvanculuj az Besztercze vizenek ki fokadassaigh az mint lelki esmeretunk szerent tudgiuk hogy ezek az havasok öröktül fogva az Beszterczeieke voltak es az Besztercze vizenek eredetitül fogvan fen az elen eleö az mely vizek folynak Maramarosban addigh vagion az eö hatarak es az mely vizek Erdelyben folynak Erdelj hatar. Ezeket my iriuk es bizonytiuk az mi nagy ereös hüttünk.

Anno 1638, die 21 novembris.

Toffan Iegumen, m. p.

Seraphin, m. p.

Ivon Ilae, m. p.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

Şi cu celelalte sate bătrâne d'impreună care locuiesc în jurul mănăstirii, după nume:

Noi, călugării din mănăstire şi mai mulţi alţii din jurul mănăstirii, căţi suntem aici în această scrisoare iscăliţi, scriem şi adevărim, după cunoştinţa noastră, că aceşti munţi ce urmează anume: Lala, Inoul, Tomnatecul, Putredul şi Piciorul Vancului, până la izvorul apei Bistriţei, precum ştim după conştiinţa noastră, aceşti munţi în veci au fost ai Bistriţenilor, şi de la izvorul apei Bistriţei până 'n sus pe culme înainte, care ape curg în Maramurăş, până acolo e hotarul lor, şi apele care curg în Ardeal fac hotarul Ardealului. Acestea le scriem, şi le adevărim cu credinţa noastră mare şi tare.

MDCCCCLXXII.

Câmpu-
lung,
1638,
23 Novem-
bre.

Câmpulungenii, cu Vornicii Ion Talpă și Grigore Iorga, către Bistrițeni, despre hotarul Bistriței cu Maramurașul.

My Iuon Talp es Pananksi (*sic*) Gligoire Gyorga Compolungi Vornikok Moldovabol es az egesz vensegh abol az Compolung nevü falubol irunk egesseget es bekesseget az Beszterczei bironak eö kegyelmenek mind az egesz becsületes tanacsiaval egyetemben. Ieöve my eleönkben Iygiarto Mihaly nevü Beszterczei ember bizonyosagot kevanvan teöllünk nemü nemü havasok feleöl melyek felett perek vagion az Beszterczeieknek az Maramarosiakkal. My azert megh valliuik az my lelkünk esmereti szerent az mint tudgiuk ugy megh mongiuik minden kedvezes nélkül igassagh szerent:

1. Testis Grigor Czabraj annorum 80.
2. " Popa Petre " 70.
3. " Popa Maxin " 50.
4. " Nuczul a Groszaue [Grozavei] annorum 65.
5. Testis Dragan Vamosul annorum 60.
6. " Flore Csiabra " 60.
7. " Mihele a Nutze " 60.
8. " Nistor Sanka " 55.
9. " Sandrul Nistor Vatamanul annorum 53.
10. Testis Tuader Lehacsj annorum 58.
11. " Simeon a Glige " 60.
12. " Kirutze Gliga " 50.
13. " Buza Iuon " 55.
14. " Ieremie Lahacs " 42.
15. " Chilimon Akarcsie " 70.
16. " Iuon Tomucze " 60.
17. " Tuader alui Faron " 55.
18. " Csienuczul Stanczie " 45.
19. " Naiore Asuhane " 80.
20. " Simion Abrize " 65.

My az kik vagiunk ez levelben megh irva iriuk az my lelkünk esmereti szerent ezek az havasok feleöl nevek szerent Lala, Inoul, Tamnaticul, Putredul es Piczorulvanculuj az Besztercze vizenek ki foliasaigh az mint lelkünk esmereti szerent tudgiuk hogy ezek az havasok eöreöktül fogvan az Beszterczeieké voltak es az Besztercze vizének eredeti-
teöl fogvan fen az élen elcö az heggiek tetei az mely vizek folynak Maramarosba addigh vagion az eö hatarak

Noi, Ion Talpă și Păharnicul Grigore Iorga, Vornicii Câmpulungului din Moldova, și toți bătrânii din acel sat anume Câmpulungul scriem sănătate și pace birăului de Bistrița, împreună cu toți pargarii, cinstiți. A venit la noi un Bistrițean anume Mihail Igyarto, cerându-ni adevărire pentru niște munți asupra cărora au gâlceavă Bistrițenii cu Maramurașenii. De aceia noi mărturisim după cunoștința noastră, precum știm așa spunem, fără nicio părtinire, după dreptate:

Noi, cari suntem însemnați în această scrisoare, scriem după cunoștința noastră despre acești munți cu numele de Lala, Inoul, Tomnatecul, Bistrița, precum știm după cunoștința noastră că acești munți în veci au fost ai Bistrițenilor și, începând de la izvorul apei Bistriței până sus pe culme în vârful munților, până la apele care curg în Maramuraș, până acolo este hotarul lor, și apele care curg în Ardeal până sus în culme, fac hotarul ardelenesc. Pe

es az mely vizek Erdelybe folynak az
éligh fen Erdely hatar. Ezeket my iriuk
es bizonytiuk az my nagy ereös igaz
hüttinkel.

acestea le scriem și adevărim cu cre-
dința noastră tare, mare și adevărată.

Anno 1638, die 23 novembris.

Iuon Talpe Vornik, m. p.

Grigoire Gyorga, m. p.

Panulose¹, m. p.

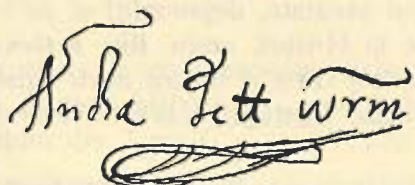
Grigoire Csiabre, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXXIII.

Hancea, Vornicul Sucevei, către Bistrițeni, despre lucrul la ușile și fereștile 1638-43.
Curții al unor pietrari și olari de la ei.

† Hance, Vornicul de târgu de Suceavă, scriem pace și sănătatea dumitale
(bis) giupăne Andrieș, dumnului de Bistrița, și altoru domni. Alta, dăm știrea pentru
rându cestor meșteri petrari și doi olari ce eți trimis dumevoastră aice, la Suceavă,
să lucredze la Curte Măriei Sale lui Vodă: au făcut patru uși și patru ferestri și
doă sclipurele, însă și cu alți meșteri. Ce Măriei Sale lui Vodă nu e'u forte plăcut
lucrul, ce, prea cât au lucrat, le'u făcut Mărie Sa Vodă plată, de au dat petrarilor
șesădzăci de lei și olarilor doădzăci de lei, și carte Măriei Sale lui Vodă încă au
trimisu la dumevoastră. De acesta scriem, și să fiți dumevoastră sănătoși.

 (Andza Vell Wornic.)

(Fără adresă.)

(Pecete pe hârtie, mică, cu un vultur cu două capete și, între ele, o cruce.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 67-8, n° LXXXIX.)

MDCCCCLXXIV.

Sucevenii către Bistrițeni, despre niște Români de-ai orașului cari au tur- 1638-43²,
burat liniștea în Suceava și au fost închiși. 27 Ianuar.

† Întru tot cinstit și de la m[i]l[o]stivul Dumnădzău cu mar[e] cinste dă-
ruită, domniisale giupănul Andreiaș, birăul de cetate Bistriței, și la tot Svatul
dumile vostre pač[e] și cu sănătate să vă dăruiască m[i]l[o]stivul Dumnădzău. Altă,
să priimiți domneavoastră de la noi, mai mici și buni priiatini dumilevostre, cu
plecar[e] închinăciun[e], de la min[e], șoltuzul den trăgul Sucevei, și de la ai noștri
b[ăt]râni orașului, și de la noi, toți orășenii. Dăm știre dumilevostre c'am înțeles de
tot bin[e] pre rândul scrisore dumitale. Scrii domneata, ca un[ul] carele ești dom-
neta destul înțeleptu; pren[tru] aceeaia dăm știr[e] domniitale și a tot Svatul domni-
tal[e] forte cu mar[e] dereptate cum știm noi, cu suflete[le] nostre, de rândul acestor
oamini, anume Gligorie feciorul popei Petrei den Rebrișora și Luca feciorul lui
Mătei den Bărgău-cel-de-sus, cum ei au venit aicea în oraș. Deč n'au ședzut la
o cas[ă] de om bun, unde-au băut, sau la gazdă, ce, daca s'au înbătat, ca niește
omini făr de isprav[ă], ei au eșit nopte de au înblat ca nește tâlhari cu sabii și cu
cordur[i] și cu toporă. Deč e'au dat de straj[ă], straj[a] i-au întrebat ce oamin[i]
sântu de înblă așa cu arme goale pren trăgu. Ei s'au semeșit: ce-au dat așa,
au și tăiat pre un fecior a sstrăjerilor, de dzač[e] așa demicat, cât el va muri,

¹ Pahulce.

² V. nota precedentă.

și, așa făcându ei, au sărit strai[a] de i-au prinsu, că de bun[ă] voe nu [să] dă. Deč apoi noi vrum să-i băgăm în cetat[e] ca pre nește răi făcători, iar apoi, daca s'au spus că-s den idicul domnii tal[e], noi i-am lăsat, numai să se înpač[e] cu acei omi ce i-au vătămat și dzac răniți, și încă, de va muri omul, ei-sū vor mai întrebă cu dănșii. Deč au datū unul bărbiiariului o fotă și o năfram[ă], iar altul au dat iar bărbiiariului, să imble să tāmăduiască pre cel om ce dzač[e] tăiat d'ânșii, de au dat 3 zloți și giumātate, și globa au plătit 6 zloți. Atăta au dat, iar mai multū un ban n'au dat. Iar de'r hī omi buni, ei ar hī în pač[e]. Prentu aceaia să fii domneata sănătos. Prentu aceaia pohtim pre domneavoastră să nu-i creadeți ce vor grăi, că, de č[e] grăescu ei, grăescu cum le-i voe, iar, de n'am socoti prientișugul și cinstit libov dumilevostre, car[e] domneavoastră purure arătați cătră noi, ca nește oamini buni și înțelepți, și intru tot ai [no]șt[r]i priiatini buni, ei, ce răutat[e] au făcut și grozăvie, ei nič cu o sut[ă] de taleri nu s'ar plăti. Și, de ar hī făcut ei așa la domneavoastră cum au făcut ei la noi, ei ar hī putredzit în nește temnițe, de nu ș'ar pun[e] și capete. Iar noi am socot[it] cinstit prientișugul dumile [voastre], și altă nu le'm făcut, ce s'au înpăcat cu ominii cei ce i-au tăiat, și au plătit ce pre unde-au băutū; și încă apoi ei au scris și car[te] înșis pre sin[e] cum ei sântu vinovați, și ce au făcut rău ei, pren vina s'au plătitu, și ei cum nu vor scorni nič-o păr[ă] pre sin[e], nič să părăscă nim[e] cum s'au înpăcat. Car[e] v'om trimis și la domneavoastră pre mai mar[e] credință, să vedeț. De aceasta dăm știr[e] dumitale, și să dăruiască milostivul Dumnădzău să alle prea domneta această scrisoar[e] a noastră intru bun[ă] pač[e] și cu sănătate, depreun[ă] și cu tot Svatul dumital[e] și cu tot orașul dumilevostre, de la Hristos, amin. Иис. § ГВЧАР, ГЕН. КЗ.

† Cu cinste să se dē aceas-ă carte a noastră intru cinsti[ă] mână dumisale giupănul Andriiaș birăul de la cetate Bistriț[ei] și la tot Svatul dumilorsale.

(Pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 65-7, n° LXXXVIII.)

MDCCCCLXXV.

Iași,
1639,
29 Mart.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște cai furați.

Basylius, Dei gratia terrarum Moldaviae princeps ac dominus, et cetera. Inter amicos et vicinos in contiguitate nihil est tam conveniens quam ut in variarum simultatum intervenientiis aequanimiter administratione iustitiae partes vicinae correspondeant sibi, quod genus officii nobis quolibet intervallo observari solitum est, atque idem ab Eximiis Dominationibus Vestris praestitum fieri maximo-pere exoptamus. Rei seriem ut breviter explanemus, cuidam nostro colono nuncupato Tophan ex villa Dragumierna ablati sunt duo equi, quos dictus Tophan uti proprios quaeritando, incidit in certos homines ex districtu bistriciensis, qui de illius damno relationem fecere, nimirum istos equos per quendam Mikleusz ex villa Petriuwey dicta surreptos esse atque, facta attestatione falsa nomine quorundam presbyterorum, prout ex scripto patet, praefatus Tophan colonum Mikleusz una cum duobus filiis ad perkalabios socavienses detulit et ista attestatione haud probabili convixit. Ob quod facinus perkalabi nostri numerosam pecuniam ac iumenta certa in locum multae a praedicto Mikleusz et filiis eius recepere. Quapropter Dominationem Vestras Eximias expostulamus quominus ad iudicium suum, tam presbyteros attestantes, quam eiusmodi scriptum excogitantem citetis ac per decretum suum hanc causam decidatis nosque suis literis de statu huius negotii communefaciatis. Interim officia nostra Eximiis Vestris Dominationibus apprime commendamus. Datum Iassis, 29 martii, anno 1639.

Eximiarum Dominationum Vestrarum addictissimus vicinus

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Excellentibus ac circumspcctis viris domino Andrae Vegh, iudici ceterisque consulibus civitatis bistriciensis, amicis et vicinis nostris benevolis.

[Adaus:] Allatum die 7 maji.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXXVI.

Vasile-Vodă către Bistrițeni, despre niște oi luate de Câmpulungeni.

Iași,
1639,
29 Mart.

Basylius, Dei gratia terrarum Moldaviae princeps et dominus, et cetera. Porrectae sunt nobis literae Eximiarum Dominationum Vestrarum, in quibus conqueruntur de iniuria sibi illata per violentam 78 ovium a campolonczianis incolis demptionem. Nos, eiusmodi insolentiis haud annuentes, fidelem Curiae nostrae familiarem deputavimus, qui praedictas oves a subditis nostris nominatis exigat in manusque proprias Eximiarum Dominationum Vestrarum hominibus reddat. Si vero praedicti coloni nostri aliquomodo negaverint, videlicet se ignorantes damni illati asserendo, ab ipsomet administratore illorum Ioanne Talpa ex bonis ipsiusmet propriis persolvi mandavimus. Quod enim nostris fieri non optamus, hoc idem et vicinis nobis gratis evenire nolumus. Interim officia nostra parata Eximiis Dominationibus Vestris vel maxime commendamus. Datum Iassis, die 29 martii, anno 1639.

Eximiarum Dominationum Vestrarum addictissimus vicinus

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Excellentibus ac circumspcctis viris, domino Andrae Vegh, iudici, ceterisque consulibus civitatis bistriciensis, amicis et vicinis nostris benevolis.

[Adaus:] Allatum die 7 maji.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXXVII.

Grama Jitnicerul către Bistrițeni, despre un om al lui invinuit de furt.

Iași,
1639,
4 April.

Excellens ac spectabilis domine iudex bistriciensis, domine et amice vicineque benevolentissime. Obsequiorum meorum praemissa commendatione ac semper parata submissione. Expertum habens Eximiae Dominationis Vestrae in nos affectum, haud dubito quin Dominatio Vestra Eximia in postulatis meis se facilem praesto offerat. Statum rei ut brevibus explanem, subditum hunc meum per falsam attestationem a quibusdam incolis districtus bistriciensis ad perkalabios soczavienses furti inculpatum damnis maximis praefati perkalabi aggragavere¹. Quam ob causam idem cum suis filiis incarceratus existens, ad instantiam meam est liber factus, nihilominus autem poena sancita mulctatus est, utpote ex accusatione delatoris convictus. Rogo Eximiam Dominationem Vestram praestet mihi hunc favorem ut istam causam stricte examinet, nempe citatis fautoribus ante suum iudicium; tum quomodo res decisa fuerit, per literas significet. Agnitam hac in parte Dominationis Vestrae Eximiae gratiam in similibus debitum me ad reserviendum occasionibus promitto iterum atque iterum, officia nostra eidem commendantes. Datum Iassis, 4 aprilis, anno 1639.

Eximiae Dominationis Vestrae amicus benevolus et vicinus ad serviendum paratus

Grama, Zytniczar Supremus terrarum Moldaviae.

¹ Aggravavere.

[Vo:] Praestanti ac excellenti viro, domino Andreae Vegh, iudici supremo bistriciensi, domino amico et vicino benevolentissimo.

[Adaus:] Allatae 7 maji.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXXVIII.

Iași,
1639,
23 Iunie.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cuiele de șindilă ce-i trebuie.

Excellens ac generose domine iudex, amice colendissime,

Singularis humanitas Generosae Dominationis Suae, non tam in literis quam in rebus meis multoties eluxit. Quare illius innixus experimentis, assumpsi animum petendi a Generosa Dominatione Sua ut, pro nostra non nuper instituta, sed iam inveterata necessedunine¹, in coëmendis scandularum claviculis officiosissimam illam sedulitatem mihi non denegaret. Pro quorum solutione centum nunc leones mitto, obnixè rogando ut idoneae firmaeque illorum confectioni operam et curam suam adiungere non dedignetur. Quod Generosam Dominationem Suam facile curaturam existimo, quippe cui omnia amici negotia non aliter curae esse solent quam propria. Ego vero reciproci studii erga Generosam Dominationem Suam mei argumentis efficiam ut quidquid mihi vel per literas mandaverit, in hoc, quo potior, natali solo impigre exequar. Interim Generosam Dominationem Suam bene valere et perennare cupio. Datum Iassi, die 23 iunii 1639.

Generosae Dominationis Suae amicus benevolus

Basilius, Dei gratia princeps Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Excellenti ac generoso domino, domino Andreae Vegh, supremo iudici regiae liberaeque civitatis bistriciensis, amico benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXXIX.

Bistrița,
1639,
20 Octom-
bre.

Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre niște cai opriți unui om al lor pentru purtarea sa necuviincioasă față de o femeie.

Illustrissime domine, domine vicine et amice nobis honorande. Salutis voto praemisso, Celsitudini Vestrae servitorum nostrorum humilium paratissimam commendationem. Elapso iam integri anni spatio, contigit ut praesentium ostensor, modestus subditus noster Thomas Guczul, penuria foeni coactus, quaedam iumentorum suorum certis quibusdam, Illustrissimae Celsitudinis Vestrae sibi notis incolis pretio ipsius mediante nutriendum dederit. Quae penes iumenta ex terra Moldaviae famulum quoque conductitium habuit, qui extra oppidum Campum Longum procax blandiusculis verbis cum quadam femella ob iter satagens, ipsa vero petitum renuente, alapis seiunctos nobis (si fides adhibenda rebus) ita relatum est. Ob recensitum femellae in ferendum crimen praelibati exponentis, iumenta a Ioanne Talpa, huius temporis existente dvornico, hunc usque in diem detinentur. Hoc interim nobis facto enotesciente, inhonestum petitem carceribus ultra septem hebdomadarum spatium actoribus (si qui forent) reservavimus. Interea autem nullo homine, quamvis praemoniti, comparente, tanquam incondemnatum manumisimus. Ut res se habet, exponens manifestabit clarius. Enixis itaque instamus precibus, Illustris-

¹ *Necessitudinis.*

sima Celsitudo Vestra dignetur huic nostro subdito, aequitate suadente, gratia principali subvenire suaque iumenta reddere, ne quasi reus hac in parte suis frustretur iuribus. In reliquo Illustrissimae Celsitudinis Vestrae parati servitores et amici [pro]pensi manentes. Datum Bistricii, die 20 octobris, anno Domini 1639.

Illustrissimae Vestrae Celsitudinis amici et servitores paratissimi

Andreas Vegh, iudex, et senatus bistriciensis.

Illustrissimo domino, domino Basilio Iona¹, terrarum Moldaviae principi Clementissimo, et cetera, domino, domino vicino et amico nobis honorando.

[Vo:] Par missilium petitoriarum ad principem terrarum Moldaviae, die 20 octobris anni 1639 transmissarum.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie.)

MDCCCCLXXX.

Iacob juratul din Vidicul-de-sus al Marămurășului către birăul Bistriței, Petrova, 1629², 28 Octom-bre.

† Gipinū birovū dă Bistriția, scriemū multă pace și sanată domitalea ca unui boiarin cia eștū domiaiaata, să te ția Domnedzeu într'ai multū și bunū. După aciaia am înțaliasū după scriptura domitală cia ai scrisū domiaata la mină dă rindu estui om, că iaestă om bunū și iobagiul a domitală, anumă Vasilie. Ai scrisū domnata să-i întorcă marha: marha estă în mână spanului. Scriia domiaata la span, că domiasa esă mai mară; nu poč[iū] iavū porunci domisală, că domiasa porunceastă miia, și evū facū aciaia. Ničū atunță (*sic*) nu am vrutū loă eu cai de la dinși dă nu mi-avū vrut porunci domiasa, și de a vrut aveă derăptată cartea dă la domiaata, că la noi așă vighiazui orūmăghia³ cum cine va va fi dintr'alta țara, să aiba cartea; de nu va aveă cartea, (să) să-lū prindză și să-l dea în mina de deriagător. Așe eu încă nu i-aam vrut prinde, dă a vrut aveă derăptată, savū cunoștința cu țineava. Dupa acia mă rogū domitală să nu ei schirba pră mină, că iavū fac cia mă porunceastă domiasa, [nu] numai mie, cia a tota țara. Dă asta scriem și dam știră domeatală, *здравствуй в хѣ ами* [= fii sănătos de la Hristos, amin]. *Писк к Пётрѣ, року бжего сакса, меца ок. ки.*

A domitală prietilū: *Iacobă giuratū dă Vidicū dă-susū.*

(Pecete pusă pe hârtie; literele ^{co} _{ma}.)

[Vo:] † Această scrisoră să să dă la mina gipinului birovū di în Bistriția, în tirg.

Iacob iuratus provisor contentum mittat litera iobagionis. condicionis; dabuntur ipsius res contentae vel sistetae.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCLXXXI.

Gavril Cocri, părcălab de Câmpulung, către Bistrițeni, despre luptele dintre Vasile-Vodă și Mateiu Basarab. Câmpulung, [1639⁴], 14 Novem-bre.

† La al meu întru totu mai mare și ca un părinte Măriia Ta, cinstite birău, să fii Măriia Ta sănătos cu totu Sfatul Mărie Tale, depreună cu toț domnie cetăței Bistriței; să vă dăruiască m[i]l[o]s[i]vul Dumn[e]dzău pač[e] și multă săn[ă]tate. Muțmăscu Mărie Tal[e] și a tot Sfatul Mărie Tal[e] de ospătu și de cinsle și de

¹ Adecă: *Io Vasilie*.

² S'a pus din greșeală la rând în 1639.

³ „Mărturisește varmeghia“.

⁴ Datată după lupta lui Vasile-Vodă cu Mateiu Basarab.

MDCCCLXXXIII.

Gheorghe Rákóczy, principul Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a fi și ei întrebați cu privire la răspunsul de dat solilor moldoveni și munteni. Cluj, 1639, 30 Novem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az havaseli es moldovai Vaydak egy mas ellen veszekedesben taborozasban leven mindeniknek keovethei nallunk vadnak s a mi keovetseghgel ieottenek. Akarvan az dolgokrol huseghteknek is censurialat vennunk, haggiuk kegyel-mesen es paranczollyuk is serio ez levelunket veven huseghtek biro hivunk egy feo polgharral avagy ha huseged-nek egesseghe nem szenvedne ket feo polgar minden dolgait hatra hagivan eiel nappal siessen ide es jutes jüieon hozzank Colosvarra, hogy az keoveteket huseghtekkel is egy ertelembeol hova hamareb illendeo valazzal bocziathassuk vizza.

Voevozii Terii-Românești și Moldovei fiind în cearță, în tabără, unul împotriva celuilalt, trimișii amândurora sunt la noi, fiecare cu ce solie a venit. Voind să luăm și părerea d-voastră despre aceste lucruri, vă hotărâm și vă poruncim ca, luând această scrisoare a noastră, d-voastră, credinciosul nostru jude, cu un cetățean fruntaș,—sau, dacă sănătatea d-tale nu ar suferi, doi cetățeni să-și lase toate afacerile,—să se grăbească zi și noapte aici, și să vină în grabă la noi la Cluj, ca în înțelegere cu d-voastră să putem trimete pe soli cât mai curând înapoi cu cuvenitul răspuns.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Colosvar, die 30 novembris, anno 1639.

G. Rakocy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae biztriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCLXXXIV.

Hans Rener către Bistrițeni, despre o înfrângere a strajei moldovenești și lipsa de hrană și între Români lor. Rodna, 1639, 1-iu Decem-
bre.

Servitiorum meorum paratissimam et debitam semper commendationem, et cetera.

Habe Ewer Namhafft Weissheit hiemit kürzigen wölln verstendigen newër ankommer Post, so schon (ohne Zweiffell) Ewer Namhafft Weissheit woll bekandt unndt vehrkinndig zum Theill sein wirdt, denn, weilln ich nicht habe schreiben können wegen Leibes-Schwachheit, iedoch habe ich vort unndt fort durch ehrliche Leutte Ewer Namhafft Weissheit enbothen. Sindt demnach etzlige ankommen so ingemein dieses eins Weges bestätigt als dass die Wacht oder Straasa, etwa drey-hundert, des moldauers Vayda solten geschlagen sein undt nicht mehr vonn ihnen als fünff ingemein davon kommen. Des Pupa Andreka sein Sohn aber diss gebracht, der Moldawer solte gantz geschlagen sein unndt weg kommen, aber niemandts mügts wissen wohin (obs denn nun also sey oder nicht, wirdt die Zeit im Besten aussweisen). Vonn unnsrem Zuestandt aber ist schlecht zue entdeken Ewer Namhafft Weissheit, denn die Knechte ingemein haben grosen Hunger gehabt biss auff dritten oder 4-ten Tag, unndt haben also Proviant unndt Vorsorg vonn Ewer Namhafft Weissheit gewart; weilln aber nichts ankumbt, hab ich selbstn lassen baken unndt den Walachen umb mein Geldt Brodt gezahlt unndt aussgetheilt. Aber es ist

weenig angerürt, damit sie schreien vort nur Brodt unndt reissen mit Gewalt auss: Einer hier, der Andere dort; kann sie mit Gewalt nicht halten. Summarum bey Stadt-leutten unndt Allen ist Noht umb Brodt; kann mich schier nicht weisen unter ihnen: sie begehren Alle vonn mir; weiss aber nicht wo auss. Ist demnach unnsre ingemeine Bitt an Ewer Namhafft Weisheit, sie wollen doch (wie auch biss hieher geschehen allbereit) ihre Vorsorg unndt Vorsehung auch nicht weiter nicht abzihen, unndt etwa ein modum der Auffrechthaltung mitheilm undt wiesen, das die armen Knecht sampt uns ingemein mögten sub patrocínio amplissimorum patronorum erhalten werden. Insonserheit die armen Wallachen, so weder Pfenig, noch Heller haben zue kauffen unndt zahlen, bitten samptligen an Ewer Namhafft Weissheit emb-sigen. Neues haben wir nichts denn dieses dass grosser Schnee allbereit gefallen undt haben zuerük müssen weichen vonn der Kukurassa, da wir biss hier in der Wacht gelegen sindt. Inmittelst felt mir auch ein Noth vor weegen eines Ross-kauffs; bitte, Ewer Namhafft Weissheit wollen doch mit dieser Gelegenheit vonn dem Solario dass Austendige mit verschiken; verheisse allbereitte hiergegen stätte Diensten gegen Ewer Namhafft Weissheit unndt die Seinen, nach Vermögen. Dabam Rodna raptim, anno 1639, 1 decembris.

Ewer Namhafft Weissheit stätter dienstgeflissner allzeit

Hanns Rener, manu propria.

[Vo:] Amplissimo, prudentissimo ac circumspecto domino, domino Andreae Am Endt, iudici primario civitatis Bistriciae, et cetera, patrono mihi omnibus modis venerando.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCLXXXV.

Câmpu-
lung,
1640.

Popa Maxin şi Vameşul Drăgan către Bistriţeni, despre zvonul că vine Vodă la hotar.

† Eu popa Macxin şi Drăgan Vamaşul scriem închinăciune Mării Tal[e], doamne birău şi Sfatului Mării Tal[e]. Alta, dăm ştire domnelor voastre că aţ mănăt aceşti omen[i] de Rodna (pare scris: Rogna) să ştie de Vod[ă], veni-va. Ce nu putem şti bine; ce am mănăt noi cu satul şi [cu] Vornicul¹ o slugă a Vornicului şi altu om de sat [ca] să ştie mai bin[e] de va veni (veni) Vod[ă], să ştim să ne grijim şi noi. Iar, de nu va veni, noi ne vom grij[i] de om mearge la bolc, cu colaç, la Suceavă, că[nd] va veni Vod[ă]. Şi, dacă vor veni acei oameni ai noştri de la Iaş, cum ne vor spune, noi vom mai dă ştir[e], cum va hi rândul. Iar, de rândul celor ia[pe] ce au luat de la Gura Dornei, noi cu satul nu şti[m] nemic. . . şi el f. . . ui de. . . (*rupt*).

(Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Oraşului; publicată şi în *Documentele Bistriței*, I, p. 71, n° xciv.)

MDCCCCLXXXVI.

Câmpu-
lung,
1640².

Drăgan, fost Vornic de Câmpulung, acum vameş, către Bistriţeni, despre apropiata venire a lui Vodă, care cercetează şi stabileşte hotarele.

Eu, Drăgan, scriu sănătate şi închinăciune Mării Tal[e], doamne birău, şi a tot Sfatul dumneital[e]. Alta-ţ dau ştir[e] că au venit Vornicul acmu de la Iaş şi giç[e] că Vod[ă] iaste pre loc, şi au mănăt toţ Vlădicii şi egumenii la Smil innaintea unui sf[ă]ntu, şi, deaca or veni, îi cuvântu să ias[ă] Vod[ă] la hotar, că giç[e] că ş'au hotărit hotarul țărăi den toate laturile, numa de[n]tr'acoace n'au hotărât; ce va

¹ Pare a fi Stroescu. Vezi mai departe.

² V. n! precedent.

veni pe hotar. Ce nu ştim bin[e]: pân[ă] la bulc, au de la bulcu va veni, ce va mai merge Vornicul şi omen[i] de la noi la Iaş; deç vom şi mai şti mai bine. Deç, deaca or veni să ştim mai bin[e], eu tot ți voi mai dă ştir[e]. И з[а]ракствите в хе [=şi fii sănătos de la Hristos], amin.

[Vo:] † Cu cinste să să dē această carte in maân[a] birăului de Bistriț[a].
(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Oraşului; publicată şi in *Documentele Bistriței*, I, pp. 71-2, n^o xcv.)

MDCCCCLXXXVII.

Vornicul de Câmpulung, poate Stroescul, către Bistrițeni, despre mergerea lui Vasile-Vodă la Galați pentru a primi moaştele Sf. Paraschive.

Câmpulung,
1640.

† Гро аз [=iată eu] Vornicul ot Câmpulungu scriu pace şi sănătatea, dumitalea, cinstitea birău Şimone ot Bistriță, şi a atot Svatul dumnealor vostre, şi, de veş să ştiş dumnevoastră de rândul păcei den țara noastră, avem pace, şi dumnului Vodă el a eş[i]tu la Galaț innaintea Svântului, şi ne rugăm dumitale de nesşte şoimi, că am avudzit că ai şoimi. Deci ne rugăm dumitale, cu plată, şi, unde vei şti dumneta şoimi, ne rugăm dumitale să ne aducă, să plătim, că n'e forte de treabă: noi vom mălţemi dumitale şi vom face slujbă dumitale, de ce vei pohti dumneta. Alta, dăm ştire dumitale de rândul cesştor omin[i] mulţi ce inblă prentu veşti, să nu in¹ cu căr[ți] de la dumneta, să ştii dumneta bine că nu vor inblă bine cine va vini fără scrisore de la dumneta, — că noi avlăm p'aceşti ci fac cuvinte cum nu trebuescu la dumnevoastră. Şi să hiş dumnevoastră sănătos. Tremete-ne 1 tar de vin, şi-ţ vom dă şi au tună de Cotnar.

(Pecete de ceară neagră, cu: и.)

[Vo:] La cinstită nana (*sic*) dumitale, birăului Şimon ot Bis[tri]ță, много здравие [=multă sănătate].

(Bistrița, Archiva Oraşului; publicată şi in *Documentele Bistriței*, I, pp. 72-3, n^o xcvi.)

MDCCCCLXXXVIII.

Câmpulugeni către Bistrițeni, despre întorsul lui Vasile-Vodă din Galați.

1640².

† Cinstitea birăv Şimone ot Bistriță, să hii dumneata sănătos, şi, de vei să ştii dumneta de rândul vestilor, să ştii să (*sic*) s'au întorşu Mărie [Sa] Vodă de la Galaț, şi-[i] viitor cu samă la Şucevă. Alta, dav ştirea dumitale de rândul unui ginere a lui Popoițe den Dorna . . .

(Fără pecete. Pe Vo, adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Oraşului; publicată şi in *Documentele Bistriței*, I, p. 73, n^o xcvi.)

MDCCCCLXXXIX.

Egumenul Achidin şi călugării din Humor către Bistrițeni, pentru o iapă oprită.

Humor,
C. 1640?

† Smearenie şi metanie de la egumenul Achidin şi de la tot săborul de la sf[ă]nta mănăstire Humorul, şi de la Vornicul din Câmpulung, şi de la tot satul. Alta, ne rugăm dumitale, giupăne birău Şimone, şi dumitale, vamăş Andrciaş, ca unor cinstiţ priiatin[i] ai noştri, să faceţ bine, pe[n]tru voia noastră şi păintru prieteşugul, de rândul celor oamen[i] cu cea iapă, să ne daţ iapa, niç să-i mai invăluîţ domneavoastră, căc că nu-s oamen[i] răi, niç fur[i], ce s'au sfădit peintru dajdea lui Vod[ă] almăndoi; iară nu-s oamen[i] vicleani, — că ştim noi toţ cu sufletele noastre, — ce peintru birul lui Vod[ă] ei s'au sfădit. Ce ne rugăm dumnilor voastre să daţ

¹ Vin.

² După data mergerii lui Vasile întru întâmpinarea moaştelor Sf Paraschive. V. *Documentele Bistriței*, II, p. xvii.

iapa peintru voia noastră și peintru prieteșugul; iar noi vom aveà a sluji toate treabele (dum.) dumilor voastre în țara noastră, ce va hî pofta dumilor voastre. De aceasta ne rugăm; și să petreaceț dumneaavoastră cu pač[e] și cu sănătate întru ai mulți și bun[i] de la Dumnedzău, amin.

(Peceti rupte.)

[Vo:] Cu cinste să să dea în mănile dumilor sale birăului și a vamășului di[n] Bistrița.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 70-1, n^o xciii.)

MDCCCCXC.

Cluj,
1640,
27 Ianuar.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vestea de necrezut ce a sosit prin ei din Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűsegtek levelét vévén irasokat ertyűk az Moldvai hir feleől, melynek noha my hitelt nem adhatunk mind az altal kegyelmesen paranczollyuk hűsegteknek, külgyenek be ismet s latassak megh s nekwnk ighen hamar bizonyost irjanak felöle.

Luând scrisoarea d-voastră, înțelegem știrea din Moldova; căreia noi credință nu-i putem da. Cu toate acestea vă poruncim să trimeteți iarăși acolo și să vedeți, și scrieți-ni foarte în grabă ceva sigur despre aceia.

Secus non facturi. Datum Colosvar, die 27 ianuarii, anno Domini 1640.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXCI.

Brașov,
1640,
1-iu Februar.

Ioan Movilă, pretendent moldovenesc, către Bistrițeni, despre găzduirea oamenilor săi și niște vite poprite.

Prudentes ac circumspecti domini, amici honorandi.

Minden jakkal az szent Isten aldga meg kegyelmeteket ez jelen valo uy eztendőnekis minden rezzeiben minden kegyelmetekhez tartozokkal.

Igaz baratsagos jo akarattiat holot ez ideigh en hozzam semmi idöben hatra marattnak lenni nem ismertem kegyelmeteknek mivel ez ideigh teob szekekben levö jo akaro uraim kiralibirak polgarmesterek hol egi holnapigh nehul eott hatt hetigh egi nehani szamu lovaim szolgaimnak edgik falubol az masikban gazdalkottattanak nem kissel seött nagioib remensegh taplalvan az kegyelmetek jo akarattiaban hogi kegyelmetek is teob jo akaro uraim keözeöl magat ki nem vonza, kerem azert kegyelmetekett szeretettel ne difficul-

Sfântul Dumnezeu să vă binecuvinteze cu toate bunurile și în toate părțile anului acestuia nou, împreună cu toți ai d-voastră.

[Amintesc] bunăvoința d-tale cu adevărat prietenească pe care până acum nu am văzut-o rămânând în urmă niciodată. Fiindcă până acum domnii miei de binevoitori juzi din mai multe Scaune au găzduit dintr'un sat în altul, când o lună, când cinci, șase săptămâni, un anumit număr de cai cu oamenii miei, nutrim, nu mai mică, ci mai mare nădejde în bunăvoința d-voastră, că nici d-voastră nu vă veți da la o parte dintre mai mulți domni binevoitori ai miei. Deci vă rog pe d-voastră cu dragoste să nu faceți greutăți la cincisprezece oameni de-ai miei

tallion tizeneott szolgámnak huszoneött paripaimmal az kegyelmetek székiben edgik faluból az masikban bator cziak harmad napigh heliet rendelni, mas nagiob dologban varvan kegyelmetek jeövendöbeli szolgáthomat. Az felet az meli lator feleol ez elöttis talaltattam volt megh kegyelmetekett az meli marhait annak megtartoztatta volt kegyelmetek adgja ez levelem viveö emberem kezében. Isten sok jakkal latogassa kegyelmetekett.

Datum Coronae, die 1 februarii, anno domini 1640.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Ioannes Mohila, hereditarius princeps Moldaviae.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici ceterisque iuratis senatoribus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi benevole honorandis.

[Adaos:] Ioannis Mohilae, Moldaviae princeps hereditarius.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCXCII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului către Bistriţeni, despre apropierea Domnului Moldovei de hotar.

Dej,
1640,
25 Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűseghtek tegnap irott levelett veven ertyuk mitirjon az moldovaj Vaida kezelgetese feleöl, kire parancziollyuk kegielmesen hűseghteknek ighen szorgalmatosan vigyaztasson külgie emberet be hűseghtek s kemeltesse megh mit akar s ha mit erthett hűseghtek adgia nekünkis tudtunkra, mijs itt leszünk megh egy ideigh Desen.

Scrisoarea d-voastră scrisă ieri am primit-o; înțelegem ce scrieți despre apropierea Voievodului Moldovei, pe care vă poruncim să-l urmăriți foarte sârguincios. Trimeteți-vă omul acolo și spionați ce vrea, și, ce veți afla d-voastră, dați-ni și nouă de știre, și noi vom fi încă un timp aici în Dej.

Secus non facturi. Datum in oppido nostro Dees, die 25 iunii, anno 1640.

G. Rakoci, manu propria.

P. S. Egy konyhaszekerre valo réz konderokatt küldéottünk oda hűseghtek varosaban igen sietseggel onoztassa es foldoztassa megh hűseghtek. Ugy mint az jeöveö Pentekre készek leven mindgiarast esmet küldgie ide hozzank Desre. Ezen kivul bör hordo on konderokatis hatott küldéottünk ezeketis az teobbivel eggiütt el keszitven küldgie hozzank. Ebben semmi hatra maradas nem leven.

V'am trimes niște clondire de aramă pentru bucătărie acolo în oraşul d-voastră, să le spoiți cu cositor în grabă și să le cârpiți; așa că, pe Vinerea viitoare fiind gata, îndată să ni le trimeteți aici la Dej. Afară de aceasta am trimes și șase clondire de cositor pentru vin, și, pe acestea făcându-le împreună cu celelalte, trimeteți-ni-le. În aceasta să nu fie nicio întârziere.

[Vo:] Prudenti et circumspecto Simoni Uczas, iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MDCCCCXCIII.

Gherla,
1640,
14 Iulie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Moldovenii din Dorna trecuți la ei.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüsegtek levelet veven az Moldvai hatarban valo falu epitesse felöl irasat ertyük, az mint azert ennek elötteugyan hűsegtek requisitiojara Sulyok Istvan es Daniel Ianos hiveinknek instructiot adtunk vala azon dologhrol ugy informálnak bennunket eo kegyelmek hogy az Vaida immar megh tiltotta volna hogy annak az falunak megh ülesetöl supersedeallyanak, de hogy a dologh bizoniossab lehessen rendellye hüsegtek bizonyos emberet az Vajdahoz ugy hogy mikor ez mostan itt valo Vaida eo kegyelme követi innét megh foghnak indulni azokkal egyyöt indulhasson az hűsegtek embereis, megh leszen az Vaidatul parancsolva hogy ha szinten megh ülte kis az helyet el költözzenek, mert alioquin a Vaida elkergetteti eoket onnet s epületeket perzelteti oda küldöt hüsegtek embere szeme lattara.

Am primit scrisoarea d-voastră despre alcătuirea satului în hotarul Moldovei. Vă înțelegem scrisul: precum am dat învățătură înainte de aceasta, la cererea d-voastră, credincioșilor noștri Ștefan Sulyok și Ioan Daniel, despre acel lucru ne înștiințează că Voevodul i-ar fi oprit să zăbovească, dar, ca să fie lucrul mai sigur, orânduți-vă d-voastră un om la Vodă, așa că, atunci când vor plecă trimeșii Voevodului care este aici, cu aceia împreună să poată plecă și omul d-voastră. Va fi poruncă de la Vodă că, dacă au împresurat locul, să se mute, fiindcă altfel îi va alungă Voevodul de acolo și li va arde zidirile în fața omului d-voastră trimes acolo.

Eisdem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra Szamos-Uyvar, die 14 iulii, anno 1640.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

[Contemporan:] Allatum die 15 iulii resolutio Illustrissimi domini, domini nostri Clementissimi, ad epistolam nostram petitoriam ratione incolarum Dorna Moldaviae populorum exaratam, territorii nostri metam occupantium.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MDCCCCXCIV.

Suceava,
[c. 1606],
21 Iulie¹.

Dimitrie Barnovschi către Bistrițeni, despre mișcările Tatarilor, cu pomenirea Vlădicăi Gheorghe.

Zolgalathomath ayanlom kegyelmednek minth bizodalmas uramnak; az uristentul kyvanok kegyelmednek mind lelky es testi minden io egesseget es hoszo bodogh eletett meg adatni.

Îți țin gata slujba mea, ca domnului meu credincios; îți doresc de la Dumnezeu să-ți dea toată buna sănătate, atât sufletească, cât și trupească, și viață fericită, lungă.

¹ Din greșeală copistul a pus-o la „circa 1640”. De fapt scrisoarea e din vremea lui Ieremia Movilă, și acest Barnovschi nu e altul de cât Marele-Păharnic, apoi (1606) Mare-Postelnic, care se îndreaptă către Bistrițeni la 31 Octombrie 1600 (v. mai sus, la această dată). Cf. și *Documentele Bistriței*, II, p. III și urm. Gheorghe Vlădica e astfel fratele lui Vodă Ieremia.

Tovabba jol megerttettem az kegyelmed levelebul mith ir kegyelmed az Tatar dolga feleol's mind pedig egieb hirek feleol. En igen eremest akarok zolgalni kegyelmednek minth bizodalmaszomzed uramnak az Tatarok pedig kyjvytek az w orzagokbul ott Tiginanal es Feyrvarnal vadnak mindenestul; de hogy az w gongiok senky nem tudgia mely feley akarnak menny. A mely oran joban megh tudothkozom feleolek azon oran bizonyosa teszem kegyelmednek az emberek feleol hogy egy falkayg meg tartoztatwnk vala az Wayda w nagysaga paranczolatia zerint mostan pedeg nagy bikevel es szabadon ky bocziatwnk. Azon kyrem kegyelmedet minth bizodalmas szomzed uramath kegyelmed tegie bizonyosa my nekeonk minden hirek feleol; kyth io nevem veszwnek kegyelmedtul mind Gyorgie peospekelt egietemben; a teobith Lazar paptul izentem kegyelmednek. Az uristen tarczia meg kegyelmedet mind io egessegben. Keolth Zwczvan, 21 die Iulius.

Demeter Barnowszky,
kegyelmednek mindenkor io akaro
bratia.

[Vo:] Ez level adassek az tiztelendeo az Beszterczey ffw bironak en nekem mindenkor mindenben bizodalmas szomzed uramnak tulaydon kezeben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Apoi am înțeles bine din scrisoarea d-tale ce scrii despre afacerea Tatarilor, cât și despre alte știri. Eu vreau să-ți slujesc foarte bucuros ca domnului meu credincios vecin, dar Tatarii au ieșit din țara lor: sunt cu totul la Tighinea și Cetatea-Albă; dar nimeni nu li știe gândul, în care parte vreau să meargă. În ce ceas mă voiu lămur mai bine despre ei, în acel ceas te înștiințez. Despre oameni, că au fost opriți cu grămada după porunca Măriei Sale Voevodului, acum i-am făcut slobozi cu bună pace. Te rog, ca pe domnul meu vecin credincios, ca d-ta să ni împărtășești toate știrile; ceia ce o luăm în nume de bine de la d-ta, împreună cu Vlădica Gheorghie. Despre celelalte ți-am trimes vorbă prin pepa Lazăr. Dumnezeu să te țină tot în bună sănătate. Dată în Suceava, 21 Iulie.

Dimitrie Barnovschi,
al d-tale totdeauna prieten bine-
voitor.

[Vo:] Această scrisoare să se dea în mâna chiar a cinstului birăului celui mare din Bistrița, a domnului meu vecin credincios totdeauna și în toate.

MDCCCCXCV.

Dimitrie Barnovschi către Petru Zak din Rodna, despre aceleași mișcări ale Tatarilor și despre frica de Poloni. Suceava, c. 1606,

14 Septembrie¹.

Zolgalathomath irom kegyelmednek minth bizodalmas uramnak; az uristentul kywanok kegyelmednek mind lelky es testi minden iokath meg adatni minth az en io akaro uramnak es barathomnak.

Thovabba meg erttettem az kegyelmed levelebul hog az Parta cönek feleol ir kegyelmed hog ha mizet nem atthatnek thehath az penzt Ianos Deak közebe adnam; de mostan mirth hogy az my orzagunkban igen nagy filelem leon az Tatartul s mind az Lengeltul es az nep

Îți scriu slujba mea d-tale ca domnului meu credincios, și-ți doresc de la Dumnezeu să ți se dea toate bunurile, atât sufletești, cât și trupești, ca domnului meu binevoitor și prieten.

Apoi am înțeles din scrisoarea d-tale, că scrii despre Poartă, cum că, dacă miere nu pot da, banii să-i dau în mâna lui Ioan Diacul. Dar, fiindcă acum la noi în țară e așa de mare frica de Tatar și Poloni și poporul a fugit în toate părțile, de aceia acum nu avem niciun

¹ V. observația la n^l precedent.

minden feley el futottanak annak okaerth mostan semy modunk nem leon benne, hanem mikoron az uristen azt aggya ernünk hogy megh cziendezwl az orzag kegyelmed azvagy penzt vezén avagy mezet; meg elegetem kegyelmedet nagy embersegesen, az my az both es Parta ünek nizey ha kegyelmed keold tehath valamith kegyelmed vezén es ir kegyelmed megh adom az arath. Erre is igen kyrem kegyelmedet minth barathomatt hogy az my hozzank valo io akaratyath kegyelmed igen meg ereozd magadat, mert altalam fogva az Tatarok mindenestul reatok mennek; annak okaerth nizven az kegyelmed my hozzank valo io akaratiat en akarathombul irom kegyelmednek. Ianos Deaktul joban meg erhed kegyelmed mert zoval meg bezeltem neky beosegesen, kyth byzonyal el higie kegyelmed. Ezen is kyrem kegyelmedet minth bizoth es io akaro uramath barathomath bocziassa el kegyelmed az Ianos Deakoth az Czyaky uramhoz egy levelevel, melben eo nagysaganak is tuttara attam az Tatharok feleol. Az uristen iltessen kegyelmedet mind io egessegben. Keolth Zwczvan 41 (sic)¹ die zeptembris.

*Barnowzky Demeter,
kegyelmednek mindenkor io akaro
baratia kegyelmednek zolgal.*

[Vo:] Ez level adassek az vitezleo Zok Peternek Rodnan lakozandonak en nekem io akaro es bizodalmas uramnak es barathomnak tulaydon kezeben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

chip; dar, când va dà Dumnezeu să ajungem a se liniști țara, d-ta vei lua ori bani ori miere; te voiu mulțami foarte omenește. Ce privește... și Poarta, dacă d-ta trimeți ceva, adevă d-ta ieai și scrii, îți întorc cheltuiala. Te mai rog foarte pe d-ta, ca pe prietenul meu, ca bunăvoința față de noi să ți-o păzești, căci pe la mine Tatarii merg asupra voastră cu totul. De aceea, văzând bunăvoința d-tale față de noi, îți scriu eu din bunăvoința mea d-tale. De la Ioan Diacul vei înțelege mai bine d-ta, fiindcă i-am vorbit mai pe larg; ceia ce să crezi d-ta. Pe d-ta te mai rog, ca pe prietenul meu binevoitor și de credință, să trimeți d-ta pe Ioan Diacul cu o scrisoare la dumnealui Csáky, în care i-am dat și Măriei Sale de știre despre Tatar. Dumnezeu să te ție în bună sănătate. Dată în Suceava, 14 (?) Septembrie.

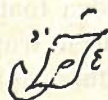
*Dimitrie Barnovschi,
prietenul de bine voitor al d-tale, îți
stă gata de slujbă d-tale.*

[Vo:] Să se dea această scrisoare viteazului Petru Zok, locuitor în Rodna, domnului și prietenului meu binevoitor și credincios, în mâna lui chiar².

MDCCCCXCVI.

Bălgrad,
(1640-
1643)³,

14 Septem-
bre.

(Iorest), Mitropolitul Ardealului către Bistrițeni, despre sosirea la ei a proegumenului Ghervasie de Putna.

Pentru „proegumenul Ghervasie de Putna, că au venit până la noi cu treabele svintei mănăstiri“. În cale, „feciorul“ lui se bate cu niște oameni beți, și ucide pre unul din ei. Cerere de a-l liberă. „Aș fi dat știre Măriei Sale lui Craiu, iară

¹ E sistemul cirilic de a se pune la zecimi întâiu cifra de unitate.

² Aceiași observație ca pentru scrisoarea precedentă. Sunt date între 1600 și 1610. Ivirea Tatarilor la Nistru eră prea deasă pentru a putea scoate din pomenirea ei în n^{le} de față un element de datare mai precisă.

³ Anii de păstorie ai lui Iorest.

nu au fost la Belgrad; iară, de nu le-ți slobodzi, pote că vom butslui (*sic*)¹ pre Măriia Sa Craiu.”

(Pecete verde, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 76, n^o cii.)

MDCCCCXCVII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Sibieni, despre o datorie a Vlădicăi românesc.

Cluj,
1640,
28 Septem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis, dilecti, salutem et gratiam nostram.

23 praesentis nekeünk veött hüseghek levelét megh hoszták nekünk az oláh püspök ott maradott marhaival egiewtt s az mivel az gazdaiának ados volt meghis adattuk. Az mi az Kalmany dolgát illeti reghen citaltatni kellett volna hüseghteknek eötet az mas dolgaért is holott Szébénben mikor resistentiaia nem lenne vele nemis perelhene hüseghtek. Az arany mivezt megh intse hüseghtek parancsolatunkhoz tartsa magát.

Scrisoarea d-voastră pentru noi, din 23 ale lunii, mi-au adus-o; episcopul românesc a rămas acolo împreună cu vitele lui, și, ce a fost el dator gazdei lui, i-am dat. Cât privește afacerea lui Coloman, de mult trebuia să-l chemați d-voastră și la judecată pentru altă afacere a lui, căci, dacă nu ar avea locuință în Sibiu, nici n'ați mai s'a la judecată cu el. Pe giuvaergiu îndemnați-l d-voastră să se țină de porunca noastră.

Secus non facturi. Datum in castro nostro colosmonostriensi, die 28 septembris 1640.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis Valentino Franck, magistro civium, et Michaeli Szentaghotai, iudici regio civitatis nostrae cibiniensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MDCCCCXCVIII.

Cățiva Câmpulungeni se prind chizeși la Bistrița pentru adunarea de datorii.

C. 1640,
Octobre.

Între ei: „Ionașco a Chirutei” și „Macxin Drăgoman”. Între datorii: „bucatele Tăncuței, de la Cocris”.

[Vo:] Der Compolonger der Birg-Brieff, in welchem sie verheissen haben dem Tankucza sein Ochsen wider zu schaffen.

(Pecete peste hârtie, cu arabescuri.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 69, n^o xci.)

¹ Buciului.

MDCCCCXCIX.

Iași,
1640,
5 Octom-
bre.

Mihail Diacul (Igyartó) către Bistrițeni, despre ce a lucrat în Moldova cu privire la hotarul cu Moldova.

Prudens, circumspecte domine, domine patroneque iudex ceterisque iudicibus cives, salutem, servitium meum paratissimum commendo.

Nagi szuksegunknek, ideien illen idegen orszagban lakunk az mi az oka legien sietsegel urasagtoknak megírtam az oka egik hatalmas ez hogi az Vayda eo nagisaga az dornay es kompollagiakot ide Iazvasarra hozni es itt szembe valo letel lezen hogi mi okon kegielmetek egez varosul nem engedheti megh hogi ott az heliben az kit Gura Dornanak hinnak hogi lakianak, az en feleletem es keoniorgesem csak ez ezis volt hogi az regi udeobenczak egi ember lakot ott de ezek mind uy emberek csak szinten az eo nagisaga ideieben lakiak es kezdetek hatalmason megírt ulni az kegielmetek varosanak es egez tartomanianak illen retenes kara lenne ennek utanna hogi ott megírt tiz eztendo alat oly hatalmas varos lenne sok orszagos hadak es pogansagh megh szalana hogi szoha nem csak eo nagsaganak haznara lenne hatalmas nagi szerniü karara hogi szoha senki eoket eonnet ki nem vehetne mi nekunkis orszagos vezedel munkre lenne, melre az Vayda eo nagisaga ennekem egez tanaczaval egiut illen valaszt tot hogi az eszes emberek mindenkoron az ieovenderre viselnek nagi gondot nem az el mulandora, mostan azert kegielmeteket egez tanaczul varosul azon kerem hogi sietsegel eyel es napal hozam kuldgion leveleivel oktasontanaczon hogi azok szemben leven mint tudgiak beoveben. megh iellelni mert illen kiczen kezdesel kegielmetek, nagiut, inditot ugi annera hogi itten hatalmos feiedelem elot veghez vinni nem csak ennekem hanem mas uri embernek gondot adna iollehet beoczuletes urak hogi az feo boierokban hatalmason hoza kertem es minden felol valoban igertek magokot az Toma Poztolnok valoban forgodot es forgodik es secundus Teodorus Ianovicz az mostan feo Vornik eben az orszagban Vaida utan annal feovel ember ugian nincz, szukseg volna mind azon altal hogi

În timp de mare lipsă locuim într-o astfel de țară străină. Care e pricina, v'am scris d-voastră în grabă; este o pricină puternică pentru aceia ca Măria Sa Voevodul să aducă pe cei din Dorna și Câmpulung aici, la Iași, și aici va fi înfățișarea, pentru ce cuvânt d-voastră cu întreg orașul nu puteți îngădui să locuiască acolo în locul care se cheamă Gura Dornei. Răspunsul meu și rugămintea mea au fost doar aceasta: că în timpurile vechi a locuit numai un om acolo, dar aceștia sunt tot oameni noi numai, iarăși locuitori din timpul Măriei Sale, și au început să locuiască puternic orașul d-voastră și întreg Ținutul, și ar avea strașnică pagubă după aceasta. Că acolo însă în zece ani ar fi un oraș așa de puternic, multe oștiri de țară și păgânime l-ar călca, și niciodată nu i-ar fi de folos, ci spre grozava-i pagubă. Că nimeni niciodată nu i-ar putea scoate de acolo, și nouă ni-ar fi spre pagubă mare. La care Măria Sa Vodă, împreună cu tot Sfatul, mi-a dat acest răspuns: că oamenii înțelepți totdeauna poartă grijă de viitor, nu de ce-i trecător. Acum vă rog pe d-voastră, cu tot Sfatul, orașul, ca în grabă să-mi trimiteți, zi și noapte, scrisorile d-voastră, să mă învățați. Că, aceia fiind înaintea noastră, cum să știu să însemnez mai pe larg, căci cu așa început mic d-voastră ați pornit lucru mare, așa că aici, înaintea unui puternic Domn, s'o îndeplinești, nu numai mie, dar și altui domn i-ar da de gândit. Cu toate că, cinstiți domni, din boierii mari, am cerut puternic, și din toate părțile s'au și făgăduit. Postelnicul Toma în adevăr s'a învățit și se învârte, și al doilea Teodor Ianovicu, Vornicul-cel-Mare de acum, în această țară: după Vodă om mai de frunte ca acela nu-i. Ar trebui cu toate acestea ca și d-voastră să li scrieți, și din nou, și Voevodului, că orice va fi, apoi zău nimeni nu o va strică.

kegielmetekis irna nekik es uyoban az Vajdanak is hogi immar lezen az mi lezen az ozton soha bizoni senki el nem bonthatia. Az mint az beoczuletes tanacz az boiernak eleiben adta azt hogi hatalmas nagi lopasok es egib karok az karok az kegielmetek emberenek vadnak es avalis akarnak okot adni hogi el kergetni az Vayda eoket eonnet arra czak azt feleli hogi az magaebol minden karokot felepiti czak kegielmetek tutara eo nagisaganak adgia. Ennekem elso szembeletelem az Vaydaval volt Hutinon alol megí hat napijaro feld Tegene fele egi Partataban ugi mint 2 Octobris regel gierta vilagnal regel az satoraban meli szembeletelre eo nagisa(ga) Iaszvasara halaztot es immar ez az valaz az kit Iazvasart adot az meliet ertven immar kegielmetek sietseggel az ey nap mint mind ott legien hogi hozam ember jöiön mind azon altal azt itelem hogi ha mas gond nem tanallia az Vaydat hat mind azon altal valazunk igen jo lezen hogi talam teöbzor nem lez miert ide faradnuk. Czak az dologal kegielmetek siesen hogi elob itt legien az kegielmetek emberi hogi nem mint az Kompulungiak, az keolsegh dolgabolis uram megh fogiatkoztunk igen igen azert az ki jo keoltseget is vagi 20 forintot kuldgion kegielmetek mert ez szerniü draga varos es mindent penzen adnak. Istennek eo felsegenek mind feienket kegielmeteket ayanlom.

Cum a spus-o cinstitul Sfat in fața boierului, că sunt strașnic de mari fururi și alte pagube, pagubele sunt ale oamenilor d-voastră, și cu aceia vreau să dea pricină ca să-i alunge Voevodul de acolo. La aceia răspunde numai atât: că va pune la loc toate pagubele dintr'al său; d-voastră să dați numai de știre Măriei Sale. Eu m'am întâlnit întâiu în jos de Hotin cu Voevodul, drum de șase zile de umblat spre Tighinea, așa că în ziua de 2 Octombrie dimineața la lumina lumânării, în cortul lui, la această întrevvedere m'a amănat Măria Sa până la Iași. Și iată acesta e răspunsul pe care mi l-a dat la Iași, pe care aflându-l d-voastră, cu grabă să fie cu toții, zi și nopțe, acolo, ca la mine să vină omul. Cu toate acestea judec că, dacă altceva nu-i vine în minte Voevodului, apoi răspunsul nostru va fi foarte bun, că poate nu va fi de ce să ne mai ostenim într'acoace. Numai cu un lucru grăbiți-vă d-voastră: ca mai înainte să fie oamenii d-voastră aici, să nu fie ca acei din Câmpulung. Și în privința cheltuielilor suntem cam lipsiți de-a binelea; de aceia pentru buna socoteală să ni trimeteți vre-o 20 de florini, fiindcă orașul acesta e grozav de scump și toate se dau pe bani. Vă închin lui Dumnezeu pe fiecare în deosebi.

Actum ex Iaszvasar, anno 1640, die 5 octobris, hora undecima.

Cito, cito, cito.

Servus benevolus: Michael Literatus.

[Adaus:] Talam ugi Mihaly sietsegel vizont hozank mas emberel el iohet mint hogi imar az utat es az szalastis tudgia hogi hon vagion.

Az meli comisiot kuldöt volt eo nagisaga az ki velem volt az eleb aztis ide kuldgie kegielmetek azt az kit mikor Suliok Istvan es Daniel Ianos it volt.

[Adaus:] Poate că Mihai va veni la noi în grabă cu alt om, pentru că acum știe drumul și știe și unde e sălașul.

Comisiunea pe care a fost trimes-o Măria Sa, care a fost mai înainte cu mine, când au fost Ștefan Suliok și Ioan Daniel, și pe aceia să o trimeteți aici d-voastră.

[Vo:] Amplissimo, prudenti, circumspecto domino, domino Simony Uczasy, iudici primario civitatis bistricine, ceterisque iuratis civibus, dominis mihi confidentissimis. Cito, cito, cito, cito.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MM.

Iași,
1640,
21 Octom-
bre.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre dorința lor de a se ridica
Românii așezați la ei supt Aron-Vodă.

Basilius, Dei gratia princeps ac dominus terrarum Moldaviae. Amplissimis
iudici bistriciensis aliisque ibidem in magistratu positis, salutem et observantiam.

Laetus accepi literas a vobis allatas Amplissimi domini ac vicini honorandi;
ex iis etenim cognoscere mihi licuit de vestro in me sinceriore affectu deque vi-
cinali amicitia illibata; quod ea animi propensione prosequor, ut parem Amplitu-
dinibus Vestris benevolentiam ac humanitatem usquequaque exhibere studeam. Sed,
cum tam meus legatus, quam a vobis missus¹, id mihi proposuissent quod eas co-
lonias de medio sublatum cupiatis iri quas adhuc sub Aarone principe, antecessore
meo, incolae huius dominii fixerint, mirari me subiit quod id negotium ac opus
tanto usu firmatum nullam ob causam legitimam mutari exposcatis. Nam, si iniu-
riarum futurarum, ne eas incolae bistricienses accipiant, ratio habetur, cur non statim
ea subit cogitatio, quod² ego quibusvis ausibus qui vicinalem tranquillitatem ac
pacem turbarent obviam ire ac frenum inicere nunquam non paratus sim. Quo-
circa, viri amplissimi, in id incumbatis velim, unde non tantum de vestra in me et
incolas dominii mei ac vestros accolos vicinali dexteritate pateat, sed etiam de
vestro in id quod rectum ac honestum est, studio ac promptitudine constet. Si
autem id cum aliquo dispendio vestro coniunctum esse existimatis, praesertim in-
signi ac notabili, ad proxime sequens ver id negotium differri haud inique feratis.
Constitui namque eo temporis spatio eas oras videre atque lites et controversias,
si quae circa illas exortae sunt, praemissa disquisitione sopire et tollere. Quamvis
nunc quoque, praevia inquisitione ac examine accolarum vestrarum (*sic*) et meorum
subditorum, nihil invenire potui cur domicilia eorum vos ac vestros offendere de-
beant. Latius isthaec, quae hoc legationis vestrae, amplissimi viri, munus concer-
nunt, legatus vester vobis enarrabit, cui oretenus ea exposuimus. De cetero Am-
plitudines Vestras optime, necnon in annos longaevos valere cupio. Datum Iassis,
XII kalendas novembris, anno post millesimum sescentessimum quadragesimo.

Generosarum Amplitudinum Vestrarum amicus ac vicinus benevolus, idem
qui supra

(Io Vasile Voevod.)

(Bistrița, Archiva Orașului; *Copialbuch*, II.)

MMI.

Bistrița,
[c. 1640],
2... Decem-
bre.

„Ionașco Chiruță“ certifică primirea de plată pentru un cal de la Bistrițeni.
[Vo:] Quittantia des Kyrucza seines Schass über die 25 f., so er am Ross
entpfangen.

(Pecete peste hârtie: semne și litere neinteligibile.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Documentele Bistriței*, I, p. 70, n^o xcii.)

¹ Ca și trimesul d-voastră.

² Pentru că.

MMII.

Solomon, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre pacea ce dom- C. 1640-3¹.
nește în țară.

„Vornenecul (*sic*) ot Câmpulungu“ către Bistrița. „Și, de rândul veștilor, să știți dumnevestrea că este pace în țara nostre, și n'avăm 1 picior de necăir[i] cu oște, și cine cice că nu este pace în țara noastră, să nu credeți dumnevestre pre acela om. Și vă mălțămăscu dumnelorvostre de dar... Și eu, purura, de voi înțea-lece ceva de răv, voi da știrere (*sic*) dummnelor-vostre cum veți cunoște dumne-voastră sângur[i].“

(Vo : Adresa românească.)

(Pécetea cunoscută a lui Solomon.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 6, n° CLXVII.)

MMIII.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, pentru statörnicirea hotarului din nou cu dânșii. 1641.

Par literarum Vaivodae moldaviensis senatui bistriciensi in anno 1641 missarum.

Megh adak az levelet az kegyelme-tek keövette Phillep Deak uram az melljet kedvessen veöttunk kegyelme-tekteöl ertem az kegyelmetek pana-szat hogj birodalmunkban leveö nepeim el akarnanak egj darab hatart foglalni tul a Besztercze vizen. Phillep Deak urammal eleget beszeltunk az darab hatar veget miképpen vitek volna el kegyelmetekteöl es miczioda Vaida ideietöl foghva nem eli kegyelmetek. Isten tudgja nem akarnam ennyi fa-ratsagat kegyelmeteknek lenni, hanem jo lelki ismeretem szerint az mi job volna ugj czelekednem nem igjekez-nem senki hatarat el venni, meghis kerdetem Phillep uramot emlitené eö kegyelme hogj valaha az eleöt egj nehanj eszten-deigh birtak volna azt az hatart Besz-terczehez, azt monda hogj nem emliti eö, mi nekünk ezis nagj nagj bizony-sagunk, erre is megh kerdettem hogj miczioda igassagal avagj miczoda dona-tiokkal, avagj miczioda bizonysagok-kal akarnak eö kegyelmetek lenni, azt monda hogj Mattjas Kiralj adta az vá-roznak [... do]natioban semmi bizonjos nevezetes helljek, az ot valo [] dolgai ninczenek, semmi képpen az oda nem férhet az []. Mikoron az mi boierunk oda azokra az heljekre ment hogj valami bizonyost vegezenek ott muttatot az regi Vaidaktol adot

Am primit scrisoarea d-voastră de la dumnealui crainicul Filep Diacul, care ni-a venit bine de la d-voastră. Am pri-ceput plângerea d-voastră că niște oa-meni din stăpânirea mea ar vrea să cuce-rească o parte de hotar dincolo de apa Bistriței. M'am înțeles în de [] ajuns cu domnul Filip Diacul în ce privește partea aceasta de hotar, în ce chip v'ar fi lipsit de el pe d-voastră și de pe vremea cărui Voevod nu-l mai stăpâniți d-voastră. Dumnezeu știe, dar n'aș vrea să aveți atâta osteneală d-voastră, iar eu după conștiința mea n'aș râvni niciodată la hotarul altuia, și l-am întrebat pe dum-nealui Filip de nu-și amintește oare, să fi stăpânit cumva hotarul acela până la Bistrița. El zice că nu-și aduce aminte de așa ceva, — ceia ce pentru noi e o însemnată mărturie. L-am mai întrebat apoi de ce drepturi, danii sau măturii vreți să vă folosiți d-voastră. Spune că Craiul Matiaș a dat orașului [] ca danie, niciun loc sigur sau de însem-nătate, acolo [] lucruri n'are, nici de cum nu poate răzbi până acolo []

[]. Când boierul nostru s'a dus la locurile acelea, ca să isprăvească ceva, atunci a arătat mănăstirile rămase de la vechii boieri, a însemnat daniile și munții. Apoi mănăstirile din hotarul Moldovei nu sunt făcute de noi, ci a-celea sunt de o sută sau două de ani,

¹ După timpul cărmuirii Vornicului Solomon.

az kalastrommokhoz donatit azakra az havasokra es heljekre az melj mind havast mind helljeket megh nevezet, meddigh az Moldai hatar az monostorokis az havasson az kik vadnak nem mi czinaltuk hanem szaz vagj két szaz esztendeie az reghi Vaidak czinaltak azoknak mind az havasokra az regi Vaidaktol vagjon donatiok es igassagok hozza, de ha valami olj igassagat latam volna hogj az kivel eöveknek tehettek volna, küleömben vegeztem volna enis feleöle. De ha azokat az hatarokat el venne kegyelmetek es az havasokat az Besztrecze vizeigh, azokkal egy nehánj kalastromotis el vennenek ugj tüllunk: tudgja Isten nem igjekezem elvenni az kegyelmetek hatarit nemis veöttem, de semmi igassagot nem latom kegyelmeteknek hozza hogj volna azokhoz az hatarokhoz, azokat az hatarokat nem hataraztak az mi ideönkben hanem az regi Vajdak ideieben, az melj Vaidak az monostorokot czinaltak azok adtak az donatit nekik az havasokrol es hatarokrol, azok az falluk penigh az kik az havasson vadnak, azokis nem az mi ideönkben szallotak oda, hanem az regi Vaidak ideieben, azok peniglen tudgjuk meg az jol attjok eztenay hol voltak. Azert kerem kegyelmeteket mint jo akaro szomszedimot élljen kegyelmetek en velemis ugj az mint az reghi Vaidakkal eljt es alkut kegyelmetek, mert nem akarunk oljat venni kegyelmeteken avagj eöszve veszni, hanem ugj akarok elni mint jambor es teökellertes szomszedok szoktanak elni. Az kegyelmetek keövetiis beövebben tud mindeneket megh mondani ez mellet minden igaz jo szomszedsagosbeli jo akaratomot ayanliom kegyelmeteknek.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

ridicate de Voevozii cei bătrâni, şi au drept, atât la munţi, cât şi la daniile primite de la Voevozi. Dar, dacă aş fi văzut ceva nedreptate în stăpânirea aceloră, aş fi isprăvit şi eu cu ei. Dar, de li-aţi lua hotarul d-voastră, şi munţii până la apa Bistriţei, împreună cu câteva mănăstiri, ştie Dumnezeu; ci eu n'aş răvni niciodată la hotarul d-voastră, nici nu l-am luat, şi văd că nici d-voastră n'aveţi niciun drept în această privinţă, cum că aţi avea ceva în ce priveşte hotarul acela, când acela nu l-au croit în zilele noastre, ci pe vremea Voevozilor bătrâni, şi acei Voevozi cari au făcut mănăstirile, aceia au făcut şi daniile de munţi şi hotare, asemenea nici pietrele din munţi nu s'au aşezat acolo în zilele noastre, ci pe vremea Voevozilor celor vechi; dar se ştie mai înainte unde erau stânele părinţilor lor. Pentru aceea dar vă rog pe d-voastră, ca pe binevoitorii mei vecini, să trăiţi şi să vă tocmiţi şi cu mine la fel ca şi cu Voevozii cei bătrâni; eu n'aş vrea să se întâmple ceva între noi sau să ne certăm, ci vreau să o ducem aşa ca nişte vecini buni şi de omenie. Crainicul d-voastră vă va putea povesti toate mai pe larg. Pe lângă toate astea vă țin gata adevărata mea bunăvoință pentru vecinătatea d-voastră.

MMIV.

Bistrița,
1641,
16 Iunie.

Bistriţenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre nevoia de un meşter pentru făcutul țiglelor.

Ad Illustrissimum dominum, dominum Basilium, terrarum Moldaviae principem, die 16 iunii, anno Domini 1641 responsoria epistola missa a senatu bistriciensii.

A datis praesentibus az Nagysagod minekunk irott levelet illendeö beö-

Scrisoarea d-voastră, cu data de acum, scrisă nouă, o am primit cu cu-

chüllettel veven es elolvasvan egesse-
gunk feleöl valo tudakozasat megh keö-
zennük Nagysagodnak mint kegyelmes
szomszed urunknak, kivanyukis has-
sonlokeppen Istenteöl eö szent felse-
geteöl Nagysagodnak hosszu ideigh valo
kivanatos jo egesseget bodoghul megh
adatni. Tovabba az Nagysagod kíván-
ságot tegla veteö embereknek megh
szerzeset s küldeset megh ertettuk hogy
tudnia illik illjen mesterek egy ideigh
Nagysagodnak megh engednenk. Mi
bizonyara jo szivel ebbeli dologhbol
Nagysagodnak mint bizodalmas szom-
szed urunknak kedveskednenk mikor
arra valo tehetsegunk volna. Igy va-
gyon vagy két németh tegla veteöink
a kik czerepetis czinalni tudgyak volna
de azoknak is urunk eö nagysaga dol-
gaban mostan minden napon fogla-
latosaga leven mivel sok epületeket eö
nagysaga kegyelmesegebeöl restaural-
tattja s czereppel megh heazatattja egyik
czerep veteöt eö Nagysaga paranczio-
lattjara Kolosvara küldtuk ott conti-
nuallja dolgat az masikkal varosunk-
banis continue ugyan a mi kegyelmes
urunk szamara bizonyos ezer szamu cze-
repet ezen az nyaron kel czinaltattunk
ugy hogy azoknak szamat keves czerep
veteöinkel nehezzenis véghez vitethet-
tyuk. Nagysagodat azert alazatosson
kerjuk minekünk kegyelmesen megh bo-
czasson hogy ebbeli requisitiomot Nagy-
sagodnak nem praestaltattunk. Nagy-
sagod mind az altal egjeb dologhban
mi nekünk parancziollon mind eleg-
segessek leszunk szeretettel Nagysagod-
nak mint jo akaro bizodalmas szom-
szed urunknak minden üdeöben szol-
galni es kedveskedni igyekeztunk.

Sequenti die Amplissimus Senatus sententiam mutavit et duos laterum coc-
tores addixit, et illud fuit missilis contentum.

Altera die duo addicti, et talis responsio data ad eundem principem:

Ielen valo Nagysagod tabellariussa
megh hozvan mi nekünk az Nagysagod
levelét melljet beöczüllettel véven es
elolvasvan continentiaiat megh ertettik:
hogy tudnia illik Nagysagod szamara
vagy két czerép vetteöket szolgaltatt-
nank be orszagaban egy ideigh kik
valamenyire tehetsegek lészen,

Aducându-ni secretarul d-voastră scri-
soarea d-voastră, pe care am luat-o
cu cinste, am cetit-o și am înțeles din
cuprinsul ei că ați aveă nevoie de doi
cărămidari mai de ispravă în țara d-voas-
tră,— pe un oarecare timp.

Duos promisit Amplissimus Senatus laterum coctores post quindenam remis-

suros. Et hoc fuit contentum harum literarum. In fine fuit adiecta oblatio bonae vicinitatis. Actum anno 1641, die 16 iunii.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMV.

Dej,
1641,
23 Iunie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre meșterii de cărămizi și țigle ce-i trebuie și despre afacerile de hotar.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűsegtek levelet el veottük az Moldovai Vaida levelevet edgiütt iol czelekette hűsegtek hogy az levelett ide küldötte, nem nagy dologh az kíván-ságba, azert ha leszen affele czyerep czynáló mester nállatok, kedveskedgietek velle nekie, az meny adhatt hűsegtek s küldgyetek egy io vigyazo embert ell vellek, ki praesentallya be az Vaidának de mind menteben s jeőteben ighen vigyázzon s halghatozzak s ott praesentalvan az mester emberekett jeőyeön vissza s az mitt ott ben lathatt halhatt hűsegtek nekünkis adgia ertesünkre, ha határ jární akar jeőni az Vaida s ighazatt akarna megh irhatta volna hűsegteknek az alkalmatossagghal akarattyatt hűsegtekis tudott volna hozza tartozni, hűsegtek nem határ járást kíván teőlle, hanem az vyonnan telepített falunak el hanyasatt s mostannis teobbet ne kívannyon s neis czelekedgiek, mert kett orszagh keőzeott az határ járás feiedelmekett s országhott concernal, ha eő akarna határt járnüs ne czelekedgietek. Ha ugian eljeő az mint hűsegteknek erteséreis vagion, ighn vigyázzon, az utakatt megh erősitczye s az hol meny embere lehet hűsegteknek megh paranczyollya olyan szin alatt hogy az Moldovaiakkal valami hatar ighazghatás leszen s ha kivantatik eőkis fegyverekkel legienek keszen, de ighen iol veghere mennyen hűsegtek eleőszszeör ha ugian el akar jeőni, mert ideő előtt nem kellene az derekas keszelet. Ha ir az határ feleöl a Vaida, czyak ez szerent tehett választ hűsegtek hogy egieb határjarast mostan az my es az orszagh hire nélkül, határt nem iartathatt, hanem czyak szinten az egy falunak ell hányatasatt kívannya.

Am primit scrisoarea d-voastră de-odată cu ale Voevodului: ați făcut un lucru bun că ați trimis scrisoarea aici, și nu e lucru mare cererea lui. Chiar pentru aceia de cumva sunt pe la voi maieștri de cărămizi și țigle, să-i faceți atâta bine, dacă vă stă în putință; să dați însă lângă ei și un om cuminte, care să-i ducă Voevodului. Dar, atât la dus, cât și la întors să iea aminte de toate și, înfățișându-i, să se întoarcă acasă, și, orice va auzi pe acolo, să aduceți și la cunoștința mea. Dacă Voevodul vrea să păzească hotarul, v'ar fi putut scrie d-voastră, cu acel prilej să vă fi întovărașit și d-voastră cu el. Însă d-voastră nu cereți paza hotarului, ci strămutarea noului sat făcut acolo. Și nici acum să nu cereți, și să nu faceți mai mult, pentru că hotarul între două țeri privește rostul amândurora; dacă el ar vrea, voi să nu faceți. Dar, de se va apropia [Vodă], ceia ce vi s'a dat de știre, atunci bine să aveți grijă, întăriți drumurile și, oriunde vei avea oameni, să-i încunoștiințezi despre faptul acesta că are să se facă puțină rânduială la hotarul Moldovei, și să fie gata cu armele și ei, de va fi nevoie. Ci să cunoașteți bine toată treaba, dacă are de gând să vină; altcum, de ce să faceți înainte de vreme o așa de strașnică pregătire? De va scrie despre hotar ceva Voevodul, așa să-i răspundeți d-voastră că pază la hotar fără știrea noastră și a țerii nu puteți ține, dar nu cereți alta decât strămutarea satului de care e vorba.

Secus non facturi. Datum in salis camera nostra desiensi, die 23 mensis iunii, anno 1641.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMVI.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, despre dese drumuri ce face Gheorghe Zitay în Moldova.

Dej,
1641,
26 Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüseghtek levelét el veöttük Zitay Gyeörgynek Moldovaba gyarkorta valo be menetele feleöl es iarasárol, érttyük irasit mellyett kegyelmesen veöttük hüseghtekreöl hogy tudositott feleöle. Azért kegyelmesen parancsiollyuk hüseghteknek, vigyáztasson réa s ha be meneő vagy kijeöveő uttyában talaltatthattya, ragattassa megh s mind magát s minden nala talalando javait külgyc hozzánk.

Am primit scrisoarea d-voastră în care ne încunoștiințați despre drumurile dese și afacerile ce are Gheorghe Zitay în Moldova. Și că ni le împărtașiți și nouă cele auzite despre el, bine ni sosesc de la d-voastră. Chiar pentru aceia vă poruncim d-voastră să-i purtați grija, și, de veți putea da cumva peste el, sau în drumul de trecere sau la ieșire, să mi-l prindeți, și, atât pe el, cât și toate cele găsite la el să ni le trimeteți nouă.

Secus non facturi. Datum in salis camera nostra deesiensi, die 26 iunii, anno 1641.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMVII.

Vasile-Vodă către Bistrițeni, despre prietenia sa, șoimii trimeși lui și darul ce face în schimb.

Suceava,
1641,
11 Iulie.

Perillustris ac magnifice domine iudex bistriciensis, domine et amice colende. Literas a Magnifica Dominatione Vestra nuper bene amicas, accepi, quae (ob elucens Magnificae Dominationis Vestrae in iis studium, quae desideria mea concernunt) et suavi voluntatis thyrsos me recrearunt et affectum in me cum niveo quodam candore praetulerunt. Nonne animus Magnificae Dominationis Vestrae benevolentiae mei tunc aestuabat cum ad simplicem petitionis meae formulam artifices illos una cum administro suo Michaelae, nulla interiecta mora, ad me expedire non esset dedignata? Servabo pignus hoc fidissimi inter nos amoris fundatamque firmiter nostram amicitiam, nec ex levi verborum aut blanditiarum arena erectam, et officiorum et literarum commerciis aedificare pergam. Pro oblatis mihi falconibus¹, quorum usus, hoc vel maxime tempore, in nostris partibus est frequens, gratias quas possum maximas Magnificae Dominationi Vestrae refero, simulque expeto ut hoc levidense congiarium quo Magnificam Dominationem Vestram cohonestandam duxi, non a sui pretio, sed offerentis affectu admittat meique memoriam vivam ac semper recentem conservet, nec mentem dividat quam multi dividunt montes². Ad haec ut Magnifica Dominatio Vestra voti sui compos existat, serio meis subditis, vicinae civitati bistricensi conterminis, mandavi ut sedulam suam operam ad ea

¹ Pentru el, nu pentru darul către Sultan.

² Deci „mulți munți” cari despart țerile să nu despartă și gândurile lor de prieteni.

conferrent quae et iura vicinitatis illaesa conservant et ad sacrosancte colendam pacem, remoto omni dissidiorum veneno, redundant. Restat ut me sibi felicia auspiciantem benevolo ac favorabili prosequatur amore; cui ego interim promptissima officiorum meorum studia libens lubensque offero. Valeat, mei non immemor. Soczaviae, 11 iulii 1641.

Magnificae Dominationis Vestrae addictissimus
Basilius, Dei gratia princeps Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Perillustri ac magnifico domino Simoni Uczassi, supremo civitatis bistriciensis iudici augustoque senatui, dominis et amicis colendissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Copialbuch*, II.)

MMVIII.

Dej,
1641,
1-iu August

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre datoria lor de a lua vamă Armenilor și altor oameni din Moldova.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ugy informaltatunk hogy az mely Eörmények Lengyelorszagbol kereskedesnek okaert birodalmunkban ki ieöni szoktak nem engedven azoknak fiscusunk harminczadgiara szabad menetelt, elsőben az havas alat Telcz neű faluiokban masodzor varosok eleöt valamollya hűsegtek megh; hasonlokeppen czelekedven azokkal is a kikkel nekünk mar contractusunk vagion, mikor Moldova felöl ieöenek be biradalmunkban. Meinek okaert hűseghteknek paranczollyuk kegyelmesen ezutan se eggiket se masikat ne czelekedgie se masokkal ne czelekettesse, mert azt megh nem engedhettyük fiscusunk karaval.

Armenilor cari trec — precum mi s'a adus la cunoștință — din Polonia în țara noastră, făcând negustorie, eu sunt de părere să nu li se dea îngăduință fără tricezimă pe seama Visteriei. Întăiu să li luați vamă în satul lor la Telciu, și apoi în preajma orașelor. Tot asemenea aș face și cu cei¹ cari vin din Moldova în țară la noi, cu cari am și făcut tocmeală. Pentru care vă poruncim d-voastră nici una, nici alta, nu numai că să n'o faceți, dar nici prin alții nu putem îngădui să sufere pierderi Vistieria.

Secus non facturi. Datum in salis curia nostra desiensi, die 1 augusti 1641.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMIX.

Bistrița,
1641,
18 Septem-
bre.

Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre dulgherii ce-i trimet pentru un coperiș și dorința ce au de a se mută, în interesul păcii, Câmpulungenii așezați pe locul lor.

Illustrissime domine, domine amice et vicine nobis honorande, gratiosissime. Salutis voto praemisso, servitii nostri paratam commendationem.

Az szent Isten nagysagodat kedvesével egyetemben minden üdvesseges jokkal algja megh sok esztendeigh szivünk szerint kivaniuk.

Bunul Dumnezeu să vă dăruiască cu toate bunurile sale, împreună cu toți cei dragi ai Măriei Voastre și ca la mulți ani să vă țină vă dorim din toată inima.

¹ Adeică tot Armenii.

Illendeo beöczüllettel vévén az nagysagod münckünk irattot levelet mint annak continentiaiból s mint az nagysagod beöczülletes követinek beszédéből megh ertettük hogj nagysagodnak vagj két czeréppel heazando acz mesterünk elküldésevel kedveskednenk. Mü az nagysagod jo akaro szomszedak lévén nagj szeretettel ebbeli postulatomot nagysagodnak mint kegyelmes szomszed urunknak praestaltvan s két aczakat megh küldvén cziak az hidegh volta mia késseő ne lehessen czeréppel valo héázatása. Tovabba mégis azon nagysagodat mint kegyelmes szomszed urunkat bizodalmasson kerjuk hogj nagysagod az Dorna vizen letelepedet Kompolongiokat onnan mas hova divertalni es szállitani méltasztassa hogj az jo szomszedsághnak frigykötése azok mia ne tessék minualtatni. Nagysagod jeövendeöben is münckünk jo akaro szomszedinak parancziolvan jo szivel nagysagodnak tehetségünk szerint kedveskedni igyekezzunk.

In reliquo Celsitudine Vestram quam diutissime feliciter valere discupimus. Datum Bistricii, die 18 septembris iuxta novum stilum, anno Domini 1641.

Illustrissimae Celsitudinis Vestrae amici vicinique ad serviendum paratissimi
Simon Uezias, iudex primarius, et senatus reipublicae bistriciensis.

[Vo:] Illustrissimo domino, domino Basilio, Dei gratia terrarum Moldaviae principi ac domino, etc., domino, domino amico et vicino nobis honorando, gratiosissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMX.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistriţeni, despre moartea a doi dintre dulgherii veniţi la el şi trimeterea îndărăt a celui de-al treilea.

Excellens, generose domine iudex bistriciensis, amice colendissime.

Quod meae necessitati opera artificum nuperrime a Generosa Dominatione Vestra ad me missorum abunde prospectum sit, debitas et hactenus Generosae Dominationi Vestrae gratias retuli, et nunc cumulatissime refero. Quos quidem artifices in patriam, postquam suo operi ultimam iniecissent manum, expediturus eram, nisi invidae praeventu mortis surrepti fuissent: maligna enim febris, quae in nostris partibus exactis hisce diebus vel maxime grassabatur, duo illorum suffocati sunt. Idcirco votis prosequendi sunt quod feliciter ad sublimia beatarum mentium domicilia e terris migraverint, nec amplius querelis ad humum humanarumque miserriarum abyssum revocandi. Superstitem adhuc, plenaria suscepti laboris solutione obtenta, omnique itineris securitate communitum, in patriam remitto, hoc unicum a Generosa Dominatione Vestra expetens ut me suum in omne aevum censeat; quam ego candido inclusam animo candide semper foveo. Datum Iassy¹, die 21 septembris, anno 1641.

¹ Probabil: Iassii.

Primind cu plăcere scrisoarea Măriei Voastre trimeasă nouă, am înţeles, atât din cuprinsul ei, cât şi din vorbele prietenoase ale crainicului, că aţi dori să ne înbunăm cătră Măria Voastră cu trimeterea celor doi dulgheri pentru învălituri de case. Fiind noi vecinii binevoitori ai Măriei Voastre, vă împlinim cu toată dragostea cererea aceasta a Măriei Voastre şi, îndeplinind-o pentru Măria Ta ca un Domn vecin, vă trimetem doi dulgheri, numai cât să nu fie, din pricina frigului, prea târziu lucru învălitorii. Vă rugăm cu toată încrederea mai departe pe Măria Voastră, ca pe bunul nostru vecin, să vă înduraţi a strămută pe Câmpulungenii aceia aşezaţi pe malul Dornei, pentru ca vecinătatea noastră bună şi prietenia ce o am legat să nu se micşoreze din pricina lor. Măria Voastră să ni porunciţi ca unor binevoitori vecini, şi noi ne silim din toată inima să vă slujim pe Măria Voastră după putinţă.

Iaşi,
1641,
21 Septembrie.

Generosae Dominationis Vestrae fidus amicus et obsequi paratus
Basilius, princeps Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Excellenti ac generoso domino Simioni Uczasi, supremo civitatis iudici, domino et amico colendissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXI.

Coșna,
1641,
7 Octom-
bre.

Leonard Henrici și Francisc Sobell, delegați ai orașului, către Bistrițeni, despre solul moldovenesc ce va sosi în Câmpulung și mărfurile ce trebuie luate. Salutem ac pacem in Domino.

Heut, 7. Oktobris, auff der Cosna hatt uns begegnet dieser Exponens, vom dem wir haben verstanden das der Legat des Vaiden nur auff zukünftigen Mitwoch [=9] in die Compolong anlangen. Thuen derowegen Ewer Namhafft Weissheit eillent zu wissen das es bei ime, dem Legaten, gar herligen in comitatu zu wegen gehet, dass er die Sach nit mit schlechten, sondern mit ernsten Anschlägen, nit particulariter schlecht, generaliter abbrechen will; neben den 2 Hundert armatis dieser oberste tractus, die hierinnen gehor, mit ihm kommen. Unser Zustand, wie er nun sein könne, lassen wir Ewer Namhafft Weissheit zu gedenken: es wird in einer Wochen kein Ende nemen. Damit aber Mangel nicht möge in unseren proposita einlaufen, Ewer Namhafft Weissheit ist weis und verständig; Ewer Namhafft Weissheit wölle auch noch entpieten und vor das Volk helffen Provision halten. Wir wölle auch gehörsamligen Diensten nach geringen Vermögen, doch die Gott darreichen wird, gern dienen unnd der Sachen Endt auff diesmal erwarten. Izund nit mehr. Thuen hiemit Ewer Namhafft Weissheit semtligen in Gottes Tutel emfelen. Datum ut supra, in tractu transitus nostri.

Ewer Namhafft Weissheit Dienstwillige allzeit

Leonhard Henrici.

Franciscus Sobell.

[Vo:] Amplissimis, prudentibus ac circumspcctis viris, domino iudici primario ceterisque iuratis senatoribus civitatis Bezterce, consultissimis dominis, dominis amicis honorandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXII.

Câmpu-
lung,
1641,
7 Octom-
bre.

Mihail Diacul către Bistrițeni, despre apropiata sosire a Vornicului-celui-Mare la Câmpulung, pentru judecata cu privire la hotar.

Prudens, circumspccte domine, domine iudex. Salutem et servitium meum.

Az Isten kegielmedet sok iokal io egesege latogassa es aldgia megh.

Ezt akaram kegielmednek mint bizodalmas uramnak tutara adni hamarsagal hogi ietotunk ide Kompolugra az kegielmed paranczolatia szerent hogi az feo Vornikal szemben lennek es tudositom kegielmedet fellole mind az peczuletes tanaczal egiut hogi itt az Kompolungiak nem tudgiak meg bizonioson hogi mikor erkezik ide, mert voltak keten laszvasart vele szemben az az Kompolungiaban, de azoknak az mondot hogi variak mert bizonioson eo is utanok ieo es vendegek lezen de napot nem mondot nekik hogi meli

Dumnezeu să te cerceteze cu mult bine și să te dăruiască.

Vreau să vă aduc la cunoștința d-voastră, ca domnului meu de incredere, următoarele: Cu grabă mare am sosit după porunca d-voastră la Câmpulung, ca să stăm față cu Vornicul-cel-Mare. Vă încunoștiințez pe d-voastră, împreună cu tot Sfatul, că acești Câmpulungeni nu știu cu siguranță când are să ajungă aici, — pentru că se duseseră Marți doi oameni la Iași în față lui la câmpie, căroră li-a spus să-l aștepte, că are să sosească negreșit în urma lor și o să li fie oaspe. Ziua însă n'a hotărât-o: eu socot că acum

nap lezen en azt gondolom hogi Catnart fogh mulatni az szedesnek mi volta mia en azert it maradok es mihelt valahon megí ertem hogi lezen szemben lezek vele es minden modon megh tudom hogi mikor lezen es miczoda nap az hovason es miczoda helít, vagion megí egi radnay ember velem es mindgiarast eyel napal haza kuldeom es kegielmeteknek minden modon bizonioson megh irom mint bizodalmas uramnak, igis halam egi emberteol hogi ide az falukra mindenüe leveleket kuldozteek volna hogi mindenüt kezen legienek az indulatra es az kalastromokbanis megh volna poronczolval hogi mindenunet hatart leveleket vinnek ki, azert ioban megí tudom mint s hogi lezen az santa parelenie neü olhapapot nem kel hatra hadni hanem el hozak az hovasra hogi Ollahi irasokbol Czáládsagh ne esek engemis itt tudositczon kegielmetek emberi altal minden dolgok felol ha valami hatra maradas itt lenne mert en adigh megh nem terek az migh az boierokal szemben nem lezek, az Istennek ajanlom kegielmeteket mind feienkent.

Íşi petrece la Cotnari, fiind vremea culesului. Pentru aceia rămân aici, şi, îndată ce voi şti că stau faţă cu el, şi cu orice chip voi şti când şi în care zi va fi la munte, şi în ce loc, este lângă mine un om din Rodna, şi fără întârziere îl voi trimete acasă zi şi noapte; şi în orice chip am să vă scriu d-voastră, ca un om de încredere. Aşa am înţeles de la un om că pe aici au răspândit scrisori în toate părţile, să fie gata toţi de plecare, şi au dat învăţătură ca şi dela mănăstiri să aducă scrisori. Dar voi şti mai bine lucrurile; popa românesc Partenie şchiopul nu e de lăsat acasă, ci trebuie adus la munte, ca prin scrisorile cele româneşti să nu se întâmple vre-o înşelătorie. Asemenea să mă încunoştiinţaţi d-voastră şi pe mine despre toate lucrurile; dar, dacă e aici ceva întârziere, pentru că eu nu mă voi întoarce până nu dau faţă cu boierii, vă las în grija lui Dumnezeu pe d-voastră.

Michel Literatus bistirciensis.

Actum ex Kopolungk, anno 1641, die 7 octobris.

P. S. Hogh ha kegielmetek az szölöt szedetni kezdene, az en szegeny hazam nepetis segitseg nelkul ne hadgia.

P. S. Dacă aţi început cumva culesul viilor, nu cumva să vă uitaţi de bieţii miei cei de acasă, lăsându-i fără ajutor.

[Vº:] Amplissimo, prudenti, circumspecto domino, domino Simoni Uczasi, iudici primario civitatis bistircinie, domino, domino mihi plurimum confidentissimo et honorandissimo.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMXIII.

Leonard Henrici şi Francisc Sobel, delegaţii oraşului, către Bistriţeni, despre ostenele lor pentru aflarea hotarului cu Moldova.

Amplissimi, Prudentes ac Circumspecti domini, nobis observandissimi. Servitiorum nostrorum in gratiam Dominationum Vestrarum commendationem, cum salute praemissa, humiliter offerunt, et cetera.

Auff unsere daheim gescheene Allegation, zugleich auch ungewisse Information (wir müssen schreiben wie es an der Sach selbst ist), in unmesslige dubietates eingefallen, also das wir schwärlichen aus diesem Brunnen negligentiae et ignorantiae herausser kriechen werden, es sei denn das der liebe Gott auss sonderliger Gnaden unsere conatus in embsigen dimensionibus abmessen behelffe. Alhie an diesem Ort ist kein Mensch der da wisse wo der Stein begraben liege, die Scartek ist auch mit viellen Irtümber beladen. Wir lesen, examiniren, graben, messen mit allerlei kurtzen, langen, mittelmessigen in die Länge, in die Breite, vom kleinen Wasserfluss dardurch man reitet,—in summa allermassen, ad continentiam scarticulae.

„Matul Bistriţei Aurii“,
1641,
9 Octombrie.

Sed frustra hactenus. Den Stein solten haben wir auch lustrirt, das halbe Theil ist vom Rhegen erweicht, zermalmet unndt in das Wasser versetzt. Was aber unsere adversae partes gelanget, wird Ewer Namhafft Weissheit aus beide, unseren und Bogners Brieffen, clare und ausdrücklig erfahren. Wir aber durch alle unsere Erforschung wissen gewis das die Dorner unnd Compolonger, dieser Sachen Anfangen, Lügner unndt Dieben, sich allermassen, wenn sie von dieser Expedition hören, auff ein Seit machen; fleicht gedenccken sie: consilium malum, consultori pessimum, et: qui fumos vendent, fumo pereunt. De his satis. Was nun weiter sol zu thuen sein, werden wir von Ewer Namhafft Weissheit undt Michaelē wissen müssen. Were aber auch noch ie ein lebendig Mensch der da mit dem Finger weisen könnte und sagen: allhie liegt der Stein, das wer von Netten. Man sagt viel: Mitten in der Poiana liegt er. Wo ist aber die Mitte? Am Anfang der Pojana ist Alles bis hindenaus ausgerottet, schier bis an den Feltz. Am alten Offer hatt die Flutt des Wassers auch viel benommen. Haec mihi qui solvit, Oedipus alter erit. Damit wir aber nit mögen alhie faullentzen, haben wir die Gräfft ernst angefangen. Bitten derowegen, Ewer Namhafft Weissheit wölle uns wissen lassen: wo wir den Stein finden, was damit? Wo der Bojer nit kommet? Ewer Namhafft Weissheit entbieten was zu thuen oder zu lassen sey. Den Bogner wölle wir erwarten, aber Proviant mangelt. Emfelen Ewer Namhafft Weissheit hiemit in Gottes Hände. Datum ad ripas alvei Aranyas-Beszterce vocatas, anno 1641, 9 octobris, quo die praecessus fecit Michael ex Compolongo ad requirendum Vornicum, et cetera.

Ewer Namhafft Weissheit gehorsame, immer beflissene Freunde
Leonhard Henrici. *Franciscus Sobellius.*

[Vo:] Man sagt das Thomas Seuffmacher de Iaad unndt Michel Tellmann seien einsmals allhier gewesen undt haben ein Schnur aus der Stadt bracht, unndt den Stein gesucht, undt gewissermassen gewisen, mit dem Oratlan Janos: fleicht wissen sie zu sagen oder weisen. Wils Ewer Namhafft Weissheit allhier schiken oder nit?

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXIV.

Bistrița,
 [1641,
 10 Octom-
 bre].

Întâmpinarea Bistrițenilor împotriva Dornenilor și Câmpulungenilor în chestia hotarului.

Care carte ne-au arătat a mănăstireei a Moldoviței lacuitorii, acea carte nu poate hi de credință a birui munții carii simtă scriș în cartea lor, pentru aceasta că Măria Sa Alexandru Voevodă, carele au fost Domnă atunci țărăei Moldoveei, s'au ascultat de Craiul unguresc, și are hi fost trebuindu a-l înnoi uricul acela înaintea (sus: *și di*) Craiului unguresc (sus: *și*) Domnul Moldoveei, iară fără de'nnoitul nu poate hi să aibă puteare sau tărie acea carte (adaus:) a lui Alexandru-Vodă, că acea dare n'au dat din hotarul țărăei lui, ce au dat din hotarul altii țări.

Al doile, pentru aceasta că, acesta uric de're hi să hie bun, nu stă peceatea pre loc, iaste slab și fără puteare, vedem că poartă peceatea lângă dinsă, dzicându așea că-i peceatea aceștii carte. Puteare-are și hi, și acela nu-i stă[tă]toriu, pentru că, de-ară hi ruptu ei peceatea jos, dinnacă să veade că nu poate hi stătător pre loc: pentru acă s'au ruptu peceatea, să n'aibă nice într'ânșii credință, nici să aibă viața cu dânsul într'ânși. Că, de ne-ară aruncă și aceasta înrainte, să hie ruptu de vrăjmașii lor, nu poate hi nice aceaia, pentru aceasta că vrăjmașii, sau l'ară hi luat de tot, sau nice peceatea n'ară hi lăsat acolo (adaus apoi sus: *și*): pentru cela încă nu poate hi bună acea carte.

Al treile, lăsăm și nu-i îngăduim: de-ară hi și stătător acestu uric a Măriei Sale Alexandru Voevodă, iară spre noi și spre cărțile noastre acmu puteare n'are, — că atunci Domnul Moldoveei (adaus apoi sus:) *și* în țară la noi au avut a birui¹,

¹ A stăpâni.

iară după acea de la dâși aceasta s'au scâdzut: pierdut-au și ocina din țara noastră, și hotarul tot odată dela noi s'au scâdzut domnia lor. Se-ar hie țindu de noi acestu munți (adaus apoi sus:) *carii* și simtu scris în cartea domniilor sale cu nume munții, Jitmon Craiul corunatul, carele au fost și Împărat (adaus apoi sus: zilele acealea de Domn[i] lor (?) dentr' Ardealu (?)), din scrisoarea și din uricele din Țara Ungurească cum că până în apa Bistriței în Ținutul nostru oamenii carii șed, și la Iad, să le hie a-l apăra de toată răutatea,—care lucru până într'aceasta vreme oamenii și slugile Măriei Sale lui Vodă l-au ținut, cându și din țara lor oamenii și mișei, cându au și fugit din (ultimul cuvânt e adaus sus) într'înși, și, de au și venit după dâșii, până la apa Bistriț[eei] numai ce i-au lungat, iară apa n'au cutedzat a treace, să-i mai lunge,—aceasta vom mărturisi,—nice a învălui n'au cutedzat, nice apa după dâși n'au (adaus sus:) *cutedzat* [să fi] trecut: dzis-au ei așa, că au trecut la hotarul Bistriței. Măria Sa Vodă (sus, apoi:) *le-a* au dat învățătură, apa Bistriței să nu treacă, nice după dâșii să nu meargă,—că după apă iaste hotarul unguresc. Pre carele noi până acmu l-am ținut, și în zilele acestui Domnu Măriei Sale¹ s'au prilejit acesta lucru: că Măria Sa Vodă au tremăsă un boiarin mare, anume Grama Jitniceariu², la luminatul Craiul nostru, poftindu cum că (sus, apoi:) *pre* mișei Măriei Sale lui Vodă din Ținutul nostru să-i gonească înapoi. Milostivul Măria Sa Craiu așe-au dat puteare că i-au gonit Moldoveanii înapoi (sus, apoi:) *oamenii lui*. Numai, mainte cinci au șease ai, atunci încă au fost mănăat Măria Sa Vodă armașii după dâșii, să-i ajungă până la apa Bistriței, iară ei nu i-au agiunsu până la apa Bistriței. Iară, deaca au trecut apa Bistriței încoace, de ceasta parte, armașii Măriei Sale lui Vodă încă au sosit de ceaia parte de apa Bistriței, și n'au cutedzat a treace apa în ceasta parte după'nșii, căce că au fost învățatura Mării Sale lui Vodă; iară prespre apă au grăit oamenii cu armașii bogat.

Alta, că oamenii moldovenești, păscarii, cu oamenii noștri din Ținutul nostru pururea și în toată vremea au păscuit împreună în apa Bistriței, ce nice odână-oră n'au avut scrăbă împreună, nice cu un cuvântu rău, ce pururea și în toată vremea au păscuit, și nime nemică n'au grăit, nice s'au cutedzat, că s'au vădzut și s'au cunoscut că iaste hotarul nostru până la apa Bistriței. Și, cându au fost în vreme (sus, apoi:) *de* oști și veaste de oști, noi am tăiat dincoace de apa Bistriței, noi am tăiat plaiurile și cărările, și am ținut straje, și nime de-ai voștri nice odinioră n'au venit, nice au grăit sau să hie dzis un cuvântu să nu ținem acolo straje, că nu iaste hotarul nostru (apoi șters: *pre care*): nu puteț tăgădui nice domnia voastră. Care lucru sintem gata a-l mărturisi cu cărțile și cu oamenii, de să va pofti; înaintea Mărilor Voastre și domniilor voastre mai multe avem a grăi. Dea aceasta dăm știre.

Omenilor acelora le-au fost numerile aceastea, carii au grăit cu armașii: Preban Cozma dela Putna; (apoi sus:) *al doile* Simion Serbăscul din Vamă, al treile iaste Popricaș Iachim din Vamă, al patru[e] iaste Petrea Diiacul din Cămpulungu, al cincile iaste Toader Oniței din Cămpulungu, al șeasele iaste Toader Țimpou din Cămpulungu, al șaptele iaste Greachin Cărbune din Cămpulungu, al optul[e] iaste Petrea Crețul din Cămpulungu, al noole iaste Mihăilă a Oniței, din Cămpulungu, al dzeacele iaste Grigor[e] Țabra din Cămpulungu, al unsprădzeacele iaste Nchita Steanței din Cămpulungu, al doile (adaus apoi sus:) *sprădzeace* Iliaș a lui Timohie din Cămpulungu, al treilesprădzeace iaste Miron Steanța din Cămpulungu, al patrușprădzeacele iaste Gavrilă Tărăță din Cămpulungu³.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 8-10, n^o xiii.)

¹ Vasile Lupu.

² La 1635 el eră acum Postelnic (Iorga, *Studii și documente*, IV, p. clxxxiii). A fost și Stolnic (*ibid.*, p. cxvii, nota 1). La începutul Domniei lui Vasile (1634) el eră însă Jicnicer („*da-diferorum supremus inagister*“) (*ibid.*, p. 230, n^o lxxvii). Cf. *Documentele Bistriței*, II, pp. viii-ix.

³ Un inventariu citat și mai sus (publicat în *Documente geografice*, extras din „Buletinul Geografic“, trim. IV, 1899) dă și următoarele acte privitoare la această controversă:

MMXV.

Vama,
1641,
12 Octom-
bre.

Mihail Diacul către delegații bistrițeni, Filip Meyland și Leonard Henrici, despre cercetarea făcută de el în Moldova, după Vornicul Toderășco Ianovici și după Domn, în pricina pentru hotar.

Amplissime, Prudens, Circumspecte, dominis, dominis mihi semper colendis, salutem, servitium meum commendo.

Nem tudom uram kegielmeteknek mit irni egiebet az Moldvay alapot felol ennel, hanem mikor Szekeli Lukaczot oda boczatotam azon eyel minden fele el mentunk az mint megírtam vala kegielmeteknek. Elsoben itt az colostromokál az mint az Vaydatol eo nagisagatol megírt volt poronczolva hogi kezen legienek es az feo Vornikal indulaynak az mikor erkezik mindenut kezen voltanak es az mazokre eleiben ki ieotenek de semmi az Vornik dolgaban nem volt onet igazitotak az nenie hazahoz rotumponestnek hüak azt azt az helit oda mentunk megírt kerestük semmi volt onet az attiafiak eleiben mentenek Szutvara miis utannok hogi

Nu știu ce să vă scriu altceva d-voastră despre stările din Moldova decât că, atunci când l-am trimis acolo pe Székely Lukács, în noaptea aceea am umblat în toate părțile, după cum v'am și scris d-voastră. Mai întâiu aici la mănăstire¹, — precum i-a fost poruncit din partea Măriei Sale Voevodului să fie gata și să plece cu Vornicul și, când sosește el, toate vor fi la rândul lor, — el a ieșit la câmp înaintea lui, dar n'a fost nimic de seamă; de aici l-au îndreptat la casa unei rudeni de a lui; locul acela se cheamă Rotopănești. Noi ne-am dus acolo, am cercetat toate cele, dar n'am găsit nimic. După aceea au plecat înaintea oamenilor lor la Suceava, și noi în urma lor, ca să

„Copia descriptionis cuiusdam reambulationis metarum versus Máramaros, indicans lapidem metalem inter Máramaros, Moldaviam et Transilvaniam, de anno 1634.

Copia privilegii monasterii Moldavicz, vigore cuius Alpes Bistriciensium occupare nituntur; vallachico idiomate et characteribus hungaricis scripta. Datum 1635, die 23 iulii.

Moldaviensium Vallachorum fassiones Bistricii in anno 1636 per dominos officiales comitatus dobocensis in aedibus Petri Adler conscriptae.

Extractus literarum sententionalium inclut[or]um Statuum et Ordinum Transsilvaniae per principem Georgium Rákóczy in formam privilegii redactarum, dd. Albae-Iuliae, 21 maii 1639.

Copia literarum Basilii, principis Moldaviae, in quibus scribit quod territorium cisiluvianum nostrum, transiluvianum vero ipsorum sit. Datum Iass, 26 septembris 1641.

Argumenta in loco controversiae proposita ex parte Bistriciensium, anno 1641, die 10 octobris.

Copia literarum principis Transilvaniae Georg[ii] Rákóczy ad principem Moldaviae datarum, anno 1641, die 8 novembris.

Copia relatoriae cum subscriptione Georg[ii] Szigeth et Wolfgangi Galaczi, dd. Nagy-Sajó, die 5-ta februarii 1642.

Articulus XV inclitae (sic) Statum et Ordinibus principalibus (sic) Transsilvaniae in generalibus comitiis albensibus, die 16 februarii 1642 conditus.

Copia literarum Basilii, principis Moldaviae, dd. Iászvásár, die 12 aprilis 1642, ad Inclutum (sic) Status et Ordines Transsilvaniae datarum.

Copia literarum Celsissimi principis Transsilvaniae Georg[ii] Rákóczi, Albae-Iuliae, 9 maii 1642 datarum.

Copia literarum principis Georg[ii] Rákóczy, sub data Alba-Iulia, die 10 maii 1642, ad principem Moldaviae datarum ac magistratui Bistricii in literis de 9 eiusdem mensis et anni accluserum.

Copia literarum Basilii principis Moldaviae, dd. Iass, 19 iunii 1642.

Copia literarum principis Georg[ii] Rákóczy, dd. Alba-Iulia, 2 iulii 1642.

Litterae principis Moldaviae Basilii, dd. 15 iulii 1642.

Copia reambulationis metalis inter regni (sic) Transsilvaniae et Moldaviae, signanter et parte comitatus et districtus bistriciensis, anno 1642, die 8 augusti descriptus.

Par literarum Vaivodae Moldaviae, anno 1642 script[ar]um.⁴

¹ Moldovița.

ott tallaliuk aban semmi leot ott nem talaltuk hazahoz. Igazitotak Durnest neü falviaban oda mentunk iobadgiak elöl talaltuk megh tudtunk mindent teole az ki akor az ura hazatol ieot mind giermekestol az Vornik felsege. Catnara ment oda. Catnara mentunk 10 napian Octobris mindgiarast tudakoztam ha ot vagion vagi nincz ki azt mondta hogi ot ki azt hogi nem, soha niaban(?) utanna nem igazithatam, oda Catnara aj Vajda eo nagisaga maga is erkezet minden udvara nepevel az Halas tö melet egiterben taborban szalot satorokban. Odais elmentem es az boieroktol kerdeketem ki azt mondta hogi utanok az Vayda mindgiarast expedialta hogi ieion es kegielmetekkel az dologot ott el igazicza, mas boierok azt mondotak hogi meg el nem indult, en szegeny feiem immar soha nem tudtam mit czelekedni, az Vayda taborahoz mentem Gavrilal es feiemet neki biztam es fegverestol az Vaydahoz az satorban be mentem mihent szemlot mindgiarast egi Grama neü boieral szeme elieiben hivatot es kerdezet mi iarasban vagiok mit keresek oli hertelen ott az taborban, melire azt feleltem nagisagos uram ezt keresem hogi egi nehany el telven nagisagod az en uramot az bezterczei birot levele altal requilata hogi az hovastra feo embereket ki kuldgion es nagisagod is az felső orzagnak feo Vornikiat oda kuldi hogi azokot az regi dologh szerent el igaziczak, az bezterczei uraknak imar negied napia vagion hogi ott variak az hovastran hogi jeojon de megh edigh semmi aban ninczen, hogi ieve avagi nem, engem nagisagos postan eleiben küldötenek hogi felkeresem de sem hazanal sem masut meg edigh nem talaltam ninczen nagisagos semi nehezeb ennel hogi az urak az kegietlen hovastran az nagisagod szovara ott ulnek hazontalanak, az melire ennekem az Vayda ezt mondot, hatod napia ma hogi laz vasarol el boczatotam tudgiatok boierok azt iol magatokis hogi ugi vagion ugi 5 napian Octobris es most az hovastran vagion de nem talaltad elol es meg

aflăm acolo, dar n'am putut să ajungem acasă. Ne-au îndreptat la satul Durnești¹: ne-am dus acolo, unde întâlnindu-ne cu răzeșii, ni-a spus unul, care sosise chiar dela casa Domnului său, că soția Vornicului, cu copii cu tot, a plecat la Cotnari. Ne-am dus și noi la Cotnari, la 10 Octomvre. Îndată am cercetat de este acolo ori nu; de răspuns, unii ni-au răspuns că e acolo, alții că nu; nu ne-am putut îndrepta după vorbele lor. A sosit aici la Cotnari și Măria Sa Vodă, împreună cu toți curtenii lui, și lângă un heleșteu cu pești s'au așezat în tabăra. Am mers și acolo, și, întrebând pe boieri, mi-au răspuns că Vodă îndată a trimes după ei ca să vină să isprăvească odată cu d-voastră. Alți boieri ziceau iarăși că încă n'a plecat; vai de capul meu săracul!, nu mai știam ce să fac. Am plecat spre tabăra lui Vodă cu Gavril, incredințându-mi lui capul, și înarmat am intrat la Vodă în tabără. Și, îndată ce m'a băgat de seamă un boier a-nume Grama², m'a chemat înaintea lui, întrebându-mă ce drum am pe acolo, ce caut așa răpede în tabără. La care i-am răspuns că Măria Sa l-a îndemnat prin scrisoare pe domnul meu, birăul din Bistrița, să trimeată la munte oameni din cei de frunte, că și Măria Ta va să trimeată acolo Vornicii din părțile de sus, ca să isprăvească tot, după rânduielile vechi. Domnii din Bistrița acum e a patra zi de când așteaptă în munți să sosească Vornicii: până acum însă nu s'a mișcat nimic din loc; pe mine m'au trimes înaintea Măriei Sale să-l cercetez în această afacere. Însă nici acasă, nici aiurea până acum nu te-am găsit. „Nu e mai greu, Doamne, decât să petrecă domnii în munții aceia pustii, întemeindu-se pe cuvântul d-voastră, fără casă, fără masă“. La care mi-a răspuns Vodă că „e a șasea zi de când i-am trimes din Iași: o știți și voi bine aceasta, boierilor, că e așa; încă la 5 Octomvre s'a întâmplat, numai cât nu ai dat de el; apoi acela acuma e la munte. În toată ziua il aștept să sosească și să

¹ În județul Botoșani, către Prut.

² V. numărul penultim.

fogiatkoztal benne. En minden nap imar varom hogi viza jeojon ide hozank es io valaszt hozon. Hogi kegielmetekel jamborul es bekesegeesen meg bekelt, azert Poztol ik uram ved eo kegielmet es tarcz io adyi enni es az migh ezik ioket eros lovat keresetek es mind giarast neki adgiatok hogi hatalmason erosen menien viza, hogi azt az feo embert ot talalia az hovason eben egieb ne legien. En mindgiarast kezultem haza es el boczutam az Vaidatol es Bania neü varos fele utanna, az melie igazitotak hogi ment legien es sohont semmit nem tudnak felole csak hogi medgien az hovasra, vizont ismet mindenut niomunkban az Vayda leveleket kuldeot elotunkis ennek elote egi hetel, hogi mindenunet az felso orzagi boierok es boieroczkak el mennienek, de soha az en elmemel fel nem crem mi legien az oka, hogi nem ionek es az oka hogi soha az urat nem talalhatom. Az mint Gavril megh mondhatia kegielmeteknek, angi az hogi csak hazugsagal tartanak bennünkeot angi hogi nalunk nelkul akarnak hatart jarni angi az hogi anied magaval akar menni hogi talam heliunk bolis ki uzenek, mert io lehet az boieroknak es egi hazi nemeseknek az kikknek poronczoltak hogi el menienek azok bizoni mind Catnart valanak, ennekem azok azt mondotak, hogi ök adigh bizony nem mennek az migh az szolö szedesnek ideiet el nem vegzik, azert kerem kegielmeteket mint bizodalmas uraimot es patronomosit hogi it az idegen helien engemis ne hadgion hanem ertesen erre az levelemre hogi mit czinialiak es mihez tarczam magamot mert talam az sok faratsag utan es az sok gondolat utan megh kel bolon dulnom. Beoveben meg mondgia Gavril kegielmeteknek az dolgot mint vagion s hogi es viza bar csak ugian öttol kulgie kegielmetek mert it valnet varak tarcz meg az szent isten kegielmeteket mind feienkent kedvesio egesegeben.

ni aducă răspuns bun. Și, pentru că ni-ai sosit cu pace, iea-l, jupâne Postelnice, și-l grijește cu masă bogată, iar, până ce va isprăvi, să-i aduceți doi cai buni de fugă, să se întoarcă numai decât răpede înapoi, ca să găsească în munți pe omul nostru rânduit; altcum să nu se întâmple“. Eu apoi îndată am plecat, luându-mi rămas-bun dela Vodă, spre orașul Baia îndreptându-mă, crezând că o fi venit și el pe aici. Dar nime n'a știut nimic despre el, numai că merge la munte. Asemenea Vodă a răspândit scrisori în toate părțile, în urma noastră, înainte cu o săptămână, ca toți boierii și boierinașii din părțile de sus să plece. Dar niciodată nu pot cuprinde cu mintea mea care să fie pricina că nu mai sosesc și că niciodată nu pot întâlni pe domnul lor. Și, precum vă poate spune d-voastră și Gavril, ăștia vreau să ne poarte pe noi numai cu minciuni, că numai ei vreau să țină paza hotarului, și cu atâția inși vreau să vină împreună, ca să ne gonească chiar și din locurile noastre. Că, deși boierii și nemeșii Bisericii (?) căroră li-a poruncit să meargă, toți mărturisesc același lucru, mie așa mi-au spus că zău n'or să plece până nu vor pune capăt culesului viilor la Cotnari. Pentru aceia vă rog pe d-voastră, ca pe niște oameni de încredere, să nu mă lăsați în părăsire, aici pe pământ străin, ci să-mi răspundeți la scrisoarea aceasta, ca să știu în fiecare zi de ce să mă știu țină, — că după atâta osteneală și atâtea gânduri numai că trebuie să înnebunesc. Mai pe larg vă va povesti toată treaba Gavril: ce e și cum stăm, și măcar pe el să-l trimeteți d-voastră înapoi. Că răspunsul îl aștept aici. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră pe toți în bună sănătate.

Michael Literatus, semper famulus benevolus.

Datum ex Vama, anno 1641, die 12 octobris.

[Vo:] Amplissimo, Prudenti, Circumspecto dominis, dominis Philipo Meyland et domino Leonardo Hendrico, tempore nunc ad montes aquae Bistircae, patiantur.

[Adu:] Zu welchem Ende dies möge angestellt sein ist vonnöten zu

wissen, aber es lasset sich gleich leicht ann. In diesem obersten tractu ist den Boreren Alle mit des Teuffels Hauffen auffgebotten. Warten alle Stunden, das soll Ewer Namhafft Weissheit wissen, das sie reambuliren wollen. Wer will solcher Macht Widerstand thuen? Unser Leute weder haben sie Weher unndt Wapfen. Wie Ewer Namhafft Weissheit mit dem Vaiden ist eins worden, bestehet nit. Die Vorniken und Jegumon aus Clostern kommen mit, et cetera.

[De aceeași mână:] Amplissimo domino Simoni Uczassi, iudici primario civitatis Bezterce, domino compatri venerandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXVI.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre meșterii trimeși la dânsul.

Vasylia Vayda, Isten kegielmesiege-böl Moldova orzaganak Vaydaja es orokos ura.

Az ur Isten kegielmedet kevansagy szerent valo sok iokkal es io egesegel bodogh szerencsies hoszszu eletel algia megh kedvesivel egietemben. Mi hozank meg mutatot io akarattiat kedvesen vottük kegielmedtol mint io akaro szomsed urunktol hogi kegielmed egy sonkra ezeket az mestereket hozank el küldete ökis segeniek az o mogiok serent valoban forgotanak de az udonek hideg volta miat nem vegzhetek el az heazatat azt latvan mijs elbocsiatuk öket es edig valo munka-iokat az myt dolgoztanak megh fizetük, ha az Isten tavast agia ernünk io egesiegben uyoban megh fogiuk kigiemedet tallalny felolok kigiemedis nekünk parancsiolion az miben lehete mint io akaro szomsedunknak igekezunk kedveskedny. Ezek utan tarczia megh Isten io egesiegben kigiemedet. Költ Iasvasart, 19 octobris, anno Domini 1641.

[Vo:] Ez levelem adasiek az nemzetes Uczias Simon urumnak, Bestercze varosianak parancziolo főbiroianak, nekem io akaro zomsed uramnak kezeben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Vasile, din mila lui Dumnezeu Voevod al țerii Moldovei și Domn moștenitor.

Bunul Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră după dorință cu toate bunurile sale, cu bună sănătate, la mulți ani, împreună cu cei dragi ai d-voastră. Buna voință ce o ați arătat-o față de noi ni-a făcut bine, din partea d-tale, a bunului, nostru domn vecin, că adecă ați avut bunățatea să ni trimeteți numai după un cuvânt meșteri. Ei au și lucrat omeneste, ce-i dreptul, dar, după ce a dat vremea rece, n'au putut să mântuiască lucrul; ceia ce cunoscând și noi, îi vom trimete înapoi, și, pentru munca ce ni-au făcut-o, li vom răsplăti după cuviință. Iar, dacă ar da Dumnezeu să mai ajungem primăvara, vă tot putem găsi noi pe d-voastră cu asemenea cereri. Asemenea să ni porunciți și nouă d-voastră: ceia ce vom putea, vom face, slujindu-vă pe d-voastră. După acestea să te țină Dumnezeu în bună sănătate. Dată în Iași, 19 Octomvre 1641.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Să se dea această scrisoare a mea bunului domn birăului de Bistrița Simion Utczasi, domnului meu de bine voitor vecin, în mână.

Iași,
1641,
19 Octom-
bre.

MMXVII.

Bistrițenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre bucuria lor că și el e gata să împace cearta de hotar pornită de la răuvoitori.

Copia seu paria literarum Illustrissimo Moldaviae Vaivodae exaratarum. Illustrissime princeps, domine, domine amice et vicine nobis honorande, confidenter. Salute praemissa, sinceræ vicinitatis perennem oblationem, et cetera. De gratiosa Illustrissimae Celsitudinis Vestrae erga nos ostensa voluntate

Bistrița,
1641,
14 Novem-
bre.

maximopere in eo gavisi sumus, quod generosos suos legatos Aulaeque dominos familiares non ita pridem ad faciem alpium terrasque litigiosas expediverit. Ubi, quamvis utrinque, post optimam amicae conversationis collationem, nihil certi conclusum, verumtamen ut plurimum ex eo propensum Celsitudinis Vestrae agnovimus animum, cum omni ac toto conamine perniciosos concordiae et communis salutis sub utriusque domini[i] nostri accolis exortos osores una nobiscum cupiat esse sedatos. Etenim quid unquam in vita dulcius, quid utilius, quid denique honestius vicinis contingere potest quam aemulam officiorum benevolentiam prosequi? Hocque virtutis specimine beatae recordationis nostros dominos praedecessores invicem rei in veritate a memoria hominum praesens usque ad tempus condecoratos fuisse universa testantur saecula. Proinde Celsitudinem Vestram vicissim amice requirendam duximus ut pro sui nominis gloriae promotione incongruas illas suis in subditis contra privilegia nostra a divis quondam Hungariae regibus legitime largita contentiones pronatas et aliquandiu agitatae salubri moderamine competenter sopire dignetur. Quorum privilegiorum seu annuitatum (*sic?*)strarum paria quoque ex Illustrissimi domini, domini principis nostri clementi annuentia eidem Celsitudini Vestrae, praesentia dominorum exhibitorum mediante, transmisimus. Quibus etiam de praemissis nostri nomine verba facientibus indubitata Celsitudo Vestra fidem adhibeat precamur. Speramus ab eadem nos benignam atque gratiosam consecuturos relationem. Quam Deus Optimus Maximus ditissime conservet incolumem. Datae Bistricii, stilo novo mensis novembris die 14, anno Domini 1641.

Illustrissimae Celsitudinis Vestrae amici et vicini servire parati

Iudex et senatus reipublicae bistriciensis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXVIII.

Bistrița,
1641,
14 Novem-
bre.

Bistrițenii către Marele-Vornic al Moldovei (Teodor Ianovici), despre ajutorul ce așteaptă de la el în afacerea hotarului.

Ad Supremum Vornicum praenotati principis et consiliarium intimum, et cetera.

Generose domine amice et vicine nobis observande. Salutem nostrique commendationem. In omnibus legationibus nostris semper magnam, post Illustrissimum dominum, dominum principem vestrum, confidentiam in Generosam Dominationem Vestram collocavimus, prout etiam in praesentiarum collocamus. Vestra siquidem Generositas agit pro suo erga nos ingenio moderatissimo et literatissimo viro digno, non solummodo de nostris interpretando, verum etiam abinde missilibus exarando. Et nunc eiusdem Dominationis Vestrae mansuetudinis confidentia freti, hoc effectui daturi speramus, ut inquieti illi homines, contra iustitiam nostram nequitiarum suarum nervos intendentes, iam tandem ab Illustrissimo domino coërceantur. Ceterum quod Prudens et Circumspectus legatus noster, dominus Philippus Melandus, coram Vestra Generositate nostris in personis retulerit, eidem fidem in omnibus adhibere dignetur. In reliquo his brevibus Generosam Dominationem Vestram divinae protectioni commendantes, diutissime salvam atque incolumem avere valereque discupimus. Datae Bistricii in Transsilvania, mensis novembris die 14, anno Domini 1641.

Generosae Dominationis Vestrae amici et vicini benevoli

Iudex et senatus reipublicae bistriciensis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXIX.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre datoriile lor de a lua vamă Armenilor și altor oameni din Moldova.

Iași,
1641,
8 Decem-
bre.

Perillustres et excellentes domini, domini et amici observandissimi. Arctissimus necessitudinis nostrae nexus ad officia Excellentissimis Vestris haud dubie praestanda me non alicui tantum, sed etiam quodam modo cogit, in iis nihilominus tamen quae in ipso veritatis gremio suam fixere sedem. Nam ad ea quae impossibilitatem involvunt, nemo tenetur, praesertim si cum aliquo patriae dispendio sint eventura. Amicus enim est Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas, a qua ego ne latum quidem unguem disciscere audeo. Limites nostrae patriae, firmissimis antiquorum diplomatum rationibus innixi, statuimus, absque ulla vicinorum iactura, quorum conatus, ipsa pro nobis militante veritate, facite retundentur. Ad residua propensae erga Excellentias Vestras voluntatis meae studia promptum ac expeditum me semper nanciscentur. Quibus interim proluxa mea obsequia defero. Datum Iassi, die 8 decembris, anno 1641.

Excellentiarum Vestrarum benevolus amicus et obsequi paratus

Theodor Ianowicz, Dwornik, manu propria.

[Vo:] Perillustri et excellenti domini Simoni Uczasy, supremo civitatis bistriciensis iudici, domino et amico observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXX.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre scrisorile lui Vasile-Vodă, trimese lui de dâșii.

Alba-Iulia,
1641,
24 Decem-
bre.

Georgius Rakocy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspetti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

19 praesentis nekwnk iratott hwséghtek levelett el veöttwk az Vaida leveleivel. Lattyuk mint teszen választ az Vaida. Azertt Isten eleö hozván az országh gywlésétt akkor kell proponalni az statusoknak ha igasságahoz bizik hwséghtek.

Scrisoarea d-voastră din 19 ale lunii am primit-o, împreună cu scrisorile Voevodului. Vedem ce ni răspunde Voevodul. Chiar pentru aceea, aducând Dumnezeu vremea când își va lua începutul Adunarea țerii, ar fi bine să se facă atunci propunerile, dacă aveți încredere în dreptatea lor.

Quibus in reliquo gratiose propensi manemus. Datum Albae-Iuliae, die 24 decembris, anno 1641.

G. Rakocy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspettis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXXI.

Stroiescul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre cumpărături ale lui și vești.

Câmpulung,
1641-9.

„Stroiescul Vornicul de Câmpulungă“ către birăul de Bistrița, pentru o cumpăratură de vin a sa și pentru a i se da „vr'o doo, trei plase de hier... Alta, printru

rândul vestilor să știți domneavoastră că iaste pace: mulțemim lui Dumnădzău și Măriei Sale lui Vod[ă]. Oferă de vânzare un cal, la vre-un „neamiș“.

Lupul Stroescul.

(Vo : Adresa românească.)

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 7, n° CLXIX.)

MMXXII.

Câmpu-
lung,
1641-9.

Stroiescul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre pacea din țară și oprirea unor iepe.

† Eu Stroescul Vornicul de Câmpulung scriu dumilorvoastre multă pace și sănătate, și mă închin dumilorvoastre de tot prieteșugul dumilorvoastre. Alta, dăm știre, doamne birău, dumitale și a tot Svatul Măriei dumitale, printru rândul veștilor, dăm știre că cu mila lui Dumnădzău în țara noastră știm că iaste pace, mulțemin[d] lui Dumnădzău Svinției Sale. Alta, dăm știre printru rândul a neștea epe ce am aflat pre hotarul nostru; deț i-am luat, că ne iaste învățătura de la Măriia Sa Vodă să luăm, și vom lua să ducem la Măriia Sa; că hotarul încă iaste a Măriei Sale. [Li întreabă „tocmala“.] Alta, pohtim pre domneavoastră să ne trimitet o scrisoare de la domneavoastră printru ceș[i] oamen[i] ce sămtu înblători din în ceasta țară în țara dumilorvoastre și di[n] țara dumilorvoastre în țar[a] noastră, doară am putea să nemerim și să-i găcim carii sămtu oamen[i] hiclean[i] și să hrănes[c] cu furtușagul.

(Pecete de ceară neagră nedistinctă.)

(Vo : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată, în parte, și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 7-8 n° CLXXI.)

MMXXIII.

[1641-9,
31 Mart.

Stroiescul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre hoții de hotar hârtie și un ceasornic ce se cer de la dânșii.

„Eu, Stroescul Vornicul de Câmpulung, și cu toț bătrânii satului“, către Bistrițeni. Pentru niște hoți de vite. Vor scrie Domnului contra lor; au scris și călugării de Moldovița și Voroneț. Să scrie și Bistrițenii. „Și să scrieț ungureaște aceia ce veț trimite [la Vodă].“ Totul să fie bine închis și foarte tainic. „Și mă rog dumilorvoastre de vr'o dzeace coale de hârtie.“ Numește pe Bistrițeni: „dragii noștri vecin[i]“. „Alta, au poruncit Toderășco Vo[r]nicul-ce[l]-Mare printru rândul unui ceasornic, să-l știm: gata-i or ba, că au grăit cu Mihaiu Lăncar[iul].“

(Pecete brună, ruptă.)

(Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 6, n° CLXVIII.)

MMXXIV.

[1641-9,

3 August.

„Stroescul Vornicol ot Câmpulung“ se plânge de intenții de *zăbereală* și cere a se lăsa deschise drumurile.

Scrisoare destul de frumoasă; greșeli de limbă („băgobași“.)

(Pecete mică, galbenă; insignii nedistincte.)

(Adresă românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 7, n° CLXIX.)

MMXXV.

„Carivatu Costin“ către Bistrițeni, despre trecerea Pașei către Azov și mișcările militare ale Moldovenilor.

Câmpulung,
1642¹.

† Scriu și dau știre dumilor vostre domni, dau-vă știre de rândul lui Costin, cu ce trabă l-ați mănăat. Să știți bin[e], de rândul oștilor Pașe[i], au trecut după Pașt[i] la doo săptămână Dunăre spre Hazap², și Vod[ă] au trimăs dărăbani după Sămgiordzu într'o săptămână, și Vod[ă] încă au mărs până Orheiu. Iară dumnavostră să nu purtați niceo grije de nemică. Să fiț dumnavostră sănătoș, amin. Mai mic prietinel dumilorvostre: *Carivatu Costin* numele meu.

[V○:] † Ек рѣки пан вѣрѣша въ Бистрець [= în mâinile dumisale birăului din Bistrița], să să știe.

(Pecete brună, de ceară, nedistinctă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 74, n° xcix.)

MMXXVI.

Egumenul Teofan al Putnei către Bistrițeni, despre călugărul Simon, trimes pentru a strânge milă. C. 1642.

† Smearenie ermonah Theofan egumen и кес сѣкоръ въ [= tot soborul de la] s[văn]ta m[ă]n[ă]stire Putna, scriem slujbă și închinăcune dumilorvostre, domni de Bistrița, și dăm știre dumilorvostre că am tremes cestu călugăr al nostru, anume Simon, în țară la d[um]neavostră, la omeni buni și la potrupopi și la preuți, pentru m[i]l[o]steniia: cine l[e] va îndură Dumnădzău, să întărească sv[ă]nta m[ă]n[ă]stire. Alta, ne rugăm dumilorvostre să faceți bine pentru voia sv[in]tii m[ă]n[ă]stiri, să-i faceți carte, să nu-l învăluiască nime în țara dumilorvostre. De acasta scriem și ne rugăm. И зракекшнѣ въ Хѣ, амин [= și să fii sănătoși de la Hristos, amin].

(Adresa slavonă; pecete ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; rezumat, după copia d-lui Iulian Marțian, în *Documentele Bistriței*, II, p. 8, n° clxxii.)

MMXXVII.

Popa Gheorghe din Runc arată că s'a pus chezăș pentru un diac din Moldova la o cumpărare de cal.

Bistrița,
1642,
2 Ianuar.

En beszterczei videkben Runkffalvan lako Pap Gyeörgj adom ertesere mindeneknek az kiknek illik ez levelem altal hogi in anno praesenti 1642, die secunda ianuarii, leöttem kezes egj Moldovaj Radiczal Tuador neveö olah deakért ezen forman es modon: hogj az jeöve nagj kedre egj Moldovaj lovatt szerzek az nemzetes es vitezleö Appaffi Istvan uramnak az megh irt olah deaknak megh voltassaért illjen conditioval penigh, hogj ha az loh teöbbet erne

Eu, popa Gheorghe, locuitor în Runcul din Ținutul Bistriței, dau de știre tuturora cui se cuvine a ști, prin scrisoarea aceasta, că în anul acesta, 1642, în 2 Ianuar, am stat mărturie pentru un diac din Moldova Toader Rădățel, în forma și chipul ce urmează: în Marța Paștilor s'a întâmplat să-i cumpăr din Moldova un cal viteazului domn Ștefan Apaffy, pentru răscumpărarea diacului, însă cu condiția următoare: dacă ar prețui mai mult de 32 florini, cu cât prețuiește

¹ După data expediției celei d'întăiu a lui Mohammed Serdarul la Azov. V. *Documentele Bistriței*, II, p. xvii; Iorga, *Geschichte des osmanischen Reiches*, IV, p. 10 și urm.

² Azap e numele turcesc al Azovului.

harmintz két forintnal tehat Appaffi Istvan uram eö kegyelme tartozzek viszsza teriteni az mennyivel teöbbsz érne az eö kegyelme eönneön maga fogadása szerint. Melj dologh leöt eg-gik hütteös Beszterczei polgar Franck Gjeörgy uram es Porkolab Szeöcz Ferentz uram eleött. Kireöl nagjob bizony-sagara adom ezen peczetemmel ereös-ítiet reversalissomot. Hogj ha penigh az loh Appaffi Istvan uramnak megh nem teczene egész negjven forintot dep-onalom eö kegyelmének a megh ne-vezet Olahért.

Actum Beszterczen, die et anno praenotatis.

Idem qui supra.

(Pop Ghiorghe otü Runc; de două ori.)

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMXXVIII.

Iaşi,
1642,
4 Mart.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistriţeni, despre doi țiglarî cari-i trebuie din nou.

Vasylya Vayda, Isten kegielmesiegeböl Moldova orsaganak Vaydaya es orokos ura.

Az Urîsten siok iokal io egessegel bodog hossu ellettel algia megh az uy estendoben kigiedet minden sserelmesivel es az bocsiuletes varosial es tanacsi uraival egietemben. Siokszorgalmastattunk kigielmedet levelunk altal megh talalnunk es busitanunk bistunkban mint io akaro szomsed urunkat valamjben penig meg talaltuk kigiedet mindenekben kedvünk szerent volt kedvunket nem szegte kigiemet kedvesenîs vöttük kigielmedtol mint io akaro somsed uramtol. Mostis egy kis faracsiagra kerem kigiedet az ket csierpel heiazó mesterek felol az kik az elotis voltanak ugian azokat kuldene

Vasile, din mila lui Dumnezeu Voevod al țerii Moldovei și drept moștenitor.

Bunul Dumnezeu să vă dăruiască mult bine și bună sănătate, cu viață îndelungată, în anul cel nou, d-voastră și la toți cei iubiți, cu orașul și domnii sfetnici împreună. De multe ori v'am cerut d-voastră prin scrisorile noastre, și poate v'am și supărat, bunul nostru vecin, une ori, și că v'am găsit totdeauna după dorința noastră și nu ni-ați călcat voia, ni face multă plăcere aceasta din partea d-voastră, bunul nostru domn vecin. Și acum vă rugăm din nou pentru puțină osteneală. Știți de cei doi oameni cari au fost la noi pentru învelitoarea cu țigle: să-i trimeteți iarăși la noi. La 24 Mart cred

mostis ide be hozank. Kigielmed 24 Martczy talam akoron megh lehet csie-
repel heyazny az ő munkayokat penig-
len becsyulletel es iamborul megh fü-
zetyuk kigielmedis peniglen valamjben
meg tallal benünket mindenekben ked-
veskedünk kigielmednek mint io akaro
szomsed urunknak. Es ezek utan Isten
siok iokal algya megh kigielmedet siok
estendökben. Kelt Moldovaba Iasvasart,
die 4 martii, anno Domini 1642.

Tista sübol való somsedcsiagomat
ayanlom kigielmednek.

[Vo:] Ez levelem adasiék az nemze-
tes Uczyas Simon uramnak. Bestercze
varosianak parancsiolo fo biroyanak
nekem io akaro somszed uramnak ke-
zeben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

că o să poată începe lucrul acesta, iar
după munca lor li vom plăti omeneste
cât li se va cuveni. D-ta apoi să ne
cercetezi în orice afaceri: orice voim
să-ți facem după puțință d-tale, bunului
nostru vecin. După toate acestea Dum-
nezeu să vă dăruiască mult bine d-voas-
tră, întru mulți ani. Iași, 4 Mart, anul
Domnului 1642.

Din inimă curată îți țin gata vecină-
tatea mea.

Io Vasilie Voevod.

[Vo:] Să se dea această scrisoare
în mâna judei d'întăiu al orașului Bis-
trița, domnului Simion Utczássy, dom-
nului meu vecin binevoitor

MMXXIX.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre clopotele
pe care Mateiu-Vodă vrea să le ridice prin secretarul său Sava.

Făgăraș,
1642,
6 April.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus, Siculorum comes, etc. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte,
salutem ac gratiam.

A Havasalyffiöldi Vajda instantiá-
jára mily harangokat vntöttünk, kik
most Barcz... wadnak azoknak az
fondkokri walo bir szállitá[sát] solli-
ásállya töllünk á Vajda, Szava (*rupt*)
Secretariussa által. Á mily harongokat
m (*rupt*) parancziolta indittani és á
határig biy (*rupt*) littatni, Türczwári
harminczadosunk Pál Tamás által: hüs-
ségtekk kglm. és szű... [paran]czollyuk
wagyon elegendendű szomma is á Bar-
czáról mindgyárast, ugy hogy á mar...
liti miatt késsedelmezó ne essék á ha-
goknak á határig walo beszállittáso-
kat...

Clopotele pe care le-am turnat la
cererea Voevodului muntean sunt ac-
cum în Bârsa, și azi aducerea lor o
cere în grabă Voevodul prin secre-
tarul său Sava. Și a poruncit să le
punem pe drum, trimetându-le până la
hotar prin tricezimatorul nostru Pavel
Tamás de la Bran. Vă poruncim deci
deocamdată d-voastră, cu toată dra-
gostea, ca, având în Bârsa toate cele la
îndemână, îndată să împliniți această ce-
rere, ca nu cumva să sufere întârziere
trimiterea clopetelor până la hotar, din
această pricină.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 6 mensis aprilis,
anno Domini 1642.

G. Rakoczy.

Az eziüst miveket, az mellyeket pa-
ranczyoltuk wot hüsségtekknek hogy el
küldgye, mind eddig ne küldje el, kit
administrálniok kellet volna; paran-
czollyuk igen serio hüsségtekk, elküld-
gye mindgyárast szol midtal fogyat-
kozás nélkül ne legyen á miatt á ke-
vinzeknek wárakozások keperlenik.

Juvaierele pentru care am scris d-voas-
tră să ni le trimeteți, nici până azi nu
ni le-ați trimis, deși ar fi trebuit să le
trimeteți. Vă poruncim acum, cu toată
hotărârea, să le trimeteți îndată, fără
întârziere, să nu așteptăm atâta amar
de vreme.

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Fronius 6.)

MMXXX.

Iași,
1642,
18 April.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre meșterii ce au fost la el și meșterul de țiglă ce-i trebuie.

Vasilia Vayd Moldova orsaganak Vaydaia es ura. Az Uristen kigiedet siok iokal io egesiegel bodog hosu es serencsies eletel io egesiegel algia meg mind tanacsi uraival es az bocsiuletes varosial egietemben.

Meg adak az mesterek az kigielmed nekünk irat levelet az meliet kedvesien vetem kigielmedtol latvan azt hoga minenkunk egi sonkra eny hanysor kedvunket nem segte kigielmed mostis az mely mestereket kuldott hozank kigielmed igien io mesterek voltanak de mik voltunk tudatlanok hoza hogy nem tutuk meny samu tegla megien egi hazra az meny csierrep volt az fel heiasztak iol az mesterek latvan hoga nincs mit dolgoznyok meg iaiaide koztuk esy kolesiegetis atunk nekiek ha peniglen meg nem bantana ismet egi kevesi faracsiagra kigielmedet egi io csierrep cinalo mestert küldene kigielmed csiak parancsiolna az myeinknek bar siemit maga ne dolgoznek iamborul megfizetnek ezen az niaron valo letiert nekie az mestereket haza bocsiatuk igen iolis forgotanak es melet peniglen az meli io akaratot mutatott hozank kigielmed mint io akaro somsed urunktol kedvesien votuk miys peniglen tista subol valo somsedcsiagukot es attiafiusagunkat ayanliuk kigielmednek kigielmed parancsiolion nekunkis oromost mys szolgunk kigielmednek. Ezek utan tarcsia meg Isten io egesiegeben kigiedet. Kelt Iasvasiart, die 18 aprilis, anno Domini 1642.

Io Vasilie Voevoda.

[V°:] Adasiek ez levelem az tekin tetes es nemzetes Veg uramnak az Besterce varosanak parancsiolo fo biroianak nekem mindenkoron io akaro uramnak kezeben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Vasile, Domn și Voevod al țerii Moldovei. Bunul Dumnezeu să vă dăruiască d-voastră mult bine și bună sănătate, cu lungă și fericită viață, împreună cu toți domnii sfințici și orașenii de frunte împreună.

Mi-au dat scrisoarea d-voastră, trimisă nouă cu meșterii, pe care am primit-o cu bucurie dela d-voastră, văzând că niciodată nu ni călcați voia și dorința noastră, rostită măcar și printr'un singur cuvânt. Meșterii aceștia cari au fost acum la noi, sunt buni lucrători; numai cât noi am fost cei nepricepuți, că n'am știut câte cărămizi trebuie la ridicarea unei case. Iar câte țigle au fost, le-au rânduit toate la loc, și, văzând că nu mai au altceva de lucru, i-am cinstit cu ce-am avut, și li-am dat și bani de cheltuială. Și, dacă nu vă supărați, vă rugăm iarăși pentru puțină osteneală a d-voastră: să ni trimiteți din nou un meșter de țigle, numai să fie aici și să dea îndrumări la ai noștri, și, chiar dacă n'ar lucra nimic, o să-l răsplătim omeneste pentru că ar petrece vara aceasta la noi. Pe meșteri i-am lăsat acasă: se învârt bineșor. Afară de aceia așteptăm cu plăcere de la d-voastră, de la bunul nostru vecin, care ni-ai arătat atâta bună voia, din nou țiindu-vă gata vecinătatea și prietenia noastră d-voastră. Asemenea să ni porunciți nouă d-voastră, și cu toată bucuria vă slujim d-voastră. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate. Dată în Iași, 18 April, anul 1642.

[V°:] Să se dea această scrisoare în mâna luminatului și cinstitului domn Vêgh, întâiului-birău al orașului Bistrița, mie întotdeauna binevoitorului domn.

MMXXIX.

Mușin,
1642,
25 April.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, cerând lămuriri în afacerea hotarului, ca să știe cum să se poarte.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-

gariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumscripti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az statusok a melj levelet irattak volt Luppulj Vajdanak az hatar veget valo controversia dolgaban mar valaszt irattott a Vajda a levelre melj dologban bövebben akarnam hüsegtektöl informatusok lenni, kegyelmesen porancziolljuk nekiek ez levelünket veven külgje olj bizonyos es ez dologban telljes experienciaval valo harom vagy negy attiakfiat hozzank Georgenyben a kiktül annak a controversiaban forgo hatarnak minden voltakeppen allapotiat megh tudhassuk, es ahozkepest tudhasunk illendeö gondviselessel lenni a dologban. Annak felette a mint az elöttis megh poranczioltuk vala, a lakatos a puskakkal oda jöjjön s hozzon olj mwsert is magaval kivel pusca vasnak repezeset tudgion megh igazittani.

Secus non facturi. Datum in possessione Szekelj-Musna, die vigesima quinta mensis aprilis, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo.

G. Rakoci, manu propria.

P. S. Minthogy pedig Isten eö felsege azt advan irnunk Giorgenbwl Pentecken meg foghunk indulni ha Czyeöteörteökeön nem is, hűseghteknek parancziolljuk ez inclusa jegyzés szerint, mind oda s mind Eörmenyesre azonjegyzésben denotált napokra küldgje el hűseghtek az posta lovakal s szekereket.

[Vo:] Prudentibus et circumscriptis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistricensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMXXXII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Braşoveni, despre mărfurile ce trimete Mateiu-Vodă să-i cumpere la Braşov şi despre oile din Ținutul Făgăraşului ce se trimet la păscut pe plaiurile muntene. Alba-Iulia, 1642, 12 Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Brassobul, 9 die praesentis, nekünk veott hűsseged levelét wewén értyük, az hawasalföldi Vayda minemw vásárlások felwl küldötte emberét oda az hűséghtek városában, melyben azt küvesse hűségéd, igazitsa arra hogy minket talállyon még felölle az Vayda, mert commissionk nelkw ki nem méri adnj.

După ce delegații au scris Voevodului Lupu cu privire la neînțelegerea cu hotarul, el a și răspuns la scrisoarea aceea. În care pricină aş vrea să vă lămuresc mai pe larg: li poruncim binevoitor ca, primind scrisoarea aceasta, să ni trimeteți vre-o trei-patru bărbați cunosători ai lucrului și încercați, la Gurghiu, de la cari să putem înțelege toată afacerea în ce privește neînțelegerile cu hotarul de care e vorba, ca să știm în sfârșit ce purtare să avem și noi. Și, precum înainte vă poruncisem, lăcătușul să vină cu puștile acolo, și să aducă apoi cu el și un meșter care să știe drege și puștile crăpate.

P. S. Și, de oare ce a dat Dumnezeu să vă scriem din Gurghiu, o să plecăm Vineri, dacă nu Joi [= 1 și 2 Maiu], vă poruncim d-voastră după însămnarea alăturată ca și acolo și la Ormeniș pe ziua însemnată în adaus să ni trimiteți d-voastră caii de poștă și carăle.

Primind scrisoarea d-voastră dată la 9 ale lunii, din Braşov, am înțeles pentru ce cumpărături și-a trimis acolo oameni Voevodul din Țara-Românească, în orașul d-voastră. Dar să lucrați așa ca Voevodul să ne cerceteze și pe noi; și să nu îndrăznești a-i da voie fără însărcinarea noastră.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die decima secunda iunii, anno Domini 1642.

G. Rakoczy.

P. S. Fogarasi Udvarbiranknak paranczaltunk bizonyos számu becke jusokat havasalföldeben szálitni, aly instructiót adván neki hoy garos es paltura pinzel váltson ott az hűsegtek városaban o pinzt, melybe hogj hamareb s iob moddol procidaltasson, parantsollyuk hiwségédnek, udvarbirank oda wesyatando embeának legyen segítség-gel, valtoosson ő pinzt mentől hamareb, es effetualhassa abbeli parantsolatunkat is.

Brassai biro.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

P. S. Poruncisem birăului de Curte de la Făgăraș să treacă în Țara-Românească cu un anumit număr de oi, dându-i astfel de îndrumări ca banii în orașul d-voastră să-i schimbe numai în groșițe și polturaci. Și, ca să poată isprăvi mai răpede și mai bine vă poruncim d-voastră să stați la îndemână oamenilor birăului nostru de Curte, ca să-și poată schimba banii cât mai răpede și să ni poată implini și această poruncă.

Birăului din Brașov.

MMXXXIII.

Alba-Iulia,
1642,
14 Iunie.

Petru Szenas de Baliok către Bistrițeni, despre tricezima ce se va lua după porunca principelui de la negustorii din Polonia, Maramurăș și Moldova.

Prudenti et circumspecto domino Andreae Vegh, iudici primario districtus bistriciensis, etc., domino et amico mihi benevolo.

Prudens et circumspecte domine, amice et vicine benevole. Salutem et amicitiae meae commendationem.

Aldgja megh Isten kegyelmeteket minden beőseges aldasival.

Mivel az mi kegyelmes urunk eő nagysaga az ember feőn valo utat arcealta volt de mind az altal megh ugjan nem szüntek megh arrul az utrul ez okaert eő nagysaga oda az kegyelmetek varossara valo vigjazonak rendelte az Desi harminczadost hogj az melj aros emberek azon az uton jeőnek ki Lengyel orszagbol vagj Maramarosbol vagj Moldovabol hogj az eő nagysaga proven-tussaval ne abutaljanak se ne minvalodgjek igen szűksegesnek itellem lenni ot az kegyelmetek varossa mellet egj vigyazo harminczad zazlonak vala meljk faluban vagj Dorfon vagj Bessenieőben lenni, nem azert hogj az kegyelmeteknek iniuriaiara lenne, hanem hogj az orszagh proventussa inkab augealodnek, most azert Dési Koczis Mihaljt introducalja. Kerem azert kegyelmeteket seőtt ugjan intem is autoritate functionis engedgje megh kegyelmetek ot vala meljik faluban az eő nagysaga harminczad zazloiat ki tenni, vigjaz-

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate darurile sale îmbielșugate. De oare ce Măria Sa prea-bunul nostru domn a oprit trecerea drumului pe sus, cu toate acestea însă nici până astăzi n'a încetat acest abuz; din care pricină Măria Sa a rânduit în orașul d-voastră o tricezimă din Dej, ca astfel negustorii cari vin în țară pe acel drum din Polonia, Maramurăș sau Moldova să nu abuzeze de porunca d-sale, nici să se scadă. Aceia o țin de mare nevoie ca să stea lângă orașul d-voastră o tricezimă, la Dorf (Heidendorf) adecă la Beșinău, nu ca să fie spre rușinea d-voastră, ci ca să crească vaza țerii. Acum dară îl duce acolo pe Mihaiu Koczis din Dej. Vă rog deci pe d-voastră și vă indemn, ba, „auctoritate functionis“, vă cer să îngăduiți ca tricezima Măriei Sale să se așeze în cutare sat, să poată purta grija după porunca de la Măria Sa, ca să fie o formă pentru toți aceia cari trec în țară cu rosturi negustorești.

hassanak az eö nagysaga proventusara es az kik azokon az utokon akarnak kereskedni az orszaghban, legjen valami haszonlattaia.

De his feliciter valere desidero Prudentes Dominationes Vestras. Datum Albae-Iuliae, die 14 iunii, anno Domini 1642.

Prudentis et Circumspectae Dominationis Vestrae amicus benevolus

Petrus Szenas de Baljok.

(Bistrița, Archiva Orașului; *Copialbuch*, II.)

MMXXXIV.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza lor la trecători. Alba-Iulia, 1642, 10 Iulie.

Georgius Rakocy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

7 die praesentis irt hűsegtek levelett ell veveők. Kegyelmesen agnoscallyuk feleölleők hogy vigyazatban vадnak districtusokban es ezekett az leghenyekett is hatarokon el nem bocsyattotta hűsegtek hanem hozzank kűldeőtte. Parancsyollyuk is kegyelmesen es utan is gondviselessel es vigyazatban legyenek es ha illyenek teőbbek talaltathatnak¹, kik salvus conductusunk nelkűll akarnanak ki menni el ne bocsyassak hanem captivaltatvan kűldgye hozzank.

În ziua de 7 ale lunii am primit scrisoarea d-voastră trimisă nouă. Recunoaștem cu bucurie purtarea de grijă a d-voastră prin Ținuturi, și că nu li-ați deschis trecătoarea flăcăilor acestora, ci i-ați îndreptat la mine. Vă poruncim cu bunătațe să fiți și de aici înainte cu asemenea grijă și pază, și, de veți mai da de aceia cari ar aveă de gând să meargă fără „salvus conductus“, nu-i lăsați să treacă, ci, oprindu-i, să-i trimeteți la mine.

Secus non facturi. Quibus in reliquo gratiosi manemus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die decima iulii, anno Domini 1642.

G. Rakocy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXXXV.

Petru Gavay către Bistrițeni, despre pricina munților de hotar.

Șomfalău, 1642, 22 Iulie.

Prudens ac circumspecte domine, vicine observandissime, servitorum meorum paratam commendationem.

Isten kegyelmedet kedves io egesseggel latogassa szerenczyeltesse mind az kegyelmed haza nepevel s minden io akaroival egyetemben. Io akaro somsed uram, kegyelmetek búczulletes attyafiait ide kuldven az havasok felöl valo leveleket is ertven latvan mind beselgetünk eö kegyelmekkel tudom

Dumnezeu să te cerceteze pe d-ta cu plăcută bună sănătate, și să vă dea noroc, împreună cu toți ai casei și binevoitorii d-tale. Binevoitorul meu domn, mi-au trimis oamenii de omenie ai d-tale scrisori de la munte, și am înțeles, după cum au povestit, că v'au dat de știre d-voastră; și, gândindu-mă după aceia,

¹ De aici adaus pe margine.

kegyelmednek referaltak; az után is gondolkodvan azon dolgok felől mivel imar az oda menő nap is instal es közelget ha kegyelmeteknek tetczyenek az mint hogy ola papok kalugerek urgealljak azokat az havasokot inkab az Vayda elöt es eö azokat lelki embereknek tartvan alkolmas hitelek is vagion az Vayda elöt. It az somsedsagban felleb Görgeny s Vecz [=Necz], Saio es Erdelyne aszonjom ioszaga taian mind spiritualis, secularis personak it talalkoznanak kik azon havason felöl hasnoson vallananak, hivattatna be ökök Besterczyere oda be menetelünk korra vagy eleb is az mint akkor is ök kegyelmek it leteben ö kegyelmekkel szollottam vala somsed uraimmal hogy valam valanak ök kegyelmek; mivel penigh az elebbi kegyelmetek azon peres havasok felöl valo fassioiot lattam iovallom is hogy ugy fatealtak hogy az viznek felen innet Erdely felöl Moldvvai birodalom nem volt az elöt hanem Erdelyhez biratot es kegyelmetek hatara volt czyak hogy azok az ola emberek kik akkor vallottak Moldvvaiaak voltak nemellyek akkor idben lakvan Erdelyben, most megh visza menven Moldvvaban laknak es elebbi fassioiokat tagadhattjak talam az Vajdatol valo feltekben. Azert az kik ökök latealtattak Sigeti es Galaczi uram hites tiztek leven Doboka varmegieben nemes emberek is leven hogy in specie ot lennenek es az Vayda oda boczyatando feö commissarius Boeri elöt oretenus es in specie in personis suis propriis referalhatnak, egy nehany okokra valo kepest iob volna hogy el ne maradnanak ot lennenek idejen requiralna az eö nagysaga poroncziolattjaval kegyelmetek eö kegyelmeket hogy lattatnek megh az Boerok elöt is hogy mi az közönseges igassagot keressük ki az kegyelmetek continuum dominium es usu roboralasa felöl az hatarok felöl mellyeket kegyelmetek continualt mutatodnek ki clarius. Egyeb dologh felöl uram ha Isten be visen többet beselgessünk. Az mint megh mondattam uram az eo kegyelmenek velem valo vegezese serint Peczi uramot eö kegyelmet Barczyay es Saros

fiindcă ziua se apropie, dacă v'ar veni la socoteală d-voastră,—de oare ce acolo preoți și călugări cer cu stăruință munții înaintea Voievodului, și, ținându-se oameni de cinste, au trecere în fața Voievodului, — că aici, în vecini, la Gurghiu, Neți, Șieu, în apropierea moșiei doamnei Erdély, se găesc oameni, duhovnici și bătrâni, cari ar putea mărturisi 'n folosul nostru în afacerea cu munții. Ar fi bine să-i chemați la Bistrița, la venirea noastră sau mai înainte, precum și atunci când ați petrecut d-voastră la mine vă spuseseam d-voastră că ei fuseseră și la mine. Și, fiindcă mi-au ajuns la cunoștință mărturisirile acelea cu privire la munții de cari e vorba, întăresc și eu că așa au mărturisit cum că dincoace de jumătatea apei spre Ardeal nu a fost nicio stăpânire moldovenească mai înainte, ci numai ce se ținea de Ardeal a fost hotarul d-voastră. Și Românii aceia cari au mărturisit astfel erau Moldoveni: atunci stăteau aici, în Ardeal, acuma s'au strămutat în Moldova, și ar putea desmînți mărturisirile lor de mai înainte, de frica Voievodului. Chiar pentru aceia domnii Szigéty și Galáczy, cari i-au descusut pe ei, fiind slujbași cinstiți în varmeghia Dobocăi, apoi încă și nemeși, ar fi bine să fie de față când Voievodul își va trimete boierii, că acestea să le întărească toate prin ființa lor de față. Și din anumite pricini ar fi bine să nu lipsească atunci, ci să adeverească din porunca d-sale, ca să înțeleagă și boierii că noi nu cerem decât dreptatea: să se facă lumină în ce privește dreptul d-voastră la munți și la hotar, care sunt ale d-voastră ca un „continuum dominium“. Despre alte lucruri, domnul meu, de va dă Dumnezeu să merg înlăuntru, o să povestim mai mult. După cum v'am spus, în urma hotărârii d-tale față de mine, pe dumnealui Pécsi, dumnealui Barcsay și dumnealui Sárosi îi așteptăm la 25 ale lunii, Vineri: dacă vor sosi, o să vă înștiințez pe d-voastră. După aceasta vă las în paza Domnului, năzuindumă ca din pricina mea să nu suferiți d-voastră nici într'un singur cuvânt de dreptate; căci i s'a spus d-sale ce primejdios e lucrul acesta, nu numai pen-

tation wegen, da stehet es noch wie for: es gehet fast mehr hinder sich alss für sich. Man hat abermahl zum Fürsten geschickt: wass sie werden bringen zur Antwort, tempus docebit. Keine Tedig hat man noch nicht angenommen ausserhalb des Her Collmanni Gottzmeisters Sach; aber es hat ein wunderbarligen Zuestand: weiss Gott wass noch drauss werden wirdt. Hoffen derowegen noch in 14 Tagen kaum nach Hause zu kommen. Thuen hiemit Euer Namhafte Weissheit samptligen Gottes gnedigen Schutz undt [Schirm] empfehlen. Datum Cibinii, 23 novembris, anno 1642.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici ad serviendum paratissimi

Andreas Vegh, iudex, cum suis adiunctis.

[Vo:] P. S. Auss des Lupul Vaida Schreiben nemlich, so ihm wirdt zugeschrieben, muss man ein Par behalten pro meliori esse. Item sol Euer Namhafte Weisheit unss alss bald noch einen andern Diener schicken, den Ihr Fürstliche Gnaden möchte noch mehr Mandat schiken: alss den hetten mir keine Diener müssen selbst wissen.

[Vo:] Amplissimis, prudentibus ac circumspectis dominis Simoni Engessner ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, dominis amicis et compatribus nobis plurimum honorandis, observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXLI.

Vornicul din Câmpulung către Bistrițeni, despre împrejurările cu Chiruța. Sfârșitul lui 1642.

† Eu, Vornicul de Câmpul Lungu, scriem moltă pac[e], sănăt[at]e di la prietinol nostru birăul de Bistrița. Altă, dăm știre dumitale, de rândul cestror omeni, că le'm zeberăt 2 epe printru cai Chiruți. Că Chiruța au venit cu carte dumleștă și dumnele vostre n'aț băgat carte Măriei Sale intru nemică, și Chiruța o fost de a scăpare, și el au mărș de s'au jeluit Măriei Sale, căce un Dum[n] este in țară. Iară dumnevostre n'aț socotit preiteșogol Dumno nostru, că, dumnele vostre de't trimete u carte a dumnele vostre, om băga sam[ă], necom a Craiului. Că socotim că dumnele vostre ne sinteț preetin[i]; iară dumele vostre no socotiț preiteșogol Dumno nostru, ce [faceți] ačastoi sărac de om atăta zebereli și invălueli. Ce să socotiț să întorceț bocatele cestoi om, a Chiruți, să no să mai facă zeberală, — că dumnele vostre no veț fi fără țara noastră, și noi fără a dumnelevostre. Ce faceț dumnile vostre bine să prătiț cai Chiruți, că Chiruța au prețuit drept 25 de florinți, a 2 iobagi a lui, și mi-e năș (*sic*) că, de no ve[ți] ține dumnele vostre, socoti prieteșogol Dumno nostru, să știți dunmevostre că no va fi bine. Că noi am prițluit epele cu Vornicul și cu onien[i] bon[i] și 3 pop[i] ce sintă aisce în sat. De aista scriem. Să fiț dumnele vostre sănătoș w xc. amin.

[Vo:] Cu cinste să să dē in cinstită mână birăului de Bistrița.

[Sens invers:] Illustrissimo Spectabili ac Magnifico d. d. Sigismundo Rakoczi de Felseő-Vadass, Illustrissimi et Celsissimi domini Transsylvaniae principis, domino, domini nostri clementissimi, filio natu minori et domino, domino amico nobis semper colendissimo¹.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 102-3, n° CXXXVIII.)

¹ În scrisoare, „ e și pentru f și pentru c și g.

MMXLII.

1643 ?

Solomon, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile privitoare la Domn, precum și despre șoimii ce-i trebuie, recomandând un trimes al său.

„Eu, Vornicul de Câmpulungă“, către Bistrițeni. „Alta, dăm știre, de rândul vestilor, știm că iaste pace întru toate lature. De spre Domnu nostru, alta știm și dăm știre că avem nedeajde să vie Măriia Sa Vodă acmù la Suceavă. Alta, ne rugăm dumilor voastre, doară puteș să găsiș undeva doi șoimi, și să-i plătim cu ban[i] sau marhă: foarte vom aveà a mulțe[m]i dumilor voastre“. Recomandă un om trimes „până la Posmu;¹“: să fie condus acolo.

(Iscălit pe margine în lung: ¹)

† Solomon.

(Pecete peste hârtie, în mijloc cu:

17⁴

(V^o: adresa românească.)

(Pe o foaie anexată, anunță că are „cai buni“ de vânzare.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 75-6, n^o ci.)

MMXLIII.

Făgăraș,
1643,
13 Mart.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cererea de zidari și cărămidari făcută pentru Domnul Moldovei de „Vornicul-cel-Mare de la Suceava“.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Die 7 praesentis nekünk irot hwsegged levelét vettük s irasat erttjük, hogy az szoczavj feo Vornikja az Moldovaj Vayda nevével teölletek ket keömiveseket es ket teghla veteöketis kivant volna, mellyet hirük nekül nem mer tek volna adni: ha az mi szükségünkre mind keömivest s mind teghla veteöt eléghe dendeöt adhat hwseghtek, ugy megh lehet, de Keövarbannis megy id est numero 4 Szamos-Uyvarbanis negied, id est numero 4 keomiveseket s teghlavetötis annit kel köldeniek.

Scrisoarea d-tale din 7 ale lunii o am primit, și am înțeles rostul ei, că adecă Vornicul-cel-Mare dela Suceava, în numele Voevodului din Moldova, a cerut de la voi patru zidari și doi cărămidari; pe cari fără știrea noastră n'ați fi vrut să-i puneți la îndemână lor. Dacă pe seama noastră aveți în de ajuns zidari și cărămidari, atuncea se poate: dar în Chioar se duc patru, și în Gherla patru; deci trebuie să trimeteți patru zidari și cărămidari.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die decima tertia mensis martii, anno Domini 1643.

G. Rakoci, manu propria.

Beszterczey biro [către biraul din Bistrița].

[V^o:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ În comitatul Cojocnei, lângă Șieul-Mare.

MMXLIV.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Braşoveni, despre vitele Săn-Petrul
lui furate de un Român. Bărsei,

1643,

20 April.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

17 praesentis irt hüseghtek levelet el wettük, vigyazasokat kegelmetesen wettük, s mivel az mi marhak annal az Olahnal talalttak, s az mit azokbul ide küldött is, hüsegtek, az mi ruhas hazunbul vittek volt el: paranczollyuk azert hüsegetekk kegelmetesen az megh fogot Olahot mindgiarast igen jo gondviseles alat küldyek Fogarasban.

Scrisoarea d-voastră din 17 ale lunii o am primit, şi ni pare bine de purtarea de grijă ce o arătaţi. Fiindcă vitele care s'au găsit la Românul acela, şi ce aţi trimis d-voastră din acelea aici, toate le-au răpit din casa noastră, cu rufele, vă poruncim deci d-voastră deocamdată ca pe Românul cel prins îndată, supt pază bună, să-l trimeteţi la Făgăraş.

Secus non facturi. Datum in Curia nostra szentpéteriensis, die vigesima mensis aprilis, anno 1643.

G. Rakocy.

(Braşov, Archiva Oraşului.)

MMXLV.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistriţeni şi Andriaş, judele lor, despre Suceava,
meşterii pietrari şi olari ce-i trebuie pentru casele de piatră ce face în Suceava. 1643,

11 Maiu.

Io Vasile Voevod, *кожию мастию*, etc. După aceasta, ştiind noi de multă vreamă prieteşugul dumilevoastre, şi aducându-ne aminte cum până acum, de câte treabe ale noastre am poftit pre dumneavoastră, nice de unele nu ne-aţi frântu voia, nice v'aţi apărat, ce intru tot v'aţi aflat dumneavoastră cu prietenşug bun şi cu slujbă după pofta noastră, şi acmu aşijdire prilejindu-ni-să noao a face de iznoavă nişte case de piatră den temelie acii la Suceavă, şi neaflându-să meşteri buni la noi în ţară, ca să poată lucra bine la uşi şi la ferestri şi la bolte, cum ştim că lucruiadză meşterii dumilevoastre, poftim pre dumneavoastră, ca pre ai noştri buni priia-teni, să ne faceţi bine şi la aiasta treabă, cu doi meşteri pietrari, nu pentru alt lucru, ce numai să arate cestora meşteri ce sânt aicia, şi doi meşteri, iarăş, olari, să fie de învăţătură cestora olari de aicea, să facă cărămidă. Iar ce va face plata meştersugului lor, noi vom aveă a le face plata deplin, şi vom mulţemi dumilevoastre ca alor noştri cinstiţi şi buni priateni. Şi ce va fi pofta dumilevoastre la noi, fi-vom şi noi datori să ne aflăm cu slujbă după pofta dumilevoastre. И здравствуйте в хсе амин [= şi fiţi sănătoşi de la Hristos, amin]. X Ссчак, лт. зрна, ман аѣ.

Io Vasilie Voevoda.

(Adresa slavonă. Pe V°, rezumat german.)

(Pecete mare roşie, ruptă.)

(Bistriţa, Archiva Oraşului; publicată şi în *Documentele Bistriţei*, I, pp. 74-5, n° c.)

MMXLVI.

Bistrița,
1643,
28 Maiu.

Andriaș Amendt (Végh), judele Bistriței, și orașenii către Vasile-Vodă al Moldovei, despre afacerea lui Ionașcu Chiruță și despre cererea unor meșteri de zidărie și cărămidă din partea Domnului.

Illustrissime domine, domine princeps ac vicine nobis gratiosissime. Salutis voto praemisso, servitii nostri paratissimam commendationem, etc.

Debita cum observantia die 26 mensis praesentis transmissas Celsitudinis Vestrae, humanitate ac sinceritate plenas literas accepimus, quarum contentis unum atque alterum expertum muratorem et laterarium, cuiusdam aedificii exstruendi gratia, a nobis postulavit. Cuius Celsitudinis Vestrae requisitis nos quoque, bonae mutuaeque vicinitatis ergo, libentissime annuentes, voti compotem reddere postulatorumque discretioris generis artificum quatuor transmittere duximus, firmam nobis spem facientes superinde Celsitudinem Vestram fore quoque nobis pro re nata gratificare, si quibus in negotiis eiusdem favore uti necessitas nos urserit. Quemadmodum hoc ipsum eadem Celsitudo Vestra variis literarum pagellis nobis sese praestituram clementer addixit. Duo impraesentiarum facinora, laconice duntaxat, liceat, de subditis suis nostratibus illata, recensere.

Praeteriti anni curriculo, paulo ante civitatis nostrae nundinas, subditus Celsitudinis Vestrae de Campo-Longio, Kirucza dictus, equos quosdam venales educens, noluit Illustrissimi ac Celsissimi principis domini, domini nostri Clementissimi, tricesimatorem, iuxta nostram informationem, qui tum temporis apud nos omnium rerum taxandarum curam gerebat, adire, ut eidem, iuxta regni consuetudinem, de dictis tricesimam exhibisset, verum, nobis insciis, per insolitam viam praefatos equos absque ulla tricesimae exsolutione quibusdam nobilibus in oppido Rhegen et alibi locorum venales fecit; minime vero cum iisdem pretium gratum inire valenti visum fuit eosdem reducere ac tandem in civitate nostra vicissim venundare. Percepta et cognita interim [a] tricesimatore hac re, violatae tricesimae legis causa praedictum Kiruczam omnibus substantiis privare conabatur, et sic tantum a posteriori, minimeque a priori, ut ius omnium gentium postulat, tricesimae exsolutionem offerre satagens. Ob quam transgressionem duos equos idem Clementissimi domini, domini nostri, officialis poenae loco submovit. Verumenimvero, illic et posthac, certis de causis Clementissimum dominum, dominum nostrum, salutantibus nobis, eundem Celsitudinis Vestrae subditum accersentes, humili cum instantia plurimum pro eodem laboravimus, donec alterum ablatorum equorum eidem denuo redimere potuimus. Quem statim ipse tandem, pro lubitu, Spectabili ac Magnifico domino Francisco Kornis divendidit. Huius sui delicti causa elapsa hieme postea ab Illustrissimi ac Celsissimi domini, domini principis nostri intimi consilarii, Generosi domini Iohannis Kemeny subditis Moldaviam ingredientibus duas melioris generis equas detinuit, quas etiam ad praesens usque secum reservat. Illatae huiusmodi potentiae ob nefas nos insontes infestamur et ad solutionem urgemur. Si bonus Kirucza recte monitis nostris sub initio obtemperasset, tum nil quicquam molestiarum ac damni perpessus fuisset. Is igitur, propria sua culpa contracta, sibi damna persentiit. Licet hoc de negotio idem Celsitudinem Vestram convenerit, verumtamen haud dextre eandem informavit, prout ex administratis superinde nobis literis perspeximus.

Alius quoque subditorum eiusdem Suae Celsitudinis de dicto Campo-Longio, Hierem[i]as, hancce insolentiam attentavit: Maiales¹ ille ante annum educendo, sub itinere, in territorio Borgo duos sua incuria amittebat, quos furto sibi ablato referebat. Verumtamen, nobis [prope]diem de facti autoribus constantibus, diligentem furum inquisitionem instituimus. Quousque eosdem investigare fas fuit, illi vero, fuga sibi consulendo, per sui propinquos, tam cum iudicio, quam cum Celsitudinis Vestrae nominato subdito pacem inire conabantur. Cui pacificationi dictus Hierem[i]as spon-

¹ Porci; ital.: *maiale*.

uramekkal ad 25 praesentis mensis pentekre varom; ha eö kegyelmek erkezek kegyelmeteket mingiart tudositom. Ezek utan Istennek kegyelmes oltalma ala ayanlom kegyelmeteket es igiekezem rajta hogy en miattam kegyelmetek semmi nemü igaz igieben megh ne fogiatkozzek mivel eö nagysaganak oretenus megh mondottank miczyoda nagy karaban forogh kegyelmeteknek az orszagnak is közönsegösen minya-iunknak az a dologh.

Datum ex Sofalva, anno 1642, die 22 iulii.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae servitor et vicinus

Petrus Gavay, m. p.

P. S. Io akaro bizadalmas somsed uram mivel bizony alkalmas elöttem allo dolgomat kel elhalaztanom mint egy falunak felenek Czyazar földeröl valo embereknek megh telepitteset egyeb foglalotossagim is bövön leven igen hatra marattam valami mezei dolgokkal; kegyelmeteknek megh igyekezem szolgálni, kegyelmetek egy nehany napra ha megh nem bantodik velle rendelne tizen hat avagy hus kasazt es egy nehany aratot. Az aratok uram talam megh egy nehany napigh mint hogy zöldes az buza nem kevantatnek mint egy öt avagy hat nap; az kasazra eleb minden napi szüksegem volna. Ha mi akarattjat mutattja kegyelmetek illendő dolgokban tehetsegem serint igyekezem szolgálni kegyelmeteknek nagioh dologban is.

tru d-voastră, ci pentru țara întreagă și pentru toți.

P. S. Binevoitorul meu domn vecin, sunt nevoit să-mi amân lucrurile de căpetenie precum e sălășluirea unei jumătăți de sat, în urma multor îndeletniciri dela câmp cu care am rămas în urmă: o să-mi dau năzuința să vă răsplătesc dacă veți binevoi a-mi trimite fără supărare 16 sau 20 de cosași și câțiva secerători, pentru câteva zile. Secerătorii nu e nevoie să vină acum, ci numai peste câteva zile, de oare ce grâul încă e verde: numai peste cinci, șese zile va fi gata; de cosași însă am nevoie mare în orice zi. Dacă ni veți dovedi bunăvoința și acum față de noi, asemenea vă voi sluji d-voastră după putință, și în lucruri mai mari.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Andreae Vegh, civitatis bistriciensis iudici primario, etc., domino vicino observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXXXVI.

Egumenul Putnei, Teofan, către Bistrițeni, despre călugărul ce i-a trimes pentru a vinde niște cai.

Putna,
1642,
6 August.

„Ermonah Theofan, egumen и кес ськор въ етаа монастире знаема [= și tot soborul din sfânta mănăstire ce se zice] Putna“, către birăul de Bistrița. Trimesese astă toamnă pe un călugăr pentru a vinde cai. Nu i-a putut „cheltui“ la Bistrița: lasă unul „la Cacăfoc în Blașfalău“. Îl „oblicește“ popa de la Runcu și-l ieă, de-l „cheltuește“. Cere banii ori calul. Și pentru banii luați pe o iapă, „mărsăna noastră“, de Mihai Lăncariul: feciorul eră „voinic bun“. Roagă „să-l omeniț cu cinste și cu omenie“ pe trimes.

Putna, 6 August 7150.

[Vo:] † Întru cinstită mâna Mării Sale domnului birăului de Bistrița să să tindă aceasta carte cu cinste.

(Pecete de ceară neagră, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 73-4, n° xcviii.)

MMXXXVII.

Alba-Iulia,
1642,
5 Octom-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile trimise de dâșii și vitele ce se aduc din Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Warosokbol 1 praesentis nekünk irt hűsegtek levelet veneők, melybeől micsioda hirek legien ertiük, ebbeli vigiazasat küsegteknek kigielmesen veven, kigielmesen intük hűsegteket, ez utanis serenien vigiazvan mindenfele nekunk mindeneket jo idein ertesunkreis adgion.

Quibus de certo benigne propensi manemus. Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die quinta octobris, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo secundo.

P. S. Az mely ora csynaltatas feleöll parancsyoltunk volt Gheörginbeöl hűséghteknek, ugyan Gheörginben valorol, es sindely szegettis parancsyoltunk volt ugyan oda szolgálatni, parancsyollyuk serio, ell ne mulassa hűseghtek hova hamaréb az orátt megh csynaltatni, s az szeöghetis megh kwl-deni, acceptaltatik adaiokban arrol valo keöltsegek. Az compositionalisra teot hűseghtek resolutioiat, mellyet die 26 proxime elapsi mensis septembris hűseghtek irt el veöttwk s meghis ertettwk kevansagokat. Azert valamit az mas emberek jozagan el vissnek az bár ugy legyen az mint kűseghtek kevannya. De mivel valaki Moldova-bol be jeo akar mi rendbeli ember az hűseghtek varasa hoz birando jozagon zel annak jeóni s menni. Az orszagh articulussais penigh nem teót ebben semmi qualificatit, hanem czak egy altallyaban megh tittotta s bwntetes ala vette, ki melleöl my el sem mehattwnk s az conditiokatis nem melioralhattuk.

Am primit scrisoarea d-voastră cu data de 1-ia a lunii, din orașul nostru, din care am înțeles ce vești sună pe acolo. Părându-ni bine de această îngrijire a d-voastră, vă sfătuim prietenește ca și de aici înainte să purtați grijă la fel, și toate cele de cu bună vreme să ni le dați de știre.

G. Rakoci, manu propria.

P. S. În ceia ce vă poruncisem despre facerea ceasornicelor, din Gurghiu, rugându-vă să ni trimiteți și cuie de șindilă, tot de acolo vă poruncim cu stăruință să dregeți ceasornicul și să ni trimiteți asemenea și cuie: vom purta noi cheltuielile. Cu privire la hotărârea d-voastră ce ați luat-o față de învoiala despre care ni-ați scris la 26 ale lunii Septemvire trecute, am primit-o, și v'am priceput dorința. Dacă poartă cineva ceva cu vitele altuia, să fie așa după cum doriți d-voastră. Dar cei cari vin din Moldova, fie orice rând de oameni, numai pe moșia care ține de orașul d-voastră pot intra și ieși. Legile țerii n'au făcut nicio deosebire în această privință; numai cât au oprit inadins, punând și supt pedeapsă. De la care noi nu ne putem depărta, și condițiile nu le putem îmbunătăți.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXXXVIII.

Vasile-Vodă către Bistrițeni, despre pagubele suferite de Chiruța, supusul său. Mănăstirea

Generose domine iudex, amice benevole. Subditus hic noster, Kirucca, iniuriam suam qua affectus est nobis lamentabiliter proposuit, dixitque sibi insontem equum acceptum esse, cum nullius vel debiti, vel culpaе conscius esset. Quare petimus a Generosa Dominatione Vestra ut praefato subdito nostro, interposita auctoritate Generosae Dominationis Vestrae, ex vi iustitiae acceptus iniuste ille equus absque ulla tergiversatione et dilatione restituatur. Nam inscius res evenerit, nec instituta ei administrata fuerit, stimulante ad vindictam iniuria. Nos quoque ex illis partibus insontem aliquem inturbabimus, et damnum afflicti subditi nostri ab eodem repetemus. Quod si ex re fuerit, salvo meliori iudicio Generosae Dominationis Vestrae rem committo. Cui interim mea officia defero. Datum in monasterio Slatina nuncupato, die 16 octobris, anno 1642.

Generosae Dominationis Vestrae amicus benevolus

Basilus, princeps Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Generoso domino Andreae, supremo iudici bistriciensis, domino amico et vicino observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXXXIX.

Simon Engesser și jurații bistrițeni către judele Bistriței, Andreiu Amendt, despre plângerea Moldoveanului Chiruța. Bistrița, 1642,

Amplissime, Prudentes et Circumspecti domini ac amici honorandi. Salutem nostrique paratam commendationem, etc.

Aus Euer Fürsichtigen Weisheit ahn uns zuenechst gesandtem Schreiben sindt wir verständiget worden dass wir der verbrendter Leutte Restantzen, so im Zinse ihnen biss dato zue erlegen competieret, von einem jettlichen in specie nach ihrer Gewissenheit erkünden sölten, undt also nur der Contributionum Georgii undt Michaelis restantias ohne aller Gemeinen singularia erogamina auff's Behendeste denenselben schrifftlich zue schicken. Welchem Mandat undt Befehl derowegen wir uns williglich subiicierendt undt Alles fein ordentlich von dem Jahr undt Tag auff's Genauest uns möglich gewesen, han consigniert, Euer F. Weisheit überlieffern wollen. Es wissen sich dieselben auch zue erinnern dass Georgii und Michaelis taxae gleichförmigen Anschläg haben: derentwegen dieselbigen auch mit der Summe übereinstimmen, wie auss dem Regesto eigentlich zue sehen ist. Hierbei wirdt zugleich vermeldet dass in allen Gemeinen von einem Kerff nur flor. 3 gerechnet sindt, zum Unterscheid derer Portionen so auch eine jettlich Gemein für sich pro fiscali bono zue behalten, flecht damit wir nicht einer all zu genawer Rechnung mögten arguieret werden.

Demnach können wirs auch nicht verholen welchermassen uns der Moldner Väd dess Kirucza seines genommenen Ross halben hab zugeschrieben undt wie er poena talionis drajet von den Sieben Bürgern dessen Schaden zue restituieren. Auff welches Schreiben wir uns nicht ohn Euer F. Weisheit Forwissen haben resolvieren wollen, nach replicieren; dieweil die Sach unseren gnädigen Herrn, Herrn Fürsten concernieret ist leucht abzuemen dass sich Ihr Gnaden hierauff woll werden wissen zu vorantworten. So es demnach denenselben gefellig, magen sie das Schreiben Ihr Fürstl. Gnaden zustellen lassen. Hiezzwischen, wo uns möglich ist, wollen wir den Menschen terminieren und auffhalten, biss Bescheidt erfolgt. Haben zwar auch genandten Kirucza mit Ernst angefahren, warumb er uns bei seinem Herrn deferiert habe, da doch wir ihme kein Leidt nicht haben

19 Novem-
bre.

angethan, sondern viel mehr verhoffen dass er nach das eine Pferd widerumb gekrieget undt zurück bekommen. Er hat zwar, wie sie pflegen, meisterlich sich wissen zu verreden, dass er nichts anders für dem Wäden hab angeklagt als wie die Sach ahn ihr selbst gewesen, da man ihm die Güter genommen. Unsere Censur ist diese, dass man unserem gnädigen Herrn das Schreiben zugeschieken möge; werden sie aber bei sich etwan bessers hierinnen aufffinden, wolln wirs auch williglich darbei bewenden lassen. Endtlich solln Euer F. Weisheit zugleich wissen dass Ihre Vielgeliebten zue Hause sich nach woll gehaben, undt wündtschen Euer F. Weisheit auch in kurzzer Zeitt mit gesundem Zuestande anzueschauen. His de cetero easdem Dominationes Vestras diutissime feliciter valere cupientes. Datum Bistricii, die 19 novembris, anno Domini 1642.

Amplissimae, Prudentum et Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici benevoli

Simon Engesser ceterique iurati consules domi residentes.

P. S. Heut dato, als Mittwoch, hat der Horwath Gyeorgy Ihr Fürstl. Gnaden Mandat bracht, dass wir 2 Centner Zinn auff Weisseburger schicken sölten; wissen aber schier nicht woher wir denselben auffklauben mögen.

[Vº:] Amplissimo, Prudentibus et Circumspectis dominis, domino Andreae Amendt, iudici primario civitatis regiae bistriciensis, cum suis adiunctis, Cibirii, in generali dominorum Saxonum dieta commorantibus, etc., dominis amicis, compatribus ac affinibus nostris honorandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMXL.

Sibiu,
1642,
23 Novem-
bre.

Andriaş Amendt (Végh), judele Bistriței, către Bistrițenii de acasă, despre calul lui Ionaşco Chiruță și despre afacerea hotarului.

Amplissimi, Prudentes ac Circumspecti domini, amici nobis plurimum honorandissimi. Salutem servitiiue nostri paratissimam commendationem, etc.

Den 19. Novembris an unss datiertes Schreiben haben wir den 22. dito empfangen; darauss vernomen von Ersten wegen der verbrendten Leutt ihre Zinsesportion, sampt dem regesto dabey liegend. Woln demnach Fleiss anwenden damit mir etwass nützligen mögen aussführen. Haben darauff ex superabundanti wegen des Zin von Ihr Fürstlicher Gnaden ein Mandat empfangen, welches mir in specie auch mit geschickt haben. Wirdt derowegen Euer Namhaften Weisheit höchstes Fleisses sich bemühen müssen, damit es auf Weissenburg möge überlieffert werden, sintemahl auch von den anderen Städten allenthalben gefodert wirdt, auch zum Theil schon eingelieffert worden, von ettligen Städten, daz, wo es möglich were, man die Quittung desselbigen Zin alhier auf Hermanstadt könte bringen undt am Zinss sampt den andern Missiln möge defalcieret werden, undt es nicht biss inss andere Jahr möge differieret werden.

Belangend demnach dess Lupul Vaida sein Brieff, darinnen er dreüet, des schlimmen Wolachen Kiruca seiner leichtfertigen Information nach, solches Schadens sich an einem Unschuldigen zu erholen, man kent den Vogel an den Federn, wass guets Muhts undt Christenthums an im ist. Darumb wirdts von Nöthen sein das man den Lupul informiere nach allen Umbstenden, warumb der Kiruca das eine Ross hat müssen lassen, weil er nemlich die Dreissig nicht rechtmässiger Weiss in Acht genommen, da mir im doch das eine Ross haben hilffen erhalten. Mir aber vermeinen nicht Noht zu sein Ihr Fürstliche Gnaden mit diesem Schreiben zu ersuchen; vielleicht möchte der Lupul nach empfangener rechtmessiger Information sein animum mutieren undt also geringer Ursachen wegen nicht mehr Hadder undt Zwitteracht möge entstehen. Derowegen wirdt Euer Namhafte Weisheit dem Lupul müssen durch ein Schreiben certificieren undt informieren. Betreffend unsern Zuestand alhier, so wol der Limi-

tanea voluntate applaudens, pro amissis maialibus seu porcis viginti in conspectu nostri suscepit hungaricales florenos,—ubi tamen reliquorum unum non pluris quam tribus aut quatuor posset divendere florenis. Et sic tandem pacifice cum adversariis suis foederatus domum recessit. Hoc autem anno, ignoramus qua de causa motus, confederatos adversarios Campum-Longum transeuntes magna vi ac potentia, illius loci officialium licentia, invasit, incarceravit ac damnificavit, donec tandem novissime, sponsione gravi mediante, eluctari potuerunt. Qui itidem ab iisdem decem et octo detraxere florenos, nostratibus in detrimentum et damnum manifestum. Ubi tamen ubivis terrarum locis communis iustitia et aequitas suadeat quod actio et causa semel approbata coram iudicio, qualiscunque tandem sit, nunquam amplius retractari queat, nos profecto omnibus in rebus, Celsitudinis Vestrae ob respectum, subditis suis inservire studemus, et adhuc deinceps idem praestare conabimur, modo etiam nostrates ab illorum iniuria defendat. Quod etiam Celsitudinem Vestram per innatam sibi clementiam in praelibatis facturam, quin et postmodum praestituram, peramicissime speramus. De quibus administrator noster Michael fusius disseret; quocirca eidem indubiam fidem adhibeat humiliter rogamus. In reliquo Celsitudinem Vestram quam diutissime prospere avere valereque exoptamus. Datae Bistricii, die 28 maii iuxta stilum novum, anno Domini 1643.

Illustrissimae Celsitudinis Vestrae amici ac vicini ad obsequia paratissimi:

Andreas Végh, iudex et senatus civitatis bistriciensis Transsilvaniae.

[Vo:] Par literarum anno 1643, die 28 maii, Moldaviae Vaivodae transmissarum ratione muratorum et laterariorum, etc., immissorum.

(Bistrița, Archiva Orașului; concept.)

MMXLVII.

Vasile-Vodă al. Moldovei către Bistrițeni, despre niște cărămidari și zidari ai lor veniți în Moldova și despre vama lui Chiruță, precum și despre lipsa negustorilor din Suceava, plecați la iarmarocul din Sniatyn. Suceava, 1643, 10 Iunie.

Magnifici ac generosi domini amici et vicini benevoli.

Literas Generosarum Dominationum Vestrarum a domino Michaelae Igiarto mihi porrectas non sine animi mei voluptate legi, tum quod Generosas Dominationes Vestras prospere valentes intellexissem, tum etiam quod desideriiis meis in mittendis murariis ac laterariis suffragatae fuissent. Quare, dum pro tanto humanitatis officio ac singulari in me studio Generosis Dominationibus Vestris gratias agere studeo, ita me rebus suis addictum esse sciant, ut non ambigam ea pro virili mea exsequi quae velle Generosarum Dominationum Vestrarum concernunt. Quod attinet ad artificium murariorum, optata susceptum laborem sequetur merces; scio enim illos peritissimos huius artis esse, ac proinde non ingratus illorum labor erit, dignoque praemio eosdem afficiam. Quod vero Generosae Dominationes Vestrae conquestae sint de subdito meo nuncupato Ciruca, actutum lectis literis eum vocari curavi, intelectaque probe causa, tam ex literis Generosarum Dominationum Vestrarum, quam etiam ex relatione illius, video et Generosas Dominationes Vestras insontes esse et subditum meum (ut verum fateamur) maxima iniuria affectum, siquidem autographum soluti iam telonii habet, unde manifeste liquet illum telonii exactorem calumniis egisse contra miserum hunc hominem et per vim ab eodem equos illos accepisse. Nihilominus tamen, ad instantiam Generosarum Dominationum Vestrarum, praefatum subditum meum violenter retentas duas equas restituere coëgi, porrectis eidem intercessoriis meis literis ad Illustrissimum principem Transilvaniae,

cui, cum ditissimus ille trapezita sat pinguem contulerit fortunam, paupertati afflicti hominis pro mansuetudine sua procul dubio consulet. Mercatores soczavienses dominus Michael non omnes hoc tempore Soczaviae reperit, erant enim aliqui illorum in nundinis sniatinensibus praesentes; itaque, una cum coniugibus absentium, syngrapham restituendae pecuniae pro festo Assumptionis Beatissimae Virginis proximo futuro [=15 augusti] in manus domini Michaelis consignarunt, quod, si creditori suo ad praefixum diem non satisfecerint, inviti postea severo meo iussu restituent. Luculentius id totum ex relatione domini Michaelis Generosae Dominationes Vestrae intelligent. Interim tamen iterato meam operam Generosis Dominationibus Vestris offero; si qua in re ea indiguerint, promptissime eam Generosis Dominationis Vestris praestabo. Quorum favori me ipsum diligentissime commendo. Soczaviae, 10 iunii, anno 1643.

Generosarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

Basilus, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Magnifico ac generoso domino Andreae Vegh, iudici, et iuratis civibus civitatis bistriciensis, dominis amicis et vicinis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXLVIII.

Suceava,
1643,
9 Iulie.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre trimeterea lui Chiruța spre a-și căpăta calul înapoi.

Generose domine iudex, amice benevole.

In gratiam Generosae Dominationis Vestrae nuper subditum meum Kiruca nuncupatum ad restitutionem violenter detentarum equarum coëgi. Dedita itaque opera, eundem ad Generosam Dominationem Vestram dirigo ut ei prodromum aliquem ad Illustrissimum principem adiungere non dedignetur; interpono enim meas preces pro illo ad Illustrissimum principem quatenus ei iniquissime detentus equus restituatur, siquidem maxima hac in re pauper hic lacessitus est iniuria, nec iustitiam a tanto tempore obtinere potest. Non dubito quin petitioni hac in re meae Generosa Dominatio Vestra libens annuat; cui ego quoque quovis tempore ac occasione sum addictissimus. Interim Generosam Dominationem Vestram fauste ac prospere valere cupio. Datum Soczaviae, 9-na iulii, anno 1643.

Generosae Dominationis Vestras amicus benevolus

Basilus, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Generoso domino Andreae Vegh, supremo iudici bistriciensis, domino amico et vicino benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXLIX.

Răciuleni¹,
1643,
20 Iulie.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre meșterii ce i-a avut la el și gândul lui de a isprăvi casa cu lemn.

¹ Azi „Răciulești“ e „locuință izolată“ în județul Fălciu (Frunzescu, *Dicționar topografic și statistic*, p. 389).

Generosi domini, amici benevoli.

Expeditis inchoati aedificii certis fornicibus, tum etiam ianuis ac fenestris opera ac diligentia murariorum ad me missorum constitutis, remitto summa cum gratiarum actione artifices hos Bistricium ad Generosas Dominationem Vestras, remitto cum plenaria suscepti laboris satisfactione. Quapropter iteratis vicibus pro hoc humanitatis officio Generosis Dominationibus Vestris gratias refero, quibus vicissim ego promptissimis meis studiis ac officiis candide pateo. Confectis itaque inferiorum aedificiorum fornicibus, superiores aedes lignea contignatione accomodari curabo, quemadmodum in aliis quoque partibus aedes confectas esse intellexi. Interim Generosas Dominationes Vestras prospere valere cupio. Raczulani, die 20 iulii, anno 1643.

Generosarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

Basilius, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Magnificis ac Generosis dominis civitatis bistriciensis iuratis consulibus ac supremo eiusdem civitatis iudici, dominis amicis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MML:

Nicolae Sebessy către Bistrițeni, despre praful de pușcă și gloanțele trimise din Moldova.

Ernot,
1643,
14 August.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine mihi observande, salutem et felicia quaeque.

Isten sokaigh jo eghesseghben eltesse kegyelmedet.

Az mely 5 masa puska port küldöt kegyelmetek mostan Moldavaban annak felette 50 golyobist azoknak megh adatasarol nekem az en kegyelmes uram paranczolt; irtam azert szomos-uyvari udvaro uramnak valamikor kegyelmedtektöl requiraltatik haladek nélkül adgya megh. Az golyobisok hany fontosok voltak irja megh kegyelmetek az hamorra mentest irok felölle ki veretetem es kegyelmetek helyeben felszallitatom. Kevantatvan azert megh Nro 5 masa por es 50 golyobis ezen kövül is, kiknek tizen nyolcz es 20 fontosoknak kelene lenni, mivel azert közönséghes haza javara kevantatik s kegyelmeteknek szomszedsagaban leven hasznokra leszen kerem azert kegyelmeteket mennel hamareb külgjön eöt masa port es eötven golyobist melyet ha kegyelmetek czelekeszik az en kegyelmes uram is kegyelmesen agnoscalya kegyelmetektöl ammellet kegyelmetek lezistrative (*sic*) ide küldven kegyelmeteket arrol is contentaltatom.

Dumnezeu să te țină pe d-ta cu bună sănătate mulți ani.

Pentru cele 5 măji de praf de pușcă pe care le-ați trimis d-voastră acum în Moldova și-apoi 50 de plumbi, despre predarea acelor acum îmi poruncise îndurătorul meu stăpân. Am scris în afacerea aceasta birăului Curții din Gherla, că, oricând s'ar cere de la d-voastră, sunteți datori, fără întârziere, să le dați. Să-mi scrieți d-voastră câți funți au cântărit plumbii, și îndată scriu despre aceasta la fierărie, las să-i bată, și trimet eu în locul d-voastră. Dar, fiindcă mai avem nevoie pentru țară de 5 măji de praf și 50 de plumbi, cari să cântărească 18 și 20 funți, fiind în vecinătatea d-voastră, vă vor putea fi de ajutor: vă rugăm să ni trimeteți cât se poate de răpede 5 măji de praf și 50 de plumbi; ceia ce de ni-o faceți, și prea-înduratul nostru stăpân va fi recunoscător; pe lângă aceasta fiind d-voastră trimeși aici după lege, vă vom îndes-tulă și de spre aceia.

In reliquo Dominationum Vestrarum vicinus benevolus. Datum in castro Radnot, die 14 augusti, anno 1643.

Generosae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Nicolaus Sebessi, m. p.

Eö nagysaga ugi monda küldött mar kegyelmetek 5 masa port es ötven goliobist. Ezen kivöl megh kevantatik az 5 masa es ötven goliobis kiknek 20 fontos galiobisoknak kel lenni.

A spus Măria Sa că ați și trimis 5 măji de praf și 50 de plumbi. Dar mai avem nevoie de 5 măji și 50 de plumbi, cari să cântărească câte 20 de funți.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domini iudici primario civitatis et Sedis saxonicalis beszterczeiensis, etc., domino et vicino mihi observando.

Allatae die 15 augusti. Praefectus uram eö kegyelme írja az eöt masa puska porert es eötven globissokert Szamos-Ujvarbol mast adatni.

Scrie Măria Sa domnul Prefect să ni deie pentru cele 5 măji de iarbă și 50 de plumbi, alții din Gherla.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLI.

Dej,
1643,
16 August.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre o scrisoare ce trimete în Moldova.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ez levelünk megh ado Mihaly Deak nevü postankat expedialvan bizonios dolgaink veget az Moldvaj Vajdahoz levelekkel lesznek teöbbennis velle de hogy uttya batarsagosb es egyenesb lehessen, paranczollyuk kegyelmesen hüseghteknek rendellyen egy bizonyos hiteles embert melleje az ki ha szinten eö maganak postanknak beteghsege vagy egyeb szerenczetlensege törtenek is leveleink el ne tevedgyenek mas kezeben ne jussanak hanem vihesse megh az Vajdanak s hozhasson valasztis.

Scrisoarea aceasta o va aduce lui Vasile-Vodă Mihai Diacul, pe care l-am trimis cu poșta noastră, pentru anumite afaceri, la Voevodul din Moldova cu scrisori: o să fie și mai mulți cu el; dar, ca să-i fie drumul mai drept și sigur, vă poruncim d-voastră să li puneți la îndemână un om de încredere, care, dacă s'ar îmbolnăvi poșta noastră sau o va ajunge altă nenorocire, să nu rătațească scrisoarea aceasta, ajungând în mâni străine, ci să se poată duce Voevodului și să ni aducă apoi răspunsul.

Secus non facturi. Datum in salis Curia nostra desiensi, die decima sexta augusti, anno Domini 1643.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLII.

Alba-Iulia
1643,
19 August.

Superintendentul maghiar Ștefan Geley către protopopii români, despre gândul său de a tălmăci Scriptura din grecește în românește, despre omul ce a găsit

și despre nevoia de a se adună o rămășiță din vremea Vlădicăi Ilie Iorest pentru cheltuieli.

Az Istennek kegyelme az ur Iesus Christusnak szerelme es a szent leleknek keözeössege legyen veletek.

Mivel latjuk a Szent Biblianak nagy fogyatkozasat es szük voltat es olah nyelven a hol valami darabonkent talaltatik benne is igen vétkesen fordittattott nem a geöreögbeöl hanem cziak a ráczbol, meljben sok hazugsagok is egjeledtenek, azon igyekezunk hogy az Uj Testamentumot eöszinte a geöreögh nyelvbeöl a mellyen az evangelistak es az apostolok irtanak olah nyelvre fordittassuk es ki nyomtattassuk a sok szegeny olah keössegnek lelki eppületire; a meljre valo embert talaltunk is immar Istennek hála a ki olah ugyan de jo geöreögh, deakul is ert. De mivel e féle munka sok keöltseggel jár nints honnan keöltseggnek szerit tenunk hanem ketelen az Elias Iorest Wladikasagaban el maradt esztendeö adot be kel szedetnunk. Kegyelmetek azert olah esperes uraim az alattok leveö olah papokon menteöl hamareb lehet azt egy egy forintot fel szedgye es az Ianos papnak kit a Wladikaval egygyütt a veghre bocziattunk ki kezében adgya ki ki jegyezoén egy papyrosra menyit szolgáltatt be es minekünk hiven megh hozza. Az conditiokat penigh kegyelmetek mind maga megh tarczia eö mind az alattok leveökkal tisztak vesztesege alatt megh tartassa, hazasokat ne valaszon az eleötti rosz szokas szerint a szegeny keösseghnek a maga nyelven praedicaljon a catechesist tanitsa, etc., mert a kit megh halhatunk hogj azt nem czelekeszi nyilvan nehész büntetese leszen. Istennek szent lelke legyen veletek es igazgasson minden jora benneteket. Feiervarat, anno 1643, 19 augusti.

Kegyelmetek jo akaro attyafia a Christusban

Gelei Istvan,
erdeli magyar orthodoxus püspök¹.

(Bistrița, Archiva Oraşului; *Copialbuch* II.)

İndurarea lui Dumnezeu, dragostea lui Isus Hristos și împărtașirea Duhului Sfânt să fie cu voi cu toți.

De oare ce vedem cum pierde din însemnătatea ei Scriptura, așa de micșorată fiind, și, dacă se află în limba românească undeva în bucăți, e tălmăcită greșit, nu din grecește, ci numai din sârbește, și în care s'au amestecat și multe minciuni, ni vom da năzuința ca Legea cea Nouă să o tălmăcim în limba românească cu adevărat din grecește, în care a fost scrisă de evangheliști și apostoli, și să o tipărim pentru înălțarea sufletească a atâtor sate românești sărace. Am și găsit un om pentru aceasta, slavă Domnului, care, deși e Român, dar știe grecește și pricepe și latineasca. Dar, fiindcă lucrul acesta umblă cu multe cheltuieli, n'avem de unde să jertfim atâta, ci suntem nevoiți să adunăm dajdea rămasă de un an din Vlădicia lui Ilie Iorest. Pentru aceia d-voastră, domnilor protopopi români, să adunați cât se poate mai răpede câte un florin de la preoții de supt cârmuirea d-voastră și să-i trimiteți popei Ioan, rânduit pentru aceasta din partea noastră și a Vlădicăi, care apoi, însemnând numele fieștecăruia pe hârtie, cât ați trimis să ni aducă nouă. Condițiile acestea d-voastră să le impliniți împreună cu supușii d-voastră, supt pedeapsa pierderii dragătoriei; pe înșurăței să nu-i alegeți de-o parte, după obiceiul cel rău din trecut; în satele sărace să propoveduiți în limba poporului, să catehizați ș. a.; și, dacă acestea nu le va păzi cineva, auzind eu despre ei, se vor pedepsi aspru. Duhul Sfânt al lui Dumnezeu să fie cu voi și să vă îndrepteze spre toate cele bune.

Al d-voastră binevoitor în Hristos

Ștefan Gelei,
episcop unguresc ortodox al Ardealului.

¹ Pentru acest plan v. Iorga, *Istoria literaturii religioase*, p. 142 și urm; cf. *ibid.*, p. 171 și urm.

MMLIII.

Dej,
1643,
21 August.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre caii ce se aduc la iarmarocul lor din cele două țeri românești vecine.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Ugy esek ertesünkre hogy a mostani ott valo sokadalomra mind Moldova es Havasalföldre feleöl feles lovakat hoznanak. Azert hüseghednek kegyelmösen es serio paranczollyuk, ne csak varosaban vigyaztossan hanem az utakra eösvényekreis ki külgyiön a hol a fele lovakkal szoktak bejarni s ha tizenkettesö leszenis nekünk valo külgyeide, masoknak megh venni ne engedgye mys az arrokat megh adattyuk.

Așa ni-a ajuns la cunoștință că la iarmarocul de acolo, atât din Moldova, cât și din Țara-Românească, o să vie cu cai. Pentru aceia d-voastră vă poruncim îndurător și hotărât să aveți grijă, nu numai în orașul d-voastră, ci să rânduți păzitori și la drumurile și potecile pe unde obișnuiesc a intra cu cai, și să ni trimeteți și nouă doisprezece, dacă vor fi de seama noastră. Altoră să nu li dați îngăduință să-și cum-pere. Și noi vă vom da înapoi prețul lor.

Secus non facturi. Datum in oppido nostro Dees, die 21 augusti 1643.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudenti et circumspecto Andreae Szappanos, iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLIV.

Dej,
1643,
24 August.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre un Grec negustor al Domnului muntean, care a fost prădat la ei.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Az havasalli Vaida ő kegelme iria leweleben hogy ez elmúlt napokban egy varossabeli Jené nevű Görögh bizonyos dolgai vegett mennén Brassóban, viszsza terven, által vetőtwt (?) kibben ketszaz forint es negyven volt, hirtelenségeben szallasan felvitette, hit fel metelven, penzit belöle mind ki vöttek, es noha mar hüsegedet maga az Görögh revizalta hazarol valo contentatioaia feleöl, mind az által csak semmivel boczatotta viszsza, es mind ez ideigh is az Görögh házban vagion, nem tetetett igazat neki. Hüsegednek azert kegyelmessen paranczollyuk, requiraltatvan az megh irt Göröghtöl, mindgyart szolgalatosson igassagot nekj es satisfactiot is neki.

Măria Sa Voevodul din Țara-Românească ni scrie că în zilele trecute un Grec din orașul lui, cu numele de Iene, a trecut în Brașov pentru ceva afaceri; la întoarcere a fost prins și dus la o casă, unde, scotocindu-i hainele, i-au luat 240 de florini, toți banii câți îi avea. Și în zădar v'a înștiințat pe d-voastră Grecul nostru despre pierderea suferită. Totuși l-ați lăsat fără nicio răsplătire; ci și până astăzi este de pagubă, și nu i-ați făcut dreptate. Vă poruncim deci deocamdată d-voastră, ca, știind despre pățania Grecului, îndată să-i faceți dreptate, dându-i mulțămire.

Secus non facturi. Datum in salis Camera nostra deesiensi, die 24 augusti 1643.

G. Rakoczy.

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Fronius, n° 84.)

MMLV.

Francisc Zanthai către Bistrițeni, despre oprirea de a se scoate cai peste hotar.

Dej,

1643,

30 August.

Az vitezleő Koczis Mihalj uramnak adasek Beszterczen.

Szolgalok kegyelmednek. Isten minden jokkal latogassa kegyelmedet. Ighen jo hajnalban haza erkezem, mindgyart hivata urunk eő nagysaga, mindenek-reöl kerdezkedek teöllem, az teőbbi ke-özeött, az küvül valok, ha vettek-e lo-vakat es arra mint vigyaztam azt is kerde eő nagysaga; megh mondam eő nagysaganak hogy mind megh vannak parancziolva hogy ki ne bocsassanak senkit is lovakkal. Ujobban paran-cziolla eő nagysaga hogy mindgyart esmet oda küldgyek. Azert uram az Istenert arra szorgalmatos vigyazas le-gyen indifferenter, akar Colosvari, akar Magyarorszagiak, in summa akar hon-nan valok legyenek mind megh tar-toztassa kegyelmed es igen jo mod alat biro uram ala hozassa, az kiké leszen ala jeőjeön ha kel neki es itt eő nagy-saga eleőt igazitsa el dolgat. Kegyel-med ebben ne czelekedgyek egyebet. Kegyelmedet kerem megis az Istenert vigyazzon ugy hogy eő nagysagatol is valami haragh reank ne jeőjeön mert mi szolgak vagyunk vagy jo, vagy nem de az kit parancziolnak azt cziak megh kel czelekednünk. Isten eltesse kegyel-medet.

Datum in Dees, 30 augusti, anno 1643.

Kegyelmed jo akaroi

Al d-tale binevoitor

Zanthai Ferentz.(Bistrița, Archiva Orașului; *Copialbuch*, II.)

MMLVI.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii lui Francisc Bethlen cari merg să cumpere cai în Moldova.

Gherla,

1643,

2 Septem-bre.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc., fidelibus nostris universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, ordinis, gradus, honoris, officii, dignitatis, praeeminentiae ac functionis hominibus, ubivis in dictione nostra constitutis et commo-rantibus, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam nostram.

Beőczülletes hívünk Feyervarmegye-nek feő ispannya feő hopmesterünk es tablank assessora nemzetes Keresdi Bethlen Ferentz uram bocziatotta az my kegyelmes annuentiankbol az le-

Din voia noastră credinciosul domn Francisc Bethlen Keresdi, fișpanul Co-mitatului Albei, maiestru al Curții și asesor de tabulă, a trimes în Moldova oamenii cari vor să deie această scri-

velünk praesentalo szolgait Moldovaba valami lovak vételének okaért. Azert minden rendbeli hiveinknek parancziolljuk kegyelmesen ez levelünket látván bocziassák mind menett jeövelt bekevel es szabadoson eöket minden helyyeken es ha miben kivantatni foghna legyenek is segitseggel s jo akarattal hozzáik.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce nostra szamos-ujvariensi, die 2-da mensis septembris, anno Domini 1643.

(Bistrița, Archiva Orașului, *Copialbuch*, II.)

G. Rakocy.

MMLVII.

Vaida-
Cămăraș,
1643,
3 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște Moldoveni zăberîți cu vitele.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az mely Moldovaj embereket Pap András hivünk marháyokkal eggyütt arestáltatott volt hűségtek által kegyelmes parancziolatunkból Szamosuyvári udvarbiránk érettek fogh küldeni. Azért parancziolliuk kegyelmesen hűségteknek, adgya kezekhez udvarbiránk oda küldött emberinek az arestált embereket minden marhástol seöt magais hűségtek segitséggel legyen az elvitelekben. Az mely eötvenezzer sendelynek Désre valo szállitássa felöl parancziolunk volt hűségteknek, aztis ne késlellie el szállitatni, hanem menel hamaréb szállitassa el.

Pentru Moldovenii aceia cari au fost zăberîți împreună cu vitele lor, din partea lui Andrei Pap, prin d-voastră, din porunca noastră binevoitoare o să trimetă pentru ei judele Curtii din Gherla. Chiar pentru aceia vă poruncim prieteneste d-voastră să-i dați oamenii zăberîți în mâna oamenilor judei nostru de Curte, cu toate vitele lor, și să li fiți și d-voastră intru ajutor la ducere. Ceia ce vă poruncisem despre trimeterea celor 50.000 de șindile la Dej, nu întârziați a ni li trimete, ci le faceți să vie cât mai curând.

Secus non facturi. Datum in possessione Vajda-Kamaras, die 3 septembris, anno 1643.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLVIII.

Dej,
1643,
8 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre vitele oprite Muntenilor.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Mivel az havasalföldi bojaroktól, es lakosoktól orszagunk határáról nem keves marha hajtogatások, es arestalasok lőttek ez egynehány üdőkben, kiről noha bizonyos commissariusok által mind az két részről igazítás let, es magat is az Vajdat egy néhány izben leveleink, s embereink által requirálvan az arestalt marhaknak megh adasa feleől, igiretet is tet volt, de tandem mikor effectualni kellett volna igiretit, semmi benne nem tölt, s ugy biszszük bizonyosson, eszünkben hogy csak szoval akar bennünket tartani, s az dolgot plongalni, kárt igyekezven hiveteknek tenni: mellyet hogy el tartoztathassunk, sőt hiveteknek károk megh fordullyon, vagy penigh arestalt marhajok vissza adattassek, oda valo emberek marhainak arestalasaval kel mi nekünk is az dologhoz nyulnunk; mivel okaert hüseghteknek serio paranczollyuk valahol havasalföldi embernek marhajot az eő inspectioja alat talaltattya, aszt arestallya es valameddigh arrul mas specialis commissionkat nem veszi az arestum alol el ne boczassa, kiről im az töröczvari harminczadosunknak is paranczoltuk.

Secus non facturi. Datum in curia nostra devensi, die octava septembris, anno Domini 1643.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

Fiindcă dela boierii munteni și locuitorii de acolo dela o vreme încoace s'au oprit și adunat nu puține vite la hotar, în care afacere, deși prin comisariul nostru s'a făcut ceva îndreptare din amândouă părțile, ba prin oamenii noștri i-am cerut însuși Voevodului, prin scrisorile noastre și prin oamenii noștri, darea vitelor, și ni-a și făcut făgăduiala, dar, când în sfârșit trebuia să-și îplinească făgăduiala, n'a făcut nimic, — așa ni vine în gând că numai cu vorba vrea să ne țină, trăgându-lucrul și silindu-se a vă face pagubă d-voastră. Pentru care n'o să ne ferim, ba o să se întoarcă paguba d-voastră, dându-vă vitele oprite, sau și noi avem să răspundem prin oprirea vitelor dela oamenii de acolo. Din care pricină vă poruncim d-voastră, ca, dacă veți da peste vitele muntenilor de supt dragătoria lui, să le opriți, și, până când nu ni va îndeplini cererile noastre anumite, după drept, să nu le sloboziți. Pentru care trimisesem poruncă și vameșului de la Bran.

MMLIX.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște bani ai unui Grec din Țara-Românească.

Petelea,
1643,
10 Septembrie.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Hüseghtek 3 presentis irot levelet venen, az havasi görögh el veszet penze feleől mint informallyon bennünket ertyük: kiről jm iratván az Vajdanak, hüseghtek kezéhez dirigáltuk az megh küldesre. Azert paranczollyuk hüseghteknek, küldgye megh levelünket az Vajdanak bizonyos embertől, hire ha mi valaszt teszen, hozhassa megis.

Scrisoarea d-voastră, credincioșilor miei, din 3 ale lunii am primit-o, și, în ce privește pierderea banilor Grecului muntean, înțelegem, după știrile d-voastre. Despre aceasta am scris Voevodului ca să vă trimită tot d-voastră. Chiar pentru aceia vă poruncim d-voastră să trimiteți scrisoarea Voevodului prin om de încredere, care să ni aducă răspunsul, de va răspunde ceva.

Secus non facturi. Datum in possessione nostra Petelye, die decima mensis septembris, anno Domini 1643.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

G. Rakoczy.

MMLX.

Făgăraș,
1643,
15 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre preten-
dentul moldovenesc Iliș, pus în fiare și prinderea hoțului Măgură.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis
dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Egy orra meczett Illyes Vayda nevü
oláh moldvai Vaydaffinak praetendal-
van magáth tavalyi esztendőbenis on-
net egi huszon eötöd magával be in-
dult volt Moldvába esztelire s nem arra
valo leven meghis Vaydasághotakarván
vindicalni maghának, mellyet Fogha-
rosi tisztviselőink eszekben veven utan-
nok küldöttek volt es eszt viszsza ho-
zatván s vasat vttetven lábára alkal-
mas ideighis tartatánk poenitentiat vele
ugian it valo házunknál. Mind azon
által mostannis ugy adatik ertesünkre,
ot az hüseghtek districtussaban bizonios
számu Oláhokat maghahoz allicialván
előbbeni propositumat akarna követni.
Minek okaert hüsegteknek kegyelme-
sen es serio paranczollyuk ez levelünk
meghadatván mingiarast a havason vagi
hahot találattikis districtussokban kul-
gienek rea es ragadtassak megh mind
magáth s mind az vele levők közül az
kik kezre kerülhetnek es vasban ver-
ven eökött tudosiczon felölleök bennün-
köt addigh jo gondviseles alat es illen-
deö foghsághban tartatván. Annak fe-
jette ez napokban foghtattak volt megh
Torockzai hiveink Szent-Gyeörgy iob-
bagy urok paranczolattiabol Magurarol
tolvaykodo egi moldvai latrot, a ki
mivel ugi tudositatunk Gialui hazunk-
hoz tartozo Hev-Szamos nevü falunk-
ban levö major hazunknak ez el mult
napokbeli fel veresekoris jelen volt es
kivaltképpen valo authorais azon do-
loghnak eö löt volna, hüseghteknek se-
rio paranczolliukha eddigh el nem találta
volna boczattani, mingiarast jo gond-
viseles alat külgie Gialui hazunkhoz.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogharas, die 15 septembris,
anno Domini 1643.

G. Rakoci, manu propria.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civi-
bus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Un Iliș Voevod român, tăiat la nas,
zicându-se fiu de Voevod din Mol-
dova, anul trecut plecase (de acolo), cu
douăzeci și cinci pe lângă dânsul, spre
Moldova, într'o seară. Deși nu era bun
de Domnie, totuși a voit cu orice preț
să-și câștige sieși Voevodatul. Despre
aceasta auzind dregătorii noștri de la
Făgăraș, s'au răpedit pe urma lor și,
aducându-l înapoi, i-au bătut fiare la
picioare, ținându-l la casa noastră de
aici pentru ispășire. Cu toate acestea
ni se dă să înțelegem că și-a mai câș-
tigat pe partea lui un anume număr
de Români din Ținutul d-voastră, cu
ajutorul cărora ar voi să-și urmeze gân-
dul de mai înainte. Din această pricină
vă poruncim d-voastră prietenește și
cu stăruință ca, îndată după primirea
acestei scrisori, să-i urmăriți, fie în munți,
fie în Ținutul d-voastră, și să-i prin-
deți, atât pe el, cât și pe cei dintre ai
lui ce-i veți putea, apoi, bătându-i în
fiare, să ne înștiințați pe noi, până a-
tunci ținându-i supt pază, în închisoare.
Afară de accia în zilele acestea au mai
fost prins credincioșii noștri din Trascău,
din porunca dumnealui Gheorghe Szent,
pe Măgură, un hoț din Moldova, care,
după cum ni s'a dat de știre, a fost și el
de față, ba ca și cum ar fi fost chiar el
urzitorul acestei nelegiuiri când cu spar-
gerea moriștei din satul nostru Someșul-
Fierbinte, ținător de casa noastră din
Gilău: vă poruncim, deci, d-voastră, ca,
dacă până acum nu i-ați dat drumul,
îndată să-l trimeteți supt pază bună la
casa noastră de la Gilău.

MMLXI.

Bistrițenii către vecini (și către Gheorghe Szigéthy, jude al comitatului Dobruja), pentru Iliáš Voevod. Bistrița, 1643, 24 Septembrie.

Generose domine, amice vicineque nobis observande. Servitii nostri paratam commendationem, etc.

Isten minden jokkal jo egesseggel aldgja s latogassa megh.

Bizonyosson mentünk vegere hogj am az Iljes neveő moldovai Vaidaffi melj feleöl a mi kegyelmes urunk eő nagysaga minekünk kegyelmesen parancziolta hogj megh ragatassuk es megh fogatassuk az kegyelmed Galaczi Moldavai Vaszilla neveő biraianal egj falkaik tartott szalast; es hogj az tarttja es tartotta az Olahokat hazanal az kiket gjüiteötte. Kegyelmed azert ugj vissel-ljen gondot reaia hogj az mi kegyel-mes urunk eő nagysaga méltosagos szemelje eleöt szamot adhasson feleölle. Tovabba ezt is megh értettuk, hogj massik gazdat Olah Budakon tarttja Mol-davoi Szimnikor Lupul neveő Olahot, hassonloképpen Radlan Sebbesben fel tarttja magat. Kegyelmed azert biro leven az nemes varmegjeben ugj vis-selljen gondot az Saioi videkben Mol-dova feleö meneö eösvenjeken hogj az mi kegyelmes urunknak velünk eggjütt szamot adhasson es hogj idrinque tisz-tünknek megh felelhessunk. Mi az is-trasat az mi videkünkben mindenüt institualtuk, kegyelmednek is azert illik jo vigyazasban lenni, hogj az eő nagy-saga nehéz animadversioiat elkeörül-hessen. Mert my ezeket tegnap eő nagysaganak mindeneket megh irtuk, hogj Saioi videkben fel tarttja magat es ez elmúlt vassarnapon Budakon felüll neveö Poian Thoma havasson szandekja volt az nepeit megh mustralni. Isten tarczia megh kegyelmedet sokaigh jo egességhben.

Dumnezeu să te dăruiască și cerceteze cu toate bunurile sale și cu bună sănătate.

Am auzit cu siguranță că fiul de Voevod din Moldova, Iliáš, despre care ni-a poruncit Măria Sa să-l înhățăm și să-l prindem, și-a luat locuința la judele d-tale Vasile Gălățeanul, din Moldova, și că acela i-a ținut și-i ține la casa lui pe Românii pe cari i-a adunat. Măria Ta deci așa să aibi grijă de el, ca înaintea îndurătorului nostru domn să poți da seamă despre dânsul. Mai departe, am înțeles și aceia că aceialaltă gazdă ține la Budacul-Românesc pe Românul din Moldova Lupul Jitnicerul; asemenea se ține și în „Radla“ de lângă Sebeș. Pentru aceia Măria Ta, fiind birău în varmeghia nemeșească, așa să porți grija potecilor de la Șieu spre Moldova ca împreună să putem da seamă îndurătorului nostru stăpân, și ca dregătoriei noastre-i să facem față. Noi am așezat străji în toate părțile noastre; se cere ca și d-ta să ții pază bună, ca să încunjurăm mânia Măriei Sale. Pentru că noi toate acestea i le-am scris Măriei Sale: că se ține în părțile Șicului, și în Dumineca trecută a avut de gând să-și facă cercetarea oștii din sus de Budac în munții Poiana-Tomei. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Datum Bistricii, die 24 septembris, anno Domini 1643.

Generosae Dominationis Vestrae vicini benevoli

Andreas Végh, iudex, et iurati cives bistricienses.

[Vo:] Istarum literarum copiam transmisimus domino Georgio Szigethi, primario comitatus dobocensis iudici, ratione cuiusdam Vaivodae moldavi filii, populos seu exercitum contra moldavum Vaivodam congregantem.

(Bistrița, Archiva Orașului; concept.)

MMLXII.

Șien,
1643,
25 Septem-
bre.

Grigore Somay către Bistrițeni, despre pretendentul Iliș care se gătise a năvăli în Moldova.

Zolgalathunkatt ayanlyuk kegyelmednek mintt nekünk becsülletel valo jo akaro urunknak, az szent ur Isten algia megh kegyelmedett boldog jo zerecses hozzu elettel kedvessivel egiutt.

Akarok uram kegyelmedett levelunk által tudositani az mikipen kegyelmed leveliben nekunk irt volt, egi Ilyes boyer nevü ember valami latrokatt gyutene hagi Moldwaban menne; kegyelmed irta volt leveliben hagi rayta lennenk. Es igen vigiaznank az varmegienkbeli emberek is velunk egigiutt igen vigiaznanak hagi ha fele embert megh fognanak; sott az Taczyaknak es Selkyeknek izentunk hagi megh indulanak Sayo fele utannunk junnenek az kegyelmed irasa zerint. Magunk nagi syettsiggel fel irkezzin Sayora zinte akor irkezek ala az Sayo vidiki Vayda az havasrul, megh monda hagi az havason nigy ember nyomnal tobett nem lattak, az kegyelmedek sok emberi is megh ternek. Hanem Sayo vidiki az tiztarto az falukon valami gyulevir Ohlahokat fogott megh tizen nyolezzatt. Igi uram nem zugsig volt az szegin emberekett fel faraztanunk, my vizza terítettük; akartuk kegyelmedett az dolog felöll tudositani. Hanem uram az kegyelmedek zegin karos emberi dolgatt akaryuk Isten kegyelmibul el igazitani holnap ugi mint zombaton ha modunk lehett uram benne. Tarcsa megh az ur Isten kegyelmedett kedves jo egissigben.

Datum ex Sayo, die 25 septembris 1643.

Kegyelmednek zeretettel zolgal Zigeti Giorgel.

[Vo:] Ez level adassik Beztercze varosaban az becsülletes fü biro urunknak Vigy Andrasnak nekunk jo akaro urunknak.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Vă ținem gata slujba noastră d-voastră ca binevoitorului vecin și domn de omenie. Sfântul Dumnezeu să te dăruiască pe d-ta cu fericită, bună, norocoasă și îndelungată viață, cu cei dragi ai d-tale împreună.

Vreau să te încunoștiințez pe d-ta că, precum d-ta ni scriseseși nouă, un anume boier Iliș adunase niște lotri, ca să treacă în Moldova; ai fost scris d-ta ca și cum ai fi dat peste ei, să se grijească bine oamenii din varmeghia noastră, cu noi împreună, ca să poată prinde măcar jumătate din ei. Li-am dat de știre celor din Tonciu și Șeica (Jeica) să plece spre Șieu, să vină după noi în înțelesul scrisorii d-tale. Noi sosim cu grabă mare la Șieu; chiar atunci ajunge acolo și Voevodul, din jurul Șieului, de la munți, care spune că mai multe urme decât de la patru oameni n'a zărit; se întorc asemenea și oameni mulți de-ai d-voastră. Fără cât îngrijitorul moșiilor din Ținutul Șieului a prins de prin sate niște Români gălăgioși, adunătură, optsprezece la număr. Așa dar n'a fost nevoie să ostenim oamenii aceia săraci până acolo sus, ci dar i-am întors înapoi. Am voit să vă încunoștiințăm despre faptul acesta. Ci vrem să dregem lucrurile oamenilor săraci ai d-voastră, din îndurarea lui Dumnezeu, mâne și Sâmbătă, de ni va fi cu puțință. Dumnezeu să te ție în plăcută și bună sănătate.

A d-voastră slugă, ce slujește cu iubire, cu George Zigeti.

Somay Gergeli, m. p.

[Vo:] Să se dea scrisoarea aceasta birăului celui mare din orașul Bistrița, Andrieș Végy (Amendt), binevoitorului nostru domn.

MMLXIII.

Baltazar Vesselényi către Bistrițeni, despre același pretendent Iliăș.

Geaca,
1643,
28 Septem-
bre.

Szolgalatomat ayanlom kegyelmedteknek mint io akaro uraymnak es atyamfiaynak. Az szent Isten kegyelmedtekett minden iavayval szerenczyesen aldgya megh szerelmeseyvel egywtt.

Az kegyelmedtek iambor szolgaya nekem is hoza az urunk eo nagysaga kegyelmes paranczyolatyatt melyben eo nagysaga paranczyol nekunk is annak az Ilyes Vaydanak es velle valo giwlevez embereknek megh fogatatas feleol, myvel kegyelmedtek azt irta volt eo nagysaganak hogy Budakon es Monorban lezegnenek. De az mint nekem tegnap Szigety Gieörgy uram monda Veczy[=Neczy]fele ment egy nehanyad magaval seot az sokadalomkor is ben volt az kegyelmedtek varosaban az mint hallom es szallast is tartott ott az kegyelmedtek iozagyban. Im ismet irtam uram Szigety uramnak az dologrol es kegyelmedtek is vidgazzasson egyet ertven kegyelmedtekel. Ha valatya halhatyuk az eo nagysaga paranczyolatya tartasa szerent cziak erthessük biznison mindgarast rayok kel menünk. De most ugy hallom hogy igen el oztottak az kyk velle voltak. Tarczya megh az ur Isten kegyelmedtekett io egessegeben.

Vă țin gata slujba mea d-voastră, ca binevoitorilor miei domni și prieteni. Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale și cu noroc; împreună cu toți cei iubiți împreună.

Blândul om al d-voastră imi aduce și mie porunca înaltă a Măriei Sale preabunului Domn despre prinderea Voevodului Iliăș, cu toate adunăturile lui, despre care așa scriseseți d-voastră Măriei Sale că s'ar afla la Budac și Monor. Dar, precum mi-a spus mie ieri dumnealui Gheorghe Szigety, că ar fi plecat spre Neț cu câțiva împreună, ba a fost și el de față la strânsura din orașul d-voastră, și, după cum aud, a și avut sălaș pe moșia d-voastră, eu i-am scris din nou d-lui Szigety despre lucrul acesta: aveți grijă și d-voastră să fim într'un gând. Dacă vom putea auzi de ei undeva, în puterea poruncii Măriei Sale, numai să știm cu siguranță, trebuie să dăm peste ei. Înțeleg acum că s'au răzlețit mulți cari erau cu el. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră în bună sănătate.

Raptim ex Gieke, die 28 septembris, anno Domini 1643.

Kegyelmedteknek szeretetel szolgai

Sluga d-voastră cu dragoste.

Vesselieny Boldisar m. p.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis viris, dominis iudiei primario ceterisque civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis et fratribus mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLXIV.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre argintăriile ce vreau să-și facă la ei boierii din Moldova.

Alba-Iulia,
1643,
20 Novem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az moldvay Vayda eo kegyelme feo keövette, mostan nalunk letelenek alkalmatossagaval, az boerok keözeönseges-

Solul Măriei Sale Voevodului din Moldova, sosind la noi, ni face cunoscută rugăciunea boierilor de acolo ca

sen találtatának megh á követ által, instalnod azert, engedneök megh, mikor szükségek kívánná hűseghetek varossaban, vehetnenek holmi ayandélba valo ezüst miveket, poharokot, is harminczadfizetes nélkül enyedneök hys vidgiék; melyek mostan á követ instantiájára mijs annualvan, akartuk hűsegheteknek ez levelünk által ertesekre adnunk, ha mikor á megh említett moldvay boérok közéönsegessen, avagy venighlen valamellyk keszüleök városokban be küldend afféle ezüst mivek vásárlására engiedgye megh nékiek, pénzeken vehethessenek szabadosson, es vihessek elis az szerént, bántós nélkül, és békével.

să li îngăduim ca la nevoie să-și poată cumpără din orașul d-voastră ceva argintării pentru daruri, păhare, și să le treacă peste hotar fără tricezima obișnuită. Care rugăminte socotind-o și noi din partea solului, vrem să vă încunoștințăm prin scrisoarea aceasta pe d-voastră ca, atunci când vor să vină numiții boieri moldoveni, sau vor trimete pe alții în numele lor pentru astfel de cumpărături de argintării în orașul d-voastră, să li îngăduiți a-și cumpără în liniște pentru banii lor, și tot așa să le treacă peste hotar.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 20 mensis novembris, anno Domini 1643.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

G. Rakoczy.

MMLXV.

Alba-Iulia,
1643,
24 Decem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre păharele ce vor să cumpere boierii din Moldova de la ei.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

20 praesentis mensis nekünk ieot levelet et weottük, az moldvai bojeraknal az poharok dolgabol valo megh talalasokat vettük; kegelmetesen parancioliuk azert hűsegednek ez levelünket vévén, tudosicsón bennünket az Kupakban menny ghira (?) es menny szamuk legyenek az poharok.

Scrisoarea din 20 ale lunii o am primit dela d-voastră în afacerea boierilor moldoveni cu cumpărarea păharelor. Vă poruncim deci deocamdată d-voastră ca, după primirea scrisorii noastre, să ne încunoștințați de ce preț și câte să fie păharele.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 24 decembris, anno 1643.

G. Rakoczy.

[Pe o foiță adausă:]

2 Becher zu 3 M., P. 24.

4 Becher zu 2 M., P. 24.

2 Becher zu 2 M.

6 Becher zu 1 M., P. 12.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLXVI.

Târgu-
Ocnei,
c. Decem-
bre 1643
(sau 1638
chiar).

Ianachi Cămărașul către Bistrițeni, despre omul său Apostol, trimes pentru „boboae și cămeș și cumănace de mișei și sulite“ de împărțit la Paști, pentru a fi scutite de vamă.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 86-7, n° 1.)

MMLXVII.

Hrizea Vornicul-Mare către Brașoveni, despre pâra lui Bonciul Vătahul împotriva oamenilor lor, Ion Butoiu, Frățilă și Reanțea, cari i-ar fi furat niște iepe încă din vremea „județului celui bătrân“, „Hrăjilă Criștov“ (cu plângerea lui Bonciul și zăpăsul lui de mărturie).

Pe la
1644.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 179-82, n^{le} 8-10.)

MMLXVIII.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre Vințilă Vătahul, care vine la ei pentru o datorie ce au față de dănsul Constantin și Nicula Pitarul.

Târgoviște,
1644,
10 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 174-5, n° 1.)

MMLXIX.

Marele-Vornic Dragomir către Brașoveni, despre „pâra“ lui Vasile cu frațele, Ivan.

[1644],
15 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 176-7, n° 4.)

MMLXX.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre un om din Petroșița (Dâmbovița) care și-a aflat oi în ale ciobanilor lor și măsurile luate împotriva acestora de „Andronie Vornicul, judecătoriu lăsat aici la Scaun“.

1644,
20 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 175, n° 2.)

MMLXXI.

Mihai Diacul către Bistrițeni, despre niște hățuri pentru Vodă, afacerea munților ș. a.

Iași,
1644,
24 Ianuar.

Prudens, circumspecte iudex, domine, domine mihi semper observandissime. Servitium meum commendo.

Ennekem minden udeobeli bizodalmas biro uram es az beoczületes tanacz, az mi dologbol engemet mostan farasztot volt ide Moldvaban az nemzetes vitezleo Barczay Akos uramhoz az kegielmeteknel nilvan vagian. Itben eo kegielmenek oli bizodalma vagion hogi az dologh jo vegben megien es latom szememel hogi eo kegielme valoban teorekedik aban az dologban es szam szerent akar az beoczületes varosnak mindenekben szolgálni vizontagh ennekem nagi titok allat bezelete es iel-lentek eo kegielme ennekem hogi az Vayda az mi kegielmes urunknak eo nagisaganak ezer kartant kuld hadra valokot de talam lovak mas fel ezeris

Domnule birău, mie totdeauna credincios și dătător de sfaturi bune. E prea bine cunoscut înaintea d-voastră pentru ce am ostenit eu în Moldova la viteazul Acațiu Barcsay. Dumnealui are credința că lucrurile merg bine, și văd și eu cu ochii miei că dumnealui într'adevăr se năzuiește din răspuțeri pentru lucrul acela, voind să slujească orașul nostru cu orice chip. Din potrivă mi-a povestit cu o mare pază dumnealui că Voevodul are să-i trimeată Mariei Sale Domnului nostru milostiv o mie de hățuri pentru întâmplare de războiu, care vor fi și o mie și jumătate, și vreau să treacă pe drumul nostru; și tot acolo la câmp, în satele săsești, vreau să poposească.

lezen, azt azon az mi utunkon akariak kivinni es ugi on ott az videken az szaz falukon megis akariak ningottni, miczoda nagi hazon lezen az azt maga kegielmetek megh itelheti es meg gondolhatia magaban, en azert sok keoniorgessel es esedezessel keonieorgek keoniorgeotemis eo kegelmenek hogi talalion modot benne hogi ne veszne romlana az szegenysegh mert mostis csak elegn vadnak, ugi vagion hogi minden feleol azon vadnak az urak es gondviseleok az vegekben, es nagi sok keoniorgeselis es adomani igeretelis mind az Czikiak s mind penigh az Haromszekiek és Brasaiak hogi ne vinnek arra az hadat, hanem ugianczak Beszterczere mert odt volna job mod az kimenetelben. Igerte eo kegielme ennekem magat hogi minket mint szinte az maga joszagat ugi megh otalmasznia es ha szinte az mi kegielmes urunk poronczolnajs az mint poronczolia is eo nagi-saga, de azt nem czelekedni hanem mas uton vizi el eoket de az eo kegielme kevansaganak sok jambor szolgalatiaert es az hovasoknakis megh szerszeseiert illen dologot kevan hogi Isten oltalmazna benunket bekesegtelensegteol haborusagtol ollian udeorkeor azert az eo kegielme jambor teokeletes hazas tarsanak tisztseges be fogadasat es hogi az varosban haborusagos udeoben be fogadnak. Es tisztseges szalassan bekevel lehessen mert eo kegielme azt mondgia hogi hazat Mattias uramnak az felesaget ki akartak hani uzni es vetni az varosobol, mikor az volt en azt nem tudom hogi ha penigh en azt tudnam azt mondgia hogi az en felesegemmelis azt czelekednek, szukseget ideien, hatt ennis csak ugi szolgalnek eo kegielmeknek. Az eo kegielme kevansaga ez mellire valaszt tegiek ennekem mihez tarczam magamot hogi ide kuldgion kegielmetek levelet nekus hogi az eo kegielme felesegevel azt nem czelekezik soha az Bezterczeüek hanem inkab minden iot es az mint oda feliul megh irtam evis azt fogadia arra valo nezve tehetsége szerent az mitt fel ehr mind szolgalatiaval s mind penigh czelekedetivel szubol megh czelekezi es mind az varost mind penigh az tartomant

Ce folos mare o să avem noi de-aici, puteți judecă și d-voastră, socotind în sine. Pentru aceia mă rog cu atâta putere și rugămintă ca, îndurându-se spre biata sărăcime, să afle ceva chip, pentru că sunt mulți, și toți păzitori și purtători de grijă de la hotare. Se îndreaptă cu rugăminți și făgăduieli, atât cei din Cic, cât și cei din Trei-Scaune și Brașov, ca să nu treacă oastea pe acolo, ci să plece la Bistrița, unde va fi și drumul mai bun de trecere. Mi-a și spus dumnealui că pe noi ne va păzi ca pe înșiși d-voastră, că, și dacă i-ar porunci îndurătorul nostru stăpân, precum și poruncește, totuși are să treacă oastea pe alte locuri și, în schimb pentru atâtea slujbe, ca și pentru recăștigarea munților, înduratul domn nu cere altceva decât să-l primim în locuințele noastre la întâmplare de răzmeriță sau războiu — de care să ne ferească Dumnezeu! — și să-l primim în orașul nostru la întâmplare de luptă, să poată stă în liniște și pace. Pentru că spune că pe soția domnului meu Matias au voit s'o gonească din oraș; când s'a întâmplat, nu știu; și, dacă aș ști-o și eu, spune că și cu soția mea ai face la fel la nevoie; apoi zău și eu li-aș mulțami asemenea d-sale. Dorința d-sale, căreia am să-i răspund, de care trebuie să mă țin eu, este să-i scrieți și d-sale aici că nici de cum așa ceva nu vor să facă Bistrițenii cu soția d-sale; din potrivă li veți face tot binele ce veți putea. Și, precum v'am scris mai sus, făgăduiește și el că tot ce va fi cu putință va face din toată inima, prin slujbele și faptele sale, și atât orașul, cât și Ținutul îl va lua supt ocrotirea sa. Mie să-mi dați răspuns cât de curând d-voastră; aici și așa sunt numai singur, neștiind în care parte să dau. Despre trecerea oștii pe la d-voastră nu știu nime nimic, și nu cumva să se întâmple ceva răzvrătire în ținut: să-mi trimeteți trei oameni ca să vă pot trimete mereu veste nouă. O să stau încă mult pe aici, și e multă cheltuială: să-mi trimeteți d-voastră și câțiva florini. Ștefan, care mi-e om bun, li va spune unde vor să mă găsească; poșta de la Poartă a domnului meu, Mihaiu Diacul, cam dă târ-

meghsegiti oltalmazni, ennekem kegiel-
metek valaszt tegien igen nagi sietsege
es ittis csak egiedul vagiok es mayt
nem tudom meli fele szakodgiak, az ha-
dak kimenetelit senki ne tudgia kegiel-
meteknel, egieb feokepen az paraztsagh
hogi valami modon bodulas ne legien
mert az feiedelemnek nagi hatalmas, ha-
ragiat vinni raia, en hozam vagi harom
ember is kuldgion hogi minden karon
uyab hirekel tudosithasam kegielmete-
ket az mulatas uram itt megh sokaigk
lezen itt az keoltsegh igen el keolt egi
nehany forintot kuldgion kegielmetek,
az ki jo, Istvan megh tudgia mondani
hogi hon keresenek engemet, Mihaly
Deak az mi kegielmes urunk Portaj
postaia itt vagion az valoban forgodik
melletem kegielmetek tekentetiert ugian
tisztseges ayandekot faratsagaert megh
erdemel buczületel az en szegeny hazam
nepevel felolis el ne feletkezek kegiel-
metek, hanem ugian megh latasa hogi
mint vadnak es hogi ha az leaniomot
haza hozta az felesegem Colosvarol
megh iria kegielmetek, az kik be jonek
hozam ismeretes Olha legienek legienek,
es megh poronczolia kegielmetek hogi
az utban senkit ne haborgasanak ha-
nem hozam siesenek. Kegielmetek uram
ezt az dolgot magaban igen megh visgalia
es lassa, illen feo embernek szolgaltiat
megis tekencze hogi mindenkoron az
teokeletes jambor szomszedsagh es be-
kessegh megh tarttasek. Tarcza megh
az szent Isten kegielmeteket igen kedves
jo egesegben.

Az kegielmetek jambor szolgaya

Mihaly Deak, m. p.

Ex Iaszvásár, anno 1644, die 24 ianuarii.

P. S. Ha szinten Istvan jo visza is
ide hat eo tudgia az itt valo dolgot. Czak
jo ket Ohla legien legien vele.

[Vo:] Prudenti, circumspecto domino, domino Simoni Uczaszi, iudici pri-
mario ceterisque iuratis civibus civitatis bistirciensis, dominis, dominis mihi obser-
vandissimis. Cito. Citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

coale pe lângă mine, și încă hotărât:
cu privire la d-voastră, ar fi vrednic de
ceva daruri pentru osteneală. Să nu vă
uitați d-voastră asemenea nici de oa-
menii miei, ci să-i cercetați din când în
când, iar, de va fi sosit fata cu soția
mea de la Cluj, înștiințați-mă d-voastră.
Și aceia cari vor să vină la mine, să
fie flăcăi români cunoscuți, și pe nime
să nu răzvrătească în drumul lor, ci să
grăbească la mine; socotiți și desbateți
bine lucrul acesta d-voastră. Slujba unui
om așa de mare să o înțelegeți, pă-
trând și pe mai departe vecinătatea
bună și pacea ce este azi. Să vă țină
bunul Dumnezeu pe d-voastră cu plă-
cută și bună sănătate.

Sluga d-voastră blândă

Mihailu Diacul, m. p.

P. S. Și, dacă va veni înapoi Ștefan,
care știe bine lucrurile de aici, să fie
pe lângă el doi Români buni.

MMLXXII.

1644,
1-iu Fe-
bruar.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „meșterul de clopote“ ce-i trebuie „ca să ne facă clopote pre aceale măn[ă]stiri ce am făcut în țara noastră“, trimetând pe „sluga“ sa Iacov și pentru „meșteri care facu pile“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Analele Academiei Române*, XXI, pp. 200-1, n° 337.)

MMLXXIII.

Gilău,
1644,
6 Februar.

Gheorghe Rákoczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre oprirea unui nemeș ce mergea în Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Secunda praesentis nekünk iratott hűségtek levelet elloeöttük; joll leött hogy az Szekely Gyeörgy nevű salvus conductusunk nélkül szokatlan uton jaro nemes embert arestaltatta volt s ez utan is jo vigyazasban legyen hűségtek s ne is boczassa senkit ki azon kivalkeppen Moldovara salvus conductus nélkül, kireöl im patenssünkben is demandaltunk. Bihari Palt most bocziattassa ell, Szekely Gyeörgyeöttis, ha kezeseket vet es allat hogy a kilnek Moldovaban ados megh eléghiti.

Am primit scrisoarea d-voastră din 2 ale lunii. Bine a făcut numitul Gheorghe Székely că a oprit omul acela nemeș, care umblă fără salvus conductus pe căi neobișnuite. Asemenea să aveți d-voastră grijă și pe mai departe, nelăsând pe nime să treacă pe acolo, mai cu seamă în Moldova, fără „salvus conductus“; ceia ce orânduisem și prin porunca noastră. Să-l sloboziți pe Pavel Bihari, asemenea și pe Gheorghe Székely, dacă-și va da cuvântul că-i va răscumpără pe toți datornicii săi din Moldova.

Secus non facturi. Datum in castris nostris ad Gyalu positis, die 6 februarii, anno Domini 1644. *G. Rakoczy.*

[Adaus:] Haec commissio Illustrissimi domini, domini principis die octava februarii nobis est exhibita.

(Bistrița, Archiva Orașului, *Copialbuch*, II.)

MMLXXIV.

Rotopă-
nești,
c. 1644,
10 Februar.

Nacu, pârcaľab de Cămpulung, către Bistrițeni, despre uneltele ce trimete să-i cumpere.

Pentru deosebite afaceri, mai ales pentru oamenii ce-i trimete „să să cheltuiască“, adecă să cumpere: „blide, talgere, lanțuțe, sveașnici, mănș de var“¹, sape. Mențione de olari bistrițeni, ce au lucrat „la noi“.

(V°: pecete mică, verde. Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 77, n° civ.)

MMLXXV.

1644,
12 Februar.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre oile oamenilor lor ce se află la Pană Căpitanul, fost „oiar“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 362-3, n° 1.)

¹ *Vair, petit-gris*; blană. Sau „mănș de vară“?

MMLXXVI.

Dragomir, Marele-Vornic muntean, către Brașoveni, despre aceeași „pără“ [1644],
a lui Vasile cu Ivan, făcută și la negustori și înaintea lui, când a fost la Brașov 5 Mart.
și Alba-Iulia, ca sol.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 177, n° 5.)

MMLXXVII.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre „pără“ Târgoviște,
lui „Vasilie Sărbul ot Necopoe“ cu fratele lui, Ivan, care s'a judecat și la negustori 1644,
și la Vornicul Dragomir când a fost trimes sol în Ardeal. 6 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 175-6, n° 3.)

MMLXXVIII.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre omul său Târgoviște,
Statie, trimes să iea postavul, „să îmbrăcăm Curtea“. 1644,

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 57, n° 2.)

17 Mart.

MMLXXIX.

Socol Marele-Clucer către Brașoveni, despre trimeterea lui Bojâr István în
orașul lor, pentru „târguială“, rugându-se a i se da „un car cu cai“ până la Rucăr. Pe la
1644,

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 109-10, n° 1.)

28 Mart.

MMLXXX.

Dragomir, Marele-Vornic muntean, către Brașoveni, pentru „Lupul vătahul“, 1644,
trimes după cumpărături în orașul lor. 4 April.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 110, n° 2.)

MMLXXXI.

Dragomir, Marele-Vornic muntean, către Bistrițeni, despre „sticlăria“ lui C. 1644,
Vodă și pământul ce trebuie să se aducă de la ei. 11 April.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 108.)

MMLXXXII.

Mateiu-Vodă al Țerii-Românești către Brașoveni, despre un dărabant al 1644,
său care a venit „la zi“ în cetatea lor fără să se înfățișeze și partea cealaltă. 14 April.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 178, n° 6.)

MMLXXXIII.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni (judele Mihail Târgoviște,
Eötvös), despre „veseliia cocoanei [= fiicei] domniei tale“, la care a fost poftit, cu urări 1644,
„întru veseliia coconelor, ginerilor ce se împreunează, ca cu tot bunul noroc să 17 April.
petreaceț dumneavoastră“, trimițând și un om „ca să poarte fața, cinstea noastră
întru cinstita veseliia dumnilor voastre, cum se cade vecinilor de aproape și
priiatenilor“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Analele Academiei Române*, XXI, pp. 202-3,
n° 335.)

MMLXXXIV.

Pe la
1644,
26 April. Socol, Marele-Clucer, către Brașoveni (același jude), despre „această veselie ce se-au început întru cinsti[tă] casa dumnital[e] cu sora noastră, fiia dumnital[e]“, — cu care prilej trimete solul său și pe „feciorul“ Bojár István.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 194-5, n° 1.)

MMLXXXV.

Rotopă-
nești,
c. 1644,
29 April. „Nacul, părcălabu de Țănutul Suceavei“, către birăul Șimon (Engesser) și părcălabul Tămaș, pentru prețul unui cal ce voia să cumpere de la dânsul cel de-al doilea. A oferit unul „de-aceaia protivă ce spunei că-ți trebuiaș[t]e] dumnital[e]“. Cere o restituție.

(Iscălitură; adresa românească; pecete mică, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 76-7, n^o cm.)

MMCXXXVI.

Alba-Iulia,
1644,
1-iu Iunie. Gheorghe Rákóczy cel Tânăr, către Bistrițeni, despre oamenii Tudorei văduva lui Ioan-Vodă Movilă.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc., fidelibus nostris, universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, honoris, ordinis, dignitatis, officii, gradus ac praeeminentiae hominibus ubivis in ditione nostra constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam nostram.

Ivan Vaida relictăia Thodora aszszony ez levelünk praesentalo hat szolgai a mi kegyelmes engedelmunkbeöl visznek be Moldovaba egy szekeren holmi egyet masokat. Kegyelmesen parancziolljuk azert minden rendbeli hiveinknek meghirt Ivan Vaida relictăia hat szolgait szekerekkel eggyütt minden helyeken bocziassa békével. Birodalmunkbol ki érkezven salvus conductusunkat ellveven teölleök kuldgjek kezünkben, magokat penigh holmi szekereken leveö egyet masokkal bocziassak minden bantodas nélkül.

Cei șese oameni ai dumisale Tudora, văduva lui Ioan-Vodă¹, cari ni înfățișează această scrisoare, duc în Moldova, cu voia noastră, un car cu unelte. De aceia poruncim tuturor credincioșilor noștri să lase a trece cu carăle lor pe cei șese oameni ai văduvei Voevodului Ioan. Ajungând afară din țara noastră, luându-li pașaportul, să ni-l trimeteți; însă pe ei, cu tot ce au în cară, să-i lăsați, fără nicio neplăcere.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die prima mensis iunii, anno Domini 1644.

Michael Uzoni, secretarius.

Georgius Rakocy.

(Bistrița, Archiva Orașului; *Kopialbuch*, II.)

MMLXXXVII.

1644,
5 Iunie. Preda Mare-Spătar și Diicul Mare-Agă către Brașoveni, despre un copil de Țigan aflat la Berindești și care trebuie cerut prin judecată.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 123-4, n° 2.)

MMLXXXVIII.

Brașov,
1644,
8 Iunie. Judele Brașovului, Mihail Goldschmied, către Bistrițeni, despre știrile de la Munteni și un boier ce merge din Moldova la Alba-Iulia.

¹ Movilă.

Amplissime, prudens ac circumspecte domine, mihi observandissime. Servitiorum meorum paratissimam commendationem, et cetera.

Ewer Fürsichtig Weissheit an uns dirigirtes Schreiben ist mir durch abgesandten Diener überlieffert worden; darauss ich dann vernehme dass bey Ewer Fürsichtig Weissheit von unserem benachbarten wallachischen Lanndt neye rumores spargiert seyen worden; undt, so deme also were, sölte ich solches Ewer Fürsichtig Weissheit wissen lassenn. Wass mir zwar bewust ist, weiss ich anders nichts als von gutter stiller Gelegenheit zu sagen. Denn den nechst vergangenen Tag ist ein vornember Bojer dahero allhier gewesen (welcher zwar sich zu curiren nach Weyssenburg verreisest). Würde aber etwa Gefahr zu befürchten sein, davon ich Wissen kan bekhommen, will ich solches unverzüglich Ewer Fürsichtig Weissheit wissen lassenn. Im Übrigen, Gottes gnädiger Bewahrung entpfohlen. Coronae, die 8 iunii, anno 1644.

Amplissimae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus servire paratus *Michael Goldtschmidt, iudex coronensis, m. p.*

[Vo:] Amplissimo, prudenti ac circumspecto domino Simoni Engesser, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico mihi observandissimo. (Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLXXXIX.

Dicheiul Nicolae dela mănăstirea Căldărușani către Brașoveni, despre Români mănăstirii fugiți de la Treiteni la dânsii și despre zăberirea hotărâtă de el. C. 1644, 11 Iunie. (Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 122-3, n° 1.)

MMXC.

Câmpulungenii către Bistrițeni, pentru liberarea unor „omănași“ ai lor. Câmpulung, 1644, 11 Iunie. „Câmpulungenii, cu Vornic cu tot, cu Iliaș, și preuții de Câmpul-Lungu, anume preutul Gligorie și preutul Petrea“ (mai jos, spre sfârșit, și alții, cu vătămanul Șandru), către „boiarii de Bistriț[ă]“, cerând a se îngădui ieșirea, cu vamă, spre țară, a „omănașilor din Câmpu-Lun[g]“. Iunie (иунѣ) 11, 7152. (Pecete peste hârtie: insignii.) (Vo : Adresa românească la „domni de Bistrița“.) (Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 77, n° cv.)

MMXCI

Daniil Pavay către Bistrițeni, despre plecarea stăpânului său la „Domnul muntean“. Dej, 1644, 29 Iunie.

Prudens et circumspecte domine, mihi benevole. Servitiorum meorum semper paratissimam commendationem.

Istentöl minden idvösseges iokkat egesseges hoszszu elettet kevanok kegyelmednek. Mivel urunk eö nagysaga bizonios okokra nezve bocziatot Havaselfeldeben az Vaydahoz eö nagysagahoz, paripaimot szolgaimot rendelte oda az kegyelmetek szekeben. Kegyelmednek mint io akaro uramnak megh szolgalom Isten eltetven, rendellien valami keves abrakot nekiek s poronczionlion egi felöllök melliet enis szolgahassak megh kegyelmednek mint io

Vă doresc de la bunul Dumnezeu d-voastră tot binele, viață sănătoasă și îndelungată. De oare ce stăpânul nostru Măria Sa m'a trimes din anume pricini la Măria Sa Voevodul din Țara-Românească, a poruncit ca roibii miei să-i trimet cu slugile împreună la Scaunul d-voastră. V'oiu resplăti d-voastră, binevoitorului meu domn, dacă o să mă țină Dumnezeu. Te rog să li trimeți acolo câtva ovăs. Să-mi porunciți și mie d-voastră ca să pot sluji și eu d-tale, bi-

akaro uramnak. Kegyelmed is ennekem poronczion az mire kegyelmed eleghegesnek itel az eo nagysaga hata megget minden alkalmatossaggal azon igiekezem hagi szolgalliak kegyelmednek. isten tarczia megh kegyelmedet io egesseghben sok esztendokigh.

nevoitorului meu domn. Să porunciți d-voastră ceia ce va fi cu putință: mă voi năzui să-ți slujesc d-tale pe după spatele Măriei Sale. Dumnezeu să te țină pe d-ta mulți ani în bună sănătate.

Datum in curia desiensi, die 25 mensis iunii, anno Domini 1644.

Prudentis et Circumspectae Dominationis Vestrae servitor et benevolus

Daniel Pavai, m. p.

[Vo:] Kegyelmednek megh szolgalom, rendellie oli heirre kegyelmed hagi ne hordozzak edgik falubol az masikba az eöt paripat, en is megh igiekezem kegyelmednek szolgálni.

[Vo:] Voiu răsplăti d-tale: așează undeva cei cinci roibi, în așa loc ca să nu mi se poarte din sat în sat: îmi voiu dă năzuință să mă răsplătesc.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Simoni Utszas, iudici primario civitatis Beztercze, et cetera, domino mihi semper observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXCII.

Iași,
1644,
20 August.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre o cumpărare de cuie.

Generosi ac egregii domini, amici benevoli.

Necessitas claviculorum iterum occasionem scribendi ad Generosas Dominationes Vestras mihi praeuit, ac proinde etiam nunc pro coemendis iis centum leones mitto, hoc unicum efflagitans ut omnes quotquot parati invenientur, mihi quam totius [=citius] transmittantur, reliqui vero ad complendum numerum sexcentorum milium iussu Generosarum Dominationum Vestrarum a fabris illis accuratissime conficiantur. Hanc claviculorum summam parata solvam pecunia et praestitam hac in re mihi gratiam singulari benevolentiae meae studio Generosis Dominationibus Vestris compensabo. Quod reliquum est, Generosas Dominationes Vestras prospere valere cupio et me ipsum iisdem singulariter commendo. Iassius, 20 augusti 1644.

Generosarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus

Basilus, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae. Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Generoso ac circumspecto domino Simoni Utczasz, primario iudici ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXCIII.

Iași,
[1644],
21 Septem-
bre.

Nicolae (Catargiu) pârcaľabul către Brașoveni, despre lucrurile comandate la ei de Hatman, Păharnic și Vistiernic: păhare de argint, unele cu capace, cântărite în grivne (se pare că pentru nunta Domniței Maria cu Ianus Radziwiłł¹).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 92-4, n° 2.)

MMXCIV.

Iași,
1644,
25 Septem-
bre.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cuiele ce-i trebuie și vestea de Tataři la Nistru.

Perillustres ac generosi domini.

Sedulam operam Generosarum Dominationum Vestrarum, quam crebro rebus meis navare solent, quemadmodum benigne amplector, ita etiam omnibus occasio-

¹ V. și mai sus, pp. 1117-8, n° MMLXIV-V.

nibus incumbam ut haec mihi praestita officia pari facilitate ac omni gratitudinis genere Generosis Dominationibus Vestris compensare possim. Aliquam partem pecuniae etiam nunc per dominum Michaelē pro solvendis reliquis claviculis mitto, hoc unicum efflagitans ut illi fabri in conficiendis claviculis numerum sexcentorum claviculorum excedant, et praeterea adhuc longiorum illorum decem milia conficiant, quos ego claviculos parata pecunia solvam. Reliquum est ut me Generosis Dominationibus Vestris felicia auspicantem benevolo ac favorabili prosequantur affectu. Iassijs, 25 septembris, anno Domini millesimo sexcentesimo quadagesimo quarto.

Generosarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus
Basilius, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae. Io Vasilie Voivoda.

[Adu:] Die 4 octobris regressus Michael Igjarto ex Moldavia hac cum fama, quod penes fluvium Nistor septuaginta milia Tartarorum in castris modo commorantur.

[Vo:] Generoso ac prudenti domino Simoni Utczias et senatui civitatis bistriciensis, dominis et amicis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMXCV.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre postavul Târgoviște, 1644,
ce se cere de Domnie. 7 Octombrie.

Matthaeus Bassaraba, Dei gratia princeps et Vayvoda Regni Valachiae Transalpiniae, perpetuusque haeres. Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole, salutem vicinitatisque benevolam commendationem.

Az kegyelmed levelétt beöcziülettelve-
vén erttyük mitt jrion minekeönk, azért
mivel annak eleötte annyra nem tud-
tuk, s nem is értettük aban az állapatt-
ban az dolgott hogi mintt s hogi legien,
az mintt most érttyük s halljuk az ke-
gyelmed irásából, azért minthogi jmmár
arra az yambor emberre biztuk, tehát
nem tudjuk mintt lehessen az a dologh,
mind azon által, ha kegyelmed is, az
mintt végezhet és alkumi akar velle
nem bánnyuk, az mikor az a dologh
lesszen, de még messze annak az
ideije, mertt mostan ninczen szökwse-
gwnk az posztora, meny szamu vég
poszto kívántasek peniglen, es mikorra,
arrul kegyelmedett mostan nem tudjuk
tudositani mind addig is hanem az
meny szamu annak eleötte is volt,
hogi peniglen kegyelmed benneönkett
levelével latogatott, azt kegyelmed-
teöl felette ighen nagj jo nevett veöt-
tük, és kívánván mys az uristenteöl
kegelmedeknek jo egessegett, es kegel-
metek bekesseg es megh maradást.
Tarczia megh jo egesseges eletbe ke-
gelmedett.

Primind cu cinste scrisoarea d-voas-
tră, înțelegem ce vreți să ni scrieți,
fiindcă mai înainte n'am știut și n'am
priceput toată afacerea, pe atunci, cum
și ce să fie. Precum auzim și pri-
cepem acum din scrisoarea d-voastră,
deci, de oare ce încredinșam lucrul
omului aceluia blând, nu putem ști ce
se va alege din lucrul acela; totuși, dacă
d-voastră vreți să isprăviți și să vă
târguiți cu el, nouă nu ni pasă, dar
e încă departe vremea, și acum încă
n'avem nevoie de postav. Iar câte va-
luri de stofă o să ni trebuiască, despre
aceasta nu vă putem încunoștiința încă
pe d-voastră, dar vă puteți da cu soco-
teala că vor fi cam atâtea ca mai înainte.
Iar prin faptul că ne-ați cercetat prin
scrisoarea d-voastră, ni-ați pricinuit bu-
curie. Și noi asemenea vă dorim dela
bunul Dumnezeu d-voastră bună sănă-
tate și rămânerea în pace. Dumnezeu
să vă țină în bună și plăcută sănătate
pe d-voastră.

Datum in Tergovista, 7 octobris, anno Domini 1644.

Generosae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus
Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eötvös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, etc., domino vicino nobis benevolo.

(Pecete mare, ruptă.)

(Braşov, Archiva Oraşului.)

MMXCVI.

Târgovişte, 1644, 14 Novem-
bre. Mateiu-Vodă Basarab al Terii-Româneşti către Braşoveni, despre Țiganii lor opriți ca răsplată de Luca Logofătul de la Câmpina.
 (Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul și Românii*, pp. 124-5, n° 3.)

MMXCVII.

Iași, [1644], 21 Novem-
bre. Gavril Hatmanul, Gheorghe Păharnicul și Iorga Vistierul către Braşoveni, despre zăbava plății paharelor de argint comandate¹.
 (Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul și Românii*, p. 92, n° 1.)

MMXCVIII.

Târgu-
Ocnei, [1644], 21 Decem-
bre. Gheorghe și Iani Cămăraşul către Braşoveni, despre cererea de pahare a Marelui-Logofăt, care vrea ca judele să-i fie „tată și înmă“, ca înaintaşul „Her-
 dzel Criştov“; banii se vor da „până la Născut“.
 (Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul și Românii*, pp. 94-5, n° 3.)

MMXCIX.

Până la 1645². „Partenie igumenul și tot săborul de sv[ă]ntaa mănăstire de Voronețu“ către Bistrițeni, pentru a recomanda pe un călugăr și un „poslușnic“, trimeși pentru afaceri.

(Fără adresă. Pecetea pe ceară neagră cu:)

† сѣх печатѣ въ мѡн[астирѣ Корѡ]нѣцѣ.

(Bistrița, Archiva Oraşului; publicată în *Documentele Bistriței*, I, p. 80, n° CXIII.)

MMC.

București, 1645. Radu Marele-Logofăt (Crețulescu) și Stroe Marele-Vistier (Leurdeanu), ispravnici de Scaun munteni, și pentru strângerea haraciului, către Braşoveni, despre plecarea lui Mateiu-Vodă „în jos în priumblare“ și despre hamurile pentru care a trimes un aprod să le aducă (o păreche „tipărită“, alta „cu cosoae“).

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul și Românii*, pp. 88-9, n° 1.)

MMCI.

Târgovişte, 1645, 19 Ianuar. Mateiu-Vodă Basarab al Terii-Româneşti către Braşoveni, despre postavul ce are la ei egumenul de Câmpulung, precum și despre un Țigan al mănăstirii, fugăr în Ținutul lor.

Mathaeus Baszáraba, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpinae legitimus perpetuusque haeres.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis observande, etc.

¹ V. p. 1126, n° MMXCII.

² Crăciun.

³ Partenie fiind același cu egumenul dintr'o scrisoare precedentă, data cea d'întăiu e 1635.

Mivel Kimpullungi Jegumenunk je-
lente hogi ennek eleöte ott az kegyel-
metek varosaban adott volna ki pénztt
ugi mintt szaz tizeöntt vég posztora va-
lott, imar mostan az posztott felszedni
akarna es beis hozattni, azértt kérvén
bénneönkett azon hogi kegyelmedek ir-
vánk feleöle minekokaértt vegmiralliuk
szomszedsagassan kegyelmedeket hogi
io akarattyat mutattván koszaya, legien
kegyelmed segittsiggel, nékje mind az
felszedetesebén, es mind az annatt
valo megh indittatásaban melljett mys
kegyelmedekteöl io nevén veszeönk.
Tarczia megh Isten io egessegeben ke-
gyelmedett.

Datum in curia nostra Tergovista, 19 ianuarii 1645.

Generosae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus be-
nevolus

P. S. Ez feleöl is requiralliuk kegyel-
medekett hogi egi Radul neveö czigány
ugian oda az kimpullungi klastromunk-
haz valo, onnatt, oda ki az kegyelmetek
tartományaban az Barczára szeökvén,
engedgie felkeresni, az hol feltalalhatt-
yak es vizzahozni.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici
primario amplissimae civitatis coronensis, vicino nobis observando.

(Pecetea obișnuită.)

(Braşov, Archiva Oraşului; colecția Schnell, I, n° 69.)

Io Mateiu Voevod.

P. S. Vă mai înștiințăm că un Țigan
ce se numește Radu, al mănăstirii de la
Câmpulung, a fugit în Ținutul d-voastră
pe plaiul Bârsei: să li dați voie să-l
urmărească, să-l prindă unde-l vor pu-
teă găsi și să-l ducă înapoi.

MMCII.

Clucerul Socol către Braşoveni, despre cei doi fii ai săi, Clucerul Crâstea Târgovişte,
și Ianachi Spătarul, ce merg la nunta fiului predicatorului lor. 1645,
31 Ianuar.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine mihi honorande, servi-
tiorum meorum parata commendatione praemissa.

Hogi az Sz. Isten kegelmedeknek az
uy esztendeönek forgásabann is min-
den Idvésseges iokkal io egesseggel,
es lelki testi aldasival meg latogassa
szibeöl kívánom. Mivel az fiaymatt, Kul-
ziar Krisztett, es Janaki Szpotártt bo-
cziatom oda az kegelmetek varosaban
az prädikator ur eö kegelme fianak
beöcziületes lakodalmára, azértt az al-
kolmatossaggal, nem akaram elmulattni
hogi kegelmedett, mintt io akaro bi-
zodalmas uramott ez kis irasom által
is megh ne latogattnam, mostan Isten-
nek hala mind az mi kegelmed urunk az
Vayda eö nagysaga türhetö egessegeben
es bekessegeben vagion, s mys aszé-
réntt eö nagysaga utan. Ennékém io

Vă doresc din toată inima ca bunul
Dumnezeu și în cursul acestui an nou
să vă dăruiască cu toate bunurile sale,
bună sănătate, cu darurile sale sufletești
și trupești. Fiindcă acum li-am dat voie
feciorilor miei, Clucerul Crâstea și Spă-
tarul Ianachi, să iea parte în oraşul
d-voastră la nunta cinstită a feciorului
domnului predicator, pentru aceia cu
acest prilej nu pot trece cu vederea
să nu vă cercetez și pe d-voastră, ca
pe binevoitorul meu domn credincios
prin câteva rânduri ale mele. Dumnea-
lui Vodă Măria Sa împreună cu noi se
află în destulă pace și sănătate. Mie, bi-
nevoitorului d-voastră, să-mi porunciți
una-alta, și după putință o să vă slu-

akaroyanak, kegelmed parancziolván,
tehetséghe szerétt való szolgálatomat
ayanlom kegelmedek mintt io akaro
uramnak, adgja Isten hogi az levelem
io es eörvendetes orában talallia kegel-
medett.

jesc, ca pe un binevoitor al meu. Să
dea Dumnezeu ca scrisoarea aceasta să
vă găsească într'un ceas bun și cu noroc.

Datum in Tergovista, die 31 ianuarii, anno Domini 1645.

Generosae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae benevolus, ad
serviendum paratus.

Kuleziár Szokoll.

Socol Cliuč[er].

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Michaely Eöttveös,
iudici primario amplissimae civitatis coronensis, et cetera, domino vicino plurimum
honorando.

La județul.

[Pecetea obișnuită.]

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell. I, 59.)

MMCIH.

Iași,
1645,
8 Februar. Vasile-Vodă al Moldovei către Brașoveni, despre nunta fiicei sale Maria
cu Janus Radziwiłł.

Generosi domini, amici et vicini benevoli.

Non poterant ingrati mihi esse domini legati Generosarum Dominationum
Vestrarum vel hoc nomine, quod sincerum candidi erga me pectoris affectum
praetulissent, praesertim vero hoc tempore quo solennia nuptiarum filiae meae,
Deo auspice, sunt celebrata. Haec itaque singularis humanitatis experimenta, non
tantum debitas gratiarum actiones a me exciscunt, sed etiam ad contestanda mutuo
Generosis Dominationibus Vestris officia mea me ipsum benevole alliciunt, hoc
unico innixus voto, ut in sinum Generosarum Dominationum Vestrarum a libera-
lissima Dei praepotentis manu omnia fausta ac prospera defluant. Quorum interim
favori me ipsum diligentissime commendo. Iassis, 8-va februarii, anno 1645.

Generosarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus

Basilius, Dei gratia princeps terrarum Moldaviarum (sic).

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto senatui civitatis coronensis, dominis amicis
et vicinis benevolis¹.

(Pecete mare, ruptă.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 60.)

MMCIV.

1645,
10 Februar. Radu, Marele-Agă muntean, către Brașoveni, despre oprirea de dânsul a
2 500 de oi în schimb pentru Țigani ce i s'au oprit de orașeni, arătând că trimete
după zișii Țigani, lăsând oile de hatărul lui Vodă, pe iuzbașii Crăstea și Mihnea.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 146-7, n° 1.)

MMCIV.

Târgoviște,
1645,
18 Februar. Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre postavul
ce a comandat la ei (pentru îmbrăcăminte oștirii).

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae

¹ Actele pentru pețire în *Supl. II*³, pp. 5-15. Scrisoarea ginerelui din Iorga, *Acte și
fragmente*, I, pp. 196-7, dă 5 Februar st. n. ca dată a nunții. Cf. și *ibid.*, p. 198.

Transalpinae legitimus perpetuusque haeres. Generose, prudens ac circumspecte domine, amice et vicine nobis benevole, etc.

Az kegelmed levelett az kegelmed fiaytol elveöttük, azertt az kegelmed megh latogattotasatt ayandekaval edgieött kegyelmedteöl io neven veöttük, az poszto dolgóbolis az kegelmed kívánsagatt akarván tenneönk, megh engettük hogi kegelmed is adgion eöttvén veghett es kegelmedteöl bé vizsük az mi penigh az jeövendeöbeli dolgott illetti az poszto feleöl, annak az ideye el jeöven, akkor is kegelmeddel barát-ságossan akarunk elni, de még az meszé vagion hogi penigh arrul bizonios valasztt tehesseönk, akkor az ideö es az alkalmatossagh megh mutattya, ez mellett hogi kegyelmed minden szomszedsagos io akarattyat igéri minekeönk, azt is kegyelmedteöl io neven veszük, es mys hasonlokeppén minden szomszedsagos io akarattal igyekezeönk lenni kegelmednek. Tarczia megh Isten kedves io egesseghen kegyelmedett.

Datum in curia nostra Tergovista, die 18 mensis februarii, anno Domini 1645.

Generosae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Michaéli Eöttveös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis ac vicino nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 68.)

MMCVI.

Târgoviște.
1645,
20 Februar

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Bistrițeni, despre niște Țigani ai lui căroră li-a dat drumul.

Mathaeus Bassaraba, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpinae legitimus perpetuusque haeres. Prudens ac circumspecte domine vicine nobis benevole, etc.

Illyen dologbol akarok megh talalni kegelmedett, mivel Radul feőagank jelente hogi az kegelmetek birtoka alatt az kegelmetek városaban volnanak valami czigany, melljett egi rendben megis igertt volna kegelmed hogi megh adgia nekie, de annak utanna ismegh megh tartoztatta volna, noha penigh itt tartottanak volt is jrette, de mind azon altal im az kegelmed tekinteteyertt felszabadetottuk, azértt requiralljuk szomszedságossan kegelmedett, adassa megh nekie, mivel az io szomszedsagh es az igazsag is azt mutattja hogi kinek kinek az eövé megh adattassék, melljett mys io

Am primit scrisoarea din mânăle feciorilor d-voastră și atât această cercetare, cât și darurile alăturate ni-au pricinuit mare plăcere, și, pentru postav, vrând să împlinim dorința d-voastră, vă îngăduim ca și d-voastră să dați 50 de valuri, și le vom aduce dela d-voastră. În ceia ce privește însă lucrul de postav în viitor, sosind vremea aceia, și atunci vrem să trăim în prietenie cu d-voastră, numai cât e departe încă (vremea aceia), și, ca să vă putem da un răspuns sigur, ni veți arăta atunci prilejul și sorocul. Iar că d-voastră ni făgăduiți nouă toată bunăvoința, ni cade bine aceasta de la d-voastră, și noi asemenea ne vom sili să ni dovedim față de d-voastră bunăvoința noastră și vecinătatea ce o avem. Dumnezeu să vă țină în bună și plăcută sănătate.

Vreau să vă cercetez în pricina următoare. De oare ce Radul, Marele nostru Agă, ni arătase că pe moșia d-voastră în oraș s'ar afla ceva Țigani, pe cari i i-ați fi făgăduit lui într'un rând, dar în urmă apoi i-ați ținut din nou, — deși-i ținusem și noi aici, totuși cu privire la d-voastră, li-am dat drumul. Pentru aceia ne îndreptăm către d-voastră ca să-i dați lui. Așa cere și buna vecinătate și dreptatea: să să dea fiecăruia ce e a lui. Ceia ce și noi vom primi-o cu bucurie de la d-voastră. Dumnezeu să vă țină în bună sănătate.

neven vesszeönk kegyelmedteöl. Tarczia
megh Isten io egessegben kegyelmedett.

Datum in Curia nostra Tergovista, 20 februarii, anno Domini 1645.

Prudentis ac Circumspecte Dominationis Vestrae benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario
amplissimae civitatis coronensis, vicino nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 63.)

MMCVII.

Alba-Iulia,
1645,
14 Mart.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Brașoveni, despre aceiași Țigani.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium
regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudens et circumspecte, fidelis
nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Az havaseli Vajda eő kegyelme ta-
laltatvan megh bennünket, hogy egy
Raduly feő Aga nevü bojeranak szeök-
ven el holmi czigany, ot az Barcza
videken lappanyavanak, s paranczol-
nank hüsegednek ki adosok feleöl; mi-
nekokaert kegelmesen paranczollyuk
hüsegednek, ha nem azok az kik felöl
minapiban irt vala, ha ot az Barcza
videken talaltatnak lenni, az megh irt
Raduly Aga czigany, s hüseged nem
akarja eöket megh tartani, s azoknak
is kedvek leszen, az be menetelre,
adgia kezeben emberenek, vihesse be
eöket.

Ni scrisese Măria Sa Voevodul mun-
tean că, fugindu-i niște Țigani de-ai
boierului Radul Aga-cel-Mare, petrec
pe acolo prin Bărsa, și să vă poruncim
d-voastră să-i dați. Prin urmare vă
cerem d-voastră ca, dacă nu vor fi
cumva aceia despre cari imi scriseseși
dăunăzi, ci dacă se vor afla prin Ți-
nutul Bărsei Țigani munteni ai lui
Aga Radul, și d-ta, neavând gândul
de a-i țineă, și voind și ei, să-i dai pe
măna oamenilor lui, să-i ducă acasă.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 14 martii,
anno 1645.

G. Rakoczy.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Fronius, n° 103.)

MMCVIII.

1645,
19 Mart.

Radu, Marele-Agă muntean, către Brașoveni, despre Țigani lui, opriți în
Ținuul lor.

(Brașov, Archiva Orașului; publicat în *Brașovul și România*, pp. 125-7, n° 4; v. n°
precedent.)

MMCIX.

1645,
20 Mart.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre Țigani
Agăi Radu (Rudca).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 127, n° 5.)

MMCX.

Dragos-
lavele,
1645,
23 Mart.

Sava Logofătul către Brașoveni, despre banii ce trimete pentru postav (cu
echivalența banilor curenți).

Szolgalattomat ajánlom kegelmednek mint io akaro uramnak, Istentől sok iokat io egissiget kevanok kegelmedeknek.

Hogi kegelmed az en embersigemre ki adta volt az poszta czinalok irasat, kegelmedtől io neve veszen, es az mint fogadta hogi meg köldön kegelmedeknek az 180 forintot, im kegelmedeknek meg köldötten az velen boczatot embere Janos Deak altal, ugi mint, tallert 30, 160 pinzben, orosz banios tallert 10, 160 pinzben, dutkat 24, forintot az dutkat 13 pinzben computalván, azon kívül apro pinzt o pinzt 60 forintot es 70 pinzt az egi forintot 130 pinzben computalván, tesszen in suma 180 forint es uj kegelmednek meg köldötte, es reversalisomat el vedte, es kegelmetől io neven vesszem es utáz is kegelmednek io akarattal igekezek szolgálni. Eltesse Isten kegelmedet io egissigben.

Költ Dragoslavan, 23 marti, A. D. 1645.

Kegelmednek szeretettel szolgál

Sava Logofett, manu propria.

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Schnell, I, 57.)

Vă țin gata slujba mea d-voastră, ca binevoitorului nostru domn, urându-vă de la Dumnezeu mult bine și bună sănătate.

Fiindcă dumneata pe omenia mea ai trimes scrisoarea meşterilor de postav, o primesc cu bucurie, și, precum v'am făgăduit d-voastră că vă vom trimete cei 180 florini, i-am și trimes, prin omul nostru Ioan Diacul, și anume: 30 de taleri a 160 bani, taleri rusești 10. a 160 bani, dutce pentru 24 florini, dutca de socotit în 13 bani; afară de aceia bani mărunți și vechi 60 de florini și 70 bani, socotind 1 florin drept 130 de bani; face suma de 180 de florini. Aşa dar v'am trimes, și ați primit pentru sinetul meu. Ceia ce o ieau în nume de bine de la d-ta, voind a-ți sluji și mai departe cu bunăvoință. Dumnezeu să vă ție cu bună sănătate.

În Dragoslave, 23 Mart 1645.

D-tale itî slujeşte cu dragoste

Sava Logofătul, m. p.

MMCXI.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Braşoveni, despre Țiganii Radului Aga.

Alba-Iulia,

1645,

2 Maiu.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

Hüseghtek 30 die proxime elapsi mensis aprilis nekünk irt levelet veven, ertjük az havaselni Radul Aganak, az Cziganyoknak ki nem adasaert valo, illetlen arestalosit es fenyegeteözesit. My is hittük azt hogy ha értelmes ember volna az orszagnak constitutioit megh tudna iol gondolni, azt nem czelekedne, mely mellől nemis kel vandolni. Resonaltatosa feleöl hogy az my kegelmes urunkat busicza hüseghtek illyen gonos dolgaiba, ne itillyuk szüksegesnek lenni, mivel my is az eö nagysaga kegelmes gondviselésebol azert hogyattunk idben hogy minden teven czendesze-

Am primit scrisoarea d-voastră cu data de 30 ale lunii de curând trecute April, înțelegând oprirea și amenințarea necuviincioasă a Țiganilor lui Radul Aga din Țara-Românească, nevoind să-i deie. Și noi credem că, dacă ar fi om de priceput și ar cunoaște legea țerii, n'ar face astfel de lucruri. Dar pentru accia să nu-l părăți îndurătorului nostru stăpân ca să-l aducă în minți, fiindcă l-ați supără amar, având atâtea lucruri grele de isprăvit. Să nu credem că așa ceva ar fi de nevoie, pentru că și noi suntem lăsați aici înlăuntru din îngrijirea Mariei Sale¹ pentru aceia ca să

¹ Tatăl lui.

geke beli hiveinknek s azok kezért (?) az hüsegheteknek is szorgalmatol gondot viselnenk, es minden haborgatok ellé megh oltalmaznank, mellyet ez dologbanis nem akarunk elmulatni. Im azert az Vaydanak eö kegyelmének vattunk hogy megh irt Radul Agat, megh fenicze es ha hir nelkul czelekette ez modnelkül valo arestalast, es illeten fenyegetözset (megh küldvén in paribus levelet) megh büntesse erette, es az arestalt juhokat is fel szobadittassa: mert alioquin my nekünk is hiveinkre gondviseletünk leve, most fogunk kellyekben arestaltatni, az szegény emberek karoknak el tavosztatasara.

Eiusdem reliquo gratioso propensi modo. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 2 maii, anno 1645.

G. Rakoczy.

(Braşov, Archiva Oraşului; colecţia Fronius, 112.)

MMCXII.

Alba-Iulia,
1645,
10 Maiu.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către dregătorii ardeleni, despre boii Moldoveanului Ştefan Grigoriţă.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc., fidelibus nostris generosis, egregiis et nobilibus capitaneis, vice-capitaneis, iudicibus, vice-iudicibusque regiis trium Sedium siculicalium Sepsi, Kezdi, Orbai, item Udvarhely ac Czík, Gyergio et Kaszon, necnon tricesimatoribus, teloniatoribus pontium, passuum, vadorum eorumque vices gerentibus ubivis in ditioe nostra constitutis et commorantibus, praesentes visuris, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Moldovaban lako nemzetes Grigericz Istvan uram megh talalvan bennünket bizonios szamu eökreknék megh gyüitese es be haitatassa felöl, mivel az my kegyelmes urunk eö nagysaga szamara ide ki mostan szödnek ökreket, megh engettük az eö kegyelme hogj Haromszeken, Csikban, Gyergioban es Kaszonban szedethessen negyoen szamu eökreket es ki is haitatthassa. Minek okaert hadgyuk es parancziolliuk is kegyelmeteknek megh irt Grigericz Istvan uram emberit ez levelunket latvan minden helyeben bekevel bocsiatvan az megh nevezet szekekben az negyven szamu eökreket bekessegessen megh szedni es gjuiteni is ki is haitani megh engedgje minden bantodas nelkul. Megh szedven penigh az szabadas nyomasson valo legeltetesert megh nem haboritsa

Dumnealui Ştefan Grigoriţă, locuitor în Moldova, s'a îndreptat către noi pentru cumpărarea şi ducerea unui anumit număr de boi. Fiindcă aici pe seama înduratăului nostru stăpân se adună boi, i-am dat îngăduinţă ca în trei locuri din Cic, Gurghiu şi Kaszon să poată cumpără 40 de boi şi să-i şi ducă acasă. Din care pricină vă înştiinţăm şi vă poruncim d-voastră, ca, după primirea acestei scrisori, să îngăduiţi oamenilor numitului Ştefan Grigoriţă cumpărarea acelor 40 de boi în locurile numite, ca să şi-i poată strânge şi mână afară, fără nicio piedecă. Adunându-şi boii însă, nu cumva să facă pagubă prin păscutul lor. Iar cei de la vama hotarului sau tricezimatorii să ni păstreze aceasta scrisoare, să ni-o trimeată la cancelarie.

se megh ne karositsa. Ez levelünket penigh az vegbeli vamossunk vagj harminczadossink maganal megh tartvan küldgie ki cancellariankra.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die decima mensis maii, anno 1645.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie din Cancelaria Sfatului.)

MMCXIII.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Brașoveni, despre oile oprite lui Mateiu-Vodă.

Dej,
1645,
10 Maiu.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Hüseged die 10 praesentis mensis nekeönk irt levelet veven, ertyük az Havaselni Vaida miczioda valasztizent legien, az arestalt juhoknak fel szobaditasok feleol; kire nezve megh kett hetigh el varakozunk s ha külemb valaszt nem ad, embereönkett küldgiük be hozzaia, azon dologh feleol, hüsegteg is az üdö alat legien cziendesseghebe.

Am primit scrisoarea d-voastră trimasă nouă din 10 ale lunii, și înțelegem ce răspuns să fi dat Voievodul Țerii-Românești pentru lăsarea oilor oprite; o să mai așteptăm două săptămâni, și, dacă nu ni va da răspuns până atunci, vom trimete oameni la el în pricina aceea. Ci d-voastră să fiți în pace în vremea aceasta.

Eidem in reliquo gratiam nostram repen[dituri]. Secus non facturi. Datum in salis Curia nostra desiensi, die 10 maii, anno 1645.

G. Rakoczy.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Fronius, n. 73.)

MMCXIV.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre Țiganii Târgoviște, lui Radu Aga.

1645,
15 Maiu.

Mathaeus Bassaraba, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpiniae legitimus perpetuusque haeres. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis observande.

Elveöttük az kegielmed levelett, melibeöl erttyük mitt iryon kegielmed minekeönk az Radul Agha hiveönk cziganny feleöl, azertt nem illenek kegielmednek egi nehany czigannyértt viszalkodni megh gondolván az io szomszedsagott, más az emlekezzetik rea kegielmed hogi az tavaszol. Logoffetth Száva hiveönk az feyedelemmel eö nagyságaval leven, es erreöl az dologrol eö nagatt megh talalván, eö naga. . . oly válasza leven hogi eö naga azoknak az cziganyoknak ki adasatt nem bannya, seött akkor ugian parancziolt is

Am primit scrisoarea d-voastră, din care am înțeles ceia ce ni scrieți despre Țiganii credinciosului nostru Radu Aga, și nu vi se șade bine d-voastră să vă certați pentru niște Țigani. Socotind bine buna vecinătate, de altcum vă puteți aminti cum în primăvară credinciosul nostru Logofăt Sava, fiind cu însuși Domnul nostru a vorbit în afacerea aceasta către el, și a răspuns că lui nu-i pasă dacă se vor lăsa Țiganii aceea. Ba atunci ți-a și poruncit d-tale să-i dai d-ta, și vameșilor să-i lase a trece în pace. Pentru

eö naga kegyelmednek valla, hagi kegyelmed ki adgia, és az vámosoknak is hagi bikivel által bocziassak, azért kegyelmedett mégis requiralluk szomszedsagossan, az veszekedésnek el tavoztatásaertt kegyelmed adassa ki eöckett, es az árestaltatott marhak innett mindgiartt felszabadozattnak, de hagi megh nevezett hiveönk kárban maradjon, es hagi az eö sayáttatt megh ne keresesse abban modunk ninczien hagi attul megh foghassuk, mivel alattunk leveökre gondott kel viselneönk, es igazságokban megh kell altalmazunnk. Tarczia megh Isten io egressében kegyelmedett.

Datum in Curia nostra Tergovista, die 15 mensis maii, anno Domini 1645.
Pruden[ti]s ac Circumspecte Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, etc., vicino nobis observando.

P. S. Kegyelmedett mintt uramott ilyen dologbolis kellettek bizodalmasson megh talalnom hagi ez minapiban az feyedelemmel eö nagaval letemben, találtam volt megh eö nagátt egi el budosott cziganyom feleöl, melireöl eö naga parancziolatott is adott, de akkori utamban nem keshettem annak felkeresésében nemis tudhattam bizoniossan hagi hol legien hanem annak utanna ugi ertettem hagi ott az Barczian vagion, az vagi Rosnon, az vagi hagi más falukon, az czigán megh holtt. Cziak az czigán aszony vagion gyermékesteöl, melinek felkeresésétt biztam, az Vayda eö naga Boyer István neveö postayara, azért kerem kegyelmedett mintt uramott hagi kegyelmed mutassa io akarattyat, és legien segittsiggel abban az dologban, es adjon egi cedulatt kegyelmed az megh nevezett postanak, ki mellett iárhasson es keresesse bizvástt, és az hol feltalallya nyulhasson hozza, kegyelmed nekem is paranczolván, tehettseghém szeréntt igyekezem szolgálni kegyelmednek mintt uramnak.

(Pecetea obișnuită.)

(Braşov, Arhiva Oraşului, colecția Schnell, nr. 61.)

acea deci vă cerem ca pentru înlăturarea certeii să-i laşi odată, şi atunci asemenea se vor slobozi şi vitele ţinute aici, ca nu cumva să rămâie credinciosul nostru păgubit şi să nu-şi poată vedea de treaba lui, că într'acea nu avem putere a lua dela el. Ci avem datoria să purtăm grija supuşilor noştri, păzindu-i după dreptate. Dumnezeu să vă ţină în bună sănătate.

P. S. A trebuit să mă întorc cu toată încrederea de astă dată către d-ta, domnul meu, şi în pricina următoare: mai dăunăzi fiind pe aici însuşi Domnul, m'am îndreptat către el în afacerea unui Țigan care mi-a fugit. Pentru care atunci a şi dat poruncă; dar, domnule, atunci n'am putut să-l urmăresc, neputând şti pe unde să fie. Ci după aceea așa înțelesesem că e prin plaiul Bârsei sau în Râşnov (?), sau să fi murit în alte sate. Numai Țiganca este, cu prunci cu tot. Pentru urmărirea căreia am însărcinat chiar pe poșta Măriei Sale Voevodului, anume Ștefan Boier. Te rog deci pe d-ta să-ți arăți bunavoință față de el, stându-i într'ajutor în lucrul acela, dându-i o țidulă numelui purtător de vești, cu care să poată umbla, urmărindu-l cu toată încrederea, şi, unde va găsi, să poată pune mâna pe el. Poruncindu-mi şi mie d-voastră asemenea, mă voiui sili să vă slujesc după putință, ca domnului meu.

MMCXV.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Braşoveni, despre aceeaşi cerere de Țigani. Alba-Iulia,

1645,
20 Maiu.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Mivel az Havaselni Vayda eo kegyelme mostan is irvan az cziganyok ki adattatasa feleol, el vonvan sok rendbei sollicitalasokat, my már megh iratuk az Vaydanak hogy ha hüseged ki akaria adni eökeöt my ellent nem tartunk benne, czelekédven aztis csak az Vaydaert eo kegelmeert. Azert my hüseghedet az cziganak ki adasara nem eröltetven, lasza maga adgya ki(?) avagy nem(?) mind azaltal az Vaydaert ugyon illik illendeökeppen kedveskedni.

Fiindcă Măria Sa Voevodul muntean a scris din nou în pricina lăsării Țiganilor, socotind multele stăruinți, noi i-am răspuns Voevodului că, dacă d-ta ai gust să-i dai, noi nu-ți zicem împotrivă, numai să o faci aceia pentru Măria Sa Voevodul. Pentru aceia noi nu te silim pe d-ta să dai Țiganii: vezi de-i dai ori nu. Cu toate acestea trebuie să-i facem plăcere Voevodului, cum se cuvine.

Eidem in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 20 maii, anno Domini 1645.

G. Rakoczy.

(Braşov, Archiva Oraşului, colecția Fronius, n° 114.)

MMCXVI.

Sava Logofătul, secretariu al lui Mateiu-Vodă Basarab, către Braşoveni, Târgoviște, despre niște Țigani ce trebuie dați înapoi.

1645,
21 Maiu.

Szolgalatomatt ayanlom kegielmednek mintt io akaro uramnak.

Istenteöl minden iokatt is egessegett kívánok kegielmetek.

Mitt irtt legjen kegielmed az én kegielmes Uramnak az Vaydanak Eö Nagysagak az Ireslaltt marhok feleöl, Eö Nagysaga megh erheti, es kegielmedtek Eö Nagysaga minemeö valosza leött, az Eö Nagysaga irasából kegielmed megh ertheti azértt én is arra inteném kegielmedett hagi kegielmed allian alá valo czigányokertt, kikben kegielmednek sem haszna, sem kára nem követtkezhettik, adattná ki kegielmed Eökett hagi sem mintt ollian haszontalan embérekertt vagy Eö Nagysagával, de kivaltképpen az országhi boyérokka fywleölköznek, megh gondolván az io szomszédságott is, más az holott tudjia kegielmed hagi ez kétt országh egimással szokott elni, aztis tudhattya kegielmed hagi az Feyedelem Eö Nagysaga is erreöl az dologrol paranczolván hagi kegielmed elbocziatassa Eokett, es aszeréntt az vamosoknak is hagi altal bocziassak mertt Eö Nagy-

Îți țin gata d-tale slujba mea, ca binevoitorului meu domn.

De la Dumnezeu vă doresc mult bine și bună sănătate.

Ce ați scris d-voastră înduratăului meu stăpân lui Vodă în pricina vitelor oprite, poate înțelege d-sa, iar ce a răspuns, d-voastră puteți ști din scrisoarea d-sale; pentru aceia dar vă sfătuiesc ca pe niște Țigani proști, pe urma cărora d-voastră nu puteți avea nici folos, nici pagubă, să-i dați, ca nu cumva pentru niște oameni netrebnici să vă indușmăniți cu Măria Sa, și mai cu seamă cu boierii din țară, — socotind bine și buna vecinătate. Mai departe, știți d-ta că aceste două țeri sunt obișnuite a trăi împreună, apoi știți și aceia d-ta că în pricina aceasta a dat poruncă și însuși prințul ca să-i lași slobozi d-ta, asemenea și vameșilor, să li dea trecere, pentru că lui nu-i pasă. Dacă-i vei da d-ta, fie după judecata înțeleaptă a d-tale; dacă însă o vei face aceasta, atunci asemenea se vor slobozi și vitele de aici. Dumnezeu să te țină pe d-ta mulți ani în bună sănătate.

saga nem bannya ha kegielmed ki adattya is Eökett, azért az kegielmed beölcz iteleti raita, ha kegielmed megh czelekeszi tehett az marhák innett mind edjik felszabadozathnak. Tarczia megh Isten io Egessegeben kegielmedet so-kaygh.

Datum in Tergovista, die 21 mensis maii, anno Domini 1645.

Kegielmednek mindenkor io akarattal szolgall

*Sava, logofett,
secretarius et capitaneus, vester.*

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, domino mihi plurimum honorandissimo.

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Schnell, I, 56.)

D-tale totdeauna-ţi slujeşte cu bună-voinţă

MMCXVII.

1645,
21 Maiu.

Radu, Marele-Agă muntean, către Braşoveni, despre învoirea lor la înapoierea Țiganilor și hotărârea lui de a li da oile îndărăt.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul și Românii*, pp. 127-9.)

MMCXVIII.

Pitești,
1645,
28 Maiu.

Mateiu-Vodă Basarab către Bistrițeni, despre judecata unor „săraci”.

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda regni Valachiae, Transalpiniae, legitimus perpetuusque haeres. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis observandissime.

Megh ertettük az kegielmed irásatt az oda valo szegény feleöl, azért e-gieb valaszt mitt tudunk adni es irni kegielmednek feleoleök, es arrul az do-logrol, hanem cziak azt hogi az orsza-gunknak teörvény es szokása szeréntt, jeöyenek bé ide eleönkben, es divá-nunkban az boyérokka edjeött megh erttvén igazságokatt, el igazittyuk dol-gokatt, es ha nem ide bé valo eöreö-keös eös fiak lesznek nem leszén sémmi bántások és károk. Tarczia megh Istén io egessegeben, kegielmedett.

Am înțeles scrisoarea d-tale despre săracii de acolo. Pentru aceia n'avem ce să vă răspundem altceva cu privire la ei în lucrul acela decât că după obiceiul și legea țerii să vină aici în-lăuntru și, la Divan, împreună cu boierii, înțelegându-li dreptatea, li vom întocmi treburile. Apoi și dacă nu vor fi ei de de baștină de aici, totuși nu li se va face nicio pagubă sau băntuială. Să te țină Dumnezeu în bună sănătate.

Datum in castris ad Arges positis, in oppido nostro Pitesd, 28 maii, anno 1645.

Prudentis ac Circumspecte Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, etc., vicino nobis observandissimo.

(Pecetea obișnuită.)

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Schnell, n 64.)

MMCXIX.

„Stan de la Ocnă“ către Brașoveni, pentru „șfoara Visternicului“, tocmită cu 3 florinți, 2 costande suta, pentru o suliță de 4 florinți și banii pecetluiti, ughi, ce i-a adus la ei.

Târgu-
Ocnei,
c. 1645,
30 Maiu.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 79-80, n° 1.)

MMCXX.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre furtul unor porci.

Suceava,
1645,
26 Iunie.

Generose domine iudex bistriciensis, amice benevole. Subditus hic meus respectu illorum aprorum furto ablatorum iterum cum meis literis ad Generosam Dominationem Vestram recurrit. Quamobrem hisce meis intercessoriis Generosam Dominationem Vestram requisitam esse volo ut pauper hic colonus ex vi iustitiae tanti damni quod per iniuriam furum est passus, omnimodam satisfactionem habere possit, ne fortasse ex non obtenta iustitia ab innocente aliquo iacturam amissae suae rei repetat. Quod futurum non spero si Generosa Dominatio Vestra et meae petitioni annuere, et publicae tranquillitati consulere voluerit. Interim Generosam Dominationem Vestram prospere ac feliciter valere cupio. Soczaviae, die 26 iunii, anno 1645.

Generosae Dominationis Vestrae amicus benevolus

Basilius, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Egregio ac circumspecto domino Simoni Utczias, supremo iudici ac senatui civitatis bistriciensis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXXI.

Mateiu-Vodă Basarab către Bistrițeni, despre atacul împotriva omului său Ioan Raț. București,
1645,
29 Iunie.

Mathaeus Baszáraba, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpinae legitimus perpetuusque haeres. Prudens ac circumspecte domine, amice et vicine nobis benevole, etc.

Az leveleönk megh ado Racz Janos neveö szolgank jelente alazatossan, panaszkodván azon hogi onnan felieöl az orszagh szolgalttyabol alájeövén, ott az kegielmetek varosaban, minemeö dolgott követett volna raita egy er-tettlén ember, meltatlanol es oknelkül hogi hatalmasul, és mintt egi tolvayul, varos ucayaban es az varos, feöldén, ki menvén rea, es utana fegiverrel, magátt mintt marczongatta vagdalta, es azzol nem elegedvén mindenesteöl, lovatol megis fosztotta, s az lovatt megis eölte, meli dologrol es czelekedetireöl, io bizonsagys vadnak, de ha szintén nem volnának is, elegge megh teczik magan az jelénseghe, az mintt megh czonkitotta, es bennétotta, hiszém ha

Ni-a dat scrisoarea Ioan Raț, omul nostru, care cu toată smerenia ni-a adus la cunoștință, plângându-se, cum că, venind de sus în slujba țerii, în orașul d-voastră s'ar fi întâmplat cu el ceva: anume un om nepriceput, fără de nicio pricină, și în chip nevrednic, pe pământul orașului, ba chiar pe o stradă a lui, s'a aruncat asupra-i, ca un tâlhar și netrebnic. Cu arma l-a schingiuit și tăiat, dar nu s'a indestulat cu atâta, ci l-a despoiat de tot ce a găsit la el, și de cal; apoi calul l-a și ucis. Pentru care fapt sunt și mărturii, dar, și dacă n'ar fi, destulă mărturie sunt el și ranele lui, cum l-a ciuntit și schilodit. Că, dacă s'a atins de el, n'ar fi trebuit să-l despoaie de toate celealalte și de cal, ci să le fi lăsat în

magán megh eytette, nem kellett volna sé lovasok sé egieb egiett massahoz hozza nyulni hanem bikitt kellett volna ott hadni, más az bár ha ugian nagiótt vétett volna is, de mivel nem vétet olliatt az ki tőrheteő nem volt volna, tehatt ugis ugian megis nem kellett volna maga kezevel igazott tenni es venni, hanem ha vétett, megh kellett volna tartoztatni, volt teörvény s igazsagh, es azzal kellett volna hozzanyni, ugi vagion hogi az mintt szavábal erttyük ez megh nevezett Zaszlotartonknak, kegielmetek eleő veőtte volt teörvényett, de mivel az mintt kivánta hogi az masik fél bizonittson, es az meli dolgokat, ugi mintt edgikett azt hogi, bizoniczia megh azt hogi elseőben eő vaghta fegiverrel amazt, masikatt azt hogi mind az uyayn es az lován, egi cziapásban esett az vagás es az seb, de hogi edgikett is megh nem bizonytotta, azértt nem allott megh az akkori teörvényen, kireöl ugian protestalt is mind kegielmed eleött, s mind fonogy ur eleött, annak okaértt requirallyuk szomszedsagossan kegielmetekett hogi nyulogh vegye eleő teörvényett, es szolgaltasson io lelki ismérettel, igazsagott nekye, mivel akkor teörvenye félbén maradt, ugi hogi anny sok karárol es faydalmirol s sebejreöl lehessen contentus, ha holatt penigh nem, igazsagában gondott kell viselneönk feleöle, es az feyedelmatt eő nagysagatt is megh kell talalnunk rulla, az mintt hogi irtunk is eő nagysaganak feleöle. Tarczia megh Isten io egesseghben kegielmedet.

pace. Alta e, dacă i-ar fi greșit ceva lucru mare, dar nu i-a greșit nimic ce nu se putea trece cu vederea. Dar nici atunci nu era îndreptățit să-și iea răsplatire cu mâinile lui, ci, dacă i-ar fi greșit, să-l fi oprit, și lege și dreptate de aici să fi început. Așa e precum am înțeles din cuvintele lui, și ați început legea pentru omul nostru, stegarul, însă, fiindcă el a cerut ca partea cealaltă să dovedească un lucru ca acesta: că întâiu el a izbit arma într'insul, iar, cellalt fapt, că dintr'o lovitură a căzut tăietura și rana pe cal și pe degetele lui, și, fiindcă nici una, nici alta n'o a putut adevări, n'a stat la lege. Pentru care a și protestat, atât în fața d-tale, și a d-lui fânagiu¹: chiar pentru aceia vă cerem ca d-ta să iei legea din nou și să-i faci dreptate cu bună cunoștință sufletească și, după ce atunci i s'a întrerupt legea, să aibă urmare atâta pagubă, durere și rană ce a suferit. Iar, dacă nu, atunci o să avem grijă noi să-i facem dreptate, încunoștiințându-l chiar pe prințul nostru. De altcum, i-am și scris d-sale însuși despre lucrul acesta. Dumnezeu să te țină în bună sănătate.

Datum in Curia nostra Bukuresth, die 29 mensis iunii, anno Domini 1645.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, etc., amico et vicino nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Bistrița, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 65.)

¹ Tănaciu, sfetnic.

MMCXXII.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre un Moldovean ce vine să cumpere vite la bălcu. Alba-Iulia, 1645, 2 Iulie.

Georgius Rakoczi, Dei gratia iunior, etc., fidelibus nostris universis et singulis, cuius cunque status, conditionis, ordinis, gradus, honoris, officii, dignitatis et praeeminentiae et functionis hominibus, notanter autem tricesimatoribus pontium, passuum, vadorum viarumque custodibus eorumque vices gerentibus, necnon boum cumulatoribus nostris ubivis in ditione nostra constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam nostram.

Nemzetes Moldovai Grigeritz uram instantiaiaara engettük megh kegyelmenesen hogj ez levelünk praesentalo Lukats Iános nevü ember által az mostan jeövendeö Medgyessi sokadolamban az my kegyelmes urunk eö szamara szedendeö barmok vetele utan szedethessen eöttven szamu eokreket es megh haboritas nelkül be is haitatthassa Moldovaban. Minek okaert hadgiuk es parancziolliuk is minden rendbeli hiveinknek nevezet szerent harminczadossinknak vamosinknak es baromjuteinknek is, hogj megh nevezet Grigoricz uramnak emberit minden helyeken bekevel bocsiatvan az eöttven szamu eokreket engedgie bekevel megh szedni az kezeltjeöveö Megyessi sokadolamban conditione tamen sub praemissa megh szedven be haitatasokban is megh ne haboritsa, solutis tamen de iure solvendis. Ez levelünket penigh az veghteli vamos telle el veven tartozzek cancellariankra ki küldeni.

După rugăciunea domnului Grigoriță din Moldova i-am îngăduit deocamdată ca prin credinciosul său Ioan Lucaciu, care ni-a adus scrisoarea, să poată cumpără la târgul ce se va ține la Mediaș, și, după ce o să se cumpere vite în de ajuns pe seama înduratăului nostru stăpân, să-și cumpere 50 boi și fără nicio piedecă să-i treacă în Moldova. Din care pricină lăsăm și poruncim credincioșilor noștri de toate rândurile, tricezimatorilor, vameșilor și strângătorilor de vite ca pe oamenii numitului domn Grigoriță să-i lase în pace a trece în toate locurile pentru cumpărarea acelor 50 boi la târgul vitelor din Mediaș, adunându-i supt condiția arătată, și să nu-i neliniștească după ce s'a plătit ceia ce după drept se cuvine. Iar vameșul de la hotar, primind această scrisoare de la el, are datoria să ni-o trimeată înapoi la cancelarie.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die secunda iulii, anno Domini millesimo sexcentesimo quadagesimo quinto.

G. Rakoczi.

Az Georgitze szolgálaiának lo arraban anno 1645, die 3 iulii, urunk eö nagysága adattatott az maga Fejervari majorsagh marhaiabol en altalam negy eökrött.

Omului lui Grigoriță i-a dat prin mine, în preț de cai, la anul 1645, 3 Iulie, Măria Sa stăpânul nostru, din domeniul său de la Alba-Iulia, 4 boi.

Datum Albae, die et anno ut supra.

Michael Cziko.

[Vo:] Salvus conductus boum ex gratia Illustrissimi principis commissorum in Moldaviam ducendorum.

(Bistrița, Arhiva Orașului; copie contemporană a secretariului Sfatului.)

MMCXXIII.

Suceava,
1645,
7 Iulie.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre procesul unui Moldovean.

Generose domine iudex, amice et vicine benevole. Elapso adhuc anno, causa haec quam mihi per literas Generosa Dominatio Vestra explanavit coram me agitata fuit, ita ut decreto meo quidam Moldavus ad restitutionem illati damni cogeretur. Is, cum ad instantiam subditorum Generosae Dominationis Vestrae etiam nunc ad meum tribunal citatus fuisset, manifesto autographo se plene ac integre satisfacisse illis comprobavit, ac proinde, ostensa hac subditorum Generosae Dominationis Vestrae syngrapha, liber omnino evasit; nihilominus tamen iidem coloni aliis adhuc paene insontibus importunis suis querelis negotium facessere solint, asserentes eos quoque complices eiusdem facti fuisse. Sed nuda actoris accusatione nemo condemnatur; quare, si testibus fidedignis convicti fuerint, id quod aequitatis erit, impigre exsequar. Interim Generosae Dominationi Vestrae omnia fausta ac felicia a liberalissima Dei praepotentis manu apprecor et me ipsum singulari eiusdem favori singulariter commendo. Soczaviae, 7ma iulii 1645.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Basilius, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo :] Generoso ac circumspecto domino Martino Schultio, iudici et senatori civitatis bistriciensis, domino amico et vicino benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXXIV.

București,
1645,
8 Iulie.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre postavul luat de la ei.

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpinae legitimus perpetuusque haeres. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole.

Elvevén az kegielmed levelett, melibeöl erttyük az eöreggh feyedelemnek eö nagysaganak szeréncsessén folni dolgaitt, mellyen mys sziveönk szeréntt eörülünk, az mi az poszta dolgatt illeti abbol is erttyük az kegielmed kívánsagatt, azértt megh boeziasson kegielmed, de mivel az minit enne keleötte az kegielmetek varosóban veöttük az posztatt tehatt mayd dragaban esett, es saynaltuk az árott, hanem imar mostan az magunk itt valo emberejnk keözzül tanálkozta-nak, az kik fel valaltak hogi végétt megh szerzik tizenegi es tizenkett forinton, s imár megis alkuttunk véllék más ezel hiszük hogi kegielmed ugi neheztelléné adni, s igy itelliuk hogi nekeönk is keönnyebben esik. Tarczia megh Isten kedves io egessegebe kegielmedet sokajgh.

Primind scrisoarea d-tale, am înțeles că lucrurile stăpânului celui bătrân¹ merg norocos; de care ne bucurăm și noi din toată inima. Iar, în ce privește afacerea cu postavul, pricepem dorința d-voastră, dar să ne iertați d-voastră, fiindcă, după cum cumpărasem mai înainte postavul din orașul d-voastră, ni-a venit mai scump, și ni pare rău după atâta amar de bani. Însă de aici înainte s'au aflat niște oameni dintre ai noștri cari s'au îndatorit că ni-l vor scoate cu 11 și 12 florini, și am și făcut tocmeala cu ei. Iar așa cred că d-voastră nu veți stă pe gânduri să ni-l dați: așa însă judecăm să ni vină mai ușor. Dumnezeu să vă țină mulți ani în bună sănătate.

Datum in curia nostra Bukuresth, 8 iulii, anno Domini 1645.

¹ Rákóczy tatál.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eötvös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, vicino nobis benevolo.

(Pecete obișnuită.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, n° I, 66.)

MMCXXV.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre niște vite ale Domnului Moldovei ce se duc de Luca Armeanul.

Sibiu,
1645,
23 August.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, etc., fidelibus nostris universis et singulis, cuiusvis status, conditionis, gradus, honoris, officii, dignitatis, praeeminentiae et functionis hominibus, notanter tricesimatoribus, teloniatoribus, pontium, passuum, vadorum viarumque custodibus et eorum vices gerentibus, ubivis in ditione nostra constitutis et commorantibus, praesentium notitiam habituris, salutem et gratiam nostram.

Az Moldovai Vayda eö kegyelme vetetven szammara magunk barmaink között ket szas harmincz barmot kivet ez levelünk praesentalo Eörmeny Lucca nevü embere gondviselese alatt hajtavan be birodalmaba; vamokott es harminczadgyokat mi is megh engettük. Minek okaert hadgiuk es parancziollyuk is kegyelmesen minden rendbeli hiveinknek nevezet szerent vamossinknak es harminczadossinknak az Vayda eö kegyelme megh nevezet Lucca Eörmeny nevü emberet az be haitando ket szaz harmincz marhakkal eddgiütt minden helyeken bekevel bocsiatvan se vamot se harminczadott az megh irt marhaktol ne vegyen annak megh nem adasaert eöt megh ne haboritsa.

Măria Sa Voevodul cumpărând 230 de vite din ale noastre pe seama sa, pe care dincolo le va mână omul său, ce ni-a și adus această scrisoare, Luca Armeanul, vama și tricezima li-am iertat-o și noi. Din care pricină deci poruncim de pe acuma credincioșilor noștri din toate stările, și mai ales vameșilor și tricezimatorilor noștri, ca pe omul Măriei Sale Voevodului, anume Luca Armeanul, cu cele 230 de vite, să-l lăsați a trece prin toate locurile cu pace, să nu-i luați vamă, nici tricezimă, și să nu-l neliniștiți pentru că n'ar vrea să o plătească.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra cibiniensi, die 23 mensis augusti, anno Domini 1645.

Georgius Rakoczy.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană a secretarului Sfatului.)

MMCXXVI.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre caii ce trimete să i Alba-Iulia, se cumpere în Moldova.

1645,
22 Octom-
bre.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Vitezleö Boros Iános udvari szolgankot expedialvan Moldovaban szamunkra valo paripak vetelere, hűsegednek kegyelmesen parancziollyuk rendellyen

Am trimes pe omul nostru, viteazul de Curte Ioan Boros, în Moldova, ca să cumpere pe seama noastră cai. Îți poruncim deci d-tale să rânduiești lângă

olly embereket melleje a kikit ő is-
mer es fogh kevanni nevezett szerent
penigh Mihaly Deakot, ki feleöl ha
miben hűseghedet megalallya adgyon
hitelt szolgank szavanak s mutassa jo
akarattyat Mihaly Deakhoz, melyet
mijs kegyelmesen agnoscalunk teölleök.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 22 mensis oc-
tobris, anno Domini 1645.

Georgius Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistrice-
ciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Arhiva Orașului.)

MMCXXVII.

Alba-Iulia,
1645,
6 Decem-
bre.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre Mihaiu Diacul, omul
lor, adesea trimes in Moldova.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni
Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspetti,
fideles nobis dilecti. Salutem, gratiam nostram.

Mivel Mihaly Deak nevű kegyelmetek
embere mind Moldovában egy néhány
uttal s mind penigh más egjeb rea bi-
zottatot dolgainkban hiven es igazan
forgolodot az mint benne megh tapacz-
toltuk, igen alázatossan requirálá ben-
nunket hogj hűsegheteket mellette való
irasunkal találunk megh, meghgondol-
van es eleötteök viselven azert mind
ekkedigh s mind ennek utanna hű-
seghetekhez való kegielmessegünket azt
az tisztet avagj porkalabsagot melliet
kivan ot hűseghetek keözeöt adgia megh
nekj ha csak esztendeigh bizhattjais mijs
igen kegielmessen veszük hűseghetkeöl.

Fiindcă Mihaiu Diacul, omul d-voas-
tră, care a fost trimis de către d-voas-
tră în Moldova în câteva rânduri, în-
credințat apoi și cu alte afaceri, le-a
isprăvit bine și cu credință, după cum
ne-am încredințat despre el, cu multă
smerenie ne-a rugat să-i dăm o scrisoare
de la noi către d-voastră, pentru ca să-i
dați lui o dregătorie, sau să-l faceți
părcălab acolo, între d-voastră. Că și
dacă va sluji numai un an, o vom primi
cu bucurie de la d-voastră.

Eisdem in reliquo gratiose manentes. Datum in civitate nostra Alba-Iulia,
die 6 decembris, anno 1645.

Georgius Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistrice-
ciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Arhiva Orașului.)

MMCXXVIII.

Făgăraș,
1645,
20 Decem-
bre.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre meritele aceluiași
Mihaiu Diacul.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni
Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspetti, fideles
nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüsegtek varossaban lako Mihaly Deak nevü hivünknek kivaltképpen Moldovaban leveö dolgainkban egj nehany uttal hasznos es hiven valo szolgalattiat megh tapasztoltuk, kjhez kepest mijs kegielmessegunket akarvan hozzaja mutatni, mivel penigh már egj nehany uttal alazatossan talalt megh bennünket hogy az ott valo porkolabsagnak megh szerzésében hüsegtek eleöt teörekedenk mellette, ki feleöl biro uramnak is ket uttal iratvan az utolszorj levelünkre valaszunk nem jeöve hüsegtek azert nem magat ugj mint az mi levelünket s mellette valo teörekedesunket megh tekintven ha csak esztendeigh vagj az migh hüsegteknek maga io akarattja azt az tisztet mi erettünk es az mi teörekedesünkert hogj ha nekj megh adgia hüsegtekis valamiben az mi kegielmessegunket vennj akarja s azzal elni akar, mijs hüsegtekteöl megh nem vonszuk.

Quos in reliquo gratiose permanentes. Datum in arce nostra Fogaras die 20 decembris, anno Domini 1645.

Georgius Rakoczy.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bisztriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCXXIX.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Braşoveni, despre Românii ce-i trebuie pentru a mână vite.

Făgăraş,
1645,
26 Decem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus, Siculorum comes, etc.

Prudens ac circumspccte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Paranczoliuk kegielmessen hüsegednek eseöteörteökön estvere külgyön Sinkara négy száz hayto embereket, kik olahok legienek bár inkab.

Vă poruncim de pe acuma d-voastră ca pe Joi seara să ni trimiteți la Șinca 400 de oameni adunători de vite, cari mai bine să fie Români.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 26 decembris 1645.

G. Rakoczy.

(Braşov, Archiva Oraşului; colecția Fronius, n° 136.)

MMCXXX.

Dumitraşco Stolnicul Filipescu către Braşoveni, despre un Român al lui, C. 1646. oprit de dânsii după pâra unei femei.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 183-4, n° 12.)

MMCXXXI.

Făgăraș,
1646,
4 Ianuar.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, despre Românii ce-i trebuie pentru vânătoare la Șinca.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Sinka tájón akarván, meghis vadoszatni, hűsegednek kegielmessen parantzolliuk hétfeőn virradora küldgyőn hűseged négy száz jo hajtokat, ugy hogi még hűfélkor ot legyenek, s mind olahok legyenek, de jo eleőtők járo legyen ne szeőkienek el az hajtók, mint ez minapis czelekedtnek.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 4 ianuarii, anno Domini 1646.

P. S. Ebben fogyatkozást ne tegyen hűseged, mivel magunkis viratta eleőt hetfeőn ott akarunk lenni Sinkán.

Vrând să facem o vânătoare în hotarul dela Șinca, vă poruncim inadins d-voastră, ca Luni pe la revărsatul zorilor să ni trimeteți 400 haităi, așa că încă pe la miez de noapte să fie acolo; și să fie toți Români, și să aibă un bun îngrijitor peste ei, ca nu cumva să fugă, precum făcuseră mai dăunăzi.

G. Rakoczy.

P. S. Asta să n'o uitați d-voastră, pentru că și noi încă înainte de zori zilei voim să fim la Șinca.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Fronius, n° 139.)

MMCXXXII.

Iași,
1646,
16 Ianuar.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre cearta lor cu supușii lui Basilius Vaivoda, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae, etc.

Isten kegelmeteket minden kevan-sagha szerint valo javaival megh aldvan eltesse sokaigh jo egessegeben.

Az fejedelem eő nagysaga levelet megh latvan es megh olvasvan megh ertettünk es az kit kegyelmetek fejedelemnek eő nagysaganak irt volt azt is ighen jol megh ertettük mindeneket de mint kegyelmed irt nekünk hogj az my jobbagiunk vetke volna el is hiszük az kegyelmed szavat hogj az my jobbagiunk vetke volna, de kegyelmetek ne tekincse az eő vakmereősegeket hanem ha szinte vétkek vagion is meghis kegyelmetek ne nézze azt, hanem azt néze kegyelmetek az my io szomszedsagért czelekedgie kegyelmetek anny jot velünk hogj ezeknek az szegheny embereknek adassatok visza azt az karat, mert ha kegyelmetek azt ki nem adattja valahonan veszet el azt se bannya kegyelmetek mert miis tudgiuk azt hogj egy szegheny embernek marhaiat is el vonszunk erette mert nem hathatjuk karban az emberek, mert ha eő eővek volna megh is könyöb volna,

Dumnezeu, dăruindu-vă pe d-voastră cu toate bunurile Sale, să vă ție mulți ani în sănătate.

Primind și cetind scrisoarea Măriei Sale Domnului, am înțeles ce i-ați scris d-voastră Domnului; asemenea bine am priceput și aceia ce ni scriseseți nouă că ar fi vina iobagilor noștri. O să și credem vorba d-voastră, că adecă ar fi de vină iobagii noștri, însă d-voastră să nu vă uitați la obrăznicia lor, și, chiar dacă ar fi ei de vină, nu o băgați în seamă, și, fără să vă uitați la aceia, pentru buna vecinătate, să ni faceți atăta bine, ca oamenilor acestora săraci să li se întoarcă paguba. Și, dacă nu li veți da d-voastră — când nu vă pasă de la cine s'a luat —, știu bine că li vom lua vitele și de la oameni săraci. Pentru că nu-i putem lăsa pe oamenii aceștia de pagubă. Că, măcar de ar fi fost vitele ale lor, dar, de vreme ce și ei le-au luat în credință de la alți oameni, li cade de tot rău și fără lege, și nu-i putem deci lăsa de pagubă. După acestea Dumnezeu să vă țină sănătoși pe

de mint hogj eök is hitelre vöttek volt mas emberektol es azert ighen igha-
zatlan essik nekik, azert nem hathatt-
juk eököt karban. Ezek utan Isten tar-
csia megh kegyelmeteket jo egessegben
mind az kegyelmetek haza nepevel egje-
temben.

d-voastră, împreună cu toți ai d-voastră
de casă.

Datum in Iazvasar civitate, die 16 ianuarii, anno 1646.

Io Vasilie Voevoda.

(Bistrița, Archiva Orașului; *Kopialbuch*, II.)

MMCXXXIII.

Dumitrașco Stolnicul Filipescu către Brașoveni, despre niște furi pe cari voiă să-i „sădușească” pentru cai „nămeriți” acum la munte. 1646,
11 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 182-3, n° 11.)

MMCXXXIV.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cererea de cărămidari pe care o face Vasile-Vodă. Ferihaza,
1646,
23 Februar.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

17 praesentis nekünk irt hüseghtek levelet elveottük s az mi az Moldvai Vaida eo kegielme teghla veteok dolgabol valo kivansagat illeti, my nem banyuk adhat hüseghtek csak hogy ugy hogy ha az my szüksegünkreis fogh kivantatni legien elegedendo, ne fogyatkozzunk megh miattok.

Am primit scrisoarea d-voastră din 17 ale lunii, și, în ce privește dorința Măriei Sale Voevodului din Moldova în privința cărămidarilor, nouă nu ni pasă: îi puteți pune la îndemâna lui; numai cât nouă să ni rămâie destui pentru trebuințele noastre, să nu li ducem lipsa.

Eisdem de reliquo gratiose propensi manemus. Datum in possessione Fejeregyhaz, die 23 februarii 1646.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bisztriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXXXV.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște miere și piei oprite la vamă lui Ursu din Câmpulung. Iași,
1646,
15 Mart.

Generose domine iudex, amice benevole.

Conquestus est coram me Ursus, subditus meus compolongiensis, de telonariis bistriciensibus, eo quod iniuste duo vascula melis et aliquas pelles illi accepissent. Qua in re siquidem a recto veritatis calle telonarii exorbitaverint. Ideo instantanter a Generosa Dominatione Vestra peto ut pauperi huic subdito meo res violenter acceptae ex vi iustitiae restituantur. Non dubito igitur quin Generosa Dominatio Vestra petitioni meae, ut iustae, locum concesserit, cuius ego quoque voluntati ac intentioni in similibus omnem meam facilitatem ac promptitudinem

libens lubensque applicabo. Quod reliquum est, me meaque officia favori Generosae Dominationis Vestrae diligentissime commendo. Iassii, 15 martii 1646.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Basilius, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Generoso domino Martino Schulcz, iudici et senatui civitatis bistriensis, dominis et amicis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXXXVI.

Oradea-
Mare,
1646,
21 Maiu.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre Mihaiu Diacul, vameș, care trece în Moldova.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Mivel Mihaly Deaknak az vamosnak poronczoltunk Moldovaban be menni magunkra neszendő dologban hüsegednek paronczollyuk kegielmsen magais mindgyarast hadgya megh neki serio mentest indullyon be es a mely instructiot innen oda boczatot szolgank vitezleő Barbely Albert eleiben fogh adni az szerint iarion el szorgalmatoson dolgunkban. Ez szolgank pedig mivel egy nehany napigh ot megh tartoszik az ideő alat ne fogiatkoztassa megh galdalkodasbol se magat se lovait.

De oare ce poruncisem vameșului nostru Mihaiu Diacul să treacă în Moldova pentru ceva lucruri de ale noastre, îți poruncim d-tale să-i rânduiești și d-ta ca îndată să treacă dincolo și, potrivit acelor îndrumări, pe care i le va da omul nostru Albert Borbély, trimes acolo, după acelea îndreptându-se, să ni vază de afacerea noastră. Și, fiindcă omul acesta are să poposească acolo câteva zile, să nu uitați a-l găzdui, atât pe el, cât și caii lui.

Secus non facturi. Eidem reliquo gratiose propensi manentes. Datum in arce nostra Varad, die 21 maii 1646.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXXXVII.

Oradea-
Mare,
1646,
1-iu Iunie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către toți Sașii, despre rumâni și Țigani avuți de Mateiu Basarab și despre trecerea în Moldova a unor călăreți din Moldova cu Ioan Szilágyi.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Tudhattja hüseghtek az havasalli Vajda eő kegyelmevel mind. az eő kegyelme birodalmábull az mi ditionkban bujdossott s mind innét oda által futott jobbagyoknak s cigányoknak kiadatássok s reductiojok feleöll valo contractusunkall s ugy informál eő kegyelme, mind maga s mind alatta leveő hivei találatták megh hüseghtekett szekeben leveő

Puteți ști d-voastră învoiala noastră cu Măria Sa Domnul din Țara-Românească în ce privește darea, atât a acelor rumâni și Țigani cari trec din țara Măriei Sale în Ținuturile acestea, cât și a celor cari trec de la noi dincolo. Însă acum așa ni scrie d-sa, după cum ni s'a îndreptat dumnealui și oamenii de supt stăpânirea dumnealui, că d-voastră,

iobbagyoknak s cziganyoknak restitutioja dolgabull, de ki ideő mulással, ki pedig mas frivola exceptioval tudván el emberekett, semmi képpen ki nem adta mind eddighis eő kegyelmevel valo contractusunk nem kicsin sérelmével. Akarvan azert bizonyosson érteni, ki ki hüseghtek közöttüll afféle havasali Olahokatt, micsoda praetextus vagy okokra nézve restitualhat, kegyelmessen es serio parancsollyuk hüseghteknek veghére menván mindgyárt székekben, kiknek feöldeökeön légyenek muntyánok, ighen diligenter es fide mediante vegyen informatiot teölleök, miért nem akarják restituálni, s minket is mennel hamaréb tudositson rolla, felirván az jobbáyoknak, s mind mostani uroknak neveket, s informakojekall, tudhassu ahoz képest resolválni magunkatt.

in pricina dării rumânilor și Țiganilor, cu îndreptățirea vremii și supt alte cuvinte ușuratece, nu i-ați dat nici până azi, cu nu puțină vătămare a învoielii legate cu dânsul. Vrem deci să știm cu siguranță, cine dintre d-voastră și cu ce cuvinte și îndreptări ar fi aplecat să deie pe rumânii munteni. Vă poruncim deci cu toată hotărârea și dinadinsul d-voastră, ca, puind odată capăt lucrului, să cereți lămuriri cu stăruință și cu toată încrederea, de la aceia cari țin pe locul lor astfel de Munteni: pentru ce nu vreau să-i dea înapoi; și să ne încunoștințați și pe noi cât mai răpede, însemnând numele rumânilor și ale domnilor, alăturând toate știrile, ca să știm de ce să ne ținem.

Secus non facturi. Datum in arce nostra varadiensis, die 1 iunii 1646.

G. Rakoci, m. p.

P. S. Az Moldovai Vaida kivanságára it kinvalo birodalmunkban conscribaltatom szaz husz lovasokat, azoknak eleikben valo hadnagiul Szilagi Ianost praeficialtuk, kiknek Moldovaban valo be meneteleknek alkolmatossaganál hogy masokis vellek él ne kezdgienek menni, paranczollyuk hüseghteknek kegyelmessen es serio, oli vigiazasban legyen, azon szamu katonak be menetecken, mind utakon s mind egiebut semmi rendbeli embert azon szamon kívül be ne mennyen se vellék se azon kívül seot ez hüsegtek szekin altal valo utakra eosvenyeben mingiart elegendeő eörzőket es vigiazokat is rendellyen hüseghtek.

P. S. La dorința Voevodului din Moldova, am însemnat 120 de călăreți din stăpânirea noastră din afară, puindu-li ca poruncitor peste ei pe Ioan Szilágy, și, ca nu cumva cu prilejul trecerii lor în Moldova, să treacă și alții cu ei, vă poruncim d-voastră, cu dinadinsul și cu toată hotărârea, să aveți grijă la trecerea ostașilor acelora pe drumuri, ca nime afară de ei să nu treacă dincolo: ba, mai mult, să rânduți un număr însemnat de păzitori și îngrijitori la drumurile și cărările care duc prin locurile d-voastre.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis magistris civium, primariis, regiis et Sedium iudicibus caeterisque iuratis civibus, villicis ac universitati saxonicae nationis in Transsylvania, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Sibiiu, Archiva Oraşului; Braşov, Archiva Oraşului, colecția Fronius, I, n° 156.)

MMCXXXVIII.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște vite oprite.

Bassilius Vayvoda, Dei gratia princeps terrarum Moldovyaе.

Isten kegyelmedet mynden kivansága szerent valo javajaval megh aldván eltesse sokaigh jo eghessegben.

Ez feleöl kellett kegyelmednek ir-

Dumnezeu să vă ție pe d-voastră mulți ani în bună sănătate, dăruindu-vă după dorință cu toate bunurile Sale.

Avem să vă scriem d-voastră, dom-

Suceava,
1646.
12 Iunie.

nom Bezterczey feo biro uram tudhattya az kedgyemed hodgj az mely marhakot it el vetennek volt azokat vissza adtak kereonk kedgyemedet hogy kedgyemed irjon azoknak az embereknek hogy azok az marhakot adgyak visza, mert ezek az emberek az mondgyak hogj eok ighassagal jartok mert az harmincjodanis megh ohlvastak azokat az keover disznokat kezist adtanak hogy mikor visza junek az vamra akor megh fizetnek az harmjncjodat kerjünk kedgyemedet kedgyemed jrjon az feyedelemnek. Ezek melet az emberek mellet hogy mj nemeo ighassagok vadgjon meghirhethi kedgyemed az Mihalj uram szovabulis mynt jartanak mynt azok az emberek azon is kerem kedgyemedet hogy kedgyemed az Kolosvari feo bironkis irjon. Ezek melet az emberek melet enis megh enghetem azokat az marhakat az kit az mj embereonk el vontak volt hogy meghadgyak az jo szomsziczagert enghetem megh. Ezek utan Isten tarcza megh kedgyemedet jo eghesseghben.

nule întâiu-birău al Bistriței următoarele: Știți d-voastră că vitele acelea care le-au ȋoprit aici, au fost slobozite. Vă rog deci pe d-voastră să li scrieți oamenilor acelora ca să li dea înapoi vitele, pentru că așa spun oamenii aceștia că ei au făcut lucrul cu dreptate. Au și făcut numărarea tricezimei, numărând porcii aceia grași, dându-li chezășie ca la întoarcere să plătească tricezima la vamă. Vă rog pe d-voastră să-i scrieți prințului despre aceasta. Dreptatea acestor oameni o puteți înțelege și din vorbele domnului Mihaiu, cum pățiseră bieții oameni. Asemenea vă rog să-i scrieți d-voastră și întâiului-birău din Cluj. Atunci și eu voiu dă îngăduială să se sloboadă vitele oprite aici. Și o fac aceasta în numele bunei vecinătății. După aceasta Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Io Vasilie Voevoda.

Datum in Szuczava civitatis (*sic*), die 12 iunii mensis, anno Domini 1646.
[Vo:] Generoso domino Martino, sultuz¹ primario civitatis bistriciensis, domino amico, vicino benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXXXIX.

Târgoviște,
1646,
24 Iunie.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre niște hoți de cai fugiți la dânsii.

Mathaeus Baszeraba, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpiniae legitimus perpetuusque haeres, etc. Prudens ac circumspecte domine, amice vicineque nobis benevole, etc.

Illyen dologbol a... rok leveleönk által megh talalnunk kegielmedett mivel az mostani napokban, fizeteseönkeön leveö valami latrok fel keöltenek es (w)el szeöktenek, s innett egi nehany, lovakatt vittenek el, azokkal edgieött egy András neveö szolga is mentt el, melynek az Battya Simon neveö, ott az kegielmetek városaban az gyalogh drabantt soldosok keözeött vagion et lakik, az is egi lovatt vitt el, melyett ugi reménleönk hogi már tovab, es más felé nem indult ha nem az attyafiahoz fogott menni, azertt

Vream să vă înștiințez pe d-voastră despre faptul următor: că anume mai în zilele trecute se ivise la locul de plată niște hoți și au dispărut răpind cu ei câțiva cai, ducându-se împreună cu ei și un om anume Andreiu, al cărui frate mai mare, Simion, stă în orașul d-voastră și e drăbant, pedestraș între ostașii d-voastră, și asemenea a răpit un cal. Credem însă că mai departe și în alte lături n'a mers decât la ruda sa. Pentru aceia am trimes în urmărirea lor pe viteazul căpitan Grigore

¹Șoltuzul.

ez leveleönk megh ado vitezleö Nagi Gérgely neveö capitan hiveönkett bo-
cziatottuk oda ki, azoknak fel kéresesére,
annak okaértt kegielmedet szomszed-
sagossan vegmiralliuk, parancziollion
feleöle, es vigiaztasson rea, s fogattassa
megh, esteörven széréntt büntesse megis,
az vagi hogi adassa kezben, es az ellopott
lovat is adattassa megh kegielmed
velle, melljett mys io neven es szom-
szédsagossan vehesseönk kegielmedteöl.
Tarczia megh Isten io egessegeben ke-
gielmedet.

Nagy, care o să vă dea și scrisoarea a-
ceasta. Pentru aceia vă cerem în puterea
bunei noastre vecinătăți d-voastră ca să
porunciți și să aveți grijă să poată
pune mâna pe ei, și să-i poată pedepsi
după lege, sau să-i dați pe mâna lui, dând
asemenea și caii cei furați. Ceia ce o
vom primi cu bucurie din partea d-voas-
tră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră
în bună sănătate.

Datum in Curia nostra Tergovista, die 24 iunii, anno Domini 1646.

Prudentis ac Circumspecte Dominationis Vestrae Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Mihaeli Eöttveös, iudici primario
amplissimae civitatis coronensis, etc., amico vicinoque nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 70.)

MMCXL.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre plângerile
lui Mateiu-Vodă.

Satmar,
1646,
25 Iunie.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti.
Salutem et gratiam nostram.

19 die presentis nekünk irt hüsegtek
levelét elveöttük, értiük mit irjon az
Havasalföldi Vaida eö kegyelme, s
alatta valok panasza ellen, az muntya-
noknak ki nem adása feleöl, ki ha ugy
vagyon, nem lehet hüsegtek ellen méltó
panaszok. Az melly nekünk szollo le-
velet hüsegtek ki küldött kezünkhöz
elveöttük.

Primind scrisoarea d-voastră din 19
ale lunii, te înțelegem ce scrii despre
Măria Sa Voevodul Țerii-Românești și
căinările supușilor lui, nevoind să dea
Munteni. Ceiace dacă în adevăr e așa,
nu pot avea jalbe îndreptățite față de
d-voastră. Scrisoarea pe care ni-o ați
trimes-o d-voastră, am primit-o.

Quibus in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra zatth-
mariensi, die 25 iunii 1646.

G. Rakoczy.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Fronius, n° 159.)

MMCXLI.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre gândul
unora de a merge să se scrie în oastea celor două țeri românești.

Sătmar,
1646,
10 Iulie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudens et circumspecte, fidelis nobis
dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Ugy informáltatunk, az vitezleö ren-
dek közül nem kevesen vagiakozná-
nak, az két oláh országhra be menni;
meliet akartunk ez levelünk altol hü-
ségednek kegyelmessen intimalni, pa-

Așa suntem înștiințați că nu puțini
din rândurile vitejilor ar avea de gând
să treacă în cele două țeri românești.
Ceia ce am vrut prin scrisoarea aceasta
să v'o împărtășim d-voastră, poruncin-

ranczolván serió, ez útakra eöswéniekre tiszti alatt mindenütt olian vigiázásban légyen, se egy se más rendbéli vitezleő rend edgik oláh országba is bé ne men-nyen: A mely faluk az havassok alatt az utakhoz eöswéniekhöz közel vadnak, megh hirdettesse hüséged közöttök, s megh paranczolia nekük, ugy vigiázá-nak, hogy ha melik határon el talalna afféle menni, vigiázatlanságok miatt, bi-zonnyol minden egy egy személyért eött százeöt zász forintokat vetetünk rajtok: azert hanem vigiáznak, s kárt vallanak magoknak tulajdoniczak; annak felette a mely keömuveseknek; mind Kolos-várrá s mind, ide valo ki küldések feleöl paranczoltunk vólt hüségednek, s az szerint keö faragók felöl is; azo-kat ha eddigh el nem küldte volna is, ejel, nappal, kiküldgie hüséged ez elötti arrul valo paranczolatunk zerint ne von-nia abból nehesztelésünket magára, mert aval nem foghna használni. A meli keöfaragók az Fogarassi munkát felfo-gadták, vala is, azokat is ha el nem küldte volna oda halladék nélkül ell-küldgye.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Zakmár, die 10 iulii, anno Do-mini 1646.

G. Rakocy.

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Fronius, 163.)

MMCXLII.

Târgovişte,
1646,
13 Iulie.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Româneşti către Braşoveni, despre nişte cuie de şindilă „şi alte mărunţişuri“ ce-i trebuie.

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpiniae legitimus perpetuusque haeres. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole, etc.

Az leveleönk megh ado Mihai neveö embereönkett bocziatottuk oda az ke-gielmetek varosában, valami eginéhany ezer séndely szegeknek, es az mellett egieb arolekos dolgoknak megh va-sarlasanak okaértt, azértt requiralliuik kegielmedet, az megh szérzesebén es megh viteleben, embere által, kegiel-med legien sigittseggel, annak felette az Rukarigh valo hozattatásabann is, mutassa io akarattyat, posta szeker fe-leöl parancziolván kegielmed, mellyett kegielmedteöl szomszédasagossan vevén, mys más dologbol kedveskedéssel a-karván lenneönk kegielmedhez. Tarczia

du-vă înadins ca așa pază să țineți la drumurile și cărările din Ținutul d-voas-tră, ca nimic din aceste rânduri să nu poată trece în nici una din ținerele ro-mânești. Iar prin satele dela poalele munților, care sunt aproape de drumuri și cărări, să vestiți și să porunciți ca lo-cuitorii acelor sate așa să poarte grijă, ca, și dacă ar trece pe acolo fugarii, prin hotarul lor, unii ca aceia să fie globiți cu câte 500 de florini, pentru neingrijire. În sfârșit, dacă nu vor îngriji și vor fi pedepsiți, să și-o puie în seamă numai lor. Iar ceia ce vă poruncisem d-voas-tră pentru trimeterea zidarilor la Cluj, și aici asemenea, și despre cioplitorii de piatră, dacă nu i-ați trimes, să-i trimi-teți, să vie neîntrerupt zi și noapte, după porunca noastră de mai înainte. Să nu o socoți ca o însărcinare pentru că aceia nu va ajunge la nimic. Asemenea să ni trimetiți și cioplitorii aceia de piatră, cari s'au tocmît la lucrul dela Făgăraș. Dacă nu-i vei fi trimis, să ni-i trimiți fără în-târziere.

Am trimes în oraşul d-voastră pe Mi-haiu, omul care duce scrisoarea aceasta, ca să cumpere câteva mii de cuie de şindilă şi alte mărunţişuri. Pentru aceia vă rugăm pe d-voastră ca, punându-i un om la îndemână, să-i stați într'aju-tor la câştigare şi cumpărare, precum şi la trecere până la Rucăr. Arătați-vă bunăvoința rânduindu-i o căruță de poștă, şi noi o să ne răsplătim către d-voastră. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră în bună şi dorită sănătate.

megh Isten kivanatos io egesseghben
kegielmedet.

Datum in Curia nostra Tergovista, 13 iulij, anno 1646.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevoda.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario
amplissimae civitatis Corone, vicino nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, nr 71.)

MMCXLIII.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre niște porci moldovenеști
opriți la vamă. Suceava,
1646,
13 Iulie.

Bassilius Vaivoda, Dei gratia princeps terrarum Moldoviae, et cetera.

Isten kedgyemedet mynden kevans-
sagha szerent vallo javajaval megh ald-
van eltesse sokajgh jo eghesseghben.

Ez feleol keletek kedgyemednek irnom
tudhattja az kedgyemed az melj em-
berek jnnel beleol vitennek volt eny
hany szamo keover disznokot kedgye-
medtek keoz el adnj vallot de nem
tudgyunk mjre valo nezve az harmjncz-
jodon mynd el vetek holot ezek az en
jobadgim jamhor es ighaz emberek vol-
tannak holot az harmjnczjodatis megh
fizetek volt. Ezek az en jobadgiojm elje-
ben iutennek volt es megh jelentetek
ez dolgot keonjörghetek hodgy enghed-
gjen megh hodgy azokert az marhakert
vonjonak mast mert ezek az en jo-
badgiojm azokat az marhakat mynd
hitelbe vetek volt imar njnczen myt
fizetnj azokert az marhakert mert ighen
szeghenj emberek hanem hogy gyer-
mekekel fizetnek megh, mert njnczi
edgyebek ha nem kereok kedgyemedet
hodgy kedgyemed azokat az marhakat
adatassa visza mert nem tudom mi
keppen kel edgyebet czelekednem ha
nem kedgyemet ighazissel eszt az dol-
ghot keozeotunk hodgy ennek az en
jobadgyomnak az eo kara ledgjen megh.
Ezeketis visza adgyak azoknak az em-
bereknek. Ezek utan Isten tareza megh
kedgyemedet jo eghesseghben, et cetera.

Dumnezeu să vă țină mulți ani în
bună sănătate pe d-voastră, dorindu-vă
după dorință toate bunurile sale.

Avem să vă scriem următoarele.
Puteți ști că oamenii cari mânaseră de
aici la d-voastră un număr de porci
pentru vânzare, nu știu pentru ce, la
tricezimă toți s'au luat de la ei, măcar
că supuși miei sunt oameni blânzi și
drepti și au fost plătit tricezima. Supuși
aceștia veniseră la mine aducându-mi-o
aceasta la cunoștință și rugându-se să
li dau voie să poată lua alte dobitoace
în locul dobitoacelor lor. Pentru că bieții
supuși miei au cumpărat porcii aceia
în credință, și acum n'au din ce să-i
plătească, fiind săraci și amărați ca vai
de ei. Numai cu pruncii dacă se vor
răscumpără, fiindcă altceva n'au. Ci vă
rog pe d-voastră să dați porcii aceia
înapoi, pentru că nu știu ce o să facem
dacă nu vei împacă d-ta lucrul acesta
între noi, ca să se despăgubească în
vre-un chip bieții oameni. Atunci se
vor slobozi și dobitoacele ce sunt aici.
După acestea să vă țină Dumnezeu pe
d-voastră în bună sănătate.

Datum in Suczava civitatis, die 13 mensis iulii, anno Domini 1646.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Ez level adassek az nemes es
nemzetes Schultz Martonak, besztrencen

[Vo:] Să se dea această scrisoare
în mâna nobilului și de cinste birău

lako feo bironak, nekem jo akaromnak
kezzebe.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

din Bistrița, lui Martin Schultz, bine-
voitorului meu.

MMCXLIV.

1646, Melhisedec, egumen de Câmpulung, către Brașoveni, despre un Țigan al
15 Iulie. mănăstirii, care a luat o Țigancă a lor și a trecut la dâșii.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 129-30, n° 7.)

MMCXLV.

Sătmar, Gheorghe Rákóczy cel Tânăr, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre
1646, vitele lui Gheorghită Șeptelici¹.
16 Iulie.

Georgius Rakoczi iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Az melly barmokot emberink oda hajtottanak paronczolatunkbol Moldavai Boer Gergicze ur szamara olly remen-sseggel hogy ki küldven emberit oda erettek be hajatna. Mivel az mint ertyük meg ki nem küldött kegyelmesen paronczollyuk hűsegednek rendellyen valami jo helyet tartasokra addiglan mighlen ott lesznek velle emberink.

Vitele pe care din porunca noastră le-au mănădat oamenii noștri pe seama lui Gheorghită boierul din Moldova, le-am ținut cu nădejdea că, trimițându-și oamenii după ele, să le poată trece. Fiindcă însă am înțeles că până acum n'a trimis după ele, vă poruncim cu dinadinsul d-voastră ca să li alegeți ceva loc bun pentru ținerea lor, până când le vor păzi oamenii noștri.

Secus non facturus. Datum in arce nostra szatthmariensi, die decima sexta iulii, anno Domini 1646.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistrizien-sis, etc., fideli nobis dilecto.

[Jos, de mâna secretarului Sfatului:]
Allatae 18 iulii 1646 az eokrek felöl
kiket Moldovaba kellet volna küldeni.

18 Iulie, despre boii cari trebuiau
trimiși în Moldova.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXLVI.

Muncaciu, Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Câmpu-
1646, lungeniei cari au vrut să-și treacă porcii fără vamă.
12 August.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-gariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

4. die praesentis nekünk irt hűseghetek levelet el veöttük, kegielmesen agnos-calliuk tudositasokat az Compolungi em-berek dolghaban az kik el szöktek volt az harminczadot diszno marhajokkal. Meli dologh az elötis leven hirunkel mijs ahoz kepest valaszt irattunk az Vaidanak.

Am primit scrisoarea d-voastră din 4 ale lunii, și recunoaștem înștiințările ce privesc afacerea oamenilor dela Câmpulung fugiți d'inaintea tricezimei cu porcii lor. Care lucru știindu-se de mai înainte, și noi asemenea vom scrie Voevodului.

¹ V. și pp. 1156-7, n° MMCXXIX.

Quibus de cetero gratia nostra principali benigne propensi manentes. Datum in arce nostra munkacziensi, die 12 mensis augusti, anno Domini 1646.

G. Rakoci, m. p.

P. S. Gabor Deaknak jrattunk Gyergyoban egylevelett mellyett hűseghtek kezében dirigaltunk serio parancziolvan, mindgyart kesedelem nélkül ighen postan küldgye be neki.

P. S. I-am scris, la Gurghiu, lui Gavril Diacul o scrisoare, pe care o am trimes la d-voastră, poruncind, cu tot dinadinsul ca fără întârziere să i-o trimeteți cu poșta.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCXLVII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, arătând că li-a Muncaciu, trimis o scrisoare pentru Voevodul muntean, pe care să o trimeată în grabă și 1646, 25 August. răspunsul să i-l aducă tot așa de răpede.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Fronius, I, n° 166.)

MMCXLVIII.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre o scrisoare București, 1646, 28 August. venită de la reprezentantul ardelean la Poartă, Szalanczy.

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpiniae legitimus perpetuusque haeres, etc. Prudens ac circumspccte domine, vicine nobis benevole, etc.

Az fényes Portarol érkezven hozzánk Szalanczi uramtól kegielmednek szollo level, melliben az feyedelemnek eő maganak szollo level is vagion includalva, melljet ez leveleönk megh ado Nemes Pál neveő postank altal, az kegielmed kezehez dirigaltunk, ez mellett requiralliuk kegielmedett, mivel régteöl fogva hogi onnatt kiveöl eő nagatol semi hireynk nem jeöttének, kegielmed benneönkett, minden odafel es odaki valo állopatokrul, es hirek feleöl ha inett ertthetett tudositani ne neheztellien kegielmedteöl ighén io neven veszük. Tarczia megh Isten kedves io egessegeben kegielmedet.

Sosind la noi o scrisoare de la Lumina Poartă din partea domnului Szalanczy pe numele d-voastră, la care e alăturată și o scrisoare pentru însuși prințul, pe care o trimetem acum la d-voastră prin poșta noastră Pavel Nemeș, afară de aceia vă cerem d-voastră ca, fiindcă de mult nu ni-au sosit vești de pe acolo, și nici dela d-voastră, să ni dați de știre orice veste ați putea prinde de pe acolo. Să nu vă fie aceasta o greutate d-voastră: ni veți face bucurie cu aceasta. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in Curia nostra Bukurest, die 28 mensis augusti, anno Domini 1646. Prudentis ac Circumspecte Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevoda.

[Vo:] Prudenti ac circumspccto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, etc., vicino nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 76.)

MMCXLIX.

București,
1646,
7 Septem-
bre.

Mateiu-Vodă Basarab al Terii-Românești către Brașoveni, despre scrisori primite de la ei și de la Rákóczy.

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpinæ legitimus perpetuusque haeres, etc. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole.

Az kegielmed levelett mind az feye-
delem eő nagysaga levelevel edgjeött
el veőttük, es az kegielmed jrasatt, s
mind penigh eő nagysaga minemeő
dolog feleöl irtt legien minekeönk megh
ertettük, azért mys eő nagysaganak azon
dologval jrtunk. Ezek utan Isten kiva-
natos io egessegbén eltesse es tarczia
megh kegielmedett.

Am primit atât scrisoarea d-voastră,
cât și a însuși prințului, înțelegând ce-mi
scrieți d-voastră și prințul; tot despre
aceia însă vă scrisesem și noi d-voastră.
După acestea Dumnezeu să vă țină în
bună sănătate pe d-voastră.

Datum in Curia nostra Bukurest, 7 septembris, anno 1646.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario
amplissimae civitatis coronensis, etc., vicino nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 75.)

MMCL.

Kalló,
1646,
20 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către toți supușii săi, dând cale
slobodă boierului moldovean Gheorghită Șeptelici, venit să cumpere boi.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hunga-
riae dominus et Siculorum comes, et cetera. Fidelibus nostris universis et singulis
cuiuscunque status, conditionis, gradus, honoris, officii, dignitatis et praecminentiae
hominibus, signanter autem tricesimatoribus, teloniatoribus, pontium, passum, vado-
rum viarumque custodibus, cunctis etiam aliis quorum interest seu intererit, ubivis
in ditioe nostra constitutis et commorantibus, praesentes visuris, salutem et gra-
tiam nostram.

Moldovay nemzetes Geörgicze Sep-
telicz¹ neuw boiernak azert valo aláza-
tos megh találására kegyelmes tekin-
tetwnk leven megh engedtwk kegyel-
mesen, hogy itt kin Magyarorszaghi
birodalmunkban száz szamu eökreöket
vetethessen avagy vehessen hasonlo kep-
pen Erdelyben is hogy szaz eokreöket
vhessen es mind az két százat mind
innen kiüwl Erdelybe es onnan Mol-
dovaba absque omni tricesimae et tel-
onii solutione el haytathassa, kegyel-
mesen megh engedtwk, kihez kepest
minden rendbeli hiveinknek kegyelme-
sen parancsollyuk ez levelwnket latvan
megh nevezett boiernak az két szás
eökreöket az megh irt mod szerint Ma-

Un boier din Moldova, Gheorghită
Șeptelici se întoarce cu acea rugămintă
smerită către noi ca să-i dăm îngă-
duință ca aici, în Țara noastră Ungu-
rească să-și poată cumpără o sută de
boi, asemenea să-și cumpere și în Ar-
deal o sută de boi, și să-i poată trece pe
toți cei două sute de boi de aici în Ar-
deal, de acolo în Moldova fără vre-o
plată a vămii sau tricezimei: i-am dat
decă dorita îngăduință; în urma căreia
poruncim cu tot dinadinsul credincioșilor
noștri din toate rândurile ca, văzând
scrisoarea aceasta a noastră, numitului
boier să-i dea voie a-și cumpără două
sute de boi, potrivit cu cele zise, în Țara
noastră Ungurească și în Ardeal, și să-i

¹ Altă formă (copie), are: Szeptelich.

gyarországbi es Erdelyi birodalmunkban megh venni és vetetni es azokat Moldovaban minden vám es harminczad fizetes nélkül be hajtatni megh engedgyek.

poată trece în Moldova fără nicio vamă și tricezimă.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce nostra kalloviensi, die vigesima mensis septembris, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo sexto.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Visa in Kallo, die 27 octobris, anno 1646.

Stephanus Baby iunior, exactor, m. p.

Visa in Karolly¹, 29 octobris, anno 1646.

Ioannes Rakoniczy, m. p.

Visa in Dees, 11 novembris 1646.

Franciscus Zanthay, m. p.

Bistriciae in Transsilvania lecta et iuxta contenta libere expedita, et cetera, eodem tempore.

(Bistrița, Archiva Orașului, original și în *Kopialbuch II.*)

MMCLI.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre nevoia de a se trimite o scrisoare lui Szalanczy, trimesul ardelean în Țara-Românească, și alta lui Mateiu Basarab. Kalló,
1646,
21 Septem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte, salutem et gratiam nostram.

Kegyelmesen paronczollyuk hüsegednek az Szalandzi urnak szolo levelünket külgye be mindgyarast havasalföldebe az Vaydanak neki irt levelünkel edgyütt, s hova hamareb az mi választ veszen az Vayda rea erreol is tudositson bennünket hüseged.

Vă poruncim d-voastră ca scrisoarea noastră îndreptată către domnul Szalanczy să o treceți îndată în Țara-Românească, împreună cu scrisoarea către Voevodul muntean, și, orice răspuns o să dea Voevodul, să ne incredințați d-voastră.

Secus non facturi. Cui in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra kalloviensi, die 21 7-bris 1646.

G. Rakoczy.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Fronius, nr 171.)

MMCLII.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre scrisori ale lui Szalanczy venite din Moldova. București,
1646,
6 Octom-
bre.

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpiniae legitimus perpetuusque haeres, etc. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis observande, et cetera.

Az fényes Portarol érkezven Szalanczi uramtól hozák az feyedelemnek eő nagyságanak, s kegielmednek szollo levelek is mellyeket, az megh küldesse, kegielmed kezehez dirigaltunk, mennel

Sosind la noi de la Luminata Poartă din partea domnului Szalanczy scrisori către prinț și d-voastră, pe care vi le-am și trimes d-voastră, d-ta îndată să-i trimiteți Mărici Sale scrisoarea pomenită. Dum-

¹ Careii-Mari.

hamarab küldgie kegielmed eö nagy-
ságanak az ki eö nagyságanak szollo
leszen. Tarczia megh Isten io egessegben
kegielmedet.

nezeu să vă țină pe d-voastră în bună
sănătate.

Datum in Curia nostra Bukurest, 6 octobris, anno 1646.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario
amplissimae civitatis Corone, etc., vicino nobis observando.

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Schnell, I, n° 72.)

MMCLIII.

Sárospatak,
1646,
13 Octom-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Braşoveni, mulţămindu-li
că i-au trimes scrisoarea Voevodului muntean, şi arătând că incredinţează alta
ca să i-o trimeată.

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Fronius, n° 175.)

MMCLIV.

Codreni¹,
1646,
27 Octom-
bre.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Româneşti către Braşoveni, despre scri-
soarea principelui Ardealului către dânsul.

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae
Transalpinæ legitimus perpetuusque haeres. Prudens ac circumspecte domine,
vicine nobis observande.

Az kegielmetek jambor szolgaia megh
ado minekeönk az feyedelem eö nagy-
saga Portara szollo lévelett, mind az
nekeönk szollo levelel, es az kegielmed
levelevel edgeött, azért az eö nagysaga
lévelének mennel hamarab valo békül-
désére az Portára, Szalánczi urak, szor-
galmatos gondunk leszén.

Sluga blândă a d-voastră ni-a dat atât
scrisoarea Domnului menită Porţii, cât
şi cea îndreptată nouă, împreună cu
scrisoarea d-voastră. Chiar pentru aceia
deci vom avea grije prin Szalanczy ca
scrisoarea Domnului să sosească la
Poartă cât de curând.

His D. V. bene valere desideramus. Datum in castris nostris ad pagonem²
Kodrén positis, die 27 mensis octobris, anno Domini 1646.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario
amplissimae civitatis Brasso, vicino nobis benevolo.

(Pecetea obișnuită.)

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Schnell, I, n° 73.)

MMCLV.

De la
1646³,
8 Novem-
bre.

Toader (Nacul), Vornicul de Câmpulung, către Bistriţeni, despre numirca sa
şi ajutorul ce e gata să li deie, precum şi despre călătoria lui Vasile-Vodă la Orhei.

† Eu, Toder Vornicul de Câmpulung, scriu pace şi multă sănătate, Măria Ta,
cinstite birău Martine, şi la totu cinstitū Svatulū Mării Tale din cetatea Bistriţeei.

¹ E vorba de Codrenii din Ilfov, unde este şi o mănăstire, poate de la Mateiu-Vodă,
încă necercetată.

² Pagum.

³ Data după anii de cărmuire ai birăului bistriţean Martin Schulcz sau „Şoltuz”, cum
ii ziceă Vasile-Vodă (v. mai sus).

Alta, dau știre Mărilor Vostre că s'au milostivit Măriea Sa Vasilie-Vod[ă] de mi-au dat Vornicia de Câmpullung. [Trimete pentru vânzare și cumpărare: cere scutire de vamă. Și el îi va ajuta], cumu mi-i învățatura de la Măriea Sa, de la Vasilie-Vod[ă]. Alta, dau știre Mărilor Vostre c'avem veaste bună în țară: cu mila lui Dumnădzău, adevărat Măriea Sa Vod[ă] au purces la Orhiu, de Gioi [= 5], să vadză neșste hieliașteae¹.

[P. S. Cu rugăminți („forte forte pohtescă”) de prietenie.]

(Fără pecete.)

(Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 77-8, n^o CVI.)

MMCLVI.

Mateiu-Vodă Basarab al Terii-Românești către Brașoveni, despre niște lu- București,
cruri venite la el din Constantinopol pentru Francisc Bethlen. 1646,

Mathaeus Baszarába, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Trans- 9 Novem-
alpinac legitimus perpetuuq̄sue haeres. Prudens ac circumspecte domine, vicine bre.
nobis benevole.

Bethlen Ferencz ur szamara valo vasarlasokkal megh erkezen hozzank az fénies Portárol hozzank, ugi mint 2 korso serbett, eginhani szamu türkesek, peczét alatt, eö kegielme kérettven azon benneönkett, hagi mennel hamarab akar cziak az kegielmed kezehez küldeneök melljett ez léveleönk megh ado postank altal az megh küldesre, kegielmedet kezehez dirigaltunk, azért kegielmedet requiralliuk meg ne kislitesse, hanem syettseggel leveleönkel edgieött kegielmed eö kegielmenek küldgie megh, es az eö kegielme othon valo letele feleöl is tudosiczion beneönkett. Tarczia megh Isten io egessegben kegielmedet.

Sosind la noi de la Luminata Poartă cumpărăturile pe seama d-lui Francisc Bethlen, anume două vase de sorbet și câteva turcoaze supt pecete, ne roagă d-sa ca să vi le trimetem cât de curând d-voastră; ceia ce o și împlinim prin poșta care vă aduce și scrisoarea aceasta. Vă cerem d-voastră ca nici d-voastră să nu întârziați cu trimeterea mai departe, ci cu grabă mare să le trimeteți d-voastră, împreună cu scrisoarea noastră. Să ne înștiințați și despre petrecerea Măriei Sale pe acasă. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in Curia nostra Bukurest, 9 novembris 1646.

Prudentis ac Circumspecte Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, etc., vicino nobis benevolo.

(Pecetea știută.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell I, n° 74.)

¹ Cantemir pomenește (*Descriptio Moldaviae*, p. 9) de zăgazul și morile pe care le făcu Vasile-Vodă la Orhei: „agger quem ad reprimendam aquam et magni proventus molendina extruenda erexit princeps Basilius Albanus”. Și biserica din Orhei a fost zidită de același Domn (Arbore, *Basarabia în secolul XIX*, București, 1899, figura la p. 448. După tip, ar părea să fie inoirea unei clădiri mai vechi, din veacul al XV-lea sau al XVI-lea). D. Arbore dă la p. 291 și reproducerea inscripției în acest cuprins: † Изколеніемъ шца и ек поспешіемъ сна и еквръшніемъ стго дха нача създа сн храмъ въ нмѣ стго славногъ великагъ мжчинка и мпроточника димитріе и строре шъ василіе воєвода кождо маетю господаръ земле молдавскон и господа егъ тодосіа и снхъ нхъ нванъ воєвода. („Cu voia Tatălui și cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh a început a se zidi acest hram întru numele sfântului slăvitului marelui mucenic și izvorător de mir Dimitrie, și l-a făcut Io Vasilie Voevod, cu mila lui Dumnezeu Domn al țerii Moldovei și soția lui Todosie și fiul lor Ioan Voevod.”)

MMCLVII.

Sarospatak,
1646,
16 Novem-
bre.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Poloni ce au pătruns la Ilva(?).

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ide oli hir lenghede z hogj az Lengiel Kirali hadai Podolia fele niama-kodnanank es leöveö szerszamokatis hoztak volna Ilyuora; minekokaert hüseghteknek kegielmesen es serio parancziolliuk ez levelünk megh adatvan mindgiarast küldgiek bizonios embereket be s mennyen veghere mind ezeknek valosagghal hova es meli fele takarodnak az kirali hadai s hüseghtekis ot jo vigiazatban leven mind az utakra passusokra es azon kivül is minketis hova hamareb tudosiczon mindenek-reöl.

Pe aici astfel de vești flutură că oștile Craiului leșesc pătrund spre Podolia și că și-ar fi adus și arme de foc cu ei la Ilva(?). Din care pricină vă poruncim d-voastră cu dinadinsul și cu toată hotărârea ca, îndată după primirea acestor scrisori, să trimeteți acolo înlăuntru câțiva oameni cari să știe și să audă încotro merg oștile Împăratului. Asemenea fiți și d-voastră cu ochii în patru, atât la drumuri, cât și la pasuri, și să ne încunoștiințați și pe noi cât mai în grabă despre toate.

Secus non facturi. Datum in arce nostra sarospathakiensi, die 16 mensis novembris, anno 1645.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae biztriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLVIII.

Pe la
1646,
17 Novem-
bre.

Melhisedec, egumen de Câmpulung, către Brașoveni, despre niște Țigani luați de ei și pentru cari sufăr niște Români ce au fost opriți.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 130-1, n° 8.)

MMCLIX.

Iași,
1646,
18 Novem-
bre.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre oprirea unor porci ai oamenilor din Câmpulung.

Bassilius Vaivoda, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Isten kedgiemedteket minden kivan-saga szerent valo javajval megh aldvan eltese sokaigh io egesegben.

Ez feleöl keletek kedgiemeteket meg talalnom az el mult esztendeoben haitotak volt valamy sertesi marhakat az Kenpullungh valo iobadgioink kedgiemetek feli de nem tudgiunk mire valo nezve ot Kolosvaron mind megh fogloltak az feiedelem szamara az Kenpullungh valo iobadgioim hohzam jutek es my olj szabadczagot adtam volt hogi mast vonjonak erete megis vontak, mi-hont Mihalj uram hozank iut mindgiart visza ereztetem az kedgiemetek mar-

Dumnezeu să vă țină la mulți ani în bună sănătate pe d-voastră, dăruindu-vă după dorință cu toate bunurile sale.

Avem să ne întorcem către d-voastră și pentru faptul următor: anul trecut mănaseră spre d-voastră iobagii noștri câmpulungeni câțiva porci; la Cluj însă i-au ținut pe seama prințului. Acum iobagii din Câmpulung au venit la mine, și astfel de îngăduință li-am dat ca să-și iea alții în locul lor —, și și-au luat. Iar, după ce domnul Mihaiu venise la noi, îndată i-am lăsat pe ai d-voastră. Asemenea vă rog pe d-voastră să despăgubiți pe săracii noștri iobagi.

haja azon keppen kerem kegiemeteket hogy kegiemetek adassa az mj szeghenj jobadgioink karat, az melj levelet feje-delem eo nagisaga nekem irta volt aztis elvete volt kedgiemetek de mindazan altal kerem kegiemeteket hagi igassagot tedgien kedgiemetek nekiek mert ha kedgiemedtek szerent nem teszi azt se banja kedgiemetek ha mast vonszunk erete mert karban sem hathatam eoket. Ezek utan Isten tarcza megh kegiemetek mind az kedgiemetek haza nepevel edgietemben.

Datum in civitate Iazvaszar, die 18 novembris, anno Domini 1646.

Io Vasile Voevoda.

[Vo:] Ez leveleonek adassek az nemes es nemzetes Beztercej feo bironak nekem io akaro zomzidojmnak kezebe.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Și ați luat și scrisoarea care mi-o scrisese mie Domnul Vă rog deci pe d-voastră să li faceți dreptate, căci la din potrivă să nu vă pese dacă vom lua pe alții în locul lor: de pagubă vezi bine nu-i pot lăsa. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră cu toți ai d-voastră împreună.

[Vo:] Să se dea această scrisoare în mâna binevoitorului meu vecin nobiluliu și spectacibilului întâiului-birău din Bistrița.

MMCLX.

„Andrei și Ipatie Murguleț“ către birăul „Șemon“, pentru niște pagube făcute de ai lui „Betlean Freanțu“. Vodă a îngăduit „zeberire“. Cere intervenție la el. C. 1647.

(Două peceti, una de ceară brună.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 73, n° cvii)

MMCLXI.

Ioan Kemény către Bistrițeni, despre scrisorile venite din Moldova, de la Aleșd, 1647, 6 Februar.

Szolgathomat ajanlom kegielmeteknek mint jo akaro szomszed uraimnak es Istenteöl sok jokat jo egesseget kevánok. Hogy kegielmetek Moldvából hozott leveleket megh kwldeötte kegielmetekteöl kedvesen vettem, seött az my kegielmes urunk eö nagisaga is kegielmessen agnoscalta kegielmetekteöl paranczolvan kegielmessen eö nagisaga kegielmeteknek, ha mikor ez utannis leveleket hoznak Moldvabol esmet eö nagisaganak eyel nappal megh kwlteni el ne mulassa kegielmetek mivel pedig teörtenheteö dologh azis hagi neha enis udvarnal nem talállok lenni annak okaert akar hol legiek en de az ieleleket czak egienesen eö nagisaganak kwlddie kegielmetek, hagi az én

Vă tin gata slujba mea d-voastră, ca binevoitorilor miei domni vecini, dorindu-vă de la Dumnezeu mult bine și bună sănătate. Trimițându-mi d-voastră scrisorile aduse din Moldova, mi-ați făcut bucurie; mai mult, înduratul nostru stăpân asemenea ține recunoștință către d-voastră, dându-vă poruncă d-voastră ca și de aici înainte, când o să sosească scrisori din Moldova, tot așa să i le trimeteți d-sale, zi și noapte, și, de oare ce se poate întâmplă să lipsesc și eu une ori de la Curte, oriunde să fie el, scrisorile pentru aceia să i le trimeteți de-a dreptul d-sale, ca să nu sufere întârziere acelea pentru lipsa mea de la Curte, și dumnealui să înțeleagă cuprinsul acelor. Iarăși scriem căpitanului Unguri-

udvarnál valo nem lételem miatt az levelek megh ne kesedelmezzenek, hanem érthesse ő nagisaga azoknak continentiaiat, jm Szilagy Iánosnak esmét választam irtam az Moldvában leveő magyarok kapitannianak aztis azert oly emberteöl küldgie megh kegielmetek hogi mas ember kezeben az levél ne akadgion hanem tulaidon csak ő kezében adgiák az levelet, azt paranczolia ő nagisaga kegielmessen kegielmeteknek. Ezek utan Isten tarczia megh kegielmeteket io egesseghben.

Datum in Elesd, die 6 februarii, anno 1647.

Kegielmeteknek szeretettel szolgáló
jo akaro szomszedgia

lor din Moldova, lui Ioan Szilágy. Dar aceasta să o trimeteți d-voastră pe un astfel de om ca nu cumva acela să dea scrisoarea în mâna altuia, ci numai în mâna lui însuși. Aceasta v'o poruncește Măria Sa înadins d-voastră. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Vă slujește cu dragoste binevoitorul
d-voastră vecin

Kemény Iános, m. p.

[Aduș:] Neis tudgyak masok hogy levelett vittek neki.

Nici să știe alții că i-au dus lui scrisoarea.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bisztriciensis, et cetera, dominis vicinis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXII.

Cluj,
1647,
12 Februar.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște oameni din Moldova, cărora li s'au oprit niște porci la Cluj.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűseghtek 8 die praesentis nekünk irott levelet veven ertyük hogy az melly emberi az Moldovaj Vajdanak az sertes marhakban itt Colosvaratt kart vallottak volt, azt birodalmunkban leveő hıveinken „karnak megh venni, de my azokat az sertes marhakat nem ereővel hanem törvennyel tettük mienke s my viszsza sem adattyuk, ha hatalmasul s teörventelen akarna czeledni az Vajda. Isten s az ıdeő megh tanit bennünket azokatis mint vehessük megh.

Am primit scrisoarea d-voastră din 8 ale lunii, și înțelegem că oamenii aceea ai Voevodului din Moldova cari în Cluj au suferit pagubă în porci, ar voi să-și despăgubească de pe spatele credincioșilor noștri din țară. Dar noi porcii aceea i-am făcut ai noștri nu cu puterea, ci cu legea, și nici nu-i vom slobozi. Dacă ar avea de gând Voevodul să purceadă în chip neomenos și nedrept, Dumnezeu și vremea ne va învăța cum să-i răscumpărăm.

Quibus in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in civitate nostra colosvariensi, die 12 februarii, anno 1647.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistircziensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXIII.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către toți dregătorii, despre paguba ce se aduce cu poșta oamenilor din Orăștie.

Alba-Iulia,
1647,
20 Mart.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Fidelibus nostris, universis et singulis, spectabilibus, magnificis, generosis, egregiis et nobilibus, agilibus comitibus, vice-comitibus, iudicibus vice-iudicibusque nobilium quorumcunque comitatum, signanter autem comitatus hunyadiensis, capitaneis, vice-capitaneis, praefectis, provisoribus, castellanis arcium ac aliorum quorumvis locorum officialibus, modernis videlicet et futuris quoque pro quovis tempore constitutis, item belli ductoribus, campi ductoribus, centurionibus, decurionibus, vexilliferis, hospitiorum distributoribus, cussoribus eorumque magistris, ac universis, tam equestris, quam vero pedestris ordinis militibus, sub auspiciis nostris militantibus, prudentibus item et circumspectis providisque primariis et regiis iudicibus magistrisque civium coeterisque iuratis civibus quarumvis civitatum, oppidorum, villarum et possessionum, notanterque oppidi haczokiensis, cunctis etiam aliis cuiuscunque status, conditionis, gradus, ordinis, honoris, officii, dignitatis, functionis et praecminentiae hominibus, ubivis in ditione nostra Transsylvaniae constitutis et commorantibus praesentes visuris, salutem et gratiam nostram.

Szaszvarosson szegeniségh talalván megh bennünkeöt alazatos keönyéör-gések által jelentvén, hog eök felette nagi orszagh uttyaban lakvan, az sok alas-feljaro embereknek raitok iut modnelkül valo valo czelekedetek miat, nem keves iniuriakot szenvednenk mert mind marhaiokban es javokban naptol napra fogiatnak nyavalyasokat, áfelet posta lovokat szekereket szintin Lugosigh s Karansebesigs vinnek es szolgaltatnak, iollehet az mint értésünkre adgyak, reghi ususok es rendtartasok ez volt hogy Haczkonal tova postat, sem egieb semmi terhet, nem vittenék, kegyelmes tekintetünk lévén annakokért alazato könyörgesekre, és méltó kivansagokra, feiedelmi kegtségünkbeöl megh engettuk nekiek, hogy ennek u-lanna az reghi ususokban, Haczkigh valo postalkodatokban esterehhordasokban megh maradgianak mivel minde-önek es igaznak talaltuk ez kivansagokat lenne. Igy leven azon az dologh, hadgiuk ex superabundanti minden fen specificalt hiveinknek es serio paranczollyukis, ebbeli kegyelmes annuentiankat megh irt Szaszvarosi hiveinkhez igy ertven, ez levelünköt latvan, senki akár mi szin alattis sem személyekben sem marhaiokban meg karositani, posta lovokat, szekereket vonomarhaiokat, az szokot helynél tova uinni, ne mere-szelle, hanem mindenokvetetlen vissza boczassa hüseghtek: Tinektek penigh

Sărăcimea de la Orăștie ni se plânge cum că, ei stând lângă drumul de țară, li se întâmplă atâtea pagube și neplăceri din partea oamenilor trecători, li fac de li răpesc chiar și vitele și asemenea pagube în avutul lor. Mai departe ei dau cai de poștă și cară până pe la Lugoj și Caransebeș. Acestea toate ni le-au adus la cunoștință. Însă rânduiala și obiceiul vechiu eră că mai departe de Hațeg nici poșta, dar nici altfel de povară să nu poarte. Îndurându-ne spre ei, din milostivirea domniei noastre li-am îngăduit ca și de aici înainte să țină obiceiul vechiu în ce privește poșta și purtarea de povară,—aflându-li întru toate îndreptățită cererea lor. Astfel stând lucrul, lăsăm pe seama tuturor credincioșilor noștri, poruncindu-li înadins, ca, văzând scrisoarea noastră ca răspuns la nevoia credincioșilor orășeni, nimeni să nu îndrăznească a-i păgubi în vitele sau persoanele lor, să nu aibă îndrăzneala nimeni a li purta mai departe caii de poștă, carăle și vitele de jug decât locul obișnuit. Iară și vouă, Hațeganilor, vă poruncim cu toată hotărârea, în înțelesul statutelor țerii, ca, în ce privește poșta și ducerea de poveri, să-i ajulați pe cei dela Orăștie și Caransebeș, pentru că la din potrivă să mă credeți că vă poate fi de pagubă.

Haczokiak serio paranczollyuk, az országok statutoma szerint, az postalkodást és terek vitelt mind az Szaszvárosiaktól s mind penig s az Karansebesiektől felvegietek ennek utanna, mert alioquin minden bizonnyal el hidgietek, hogy káár ér benneteket.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die vigesima mensis martii, anno Domini millesimo sexcentesimo quadragesimo septimo.

Ioannes Szalárdy, vice-secretarius, m. p.

Georgius Rakoczy, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXIV.

Iași (?),
1647,
9 April.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre olarul ce a fost la ei și aceia de cari mai are nevoie, pentru țigle.

Basilus Vaivoda, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Isten kedgiemeteket minden kivansága szerint vallo javajaval megh aldvan eltesse sokaigh io egesseghben, et cetera.

Tovabba csak ez feleöl keletek kedgyemedet megh talalnom es busitanom tudhatja kegiemed az el mult napokban, ugyan ezen az telen keöldetem volt edgy levelet kegiemednek hogy bocsasson kedgiemed egy fazakast it feol deot latnj czerepnek vallo es el is bocsatota kedjemed es megh lata a feoldet de az monta ennekem hogy a feold io es megh szerete volt az feoldet, hanem most azon kerem kedgyemedet mjnt ennekem io akaro szomszed baratom hogy kedgemed keölde el ennekem vadgy negy fazakast hogi mivelennek cserepeket es jamborul megh fizetünk nekiek ami leszen az eoik ha negyet nem keöldhet kedgyemed hat kegiemet keoldeon harmot es ennis megh szolgalom kegie mednek kedgyemedis parancsoljon az my ohrszagunkban. Ennis megh enghedem az kedjemed kivansagat minden koron. Ezek utan Isten tarcsa megh kedgyemedet sokaigh io eghesegeghben mind az kedgyemed haza nepevel egyetemben.

Datum in civitate¹ —, die 9 aprilis, anno Domini 1647.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Adasek ez leveleonek az nemes nemzetes vitezleö az Beztrecei feo bironak Zabo Martonnak nekem io akaro zomzid uramnak kezeben.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

[Vo:] Să se dea această scrisoare în mâna viteazului întâiu-birău Martin Szabó din Bistrița, binevoitorului meu vecin.

¹ Se incepuse: *oppido*.

MMCLXV.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ciobanii români ce suie la munte izgonind pe alții.

Dej,
1647,
2 August.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc., fidelibus nostris egregiis et nobilibus vicecomiti iudicibusque nobilium comitatus maramarusiensis, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Beszterczei hiveink talalvan megh bennünket alazatos keönyörgések által adgyak ertesünkre hogy districtusokban as havas alat lako Olahsaghnak hataroknak szük volta miatt fel kellettven marhajokkal az havasra keöltözni; az hüseghtek varmegyeiböl nemellyekteöl ighen infestaltatnanak nevezet szerint penigh im csak az el mult napokbann is Szelesten lako Busa Alexa fiaia az Olahok esztenajokra menven fel vertek a pakularokot megh fosztottak vertek vaghdaltak; egy Albas Simon nevü gonosz tevöre is felette sok panaszz vagy on ki miat is nem keves kart es iniuriakot szenvednek naponkint. Így leven azert a dologh hüseghteknek tisztiehez valo keötelessegiert serio poronczolliuk az megh nevezet latrokot fel keresse s erdemek szerint megh is büntesse, seött masokot is effele czelekedetekteöl arceallyon s karral eöket illetni ne engedgye, mert alioquin megh fogh hüseghtek busaelni erette.

Credincioșii noștri din Bistrița se smerească către noi cu următoarea plângere: că locuitorii români din Ținutul lor, pentru îngustimea hotarului, au fost nevoiți să urce munții cu vitele lor; și mulți sunt neliniștiți și turburați, din Ținutul d-voastră. Numai în zilele trecute feciorii lui Alexe Buza din Săliște s'au suit la munte și, năvălind asupra stănilor, li-au înstrăinat tot ce aveau, schingiundu-i și rănindu-i pe păcurari. Asemenea se aduc multe plângeri și împotriva unui făcător de rele anume Simion Albaș, din partea căruia asemenea sufăr multă pagubă și baljocură din zi în zi. Astfel stând lucrurile, vă poruncim d-voastră ca, în puterea dregătoriei ce aveți, să urmăriți pe hoții aceia și să-i pedepsiți după vrednicie, oprind și pe alții de la asemenea fapte. Nu lăsați să fie oamenii păgubiți pentru că la din potrivă va fi cu supărarea d-voastră.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in salis Curia nostra desiensi, die secunda mensis augusti, anno Domini millesimo sescentesimo quadragesimo septimo.

G. Rakocy, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXVI.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște „slugi” din Ardeal care au trecut în Moldova, cu Români din Budac.

Cluj,
1647,
12 Decembrie.

Georgius Rakoczy iunior. Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ugy ertywük hogy nemes emberek zolgai valami Budaki Olahokkal Besztercze feleol valo áll utakon a my kegielmes urunk eö nagisaga salus conductusa nélkül által menven az Moldavai határban már beis érkeztenek hanem kiis jeottenek volna; akaránk azért kegielmetek által informaltatni nevezett

Așa auzim că niște slugi de-ale unor nemeși de pe la Bistrița, cu niște Români de la Budac, să fi trecut în hotarul Moldovei, pe unele căi furișe, fără salv-conduct al îndurătorului și prea-bunului nostru stăpân, ba, mai mult, să fi trecut iarăși înapoi. Vrem deci să știm de la d-voastră anume ale cui să fie slugile acelea

szerint miczoda nemes emberek zolgai lehetek azok, kik az Budaki Olahokkal által mentenek Moldovaban, kireöl bennünkét tudosiczon mingyarast; ennekutanna penig olly vigyaztatasa legyen kegielmeteknek hogy senkitis az my kegielmes urunk eö nagisaga es az my annuentiank nelkwl be ne boczasanak illyen embereket.

care au trecut în Moldova cu Românii din Budac; despre care pe noi fără amânare să ne înștiințezi. Iar de aici înainte așa grijă să porți d-ta ca pe nime să nu-l lăsați înlăuntru fără știrea îndurătorului nostru domn stăpân și a noastră, a tuturor.

Datum in civitate nostra Colosvar, die 12 decembris 1647.

Georgius Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis, et cetera.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXVII.

Pe Ia
1648.

Ioan Țuvic către Bistrițeni, despre trecerea lui în Moldova de greul dregătorilor Bărgăului și ce s'a făcut de aceștia cu averea lui.

Ioan Țuvic (sau Giuvic) către Bistrițeni. Fugise în „țară streină“, de nedreptățile dregătorilor Bărgăului și sătenilor. Regulase tot la plecare, trimițând „și dajdia văm[e]șugului. năpaste“. După plecare, sătenii îi pun casa la bir, cu o sută de bani. Dar a dat unde este, 16 florini. I s'au luat și niște stoguri de fân. Se plânge de jude.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 87, no cvii.)

MMCLXVIII.

Pe Ia,
1648.

„Ghiorghi Vornicul“ către „Giurgiu“ birăul, pentru un furt al lui Ion Giuvic¹ (ca păgubaș).

(Fără pecete.)

(Vo : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 94, no cxxii.)

MMCLXIX.

Iași,
1648,
12 Ianuar.

Teodor Ianovici, Logofătul-cel-Mare al Moldovei, către Bistrițeni, despre păharele de argint ce i s'au trimes.

Generosi, Prudentes ac Circumspecti domini, amici benevoli. Optatum in longam multorum annorum seriem valetudinem Generosis Dominationibus Vestris a Deo precor, et auspicatum novi anni exordium reciproce gratulor.

Pro favore quem mihi Generosae Dominationes Vestrae in conficiendis et transmittendis argenteis scyphis sunt testatae, debitas refero gratias; non arrisit quidem labor hic palato meo, sed hunc defectum, non tam inscitiae aurifabri, quam brevitati temporis adscribo. Maturius imposterum, si vixero, huiusmodi res aurifabro committam, ut iusto temporis spatio et sine molestia sua, et ex voto meo, scyphos elaborare possit. Undecim illos florenos quos Generosae Dominationes Vestrae expenderunt, per praesentium latorem summa cum gratiarum actione Generosis Dominationibus Vestris remitto. Si qua in re mea etiam opera usui fuerit Generosis

¹ Giuvic sau Țuvic se întâlnește cu plângere și în n^l precedent. Gheorghe birăul pare a fi, fiind seamă și de aspectul scrisorii, Böhm (de la 1648 înainte).

Dominationibus Vestris, praemoneant me, obsecro: impense eam praestabo et expertam earundem gratiam seriis meis officiis compensare studebo. Interim Generosas Dominationes Vestras diu prospere valere cupio. Iassii, die 12 ianuarii 1648.

Generosarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus

*Theodorus Ianowicz,
Logofetus-Magnus Moldaviae, m. p.*

[Vo:] Egregio, prudenti ac circumspecto domino ac senatui civitatis bistriciensis, dominis ac amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXX.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre sosirea apropiată la ei a lui Ioan Szilágyi, care duce ostași unguri în Moldova. Gherla, 1648, 9 Februar.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Im egy levelet irtunk Szilagy Ianosnak a ki az Moldavai Vajda magyar kathonainak eleötte jároje; hűseged kezében kültűk ez levelűnkben includalva; kegyelmessen es serio paranczollyuk azert hűsegednek egy olly bizonyos emberteöl a ki oda be Moldovaban az járast jól tudgya mingyarast külgye meg levelűnket Szilagy Iánosnak, de igen titkon vigye s magais titkon adgya eleiben hűseged senkiis ne ércze be menetelit.

Iată i-am scris niște rânduri lui Ioan Szilágyi, care merge în fruntea ostașilor unguri ai Voevodului din Moldova. Vă trimetem scrisoarea d-voastră alăturată aici, poruncindu-vă înadins d-voastră să trimeteți îndată scrisoarea aceea la Ioan Szilágyi, pe un om de încredere care cunoaște bine drumul prin Moldova, să i-o ducă pe ascuns. Asemenea și d-ta să-i dai în taină, ca nime să nu-l simtă ce are de gând.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Szamos-Uyvár, die 9 februarii, anno Domini 1648.

Georgius Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto. Cito, citius, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXI.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre Coloman Mikes, care merge pe la ei în Moldova. Dej, 1648, 18 Februar.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Mikes Kelemen zolgankot küldettük oda be Moldovaban; kegyelmessen paronczolliuk azert hűsegednek, rendellen olly bizonyos embereket kisereöwl melleje kik valamig zolgank kevannya oda be jartabannis mind velle legyenek.

Am trimes în Moldova pe omul nostru Mikes Kelemen. Vă poruncim deci înadins d-voastră să-i dați niște tovarăși, cari, până când va voi omul nostru, în drumurile sale pe acolo să fie lângă el.

Secus non facturi. Datum in salis camera nostra desiensi, die 18 mensis februarii, anno Domini 1648.

G. Rakoczy, m. p.

P. S. Ezen szolganknak hat lovát tartasnak okáert valahova szekekben rendellye ell ki jeöveteleig kegyelmesen vesszűk.

P. S. Ni-ar face plăcere dacă ați porunci ca pe acei șase cai ai omului nostru să-i țină undeva în Scaunul d-voastră până la întoarcerea lui.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriziensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXII.

Dej,
1648,
26 Februar.

Gheorghe Rákóczy cel Tânăr către Bistrițeni, despre David Pavay, care merge să cumpere cai din Moldova la bălciul lor.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Mivel az mostani Bestercei vasarra lovokat fognak ki hozni Moldovabol elladasnak okaert, kire kepest Pavai David lovaszmesterünket oda küldettük, kegyelmessen paronczollyuk azert hűsegednek meg irt szolgank ha nekünk valo lovakot talalhat magais legyen segitseggel az meg veteleben; seött az mint hallyuk nemellyek az kik lovokot hoznak ki, nem az varosban hanem falukra viszik hogy idegen embereknek adhassakell, azért arrais hűsegesen vigyazzon hűseged hogy masok my eleőtwnk az jo lovakot meg ne vegyék.

Fiindcă la târgul apropiat din Bistrița vor aduce cai pentru vânzare din Moldova, din care pricină am și trimis pe David Pavay, om al nostru, pricepător la cai, vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră să-i stați într'ajutor la cumpărare numitului nostru om, dacă va putea găsi cai pe scama noastră. Și apoi, după cum auzim, cei cari vin cu cai, nu-i duc la oraș, ci la sate, să-i vândă oamenilor străini: bine să grijești și de aceasta d-ta, ca să nu iea alții cai buni înaintea noastră.

Secus non facturi. Datum in salis camera nostra desiensi, die 26 februarii, anno Domini 1648.

Georgius Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriziensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXIII.

Alba-Iulia,
1648,
8 Iunie.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile false din Moldova și nevoia de a opri în orașul lor pe negustorii armeni din Polonia.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

6 die praesentis nekűnk irt hűsegtek levelet el véven értiűk hogy bizonyos emberit kűldötte volt be Moldovaban, paronczolatunk szerint ertekezesnek okaert es hogy semmi oly hirt nem hoztak volna, de nem igazan iártak el az

Am primit scrisoarea d-voastră din 6 ale lunii, și știm că ați trimis câțiva oameni în Moldova în urma poruncii noastre, pentru înțelegere de știri, și că n'ar fi adus nicio veste. Dar n'au umblat după cum trebuia oamenii aceia, pentru

emberek mert külömben az dologh
mivel az hathmany fiatis el fogtak Len-
gyel országban rabbá az Tatárok; meg
kellene k  ttetni az ilyen embereket;
az mely E  rmeny Lengyelorszagbol ie  t
mostan h  wsegtek varossaban az sem
mind igazat beszél; h  wsegteknek is kel-
lene vigyazniok az utakra; kegyelme-
sen paronczollyuk h  ws  gteknek mind-
gyarast k  ldgyenek h  wteles embert be
Moldovaban, kinem hallomast, hanem
bizonyost hozzon.

că   i pe feciorul Hatmanului l-au prins
  n Polonia Tatarii, făcându-l rob; ar
trebul să opri  i d-voastră pe astfel de
oameni: nici Armeanul care a sosit acum
din Polonia, în ora  ul d-voastră, nici
acela nu spune lucruri drepte. Ar fi
nevoie să păziți drumurile   i d-voastră.
Deci vă poruncim cu tot dinadinsul
d-voastră ca îndată să trimete  i oameni
de   credere în Moldova, cari să nu
ni aducă numai faime, ci lucruri ade-
v  rate.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 8 iunii 1648.

G. Rakoci, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civi-
bus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistri  a, Archiva Ora  ului.)

MMCLXXIV.

Gheorghe Rákóczy cel T  n  r c  tre Bistri  eni, despre nevoia ve  tilor din Alba-Iulia,
Polonia, despre Tatarii   i Cazaci. 1648,
13 August.

Georgius Rakoczy iunior, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni
Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis
dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Ennek ele  tte is paronczoltunk volt
h  wsegednek hogy az szomszed orsza-
gokra hir ertekezni bizonyos emberit
küldene, kik altal ha mit erthetne ben-
n  nket is tudositan  ; de meg eddig
affelere  l nem tudositott. Azert ex su-
perabundanti megis h  wsegednek serio
paronczollyuk egesz Lengyelorszagi ha-
tarig külgye olly bizonyos emberit,
kik onnan Tatarok es Kozakok fele  l
miczoda allapatok forognak igaz hire-
ket hozhassanak mellyeket nek  wnk is
ejel nappal   rtesunkre adni ell ne mu-
lassa.

  i mai   nainte v   poruncisem d-voastr  
s   trimete  i prin   erile vecine c   iva
oameni, cari, auzind felurite ve  ti, să ni
le aduce  i   i nouă la cuno  tiin  a; dar
pînă acum despre a  a ceva nu ne-a  i
  n  tiin  at. Chiar pentru aceia mai pre-
sus de toate vă poruncim d-voastră cu
toată hot  r  rea să trimete  i astfel de
oameni până la hotarul Poloniei, cari
să poată aduce de acolo   tiri adevărate
cu privire la starea Tatarilor   i Caza-
cilor.   i acestea toate să nu   nt  rzi  i a ni
le aduce la cuno  tiin  a, zi   i noapte.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 13 augusti, anno
Domini 1648.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriciensis,
etc., fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Ora  ului.)

MMCLXXV.

Bistrița,
1648,
24 Novem-
bre.

Martin Schultz, birăul Bistriței, și Sfatul orașului către Vasile-Vodă al Moldovei despre nevoia ce are de un zidar bun, nefiind dintre Italieni.

Illustrissime princeps, domine vicine nobis honorande. Salutem servitiorum-que nostrorum paratissimam commendationem, et cetera.

Az nagysagod 11 praesentis nekünk irt levelit illendeő becsiüllettel vöttük, my feleőt requirallion nagysagod ben-nünket megh értettük, tudni illik hogj egj jo kömüves mestert küldenenk be nagysagodnak olyant a ki az fundalashoz es köbül valo hazok csinaltatassahoz jol tudna s értenné. Mi azért ez dolgot nezi eörömet es jo szüvel kedveskednénk nagysagodnak mint jo akaro szomszed urunknak, cziak hogj itten effele olosz-mester emberink nincsienek, kik oly derekas eppiteshez fundalashoz ertsenek. Mintaz altal azok kozzul kik vadnak varossunkban melyket a anzattük s tuttuk jobnak lenni az nagysagod ke-vanssagha s requisitioia szerint el kül-dettük lassa s értse az nagysagod ebbeli akarattiat hévansaghat ha foghe valamit hozza ertenni avagj nem.

Scrisoarea d-voastră din 11 ale lunii am primit-o cu toată cinstea, înțele-gând rostul cercetării noastre, că adecă să vă punem la îndămână d-voastră un zidar bun care să se priceapă la așezarea temeliilor, fiind dibaciu la ri-dicarea caselor din piatră. Noi, ca bi-nevoitorului nostru vecin, cu plăcere și cu toată dragostea, d-voastră vă vom împlini această dorință; numai cât pe aici nu sunt zidari italieni, cari să se priceapă așa de bine la așezarea te-meliilor și la zidiri. Toluși o să vă trimetem dintre aceia cari sunt în orașul nostru pe cari îi vom ști că sunt mai pricepători la lucru, după dorința și ce-rerea d-voastră. Să vedeți dacă se vor pricepe la lucru sau ba.

De reliquo Illustrissimam Dominationem Vestram feliciter valere discupientes. Datum Bistricii Transsilvanorum, die 24 novembris, anno 1648.

Illustrissimae Dominationis Vestrae vicini et amici benevoli

Martinus Schultz, iudex et senatus reipublicae bistriciensis.

[Vo:] Illustrissimo ac Celsissimo principi, domino, domino Basilio, Dei gratia terrarum Moldaviae principi ac perpetuo haeredi, et cetera, domino amico vicinoque nobis honorando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXVI.

Iași,
1648,
12 Decem-
bre.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre nevoia ce are de acei zidari.

Egregie, Prudens ac Circumspecte domine, amice et vicine mihi benevole. Servitiorum meorum paratam commendationem.

Az kegyelmed ennekem irott levelit igen bűchwlettel vettem kegyelmedteöl hogy kegyelmed az en kivansagomnak es abbeli akaratomnak megh felelt a mellet szűkseges jeövendeöbeli szolgálatomra keömives mester embert küld-eöt az kedvessen lattam kegyelmedtöl, noha ugy volt szandekom hogy most fogyiak az dologhos de az telnek ereös ideje raitunk livin, melly minden abeli szandekomatt alkalmatlanna tette, az ur Isten egesseget advan tavaszra ha-lasztottam, akor ha kegyelmedet leve-

Am primit cu multă cinste scrisoarea d-tale împlinindu-mi dorința și voința și trimițându-mi zidari pentru săvârșirea lucrului ce am de gând să-i isprăvesc. Mi-ai făcut plăcere prin aceasta, și, măcar că aș fi vrut ca acum să încep lucrul, dar ni-a zădărnicit gândul iarna care dădù peste noi, și așa suntem nevoiți să amănăm până la primăvară. Dacă ne va țineă Dumnezeu cu sănătate, a-tunci din nou te voi ruga pe dumneata, prin scrisoare, sau prin vre-un om, ca, neuitându-ți de noi la vremea sa, sau

lem avagy emberem által requirálni fogom, kegyelmedet kirem meg ne fogyatkozan az dologban hanem akar ezt az mester embert ki nalam volt, akar pedig mast kegyelmed annak idejeben kwdgiön melly kegyelmed io akaratyatt kedvessen agnoscalom kegyelmedteöl.

să ni trimeti meşterul acesta care acum a fost la mine, sau un altul —, ceia ce ni va face plăcere din partea d-tale.

De reliquo Prudentem ac Circumspectam Dominationem Vestram bene valere cupio. Datum in Gyaszvasar, die 12 decembris, anno 1648.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Basilius, Valvoda Moldaviae, m. p.

Io Vasilie Voevoda.

[Vº:] Egregio, prudenti ac circumspecto domino Martino Scholcz, inclitae civitatis bistriciensis iudici regio, et cetera, domino amico et vicino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCLXXVII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimete, pentru Cazacii ce luptă în Polonia, spioni la Hotin și dorința lui de a i se aduce înainte cei doi prinși ce se află la ei.

Alba-Iulia,
1648,
29 Decem-
bre.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et benignitatem nostram.

24 mensis praesentis nekünk irt kegyelmetek levelét el vettük az Tatarok feleöl valo vigyazasat ertjük. Ez utann is jo vigyazassal legyen kegyelmetek. Az dologh penigh ugy vagy on az mint kegyelmetek irja. Parancziollyuk azért kegyelmessen ismet boczassak bizonyos embereket Hutinban, az kik Kamenicz fele is ertekezzenek mi hirek follynak az Kozakok allapattya feleöl.

Scrisoarea d-voastră din 24 ale lunii am primit-o, înțelegând grija ce o purtați față de Tatari. Și de aici înainte să fiți cu asemenea grijă d-voastră. Lucrul stă așa precum scrieți d-voastră. Vă poruncim deci din nou să trimeteți oameni la Hotin, cari să poată auzi vești și de pe la Cameniță, cu privire la starea Cazacilor.

Quibus de cetero benignitate nostra propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 29 decembris 1648.

G. Rakoczy, m. p.

Az ott valo perkolabnak Mihaly Deaknak ertyük ket paripaiat mellyet menel hamareb hozzon ala magaval lat-hassuk meg, hadgya meg hüsegtek neki.

Să-l încunoștiințați d-voastră pe călăbul Mihaiu Deák să vină cât mai în grabă cu cei doi cai ai lui, să-i putem vedea și noi.

[Vº:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCLXXVIII.

Alba-Iulia,
1649,
9 Ianuar.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile venite din Moldova.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

1 die praesentis nekwnk irt hűseg-tek levelit el veottwk, ertywk mivel járt emberek oda be Moldvaban. Kegyelmesen paranchyollyuk hűségteknek ez utánis jo vigyázásban lennj el ne mulassák.

Scrisoarea de la 1-iu ale lunii am primit-o de la d-voastră, înțelegând cum v'au umblat oamenii prin Moldova. Vă poruncim deci d-voastră ca nici de acum înainte să nu uitați a fi cu asemenea grijă.

Ipsis de cetero gratiosi manemus. Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 9 mensis ianuarii, anno Domini 1649.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXIX.

Gilău,
1649,
22 August.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre dorința sa de a i se cumpără cai de la bălcu.

Georgius Rákóci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ez jelen valo esztendőben közelben esendő hűseghetek varrosabeli sokadalomra el hittük Moldovabol hoznak lovakat ki, az melyre másoknak is léssen vigiázassok hogy megh vehessenek migh az vasarra be nem vinnekis, minekokaért hadgiuk s paranczioliukis hűsegheteknek ighen serio ez levelünket vévén, az utakon mindenüt légien oly szorgalmatos vigiáztatassa hűsegheteknek hogy az lovakat el ne kapdoshassak es lophassák, hanem bé vigiék az sokadalomra varassokban, mert alioquin megh foghnak busulni mialta.

Credem că la târgul apropiat din anul acesta în orașul d-voastră o să aducă și cai din Moldova, pe cari negreșit vor avea de gând să-i cumpere și alții, încă înainte de ce i-ar aduce la târg. Din care pricină deci vă poruncim d-voastră cu toată hotărârea ca, după primirea acestei scrisori, să păziți drumurile cu sârguință mare, să nu ni iea caii d'inainte sau să-i răpească, ci să-i ducă în oraș, la târg. Altfel, vă va fi cu supărare.

Nec secus facturi. Datum in arce nostra Gialu, die 22 augusti, anno Domini 1649.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLXXX.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un negustor armean din Lublin venit prin Moldova și despre trecerea mai obișnuită a negustorilor prin Turnu-Roșu și Bran. Lona, 1649, 27 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

25 Augusti nekünk irt hüseghtek levelet ell vettük. Lublin new városban lako Eörmeny kereskedeö embert hogy meg examinalta miczoda jarasban legyen es hogy ideis hozzank ell küldeotte jól czelekedte. Azert miis meg examináltattuk, de csak tetovaz beszedeiben hol egyet hol mast mondvan semmi alhatatosság szavaban ninczen. Azert serio paranczollyuk hűsegteknek ennekutannais vigyazasban legyen, s affele bizonytalan alá s fel czapongo embereket kik salus-conductusunk nélkül jarnak ki ne bocsássa hirünk nélkül az orszagból. A kik pedig igaz kereskedesben jaro emberek, meg harminczodalvan marhajoktól bekevel bocsassak.

Am primit scrisoarea d-voastră din 25 August. Că ați descusut pe negustorul armean din Lublin, ca să știți ce vânt l-a adus pe acolo, și l-ați trimes și la noi, bine ați făcut. Asemenea l-am descusut și noi, dar, când spune una, când alta, încât nu te poți îndreptă după vorbele lui. Chiar pentru aceia vă poruncim d-voastră ca și de aici înainte să vă păziți asemenea și să nu lăsați afară din țară oameni de aceia cari umblă 'n sus și 'n jos fără niciun rost și fără salv-conduct. Cari însă ar fi negustori adevărați, după vămuirea vitelor, să-i lase a trece în pace.

Secus non facturi. Datum in curia nostra Lona, die 27 augusti 1649.

G. Rakoczy, m. p.

P. S. Arrolis eszeben veheti hűseghtek kik affele csapongo emberek hogy az kereskedeo rendek inkabb Veres-Toronnal, Teorcvaranal szoktanak be jeoni s meg harminczadolni nem azon.

P. S. S'o luați și aceasta la cunoștință, în cât privește pe oamenii fără rost, că negustorii mai mult obișnuiesc a trece pe la Turnu-Roșu și Bran, pentru vămuire.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMLXXXI.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia ce are de știri din Moldova. Homorodul-de-mijloc, 1649, 5 Septembrie.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Mar ugyan regen semmit nem ertettünk hüsegtek által az szomszed orsagbeli dolgokrol, kibeol azt vesszszük eszünkben igen kicziny avagy semmi vigyazasa nem volna az oda be valo allapatokra, hüsegtek leven azert ott az sz omszedsagbankeozeleb az vigyazas is hüsegteket illetven, serio parancziollyuk, ugy vigyazzon valami alkalmatlansag

Acuma cam de multișor n'am primit nicio înștiințare de la d-voastră în ce privește treburile țărilor învecinate, și ni vine a crede că, sau de fel, sau numai prea puțină grijă aveți de lucrurile acelea de pe acolo. Dar, fiindcă d-voastră sunteți mai aproape'n vecinătatea lor, și grija aceea vă privește pe d-voastră, vă poruncim cu tot dinadinsul să aveți grijă ca

onnet feleoleok ne teortennyek kibeol magoknak is derekas busulasa kara es ez szegeny hazanak is veszedelme keovetkezzek. Emberet Moldvaba szinellen jartassa s hami bizonyost ertenek munketis ejel nappal tudositczon hüsegtek.

Nec secus facturi. Datum in possessione Keozephomorod, 5 septembris 1649.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXXII.

Tășnad,
1649,
28 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile venite din Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus, Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

27 praesentis nekünk irt hüsegtek levelet elveottük az minemeo hirekreol tudosit noha meg, ennekeleotte ertettük volt, mind az altal az vigyazast kegyelmessen veottük, s ennekutannais jöjének mennyenek emberi, s minketis mindenekreol tudositczan hüsegtek.

Scrisoarea d-voastră din 27 ale lunii o am primit, dar, deși despre veștile acestea primisem încunoștiințare mai înainte, totuși paza bună ce o aveți ni face bucurie. Asemenea și de aici înainte să meargă oameni de ai d-voastră, încunoștiințându-ne și pe noi despre toate.

Eisdem in reliquo gratiosc propensi manemus. Datum in Curia nostra tasnadiensis, 28 septembris 1649.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXXIII.

Pe la
1650.

Izvod de pagubele Câmpulungenilor și Dornenilor.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 81, n° xciv.)

MMCLXXXIV.

Pe la
1650.

Egumenul Rafail și călugării de la Humor către Bistrițeni, despre călugări cerșetori ce trec în Ardeal.

„Smearenie ermonah Rafail, egumen и кес екавр ит етоех монастыр хоморекѣи“ [= și tot soborul de la sfânta mănăstire a Homorului] către Bistrițeni, pentru doi călugări trimeși „întru țara Măriilor Voastre, dreptu milostenie“. Cere pentru ei „carte“ de voie și eventuala scutire de „marhă“ la vamă.

[Vo:] Adresă românească.

(Pecete neagră de ceară, ruptă: с[и]н[и] м[о]н[а]ст[и]р х[о]м[о]р[е]к[ѣ]и.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 82, n° xcvi.)

MMCLXXXV.

„Simion di Crasna“ către Bistrițeni, pentru a certifica proveniența unei vite a sale. Pe la 1650.

(Pecete neagră.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 82, n^o xcvi.)

MMCLXXXVI.

Judele din Maerul și bătrânii recomandă birăului Bistriței pe un „meșter bun, anume zugrav“, care li-a lucrat la biserică și stă în sat. Pe la 1650.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 82, n^o xcvi.)

MMCLXXXVII.

Un Vornic de Câmpulung către Bistrițeni, cerând un „abrac“ pentru libera trecere a omului său trimis pentru afaceri. 1650.

Alta, ne rugăm Măriilor Vostrea pentru cest om al nostru. Ne rugăm Măriilor Vostrea să faceți bine pentru abrac, să aibă de la Măriile Vostrea, că înblă cu treabele satului: pe unde va merge, să n'aibă nevoe; că noi încă vom ave a jluji (*sic*) Măriilor Vostrea, pe porunca Măriilor Vostrea. Să fiți sănătos de la Dumnădzău. Amin.

(Pe o bucată mică de pergament.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 82-3, n^o xcix.)

MMCLXXXVIII.

Egumenul Achindie și călugării de la Humor către Bistrițeni, despre un dascăl din Năsăud și niște gâlcevi călugărești. Către 1650¹.

Achindie, egumen, și soborul de la Humor către Bistrițeni. Un popă Partenie, „dascăl de besearică“ și „frate al nostru“, stă „în vidicul Măriei Tale, în sat în Năsăud“. Îl calomniază un alt popă Toma („să acolisească popa Toma de acel frate“) că ar fi scris la mănăstire să se călugărească un fiu al lui Toma. Toma acesta n'a plătit pe „călugărașul“ Selevestru, care i-a cosit o vară întreagă, și a *batjocurit* mănăstirea și prin fiul său, a cărui călugărire nu e explicată. Dar informațiile nu-s de la Partenie.

(Tăiată partea cu pecetea.—Fără dată.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 83-4, n^o ci.)

MMCLXXXIX.

Un Câmpulungean (?) către Bistrițeni, despre un om al său care vrea să iasă din Ținutul Bistriței. Pe la 1650.

către Bistrițeni. Cere a se da voie a ieși, cu marfa sa, unui om al său, care până acum a slujit „în hidecul cetăței Bestreții“.

(Pecete pe ceară galbenă cu o floare.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 86-7, n^o cv.)

¹ Pusă după grafie. Altă scrisoare în legătură cu aceasta s'a dat mai sus, la 1635-45, pp. 1061-2, n^o MDCCCCLXXXIX.

MMCXC.

Pe la
1650.

Câmpulungenii către toți Ardelenii, despre o luptă a acestora cu niște Ruși de la Sniatyn.

Atestat de „năpaste“ de la Câmpulungeni, între cari: „Șandro star[ostele]“ și „Istratie Lateș“. Mărturisesc „că Lupul lui Ioan au fost cu feciorii lui Apostol de'u bătut pre Rusi de la S[ne]tin, pre cându s'au prădat Ungurii în Coșna“.

[Vo:] Întru cinstite mânuile dergotorilor din Ardel cu mult[ă] săn[ă]tate să să dè.
(Pecete ceară galbenă, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 79, n^o cix.)

MMCXCI.

Pe la
1650¹.

„Smeritul popa Mitrofan igumanul și tot săborul de la mănăstire de la Moldovița“ către Bistrițeni, pentru „bucate“ și altele oprite (și un „arcu“).

(Pecete de ceară neagră.)

(Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 80, n^o cxI.)

MMCXCII.

Pe la
1650².

Egumenul Galerie și călugării de la Slatina către Bistrițeni, pentru niște blide, talgere și o „olovancă“.

De la „smeritul egumenul Galerie“ și de la tot săborul de la sv[ă]nta mănăstir[e] de Slatin[a]“. A trimes un frate „la domneavoastră, la Șocodom, și am trimis nește blide de plunbu stricate și nește talgere și o olovancă stricală, doar va află să le schinbe pre altele noao“. Mărturisește „că l-am mănât noi în poslușanie, cu bl[ago]s[lo]venia noastră și a săborului“.

[Sens invers:] Gesehen.

(Pecete de ceară neagră.)

(Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 80, n^o cxII.)

MMCXCIII.

Pe la
1650.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre unul din ai lor de la Dorna, care ar fi călcat hotarul.

„Nu ne'u fost vreme acmu să ne cercăm hotarale, nice noi, nice omenii Măriilor Vostrea; că vremile sintu cum sintu; num'au dat Dumnădzău . . . acmu iară de să va păciui țara noastră și a Măriirilor Vostrea; deč lesne va hî să păciui[m] și hotarale, cară ce-au fost luat Dornenii . . . Noi, carăi moșiile tot să le ținem pe unde le-au ținut moșii noștri și moșii Mărilor Vostrea până acmu, fără nicio sfadă sau price . . . Pentru credința, pus-am pecete satului.“

(Adresa românească, fără dată. Pecetea știută, cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 90-1, n^o cxIII.)

¹ Cf. *Documentele Bistriței*, II, p. xix (e vorba de Mitrofan tovarășul lui Agafton, din anii 1640).

² O scrisoare de la un Galerie de Slatina am dat-o, după motive de scrisoare, mult înainte.

MMCXCIV.

„Goian dă Jadova și Creciun, giudeții și tot satul dă Jadova“ dau o ade- verință cu jurământ pentru proprietatea unor vite. Jadova, pe la 1650.

De notat: „feleluim, cu satul cu tot, cum este iapa. . .“

Marturi: oameni din domeniul Bistriței („aia omean[i]“).

Iscăliți: „Goian i Creciu[n], boiarii Jadovei“.

(Trei peceti nedistincte, cu cerneală neagră.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 91, n^o cxiv.)

MMCXCV.

Însemnare de lucruri călugărești și de bani (de la vre-o mănăstire din Moldova). Pe la 1650.

† 5 cărți novi, Ev[angelie], Psă[ltire], ceast[ă] carte M[o]levnică și altă carte.

† 2 rasă novi, una blănită, alata neblănite.

† 1 mântie, 1 chemeleauc[ă].

† 3 cămeș și pândză de o cămeș[ă].

† 1 vig de sucman, 3 căldări.

† 3 săcur[i], 2 păr[echi] de desagi.

† 2 sac, 2 taistre, 2 cosă.

† și 8 galbin[i] de aur.

† 12 tal. de argintu.

† 4 tal. de potr[onici] de argintu.

† 24 de tal. de ban[i] mănunți.

† și alte unealte multe mănunte, ce nu și le bag[ă] samă.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 92, n^o cxv.)

MMCXCVI.

Egumenul și călugării de la Voroneț către Bistrițeni, arătând că au trimes doi „frați“ în Maramurăș la cerșit. Pe la 1650.

„Că i-am mănât pentru m[i][o]steniia, că i-am mănât în Maramurăș, să imble și acolo cu numele lui Dumnedzău, și de acolo să vie și 'ntr' Ardeali, să imble cu numele lui Dumnedzău.“ Să li ierte de vamă „ce vor fi dobândi[t]“.

(Fără dată și adresă.)

(Pecete neagră pe ceară, nedistinctă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 92, n^o cxvi.)

MMCXCVII.

Cerere, neiscălită, de scutire de vamă pentru cai și „pâne de sămânță“. Pe la 1650.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 93, n^o cxviii.)

MMCXCVIII.

„Andreiași Vornică“ către Bistrițeni, pentru un om din Câmpulung, căruia i se făcuse o pagubă. Pe la 1650.

Anume i se pierduse la gazdă: „trei bezmen[e] de cear[ă] și trei părechi de desagi și doo fun[i] și o scar[ă] de fer și un burduv de brândză și un burduv

de făină“. Pot veni oameni cu „pâne“, dar numai de-ai Bistrițenilor: „să nu să tem[ă] de hărtii“.

(Fără dată și pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 94, n^o cxx.)

MMCXCIX.

Pe la
1650.

Câmpulungenii către birăul și giurații de Rodna, pentru niște iepe furate.
(Pecetea satului, cu fum. — Fără adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 94, n^o cxxi.)

MMCC.

Pe la
1650.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre marea „nevoie“ ce au și dorința de a face un așezământ cu ei.

Au primit scrisoarea. „Car[e] lucru am poftit noi aiasta, dar, la Măriile Vostrea, de nevoie mar[e], precum iaste acmu și la țara Măriilor Vostre, precum ne certă Dumnedzău: n'avem ce face, pote fii voia lui Dumn[e]dzău iaste“. Oferă satisfacerea și trimet trei „oameni bătrâni“ pentru a face „așezământ“.

(Pecete cu fum. — Adresa românească pe V^o foii 1.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 95, n^o cxxv.)

MMCCI.

Pe la
1650.

Dornenii către Bistrițeni, despre o călcare de hotar și o urmărire de vite.

Se plâng că n'au scris „nice la boerii nostrii, nice la noi, și dulvomii (sic)¹ Măriilor Vostre dzăc că au poronca de la Măriilor Vostre să calce hotarul până în Coșna și până în Bistrița“. Urmează despre urmărirea de vite. Să scrie în ce „formă“ o fac. „Iară la hotar noi n'avem trebă; are Măriia Sa Domnul.“

Iscăliți sătenii „și eu Petre Vătaman“.

(Pecete de ceară roșie, neinteligibilă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 96, n^o cxxvii.)

MMCCII.

Pe la
1650².

Pătru popa din Urmeniș către Mihaiu din Bungard, chemându-l la el.

† Scriu eu, Pătru popă³ ot Urūmeniș, pace și sinătate dumitale, giupăne Mihaiu den Bungardū. Alta, cum vei vedē scrisore nost[r]ă, să vii la noi [in] Urūminiș, să-ți spuiu dumitale cum ți-i ră[n]dulu dumitale. Eră, să nu vei vini, nu-ți pot [a]rătă gândulu. Și să cii sănătos, aamin.

[V^o:] † Cu cinste să se de în mână dumitale Mihaiu din Bugardu.

(Bilet fără dată și pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 97, n^o cxxix.)

¹ După ungurește: de la „a împinge“?

² După caracterul scrisorii.

³ Sau „pătrupopū“, protopop?

MMCCIII.

Birăul de Rodna, cu namestnicul și jurații, către Bistrițeni, despre o oprire de urdă.

Pe la
1650.

† Cinstit Mărie Ta, doamne birău de cetate Bistriței, și la tot Svatul Măriilor Voastre scriem noi, mai micii Mării Tale Dorneni, pentr'o trăsura ce ne'u făcut Ion Bălan vamășul, de ne'u luat o bărbantă de urdă, și ne'u venit calul făr' bucate: numai ce-am făc[e] la vamă multu? Dece noi ne rugăm Măriilor Voastre să știm: cu știre Măriilor Voastre iaste, au doară ial au făcutu tr[ă]sur[a] făr' știre Măriilor Voastre. Ca noi știm că s'au făcut lăgătură să nu să facă zăboar[ă] și trăsuri, să inblăm unii la alții. Să va fi bine așe, Măriile Voastre, putem și noi să facem: că oameni Măriilor Voastre s'allă toate zile pre la noi. Ce noi n'amă vrē să s[ă] fac[ă] trăsur[ă], ce s[ă] trăim cumă au trăit părinți Măriilor Voastre și cu părinții noștri. Că de aceast[ă] trăsur[ă] ce face Bălan, petru ce-am mărșu de i-au scos den Putredul, noi amă mărșu și cam de fric[ă], că ne'u manat cine ne ține de păr; cumă mărșu și iobagii Măriilor Voastre unde i'ți mână. Iar, de nu ni s'or dă bucatel[e], noi încă om trage. De aceasta facem știre Măriilor Voastre. Să fiți săn[ă]toș.

Birăul de Dorna, cu nemesnicul și toț giurații, ne închinăm de săn[ă]tate Măriilor Voastre.

După aceste, după toate aceste svădzi și bătai ce-am avut, au venit Ion Bălan la noi în Dorna, și ne'mă înpăcat la casa vătamanului, și de nainte giuraților, și denainte a tot satul, ș'amă dat și heria, vr'o patru cinci herăi de mied¹.

Întru cinstiț[e] mănule Mării Sal[e] birăului de cetate Bistriți i la tot Svatul cu sănătat[e] să s[ă] dea.

(Pe V^o și socoteli nemțești.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 98-9, n^o cxxx1.)

MMCCIV.

„Smeritul popa Mitrofan igumenul și cu tot săborul din mănăstiria Moldoviței“ către Bistrițeni, pentru un om care schimbase bucate cu niște „unialte: o roche și o cămășe și un sovon“.

Pe la
1650.

(Fără dată.—Pecete neagră goală.—Adresă slavo-românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 99-100, n^o cxxxii.)

MMCCV.

Gavril Ciocan din Nișfălău, ostaș moldovean, dă lămuriri într'o pricină de năpaste.

Pe la
1650².

Un iobagiu al Bistriței, „Ciocan Gavril din Nișfălău“, care mersese în Moldova pentru o urmărire de năpaste, află că vinovatul e închis la Turda. Pentru moment el se află în „Moldua“ încă: „ce apoi m'am fostu băgat și eu la stiagul Mării lui Vod[ă]“. Va câtă de „mă voi ertă de la stiagu“, și va veni.

(Adresa românească. Neiscălit și fără dată.)

(Pecetea neagră, ruptă, goală.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 100, n^o cxxxiv.)

¹ Se vede deci înțelesul primitiv al herăii sau ferăii: e un vas, ca „berbânta“. Și, cum „a-și da berbânta“ a ajuns a însemna a-și face plata la intrarea într'o breaslă de meșteșugari, astfel a „pune herăie“ a însemnat cu vremea a făgădui amendă, dacă se calcă o invoială.

² S'ar putea să fie după 1683, fiind vorba de un *steag al lui Vodă*, opus poate celui polon, al Craiului.

MMCCVI.

Pe la
1650.

Serafim egumenul și călugării de la Moldovița către Bistrițeni, despre un călugăr căruia i s'au furat niște cărți (v. izvodul lor în n¹ MMCLXXII).

Eu, smeritul Serafim egumenul de la svânta mănăstir[e] de la Moldovița și cu tot săborul scriem moltă sănătate și pač[e] la ai noștri bun[i] priiatin[i] și iubiț, la domnii de Bistrița, la birău și la toț sveatnicii orașului. Și vă dăm știr[e] domniilor vostre ca alor noștri bun[i] priiatin[i] de rândul cestui călugăr al nostru, anume Loghin, că forte iaste om bun, și iaste sâhastru, și petreač[e] cu multă grăotăte. Deč s'au sculat acei tâlhari ce aț prinsu domniia voastră, de i-au luat tot, și l-au arsu, cumu-l veți vedeă și domniia voastră, și au luat multe cărți mănăstirești forte scumpe. Deč ne rogăm domniilor vostre să aibă leage, și să-i întrebaț unde au dat aceale unealte a svântei mănăstir[i]. Forte ne rugăm, și, ce va grăi acest părinte al nostru, să credeț domniia voastră că sintū ale nostre cuvinte adevoare. **За це пишем** [= pentru aceia scriem]. Și să fiț sănătoș de [la] H[risto]s, adevăr.

(Pecetea mănăstirii, cu fum. — Fără adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 100-1, n^o CXXXV.)

MMCCVII.

Iași,
pe la 1650,
8 Ianuar.

Gheorghe Ștefan Vel Spătar către Brașoveni, despre prietenia sa cu „giudețul cel bătrân” și dorința sa de a fi prieten și cu urmașul lor, oferind a-i îndatori și el după „o scrisoare cât de puțineă” și rugându-l să „nu se apere de priiteșugul” său.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 309-10, n° 14.)

MMCCVIII.

Pe la 1650,
1-iu Fe-
bruar.

Tănase Voiți, Vornic de Suceava, către Bistrițeni, despre datoria unui Armean din orașul său.

Cinstit Mării Ta, doamne birău de Bistriți. Mării Tal[e] cu săn[ă]late ne închinăm și-ți poftim de la Milostivul tot binele să-ți dăruiască Mării Tal[e]. Cătră aceasta facem știre Mării Tal[e] c'ai trimis Mării Ta o carte la Lucač neguțitorul de Suceav[a] pentru Agopșe ce este slugă la Lucač, dzicând că-i dator unii Arma[n] anume Toros, și acel Toros la noi n'au vinit, nič la Lucač, să întrebe cu acel datornic a lui. Deč, mai înblând el amestecând neguțetorii, să aibi Mării Ta știri că acel om înblă făr'de cale. Acesta poftim pe Mării [Ta]. Să fii Mării Ta săn[ă]tos. **Фек. а д[ни]**.

A Mării Tal[e] bun priiatin și megieș de aproape: *Tănas[e] Voiți, Vornic de Suceav[a]*, mă închin Mării Tal[e].

(Pecete de ceară neagră, neinteligibilă.)

(Adresă românească pe V^o.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 85, n^o CIII.)

MMCCIX.

Iași, înainte
de 1650,
21 Februar
(de
fapt c. 1623).

Vameșul Condea către Bistrițeni, despre niște boi opriți de popa din Ilova.

† „Барочистиром и хванкиром пан кнркса ут град Бистрици” de la „Conde Vamășul-cel-Mar[e]”. Se plânge de un popă din Ilova, care a oprit niște boi la do

oameni, pe temeiul că a plătit la el gloabă pentru dâșii. E fals; nici nu era atunci vameș, ci vor fi fost „alți vamăși“. Să vie popa să stea de față.

W. J. Absitz

Κώνστας Βάμπας.

(Pecete de ceară verde, nedistinctă.)

(Vo : Adresa slavonă¹.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 78-9, n° cviii.)

MMCCX.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, pentru piei lucrate și nelucrate aduse de dincoace de munți. Alba-Iulia, 1650, April.

Nach dem Wir, Georgius Rakoci, von Gottes Gnaden Fürst in Siebenbürgen, Herr des Ungarischen Reichs und Graff über die Siculos, sampt unsern trewesten Herren, als benahmentlichen sind: Stephanus Seredi, Iohannes Kemeny, item Ambrosius Weress, Georgius Wittéz, Iohannes Bethlen, Georgius Lazar unndt Iohannes Daniel, den 3. Aprilis dess instehendes 1650 Jahrs, in unser Stadt Weysenburg, unndt zwar am gewöhnlichen Orth, sind beysammen kommen, diese Controversia (oder Richts-Zanck), welche sich in den beyfreydten Brieffen beider Parten, nemlich der Schuster undt der Läderer, hatte zugetragen, undt Wir als Scheidts-Richter diese Sach zu richten undt zu schlichten erwehlet sein, — alss da sind zu einer Part gegenwertig gewesen Petrus Gokesch, Georgius Lassell undt Petrus Honigsberger mit ihren eigenen undt der gantzer Schuster-Czech Nahmen, zur anderer Part aber Petrus Schneeweiss undt Valentinus Bürst, zugleich mit ihren eigenen und der gantzen Läderer Czech Nahmen, undt erstlich ihre befreyte Brieffe fürbracht, welche sowoll unss, alss unsere Vorpharen, dargereicht und gegeben, ja auch dieselben von Unss mit Bedacht wiederhollet undt uberlesen sind. So haben wir diese Controversien (oder Richts-Zanck), welche sich wieder ihre Privilegia erheben, dieses Mittell finden: dass nemblich die vorangesetzte Schuster allerhandt Fehl und Ladter, so woll aussgearbeites, alss unaussgearbeites, item Solläder auss den ausserst Landschafften, namentlich: Moldaw und Walachey, in unser Land bringen, und dass von Jedermanne Eingebrachte kauffen, so viell alss eines Jeden Meisters Noth undt Vermögen erfordert, und dasselbe auch färben, gleich mit wass Farben, aussarbeiten, aber doch nit die gantze Fehl verkauffen, sondern nur Schuchen drauss zu machen undt also letztlich zu verkauffen Macht haben. Dessgleichen die angezogene Lädlerer sollen auch allerhandt Lädler undt Häute, nachdem es ihr Handtwerck erfordert, von aussern Landschafften, verzeiglich den vorgesagten Ländern Moldaw und Wallachey, vermengerter Weiss, so woll aussgearbeitet, alss unaussgearbeitet, und zugleich Sohl-Läder in unser Land bringen und das Eingebrachte und Eingeführte frey sind zu kauffen und zu verkauffen, mit allerhand Farben und Materien ferben, aussarbeiten, zubereiten. Über welcher geschעהener Rathschlagung und Zurechtbringung der fürgemehlten Punctorum Wir unsere gegenwertige und immergrünnende Brieffe undt[er] unserm von Jedermann angenommenen und bewerten Sigill darreichen undt darthun. Gegeben in unserer Stadt Weysenburg, den — Aprilis im Jahr 1650.

Verlesen und bekräftiget durch

M. Ambrosium Weres, Seiner Fürstlichen Hoheit obersten Notarium.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; traducere contemporană.)

¹ De la 1604-18 încă o aceastăalt răvaș de vameș: „Pavel dregătorul de înțvamă“ către birăul „Sabeu Giurgiu“, pentru scutirea de vamă a „niște borci ci-au trecut pre la nui“ și ar fi fost ai birăului, după declarația juratului de lad. De acum cere „carte“ (fără dată și adresă; pecete mică, brună, ruptă; *ibid.*, și în *Documentele Bistriței*, I, p. 79, n° cx).

MMCCXI.

Pe la „Protopop Știru, giuratul Vlădicăi în Nimitiu“, către un Bistrițean, cu plângere
1650, împotriva cuiva care-l făcuse să interviev la Vlădica.
4 April.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 93, n^o cxvii.)

MMCCXII.

Pe la „Noi Borșenii“¹ către Bistrițeni: certificat de proprietate.
1650,
4 Maiu. (Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 100, n^o cxxxiii.)

MMCCXIII.

Pe la Câmpulungenii și Dornenii către Bistrițeni, pentru un om al lor căruia nu
1650, i se plătise întreagă întreținerea unei iepe și căruia au vrut să-i îngăduie a opri
6 Maiu. „bucate“ în schimb.

(Pecetea Câmpulungului, cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 91, n^o cxiii.)

MMCCXIV.

Pe la Cozma Mandin, judele lui Martin Sárpataky, către Mihaiu din Bungard,
1650, despre urmărirea lui și a acestuia.
6 Maiu.

† Eu, Mandin Cozma, giudele lui Șarpatochi Marton, scriu dumitale, cumătre Miha[i] din Bungard, slujbă și închinăciune dumitale de la noi. Alta, iarăș, de ce te-ai rugat mie, eu am înblat la Curtea domnului în Șarpatoc, ce, cum am înțeles eu, mi să sue perii în creștet. Că, după ce vei să înbli tu, i-au trecut toate. Ce, cum poți mai curând să trimiț pre cumătra la cumătrul popa Pătru în (x) Băla² pre un om bun; nice un ceas să nu aștepți, ce să o trimiț, de nu te vor hi prinsu și de nu te vor hi prădat până va susi această carte a mea la tine. Că vor să te prade, și să te prindză, să te ducă în Gherla. Ce, cum poți mai curând, să o trimiț, că, de nu o vei trimite, câtă rușine-i în lume și pagubă, toată o vei păți: de vei ascultă de un om prostu ca mine, așa să fac. Că, di-aș hi putut, și noaptea aș hi vinit la tine să-ți dau știre, să nu dai de pagubă și de rușine. Ce n'am putut. Iară te rog pentru Dumnedzău să nu fac într'alt chip, că nu Ța[ș] vrea răul: numai așa ca și al meu. De aceasta scriu; și să fii sănătos, amin.

Мецк маи с днѣ.

Scri-au popa Ion din Cozma³ această carte.

[Vo:] Cu cinste să dea această carte în mânuile lui Mihaiu din Bungard.

(Pecete neagră ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 96-7, n^o cxxviii.)

MMCCXV.

Baia, Nacul, pârcălab al „Ținutului Sucevei“, către Bistrițeni, pentru niște cuic
pe la de șindilă și de draniță, precum și pentru niște mânuși.

10 Maiu. „Eu, Nacul pârcălab de Ținutul Sucevei“, către „Sabo Martin“, birău. Fie sănătos „cu norocul Mării Sal[e] Domnu nostru, lui Vasilie-Vod[ă]“. Cere a i se cumpără „cue de șindilă: șiasedzeci de mii de cue, însă [să] fie bune . . .“, și cinci-

¹ Din Borșa Maramurășului, lângă pasul prin care se vine de la Bistrița și Ródna.

² Îmblă?

³ Cred că e Coșna, în Ținutul Bistriței. Băla e în părțile Ormenișului-de-Câmpie.

sprădzeace mii de cue de draniț[ă]“. De n'ajung banii, „să avem credință până la noi în țară“. Pentru el cere a se lua „doo părech[i] de mănuși de vară¹, frumoase: să fie o păreache de mene, alt[ă] păreache unui cucon a meu“. Cere și carte pentru trimeși până „la Deaj și la Rătac“. Iscălitura: „Илук 8 тпрѣс ѿма [=scris în târgul Băii]“, 10 Maiu.

(Pecete mică, neagră, goală.)

[Vo : Adresa românească.]

Pe o foaie separată, rugăminte: „să le aduc[ă] până la Câmpulungă“.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 83, n^o c.)

MMCCXVI.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre preotul Nicolae, pe care Vlădica românesc Sava din Maramurăș îl trimete în Moldova.

Ernot,
1650,
29 Maiu.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Szava Vladika maramorosi oláh püs-pök küldi egy Nicola nevü papat mellette levő tarsaival edgyüt Moldvaban, ot marat holmi edgyes masanak birodalmunkba valo hozasara. Kegyelmesen parancziollyuk azért hüsegteknék ez levelünket vévén megh irt Szava Vladika embereit az ot valo harminczadon es vamonis boczatassa bekevel mind menet s mind visza jüvet, vamot es harminczadot nem exigalvan raytok.

Vlădica românesc Sava din Maramurăș vrea să trimeată în Moldova pe un popă anume Nicolae și pe tovarășii săi, cari rămân acolo, pentru ca să aducă una alta în stăpânirea noastră. Vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră ca, după cuprinsul acestei scrisori, să li dați trecere oamenilor Vlădicăi Sava pe la vamă și scutire de tricezimă, atât la dus, cât și la întors, necerând de la ei nici vamă, și nici tricezimă.

Secus non facturi. Datum in castro nostro radnothiensi, die vigesima nona mensis maji, anno 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bisztri[c]iensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXVII.

Vișan și Cozma, Vornici, și Drăgan, Vameș de Câmpulung, pe lângă Gavril (Cocri), către Bistrițeni, cu vești despre Tataři, cu cari Vodă a făcut pace.

Pe la
1650,
(probabil
de pe la
1640²).

Întru tot cinstit, [i]ubît fratele a nostru, birău de Bistriț[ă], scriem multă pač[e] și multă sănătate Mărie dumitalea, și mulțemim dumitale de prietelșug ce a[i] știngi(?) dumeta la noi. Altă, poțim de la m[i]l[o]stivul Dumnădzău și de la Maica Preacistă să te asle acestă puțin[ă] scriso[a]r[e] a noastră pre Mărie dumitala (*sic*) sănătos. Alta, dau ști[re] M[ă]rie dumitale de rândul ceror Tătar[i] ce'u făcut cu-vente cum vei hi auzit Mărie Ta. Deč am dat știr[e] dumitalea să fii dumeta vesel de cesta lucru că Mărie Sa D[o]mnunu (*sic*) nostru au făcut pač[e] bun[ă] cu Tătarăi și au inpăcat detutinderele (*sic*), cu tuț Vizirii. Deč să nu-ț fac voe re d'esta lucru, că noi, vești ce vom audzi, tot vom dă știr[e] Mării dumitalea. De c[a]sta dăm știr[e] Mări dumitalea. Să fie Mărie dumitalea sănătos wr x̄c, amin.

† Eu, Vișan și Cozma, Vornici wr ДАКРАНОАК [= Câmpulung] și Drăgan Vam[e]șul ne închinăm Mării dumitalea cu sănătate. Și să fii Mărie Ta sănătos.

† Gavril m'inchin M[ă]riei] T[ă]le].

¹ V. nota la n^l MMLXXIII, p. 1122.

² V. *Documentele Bistriței*, II, p. XVII.

[Vo:] † La cinstit birău de Bistri[ă] să să dă cu cinste acestă pu[un]ă scrisoar[e] a noastră.

(Pecete verde, nedinstinctă, de ceară.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 81, n° xcv.)

MMCCXVIII.

Dumbrăveni și Stejăreni, Mărica Mătiasa din Stejăreni (Moldova) dă voie soțului ei Mătei Bărar (Berarul), așezat în părțile Bistriței, să se însoare din nou.

pe la
1650,
10 Iunie.

† Eu, Mărica Mătiasa den țara Moldovei, den satū den Stăjăreni, scriu la tine, bărbate Mătei, carele ședzi în Țara Ungurescă, dau-țū știr[e] cum eu-sū beteaga și, de cas[ă], nu-s de a ținere, iar tu, de-țū va trebui fămee, tu să-țū iai altă fămee: de min[e] să hii ertat în veci, și mă iartă și tu. Că eu am bolnăvit; deč de acmū înaintea mie bărbat nu-m mai trebuiaște până la morte mē. Iar tu, de nu te vei putē ținē însuți, tu să-țū iai un soțū, și lăcuiăști sănătos în veci. Iar eu mă voiu ținē aicea, în Moldova, lângă omīnii miei până cându voiu custă; ce vādzu că nu voiu custă multū: cât va vrē Dumnădzău. De aceasta-ț scriu. Și să hii sănătos, amin. (Șters apoi:) Иис с ДѢМЕРЬКЕНИ, ЮН. 1 ДН.

† Și să creadză și Măriia Lor domnii den ceaia țar[ă] că[-s] adevarate cuvintele mele în ceastă scrisore a mē.

† Și am scris în satū, în Stăjărenii, Iunie 13 dzil[e].

[Vo:] † Să se dă această hrătie în mână soțului meu, lui Mătei Bărar.

(Pecete de ceară, peste hârtie; neînțeleasă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 86, n° civ.)

MMCCXIX.

Alba-Iulia, 1650,
12 Iunie. Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paza drumurilor de spre Domnul Moldovei și ai săi.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ugy értywk hogy az Moldovai Vaida mostan Suczvan volna s az szegenyseg afféle tilalmas áll utakon innen kívül igen takarodnanakbe, kireol s mind egyeb hirek feleöl igen ritkan kezde benünkent hüsegtek tudositani; kegyelmen sen paronczollyuk azert hüsegteknek hogy affele tilalmas áll utakot mingyarast be vágatvan kialtassa meg székekben hogy senküs tilalmas al utakon ne jarjon, hanem a kinek be meneo szandeka vagyon vagy lenne az egy Bestercze uttyan mennyenek ki s be, kire hwsegtek szorgalmatoson reais vigyaztasson emberek jeojen mennyen kik altal onnan beleol valo bizonyos hireket értven hwsegtek, minket is azokrol gyakran tudositani ell ne mulassa.

Așa am înțeles, că Voevodul din Moldova ar fi acum în Suceava și să-răcimea ar aveă să treacă pe drumuri ascunse și oprite dincolo. Despre toate acestea, precum și despre altele, ați început a nu ne încunoștiință, ci numai rar de tot, d-voastră. Vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră ca drumurile acelea ascunse îndată să le stricați și să dați de știre prin orașe că nime să nu umble pe astfel de căi, ci oricine are a trece, să meargă pe drumul Bistriței. Ceia ce d-voastră să o țineți înaintea ochilor, și să vă umble oamenii pe acolo, prin cari ați putea prinde d-voastră ceva vești sigure. Și nu uitați să ni le dați și nouă de știre, cât mai des.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 12 iunii, anno Domini 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Autograf:] Gyakran tudosicson kegyelmed. [=Dese ori dă-ni d-ta de știre.]

Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXX.

Un Câmpulungean, fiul unui logofăt din Brașov, către Bistrițeni, Pe la 1650, 21' Iunie.

(Ianache Vornic) ot Câmpulungü, snă Balea log[o]fătü ot Brașovü, către birăul „Giurgiu“¹.

„Alta, ă (*sic*) să veți pohti dumiiavoastră a ști și a înțelege si de bună săn[ă]tatea Mării Sal[e] Domnu nostru, cu mila lui D[u]m[ne]dzău și cu nărocul cinstului Împărat, iaste Măriia Sa sănătos și veasel și întru bună păč[e]; așijderea și noi încă pre lângă cinstite spatel[e] Mării Sal[e] ne aflămü sănătoș. Altă, dau știre că s'au milostivit Măriia Sa Domnu nostru de m'au miluitü cu deregătorii aič, la iastă margini, la Câmpulungü. Deci, știindü eu pre dumiiavoastră mai dennainte vream[e] multă buni și înțelepți, rog și foarte pohtescü pre dumiiavoastră să ne fiitü priiatin[i], și noi dumiiavoastră așijderea: cândü vor veni sāraccii dea aič, den țara Mării Sal[e] lui Vod[ă] cu nevoi la dumiiavoastră, să le fiitü cu agiutoriu, cu leage direaptă. Și iar, cândü vorü veni sāraccii dumiiavoastră în ceasta țar[ă], așijderea și noi încă le vom fi cu dereptate. Și iar, întru ce va fi pohta și toate treabel[e] dumiiavoastră incoač[e], fără de preagetü să ne porāncitü, că noi încă întru ce va fi putearea noastră cu tota inima vom sluj[i] dumiilorvoastre.“

(Adresa românească; fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 84-5, n^o cii.)

MMCCXXI.

Mateiu-Vodă al Țerii-Românești către Bistrițeni, despre omul său, Manta, Târgoviște, 1650, 23 Iunie.

Mathaeus Baszaraba, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpiniae legitimus perpetuusque haeres. Generose, prudens ac circumspecti domini, vicini nobis observandissimi.

Adák erteseönkre hogi ez napokban az mikor Mántátt az kegielmetek városában bocziatottuk az posztoyertt való pénzelt, innett Kimpinára menvén, s onnatt megh indulván az Teömeöseön ki, az határban Tresztie neveö heliben, ugian felesem keözel negivenigh való tolvaiook találkosztanak lenni kik magokatt kimutatták de az eö io szérén-czeie volt hogi eléb el talált volt men-ni, azért kegielmetek bocziasson embe-rekett ki az Havasra, az kik nyomóz-zák fel es kergessek eökett, mys innét paranczalunk az playásoknak hogi vigia-zásban legienek, és az keörül való falube-lyekkel utánnok legienek. Tarczia megh in (?) io egessegben kegyelmetekett.

Ni s'a adus la cunoștință că, în zilele trecute, când am trimis pe Manta în orașul d-voastră cu banii pentru postav, de aici plecând la Câmpina, și de acolo pornind afară pe la Timiș, la hotar, în locul Trestia, s'au arătat vre-o patruzeci de hoți. Norocul lui însă că plecase de acolo mai înainte. Pentru aceia deci d-voastră să trimeteți acolo oameni să-i urmărească, după cum și noi o să poruncim plăieșilor să stea la pândă și să umble după ei cu locuitorii de prin împrejurimi. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

¹ Gheorghe Böhm, birău de la 1648.

Datum in aula nostra Tergovista, die 23 iunii, anno Domini 1650.

Generosis, Prudentibus ac Circumspectis Dominationibus Vestris vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis Michaeli Eötvös, iudici primario amplissimae civitatis Corone ac Thomae Pavai, tricesimotori supremo teörczvariensi, etc., vicinis nobis observandissimis.

P. S. Pavay uram szobul is izent az Vajda naczaga kegelmenek hogy kegelmed kerestesi fel azokat az latrokat, az kik Manta uramot fel verték mire ez orszag beli emberek, ha kegelmed fel talalya, kegelmed tudosicza ö naczagat ö naczagais io neven vezi kigelmetol magétertem volna kegelmed hez, de süetczegel kel menem az portay levelebe. Isten tarcza kegelmedet.

Kégelménék szivebol szolgal

Fiat Gabor.

(Pecetea domnească știută, cu inscripția: MATIO EGIS IO MATIO ROER. RHSE BOKHIMAMK ACAP-ASH BOKHAK.)

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Schnell, II.)

P. S. L-a înștiințat dumnealui Pavay și cu vorba pe Măria Sa că d-ta urmărești pe hoții cari l-au înspăimântat pe jupânul Manta, fiind din țara aceasta. Dacă veți dă peste ei, să-l încunoștiințați și pe Măria Sa, și o va auzi cu bucurie de la d-voastră. Aș fi venit la d-voastră, dar a trebuit să mă grăbesc cu scrisoarea la Poartă. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră.

D-voastră vă slujește din toată inima

Gavril Feciorul.

MMCCXXII.

Târgoviște,
1650,
27 Iunie.

Mateiu-Vodă Basarab al Terii-Românești către Brașoveni, despre un hoț de vite.

Mathaeus Baszaraba, Dei gratia princeps et Vayvoda, regni Valachiae Transalpiniae legitimus perpetuusque haeres. Generose ac circumspecte domine, vicine nobis observande.

Akarok megh talalnuuk feleöle kegyelmedet, az mely lator itt marhatt lopott melljett szörin nálla megh ismer-tenek, es találtanak. Innett el szaladván, ott kegielmeteknél fogva vagion, azért mivel ide valo kegielmedet requiralljuk adassa ki es adassa kézben kegielmed had fizettség meg velle, es elegit-tesse megh az karos embérrt, más ha-sonlo dologban mys azontt akarván keövetneönk. Tarczia megh Isten io e-gessegbén kegelmedet.

Vreau să vă înștiințez pe d-voastră în pricina hoțului care turase de aici niște vite, înștiințându-vă că l-am aflat, cunoscându-l de pe părul vitelor ce se aflau la el. Fugind de aici, a fost prins la d-voastră. Pentru aceia deci vă rog pe d-voastră să-l dați; dar să plătească el paguba ce o făcuse oamenilor de aici; vrând să vă facem și noi astfel la a-semenca prilejuri. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in aula nostra Thergovista, die 27 iunii, anno 1650.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Mateiu Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eötvös, iudici primario amplissimae civitatis coronensis, etc., vicino nobis observandissimo.

(Pecetea știută.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, 77.)

MMCCXXIII.

Vințul-de-
Jos,
1650,
11 August.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, pentru caii moldovenesti ce vrea să i se cumpere la bălciul lor.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-

gariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Vítezlő Pavai David hivünknek parantsolván hogy ez jövendő közelbik sokadalomban hűségtek varasában miszámunkra valami jó Moldovai parippakat vegien penzünkön ha fognának hozni. Hűségteknek anak okaért parantsol-lyiuk kegyelmessen, ha miben kíván-
tatik és requirálni fogja hűségteket megh
irt lovasz mesterünk, adgyon elégedendő
segítséget melleje, mellyek által vihesse
vegbe reábizott dolgainkat fogiatkozás
nélkül.

Poruncisem viteazului David Pavay
ca la târgul viitor din orașul d-voastră
să cumpere pe seama noastră cai din
Moldova pe banii noștri, dacă vor aduce.
Chiar pentru aceia vă poruncim deci
cu tot dinadinsul d-voastră ca, dacă va
fi nevoie și se va cere, să-i dați ajutor
de ajuns încredințatului nostru om,
pricepător la cai, cu ajutorul cărora să
poată duce la îndeplinire însărcinarea
noastră, fără scădere.

Secus non facturi. Datum in curia nostra alvincziensi, die 11 augusti 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis ci-
vibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXXIV.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Alba-Iulia,
vești și vite duse în Moldova. 1650,
15 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles
nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűségtek levelét el veöttük s er-
tyük minemű hirek felől tudositott
bennünket, nekünk is azert jöven ez
napokban onnan belől emberink, azok
nem ertettekeffele hireket, mindaz által
az mit ertett hogy tudositott fellőle hű-
ségtek jolt selekedte ez utanis igen is
vigyázásban legien hűségtek, emberi
mennyenek s jeőienek, s minket gya-
korta tudosiczon. Az mi az Moldovaba
haytott marhak felől valo irását illeti hű-
ségteknek, arról magha talallya megh
az Vaydat elseőben, ha megh adattya
io, alioquin fel kell keresni az uttyát
hogy kárban ne maradgyon hűségtek.

Am primit scrisoarea d-voastră: știm
ce veste ni trimeteți. Și nouă ni sosiseră
dăunăzi oameni de pe acolo, dar, precum
spun ei, nu auziseră vești de acestea.
Cu toate acestea, că ni le-ați dat și
nouă de știre cele auzite, bine ați făcut.
Să fiți cu asemenea pază și mai departe,
să vă umble oameni, încunoștiințându-ne
și pe noi cât mai des. În ce privește
scrisoarea d-voastră pentru vitele mănate
în Moldova, din pricina aceasta să vă
intoarceți întâiu la Voevod, ca să vă
dea el. Altfel să căutați altă cale de
deslegare, ca să nu rămâneți d-voastră
de pagubă.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 15 augusti 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXXV.

Pe la, Egumenul Calistru și călugării de la Humor către Bistrițeni, despre prada
1650¹, țerii și furarea clopotelor mănăstirii.
23 August.

† Cinstit Măriia Ta, bi[răul], cu tot Svatul Măriei Tale, de la cetate de[n] Bistriță, ne închinăm Măriilor Vostre (*sic*) cu sănătate. Alta, ne jeluim Măriilor Vostre c'au trimis milostivul Dumnădzău mânia Sv[i]nției Sale asupra țării noastre de s'au pustiit orașele și satele și mănăstiri, și de la mănăstirea noastră s'au furat clopotele, și ne pare că s'au adus [in]tr'această parte de loc, cătră omenii Măriilor Vostre. Deci ne forte rugăm să vă fie Măriilor Vostre aminte, ca să nu peră poma[na] Domnilor, ce au făcut sv[i]ntezele mănăstiri. Și Măriilor Vostre încă va fi mare pomană, și noi, călugării, vom avea a rugă pre milostivul Dumn[e]dzău pentru b[un]ă sănătatea Măriilor Vostre. Și să fiți Mărilor Vostre sănătoși. — Av[gust] 23.

† Mai mici și plecați a Măriilor Vostre: egumenul Calistru, și cu toți călugării dela mănăstire de la Homor, ne închinăm Măriilor Vostre.

[Vo:] La cinsti[ă] mână Măriei Sal[e] birăului de oraș de Bistriță să să dea cu sănătate.

(Pecete cu negru, în cerneală.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 93-4, n° cxix.)

MMCCXXVI.

Blaj, Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre
1650, vești de la hotare și paza ce trebuie să facă.
8 Septem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem nostrum.

Hüsegtek levelet veottük, az hireket ertyük, masinnetis irtak ezert nekünk, de az utan nem hallank uyobat feleole, mind az altal igen jo vigyazasban legyen hüsegtek, es ha mit ert hall, bennünketis tudositzon, emberit jartassa s olly bizonyost, ki ugyan valosaggal mennie vegere az dolognak, kegyelmessen paranczolliuk.

Am primit scrisoarea d-voastră, înțelegem veștile; ni-au scris nouă și din alte părți, dar, după aceia, nu auzisem mai nou nimic. Totuși fiți d-voastră cu pază bună și, orice veți înțelege și auzi, încunoștiințați-ne și pe noi; trimeteți-vă oameni, și încă de aceia cari să umble cu ispravă: vă poruncim cu tot dinadinsul.

Nec secus facturi. Datum in castro balasfalvensi, 8 septembris 1650.

G. Rakoczy, m. p.

Ugy vigyazzon hüsegtek valami alkalmatlansag onnet az orzagra ne keovetkezek az eoszvenyekreol s ha mi bizonyost ert eiel nappal tudositzon mindenekreol.

Așa să vă îngrijiți ca vre-o neplăcere să nu ni ajungă țara de pe acolo, de pe poteci; și, de veți înțelege orice lucru sigur, zi și noapte să ne încunoștiințați despre toate cele.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistricensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ În legătură probabil cu prada Tatarilor din 1650. Doamna lui Vasile Lupu se închise în cetatea Neamțului; Iașii fură arși și Suceava plăti preț de răscumpărare. Vasile-Vodă însuși se adăposti în codrii Neamțului, la Căpotești și poate la Șcheia în Vaslui (cf. *Studii și documente*, IV, pp. ccxxxiii-v; Miron Costin, p. 320).

MMCCXXVII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Alba-Iulia, paza la hotarul Moldovei.

1650,
10 Septem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüsegtek levelet elveottük, ertyük vyoban valo irasokot az oda be valo allapatok feleol, de my egyebinnen nem ertettünk most vyob híreket, noha mindenüve paranczolattyok van szelbeli tisztviselőinknek, ha mit ertenek, minketis tudósítzanak, jo vigyazasban leven. Hüsegtekis azert azt kovesse, mindenfele serenyen provideallyon, bizonyos emberit küldgye, az ki ugyan szemmel latottat tudgyon mondani s mindenekreol irion. Az mint penig ez eleottis meg irtuk ugy visellyen gondot hatarokban valo passusokra s annyi gyalogot küldgyeon azoknak örizzesere es el allasara s ugyis vagattassa be az szokatlan es tilalmas eoszvenyeket, hüsegtek reszcreol semmi alkalmatlansag az hazara nekeovetkezzek, mert busulas eri.

Am primit scrisoarea d-voastră, înțelegând rostul scrisorii despre stările de acolo. Din alte părți însă nu am primit veste mai nouă, deși toți dragătorii noștri de la margine au poruncă de la noi ca, orice vor înțelege, să ne încunoștiințeze, făcând bună pază. Asemenea să urmezi și d-ta, grijind bine în toate părțile; trimetând oameni de încredere, cari toate cele văzute să ni le poată povesti și scrie. Iar, după cum vă scrisesem și mai înainte, așa să aveți grija pasurilor și atăția pedestrași să trimeteți spre păzirea aceloră, tăind și drumurile cele neobișnuite și oprite, încât din partea d-voastră să nu ni ajungă țara în nicio neplăcere, căci o să fie cu pedeapsă.

Nec secus facturi. Datum Albae-Iuliae, 10 septembris 1650.

G. Rakoczy, m. p.

Az oszvenyeket mind be vagattassa, elegedendo gyaloggal vigyaztasson öriztesse, es mindenokról gyakorta tudósítzon.

Cărările toate să le tăiați, punând pedestrași în de ajuns pentru paza lor, și să ne încunoștiințați adesea despre toate.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXXVIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Alba-Iulia, pedestrii secui rânduiți la hotarul lor.

1650,
12 Septem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Akarvan ideien koran providealnunk hogy az ott valo passusokrol valami alkalmatlansagok ne keövetkezzenek vigyazasnak okaert Marusszekbeöl rendeltünk oda ket szaz gyalogot az hüsegtek gyalogi mellé, kiknek meg parancsoltuk ugyan elest vigyenek magokkal. Mindazaltalaz mennyiben lehet hüsegtek

Vrând să vă grijim de cu bună vreme, ca nu cumva să se întâmple ceva neplăceri din pricina pasurilor acolo, pentru și mai mare îngrijire am rânduit din Scaunul Murășului 200 de pedestrași, pe lângă ai d-voastră, poruncindu-li să-și aducă și de ale mâncării. Afară de aceia în cât se poate să li stați și

is legyen segitseggel nekik. Parancsol-lyuk is hüsegteknek kegyelmesen es serio hogy fel rendelve eoket az pas-susokra, vigyaztasson szorgalmatosan ez mindenekreöl bennünket tudositani ell ne mulassa hüsegtek.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 12 septembris, anno Domini 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, etc., fidelibus nobis dilectis:

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXXIX.

Alba-Iulia,
1650,
16 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea către Bistrițeni, despre veștile mai bune de la hotare și datoria lor de pază, precum și despre voia de a primi boieri fugari¹.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüsegtek levelet el veottük, ertyük irasat, Istennek hala az hirek czende-sednek, mindazaltal kegyelmessen pa-ranczolluik az vigyazasban semmi hatra maradast ne tegyen, valamig bizonyos-sabat nem ert feleoleok, valamint mas-fele tettetven utat erre ne czapianak, minketis mindenekreol gyakorta tudo-sittzon.

Am primit scrisoarea d-voastră, în-țelegând rostul ei. Har Domnului, veștile se liniștesc. Totuși vă poruncim cu tot dinadinsul să nu vi se micșureze in-grijirea de până acum, cât timp nu veți înțelege ceva lucruri sigure de pe la ei, ca nu cumva să se prefacă poate cumva și să dea și într'acoace. Încunoștiți-ne și pe noi despre toate celea.

Nec secus facturi. Datum Albae-Iuliae, 16 septembris 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Adaus:] Az boerok kik be junek orszagban bekeliavaliasokat boczia-tani.

Sărăcii de boieri dacă intră 'n țară, lăsați-i.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXXX.

După
1650,
24 Septem-
bre.

„Popa Lupul și protopop Mihai den Moisci” către „părcălabul de vidicul Bistriții”, explicând că n'au putut scoate oile la muntele ce li se dase, pentru „acea zăpadă, acel omăt mare”.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 87, n° cvl.)

MMCCXXXI.

Ernot,
1650,
20 Octom-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a închide cărările către Moldova și de a pedepsi pe cine ar mai săpă drumul.

¹ Tatarii erau încă în Moldova. V. *Studii și Documente*, IV, Prefața, I. c.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ugy ertyük hogy az orszag consuitioi ellen valo sok hamis ál utok es eosvenyek volnanak Moldovara ott az havasokon, nem csak az magok hatarokon, hanem mas hatarokrais mellyek mivel artalmasok nem mindenkor vi-gyazhatvan rea hogy keovetkezhetendo alkolmatlansagok ell tavasztathatnanak, hüsegteknek kegyelmesen es igen serio paronsollyuk mingyarast bizonyos hi-teles attyokfiat külgye fel az havasokra kikkel fel circaltatvan az ollyan eos-venyeket mindenütt ereossen es allan-doul vagassa ugy be, ki ne nyithassak es tisztithassak, meg kialtatvan hogy valaki vy eosvenyeket nyitna es csi-na-na comperialtatvan fel akasztatik erette s aztis keovesse hüsegtek valakit ez tilalom ellen valo alnoksagban de-prehendalna.

Aşa am înţeles că împotriva legilor ţerii ar fi multe drumuri şi cărări tă-nuite în munţi către Moldova, nu numai în hotarul d-voastră, ci şi în altele; care, fiindcă sunt stricătoare şi neputându-se păzi întotdeauna, pentru înlăturarea unor lucruri neplăcute, vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca îndată să vă tri-meteţi acolo ceva oameni cari să strice cărările acelea, tăindu-le adânc şi tare, ca nime să nu le poată drege şi curăţi din nou, şi să daţi în vileag tuturora că oricine ar îndrăzni să taie cărări de felul acestora din nou, se va pedepsi cu ştreangul. Asemenea să urmăriţi şi pe aceia cari ar căţi împotriva acestei rânduieli.

Secus non facturi. Datum in castro nostro radnotiensi, die 20 mensis oc-tobris, anno Domini 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistricziensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMCCXXXII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre calul ce a făgăduit să cumpere pentru el un negustor din Moldova şi nevoia de a spionă în Moldova.

Gherla,
1650,
6 Novem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-gariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Egy Iazbe nevű Moldovay kereskedő ember ighirte volt nekünk hogy ott ben számunkra egy io paripat veszen s ki hozza, mellyet ugy ertwünk meghis veött volna. Kegyelmesen parantsollyuk annak okaert hűseghteknek, kűldgye be bizonyos emberet Modovaba azon Iazbe nevű kereskedő emberhez megh izenven neki, az paripat kűldgye avagy hozza megh, ezen alkolmatossaggal ott ben ket feleis tekinthet az hűseghtek embere s ha mit érthet halhat nekünk érteswñnkre adni el ne mulassa hű-segtek.

Ni făgăduise un negustor din Moldova, anume de la Iaşi (?) că va cumpără de acolo pe seama noastră un roib cum se cade, şi-l va duce acasă, şi, precum am înţeles, l-a şi cumpărat. Vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră să tri-meteţi un om în Moldova, la negustorul acela de la Iaşi (?), să ni aducă sau să ni trimeată calul, şi tot cu acest prilej omul d-voastră poate ochi în lături, şi ce ar putea auzi şi prinde cu urechea, să nu întârziaţi a ni da de ştire şi nouă.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Szamos-Uyvar, 6 novembris 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistricensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXXXIII.

Gherla,
1650,
24 Novem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre calul ce i s'a cumpărat de negustorul din Moldova, despre pază și vești și despre nunta fetei lui Vasile-Vodă.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

23 die praesentis nekwnk irott hw-séghtek levelet vévén értywk hogy Moldovaba be kwldött volt parantso-latunk szerint Iazbe nevű Geöröghöz es mint resolvalta magat az paripa felől, de my ugy érty k hogy megh veötte s nalais vagyon, az my szá-munkra valo paripa, azert méghis kwld-gyön be hw-séghtek hozzaia megh izen-ven neki hozza ki, ne késsek vele. Az mi az Moldovai Vayda leanya lako-dalmanak napia felöl valo tudositásat illeti hw-segteknek, hogy az ket ka-rácsony közben lenne értywk aztis de my nekwnk masunnan ugy hozzák kirwl hogy husvet utánra haladott volna. Az gyalogok felöl lám ennek eleötteis resolvaltuk magunkat az vigyáztatást az hirekhez es az ott ben valo allapatok-hoz alkolmazztassa, mar azert megh tsendesedven az Moldovai allapatok ugy alkolmazztathatta hw-seghekt az gya-logokkal valo vigyáztatástis s ha mit erthet nekwnk sietseggel érteswnkre adni el ne mulassa.

Am primit scrisoarea d-voastră din 23 ale lunii, din care am înțeles, cum a răspuns Grecul din Iași (?) în urma poruncii noastre date în Moldova cu privire la calul făgăduit; dar noi așa am auzit că l-ași cumpărat și e la el calul cel cumpărat pe seama noastră. Chiar pentru aceia deci să trimeteți la el, înștiințându-l să vi-l aducă, și să nu întârzie cu el. În cât privește nunta fetei Voevodului din Moldova¹, d-voastră ziceți că se va face în serbătorile Crăciunului, însă, după cum înțelegem din alte părți, se zvonește că s'a amănat până după Paști. În cât privește pedestrașii, cu privire la aceștia noi și până acum am fost luat hotărâri pentru pază, după starea și veștile de acolo; iar acum, liniștindu-se stările din Moldova, puteți țineă pază cu pedestrași, și, orice veți auzi, să nu întârziați a ni aduce la cunoștiință.

Secus non facturi. Datum in arce nostra szamos-uyvariensi, die 24 novembris 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ E vorba de nunta, ce se zăbovi mult timp, a Ruxandei, fata mai mică a lui Vasile-Vodă, cu Timuș Hmilnițchi.

MMCCXXXIV.

Isac și Gheorghe Goian către Bistrițeni, despre un iobag al lor din Jadova și un hoț din Rodna. Jadova, către 1650,

„Isac Goian și Ghiorghie Goian“ către Bistrițeni. Apără pe un iobag al lor din Jadova de calomnii. Se plâng de un „fulei“ care-i „tălhuește“ din Rodna. L-au urmărit într'un rând „ai miei doi cucon[i]“.

(Pecete neagră de ceară, indistinctă.)

(Vo : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 96, n^o oxxvi.)

MMCCXXXV.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimete spioni în Moldova. Gilău, 1650,

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore. 30 Decem-bre.

Hűsegteknek serio parantsollyuk mind-jarast bizonyos megh hitt emberit küld-
gye be Moldovaba hogy alattomban
lassanak s hallyanak s ha mi hirt hoz-
nak azt mentest adgya ertesünkre.

Vă poruncim d-voastră că îndată să
vă trimeteți oameni de incredere în
Moldova, ca să vadă și să audă pe ascuns
ce se petrece pe acolo, și, orice vești
vor aduce, fără întârziere să ni le dați
de știre.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Gyalu, 30 decembris 1650.

G. Rakoczy, m. p.

[Aduș:] Jo vigyazassal legyen ke-
gyelmetek.

[Aduș:] Să țineți pază bună d-voastră!

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXXXVI.

Solomon Vornicul de Câmpulung către Bistrițeni, despre cearta pentru hotare. [1640-50], 31 Maiu.

† Cinstiți și al noștri ca niștea fraț și meagieș di aproape, dumniata birău și dumiata haramițaș dea cetate Bistriți, dumilor voastre cu fericită sănătatea ne închinăm. Alta, facem știri dumilor voastre că ne vini luminata poronca Mării Salea lui Vodă, c'aū înțales Mărie Sa Vodă pentru hotarul Moldovi, că-l calcă oameni dumilor voastri cu bucatile și cu măestrile¹; care Mărie Sa Vodă ačasta nu o suferă, ce ni-aū poroncit noao să vă facem știre dumilor voastre să vă daț poroncă oamenilor dumilor voastre, să nu calce hotarul țării Moldovi. Căce ho-tarul il știț și dumiavoastră că, de undea să rupu apile spre dumiavoastră, a du-milor voastre esti, și dea unde să rumpu spre noi, al nostru este,—care este hotărât dea Ștefan-Vodă² și dea alți Domni vechi, trecuți,—care este hrissoavire (*sic*)³ Dumnilor trecuț pe obücină, pe vârvul munților; care să cunoaști și până în dzua dă

¹ Cu pescuitul.

² Cel-Mare.

³ În sens de: pietre de hotar.

astăz. Ce dumiavoastră daț poroncă oamenilor dumilor voastre să nu calce hotarale țării Moldovii, că Mărie Sa Vodă nu sufearea. Și poftesc pe dumiavoastră să avem răspunsu cărți aceștie, ca să o trimitem, să înștiințăm pe Mărie Sa Vodă; iară carii n'ar înțalegea și s'ar aduce bucatilea pea munți, să le triată (*sic*) pe hotarul nostru, de unde să scur[g] apile încoaci, pren poroncă să le luăm, să le trimitem la Mărie Sa Vodă. Aăsta facem șt[i]re dumilor voastre. Să fiț dumiavoastră săn[ă]toși. Mai 31.

† A dumilor voastre ca niștea frați și megieș di aproapea: Solomon Șetrariul, Vornicul de Câmpulung, și Mihalachie Postelnecul, Vornicul de Câmpulung, ca să rămănem și noi prietini și megieș cu dumiavoastră; numai și dumiavoastră să nu treciț piste hotar[e], căci de Dumn[e]dzău este hotărât. Ce dumiavoastră daț poroncă oamenilor dumilorvoastre să nu triacă piste hotar, de vac.

† Cinstiților și al noștri ca niștea fraț și buni prietini și megieș di aproapea, dumisale birăului și dumisali haramișăului dea cetatea Bistriți, cu fericită sănătatea să să dea dumisalea.

(Pecete neagră, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Studii și documente*, V, pp. 379-80¹.)

MMCCXXXVII.

După 1650. „Macsin Plăeșu“ către „domnul de vidic“, pentru a cere dreptate împotriva altui Român.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 101, n^o oxxxvi.)

MMCCXXXVIII.

După 1650. Dregătorul și oamenii din Câmpulung către Bistrițeni, despre niște oameni fugiți de goștină în Ținutul lor.

„Câmpulungeanii și deregătoriul“ către birăul Bistriței. Pentru oprirea de „bucăți“ la oameni. „Ei au fugit de la noi în postu Sânpetriului, deac' au plătit gorștina, și au năzuit la pământul dumilor voastre de rândul finicelului (*sic*), că au locuri și moșii aicea, la Bărgău, că ei sămtu de aicea de loc, și vecini dumilor vostre, doamne birău“.

[Adresa:] † Ca să aibă a merge în mână birăului de Bistrița.

(Pecete indistinctă, peste hârtie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 87-8, n^o oviii.)

¹ În același loc găsesc și această lectură mai bună a n-lui MDCCCLXXXI, dat mai sus, din scăpare din vedere, după o copie străină:

„Eu Petrea Diiacol scriu pace și sănătate la Mărie Sa la Gașpar birăul șe la tot Sfatol Domnei Sale. Altă, dau știre domnelor vostre, de rândul veștilor, aveam veastea bonă: co mila loi Dumnedzeu ca au eșet Tătara de țară, că i-au tăietu Căzacei și i-au loat robii de la dășei, șe au torsu innapoi în Țara Leșască, șe s'au aședzat totă țara pre la locore-șe, șe să trăgo toț boiarii să iasă innaintea lui Vodă, c'au porcesu de la Părăței și au trimis boere innainti de au dat știre țerăi că vine veasel de la Păratul Barnovschi-Vodă. Altă, da ștere domnelor vostre că v'am mai tremis o carte, șe n'a veneto la voi. Altă, molțemăscu domnelor vostre de sucotițe, că m'ața sucotit la răolu miu. Șe sănt detoro de pre fănă; ce vom nevoe să pletim; să no vă bănoite pre mene, că voi fi tot preiatinlo domelor vostre în totă vreamea. De aăsta dau știre domnelor vostre, i să hițe sănătoș. De la H[risto]s, amin. Pisiu Dlăgoișpolea.

(Adresă românească către Bistrița. Pecete ruptă.)

² Bucate, vite.

MMCCXXXIX.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre popa Vlaicul, căruia i se luaseră 40 de florinți de „un jitar din Râșnov, carel[e] păzește câmpul“, pentru o iapă, — dându-se judecata „Giurcăi, spanu din Șinca“; cu amenințări de a se opri bucate din Râșnov „la scală“.

1651,
3 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 147, n° 2.)

MMCCXL.

Socol Clucerul către Brașoveni, despre rumânul său fugit la Râșnov și răscumpărat cu Țigani („și au fapt zapisul lui“), pe care vine să-l iea fiul său Ianachi.

1651,
9 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 132-3, n° 10.)

MMCCXLI.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre carele ca „pâne“ de la Zărnești oprite la „scala“ Dragoslavele pentru caii de acolo furati de „hoțul făișat“ Buzălaș, care fură cai și la Văleni, unde plătise și pentru „umbletele“ cailor, arătând că el a judecat drept după orice „răvășel“ al lor.

1651,
15 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 147-8, n° 3.)

MMCCXLII.

Mihail Herlay și Ioan Farkás către Mihail, pârcașul Bistriței, despre știrile cu privire la Tataři, Cazaci, Poloni și Domnul Moldovei, precum și despre scumpirea cailor.

Iași,
1651,
16 April.

Szo[lg]alatomat ajanlom kegyelmednek mint ennekem kedves jo akaro uramnak, Isten kegyelmedet minden kevan-sagy szerent valo sok iokkal szerenczies hosszu elettel algia minden haza nepevel es kedvesevel egjetemben sok esztendeygh, et cetera.

Az kegyelmed becsiulettel ennekem irot levelet megh adak az kegyelmed hozzam küldött emberey meljböll mit kevannjon kegyelmed megh ertettem, hogy kegyelmedet ide valo hirek felöll tudositanam, mind Kozakok es Tatarok es Lengielek alapattiok es hirey felöll melliet az kegyelmed io akarattiaert erömost megh czielekezem, Tatarok felöll irhatom kegyelmednek hogy az Kyrymy es Nohay Tatarok fell mentenek de az Bucziaky es Dobracsiny Tatarok most keötöznek Csiebercsiehnel altal az Neszteren ugy halliuk hogy kett hetigh niugattiak az loyaykat az mezön es az utom fel mennek. Az Kozakok mind taborban kezen vadnak, az

Țin gata slujba mea d-voastră, binevoitorul meu domn, Dumnezeu să vă dăruiască după dorință cu toate bunurile sale, viață norocoasă, îndelungată, împreună cu tot norodul țerii d-tale și cei iubiți, la mulți ani.

Am primit scrisoarea trimisă prin oamenii d-voastră, din care am înțeles ce doriți: ca să vă încunoștiințez despre veștile de pe aici, despre stările Tata-rilor, Cazacilor și Polonilor și noutățile lor; cea ce o fac cu toată plăcerea, pentru bunăvoința d-voastră. Despre Tataři vă pot scrie că cei de la Crâm și Nogaii s'au urcat sus, cei din Dobrogea însă acum se mută pe la Ciubărciu dincolo de Nistru. Așa auzim că două săptămâni își odihnesc caii pe câmp și apoi se duc în sus. Cazacii sunt toți în tabără gata, asemenea și tabăra Polonilor e așezată la poalele Came-niței. Regele însă n'a sosit încă acolo. Voevodului îi veni vestea că Regele

Lengielek nekys taborok Kamenycz alat vagion, de megh az kyraly ala nem erkezet, ar Vajdanak eö nagysaganak most iöve hire hogy az kyralljs szemelie szerent jo mind az orszagh hadayval es az maga hadayval egietemben, irhatom kegyelmednek hogy ez farsangban vettek ell az Lengielek vagy tizenket varost az Kozakoktul mind falustol, sok Kozak parasztsaggal eggiüt elis vezet, az Törökök felöll megh semy bizoniost nem hallunk, fel meneke az Kozakok segetsegere az vagy nem, az mely boyer követy az Hannalhoz vadnak az Vaydanak eö nagysaganak, megh megh nem erkeztek de minden nap varja eö nagysaga, my zandekok lehessen beövebben megh erthettiuk hogy ha szemelie szerent fell megie az han az vagy cziak az Zultan megie fell, az mint az lovak felöll ir kegyelmedigen eörömest abbanjs szolgalo kegyelmednek, de megh soha mi idenkben illien draga az lo nem volt mint most, mert akar my keözönseges lonakis az arra, harmincz az vagy negven orozlianios taller de mind azon altal ha kez penz volna talam talallkoznak vala hunnan ha niert lo volnais cziak, io lenne nem kellene arra neznünk kegyelmednek ket het el mulvan embere io hozzank mindenek feleöl böveben tudgiuk kegyelmedet et tudositany kegyelmednek ha emberey jonek vagy hozam vagy Farkas Ianos juvenek az miben tudunk es kevantatik jo szivel igjekezünk kegyelmeteknek szolgallny. Isten kegyelmedet minden kevansagy szerent valo sok iokkal algia megh minden jo akarayval egietemben.

Datum in oppido iassensi, die 16 aprilis, anno 1651.

Kegyelmednek io akaray io szivel szolgálnak

Herlay Mihaly s Farkas Iános.

[Vo:] Az vitezlő Porkolab Mihalynak nekem mindenkör io akaro uramnak adassek ez levelem, Besztercze varosaban.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

vine în persoană, atât cu oastea țerii, cât și cu a lui. Vă pot scrie mai departe că în cășlegile trecute Poloniei au luat de la Cazaci vre-o douăsprezece orașe, cu sate cu tot; mulți Cazaci au perit cu prostimea. Despre Turci încă n'am auzit nimic sigur, mers-au într'ajutorul Caza-cilor sau nu. Oamenii acelu boier cari sunt la Han, încă n'au sosit la Măria Sa Vodă, deși-i așteaptă zi de zi: ce au de gând, vom înțelege mai bine dacă se va duce Hanul sau numai Sultanul în sus. În cât privește caii, vă pot spune că poate niciodată n'au fost așa de scumpi caii ca acum, pe această vreme; pentru orice cai de rând cer azi 30, 40 de taleri. Dar, pe lângă toate acestea, dacă ar fi bani gata, am găsi de oriunde, numai să fie cai buni. Nu vă uitați la aceia că au trecut două săptămâni, să vă trimeteți un om la noi, că așa apoi vă vom putea încunoștiința despre toate mai pe larg. Să vină ori la mine ori la Ioan Farkas: ce se va cere și vom ști și noi, din toată inima ne vom sili să vă slujim. Dumnezeu să vă dăruiască după dorință cu toate bunurile sale, împreună cu toți binevoitorii d-tale.

Binevoitorii d-tale își slujesc cu bună inimă.

[Vo:] Să se dea scrisoarea aceasta lui Mihaiu pârcălabul din Bistrița, totdeauna binevoitorului meu domn.

MMCCXLIII.

Socol Clucerul către Braşoveni, despre „banii dumnitalea de postav“, 375 1651,
de ughi. 25 April.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Români*, p. 58, n° 4.)

MMCCXLIV.

Mateiu-Vodă Basarab al Terii-Româneşti, despre zăbava meşterilor cu 1651,
postavul „până la lăna noao“, hotărând ca ultim soroc Înălţarea Domnului, „că 9 Maiu.
iaste şi vreama să-l dăm dăr[ă]banţilor“; altfel va trimete lăna aiurea.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Români*, pp. 58-9, n° 6.)

MMCCXLV.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistriţeni, despre cuiele şi laturile de şindilă 1651,
ce-i trebuie la zidurile Sucevei. 23 Maiu.

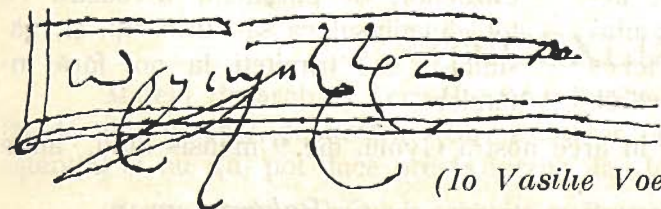
Generose domine, nobis semper observande. Servitiorum nostrorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmedet minden kivansagy szerent valo sok iokkal algia megh hozza tartozayval egietemben. Kegyelmedet mint io akaro szomszedunkat bizonios szüksegünkert kelletek levelünk altal megh talallunk hogy Szoczyvay hazaynnak epületeke kevantattnak sendely segh es lecz szegh epuletünknek süksere szeretettell keriuik kegyelmedet ebbelj io akarattiat kegyelmed my tollunk megh ne vonnia ugian Soczyvay gondviselönnknek paranczioltunk felölle hogy az meny kevantatik epuletünknek veghez vitelere kegyelmeteket mindenekroll kontentaliak ha lehetseges leszen kegyelmed embereynket ne kesseltesse.

Dumnezeu să te împărtăşească pe dumneata după dorinţă cu toate bunurile sale, împreună cu toţi ai dumitale, Avem nevoie să ne îndreptăm către d-voastră fiindcă la Suceava se cere, pentru ridicarea zidurilor, cuie şi laturi de şindilă. Vă rugăm cu dragoste pe d-voastră ca, arătându-vă buna voinţă faţă de noi, după cum poruncisem Sucevenilor să ceară de la d-voastră în această afacere, să li puneţi la îndămnă toate cele de trebuinţă şi, dacă se poate, să nu ni opriţi oamenii multă vreme.

Datum in oppido iassensi, die 23 maji, anno 1651.

Generosae Dominationis Vestrae servitor

Basillius, princeps Moldaviae.

(Io Vasile Voevoda.)

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Szabo, et cetera, supremo iudici beszterciensi, domino et vicino nobis benevolo.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMCCXLVI.

Turda,
1651,
29 Maiu.

Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre Domnul Moldovei și despre Tatari.
Prudens ac circumspecte domine et vicine mihi observandissime. Salutem et servitorum meorum paratissimam semper commendationem.

Istenteöl kegyelmedet kívánta hoszszu étlettel jo szerencsekkel megháldatni kívánom.

Az moldvai Vayda eö nagisaga irván, az tataroknak ez hazára valo fenyegetőzeseket, mellyre valo nézve hogy kivanságának eleget tegyek bizonyos szamu katonákat küldöttem oda bé az Barczára; kérem azért kegyelmedet szeretettel, rendelljen ugy el az szallást nekük, hogy az szegenységnek karára fogyathozására ne légyen; seöt kegyelmednek olyan autoritást adok, valakik közülleök excessusokat cselekednének azokat megh fogassa, és ennékem hirre tévén, érdemek szerént valo büntetések el nem kerülük.

Ezek után tarcsa megh Isten jo egeségben kegyelmedet.

Doresc de la Dumnezeu să te binecuvinteze cu dorită viață lungă și noroc.

Mi-a scris Măria Sa Voevodul Moldovei despre amenințările Tatarilor asupra acestei țeri. Cu privire la aceasta, ca să-i îndeplinesc dorința, am trimis un anumit număr de ostași pe plaiul Birsei. Te rog pe d-ta cu dragoste să li orânduiești sălaşul în așa fel ca sărmanilor să nu li fie spre pagubă: ba încă d-tale îți dau putere ca să-i prinzi pe aceia dintre ei cari ar face necuviințe și, dându-mi mie de știre, nu vor putea scăpa de pedeapsă, după cum li se cade.

După acestea să te țină Dumnezeu în bună sănătate.

Datum ex Thorda, die 29 may, anno 1651.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benivolus, servire paratus

Ackatius Barcziaj.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXLVII.

Gilău,
1651,
9 Iunie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un Rus ce merge cu un călugăr de neamul său la Hatmanul Cazacilor.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Harmad iden az mely orosz ember egy orosz calugerrel az Kozak generalishoz elment volt, hűsegednek kegyelmesen es serio parancziollyuk mingyarast valahol leszen kerestesse fel es külttest küldgye ide fogatkozás nélkül.

Pe Rusul acela care a mers împreună cu un călugăr rus la Hatmanul Cazacilor, vă poruncim d-voastră cu tot dinadinsul ca să-l urmăriți, și, găsindu-l, să-l trimiteți la noi fără întârziere.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Gyalu, die 9 mensis iunii, anno Domini 1651.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti et circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriensis, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXLVIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre același Rus, Constantin, și despre popa Sava trecut în Moldova, despre vitele ce vrea să-și cumpere boierul Nacu și despre știrile ce trebuie culese la Camenița.

Gilău,
1651.
17 Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűsegtek levelet el vettük s hogy az Constantinevű oroszt hozzánk küldötte czelekedte s mar gondunk leszen feleole. Miczoda all uton ment be Szava nevű olah pap Moldvaban vegere menyen hűsegtek s gondotis viseltessen rea, hir nelkül ne jarjanak ki s be all utakon mert karos, az miket penig beszellelt az nem ugy van, mert inkab kegyelmesseggel voltunk hozza de eo vonta el alatta valo papoknak keonyveokeot, azt el advan kereset maganak hasznot s ha nem kellett az pűspeokseg neki eo dolga. Az melly Nakul nevű boer barmot akar birodalmunkban venni, tudgya hűsegtek hirünk, annuentiank nelkül idegeneknek nem szabad ez orzagban marhat venni, eo is talallyon eleoszeor bennünket meg feleole s meg lattuk mit kellessek cseledkednünk.

Am primit scrisoarea d-voastră, iar trimițând la noi pe Rusul anume Constantin, bine ați făcut: vom avea grijă de el. Să știți d-voastră pe ce căi tănuite a trecut în Moldova popa Sava, și să aveți grijă de el. Cele ce vi le-a povestit, nu sunt așa, pentru că noi am fost cu toată bunăvoința față de el, dar el a luat cărțile de la preoții lui supuși și, făcându-le de vânzare pentru câștig, dacă nu a voit Vlădicia, treaba lui!¹ Pentru boierul Nacul, care vrea să-și cumpere în Ținuturile noastre vite, știți d-voastră bine că fără știrea și îngăduința noastră așa ceva nu se poate, fără să nu se îndrepte și el către noi mai înainte, și vom vedea ce o să facem.

Eisdem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in arce nostra Gyalu 17 iunii 1651.

G. Rakoczy, m. p.

Az hireket ertyük, kibe keves vagon ugy, ez utan Kamenicz fele küldgye hűsegtek emberet s vigyazas banis legyen bizonyost irhasson.

Înțelegem veștile, care nouă nu ni sunt prea însemnate. De aici înainte să vă trimiteți oameni spre Camenița; și fiți cu pază bună, ca să ni puteți vesti ceva sigur.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXLIX.

Mateiu Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „acei oameni fără de ničo omenie, postăvarii“, cari zăbovesc postavul slujitorilor ce „șăd aič de aștept[ă] și nu s[ă] pot duce pre la lucru“, la „lucrul cası“.

1651,
22 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 59-60, n° 6.)

¹ E un adaos la biografia lui Sava Brancovici. Cf. cu rezultatele noastre din *Sate și preoți din Ardeal*, București, 1902, p. 61 și urm. (și în *Istoria Bisericii*) acelea ale d-lui Iovan Radonić, în biografia sârbească a lui Gheorghe Brancovici (rezumat critic de Silviu Dragomir, în *Neamul Românesc literar* pe 1911).

MMCCCL.

1651,
2 Iulie.

Socol Clucerul către Brașoveni, despre „inputăciunea” lor pentru oprirea cailor Rășnovenilor, cari sunt datori „a sluji solilor”, dar se poartă „ca niște oameni tari în cap”, oprind, „marha” rumânului său.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 149-50, n° 4.)

MMCCCLI.

Alba-Iulia,
1651,
7 Iulie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și de la Cazaci.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem cum favore nostro.

Hüseged levelet el vettük, ertiük bekevel ment Mohilo fele oda be expedialt emberünk s aztis mi hirekkel jeott az Neperen tul teolle meg tert embere, de nekünk egyeb helyekreol külömben adgyak ertesünkre, mind az altal ismet küldgye bizonyos emberet hüseged az Neperen altal, ki igazan mennyen vegere az dolgoknak, hazzon bizonyost, erthesük ugy vannake valosaggal az mint ez beszeltette. Moldvabol az mit ertet abba semmi sincz, mind azaltal az vigiazas mindenkor szükseges s jöjenek mennyenekis mindenfele emberi hüsegteknek. Ha penig oda be küldeott emberünk meg erkezik kesedelem nélkül kulgye egyenessen hazzank, ertekez hessünk teole magunk.

Am primit scrisoarea d-tale, înțelegând că omul ce am trimes la Mohilău a ajuns cu pace. Asemenea cu ce vești o sosit omul său de dincolo de Nipru. Dar, deși nouă toate ni se dau de știre și din alte părți, totuși să trimeti d-ta un om dincolo de Nipru care să cerceteze lucrurile cum se cade și, fiind lucruri sigure, să știu că într'adevăr așa sunt cum le-a povestit el. Ce ați înțeles din Moldova, nu e adevărat; dar paza e bună totdeauna. Și asemenea să vă meargă oamenii mereu în toate părțile. Iar, de va sosi la d-voastră omul nostru trimis acolo, fără întârziere să-l trimiți la noi, să ne putem înțelege cu el.

Secus non facturo gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, 7 iulii 1651.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti et circumspecto N. N., iudici primario civitatis nostrae bistricensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLII.

Gilău,
1651,
13 Iulie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia știrilor despre Poloni și Cazaci culese de-a dreptul peste Nistru.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Parancsolatunk szerént már régen az Lengiel és Kozákok állapottiáról hogy nem tudosita hüsegték bennünket. Azért igen serio parancsollynk hüsegtéknek bizonyos emberi jöjjének s mennyenek mind Moldavaban s mind Lengyel or-

Nu ne-ați incunoștiințat de mult acum despre starea și imprejurările Polonilor și Cazacilor, după cum ni era și porunca. Pentru aceia deci vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca, trimițându-vă ceva oameni prin Moldova și Polonia,

szagban; az Neszteren tulis el tekin-
tesenek s igaz hireket hozván hűségtek
eyel nappal mindenekrőligen sietséggel
tudósitson, kiben fogiatkozást se tegyen
valamint neheztelésünket el akarja ke-
rölni.

Secus nullatenus facturi. Datum in arce nostra Gyalu, die 13 iulii 1651.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Alba-Iulia,
veștile din Moldova ce-i trebuie. 1651,
20 Iulie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles
nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Desi kamora házunk es környölötte
léveo szükseges épületeknek restaura-
lására feles szamu sendelyek kévan-
tatvan. hűséghteknek kegyelmesen pa-
rantsollyuk menteöl hamaréb lehet ké-
szitessen huszoneöt ezer sendelyt az
megh irt szükseghre, ha pedig keszen
talaltatik szerezze megh mindgyarast,
az arrat megh adgya ott valo kamara
ispanunk mivel minden orára kevan-
tatnak, mellyeknek el szallitasabanis
ha mi segitseggel leszen hűseghtek
districtusabol kegyelmesen agnoscalyuk
hűseghtektöl.

Pentru dregerea Curții din Dej și a
clădirilor trebuitoare din vecinătate, ni
trebuieșc șindile în număr de jumătate.
Vă poruncim d-voastră cât se poate
mai în grabă să ni pregătiți 25.000 de
șindile pentru trebuința aceasta; iar,
de vor fi gata, să vi le luați fără
amânare: prețul o să vi-l dea șpanul
Curții. Și, dacă-i veți stă într'ajutor
la ducerea aceloră din Ținutul d-voas-
tră, vom primi-o cu bucurie.

Quibus in reliquo gratiose propensi manemus. Datum Albae-Iuliae, 20
iulii 1651.

P. S. Ez levelwnk megh iratása után
véven az hűseghtek 18 Iulii nekwnk
irt levelét, ertywk hogy parantsola-
tunk szerint vigyazasban leven mostis
bizonyos emberi volnanak Moldovaba
byzonyos hireknek tudakozására mihe-
lyen azert megh érkeznék tudositson
hűseghtek mindgyarast ha mi hireket
hoznak a mostani allapatok felöl.

P. S. După scrierea acestei scrisori
am primit-o pe a d-voastră cu data
de 18 Iulie. Înțelegem că, în înțelesul
poruncii noastre, și acum vă merg
câțiva oameni în Moldova, pentru ca
să prindă cu urechea una, alta, și, in-
dată ce vor sosi, să ne încunoștiințați
și pe noi ce vești au adus despre stă-
rile de acuma.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis ci-
vibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLIV.

1651,
27 Iulie.

Mateiu-Vodă Basarab al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „spiciiarul” Avram, căzut bolnav la el în calea spre Constantinopol, scuzându-i astfel zăbava.
(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 299-300, n° 2.)

MMCCCLV.

Dej,
1651,
5 August.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea Rusului pomenit mai sus și nevoia de știri din Moldova.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore nostro.

Hűsegtek levelet el vettük, az orosz is meg érkezett, kinek jeovetelireöl még annak előtte értettünk volt mivel jeott aztis meg ertettük. Ennek utanna is azert vigyazasban legyen hűsegtek mindenfele es Moldvabais emberi jö-jenek mennyenek s ha mi bizonyost erthet az oda be valo allapatok felöl, minketis tudositani el ne mulasson hűsegtek.

Am primit scrisoarea d-voastră, și a sosit și Rusul, despre sosirea căruia în-țelesesem mai înainte; și pentru ce a venit, și aceia o știu. Fiți prin urmare și de aici înainte cu asemenea pază în toate părțile, și mai cu seamă să vă meargă oamenii într'una în Moldova, și, orice vor putea prinde de pe acolo sigur, să nu uitați a ne încunoștiința și pre noi.

Nec secus facturi. Datum in curia nostra devensi, 5 augusti 1651.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLVI.

Iași,
1651,
19 August.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre o clădire ce drege, pentru care-i trebuie cuie de leături și cuie de șindilă.

Generose domine, nobis semper observande, et cetera. Salutem et gratiam nostram.

Isten kegyelmedet minden kevansagh szerent valo iokkal algia megh, et cetera.

Nylvan lehet kegyelmednek hogy ez el mult esztendőben az pogansagh mia micsioda nagy romlasleöt varosunkan azert szomzedsagos io akarattal kerjuk kegyelmedet hogy epületuknek vegh-hez vitelere kevantattnak lecz szegek es sendely szegek kegyelmed parancsiolvan ott valo mestereynek hogy siet-seggel kezytenenek az meny szamu ke-vantatik hogy ez levelunk praesentalo emberwnk kesedelem nelkul iarhasson. Kegyelmetek js my nekünk parancsiol-lion az miben kevantatik io szivel ke-zek vagiunk szolgallny. Isten tarsia kegyelmedet io egessegben sokaygh.

Dumnezeu să te dăruiască pe d-ta după dorință cu toate bunurile Sale ș. a.

Vă e cunoscut d-voastră, în anul trecut ce nenorocire și stricăciune a suferit orașul nostru din pricina păgânului¹. Vă arătăm deci binevoitor d-voastră că pentru săvârșirea dregerii clădirii noastre avem nevoie de cuie de leături și cuie de șindilă. Ar fi bine dacă ai porunci d-ta meșterilor de acolo ca în grabă mare să ni facă atâtea cuie de câte avem nevoie, — pentru ca omul cu scrisoarea să umble fără zăbavă. Asemenea să ni porunciți și d-voastră: în ce vom putea, vă vom sluji din toată inima. Dumnezeu să te țină pe d-ta în bună sănătate.

¹ Tataři.

Datum in civitate nostra Iassy, die 19 mensis augusti, anno Domini 1651.

P. S. Kültünk kegyelmednek 60 araniat az minyet azon az penzen vehetnek, kegyelmed legien jo akaratall.

P. S. V'am trimis 60 galbeni, ce vor putea luă pentru banii aceia; d-voastră să fiți cu bunăvoință către ei.

Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Basilius, princeps Moldaviae, et cetera.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Schultz, iudici primario besztercyensi, et cetera, domino et vicino nobis benevolo, et cetera.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLVII.

Vasile-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre hoți de-ai lor cari au prădat niște ciobani moldoveni.

Iași,
1651,
19 August.

Generose domine, nobis semper observande. Salutem et gratiam nostram.

Isten kegyelmedet kevansagy szerent valo iokkal algia megh.

Csiernocz tartományabul Uysnycza falubely embereynk jövenek hozzank panaszkodvan hogy az kegyelmed emberey eöt szaz 30 szamu johaykat hatarynkbul el vitette paztorykat le köteöztek vas fazakykat es egieb eggiet maszokatis ell vittek. Mely az io szomzedsaghnak ellenne lattatik lenny, minnek okaert szomszedsagos io akaratall keriuk kegyelmedet hogy karos embereynknek marhayokat adassa megh kegyelmed hogy az io szomzedsagh marathasson megh keöztunk hogy kegyelmetekys es minketis ne busissanak es igy az io szomzedsagh tartassek megh mindenyk reszrol, ez ell mul eztendeöbenn ys. Nykyfor new embereynknek 30 iuhat es egy lovat el vittek semmy vetsegh nelkwll es putyllarol is kett szazat, ha embereynk vetettek, kegyelmetek ellen teörvent teöttünk volna fel ollok. Ezek utan tarcsa megh Isten kegyelmedet io egesseghben.

Dumnezeu să te dăruiască după dorință cu toate bunurile sale.

Venind oamenii noștri din satul Vijnița, ținător de Ținutul Cernăuțului, plângându-se că oameni de-ai d-voastră li-au dus din hotarul nostru 530 de oi, legându-li ciobanii, luându-li oalele de fier și alte lucruri deosebite, — ceia ce se vede a fi împotriva bunei vecinătăți, — te rog deci pe d-ta ca în numele bunei vecinătăți să li slobozești vitele oamenilor noștri păgubiți, și astfel buna vecinătate să rămâie între noi și pe mai departe, ca să nu fie cu supărare, nici pentru noi, nici pentru d-voastră, ci să se mențină buna vecinătate din ambele părți. Și, în anul acesta, care e aproape trecut, i-au răpit omului nostru anume Nichifor 30 de oi și un cal, și din alte locuri 200. Dacă ar fi fost vinovați oamenii voștri, v'am fi fost tras la lege. După acestea să vă țină Dumnezeu pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in civitate nostra Iassy, die 19 augusti, anno Domini 1651.

Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Basillius, princeps Moldaviae, et cetera.

Io Vasilie Voevoda.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Schultz, et cetera, iudici primario besztercyensi, et cetera, domino et vicino nobis benevolo, et cetera.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MCCLVIII.

Alba-Iulia,
1651,
3 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre Ioan Elek, ce trimete în Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Dei Iános Elek sogonkat kívádvén Moldovában, parancziollyuk kegyelmesen hűsegteknek oda érkezven hozzaírok, mindgyarast rendellyen edgy emberseges embert melleie, ki velle edgyütt be mennyen Moldavában mind menet ieövet io posta lovakat advan alaia gazdalkodvanis neki illendeö-keppen.

Trimițând în Moldova pe cunoscutul nostru Ioan Elek de la Dej, vă poruncim întâiu d-voastră, ca, sosind acolo, să li puneți la îndămână un om de omenie, care să-l întovărășească la Moldova, atât la dus, cât și la întors, dându-i asemenea și cai de poștă și găzduindu-l după cuviință.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 3 septembris 1651.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLIX.

Alba-Iulia,
1651,
9 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre vești din Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűsegtek levelet el veöttük s a híreket kikreöl tudositt bennünkét ertük; kegyelmesen paranczollyuk hűsegteknek ennek utannais io vigyazásban legyen hűsegtek s ha mit ért hall mindgyarast eyel nappal tudosittani bennünkét el ne mulassa.

Am primit scrisoarea d-voastră; înțelegând veștile cari ni le scrieți, vă poruncim deci deocamdată ca și pe mai departe să purtați asemenea grijă și să nu întârziați a ni aduce la cunoștință orice veți auzi zi și noapte.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, die 9 septembris, anno 1651.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLX.

1651,
3 Decem-
bre.

Dionisie, egumenul de Câmpulung, către Brașoveni, pentru niște vin ce trimete, socotit în costande, însemnând și „năema” căratului și cerând a i se cumpără „găleate de ovăș”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 29-30, n° 1.)

MMCCCLXI.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii din Moldova cari, fără să aibă voie, cumpără vite în Ardeal.

Gilău,
1652,
11 Ianuar.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens, circumspecte fidelis nobis dilecte. Salutem et favorem nostrum.

Ugy informaltatunk valami Moldovaj emberek szednenek idben Erdelyi birodalmunkban barmokat Serio paranczollyuk azert hüsegednek reajok vigyazvan szorgalmatosan, ha hol megh taposztalhattya öket, mindgyarast tartoztassa megh mind az vet barmokkal egyyüt többet szedni neis engedgyen nekik, mindgyart penigh informallyon felöle hüseged bennünket kik vettenek s vitenek ki minket fide mediante informlianak.

Așa ni vine la cunoștință că niște oameni din Moldova strâng vite din stăpânirea noastră a Ardealului. Vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră să aveți grija lor și unde-i veți simți, îndată să-i țineți, împreună cu vitele cumpărate, și nu li dați voie să cumpere altele: despre aceasta apoi să ne încunoștințați și pe noi cine a cumpărat și a mânat, „fide mediante“ să ne înștiințați.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Gyalu, die 11 ianuarii 1652.

Rakoczy György, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto N. N., tricesimotori nostro bistriciensi, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXII.

Ștefan-Vodă al Moldovei către Bistrițeni, despre luarea Domniei de către dansul și înoirea bunelor legături de vecinătate.

Iași,
1652,
(sic) ¹,

Prudens ac circumspecte domine, vicine et amice nobis honorande. Salutem, amicitiae et vicinitatis nostrae commendationem.

Mivel hogi Istennek segetsegebeol az hatalmas Chiazar akaratiaból mostan Moldova orzaganak feidelme wagiunk, akarok kegyelmeteknek is ez okaert ertesere adnunk hogy tudvan azt kegyelmed mind tanachival egetemben ez utan mindenfele szwkseges dolgaibol minket es nagy bizodalammal megh talalion minden dolgaibol s erre tekintve kegyelmetek ennek utanna az ide Moldovaba walo jaro utait megh szabadichia es bochassa hogi az idebe walo jaros aros es kereskedes embereknek mind onnat az orszagbol s mind pedig innét az mi orszagunkbol szabad utak jarasok mensesek tessenek es senki eoket se onnat se innét semmi nemeo dologert mod nelkeol megh ne

Fiindcă noi, cu ajutorul lui Dumnezeu și din voința puternicului Împărat, acum am ajuns Domn în Moldova, cu acest prilej vreau să vă dau de știre ca, luând-o aceasta la cunoștință, cu toți sfetnicii d-voastră împreună, de aici înainte să vă întoarceți și la noi cu toată încrederea, în orice afaceri, dându-vă silință pentru slobozirea drumurilor d-voastră care dau în Moldova, așa încât vânzătorii și negustorii, atât cei cari merg de la noi, sau vin din țară aici, să aibă drum deschis, și nime să nu-i supere în drumul lor, la dus sau întors, și nici să-i oprească. Pentru care noi ne vom strădui să vă arătăm în totdeauna prietenia, bunăvoința și dragostea noastră. După aceasta Dumnezeu să

¹ De sigur că e 1612: în adevăr Gheorghe Ștefan începe a domni vara, nu iarna, în 1653, nu în 1652, și nu din mila Turcilor fără știrea Ardelenilor, ci cu ajutorul acestora fără a întreba pe Turci.

banthassa se peniglen tartozthassa. Kijrt mijs minden wdeobeli baratsagunkat io akaratumkat, es szereteteonket megh igekyezzeok kegyelmetekhez mutatni minden wdeoben. Ezeknekutanna az uristen tarchia megh kegyelmeteket io egesegben es bekesegben.

te țină pe d-ta în pace și bună sănătate.

Datum in civitate nostra iassiensis, 19 die februarii, anno Domini 1652 (*sic*).
Earundem Dominationum Vestrarum amicus benevolus

Stephanus, Dei gratia princeps ac heres perpetuus Moldaviae.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis biztriciensis, et cetera, amicis et vicinis nobis honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXIII.

1652,
8 Mart.

Miron Cămărașul către Brașoveni, despre „banii argintului“, în sumă de de 17^{1/2} „grivne“, din cari trimete „ughi, lei bătuți“, precum și despre sosirea vremii când Vodă împarte „boboao“ la „toți ai mișeilor“, și în sfârșit despre grădinarii pe cari el il rechiamă.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 95-6, n° 4.)

MMCCLXIV.

Ernot,
1652,
24 Maiu.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmesen parantsollyuk hüsegh-teknek bizonyos emberit Moldovaba szüntelenül iartassa, jeöienek s menyenek emberei bizonyos hireket igyekezzenek tudakozni s ha mit erthet minket eyel nappall felölle tudositani el ne mulassa hüseghtek.

Vă poruncim d-voastră să vă meargă oamenii mereu prin Moldova, năzuindu-se a prinde ceva vești sigure, și, dacă vor înțelege una, alta, să nu uitați a ni le da de știre zi și noapte.

Secus non facturi. Datum in castro radnotiensi, 24 maji 1652.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXV.

Ernot,
1652,
30 Maiu.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază către Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüseghtek levelet veven minemw hireket irion ertywk, parantsollyuk annak okaert hűseghteknek ez utannis legyen io vigyazasban emberi jeöienek s menyenek Moldovaba s minket igaz hirekkel igyekezzek tudositani.

Primind scrisoarea d-voastră, înțelegem ce vești ni scrieți. Chiar pentru aceea vă poruncim d-voastră ca și de azi înainte să trimeteți asemenea strajă, mergând și sosind oameni de-ai d-voastră din Moldova, și să ni aduceți la cunoștință vești cât mai adevărate.

Secus non facturi. Quibus in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in castro nostro radnotiensi, die 30 maji, anno Domini 1652.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXVI.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre fuga Moldovenilor către munte. Gurghiu. 1652, 14 Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűseghtek levelet el veöttwk, melybeöl ertywk hogy Moldovaban az orszagh nepe el futvan lako helyekből az havasok ala szorult volna, kegyelmen parantsollyuk annak okaert hűseghteknek, vyobban kwldgye be mindgyarast bizonyos emberit s voltakeppen mennyen veghere, vagyone ellensegh az orszaghban, vagy közel valo hatar szelyiben, avagy tsak magokban rezentek megh es ugy futottak az havasok ala, kiröl minket eyel nappal tudositson hűsegtek.

Primind scrisoarea d-voastră, înțelegem că norodul din Moldova fuge de la țară și s'a îngrămădit tot la poalele munților. Vă poruncim deci d-voastră ca îndată să vă trimeteți acolo ceva oameni să știe: oare sunt dușmani în țară sau se află în apropierea hotarului, ori numai din senin s'au speriat ei și au fugit la munte. Despre care să ne înștiințați zi și noapte.

Secus non facturi. Datum in curia nostra Gorgeny Sz.-Imrehiensi, die 14 iunii 1652.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXVII.

„Once ot Rucăr“, cu preotul din Piscuri și un „Duca ot Băteani“ către Brașoveni, despre un hoț de cai, care fură și de la preotul Radu din Piscuri, cerând dreptate. 1652, 19 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 208-9, n° 14.)

MMCCCLXVIII.

Gurghiu,
1652,
19 Iunie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia știrilor de peste hotar.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűseghtek levelet veven minemű hirekreől tudositson bennűnket, ertyűk, meghis azert bizonyos emberi altal szorgalmatosan igyekezzek az szomszed orszagokban levő allapatoknak hireknek veghere menni, s ha mit erthet sietseggel ertesűnkre adni el ne mulassa hűseghtek.

Primind scrisoarea d-voastră, înțelegem ce vești ni trimeteți. Totuși să vă siliți ca prin anume oameni să cercetați despre stările țărilor vecine, și, orice veți auzi, fără întârziere să nu uitați a ni le da de știre d-voastră.

Secus non facturi. Quibus de cetero gratiose propensi manentes. Datum in curia nostra Görgey Szent-Imrehensi, die 19 iunii 1652.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXIX.

Ernot,
1652,
23 Iunie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre știrile sigure ce-i trebuie din Moldova și datoria ce au de a primi în fuga lor pe boierii cari s'au purtat bine cu dâșii.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűseghtek levelet el veöttűk, melybeől ertyűk minemű hireket hoztanak Moldova felől, mely tsak keöz hirlehet, vyobban azert bizonyos emberit kűldven be hűseghtek bizonyos hireknek tudokozásara, ha mit erthet halhat eyel nappal ertesűnkre adni el ne mulassa emberi jöienek, mennyenek hűseghteknek. Az mely boierok eddigh iol viseltek az szomszedsaghban magokat, ha azok ki akarnak arra fele jöni, vagy hazok nepet ki kűldeni, el kell bocsyatani, nem kell attol eöket ellenzeni hűseghteknek.

Primind scrisoarea d-voastră înțelegem ce vești să vă fi sosit din Moldova. Dar poate e încă numai o veste proastă: deci pentru aceia să vă trimeteți anumiți oameni ca să știricească lucrurile, și, orice vor auzi, să nu uitați a ni le aduce la cunoștință: zi și noapte, să meargă oamenii mereu. Boierii aceia cari s'au purtat bine ca vecini, dacă ar voi să treacă acolo, sau să-și trimeată pe ai casei, să-i lăsați: nu e nevoie să vă împotriviți.

Quibus in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in castro nostro radnotiensi, die 23 iunii 1652.

G. Rakoczy.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXX.

Ioan Kemény către Bistrițeni, despre știri din Moldova cu privire la Cazaci, apropiata nuntă a Domniței Ruxandra cu Timuș Hmilnițchi, năvala Tatarilor în Polonia, nevoia de pază și dorința prințului de a i se tălmăci niște scrisori românești.

Net,
1652,
9 Iulie.

Prudentes ac circumspecti domini vicini et amici observandi. Paratissima servitiorum meorum commendatione praemissa.

Kegyelmetek levelet becsületel vettem az minemű hirekről kegyelmetek tudositott azonokat irya az Molduvai Vayda maghais leányának haza adásának napja es az Kozakok hetthman-nyának Moldova szeleben valo visza fordulasa felcöl az Tatárságh pedig egy rész Kozaksaggal rablani mentenek be Lengiel orszagha, tovab mi legyen szandekjok tsak az jo Isten tudgia. Az vigiazas nem art az mi kegyelmes urunk ő nagysaga fejedelmi hivatallya szerint igiekezik minden felé gondott viselni. Kegyelmetek is szüntelen valo vigiazasban legyen, az kegyelmetek levelet urunkoz eő nagysagahoz el küldöm, szinten mostan ket rendbeli postaya is lévén eő nagysaganak nalam ha mi uy hirei kegyelmeteknek érkeznek tudositson kegyelmetek ez heten a mit megh itt lesznek de hetre kelve Gerend s Fejervár fele megyek arra dirigallya kegyelmetekis emberet, mivel urunk ő nagysaga Deva fele akar ala menni, az olah leveleket megh fordittatva kulgye kegyelmetek mert nem mindenkortanalkozik olah deak velem. Ezek utan jo egheszéghben tartsa megh az ur Isten kegyelmeteket.

Ceia ce ni scrieți în scrisoarea d-voastră, pe care am primit-o cu toată cinstea, aceeași ni-o scrie și însuși Voevodul, anume despre ziua nunții fetei lui, despre întoarcerea Hatmanului Cazacilor de la hotarul Moldovei, și că o parte dintre Tatarsi au intrat în Polonia să jăfuiască; mai incolo ce au de gând, numai bunul Dumnezeu știe. Paza vrea Măria Sa Domnul nostru s'o poarte în toate părțile, în puterea datoriei sale de stăpânitor. Asemenea să fiți și d-voastră cu grijă neîntreruptă. Scrisoarea d-voastră o trimit Măriei Sale: chiar acum are Măria Sa două poște. Dacă veți avea ceva vești nouă, să mă încunoșțiințați. Dacă imi veți scrie săptămâna aceasta, voi fi încă aici, dar în cealaltă o să plec la Grind și Bălgrad: atunci acolo să vă îndreptați omul. De oare ce Măria Sa vrea să meargă la Deva, scrisorile românești să ni le trimiteți tălmăcite, pentru că n'am totdeauna lângă mine tălmăcitor român. După aceasta Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in Netz¹, die 9 iulii, anno 1652.

Prudentibus ac Circumspectis Dominationibus Vestris vicinus et amicus benevolus, servire paratus

Ioannes Kemeny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ac senatui civitatis bistriciensis, et cetera, dominis vicinis et amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXI.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază bună la hotarul Moldovei din pricina războaielor.

Alba-Iulia
1652,
11 Iulie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-

¹ În manuscris, de sigur greșit: „Vetz“. Nețul e în părțile Bistriței, lângă Serețel.

gariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cu favore.

Az fel haborodot szomszed orszagokra nezve igen szükseges keppen kelletik birodalmunkban is s kivaltkebben ott az taion az io vigyazas, azert serio es igen kegyelmesen paranczollyuk hüsegteknek ez levelünk veven, uttan mingyart valamennel töb io fegyveres gyalogra lehet tegyen szert s az havasra az hol szüksegessebb az sanczokhoz küldgye fel őket s vigyaztasson szorgalmatoson velek s az sanczokotis nyitassa megh. A gyalogok elejben Torma Peter hivünket rendeltük oda érkezven az gyalogoknak hadgya meg tölle fűghjenek s az tévök legyenek az mit fogh parancsolni.

Din pricina războiului în țările vecine e nevoie mare și în țara noastră, mai cu seamă acolo, de pază bună. Pentru care vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca după primirea acestei scrisori îndată să vă strângeți atâtea pedestrași înarmați câți veți putea, să-i trimeteți în munți la șanțuri, unde va fi mai mare nevoie, păzind cu stăruință, și să deschideți șanțurile. Înaintea pedestrașilor am rânduit pe credinciosul nostru Petru Torma, care sosind acolo, lăsați-l pe el să li aibă grija, și aceia să facă ei ce li va porunci el.

Secus nullatenus facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 11 iulii, anno 1652.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXII.

Alba-Iulia,
1652,
31 Iulie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază bună la hotarele Moldovei.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

29 praesentis nekünk irt hüsegtek levelet el vettük s hogy vigyazasban vagon mindenfele azt iol czelekeszi s ennek utannais azt keovesse hüsegtek mind maga javara s az keozeon-seges jora nezve is s ha mi bizonyost erthet bennünketis tudositani el ne mulassa.

Am primit scrisoarea d-voastră din 29 ale lunii, și bine faceți că purtați grijă și pază în toate părțile: asemenea să urmați și de acum înainte, atât pentru binele d-voastră, cât și pentru binele obștii. Și să nu uitați a ni da de știre și n ouă orice veți înțelege sigur.

Eisdem de cetero gratiose propensi manentes. Datum Albae-Iuliae, 31 iulii 1652.

G. Rakoczy.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Alba-Iulia, nevoia de știri din Moldova și despre caii ce-i trebuie, fără a se vâdi boierilor gândul lui. 1652,
23 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

21 praesentis Besteröseröl irt hüsegtek levelet vévén erttyük irását s az hireket ezentulis jöjjön s mennyen embere hűsegteknek oda be s mindenféle io vigyázásban lévén éyel nappal tudositson mindenekről hűségtek benünkét. Vayna Peter edgik lovasz mesterünkét kültük oda az lovak látására s ha az lovakra réa árol adhat hűségtek nek^{ie} háromszáz oroszlanys tallert quietantiaia lévén rolla. Testimonio praesentium acceptaltatik töllök adajokból kit annuatim az harminczadért szoktak praestalni, ugykel az boer előt beszélteni mint ha más s nem magunk számunkra akarná vennj az lovakot hogy olczoban jusson hozzájuk.

Primind scrisoarea d-voastră din 21 ale lunii, din Bistrița, înțelegem pentru ce ni-ați scris, și veștile din ea: asemenea și de acum înainte să vă meargă oameni pe acolo, ținând în toată privința pază bună, zi și noapte: să ne încunoștiințați d-voastră despre toate. Am trimis acolo un bun om de-al nostru pricepător la cai pentru cercare de cai, și, de va găsi, să-i dați d-voastră 300 de taleri cu adeverință întărită cu mărturia celor de față. Și aceia cari ieau peste an tricezima, așa trebuie să vorbească înaintea boierilor, ca și cum nu pe seama noastră, ci pe a altora ar vrea să cumpere caii, ca să poată ajunge mai lesne a-i cumpara.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 23 augusti 1652.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistricensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXIV.

Radu, Marele-Comis muntean, către judele Mihail Goldschmied al Brașovului, despre scrisoarea și darul ce i s'au trimes prin Luca Herschel și buna aplecare a lui Vodă de a îngădui oile lui, „bucate alese“, după ce vor fi trimesi „oiiarii în țară“. C. 1652-3,
9 Decem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 197-8, n° 4.)

MMCLXXV.

Radu Vel Comis către Brașoveni, despre sănătatea lui Vodă și lipsa de știri tulburătoare, precum și despre buna lui aplecare către ei. 1652,
20 Decem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 300-1, n° 3.)

MMCCLXXVI.

Calafen-
dești,
după
1652¹.

„Costantin Cîgolea, prăcălabul de Hotin“, către „domnie de Bistrița“, cerând „cărți“ și scutire de vamă pentru trimiși ai săi.
„R Calafendești 12 A.“.

(Pecete neagră. — Fără adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 8, no clxxxiii.)

MMCCLXXVII.

Alba-Iulia,
1653,
1-iu Ianuar.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre dorința sa de a se clădi un turn de strajă la hotarele Moldovei.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Moldvára út lévén által hüsegtek felől és semmi derekas jó alkalmas hely az vigyázásra nem lévén, hüsegteknek igen serio parancsollyuk mindgyart hordasson elegendő követ es meszet oda, az holott leg alkalmatossabnak iteli, úgy hogy Isten az időt kinyitván, mingyart egy erős torony rakásához kezdethessünk és végeztethessük elis, az honnat hasznossan vigyáztathassunk Moldvai utakra.

Fiind drumul pe la d-voastră spre Moldova, și, de oare ce nu e niciun loc mai potrivit pentru pază, vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca îndată să cărați acolo pietre și var de ajuns, unde veți judeca locul mai potrivit, așa că, dând Dumnezeu vreme bună, îndată să putem începe zidirea unui turn puternic și să-l dăm gata, de unde să putem păzi bine drumurile către Moldova.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, 1 ianuarii 1653.

G. Rakoci, m. p.

Az toronynak rakására való követ az határhoz közel illendő szoross helyben kel hordani.

Piatra trebuitoare la ridicarea turnului trebuie cărată aproape de hotar, în vre-un loc îngust.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ V. *Documentele Bistriței*, II, p. xxii și Pârvan, *l. c.*

MMCLXXVIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază la hotare. Magyar-Bikallia, 1653,

2 April,

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis grati. Salutem et gratiam nostram.

Mivel Isten aldasabol Magyar orzaghi birodalmunkban akarunk ki tekinteni, mezei hadainkot penig sok fele nem szaggathattiuk vigyazasnak okaert, velünk is kelletven bennük ki jeoni, kegyelmessen paranczollyuk azert hüsegteknek rendellyen annyi vigyazo embe-reket hatarokban valo utakra es eoss-venyekre hogy senki se be se ki ne jöhessen mehessen es mind addig tarcza fenn mig mas dispositionkat nem veszi feleole hüsegtek. Az melly helyre penig tavaly tornyot rendeltünk epettetni ahoz is hozza valo materiakkal készül-lyön az io ideon.

De oare ce din darul lui Dumnezeu avem să privim în jur prin stăpânirea noastră a Țerii Ungurești, iar oastea de la câmp din pricina pazei nu o putem împărți în multe părți, fiind nevoie să vină cu noi, vă poruncim deci d-voastră să rânduți atâția oameni pentru pază la drumurile și cărările de la hotar ca nimeni să nu poată nici ieși, nici intra, și aceasta până atunci, până când nu veți primi de la noi alte dispoziții. Iar unde poruncisem anul trecut să se ridice turnuri, să se isprăvească la vremea aceasta bună din materia trebuitoare.

Secus non facturi. Datum in possessione Magyar-Bikallia, 2 aprilis 1653.

G. Rakoczy, m. p.

Maramarosba szollo levelünket mindgyarast küldgye által hüsegtek.

Scrisoarea noastră pentru Maramuraș îndată să o trimiteți d-voastră.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXIX.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre răscoala din Moldova împotriva Domnului și trupele ce țin gata, precum și despre locul luat lor de Moldoveni. Alba-Iulia, 1653, 15 April.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Hüsegtek levelet veven irasokat értyük, azokon az utakon valo vigyazas azert mivel hüsegtek et illeti a regi szokas szerent is, mostis azt serio paranczollyuk szorgalmatosan meg czelekedgye emberit jartassa s ertekezzek ha az Moldavai orzagha nepe a Vaida mellé üle fel avagy az mi hadaink mellé, vagy ell futot es ell oszlott s ha mit erthet ejel nappal tudositani ell

Primind scrisoarea d-voastră, o am priceput, și, de oare ce paza drumurilor acelora vă privește pe d-voastră după obiceiul vechiu, vă poruncim cu tot dinadinsul ca și acum să urmați asemenea, trimițându-vă oamenii ca să înțeleagă în Moldova dacă poporul se alătură la Voevod sau la oastea noastră, ori a fugit, s'a răzlețit. Și, orice veți simți, să nu uitați a ni le da de știre, zi

ne mulassa. Mivel penigh az haza keze-
zeonsegess javaert mi paranczoltuk az
universitasnak hogy az gyalogiokat
keszen tarcsak a mint az eleott rea-
erkezett husegtek ugy mostannis az
universitas gyalogi keozze a mi rea-
iok haromlik aszt is tarcsa olly keszen
hogy ha kevantatik mingiart io keszu-
lettel indulhassank az utakra valo vi-
gyazasban es gondviselesbenn is fogyat-
kozast ne tegyen, ha ez eleot meg
lehet, tartozunk hazanknak szolgálni
nem csak nyughatatlansagunkal hanem
eletunknek ell fogyasaval is.

Secus itaque non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, 15 aprilis 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Adaus:] Az Moldvaiak micioda ha-
tart foglaltak el husegtul arrul tudosi-
cion s mikor.

[Adaus:] Să ne încunoștiințați ce ho-
tar au luat Moldovenii de la d-voastră,
și când.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis ci-
vibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCLXXX.

Blaj,
1653,
24 April.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre
nevoia de a se cerceta drumul Hotinului și atitudinea boerilor Șeptilici, Ducilă (?)
și Neagul, precum și despre înaintarea spre Hotin a lui Ioan Kemény.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles
nobis dilecti. Salutem cum favore.

Serio parancsollyuk kegyelmeteknek
mindgyarast küldgye emberet Moldo-
vaba be és láttassa meg az ut arra be
Hutin felé bátorságose, es mennyen
jol végére ezek a boerok Septericzek
Dukczilék, Nágulék mostan kihez tart-
sák a huseget, hon vadnake avagy hol-
legyenek, mivel penigh ugy tudgyuk,
tegnap vagy ma Kemény Janos urunk
Hutint megh kellett szallani, ha az ut
bátorságos leszen, mindgyarast küldgye
bizonyos emberet hozzaja s értsenek
mindenéről eő kegyelmetől, minket
penigh mindgyarast mindenéről eő ke-
gyelmetől, minket penigh mindgyarast
mindenéről ejjel nappal tudositani el
ne mulassanak.

Vă poruncim cu tot dinadinsul d-voas-
tră ca îndată să vă trimiteți un om în
Moldova, care să cerce dacă drumul e
sigur spre Hotin și să caute să afle boierii
Șeptelici, Ducilă (?) și Neagul cu cine
țin, unde sunt sau unde vor să fie. Și,
de oare ce așa știm că ieri omul nostru
Ioan Kemény a trebuit să iea în stă-
pânire Hotinul, dacă drumul ar fi sigur,
îndată să trimiteți la el un om, să în-
țeleagă de la dânsul tot. Pe noi apoi
să ne încunoștiințați despre toate, zi și
noapte, cu privire la dumnealui.

Secus non facturi. Datum in castello nostro balasfalvensi. 24 aprilis 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistricensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXXXI.

Judele Brașovului, Mihail Goldschmied, către Radu Marele-Comis muntean, despre osteneala acestuia pentru „marha” lui „slobozită” de Negoita Comisul „pân’ către cea Câmpină”, arătând că despre cele oprite la Țigani pentru Bran n’a știut „ne mult, ne puțin”, totul fiind făcut de vameșul Craiului, Toma Pavay, și asigurând că și el va da Țiganul dacă i se va elibera marfă, chiar de ar fi să răspundă „pentru un ban 1000 de bani”, și va „posluși” după putință, ca să nu se mai rădă ca azi de „ce vază are județul de Brașov”.

1653,
26 April.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 150-1, n° 2.)

MMCCLXXXII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de pază a potecilor spre Moldova.

1653,
8 Maiu.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et favorem nostrum.

Hüsegtek levelet el veven ertyük miczoda hirekreol tudosiczon, enneku-tannais azert mind oda be valo allapatokra s mind penig az oda be jaro öszvenyekre szorgalmatos vigyazasa legyen valami onnet az hazara alkalmatlan allopát ne keovetkezzek.

Primind scrisoarea d-voastră, am înțeles ce vești ni dați de știre: asemenea și de aici înainte să purtați grija stărilor de acolo din lăuntru și a potecilor ce duc într’acolo, ca nu cumva de aici să urmeze pentru țara noastră ceva supărare.

Nec secus facturi. Datum Albae-Iuliae, 8 maji 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXXXIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zvonul cu privire la întoarcerea în Iași a lui Vasile-Vodă și nevoia de știri ce s’ar căpăta supt forma unor informațiuni pentru ducerea în Moldova a grânelor, precum și despre apropiata sa plecare spre Țara Bârsei.

Ernot,
1653,
22 Maiu.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Huseghtek levelet veven ertyük micsoda hirekről tudósíczanak, de minenkunk eddigh sohonnet migh azt hirt nem irtak hogy Lupul Vajda lászvásárt volna, ennekutannais azert legyenek jo vigyázásban s immar mivel Isten seget-segeből müis minden hadainkal a Barcza mezeje felé indulni akarunk annyival inkab hüseghteknek is jojjön mennyen emberi s most mindgyárt kuldgyenek be bizott emberekhez csak illyen moddal hogy emberek vagyön ide hozzank azért hogy értekezzenek arról megh engedgyüke Moldvaban a buzát és kölest be vinni, még az megh nem jó addigh nem mereszelnék be boczattania az utan osztan a mint parancsolunk ahoz alkolmazzattya magát, azonban hirdesse mindenüt hogy mi minden Magyarországi es Erdelyi hadainkal most indultunk Moldva fele valahol a Kozakokot fel talalhallyuk, megh keressük s az orszagból ki verjük, vigyazzon penigh mindenüvé es halgasson az hirekre. Hwseged azt az utat igen oltalmaztassa s ha a szüksegh kevannya be is vágassa de ugyis ugyan örzenni kel hogy ki ne nyissák. Hwseghtek penigh tarczön mindenkör igaz jó akaro bizott embert a kitöl erthessen mindenekről s bizvast a mü kegyelmessegünköt is igirje neki hogy ha szinten ki kellenek ide a mu orszagunkban jöniis lakohelyt adunk neki s egyeb kegyelmessegel is leszünk neki, czak tarczön igaz hirrel s legyen hiv es igaz ez hazahoz.

Sic itaque facturis de cetero benigne propensi manentes. Datum in arce nostra Radnoth, die 22ma maii, anno 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXXXIV.

Feldioara,
1653,
31 Maiu.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre biruința lui Mateiu Basarab asupra lui Vasile-Vodă și a Cazacilor și graba cu care el însuși vine în ajutorul lui Mateiu, — cu cerere de a trimite știri sigure din Moldova cu privire la proviziile ce i se vor trimite de acolo.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Primind scrisoarea d-voastră, înțelegem ce vești ni-ați scris, dar, fiindcă știrea aceea că Lupu-Vodă să fie la Iași, n'am primit-o de nicăiri, fiți deci și de aici înainte cu asemenea grijă, și, de oare ce cu ajutorul lui Dumnezeu voim să plecăm și noi cu oastea spre câmpurile Bârsei, cu atât mai tare să vă umble oamenii, și îndată să vă trimiteți cercetași pe acolo, dar supt acel cuvânt ca și cum ei ar fi oameni de acolo, de la noi, pentru ca să se înțeleagă cu noi, oare li îngăduim să ducă grăul și meiul în Moldova. Până nu va sosi un om de acela, să nu îndrăzniți a-i slobozi în țară, și după aceea numai vă vom porunci așa să faceți. Dar să vestiți în toate părțile că noi cu oștile ungurene și ardelene plecăm acuma spre Moldova: dacă o să dăm undeva peste Cazaci, îi vom goni din țară. Îngrijiți însă în toate părțile, și ascultați veștile. Iar d-ta să păzești bine drumul acela, și, de va fi nevoie, să-l și tai; dar și așa trebuie păzit, ca să nu-l deschidă din nou. D-voastră să vă țineți un om bun, de încredere, la îndemână, prin care orice să poți înțelege, făgăduindu-i și recunoștința noastră. Și, dacă ar fi nevoie să vină în țară, îi vom da locuință și altele, numai să ne țină cu vești adevărate și să fie credincios adevărat al acestei țeri.

Ez honak huszon hetedik napjan Isten segitsegebül Mathe Vaida Lupul Vaidat oveivel edgyütt meg vervén minden lövő szerszámít s véle valo jovait elnyert, ugy vagyon az előtt a Koszaksagh a mi katonainkban kik közzül hatt vagy hét szazot hadtunk volt Stephan Vaida mellet mint egy szazig valot erős hartzok utan vesztenek el egesz taborrul raitok lévén s ugy osztan halvan hogy miis immar isten segitsegebül meg indultunk Mathe Vaida mellé mivel tudta azt hogy meg segittyük annyival inkab siettet rea menni. Noha penig Mathe Vaida maga irja azt hogy immar nem volna szükséges taborban lennünk, mint az által vigyazasnak okaert tovbais varakozzunk hüsegteknekis parantsollyuk igen serio vigyazanak s jartassak embereket Moldova fele értekezvén minden fele, megis irjak mindenfele ott a szélben levő Moldvai faluknak, mivel mi Istvan Vaida melle ujab hadainkat botsattyuk Moldvaban mindgyarast Tatrosra es az Csiki utakra el egedendő elesd szolgattassanak: mert hanem tselekeszik mindgyart reajok kuldunk Stephan Vajdahoz ki kegyelmes Ciaszarunk hive tarczak az hüseget s fel egetettyuk falujokat. Ha mi bizonyost értenek ejel nappal tudositani el ne mulassanak.

Et sic facturis de cetero benigne propensi manentes. Datum in castris ad Földvár positis, 31 maii 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXXXV.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre voia de a se trimite grâu și orz în Moldova și despre știrile cu privire la Vasile-Vodă ce-i trebuie. Feldioara,
1653,
1-iu Iunie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Minap értekezet hüsegtek arrul Moldvaban kölöst buzat engedgyeneke be vinni, noha akkor bizonyos okokra nezve szabadossa nem tehettük volt,

La 27 ale lunii cu ajutorul lui Dumnezeu Vodă Mateiu l-a biruit pe Vodă Lupul, împreună cu ai lui, luându-i toate armele și bunurile ce le avea la el: așa e Căzăcimea. Dintre soldații noștri, șese sau șapte sute i-am lăsat lui Ștefan-Vodă și, cam o sută s'au pierdut în lupte strașnice, fiind toată tabăra asupra lor; și așa auzind, cum că, cu ajutorul lui Dumnezeu, am plecat și noi la drum spre partea lui Mateiu-Vodă; care știind că-i mergem într'ajutor, cu atâtea s'a grăbit mai tare să dea peste ei. De altfel însuși Mateiu-Vodă scrie că nu e nevoie să fim în tabără; totuși o să rămânem și mai departe tot așa. Vă poruncim și d-voastră să îngrijiți din rășputeri, trimițându-vă oamenii spre Moldova, știricind în toate părțile, să însemne toate satele de la marginea Moldovei. Pentru că noi o să trimitem oști, nu peste mult timp, lui Ștefan-Vodă; să trimeată la drumurile de la Trotuș și Cic destulă zahereă; că, de unde nu, vom trimete la ei îndemnându-i să țină cu Ștefan, care e credinciosul Împăratului nostru, și li vom aprinde satele. Dacă veți simți ceva sigur, să-mi dați de știre, zi și noapte.

Înțelegându-vă d-voastră dăunăzi în ce privește ducerea grâului și meiului și în Moldova, deși atunci n'am putut îngădui din anumite pricini, totuși, după ce

mindazaltal most immar Lupul visza veretetvén hogy annal inkább hüsegtek mindent erthessen bizonyosson s minket tudosithasson az commertium által engedgye meg a buza es kölesbevételét, tsak hogy a miért mi meg engedgyük ök azt a véget ne assequalhassak, annak örvével hireket be ne hordgyanak, arra szorgalmatosson vigyazon s egy bizonyos helyt rendellen a hova s meddig jöhessenek be s a ki buzaját s köleset el akarja adni oda vigye, a legyen locus commertii ne jarhassanak szabadosson ala s fel s visgalhassak az allapatot hüsegteknek penig emberi Kamenitz es Huttim felé jöjenek s menyenek, kik által értekezzenek Lupul Vaida hol legyen, a Kozakokkal mente el avagy Iaszvasart legyen s ott mit tsinal, készüle ujab hadhoz ha mit érthetnek penig ejel nappal tudositani bennünket el ne mulassanak.

Et de cetero secus non facturis benigne propensi manemus. Datum in castris nostris ad oppidum Földvár positis, die 1 iunii 1653.

Egy fasciculus levelet kültünk hűsegtek kezében, azt mingyart küldgye az maramarusi vice-ispan kezében igen io gondviseles alatt.

P. S. Hutin fele jöjjön s mennyen hűsegteknek embere s menyenek végére, Moldova most kihez tarttia az hűséget.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCLXXXVI.

Ernot,
1653,
2 Iunie.

Ştefan Sulyok către Bistriţeni, despre veştile din Moldova şi afacerea exportului de grâne, precum şi despre scrisoarea sa către Ilie şi Gheorghiţa Şeptelici cu un Postscript despre lupta dintre Mateiu Basarab şi Vasile Lupu.

Prudentes et circumspccti domini, amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh, et cetera.

Az my kegyelmes urunknak ertesére adtam volt, mi hirei voltak kegyelmeteknek Moldovából in specie oda küldvén kegyelmetek levelét, megh talalvan

Voevodul Lupu a fost răspins, cu atât mai tare să vă siliţi a auzi toate: să ne înştiinţaţi despre toate celea şi pe noi, lasând apoi trimiterea grăului şi meiului; numai cât ei atunci să nu se folosească de prilej ca să ducă veşti de la noi. De aceasta bine să grijiţi. Hotărâţi un anumit loc până unde pot să răzbească, şi cine vrea să-şi vândă grăul şi meiul, să-l care acolo: acela să fie „locus commercii“, să nu aibă voie a umbla în sus şi în jos cercetându-vă stările d-voastră. Iar spre Cameniţa şi Hotin să vă umble oamenii, cari să înţeleagă unde să fie Vodă Lupu: a mers împreună cu Cazacii, ori e la Iaşi, şi ce face acolo, sau se pregăteşte de alt războiu? Dacă veţi simţi ceva, să nu uitaţi a ne încunoştiinţa zi şi noapte.

Am trimis la d-voastră o legătură de scrisori: acelea să le trimiteţi sub bună pază vice-spanului din Maramurăş.

G. Rakoczy, m. p.

P. S. Oamenii d-voastră să vă umble mereu spre Hotin ca să înţeleagă cu cine ţine azi Moldova.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale sufletesti, ş. a.

I-am fost adus la cunoştinţă îndurătorului nostru stăpân veştile sosite de la d-voastră din Moldova, trimiţându-i scrisoarea d-voastră şi rugându-l să vă în-

eo nagyságát arrolis alazatoson hogy a buza es gabona vetelt engedgye meg, melyről úgy hiszem valaztis teott a vagy teszen kegyelmeteknek. Azért annak alkalmatosságával kegyelmetek hitelen emberek szerezvén vigyaztasson oda be irvan jo akaroinakis es tudosicsen kegyelmetek engemetis mindenekről, viszont én urunkat eö nagyságot informalhatom jeövéen es menvéen a posta. Illyes es Georghicze Septelice urunknak nekem igen jo akaro uraim s atyamfiai levén im edgy levelet irtam nekik jo alkalmatossaggal ha kegyelmetek bizhatik a level viveohöz kwlgye be eo kegyelmeknek. Isten sokaigh eltesse kegyelmeteket jó egessegeben.

Datum in Radnot. die 2 iunii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Adaus:] Mathe Vajda megh verte az Kozakokat derekason es Lupul hadat 27 maj.

[Adaus:] Vodă-Mateiu a biruit pe Cazaci și pe Vodă-Lupul vitejește¹.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXXXVII.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre lupta de la Finta și rana lui Mateiu-Vodă, rugându-se și de trimiterea unei scrisori lui Șeptelici.

Ernot,
1653,
5 Iunie.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal szerencsésen aldgya megh, et cetera. 3 praesentis irt kegyelmetek levelet ma nyolcz uratajban veottem s ertem mitsoda dolgokat ir kegyemetek hogy tudositotta ottben valo jo akaroi kegyelmeteket es noha ez dologh nem szinte most eshetet, mindazaltal talám eo nagysaga s em ertette, ahoz képest ugyan tudositom eo nagyságot rolla: az minemü Istentelen kegyetlen ember az nem kell ketelkedni ez dologban seot jól tselekedték azok az feo boerokis hogy oda nem mentek, mert

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale trupești și sufletești, ș. a. Scrisoarea d-voastră din 3 ale lunii curente am primit-o azi pe la 8 ceasuri, înțelegând ce ni scrieți: că adecă v'au încunoștiințat despre ceva binevoitori de-ai d-voastră de acolo. Și, chiar dacă nu s'ar fi întâmplat lucrul acesta acum, cred că nici Măria Sa nu l-a înțeles, dar totuși îl înștiințez despre faptul acesta și pe Măria Sa. Căci acela e om fărădelege și crud, nimeni nu trebuie să se îndoiască; ci au făcut bine boierii că n'au mers acolo: poate ar

¹ E vorba de lupta de la Finta.

szinte úgy járhattak volna, méltó ez utánis oltalmaztak eo kegyelmek magokat, kiváltképpen hogy most az Isten megh bwnntette. Szegyet vallott Mathe Vayda hadai miatt, annal inkább fogh kegyetlenkedni, ha ott maradhat. Irhatom azert kegyelmeteknek bizonyosan 27 May leott az harc közel Tergavistyához a holott tsak az harc helyen közel négy ezer embere veszett el a mint megh szamlaltak, leovő szerzsamotis tizen hatot nyert Mathe Vayda el teollők, magáis megh sebessedet ugyan a Vayda de abbol Istennek hala megh gyógyúl; mostan semmi alkalmatlan hireink nintsenek, urunk eo nagysagais vizza fogh jeoni, kegyelmek vigyazzasson es ha mi olly dolgokat érthet tudositson mindgyarast. Oda kwlđött levelemet ha jo modgya lesz kegyelmeteknek benne, kwldgye megh Septelicze urunknak es ha mi valasz jeo reája arrolis tudositson. Isten kegyelmeteket sokaigh eltesse jo egesseben.

Datum in Radnot, die 5 iunii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCLXXXVIII.

Ernot,
1653,
8 Iunie.

Ştefan Sulyok către Bistriţeni, despre nevoia trimiterii unor oameni în Moldova pentru veşti.

Prudentes ac circumspecti, domini amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh, et cetera. Kegyelmetek levelét mellyet 7 praesentis ugy mint tegnapi napon nekem irt el vevén, értem mit írjon az Moldovai allapatokrol; azért kegyelmetek ez után se szíwnnyék megh, hanem bizonyos emberit jo alkalmatossaggal kwldözze ottan be Moldovában, eleikben adván tsak hiven s igazan visellyék magukat reájok bizott dologban teokelle-tesseggel jarjanak kegyelmetekis jo akarattal leszen hazzajok, s ha mi olly

fi pářit la fel. E nevoie deci să se păzească dumnealor, cu atât mai tare, cu cât acum l-a pedepsit și Dumnezeu! A mâncat rușine în fața oștirilor lui Mateiu, și cu atât va fi mai crud dacă va putea și rămâneă acolo. Vă pot scrie d-voastră că bătălia a avut loc la 27 Maiu, aproape de Târgoviște: pe câmpul de luptă i-au perit 4.000 de oameni, după cum s'au numărat; tunuri a luat de la ei Vodă Mateiu 16, și însuși Vodă a fost rănit, dar cu ajutorul lui Dumnezeu credem că o să se vindece. Mai nou nu avem vești neplăcute: se va întoarce și Măria Sa. D-voastră să fiți cu grijă, și, de veți înțelege astfel de lucruri, să ne încunoștiințați îndată. Dacă veți avea chip, să trimiteți scrisoarea încredințată d-voastră dumisale Șeptelici și să ne încunoștiințați de va da ceva răspuns. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră la mulți ani în bună sănătate.

Dumnezeu să vă dăruiască cu toate bunurile sale trupești și sufletești pe d-voastră. Scrisoarea d-voastră din 7 ale lunii, adecă de ieri, am primit-o, înțelegând ceia ce-mi scrieți despre stările din Moldova. Deci d-voastră să nu încetați, ci să vă trimiteți acolo oamenii, în Moldova, spunându-li să se poarte credincios și cinstit, ca să poată duce la îndeplinire cu siguranță lucrul încredințat lor. Fiți asemenea și d-voastră cu bunăvoință față de ei, și, de va fi astfel de lucru care va interesa și

dolgok leszen hogy az urunk eo nagysaga kegyelmessege fogh kivantatni, enis eo nagysaga eleot instalok mellett, s el hidgyek eo nagysaga kegyelmesseghet mutattya hozzajok, s ha mi olly bizonyos hireket hoznak, akár jók s akár más félék legyenek eyel nappal tudositson kegyelmetek rola voltakeppen ebben kegyelmetek szorgalmatos kodgyék a mennyiben lehet, megh mutatvan kegyelmetek ez irantis az my kegyelmes urunkhoz eo nagysagához valo teokelletes hwseghét, be kwldöt levelemre pedig, ha mi valasz jeon, arrolis tudositson kegyelmetek mindgyaras! Urunknak eo nagysaganak szolló kegyelmetek levelét Isten azt engedven érnem holnap el kwldöm. Tartsa megh Isten kegyelmeteket jo egesseghben.

Datum in Radnot, die 8 iunii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benivolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCLXXXIX.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre scrisoarea lor către principe, nevoia de pază la hotar și mazilirea lui Vasile-Vodă în folosul noului Domn Gheorghe Ștefan.

Ernot,
1653,
20 Iunie.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh, et cetera. Tegnapt irt levelet kegyelmeteknek ma veottem, annak continentiaját meghis értettem, es mivel az my kegyelmes urunk még hettön el ment az taborban, eö nagysaga után kwlttem kegyelmetek nekem irot levelét in specie mindgyarast, szovalis a mit ertekezhettem kegyelmetek embereteol, azokatis megh irtam eo nagysaganak es noha ezekben vadnak ugyan igazakis, de nem mindenek valóságosok szwkséges azért uraim ighen hogy kegyelmetek vigyáztasson az pasusokon szorgalmatosan, es ha mi ollyat ertene úyabban eyel nappal tudositcion; my uraim kwlőmben ertywk a dolgot, mert noha el hiszem mind szép szóval

pe Măria Sa Domnul nostru, și eu voi stărui pe lângă ei către Măria Sa, și cred că-și va arăta Măria Sa milostivirea față de ei, și, orice vești să strângă, fie bune, fie rele, să mi le aduceți la cunoștință zi și noapte străduindu-vă d-voastră, întru cât e cu puțință, ca și în felul acesta să vă arătați alipirea nețermurită față de Măria Sa Domnul nostru, iar, de va sosi ceva răspuns la scrisoarea mea trimeasă, și despre aceasta să mă înștiințați fără amânare. Scrisoarea d-voastră către Măria Sa, dacă o să dea bunul Dumnezeu să ajung cu zile, măne am să i-o trimit. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale trupești și sufletești, ș. a. Azi am primit scrisoarea d-voastră de ieri, înțelegând cuprinsul ei. De oare ce însă prea-înduratul nostru stăpân încă Luni [=16] s'a dus la tabără, i-am trimis îndată acolo scrisoarea d-voastră, scriindu-i asemenea și cele ce le înțelesesem din vorbele omului d-voastră. Dar deși sunt și drepte în lucrurile acelea, nu sunt toate adevărate: e nevoie mare să păziți stăruiitor pasurile, și, orice veți simți, să ni le dați de știre zi și noapte. Noi de altcum, d-lor, pricepem lucrul, pentru că, deși cred că, atât cu vorbe bune, cât și cu amenințări s'ar sili Lupul să-și pună în picioare țara, dar Împăratul l-a lipsit și

s mind fenyittéssel igyekeznek azon Lupul hogy az orszagot ismét felgywytené, de Cziaszar az Vaidasagatis elveötte, es Stephan Vajdanak ighirte. Constantint uraim viszsza botsattottam, nem akarvan eo nagysagához farasztani, kegyelmetek ismet kwldgyön bé, es ha mit érthet tudositson. Tartsa Isten egesseben kegyelmeteket.

Datum in Radnot, die 20 iunii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXC.

Ernot,
1653,
23 Iunie.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre vești din Moldova, prezența lui Vasile Lupu în Iași și a lui Gheorghe Ștefan la hotarul muntean, despre Ungurii ce sunt la Trotuș și nevoia de a se indemnă la credință către Domnul cel nou Moldovenii de la hotar.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh, et cetera. Az my kegyelmes urunknak kegyelmetek nekem irta levelét es az Ionaskucza uram levele fordittasat, mind pedig az Kosztantin relatiojat meg kwltem volt, eo nagysaga kegyelmesen vötte kegyelmetek vigyazasat, ennek utannais szorgalmatoson igyekezzek kegyelmetek hol mi allapatok megh tudasaban es igen vigyazzon. Lupul Vayda bizonyos hogy laszvasart vagy on nem sokan magával elegghe futtya minden felé az embereket, de megh eddigh Istennek hala sehunnat segetséget nem ighirtek neki. Ellenben Stephán Vayda feles haddal Foksannal vagy on, urunknakis eo nagysaganak haromez er embere Tatrosnal, ugy reménlem reovid nap megh latogattyak ismet Lupult. Kegyelmetek a zert ertesse hirrel Ionaskucza uramat es teob szomszeditis, az hwséghe uty visellyek Stephan Vaydahoz s az my kegyelmes urunkhoz hogy jót varhassanak eo nagysagatol s az uy Vaydatol akar mint jeszze fenyeghesse Lupul eo

de Domnie, făgăduind-o Voevodului Ștefan. Pe Constantin l-am trimis înapoi: n'am voit să ostenească până la Măria Sa: d-voastră asemenea să trimiteți acum și să ne încunoștiințați despre acelea ce le veți înțelege. Dumnezeu să vă țină sănătoși.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale trupesti și sufletești, ș. a. Scrisoarea d-voastră, traducerea scrisorii lui Ionășcuț, precum și relația lui Constantin le-am trimis îndurătorului nostru stăpân. Măriei Sale îi pare bine de grija d-voastră; asemenea să vă străduiți și pe mai departe a știrici unele stări, și grijii bine. E sigur că Voevodul Lupul stă la Iași cu puțini de ai săi, și a răpezeit oamenii în toate părțile, dar până acum dumnealui nu i-au făgăduit ajutor de nicăiri. Voevodul Ștefan însă e cu jumătatea oștii lui la Focșani, iar 3.000 de oameni ai Măriei Sale Domnului nostru la Trotuș: așa nădăjduim că în scurtă vreme o să-l cerceteze iarăși pe Lupul. D-voastră să-l înștiințați pe Ionășcuț și pe vecinii lui ca să stea de partea lui Ștefan-Vodă și a Domnului nostru prea-bun ca să fie bine văzuți înaintea Măriei Sale și a Voevodului, și, oricum să-i amenințe Lupul, dumnealor să nu aibă frică de el. Orice vești aveți sau auziți, să mi le dați de știre zi și noapte. Dumne-

kegyelmeket, de ne fellyenek attól. Ha mi hirei vadnak vagy érkeznek kegyelmeteknek éyel nappal tudositson. Isten kegyelmeteket sokaigh éltesse jó egesseben.

zeu să vă ție pe d-voastră mulți ani in bună sănătate.

Datum in Radnot, die 23 iunii, anno 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandissimis.

Cito, citius, citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXCI.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre veștile din Moldova, fuga Doamnei, prezența lui Vasile Lupu în Iași, starea Cazacilor, dispoziția Porții și a Tatarilor, precum și despre paza drumului spre Moldova.

Ernot,
1653,
25 Iunie.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh etc.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale trupești și sufletești, ș. a.

24 praesentis irott levelét kegyelmeteknek megh hozá ez emberséghez tanatsbeli ember, melyből értem minemű uy hirei jeottek kegyelmeteknek az Moldovai allapatok felől; ezek azert uram a hirek nem igazak mindenesteöl fogva, mert szokás az efféle allapatokban hamis hireket tsinállyanak; mind az altal kegyelmetekhez ez illet, hogy eo nagysaga tudhassa, ha az Vaydane ugyan megh jeott nagy dologh, mi formán lehetet az megh; mind az altal ha az kegyelmetek be botsattot embere szemével lathattya ismerheti is, ugy osztan el hiszem. Hogy laszvasart vagy on Lupul az igaz, vagy on is valami kevés hada es az megh vert maradék Kozak, de Thimos ott nintsen mert el ment réghen. Vaydasagat hogy helyben hadták volna a Portarol abban semmi nints, hanem kwlömben vagy on az dologh. Hogy keovetet kwlömben ide, azt el hiszem inkab mert megh probalta mindenwt, de segetséghez sehunnat sem ighertek. Tatar Chámnak jeott urunkhoz is keovete tegnáp előtt érkezett, megh tudgya a mondani mitsoda kedvel vagy on hozzaja az Tatarsagh. Ha megh

Ni aduse scrisoarea d-voastră din 24 ale lunii sfetnicul om de omenie, din care înțelegem ce vești noi au ajuns la d-voastră despre stările din Moldova; dar, pentru aceia, nu sunt adevărate toate veștile astea, căci știți bine că în astfel de împrejurări e obiceiul să nascocescă și vești false. Dar ceia ce vă privește pe d-voastră e să știți Măria Sa dacă a sosit Voevodeasa: mare lucru, cum s'a putut întâmpla asta! Totuși, dacă omul d-voastră trimis acolo vede și cunoaște cu ochii săi, atunci apoi cred. Că Lupu este la Iași e adevărat, are și puținică oaste și o rămășiță din oastea bătută a Cazacilor, dar Timuș nu e acolo: a plecat de mult. Că i-ar fi întărit Voevodatul dela Portă, nu e nimic din tot lucrul, dar e altceva: ar trimite bucuros sol aici; asta o cred fiindcă a încercat în toate părțile, însă ajutor nu i-au făgăduit de nicăiri. Alaltăieri a sosit la stăpânul nostru solul Hanului tătăresc, care poate spune dacă au ceva cu el în clin și în mănecă. Dacă va sosi omul d-voastră, să ne înștiințați și pe noi zi și noapte, ba să-l trimiteți la noi cu poșta. Afară de acestea să întrebați

erkezik kegyelmetek embere tudositson mindgyart eyel nappal seot magat is ide kwlgye postán azt az embert. Ennek utanna is pedigh kegyelmetek efféle level hordozo emberekteöl tudakozzék szoval, igazabban veghere mehet min-dennek. Az utat tsak strasaltassa jol kegyelmetek, nem kel ugyan praeccludalni teollök, de valami fraus ne legyen benne; elég ha most kegyelmetek Beszterczere ki bocsattya eoket, nem kell tovab engedni. Isten tartsa kegyelmeteket jo egessegeben.

Datum in Radnot, die 25 iunii 1653.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-volus, servire paratus

Stephanus Suliok.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-ratis civibus civitatis bistriciensis, etc., dominis amicis observandissimis.

[Adaus:] Allatae die 28 iunii. Sulljok uram irassa szerint committaltattik, hogy az Moldovaj level hozo embereket tovab Beszterczenel ne bocziatassanak sem egyeb rendbelieket.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

[Adaus:] In urma scrisorii d-lui Su-lyok se zice că pe aducătorii de scri-sori din Moldova să nu-i sloboziți mai departe de Bistrița, nici pe acci din alte rânduri.

MMCCXCII.

Feldioara,
1653,
27 Iunie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea către Bistrițeni, despre veștile de la boierul Nacul și lipsa lui de crezare, fiind de-ai lui Vasile Lupu, precum și despre prezența la Siretiu a lui Gheorghe Ștefan.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-gariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis grati. Salutem cum favore.

24 die praesentis nekwnk irott hw-séghtek levelet veven, minemw hirekröl tudositotta Nyakul nevű Boiér hwség-teket az magha levelének pariaiabol lattyuk, de annak hitelt nem kell adni, mivel az Lupul partyara valo ember, ha szintén maskeppen tetteti is magát kwlseő keppen. Méghis azert hwséghtek bizonyos emberei által ighen igazán voltakeppen igyekezzek az ott ben valo allapatoknak veghere menni s ha mit érthet minket tudositani el ne mulassa.

Primind scrisoarea d-voastră din 24 ale lunii, înțelegem ce vești v'a trimis d-voastră boierul Nacul, din scrisoarea lui alăturată; dar să nu-i dați crezământ, pentru că acesta e de partea lui Lupul, deși se preface în afară. Dar pentru aceia d-voastră să vă străduiți a știrici stările de pe acolo, și, dacă o să înțele-geți ceva, să nu uitați a ne încunoștiința și pe noi.

Secus non facturi. Quibus de cetero gratiose propensi manentes. Datum in castris nostris ad Feöldvar positus, die 27 iunii, anno Domini 1653.

G. Rakoczy.

P. S. Oda be megh irhattya hűsegh-
tek be kívldendő emberi által hogy my
nekünk feles hadaink vadnak Moldo-
vaban Stephan Vaydais feles haddal az
Szeret mellett vagyon Lupulnak strasait
felverték.

[Vo :] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCXCIII.

Ştefan Sulyok către Bistriţeni, despre fuga Doamnei Moldovei spre holar,
o luptă lângă Nistru a Cazacilor cu Curtenii Orheiului şi Lăpuşnei, precum şi despre
o ciocnire de străji la Bacău.

Ernot,
1653,
27 Iunie.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi. Salutem
et serviliorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi
jokkal aldgya megh, et cetera. Ez ora-
ban veottem kegyelmetek levelet, mely-
ben miket irjon ertem, ha ugyan ugy
talál a dologh lenni hogy a Vaydane el
jeott onnat, nagy oka lehet de dato ha
maga eljeott is gyermekestől es az teob
bojerok feleseghi is, nagy dologh, ugy
hiszem mind azaltal ha kellett nekiek
penzet kincziét ki nem botsattottak; az
kegyelmetek embere megh jeoven job-
ban is tudgya referalhatni, kit mindgyart
is ide kívldgyön kegyelmetek, mint
irtam ez eleott. Azt enis irhatom ke-
gyelmeteknek hogy aligh vagyon négy
század magával, a mint urunknak bi-
zonyoson hozták. Ezer Kozakja, ki az
harcztól maradott volt, megh indulván
a Neszter felé Orhei es Lapusna tar-
tomanyi kurtanok levagtak eöket, kiből
megh tetszik hogy nints semmi remen-
seghek segetséghe felől. Stephan Vayda
hadais le vagta Bakonal valo strasait
Lupulnak ugy hiszem enis desperalvan
valamely felé el megyen, ha mehet. Az
kegyelmetek nekem irta levelet es az
inclusatis in specie az my kegyelmes
urunk kezében kwltem most mindgyárt,
ennek utanna is kegyelmetek szorgalma-
tos vigyazással legyen kötelességhe
szerint, mellyet az my kegyelmes urunk
is kegyelmesen fogh agnoscalni kegyel-
metekteol.

P. S. Poți scrie acolo, prin oamenii
d-tale, că jumătate din oastea noastră e
în Moldova; asemenea Voevodul Ștefan
e cu jumătate din ai lui lângă Siretiu și a
stricat rândurile păzitorilor lui Lupul.

Dumnezeu să vă dăruiască cu toate
bunurile sale trupești și sufletești, ș. a.
Acum primisem scrisoarea d-voastră,
din care înțeleg ce-mi scrieți, dar, dacă
așa stă lucrul, că soția Voevodului a
venit de acolo, trebuie să fie ceva la
mijloc,—ba încă și cu prunci cu tot, și
alte soții de boieri,—mare lucru! Cred
totuși că nu li-au slobozit dincoace banii
și Vistieria. Sosind omul d-voastră, ni va
ști arăta mai bine; pe care, după cum
vă scrisesem mai înainte, să-l trimiteți
îndată aici. Atăta vă pot scrie și eu
că abia sunt patru sute sosiți la Domnul
nostru. O mie de Cazaci cari au scăpat
din luptă, plecând spre Nistru. Curtenii
din Ținuturile Orheiului și Lăpuşnei i-au
dumicat pe toți; de unde se vede că n'au
nicio nădejde de ajutor. Asemenea oștile
Voevodului Ștefan au măcelărit pe păzi-
torii, străjile lui Lupu de la Bacău. Cred
că, de la o vreme, desnădăjduind și el, va
lua-o încotrova. Scrisoarea d-voastră și
cea alăturată îndată le-am trimis înainte
îndurătorului nostru stăpân, la fel: să fiți
cu grijă și de aici înainte, după dato-
rința d-voastră; ceia ce o va recunoaște
cu bucurie de la d-voastră și prea-
bunul nostru stăpân.

His Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras diu valere deside-
rans. Datum in Radnot, die 27 iunii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-
volus, servire paratus

Stephanus Sulyok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXCIV.

Ernot,
1653,
3 Iulie.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre nevoia de vești din Moldova, voia
ce se poate da Câmpulungenilor să vie pentru cumpărături în anume locuri, dar
cu pază, oprindu-se „diecii și popii valahi“.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi. Servi-
tiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi
jokkal aldgya megh, et cetera. Kegyel-
metek levelét az eastve hat ora tajban
vevén mindeneket megh ertekeztem az
oda be ment emberéteol es az szerint
ez eastve keseon az my kegyelmes
urunkat eo nagysagat mindenekreöl in-
formaltam, tovabba is kegyelmetek ne
szöwnnyek az szorgalmatos vigyazastol,
es embereit kwldvén be, ha mi olly
dolgoknak veghere mehet éyel nappal
tudositson; az utakra is vigyaztasson
hogy valami kémei emberi Lupulnak
alá s fel ne jarjanak itt az orszagban.
Az Kempullunghiaknak megh engedheti
kegyelmetek hogy edgy bizonyos he-
lyigh el jeohetvén vehessenek holmi
taplalasokra valot, ezt pedig a vegreis
kell tselekedni hogy inkább kegyelmetek
emberi is szabadosabban mehessenek be
tsak hogy ezt observállja kegyelmetek,
imide amoda ne jarjanak seot ez orszag-
beli embereket is kegyelmetek be ne
botsással mod nelkwl kiváltképpen az
kiknek bizonyos helyek urok nintsen.
oláh deakokat pedig es olah papokat
senkit ne, seot ha akarnais menni, ares-
taltassa affeléket s adgya ertesemre.
Bonis Ferencz uram minemw kárt vallot
ertem kegyelmetek jedzeseböl, azért
igen jol esett hogy az kegyelmetek
szolgaja megh fogta, mind addighis ares-
tumban kell tartani, az lovait es szolgait
vitesse be kegyelmetek az varosban s
tartsák ott az kapukon ki ne botsassák
szolgait, rájok vigyazvan kart teobbet
ne valljon s neis budossanak a ros
emberek, megh kell a teobbit biztatni
az urokis a mint értem nem sokára

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră
cu toate bunurile sale trupești și sufle-
tești, ș. a. Primind scrisoarea d-voastră
aseară la 6 ceasuri, am înțeles tot dela
omul d-voastră ce a fost acolo, și târziu
în noapte despre toate l-am înștiințat și
pe Măria Sa al nostru. Să nu încetați
nici pe mai departe a vă îngriji cu stă-
ruință și, trimițându-vă oamenii acolo,
orice veți înțelege, să mi le dați de
știre, zi și noapte. Să purtați ase-
menea grijă drumurilor, ca nu cumva
cercetători de-ai Lupului să umble în
sus și'n jos în țară. Câmpulungenilor li
poți îngădui să între în țară până la
un anumit loc, să-și cumpere una-alta
de lipsă pentru traiu; și aceasta aveți
să o faceți cu atât mai tare, ca să
poată intra acolo mai lesne oameni
de-ai d-voastră. Numai cât să băgați de
seamă să nu hoinărească pe ici, pe
colo; ba pe oamenii din țară să nu-i
lăsați de loc să între aici fără vre-un
rost, mai ales pe aceia cari n'au locuri,
nici stăpân. Din diecii și popii valahi însă
pe niciunul, ci, dacă vor vrea să treacă,
să-i opriți, încunoștiințându-mă și pe
mine. Ce pagubă a suferit Francisc Bonis
pentru mine, înțeleg din însemnarea
d-voastră; pentru aceia mi-a venit bine
de tot că l-a prins omul d-voastră, și
trebuie ținut la închisoare: caii și oa-
menii lui duceți-i în orașul d-voastră,
și țineți-i acolo: să nu-i lăsați afară pe
porți pe oamenii lui, ci să grijiți de ei,
să nu pată altă pagubă, ca nici să nu
hoinărească mai mult; îndemnați-i pe
ceialaltii; precum înțeleg, li va sosi și
stăpânul nu peste mult timp, și să vă în-

megh érkezik s annak utanna provi-
deallyon felolle. Igen felette kerem ke-
gyelmeteket mint fellyebbisiram, legyen
sollicitus az vigyazasban es hir tudas-
ban, eo nagysagais parontsollja a mellet
kegyelmesen agnoscállja kegyelmetek-
től. Sokaigh eltesse Isten kegyelmete-
ket jo egessegeben.

Datum in Radnot, die 3 iulii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-
volus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCXCV.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre veștile sosite de la Poartă lui Gheorghe Ștefan și ajutorul ce i s'a trimis de Han și de Mateiu Basarab.

Ernot,
1653,
4 Iulie.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi. Servi-
tiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi
jokkal algya megh. Kegyelmetek le-
velét ez orában vettem s oda küldeőt
emberévelis eleget beszéllettem, az mel-
ljek illendők lesznek, eő nagysaganak
ertésére adom, ugy hiszem jobban megh
yednek Stephan Vaydától ez napokban
mint kinek az fényes Portárol es Tatár
Hámtol is jo hirej jöttek, eo nagysagais
s Maté Vaydais ennehány ezer embe-
reket adott melléje ujobban; az mivel
eő biztattja magát, abban semmi sem
lészen. Ennek utannais kegyelmetek
ne szünnjék az szorgalmatos vigyazás-
tol es tudosiczon, hiszem a mi igaz
leszen benne jo s a mi nem, valasz-
tast tud tenni az mi kegyelmes urunk
benne. Ezek utan Istennek gondviselese
ala ayánlom kegyelmeteket.

Datum in Radnot, die 4 iulii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-
volus, ad serviendum paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Vasile Lupu.

grijiți de el după aceea. Vă rog deci tare
pe d-voastră, ca și mai sus, să fiți mereu
la pază, să știriciți vești; așa porun-
cește și Măria Sa: o va primi cu recunoș-
tință din partea d-voastră. Să vă ție la
mulți ani bunul Dumnezeu în bună să-
nătate.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voas-
tră cu toate bunurile sale trupești și su-
fletești, ș. a. Acum primisem scrisoarea
d-voastră și-am povestit destul și cu
omul trimis; care se vor cere, i le voi
aduce și la cunoștința Măriei Sale; așa
cred că mai tare au să se sperie de
Voevodul Ștefan, căruia i-au sosit vești
bune de la Poartă, și Hanul Tatari-
lor și Măria Sa Voevodul Mateiu au
dat lângă el câțiva mii de oameni de
curând; din ceia ce se încrede el¹, nu se
va alege nimic. Nici de aici înainte să
nu încetați cu paza stăruitoare d-voas-
tră, și să ne încunoștiințați, de va fi
ceva adevăr în ele, sau nu, ca să se
dea răspuns prea-bunului nostru stăpân.
După acestea vă las în grija lui Dum-
nezeu.

MMCCXCVI.

Ernot,
1653,
9 Iulie.

Ștefan Suliok către Bistrițeni, despre înfrângerea lui Vasile Lupu de Gheorghe Ștefan.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh, et cetera. Im szinte ez orában vettem kegyelmetek levelét, ertvén abbolis mit irjon a mellet oda be kwldeott emberet is kegyelmeteknek megh examinalván minemw relatiokat teott eo nagysaganak ertesére adom, ha mellyek abban ugy vadnak s igazak jó, a mellyek nem azok lehetnek allyon az eo nagysaganak itiletin, szwkséghes azért kegyelmetek ighen vigyazzon, bizonyosan ertettem az utan is eo nagysaga, irasából, es az fogott Lupul Vayda emberiteol, az mi kevés hada volt, ra kwldvén Stephan Vaydara, Isten az diadalmat neki adta, az my kegyelmes urunk hadai seghetseghével is. Stephan Vayda Iaszvasár felé ment az székben edgy rész hada Szutsva felé fel az végre ha maga oda szaladnais arra vigyázhassanak es az feleseghet is ott megh szorithassak. Sem Tatár sem Kozák Lupult bizony nem seghitti azt mondgyak a rabok, talám Isten el veszi szivét erejét jobbanis. Vigyazzon azért kegyelmetek ezekre a dolgokra, emberet kwldvén bé es ha mi olly hireket ért, tudositson éyel nappal. Tartsa Isten kegyelmeteket sokaigh jo egesseghben.

Dumnezeu să vă dăruiască cu toate bunurile Sale trupești și sufletești, ș. a. Aproape în ceasul acesta primim scrisoarea d-voastră, înțelegând despre ce-mi scrieți; afară de aceea am descusut bineșor și pe omul d-voastră, și ce arătări a făcut, am să le aduc la cunoștința Măriei Sale: care sunt adevărate și care nu, — să cadă în judecata Măriei Sale. E nevoie deci ca d-voastră să purtați grijă pe acolo. Am înțeles hotărât din știrile Măriei Sale, după aceea și din mărturisirile oamenilor lui Lupu cum, ce puținică oaste a avut, a și trimis-o împotriva Voevodului Ștefan. Dumnezeu i-a dăruit¹ învingerea, și chiar pe lângă ajutorul oștirii preabunului nostru stăpân. Voevodul Ștefan s'a dus spre Iași, o parte din oastea lui s'a dus spre Suceava; în sfârșit, dacă o să fugă și el într'acolo, aveți grija să-l strămtonați împreună cu soția sa. După cum spun prinșii, pe Lupul nu-l ajută nici Tatarul, nici Cazacul; doar îi va lua Dumnezeu mintea, — și nu o iea mai răpede! Băgați deci bine de seamă lucrurile acestea, trimitându-vă acolo oameni, și, dacă veți înțelege ceva, să ne înștiințați zi și noapte. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră la mulți ani în bună sănătate.

Datum in Radnot, die 9 iulii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Lui Gheorghe Ștefan.

MMCCXCVII.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre o ciocnire între oștile lui Vasile Lupu și ale lui Gheorghe Ștefan, despre biruința noului Domn și despre cetățile Suceava și Hotin.

Ernot,
1653,
15 Iulie.

Prudentes et circumspecti domini, amici mei. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden testi lelki jókaldgya megh. Akaram kegyelme-
teknek ertesere adni az mi kegyelmes
urunk levele az estve erkezen hozzam
irja eo nagysaga hogi ujaban az mult
penteken regel Lupulnak strasajara ta-
laltvan az Szereten tul Stephan Vajda
az az eo nagysaga csataj Isten utan
igen megh vertek eoket ismet, ket meli
feoldigh kergettek vagtak s az eo nagy-
saga az uj Vajda haday derekason
utan mentenek az elul jaronak azt hi-
szem edig is vagj megh harczaltak ha
merte Lupul, mivel ket ezer emberrel
leghefelieb nem igen volt teob ugj
remenletenk Isten utan hogj az diada-
lom ide szolgálna, ahoz kepest kegyel-
metek irjon oda be jo akaroinak min-
gjart ki ki ugj visellie magat ha hüse-
geket Stephan Vajdahoz nem tartiak
megh fogjak erzeni vakmereosegeket
holot Tatar hannak embereis bizonio-
son Stephan Vajdaval vagjon ki azt
akarja hogj az szek öve legjen. Azon
keozben kegyelmetek vigjiazasban le-
gjen igen es küldgje mentül teob em-
berit be, latni jarni es ha onnat vala-
mellik megh erkezik ejel nappal külgje
ide hozzam tudositassam eo nagysa-
gat enis; teobi keozt erre vigjazzasson
kegyelmetek a Vajdane ott Szucsiban
rakjake elessel es Hutin varat ugjan
Stephan Vajda szamara tartiake. Isten
tarcsa kegyelmeteket io egesegben.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voas-
tră cu toate bunurile sale trupești și
sufletești. Vreau să vă dau de știre
d-voastră că Măria Sa prea-bunul nostru
Domn îmi scrisese aseară că, mai de
curând și Vinerea trecută¹, de dimineață,
Voevodul Ștefan, dând dincolo de Siretiu
peste străjile lui Lupul, cu Dumne-
zeu au fost bătuți din nou, urmărindu-i
peste două legi de loc, purtându-se vi-
teje, te ostașii noului Voevod: așa cred
că până acum s'or fi bătut definitiv, și,
fiindcă mai mult de 2.000 de oameni
n'a avut cu el, nădăduiau după Dumne-
zeu ca învingerea să se dea pe această-
laltă parte. Așa dar să scrieți d-voas-
tră acolo binevoitorilor pe cari îi aveți, ca
să bage de seamă să țină cu Voevodul
Ștefan, pentru că altfel o să li se răs-
plătească obrăznicia. Sunt sigur că și
oamenii Hanului Tatarilor sunt de partea
Voevodului Ștefan, care cu tot dinadinsul
voiește să ajungă în Scaunul domnesc.
Între acesta să fiți d-voastră cu grijă
mare, trimițându-vă acolo cât mai mulți
oameni, să vază și să auză, și, dacă va
găsi pe cineva de pe acolo, să-l trimi-
teți la mine zi și noapte, ca să-l pot
încunoștiința și pe Măria Sa. Afară
de aceia să mai grijiți ca soția Voevo-
dului, la Suceava, să fie prevăzută cu
cele de lipsă ale traiului, și să știu:
oare cetatea Hotinului o țin pentru Voe-
vodul Ștefan. Dumnezeu să vă țină pe
d-voastră în bună sănătate.

Datae 15 iulii, in castro Radnot, anno 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-
volus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iu-
ratis civibus bisztriciensibus, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ 11 Iulie. Cf. *Studii și documente*, IV, pp. ccl-I.

MMCCXCVIII.

Ernot,
1653,
15 Iulie.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre paza drumurilor și nevoia de a țineă cu Gheorghe Ștefan, despre ajutorul ce i-a dat acestuia Rákóczy și despre salvăteăcia lui Vasile Lupu.

Prudentes ac circumspecti domini, amici observandissimi. Servitiorum meorum paratam commendationem.

Isten kegyelmeteket üdvösseges jókal aldgya megh.

Kegyelmetek levelet vettem ma 4 ora taiban mellietaz mi kegyelmes urunknak in specie oda kültem az ola levellel egjüt. Az dolgak jo reszint igy vadnak az mint kegyelmetek hoztak, az mi urunk egjeb dolgat illet, en magamtul arrul kegyelmeteknek valaszt nem tehetek, hanem azt chielekedgje kegyelmetek hogi valami fraus az dologh alat ne legjen, ne vagassa be ugjan az utakat, hanem feles vigiazo legjen kegyelmetek közül bechületes polgar ketteis s azonban irjon kegyelmetek nekik, legjenek chendesegeben, mig urunktul valasz jü, az hüseget tarchak eo nagysagahoz Stephan Vajdahoz, nem leszen bantasok eo nagysaganakis irtam felölle az oda be valo eo nagysaga hadaitolis ne felienek, noha az vigjazas nem art ugjan, nem a vegre külte eo nagysaga be hadait hogi az szegenseget pusztichak, hanem Lupulnak kegjetlensegeteol megh menchen chak eokis valami okat ne adgjanak ra s hodoľjanak idejeben Stephan Vajdahoz es az eo nagysaga generalisahoz; az mellet kegyelmetek tarchak igaz hirrel, az Maramarosiaknak is irtam egi levelet felölek, onnat se legjen bantasok, kegyelmetek mingjart küldgje megh postan oda. Isten tarcsa kegyelmeteket jo egessegeben.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale.

Am primit scrisoarea d-voastră azi pe la 4 ceasuri, și o am trimis împreună cu cea în limba românească îndurătorului nostru stăpân. Lucrurile în bună parte așa stau precum spuneți d-voastră în ce privește alte afaceri ale Domnului nostru. Despre aceasta însă eu nu vă pot scrie nimic d-voastră, numai să băgați de seamă să nu fie la mijloc ceva înșelăciune; să nu tăiați încă drumurile, ci să le păzească numai bine, fie și doi cetățeni cinstiți de-ai d-voastră. Dar să li scrieți să fie cu pace, până va sosi răspuns de la Domnul nostru, și să țină cu Voevodul Ștefan: așa n'au să sufere nicio vătămare; i-am scris și Măriei Sale despre aceasta. Iar de oastea Măriei Sale de acolo să nu poarte nicio frică, deși grijă n'ar strică; dar în sfârșit nu pentru aceia a trimis Măria Sa oastea acolo, ca să prăpădească sărăcimea, ci ca să păzească de salvătăciile lui Lupul. Și să nu dea pricină la așa ceva, și să se închine de cu bună vreme Voevodului Ștefan și generalului¹ Măriei Sale, până atunci să ni trimită vești adevărate. Li-am scris și celor din Maramurăș, de spre ei, ca să nu sufere vătămare nici de la aceia. D-voastră vedeți să o trimită cu poșta acolo. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră cu bună sănătate.

Datum 15 iulii, in castro Radnot, 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriziensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Acesta e chiar cuvântul din textul unguresc. E vorba de Kemény.

MMCCXCIX.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre siguranța ce poate avea marginea cu privire la oștile ungurești trimise în Moldova, despre datoria tuturor de-a ajuta pe Gheorghe Ștefan, despre oastea ce o au Vasile Lupu și Mateiu Basarab și apropiata trecere a Secuilor și altor ajutoare.

Ernot,
1653,
20 Iulie.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi observandissimi, servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh, et cetera. Szinte az eostve erkezők a my kegyelmes urunktol valaszom az kegyelmetek minapi kivansagarol urunktol eo nagysagatol, az válasz penigh ez; kegyelmetek irjon mindgyart az hatar szelben leveo bojeroknak kereskedeo embereknek es szeghenysegnek hogy eo nagysaga nem bantattya eeket semminemw hadaival vesztegh lehetnek, de illyen okokkal. Az ott ben leveö hadainak is mellyek Stephan Vajdaval vadnak semmikeppen ne igyekezzenek artani seot inkab segetséggel lenni alá s fel jaro emberek eo nagysaganak megh ne harbogossak seot inkab el kiserjek, az hwseghet eo nagysagahoz s Stephan Vajdahoz tartsak, az mellet kegyelmetek által eo nagysagat ott ben valo allapatokrol gyakorta tudositcziak igazan ne tsaponghjanak hol imide s hol amoda szavokban es tselekedetekben, egyébaránt bizonnyal el hidgyek mind kegyelmetek felől s mint Maramarus felől rájok küld eo nagysaga s megh bwntetteti eeket. Noha vagy on ugyan Lupulnak valami masfél ezer Kozákja es kurtansagh is parasztsagh is edgy nehany száz, de Stephan Vajdaval urunk es Mathe Vajda s maga hadai teob vagy on tiz ezernel mostis uyabban Magyar orszaghi hadak es Szekelysegh ez héten be mennek derekason, ha eddigh megh nem esett is rajta de nem halad sokára megh vasarolnak. Most uyab hadak mind Hajdusagh s mind Várad tajarol fogadot hadakis Maramarusba es oda az kegyelmetek uttyaban erkeznék be, ezeket megh irhattya kegyelmetek nekik. Ez alat pedig kegyelmetek szorgalmatos vigyazassal legyen, valami tsalardsagh ne legyen dolgokban. Isten tartsa kegyelmeteket jo egesseghben.

Dumnezeu să vă dăruiască cu toate bunurile Sale trupești și sufletești pe d-voastră, ș. a. Numai aseară primisem răspunsul de la stăpânul nostru milostiv în ce privește dorința d-voastră de dăunăzi, iar răspunsul e acesta: D-voastră îndată să li scrieți boierilor, negustorilor și locuitorilor de la margene că Măria Sa nu-i va neliniști prin ostașii săi de acolo, să fie asigurați. Dar, pentru aceea, să nu se atingă de oastea lui de acolo care e de partea Voevodului Ștefan, ci, din potrivă, să li fie într'ajutor, asemenea să nu împiedece în drum pe oamenii săi umblători pe acolo, ci să-i îndrepte să țină cu Măria Sa și Voevodul Ștefan. Afară de aceea d-voastră să-l încunoștiințați mereu pe Măria Sa despre stările de acolo, ca să nu rătăcească de ici colo, nu numai cu vorba, ci și cu fapta. De altcând să-mi credeți că, atât din spre d-voastră, cât și de spre Maramurăș, va trimite asupra lor și-i va pedepsi. Deși are Lupul vre-o mie și jumătate de Cazaci, curteni și mojici câteva sute, dar cu Voevodul Ștefan — împreunate fiind oastea Domnului nostru, a Voevodului Mateiu și a lui — sunt mai bine de 10.000 de ostași, și acum îndată va intra acolo vitejește Secuimea din Țara Ungurească: dacă n'a dat încă peste ei, n'are să treacă mult până-i va răscumpără. Oștire mai nouă de Haiduci și oști adunate de pe la Oradea vor sosi în Maramurăș și la drumurile d-voastră. Acestea le puteți aduce la cunoștința lor. Între acestea d-voastră să fiți cu grijă mare, să nu se întâmple ceva înșelăciune. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in Radnot, die 20 iulii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus bene-
volus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis
civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCC.

Suceava,
1653,
27 Iulie.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre oamenii ce tri-
mite pentru grâu la Câmpulung pe calea lor, cea de la Suceava fiind închisă.

Prudentes ac circumspecti, domini nobis benignissimi. Servitiorum vicinitatis
nostrorum paratissimam commendationem.

Kegyelmeteket mint jo akaro szomszid
urainkatt akarunk levelünk altall megh
talalni valami szegeny emberek felöll
az kik oda az kegyelmetek tartoma-
nyaban buzat venni jüttenek Hoszsze-
mezö nevü varosroll, mivel erre fele
Szücsavarfele nem jarhatnak az ha-
dak mia, azert kegyelmeteket szeretet-
tell kerüik legyen kegyelmetektoll sza-
bodczagak had vehessenek benzekert
buzat es egyebetis az miböll szükel-
kednek mert igaz emberek azok sem
az meltosagos Erdeli feyedelem ellen
sem penigh mi ellenünk nem véttenek
semmitis, hanem az jo szomszidczagatt
kegyelmetek tekintven es tovabba valo
szolgalatunkert adgyon irast is nekiek
hogy meg ne haborgassak szegenye-
ket, miis kedvessen veszünk kegyelme-
tektöll, kegyelmetek is nekünk poron-
czollyan es kyvansagokban megh nem
fogyatkozik kegyelmetek. Ezek utan
Isten kegyelmeteket sokaigh eltesse
kedves jo egessegben mind fejenkent.

Vrem să ne îndreptăm către d-voastră
ca bunilor noștri vecini în pricina unor
oameni săraci, fiindcă din orașul anume
Câmpulungul, cari au mers acolo, în
Ținutul d-voastră, ca să cumpere grâu,
încoace spre Suceava nu pot merge
din pricina oștirilor. Vă rugăm deci cu
toată dragostea pe d-voastră să fiți buni
și să-i sloboziți să-și cumpere pe banii
lor grâu și altele de care duc lipsă,
pentru că sunt niște oameni drepti și
niciodată n'au lucrat nici împotriva
Măriei Sale Domnului din Ardeal și nici
împotriva noastră, ci d-voastră, socotind
buna vecinătate și în vederea slujbei
noastre pe mai departe, să li dați și
ceva scrisoare ca să nu-i turbure pe
bieții de ei; ceia ce o vom primi cu
plăcere de la d-voastră: la fel să ni
porunciți și d-voastră, să nu conțeniți
cu cererile d-voastră. După aceasta Dum-
nezeu să vă ție pe d-voastră mulți ani
în plăcută și bună sănătate, pe toți îm-
preună.

Datum in [castris ad] Szüczvar positis, die 27 iulii, anno 1653.

Prudentium ac Dominationum Vestrarum vicinus benevolus

(Io Gheorghe Ștefan Voievod.)

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis biszterczeensis, et cetera, dominis nobis vicinis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCI.

Ștefan Sulyok către Bistrițeni, despre solul lui Ștefan Gheorghe la Rákóczy, care se întoarce înapoi.

Ernot,
1653,
28 Iulie.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten kegyelmeteket minden lelki testi jokkal aldgya megh, et cetera. Stephan Vayda urunkhoz botsattot keovete kwldven bizonyos emberet viszsza az Vajdahoz arra az által uton, kegyelmetek azert oda érkezvén rendellyen kiseröket melleje kik az által utra vivén kiserjek beis Moldovába, lehes en batorsagos utlja. Urunk eo nagysaga parontsollya en altalam kegyelmeteknek. Tartsa megh Isten jo egessegeben kegyelmeteket.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile sale trupești și sufletești, ș. a. Solul Voevodului Ștefan, sosind la Domnul nostru, a trimis înapoi la Voevod pe un om al lui, pe drumul acela de trecere de la d-voastră. Deci, sosind acolo, să-i puneți la îndămână niște oameni cari să-l petreacă pe drum până în Moldova, ca să aibă drum asigurat. Așa vă poruncește prin mine Măria Sa Domnul nostru. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in Radnot, die 28 iulii 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCII.

Ioan Boros către Bistrițeni, despre pedestrașii lor în Moldova, despre nevoia de pâni ce are, despre paza Nistrului, despre asediul în Suceava al Doamnei Ecaterina a lui Vasile Lupu, despre ogari și altele ce dorește.

Suceava,
1653,
30 Iulie.

Szolgálatamat ayanlom kegyelmeteknek mint jó akaro uraimnak. Isten kegyelmedteket minden üdvességes jóvaival látogatassa szíbeöl kivanom.

Hogy kegyelmedtek en felöllemis el nem feletkezet kegyelmedtektül igen kedvesen vöttem az kegyelmedtek látogatasatt hogy kegyelmedteknek it gyalogiai vadnak kegyelmedtek írása szerent a mibeöl megh találnak kegyelmedtekert eorömost akarok kedveskedni, seött kegyelmedteknek örömost akarok szolgálni. Enis kerem kegyelmedteket hogy valami fő szerszammal segetczen engemet is ide be ha valami szép huszon eött kenyeret küldene kegyelmedtek lo terheben jól sultet megh szolgálnam kegyelmedteknek. Egessegünk feleöll is tudakozik kegyelmedtek Istennek hala az it valo vitezekel mint-

Vă țin gata slujba mea ca binevoitorilor miei domni. Vă doresc din inimă ca Dumnezeu să vă cerceteze cu toate bunurile sale.

Că d-voastră nu v'ați uitat de mine, îmi pare bine de cercetarea d-voastră, ca anume d-voastră să aveți pe aici pedestrași: în aceia pentru care vă întoarceți la mine, vreau bucuros să vă stau la îndemână și să vă slujesc cu toată plăcerea d-voastră. Și eu vă rog pe d-voastră să mă ajutați cu ceva, trimițându-ni vre-o 25 de pâni frumoase, bine coapte; în schimb și eu pentru osteneală vă slujesc. Vrând să știți și despre sănătatea noastră, har Domnului suntem bine, cu toți vitejii de aici, și, la slujba d-tale, sunt asemenea sănătos și eu. Până acum încă nu ni-a ajuns nicio veste neplăcută: am așezat străji pe malul Nistrului,

nyaian jo egessegeben vagjunk magamis az kegyelmedtek szolgaltjara jo egessegeben vagyok. Megh eddigh itt my Istennek hala semmi felelmes hirrel nem vagjunk strasat allitottunk szinten az Neszter partra mind Magyart s Olahott, Lengjel orszagbol is ju s megyen az postank onnetis Istennek hala minden jott irnak, az Vajdane minden ur aszonyokkal boernekkkel itben rekett Szuczvaban semmi derek dologhoz meg nem foghattunk mert meg az agyuk el nem erkeztek, honap estvere Isten kegyelmessegeből ide erkeznek az agyukis, így miis az mire az mi kegyelmes Istennünk seget hozza látunk, két agarat s egy vislát küldöttem ki az kegyelmedtek emberetül jo gondviseles alat az migh Isten engemetis kisen tarca ot kegyelmedtek az varasban meg ne hitvankozzanak kegyelmedteket kerem el se veszenek. Isten kegyelmedteket sokaigh jo egessegeben eltesse.

Datum ex Szuczva, die 30 iulii, anno 1653.

Kegyelmedteknek jo akaroja szeretettel szolgál

Boros Iános.

P. S. Szeretettel kerem uram kegyelmedet hagi terhenyi puskahez valo gjuto port igen sietseggel vagj negj fontot küldgjeön vagjon ugjan közönséges porunk de gyujto porunk nem igen jo, az melly eget bor kegyelmedtek küldött azt igen kedvesen vettük mind az vitezekkel edgyüt mert ugyan voltis szüksegeünk reaja, ha teöbbel ertetne kegyelmedtek mert valobannis vagyön szüksegeünk rea, kegyelmedteknek mint jo akaro uraimnak megh szolgalom egj kevés faolajatis küldgjon kegyelmedtek valami jot mert itt nem kaphatunk penzennis. Kegyelmedteket kerem egy keves terpentinis peczeteleö valo zeöld fiazzatis küldgyön akar verreset.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ac iuratis assessoribus civibusque bisztriciensibus, dominis mihi semper observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCIII.

Ernot,
1653,
31 Iulie.

Ştefan Sulyok către Bistriţeni, despre nişte copii (securi) şi praf, poate în legătură cu luptele pentru Domnia din Moldova.

Prudentes ac circumspecti domini, amici mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

atAt Unguri, cât şi Munteni : ni trece pošta şi în Polonia, de unde chiar dumnealor asemenea ni scriu veşti bune. Soţia Voevodului s'a strămtorit aici, în Suceava, cu jupănesele de Curte şi boieroaicele : nu putem să începem nimic fiindcă nu ni-au sosit încă tunurile ; pe mâne seară cred că vor sosi din milostivirea lui Dumnezeu şi ele, şi vom vedeă şi noi de tot ceia ce ni va ajută bunul Dumnezeu. Am trimis, supt pază bună, pe omul d-voastră, doi ogari şi o vijlă (copoiu). Până când mă va ţineă Dumnezeu, d-voastră în oraş să nu vă schimbaţi, şi grijiţi să nu se piardă. Dumnezeu să vă ţină pe d-voastră mulţi ani în bună sănătate.

Binevoitorul d-voastră vă slujeşte cu dragoste

Ioan Boros.

P. S. Te rog cu dragoste pe d-ta ca pentru o puşcă grea purtăreaţă să ni trimiteţi praf de aprins vre-o 4 funţi : avem, ce e drept, praf simplu, dar praful de aprins nu e prea bun, care-l avem ; vinarsul care ni l-aţi trimis, l-am primit cu bucurie, cu toţi voinicii împreună ; de altcum, am şi avut nevoie de el. De ni-aţi puteă trimete şi mai mult, că, Doamne, mare lipsă ducem de el, să ni trimeteţi şi puţin untdelemn bun : vă voiu sluji pentru el. Aici nici pentru bani nu găsim. Vă rugăm să ni trimeteţi şi ceva terpentină şi ceară de pecetluit, fie verde, fie roşie.

Isten minden iokkal algja megh kegyelmeteket. 28 praesentis irt levelet kegyelmeteknek ma het ora tajban vötem elegh késön hoztak ide. Az kopjak el keszítését es beküldesét cziak nem akarta eö nagysaga hogj külömben legjen hanem kegyelmetek be küdje mjangjart gjalogh emberek. kötesekben elvjhetjk Kimpullunghigh onnat el viszik, eléb az ot valo porkolabnak kel szamon kezében adnjel viszik ök, egjeb-iranth ha az mostanj nagj szüksegh nem volna ezzel eö nagysagha sem terhelne kegyelmeteket, a port is ne kellellie el küldenj kegyelmetek. Isten sok esztendökjgh eltesse kegyelmeteket jo eghesseghben.

Ex Radnoth, die ultima iulii, anno Domini 1653.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Suliok, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCIV.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre cai pentru poștele spre Moldova.

Ernot,
1653,
3 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Hüseghteknek igen kegyelmesen es serio parancsollyuk ott az Moldovaj utban melyre postaink ki s be jarnak minden helyyeken valahol szüksegesek kivaltképpen Radnán tartcsanak elegendo io erős posta lovakot, ugy hogy ha mennek vagy jönnek azért ot ne kellesék várakozniok, hanem érkezvén mingyárt sietve indolhassanak utjokra s az utban is hamar el ne allyanak, olyanokot rendellyen oda.

Vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca acolo, la drumul spre Moldova, pe unde ni intră și iese poștele, în tot locul unde e lipsă, dar mai cu seamă la Rodna, să țineți la îndămână cai buni și tari de poștă, așa că, dacă merg sau vin, să nu fie nevoiți a așteptă, ci îndată după sosire să poată plecă ei cu iuțeală la drum, și, ca să nu stea în drum, să rânduiți acolo cai de aceștia.

Secus non facturi. Datum in castro nostro Radnot, die 3 augusti 1653.

G. Rakoczy, m. p.

P. S. Az kopiak elküldesinel hüséghtek ne késsék ejel nappal szalitassa hüsegtek hogy fogyatkozásunkra ne legyen.

P. S. Cu expediarea cōpiilor să nu întârziati, ci să vină cu ele zi și noapte, să nu ni fie spre supărare.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCV.

Ernot,
1653,
5 August.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre poștele cu Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Ez mostani üdökhez képpst gyakorlatossághal kivantatvan postainkat Moldovaban leveleinkel expedialnunk, kiknek fogyatkozások hogy ne legyen: Hüseghteknek kegyelmesen es serio paranczollyuk, mindenkoron ejel es nappal, jo erős postalovakat tarczonak az mégh ez dologhnak veghe leszen addigh ugyan szamosan hogy az miat menő s hozzank jövő postainknak fogyatkozások ne legyen; egyebarant megh fogh busulni miatta hüseghtek.

Ni se cere ca în vremile acestea să ni treacă poștele în Moldova cât de des, să nu facă întârziere nici de cum; vă poruncim d-voastră cu tot dinadinsul ca în totdeauna, ziua și noaptea, să țineți la îndemână bani și cai de poștă, până la sfârșitul lucrului, în număr cât de mare, ca din această pricină poștele care merg de la noi și sosesc să nu sufere întârziere; la din potrivă, o să fie cu supărare pentru d-voastră.

Secus non facturi. Datum in castro nostro Radnot, die 5 augusti, anno 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistricensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCVI.

Ernot,
1653,
17 August.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimite un spion la Suceava și de a trăi în pace cu Câmpulungeni.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus, Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis grati. Salutem cum favore.

Mivel mostonaban hireink ritkan kezdenek jöni, kegyelmesen es serio paranczollyuk hüseghteknek, mindgyarast küldgyon be Szuczva fele bizonyos emberet, az ki tudgyon ket fele tekinteni, lasson hallyon mint vannak oda be az dolgok, megh jóvenes tudositzon bennünketis mivel jeo. Az Hoszszumezeiek ellen semmi ellenseges dolgot ne czelekedgyek hüseghtek s nekikis megh izenye czendessegben legyenek, ha karat buvat nem akariak vallani, mert ökök senki nem bantya. Vas Istvannal is jo correspondentiat visellyen hüsegtek s az utakra szorgalmatos vigyazasa legyen, valami alkalmatlansag ez hazara ne következzen. Az etek fogonk es karabilosink hova lönek el, mikor mentek azon el s lehete embereinknek azon be bekessges jóvenesek menesek tudositzan felöle.

Fiindcă pe-acuma ni sosesc foarte puține vești, vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca îndată să vă trimiteți un om la Suceava, care să știe privi în două lături, să vadă și să audă una-alta, cum stau treburile pe acolo, și, sosind, să ne înștiințați și pe noi cu ce vine. Față de Câmpulungeni să nu săvârșiți nicio dușmănie d-voastră, ci înștiințați-i ca să stea și ei pe pace, dacă nu vreau pagubă și supărare, pentru că de ei nu se atinge nime. Să purtați corespondență bună și cu Ștefan Vas și să aveți grijă bună drumurilor, ca să nu urmeze ceva neplăcere pentru țară. Unde ni sunt carabinierii și cerșitorii de eleimosină (?), când au plecat, să ne înștiințați, dacă atunci pot să treacă în pace oamenii noștri pe acolo.

Secus non facturi. Datum in castro nostro radnotiensi, 17 augusti 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Aduis:] Tudosicion ha mi hirei lesz-
nek kegyelmeteknek.

[Aduis:] Să ne încunoștiințați dacă
aveți ceva vești d-voastră.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis ci-
vibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCVII.

Ioan Boros către Bistrițeni, despre „iunașul“ ce se întoarce, despre ogari și Suceava,
1653,
26 August.

Szolgálok kegyelmednek es Istenteöl minden iokat io egesseget megh adatni kévanok.

Egy inasom betegedven megh itt, haza kellet bocsyatanom kerem annak okaert kegyelmedet, adasson posta lovakat sze-keret alaia Retteghigh; annak felette Igyarto Mihalynal leven valami pa-ripam mostan vizsont ket agharat is kwdöttem oda, azon is kerem kegyel-medet viseltessen gondot reaiok, etelek-beöl ne legyen fogyatkozások. Ennek elötte irtam vala kegyelmednek az pus-kasok számára valo husz font puska-pornak s ahoz valo onnak ide kwdese felöl, kerem azonis kegyelmedet ne kesleltesse el kwdeni mivel annelkwl fogyatkozásban vagyunk, ha teöbbet nem is husz font puskaport iot es ahoz valo onnot küldgyeön kegyelmed men-töl hamareb lehet. Eltesse Isten kegyel-medet io egessegen.

Vă slujesc d-voastră, dorindu-vă de la Dumnezeu toate bunurile Sale și bună sănătate.

Îmbolnăvindu-mi-se un ucenic¹, am fost nevoit să-l las acasă: vă rog deci să-i dați de ajutor cai de poștă și căruță până la Reteag. Afară de aceea am un roib la Mihaiu Igyartó, iar acum am trimes acolo doi ogari: vă rog să aveți grijă d-voastră de ei, să nu flămânzească. Vă scrisesem mai înainte d-voastră despre 20 de funți de praf de pușcă pentru pușcași și trimiterea lor aici; vă rog pe d-voastră să nu întâr-ziați a ni le trimite, pentru că avem lipsă mare: dacă nu mai mult, cel puțin 20 de funți de praf de pușcă bun să ni trimiteți, și cositorul trebuitor, cât se poate mai de grabă. Să vă țină Dum-nezeu pe d-voastră în bună sănătate.

Ex castris ad arcem Szutva positus, 26 augusti 1653.

Kegyelmednek io akarattal szolgal

D-tale își slujește cu bunăvoință
Boros Ianos.

[Vo:] Prudenti ac circumspccto domini Georgio Bhim, iudici primario ci-
vilatis bistriciensis, et cetera, domino mihi observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCVIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Sânt-Imre,
1653,
31 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-gariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

¹ „Iunaș.“

Moldvaban levő hadainkra akarvan etel nemű dolgabolis providealni, hűsegheteknek hadgiuk kegyelmesen sőt parancziolliukis serio, ez levelünk megh adatvan, mindgiarast süttesen három vagi negi ezer kenyeret s szállittasa Vas Istvan uram kezehez. Paranczioltunk ő kegyelmenek is hova küldgye valameniből kitelik ha az ot valo processusbol el szállittottak az deszma buzat, masunnan rendelünk annit, az kiből kisütteti. Mivel pedig nagyi szűkseghbe vadrnak kenier miat hogi hamareb erhattük vele, Rodnan avagi ot közel valo falukon, szedesse fel, bar tsiak ezer kenyeret hamarjaban vagi ha mivel kevesseb leszenis, kültest küldgye gialogt vagi lovas embertől Vas Istvan uram kezehez annak utanna az többitis el keszittven, az migh negi ezerre kitelik, azt is oda küldgye. Hűsegheteknek kegyelmesen vesszszük hűseghetekről.

Eisdem de cetero gratiose propensi manemus. Datum in curia nostra Gorgenj Szent-Imreh, die 31 augusti 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus nostrae bistricensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCIX.

Gurghiu,
1653,
3 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pânea ce-i trebuie pentru oastea lui Ioan Boros in Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Az mint ennek előtte is hűsegheteknek megh parantsoltuk vala, mostannis kegyelmessen es serio parantsollyuk süttessen mentést negy ezer kenyeret es lovakon szállittassa be Moldvaba Boros uram kezéhez: az menyi buzabol lisztbol fog penig az a szam kitelni, hűségtek szamlallya fel mérték szerént, akar innét Gorgenből s akar Szamos-Ujvarbol meg adattyuk, az mint kivannyak akar buzaul s akar liztül, csak ertsük az mereteknek szamat.

Secus non facturi. Datum in curia nostra gorgeniensis, die 3 septembris 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Adaus:] Semmit ne kessek evvel kegyelmetek.

Vrem să prevedem cu de ale traiului oștile noastre din Moldova: chiar pentru aceia vă lăsăm și poruncim d-voastră cu tot dinadinsul ca îndată după primirea acestei scrisori să ni coaceți 3 sau 4 mii de pâni, și să le trimiteți la domnul Ștefan Vas. Îi poruncisem dumisale unde să le ducă, câte vor ajunge; dacă au luat din magazia de acolo grâul de dijmă, rânduim din alte părți atâta, din care se poate coace în de ajuns. De oare ce însă avem mare lipsă de pâne, ca să putem ajunge mai iute la ea, să strângeți din Rodna și satele vecine măcar o mie de pâni cât mai răpede, sau, și dacă e să fie cu ceva mai puține, îndată să le trimiți prin oameni pe jos sau cu cai la domnul Ștefan Vas. După aceia făcând celelalte vre-o 4 mii, și acelea să le trimiteți acolo. Ni va părea bine din partea d-voastră.

Precum și mai înainte, așa și acum vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca să ni coaceți vre-o 4.000 de pâni și să le trimiteți cu cai în Moldova la domnul Boros, iar câtă făină va trebui, să însemnați după măsură, și o să v'o dăm sau de aici din Gurghiu, sau din Gherla, precum veți dori: sau în grâu sau în făină, — numai să știm numărul măsurilor.

[Adaus:] Cu aceasta să nu întârziați de loc.

[Vo:] Prudentibus et circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bisztriciensis, et cetera, fidelibus nobis gratis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCX.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistriteni, despre Gurghiu, 1653, cizmele ce-i trebuie pantru oaste. 7 Septem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspēcti fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Arros leven mostani allapatokhoz kepest az czisma is Moldvaban, hűsegh-teknek hadgiuk kegyelmesen ez leve-
lünk megh adása után ha teobbet nem is, kuldgiön bar tsak ezer czizmat otben levő taborunkban az ki be viszi io arron el adhattya.

Fiind acum scumpe și încălțămînțile în Moldova, după stările de aici, vă rugăm pe d-voastră ca după primirea acestei scrisori să duceți la tabăra noastră de acolo, dacă nu mai multe, cel puțin 1000 de cizme: cel ce le va aduce, le va putea vinde cu preț bun.

Eisdem sic facturis gratiose propensi manemus. Datum in curia nostra giorgeniensis, die septima mensis septembris, anno Domini 1653.

G. Rakoczi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis iudici primario iuratisque civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXI.

Ștefan Petki către Bistrițeni, despre pânea luată din orașul lor pentru oaste. Suceava, 1653, 10 Septem-
bre.

Anno Domini 1653, 10 septembris.

Az my kegyelmes urunk eő nagysaga parantsolattyabol Beszterczei biro uram administraltezer kenyeret az eő nagysaga gyalogi szamara itt valo taborba. Kiröl eő kegyelmet quietalom praesentium testimonio.

Din porunca milostivului nostru domn, domnul birău din Bistrița, s'au dat 1000 de pâni pentru pedestrașii săi din tabăra de aici; ceia ce o adeveresc pe seama d-sale prin mărturia celor de față.

Datum in castris ad arcem Szutsva positis, die et anno supranotatis.

Stephanus Petki.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXII.

Ștefan Petki către Bistrițeni, despre pânea ce au dat oștii.

Anno Domini 1653, 12 septembris.

Bezterczei birak uramek administral-tak az my kegyelmes urunk eő nagysaga parantsolattyabol ide az Szutsvai taborban kilencz szaz hatvan nyolcz közönseges apro rendű kenyereket. Il-lyes nevű szabados altal. Kiröl eő kegyelmeket quietalom praesentium tes-timonio.

Birăii din Bistrița, din porunca mi-
lostivului nostru Domn, au dat pen-
tru tabăra noastră de la Suceava 968
pâni mai mici, simple, prin omul lor
Iliaș; ceia ce o adeverim prin mărturia
celor de față.

Suceava,
1653,
12 Septem-
bre.

Datum ex castris ad arcem Szutsva positis, die et anno supra notatis.

Petki Istvan.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXIII.

Suceava,
1653,
15 Septem-
bre.

Ștefan Petki către Bistrițeni, despre Cazacii prinși la Suceava pe cari-i trimete prințului, cu un Postscript cu privire la puștile expediate de Ioan Boros, precum și la pânea ce au dat.

Prudens ac circumspecte domine, amice observande.

Az my kegyelmes urunkhoz eö nagysagahoz akarvan mostan kilencz kozak rabokat kwldenem, arra felé dirigaltam bizonyos gondviseles alatt eöket; kegyelmedet annak okaert kerem, oda erkezven vele, sebeket keöttesse be valami io orvos borbollyal, s inget, labra valot, es valami daroczot is szereztetven, es adatvan reaiok rendellyen szekereket alaiok melyeken vihessek urunkhoz eö nagysagahoz, az mit kegyelmed reaiok erogal, tudom az my kegyelmes urunk eö nagysaga acceptaltatni foghia kegyelmetek adaiabol, s kegyelmesen is agnoscallya kegyelmetek-töl. Eltesse Isten kegyelmedet sokaigh io egessegeben.

Ex castris ad Szutsva, 15 septembris 1653.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus benevolus, servire paratus

Stephanus Petki.

P. S. Az mely puszkakat oda kwldött volt Boros Ianos uram ne kesleltesse kegyelmed megh tsinaltatni s ide kwldeni, mivel minden nap kevantatnanak. Mostanis hat puska aczelt kellett oda kwldenünk, ezeket is io modgyaval ejel nappal keszitiesse megh kegyelmed az mi heia leszen s kwldgye ide igen sietseggel, kerem kegyelmedet acceptaltatya tudom urunk eö nagysaga kegyelmetek adaiabol.

[Vo:] Mostan erkeztven ide kegyelmetek videokiböl valo falubeliak, nyolcz szaz hetven kenyeret hoztanak, kiröl noha kegyelmed nekem nem irt, mind az altal akaram kegyelmedet tudositanom felölle, ez leveletem megh tartattya kegyelmed loco quietantiae.

Valami keves szappan felöl irtam vala kegyelmednek s varnam.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Bhim, iudici primario civitatis bistriciensis, domino amico observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Vrând să trimitem Măriei Sale milostivului nostru Domn nouă prinși cazaci, i-am îndreptat într'acolo supt anumită pază. Vă rog, deci, pe d-voastră. din această pricină ca, sosind acolo cu ei, să li legați rănile prin vre un bărbier-doctor, și să li căpătați ceva cămăși, izmene și sumane, să-i îmbrace, și să li rânduiți căruțe, care să-i ducă înaintea Măriei Sale Domnului. Iar ce veți cheltui cu ei, știu că vă va despăgubi Măria Sa, și va fi cu recunoștință față de d-voastră. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră la mulți ani în bună sănătate.

P. S. Puștile pe care le-a trimis acolo domnul Ioan Boros la dres, să grăbiți cu ele: li simțim nevoia în toate zilele. Și acum a trebuit să vă trimitem șese puști de oțel, și la acestea să lucreze zi și noapte, să le gătească de vreme. Te rog să primești: știu că Măria Sa, milostivul Domn vă va plăti din dajdea d-voastră.

[Vo:] Sosind aici lucrătorii din Ținutul d-voastră, au adus 870 de pâni, — despre care, deși nu ne-ați înștiințat, totuși vreau să vă încunoștințez: scrisoarea aceasta o puteți păstra în loc de chitanță.

V'am fost amintit despre ceva săpun, și-l aștept.

MMCCCXIV.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre boierul ce trimite la ei și praful de pușcă ce-i lipsește.

Suceava,
1653,
16 Septem-
bre.

Generose domine, vicine nobis benignissime. Servitiorum nostrorum paratissimam semper commendationem.

Az uristen kegyelmedet minden üdvességes aldasivall es io szerenczekkell hoszsza elettell alldgya megh.

Kegyelmedet mint io akaro szomszid urunkat kellett meg talalnunk az levölünk altall, kivanvan Istentől kegyelmednek kedves io egesseget es az mostani böczületes allapotjaban Isten minden dolgaiban szerenczeltesse eletet hoszszabitsa sok esztendeigh. Az ittvalo allapotunk feloll Istennek neve aldasek io egessegben talalkozzunk most. Egyeb hirek felöll jrassunk altall nem tudosit-hatunk kegyelmedet, mert nem akartuk sok jrassunkall terhelyni kegyelmedet hanem ez az hütés bojerunk szoivalis meg jelentheti kegyelmednek minden hireket valamit kivanya kegyelmed erteni allapatunk felöll es egyeb hirek felöll. Annak felette az puska porbol majd ki fogytunk, mivel gyalogink is felessen vadnak azert kegyelmedet mint io akaro szomszid urunkat kerrünk továbbba valo szolgulatunkert penzünken adasson kegyelmed az penzt is. Ezen bojerunkkoll küldettunk kegyelmed ne hadgya az mostani allapotunkban abboll meg fogyatkozni mert ennekutanna ha Isten eltet többet igyekezünk kegyelmedeknek kedveskedni, mert az fejedelmet eo nagysagat talaltunk volna de az kozzellyeb voltaert, busittjuk kegyelmedet ha segittsegetis adatna kegyelmed Kempullungulig kegyelmedtől igen kedves-sen vennök. Es az kegyelmed io tete-menyirol nem feleltkeznenk. Ezek utan az ur Isten kegyelmedet minden lelki testi aldasivall es sok iokkal latogassa az kegyelmed boczületes allapattjaban.

Bunul Dumnezeu să te dăruiască pe d-ta cu toate darurile, Sale mântuitoare, cu noroc și viață îndelungată.

E nevoie să ne îndreptăm către d-voastră, ca la binevoitorul nostru vecin, cu scrisoarea aceasta, dorind de la Dumnezeu să vă dăruiască bună și plăcută sănătate, dându-vă noroc în starea în care vă aflați și în toate afacerile d-voastră, și să vă lungească viața întru mulți ani. Ce ne privește pe noi, cei de aici, fie Domnul lăudat, suntem bine. Alte vești nu vă putem scrie, și nici nu vrem să vă îngreuiem cu atâtea scrisoare pe d-voastră, fără cât de la boierul acesta veți putea înțelege d-voastră tot ce vreți după dorință, și în ce privește starea noastră și alte vești. Una e, că ne-am mai sărăcit de rândul prafului de pușcă, de oare ce jumătate din pedestrași nu sunt aici: pentru aceia deci vă rugăm pe d-voastră ca pe binevoitorul nostru domn vecin, ca în schimbul slujbei noastre să ni dați și bani. Trimitem pe boierul acesta și vă rugăm ca, socotind starea aceasta de acum, să nu ne uitați, că, dacă ne va ajuta Dumnezeu, ne vom sili să vă slujim și mai mult. Ne-am fi întors către Domnul nostru, dar, fiind d-ta mai aproape, vă supărăm pe d-voastră: dacă ni-ați da și ajutor până la Câmpulung, o vom primi cu bucurie de la d-voastră. Și nu vom uita faptele bune ale d-voastră. După aceasta Dumnezeu să vă cerceteze cu toate darurile sale trupești și sufletești, în starea cinstită a d-voastră cea de acum.

Datum ex [castris] positis szuczaviensibus, die 19 septembris, anno 1653.

Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus, servire paratus

Io Gheorghe Ștefan Voievod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Bhin, iudici primario civitatis biszterciensis, domino vicino nobis benignissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXV.

Suceava,
1653,
16 Septem-
bre.

Ștefan Petky, comandant unguresc în Moldova, către Bistrițeni, despre praful de pușcă ce-i trebuie.

Prudens ac circumspecte domine, amice mihi observande.

Mivel uram az itt ben valo allapatok-hoz képest feles puska pornak kelletik naponkent el fogyni, Stephan Vayda eö nagysaga mellett levo gyalogok is megh fogyatkozvan puska porbol, kegyelme-det szeretettel kerem, menteöl hamareb lehet szereztessen egybe vagy szaz taller erö muskater es vekony puskaba valo puska port hogy erette kwldven talalhassak keszen, az arrat megh advan menteöl hamareb hozhassak ide be, mivel mind eyel nappal kevantatik, ebbeli kegyelmed industriaial az my kegyelmes urunk eö nagysaga is kegyelmesen foghia venni kegyelmedteöl. Eltesse Isten kegyelmedet sokaigh io egessegben.

De oare ce după starea noastră de aici săracim din zi în zi de rândul prafului de pușcă, asemenea săracind și pedestrașii Voevodului Ștefan, vă rog cu toată dragostea pe d-voastră, cât se poate mai de grabă să ni câștigați praf de pușcă de vre-o sută de taleri, potrivit pentru puști de muschete și puști supțiri, și, trimițând după el, să-l găsească adunat și, dându-vă prețul, să-l poată aduce cât mai curând aici, având nevoie de el zi și noapte. Această ispravă a d-voastră o va primi cu bucurie și milostivul nostru Domn stăpânitor. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Ex castris ad Szutsva, die 16 septembris, anno Domini 1653.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus servire paratus

Stephanus Petki.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Bhim, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXVI.

Suceava,
1653,
21 Septem-
bre.

Ștefan Petky, comandant unguresc în Moldova, către Bistrițeni, despre ghiulele, vinuri, săpun, hârtie și făină pentru oaste.

Prudentes ac circumspecti domini amici observandi. Servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Sok iokkal io egesseges hoszu elettel aldgya megh Isten kegyelmeteket.

15 die praesentis nekem irt kegyelmetek levelet megh hozvan szeretettel vöttem es olvastam. Az mely liztet mostan ide szallitatott kegyelmetek arrol es az eötven szamu hat fontos golyobisokrol megh kwldöttem az quietantiat; az eget bort szappant papyossat es Gavai uram kwldte liztetis kegyelmetek embere megh hozta, melyben valo kedveskedeset es io akarattyatis kegyelmeteknek nagy kedvesen vevenenis kegyelmeteknek minden alkolmatossaggal kevánok kedveskedni es szolgálni. Eltesse Isten kegyelmeteket sokaigh io egessegben.

Dumnezeu să vă dăruiască cu mult bine, bună, sănătoasă și îndelungată viață pe d-voastră.

Scrisoarea d-voastră din 15 ale lunii am primit-o și cetit cu dragoste. Despre făina ce ați dat acum aici, precum și despre 50 de plumbi de câte 6 funți am trimis chitanța: a sosit omul d-voastră cu vinarsul, săpunul, hârtia și cu făina trimeasă de domnul Gavai; pe care cu bunăvoință și facere de bine primind-o cu plăcere de la d-voastră, și noi asemenea vrem să vă slujim și să vă facem bine la orice prilej, d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Ex castris ad Szutsva, die 21 septembris 1653.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus servire paratus

Stephanus Petki.

P. S. Az gyalogh dobot es zaszlo nyeletis megh hoztak az my kegyelmes urunk eö nagysaga gyaloghi számára mellyet kwöldölt kegyelmetek.

Az puskak tsinaltatasa felölis az quietantiat megh kwöldgyi Boros urammal, tsak io modgiaval tsinaltassa megh kegyelmetek mindeniket.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis Georgio Bhim, iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis observandis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

P. S. Au sosit cu toba şi sulita steagului trimis de d-voastră pe seama pedestraşilor milostivului nostru stăpânitor.

Chitanța pentru repararea puştelor o trimit cu domnul Boros; numai să le dregeți bine d-voastră.

MMCCCXVII.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Ilie Șeptelici, trimis de el cu o scrisoare pentru praf de pușcă, adăugind că azi trimite, cu același scop, pe Ionașco Spătarul.

Suceava,
1653,
4 Octom-
bre.

Generose domine, nobis benignissime. Servitiorum nostrorum paratissimam semper commendationem.

Az szent Isten kegyelmedet minden üdvességes aldasivall es io szerenczekell hoszszu elettell aldgya meg.

Az minapiban küldettük vala oda kegyelmedhez Jlyes Septilicz nevü bojerunkatt es levelünk altall talaltunk volt kegyelmedet valami puska por felöll hogy adatna kegyelmed penzünkert, de meg eddigh semmi valaszszunk nem jött kegyelmedtöll hogy ha adat-hate kegyelmetek vagy nem akarnok tudni mert az boeris nem tert meg visza a fejedelem eö nagysagatoll, a-zert most ujollag küldettük esmet kegyelmedhez bojerunkatt Ionasko Szpartart kegyelmedet szeretettell kerük to-vabba valo io barattsagos szomsziczagunkert ne hadgya most kegyelmed abbol meg fogyatkoznunk mert most tehet iott kegyelmetek is vellünk hanem penzunkert adgyon kegyelmetek, kegyelmedis poronczolvan nekünk miis mas dologban szolgálni igyekezunk. Ezek utan az ur Isten kegyelmedet so-kaigh eltesse eletet hoszsza-bittsa ked-ves io egessegben.

Bunul Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate darurile sale, cu bun noroc şi viaţă îndelungată.

Mai dăunăzi trimisesem la d-voastră pe boierul Ilie Șeptilici cu o scrisoare de la noi, prin care ne întorsesem către d-voastră pentru ceva praf de pușcă, să ni dați pe bani, dar până acum n'am primit niciun răspuns de la d-voastră, dacă puteți să ni dați d-voastră, sau nu; am vrea să știm de aceasta, fiindcă nu s'a întors nici boierul încă de la Măria Sa Domnul. Pentru aceia acum din nou trimitem la d-voastră pe boierul nostru Ionașco Spătarul, rugându-vă cu toată dragostea, în numele bunnei vecinătăți, pe mai departe să nu ne lăsați să suferim de această lipsă, pentru că acum cu adevărat veți face o faptă bună dându-ni pe bani. Asemenea să ni porunciți și d-voastră: ne vom sili să vă slujim și noi în alte lucruri. După aceasta bunul Dumnezeu să vă ție pe d-voastră mulți ani, lungindu-vă viața în bună sănătate.

Datum [in castris nostris] sub arce szuczaviensi positis, die 4 octobris, anno 1653.

Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudentissimo ac circumspecto domino Georgio Binn, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino nobis vicino benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXVIII.

Gurghiu,
1653,
10 Octom-
bre.

Georghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre uneltele ce-i trebuie, precum și plumbi și umpluturi.

Georgius Rakoczy, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspetti fideles nobis gratia. Salutem cum favore.

5 praesentis irt hüsegtek levelet el vettük, mind az Moldvaba administralt ezközök regestumaval s paranczoltunk is prefectusunknak az vasert mentest mas vasat külgyön hüsegteknek czinaltathasson mas golyobisokot belöle s egyeb materiak felölis meg alkunam contentallya küsegteket rola. Az töltesek arra mit tenne tudosiczon benünket. My azokot ugy paranczoltuk volt be küldeni, hüsegtek embere penzen adgya ottben els arrat is veotte volna fel.

Am primit scrisoarea d-voastră din 5 ale lunii, împreună cu însemnarea uneltelor trimise în Moldova: am și poruncit „prefectului“ nostru ca pentru fier îndată să vă trimeată altul d-voastră, ca să pregătiți din el alți plumbi, și, târguind și altfel de mărfuri, să vă dea cele trebuincioase. Să ne înștiințați și pe noi în ce privește prețul umpluturilor. Așa poruncisem, să le trimeată, ca omul d-voastră să le vândă pe 6 bani, și să ridice prețul.

Eisdem in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in curia nostra görgeniensi, 10 octobris 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besterce, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXIX.

Gurghiu,
1653,
11 Octom-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre muniția ce-i trebuie pentru tunuri.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspetti fideles nobis grati. Salutem cum favore.

Im inetis küldünk Moldvaba agyukhoz valo keoteleket, mindazaltal ha volna hüsegteknek is küldene vagy ket öreg agyuhoz valo keotelet, kegyelmesen paranczollyuk. Annak felette az melly tizenket masa onnak ott vagyon, annak is hat masaiat, tizenket masa agiu, hat masa muskater es harom masa puskahoz valo apro porral ejel nappal küldgye be Szuczvahoz, kiert inet mindgyarast mas adatunk.

Iată și de aici trimitem în Moldova streanguri pentru tunuri. Afară de aceea însă, dacă ați avea și d-voastră, să ni trimiteți pentru două tunuri mari vă poruncim deocamdată. Apoi, din cele 12 măji de plumb care sunt acolo, să ni trimiteți 6 măji, 12 măji de tunuri, 6 măji de muschete și 3 măji praf mărunt de pușcă; zi și noapte să vie la Suceava. Pentru care de aici vom trimite altul.

Secus non facturi. Datum in curia nostra görgeniensi, 11 octobris 1653.

G. Rakoczy, m. p.

Igen kegyelmessen veszszük hüsegtekteöl ejel nappal küldgye mert igen siető az dologh.

O vom primi cu bucurie dela d-voastră: să ni trimiteți să vină zi și noapte, pentru că e lipsă arzătoare.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXX.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre praful de pușcă și ștreangurile trimise în Moldova. Gurghiu, 1653, 13 Octombrie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspēcti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Hüsegtek nekünk irt levelet vévén irasat ertyük hogy harom fele puska port huszon egy tonnával ket algyukhoz valo kötellel Moldova fele meg inditotta volna, jol czelekedte, csak hogy az hadakis onnan beleol eddig meg fogtak indulni ahoz kepest ennek az be küldéott egyet-masnak kuldgyeon utanna mingyarast s ha Kemeny Ianos uramat Szucsvanal nem erik hozassa viszsza hüsegtek.

Primind scrisoarea d-voastră, înțelegem că ați expediat către Moldova trei feluri de praf de pușcă în 21 tone și ștreanguri pentru două tunuri. Bine ați făcut, numai cât oștirile vor să plece curând de acolo. Așa dar să trimiteți în urma lor ca să se întoarcă cu acele lucruri felurite, și, dacă nu-l vor ajunge pe domnul Ioan Kemény la Suceava, să vi le aducă acasă d-voastră.

Secus non facturi. Datum in curia nostra georgeniensi, die 13 octobris, anno Domini 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXI.

Ghiorma, Marele-Clucer muntean, către judele brașovean Mihail Goldschmied, despre dorința lui de a ști cu privire la starea acestuia, „ca un mai mare frate și bun priatel”. 1653, 15 Octombrie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 301-2, n° 4.)

MMCCCXXII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii ce trimete la Hotin pentru știri și despre închiderea drumurilor lor pentru ostași. Sărpatak, 1653, 23 Octombrie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspēcti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Hűseghteknek igen serio parancsollyuk mingyarast emberseges ertelmes embereit küldgye be Hutin fele, jöjjön s mennyenek emberek Lengyel, Kozák es Tatár hirekről s egyebről is szemek főlk lévén ertekezzenek s ha mi oly hireket erthetnek éyel nappal tudositani bennünket el ne mulassák. Az ösvenyekre s utakra igen szorgalmasan vigyáztassanak es viselleyenek gondot.

Vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca îndată să vă trimiteți oameni harnici, pricepuți spre Hotin, să meargă oamenii, înțelegând și auzind vești de la Poloni, Cazaci și Tatari și despre altele toate, și, orice vor prinde cu urechea, să nu uitați a ne încunoștiința și pe noi, zi și noapte. Să purtați stăruitor grija cărărilor și a drumurilor.

Secus non facturi. Datum in possessione Sárpatak, 23 octobris, anno Domini 1653.

G. Rakoczy, m. p.

[Adaus:] Senkit magjar katonat az utakon ki ne bocsasson mindenut megh fogassa videkeken, megh hirdettesse.

[Adaus:] Niciun ostaș ungur să nu-l lăsați afară pe drumuri, ci să-l țineți, și aceasta să o vestiți în toate Ținuturile.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXIII.

Alba-Iulia,
1653,
10 Novem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a culege știri.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspccti fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Hűségtek levelet el vettük s erttük miről tudositczon bennünket, iol czelekeszj hűségtek hogy vigyáztat, mellyet ez után is continuallyon szakadatlan járjanak jöjjenek s mennyenek kémjek oda be mindenfele s igen igaz hirekkel tarcsanak bennünket s mi Mikes Mihály es Frater Páál uraméknak irtunk levelet oda be, igen megh hit oda be járt költ emberektől oly gondviselés alatt küldgyék megh, valamint más kezre ne keröllyön avagy ezen mostan jöt emberektől.

Primind scrisoarea d-voastră, înțelegem despre ce ne încunostiințați: bine faceți că vă îngrijiți, ceia ce să urmați și mai departe: neintrerupt să vă cerceteze spionii pe acolo, ca să ni poată spune vești adevărate. Li-am și scris dumnealor Mihail Mikes și Pavel Frater, pe niște oameni cunoscuți și umblați pe acolo, ca să ni le trimeată supt așa pază, încât să nu ajungă în mâni străine, sau și pe oamenii sosiți acum.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 10 novembris, anno 1653.

[Vo:] Prudentibus et circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXIV.

Alba-Iulia,
1653,
16 Decem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre dieta ce strânge după potolirea împrejurărilor din Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Isten kegyelmességeből az Moldavai allapotoknak lecsendeseteseben valo faradozasunk ekkedig h szerenczéltetven es immaron tágulván is mivel fejedelmi hivatalunk kevésága szerent a közönseges jora neztén az jövendeő esztendeőbeli országunk közönseges gyűleletis sokára halasztani nem akar-

Din milostivirea lui Dumnezeu izbutind după atâta caznă să liniștim treburile în Moldova, lărgindu-le chiar, de oare ce, în virtutea oficiului nostru de stăpânire, pentru binele obștesc, nu vrem să mai amânăm dieta țerii din anul viitor, din aceasta considerație, cu aprobarea generală a sftnicilor, o convocăm pe

juk, ez okon mellettünk levo tanacz ur hiveinknek egyelleo teczcesekből rendeltük azt ez jövendeő esztendeőbeli Boldogh Aszonj havának tizen nyolczadik napiara it Fejervari székes helyünkben. Hüsegteknek azért serio paronczollyuk arra az napra es helyre rendellye es boczássa értelmes attyokfiat oly instructioval hogy vellek edgyüt egyellő ertelemmel minden közönseges jora nezendeő dolgokrol hasznosson vegezhesünk. Akarok penigh hüsegteknek eztis ertesere lenni ezen alkalmatossaggal minden gyüleseket alat szokot dolgoko! villongásokat es pereketis igazításban venni el nem mulattyuk.

Secus sub poena in generali decreto expressa nequaquam facturi. Eisdem de cetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 16 mensis decembris, anno Domini 1653.

Az tavalyi vegezésekben hüsegteknek egy exemplart küldöttünk.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

aceasta pe ziua de 18 ale lunii, a Fecitei Fecioare, în Capitala noastră, la Alba-Iulia. Vă poruncim deci, cu tot dinadinsul, d-voastră ca pe ziua aceea să vă trimiteți și lăsați oameni pricepători de ai d-voastră, cu astfel de îndrumări, ca acolo cu ei toți împreună să putem aduce hotărâri folositoare în ce privește binele de obște. Vrem să v'o aducem și aceasta la cunoștință că nu vom uita a desbăte toate lucrurile, cerțele și pările ce se aduc de obicei la adunări.

G. Rakoczy, m. p.

Despre isprăvile din anul trecut v'am expediat dumiilorvoastre câte un exemplar.

MMCCCXXV.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Alba-Iulia, un pas dat de Gheorghe Ștefan și nevoia știrilor despre Poloni și Cazaci.

1654,
6 Ianuar.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspēcti, fideles nobis grati. Salutem et favorem nostrum.

Im hüsegtek kezebe Stephan Vayda uti levelet küldöttük. Azert kegyelmessen es serio parancsollyuk, mivel semmi bizonyost sehonet az Lengyelek es Kozakok allapattya felől nem erthetünk, küldgye el hiteles oda bejart emberet Lengyel orzagba Kamenice fele s tova is hüsegtek s kimeltesse meg bizonyossan az odá be valo allapatokat, mind ket fél hol lehet es mi dolgosok, tudgyon szemmel latot hirt hozni, meg erkezven tudosiczon bennünket hüsegtek.

Iată v'am trimis d-voastră în mână pasul lui Ștefan-Vodă. De aceea vă poruncim hotărât, fiindcă nu putem ști nimic sigur de nicăiri despre starea Polonilor și Cazacilor, să trimiteți pe un om de credință, umblat pe acolo, prin Polonia spre Camenița și mai departe, să spioneze stările de acolo, amândouă părțile unde pot fi și ce lucrează, să poată aduce veste văzută cu ochii, și, sosind, să ne încunoștiințați și pe noi.

Secus non facturi. Datum Albae-Iuliae, 6 ianuarii 1654.

G. Rakoczy, m. p.

Prudentibus ac circumspēctis iudici ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bisztriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Brașov, Archiva Orașului.)

MMCCCXXVI.

Alba-Iulia,
1654,
3 Iulie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre
ce s'a trimis în Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmesen parantsollyuk hűsegh-
teknek, tudositson rolla tavalyi ezten-
dőben menyí port kőldött be Moldo-
vaba az my parantsolatunkból; mel-
lyeknek nagyob része mivel rossz volt,
Fogarásba ki hoztak, kőldgyön erette
hűsegetek s vitesse el, az mivel adossa
maradunk, contentaltatni akariuk hű-
segheteket az pornak arrarul.

Vă poruncim d-voastră să ne încu-
noștiințați cât praf ați trimis anul tre-
cut în Moldova din porunca noastră; cea
mai mare parte însă din acela fiind rău,
l-au dus la Făgăraș. Să trimiteți după el
și să-l duceți de acolo, și, cu ce v'am
rămas dator, vrem să vă dăm îndărăt,
prețul prafului.

Secus non facturi. Quibus in reliquo gratiose propensi manentes. Datum
Albae-Iuliae, die 3 iulii 1654.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXVII.

Oradea-
Mare,
1654,
21 Octom-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, despre ostașii trimiși în
Moldova și cei rămași în urmă.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, regni Hungariae do-
minus et Siculorum comes, etc., universis et singulis cuiuscunque status, gradus,
honoris, officii, conditionis, dignitatis, functionis et praeeminentiae hominibus: extra
quidem ditionis nostrae ambitum constitutis ac commorantibus, praesentium notitiam
habituris, salutem et omnem prosperitatem, fidelibus vero nostris gratiam nostram.

Ezelmult napokban küldven ket zaszlo
allaja katonainkat Moldovaban, Kis An-
dras neveö hadnagyunk egy nehanj
katonajval hatra maradot volt, kü se-
rege utan megjen be fele. Kegyelmesen
parancziolljuk azért minden rendbeli hi-
veinknek meghirt hadnagyunkat velle
leveö katonajval bocziassak mindenüt
bekevel es legyenek egyéb jo akarattal
is hozzajok.

În zilele trecute am trimis în Moldova
două batalioane de catane, iar hotnogul
Andrei Kis a rămas în urmă cu câțiva
ostași, și acum merge într'acolo după
oaste. Poruncim deci cu acest prilej
credincioșilor noștri din toate rândurile
ca pe numitul hotnog, cu catane cu tot,
să-l slobozească în pace prin toate locu-
rile, și să fie și cu bunăvoință față de ei.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce
nostra varadiensis, die 21 octobris, anno Domini 1654.

[Vo:] Salvus conductus quorundam militum in Moldaviam profecto-
rum copia.

(Brașov, Archiva Orașului; *Copialbuch*, II.)

MMCCCXXVIII.

Gheorghe Ștefan-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre buna vecinătate ce e gata să ție și el cu dâșii și despre Postelnicul Dumitrașcu, plecat la drum. Roman, 1654, 3 Novem-
bre.

Prudentissime ac circumspecte domine, amice ac vicine nobis benevole. Salutis voto promisso vicinitatisque nostrae paratam commendationem.

12 octobris kegyelmed nekünk írot levelet megh adak, mellyet böczülettel vettünk el olvastatvan az kegyelmed io egessegben valo letit eörommel ertettük, adgya Isten ez jrassunk is talalhassa kegyelmedet szerenczes oraban es io egessegben, az io szomszidsagh dolgat mi illeti nekunk is így vagy on hírünk el hogy mind eörökké tökelletes szomszidsaghban talalkoztanak az mi elleink es orszagunkbeliék kegyelmetek el, mellyet miis el hadni avagy attol el tavozni nem akariuk, söt jnkab aszt megh eros-sitteni es követni szandekoztuk, mivel mar az ket orszagh között semmi kü-lömbsegh ninczen, mert Isten eö szent felsege így hozta, azert mi az tökelletes szomsziczaghban mind vegigh megh maradandova leszünk, es kegyelmetek el szomsziczagi io akarattal lenni s min-denben kedveskedni keszek vagiunk. Dumitrasko Posztelnikunkat mostan ut-ban leven el nem boczathattuk mivel szolgak nélkül nem hagyhattiuk magun-kat, hanem Isten szekünkbe be viven es megh allapodvan, el boczathatyuk oly alkalmatossagh adatatvan el is jühet kegyelmetekhez.

Primind cu cinste scrisoarea d-voas-tră din 12 Octomvre, am cetit-o cu toată plăcerea, înțelegând că sunteți d-voastră cu bună sănătate: să dea Dum-nezeu ca și scrisoarea aceasta să vă găsească în ceas cu noroc și bună să-nătate. În ce privește afacerea bunei ve-cinătăți, și noi știm așa că înaintașii noștri și aceștia din țară în totdeauna au fost vecini buni cu d-voastră; ceia ce nici noi nu voim să pierdem d'înaintea ochilor, ci vrem, din potrivă, să o întărim și să urmăim și de aici înainte. Fiindcă între aceste două țeri nu este nicio deosebire¹: așa a rânduit și bunul Dum-nezeu. Deci, precum și până acum am trăit în bună vecinătate, așa și de aici înainte vom lucra într'acolo ca să vă arătăm bunăvoința noastră, stând gata în totdeauna să ne îmbunăm către d-voas-tră. Pe Postelnicul Dumitrașcu acum, fiind la drum, nu-l putem slobozi. Iar de slujitori nu ne putem lipsi, dar, ajun-gând și așezându-ne în Scaun, îl vom slobozi la prilej bine venit, și va putea merge la d-voastră.

In reliquo Prudentem Dominationem Vestram diutissime feliciter valere cordiatuș precamur. Datum in civitate Roman, die 3 novembris, anno 1654.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus ac vicinus be-nevolus.

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudentissimo ac circumspecto domino Martino Schulz, iudici pri-mario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico ac vicino benevolo.

(Brașov, Archiva Orașului.)

¹ În același înțeles în care spuneă acest lucru și Ștefan Răzvan: noul Domn se declară prin aceasta vasalul lui Rákóczy, care-l pusea în Scaun.

MMCCCXXIX.

Ecséd,
1654,
8 Decem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul tătăresc ce a fost la el și se întoarce acum pe la dânsii, mergând spre Iași.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc., fidelibus nostris universis ac singulis cuiuscunque status, conditionis, gradus, honoris, officii, dignitatis, functionis et prae-eminentiae hominibus, ubivis in ditione nostra constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam nostram.

A Tatar keövet menvén visza tül-
lünk kegyelmesen parancziolljuk min-
den rendbeli hiveinknek e levelünket
latvan bocziassak mindenüt békével
posta lo es szallas adassal lévén gazdal-
kogjanak is illendeökeppen neki melleje
leveökkel együtt; szathmari vice-capi-
tanunk penigh adgyon tiz lovast melleie
Keövarigh, keövári udvar birank ad-
gyon tiz szabadost Beszterczeigh, a
beszterczei biro adgyon tiz lovast las-
vásárig.

Întorcându-se de la noi acasă solul
tătăresc, poruncim credincioșilor noștri
din toate rândurile ca, văzând această
scrisoare, să-l slobozească în pace prin
toate locurile, punându-i la îndemână
cai de poștă și cvartir, asemenea și
celorlalți împreună cu el; vice-căpitanul
din Sătmar să-i dea până la Chioar 10
călăreți, judele de curte din Chioar să-i
dea asemenea 10 călăreți până la Bis-
trița, iar birăul din Bistrița să-i dea până
la Iași 10 călăreți.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in arce
nostra Ecsed, die octava mensis decembris, anno Domini 1654.

(Bistrița, Archiva Orașului, *Copialbuch*, II.)

MMCCCXXX.

Cluj,
1655,
5 Mart.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre
Românii din Maramurăș cari au prădat oile Bistrițenilor.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, et cetera, fidelibus nostris egregiis et nobi-
libus vice-comitibus iudicibusque nobilium comitatus Maramaros, nobis gratis
salutem cum favore, et cetera.

Beszterczei feő biro Sultetus Marton
tanczival egjutt jelenti alazatosson hogj
a mult nyaron az Besterczei havasokon
lévén az szegenysegnek juhái nemelj
Maramarosi Olahok étzakanak idejen
majorhazokra tolvajul rá menvén ju-
hokban megh eöltenek volna s mago-
kat megh verven üstjeökököt s egyéb
majorban léveő eszkeözeökeöt hatal-
masul el vitték volna melljenek imma-
ron nyomokban is eredtenek volna. Igy
lévén azért az dologh hüséghteknek
kegyelmesen parancziolljuk bizonyos

Ne încunoștiințează întâiul-birău al
Bistriței, Martin Sultetus¹, cu toți sfetnicii
săi împreună, că, în vara anului trecut
fiind oile săracimii pe munții Bistriței,
niște Români maramurășeni în ceas de
noapte au năvălit cu niște hoți peste
staulele lor, au ucis multe oi, pe ei i-au
schingiuit, căldările și alte scule le-au
dus cu ei; cari, precum se spune, îi și
urmăresc. Astfel stând deci lucrul, vă
poruncim d-voastră ca și d-voastră să
trimiteți acolo oameni, și, dacă o să
fie prinși unii dintre ei, îndată să-i ducă

¹ Scultetus, Schultz.

embereket oda bocziatvan az hulkit azon latrok között találnak mindgyarast teörvenjt lasson reajok s erdemek szerint megh is büntesse minden kedvezés s tovaab valo halogatás nélkül.

la lege, pedepsindu-i după vrednicie, fără niciun hatâr sau străgânire.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Colosvar, die quinta mensis martii, anno Domini millesimo sescentesimo quinquagesimo quinto.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MMCCCXXXI.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Alba-Iulia, nevoia de știri grabnice din Moldova și Polonia. 1655, 2 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et favorem nostrum.

Hüsegednek kegyelmesen paranczolyuk ez levelünk megh adatván külgyementést bizonyos hiteles emberejt Moldovaban Lengiel országh fele az ki minden állapotokról tudakozzék mind lengyel es Molduvában levökröl s hozzon bizonyos hireket s hová hamaréb tudosiczjon hüseged rolla bennünköt.

Vă poruncim d-voastră ca după primirea acestei scrisori îndată să trimiteți ceva oameni de încredere în Moldova și Polonia să cerceteze și știricească toate stările de pe acolo, să aducă vești sigure, și să ne încunoștiți d-voastră și pe noi cât mai răpede despre acelea.

Secus nec facturus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 2 augusti 1655.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Az Moldovaban ment hamareb jeojen megh vagy ha mit hallot arrulis tudosiczjon.

[Vo:] Să vie cât de curând cei din Moldova, sau, despre ce ați auzit, să ne înștiințați.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bisztriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXXII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre spionul rusesc pe care-l trimite în Moldova și Polonia și care va merge acum la Hotin și Camenița, adunând știri despre Ruși și Cazaci. Alba-Iulia, 1655, 1-iu Septembrie.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem cum favore.

Hüsegednek kegyelmessen es serio parantsoljuk, az mely orosz embert ennek elette is Moldovaba s Lengyel orszagban jartattak vele kémellettek, azon embert mostannis mindjárt küldgye el Kameniczhez az Kozak s Muszka hadaknak meglatása elejebe advan, ugy

Vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca pe Rusul pe care-l trimiseseti și mai înainte în Moldova și Polonia ca să știricească una, alta, îndată să-l trimiteți din nou la Camenița, ca să cerceteze starea oștilor căzăcești și muscălești, spunându-i că așa să iea drumul

alkalmaztassa utját, Hutin felé mennyen s onnan Kamenicz felé, az ott valo hadaknak allapotja miben legyen, menyin vadnak a Kozakok és Muszkák, micsoda készüllettel, menyire progredialtak, jól meg lassa tudakozva, hozzon bizonyos hirt felölök. Maramarosi vice-ispannak szolló levelünket is mentest bizonyos embertől küldgye meg hűséged.

Secus non facturus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 1 septembris, anno 1655.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto N. N., iudici primario civitatis nostrae saxonialis Besztercze, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXXIII.

Blaj,
1655,
2 Septem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul polon cu soli turci și tatari, care se întoarce prin Maramurăș.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis grati. Salutem cum favore.

Hűsegtek levelet elvettük, ertyük az Lengyel Király internunciussa kivansagat s mivel Török, Tatar követek is vannak vele az maramarosi osvenire fele az oszvenyen által boczathattya hűsegtek Maramarosra kireol mi az oda valo tisztviseleoknak is paranczoltuk hogy elkisertessek Lengyel orzag hataraig de mas utra ne vitesse hűsegtek hanem az osvenire, ennek utannais vigyazasban leven hűsegtek, ha mit erthet bennünket is tudosiczon.

Secus non facturi. Datum in castro balasfalvensi, 2 septembris 1655.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis gratis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXXIV.

Ernot,
1655,
3 Octom-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul tătareasc care vine din Polonia.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis grate. Salutem et gratiam nostram.

Hűséged levelét vettük s ertjük az Tatar követnek Lengyel orszagbol oda érkezését. Im azert Ramoz Ianos Török deakunkot küldöttük oda hogy beszél-gessen velle, hűségednek azért kegyel-messen parancsolljuk, ha annal erősebb

în cât să meargă spre Hotin și apoi să tragă la Cameniță, să știe care e starea oștilor de acolo, câți sunt Cazacii și Muscalii, ce pregătiri fac, cât au răzbit înainte, și, cercetând toate și știricind, să ni poată aduce vești sigure despre ei. Asemenea să trimiți cu un om îndată scrisoarea noastră îndreptată către vice-comitele din Maramurăș.

Am primit scrisoarea d-voastră, înțelegând dorința solului sosit de la Craiul polon, și, de oare ce sunt cu el împreună și soli turci și tatari pe cărările din Maramurăș, să-l sloboziți pe acolo în Maramurăș; ceia ce poruncim și cărmuitorilor de acolo, ca să-l însoțească până la hotarul Poloniei. Pe alt drum să nu-l îndreptați, numai pe cărări. Fiți de aici încolo d-voastră cu pază bună, și, orice veți înțelege, să ne încunoștiințați și pe noi.

Primind scrisoarea d-voastră, înțelegem sosirea solului tătareasc din Polonia. Chiar pentru aceia am trimes acolo pe diacul nostru turcesc Ioan Ramoz să se înțeleagă cu el. Vă poruncim deci pentru aceia și d-voastră ca, dacă știți

szorossab s keminyeb utat tud, melljen közönsegesen be jarnak Moldovaba, mennel szorosabban s keminieb uton lehetne azon késértesse be Moldovaban.

Secus non facturi. Datum in castro nostro radnothiensi, die 3 octobris 1655.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti et circumspecto Martino Szultz, iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, fideli nobis grato.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXXV.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre cuiele de lea-
țuri și șindilă ce-i trebuie la „casele sale“.

Suceava,
1655,
30 Novem-
bre.

Prudentissime ac circumspecte domine amice et vicine nobis benevole. Saludem ac amicitiae nostrae paratam commendationem praemissam.

Kegyelmedet mint io akaro szomszidunkat illyen dologbol kelletek megh talalnunk mivel hazaink szüksegere valami lecz es sendely szegh kivantatnek. Annak okaert kegyelmedet szomszidagossan kerüük ez levelünk megh ado emberünknek legyen segittseggel egy nehany ezer s[z]eghnek megh veteleben penzünkert, kegyedelmedtöl szomszidagossan veszük miis hassonlo es nagyob dologhbolis kegyelmednek szolgálni keszek vagyunk mivel az szegh hamarsaggal kivantatik ha lehetséges emberünket ne kesleltessen oda.

Vrem să vă rugăm, ca pe binevoitorul nostru vecin, pe d-voastră fiindcă avem lipsă la casele noastre de ceva cuie de leațuri și de șindilă. Vă rugăm deci pe d-voastră, ca pe un vecin bun, să-i stați într'ajutor omului nostru cu scrisoarea, ca să poată cumpără pe bani câteva mii de cuie. Ni va părea bine din partea d-voastră, voind ca asemenea să vă slujim și noi pe d-voastră. Dar, fiindcă avem lipsă mare de cuie, să nu ni opriți mult omul pe acolo.

In reliquis eandem Generosam Dominationem Vestram quam diutissime feliciter valere desideramus. Datum in civitate nostra szuczvaensi, die ultima novembris, anno 1655.

Prudentis et Circumspectae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus
Georgius Stephan, princeps terrarum Moldaviae.

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudentissimo ac circumspecto domino Martino Schultz, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXXVI.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre solul său la Hatmanul Hmilnițchi.

Suk,
1655,
18 Decem-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Saludem et gratiam nostram.

Vitezleő Luts Istvan hivőnket udvari szolgankat expedialvan az kozak Hetmanhoz, kegyelmesen es serio parantsollyuk hüseghteknek, ez levelőnk megh adatvan, egy io erős lovat ke-restessen mindgyart es megh es megh-betsőltetven mit fogh érni, adassa kezehez Luts Istvannak fekestöl nyer-

Trimițând pe credinciosul nostru slujitor de Curte Ștefan Lucs la Hatmanul căzăcesc, vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca, primind această scrisoare, îndată să căutați un cal bun și tare, și, socotind ce bine vă poate face, să-l dați pe mâna lui Ștefan Lucs, cu hățuri și șea; iar, dacă nu s'ar

gesteöl, hogy ha valami modon, az lovat megh nem hozhatna, tetethes-szünk contentatiot az arrarol; Luts Istvan melle pedig rendellyen elegseges keseröket, kik keseriek által az havason Hoszumezeöigh.

Secus non facturi. Datum in curia nostra sukiensi, 18 decembris, anno Domini 1655.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCXXXVII.

Sighet,
1656,
26 Iulie.

Simion Stoica, vice-şpan de Maramurăş, către Bistriţeni, despre nişte hoţi din Moldova cari au prădat turme şi plângerea ce se va face Domnului Moldovei.

Prudentes ac circumspecti domini, vicini mihi observandissimi. Salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Isten minden üdvességes iokkal látogassa kegyelmeteket. Szeretettel kelleték kegyelmeteket requirálnom emlekezetiben lehet kegyelmeteknek az elmult Moldovai disturbiumban kelletvén valami juhokat el hajtánunk az havasról a Moldovaiaknak, mivel sok latorságokat cselekedtenek mind kegyelmetek emberin s mind mi rajtunk a mikor az kegyelmetek Nister nevű jobágyat is fel verték, a kürtet is azon latrok szállásán talalván kegyelmeteknek küldöttük s kegyelmetek emberit is azon el hajtott juhokból contentáltuk. Annak okáért kegyelmetek ad 10 diem augusti testimonialist adván külgye bizonyos emberit be, mivel akkor az Moldvai Vajda is bizonyos commissarusit bocsátván ki. Mi is az dolognak törvény szerént való el igazítására akkora a havasra fel megyünk s kegyelmetek testimonialisa nélkül penigh a dolog vegben nem mehet. Én is kegyelmeteknek jó szível szolgálók minden dolgokban kegyelmetek parancsolván. Tarcsa Isten kegyelmeteket jó egészben.

Datum in oppido Szigeth, die 26 iulii 1656.

Earundem Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum vicinus, amicus servire paratus

Simon Sztoyka, m. p., vicecomes maramarosiensis.

P. S. A szeknek terminusáról kegyelmeteket certifikálván s akkora farsztasza emberit.

întoarce cu calul, o să vă despăgubim noi. Asemenea să-i dați tovarăși în de ajuns, cari să-l petreacă peste munți până la Câmpulung.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile Sale. Cu dragoste avem să ne întoarcem către d-voastră: poate vă amintiți că, în tulburarea trecută din Moldova trebuind să mănânc ceva oi ale Moldovenilor, fiindcă au făcut multe hoții, atât față de oamenii d-voastră, cât și față de noi, când năvăliră asupra iobagului d-voastră Nistor, găsindu-i și calul la locuința hoților, vi l-am trimis d-voastră: asemenea am despăgubit și pe oamenii d-voastră din oile acelea mănate. Pentru aceia deci d-voastră, dând o adeverință pe ziua de 10 August, să vă trimiteți aici ceva oameni, fiindcă atunci va trimite un comisar și Voevodul din Moldova. Noi la fel pentru îndreptarea lucrului prin lege vom urca munții pe atunci: fără adeverința d-voastră însă nu putem isprăvi nimic. Și eu vă slujesc d-voastră cu dragă inimă în orice lucru: numai porunciți-mi. Să vă țină Dumnezeu în bună sănătate.

P. S. Despre sorocul Scaunului vă dau siguranța: pe atunci să vă osteniți oamenii d-voastră.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis dominis Georgio Bim¹, iudici primario ac senatoribus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis, vicinis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXXVIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre omul pe care-l trimite în Moldova văduva lui Francisc Bethlen și despre boierii Doțul și Neagul, cari vând cai. Cluj, 1656, 27 August.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspccti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Nehay nemzetes Bethlen Ferencz uram eözvegye akarvan ez levelwnk megh ado szolgaiat harmad magaval Moldovaba be kwldeni, fiai szamara valo paripak vetele kedveiert; parantsollyuk kegyelmesen hwseghteknek, bocsyassa bekevel eöket.

Văduva lui Francisc Bethlen vrând să-și trimeată în Moldova omul cu scri-soarea și încă alți trei lângă el, pentru cumpărarea de cai pe seama fiilor ei, vă poruncim d-voastră să-i sloboziți în pace.

Secus non facturi. Datum in castro nostro colosmonostrensi, 27 augusti 1656.

G. Rakoczy, m. p.

P. S. Dotsul es Nagul nevű boierokhoz kwldgyön be hwseghtek es izennye megh nekik, ne adgyak masnak paripaikat, megh adattjuk my az arrat, de elöl el kwldgye hüseghtek emberit, minek előtte Bethlen Ferenczne aszony szolgai be erkeznenek.

P. S. Să trimiteți la boierii Doțul și Neagul, înștiințându-i să nu-și vândă caii altora: li vom da noi prețul, dar să vă trimiteți oamenii înainte de ce ar sosi slujitorii trimiși de soția fericitului Francisc Bethlen.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXXXIX.

Dumitrașco Boul și Miron, „cămărașii de Ocnă“, către Brașoveni, despre vinul de Cotnari ce au cerut, cu lămurirea că bruma a stricat viile, despre banii datoriei lor, despre „hierul albu care este de triaba mănăstirei a Mării Sale lui Vodă“ (Cașinul) și despre „șocodolomul“ (nunta) pentru care trebuie.

Târgu - Ocnei, 1656, 19 Octombrie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 30-1, n° 2.)

MMCCCXL.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Ioan Dési, care merge în Moldova. Alba-Iulia, 1656, 8 Novem-bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens, circumspccte, fidelis nobis grate. Salutem cum favore.

Hüsegednek kegyelmesen poronczollyuk adgion Desi Ianos etek fogonk melle, negy vagi öt embert, kik Molduvaban a mellyre menni fogh tudgyak az utat.

Vă poruncim d-voastră să dați pe lângă Ioan Dési, omul nostru, patru sau cinci oameni; care spre Moldova va merge: să știe drumul.

¹ Böhm.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 8 novembris 1656.
G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto N. N., iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXLI.

Alba-Iulia,
 1656,
 17 Novem-
 bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ostașii și uneltele ce trebuie să fie gata a trimite în Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes, circumspetti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüsegtekre orszagostoll eyel nappal vigyázo fejedelmi hivatalunk szerint valo gondviselesünköt eddegis az jo Istennek kegyelmessegeből maga hasznaval tapasztalta meg hüsegtek, mely hüsegtekre valo vigyazasban mostannis nem lankadvan meg szorgalmatossagunk. Paranczollyuk kegyelmesen es igen serio hüsegteknek mind annyi számu gyalogival, menyit az előttis szokott hadi expeditiora bocsatani, egyeb apparatusival is legyen oly készen hogy ha a szomszed orszagokban valo zenebona miatt az hazara is következő veszedelemnek meg előzesere kévantatnek indithassa ottan mindjárt ez után valo első parancsolatunkra hüségtek az hová a szukség fogja mutatni.

Din mila lui Dumnezeu v'ați încredințat d-voastră de grija țerii noastre, pe care o am avut, în urma datoriei noastre de stăpânire zi și noapte, pentru d-voastră, și această grijă n'a scăpat nici acum de stăruința noastră. Vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră să fiți gata, nu numai cu pedestrașii pe cari îi țineți și până acum pentru expediții, ci și cu alte unelte, ca, dacă în urma certei din țerile vecine, ar fi primejduită și țara noastră, să prevenim orice primejdie; să-i trimiteți acolo în urma acestei porunci —, unde va fi lipsă și nevoie.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 17 novembris 1656.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXLII.

Ernot,
 1656,
 1-iu Decem-
 bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre mersul lui Ioan Dési în Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmessen es serio paranczollyuk hüsegednek tudosiczon mindgyarast Desi Janos mikor ment el hüsegtekteol Moldvaba s arrolis ha ki erkezik es mivel Isten aldasabol Czeoteortőkön miis Monostorra megyünk igazicza oda hozzánk.

Vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră să ne încunoștiințați îndată când a plecat Ioan Dési de la d-voastră spre Moldova, asemenea și despre aceea: cu ce va sosi, și, de oare ce, cu darul lui Dumnezeu, Joi¹ vom plecă la Mănăstur, să-l îndreptați acolo.

Secus non facturus. Datum in castro nostro radnotiensi, 1 decembris 1656.

G. Rakoczy, m. p.

¹ 7 Decembre.

[Adaus:] Zaplonciai Simonnak zolot küldgje meg kegyelmetek Maramarosban.

[Vo:] Prudenti et circumspecto N. N., iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

[Adaus:] Scrisoarea îndreptată către Simion Zaplonczai, să o trimiteti în Maramurăș.

MMCCCXLIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre o scrisoare a sa către Domnul Moldovei, la care e omul său, Acațiu Barcsai.

Suia,
1657,
21 Ianuar.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis grate. Salutem cum favore nostro.

Im az Moldvai Vaydanak irattunk levelet, mellyet hüseged kezehez dirgaltunk, kegyelmessen es serio paranczollyuk hüsegednek, bizonyos ket embereiteol küldgye meg hüseged egyenessen Suczvara, ha penig az Vayda Szuczvan nem talaltatnek, legyen, olly edgyik embere, ki Horvat Istvan hivünknek szollo levelünket tudhassa az Lengyel orzag fele jövö Kozakok utan vinni Horvat Istvan hivünknek.

Iată ii scrisesem o scrisoare Voevodului din Moldova trimițând-o pe la d-voastră; vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră să o trimiteti cu doi oameni de încredere la Suceava, iar, dacă Voevodul nu s'ar afla acolo, să ni facă atâta bine un om de-al d-voastră, să ni ducă scrisoarea la adresa credinciosului nostru Ștefan Horváth, în urma Cazacilor trecători spre Polonia.

Secus non facturus. Datum in possessione Szinyever, 21 ianuarii 1657.

G. Rakoczy, m. p.

[Adaus:] Fogarasban zolo levelünket kegyelmed biro uram küldgye megh sietségsegele aszonyunknak ő nagyságának, az Moldvai Vajdanakis ejel nappal Barciai Akos uramnak szolo levelünket kegyelmed küldgye megh.

[Adaus:] Scrisoarea îndreptată la Făgăraș să o trimiteti cu grabă domnului meu birăului Doamnei noastre, asemenea cea îndreptată către Voevodul din Moldova zi și noapte să meargă până în mâinile domnului Barcsai Ákos.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto N. N., iudici primario civitatis nostrae saxonialis Besztercze, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXLIV.

Constantin Șerban, Domn al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre cele două scaune comandate la ei de jupâneasa lui Hrizea.

Târgoviște,
1657,
7 Februar.

Constantinus Sorban, Dei gratia princeps Valachiae eiusdemque perpetuus haeres ac dominus, etc. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis honorande.

Kellék kegyelmedet szomszedsagosan illjen dologh végétt megh találunk Hrizijuk aszony számára csinaltatunk ott az kegyelmetek varossaban ket szekett s mar be is akarnek hozatni kegyelmed posta lovak... (?) dolgából ha parancsol, hozhassák Rukerigh. Kegyelmeteknek mys mas dologal megh kölcsenezni el nem mullattjuk. Csak kegyelmed kivansagat is érthessük. Tarcz a megh Isten sokaigh jo egységben kegyelmedet.

A trebuit să te cercetăm pe d-ta pentru acest lucru: am dat să-i facă doamnei lui Hrizea acolo, în orașul d-voastră, două scaune, și aș vrea să le aduc; d-ta poruncește caii de poștă să le aducă până la Rucăr. Nici noi nu vom zăbovi să te împrumutăm cu alte lucruri. Numai să auzim și dorința d-voastră. Dumnezeu să te țină îndelung în bună sănătate.

Datum in civitate nostra Tergovistya, die 7 februarii 1657.

Prudentis ac Circumspecte Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Costantin Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eötvös, civitatis coronsis iudici primario, etc., vicino nobis honorando.

(Pecete mică roșie, cu corbul cu crucea în plisc și inscripția: „Io Costantin Voevod“.)

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Schnell, I, n° 78.)

MMCCCXLV.

Gherla,
1657,
25 Februar.

Francisc Rákóczy, principe-ales al Ardealului, către Bistrițeni, despre omul său Zabolay Toma Mikes trimis în Moldova, la Domn.

Franciscus Rakoci, Dei gratia electus Transsilvaniae princeps, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, etc. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Tekentetes nagysagos Moldovai Stephan Vaydahoz expédialvan bizonyos dolgaimk vegett nemzetes vitezleő Zabolai Mikes Thamas hívónket kegyelmesen parantsollyuk hüségteknek, rendellyen eleghseges késéröket melleie kik mind az Vaydahoz meneteliben es visza jöveteliben is mellette legyenek posta lovakatis advan alaiok.

Trimițând pe credinciosul nostru Zabolai Mikes Thamas în niște afaceri la Măria Sa Ștefan Voevod al Moldovei, vă poruncim deci d-voastră să-i dați tovarăși de ajuns, cari, atât la dus, cât și la întorsul de la Voevod, să fie lângă el, — punându-i la îndemână și cai de poștă.

Secus non facturi. Quibus in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in arce nostra Szamos-Uyvar, die 25 februarii 1657.

Franciscus Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXLVI.

Târgoviște,
1657,
29 Maiu.

Constantin Șerban, Domn al Terii-Românești, către Brașoveni, despre omul ce trimite medicul său pentru leacuri.

Constantinus Sorban, Dei gratia princeps et Vayvoda Valachiae Transalpinensis eiusdemque dominus haereditarius. Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis observan[de].

Mivel beöcziületes Doctor hiveönk boczatotta az kegyelmetek beöcziületes városában jambor szolgayatt Doctorsághoz való holmi ezkeözeök vasarlasára, a mikett talalhatt. Azértt akarok ertesére adnunk kegyelmednek hagi igaz járásban vagion. Seött requiralliuk szérete-ttel kegyelmedet, ha mibeöl kivantatik s megh talallia kegyelmedet legien segittsiggel s oltalommal kegyelmed nekije, mellyet szomszedsagossan véven kegyelmedteöl. Tarczia megh Isten io egessegeben, sokaigh kegyelmedet.

Cinstitul și credinciosul nostru doctor a trimis în orașul d-voastră pe blândul său slujitor să cumpere niște lucruri pentru lecuit, din ce va găsi. De aceea vreau să vă dau de știre că omul vine cu o alacere dreaptă. Ba încă vă rog pe d-voastră cu dragoste să-i fiți în ajutor în ce va cere de la d-voastră și să-l apărați, ceia ce o vom lua în semn de bună vecinătate de la d-voastră. Dumnezeu să vă țină îndelung în bună sănătate.

Datum in aula nostra Tergovistia, die 29ma may, anno Domini 1657.

Generose, Prudentis ac Circumspecte Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Costandin Voevod.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Michaeli Eöttveös, iudici primario amplissimae regiaeque civitatis coronensis, vicino nobis observandissimo.

(Pecete mare cu coroană cu mai multe ramuri, două chipuri între stele lângă un copac și corbul zburând de-asupra; inscripția: Io „Costantin Șerban Voevoda g[os]pod[a]r zemlia vlaš[coi]“.)

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Schnell, I, nr 79.)

MMCCCXLVII.

Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre primirea, de frica Tatarilor, cerută de Domnul Moldovei.

Prudentes ac circumspecti domini et vicini mihi observandissimi. Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Istentől kegyelmeteket kívánta hoszszu étettel, jo szerencsékkel megh áldatni kivanom. Az Moldvay Vayda eő nagy-saga találtatta megh az én kegyelmes iffiu aszszonyomat és választot kegyel-mes uramat hogy ha ugyan (kit Isten el tavosztasson) az Tatárnak fenyegető-zése szerint jeövetelek találma lenni, engednék megh eő nagysagok azon az uton szabados jeövetelek lehetne és nem hogy bántodással, de inkább segetséggel len-nének ki jeövetelekben az oda valo szol-gainak, melly eő nagysaga requisitiot kegyelmes szeme eleiben veven az én kegyelmes aszszonyom s iffiu kegyel-mes uram parancsolák ennekem kegyel-mesen hogy megh irjam kegyel-meteknek szabados jarast engedjen mindenkoron az oda valo emberejnek ki jeövetelekben; kegyelmetek azért ez levelemet vévén es latván mindenkor arra az utra vigyáztasson serényen és valamikor onnan beleől emberek jünek ki, bocsátassa bekevel, az ki Moldvai és nem hogy impedimentummal seöt inkább segetséggel légjen kegyelmetek nékiek hogy fosztogatás, annál inkább ember ölés ne keövetkezzek ez irántis, mellyre kegyelmeteknek szorgalmatos gondgja légjen, ha kár füleit nytani nem akarja. Ezek utan tarcsa megh Isten kegyelmeteket io egesseghben.

Doresc ca Dumnezeu să vă dăruiască bun noroc și viață îndelungată după dorință. Măria Sa Voevodul moldovean se îndreptase către prea-cinstita Doamnă și milostivul meu Domn, ca, dacă (ferească Dumnezeu), după amenințările Tatarilor, ar da să vină încoace, să-i dați slobozenia să poată veni pe drumul acela: nu cumva să-i stea împotriva, ci, mai mult, să li fiți spre ajutor slujitorilor săi. Ceia ce luând-o în seamă, îmi poruncise prea-cinstita Doamnă și milostivul stăpân tânăr, ca, înștiințându-vă pe d-voastră, să li deschideți drumul la trecători. Pentru aceia deci d-voastră, primind scrisoarea aceasta, să păziți bine drumul acela, iar, când o să treacă oameni de acolo, să-i lăsați în pace dacă or să fie Moldoveni, și nu cumva să li fiți spre piedecă, ci, mai mult, să li stați într'a-jutor, ca să nu fie prădare: cu atât mai mult să nu se întâmple ceva moarte de om. Ceia ce bine să aveți grijă: dacă vă va fi spre pagubă, să vă deschideți urechile. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum ex Colos-Monostor, 21 iunii 1657.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum benevolus, ad serviendum paratissimus.

Cluj,
1657,
21 Iunie.

P. S. Azon kívül pedig utat kegyelmetek nyitani ne engedjen, az mely katoná pedig ez levelém meg adó boér kiseri tovább annál nem megien, kegyelmetek azért rendeltessen edgj embert melleje az ki az havason el kiserje az hatarigh.

P. S. Altfel să nu deschideți drumul; ostașul care petrece pe boierul ce duce scrisoarea, să nu meargă mai departe, ci să-i dați d-voastră un om care să-l întovărășească până dincolo de munți, la hotar.

Achatius Barcziaj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis dominis iudici primario, N. N., cēterisque iuratis civibus civitatis bistricensis, et cetera, dominis et vicinis mihi benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXLVIII.

Suceava,
1657,
26 Iunie.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre dorința sa de a-și putea adăposti oamenii acolo dacă ar năvăli Tatarii.

Prudentissime ac circumspēcte domine amice et vicine nobis benevole. Salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem praemissam.

Demitrosko Posztelnik hívünk által irt kegyelmed levelet s szép salutasat illyendő böczüllettel vettük. Barcza Akos uram az ő nagysága paronczolattialbol az utnak mivoltarol mit jrt legyen kegyelmeteknek az nekünk irt parbol meg ertettük, az szabados uton való jarasert mi ő nagysagokat s ő kegyelmet nem requiraltuk volna, mert azon eddégis szabadon jartak emberink s az kinek kellet de mi egyebet solicitaltuk ő nagysagoktól hogy ha oly szerenczetlenség talalna (kitől Isten oltalmaz) hogy Kempullungrol hazunk népét oda által az kegyelmetek tartományra kenszeritetnök ki küldeni szekér utattis czinaltassuk, de lattjuk ő kegyelmek nem engedik azért így leven. Ez dologh minkettis meg tanittja az ketelenség mitt kellessék czelekednünk. Az kegyelmetek hozzánk való jo szomszidsagaban nem ketelkedünk, Isten kegyelmedet sokaigh jo egesseghen tartsa meg.

Scrisoarea d-voastră scrisă de credinciosul nostru Postelnic Dumitrașcu, împreună cu frumoasele închinări, o am primit cu cinstea cuvenită, înțelegând din puținele șiruri ce ni scrieți că v'a scris domnul Acațiu Barcsai din porunca Măriei Sale; nu ne-am fi întors noi către Măria Sa în afacerea cu drumul acela slobod, pentru că pe acolo și până acum ni-au umblat oamenii în voie, fără cât l-am rugat pentru altceva pe Măria Sa, ca, dacă s'ar întâmplă ceva nenorocire (ferească Dumnezeu), adecă dacă o să fim siliți, să putem trimite oamenii noștri dela Câmpulung în Ținutul d-voastră: să facem drum și de trăsuri. Dar văd că d-voastră la aceasta nu ni dați voie: aceasta așa e. Lucrul acesta ne învață și pe noi ce avem să facem la o nevoie. De bună vecinătatea d-voastră nu ne îndoim. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Datum in civitate nostra Szucz (*sic*), die 26 iunii 1657.

Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Georgius Stephan, princeps terrarum Moldaviae.

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspēcto domino Martino Bihm, iudici primario civitatis bisztriciensis, et cetera, domino amico et vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXLIX.

Sofia Báthory, principesă a Ardealului, către Bistrițeni, despre scrisoarea
lui Gheorghe-Vodă Ștefan. Oradea-Mare,
1657,
27 Iunie.

Sophia Bathori, Dei gratia principissa Transsilvaniae, partium regni Hungariae domina et Siculorum comitissa. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis grati. Salutem et benignitatem nostram.

Ez holnapnak 24-dik napian irt kegyelmetek levelét el vöttük Redei Ferencz uramnak szolo Moldovai Vayda levelevel edgyütt, mellyet megh küldtük myis eö kegyelmenek kesedelem nélkül, kegyelmetek legyen io vigyazasban es ha mi bizonyos hireket erthet tudositson eyel nappal rolla.

Eisdem in reliquo benigne propensi manentes. Datum in arce nostra varadiensis, 27 iunii 1657.

Scrisoarea d-voastră din 24 ale lunii am primit-o, împreună cu cea îndreptată către domnul Francisc Redei de Voevodul din Moldova, pe care i-am și trimis-o d-sale fără zăbavă. D-voastră să fiți cu pază bună, și, orice veți înțelege, zi și noapte, să ne încunoștiințați și pe noi.

Sofia Batori, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis gratis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCL.

Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre lupta sa cu „dușmanul“ și fuga lui
în Maramurăș. Gherla,
1657,
1-iu Iulie.

Prudentes ac circumspecti domini amici et vicini mihi observandissimi. Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Istentől kegyelmeteket kívánta jo szerencsékkel megh áldatni kívánom.

Halván az ellenségh hogy az hadakkal megh indulván erre nyomulok megh tertenek, Maramarus felé menvén s az hadakban ugjan felesen utánnok küldöttem, kegyelmetek azért valoban jo vigyazasban legyen hogy valamiképpen arra ne nyomulyanak, es engemet mindenekről tudoscison kegyelmetek. Ez mellett kegyelmetek szekében mindgyarast szedessen vagy tizezer kenyeret es ejjel nappal utannam küldeni el ne mulassa mind megh adattatom az hadakkal az arrát, mert elésből megh fogjatkosztak sietve keönyü szerrel jeövé. Melljetis kegyelmetek el ne mulasson. Ezek után tarcsa megh Isten kegyelmeteket jo egesseghben.

Doresc ca Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu bun noroc, după dorință.

Auzind dușmanul¹ că am pornit încoace cu oastea, s'a întors spre Maramurăș: am trimis în urma lor jumătate din oaste. Pentru aceia deci d-voastră să fiți cu grijă mare ca nu cumva să pătrundă acolo, iar pe mine să mă înștiințați despre toate. Afară de aceasta în mijlocul d-voastră să adunați vre-o 10.000 de pâni și să le trimiteți în urma noastră zi și noapte, până când o să vă dea oastea la acestea prețul: adevărat că în hrană au scăpatat, venind cu grabă mare. Să nu uitați d-voastră. După toate acestea, Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in castris ad arcem Szamos-Uyvár positis, 1 iulii, anno 1657.

Prudentium ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum benevolus, servire paratus

Achatius Barcziaj, m. p.

¹ Tatarii. Gheorghe Rákoczy fusese bătut de dâșii în Polonia.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis dōminis iudici primario ac civibus iuratis civitatis Besztercze, dominis et amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLI.

Suceava,
1657,
5 Iulie.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre niște Cazaci veniți cu fier, pe cari ei i-au închis.

Prudentissime ac circumspēcte domine, amice et vicine nobis benevole. Salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem praemissam.

Az el mult napokban menének el ezen valami Kozakok valami el ado szablia vassakkal, kik meg töllyunk salvus conductust is viven az kegyelmetek varasara altal mentenek az mint az aros emberek dolga szokot lenni. Immaron ugy adgyak ertessunkre hogy kegyelmetek eöket megh fogatvan mindeneket el vetette es tömlöczben tettete, mely dologh igy leven mi okon czelekedte kegyelmetek ezt nem tudhatyuk, tudvan kegyelmetek az Kozak Hetmant eö kegyelmet az fejedelemnek eö nagysagának jo akarojanak lenni, kegyelmetek penigh evel az dologal az elle. az confederatio ellen nem kevesset vetet, az mely dolgat bizony mi nem javallyuk kegyelmetek lassa, oka mas ne legyen hallotta kegyelmetek kiczodak az Kozakok es az eö elmejeket exprialhatta kegyelmetek miczoda kicziny dologbol (vagy dologért) ellent allanak nem ugy mint egyeb nemzetseghek, felö hogy busulas ne küvetkezzek ez dologhbol mi kegyelmeteket juttjuk, mindeneket viszsza adatvan boczassa bekevel eöket ne hozzon kegyelmetek magokra gonosz hirt nevet. Istentöl sok jokat io egesseget kivanyuk.

Trecând pe aici în zilele trecute niște Cazaci cu niște fier de sabie de vânzare, cari au cerut de la noi și salv-conduct, au mers dincolo, spre orașul d-voastră, după cum fac oamenii târgoveți. Acum așa ni vine la cunoștință că d-voastră i-ați prins și, despoindu-i de toate, i-ați aruncat în închisoare. Care lucru stând astfel, pentru ce ați făcut d-voastră aceasta, nu știm. De altcum, bine știind că Hatmanul Cazacilor e un binevoitor de-al Măriei Sale Domnului, d-voastră prin faptul acesta nu puțin ați greșit împotriva acestei legături. Noi nu vă sfătuim: vedeți bine d-voastră să nu fie altă pricină. Și ați auzit ce oameni sunt Cazacii aceștia, și li-ați putut cunoaște firea, că pentru un lucru mic îndată se pun împotrivă, nu ca alte neamuri. Avem teamă, pe d-voastră să nu vă ajungă vre-un năcaz pentru lucrul acesta, ci vă sfătuim să li dați tot ce aveau, înapoi, slobozindu-i în pace, ca să nu vă scornească veste rea. Vă doresc de la Dumnezeu mult bine și bună sănătate.

Datum in civitate nostra Szucz, die 5 iulii, anno 1657.

Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Georgius Stephan, princeps terrarum Moldaviae.

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudentissimo ac circumspēcto domino Martino Bimh, iudici primario civitatis bisztriciensis, et cetera, amico et vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLII.

Suceava,
1657,
6 Iulie.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Polonii ce au năvălit în țară.

Prudentissime, circumspēcte domine, amice et vicine nobis benevole. Salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem praemissam.

Kelletek kegyelmedtől igen hirtelenséggel tudokoznunk az beczapat Lengyeleget honertette kegyelmed lenni es meddigh jöttek be mi ugy ertjük hogy Szamos-Uyvarigh, Desigh jöttek egy resze esmet Fejervar fele fogat volna, annak okaert kegyelmedet szomszidsagossan requirallyuk mentől hamaréb tudasittson rolla. Des kegyelmetekhez nem mesze volna tudhat kegyelmed hon s mely helyen vadnak ha igy ket feleis oszlattanak bizondolog gonosz szandekban vadnak meg. Ezekre az reszekre is czaphatnak, kegyelmed bizonyosson tudositson rolla. Isten kegyelmedet sokaigh jo egesseghen tarcsa megh.

Datum in civitate nostra Szuczva, die 6 iulii, anno 1657.

Prudentis ac Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Georgius Stephan, princeps terrarum Moldaviae.

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudentissimo ac circumspetto domino Martino Bihm, iudici primario civitatis bisztriciensis, et cetera, domino amico et vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLIII.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre retragerea Polonilor către Maramurăș și hotnogul ce a trimis cu scrisoarea la Acațiu Barcsai.

Iași,
1657,
6 Iulie.

Prudentissime ac circumspecte domine, amice et vicine nobis benevole. Saludem et amicitiae nostrae paratam commendationem praemissam.

3 iulii kegyelmed nekunk írot levelet postanktol el vettük egesseget eörömmel ertettük az Lengyeleknek Maramarosban valo megteresseket ertyuk Kenpullungra hogy cziappianak be nem remenlyük im ez levelünk megh ado hadnagyunkat küldettük Barcza urhoz. Kegyelmedet requirallyuk mutasson jo akaratjat az posta lovak dolgabol, had mehessen mennel hamareb eö kegyelmehez. Isten kegyelmedet sokaigh jo egesseghen tarcsa megh.

Datum in civitate nostra Iasz, die 6 iulii, anno 1657.

Prudentis, Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Georgius Stephan, princeps terrarum Moldaviae.

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspetto Georgio Bimh, iudici primario civitatis bisztriciensis, et cetera, domino vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Vrem să știm oricum de la d-voastră, cu grabă, cam pe unde sunt Polonii năvăliți în țară și până unde au pătruns. Noi auzim că au răzbit până la Gherla și până la Dej, o parte să fi dat apoi către Bălgrad. Pentru aceea deci vă rugăm să ne înștiințați cât mai curând despre aceasta, d-voastră. Dejul nu e departe de d-voastră, puteți ști unde sunt; deși s'au împărțit în două părți, de sigur au ceva gând rău. Poate să năvălească și în părțile acestea: să ne înștiințați cu siguranță. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră la mulți ani în bună sănătate.

Scrisoarea d-voastră din 3 Iulie am primit-o de la poștă, înțelegând cu bucurie retragerea Polonilor către Maramurăș. Nu credem să năvălească asupra Câmpulungului. Pe acest hotnog cu scrisoarea, îl trimisesem la domnul Barcsai¹. Pe d-voastră vă rugăm să vă arătați bunăvoința în afacerea cu caii de poștă, să poată ajunge cât mai răpede la d-sa. Dumnezeu să te țină îndelung în bună sănătate.

¹ Vodă rostise românește: Borcea.

MMCCCLIV.

1657,
17 Iulie.

Gheorghe al lui Bunea Grădișteanu (Bunevsinovici) către Brașoveni, despre un ogar căruia i s'a frânt un picior, ceilalți fiind „proști“, — cu salutări „surori meal[e] Catrinii“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 302, n° 5.)

MMCCCLV.

C. 1657,
17 Iulie.

Gheorghe al lui Bunea Grădișteanu (Buneavici) către Brașoveni, despre petrecerea „în oaste“ toată vara și despre „umblarea cu Domnia toată țara“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 303, n° 6.)

MMCCCLVI.

Sas-Sebeș,
1657,
22 Iulie.

Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre știrile privitoare la Cazaci și Tataři. Prudens ac circumspecte domine et vicine mihi observandissime. Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Istentöl kegyelmedet minden jokkal meg h áldatni sziböl kívánom.

Kegyelmed levelét becsülettel vévén irasát értem hogy kegyelmed jo vigyázásban vagy on aszt igen jol cselekeszi mint igaz hive, az en kegyelmes uramnak s teökellertes fia es hazának kegyelmet ennek utannais aszt keövesse emberét jártassa s ha mivel jünek engemet tudositani el ne mulasson; kegyelmed emberevel beszélletem, az is hasonloul beszél az mit az Waida ir azzal, de tsak az Kozák tarcsa meg hüseget, az Tatártol nem sokat kellene tartanunk. Ez mellet Thorma János uram küldéöt, oda egy ollyan embert az ki Kemény János uram neve alat járt. Azért igen jo gondviselés alat hogy el ne szaladgyon, külgye ide. Ezek után tarcsa meg Isten kégyelmedet jo egeségben.

Doresc din toată inima ca Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu toate bunurile Sale.

Primind cu bucurie scrisoarea d-voastră, am înțeles buna grijă ce o ai d-ta; ceia ce numai bine faci, ca un credincios adevărat al Măriei Sale milostivului domn și fiu bun al acestei patrii. Asemenea să urmezi și de aici înainte d-ta, umblându-vă oamenii, și să nu uitați ca tot ce vor simți, să mi-l dați de știre. M'am înțeles și cu omul d-voastră, și acela vorbește la fel după cum scrie Voevodul; dar numai Cazacul să nu-și mute credința: de Tataři n'am avea să purtăm frică mare. Afară de aceia domnul Ioan Thorma a trimis acolo un om care supt numele domnului Ioan Kemény umblă pe aici. Să-l trimiți acolo supt pază bună, nu cumva s'o iea la picior. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in castris ad Sebes positis, die 22 iulii, anno Domini 1657.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae benevolus, ad servendum paratus.

P. S. Kegyelmetek az utakot is erős- sen vágassa be s jol is vigjiazzon az utakra.

P. S. Să tăiați d-voastră drumurile adânc și să le păziți bine.

Achatius Barcziaj, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Bihm, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico et vicino mihi benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLVII.

Simion Saploneczay către Bistrițeni, despre veștile cu privire la Cazaci, Muscali, Poloni, Tatarsi și Turci.

Vișău,
1657,
2 August.

Zolgalatomat ajanlom kegyelmeteknek mint ennekem minden koron bizodalmas io akaro uraimnak, Isten kegyelmeteket eörvendetes hireknek hallasaval latogassa, kegyelmetekhez tartozandokkal egietemben.

Az kegyelmetek nekem irt levelit becsülettel vivin, ertem kegyelmetek kivansagat, eörömet es szeretettel io hirekkel irtetnim kegyelmeteket egieb hirekrel nem tudhatom kegyelmeteket most tudositanom, tegnap eleöt Lengiel orszag szelbül Kaszorul irkezinnek levelvel emberink ot valo io akaromtul, az azt iria igen bizonioson hogi urunk a Kozakok fele ment az o Krajnara tudni illik az vigekre azt is iria nagi bizonioson hogi az Swed urunk melleöl hitelensigbul ment hazaiaban mert az Daniaj Kirali hada mind vizen szarazan sok karakot teöt Sveciaban, igen io akarojanak iria hogi volna az Lengiel respublicanak s az kiralinak iria azt is hogi az Kozakokkal volna valami keves Mosca had, de ugi remillik az Lengielek hogi sem sok ideigh fog ot mulatni az is az Lengiel hadat iria hogi Sztrijtül fogva egisz Kolomiaigh fekszik ugi megh felesedtek, mivel generalis insurrectio vagion közteök most. Az Nimet Csaszar is nem keves segitseget adot az Lengiel melle, urunk ellen az Tatar szamlalhatatlan sok, keözteök ismet Teöreök had ugi mint Ianczarok ugian felesen fognak lenni, volt harczok az Kozakokkal de semmit nem eficialhatot az Kozak mivel igen erös hadakozo nip az Janczar az Tatarok keözt. Az Tatar most az embert nem bantia, csak az enni valot veszi el, az hul marhat tanal azt mind eöszvesegvel el hajtia, azt iria, hogi Szorokatul fogva Kameneczigh fekszik az Tatar az Neszter ket felin, az Kozak penigh Braszlo fele vagion Chmelnicki ki szallot de derekason megh megh nem indult azz iria azt Lengiel, Moldovabul is az szerint irnak urunk felöl s az Tatarnak felesen volta felöl, igen egieznnek az hirek, mire adgia Isten ö szent felsege tudgia my ide bizoni ugi

Țin gata slujba mea d-voastră, domnilor vecini mie întotdeauna de încredere și binevoitori. Dumnezeu să vă trimeată vești bune, și tuturor cari sunt împreună cu d-voastră.

Primind cu bucurie scrisoarea d-voastră, vă înțeleg dorința. Cu toată dragostea și bucuria vă trimit vești bune: altfel (de vești) nu vă pot da de știre de astă dată d-voastră. Sosindu-ni alaltăieri niște scrisori de la marginea Poloniei, din Cașovia, de la un binevoitor de al nostru de acolo, ni scrie de tot sigur că stăpânul nostru s'a dus spre Cazaci, la Ucraina; în sfârșit scrie iarăși de tot sigur că Șvedul s'a dus, a părăsit pe Domnul nostru în grabă mare, din necredință, și s'a întors acasă, fiindcă oastea Craiului danez a făcut și pe uscat și pe apă pagube mari în Șvedia. Spune că îi este binevoitor Republicei polone, cât și Împăratului, mai scrie că, cu Cazacii, ar fi și puținică oaste muscălească, dar Polonii nădăduiesc că nu o să petreacă mult pe acolo. Mai scrie apoi că oastea polonă e împrăștiată de la Strij până la Colomea, pentru că este „insurecție” generală acuma la ei. Și Craiul nemțesc li-a dat Polonilor ca ajutor o oaste nu prea mică. Tatarii împotriva Domnului nostru sunt nenumărați: sunt între ei și Turci, și anume Ieniceri; au avut bătaie cu Cazacii, dar n'au putut isprăvi nimic, fiindcă sunt buni ostași de luptă Ienicerii între Tatarsi. Tatarul nu atacă omul, iea numai ce este de mâncare; unde află vite, toate le mână; așa scrie că de la Soroca până la Camenița sunt așezați Tatarsi pe ambele maluri ale Nistrului. Cazacul e pe la Brașov, Hmilnițchi a plecat în afară, dar n'a plecat cu tot dinadinsul. Așa scrie Polonul. Și din Moldova ni scrie la fel despre Domnul nostru și despre numeroșii Tatarsi: se potrivesc bine veștile. Cine știe ce o să dea bunul Dumnezeu! Noi zău aici suntem într'o groază și frică de Tatarsi și Poloni! D-voastră dacă ni veți porunci, mă voi strădui să vă slujesc cu toată dragostea. Am și acum oameni spre

fileleben s rettegesben vagiunk az Lengielek es Tatarok felől, kegyelmetek uraim ez utannis ha mibül paranczol szeretettel kedveskedem kegyelmeteknek vagion emberim mostis Sniatin fele s Moldovaban is vagion ha ma vagi holnap érkeznek azok is, eörömet tudositom kegyelmeteket. Ez nyughatatlan elmejú Gergeli Ianos ment most valami Giülevisz nippel Lengiel avagi Moldova havasira juh hajtani ha iol jar, az mi keves juhajnknak innét az it valo havasokrul kegyelmetekre szorulunk az en riszemrül kirem igen bizodalmason az hul üres szaias tanaltatnek az kegyelmetek havasin, keves juhaink szamara rendeltetne kegyelmetek az kenezekkel. Emberemet bocsatom kegyelmetekhez, kirem annak okairt kegyelmeteket ne fogiatkosztasson megh ha kivantatik. Tarcsa Isten sok eszendeigh io egessegeben.

Raptim in Viso, 2 die augusti, anno Domini 1657.

Kegyelmeteknek mindenkoron io akarral szolgáló szolgálja szeretettel szolgál kegyelmeteknek

Simon Szaploneczay, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ac universis senatoribus civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis ac dominis mihi semper confidentibus.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCLVIII.

„Din tabăra
tatărească
de la
hotarul
Poloniei”,
1657,
6 August.

Descrierea, de Ioan Kemény, a înfrângerii oştii lui Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, în Polonia.

Ruina exercitus transsilvanici.

Az Lengyelekkel bekelve es teöllek elvalvan kesseön ejel érkeznek az taborra az honnan vizont kesseön indulhattank az lengyel commissarius Sapia miat, ki valami kessedelmezo passusokon egyenessen vissen vala az Tatar Cham eleiben, noha akkor nem tuttuk, de mas beöczülletes fü emberek magok conscientiahtol inditatvan disuadealak es veőnek job utra noha az my hadainknak zugolodassaval kiknek semmikeppen nem tudtuk persuadealni az Tatartul valo felelem miat kerengessünket halalban mind cziak az Moldvai utra vagjodvan mint igen elfaradot ehezett romlat

Sniatyn şi în Moldova: dacă vor să sosească azi sau mâine, v'oiu înştiinţa bucuros pe d-voastră. De aici a plecat neastâmpăratul Ioan Gergely cu ceva adunături spre munţii din Polonia şi Moldova, să măie nişte oi: dacă o să umble bine, noi cu oile noastre puţine de pe munţii de aici suntem strămtoraţi la d-voastră, rugându-vă cu toată încrederea, de spre partea mea, dacă ar fi un loc gol în munţii d-voastră, să rânduiţi ceva cu chenezii. Trimit omul meu la d-voastră, rugându-vă să ni ajutaţi cât veţi putea. Dumnezeu să vă ţină la mulţi ani în bună sănătate.

Al d-voastră în totdeauna slujitor cu bunăvoinţă, vă slujeşte cu dragoste d-voastră.

Simion Saplonczay.

Primejdii cea rea şi căderea oştii
Ţării Ardealului într'acesta chip s'au
tămplat.

Împăcându-ne cu Leşii şi despărţindu-ne de dănşii, noaptea târziu, agunsam la locul obuzului, de unde iarăş târziu am purces, pentru zăbava comisariului leşescu Sapiha, care prin neşte trecători reale de-a dreptul se ducea înaintea Hanului tătarăscu, săvai că noi atunci n'am ştiut, ce alţi oameni, de[n] oamenii leaşeşti mari, dintru direaptă inima lor îndemnându-să, altă sfātuindu-ne, dusără-ne pre altă cale, şi, măcar că între oştile noastre eră zarvă mare, pre care nič a-i sfātu nu-i putiam, pentru frica Tătarălor, încungurarea noastră tremoarte (*sic*) în drept spre calea Țării

had az téli sanyarusagh tavaszi es hozsasab nyugovas nelkul nem cziak reggeli hanem ejeli jaras is czata strása es nehez passussokon valo keöltezeödes es sok egyeb hadi nehességhek miat, kiket nem szamlalok nem ez leven scopussom egyebarant is kezdettul foghva ighen kedvetlen leven azon expeditiohoz. Estik azert mennenk az setetben es erkezenk ottan egy varoshoz, kinek kastélya is valo, de itt is ighen szoros passus es saros is leven az hadnak nagyob reszen nem keöltezhettek által egesz viratigh is. Azon estven keössen 26 iulii irak megh az Lengyelek hogy 300 Tatar mar elerkezet volna az Cham is Kemenicznél volna, azert viselnenk gondot magunkra. Tanaczt tartvan azert teczek hogy az fejedelem szemelje salvalodgjek valahanjat magaval, ha az had ruinaltatnek is de az haza ne talan conservaltatik, ha szekiben mehet, ne vessunk mind fejedelmestul. Parancziolt vala penigh eö nagysaga hogy en is elmegyek, de az boldogh emlekezeteö eleinknek példajok szerint uramhoz es hazamhoz valo szeretetembeöl megh gyeözetvén, noha oly feelmes utyaban nem eoremest szakadek vala tölle is latam nehez vala szivenek de megh keövetven illjen declaratiot tevek eö nagysaganak indulassa elleöt nem sokkal. Kegyelmes uram bizony nehezen szakadek el nagysagatol illjen uttjaban ugy aldgyon megh az Isten nem elhadlak es hüsseögem melleöl el nem alok, de conscientiamtol megh gyüzetven semmikeppen azt nem czielekedhettem hogy mint nagysagod mint magam el menven nem igaz pasztoroknak itiltessuk s praedara hadgyuk fietlennul az keresztjenseget es edes hazanknak fiait, egjebirant ezek keövetkeznenek: 1) Hogy az saron által keöltezett hadak eszekben veven az nagysagod el menneö jo szandekjat fel ültenek es minyaian utanod vagjodnak sietven az szoros alapotnak kivansagha szerint olt nem jarhat ennyi ezerekkel az ellensegh penigh nyomodban akadvan rajtod leven mint veled edgyütt vész. 2) Az saron tul rekedet hod gjaloghsagh, munitiók, szekerök meghertven elmenetelünket confundaltatnak

Moldovei erä. Ce, ca o oaste truditä si flämändzänd de pedeapsa ernei cei lungi, stricatä si fär'de odihna, din primävar[ä], nu numai dzioa, ce si noaptea, de inblarea la sträj, si la pazä, si dupä hranä, asijdere si pentru multe greutät a oștei si trecători rreale, care, neavänd vreame, nu poë sä le spuiu toate, cä mai vrätos la gätare erä färä voie, — dupä aceaia pänä in sar[ä] si pre intuniarecö sosim la un tärghäsor, care aveä si cetätue. Ce si aicia incä fiindu rrea trecătoare si tinoasä, mai multä parte de oaste pänä in dzio nu putü treace. Intr'acastä sarä tärdziu, in 26 de dzil[e] ale lui Iul[ie], ni scrisärä Leaşı cä ar hi ägunsu cinci sute de Tatar[i], si sängur Hanul incä-i la Cameniță; pentru aciaia sä avemü a ne purtä de grije. Dupä aciaia fiindü sfat între noi, pärü-ni-sä ca sä mäntuimü pre fața Craiului, cu cätva längä sine, ca, de va fi cädeare oștei, iar Märia Sa sä n'aibä vre-o oprealiste la casa sa, de vreame ce va miarge la Scaunul säu. Si, ca sä nu pieiu cu Craiu cu tot, poruncit-au Märia Sa sä märgu si eu cu Märia Sa. Ce, luänd pilda fericitei pomenirei moşilor mii, ca sä fiu biruit de dragostea Casei miale si a Domnului mieu, sävai cä intr'o cale cu grije ca aceaia de Märia Sa bucuros nu mä ve (*sic*) rumpe, cäce am vädzut cä erä cu greu si Märii Sal[e] äcästa, ce am cerşitü ertäciune, si nu mult mainte de purceaderea Märii Sale äšia arätaiu adevärul lucrului acestuia: „Milostive Doamne, cu adevär cu greu mä rumpu de Märia Ta, alegändü calia äcästa, ce äşa sä-m[i] dia Dumnedzäu bine mie cä nu mä rumpü, si de credința mia nu mä despärtäscu, ce de cunoştința inemii meale cä nidiereapte säntu biruitü. Nice intr'un chip äcästa nu poë face cum si Märia Ta si noi tot[i] sä miargem, cäce nu ne-amü chiemä pästori direpți, läsänd noi la perire färä capü creştinätatea si direpți frații Casei noastre, cä, intr'alt chip, iacä ce sä începü. Iatä oştile carele au trecut tina, pricepändü meargerea Märii Tale, ei au incälecatü si tot dupä tine sä vor trage, si, trebuind a särgui la strämtoare, de atätia mii nu vei puteä sträbate, duşmanii dädu-ț in urmă, cä säntü dupä tine: cu toț inpreună veți peri. Oastia

es gyalazatoskeppen futassal vész, nem cziak ellenseghteol hanem minden rendektül es így halhatatlan rosz emlékezetünket lesz a veszedelem. Menyen el azért nagysagod mert annak úgy kel lenni, en penigh az migh lehet Isten utan az nepet oltalmazom. Ha penigh az Isten megh rendelt feleöl-lunk eöreomest szenvedek minden nehességet meg halalt is velek együtt hogy mint cziak magam szabaduljak es edes nemzetem elveszen, az mint ma is bizony edesseb nekem az velek valo szenvedes mint hogy gyalazatos szabadsagh nyeressel tavul hallanom romlassokat, meltatlan testem is azont kivania.—Nem leön mit tenni az fejedelemnek engedni kellett tetczessunknek elmenni s engemet elhadni kitul elbucsuzvan. Az hadak hogy lattak közteök valo megh maradassomat nagy jo remensegh allat megh maradanak es az feörendek kik közzeöt az beöczülletes vitez ur Kornis Ferentz, Beldi Pal, Huszar Peter, Domokos Thamas es az teöbel is ezt követven. Az fejedelem Ilwo fele mene my a Sztri valo utat akarjuk vala követni, azomban alégh tellek leghefjelbet vagy harom ora az portusson valo keölteözedes nem is vilagossodvan az Tatar elerkezek es hatulljat megh czapa, kiknek succurralni akarvan az kiket lehetett az seregben megh forditatek es mezej hadabeliek leven cziak azok is nem sokan itt elvesze am az vitez kapitan Gelleny Gergelj; megh teritetem vala penigh Sapiat is kinek vala egy nehany szaz lovassa es dragonja is hogy kessitene, de az Tatarral nem hogy hartzolt volna, seot szot advan egy masnak, cziak felre allanak hollot az Dragony az passust meghallotta vala, seött sokan az Tatarokkal rajtunk valanak az varosbol az szerint az mint hogj Gellenjt is azok leövek, de az elleöt az Lengyelekkel megh bekelve continue raitunk voltak, magok is fejedelmunk szekerit felverték es mint feö es köz rendeket is levaganak. Így leön az keresztjen bekességh, kiben en mind azon altal nem vadlom az feörendeket akarattjokbol leötte neme? De ketelenkedven azért az nep az veszedelem alat is az ut es varakozas miat Sa-

ce-i rămasă dincolo de tină, pedestrii și ceia ce sânt la cărările ciale ce-s de treaba războiului, înălegând de ducerea noastră, mestecare face-vor și spaimă, și cu rușine mare vor fugi, despărți-să-vor, fugi-vor, peri-vor, nu numai de dușimani, ce de toate neamurile. Și, într'acesta chip, această perire cu rușine neaudzită și cu pomenire rea fi-ne-va. Pentru aceia du-te Măria Ta, că această așa-i caută să fie, iar eu, până unde voi putea, după agiutoriul lui Dumnedzău, voi îndreptă și voi păzi aciaste gloate; ce va fi rânduită de Dumnedzău, bucoros sântu a răbdă toate greutățile împreună cu dășii, și moarte mai bine decât eu să scapă, și dulce neamul meu să piefe]. Că astăzi mai dulce mi-i moartia cu dășii împreună decât să scapă cu rușine întru audzulă celor de departe, că și de la nedestoinică diregătorii mia această să pohtească. Nu avă ce face Craiu, ci căută a îngădui sfatului meu: ca să margă și pre mine să mă lase. Și, luându-mi dzioa bună, ostile aședzaiu. Deci ei, ticăloșii, vădzând că eu rămău cu dășii, iar ei cu bună nedejde rămasără, și din capete mari mulți. Întru carii rămasă cinstul și bun vitează Cornij Freanți, Beldi Pal și Husar Peter și Domocuș Tamașu, și alții mai mulți. De într'acesta chip Măria Sa mearsă spre Liov, iar noi vreamă să ținem calea către Strei. Abia fură 2 sau trei časuri, încă nice ostile nu trecuse toate,—Tătarăi agunsără și lovira oastea den dărpătă. Pre carii vrând să-i sprejinescu, întorșu innapoi pre câte șireaguri putiu din oastea lefeciiilor de câmpu, încă și dintr'aceștea pre puțini. Acolea peri și căpitanul lor, viteazul Ghelleni Ghearghel. Vrea să întorcu și pre Sapiha, căc că aveă câțva dragoni călări, ca să ne agutorească, ce, necum să ne agutorească, dându-și cuvânt unii altora, să deaderă de o parte și nu vrură să agutorească, că dragonii pre lesne vea putea sprejini trecătoarea; ce mulți dintru dăși cu Tătarăi împreună stătură înprotiva noastră, și din cetate încă, așijderea ne bătea. Unde ucisără și pre Ghelleni Gheargheali. Înucă după ce eram făcută cu dășii pace, alunceă încă totdeauna ne dodeciă, carăle Craiu-

piara is kellettven varakodnom kalauz nélkül leven; mikor penigh az passusnal az eleöl jaro Tatarsagot üzen teritetuk volna oda hagyaniak mind Haidu, Szekely mezej hadak is egyebeknek is nagy része eleöl elmenven az utolyat is mesze ertettem lenni jutvan Sztribulna varashoz, kinek is szoros utjan es varosson kellett altal mennunk. Itt is az my megh bekellet ellensegunk ki ütven az fejedelem tarszekereit es teöbbeket is verenek fel; mindazonaltal az straza advan alkol natossagot rea tractaltom vele es ugy vegeztem hogy leöveo szerszamunkban tizet egy mosar pattantjut az varosson kívül leveö taborhelljunken hattuk melljeket vitetne az varba conservandi causa sub spe restitutionis. Kire compromittalvan magat ott hattuk nem lehetven tovab viteleben modunk. Akartunk volna estve az hold vilagon indulni Sapia is elerkezven az varoshoz es azt sádealvan simessen (!) az eöczet küldven hozam izene hogy vagy tiz Tatar érkezett volna küldgyek rea fogassam el teöb penigh nintz negy melj feöldnel az is ighen keves az Chamnak nintzen megh hire is varnam megh ki jeö jarjunk egygyütt de mas feleöl az varban megh reszegedven ejfeltajban ki jeöt az mezeöben es lefekütt, erte küldett emberinket megh fosztvan gyalogh jeöve megh kalauz nélkül sokat velekedven az mi ideöre teörteneke talalnank kedvessen. Hainal elleöt indulank es ighen mennek reggeligh vizadvan hat oratjban elerkezek az Tatar es az seregh hatuljaban kapa az honnan hirt advan megh kelle tartoznunk es visza vernunk szep emberseggel az Tatarok eleöl jarojat; kit rész szerint circiter fel melj feöldigh visza uzént; de mivel az dandara érkezten erkezek eleöl az Bucziaki had Spabunkecz agaval utanna Muratin Szultan. Azonban az Sapiank is ezel jeö az Tatar keövvettel együtt, azt kivanvan az megh irattaknak nevekkel alapodnank megh készek vellünk megh bekelleni. Vala penigh elleöttünk egy szoros passus kin nagy hoszu to es hid, azontul egy castelj. Szekereink

lui și ale noastre le jăcuiă și pre căpetenii și pre alții unde putea, tăe-i. Deč într'acesta chipu fū pacia lor cia creștănescă. Nu pociu pără pre capete, căc că nu știu, cu voia lor au fostu, au cum. Gloatele fiindu supăraț, una, de primejdie ce vedeă pre dănsi, altă, de zăbavă prin cale cu precători (*sic*), după Sapiha încă ne căută a îngădul. Dacă bătum pre Tătaru la trecătoare și ne înturnăm înapoi, ei ne-au fostu lăsatu și haiducii și Săcuii; și oastia cea de câmpu mai multă eră innainte. Denapoi încă departe o am agunsu. Sosind după aceia la o cetățue ce să chiamă Strimbuna¹, deč și acoloa fiindu-ne a treace pre cale strămtă și prin orașu, ce și aicia dușmanii noștri cei înpăcaț, deaderă din cetate afară, și cămările Craiului și a noastre le jăcuiă, iar, după aciaea dându-mi-să prilej, sfătuit-am cu starostia acelu țargu, și a jia eram tocmitu ca să las 10 pușci și o pioă afară de țargu, unde vom pune tabăra. Care pușci după aceia să le duc în cetate, ca să le ție până când va fi vreame de-a le ducerea. Pre care lucru eră să și adevritu (*sic*). Deci și noi încă le lăsăm acolia, că nu mai putum nice mai duce. Vrum sara pre lună să purciadem, iar Sapiha, sosind la cetate, sfătuit-au fătar-nicu, și au trimis pre frate-său la mine, dzicând că au agunsu vre-o 10 Tătari, ce să trimițu să-i prindzu, că ceialaltu nu-s aproape, ce-s de vr'o 4 mile de departe, și aceștea încă-s puțin, iar de Ghanul nu să aude nemică prea acialea locuri. Apoi au dzis să-l îngăduescu să margă cu noi, iar pre de altă parte el s'au înbătatu în cetate noaptea, la miadzănoapte au eșit în câmpu și s'au culcatu. Deč, trimițând pentru dănsu oamenii miei, ei le-au luatū caii și i-au lăsatū pedestri, de-au venit la noi. Deč noi, zbuciumându multu fără de povață, înainte de ziori eramū purcesū și eram măsū foarte tare până la dzioă. Când fū deamineața la 6 časuri, agunsără Tătarai și lovira aripa denapoi; la carii iară imi căută să mă întorcu și să-i bat înapoi. Pre carii foarte cu vitejie frumoasă îi înfrânsăm și-i bătum; gūmătate de milă

¹ Trembowla.

czeledink mar altal keztenek vala keöltezni, de az casteljnak Lengyel ura is embertelen fenyegetéssel excipialvan bennünket arrol sem tehettenk. Az passus keölteözesben ket fele is lenni nem vala batorsagos az altal keöltezes is reméntelen valo az ellenseg is mar elerkezven nem nekik valo hitelbeöl azert, hanem ketelenseghbeöl tractara megh alapodank s az hid es to feljül valo resz hadunk eszeben veven az szekereket ugy rendelem hogy harom feleöl defensiomra lehetne negyed feleöl az viz is secundalvan bennünket. Negy apro taraczkot az regi szegéletben az keves gyalogsagot szekelj puskasgyalogh leven santz helyet az hova mint juttatott alitvan azon beleöl az lovas hadakot; az hid es viz kedvéért pedig ilyen (azert) igen nagy helljet kellett vala be fognunk kit sokszor is megh bantom. Azomban 8 ora taiban elerkezek az Tatarsagh es bellenk kapvan egész estigh szuntelenül ostromolvan bennünket harom feleöl kiknek diczirettel vitezi batorsaggal ugy resistaltunk hogy szokt alan leven az Tatarral valo hartzhoz. Az volt nagyob bajom, mikeppen az dandar sereget conservalhassom megh bontokozas nélkül az Tatar üzesre czeletven inkább mintsem mutogatásra: az hogy megh is üztek volna ha az dandar megh bomblott volna. Rendeltem azert az ellensegi hartzra uzeoven küleön seregeket. Az nap sebesedet vala Iarmi Miklos mezej kapitanj Masfele, nemeth Dragonj capitany, teöbbek is de szenvedhetetö. Vala hatunk meget egy reghi sanczhelj az to mellet, be sietven abban reiteraltom az seregeket a szeligh es gattigh azt az ellensegh öbtineala az meg mint ereos hartzas leön mert az batorsagh veven eszeben szuntelennul ostromla az seregeket be szalvan nagy bajal. Az ellenseg is utannunk nyomulvan egesz ejel mint rajtunk volt. Mas nap viszont tractalvan azomban egy nehanj helljen passus leven minden feleöl keörnyül veöt az hada teöbülven teöbülve; emberinkel es lovainkal voltunk nagy ehsegben es minden fogjatkozásban. Harmadik napjan

¹ Nuredin.

² Tractat.

de pământ îi gonim înapoi și cât eră pre înpreğur. Iar, pentru care lucru și-reagurile tot sosiiă, de ce, de ce mai multe și mai dease, sosi și Subancazi cu oastia Buğacului, după dânsul Muradin-¹ Sultan; după aciaia încă vădzum unde vine și Sapiha al nostru, cu un sol tătarăscu înpreună, poftind să fim stătători pre pace și cu dâșii, și să ne ținem de cuvinte ce am grăitū cu Leașii, — că ei încă sântu gata pre pace. Eră innainte-ne iarăș o trecătoare rrea cutină, pre un iazăr lungu, întru care ieră și un pod; dincolo eră și un coșteu; carăle și podvijiia eră începută a treace, ce domnul coșteiului, Leahul, cu laude făr' de omenie începū a ne priimi. Deci pre-acolea nu putum să treacem; în doă părți a fi, nu ne eră cu nedeajde; treacerea cu nevoe, dușmanii neağungia, credință nu le puteamū dă; de nevoe stătum la tractă², ne aședzām ghăleșteul și podul luomu-l denapoia noastră; gloatele așia le rânduiiu ca să ne fie locul de sprejineală și apa să ne folosască; patru sacălușe micū, pușucū în patru cornuri, pușini pedestrașū, străleț, de Săcui călăreț, în loc de șanțu, pre margine, precum putură așunge; iar oastea cea călare, din lăuntru acestora, pentru voia podului și a apei, căută-mi prea loc multe a cuprinde; — de care lucru de multe ori mi-au părut și rău. Într'acastă, la 8 časuri, sosi Tătărime multă, și deaderă în noi năvală preste samă de mare, de trei părți, până în sară. Căroră cu îndrăznire vitejască și lăudată le răspunsără, și, nefiindū deprinși cu războiu tătarăscu, fostu-mi-au cu nevoe a-i păzi să nu să rășchire, ca să nu-i spargă păgânii. Supăratu-mi-s'au mai multū de chiote și de hălăituri decât de altă trudă; de nu să ve [=va] cumva rări, îndată îi vem bate. Eră rânduite tot deosăbi steaguri: unii de hărătitū, alții de sprijenit, iar alții de aleșū. Într'acastă dzi rări-să pre larăi Miclăuș, căpitanul de câmpu, și muri. Mazfeld polcovnicul de drăgani și de Neamți și alții mulți periră. Eră din locul nostru un șanțu bătrânū lângă gheleșteu. Însărândū vreamia într'acela mutaiu tabăra, ce încă nu cuprinsără până la

az Cham is elerkezek sietseggel követunket hoza bocziatvan minden jo valaszal bocziatotta, magam is szemben leven az feő Vezer Tihaja es Negani Morsak, az uthan Szobanoczi-Aga is ott leven bizonjos szamu penz kivan-sagok leven annak felette hogy velok seövetseget vessunk s ellensegek ki-valkeppen Kozaghsagh ellen hadat ad-gyunk. Ezek felet azert megh alvan kivantak azt hogy magam is az Cham-mal szemben legjek es halja magamtol ezen szokot igy azert az hadak keözeös szedenk fel circiter fel husz ezer tallert az Cham es pezejs feő rendek számára az holtanok penigh ezer aranyan, ezen küvül penigh keöltettunk keözeöt-tek leveökre is bizonjos szamut. De mint az üdeök allat lattal es hallotal volna itt hajokat borzostani s lagy szi-veket retenteö retenetes Alla kialtas-sokat süreö zapor modgyara valo nyi-laknak keövetkezeö ejeli nappali niugha-tatlankotast, mert az elseö napi es etza-kai iden egy ora allat ketszer es ha-romszor ojob ojob seregek ostromlattak vala az uthan is penigh az tracta allat ottan ottan egesz az sanczigh nagy sivakodással rohannak vala. Negyed napjan reggel 31 iulii az Murzan Zultan es annak eöcze jeövenek erettem es hütire kevanak az Chamhoz valo mene-telemet assecuralva hogy magok sze-melyekkel nagy securitassal elmehtettek mert azert jeöttek volna. Elmenven pe-nigh velek az Szultan elvalek es eleöl az Chamhoz menne, engemet penigh velem leöveökel együtt az Szultan eöcze veön az maga satorahöz, mighlen az au-dientianak ideje eljeöne, az alat etelt es italt hozatvan el. Azomban kezdek kial-tast hallatni az sancznel kik elseöben szotassok szerint valo Allia kialtasnak es ostromtatatsnak alitank, mely mar oly szokasban es contemptusban jeöt vala az vitezleö rendnel hogy fekves-sekteöl is aligh kelnek vala felni. De azomban kezdenek süreö leövessek is hallatni, melybeöl eszünkben vévok hüt-telensegeket es az iffiab Szultant szor-galmaztatvan hütöökre emlekeztetven vele együtt lora ragadozvan sietve me-gyunk vala az Cham satorahoz vele együtt; de az leöves kialtas az Tatar-

iaz si la pod. Deč duşmanii il dobândiră acesta locu foarte cu războiu mare, că, pri-cepându Tătarai locul acela, fără samă năvălii. Deč, dacă il dobândiră cu multă nevoe, toată noaptea au fostu pre noi, spre noi; a doa dzi iarăşu au începutu la tractă. Deci apoi, având câteva locuri duşmanii, totdeauna să inmulţiă; noi cu oamenii şi cu caii noştri eram într'o foamete preste samă şi în lipsă mare. Iară a treia dzi sosi şi Hanul. Deč noi trimi-sâm solul nostru la dânsul; cu răspunsu bun să intoarse, de toate. Cu mine încă să adună Chehaia Viziriului şi alţi mărzač. După aciaia şi Subancazi-Aga. Şi fû pofta lor de cătăva sumă de bani, şi, prespre aceia, să legăm gurământu într'a-cesta chipu cum, înprotiva pizmaşilor carii au ei, — mai vrătos înprotiva Că-zacilor, — să dăm oaste. Dacă ne tocmim cu ačasta, poftiră ca şi eu sângur să mărgu să mă adun cu Hanul, ca să audză din rostul mieu cuvintele aciaştia. Aşa strânsăm băni de la oaste, 20.000 de taleri Hanului, Viziriului şi Sultanului 1000 ug., fără de aceia şi altor căpe-tenii şi celora ce sânt pre lângă Hanul, o sumă de bani; cari-i şi trimisem. Pre suptu vriamea ačasta să fii audzit chiote şi să fii vădzut trăsnete, care lucru în-hioreadză inimile slabilor: sunete, hălă-ituri preste samă, săgeţ ca ploaia ce vârsă şi ca grăunţele ce vântură, aşa veniă. Deč şi dzua şi noaptea tot aşia, şi, în ciaia dzi de mainte, tot şireaguri de nou năvălindu-ne, şi mainte de tractă şi după tractă tot năpădiă până la şanţu, cu ţipete şi cu sunete mare. A patra dzi deamineaţa, în 31 de dzile a lui Iulie, veni Muradin-Soltan, şi mă chemară pre gurământu de nu voiu să mărgu precum m'am adeverit şi Hanului. Deci, ducân-du-mă depreună cu dânsul, Sultanul să despărţi de mine şi mearsă înainte la Hanul. Iar pre mine, şi ceia ce eră cu mine, ne dusă la fratele Sultanului, la cortul lor, să fim acoloa până ne va scoate prilej a ne adună cu Hanul, şi acoloa ne adusără de mâncat şi de băut. Întraceiaşu dată începură a strigă: halla, halla la şanţu. Iar noă ne părû că hălăescu precum le eră obiceiul, ca şi acialialte dzile când dă năvală la şanţu; cu care chiote şi noi şi vitejimia eram

sagnak minden feleöl süreön valo arra takaradassa megh mutatta vegezet dologhnak lenni. Vala penigh distantiaia az hova vittek egyik szarujaban az Tatarnak onnan az masikkigh hova kellet menni az Cham satorahoz; onnet visza az sanczigh nagy vagy egy melj feöldni circuitus. Azomban hat hozak nemellik az rabokat, megh itilhetet keresztjen olvasso baratom ezeket tavol hallanom s latnom, ha velek együtt megh nem kevesseb volte. Erkezven az Cham satorahoz hat régen element az Sultan az Vezerel együt hogy mas oltalomnak praetextussaval. Magamot azert az Vezer satoraban veven velem levezkel. Kevis ödeö mulva elerkezenek az Cham es Vezer az Szultan velem szemben leön az dolgot excusala azzal hogy az vitezleö rendeket megh nem tarthattak semmikeppen, mint azon altal semmi nem leöt volna hogy ha az Szemennyek ki nem jeöttek volna s azal alkalmatosagokat nem attak volna. Ezzel elmenven minket megh arestalanak. Leön penigh az dologh ekképen, mideön az sanczbol ki jeöttem volna nem sok üdeö mulva hatalmas süressesgél minden feleöl az poganságh környül veöttek az sancziott elleöbeni szokasok szerint s rea nyomult az sanczigh, cziak nem kezbeöl megh ütettessegh az tractanak es bekelesnek szenevel. Azomban az Szemeny gyalogsagh kiment zazlostol az ellensegh kezte es mindgyarast arczial fordulvan kezdenek leöni az mi emberinkben, kiben megh is nyakoztak felesset, melj proditora valo szandekjokat az eleöt valo nap eszünkben veven egyik kapitanak es vagy három legyenek keözökben menetelekbeöl senki intessek es vellek valo beszedeke utan gyarlo hüsegeket. Mi is egy ho penzt aiandekon adank es megh eskeötteök, melj cziak reggelik tartot az ebbekkel. Pusztan maradvan s Lengielek is leven az sanczhelj az irant annak rohant az ellensegh; ki noha ket izben is visza vagtak de veghre az sokassagh el bontotta eöket. Hatalmas penigh az hol-

deprinşi. Întraciaciaşu dată audzim şi înpuşcături dease, dintru care lucru pricepum viclesugul lor, şi deadem strânsoare Soltanului celui tânăr, aducându-ne aminte de gurământul lor. Deč cu dânşii înpreună apucăm pre cai şi sârguim a miarge la cortul Hanului, iar oarda toată năvăliră cu mare grabă, şi toţ cu odată¹, dar împuşcăturile şi zbierăturile Tătării şi adunarea lor într'acolo ni-au dovedit că toate s'au sfârşit. Şi era loc de la o şatră unde ne-au dus, până la alta, cea a Hanului, unde aveam a merge, de-acolo până la şanţ, o roată de vre-o leghe. Dar, cum schingiuiam prinşii, poţi judecă, cetitorule creştin şi prieten, că toate a trebuit să le văd şi aud din depărtare. Sosind la şatra Hanului, Sultanul însă plecase de-aici cu fratele său mai mic, supt cuvântul altor îngrijiri. Pe mine însă Vizirul m'a luat în şatra lui să mă dăscălească. Peste puţină vreme sosise Hanul şi Vizirul: stăteam faţă în faţă cu Sultanul; aşa a îndreptăţit treaba că nici cum nu au putut ţineă mârzacii, dar totuşi nu ar fi fost nimic dacă n'ar fi ieşit seimenii, şi astfel nu li-ar fi dat prilej. Cu aceasta a plecat, iar pe noi ne-au ţinut. Şi se întâmplase lucrul astfel: când eră să dau afară din şanţ, în scurtă vreme păgânimea răpede a încunjurat şanţul după obiceiul de mai înainte şi s'a apropiat de şanţ aproape la lupta cu mâinile, supt minciuna împăcării. Apoi pedestrima seimenilor s'a dus cu steaguri între duşmani şi, îndată întorcându-se cu faţa, au început să împuşte în oamenii noştri, dintre cari au şi căzut câţiva, — care gând al lor l-am înţeles noi în ziua trecută, din faptul că s'a dus între ei un căpitan cu trei feciori, după puţine vorbe ce am schimbat. Şi noi li-am dat în dar banii pe-o lună şi s'au jurat, dar n'au ţinut: ca câinii, numai până dimineaţă. Rămăind singuri Polonii, s'au dat într'acolo duşmanii, spre şanţ, cari însă au fost răspinşi în două rânduri, dar, în sfârşit, s'a năpădit mulţimea. Puternic ar fi fost Dumnezeu dacă am fi aflat undeva scut: eră greu

¹ Aici se mântuie traducerea contemporană, pe care o mai tipărisem în *Studii şi documente*, IX, p. 207 şi urm.

lot az ur mutatni latatot vala valami securitast leön olj nehességh hogy az lo ellensegek sok volta miat az tonak nadgyat metelven le az vitezleö rend adigh s adigh jartak hogy mind magyarsagh s mind Tatar altal jarokot talaltuk; meljre is kellet lenni vigyazasunknak, hogy az magyarsagh ne szeöknék, az mint elseö etzakan, nem levén anyira keörnyül vetetet mentenek is el valahanyan se penigh az Tatarsagh be ne reöketven, kit egy nehany izben igen meghis probaltuk. Mikoron azert az Szemeniek passust nyitotak elleöl hat ott is az to szarnyan altal nyomatot az ellensegh, kit mindazaltal ereös harczal visza is vagtak. De az Szemeniek uthan az nagy ereö be hatul veötte az sancz helljeket es ugy ugrattak ki kimondhatatlan süreösséggel alvan az pogansagh szabadossan az mejenket. Némeljeket penigh teöbbi keözeöt Nagy Thamas es Beldi Pal uramot egy nehanyot magokal az ostrom elleöt, kiben ki kivan kik leöttek volna az hadaknak feö vitezieknek eleö jaroi s elei hüttre ki czialtak es elfoghtak maradvan ben kepekben Kornis Ferentz uram vitez modon az teöbbekkel együtt az meg el nem boritottak s hatul nem vettek emberkettek de az sokassagh el njomta az sanczbol ki nyomvan eöket nepeben nem sok halvan, hanem kival keppen az feö rend mind rabba este nek. Effele alapotban szokot dologh mint hogy az vizben halaszó embert az partrol mossak ugy az czelekedetet masok emendaljak, nemelj emberek igy s amigy kellet s lehettét volna; tudom az en irassom relatiom nem tavoztattja el kivalkeppen affelen nem forgot s nem erteö emberek itilelit, mind az altal kik praxissal ertik azokért jelentem. Mondhatna valaki generalisnak zalogh nélkül nem kellet volna kimenni, de keövetsegh altal elvegezet dologhban menven nem hüttem de lattom mikeppen en is kezekben vagyok. Az nep felette is ugyan de vizsont az keövettek altal leöt valasz tetelhez képest biztunk is hogy szemeljenel oblationkal tudomanjunkal complacalhatnok, valljon is ha el nem mentem volna az egesz nep ma is nem karosztathatnac hogy oka voltam ve-

insä în urma mulțimii care erä pe malul iezerului; nobilii au umblat pe aici, încät au dat peste trecători și Unguri și Tatars, și de aceia trebuia să avem grijă să nu scape Ungurimea, precum, în noaptea d'întăiu, nefind așa de încunjurați, au și trecut, și nici Tatarsii încă nu i-au cuprins, ceia ce în câteva rânduri au și încercat. Dar, când seimenii au deschis trecătoarea înainte, și dușmanii au fost împinși de cealaltă parte a râului: prin o luptă aprigă insä au fost răspinși. După seimeni, puterea cea covârșitoare a luat șanțurile, sărind afară des de tot. Pe alții insä, între cari domnii Toma Nagy și Pavel Beldi, cu câțiva, înainte de asediu erau conducători, i-au chemat afară, și i-au prins, rămânând înlăuntru numai Francisc Kornis, cu ceilalți împreună, până când nu i-au năpădit și nu i-au luat de dinapoi. Mulțimea insä i-a împins afară din șanțuri, și mulți dintre ai lor, dar mai cu seamă nobilii, au căzut prinși. În astfel de stare, ca de obicei, precum spală apa pe omul care pescuiește de pe mal, așa și fapta o vor suferi alții; că unii oameni așa, alții altcum s'ar fi putut și trebuiau să știe că nici scrisorile, nici această dare de seamă nu vor încunjura judecata acestui fel de oameni, dar eu însemn pentru aceia cari o înțeleg din practică. Ar putea zice cineva că generalul fără cheazășie n'ar fi trebuit să iasă din șanțuri; eu insä m'am increzut în lucrul isprăvit de solie, și acum văd că și eu sunt în mâinile lor. Dar mai presus de toate am așteptat răspunsul solilor, ca acele oferite de noi să le suplinească prin învățatura lor, și, dacă nu m'aș fi dus, oare nu m'ar învinovați lumea și azi că eu sunt pricina primejdiei noastre? Deci ne-am dus cu oamenii amintiți, cu credință, și că suntem în mâinile lor să nu te mire, ci s'o înțelegi: 1) Eram cu 112 de steaguri cu corneții împreună: spun drept că niciunul n'a fost de 100 în capăt, fără cât 20, 30 sau 35 de inși, iar, de luptă, 10, 16, 20 cu toții împreună, așa că oameni de luptă puteam avea 4-5.000 de pedestrași, insä, afară de trădătorii de seimeni, foarte puțini. Dușmanul insä erä la cel puțin 60.000; dar de ce însemn

szedelmunknek; mentem azért hűttré az meghirt emberekkel és hogy kezekben vagyunk ne cziudaljad hanem erczd megh: 1) Szaz tizenket zazloval voltam kornetakal együtt; igassággal irom egy sem volt egész szaz, hanem ki alat 20, 30 vagy 35 persona; harczra penigh 10, 16, 20 személjek mindenestül is, úgy hogy harczra valo emberem 4 vagy 5000 ezer emberem lehetet gjalogh penigh az arulo Szemenjeken kívülj igen keves. Az ellensegh penigh ad minus 60.000; de meret irom szamat, az ki megh tudgya fontolni Tatar Chamnak szemelje szerint valo jelen letit erejet és kik ellen úgy mint Magyar s Suet és Kozac ellen indult ebbeöl megh itilhetet. 2) Az hadnak mint maga s lova el ehezedet elfaradot kenszeredet alapottal leven; az ellensegh penigh ereös és jo lovas nem régen njugot creövel indult ki menni az sanczbol nem batorsagos se eligseges ot kellett maradni azontul éhel halás. 3) Erczd megh az az sancznak alapotjat az vala mikor regenten sancz forma nem nagy sem regulatis, honnan cziak egy lineaban leveö de mar megh avult romlot s gypesedet meljnek renovalasaban semmi mod és instrumentum, hanem szabalyak elevel cziakanjokkal baltakkal kellett vitani egy asso vagy kapa ne leven njemelljek holt lovakkal potolván szekerink is 8 vagy 10 fellet nem leven, az volt minden ereössege teöbbire mindenüt oltalom nélkül és lo essés nélkül be mehettek. 4) Kanot semmi sem volt ruhajokból czinaltak magoknak az gyalogok. Traczkokban goljobis helljet darab lanczokot s onot vertek, az por is elfogyot minden feleöl, az lovas had keözeöt egy kopja sem talaltathatot. Ezek így leven lehetetlen vala hogy am mit czelekednem, az tractat tractalnom kellett valamint s vala hogy magam szemeljemben hogy az sanczbol ki ne mennjek vallanak suasorim de az beöczülletes edes nemzetem e valo szeretetem arra nem bozlatot. Ne itild azért ezt hallo és olvaso kerezten vitez ur baratom balul az alapotrol mert bizonj feci quod potui. Vitezkedven penigh kit magok is haragal és szidalommal emlekednek szeminkel lattjuk az sok sebest lattjuk az sok pogansagot úgy hogy annak

numarul? Cine poate cântări puterea și ființa Hanului tătăresc? Și împotriva cărora a plecat ca și împotriva Șvezilor și Cazacilor: din aceasta își poate face o judecată dreaptă. 2) Atât oastea, cât și caii erau rupți de oboseală, dușmanul însă tare, cu cai buni, nu de mult plecase cu puteri înalte din șanțuri, nici cu curaj, nici destulă a trebuit să rămânem: încolo moarte. 3) Să înțelegi și starea șanțului. Acesta era șanț în formă veche, nici mare, nici regulat, numai într-o linie, dar acum urnit și crescut cu iarbă; de reparat, n'a fost chip, și a trebuit să-l înșoim cu săpi, securi și cu tăiușul fiarelor de la puțuri, neavând nicio sapă, sau hârlet; alții le-au înlocuit cu cai morți: cari nu mai mulți de 8 sau 10. Aceasta ni-a fost toată puterea; altceva, niciun scut. Și puteau intra acolo fără să se coboare de pe cai. 4) De aprins, n'a fost nimic: pedestrașii își pregăteau din hainele lor. În puști infundau bucăți de lanțuri și plumb; și praful se trecuse. Călăreții n'aveau nicio copie (secure). Așa stând lucrurile, a fost cu neputință să fac ceva: ar fi trebuit să nu ies din șanțuri, dar aceasta, din dragostea față de neamul meu, n'am putut-o face. Nu judecă deci, cetitorule creștin și domn viteaz, lucrurile greșit, pentru că zău am făcut ce am putut. S'au purtat totuși vitejește, cu furie și înjurături; am văzut cu ochii miei asemenea mulți răniți, și vedem mulțimea păgânului, care întrece mult numărul nostru, afară de prinși. Dar mai presus de toate te ridică mai sus și nu judecă lucrul după cum s'a întâmplat, ci zi că a venit rândulă dumnezeiască, de care la fel să păzească Dumnezeu altă nație creștină, și să se îndure și spre noi! Amin.

szama megh haladgya sokal az miein-
ket az rabba estenken küvül. De min-
dennek felet emeld emeld feljeb valo
heljre es goldolt megh nem teörtenet-
beöl hanem isten rendessebeöl leöttek
meljhez hassonlotol oltalmazon Isten
minden keresztjen nemzetet, rajtunk is
keönjeönrülljeön. Amen¹.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCLIX.

Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre datoria sa de a păzi cele două „țeri românești”.

Sas-Sebeș,
1657,
8 August.

Prudens ac circumspecte domine, vicine et amice mihi benevole, salutem et servitiorum meorum paratam commendationem.

Istenteöl kegyelmedet kívánsági sze-
rént valo sok jokkal megh aldatni ki-
vanom: kegyelmed levelet becsülettel
vevén mit írjon megherttettem. Noha
uram az szukseg es az ket olah orszagh-
ra valo vigyazas az mostani allapatok-
hoz képest aszt kivanta volna eddig is
oda szállottam volna, de kegyelmetek
fogyotkozott allapottyat meg tekintven,
halasztottam ez utannis, hanem ha az el
kerülhetetlen szüksegh kenszerit, egye-
biront, azon leszok az kegyelmetek vi-
dekének az melletem levő hadaknak
oda szállittásával baytt s busulast ne
szerzek. Nekem kegyelmetek mindenben
poronczoljon, kedveskedni el sem mu-
latvan. Tarcza az Isten kegyelmedet
sokaigh jo egesseghben.

Vă doresc de la Dumnezeu să vă dă-
ruiască după dorința d-voastră cu bu-
nurile Sale. Am primit cu bucurie scri-
soarea d-voastră și am priceput ce ați
voit să-mi scrieți. Deși, domnul meu, și
până acuma așa adusese nevoia cu sine
ca după împrejurările de azi să păzim
cele două țeri românești, și până acum aș
fi trimis acolo, dar, socotind strâmtorirea
d-voastră, am amânat. Însă, dacă nu se
va putea încunjură această nevoie, voi
lucra într'acolo ca oastea de lângă mine
să plece acolo, la hotarul d-voastră, ca
să nu fie supărare. Mie să-mi porunciți
în totdeauna d-voastră, ca să vă slujesc.
Dumnezeu să vă țină mulți ani cu să-
nătate pe d-voastră.

Datum ex castris ad Sebes positis, die 8 augusti 1657.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Achatius Barczaj.

(Braşov, Archiva Oraşului, colecția Fronius, n° 210.)

MMCCCLX.

Acațiu Barcsai către Bistrițeni, despre înfrângerea oștilor ardelene de către Alba-Iulia, 1657, 15 August.

Prudentes ac circumspecti domini et vicini mihi benevoli. Salutem et servitiorum meorum paratissimam semper commendationem.

Istenteöl kegyelmeteket kívánsági ho-
szszu étettel jo szerencsékkel megh ál-
datni szibeöl kívánom.

Kegyelmetek 13 praesentis augusti
Beszterczén keölt levelét becsülettel veö-

Doresc din inimă să vă dăruiască
după dorință Dumnezeu pe d-voastră cu
bun noroc și viață îndelungată.

Am primit cu bucurie scrisoarea d-voas-
tră din 13 ale lunii August de la Bistrița,

¹ Scrisoarea aceasta a lui Kemény („din tabăra tătărească de la hotarele Moldovei, în 6 August 1657”) s'a tipărit și în ediția Szalay a *Memoriilor (Önéletírása)*, Pesta, 1836, pp. 303-11.

tem 15 eiusdem, mellyben hogy tudosit kegyelmetek az urunk hadainak felférések feleol értem, ennekemis irt volt feleölle az Moldvay Waida, de ilyen vilagossan mint kegyelmetek nem, azis uram Isten végezése volt az mi büneinkért s ugy kellet lenni az által akarvan s azt az mediumat adván eö felsége hogy magához tanicson de tsak immar ide maradhatnánk békeségben halakat kellene Istennek erette adnunk, tudván az kik oda szegény haza fiaiban életben megh maradtak Istent híván segítségül kiszabadithattyuk, hogy kegyelmetek az mi kegyelmes urunkat is tudositotta feleölle valoban jól cselekedte; en uram megghadtam volt hogy az gyalogokat mind el bocssásák itt nincsenekis mind el mentek ugy gondolom eddigh mindenüvé haza is erkesztenek. Ezek utan tarcsa Isten kegyelmeteket io egeességben.

in 15 a aceleiași luni; în care mă încunoștiințați cum că oastea Domnului nostru a fost sfărâmată. Și mie îmi scrisese despre aceasta Voievodul din Moldova, dar totuși nu așa de lămurit ca d-voastră. Și aceia a fost o pedeapsă de la Dumnezeu pentru păcatele noastre. Și așa a trebuit să fie, voind prin aceia să ne atragă întru câțva Sfântul. Acum numai de-am putea rămâne pe pace: să aducem mulțamită lui Dumnezeu că doar pe cei rămași în viață, săracii fii ai țerii, îi vom putea scăpa cumva, chemând ajutorul lui Dumnezeu. Și că d-voastră l-ați înștiințat și pe milostivul nostru stăpân, bine ați făcut. Eu li poruncisem mai înainte ca pe pedestrașii toți să-i slobozească. De aici toți s'au dus, și poate a și ajuns de atunci fiecare acasă. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum Albae-Juliae, 15 augusti, anno 1657.

Prudentium ac Circumspectarum Vestrarum benevolus, servire paratus

Achatius Barcziaj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis Georgio Bihm et Martino Schultz, iudicibus civitatis bistriciensis, dominis amicis mihi benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXI.

Iași,
1657,
9 Septem-
bre.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre Ioan Diacul pe care-l trimite la prinț.

Prudentissime ac circumspecte domine, amice et vicine nobis benevole. Salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem praemissam.

Ianos deakati magyar secretariusunkat, expedialvan az fejedelemhez eö nagysagához, ez alkalmatossaggal nem akarok elmulatni hogy kegyelmedet ez kis jrassunk által megh ne latogassuk kivannyuk Istentől levelünk egyszer s mind jambor szolgánk talallya kegyelmedet szerenczes oraban es jo egeességben az it valo hirek es allapotok felöl secretariusunk kegyelmednek volta keppen declaralhattya, kegyelmed minket jo akaro szomszidit kedvezzen kegyelmednek minden üdöben io akarrattal leszünk. Isten kegyelmedet so-kaigh jo egessegeben tarcza megh.

Trimițând la Măria Sa Domnul nostru pe diacul Ioan, secretar unguresc, cu acest prilej nu putem să nu vă cercetăm și pe d-voastră prin câteva rânduri. Dorim de la Dumnezeu ca scrisoarea și slujitorul nostru să vă găsească în ceas cu noroc și bună sănătate. Despre stările și veștile de pe aici, o să vă lămurească în de ajuns secretarul nostru. D-voastră, ca niște vecini binevoitori, să ne ajutați: asemenea vom fi și noi față de d-voastră cu bunăvoință. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Datum in civitate nostra Iasz, die 9 septembris, anno 1657.

Prudentis Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus
Georgius Stephan, princeps terrarum Moldaviae.

Io Gheorghe Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Bihm, iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, domino amico nobis benevolo.

(Brașov, Archiva Orașului.)

MMCCCLXII.

Juzii Clujului către Bistrițeni, despre un Ungur ce trece cu piei de miel în Moldova.

Cluj.
1657,
5 Octom-
bre.

Generosi, prudentes ac circumspecti domini et vicini benevoli. Servitorum nostrorum commendatione praemissa.

Istenteöl minden kevansaga szerent valo jokot kevanunk kegyelmeteknek megadatni.

Ez levelünk praesentalo Szekel Balint new concivis attyank fia meg harminczadolt negy száz számu barany beöreökeöt akarvan vinni Moldvaban Soczivara mind nem annyera tudgya az kegyelmetek hataran altal az utat, kenszerittetik Besterzen fogadni melleje egy klauszt hogy annak igazgatasabol job modgyaval continualhassa oda valo uttyat: minek okaert bizodal-mason kerjwk kegyelmeteket hogy ez levelünkkel requiraltatvan fizetesiert rendellyen kegyelmetek egy bizonyos embert melleje hogy felteöt uttyaban mind oda es viszsza jeövet jarhasson bekevel kegyelmetek is my nekünk parancziolvan más hasonlo dologbol jo szivel szolgálunk kegyelmeteknek. Ezeknek utanna Isten kedves jo egészségben tart-czia es éltesse kegyelmeteket.

Dorim de la Dumnezeu să vă dăruiască d-voastră după dorința toate bunurile sale.

Cetățeanului Valentin Székely, cel ce vă va da scrisoarea, i-au vămuit 400 de piei de miei și, acum, vrând să le treacă în Moldova, la Suceava, fiindcă nu cunoaște bine drumul pe la hotarul d-voastră, e nevoit ca în Bistrița să-și ia pe lângă sine un călăuz și cu ajutorul aceluia să-și poată urma drumul. Din care pricină deci vă rugăm pe d-voastră cu toată încrederea ca în înțelesul acestei scrisori pentru plată să-i căpătați un om de încredere, ca să poată face drumul, dus și întors, cu pace. Asemenea să ni porunciți, și ne vom strădui ca în asemenea lucruri să vă slujim pe d-voastră cu dragă inimă. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum Claudiopoli, die 5 mensis octobris, anno Domini 1657.

Generosarum, Prudentium et Circumspectarum Dominationum Vestrarum servitores et vicini benevoli

Franciscus Filstich, primarius et Gabriel Szeöleösy, regius, iudices civitatis colosvariensis, m. p.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis Georgio Bihm, iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis et vicinis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXIII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște bani pe cari doi Unguri îi datoresc Domnului Moldovei.

Cluj,
1658,
3 Ianuar.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az Mikola Sigmond, Huszar Peter uramek sanczat, Feöldvari Ferencz uram magha sanczaval edgyütt kegyelmetek varosaban viven, kegyelmesen veszsűk kegyelmetekteöl, olvastassa fel, melynek harmincz egy ezer hat szaz tallernak kell lenni s egy bizonyos io alkolmatos helyben le tetetvén adgyon testimonialist az varas pecsyeti alatt rolla hogy ott deponaltatott kegyelmeteknel, mivel hogy mostan nem szerentseltethetti annyi penznek el vitelét Feöldvari Ferencz uram az Moldovai Vaydanak irtunk felölle, maga kezességére szabadulasokban talallyon modot, az Vayda is leessen bizonyos az penznek keszen leteleben es kegyelmeteknel valo depositioiaban.

Quibus in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in castro nostro colosmonostrensi, 3 ianuarii 1658.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCLXIV.

Medias,
1658,
26 Ianuar.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște Unguri din Smil (Ismail) și Galați, cari vin cu prinși de la Tataři.

Georgius Rakoczi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera, fidelibus nobis universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, gradus, honoris, ordinis, officii, dignitatis et praeeminentiae hominibus ubivis in ditione nostra constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem cum favore.

Ez levelünk mutato Zmylban Iako Nagy Abraham es Galaczon Iako György Déak nevű emberek hozvan ki valami rabbokat mar hazaiokban mennek az mű kegyelmes annuentiankbol. Minden rendbeli hiveinknek az okaert kegyelmessen parancsollyuk ez levelünket látván bocsassa minden helyyeken békével es ennek utanna is ha rabokat foghnak ki hozni Tatar országhbul ki jeöveö uttyokban is bocsássák békével eöket gazdalkodással is lévőnek nekik.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra medgyessiensis, die vicesima sexta mensis ianuarii, anno Domini millesimo sescentesimo quinquagesimo octavo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

Ducând Sigismund Mikola averea dumnealui Petru Huszár, împreună cu a dumnealui Francisc Foldvári, în oraşul d-voastră, vom primi cu bucurie de la d-voastră dacă veți număra banii cari trebuie să fie, 31.600 de taleri, pe cari așezându-i la un loc potrivit, să ni dați o adeverință cu pecetea oraşului că s'au depus la d-voastră. Acum nu poate să-l norocească cu darea banilor dumnealui Francisc Foldvári. I-am scris și Voevodului din Moldova să-și asle scăparea în chezășia lui și să fie asigurat că banii sunt de față și depuși la d-voastră.

Locuitorul din Smil, Abraham Nagy și Gheorghe Deak din Galați, cari duc scrisoarea aceasta, aducând cu ei niște prinși, trec în țară din îngăduința noastră. Poruncim deci cu acest prilej credincioșilor noștri din toate rândurile ca, văzând această scrisoare, să-i lase a trece prin toate locurile cu pace, asemenea să-i lase și de aici înainte când o să se întoarcă cu prinși din Țara Tătarească, punându-li toate cele trebuincioase la îndemână.

G. Rakoczy.

MMCCCLXV.

Gheorghe Ștefan, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre solul Sultanului Nuredin venit pentru răscumpărarea unui Ungur prins la el.

Iași,
1658,
28 Februar.

Prudentissime ac circumspecte domine vicine nobis benevole. Salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem praemissam.

Muradin-Szultan kuvettye jüven hozzank, kivannya az Földvari uram satczat eö altala az Szultannak kuldenök, annak okaert im eö kegyelmed az s atzanak behozzatasaert ki bocziatattuk magunk hiteles emberunkel edgyutt. Kegyelme-tek az maga satcziat adgya kezeben had hozza be mentöl hamareb szabaditsuk nyavallyast az rabsagbol. Isten kegyelmedet sok iokkal jo egesseggel aldgya megh.

Sosind la noi solul Sultanului Nuredin ca să-i dăm banii dumnealui Földvari, să-i ducă Sultanului, l-am trimis împreună cu un om de încredere de-al nostru pentru ridicarea banilor. Asemenea să trimiteți și d-voastră banii aici cât de curând, să-l scăpăm din robie (pe nenorocitul acela). Dumnezeu să vă țină pe d-voastră cu mult bine și bună sănătate.

Datum in civitate nostra Iasz, die 28 februarii 1658.

Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Georgius Stephan, princeps terrarum Moldaviae.

Io Gheorghii Ștefan Voevod.

[Vo:] Prudentissimo ac circumspecto domino Georgio Bihm, iudici primario civitatis bisztriciensis, et cetera, domino vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXVI.

Vasilie, Căpitan de Rucăr, către Brașoveni, despre „părintel[e] Macarie Patriiarhul [de Antiohia], carel[e] iaste aici” și „nepotul Părintelui, pre nume Petru”, care e la ei și a închis „într’o o ocnă” „nește marhă de negoat[e]”, care poate ajunge „peitoare”, de nu se dă drumul de întors la Bran.

1658,
14 April.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 200-1, n° 6.)

MMCCCLXVII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova.

Gherla,
1658,
24 April.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Hüségteknek kegyelmessen es serio parantsollyuk, tudositson bennünket, micsoda hírei vannak Moldova felöl s jartassa emberit szorgalmatossan, értekezzék, s ha mi oly dolgokat, hireket halhat erthet, mindjart azokrol is tudositson.

Vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră să ne încunoștiințați ce vești aveți de prin Moldova, și să vă meargă oameni stăruitor, să știricească, și, orice o să înțeleagă, să ni dați de știre.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Zamos-Ujvár, die 24 aprilis 1658.

G. Rakoczy, m. p.

[Adaus:] Az ösvenyekre hüségtek jól vigyaztasson.

De poteci să aveți bine grijă.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXVIII.

Gherla,
1658,
28 April.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre
negoțul slobod cu Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

27 praesentis nekünk irt hűségtek levelét vettük irasat meg ertettük. Az mi pedig az Moldovaiaknak birodalmunkban való jöveleteknek megengedese nézi, ha eőkis emberinknek orszagokban szabados jarast engednek hocsassa be hűségtek; mind az altal az eösvenyekre szorgalmatosson vigyáztatván hogy abbol valami alkalmatlansag ne teortenyen.

Primind scrisoarea d-voastră din 27 ale lunii, am priceput-o. În ce privește voia Moldovenilor de a trece în stăpânirea noastră, îi puteți lăsa d-voastră, dacă și ei asemenea o să dea trecere slobodă oamenilor noștri în țara lor. Totuși să aveți grijă de cărări, ca nu cumva să ne ajungă ceva neplăceri din această pricină.

Secus non facturi. Datum in arce nostra szamosuyvariensi, die 28 aprilis 1658.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXIX.

Oșorheiu,
1658,
17 Maiu.

Doamna Safta a lui Gheorghe Ștefan către „gupăneasa Catirina Frăosa, mare-gudečas[ă] cinstitei cetăț. a Brașelui“, despre veștile bune ce are de la soțul ei și nădejdea că va putea „eși și noi în țară“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 292-3, n° 10.)

MMCCCLXX.

1658,
26 Maiu.

Vasilie, [căpitan de Rucăr], către Brașoveni, despre „cest om anome Fătul“, care și-a găsit la Brașov un cal furat; cum dovedesc „mărturiile“ cu care vine.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 217, n° 22.)

MMCCCLXXI.

Moiseiu,
1658,
3 Iunie.

Simion Szaplonsay către Bistrițeni, despre veștile din Moldova, unde Vodă se gătește de năvălire, și din părțile vecine.

Szolgalatomat ajanlom kegyelmednek mint uramnak Istentül kegyelmednek minden jokat kivanok meghadatni kedves jo akarojval egietemben.

Immar ez egi nihani nap két rendbeli emberi kegyelmednek iöttek hozsam, levelet kegyelmedtül egiczet sem hozanak, bizoni szivem szerint akarnam enis ha kegyelmed onnat belöl való eörvendetes hirek hallassaval irtetne miczoda allapattal lehet az giülis es mi

Vă țin gata slujba mea d-voastră, ca domnului meu, dorindu-vă de la Dumnezeu să vă împărtășească de toate bunurile sale, împreună cu toți binevoitorii d-voastră.

Iată acum de câteva zile au sosit aici și două rânduri de oameni de-ai d-voastră, și niciodată nu mi-au adus scrisoare, ci aș dori din tot sufletul meu dacă mi-ați putea trimite de pe acolo ceva vești îmbucurătoare: ce po-

karban mi io reminsigünk lehetne az Szent bikessigh felöl mert mi inset Moldova felöl es az Lengiel orszagh szeleben s Moldova szelben Iako sok latransagh felöl valoban felünk mert onnat az felöl valo io akarojak tiskon immar egi nehani felöl megh izentik hagi felesen giülekeztek csak az Vajdat variak hagi megh indullion eökis onnet az szilhüll reank ütninek nimeli bojeroknak reank güiteö hadra valo zazlotis adot ki bizonioson beszillik szintin laszvasarrulis iöt ember hozzank az ki szemivel is latta, azt hiszem hagi mind azok onnat varnak mi forman liszen az dologh, ha az bikeessigh vigben mehetne az reank szanakozok is mind megh fognanak szünni, kit Isten szent fiajrt engedgien szentül vegben menni. Lengiel orszagh szelbül egi io akaro uram az hirek felöl azt iria hagi pünkeösd utan mindgiart az Lengielek, Kozakokval valo bikessigh tractalasara mennek Dubnara az hova az Tatar-Han is ot akar lenni, masrendbeli hadait ismet az Tatar-Han Lengielorszagon altal Zambor fele küldi hagi azon meninek altal Magyarorszagra. Moldovabul iöt emberink bizonioson beszillik hagi hallottak hagi az Tatar az Nester vize ket felin megien Lengielorszagh fele, ot megh egiezen az Kozaksagval egiüt lenne menisek Magyarorszag fele, mi az it valo eösvenieket utakot tehetsegünk szerint mindenüt bevagattuk, azokon eörizöket tartunk sztrasaltatunk, mostis mind Moldovabul s mind Lengiel orszagbul varunk emberinket kit oda hirek hallasajrt küldöttük, ha mi bizoniost erthetünk kegyelmedtek ne difficultallia egi vagi ket emberit hozzam küldeni es it varni honnet mi hirek jöninek kegyelmedteket is tudositani el nem mulastiuk. Ezek utan Isten tarcsa sok esztendeigh io egessegben kegyelmedteket.

Datum, in Mayszin, 3 die iunii, anno Domini 1658.

Kegyelmednek mindenkoron io akaro szolgaia szeretettel szolgal

Szaplonczay Simon, m. p.

P. S. Kegyelmedet nagi bizodalmason kerem ne feletkezzik keves juhaim

ziții are oastea, ce nădejdi putem legă de sfânta pace. Pentru că în adevăr purtăm frică de hoțiile dela marginea Moldovei și Poloniei. Căci, după cum ne înștiințase un binevoitor de acolo, pe ascuns se adună mereu, și numai așteaptă Voevodul să năvălească asupra noastră dela margeni câteva oști leșești. Li-a și împărțit câteva steaguri: se vorbește aceasta cu siguranță, precum ni spuseră și cinci oameni veniți dela Iași că e fapt ce l-au văzut cu ochii lor. Cred că toți așteaptă acolo să văză ce se va alege din toată treaba. Ci, dacă s'ar putea întrupă pacea, și cei milostivi nouă ar înceta de a mai fi, — ceia ce să dea Fiul lui Dumnezeu să se ducă în îndeplinire. Un binevoitor domn dela marginea Poloniei ni scrise, în ce privește veștile, că Polonii îndată după Rusalii se vor duce la Dubno, pentru tratarea păcii cu Cazacii; unde eră să iea parte și Hanul tătăresc: celelalte oștiri le va trimite Hanul tătăresc prin Polonia să intre în Țara Ungurească, pe la Zombor. Oamenii sosiți din Moldova povestesc cu siguranță că Tatarii—după cum au auzit — pleacă pe cele două maluri ale Nistrului spre Polonia, de unde vor să meargă împreună cu Cazacii spre Țara Ungurească. Noi drumurile și cărările de aici după puțină le-am tăiat, și ținem acolo străji, și acum ni așteptăm, atât din Moldova, cât și din Polonia, oamenii cari s'au fost trimis pentru prinderea veștilor. Dacă o să auzim ceva lucruri drepte, să nu vă fie greu a trimite la mine iară oamenii d-voastră și, așteptând aici până să sosească, să vă putem încunoștiința și pe d-voastră despre toate. După aceasta, Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Al d-voastră în totdeauna șerb binevoitor, vă slujește cu dragoste

Simion Saploncsay.

P. S. Vă rog pe d-voastră cu toată încrederea să nu uitați a câștiga ceva

szamara valami niaralo helt rendeltetni jutalmairt.

Annak felette kirem nagi szeretettel kegyelmedet egi emberséges embert igazicion hozzam ide puska porral onnal, kész pinzladatik az iambornak eretti it, az hol liszek en, hozzam juiön, en szamomra vagi ket arkos papirosot is küldeni kegyelmed ne feletkezzik megh szolgalom.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Szabo, iudici primario civitatis biszterciensis, et cetera, domino mihi semper confidentissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

loc de vărat pentru oile mele: o să vă răsplătesc.

Afară de aceea vă mai rog cu toată dragostea pe d-voastră să trimiteți la mine un om de omenie cu praf de pușcă: îi voi da bani gata aici pentru el, și acolo să vină, unde o să fiu eu, să mai aducă pe seama mea două coli de hârtie. Să nu o treceți aceasta cu vederea d-voastră: o să vă fiu recunoscător.

MMCCCLXXII.

Tășnad,
1658,
2 Iulie.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de vești din Moldova și despre datoria lor de a răsplăti Moldovenilor răul prin zăberiri de vite.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem cum favorem.

Mi Isten kegyelméből ide kjöven s hüsegtek mindazaltal hozzánk nem oly messze leven, kivantatnék bennunket hirekről gyakran tudossitana hüségtek azert küldgye be emberet Moldovaba, ki valóságos son mennyen végére minden ott levő dolgonak, hozza megh s írja meg hüsegtek, vagy magat is küldgye hozzánk, mi egyeb arantis hüségtek hüségében meg vagyunk nyugodván. Ugy ertettük pedig, hüsegtek szekiből marhakat hajtottak volna el az Moldvaiak, melly dolog úgy leven, hüsegtek is küldgyön bereajok, hajtsanak más marhakat helyettek adgyák meg az költsönt, ne potzkazzanak hüsegtek, szekin s orszagunkon.

Noi, ajungând din mila lui Dumnezeu aici afară, și d-voastră nefiind departe de noi, ar fi bine să ne încunoștiințați din când în când: să vă trimiteți deci oameni prin Moldova ca să știricească lucrurile de pe acolo, și să ni scrieți, sau să veniți d-voastră la noi. De altcum însă, noi suntem încredințați despre credința d-voastră. Așa nu uitați că Moldovenii au mănătit vite din Ținutul d-voastră: faceți la fel și d-voastră, mănăți-le pe ale lor, ca să li dați răsplata; de ce să batjocorească ei Ținutul și țara d-voastră?!

Secus non facturis benigne propensi manentes. Datum in Curia nostra tasnadiensí, die 2 iulii 1658.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis primario iudici ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae biztriciensis, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Transmittat provisor kövariensis quam citissime.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXXIII.

Ioan Farkas către Bistrițeni, despre sosirea la hotar a Tatarilor și luarea de robii, precum și despre apropiata întâlnire a Hanului cu Ghica-Vodă bătrânul.

Iași,
1658,
2 Iulie.

Az kegyelmed ennekem irot levelet beöczüllettel vettem kegyelmedteöl es az kegyelmed irasat megh értettem az mint kegyelmed ir Napolj Istvan uram feleöl es Kereszturi Istvan uram feleölis Septeliczi urammal is discuralvan ez rabok feleöll, de my uram semmi uton nem jovalank az kegyelmed emberenek el menetelet, mivel hogj az Cham most szemelje szerint jeö az Vajda eö nagysaga is most Szeredan megh indul az Cham eleyben, igy uram nem leön mod az oda valo menetelben mert az Chamtul ereös edictum ment ki hogj senki rabot saczonis ki ne bocziasson, masik ez hogj az kegyelmed embere nek is ne legjen semmi bantodasa mivel hogj most az feöld nepe mind felüll es indulo felben lévén, ehez képest nem jovalank el meneteleket. Cham melj utra mennjien az feleöl kegyelmedet semmi bizonjos hirel nem tudom tudositani, migh az eöreg Vajda az Chammal szemben nem leszen hanem kegyelmetek igen jo gondviseles alat vigjazasban legjen et sub custodia, mert sok pogansagh megjen az kegyelmetek orszagara. Ezek utan Isten tarczia megh kegyelmedet jo egessegben sokaigh.

Primind cu cinste scrisoarea d-voastră, am înțeles ce-mi scrieți despre dumnealor Ștefan Napoly și Ștefan Kereszturi; am vorbit și cu dumnealui Șeptilici despre robii aceștia; noi însă nici de cum nu vă sfătuim să plece omul d-voastră, căci acum sosește și Hanul, iar Măria Sa Voevodul Miercuri [= 3 Iulie] va plecă inaintea lui; astfel nu e chip de a trece acolo. Este de altcum și poruncă de la Han ca peste șanțuri să nu sloboadă nici un rob; de altă parte, să nu pătească ceva oamenii d-voastră, fiind acum toate neamurile pământului în picioare și gata de plecare: nu vă sfătuim să o iea la drum. Încotro are să apuce Hanul, nu vă pot da nicio lămurire până când nu va stă bătrânul Voevod în fața Hanului; dar d-voastră să fiți cu ochii în patru „et sub custodia“, pentru că, zău, multă păgânătate trece în țara d-voastră! După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Datum in oppido Iassi, die 2 iulii 1658.

Ioannes Farkas, m. p.

[Vo:] Anno 1658, die 11 iulii. Böse tartarische Mähren so auss Moldaw kommen.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXXIV.

Brașovenii către Sibieni, despre luarea de Turci a cetății din munții Buzăului și despre primejdia de care e amenințată țara.

Sibiiu,
1658,
8 August.

Generosi, amplissimi, prudentes ac circumspecti domini, amici nobis honorandi, officiorum nostrorum paratissimam semper commendationem.

Eyre Namhafft Fürsichtig- undt Wollweisheit haben wir hiedurch in schneller Eyl kürztlichen berichten wollen wassmassen gessteriges Tages nachmittage, umb 4 Uhr der Fründt, ausser Lanndt dass Schloss undt die Fösstung in der Buzen, sampt allen den aldar auffgeworffenen Schäntzen, erobert undt bekommen; worauff unser Völcker undt die Zickel sindt dissipirt undt darvon kommen, gleichwol ohne Schaden. Es ist aber vermühtlig, es möge vor diessmahl (im Fall Gott der allmechtige unss nit auss Gnaden wierdt schützen undt beschürmen) unsere letzte Ruin nun mehr darauff erfolgen. Ewr Fürsichtig Weisheit wollen demnach zum Freundlichsten gebetten

sein, unbeschweret hin undt wieder auch die andere commembra Universitatis von dieser böser Zeitung Bericht zu thun, damit sie sich allenthalben auff dass Beste mögen kennen vorsehen undt sich auch in dieser betriehte undt schwehre Zeit schicken. Wass hernacher auch weiter vorfallen wierdt hiebey, das Gott undt die Zeit aussweisen wierdt, davon sindt wir gesinnet alsobaldt Ewr Fürsichtig Weisheit zu berichten.

In reliquo easdem Generosas, Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras ad vota quam felicissime valere comprobamus. Coronae, die 8 augusti, anno 1658.

Generosarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum ad
officia studiosissimi

Iudex ac senatus civitatis coronensis.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis consuli, iudici regio ac ceteris iuratis civibus civitatis cibiniensis, et cetera, dominis amicis nobis observandis.

(Sibiiu, Archiva Oraşului.)

MMCCCLXXV

Rădăuți,
c. 1658 ¹,
10 August.

Theofan, episcop de Rădăuți, către Bistrițeni, despre un cal ce vinde.

„Theofan ep[i]sc[o]p[u] rădăvescîn“ către Bistrițeni. Trimite cu niște oameni ai săi, spre vânzare, „un cal al nostru turcescu, roibu, breaz și armăsariu. . . : cu credință dămu-l de sănătos, de bun de călărie și de iape încă bun; noi încă l-am fost cumpărat de treaba noastră. Nu ne-am fi îndura[t] să-l vindem nič noi, ce ne lipsește acmu niște bani“. Se oferă a-i ajuta „la Măriia Sa Domnul nostru“. Cere scutire de vamă. „Е епископъ радѣвскій, Aug[ust] 10“.

(Iscălitura episcopului.)

[Vº :] Adresa românească și o pecete mare, rotundă, neinteligibilă, întipărită pe hârtie.
(Bistrița, Arhiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 9, n° CLXXIV.)

MMCCCLXXVI.

„În munți“,
1658,
18 August.

Constantin Logofătul către Braşoveni, despre nişte împrejurări la Cricov
şi la Comarnic.

Szolgalok v.... k mink jo akaro(?) Isten kivansaga szerint valo sok jokkal algja kegyelmedet ke[dveseivel](?) együt szivbeöl kivanok. Az kegyemed énnékem Sztojka Spanczatol küldet levele meg adák meljben mit irjon megertetem, myg uram innet bizonycson megh nem tudok biztatni, hanem Komarnikra küldettük s megh panaszoltunk Sztojka Logofetunknak hogy a mint az üdö mutattya megh ugy czelekedgyenek, lassa ha el mehetne, mi modon forman mehetnék azmint az üdö tanítja, az mit kegyelmetek megh irta hogy Krikoz vizinel fogtak meg, egy mi a Bassa Pater lomval... Vayda vet immar megh gondolhattyaé kegyelmed hogy vizsátérnenek sikre s hollot ök penigh utba

Slujesc. . . ca binevoitorului [mieu domn]: doresc din inimă ca Dumnezeu să vă binecuvinteze după dorință cu mult bine, împreună cu toți ai d-voastră. Scrisoarea d-voastră, trimeasă mie prin Stoica Spanța, am primit-o; din care am înțeles ce mi-ați scris. Deci, neputându-vă asigura pe deplin, l-am trimis la Comarnic, și ne-am plâns logofătului Stoica, ca așa să facă după cum va aduce cu sine vremea. Vezi dacă ai putea merge, în ce chip și fel să mergem, precum ne învață și vremea. Tot așa ni-ați scris și d-voastră că a fost prins lângă apă Cricovului: acum puteți socoti d-voastră că se vor întoarce la șes; acum sunt la drum, dar, când o să ajungă la oraș, dacă ați trimite ceva

¹ După anii de păstorie ai lui Teofan.

lesznek, ottan ülnek ők szegég, hanem
immar mikor az városra jojuk ha ke-
gyelmetek eleibe küld alazatosaggal
valami plokont ajándékat, akar hani
tehet valamit de már keső, csak (?) oltal-
ma s kegyelme legyen mind kegyelme-
tek s mind mi reánk (?) kellet volna en-
nek lenni. Ez akad az miliene nincz meg
jelentjük kegyelmednek. Ezek után Is-
tennek kegyelme oltalmazassa ala ajan-
lom kegyelmedeket fejenkent. Amin.

Datum inter Alpes, die 18 augusti, anno 1658, hora prima

Constantinus Logofett.

Az kegyelmed jo akaro attyafia ke-
gyelmeteknek szeretettel szolgat mig él.

Al d-voastră binevoitor prieten, vă
slujește cu drag, cât va trăi

Costandin Log-

[Vº:] Adresă ungurească.

(Pecete mică, galbenă-verde, cu vulturul cu două capete și slovele C. C.)
(Braşov, Archiva Oraşului, colecția Schnell, I, n° 80.)

MMCCCLXXVII.

Mihnea-cel-Rău, Domnul Țării-Românești, către Sibieni, despre tainul ce-i „In lagăr”,
trebuie pentru câtă lume, și străini, hrănește. 1658,
25 August.

Ioannes Michael Radul, Dei gratia princeps et Palatinus totius Valachiae
Transalpinæ.

Generosi, prudentes et circumspecti domini iudices regius et burgisma-
gister, cum vilico ceterisque proceribus senatus inclitæ civitatis cibiniensis, salutem
et benevolentiam nostram. Quoniam quidem appropinquavimus et iam proximi
sumus facti civitati vestrae Universitatis, confidenter familiaritatem erga Vestras
Dominaciones demonstrare duximus, viatica nempe victualia a Vestris Dominatio-
nibus petentes. Quamobrem nostrum fidelem celarii præfectum ad Vestras Domi-
nationes misimus ut quarumcunque victualiarum rerum quae in civitate vestra
reperiuntur, participes nos etiam facere digniretis (*sic*): necessaria namque nostra
pro viatica, cum multos, ut videtis, alienigenas, varios hospites et convivas quotidie
habeamus, diminuere inciperunt. Ergo nolite aegre, nec moleste ferre nostram a
vobis familiarem petitionem quesumus, quia nos, post gratam acceptionem, ami-
citiam erga ea quae ad pacem utilitatemque vestram pertinent, studioso nostro co-
natu ostensuri sumus semper. Interim pacem divinam, quae omnem mentem superat,
Vestram Universitatem totumque regnum Vestrarum Dominationum secundum cor
vestrum pacificare enixe rogamus. Datum in castris, hodie 25 augusti, anno Do-
mini 1658.

(Sibiiu, Archiva Oraşului.)

MMCCCLXXVIII.

Mihail Goldschmidt, jude al Braşovului, către Bistriţeni, despre prada Braşov,
grozavă a Turcilor, ajutaţi şi de Domnii noştri. 1658,
27 August.

Amplissime, prudens et circumspecte domine, mihi observandissime. Sa-
lutem servitiorumque meorum paratissimam commendationem, et cetera.

Ewer Namhaft Weissheit haben wir entpfangen. Mitt viellen Wortten dürff

ich der Zeit wegen nicht schreiben, denn es ist unmöglich ausszusagen wass unserm armen District widerfahren ist. Rechtschaffenn hat mann die Zersthörung Jerusaleum allhir mit unss gespiellet. Denn ein eintzig Gemein ist unversehret nicht gebliben, sind alle inn den Grund abgebränt. Insonderheit aber haben sie die arme Gemein Weyttebach unnd auch dass Schloss verderbet. Die arme Leut, so inn dem Schloss gewesen, sindt alle gefangen, viell nidergehawen unnd unaussprechlichen Jammer zugericht. Zwar sie geben die arme Leuth so noch bey Leben sind, zu lösen; es werden aber sehr viell auch inn dass ewig Gefängnüß gerathen. Wollen demnach Ewer Namhaft Weissheit zum Höchsten gebetten sein, wofern solche arme Gefangenen dahinnen kommen mögten, wollen sie dieselbigen nicht lassen, wie wir mit den armen Zekkeln-Kindern haben gethan. Betreffend der Völker Anzahl, ist sehr viell. Der Tatarkam, Szilistray Bassa, Moldawer unnd Bläschlander Waywoden sind alle persöhnlig vorhanden, mitt allen ihren Völckern; Kozakken sind auch auf N-ro 3.000. Nachdem sie die Dörffer verbrennen, bestürmen sie zwar die Schlösser, aber sie gehen compositionem ein; besonders aber wenn man allen den bestimbtten Obersten mit Ehren bevor kömpt unnd sie verehret. Es is biss diese Zeit (Gott Lob!) unsere Stadt mit der Vorstadt gebliben; aber es hat ein sehr Grosses gekostet, unnd sind wir allergestaldt erschepfet, dass wir inn hundert Jahren (wann es möglich wehre so lang zu leben) nicht werden zurecht kommen. Wir haben unsern Hauptmann neben sie zum Pfandt geben müssen unnd Patent-Schreiben gemacht, welche sie allenthalben unserer Universitätt Untersessenen auffweisen werden; wozu sich denn auch Ewer Namhaft Weissheit werden wissenn zu accomodiren. Im Übrigen seyen Ewer Namhaft Weissheit Gottes Schutz empfohlen, der hilff ihnen auss allen Nöthen. Datum Coronae, die 27 augusti, anno Domini 1658.

Amplissimae, Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae amicus ad servitia paratissimus

Michael Goldschmidt, iudex coronensis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCLXXIX.

1658, Radul Comisul către Braşoveni, despre sosirea sa cu oştile la Oradea-Mare, (7160; sic), de unde va merge cu Hanul şi Paşa „la Timişoar[ă], la Veziriu-Azem“, despre 10 Septem- fratele său Moise, întors acasă, despre gândul Hanului de a lua cu „toate oştile“ bre. „ţara noastră în lungu“ de la Orşova („Răşava“) înainte, şi despre omul său Voicu ce duce un răvaş „la jup[ă]neasa noastră“.

(Braşov. Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 290-1, no 8.)

MMCCCLXXX.

1658, „Costandin Sălegeanu“ şi Stamatie Marele-Cupar către Braşoveni, despre 1-iu Octom- sosirea unui sol de la Hanul, cu veşti că vin Tatarii şi Cazacii prin ţară şi „marha bre. dobitoc“ luată de oameni din Braşov, arătând că se află „pre mâna păstorilor“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 291-2, no 9.)

MMCCCLXXXI.

Acațiu Barcsai, principe al Ardealului, către Bistrițeni, despre pacea ce are cu Domnii vecini și voia de negoț cu Moldova ce dă.

Deva,
1658,
22 Octom-
bre.

Prudens ac circumspecte, fidelis nobis sincere dilecte. Salutem et gratiam nostram, et cetera.

Akarok kegyelmednek ertesere adni, az Moldovai Vajdával es annak országával Erdely országának s nekünk bekesseghünk vagyon, seőt meghparancsolta a Molodovaj Vajda asztis hogy az egész orszaga legyen hadi készülettel keszen e veghre hogy ha hatalmas Császár parancsolattya ellen valakik vakmerölködnének avagy másunet az országhra ellensegh jöné, csak irjunk s mindgyárt jönnek segittségünkre. Így értvén azert kegyelmetek a dolgot, a Moldovára valo utakat s kereskedest mingyarast szabadicscsa fel, onnet semmit se félljen. Ertyük asztis hogy kegyelmetek felé sokak sok hazugh hireket hintetgetnek, mellyel a szegenyseget remitik, jartattyak embereketis olly helyekre a melly nem jllenék; kegyelmeteknek azert hitire s hazajához valo kötelelességere parancsollyuk, valakiknel a mi salus conductusunk nem leszen, mindazokat mindgyárt fogassa megh s nallok levő levelekkel egygyütt küldgye kezünkben, legyen olly szorgalmatos gondviselessel kegyelmetek hogy másoknak emberei akarattunk ellen az országhnak romlására ide s tova ne járhasanak, ebben ne lehessen senki olly személy kinek kedvezzen kegyelmed.

Am să vă aduc la cunoștința d-voastră că noi suntem în pace cu Voevodul Moldovei și cu țara Ardealului; ba a poruncit chiar că toată țara să fie gata de luptă, și îndată ni va veni într'ajutor dacă împotriva poruncii puternicului Împărat s'ar obrăznicii cineva sau ar dă din alte părți dușmanii în țară —, numai să-i dăm de știre. Bine socotind deci lucrul și d-voastră, îndată să sloboziți drumurile și negustoria spre Moldova, să nu purtați nicio frică dintr'acolo. Înțelegem și aceia că pe la d-voastră s'au răspândit multe vești mincinoase ca să înspăimânte sărăcimea, și se trimit oameni pe acolo pe unde nu se cade; vă poruncim deci d-voastră, în puterea credinței și datoriei d-voastră, către țară, ca pe toți aceia să-i opriți cari vor umblă pe-acolo fără salv-conduct, și împreună cu scrisorile aflătoare la ei să-i trimiteți la noi. Așa să purtați de grijă, încât oamenii altora să nu poată umblă de ici colo împotriva voinței noastre, spre paguba țerii; și între aceștia să nu fie nicio persoană pe care să o ajutați d-voastră.

Cui secus non facturo gratiose propensi manemus. Datum in Curia nostra devensi, die 22 octobris, anno Domini 1658.

Achatius Barcziaj, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis. Transmittat dominus iudex Marus-Vasarhely.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXXXII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și nevoia de a fi ajutat Constantin-Vodă, „omul său”.

Ernot,
1659,
26 Octom-
bre.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Hüsegtek levelet nem vettük az Moldovai állapotokról bennünket nem tudosit, minekokaert hüsegteknek kegyelmessen es serio paranczollyuk, arrul az részről jo vigyazásban legyen es bennünket gyakorlatossággal mindeokről tudositson. Im az Kempullungiaknak s teöbb szélbeli Moldovaiaknak patenst kuldeottunk akarjake hozzank Kosztandin Vajdához az hüseget tartani emberünknek szabad jarast engedgyenek meg ne haboricsak. Mert egyebarant miis tudgyuk mit tselekedgünk.

Secus non facturi. Datum in castro nostro radnotiensi, die 26 octobris 1659.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXXXIII.

Sighișoara,
1658,
30 Novem-
bre.

Acațiu Bărcsai, principele Ardealului, către Brașoveni, despre gătirile Domnilor români și solii ce au mers la ei.

A Fő Vezér parancsollya hogy stb. segetség kell, meg nem fogyatzozunk benne. Tatár chánnak, az budai vezérnek, az Vaydaknak parancsol uyabban, elégséges segítség adás felől; nem fog késni itt az kapucsi Basa Moldovába és Havasalföldébe megyen, az Császár parancsolattyanak meg jelentésére, ugy lattjuk az méltosagos fejedelem Rakoci György eo Nag[sy]sagja ellen valo nehézség a Portán nem kissebbedik söt öregbül. Az két olah orszagi állapotak felől tudositson kegyelmetek szüntelenül bennünköt. Hogy Sigmond Havasalföldébe bocsatott emberünk, hová lehesék nem tudgyuk, ha mit érthet felölle tudositson arrol is.

Quibus de cetero gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Segesvár, die 30 9-bris, anno 1658.

Achatius Barcziaj.

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Fronius, I, n° 212.)

N'am primit scrisoarea d-voastră, și nici nu ne-ați încunoștiințat despre stările din Moldova; totuși vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră să aveți grijă în partea aceea și să ne încunoștiințați despre toate, cât mai des. Câmpulungenilor și altor Moldoveni mărgineni li-am trimis o întrebare de vreau să țină cu noi. Și Voevodului Constantin, omului nostru, să-i deschideți calea, și să nu-l tulburați; căci, la din potrivă, vom ști și noi ce să facem¹.

Marele-Vizir poruncește ș. a., că are nevoie de ajutor, să nu suferim din pricina aceea. Li poruncește de curând Hanului Tatarilor, Vizirului de la Buda² și Voevozilor ca să-i dea ajutor îndestulător; aici nu va întârziă să vie Capugi-bașa în Moldova și Țara-Românească, să ducă porunca Împăratului. Așa se vede că greutățile Mariei Sale Gheorghe Rákóczy nu se micșorează, ci se întăresc. Să ne înștiințați neconținut de stările celor două Țări Românești. Nu știm unde poate fi omul lui Sigismund, trimis la Munteni; înștiințați-ne și despre aceea dacă aflați ceva despre el.

¹ Pentru năvălirea în Moldova a fostului Domn muntean Constantin-Vodă Șerban și scurta lui Domnie în Iași, v. Prefața la *Studii și documente*, IV.

² Pașa cu calitate de beglerbeg și titlu de Vizir.

MMCCCLXXXIV.

Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Brașoveni, despre scrisorile Sighișoara, 1658, către Mihnea-Vodă.

Acatius Barcziai, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes. Prudens ac circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Az mely embertől az Vayda nekünk s kegyelmeteknek szollo leveleit ki küldötte, azt viszsza boczattani keg[ye]l-med emberit it tartoztattuk a végét hogy Minye Vaydának es Balog Mathé urnak szollo leveleinket meg vihesse kegyel-mednek, azert kegyelmesen paronczol-lyuk, maga emberitől Havasalföldiben irt leveleinket kesedelem nélkül kül-gye megh: azonban legyen jo vigyázas-ban s ha mit erthet ejel nappal inclosit-tani el ne mulasson, az posztó ha hamarsagh el készülni igen akarnok, mivel gyalogink job része ruházatlan.

Pe omul pe care l-a trimis Voevodul cu scrisorile noastre și ale d-voastră l-am oprit aici ca să-ți ducă d-tale scri-sorile noastre către Vodă-Mihnea și Mateiu Balog. Deci vă poruncim să trimiteți prin oamenii d-voastră, fără în-târziere, scrisorile noastre în Țara-Ro-mânească: dar să fiți cu bună pază și să nu greșiți să ne [înștiințați] zi și noapte de ceia ce aflați. Am dori foarte mult să gătiți postavul în grabă, fiindcă bună parte din pedestrima noastră nu are haine.

Secus non facturis de cetero . . . propensi manemus. Datum in civitate nostra Segesvar, die 4 X-bris, anno Domini 1658. *Achatius Barcziaj.*

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Fronius, n° 215.)

MMCCCLXXXV.

Ghenadie, Mitropolitul Ardealului, confirmă o sentință a predecesorului său: „Vlădica Sava“.

1659,
Iulie.

Titlu: „Arhiepiscop de Bălgrad, de Maramurăș și a toată țara Ardealului“¹.
(Pecete cu fum, indistinctă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 9, n° CLXXV.)

MMCCCLXXXVI.

Sava Brancovici condamnă pe un preot „curvar“.

Amintește când a fost la Bistrița „cu Șirăpotachi Marton, cădu a fost Bălgrad, Barcie Acoș“². *„Piscup Sava.“*

1659,
Decembre.

(Pecete cu negru, pe un taler al Împăratului german Ferdinand.)

(Fără adresă. Rău scrisă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 9, n° CLXXVI.)

¹ Cf. *Documentele Bistriței*, II, p. xxii.

² De la „chipul Vlădicăi Ioan“, avem, pe lângă însemnarea rezumată mai sus, și aceasta: „Cu mila lui Dumnedzău eu, chipul vlădicescu popa Ion din Maramureș, din Erașul de sussy, din Vișeu-de-sus, scriu slujbă și închinăciune domitale, birău din Bistrița Andrieșel, și ca unui somsid (vecin) a țerei noastre, a Maramureșului“, pentru „cei Telceani“. Un proces: „să nu-ș puture isprăvi de aicea, eu voui dă cartea mea de-acie înaintea să tragă de la cine vor vedeă din Rodna“. *Iluc ke (sic)*.

[V°:] Adresa românească. Pecete peste hârtie:

ARPMIE
+
*
EPBY

(Avrilie erum[onah].)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 63, n° LXXXIV.)

MMCCCLXXXVII.

Lagărul
de lângă
Dipșa,
1659,
4 Decem-
bre.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmessen parancsollyuk hűsegeteknek ez levelünk veven tudósíson mindgyarast bennünket voltakeppen Moldova feleöl mi hirei lesznek. Nekünk tartozó keőtelességeket hűsegetek álhatosson meg tarcsa. Ugy vagy on mi most hátra nyomulunk de nem azért az országot el hadgyuk, hanem hogy gyaloginkal es Magyar orszagi birodalmunkbol jeőveő hadainkal meg egyezzünk. Minek okaert hűsegetek az mely feő emberek lesznek várossában mondgya meg keőtelességekre jűjenek mindgyarast hozzánk Belseő Zolnok varmegen ez levelünket is meg mutatvan. Az perceptornak Ferencz Deaknak is mondgya megh, az mi proventus nálla, mindgyarast hozza hozzánk, úgy hogy holnap igen jó reggel Betlenben legyen velle.

Vă poruncim d-voastră că îndată după primirea acestei scrisori să ne înștiințați cam ce vești aveți de fapt din Moldova. Datoria ce o aveți față de noi să o împliniți cu statornicie. Noi acum ne retragem, dar nu pentru ca să părăsim țara, ci ca să ni împreunăm pedestrașii cu oștile care ni sosesc din Țara Ungurească. Din care pricină d-voastră să li spuneți tuturor domnilor din oraș ca în puterea datoriei lor să vină la noi, arătându-li și scrisoarea aceasta, prin mijlocul comitatului Solnoc. Asemenea să-i spuneți și perceptorului Francisc Deak să vină îndată cu tot venitul ce e la el și să fie mâne des de dimineață în Beclean.

Secus non facturi. Datum in castris nostris ad possessionem Dipse positis, die 4 decembris 1659.

G. Rakoczy, m. p.

P. S. Kegyelmetek adojobann is az mi hátra ugyan holnap jó reggel küldesse Betlenbe mind pedig notariusokat Iános Deakot, beszélhetnenk eo kegyelmevel.

P. S. Restul din dajdea d-voastră mâne des de dimineață să-l trimiteți d-voastră la Beclean; asemenea și pe notarul d-voastră, Ioan Deak, să ne putem înțelege ceva cu dumnealui.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCLXXXVIII.

Băleni,
1659,
11 Decem-
bre.

Gheorghe Băleanul, fost Mare-Ban, către Brașoveni, despre făgăduiala sa față de „Andreiaș Șăpun” și „Lurinți meșterul argintarul”, cerând a i se trimite acolo oameni după rămători.

(Brașov. Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 303-4, n° 7.)

MMCCCLXXXIX.

[Polonia],
pe la
1660.

„Jupânul Prăvan” (Părvan) către „Catrina Vel Judecăsca wr града Брашов”, despre scumpetea bumbacului, care țineă până la Brașov 50 de florini, ceia ce l-a făcut să ieă abă, fiind „ca[m] estină”, despre drumul său în Polonia, de unde a trimis „10 bogasie roșă”, despre gândul de a plecă după Crăciun să cumpere bumbac, cerând bani „pe Necopoian[i], pe ai noștri”, pomenind pe Dobre și „jupânul Iovan” în legătură cu afacerile lui.

(Brașov. Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 52-3, n° 1.)

MMCCCXC.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre Sibiul, 1660, 4 Februar.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmetek levelet vettük írásat meg értettük nekünk is jött emberünk onnat bellől s Bukurestreöl, de más hirt hoztak; kegyelmetek küldgyön be légyen jó vigyázásban s tudosicson benünk.

Am primit scrisoarea d-voastră, și bine am înțeles-o; au sosit și oameni de-ai noștri de la București, dar cu alte vești. Să trimiteți d-voastră oameni acolo, și să fiți cu grijă: încunoștiințați-ne și pe noi.

Secus non facturi. Datum in castris nostris ad Szeben positus, 4 februarii 1660.

G. Rakoczy, m. p.

[Adaos:] Vigjazzon kegyelmetek ez utanis.

[Adaos:] Să îngrijiți și de aici înainte.

Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus ac toti Universitati inhabitatorum civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXCI.

Acațiu Barcsai numește Mitropolit românesc pe Gheorghe de Putivla¹, „Muscal“, fost și mai înainte Vlădică de Bălgrad. Sibiul, 1660, 5 Februar.

Nos, Acatius Barcsai, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera, memoriae commendamus, tenore praesentium significantes quibus expedit universis, quod nos, dum, gratiae munificentiaeque nostrae principalis nobis innatae non obliti, regum ac principum felicitis reminiscantiae vestigia imitantes, officio christianitatis respondere universosque patriae huius nostrae afflictissimae, tantisque praepeditae calamitatum procellis, status et Ordines paternae protectionis nostrae clementer participes reddere decerneremus, perhibetur nobis humilime in personis honorabilium quorundam seniorum valachalium Szavam Brenkovit, episcopum scilicet hactenus valachalem, non ipso Deo, non officii sui requisitis conditionibusque et fide ipsius nobis super eo praestita, non denique publico patriae commodo curatis, in ruinam regni huius nostri compluribus pro nunc exhausti calamitatibus eiusmodi se immiscuisse negotiis, quae non minus nobis, quam patriae etiam huic dulcissimae ultimam accellerare perniciem censeantur. Quare ne, ipso ut scandalo amputato ab Ecclesia, valachales, Rascianorum et Graecorum ubilibet in ditione hac nostra Ecclesiae existentes universae sine pastore instar gregis errabundi periclitentur, neve sub eo altius inter dictas iam Ecclesias malum serpat, tempestive praeveniendum, iisdemque in unum quasi corpus colligatis, iuxta ritum et consuetudinem olim ab ipsis receptam moderatorem seniorum pastorum universorum ac aliorum etiam, quorum videlicet intererit, doctum scilicet, pium et bene meritum episcopum praeficiendum duximus². Accendente igitur fidelium dominorum consiliariorum nostrorum singulari pro honorabili Georgio Putivlensi,

¹ Acesta e Vlădica Ghenadie. V. cartea mea *Sate și preoți în Ardeal*, p. 65 și urm.

² Încă la 15 Mart 1659 Acațiu Barcsai dădea clerului românesc un privilegiu după cererea lui Sava (Șincai, la anul 1659; Cipariu, *Arhivu*, pp. 571-2; Mangra, *Mitropolitul Sava II Brancovici* (1656—1680), Arad 1906, pp. 159-60).

Moscovita (pastore annis, ut perhibetur, superioribus albensi valachico¹) facta commendatione, attentis etiam clementer et consideratis memoratorum iam honorabilium quorundam seniorum valachalium humili pariter pro eodem intercessione, ipsius denique morum probitate, pietate ac doctrina sufficienti, eundem Georgium Putivlensem, Moscovitam, in episcopum valachalem dictarum iam Ecclesiarum valachalium, rascianarum et graecarum ubivis in ditioe nostra transilvanica partibusque Hungariae eidem annexis existentium universarum eligendum, nominandum et confirmandum duximus, dantes auctoritatem clementer et concedentes ut idem simul cum solita episcopatus eiusdem auctoritate, gravitate, proventibus, usibus et emolumentis quotannis ipsi provenire debentibus, uti eodem et caeteri eiusdem praedecessores perfuncti usque sunt, uti, frui et gaudere valeat atque possit, prout eligimus, nominamus et confirmamus praesentium per vigorem, additis tamen subsequenter hisce conditionibus:

I. Ne verbum Dei in ecclesia lingua peregrina, tam ipse concionari audeat, quam aliis id attentare permittat, sed nativa sola lingua pure valachica. II. Universae superstitionum colluviei antea ab ipsis quoquomodo observatae, tam ipse renunciabit, quam alios renunciari faciet. Sacramenta nonnisi uti in sacris literis scriptum est, sacram scilicet coenam Domini puro pane et vino, baptismum aqua pura, non ullis adhibitis superstitionibus administrari permittet, et ipse administrabit. Deosculatones imaginum, crucis et cetera pro posse eradicabit. Divortium sine episcopi ungarici orthodoxi seniorumque valachalium scitu et consensu instituere nequaquam audebit. III. Solam Scripturam Sacram auditores tam ipse docebit, quam per alios etiam doceri curabit. IV. Nullos in pastores ordinare praesumat nisi condignos et bene meritos, quive officio illi sacro suffecerint. Neque tamen hoc sine episcopi ungarici seniorumque Valachorum consensu et approbatione faciendum attentet. V. Cum universis quarumlibet Ecclesiarum valachalium, rascianarum et graecarum senioribus et pastoribus in Ecclesia Novum domini nostri Iesu Christi Testamentum iuxta eorum conditiones legi, catechismumque superioribus ab hinc annis Albae-Iuliae typis valachico idiomate mandatum² diligenter et serio doceri curabit. VI. Ab Ecclesiis, earum senioribus et pastoribus valachis non plus solito suo stipendiario munere extorqueat. Neque delinquentes birsagiis delictis severioribus punire sit ausus. VII. Seniores et pastores nonnisi secundum conditiones ipsis datas visitet. VIII. Bona Ecclesiis conferenda, vel etiam collata non dissipabit, illa in scholarum saltem valachalium templorumque aedificia convertendo. IX. Dependere in omnibus ab episcopo orthodoxo debeat et teneatur, ac cum ipso consentiat. X. Nullis se negotiis vel etiam rebus nobis huicque regno nostro contrariis immiscere audeat. Kalugeros vel alios etiam cuiusvis ordinis homines peregrinos sine nostro vel episcopi ungarici scitu et voluntate sibi nullos associet secumque manere patiatur. XI. Contra regni articulos in monasteriis vel etiam locis aliis quibuscunque nullis patrocinari praesumat malefactoribus. XII. In controversiis decidendis ac aliis quoque difficultatibus quae scilicet suum concernent officium, nonnisi cum consensu seniorum legitime procedat. XIII. Salva in futurum etiam et intacta liberaque in Ecclesiis valachicis episcopi Ungarorum orthodoxi maneat dispositio.

Quocirca vobis universis et singulis Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et nobilibus, supremis et vice-comitibus, iudicibus vice-iudicibusque ac iuratis assessoribus nobilium quorumcunque comituum, Prudentibus item et Circumspectis magistris civium, regiis ac Sedis iudicibus, villicis, providis quarumcunque Sedium, civitatum, oppidorum, villarum et possessionum, universisque senioribus, pastoribus, scholarum rectoribus caeterisque toties dictarum ecclesiarum ministris, cunctis etiam aliis cuiuscunque status, conditionis, ordinis, gradus, honoris, officii, dignitatis, praeceminentiae et functionis hominibus, quorum videlicet interest seu intererit.

¹ Nerecunoscut, îl aflăm în Alba-Iulia. V. mai sus, p., 1239, n^o MMCCCLXXXIV.

² Al Vlădicăi Ștefan.

praesentium notitiam habituris harum serie committimus et mandamus firmiter quatenus saepefatum Georgium Putivlensem, Moscovitam, ubivis in ditione nostra constitutarum et habitaram Ecclesiarum valachalium vita ipsius comite verum, legitimum et a nobis praecordinatum episcopum habere et reputare, seniores caeterique pastores valachales universi debitam obedientiam et condignum eidem honorem praestare debeatis et teneamini, nec ipsum in legitima recensiti sui episcopatus functione impedire, turbare et molestare praesumatis vel sitis ausi modo aliquali. Ita tamen, ut conditiones praemissas tam ipse plena et condecienti autoritate observare, illis obligari, quam per alios, quorum scilicet intererit, observari facere modis omnibus teneatur et sit adstrictus. Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam praesentes literas nostras pendentis et authentici sigilli nostri munimine roboratas memorato Georgio Putivlensi, Moscovitae, clementer vita ipsius comite dandas duximus et concedendas. Datum in civitate nostra cibiniensi, die decima quinta februarii, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo.

Achatius Barchiai, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMCCCXCII.

Gheorghe Rákóczy al II-lea, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de a se trimite după știri la Iași. Sas-Sebeș, 1660, 7 Mart.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmessen paranczollyuk hűsegteknek, jártas-sa kémjeit Moldovában egészen Iasz vasarig is az mi hirei lesznek ejel nappal mindenekreöl volta-képpen tudósícsón.

Vă poruncim d-voastră să vă trimiteți cercetători în Moldova până la Iași și, orice vești veți prinde, zi și noapte să ne încunoștiințați despre toate.

Secus non facturi. Eisdem in reliquo gratiose propensi manemus. Datum in castris nostris ad Szeben positis, die 7 martii 1660.

[Adaus:] Mindenekrül tudósícsón s igen vigyazon kegyelmetek hadak nem indultak Moldva felöl járhat ki kegyelmetek embere be. Kozak Moszka hadak hol vannak.

[Adaus:] Să ne înștiințați despre toate, să grijiți bine: oștirile n'au plecat; spre Moldova pot trece oamenii d-voastră. Oștirile căzăcești și muscălești unde stau?

G. Rakoczy, m. p.

P. S. Az mennyi kopja hűsegtek varossaban lészen ha három ezer is, mind vasastul ejel nappal küldgye ide hozzánk.

P. S. Câte copii (secure) sunt gata în orașul d-voastră, fie și chiar 3.000, să le trimiteți, cu fier cu tot, la noi, zi și noapte.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXCIII.

Sibiiu,
1660,
9 Mart.

Gheorghe Rákóczy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova și „desfacerea de Munteni”.

Georgius Rakoci, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmetek levelet vettük. Az saletrum főzők feleől Segesvári uramék nekünk azt irtak az őö kegyelmek székiben vannak; mivel penig mi kegyelmetek hűségét meg tapasztaltuk s abban meg nyugodtunk, azert székibeől mennyenek másuva, holott nem is főzetenek saletrumot. Az Tatárok feleől valo hirt az mi illeti, nekünk is egy néhány felől úgy hozták. Ennek utanais értekeztek kegyelmetek jartassa embereit Moldovában s bizonyos hirekreől bennünket gyakorlatossággal tudósícsón.

Am primit scrisoarea d-voastră. Ce privește căldările de fier salitru, ni scriu domnii din Sighișoara că sunt în orașul d-lor. Și, fiindcă suntem încredințați despre credința d-voastră, și împăcați fiind cu aceasta, puteți merge din centru într'alt loc, unde nici n'au fier salitru. Iar, în ce privește veștile de la Tatari, și nouă ni s'a dat de știre la fel. Și de aici înainte să vă meargă oameni prin Moldova, și înștiințați-ne și pe noi despre veștile de acolo, cât mai des.

Quibus sic facturis de cetero gratiose propensi manemus. Datum in castris nostris ad Szeben positis, 9 martii 1660.

[Adaus:] Kegyelmedtek csinallion hirt Moldvaban hadak akarnak arra menni mivel úgy halliuk hirekul indult vagy ezt olaval Havasalföldire distrahaltatnak.

[Adaus:] D-voastră să dați de știre în Moldova că vreau să treacă ceva oști pe acolo: așa auzim că s'a dus să se desfacă de Munteni.

G. Rakoczy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis primario iudici ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis sincere dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXCIV.

Iași,
1660,
30 Maiu.

Ștefan-Vodă (Lupu), Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre omul ce trimite ca să caute pe Serdarul său și despre dorința de bună vecinătate ce are.

Generose, prudentissime ac circumspecte domine, amice et vicine nobis benevole.

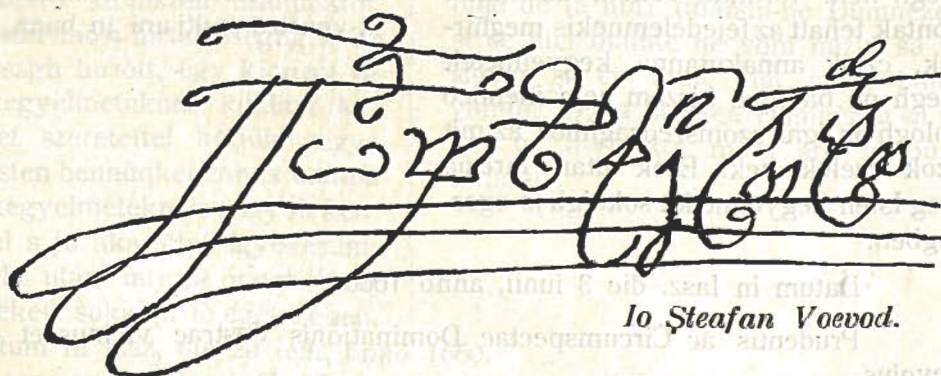
Az ur Isten kegyelmedet minden id-veseges kivansagi szerint valo sok jokkal jo egesseggel szerencses bodogh hoszszu élettell algia megh minden kedvesivel egietemben. Az kegyelmed nekünk beöczülett irott levelett igen kedvesen vettük kegyelmedteől mint reghi megh ismert jo akaro szomszed uramtól hogy kegyelmed el nem feletkezik az reghi baratsaghrol, hanem minket tudositott az ott valo hirek es alapatokrol, az kegyelmed böczületes levelebeől rend szerint mindeneket megh ertettük, ennek utanna is hasonloképpen igaz szom-

Domnul Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră după dorință cu multe bunuri ale Sale, bună sănătate cu viață norocoasă și îndelungată, împreună cu toți cei iubiți ai d-voastră. Scrisoarea d-voastră am primit-o cu mare bucurie de la d-voastră, ca de la vecinul, cunoscutul și binevoitorul nostru domn vecin. Că d-voastră n'ați uitat vechea prietenie, ci ne încunoștiințați despre veștile și stările de acolo, le-am înțeles toate pe rând din scrisoarea cinstită a d-voastră, rugându-vă să nu vă fie spre greutate nici de aici înainte ca, în urma bunei

szedsagos szeretettel kerjük kegyelmedet ne nehesztellye kegyelmed bennunket tudositani ha mi dolgok megh is teörtennynek, kerjük annak okaért kegyelmedet szeretettel most is ezen, ime ez megh nevezet Geörgy postankot oda kültük kegyelmedhez megh tovabbis megh paranczoltuk neki hogy mennyen valahol megh talallya az mi Szerdarunkot hogy szemben legyen vele, azert kegyelmedet szomszedsagos szeretettel kerjük talallyon oly alkalmatosagot s modot benne, adna vay kett embert melleje az kik tudanak abban eljarny, vagy penighlen mikeppen kegyelmed jobnak iteli lenny ugy tanaczollya cziak mehessen el addigh az mi hadainkhoz, mely kegyelmed megh czelekedven igen kedvessen vesszük kegyelmedteöl, mert mi igen bizunk kegyelmedhez mint kedves jo akaro attyankhoz, noha mostan alatomban vagy on az igaz szomszedsag s baratsagh de ha Isten czendesegunket adgya, ugy akarjuk, nylyan legyen mindenek lattara valami kegyelmed kivansaga leszen, az mi jo akaratunkban, kegyelmed soha megh nem fogyatkozik, hanem valamint az attyam megh tartotta kegyelmeddel az szomszedsagott, megh annal inkabb most akarjuk megh tartani. Ezek utan Isten sokaigh eltese kegyelmedet jo egessegeben.

Datum in Iasz, die 30 maii, anno 1660.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus et amicus benevolus:

Io Șteafan Voevod.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Martino Scultz¹, civium civitatis beszterciensis iudici primario, senatori, domino vicino et amico nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ *Sculter*, in manuscript. În n^l următor: *Scultus*.

MMCCCXCV.

Iași,
1660,
3 Iunie.

Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre atacarea de curând, în munții lor, a unei cete de Moldoveni ce se întoarce din Ungaria cu hotnogul Vlasie.

Prudentissime ac circumspecte domine, vicine nobis benevole. Servitorum nostrorum semper commendationem.

Az ur Isten kegyelmedet minden kivansagi szerint valo sok jokkal algia megh. Ez alkalmatosaggal kelletek kegyelmedet levelünk által megh latogatunk engedgye, Isten eö felsege, ez levelünk tallalya kegyelmedet szerencses oraban es jo egessegben. Most ez el mult heten jönnek volt valami emberink ide Moldovaban az hadaktol es ott az Besztercej havasban ugyan az kegyelmetek hatariban eöket felverték, es hetett az mi emberinkben megh eölte egy hadnagyott is eölte megh igen emberseges ember volt Vlaszia nevü hadnagy, mivel hogy eök az hatalmas Czaszar szolgalttyaban iartak, es imar akarvan haza jöni eök nem hogy bekevel bocziatottak volna, mint igaz szomszedok, hanem fel sakmanyoltak eökett, negyven lovakott elvettek teölleök, es valamy satorokat, pénzt es egyebett mitt talaltak nallok mindent elvettek s megh az a Peter vamos azokkal az latrokkal vellek volt, annak okaért kegyelmedet kerem szeretettel hogy azokat felkerestese, kik azt czelekedtek, mert ha kegyelmed fel nem keresi s megh nem forditatt vellek, az mittöl vontak tehatt az fejedelemnekis meghirjuk, cziak annakutanna kegyelmetek megh ne bannya, hiszem nem illendeö dologh az igaz szomszedsagghoz az mit azok czelekedtek. Ezek utan tarczia meg Isten kegyelmedet sokaigh jo egessegben.

Datum in Iasz, die 3 iunii, anno 1660.

Prudentis ac Circumspectae Dominationis Vestrae vicinus et amicus benevolus.

Io Șteafan Voevoda.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Martino Scultus, civium civitatis beszterciensis iudici primario senatorique, domino vicino et amico nobis benevolo

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Bunul Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră, după dorință, cu toate bunurile Sale. Având să ne întoarcem către d-voastră prin scrisoarea noastră, cu acest prilej să dea bunul Dumnezeu să vă găsească [această scrisoare] pe d-voastră în ceas cu noroc și bună sănătate. Venind în săptămâna trecută niște oameni moldoveni de la oaste, i-au lovit la hotarul d-voastră, în munții Bistriței, omorând șapte oameni dintr'ai noștri și un hotnog. Și eră om de omenie hotnogul Vlasie, și erau doar în slujba puternicului Împărat, și acum, voină să vină acasă, nu să-i fi lăsat să vină în pace ca niște vecini buni, ci i-au și jăfuit, lipsindu-i de 40 de cai și de corturi, bani și tot ce au găsit la ei. Apoi încă și Petru Vameșul a stat pe partea hoților. Pentru aceia deci, vă rog pe d-voastră cu toată dragostea să urmăriți pe cei ce au făcut lucrul acesta, căci, dacă nu, și nici nu veți întoarce ce le-au luat de la ei, o să-i scriem și Domnului. Numai după aceia să nu vă fie cu supărare, căci nu se ține de buna vecinătate ceia ce au făcut oamenii aceia. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

MMCCCXCVI.

Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre răscumpărarea, ce doresc ei, a nobilului Apaffy de la Tatar.

Iași,
1660,
20 Iulie.

Generose, prudens ac circumspecte domine, amice et vicine nobis benevole.

Ur Isten kegyelmetekett minden kivansagi szerint valo sok idveseges lelki testi jokkal hogy megh aldgya kevan-nyuk.

Kegyelmetek nekünk beöczülettel irott levelejt mind ketteött igen szeretettel vettük, melyekbeöl az kegyelmetek kivansagatt mind megh ertettük, de abban megh boczason kegyelmetek mödunk ninczen hogy Apafitt eo kegyel-mett kezeségünkre ki hozatnok, mert kegyelmetekis jól tudgya itt igen hamar változik az alapat, s megh magunk is most telepedünk derekasabban, eddigh gyenge alapattal voltunk, hanem mi-kor az penz keszen leszen kegyelmetek küldgye be ide az penzel bizonyos em-beritt minekünk megh jelentven, az ke-gyelmetek jo akarattyært mü mingyart magunk emberünkett oda küldgyük s ide Iasz vasarra ki hozattyuk mert igen jo baratunk s ismereönk az Tatar kinel van eö kegyelme s addigh nigh ide ki-hozzak eö kegyelmatt itt vesztegsegben leszen az kegyelmetek embere ma-gunkra valallyuk egy penz ereö kart nem vall, mert magunk megh alkuttattjuk eöket, az kegyelmetek hozzank megh mutatott jo akarattyat s kedveskedesett kegyelmetekteöl igen kedvesen vettük mint jo akaro szomszéd uraimektol, mü is az mitt most hirtelenseghgel az alkolmatossagh hozott, egy kicziny a-jandekot kegyelmeteknek kültünk ke-gyelmeteket szeretettel kérjük vegye jo neven, Isten bennünket ennek utanna eltettven, kegyelmeteknek nagyob ked-veskedessel s jo akarattal igyekezünk lenny. Ezek utan tarczia megh Isten kegyelmetekett sokaigh io egesseghben.

Datum in Iasz, die 20 iulii, anno 1660.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus.

Io Ștefan Voevoda.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio Bhim et do-mino Martino Schultz, civium civitatis beszterciensis iudicibus suprimariis (sic)¹ et dominis amicis et vicinis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Sub-primariis, vice-juzi.

MMCCCXCVII.

Iași,
1660,
23 August.

Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre întoarcerea oștilor sale pe la ei, dorind să știe dacă merg cu Tatarii ori singure.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole. .

Az ur Isten kegyelmedet minden id-
veseges kevansagy szerint walo sok
jokkal jo egesseghel hogy megh aldgya
kevannyuk. Ezert kelletek kegyelmedet
mostany alkolmatossaggal ez levelünk
által megh talalnunk mint jo akaro
szomszed uramott, adgya Isten eő felsege
ez levelünk tallalya megh kegyelmedet
szerenczes oraban és jo egesseghben.
Ertettük hogy az my hadainkot haza
bocziatottak volna s kegyelmetek fele
jeőnenek es bizonyoson nem tudhattuk
ugy vagyone avagy minczene, annak
okaert kegyelmedet szeretettel kerjük
voltageppen kegyelmed irja megh my
nekünk tudhassuk megh bizonyoson
ha ott jeőneke ell kegyelmeteknel es
Tatarok jeőneke vellek vagy cziak az
my hadaink jeőnek azon kiül mely
helyben vadnak el indultake helybeöl
neme, kegyelmed mindeniknek bizo-
nyoson mennyen vegere es menteöl
hamareb kegyelmed adgya ertesünkre,
mely kegyelmed ebbely megh mutatott
jo akarattyatt kegyelmedtől kedvesen
agnoskalunk, hasonlokeppen kegyelmed
paranczollyon nekünk készen vagyunk
kegyelmednek szolgálny. Ezek utan
Isten kegyelmedet eltesse sokaigh jo
egesseghben.

Dorim ca Domnul Dumnezeu să vă
dăruiască pe d-voastră cu multe bunuri
ale Sale, cu bună sănătate, după dorință.
Pentru aceia a trebuit să ne îndreptăm
de astă dată cu scrisoarea noastră la
d-voastră, ca binevoitorului nostru domn
vecin: să dea bunul Dumnezeu să vă
afle în ceas norocos și bună sănătate.
Am înțeles că ar fi slobozit acasă oștile
noastre, ținând spre d-voastră, ceia ce
noi nu știm cu siguranță: oare așa e
sau nu e. Pentru aceia deci vă rugăm
cu dragoste pe d-voastră să ni scrieți:
să știm oare pe acolo or să treacă, pe
la d-voastră, și oare cu Tatarii împreună,
sau numai oștile noastre, unde sunt și
dacă au plecat din loc sau nu. D-voastră
să le știriciți toate și cât mai răpede
să ni le dați de știre. Care bunăvoință
o vom primi cu plăcere din partea
d-voastră. Asemenea să ni porunciți
d-voastră și nouă: suntem gata să vă
slujim. După acestea Dumnezeu să vă
țină pe d-voastră mulți ani în bună
sănătate.

Datum in Iasz, die 23 augusti, anno 1660.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Stephanus princeps.

Io Șteafan Voevoda.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Martino Scultus, civium
civitatis beszterciensis iudici primario, et cetera, domino vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXCVIII.

Cotnari,
1660,
16 Septem-
bre.

Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre supărarea adusă
la întors oștilor sale și despre roibul dăruit lui de Ali-Pașa, pe care ei l-au oprit.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine et amice nobis benevole.

Ezert kelletek kegyelmedet mostany alkolmatossaggal ezlevelünk által megh talalnunk, mivel ezek az my hadainknak ott kelletvén eljeönyek es azokat most is felverték, noha azok az hatalmas Cziaszar szolgalttyaban voltak, seöt kegyelmeteknek is szolgaltak mert immar talam Isten azt adgya hogy kegyelmetek is megh nyughszik, noha mü kegyelmedtöl ezt nem remenlettük volna, mert mü senkit abban az orszagban megh nem hittünk sem nem ismer[tünk] mint kegyelmedet, sokat mondhatnank de hiszem az ki emberseges ember eszeben veheti, meghis hiszük hogy kegyelmed akarattya nélkül teörtentyt de az teöbbi ugyan ambar mulnek ell, de leghinkab ezt banyuk hogy az a my baratunk Aly-Pasa mi nekünk az my lengyel capitanyunk által igen szep teöreök paripatt küldött volt, eö ugy ad számott hogy kegyelmetek vette el teölle, mü eötett megh nem hittük, hanem kegyelmedhez kültünk kerjük kegyelmedet szeretettel mint jo akaro szomszed uramot, ha kegyelmeteknél leszen adgya megh vagy penigh maslovatt küldünk kegyelmeteknek avagy penzel megh valtyuk, mert tudgiuk hogy nem kegyelmeteknek valo, mü sem hatas paripanak akartuk, hanem menésben akartuk ereszteny, melyet kegyelmetek meghczelekedvén kedvesen veszük. Ezek utan Isten kegyelmedet sokaigh eltesse jo egessegeben.

Datum in Kotnar, die 16 septembris, anno 1660.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Șteafan Voevoda.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio Bün, civium civitatis beszterciensis iudici primario, et cetera, domino vicino et amico nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCXCIX.

Ștefan-Vodă (Lupu), Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre scrisorile „Craiului” către el.

Prudens ac circumspecte domine iudex civitatis bistriciensis, domine amice et vicine benevole.

Contenta literarum Generosae Dominationis Vestrae intellexi et ad porrectas mihi per tabellarium Illustrissimi Transsilvaniae principis literas sine ulla mora ex voto Generosae Dominationis Vestrae responsum dedi. Intellet omnia ex literis

Pentru aceia a trebuit să vă cercetăm pe d-voastră cu acest prilej prin serioarea noastră fiindcă oștile noastre aveau să treacă pe acolo și au fost risipite, măcar că erau în slujba puternicului Împărat mai mult, — ba v'au slujit și d-voastră, căci doar o să dea Dumnezeu să vă liniștiți și d-voastră, — deși aceasta noi nu o nădăjduiam de la d-voastră. Pentru că noi în acea țară n'am crezut, nici n'am cunoscut pe altul decât pe d-voastră. Am avea de spus mai multe, dar cine e om de omenie, pricepe și atâta: credem totuși că s'a întâmplat fără voia d-voastră. Celelalte treacă, meargă, dar mai cu seamă de aceasta ni pare rău că prietenul nostru Ali-Pașa ni-a trimis prin căpitanul nostru polon un roib frumos turcesc, și așa spune că d-voastră l-ați luat de la el. Noi nu i-am crezut lui, fără cât am trimis la d-voastră, rugându-vă cu dragoste, ca pe un binevoitor domn vecin, să ni-l dați dacă e la d-voastră: ori o să vă trimitem altul în locul lui, ori îl vom răscumpără cu bani, — căci știm că nu e pentru d-voastră. Nici noi n'am vrut să-l ținem pentru călărit, ci să-l dăm la herghelie: dacă ni veți face aceasta, vom primi-o în nume de bine de la d-voastră. După acestea Dumnezeu să vă ție pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Iași,
1660,
5 Octombrie.

Illustrissimus princeps. Ego quoque et secuturis temporibus desideria Generosae Dominationis Vestrae adimplere mei officii semper ducam. Restat ut me sibi felicia auspicantem benevolo ac favorabili prosequatur affectu, cui a Dei praepotentis manu omnia fausta ac felicia precor. Iassius, die 5 octobris 1660.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Stephanus, Dei gratia princeps terrarum Moldaviae.

Io Șteafan Voevoda.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino, domino Georgio Bihm, iudici et senatui civitatis bistriciensis, dominis amicis et vicinis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCC.

Ernot,
1660,
9 Octom-
bre.

Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre măsurile ce a luat împotriva răsculaților secui și omul ce trimite în Moldova, la Domn.

Acatius Barcsai, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Ugy ertyük mar az ellennünk pártot utót Székelyek közül nemelleyek hüsegünkre kezdettek hodolni, de el hiszszük feöveb okai kik voltak, tudván vetkekhez kepest valo czelekedeteknek büntetese el nem fognak kerülni, oda ki kezdik uttyokat Erdélyből tartani; azért hüsegteknek életere becsületire paranczollyuk, ejjel nappal az utakra oly szorgalmatossan vigyaztasson hogy valamint a pártosok azon, ki ne szaladgyanak nevezet szerint penigh Lazar Istvánra, Szekely Samuelre s az teöbbire is legyen derekas vigyázása, mert ha azon találnak ki szaladni, hidgye bizonyosson, vigyazatlanságának s párttartásának kemény büntetését el nem kerüli; seöt az mint végére mentünk, csak ez napokban is hüségtek határán Czikra Gyergyóra egy néhány az országhev szedelmere irt levelek hordoztattak, s onnét is oda ki, mégh is affélekben edgyet sem keritte kezűnkre. Annak fellette im az Moldovai Vajdahoz kültük emberünket kit is hüségtek bátorsagosan késertessen által a havasokan ot se kesleltesse continualhassa menteöl hamareb uttyát.

Nec secus facturi. Datum in castro nostro radnothiensi, 9 octobris 1660.

Achatius Baroziaj, m. p.

Hüsegtek kialtasson szabad nyeresegert valakik Csikban be czapnak valamit kaphatnak, mind magoke legyen.

Așa auzim că dintre Săcuii răzvrățiți împotriva noastră o parte începe să se întoarcă iarăși la credința noastră, dar, să știm cari sunt pricinuitoarii mai de seamă, n'ar scăpa ei de pedeapsa după greutatea păcatului, și deci încep să-și iea drumul din Ardeal. Pentru aceia poruncim, pe omenia și viața d-voastră, să păziți bine, zi și noapte, drumurile cu stăruință, carăzvrătitorii aceia să nu scape pe acolo, și anume: Ștefan Lazar, Samuil Székely. Asemenea să grijiți și de ceilalți, căci, dacă ar fugi pe acolo, să credeți că pentru neîngrijire și părtinire nu o să încunjurați pedeapsa aspră. Și, precum am înțeles mai bine, numai în zilele trecute se purtau prin hotarul d-voastră la Cic și Gurghiu scrisori protivnice țerii și-apoi și de acolo afară, dar niciuna nu ni-ați dat-o în mâinile noastre. Afară de aceia am trimis un om la Voevodul din Moldova, pe care să-l petreceți peste munți cu siguranță, și să nu-l zăboviți acolo, ca să-și poată vedea de drum cât mai răpede.

Să dați de știre că toți cei ce vor pătrunde în Cic pentru câștig slobod, ce vor putea ridică, să fie al lor.

[Vo:] Prudentibus et circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Bestercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCI.

Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ajutorul ce a cerut Domnilor noștri împotriva lui Ioan Kemény.

Gurghiu,
1660,
24 Novem-
bre.

Achatius Barcsai, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspēcti, fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Kemén Iános urunk Kövár vidékére küldött levelét hozák, melyből világon kitetzik hogy ő kegyelme az oda ki futott pártos fő rendekkel edgyütt ez szegény haza veszedelmére igyekezik haddal jöni, kinek Isten velünk lévén megelőzésére igyekezünk, hadainkat ellene indíttuk a varmegyeknek is megparantsoltuk, soldosokat küldgyék Barcsai Gaspar generalis uram mellé s az Olahorszagok Vajdanak s passaknak is irtunk, küldgyenek segítséget. Azert kegyelmeteknek is serio parantsoljuk, az szokas szerint gyaloghit jo keszülettel küldgye Szamos-Ujvarhoz Barcsai Gaspar uramhoz, avagy az hol értik lenni. Mivel penig az portatol valo el szakadásnak ize meg mostis szajaban vagy on kegyelmetek s tudgya nehezen tévők szerit a Török ez szegény orszagot el ne foglalja, kegyelmetek honnyában maradhasson, helyébe Török ne száljon, azert kegyelmeteknek Isténéhez hazájához es hozzank valo kötelességere, szeretetre parantsoljuk, az porta es hozzank valo hűségében legyen alhatatos ne ingadozzon az ellenkezőkhöz ne hajoljon, mert mi többbe nem hiszszük ez orszagnak kegyelem legyen Török el ne foglalja, ha meghis elhajol es partol.

Din scrisoarea dumnealui Ioan Kemény, trimeasă la Chioara, iese lămurit că dumnealui cu domnii răzvrățiți din rândurile cele înalte, fugiți acolo spre primejduirea țerii, se pregătește să vină cu oaste, cea ce cu ajutorul lui Dumnezeu vrem să prevenim, și ni vom porni oștile împotriva lui, poruncind și comitatelor să trimeată ostași, pentru bani, lângă domnul general Gașpar Barcsai; li-am scris asemenea Voevozilor țărilor românești și Pașilor, să ni trimeată ajutor. Pentru aceia deci vă poruncim și d-voastră, cu tot dinadinsul, ca după obicei să vă trimiteți pedestrașii gata de luptă d-lui Gașpar Barcsai, la Gherla sau în alt loc, unde veți înțelege că stă. De oare ce gustul deslipirii de către Poartă și acum îl mai aveți în gura d-voastră, știind bine că greu am făcut ca Turcul să nu ocupe această sărmană țară și d-voastră să puteți rămâne în patria d-voastră și să nu vă înlocuiască Turcul,—pentru aceia deci vă poruncim d-voastră ca, pentru datoria și dragostea d-voastră către Dumnezeu, patrie și către noi, să fiți statornici în credința Porții și a noastră, să nu vă clăinați încă, sau să înclinați în altă parte, pentru că mai mult nu credem să aibă iertare această țară și să nu o ocupe Turcul, chiar dacă va înclina altfel și va părteni pe alții.

Secus itaque sub poena capitali non facturi. Datum in curia nostra görgen-sz.-imrehiensi, die 24 novembris 1660.

Az gyalogit kegyelmetek mindjárt küldgye Kövárba jo vigiázással.

Pedestrașii să-i trimiteți d-voastră îndată la Chioara cu pază bună.

Achatius Barcziaj, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCII.

Gurghiu,
1660,
26 Novem-
bre.

Acațiu Barcsai, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ajutorul de oști de peste munți ce i-ar trebui ca să lupte cu Ioan Kemény.

Acatius Barcsiai, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Generose, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmed levelet veven irasat ertyük. Redai uram is mit irjon lattjuk. Mi soha Kemeny Ianos urunk ebbeli cselekedetit nem hittük volna, menyi hiti van nalunk s im legközelyeb csak ez elöt harmad nappalis mely nagy ajanlassal ira nekünk, de lattjuk nemely az hitet csak csalni tartya, mivel anyi hitihez maga ajanlatihoz bizván eö csak Barcsiai Gaspar uram is eörmenyesi hazanal leven, hire terjedvén az Kemeny Ianos uram indulasanak ot akarta az hadakot maga melle hivatni de ez elmúlt ejel valami koborlo tolvaj hadakot rea küldött az hazat fel verette, maga baratival mulatvan esztve az mint ide szaladott inassa mondja ittas allapottal talaltak agyaban, mar nem tudgyuk meghölteke vagy elevenen vittek el. Azertt ha kegyelmed Moldvaban megyen, igen jol cselekeszi, ugyanis ha keresztyen orszagi hadakkal csendesithetnök le inkab akarnok, mint sem Török, Tatar jöjön, mivel ha azok jönek be, tartunk attól Erdely többé nem Erdely csak meghülik. Mi mind az moldvai, havasali Vajdaknak irtunk ket uttal is, Szinan-Passanak is Varadba es Aly-Passanak Tömösvárra ertesekre adtuk, visellyenek gondot hatalmas Csaszar országára. Kegyelmed ne kessek be menni, s lasson előtte allo dolgaihoz szivesen faradozvan hazaja szolgalattyaban.

Am primit și am înțeles scrisoarea d-voastră. Vedem ce scrie și domnul Redei. Noi n'am fi crezut niciodată un astfel de lucru din partea domnului Ioan Kemény, după ce credința aveă față de noi, și numai acum înainte cu trei zile cu câtă plecăciune ni scriă nouă. Dar vedem că unii își țin credința numai de înșelăciune. Și, încrezându-ne numai în atata credință și recomandări de-ale lui, fiind domnul Gașpar Barcsai la casa lui din Ormeniș, trecând vestea plecării domnului Ioan Kemény, a voit să-și adune acolo oștile lângă sine, dar în noaptea trecută a trimis asupra lui o adunătură de oști, de hoți, cari au sculat casa, el petrecându-și cu prietenii; aseară, după cum spune slujitorul lui fugit aici, l-au găsit beat în pat și, omorându-l-au sau dusu-l-au cu ei viu, nu știm. Pentru aceea deci, dacă d-ta vrei să pleci în Moldova, foarte bine'i face, căci mai bine am vrea să-l înăbușim cu oști creștine, decât să vină Turcul sau Tatarul; căci, dacă o să dea ei în țară, ni e teamă că Ardealul mai mult nu va fi Ardeal, ci-l vor birui ei. Noi li-am scris Voevozilor, atât celui din Moldova, cât și celui din Țara-Românească, și în două rânduri, lui Sinan-Pașa, la Orade și lui Ali-Pașa, la Timișoara, dându-li de știre să poarte de grijă țerii puternicului Împărat. Să nu întârzie d-ta a trece dincolo, și vezi de lucrurile d'inainte, ostenind bucuros pentru slujba țerii.

Eidem sic facturo de cetero gratiose propensi manemus. Datum in curia nostra Görgey, die 26 novembris 1660.

Achatius Barcsiaj, m. p.

[Vo:] Generoso Simoni Stoyka, aulicae militiae nostrae equestris ordinis vicecapitaneo, et cetera, fideli nobis dilecto.

[Adaus:] Besztercsei biro uram mingyarast ejel nappal küldgye el Maramurusban.

[Adaus:] Domnule birău din Bistrița, îndată să o trimiți zi și noapte în Maramurăș.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCIII.

Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre nevoia de vești cu privire la „Craiu“.

Iași,
1660,
30 Novem-
bre.

Generose, prudentissime ac circumspecte domine, vicine nobis benevole.

Az ur Isten kegyelmedet minden kivansagi szerint valo jokkal hogy meghaldgya kivannyuk.

Ez alkalmatossaggal akarok kegyelmedet ez levelünk által meghlatogatnunk mint jo akaro szomszedunkat, adgya Isten eö felsege, ez levelünk talallya megh kegyelmedet szerenczes oraban es kivanatos jo egesseghben, kelletvén meghis kegyelmedet mint reghi meghismert jo akaronkat szeretettel requiralnunk [kerven azon hogy minket ne nehesztelleyen tudositani az ott valo minden hirekreöl es alapatokrol miben vadnak es az fejedelem feleöl holl vagyon eö nagysaga bizonyoson akarnok tudni, mert müis megh hütt bizonyos keövelyünket küldeneönk eö nagysagahoz, annak okaert szeretettel kerjük kegyelmedet, tudositson minket bizonyoskeppen mindenekreöl, holl leszen most eö nagysaga es mi korban vagyon, melly kegyelmed hozzank megy mutatando jo akarattyatt kedvesen agnoskallyuk kegyelmedteöl, kegyelmed is mi nekünk jo akaro szomszedgyaknak paranczollion szeretettel szolgálni igyekezünk kegyelmednek. Ezek utan Isten tarczia megh kegyelmedet sokaigh jo egesseghben.

Dorim ca Domnul Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră după dorință cu bunurile Sale.

Vrem cu acest prilej să vă cercetăm cu scrisoarea noastră pe d-voastră, ca pe binevoitorul nostru vecin: să dea bunul Dumnezeu să vă găsească într'un ceas norocos și cu bună sănătate. A trebuit să vă cercetăm cu dragoste ca pe un vechiu cunoscut și binevoitor de al nostru, rugându-vă să nu vă fie spre greutate a ne încunoștiința despre veștile și stările de acolo, și am vrea să știm cu siguranță unde e Domnul: am avea de gând să ni trimitem și noi un sol la Măria Sa. Din această pricină vă rugăm cu dragoste pe d-voastră să ne încunoștiințați în vre-un chip despre toate, unde să fie acum Măria Sa, și în ce stare e. De care bunăvoință a d-voastră arătată față de noi ni va părea bine. Asemenea să ni poruncești și d-ta nouă: ne vom căzni să vă slujim cu dragoste, ca unui binevoitor vecin. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Datum in Iasz, die 30 novembris, anno 1660.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus et amicus benevolus

Stephanus, princeps Moldaviae.

Io Șteafan Voevoda.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio Bhim, civium civitatis beszterciensis iudici supremo, et cetera, domino vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCIV.

Mateiu, diacul unguresc din Moldova, către Bistrițeni, despre un cal luat de la curtenii, niște grâu, iernatec de cai și daruri.

Suceava,
1660,
19 Decem-
bre.

Kegyelmeteknek mint jo akaro uraimnak jo szivel valo szolgalamat ayanlom; az Uristen kegyelmeteket minden kevansagi szerint valo sok idveseges jokkal aldgya megh kevanom.

Vă țin gata slujba mea cu bună inimă, ca domnilor miei binevoitori. Doresc ca bunul Dumnezeu să vă dăruiască după dorință cu toate bunurile sale binefăcătoare.

Ez mostany alkalmatossággal kelletek az inasomott oda kegyelmetekhez küldenem, mivel Beldi Pall^u uramott az Tatarok ide laszvasarra Tatar országhol ki hosztak es az Vaydatt eö nagysagatt az Tatarok megh talalvan egy emberit ki küldenü eö nagysaga ennekem paranczolt embert keresek hogy kiküldenek, ennekem mas nemleven hanem magam szolgamott kellett bocziatanom; ertven úgy hogy Beldi Palne Betlenben lenne annak okaert igen sietseggel ez szolgamott Beldi uram leveleivel en kegyelmetekhez kültem es kegyelmeteket szeretettell kerven az en kegyelmes uram az Vayda eö nagysaga tekintetiért es jeövendeöbely vekony szolgálatomert meltoztasek kegyelmetek azokban az lovakban kiket az kurtanyoktól az havason elvontak az szolgam ala adni melik job lenne el ne allana alatta es egy emberseges embert az ki velle Betlenigh el menne es ugyan viszsza is jeöhetne velle hogy ne talam valaki megh haborgatna, menteöl hamareb visza jeöhetne; mert ha en kegyelmeteket az eö nagysaga igaz hüveinek nem tudnam lenni oda nem kültem volna. Az kevés buza felöll is mivel itt is most volna kelet megh szolgálnam kegyelmeteknek ha által szalitana Hoszszuinezöre. Az meli lovakott penigh az szolgam oda ment ha valaki oly emberseges ember talaltatnak fizetesert tartany vagy ket honapigh beöczülettell en megh fizetnek; ha penigh Huszarne avagy Nikola Sigmondne aszszonyomekhez küldene eö kegyelmek el telelnek, mert itt igen szük ideö vagyon. Mely kegyelmetek hozzam megh mutatando jo akarattiat vekony alapatom szerint megh igyekezem kegyelmeteknek szolgálni, cziak Isten az Vaydatt eltetven. Azon kül mostani hirtelenseggel itt Szuczvan az mi talaltatott keves ide valo ayandekocs katt kültem kegyelmeteknek; en töllem jo akaro szolgaiatol vegye jo neven kegyelmetek. Ennek utanna többell igyekezünk kegyelmeteknek kedveskedni es szolgálni. Tartsa megh Isten kegyelmeteket so-kaigh jo egessegeben.

Am fost nevoit cu acest prilej să-mi trimit slujitorul la d-voastră, fiindcă Tatarii au adus la Iași, din Țara Tătărească, pe domnul Pavel Beldi și s'au adresat Măriei Sale Voevodului ca să trimeată acolo un om, iar Măria Sa mi-a poruncit mie să caut un om și să-l trimit acolo, dar, neavând^u altul, l-am trimis pe slujitorul meu. Înțelegând că doamna domnului Pavel Beldi ar fi în Beclean, am trimis cu grabă pe slujitorul meu cu scrisorile domnului Beldi la d-voastră, rugându-vă cu dragoste pe d-voastră ca, mai mult pentru Măria Sa Voevodul și slujba mea neînsemnată în viitor, să binevoiți a-i pune la îndemână slujitorului meu un cal dintre aceia cari au fost luați în munți de la Curteni, precum și un om de omenie care să-l însoțească până la Beclean și să poată și veni cu el înapoi cât mai curând, ca nu cumva să-l vatăme cineva. Căci, dacă n'aș fi știut că d-voastră sunteți credincioși cu adevărat Măriei Sale, nu trimiteam la d-voastră. Aș avea să dau înapoi și puțintelul grâu, fiindcă acum avem, dacă l-ați cărat la Câmpulung. Iar, dacă s'ar afla un om de omenie să găzduiască el caii cu cari a mers acolo slujitorul meu, vre-o două luni, i-aș plăti omeneste pentru atâta bine; sau să-i trimiteti pentru iernat la doamna Huszár sau la doamna lui Sigismund Nikola, pentru că aici e vreme de tot vitregă. Pentru care bunăvoință a d-voastră dovedită față de mine, din neînsemnata mea stare mă voi năzu să vă fiu recunoscător d-voastră; numai să-l țină Dumnezeu pe Voevod. Afară de aceia cu grabă mare și din ce am putut afla aici la Suceava vă trimit d-voastră și niște daruri neînsemnate: să le luați în nume de bine dela mine, slujitorul binevoitor al d-voastră. După aceasta ne vom năzu să vă scriem și să vă fim plăcuți și cu mai mult d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Datum in Szuczva, die 19 decembris 1660.

Kegyelmeteknek jo akaro szolgálja
az migh el szolgál.

Slugă binevoitoare a d-voastră (până
trăiește, vă slujește).

Matte Deak, secretarius hungaricus.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio Bhim et domino Martino Schultz, civium civitatis beszterciensis iudicibus supremis ac senatoribus, dominis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCV.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimiterea robilor de la ei și fuga lui „Ștefăniță-Vodă” din Moldova, pe care-l înlocuiește Constantin-Vodă Șerban. Ernot,
1661,
27 Ianuar.

Ioannes Kemeny, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

25 praesentis nekünk irt leveleket kegyelmesen vettük tudositásatt és hozzánk küldött rab embereket az iránt való czelekedeteket kedveszük hűségteknek. Kegyelmesen paranczolyuk ez után is szorgalmatos vigyázásban leven, ha mi hireket Moldva felől hallani fogh-nak, mind azokrol tudositani el ne mulassák.

Primind scrisoarea din 25 ale lunii, am aflat cu bucurie încunoștiințarea și trimiterea robilor dela d-voastră. Vă poruncim ca, și de aici înainte, fiind cu grijă la fel, orice vești veți auzi de prin Moldova, să nu uitați a ne încunoștiință și pe noi.

Sic facturis de cetero gratiose propensi manemus. Datum in castro nostro Radnoth, die 27 mensis ianuarii, anno 1661.

I. Kemeny, m. p.

[Adaus:] Nekünk bizonnyal hozak magunk emberi, Stephanicza kifutot az orszagboll es Consztantin ben vagyon, tudosicon hűsegek is. Az homagium es unio praestalsa veggben mente az articulusok szerint kegyelmetek varosaban tudosicsanak.

[Adaus:] Nouă ni-au dat de știre oamenii noștri cu siguranță că Ștefăniță a fugit din țară și acum Constantin e acolo înlăuntru: să ne înștiințați și d-voastră¹. Înștiințați-ne dacă s'a îndeplinit după „articole” în orașul d-voastră „omagiul” și „unirea”.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario, villico regio ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCVI.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre zvonul că Vodă-Constantin a izgonit din Moldova pe Ștefan (Lupu). Ernot,
1661,
30 Ianuar.

Ioannes Kemeny, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

¹ V. *Studii și Documente*, IV, Prefață.

Hüségtek levelet vettük konyhánkra való edényeknek csináltatására ezközök nem lete miatt hogy ne érkezessenek, értyük, az ellen nem tehetünk, a mitt lehet szorgalmatoson el készítven megh küldeni ne posthabealyák, czudalkozással vesszük hüségtektől hogy az Moldvai állapotok és hírek felől semmiben nem tudositnak. Egy emberseges Ferencz Deak nevü ember irtya, ki az szegeny Beldi Pál uram es töb rabok szabadulásában faradoz hogy Kosztantin Vayda hallatnék be jöni Moldvaban, nekünk is bizonyos emberünk leven oda be ugy hozá, Stephán Vayda el futot volna. Hüségteknek kegyelmesen paranczolyuk szorgalmatos vigyázásban leven, ha mi hirej érkeznek ejel nappal tudositani el ne mulassák. Ferencz Deaknak szollo levelünket sietséggel külgyéek utánna ugy hiszszük Hoszszu-Mezönel erik.

Am primit scrisoarea d-voastră: în ce privește lipsa uneltelor pentru facerea celor trebuitoare la bucătărie (*sic*) neputând sosi, după cum înțelegem, nu putem face altcum: ceia ce pot să pregătească în grabă, să nu mai țină acolo. Ne mirăm de d-voastră că nu ne încunoștiințați de fel despre veștile și stările din Moldova. Ni scrie un om de omenie, Francisc Deak, care zorește pentru liberarea sârmanului domn Pavel Beldi și a altor prinși, că Voevodul Constantin s'ar auzi că ar fi intrat în Moldova: având și noi ceva oameni acolo, așa spuneau că ar fi luat-o la picior Voevodul Ștefan. Vă poruncim d-voastră să fiți cu grijă mare, și, orice vești veți prinde, zi și noapte să nu uitați să ni le dați de știre. Scrisoarea îndreptată către Francisc Deak să o trimiteți în mâna lui: așa credem că-l vor ajunge la Câmpulung.

Quibus sic facturis de cetero gratiose propensi manemus. Datum in castro nostro Radnott, die 30 mensis ianuarii, anno 1661.

I. Kemeny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspecti iudici primario ceterisque iuratis civibus ac senatoribus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCVII.

Ernot,
1661,
2 Februar.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre schimbarea de Domn din Moldova.

Ioannes Kemeny, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Ultima proxime praeteriti mensis ianuarii nekünk irta hüségtek levelet elvöttük, az mi az Moldvai hireket illeti s hogy Kosztantin Vaida az szekben vagion, mys értettük azt is hogy az másik az boerokkal el ment, levelünk iratása után megh hozák az hüségtek homagjumarol valo regestrumat. Szekekben hogi sehul semmiféle dezma restantia nincz arrol nem tehetünk. Az szomszedos orszagokra legjen szorgalmatos vigyaztatasa hüségteknek s ha mit érthet az keözeönséges jóért eyel nappal tudositani el ne mulassa mostani tudositásokat is igen kegyelmesen agnoscalliuk hüségtektől.

Am primit scrisoarea d-voastră din cea din urmă zi a lunii trecute Ianuar. În ce privește veștile din Moldova și că Voevodul Constantin a ajuns în Scaun, am auzit și noi, asemenea că acelalalt a plecat cu boierii. După isprăvirea acestei scrisori a sosit „registru” despre „omagiul” d-voastră. N'avem ce face dacă prin orașe nu e nicio „restanță” de dijmă nicăiri. Și grijiți stăruitor d-voastră și de țerile vecine, și, orice vești auzi pentru binele de obște, să nu uitați a ne încunoștiința, și veștile de acum le primim cu bucurie de la d-voastră.

Eisdem de cetero gratiose propensi manemus. Datum in castro nostro Radnoth, die 2 februarii, anno 1661.

I. Kemeny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCCVIII.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște oameni cari au fost răniți în Moldova.

Ernot,
1661,
23 Mart.

Ioanes Kemény, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspccti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hátszeghi Peter portai postank, tanála megh bennünket, alázatosson jelentvén, hogy Barcsai Akos atyánkffia praedecessorunk expediallatván Moldovában egy korban hűseghtek székekbeli jobbagyokot adván melléjek keserőül, kik töb lator tarsaival collodálván, magát megh lötték s minden jovaitol megh fosztották, mely dolog az látrok részéről hűseghtek maga interponálván magát, megh alkutt Hatszeghi Péterrel s jolletet nagyob részéről káranak Barcsai uram parancsolattyára contentáltatta is, mégv vagy on hátra egy 30 talleros lova, kitis hűseghtek vagy szörin elő szerzeni, vagy az 30 tallerrol contentalni ígérték. Mivel pedig az igazságh azt dictállya hogy akár kinek megh adasanak az meltatlanul tölle el vött jovai; az dologh így lévén; hűseghteknek kegyelmesen és igen serio parancsollyuk, ebbeli kárárol contentállya ha már magok alkuttanak megh az latrok részéről s magokra válalták, ne busitassunk többé ezen dologh vegett, kegyelmesen agnoscallyuk hűseghtekteöl.

S'a întors către noi poșta de la Poartă, Petru Hațeganul, aducându-mi cu supunere la cunoștință că înaintașul nostru, Acațiu Barcsai, trimițându-l [cu o scrisoare] în Moldova, tot atunci ca tovarăși i-ați dat din mijlocul d-voastră niște iobagi, cari, împreunându-se cu mai mulți hoți, au împușcat în el, luând tot ce avea cu el; pentru care afacere din partea hoților v'ați pus la mijloc d-voastră: s'a târguit cu Petru Hațeganul, de și apoi cea mai mare parte din paguba suferită, din porunca domnului Barcsai, a întors-o. Mai e apoi de plătit un cal în preț de 30 de taleri, care, după cum ați făgăduit d-voastră, sau o să-l căutați, sau o să-i întoarceți 30 de taleri. Și, fiindcă dreptatea așa cere ca oricui să i se deie bunul său răpit pe nedrept, astfel stând lucrul, vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră să-i răscumpărați paguba, chiar dacă d-voastră v'ați târguit din partea hoților și v'ați îndatorit să nu-l supărăm mai mult pentru aceasta: vom recunoaște-o cu bucurie de la d-voastră.

Secus non facturi. Datum in castro nostro radnothiensi, die 23 mensis martii, anno 1661.

I. Kemeny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bisztriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCCIX.

1661, „Vlădica Sava“ (Sava Brancovici, Mitropolitul Ardealului) către „Mije Mi-
18 April. haiu den Bungardea“ (Bungard), chemându-l la județ, „cu fata ta, ce i-au fostă
măritat[ă] dup[ă] popa Pătru“.

(Bilet mic; pecete cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 10, n° CLXXVII.)

MMCCCCX.

Dedrad
(Dredat),
1661,
17 Maiu.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre sosirea unui
om de la Ștefan-Vodă (Lupu).

Ioannes Kemeny, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hun-
gariae dominus et Siculorum comes, fidelibus nostris universis et singulis, cuius-
cunque status, conditionis, honoris, ordinis, gradus, dignitatis, officii, praeeminentiae
et functionis hominibus ubivis in ditone nostra constitutis et commorantibus, prae-
sentes nostras visuris, salutem et gratiam nostram cum favore.

Tekintetes Nagyságos Stephán Vayda
szomszed jo akaronktol küldetven hoz-
zánk e levelünk mutato szolgálja, kit
immár vissza bocátottunk. Kegyelmes-
sen es serio parancsollyuk minden rend-
beli hiveinknek, igaz jarasbeli ember-
nek ismervén lenni, nem csak békével
bocsassák, sött mindenütt jo akaratall,
gazdálkodással es posta loó adással is
legyenek neki.

Sosind la noi cu scrisoare slujitorul
de la Măria Sa Voevodul Ștefan, bine-
voitorul nostru vecin, s'a și întors îna-
poi. Vă poruncim deci cu tot dinadin-
sul credincioșilor noștri din toate rân-
durile ca, fiind om cu cale dreaptă, nu
numai să-l lase cu pace, ci în toate lo-
curile să-l găzduiască cu bunăvoință,
punându-i la îndemână și cai de poștă.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in pos-
sessione Dextrád, die decima septima mensis maii, anno Domini millesimo sex-
centesimo sexagesimo primo.

I. Kemény, m. p.

Gabriel Ferencz, secretarius.

[Aduș:] Az szokas szerent az vam-
haznal adgya be levelünket s onnan
az tiszték kezehez végyek.

[Aduș:] După obiceiul la casa de
vamă să se dea scrisoarea și dregătorii
să o ia la ei.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXI.

Iași,
1661,
20 Maiu.

Ștefan-Vodă (Lupu), Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre dorința lui
de a-i îndatori.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine et amice nobis benevole.

Az ur Isten kegyelmeteket minden
kevant jokkal aldgia megh. Ez alkol-
matossagal akarok kegyelmeteket meg
találnunk, ez levelünk által mint jo
akaro szomszed urainkat, mivel ertettük
ennek eleötte is kevanta volt kegyel-
metek ez jambor szolgankat oda menni,
mi veghre azt bizonyoson nem tuttuk,
hanem most egyeb szükségesez dolgaink
is leven magunk bocziatottuk kegyel-
metekhez, kerven azon kegyelmeteket

Domnul Dumnezeu să vă dăruiască
pe d-voastră cu toate bunurile dorite. Cu
acest prilej vreau să mă întorc către
d-voastră prin această scrisoare ca spre
binevoitorii noștri domni vecini, fiindcă
am înțeles și mai înainte că ați dorit
să meargă acolo blândul nostru slujitor;
pentru ce, n'am știut cu siguranță; fără
cât acum, având și noi altceva [de ispră-
vit], lucruri trebuincioase, noi îl trimitem
la d-voastră, rugându-vă pe d-voastră

szeretettel az mi nevünk alatt szoval valamit fogh mondani kegyelmeteknek szavainak hitelt adgion, tudvan azert annak eleötte is kegyelmeteket jó akaroink lenni most is nemi nemü dolgokert kegyelmetekhez kültük, meli szolgank kevansagat ha kegyelmetek az mi tekintetünkert megh czelekeszi minket kegyelmetek eöreökke teökellertes igaz jo akaroinak tarczion, valamint az attyank kegyelmetekkell az igaz szomszedsagot megh tartotta megh annal inkab mi kegyelmetekkel megh igyekezzük tartani seölt kegyelmetek ebben megnyugodva legien, valamit szoval avagy irasunk által izenünk abban kegyelmetek hibát nem tapasztal cziak kegyelmetek ez megh nevezet szolgank kevansagat megh czelekedgie, azon közben kegyelmetek minket jo akaroinak tartvan mi nekünk paranczollyon, kegyelmetek, miben kevantatik minden kedveskedeö dologhban szolgálni igyekezünk. Ezeknek utanna tarczia meg Isten kegyelmeteket sokaigh jo egesseghben.

Datum in Iasz, die 20 maii 1661.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus et amicus benevolus

Io Șteafan Voevoda.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspetto domino Georgio Bhim et domino Martino Schultz, civium civitatis beszterczyensis iudicibus supremis, et cetera, domino vicino et amico nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXII.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un Brașovean ce vrea să treacă în Moldova.

Ernot,
1661,
25 Maiu.

Ioannes Kemeny, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az mely Brassai legeny ott az hűseghtek varosában vagyon, ki Moldovaba akarna be menni, salvus conductusunkis fogh lenni nala, hűseghteknek kegyelmesen parantsollyuk azon legent kűldgye hozzank mindgyarast bizonyos embert rendelve melleie kesereöwl.

Pe flăcăul acela brașovean care petrece în orașul d-voastră și care ar vrea să treacă în Moldova, și va avea și salv-conduct de la noi, vă poruncim d-voastră ca, dându-i tovarăș, călăuz, vre-un om, să-l trimiteți la noi.

Secus non facturi. Quibus de cetero gratiose propensi manentes. Datum in castro nostro radnotiensi, 25 maii 1661.

I. Kemény, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXIII.

Iași,
1661,
5 Iulie.

Ștefan-Vodă (Lupu) al Moldovei către Bistrițeni, despre sosirea la iernat pe marginea Prutului a Sultanului Calga, pe când Bugecenii și Nogaii au plecat la Timișoara.

Generose, prudens ac circumspecte domine vicine et amice nobis benevole.

Az ur Isten kegyelmedett minden kevant jokkal aldgya megh. Tudvan kegyelmedett reghi jo akaro szomszedunknak lenni, ez alkalmatossaggal ez levelünk által nem akartuk el mulatni kegyelmedet ez levelünk által megh nem latogatnok, adgia Isten szent fel-sege ez levelünk talallia kegyelmedet szerenczes oraban es kevant jo egessegben, az mü reszünkreöl penigh ha kegyelmed kevannya tudni, Istennek hala jo egessegben vagiunk, meli io egessegett kegyelmednek is kevanunk megh adatni, az itt valo hirekreöl penigh akarok kegyelmedet tudositani, megh eddigh küleömben bekesegeben vagyunk, noha sok karunkal leszen mert Galga Szultan az alatta valo ordaiaval Tatarival ide az mi orszagunkban az Prutt melle jeott füvelni, es itt is akar telelni, nem tudhatiuk mi veghre jeott, ismet az Butsagi Eli-Agaszi az egész Tatarsaggal 15 ezer nohai Tatarral es 15 ezer Butsagi Tatarral bizonyos husz napia miotta ala mentek Temesvarra, Ali es Szejdi-Pasaval tudgiuk eddigh megh egyeztek, ki tudgia az utan mi leszen kegyelmedek orszagban is, meli dologhnak Isten adgion jo kimenetelt, kegyelmedett müis szeretettel kerjük az ott alapatokrol bennünket ne nehesztelleyen tudositani, mellyet kegyelmedtel kedvesen veszünk. Tarczia megh Isten kegyelmedet jo egessegben.

Datum in Iasz, die 5 iulii 1661.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Stephanus princeps.

Io Șteafan Voevoda.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio Bhim, civium civitatis beszterziensis iudici supremario (*sic*), et cetera, domino nobis benevolo.
(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXIV.

Bistrița,
1661,
16 Iulie.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre „viteji” ce-i vin din Moldova și leafa lor.

¹ Aga Mării.

Ioannes Kemény, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae, dominus et Siculorum comes, et cetera. Universis et singulis cuiuscunque status, conditionis, gradus, honoris, officii, dignitatis et praeeminentiae hominibus praesentium notitiam habituris, salutem et gratiam nostram.

Moldovabol akarván bizonyos szamu vitézleő rendek szolgálatunkra kijeőni, assecuralljuk ez levelünk által mind azokat, valakinek jo paripaiok fegyverek levén magok személlyekben is az szolgálatra alkalmatosok, és ki jeőnek az mü szolgálatunkra illendeő fizetést rendelünk és adunk nekik, ugymint minden tiz legé nyek közül elseő legennek horul hora hat hat forintot, utanna valo feő legennek eőt forintot az nyolcznak pedig négy négy forintot úgy hogy száz legennyek közül tiznek hat hat forintya, más tiznek viszont eőt eőt forintya, nyolczvannak pedig négy négy forintya jarjon es mikor pénzes quartirban leszen lakások minden eőt hétre ki adattjuk ez fellyeb meghirt mod es rend szerint ho pénzeket, mikor pedig szénát, abrakot penzen nem vesznek ollyankor hat hétre fizetünk neki, kiknek eleottek jaro tisztviselőiknek mind személlyekre, paripaiokra és egyéb apparatusokra nézve leszen alkuvasuk és ahoz képpes is rendellywk el fizetéseket és ki is szolgaltattjuk fogyatozás nélkül az mint hogy assecuralljuk mind ezekreöl eőket harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante.

Având să ni vie pentru slujbă din Moldova niște „viteji“, îi asigurăm prin scrisoarea aceasta pe toți aceia cari ar veni cu cai buni și arme în persoană și ar fi buni de slujbă, că li rânduim și dăm plată cuviincioasă pentru slujbele lor, și anume dintre zece feciori celui d'intăiu din lună în lună câte 6 florini, celui după el 5 florini, celorlalți opt câte 4 florini, așa că 10 feciori dintr'o sută să capete câte 6 florini, alți zece câte 5 florini, iar cei optzeci câte 4 florini; iar, când vor fi în cvar-tir pe bani, tot la câte cinci săptămâni li vom da banii, pe lună, după cele spuse mai sus. Iar, când nu vor cumpără fân și ovăs pe bani, atunci îi plătim pe șese săptămâni. Întru cât apoi pentru cei din fruntea lor, atât cu privire la persoană, la cal și alte cele, vom avea târguială cu ei, și în urma aceleia vom rândui și plata lor, și li-o vom și da-o, fără nici-o trăgănare. Astfel îi asigurăm despre toate „harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante“.

Datum in castris nostris, die decima sexta mensis iulii, anno Domini millesimo sexcentesimo primo.

I. Kemény.

Gabriel Ferencz, secretarius.

(Bistrița, Arhivă Orașului; copie contemporană.)

MMCCCXCV.

Ioan Kemény, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre iernarea Sultanelui Calga la Prut, despre zvonul că e vorba de întoarcerea în Scaun a unui fost Domn moldovean și prada Turcilor pe la Hațeg.

Mirăslău,
1661,
17 Iulie.

Ioannes Kemeny, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

14 die praesentis nekwnk iratott hű-seghtek levelét elveőttwk, tudositását kegyelmesen agnoscalljuk ez utanis azont kövesse hűsegték. Az Moldovai Vayda leveleből úgy lattyuk, mintha Galgha Szultan alatta valo Tatarsag-

Am primit scrisoarea d-voastră din 14 ale lunii, aflând cu bucurie încunoș-tiințările; și de aici înainte să urmați la fel d-voastră. Așa vedem din scrisoarea Voievodului moldovean ca și cum Sultantul Calga cu supușii săi tatarari ar fi

gal az Prut melle jött volna fűvelni es ott is akarna telelni, emlegeti Szeidi-Pasat is menyi ezer Tatár edgyezett volna megh vele, de ezek bizontalan hirek, mert ez eleött egy nehany napokkal Seidi-Pasa Gehennemben szállott Ali-Pasa eolétven megh, inkab hiszűk lenni az kárhozatnak helyén, Galgha Szultán pedig ha az Prut melle ieött volna nagyob hire teriedett volna eddigh annak. Az ott telelese baios lenne az Vaydanak is. Ez hireket azert, ugy gondollyuk az Moldovay Vayda azert szerzette, my ugy ertettwk, az elmúlt napokban nemely hamis emberek ollyan hirt hintegettek. Moldovaban söt az Vaydanak is azt mondotak Géorgycze Stephan ezelötti Moldovai Vayda my mellettűnk volna, Romai Csyászár adván segitseget melleie, my akarnok be kisereteni hadainkal, es mostani Vaydat székiyeöl exturbalni, mely noha mereő hazugsagh, es nekűnk tsak gondolkodasunkban sem volt, mindazaltal ez illyen hirekre kepest gondollyuk az Moldovai Vayda is effele remitő hireket fundalta volna. Mostani allapatok feleöl azert irhattuk hűséghteknek, mar egy nehany napoktol foghva az ellensegh ez hazaban Haczek videokire beszalvan azt az darab földet egeti puztittya es az hol kit kaphat rabollya, kinek dűheössegit magunk ereie erteke s tekin-teti megh nem tartoztathattya, ha az mindenhato Isten mas mediumok altal eőkét megh nem akadekoztattya, remen-segűnk vagyon mindazaltal Istenben hogy Romai Czyaszarnak eő felségének segitségében meg nem fogyatkozunk, mely minden bizonnyal megh ighirtetett. Az Vayda levelet visza kűldtűk; legyen jo vigyazasban hűseghtek, bizonyos emberit iartassa szűntelenűl Moldovaba, s ha mi hireket erthet eyel nappal tudositson rola.

Secus non facturi. Quibus in reliquo gratiose propensi manentes. Datum in castris nostris ad possessionem Miriszlo positus, 17 iulii 1661.

[Adaus:] Masik levele is hűseghteknek most erkezek. Az nyolcz forintos ado penznek el hozása feleöl Baranyai Ianos hivűnknek parancsoltunk volt, eddig talan volt hűseghteknel azertt ha eddig el nem vittek volna jo securitas-sal szállitassa Keövarban. Az ellen-

sosit ląngă Prut, să pască oile, vrând să și ierneze acolo; îl amintește și pe Seidi-Pașa, și câte mii de Tataři s'ar fi înțeles cu el. Dar acestea sunt vești nesigure, pentru că înainte cu câteva zile Seidi-Pașa s'a fost așezat la „Gehennem“, (Inău?), unde l-a ucis Ali-Pașa: mai bine cred să fie în locul de osândă. Iar, dacă ar fi sosit Sultanul Calga ląngă Prut, s'ar fi făcut vești mai mari. Iernatul lui acolo ar fi greu pentru Voevod. Fără cât cred că veștile acestea Voevodul pentru aceia le-a făurit, că noi așa am înțeles cum că în zilele trecute niște oameni mincinoși au răspândit astfel de vești prin Moldova, și Voevodului i-a spus că Voevodul moldovenesc de mai înainte, Gheorghiță Ștefan, ar fi pe partea noastră, dându-i ajutor Împăratul Romanilor, și am vrea noi să-l ducem în țară cu oștile noastre, să-l lipsim de Scaun pe Voevodul de acum. Ceia ce nu e altceva decât o minciună nerușinată: nouă nici nu ni-a trecut prin cap așa ceva. Noi așa credem că și Voevodul moldovenesc în urma acestor vești a născocit și el astfel de grozăvenii. Despre împrejurările de aici, vă putem scrie d-voastră că dușmanul de câteva zile încoace a năvălit asupra Ținutului Hațegului: pământul acela îl aprinde și pustiește, și, orice-i iese în cale, jăfuiește; furia lui însă puterea noastră n'o poate împiedecă, dacă Dumnezeu nu-i va împiedecă prin alte mijloace: avem însă nădejde în Dumnezeu că nu ne vom înșelă în ajutorul Măriei Sale Împăratului Romanilor, care ni l-a făgăduit cu siguranță. Scrisoarea Voevodului o am trimis înapoi: să fiți cu ochii în patru d-voastră, să vă trimiteți mereu oameni în Moldova, și, ce vești veți înțelege, să ne încunoștiințați și pe noi, zi și noapte.

[Adaus:] Acum a sosit și cealaltă scrisoare a d-voastră. Pentru aducerea dării de opt florini, poruncisem credinciosului nostru Ioan Baranyai: poate că a fost până acum la d-voastră. Pentru aceia, dacă până acum nu s'ar fi dus, să o trimiteți supt pază bună la Chioara.

seghnek ugy hallyuk mar Bucsaksag-
roll az Tatarja el erkezett, miis egy
reszet hadunknak Petki Istvan, Lazar
Istvan, Mikes Kelemen uramekkel Sze-
ben Fogaras fele szakasztottuk, ha azok
után nyomakodnak utanna fordulunk ha
varost szall mind kett feleöl segityuk,
ha utannunk Isten, az orszag üressedik
ellenseghteöll, azonban hiszük Istent
adatik distraktioja. Elhiszük ertettek
mar Szamosuyvarban Keövarba is ben
van az eo felsege praesidiumia s napon-
kent erkezik teöbb is hüségteket intyuk
mind az hüséghe s mind az regnico-
lakal valo egesseghre.

Aşa auzim că duşmanului i-au sosit
Tatarii din Bugeac, şi noi am împărţit
o parte din oastea noastră, cu dumnea-
lor Ştefan Petki, Ştefan Lazar şi Clement
Mikes, spre Sibiiu şi Făgăraş: dacă vor
dă de urma lor, ne vom întoarce după
ei; dacă va lua oraşul, îl vom ajuta din
ambele părţi; dacă e cu noi Dumnezeu,
se va goli ţara de duşmani. Dar aşa cre-
dem de la Dumnezeu că va avea prilej
de nimicire. Credem că aţi auzit că
straja Măriei Sale a ajuns la Gherla şi
Chioara, şi din zi în zi soseşte mai mult.
Pe d-voastră vă indemnăm spre cre-
dinţă, cât şi spre unirea ţerii.

I. Kemeny, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus
civitatis nostrae bistricsiensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMCCCCXVI.

„Pătraşco Zosin“, Vornic de Câmpulung, şi „Mihalachi Bantăş“ (?) către C. 1662.
birăul Ianăş Diac, al Bistriţei, pentru un Țigan, căruia i se facuse pagubă şi care
fusesse răsbunat.

(Bistriţa, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 11, n° CLXXX.)

MMCCCCXVII.

Istratie-Vodă Dabija, Domnul Moldovei, către Bistriţeni, despre veştile ce Iaşi,
doreşte şi Românul din Rodna căruia i s'ar fi oprit un cal de omul „Vlădicăi“. 1662,
21 Ianuar.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole.

Az uristen kegyelmedet minden idve-
seges jokkal aldgya meg. Az kegyel-
metek mi nekünk büczülettel irot le-
velett szeretettel veven mint jo akaro
szomszedinktől, melibeöl mindent megh
ertven hogy kegyelmetek az ott valo
hirekreöl bennünket tudositott kegyel-
metektől kedvesen vettük, meghis nem
akarvan elmulatni kegyelmeteket ez
levelünk által megh nem latogatnok,
kevanvan Istenteöl talallia kegyelme-
teket szerenczes oraban kevant jo eges-
seghben, viszontagh kegyelmeteket sze-
retettel requiralvan azon, ha mi hirej
vadnak, avagy nyulnak is ennek utanna
kegyelmetek ne nehesztellien bennünket
tudositany melliett kegyelmetektől ked-
vesen agnoskallunk, az meli radnai
Olah feleöl kegyelmetek ir lova tar-

Domnul Dumnezeu să vă dăruiască pe
d-voastră cu toate bunurile Sale. Primim
cu bucurie scrisoarea d-voastră, ca de la
nişte binevoitori vecini; din care am în-
teles tot, şi, că ne încunoştiinţaţi despre
veştile de acolo, o primim bine de la
d-voastră. Totuşi, nevoind să nu vă cer-
cetăm cu scrisoarea aceasta, dorim de la
Dumnezeu să vă găsească pe d-voastră
în ceas norocos şi cu dorita bună sănă-
tate. Iarăşi pe d-voastră vă rugăm cu
dragoste ca, dacă aveţi ceva veşti sau
ajung acolo de aici înainte, să nu vă fie
greu a ni le da de ştire şi nouă, —
ceia ce o vom primi cu bucurie de la
d-voastră. Iar cea ce scrieţi despre Ro-
mânul de la Rodna căruia i s'ar fi oprit
calul aici, să vină aici să vadă care
slujitor a Vlădicăi e acela, şi-i vom face

toztatott volna megh, jeöjeön be ide ismerje melik püspeök szolgálja az, es mü igazat teszünk neki ez mellett kegyelmetek bennünket jo akaro szomszedgiának tartvan minekünk paranczollion, kegyelmeteknek szolgálni keszek vagiunk. Tarczia megh Isten kegyelme-tekett jo egesseghben.

Datum in Iasz, die 21 ianuarii 1662.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

(Io Istratie Dabijea Voevod.)

Iztratia Dabisa, princeps Moldaviae.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Ioanni Vulemdorf, civium civitatis beszterciensis iudici supremo, et cetera, domino, vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXVIII.

Timișoara,

1662,

15 Februar.

Ali-Pașa, Serascherul turcesc, către Ardeleni și locuitorii părților vecine cu Ardealul, despre pornirea sa și a Domnilor români împotriva lui Gheorghe Rákóczy.

Mi hatalmas es gyeozhetetlen Császár tengeren tul nemü nemü részeinek es innen leveö minden ereös es fenyves hadainak fő igazgato es gondviseleö Szerdára, hatalmas Szerdár Ali-Passa, az három nemzetből allo beczületes rendeknek mint hatalmas Császárunknak igaz hiveinek keoszeonetünket es jo akaratunkot aiánliuk.

(L. S.)

Hic subscriptio eius erat turcica.

Az három nemzetből allo nagyságos es nemes uraknak, ispanyoknak, kiralj biraknak akarank értesekre es tudasokra adni, mint hatalmas Császár es az erdelyi meltosagos fejedelemnek igaz hiveinek s nekünk penigh io akaroinknak, nyľvan lehet kegyelmeteknek értesire: hogy az felseö esztendőben Rakoczi Geörgj, mostan penigh amaz magában felfuvalkodot Kemeny Ianos, Isten s hatalmas Császár ellen akarvan ragodozni, magokat fel emelték volt, mely nem az io es igaz emberek, ha-

Cärmuitorul de căpetenie și purtătorul de grijă Serdarul Ali-Pașa, al părților de dincolo de Mare ale puternicului și neinvinsului Împărat¹, precum și al puternicelor și luminatelor oștiri, nobililor cinstiți din trei neamuri, credincioșilor adevărați ai puternicului nostru Împărat, li aducem mulțamita și bunăvoința noastră.

(L. S.)

Vrem să vă aducem la cunoștința d-voastră, domnilor nobili ai celor trei neamuri, șpanilor, judecătorilor crăiești, precum și credincioșilor adevărați ai puternicului Împărat și ai Domnului din Ardeal, nouă binevoitor: poate să vă fie cunoscut de obște că în anul trecut Gheorghe Rákóczy, iar acum umflatul de sine Ioan Kemény vrând să se scoale împotriva lui Dumnezeu și a puternicului Împărat, s'au ridicat. Ceia ce nu oameni buni și drepti, ci oameni falși, înșelători și doritori de

¹ E deci beglerbegul de Anatolia.

nem az álnok csalárd es az szegény orszaghnak nem io akaroí altal let hogy az szegeny orszagh igy megh romlot, az kik az mit kerestenek megis találták, mivel az Isten, igy szokot fizetni az hamissaknak. Az fejedelem eo kegyelme levelehen írja: Hogy az dologh immár alkalmasint iol végben ment volna, az ki penigh hátra maradt, azis keönnyebben is veghez vitetodnek, melyre nézve kevánvan hogy Mehemet-Passát ki hoznánk, de nem hogy ki hoznánk, valamigh az országban levő várak es ereösségek mind megh nem hodolnának, s az fejedelem eö kegyelme kezénel nem lesznek, de inkab az hatalmas Császár kegyelmes paronczolattiából Havasalföldi es Moldvaj Vaidakot hadaival edgyüt kihozván s más ereököt is hodoltattiák megh, mi annak okáért kerjük s intiük is kegielmeteket menél hamaréb eyel nappal azon legjen hogy az orszag mind megh eggjezzen, megh gondolvan azt is hogj az hatalmas Császár az mostani Erdelyi meltosagos fejedelemnek, tisztiben valo megh erőssítésire zaszlot adott, az mely zaszlo alatt vegigh megh maradni igjekezzetek, kett felé az kengyelt ne nyomiátok, eö kegyelmet urallyátok, pártolkodás, árultatás keoztek ne legjen, tanolliatok magatok kárán romlásán, ha azt akariátok hogy hatalmas Császárunknak is fenyes kegyelme mind végiglen fejeteken fen maradjon, Isten áldása is raitatok leven, országtokban bekevel megh maradhassatok. Ezzel Isten kegyelmetekkel. Iratot Themesváron, 15 februarii, anno Domini 1662.

[Vo:] Par literarum Ali-Passae regnicolis missarum.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

rele ale sărmanei patrii o pot face. Că biata țară astfel s'a prăpădit, iar ceia ce au căutat, au și găsit; pentru că Dumnezeu așa are obiceiul să răsplătească fățarnicilor. Măria Sa Domnul scrie așa: că lucrul s'ar fi isprăvit bine. Ceia ce mai rămâne, aceia e mai ușor de îndeplinit. La ceia ce s'ar cere, să-l scoatem afară pe Mehemed-Pașa, nu-l scoatem până când nu se vor închină toate cetățile și cetățuile din țară și nu or să fie toate în mâinile Măriei Sale Domnului; dar mai mult, din porunca milostivului și puternicului Împărat, aducând oștile Voevozilor din Moldova și Țara-Românească, asemenea câștigând și alte puteri. Din aceea pricină noi vă înștiințăm pe d-voastră cât mai răpede zi și noapte să lucrați într'acolo ca toată țara să fie una, socotind și aceia că puternicul Împărat, pentru întărirea Măriei Sale Domnului de acum din Ardeal în rostul lui, i-a dat un steag, supt care steag să vă năzuiți să rămâneți până în sfârșit, să nu apăsați scara de la șea în două părți: pe Măria Sa să-l știți de Domn; răzvrătire, trădare între voi să nu se întâmple. Învățați din paguba și prăbușirea voastră, dacă vreți ca mila strălucitoare a puternicului nostru Împărat să stea de-asupra capetelor voastre până în sfârșit: fiind și darul lui Dumnezeu peste voi, să puteți rămâneă în țara voastră cu pace. După aceasta, Dumnezeu cu d-voastră.

MMCCCCXIX.

Radu-Vodă Leon, Domnul Țerii-Românești, către Bistrițeni, despre paguba București, pușcașului Andreiu de la oamenii din Zărnești și despre nesiguranța relațiilor de vecinătate ca pe vremea lui Grigore-Vodă Ghica. 1662, 8 Maiu.

Radulius Leo, Dei gratia princeps Valachiae Transalpinæ eiusdemque perpetuus haeres ac dominus. Prudens ac circumspecte domine, vicine nobis gratiose, salutem, omnem prosperitatem.

Andrej newü puskas, jöte elönkbe, ada értesünkre estj nyavaljajat, igy hogy

Venind înaintea noastră pușcașul Andreiu, ni s'a plăns că i s'a întâmplat la

még h Gligorás Vajda idejeben hason-
 lunt tosztak e Zernyesti emberek, az
 mint kegyelmed magarol jobban ertheti
 s midőn be mar volna törvényre Bras-
 soban nem hogy igazságot szolgáltattak
 volna neki, de még h meg fogtak s hett
 hetigh tartottak oda, harmincz talert is
 vonvan tölle meg h itilheti kegyelmed
 ha helljesen czelekedtek velle avagy
 nem most azert mint hogy kegyelmed,
 sem az maga privatumat, hanem az
 szasz (?) szaszagot (?) közte szomszed-
 sagoson requiralljuk legyen zázsagh ki
 szolgáltata Ianos Deak kezünk számara
 adtuk, kitől szoval is igertünk kegyel-
 metek, tarczaz Isten kegyelmedet so-
 kaigh jo egesseghben.

Datum ex Sede nostra Bukurest, die 8 may, anno 1662.

Eiusdem vicinus benevolus

Io Radul Voevod.

[Vo: Adresă ungurească. —] Andrei 163.², la județ.

(Pecete mare, cu totul sfărmată.)

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Schnell, I, nr 84.)

MMCCCCXX.

Ernot,
 1662,
 30 Iulie.

Mihail Apafy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre paguba făcută
 oamenilor lor de cei din Câmpulungul-Rusesc și despre cererea ce a făcut-o Dom-
 nului Moldovei ca să dea înapoi oile furate.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae
 dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles nobis
 dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Kegyelmetek nekünk irt levelét el
 vettük és abból meg h értettük az vide-
 kjebeli szegensegnek az Orosz Kum-
 pulunghiak minemü kárt tettek. Mine-
 kokaert az kegyelmetek kívánsága sze-
 rént im az Vaydanak irtunk hogy el
 hajtott juhokat adassa meg; mert kü-
 lömben, ha miis szabadsagot engedünk,
 az káros emberek más marhát hajtanak
 az övék helyet, es úgy veszekedésre
 valo alkalmatosság támad közöttök.

Eisdem et de cetero benigne propensi manemus. Datum in castro nostro
 radnotiensi, die 30 iulii 1662.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis ci-
 vibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

fel din partea oamenilor de la Zărnești,
 cum se întâmplă pe vremea Voevodului
 Gligoraș¹. Ceia ce o să poți înțelege și
 d-ta mai bine, după d-ta. Și, când a fost
 chemat la lege în Brașov, în loc să-i
 facă dreptate, l-au prins, și, ținându-l
 acolo șapte săptămâni, i-au luat 30 de
 taleri. Poți judecă și d-ta dacă au lucrat
 bine sau nu (*neînțelese*). Dumnezeu să
 vă țină pe d-voastră mulți ani în bună
 sănătate.

¹ Grigore-Vodă Ghica.

² Iuzbașa, — de bună seamă.

MMCCCCXXI.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre venitul pasu-
lui către Moldova.

Grind,
1662,
4 Septem-
bre.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem cum favore.

Iol tudja hüsegtek hogy privilegiuma szerint hüsegteknek az Moldvai passus engedtetven megh hat szaz forintokigh, azon feljül valo jövedelem penigh, mind az Lengjenországhra, mind Magjarországhra valo kereskedöktül minket concernál, mellyeket is hüsegtek kit egj s kit más uton abalienálvan töllünk percipiált eddigh, melj nekünk nem kevés kárunkra vagjon, leven arra rendeltetett emberink. Azert serio parantsollyuk hüsegtek ennek utánna ezféle dologtul supersedeályon nem avatvan magát ez illyen mi dolgunkban, leven arra rendeltetett emberink gondgiok leszen rea.

Știți bine d-voastră că în urma privilegiului vi s'a îngăduit pasul de spre Moldova până la 600 de florini, dar venitul de acolo în sus, atât de la negustorii din Polonia, cât și de la cei din Ungaria, ne privește pe noi; pe care asemenea, când într'un chip, când într' altul luându-le de la noi până acum, n'a fost puțină paguba noastră, având de aceia oameni rânduiți. Pentru aceia vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca de aici înainte să vă opriți de la astfel de lucru, neames-tecându-vă în lucrurile noastre, căci, ținând noi acolo oameni rânduiți, vor avea ei grijă.

Nec secus facturi. Datum in curia nostra gerendiensi, 4 septembris, anno 1662.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXXII.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre datoria lui față de Poartă și fuga țeranilor flămânzi în Moldova.

Grind,
1662,
10 Septem-
bre.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, etc. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Fülhegygel kezteök hallani hogy hüseghtek az Nemetekkel derek jo akaratban indult es cimboralni is kezdett volna, es még varossaban valo be boczattasra' is igerte magat, mellyet my noha nem hihetünk, elmenkben foroghvan hüsegteknek sorossab allapatokbannis az fenyves Portahoz teokelletessen megh tartott hüsege, melyben ez utan sem ketelkedünk kivalkeppen mivel hogy most semmi elkerülhetetlen kentelensegh is arra nem kenszeretti, mind azaltal mint hogy azt szoktak mondani szel fuvatlan

Auzim așa, cu vârful urechii, că d-voastră ați luat-o cu Nemții la bunăvoință, ba chiar v'ați fi împrietenit împreună, făgăduindu-li încă și îngăduința de a intra în orașul d-voastră. Ceia ce noi nu o putem crede, fiindu-ni în minte credința d-voastră către Poartă încă în și mai grele strămtorări; cea ce nici de aici înainte nu o tragem la îndoială, cu atât mai tare, cu cât acum nu vă silește nicio împrejurare mai de nesuferit. Pe lângă toate acestea fiindcă se zice că vântul nu pleacă pe nesuflete,

nem indul. Akarok hüseghteket fejedelmi hivatalunknak requisituma szerint megh inteni, kegyelmessen paranczolvan, meghelekezzek hozzánk es az fenyos portához valo kötelessegereol, kinek creiet tavaly experiala, és az Nemeteknek is tehetségeket, azt ugy visellye szeme eleött, megh gondollya mit czelekeszik hogy maganak gyalazatot es vegseö veszedelmet hazaiaara ne vonnyon, mert hidgye bizonyossan, magunk is mindgyart az mellettünk leveö hatalmas Czazar hadaival rea megyünk, es az mire Isten segett elkövetni el nem mulattyuk. Ha penig ezen dolgot valamely privata personak intendalnak is megh büntesse, seot volte illyen valami hüseghtek között kötelessege szerint tudósiczon bennünket.

Eisdem secus non facturis gratiose propensi manemus. Datum in castris nostris ad Gerend, 10 septembris 1662.

M. Apafi, m. p.

Az szegenysegh ugy hallyuk az gabonanak szük volta miatt igen kezdet Moldovara altal menni, azert hüseghtek az öszveniekre utakra szorgalmatossan vigyaztasson az szegenyseget be nem boczassa, mert ha mind elmennek, ki adgya megh hatalmas Czazar adaiat.

Aşa auzim că sărăcimea a început să treacă de-a binele în Moldova din pricina lipsei de grâne. De aceia să aveți d-voastră bine grijă de poteci și drumuri; să nu lași sărăcimea, căci, dacă se duc toți, cine plătește birul puternicului Împărat?!

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXXIII.

Iași,
1662,
29 Septem-
bre.

Istratie-Vodă Dabija, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre dorința sa de vești și Vornicul de Câmpulung, Constantin.

Generose, prudens ac circumspecte domine vicine et amice nobis benevole.

Isten kegyelmedett minden idveseges kevánt jokkal aldgia megh. Ez alkalmatossaggal nem akarok el mulatni kegyelmedett ez levelünk által megh nem latogatnok, adgia Isten ez levelünk talallya kegyelmedett szerenczes oraban kevánt jo egessegben hogy kegyelmed bennünket az ott valo kirekreöl, kegyelmedteöl igen kedvesen vettük, kervén szeretettel kegyelmedett mintt jo akaro szomszed urunkott ennek utan-nais ha miben kegyelmedett jambor

Dumnezeu să te binecuvinteze cu toate bunurile Sale dorite binefăcătoare. N'am voit, cu acest prilej, să nu vă cercetăm prin scrisoarea noastră. Dorim să vă găsească pe d-voastră în ceas norocos și cu dorită bună sănătate. Că d-voastră ne-ați încunoștiințat despre veștile de acolo, am primit-o cu bucurie de la d-voastră, ca de la binevoitorul nostru domn vecin. Și de aici înainte, dacă se va îndreptă către d-voastră credinciosul nostru blând, Vornicul

hivünk Kempullungi Vornikunk Kosztantin Buhrih megh talallyia az ott valo alapatokrol mint follyanak kegyelmed ne nehesztellie tudositani, mellyett kegyelmednek müis szolgálni es kedveskedni el nem mulattyuk hasonlo dologban. Ezek utan Isten kegyelmedett sokaigh éltesse jo egesseghben.

Datum in Iasz, die 29 septembris 1662.

Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Istratie Dabijea Voevod.

Constantin „Buhrih“¹ din Câmpulung, întrebând despre împrejurările de acolo, să nu vă fie greutate a-l încunoștiința; pentru care nici noi nu vom uita să vă slujim la fel în asemenea lucruri. După aceasta Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Istratie Dabisa.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Ioanni Vallendorffio, civium civitatis beszterciensis iudici primario, domino, domino vicino nobis benevolo.

(Bistria, Archiva Oraşului.)

MMCCCCXXIV.

Istratie-Vodă Dabija, Domnul Moldovei, către Bistriţeni, despre dorinţa lui de bună vecinătate.

Generose, prudens ac circumspecte domine vicine nobis benevole.

Az kegyelmetek mi nekünk beöczü-lettel írot levelett szeretettel vettük mint jo akaro szomszed uraimtol, melybeül mindent meghertettünk hogy minket tudositott az ott valo alapotokrol kegyelmetekteöl igen kedvesen vettük, mü is az igaz szomszedsagott¹eleöttünk viselven ez levelünk el akarok kegyelmeteket megh latogatni adgia Isten talallia szerenczes oraban kevanatos jo egesseghben megh is szeretettel kerjük kegyelmeteket mi keppen az eleöttünk valo urainkkal az igaz szomszedsagott megh tartotta, mü velünkis ne nehesztellie azont követni, az mi szomszedi jo akaratumban kegyelmetek is megh nyugott elmevel legien, megh is kerjük kegyelmeteket ennek utannais ne nehesztelleyen minket tudositani szüntelen, ha uy hirei nyulnak, kegyelmetek is mi nekünk bizvast paranczollion ha miben eleghsegessek leszünk kegyelmeteknek szolgálni kedveskedni el nem mulattyuk. Ezek utan tarczia megh Isten kegyelmeteket sokaigh jo egesseghben.

Datum in Iasz, die 7 decembris, anno 1662.

Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Istratie Dabijea Voevod.

Istratie Dabisa, princeps Moldaviae.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Ioanni Literato, civium civitatis besterciensis iudici primario, domino vicino nobis benevolo.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

Primind cu bucurie scrisoarea d-voastră ca de la binevoitorii noştri domni vecini, am înţeles tot dintr'însa; iar că ne-aţi încunoştiinţat despre împrejurările de acolo, am primit-o cu bucurie din partea d-voastră. Şi noi, ținând înaintea ochilor buna vecinătate, vrem să vă cercetăm prin scrisoarea aceasta pe d-voastră, dorind să vă găsească în ceas norocos şi cu dorită, bună sănătate. Vă rugăm, cu dragoste, tot de odată, ca, precum cu domnii de mai înainte aţi păstrat buna vecinătate, să nu vă fie greutate a urmă şi faţă de noi la fel. Iar despre bunăvoinţa noastră de vecin să fiţi încredinţaţi. Şi vă rugăm să nu vă fie greutate a ne încunoştiinţa şi pe noi mai departe, fără întrerupere, dacă veţi avea ceva veşti. Şi d-voastră să ni porunciţi nouă cu toată încrederea, şi nu vom uita în ce ni va fi cu putinţă să vă slujim d-voastră. După aceasta Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

Iaşi,
1662,
7 Decem-
bre.

¹ Nu se mai întâlneşte niciodată.

MMCCCCXXV.

- 1662-70¹. „Pătrașco Pitariul², Vornicul de Câmpulung[g]“, către „Ianăș Diiac“³, birăul de Bistrița, pentru un om păgubit la Bârgău, cu „un lătunoiu de pește armenescu“. Voiă păgubașul să „oprească“: cere pentru el *lege la tâlnaciu*.

„Pătrașco biv Pitar.“

(Pecete cu insignii; peste hârtie.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 10, n° CLXXVIII.)

MMCCCCXXVI.

- 1662-70. Pătrașcu Pitarul, Vornicul de Câmpulung, către Ianoș Diac, birăul de Bistrița, pentru niște oameni din Câmpulung, răniți peste munți.

Doi zac; altul e pierdut. Un „stăpân“ al lor a fost în Ardeal, „pe la stănele iubacilor Mărielor Voastre“. Cere răspuns: „că noi n'am fost pi-acia vriame cându s'au făcut aciastă poviaște aici, ci am fostu la Iaș“.

(Pecete galbenă de ceară, cu insignii.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 11, n° CLXXX.)

MMCCCCXXVII.

- 1662-70. Pătrașco Pitarul, Vornicul de Câmpulung, „și cu toți bătrânii satului“, către birăul bistrițean „Ianăș Diiac“, pentru niște cai furați.

„La noi în țar[ă] nu iaste aiasta leage; ce, dac[ă] obliceaște omul de bucatele omului dreptu, el încă are și colac⁴; la noi acela om nu iaste vinovat, ce-i mai vinovat ceta ce ști[e] și nu mărturisăște“.

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 10, n° CLXXIX.)

MMCCCCXXVIII.

- Iași,
1663,
5 Novem-
bre. Toma Cantacuzino, Mare-Vornic al Moldovei, către Bistrițeni, despre Vornicul Verdzelescu, care a fugit de urgie domnească la Cazacii Ucrainei.

Circumspecte ac generose domine iudex, amice et vicine mihi benevole. Tam ex literis Generosae Dominationis Vestrae, quam ex relatione praesentium latoris exacte eiusdem praetensionem intellexi. Libenter et ad instantiam Generosae Dominationis Vestrae et ex vi iustitiae satisfacerem illi⁵, si iste Vornicus Verdzeleskul hic in Moldavia esset. Hic, iussu Illustrissimi principis, dum ad bellum assignatus⁶ in castris non compareret, Illustrissimus princeps iussit illum capere;

¹ Anii de cărmuire ai lui „Ianăș Diac“.

² Zosin. V. mai sus, n° MMCCCCXVI, scrisoarea lui și a lui Mihalachi Bantăș.

³ Ioan Wallendorffer, zis și Deák (Litteratus).

⁴ Se dădea pentru descoperirea, oblicirea unei fapte rele.

⁵ Vre-un Bistrițean venise cu o reclamație.

⁶ Pentru campania din Ungaria.

qui, culpa suae conscius, tempestive migravit in Ukrainam, ad Kozakos. Retulit mihi oretenus iste mandatarius Generosae Dominationis Vestrae alium hominem campolongiensem, dum istum equum a Verdzeskulo emeret, spondere non furto esse ablatum, sed emptum. Ideoque dedi illi literas meas ad istum hominem ut damnum illi adimpleret, siquidem pro illo equo spocondit: ille vero habeat ius et liberam agendi causam cum Vornico Verdzeskul. Interim me singulari favori Generosae Dominationis Vestrae singulariter recomendo. Iassii, die 5 novembris 1663.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus et ad obsequia promptus

Thoma Katakozeno, Vornicus Supremus terrarum Moldaviae.

[Vo:] Circumspecto ac generoso domino Ioanni Walendorffio, iudici primario et senatui civitatis bistriciensis, dominis amicis et vicinis mihi benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXXIX.

Ioan Wallendorf și Martin Emerici către Bistrițeni, despre întoarcerea lui Istratie-Vodă Dabija și despre un atac tătaresc la Cluj și Gherla.

Sibiu,
1663,
28 Novem-
bre.

Amplissimi, prudentes ac circumspecti domini, amici nobis honorandi. Salutis voto praemisso, obsequiorum paratissimam commendationem, et cetera.

Durch den Herrn Andream Byrbeimer hatten wir von Bogeschdorf Ewer Fürsichtig Weissheit entpotten wie dass wir von unsers gnedig Herrn, Herrn undt Fürsten, Diener einem unter Weg vernommen dass der Moldner Wäd mit seinem Volck, etlichen Kozacken undt Tatern, alldar durch unser Rówier würde zurückkehren in die Moldaw. Hiezzwischen aber haben wir allhier auss etlicher Schreiben von Klausenbrig dieses vernomen, alss wenn Klausenburg undt Ujwar von Tatern umlögert saj; welche Alwiesen¹ zwar wir nicht gleüben können, es saj denn solches durch Ihr Fürstliche Gnaden verkündiget worden: welche derowegen herein zu entfähen, ein Löbliche Universität auss Herrmanstadt kegn Szaszvaros entkegen verreisest ist, undt wirdt demnach der Völcker Auffzuch gewisser erforschet werden. Es wirdt derowegen unser aller Ampt sein auff das arme Gemeinvolck Fleiss undt Sorg zu tragen damit sie nicht mit etwa Unfahl der Faindt überlistiget werden undt in Rabschag² geratten; dafür der barmherzige Gott gütiglich behütten wölle. Darnach hoffen wir dass unser Herr Michael Gunesch hiezzwischen auch nach Hause gelangen werde, undt nicht bej Ihr Fürstlichen Gnaden wirdt zu finden sein: warumb dem Herrn Notarius dess Fürsichtig, Weisen Herrn Ausgaben alle fleissich beschreiben und auff die erste Gelegenheit durch ein Menschen zu Ross herein geschickt solln werden, sampt der Signatur der General-Ration welche fürm Herrn Bethlen Janos ventilieret undt verrichtet worden; weil selbe Signatur mit den andern Schrifften in das Täschlein zu thuen vergessen gewesen. Damit also desto gefüglicher die Ration angestellet werde. Hiemit thuen wir Ewer Fürsichtig Weissheit dess Allerhöchsten Schutz undt Schirm trajligst undt freuntlichst emphellen. Datum Cibinii, die 28 novembris, anno 1663.

Amplissimarum, Prudentium et Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici benevoli

Ioannes Wallendorffius et Martinus Emerici.

P. S. Ewer Fürsichtig Weissheit werden daheim auss der Nachbarschaft kegn Klausenburg die Mähre besser erforschen können als wir in diesem Orth:

¹ *Avvizi*, știri.

² Ung. *rahság*, robie.

nur dass mann auff die Thörer Sorg trage, damit nich ein Betrug geschehe von frembden Volck.

[Vo:] Amplissimis, prudentibus ac circumspectis dominis, domino proiudici ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, dominis amicis et confratribus nobis sincere honorandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXXX.

Iași,
1663,
3 Decem-
bre.

Toma Cantacuzino, Vornic al Moldovei, către Bistrițeni, despre o fată pe care ei vor s'o răscumpere de la Tataři.

Circumspecte ac generose domine iudex, amice et vicine mihi benevole. Porrectae sunt mihi literae Generosae Dominationis Vestrae, quarum contenta et desiderium Generosae Dominationis Vestrae intellexi. Libens lubensque, vi et zelo christianitatis ductus, in eliberanda ista puella operam et sedulitatem meam locarem et de quantitate lytri illius Generosae Dominationi Vestrae, nulla interposita mora, significarem, sed hucusque lassium non est adducta. Quod si comparuerit, aequae instantiae Generosae Dominationis Vestrae, uti iustae, atque christianitatis officio satisfacere habeo, apud me pro destinato, sequentibus occasionibus requisitioni Generosae Dominationis Vestrae inhiaturus. Restat ut me sibi felicia auspicantem benevolo ac favorabili prosequatur affectu. Cui omnia fausta ac prospera a Deo praepotente ex animo precor. Iassius, die 3 decembris 1663.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus et obsequi paratus

Thoma Katakazono, Vornicus Supremus terrarum Moldaviae.

[Vo:] Circumspecto ac generoso domino Ioanni Wallendorffio, iudici primario et senatui civitatis bistriciensis, dominis amicis et vicinis mihi benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXXXI.

1664.

Nacu Stolnicul, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile din Ardeal și Ungaria și despre soarta Doamnei lui Grigorașco-Vodă Ghica.

† Întru tot cinstiț fraț și buni priiatini ai noștri și vecini de aproape, Măriia Ta, doamne birău Giurgiu de cetatea Bistreței și la Măriia Ta Ianăș Diiac, biv birău, poftim de la milostivul Dumneadzeu bun[ă] pace și multă săn[ă]tate Măriilor Voastre și a tot Sfatul Măriilor Voastre. Alta, poftim pe Măriia Ta, doamne birău, pentru rândul veștilor dintr'acolo despe aceale părți de loc, să ne faceți știre de toate lucrurile, să știm de Măriia Sa Craiu unde iaste. Alta, am înțeles de feciorul Racolței¹ că vine cu oști, să știm: adevărat iaste au ba, și de niște Neamți ce au fostu închis în niște cetăți intr'acolo în gios, să știm carii pe carii au bătut, și de alte veșt[i], și, de ce veț ști dintr'acolo, de toate să ne faceți știre. Alta, de Doamna lui Gligorașco-Vodă² să știm unde iaste: luatu-a-ou au tottu-i acolo unde au fostu. Foarte poftim pe Măriile Voastre, ca pre niște cinstiți priiatini ai noștri, să ne faceți știre de toate lucrurile și de toate veștele dintr'acolo: de aiasta poftim pe Măriile Voastre. Să fiți Măriile Voastre sănătoși, cu tot Sfatul cetății, de la H[risto]s; amin.

¹ Francisc Rákóczy.

² Maria Sturza. Grigorașco-Vodă fugise de frica Tatarilor.— Cf. *Socotelile Brașovului*, în „Analele Academiei Române”, XXI, p. 213. Despre fuga ei de Tataři la Petriș, Zărnești și Rothbav (Rothbaum = Rothbach), despre cererea-i de a fi primită la Prejmer, despre darea ei în seama lui Petru Budai Diacul, la Rákos (de sigur cel din Secuime, în Ciuc, Czikrákos, — unde și naște pe fiul botezat apoi, după numele Împăratului, Leopold, v. cronica lui Kraus, în „Fontes Rerum Austriacarum, Scriptores”, II, p. 404; Nekesch-Schuller, în *Quellen der Stadt Brassó*, IV, p. 290.

† Bun priiatin a Măriilor Voastre *Nacul Stolnicul* cu sănătate mă inchin Măriilor Voastre и здравесите wꝛхс [= și să fiți sănătoși de la Hristos], amin.

[Vo:] Întru cinstită mâna Mării Sale birăului de cetatea Bistreței cu cinste să s[ă] dea и сь много здравіе [= și cu multă sănătate].

(Pecete mică peste hârtie, cu arme indistincte, în scut.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte, și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 12-3, n^o CLXXXIII.)

MMCCCCXXXII.

Istratie Dabija, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre pagubele supușilor din amândouă părțile, mai ales în vite.

Iași,
1664,
26 Mart.

Prudentes ac circumspecti domini amici et vicini nobis observandissimi. Salutem et gratiae nostrae paratam commendationem.

Kegyelmetek nekünk irott levelét az fejedelem eő kegyelme levelevel edgyütt el vettük, mit jrion kegyelmetek meg ertettük az eő nagysaga levelere magunk bojerunk altal teszünk valasztat. Az kegyelmetek emberenek karat mi illeti nyilván hiszük, de ha io consideratioban veszük ez dolgot maid többen talalkoznak az mi dictionunkban affele ok nélkül valo predaltatott szegenysegh az kegyelmetek orszagabeli lakasitol, kik minden nap sirankoznak mi elötünk, mellyet nem kicziny szivbeli faidalommal tekinttiük megis mind csendeséghen vagyunk, varvan kegyelmetek arrol valo igaz törvénynek ki szolgáltat es szegenységünknek contentalasat, mellyet kegyelmetek is meg czelekedvén, müs keszek leszünk az kegyelmetek emberinek marhaiat mind egy labig viszsza adatni es minden nemü karokrol contentalni, mivel mi effele szomszidsagbeli contraversiakban nem gyönyörkedünk mert az szomszidsagnak nem io akaratbeli helyyes gyümölczöi effelék, nyilván vagyunk kegyelmeteknel is az szomszid országok egymás nélkül el nem lehetnek.

Scrisoarea d-voastră am primit-o, împreună cu cea a Măriei Sale Domnului. Ce ni-ați scris, am înțeles; la scrisoarea Măriei Sale vom da răspuns prin boierul nostru. Ce privește paguba omului d-voastră, credem; dar, dacă vom socoti bine lucrul, mai mulți oameni săraci sunt păgubiți din Ținutul nostru din partea oamenilor din țara d-voastră, cari ni se plâng zilnic, și nu cu puțină durere sufletească li ascultăm păsurile. Dar pentru aceia totuși suntem pe pace, așteptând mereu ca d-voastră să ni faceți lege dreaptă și despăgubire a sărăcimii noastre, ceia ce făcând-o d-voastră, și noi vom fi gata să slobozim vitele oamenilor d-voastră până la una, și să răscumpărăm toată paguba. Pentru că noi nu avem mulțămire față de astfel de neplăceri între vecini, și nici nu sunt acestea roadele adevărate ale bunei vecinătăți, știind bine și d-voastră că țerile vecine nu pot să fie una fără alta.

Prudenti satis. In reliquo Generosam Dominationem Vestram quam diutissime feliciter valere et vivere optamus. Datum in civitate nostra Iaszvar, die 26 mensis martii, anno 1664.

Prudentium ac Generosarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus

Isztratie Dabissa, princeps terrarum Moldaviae.

Io Istratie Dabijea Voevod.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Georgio Urasero, iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bisztriciensis, amicis et vicinis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXXXIII.

Cuhe,
1664,
30 Maiu.

Popa Griga de Cuhe (Maramurăş) şi bătrânii satului Cuhea mărturisesc pentru locuitorul Simion Habotă.

† Eu, popa Griga de Cuhne şi Marăş vâchi[l] şi Maze (*sic?*) Simion şi Stanca Foader şi Botuze Ştefan, Comis Chira şi Bocioac Struţe şi Ghindaş Simion şi toţi nemişii, bătrânii satului, noi ştim cu sufleteale noastre cu mare giurământ înaintea preautului popa Griga, prea patru posturi şi pre svânta cruce şi Sventei Troiţe şi lui Isus Hristos, cela ce n'are nice început, nice svrăşit, acelu ne giurăm preacum ştim că s'au născut aici, în sat, în Cuhne şi de moş, de strămoş de la noi acestu om, anume Habotă Simion, din Habotă Ion este. Deci scriem la Marie Ta, birău şi la tot Svatol Măriilor Voastrea, domnii de Bistriţa, să aveţi a-i purtă de gând, că-i suptu poalele Măriilor Voastrea. Deci nu treabue să-l daţi Marie Voastră, decă-i la mâna voastră. De la Hristos să aveţi multă sănătat[e] până la adânc bătrâneţe Maria Voastră (*de aici altă mână:*), cu toate cinsti[e] curţile Măriilor [Voastre], amin.

Şi ne închinăm Măriilor Voastrea cu săn[ă]tate şi cu vecinătate.

Şi noi cu sufletele noastre şi pre giurământul nostru mărturisim cu dreptul cum să avem ertarea păcatel[or] la zua înfricatului giudeţ; şi ştiu şi vecinii noştri prin toate satele prin pregiurū.

Иже мѣ. маи. л. дн. рожд. [= de la Naştere] 1664.

[Vo:] Cu multă sănătate să vă asle pre Măriele Voastre această carte: întâi Măria Sa Gheorghie, birău de cetatea Bistriţei, cu tot Sfatul Măriei Sale.

(Bistriţa, Archiva Oraşului; publicată şi în *Documentele Bistriţei*, II, pp. 11-2, n° CLXXXII.)

MMCCCCXXXIV.

Blaj,
1664,
25 Septem-
bre.

Mihail Apaffy, principe al Ardealului, către Bistriţeni, despre nevoia de veşti din Moldova.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Bizonyos tudositatásokra nezve ki-vantatvan jo idejen vigiazassal lennünk, kegyelmesen es igen serio parancsolliuk hüsegteknek (kötelessege is azt kíván-ván) hogy az Moldva felől valo utakot jo modgiaval vágassa be es az eösvenjeken giakorlatossaggal jartassa is bizonjos embereket, kik altal ha mit érthet, tudositani is bennunket haladek nélkül el ne mulasson.

Având să fim cu ochii în patru în urma unei încunoştiinţări de-a d-voastră, vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră (aceasta aducând-o cu sine şi datorită) ca drumurile spre Moldova să le tăiaţi adânc, iar pe cărări să vă umble oamenii cât de des, prin cari dacă veţi înţelege ceva, să nu uitaţi a ne înştiinţa şi pe noi fără amânare.

Nec secus facturi. Datum in castro nostro Balasfalva, 25 septembris 1664.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMCCCCXXXV.

Stroe Vornicul (Leurdeanu) către Brașoveni, despre gândul ce avuse de a
veni la ei, sosirea de „cărți din țară” și venirea la București a lui Schimni-Ceauș¹, 1664,
apoi despre datoria lui de a se întoarce „de aici în țară”, luându-și „zîoa bună”. 13 Novem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 295, n° 12.)

MMCCCCXXXVI.

Șerban Logofătul (Cantacuzino) către Brașoveni, despre „bogatele valuri”
ce are, plecarea boierilor „la cinstita Poartă, împreunându-se cu alaltă boerime: 1664,
acolo² voru rădica Domnu, care să ne fie Domnu și stăpân”, cu un adaus pentru 22 Novem-
bre.
„jupâneasa” judeului „Hărjăl Lucaciu” (Luca Hirschel), ca să nu-și mai lase soțul
a jucă, spre a nu se „betejă la piçoare”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 296, n° 13.)

MMCCCCXXXVII.

Nacul Stolnicul, Vornic de Câmpulung, către „Ghiurgu birăul și alți boiari
din cetatea Bistriței”, despre furii de la hotare, în legătură cu cineva din Ardeal, 1664-5,
și o intervenție a Domnului. 1668-9³.

Se plânge de „zăboare” și de adăpost dat furilor, pentru „băgubași”. „Măriia
Sa Vod[ă] nu-i bucuroso la vrazbă. nici la zăbore.” Cere caii opriți, „au să ne dați dumia-
voastră furi, să-i spândzurăm acolo la hotar”. Altfel va uză de dreptul de *zăbor*. Un
personagiu din Ardeal fură prin „sămbrașii lui” și apoi „face cărțile Mării Sal[e] Domnu
nostru menciunoase și giudețul a Mării Sal[e] stămbu (*sic*)”. „Mai bine cum am vis
bine cu dumivoastră până acmă și au fostă această cale deschisă, să fii și de acmă
tot paci bună; să nu ne protivim țaranilor, ce să ținem dreptatea și dumivoastră
și noi ca până acmă... Am mănăstă cestă om al nostru, pre Gheorghie, la dumi-
voastră cu cartea Mării Sal[e] lui Vod[ă] prentu Ștefănel”.

Iscălit: „Az Nacul biv Stolnic iscal, Vornic și părălab *СЪМЕАРСКИН*”.

(Fără adresă și pecete, pe o singură foaie mare.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 13-4, n° CLXXXV.)

MMCCCCXXXVIII.

Nacu biv Stolnic, Vornic de Câmpulung, către birăul „Giurgiu”, pentru o
iapă cumpărată „de la Mihil Vătești Vamăș den Câmpulungă”. 1664-5,
1668-9⁴.

Oferă jurământ al vameșului și a „omeni buni”. „Că acmă n’au putut vené,
că ș’au dat gorštena, au avut treabă”.

(Fără dată.)

(Vo: Adresa românească.)

(Pecete de ceară brună, indistinctă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 13, n° CLXXXIV.)

¹ În locul fugarului Domn Grigore Ghica eră să vie apoi Radu-Vodă Leon.

² La Adrianopol, unde se află Sultanul. V. Iorga, *Despre Cantacuzini*, p. LXXXII.

³ V. însemnarea la m precedent.

⁴ După anii de administrație ai lui Gheorghe Urascher, birăul Bistriței.

MMCCCCXXXIX.

Făgăraș,
1665,
13 Mart.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre oprirea de Moldoveni a oamenilor lui Farkas Bethlen, pentru care oamenii Moldovenilor trebuie opriți la vamă.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, fidelibus nostris Egregiis tricesimatoribus, rationistae¹, ceterisque vadorum viarumque custodibus tricesimae nostrae bistriciensis, nobis dilectis, salutem cum favore.

Mivel becsülletes tanács ur hiveinknek nemzetes keresdi Betthlen Farkas uramnak Moldvaban emberit arestalták, hűségteknek igen serio parancsollyuk requiraltatvan ezen levelünkkel, ha az harminczadon Moldovai embert kaphatnak, mind magokat s mind marhajokat detineallya és mind addigh detentioban tarcsa mighlen meghehlített beöcsülletes hivünknek emberit minden javokkal el nem bocsáttyák.

Fiindcă în Moldova au oprit pe oamenii nobilului domn Farkas Bethlen, credinciosului nostru sfetnic de omenie, vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră, rugându-vă prin scrisoarea aceasta ca, dacă veți afla la tricezimă oameni din Moldova, să-i opriți, atât pe ei, cât și vitele lor, și până atunci să stea popriți, până când imi vor slobozi și ei pe oamenii credinciosului nostru de omenie, cu tot avuțul lor.

Secus nullatenus facturi. Praesentibus perlectis, exhibentibus restitutis. Datum in arce nostra Fogaras, die decima tertia mensis martii, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto.

M. Apafi.

[Vo:] Par literarum principalium.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXL.

.....
1665,
7 Maiu.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre pagubele aduse de Moldoveni iobagilor lui Gheorghe Korlatovics și satisfacția ce trebuie a se lua.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Nemzetes Korlatovit György hivünk alazatosan adgya ertesünkre hogy az elmúlt üdökben szegeny jobbagyt az Moldvaiak minden igaz ok nélkül megh karositottak volna s mind eddigh is karban vadnak emberei nem akarvan az Moldvaiak igassagot nekiek szolgaltatni; hűségteknek azert kegyelmesen es serio parancsollyuk, ezen dologhnak job vegere menven Moldvabol oda jövő emberek által karokrol tetessen satisfiot nekiek avagy arestaltasson oda valo embert az migh Isten s igassagh szerent el nem igazittyak s satisfiot nem tesznek megh emlitet hivünk embereinek.

Credinciosul nostru Gheorghe Korlatovics ni dă de știre cu supunere că în vremea trecută Moldovenii i-au păgubit fără nicio pricină pe iobagi, cari și până acum sunt în pagubă, nevrând să li facă Moldovenii dreptate. Pentru aceia deci vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră să vedeți bine de lucrul acesta, dându-li satisfacție prin oamenii cari vin din Moldova, sau să dețineți oameni de acolo până când după dreptate și Dumnezeu se vor îndreptă lucrurile și veți dă satisfacție oamenilor numitului nostru credincios.

Secus non facturi. Datum in civitate nostra. . . (sic), die 7 mensis maii, 1665.

M. Apafi, m. p.

¹ Rationistis, contabili.

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae beszterciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXLI.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre ajutorul ce trebuie să se dea Doamnei lui Grigorașcu-Vodă, care umblă pe acolo căutându-și soțul fugar. Alba-Iulia, 1665, 15 Maiu.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Prudentes et circumspēcti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Az Vajdanenak ő kegyelmenek mely szomorú valtozasaval havasalföldebül következet legyen jó vezete birodalmunkban nyílván lehet hüségteknek kinek is szabadsága engedteten fővezer uralmtól ő nagyságatúl ferjenek felkeresere; im ez alkalmatosságal uttyat követni akarja naponkint, minék okert kegyelmessen parancsollyuk hüségteknek ily meltosaghebeli szemelynek uttyat alkalmaztatni akarván, hozoank tartozo kötelessegere egyebet benne ne cselekedgyen, hanem ki mozdulván helyeből szüksegehez kepest elegendő szekereket posta lo avagy vono marhakot szolgaltasson birodalmunkban, annak felette tisztessagesen gazdalkodgyek ő kegyelmenek es elégheges keserőköt es gyalogh puskasokot is rendeltessen melleje bekeseget uttyanak követesere.

În urma schimbării triste din Țara-Românească, întră acum în țara noastră Doamna. Trebuie să vă fie deci cunoscut d-voastră că, dându-i-se voie din partea Măriei Sale Marelui-Vizir să-și caute soțul, de aici înainte vrând să-și urmeze drumul zi de zi, vă poruncim d-voastră, vrând să netezim calea unei astfel de persoane înalte, că, pe urma datoriei d-voastră mișcându-vă pentru noi, altfel să nu lucrați, ci din locurile voastre să-i puneți la îndemână cară în de ajuns, cai de poștă sau vite de jug în țara noastră; afară de aceia să o găzduiți cinstit, dându-i tovarăși destui și pușcași pedestri dumisale, ca să-și poată vedeă de drum în pace.

Quibus secus non facturis gratiose propensi manemus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 15 maii 1665. *M. Apafi, m. p.*

[Vo:] Prudentibus ac circumspēctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXLII.

Istratie-Vodă Dabija către Bistrițeni, despre plângerile de hoții și opriri ale oamenilor săi din Dorna. 1665, 8 Iunie.

Generose, prudens ac circumspēcte domine, vicine nobis benevole.

Dornan lako keössegink alazatoson panaszolvan eleöttünk hogy ez elmúlt esztendeőkben eczer mászor sok károk leött, lopás képpen es nem tudván, ki miatt legyen, mostanságh penigh nem réghen egy eökreött loptak ell onnan az kegyelmetek pasztori, melliett meghertvén az Dornai emberek az nyomán mind utanná mehven szinten az sztenán

Obștile care locuiesc în Dorna ni s'au plâns cum în anii trecuți li s'a făcut din când în când pagube prin furturi, dar, neștiind cine și de unde, acum mai din nou furându-li-se un bou din partea ciobanilor d-voastră, și dându-li-se de veste, oamenii din Dorna au început să-i urmărească: i-au aflat la stână cu boul jupuit. Afară de aceia au mai găsit la

találták megh is nyuszták volt, megh az mellett teöbbett is talaltak kitt ez may napigh is megh nem fizettek az kegyel-metek emberi most penigh az malé-factumon rayta kapván az latrokat megh foghván, kylenczen voltak ketteött kö-züleök meghfogtak az teöbbi magok részéreöl 50 juhott attak az káros em-bereknek eők tudgiak ki marhayatt atták kegyelmed penigh az latroktoll nem akar számott kérni es eőkett meghbün-tetni, hanem mas igaz emberünkett tartoztatta megh meghis tömleöczöztette, mely dolgott megh eddigh kegyelmetek eleött valo tisztak nem czielekettek, mely dologhnak okaért kegyelmedett szomszedságos io akarattal requirallyuk emberünket bocziassa ell mint az többi keövelték az io szomszedságott kegyel-med is az szerint czelekedgiak, ha ke-gyelmeteknek valami nehezteles leszen az mü reszünkreöll mi nekünk érté-sünkre advan hiszünk rolla, mert ha mü is ollyant kezdünk keövetni hogy embert tartoztatunk avagy szabadsagott adunk, így az io szomszedsaggh fell bomlik azutan mü ne legiünk oka annak, ayanliuk Istennek gondgya viselese ala kegyelmedett.

Datum in die 8 iunii 1665.

Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Eustratius Dabisa, princeps Moldaviae.

Io Istratie Dabijea Voepod.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio N., civium civitatis beszterciensis iudici supremo, domino amico nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCCLIII.

Iaşi,
1665.
10 Iulie.

Istratie-Vodă Dabija către Bistriţeni, despre „afacerea lui Drăguţescul” şi hotărârea lui de a face rânduială la hotar.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole.

Isten kegyelmedett minden idveseges kevant jokkal aldgia megh. Az kegyel-med mi nekünk beöczülettel irot leve-létt szeretettett vévén, melyben kegyel-med Draguczeszkul dolga feleöll mitt irjon s az Lengyell részreöll hogy megh bekellett volna és imar cziak Dragu-czeszkult megh fenyitsük, az havasbeli huzás vonasért, azert nem cziak Dra-guczeskult, de megh másokot is akar

ei şi mai mulţi, pe cari nu i-au plătit nici până azi oamenii d-voastră, dar acum, dând peste ei, la fapta rea chiar au prins hoţii, cari au fost 9: au prins 2, ceilalţi au dat oamenilor păgubaşi câte 50 de oi, ei ştiu dintre ale cui; iar d-ta nu vrei să cei dare de seamă din partea hoţilor şi să-i pedepseşti, ci aţi ținut alţi oameni drepti de-ai noştri, aruncându-i în închisoare. Astfel de lucruri însă dregătorii d'inainte d-voastră nu le-au făcut; din care pricină deci vă rugăm pe d-voastră cu bunăvoinţa unui vecin să ni sloboziţi omul şi, precum au păstrat înaintaşi buna vecinătate, urmaţi şi d-voastră la fel, iar, de veţi avea ceva supărare pentru noi, înştiinţaţi-ne, şi o vom crede. Căci, dacă vom începe şi noi a opri sau a da voie, aşa are să ni se strice buna vecinătate; dar nu noi vom fi pricina. Vă las pe d-voastră în paza lui Dumnezeu.

Dumnezeu să te binecuvinteze cu toate bunurile binefăcătoare. Primum cu bu-curie scrisoarea d-voastră în care ni scrieţi despre afacerea lui Drăguţescul şi despre Poloni, scrisă cu cinste, ca şi cum s'ar fi împăciuit, şi acum să-l ameninţăm numai pe Drăguţescul pentru oprirea din munţi. Dar nu numai pe Drăguţescul, ci şi pe alţii, oricine să fie, cari după aceasta vor face lucruri la fel,

ki legyen, ha ennek utanna valaki olyan dolgott czelekeszik ott az havason az mü emberink közzül s megh érthet-tiük, mingyart oda küldöök s ott akasztatom fell az szélyben hogy soha teöb-szeör azt ne müvellye paranczoltunk volt ennek eleötte is neki, de ime most uyolagh paranczolunk neki, ha teöb-szeör azt müvelik, mind magátt emberitt ott akasztatom fell, azert hogy mind kétt reszreöll maradjának beke-vell, mert egyebaránt is müis kegyelme-tek kell az io szomszédsgott akariuk követni, tarczia megh Istenk egyelme-dett sokaigh io egesseghben.

Datum in Iasz, die 10 iulii 1665.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Io Istratie Dabijeu Voevod.

Eustratius Dabisa, princeps Moldaviae.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio Uraser, civium civitatis beszterciensis iudici supremo et senatori, domino amico et vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCCXLIV.

Duca-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistriţeni, despre nişte falsificatori de bani din Ținutul Ior, prinşi în Moldova.

Iaşi,

1666,

13 Februar.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole.

Istenteöll kegyelmednek minden id-veseges aldást kívánunk.

Az kegyelmed minekünk beöczület-tell irott levelett szomszedsagos io akarrattall acceptalvan, melyben mitt irjon az Haller Peterne aszszonyom emberi feleöll hogy azokott az rosz penzekett meghadatnak s az mitt teölleök ell vettek most kívánniak, nem keöszeönik megh mivel itt szokás vala kitt rosz penzell talalnak, mingyárt fel szokták akasztani, meghis mü az fejedelem eö kegyelme tekintetiért s kegyelmekek teöreökedesért fejeknek meghkegyelmeztünk s mégh most restantiátt kevannak, amitt penigh nallok talaltak, itt olyan szokás azoké kik utannok farattak, akar kie leött volna az az rosz pénz, de ugyan cziak az véttkes ki behozta birodalmunkban, azért nem tartoznak semmitt refundalni, mint málé factorok, egyeb dologhban penigh ke-

Vă doresc d-voastră de la Dumnezeu toate darurile sale binefăcătoare.

Am primit scrisoarea d-voastră cu bunăvoința unui vecin, în care îmi scrieți despre oamenii doamnei lui Petru Haller, ca să li dea înapoi banii aceia răi, și ceia ce au luat de la ei poftesc acum. Și nu ne mulțamește; fiind aici obiceiul ca pe acela la care se află bani răi, îndată să-l spânzure, totuși noi cu privire la Măria Sa Domnul și la străduința d-voastră i-am iertat, și acum iarăși cer rămășița. Dar ceia ce au găsit la ei, aici e obiceiul să fie a acelora cari s'au ostenit pentru ei, ai ori cui să fi fost banii aceia răi. Acela e mai păcătos, care i-a adus în stăpânirea noastră: pentru aceia deci nu sunt datori să li dea nimic, ca unor făcători de rele. În alte afaceri avându-ne d-voastră ca binevoitori vecini, să ni porunciți, și nu vă veți înșelă în bunăvo-

gyelmed bennünket io akaro szomszed-
gyanak tartvan, paranczollyon es az
mi jo szomszedi akaratkunkban megh
nem fogyatkozik, mintt eleott eleottunk
valo Vaydak keovették az jo szom-
szedsagott kegyelmetekkel viszontagh
müis, ayalván ezek utan Istennek ke-
gyelmedett.

ința noastră de vecini, și, precum au
urmat buna vecinătate ceilalți Voivozi
de 'nainte noastră asemenea vrem și
noi. După aceasta vă las în grija lui
Dumnezeu pe d-voastră.

Datum in Iasz, die 13 februarii 1666.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Duca Voevoda.

Duka, princeps Moldaviae.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domini Ioanni Vallendorfi, civium
civitatis beszterciensis iudici supremo ac senatori, domino vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXLV.

1666,
înainte de
16 Mart.

„Nemesnici de Câmpul lungu“ către Bistrițeni, despre o reclamație de
„tălălușag“.

N'au îngăduit *oprire*, după invoiala făcută cu Bistrița. Dar cer „lege pre
direptate“.

[Vo:] Adresa românească.

1666, 16 Mar., ist dieses Schreiben von Simeon und Dimitrasco auss der
Kampulung gebracht, welche durch den Simeon Anthoni aus dem Borgo vor dray
Jahren sampt seines Geselln 3 Ross weg geraubt. Testes huius rei: Simul et Manda
de Borgo man. (*sic*: Maros).

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 14, n° CLXXXVI.)

MMCCCCXLVI.

Făgăraș,
1666,
25 Mart.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre o trăsură stri-
cată a Domnului Moldovei.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae
dominus, Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis di-
lecte. Salutem et gratiam nostram.

Mivel az Moldvai Vajdámknak ő ke-
gyelmenek egy hintoval kelletik ked-
veskednünk a veget kültünk nemzetes
Donat Mihaly lovász mester hivünk
altal edgyet hűségtek varossában res-
tauralasnak okaert; paranczolván igen
serio hűségednek, valami hiia vagion,
minden késedelem nélkül (valami ki-

De oare ce e nevoie să ne îmbunăm
înaintea Măriei Sale Voevodului din Mol-
dova cu o trăsură, de aceia am trimis
acum una în orașul d-voastră prin Co-
misul nostru Mihai Donat pentru dre-
gere; poruncindu-vă cu tot dinadinsul
d-voastră ca, dacă e ceva stricat la ea,
s'o dregeți zi și noapte, fără nicio ză-

vántatik hozza) éjjel nappal reparaltassa, tudósítván bennünket az munka árráról, contentaltatnak az mester emberek.

bavă și să ne înștiințați pe noi despre cheltuielile muncii, ca să plătim meșterii.

Secus nullatenus facturi. Datum in arce nostra Fogaras, 25 martii 1666.

M. Apafi, m. p.

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Fronius, nr 239.)

MMCCCCXLVII.

Iliaș Alexandru-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre un iobag al lor așezat în Câmpulung și despre Câmpulungeni trecuți la ei.

Iași,
1667,
8 Iunie.

Spectabilis domine, vicine nobis benevole.

Birodalmunkban Kempull Lungon lako közsegünk alazatoson jelenttven s panaszzolkodván eleöttünk hogi még régen az haboru ideőkben, kegyelmednek egi jobagia ell szeökeött volt ide Kempullungulra, ott eö megh telepedett, megy venült ott s megh holt egi fiaczkáia maratt az is migh megh neött mind ott lakott, az is ott megh hazasodott, egi néhány esztendeigh éllt azzal, giermeki leöttének, az elseö felesége meghholt, mas felesegett veött azzal is giermeki vannak, maga is vén ember imár s nemely nap egi néhány emberink ki mentek vasarlani, mellyekell az is ott volt s kegyelmednek be atták hogi régen az attya kegyelmed iobagia leött volna s kegyelmed megh fogatta, kezeség alá atta, így lévén az dologh mi nekünk is az kegyelmed faluban vannak teöbbek 30 emberinknél adgia kegyelmed azokott kezben, müis azt az eggiett kezben adattyuk mivell mondgya kegyelmed azok nem akarnak be jeönni ez is nem akar ki menni, miért fogatta megh kegyelmed, annakokaért kegyelmedett szomszedsagos io akarattal requiralliuk az nevezett embert se kezesseggell se egieb tartoztatassal megh ne haborgassa, seöt bocziassa békevell hogi semmi dologhért mind kétt részreöll az io szomszedság ne turbalodgiek, seött maradjion bekevell, meli dologhnek müis a keövetteöi leszünk, müis kegyelmednek hasonlo dologban szolgálni készek leszünk. Tarczia Isten kegyelmedett sokaigh jo egesseben.

Obșteea noastră care locuiește în Câmpulungul din Domnia noastră ni dă de știre cu smerenie plângându-se că încă de mult, de pe vremea războiului, a fost fugit un iobag de-al d-voastră aici la Câmpulung și s'a așezat acolo, a îmbătrânit și a murit tot acolo, și i-a rămas numai un copilaș, și acela până a crescut mare tot acolo a stat, s'a și căsătorit acolo; câțiva ani a trăit cu aceia, au avut copii, și i-a murit soția cea d'intăiu, și a luat altă femeie, și cu aceia are copii; acum e om bătrân și el. Acuma câteva zile mergând acolo niște oameni de-ai noștri pentru târguieți, și a fost și acela cu ei, v'a înștiințat apoi pe d-voastră că tatăl său ar fi fost iobagul d-voastră, și d-voastră l-ați primit cu chezășie. Astfel stând lucrul, și noi avem prin satele d-voastră mai mult de 30 de oameni: să ni-i sloboziți d-voastră, căci il vom slobozi și noi pe acela. Ziceți d-voastră că nu vreau să plece de acolo; apoi nici acesta nu vrea să plece de aici. Pentru aceia vă rugăm deci pe d-voastră cu bunăvoință de vecin ca pe numitul om să nu-l vătămați sau să cereți de la el chezășie sau ceva datorie, ci să-l sloboziți în pace, să nu se tulbure buna vecinătate nici dintr'o parte, ci să fiți pe pace. Și accasta o vom urmă și noi, asemenea vrând să vă slujim d-voastră în afaceri de felul acesta. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in Iasz, dic 8 iunii 1667.

Spectabilis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Iliș Voevod.

Elias Alexander, princeps Moldaviae.

Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino N. N., civium civitatis beszterciensis iudici supremo, domino vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXLVIII.

Mateiu Diacul către Bistrițeni, despre starea de lucruri la hotarele Moldovei.

Iași,
1668,
17 Februar.

Kegyelmes uram alazatos szolgálomott ayanlom Nagysagodnak mintt kegyelmes uramnak, Isten Nagysagodott sok esztendeöigh bekeséges biradalommal algia megh kevanom szübeöll.

Ez mellett Nagysagodott keövetem megh bocziasson sok irásommal terhelem, de mind azon altall étel után historia modon nem árt olvasni migh az ember az ételt emeszt, ez mostani alkoholmatossággall nem akarám ell mulatni Nagysagodott nem tudositani az itt valo s mind penigh az szomszéd országokban valo alapatokroll es hirekreöl mintt folyanak, itt Istennek hála az Vayda eö Nagysaga az Nagyságod szolgáltatýára jo egészsgben vagyón, ez fársángon sok boér fiaikott leányokott háziasított az adott eö Nagysága megh külte az Portára Isten kegyelmébeöl eö nagysaganak mindenik részreöl kedve szerint vadnak az dolgok. Az Lengyelek feleöll penigh keövetett kültek az Muszkahoz es ereös iuramentomott egy más keözeött czináltak es igen nagy beöczülettell fogatták az keöveteket, 8 Decembris voltak ott es ell buczuztak az Muszka Czaszártoll es három uttal vendégelte megh eökett, meli dologh nem volt szokás annak eleötte, es egy akarattbol meghegyeytek az poganyok ellen avgi réaiok es mingyarast az Muszka Czásár küldeöt 25

Milostivul meu domn, vă țin gata cu smerenie slujba mea Măriei Voastre, ca milostivului meu domn: doresc din inimă ca Dumnezeu să vă dăruiască cu Domnie pașnică întru mulți ani.

Vă rog pe Măria Voastră să mă iertați că vă îngreuez cu atâtea scrisoare, dar totuși după mâncare nu strică citirea de povești până ce se mistuie mâncarea, și nu vreau să scap prilejul de a vă încunoștiința asupra stărilor de aici și împrejurărilor din țerile vecine. Har Domnului, Măria Sa Voevodul în slujba d-voastră se află bine, în cășlegi s'au căsătorit multe fete și feciori de boieri, dajdea a trimis-o Măria Sa din mila lui Dumnezeu la Poartă, și din toate părțile îi stau după plac lucrurile. Din partea Polonilor s'au trimis soli la Muscal și au făcut jurământ aspru între sine, și solii au fost primiți cu toată cinstea; la 8 Dechemvre au fost la Împăratul Moschicesc și s'au despărțit de el; i-a ospătat de trei ori, ceia ce nu obișnuia mai înainte. Și așa s'au înțeles împotriva păgănilor. Împăratul Moschicesc a trimis îndată 25.000 de ostași în ajutor Tatarilor; Hatman sau general e pus peste oaste Hisop (*sic*) Hilip, iar fiindcă Litvania e chiar în margene, când a luat-o Muscalul, locuitorii și nobilii de atunci, cari n'au voit să se închine Muscalului, părăsindu-și mo-

ezer hadatt segicégüll az Tatarokra, Hatman avagi generalis penigh azokon az hadakon Hisop Hilipus, Litva penigh mivel véghseő hely mikor az Muszka megh vette, az meli lakosemberek avagy nemések benne voltak az Muszkahoz nem akartak hodozni hanem eőreökségeket el hattak kimentek az Lengyelekhez, mint szinten Vardadbol Magyarországhra, így azokis most maid felesen lévően kik onnan kibudostak, megh talalvan az Muszka Czászárt hogy az eő jóságokért Istenesen meghtekinttven adgyon nekik valami penzt, ha imar eőreöksegekelt elvették, az Csziaszár penigh ugy szukutalta egy milion pénzt adgion nekik, es megh atta most nekik reszitt az penznek, mivel most kivantatott az hadaknak osztani, es az penzt mingyárt elosztottak az hadaknak. Ugyan azoknak jeőtt volna olyan hirek Teőreök országhroll hogy az Vezér mindenkeppen meghpróbálta az eő hatalmátt hogy Kandiátt meghnyerje s nem lehetet es ugy (szukutalta) hogy minden hadait fordicza Lengyelországra hogy maganak tenne valami tiszteségett, az embereők eleőtt, hogy fejetis megh mentene az halaltoll, gondolvan azt hogy inkább szolgál nekik az szerencze az Szarozon, 4-dik Decembris jeőttek levelek Sztoliczáról holott az Muszka Czászár lakik az Lengyel keövetektől, meliekben írják hogy az Muszka Cziászár 29 Novembris confirmalta az békességett az Lengyelekkel, es magátt igitte hogy mindenekben egiett értenek, avagy megh egyeznek, tartanak akar mellik résznek ellenségi ellen, arra is obligálta magátt az Muszka Cziászár az Lengyelnek hogy ad 25 ezer gyalogh hadatt es 25 ezer lovast, akar miczoda szükseghre kevántatik segicégüll az hova kevántatik az Lengyelnek, az keövetekelt igen meghtisztelték nagi beöczülettelis acceptálták eőkett, viszont az Cziászár ayandeközta megh az Lengyel Kiralyt nagi ajandekokkall draga dolgokkall, 25 Decembris az Lengyel keövetek buczuztak ell az Muszka Czászártoll es akkor indultak megh. Az

șia, s'au dus în Polonia, precum merg cei din Orade în Țara Ungurească. Așa și aceea cari au pribegit, fiind acum risipiți, s'au întors către Împăratul Moschicesc, ca, socotind că și ei au moșli acolo, să li dea ceva bani, dacă li-a luat averile. Iar Împăratul Moschicesc așa a socotit să li dea un milion în bani, și li-a și dat o parte din bani, de oare ce tot acum trebuia să împartă bani și ostașilor, și îndată ar fi împărțit banii oștirilor. Și aceora li-ar fi sosit vești din Țara Turcească că Vizirul¹ în tot chipul și-a încercat puterea ca să poată câștiga Candia, dar n'a izbutit, și așa a socotit să-și întoarcă toată oastea împotriva Poloniei, să-și dobândească vre-o cinste înaintea oamenilor și să-și scape și capul de la moarte, socotind că-i va sluji mai mult norocul pe uscat. La 4 Dechemvre au sosit scrisori din Stolița², unde stă Împăratul Moschicesc, de la solii poloni, în care scriu că Împăratul Moschicesc a întărit pacea cu Polonia la 29 Noiembrie, făgăduindu-se că în toate celea vor țineă una, sau se vor înțelege, și vor lucra împotriva dușmanului, a oricăruia. S'a îndatorit apoi și la aceea Împăratul Moschicesc față de Polonia că li va da 25.000 de ostași pedestri și 25.000 de călăreți, oricând la vreme de nevoie, Polonilor. Pe soli i-au primit foarte bine și i-au cinstit și omenit, iar Împăratul l-a dăruit pe Craiul Polonilor cu mari și scumpe daruri. La 25 Dechemvre s'au despărțit solii poloni de Împăratul Moschicesc, și atunci au și plecat. În cât pentru Turci, astă toamnă, când umblaseră prin Polonia, făcând multe jafuri, au prins un căpitan cu opt steaguri: eră după nume Makochowski, și l-au dus Tatarii la Crâm. La întoarcere, nu departe de acolo, s'au așezat și ei, ieșindu-li și Hanul înainte, pe din lăuntru așteptându-i Sărcu cu Cazacii Zaporojeni și cei de la Nipru, cu vre-o 9 sau 13 mii de Cazaci; apoi au trecut [Cazacii] pe pustii, mergând vre-o 10 zile. În fiecare car eră câte-o șeică. Până ce au sosit la apa „Tronko“; acolo de pe

¹ *Geschichte des osmanischen Reiches*, IV, p. 126 și urm.

² Moscova.

Tatarok feleöll penigh mikor ez eöszszell Lengyellországra felliárának es sok rablást teöttek, egy capitany embert is nyolcz zaszloia volt alatta egy nehány magavall Makohovszki neve elfoghták az Tatarok Chrimben vitték, mikor eök imár meghtértek nem meszsze ortoll megh telepedtek volt, az Chám is elejekben ment volt oron beleöll varta eöket, Szirbko az Zaporazi Kozákkal és az Niperi Kozákkal kilencz avagy tizenhárom ezer Kozákkal el mentek az pusztan maid tized napigh mentek s minden ember szekerin volt czonak, addigg hogy Tronko vize mellé jeöttek, ott mingyárt az szárazróll vízre szállottak edenyekben, az vizen ala mentek es Chrimben be üteöttek, eleöször egy varáczkált tull a vizen értek Senger nevü kastéli meliben 500 szimény volt sztrásául, mellyekett az Cham hagyot, azt keörül vették az Kozákok megh vettek, egy lábigh az szimenyekett le vaghták, magok sztrasaioik ott rendelte oda hogy be üteöttek Chrimben valaholl egészeb volt az országh oda igyekeztek mennj, cziak kett méli feöld Karaszuba nem mentek, találtak Serembek kastellyara, az mintt keörnyüleötte kerítés volt, az czeledék mikor lattak az Kozakott be teöttek az kapukott, a Kozakoknak penigh mindeniknek raitolyaioik volt, nemely az kaputt vitták masok penigh az keöfalon bementek, valami haza nepe volt Serembeknek mind annyát feleségitt egi szovall minden czeleditt el vittek, három nap három eszakra mind egire pusztittak 280 meczetett porra teöttek. Serembek penigh hon nem levén mert kétt attyafiai Czerkezországban eöszve vesztek egik az masik ellen vittak es oda hittak Serembeket segiczegül, mikor hire leött benne a Chámnak hogi az Kozakok pusztittiak országhatt, három nap es eszaka mind egyre mentek migh az Kozakokatt elértek, de eök imár meghtértek volt, 20, 20 Tatar rabaszszontt hajanál foghva soriaba szelitiben eöszve keöteöztek ugi vittek mikor imar az Tatar-Chám el érte eökett harczolni akartak az Kozakokkal, eök tabort alitottak es keörüll sánczul teöttek az Tatarnékatt az tabor keörül mikor leöttek az Tatarok mind az ma-

uscat indatá s'au pus pe apă, și s'au dat în jos pe apă, până ce au ajuns la Cehrin. Mai întâiu au dat de o cetățuie dincolo de apă; anume castelul „Senger“, în care erau 500 de seimeni de strajă, pe cari-i lăsase Hanul acolo. L-au încunjurat, și l-au luat. Cazacii pe seimeni până la unul i-au măcelărit pe toți; după aceea și-au pus ei străjitori acolo. Cum au intrat în Cehrin, s'au grăbit într'acolo unde eră lume mai multă: numai două mile au lipsit de nu s'au dus, și la „Karasz“. Au dat apoi peste castelul lui Șerimbeg, care eră îngrădit jur împrejur. Slujitorii, când au descoperit pe Cazaci, au închis porțile, dar Cazacii toți aveau scări; unii băteau la poartă, alții au urcat gardul de piatră, trecându-l; toată lumea ce eră la castelul lui Șerimbeg: mame, soții le-au dus cu ei: cu un cuvânt toată slujitorimea; trei zile și trei nopți au pustii într'una; 280 de moschei le-au prefăcut în praf. Șerimbeg însă nu eră în țară, ci, certându-i-se doi prieteni din țara Cerchesilor, se luptau unul împotriva celuilalt, până ce l-au chemat pe Șerimbeg într'ajutor. Când a auzit Hanul că ei, Cazacii, îi pustiesc țara, a mers trei zile și trei nopți, până a ajuns pe Cazaci. Dar ei s'au fost întors. Tot câte 20 de muieri tătarești prinse le-au legat una de alta de păr: în rând așa le duceau. Iar, când i-a ajuns Hanul tătareșc, au voit să-și măsoare puterile cu Cazacii. Ei și-au făcut tabără, și jur împrejur lângă tabără au făcut șanț din muierile tătarești, și, când împușcau Tatarii, împușcau totdeauna prinșii, muieri și copii de-ai lor. Mai mare harmalaie o făceau din tabără prinșii tatarilor ca să nu împuște din afară Tatarii, pentru că fac mai mare pagubă tot între ei decât între Cazaci; și în trei rânduri i-a atacat aspru Hanul, așa că Tatarii pierduseră din cei d'înainte vre-o 500, iar Cazacii din tabără tăiau în bucăți copiii Tatarilor și-i aruncau în văzul lor afară din șanțuri. Văzând aceasta Hanul, a zis să li dea pace Cazacilor, să meargă în pace; mai bine să li ducă prinșii vii decât să-i ucidă —, cari apoi or să-și găsească părinții, soția și copiii, să-i răscumpere. Și așa i-a pe-

gok rabiok gyermekekett feleségekket leötték, az táborból nagjok kiáltást teöttek az Tatar rabok hogy ne leöjenek kiül az Tatárok, mert nagyob kárt tesznek benne mint az Kozakokban, három uttal is nagy harczott adott nekik az Cham, úgy hogy a Tataroknak az elejben sokan eötszázigh el hulattak az Kozakok penigh az táborból az apro Tatar gyermekett darabban vagdoltak úgy hanták ki az sanczból az Tatarok lattara, ezeket latván az Chám azt mon-dotta az Tataroknak hadgiunk bekett nekik, had menyenek az Kozakok bekevell, inkab vigyek elevenen rabiainkot hogy nem megh eölni eöckett, az ki attya-fiatt feleségekket gyermekitt talallya valcza megh, es úgy keserte eöckett az Cham Tonko vizigh migh szépen altal mentek, masod nap az viz parton elé allott egy nehány Kozák s megh keöszeönték az Chamnak hogy annyi zaszlovall doball, es sippal kesértéll bennünket fogadja Isten Chám, nem sokára ismét ha Isten velünk leszen vendéged leszünk, aval valtak el egi mastoll el annyi szamtalan predávall, mert czak Serembék hazátoll hétt tevött raktak jovall, harmincz hatt ezer sarga aranyatt talaltak es 60 rend-béli nusztall bellelt keönteöst talaltak egyeb hazbali ruhazat egyeb portekátt hatt szekerrell raktak megh, ott volt akor Vaida keövette Balczibasavall, mikor ez az dologh teörtenyt, megh szamlalhatatlan mitt el vittek, Ort tud-gya Nagysagod annak eleötte miczoda város volt annak eleötte, most az rokak nyulak hailéka, pusztán cziak az pusztá feöld, senki nem száll benne mert nincz hell, most penigh az farsangon egy nehany ezer Tatar Buczaghboll fel ültenek az Kozakokra menni elis mentenek sokat raboltak imitt amott, az hollhir nélkül üteöttek, mikor imár megh ter-tenek az rabokkall, az Passa elejekben mentt Teöreök haddal ide valo haddal is az Tataroknak, mondvan azt miért men-tenek Kozakokra rabolni mert az Kozakok az Ciaszarnak attak megh magokott, meghis verték az Tatarokott, az rabokotis megszabadítottak es vissza

trecut Hanul până la apa „Tanko“, până ce au trecut frumos dincolo. A doua zi au apărut pe malul apei câțiva Cazaci, mulțămindu-i Hanului că i-au petrecut cu atâtea steaguri, tobe și flu-iere. „Să primească Dumnezeu, Hanule; nu peste mult iarăși vom fi oaspeții tăi“. Așa s'au despărțit unii de alții, cu atâtea jafuri, că numai din casa lui Șerimbeg au încărcat cu bunuri 7 cămile, găsind 36 de mii de galbeni de aur și 60 de haine căptușite cu blană de samur; altfel de haine de casă și alte mărfuri au încărcat pe șapte cară. A fost acolo atunci solul Voevodului cu Balgi-Bașa¹, când s'a întâmplat lucrul acesta. E de necrezut ce au dus de acolo. Știți d-voastră ce oraș era mai înainte Ort²: acum e sălașul iepurilor și vulpilor; peste tot e numai pustiu; nime nu trage acolo, căci n'are unde. Iar acum, în câșlegi, câteva mii de Tataři de la Bugeac s'au hotărât să meargă asupra Cazacilor, și s'au și dus pustiind și jăfuind pe ici, pe colo, unde au pătruns fără veste, la întoarcere, cu prinșii. Pașa s'a dus înaintea lor cu oaste turcească și oastea de aici, zicându-li că de ce au mers asupra Cazacilor să-i jăfuiască pentru că ei, Cazacii, s'au închinat Împăratului? I-au și bătut pe Tataři, au liberat prizonierii și i-au trimis înapoi pe aceia cari n'au fost uciși de furia Tata-rilor. Iar acum solul căzăcesc s'a dus la Poartă cu poșta. De când s'a petrecut lucrul acesta, la Crâm, tratează Tataři și Polonii pacea. Pe căpitanul pe care-l aduseseră astă toamnă Tataři din Polonia, l-au slobozit fără de nicio despăgubire încă. Anul trecut, se dusesese un sol polon la Crâm, și l-au ținut acolo,— și pe acela l-au slobozit acum. Cu ei împreună s'a dus și un sol tătăresc la Craiul pentru împăciuire. Și de aici înainte voiți da de veste dacă vom avea ceva vești. Afară de acestea, aș vrea să mă îndrept încă la Măria Voastră și pentru aceia, pentru că pe aici pe la noi, când trebuie să culegem, au fost ploii multe de tot, din care pacoste ni-a încolțit grâul, ni-a perit tot în clăi; apoi și ce puțintel a putut

¹ Care luă darul de miere din Moldova pentru Tataři (balgi-bașlacul).

² Or., Orcașu.—Perecopul.

bocziattak eöckett, kikett az Tatarok haragiok le nem vaghtak es Kozak keövelt most ismét az Portara mentenek, nemeli nap ismet Lengyel keövet is mentt postán az Portára, miolta ez az dologh teörtenyt Chrimben az Tatarok is az Lengyelekkel az bekesseget tractallyak, az mely capitányt az eöszell a Tatarok el foghtak volt Lengyel országhboll, most az Chám semmi sacz nélkül el boczatta, egy Lengyel keövet mentt volt be Chrimben megh tavalý s mind ott tartottak, eddig azt is most bocziattak ell, Tatar keövet is mentt vellek az Kiralyhoz, bekesegnek okaért, ennek utanna is ha mi hirek nyulnak Nagysagodnak megh jelentem. Ezek mellett akaram Nagysagodott megh talalni mivell kegyelmes uram itt az köz szell mikor takaradasnak ideje leött volna igen sok esseö volt meli miatt sok helyyeken kalangyaban az buza meghkeölt att kellett veszni, ha mitt be is takarított az ember az keöltes es cziak tavaszi magnak valo buzam is nem maratt, kerném Nagysagodott alazatosson mutassa hozzam abbeli kegyelmesegitt barcziak avagy 20 keöbbeöllell Nagyságod segiteni tavaszi buzaval, mert itt majd vetni kezdenek s Kimpulungulra szalitatna altal, mellyett Nagysagodnak alazatosson meghszolgalom s kerem Nagysagodott az Ráskovi folnagy altall mivell most az keöveltell most ott leszen Nagyságod általla nekem külgyön választ tudhassam jeötte irásom Nagyságodhoz neme, kegyelmes uram ha az Vaida eö Nagysága számára penzen vesznek ott bort Tokait, az Lengyell Deak társomall müis három negy vederrel Tokai bort Nagyságod jo egessegeert meginnank, Isten nagysagodott sok esztendökigh jo egesseghben, tarczia megh kivanom tiszta szübeöll.

Datum in lasz, die 17 februarii 1668.

Nagysagodnak alazatos kissebbik szolgalia az migh ell.

Maté Deák.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

strange omul; nu ni-a rămas nici chiar pentru sămânță de primăvară. Vă rog deci ca, arătându-vă d-voastră îndurarea spre mine, măcar 20 de cable de grâu de primăvară să-mi trimiteți, căci aici încep azi, mâne să samene. L-ați putea trimite dincolo la Câmpulung. Ceia ce o să vă răsplătim după puteri Măriei Voastre. Vă rog încă pe Măria Voastră ca, fiind acum acolo sfetnicul din Rașcov, împreună cu solul, să-mi trimiteți răspuns acuma, să știu de ajuns-a scrisoarea la Măria Voastră, domnul meu. Dacă pe seama Voevodului Măriei Sale se cumpără pe bani acolo vin de Tokai, și noi am bea cu prietenul diacul polon intru bună sănătate a Măriei Voastre vre-o trei-patru vedre de vin de Tokai. Doresc din inimă curată ca Dumnezeu să vă țină pe Măria Voastră la mulți ani în bună sănătate.

Slujitorul mai mic al Măriei Voastre până trăiește.

Mateiu Diacul.

MMCCCCXLIX.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre scutirea tradițională de dijmă a preoților românești.

Păgăraș,
1668.
24 Mart.

Michael Apaffi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Fidelibus nostris Generosis, Egregiis et Nobilibus Gregorio Gilanyi de Berniczhaza, decimarum nostrarum arendatori supremo, Francisco Belényessi de Varad, universorum bonorum nostrorum fiscalium praefecto ac decimarum nostrarum vice-arendatori, decimatoribus, vice-decimatoribusque, Prudentibus item ac Circumspectis magistris civium, regiis ac Sedium iudicibus, villicis ceterisque iuratis quarumcunque Sedium, oppidorum, villarum et possessionum saxonicalium, necnon Reverendis, Honorabilibus Ecclesiarum lutheranarum pastoribus, cunctis etiam aliis, quorum interest seu intererit, modernis et futuris pro tempore constituendis, praesentes nostras visuris, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Ez országban lévő olah papok aláztos könyergessek által találván meg minket ennek előtte, jelentek vala hogy oly immunitások, privilegiumok volt volna eleitől fogván hogy dezma adással senkinek nem tartoznának, mely immunitásokban nemely hiveink meg nem akarván tartatni dezma adással, kényszeritenek őket nevezet szerént a szasz-tyukossi pap, az olah-tyukossi olah papon az el mult esztendőben dezmat exigált volna, hűségtekk azért fen meg irt hiveink kegyelmessen es serio paransolljuk, látván ez levelünket azon immunitásokban az olah papokot minden helyeken tarcsa es tartasza meg, dezma adassa ne kényszericse őket, sött oltalmaz, maradgyanak meg szokot rendtartásokban mivel műis az arant kegyelmességünket mutattuk hozzájuk, mind az felyeb valo esztendőkbensmind mostan, az dolog is a mint referállyák ugy lévén senki őket dezma adásra kényszeriteni, vagy annak nem presalassaért haborgatni, annál inkább karossítani ne merészellyen mint hogy eddig meg tartatának immunitásokban, mind az országtolsmind massoktol, az mint referállyák magok.

Ne-au întâmpinat popii români din țara aceasta cu umilă rugăciune, înainte de acesta spunându-ni că ar fi avut de la început imunități, privilegii cum că nu ar fi datori nimănui cu dijmă; în care imunitate nu voiesc să creadă unii din credincioșii noștri, și i-ar sili să plătească dijmă. Anume popa săsesc din Ticușul-Săsesc ar fi cerut anul trecut dijmă popei românesc din Ticușul-Românesc. De aceia d-voastră, sus-numiților credincioși ai noștri, vă poruncim hotărât ca, văzând această scrisoare a noastră, să țineți și să porunciți să se țină această imunitate a popilor români, să nu-i siliți la datul dijmei, ba încă să-i apărați, să rămână în rânduiala lor obișnuită,— fiindcă și noi ni-am arătat milostivirea față de ei, atât în anii trecuți, cât și acum. Fiind lucrul așa cum îl spun ei, să nu îndrăznească nimeni să-i silească la darea dijmei sau să-i turbure în prestația aceleia, cu atât mai mult să nu îndrăznească a-i păgubi, fiindcă până acum au fost recunoscuți în imunitatea lor, atât de țară, cât și de alții, precum spun înșii.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die vigesima quarta martii, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo.

M. Apaffi, m. p.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; întărită la 1703 de Împăratul Leopold.)

MMCCCCCL.

Feldioara,
1663,
16 Maiu.

Gheorghe Ștefan, fost Domn al Moldovei, către Brașoveni, despre calul lăsat de „Daniil Ț-au fostu slug[ă] la Costantin-Vod[ă]” și e acum la el și cere pe această cale calul lui.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 112, n° 5.)

MMCCCCCLI.

Ernot,
1668,
18 Iunie.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște negustori moldoveni jăfuiți de hoți în munte.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium Hungariae dominus et Sicularum comes, et cetera. Fidelibus nostris Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Nobilibus, supremus et vice-comitibus iudicibusque nobilium quorumcunque comitatum, capitaneis supremis et vice-iudicibus regiis quarumvis Sedium siculicalium, Prudentibus item ac Circumspectis magistris civium primariis, regiis ac Sedium iudicibus quarumque civitatum, oppidorum, villarum et possessionum aliisque quorumcunque locorum officialibus, universis praesentium notitiam habituris, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Beszterczei városunkbeli böczülletes tiszt hiveinknek közönsegebben alázatos megh találtatásokból ertyük hogy tavaly esztendőben egy néhány Moldvai jambor kereskedő embereket megh fosztogatván az havason s benne megh is ölvén holmi tolvajkodó úton állok nem kevés busulások következett volna az szomszedságban miattok mely tolvajok prosequálására expedialván ez levelünk mutato embereket, parancsollyuk minden helyekbeli tiszt hiveinknek valahol ott azon tolvajok deprehendaltatnak arra bocsatando embereitől requiraltatvan ez levelünk mellett fellyeb említett hiveinknek, hozzajok nyulásokat és törvényes valo detineáltatásokat megh engedgye és ha kívántatik mellettek assistentia-val is lenni el ne mulassa.

Înțelegem din cererea credincioșilor noștri dregători din orașul Bistriței că, anul trecut, niște hoți de drum au jăfuit pe niște oameni buni, negustori moldoveni, în munți, și au și omorât pe unii dintre ei, și nu puțină supărare ar fi urmat între vecini din pricina aceasta. Chiar pentru aceia deci, trimițând pentru urmărirea acestor hoți oamenii cu scrisoarea de față, poruncim credincioșilor noștri dregători din toate locurile și, dacă se vor putea prinde pe acolo undeva hoții, vă încunoștiințăm pe credincioșii noștri, prin scrisoarea dată acestor oameni trimiși acolo, ca să li dați voie să poată pune mâna pe ei spre a-i țineă după rosturile legii, și, dacă se va cere, să nu uitați a li da chiar și ajutor.

Quibus secus non facturis gratiose propensi manemus. Praesentibus perfectis, exhibenti restitutis. Datum in castro nostro Radnoth, die decima octava mensis iunii, anno Domini millesimo sexcentesimo sexagesimo octavo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

M. Apafi, m. p.

MMCCCCCLII.

Iași,
1669,
17 Februar.

Duca-Vodă, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre banii dați unui căldărar de către un Câmpulungean pentru cumpărare de berbeci.

Generose, prudens ac circumspecte domine, vicine nobis benevole. Servitiorum nostrorum paratam semper commendationem.

Biradalmunkban Kempullungulli Kirila Tennensel nevü keösségünk alazatoson panasolván eleöttünk hogy ez

Plângându-mi-se Chirilă de la Câmpulung, din obștea „Tennensel” a Domniei noastre, că, în anii trecuți, având ceva

elmult esztendeőkben valami alkalma lévén ugyan ott lako üstgyártó Iános sall valami keszpénzt adott volna kezében berbeczekett venni, berbeczett sem veött az alkalom szerint, seött penigh mégh az kész pénzébenn is kilenczed fell talérátt el keölteötte, ennyi ideöteöll foghván cziak szovall tartia nem akar hátra maratt reszett megh fizetni, meli dolognak okáért kegyelmedett szomszedságos jo akarattal requiralliuk mint jo akaro szomszedunkott hogy az jo szomszedságott keovetven tétesen satisfiott emberünknek, melyett kegyelmedtöll kedvesen agnoscalván hasonlo dologhban mü is kegyelme-tek emberinek igasságott szolgáltatunk es így mindkét reszreöll az jo szomszedság is megh ereösedik ayalván Istennek gondgia viselése alá kegyelmedett.

Datum in Iasz, die 17 februarii 1669.

Generosae, Prudentis Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Io Duca Voevoda.

Duka princeps Moldaviae.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino Georgio Urasser, civium civitatis beszterciensis iudici supremo ac senatori, domino vicino nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCCLIII.

Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, pentru aducerea unor cuie de șindilă cerute de Doamna Ducăi-Vodă.

Câmpulung,
1670¹.

† Nacul Stolnic, Vornic de Câmpulung, scriem la cinstit fratele nostru, la Gulgu, birăul de Bistriț[ă]. Mă inchin dumitale cu sănătate. Alt[a], facem știr[e] Mării Tal[e] pentru nește cue de șindil[ă] ce am tremis să cumper[e], domnești, 100.000 de cue. Deci mă rog Mării Tal[e] să le cumpere acești oameni ai nostri și de sargü să le aduc[ă] mai curând la noi. Că au tremis Măriia Sa Domna să le tri[mi]t mai de sargü, și bani au tremis, tot polturaci, bani ungurești. Dece mă rog Mării Tal[e] să sirguiască mai curând să vii cu iia[le]. Și să fii Măriia Ta sănătos de la m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzău în mulți ai de la Hristos, amin. Иисъ Câmpulung.

A dumilor voastre bun frate și priiaten și megiiăș de aproape

Ис Nacul biv Stolnic некал ф. ис. лолл (*sic*).

Mă inchin dumitale cu sănătate.

La cinstit[a] mână a Mării Sal[e] a lui Ghiorgu birăul de Bistriț[ă], să să dea. Къ мно[г]ъ здра[к] [= intru multă sănătate].

(Pecete de ceară verde, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; rezumatul în *Documentele Bistriței*, II, p. 14, n° CLXXXVII.)

¹ O punem la această dată, fiind vădit din același timp cu n^l următor. Cf. însă bucata din 29 Iunie 1670. Gheorghe Urascher judele apare, după lista d-lui Berger, numai până la 1669, dar ca *proiudex* până la 1675; de la 1673, pe un an numai, Gheorghe Decani (Dechendt)

MMCCCCLIV.

Suceava,
[1670]¹.

Nacu Stolnicul, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre „tălhușaguri“ și „zăbore“ la hotar și voia de pace a lui Vodă, care i-a lăsat grija negocierilor, pentru care și el trimete pe negustorul sucevean Andrei.

† Întru tot cinstiți și ai noștri buni frați și prieteni și miageiaș de'propia, Mărie Sa birăul de Bistriță și tot Svatul tálnaciului cetății de Bistriță, Mărieile Vostre cu săn[ă]taate ne'nchinăm. Alta, facem știr[e] Mărie Tal[e] prentu multia trebia și nevoi ce sântu aici, la ceastă margine, la Câmpul Lu[n]g, căci că noi am fostu depărtați de la cestu loc la altă trebă a Măriei Sal[e] lui Vod[ă]; nici [= cine] au fostu socotitor acol[o], la aestu loc, ei n'au mai socotitu-ș trebial[e], ce'u lăsatu de au înblatu cineș în voia sa: deci s'au făcut atătia răutăți și atâte tălhușaguri și atâte zăbor[e]. Care eu n'am vădzut eu de cându sântu, lucruri ca cestia: mă mir de Mărie Ta cum poe suferi atâte gâlcevia, vădzându Mărie Vostre răsăpitura acestui satu. Deci neci Mărie Ta nu tia'ndură de răsăpa acestui satu, ce să s[ă] potă ocroti unii cu alalți, ca s[ă] potă trăi, să nu s[ă] mai fac[ă] zăbor[e] și tălhușaguri. Iată că Mărie Sa Vod[ă] mi'u făcut cărți să mărgu la Mărie Sa la Craiul și la toți nemișii, și la Mărie Ta, și dispe Maramorăș, și despia Țar[a] Leșască, să facem aședzare și pac[e], ca, cum au fostu mai de'nnainte vriame, să potă trăi unul cu altu, să fie drumurile și călel[e] deschis[e], să pot[ă] înblă neguțitorie. Iată c'am săcotit și am trimis pre cestu neguțitor de Suceav[ă], pre dumilui giupănul Andrei, carel[e] știț Măriilia Vostre că-i om bun și'nțiliaptu, precum știț și Mărielia Vostre. Deci ne rugăm și vă poftim pre Măriele Vostria să faceți aședzar[e] să nu mai fie acestia răutăți și aceste lucruri rel[e]. Să nu v[ă] bucurați Măriele Vostria, căci Câmpul Lu[n]g îi pustiiu: iată că înblăm de-i vom strângia și-i vom aședză [la] loc ca s[ă] putem trăi, dumilor vostria cu noi, noi cu dumivostră: cându va fi greutăți la noi, să s[ă] ocrotiască cu dumivostră, când va fi la dumivostră greu, iar dumivostră cu noi să putiaț trăi, marginile unul cu alaltu, cum au trăitu mai dennainte vria[me]. Numai zăbor să nu mai fie, nici la noi, neci la dumivostră; iar cine are datorie în iasta parte, să vie la noi, că nui vom plini, și cine-i vonovatu (*sic*) cuiva, vie fără grij[ă], să s[ă] în-pac[e]. Deș și dum[nea]vostră să căutați să s[ă] facă acestia triabe, și precum îi aședză Măriilia [Voastre], să ne faceți răspunsu, să știm. Și prentu vești caril[e] aveți Măriile Vostria într'acei parte, să ne faceți răspunsu, să știm, iar, la noi ce viaști sântu, spu[n]e-va dumilui giupănul Andrei de tote. Aceasta vă poftim pre Măriele Vostre. Să fiți Măriile Vostre cu săn[ă]taate de la H[risto]s, adevărat. Илс ѿ Есѣ.

A Măriile Voastre bun priiaten și voitor de binel[e] Măriilor Vostre, аз Nacul biv Vel Stolnic, Vornic Dol[go]po[le]. Кѣ. Кш. Млс. К. (*sic*).

[Vo:] † La cinsti[ă] mănă Măriei Sal[e] birăului de Bistri[ă] și a toato (*sic*) Svatul Mărie Sal[e] să s[ă] dă cu săn[ă]taate.

(Pecete neinteligibilă, peste hârtie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; rezumată în *Documentele Bistriței*, II, pp. 15-6, n^o CLXXXIX.)

MMCCCCLV.

Câmpu-
lung,
[1670],
1-iu Ianuar.

Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre certele de hotar, despre caii pentru luarea căroră ei se plâng, despre nedreptatea făcută oamenilor săi, după ce furii au fost spânzurați.

Eu, Nacul Stolnic, Vornic de Câmpulung, scriem la bun[i] priiaten[i] ai noștri, la Ianăș, birăul de Bistriță și la toți priiateni noștri: ne închinăm dumilor voastre cu sănătate. Alt[a], vă dăm știre dumilor voastre prentu aceaste gâlceve multe ce să fac și aceaste valuri multe ce au oamenii noștri de spre oamenii dumilor voastre:

¹ Data de an c ca și a bucății următoare, fiind vorba de aceeași afacere de hotare.

am trimis cești oameni ai noștri la dumeiavoastră să știm, acei cai ce i-au luat slugile dumilorvoastre de la omenii noștri și au dzis că-i iau pre sama Craiului, că Măriia Sa Vod[ă] nu ia caei nemăru: mulți neguțitor[i] de la Brașeu și de la alte târg[uri] (*sic*) vin la noi, și n'au nime niciun val de Măreia Sa de Vod[ă]; acești cai tot i-au¹ luat. Și mor sluga dumilor voastre.

Acum eu am tremis acești oameni ai noștri, de toate să știm, să avem răspunsu de la dumiavoastră: că eu așa selescă să nu aibă nime nicio nevoie, oameni dumilorvoastre de spre noi; iar furii vom sill să nu mai fure pre nime, și cine vă iaste dator dumilor voastre, să trimiteti să v[ă] plătească toți cine cu ce va fi dator. Iar acestu cal ce l-au luat, Șimon, sluga dumilurvoastre, au fostu...

[Afaceri private: „zăbore“.]

Dumeiavoastră tot suduiți pre omenii noștri și-i țineți rău: nu se cade să-i țineți rău, că, ai voștri oameni când vin aicea, noi i cinstim și-i socotim; noi n'am vrea să să fac[ă] scărbă și zăboră... Iar prentu furi carei au fostu a dumilorvoastre, veniți aicea la noi, noi i-am prins pe toți, și i-am spândzurat pre toți, aicea la noi; iar ai noștri furi au trecut în ceaia parte, la dumiavoastră, și șed acoloa, și vin de fur[ă] aicea la noi, leage nu avem cu dănșii, ce tot i vom vână și pre aceia, pre toți, pre cătinel, că furi nece o dobândă nu fac în țar[ă]. Ce eu așe-aș socoti mai bine, să fii pace bună între noi, cum au fostu și până acum, de toate, că lesne-i și noo a fac[e] zăbore; ce mai bine pacea. Și să fiți dimiavoastră sănătoș de la H[risto]s, amin.

Иисъ Крестовашникъ, мѣа ген. а днѣ.

A dumilorvoastre bun priaten și voitor de bine dumilorvoastre:

аз Nacul biv Vel Stolnic некаа, Vornic дкагоноае.

[Birăul e „Ianăș Deiac“².]

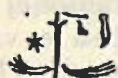
(Pecete verde mică, fără inscripție sau insignii.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 16-74, n^o exc.)

MMCCCCLVI.

„Nacul Stolnic, Vornicul de Câmpulungu, și Gheorghită, Vornicul de Suceava“ către Bistrițeni, pentru niște boi.

Adresa românească pe Vo. Și „Molner Ochsen halben“; „Az Moldai ökrekök feleöl“³. (Pecete de ceară galbenă cu soarele și luna.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 18, n^o exc.)

MMCCCCLVII.

Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre sapele mari ce-i trebuie pentru viile de la Cotnari.

Nacul ce-au fostu Stolnic-Mar[e], Vornic de la Câmpulungu, scriem la cinstit priaten al nostru și megeiaș de aproape, Măriia Ta Ianoș Diiac, birăul de cetatea Bistriței, și la domnii la toți de la tălnač. Mă închin Mării Tal[e] cu sănătate. Alta, au tremis Măriia Sa Vod[ă] să tremit la Bistriță să aducem 88 sape

Câmpulung,
[1670],
15 April.

1670⁴,
înainte de
12 Maiu⁵.

¹ Ei au.

² La 1670 birău eră din nou cunoscutul Ioan Wallendorff.

³ Același înțeles ca al notiței germane.

⁴ V. nota la n-1 precedent.

⁵ Data Ispasului.

bune, mar[i], de vii, la Cotnar. Deci mă rog Mării Tal[e] să înveți Măreia Ta să dea aceale sabă (*sic*): până la Ispas voi trimite eu toți bani: numai acmù mă rog să le dea în credință, doo, trei dzile; să aveț la Măreia Ta credință până la Ispas. Și să fii Măreia Ta sănătos de la H[risto]s, amin.

A Mării Tal[e] bun frate, priiaten și megeiaș de aproape

аз Nacul biv Stolnic некал, Vornic Алагеиол[е].

Mă închin Mării Tal[e] cu sănătate.

[V^o :] † La Măriia Sa, la Ianăș Diiac, birăul de Bistriț[ă], să s[ă] dea, АДРАКІЕ [=cu sănătate].

[În alt sens:] Valachische Brieff.

(Pecete verde, ruptă, cu ceară.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 17, n^o excl.)

MMCCCCLVIII.

1670,
29 Iunie.

Nacu, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre sorocul de adunare la graniță pentru așezarea pietrelor, precum și pentru cuiele de draniță, șindilă și leături ce-i trebuie pentru Doamna, pomenind și negustorii armeni ce fac astfel de cumpărături.

Nacu Stolnicul, Vornic de Câmpulung, către „Ghiorgu birăul” de Bistrița. „Alt[a], facem știr[e] Mării Tal[e] prentu cestă guluș¹ ce iaste, să ne strângem la munte, unde să înpreună hotarele noastre cu a Leașilor și cu a Maramorășului, la obârșia Cărlababului, la șesu, de acmù, de Mircur[i], den dzuoa de Sin-Pitru², să fim toți acolo, în ceaia Mircuri sau Gioi să fim acolo toți, că noi avem mult[e] strâmbătăți de Ruși”. Se plânge că nu i se răspunde. Arată banii ce a trimis. „Deci noi cunpărăm miia de cue de draniță câte 80 de bani, miia de cue de șindil[ă] câte 50 de bani, miia de cue de leături câte 2 florinți; leul bătut l-am dat câte 180 de bani; și Armeani toți dau așa, iar noo ne iaste o pagub[ă] mare forte, și cu bani, și cu cuile; și nu ne țin[e] Măriia Sa Domna în sam[ă] noo. Armeani spun cum dau bani ei, și cum cunpără cuele ei: așa ne țin[e] noo în sam[ă]. Ce noi vom trimite polturaci prentu lei cei bătuți; și rămân nește cue multe, de acmù să vie de acolo pre urmă, că avem forte strânsor[e] mar[e] de Măreia Sa, de la Domna, prentu cuile. Ce mă rog Mării Tal[e] să le vândză cum să vând și Armeanelor.”

(Fără dată. — V^o : Adresa românească. — Pecete mică, de ceară neagră.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 14-5, n^o CLXXXVIII.)

MMCCCCLIX.

1671³.

Nacu Stolnicul, Vornicul de Cimpulung, către birăul Tămaș de Bistrița, pentru un negustor.

(Pecete verde, ruptă, de ceară.)

[V^o :] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 18, n^o cxciv.)

¹ Adunare, ung. *gyűlés*.

² În 1670 cade Sămpietrul Miercuri.

³ Thomas Frühm funcționează din Septembrie 1671.

MMCCCCLX.

Impăratul Leopold dă un pas lui Ioa¹ Bielawski, Moldovean, fost căpitan la Munteni.

Viena,
1671,
8 Iulie.

Leopoldus, Dei gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Sclavoniaeque, et cetera, rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tirolis et Goritiae, et cetera, fidelibus nostris universis et singulis Reverendissimis, Reverendis, Honorabilibus, Spectabilibus, Magnificis, Egregiis et Nobilibus, Strenuis item et Agilibus praelatis, baronibus, magnatibus, comitibus, vice-comitibus exercituum nostrorum, generali campi-marschallo, capitaneis, vice-capitaneis, copiarum nostrarum militarium ductoribus, centurionibus, decurionibus et aliis quibuscunque officiis et praefecturis militaribus fungentibus, sed et militibus gregariis ac stipendiariis nostris quovis loco existentibus ac constitutis, necnon castellanis, praefectis, provisoribus, officialibus et eorum vices gerentibus, item tricesimatoribus, tributariis, teloniatoribus pontiumque et passuum custodibus, necnon civitatum, oppidorum villarumque magistris civium, iudicibus et praetoribus, cunctis etiam aliis cuiuscunque status et conditionis subditis nostris ubivis in regno nostro Hungariae ac aliis provinciis et ditionibus nostris constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, salutem et gratiam. Praesentium ostensor, Nobilis ac Generosus Ioannes Bielavszky, ex Moldavia oriundus, olim in Valachia capitaneus, peractis hic suis negotiis, in praefatam Valachiam revertitur. Cui ut ubique tutum et securum iter patere valeat, Fidelitatibus Vestris et vestrum singulis eundem commendantes, harum serie clementer committimus et mandamus quatenus, dum et quando antelatus Ioannes Bielavszky ad vestras terras, tenuta, dominia, possessiones, officiatus et honores ac vestri in medium venerit, eundem ubique pacifice, tute, secure ac sine quovis impedimento ire, transire, morari et pausare permittere perque suos permitti facere ac insuper aliis quoque caritativis demonstrationibus eundem prosequi velint. Praesentibus praelectis¹, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 8 mensis iulii, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo primo, regnorum nostrorum Romani decimo tertio, Hungariae et reliquorum decimo septimo, Bohemiae vero anno decimo quinto.

Leopoldus.

Thomas Palfi, episcopus Nitriensis.

Stephanus Orban.

(Bistrița, Archiva Orașului, copie contemporană.)

MMCCCCLXI.

Nacul Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre răscoala Țerii-de-jos împotriva lui Duca-Vodă și despre „giurarea” unor oameni invinovăți de ei, adăugând o cerere de hârtie și cuțite.

Câmpulung,
1671,
29 Decembrie.

† Al nostru întru tot cinstit megeiaș bun, Măreia Sa Tamaș, birău de cetatea Bistriței, și Măriile Sale domnii de tălăc, cu sănătate mă închin Măriilor Voastre. Alt[a], facem știre Măriilor Voastre, pentru veștele dentr'aco[le] să știi că s'au rădicat la noi Țara-de-gios pe drumu nostru și s'au închis în Curte cu Turcul ce au fost venit la bir, și acm[un] au trimis de la Iaș acei boiari să margă mazili și curteani și de la târguri târgoveți și de la toate mănăstirile câte doi călugări aleș, să margă la Țarigrad. Și s'au strâns toa[ă] țara la Iaș: nu știu de acm[un] ce să va mai aleage. Au fost viind Tălmac Păharnicul-cel-Mar[e] cu 300 de Căzaci oaste cu banii Ducăi-Vod[ă], și le-au eșit giosăni înainte; și au scăpat Tălmaci numai însuș al treile, iar

¹ *Perlectis.*

Căzaci au scăpat și s'au întorsă de la Prut înapoi. Iar Domna cu boiar[i] s'au dus în Țara Muntenească, și Tălmač încă s'au dus într'acolo; oamenii să tem. Deci, vădând noi aceste lucrur[i] reale ce s'au început la noi, n'am lăsat pre Samoilă, sluga dumilorvostre, să mai margă la Suceav[a], căce au val mulți pre ceale drumur[i], de iau cai; ce l-am întorsă înapoi. Ce să va mai ști, vom faci știre Măriilor Vostre. Pentru Petria și pentru Gheorghie Burdujea, au venit la noi cu oameni buni, și le-am luat sama lor, și nu să află să fii făcut nemăru nicio pagub[ă]: nice în țara noastră, nici în Țara Ungurească, nici la Maramorăș nu au făcut nemăru nicio pagub[ă]; doar aiurea! Ce, vădând noi că nu vin de necăiurea nime să părească, noi i-am dus la besearec[ă] și i-am giurat pre cruce și pre svi[n]ta Evangheli să fii oameni buni, să s[ă] hrănească cu dereptate, și să șeadză cu oameni buni, și să fii cu Câmpulungeani la dâșii: să vor însură în Câmpulung, și acolo, în țar[ă] la dumiavoastră, să n'aibă val oameni lor de nime, ce să fii oamenii lor în pace. Că mai bine iaste să fii oameni buni decât să fii oameni răi și să s[ă] fac[ă] mulți răi: mai bine să fii oameni buni. Ce acolo să n'aibă val oameni lor pentru dâșii, ce să vei¹ să-ș cear[ă] flicene, cene va fi dator, să-i plătească, să s[ă] înpaci aicea. Căce am socotit că au venit de bună voe la noi, cu atâtea oameni buni, să să hrănească, cu dereptate bun[ă]. De iasta facem știr[e] Măriilor Voastre; și să fii Măriia Voastră sănătoș de la H[risto]s în mulți ai, amin.

Ис с кампашнѣ, ел. зрп, дѣк. кѣ.

A Măriilor Vostre bun frate și megeiaș bun de aproape și voitor de binele Măriilor Vostre: az Nagul (*sic*) biv Vel Stolnic искал, Vornic Dol[go]pol[e].

Mă închin Măriilor Vostre cu sănătate. Mă rog de hârtie și de cuțițe: 3 cuțițe într'o teac[ă], să fie iscusite forte, și cu teac[ă] mai mică decât cealea ce au fostă făcute mainte, — forte mă rog.

(Adresă slavonă, către birăul „Tămoș.”)

[Pecete mică, de ceară roșă-gălbie; două figuri de camee. — Listă germană fără legătură cu cuprinsul.]

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 22-4, n^o cciv.

MMCCCCLXII.

După
1671².

[Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung], către Tămaș, birăul de Bistrița, cu explicații pentru o plângere făcută contra autorilor petiției la Vodă.

(Fără dată; sfârșitul rupt.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 18, n^o cxii.)

MMCCCCLXIII.

Făgăraș,
1672,
12 Mart.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre îngăduirea fără dare a negustorilor din Moldova și celor de pe lângă dâșii, cu adausul cererii în acest sens a lui Lucaciu Armeanul din Suceava.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüsegtek levelet vettük mit irjon az Moldvai hüsegtek várasában arestaltott Eörmények feleől ertyük. Parancsoltunk igaz dologh Horváth Andras hivünknek,

Primind scrisoarea d-voastră, am înțeles ce ni scrieți despre Armenii din Moldova opriți în orașul d-voastră. E adevărat că noi poruncisem credincio-

¹ „Vie.”

² După anii de cărmuire ai „birăului” bistrițean Tomas Frühm (1671-2; 1675-6; 1679, 1682-3).

kinek mint az nemes országtól arra rendeltetnek annuentionalis levelünket is adtuk kezében hogy minden ez országban kereskedeő rendekre a nemes országtól felvetett adott felszedhesse es szedethesse, de azon kereskedeő rendek kezze mivel a nemes orszaghis nem ertette az Moldvaban lakos kereskedöket, az aránt müs azokon valo exactiorol sem egyszer sem maszszor nem parancsoltunk. Minek okaert kegyelmessen es serio parancsollyuk hüseghteknek ha a mint levelekben írja, azon Moldvai kereskedeő lakos embereket megh arestalta ez levelünk vévén mentest bocsáttassa el mind eöket valakiknek közzülök házok tűzők vagy on s ott laknak mint kereskedeő tarsok vagy szolgak. Az ott megh arestaltatott megh irt Eörmenyeknek supplicatiojara ezen választ adtuk tarcsa Horvat Andras hivünk is vagy embere ahoz magát.

Nec secus facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 12 martii, anno 1672.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae Bistricze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

[Adaus:] Szutsvay Eörmeny Lukacs alazatos supplicatioia Nagysagodhoz, kegyelmes uram alazatoson jelentem Nagysagodnak. Egj nehanyot magammal kereskedeő tarsaimmal jeötlünk kj Moldvabol s hoztunk bööröket, sos halat és egjebet hogy az orszagban el adgyuk hogj ismet inset holmi egjet mast vigjünk kereskedesnek okáért visza; legheközelebb az Beszterczej sokadalomkor most arulván holmi egjet mast s Horvat Andras uram eö kegyelme eötse minnyajunkat arestalt es megh fogatott adót kervén töllünk, holot mi semmit Erdelyben se nem birunk sem boltunk, sem satorunk ninczen, hanem mikor bejövünk tudván az országhnak törvényét harminczadot es vamot adtunk mivel az mi orszagunkban is elégh ide valo kereskedeő emberek jarnak be de soha adót rajtok nem vesznek, es nemis haborgattyak erette eöket minket penigh megh fogtanak es arestaltanak, holott semmi megh tiltot marhat lovat vagy egjebet ez orszagból ki nem viszunk.

Resolutio Celsissimi principis.

sului Andrei Horváth, dându-i și această scrisoare de invoieală din partea țerii, să strângă darea dela toate rândurile negustorești, împărțită din partea nobilei țeri, dar între rândurile acelea negustorești nobila țară n'a socotit și pe negustorii din Moldova, și față de ei n'am dat niciodată astfel de poruncă de constrângere. Din care pricină vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră ca, dacă, precum ni scrieți, ați oprit pe oamenii aceia negustori din Moldova, primind această scrisoare, îndată să-i sloboziți și pe toți aceia dintre ei cari au casă și vatră și locuiesc acolo ca tovarăși de negustorie sau slugi. La rugăciunea Armenilor opriți acolo dăm acest răspuns: toți de aceasta să se țină, atât credinciosul nostru Andrei Horváth, cât și omul lui.

[Adaus:] Rugareas merită a Armeanului Lucaciu din Suceva către Măria Ta milostivul. Aduc la cunoștința d-voastră că, venind din Moldova cu câțiva soți de ai miei, negustori, aducând blăni, pește sărat și altele, ca să le vindem în țară, și, iarăși, să ducem de aici una alta inapoi, pentru negustorie, mai de curând în bălcicul dela Bistrița vânzând câte ceva, fratele mai mic al dumnealui Andrei Horvat ne-a oprit pe toți, poftind dela noi dare, pe când noi n'avem nimic în Ardeal: nici prăvălie, nici șatră, numai, când intrăm în țară, plătim tricezima și vamă, știind legile țerii. Căci și în țara noastră intră negustori de aici destui, dar nime nu pretinde dare dela ei și nici nu-i tulbură pentru aceia; pe noi însă ne-au prins și ținut, deși nu mănăm din țară afară vite care sunt oprite, cai și altele.

Ha Moldovaban laknak ne bánczak,
12 martii, anno 1672.

Dacă locuiesc în Moldova, să-i lăsați
în pace.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCLXIV.

Härman,
1672,
29 Mart.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre prinderea unuia din hoții ce au prădat pe nobilul polon Czartoricki și partea Câmpulungenilor la prindere.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

23 mensis martii Besterčséröl nekünk irt levelit el vettük, melyből értiük hogy az szomszédságbeli Csartoricski Lengjel urnak kár tevéo latrai közöttül instantiaia szerént megh fogatott hűségtek egyet; melynek is mentségire Moldvabol az Kumpulumbiak irtak volna levelet hűségteknek, kire nézve teollünk várna informatiot mi tevéo lenne azon megh fogott latornak allapottiabol hűsegtek. Minek okáért mi egyéb által utat nem mutathatunk kívánságára hűségteknek, hanem mennél hamaréb bizonyos emberek s levelek által értesire adván az megh nevezet Lengjel urnak az közben került latornak fogsagát, resolvallia magokott nekie hogy ha mi kereseti vannak azon fogoly ellen melto okkal keovesse el is keresetit haladek nélkül, mert mái is mentsegire jeottek volt Kompulumrol Moldvabol s ha késedelmeskedik velle, nem lesz en oka hűségtek dolgát igazitván ha menekedik. Mindazáltal el se bocsáttassek mind addigh is, valameddigh az Lengjel ur teorveniere vagy jeoni vagy küldeni érkezhetik. Kinek is mire iteltetik dolga továbbá is bennünket tudositani ne halaszon.

Scrisoarea din 23 Mart, din Bistrița, v'am primit-o, din care am înțeles că, dintre lotrii prădători ai domnului vecin polon Czartoricki, în urma stăruinței lui ați prins unul, pentru slobozirea căruia v'au și scris d-voastră Câmpulungenii din Moldova și, ca să știți face ceva cu hoțul acela prins, ați așteptă și de la noi îndrumări. Din care pricină noi nu vă putem sfătui altă cale decât ca prin niște oameni și scrisori să-i dați de știre numitului domn polon prinderea hoțului, și, dacă are să isprăvească ceva împotriva lui, s'o facă el, cu tot dreptul, fără zăbavă. Căci și până acum i-au venit într'ajutor Câmpulungenii din Moldova și, de va întârziă, nu veți fi d-voastră pricina dacă, isprăvind ce-ați avut de isprăvit, l-ar lăsa. Dar totuși să nu-l lăsați până când domnul polon nu va veni sau nu va trimite să-l judece. Cum se va judecă afacerea, să nu zăboviți a ni da de știre și nouă.

Quibus de reliquo gratiose propensi manemus. Datum in possessione nostra Szász-Hermán, in districtu baczensi, 29 martii 1672.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCLXV.

Birăul de Bistrița către Mironașco Cocoranul, Vornicul de Câmpulung, despre niște iobagi ai săi ce au fost prădați și despre ce li s'a luat.

Bistrița,
[1672],
2 April.

† Cuvântu dala Măriia Sa, de la birăul, cu Sfatul Mării Sal[e].

Sănătate și închinăciune dumitale, Mironașco Cocoranul. Dau-ț a înțeleage dumneata pentru nește vecini ai dumitale ce-au eșit înaintia unor iobagi ai noștri în capul Suhardului, la Fântâna-Reace, venind din Moldova, de i-au prădat: unul, Maxin Păscariul și altu Ionaș Criblii; ș'au mai fost ei, ce ei nu-i știu iobagii noștri, dară ei ș'or și soțiile. Deci de la unul au luat 26 de lei și o căldar[e] de trei cup[e] și o iapă sură, cu mândzul alaturea, și ciniile toat[e] noaă, și bicao și 2 blid[e] de cositor, luat[e] într'un leu, și altuia 2 iape: un[a] sur[ă], alt[a] morg[ă]; cea sur[ă] a făt[ă], și iar cinii noaă; și aaltuia un cal și ciniile a doi cai și un sucman, — și adecă ce-au avut, tot, — că le-au fost slubod a le lua și capul. Deč nevoiți dumneavoastră ca niște înțelepți de ne întoarceț, și s[ă] vă întoarcem și noi ce vi-i paguba de la noi, că nu sânt de la noi opri[ți] ničun fileariu. Că întâiu Grigor[e] Haleți bine ști lotri de-aici, și el încă are pagubă multă. Deč nu numai a lui, ce căț au de aici pagubă, de aci, făr ničo grije veniți, că vă s'a întoarce tot; numai să ne întoarceț și voi.

Deč dumneata, giupăne Mironașco, trimeate-ne și dumneata cuvântu or de ce ți-i voia pe noi; deacă avem gând, iacă noi scoatem înainte cuvântul, că nu ni-i voia de gâlceavă. Și să fiți dumneavoastră sănătoș, amin.

† Писал сии книгъ Іоанъ Моа, елико вѣм. к. акн, мѣца април. к. дни. Ion[a]ș Criblii și cibote și 20 de lei mi-au luat.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 18-9, n° cxcv.)

MMCCCCLXVI.

„Pătrașcan Tăutul și Miron Cucoranul“ către „Tămaș“, birăul de Bistrița, despre prădarea unor oameni de la ei de hoți poloni și moldoveni.

Câmpu-
lung,
1672,

Niște oameni din Ardeal fiind prădați de „niște lotri di-aciia, den partia leșască și den partia noastră“, neputând prinde pe vinovați, a acordat satisfacție cu *zapis*.

28 April.

(Pecete nedistinctă, pe hârtie).

(V° : adresa românească).

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 19-20, n° cxcvi.)

MMCCCCLXVII.

„Săteanii din Maerul“ către Bistrițeni, cerând a se iertă un om al lor, care poate se va îndreptă.

Maier,
1672,
17 Iunie.

(Fără pecete sau adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 20, n° cxcvii.)

MMCCCCLXVIII.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre niște prinși din Ținutul Aradului, scăpați în Moldova.

Ernot,
1672,
22 August.

Michael Apafi, et cetera. Fidelibus nobis egregiis et nobilibus tricesimatribus nostris universis, cunctis etiam aliis cuiuscunque status, conditionis, gradus, honoris, ordinis, officii, dignitatis praeeminentiaeque hominibus, ubivis in ditone nostra constitutis et commorantibus, praesentes nostras visuris, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Ez levelunk praesentalo Dragha Szava es Nedelyko nevü aradj ket rabnak szabadulvan ki rabságbul, kik mostan Moldovaban Iász vasaron leven, azoknak ki boczására akarnak menny. Ez levelunk latvan kegyelmessen es serio parancsaljuk minden rendbelj hivünknek nevezet szerint harminczadosinknak mindenüt haborgotas nélkül botsassak bekével mind be meneő s mind penigh ki jeőveő uttjokban.

Ni-au adus scrisoarea aceasta Dragu Sava și Nedelcu, fiindcă au scăpat din închisoare doi robi din Arad cari acum sunt la Iași, și ei vreau să meargă să-i slobozească. Prin această scrisoare poruncim cu tot dinadinsul credincioșilor noștri din toate rândurile, anume vameșilor, ca să-i lase a trece în pace prețutindeni, atât la dus, cât și la întors.

Secus non facturi. Praesentibus perfectis, exhibenti restitutis. Datum in castro nostro Radnoth, die vigesima secunda augusti, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

M. Apafi.

MMCCCCLXIX.

Alba-Iulia,
1672,
26 Novem-
bre.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către dregătorii săi, despre datoria unui Armean din Suceava față de o femeie din Sibiiu și îndatorirea lor de a opri această sumă de la Moldoveni.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Fidelibus nostris Spectabilibus, Magnificis, Generosis, Egregiis et Illustribus supremis et vice-comitibus, iudicibus, vice-iudicialiumque universis assessoribus et notariis quorumcunque comitatum, item capitaneis supremis et vice-iudicibus regiis, iuratis, similiter assessoribus et notariis quarumcunque Sedium siculicalium, praefectis, provisoribus, castellanis pontium et vadorum, passuum custodibus, necnon Prudentibus ac Circumspectis magistris civium, primariis, regiis ac Sedium iudicibus ceterisque universis civibus quarumcunque civitatum, Sedium, oppidorum, villarum et possessionum, tam saxonicalium, quam aliarum, cunctis et aliis quorum videlicet interest seu intererit, praesentium notitiam habituris, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Szebeni varosunkbeli néhai Fodor Szeöcs Mihály relictiaia Bauzner Kata alázatos instantiaja által talalván megh bennünket jelenti hogy ennek eleötte számos esztendeökkal advan megh irt néhai ura Moldovában Szucsván lakot Hollobé nevü Eörménnek száz hatvan forintára roka beöreöket hitelbe. Magunk is az Vaydának irattunk volt azon adossághnak megh fizettetéséreöl, mely levelünkkel emlitet Fodor Szücs Mihály befaradván Moldovában s az Vayda is méltó igazságát látván megh parancsolta volt az Szucsvai Vorniknak

Văduva lui Mihail Fodor cojocarul, Ecaterina Bauzner, din orașul nostru Sibiiu, îndreptându-se nouă cu rugăciunea ei smerită, ne încunoștiințează că, înainte de aceasta cu mulți ani, numitul fost al ei bărbat dăduse Armeanului Hulubeiu, locuitor în Suceava, blăni de vulpe pe credit în preț de 160 de florini. Și noi scrisesem Voevodului să scoată cumva datoria aceia. Cu care scrisoare numitul Fodor Mihaiu cojocarul ostenind în Moldova, și văzându-i și Voevodul dreptatea, îi poruncise Vornicului de Suceava să umble să plătească urmașii datorni-

hogy megh fiztessen az debitor. successorival, mivel maga megh holt, de az Vornik imide amoda valo mutogatasokkal halogatvan az dolgot megh nem fizettetet, seött üreössen fizettetlen jeött ki emlitet ura annyi feöldre valo faratsága s keöltése utan is. Nem lévén azért már egyéb út azon adossaghnak megh vételeben megh engedték ezen exponens aszonnak (az mint néhai urának is meghengedték volt) hogy Szucs-vai vagy mas akar mely helybeli Moldovai embert és jovait tarthasson megh az országhban az specificalt száz hatvan eött forint summanak és annak megh vétele után leött néhai Szücs Mihály expensainak (mely az mint éltében fide mediante referalta huszon eött forintra extendalodik) megh vételéigh. Minden rendbeli és helybeli fen meghirt hiveinknek kegyelmesen és serio parancsollyukvalaholot moldovai emberek vagy jovai ez hazában talaltattnak requiraltatvan ez exponens asszonynak ez dologhban plenipotentiarussatol nemes és vitézleö Gidofalvi Samuel edgyik udvari deákunktol, ezen plenipotentariusnak nem csak meghengedgye tartosztattni, seött megh tartosztatasokban tellyes segitséggel is légyen s az specificalt szazkilenczveneött forint éreö summát fel éreö bonumokat szabadosson kezéhez venni engedgyen minden akadályosztatás nélkül. Egyebirant ha kiknek akadályoztatások miat az emlitet plenipotentarius nem procedalhat, magok vallyak kárát; ha kik az Moldovaiok közül oly mandatumokat extrahaltak volna högy efféle dologhért senki eöket megh ne tartosztathassa, az sem obstalván semmit.

cului, — fiindcă el a murit —, dar Vornicul a tot trăgănat treaba și n'a plătit, ci s'a întors înapoi gol fără nicio răsplată numitul ei bărbat, după osteneala unui drum așa de îndelungat și după atâta cheltuială. Și, nefiind acum altă cale pentru scoaterea acelei datorii, i-am dat îngăduință femeii acesteia (ceia ce îngăduisem și soțului ei) să poată opri în țară bunurile oricărui om din Suceava sau din oricare alt loc din Moldova, în preț de 165 de florini, și cu banii cheltuiți cu scoaterea acestei sume (care, după cum spunea el încă în viață „fide mediante“ se urcaseră la 25 florini). Poruncim deci credincioșilor noștri din toate rândurile și locurile cu tot dinadinsul ca, dacă se vor găsi undeva în țară ceva Moldoveni, sau vor avea bunuri aici, cerând femeia aceasta prin imputernicitul ei, nobilul Samuel Gidofalvi, diac de Curte al nostru, deci acestui încredințat plenipotențiar nu numai să-i dați voie să oprească ce va vrea, ci să-i stați și într'ajutor ca să poată pune mâna pe vite în preț de 195 (*sic*) de florini fără nicio piedecă. Acei cari-i vor stă împotriva numitului încredințat, așa că nu-și va putea vedea de treabă, se vor păgubi ei; aceia dintre Moldoveni cari ar avea astfel de cărți ca pentru astfel de lucruri nimic să nu li poată opri —, nici la aceia nu este o piedecă.

Secus non facturi. Praesentibus perlectis, exhibentibus restitutis. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 26 novembris, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo.

M. Apafi.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MMCCCCCLXX.

Învoială a preotului Lucaci din Salva să nu umble după carte de „nemesig“.

„Întru dzilele Marie Sale Tomăș birăul de cetatea Bistriței și domnu de vidic Sut Gheorghiu și părălab Sabou Danil.“ Popa Lucaci din satul Salva se în-

Salva,
1672,
14 Decem-
bre.

datorește, pentru a nu fi gonit, să nu mai umble după carte de „nemeșig“, cum își scosese, dela „un diiac a lui Craiu“. Numește și cheazăși.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 21, n^o cxcix.)

MMCCCCLXXI.

[1672-3¹.] Tăutul și Cucuranul, Vornicii de Câmpulung, către birăul de Bistrița, Tâmaș, pentru niște furi răscumpărați.

Primind o carte de la „boierii noștri“ pentru o pagubă a orașului, au prins pe furi și voiau să-i spânzure. Dar „omenii furilor s'au apucat să-i plătiască“, ceia ce s'a și primit. „De-aiasta, noi bucuroși n'am hi fost, ce, de vreme ce i-au pus diiavolul, n'avăm ce face: răii nu ascultă“.

[Jos: Anno 1683, die 6 Octobris, auss Rusischer Compolung alatae wegen der Vallendörffer Ross, so vom Gebirg gewaltsamer Weise von Raubern verstellen vertrieben worden.

(V^o, adresa românească.—Pecete de ceară brună.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 20, n^o cxviii.)

MMCCCCLXXII.

De la 1672. „Miron Cucuranul și Pătrașcan Tăutul“ către Bistrițeni, despre o năpaste provocată și de un preot ce a furat de la altul, din Polonia, niște cărți și despre niște oi luate cu sila.

„Alta, mai poftim pe dumnavostră pentru trei vite de oi cu mei, car[e] au giuruit oamenii dumilorvoastre dumisale lui Dimideschi² pentru decret, și s[ă]ntu oamen[i] noștri chizeș la Dimideschi; acmū oamen[i] noștri pat rău pentru oi; ce poftim pe dumnavostră să să dē și acele vite, precum s'au grăit.“

(Pecete mică, roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 21, n^o cc.)

MMCCCCLXXIII.

De la 1672. „Miron Cucorianul“ către Bistrițeni, despre represaliile exercitate de un Ardelean pentru paguba unui Câmpulungean, „din partea leșască“, împotriva unui om „den Răstăci, den țara Moldove[i]“.

[V^o: Adresa românească.—Pecete ruptă.]

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 21-2, n^o cci.)

MMCCCCLXXIV.

De la 1672,
7 Novem-
bre. „Pătrașco Tăutul“ către Bistrițeni, cu o cerere împotriva Măerenilor cari au furat vite și au tuns „c[a]ri-au fost frunte oilor“.

(V^o, adresa românească.—Pecete mică, roșie, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 22, n^o ccii.)

¹ Nota germană are 1683. Dar atunci nu erau aceștia Vornicii. Cf. observațiile (și despre familia Cucuranul) din *Documentele Bistriței*, II, pp. xxiv-v.

² V. *Documentele Bistriței*, II, p. xxiv.

MMCCCCLXXV.

„Pătrașco Tăutul“ către Bistrițeni, pentru un zăbor făcut de „postarostul“¹ De la 1672. de la „Leși“.

S'au oprit: „4 glugi... și 2 râteze cu amnare și un brău împletit, cu cuțat..., 3 putini cu caș, 3 brăe bune, curate, de aramă galbănă“.

(V^o, adresa românească. — Pecete de ceară brună, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 22, n^o com.)

MMCCCCLXXVI.

„Ghiorgii Vornicul ce au fost Armaș“ către „Tănaș birăul“ de Bistrița, 1673, despre niște tâlhari prinși și un Ardelean care e pârât de Jidovi. înainte de 16 Maiu.

Pentru hoții din Moldova, din Câmpulung. „Și sătenii i-au știut că au fostu omeni răi, tâlhari, și nu i-au prinsu, căci dumnalui Stolnicul² s'au fostu în păcat cu acești tâlhari, și n'au lăsat să-i prindă; ce acmă vede și satul că a ci (*sic: a fi*) rău. Ce am trimis la Măriia Sa Vod[ă] și am făcut știre Mării Saale să dzic[ă] Stolnicului să-i prindă, dacă s'au în păcat și le'u fostu dat voe să hie tâlhari. Deci Măriia Sa Vod[ă] așe tare strânge pre Stolnicul și pre sat, numai să-i prindă.“ Și el lucrează: a prins *sofjile* lui Petre Topor: „2 Rus[i], 1 Ungurian“. „Întăleş că orecin[e] au fostu grăit“ că a dat drumul pentru 100 de lei unui hoț: nici pentru o mie! Despre un arestat din Ardeal, ce „are pără mar[e] de Jidovi“, căroră li luase „unelte“. Va fi prieten „cât oi fi giudeț acestui loc aici, nu ca Stolnicul: ce oi grăi, să fiu stătător în cuvântu.

Alta, să știți că Măriia Sa Vod[ă] știe de aceste, că am trimăs și cești 3 tâlhari la Vod[ă], să-i întrebe cu a cui știre tâlhuescu.“

(Pecete de ceară brună, ruptă.)

[V^o: adresa românească. „Allatae die 16 mensis maii, anno 1673“.]

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 24-5, n^o cov.)

MMCCCCLXXVII.

Ștefan Petriceicu, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre sulițele ce-i trebuie Pașei Husein. Hotin. 1673, 3 August.

Circumspecte ac generose domine iudex, amice et vicine nobis benevole.

Illustrissimus dominus Husein-Pasza venit ad confinia cum exercitu. Quoniam vero hastae militum destructae sunt per oblongam viam, requirit ab Illustrissimo ac Celsissimo principe Transylvaniae ut duo milia hastarum praeparentur Bistriciae et suas per tabellarium direxit literas ad Illustrissimum ut quantocius conficiantur; sed hastae istae debent esse leviores, quibus et in illis partibus equites utuntur. Sed, quoniam difficile est per montes illas adducere, Generosa Dominatio Vestra mittat magistros hastarios trans montes in partes nostras, sex vel septem istius artificii peritos. Ego vero dabo homines meos qui illos iuvabunt in confi-ciendis illis hastis. Pretium illarum hastarum quale erit, Illustrissimus Husein-Pasa parata solvet pecunia. Qua de causa puto Illustrissimum ac Celsissimum principem Transylvaniae ad Generosam Dominationem Vestram scripturum. Me interim

¹ Pod-starostele, sub-starostele.

² Nacu, înaintașul său.

gratiae et favori Generosae Dominationis Vestrae recommendo. Chociny, die 3 augusti 1673.

Generosae Dominationis Vestrae amicus et vicinus benevolus

Io Ștefan Petru Voevoda.

Stephanus Petrus, princeps terrarum Moldaviae.

[Vo:] Circumspecto ac generoso domino Michaeli, iudici bistriciensi, domino, amico, vicino benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCLXXVIII.

Grămești,
[de la
1673]¹,
7 Novem-
bre.

„Miha[i]l Tăutul biv Logofăt[ă]“ către birăul Gheorghe al Bistriței, pentru certe de la vite, la hotar.

„Eu, de pre partea mea, nu dau voe nemărui să zăberească.“

„V Грѣмѣи.“

[Vo:] Allatae 25 novembris ratione ablatarum ovium de grege Iaadensium, per Teiutonum, Moldavię quondam Logofetum, exarate.

(Pecete ruptă. Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 23, n^o cccv.)

MMCCCCLXXIX.

Blaj,
1673,
9 Novem-
bre.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimiterea de ei a scrisorii Domnului Moldovei.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte, fidelis noster dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Hüséged levelet vettük. Hogy az Vajda eö kegyelme levelet ide küldötte hozzánk, azt igen jól cselekedte. Parancsoljuk kegyelmessen hüségednek ennek utanna is hogy ha az Vajda levelét veszi, sietséggel udvarunkban küldeni; és ha más egyéb új hirei érkeznek azokról is ottan bennünket tudósítani el ne mulassa.

Am primit scrisoarea d-voastră. Că ați trimis aici scrisoarea dumisale Voevodului, ați făcut foarte bine. Vă poruncim deci d-voastră ca și de aici înainte, de veți primi scrisoarea Voevodului, să ni-o trimiteți la Curte, iar, dacă vor sosi alte vești noi, nici pe acelea să nu uitați a ni le da de știre.

Nec secus facturur. Datum in castro nostro Balasffalva, die 9 novembris, anno 1673.

M. Apafi, m. p.

¹ După anii de administrație ai lui Gheorghe Urascher. — Scrisori de la Mihail Tăutul însă, mai departe.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto civitatis nostrae bistriciensis iudici primario, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCLXXX.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre nevoia de știri din Moldova.

Blaj,
1673,
11 Novem-
bre.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hüséged levelet vettük, hirekről való tudosságát ertyük, mellyet kegyelmessen is agnoscalunk. Parancsollyuk kegyelmessen és igen serio, ennek utanna is jártassa ottan bizonyos embereit oda be Moldvában, az kik az oda való állapatokról hozhassanak bizonyosat, mellyekről hova hamaréb bennünket tudósítani el ne mulassa. Azonban ez levelünk praesentalo bizonyos emberünket küldöttük magunk is oda be hogy valahol az Vajdát talállya éppen oda mennyen s fel keresse. Hogy azért job alkalmatossággal követhesse uttyát mindgyárást rendellyen jo ket erős lovat alaja és ket embert is, kik oda be mindenütt az utakat jól tudgyak s akadaly nélkül kalauzkodhassanak mellette.

Am primit scrisoarea d-voastră, și înțelegem încunoștiințarea cu veștile, pe care o am primit cu mulțămită. Poruncim cu tot dinadinsul ca și de aici înainte să vă trimiteți oamenii pe acolo în Moldova cari să poată aduce ceva sigur de acolo, despre care să nu uitați a ne încunoștiința cât mai răpede. Și noi am trimis acolo omul acesta care vă aduce scrisoarea, ca, unde-l va găsi pe Voevod, acolo să-l caute. Și, pentru ca atât mai bine să-și poată vedea de drum, să-i puneți la îndemână doi cai buni și doi oameni cari să cunoască bine drumurile pe acolo și să-l călăuzească fără nicio piedecă.

Nec secus facturus. Datum in castro nostro Balasffalva, die 11 novembris, anno 1673.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto civitatis nostrae bistriciensis iudici primario, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCLXXXI.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre trimiterea lui Gheorghe Turzó în Moldova.

Blaj,
1673,
11 Novem-
bre.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Turza György etek fogonkat küldöttük be Moldvaba az Vajdához eő kegyel-

L-am trimes în Moldova la Voevodul d-voastră pentru niște afaceri pe Stol-

méhez bizonyos dolgai végett. Minek okáért kegyelmessen és serio parancsol-lyuk hűségteknek ez commissionkat vé-vén rendeltessen székekben vagy dis-trictussában lovainak illendő quartért és tartassa ott mind addigh eöket, miglen más parancsolatunkat nem veszi felölök.

Nec secus facturi. Datum in castro nostro Balasffalva, die 11 novembris, anno 1673.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCLXXXII.

Mehes,
1673,
31 Decem-
bre.

Paul Haller către Bistrițeni despre nevoia de știri din Moldova cu privire la lucrurile polone și turcești.

Edes szomszed uram. Isten kegyel-medet szerncsés hoszu élettal algya meg kedveseivel edgyüt kivanom.

Ez alkalmatossaggal akarom kegyel-medet levelem által latogatni, kivanom Istentul levelem kegyelmedet talalyon jo egesseges allapotba. Azonban kegyelmedet kérem engemet minden oda be Moldvában Havasalföldében levő hirekről tudositani ne nehesztellye Törökök s Lengyelek allapotyja közöt az dolgok mint vannak és ha igaze ugyan az Lengyel Keraly halala. Es azon kivöl is ha mi hirei vannak kegyelmednek mindenekről tudositani ne nehesztellye. Mely abeli kegyelmed meg mutatando jo akaratyat egyeb dologban meg szol-galni kegyelmednek el nem mulatom. Ezekután sokaig eltesse Isten kegyel-medet.

In Mehes, ultima decembris 1673.

Kegyelmednek jo akaro szomszedgya jo szüvel szolgal.

Binevoitorul vecin al d-tale te slu-jește cu dragă inimă.

Haller Pal, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspccto domino N., iudici primario civitatis besz-terciensis, et cetera, domino et vicino mihi observandissimo.

(Braşov, Archiva Oraşului.)

nicul nostru Gheorghe Turzó. Din care pricină vă poruncim cu tot dinadinsul d-voastră ca, primind această sarcină, să li rânduiți prin oraşe sau Ținuturi pe seama cailor cvartir cum se cade și să-i găzduiți acolo până ce veți primi altă poruncă de la noi față de ei.

MMCCCCLXXXIII.

Câmpulungeni către Bistrițeni, despre așezarea lui Dumitrașco-Vodă Cantacuzino și luptele Polonilor cu Turcii și Tatarii. 1674.
(sau 1684?).

† La Măriile Vostrea, cinstiți domni de cetate Bistriții, ales la Măria Sa birăul și la tot Sfatul Măriilor Vostrea, cu sănătate ne închinăm. Alta, de vești ce ne scrieți Măriile Vostrea, nu forte știm avidoma: cuvinte ne vin bogate, cară de'n-țales, nu știm. Numai cărți ne-au venit de la Dumitrașco-Vodă, să eșim pentru hrana. Eară noi tot nu ne cutedzăm eși, că cuvântu ne vini că Tatarăi s'au lovit cu Leșii: întâiu au fostu biruitu pe Leș, apoi au venit Cășteleianul (*sic*)¹ cu atăta samă de oste, ș'au bătut pe Tătar[i], și cobor Leșii în gios. Ce nu mai știm ce va mai fi și cum; numai Dumnădzău va ști. Și Turci cu Tătarăi nu sintu; numai ce iaste Dumitrașco-Vodă cu Tătarăi. Alta v'am mai scrie; ce adevărat nu să ști. De acista facem știre Măriilor Vostră. Să fiți sănătoș.

A dumilor vostrea voitor[i] de bine: Câmpulungeni, cu sănătate ne închină[m] și tot ne rugăm Măriilor Vostrea să ne faceți știre și Măriile Vostrea din ce viți înțealege.

[Vo:] Întru cinstită mână Mării Sale birăului de cetate Bistriței și a tot Sfatul cu cinste să să dă.

(Fără pecete conservată.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 25-6, no ccvii.)

MMCCCCLXXXIV.

Dionisie Bánffy către Bistrițeni, despre înfrângerea zvonită a Polonilor de Tatars în Moldova. Cluj, 1674, 29 Ianuar.

Prudentes ac circumspecti domini et amici mihi benevoli. Salutem et servitiorum meorum paratam commendationem.

Ide mi felenk ighen sürün kezdetek hirdetni Moldovaban az Lengyelek Tataroktul valo meghverettetesset. Ha azért kegyelmetek mi bizonyost erthet benne, mivel hogy kegyelmetek lakvan közel Moldvához s az hírek onnan iünek tudossitani ne neheztelljenek; ennek utanna is ha mi hírei lesznek, egy darab papirossat s egy embernek faratsaghat ily nagy dolghokban ne szaniak, ertessemre adni el ne mulassák kirem.

Pe aici pe la noi așa se zvonește ca și cum Polonii ar fi suferit înfrângere din partea Tatarilor în Moldova. Așa dar, dacă veți înțelege ceva sigur, fiind d-voastră aproape de Moldova, și cum veștile de acolo vin, să nu vă fie greu a ne încunoștiința: și de aici înainte orice vești veți aveă, să nu vă uitați la o coală de hârtie și la osteneala unui om, și rog să nu uitați a mi le da de știre.

De cetero easdem Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras bene valere desideramus. Datum Claudiopoly, die 29 ianuarii, anno 1674.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus ad serviendum paratus

Dionysius Banfi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis Besztercze, et cetera, dominis et amicis mihi benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Castelanul.

MMCCCCLXXXV.

Făgăraș,
1674,
7 Februar.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre caii ce ar vrea să cumpere de la boierii pribegi din Moldova.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Ugy informáltatunk bizonyoson hogy oda hűségtek fele Molduvabol exulált külömb külömb fele rendeknel találtatnának tisztességes elado lovak. Parancsollyuk azért kegyelmessen és serio hűsegednek vévén ez commissionkat ennyi hányat az szépiben s jóvában szedessen fel es küldgye ide udvarunkban; ha mellyeket megh szeretünk tisztességes arrát megh adattyuk.

Așa suntem înștiințați că mai multe rânduri deosebite de pribegi din Moldova în partea d-voastră ar avea cai buni de vânzare. Vă poruncim deci cu tot dinadinsul d-voastră ca, primind această înștiințare, să ni alegeți câțiva dintre cei mai frumoși și să-i trimiteți aici, la Curte; dacă ni vor plăcea, li vom da prețul convenit pentru ei.

Nec secus ullatenus facturus. Datum in arce nostra Fogaras, die 7 mensis februarii, anno 1674.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidei nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCLXXXVI.

Câmpulung,
1674,
11 Maiu.

„Vornicii de Câmpulung, anume Stărce și Ghiorghia“, către Bistrițeni. cu un certificat despre proprietatea unor Români asupra cailor ce li s'au furat.

E invocat ca martur și „Stati Vamăș de Cotin“ (Котин). Iscăliți, pe foaia a doua: „Ghiorgi Vornic și Stărce“.

O însemnare grecească; dedesupt: „ἐν τῷ Στάθῳς μαρτυρῶ“.

[Vo:] Die zwey Ross, so auss der Moldaw verlohren und von Borgoern¹ aufgefangen worden sindt, aussgegeben, ao 1674, 28 May, ad fassionem intranotatam.

(Pecete mică, de ceară galbenă, cu nisip de aur în ea.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Documentele Bistriței*, II, p. 26, n^o ccviii.)

MMCCCCLXXXVII.

Gioagiude-jos,
1674,
29 Iunie.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre chemarea înapoi a boierilor moldoveni de către Domn și voia ce au de a se duce, și din partea lui.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens ac circumspecte fidelis nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

¹ Oameni din Bărgău.

Hüséged levelét vettük, mit irjon értjük; hogy az hüségtek szekiben levő moldovai boeroknak szollo Havasalföldi Vajda eö kegyelme leveleit s emberét udvarunkban küldötte igen jól cselekedte. Ennek utánna is affelekre legyen szorgalmatos vigjazása s ha idegen országokból affele levelek érkeznek küldgie kezünkben. Az Vajda eö kegyelme levelet mi vissza küldöttük, az boeroknak adgja meg; ugj láttjuk be meneteleket kívánna. Hüséged megmondhattja nekik: ha bé akarnak menni mi nem ellenzünk, ha pedig birodalmunkban maradnak azt sem bannyuk. Ha szándékok leszen az el menetelre salvus passust is küldöttünk nékiek.

Am primit scrisoarea d-voastră; înțelegem ce ni scrieți, și că ați trimis scrisorile îndreptate către boierii moldoveni din locul d-voastră, din partea Domniei Sale Voevodului muntean, — și cu omul, la Curtea noastră: foarte bine ați făcut. Și de aici înainte să băgați de seamă la lucruri de-acestea și, de vor sosi din țeri străine astfel de scrisori, să le trimiteți la noi. Scrisoarea Domniei Sale Voevodului v'am trimis-o înapoi, dați-o boierilor: așa credem că dorește întoarcerea lor înapoi. D-voastră li puteți spune: dacă vreau să mergă înapoi, noi nu ne împotrivim, dar nu ni pasă nici dacă vor rămâne în stăpânirea noastră. Dacă au de gând să plece, li-am trimis și „salvus passus“.

Eisdem secus non facturo (*sic*) in praemissis gratiose propensi manemus.
Datum in thermis algijensibus, 29 iunii, anno 1674.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCCLXXXVIII.

Dumitrașco Cantacuzino, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre paguba adusă oamenilor săi cari cărau grâu într'acolo.

Iași,
1674,
20 Septembrie.

Spectabilis ac generose domine vicineque nobis observandissime.

Isten kegyelmedet sokaigh eltesse mind kegyelmedhez tartozandokkal tisztasiből kevanom.

Ez alkalmatossággal akarom kegyelmedet levelem által latogatni, kevanom Istentől irasom is talalya kegyelmedet io egesseghben szerencses oraban. Azonban akarom kegyelmednek ertessire az adni hogy ott kün az kegyelmetek emberei sok huzas vonast tesznek itt ben valo embereinken, mivel gabanat hordottak be lovik el veszte, ki vetsege az ha lovikhoz nem láttak iol sem az orot sem a lovat szemben nem talalya hanem csak mod nélkül huznak vonnak, mert midőn a lovat szemben talalna s ugy megh nem adnak ugy megis modgya volna benne hogy huzna de a io szomszedsagh nem ezt hozna, hanem kerem kegyelmedet, mint szom-

Doresc ca Dumnezeu să vă ție pe d-voastră la mulți ani, cu toți cei ai d-voastră împreună.

Vreau cu acest prilej să vă cercețez cu scrisoarea aceasta, dorind dela Dumnezeu să vă găsească în bună sănătate și ceas norocos. Vreau să vă aduc însă la cunoștință că oamenii d-voastră fac mult năcaz oamenilor noștri de aici: când au adus grâu, caii li s'au pierdut; a cui e vina, dacă n'au grijit de ei? Nici nasul și nici calul nu și-l găsește omul așa față'n față (*sic*): ei fac năcaz, ci așa fără nicio rânduială; căci, când ar afla calul și n'ar vrea să-l dea, atunci ar mai fi chip să se supere, ci aceasta n'ar aduce-o după sine buna vecinătate. Dar vă rog pe d-voastră, ca pe binevoitorul meu vecin, să nu-i îngăduiți să iea de pe spatele oamenilor noștri săraci, căci,

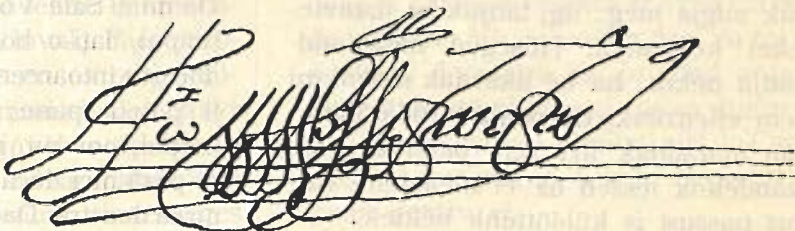
szed io akaromol hogy ne engedgye megh
kegyelmetek hogy huzanak vonnyanak
az szegeny embereinken, hiszem ha megh
talalya it birodalmunkban lovat itt is
törvannel elünk.

dacă-și vor găsi caii în stăpânirea noas-
tră, și la noi este lege.

His et de reliquo eandem Generosam Dominationem Vestram diu, bene valere
desidero. Datum in civitate nostra Iasvasar, die 20 mensis septembris, anno Domini
1674.

Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus, princeps
Moldaviae

Io Dumitrașco
Voevoda.

[Vo:] Spectabili ac generoso domino N. N., iudici primario inclitae civitatis
Beszterecze, et cetera, domino vicino et nobis observandissimo,

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCLXXXIX.

Rucăr,
1674(=1673),
7 Novem-
bre.

Părcălabii și vameșii de Rucăr și Dragoslave către Brașoveni, despre niște
oi oprite și acum date înapoi.

Noi, vameșii dinpreună cu părcălabii
și cu preoții și cu bătrânii satului din
Drag[o]slavele și din Rucăr, dăm știre
dumnelorvoastre, tuturor ispravnicilor și
dereg[ă]torilor Țării Ungurești, pentru ca
să ș[ă] știe că acea marhă a dumneaei
gup[ă]neasei dumnealui gup[ă]nului Raț
Iștván, carea s'au fostă prădat pentru
spatul plaiului, de aicea, s'au dat în
samă ispravnicilor dumneaei, anume Al-
dea Toflan, Lupul și Stoica, toate oile, și
cai, și vaci, și tot, s'au numărat aici la
Posad[ă], în straja vămii, și s'au dat în
măna acestor ispravnici ai dumneiai ce
scriu mai sus, toate pre număr, și nimic
n'au fost lipsă, nici de oi, nici dintr'al-
tele, fără numai 20 de berbeci, carii i-au
oprit Rucăreanii ceia ce au mersu de au
luatu marha din munte, pentru spatul
plaiului, adecă pentru treapădul și oste-
neala lor, cu porunca dumnealui vame-
șului. Ačasta știm și mărturisim. Și de la
oi niciun venit nu știm să fie fost, nici
urdă, nici brândză, nici dintr'altele. Că,
fiind oile fără de stână, sau și sterpite,
deci nu s'au ales nimic de venitul lor.
Iară niște mițe ce s'au tunsu de la oi,

Mi Dragoszlavai és Rukkai faluk har-
minczadosi, porkolábi, papjai, az ve-
neivel eddgyütt, adgyuk kegyelmetek-
nek, minden rendbeliekk, s törvény
tévöknek erdélyben érteseré. Hirével
legyen mindeneknek hogy az az Racz
Istvanne Assonyoss marhája, á melly el
praedáltatott volt, á plajnak által való
hágasáért es rontásaért, ismét számban
adattatott ő kegyelmetek plenipotentio-
nariusinak, nevezet szerént ezeknek:
AldeToffának, Lupulnak és Sztojkanak,
minden juhok, lovak, mellyeket itt az
jstrasató Paszáda nevü vamhaznál meg-
olvastatván, mind eddgyig kézben adat-
tattak, az fen meg nevezett ő kegye
plenipotentiarasiusinak, nem lévén sem
az juhokban, sem á lovakban semmi
defectus, husz berbécseken kívül á mel-
lyeket á Rukkaiak amazok pötentiat
patralvan, magok számára meg arres-
tálták, faradságokért és az havasról
való le-hajtásaért, az harmintzados pa-
rancsolattyabol, ezt úgy tudgyuk, 's
úgy bizonyittyukis. Az juhokk pedig
semminemő orda és turóbeli gyűjte-
ménye nem volt, Esztena nélkül lévén,

s'au vândut, de au fost de mâncat păcurarilor și de încălțăminte. Dintr'alte, nimic nu știm să fie fost. Iar Toh[ă]neanii n'au niciun amestec, nici nicio vină. Zic și păcurarii ȝup[ă]nesei să fie înblat vânzând niște mițe: cu aceia nu avem nicio treabă, nici niciun amestec. Deci nu ne-au fost aminte, nici știm. Iar de cei 4 cai ce i-am oprit noi, vameșii, pentru hotar și pentru treapădul nostru, i-am dat și aceștia pre sama lui Bărsan de la Șinca, și s'au prinsu foarte bine cum, ce are fi adetu nostru pentru spartul plaiului, va veni cu bani, și ne va plăti dup[ă] obișaiu. Atăta știm și mărturisim. Ине в cas[a] lui Vlad Stanu s Rucăr, 27 A. Oct., 1674. Cu sufilete noastre.

tejekis elapadott, semmi hasznott tüllok nem vehetnek. A Bárány-gyapjat pedig á mi illeti, azel-adattatott, melyből az öriző pakulárok, étellel, és ruházattal táplaltattanak. Egyebet semmit sem tudunk benne. De á Tohanyiaknak ehez semmi köszök és részek nincsen mondgyak ugyan hogy az asszonyoss pakulari-is adták volna el á Barany gyapjban; de azt valóságosan nem tudgyuk, nem-is akarjuk megtudni. Az négy lovakat pedig az mellyeket mi harminztadosok fel-tartottuk, az hataron tött potentiáért, és faradságunkért, azokat is Sinkai Berssan számára adtuk, így ő kegyelme, arra obligalta és kötötte magat hogy az ollyán cselekedetiért, ugy mint plajnak elrontásaért való birságot minekünk kész penzüi maga elhozza, á mint annak á szokása. Azt tudgyuk és recognoscallyuk fide mediante.

Datum in domo Vlad Toma, in Rukker, 27 octobris styli veteris, anno 1674 (id est 7 novembris).

Adec[ă] noi, părcălabii și preoții și bătrânii wr Rucăr și den Dragoslavele ne-am pus iscăliturile ca să s[ă] creaz[ă]:

Eu, pop[a] Vlad și eu, Iane sluj[itorul], Radu păr[călabul], Vlad păr[călabul].

Mi porkolábuk, papok és venei, Rukaiak és Dragosslaváiak, alaja vetettük kezünk irását hogy hitele legyen.

Pope Vlad, Iene Szluier, Radul Porkoláb, Vlad Porkoláb.

(Brașov, Archiva Orașului; acte românești, n° 636—publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 153-4, n° 7; ungurește, în colecția Stenner, II, n° 43.)

MMCCCCXC.

Un boier judecător al Terii-Românești către Brașoveni, despre plângerea lui Rács István și Mihail Hermann din Brașov, cu scrisorile judeului, pentru neînțelegerea cu „robii noștrii Rucăreanii” cu privire la „bucatele” celui d'intăiu, luate „dupre muntele Berivoescului, având prigonire cu Tohăneanii pentru călcarea hotarului nostru”, — arătând că s'a făcut restituția și că paguba lui Rács vor fi făcut-o poate Tohănenii, ale căror mărturii de nevinovăție, arătate ca din partea Rucărenilor, s'au dovedit false.

1674,
(=1673),
c. 7 Novem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 151-3, n° 6.)

MMCCCCXCI.

Duca-Vodă, Domnul Terii-Românești, către Mihail Hermann din Brașov, [București], „de la Șchiai”, pentru a-și țineă în țară oile cu șapte ciobani bărsani, „făr[ă] bir și fără nicio gâlcavă”, recomandând scutirea și la „semacii” județului.

1675,
26 Novem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 363-4, n° 3.)

MMCCCCXCII.

Sieul-Mare,
1676,
12 April.

Nicolae Apaffy către Bistrițeni, despre berbecii ce cumpără la ei Domnul Moldovei pentru Poartă.

Prudentes ac circumspecti domini amici et vicini mihi benevoli.

Lelki testi aldásival aldgya megh Isten kegyelmeteket.

Az hatalmas Császár számára valami bérbétsék vásárlása felől nékem is mit írjon az Moldovai Vajda eö Nagysaga kegyelmetek levelét in specie oda küldöttem megh láthattya. Annak okáért ez az magam részemről mindenekben ez aránt valo kívánságának be tellyesítésében örömezt igyekezem s kérem kegyelmeteket is mintszomszédjoakaro uraimat az magat vidékjem is kegyelmetek engedgyen embereinek, szabados vásárlást; vásárlások után ismét az vámon békességes el menést vámot rajtok nem exigálván mivel ugy hiszem hogy mind hatalmas Császártól s mind az mi kegyelmes urunktól arrol valo annuentiajok is vagyon, söt ha szintén nem volna is de más rendbeli embe-reitül fogh érkezni, az mint maga levele continentiaja is az hogy más rendbeli emberei más uton urunkhoz eö Nagysagához jöttek ki. Az mi azon vámnak az mi voltat... kegyelmeteknek nagyob dologban mind az mi kegyelmes urunk méltóságos személlye előtt s mind pedig magam részéről igyekezem szolgálni. Azonban kegyelmetek jo válaszszt ezen Vajda eö Nagysága nállam levő embereinek küldendő levelével ezen szolgám által el várom; ma házamtul el sem bocsatom őket. Kegyelmeteket én is ezzel ajánlom Istennek.

Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră cu darurile Sale trupești și sufletești.

În ce-mi scrie Măria Sa Voevodul din Moldova despre cumpărarea berbecilor pe seama puternicului Împărat, v'am trimis scrisoarea d-voastră: o puteți vedea. Din această pricină, cât pentru mine, mă năzuiesc cu plăcere să-i împlinesc dorința, și vă rog și pe d-voastră ca pe binevoitorii miei vecini, să li dați voie oamenilor lui să poată cumpără slobod prin Ținuturile d-voastră, și, după ce au cumpărat, la vamă, să-i lăsați a trece cu pace, nepoftind vamă de la ei, pentru că socot că au astfel de adeverință, atât de la puternicul Împărat, cât și de la milostivul nostru stăpân, ba, și dacă n'ar avea, are să sosească de la alți oameni, ceia ce spune și scrisoarea: că alte rânduri de oameni au sosit aici la stăpânul nostru pe alte căi. În ceia ce privește vama, mă voi năzu să vă slujesc, atât din partea Măriei Sale stăpânului nostru, cât și din partea noastră, în mai mari lucruri. Ci răspunsul bun al d-voastră îl aștept prin slujitorul acesta al meu cu scrisoarea, trimițând oamenilor Măriei Sale Voevodului cari sunt la mine: azi nici nu-i voi slobodi de aici. Cu acestea vă închin Domnului pe d-voastră.

Datum in Nagy-Sajo, die 12 aprilis, anno 1676.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus

Nicolaus Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bisztriciensis, dominis amicis et vicinis mihi benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXCIII.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre normele ce vor trebui urmate la cumpărarea de berbeci de către negustorii moldoveni și alți străini. Făgăraș, 1676, 20 April.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Hűségtek levelét vettük; mit írjon azok felől a Császár levelvel berbécsek vásárlására hűségtek városában jött kereskedés emberek felől megh értették. Articulusa lévén (tudgya hűségtek) az nemes országnak arról hogh az olyan idegen kereskedőknek az országban szabdosan szellyel járni ne legyen szabad, hanem bizonyos helyen megh állapodván ha kiknek elado marhajok léssen az ott körül valoknak, vigyek oda az hol megh állapottanak s ugy vehessek megh és hajthassak ki az országból. Minek okáért kegyelmessen és serio parancsollyuk hűségteknek, sem azon mostan ki jűtt idegen kereskedőket sem másokat ha kik ennek utanna jönnének is ki az szomszed országokból s hűségtek városában menenek onnet szekekben eőket ki ne bocsássa hogy ott járjanak az hól es mint akarjak, hanem meghhirdetvén szekekbenn hogy ha kinek az eő kereskedesekhez oly elado marhája volna, hajcsa be es ott adgyak el nekiek a mint megh alkhatnak vellek saz kereskedők is ugy vehessek megh; megh hirdetvenn azt is szekibenn hogy olyan állapattal senkiszékibeliek közzűl idegen kereskedő rendnek csak egy marhaját is sub gravi animadversione el ne mereszellye adni.

Am primit scrisoarea d-voastră, și am înțeles ce ni-ați scris despre negustorii cumpărători de berbeci sosiți în orașul d-voastră cu scrisoare de la Împăratul. Având țara nobilă articolul (cum știți d-voastră) că negustorii străini nu pot umblă slobod prin țară în sus și în jos, ci, așezându-se într'un loc, cine ar avea vite de vândut de prin jurul acela, să le ducă acolo unde s'au sălășluit și așa să le cumpere și să le mâne afară din țară,— din care pricină vă poruncim d-voastră cu tot dinadinsul ca nici pe negustorii aceștia străini veniți acum pe-acolo, și nici pe alții cari de aici înainte or să vină din țeri străine și ar merge în orașul d-voastră, de acolo să nu-i sloboziți prin orașe, să umble pe acolo cum vor vrea, ci, dând de știre prin orașe, cine are vite de vânzare, după negustoria lor, să le aducă acolo și să le vânză, să se târguiască cu ei, și așa să le poată cumpără. Să dați și aceia de știre prin orașe ca în această stare nimeni să nu îndrăznească, dintre cei dela orașe, să vândă nici măcar o vită negustorilor străini „sub gravi animadversione“.

Nec secus facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 20 aprilis, anno 1676.

M. Apafi, m. p.

[Vo :] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis nostrae bistriziensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXCIV.

Sibiienii către Bistrițeni, înaintându-li o poruncă a principelui, din Porumbac, pentru niște focuri puse de Ruși „haimanale“. Sibiiu, 1676, 10-4 Maiu.

Amplissimi, Prudentes ac Circumspecti domini amici benevoli. Salutem ac officiorum meorum paratam commendationem. Wass für eine Commission an etligen Örtern vorgegangener Brunst wegen Ihr Fürstliche Gnaden an uns und

Eine Löbliche Universität abgehen lassen, werden Euer Fürsichtig Weissheit auss derselben vero pari bestermassen ersehen können, welche also lautet:

Michael Apafi, et cetera. Generosis, prudentibus, et cetera. Salutem et gratiam nostram, et cetera.

Minemü rettenetes gyuitogatások es egetések legyenek mostan ez hazában el hűszszük hűségtek is halhatta Segesvárt, Kohalmot, Sibriket, Longodárt egészen Kürpodöt is némely részében és más több helyeket is mellyeknek még bizonyosan végére nem mehettünk fel égették s mivel Felmeren az vigyázok szintén az gyuitogatáson két Oroszt raita kaptanak minden gyanoságok az embereknek s magunknak is az hogy az mi égések eddigh vegben mentenek mind az lezzengő Oroszok cselekedték volna, egyébarant is úgy ertyük hogy együtt is masut is embereket ölnenek és fosztananak. Minek okáért kegyelmessen és serio parancsollyuk hűségteknek, mindgyarást székekben minden helyeken az reghi lakosokon kívül minden Oroszokat kerestessen fel es üzesse, kergetesse ki ez hazából hogy csak egyik közzüllök el ne maradgyon; s kiáltassa s megh mindenüt hogy intra quindenam mind ki mennyenek, mert ha valahol valakit közzüllök megh kaphatunk minden törvény nélkül fel akasztattjuk. Azonban hadgya megh azt is mindenüt hogy senki Oroszt, ha felelni felölle nem akar, maga protectioja alá ne vegyen, ne lappangtasson suspiciot magára ne vonnyon, mert nehességünket el nem kerüli. Afele lezzengő ismeretlen embereket is rabokat kuldusokat valakinél a data praesentium számlálván jó bizonyoságh levelek nem leszen mindgyarást fogassa megh es eddig el ne bocsátassa még magokat megh nem igazittyák.

Quibus secus non facturis, et cetera. Datum in curia nostra porumbakiensi, die 10 maii, anno 1676.

So werden sich demnach Euer Fürsichtig Weissheit nach derselben woll wissen zu richten und Ihr Fürstlichen Gnaden Befehl zu effectuieren. In reliquo Amplissimas, Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras feliciter valere cupimus. Datum Cibinii, die 14 maii, anno 1676.

Amplissimarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici benevoli

Consul regius ac Sedis iudices senatusque cibiniensis.

Ce focuri groaznice se întâmplă în țară, credem că și d-voastră ați auzit: cum au aprins Sighișoara, Cohalmul, Jibertul, Dăișoara, până jos, „Kürpöd“, în unele părți și alte locuri, despre care încă nu știm cu siguranță, și, de oare ce străjile de la Felmer au prins cu aprinderea pe doi Ruși, toată bănuiala oamenilor și a noastră este că toate focurile de până acum sunt fapta Rușilor haimanale. De altfel mai auzim că ici și colo omoară oameni și jăfuiesc. Din care pricină vă poruncim d-voastră cu tot dinadinsul ca îndată să căutați pe toți Rușii de prin Scaune, afară de locuitorii băștinași, și să-i goniți și alungați din țară, ca niciunul dintre ei să nu rămâie aici. Dați de știre în toate părțile, „intra quindenam“, să plece toți afară, căci, dacă vom putea găsi pe careva dintre dâșii, îl vom spânzura fără nicio lege. Dar porunciți și aceia ca nime, dacă nu vrea să-și ia răspundere, să nu primească supt ocrotirea lui niciun Rus, să nu-l ascundă, ca nu cumva să tragă bănuială asupra lui, pentru că nu ni va încunjură asprimea. Oameni de aceia necunoscuți, pierdevară, prinși, cerșitori cari de la data scrisorii de față înainte nu vor avea acte de adeverință, să-i țineți, și nu trebuie să sloboziți până când nu se vor îndreptăți.

[Vo:] Amplissimis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXCV.

Mihail Apaffy principele Ardealului, către Bistrițeni, despre scăderea Ungurilor în folosul Românilor, cari le ieau și pământul, la Săcădate.

Alba-Iulia,
1676,
22 Maiu.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Fidelibus nostris Prudentibus et Circumspectis supremo iudici regio ac magistro civium caeterisque iuratis civibus ac senatoribus civitatis nostrae cibiniensis, modernis ut et futuris, pro quovis tempore constitutis, nobis dilectis, salutem et gratiam nostram.

Mivel esztendőnként Fogarasbol kegyelmetek s hűségtek felé való utazásunkal és igaz hűségéért való látogatásunkal gyakortáb meg szoktuk tudakozni, szekekhez tartozó Szakadati kevés Magyarságoknak is állapattyokat ecclesiajokkal edgyütt, kiknek is miben legyen állapattyok, jóllehet hiteles híveinktől is informáltatunk, mindazon által magunkis felőlök úgy hiszszük és az mindennapi experientia is azt valósítja hogi az Oláhság igen szaporodó nemzet lévén: az Magyarság és Szászág penig-lentsak nem naponként fogytára kelvén, kik közöttta meg említett szakadati kevés magyarságok is nem sokasodván, sem nem értékesedvén, hanem inkább mindenképpen fogyatkozván, az Oláhságok között, felette igen meg elegyedtenek, kiváltképpen az ecclesia körül Magyarok lakta örökségekre való költözködésekkel az Oláhságoknak. Mellyből az következhetik (a miképpen az kegyelmettek és hűségtek Natioja és Magyarságok lakta sok helyeknek keserves példájok is tanítták) hogy azt az kevés Magyarságot is nem sokára vagy el idegenítettik, avagy tellyességgel elis pusztítták ecclesiajokkal edgyütt az Oláhok: és minden Isteni tiszteletek és erdemessebb tekintetekis megszűnik közöttök; mellyet sokáig kellene kerülnyi inkább, mint sem okot adnyi reá, minden keresztény; Magistratusoknak vélünk edgyütt. Mivel pediglen az közönséges igasság is azt kívánnyia hogy a ki elsőbb idővel, a szokott erősebb is lenni igazsággal és Fejedelmi kötelességünk is azt dictálja vann hogy tapasztalható igasságokat s gyámoltalanságokat sublevál-

Fiindcă în drumurile noastre de la Făgăraș din an în an spre d-voastră și în cercetările noastre tot acolo (la d-voastră) obișnuiam să știricim mai des despre starea și Biserica Ungurilor de la Săcădate aparținători Scaunelor, cari cum și în ce stare se află, deși suntem informați din partea credincioșilor noștri de increderă, totuși așa credem despre ei, iar experiența zilnică o întărește, că Românimea e o nație de tot spornică, iar Ungurimea și Săsimea din zi în zi se împuținează, între cari și Ungurii de la Săcădate nu sporesc, nici nu se întăresc, ci mai mult descresc, fiind și amestecați tare cu Românii, mai cu seamă prin mutarea Românilor pe moșiile locuite de Unguri în jurul ecleejiei, de unde aceia poate urmă (precum vă învață exemplul multor locuri locuite de nația d-voastră și de Unguri), că pe Ungurimea aceia puțină nu peste mult, sau o vor înstrăina, sau o vor nimici Românii, cu avearea Bisericii cu tot. A încetat între ei orice slujbă dumnezeiască și considerații mai înalte, ceia ce ar trebui mai mult încunjurat decât să se dea pricină la așa ceva tuturor oblăduitorilor creștini, împreună cu noi. Și, fiindcă dreptatea obștească aduce cu sine că acel ce are întâietate, acela are și mai multă dreptate, și chiar datorita de Domn ni impune ca dreptățile cunoscute și slăbiciunile să le ajutăm credincioșilor noștri, asemenea îndemnând pe oblăduitorii cari vin după noi, să lucreze întru îmbunătățirea lucrurilor,— așa dar, în urma datoriei față de noi și față de oficiul d-voastră, vă poruncim cu dinadinsul ca de aici înainte și în anii următori în satul și în hotarul puți-

lyuk hiveinknek és az utannunk való Magistratusokat is sergessük az dolgoknak meliölására. Annak okáért hozzánk shivatallyokhoz tartozó kotellességekre parantsollyuk kegyelmeteknek és hűségteknek kegyelmetessen és igen serio hogy ezen szakadati kevés számu Magyaroknak ezentul s következő időkben is sem falujokban, sem határokon, eleitül fogva az Magyarok lakta és birta örökségeket s appertinentiakat kemény birság es fenyték alatt meg tilalmazvan disponállya ollyvéggel hogy soha semmiképpen az Magyaroktól az Oláhok ne idegenithessék, sem az Magyaroknak örökösképpen eladhatások, sem belső sem külsőképpen ne lehessen, sot penig a melly örökségeket eddig eladták volna is, kivált az Ecclesia körül, igyekezze kegyelmetek és hűségtek tellyes tehetséggel valamiképpen lehet, visszafordittanyi az Magyaroknak: és ezen kegyelmes dispositionk szerént őket meg tartanyi s vedelmeznyi a modo deinceps successivis semper temporibus.

Nec secus facturi. Praesentibus perlectis, exhibenti restitutis. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die vigesima secunda mensis maii, anno Domini millesimo sexcentesimo septuagesimo sexto.

Apafi.

Franciscus Lugosi, secret[arius].

Szakadati Magyarok patronus.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMCCCCXCVI.

Bucureşti,
1626¹,
5 August.

Alexandru Vodă Coconul către Sibieni, despre trimeterea la ei a Logofătului Hrizea.

Prudentes ac circumspecti domini, vicini nobis honorandi, salutem et amicitiae nostrae paratam commendationem.

Az kegyelmetek iambor szolgálai es egi orszagunkbeli Geörgi neveő ember megh adak minekeőnk az kegyelmetek levelet, melibeől megh ertven az kegyelmetek kevansagat es szomszedsagat eleőtteőnk viselven, eőreőkseget kezeben bocziatottuk, megh parancziolvan leveleőnkben hogi senkiteől semmi bantasa ne legien mas dolgokbann is mint io akaro szomszed ur baratinknak eőrőmest akarunk kedveskedni beőczwletes feő boer keőveteőnk Heriza Logofet megh beszelle minekők az kegyelmetek hozza megh mutatot io akaratliat es emberseget, melliet kegyelme-

nilor Unguri de la Săcadate să dispuneți, cu acest scop, ca locurile locuite și biruite de la început de Unguri supt grea pedeapsă și amenințare nicicum și niciodată să nu le poată înstrăina Românii din mâile Ungurilor, nici Ungurii să nu aibă dreptul de a vinde pe veci, nici din lăuntru, și nici din afară. Ba care moși le-ar fi vândut până acum, mai cu seamă în jurul eclejiei, să vă năzuiți d-voastră din toate puterile ca, dacă se poate cumva, să se dea îndărăt Ungurilor, și în urma acestei hotărâri să-i țineți și să-i apărați „a modo deinceps, successivis semper temporibus.“

Slujitorii buni ai d-voastră și un om din țara noastră, anume Gheorghe, ni-au dat scrisoarea d-voastră, din care am înțeles dorința d-voastră și, purtând grijă de înaintea ochilor vecinătatea, am dat moștenirea în mâile lui, poruncind în scrisoarea noastră ca nime să nu-i facă nicio vătămare. Și în alte lucruri vrem să slujim bunilor noștri domni prieteni și binevoitori vecini. Boierul, solul nostru de omenie, Logofătul Hriza, ni-a arătat bunăvoința și omenia d-voastră ce ați arătat-o față de el, pe care am luat-o în nume de bine din partea d-voastră, și în totdeauna vă ținem gata bunăvoința

¹ A fost pusă la data de 1676 de copiatorul pentru Academie și rânduită greșit aici.

tekteöl felette kedvesen veven minden ideöbéli io akaratunkat s atiafisagunkat aianliuk kegyelmeteknek mint oli kedves szomszed barátinknak.

Easdem bene valere cupientes. Datum in Bukurest, 5 die augusti, anno 1676.

Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amicus et vicinus benevolus

Io Alexandru Voevoda.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis magistro civium regio et Sedis iudicibus ceterisque iuratis civibus amplissimae civitatis cibiniensis, et cetera, amicis nobis honorandis.

(Sibiiu, Archiva Oraşului.)

MMCCCCXC VII.

Preda Drăguşescul „Vistierul Terii“ şi Stolnicul-Mare Pavel Contăş către Bistriţeni, despre o cercetare ce face la hotar.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmeteknek mint jo akaro uraimnak, Istentul jo egesseget hoszu elettel kegyelmeteknek kevanok.

Teörtényvén az en kegyelmes uramnak az Moldovai Vajda eö Nagysaga akaratjából es az Felséges Kyrály eö Felsége teczésebul mind kétt részről itt valo bizonyos ember pereie let mas ott valo embervel és más dolgok felett az Felséghez Kyrályhoz mely dolognak el igazítására expedialtattam commissariusnak mely dolognak akáért ez kétt legént külttem sietseggel ighen mentul hamaréb oda menni eleöl hirt adni az oda valo commissariusoknak és más becsületes uraimnak hogy mü is jeövünk, csak hogy eléb az Erdelyi Feyedelemhez eö Nagysagához megjek az utan onnan oda az Felséghez Kyrályhoz ebben az perben, melynek csak egy volna mi tüllünk el szökött oda jeöt kegyelmetekhez azt az embert megh kell fogni és ott kell tartani, migh mü is oda erkezünk; az embernek neve penigh Lambre. Kerem pedigh kegyelmeteket szeretettel az

şi prietenia noastră, ca prietenilor noştri vecini atât de dragi.

Ţin gata slujba mea d-voastră, ca binevoitorilor miei domni, dorindu-vă de la Dumnezeu bună sănătate şi viaţă îndelungată.

Întâmplându-i-se domnului meu miostiv din voinţa Măriei Sale Voevodului moldovean şi din voinţa Măriei Sale Craiului¹, din ambele părţi, ca un om de aici să aibă pără cu un altul de acolo, şi pentru alte lucruri ce privesc pe Măria Sa, pentru îndreptarea căruia lucru am fost trimis comisar eu, cu acest prilej deci am trimis doi flăcăi să meargă acolo cât mai răpede, să dea de ştire înainte comisarilor şi altor domni de-ai miei de omenie că sosim şi noi. Numai cât mai înainte am să merg la Măria Sa prinţul Ardealului, de acolo la Măria Sa Craiul numai în afacerea acestei pari ce are un om fugit la d-voastră: acesta trebuie prins şi ținut acolo, până când vom sosi şi noi acolo; numele omului este Lambre. Pe d-voastră vă rog cu dragoste să nu zăboviţi oamenii miei, ci îndată să-i sloboziţi inapoi, să ni vină înainte, şi, pe drum pe unde vor

Ciuc,
1676,
5 Decem-
bre.

¹ Poloniei.

emberimet megh ne tartoztassa kesel-
tesse, hanem mindgyárt bocsássa visza,
jeöjenek eleönkben; az utban is az hol
el mennek az kett emberim legyen jo
akarattal szallás adással hozzáok. Mel-
ljet kegyelmetektul jo neven veszem.
Ezeknek után Isten eltesse, et cetera.

Datum in Csik, 5 decembris 1676.

Kegyelmeteknek jó akaroi:

trece cei doi oameni ai miei, să fiți cu
bunăvoință către ei, dându-li cvartir.
Ceia ce o voiu lua în nume de bine
de la d-voastră. După aceasta Dumne-
zeu să vă țină, etc.

Binevoitorii d-voastră:

Preda Dreguzezkul, Orszag Visztornik.

Kontos Paulus, feösztolnik ac commissarius, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMCCCCXCVIII.

Câmpulung,
de la 1677¹.

Nacu Stolnicul, Vornicul de Câmpulung, către Nicolae Apaffy, despre
niște răși ce-i trebuie, despre „fiul” său Alexandru Păharnicul și nevoia de știri
despre Nemți.

„Nacul biv Vel Stolnic, Vornic wr Акароноде, scriem la cinstit al nostru bun
și iubit ca un fiu sufletescă, Măreia Ta Apafi Miclăuș. Poftim de la m[i]l[o]st[i]vul
Dumn[e]dzău bun[ă] pace și sănătate Mării Tal[e], și a cinstit[ei] maicei Mării Tal[e],
și a cinstit domnii Mării Tal[e], și a toat[ă] Curței Mărei Tal[e]”. Se roagă a-i găsi
doi răși frumoși și iefteni: „negot pretenesti”.

P. S. „Să știi Măre[e] Ta] de fratele Mării Tal[e], de fiul nostru, de Alixa[n]dru]
Păharnic, ne-au venit scrisoar[e] de la dumialui că iaste sănătos și nu va fi zăbav[ă],
ce va veni curund.

Să avem scrisor[e] de la Măriia Ta, să știm de bun[ă] sănătate Mării Tale
și de vești de spre Neamți să știm.”

Iscălitura cunoscută.

[Vo:] Adresa lui „Inber Marten”, birău de Bistrița.

[În sens invers:] Die Edle H. Spänen.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 26, n^o ccix.)

MMCCCCXCIX.

1677,
5 Ianuar.

Gheorghe Băleanul către Bistrițeni, despre gâlceava „satului Tohanie” cu
Rácز István pentru oi, după judecata, din vara trecută, a lui Vodă, arătând că o
a doua judecată nu se poate face decât fiind toate părțile de față.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 154-5, n° 8.)

MMD.

1677,
23 Ianuar.

Ștefan Rácз de Făgăraș („Raț Istvan ot Făg[ă]raș”) către părcălabul de Rucăr,
„cu jurații și cu bătrânii carii sânt purtătorii de grijă satului”, despre „paguba sa
care s’au făcut în țara Mării Sal[e] lui Vod[ă]” și jurământul lor că vina e a To-
hănenilor; arătând însă Mihai Hermann o carte a lor din potrivă, e silit a-și căuta
dreptatea la ei, cari să bage de seamă că Hermann „ar sili mai tare să scoată
ghimpul din pițorul lui și să-l puia în pițorul vostru”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 155-6, n° 9.)

¹ După anii de administrație ai lui Martin Emrich, Imre, „Imber”.

MMDI.

Duca-Vodă al Țării-Românești către Rucăreni și „fișorii lui Nan ot Berivo- [București,]
rești“, chemându-i cu carte „de soroc“ la Divan, „pentru bucatele Tohanilor, ce 1677,
li s'au luat“, cu Ștefan Rácz, amenințându-i că, în caz de lipsă, li se va lua „boul 29 Ianuar.
de soroc“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 156, n° 10.)

MMDII.

Antonie Ruset, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre certele de hotar Iași,
inoite de ai lor, după hotărnicia de supt Vasile-Vodă, și despre trimiterea acolo 1677,
a lui Nacu Stolnicul pentru aceasta. 9 Februar.

Spectabilis ac generose domine vicineque nobis benevole.

Isten kegyelmedet sokaigh eltesse
tisza sziböl kevanom minden kegyel-
medhez tartozandokkal együtt.

Kelletek kegyelmedet feltalalnom pa-
naszolkodvan hoszumezey embereink
hogy karaik vagyon az kegyelmetek
embereitől törven nélkül csak huzzak
vonszak eökött, azonkuvül hatarikbe
iöttek hazokot szenaikott fel gyoitottak
mind el egettek nem illit volna azt
czelekednj, hanem törvennel hozza a
millik bünös volna azt kellene büntetni.
Ennek okaert ki küldöttem megh hit
hivünk nemzetes Nakul Sztolnik és a-
karos emberekvel együtt hogy ezt a
dolgott igasicsa ell, kegyelmetek mind
feyenkent, mivell ott volt fen meghirt
hivünk mikor Vasi Vayda eö Nagysaga
üdeiben az hatart ellosztottak, azonkül
Petreyczeiko. Feö-Vornik, nemes ren-
dek iagamonok, kalugyerek, eöreg h-
emberseges emberek ot leven akor a-
zonkül az eöreg h Rakoczi megh hit
hivey feo rendek mind ott voltak, im-
mar az kegyelmetek emberei fel akar-
iak bontanj az megh czinalt dolgott
de kegyelmetek ne gondolkozzek hogy
az my hatarunk a menyet tart hogy
ur nélkül lesz az kegyelmeteke is nem
lesz, csak az igazsagott kel követnj ha-
nem jobb hogy kegyelmetek is hadgyon
el benne. Müs igy megyen a dologh
veghez hogy ne legyen huzas vonas
mind a kegyelmetek biradalmaban mind
pedigh biradalmunkban mert az kegyel-
metek emberei nem lehetnek az my
országunk nélkül, az my embereink is
az kegyelmetek orszaga nélkül, hanem

Doresc din inimă curată ca Dumne-
zeu să vă ție pe d-voastră la mulți ani,
cu ai d-voastră împreună.

Am fost nevoit să mă îndrept către
d-voastră fiindcă ni s'au plâns oamenii
noștri de la Câmpulung că fără lege li
se fac mereu pagube din partea omeni-
lor d-voastră, îi trag și-i împing; afară
de aceia au trecut hotarul și li-au aprins
casele și fânurile, arzându-le toate. A-
ceasta nu s'ar fi convenit să o facă, ci
după lege acela e de pedepsit care este
vinovat. Din această pricină deci am
trimis pe credinciosul nostru Stolnicul
Nacul, împreună cu oamenii păgubiți,
ca să îndrepte lucrul acesta, cu d-voas-
tră toți. Fiindcă a fost numit acolo cre-
dinciosul nostru pe vremea Voevodului
Vasile, Măriei Sale, când au împărțit
hotarul: afară de aceia au mai fost
întăiu Vornicul Petriceicu, boieri, e-
gumeni, călugări, oameni bătrâni de
omenie, fiind acolo și credincioșii no-
bili ai bătrânului Rákóczy,—toți au fost
acolo, și acum iese că, lucrul fiind
odată isprăvit, oamenii d-voastră vreau
să-l desfacă din nou. Dar d-voastră să
nu vă gândiți că, până unde ține hotarul
nostru, o fi fără Domn, dar nici al
d-voastră n'are să fie; numai dreptatea
trebuie urmată; și ar fi mai bine să vă
lăsați și d-voastră la atăta. Și noi așa
vrem, să nu fie năcaz nici în stăpă-
nirea d-voastră, dar nici într'a noastră.
Pentru că oamenii d-voastră nu pot
să fie fără țara noastră și nici ai noștri
fără a d-voastră, ci una cu alta trebuie
să trăiască. În urma acestora vă rugăm

egyik az masikkall kell elnj. Ehez ke-
pest kerven kegyelmetet hogy akaros
embereinknek kara kj jöön mert nem
tűrhettyük annyi sok kart a ki bünös
mod nélkül czelekszik törvennze megh
kegyelmetek es kegyelmetek poron-
csolvan hogy a huzok vonok jöienek
szemben ha pedig kegyelmetek egye-
barant kevannya mi is huzas vonast cse-
lekedünk az kegyelmetek emberein.

His etiam de reliquo eandem Generosam Dominationem Vestram diu bene
valere desidero.

Datum in civitate nostra Iaszvásar, die 9 februarii 1677¹.

Benevolus: *Antoneus Ruszett, princeps Moldaviae.*

Io Antonie Voevod.

[Vo:] Spectabili ac generoso domino iudici primario inclitae civitatis Besz-
tercze, domino vicino et (*sic*) nobis observandissimo.

[Vo:] La birăul de Bistrița.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDIII.

Bran,
1677,
14 Februar.

Ștefan Rác către Bistrițeni, despre trimiterea unui Țigan care a vân-
dut fără voie un cal și despre un sol la Domnul muntean.

Ez levelem presentalo Opra Cziganj
jobagjomat küldven be Brasoban egj lo-
vamon hajvan holmj dolgoknak vég-
ben vjtele, nekj á mjnt ertetlen elet
megh nem ertven az dolgot ugj vete esze-
ben hogj az lovat el kel adnj én penigh
nekj aszt nem hatam, hirem s akaratom
nekül ata el azanjon (*?sic*) visza kül-
döttem, az kjnek ata csak visza agja mert
en az lovat semj kepen oda nem enge-
dem hanem haza külgjek megh advan
az ő penzeket.

In Törchvára, dje 14 febr., anno 1677.

Az mj kegielmes urhoz mostan Hava-
seljfoldeben küldöt követje Golgaj (?).

Rác Istvan.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Trimițând la Brașov pe Țiganul meu
Oprea călare, care va da această scri-
soare, în ceva afaceri, precum înțeleg,
el n'a priceput bine lucrul așa și și-a
inchipuit că trebuie să-mi vândă calul,
dar eu așa ceva nu-i poruncisem. L-a
vândut fără știrea și invoirea mea. Și l-am
trimis înapoi, ca acel ce l-a cumpărat
să i-l dea înapoi: nu vreau nici într'un
chip să-l las acolo, ci să mi-l trimeată
acasă, și-i voi da banii înapoi.

Solul Golgaj (?) e trimes la Măria Sa
Domnul din Țara-Românească.

Ștefan Rác.

¹ În original: 1671.

MMDIV.

Iordachi Mare-Postelnic (Ruset), Ilie Vel Medelnicer și Radul Vel Logofăt 1677,
către Brașoveni, despre „întristarea“ judei Mihail Hermann, despre judecata lui 19 Mart.
Rác, care nu se poate „învârteji“, cum scrie și Vodă „Craului“, arătând că acela
și-a primit toate înapoi și că lui Hermann nu-i poate da „carte slobodă de judecat[ă]“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 157-9, n° 11.)

MMDV.

Gheorghe Banul (Băleanu), Vălcul Vel Vornic, Hrizea Vel Vistier și Ior- 1677,
dachi Vel Vistier, „ispravnicii Scaunului Buc[u]reștilor“, către datornicii lui Mihai 11 Iulie.
Hermann, judele Brașovului, ca să *stea de față* înaintea „Pitarilor ot Câmpu-
lungu, carii sânt ispravnici acol[o]“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, p. 159, n° 12.)

MMDVI.

Gheorghe Banul, Vălcul Vel Vornic, Hriza Vel Vistier, Iordachi Vel Pos- 1677,
telnic, „ispravnicii Scaunului Bucureștilor“, către „Pitarii carii sânt ispravnici la 12 Iulie.
Câmpulung“, pentru prietenul lor și al lui Vodă, judele Brașovului, Mihail Her-
mann, venit spre a-și împlini datornicii, dându-i și „carte de soroc“.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 160-1, n° 14.)

MMDVII.

„Popa Vlad ot Rucăr“ și „Vlad Can. (sic) wt TAM (de acolo)“ arată că, Câmpu-
venind Mihail Hermann cu „cartea de soroc“ pentru afacerea cu Ștefan Rác, lung,
„pe[n]tru mu[n]tele Berevoeștilor“, n'au fost de față, dar că nu e „hicliană“ cartea 1677,
de adeverință a Rucărenilor; cu însemnare și din partea Pitarilor: Costandin și 15 Iulie.
Grecul Anastase.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 159-60, n° 13.)

MMDVIII.

„Drăgușin biv treti Vistier[iu], Vornicul ot Câmpulungu“, către Bistrițeni, De la
despre izvodul de vite cerut de tricezimatorul lor. 1677¹,
15 Iulie.

Către birăul „Embre Marton“ și „Gonoș Mihai Vel Vameș“. E sănătos, „den
mila lui Dumnezeu și cu luminat norocul Mării Sale Domnu nostru“. I s'a cerut de la
„dumnelui haramișul“ un *izvod* „de câtă vit[ă] au trecut estimpu pen vămile
Măriilor Voast[r]ă și au venit pe aici, pe la mine“. Aude că e în ceartă cu Bis-
trițenii. Să dea izvodul?

[V^o :] Adresa românească.

(Pecete mică, roșie, goală.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 29-30, n^o ccxii.)

¹ Totuși data e 1680 (= 1672). Dar Martin Imre-Emrich începe administrația sa la 1677. Admisesem în *Documentele Bistriței*, II, p. 29, n^o ccxii și p. xxvi că 1680 e pentru 1680.

MMDIX.

1677-8.

Velicico Costin Comisul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre niște bani de împrumut, pentru cari s'a oprit un Câmpulungean.

† Cinstite și de Dumnădzău dăruite al nostru bon priiatin, Măria Ta Imbrea Marton, birăul de Bistrița, del[a] Dămnădzău poftim de binell[e] dumital[e] de pororea să ne ves[e]lim, ca de un Domnă potincios, ce ești a mulți de folos, ca cel ce ești dintr'o bon[ă] răd[ă]cin[ă] născot, ca cel ce ești ca o mlădiță de bon fel, co tot[ă] înțelepciun[ea] crăscot: mlădița cea bonă, ore-onde este răs[ă]dit[ă], de toți omeni îngrădit[ă]. Alta, facem șt[i]re Mării Tale pentru cei bani ce'u fost luat dumnului Stolnicol înpromot, de'tăte ori a poroncit Măriilor Vostre să s[ă] ia cei bani del[a] Pizdălău și del[a] Candrea, și pân'acmū nu i-a luat, ș'am înțe[le]s c'aț oprit pe Petre Șandro pentr'aceia ban[i], iar noi om făc[e] cum om face ș'om plăti acei bani. Iar care om ne or vini del[a] Măriile Vostre, i-am opri aice și no i-om lăsa păr' n'or trimite Candrea și Chir[i]la bani: aice-s la noi, și pentr' alți sărac; să mai vie sluga Măriilor Vostrea aice la noi, Samoil, dor om mai potē făc[e] cumva să strângem ban[i], să dăm. D'aiasta facem șt[i]re Măriilor Vostri. Să fiți s[ă]n[ă]tos w x̄e AMHH (cele din urmă trei cuvinte șterse).

† A dumital[e] de bin[e] voitor

Velicico Costin, Comis, Vornic de Câmpulungu, mă închin cu s[ă]n[ă]tate.

[În sens invers:] † Cinstit[ă] m[ă]n[a] dumisale birăului de Bistrița să s[ă] de cu s[ă]n[ă]tate.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 27, n^o cox.)

MMDX.

Iași,
1678,
20 Mart.

Mihaiu Diacul din Moldova către Bistrițeni, despre niște hârtii și vești de la Turci, Poloni și Muscali.

Mint io akaro uramnak kedves szomszedomnak szeretettel valo szolgaltomot ajanlom kegyelmednek es kevan-saga szerint valo boldogh szerencses hoszszo elettel aldgya megh az io Isten kegyelmedet mind kegyelmedhez tartozandokkal tiszta sziböl kevanom, et cetera. Ez alkalmatossaggal nem akarom el mulatni hogy levelem altal ne tudosicsam kegyelmedet, kevanom Istentöl hogy levelem is talalja kegyelmedet io egesseghben szerencses oraban. Azonban az kegyelmed ayandekat kedvesen vöttem adgya Isten hogy En is szolgaltassam megh kegyelmednek, kegyelmed parancsollyon nekem is a miben alkalmatossagom leszen io szivel szolglok kegyelmednek, most is ugy hiszem hogy az kegyelmed embereinek szolgaltam a mint kegyelmed irt volt az tizedlest ki ne vegyek az adossaghbol Isten latya hogy valoban törekettem az dologhban, de az Vayda eö Nagysaga azt felelé hogy a mi az orszagh tör-

† In gata slujba mea din toată inima d-voastră, binevoitorului meu domn vecin, dorind din tot sufletul meu dela bunul Dumnezeu să vă dăruiască cu viața norocoasă și îndelungată, cu toți cei ai d-voastră împreună. Nu vreau să scap acest prilej să nu vă încunoștiințez prin scrisoarea mea, dorind de la Dumnezeu să vă găsească în ceas cu noroc și bună sănătate. Darul d-voastră l-am primit cu bucurie: să dea Dumnezeu să vă pot răsplăti d-voastră. Să-mi porunciți d-voastră, și mă voiu năzul să vă slujesc întotdeauna din toată inima. Și acum cred că am lucrat pentru oamenii d-voastră, după cum ați scris d-voastră, ca dijma să nu o scoată din datorie. Dumnezeu mă vede că am umblat pentru treaba aceea. Măria Sa Voevodul a zis cum că ce e lege în țară nu se poate trece cu vederea. „Hărtieșenilor“ cariau fost dat oamenilor d-voastră „hărtie“, îndată li-a poruncit Măria Sa Voevodul să întoarcă banii înapoi; numai

vennye azt el nem vonhattya. Az Hertieseknek az kik az kegyelmetek embereinek hertiet attak volt, mingyart megh parancsola az Vayda eö Nagysága hogy megh fordissak az penziket csak hogy ez volt az fogyatkozás benne hogy az kegyelmed emberei nem hoztak volt be az hertieket hogy tudhattuk volna millik boer atta nekik, mert az eök subscriptiok ott vagyonegyeb arant nem tudhattya megh az ember. Ez mellett akaram kegyelmedet az itt ben való hirekről tudositani el hidgye kegyelmed hogy ez az orszagh igen nagy insehben vagy on az Török mia; sok elest hidakot kévan hogy adgyanak czinalyanak a hol kellek. Az Muszka, Kozak nagy keszülettel vagy on az Török Czászár is hasonlokeppen urunk eö Nagysaganak is megh vagy on parancsolva hogy io keszülettel legyen a táborra. Az Török az Lengyenvell fel bontotta az bekesseget, úgy hiszem hogy együtt lesznek az Muszkaval, de megis valaszthattuk el ezt a dolgott hogy az Török, Lengyelre megyen avagy a Muszkara, a mint ertettem mai tart az Török az Muszkatol. Ezt irhatom kegyelmednek, de ezentul ha oly hirünk intervenialna tudositom kegyelmedet. Ezek utan Isten tarcsa megh kegyelmedet sok jo egesseghben.

Datum ex Iaszvasar, die 20 martii, anno Domini 1678.

Kegyelmednek ismeretlen io akaro szomszedgya szolgal az Vaida eö Nagysaga magyar deakja.

[Vo:] Tekentetes nemzetes Imre Marton uramnak Beszterce varossanak biraia, et cetera, nekem mindenkoron bizadalmas uramnak eö kegyelmenek adassek.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

cât era la mijloc un lucru, că oamenii d-voastră nu aduseseră cu sine „hartiile”¹ ca să știm de la cari boieri le-au primit; pentru că acolo aș iscălitura lor: altfel nu poate ști omul nimic. Afară de acestea, mai vreau să vă încunoștiințez pe d-voastră despre veștile de aici. Să mă credeți d-voastră că în țara aceasta e mare foamete din pricina Turcilor; prea mulți bani cer, și poduri să li dreagă pe unde trebuiesc. Muscalul, Cazacul se pregătesc strașnic, asemenea și Împăratul turcesc; s'a poruncit și Măriei Sale Domnului nostru să stea pregătit în tabără. Turcii cu Polonii au stricat pacea: așa cred că vor fi una cu Muscalul, dar totuși putem alege lucrul acesta că, după cum am înțeles, Turcul merge sau împotriva Polonilor, sau a Muscalilor, — numai cât azi poartă frică Turcul de Muscal. Atâta vă pot scrie d-voastră, dar, dacă ar fi și alte vești, vi li voi da și pe acelea de știre. După acestea Dumnezeu să vă țină pe d-voastră cu multă și bună sănătate.

Îți slujește binevoitorul d-tale necunoscut vecin, diacul unguresc al Măriei Sale Voevodului.

Mihaly Deák, m. p.

[Vo:] Să se dea cinstului domn Martin Imre, birăului din orașul Bistrița, ș. a., domniei sale mie întotdeauna om de încredere.

MMDXI.

Antonie Roset-Vodă către Bistrițeni, despre prădăciunile făcute de Rușii din Polonia, pentru cari sufăr acuma Câmpulungenii lui.

Iași,
1678²,
30 Ianuar.

Spectabilis ac generose domine vicineque nobis observandissime.

¹ Românește în text.

² „1678-9” în copie. Se potrivește cu anii de Domnie ai lui Antonie-Vodă (a petrecut în Iași 1-iu Ianuar în 1676, 1677 1678).

Kivansaga szerint valo boldogh szerencses hoszu elettel aldgya megh az jo Isten kegyelmedet mind kegyelmedhez tartozandokkal sziböl kevanom.

Ez alkalmatossaggal akarom kegyelmedet levellem által latogatni kevanom Istentől irasom is talalya kegyelmedet io egessegeben szerencses oraban. Azonban akaram kegyelmednek ertessire adni: Ezek a Hoszumezei szegeny embereink panaszolkodvan hogy huzassik vonassik vagy on ott a kegyelmetek földin; nekik semmi bünök nincsen, mert azok a Lengyenorszag szelyin lako Oroszok sok kart töttek nekik is mert tizenharom szaz juhokott vittekel tolvai kepen es ostan eök Dumitrasko Vaydanak hire attak. Az Vayda azt atta nekik tanaczul hogy eök is ha marhaiokhoz ferhetnek csak hozzak el. Hat szazat el hoztak a többi oda maradot. Ehez kepest kerem kegyelmedet, hogy azok a karos emberek ne ezeken kereskedgyenek; azt mondtak hogy szaz tizen eött taller aru marhaiokott tartoztattak megh hogy ezek fizessek ezeknek az embereknek; nincsen semmi vetkit, hanem hadgyanak beket nekik mert azok a Oroszsagogh jariak a kegyelmetek földit s azokon vegyek megh a karikott. Kerem kegyelmedet hogy a jo szomszedsagot kel követni, nem kel hogy a szely földön huzas vonas legyen, hanem a mi embereink is jarhassak a kegyelmetek földit, hasonlo keppen a kegyelmetek emberei is a mi biradal munkban bekevel jarhatnak senkitöl semmi bantassik nem leszen. Fellette kerem kegyelmedet hogy ezeknek az embereknek ne legyen semmi nyavalyaik.

Doresc din inimă să vă dăruiască bunul Dumnezeu pe d-voastră după dorință cu viață fericită, norocoasă și îndelungată, împreună cu toți ai d-voastră.

Vreau să vă cercetez cu acest prilej prin scrisoarea aceasta, dorind să vă găsească în ceas norocos și cu bună sănătate. Vreau însă să vă dau de știre d-voastră că ni se plâng oamenii aceștia de la Câmpulung că au năcaz pe pământul d-voastră. Că n'au nicio vină, pentru că Rușii din Polonia li-au făcut și lor multe stricăciuni, fiindcă li-au mănă 1.300 de oi hoștește, și apoi i-au dat de știre Voevodului Dumitrașcu. Voevodul i-a sfătuit așa: că, dacă vor putea să se apropie de vitele lor, să facă și ei la fel. 600 au adus înapoi, celelalte au rămas acolo. În urma acesteia, vă rog pe d-voastră ca oamenii aceștia păgubași să nu se negustorească astfel; așa au spus că li-au ținut oile în preț de 115 taleri, ca aceștia să plătească oamenilor acelora. Ei n'au nicio vină, ci să-i lase în pace, pentru că Rușii umblă pe acolo pe pământul d-voastră, și de la aceia să-și ceară despăgubirea. Vă rog pe d-voastră să urmați bunei vecinătăți: nu trebuie să se întâmple la margene năcazuri, ci să poată umblă și oameni ca ai noștri pe pământul d-voastră, asemenea și ai d-voastră în Domnia noastră pot umblă în pace fără nicio vătămare. Vă rog pe d-voastră, mai presus de toate, ca oamenii aceștia să nu aibă nicio neplăcere.

His et de reliquo eandem Generosam Dominationem Vestram diu, bene valere desidero. Datum in civitate nostra Iasvasar, die 30 ianuarii (sic).

Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae vicinus benevolus

Antoneus Ruszet, princeps Moldaviae.

*Io Antonie
Voevoda.*

[Vo:] Spectabili ac generoso domino N. N., iudici primario inclitae civitatis Besztercze, domino vicino et (*sic*) nobis observandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXII.

Duca-Vodă către Bistrițeni, despre un Câmpulungean care nu-și poate scoate zălogul din Bistrița.

Iași,
1679,
30 (*sic!*) Februar.

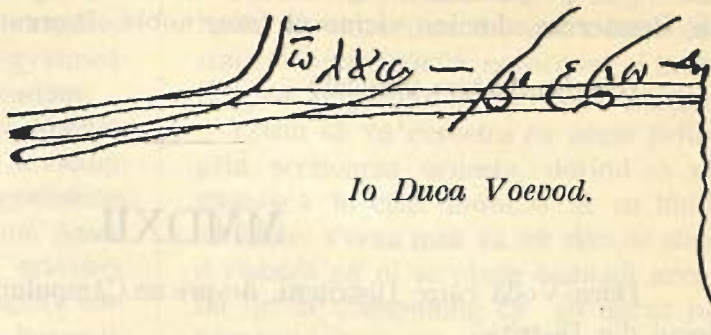
Iohannes Duka, Dei gratia princeps Moldaviae eiusdemque perpetuus heres ac dominus.

Ez levelünk praesentalo birodalmunk-beli Hosszumezei szegény emberünk jövőn mi előnkben találá megh illy panaszt tevén mondván hogy ott kin valo az kegyelmetek beczülletes városában lako egy Mihály nevü csismadialanal az eő társaival együtt az kik ugyan ott valo emberek levén sok ezüstbeli zalogia vagyon nalok, melly zalogért egy néhány uttal ki faradott hogy be hozza, semmiképpen megh nem akarják zalogit adni, hanem erőszakkal mód nélkül tartoztattyak hogy mi legyen az oka maga sem tudgya; az melly zalogit memorialiban egy csedulaban fel irvan ez levelünkben kegyelmednek ki küldettük. Mellyhez képest kérjük kegyelmedet mint jo akaro szomszedunkot ez levelünket kegyelmed látvan az mi tekintetünkért s tova való szolgálattunkért ne neheztellye igazatt tévén szegény hivünknek javait azokkal az emberekkel meghadatni ne legyen faratsaga hijaban. Mi is más uttal az eő javait megh nem advan s hijaban ki faradvan és vissza jövőn ne kinszere tessünk itt birodalmunkban mas szegény oda ki valo az kegyelmetek orszagabeli embereknek az kik itt birodalmunkban kereskednek marhajokat megh tartoztatnunk, mert nyilván lehet kegyelmeteknel is hogy az két szomszedsagh egyik az másik nélkül el nem lehet. Kegyelmed is nekünk parancsolvan szeretettel szolgálni el nem mulatjuk. Ajanlvan ezzel Isten gondgya viselisében kegyelmedet.

Un om sărac din Domnia noastră, de la Câmpulung, care duce această scrisoare, ni se plânsese că la un om din orașul d-voastră, anume cizmarul Mihaiu, și la mai mulți soți de-ai lui, cari sunt tot de acolo, are multe zăloage la ei, în argintării, după care a ostenit de câteva ori ca să și le aducă acasă, dar nici cum nu vreau să le slobozească, ci le țin acolo cu sila fără niciun drept. Care să fie pricina, nici el nu știe: însemnându-și zăloagele în rugăciunea sa pe o hârtiuță, vi le trimitem cu această scrisoare a d-voastră. În urma căreia vă rugăm pe d-voastră, ca pe binevoitorul nostru vecin, ca, văzând această scrisoare, din considerație față de noi și slujba noastră pe mai departe, să nu vă cadă greu a-i face dreptate credinciosului nostru, dându-i înapoi de la oamenii aceia bunurile sale, să nu umble fără nicio ispravă. Și noi, din potrivă, dacă nu i se vor da bunurile, ci va umbla acolo înapoi fără folos, să nu fim siliți a țineă vitele oamenilor d-voastră, cari negutează pe la noi,—că știți d-voastră că doi vecini nu pot trăi unul fără celălalt. Și d-voastră să ni porunciți nouă, și o să vă slujim cu dragoste. Vă las cu aceasta în grija lui Dumnezeu.

Datum Iassis, die 30 februarii, anno 1679.

Spectabili ac Generosae Dominationi Vestrae amici benevoli

Io Duca Voevod.

[Vo:] Tekentetes es nemzetes Sapanos Tamasz uramnak, az beszterczei feő királlj birónak, et cetera: tituli, nekünk jo akaronknak adassek.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

[Vo:] Să se dea cinstitului domn Toma Sapanos [=Săpunarul: Frühm], întâiului-judecător crăiesc, ș. a., binevoitorului nostru.

MMDXIII.

Iași,
1680,
4 April.

Duca-Vodă către Bistrițeni, despre o pără a unor oameni din Câmpulung.

Iohanes Duka, Dei gratia Vayvoda Moldaviae, eiusdem perpetuus ac heredeus (*sic!*) dominus, et cetera.

Ez levelünk presentalo Kempul-Lungi karos embereink Illyes Negre az eő attyafiaival együtt panaszolkodvan itt előttünk a mint perik vagyon ott kün kegyelmetek között czokorléval a mely ugyan ott kegyelmetek között vagyon az eő fiaai kett embert öltek volt megh; az után ezeknek a fen meghirt karos embereinket megh karossitottak sokat fizettek erettik mindeniket elpredalták érettik. Ehez képest kerem kegyelmeteket hogy ezt a dolgott igazitsa ell karos embereinknek fizetessen megh, ha pedig kegyelmetek megh nem fizettet az fegyedelemet is fel kell talalnik levelünkvel. Kegyelmetek a io szomszedsagot tekencse hogy csendes-seghben legyenek a szely földek.

His et de reliquo eandem Generosam Dominationem Vestram diu, bene valere desidero. Datum in civitate nostra iasiensi, die 4 mensis aprilis, anno Domini 1680.

Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae vicini et benevoli.

Io Duca Voevoda.

P. S. Ezek a fen meghirt karos embereink megh is esküttek hogy igaz emberek.

[Vo:] Spectabili ac generoso domino N. N., iudici primario besztercsiensis, domino vicino et (*sic*) nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

P. S. Oamenii aceștia păgubiți s'au și jurat că sunt oameni drepti.

MMDXIV.

Armașul Toader și Gheorghe Postelnicul, Vornicii de Câmpulung, către „domni de Bistriț[ă]“, despre o pradă a oamenilor lor.

„Alta, facem șt[i]rea dumilor vostre: pentru această ceată de tâlhari cari au venit iar din ț[a]ra dumilorvostrea, nu s'ar cădê să le dați dumnevoastră voe a strică în ceastă săracă de țar[ă], că ne agiunge prad[a] de sprc pogani și despre Leși, de Căzaci. Au doră căce v'ați îndulcit, au cu odoră scumpe, — ce aț loat de la dănșii inema boerilor noștri. Care n'aveți gând că li'ți mistul. Iată că să gătedză boiari de la Domnul nostru să margă la Măria Sa Crai. Care va veni lucrul în mare gâlceavă. Ce ar treabui unii ca aceae să aibă certarea de sprea dumnevoastră, și tot să viețuim cu pace bună, cum și până acum. . .“.

(Pecete brună, de ceară: insignii neinteligibile.)

(Vo : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 101-2, n° cxxxvii.)

Câmpu-
lung,
1680,
29 April.

MMDXV.

Drăgușin Vistierul către Bistrițeni, despre un tâlhar pe care l-a părât lui Vodă.

„Drăgușin biv treti Vist., Vornicul wr ΔΑΛΦΟΝΔ[ε]“, către „domni de la cetate Bistriții“. Iar pentru nedreptatea ce se face „Negreștilor“. „Deci eu, știind frăție Mării Sale Domnu nostru, carea aveă cu Mărie Sa Crai, n'am vrut să fac alte zăboare sau gâlcevi, ce m'am dus la Iaș, și am dat știrea Mării Sale lu Vodă de toate pre amăruntul, într'acesta chip că, cene ar veni dă ai Măriilor Voastre aice, la noi, tuturor le se face dreptate și plinire; iar ai noștri nici au dreptate, nici plinire, nici la Măriile Voastre, nici la șpan: cine unde mergu, le iaste cuvântul lor tot de tâlhari, și am spus cum tâlhariul iaste la Măriile Voastre, de-l țineți, și noi plătim. Deci Mărie Sa Domnu nostru, daca au înțeles de acestu lucru, s'au forte scărbit și au scris o carte la Crai Mărie Sa, scriindu Mărie Sa Domnu nostru că nu vă țineț Măriile Voastrea de leg[ă]tura ce au legat Mărie Sa Vodă cu Mărie Sa Crai, și nu faceți dreptate omenilor noștri. Și altele multe au scris Mărie Sa, carea nu le poci eu scrie aice, și au vrut să trimeț carte acesta, și n'au (*sic*) ce scrie, pentru Grec Miclăuș, pe un poște dreptu la Crai. Eu, văzând că, de va trimete Mărie Sa Vodă carte la Mărie Sa Crai, va veni asupra Măriilor Voastre vre-o împuț[ă]ciune de la Mărie Sa Crai, deci Măriile Voastre veți avê pe meni părere rea, știind Măriile Voastre că de la meni s'au început acestu lucru, de am dat știre Domnu nostru, — ce am intrat la Mărie Sa Vod[ă] de am grăit ca s[ă] fac[ă] o carte la Măriile Voastre pentru acești săraci de omeni, ca să li s[ă] plinescă ce ar fi dat pentru acel tâlhar al Ciuchirlei și să-m dè carte la meni, să o trimeț la Măriile Voastre. Deci Mărie Sa m'au învățat ca s[ă] vin eu pân acei, la Măriile Voastre, ca s[ă] fac asăz[ă]mântu să s[ă] plinescă omenilor, iar, neplinind oamenilor noștri Măriilor (*sic*) Voastrea cu den [a] Măriile Voastre, să trimeț carte la Crai. Ce eu nu putui veni, că au venit gorștinarii, ce n'am cap a m[ă] clăti undevaș; că iaste porâncă împărătescă. Ce trimeș cește oameni cu cărțile la Măriile Voastre; ce Măriile Voastre sântet înțelepți. Ce veț înțelege și carte Mării Sale lu Vodă, ce scrie la Măriile Voastre. [Are și cartea către Craiu.] Iar, încă, de nu va veni nici de la Mărie Sa Crai isprav[ă] să să plinească acestor oameni, iar și voi mai dă știrea Măriei Sale Domnu nostru, și apoi să vor începe alte gâlceve mai mari, și știu că să vor face și zăboar[e] mar[i]; ce eu stau de m[ă] mir de Măriile Voastre, că eu înțeleg că mari înțelepți sântet Măriile Voastre, și cu multă mente, și pentru un tâlhari veți fac[e] Măriile Voastre de să va învrăjbi un Domnu cu un Crai, și să va închide acestu plai, de nu va mai unblă nimene pe dinsul. . . Nu vom lăsă să fie oamenii noștri prădați, și tâlhariul să-l țineț Măriile Voastre: acesta nu o vom lăsă pân'în ruptul capului,

[Câmpu-
lung],
1680,
4 Maiu.

ce, au le să va plini cu bine, au va fi într'un chip. [Un altul se plânge „Negreștilor”.
Vie să jure: „iar, pân nu va jură, niciun ban nu va lua”].

(Pecete roșă, cu o cameie.)

(Vº : adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 28-9, nº cxxi.)

MMDXVI.

Ocna, Miχαήλ Σφάντος (?) către Brașoveanul Markus Wagner, despre trimisul său
[C. 1680,] care va deschide bolta să iea „niște marfă a Mihalcii” și „o lad[ă] cu nișt[e] borfea
21 Iulie. a copiilor.”

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și României*, pp. 112-3, nº 6.)

MMDXVII.

1680 „Drăgușin, biv treti Vist[ieriu], Vornicul wt Δεληγονα, către Bistrițeni, pentru
sau amestecul nedrept al unor oameni din țară în omorul făcut de un supus al orașu-
(1679: 7188), lui, în Moldova, spre a fură berbeci.

25 Decem-
bre.

(Pecete mică, neagră, cu o cameie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 30, nº cxxiii.)

MMDXVIII.

1680 (7189), „Drăgușin biv treti Vist[ieriu], Vornicul wt Δεληγονα” către Mihai Gonoș,
27 Decem- pentru că trimete „10 cai ca să-m cumpere cevaș pâine”.

bre.

(Vº : Adresa românească.)

(Pecete mică, roșă, cu semne nedistincte.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 32, nº cxxviii.)

MMDXIX.

1681. „Protopopul Costantin de Budic”¹ către Bistrițeni, dezaproband un divorț
și rugându-se a i se pune scrisoarea „în boldă”.

(Pecete mică, cu fum.)

[Vº :] Adresă românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 30, nº cxxiv.)

MMDXX.

Ieud, „Vlădica Iosif” (al Ardealului) către birăul Bistriței, pentru buna sa primire.
1681, „Că m'aț priimit cu cinste în cetatea domnilorvostre, și în vidic afar[ă]
2 Februar. m'aț petrecut cu cinste”. Recomandă pe un preot prădat de un tâlhar. „Scris în
Iuda, 1681, Fev[rUAR] 2.”

[Vº : Adresa românească către „Imbrea Marton”, birăul.]

(Pecete neagră, pătrată.)

ϕ
τ c ι

(Însemnare germană fără importanță.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 30-1, nº cxxv.)

¹ Ori e *Vidic*, cum pare mai probabil, ori Budacul din cercul Iadului, lângă Bistrița.

MMDXXI.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre un cal oprit Porumbac,
1681,
4 Februar.
în Moldova.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Harinnai nemzetes Harinnai Ferencz hivünknek edgj Kostin nevü Nagj-Idai jobbágja vévén bé Moldovaban öt lovakat el adni ott lator embernek neveztek s edgj lovát et vonták. Mellj dolog ugj lévén hűségteknek parancsoljuk kegyelmesen moldovai ember tanáltatvan az hűségtek várossaban tartoztassák meg, mind addig mig meg nevezett hivünk jobbágja nem conténtaltaták ott vallott karairul.

Un iobag anume Costin din Iudamare de-ai credinciosului nostru Francisc Harinnai din Herina, luând cu sine în Moldova cinci cai ca să-i vândă, l-au socotit de hoț și i-au luat un cal. Care lucru astfel stând, vă poruncim d-voastră ca, dacă se vor găsi ceva Moldoveni în orașul d-voastră, să-i țineti până când iobagul numitului nostru credincios va fi despăgubit.

Secus non facturi. Datum in curia nostra Porumbák, 4 februarii, anno 1681.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis senatoribus ac notario civitatis nostrae saxonicalis Besztercze, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXXII.

Drăgușin, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre vitele iernate la Runcul Dornei și despre un meșter de cruci de biserici. [Câmpulung],
1681,
31 Maiu.

Drăgușin, Vornicul de Câmpulung, către birăul „Enbro Martin“. Un Câmpulungean s'a plâns de un „meșter“ de la Bistrița, care nu voiă să facă „nește cruci de beserec[ă]“. Gândiă să fie *zăbor*. Nu l-a lăsat. „Alta, iar fac știre Mării Tal[e] că au fostu eșit an atăta vit[e] den Ținutul Măriilor Voastre de au vărat la Runcul Dorni, și eu, pentru voia Măriilor Voastre, nemic nu le'm luat, iar acum iar am înțeles că au eșit acolo să vereze; ce am trimis de am făcut știre Mării Sale lu Vodă. Măriia Sa Vodă me-eu părăncit să trimeț să le spargu sălașurile și să-i gonescu, sau să-ș dă datul pentru căc verez[ă] pre pământul Moldovei, iar, de nu vor vrea să dă plat[ă], nici vor vră să fug[ă], așa im iaste porânca, să le fac trășur[ă]. Ce eu n'am vrut să le fac dă niciunele de aceste pân' nu voi fac[e] știre Măriilor Voastre. Ce acum, făcându Măriilor Voastre știre, Măriile Voastre le dați porâncă să vie să [să] înpač[e] cu noi, iar, neviindu să s[ă] înpač[e] cu noi, să nu v[ă] fie Măriilor Voastre cu părere rē că li să va fac[e] trășur[ă], pântru că nu să va putē închină pământul Moldovei, să s[ă] dă Bistriți.“

(Pecete de ceară neagră, goală.)

(Vº : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 32, nº CCXVII.)

MMDXXIII.

Alba-Iulia,
1681,
14 Iunie.

Mihail Apaffy către Bistrițeni, despre o datorie pentru orez a unui Ardelean către Câmpulungeni.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte, fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Nemzetes Keczelei Istvan belső szolgánk jelenti alázatosan hogy edj Budaki Gyagjicza Budoson nevű iobbágya Moldvában Hoszumezőn lakó Stephan Faraon, Iuon Negre, Simion Mindule és Stephan Hasznes nevű embereknek adván el hét száz ötven véka kölest bizonyos napig várás fejében ötven oroszlanos tallerokért, melyről jó bizonsági is vadnak. Tíz tallerat meg is adták, de negyvenit meg adni semmikeppen nem akarják. Hűségednek azért kegyelmessen és igen serio parancsollyuk, felljeb meg nevezett károsoktól requiraltatván ha az hűségtek várossában moldovai ember találaltatik meg fogatván mind addig detentióban tarcsa, miglen ezen karosokat plenarie nem contentállya, keressék igasságokat az Magok országokban.

Ștefan Keczelei, slujitorul nostru de casă, ne încunoșțiințează cu smerenie că un iobag, Budoș Ghiaghița, din Budac, a vândut în Moldova 750 de banițe de meu, următorilor locuitori din Câmpulung: Ștefan Faraon, Ioan Negre, Simion Mindule și Ștefan Hasnaș, și în așteptare de câteva zile i-au dat 50 de taleri, pentru cari are și mărturii sigure: 10 taleri s'au dat, dar cei 40 nu vreau nici de cum să-i deie. Vă poruncim deci tare d-voastră, ca, rugat fiind din partea păgubașilor de mai sus, dacă o să se afle în orașul d-voastră un Moldovean, să-l prindeți, și până atuncea trebuie ținut în arest, până când aceștia vor fi despăgubiți: să-și caute dreptatea în țara lor.

Nec secus facturus. Datum in civitate nostra Alba-Iulia, die 14 iunii, anno 1681. *M. Apafi, m. p.*

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ac iuratis senatoribus civitatis nostrae saxonicalis Besztercze, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXXIV.

[Câmpulung],
1681,
înainte de
25 Septem-
bre.

Petre Hurghiș din Câmpulung către Bistrițeni, despre venirea lui Vodă la Iași și veștile cu privire la războiu.

† La Măriile Vostre domnii de cetate Bistriții și la tot Svatul Măriilor Vostre cu tot[ă] sănătate ne închinăm noi, Câmpulungianii, cu tot satul, anume Petrea Hurghiș și alți oameni de acolo. Alta, iat[ă] că ne scriser[ă] boiarii carei sintu lăsați în locul Mării Sal[e] lui Vod[ă], și dzic așa că și Măriia Sa Vod[ă] acmă Dumenecă va fi și Măriia Sa în Iaș. Deci ne scriu boiarii să trimitem la Măriile Vostre pentru rândul veștilor, să știm dintr'ăca parte de loc. Deč poftim pre Măriile Vostre pentru rândul veștilor despre oști: ce veți ști, să ne faceți șt[i]re cu o carte la noi și o carte la Mării Sa Vod[ă], și la boeri să ne scrieți, să știm ce răspunsu om dă și noi înapoi. Și, ce va fi poronca Măriilor Vostre, să ne scrieți, că om fi nevoitori să slujim Măriilor Vostre. De iasta poftim pre Măriile Vostre. Să fiți Măriile Vostre săn[ă]toș, împreună cu tot Svatul Măriilor Vostre, wr xę, amin.

Mai mic și mai plecat a Măriilor Vostre, eu, Petre Hurghiș ot Câmpulungu, cu săn[ă]tate mă'nchin Măriilor Vostre.

Anno 1681, die 25 7-bris alatum ex Compolong, Post zu erkundigen.

(Vo, adresa românească. Pecete brună, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Studii și documente*, V, pp. 380-1, no 3.)

MMDXXV.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre negoțul cu vin și berbeci și o în- C. 1681-5¹.
vinuire de omor.

„Au înblat v'ô d'ziace omeni de la noi în Țara Muntenască la vin, și s'au tălnit acolo cu un ficior a lui Iacobu Pizdălău, că au fostu mărșu cu niște berbeci a unui niamiș, să-i vândă.” Tăgăduiește participarea Negreștilor la omor, și ei confirmă: „Noi, bătrânii satului, rădicăm cu sufletele noastre să dăm sama înaintia lui Dumnădzău pentru Negrești, că ei nu sântu vinovați, Negreștii.”

(V^o, adresă românească. Pecete cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 33, n^o cxxix.)

MMDXXVI.

Postelnicul Radu Năsturel către Brașoveni, despre un dar ce i s'a făcut și Târgoviște,
1682,
22 Februar.

Kegyelmednek mint io akaro uramnak ayanlom szeretettel valo szolgaltomat. Hogy ez szerint Isten kegyelmedett kívánsságh szerint valo jokkal hogy megh aldgya ez uy esztendőnek minden résziben kegyelmednek szüből kívánom.

Tudván kegyelmed en hozzam mutatott jo szeretetenek jellett el nem tagadván szep tisztesseges ayandekat is küldett kegyelmed fia által, melyett kedvesen vettünk kegyelmedetől mi jo akaro szomszedunktól, müs az mostanni alkalmatosságal nem türhetük hogy kegyelmedett kevés irassunk által megh ne latogattnok kívánván Istentől oda érkezvén talallya kegyelmedet jo egyesegbben szerentsés orába. Hogy penigh szübély szeretetünkkel megh ismerje, külső jelleivel is megh ekesitetük szerint kegyelmedet kedveskedő jo akaratunkbal egy szep tisztesseges valaszt küldetem kervén kegyelmedett vegye jo neven jambor szolgajuntal küldett ayandekocskámat, mind azon által nem az ayandekk, mi voltát, hanem az en szüvemnek tisztaságát tekintvén kegyelmed. Mint hogy penigh ez jambor szolgaim által, az kegyelmedek varosában valami vassárlasunk levén, nints ketsegünk benné hogy a miben kivantatik jambor szolgaimnak segitsege ne lenne. Kervén nagy szeretettel es betsülettel kegyelmedett minden jo akaratunkkal, ilyes szolgulatunkkal valo kedveskedesü[n]kre alkalmatóságott nekünk mu-

Țin gata slujba mea d-voastră ca binevoitorului mieu domn: bunul Dumnezeu să vă dăruiască pe d-voastră după dorință cu toate bunurile sale, vă doresc d-voastră în tot cursul anului acesta nou.

Primind semnul dragostei d-voastră față de mine prin frumosul dar ce mi l-ați trimis cu fiul d-voastră, nu-l pot tăgădui; ceia ce am primit cu bucurie din partea binevoitorului nostru vecin; și nu ne putem ține ca și acum să nu vă cercetăm prin câteva rânduri, dorind de la Dumnezeu ca, sosind acolo, să vă găsească pe d-voastră în bună sănătate și în ceas cu noroc. Ca apoi să vă încredințați și despre dragostea noastră izvorâtă din inimă, și din afară o împodobim, trimițându-vă d-voastră din voința noastră spre îmbunare un frumos și cinstit răspuns, rugându-vă să luați în nume bun micul dar trimis pe slujitorul meu, și să nu socotiți așa tare darul în sine, cât curățenia inimii mele din care a izvorât. Și, fiindcă noi avem de cumpărat ceva în orașul d-voastră, prin slujitorul meu, nu tragem la îndoială că-i veți stă într'ajutor slujitorului nostru în ceia ce se va cere. Vă rog pe d-voastră cu toată dragostea și cinstea, din toată bunăvoința noastră, să nu vă pară greu a ni da prilej la astfel de mărturisiri de îmbunare. Asemenea să-mi porunciți și d-voastră: mă voiu sili să vă slujesc

¹ Pentru dată — în 1681 e afacerea Negreștilor — v. *Documentele Bistriței*, II, p. xxvii.

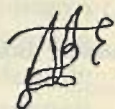
tatni kegyelmed ne nehesztelyen. Ke-
gyelmed is parantsolya nekem szübel
szeretetemből ügyekezem szolgálni. Is-
ten tartsa meg kegyelmedett jo egye-
seghben.

cu toată dragostea. Dumnezeu să vă
țină pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in Tergovista, 22 februarii, anno Domini 1682.

Prudenti (*sic*) ac circumspici Domin[ation]is Vestrae amicus benevolus, vester
paratissimus.

Bun priiaten a dumnetal[e] și de bine cugetător de binel[e] dumnetal[e]

[Radu] Năsturel, vt. Postelnic.

[Vo:] Prudenti ac circumspico domino Michaeli Eötvös, Illustrissimi Celsis-
simique Principis Transilvaniae iurato et civitatis coronensis iudici primario, domino
mihi observandissimo.

(Pecete mică galbenă.)

(Brașov, Archiva Orașului.)

MMDXXVII.

1682,
19 Maiu.

Protopopul Vasilie din Mocod către Bistrițeni, despre veniturile preuților săi.

„Protopop Vas[i]lie din Mocod și cu toți preuții vidicului Măriilor Voastre“
către birăul „Soponar Tămaș“. Au făcut sobor la Năsăud, „și am cerșut a-l dea-u-l
Mării Sal[e] lui Craiu taleri si deajdii; deci preuții vidicului s’au jeluît că nicio
simbrie de la sate n’au, cum au rânduit țara și Vl[ă]d[i]ca Sava, de toată casa 10
bani de casă și o mirță de grâu și clac[ă], și s’au alegăduît vidicul pre acăa, cum
ști și Domnia (*șters*: Măria) Sa domnul Andriiaș și părcălabul. Acum, necum să
dea mirță și bani, ce niț ce au fost pân’acum, mai de mult nu dau. Deci nă smerim
Măriilor Voastre să faceți bine Măria Voastră să scoateți ce simbrie s’au fost a-
legăduît atunci, să nu supărăm pre Svenția Sa Vl[ă]d[i]ca Ioasaf, deaca-l va aduce
m[i]l[o]stivul Dumnedză[u], că Măria Voastră aț voit așa, să dăm știr[e] Măriilor
Voastre: ce nevoe va aveă, să ne jeluim Măriilor Voastre, să nu supărăm pre
Vl[ă]d[i]ca. Deci noi ne jeluim Măriilor Voastre că s’au făgăduît să dea clacă și
la dzil[e] pielceale de miel, la Simgiordzū și la Ispas și la Rusalii,—ce nu dau
nemică. De aceasta ne rugăm Măriilor Voastre.

[Vo:] Anno 1683, die 15 aprilis, alata wegen der Pfaffen unsers Districts,
wie auch den Tributt dess Jahres zue . . . (?). Von dem Protho-Pop keinen¹ Ampl.
Sen[a]t[um]. Jos[ephus] Kalmas Janos.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 33-4, n^o ccxx.)

MMDXXVIII.

[Câmpu-
lung],
1682,
20 Maiu.

„Andry Dymidecky“, rohmistru, pronunță hotărârea, după ordinul „Măriia
Sa[le] Hatmanul Coruni“, într’un proces dintre niște Ungureni și Câmpulungeni
(menționându-se Câmpulungul ruses).
Decide, între altele, „să margă 5 în beseric[ă] și s[ă] giure“. Fixează și
gloabă. Data de 1682 e în litere latine.

[Vo:] Decretul (*sic*) Ungurenilor.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 34, n^o ccxxi.)

¹ *Gegen den*.

MMDXXIX.

Drăgușin Vistierul, Vornic de Câmpulung, despre globirea unui om care [Câmpulung], a făcut un păcat cu o femeie. 1682, 30 Maiu.

„Drăgușin Vistierul, Vornicul wt Câmpulung“, către birăul „Săpunar¹ Tamaș“, pentru un „fecior“ ce i s'a oprit. „Dentr'atâta Câmpulungeni ce fur[ă] nu s[ă] oprer[ă], ce-m oprir[ă] feciorul meu; adăvăr pote că v'ați arătat Măriile Voastre priiateșugul care aveți spre noi; eu zău nici aș fi gândit de una ca acesta.“ Denunțătorul, „Hanăș“, e un om rău: „au mersu în gaz[dă] la Petre Șandrul, și au unblat cu o năemit[ă] de o au ingrecat, și au făcut un făt; eu, ca să nu-i fac lui nevoe, am apucat pe Petre Șandrul, și l-am globit cu lei 10, și am zis că iaste îngroșat[ă] muere de un năemit al Șandrului, apoi, viind Hanăș aice astă tomnă, l-au și apucat Petre Șandru ca să-i întoarcă acei lei 10 care îi dedese la men[e]. Hanăș, dec' au văzut nevoe, au venit la men[e] ș'au ingenuchet cu genuchele la pământu, rugându-mi-se pentru numele lu Dumnezeu ca să-i fac un deres de la săteni și de la men[e]; că, de veți înțelege Măriile Voastre una ca acesta, el nu mai are cap. Eu, văzând rugământul lui, mi s'au făcut milă și e'm făcut o carte cu pecete satului și cu iscălitura mē cum că au legiuitu atâta oameni pe el cum că nu este vinovat. Iar veți ști Măriile Voastre că nici măcar un om n'au legiuitu, numai i-am făcut noi ca s[ă] scape de cătră Măriile Voastre; 10 lei mi-eu făcut să eu unplutura: măcar un ban n'am luat, ce i-am lăsat pentru priiateșugul Măriilor Voastră; o iap[ă] au omorât, și accia o am plătit, ca să n'aibă pagubă.“ Trimite și un om să spuie „cum au grăitu bătrânii satului pentru acesta cu muere“.

(Pecete de ceară brună, cu o camee.)

[V°:] Adresa românească.

Mai jos: „Anno 1682, die 9 iunii, alatum wegem Arestes des Worniks-Knecht.“

[Inclus un izvod, în care:]

„Și mai rămân aice lei 6 p[o]l: acește îi oprește [de la Hanăș] Petre Șandru pentru o muerea-ș, au îngroșat Hanăș, și au dat Șandrul glob[ă] lei 10.“ Pomenit „vătămanul“.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 34-5, n° CCXII.)

MMDXXX.

„Drăgușin Vist[ierul]“ către „dumnii“ de Bistrița, pentru un om năpăstuit de un „Ros“. Omul se chiamă „Nacul din Dorna“. Rusul a oprit lucruri, de și Nacu jurase înaintea „Vornicului de Câmpolungu și a mea însuși“. 1682, înainte de 15 Iunie.

[În alt sens:] „A. 1682, die 15 iunii, alal[ae] wegen dess Vorniks-Knecht, wie auch andern Arestes.“

(Fără dată.)

(Pecete de ceară roșie, indistinctă.)

[V°:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 35, n° CCXXXI.)

MMDXXXI.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre ovăsul ce trebuie să-i cumpere.

Generosi, prudentes et circumspecti domini fratres et benevoli observantissimi. Salutem et servitiorum meorum paratissimam commendationem.

Dobrițin,
1682,
7 Octombrie.

¹ Frähm.

Innen is magamat kegyelmeteknek eszében juttatni akartam s levelemmel látogatni; kívánom talállya kegyelmeteket jó egészségben. Azonban mint hogy nékem egy néhány napra Sajóra kelletik mennem kegyelmeteket kérem pénzt küldvén onnan reá, vétessenek számomra száz köből zabot, öt legfellyeb hat pénzen vékaját meg vétethetik, találtassam készen; kegyelmetek joakarattyát meg szolgálom. Azonban igen kezdettek az emberek szökni, az en emberim is; kérem vigyaztassanak jól az passusokra. Ha kik Moldva s egyéb felé szöknének fognák meg, mely dolog kegyelmeteknek is javára lészen. Isten kegyelmeteket éltesse.

In castris ad Debreczen, 7 octobris 1682.

Praescriptarum Dominationum Vestrarum frater benevolus et servitor paratissimus.

Michael Teleki, m. p.

[Vo:] Generosis, prudentibus et circumspectis dominis iudici primario et senatoribus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis et benevolis (*sic*) observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXXXII.

1682,
înainte de
2 Novem-
bre.

Plângere a unui Român împotriva unor prădători ai săi cari „i-au ucis baba, ce s'a dus cruntă la șpani“, iar el „a fost băgat în bold“ de diegători.

[Vo:] „Anno 1682, die novembris, alata wegen des Zeriks, eines Walachs, Excusation, aber nicht geltig.“

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 36, n^o CCXXIV.)

MMDXXXIII.

1682,
4 Novem-
bre.

Sava, egumenul de Putna, și soborul său către Bistrițeni, despre niște călugări ce au fost la Moiseiu, pentru sfințirea unei biserici.

„Sava egumenul de la sv[ă]nta m[ă]n[ă]stire de la Putna și cu tot săborul“ către „marele birău“ de Bistrița. Pentru doi călugări trimiși „în Maramureș, la sat la Moiseiu¹, cu pohta boiarilor din Maramureș, de-au fost la sv[i]nțeniia unnii m[ă]n[ă]stiri ce s'au făcut în hotarul Moiseiului. Deci, de li să va cumva tâmplă zăbavă, să dea vre-o vreamia, să li să închiză calea prin munți, de omăt sau de ghiață, am socotit și noi de nevoe să vie înapoi prin Ardeal“. Cere „carte“ pentru scutirea lor la vamă.

[Mai jos:] „Anno 1682, 2 novembris, alat[ae]. Recommendation zweyer Kalugeren“.

(Pecetea egumenului, cu embleme, pe ceară roșie.)

(Vo: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 36, n^o CCXXV.)

¹ Моемо.

MMDXXXIV.

„Câmpulungenii“, între cari „Vasilie Hurghiș“ către Bistrițeni, pentru berbecii făgăduiți de ei. C. 1683.

Vasile reclamă o iapă. Limbă ciudată: *uiută, alăta*. La urmă: „Să fie Măriia Voastră sănătoși de la Hristos, amin“.

(Pecetea Câmpulungului, cu fum.)

(Fără dată.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 84, n° CCCXXVIII.)

MMDXXXV.

Hotărâre a lui Andreiu Dimidecki într'un proces de Câmpulungeni.

C. 1683.

Așa s'au ales giudeațul cestor omeni: Iliăș din Simgiordzu, din Țara Ungurescă, să giure doi vătămanii de Putila pentru Scribești, pentru păscari, cum nu au făcut ei pagubă acestui om, lui Iliăș, de 4 epe și un cal, cu toat[e] cinaile lor, și bani 25 de lei. Deci, de vor giură, Iliăș să-ș caute paguba aiuri; de n'or giură, să aibă a-i plăti aceste ce scriu mai sus. Iar, de n'or giură, să aibă a-i aduce sătenii aice la zabolo (*sic*), la noi, împreună cu păgobașii. Și, altă pagubă, o căldare și 2 blide de plumbu.

Andry Dymidecky

Ruskin (Rmt. K. M.)

(Fără adresă și pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 37, n° CCXXVII.)

MMDXXXVI.

Câmpulungenii către Bistrițeni, cu vești despre mersul oștirii la Munteni.

C. 1683.

† Noi, Câmpulungianii, scriem la Măriea Ta birău și la Măriia [Sa] Gonoș Mihaiu și la tot orașul precum să n'aveți nice o grije de rândul oștilor, că eu, Ionașco Pizdălău, am venit în dzua de Paști de la Vodă. Că oștile mărgu pe în Țara Mu[n]teanească. Adevărat că noi, de am ști, v'am da știre Măriilor Voastre. Că iată c'au venit și un om domnescu în Dorna. Ce să nu vă teameți, că cu adevărat mărüg pen Țara Muntenească oștile. *За сѣ пишим* (= de aceasta scriem).

Eu, Ionașco Pizdălău, și cu Vornicul de Câmpulungu și cu totu satul ne închinăm Măriilor Voastre. *За сѣ пишимъ*.

(Bilet, fără pecete și adresă sau dată.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 38, n° CCXXVIII.)

MMDXXXVII.

Petrea Hurghiș din Câmpulung către Bistrițeni, despre mersul oștilor.

C. 1683.

† Petria Hurghiș ot Câmpulungu, nemiasnicul, și cu tot satul, cu bătrânii, cu tinerii, scriem la Măriia Voastră domni de cetatia Bistreții, să fiți Măriia Voastră sănătoși. Alta, să știți Măriia Voastră că au vinit la noi Luca i Draganiase din Rodna cu cuvântul Măriilor Vostre. Să știți pentru rândul oștilor că au dzis oreține, un om fără triabă, că or vini oștile pe la noi la Măriia Voastră, să între în țară la noi; ce iată că v'am mai scris să pe Luca. Apoi au mai vinit și Toader Zpărciog, numai a doa dzi după Luca, și, în cestu ciasu ce au sosit Toader Zbărciog, au sosit și omenii noștri de la oste. Și să știți Măriia Voastră că oștile s'au pornit adevărat pen Ța[ra] Munteniască fără greș, că au vinit patru Turci de olac la boiarii în Iași, și

numai ce au pornit oștile, să fie în doasprădziace dzile la loc. Ce bine să știți Măriia Vos[tră] că noi nu sintem cu rău cătră Măriia Vostră și cătră țara Mărilor Vostre; ce noi am avut hrano și adăposală (*sic*) de multe. Ce bine să știți Măriia Vostră că, de n'ați trimite Măriia Vostră pe nime pentru unile ca aiastia, ce de am vediă că doră vine, feriască Dumnădzău, v'un greu, noi n'am așteptă să vie cineva pentru viastia, ce am trimiate noi de vom dă de știre. Ce pentru aciasta să nu mai ustiniți omenii, că noi, de vom vediă și de om audzi de v'un rău și de v'o grije, să știți că vom dă știre. Iară noi încă ne rugăm Mărilor Vostre, de veți audzi și veți vediă și despe noi, să ne dați știre și la noi. De aiasta vă facem știre. Să fiți Măriia Vostre sănătos și de la Hristos, amin.

[Vo:] Întru cinstită mâna Mărilor Sale domnilor de cetatia Bistriței să să dia cu sănătate и много здравя [= și multă sănătate].

(Pecete mică, de ceară, pusă peste hârtie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 36-7, n° CCXXVI.)

MMDXXXVIII.

Făgăraș,
1683,
6 April.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre închiderea trecătorilor muntelui.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Minthogy az Tatároknak birodalmunkan való általmenetelektől igen tartunk hogy valamely keskeny passuson hir nélkül valahol bé ne csapjanak, igen szükségesnek itéltük az passusoknak ideni korán el rekesztéseket. Parancsolván hűségteknek kegyelmessen és igen serio, valamenyi passusok találtnak districtusokban melyek az két Olaországból szolgáltnak által, minden haladék nélkül vágassák be. Ez mellett legyenek jo vigyaztatással is és ha az Tatársag Molduvában való érkezéséről bizonyost erthetnek, bennünket haladék nélkül tudosicsanak.

Fiindcă purtăm frică de trecerea Tatarilor prin oblăduirea noastră, ca nu cumva să năvălească prin vre-o trecătoare strămtă fără veste, credem bine ca trecătorile să se astupe de cu bună vreme. Vă poruncim deci d-voastră, din vreme și cu tot dinadinsul, ca, oricâte trecători vor fi în Ținutul d-voastră, care ar dă încoace din țerile românești, toate să le tăiați, fără nicio zăbavă. Păziți-vă bine, și, dacă veți auzi de sosirea Tatarilor în Moldova, să ne înștiințați și pe noi fără zăbavă.

Secus non facturi. Datum in arce nostra Fogaras, 6 aprilis, anno 1683.

M. Apafi, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque etiam iuratis civibus et senatoribus civitatis nostrae et Sedis saxonicalis bistriciensis, fidelibus nobis dilectis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXXXIX.

Sas-Sebeș,
1683,
17 April.

Sibilienii către Bistrițeni, despre puțința trecerii Tatarilor prin țară.

Amplissimi Prudentes ac Circumspecti domini, amici nobis benevoli. Salutem cum paratissima officiorum commendatione.

Obwoll wir die gänzliche Hoffnung hatten dass der Durchzug der Tarter von unserm armen Vatterland anderswohin solte dirivieret werden, so erfahren

wir doch leider die traurige Post dass sie durch dieses Landt ziehen werden,—wie solches Euer Fürsichtig Weissheit auss Ihr Fürstlichen Gnaden uns überschickten Commissions Pari weiter ersehen werden. Als wollen Euer Fürsichtig Weissheit so wohl sich in Acht zu nehmen, wie auch das Armuth zu warnen nicht unterlassen, dass mann sich in die Zeit schicken möge. Denn, ob wohl ihnen die feindliche Übung inhibieret sein soll, so läst doch Art von Art nicht. Darumb denn auch wir haben sorgen und wachen wollen, das die Leuthe nicht mögen überfallen werden, insonderheit weil in der Warnungscommission von ihrer Ankunft keine Zeit determiniert ist. In reliquo Amplissimas, Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras feliciter valere desideramus. Datum Cibinii, die 17 aprilis, anno 1683.

Amplissimarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici benevoli

Consul regius ac Sedis iudices senatusque cibiniensis.

[Vo:] Amplissimis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis senatoribus civitatis bistriciensis, dominis amicis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXL.

Sibiienii către Bistrițeni, despre plecarea Tatarilor prin pasul Buzăului Sas-Sebeș, spre Brașov. 1683, 7 Maiu.

Amplissimi, prudentes ac circumspecti domini, amici nobis honorandi. Salutem cum plurima officiorum commendatione.

Demnach der erschollene Rumor von den Tatern biss dato in solcher Unwissenheit bestanden, dass mann schier nicht gewust wie man sich in die Zeit schicken möge, als haben wir hierauss fleissig invigilieren wollen, biss wir nun gewissen Bericht erhalten dass der Edle Herr Nagy Istvan, welchen unsser Gnädige Herr und Fürst zum mächtigen Tatar-Hahm expedieret hatte, nunmehr recurieret seye, und, nebenst dessen Brieff (welches Par wir Euer Fürsichtig Weissheit hiemit überschicket), solche Relation gebracht dass der Hahm selber mit den Völkern biss nächsten Dienstag, als den 4. Maj, bey den Busen, nahe bey Cronstadt, anlangen und also durch unsser Landt ziehen werde. Welches denn wir Euer Fürsichtig Weissheit zu communicieren nicht haben wollen unterlassen, damit Euer Fürsichtig Weissheit auch mögen wissen darnach zu richten und insonderheit Befehl thuen dass ihnen niemandt jenigen Schaden oder Ungelegenheit zufüge und sie also sich zu rächen gereizet werden mögen, massen solches auch zu Fogaras vom Edlen Land bej Verlierung dess Lebens und Guts inhibieret worden.

In reliquo Amplissimas, Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras feliciter valere desideramus. Datum Cibinii, die 7 maii, anno 1683.

Amplissimarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici benevoli

Consul regius ac Sedis iudices senatusque cibiniensis.

[Vo:] Amplissimis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ac ceteris iuratis civibus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis amicis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXLI.

Ibaşfalău,
1683,
2 Iunie.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre nişte oameni ce vor să treacă în Moldova.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudentes et circumspecti fideles nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Bizonyossan ugy informaltatunk hogy a futas szine alat Némely Vándor here és semmire kellő emberek helyeket s urok nevét változtatni akarván az főrendek jobagi közüll által akarnának Moldvában az Vámon költözni. Minek okáért kegyelmessen és igen serio parancsollyuk az illyetenek ellen szorgalmatos vigyáztatásban lévén edgjet is közzüllök által bocsattatni ne mereszellyenek ha meg nem akarnak miatta becsulni.

Suntem sigur înştiinţaţi că nişte trântori vagabonzi şi oameni de nimica, dintre iobagii nobililor, vreau să treacă în Moldova prin vamă supt cuvânt de bejenie. Pentru care vă poruncim cu tot dinadinsul să fiţi cu grijă mare pentru aceştia, ca pe niciunul să nu-l lăsaţi să treacă, dacă nu voiţi să aveţi su-părare din pricina aceasta.

Secus non facturi. Datum in castro nostro ebesfalviensi, die 2 iunii, anno 1683.

M. Apafi, m. p.

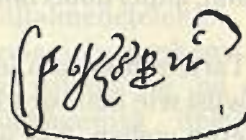
[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario ceterisque etiam iuratis civibus civitatis nostrae bistriciensis, et cetera, fidelibus nobis dilectis.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMDXLII.

Iaşi,
1683,
3 Septem-
bre.

„Răcuviţa
nialui Tomaş bi
o judecată.

Logofăt“ şi „Toader Vist[ernicul]“ către „dum-răul de la cetatia Bistreţii ungureşti, pentru

„Au tras jalobă innaintia noastră.“

[In sens invers:] Anno 1683, die 21 septembris, wegen etliecher schadhafftigen [Ross] welche mit gutter Verrichtung absolviert in Jassmarck, reg[no] Moldav[ia].

(Pecete peste hârtie, litere neinteligibile.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistriţa, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 38, n° cxxxix.)

MMDXLIII.

1683,
4 Septem-
bre.

„Drăguşin Vistierul, Vornicul ot Câmpullungu“, către „Tomaş mare-birău“ şi „Gonoş Mihai vameşul“ de Bistriţa. A satisfăcut cererea lor, cum va spune „cu gura“ trimesul. „Iar, pentru rândul veştelor dentr’acoe, am învăţat pe omul Măriilor Voastre să v[ă] spu[e] şi de cătră Cazaci şi de cătră Leş[i] şi de cătră Tătar[i].“

[In sens invers:] Anno 1683, die 21 septembris, alata ex Iászvasár in confinibus Moldavie. Gutte Vorrichtungen wegen schadhafftigen Ross, so vom Gebirg verstollen worden.

(Pecetea obișnuită, cu ceară brună.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistriţa, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, pp. 38-9, n° cxxxx.)

MMDXLIV.

[Câmpu-
lung],
1683,
5 Octom-
bre.

Drăguşin Vistiernicul, Vornicul de Câmpulung, către Petre Hurghiş din Câmpulung, despre banii de „protopopie“, şi starea lui Vodă, precum şi despre uu zălog.

Pentru bani de potropopie, să faci cumvaş să-i trimeţ, că unblă mulţi cercând; ce n’au putere, că le spui eu că am dat bani jumătaate. Pentru Mărie Sa Vodă, să

știi că iaste sãn[ă]tos și vesel, și peste scurtă vrăma (*sic*) va fi viitor la Scaun. Și mila lu Dumnezeu să te păzescă cu multă sãn[ă]taate. Oc[tomvrie] 5, l. 7192.

Al dumital[e] de bine voitori

Drăgușin Vistfiernic.

Fine, să închin[ă] sãn[ă]taate de la mine. Alta, fine Petre, am fostu porăncit la finul Opre -ca s[ă] pui fânul ce vor fi făcut zălog la cine va găsi, că să auziia multe cuvente pe aice, și spuse că l-au pus la Crăciun, numai dreptu lei 8 p[ol]. Ce să întrebi pe Crăciun ce i-au dat, și, pentru fân, să nu s[ă] răsipescă iar, căci va munci de-l va stră[n]ge. Deca vor veni ei, mai cu multu îi voi plăti.

[Vo:] La finul Petre Hurghesș să s[ă] dea cu sãn[ă]taate.

(Pecete roșie, cu insignii.)

(Pe Vo, însemnare germană.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 39, n^o CCXXXI.)

MMDXLV.

Grigore Bethlen către Bistrițeni, despre nevoia de vești și de bani pentru oaste.

Pusztá-

Szent-

György,

1683,

12 Octom-
bre.

Mint jo akaro szomszed uramnak ajánlom kegyelmednek szolgálatomot jo szerencsés hoszszu elettel aldgya Isten kegyelmedet kivanom.

Edes Biro Uram! Mind enny üdök alatt is kegyelmedtől edgyszer megh nem érdemlém hogy böcsülletinek kegyelmed consulálván passusok lévén kegyelmed kezénél, Moldovai és Lengjel Országhi hirek felöll tudosicson. Kegyelmed azért levelemet vévén Lengjel Országban és Moldovában mindgiárt küldgjön bé és az oda valo állapotok és hirek felöll sietve engem tudosicson hogy az mű kegyelmes Asszonjunkot eő Nagyságát bizonyosiol én is sietve tudosithassam. Azonban im az mű kegyelmes Urunk eő Nagysága patensét küldöttem kegyelmed kezéhez; kegyelmed azért ide az táborra mingjárt küldgjön vagj három száz szekér szénát, három száz köből abrakot és anny kenyeret, edgj néhány bőrös pecsenjének valo disznokot és mint hogy nem mondhattja maga is kegyelmed hogy borok elég nem lett, három hordo bort is küldgjön kegyelmed, az árra megh lészen egjébképpen ha kegyelmed nem küld, kénytelenitem az hadakat az kegyelmetek szekiben szállitanom, mivel eddigh Szolnok és Doboka varmegyéből hoztanak élést, de már az hadak megh szaparodván, nem gjözik az hadakot éléssel. Kegyelmed az levelem vétele után sietve declarallja magát lésszene vagj nem; tudhassam mihez magamat alkalmaztatni. Istennek ajánlom kegyelmedet.

Ca binevoitorului domnului vecinului meu iți țin gata slujba mea. Dumnezeu să te binecuvinteze cu viață lungă, norocoasă, iți doresc.

Dragă domnule jude! Atăta timp nu ți-am fost vrednic d-tale ca măcar odată, având la îndemână trecătorile, să-mi dați vești din Moldova și Polonia. De aceia d-ta, primind scrisoarea mea, trimite îndată în Polonia și Moldova și cu grabă înștiințează-mă despre slările și știrile de acolo, ca să pot înștiința și eu în grabă pe Măria Sa Doamna noastră milostivă. Dar iată ți-am trimes patenta Măriei Sale Domnului nostru; de aceia d-ta trimite îndată aici în tabără vre-o 300 de cară de fân, 300 de merțe de nutreț și tot atâtea pâni, câțiva porci pentru mușchi, și, fiindcă nu poți spune nici d-ta că nu s'a făcut destul vin, trimite și trei butoaie de vin: prețul îl vei avea. Altel, dacă nu trimiți, sunt silit să trimit eu oștile în Scaunul d-voastră, fiindcă până acum au adus mâncare din comitatele Solnocului și Dobăcei, dar, sporindu-se oștile, nu le mai biruie cu mâncarea. D-ta îndată după primirea scrisorii mele spune lămurit: da ori nu; ca să știu de ce să mă țin. Te închin lui Dumnezeu.

In castris ad Pusztá-Szent-György, 1683, 12 octobris.

Kegyelmed jo akaro szomszédgja szolgál

Bethlen Gergely, m. p.

Az en konihamra meg szogalom bar penzemért küldgjeön kegyelmed valami kaposztat hagjmat petreseljmet es repat io akarattiat meg szogalom kegyelmednek.

Binevoitorul vecin al d-tale îți slujește

Grigore Bethlen.

Te rog, pentru bucătăria mea, măcar pe bani trimite-mi ceva varză, ceapă, pătrunjel si napi. Pentru bunăvoință îți voi slui d-tale.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino N. N., iudici primario civitatis bistriciensis, domino amico et vicino observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXLVI.

Grigore Bethlen către Bistrițeni, despre apropiata întoarcere a prințului cu tabăra.

Pusztá-Szent-György,
1683,
27 Octom-
bre.

Mind jo akaro szomszéd uramnak ajánlom kegyelmednek szolgálatomot minden jok kívánásával.

Kegyelmed levelét vettem, az Moldovában való vigyázást kegyelmed igen jól cselekedte. Továbbá is hasonloképpen cselekedgék kegyelmed. Már Isten kegyelmességéből az mű kegyelmes Urunk eö Nagysága is az országhoz közelit az jövő holnapnak harmadik vagy negyedik napján eö Nagysága egész táborával edgyütt be érkezik. Az kegyelmed halbeli gazdálkodását kegyelmednek megh szogalom és ha valami szép lepény halakot s pisztrangokat küldene kegyelmed, megh szogálnám kegyelmednek. Ezzel Istennek ajánlom kegyelmedet.

Ca binevoitorului meu dom vecin îți țin gata slujba mea, cu toate urările de bine.

Am primit scrisoarea d-tale: paza în Moldova ai făcut-o foarte bine. Și mai departe tot așa să faci d-ta. Din mila lui Dumnezeu se apropie de țară și Măria Sa prințul: în ziua a treia sau a patra a lunii viitoare sosește cu întreaga-i tabără. Te rog pentru pește, și, dacă mi-ai trimite niște lipani și păstrăvi frumoși, ți-aș fi gata de mulțumită. Cu aceasta te închin lui Dumnezeu.

In castris ad Pusztá-Szent-György, 1683, 27 octobris.

Kegyelmed jo akaro szomszédgja szolgál

Bethlen Gergely, m. p.

[Vo:] Circumspecto domino Martino Imrch, proiudici civitatis bistriciensis, domino amico et vicino observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Binevoitorul vecin al d-tale îți slujește.

Grigore Bethlen.

MMDXLVII.

„Popa Lazar din Maerul“ către birăul Tămaș din Bistrița, pentru un secheștrător, care nu restituie lucrul secheștrat după restituția banilor.

(Pecete de ceară galbenă, fără nimic pe ea.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 40, n° CCXXXII.)

Maier,
1683,
4 Novem-
bre.

MMDXLVIII.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre luptele Voevodului de Cracovia și Cazacilor cu Turcii și Tatarii.

Câmpu-
lung,
1683,
18 Novem-
bre.

La Măria Ta, birău de cetatea Bistriți și la alți deregători de acol[o] scriem cu sănătate Mărilor Vostre, noi, Câmpulungenii, cu tot satul. Alta, pentru vești dintr'acăci, de-[t]i vrea Măriile Vostre a ști, cu mila lui Dumnezeu avem veste bună, că Măria Sa Cașteleanul, Voivoda Cracovschi¹, câte cetăți au fost pre jur Cameniți, și tot olatul, l-au fărmat. Iar Căzaccii² au călcatu tot Crămul și Bugagul, și au luat Tighenea, și avăm nădejde pre milostivul Dumnezeu să fie pre voea creștinilor, să să potegnească(?) păgâne care ne-au călcat pre noi. Și, alta, de veș să știți Măriile Vostre de Petriceico-Vodă, [veți] ș[t]i că cărțile i-au vinit pre la toate târgurile, și pre la toate satele au vinit. Și avem nedejde pre Dumnezeu peste puțină(?) vreme să vie și Măria Sa la Scaun, că căn[d] aceste au fost pre trăsuri(?). Acesta veste avem această dată. Alta, înțeles-am pentru nește Tătari, zice să fie fost la Maramorăș, spre Baia-Mare. Deci poftim pre Măriile Vostre s'avăm știre pentru rândul acestor Tătari: este adevărat precum s'aude, au doră sintu cuvinte. Deci, de va fi adevărat, să avăm știre de la Măriile Vostre și, pentru Măriea Sa Crai, încă să știm la ce loc este, și oștile cinstului Împărat și altor Crai la ce loc au ajuns acum. Poftim pe Măriile Vostre să avem știre de toți pre randu. Și să fiți Măriile Vostre sănătoș cu tote cinstite case Măriile Vostre

wt xc, amin, мѣстѣ[a] нок. ии дна.

[Adresa:] La cinstita mâna Mării Sale birăului de cetatea Bistriței și la tot Sfatul să să dea.

[Notă:] Anno 1683, die X-bris.

[Pecete cu ceară roșie fără insignii și una cu fum: † сѣмъ пѣчатѣ... кѣнѣсарѣ.]

(Bistrița, Archiva Orașului, copia d-lui Iulian Marțian; publicată în parte în *Documentele Bistriței*, II, pp. 40-1, n° ccxxxiv; forma din partea lui Toderașco Nacul, cu data de 2 Decembrie, *ibid.*, pp. 41-2, n° ccxxxv.)

MMDXLIX.

Câmpulungenii către Bistrițeni, cu știri din Moldova.

Câmpu-
lung,
1683,
18 Novem-
bre.

Li comunică oral, prin solul lor și cel venit de la Bistrița, știri. „Alta, să știți că pre omul Mărilor Vostre nu l-am mai lăsat să margă la Suceav[a], că n'au avut ce mai trudi,—că noi, câte sintu, toate le știm pre randu.“

Мѣста нок. ии дна.

[Vo:] Litterae credentiales. Anno 1683, die 2 decembris.

(Fără adresă. Pecete obișnuită, cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 40, n° ccxxxiii.)

MMDL.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre sosirea „cărților de pace“ de la Dumitrașco-Vodă Cantacuzino și frica de Tătari și Leși.

Câmpu-
lung,
1683-4.

† Întru tot cinstiți dumilevoastre domnii de Bistrița. Să fiți Măriile Voastre săn[ă]toș. Alta, ne'ți trimis Măriile Voastre pre oamenii Mărilor Voastre pentru vești. Să știți Măriile Voastre că adevărat au venit Lașii, și s'au pus corturile la Ștefănești, că n'au [= ni-au] venit om tocma de acolo, și așe n'au [= ni-au] spus: și Craiu³ este la Cameniț[ă], și Căștilanul cu oștile este în țar[ă], și Petreiceico-Vod[ă] încă a hi intra[t] în țară; iară Dumitrașco-Vodă s'au dus Marți, astăz săptămăna. Gioi au

¹ În manuscris: *Cracoviei*.

² „Și Rușii?“, în versiunea a doua.

³ Ioan Sobieski.

purces un om de la Iaș și n'au spus că Dumitrașco-Vod[ă] au eșit Marți, și au mărșu la Galată, iară Vornicul carile am avut de la Dumitrașco-Vod[ă], au fugit Dumenecă spre Luni dentru noi. Iară, de om, să știi că am trimis de la noi în sus, iară n'ê zăbavă; iară om dă știre Măriilor Voastre de ce om ști. Să fiți Măriilor Voastre săn[ă]toși de la Hristos, adevăr.

A dumilorvoastre de bine voitor[i] Cămpulungenii ne închinăm de săn[ă]tate.
[Vo:] † Întru cinstită mănule Măriilor Sale domnilor de Bistriță și a tot Svatul cu cinste să să dē, *МНОГЪ БЛАЖЕНІА КРАИЕА СЯ.*
(Pecete nedistinctă, de ceară brună.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte în *Documentele Bistriței*, II, p. 42, n^o cxxxxvi.)

MMDLI.

[1684 și urm.] „Roguschi Morol a dumisale lui Dumbravski romistrul ot Cămpulungu“ către „domnia de Bistri[ă]“ pentru o judecată.

(Pecetea știută, de ceară roșie.)

(Vo : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 50, n^o ccli.)

MMDLII.

[De la 1684.] „Stanislau Kryston Woycachowski, I. K. M.“ către Bistrițeni, despre afaceri de hotare.

(Polonă cu litere cirilice, adresa polonă. — Pecete cu insignii.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 51, n^o cclii.)

MMDLIII.

1684, Protopopul Constantin din „Budac“ prezintă cererea unei fete, care iartă
6 Ianuar. *capul* bărbatului ei, ce se însurase cu alta, și-l cere de la Sfat.

(Vo , adresa românească. — Pecete mică, roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 42, n^o cxxxxvii.)

MMDLIV.

Cămpu- Toderășco Nacul și Dumitrașco, Vornicii de Cămpulung, către Bistrițeni,
lung, despre veștile cu privire la Turci și Tataři.

1684, 3 Februar. † Toderășco Nacul i Dumitrașco, Vornicii de Cămpulungu, scriem pacc și sănătate Mării Tale, domne birău și la tot Sfatul Mărilor Vostrea, voitori de bine. Cătră aciasta ne închinăm Mării Tale și a tot Sfatul, ca niște frați ai noștri și de aproape megeiaș și de bi[ne] voitori, cu sănătate ne închinăm. Alta, pentru vești, să știți Măriile Vostre că d'incoco, cu mila lui Dumnădzău și cu ruga creștinilor, avem nedejde pe Dumnędzău că să va aședză lucrul, că acmū, mainte de Lăsare Săcului de postu, au lovit Sărdarul cu oste mare la Tătar[i] și la Turci, și cu mila lui Dumnădzău și a Mării Sale lui Vodă¹ și a creștinilor au bătut pe Tătar[i] și pe Turci și i-au îndr[e]ptat innapoi, și cu mila lui Dumnădzău avem nedejde după Dumnădzău să-i dovedim²; că oști în tote dzile vin și să străngu, și Moscul încă avem nedejde că va hī cu noi, cu creștinii, așe să înțalege. Alta, ne rugăm Mărilor Vostre să ne faceți bine și Mările Vostrea pentru vești ce viți ști, despe Nemți și dintr'alte părți; ne rugăm ca unor frați ai noștri să ne faceți știre. Că așe

¹ Ștefan Petriceicu-Vodă.

² În ms.: *povedim*.

iaste dzisa Mării Sale lui Vodă, să scriem pentru veștile și pentru răspunsul; că cu mila lui Dumnădzău ședem în pace și am vinit și noi de n'am¹ aședzat la Scaon aice, la Cămpulungu. Alta, poftim pe Mările [Vostre] pentru cești Cămpulungeni, că au vit acmă la șocodom [ung.: bălciu], la Măriile Vostrea; deă să nu să facă vr'un zebor, ce să vie aice, să le facem plată. Și să scrieți Mările Vostrea de tote, să știm. Să fiți sănătoș.

Or Cămpul Lungu, x^e, 7192, Fev. 15.

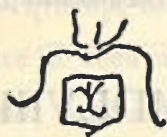
Dumitrașco Vor[nicul] ДѢЛ[ГО]ЩА[Е] ИСКАЛ.

Toderașco Nacul, Vornicul wr Cămpol-Lon[g].

[Vo:] † La Mări Sa, la birăul și la tot Sfatul de cetate Bistriței, cu sănătate să să dă, много здравіе [=cu multă sănătate].

Anno 1684, die 3 Feb[ruarii], alata Bericht wegen der Tartern undt übrigen Volcker so in Pohlen umschweben thuen.

(Pecete, cu insignii, de ceară brună.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 43, n^o CCXXXVIII.)

MMDLV.

Cămpulungenii către Bistrițeni, cu plângeri pentru *zeberiri*.

Cămpu-
lung,
1684,

„Bine că ni s'au aședzat Vornicii la Scaon.“

[Mai jos:] Anno 1684, die 28 Februarii, ala[ae], dass künfftig kain Arrest geschehen soll zwischen Kompolungern undt unsern Lewten. 15 Februar.

(Pecete particulară, peste hârtie.)

(V^o: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 43, n^o CCXXXIX.)

MMDLVI.

Toader Nacul, Vornicul de Cămpulung, către Bistrițeni, despre judecata lui Isac din Ilova cu Oncioaia din Cămpulung. Cămpu-
lung,

1684-1686²,
25 Februar

Toader [Vornicul] către Bistrițeni, pentru o judecată. Un Ardelean, Isac din Ilova, pierde un proces pentru omor cu o femeie la „Anton-Vodă“. Trece în țara lui apoi. „După acăa au stăut Duca-Vod[ă] Domnu, și, eșind Oncioe la Divan, au părăt precum tată-mieu l-au lăsat pre Isac de s'au dus la Ardel, și moartia frăține-său iaste de Isac. Eu neștiind poveaste, și nefiind Isac de faț[ă], m'au dat giudețul platnic: ori să-i dau pre Isac de faț[ă] la mănule ei, ori să-i plătescu, și, neavând eu de unde luoă pre Isac, am cădzut la pač[e], și i-am dat o iap[ă] și o vacă, și mi-au făcut și zapis de l[a] mână ei precum i-am plătit. Acmă și Oncioe și Isac iaste la Ardel; deci săntem de faț[ă] amândoi la tălnač, de-i derept, de-i vinovat.“

¹ Ne-am.

² Cf. observația din *Documentele Bistriței*, II, p. xxviii, despre întoarcerea lui Nacul din pribegie, în 1684.

Cere judecarea procesului. „Fi-mi-aş întrebat cu Isac când am fost la Ardel, numai eu fiind bejănar, n'am putut cerea, că n'au fost cu cal[e].“

(Pecete peste hârtie.)

[Vº:] Adresa românească.

(Bistriţa, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 44, n° CXXI.)

MMDLVII.

[c. 1684],
4 Mart.

„Gavrilaş rohmistrul ot Câmpul Lungu“ către birăul „Echim“, „Gonoş Mihai“ şi „Pavăl Şimon“ pentru un Armean care „să acoliseşte“ de un cal că e al lui.

„Iar noi, dacă am vădzut carte la dumnevoastră, am strinsu toţi bătrânii satului de am giudecatu, şi s'au sculatu totu satul de s'au mărturisit şi augiurat.“ Stăpâna calului jură cu şase oameni, şi câştigă.

(Pecete mică, roşie, fără inscripţie.)

(Adresa românească.)

(Bistriţa, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, pp. 44-5, n° CXXI.)

MMDLVIII.

Câmpu-
lung,
[c. 1684],
17 Mart.

„Gavrilaş rohmistrul“ către Bistriţeni, pentru o tâlhărie.

... Iar pre unul am pus de l-au spândzuratu în mijlocul satului, de l-au vădzutu Mihiliu [păgubaşul] cu ochii. . . Noi nu ne ținem cu tâlharii, ce-i spândzurăm . . .

(Pecete de ceară roşie, cu insignii.)

[Vº : Adresa românească.]

(Bistriţa, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 45, n° CXXII.)

MMDLIX.

Făgăraş,
1684,
23 Mart.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistriţeni, despre trecerea Trimişului muntean în Polonia.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte fidelis nobis dilecti. Salutem et gratiam nostram.

Havas-Alföldi Méltóságos Vajda eö kegyelme becsülletes Hive megjen bé Lengyel országban. Hogy azért uttyának nagjob securitassalehessen, az Havasokon által melleje elégseges keseröket rendeltetni parancsolván huségednek ezen commissionk által kegyelmessen es serio, el ne[m] mulassa.

Credinciosul de omenie al Măriei Sale Voevodului muntean merge în Polonia. Deci, ca să poată avea drum mai sigur în trecerea peste munţi, să-i daţi tovarăşi de ajuns, vă poruncim prin acestea cu cu tot dinadinsul; să nu uitaţi d-voastră.

Secus non facturur. Datum in arce nostra Fogaras, die 23 martii 1684.

M. Apafi, m. p.

[Vº:] Prudenti et circumspecto iudici primario civitatis nostrae bisztricensis, et cetera, fideli nobis dilecto.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMDLX.

Gheorghe, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre pornirea haznălei turcești spre Camenița, coborârea Polonilor pe Prut și sosirea lui Dumitrașco-Vodă Cantacuzino la Galați.

Câmpulung,
1684,
31 Mart¹.

† Ai noștri cinstiți prietini și megieși de'prope și vecini, dumnului birăul cetății Bistriței și tot Svatul dumilorvostre, pohtim de la puternicul H[risto]s scrisore noastră să vă afle cu săn[ă]tate și cu bună pace. Cinstit[ă] scrisore dumilorvostre ce ne'i trimes, ne'u vinit, și foarte mulțămim dumilorvostre căce ne faceți știr[e] de vești. Pentru vești dentr'acoce, să știi dumnavastră că Turcii au trimis haznă la Cameniț[ă], și cu 12.000 de Tătar[i], pre de cea paarte de Prut. Iar Leșii s'au dat în sus, cătră Cernăuți, așteptându să le mai vii oste mai glot[ă], să ies[ă] să s[ă] bat[ă] cu Tătarii. Ce nu știm precum va fi. Iat[ă] că Lașii să gătadză pre cătinel, iar Dumitrașco-Vod[ă] este tot la Galați. Nu știm de acmù ce a mai fi. Ce, precum să vor noi veștil[e], vom face știr[e] dumilorvostre de toate: numai și noi ne rugăm dumilorvostre, ce veți audzi dispre Nemți, să ne faceți știre. Și Dumnedzău să vă străiască (*sic*) cu sănataate de la H[risto]s, amin. ✠ Câmpul-Lungu, Mart 31.

† Bun prietin dumilorvostre și vecu megiaș:

Ghiorghe Stolnic, Vornic ΔΟΛΧΟΝΔΕ, ne închinăm dumilorvostre cu s[ănă]tate.

(Pecete peste hârtie.)

[Vº:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 45-46, n° CXLIII.)

MMDLXI.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre omul Domnului muntean venit cu scrisori din Moldova.

Făgăraș,
1684,
5 April.

Michael Apafi, Dei gratia princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Prudens et circumspecte fidelis nobis dilecte. Salutem et gratiam nostram.

Meltosagos Havasalföldi Vajda eö kegyelme levelünkét praesentáló becsülletes embere ügyekezvén bé menni Moldovában Hüséged azért vévén az commissionkat parancsollyuk kegyelmessen és serio hogy minden assisten-tiaval ugy mint kisérök elegendendő képpen posta ló és ott való mulatasaig, ha lenne, illendö provisioval lenni el ne mulassa.

Omul de omenie cu scrisoarea Măriei Sale Voevodului muntean voinđ să meargă spre Moldova, de aceia, d-voastră primind această înștiințare, vă poruncim cu tot dinadinsul să-i dați ajutor desăvârșit, punându-i la îndemână cai de poștă în de ajuns cât va petrece acolo. Dacă ar fi să-i dați și tainul cuvenit, să nu uitați.

Nec secus facturus. Datum in arce nostra Fogaras, die 5 aprilis, anno 1684.

M. Apafi, m. p.

¹ Motivele datării: prezența lui Gheorghe la Câmpulung, sosirea lui Dumitrașco-Vodă Cantacuzino la Galați în Mart, odată cu plecarea lui Ștefan Petriceicu din Suceava, le-am dat în *Documentele Bistriței*, II, p. xxviii.

[Vo :] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis ac districtus nostri bistriciensis, fideli nobis dilecto.

(Bistrița Archiva Orașului.)

MMDLXII.

Câmpu-
lung,
1684,
24 April.

Gheorghe Stolnicul către Bistrițeni, despre lipsa lui de pâine în bejenie.

† Cinstiți ai noștri buni priiateni, dumnalu[i] birău de la cetatia Bistriței și cu toți sfiatnicii dumisal[e], cu săn[ă]tate dumilorvoastre ne închinăm. Alta, înțales vei h[ă] și dumniavoastă pricum țara noastră iaste prădată, și, noi încă fiindu bejenit, ni-au adus Dumn[e]dzău de sintemu aicia la Câmpul-Lungu, și nu foarte avem pâine, și, gândindu că doar[ă] om găsi acolo, în țara dumilorvoastre, pâine, trimis-am cu 30 de cai. . .“ Cere pentru dânsa scutire de vamă.

„*Ghiorghe Stolnicul* poht[i]m pe dumnavostre, că sintem bejenar.“

[Jos, adresa către Bistrițeni și Sfat.]

[În alt sens:] Anno 1684, 24 aprilis.

Alata von Compolunger Wornik umb Erlassung der Mautt, Korn hinuezuführen.

(Pecete nedistinctă, pe hârtie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 46, n^o CCXLIV.)

MMDLXIII.

[De la 1684],
30 April.

„Mykolay Rogzosky chorol“ către „domni de Bistriț[ă]“, pentru zeberirea tovarășilor plecați spre a luă pâine și cari „împlă cu trebile Craiului și a Hatmanului“.

(Pecete de ceară peste hârtie.)

(Vo : adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 51, n^o CCLII.)

MMDLXIV.

Câmpu-
lung,
1684,
20 Maiu.

Gavrilaș rohmistrul către Bistrițeni, despre niște cai furați.

Perillustres, Spectabiles ac Generosi domini.

Notum facimus Vestris Dominationibus qualiter, ecce annus est, quidam ex pago vestro Bergheu arripuerint ex Gotfas animalia quaedam, equos nimirum et equas, numero 14; pro quibus ipse Gotfas nostra autoritate receperat oves illarum partium. Nos vero, paci confinium studentes, diximus tandem reddi ea omnia quae receperat, sperantes quod nostra damna sint illi resarcituri. Hinc cum hucusque nihil restituerint ex nostris damnis, expedire putavimus his praesentibus notificare Vestris Dominationibus ut nobis restitui nostra curetis, et rogamus ut id fiat. Sin vero¹, nos nostra damna non patiemur immunia, sed resarciemus ipsi nobis, dummodo grave non accidat². Itaque melius putavimus certi certiorare Vestras Dominationes quatenus iuste nobis et sine violentia ulla pacificemur; alias ipsi nobis iustitiam undequaquam poterimus administrabimus. Ulteriori itaque amicitiae vestrae nos

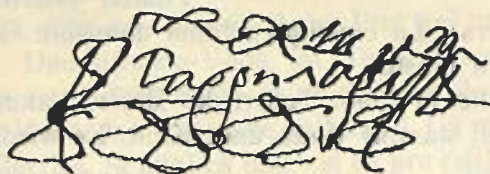
¹ „Dacă însă nu se va face așa.“

² „Numai să nu li cadă greu.“

commendantes, manemus Vestris Perillustribus, Spectabilibus ac Generosis Dominationibus servus humillimus.

In Campolongo, 1684, maii 20.

Gavrilas Rothmaester.

as Gavrilas rohmistru (?).

[Vo:] Perillustri, spectabili ac generoso domino summo praefecto ac iudici civitatis bistriziensis, necnon dominis eiusdem civitatis senioribus, et cetera, Bistrizii.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDLXV.

Toader Nacul către Bistrițeni, despre fuga sa de Tatari, cerând a fi adăpostit la ei.

Rodna,
[1684],
5 Iunie.

† Cinstite și al nostru bun prietin, dumialui Frenți Natarăș, de la m[i]l[o]s-
t[i]vul Dumn[e]dzău dumitale poftim bun[ă] săn[ă]tate. Cătră aceasta, facem știre
domnitate r. (sic) și noi venit aicea la Rodna, scăpați d'innainte păg[ă]nilor și
vrăjmașilor noștri, și am năzuit la dumiavoastră, știind pre dumiavoastră ai noștri
prieteni. Acum ceast[ă] dat[ă] nu putum veni să n[e] împreunăm cu Măriia S[a]
birăul și cu dumiavoastre, fiind îngreuiat de cal[e], iar am trimis cest om al nostru
la Măriia S[a] birăul al Dornî, pentru rândul nostru, unde veți socot[i] dumna-
voastră vr'un loc de aș[e]zat, ca să ne așăzăm, pân' doar m[i]l[o]st[i]vul Dum-
n[e]dzău nu ne va uită pân în săvârșit, ce-și va aduce aminte de robii cei streinați
de locurile sale. Pentr' ac[eia] mai mult pre dumneta am nedăjde, acum, la nevoia
noastră, să ne fii dumneta într'agiutor, ce vor fi trebil[e], să n[e] scoți dumnata
răspuns. Alt[a] nu poftim, numai vr'un locșor, că avem marhă și iobagi. Și, precum
va fi răspunsul, să n[e] faci dumneta știre. Mila lui Dumn[e]dzău cu duneata, amin.

V Родна, Iun. 5.

A dumital[e] bun prietin și frate: Toader Nacul biv Stolnic.

(Adresa românească. Pecete de ceară roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; in parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 46-7, n° CCXLV.)

MMDLXVI.

Toader Nacul, biv Vel Stolnic, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre fuga sa la Rodna și dorința ce are de a se așeza în mijlocul lor.

Rodna,
1684,
pe la
11 Iunie.

† Cinstit și al nostru bun prieten și d[e] vârstă ca un părinte, dumalui
Gonos Mihai vamășul. [De la] Dumnezău poftim bun[ă] săn[ă]tate. Pentru noi de'i
vrea dumneta a ști, iat[ă] venim și noi aicea, la Rodna, fugind de păgăni și d[e] ne-
prieteni, și ne'm oprit 23 zil[e] pentru căc sintem trudiți de cal[e]. Ce'm trimis cest
om al nostru la Măriia Sa birăul și domni, știind ai noștri prieten[i], doar ne vor
socoti un locșor, să n[e] aș[ă]dzăm acum la nevoia noastră, și ne rugăm dumitale

să n[e] fii dumneta într'agiutor cu cuvântul cel bun, să n[e] scosi (*sic*) dumnata răspuns. Și fie dumitale cu s[ă]nătate.

A dumitale bun prieten:

Toader Nacul biv Vel Clucer.

[În sens invers:] La cinsti[ă] m[ă]na dumisale Gonos Mihai, vamășul cel mar[e], să s[ă] dea cu cinste.

Anno 1684, die 11 Iunii. Toderasko Bojer, Nakuls Sohn, kompt wegen der Tattern in die Rodna, s[ampt] Weib undt Kind. Es wirdt von d[er] S[tadt] vergönt in Jád aufzuehalten.

(Bilet mic.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 47-8, n° CCXLVI.)

MMDLXVII.

Grămești,
de la
1684,
19 Iulie.

Mihail Tăutul, fost Logofăt, către Bistrițeni, despre legăturile sale cu Rușii și Polonii.

„Mihail Tăutul, biv Log[ofăt]¹, către birăul Martin¹. Răspuns la o reclamație. „Că acolo no-i numai al nostru, ce-i giurăte parte leșască... De-acmă de să va rușii, no mai multu, un cap de at[ă], să aibă a spânzură vătomanul den Câmpolungu. Și, prentu preetenec și pace ce facem cu dumneta, vorovi-vom și co Leșii, doră să vor lăsă și ei... Писъ с грѣмѣмъ...”

(Pecete verde, de ceară.)

(Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 51, n° CCXLV.)

MMDLXVIII.

1684,
21 Iulie.

„Istratie, nepotul lui Patri Ianăș de Belgrad”², către Mihaiu Gonoș, pentru niște piei trimise spre vânzare de Vornicul de Cimpulung, cerând a să fie iertate de vamă.

[Iscălitura grecească, a lui Istrati.]

[Adresa românească în sens invers:]

Alata 1684, die 20 iunii (*sic?*). Alata umb Belassung etlicher Fehl auff der Mauth.

(Pecete ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 48, n° CCXLVII.)

MMDLXIX.

[Câmpulung],
1684,
înainte de
7 August.

Petre Hurghiș către Bistrițeni, cu vești despre Dumitrașco-Vodă și Poloni. † Cinstiți Măriile Vostre, domne de cetate Bistriții, la Măriia Ta birău și la Măriia Ta domne vam[e]șu, cu s[ă]n[ă]tate mă'nchin eu, Petrea Hurghiș în Câmpulungu. Alta, de veș se știț Măriile Vostre de rândul veștilor dentr'acoč[e], cu m[i]la lui Dumn[e]dzău sintu tote bun[e] pân pre'cmă. Deci se știț Măriile Vostre c'au fost un căpetan a lui Dumnetrașco-Vod[ă] cu o sam[ă] de oameni aicia în sus, spre Potna. Deci, când au fost în dzua de Sfete Petru, au venit trei stiaguri de Leș cu Căzaci și e'u luat pre toți de grumaz: anome Ciomărtan și cu alți trei borenaș (*sic*), iar pre căl[ă]raș ce-au fost mai proșt[i], i-au slohodzit, iar pe capete i-a dus la Crai. Și au fost eșit den Cameniț[ă] vr'o doa mii de Turci cu Lepcani dup[ă] (ne)

¹ Martin Emrich (1680-6; și înainte, 1680). Scrisoarea e însă din vremea războiului, început în 1683.

² Pentru personalitatea lui Pater Ianăș, negustorul influent din Ardeal, v. Al. Lăpădatu, în *Prinos Sturdza*.

nește Leș, ș'apoi au cam tăet ei pre puțini Leș. Apoi au dat de veste ș'au serit dup[ă] dănsii alți Leș, și   tăet pre tăți, nomai ce'u s[că]pat, dentr'acele doa mii, șes[e] oameni. C'am m nat noi un om al nostru acol[o], în Ț[a]ra Leșască, de ne'u adus aeste vește. Deci se știi Măriile Vostre că dzi [e] omul nostru că simtu oște pr  crele (*sic*: grele) leșești. Și, alta iar, că eșir[ ] pre Prut trei mii de Leș pre taină, ca dor vor puti  prende pre Dumnitrașco-Vodă, iar Dumnitrașco-Vod[ ] au eșit din Eși la Țuțura. Ce no știm ce fi dentr'acolo. Și se știți Măriile Vostră că e cov ntul boerilor: cum se va cl tl Vodă den Eșe, toțe se-l las[e]. Că me'u spos Gheorghe cu gura lui, și el încă ș'au dat dos. Și et[ ] că mai¹ și eu pre es[t] copil al meu cu cinci cai pentru p n[e] se despr  r ndol veștelor, știindu cuvântul Măriilor Vostre. Ce mă rog Măriile Vostre se no mi-l  nv luesc  cineva, șe de vam[ ] încă mă rog...

† De bine voritor M [ri]ilor Vostre *Petre* cu s[ ]n[ ]tate m 'nchin de la H[rist]os, amin.

[Jos:] Anno 1684, 7 augusti. Alata wegen tartarischen Posten.

(Pecete peste hârtie.)

(Vă : adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte în *Documentele Bistriței*, II, pp. 48-9, n  CXXLVIII.)

MMDLXX.

Gheorghe (?), Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre tovărășia unui negustor cu preotul armenesc din Cameniță. Câmpulung,
1684,

† Dumniata Gonoș Mihaiu, dumitale cu s n[ ]tate ne  chin m și poftim înaintea de bună s[ ]n[ ]tate dumitale de preun  cu bună cinstită casa dumitaale. Facem șt[i]re dumitale iată că ne vini o carte de la Domnul nostru Dumitrașco-Vodă, și ni-au scrisu pentr 'un neguțitor carele au dat doa  sute de lei și doi cai unui popă armenescu din Cameniță, și l-au priimit soție, și, c nd i-au dat banii și caii, au fostu de față popa M ndrul cel armenescu, din Suceavă și ficiorii lui, și l-au priimit soție pre popa cel armenescu din Cameniță, să  nble am ndoi să neguțitoriasc , și, dobânda ce or ave , să  np rșasc . Și l-au trimis pre popa să  nble să cumpere untu și cai, să facă neguțitorie, iar el au trecut în Bistriță acolo, și m n nc  banii neguțitorului. [După ordinul Domnului, reclamă banii și cai. Dacă Armeanul ar refuză, să-l *deie în chiz *. De a cumpărat vre-un *negoș*, să-l aducă.] 12 August.

Monie (?Монне?) Vornicul din Câmpulung.

[ n sens invers:] Anno 1684, die 12 Augusti, wegen einess armenerschen Pfafens Schuld.

(Fără pecete.)

[Vă :] Adresă românească (către Mihaiu Gonoș).

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 48-9, n  CXXLIX.)

MMDLXXI.

„Mihail Tăutul Log[o]f[ ]t” către birăul Bistriței, pentru niște reclamații pe care le-a dus și la Sniatyn. [1684
și urm.],
14 Septem-
bre.

A primit reclamațiile pentru oamenii din amândouă părțile, „prespre carii  nbl  r u”. La sosirea „poslanților” de la Bistrița, a mers la „Sneatin”, „c c aceia oameni ei ascultă de Sneatin”, și a vorbit cu „podstarostele”. Acesta se plânge el acuma pentru niște Ardeleni cari „au făcut prilej” de furt; e amestecat în afacere

¹ *M iu, m n.*

și „un holteiaș“. Se pomenește „cel Câmpulungu Românesc“. „Vădzu că dzăc și Leașii numai zăboară să nu fie.“

(Pecete de ceară verde, nedistinctă.)

(Vo : adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 50, n^o ccl.)

MMDLXXII.

Câmpu-
lung,
cătrec
1685¹.

Câmpulungenii către Bistrițeni, pentru niște zăboare.

Cer o restituție și pentru vătămănuț, care „au strigat pe sat să prindză furii, și au audzit și Samoilă, sluga orașului“.

(Fără dată și pecete.)

(Vo : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, I, p. 95, n^o cxxiv.)

MMDLXXIII.

Câmpu-
lung,
1685,
29 Septem-
bre².

Toader biv Vel Armaș, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre prada grozavă a țerii și apropiarea luptei hotărâtoare, cerând pentru el, ca poclon la Curte, rachiu și turtă-dulce, precum și știri de la încunjurarea Budei.

† Cinstit și bun prietin și tocma ca un frate, dumnelui giupănuț Gonoș Mihai, să fii dumnetă sănătos. De la puternicul Dumnedzău pohtim dumitali bună sănătate. Alta, pentru vești dintr'acoace, să știi dumnetă că țara noastră este plină de oști și de tâlhari, cât nu rămasă sat sau târgu sau mănăstire neprădată și ne-jecuită. Iar războaiele încă până astăzi, Duminecă, Sep. 27³, nu s'au lovit te-meiu, iar peste trei, patru dzile om ști serie dumitali cui va dă Dumnedzău răz-boiul. Că acumu s'au apropiat oștile cale de 8 ceasuri. Alta, pohtescu pre dumnetă să faci ostinelă c'un om al dumitali, că am dat bani să ne cumpere cevai ra-chiu și turte dulci, să ne fie de pocloane, dacă om merge la Curte. Și te rog să ne fim frați cu începătura din cărți. Iară Dumnedzău este bun de ne vom și împreună. Și iar rog pre dumnetă să ne scrii pentru Turci la Buda, cine au bătut și unde au avut războiu. Și să trimite Dumnedzău bună săn[ă]tate dumitali wr Țe, amin.

✂ Д[о]м[о]в[о]д[у], Sept. 27. а (sic).

A dumitale bun priiatin și ca un frate: *Toader biv Vel Armaș*, Vornic de Câmpulung.

[Vo:] Cinstitului și bun fratelui și nedespărțit prietin, dumnelui jupănuț Gonoș Mihai să s[ă] d[ă] cu săn[ă]tate.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 52, n^o cclv.)

MMDLXXIV.

[1685],
înainte de
12 Octom-
bre.

Popa Lupul și protopopul din Moiseiu către Bistrițeni, despre un călugăr-dascăl de la Humor.

„Popa Lupul și cu fratel[e] nostru, cu potropop[ul] den Moisei“, către „domnii de Bistrița“. Pentru „acestu călugăraș al nostru, că ne este dascăl, și șeade în casa noastră, de ne învață un fecior al nostru, ce este popă“. Cere carte la vamă pentru el, ca să nu fie *învaluit*, „că este de la m[ă]n[ă]stire de la Humor, și am înțeles că au prădat Leașii pre acoloa, și au fostu avându și călugărașul câte oarece borfe acoloa. Deci merge să știe, găsi-va ceva, au ba, și va veni iar înapoi, la casele nostre.“

¹ Nuțul apare într'un act din 1-iu Maiu 1685 (*Documentele Bistriței*, II, p. xx).

² Pentru dată, v. *Documentele Bistriței*, II, p. xxix.

³ Aceasta datează 1685, nu 1686.

De notat: „de cinste și de beciuleată”¹.

[Mai jos:] Anno 1685, 12 Octobris alata: nihil ad rem.

[Pecete peste hârtie, cu arabescuri.]

[Vo : Adresa românească.]

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 53, n° CCLVIII.)

MMDLXXV.

Toader Nacul către „Gonos Mihaiu vamășul” de Bistrița, despre bejenia lui și un poclon de pepeni.

Câmpu-
lung,
1685,

Trimite pentru a cumpără pâine „căc și noi să știi dumiata că am fost tot bejănari, și astăzi tot nu sintem așădzați la cas[e]le noastre, ce ne ținem tot in bani”. Amintește prietenia părintească.

30 Octom-
bre.

„Puținel poclon să primești dumneta dela noi, din cât s'au găsit: 10 pepeni (?) proșteți.”

[În sens invers:] Anno 1685, die 20 Novembris alata, umb Erlassung der Mautt-Kohsten, hinein zue fuhren in Moldau.

(Pecete mică, de ceară brună).

Vo : adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 53, n° CCLVII.)

MMDLXXVI.

Toader Armașul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre prädarea Terii și iernarea Polonilor, cerând vești.

Câmpu-
lung,
[1685²],

† Cinst[it]ul și al nostru mai mar[e], ca un frate, Măriia Sa Gonoș Mihai, vamășul cel marea a cetății Bistriții, de la puternicul Dumnedzäu poftim Mării Tale bună sănătate, înpreună cu fericită casa Mării Tal[e]. Pentru rândul veștilor, iată Leșii acumu iar prădar[ă] această săracă de țară: dea la târgu, de la Piatra, în sus, de au lăsat numai pământul³, ș'au prinsu și un boiar, de l-au dus. Iar Craiul au dat voe oștilor cea ervedză pe margine, să tot prade în țară. Craiul și Hatmanii sintu la Jolcfa; răspunsul solilor moschicești n'au eșit. Ce mă rog Mării Tal[e] să-m scrii dintr'acolo cum stau lucrurile, și Nemții unde ervedză și până unde agiungu. Că avem poroncă de la Domnul nostru să cercăm Măriile. Vostrea ca la niște buni prietini și megiaș. Alta, mă rog Mării Tale că am trimis cești feciori să ne cum-perca ceva pâne; ce mă rog Mării Tal[e] să înble cu pacea. Și să fii Măriia Ta sănătos.

26 Novem-
bre.

✂ Δοχονοκ, Noe[m]vrie 26.

A Mării Tal[e] bun priiatin: Toader Armaș, Vornicul de Câmpul Lungu.

[Vo:] La cinstită mâna Mării Sal[e] Gonăș Mihai, V[e]l Vamăș, să s[ă] dea cu săn[ă]tate.

(Pecete ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 54, n° CCLIX.)

MMDLXXVII.

„Dumitru Tempuletsch”, Rumân supus județului Brașovului, cere a i se plăti pentru un cal ce a fost luat „im vergangenem Frühling zur Postreise”.

1686.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Stenner, II, n° 48.)

¹ Ung. *becsület*, omenie.

² După scrisoarea databilă a aceluiași.

³ V. Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 237.

MMDLXXVIII.

1686,
7 Februar. Declarație grecească a unui negustor grec prin care își crează procurator la Bistrița pentru niște unt oprit.

[Vo:] Anno 1686, 6 Martii: wegen der Bütter, so im Arest gewesen zum Geor. Bohm, dess praesen: exhibitori, spendieren wollen.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 56, n^o cclxii.)

MMDLXXIX.

Câmpu-
lung,
[1686],
4 Mart. „Ghiorghiță Postelnic, Vornic de Câmpulungu și părcălab, suceavski“, către birăul „Imbrea Martin“, despre obiceiul schimbării Vornicilor și despre „vremile grele“ de amândouă părțile.

„Că la noi să schimbă giudeț[e], iar la dumneavoastră îi schimbă numai ceasul morți... Iat[ă] că acum stătură niște vremi grele la noi mai de mult, dar acum vedem că și la dumneavoastră să încep nește lucruri nu bun[e], de care nă¹ niciun binia nu ne pare; dar ce om făc[e]? Aceste toate de la Dumn[e]dzou să pot. Ce bin[e] ar hi să hie întria noi priiatensug creștinescu, să hie întria noi aceasta: c'[=ce]lam ști noi dentr'acoace, să știți și dumneavoastră, și ce ați ști dumneavoastră, să știm și noi. Foarte n'ar hi de rău, nici nă¹, nici dumnilorvoștria.“

(Pecete mică, brună, cu o cruce, și literele: T. D².)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 56, n^o cclxiii.)

MMDLXXX.

Cluj,
1686,
29 Mart. Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de cai de poștă ce simte în Maramurăș, unde e pus ca să pândească de spre Poloni.

Ajánlom kegyelmeteknek szolgálomat!

Nyilván lehet kegyelmeteknél szegény hazánk mostani szoros ügyire nézve nekünk is akaratunk s kedvünk ellenfeles en itt kelletik laknunk Máramarosban rendeltetvén Bethlen Miklos uram honnét gyakorta kelletvén tudossításoknak jöni s ismét is oda menni szükség hogj kegyelmetek Telesre jo erős posta lovakat küldgyönn böcsülletes város szolgálját küldvén vellik, a ki legyen ott a lovakkall hogj sem a Maramarosbull ide jövö sem az innét ki menö posták ne késedelmezzenek, mint hogy Beszterczére menni nagj kerülö mert a Szamos mellett kell le jární. Azonban ha Lengjelországbull a Lengjel Királytúl ö Felségetüll ember

Vă țin gata slujba mea d-voastră.

E cunoscut înaintea d-voastră că în împrejurările acestea grele ale țerii noastre și noi, împotriva voinței și dorinții noastre, trebuie să stăm aici în Maramurăș, rânduiți de domnul Nicolae Bethlen, de unde trebuie să meargă și să sosească vești mereu. Deci e nevoie ca d-voastră să trimiteți la Telciu cai de poștă buni și tari, și cu ei slujitorul de omenie al orașului, care să păzească caii acolo, ca nici poștele ce vin din Maramurăș, dar nici cele care merg de aici, să nu întârzie; fiindcă să meargă pe la Bistrița e încunjur mare, având să treacă la vale pe lângă Someș. Iar, dacă vor sosi oameni de la Măria Sa Craiul polon din spre Moldova în Ți-

¹ „Nouă.“

² Probabil a lui Toderașco Nacul, alt Vornic de Câmpulung.

érkezik Moldva felől a kegyelmetek Districtussábban az ő Nagysága parancsollattya szerint kegyelmetek bőcsüllettell lássa tractállya. Az előtt is irtam vala kegyelmeteknek valami zab dolgárull, még eddig valaszt nem tön kegyelmetek. Isten eltesse kegyelme-
teket.

Colosvar, 29 martii 1686.

Kegyelmetek szolgálja

nuturile d-voastră, după porunca Măriei Sale să-i primiți bine și să-i ospătați. Și înainte vă scriesem d-voastră pentru ceva ovăs, dar până acum nu ni-ați răspuns nimic. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră.

Sluga d-voastră

Teleki Mihály, m. p.

[Vo:] Generosis, prudentibus et circumspectis dominis iudici primario ceterisque civibus ac senatoribus civitatis bisztriciensis, dominis amicis benevolis, observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDLXXXI.

Toader fost Mare-Armaș, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre Pașa ce merge la Camenița ca Serascher și mișcările Polonilor, adăugind rugămintea de a i se da pâne pentru „hainele din spate” și uneltele ce e silit a vinde.

Câmpulung,
[1686],
7 Maiu.

Cinstitul și bun frate și nedespărțit prietin, dumnelui giupănu Gonăș vameșul.

Dea la puternicul Dumnedzău pohtim dumitale bună sănătate, inpreună cu fericită casa dumital[e]. Alta, pentru veștile dintr'acoace, au venit un Pașe și merge cu Tătar[i] și cu zaharē, să între în Camenițe, și acela e să (să) fie Sarascher, iar deaspre Leși, vești dumnevoastră. Alta, mă rog dumital[e], frate, că, fiind asupra ceștii sărace de (de) țără mânia lui Dumnedzău, am rămas destul la lipsă, când noi nu știm de atâtea ai cea este plugul, dea răul păgănilor și a altor nevoi destule. Ce am trimis cestu nepot al mieu, că n'avem de ce ne mai apucă, ce am început a ne vinde și hainele din spate; ce am trimis un tamber galbăn de adamască, cu blane de sobol, și o dulamă de șahmaran și niștea tepsii de plumbu, ca să putem a ne cumpără cevai pâne. Ce mă rog dumital[e] ca unui frate să cunoscă și eu frăție, iar Dumnedzău știe doară om pute și noi să slujim dumilorvostre. Ce mă rog pentru vamă și alte cheltuele, să ne folosăști, să te putem ști prietin. Și, cu atâtea, milostivul Dumnedzău trimiță sănătate dumitale.

✠ Δοχονοι, Mai 7.

A dumital[e] ca un frate: Toader ce au fost Armaș-Marea, Vornicul de Câmpulung, mă'nchin cu sănătate dumital[e].

[Vo:] Cinstitului și bun prietinului nostru Mării Sal[e] jupănuului Gonăș Mihai să (să) dē cu săn[ă]tate.

(Pecete roșie, ruptă.)

(Bistrița Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 56-7, n^o CCLXIV.)

MMDLXXXII.

Toader Armașul și Gheorghiță Postelnicul, Vornicii de Câmpulung, către Bistrițeni, despre aducerea de provizii în Camenița de către Tatari, cari vor trece în Ardeal, despre coborârea Polonilor, precum și despre hârlia ce-i trebuie.

Câmpulung,
[1686],
17 Maiu.

Cinstiți și ai noștri frați, Măriia Lor domnii de Bistrița.

Dea la Dumnezeu pohtim bună sănătate Măriilor Vostrea. Alta, a veanit Ghiorghie și Simion din Rodna pentru veste de Tătari de spre noi; dar fearescă Dumnedzău, noi sintem creștini și prietin[i]. Dar, de'm înțelegea, în miadzănopte am trimetea ș'am dă șt[i]rea. Iar Tătar[i], dacă au băgat zahareao în Camenițe, au purces în sus, în Țara Leșască, pe de-aceae parte de Nistru, și oste leșască s'au coborât la Horodenca. De acesta lucru n'ave s'ai grijea de Tătar[i] dentr'acoace, că într'acel ceas am trimite; iar Tătar[i] sintu adevărat să vie în ț[a]ra dumilorvostrea, iar pe la Ardel pe gios, iar nu pe aice. Și, de nea veți cercă, tot veți aveă de la noi vesti în tot ceas[ul]. Și să fiți Măriile Vostrea săn[ă]toși.

✠ Апохона. Mai 17.

Hl-v'am scris multe, ce să credeți dumneilevostrea că, de am dă 10 bani pe coale de hârtie, și nu putem găsi; ce ne rugăm de o bucată de hârtie, și vom trimite bani. Și fiți cu Dumnedzău.

A Măriilor Vostrea prietini: Vornicii de Câmpul Lungu: *Toader Armaș, Ghiorghia Post[elnic]*.

† La Măriia Lor domni de Bistrița să s[ă] dă cu cinste și cu omenie.

(Pecete roșie, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 57-8, n^o CCLXV.)

MMDLXXXIII.

Câmpu-
lung,
1686,
22 Maiu.

Gheorghia Armașul, fost Postelnic, Vornic de Câmpulung, către Bistrițeni, despre un pribeag în Ardeal strâns pentru bir.

„Armaș Ghiorghie Post[elnic], Vornic de Câmpul Lungu“. Pentru un emigrat în Ardeal, la Ilova: „fiind aici cu răm[ă]șiță, la satu unde au ședzutu, pantru dar[ea] birului înpăr[ă]tescu, l-au prinsu acei săteni călora le'u peritu bucatele pentru răm[ă]șițile lui, și i-au luat 7 mir[țe] de mă[laiu].“ El promite a dă bani, fuge și capătă apoi „pecete“, prin birăul de Iad, de la cel de Bistrița. Nu strice priet[en]ia pentru „blăstămați“! Cine arc de reclamat, vie să se judece,—„că noi încă le vom luă sama, — că pentr'ace[ia] si[n]tem puși de M[ă]rie Sa Vod[ă], să cercăm străm-bătaatea oamenilor.“

[Vo:] Anno 1686, die 3 Iulii, alata. Nihil ad rem.

(Pecete mică, roșie. Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 58, n^o CCLXVI.)

MMDLXXXIV.

Câmpu-
lung,
1686,
18 Iunie.

Toader Nacul, Vornicul de Câmpulung, către „Gonos Mihai vamășul“ de Bistrița, cerând scutire de vamă pentru „pânea“ ce a trimis să se cumpere.

[Mai jos:] Anno 1686, die 24 Iunii, alat[ae] umb Erlasung der Mautt.

(Pecete ruptă, pusă peste hârtie.)

[Vo:] Adresa românească.

(Apoi, însemnări de altă natură.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 58, n^o CCLXVII.)

MMDLXXXV.

Câmpu-
lung,
1686,
21 Iunie.

„Toader Nacul“, Vornicul de Câmpulung, către birăul bistrițean „Imbre Marton“ (Martin Emrich), despre un furt.

Menționat obiceiul „colacului“. Părește și pe doi iobagi ai săi din Rotum-pănești, cari, „fugind satul“¹, i-au furat, între altele „8 saci de hricică“.

¹ În bejenie, cu dânsul, la Rodna.

[Jos:] Anno 1686, die 8 Iulii, alat[ae] wegen etlicher Gefangenen dess Vornicks, welche alhier gefangen sindt undt waren.

(Pecete ruptă.)

[Vº:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 59, n° CCLXVIII.)

MMDLXXXVI.

Toader Armaș și Gheorghiță Postelnic, Vornicii de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile din Moldova și mișcările Tatarilor.

Câmpulung,
1686,

† Ai noștri cinstiți și buni megiași și ca niște frați, Măriia Lor toți domni de cetate Bistriței, de la Dumnezeu pohtim Măriilor Vostre bună sănătate, împreună cu fericite casăle Măriilor Vostre. Alta, pentru veștile din coce de spre Moldova, să știți Măriile Vostre că Hanul au venit la Căslă, și Moradin Soltan au agiunsu aproape de Iaș, și vor să margă cu Sarascher-Pașe la Leși. Ce nu știm cui va da Dumnezău. Așijder[e] ne rugăm Măriilor Vostre, ca unor megiași buni și prietini, să ne scrieți și dumnevoastră pentru Nemți, să știm până unde s'au pogorât și până unde au agiunsu, iar și noi, ce om mai ști și ce om înțelege, de toate om face șt[i]re Măriilor Voastre. Forte vă pohtim să nu vă lepădați Măriilor Vostre de priiteșug, că prietinii totu-s de treabă. Și cu atâta fiți Măriilor Vostre cu bună sănătate, împreună cu toate cinstite casăle Măriilor Vostre, de la Dumnezău, amin.

26 Iunie.

Câmpul Lungu, Iun. 26.

A Măriilor Voastre bun prietin și megieș: *Toader Armaș, Vornic.*

[De altă mână:] Ghiorgghiță Post[e]lnic, Vornic, ne închinăm dumilorvoastră cu bun[ă] s[ă]n[ă]tate.

[În sens invers:] Anno 1686, die 8 Iulii, alata auss Kompolung wegen etlicher Posten.

(Pecete mică, de ceară brună, cu nisip de aur. Embleme; stelute, etc.)

(Vº: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 59, n° CCLXIX.)

MMDLXXXVII.

Toader Nacul, Vornicul de Câmpulung, către birăul de Bistrița, arătând că, după cererea lui, iartă pe niște hoți, dacă vor spune „gazdele” și „soțiile”, vor restitui cele furate și vor da „colacul”.

Câmpulung,
1686,
30 Iunie.

[Mai jos:] Anno 1686, die 2 Iulii, alat[ae] wegen dess Wornicks Gefangenen, dass sie, biss sie nühr völligen contentieren, nicht aussgelassen werden sollen.

[Vº:] Adresa românească.

(Pecete ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 59-60, n° CCLXX.)

MMDLXXXVIII.

Toader Nacul, Vornicul de Câmpulung, către birăul și Sfatul de Bistrița, pentru un om închis.

Câmpulung,
1686,

Mențune de gloabă la eliberare, de „tălușag și furtușag”. Pomenit și alt arestat: Veličko.

7 Iulie.

[Vo:] Anno 1686, 21 Iulii, wegen dess Popa Sohnes, dass er frey gesprochen soll werden von den Kompaluger.

(Fără adresă și pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 60, n^o CCLXXI.)

MMXDLXXXIX.

Câmpu-
lung,
1686,
13 August.

„Toadea Armaș, Vornicul de Câmpul Lung“, către Bistrițeni, despre tâlharii din Ardeal, cari au prădat mănăstirile Biserici și Pângărați.

E sănătos, din mila lui Dumnezeu „și în norocul Domnului nostru, lui Costandin-Vod[ă]. . . Către această, facem știre Mărilor Voastrea pentru niște tâlharii cari au tâlhuit niște mănăstiri aici: Beseașcanii și Pângărație“. Ar fi prinși la Bistrița. Să fie căzuți pentru a-și arăta complicități, — „că aci în urma lor mulți direpți patu rău pentru dășii“.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 60, n^o CCLXXII.)

MMDXC.

Câmpu-
lung,
1686,
înainte de
14 August.

Toader Armașul, Vornicul de Câmpulung, către Bistrițeni, despre starea lucrurilor în Bugeac și Crâm și despre mersul războiului.

Cinstit și bun prietin și megiaș, Măria Sa Imbri Martin, birăul de cetatea Bistriți, și cu tot Sfatul, de la Dumnezău pohtim Mărilor Vostre bună sănătate, împreună cu toate fericitele casele Mărilor Vostre, că nu ne aț uitat cu scrisorea. Din țara noastră, să știți Măriile Vostre că Craiul Ieșescu¹ au venit în țară până la un târg ce să chemă Ștefănești, 2 conace până la Iași. Iară altu Domnu nu au pus, nice alți Vornici nu au venit până acum. Iară Căzaccii sântu una cu Leșii; Bugecul stă călare, iară la Crâm am auzit că au mărș Popovicea Hătmanul de preste Nistru. Ce-i forte rău și'n țara noastră, că tâlharii tot o strică. Împăratul turcesc s'au dus la oastea, că-i bat Frencii pe Mare, și forte ieste spaimă mare în Turci. Ce nu știm cum a fi voe lui Dumnezău. Iată și eu am fugit din Câmpul Lungu aice, spre Dorna, până oi mai vedē cum a mai fi. Și tot mă rog Mărilor Vostre, nu ne daț uitării, ce ne tot mai scriaț Măriile Vostre, să mai știm. Și, pentru un dar, de va fi așa, mare lucru va fi. Ce noi tot om mai scrie Mărilor Vostre precum a mai fi. Și să fiț Măriile Vostre sănătoși vr Țe, amin.

A Mărilor Vostre bun prietin

Toder Armaș, Vornic.

Mă'nchin cu sănătate Mărilor Vostre.

[Adresa:] La cinstita mâna Mării Sale birăul de Bistrița, la tot Sfatul, să să dea cu sănătate.

Anno 1686, den 14 Augusti.

(Fără pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului, copia d-lui Iulian Marțian; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 61, n^o CCLXXIII.)

MMDXCI.

Câmpu-
lung,
1686,
Septembre.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre cercelarea Țerii de Tătari ca negustori, sosirea unui om al lui Șerban-Vodă Cantacuzino la Iași, trecerea Tatarilor, bejenirea Focșănenilor și lipsa Vornicilor, duși la Vodă.

¹ Sobieski.

† La cinstiț și de m[i]l[o]stivul D[u]mn[e]dzău dăruți Măriile Vost[re] domni de cetate Bistriții, anume birău de cetate Bistriții, la Măriia Ta Imbre Martă[n] și la Mărăe Ta Gonăș [Mi]ha[i] și Marie Ta Tomăș Soponar, cu s[ă]n[ă]tate ne închinăm Măriilor Vostre. Alta, înțeles-am de scrisore Măriilor Vostre, de toat[e]. Pentru veștile de Tătari, iar înbla prin ț[a]ra Moldovei Tătari. să face neguțitori; iar am înțeles c'au trimis de la Hanul la Marie Sa la Vod[ă] să tai pre car[i] vor găs[i] pren ț[a]ră, — că să facē neguțator[i] și înblă de robie omeni: deč acmū s'au dus, nu-s în ț[a]ră. Alt[a], am înțeles c'au [ve]nit un om a lui Șerban-Vod[ă] la Vod[ă] în Eși, d[ar] nu știm cu ce treba au venit. Alta, am înțeles că s'au bejenit și Focșenii; ce nu ști[m]: devidom¹ trec, au nu trec; iar, de vom înțelege mai pre urmă, vom scrie la Măriia Vostră —, că avăm și omeni la Eș. Deč, [da]ca (*sic*) vor veni, și vom înțelege devidom că trec Tătari în Ț[a]ra Ungurescă, vom și mai trimite la Măriele Vostre, — că cine ne sintu Vornici, anume Toader Armașul și Ghiorghii Postelnicul, încă sintu la Eș: așteptăm să vie astădză, mână. Deč, de vom ști și mai bine, și vom scrie la Măriele Vostre, îndată cum vor veni. Noi vom nevoi, precum ne fost p[ă]n acmū prieten[i], să ne fiți și de'cmū. Iar tot ne rugăm și noi Măriilor Vostre, de č[e] veți ști și Măriile Vostre, dentr'acelea ne rugăm Măriilor Vostre să ne faceți șt[i]re, — că noi încă vom nevoi de vom făc[e] șt[i]re Măriilor Vostre de č[e] vom ști. Și fiți Măriile Vostre cu s[ă]n[ă]tate de la H[risto]s, amin.

Noi, micii Măriilor Vostre, Cănpulungenii, anume: Dod și Vas[i]lie Hurghiș și Ștefan Hasnăș și tot satul, cu tiner[i], cu bătrâni. Și am hi pos și pecete satului, ce-au fost la omenei noștri la Eș. Cu s[ă]n[ă]tate ne închinăm: să fiți s[ă]n[ă]toș от хс, amin и много здравіе [= și multă sănătate].

[În sens invers:] Quitantia, septembris (?), anno 1686.

Înuntru, 2 chitanțe germane din acest an.

[V°: adresa românească.]

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte, și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 55-6, no CCLXI.)

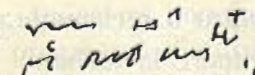
MMDXCII.

Sandul Comornicul (?) către Bistrițeni, despre trecerea Hanului către Țara Românească.

1686,
23 Decem-
bre.

Cinstit al meu mai mare și bun prietin, Mări Sale Ioachim domnul de vama Bistriții, de la milostivul Dumnedzău postescu Mării Tale bună pace și s[ă]n[ă]tate], împreună cu alalți cinstiț domni. De'i vrē Măriia Ta și pentru noi, cu mila lui Dumn[e]dzău ne aflăm cu s[ă]n[ă]tate, și mulțămăscu Mării Tale de tot binele ce'm avut de la Măriia Vostră. Pentru vești, altă n'am scrie făr'numai acmū, Luni², ne venit de la Eși, și, altă, numai: Galga-Sultan cu o samă de Tătari au trecut cătră Țara Munteniască, spre Târgoviște, ș'au venit și 4 Pași cu oste turcească. Iar cu adevărat așe este; iar, unde or merge și ce or să facă, nu știm până acmū. Iar ce om putē și cu adevărat, n'om uită priiateșugul dumilorvostre. Și fii dumneta s[ă]n[ă]tos.

A dumitale mai mic și bun priiatin

Sandul

[Vo:] † Mării Sale lui Iachim birăul cel bătrân de cetate Bistriții, să să de cu s[ă]n[ă]tate.

(Pecete roșie, cu: „Alexander Comornic (?)“.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 68, no CCLXXXVI.)

¹ De-avidoma, aidoma, adevărat.

² În 1686, 23 Decembre st. n.

MMDXCIII.

Pe la 1687. „Constantin Turcul rohmistrul, staroste cernăuschim“, către Bistrițeni, pentru reclamații.

(Polonă, cu litere chirilice.—Pecete de ceară, cu insignii.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 67, n^o OCLXXXV.)

MMDXCIV.

Pe la 1687. Ștefan Diac și Nistor Gânga către Rodneni, despre oi furate în Moldova și niște arme ale lor.

„Ștefan Diiac și Nistor Gânga“ către „săteni de Rodna, anume la Alecsa Belei și la Crăciun și la Costăn a popei, la Tecleci și la alți săteni de acolo“. Se plâng că li-au părât la „domni“ feciorii și cer să caute a-i liberă. „Dar dumneavoastră ce treabă aveți cu Muldua [unde se furaseră niște oi] și ce nevoie aveți voi? Că, ce om face eu pre acci, și cu ficiorii mii, eu oi dă samă, iar voi n'aveți nicio sam[ă] a dă dea Mulduveni. Au doră ve-i voe să puneți Rodna din gios de Bistri[a]... Sintem creștini botezați, că numai bine nu va hi: să n'ascultați minciunoșii, ce să socotiți ce scriem și noi. Că la omul înțeleptu agiunge un cuvântu stăt[or] ce să grăiaște, iar eu mă și rog să grăiți la domni, nu numai pentru noi, ce și pentru domneavoastră, ca să trăiți cu noi. Alta, și pentru arme: doă puști și un paloș, să nu să bucure cineva la dănsăle, că-s a mele armele, precum or hi spus și ei. De aceasta“, etc.

(Fără dată.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 65, n^o OCLXXXI.)

MMDXCV.

Câmpulung, de la 1687¹, 14 Mart. Gheorghiță Postelnicul, Vornic de Câmpulung, pârcaș de Suceava, către „Frenți Diiac notares“ de Bistrița, despre legătura dintre tatăl său și unchiul notarului și despre începutul cârmuirii sale.

Un om de la Bistrița-i spusese „de numele dumitale, că iaști nepot dumisale răposatului Martin birău, carele luasă fecior de suflet pre tatăl meu Dumitrașco, și acum, tâmplându-s[ă] mila Domnului nostru a fire noi socotitori aice, la Câmpulung“, îi oferă a fi frați „cum și bătrân[i] noștri“. A scris și Guvernului orașului.

(Pecetea brună știută.)

[V^o :] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 56, n^o OCLXXXI.)

MMDXCVI.

[Câmpulung], 1687, înainte de 8 April. „Alăcsandro David, rohmistru luminatului Crai“², către „Echim“ birăul de Bistrița, pentru o reclamație, puind termin pentru judecată la 22 Mart, cu adaus de știri privitoare la războiu.

[P. S.] Rogo humillime Reverentiam Vestram, quidcunque habetis notitias, communica et mihi Magnificentia Vestra. Ego itidem significo quod exercitus moscoviticus venit ab Ozov³ sex centum millia cum harmatis (sie). Rogo et iterum rogo

¹ Martin Emrich, birăul Bistriței, arătat aici ca „răposat“, moare în vara anului 1687 (listele d-lui Albert Berger).

² Pentru acest Davidel, fost pretendent la Domnia Moldovei, v. *Documentele Bistriței*, II, p. xxxi.

³ Ioachim Wallendorffer diacul (Deák, Litteratus).

⁴ Nu Ozû, Oceacov, ci Azov.

Magnificentiam Vestram, sit mihi Magnificentia Vestra bonus amicus et da mihi de omni re notitiam, et praecipue de Buda, nam apud nos ita narrant quod Turci venerunt ad Budam.

(Pecete de ceară roșie, cu crucea între două ornamente.)

[V^o :] Adresă românească.

[În sens invers:] Anno 1687, 8 Aprilis. Post auss Moldaw.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 62, n^o CCLXXV.)

MMDXCVII.

[Alexandru David] către Franz Deák, notarul de Bistrița, despre gătirile de oaste ale Polonilor și Țarului, despre alaiurile Tatarilor și despre judecata lui Isac din Ilva cu Oncioaia din Câmpulung, 1687, 28 April.

Cinstit și al nostru bun priaten, dumnelui Frenți Diiac, natarășul de cetate Bistriței.

Dela m[i]l[o]st[i]vul Dumn[e]dz[ă]u poftim bun[ă] săn[ă]tate. De-i vrea dum-neta a osteni pentru noi, cu m[i]l[ă] lui Dumn[e]dzău ne aflăm cu s[ă]nătaate și trăim tot la acest loc, la Câmpul Lungu. Alt[a], pentru vești dintr'acoac[e], să știi dumiata că ne sosir[ă] acm[ă] de l[a] Liov și spun că Leși să gătes[c] tar[e] de oaste și să strângu la obuz, iar puter[ea] Împăratului Moscului au purces, foarte oaste mult[ă]: dzic să fie 300.000 de oaste Moscali, fără Căzaci, și 8.500 de puști. Pentru Tătar[i], întâi să făc[ă] cuvânt că să vie Tătarai supt Cameniț[ă], să ias[ă] în tâmpinar[ea] obuzului leșăscu, iar acm[ă] nu se înțalege nemiș de dănsii. Ač[e]ste vești avăm acm[ă], iar ce s'a mai innoi și vom ști mai adevărat, om făc[e] dumital[e] șt[i]re, și dum-neta ce vei ști cu adevărat dispre acea parte de loc, să n[e] însă-mnezi dumiata, că noi tot știm pre dum-neta frate și vechiu priaten și megiaș. [Pentru afacerea cu Isac, care nu restituie,] că el știe bin[e] cât greu au pățit la Anton-Vod[ă], și tată-mieu s'au pus de l-au scos, iar acm[ă], eu să dau pentru dănsul, n'oi dă, că nu-s dator cu nemiș: eu să vin la Ardel, nu poci, să stau de față¹, dar sunt acolo marturi. „Duca-Vod[ă] au răspuns: ori să afle tată-mieu pre Isac, ori să-l dea pre mână[ă] Oncioei, au să plătescă moarte frăține-său, și, viându de l[a] Iași, s'au tâmplat moarte tătâne-mieu și, părăndu-m[ă] pre min[e], eu, neștiind poveste, i-am dat o iap[ă] și o vac[ă], și mi-au făcut și zapis, unde oi găsi pre Isac, să-m[i] iau de l[a] dănsul. . .

(Pecete mică, de ceară roșie.)

[V^o :] Adresa românească.

[În sens invers:] A. 1687, die 10 May, alat[ae] ex Kompolung, intitulat[i]o: Francisco Schobelio, ratione causae Isák de Illva.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 31, n^o CXVI.)

MMDXCVIII.

Alexandru Davidenco (David, Davidel), rohmistru polon, către Bistrițeni, Câmpulung, 1687, 6 Maiu.

Magnifice ac generose domine iudex, vicine ac amice mi honorandissime.

Salutem bonam plurimosque annos felicesque progressus diuturno precor Magnificentiae Vestrae tempore. Accesserunt ad me homines cum literis Magnificentiae Vestrae petendo a me iustitiam ratione equos. Invenerunt in Campolung unam equam, quam in instanti iussi reddere; alios non invenerunt equos, nam fures isti sunt in terra Magnificentiarum Vestrarum, qui furaverunt hos equos popi filii¹ de Przyslop. Nam illi et modo ibi manent: unus ex illis uxorem habet. Ego secundum ius et aequitatem facio iustitiam, et in qualibet occasione paratus sum facere illam. Dexterum² me recomendo amicitiae Magnificentiae Vestrae, a

¹ „Fiului popei.”

² „De caetero.”

qua si¹ non sim separatus, humillime precor. Modo me ipsum recomendo gratiae Magnificentiae Vestrae. Fidelis amicus atque humilis servus

Alexander Dawidenko, rotmayster Serenissimi regis Poloniae.

Datum in Campolong, 6ta maii, anno 1687.

Ego in qualibet occasione amicaliter meam tracto amicitiam; rogo Magnificentias Vestras, sint mihi amici. Refero quod exercitus Serenissimi nostri regis Poloniae egrediit de quartiriis, nam et imperator Moscoviae misit magnum ducem exercitus sui, qui vocatur princeps Galicyn, cum quinque mille miliarum exercitui contra Turcos qui iam sunt sub fluvio Dniepr.

[Vo:] Magnifico ac generoso domino Ioachim Wallendorffio, iudici primario ac senatori civitatis byztryciensis, amico mi venerandissimo, debetur.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDXCIX.

Câmpu-
lung,
1687,
13 Maiu.

Alexandru Davidenco, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre judecata unui om din Crasna cu un căpitan.

Magnifice ac generose domine iudex, mi honorandissime. Omnia bona nestoreosque annos ac felices progressus Magnificentiae Vestrae precor. Venit ad me homo qui vocatur Nakul de Krasna, petendo iustitiam de Kasyan qui sedet Ungariae², nam iste Kasyan accepit apud capitaneum equam. Tum temporis Kasyan de uno³ sedebat in Krasna cum isto homine Nakul; modo capitaneus Baran pro sua equa accepit apud Nakul equam. Rogo et iterum rogo, secundum aequitatem faciat Magnificencia Vestra iustitiam. Ego simili modo in qualibet occasione debeo hanc reservare gratiam. Plus nihil habeo ad scribendum, solum hoc quod sum Magnificentiae Vestrae benevolus amicus atque humilis servus

Alexander Dawidenko, rothmayster Serenissimi regis Poloniae.

Datum in Campolong, die 13 maii, anno 1687.

[Vo:] Magnifico ac generoso domino Ioachim Valendorffio, iudici primario ac senatori Bystriciae, amico mi honorandissimo, debetur. Bysztriciam.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDC.

Câmpu-
lung,
1687,
23 Maiu.

Rohmistru Alexandru Davidenco către birăul Bistriței, pentru o reclamație privată, cu privire la vitele lor care trec la Coșna în Moldova.

...Am înțales că au început vitel[e] dumilorvoastrea a trece[e] peste hotarul nostru, Moldovii, la Coșna; de car[e] lucru hotariul este ales, și sântu uricia, și, pecum au ținut moși și părințai, și s[ă] știe locul Moldov[e]i pân'unde este, deș vā pof-tescu, locul nostru să nu s[ă] calcia fărăștire noastră. (Să aducă oamenii bani pentru „pozvolenie“.)

[Sus:] Anno 1681, die 9 Iuny, alata vom polnischen Inspectoren wegen einess Jader⁴ Ross.

(Pecete roșie de ceară.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 62, n° CCLXXVI.)

¹ „Să.“

² În Țara Ungurenilor.

³ „Împreună.“

⁴ Din satul Iad.

MMDCI.

Toader Nacul către „Frenți Diiac, natarăș“, despre veștile de la războiu. Cămpu-
lung,
1687,
11-2 Iunie.

Cere schimb de vești. „Iar acmù să știi dum[nea]ta că ne veni veste astăzi, Sin-
băt[ă], Iun. 11 dzile, cum adev[ă]rat Moscalii s'au pornit la Crâm și Hatmanii leșăști
au purces la obuz, și făr' zăbavă s'or porni în gios pre Cam[e]niț[ă]: acolo iaste să
s[ă] tălnescă cu Căzaccii de peste Nepru. Acesta veste avăm ceast[ă] dat[ă], iar de
tălhari plină-i țar[a].“

[În sens invers:] Anno 1687, 12 A[u]g[u]sti die, Francisco Schobilio, notar[io].
Zugleich Schreiben auss Moldau dass die Pohlen in Chrim zue reisen beginnen.

(Pecete de ceară roșie, cu un fel de brad.)

(V^o : Adresă românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 63, n^o CCLXXVII.)

MMDCII.

Învoială la granița „leșască“ pentru zăberirile făcute de Cămpulungeni, Cămpu-
Putileni și „Unguri“. lung,
1687,
17 Iunie.

Se admite compensația pagubelor făcute, și se oprește zăberirea supt pe-
deapsa unei gloabe de o mie de galbeni, „iar pe urmă dator să rămăe și cu capul“.

(Pecete peste hârtie.)

„Andry Dymidecky.“

„Ioanes Areltt, iuratus senator bistriciensis in Transylvania, ad hunc
actum specialiter exmissus, m. p.

(Pecete de ceară roșie.)

Toder Armaș некал 1687.

Pătrășcan Tăutul некал.

(Îscălitura cu chirilice; data cu arabice; pecete de ceară roșie, cu cruce.)

† аз Miron Cucoran некал.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 63, n^o CCLXXVIII.)

MMDCIII.

„Alisandru David, rohmistrul Mării Sale luminatului Crai“, către „Echem¹“, Cămpu-
birăul Bistriței, pentru un hoț din Ardeal, care, între altele, a „tălhit“ și muncit lung,
1687,
înainte de
23 Iunie.

[V^o:] Anno 1687, die 23 Iunii, alat[ae] wegen dess jädader Ross.

(Pecete de ceară roșie, ovală.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 64, n^o CCLXXIX.)

MMDCIV.

Nistor Gănga către judele din Maier, despre o pagubă de oi făcută la Cămpu-
„Rusii“ din Putila și Cămpulungul Rusesc. lung,
1687,

„Nistor Gănga“ către „Ionașco giude din Maerul“, care luase oile mătușă-sa, înainte de
„și le-i dat Rusilor“, de și știe bine „că mătușe-mă n'au fostu în botășie (sic)... Că 6 Iulie.
bine știi tu că n'am vinit eu să te chem la Rus[i], ce ai vinit tu, de m'ai rugat și
ai dzis că-i cu știre domnilor“. A luat un număr de oi, „iară mai multă pagobă de
dzece oi mi-au făcut Rusii mie“. De restituit, nu restituie, „ce m'oiu duce la Rus[i]
și voiui întorce cu dzece părți mie. . . , că Rusii nu-s departe, ce-s pe mâinile
mele. Că dzic pe sufletul miu că, de-ț hi luat ceva, să știți că nu mă las.“

P. S. De-i restituie „Rusii“, o va face și el „până într'un ca[pă]t de păr. . .
Că bine să știu Rusii de unde sintu, — că-s și Putilen[i] și din Cămpulungul Rusăscu.“

¹ Ioachim Wallendorffer.

[Vo:] Anno 1687, 6 Iulii, Nistor Ginga Schreiben das er an den Schaffen den Rusen nicht zahlen will.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 64, n° CCLXXX.)

MMDCV.

Câmpu-
lung,
1687,
13 Iulie.

Alexandru David, rohmistrul polon, către Bistrițeni, despre luptele de la Dohanghecet și din Crâm, precum și despre mișcările Cazacilor, Muscalilor și Polonilor.

† Cinstiți ai noștri frați, Mărie Sa Echim, birăul de Bistrița, și Mărie Sa Gonos Mihai, cu s[ă]n[ă]tate mă'nchin dumilorvoastre. Alta, fac știre Măriilor Voastre, pentru vești dentr'această partea de loc, să știți dumneavoastră că Moscalii au bătut cel[e] patru cetăț de la Doangheghet, și le'u luat, și au lovit o sam[ă] de oaste și suptu Crâm, și au străcat câte sate au găsat pe giur Crâm. Alta, și pentru oaste cestă leșască, s'au pornit; acmū este suptu Cameniț[ă], și au venit Mohil[ă] Hatmanul Cazăcescu cu 15.000 de oaste, și au înpreunat tustrii Hatman[i], de sântu la un loc, și mai așteptau să nimerască 40.000 de oaste de la Moscu, car[e] vin[e] agiutor la Leș[i], și, cum va sos[i] acea oaste, vor purcede oștil[e] în gios. Atăta avum această dat[ă] a vă scria dumilorvoastre, iar ce s'ar mai innol, tot vom făc[e] știre Măriilor Vostre, și mă rog Măriilor Vostre, ce veți ști despe oaste nemțască, să n[e] faceți dumneavoastră știre; că minciun[i] audzăm multe, iar adevărat nu știm. Și, cu atăta obârșindu, m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzău să dăruiască Măriilor Vostre s[ă]n[ă]tate.

✂ Cămp[ulung], Iul[ie] 13.

A dumilorvostre bun prieten și dă bin[e] voitoar (*sic*) mād̃zies (*sic*) *Alexandro David*, rohmistru prè-luminatului Crai.

[În sens invers:] Anno 1687, die 18 Augusti, alal[ae] dass alle Hauptleüte der Pohlen, Kazaken undt Muskoviten unter Camienitz ziehen werden.

(Pecete cu embleme, de ceară roșie.)

(Vo : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 65-6, n° CCLXXXII.)

MMDCVI.

Câmpu-
lung,
[1687,
13 Iulie].

Alexandru David, rohmistrul polon, către Bistrițeni, despre aceleași lucruri.

Al nostru cinstit frate, Mărie Sa Iachim birăul de cetatea Bistriței, cu s[ă]n[ă]tate mă 'nchin Mării dumatule. Facem știre Mării Tale pentru vești dentr'acoace, de spre partea noastră, să știe că oștile moschicești s'au pornit și au m[ă]rsu la cetatea Doanghecet, că sântu acole patru cetăț. Și-m pare că p[ă]n' la ceastă vreme l-or h[ic]i dobândit. Iar de-acole este să margă la Crâm. Și oaste este foarte bun[ă], ales[ă], și sântu 500 puști și 15 puști mari ologe, de bătut la cetăț. Iar 40 de Căzaci este să vie la Soroca, să margă pe Nistru în jos. Pentru oastea Mării Sale Luminatului Crai leșescu, le'u dat Mărie Sa Hatmanul Corone ordinații la tole stagurile să să clătasca de pe la ernatice, și făr' zăbavă s'or porni și oștile leșești. Pentru Franțoj, să știți dumneavoastră că au avut can scărbă cu Namțul. Iară aci nu să știe, Măria Ta, că s'au inpăcat. Și este să rădice oaste și Franțujii asupra păgănilor, și pe uscat și pe apă. Decă să zecemu numai: pecum a h[ic]i mila puternicului Dumnezeu, așe va fi. Alta, poftescu și eu pe Măriele [Vostre] pentru vești de spre partea Măriilor Vostre, pecum a h[ic]i, și de la giuleș¹ pecum a h[ic]i socotit, să avem și noi știre. Alta, poftesc pe Mărie Ta pentru Petre Armanul, să aibă de la Mărie Ta județ dreptu. Aceasta te poftescu. Și să fie Mărie Ta sănătos.

✂ Cămpulung.

¹ Dietă.

La al nostru cinstit frate, Mărie Sa Iachim, birăul de cetatea Bistreței, cu sănătate să să dea.

1683, wegen Post aus Moldau.

(Pecete de ceară roșie, cu două chipuri și o cruce.)

(Bistrița, Archiva Orașului; copia d-lui Iulian Marțian; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 66-7, n° CCLXXXIII.)

MMDCVII.

Alexandru David, rohmistrul polon, către Bistrițeni, despre o călcare de hotare către Câmpulung și despre hoțul Nicolae Pasăre și ai lui.

Câmpulung,
1687,
18 August.

Magnifice ac generose domine iudex, amice mi venerandissime.

Debitam praesto Magnificentiae Vestrae observantiam, me ipsum fraternae recommendo amicitiae. Humiliter oro Magnificentiae Vestrae de me ipso quod mitto decem equos meos proprios ad vendendum; propter meliorem fidem misi socium de vexillo meo. Rogo atque iterum rogo ne habeat turbationem, tam de vama, quam et de aliis rebus. Adhuc refero hoc Magnificentiae Vestrae quod maximum homini (*sic*) de Campolong habent praepedimentum de hominibus Magnificentiarum, nam proprias limites per vim acceperunt apud homines de Campolong. Rogo atque iterum rogo ne patiantur homini nostri hanc iniuriam, nam, si non faciet Magnificentia Vestra rectam iustitiam, vellem scribere ad Serenissimum regem nostrum Poloniae, quoniam modo est dominus huius provinciae. Et hoc refero Magnificentiae Vestrae quod homini de Bergowa¹ furaverunt octodecem equos apud homines de Aanka, qui modo sunt sub protectione magni ducis exercitus Poloniae. Furorum istorum nomen scribo: Nikolay Pasere, Teodor Bosanczanul², Gryory Popencze. Modo rogo, faciat Magnificentia Vestra iustitiam, ne patiamur plus has iniurias. Campana homini de terra Magnificentiarum acceperunt, nam ista iniuria non fecit se contra nos, sed contra supremum dominum Deum. Rogo atque iterum, faciat Magnificentia Vestra secundum aequitatem, iustitiam. Modo me ipsum quam citissime fraternae recommendo amicitiae Magnificentiae Vestrae.

Benevolus amicus atque humilis servus

Alexander Dawidenko, rottmayster Serenissimi regis Poloniae.

Datum in Campolong, 18 augusti, anno 1687.

P. S. Oro iube Magnificentia Vestra illos homines qui campana acceperunt, prendere.

[Vo:] Magnifico ac generoso domino Ioachim Wallendorffo, iudici bystriensis, amico mi venerandissimo, debetur.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCVIII.

„Alecsandru David rohmistrul“ către „Ianăș“, birăul Bistriței, pentru niște furi, amenințând și el cu zăbor.

Câmpulung,
1687,
6 Septembrie.

. . . . Și nu mai înblaț dumneavoastră laudându-vă a zeberi, că apoi dar voi începe și eu a zeberi: voi lua cu totul. Și pentru aceste zăboare s'a face zarvă și între Crai, ș' apoi n'a hi lucru bun. Iată[ă] și acum eu am trimis pentru vitele dumilorvoastre ce pascu pe locul nostru fără știre me, să l[e] vămuiască. Și, pentru că n'au vinit omini întâi la mine să grăiască, am învățat să e câte 4 boi. Deci să vie omini la mine să aședzea acesta lucru, că apoi n'a hi bin[e]. . . .

(Pecete mică, roșie. Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 67, n° CCLXXXIV.)

¹ Bărgău.

² Din Bosance.

MMDCIX.

După 1687.

Toader Nacul către Bistrițeni, despre împrejurările războiului.

† Cinstit și al nostru bun prieten, dumiialui Frenți Natarășul de cetate Bistriții, de l[a] m[i]l[o]st[i]vul Dumn[e]dzău dumital[e] poftim bun[ă] săn[ă]tate, de preun[ă] cu toat[ă] cinstit[ă] cas[a] dumital[e]. De-i vrea dumneata a ști pentru vești dintr'acoac[e], să știi dumneata că nu-i nič de o laud[ă], că tâlharii nu mai lip-săscu, prad[ă] și iau tot. Un Paș[ă] ce iaste să margă la Cameniț[ă], au venit și iaste la Țuțora: aștaptă 15.000 de Tătari. Despre Leși dzic că s[ă] strāngu la Trāmbovlea: vedem că nepacea lor va fi pustietaat[e] țărāi noastră și altor țări neodihnă. Ce numai m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzău ce va vrea, să fac[ă] cu noi. [Au trimis un om pentru a cumpără pāne.] Alt, iar facem șt[i]re dumital[e] că și noi sîntem aicia, la Cāmpul-Lungu, ce nu știm cum ni s[ă] tāmplă, pentru acești tālhari ce jăcuescu: câte oarce ce avām aicia, în țar[ă] nu-i unde mistul. Ce de[ă] socot[e] dumneata: al mieu ce am, aș trimite la mână dumital[e], să stia pān doar Dumn[e]dzău a 'ntoarce și într'alt chip. . . .

(Toader Nacul иская.)

[V°:] Adresa românească.

(Pecete cu făină.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 54-5, n° CCLX.)

MMDCX.

1688.

Alexandru David rohmistrul către birăul de Bistrița, „Echim“, pentru furtul de „un păhar și un talger de a[r]gint“ și pentru ve,ti.

. . . . Pentru vești dintr'acoace, să știi Măriia [Ta], Hanul singur să gătit să margă innainte Nemților, ori în Ț[a]ra Munteniască ori în Ț[a]ra Ungurescă: unde l[i] s'a tāmplă: acesta veste acmū avām. . . .

[În sens invers:] Anno 1688, die 12 Novembris, alat[ae] ex Moldavia wegen des Meterschdörfer¹ Kelckh undt Monstrantz.

(Pecete de ceară roșie; cruce și coroană.)

(V°: Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 68, n° CCLXXXVII.)

MMDCXI.

Cāmpu-
lung,
1688,
16 Iulie.

Alexandru David rohmistrul către Bistrițeni, despre certe la țhotar.

Magnifici ac generosi domini iudices ac senatores terrae Bystriciae.

Pudet me tam saepissimis turbare Magnificentias meis negotiis, nam, quotidie homines ex Campolong maximas habent aggravationes a hominibus ex Transsilvania, et modo, nuperis temporibus, apud redeuntem hominem ex civitate Bystriciae indebite subditus Magnifici domini Bolong qui sedet in Cygow² accepit equum cum tritico, ea ratione quod fecit foenum nominatus homo ex Cygow in pago nostro quae vocatur Solka. Et modo est hoc foenum, iam tres praet[er]ierunt anni quando factum est foenum ille: non videndo foenum, violenti modo accepit equum cum tritico. Ego propter meliorem testimonium homines rectos et senes vocavi

¹ Meșindorf.² Pare a fi Ciceul.

ante iudicium meum; septem iuraverunt homines quod non videndo foenum et non interrogando homines nostros accepit equum cum tritico. Rogo atque iterum rogo ut agnoscam iustitiam secundum rectum iudicium; ne faciant homini ex Transsilvania hominibus nostris iniuriam rogo atque iterum rogo. Nam ego maxime veneror Magnificentias et obligationem optabilitatis mei deteneo¹. Rogo atque iterum rogo habeam iudicium et iubeat Magnificencia intercessionales auctoritate sua scribere epistolas ad Magnificum dominum Bolong qui sedet in Cygow. Ego mea² obligatus sum in qualibet occasione mandati Magnificentiarum Vestrarum servire. Magnificentiarum Vestrarum benevolus amicus atque obligatissimus servire.

Alexander Dawidenko, rothmayster Serenissimi regis Poloniae.

Datum in Campolong, 16ta iulii, anno 1688.

[Vo:] Magnificis ac generosis dominis iudicibus, et praecipue Magnifico domino Ioachim Wallendorffio, iudici ac senatori primario terrae Bistriciae, amico mihi multum observandissimo, debetur Bystriciae.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXII.

Alexandru David rohmistrul către Bistrițeni, despre tovarășul său de steag Calmășul, care merge la oastea Împăratului³

Câmpu-
lung,
1688,

Magnifice ac generose domine iudex terrae Bystriciae, amice mihi multum honorandissime. 16 Augnst.

Advenit mihi in propinqua vicinitate meis optabilibus⁴ quotidie turbari servitiis: quod dedit mihi in commissis Illustrissimus magnus dux exercitui Poloniae ut in certis necessitatibus mittam socium vexilli mei ad exercitum Clementissimi ac Invictissimi Caesaris Imperatorique totius Christianitatis. Quem modo misi, imoque intercedo ad Magnificentiam, submisce orans ut socius vexilli mei, nomine Kałmysz⁵, in hac tam magna via possit habere in omnibus locis commoditatem. Nam et ego habeo in commissis ab Illustrissimo duce exercitui regni Poloniae ut homines ex Transylvania euntes in terram Poloniae et retro redeuntes habeant omnem commoditatem atque securum itinerem. Non dubio⁶ hanc gratiam agnoscere a Magnificencia, quam ego quolibet mandati a Magnificencia ad me venienti paratus servire. Modo, me ipsum amicabili recommendans amicitiae, remaneo Magnificentiae Vestrae benevolus amicus obligatissimus atque promptus ad servitia

Alexander Dawidenko, rothmayster Serenissimi regis Poloniae.

Datum in Campolong, 16ta augusti, anno 1688.

[Vo:] Magnifico ac generoso domino Ioachim Wallendorffio, iudici ac senatori primario terrae Bystriciae, amico mihi multum observandissimo, debetur Bystriciae.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

¹ Se ține gata de slujbă.

² „Din parte-mi.”

³ E cel d'întăiu act privitor la Teodor Calmășul, tatăl lui Ioan-Vodă Callimachi. Se verifică astfel ipotezele mele din *Documentele Callimachi*, I, București, 1902, p. xvii și urm.

⁴ „Dorinți.”

⁵ Copia dă: „Katmysz”, ceia ce n'are sens.

⁶ „Nu mă indoiesc.”

MMDCXIII.

1688-9.

Socoteala proviziilor date din Rucăr și din Câmpulung oștirii împărătești.

... Von Kronstatt nach Rukur dem H. Egumen gelieffert worden 2661 $\frac{1}{4}$ Kübl Getreydt: von diesem seindt 828 $\frac{1}{2}$ Kubl, so das Dorff Rukur zu bezahlen schuldig, abzuziehen...

N. B. Wegen der nach Rukor geliefferten Getreydt ist auff einem jeden Kübl 1 fr. zu bezahlen; welches auch von denen ersten einkommenden Geldern aus der Wallachey gutt gemacht werden sollen...

(Brașov, Archiva Orașului, acte chirilice, n° 647.)

MMDCXIV.

Făgăraș,
1689,
12 Februar.

Mihail Apaffy, principele Ardealului, către Brașoveni, despre lucrurile oprite la Brașov ale „doctorului” muntean.

Michaël Apafi, Dei gratia princeps Transylvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes. Prudentes et circumspecti, fideles nobis dilecti, salutem et gratiam nostram.

Ennek elötte valo esztendökbe nehaj megh halt Drauth György fő birosagaba committaltunk volt kegelmes parancsolatunk altal, Brassoban le tött Havasalföldi Doctor marhajanak arestaltatása felöl, melly jok mind eddigh pecset alatt leven méghhalt Lecs Janos hazanal; hogy azert a fen specificalt Havasalföldi Doctor javai es ladak tovább arestum alatt ne legyenek; es az adossagh ne periclitlodgyek. Parancsollyuk hüsegteknek kegyelmesen es igen serio, ez commissionk mellett Szilágyi Mihály nevü udvari hütös iro deakunktól requiraltatván, az specificalt Havasalföldi Doctor javait az arestum alol szabadicsa fel, es egészen minden eddigh arestum alatt leveő jokat, assignallya és assignaltassa; creditoranak Rosnyai Janos concivis attyok fianak fogyatkozás nélkül; kezebe s ha kik creditorok lesznek, azokat is es contentalva fide mediante Rosnyai Janos mind kar nélkül; es ha mi superfluitas ac homunokbul(?) fenn marad s több creditorok intervinalnak azokis contentalodgyanak, nevezetesen penigh Olasz Ferencz hivünk Sandor nevü fianak ha mist jok között öveseszen, mind addigh conservallya szamara Rosnyai Janos; megh fogathozas nélkül kezehez veszi; különben se cselekedgyek hüsegtek; azt hozva magaval az közzönseges igassagh és az Nemes Ország törvénye; hogy az adossagh egészen meghfizettesek.

În anii trecuți ne adresasem fericitului Gheorghe Drauth, fost întâiu-birău, în pricina vitelor oprite la Brașov ale doctorului muntean; care bunuri și acum zac sub pecete în casa fericitului Ioan Lecs. Pentru ca însă averea și lăzile numitului doctor să nu stea mai mult supt poprire, și datoria să nu se primejduiască, vă poruncim d-voastră cu tot dinadinsul și cu toată hotărârea ca, în urma poruncii noastre, cerându-se de diacul nostru credincios de Curte, de Mihai Szilágyi, să-i sloboziți numitului doctor muntean de supt oprire toată averea de acolo. Și să o asigurați creditorului, cetățeanul Ioan Rosnyai, fără nicio lipsă, și, de vor mai fi încă alți creditori, și pe aceia să-i îndestulați „fide mediante”, și pe Ioan Rosnyai fără nicio pagubă. Și, de o să mai rămăie ceva, și or se intervie alți creditori, să-i îndestulați și pe aceia, și anume pe Alexandru fiul credinciosului nostru Francisc Olasz, ca să poată lua din cele mai bune; să i le păstreze Ioan Rosnyai și le va ridica fără lipsă până atunci pe seama lui. Altfel să nu lucrați d-voastră. Așa aduce cu sine dreptatea și legea țerii noastre ca datoria să se plătească toată.

Neque secus facturi. Datum in arce nostra Fogaras, die 12 februarii, anno 1689
(Brașov, Archiva Orașului; colecția Fronius, n° 243.)

MMDCXV.

Andrieu Veress către Bistrițeni, despre un om prigonit pentru năpaste de Șintereag, omor în Moldova.

1689,
14 Mart.

Szolgalatom utan kivanvan hogy Isten kegyelmedet szerenczesen eltesse es tar-
cza megh yo egesegben kedvesivel
egyetemben sziböl kivanom.

Kegyelmedet mint uramot ilyen nagy
bizadalmason kelletek levelem altal
megh talalnom mivel az őszel ezen le-
velem presentalo gondos uram ő ke-
gyelme ola Nemethi Vaszily nevű em-
bernek az fia masod magaval mentenek
Moldovaban egy Rebrei ifyo legendel
egy Reblan Nikoranak őcze leven az
uram ő kegyelme jobbagyanak az fia
haza yöven az masik ot maradvan az
urom ő yobagyanak az fluyarara fogta
hogy az ő őczet az uton megh ölte, ki-
ért Rebran Nikora az uram ő kegyelme
yobagyanak az fiat megh fogata Bötlen-
ben vitete ez mai napig is ot nyomor-
gatata. Ki miat kinszeritetem az uram
ő kegyelme yobagyat igaz uti levelet
Moldovaban el boczatni, azon legendet
epen fel kerestehaza is hozt elevenen.
Hanem mivel szegeny sokat faradot
köttöt az fia is nagy keserves es töle
el viselhetetlen nyomorosagotszenvedet
meltatlan az maga faraczagarol es köl-
czegeröl mind az fia nyomorosagarol
elegetese megh kegyelmetek; tovaba
ne kellesek uramot ő kegyelmet busita-
nom mert tovabra haladvan mas utyat
modgyat fel keresven bizony duplason
meg vöszem rayta Reblan Nikoran. Ezek
utan kivanvan hogy ezen levelem tala-
lya szerenczes oraban es yo egesegben.

Doresc din inimă, după slujba mea,
ca Dumnezeu să vă țină cu noroc pe
d-voastră și cu bună sănătate, împreună
cu toți ai d-voastră.

Am fost nevoit să mă întorc prin
scrisoarea mea cu toată încrederea către
d-voastră, fiindcă astă toamnă feciorul
domnului cu scrisoarea, anume Vasile
Nemethi, de-ai Măriei Sale, a trecut cu
un tovarăș în Moldova, cu un flăcău
de la Rebra, cu fratele mai mic al
cutărui Nicoară Rebreanu, după aceea
apoi, sosind acasă feciorul iobagului
d-sale, cellalt rămânând acolo, l-au în-
vinovățit pe feciorul iobagului d-sale
că a ucis pe fratele său (mai mic); pentru
care Nicoară Rebreanu a prins pe
feciorul iobagului d-sale, l-a dus la
Beclean și încă și astăzi îl schingiuieste.
Chiar pentru aceea sunt nevoit să slobod
pe iobagul d-sale cu carte de trecere
în Moldova: a căutat pe flăcău acasă,
și l-a adus viu. Dar, fiindcă a suferit
mult, bietul de el, precum a fost ne-
dreptățit, îndurând multe neajunsuri,
și feciorul lui, să-i restituie d-voastră
cheltuielile și toate cele îndurate de el,
ca să nu-l mai năcăjesc mai mult pe
Măria Sa. Pentru că, dacă vom purcede
pe alte căi, zău vom lua îndoit de pe
spatele lui Nicoară Rebreanu. După
acestea doresc ca scrisoarea să vă gă-
sească în ceas cu noroc și bună sănătate.

Datum in Somkerek, anno 1689, die 14 martii.

Kegyelmetek alazatos szolgaya.

Veres Andras, m. p.

[Vo:] Tekintetes nemes Beszlercze
varosanak mostani erdemes fő biraya-
nak nemzetes Ioakimus uramnak ő
kegyelmenek igen nagy beczületel ada-
sek ez levelem.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Al d-voastră smerit slujitor

Andreiaș Veress.

[Vo:] Scrisoarea aceasta să se dea
cînstului nobil domn întăiului-birău de
aici, din orașul Bistrița, lui Ioachim,
cu cinste mare.

MMDCXVI.

Sântimre,
1689,
2 April.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre închiderea drumului spre Moldova,

Ajanlom kegyelmeteknek szolgálátomat.

Az my kegyelmes urunk ö Nagysaga parancsolattja Melloságos Vetryani General teczesébül az léven hogj az Moldva felöl való utak bé vágatásanak, kívül az General Herbeville vicejenek parancsolvan hogj effcialtassa, az my kegyelmes urunk ö Nagysaga parancsolattyabol en is az dolognak végben vitelere küldöttem iffju Toldalagi Ianos sogor uram ö kegyelmét hogj azon becsülletes Nemet uraknak legyen mellette kegyelmetek requiraltatvan nevezet sogoromtul kegyelmetek szekinek közeleb valo faluibol elegendö emberek fejszekkel ásokkal kapakkal ahhoz kivantató ezközökel hajtassanak, fogjatkozast kegyelmetek ne tegjen, sem az dologal ne késsenek mert ha mi esik kegyelmetek senkit ne okozzanak. Meg is kerem kegyelmeteket ha exemplariter meg nem akarnak busulni haladék nélkül procedalyanak az dologban. Eltesse Isten kegyelmeteket.

Țin gata slujba mea d-voastră.

Porunca Măriei Sale prea-bunului nostru domn, din voia Generalului Veterani, este ca drumurile de spre Moldova să se taie: a poruncit Generalul locțiitorului său Herbeville să o indeplinească. Tot din porunca Măriei Sale prea-bunului nostru domn, am trimis și eu pe d-sa Ioan Toldalagi iunior, cumnatul meu, pentru săvârșirea lucrului, ca să stea lângă domnii nemți cinstiți. Înștiințați fiind d-voastră, din partea numitului meu cumnat, să rânduiți acolo oameni de prin Scaunul d-voastră cu hârlețe, săpi și alte unelte; să nu scăpați aceasta din vedere, să nu întârziați cu lucrul. Căci, de se va întâmpla ceva, să nu învinuiți pe nimeni altul. Vă rog, deci, dacă nu vreți unul câte unul să aveți neplăceri, ca fără întârziere să vă apucați de lucru. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră.

Görgeny-Szent-Imreh, 2 aprilis 1689.

Kegyelmeteknek szolgáló jo akaroja

Slujitorul binevoitor al d-voastră

Teleki Mihály, m. p.

[Vo:] Generosis, Prudentibus ac Circumspectis dominis iudici primario ceterisque senatoribus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis benevolis, observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXVII.

1689,
10 April.

Constantin Brâncoveanu, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre pecetea la un „zamfir” de făcut prin „jupânul Irimia pecetariul”, care „lucrează foarte bine și curat”, arătând că o dorește ca la inelul ce a trimis cu Postelnicul Radul Golescu: „tot acea peceate, acel corbu, soarele acela, luna aceea, slovele iar acealea; numai atâta, la piçoarele corbului, la inelul acest de aur s’au fost pus leatul cu slove rumânești, iar în inelul acesta să să facă cu slove letinești, cu ambac: „1689”, și că vrea „să-l sape adâncu, să nu-i fie săpătura în față”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 96-7, n° 5.)

MMDCXVIII.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de a se tăia drumul spre Gurghiu, Moldova. 1689.

18 April.

Szolgalok kegyelmeteknek.

Urunk ö Nagysága Veteranyi General tettzésébeől kegyelmessen parancsolvan az Moldva felől való utaknak es ösvenyeknek bé vágattatasarul s san-czoknak csinaltatasárul, kire minap is expedialtatot volt sogor Koronkay Toldalagi Iános uram hogj Veterányi Generaltul arra rendeltetet Becsülletes Nemet ur Tisztel edgjet értvén azon munkat minél hamareb vitéssék véghez, de az nagj és hallatlan árvizek már oda nem penetralhatvan ujobban megh előbbi commissioja szerint oda menven ö kegyelme, kitől ezen materiaban kegyel-metese requiraltatván az menyi gyalog embereket fog kivánni fogjatkozás ki-vül asokkal kapakkal fejszekkel kosa-rokkal es ahhoz kívántató mindenféle eszközzel külgyenek az széknék kö-zelebb valo reszeibül oda az hova ö kegyelme fogja kivanni. Egyeben hi-tessek el magokkal ha ki miat fogjat-kozás lészen busulása következik. Isten kegyelmetekkel.

Görgey, 18 aprilis 1689.

Kegyelmetek szolgalo jo akarojok

Teleki Mihály, m. p.

[Vo:] Nemzetes beszterczei főbiro u-ramnak becsülletes tanacsával ed-gyjütt jo akaro uraimnak adassék.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Vă slujesc d-voastră.

Poruncind Măria Sa domnul nostru, pentru plăcerea generalului Veterani, să se strice drumurile și cărările de către Moldova, și să se facă șanțuri, pentru care afacere și mai dăunăzi a fost delegat fostul meu cumnat Ioan Toldalagy Koronkai, ca, înțelegând rânduiala generalului Veterani și cinstitului domn neamț, lucrul acela să-l îndeplinească el cât mai răpede, și, fiindcă, de apele mari și nemai auzite acolo, nu pot pătrunde, după comisiunea sa de mai înainte, d-sa a mers acolo, dar, asemenea fiind și d-voastră îndemnați în această afacere, atâția oameni pedestrași să-i trimiteți acolo fără zăbavă, câți va pofti, ducând cu sine săpi, hârlețe, topoare, coșuri și alte unelte de nevoie din părțile vecine ale Scaunului, unde va dori d-sa. La din potrivă, să știți că, dacă cineva se va da în lături d'înna-intea acestei datorii, îi va fi cu supă-rare. Dumnezeu cu d-voastră.

Al d-voastră binevoitor slujitor

Mihail Teleky.

[Vo:] Să se dea cinstului birău din Bistrița și la cinstiți sfetnicii lui, bine-voitorii miei domni.

MMDCXIX.

Constantin Turculeț, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre un om al „Kobuk”, castelanului Cracoviei. 1689.

13 Maiu.

Perillustres, Magnifici domini Bistrice, domini mei faventissimi. Intulit nuper querelas pro damno suo ad Magnificas Dominationes Vestras subditus quidam Illustris-simi castellani cracoviensis, cui nomen Semion; hic sine ullo rediit iudicio, etsi et instantes habuit literas a servo quodam Illustrissimi, quem iussit scribere ipse Illustris-simus. Ego itaque, tam ex iussu Illustrissimi, quam quod sim certus gratiae Domi-nationum Vestrarum (quam peto ut habeam et ulterius), audeo instare et petere hac litera mea pro subdito Illustrissimi, Semion, qui damnum habet a subditis Domi-nationum Vestrarum ruri Berguo, a quodam Ila, filio Nicolai, ab altero Gavryl Buzda, a quibus hic homo damnum habet eiusmodi, quod furum more acceperere ab illo 20 equos, pro quibus nullum hucusque iudicium habet. Pro quo iteratim peto ut iudi-

cium sacrum apud Dominationes Vestras assequatur, nec dubito quod assequetur.
Me tantum gratiae Dominationum Vestrarum recomendo
humillimus servus et amicus

Constantinus Turkul, rothmagister Serenissimae Regiae Maiestatis.

Datum in Kobuk¹, die 13 maii, anno Domini 1689.

[Vo:] Perillustribus, Magnificis dominis dominis Bistricae, amicis meis faventissimis, pateant.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXX.

Câmpu-
lung,
1689,
20 Maiu.

Gavrilaș rohmistrul către Bistrițeni, despre tovarășul său ce merge cu misionarul apostolic, dorința lui de a fi liniște la hotare și veștile de pace cu Domnul Moldovei.

Perillustri, Spectabili ac Generoso domino, patrono colendissimo. Amato affectu nostro ferimur per has praesentes ad Vestram Dominationem, quam officiose rogamus quatenus commilito noster Mucha, qui a nobis datus est comes itineris a Deo Reverendo patri missionario apostolico usque ad vestram urbem, iuxta ordinationem superiorum nostrorum (et rogamus ut et Dominatio Vestra dignetur eundem honorem ei praestare, quatenus reciproce et nos vestrum petitem peramanter acceptemus) sit acceptatus, et pro rebus ac negotiis aliquibus quae controvertuntur intra limites iuris nostri et vestri, rogamus ne fiant arrestationes, sed pulchre sua prudentia dignetur componere. Interim (laus Deo) Moscus prope iam est ad Krim, et illuc se festinanter insinuat. Nos pacem iam composuimus cum principe moldaviensi. Noster rothmaester ulterius ad Hanum sciticum est ablegatus, ob res non leves. Dolemus autem cum audivimus incendium civitatis Coronae. Speramus et nostros in magna copia descensuros versus inimicos Chritianitatis. Tandem rogamus ut dignetur nos in suo affectu bono conservare et tanquam bonis amicis mutuam correspondentiam novorum etiam, et ex parte Germaniae, et Caesarianorum, praecipue siquae sunt nova, insinuare; nos quoque, siquae in futuris occurrent, notificabimus. Et nunc maneo Vestrae Spectabili ac Perillustri Dominationi affectuosus servus

Gavrilas Rothmaester.

Gavrilaș rohmistrul.

In Campolongo, 1689, maii 20.

[Vo:] Perillustri, Spectabili ac Generoso domino, amico colendissimo, domino N., praefecto summo et iudici civitatis bistriciensis, et cetera, necnon domino nobis observandissimo, Bistrizii.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXXI.

Dorna,
1689,
21 Maiu.

Oxendie Virzirescul, misionar catolic între Armeni, către paznicii drumului de la Dorna la Bârgău, despre pasul ce-i trebuie, având scrisori ale nunciului apostolic.

Perillustres, spectabiles ac generosi domini.

Huc ad Dorna, pagum confinem limitibus vestris, adveniens habensque meo itineri comites datos iussu superiorum regni Poloniae, ad 20 personas circiter, audi passum hinc ad Borgo esse prohibitum. Quare, cum habeam de necesse hac transire cum literis Celsissimi ac Illustrissimi nuntii ac legati Sedis apostolicae et commissarii generalis Camerae apostolicae ad quosdam dominos Transsilvaniae, necnon ad dominos Bistricienses, causa certorum negotiorum, peto liberum passum

¹ Sau „Kobak“.

mihi per latorem harum quanto citius renuntiari a Vestris Generositatibus; cuius impedimentum maximum damnum inferet rebus tractandis. Iterum igitur atque iterum idem peto rogoque, nam ego paulatim adventabor versus excubias. Et, his me vestris fautoribus commendans, maneo affectuosus Vestris Spectabilibus Generosis Dominationibus

Oxendius Virziresco, Sedis apostolicae missionarius.

In Dorna, 1689, 21 maii.

[Vo:] Perillustribus, Spectabilis, Generosis, Magnificis praefectis vigiliarum et custodiae passus ex Dorna ad Borghou pateant.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MMDCCXXII.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre solii ce merg în Maramurăș și nevoia de a țineă trecătorile închise. Gurghiu, 1689, 24 Maiu.

Ajanlom kegyelmeteknek szolgálom.

Maramarosi becsülletes követek mennek vissza, kegyelmeteket kerem jó securitassal kísértessék által, ne is varakoztassa kegyelmetek sokaig ő kegyelméket, mivel az ország dolgaira nevezetve kelletik menniek. Egyebben is ha miben kivantatik jó akarattyokat mutatni ő kegyelmekhez ne nehezteljenek, kegyelmeteknek meg szolgálom. Eltesse Isten kegyelmeteket. Görgény, 24 maii 1689.

Kegyelmetek szolgálja.

Szinten mikor vegeztek ezen levelet kegyelmetek szolgálja kegyelmetek levelevel akkor érkezet. A passust kegyelmetek semmikepen ki ne nyittassa. Irtam en mind urunknak ő Nagyságának s mind a Generalnak, honnan mi válaszim jünék kegyelmeteket tudositom.

Teleki Mihaly, m. p.

Țin gata slujba mea d-voastră.

Întorcându-se înapoi solii de omenie din Maramurăș, vă rog pe d-voastră să-i petreceți dincolo cu bună siguranță, să nu-i zăboviți mult pe dumnealor, având să meargă răpede pentru interesele țerii. Și în alte forme dacă se va cere, să nu vă fie greu a vă arăta bunavoință față de ei. V'oiu răsplăti d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră.

Sluga d-voastră.

Chiar când incheiasem scrisoarea aceasta, a sosit slujitorul d-voastră cu alta. Trecătoarea nici de cum să nu o deschideți d-voastră. Eu am scris, atât Măriei Sale domnului nostru, cât și Generalului; dacă vă va sosi ceva răspuns, vă voi înștiința și pe d-voastră.

Mihail Teleky.

[Vo:] Generosis, Prudentibus ac Circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis senatoribus civitatis bistrizienensis, dominis benevolis, observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXXIII.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre puțina lor grijă pentru tăierea drumurilor. Gurghiu, 1689, 27 Maiu.

Ajanlom kegyelmeteknek szolgálom.

Kegyelmetek levelet vettem. Igazan

Vă țin gata d-voastră slujba mea.

Am primit scrisoarea d-voastră. Într'a-

nagj vigjazatlansag az kegyelmetek dolga. Meg volt parancsolva az utakat mindenütt bé vágassak; valóban szépen vagatta kegyelmetek hogj az ki honn akar ott jün be az országba, még penig kegyelmetek hire nélkül. Meg válik mert ád kegyelmetek szamot az illyen dolgokrul. En nem tudok kegyelmeteknek addig semmit irni, valameddig a Generaltol valasz nem jün.

Kegyelmetek sietve tudositson micsoda ember kitül jött kihez micsoda dologban küldetet, voltakepen menyeknek vegere cum omnibus circumstantiis járasanak. Eltesse Isten kegyelmeteket. Görgénj, 27 maii 1689.

Kegyelmetek szolgalo jo akarója
Teleki Mihály, m. p.

devăr mare ni e grija din partea d-voastră. Am fost poruncit ca drumurile toate să se taie: zău că frumos le-ați mai tăiat d-voastră, că, cine pe unde vrea, pe acolo vine în țară, și încă fără știrea d-voastră! Se va alege ceva, veți da d-voastră seamă pentru faptele acestea. D-voastră nu vă pot scrie nimic până nu avem răspuns de la General.

D-voastră să mă înștiințați în grabă ce om e acela, de la cine a venit și în ce afacere: umblați să știți „cum omnibus circumstantiis” ce drum are pe aici. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră.

A d-voastră binevoitoare slugă
Mihail Teleki.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario et senatoribus civitatis bistriciensis, dominis benevolis, observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXXIV.

„Kobuk”,
1689,
4 Iulie.

Constantin Turculeț rohmistrul către Bistrițeni, despre furtul unor iepe.

Perillustres, Magnifici domini Bistrice, amici mei observandissimi.

Duo fures ex nostris locis, unus socius horum duorum ex bonis Magnificarum Dominationum Vestrarum, rure Borsze¹, omnes isti tres, petulantia stimulati, rapuere quasdam equas a subdito quodam Magnificarum Dominationum Vestrarum, nomine Mihail, rure Rung², quas aduxere hic. At homines mei, qui eiusmodi petulantiam quaerunt illamque negant, dum ad nos aducunt petulantes illos, capuere et ad me adduxere. Quibus ego pro meritis illorum solvi et equas subito Magnificarum Dominationum Vestrarum reddi iussi absque ullo soluto, secundum iustitiam. Quod feci propter Magnificarum Dominationum Vestrarum amicitiam. Ideoque obsecror ut et homines mei, praesertim modo homo iste Ihnat Kumaryceskul, rure Viznyca, subditus meus, eandem iustitiam a Magnificis Dominationibus Vestris consequatur in iniuria sua, quam puto quod sit magna, dum moderno tempore, dum panis acquiritur, iustitiam quaerit. Habet ille certamen suum cum Magnifico Samuel bireu de Bistrice, quod certamen uniuscuiusque dum intellexerint, secundum iustitiam Magnificae Dominationis Vestrae obsecror ut faciant. Quod invicem Magnificis Dominationibus Vestris obsequiis meis me reddere obligor. Qui et modo Magnificarum Dominationum Vestrarum amicus et servus humillimus.

In Kobok, die 4 iulii 1689.

Konstantinus Turkul R. I. K. M.³.

Constantin Turculeț
rohmistrul.

¹ Din satul Borșa.

² Din Runcul Bistriței, în cercul de azi al Năsăudului.

³ În limba polonă: „reimentar” al Măriei Sale Craiului.

[Vo:] Perillustribus, Magnificis dominis, dominis Bistricae, amicis meis observandissimis, patent.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXXV.

„Vladica Varlaam“ către birăul de Bistrița, Ioachim, pentru un preot.

Bălgrad,

1689,

31 Iulie.

Recomandă pe „popa Gligorie din Mătitei, precum l-am fost rănduit să fie giurat lângă protopopul“ și cere să ajute pe acest locoțiitor de protopop la strângerea unei dări pe poartă pusă de „Craiu“.

(Pecete neagră de ceară, pe Vo ; pe față, pecetea Mitropoliei cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 68-9, n° CCLXXXVIII.)

MMDCCXXVI.

Alexandru David, rohmistrul polon, către Bistrițeni, despre oameni din Câmpulung, Câmpulung păgubiți de cei din Bărgău.

Câmpulung,

1689,

20 August.

Magnifice ac generose domine iudex terrae bystriciensis, amice mihi multum observandissime.

Nunquam intermitto meam Magnificentiae praestare observantiam. Me ipsum amicabili recomendo gratiae, inmoque oro propter homines ex Campolong qui habent intolerabilem iniuriam de hominibus ex Birgou, nomine Paysa Iuon, Popenca Mikolay, Passere Koszatka, qui acceperunt latronico modo 19 equos. Modo ego scribo ad Magnificentiam nomine ducis Illustrissimi exercitui Poloniae. Faciat mihi rectam iustitiam, nam multis temporibus scripsi ad Magnificentiam ut habeam iudicium. Recte scribo ad Magnificentiam, habeo in commissis ab Illustrissimo duce meo ut possim vice versa reddere hanc iniuriam nostram, sed ego nolo facere ita propterea usque non agnoscam rectum iudicium a Magnificentia. Sed non dubio, Magnificentia faciet propter voluntatem Illustrissimi ducis mei rectam iustitiam. Modo me ipsum amicabili recomendo gratiae Magnificentiae Vestrae.

Benevolus amicus atque obligatissimus servire

Alexander Dawidenko, m. p., rothmayster Serenissimi regis Poloniae.

Datum in Campolong, 20 augusti, anno 1689.

[Vo:] Magnifico ac generoso domino Ioachimo Wallendorfio, iudici ac senatori primario terrae Bystryciae, amico mihi multum observandissimo, debetur. Bystryciae.

(Românește: Cotfas *(sic)*.)

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXXVII.

Oxendie Virzirescul, vicariu catolic pentru Armeni, către Bistrițeni, despre un preot armenesc al său.

Gurghiu,

1689,

20 Septem-
bre.

Amplissime domine, domine et patrone collendissime. Persolutis prius gratiarum actionibus pro benevolentia mihi praesenti perhumaniter exhibita, ab Amplitudine Vestra audeo his me ulteriori eiusdem Vestrae Dominationis affectui et benevolentiae insinuare simul simulque exponere qualiter, ministerio mihi a meis superioribus commisso exacte fungi conatus, praesens nuperis nundinis bistrizien-sibus, consensu communitatis Armenorum obque aliquos non leves defectus sacer-

dotis armeni, hucusque ex concessione Amplissimi senatus bistriziensis, in suburbio eiusdem civitatis in succursum spirituales Armenorum ibidem existentium habitantis, hunc eundem sacerdotem ideo amovi officioque suo ulterius fungi prohibui sub poena quatenus mei iuris erat specificata, — maxime tandem quoniam persona sit suspecta, utpote turcica, et nota mihi ex certis eius prae rabie prolatis in civitate verbis. Latorem autem harum, Reverendum patrem Deodatum, sacerdotem ritus armeni romano-catholici, loco alterius remisi. Hinc amicabiliter et provide haec praemisi quatenus Amplissima Dominatio Vestra (si quo tamen casu requisita fuerit) in favorem depositi nullatenus se interponat, sed Circumspecta Sua Prudentia dignetur illum iterum exmittere ad dispositionem fori competentis. Replico autem humillime instantiam, tum apud Amplissimam Dominationem Vestram, tum apud consultissimum Senatum, quatenus, divina erga advenas moti misericordia, Reverendo patri Deodato, latori praesentium, habitationem, et cetera, concedere non dedignentur. Hoc est non meum modo, sed et superiorum meorum votum; quod si ex benevolentia Vestrarum Dominationum obtinere meritus fuero, ego quoque tanti beneficii meritum conabor in loco et tempore suo exponere superioribus meis. His me commendo Amplissimae Dominationi Vestrae devotissimus et obligatissimus servus in Christo.

*Oxendius Virzirescus m. p.,
missionarius apostolicus ad Armenos eorumque vicarius in spiritualibus.*

1689, septembris 20, in Giurgio.

[Vo:] Amplissimo domino, domino et patrono colendissimo, domino N., iudici senatus bistriziensis consultissimo, et cetera, et cetera, necnon amico mihi benevolentissimo, Bistriz.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXXVIII.

Budacul-
Mic,
1689,
10 Novem-
bre.

Ioan Balogh și Ioan Vajda către Bistrițeni, despre oprirea trecerii, spre Moldova pe la Dorna.

Szolgálatunkat ajánljuk uram kegyelmednek, Isten kegyelmedet jó egesség és hosszu élettel álgja meg.

Akarok uram kegyelmedet tudositani, itt jártunkban értök hogy Molduvában járó emberek Dorna fele derekason kezdettenek jární s az mint mongják kegyelmednek is értésere vagjon az dologh hogy Petris táján menek fel. Azért uram tudván kegyelmetek az nemes országnek szoros végezését mind az idegen nemzetnek erőstilalmát kegyelmetek parancsoljon azon utak felől mert külömben mind kegyelmeteknek kára következhetik s nekünk is nagy becstelen s egünkre lehet. Ha kegyelmetek nem orvosollja mő is kötelességünk szerint el nem halgathattjuk, hanem az kiknek illik ertésekre adgjuk az dolgot. Adgja Isten irásunk találja jó egessegeben kegyelmedet.

Datum Kis-Budak, die 10 novembris, anno 1689.

Vă ținem gata slujba noastră d-voastră. Dumnezeu să vă dăruiască cu viață bună, sănătoasă și îndelungată pe d-voastră.

Vreau să vă încunoștințez pe d-voastră că, în trecerea noastră pe aici, am înțeles că pe la Dorna au început să treacă spre Moldova oamenii cu calea, și, după cum spun, și d-voastră aveți cunoștință că trec pe la Petriș. Pentru aceea deci, cunoscând d-voastră legea aspră a nobilei țeri, precum și oprirea celor străini, să dați poruncă pentru drumurile acelea. Căci, la din potrivă, va urmă, nu numai paguba d-voastră, ci ni poate fi și nouă spre mare rușine. Dacă d-voastră nu veți lua măsuri de îndreptare, nici noi nu vom trece cu vederea, în urma datoriei noastre, ci cui i se cuvine îi vom da de știre faptul. Dea Dumnezeu ca scrisoarea noastră să vă găsească în bună sănătate pe d-voastră.

Kegyelmed jo akaro szomszidi s kész szolgay

Balogh Iános, m. p.
Vajda Iános, m. p.

[Vo:] P. S. Kegyelmetek embere Timár Pál uram dolgában még eddigh nem szolgálhatunk s mostan nem is lehet mivel felljeb inét nem mehetünk, hanem nem sokára Sajora fel jövünk. Isten azt adván érnünk akkor vagj edgyiken, vagj másikon kárának meg kel fordulni.

[Adu:] Tiszteletes Valendorffi Ioachim uramnak eö kegyelmének Besztercze várossának becsülletes fő-birájának nekünk jo akaro urunknak eö kegyelmének adassék.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Ai d-voastră binevoitori vecini și gata de slujbă

Ioan Balogh.
Ioan Vajda.

[Vo:] P. S. Încă n'am putut isprăvi afacerea omului d-voastră Pavel Timarul, și acum nici nu se poate, pentru că mai sus nu putem merge; ci nu peste mult timp vom veni sus, la Șieu. Dacă va dă Dumnezeu să ajungem acolo, are să se întoarcă paguba, sau a unuia, sau a altuia.

[Adu:] Să se dea domniei sale cinstului domn Ioachim Wallendorff, întâiului-birău al orașului Bistrița, binevoitorului nostru domn.

MMDCXXIX.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre un cal de furat.

„Adecă noi, Câmpulungenii, anume vătămănuț Nuțul și Prepop [Precop] și Onașco Pizdălău și Petrea Hurghiș și Vasilie brat Petrea și Dodul, Simion Erhan și Petrea Șandro și cu tot satul Câmpulungu, cu tânăr, cu bătrân“, către birăul de Bistrița, pentru un cal de furat. Omul al cui eră, jurase că-i al său „și au născut la dinsu“. Totuși nu i s'a restituit. Confirmă și oferă să jure și ei.

„Alta, pentru credința noastră, ne'm pus și degetele; carii credințim noi cu sufletele nostrea.“

„fla Vasilie diac“ scrie actul.

Îscălesc: *Vamăș Ghiorgheț, Popa Simion, Popa Ionașco.*

Adresa românească, fără pecete. — Pe V^o, însemnare germană.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 52-3, n^o CCLVI.)

Câmpulung,
înainte de
1690
[de la
1685¹].

MMDCXXX.

Egumenul Grigorie și soborul din Slatina către Bistrițeni, despre hoții cari i-au prădat mănăstirea. 1690.

† Cinstitu Măria Ta, birău dea cetate Bistrița: să fii Măria Ta săn[ă]tos, împreună cu totu cinstitu Sfatul Mării Tal[e]. Cătră aceasta facemu știre Mării Tale pentru rândul acelor tâlhari cari ne'u prădatu sfânta mănăstire Slatina: ne rugăm Mărilor Vostrea, ca unor cinstiți domni, să vă faceți Măriile Vostre rug[ă] și po-mană, să nu pie ač[e]le odoră scumpe la acei tâlhari, cari știți Mărielor Vostrea că tâlharii sântu den Bărgău. Căci să știți Măriile Vostre că noi petriacemu nevoe mare de spe mai mării noștri; ce nia rugăm Mărilor Vostrea să avem răspunsu dă la Măriile Vostrea. Că izvodu² încă avem acolò la Măriile Vos[t]re, de unelte ce ne'u tâlhuitu și ne'u luat u tâlharii. Ce nia rugăm Mărilor Vostrea să faceți Măriilor Vostrea rug[ă] ca să avem și noi a rugă prea m[i]l[o]stivul D[u]mn[e]dzău pentru Măriile Vostrea. Și să fiți săn[ă]toș wt xc, amin.

¹ V. *Documentele Bistriței*, II, pp. xxix-xxx.

² V. n^o MMDCXXXII, pp. 1424-5.

Smerenii erimonah Grigorii, cu tot soborul wt era mănăstire Slatina, mătăn[ie] facem Măriilor Vostre.

(Pecete cu fum.)

(Vº : adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 98, nº cxxx.)

MMDCXXXI.

1690. Chitanță pentru primirea lucrurilor oprite ale mănăstirii Moldoviței: sunt și cele menționate și altele: „o căpățână de frâu“.

(Fără pecete, adresă și dată.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, p. 89, nº cx.)

MMDCXXXII.

1690. Listă de lucrurile prădate de niște Bărgăuani la mănăstirea moldovenească a Bistriței (sau din Slatina ori Putna).

† Izvod de ce au luat de aice, de Bistrăță, veșmente și argintu și alte lucruri tot cu mărgăritari, acei tâlhari den Bărgău; anume au fost Nicolai Pasire și cu alte soți[i] a lui.

† 3 faloanea scumpe.

† 1 prestol cu ochi de zărbă.

† 3 stehare scumpe, cu icoana de argintu poleite.

† 4 grobnice.

† 1 poală cu sârmă, cu cănafi cu mărgăritari.

† 1 tratapod cu sârmă, cu cănafi cu mărgăritari.

† 2 poale de zărbă.

† 4 dveri roși de adămască.

† 1 tâmplă lungă cu cănafi de mătase.

† 5 procovețe de zărbă.

† 1 patrahir cusut cu 10 nasturi de argintu.

† 3 părechi de naraclițe cu mărgăritar[e], o păreche cu belcioce¹ de argintu.

† 3 aurare de sârmă.

† 1 tratapod vârgat.

† 1 tratapod în tipar.

† 30 de năfrâmi cu sârmă.

† 1 năframă turcească.

† 9 brăe ce stau pre desupra icuanilor.

† 4 brăia de mătase cu cănafi cu mărgăritar, de să încingu popi la leturghie.

† 1 canaf mare de la policandru, tot cu mărgăritare și cu pietri.

† 4 covoare hagimești.

† 4 scuorțe turcești.

† 1 cruce mare tot cu argintu.

† 110 crucișoare cu lațuțe de argintu.

† 1 Panaghie rea ferecată (?).

† 6 icunițe fer[e]cate cu argintu.

Acestea le-au încărcat pre patru cai.

¹ Belciuge.

[Vo:] Anno 1690, die 6 (*sic?*). Regest über die Sachen so aus dem Kloster Putna geraubet und hinkomen sindt.

[Întipărit cu un creion, care n'a scris:]

† de la Bozgăi.

† Grigori Copențe.

(Pecetea mănăstirii: cia печетей еря монастыря ея[тіа].)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 88-9, n° cix.)

MMDCCXXXIII.

Simon [Rodelt], birăul de Bistrița, către Câmpulungeni, pentru paguba unui Bistrițean.

1690
și urm.

Eu, Șimon bireu de ceatate Bistriței, și cu tot Svatul dumisale, scriem pacea și sănătate la preații și vicini ai noștri, la părcelabi și la vornic și la vatamani den sat, den sat (*sic*). Cătra acesta, pohtim și dem știre dumilevoastre de rândul onnii om al nostru, anume Gavril, che este om bun și om drep[t] și om de pre locure noastre și vicin al nostru, că este om pagubaș de nește boi, doi, că send în păr plătițu. Că ne rughem dumilorvoastre se n'aibe ommul noastrea val de cineva de omminii dumilorvoastrea, și, prea unde vaghesii boi, se hiețu în parte bun să se dobondască: cea va hi colacul și vinitul, dumilorvoastre acea tot se hie. Foarte ne rughem dumilorvoastre se hiețu dumilorvoastre in parte bun; cea va fi pohta de cătreă noi sau traba, noi încă vom facea pre voia dumilorvoastrea întru tot cea vo va fi traba de cătreă noi. De este scriem și dem știre dumilorvoastrea. Și se hiețu dumilorvoastre senetos întru ai multe și bun. Amin.

(Pecete pusă peste hârtie; mică: „Sigillum civitatis Bistricie“.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 73-4, n° cccxcix.)

MMDCCXXXIV.

Dornenii către birăul Șimon de Bistrița, pentru niște opriri și tâlhării din partea polonă.

1690
și urm. ¹.

În zădar li-a arestat oameni. Căii sunt la Câmpulungeni și la rohmistru. Trimit 60 de berbeci. Pomenit: „făgădașul“ (făgăduiala). „Și Ilisie s'au închinat la rohmistrul, nu și de la noi, că, căț tâlhari n'aț spândzurat Măriia Voastră, toți-s închinaț la rohmistrul: noi n'avem nice o putere: le cătăm numai cu ochii, că ei sântu mai mari și pre noi.“ Pomeniți tâlhari secui, ai lui Gherghel.

(Adresa românească. Pecete de ceară galbenă, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 73, n° cccxcviii.)

MMDCCXXXV.

Câmpulungenii către Bistrițeni, pentru un om al lor oprit.

1690
și urm.

Mențiunea unui cal aflat la un „jonir“ ², care-l cumpărase la Suceava. Pomenit și un cal cumpărat „în T[a]ra Leșască“. „Că nu ni s'ar căde noă, cari sântem omeni drepti, să petrecem rău pentru tâlharii cari ne sântu mai mari noă, precum sântu și la Măriile Vostre Nemții ³ și Lăvănții“. De prăzi „noi n'am hi bucuroș, ce numai Dumn[e]dzău ne crede că nō rău ne pare de unele ca aceste“.

(De două ori pecetea cu fum.—Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 94-5, n° ccccliii.)

¹ După anii de administrație ai lui Simon Rodelt.

² Joimir polon din vremea ocupației.

³ Deci aceștia pătrunseseră în Ardeal (de la 1689).

MMDCXXXVI.

1690.

„Andrei Dobrowski“ către Bistrițeni, despre închiderea neîndreptățită a drumurilor între Câmpulung, de o parte, și Dorna și Bistrița, de alta.

.... Despre veștile din coce, din Țara Leșască, aștipătu în tote dzilele să-m vi; ce vom aveă, om scrie domilorăvostre. De spre Tătari, tovarăși me-au adus li[m]bă Tătarii și despria cale lor, și unii s'au dusspre Ța[ra] Leșască....

(Iscălitură polonă și: „A[n]drii Dąbravskie rohmistru“.)

[Vo:] Anno 1690, die t. (?), alata wegen der Weg oder dess Päss auff Moldau, dass er mögte geoffnet werden.

(Pecete roșie de ceară, cu pumnalul între cruce și semilună și inițiale.)

[Vo:] Adresă românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 69, n^o CCLXXXIX.)

MMDCXXXVII.

Jeciu,
1690,
19 Februar.

Gáspár Szabó către Bistrițeni, despre un Român din Râpa-de-sus, prins la ei.

Szolgálatomat ajánlom kegyelmednek; Isten jo egességben éltesse kegyelmedet kívánom.

Kellették kegyelmedet mint uramat bizodalmason megh találom. Most a közeleb való fellyül el mult napokban az urnak Kemény Iános uram eő nagyságának Vecs várahoz való Felső Ripai Moldován Mafte fia Moldován Stephán nevü sellér jobbágya akarván be menni Dornára a végre hogy ennek előtte ott szolgálván holmi tinokat szersett szolgálattyával és hogy azokat ki hozná ide alakta helyére az apjahoz, uttyában vitt magával maga élete taplálására valami keves zab lisztet. A mint értem meg fogattatott és fogva kegyelmed gondviselese alá vitetett s ma is detentioban tartatik. Kihez képest kerem kegyelmedet mint uramat nagy bizodalommal ha egyéb nagyob vétkes cselekedete nincsen annál mutassa kegyelmed valami jo akarattyát s az ur eő nagysága tekintetjért bocsássa el kegyelmed ne sanyarogtassa kegyelmed ott nyavalyást igérvén én is magamat, ha mi-ben tudok kegyelmednek kicsiny szolgálattal kedveskedni tiszta szivel igyekem szolgálni s kedveskedni kegyelmednek. Tarcsa meg Isten sokaig kívánt jo egességben kegyelmedet.

Vă țin gata slujba mea d-voastră. Doresc ca Dumnezeu să vă ție în bună sănătate.

Am fost nevoit să mă întorc cu toată încrederea către d-voastră. Acum, în zilele trecute, feciorul lui Mateiu Moldovan din Râpa-de-sus, anume Ștefan Moldovan, iobag al dumisale domnului Ioan Kemény, locuitorul cetății Jeciu, vrând să plece la Dorna, de oare ce mai înainte a slujit acolo, câștigându-și în schimbul slujbei lui niște juncani, și acuma ar vrea să și-i aducă acasă la tată-său, pe drum a dus cu sine ca nutrimânt ceva făină de ovăs. După cum înțeleg, a fost prins și, așa prins, a fost dat în grija d-voastră. Apoi încă și astăzi e la gros. În urma acestora, vă rog mai cu toată încrederea pe d-voastră, ca, dacă n'are vină mai mare decât aceia, să vă arătați bunăvoința față de el, și, pentru respectul dumisale domnului, sloboziți-l d-voastră, nu-l chinuiți acolo pe nevoiașul de el. Făgăduiesc și eu asemenea, că, dacă voi putea să fac și eu ceva slujbă d-voastră, mă voi năzu din tot sufletul să vă slujesc. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră în bună sănătate.

Datum in arce Vécs, 19 februarii 1690

Kegyelmetnek minden üdöben kész
szolgája

*Szabo Gáspár,
Vécz várához valo jóságának
udvarbirája, m. p.*

Al d-voastră în totdeauna gata de
slujbă

*Gaşpar Szabó,
judele de Curte al teritoriului
cetății Jeciu.*

[Vo:] Prudenti ac circumspecto viro domino T. T., iudici primario civitatis
bistriciensis, domino mihi plurimum honorandissimo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXXXVIII.

Izvod de lucrurile pe care hoții le-au luat de la mănăstirea Slatina.

1690,
2 Iunie,

† Izvod ce au luat tâlharii, anum[e] Nicolai Pasăre ot Bărgău, cu soțiile
lui, veșminte și odoare, sv[i]nteii mănăstiri Slatinei, să s[ă] știe; ~~mea~~ Iunie 2.

† 1 preastol verde cu ochi.

† 3 falane de zam (*sic*) di cea bun[ă], cu fir.

† 2 stihar[e] scumpe, tij cu icoane d'argint (*sic*) poleit.

† 1 poal[ă] la hram, cusut[ă] cu sirmă, cu mărgăritare și cu cănafe, tij măr-
găritare.

† O tămplă cu solți și cu 150 cănafe.

† Un tratapod cu sirmă și cu mărgăritar[e] cu cătifē.

† Un tratapod, tij cu fir.

† Un cănaf del[a] policandru, cu mărgăritar[e] de mult preț.

† O păreche de năraclițe cu sirmă, peste tot cu mărgăritare.

† 2 părechi, tij, cu fluturi și mărgăritare.

† 4 poal[e] cu mărgăritare la cănafe.

† 50 de năfrâmi cu sirmă și cu fir.

† 5 leas[e] cu sirmă di-asupra icoanelor.

† 1 patrafir cu sirmă cusut și cu margaritare și cu cănafe și cu nasturi de fir.

† 1 gropnic cu sirmă, cu cănafe.

† 1 cruce mare d'argint au din. . . cat pol.

† 1 ocă d'argint, sfărături.

† O leg[ă]tură cu margaritar[e].

† 3 aure cu sirmă cu margaritare, cu cănafe.

† 3 năfrâme cu sirmă mari de pe tetrapodū.

† Un procovăț cu cănafe cu argint poliit.

† 3 procovețe cu sirmă, cu cănafe.

† 2 covoare de Agium¹.

† 4 scoartă turcești.

Și alte carele nu s'au căutat la izvod și nu le'm putut ține minte.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, I, pp. 89-90, n° ext.)

MMDCCXXXIX.

Mihail Teleky către Bistrițeni, cu porunci nouă pentru tăierea drumurilor
spre Moldova.

Ernot,
1690,
10 Iulie.

¹ Agēm, Persia.

Ajánlom kegyelmeteknek szolgálomat.

Még szegény üdvezült kegyelmes urunk ö nagysága és egy néhány izben parancsolta kegyelmeteknek, én is az ö nagysága s az méltóságos tanácsi s deputatusi uri fő rendek parancsolattjából meg irtam kegyelmeteknek hogy mindenütt az passusokat be vagassak s öriztessek. De az mint ö nagyságoknak ö kegyelméknek bizonyosan referaltak s nekem is mind azokban semmi nem tött. Most azért ex superabundanti irom kegyelmeteknek az mi kegyelmes urunk ö nagysága méltóságos udvarában levő méltóságos tanácsi es deputatusi rendek parancsolattyabol hogy minden Lengyel ország s Moldva felő való passust valamelly akarhol talaltik kegyelmetek szekiben minden késedelem nélkül jól be vágassák s öriztessek. Mert ö nagyságok s ö kegyelmék parancsolattyából harmad nap mulva becsülletes embert küldök azon passusok meglátására s ha mindeniket jól be vágva örizve nem találatnak meg busul kegyelmetek miatta. Ne csak az régi helyeken vagassák pedig be hogy csak mezőt csinallyanak, hanem más egy néhány helyken is. Ha azért kegyelmeteket mi kár követi magoknak tulajdonicsak. Isten éltesse kegyelmeteket.

Radnot, 10 iulii 1690.

Kegyelmetek szolgálja attyokfia
Teleki Mihály, m. p.

Vă țin gata d-voastră slujba mea.

Încă și Măria Sa fericitul, prea-bunul nostru domn vă poruncise în câteva rânduri d-voastră, așijderea și eu, din porunca Măriei Sale și a sfetnicilor și deputaților înalți, precum și a nobililor, vă scrisesem d-voastră că în toate locurile să tăiați trecătorile și să le păziți. Dar ce i-ați arătat Măriei Sale și mie —, aceia n'ajunge la nimic. Chiar pentru aceia deci, acum, din porunca sfetnicilor și deputaților din Curtea Măriei Sale, a prea-bunului nostru domn, rânduim ca toate trecătorile din Ținutul d-voastră spre Polonia și Moldova să le tăiați adânc și să le păziți. Pentru că a treia zi, tot din porunca domnilor și Măriilor Sale, voi trimit la trecătorile acelea un om, și, dacă nu le va găsi bine tăiate și bine păzite, vă va fi cu supărare d-voastră. Să nu le tăiați numai pe semnele cele vechi sau să faceți numai răzoare, ci să le tăiați și pe alte câteva locuri. Căci, dacă pentru aceasta v'a ajunge ceva pagubă, să v'o aruncați tot d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră.

Prietenul și slujitorul d-voastră
Mihail Teleky.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario et senatoribus civitatis Besztertse, et cetera, dominis benevolis, observandissimis.
(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCLX.

Câmpulung, 1690, înainte de 13 Iulie. Câmpulungenii, „cu bătrini, cu tineri“, către Bistrițeni, despre prădarea de hoți a mănăstirii Slatina.

... Alăta, știre facem Măriilor Vostre pentru rândul unii sfintei mănăstire, anume Slat[i]na: mănăstirea s'au pustiit și au fostu rămas atăția odoră domnești, și au pus aiaste unialte la un om pe apa Bistriții, din gios den Dorna, și s'au sculat niște fulăș din Bărgău, și nu știm din partia Măriia Voastră, au din parte nemișiască, numai să știi adevărat că au fostu vătav Niculaiu Pasire, și au muncit un om, l-au arsu și au luat atăta avuție pecum s'au făcut izvod ce au luat, de cine. Ne rugăm Măriilor Vos[tre] să nevoiți doră i'ți putiă prinde, să nu piae atăta avuție. Ce de i-are (*sic*) dă Dumnădzău la mână Măriilor¹ Vostre

¹ Repe'at: *loră*.

cu acia avuție, deci, ce va fi a Măriilor Vostre, la mână va fi. Și să știți că au luat și [pa]tru iape de li-au încă[r]cat de odorăle mănăstirei.

[Vo:] Auss der Compulung, al[a]ta anno 1690, die 13 Iulii, wegen dess moldauer Klostter Putna, so vor etlichen Tagen beraubt undt aufgeschlagen worden.

(Pecetea „satului“ cu fum.)

(Dublă adresă românească, pe pagina 2 recto și pe Vo.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 69-70, n^o CCXC.)

MMDCXLI.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de a se lăsa neapărat drumurile spre Moldova și Polonia. Ghernesig, 1690, 14 Iulie.

Ajánlom kegyelmeteknek szolgálomat.

Az méltóságos deputatio parancsolatyából szorgosztatvan igen Heisler general eő nagysága a kegyelmetek székiből Lengyel országra Molduvára passusoknak be vágatását azokra valo szorgalmatos vigyázást; még Radnothrol irtam vala 10-dik praesentis kegyelmeteknek, de válaszom sem jöve; az olta is három rendbeli levelit vettem Heisler generalnak eő nagyságának azon kegyelmetek székibeli passusok iránt. Még Radnothon végeszte az méltóságos deputatio hogy minden arra felé valo kiváltképpen kegyelmetek székibeli passusoknak meg vizsgálására so-gor Ercsei Tholdalagi Iános uramat rendelvén, mellyre nézve eő kegyelmét expedialtam. Kegyelmeteket kérem, valamiben eő kegyelme kívánnya legyenek assistentiával és az passusokat ha meg be nem vágatták, be vágassák, szorgalmatosson őriztessék, ha meg nem akarnak busulni és privilegiumokban is meg akarnak maradni. Isten éltesse kegyelmeteket.

Gernyeszeg, 14 Iulii 1690.

Kegyelmetek szolgáló jo akaroja
Teleki Mihály, m. p.

Kocsisok felől irtam vala kegyelmeteknek, még csak választ sem tön réa, nem igen nagy dolog volna választ tenni.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario et senatoribus civitatis bisztriciensis, et cetera, dominis benevolis, observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Vă țin gata d-voastră slujba mea.

Din porunca măriților deputați, generalul Heissler silește tăierea și paza trecătorilor care duc din orașul d-voastră spre Moldova și Polonia. Încă din Ernot vă scrisesem d-voastră, la 10 ale lunii, dar n'am primit niciun răspuns. De atunci am mai primit trei scrisori de la generalul Heissler pentru trecătorile d-voastră. Încă în Ernot hotărâse mărita deputație că va trimite să cerceteze toate trecătorile de acolo, și mai cu seamă cele din Ținutul d-voastră, pe cunoscutul domn Ioan Toldalagi Ercsei din Ercse, pentru care l-am și expediat pe d-sa. Vă rog pe d-voastră ca, intru cât prelinde d-sa, să-i stați într'ajutor, și, dacă n'ați tăiat încă trecătorile, să le tăiați și să le păziți stăruitor, dacă nu vreți să vă ajungă ceva năcaz și aveți de gând să rămâneți în privilegiile d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră.

A d-voastră slugă binevoitoare.

Mihail Teleky.

Vă scrisesem și despre vizitii d-voastră, și nici nu ni-ați răspuns, deși n'ar fi așa anevoios lucru să-mi răspundeți.

MMDCXLII.

Putna,
1690,
înainte de
18 Iulie.

Alexandru David, rohmistru polon, către Bistrițeni, recomandându-se la sosirea în aceste părți și arătând că are să scrie ceva în taină cu privire la pribeagul Constantin Bălăceanu.

La ai noștri cinstiți și vechi priiatini, la dumnealui birăul de cetatea Bistriței, carele sa va tâmplă acmă, și la dumnealui Gonos Mihai, vamășul dumilorvoastre, cu săn[ă]tate mă închin: de la milostivul Dumn[e]dzău poftim tot binele dumilorvoastre. Alta, tâmplându-mi-se și mie zăbav[ă] în sus, ș' acmă trec (?), sosind aicia la margine, am căutat a ști de bună săn[ă]tăția dumilorvoastre, și încă și cine să află mai mare pre oastia împărătiască care iaste acolia în cetate, ca, când om avia câte cu o treabă a cercă, să știm la cine om scrie. De care poftescu și pre dumneavoastră, când să vor prileji cărțile meale, să aibă cale a triace, să n'aibă smintială, ca din ciale cărți ce mi li-au întorsu, și am tras ieu atăta gălciavă, — când eu voiu cu toată inima să slujescu acelor stăpâni a dumilorvoastre, care sint creștini buni. Iar încă și să știu cine iast[e] mai marii pre Țara Ungurească, den oamenii Împăratului. De tote însămnăți: când mie a tâmplă a trimite cu ceareri acolo, să știu la cine, — că am a scrie o treabă foarte mare de treaba oștilor împărătești, pentru Bălăceanul... (*sters*), [veni]t-a (?) de la Împărăție au ba. Foarte mă rog de toate să-m[i] scrieți, iar ieu, încă ș[i] al doilea rând, ce oi ști, de toate oi scria dumilorvoastre.

[În alt sens:] Anno 1690, die 18 Iuly, alata vom Davidenko auss Putna, wegen Erforschung wer der oberste Comendant uber die k. Miliz sey.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 70, n^o CCXCI.)

MMDCXLIII.

Ghernesig,
1690,
22 Iulie.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre nevoia de a se păzi bine trecătorile de spre Moldova și Polonia.

Ajánlom kegyelmeteknek szolgálomat.

Mind váram sogor Tholdalagi Iános uramat, de maga sem jöve nem is tudosita. Kegyelmeteket levelem által intem kenszeritem Romai Császár kegyelmes urunkhoz eő felségéhez kegyelmes urunkhoz ő nagyságához házajokhoz való kötelességekre hűségek, ha kegyelmetek privilegiumiban meg háborittatni nem kívának, az kegyelmetek székiből Molduvára s Lengyel országra valo mindenféle passusokra olly vigyázással legyenek hogy non putaram kár busulás veszedelem az hazát ne kövesse; egyebiránt privilegiumokat is vesztek, az tiszték eő kegyelmék eletettekkel fizetnek. Mint irám is mindenik rendbeli passusokra jól jól vigyazzanak, azomban bé is vágassak. Az dolgokrol tudosicsanak. Az ordina-

Vă țin gata d-voastră slujba mea.

Tot l-am așteptat pe dumnealui cumnatul Ioan Tholdalagi, dar n'a sosit, și nici nu ne-a încunoștiințat. Prin scrisoarea aceasta vă îndemn și vă silesc pe d-voastră în numele datoriei și credinții ce o datoriți prea-bunului nostru domn Împărat roman, și dacă vreți să nu fiți tulburați în privilegiile d-voastră, așa să păziți trecătorile din Ținutul d-voastră spre Moldova și Polonia, încât de aici să nu poată urmă ceva nevoie sau supărare pentru țară: altfel veți pierde și privilegiile, iar dumnealor dregătorii au s'o plătească cu viața lor. Bine să purtați grijă tuturor trecătorilor, și să le și tăiați. Despre lucruri, să ne încunoștiințați. Și pedestrașii de rând cu cari datori erați d-voastră sunt acolo: până nu va sosi altă orânduială

rius gyalogok is kikkel kegyelmetek tartoznék ott vadnak, azokat is mig ujjabb ordinantiat felöll nem vesznek fordítsák. az passusok örzésére az holott leginkáb kivantatik. Egyebaránt is kegyelmetek vigyázással legyenek, gyakran tudosicson kegyelmetek. Isten kegyelmeteket éltesse. Gernyeszeg, 22 iulii 1690.

Kegyelmetek szolgáló attyokfia

Teleki Mihály, m. p.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario et senatoribus civitatis bistriciensis, dominis benevolis, observandissimis. Cito.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCLXIV.

„Andreas Dobrowski, R. S. R. M.“, către Bistrițeni, pentru o *zăbereală*, amenințând a se plânge la regele Poloniei, dacă nu se restituie cele prădate la Slatina și adăugind știri despre războiu.

Câmpulung,
c. 1690,
28 Iulie.

....Pentru veștile întrebați Mărele Vostre, de spre Țara Leșască, oste să cătazi, ci,—or de va porcede, și cându, nu știm; iară, din spre Țara Torcească, aiasta este adevărat c'au bătut Nemți pe Begte[ș]-Pașa la Niș, apoi iar au bătut pe on Soltan mic, cu patru mii de Tătar[i], iară acmò auzim că s[ă] stânge (*sic*) Techeli Groh cu niște Tătar[i] inprotiva Nemților....

(Adresă românească; pecete peste hârtie, cu coroană.)

(Foarte rău scrisă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 75-6, n^o ccoiii.)

MMDCLXV.

Mihail Teleky către Bistrițeni, despre paza trecătorilor de către Moldova și Polonia.

„Berecz-
tekke“,
1690,
30 Iulie.

Ajánlom szolgálatomat kegyelmeteknek.

Tholdalagi Iános uram meg jött; ha csak fele is úgy vagyon kegyelmetek gondviseletlenségének mint ő kegyelme beszéli sokat teszen. Kegyelmeteket ex superabundanti mégis intem, úgy viseljenek gondot úgy vigyaztassanak s őriztessek a passusokat; bizony kár s bussulás követi kegyelmeteket. Én mindazáltal Isten Radnothra viven proponálom a méltóságos deputationak kegyelmetek gondviseletlenségét. Igaz dolog az Telcsi passusra és szükséges a vigyázás de kíváltkeppen az Radnai, Iári, Borgoi passusokat kellene őriztetni, nem csak husz és harmincz emberekkel pedig; egy szoval az Molduvára egyenessen szolgáló passusokat kellene őriztetni. Isten éltesse kegyelmeteket.

Vă țin gata d-voastră slujba mea.

A sosit dumnealui Ioan Tholdalagi: numai jumătate să fie din neingrijirea d-voastră, după cum spune el, și ar fi destul. Totuși vă indemn, „ex superabundanti“, pe d-voastră ca așa să păziți și să grijiți trecătorile, căci, la din potrivă, are să vă ajungă pagubă și supărare. Totuși, dacă, cu ajutorul lui Dumnezeu, voi merge la Ernot, voi arată acolo măritei deputații negrija d-voastră. E adevărat că e de nevoie grija la trecătoarea de la Telciu, dar mai cu seamă ar trebui păzite trecătorile de la Rodna. Iar și la Bărgău, și nu numai cu 20, 30 de oameni: cu un cuvânt trebuiesc păzite trecătorile care duc drept spre Moldova. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră.

Berecztekke 30 iulii 1690.
Kegyelmetek szolgálója

Teleki Mihály, m. p.

[Vo:] Generosis, prudentibus ac circumspcctis dominis iudici primario et senatoribus civitatis Bezstercze, et cetera, dominis benivolis, observandissimis. Cito.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Slujitorul binevoitor al d-voastră.

Mihai Teleky.

MMDCLXVI

Rozavle,
1690,
2 August.

Melchior Pogány, vice-șpan de Maramurăș, către Bistrițeni, despre hoji
din acele părți.

Prudentes ac circumspccti domini vicini ac benevoli mihi observandissimi. Servitiorum meorum paratissima commendatione praemissa.

Isten kegyelmetek örvendetes jó egés-
ségben éltesse.

Levelét kegyelmeteknek becsüllettel veven irását értem. Lengyelt országból Istennek hála én semmi ártalmas hireke nem hallok, ha ollyakat értenék mind most s mind ennek utánna kegyelmekek tudositani el nem mulatnám. Postatul értem hogy valami latroknak is hirek volt volna, azért kegyelmeteket kérem legyen olly vigyázzással hogy ne esék olly alkalmatlanságh a passusokon melly miatt sem a mi kegyelmes urunktól sem a nemes országtól ne okoztassunk. Kegyelmetek nekem ezután is paran csol-lyon a mire eléghségesnek ítel, kiknek tiszta szível szolgálók.

De reliquo praetitulatas Dominationes Vestras diu, feliciter vivere, et valere desidero ac maneo praetitulatarum Dominationum Vestrarum servitor ad officia paratus.

Melchior Pogany de Ceb, vicecomes comitatus maramarosiensis, m. p.

Datum in Rozálya, die 2 augusti, anno 1690.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis dominis Simoni Rodelt, iudici primario ac senatui liberae regiaeque civitatis bistriciensis, et cetera, dominis ac vicinis mihi benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCLXVII.

Prejmer,
1690,
4 Septem-
bre.

Emeric Tökölly, principele Ardealului, către Bistrițeni, despre grija drumu-
rilor spre „Polonia și alte părți“.

Emericus Thökölly, Dei gratia a Fulgida Porta Ottómannica declaratus princeps Transsilvaniae, partium regni Hungariae dominus et Siculorum comes, et cetera. Generose, prudens ac circumspccte domine nobis honorande.

Ez előtt is parancsoltunk vala hogy bizonyos mellé adjungálendo tanácsbeli személyekkel hozánk júni siessen, ujjobban is akarok kegyelmednek kegyel-messen insinualnunk vivin ezen kegiel-mes parancsolatunkat, harmad negyed magával menel hamaréb hozánk júni el

Și mai înainte poruncisem, cu căteva persoane din Sfat, să grăbești a veni la noi: vrând să vă aduc din nou la cunoștință porunca aceasta a noastră, să nu uiți, cu trei sau patru, să vii la noi. Dar de drumurile de acolo așa să porți grijă și să ai pază, încât nici cel mai ne-

ne mulassa. Azomban az arra czilozo utakra kegyelmednek ollyan szorgalmatos vigyázása s gondgya legyen hogy legkisseb dolog se törtinyek arra ollyan a kik sietve értesünkre ne agyon es mind Lengyelorszaghi s mind egyeb felé utakra legyen s szorgalmatos vigyázása s őriztelise.

inseminat lucru să nu se întâmple și să nu ni-l dați de știre; să păziți și să grijiți bine drumurile spre Polonia și în alte părți.

Datum ex castris nostris ad Prásmar positis, die 4 septembris 1690.

E. Thököly, m. p.

[Vo:] Generoso, prudenti ac circumspecto domino iudici primario civitatis bistriciensis, et cetera, nobis honorando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXLVIII.

Andrei Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre dorința sa de pace. Câmpulung,
1690,

Slavic szy Czynstic Maryiele Domniele Wostre birouc de la Bistrica szy toci domni. 24 Octom-
bre.

Me inkin ko czinste Mariele Domnielor Wostre. Poftesku de la milostiwoloi Domnezeu Marielor Domnielor Vostre buna synatate szy pacze. Skrisore de la Marielor Domnielor Vostre am primit ko czinste, szy mulcemesku de priateszug. Înceles-am de tote cze-mi skriec Mariele Domniele Vostre. Daka va da Domnezeu se se apazan aieste gelczawe kare sentu în cara, enka va avem priateszug szu mai bun. Pentro vesztele denkuacze, szent bune, osztele aszazate. De alta, avem pacze. De alta, se sztiac ka synt gata sluzi Mariele Domnielor Wostre in tote vreme. Pentro turte, mulcemesku Marielor Domnielor Vostre. Ko aiesta oberszyndu, syntu a Mariele Domnielor Vostre de bine woitor szu priatei, gata sluzi.

Andreas Dobrowski, R. S. R. M.¹.

Die 24 octobris 1690, ex Kampolongo.

[Vo:] Entru slavic szy czinstic menele Mariele Domnilorsale biroului szy tal ocy domni citazi Bistrizi, priate miey, se se da ko czynste.

(Bistrița, Archiva Orașului; parte și în *Documentele Bistriței*, I, p. 71, n^o cccxiii.)

MMDCXLIX.

Ludovic, marchisul de Baden, către Bistrițeni, pentru neapărata închidere a pasurilor spre Moldova. Pasul
Buzăului,
1690,

Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis campi-mareschallus, peditum colonellus, necnon armorum eiusdem per Hungariam, Transsilvaniam aliasque adiacentes provincias supremus et generalis commendans Ludovicus-Wilhelmus, Sacri Romani Imperii marchio de Baaden et Hochberg, et cetera, omnibus has visuris salutem. Posteaquam per iusta Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis, utpote naturalis et Clementissimi domini nostri, arma, eiectis iterum ex Transsilvania barbaris aliisque, cum perfidissimo eorum duce Thekelio, hostibus, summe dicta Sua Maiestas benignissime intendat ut patria haec, sopitis qui eandem hucusque agitaverant, motibus, in pristinam quanto citius restituatur tranquillitatem, nec aliud supersit quam ut nobiles et incolae, nupernis tumultibus fuga dilapsi, mutato nunc in melius rerum statu, ad fidelitatem Suae Maiestati debitam, simulac sedes et domus suas, rever-

¹ „Rotmagister Serenissimae Regiae Maiestatis.”

tantur et, obligationis suae memores, ulteriorem Caesareae Maiestatis gratiam promereri, illi vero qui hostibus quovis modo adhaeserunt, sufficientibus verae resipiscentiae et constantis fidelitatis actibus admissum perfidiae scelus diluere adnitantur;

Idcirco intimatur et demandatur Sacrae Caesarae Maiestatis nomine ultimatum et serio omnibus cuiuscunque nationis et ordinis Transsilvaniae populis, nobilibus, locorum magistratibus, iudicibus, civibus et incolis, signanter Sedis saxonicalis Bistriz, quatenus, statim his perceptis, non tantum domum redeant et, eiurata quam hosti fortassis promiserant, adhaerentia, oeconomiam uti antea curent, sed et passus quosvis et aditus, maiores aut minores, imo et semitas, cuicunque cum vicinis inimicorum provinciis correspondentiae aut communicationi deservientes, in specie passum in Moldaviam, resecatis, eum in finem, ubi commoditas patitur, arboribus aut convulsis lapidibus aliisque possibilibus modis omnino occludant excubiis ac vigiliis per locorum iudices eo ordinandis diligentissime muniant, custodiant ac quamvis hostium irruptionem armis pro legitimo rege suo sumendis omni virium conatu impendant; certi quod, quemadmodum eo facto primi sceleris et erroris remissionem, exceptis tamen primariis rebellionis auctoribus, adipiscentur, ita e diverso securi quod, ubi caesarea clementia contrarios proposito fructus apud nonnullos perduceret et quispiam quocunque tandem modo cum Tekelio aliisque inimicis correspondere aut colludere deprehensus aut in causa fuerit ut novo hostium ingressu publica patriae tranquillitas perturbetur, illi locorum aut districtuum incolae per quorum fines, collusionem aut defectu, hosti in provinciam aditus concessus fuerit, extremum sui cum uxoribus, prolibus bonis ac tota communitate excidium, adeoque poenas primi sceleris hac vice per conniventiam remissas, duplicato supplicii rigore ferro et igne exigendas, experientur. Dabantur ex castris caesareis prope Bozzam positus, die 26 octobris 1690.

Louis, Markgraf von Baden, m. p.

Pagi quibus passuum occludendorum cura demandata est, nominatim specificandi sunt, ut, si intra octiduum a datis praesentium passus occlusi non fuerint, executione contra morosos procedi possit.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCL.

[c. 1690],
2 Decem-
bre.

„Preda Pălad[i] i Iordachi Catacuzino, Vornicii de Câmpul Lungu“, către birăul de Bistrița, pentru un furt de vite în dauna Câmpulungenilor.

Listă de „unelte“ furate:

„Cergi“, „bezmîne da căr[ă]“, „pilcial[e]“, „cămeș bărbătești“, „cămeș femeiaști“, „zăbrane[ș]e“, „șlicia“, „meneștergur[i] cu bunbac“, „brăe vârstate cu mătas[ă]“, „fote“, „ineli“, „zgardă“, „1 părech[e] de sârji“, „1 părechi de cercei“, „gulere cusute“, „năfrâmi de brău“, „nefrâmi femeiaști“, „3 perechi de altiță“, „20 coți de pândză“, „2 părechi de ciorici“, „3 părichi de mitupuș“ (*sic*), „2 torturi“, „3 părechi de ciubote“, „1 părechi de cuțite“, „1 polă de iconă“, „12 bilciali“, „2 fiați de maasă“, „1 față de piarilă“ (*sic*), „1 zăbranic“, „1 șlic roșu cu jder“, „2 părechi de mănăuș“, „1 părichi de ciubote galbene femeiaști“, „8 părechi de ciorec“, „2 părichi di colțuni“, „urșinic de un șlic“, „3 părechi de altiță cusute“, „2 orți sarmă“, „4 costande mătasă“, „2 șișpace bunbac albastru“, „2 frâmi“ (*sic*) femeiaști“, „1 năframă bărbătescă“, „2 părechi desagi“, „2 inele“.

Hoții sunt niște „Câmpulungeni, anume... Vas[iliu] Lator (Lateș?) și Ursul“. (Pecete ruptă.)

[Vº:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și, în parte, în *Documentele Bistriței*, II, pp. 95-6, n° CCCLV.)

MMDCLI.

„Vasile Is[ă]cescol, хоронжи и наместник Câmpolungului“, către Bistrițeni, Câmpulung,
despre un preot din Săn-Martin, care pierduse niște vite, luate de Dorneni. [c. 1690],
(Pecete roșie, ruptă, cu coroană, cruce și inițialele: W. I.) 3 Decem-
bre.
(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 72, n^o CCXCV.)

MMDCLII.

Dobrowski către Bistrițeni, despre deschiderea drumurilor între cele două țeri. Câmpulung,
Slavic si Cynstic Marie Domnilor Wostre, Maria Dumnata birou de la citate 1690,
Bistrizi si tozi marie domni de la citate. 10 Decem-
bre.
Ko cinste si ko senatate me inkin Mariele Domnilor Wostry. Fiyndu jo
priatei bun Mariele Domnielor Wostre, skriu: se sctiz ka sentu senatos, si poftesk
se auz si de la Mariele Domniele Wostre de buna senatate. Alta, aszseptam se auzim
de spre desckidere drumur de la noi spre Mariele Domniele Wostre, se pot umbla
neguzatory. Iata ka trimet si pe tovariscul mio Toder, se mi kumpara une alte;
me rog Mariele Domniele Wostre se li pozvolic si se mi facec respons. Ko aicsta
obersesku, si poftesku de la milostivolui Domnezeu buna senatate si pacze. Trimet
ko Toder si trei omeni.
A Mariele Domniele Wostre de bine woitor si bun priatei, gata slusi

Andreas Dobrowski, R. S. R. M.

Die 10 decembris 1690, Kenpullung.

[Vo:] Entro slavite si cinstite menele Mariele Domnilor Sale birowului si
tozi domni de la citate Bistrizi, se se da ku cinste, priateilor nostri. M. D. S.

(Bistrița, Archiva Orașului; parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 72, n^o CCCXVI.)

MMDCLIII.

„Jan Bednarzowski, R. J. K. M. mpp.“, „fiind aici în locul dumisale roh- Câmpulung,
mistrului Dobravschi“, către Bistrițeni, pentru o restituție de vite. 1690,
(Pecete mică roșie.—Șase rânduri de complimente în limba polonă.) spre sfârșit.
(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 73, n^o CCXCVII.)

MMDCLIV.

„Câmpulungiani, anume vătămani și cu doisprăci giuraț carei săntă bătrâni“, Câmpulung,
cer Bistriței deschiderea drumului. 1690-1,
„Că ne'u trimis Dumn[e]dzău acmù noa mult[ă] supărar[e], de multe părți... înainte de
Ca astădzi iaste mânia lui Dumn[e]dzău pre noi, iar mănne sau poimănne nu șlim (20 Ianuar),
la ce va veni vriamia... Să nu ne pae bine că arde cas[a] vecinului nostru 1691.
astădzi, că mănne va arde ș'a noastră...“ Nu vrea să spioneze, ci să-și *cate hrana*.
Oferă *zapise* reciproce și restituție de *zabor*.

[Vo, adresa românească.] Anno 1691, die 20 Ianuarii, alata wegen dess Päss,
dass er mögte geöffnet werden, ittem wegen 9 Pferd, so vürm Jahr auff der
Maut in Borgo Contrabant gemacht.

(Pecete cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 71, n^o CCXCII.)

MMDCLV.

1691. „Hordoani”: popa, birăul satului, și satul cu jurământ de credință, „scriu Împăratului“.

Iscăliți: Popa și „giudele“.
(Două peceti ca de obicei.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 78, n^o cccx-xvi.)

MMDCLVI.

1691. „Zăgriani”: popa, birăul satului și satul, scriu „pace și sănătate” Împăratului, cu jurământ de credință.

Iscăliți: Popa și birăul.
(Pecete obișnuită.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 78, n^o cccx-xvi.)

MMDCLVII.

1691. „Năsăudenii”: popa, birăul satului și satul, jură credință Împăratului.

Iscăliți: Popa și giudele.
(Pecete obișnuită.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 78, n^o cccx-xvi.)

MMDCLVIII.

1691. Popa, „giudele” și „giurații”, pargarii și sătenii din Mititei jură „cum să ținem cu dreptul Măriei Sale Împăratului nemțescu Leopolidus și Măriei Sale filui Împăratului, Iojev, Craiului Țăraei Ungureșt[i] și a țăraei Arudealiului și tálnaciului“.

Altfel, ca și celelalte.

Iscăliți: Popa și „giudele“.
(Două peceti de ceară roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 76, n^o ccciv.)

MMDCLIX.

1691. „Săloanii” (din Salva) scriu „pace și sănătate” Împăratului nemțesc și Craiului din Țara Ungurească, feciorul Mării Sale, Iojev a Păratului nemțesc“.

Doi popi și „birăul satului” adună satul și jură.

Iscăliți: popii și „giudele“.

(Două peceti, ambele și mai sus, de ceară roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 78, n^o cccx-xvi.)

MMDCLX.

1691. „Simtăonașii” (locuitorii din Simtion): popa „cuțu de la Ocnă”, pargarii și satul, jură.

Iscăliți: popa și „giudele Ocne“.
(Două peceti de ceară roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 77, n^{le} cccx-xvi.)

MMDCLXI.

Sătenii din Bechigiu scriu Împăratului, cu jurământ de credință.

1691.

Adecă noi, Bechigiani, scriem pac[e] și sănitate Măriei Sale Împăratului nemțesc și Craiul di Țara Unguriască, Iojev, a Împăratului nemțesc. Noi, Ignat și pop[a] Ionașcū și birăol satului, Indreica, amū strānsū satul tot, bătrāni și tineri, am giorat pre toț sã ție o dereptate pre sama Împăratului nemțesc, și Iojev, feciorul Măriei Sal[ē], și, om audzi vr'un cuvântū grāindū spre În[pă]ratul de rău, și spre Iojev, feciorul Împăratului, sã dāmū samā innainte Măriei Sal[e] birăului și a Svatului.

Popa Ignat, Giudele Indreica.

(Pecete cu N. B. și alta, pe ceară roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 77, n° cccix.)

MMDCLXII.

Jurământul Runcanilor către Împărat.

1691.

† Adeca noi, Runcanii, și popa Ilia, cu giudele Costin și cu toți pargarii și cu tot satul, au giurat cinstului Împărat[u]lui nemțesc și fiului său, Iojev, sã fim cu dreptul, și, de vom (au) audzi vr'un cuvântū de rău, sã dam samā spanilor și domnilor de cetate, de Bistrița. Și sã fiț sănătoș de la H[risto]s, amin.

Ilie din Ru[n]c (?), Costin.

(Două peceti cu stea și altele.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 76, n° cccv.)

MMDCLXIII.

„Nogfăluanii“, cu popa, „giudele“, pargarii și satul, jură „cinstului Împăratlu nemțesc și a ficiolui (*sic*) său Iojev.“

1691.

Iscăliți popa și judele.

(Două peceti de ceară roșie.)

(Petec de hârtie, foarte rău scris.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 77, n° cccvi-viii.)

MMDCLXIV.

Dregătorii din Făgăraș către Bistrițeni, despre năvala și înfrângerea Curuților, cari s'au întors, fugind, în Țara-Românească.

Făgăraș,
1691,
3 Ianuar.

Ajanlyuk kegyelmeteknek szolgálataunkat.

Iollehet az elmúlt napokban ujjab irruptioja volt az kuruczoknak melyre nézve nem ketlyük hogy kegyelmetek nem conturbalodott s az gyülesben való jövetel iránt is nem tartozkodott volna mind azaltal mivel minden bizonnyal az kuruczoknak edgyik részét fogva ide hozták, kik között is az Segesvári polgart az Nagjsinki király birot ki az Portara is oda volt és ugjan Nagjsinki polgart is többekkel edgyütt ide be hoztak, egj része hazához oszlott, az többi penig vissza szaladott méltóságos Ve-

Vă ținem gata d-voastră slujba noastră.

Deși în zilele trecute au năvălit din nou Curuții, și nu tragem la îndoială că n'ați fost neliniștiți și d-voastră, și nu v'ar fi ținut de a nu lua parte la adunare, totuși știm cu siguranță că o parte dintre Curuți v'au adus prinși aici, între cari și pe cetățeanul de la Sighișoara, pe birăul crăiesc dela Șinca-Mare, împreună cu mai mulți: o parte s'a întors acasă, iar ceilalți au fugit înapoi în Țara-Românească d'inaintea oștirii Măriei Sale domnului general Veterani, așa că, din mila lui Dumnezeu, nu avem să purtăm frică de o altă năvălire. D-voastră pe

terani general eö Nagysága hadai előtt Havasalföldében, ugj hogy Isten kegyelméből ujab irruptiojoktul nem tarthatunk. Kegyelmetek ez praefigalt napra s helyre indicalt gyűlésben eljöhet s el is jöni el ne mulassa az ki küldött Regalisban letett poena alatt, Istent segicségül híván szegeny edes Hazánk fenn forgo dolgait job karban állítani kegyelmetekkel edgjütt munkalodhasuk. Aianlyuk Isten oltalmaban kegyelmeteket.

Fogaras, die 3 ianuarii 1691.

Kegyelmetek jo akaro Attyafiai szomszedi

Az Tanács rend.

[Vo:] Kegyelmed Beszterczey biro uram az Szolnok vármegyében s Máramarosban szolló leveleket mindgyárt küldgye az ott valo tisztek kezében.

[Vo:] Prudentibus ac circumspcctis dominis iudici primario ceterisque iuratis civibus et senatoribus civitatis bistriciensis, fratribus, amicis et vicinis nobis observandissimis.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

ziua numită puteţi veni la adunarea arătată, şi nici să nu faceţi așa ca să nu veniţi, supt pedeapsa din „Regale“. Cărand ajutorul lui Dumnezeu, vrem ca, împreună cu d-voastră, să îndreptăm şi să îmbunătăţim trebile sărmanei noastre patrii. Vă lăsăm în grija lui Dumnezeu pe d-voastră.

Binevoitorii prieteni şi vecini ai d-voastră.

Dregătorii.

[Vo:] D-ta, domnule birău al Bistriţei, îndată să trimiţi scrisorile adresate în comitatele Solnoc şi Maramurăş, în mâinile dregătorilor de acolo.

MMDCLXV.

Câmpulung,
1691,
7 Ianuar.

„Neculai Rogozski, horonje („Mikolay Rogowsky chorontgj“) către Bistriţeni, despre ordinul, ce a primit, de a face *aşedzământ* cu ei.

Trimite „bătrâni“ pentru aceasta. Lipseşte „rohministrul“. „Şi leşeşte am scrie, ce nu află-s'a acolo cine ceti.“

(Pecete roşie, de ceară, ruptă. Adresă românească.)

(Bistrița, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 75, n° cccii.)

MMDCLXVI.

1691,
31(10?) Mart.

Popa, giudele, pargarii şi sâtenii din „Răbra-Mar[e]“ jură „cinstului Împărat nemţiscu şi fiul Mării Sal[e] lojev, Craiului Țării Ungureşti şi Arde[lu]lui şi tăl-naciului“.

Iscăliţi: Popa şi „giudele“.

(Două peceti roşii, cu: o stea şi semne.)

(Bistrița, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 77, n° cccvi-viii.)

MMDCLXVII.

1691,
7 Mart.

Cercetarea martorilor într'un proces de despărţenie între țerani români.

„Tuturor făcătorilor de dreptate.“

Expune că la 15 Februar 1691 a fost chemat de la protopopul din „Şieuţu“ în „varmeghie Tordăi, în sat în Dumbravă“, pentru a jură şi scrie ce spun nişte marturi: „binzoşegj“.

Părţi şi martorii: „Piţa Lucoe, iobăgiţa a lui Bodoni Jigmod.“

„Piţa Luca, om de 40 de ai, cobagiin a lui Bodoni Jigmonud.“

„Mulduven Nastasie.“

„Dărăbanu Mărică, eobăgiștea a lui Capi Ianoșu.“

Acești patru binzoșegi sentu moșneni din varmeghie Tordăi, în Dumbravă; varmeghie, satul, luna, zua, pecum setu scris[e] mai sus.

Mol[i]tv[i] [V]ostre și dumnelorvostre slugi smerite și mai mihi în iarașul de-sus.

Giurat: *Șarga Mihaiu.*

Alte iscălituri pe Vo, unde și: „Nastasia Ughen, a trie binzoșagă“.

Adresa: „cinstitul protupopu Costin din Șieuțu, protupop, giurată iarășului de-sus și a tot cinstit Svat și Scaunului M[o]l[i]tvi Sale, cu cinstea se i se dea“.

Data de 7 Mart, la o repetare a adresei.

(Bistrița, Archiva Orașului; mai deplin în *Documentele Bistriței*, II, pp. 79-80, n^o CCCXVIII.)

MMDCLXVIII.

Popa, „giudele“ și sâtenii din Mogod jură „Împărătu[ui] nemțascu și Mării Sale fiului, Iojev Craiul, Craiului Țării Ungurește și a țării Ardelului și a tălnaciului“. 1691, 10 Mart.

Iscăliți: popa și judele.

(Două peceti de ceară roșie, cu NB ambele.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 76, n^{le} CCCVI-VIII.)

MMDCLXIX.

Popa, giudele, pargarii și sâtenii de la — jură credință Împăratului și fiului său regele. 1691, 10 Mart

Iscăliți: Popa și judele.

(Pecetea obișnuită.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 76, n^{le} CCCVI-VIII.)

MMDCLXX.

„Feldrahanii“ (din Feldra) popa, birăul satului și satul, scriu „pace și sănătate“. 1691, 10 Mart.

Iscăliți: Popa și „giudele“.

(Pecete obișnuită.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 78, n^{le} CCCX-XVI.)

MMDCLXXI.

Sâtenii din Răbrișoara fac jurământ Împăratului.

1691,
10 Mart.

[Popa To]ma din Răbrișoar[a] și cu [Toader] giudel[e] și [cu] pargarii, giurații Sca[unu]lui și cu toț sâteanii, cu mič, cu mari, cu bătrani, cu tineri, facem carte de dereptate cu giurământu în mâna domni[lo]r precum să ținem cu dereptate Măriei Sale Împăratului nemțescu Leopolidus și Măriei Sal[e] fiului Împăratului, Iojev, Craiul Țării Ungureșt[i] și țării Ardealiului și tălnaciului, cum vom ținē cu dereptul Măriei Sale; iar cine va grăi cuvântu spre Împăratul, de s[ă] va audzi, s[ă] [să] prindză și s[ă] [să] dea în mâna domnilor, și nu s[ă] plătească cu bucatel[e], ce cu capul. Ce, pre mare dereptate și credință, ne-am pus pecetile noastre. Scris-am în Bistriț[ă], lun[a] Mart 10 dzil[e], по к сож. 1691.

Pop[a] Toma ot Răbrișoar[a] și giudel[e] Toader.

(Două peceti, pe ceară roșie, cu insignii.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 78-9, n^o CCCXVII.)

MMDCLXXII.

Nimegea-
Ungu-
rească,
1691,
14 Mart.

Avram popa din Bălgrad, comisariul preoților Clujeni, către Bistrițeni, despre cercetarea, în numele Vlădicăi, a preoților din Ținutul lor.

Adgyon Isten mindenjokat nemzetes uram kegyelmednek.

Nemzetes uram! Szükséges képpen kelletik kegyelmedet ez kis írásom által meg találnom; mivel tisztetem szerént az Oláh Papokat az kegyelmelek vidékén el jártam Esperest urammal edgyütt ő kegyelme az ő kegyelme tiszte szerént el járt dolgában s hol mit parancsolván az több Papoknak nem akarnak szót fogadni, mellyet szememmel láttom. Melyre nézve kerem uram kegyelmedet hogy parancollyon nekik hogy szavát fogadgyák mert rövid időn level érkezik Püspök uramtól is hozzájók affelől. Ezek után Isten legyen uram kegyelmeddel. Kegyelmed szegény jo akaro szolgálja

Fejérvári Pop Abraham az Colosvári Papok commissariususa, m. p.

Datae M.-Nemegye, anno 1691, die 14 martii.

[Vo:] Nemzetes Szöcs Simon uramnak nemes Besztercze várossának erdemes birájának és hozzá tartozó tanács hiveinek iram igen bizadalmason.

Dumnezeu să vă dăruiască, domnul meu, cu tot binele pe d-voastră.

Domnul meu. La împrejurare de nevoie a trebuit să te cercetez prin scrisoarea mea, fiindcă, pe urma dregătoriei mele, am cercetat pe preoții români din jurul d-voastră, am umblat cu domnul protopop, și dumnealui, în urma dregătoriei dumisale, și-a văzut de lucrurile dumnealui, și, poruncind una, alta, am văzut cu ochii miei că preoții români nu vreau să asculte. Din care pricină vă rog pe d-voastră să li porunciți să asculte de el, pentru că nu peste mult are să li vină și de la domnul Vlădica ceva în afacerea aceia. După acestea Dumnezeu să fie cu d-voastră. Al d-voastră sărac și binevoitor șerb:

Avram Popa din Bălgrad, comisariul preoților din Cluj.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCLXXIII.

Bărgău,
1691,
3 April.

„Popa Toder din Bărgău“ către notariul bistrițean „Frențe“, spre a-i recomanda un „mișel“.

Între cuvinte: „cinstișagol“.

(Pecete de ceară neagră, neinteligibilă.)

(Vo: adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 81, n° cccxix.)

MMDCLXXIV.

Câmpu-
lung,
1691,
8 April.

Andrei Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre un om din Bărgău, venit de la von Harstall, comandant polon în Suceava.

Molto Illustrissimo signore e patrono mio Collendissimo,

Li darò questa mia atestation a questo contadino di vilago Bergou, chiamato a nome Teoder, come è venuto quà con un pacheto di leteri, e mi è dato in mano per Illustrissimo signore de Harstal, comandato di Socavia, e io subito l'ò mandato.

Per verità meto sigilo mi[a]. Die 8 aprilis 1691, in Campolongo.

Andreas Dobrowski, capitano cavaleri S. R. M., comandato in Campolongo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCLXXV.

„Nikolay Rogowsky horonziy“ către Bistrițeni, arătând că la venirea rohmistrului li se va satisface reclamația.

[În sens invers:] Alata anno 1691, die 8 Iunii, wegen zweyer Ross, dass sie der Roknister zuerück geben will.

(Pecete peste hârtie, cu crucea de-asupra semilunii.)

(Vº : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 81, nº cccxx.)

Câmpulung,
1691,
24 Maiu.

MMDCLXXVI.

Dieta ardeleană către Bistrițeni, despre nevoia, arătată și de generalul Veterani, a închiderii drumurilor spre Moldova.

Sibiu,
1691,
25 Maiu.

Ajánljuk kegyelmeteknek szolgál-tunkat. Isten kegyelmeteket sokaig jo egességben eltesse.

Az mostani közönseghes gülesünkben Veteranyi General eö Nagysága tetczése is accedalvan és ez haza securitássa is ugi kivanván végeztük hoga minden utak és eösvények az mellyek Moldvára és Havasallyföldére ez hazából által járnak szorgalmatoson be vágat-tassanak. Ez mellett hoga mindenütt elegendendö vigiazok continue legienek, kik is hacvalamely ellenségk ez hazara jövetelre valo szandekát veszik eszekben sietséggel az Generalt eo nagysagat eijel nappal életek elvesztése alatt tudositani tartozzanak. Kegyelmetek azért Beszterczei uraimék ezen dispositionkat és edictumunkat igi értvén mi-helyt ez levelünket veszi mentést az ott kegyelmetek szekiben levö efféle utak és eösvények be vagatásáról sub amissione privilegiorum suorum tegien oly dispositiokat hoga fogiatkozas nélkül mennyen az dolog végben; ez mellett az arrol emanáltatott edictum szerént mindenüve vigiazokat allitson alkalma-tos hü emberek mind instructiot mind poroncsolatokat adván eleiekben. Isten kegyelmeteket jo egessegben eltesse.

Kegyelmetek jo akaro attiafiái.

Az Erdelyi

Tanacsi Rend közönsegesen.

Szeben, 25 maii, anno 1691.

[Vº :] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque iuratis civibus

cum suis senatoribus civitatis bistriciensis, et cetera, dominis fratribus et amicis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

Ținem gata slujba noastră d-voastră. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră mulți ani în bună sănătate.

În adunarea noastră obștească de acum, fiind la mijloc și plăcerea d-sale Generalului Veterani, ceia ce de altcum aduce cu sine și asigurarea țerii, așa am hotărât ca toate drumurile și cărările care trec de aici în Moldova și Țara-Românească să se taie stăruitor. Afară de aceia să fie la pază mereu, și, îndată ce vor simți că vre-un dușman are de gând să năvălească în țară, să fie datori, chiar cu pierderea vieții lor, ca ziua și noaptea să-l înștiințeze pe Măria Sa Generalul. Așa, dar d-voastră, domnii miei din Bistrița, înțelegând acest edict și această dispoziție, îndată ce veți primi această scrisoare, să luați măsuri pentru tăierea drumurilor din Scaunul d-voastră „sub amissione privilegiorum suorum“; așa ca fără multă zăbavă să se aducă lucrul în îndeplinire. Afară de aceia, în sensul edictului aceluia să așezați în toate locurile străji, oameni de încredere, dându-li instrucțiuni și porunci. Dumnezeu să vă țină pe d-voastră în bună sănătate.

Ai d-voastră binevoitori prieteni

Starea sfetnicilor

din Ardeal în de obște.

MMDCLXXVII.

C. 1691, „Vas[i]lie Isecescu, stegarul dumisale rocmistrului Dubravschie“, către
18 Iunie. Bistrițeni, pentru o reclamație privată.

În iscălitură își dă și titlul de „namesnic“.

(Pecete de ceară roșie, cu coroană, cruce și literele: W. I.)

(Vo : adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 72, n^o CCXCIV.)

MMDCLXXVIII.

Sibiu, Dieta Ardealului către Bistrițeni, despre pedeapsa ce trebuie să atingă pe
1691. cei ce nu vor păzi bine trecătorile de către Moldova.
26 Iunie.

Ajanljuk kegyelmednek szalgálatunkat. Isten kegyelmedet jo egésségben éltesse.

Ez haza meg maradasara akarván vigiazni szükségesnek ítéljük hogi minden passusokon szorgalmatos vigiazások legienek. Többi között hogi kegyelmed is az kegyelmed ditioiaban levő passusokat hogi szorgalmatosan őriztesse végeztetett. Kegyelmet azért ez dispositionkat vévén mentést az jo vigiázást minden helieken fel álitssa és giakron meg cirkálvan őket, ha kiket negligenseket tapasztal kegyelmed az vigiazók közül kedvezés nélkül pálczával meg büntetni ell ne mulassa; kiknek is kegyelmed ollian serio meg poroncsollia, hogi ha szofogadatlanoknak vagi negligenseknek talaltatnának mint Romai Császár kegyelmes urunk eo felsége nem igaz hivei ugi büntettetnek halállal. Hogi ha penig valami ellenségnek irruptioniát vagi arra valo szándékát az szorgalmatos vigiázttatás által kegyelmed vesi eszében mentést sub poena perpetuae infidelitatis eijel nappal az consilium statust és az generalt eo nagyságát tudositani ell ne mulassa; melliet kegyelmed is az vigiazoknak keményen meg poroncsollion fejek és privilegiumok elvesztése alatt mindgiárt kegyelmednek hirt tegienek. Azonban kegyelmed maga is magát ez dispositionhoz ugy alkalmasztassa hogi sem az general nehézségét sem az mi animadversionkat magára ne vonnya.

Isten kegyelmedet jo egésségben éltesse.

Kegyelmed jo akaro

Az Erdely consilium status.

Vă ținem gata d-voastră slujba noastră. Dumnezeu să vă ție pe d-voastră în bună sănătate.

Vrând să îngrijim de viitorul acestei țeri, am văzut că e de nevoie ca la toate trecătorile să fie pază îndestulătoare. S'a hotărât ca și dumneata să păzești cu stăruință trecătorile din Ținutul d-voastră. Pentru aceia deci, primind această poruncă, îndată să așezi prin toate părțile păzitori buni, cercetându-i des, și pe cari îi veți afla nepăsători, să nu faceți cumva așa, să nu-i pedepsiți cu vergile, ci să li și porunciți înadins că, dacă vor fi neascultători și nepăsători, și astfel necredincioși ai Măriei Sale prea-bunului nostru domn, se vor pedepsi cu moarte. Iar, dacă veți simți, cu toată grija bună, năvălirea vre-unui dușman sau vre-un astfel de gând într'acolo, îndată să înștiințați pe General și Sfatul lui permanent, ziua și noaptea, „sub poena perpetuae infidelitatis“: ceia ce și d-voastră să porunciți străjuitorilor, supt pedeapsa pierderii capului și a privilegiilor, ca despre toate să te înștiințeze pe dumneata. Asemenea și d-ta astfel să te ții de această hotărâre, încât să nu tragi asupra d-tale nici supărarea generalului, și nici a noastră.

Dumnezeu să vă ție pe d-voastră în bună sănătate.

Al d-tale binevoitor

Sfatul Țerii.

Szeben, 26 iunii, anno 1691.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto iudici primario civitatis bistriciensis, amico nobis benevolo.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCLXXIX.

Sibiieni către Bistrițeni, despre paza trecătorilor și nevoia de știri.

Sibiiu,
1691,
3 Iulie.

Amplissimi, Prudentes ac Circumspecti domini, amici nobis benevole observandi. Salutem cum plurima officiorum commendatione.

Gleichwie zu des gemeinen Landesfriedens Erhaltung ein Hoch-Edel consilium status mit Ihrer Excellenz des Herrn General Graffen Veterani Willen undt Verlangen einmüthig beschlossen dass man auff alle Pässe aller Orthen fleissigst sorgen undt von des Feindes Intention undt Vorhaben alss viell man in Erfahrung nehmen undt verkundtschafften wird an Hochgedachter Ihrer Excellenz den Herrn Generalen undt das consilium status eyligst, sub perpetuae infidelitatis nota, berichten solle, alss sollen Euer Fürsichtig Weissheit hiermit in allem Ernst ermahnet sein, alle in Ihrem Revir befindliche Pässe fleissig verhauen undt versorgen zu lassen. Welche diesem Befelich nicht fleissigst nachkommen, sollen tanquam rei criminis laesae Maiestatis bestraft werden. Hierneben, so oft Euer Fürsichtig Weissheit etwas von des Feindes Beginnen und Machination (etwas) in Erfahrung nehmen undt durch treue Leuthe verkundtschafften wird, sollen Sie solches an Ihre Excellenz den Herrn Generalen undt das consilium status, wie auch uns eylfertigst sub praedicta perpetuae infidelitatis nota berichten. Über das, dass bey dem künfftigen March undt Remarchiren der Unordnung undt Insolentien man begegnen möge, so wollen Euer Fürsichtig Weissheit eine gutte Ordnung undt Disposition in diesem parte machen undt sich dem beygelegten Deliberat in allen Stücken gemäss verhalten. Ferner sollen die Fürsichtig, Weissen Herrn Officiales, mit gutter undt gewissenhafter Schreiberzuziehung, in Ihrem Stull nach des beygeschlossenen Utri Anleitung, welches man nach Gestalt der examinandorum deutsch oder wallachisch transferieren muss, wegen derer durch die Keyserliche Völcker Zeit der begangener Winter-Quartier erlittener Schaden undt unbenificierter Expensen so fleissig und accurat also bald inquirieren undt die Inquisition in optima forma, ehe der Landttag angehet, zu unsern Händen schicken, dass, wann Ihre Excellenz der Herr General zu der Sachen mehrerer Gewisheit die Inquisition examinieren undt untersuchen wird, man wohl bestehen möge,—dann Hoherwehnte Ihre Excellenz auch a parte inquirieren zu lassen Willens ist. Diesem allem nun werden Euer Fürsichtig Weissheit, bey schwerer Verantwortung undt Animadversion Vermeydung in allen Stücken wohl und fleissig nachzukommen haben. De cetero Amplissimas, Prudentes ac Circumspectas Dominationes Vestras feliciter valere desideramus. Cibinii, anno 1691, 3 iulii.

Amplissimarum, Prudentum ac Circumspectarum Dominationum Vestrarum amici benevoli

Consul ac iudex regius cibiniensis.

[Vo:] Amplissimis, Prudentibus ac Circumspectis dominis iudici primario ceterisque iuratis senatoribus civitatis bistriciensis meritissimis, et cetera, dominis amicis nobis benevole observandis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCLXXX.

Listă a lucrurilor prădate de hoți (și „cordovane“).

(Pecetea Câmpulungului.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 81, n^o CCCXXI.)

1691,
9 Iulie.

MMDCLXXXI.

Câmpu-
lung,
1691,
15 August.

Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, pentru cai de furat.

Cinstit szi slavit Marie dumnitale bireu de la citate Bistrici, ku senatate me inkin.

Alta, mie vinit skrisore de la Marie Dumnitale pentru rendul neszte kai furaci, de spre cara¹ Marie Domnie Wostre, szi am silit, prekum pote szi pagubaszul spune, se se intorkan. Szi, pentru kolakul, mai mult mi vinia de dozu [=20] de lei sau un kal kare mi place. Io am fakut pentru voia Domniele Vostre, am lasat pe optu lei, jara acumu Marie Domnata enka poftitu se mai jart: pentru voia enka am jertat un leo. Jare pentru keltuiele ce mi skrie Marie Dumniata de la Koka Andronik, se fie kecz aie sctiut talhari cineie fostu, szi alci mulc sctiu acel talhari. Jare, daka nu ie fostu ko denszi partase, szudecul nostro nu pote face vinovat, nice li pune la nemika, daka ieste om drept szi lui fostu vinit o napaste. Dece pentru aiesta nu va fi szi Marie Domnielor Vostre ku kale zaber: se poate intra in mena telharul, va fi platit keltuiele ko gromazi. Ko aiesta overszesku. Se fie Mari Dumnita senatos. De la Kenpulung, die 15 augusti 1691.

A Marie Dumitale de bine voitor szi bun priatei

Andreas Dobrowski, R. S. R. M.

[Vo:] Entro cinstita szi slavita mena Marie Domniisale biroului de la citate Bistrici, se se da ku multa senatate.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 81, n° cccxxii.)

MMDCLXXXII.

Sniatyn,
[1691],
25 August.

Constantin Turculeț, rohmistru și staroste de Cernăuți, către Bistrițeni, despre plecarea regelui împotriva Turcilor și prada făcută de niște tâlhari.

† Ai noștri buni priiatini, dumnelui birăul și tot Sfatul de cetate Bistriței, mă'nchin cu săn[ă]tate dumlervostre și pohtim multu bine dumlervostre. Alta, pentru vești, iată Măriia Sa luminatul Crai cu agiutorul lui Dumnedzău merge în jos asupră neprietinilor pogani. Alta, eșit-au innainte Mării Sale lui Crai un om de aice din hranițe, ș'au jeluit pe niște tâlhari de acolo, cum au venit aice și i-au arsu un prisăcar și i-au loat toată strănsore lui ce au avut din pruncie lui. De care eșit-au cuvântul Mării Sale Craiului să vă dea șt[i]re dumlervostre și cu aceasta carte, pecum întâiu v'au fost scris atunce și dumnelui Toader Armașul, care este stăpân locului acelue unde s'au făcut păgubaș. De la dumnevoastră n'ați făcut nici răspunsu: de care lucru și cu 1, 2 scrisori am cercat: de s'ou întors paguba omenilor de la tâlharii aceae, binea a fi; de nu, așea avem voc, să zăberim ori pe cine om găsi de într'acea [a]ră. . .

(Dă numele hoților.)

v ГИТНН, Avgust 25.

Bun prietin dumlervostrea *Constantin Turculeț*, rohmistrul și staroste cernăuțișcomu (*sic*), ne închinăm cu săn[ă]tate.

[Anexă la precedentă, probabil:]

† Paguba așea s'au ales, cu tot nemișugul hraniței, ca la 120 de lei, și omul l-au arsul, și 'ncă n'au murit, iar viu nu va fi.

(Adresa românească. Pecete de ceară roșie, cu un vultur, se pare.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 82, n° cccxxiii.)

MMDCLXXXIII.

Câmpulung,
1691,
5 Octom-
bre.

Dobrowski către Bistrițeni, pentru cai și o scrisoare de la „Neamțul cine este în țara Măriei Domniilor Voastre mai mare, la comendatul de la Suceava“.

¹ Țara.

Czinstita Marië Dumnita, biroue den citate Bistrice, me inkin ku senatate. Alta, mie winit skrisuore de la Marie Dumniata pentru rendul paguba kailor Marie Domniele Vostre, szi mi skriec Marie Domniele Vostre kum nu putez rebda: poate gyndiz Marie Domniele Vostre prekum sentem noi vinovaci la acela traba. Bine daka ac trimes Mariele Domnie Wostre acesta om, szi e umblat la Soczava, szi e vazut szi konoskut cine sentu telhari, szi nu sentu supt askultare nostra. Jare, daka va fi vor-o skrisore de la Niamčol cine jeste in cara Marie Domniele Vostre mai mare, la Comandatul de la Soczava, gendesku va facze vor-o isprava. Szi noi enka avem multa paguba de aczeli telhari. Ko aiesta oberszim: se fice Marie Dumnielë Vostre senatoszy. Sentu

A Mariele Domniele Vostre bun priatei szy gata a sluzj.

Andras Dobrowski, R. M. R.

Marie Domnieleor Sale tot Swatului me inkin de senatate. Die 5 octobris 1691, de la Kenpulong.

Despre vesztilor ateta: Sau dus Marie Sale Kraiul nostro ko tabora in zos la Roman, szi e luuat o citate buna la Nestro, se kiam Soroka: enka se asztepta se li je citate Niamcului.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 82-3, n° cccxxiv.)

MMDCLXXXIV.

Dobrowski către Bistrițeni, pentru niște Dorneni închiși.

Czynstite domne, Meria Ta birove din czitate, Svatul. Me inkin Mariele Domniele Vostre ku senatate. Alta, am auzit prekum au kazut la inkisore la Marie Domniele Vostre doi omeni de la Dorna; nu sztiem pentru ce sentu inkiszi, szu nu sindu vinovaci: unul li kiaman Toder a Gazoi szi altul Vasile a Faraon, — sztiu tozi prekum sentu omeni buni: nui e strikat nemerui nemika. Decze povtesku pre Marie Domniele Vostre se fie slobozi; jare jo sluzi-woi Domniele Vostre. Ko ateta oberszesku. Se fiec Marie Domnie Wostre senatoszy.

A Marie Domniele Vostre bun priatei szy gata a sluzy

Andreas Dobrowski, Rottmeister Serenissimae Regiae Maiestatis.

Die 11 octobris 1691, de la Homor Kenpulongului.

[Vo:] Entru cinste mene Mariele Domnielor Sale birouului de la citate Bistrici szi ku tot Swatul cinstit se se da cu senatate.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 83, n° cccxxv.)

MMDCLXXXV.

Protopopul Miron către birăul Bistriței, într-o afacere de divorț.

(Pecete de ceară roșie, cu crucea între două stele, sus, și literele G. Z. Pusă pecetea de două ori.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 83, n° cccxxvi.)

MMDCLXXXVI.

Franz-David Gebhardt către Sibiieni, despre împrejurările de războiu, și la hotarele Moldovei.

Wohledlgebohrnen, Hochgeehrteste Herrn. Umb deroselben unterm 17. passantis zur Antworth mir ertheilte allzu höflich und geneigte Offerte thun mich schuldigst bedankhen, wohlwissend dass meine Unkräftten ein dergleiches zu meritiren nich fähig, wohl aber im Wuntsche meine Gedanken seindt sothane Anerbiethungen verdienen und deren mich würdig machen zu khönnen. Remittire hierbei beede Muster von Leinwath und Häftlen: seindt alle zwey recht; wan man des Lezteren ein stärkhere Gattung haben kundte, wurde es umb so besser sein.

Humorul
Câmpulungului (*sic*),
1691,
11 Octom-
bre.

1691,
19 Octom-
bre.

Dobra,
1691,
21 Octom-
bre.

Von Waradein hoffet man stündlich was zu hören: eingeloffener Briefe nach, hat die Bombardirung den 15ten diesses angefangen; yber Bellynies und Halmad¹, in welch erstem Ohrt Herr Obrister Molnar stehet, erwarthet man balden Bericht, so von dar in 2 Tagen herlaufen kan. Auss Pohlen kombet, der Churfürst von Sachsen seye todt, die Pohlakhen thun nicht vill, alssetwan, wie die Tartaren, die Länder ruiniren; man höret, sie haben schon das Heimwehe. Es muss zwischen diesen beeden Völkern artich hergehen, dass kein den andern beissen will. Der Tököly ist mit denen Tartaren die Maros unter Lipa passirt, und gegen Genova² zuegangen: wo fernshin, steht zu erwarten. Es sollen nur gegen 10 M. Tartaren, ihr Cham aber zu Bellgrad, darbey 13 Fähnl Rebelln zu Fuss und 10 zu Pferde sein. Womit mich beederseits empfehle in Verbleibung

Meiner Hochgeehrtesten Herrn.

P. S. Vor 10 Tagen seindt bey Uipallanka gegen 4.000 Tartaren, welche dem Tököly davon gelofen, yber die Donau geschwumen, und deren gar vill davon ertrunken.

Dobra, 21 octobris 1691.

Dienstschuldigster Diener

Franz-Dawid Gebhardt, m. p.

[Vo:] Denen Wohledlgebohrn Herrn N. N., einer löblichen freyen Hörmannstatt wohlverordneten Burgermaistern undt Khönigsrichtern, meinen hochgeehrtesten Herrn,—Hermannstadt.

(Sibiiu, Archiva Oraşului.)

MMDCLXXXVII.

Câmpulung,
1691,
25 Octom-
bre.

Dobrowski, rohmistru polon, către Bistriţeni, pentru cai şi sosirea regelui Sobieski la Suceava, cu „calabalac mare“.

Me inkin ku senatate Marie dumitale, cinstite birove de la Bistriza.

Alta, pentru cinstita skrisore de la Marie Tale, mie vinit pentru rendul paguba vostra, kailor ce sau aflat la Socava. Io am fostu akumu ko omul vostro, dar Kraiul nostro sosit ko oste akolo, sci era kalabalik mare: nu ie potut komandatul face nemika; au zis se vie alta data, ke nu era potenca face aiesta traba: dece triebie tremete alta data. Ko aiesta oberszesku. Se fi Meria Ta senatos

Andreas Dobrowski, R. S. R. M.

Die 25 octobris 1691, de la Kenpulang.

[Vo:] Entru censtita mena Marie Dumisale birovului de la citate Bistrizi ku senatate szi cinste sze da.

(Bistriţa, Archiva Oraşului.)

MMDCLXXXVIII.

1691,
26 Novem-
bre.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, pentru jalba sătenilor din Rucăr şi Dragoslave, cari li erau datori lor cu 480 de taleri „dupre nişte grâu ce au fost lăsat Neamţii la dinşii“, dar căroră „Şchiiai de la Braşov“ li luaseră 130 de cai, 180 de vaci şi 250 de oi.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 201-2, n° 7.)

MMDCLXXXIX.

Câmpulung,
1692,
2 Februar.

Andrieu Dobrowski, rohmistru polon, către Bistriţeni, despre Tatarii veniţi la Câmpulung să prade.

Cinstic szi Slavic Mariele szi Domnile Vostre xudeci szi tot Swatul citec Bistrici, priiatei nostri szi de bine voitori, de senatate me inkin.

¹ Hălmagiu.

² Inăul, Jenő.

Mie vinit un skrisore de la Mariele Domniele Vostre pentru rendul Tata-
rilor. Io, nefiindu aice, Domnul de la zara Moldowi a trimes oste a lui sci o mie
de Tatar, se strikan sci se pradan aiesta lok, Kenpungul, sci e intrat ko hit-
lescug, inkonxurat o straxa, sci e dat pe vale Moldowi. Jare, daka ie dat de
a doa straxa, s'au sp[r]exenit straxa bine, sci e dat Tatari napoi, ko tota oste:
numai ie lovat omeni kare ie fostu pe acela vale sci witecele: sci se intors. Io
atuncea n'am fostu aice: fero veste napadit; nu ie potut prinde kararele; jare nu
va fi skapat asca lesno: totu je perit kexeve, sci sau prins viu. Iei alt gendu nau
aut, numai se strikan sci se pradan Kenpungul; jare Domnezeu nu li e axutat. Ko
ateta overscesku, poftesku de la milostivul Domnezeu Marielor Domnielor Vostre
buna senatate sci pace, fiindu

A Mariele Domnielor Vostre de bine voitor sci bun priatei

Andreas Dobrowski, R. S. R. M.

Die 2 februarii 1692, de la Kenpung.

[Vo:] Csinstici sci slavici menele domnilor sci xudecilor de la citate
Bistrizi, Marielor sci Domnielor priateilor, se se da ku multa cinste sci senatate.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 84, n° CCCXXIX.)

MMDXC.

Chitanța Grecului „ὁ Δανήλης Φώτης“, care vânduse mărgăritare lui Gheorghe Bistrița,
Bánffy, și fusese îndreptat pentru plată de acesta la Bistrițeni, primind 200 de ughi. 1692,
20 Februar.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 84-5, n° CCCXXX.)

MMDCXCI.

„Nemesnicii de Câmpulung, Gheorghee și Ilieș, carii sintem tovarăși“, către Câmpu-
Bistrițeni, arătând că rohmistrul e chemat de Craiu și Hatman cu alți rohmiștri lung.
și nu se poate avea răspuns. 1692,
5 Mart.

[Invers:] Anno 1692, die 12 May, delatum vom Rechmistrul auss Kompo-
lung] wegen eines Gruess. (Rohmistrul eră „Dobubravschie“.)

(Pecetea ruptă.)

[Vo:] Adresa românească, către „Echim“, „Mătieș“ și „Șimon“.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 85, n° CCCXXXI.)

MMDXCII.

Generalul-conte Veterani către Bistrițeni, despre un Câmpulungean oprit Sibiiu,
și legăturile cu rohmistrul din Câmpulung și colonelul din Suceava. 1692,
11 April.

Wohledlgestrenge, Fürsüchtig, Nambhaft und Wohlweise, Sonders Geehrt-
und Geliebte Herrn. Wass ich denen hier anwesenden Herrn Bistrizern vor etlich
Tage bedeuthen lassen, werden Sie auss der Beylage ersehen, bey deme es dan
sein Bewenden hat: nemblich den Campolonger Isak wieder frey zu stellen, hin-
gegen die Praetension gehörigen Ohrts, bey Herrn Rittmaister Dobrovsky, an welchen
hierneben selbst schreibe, oder bey Herrn Obristen Harstallen zu Sozave; deme auch
hiervon Erinderung gethan, vor- und anzubringen, — welche dan ein- und ander-
seiths ungezweifelt die billige Satisfaction zu verschaffen die Justice nicht umbge-
hen werden. Übrigens iss ein Inconveniens, sein aigner Richter sein zu wollen,

wordurch nur feindtseelige Nachbahrschafft gezigelt und Ihrer Kayserlichen Mayestät Dienste gehemmet wirdt. Womit verbleibe

Meinen geehrten und geliebten Herrn freindtwilligster

F. Graff Veterani, m. p.

Cibinii, 11 April 1692.

Wass Herr Obristleuthnant von Bergen zur Nothwendigkeit des Posto verlangen möchte, weillen ihnen selbst hieran gelegen, so beliebe auf alle mögliche Weise zu assistiren, und nicht in ieden geringen Sachen ein special Befelch zu erwarten.

[Vo:] Denen Wohledlgestrenge, Fürsichtigen, Nambhafften und Wohlweisen Herrn N. N., et cetera, der löblichen Stadt Bistrize Wohlverordneten Burgermaistern und gesambten Rath, meinen sonders geehrten und geliebten Herrn, Bistrice.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXCIII.

Sibiiu,
1692,
12 April.

Gheorghe Bánffy către Bistrițeni, despre nevoia de a se tăia trecătorile la Bârgău.

Prudentes ac circumspecti amici benevoli, et cetera.

Generalis Uram kívánsága disponallyam kegyelmeteket ezen dologrul. A Borgoi Passusokat akarja (bizonyos emberét adhibealván) minden szükséges helyeken be vágatni és az eddig bevágattakat is megh erositteni. Annak okáért valamikor arra rendeltetett emberek érkezik s kívánni foghja fogjatkozás halogatás kívül elégséges és alkalmas embereket kívánsága szerént adni s minden kívántató kelyeket mennel erősebben praeccludaltatni el ne mullassak.

Domnul general vrea să vă înconștiințez despre faptul acesta, că vrea să taie în locurile de nevoie (cu ajutorul unor oameni) toate trecătorile de la Bârgău, iar cele tăiate până acum să le întărească. Pentru aceia deci, când va sosi omul rânduit acolo și va cere fără trăgănare oameni destui și potriviți, să-i dați după dorință, și nu cumva să nu închideți unele locuri mai de nevoie, cât mai tare.

De cetero easdem bene valere desidero. Cibinii, 12 aprilis 1692.

Earundem amicus benevolus

G. Georgius Banffy, m. p.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis dominis iudici primario ceterisque civitatis bisztriciensis, et cetera, amicis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCXCIV.

Suceava,
1692,
1-iu Maiu.

Ioan-Frederic de Harstallen, colonel polon, comandant al Sucevei, către Bistrițeni, despre nevinovăția oamenilor săi, dacă nu și ai lui Dobrowski, în furtul de cai.

Wohl-Edle, Veste undt Hochweise Herren, Sonders Hochgeehrte Herren.

Gleich wie ich bey der an mich gethanenen Abschickung durch einen Expressen in verwichenem Jahr versichert undt auch in der That bezeuget dass ich Alles was möglich beygetragen zu Vergnügung dero an die Herren Campolonger habenden Praetension, auch obengedachten Abgeschickten klärlich dargethan dass nicht die dahmahlss unter meinem Commando hier stehende Fahnen, wie es die Herren Campolonger vorgegeben, in dem Diebstall interessiret gewesen, son-

dern der Anspruch billich an ihnen hafftet, bevorab da ich vernehme dass bey dem Herrn Dubrawski selbst einig Pferdt erkendt worden, — alss habe ich nochmahls ernstlich an ihn geschrieben dass wenigstens dasjenige was noch vorhanden, abgefolget werden möchte. Solte nun solches nicht geschehen, so bitte, durch Anleitung des Herren Commendanten mir fernere Nachricht davon zu ertheilen, damit ich zu Erhaltung des gerechten Endzwecks zulänglich mit Rath und That an die Hand gehen und Merkzeichen meiner nachbahrlichen Freundschaft abgeben könne. Alss

Meinen geehrten Herren Freundt undt dienstwilliger

*Johann Friedrich von Harstallen, Obrister
Ihrer Kön. Majestät, Commendant zu Soczawe, m. p.*

Soczawe, die 1 maii 1692.

[Vo:] Denen Woll-Edlen, Vesten undt Hochweisen Herren Richter undt Rath der Königlichen Freistadt Nösen, meinen sonder hochgeehrten Herren.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXCV.

Andreas Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, pentru o pagubă de cai și altă „invăluială” de hotar.

Câmpu-
lung,
1692,
5 Maiu.

Cinstici szy Slavici Marie Domnie Vostre birove szy ko toc domni de la citate Bistrici, ko senatate me inkin.

Skrisore de la Marie Domnie Vostre mi-a vinit, szy am inceleș de tote. Pentru rendul pagube prekum skriec Marie Domnie Vostre de kai, szy ac fost poprit pe Isak, pe kare'm tremis la Maria Sa comandatul co kerci, nu se kade uni ka acești kare merg ko sluzba imparataska szy traba ceri, se se popraska. Enka mi e vinit szy o karte de la Maria Sa generalis Veterani, numai skrisa ungureszte: n'avem cine ni czeti; numai jo me precep: jeste pentru jarez traba Mariele Domnile Vostre, ajeszti traba szy gėlave kare sentu se se apazan. Amintre nu pote fi, numa trabui pune o zi se skotem comisari de amendo percele, se xudikan¹ sci se se apaza tuote, se poton omini szy negucatori de amendo percele umbla fero invăluiala, se se intorka unul la altul pe scudec² drept. Numai ajesta traba nu pote fi akumu, ka avem traba ko nepriatei szy pegeni. Iare spre tomna adeverat me apuk se fie aiesta traba. Jare omeni nevinovaci se nu pacesku³ nevoia pentru vinovaci. Ko ateta oberszesku. Se fie Marie Domnie Vostre senatoszy.

A Marie Domniele Vostre de bine voitor szu bun priatei, gata a sluzy

Andreas Dobrowski, R. S. R. M.

Die 5 maii 1692, den Cempulung.

[Vo:] Entru slavic szy cinstic menele Marie Domnielor Sale, lui Ioakim birovlui szy la toc domni szy Swatul citezi Bistrici, se se da ku senatate.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXCVI.

Andreas Dobrowski, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre greutatea de a se hotărâ acum, între grijile de Turci, neînțelegerile de hotar.

Câmpu-
lung,
1692,
12 Maiu.

Die 12 maii 1692, de la Kimpulung.

Slavic szy Cinstic Marie Domnie Vostre Ioakim biroue szy ko totul Swatul citazi Bistrici, ko senatate me inkin.

¹ „Judece”.

² „Județ”.

³ „Pățescă”.

Skrisuore de la Marie Domnie Vostre inceleas-am. Alta, ce mi skriec Marie Domnie Vostre pentru asazare entra Marie Vostre szi Kenpulunzani, czerec plata mai kurunt de tomna, trubui intei sokoti pagube de amendoi parzi szi skote comisari se xudikan trebele, apoi kui va fi de platit, va plati. Dice trubui rawda¹, ka akumu avem alte trebe aice, ko pegeni szi nepriatei nostri. Ko ateta oberszesku, poftindu de la Milostivului Domnezeu Marie Domniele Vostre senatate.

A Marie Domnie Vostre de bine woitori szi priatei

Andreas Dobrowski, Serenissimae Regiae Maiestatis capitaneus.

[Vo:] Entru slavitei szi cinstite menele Marielor Domnielor Sale lui Ioakim szi ko totu Swatul citati Bistrici se se da ku senatate.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXCVII.

Bănila,
1692,
28 Maiu.

Constantin Turculeț, rohmistru polon, căpitan de Cernăuți, către Bistrițeni, despre neplata unor coase aduse de ai lui la Maierul Bistriței; după ce le cumpăraseră „de la Evreii de aici“.

Perillustres ac Magnifici domini, domini iudex et senatus civitatis bistriciensis, amici mihi observandissimi. Sextus iam praeterit annus dum isti subditi mei modo quasi mercatorio cum falcibus rus nomine Majer transivere, ubi, dum alias falces vendiderint, pretio unius ovis pro unaquaque falce, reliquas vero falces viginti sex incolae ruris Majer non solverunt hucusque: pro quibus debuerant dare viginti sex oves. Obsecror ergo Magnificas Dominationes Vestras ne isti subditi mei damnum habeant, qui hic Iudaeis dedere propter 26 falces 40 leones, qui, dum restitutionem sui, et satisfactionem (ut ius prohibet²) habebunt. Ego etiam in omni iussu Magnificarum Dominationum Vestrarum cognitam nunc gratiam regratificabor, qui sum paratissimus Magnificarum Dominationum Vestrarum amicus et servus

*Constantinus Turkul, capitaneus czernoviensis, Rothmagister
Serenissimae Regiae Maiestatis.*

Banyla, die 28 maii, anno Domini 1692.

[Vo:] Prudentibus ac magnificis dominis, dominis iudici et senatui civitatis bistriciensis, amicis mihi observandissimis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXCVIII.

1692,
înainte de
15 Iunie.

Nicolae Roguszki, stegar polon, către Bistrițeni, despre mișcările oștirilor polone, muscălești și căzăcești și despre pacea sa cu Domnul Moldovei.

Cinstite Măriile Vo[s]trea, domni de cita[tea] Bistriței. Mării Ta birău, să fii Mării Ta săn[ă]tos, înpreună cu tot Sfatul Mării Tale. Alta, să știi Mării Ta, pentru omul Mării Tale cari ai trimis Mării Ta cu cărți dea la Mării Ta, să știi Mării Ta că, cum au sosătu omul Mării Tale, îndată s'au trimis cărțile la Suceav[a], preacum au fostu poronca Mării Tale. Alta, dea vii osteni Mării Ta a-ț întreba dea veșt[i], să știi Mării Ta, deaspe vestile nostrea despre iasta loc, să știi Mării Ta aici adevărat că Mării Sa Hatmanul Coroni iaste aproape la margine cu ostia, la un târgu, la Oc[a]co[v], de aiasta parte dea Nistru. Despre Moscu, încă să știi Mării Ta adevărat că totă puteria Moscului, oatea, iastia dincoci de Chivov, iară Hatmanul căzăcescu au trecut Niprul de la Chivov în gios. Și să știți Măriile Vostrea cu

¹ „A răbdă.“

² În sensul de „prevede“, nu: „oprește“.

adevărat că puteria Împăratului, a Moscului, tot se pornește cu adevărat asupra Crâmului. Alta, să știi Mării Ta că Domnul țării Moldovei au făcut pace cu domnii noștrii, să s[ă] inble drumurile, și noi unul la altul, să nu mai fie scărbă între noi. Aceasta să știți Măriile Vostrea, și să știți Măriile Vostrea: precum am știutu, și ne'u vinit și nooa cărți de pre la domnii noștrii, am scris de tote la Măriile Vostrea, și de acmă încă vom da a 'nțelegi la Mării Ta, de va mai innoi veștile. Alta, ne rugăm Mării Tale, și Mării Ta încă să-mi scrii den ce să va lucră lucru într'acolo. Forte ne rugăm. Să fii Mării Ta săn[ă]tos wr ȝe, amin.

A Mării Tale bun priiatin, dea bine voitori Mării Sale: *Neculai Rogoschii, stegar*, mă 'nchin Mării Tale de săn[ă]tate.

Mykoloy Rogusky chora (caractere latine).

[Vo:] Anno 1692, die 15 Iuny, wegen etlicher Posten so in Moldau passieren.

(Adresa româno-slavă către Bistrițeni.)

(Pecete mică, roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 86, n° cccxxxiv.)

MMDCCXCIX.

„Mykolay Rocinsky, chora“, „ce ne'u lăsat giudețul in locul dumisale ¹“, către Bistrițeni, pentru o plângere de păgubași ardeleni. Cămpu-
lung,
1692,
5 Iulie.

[În sens invers:] Anno 1692, die 20 Iulii, auss Kempolung, wegen Contentierung der Ross; dass sie promitieren, wen der Rochmistrul auss Pohlen anlangen mögte.

(Pecete roșie, de ceară.)

(Vo:) Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 86, n° cccxxxv.)

MMDCC.

Cămpulungenii către Bistrițeni, despre niște hoții.

„Ce s'au înmulțit tâlharii; neč noi n'avem nice o puter[e].“ La venirea „giudelui“, trimite spre judecată. Hoții trebuie să vie din Ardeal. Jos, se spune că se pune „pecet[ea] satului“, dar e numai o pecete mică de ceară galbenă. Cămpu-
lung,
1692,
înainte de
20 Iulie.

Anno 1692, die 20 Iulii, auss Compolung, wegen Contentierung dess ergangen Schadens sich er bieten thuen.

(Vo:) Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 87, n° cccxxxvi.)

MMDCCI.

Ioan-Frederic de Harstall, colonel polon și comandant de Suceava, către Bistrițeni, despre un furt de oi și un omor. Suceava,
1692,
18 Septem-
bre.

Illustrissime atque Excellentissime domine, domine mihi observande:

Postulant ipsissima vicinitatis iura iusque naturale, et gentium, ut salvae sint viae publicae et ut a rapinis et invasionibus quilibet nisi inimicus tutus sit. Cum vero accedunt pacta privata, eo firmitus et inviolabilius debet esse hoc societatis vinculum quod sanctum merito ab universis quorum interest colitur.

Conqueritur Illustritas Excellentissima Vestra ad instantiam Amplissimi Senatus bistriciensis quod hominibus sub eorum iurisdictione existentibus pecora

¹ „Giudețul“ pare a fi „rohministrul“.

abacta et violenta mortis species in ipsos patrata fuerit. Refert se Illustritas Vestra porro ad exhibitores literarum suarum qui cum deductione fundamentorum suorum graves suas difficultates exponere debent; interim nullus horum apparuit, sed literae tantum a domino Dobravski per commilitonem meum mihi transmissae fuerunt. Ignoscat itaque Illustritas Excellentissima Vestra quod, etsi rigidus administrator disciplinae militaris et fidelis pactorum Serenissimi et Reipublicae assertor, absque actore et denominatione reorum iustitiam administrare nequ[e]am, quam accuratissima dispensabo dummodo sufficientes probationes datae fuerint. Ceterum non video quomodo haec scelera a meis perpetrata fuerint, dum tales non alo, sed novi quod talia a Campolongensibus commissa in hoc praesidium saepius devoluta, sed nunquam probata fuerint. Primus enim fui qui, statim post locatum hoc praesidium, vicinitatis et correspondentiae iura cum Excellentissimo generale Veterani per expressum ablegatum renovavi et hucusque intacta servavi, prout Excellentissimus dominus generalis ipse testabitur.

Curet itaque Illustritas Excellentissima Vestra ut pars laesa, legitimis et sufficientibus documentis instructa, damna passa specificet et aggressores nominet cum necessariis loci et temporum circumstantiarum deductionibus, et, si tunc segnes in dispensatione iustitiae et satisfactionis, quantum in me erit, fuero, non recuso ut minae ulterioris apud superiores instantiae effectum suum habeant. Qui persuasum mihi habeo quod, si Illustritas Excellentissima Vestra de vitae et administrationis meae genere bene constaret, melius forsitan de eo sentiret. Annitor interim ut per quaevis media melius innotescam Illustritati Excellentissimae Vestrae, honori mihi ducens omni officiorum genere favorem et gratiam Illustritatis Excellentissimae Vestrae demereri, ut, cuius natalia et merita summopere colens ipsiusque incolumitatem propitio et secundo fato commendans, persto Illustrissimae Excellentiae Vestrae humillimus et paratissimus servus

*Ioannes Friedericus de Harstall, colonellus et camerarius
regius, commendans et soczaski.*

Szocava, die 18 septembris 1692.

(Bistrița, Archiva Oraşului.)

MMDCCII.

Bonțida,
1692,
8 Octom-
bre.

Gheorghe Bánffy, guvernator al Ardealului, către Bistrițeni, despre neînțelegeri cu vecinii lor poloni.

Georgius Banffy de Lossoncz, Transsilvaniae et partium regni Hungariae eidem annexarum gubernator, necnon comitatum albensis et dobocensis supremus comes, et cetera. Prudentes ac circumspecti, vicini nobis benevoli. Salutem et benevolentiae nostri commendationem.

Mit irjon nekünk az Molduvaba lévő Lengyel tisztviselő levelét in specie oda küldöttük kegyelmeteknek; az mint láttyuk kegy[elmetek] mult el hogy bizonyos embereket oda nem küldöttek, ki az el hajtott marhákról egész informavan tudott volna tenni; egyeb aránt fogadgya most is ha verificállyá kegyelmetek praetensiojokat kész satisfactiot impendaltatni. Már lássa kegyelmetek mit lesznek cselekedendők.

Ce ni scrie nouă dregătorul polon din Moldova, v'am trimis scrisoarea lui d-voastră; după cum vedem, n'ați trimis acolo oameni, cari să se lămurească despre vitele mânate. De altcum, dacă sunteți de părere, primiți și acum, când e gata să vă dea mulțămire în urma cererilor d-voastră. Încolo vedeți d-voastră ce va fi de isprăvit.

De reliquo easdem bene valere desidero. Datum in castro nostro Bonczida,
die 8 octobris 1692.

Georgius Banffi, gubernator.

[Vo:] Prudentibus ac circumspectis iudici primario ceterisque senatoribus
ac notario civitatis bistriciensis, et cetera, vicinis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCIII.

Nicolae Rohozowski (Roguschi), stegar (хорожи К[л]мисашук) polon, către Bistrițeni, despre certele de hotar. Cămpulung, [1692], 23 Decembrie.

În chestia calului, nu poate răspunde, rohmistrul fiind la Hatman. La întors, „să vor trimite și oameni bătrâni, de sat, de aice, de să vor... șia cu Măriile Vostre de toate trebile, cum va fi mai bine, precum au trăit margine den bătrân[i] cu bună priință“. Se scuză că nu rezolvă afacerea. „Și ne scriți și numele, carele este acmù comendat acolo, și ce tituluș are; iar am hi scris și acmù, de aces[e] cărți ce ne'u adus, ce n'am știut cine-i, și vinit-au la cetate, au ba“.

(Pecete mică roșie.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 74-5, n° cccci.)

MMDCCIV.

„Iliiaș Vornicul din Cămpulung“ către Bistrițeni, despre o judecată. 1693¹.

Condamnatul a fugit din „gros“. „Acum noi am prădat pe Nistor [paznicul] pentru Gligorie; ce ne rugăm duminilorvoastre să le faceți liage cum veți afla cu săborul dumniavoastră“.

(Pecete de ceară galbenă, fără nimic pe ea.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 87, n° cccxxxvii.)

MMDCCV.

„Vlădica Theofil“ către birăul Bistriței, „Iachim“, anunțând un ordin „de, în Sântul“ la Măria Sa gubernatul“, pentru felul de plată a dajdiei popilor românești. 1693, 8 Ianuar.

(Pecete neagră de ceară, cu arme și legendă ilegibilă.)

[Vo:] Adresă românească.]

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 87, n° cccxxxviii.)

MMDCCVI.

Grigore Bethlen către Bistrițeni, despre omul său trimis în Moldova după mânzi. Făgăraș, 1693, 8 Februar.

Szolgálatomot ajánlom kegyelmednek mint jo akaro uramnak. Isten kegyelmedet sok uy esztendőknek jo egés-ségesen szerencsésen valo meg érésével és el is töltésével aldgja megh kívá-nom. Borgai Páskuly nevű iobbágiomot

Vă țin gata slujba mea d-voastră, ca binevoitorului meu domn. Doresc ca Dumnezeu să vă dăruiască d-voastră să ajungeți să petreceți mulți ani cu noroc și bună sănătate. Am fost trimis în Țara-Românească pe iobagul meu Pașcu

¹ Iliiaș fiind probabil Ilie Abăzcea.

küldöttem volt az Olá Országban gjer-mek lovak után, melljeket edgyszer ki is hozott s edgjet meg vettem benne, mellj most is az istállomban vagjon. Az többit pedig vizsza küldöttem volt a végre hogj mentöl olcsobban lehet al-kudgja meg s hozza ki, melljeket meg is alkutt s masodszor akarván ki hozni (mint hogj meg parancsoltam volt neki hogj az melljik utat egjenesebnek tudgja azon hozza). Nem azon az uton az mel-ljen bevitte hanem más egjenes ösvé-nyen hozta volna ki. Kegyelmedet azért mint jo akaro uramot kérem azon gjer-mek lovakat adassa Kentelkei gondvi-selöm kezében. Az mi vámot jobbagjom el került, mihent Isten ki viszen arrol kegyelmedet contentalom jo akarattját pedig Isten éltetvén kegyelmednek mint jo akaro uramnak meg szolgálom. Ajállom ezzel Isten oltalmában kegyel-medet.

Kegyelmed szolgálja

Bethlen Gergely, m. p.

Fogaras, 8 februarii, anno 1693.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Ioachimo Vallandorfio, iudici pri-mario civitatis bistriciensis, domino ac fratri mihi observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

din Bărgău pentru mânzi, pe cari odată i-a și adus afară: unul am și cumpărat dintre ei, care și acum e în grajd. Pe ceilalți însă i-am trimis înapoi, ca să-i tocmească pe cât se poate mai ieftin și să-i aducă: i-a și târguit, dar, voină să-i aducă afară a doua oară (fiindcă-i po-runcisem ca pe drumul acela să vină care i se pare mai drept), nu pe drumul acela pe care s'a dus, a și venit cu ei, ci pe altă cărare, mai dreaptă. Vă rog deci pe d-voastră, ca pe binevoitorul meu domn, să sloboziți mánzii aceia pe mâna păzitorului meu Kentelkei. Iar, cu vama care nu a plătit-o, îndată ce voiu merge acolo, cu ajutorul lui Dum-nezeu te voiu mulțăm. Iar bunăvoința, dacă mă va mai țineă Dumnezeu, am să v'o răsplătesc, ca binevoitorului meu domn. Cu aceasta vă închin pe d-voas-tră în grija lui Dumnezeu.

Slujitorul d-voastră

Grigore Bethlen.

MMDCCVII.

Câmpu-
lung,
[1693]¹,
10 Februar.

Gheorghiță și Ilie Abăza, Vornici de Câmpulung, către Bistrițeni, despre veștile de războiu.

Cins[tiți] dumnealor domni de cetate Bistriți. M[i]l[o]stivul Dumn[e]dzău să trimat[ă] dumilorvostria bun[ă] s[ă]n[ă]tate, împreun[ă] cu toț voitori binilui dum-nelorvostria. Cătră aceasta, de-ț pofti dumneavoastră a ștî veșt[i]le nostria de aice, să știț dumneavoastră că, dispre Tătari, Moredin-Soltan s'au dus la Crăm: l-au chemat Hanul să fac[ă] ghiuluși², și chiar și pe Bugigeni, să margă la Crăm. Deci Bugigeni vor să margă, iar Nohaii nu vor să margă; dzic că de la locul lor n'or merge necăiuri. Se-a făcut cuvântu pe la noi pentru Cameniț[ă], să o dia, iar acmù merge Arap-Pașa³ cu zaharê, și duč[e] și bani slujitorilor de Cameniț[ă]. Deci să gătiadză și Leși den Sn[ea]ltin să iasă înaintea Pașei. Nu știm ce-or putê fac[e], iar pre semne, mă tem, că n'or strică nemică Pașii, căce că iai s'au deprinsu a luă vacetele din Moldova, că nu s[ă] bat cu nimia; ce eu⁴ și întorcu. Deci mă tem să nu facă și acmù acea vitejie, plătiască-l[e] Dumn[e]dzău după faptul lor! Alta, poftim și noi pre dum-neavoastră să faceț știre și noă ce să vor hi mai innoit veștile spre dumneavoastră.

¹ Motivele: mențiunea luării Budei (1686), apariției lui Nuredin-Sultan la hotare (1687), a prezenței Moldovenilor în Soroca, unde Polonia stătură de la 1691 la 1693, cu tot atacul, din 1692, al lui Cantemir-Vodă și al Pașei de Trapezunt, în *Documentele Bistriței*, II, p. xxxvi.

² Adunare; ungurește: *gyűlés*.

³ Pașa, pomenit, de Trapezunt.

⁴ „Jeau.”

și Nemții mai zăbăvi-vor, au purcede-vor. Și aț fostu dumneavoastră scris la noi mai înainte vremea pentru Buda, să o hie încungiurat Turcii; deci ne rugăm dumiilor-vostria să mai avem știria precum s'au mai innoit lucrul dentr'acolo."

Trimite pentru a cumpără „pâne de casă". Să nu-i „zăberească" omul, căci ar fi fără foloș; și el li-ar zăberi apoi vite.

„Ghiorghiță, Ilie Abăza, Vornici de Câmpulung."

(Pecete cu embleme și G. D.¹ pe ceară brună.)

(V^o : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Documentele Bistriței*, II, p. 88, n^o cccxxxix.)

MMDCCVIII.

„Postolache Chigheč[iu], h[o]ronje [= stegar] ot Câmpulung"², către „domni de Bestriță, carii sentu giudecător[i] și dregător[i]" pentru că s'a arestat un om în zădar.

Câmpulung,
[1693],

Unul din caii căutați fusese la „un gioimir al nostru", cumpărat la Suceava. 25 Februar. Amenință, din parte-i, cu zăbor.

(Pecete peste hârtie, cu insignii nedistincte.)

[V^o :] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 89, n^o cccxl.)

MMDCCIX.

„Vornicul de Câmpulung, anume Iliiaș", către Bistrițeni. Multe complimente: „și plecare cu fața plecată până la veardele pământ". Cere „șiase plase de her, că voiu să-mi cercuesc un car de doi cai" și „doo sape".

Câmpulung,
[1693³],
29 Iunie.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 89, n^o cccxli.)

MMDCCX.

Mitropolitul Teofil al Ardealului către protopopul Miron de la Telciu, pentru sătenii de la Tatrău, cari n'au vrut să participe la un sinod de preuți și săteni, afurisindu-i.

1693,
10 Iulie.

(Vlădica Teofil.)

(Pecete cu fum a Mitropoliei.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 89, n^o cccxlii.)

¹ Dumitrașco era numele tatălui lui Gheorghe.

² Mai târziu, la 20 April 1707, din Żolkiew, Țarul Petru, „crezând de cuviință, în războiul de față [cu Suedezii], a avea în oastea sa o călărimă de Români", dă o patentă lui „Apostol Chigheciu, care urmează a fi căpitan al steagului românesc", pentru a lua în slujba lui un număr de „ofițeri și ostași români", după „osebită învățătură ce i-am dat", cu această leafă: „rohmiștrii cât 10 ostași, locotenenții cât 4, stegarii [„horonjii"] cât 3, ostașii de rând 12 ruble, peste 15 lei pentru cumpărarea cailor și peste cvartirul de iarnă", așezând și un comisar platnic pe lângă căpitan (după Полное собрание законовъ, IV, p. 379, Hasdeu, *Archiva istorică*, I¹, p. 83, n° 103).

³ V. nota la n-l mcccvii, pp. 1454-5.

MMDCCXI.

Bonțida,
1693,
14 August.

Gheorghe Bánffy, guvernatorul Ardealului, către Bistrițeni, despre pușcașii chioreni veniți la ei pentru paza spre Moldova.

Georgius Banffi de Lossoncz, Transsilvaniae et partium regni Hungariae eidem annexarum gubernator, necnon comitatum albensis et dobocensis supremus comes, et cetera. Prudentes et circumspecti vicini nobis benevoli. Salutem et benevolentiae nostrae commendationem.

Az mely kövarei puskások oda mentek Beszterczére azoknak az puskásoknak eddig is az városban semi dolgot nem lőt volna hanem mingjárt mihelyt oda érkeztenek az Moldova felől valo tagasab passusra kellet volna menniek. Parancsolljuk azért kegyelmeteknek, adgyon embereket melléjek, az kik aszt az Moldovábol ide Erdélyben be jövő tagasab passust mutasák nekik; hadd mennjenek oda s őrizzik azt a passust, magának az puskások hadnagjak is meg irtuk.

Pușcașii chioreni, cari au mers acolo la Bistrița, aceia nici până acum n'ar fi avut nicio afacere în oraș, ci, îndată ce au sosit acolo, ar fi trebuit să plece la trecătorile mai largi din spre Moldova. Vă poruncim deci d-voastră să li dați tovarăși, cari să li arate trecătoarea mai largă care dă în Ardeal din Moldova: las' să meargă acolo să păzească trecătoarea. I-am scris și hotnogului pușcașilor.

Quos de cetero bene valere desideramus. Datum in castro nostro Bonczida, 14 augustus 1693.

Eiusdem benevoli

G Banffi, gubernator, m. p.

Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario, iuratis civibus et senatoribus civitatis Besztercze, et cetera, vicinis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXII.

Beclean,
1693,
30 Octom-
bre.

Grigore Bethlen către Bistrițeni, despre niște cai furati și duși la Dorna.

Mint jo akaro uramnak atjámfiának ajanlom kegyelmednek szolgálatomot. Io szerencsés hoszszo élettell aldgya Isten kegyelmedet kívánom.

Ezen levelem kegyelmednek meg ado njavaľjás Toháti jobbagjomnak lopták el ezen esztendőben hat lovát ki mint njavaľjás káros ember maga fiát küldte el azon falubeli két emberrel lovai keresésere. Az lovainak ketteit az Dornai határon meg találták, az falusbironak az igasságot le tettek, semmiképpen az latrokat meg fogni nem akarta; az latrok azon két lovat is fogták, onnan el vitték, njavaľjás jobbagjom kárbán vagjon. Kegyelmedet azért mint jo akaro uramat kérem, mikor ezen njavaľjás jobbagjom kegyelmedet requirallja Dornai emberek az városban valo tartoztatásában, mutassa jo akarattját kegyelmed. Ez irant valo jo akarattját

Ca binevoitorului meu domn și prieten vă țin gata d-voastră slujba mea. Doresc ca Dumnezeu să vă dăruiască d-voastră viață norocoasă și îndelungată.

Iobagului acestuia nevoiaș al meu din Tăurea care vă va da scrisoarea d-voastră, i-au furat anul acesta șese cai, care, ca păgubaș nevoiaș, și-a trimes feciorul cu doi oameni din sat să caute caii. Doi dintre cai i-au aflat în hotarul Dornei, cerând dreptate înaintea birăului din sat, dar n'a voit nici de cum să prindă hoții; hoții au luat și caii aceia doi și i-au dus de acolo, și nevoiașul meu iobag e de pagubă. Vă rog deci pe d-voastră, ca pe binevoitorul meu domn, ca, atunci când iobagul meu nevoiaș va cere să opriți în orașul d-voastră oameni de la Dorna, să vă arătați față de el bunăvoința. Această bunăvoință, dacă m'a țină Dumnezeu

Isten éltetvén kegyelmednek meg szolgálom. Ezzel Istennek ajálom kegyelmedet.

Kegyelmed kész szolgája

Bethlen Gergely, m. p.

Bethlen, 30 octobris, anno 1693.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino Simeoni Szöcs, iudici primario civitatis bistriciensis, domino mihi observando.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

vă voi răsplăti-o d-voastră. Cu aceasta vă închin lui Dumnezeu.

Al d-voastră gata de slujbă

Grigore Bethlen.

MMDCCXIII.

Postolachi Chigheciu, rohmistru polon, către Bistrițeni, despre liberarea unor oameni opriți.

Câmpulung,
1693,
22 Novem-
bre.

Magnifici domini, domini senatores mihi colendissimi. Existendo in loco Illustrissimi centurii mei, non aliam, sed eandem testor gratiam Magnificis Dominationibus. Istos equos quos detinuit apud se Armenus, libenti animo reddo Magnificarum Dominationum homini: quot ablati sunt, tot etiam et reddit. Rogamus etiam ut eundem affectum velint nobis Dominationes exprimere, ut possint liberi esse ex districtu nostro detenti homines. Apud nos sunt incarcerati isti qui equos furto abstulerunt: veniant damnificatores, et fiet iudicium iustum pro comperta rei veritate. Interim existo Vestrarum Dominationum semper sincerus et favens amicus

Postolak Kiegiec, proconsul Illustrissimi centurii, et cetera.

Datum 22 Novembris 1693, Campolongo.

[Vo:] Magnificis ac Generosis dominis, dominis senatoribus et iudicibus civitatis regiae liberaeque bystriciensibus.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXIV.

„Câmpulungenii, Vas[i]lie Hurghiș vătămanul și cu tot satul“ către Bistrițeni, pentru arestații ce se dau, fals, a fi „dă aici, dia la stegul dumisale lui giupân Dubrovski“ și „di i-am prindia, pria toți i-am spândzură“, cerând știri despre „talpășii“ ce ar fi acolo.

Câmpulung,
1694,
până la
1694.

[Vo:] Adresa românească.

(Pecetea orașului cu fum.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 83, n° CCCXXVII¹.)

MMDCCXV.

„Vlădica Theofil“ către Bistrițeni, pentru complimente.

(Pecete neagră, ruptă, cu fum, și alta, de ceară neagră.)

(Vo: adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 90, n° CCCXLIII.)

Alba-Iulia,
1694,
15 Februar.

MMDCCXVI.

„Andreas Dobrowski“, rohmistru de Câmpulung, către „giudele din Maer“, pentru un furt.

(Pecete peste hârtie.)

[Vo:] Adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 90, n° CCCXLIV.)

Câmpulung,
1694,
27 Iunie.

¹ Cf. *ibid.*, p. xxxv, dar și mai sus, p. 1383. V. și n° penultim.

MMDCCXVII.

1695,
3 Ianuar. „Șarban, dinpreun[ă] cu cumnatu-mieu Radul“, către „Tiză Hanoș“ din Brașov, căruia-i pune zălog, până la Crăciun, cu dobânda de 10%, pentru 100 de florini, „casa din Șchei“, lângă a lui „Mateiu Sasul“ (scrie „Rad[ul] Oroșanul“).
(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 322-3, n° 1.)

MMDCCXVIII.

1695,
27 Februar. „Mărtin snă Mărtiniță“ arată lui „Gherghi vătaful“, cumnatul său, că-i e dator cu 150 de florini (marturi: protopopul „Văsi“, Stoica Postăvariul, Rad[ul] Tohanul, Ion Soltanul, Dumitru Șimanul Oana; chezașii: Ion și Dumitru, fiii lui Mărtin, gata a plăti banii „cu cujba“; scrie diaconul Radu).
(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 346-7, n° 1.)

MMDCCXIX.

1695,
8 Mart. Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, pentru Tohănenii și Zărneștenii fugari la dânsul, pe cari ei îi reclamă, precum i-au dat și ei pe fugarii din Rucăr și Dragoslavele, care sate și ele „păzescu la schiiale“: se vor restitul, „măcar că mai nainte obiceiul n'au fost ca să dea oamenii dentr'o țară într'alta“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 133-4, n° 11.)

MMDCCXX.

1695,
15 April. „Șarban Părvul, biv Vel Comis, Vlădescul“, către Brașoveni, pentru fugarii din „Tuhanul“ și Zărnești, pe cari-i caută acuma la el, la Rucăr.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 134-5, n° 12.)

MMDCCXXI.

1695,
25 April. Mihai Cantacuzino către Brașoveni, despre scrisoarea lor la „mai mare[e] meu frate, dumnealui neanea Costandin Stolnicul“, pentru oamenii din Satul-Lung, pârâți de 20 de ani ca Rumâni ai mănăstirii Teșila și acuma învinuiți din nou, de și „mărturisiseră pre dânsii 7 sate că nu sântu Rumâni“: s'a dovedit cu „carte dă afurisanie a părintelui Patriiarhului“ că sunt fugari.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 135-6, n° 13.)

MMDCCXXII.

Lechința,
1695,
5 Iunie. Ioan Lutsch, pastor de Lechința, recomandă un om al său care trece în Moldova.

Ego, infranotatus, universis ac singulis cuiusvis status, honoris, dignitatis, conditionis ac officii hominibus, praesentes visuris, dominis amicis mihi plurimum honorandis, salutem servitiorumque meorum paratissimam oblationem.

Exhibitorem praesentium, nomine Moldovan Peter, cum uxore et liberis suis, per aliquot annorum spatium in curia mea parochiali commorasse laboreque ac sudore se cum liberis suis sustentasse quotidianaque acquisivisse necessaria sincere fateor. Cum vero pedem hinc movere Moldaviamque versus proficiscendi animus sit, eundem cum suis absolvo liberumque passum proficiscendi exhibeo,

orando ut eundem suo in proposito non impedire, verum promovere velint. Id si obtinuerō, meis servitiis semper demereri studebo. Eisdem insuper Dominationes bene valere ex animo cupiens,

Iohannes Lutsch, pastor eiusdem loci, m. p.

Dabat Lechnitii, die 5 iunii, anni 1695.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXXIII.

Gheorghe Bánffy, guvernator al Ardealului, către Bistrițeni, despre oamenii din Moldova și Țara-Românească al căror gând e să treacă în Moldova, cu vitele.

Cluj,
1695,
4 Iulie.

Georgius Banffy de Lossoncz, Transsilvaniae et partium regni Hungariae eidem annexarum gubernator, comitatum colosiensis et dobocensis supremus comes, et cetera. Prudentes et circumspecti, vicini nobis benevoli. Salutem et benevolentiae nostri commendationem.

Bizonyosson ertettük hogy feles Molduvajok s Olahok, kik ez hazában megh marhasodtanak, Molduvában altal akar-nak menni minden marhájokkal edgyütt. Kihez képest parancsollyuk kegyelme-teknek autoritate functionis igen serio, az passuson legyenek jo vigyázással és az allyan Oláhokat minden marhájokkal edgyütt arrestállyák és ennek utánna tudosicsanak bennünket felöllök.

Am înțeles din izvor sigur că Moldovenii și Muntenii aceia cari s'au îmbogățit în țara noastră, vreau să treacă în Moldova cu toate vitele lor. În urma acesteia vă poruncim d-voastră „auctoritate functionis“ cu tot dinadinsul ca la trecători să fiți cu ochii în patru, iar pe Românii aceia să-i țineți, împreună cu toate vitele lor, și după aceia să ne încunoștiințați și pe noi.

Secus non facturos bene valere desideramus. Datum Claudiopoli, die 4 iulii 1695. Earundem vicini benevoli

G. Banffy, m. p.

[Vo:] Prudentibus et circumspectis iudici primario, iuratis civitatis bisztriciensis, et cetera, vicinis nobis benevolis.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXXIV.

Șerban Cantacuzino Vel Comis către Brașoveni, pentru Românul care-i păzește casele din orașul lor, „Văsiu Beăștea“, „bântuit la rânduialel[e] cetății“.

1695,
10 Decem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 275-7.)

MMDCCXXV.

„Iarca părcălab, dinpreun[ă] cu toți Rucăreanii“, către Bistrițeni, despre cererea lor „ca s[ă] scriem și noi banii pre sume, iar ce am dat și într'a cui mână“, cerând a fi adăstați, pentru lipsa lui Țintea, „pân la Crăciunul nostru“, când vor aduce 200 de florini.

1695,
11 Decem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 202-3, n° 8.)

MMDCCXXVI.

Stan Brașoveanul către județul brașovean „Hanăș Mancăș“, despre banii „care mi i-au dat Măriia Sa Vod[ă] pentru oile câte au ertat, însă: oi 600, care fac t[ă]l. 45.“

1696,
12 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 397-8, n° 1.)

MMDCCXXVII.

1696,
17 April

Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țării-Românești, către Brașoveni, despre oile luate oamenilor lor veniți în țară, arătând că s'a făcut „de mare nevoie și de mult păs ce au fost asupra Țării“, prin cererea de 20.000 de oi a Turcilor; adăugând că s'au luat numai 1000 de oi de la toți Ardelenii, că nu s'au cerut 5 bani de oaie, ci numai 3, „pentru plata banilor când au dus oile până le-au dat în seama Casap-Bășii“ și că vinovatul, Ivan Căpitanul, a fost „scos den căpităniia ce eră“ și „încă va păți și mare nevoie“, precum s'a scos și Drăghici Spătariul de la Câmpina, desființându-se și locul de ispravnic.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 364-6, n° 4.)

MMDCCXXVIII.

Iași,
1696,
19 April.

Ilie Enache Vel Stolnic către Brașoveni, despre caii ce caută, din porunca județului „Ioan Mancheș“, „Marco Sasol de Brașov“, „de treba dumisal[e] omului a Craiului de Sacsonia“ pentru „20 ughi venetici“, fie și „cai de călărie“, arătând că pentru cei d'întăiu nu poate asigura că se vor afla „păr în 4 săptămâni după Paști“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 297-8, n° 14.)

MMDCCXXIX.

1696,
19 April.

Mihai Cantacuzino către Brașoveni, despre pagubele oamenilor lor în Țară, „unii trăgându-[e] bucatel[e], alții luundu-le banii, afară den socoteală și den o-biceiu“, amintind și de cei 2 bani mai mult luați de la fiecare oaie.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 368, n° 6.)

MMDCCXXX.

1696,
20 April.

Drăghici Spătarul către Bistrițeni, despre mersul său la București, unde „l-au făcut Măriia Sa Vod[ă] ca pe dracul, pentru sfoar[ă]“, rugându-se ca „țeh-meșterul“ să i-o strângă toată și dorind de o gazdă acolo.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 81-2, n° 4.)

MMDCCXXXI.

1696,
25 April.

Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țării-Românești, către Brașoveni, despre Rucărenii și Dragoslăvenii fugiți „pe hotaru Branului“, pe cari-i cere înapoi, fiind „oameni den scală . . .“, ca să nu stea scala pustie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 131, n° 14.)

MMDCCXXXII.

C. 1696,
2 Maiu.

Constantin Stolnicul Cantacuzino către Brașoveni, pentru „supărările și nedreptățile oamenilor dumneavoastră ce au avut aici“, cu „tragere“ de „bucate“ și luare de bani, cu privire la care a vorbit lui Vodă, care n'a poruncit asemenea lucruri, ci și pedepsește: „ce n'avem ce face deaca vreme ce așa sânt slugile“, fiind oriunde „jafuri și mănăcături, de oameni răi ca aceia“ și „iutindu-se foarte“ „vremile și oamenii“ „cu necuviințe și pagube“ ca acestea.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 366-8, n° 5.)

MMDCCXXXIII.

Bunea Grădișteanul către Brașoveni, pentru banii ce are „jupâneasa Marta“
la „Gherghe meșterul, Sărbul“, „om prea slabu și lipsit“.

1696,
24 Maiu.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 185, n° 14.)

MMDCCXXXIV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni,
pentru sfoara comandată prin Drăghici Spătarul și despre cererea Rucărenilor,
arătând că nu reclamă decât pe cei fugiți de 5, 6, cel mult 10 ani.

1696,
7 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 80-1, n° 2.)

MMDCCXXXV.

„Brașoveanii din București“ către Brașoveni, despre „duvalmii“ veniți după
Necula Hagiul pentru un cal schimbat.

1696,
18 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 398-9, n° 2.)

MMDCCXXXVI.

Rada Filipeasca către Bistrițeni, despre calul negru al răposatului ei soț,
pe care li-l vinde: „să trăești dumneata și să trăiască și calul“, arătând că li-ar
vinde și vin.

1696,
1-iu Octom-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 304-6, n° 8.)

MMDCCXXXVII.

Vlădica Teofil către Bistrițeni, despre popii ce nu vreau să-și dea rămășița Alba-Iulia,
de dajde.

1696,
18 Iunie.

Ajánlom kegyelmednek bécsületek
valo szolgálatomat, Isten kegyelmedet
minden lelki es testyokkal megh ki-
vanassa kivánom. Akarom kegyelmed-
nek értesére adni mivel Protopop Va-
szilie Grik jüve hozam illyen panasza
hogy az mint az nemes ország az sze-
gény Papokra és egészen mind hazastul
az portiot fel véti, megh Protopop Szi-
kul idejetül fogva is maradot restantia
és némelyek az Papok közulis igen
kemeny nyakuak is szofogadatlanok, az
restantiat nem akarjok adni, es tülle
nem haljatok. Kegyelmedet becsülettel
s szeretettel kerem meltostassék azo
ollyan Papokat meghfenyiteni es fenyi-
tekben tartani hogy halgassanak az és
kerestül énis ha engemet Isten eltet-
vén meghigyekesen kegyelmednek szol-
galni; ha penigh ugyan csak az szo-

Îți țin gata slujba mea cu cinste, Dum-
nezeu să te dăruiască cu toate bunurile
sufletești și trupești. Vreau să-ți dau de
știre că protopopul Vasile Grid (Grecul?)
a venit la mine cu plângerea că, precum
nabila țară aruncă pe săracii popi, cu
case cu tot, porția, a rămas restanță
încă de pe timpul protopopului Sicul,
și unii dintre popi sunt foarte tari de
cerbice și neascultători; nu vreau să dea
restanța, și de la ei nu auziți nimic. Pe
dumneata te rog cu cinste și iubire să
binevoiești să ameninți pe acei preoți
și să-i ții așa cu amenințarea ca să
tacă, și eu, dacă mă ține Dumnezeu,
mă silesc să te slujesc pe dumneata;
dar, dacă urmează cu neascultarea, voi
fi gata să chem nobila țară împotriva
acestora, și, dacă va cădea vre-o plân-
gere sau la vre-un prilej ar fi ceva,

foganatlansagban mennek el kész leszék az nemes országotis ez illyeknek iránt requiralni és ha mi panasz vagy penig valami casusban talani esnek magoknak tulaidonitsak nem másnak ennékenis parantsolhom kegyelmed vekony tehet-segen szerint kegyelmednek jo szivel igyekezek minden időben szolgálni. És kis irasom boldogh orabann talallya uram kegyelmedet.

d-voastră să v'o atribuiți, nu altuia, și mie să-mi poruncești dumneata: după Priceperea mea cea slabă mă voiui sili cu dragă inimă în orice timp să te slujesc. Această mică scrisoare să te găsească în ceas fericit.

Datum in Alba-Iulia, anno Domini 1696, die 18 Iunii.

Kegyelmednek minden időben kesz jo akaro szolgaja marad az Oláh Püspök

Theophilus, m. p.

Rămân a d-tale slugă binevoitoare, gata în orice timp: Episcopul românesc

Teofil.

[Vo:] Honorandissimo ac bene emerito Iohanni Mankes, primario regio iudici koronensi (cum pleno honoris et dignitatis titulo), nobis benevolo, domino, domino semper colendissimo, pateant. Alba-Corona.

Anno 96, die 19 Iunii. Von Weissenburg, des wallachischen Bischoffs Theophilus Schreiben.

(Pecetea Mitropoliei, cu trei Arhangheli cu fum și a lui, cu Maica Domnului și Isus în brațe, cu legenda Ţ. A. M. S.; intru toate asemenea cu pecetea Domniei muntene.)

(Braşov, Archiva Oraşului.)

MMDCCXXVIII.

1696-9¹.

Vasile Hurgheş din Câmpulung către Rodneni, despre veştile cu privire la soarta Cameniței și mişcarea oştilor.

† La priiatinul nostru, la Horat Ianăş birău, cu senătate mă închin. Alta, facem ştire pentru veşşti, să ştii că vene on sol dela Împărăţie, și l-am chemat, și l-am cinstit, și l-am întrebat, și me'u spus de toate cumu-i rândul, și me'u spus că Camenița să o dă Leşilor, cum au fost de vac, și audzisem că mărgu Tătarii pe Telej[in], și nu mărgu: iast[e] sing[ure] nişte străj, și Tătarai mărgu la Iați (таи), și nu ştim onde sintu acei Iați. Deci vă facem ştire domnilor voastre, să ştiți de toate de aceste. Alte, v'aş hi scris mult[e] de toa[te], și me'u fost că'n degraba iast[e] puține scrisoor[i] să te afle cu senătate.

На Вас[и]ле Horghiş cu sănătate mă închin d[u]mnilorvoastre cu sănătate.

[Vo:] La priiatinul nostru, la Horat birăul din Rodna, cu cinste și cu sănătate să s[ă] dă и мног здравн [= și multă sănătate].

(Notă. U e scris obișnuit: o.)

(Bistrița, Archiva Oraşului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 90, n° CCCLV.)

MMDCCXXIX.

Iași,
1697,
Iunie.

Antioh Cantemir, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre un Pană care vine după niște afaceri la Braşov.

Prudens ac circumspecte domine, amice et vicine benevole.

¹ Pentru dată, după pomenirea lui Hurgheş în 1696, după amintirea negocierilor de pace turco-polone, *Documentele Bistriței*, II, p. xxxv.

Ezen levelunket praesentáló Pana nevu nyavalyas személy iránt akarok kegyelmedet szomszédczagason requirálni, kinek miczodas panaszos praetentioj legyenek Brassóban lako valamely személyekre, kegyelmednek szóval bővebben fogja még beszélleni, kiert kegyelmedet szomszédczagosan kérjük, ut secundum jura et legis gentium, igazságot szolgáltatván satisfactiot is tetetni neki nyavalyasnak ne neheztellyén, az iránt valo kegyelmed jo akarattya, munket is hasonló képpen in paribus, atque horum similibus kotelez. His de reliquo ajanlvan Isten oltalmaba kegyelmedet maradvan, kegyelmednek jo akaro szomszed barattya

Vreau să te rog ca pe un vecin pentru nevoiașul aducătorul acestei scrisori, anume Pană, care îți va povesti cu cuvântul mai pe larg ce fel de pretenții are asupra unor persoane locuitoare în Brașov. Pentru aceia te rugăm pe dumneata, ca pe un vecin, ut, „secundum iura et leges gentium“, să-i faci dreptate, să nu-ți vină greu să-i dai nevoiașului de el satisfacție. Bunăvoința d-tale și pe noi ne va îndatora de asemenea „in paribus atque horum similibus“. „His de reliquo“, te închin în paza lui Dumnezeu. Rămân prietenul d-tale vecin binevoitor

*Io Antioch Constantinus
Vajpoda, és Moldvaország
Fejedelme.*

Io Antioch Costantin Voevod.

Datum Iassii, — iunii, anno 1697.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino, domino Iohanni Mankes, civitatis coronensis districtusque barsensis iudici primario, etc., domino amico et vicino benevolo.

(Pecete mică, roșie, octogonală cu bourul și inscripția: † Іо Антиохъ Кнѣзъ Антиохъ Б[о]г[о]р[о]д[и]н[и] 1696.)

(Brașov, Archiva Orașului; Acte chirilice, n° 454.)

MMDCCXL.

Gheorghe Cantacuzino, fiul lui Șerban-Vodă, către Brașoveni, despre hotărârea sa de a face să se vândă casele unui Brașovean, Șerban, pe care le reclamă un croitor pentru datoria lui Gheorghe. 1697, 1-iu August.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 278-9, n° 2.)

MMDCCXLI.

Leca Vătaful către Brașoveni, pentru cele 10.000 de sfori aduse lui Vodă de jupânul Iacov și jupânul Gherghie Abra. 1697, 11 August.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 82-3, n° 5.)

MMDCCXLII.

Antioch Cantemir, Domnul Moldovei, către Bistrițeni, despre talerele de argint ce comandă la Brașov.

Prudens ac circumspecte domine, amice et vicine nobis benevole,

Iași,
1697,
9 Sep-
tembre.

Ezen levelünk alkalmatosságával kívánok kegyelmedet szomszedságosan requirálni, mellyet kívánunk tanállyal kegyelmedet szerenczessen jó egészségbe. Azonban szükségunkre valo valami ezüst tannyérók csinaltatasaert küldvén emberünköt Brassóba, kihez képest kegyelmedet is kérjük, jó akarattal és assistentiával lenni ne neheztelje hogy mennel hamarabb meg készithesse, minden kesedelem nélkül vissza is jöhessen, abbeli kegyelmed jó akarattya. Hasonló szomszedságos jó akaratra kötelez. Ajanlon Isten oltalmába kegyelmedet. Kegyelmed jó akoró szomszéd barattya

Cu prilejul acestei scrisori îți doresc bine și dorim să te afle cu noroc în bună sănătate. Dar, trimițând pentru trebuința noastră omul nostru la Brașov, ca să dea să facă niște talere de argint, deci te rugăm și pe d-ta să nu-ți cadă greu a fi cu bunăvoință și stăruință ca pe cât mai curând să le facă și să se și întoarcă fără nicio zăbavă; bunăvoința d-tale mă îndatorește la tot astfel de bunăvoință de vecin. Te închin în paza lui Dumnezeu. Al d-tale prieten vecin binevoitor

*Io. Antioch Constantinus
Vajroda es Moldvaj orsz[á]gh
fejedelme.*

Io Antioch Costantin Voevod.

Iassiiis, 9ⁱ septembris 1697.

[Vo:] Prudenti ac circumspecto domino, domino Ioanni Mankesch, civitatis coronensis districtusque barciensis iudici primario, etc., domino, amico et vicino benevolo.

Anno 97, die 22 Sept., Moldawer Waywoden Schreiben wegen der Zelle.

(Brașov, Archiva Orașului.)

MMDCCXLIII.

Câmpu- „Șarban Com[i]s Vlădescul“ către Brașoveni, despre „2 buț de vin ci au
lung. fosto compărat domnealoi jupân Ghiorghe județlo cel bătrân și domnealoi jupânul
1697, Andreiaș fălnogi cel bătrân de la Radul județ și de la Dumitra băcăneasa de aice,
13 Septem- de în Cănpulo[n]g“, ieșind lipsă la măsurătoarea buților.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 39-40, n° 8.)

MMDCCXLIV.

1697, „Stoica părcălab[ul] din Rucăr“ către Brașoveni, despre înșelăciunea unor
6 Octom- măcelari din Șchei, Ion Bochici, Stoica Boghina și Toader Țap, cari au luat de la
bre. el berbeci de 98 de lei, fără a-i plăti, amenințând că va opri „oi de ale Șchiianilor“
și adăugind că doi Rucăreni au dat tot așa berbeci de 60 de taleri, 50 de bani:
a și trimis „leagea, precum iaste obiceiul, 2 potori“ ca să poată „lua bucate drepte“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 207-8, n° 13.)

¹ În copia mea; în a Academiei: 1.

MMDCCXLV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, mulțămind pentru „cerce-tare” și poclon. Târgoviște, 1697, 14 Octom-bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 306, n° 9.)

MMDCCXLVI.

Mihai Cantacuzino către Brașoveni (judele și „familia dum[i]sale”), arătând „neînmutată dragoste” și asigurând că „a făcut treaba dum[i]sale” și va lucra ce va mai fi „pren părlejul său”. 1697, 16 Octom-bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 307, n° 10.)

MMDCCXLVII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre trimiterea lui „Iorga starostea pentru postavele ce facem în toț timpii, de treaba slujitorilor noștri”, care să fie ieftene, „căci aiave s’au văzut că estîmpu au fost lăna foarte efină”; trebuie 240 de bucăți de postav albastru, „iar roș să nu fie nimic”. 1697, 23 Novem-bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 60, n° 7.)

MMDCCXLVIII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre postavele tocmita la ei cu 13 taleri și jumătate bucata, arătând că trimite „meșterilor postăvari în-nainte” 1.500 de taleri: să fie bun, cum îl fac „uniorea” numai, și să fie gata până la sfârșitul lui Februar. Târgoviște, 1697, 5 Decem-bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 61, n° 8.)

MMDCCXLIX.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre primirea condițiilor pentru postav, care va fi gata numai în „a treia săptămână den Fevruarie”, cea ce ar face pentru sosire sfârșitul lui Mart, cum n’a mai fost: măcar jumătate să fie gata „la lăsatul secului de po-tul cel mare, că atunci lăsăm noi sec”; adauge că Drăghici Spătarul vine să comande la „meșterii sforari 1.500 de păpuși de sfoar[ă]”, care poate fi ieftenă, din bielsugul cănepei pe acolo, și să dea în lucru tipsiile din „cositor ales, neamestecat”, cu grabnică gătire, fără vre-un amestec în metal — în care caz nu se poate „spoi la aramă”. 1697, 25 Decem-bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 62-3, n° 9.)

MMDCCCL.

Un dregător al Bistriței către locuitorii Câmpulungului Rusesc, despre oDe la 1698¹. năvălire prădalnică a unor oameni de la ei.

Sănătate de la H[risto]s dumatle vătămene și cu toț săteani de la Câmpulungul Rusă[s]cū. Alta, iată că au venit niște oameni din satul vostru, anume (bis) Alexa lui Hanți din Borș[a] și cu soția lui, ș’au venit în munți noștri după Ineu, și au luat nește oi a Crețelui, și i-a ucis păcurarii, ș’au lăsat unul mort, ș’a luat cindzăc de oi. Deč dumeavostă știți că s’au făcut pace odată, și s’au pus legătură o mie de galbeni, care va strică pacea. Deč amū voi strică pacea, iară Măriia Sa birăul de Bistrițe, Ianăș Diac, și cu tot Svatul Mării Sale și

¹ De la 1698 la 1706 e birău de Bistrița Ioan Klein de Straussenburg, zis Litteratus, Diacul.

cu Ghenarăș¹, au trimis la dumnevoastră să dați marha înapoi cu pripășu cu lân[ă] cu tot, și o căldare și alte unealte ce-au luat, să de tot, au să dea lotri în mâna păgubașilor. Iară, de veți face așa, veți strică [fr]ățiea; iară apoi să nu ne bânuiți. Să fiți sănătoși de la H[risto]s, amin.

(Fără adresă și pecete, ori iscălitură.)

(Scris primitiv.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 96-7, n^o CCCLVII.)

MMDCCCLI.

1698,
22 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „postave“, din care 100 de bucăți vor fi gata la sfârșitul lui Ianuar și alte 100 la sfârșitul lui Februar, arătând că trimite încă odată 500 de taleri și că va expedi carăle la al doilea termen; despre sfoara ce vrea, „miia de păpuși câte 21 t[a]l[er]i“, cerând ordine către „sforari“ ca să fie punctuali, și despre „cositorul“ (tipsiile) care ar fi „câte un zlot ocaoa“, când materialul e numai un taler, deci cam în jumătate, — amintind că se vând cu un galben ocaua tipsiile de „Danța“ (Danzig), mult mai bine lucrate.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 63-4, n° 10.)

MMDCCCLII.

1698,
15 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, arătând că a zăbovit plata postăvarilor, fiind oprit cu „o nuntă în casa noastră, a unii fiice a noastră“² și că acum trimite, amintind și de sfoară și tipsii.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 65, n° 11.)

MMDCCCLIII.

Zagra,
1698,
12 Mart. Mărturie a sătenilor din Zagra, pentru purtările unei fete.

РѢКЪ БЖИ ДАХЧН.

† Noi, seteni, îndereptăm de fata lui Gavril, cumă a fost până acum: din copilărie până ce au ve (*sic*) venit vreame de s'au iubit cu 1 Neamțu, noi știm că au fost fat[ă] curat[ă]; nime nu poate dzič[e] într'altu chip; îndereptăm noi, seteani, cu giurământu cum au fost fat[ă] până acum, cu nime n'au înblat, cu nime n'au vorovit, numai singur cu Iosif Mileru. Noi, seteani, dăm dreptate featei lui Gavril cum au fost fată curată, din cocon[ă]³ până acum.

Noi, Zegreani, tisturile, biraele și preuți, bărbați. Tatăl featei, Rus Gavril, a dat нѣмалѣ фѣмѣ dziastre o iapă, un rând de haine noao, 2 oi.

*Pop[a] Matei n[ic], Pop[a] Abraam, Giudele Codău, Ionașcă, Svor-
gacea Dumitru, Popoliga Filip, Giudele cel bătrân Dumitru.*

† Scris-au luna Mart 12 zile.

(Peceti de ceară neagră.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Documentele Bistriței*, II, p. 91, n^o CCCXLVI.)

¹ Generalul.

² Ilinca, iea pe Scarlat Mavrocordat.

³ „De copilă.“

MMDCCCLIV.

Mărturie către guvernul Bistriței pentru un „foglo”¹, ce iernase la un om din Bărgău, de la „Bărgăoanii de la besereca din sos, giudele Cârca Grozav și vamășii, slogile Măriilor Vostre, Orban Ion, Morășan Ion și mai mici a Măriilor Vostre popa Toader și Cotor, vecinii, carii sintem Inpregiurol loi Ion a Ionii”.

Jos, și alții: „pop[a] Toder, Ile Armancă, Bogatol Ion, Lopol Mihăilesc[ul] crainicol, Toder și toț vecinii”.

(Pecete neagră de ceară, indistinctă. – Fără adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 91-2, n° CCCXLVII.)

1698,
3 April.

MMDCCCLV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cearta Rucărenilor (Stoica părcălabul și Stoica Dulamă și Radul al lui Radomir) cu cei trei măcelari din Brașov, arătând că berbecii opriți n’au fost deocamdată scoși la iveală.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 162-3, n° 16.)

1698,
18 April.

MMDCCCLVI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre Rucărenii cari opriseră bucate din „Țara Ungurească” și cari sunt îndreptați la judecata lor.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 163-4, n° 17.)

1698,
19 April.

MMDCCCLVII.

Hotărârea Împăratului cu privire la preoții români uniți.

Resolutio Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis de sacerdotibus valachis, data 24 aprilis anno 1698 et postea 26 augusti anno 99 iterata.

Qui ex sacerdotibus graeci ritus valachis, edita professione, ad observantiam ritus graeci apud catholicos cum agnitione Summi Pontificis se declaraverit, gaudebit privilegiis sacerdotum catholicorum; qui vero ex iisdem ritus graeci sacerdotibus dictam professionem sibi faciendam non putaverit, vel etiam uni ex aliis receptis religionibus se univerit, aut etiam in suo religionis statu quo nunc est permanendum sibi duxerit, gaudebit illius religionis privilegiis ad quam se declaraverit, aut etiam, in suo statu religionis, eo iure quo nunc habetur, porro habebitur.

Sibiu,
1698,
24 April
și urm.

Conditiones unionis sacerdotum walachorum transsilvanicorum cum Ecclesia romano-catholica, ex diplomate Suae Maiestatis Sacratissimae eisdem sacerdotibus valachis die 16 mensis februarii anno 99 dato excerptae.

1. Romanum Pontificem esse caput universale totius per orbem diffusae Ecclesiae.

2. Panem azimum sufficientem esse materiam coenae dominicae seu sacramenti eucharistiae.

3. Praeter coelum, sedem beatorum, et infernum, carcerem damnatorum, tertium dari locum in quo animae expiatae detinentur et purificantur.

4. Spiritum Sanctum, tertiam in Trinitate personam, a patre et filio procedere.

Resolutio regii Gubernii transsilvanici de negotio sacerdotum valachorum a dominis dominis Statibus et Ordinibus trium nationum regni Transsilvaniae etiam approbata, cum pleno consensu omnium etiam catholicorum.

1. In hoc regno Transsilvaniae, in pagis grandioribus, et vel maximē populosis, etiam duo sacerdotes valachi, in minoribus vero tantum unus etiam par est ministerio suo in templis exercendo; oportet ergo ne debito plures habeantur.

¹ Ungurește: *fogoly*, prins de războiu.

2. Ne liceat episcopo illorum per abusum subiecta minus capacia in sacerdotes consecrare, quinimo pro pecunia id facere omnino non sit licitum, sed qui, congrue examinatus, illius officii capax et aptus iudicabitur, talem duntaxat debeat consecrare. Illud examen autem instituatur non coram sacerdotibus valachis tantum, verum, cui se ex religionibus sacerdotes valachi univerint, ex illius religionis sacerdotibus vel pastoribus etiam sunt accersendi et adhibendi ad tale examen, quos nimirum illius religionis Ecclesia vel episcopus denominabit et exmittet; sed neque ita tamen numerus sacerdotum supra necessitatem erit multiplicandus.

3. Quamobrem quicumque in numerum sacerdotum vult recipi, quoniam ipsi nunc nullam prorsus realem scholam habent, studeat et discat in schola eiusdem religionis cum qua se univerit: alias ad sacerdotium non assumantur.

4. Qui vero in ecclesia ministerio actu non funguntur, illi sacerdotes, si sint personae libertate gaudentes et si proprias possessiones non habent, quas absque iniuria dominorum terrestrium incolere possint, usque dum continget parochiam aliquam vacare, maneat in monasterio, non vero in pagis.

5. In universum, quemadmodum sacerdotes vel pastores alii etiam cuiuscunque alterius religionis fuerint, si quas colunt terras praeter illas quae praecise ad domum parochialem pertinent, illarum decimas dominis terrestribus praestare tenentur, nisi domini terrestres ipsis condonaverint. Ita etiam si quas terras, vel alias quovis nominis vocabulo vocitatas haereditates, possident, praeter illas quae ad domum parochialem pertinent, de talibus solita tributa et quaelibet onera supportare tenentur. Ita etiam sacerdotes valachi libertatem sibi maiorem praetendere nequeunt, quandoquidem nec ipsa Maiestas Sacratissima maiorem ipsis indulsit libertatem, tam ratione decimarum, quam aliorum quorumlibet negotiorum, quam secundum leges patriae habent ordines ecclesiastici aliarum religionum cum quarum, hac vel illa, se univerint.

6. Quoniam neque saecularibus licitum est verbera cuiquam infligere et suam unus quisque habet pro quantitate et qualitate delicti poenam, forum et processum in legibus et consuetudinibus patriis, ita etiam habet patria leges de excessibus ordinum ecclesiasticorum etiam factas; ideo sacerdos valachus, cum qua religione se univerit, quomodo, et ubi, contra talem illius religionis sacerdotem excessum aliquem patrantem proceditur, ita etiam contra sacerdotem valachum similiter procedatur, uti videtur Approb. Part. 1., Tit. 5, Articulus 5. Qui vero sacerdotes cum nulla ex religionibus se ipsos univerint, sed in priori statu permanendum sibi duxerint, antiquus erga tales processus observetur.

7. Ratione excommunicationum etiam, admonebitur episcopus Valachorum ut similibus qui referuntur excessibus absterneat imposterum, nec ipsis sacerdotibus talia permittat, sed cum qua religione se univerint, prout illa religio in excommunicationibus procedere solet, ita sacerdotes valachi etiam eo modo procedant.

Haec omnia superius posita ex hungarico in valachicum translata, et per delegatos ex quatuor religionibus, nimirum comitem Laurentium Pekri, religione catholicum, baronem Ioannem Kemény, reformatum, Ioannem Sachs, consulem cibiniensem, lutheranum, et Nicolaum Horváth, unitarium, ipsis sacerdotibus valachis oblata, Albae-Iuliae, 26 die septembris, anno 1699, hac ad ipsos sacerdotes per eosdem delegatos data instructione: Ut nimirum accipiant copias praemissas ad omnes districtus vel ecclesias, et ibi communicent, tam inter se, quam cum suis auditoribus et maturo tandem consilio se resolvant, deputatis in hunc finem propediem ad singulos districtus exmittendis. Et qui deputati erunt, quatuor saeculares probi viri et quatuor pariter ecclesiastici, ex quatuor receptis religionibus, qui octo deputati resolutionem illorum in scripto authentico deponent Gubernio, et per illud Suae Maiestati Caesareo-Regiae etiam referendam.

Ut ita omnis in hoc puncto, tam inter Status, quam religiones, diffidentiae et variarum etiam ad Aulam informationum, denique totius controversiae finis sit neque ipsi sacerdotes et gens Valachorum in suo religionis statu fluctuet.

Datum ex Regio Transilvaniae Gubernio, Alba-Iuliae, die dicta 26 septembris, anno 1699.

Extradata per

Ludovicum Naláci, secretarium.

(Sibiiu, Archiva Oraşului; copie contemporană; — cu un adaus din 26 Septembre, in Nilles, *Symbolae ad illustrandam historiam Ecclesiae orientalis in terris Coronae S. Stephani*, I, Innsbruck, 1885, p. 235 şi urm., de unde s'au luat punctele 6 şi urm.)

MMDCCLVIII.

Vameşii de Campina, Teodor Logofătul şi Mihăilă Logofătul, către Braşoveni, „pentru Marcea, care iaste dator lui Iovan Sărbul de aici, de la noi“.

1698,
17 Maiu.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 211-2, n° 17.)

MMDCCLIX.

„Stoica Oaleş“ către Braşoveni, despre „Ghiorghe meşterul, car[e]le au fost tocmît“ — cu 30 de taleri — „să lucrează la măn[ă]stirea dumnului Stolnecului Mihalcie, la Bercă“ şi a fugit, neşindrilind „streaşănila măn[ă]stirii se foisorul de naintea măn[ă]stirie“, ameninţând acum cu „alte trăsuri“, dar dându-i înapoi, de hatărul lor, caii opriţi.

1698,
4 Iunie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 164-5, n° 18.)

MMDCCLX.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, pentru cele „2.000 de găleate de grâu“ ce vor să aducă din ţară, de şi „s'au făcut această poruncă pe la toate schilele, să fie pâinea oprită, să nu fie slobod nimeni a trece pâine den ţară într'altă parte“, nefiind bune sămănturile şi putându-se întâmpla, în lipsă de „pâine veache, de an“, să fie „flămânzie mare“, cu atât mai mult, cu cât sunt cereri de peste Dunăre şi din Moldova; meiul şi orzul se pot trece, cum va fi şi cu grăul după „vremea pâinii“, de nu va fi „scădeare“.

1698,
10 Iunie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 42-4, n° 1.)

MMDCCLXI.

Şerban Comisul Vlădescul către Braşoveni, „pentru grăul de la Rucăreani“, cari până la Sântă-Mărie vor merge la ei cu bani, să se mântuie.

1698,
20 Iulie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 193-5, n° 2.)

MMDCCLXII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre cei 17 „păstrăvi mari“ cu cari l-au „cercetat“.

1698,
21 Octom-
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 307-8, n° 11.)

MMDCCLXIII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, pentru afacerea berbecilor de la Rucăr luaţi de „Şchei“, şi nu de acel Racoş despre care vorbesc ei.

1698,
6 Novem-
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 161-2, n° 15.)

MMDCCLXIV.

Şerban Vel Comis [Vlădescu] către pârălabul de Rucăr, Stanciul, către Turia, Răceală şi alţi săteni „şi voao carii aţ fost comisari în vremea Neamţilor“, pentru „banii grăului“ datoriti Braşovenilor, ameninţându-i că „vor petrece rău“.

1698,
18 Decem-
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 205, n° 10.)

MMDCCCLXV.

1698,
19 Decem-
bre. Stanciul, părcălabul de Rucăr, „împreună cu toții“ către Brașoveni, pentru „banii grăului“, cerând a fi așteptați „pân după Bobotează“, lipsind acum „omenii care au fost ispravnici la grâu“ și având ei de la Vodă „nevoi greale pentru oerit și pentru Samă“, arătând că trebuie să fie de față și Cur-Roșiu, care dusesse 300 de florini la „județul Filiștac“ (Filstich).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 203-4, n° 9.)

MMDCCCLXVI.

1698,
30 Decem-
bre. Constantin Brâncoveanu către Brașoveni, pentru „oile dumitale, cum că au apucat oiarii pe oamenii dumital[e] de le-au plătit de oerit“, arătând că, „estimpu fiind al treilea an“ și „mare păs“, a hotărât, cu Sfatul, „ca să dea cu toții oerit“, rămânând ca în doi ani următori numai „priiateni carii au cărți“ să fie scutiți.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 369, n° 7.)

MMDCCCLXVII.

1698-9,
25 April. „Stoica biv părcălab“ (de Rucăr) către Brașoveni, pentru „cei înșelători care le deadem berbecii, și ne lăsară la sărăcie“, oprind ei oile lui Voicu și Oprea, frații acelora, pre care acum Domnul hotărăște a le da înapoi la Bran și a se judecă la Brașov, ceia ce vor face în trei săptămâni.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 50-1, n° 1.)

MMDCCCLXVIII.

C. 1699. „Sătenii din Năsăud“ către „Samos Șuleru, iaspēcătorul rumănescu de la vidicu“, pentru o afacere de funcții.

Menționați: giudele, crainicul, slobodnicul. — Neologisme: „înforumăluescu“, „Ecselenția gobrănatu“.

(Pecete roșie. — Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 99, n° CCCLXIV.)

MMDCCCLXIX.

1699,
21 Februar. „Jupân Tanasiia neguțatoriul, carele sânt de la oraș de la Filebe“ (Ifilipopol), tovarășul („soția“) lui Vălcui, mort în Brașov, care, acesta, fusese și cu „Iliia fe-
corul lui Hatori Armanul“, mort, și el, în Polonia, către Brașoveni, arătând că a luat la el „negoțul“ aflător în orașul lor, rămânând să mulțamească rudele (scrie „Costantin Țarbingă“; marturi „Statia sânt Mane“, „Mircea ot Nicopolea“, Hagi-
Ignat de acolo și alți trei Greci).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 323-4, n° 2.)

MMDCCCLXX.

Câmpu-
lung,
1699,
8 Maiu st. v. „Michał Szopczoski, namiesnik z Kampo Longu kaa. Iuni 1699“, către birăul Bistriței, despre niște oameni prinși la Bistrița și cari nu pot fi ai lui. Rohmistrul e dus la Craiu. „Alta, de rândul veștilor, să știi Mării Ta că avem pač[e]; nemic nu știm încă dia ales, nu să știe pân' acmù.“ Nu pot fi *de la steag*, cum pretind, oamenii prinși la Bistrița: „noi nu știmu de acei oameni nemică; unii ca acia nu slujescu la stegul Mării Sal[e] Craiului, ci la noi sântu alți slu-
j[i]tori, precum știe toți“.

Data românească e: Maiu 8.

(Pecete roșie de ceară, indistinctă.)

(Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 92, n° CCCXLVIII.)

MMDCCCLXXI.

Vasile Habăşescul Vel Clucer, Vornic de Câmpulung, către Bistriţeni, despre planul de năvălire al oamenilor lor (şi la Dorna), cu veşti despre Tatarii ce i-a oprit. C. 1699, 28 Maiu.

† Cinstiţi şi ai noştri buni priiatini, dumnealui birăul de Bistriţ[a] cu tot tălnaciul dumital[e], fericit[ă] viaţ[ă] pohtim dumilorvoastre. Facem ştire dumilorvoastre că ne veni veaste de la Dorna cum că să gătează oamenii dumilorvoastre să vie aici la noi, la Câmpulungu şi la Dorna, să fac[ă] străcăciune, să prade. De care lucru noi nu creadem, că pe dumneavoastră vă ținem oamenii noştri şi priiatini; nu ştim să fim făcut dumilorvostre niciun rău, ce am avutu frăţie şi priteşug cu dumn[ea]voastră. Iar, pentru Tătar[i], aşa ne-au venit porâncă de la Măriia Sa Hanul şi de la Măriia Sa Saraşchiariul să nu lăsăm Tătar[i] pin ţara noastră nici într'o ţar[ă] să treacă, ce să-i batem şi să-i întoarcem înapoi. Iar dumneavoastră, de bănuîţi pentru aceia, n'aveţ pentru ce, că dumilorvoastre nimic n'am stricat: de i-am bătu pe Tătari, ai noştri sântu, — că porâncă de la cei mai mar[i] ai noştri aşa iaste, să-i batem şi să-i întoarcem înapoi, că Împăratul nostru are pace cu toate ţările 25 de ai, şi nu e voia să [s]trice pacea cu nicio ţar[ă]. Iar dumneavoastră, de'ţi strică pacea cu Împăratul nostru, dumneavoastră ştiţi; iar noi pohtim pe dumneavoastră, cum am avut prieteşug şi frăţie cu dumneavoastră pân'acum, aşa şi de acum. Şi s[ă] fiţ dumneavoastră săn[ă]toşi de la H[risto]s, amin. Мса. Mai 28 дн.

A dumilorvoastre voitor de bine şi priiatin

Vasilie Ab[ă]şescul Vel Clucear, Vornicul wr Câmpulu[n]g.

Vasilie Abăşescul Vel Cluč[ar] искал.

[Vo:] La ai noştri cinstiţi şi buni priiatini, megiaş, dumisal[e] birăul de Bistriţ[a] şi cu totu tălnaciul dumisal[e] să s[ă] dea cu săn[ă]tate wr бистрица.

(Pecete indistinctă, pusă pe hârtie.)

(Bistriţa, Archiva Oraşului; mai toată şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 93, n° 000L.)

MMDCCCLXXII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre spusa lui „Vlad părcălabul de la Dragoslavel[e]” că Jânga şi Şarban de acolo, birnici, au trecut la Satu-Lung lăsându-şi birul asupra consătenilor, cari au oprit 87 de oi şi o iapă pentru aceasta, ceia ce aduce opriri din partea dregătorilor braşoveni: „nu iast[e] cu cale să şaze ei într'alt[ă] ţară şi bucatell[e] lor să le ție în căstă ţară dencoac[e]”.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi România*, p. 138, n° 15.)

MMDCCCLXXIII.

„Mihalia nămiasnicul ot Câmpulungu [Mihalea Stopceanschie, namiesnik kam-poloncski] şi cu bătrânii satului” către Bistriţeni, despre nişte hoţi ardeleni opriţi de ei. [1699], 2 Iulie.

[Vo:] Adresa polonă. Pecetea de ceară roşie a lui Mihai şi cea cu fum a Câmpulungului.

(Bistriţa, Archiva Oraşului; şi în *Documentele Bistriţei*, II, p. 92, n° CCCXLIX.)

MMDCCCLXXIV.

„Ieromonah Vasile, igumen ot Dolgopol”, către Braşoveni, despre procesul jupânului Florea Şcheaul cu „jupânul Pătru care iaste cu gočmanul Gherghe Şcheaul ... pentru prăvăliile care sânt aicea, pe moşia sv[i]nteii mănăstiri”: „s'au mutat târgul”, luându-şi „Gherghe cu Pătru prăvălie lângă jupânul Dumitru” şi nefiind deci pricină de judecată. 1699, 21 Iulie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi România*, p. 399, n° 3.)

MMDCCCLXXV.

1699, Constantin-Vodă Brâncoveanu către Rucăreni și Dragoslăveni, pentru datoria
19 August. pâinii către Brașov.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 206, n° 12.)

MMDCCCLXXVI.

1699, Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre porunca dată de el
20 August. în privința banilor pâinii către Rucăreni și Dragoslăveni.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 203-6, n° 11.)

MMDCCCLXXVII.

1699, Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre fugarii de la Rucăr
23 August. și Dragoslave, nesloboziți de vameș, cari trebuie aduși înapoi la schilă, „fiind de
paza țării“, precum și despre vitele lui Jinga și Șerban.

(Brașov Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 139, n° 16.)

MMDCCCLXXVIII.

1699, Teodosie Mitropolitul Ungrovlahiei către Brașoveni, pentru „popa Stan den
30 August. Satul-Lung“, căruia, după știre de la „călăcaș“¹, i s'au furat lucruri de un Neagul și
cumnatul Stan, și care a căpătat dreptate la el „după leagia noastră“ și după mărturisirea vinovaților, dând și „cartea de judecată“ cerută.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 186-7, n° 15.)

MMDCCCLXXIX.

Șona, Șașii din Șona către Sibiieni, despre uzurparea locului lor de Români.
1699, Wol-Edler, Nahmhaffter, Ehrenvester, Vorsichtiger, Hoch- und Wolweiser,
17 Septem- Gestrenger Herr.
bre.

Seyndt unsere gantz willige unndt gefliessene Dienste in der Zeit zuvor. Wiewol E. Wol-Ed. N. G., wie vor dieser Zeit, unsere grosse Noth zu entdecken mit unserm Schreiben willens gewesen, geben wir doch, in Betrachtung deroselben wichtigen Geschäften, mit welchen Sie täglich beladen, es biss dahero beruhen lassen unndt Dieselbe mit unnöthigem unserm Schreiben nicht belästigen, noch beunruhigen wollen. Weilen aber anietzo wir, arme Unterthänige, wegen unserer erheischender Nothedurfft, hinauss zu ziehen verursacht worden, in Erfahrung (Gott sey es geklagt) dass unsere Wallachen, auff unserm Hattert wohnendt, won Jss-Pin (*sic*) noch nicht umkehren, oder von ihrem vorigen Vornehmen abstehen wollen, sondern anietzo von Neuem ihre angefangene vorige Weinberge auff unserm Hattert anfangen zu arbeiten und umzuschlagen, so werden wir gleichsam getrieben, nolle, velle, dass wir abermall, fast zum Überfluss, E. E. N. G. und von Gott dem Armuth zu verthädigen gesätzten Schutz-Herrn sollen unndt müssen auff's Neue ersuchen. Haben derowegen nicht unterlassen können, E. Wol-E. N. G. hiermit unsere willfährige und gefliessene Dienste anzubieten, und darneben zu bitten, bey E. Wol-E. N. G. umb Hülffe unndt Beförderung angehalten und gebethen werden möchte, Sie wolten doch in solchem, gegen unss, arme Unterthanen, dero wir unss alletzeit vertrauen, sich so grossgünstig erweisen und finden lassen, wie uns denn nicht zweiffelt dass es ohne dieses unser Schreiben ex officio geschehen werde. Das seyndt wir sämptlich unndt ein ieder insonderheit, äusserstem Ver-

¹ Colăcaș, cel ce aduce *colacul* veștii.

mögen nach, umb Dieselbe zu verdienen bereitwillig undt gefliessen, — uns hiermit sämptlich Löblicher Bewahrung wol befehndt

Ihro Wol-Edl. N. E. V. W. in der Zeit dienst-unndt bereitwillig erfundene.

Datum Szépmezö, die 17 Septembris, anno 1699.

Datum Szépmezö, die 17 Septembris, anno 1699.

[Vo:] Den Wol-Edlen, Gestrengen, Ehren-Vesten, Namhafften, Grossachtbahren, Vorsichtigen, Hochgelährten und Hoch-Wolweisen Herren H. Johann Sachs von Harteneck, Hoch-und Wolweisen Herrn Burgermeister, dero Königlichen Haupt-Hermann-Stadt, unserm Gross- unndt Hochgünstigen Herrn undt fürnehmen Förderer.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCLXXX.

Mihai Cantacuzino către Brașoveni, despre afacerea cu popa din Satul-Lung, cerând pedeapsa hoților. 1699, 28 Septembrie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 187-8, n° 16.)

MMDCCCLXXXI.

„Mihai Țitromașul, care am șazut la Petecărie [=Apotecărie] de la Lanțu C. 1700. [zur Kette]“ către Brașoveanul „Marcăs“, despre întâlnirea lor, în calea de la „Brașău“ la Bistrița, în „Coluș“ (Cluj) și despre cei 6 florini împrumutați, pe cari să-i dea acum „giupănului“ Gheorghe Hărțu.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Români*, p. 324, n° 3.)

MMDCCCLXXXII.

„Jalba“ lui „Stăncul Corfeșt“ înaintea „județului“ Brașovului cu „Tohănianii și Cuzneștii“, pe „potum“-uri (punctum), pentru dusul cu „arvună“, de mălaiu, „tămai roșul“, cu „gălete“ (21 de car) și ferdele, și plata „în ducătore și în viitore“, dându-se, în zloți, pitaci și „mariiși“, și „vama mălaiului și la poduri“, arătând cum mălaiul s'a scos din gropi, destupându-le, și s'a „tinsu pe provocov la cort, ca s[ă] usuce¹“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Români*, pp. 44-5, n° 2.)

MMDCCCLXXXIII.

„Costea Va[meșul], Gheorghea Vam[ేశul]“ către Brașoveni, despre „pricina C. 1700. lui Necolac văt[avul] de Țigani“, care a făcut cu Ștefan un zapis pentru împăcare, cu făgăduială scrisă de „judii de Țigani“ de „gloabă“ cui se va mai „sculă“, arătând că s'a făcut și judecată în București, la Armașul-cel-Mare, și că Ștefan a fost „prădat“ fiindcă fugise cu vară-sa împotriva pravilei.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 424-5, n° 19.)

MMDCCCLXXXIV.

„Barbul Marča“ către Brașoveanul „Morcăsău Votunără“, despre paguba C. 1710. sa și „băgarea în gros“ de „jupănese“, până-l scot negustorii cu 15 lei, temându-se a nu fi închis și la ei.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 401-2, n° 5.)

¹ Se pomeneste un Ghidici, ca la n° MMDCCXLIV, p. 1464.

MMDCCCLXXXV.

- C. 1700. „Tămaș Diiac“ către „A[n]dreică“, „Andreico“, indemnându-l să ajute pe un personagiu închis la Făgăraș.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 97, n^o CCCLX.)

MMDCCCLXXXVI.

- C. 1700. Câmpulungenii către Bistrițeni, despre niște boi furați.

Transsumptum ex vero originali. Post salutem.

Alta poftim de domnavostra, pentru rindul czestul oamini ai nostrul, ke au paguba maira pentru nesli boi cze la ssau furat akalo umb videkul domlorvostra. Decze noi stim bine kee furi ssint de akolo. Cze poftim de domna vostra se dato trassuara áczelui ssatte, au sse afla furi au platasska boi, se stitz domnavostra ke omini nostri au u pagaba maire, se noi nu vu lasse. Sze de vétz fatsa domnavostra lese se le platazka boi, se stitz domnavostra ke vum trasa neste anni aüetse la noi, sse mai bine se czinem fratze sie praetessug kum am czinut si pune akmu, ki netz putem fi noi fore domnavostra, nitze domliorvostra fore de noi. Czi ne rogem domnavostra se nu pére boi tzestor omine, se avém si noi asslusi domliorvostra. De azeste poftim prae domnavostra. Se fits domnavostra ssenatoz.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCCLXXXVII.

- C. 1700. „Vasile cupeț ot Câmpulungă“ către Brașoveni, despre buțile de vin ce a dat lui Mihai Graf, „vadra unguriască, iar nu rum[ă]niască, câte dulce 8 i potronici 2“ și din care s'au vândut lui „Fronis“ 2 cu câte 9 dulce, arătând că nu i s'a făcut socoteală bună după zapisul său, oprit de Mihai Căldărarul.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 40-1, n° 9.)

MMDCCCLXXXVIII.

- C. 1700. Câmpulungenii și cu vameșii lor și ai Sucevei către Bistrițeni, pentru un hoț din Rodna.

„Noi, Câmpulungeanii, carii sintem bătrini, și noi, vamășii de Câmpulungu și cei de Suceavă“, desvinovățesc pe un acuzat de furt: a fost văzut pe cale „numai cu cămeașea și cu gluga și cu un topor“. Eră din Rodna și mergea „în Muldua“. „Și a fost satulă tot, cu vornicul, mǎrgǎndu la peastel[e] domnescu.“

(Mai multe peceti peste hârtie.)

(Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 98, n^o CCCLXII.)

MMDCCCLXXXIX.

- C. 1700. Preotul Gheorghiță din Borșa către egumenul Dosofteiu de Dragomirna, despre un fugar în Moldova.

„Popa Gheorghiță den Borșea domitale, iubit frate mai mare, ermonah Dosofteiu, egomenol de la Dragomirna“, pentru un „fecioraș“ Moise, fugit de la el în Moldova. „Dece mă rogă să-l preimeștă lângă tene și să-l învețu harute (sic)

bine, că-i bon la fere^a. Să scrie „și dea a coconului miu [sănătate], că molto plăge maica sa dopă dăsol.“

(Fără pecete.)

(Vo: dublă adresă românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 93, n^o CCCLXIII.)

MMDCCXC.

Dornenii către Bistrițeni, pentru ai lor ce fuseseră inchiși.

C. 1700.

Păgubașii să vie, căci hoții sunt prinși și ținerea lor costă mult. „Să vie acei păgubaș: oare să-i spânzure, oare să le dă bucatele, — că bine știți Măriia Voastră că furii nu s[ă] dau dentr'o țar[ă] într'altă“.

(Fără dată. Adresa românească.)

(Pecete mică, roșie, ruptă, nedistinctă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 96, n^o CCCLVI.)

MMDCCXCI.

Stabilirea hotarului între Ținutul Sibiiului și părțile oltene vecine.

1700.

Descriptio metarum limitaneorum quae Valachiam a Transylvania in Sede districtuque cibiniensi distinguunt et disterminant.

Locum, quo porumbakenses et affricenses montes coniunguntur, vocant Vurful Plyese, ubi crux lignea et magna posita est. Hinc recte itur ad montem Vurful Skerisore, la lakul Vaivodae (a).

Tum Valachiam versus recte tendendo, ad locum Oburse Avricselului cselui mik, usque ad summitatem et cacumen montis arboribus destitutam (b). Ex hac summitate procedendo, ubi tres alpes, a sinistra porumbakenses, a dextra ad occasum solis affricenses, in medio Valachiae Obursa Topologului dictae, coniunguntur directe in grandem rupem Girbova vocatum (c) et versus occasum solis via recta in Vurful Budislavului le (sic) de supra Iezerului (d), deinde, ad summitatem tendendo, locus est Skokure dictus (e), nec procul abhinc Vurful Surului.

(f) (H) Hinc magna lapidum est congeries vicinantque valachica ex parte fluvius Valye Surului, in Valachiam profluens.

Ex hoc loco desuper eundo occurrit Curmatura Surului (g) rectaque versus occasum Vurful Moase (h) montemque descendendo recta rursus versus summitatem locus Kumpene (i), mox recta procedendo, mons Vurful Foti (k). Ex monte Vurful Koczilor recta ad montes

a) Hic lacus aliquot passuum est.

b) Vicini a sinistra sunt Porumbakenses.

c) In hac rupe nascitur fluviolus Herbach dictus, et ex eodem fonte fluvius Topolog, qui per Valachiam in Danubium effunditur.

d) Iezer est lacus qui hic videtur.

e) Huic contiguae sunt alpes rakoviczenses, Stina Batrina, usque ad summitatem ad Vurful Budislavului.

g) Vicini Sebisenses Superiores.

h) Mons a sinistra versus Vallachiam dicitur Kokoricul.

i) Kumpene (lat. libra) ex hac ratione dictus quod fons qui hic oritur, in duas partes dividatur, parsque in Sebis Supe-

est Vurfful Fedelasului (*l*): hic incipit Porcestensium mons Laksor, recta usque ad Kulme et porro ad praegrandes alpes Piatra al Dimin (*m*), hinc paululum montem desuper in silva est Pika Bursului (*n*), nec procul abhinc Strunga Drakului (*o*), et occasum versus recta in summitate obvenit Pika Keczenelului, hincque desuper monte Dalul Kalului porroque versus Alutam Pika Brudarilor, et ulterius in descensu ad Alutam Vadul Gsenune (*p*).

Ad Alutam ascendendo, a dextro latere, versus occasum solis, per silvam fagorum se ostendit Macsukan (*q*), et paululum in ascensione Curmatura Szkaulelilor (*r*), hincque supra En Czillfa silva fagorum superiusque magis Comarnicse locus planus. In silva porro Curmaturra al Vlad iterumque paulo superius Curmatura Kinenilor, ampliusque per altitudinem Vurfull Muresinenilor (*s*), hinc ad montem calvum desuperque in vallem, supraque, deinde usque ad summitatem (*t*) de Vurful Farkasului (*u*), atque tandem in montis calvitium desuperque in profunditatem iterumque usque ad montis altitudinem (*v*), de Dalul Sterpului nostrae, valachicae vero partis Dalul Niegri est recta ad occasum aliquot cumuli lapidum (*x*), hincque montem infra, in profunditate Curmaturra Posomokului nostrae partis (*y*) porroque recta per silvam abietibus aliisque arboribus mixtam in valle Sipotul Galbine parteque montis supra occasum versus La Pojana Furului (*z*) iterumque per silvam abietinam Apa Kumpana (*aa*) atque occasum versus La Lakul (*bb*), hincque a dextro latere recta ad Isvorul Strikatului usque ad Lotru silvamque abietibus betulisque intermixtum usque ad Strikatul, exindeque, montem ascendendo, dextro latere Balnitul (*cc*), recta versus occasum Hancsul nostrae partis (*dd*), hincque porro ad duos montes Hancse dictos, abietibus intermixtos, a dextra ad fluvium La Lotru usque ad Hocze, ampliusque per silvam densam alienum Szerecsinul dictum. NB. Hic sunt montes Timpani et Larga nostra, valachica vero parte Serecsnul et Prasa usque ad montes Busstele et Poiane Majre, ad occasum coniunguntur tres

rius, pars in Valachia fluat, Valye Kuricsului.

k) Hic praegrande est montis cacumen, valachica ex parte, vero a sinistra mons Koltz dictus.

NB. Finis Sebessensium Superiorum et principium Sebessensium Inferiorum, Vurfful Koczilor.

l) Ex parte valachica a sinistris sunt alpes Griblestei adiacentque montibus Porcestensium.

m) A sinistra valachicae partis Valye Curpenelui.

n) Ex parte valachica rupes.

o) Strunga Drakului dicitur locus, quod sit antrum ex rupe discisso, per quod transitus est ex parte valachica Valye Curpenelui.

Nota: De Strunga Drakului Vallachi controvertunt, unde rivus Frate dictus nostram regionem refluit, sibi que appropriare volunt usque ad Vadul Gsenune, quod multum importat. Vide fasciones Vallachorum.

p) Plane in Aluta arcus sagittaeque lapidi incisa sunt.

q) Ex parte valachica Gruuly Borese dictum.

r) Valye Szkaulelilor fluvius Valachiam influens vicinus est.

s) Ubi coniunguntur Sirbinul, Sztinisor ex parte valachica et de loco Vadul Gcsemene usque ad hunc montem est controversia, ubi usque ad $\frac{2}{m}$ ovium totidemque porcorum pasci possunt: pro hic et nunc vero adhuc dum in possessione Boitznenzium est.

t) Hic montes Talmacsensium habent initium.

u) Ex parte sinistra valachica Porcolabul dictus locus.

v) Ubi Dalul Sterpului nostra ex parte et Kis-Talmacsensium, Heltensium valachicique montes coniunguntur (*x*), aliquot illegibilibus literis (*y*) valachica ex parte Voinahicsa, finisque est montium incipiuntque montes 7 Iudicum.

z) A parte Valachiae, Voinase dictus.

aa) A parte Valachiae, Voinasse.

bb) Ubi iterumque in rupe aliquot literae incisae sunt.

cc) Valachicae partis Lotru.

dd) Valachica ex parte semper Lotru.

ff) Adhuc valachica ex parte Lotru.

montes ut sunt Frumose, Fata et Sklimojul (*gg*). In tantumque districtus nostri montes extenduntur.

gg) Controversus locus est a Timpana usque ad Szklimojul, ubi Szilistenses sex praedia de facto possident et cassarie¹ Amplissimo senatui cibiniensis accidit. Tamen, adhuc dum sub lite est: Szilistenses enim annuatim ex hoc loco usque ad centum oves dare coguntur.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCXCII.

„Stanciul, județul de Dlăgopol, împreună cu orașenii“, către Brașoveni, pentru Stoica din Câmpulung venit la ei cu carul și părăt cu privire la o bute de vin a unui Grec din Focșani, cu zălogirea unui „bătlag de rachiu“, pomenindu-se o „mătușă Maria“ care vindea și până la 300 de vedre de vin în Brașov cu „zapise“, și ispravnicul Radul Cupariul.

Câmpulung,
1700,
27 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 198-200, n° 5.)

MMDCCXCIII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru un „sărac“ om de la Berteia, care află un „cap de bucate“, o iapă a lui, la „fălnogiul den Satul Lungu“, rugându-se „vecineaste“ a i se „face dereptate“.

1700,
13 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 166, n° 20.)

MMDCCXCIV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru David Ceaș (Corbea), al cărui tată, popa Ion, a fost gociman la biserica din Șchei, iar el însuși unul din jurați, pentru care merge la ei să facă o „socoteală de ale besearicii“, având nevoie de „protexiia“ lor.

1700,
23 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 325-6, n° 5.)

MMDCCXCV.

„Popa Vasile“ către „domnul de vidic, Samoil Șuleru“, pentru un arestat. (Pecete de ceară galbenă, ruptă. Adresa românească.)

C. 1700,
10 April.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 97, n° CCCLVIII.)

MMDCCXCVI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre carăta ce a tocmnit cu Gheorghe carătașul, dându-i jumătate de plată, fără ca el să fi lucrat serios la dânsa, rugându-se a-i „pune și om să-i stea în spinare“, pentru a fi gata la „S[fân]ta Troiță“.

1700,
26 April.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 85, n° 2.)

¹ Cășăria.

După
1700,
30 April.

Mărturie despre vânzarea unei case din Șcheiu către Constantin-Vodă Brâncoveanu.

My Sepsi Szekben Dabolyba lako Sero István, ternovai Pater Miklos, Romai Cszászár kegyelmes koronás királyunk eö felsegi mostani brassai harminczados Rationi-hája (?) es kezdi Szekbe Also-Csernaton Rákosi János mind hárman nemes és az aláb megirt dologba kezbeadással megbirált személyek, adgiuk... valakiknek illik ez jelen valo levelünk által hogi in anno praesenti 1700, die 30 aprilis, midön volnánk Fejer varmegiben Brasso varosában az tehen piaczon nehin nemes Veér Istvan uram házánál jelen leven mi előttünk Sepsi Szekely Illyefalván lako iffiabbbik Bialis Ferencz uram es eö kegyelme azt az ket sor házat, mellyet nehaj idvözült edes attya idösbik Bialis Ferencz uram quondam Somlyai fő kapitány utolso testamentumi dispositioja szerint, melly celebráltat anno 1646, die 18 novembris es az kolosmonostori kaptalanba be adatot, hogi ot volt eö kegyelme Fejer vármegiebe Bolgárszegbe kerteivel, pinczeivel, istalloival es minden egieb pertinentiaival egiüt, melly megint hazunk vicinussa ab una Mozor Iános. ab altera Sátor Gjörgi, cum omnibus suprascriptis pertinentiis ada örökösön inevitabiliter ezer oroszlanos tallerig, melly penzt Uvalu (?) is az venditos, az meltóságos Havasalföldi Vajdának Kosztandin Cantacuzenus Brinkován urk., eö kegyelmének s ket agon levö posteritásának azzal az jussal mellyel nehaj idvözült edes attya idösbik Bialis ur requiralta congregálta birta es edes fiának jffiabbbik Bialis Ferencz uramnak hadta es kötötte.

Ez emlekezetbe forgo hazrol megirt pertinenticizivel költ exceptionalis levellet is az venditor eö kegyelme megirt meltóságos Vaydának és Nagyságanak kezebe assignalta. Vett volt annakfelte az superius nominatus nehaj idvözült idösbik Bialis Ferencz ur egi méhkertet, valami prettentiojoi s kereseti lehetne jffiabbbik Bialis Ferencz uramnak azon méhkerten, mellyet az

Noi, Sero Ștefan locuitor în Doboli, din Scaunul Sepsi, Pater Nicolae de Târnova, tricezimator al încoronatului și milostivului nostru rege Împărat roman și, din Scaunul Kezdi, Ioan Rákosi din Cernatul-de-jos, nemeși toți trei, și, în cauza de față, persoane bine-judecătoare —, dăm de știre tuturor cărora li se cuvine prin scrisoarea noastră de față, că în anul present 1700, 30 April, când eram în comitatul Albei, la Brașov, pe piața de vite, în casa nemeșului domn Ștefan Veér, fiind de față înaintea noastră și Francisc Bialis iunior, locuitor în Ileni, din Sepsi-Szekely, a vândut cele două rânduri de case pe care i le-a lăsat fericitul tatăl său Francisc Bialis senior, căpitanul Șimleului, în virtutea dispoziției lui din testamentul ultim, care s'a alcătuit în anul 1646, 18 Novembre, și s'a înaintat capitolului din Mănăsturul Clujului: averea lui din Șcheiu, din comitatul Albei, cu toate grădinile, pivnițele, grajdurile, cu toate cele aparținătoare acestora, care au ca vecin al casei de-o parte pe Ioan Mozor, de altă parte pe Gheorghe Sátor, le-a vândut pe vecie în toate rosturile însemnate mai sus pentru 1000 de taleri, cari bani...(?), vânzătorului Măriei Sale Voevodului muntean Constantin Cantacuzino Brâncoveanu și descendenților lui de amândouă ramurile, cu acel drept cu care fericitul tatăl său Bialis senior, le-a ținut și biruit, și le-a lăsat fiului său mai tânăr, d-lui Francisc Bialis.

Scrisoarea întărită despre casa în chestie vânzătorul a adresat-o Măriei Sale Voevodului. Afară de aceia a mai cumpărat „superius nominatus“ bătrânul Francisc Bialis o stupărie, la care ar avea pretențiune domnul Francisc Bialis tânărul, la prisaca pe care o ținuse mai înainte cu câțiva ani în pace fericitul tatăl său, și pe aceia o scrised-sa pe numele Măriei Sale Voevodului

nehai edes atya egi néhány esztendők el folyása alatt bekesegeesen vitt, azt is eö kegyelme az megirt meltóságos Vajdának s ket agon levő posteritásának köti iure perpetuo.

Jelen voltanak ezen contractusnak celebrálásában az venditornak ket nagjobbik atyafia es egi testver Battyai Sepsi Szekbe Al-Dubolyban lako Bialis Iakab es Kolosvár vármegjeben Kolosvár várossában lako Bialis Sandor uram, es semmi contradictiot s ellenzest eö kegyelmek nem tettek, hanem minden punctumaiba s articulusiben contentialtak es aprobálták.

Melly dolog hoga így ment veghez mi elöttünk megirt birák elöt adgjuk arrol az mi levelünket fide nostra mediante subscriptionkval s pecsetünkkel megerössitvén.

și descendenților săi de ambele ramuri, „iure perpetuo“.

Au fost de față la scrierea acestui contract două rudeni de-ale vânzătorului, mai bătrâne, și un frate mai mare, Iacob Bialis, locuitor în Duboli-de-jos, din Scaunul Sepsi și Alexandru Bialis, locuitor în Cluj, din comitatul Clujului, nefăcând ei nicio contradicție sau protestare, ci au convenit și aprobat toate punctele și articolele.

Și că lucrul acesta s'a petrecut așa, în fața noastră a judecătorilor numiți, dăm despre aceia scrisoarea noastră cu iscăliturile, „fide nostra mediante“, și cu pecetea noastră întărind-o.

Actum hoc anno, die, mense locoque ut premititur.

Corr. per eundem. Idem qui supra. Ioan Kosztandin Brenkován.

(Bistrița, Archiva Orașului.)

MMDCCXCVIII.

Pătrașco Nacul Stolnic către „Frenți Diiac natarăș“ pentru niște oameni cu proces, cărora li se cere de birău bani: peste „5 florinți colac, 100 bani de giurat“. Cămpulung, c. 1700, 27 Maiu.

(Pecete de ceară roșie.)

(Vº : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 94, nº CCCL.)

MMDCCXCIX.

Radul Vel Agă către Brașoveni pentru postavul lui Vodă și rămătorii ce înainte de va trimite el, adăugând cererea de a i se face de „meșterii dumnitale de acia carie lucrează dă fac tipsii“ „un toc de tipsii bunu, dă credință“. 1700¹, 30 Maiu.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 51-2, nº 2.)

MMDCCC.

„Petru sãn Văsii Cur-Negru, dărstarul ot Schiai“, către Brașoveni, arătând că vinde dărsta lui, lângă Radu ginerele lui Văsii Văltură, cu 110 florini, în locul cărora iea „3 oholde“ (holde), rămăindu-i însă în viață, pentru o arendă de 6 orți, tot „venitul de la dărstă după] strae“ (marturi: Petcul Mortco, Orția Logofătul). 1700, 4 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 324-5, nº 4.)

¹ Probabil chiar epoca lui Mateiu Basarab.

MMDCCCI.

1700,
13 Iunie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre întrebarea lor cu privire la casa ce a cumpărat „acolo la Brașov, în Șcheai“, arătând că în adevăr a luat de la fiul „Franțescului căpitan“, de la „stăpânul casei“, „ca să să aștepte când trimitem oameni de ai noștri cu trebi acolo, să aibă unde șadea, să nu umble în gazde pe la alții, și ca să rămăie în urma noastră rămășițelor noastre“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 279-80, n° 3.)

MMDCCCII.

Către 1700,
18 Iulie. „Eu, Vornicul Dubău, și co omene bătrâne den Că[m]polu[n]g“, către Bistrițeni, pentru o reclamație contra unuia din ai lor. „Ce ne rogăm dumnelorvoastră să motaț dzua până la cela târgo, să vîi [părătul] cu ispravă și co sudășul“.

(Pecete de ceară verde, ruptă.)

(V° : Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 98, n° CCCLXI.)

MMDCCCIII.

1700,
16 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru un „sărac de om“, Coman din Dragoslave, care, cu un văr, slujise la „un neamiș ce-i zic Farcaș Matei“, de unde i s'au oprit „bucatele, pe bună dreptate“, — ceia ce nu se face cu ai lor în țară, amenințând cu represalii.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 140, n° 17.)

MMDCCCIV.

1700,
21 August. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru Brașoveanul Dumitru Albeț, silit de alții din orașul lor a contribui la „rumtoarea“ pusă asupra breslei, arătând că „sunt foarte încărcat și împresurat oamenii cu păsurile“ și ajută astfel „și Brașoveanii, și Chiproviceanii, și Armeanii, și Jidovii“, după „răfetul“ ce au cu Vistieria, și făgăduind că, „la vreamea aceeaia a bulcului“, va orându-i să nu se atingă nimeni „de oamenii dumneavoastră, căți sânt Sași“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 400-1, n° 4.)

MMDCCCIV.

1700,
3 Septembrie. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre așezarea ca ispravnic de Câmpulung a lui „Radul Comisul Goleșcul, în locul lui Șarban Comisul [Vlădescul]“, cu poruncă „să trăiască în dragoste și prieteșugul vecinătății“, „îndreptând și căutând“ judecățile.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 197, n° 3.)

MMDCCCVI.

„Sat Ilva,
luna lui
Setemvrie,
dzile 10“,
c. 1700. Trei săteni din Ilva pun câte șese chizăși pentru înfățișarea la judecată. [În alt sens:] Cautions-Schrift die zwey von dem Delinquenten Patkuava angegebene Frauen Palagia.

[V° :] Titlu românesc.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 97, n° CCCLIX.)

MMDCCCVII.

„Costantin Vel Capitan“ către Brașoveni, pentru „Radul Brașoveanul, 1700,
carele, înneguțându-s[ă] cu Radul Cioară pentru niște piei de boi“, a dat arvună 8 31 Septem-
taleri, dar pieile s'au vândut la un Armean, arătând că-l chiamă pe Cioară la judecată. bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 89-90, n° 2.)

MMDCCCVIII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru Coman din Dra- 1700,
goslave, căruia un nemeș i-a oprit la plecare oile, supt cuvânt că i-ar fi „Rumân“, 11 Octom-
„iobagiu“, cea ce, după mărturia preoților, vameșilor și sâtenilor din Dragoslave, bre.
nu e adevărat, „că Rucăreanii și Dragoslaveanii nu sânt iobagi nemănuși aici, în
țara noastră, necum să fie neameșilor den Ardeal“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 166-7, n° 21.)

MMDCCCIX.

R[adu] Goleșcul către Brașoveni, despre Dragoslăveanu cărui i s'au oprit, 1700,
la plecare, oile de un nemeș, arătând că sâtenii de acolo îl recunosc „Dragoslo- 14 Octom-
vean de bașlină, iar nu vinetic, dentr' altă parte venit“, având „temeiul casii lui bre.
și moșiile“ lui: „ajunge de când treapadă“; amenință cu „trăsuri“, opriri, zăberiri,
zăboare.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 167-9, n° 22.)

MMDCCCX.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre casele cumpărate 1700,
de el în Brașov, „de la fecorii Franțescului căpitan“ și despre „pricinile“ ridicate 28 Octom-
de dâșii, arătând că trimite pe Pană Postelnicul și pe „Toader [Corbea], sicritariul bre.
nostru, ca să vorbească cu dumneavoastră de acasta“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 280, n° 1.)

MMDCCCXI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „o seamă de oameni 1700,
den Rucăr și den Dragoslavele“ fugiți „în satele den țara Bârsei“, arătând folosul 5 Novem-
mare al acestor două sate „la scală“ și cerând a fi restituiți, cum e datina. bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 140-1, n° 18.)

MMDCCCXII.

Constantin Știrbei biv Vel Clucer către Brașoveni, despre 7 buți de vin 1700,
luate de „jupânul Hanăș lăcătușul, Sasul, de acii de la Brașov“ de la „o slugă a 17 Decem-
noastră“ și din care se zice că lipsesc 127 de vedre după „vadra de aicea, de la bre.
oraș, de la Pitești, care au făcut Măria Sa Vodă“, cerând a veni Sasul la jude-
cată, „la viel[e] noastre“, unde a și venit de aceia.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 38-9, n° 7.)

MMDCCCXIII.

„Bătrânii den Zrăneștă, împreună cu deregătorii“, către Brașoveni, arătând 1701,
că „rudele acestui omă Vladu Căprițoiului, aicea“, nu pot veni la judecată (mar- 11 Mart.
turi: Radu Vătafu, Dan și Micu al lui Coșotă, Aldimir Căprițoe, Stan Ciocanea,
Radu Neagăi, Vlad Bercea, Vlad al lui Plumbotă, Aldimir Bucur, Vlădușcă Sindel,
Bucur Dan, Manea Alduli, Stoica Giurgea, Vlad Barna, ș. a.).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 347, n° 2.)

MMDCCCXIV.

1701,
27 Mart

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre o pagubă de vinuri și despre casele sale „cumpărate acolo de la fecorul jupânului Franțescul“, arătând că ei nu hotărăsc dreptul lui de stăpânire, ci scriu „încurcat și întunecat“ și că li trimete pe David [Corbea] Ceașul spătăresc.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 250-1, n° 1.)

MMDCCCXV.

Brașov,
1701,
12 April.

Carte a Brașovenilor pentru casa din cetatea lor a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu.

„Județi, fonoci și Svatul ai cetății Brașovului“ către Constantin-Vodă Brâncoveanu, arătând că „noi acia casă îngăduim să o stăpânească Măria Sa și în urma Măriei Sale rămășițele Măriei Sale precum le-au stăpăniți și răposatul jupânul Franțiscul căpitanul“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 251, n° 2.)

Forma latină :

Nos, iudices, villicus et senatus civitatis coronensis, his notum facimus quod, cum Illustrissimus ac Celsissimus dominus Constantinus Baszaraba, princeps, heres ac dynasta totius Transalpinae Valachiae, desideraverit a nobis nostras literas causa possidendi domum¹ domini capitanei Francisci, hic in Bulgaria², prope Coronam existentem³, nos idcirco, ad nutum et desiderium Celsitudinis Suae, has nostras dedimus, exploratum facientes quod nos permittimus, tam Celsitudini Suae, domum illam possidere⁴, quam imposterum tandem reliquiis Celsitudinis Suae, qualiter illam⁵ et defunctus dominus capitaneus Franciscus possedit⁶. Et propter fidem has nostras nostro sigillo confirmavimus. Die 12 aprilis, anno 1701.

[Vo:] Paar der aussgegebenen Übersetzung der wegen des Majorischen Hauses so dem wollachischen Fersten übergebenen Schrift⁷.

(Brașov, Archiva Orașului, n° 686 și 685: din care variantele de mai jos.)

MMDCCCXVI.

Viena,
1701,
30 April.

Împăratul Leopold îngăduie lui Constantin-Vodă Brâncoveanu a-și avea o casă de adăpost în Brașov.

Nos, Leopoldus (titulus medius). Cum igitur Illustrissimus, sincere nobis dilectus modernus princeps Valachiae Constantinus Brankovan a nobis facultatem petierit ut in suburbiis civitatis Coronae domum, hortum aliudque quodlibet aedificium, si quod venale extaret, sibique commodum deprehenderet, pretio competentem emere ac pacifice possidere, necnon respectu quartiriorum, censuum, contributionum, exactionum aliorumque onerum omnimoda exceptione ac immunitate gaudere queat, — Nos quoque, perpensis perpendendis, assensum nostrum eum in finem benigne praeberimus, eo liberius quidem, cum, ut percipimus, pluribus iam

¹ — causa dominandi domibus domini, etc.

² — Scheii, Bolgárszék.

³ — Coronam existentibus. Nos, etc.

⁴ — suae illis dominari, quam, etc.

⁵ — qualiter illis et, etc.

⁶ — Franciscus dominatus est, annihilatis et invalidatis omnibus factis aut fiendis contradictionibus. Et propter, etc.

⁷ — Verlangte Übersetzung des wegen Possidierung des Mayorischen Hauses dem durchlaucht. Ferst von Wolachay, so gegeben worden in wollachischer Sprache.

extraneis, diversae nationis hominibus, Graecis scilicet, Valachis et Hungaris, in dictis suburbiis (non obstante quod fundus sit regius) emere et possidere domos aliaque permissum sit. Hinc est quod omnibus et singulis praememoratis aliisque ad quos spectat hisce clementer serioque mandamus ut, sub nullo prorsus quaesito colore aut titulo, dictum modernum principem Valachiae (utpote qui absque hoc se non extraneum, sed antiquum possessionatum Transilvaniae nobilem esse prae se fert) in emenda illis suburbiis domo, horto aut aedificio, aut in illius renovatione vel auctione impedire, aut emptum vel emptam onere quodam, cuiuscunque id generis sit, aggravare praesumat, sed liberum plane et immune sinant, curentque insuper ut idipsum a subordinatis sibi officialibus pariter observetur; salvis in reliquo eorum quorum interest, privilegiis, consuetudinibus et praerogativis quibuscunque, — harum testimonio literarum manu nostra subscriptarum et sigillo nostro caesareo-regio munitarum. Datum in civitate nostra Viennae, die 30 mensis aprilis, anno post partum virgineum millesimo septingentesimo primo, regnorum nostrorum romani 43, hungarici 46, bohemicici vero 45.

Leopoldus, m. p.

Iulius Fridericus, comes Bucellini, m. p.

(Braşov, Archiva Oraşului; copie in protocolul Seybold, an. 1709.)

MMDCCCXVII.

Braşovenii către Universitatea Săsească, în privinţa casei din Şcheiu a lui Laxenburg,
Constantin-Vodă Brâncoveanu, cu autentificarea protestării de către Împăratul Leopold. 1701,
10 Iunie.

Nos, Leopoldus, etc.

„Spectabiles, Generosi, Amplissimi, Prudentes ac Circumspecti domini et amici nobis observandi.

Ubique fere locorum taediosa illa Celsissimum Valachiae Principem inter et civitatem nostram regiam liberamque coronensem ratione domus in suburbio superiori, vulgo Bolgárszeg dicto, existentis hactenus agitata innotuit controversia: qualiter nimirum praememoratus Celsissimus Valachiae princeps, cum civitas coronensis illegitimam et in praeiudicium privilegiorum saxoniorum seu fundi regii a domino Francisco Bialis institutam venditionem minime approbare voluerit, immo, deposito iusto aestimationis praetio, iure quoque protimiseos appropriare sibi contenderit, non solum circiter septuaginta vini vasa, parata pecunia a civibus coronensibus ibidem coempta et curribus ad tricesimam Valleny usque vecta, ad hunc diem arrestavit, sed etiam praeterea, nulla Excellentissimi domini Generalis commendantis, comitis de Rabutin, superinde apud eundem principem factae intercessionis habita ratione, minatus est se omnium necessariorum evehendi facultatem prohibere et, quod maximum, pecora Barcensium in Valachia hybernantia detinere velle, nisi sequentibus subscriberet civitas conditionibus, ut

1) Persona quae principalem laeserit existimationem, deprecaturum eat delusum.

2) Domus empta sine ulteriori sibi maneat impelitione, quam non alio iure possidere cupiat quam illo quo dominus Franciscus Bialis senior usus fuerit.

3) Civitas coronensis omni praetensionis iure ratione venditae domus adversus dominum Franciscum Bialis eidem competenti renunciaret.

Cum iam periculum et inevitabile damnum versaretur in mora, et consilium quasi in arena esset capiendum, evitandi tam insupportabilis damni gratia, accedente superiorum quoque ratihabitione, necessarium visum de subscribendis conditionibus Valachiae principis et invicem acceptare postulata, cum primis Augustissimae Aulae Caesareo-Regiae suppetiae, ob longinqua loci intervalla, nisi civium damno praesentissimo exspectari non poterant.

Ne autem, vel civitati, vel saxonicae nationis privilegiis hoc factum pareret praeiudicium, de actione invita coactaque et quod, praeter voluntatem, intuitu impendentis gravissimique damni praesentatas condiciones approbaverimus, in Am-

plissimae Inclytae Universitatis Saxonicae consensu protestamur sollemnissime, dignetur Inclyta Nationis Saxonicae Universitas hanc nostram protestationem, pro iure nostro privilegiali consuetudinarioque intemerate et illibate conservando, ad perpetuam memoriam publico inserere protocollo, ne sero sit id quod iam invite et coacti, ratione domus, Valachiae principi, non tanquam principi, sed privato Constantino Brankován, concessae, annuerimus, successu temporis, aliquando, ubi commodum videbitur favorabiliorque occasio affulserit, retractare et domum dictam ab illegitimo possessore vindicare.

Quam benignam in nos propensionem grato animi studio, ut agnoscere, ita et demereri parati, perseveramus.

Spectabilium, Generosorum, Prudentum ac Circumspectorum Amplissimorum virorum amici ad servitia parati: iudex primarius, proiudex, villicus ac Senatus regiae liberaeque civitatis coronensis, etc.

Coronae, die 30 martii, anno 1701."

Unde super huiusmodi, nomine quorum supra, facta protestatione, Nos quoque, tum eandem protocollo Cancellariae nostrae aulico-transylvanicae praescripto diligenter inseri et inscribi curavimus, tum vero praesentes literas nostras testimoniales, sub sigillo nostro secretiori et aulico, suprafatae Universitati Saxonicae in Transylvania futura pro cautela necessarias extradandas duximus et concedendas, communi iusticia et aequitate suadente. Datum in castro nostro Laxenburg, die 10 mensis iunii, anno Domini millesimo septingentesimo primo, regnorum nostrorum: romani quadragesimo tertio, hungarici quadragesimo sexto, bohemicus vero quadragesimo quinto.

Leopoldus, m. p.

Comes Samuel Kálnokij, m. p.

Andreas Szentkereszti, m. p.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie în Protocolul Seybold, anul 1701.)

MMDCCCXVIII.

Laxenburg,
1701,
10 Iunie.

Hotărâre a Universității Săsești în privința casei din Șcheiu a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, cu autentificarea de către Împăratul Leopold.

Nos, Leopoldus, divina favente clementia, electus Romanorum Imperator, semper Augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, et cetera, rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Brabantiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Feretis, Kyburgi et Goritiae, et cetera. Damus pro memoria per praesentes quod fidelis noster egregius Ioannes Hosman, cancellariae nostrae aulico-transylvanicae consiliarius et taxator, nostram personaliter veniens in praesentiam, nominibus et in personis Universitatis Saxonicae in Transylvania per modum sollemnis protestationis, contradictionis et inhibitionis exhibuit et praesentavit Maiestati Nostrae certam quandam scriptis mandatam infraque inserendam protestationem, supplicans nobis humillime ut nos protestationem praetactam omniaque et singula in eadem contenta, iurium dictae Universitatis Saxonicae in Transylvania futura pro cautela, tam prothocolo cancellariae nostrae praedecaratae aulico-transylvanicae inseri et inscribi, quam etiam super peracta huiusmodi protestatione consuetas testimoniales debito modo extradari facere dignaremur.

Cuius quidem tenor hic est:

Quandoquidem Universitas Nationis Saxonicae in Transylvania intellexisset universos incolas et inhabitatores liberae regiaeque civitatis coronensis ratione domus per Egregium quondam Franciscum Bialis possessae inque suburbio praedictae

civitatis superiori, vulgo Bolgharszeg dicto, existentis, habitae et per filium praefati quondam Francisci Bialis, Franciscum similiter Bialis, clam insciisque magistratu et civibus nullaue adhibita iuxta ius statutorum publicatione, trina vice fieri solita, Celsissimo Valachiae principi Constantino Brankovan, in praeiudicium privilegiorum saxonorum seu fundi regii divenditae ac per eundem principem apprehensae exindeque inter praetitulatos principem et cives praememoratae civitatis ortae et suscitatae controversiae, in talem inter se ambas partes condescendisse contractum et conventionem, conditionibus subsequentibus comprehensam, nimirum: Imo ut persona quae principalem laeserit existimationem, ad deprecandum eat delictum. 2do. Domus empti sine ulteriori sibi maneat impetitione, quam non alio iure possidere cupiat, quam illo quo dominus Franciscus quondam Bialis senior usus fuerit. 3^{io}. Civitas coronensis omni praetensionis iure ratione venditae domus adversus dominum Franciscum Bialis eidem competenti renunciat. Et, licet praedicti cives se excusent praetacta postulata non sua sponte, verum per imminens periculum et inevitabile damnum ad id impulsos necessario acceptasse praemissisque conditionibus subscribendis annuisse, cum non solum circiter septuaginta vasa vini, parata pecunia ab ipsis in Valachia coempta curribusque ad tricesimam Voleny usque vecta princeps arrestari curavit, sed etiam praeterea, nulla Excellentissimi domini generalis commendantis comitis de Rabutin superinde apud eundem principem factae intercessionis habita ratione, minatus est se omnium necessariorum evehendi facultatem prohibere, et, quod maximum, pecora Barcensium in Valachia hybernantia detinere velle nisi praescriptis subscriberet civitas conditionibus, ubi etiam Augustissimae Aulae Caesareo-Regiae suppetiae ob longinqua loci intervalla nisi civium praesentissimo damno expectari non poterat, Excelsi pariter Gubernii Transylvaniae per supplicem libellum implorato auxilio frui minime licuerit praefatamque domum, non ut principi Valachiae, sed privato Constantino Brankovan, reservato in eandem domum iurisdictionis et consuetudinis civitatis plenissimo iure, concessisse et possessioni eiusdem annuisse, Universitas tamen praetactae nationis, cum percipiat praeattactum contractum exindeque subsecutam cessionem, licet quoquomodo violentam et invitam, tam eidem universae nationi, quam privilegiis et iuribus eorundem municipalibus valde praeiudiciosam fore, protestatur super eo, ne videatur damno et praeiudicio suo in eam concessisse, cumque, ob rationes praemissas, non sit tutum dictam domum intra rerum statum ab illegitimo possessore vindicare, liceat tamen successu temporis, data condigna occasione, tam nationi saxonicae, quam civitati praeattactae coronensi iuribus suis consulere ac privilegiis antiquitus concessis uti dictamque domum vindicare, prout iterum atque iterum solenniter protestatur. Datum in congregatione nationis saxonicae, Cibinii, anno 1701, die 15 mensis aprilis.

Unde, super huiusmodi nomine quorum supra. facta protestatione, nos quoque, tum eandem protocollo cancellariae nostrae aulico-transylvanicae praescripto diligenter inseri et inscribi curavimus, tum vero praesentes literas nostras testimoniales sub sigillo nostro secretiori et aulico suprafatae Universitati Saxonicae in Transylvania futura pro cautela necessarias extradandas duximus et concedendas, communi iustitia et aequitate suadente. Datum in castro Laxemburg, die decima mensis iunii, anno Domini millesimo septingentesimo primo, regnorum nostrorum romani quadragesimo tertio, Hungariae quadragesimo sexto, Bohemiae vero quadragesimo quinto.

Leopoldus, m. p.

Comes Samuel Kalnoky, m. p.

Andreas Szentkereszi, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCXIX.

Viena,
1701,
12 Septem-
bre.

Diploma Împăratului Leopold către Guvernul ardelean, pentru Românii ardeleni, cari nu vor fi aduși cu sila la schimbarea de lege, ci vor avea situația legală a religiei lor.

Leopoldus, Dei gratia electus Romanorum imperator semper Augustus ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, et cetera, rex. Egregii, Nobiles, Prudentes item ac Circumspecti, et cetera. Notum procul dubio est vobis decretum nostrum Clementissimum, emanatum anno Domini 1698, die 21 aprilis, quod nunc memoratum decretum nostrum Clementissimum exposit etiam, anno Domini 1699, die 26 augusti, eodem modo publicatum exstitit, in quo serio mandavimus decrevimusque quatenus Valachis graeci ritus liberum sit ex quatuor religionibus in Transsilvania receptis utrilibet adhaerere, si vero adhaerere noluerint, in receptis suae religionis ritibus, quos de praesenti quoque observant, permanere liberum sit, hac tamen sub conditione, ut cui religionum adhaeserint, eiusdem privilegiis et immunitatibus gaudeant. Summa tamen cum displicentia intelleximus contra nostra decreta Clementissima repertos fuisse nonnullos publicae tranquillitatis turbatores, qui, non modo eo audaciae suae processerunt, ut constitutiones consistoriales bonamque harmoniam plebem inter et popas turbare ausi sunt, verum eum insuper sparserunt rumorem quod ea sit mens et voluntas nostra quatenus nos Valachos ad unionem catholicae religionis amplectendam cogeremus. Quocirca denuo vobis notificamus eam esse voluntatem nostram positivam ut Valachis liberum sit alterutram quatuor religionum in Transsilvania receptarum amplecti eiusdemque privilegiis et immunitatibus gaudere. Si vero animus sit iis suis in ritibus permanere, quos hodieum observant, id quoque liberum esto, hac etiam conditione, ut nemo Valachos (nisi qui velit gravissimam nostram sentire iram et animadversionem) in praedicta eorum libertate quoquomodo turbare aut impedire praesumat: qui enim contra verbum hoc nostrum caesareo-regium fecerit, quamprimum oppressio eorum ad notitiam pervenerit nostram, transgressores pro delicti gravitate punientur. Volumus proinde ad tenorem nostri diplomatis caesareo-regii omnes et singulos in sua religione tranquille et pacifice vivere. Quare clementer vobis iterum mandamus quatenus hoc nostrum decretum regium per totum Transsilvaniae principatum sine ulla mora publicetis iubeatisque firmiter ut huic nostrae Clementissimae resolutioni omnes et singuli (sicut decet fideles nostros) obediant. Caeterum gratiae nostrae caesareo-regiae in omne tempus benigne vobis propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 12 septembris, anno 1701, regnorum nostrorum romani quadragesimo quarto, Hungariae quadragesimo septimo, Bohemiae vero quadragesimo sexto.

Leopoldus, m. p.

Iulius Fridericus C. Buccelini, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCXX.

Viena,
1701,
12 Septem-
bre.

Împăratul Leopold ieă supt ocrotirea sa pe negustorii „greci“.

Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum Imperator, semper augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae Sclavoniaeque rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, marchio Moraviae, dux Lucemburgiae, Superioris et Inferioris Silesiae, Wirtembergae et Thecae, princeps Sueviae, comes Habsburgi, Tyrolis, Ferettis, Kiburgi et Goritiae ac Superioris et Inferioris Lusatiae, dominus Marchiae, Sclavoniae, Portus Naonis et Salinarum. Redeunte gloriosis armorum nostrorum successibus in charam nostram

Transsilvaniam et adiacentia regna et provincias pacis serenitate, haud maiorem hisce haereditariis regnis nostris superaddi posse iucunditatem ac splendorem persuademur, quam uti, tot aliarum florescentium provinciarum utilissima exempla, assequi conantes, exulans longaevis belli ac temporum iniuriis commercium, non tam postliminium cum pace revocare, quam maioribus antehac commoditatibus adaugere regia nostra sollicitudine benigne propendimus.

Cum igitur graecae nationis quaestores necessarias ad promovenda omnis generis commercia tendentes immunitates ac praerogativas, ad regium nostrum thronum humillime provoluti, a nobis exoraverint, nos, iustis eorum commoti praecibus, regium iis quae sequuntur consensum impertiri decrevimus, et quidem:

1° Recipimus in protectionem nostram regiam omnes et singulos per Transylvaniam quaestum exercentes vel ibidem habitationes suas collocantes graecae nationis quaestores eo modo, ut a nemine alio quam principaliter a Camera nostra aulica et post hanc a thesaurariatu transylvanico dependeant, et utpote peculium nostrum regium considerentur ac tractentur.

2° Circa situm et loca officinarum, quas una vel altera e Graecorum societatibus antiquitus, nundinarum tempore, vel etiam extra illas, in quibuscunque Transylvaniae civitatibus, pagis et oppidis possidebat, in iis sicut antea all' ingrosso, seu in maioribus et integris petiis, sive cum ulna et pondere minori, venditionem clementer concedimus, neque ipsi magistratus aut quicunque extranei dictae nationis quaestores, iure harum protectionalium gaudentes, turbare, multo minus, ut antea factum esse nobis relatum est, sive nobilis, sive militaris, sive cuiuscunque status aut conditionis sit, sub gravi poena, per iudicem loci, mox ad requisitionem gravati inferenda, verberibus, iniuriis aliisque extorsionibus sub quocunque titulo affligere nullumque damnum, duplo mox resarciendum, inferre praesumant; hinc etiam praecipue schedarum exactores serio adhortamur ut ab omnibus hactenus practicatis nundinarum tempore ultra modum et iura civitatum perpetratis extorsionibus penitus abstineant.

3° Pro maiori tum securitate, tum commoditate quaestorum, praecipue in itinere quaestus causa constitutorum, illos et loca ubi vel habitant, vel divertunt, ab omni personali inquantirizatione, seu quartirio, condescensione militiae et vecturarum, vulgo Vorspann, ac denique aliis similibus oneribus militaribus exemptos esse declaramus, competentes insuper ordines, ne comitatus vel militia contraveniant, daturi.

4° Mercatores ex societate Graecorum hoc nostro regio diplomate gaudentes, non minus ac subditos nostros protegere cupientes, hisce mandamus ut quibuscunque in Transylvaniae et regni nostri Hungariae partibus graeci quaestores eiusmodi seu mercatores itinerentur, non solum erga moderatam remunerationem de sufficienti pro eorum societate et commeatu ad eorum petitionem provideantur, verum etiam, siquid discriminis ob insidiantes praedatores appareat, de hoc a circumiacentibus pagis ac civitatibus, et praemoneantur, et interim, sive de die sive de nocte illos alicubi divertere contingat, una cum suis mercimoniis in securitatem ad domos vel castella recipiantur, secus dolo malo vel odio privato exclusis, ac inde damnum sentientibus certo certius ad damnificationis reintegrationem totus comitatus in quo damnum evenit trahetur.

5° Licebit iisdem mercatoribus graecis, praeter liberam rerum comestibilium pro usu domestico ad instar aliorum incolarum coemptionem et provisionem, liberum quoque cum omnibus mercimoniis cuiuscunque generis in vel extra provinciam comparatis per Transylvaniam et alias nostras haereditaria provincias quaestum exercere, nec alio onere quam soliti vectigalis nostri exolutioni subiaceant; hoc tamen per expressum cautum volumus ut auri argentique vivi, salis nitri e provincia Transylvaniae vel Hungariae exportatio, aut non, aut praevio consensu et sub sigillo officinarum rei nostrae metallinae et monetariae concedatur, qua omissa,

totaliter deprehensum aurum, argentum, argentum vivum, salis nitrum fisco adiudicentur.

6° Impertimur benigne huic societati Graecorum facultatem inter se iudicem et iuratos assessores eligendi et constituendi, coram quibus lites et controversiae pure mercantiles, quaestoris contra quaestorem, absolute, sine ulla appellatione, decidentur, quoad civilia vero, primam instantiam et causae cognitionem praefato iudici pariter deferimus; quod si tamen una vel altera partium semet aggravatam sentiret, pateat recursus ad thesaurariatum et ab hoc, si summa controversiae quingentos florenos excedat, ad Cameram nostram aulicam, causis tamen criminalibus immediate iudicatu thesaurariatus reservatis, salvo pariter in rebus gravioris momenti ad Aulam nostram recursu, et quidem

7° Nullus in huius societatis graecae consortium sine praescitu et consensu illorum electi iudicis admittitur; ita non admissus hisce non gaudebit immunitatibus; illud etiam in favorem commerciorum hac occasione superaddimus, et citra ullum exinde sumendum vel extendendum praeiudicium aliorum nostrorum, quoad iurisdictionalia status nobilitaris impertitorum privilegiorum, solo hoc casu clementissime resolvimus ut, si mercator contra nobilem iustas praetensiones habeat easque iudicialiter prosequi necessitetur, non coram Gubernio, sed, ad lites abbreviandas, coram thesaurariatu, similibus in causis nobilis reus se sistere et summarissima cognitione iudicium et sententiam experiri teneatur. Quemadmodum etiam nobilis quibuscunque quaestum exercens nobilitari praerogativa minime hoc in passu gaudere potest, sed ad instar cuiuscunque mercatoris privati et ad onera perferenda adstringendus est, et in rebus ipsum commercium concernentibus mercantili iudicio non minus ac iudici subiectus esse debet.

Denique in recognitionem harum concessarum immunitatum ac liberae per totum Transylvaniae et Hungariae regnum negotiationis nomine annui census enumerabit tota Graecorum societas ad thesaurariatum nostrum mille florenos rhenenses annue, nihilque praeterea ob liberum hunc quaestum, portionum nomine, vel alio sub titulo, Gubernio vel commendantibus exolvat. Hos vero ad aerarium nostrum venientes mille florenos iusta distributione facultatibus contribuentium adaptata, inter se repartiri et collectare poterunt, cuius census persolutio a die emanati huius nostri diplomatis veniet computanda. Quibus ita declarato consilio regiaeque suadente benignitate praemissis, per hocce regium diploma subditis nostris universis, quoquo modo iurisdictioni subiectis, notum facimus, iudicibus autem ac dicasteriis nostris quibuscunque serio committimus quatenus praefatae Graecorum societati haec, non tam illorum, quam totius Transylvaniae et adiacentium regnorum nostrorum commodis deservientia, quaestoribus graecis benigne indulta, firmiter in omnibus et per omnia manuteneant ac in turbatores aut transgressores praefatorum articulorum severissime animadvertant promptissimamque implorantibus quaestoribus praebeant adistentiam; alioquin indignationem nostram regiam experturi.

Nos vero, qui tam profusis beneficiis ac favorabilibus regiis indultis saepe-fatum graecorum quaestorum societatem respicimus, reciprocae devotionis ac fidelitatis studia erga nos et subditos nostros ab iisdem benigne speramus, quibus, non tam augustae Domui nostrae obediens, quam devotis charae nostrae Transylvaniae incolis tolerabiles, gratos acceptosque se exhibeant, in maius robur hasce manu propria subscripsimus et sigilli nostri caesarei regique appensione muniri iussimus. Dabantur in civitate nostra Viennae, die duodecima mensis septembris, anno millesimo septingentesimo primo, regnorum nostrorum romani quadragesimo quarto, hungarici quadragesimo septimo, bohemici vero quadragesimo quinto.

Leopoldus, m. p. Gotthardus Henricus, comes a Salburg, m. p.

Ad mandatum electi domini Imperatoris proprium

Iacobus Andreas comes de Brandis, m. p. Ioannes David Palm, m. p.¹

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCXXI.

Împăratul Leopold arată din nou că nu se gândește a face catolici cu sila pe Români.

Viena,
1701,
12 Decem-
bre.

Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum Imperator semper Augustus, et cetera.

Illustres, Spectabiles ac Magnifici, Generosi, Egregii, Prudentes ac Circumspecti, fideles dilecti. Memineritis procul dubio Clementissimae nostrae resolutionis sub 14ta aprilis anni 1698^{vi} expeditae et 26ta augusti 1699 repetitae, qua serio decrevimus ut Valachis Graeci ritus integra libertas sit uni ex quatuor in Transylvania receptis religionibus se uniendi, vel etiam in sua religionis statu, quo nunc sunt, manendi, ita quidem ut iisdem privilegiis gaudeant, quibus illa religio cui se dicti Valachi univerint, gaudet. Cum autem magna cum displicentia intelligamus quod contra praefatas nostras Clementissimas resolutiones non solum agatur, verum etiam quidam seditionis et turbationis quietis publicae amantes spargere audeant quod intentio nostra esset ut praefati Valachi ad unionem cum religione catholica cogerentur, proinde vobis hisce constantem nostram caesareo-regiam voluntatem, mentem et intentionem clementissime declarare volumus quod dictis Valachis integra libertas sit se uni ex quatuor receptis in Transylvania religionibus uniendi, aut in suo moderno statu manendi, gaudeantque illis privilegiis, quibus religio cui se univerint gaudet, aut ipsi Valachi in moderno suo statu manentes fruntur; ita quidem, ut nemo sub poena gravis nostrae indignationis praesumat saepedictos Valachos in hac sua libertate turbare aut minimum gravare, imo contrafacientes, ad instantiam gravatorum, bono ordine factam, debite puniantur et laesis congrua satisfactio ac iustitia fiat. Volumus enim ut quilibet iuxta regium nostrum diploma vitam in religione sua quiete degere possit ac valeat. Vobis denuo clementissime et serio demandantes ut praefatam nostram regiam declarationem per totam provinciam sine minima mora, non solum publicari faciatis, verum etiam in observationem huiusce nostrae clementissimae resolutionis omne studium et diligentiam, uti zelosos et fideles consiliarios decet, impendatis. Cui etiam debitum morem gerere noveritis. Caeterum vobis gratiam nostram caesareo-regiam benignissime confirmamus. Datum in civitate nostra Viennae, die duodecima decembris, anno millesimo septingentesimo primo, regnorum nostrorum romani quadragesimo quarto, hungarici quadragesimo septimo, bohemici vero quadragesimo sexto.

Leopoldus, m. p.

Iulius Fridericus, comes Bucelleni, m. p.

Ad mandatum Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis proprium:

Iohannes Theodorus de Veissenberg, m. p.

[Vo:] Illustribus, Spectabilibus et Magnificis, Generosis, Egregiis, Prudentibus ac Circumspectis fidelibus nobis dilectis, N., consiliariis nostris Transylvaniae, Cibinium.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; tipărită.)

¹ V. *Studii și documente*, XII, partea I.

Formă românească din același timp.

Leopold, din mile lui Dumnezeu álész Imperat al Romlénilor, totdeuna szporitor si milosztivnik.

Luminatz, desztóinics, mericz, praecsinszticz, incélepcz, și credincsos, miréni nostri jubicz; Aducsecz áminté, ferede indojála, de reszpunszul, szau de rendujále noáosztre csá miloásza, káre szao skrisz, si áo jesit la patruszprézecse zi áluí April, in anul 1698, káre reszpunsz ál nostru milosz, si dupe ácsée in anul 1699, lá doozecs si sásze zi alui August, járe ase száó procsitit. Princáre táre ám poroncsit si ám renduit, prekum Roménilor csesz in oblicsérul [=obiceiul] Grecsészk, sze fije szlobozije de plin, áim preuná sé áuni pre szine, ku une din patru ledz, kárele szint luáte in leuntru in Czáre Ardeálului; au de nuvór sze sze uniászke, si sze sze impreune, sze remuje in rendujale ledzii lor, in kare szint si ákume, adekete in cseszt kip, prekum ku káre ledze szevór uni, si szevór inpreuná Romeni, ku ácsée szlobozenie sze bukure si jei de kárele sze bukure ledze ácsée, ku kare szevor impreunásze; járe noj ku máre neplacsére inczeledzem, prekum, impotrive poruncsilor cselór miloasze, nu numai szao fekut, cse uni ke ácsée imperekieri (:keroare leplásse ászemuntul szobvárelór si bune impreunáre ámirénilor áturburá:) au kutezát reszipi si veszte ka ácsée, prekum, gindul, si minte noáosztre csá Imperetászke árfi ácsászte, kum női pre Romeni, lá impreunáre, si ledze ketholicsászke ám vre sze szilim si sze interim. Pintrácsec vóó, si de iznoo, gindul, minte, si voje sztetetoáre nosztre csá Imperetászke kumilosztenie vedem, áinczeledze; prekum Romenilor, sze fije dupe vojelor, á sze uni, si á impreuná preszine, ku uná din pátru ledz káre szint, luáte in leuntru áicse, in czáre Ardeálului, si sze bukure ku ácsée szlobozenije, de káre sze bukure ledze ácsée, ku káre sze vor uni pre szine. Járe de vor vre sze remuje in rendul si oblicsérul lór cseszt de ákum, járe jeszte szlobod, si inke intracesztá kip, pre kum, nime pre Romeni, (:szupt pedápsze si csárte forte tare menii noasztre:) intrácsászte szlobozie álor, á opecsi, si a szuperá, szenu kutéze, si sze csercse, keoáre csiné impotrívá ácsesztor vá fácsé, dupe plinszurile si selele szuperaczilor, fekute ku rind bun, gresiczi dupe fáptele lór sze sze dzüdecse si sze bintetujászke, szí szuperaczilor kum sze kuvine direptare de plin sze sze fáke. Vojim ádeke, pre kum jeszte in diploáme noáosztre krijaszke, cum csines csines vijáczé si trájul luj in ledze szá, ku ohodine sze trejászke si sze trage.

Vóó de iznóó milosztíueste si forte táre poroncsind, prekum, ácsásztá réndujála si skriszoare noasztre krejászke prin tot czinutul Ardielului, fere de nisce ozebáve nu numai dácz de stire, cse poroncsicz si forte táre, prekum, de ácseszt reszpunsz álnostru forte milosz, ki toate voincze, tócz sze ászkulte kum sze kade la kredincsos szfatnics áj nőstri sze iszprevicz.

Alte, gratzije noáosztre csa krejászke si imperétázká vóó, milosztíueste interim. Szkriszáv in orásul nosztru, Bécs, la doiszprezecse zi áluí Dekembri, in anul 1701. Czerilor nostri Romnelest pátruzécs si pátru, Ungurést pátruzécs si sapte, Bohemest pátruzécs si sasze.

Leopold, m. p.

Iulius Fridericus Gróf Buccellini, m. p.

Pre porunka innalcziméi Imperetest si krejestinszise:

Iuon Theodor dela Veiszzszemberg, m. p.

[Vo:] Lumináczilór, desztóinicsilór, mericzilór, précsinszticzilór, inczelep-czilór si credincsosilór nostri jubicz, N., szvátncsilór din Czárá Ardeálului.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; tipărită.)

MMDCCCXXII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, „pentru acest omu anum[e] Andreiaș, carel[e] șade în casele noastre de acolo, den Șcheai“, cerând a fi scutit de dajde, casele „fiindu nemeșăști“, și el, Domnul, scutind tot ce e al „judeților“ Brașovului.

1702,
1-iu Fe-
bruar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 251-2, n° 3.)

MMDCCCXXIII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre dorința sa de a face și carte „letinească“ pentru stăpânirea caselor „jupânului Franțisco“.

1702,
23 Decem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 252, n° 4.)

MMDCCCXXIV.

Cancelaria ardeleană către Împărat, despre dorința lui Constantin-Vodă Brâncoveanu de a cumpără bunuri în Ardeal și despre hotărârea lui Mano Apostolu de a se așeza în această țară.

1703.

Duae relationes: una in causa principis Valachiae, altera circa armales Manno Apostoli.

Sacra Caesarea Regiaque Maiestas, domine, domine clementissime, benignissime.

Deputatus principis Valachiae Transalpinæ, Ladislaus Theodorus Dindâr, supplicavit a Maiestate Vestra humillime facultatem principi suo, tanquam nobili et vasallo Maiestatis Vestrae transsilvanico, emendorum in Transylvania bonorum. Id quod consideratum per Maiestatis Vestrae ministros rebus transylvanicis adhibitos, videbaturque hic esse pensanda et ratio status principis, qui est simul subditus Turcae, et bonae vicinitatis, quam fovere cum Valachia est e re Maiestatis Vestrae, et publica, et simul iuris, quod princeps iste, sicut nobilis Transylvaniae, in emendis bonis habere videtur. Ut ergo quantum possibile omnibus istis provisum sit, placuit, Maiestatis Vestrae Sacratissimæ nomine, expeditionem huiusmodi ad Regium Maiestatis Vestrae in Transylvania Gubernium, ipsi vero deputato decretum, velut conceptum hic adiacet, exarandum esse, si Maiestati Vestrae Sacratissimæ quoque ita visum fuerit, et cetera.

Sacra Caesarea Regiaque Maiestas, domine, domine clementissime, benignissime.

Valachus quidam, nomine Manno Apostoli, servus principis Valachiae Transalpinæ, produxit armales literas Maiestatis Vestrae, expeditas in cancellaria hungarica, in vidimatis copiis, de quarum certitudine etiam apud Cancellariam hungaricam aulicam indagatum est, petitque similes armales per transylvanicam quoque expeditionem sibi dari ex ratione quod ille in Transylvania domicilium sibi comparasset. Licet itaque Cancellaria haec Maiestatis Vestrae transylvanico-aulica consulere non posset valachos nobiles in Transylvania multiplicatum iri, qui simul in Valachia domicilium habent, sed, quia placuit Maiestati Vestrae, uti dictum, armales iam ipsi benigne concedere hungaricas, non videtur ipsi quoque hic negari posse expeditio, quam, utut paratam et subscribendam, Cancellaria haec quam humillime hic obtulit: pendet tamen eatenus a Maiestatis Vestrae benignissima voluntate et mandato.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; „Copayn unterschiedlicher Referaten von der siebenbürgischen Hof-Kanzley“, 1703.)

MMDCCCXXV.

C. 1703. Cercetarea pentru banii luați din răscumpărarea trimeasă în Polonia, de Doamna Anastasia, a soțului ei, Duca-Vodă.

Interrogatoria super inquisitione de lytro moldavico principis Duca, etc., instituenda.

Quo[a]d 1mo. Cum ad transportandum in Poloniam Moldaviae principis Duca lytrum, anno 1684, eiusdem principis servitor, nomine Anastasius, in Transylvaniam venisset, ad quem vel quos, impetrandae securitatis causa, fuerit expeditus? Quem vel quos frequentaverit? Inque (*sic*) cum vel sine muneribus? Qualibus et quantis? Acceptis vel repudiatis?

2. Promisitne aliquis, et quis, vel qui, securitatem dicto lytro? Idque aperte aut tacite?

3. Qui securitatem lytro spopondit vel spoponderunt, steteruntne promissis, aut non? Quid egerunt vel egit?

4. Quis vel qui receperunt lytrum memoratum ad manus? In quorum vel cuius manibus remansit, postquam numeratum, ponderatum et susque deque vectum ac portatum fuisset?

5. Qui munera pro securitatis praestatione acceperat, vel acceperant, securitatem vero non praestiterunt vel praestitit, restituit aut restitueruntne munera accepta?

6. Status trium nationum approbaruntne violentam illius lytri ablationem, aut non?

7. Quis erat autor principalis sublationis lytri e manibus Anastasii? Quis dispositor? Quis distributor? Quis particeps? Qui socii?

8. Distributio quomodo et per quem instituta? Factumne regestum? Participantes dederuntne quietantias?

9. Quae acta sunt, actane cum consensu principis vel cum eius displicentia? Si cum displicentia, cur noluit aut non potuit princeps impedire? Quae et qualis erat principis in dominum comitem Teleki potestas?

10. Participavitne quid, et quomodo, exinde princeps?

11. Estne credibile defunctum dominum comitem Michaellem Teleki omnem aut maximam pecuniae illius Moldaviae partem pro se accepisse? Si credibile, ex quibus rationibus, presumptionibus, documentis, similium exemplis? Consuevitne facultates, bona, pecuniam, monilia, pecudes, et cetera, aliorum potentiose et contra ius sibi appropriare? Nationes, et signanter quam, vel quas, communitates, personas, angariare, ad offertoria, minuta vel grandia, compellere, quibus artificiis, rarone aut frequenter?

12. Pecunias publicas, in multis aut paucis millibus consistentes, convertitne in usus privatos? Succursum pecuniarum comitatus Maramaros et districtus Kövar destinatum, in quot millibus consistentem? Deditne comitatus et districtui praefatis, aut ad suas manus recepit, et a comitatus et districtus plebe exegit?

13. Estne familia telekiana causa restitutionis violenter ademptorum, et per quem? Iure conventa, actionata, convicta? Restituitne alicui, et cui, per amicabilem compositionem, violenter possessa?

14. Suasitne aliquis, et quis, tempore raptus lytri, ut dividatur inter multos, et super divisione regestum formetur, ut, si quando restitutionis necessitas contingeret, res in claris posita inveniretur? Quis suasionem illam repudiavit? Quibus verbis?

15. Estne usibus patriae publicis et inevitabilibus, cum Statuum consensu, ex lytro illo aliquid, et quid, ita applicatum, ut census nationum ac impositiones, ordinariae vel extraordinariae, eo ipso imminutae fuerint? Aut per illam pecuniam moldavicam, forsan, debita publica Statuum soluta? Vel vero praestiterunt Status

omnes omnium illorum annorum census, ordinarios et extraordinarios? Pro solutione etiam debitorum, pro publico contractorum?

Verbo:

Quis vel qui, quocunque modo, et quousque, fuerunt illius lytri participes, cum omnibus congruis circumstantiis ad hanc rem facientibus, secundum fidem Deo debitam, fateare, et, si quem scis hac de materia informatum, denomina¹!

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană, pusă la anul 1703.)

MMDCCCXXVI.

Statele Ardelene către comitele de Harrach, despre banii pentru „răscumpărarea moldovenească” a lui Duca-Vodă. C. 1703.

Ad comitem ab Harrach.

Cum iterata Suae Maiestatis Sacratissimae, domini, domini Clementissimi, mandata, intercepti lytri moldavici per verum debitorem summarissimo processu instituendam restitutionem severissime iniungentia, regium Gubernium nobis eum in finem communicat, ut augustae intentiones pro iustitia et aequitate effectum sortiantur, dolemus quam maxime avaritiam et minus aequi lucri cupidinem moldavo principi Sacrum Thronum Caesareum interpellandi, nobis vero sollicitudinis et inquisitionum odiosarum argumenta generasse. Sapientissime non minus quam quod maxime veneramur, iustissime Optimus Imperator iubet et mandat ut, re bene examinata, unaquaelibet partium sine respectu id tantum quod ad eius manus pervenit, et non plus, restituat et solvat; essetque iustitiae taliter pronunciatae executio perquam facilima, ubi qui patrati dux, autor et evictor erat, in limpida ac in omnium conspectu piscatus fuisset. Verum cogimur Excellentiae Vestrae, velut administrationis iustitiae summo praesidi, humilime detegere tenebris quam densissimis involutam facti speciem, siquidem in tenebris egit quicquid hoc in facinore actum erat. Nunquam ad consilium vocati Status, nunquam in factum consenserunt, nec unquam eiusdem lytri quoquomodo participes redditi sunt. Deportatio ad manus perceptoris, ut graves docent circumstantiae ac prodeutes in lucem informationes, fucus erat! Fucus: aureorum alicuius summae pro censu turcico applicatio; denique omnia fucus erant. Perceptor enim resignasse pecuniam, nec obulum censibus publicis (quos, una cum expensis quibuslibet extraordinariis, nos, trinas nationes, exacte supportasse, imo vel ipsa etiam mutuata solvisse e tenoribus articulorum ad clarum deducetur) applicasse, proinde Status oneri restitutionis nullo argumento succumbere posse aut teneri, testimoniis rerum et honestorum hominum, per inquisitionem iam absque ullius diei dilatione strictius peragendam, in lucem prodire debet, ut nocentes soli secundum demeriti proportionem patiantur.

Interea fatemur lubenter nos sollicitudinem, ut (non immerito) impatienti principi Moldaviae satisfieri incipiat saltem, quam tenerrime afficere, et dignabitur Excellentia Vestra, pro connato sibi, eoque celeberrimo, iustitiae et aequitatis sensu, gratiose recognoscere. Sicut familia telekiana plus accepto restituere detrectat, ita innocentes Status, qui in consilium et complicitatem facinoris nec invitati sunt, nec accesserunt, eo quam maxime minus pro nocentibus pati et luere posse. Res est certa, in illo casu, ad securitatem lytro praestandam, defunctum dominum comitem Michaellem Teleki, accepto eum in scopum honorario satis splendido, sese vinculo contractus innominati: do ut facias!, obstrinxisse. Certum etiam est actus illius, ab initio ad finem usque, eundem dominum Teleki fuisse cocum et pincernam! Nec vero porro negari potest ipsum quibusdam particularibus catenas aureas distribuisse, hac tamen (ad quam circumstantiam ut Excellentia Vestra gratiose reflectere dignetur, obnixissime rogamus) cum singulari cautela,

¹ V. toate lămuririle în Constantin Căpitanul Filipescu, *Istoriile Domnilor Țării-Românești*, ed. Iorga, București, 1902, p. 207 și nota 2.

quod quietantias super numero et pondere catenarum curiosissime receperit, quae Gubernio regio manuductionem praebuerunt a particularibus recipiendi et Moldavo actu restituendi, quod, quietantiis testibus, participaverant. De participatione pecuniarum vero nullum ullibi apparet vestigium, adeo ut ipse solus, et successive haeredes, noverint utrum et quantum aliis de pecunia sit datum; qui, si in communionem participationis pecuniariae alios admisisset, dubio procul, etiam quietantias ab iisdem formari curasset et recepisset! Nec tandem facinus tale naturae ac genio memorati domini quondam Teleki fuisse contrarium, imo forsitan, nisi solus totum quantum acceperisset, humori et appetui ei connato plane adversum: in via sumus ut, per praxes et rerum similium exemplorum enumerationem, in apicum ponatur. Ceterum dolentissime ferendum habemus maculas in Suae Maiestatis Sacratissimae servitio defunctorum in lucem ferri debere! Utinam nunquam acceperissent quod iuste restitui debet, sed turpiter acceptum erat! Deus noster testis est nullam nos passionem ad agendum quod agimus, irritare [nisi, ex compassione, praeter ius et aequum, ad restitutionem concurrere, ut nolumus, ita vellemus, etiam extrema tamen nostra miseria, qua publicis et inevitabilibus censibus sufficere non valemus, liberalitati obicem poneret. Denique ferventissime operamur ut ad mentem Augustissimam verus debitor dignoscatur et, quod indebite accepit, brevi processu solvat. Quod dum agimus, pro indemnisatione innocentium iustitiam et acquitatem, simul etiam paternum Excellentiae Vestrae patrocinium, Status praesentes, nomine innocentissimae et nullius male acti participis plebis, anxie imploramus, manentes indesinenter

Excellentiae Vestrae

Humiles et obligatissimi servi

universi Status et Ordines trium nationum in Transylvania.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCLXVII

1703,
25 Ianuar.

Împăratul Leopold întărește privilegiul lui Mihail Apaffy, principele Ardealului, pentru preoții români.

Nos, Leopoldus, Dei gratia electus Romanorum Imperator, semper Augustus, ac Germaniae, Hungariae, Bohemiaeque, et cetera, rex, archidux Austriae, dux Burgundiae, Styriae, Carinthiae, et cetera. Memoriae commendamus, tenore praesentium significantes quibus expedit universis quod nobis Reverendissimus Anastasius, universarum per Transsilvaniam ecclesiarum graeci ritus vallachicalium episcopus, exhiberi et praesentari curavit certas quasdam literas Illustrissimi principis Transsilvaniae piae memoriae Michaelis Apaffi commissionales tenoris infrascripti, supplicans nobis debita cum instantia humilime ut nos easdem transumi et transcribi copiamque earundem in transumto literarum nostrarum eidem extradari facere dignaremur. Quarum quidem literarum tenor et verbalis contentia sequitur in haec verba.

(Urmează actul din 1668 al lui Mihail Apaffy; p. 1337 și urm.)

Nos itaque, huiusmodi prae-notati Anastasii episcopi supplicatione benigne exaudita et clementissime admissa, praeinsertas literas transumi et transcribi praesentibusque literis nostris patentibus et transumptionalibus de verbo ad verbum, sine diminutione et augmento variationeque prorsus aliquali, inseri et inscribi facientes, copiam seu paria earundem annotato Anastasio episcopo pro futura cautela extradandam duximus et concendam. Datum in civitate nostra Alba-Iulia (*sic*), die vigesima quinta mensis ianuarii, anno Domini millesimo septingentesimo tertio.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCXXVIII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre pocloanele lor și 1703,
despre Andreiaș, păzitorul caselor sale din Șcheiu, care e „tras la judecată“ de mulți, 8 Februar.
amestecându-se „și în meșteșugul țehiurilor“, cu asigurarea că e fără voia sa și
că va primi porunca „să nu să ferească de judecată“ și să n'aibă a face cu țehiurile.

(Brașov, Archiva Orașului; în *Brașovul și Românii*, p. 253, n° 5.)

MMDCCCXXIX.

Universitatea Săsească către Guvern, despre greutățile ei, pomenind și pe Alba-Iulia,
preoții români și datoria pentru prețul de răscumpărare al lui Duca-Vodă. 1703,
10 Mart.

Ad Excelsum Gubernium Regium et Inclitos dominos, dominos Status Nationis Saxonicae humilimae instantiae ac repraesentationes, in generalibus comitiis pro anno 1703, die 10 martii, Albam-Iuliam indictis et celebratis, postulorum loco porrectae.

1mo. Cum in sessione publica, die 22 martii habita, ubi de 800 millium florenorum rhenensium repartitionis forma et modo agebatur, inclitis nationibus hungaricis anni praeteriti disproportioni (cui nostra natio, ex certis ac evidentibus rationibus, oretenus ubertim declaratis, annuere non potuit) inhaerere, pro expedienti vero nos assecurare placuit qualiter magnum et sanctum introducendae aequalitatis opus, absque ullo temporis dispendio, tractari, simul e contributionibus publicis, 50 millium florenorum rhenensium summa, pro indemnisatione gravatorum, suspendi debeat, eadem indemnisatione, occasione ultimarum angariarum, gravatis effective impendenda, — nos equidem, ne Suae Maiestatis Sacratissimae servitium vel unico momento, non agendo, retardare abs quoquam diceremur, 800 millium florenorum inter inclitos comitatus et nos repartitionis modum et formam patimur. Ne tamen iustitiae distributivae introductio differatur, aut temporis tractu penitus oblivioni detur, quin potius praecedaneae eum in finem (qui publica patriae salus et conservatio est) dispositiones in bona forma sine mora fiant, est quod hoc loco humilime speramus et praetendimus.

2do. Ratione expensarum extraordinariarum, constat universis Inclitis d.d. Statibus anno praeterito diversa balance sive mensura easdem fuisse distributas; ne itaque in earundem repartitionis passu in deterius resultus fiat, imo potius emendari coepta adhuc emendari pergant humillime desideramus.

3^{tio}. Cum notoria miserrimae patriae paupertas in omnibus possibilibus expensarum compendia sectari adurgeat, nec quod, dum essemus opulentiores, taliter qualiter passi sumus, in legem aeternam abiisse ullus mortalium credere potest, Excelsum Gubernium Regium ac Incliti d. Status gratiose meminerint; nos, modo postulando, modo verbis repraesentando, terribile sane nobis, baiulis Inclitae Cancellariae Transylvanico-Aulicae, ut in circa percipere potuimus, in 17 millibus florenorum consistens adiutum annuum saepius deprecatos fuisse, eo quod in eius solutionem nostra natio nunquam consenserit, nec detur in Augusta Aula Caesareo-Regia ullius cancellariae aut instantiae exemplum, ubi Suae Maiestatis Sacratissimae regna et provinciae adiuta annua conferrent, sed ex salario per Suam Maiestatem Sacratissimam ordinato ac sportulis sive taxis, identidem ad cancellariarum cassam influentibus, vivendum est. Proinde, cum non videamus nos aliis Augustissimi nostri domini regnis esse opulentiores, diametralis nostra miseria adigit ut humilime declaremus nos ad illiusdem adiuti baiulationem ulterius concurrere non posse. Et, ne,

4to, nostra dicti adiuti praestationis denegatione non obstante, Inclita Cancellaria Aulica, via facti, e fundo salis 15 grossorum in possessione maneat, humilime desideramus ne cuiquam pecuniam salis sine nostro consensu (cuius signum sit nationis nostrae comitis subscriptio) attingere liceat. Quin immo, ne,

5to, ulla sine scitu et consensu nostro erogatio fiat, cum contributiones, praesertim pecuniariae, sint anxius miserrimae plebis sudor, quem delicatius quam hactenus factum, tractare ipsa necessitas extrema adurget, desideramus humilime ut assignationes universae nomine trium nationum fiendae ac executioni mandandae etiam per nostrum comitem subscribantur: sine tali assignatione vero erogationes sint invigrosae.

6to. Haud dubie non excidit, ad serias Excelsi Gubernii Regii commisiones, maximam quietantiarum magazinalium, per caesareos officiales annonarios signatarum, partem nos erga registratorum e patriotis deputatorum contra-quietantias exhibere debuisse, e diametro e commercii salinarii fundo nobis ad hucusque tempus nihil datum esse, quantumvis aliquot centena millia in rationem patriae percepta, ac, ignoratur per quem, vel quos, distracta dolentissime inaudiamus. Ut itaque, dum quietantiae originales e manibus nostris sublatae sunt, 1mo securitati documentorum nostrorum ac indemnitati provideatur, et, 2do, quis tot centena pecuniarum millia distraxerit ad clarum ducatur, instantissime urgemus; imo, ne tantisper donec nostra legitima nobis e cassa salinaria numerata fuerit, cuiquam obulus detur, solenniter protestamur.

7mo. Inclitam Cancellariam Aulico-Transylvanicam, duabus iam vicibus, advenis, mechanicis protectionalia, Suae Maiestatis Sacratissimae manu subscripta, expeditisse quidem, sed Excellentissimam dominum generalem commendantem quam gratiosissime partis alterius rationes considerasse, et nemini in suis privilegiis praeiudicium inferri velle cum maxima consolatione inaudimus. Et, siquidem in nostris civitatibus nemini laborare, tanto minus opificia rerum exponere liceat, qui competenti modo et ordine contuberniis non est implantatus, supplicamus perquam humilime quatenus Excelsum Gubernium Regium et Incliti d. d. Status medium invenire dignentur ut cancellaria patriotarum iura diligentius ponderet nec in praeiudicium tertii quicquam expediat.

8vo. Aliquot hactenus vicibus Caesareo-Regii decreti praesidio de tribus subiectis e medio nostri, ad Consilium guberniale, ac totidem ad tabulam iudiciariam regiam adhibendis allegato iterato humilime inhaeremus mandatique desuper caesarei, ac, siquae alia etiam praeter illud forent, executionem praestolamur.

9mo. Cum archivaria patriae publica sint omnium patriae Statuum ac religionum, universales matrices, nos vero etiam simus recepta natio, status et religio, desideramus humilime ut in numerum capitularium etiam nostrates cooptentur.

10mo. Cum itinerantes plerumque gratuito vivere ac iumentis vecturari percipiant, supplicamus quatenus de remedio adaequato, articuli 18^{vi} diplomatis executivo, provideatur.

11mo. Siquidem nostra natio cunctos census annorum praeteritorum, et signanter turcicos, omnibus annis rite administravit, nec ut in rationem sui lytrum Moldaviae principis Duca per vim rapiatur, tanto minus erogetur, consensit, ea propter eiusdem refusionis participes, iure ac iustitia praeside, nos esse absolute non possumus.

12mo. Teloniatore ac pontis marussiani custodes nostros homines ad nos venientes inhumaniter tractant et taxant, ut ut quam maxime ad reparationem eius concurramus; similiter,

13^{tio}, poporum valachicorum insolentes et irracionales excommunicationes, mortuorum neglectae sepulturae, etc., non cessant.

14mo. Sales minuti secundum tenorem privilegiorum nostrorum nobis non extraduntur.

15to. Extraordinariae quarundam Sedium et civitatum nostrarum expensae et labores insufficienter bonificantur.

16to. Executiones militares in quibusdam Sedibus sunt ideo saepe frequentes, quod aliquot regiminibus minutiores summae assignentur, quorum unumquodque peculiare expedire solet executores.

17mo. Vina peregrina sunt gangrena rem patriae monetariam exedens.

18vo. Famulorum insolentissima stipendia,

19no. Vecturae, vulgo Vorspan, inordinate mutantur.

20mo. Euntes ad nundinas mechanici, eo quod nundinalis pulsus in civitatibus et oppidis hungaricis tarde, nempe post octavam plerumque horam detur, magna temporis patiuntur dispendia.

21. E frugibus, in damnum educillationis vini, sublimatum destillatur. Denique,

22, a quibusdam, in legum patriarum derogamen, ut combustorum articulariter quam saepissime decreta et in approbatis diplomatice confirmata consolatio in dubium revocetur, invidie agitari subaudimus; quod molimen ubi (quod non speramus) in publicum prodiret, nos, legibus antiquis inhaerentes, innovationi cuicunque contradicere cogeremur: quod enim sibi quis fieri non vult, alteri ne fecerit.

Quorum praemissorum omnium adaequatam medelam et secuturam inde patriae consolationem humilime supplicando expectamus.

23. Siquae civitatum, Sedium, oppidorum, pagorum, communitatum aut etiam nostratium personae supplicum libellorum medio ad Excelsum Gubernium Regium aut Inclitos d. Status recurrere vellent aut cogerentur, earum benignam exauditionem et consolationem natio nostra sibi submitte pollicetur.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCXXX.

Plan pentru cercetarea de trimișii împărătești a lucrurilor din Ardeal.

Alba-Iulia,

1703,

2 April.

Project oder Entwurf

der Instruction welche (Titel) von Löblichen Königl. Gubernio undt Ständten deren drey Nationen in Siebenbürgen zur Aequalitätseinführung abgeschickten Herren Investigatoribus mitgegeben undt noch unterm 2-ten Aprilis 1703 zu Weissenburg abgefasset worden.

Erstlich, sollen die Herren Investigatores vor Allem, nach ihnen vorgeschriebener Form abgelegten Aydt, aus denen ihnen commitierten Gespannschaften, Stuel, Städt und Markt gescheidt ehrliche Männer, welche des Landes kündig sind, undt von allen Orthen ein gutte Notiz haben, sie mögen in einem würcklichen Dienst seyn, oder nicht, mit sich nehmen, mittels eines Eydts zur Aussagung der Wahrheit anhalten, von Orth zu Orth mit denselben herumreisen undt über die nothwendige Sachen eine begründte Information einziehen.

Andertens, damit bey sothaner Investigation von denen Inwohnern ein oder andre Possession, durch Verschweigung oder um wahrhaffte Specificirung deren Weingarten, Ackern, Feldern, Wiesen undt andern Appertinentien kein Betrug oder Falschheit mitunterlaufe, wird sodann denen Herren Investigatoribus aufgetragen sich an dem Orth einer jeglichen Stadt undt Dorffs, wie auch deren Grundt undt Boden, zu verfügen, damit sie derenselben Beschaffenheit, ob sie gutt oder schlimb, in Augenschein nehmen undt darüber den wahren Bericht schriftlich erstatten können.

Drittens, soll die Gelegenheit deren Orthen, ingleichen die Fruchtbahr- oder Unfruchtbahrkeit, zuförderst aber ob der Grundt undt Boden dieser oder jener Stadt und Dorfs gegen Auf- oder Niedergang der Sonnen angemercket werden, ob der Erdboden wasserig oder trucken, schwarz, leinig oder sandig, undt mit wie viel Paar Ochsen zu beackern undt die Betumung (*sic*) nöthig habe, in wieviel Theil selbiges Territorium besondert, undt, da es weitschichtig, ob es auch zur Bearbeitung tauglich oder nicht. Sodann genau nachzuforschen, aus wieviell Wiesen, Feldern undt Ackern das Territorium bestehe, ob solches Weizen, Halbtreydt oder Korn

hervorbringe, wie die Sommer-Saat undt der Haber allda gerathe, ob selbiges einen solchen Fluss, oder Teich, woraus Nutzen zu bringen, habe, ob die Ergiessung der Wässer solchen einen Schaden zufüge, ob ein eigene Mühl auf selbigem Territorio vorhanden oder nicht, oder ob der Genuss der Gemeinde oder einem Privato zugehöre, wieviel solche Gäng allzeit Wasser oder nicht habe, ob es weit von einem Orth oder nahe gelegen, ob es Wälder, diese zum Brenn- oder Bau-Holz tauglich, Eicheln zum, sit venia, Schweinmesten hervorbringe, wie viel Wiessmatten oder Weingarten vorhanden, diese frucht- oder unfruchtbahr, der Wein gutt oder schlecht seye, ob ein Dorf denen Durchzügen unterworfen, einer Stadt, die erzeugete Naturalien zu versilbern, nahe oder weit gelegen, mit Bergwerck gesegnet, was eine Stadt oder Flecken aus Wirtshäusern, Jahrmarcktionen durch Gelegenheit des Kaufhandels sich vor Nuzen schaffen können, dann wie Handl und Wandel eingerichtet undt in Schwung gehet?

Pro nota aber wird hier angemerckt dass der dominorum terrestrium undt der possessionirten Edelleüthen Weingarten, Acker, Wissmatten, verbotenen Wälder, Fischteich, Mühlen, nebst allen, die Magnaten undt Edelleuth eigenthümblich betreffende Zugehörung hierunter nicht begriffen seyn sollen, wie ingleichen alle diejenige Güter, welche die Herren Sachsen und ihre Sieben Richter, auch Hungar. Städte in denen Gespannschaften, als domini terrestres, besitzen, wie es immer Nahmen haben woll, frey und eximiert seyn sollen, als da sind der Hermannstädter Portion in denen Dörffern Bolkács undt Sitve¹, nebst allen andern Gütern undt Dörffern, welche vor diesem unter die Gespannschaften gehöret, diese aber, vermög mit der sächsischen Nation gepflogenen Contractis, solche ihr überlassen haben.

Vierdtens, obgleich, was die iura undt praerogativa des Adels anbelangt, der nobilis unius sessionis, wegen seines schlechten Vermögens, denen Magnaten oder wohlbegutterten Edelleüthen nicht weniger zu schätzen, solle doch, weillen, vermög der Zeit wo die Compilatae Regni Constitutiones zusamben getragen worden, sie jederzeit die onera publica mitzutragen verpflichtet gewesen, in Untersuchung deren Haabschaften, es folgendermassen gehalten worden, nemlich in jeden Flecken oder Dorf (gleich da seindt Sard, Igen, Benedek, Déva, Hunyad, Haczeg, Weisseburg, Vincz, Borberek undt dergleichen, auch taxalischen Orthen, je, theils aus Edelleuth, theils aus denen iobagionibus oder Leibeigenen bestehen), solle man sich erkundigen wie viel dergleichen Edelleuth allda wohnen, mit Nahmen nennen, ob sie ein eigen-adeliches oder Bauern-Haus auf dem Grundt undt Boden, selben Orths, Weingarten, Acker, Wiesen, etc., besitzen, wovon nur diejenige so ad domum nobilitarem proprie gehören, aussgenohmen, die andren aber so vor diesem fundi colonicales gewesen, undt noch seindt, conscribiert werden müssen.

Pro Nota. Die Lista oder Verzeichnüss dergleichen Edelleüthen unius sessionis solle absonderlich verfasset undt mit dem Register der Bauern oder Unterthanen nit vermischt werden.

Fünfftens, obschon Klausenburg, Ennyed, Déés undt Thorda, nebst ihren Innwohnern, ins Gemeine nobilitiert worden, mithin, was dero Grundt undt Zugehörunganbelangt, die Freyheiten undt privilegia nobilium unius sessionis erhalten, sollen doch, weillen sie die per ius regium andere conferierte decimas undt quartas noch heutiges Tages abzustatten verpflichtet, sowohl dero ausser- als innerliche Haabschaften untersucht undt beschrieben, jedoch die darinnen befindlichen Häuser, welche vor dieser Orthen allgemeinen Nobilitierung die Exemption genossen, noch ferners befreyet seyn, diejenige Häuser aber deren Besitzer nach des landtsüblichen Gebrauch robotten undt von denselbigen contribuiren müssen, vor keine nobiles unius sessionis gehalten werden.

¹ Bălcaci și Jitva?

Sechstens, sollen die *investigatores* darob seyn, dass sie erfahren mögen ob in ein oder anderm Dorff, Flecken, Stuel oder Gespannschaft einige, undt wie viel, zu finden, welche in vergangenen Jahren von der allgemeinen Contribution undt andren *oneribus publicis*, auff wass Weiss, durch rechten Authorität-Befehle undt Protection exempt undt frey gemacht worden seyn.

Siebendens, sollen in *inquisitione* der Löblichen Siculicalischen Nation folgende modalitates beobachtet werden: Erstlich, gleichwie in denen Gespannschaften keine Gütter der Herren Magnaten undt wohlpossessionierten Edelleuthe, als auch bey der Zäckler Nation der Conscribierung mit nicht unterworffen seyn. Andertens, die Armalisten undt *nobiles unius sessionis*, wie in den 4-ten Articul bei denen *comitatibus* angezogen, auf gleiche Weise conscribiert. Drittens, die *principali* undt *pedites pixidarii* oder Leibschützen zu Thorda, Ennyed, Déés undt Clausenburg nach der Regl *nobilium unius sessionis* gehalten. Vierdtens, mit denen *iobagyonibus* so in Siculia sich befinden, nach Arth wie es in denen, *comitatibus* hiewegen vorgemerckt, verfahren werden.

Achtens, weilen die Haabschaften der hungarischen undt sächsischen Städte-Innwohner guthen Theils weder in Ackerbau, noch baaren Geld, sondern in Kauffmannschaft undt Handwercken bestehen, als sollen die Herren *investigatores*, nicht allein deren inner-, sondern auch ausserlandts bestehendes Vermögen, Genuess undt Capitalien, auch wie hoch solche sich erstrecken, fleissig nachforschen undt auffmerken, wie solches in 3-ten undt 6-ten Puncten weitläufig angeführet wird, wobey dann auch in denen sächsisch- undt andern Städten zu untersuchen, wie viel, entweders in Ansehung des geistlichen Standes, oder tragend-beschwerlich weltlichen Aempter, aus was Ursach, wie weit und von was Zeit hero von der Contribution exempt und befreyet seyn; was aber,

Neündtens, die in fundo regio gelegene Dörffer anbelangt, weilen in solchen sehr wenig *curiae et fundi nobilitares*, als da sind in Morgunda, Halmágy, Pendorff undt hie undt wider, gefunden, sollen diese zwar ausgelassen, deren übrig Innwohnern aber, so wohl liegendt, als fahrende Haabschaften, sie mögen seyn gleich beständige Innwohner, *negotiatores*, Handelsleüth oder vagante Fremdlingen, gleich denen *iobagionibus* in denen Gespannschaften, conscribiert, annebst, sowohl in denen Gespannschaften, Zäckler undt sächsischen Städten beobachtet, die *inquilini* undt *vagabundi* in allen Dörffern undt Orthern in eine besondere *classen*, obangezogenen Modo nach, auffgemercket undt verzeichnet werden.

Zehendens, ist zu untersuchen, wie viel gantze *sessiones iobagionales* oder Bauernhöff in einem Dorff vorhanden, undt wie viel einem jeden *iobagioni* oder Bauern in Ackern, Wissmaten undt Waldern per sortem *divisionariam* zuge-theilt seye.

Eilfften, ist vor Allen wohl zu verzeichnen, wie viel Tagwerck Weingarthen ein Bauer baue, wie viel deren jeder Arbeiter des Tages erfordere, wie viel Landts-Eimer Wein in mittlern Jahren solcher Erbauung, undt in was mittlern Preiss verkauffen könne, wie viel Kübel Getreid er anheüer angebauet, worunter aber dasjenige so in denen *ad curias nobilitares* gehörig Acker undt Wiesen gefäket (*sic*) wirdt, nicht verstanden, jedoch auch der Unterscheidt gemacht werden solle, dass jene Acker, Wissmet, Weingarten undt Wälder so bisshero für keine adelige Gütter undt *fundos* gehalten, sondern denen *iobagionibus* undt Unterthanen überlassen worden, mit Gelegenheit der gegenwärtigen Untersuchung unter die adeliche Gründten nicht vermischet werde, mithin das gutte Vorhaben der gegenwärtigen Investigation abbrüchig fallen möge.

Zwölfften, sollen sie Herren *investigatores* nachforschen ob in einem Orth, undt wie viel, gefunden werden so, weder Bauern, noch Leuth welche nur mit Manufacturen, Handelschaft und der Handarbeit sich erhalten, wie weit das Gelde sich jährlich erstrecke, wovon doch die Czigainer ausgenohmen; deren Herren Magnaten und Edelleuth Diener aber welchen sie Häuser erbauen, ihnen hierzu

keine Grundt in Feld (so hungarisch *nylföld* genandt) gegeben werden, in ein absonderliches Register eingetragen werden sollen.

Dreyzehndtens, damit aber, durch das öfters vorgehend schwere Laster des schweren Eydtschwurs die göttliche Rach über die bedrängte Provinz nicht mehrers erwecket werde, solle auff der Bauern Eydtschwur kein Grundt festgesetzt, sondern jedes Orths Beambte, unter Verliehrung Ehr undt Dienste, die verwiechenen Jahrs wegen der Contribution zu halten anbefohlene Register denen Herren investigatoribus zugleich ihnen vorweisen, wieviel in der vom Comitatus oder Stuel gemachten Austheilung der allgemeinen Anlagen jedem Dorff auferlegt werden, undt wieviel von derselbigen Summa auff jedes Joch Acker oder Wiesen departirt undt ausgetheilet werden, wengleich die Bauern selbst die unter ihnen gemachte Repartition anzuzeigen ganz sich widersezen, so ist a parte nachzuforschen wie viel auss vorangezogener Summa capitativ oder Kopff für Kopff, dann von jeden Stück Vieh die Bauern unter sich angeschlagen, — so wird man, wie viel auff jedes Joch Acker, etc., gekohmen undt wie viel deren gewesen, leichtlich gelangen können. Ja, wenn es möglich wäre, sollen die Herren investigadores die Rechnung deren Dörffer undt Register der Städte zu überkommen undt aus solchen was in der Contribution gehandelt worden, zu verwehren sich befeissen, wobey dann auch, wann es die Nothwendigkeit erfordert, nicht allein die Dorff-Richter, sondern auch die mehriste alles Volcks unter einem Eydtschwur die Wahrheit zu bekennen gehalten. In welchen aber hierinnen einiger Betrug gefunden, solche als Meinäydige umb 40 fl. ohne Nachlass gestrafft, oder, da sie die Mittel solche zu bezahlen nicht hätten, mit 60 Streichen gezüchtigt, diese Geldts-Bussen von obbesagten Herren investigatoribus in eine eigene Verzeichniß gebracht undt zu denen allgemeinen Landts-Anlagen angewendet werden sollen.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCXXXI.

Alba-Iulia,
1703,
5 April.

Statele Ardealului asigură pe Costantin-Vodă Duca, Domnul Moldovei, că vor plăti și restul prețului de răscumpărare, răpit în Ardeal, al tatălui său.

Nos, universi Status et Ordines Trium Nationum regni Transylvaniae et partium Hungariae eidem annexarum, assecuramus tenore praesentium Celsissimum Moldaviae principem Duka, hodie regnantem, et haeredes ac posteritates vel legatarios aut cessionarios eiusdem hanc assecurationem nobis suo tempore reddituros super eo quod ex lytro Celsissimi quondam principis Duka, iuxta hanc a Sua Celsitudine missam specificationem, nempe: parata pecunia 14/m aureorum, in duabus aureis virgis 2/m drachmarum, in clenodiis aureis 2/m drachmarum, aurei ducati 400, summa 10/m aureorum, quantum, ultra clenodia Suae Celsitudini iam reddita (quae faciunt drachmas numero 1.498), iuxta verum computum adhuc restare comperietur, de illo Suae Celsitudini intra unius anni spatium, ad terminos cum Sua Celsitudine conveniendos, praevia tamen Sacratissimae Caesareae Regiaeque Maiestatis, domini, domini nostri Clementissimi, finali decisione, plenariam contentationem praestari curabimus. Super quo dedimus hanc assecurationem sub solitis nostris in talibus subscriptionibus et sigillis nationalibus. Datum Albae-Iuliae, in generali nostra dieta ibidem celebrata, die 5 mensis aprilis, anno 1703.

(Bistrița, Archiva Orașului; copie contemporană.)

MMDCCCXXXII.

1704.

Universitatea Sașilor către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre lipsa de fân care a făcut pe oamenii lor din Scaunele Sibiiului, Tâlmaciului și Săliștii a-l căuta în Țara-Românească.

Continentia literarum Celsissimo principi Valachiae scriptarum.

Quoniam aestas praeterita ratione foeni in toto hoc nostro regno valde sterilem se praestitit, sed praecipue in Sedibus nostris cibiniensi, talmacsiensi et szelysteensi, tam fuit sterilis, ut civitates nostrae, una cum dictarum Sedium incolis, iumenta sua hic alere et sustentare minime valentes, ad partes vicinas Valachiae Transalpinæ abigi facere et ibi pabulo et foeno nummis mercato unusquisque iumenta sua alere et conservare coacti sunt, prout etiam de praesenti alunt et conservant, instamus itaque Celsitudini Vestrae humilime, iuxta gratiam suam principalem, nobis hactenus etiam multis vicibus oblatam, dignetur Vestra Celsitudo super securam dictarum pecudum universarum permansione clementem suam commissionem elargiri ac ea mediante (quibus convenit) etiam gratiose demandare ut praedictarum Sedium hominum pecudes, absque aliquorum inconvenienti indemnizatione, ex Principalis Vestrae Celsitudinis gratia tuto permanere possint ac valeant. Quam Vestrae Celsitudinis gratiam nos quoque, et cetera, et cetera.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; la anul 1704; concept.)

MMDCCCXXXIII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre poclonul ce i-au trimis și despre dorința sa de a cruța cât mai mult pe „Șcheaii brașoveni ce să hrănescu aici, în țară”: „ce numai Dumnezeu, ca un putearnic, să facă milă, ca să mai răsuflăm din păsurile ce avem”, și asigurând că orice „oameni den Țara Bârsei” se pot întoarce înapoi. 1704, 26 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 402-3, n° 6.)

MMDCCCXXXIV.

Guvernul Ardelean către Împăratul, despre starea cea rea a țerii față de răscoala ungurească și despre primejdiile ce pot veni de peste Dunăre, arătându-se ajutorul ce s'a avut din Țara-Românească. 1704, 28 Mart.

Sacra Caesarea Regiaque Maiestas, domine, domine clementissime, benignissime!

Utinam divinae benignitati placuisset, Augustissime et Clementissime Imperator et domine, ut de hac Vestrae Maiestatis provincia laetiore cum nuntio coram Vestra Maiestate comparere per praesentes potuissemus, sed abstrusa Dei Providentia et vindex nostrorum peccatorum Nemesis, partim per rebellium ex Hungaria et Turcia ingressorum violentam expilationem et ad iungenda cum illis arma coactionem, partim per plebis supra omnem humanum captum infuriatae defectionem, eo vastitatis et nulla unquam aetate in Transsilvania visae vel auditaе confusionis hanc nostram patriam praecipitavit, ut illa verbis et scripto explicari non possit.

In compendio, Clementissime et Augustissime Caesar, tota quanta est Transsilvania hoc rebellionis diluvio iam absorpta est, rustica plebs et nobilitas praesertim inferioris ordinis, quae se in praesidiata loca recipere non potuit, vi vel sponte defecit, quidam ex proceribus et nobilibus etiam per captivitatem infortunatam eodem praecipitati, nobilitas quae in praesidiatis locis adhuc fidem Vestrae Maiestatis servat, omnibus quae habebat bonis et vivendi mediis penitus exspoliata est. Nemini armentum vel equitium, praeter id quod in Valachiam per exiguum pulsum est, aut fructus terrae praeter id quod in fortalitia importatum est, mansit; id quod minimum in Valachiam salvatum est, fame, aëris et terrae insuetudine, et hinc sequente lue etiam quasi totum periit et perit. Dietim plurimorum pretiosiores reculae in castella debilia vel in antra petrarum aut recessus montium, loca omnium alio bello tuta, depositae nunc perierunt: ille enim ipse rusticus qui antea talium

locorum custos fuit, nunc hostis est. Praesidiatae arces Deva, Hunyad, Gyalu, Szomos-Ujvar, Bethlen, Görgeny, Fogaras exiguis praesidiis munitae, capacitatis perexiguae, nec regioni defensam, nec multitudini refugium praebet; et urbes praesidiatae Claudiopolis, Bistricium, Corona, amplae, populosae, sed invalidae. Praesertim Corona urbs Transsilvaniae maxima et emporium quod omnia reliqua vel simul sumpta (*sic*) vix aequant, magnis tribus suburbiis apertis constat, civitas cincta parva et propter montes indefensibilis est. Iam suburbium quod omnium erat amplissimum igne per rebelles usque ad $\frac{2}{3}$ consumptum est. Reliquis etiam minantur et, praeter citadellam parvam in monte sitam, vix conservari posse videtur nisi aliqua tali neutralitatis accordia, uti ante 14 annos, victore tunc Tökölö, steterat. Denique quotquot sunt praeter Cibinium, iam actu bloquatae, vehementer angustantur, et metui iure potest, ne, tardante succursu, cadant, praeter Cibinium et Fogaras, forte omnes. Reliquae urbes et oppida, uti Schaesburg, Medjes, Szaszsebes, Alba-Iulia, Vásarhely, Sink, Köhalom, et quicquid ubique castellorum est, nihil potest resistere, nec numerari merentur inter munimenta.

Cibinium, per Dei gratiam, armis, fortificatione et pane et vino ad aliquot menses videtur mediocriter munitum, sed, quoniam ratio belli iam totum equitatum et peditatus maiorem partem huc inducere suadet, metuimus ne sua mole et obsessis ordinario malo, fame et peste, labore, quae mala magnae, praesertim delicatioris et tenerioris sexus, aetatis, multitudini, si foro macello et hortensibus oleribus destituatur, fore semper inevitabilia sunt; molitura difficilis et aliquando furunculis frumentum corripitur, multorum equorum et animalium pro macellis altura longum tempus non patitur. Sed faxit Deus ut Cibinium ad longum tempus conservetur! Sed interea, si totam Transsilvaniam rebelles non tam occupant vel possident quam destruunt et evertunt, quid tandem per gloriosa Vestrae Maiestatis, quae Deus prosperet, arma recuperabitur, nisi desolatio miseranda et regio incolis vacua, magna etiam debet fieri reflexio: armada succurrens quomodo aletur?

Postquam enim isti rebelles in Hungaria superiori aestate partem frumenti indemessam destruxerunt, partem aliam nulla futuri cura abliguriverunt, neque per agriculturam sufficientem futuram consuluerunt, ita et frumenta sibi invicem eripuerunt et absumpserunt vel destruxerunt, iam per exinanitionem Transsilvaniae illos defectus supplent. Unde fit ut totum pecus, praesertim nobilitatis, iam penitus abactum est. Frumentum etiam nobilitatis, quidquid in acervis ab igne superest, vel in scrobibus latet, ubique requirunt, et vel ipsi hic turpissime prodigendo absumunt, vel in Hungariam evehant.

Sementatio vernalis per consumptionem feni et avenae ab utraque parte factam et boum ruinam desperata est, ita ut sequenti hieme de avena nihil sit cogitandum. De vinearum et hortorum, praesertim nobilitatis, cultura, actum est. Si messem, quae tamen, ob autumnalis sementationis per ipsos iniecta impedimenta, minor solito speratur, etiamsi nihil aliud ad sterilitatem faciendam eveniat, si messem, inquam, et fenisecia ipsi habebunt, profecto teterrima fames erit, et praesertim nobilitas obsidionibus nunc subiecta, etiamsi tandem sero evadat, fame perire, vel solum vertere et mendicare debet; opes enim illorum in iumentis et terrae fructibus consistentes iam perierunt. De pecunia, argento et auro nihil habent, Deus novit, multi ex qualificatis proceribus; non sunt vel decem florenorum domini: exiguum de tritico et vino, quod aliquot hebdomadis vel mensibus consumant, habent et vestes ac suppellectilem vilem. Puniat Deus nos etiam durius quam nunc punit, si mentimur, vel exaggeramus, sed non credimus dari nobilitatem in toto mundo tam miseram, uti transsilvanica hodie est, adeo ut, succursu tardante, certo certius perire debeat.

Etiam quod ad plebem, cui rebelles parcere et adulari volebant, vel potius fingebant, idem sentiendum; vix enim aliquando bellum huic simile vel historiae vel fama memorant: nulla enim hic vel in praesens per solitam in bellis disciplinam et salvas guardias conservandi populi, tanto magis nulla per oeconomias futuri

cura est. Quidquid enim in bellis atrocissimum est, hic concurrit: nempe civile, servile, hibernum. Vilissimus quisque ex nobilium domesticis et rusticis fugit, et arma qualia furor vel rapina ministrat, corripit, induit istud cognomen *Kurucz* et statim, quasi legione malorum spirituum obsideretur, in vicinum, in fratrem, in herum et dominum, vel maxime, imo in patrem insurgit, equo, armis, vestibus et reculis melioribus spoliatis, domos, castella et curias nobilitares fornacibus, ianuis, fenestris et omnibus ornamentis, quidquid cito ac facilius frangi et destrui potest, expilatis, destruit, deturpat. Idem pagana et oppidana castella et templorum coemeteria fatum manet. Homines etiam melioris notae et de nobilitate ipsa sic omnibus melioribus bonis exutos arma secum sumere et suo exemplo, ut ex vicini comitatus vel Sedis aut districtus, qui istam sectam *Kurucz* nondum profitetur, sed *Labancz* (hoc enim est nomen contrariae et sanae partis) exuviis id quod ipsi ademptum est, resarciat et reponit, cogit. Et sic, aliquo vel hungaro rebeli vel transylvano nobili, saepe et ignobili, duce, ex isto comitatu vel Sede itur in vicinum, quasi in Tartariam iretur, fit praeda et, quamvis caede ac incendiis minus grassentur, talis tamen vastatio, quoad et illa partes et nomen *Kurucz* amplectatur. Et hoc modo iam Transylvaniam totam ista gangrena, forsitan per solam Dei omnipotentiam et misericordiam curanda, corripuit, qua correpta plebs libertatis novae avida furit et ruit in arma, sibi, uti hactenus res docuit, vel maxime nocentia. Et sic denique perit funditus tota provincia.

Lactant semet et alios simul fascinant rebelles universali Hungariae defectione et Rascianorum etiam coepta coniunctione, multorum regum et principum vel confoederatione vel favore, Portae Ottomanicae, nunc quidem tacita conniventia, sed brevi aperta protectione, et denique quod ipsi certi sint de pace et libertate armis a Vestra Maiestate extorquenda.

Nos quibus iamdudum omnibus communicatio abscissa est, et forsitan brevi eo magis abscindetur, quantum his fidei adhibendum sit nescimus; e nostra tamen erga Vestram Maiestatem fide et zelo et e Vestrae Maiestatis ac totius Christianitatis servitio esse ducimus, ea nunc Vestrae Maiestati praeter praemissa ad pedes humilime deponere. Quae nos ex praeteritorum cum praesentibus collatione et ex illa quam necessario habere debemus, tam Turcarum et aliorum vicinorum nostrorum, quam nostrae gentis antiqui generis cognitione, metuere vel maxime debemus:

1. Ne Turca in hoc turbido piscari incipiat et obtendat: siquidem pacem cum Vestra Maiestate sancte usque ad 25 annorum expirationem colere voluisse et velle, sed non se pati posse ut tales rebelles vel usurpatores provinciam ad certum tempus Vestrae Maiestatis cessam interea destruant.

2. Tökelius paci expresse non est insertus, et videmus iam unum ex asseclis ipsius, Nicolaum Orlai, primum, cum aliquot centum Hungaris, Belgaris¹, Arnotis² et simili colluvie ex Turcia in Transylvaniam ingressum esse et praedas agere ac comitatum Hunyad integrum ad amplectendum ipsorum partes cogere.

3. Videmus inde a Ferdinandi Primi temporibus Hungariae et provinciarum haereditariarum pacem cessione Transylvaniae semper redemptam et procuratam fuisse. Simile ne cum nostro, Vestrae Maiestatis fidelium, certo (et) exitio nunc fiat, cogimur humilime apud Deum et Vestram Maiestatem deprecari. Quid enim fieret, praesertim nobis, Gubernio, iam omnibus nostris fortune exhausto, et nostris domibus, in tali casu, nisi certa exterminatio, — quod multis rationibus clarum facere possemus?

4. Quid si Turca ad fortalitorum in Hungaria nupero bello ipsi ademptorum recuperationem abutatur hac occasione et dicat, non Germanis vel regi Hungariae, sed rebellibus Hungaris, cum quibus nulla ipsi pax intercederet, illa adimere, nunquam tamen postea christianis reddere? Si solum Varadinum ita cadat, Transyl-

¹ Bulgari, *Belger* în săsește.

² Arnăuți.

vania et Hungaria Superior periit; quanto magis si et alia fortalitia, quod Deus clementissime averruncet!

5. Etiam si vero haec absint, tamen, vel saltem annum durante hoc bello in Transylvania, illa periit certo certius, ita ut unius hominis aetate non resurgat.

Et, quamvis porro nonnihil dubitemus quin Vestrae Maiestatis propriae et magnorum suorum confoederatorum vires ac curae nostrae etiam saluti attendant, haec tamen nos cum lacrimis nunc in paternum Vestrae Maiestatis sinum quam humilime deponimus, tanta maiori cum anxietate, per viscera Iesu Christi orantes ut nostrae patriae et omnium nostrorum salutem Vestra Maiestas sibi cordi habere et nos tantis malis praesentibus et venturis eripere pro sua sapientia et pietate dignetur, quanto nobis incertius est, an amplius vel scribendi occasio nobis detur. Referimus nos porro ad deputatum nostrum, comitem Ladislaum Bethlen, quem iam confidimus Viennam appulisse, et certo nobis persuademus plura et maiora Caesariae Regiae gratiae beneficia nos iustis precibus ac fide a Vestra Maiestate obtenturos, quam iniustis armis et rebellionem expressuros se vicini Hungari gloriantur. Et oramus Deum exercituum ut Vestrae Maiestati et totae Augustae Domui felix ac placatum imperium largiatur.

*Litterae regii in Transylvania Gubernii, calamo com.
Nicolai de Bethlen, cancellarii, exaratae.*

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCXXXV.

Sibiiu,
1704,
9 April.

Sibiieni către generalu conte de Stainville despre lipsa de pășune în părțile Siliștii și Tâlmaciului și nevoia de a trimite vitele peste munți, pentru care e nevoie de îngăduința Domnului muntean.

Excellentissime domine comes, domine, domine nobis gratiosissime!

Excellentiae Vestrae humilimo cum respectu significandum habemus quod, posteaquam, ob praeteritae aestatis sterilitatem, necnon intertenendae Sacrae Caesariae Regiaeque Maiestatis, domini, domini nostri Clementissimi, in hac provincia constitutae militiae necessitates, universa Sedes nostra cibiniensis, necnon eidem adiacens szelistensis et talmacsensis, adeo omni plane pabulo orbata sit et destituta, ut intertenendis suis iumentis plane non sufficiat, sed, summa urgente necessitate, nisi omnia sua, quae adhuc supersunt, pecora fame enecta velit, cogatur eadem in vicina Valachiae Transalpinae promontoria transmittere et illic empto parata pecunia pabulo sustentare, accedit quod metuenda sit rebellium Kuru-czororum, latronum more provinciam devastantium, irruptio, quae unius alteriusve pagi iumenta, more consueto, abigenda et hoc pacto nostrates miseros rusticos ad praestanda servitia inidoneos reddere posset, — quod, inquam, praemissa ratione permoti fuerimus, Illustrissimum ac Celsissimum Valachiae Transalpinae principem literis mediantibus demisse requirere quatenus Sua Celsitudo gratiose dignetur, super securis dictarum e nostratibus Sedibus emissarum et emittendarum pecudum universarum permansione clementem suam commissionem elargiri ac, ea mediante, iis quibus competit demandare ut praespecificata nostratium hominum pecudes in partibus Suae Celsitudinis ditioni subiectis absque indemnisatione aliquali ex principali Suae Celsitudinis gratia quiete et secure interteneri et vivere possint ac valeant, quousque facultas possessoribus dabitur eadem postliminio ad sua tuguria reducendi.

Quoniam vero certa spe alimur fore ut Vestrae Excellentiae gratiosa recommendatio magno nobis nostrisve hominibus emolumento futura et Suae Celsitudinis Principalis gratiam certo impetratura sit, idcirco supplici hocce libello Excellentiam Vestram humilime oratam volumus quatenus Excellentia Vestra pro paterna

sua in nos gratia clementer dignetur efficaci ac momentosa intercessione apud Celsitudinem [Suam] Valachiae Transalpinae principem rem nostram secundare atque, tali ratione nostrorum hominum iumenta conservari faciendo, nos ad ulteriora servitia praestanda idoneos reddere. Quam Vestrae Excellentiae paternam gratiam nos nostrique indefesse celebrando, in perpetua fidelitate humilime permanemus

Excellentiae Vestrae humilimi et subiectissimi servi

Officiales et Senatus cibiniensis.

Cibinii, 9 aprilis, anno 1704.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCXXXVI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre jafurile făcute de „acei vecini ai dümneavoastră“, cari au trecut acum și hotarul lui, cerând „ca să întoarcă săracilor toată paguba ce li s'au făcut“, arătând că a trimis și câțiva slujitori la munți, să păzească pentru oprirea lor.

1704,
9 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și României*, p. 170, nr 24.)

MMDCCCXXXVII.

Sibiiienii și delegații Universității Săsești către generalul-comite de Rabutin, despre cererea Muntenilor de a se hotărâ granița înainte de a se primi vitele lor la pășune în munți.

Sibiiu,
1704,
13 Iunie.

Excellentissime domine comes, domine, domine nobis gratiosissime,

Excellentia Vestra gratiose percipere dignetur quod ante elapsos proximos hosce dies certae quaedam literae, in subscriptione nomine capitanei Balotta insignitae, ex Vallachia per nostratem quendam rusticum ad nos delatae fuerint, in quibus certi quorundam promontiorum Vallachiae Transalpinae fines contingentium tractus, a nobis praedecessoribusque nostris ab omni retro hominum memoria pacifice possessi, nec unquam ulla ratione in dubium vocati, partibus provinciae vallachicae vendicari volunt, additis insuper etiam comminationibus quod, si nostrates homines, illorum promontiorum usu hactenus gavisi, iuxta praedictarum literarum intimationem, in Vallachiam contrahendi se super pascuis illorum locorum gratia non descenderint, pecoribus suis gregibusque orbatum iri. Quibus literis nos respondendo, ius pacificae possessionis nostrae ab omnibus retro seculis, controversiarum item metalium, hoc rerum statu, prosecutionem inconvenientem et alia quae videbantur, reposuimus et rem tali ratione in commodiorem aliquam temporis literae periodum hac vice differri posse credidimus. Sed, nihil tale opinantibus, denuo literae eiusdem cum praemissis continentiae redduntur, quibus nominatus antea capitaneus Balotta nostrates rusticos, ni dicto audientes fuerint seseque in Vallachia promontiorum redimendorum gratia convenerint, damnificaturum certo certius ngeminat, ceu ex adiacentibus literarum earundem copiis Excellentia Vestra gratiose pluribus nosse dignabitur. um Citaque haec praedicta praetensio res tanti momenti, quae, non tantum nos concernere, verum quam maxime dominatum Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis domini, domini nostri Clementissimi, attingere videatur, ideo eandem Excellentiae Vestrae, tanquam Sacratissimi Imperatoris ac domini nostri, locumtenenti in hac provincia supremo, humilima cum devotione repraesentatam volumus, devotissimo cum respectu rogantes quod, dum firmiter persuasi sumus hoc negotium finium turbandorum causa motum inscio Celsissimo ac Serenissimo Vallachiae Transalpinae principe agitari ac nobis persuaderi non patiamur Suam Principalem Celsitudinem violationem pacis caesareo-otto-

manicae, quorsum hoc molimen vergere fortasse posset, admissurum, Excellentia Vestra pro summo suo sacroque iustitiae studio clementer dignetur apud Celsissimum Valachiae Transalpinae principem intercedere, quo ista temporibus praesentibus plane incongrua et vicinitatis iura eversura praetensio nostrorumque hominum turbatio seponatur ac sepeliatur, vel in alia et pacatiora tempora disteratur, ubi nobis nostris invigilare iuribus eaque quibus convenit mediis tueri liceat, denique nos in pacifica quietaque nostrorum promontiorum possessione ab omni retro tempore nobis tradita sub clementissimo, eoque foedere pacis mediante articulanter confirmato, Sacratissimi Imperatoris ac domini, domini nostri, regimine permanere imposterum quoque et eo, quod nostrum est fuitque semper, uti, frui valeamus. Qua spe ducti, Gratosissimi, Celsissimi similiter Vallachiae Transalpinae principem (*sic*), nobis dictante iustitia, clementer patrocinatorum, Excellentiae Vestrae gratiae nos nostrasque necessitudines humilime recommendantes, permanemus in perpetuo humilique obsequio.

Excellentiae Vestrae humilimi et obsequisissimi servi:

Officiales ac Senatus cibiniensis, necnon deputati septem iudicum Sedium saxonicalium.

Cibinii, die 13 iunii, anno 1704.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept; altul către Guvernul ardelean.)

MMDCCCXXXVIII.

Sibiiu,
1704,
28 Iunie.

Măsuri privitoare la monedă luate în Ardeal.

Nachdeme die in Fürstenthumb Siebenbürgen entstandene Verwühr- und Empörung der alda subsistirenden kayserl. Militz den bisshero üblichermassen von denen Gespanschaften, Stühlen und Districten assigniert nothwendigen Unterhalt eine Zeit hero entzogen, entgegen Ihro Keys. und Königl. Mayestät allerhöchster Dienst unumbgänglich erfordert hat dass, zu Erhaltung dieser edlen Provinz, der eingerissene Mangel auf andre Weise, soviel möglich, ersetzt, und obgedachter Kays. Militz die Nothdurfft verschaffet werde, alss haben, in Ansehung gegenwärtigen Nöthen dieses Landes treu verbliebene Löbl. Herren Stände, und, in Anschlag ihrer zu praestiren fallenden Contributionen, eine gewisse Anzahl Sielbers unter sich anzusetzen, und solches in die hier neu auffgerichtete kayserl. Müntz zu Behülfs obgedachter Löbl. Militz erfordernten Sustentation zu geben verwilliget. Damitt nun dieses extraordinäre Mittel das obgezielte Ende erreiche, die getreul. vorscheissende Herren-Stände ausser Schadens gehalten, die von solch administriertem Silber geprägte Müntz-Sorten inner Landes verbleiben und nicht, wie bisshero, zu höchstem Schaden der Inwohner, bestehen, durch Fremde, heimlicher Weiss, aussgeführt, ferners auch alle hiewegen entstehenden Verwirrungen vorgebogen werden möge, alss hatt Ihro Excellenz der Kayserl. General Feld-Marschall und Commandierende General in Siebenbürgen Graff von Rabutin (Titl.), nebst dem hohen königl. Gubernio, in der gesämbten Herren-Stände in Siebenbürgen Nahmen, dem auch hierlandes subsistierende Kays. Cammeral-Commission nach vorgegangener reifer Berathschlagung geschlossen und eingewilliget dass biss zu weiters einlauffender kays. wiedriger Disposition, mitt der Müntz künftighin folgender Massen gehalten werden solle:

Nehmlich: Jedes Stück der sogenandten Sieben-Zehner oder Horgos (so wohl alt- als neu gemüntzt) mit der Bildniss Seiner Kays. und Königl. Mayestät fördershin zwanzig Kreutzer teutscher Wehrung oder viertzig Pfennig ungrisch, die kayserl., auch andere gutte, item alte polnsche Groschen, vier Creützer oder acht Pfennig ungrisch. Ingleichen derley Halb-Groschen oder sogenandte Polturaken zwey Creutzer, ungrisch Müntz vier Pfennig, die Zwey-Groschner oder sogenandte Siebener, acht Kreutzer, ungrisch Müntz sechzehn Pfennig, ein Achtel-

Thaler siebenzehn, ein halben Creutzer, oder fünff und dreissig ungrische Pfennig, ein Orths-Thaller fünff und dreissig Kreutzer, das ist siebenzig ungrische Pfenige, der halbe Reichs-Thaller einen rheinischen Gulden und zehn Kreutzer oder hundertvierzig ungr. Pfenige. Folglich der Reichs-Thaller, was Orth er immer seyn möge (die Löwen-Thaler und der mürderen Sorten nach Proportion aussgenohmen), münzhaltige Schrots und Korn, zwey rheinische Gulden und zwanzig Kreutzer oder zwey ungrische Gulden und achzig Pfenige. Ein Specie-Duggaten gerechten Gewichts (doch mit Ausnahm der alt-türkischen, durch die Juden gemünzten Duggaten, inmassen die jüngstern gantz just und güttig) fünf rheinisch oder sechs ungrische Gulden angenohmen werden sollen.

Die übrigen nicht specifirte, was Nahmen sie haben mögen, eine Zeit lang hierlandes gültige Müntz-Sorten anbelangend, als da seyn ausser kays. Landen geprägte Horgos, Schlotten und teutsche Plackauner, wie auch wallachische Schlotten und Löwen-Thaller (zu mahlen derer Werth, in Erwegung vorbennent gutter Müntzen ohnedem gar zu hoch gestiegen) sollen hielandes in dem jetzmahlig üblichen Werth, umb Niemand, weder Schaden, noch Unrecht beyzufügen, ohne Abschlag verbleiben. Auff dass nun obangeregte siebenbürgische Müntz-Sorten in aussgeworfenem Preiss, biss der Keys. und Königl. Hoff, der Keys. General Feld-Marschall und commandierende General, das Hoch-Löbliche Königliche Gubernium in Siebenbürgen, nebst denen alldasigten Löblichen Herren-Ständen, zu Nutze des Vatterlandes und der Gemeinde ein Weiteres vorkehren, in beständigem Werth verbleiben und diesem Schluss von der Militz, dem Bürger- und Landt-Manne (zu dessen Bestem es treulich gemeinet) ohne Wiederrede und Einstreuung nachgelebet werde, — alss hatt man alle und jeden, wes Standes, Würden und Nationen sie in diesem Land seyn mögen, hiemitt treu- und öffentl. kund thun wollen oben Ermeldem bey grosser Straff unfehlbar nachzukommen.

Wie da im wiedrigen Fall, ohne weitere Gerichts-Forml, der Käuffer so es höher hinauss bringen wolte, sein Geld, der Verkäufer aber, wenn solcher obbeschriebene Müntz-Sorten in angesetzttem Werth, jetzo oder künftighin, biss zu anderer Disposition, anzunehmen verweigerte, isto facto hierdurch sein Wahre, was Nahmens und Arth sie seyn, verliehren, auch künftighin unter Käuffer und Verkäufer nicht mehr nach Horgos oder Siebenzehnern, sondern, jeder Zeith, in Ungarn und Siebenbürgen altersher eingeführtem Gebrauch gemäss, nach denariis oder ungr. Pfenigen in Handlungen gehalten werden solle. Zu welchem Ende man von Seithe der Löbl. Sächsischen Nation und Stühlen diesen zu des Landes und der Militz Conservation abgefassten heilsamen Schluss in hiesiger Stadt öffentlich aussruffen und publicieren, jedem deme nachzukommen anbefohlen und vor Nachtheil und Schaden warnen wollen. Gegeben Haupt-Quartier-Hermannstadt, den 28-ten Iunii 1704.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCXXXIX.

David Corbea către Braşoveni, despre trecerea pe alături de vamă a celor 1704,
ce vin în Ardeal, despre abuzurile vameşului Dumitru Brăilă, arătând că Vodă nu 16 Septem-
e în Scaun, că el e un prieten ce ţine pacea şi că toţi cei cari-l combat „latră bre.
cum au fost învăţaţi“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 403-4, n° 7.)

MMDCCCXL.

Sibiiu,
1705.

Notă despre caii din Țara-Românească întrebuițați la cărat în Ardeal.

Atestation.

Weile, anno 704, 1705, wegen feindlicher herumb sich weissender Gefahr die siebenbürgische Pferdte nicht mehr zu Transpordirung der Wachsmannischen Geträdt-Liewerung auss Wolachey haben gebraucht werden können, item sindt mir, aufs Befehl dero Hochgräflich. Excellenz des commendirenden Herrn General Rabutin, von unserem Herrn Bürgermeister, Andreas Theisch¹, expedierdt worden, diesen Transpordt zu befördern. Wesswegen, in Ermanglung der 7bürgische Dienstpferden, haben mir auss der Wolachay Pferdte accordiren müssen undt bezahlt von Kinen auss über den Rothen Thurn vor ein jedes Pferdte ein Ohrdt².

Dass also ermelter Liverant mitt der Wolachay zugehörigten Pferden durch uns ins keyserliche Magazin nach Hermannstadt transpordiren lassen Cüb. 3.236, V[iertel] 2, auch dass alle Pferde welche auss der Wolachay Frucht herüber getragen, mitt 8 Viertell Geträdt oder 9 Viertell Gersten, mitt dem keyserlichen Viertel gemessen, beladen gewesen, wierdt von unss hiermitt fide nostra mediante attestierdt.

Item drey tausendt zwey hundert sechs undt dreysig Kübell, zwey Viertell Geträdt und Gerschten.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

Thomass Felker, Georgius Magyari, commissarii.

MMDCCCXLI.

1705,
23 Ianuar.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cele comunicate prin „jupânul Țaco Ghiorghe”: vinurile luate în calea de la Câmpulung la ei de Curuți, arătând că s'a plăns lui Petru Kalnoky; dajdea pe vite „seama a doao pe vite” ieșită acum, pe care ar vrea ei să n'o plătească, lămurind-o prin marile cereri turcești, ca de la o țară ce se crede plină de fugari din Turcia, Ungaria, Moldova, și asigurând că această dajde, numai pe un an, se va lua de la ai lor, nu câte un ort de vită, ca de la pământeni, ci numai „dentr'un ort [= 33 de bani], 11” „al treilea banu” — fiind iertați, cum s'a poruncit „celor ce umblă cu această dajde pen judeațe.”

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 32-3, n° 3.)

MMDCCCXLII.

Sibiiu,
1705,
5 Februar.

Sibiieni către Domnul Țeri-Românești, cu plângeri pentru văcărit.

Celsissime princeps, domine, domine nobis gratiosissime,

Haud ita multo exhinc tempore rumor aliquis apud nos percrebuerat, in ditione Celsitudinis Vestrae novum et hactenus inconsuetum contributionis genus, vakarit nuncupatum, fuisse impositum, quod de quibuscunque in eadem Celsitudinis Vestrae provincia existentibus pecoribus indiscriminatim pendendum solvendumque foret. Quamobrem, considerato luctuoso et vere calamitoso afflictæ nostræ

¹ Teutsch.² Un ort.

patriae Transylvaniae statu, qui complurimos patriotarum, et singillatim civitatis ac Sedis cibiniensis incolarum, necessitavit ut, rei suae domesticae per praesentes belli circumstantias, absque eo nimirum quantum attenuatae, tantisper consulturi, pecora quaedam ad transalpinas Celsitudinis Vestrae ditiones, sub spe ea exinde postliminio iterum recuperandi, transponerent, et, perpensa insuper Celsitudinis Vestrae nobis persaepe commonstrata principali gratia, Celsitudinem Vestram humilimis mediantibus literis requirere nuper in animum induximus, quemadmodum certa spe alimur easdem illas literas gratioso Celsitudinis Vestrae Principalis conspectui hactenus fore redditas. Quia vero interea miserorum nostrorum hominum infelix sors, quae per rapinas hostium hucusque continue grassantium in dies in deterius vergit, nobis summopere cordi est, et ut eidem quacunque possibili ratione consulamus, efflagitat, iterata hac quoque vice Celsitudinem Vestram hisce humilime rogatam cupimus quatenus Celsitudo Vestra, christiana et vere principali erga afflictissimos nostros homines commiseratione ducta, gratiose dignetur sub gravi antifatae contributionis onere nostrates eosdem benignissime eximere. Recordamur non abs re quosdam Celsissimorum Vallachiae Transalpinæ Vaivodarum Serenissimae Celsitudinis Vestrae praedecessorum gloriosae memoriae cum maioribus quondam nostris, officialibus nationis saxonicae ac civitatis cibiniensis, invisisse certos mutuae sinceritatis ac benevolentiae praestandae contractus, quorum instrumenta originalia adhucdum nobis praesto sunt. Vestrae adeo Celsitudinis gratia Principalis, nobis saepe saepius abunde declarata, nihil minus, imo amplius aliquid abs eadem quam gloriosis eiusdem antecessoribus sperare iubet. Nec fortasse Celsitudinem Vestram fugit quantum ex misera nostra patria provinciae Vallachiae Transalpinæ emolumentum indesinenter accedat, quot millia florenorum annuatim exhinc transferantur et quam de caetero nobis cordi sit Celsitudinis Vestrae subditos ad nos mercaturae exercendae aut etiam quacunque de causa commeantes fraterno et benevolo amore complecti, illis omnia deferre charitatis officia, quos (*sic*) curam liberrimam permittere, et complura similia. Quae omnia Celsitudinis Vestrae altiori et gratiosae considerationi humilime recommendantes, eandem Principalem Celsitudinem Vestram per Dei misericordiam rogamus dignetur miseris Cibiniensibus una cum reliquis nostris popularibus gratiam suam in isto negotio principalem impertiri et exoptata consolatione frui facere. Quibus Celsitudinem Vestram divinae tutelae recommendamus, in humilima et indefessa servitiorum oblatione gratiosam resolutionem praestolaturi, permanentes

Celsitudinis Vestrae humilimi et obsequiosissimi servi

Consul regius ac Sedis iudices et Senatus cibiniensis.

Cibinii, die 5 febr., anno 1705.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; concept.)

MMDCCCXLIII.

„Protopop şi notareşul soborului mare, Vasile Dăianlu“ (*sic*), către „popa Gligoraş de la Mititei“, indemnându-l din nou a nu mai lucra împotriva protopopului Mateiu, pentru a-i lua locul, „pre la tisturile de-afară“, adică „pre la domni“, ci să aştepte.

Bălgrad,
1705,
26 Iunie.

(Bistriţa, Archiva Oraşului; publicată în *Documentele Bistriţei*, II, p. 99, n° CCCLXVI.)

MMDCCCXLIV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre cererea lui de a i se iertă de oierit „vitele ce are aici în ţar[ă], oi“, arătând că „oeriturile s’au vândut de iaste acum o lună“, dar că a făcut carte ca oile lui să aibă „bună pace de oierit“.

1705,
4 Decem-
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Românii*, pp. 369-70, n° 8.)

MMDCCCXLV.

1706.

Tariful vămii din Turnu-Roșu.

*Methodus tricesimandi.*1mo. Ab Armenis et Haebreis iuxta vectigal exigantur tricesimae.

2do. A quaestoribus transylvanicis, sive indigenis, sive graecis, de mercibus, quae in Transylvania distrahuntur, iuxta accordam proxime sequentem. De illis vero quae continuato itinere ad alia regna et provincias educuntur, iuxta accordam cum extraneis in §. 4to specificatam:

	Fl.	Den.
Pro unius equi uneris serico	50	—
Patyolatt ¹	24	—
Mutzuli ²	15	—
Mixtis mercibus	25	—
Tincti fili, vulgo fejtö.	15	—
Tinctae telae, vulgo bogasia	15	—
Turcico filo	10	—
Cingulo ex pilis cameli.	10	—
Mixtis mercibus melioribus, Rumeli-marha dictis	16	—
Villioribus	12	—
Tapetibus	18	—
Kilim	18	—
Karmasenis	12	—
Kordovani.	12	—
Szattyán ³	6	—
Subductura pellium agninarum	10	—
50 petiis abae.	8	—
80 petiis abae.	10	—

3. Debreczinenses de rebus et mercibus in Transylvania comparatis iuxta vectigal solvant tricesimas, de exoticis vero, quae non eo fine introducuntur ut hic distrahantur, verum continuato itinere in Hungariam vel alia regna transportantur, iuxta modum sequentem:

	Fl.	Den.
Pro unius equi oneris serico	30	—
Patyolatt	24	—
Muszuli	10	—
Tincto filo, vulgo fejtö	7	50
Mixtis mercibus, Rumeli-marha dictis	8	30
Tinctae telae, vulgo bagazia.	7	30
80 petiis abae	6	57 ¹ / ₂
Cooperimento equino, vulgo tsujtár	10	—
Karmasenis	9	—
Kordováni.	7	—
Szattyán.	5	—
Subductura pellium agninarum	8	—
Gossipio.	4	—
Filo turcico.	4	20

4to. Extranei quaestores cuiuscunque nationis, qui ab Orienti ad Septentrionem, et [e]contra, questum exercent mercesque suas in Transylvania distrahunt.

¹ Facchiolati.² Muselină.³ Săftian.

Fl. Den.

Ab Orienti ad Septentrionem.

Pro onere bagazia, muszuli, karmaseni, fejtö, kordovani.	8 —
Tapetum, kilim, csujtár.	6 —
Muhor ¹ utriusque generis, tam praestantioris, quam vilioris.	10 —
Serici	30 —
Mercium serico intextarum praestantiorum.	20 —
Viliorum	12 —
Cingulorum pilis cameli	6 —
Thuris et radicis czitfer	6 —

A Septentrione ad Orientem.

Pro onere pellium pegymet.	18 —
Pellium vulpinarum	24 —
Pellium alborum canum	27 —
Una kropta ² pellium zebellinarum	60 —
Pro onere pellium subductarum alterius cuiusvis generis praeter pelles zebellinas.	15 —
Siquae mercium in his specificatis positionibus non reperirentur, se- cundum aestimationem et valorem, puta de mercibus centum flor. merentibus	5 —

Observandum: de mercibus equo imponi solitis, quantum unus equus baiulare consuevit, pro uno onere reputatur; quae vero balis, seu maioribus seu minoribus, coniunguntur, iuxta centenarios computentur, id est tres centenarii pro uno onere equino, aut, si id mercatoribus displicuerit, solvant secundum vectigal.

Ad haec pretium naturalium, qui secundum vectigal solvunt tricesimas, sequenti modo pendant.

Fl. Den.

1 ^{mo} pro rebus et mercibus, quarum tricesimae se ad centum florenos extendunt, solvant.	10 —
Id est pro quovis floreno, denarios 10.	
2 ^{do} pro decem urnis vini, tigvam	— 6
3 ^{tio} pro centum bobus in Transylvania comparatis	25 —

Extra ditionem vero transylvanicam, vel in Vallachia, vel in Moldavia, emptis et in Transylvania non distrahendis, verum ad alia regna et provincias per Transylvaniam transpellendis, praeter solitum vectigal, pro pretio naturalium nihil exigatur.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contimporană.)

MMCCCXLVI.

Universitatea Sașilor către Împărat, despre datoriile bănești și dijmele 1706.
preoțimii românești către dâșii.

Ihro Römisch-, Kayserlich-, auch zu Hungarn und Böheimb Königliche Majestaet, etc.

Allergnädigster Kaysser, König und Herr, Herr, etc. Da auss Eurer Kaysserlichen Majestaet allergnädigster Wille und Befelh der wallachischen Geistlichen von denen gewöhnlichen Gaben und Contributionen Immunitierung betreffend zu allerunterthänigsten Gehorsam kundt und wissendt worden, so haben zu Eurer

¹ Mohair.

² Coropcă.

Kaysserlichen Majestaet allermildesten Füßen legen müssen wie solcher Geistlichen, sowohl in paarem Gelde, als Getrayd und Habern, bestehender jährlicher Beytrag, vermöge Eurer Kaysserlichen Majestaet Confirmation, unserer äusserst verarmten Nation zum Besten anzugedeuen pfleget, und eben jeczo der Zeit vorhanden wäre, die gewöhnliche Jahr-Steür, in 3.000 f. bestehend, einzucassiren. Weil wir aber, zu Contestierung unseres unterthänigsten Gehorsams, erdeuteten Geistlichen dass gewöhnliche Zinssgeld abzutragen nicht zugemuthet, damit umb so viel weniger etwas welches einige Consequenz verursachen könnte, von uns fehlbar begangen, als im Gegentheil Eurer Kayserlichen Majestaet dissfälligen allergnädigsten Intention in tiefestem Gehorsamb nachzukommen, auch hierdurch andern mit nicht unnützbahren Exempeln vorzugehen, unss auf alle Weise zu beeifern, wie schuldig, also willig seyn,

So wünschetn zwar in solchem Stande zu seyn, da man den Abgang der bis Dato uns zugefallenen Contribution nicht empfindete; da aber dieser wallachischen Geistlichen jährlicher Zinssgroschen, in nicht anderwärtlich ergänzenden Fall, von unserm Armuth nicht könnte bezahlt, sondern von Jemanden gegen Interesse entlehnet werden müste, —

So gelanget an Euere Kaysserlichen Majestaet unser allerunterthänigst und fussfälliges Ansuchen, es geruhen Euere Kayserliche Majestaet, auss weltgepriessen- höchstchristlichen Mildigkeit, so viel als unss durch oft angeregter wallachischen Geistlichen Immunitierung abgienge, von der gegen den Genuss der Fiscal-Zehenden jährlich abzutragen schuldigen Geldespost, unss allergnädigst erstatt- oder erlassen, durch dieses Mittl also der wallachische Geistliche der Exemption ohne unserer Aggravation genüssen zu lassen. Welche Kaysserliche und Königliche Gnad, wie sambt unsere Nachkommen, in aller unveränderlichen Treu ewig erkennen werden. Die wir, in sehnlicher Erwartung der allergnädigsten Bittgewehrung, seyn und ersterben

Eurer Kaysserlichen Majestaet

Allerunterthänigst- und Getreueste Unterthanen

Die gesammte Sächsische Nation in Siebenbürgen.

[Vo:] An die Römisch Kayserlich-, auch zu Hungarn und Böheimb Königliche Majestaet, unsern Allergnädigsten Kaysser, König und Herren, Herren, allerunterthänigstes Ansuchen der Sächsischen Nation in Siebenbürgen, der wallachischen Geistlichen Immunitierung, ohne der Sachsen Aggravement, betreffend.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; concept la anul 1706.)

MMDCCCXLVII.

Botoșani,
1706,
25 Ianuar.

Vornicii de Botoșani către Bistrițeni, despre concetățeanul lor Avan Baronce, care vine pentru o împlinire de datorii.

† Ai noștri cinstiți și buni prietini, dumnalui giudețul și dumnalui harmințașul de la cetate Bistriței, s[ă]nătate și tot bunul poftim dumilorvostre de la m[i]lostivul Dumn[e]dzău. Pricina aceștii scrisori a noastre, întâi ca s[ă] cercăm de bune s[ă]nătate și viia[ă] dumilorvostre. A doa, iar vă poftim pântru cest negustor, anume Avan Baronce, carel[e] este de aici, de la oraș de la Botoșeni: venindu acolo, la [a]ra dumilorvostre, și avându datorii la nește negustor[i] ce trăescu acolo, poftim să aibă dreptate, să i să facă plată pe zapis ce ar[e]. Ce noi încă, la dreptate, ce'r hî pofta dumilorvostre, gata ne vom afla în slujbă. Că, neplătindu banii acestui negustor cine s'a hî dator, apoi s'a dă șt[i]re Mării Sale lui Vod[ă], și să fac[e] zebara[ă]. Că acei negustori au boi aice. Ce poftim dreptate să hie. Și m[i]l[o]stivul Dumn[e]dzău să fie cu dumneavoastră.

† A dumilorvostre bun[i] prieten[i]

Vornici de Bot[ă]șeni.

✕ Botășeni, 1706 (arabice), Ghen. 25.

(Pecete mică, neagră, de ceară, a Vornicului; ruptă.)

[Vo:] La ai noștri cinstiți și buni priiatini dumnului, giudețul și dumnului harmițașul de la cetate Bistriții cu bună s[ă]nătate să s[ă] dea.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată în *Documentele Bistriței*, II, p. 100, n^o CCCLXVII.)

MMDCCCXLVIII.

Instrucții pentru co-tricezimatorul de la Turnu-Roș.

Sibiu,
1706,
31 Mart.

Nomine Caesareo-Regiae in Transylvaniam delegatae cameralis commissionis domino Iohanni Tekelt intimandum quoniam Amplissimo Magistratui cibiniensi, ob factam in his urgentissimis necessitatibus anticipationem, proventus tricesimarum huiatis et vöröstornyensis fuerunt impignorati et earundem compossessio eousque concessa, donec in capitali et interesse, ratione dictae anticipationis, plenarie fuerit contentatus, et inter cetera commissio cameralis cum mox mentionato magistratu convenerit ut aliquem e suo sive civitatis medio pro contricesimatore sive contrarotulario tricesimae vöröstornyensis commissioni exhibeat, ab illa, praevisio praestito iuramento, suscipiendum et instruendum, et in hunc finem dominus Iohannes Tekelt pro tricesima vöröstornyensi, qua contricesimator sive contrarotularius, sit praesentatus. Ideo vigore praesentis decreti commissionalis, ad ulteriorem ratificationem Excelsae Camerae Caesariae-Aulicae, pro contricesimatore sive contrarotulario tricesimae vöröstornyensis constituitur et eidem sequentia puncta accurate observanda committuntur:

Primo. Ut se apud commissionem cameralem insinuet, coram ipsa in praesentia Amplissimi Magistratus cibiniensis iuramentum consuetum deponat, instructionem, methodum tricesimandi, vectigal et alia ad officium tricesimatorium pertinentia accipiat et singula contenta punctualiter observet, et ut a tricesimatore pariter observentur attendat.

Secundo. Nullam dependentiam sive subordinationem a tricesimatore habeat, sed in pari autoritate officio fungatur et cum ipso amice conveniat, tempus et locum functionis simul absque omni controversia determinando.

Tertio. Unus absque altero nihil expediat, etiamsi res esset levissimi momenti, nec aliquid percipiat, sed quaecunque in officio tricesimatorio peragenda occurrunt, coniunctim exequantur.

Quarto. Teneat prout tricesimator manuale sive regestum in quo fideliter et specificè apponat dies et menses, nomina et cognomina quaestorum, item quant[itatem] et qualitates mercium et quarumque rerum tricesimatarum, finito quoque mense, manuale sive regestum suum cum tricesimatoris manuali combinet et revideat, ex illisque extractum menstruum de perceptis proventibus in conformitate iam ante praescripta et a tricesimatore communicanda in duplo conficiant et commissioni exhibeant.

Quinto. Teneantur in tricesima binae cistae serie oclusae, et, tam ipse dominus contrarotularius, quam tricesimator claves pro istis cistis uterque separatim habeant, ita ut unus absque altero illas non possit aperire: in una cista reponantur proventus tricesimales, in altera vero accidentia in tricesima provenire solita. Finito singulo mense, aperiantur ambae cistae coram uno aut altero deputato magistratus cibiniensis et proventus percepti erga eiusdem recognitionem ipsi sine defectu consignentur. Accidentia vero in duas partes aequales dividantur: ex illis tantum domino contrarotulario, quantum tricesimatori, et sic vice versa cedat. Econtra cessat pars accidentiarum antehac a domino inspectore praetensa. Dicta accidentiarum medietas una cum medietate salarii tricesimatoris assignatur hisce domino

contrarotulario loco salarii. Et pro meliori explicatione notatur quod magistratus cibiniensis sit cassam generalis perceptoratus thesaurarius transylvanici de menstruatim perceptis proventibus quietaturus, quae tridecimatorem et contrarotularium quietabit, quasi proventus ipsam cassam intrasset.

Sexto. Cum, praeter instructionem, methodum tricesimandi et vectigal, pro exigentia rerum et temporis varii tricesimatori a commissione fuerint dati ordines, de quibus necessario debet esse informatus, ideoque pro eiusdem notitia intimatur quod tricesimatori per decretum sit iniunctum ut omnia fideliter communicet.

Septimo. Sicut imposterum ordines ad tricesimatorem et contrarotularium simul expedientur, ita vicissim rationes suas, extractus menstruos et angariales relationes, imo singula quae officium tricesimatorium concernunt, simul et coniunctim faciant.

Octavo. Sicuti tricesimatori est demandatum, ita quoque omnibus simultatibus supersedeat, cum tricesimatore in bona et sincera harmonia vivat, econtra ipsius actionibus quam diligentissime invigilet, sine suo praescitu et assistentia nullam tractationem vel collusionem cum quaestoribus admittat, imo, si aliquid occurrerit unde rationabilem suspicandi causam habet, confestim denuntiet et omnia media adhibeat ut veritatem resciat; quod etiam est intelligendum casu quo, si reprehenderet tricesimatorem non sincere agere, aliqua subticere[t] vel dissimulare[t].

Confidit commissio dexteritati et fidelitati domini contrarotularii, et, si effectus opinioni de eodem praeconceptae corresponderit, sibi non modo acquirat meritum, sed suis dominis superioribus viam facilitabit suo tempore intentum quod habent assequendi. Quare sciat sibi et suis superioribus per suam industriam indefessam, applicationem et realem fidelitatem consulere. Cibinii, 31ma martii, anno 1706.

Ex commissione camerali per Georgium Eckler.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCXLIX.

1706,
9 Iulie.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre „bucatele Şcheailor, ce au aici în ȧar[ă], cum că au băntuială de erbari şi de vameşi“, arătând că acei ce „ş’au ȧinut dobitoacele în munte, la stăni, de le-au îngrăşat şi iar le-au dus înapoi, aceia ş’au plătit numai adetul muntelui, precum s’au putut tocmi la stăpânii moşii, iar erbărit şi vamă n’au dat“ ci numai „cei ce le-au coborât la vale, la câmpu“, precum s’a hotărât şi acum, cu adausul că numai „Şcheaul“, şi nu orice om din „ȧara Ungurească“, va avea acest drept: cui nu-i place, să nu vie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 370-1, n° 9.)

MMDCCCL.

Târgovişte,
1707,
13 Ianuar.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre plângerile lor cu privire la noua „dajde pe dobitoace, ca să dea tot omul“, deci şi ai lor, arătând că nu poate să-i cruţe, „pentru multele păsurile şi mari cereri şi greale porunci ce avem de la cei ce ne stăpănescu,—care unul Dumnezeu ştie în ce greu ne aflăm şi cu câtă datorie s’au încărcat căstă biiată ȧară“ şi că s’a început cu vitele lui domneşti, cu ale boierilor, mănăstirilor şi arhierilor, osebindu-se doar „ale dumnealor judeţilor şi ale dumnealor fâlnogilor, ale gubernatului şi ale altor boiari, neamişi mari“, şi adăugind că Turcii îi scot înainte strângerea la el de oameni din toate părţile şi „numele mare ce s’au făcut că e ȧara acasta plină de om“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 371-3, n° 10.)

MMDCCCLI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre moșiile județului Andreiaș Reiter, despre învoiala cu postăvarii cu privire la postavul de Paști al slujitorilor, rugând să se grăbească, de oare ce li s'au și dat 1.500 de taleri, adăugând aceleași lămuriri ca mai înainte cu privire la „dajdea pe dobitoace“, asigurând că nu se va cere în Rucăr vama vitelor de la cei ce vin cu carăle să ridice vin și poftind să-i vie „jupânul Ghiorghe Mai argintariul“ ca să se tocmească pentru „niște arginturi“.

1707,
30 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 67-9, n° 13.)

MMDCCCLII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „popa Savul de la Câmpul Lungu“ prădat de niște Șchei, Iosif și Palco, cari i-au luat 53 de taleri și „tărguialele ce au avut“ și, cu tot amestecul „comendantului de acolo“, nu i.s'a făcut dreptate, arătând că altfel va face să se oprească bucatele (se adauge cererea de a se scoate niște bani de către „fonogiu“; iscălesc Ion Răduțul și soția lui, Alba, din Ghimbav).

1707,
1-iu Fe-
bruar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 371-2, n° 25.)

MMDCCCLIII

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre sosirea lui Gheorghe Mai argintariul cu o „drăgăstoasă carte“, despre făgăduiala postăvarilor de a găti lucrul la timp, sfârșitul lui Februar, când va trimite să ridice și clopotul făcut de „jupânul Hendrec Lambru“, rugându-se a i se face „și lemnul, adecă butucul clopotului, împreună și cu legăturile de fiere ce trebuescu, și limba“.

1707,
14 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 97-9, n° 6)

MMDCCCLIV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Bistrițeni, despre sosirea postavelor, și cu unul din meșteri, precum și a clopotarului care va mai face un clopot, adăugând cererea de a i se mai „căpu“, cu 10 lei, 33, alte „44 de bucăț de postav de cel făr' de pecete“, ce trebuie adus, bine învelit și legat, pe cai la Câmpina, „pentru mai grabul“.

1707,
11 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 71-2, n° 15.)

MMDCCCLV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cumpărarea de el a satului Poiana-Mărului „de la Nalați Andreiaș cu frații lui și de la Sechil Adam cu frații lui, ...cu iobagi cu tot“, arătând că birăul a dat pe unii iobagi ca fugari în țară, iar pe Radul Igoiul și fratele Voico la Vâlcănușul Bârsei.

1707,
18 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 254, n° 6.)

MMDCCCLVI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre jalba lui „Gherghe vâtaful de Brașoveni“, de la care cere niște bani mama răposatului Dumitru calfa,

1707,
22 Iunie.

căruia-i lăsase în seamă prăvălia din București în vremea ciumei: aceia erau „bani domnești după la răfeturi, până la 700, 800 de talere“, cari s'au și luat la „Cămara noastră“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 405-6, n° 8.)

MMDCCCLVII.

1707,
9 Iulie.

Câmpulungenii către Bistrițeni, pentru calul unui om de la ei.

Calul „ce'u perit din munte de atâta vreme s'au înblat omul nostru după cal, cercându-l pân Ț[a]ra Leșască și pen Ț[a]ra Mulduvii și pen Maramorăș și pen toat[e] părțile, întrebând și cheltuind ca cela cu paguba“. Se „oblicește“ calul la popa Gheorghe din Rodna, „luat de dânsul când au trecut cu bejenile și, după acla, înblând el deatâtia ori cu calul cărând bejenii, și audzând că 'ntrebă omul calul, și, fiind calul la dânsu, nu l-au lăsat Dumn[e]dzău să colăcească calul, că tot pen oameni au înblat și nemică n'au dzis. Ce iac' acmù, oblicindu-se calul acolo, au mârșu omul acolo după cal, și s'au găsit calul față, schimbat pe o iapă, și n'au vrut să-i dia calul, că nu l-au credzut că-i a lui, ce'u înblat truduindu și cheltuind. Dară de-acii Măriile Vostre, dacă-i popa om dreptu și găsi calul și 'mblând cu calul tot printe oameni noștri, căci nu mărturisi calul și s'ia ș[i] ce e colacul, cumu-i obična se u ia? Că noi, șiapte omini bătrâni, giurăm pe cal, pe acela, că-s drepte bucate acestui om, anume Niculai . . . [Între ei: „Lupul Lateș și eu, Andriiaș Pizdâl[ău]“. Pun degetele „noi, giurătorii“.]

Confirmă, jos, „popa Ghiorghii, snă Petre Hurghiș ot Câmpulungu“.

(Pecetea târgului, cu fum. Adresa românească. Pe dos: „Allata anno 1707, die 23 iulii ex Moldavia.“)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 101, n^o cccclxviii.)

MMDCCCLVIII.

Târgoviște,
1707,
21 Iulie.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre sosirea sa la Târgoviște, „arginturile“ de la Gheorghe Mai, care cere „aur să le poleiască“, despre ispravnicul caselor sale din Șcheiu, Andreiaș, supărat de „țehiul croitorilor și al cojocarilor“, cari i-au descuiat „încuetoarele și lăzile lui“ — „numai un omu avem acolò, și nu să poate odihni“, și fapta lor „să atinge și de cinstea noastră, și ni să pare că nu iaste cu cale“, — precum și despre „treaba noastră“, tainică, pe care a încredințat-o lui Gheorghe Țaco.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 99-100, n° 7.)

Traducerea germană contemporană:

Wir, Constantin von Gottes Gnaden Vayvod in der Wallachay.

Unserm werthen Freundt und Nachbaren, wie auch jeder Zeit vornehmen Gönnern (Tit.), H. Georgio Jeckelio, wohlverordneten Richter in Cronstadt, wunschen von Gott gute Gesundheit sampt aller glückseligen Wollfahrt. Die Ursach dieses unseres an Sie abgefertigten Briefes ist keine andere, als, da wir nu in der Tergovest sind hinkommen und also auch derer Nachbarschaft desto näher hinzu gerucket, erstlich des Herrn Stadt-Richters seines Wollstandes uns zu erkundigen, welchen zu vernahmen wir jederzeit verlangen, damit wir uns freuen mögen. Zum Andern, nachdem wir die dahin gegebene Goldschmidt-Arbeit gern auff's Schnellste fertig hetten, haben wir den Herrn Richter, unseres in unserem Haus oberhalb der Stadt verordneten Schaffners, des Andreäsch, wegen, certificieren wollen wie dasz er uns schreibt: er hette grosse Ungelegenheit von der Schneyder- und Kirschner-Zunft, lieszen ihm keine Ruhe, weren für etligen Tagen zu ihm kommen und all Geschliesz geöffnet an Thüren und Laden und ihm was er gehabt

hinweg genommen. Über welches wir uns höchst verwundert haben, maszen wir die Geschäfte so der Herr Stadt-Richter in unserem Landt haben, und weit wichtiger sind als diese, nicht können übergehen, sondern richten selbe, ihrem Begehren nach, aus. Wir aber haben einen Mann daselbst, und kann doch keine Ruhe haben. Es scheint uns dieses nicht höflich zu sein. Wir wissen wohl dasz der Herr Stadt-Richter wird sagen: es sey nicht der Brauch dasz auszer der Zunfft andere arbeiten sollen. Welches auch so ist. Aber es gebühret sich dasz dieses anderen, und nicht uns, wiederfahre. Denn was ist's für ein grosses Ding, einen Mann dasz wir daselbst haben, und geniesze seiner Ruhe. Welchen nach wie auch vor dieszmahl den Herrn Stadt-Richter freundlicher Weis anlangen dasz er den Zünfften befehle und gebiethe dasz selbe ihn mit Frieden laszen und weiter nicht verunruhigen. Denn, wird er uns mehr schreiben, dasz sie ihn noch weiter stöhren, sollen sie wissen dasz wir über den Herrn Stadt-Richter einen grossen Miszfallen faszen werden. Denn dieses, welches die Zünfften daselbst in unserem Hause verübet, sindt hingegangen und allenthalben aufgeschlossen, Willens auch unsere Ehre anzutasten, scheint uns dasz es unfaktierlich sey. His der Gnade Gottes empfohlen. — Datum 1707, 21. Iulii.

Costandin Vayvod.

(Braşov, Archiva Oraşului; copie contemporană.)

MMDCCCLIX.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre aducerea arginturilor de Gheorghe Mai, căruia i-a dat şi alte lucruri, şi despre Andreiaş omul ce-i păzeşte casele din Şcheiu, cu privire la care judeţul făgăduise lămuriri prin om anume. 1707, 20 August.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 101, n° 8.)

MMDCCCLX.

Şerban Cantacuzino Vel Vornic către Braşoveni, pentru „ploconul“ trimis, şi „păsurile“ Şcheilor, arătând că a scris „şi la dumnealui taica Costandin“ (Stolnicul) şi la alţii, şi vameşilor, cari „mult vor mai scoboră de obiceiul ce au făcut dumnealor“. 1707, 14 Septembrie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 406-7, n° 9.)

MMDCCCLXI.

Mihai Cantacuzino către Braşoveni, pentru „bieţii de Şchiai carele s'ar hî hrănind aici, pre locul ţării noastre“, pe cari „îi adaogă şi-i supără“ vameşii din Câmpina şi alţii, arătând că a scris la Curte, „dumneaalui neanii lui Costandin Stolnicul“, să vorbească lui Vodă. 1707, 16 Septembrie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 407-9, n° 10.)

MMDCCCLXII.

Asani Vel Căminar către Braşoveni, despre ai lor „car[i]sântu de să hrănescu aici în ţară“, cari „au sărăcit şi s'au şi inpuţinat, că numai 6 prăvălii sântu, şi birul tot acelaş de 'ntăi dau“, arătând că „trag bir greu“ şi negustorii de ţară „şi mai neme n'au rămas dentru ei“, că se va scădea cât va fi cu putinţă, că vamă li 1707, 21 Septembrie.

s'a luat „de lăna și de pieile de la oile lor ce le-au fostu murit“, puindu-se anume un boier la Cămpina spre a opri „jafurile“ și trimițându-se un „om domnesc“ și omul Brașovenilor ca să împiedece vânzarea prin târguri, de către alții, de „marfă brașovenească“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 409-10, n° 11.)

MMDCCCLXIII.

1707,
22 Septem-
bre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre Șcheii din țară. cari „au slăbit foarte“, arătând că și cu negustorii de țară s'a petrecut același lucru, „cât s'au îndoit și s'au întreit dările...“, și nu negândim să hie mai fost vre odată greu pământului acestuia ca acum“, dar că Șcheii au fost cruțați față de alte „bresle“ și că au rămas aproape tot în „legătura“ lor cea veche, și adăugind că trimite un ispravnic la Cămpina pentru a primi acolo plângerile, dar că se pare că Șcheii nu mai „umblă pe drumul cel mare al vămii“, ci pe „poteci“, ceia ce aduce pedeapsă.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 411-2, n° 12.)

MMDCCCLXIV.

1707,
15 Novem-
bre. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre vinuri, zăbava clopotelor, pe care le va lua un car la Rucăr, despre „oeritul de an“ luat, nesusind cartea lui, și dela ai lor, cu lămurirea că e al treilea an de când dă toată lumea; despre „jupânul Manul [Apostolo]“, trimis pentru a tocni postav, „280 de bucăți albastre fără de nicio peceate, și 70 de bucăți de cel cu 2 peceți; și acest cu 2 peceți să fie câtăva sută albastru și celalalt vearde“, gătindu-se până la sfârșitul lui Februar, „căci de la zi întâi a lu Mart să dau postavele la slujitori“, fiind „tot bun, să nu fie pentr'ânsul rău, precum pururea facu și să vie și tocma la coți, adecă deplin“, adăugind arvuna de 1000 de taleri, și despre așteptarea lui Gheorghe Țaco, dus la Sibiiu.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 72-3, n° 16.)

MMDCCCLXV.

Sibiiu,
1708,
4 Ianuar. Sibiiinii către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre nevoia, căzută și asupra lor, a văcăritului.

Celsissime princeps ac domine, domine nobis gratiosissime, et cetera.

Ex ditionibus Celsitudini Vestrae subiectis perlatum est ad nos qualiter Celsitudini Vestrae Principali denuo visum fuerit certam quandam contributionis speciem vakarit nuncupatam, atque a singulis in ditione Vestrae Celsitudinis existentibus pecoribus, tam indigenas, quam etiam peregrinos concernentibus, pendendam, infligere. Quandoquidem autem Celsitudini Vestrae constare poterit, quantis miseriis atque damnis miseri nostri rustici, tam Saxones, quam Valachi et inter caeteros inhabitatores pagi nostri Rossinar, obnoxii fuerint, quippe qui, magna parte substantiarum suarum per infelices belli coniuncturas amissa, paucula sua pecora, ex gratia Celsitudinis Vestrae, in tractibus transalpinis hactenus aegerrime conservarunt atque intertenuerunt, igitur officii nostri esse putavimus Celsitudinem Vestram Principalem hisce humilime requirere atque eiusdem gratiae miseros nostros extrema egestate pressos rusticos recommendare, eo fine, ut Celsitudo Vestra dignetur miserorum praedictorum nostrorum hominum sortem, sane commiseratione dignam, clementer ponderare atque ratione antefatae contributionis vakarit dictae eisdem gratiose indulgere, quo illi, non modo pro praesenti pecora sua, alioquin magno ipsis constantia, conservare, sed etiam in futurum rei suae familiari providere queant, tali

ratione ad servitia Sacratissimae Caesariae Maiestatis, domini, domini nostri Clementissimi, necnon Vestrae Celsitudinis officia humilima conservandi; qui, de caetero Celsitudini Vestrae Principali humilima nostra servitia promptissime offerentes, indesinenter permanemus Celsitudinis Vestrae Principalis

Humilimi servi

Consul regius Sedisque, et cetera.

Cibinii, die 4 ianuarii, anno 1708.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCLXVI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre scutirea de „văcărit“ a carelor ce vin pentru „vinuri și alte bucate“, dându-se și porunci „la județul Mușcelului și la județul Prahovei, celor ce umblă cu dajdea ačasta a văcăritului“, despre casa cu privire la care se va isprăvi după întorsul județului Gheorghe de la Sibiiu, cerând a i se arăta suma de plată, despre scăderea sumei cu care erau „legați“ Brașovenii de la o mie de taleri la 200 și despre scutirea celor 12 buți cu vin ale județului la vama din Văleni. 1708, 10 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 33-4, n° 4.)

MMDCCCLXVII.

Constantin Brâncoveanu către Sibiieni, despre văcăritul ce a fost silit a scoate. București, 1708, 10 Ianuar.

Illustrissimi, Spectabiles ac Magnifici domini, Inclite Senatus, nobis observande.

Ex tenore literarum quarta praesentis ad nos emanatarum Incliti Senatus desideria intelleximus, nimirum in relaxandis contributionibus a pecoribus constitutis. Quae quidem voto totius communitatis ad propellendam publicam vicissitudinem latae sunt, urgente sic extrema quasi necessitate, adeo. ut ne ipsi magnates ac nobiles hac vice suam libertatem illaesam servare quieverunt, sed unitis viribus succurrere oppressae provinciae iverunt. Unde et factum ut extranei quoque in districtibus hinc inde siti communem calamitatem communi auxiliarentur suffragio propellere; siquidem et huius provinciae incolae, migrantes hinc in partes vicinas, eas in ipsarum necessitatibus sublevare pari lege obligantur. Quo tamen non obstante, visis Incliti Senatus amicabilibus et officiosis requisitionibus, ex propensione nostra, qua semper in eum fuimus, subditis suis tertiam partem pro relaxatione condescendimus exactoribusque nostris id significari statim fecimus. Assecurantes in aliis etiam possibilibus Inclito Senatui iugiter manere propensos.

Inclito Senatui servire parati

(Costandin Brâncoveanu).

Bukuresti, 10 ianuarii, 1708.

[Vo:] Illustrissimis, Spectabilibus ac Magnificis dominis, Inclito Senatu cibiniensi, et cetera, dominis et vicinis observandis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCLXVIII.

1708,
26 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Gheorghe Țaco, despre trimiterea la Brașov a „jupânului Manul“ (Apostolu), rugându-se să fie sprijinit.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 308, n° 12.)

MMDCCCLXIX.

1708,
26 Ianuar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, pentru trimiterea la ei a „jupânului Manul“ (Apostolu) cu un răspuns despre casa din Șcheiu și cu 1.500 de taleri ca să plătească postavul, pe lângă alți 1.500, arătând cum că se poate aduce, „că iarna iaste ca vara, vreme bună, călduroasă“, pentru „vasele de argint“ ce trebuie să i se facă până la Paști din cele 135 de grivne de argint trimise, cu arvuna de 200 de taleri, luând „tot țeul meșterilor argintari acest argint asupra tuturor“.

Traducere germană contemporană:

N. B. Im Andern, anno 1708, die 26. Ianuari, datierten Brieff wird der seelge Herr Richter berichtet: wie dasz Ihro Fürstliche Gnaden dem für dieszmahl mit Geld für Tuch und Goldschmidt-Arbeit abgefertigten Handels-Mann Manul mündtliche Instruction des Kaufes wegen ertheilet hette. Von welchem denn die Sache auffs Weitläuffigste zu vernehmen were.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 74-5, n° 17.)

MMDCCCLXX.

1708,
13 Februar. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre răspunsul adus de Manul, despre cele 200 de bucăți de postav luate de el în primire, rămăind 177, pe care le vor aduce, împreună cu un meșter, pe cară, învelite bine, sătenii de la Rucăr și Dragoslave, arătând că s'au plătit toți cei 4.000 de taleri, despre „rândul arginturilor“, „cel ce va să fie cu flori și cel neated“, rămăind să fie gata la Sfântu-Gheorghe, iar parte, dorește el, încă la Paști; despre casa din Șcheiu, pe care n'o vrea legată, „ca Șcheaii, ca Grecii“, ci „slobodă“, „cum vorbise cu Țaco: „că noi, cărcumari nu sântem, să vindem vin, alt meșteșug nu știm, — că nu sântem în rândul moșăcilor, nici nu iaste cu cinstea noastră ca să cumpărăm case cu acest feliu de tocmeli și de legături, ce, ale cui sânt, să și le ție sănătos, să fie de bine a cui iaste casa aceaia, că nu ne trebuie“.

Traducere germană contemporană:

Im dritten, anno 1708, die 13. Februar, überschickten Brieff, sindt diese die eygentliche Wort, so Ihro Fürstlich Gnaden an den seeligen Weisen Herrn Richter des Hauses wegen abgehen leszet; nemlich folgende:

Der Herr Stadt-Richter thut uns schreiben wie dasz wir ausz dem von Einem E. W. Rath an uns abgefertigten Brieff, des Hauses wegen, Bericht einholen würden. Welches auch geschehen. Wir abes vermeynten ein offenes, frewes und nicht geschlossenes Hausz zu kauffen, als wie die Bulgaren und Griechen, dasz wir an solche Dinge, als wie wir sehen dasz uns des Rathsz Brieff zeigt, angebunden sein solten. Wir sindt nicht Schenck-Leute, dasz wir Wein verkauffen solten. Dergleichen Handthierungen wiszen wir nicht, als wie uns fürgegeben

werden, dasz wir uns daran binden solten. Wir sindt nicht im Grad der Pauren: es ist auch unserer Ehren nicht gemäsz dasz wir mit dergleichen Condition und Bedinge ein Hausz kauffen, sondern, wem selbiger Hausz zugehöret, der behalte und besitze es für sich in gutter Gesundheit. Wir hatten mit Herrn Georgio Czacko Anderes geredet, und nu sehen wir dasz uns wiederumb auf eine andere Weyse geantwortet wird. Derowegen, wer der Herr dieses Hauses ist, dem bekomme es zu gutt: wir bedarffen sein nicht, haben auch den Herrn Assessoren des Raths hierauff weiter zu antworten keine Noth gehabt. His conclusum.

Constantin-Woda.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Români*, pp. 76-7, n° 18.)

MMDCCCLXXI.

Sibiienii către Guvernul Ardealului, despre intervenţia acestuia în chestia văcăritului şi răspunsul Domnului Țerii-Româneşti.

Sibiiu,
1708,
6 Februar.

Excelsum Gubernium Regium, domini, domini nobis gratiosissimi, colendissimi.

Excellentiae atque Illustritatibus Vestris devoto cum respectu hisce significandum duximus qualiter, postquam, ad humilem nostram instantiam, occasione recentis contributionis pecuariae, vakarit nuncupatae et a Celsissimo Vallachiae Transalpiniae principe nuper dierum inflictae, Excellentiae ac Illustritatibus Vestris visum est pro miseris nostris hominibus apud eundem Celsissimum principem intercedere et, mediante gratiosa sua intercessione, rusticis nostris opem ferre, quemadmodum super relaxatione trientis dictae contributionis Celsissimi Vallachiae principis gratiosae literae nobis prae manibus sunt; nihilominus ex lamentationibus et querelis incolarum Sedis nostrae constat, tam intercessionem Excellentiae atque Illustritatum Vestrarum, quam etiam gratiosam Celsissimi principis Valachiae resolutionem effectu optato hactenus non modo caruisse, sed et, executionibus severis mediantibus, a maxima parte hominum nostrorum pro pecoribus in Vallachia existentibus contributionem vakarit plenarie levatam, imo, in defectu solutionis plenariae, pro uno quoque talero leonino singula pecora abacta et confiscata esse. Quandoquidem igitur Excellentiae atque Illustritatibus Vestris constat quam infelici sorte usi et ad quam extremam praeteritis hisce annis deiecti sint miseri nostrae Sedis incolae, ita ut omnino metuendum sit ne, omnibus denique, tam facultatibus, quam iumentis, orbat, ad servitia publica praestanda plane inhabiles reddantur, iterato Excellentiae atque Illustritatibus Vestris humilime instamus quatenus eadem dignentur pro certiori consolatione afflictorum nostrorum hominum apud Celsissimum Vallachiae Transalpiniae principem denuo, remonstrata subditorum Suae Celsitudinis inobedientia, quippe qui rationem condonationis factae plane nullam habent, efficaci sua intercessione efficere quo Suae Celsitudinis resolutio semel declarata in effectum deducatur atque nostri miseri homines ab administratione trientis contributionalis semel condonatae liberi absolutique esse valeant. Quam Excellentiae atque Illustritatum Vestrarum gratiosam paternamque propensionem indesinenter agnituri, et in reliquo permansuri sumus

Excellentiae atque Illustritatum Vestrarum

humilimi et obligatissimi servi.

Cibinii, die 16 februarii, anno 1708.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; concept.)

MMDCCCLXXII.

Sibiiu,
1708,
17 Februar.

Sibiienii către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre neobservarea scăderii
de văcărit ce li acordase.

Celsissime princeps ac domine, domine nobis gratiosissime.

Humilimo cum respectu Celsitudini Vestrae Principali nuperrimam nostram instantiam hisce repetendam duximus, quatenus nimirum, occasione recentis contributionis pecuariae, vakarit nuncupatae pro miseris nostris hominibus, per infelicitatem temporum ad id redactis ut pecoribus suis conservandis ad ditiones Celsitudinis Vestrae transalpinas confugere necessum habuerint, consulturi, ex officii obligamine ad Celsitudinem Vestram recurrentes, eidem pro aliquali relaxatione humilime supplicaverimus, in tantum etiam, principali Celsitudinis Vestrae gratia potiti, ut gratiosam Vestrae Celsitudinis resolutionem super remissione trientis dictae contributionis effective acceperimus. Quoniam vero ex lamentationibus et querelis miserulorum Sedis nostrae incolarum nobis constitit gratiosam Celsitudinis Vestrae Principalis resolutionem hactenus equidem effectu optato non modo caruisse, sed et, executionibus severis mediantibus, a maxima parte nostrorum hominum pro eorundem pecoribus in Vallachia existentibus contributionem vakarit dictam plenarie levatam, imo, in defectu solutionis plenariae, pro uno quoque thalero leonino singula pecora abacta et confiscata esse, quandoquidem igitur Celsitudini Vestrae Principali ignotum esse nequit quam infelici sorte usi et ad quantam extremitatem praeteritis hisce annis deiectioni sint miseri nostrae Sedis incolae, ita ut omnino metuendum sit ne, omnibus omnino facultatibus atque iumentis orbat, ad suorum et ipsorum ulteriorem conservationem, necnon etiam ad comercia cum¹ ditionibus Vestrae Celsitudinis celebranda inhabiles reddantur, iterato Celsitudini Vestrae Principali humillime instamus, dignetur Celsitudo Vestra, gratiosae resolutionis nuperrimae memor, eandem ulterius confirmare et pro certiori miserorum nostrorum hominum consolatione exactoribus antefatae contributionis vakarit serio demandare quatenus relaxatam semel a Principali Vestra Celsitudine trientem contributionis de pecoribus solvendam, non modo amplius ne exigant, sed et exactam indubitato restituant. Quam principalem Vestrae Celsitudinis gratiam devoto cum respectu agnitori, eiusdem humilimis servitiis nosmet sincere obligamus, gratiosam Vestrae Celsitudinis annuentiam denuo praestolaturi.

Permanentes

Principalis Vestrae Celsitudinis humilimi et obsequiosissimi servi:

Consul regius et Sedis iudices ac Senatus metropolitanus cibiniensis.

Cibinii, die 17 februarii, anno 1708.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCLXXIII.

1708,
3 Mart.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre sosirea altor 167 de bucăți de postavuri prin „omul nostru Bunea copilul den casă“, pe care le află „mai buniceale“, despre neputința argintarilor de a da lucrul gata până în Paști, adăugind o nouă stăruință.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 77-8, no 19.)

¹ Copia are: *ad.*

MMDCCCLXXIV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre moartea vărului său „Istratie, fecorul lui Stoian Comisul“, care luase, pentru o datorie a lui State Șofrangiul¹, casele lui din Brașov, pe care el, ca socotitor al averii, vrea să le dea în seama omului său Milea „neguțătorășul“.

1708,
22 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 254-5, n° 7.)

MMDCCCLXXV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre cei 3.000 de taleri ce li-a împrumutat „mai an-țărțu, de sănt acum 3 ani“, cerându-i acum cu dobânda de 900 de taleri, ori măcar să se facă „alt felu de așăzământ“.

1708,
30 Maiu.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 255-6, n° 8.)

MMDCCCLXXVI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „arginturile“ pe care Gheorghe Mai trebuie să le „lucreaze de iznoavă“, cerând să fie gata până în toamnă, despre casele din Brașovul-Vechiu și iobagii cei doi din Sâmbăta ce erau să le păzească, despre mirarea lor că are aceste case, arătând el că le-a cumpărat de la Nica Hogeia, ce e dus la Beciu, acum 6-7 ani, lăsându-și însă oamenii și caii acolo, despre cele două buți de vin din acea casă pe care vrea să le dea, pe cară cu cai, la Sibiu „ghenerariului cestui nou ce au venit acum, jupânului Crihpaum“, după ce le va cercă Țaco, care i-a trimis „cereașă“, arătând că e gata să dea 10 taleri pentru „chirie“ „cărăușilor“.

1708,
25 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 34-7, n° 5.)

MMDCCCLXXVII.

Gheorghe Vameșul de Câmpina (Grec) către Brașoveni, plângându-se că, în procesul dintre Petrea Moldoveanul și Petru Buburuzea, după ce i-au cerut să-i judece „la vâtaful Drăghici“, întâmplându-se și bătaie, acum scriu lui Vodă că s'a făcut judecată la Brașov, „jurând un neamiș cu 12 oameni“ și Petrea Moldoveanul a fost „rămas“.

1708,
26 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 212-3, n° 18.)

MMDCCCXXVIII.

Câmpulungenii către Bistrițeni, despre calul, luat de un boier din Suceava, al unui om din Leașul.

Câmpu-
lung,
1708²,

Pohtim pe Măriele Vostre pentr'un om din Leașul, anume Iurga, care au fostu aici la noi, la Câmpulungu, și s'au întâmplatu de i-au luat un cal un boieri de la Suceav[a]; apoi noi am u[m]blat pentru dânsul ca s[ă] nu-i pie calul, și am mârșu la Iaș, la Domnul nostru, și am făcut carte domnească ca să-i dea boiariul calul. Boiariul, văzând cartea domnească, s'au apucat că-i va dă calul, și au făcut zapis să margă să-i dea calul. El n'au mersu cu zapisul să-ș scoat[ă] calul, ce s'au pus și ne-au furat un cal al nostru. Deci pohtim pe Măriile Voastrea să vie omul

18 August.

¹ Negustor de șofran.

² 7216.

aici, să-ș scoat[ă] calul și să ne aduc[ă] calul; că, nevenind și nedându calul, apoi noi vom lua alt cal. Numai de veți socoti Măriile Voastre că va fi bine.

Pecetea cu fum. — Pe Vo, adresa românească.

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte, în *Documentele Bistriței*, II, pp. 101-2, n^o CCCLXIX.)

MMDCCCLXXIX.

1708,
22 Septem- Theodosie Mitropolitul Ungrovlahiei către Brașoveni, despre cererea lor de
bre. a interveni în folosul Șcheilor din țară, „ca să facă Măriia Sa milă cu dănșii pentru rumtoarea dăjdilor lor, să-i lase mai pe ușor“, dând răspunsul prin Gheorghe Țaco.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 412-3, n° 13.)

MMDCCCLXXX.

1708,
24 Novem- Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre vânzarea, de doi
bre. oameni din Chioajde, Dragomir și Drăgulin, a unor boi către „un Ungur Săcui, anume Venedict den Bitfălău și cu soția lui“, căruia i-au fost luați apoi de un Sas den Brașov, care se făcuse „conoscător“ al lor, „fiind vite strânse de ceradă“, despre vitele luate de Unguri vânzătorilor, cari „au jurat în 2 rânduri cu 12 oameni, cum că au vândut ale lor bucate dreapte“, fiind gata a face și a treia oară jurământ după cele „2 jurămături“, amenințând și cu „trăsuri“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 172-3, n° 26.)

MMDCCCLXXXI.

1708,
28 Novem- Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre zăbava mare a unei
bre. „căruțe nemțești“ ce a comandat la ei.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, p. 86, n° 3.)

MMDCCCLXXXII.

1708,
3 Decem- „Hriza Logofăt, ispravnicul ot Cănpul Lungu“, către Brașoveni, despre „o
bre. săracă de fămeae“ din Câmpulung, Stanca, măritată cu Tudoran Beanghiia din Șcheiu, care, după moartea soțului, rămâne fără ajutor, „brodindu-se“ rudele mortului „oameni năprasnici“, „să o scoată numai cu trupul din casă“, adăugind că Tudoran se spovedise preotului Florea din Șcheiu că lasă averea soției și că mai sunt de luat 800 de taleri de la Stoica Postăvariul.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 188-9, n° 17.)

MMDCCCLXXXIII.

1708,
6 Decem- Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre casele „cășcoarele“
bre. de la Nica Vameșul, pentru care „tânjesc și bănuiesc“ ei, în loc să aibă „pareare bună“, de și el ceruse vânzătorului să li dea de știre, adăugind că încă din vremea lui Mateiu-Vodă se cumpăraseră case la ei de „bogați de cești de țară boiari“, ba chiar și de „neguțatori, feliu de feliu, Greci, Sărbi“, că el n'are de gând să vândă vin ori să facă „alte meșterșuguri“, „că den mila lui Dumnezeu cu acea hrană nu ne hrănim“, și că la el au voie să cumpere ce vor, „au vii, au case, au niscai bucate“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 256-7, n° 9.)

MMDCCCLXXXIV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „arginturile“ de la C. 1709.
Mai, cu care a isprăvit socoteala.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 102, nr 9.)

MMDCCCLXXXV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre casele din Brașovul-Vechiu, scrisoarea lui Gheorghe Dietrich, „pricinile“ ce „pun“ ei, datoria lor de 1709,
3 Ianuar.
a-i fi spus de la început că nu-l vreau, „că ne-am fi lehătit“, părerea lui că în adevăr poate judecă — „judecători săntem, nu numai ca un județ al unii cetăți, ce și judecători și stăpânitori unii țări săntem, den mila lui Dumnezeu“, și știe că, atunci „când cumpără cineva, au moșie, au casă, și până la un an simte cel ce iaste neamul (adecă sângele), iaste volnic a-și lua moștenirea lui innapoi, iar, deacă să mai povârneaște și să învecheaște lucrul, nu dă judecata să strămute“, — cerând banii, 550 de florini, și dobânda, „zeacea a doisprăzeace pe an“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 258-9, nr 10.)

MMDCCCLXXXVI.

Împăratul Iosif către Guvernul ardelean, pentru adunarea unui consiliu, la care să fie chemați și cei aflători prin țerile noastre. Viena,
1709,
7 Ianuar.

Iosephus, divina favente clementia electus Romanorum Imperator, et cetera.

Illustres, Spectabiles, Magnifici, Generosi, Egregii, Prudentes ac Circumspecti, fideles sincere nobis dilecti. Ex demissis literis vestris 26-ta mensis novembris anni proxime praeterlapsi ad nos datis ac per fidelem nostrum Egregium Martinum Sârpataki, deputatum vestrum, nobis redditis non sine dolore intelleximus inopinam mortem fidelis nostri nobis sincere dilecti Illustris quondam comitis Georgii Banffy de Losoncz, gubernatoris nostri in Transylvania partibusque regni Hungariae eidem annexis regii, comitatum Colos et Doboka comitis, necnon civitatis Claudiopolis capitanei supremi, utpote nobis a singulari prudentia, rerum gerendarum dexteritate intemerataque in nos augustamque Domum nostram fide commendatissimi, iuxtaque demissas preces vestras aliorumque fidelissimorum nobis procerum et nobilium, quibus potestatem candidandi subiecta capacia, tum in gubernatorem, tum etiam in alia officia, quae praecipue per mortem vacant, instanter supplicastis, item alias etiam querelas vestras circa generalis nostri armorum praefecti vobiscum procedendi modum et, praeterea hyberna, militares excessus, salaria vestra, sublevationem egenorum fidelium, ut et officia quaedam particularia ac denique orphanos viduae sachsianae tangentes, iustissimasque in iis et clementissimas resolutiones nostras demisse flagitantes.

Quibus pro moderno rerum statu benigne perpensis, dolemus rursus paterne adhucdum eam esse charam nobis Transylvaniae faciem, ut comitia in quibus candelationes huiusmodi suo debito et legitimo modo fieri deberent, celebrari non possint. Indeque moti, iam ante, pro paterna in charam nobis provinciam sollicitudine, proque religiosa a nobis praedecessoribusque nostris elargitorum sacrorum diplomatum et privilegiorum observantia, quae erat nostra benigna mens utrinque officio nostro satisfaciendi, alio, die 14-ta mensis septembris anni proxime praeteriti ad vos dato, benigno nostro rescripto expresseramus; unde vos quoque eam hactenus intellexisse supponimus. Et, quia iam etiam directore politico prorsus destituta chara nobis provincia opem praesentaneam eo magis deprecere videtur quod vestri quoque numerus, qui duodenus esse deberet, in ternum tantum redactus

sit, perspicimus vero eas hodie et tam graves esse publici curas, ut, quemadmodum vos bene advertistis, etiam plenum gubernium baiulandis illis aegre sufficeret,

Ideo pro moderno precaro¹ rerum statu benigne resolvimus ut, interea quod comitia legitima fieri, ibique omnia suo modo institui possint, vobis, reliquiis consiliariorum nostrorum, ex fidelium nostrorum procerum et nobilium aliorumque ad officia et munia capacium ordine, omnium fidelium nostrorum cooperatione, instituaturs certa deputatio, sedeno numero, ex tribus nationibus et quatuor religionibus receptis, decenti a nobis potestate instruenda, omnia publica, politica, civilia ac fiscale-bellico-oeconomica sub praesidio senioris vestrum, pro maioritate votorum, agendi, pro re nata servitium nostrum et bonum publicum promovendi, et haec quidem sine consequentia sacro diplomati legibusque et libertatibus vestris qualitercunque praeiudicatura.

Quo vero huius evidentius toti charae nobis provinciae daremus testimonium, benigne volumus ut sine mora omnes fideles nostros qui alias comitiis legitimis interesse deberent quibusque ad comparendum aperta via est, imo etiam qui in Valachiam et Moldaviam se recepissent, Cibinium vel alio, quo videlicet cum generale armorum nostrorum praefecto commodius fieri posse iudicaveritis, convocetis, ibique vestri et omnium istorum voto proponatis nobis dicto fine plures quam sedecim personas ut, quemadmodum in candidature esse deberet, sic et hic, cum candidandi modus non esset, saltem propositione eius, quasi similitudo et simulachrum ex parte charae nobis provinciae fiat, electio autem penes nos maneat. Nobis vero catalogum omnium fidelium, non modo eorum procerum et nobilium quos nobis hoc fine proposituri estis, sed et aliorum qui de facto in fidelitate persistunt, mittatis cum declaratione specifica, qui semper in patria praesentes et qui, cum vel sine licentia, in neutrali loco, hoc est Moldavia et Valachia, et quamdiu, quare de causa absentes erant et qui denique ex absentibus, quando et quomodo rediissent qualesque a reditu suo se praebuissent; quid autem in hoc puncto acturi estis nobisque perscripturi, vos et hoc fine congregati reliqui nostri fideles eius copiam, simul cum catalogo praefato, pro notitia iam dicto generali quoque nostro armorum praefecto simul communicabitis.

Cui deinde deputationi, quando a nobis ordinabitur, simul de subsidio congruo, seu ex mediis fiscalibus, seu ex perduellium bonorum proventibus, prospiciemus, dictoque servitio idoneos et aptos reddemus, istis etiam tum una vobiscum ea commitemus agenda, quae in praecitato rescripto nostro cum gubernatore quondam nostro circa subiectorum idoneorum propositionem ad quaevis officia in comitatibus et Sedibus siculicalibus, saltem provisorio modo, administranda clementer mandaveramus. Interea vero eo quo hactenus fecistis modo prospicietis ne servitium nostrum et bonum publicum detrimentum capiat. Generalem nostrum armorum praefectum quod spectat, iam seria dedimus mandata ut ille velut administrator et conservus decenti modo, communicative et consulto vobiscum in servitio nostro agat. Vestrarum partium vicissim erit, in possibilibus promptam praebere manum certareque officiis, in promovenda salute publica et proximis operam dare, ne, deficiente alimonia, miles etiam invitus ad violentiam rapiatur. Alia vero gravamina vestra, circa hyberna, excessus militares, pecuniae defectum et vestrum salarium ac egenorum fidelium sublevationem iam nos ante benigne considerasse medelamque possibilem adhibuisse ex praedicto rescripto nostro uberius intellexistis, utque illa omnia, tam a generale nostro armorum praefecto, quam ab aliis exactius observentur, denuo benigne et serio iussimus. Ac denique in preces viduae sachsianae intercessionemque propterea fidelium nostrorum Statuum benigne reflectemus, postquam informationem ab iis quibus iussimus, capiendam acceperimus, quid et quantum sit quod ex bonis convicti necessitatibus publicis impensum sit. Qui in reliquo, velut in communi, paterna cura et sollicitudine nostra charae

¹ In copie: *crepero*.

nobis provinciae nunquam deerimus: ita vobis quoque gratia nostra caesareo-regia semper propensi manebimus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 7-ma ianuarii 1709.

Iosephus.

Iohan. Fridrich, b. a Seilern.

Ad mandatum Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis proprium,

Andreas Sz.-Kereszti.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCLXXXVII.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre „arginturile” de la 1709, Mai, care „au gătit Evangheliia și cădealnița”, dar nu și „niște candelă și o tîpsie 27 Ianuar. de năfură”, zicând că „lucrul bun tot cu zăbavă să face”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 102-3, n° 10.)

MMDCCCLXXXVIII.

Polihronie, vameșul de Câmpina (Grec), către Brașoveni, despre procesul 1709, dintre Pătru Moldoveanu și Pătru Buburuzea, pomenind o moșie la Câmpina, 15 Februar. „zălăjită” de cel din urmă și „Ploestiani car[e] au zis că i-au dat bani, să le târguiască”, și „Stroe, soția lui”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 214-5, n° 19.)

MMDCCCLXXXIX.

Împăratul către Cancelaria Ardealului, despre casa din Brașov a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu.

Viena,
1709,
3 Mart.

Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis, archiducis Austriae, domini, domini nostri Clementissimi nomine, eiusdem Cancellariae aulico-transylvanicae hisce perbenigne significandum: ex adiacenti copia uberius liquere quibus rationibus piissime nuper defuncta Caesarea Maiestas permota fuerit Illustrissimo moderno principi Vallachiae, Constantino Brancován, sub 30 mensis aprilis, anno 1701, speciale hoc privilegium concedere ut in suburbiis civitatis Coronae, non tantum domum, hortum aliudve aedificium venale sibi que commodum pretio competenti emere ac pacifice possidere, verum etiam eiusdem exemptionem ab omni onere, cuiuscunque id generis sit, gaudere valeat, modo autem regnantem Caesaream Regiamque Maiestatem dicto principi ob eius peculiare ac continuum erga eandem devotionis studium, praesertim vero intuitu plurimorum Augustae Domui Suae et Reipublicae christianae variis in occasionibus hucusque praestitorum servitorum, quae et hinc in proprium ipsius provinciae Transylvaniae commodum redundant, ad instantiam praenominati principis, illud ipsi impertitum privilegium per omnia benigne confirmasse et per eandem Cancellariam aulico-transylvanicam renovandum clementissime demandasse: quae proinde hanc caesareo-regiam confirmationem iuxta tenorem praecitati privilegii stilo consueto expedire noverit. Viennae, 3 martii 1709.

Per Sacram Caesaream Regiamque Maiestatem

Georg. Fried. Schiken.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCXC.

1709,
5 Mart.

Notă din protocoalele oraşului Braşov, despre căsătoria lui Gheorghe, fiul lui Şerban-Vodă Cantacuzino.

.... Die 5. Martii hält die fürstliche Braut Ruxandra¹ ihren Einzug in hiesige Stadt, worinnen ihr Herr Bräutigam schon in die 18 Jahr sich ausser seinem Vaterlande aufgehalten, dessen Namen Geordattye Kantakuzenus, ein Sohn des Sorban Wojvode, so der türkischen Expedition unter Wien anno 1683 beigewohnt. Obbesagte fürstliche Braut zu complimentiren wurden die beide Wohlweisen Herrn Georgius Czako und Petrus Sigerus entgegengeschicket²....

(Braşov, Archiva Oraşului; Protocoalele Sfatului, 1709, p. 13.)

MMDCCCXCI.

1709,
13 Mart.

Notă din protocoalele oraşului Braşov, despre discuţia cu Constantin-Vodă Brâncoveanu, cu privire la casa lui cumpărată în Şcheiu.

.... Die 13. Martii confluit ein Amplissimus Senatus zum U. V. W. W. H. Richter, woselbst die vom walachischen Wajvoden Constantino Brankovan dem Herrn Spatar Thoma Kantakuzeno gegebene Commission, in puncto des vom Herrn Heyden ihme durch den Pater Miklos verkauften Meierhofes in der Mittelstgassen, unter dem Berge, durch die Herrn H. supremos officiales proponirt wurde. Bestunde hierinnen:

Dass der Wajvoda das vom Pater Miklos erkaufte Heydnische Erbe, welches gedachter Herr George Abraham von der Heyde, ein schlesischer Edelmann, als er ein Leuthenands Charge unter dem löblichen Metternichischen Regiment verwaltete, und in hiesiger Stadt im Quartier lag, durch eine Heurath, indeme er die Frau Agnetham Pleckerin, des seeligen Herrn Johannis Dieterichs hinterlassene Wittibbe, eheligte, überkommen, gerne vor sich behalten wolle, damit seine Bedienten, wenn selbe aus Walachei anhero kommen, absteigen und daselbst subsistiren könnten. Die Motiven waren zur Persuasion diese: der Wajvod habe ja der Stadt so viel Wohlthaten erwiesen, und wolle auch fernerhin so viel dienen, dass man ihme nicht Ursach habe dieses Erbe zu difficultiren; er sehe nicht wie man ihme in so geringer Sache nicht so viel zu lieb thun solle. Was weiter von der Stadt besorget würde, seien blosse imaginationes; er verlange der Stadt zu keinem Praejuditz was vorzunehmen; es haben ja Griechen, Ratzen, Walachen und andere mehr in der Vorstadt Häuser; warumb wurde ihm denn ein Haus zu kaufen verweigert? Doch, wenn sich ein Fremder fände, der besseren Fug zum Meyerhof habe, denn er wolle er zu Blesphem (*sic!*) kein Erbe haben, verlange aber das vor den Meyerhof ausgelegte Geld, als fl. 560, zusammp dem ab anno 1700, den 18. Juni, angewachsenen Interesse.

Weilen nun noch im vorigten Jahre umb dieses Haus oder Meyerhof von dem Wajvoda unterschiedliche Ansuchen geschehen waren, doch allezeit mit Höflichkeit und Bescheidenheit abgewiesen worden, brach die heimlich angesponnene Practik des Herrn v. der Hayde endlich heraus, dass er, wieder unsere Stadtgerechtigkeit und Municipal-Rechte, ohne der Obrigkeit Vorwissen und unterlassene Proclamation oder Verrufung ofterwähnten Meyerhof dem Pater Miklos, hiesigem Dreissiger, verkaufte...

Bei sogestalten Sachen consultirte man, was zu thun? Es schwebete anoch in frischem Andenken, wie er anno 1701, im Ianuario, unsere erkaufte und im Herausbringen begriffene Weine, sammp denen Wagen, arrestirt hatte, nur bloss

¹ Luxandra, fiica lui Iordachi şi nepoata de fiu a lui Antonie-Vodă Roset al Moldovei.

² V. *Braşovul şi Românii*, pp. 233-4.

der Ursachen weilen der hiesige Magistrat ihm das sogenannte Major'sche oder Bialische Haus, das er auch ohne Vorwissen der hiesigen Obrigkeit erhandelt und an sich gebracht, nicht zustehen und zu besitzen erlauben wollte, wodurch nicht geringer Schaden eingeloffen und noch viel andere Inconvenientien erfolget, wäre nicht das besagte Haus ihm endlich, in Ansehung auch der damaligen Conjunctionen, mit Vorwissen Ihro Hochgräflichen Excellenz des damaligen hier commandierenden Herrn General Feldmarschalen Graf von Rabutin zwar gelassen, alleine darwider, sowohl vor einer löbl. Sächsischen Universität, als auch in Wien, vor der Siebenbürgischen Hofkanzlei, protestiret, welche Protestation unter Ihro Kaiserl. Majestät, unseres allergnädigsten Herrn H., Sigill heruntergeschickt worden und in Hermannstadt aufbehalten wird. Die einer löbl. Sächsischen Universität eingegebene Protestatio lautet wie hier folget [n^o MMDCCCXVII, p. 1483 și urm.]:

Eine andere Protestation gleichen Inhaltes schickten in die Siebenbürgische Hoffkanzlei, durch den Herrn Iohannem Hozman von Rothenfels, selbiger Hof-Kanzlei damaligen Taxatorem in Wien, Ihro Röm. Kaiserl. Majestät zu präsentiren, hernach pro memoria dem Protocoll zu inseriren.

[Ca bucata citată mai sus.]

... Auf unser Ansuchen kam unsere eingesendete Protestation unter Ihro Röm. Kaiserl. Majestät Secret in forma consulta et solenni herein, dieses Inhaltes: „Nos, Leopoldus, divina favente clementia electus Romanorum imperator.“

[Ca bucata citată mai sus.]

In Beantwortung dieser irraisonablen Procedures des wallachischen Vaivodens, wie auch künftig erfolgender Kränkung unserer Stadtfreiheiten, wie nicht minder obhandenen unruhigen Zeiten, da, wegen der Zufuhr in der Blokada, dieses Nachbars Freundschaft nit entbehren und missen kunnten, resolviret ein Amplissimus Senatus dass ihm der Mayerhof zwar nit zugelassen werden sollte, doch aber, anstatt dessen, des Johann Thomas Messerschmiedes oberhalb der Stadt an das Majorisch, nunmehr Brankovanische, stossende Haus, wiewohl unter gewissen Bedingungen, wie zu dem Ende (die) im vorigten Jahre die Conditiones¹ an den Vaivoden geschickt worden, gegeben werden mögte. Dahero die besagte Conditiones über das Thomas'sche Haus, umb welches der Fürst auch voriges Jahr angehalten, allein umb der Ursachen willen, dass er die Bedingungen einzugehen verweigerte, nicht optinirt. Die Conditiones waren diese:

1) Dass der Wajda Brankovan gehalten sein solle, allen unseren Privilegien und Gewohnheiten keines Weges zuwider zu leben.

2) Zum Praejuditz der Stadt nichts bauen zu lassen, viel weniger einiges Asylum dahin zu stiften, oder mit Weinschenken oder anderen Handtierungen der Stadt schädlich zu sein.

3) Dass die Inwohner des Hauses dem Magistratui loci in Allem subject sein wollen, tam quoad onera personalia, quam patrimonalia, und, wenn dieselben wegen einiges Delicti vom Magistrat zur Strafe gezogen werden, nit befugt sein sollen, Ihre Fürstl. Gnaden mit verdrriesslichen Querelen zu molestieren und dadurch zwischen dem Wajvoden und dem Magistrat Uneinigkeit zu stiften.

4) Dafern die Republic an ihren Freiheiten und Gewohnheiten, wider Verhoffen, angegriffen werden sollte, reservirt dieselbe sich das Recht und macht das vor diesmal concedirte Haus mit dem Emptionspretio, als f. 600, zu redimieren. Kurzlich, die Stadt übergibt das Haus mit dem Beding, dass es in Allem kein besseres Recht und Freiheit als anderer Inwohner Häuser oberhalb der Stadt haben soll.

Diese 4 Puncta wurden contrahirt und von den Specialitäten ad generaliora gebracht, weil vorhin der Wajvod es verweisslich geandet dass er kein Kortsomár²,

¹ A nu vinde vin în rândul întâiu. Cf. *Brașovul și Românii*, pp. 236-7. V. mai jos.

² Cărciumar.

etc., wäre und laufe wieder seinen fürstl. Respect dergleichen Anmuthung zu übernehmen und sich zu verbinden. Der Extract der Condition war dieser:

Ein löbl. Magistrat wolle des Messerschmied-Thomai Haus dem Wajvoden überlassen mit diesem Bedinge, dass besagtes Haus und Besitzer desselben keine mehrere Freiheit als andere daselbst stehende Häuser und Inwohner haben solle, anbei der Stadt zum Praejuditz nichts bauen, viel weniger darinnen wieder der Stadt Freiheiten und Gewohnheiten etwas thun und ausüben wolle...

Mit diesem Bescheid werden die beede W. W. Herrn Georgius Czako und Georgius Schnell junior an den H. Spetar Thoma, so zur Frau Albrichin im Quartier war, abgefertiget, daferne ihm der Vorschlag beliebete, im Namen seines H. Principalis zu contrahiren, so möchte er darzu thun und schriftlich von sich stellen.

Die H. H. Abgeordneten gingen mit dieser Instruction, kamen aber bald mit der Antwort: Er, Thoma Kantakuzenus, habe keine Commission wegen des Thomai-Messerschmieds Haus zu handeln, sondern nur wegen des Meyerhofes; man wolle doch die Wohltaten des Wajvodens hiesiger Stadt bezeigt und wegen künftiger Dienste den Meyerhof ihm nicht difficultiren, sondern erlauben; da es aber nicht geschehen dürfte, verlange er bis morgen in aller Frühe die vor den Meyerhof erlegte Gelder zusammt dem ab anno 1700 angewachsenen Interesse von 560 fl.; damit übrigens was zwischen dem H. von Heyden und Pater Miklos gehandelt worden, elucidiere, gebe er den Contract einem löbl. Magistrat zu präsentieren. Der Inhalt war dieser:

[Contractul de la 18 Iunie 1700, iscălit de *Georg Abraham von der Heyden, Agnetha von der Heyden, Agnetha Dietrichin.*]

Unsere Herrn Abgeordnete übermachten dem H. Spatar Thoma Antwort, zusammt dem Kaufbrief über den Dietherichischen Meyerhof, welcher mit Verwunderung der unverantwortlich Hinterlist gelesen wurde, und waren die gespielte Defraudationes und Technae um so mehr zu sehen, je ungezweifeltere Caracteres, aus der Ungleichheit der Zeit in welcher der Kaufbrief emaniret und das Inventarium dem H. Valentino Plekern behändiget, der Vervortheilung (*sic*) zu befinden waren. Denn der Kaufbrief war anno 1700, den 18. August, datirt, das Inventarium aber über des H. von der Heyde Stieftöchterchens Patrimonium, worinnen auch dieser strittige Meyerhof steht, anno 1700, den 30. August: ist nun der Meyerhof ehender um 12 Tage als das Inventarium dem H. Valentino Plekern zugestellet worden, dem Pater Miklos überlassen, wie kommt er denn ins Inventarium der hier verbliebenen und hinterlassenen Sachen?

Dieses ohngeachtet, trägt man die Gelder zusammen, damit der Meyerhof dem Wajvoden aus den Klauen gerissen und zu keinen unverhofften Consequentien Ursach geben könne, woraus danach keine fremde Nationes sich in die Altstadt gemischt und bis dato rein behalten worden. So schwer auch das Geld bei diesen unglückseeligen Geldklemmen-Zeiten zu bekommen war, angesehen die kaiserl. Winter-Portiones abzutragen und unterschiedliche Executiones zur Geld-Erpressung hier in loco waren, dennoch stiessen so viel zusammen und überschickten. Es sei nun dass der Spatar Thoma gemeinet, die Stadt, in Noth steckend, würde das Geld nicht aufbringen, oder, da solche gebracht würden, könne man andere Ränke erdenken, so sahe man doch klar dass es nicht sein rechter Ernst mit dem Geldnehmen war, sogar dass er allerlei Subterfugia suchte, wenn man ihm die Gelder vor den Meyerhof abgeben wollte, bis derselbe letzlichen selbst den Vorschlag thäte: der titl. Herr George Dietrich, so, als ein Bluthsfreund, zum Meyerhof den rechtmässigen Zuspruch habe, könne solch Erbe zu sich nehmen; vor des Meyerhof Pretium aber des Messerschmieds Johann Thomai Haus, so an das Majorische oder nunmehr auch Wajvodische, besser aber Brankovanische, Haus stösset, erkaufen und dem Wajvoda gleichsam per concambium geben¹.

¹ V. și Brașovul și Români, I. c.

Ein Ampliss. Senatus sehe gerne dass er vom Meyerhof cedirte: allein das commutare und concambiare schiene praejudicierlich zu sein, dieweilen dadurch der Wajvod in seinem Mayerhofkauf gleichsam legitimirt würde, welches zu präclarieren (praeteriren?) allen ersinnlichen Fleiss anwendeten. Diesemnach wurden raths, in Betrachtung der jetzigen Conjuncturen, da vom Kaiserl. Hof nicht allerdings nicht secundiret wurde, und dann, bei (Göttl. Verhütten) abermaliger Bloquada, die Zufuhr aus Wallachei nöthig hätten, das Thomai-Messerschmieds Haus dem Wajvoden Constantino Brankovan zu offerieren.

Zu dem Ende concipirten die Oblation schriftlich und übersendeten solche dem H. Spatar Thoma Kantakuzeno durch die W. U. W. H. Georgium Czako und Martinum Seewaldt, notarium, welche von Wort zu Wort also lautet:

[V. mai jos, la data de 19 Mart 1709.]

Die expedirte Herrn Georgius Czako, Martinus Seewald und Georgius Dietherich kamen vom H. Spatar Thoma mit der Resolution: es sey besser dass der W. H. Georgius Dietherich das Messerschmiedische Haus erhandele und die Stadt ein Instrument in dessen Namen verfertige, und zwar in aller Eille, denn er in procinctu zur Reise, Wagen und Pferde, Alles fertig stehe.

Worauf der Schluss erginge, den Wajvoden nicht vor den Kopf zu stossen, ein verlangtes Instrumentum aufsetzen zu lassen: da man inmittelst so viel angemerket und gemuthmasset, dass etliche Termini in der kurz vorhergesetzten Schrift ihm nicht allerdings gefallen, als: „venditio neglectis statutorum solennitatibus facta“, wie auch: „domum conferimus eodem iure iuxta civitatis leges et consuetudines, quo caeteri ante possessores eandem incoluerunt, possidendam“, wurde die Schrift zwar in eine andere Form gegossen, in der aber die substantialia fast wie in der ersten, quoad iura nostra, blieben und nur geändert gesetzt wurden, wie hieraus zu ersehen [la aceiași dată]:

Dieses Instrumentum übersendete ein Amplissimus Senatus dem mehr erwähnten Spatar Thoma Kantakuzeno, welcher im Namen des Wajvoden umb dieses Haus sich bewerbete und bemühte. War ihm nicht allerdings gefällig dass die vorigte Clausuln und Freiheitsdeterminationes inseriret waren, welches man auch bei dessen Stillschweigen abnehmen kundte, nichtsdestoweniger acquiescirte er dabei und, indeme er unsere Schrift übernehme, behändigte dahingegen der Stadt den zwischen dem H. von Hayden und Pater Miklos geschlossenen und aufgerichteten Kaufbrief über den Meyerhof, bathe, man mögte seinem Menschen, so er hier hinter sich liesse, auch den Kaufbrief über das Thomai Haus mit titl. Herrn Diethrich geschlossen, ungesäumt zustellen. Welches denn geschehe; dessen lautende Continece ist diese:

[Contractul din 18 Mart 1709, Braşov, incheiat de Gheorghe Dietherich și Ioan Thomai, precum și de martori, Toma Franzen și Samuil Wallusch iunior, cu mențiunea: „der obere Nachbar Ihro Fürstl. Durchlaucht Herrn H. Constantini Brankovans Behausung“.]

Die Acta so zwischen dem walachischem Fürsten Constantin Brankovan und der Stadt vorgeloffen sind, absonderlich zu Papier gebracht und, sammt den Briefen so der Fürst an die Stadt geschrieben, in das Archiv auf das Rathhaus beigelegt worden.

Sollte nun ins Künftige vom Wajvoden oder walachischen Fürsten oder seinen haeredibus der Stadt zum Praejuditz, Kränkung der Stadt Freiheiten oder Gewohnheiten etwas Schädliches attentirt werden, ist auf Alles genaue Achtung zu geben und durchaus nichts zuzulassen und ihm verstattet werde. Melius est enim intacta iura servare quam post vulneratam causam remedium quaerere. Wünschten dass in diesen trübseeligen Zeiten nicht gemüssiget worden wäre im Geringsten uns mit ihm einzulassen und die vorhin schweren Sorgen zu vermehren. Gott weiss Rath, und wird zu seiner Zeit die Hülffe der bedrängten Stadt zu ihrem Besten angedeien lassen.

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul citat Seewald, 1709, pp. 14-30.)

MMDCCCXCII.

1709,
14 Mart.

Toma Cantacuzino Vel Spătar către Brașoveni, despre învoirea cu Dietrich, marturi fiind Gheorghe Drauth și „funoșul“, „adecă să dea Mării Sa Vodă maerul și să ia locul Cușetarului“, cerând Vodă și „scrisoare“ de la acesta, care trebuie dată acum, prin omul ce anume se trimite.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 259-60, n° 11.)

MMDCCCXCIII.

1709,
15 Mart.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre arginturile și scrisoarea aduse de Toma Spătarul (Cantacuzino), despre zăbava carătei —, „că s'au învățat toți, și acolo și aici, a să purta tot în mincuni și a nu stă la cuvânt“, — și despre buna primire a boierilor trimiși „pentru nunta dumisale vărului nostru Iordache beizadea“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 86-7, n° 4.)

MMDCCCXCIV.

Brașov,
1709,
19 Mart.

Ofertă a Brașovenilor către Constantin-Vodă Brâncoveanu prin Spătarul Toma Cantacuzino pentru schimbarea casei Dieterich, în Brașov, cumpărată de el, cu alta.

Quoniam Celsissimo Valachiae principi ac domino Constantino Brankován placuerit villam illam beati domini Iohannis Dietherich, connubiali iure ad dominum de Heyden devolutam, emendo sibi asserere, venditio autem, neglectis statutorum sollennitatibus facta, interveniente qui sanguinis favore ad villam praetactam potiori iure valeat, invalidata nunc esset, idcirco ut Celsitudinis Suae gratiam porro mereamus, loco huius villae domum cultrifabri Iohannis Thomai, Celsitudinis Suae domui vicinam, in superiori suburbio sitam, conferimus, eodem iure, iuxta civitatis leges et consuetudines, quo caeteri ante possessores eandem incoluerunt, possidendam. Quod si accipitur Magistratus coronensis oblatio, emptionis superinde, sub ambarum partium, Celsissimi domini, domini emptoris et venditoris, genuina subscriptione condendum instrumentum. Actum Coronae, die 19 martii, anno 1709.

Iudices, villicus ac Senatus regiae liberae civitatis coronensis.

(Brașov, Archiva Orașului; copie; Protocolul citat Seewald, 1709.)

MMDCCCXCV.

Brașov,
1709,
19 Mart.

Contract între Brașoveni și Constantin-Vodă Brâncoveanu, pentru schimbarea casei lui din Șcheiu.

Postquam, ad domini Georgii Dietherich instantiam, Celsissimus princeps ac dominus, dominus Constantinus Brankovan villam illam a venditore, domino de Heyden, emptam, ad quam sanguinis iure potior est d. G. Dietherich, gratiose sibi cesserit, ita tamen ut pro emptionis pretio, quoniam sic commodius sit, domus cultrifabri Iohannis Thomai, in superiori suburbio sita, Celsitudinis Suae domui ibidem existenti vicina, traderetur, eapropter visum est sequenti modo contrahere: Celsissimus nimirum princeps villam heydianam de facto returnat (?) et resignat manibus domini Georgii Dietherich; hic vero vicissim pro supradictae villae erogato pretio et interesse tradit Iohannis Thomai cultrifabri domum eodem iure, iuxta civitatis leges et consuetudines, quo caeteri ante possessores eandem incoluerunt, possidendam. In cuius rei fidem et memoriam praesens hoc instrumentum, ab utrisque partibus subscriptum et sigillis roboratum, cuique parti genuinum et in

omnibus conforme exemplum extradatum est. Actum Coronae, die 19 martii, anno 1709. Coram me, Thoma Cantakuzeno, m. p., Georgio Czako, iurato senatore coronense, m. p., Georgius Dietherich m. p. Coram me, Martino Seewaldt, civitatis coronensis notario, m. p.

(Braşov, Archiva Oraşului; copie; Protocolul citat Seewald, 1709.)

MMDCCCXCVI.

Polihronie şi Gheorghe, vameşii de Câmpina, către Braşoveni, despre procesul lui Buburuzea cu Moldovanul, bătut de vătaful Drăghici, care nu vrea să jure înaintea lor oamenii lui. 1709, 5 April.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 215, n° 20.)

MMDCCCXCVII.

„Gheorgiţă Obrăştin“ către Braşoveni, despre „cest voinic al nostru, anume Florea, care i-am dat o fată din casa mea“, rugându-se a face, prin „portari“, ca altă femeie, cu un copil de la dânsul, să nu-l supere. 1709, 5 April.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 348, n° 3.)

MMDCCCXCVIII.

Poruncă pentru a se întrebă ce datoreşte Pătru Buburuzeai lui Zota Cojocarul de la Filipeşti, pe unt sau brânză. C. 1709, 5 April.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 211, n° 16.)

MMDCCCXCIX.

Răspuns de la Curtea Împărătească lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, în privinţa casei din Braşov. Viena, 1709, 15 April.

Sacrae Caesareo-Regiaeque Maiestatis, domini, domini nostri Clementissimi, nomine, domini principis Constantini Brankovan de Bessaraba, Vaivodae Valachiae, aulico intimo, ad hanc Aulam misso, domino Ladislao Theodoro Tyndar, hisce perbenigne significandum:

Intellexisse atefatam Maiestatem Suam, tum ea quae modo dictus d. Ladislaus Theodorus Tyndar, ratione immunitatis et exemptionis domus cuiusdam per praefatum suum principem in civitatis coronensis suburbio emptae, tum vero quae in contrarium eatenus, intuitu antiquissimorum privilegiorum nationis saxonicae in Transylvania, demisse proposita fuere, et, quia utrinque eiusmodi argumenta et rationes allegarentur, ut ulteriori disquisitionis et deliberationis mora egere videantur, summe fata vero Sua Maiestas praefato domino principi propter demonstrata hactenus in se remque publicam christianam insignia devotionis specimina, suum quoque quam promptissime gratificandi studium testandum cuperet, ideo eo rem dirigere clementer dignata est, ut dicta civitas coronensis omni meliori modo disponderetur, quo, non attentis hic in contrarium allatis rationibus immunitatibusque suis, bonae vicinitatis respectu, proprio motu eidem d. principi complacere adque mutua bonae vicinitatis officia ex parte sua eum invitare velint. Cuius optatum effectum, velut alte nominata Sua Maiestas a fideli natione saxonica sibi benigne pollicetur, sic in casum (quod quidem fore non sperat) contrarium, integrum quoque sibi reservat toties fata Sua Maiestas agendi quidquid per sacra sua antecessorum suorum diplomata in favorem anteacti d. principis factu possibile videbitur. Cui, ac etiam praedicto d. Ladislao Theodoro Tyndar, gratia sua caesareo-regia semper propensa manet.

Per Sacram Caesarem Regiamque Maiestatem, Viennae Austriae, die 15 mensis aprilis, anno 1709.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; copie contemporană; Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul citat Seewald, 1709, pp. 129-33.)

MMDCCCC.

1709, 23-5 April. Protocele braşovene pentru imunitatea cerută de Constantin-Vodă Brâncoveanu în moşile sale Poiana-Mărului şi Sâmbăta-de-sus şi de-jos.

1709, 23. April. Quarta Sessio. Hierauf confluit das Land, und der Herr Praesident proponirte wie dass der Walachische Wajda per Memoriale Ansuchung gethan dass ein Edel-Land Pojenne-Morului, sammt Also-Szombat, immun halten mögten, in Regard der Gutthat die er Siebenbürgen erwiesen. Es wurde aber nichts concludiret. [Auf] des Wajda Anforderung erklärte sich der H. Praesident dass der Wajda verlangte, wo nicht gänzliche Immunität, wenigstens ein gewisses Quantum auszuwerfen; worauf die Stände einig worden dass quoad posterius man ihme willfahren sollte, jedoch also dass so sich spe immunitatis einige Personen dahin begeben würden, der Wajda selbige verabfolgen zu lassen verbunden seie...

1709, 25. April. Sessio quinta. Es wird referiret dass, auf Ersuchen des walachischen Wajda, seine 3 Dörfer: Also und Felsö-Szombat, wie auch Pojenne-Morului, immun zu lassen, oder aber ein Gewisses zu determiniren, resolviret worden: drei Jahre lang nichts zu verlangen...

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul citat Seewald, 1709, pp. 50-52.)

MMDCCCCI.

1709, 24 April. „Popa Stoica dăn Țânțar, împreună cu Lupu Boiaru Cămlitu (*sic*) şi cu Bucur Vlădău, şi cu Ion Munteanu, şi cu Bucur Călător, şi cu Mihailă Glegoţ, şi cu Şerbu Vadră, şi cu Sămion Răducan, şi cu Oprea Mihai“ (scrie Oancea Logofăt), icau „pe chezăşie“ de la Braşoveni pe Stan Bărco şi Marin Bălcăşoe, aflători în prinsoare, hotărând „birşag“ 210 florini.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 348-9, n° 4.)

MMDCCCCII.

1709, 26 April. Constantin-Vodă Brâncoveanu către Braşoveni, despre „arginturile“ de la Mai, care trebuie puse „într'o cutie mare“, venind şi meşterul sau dând „foiţă de socoteală“ a argintului.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 103-4, n° 11.)

MMDCCCCIII.

1709, 29 April. „Dan birău, dinpreună cu bătrâni din Zrăneşti“, către Braşoveni, despre un om al lor, fugar din Țara-Românească şi silit, din lipsă de fân pentru vite, a iernă „pă otarul Şinci“ şi pe care „Poenari“ din Poiana-Mărului îl prind la ei, îl leagă, îl bat de moarte cu toiege, „ca să-l obăgiască“, pentru că nu dă „dă oae câte 5 bani“, zicând că nu li pasă de judeţul Braşovului.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 349-50, n° 5.)

MMDCCCCIV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Bistrițeni, despre „Hendrih Lambru 1709,
clopotariul, care s'au tocmnit cu noi să facă niște sulinare pentru un puțu“ și le 1-iu Iulie.
zăbovește, despre clopotarul Mihai, căruia i-a dat „niște čuoae ca să prefacă niște
sfeășnice la o bisearică“ și nu s'a apuțat măcar de lucru, „scăpătând de cuvânt“ —
„întrec acei de acolo cu nestarea la cuvânt“ —, precum și despre neieșirea Cuți-
tariului din casă.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 104-6, n° 12.)

MMDCCCCV.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Bistrițeni, despre muntele Radila, din 1709,
țară, „cumpărat“ de Oprea Florea de la cumnatul său Comșa Răuț, cu 102 taleri, 9 Iulie.
care, Comșa, l-a vândut, cu 130, egumenului de la Mărgineni, — cerând judecată.

(Brașov, Archiva Orașului, publicată în *Brașovul și Români*, p. 190, n° 18.)

MMDCCCCVI.

Mano Apostolu către Brașoveni, despre cei 300 de taleri împrumutați oame- București,
nilor lor, pomenind pe „jupâneasa Anna măsurita“ și pe „jupânul Ghiorghii Orgănașul“. 1709,
18 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 261, n° 12.)

MMDCCCCVII.

Măsuri luate de Țara Bârsei împotriva hoților Prahovei.

1709, [Anfang August]. Um diese Zeit haben die Räuber sich stark her- 1709,
vorgethan, also dass zu 50 und 60 Man sie sich zusammengeschlagen; welche alle începutul
wohl bewehret in der Prava und walachischen und moldauschen Grenzen dem lui August.
Reisenden grossen Schaden zugefüget; wieder welche der hiesige H. General de
Fabri alle Verfassung gemacht....

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul citat Seewald 1709, p. 104.)

MMDCCCCVIII.

„Iane vam[e]șul ot Dragoslavele“ către Brașoveni, despre „gălčava ci s'au 1709,
făcut aici, la Rucăr, cu jupânul Gabăr“, cu un jitar beat și 10 cărauși, adaugind 3 August.
că jitarul a fost un sărac, „pus în butuci“ și bătut „cu 300 de toiage“, fiind aruncat
și la închisoare.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 209-10, n° 15.)

MMDCCCCIX.

Hoffmann von Rothenfels către Brașoveni, despre chestia casei lui Con- Viena,
stantin-Vodă Brâncoveanu în Brașov. 1709,
6 August.

Hochedel-Gebuhrner, Sonders Hochgeneigtester Herr Patron und Vatter,

Weil ich in sicherer Hoffnung stehe dass EHGNW., vor Ankunfft dieses,
neuere Brieffe, worinn die occurrentia berichten werde, von mir haben können,
alss beziehe mich vor ietzo nur auff die inligende Copey des Brieffes so an
einen Löblichen Magistrat nach Cronstatt geschrieben, auss welchem, wie auch
den Beylagen A. B. C., EHWGNW. mit Mehrerem ersehen werden was in puncto
einer angesuchten Befreyung seines Hauses zu Cronstatt mit dem Fürsten auss

der Wallachey hier passiret. Ich habe alhier das Meinige redlich gethan und verhüttet dass dieses privilegium de novo nicht expediret werde, weilen denn keinen Zweifel trage, EHWGNW. werden alss supremus custos privilegiorum das Fernere zu contribuiren sich nicht entziehen. Alss bitte gehorsambst, auss Grund und Betrachtung der Momenten so in beyligenden Schrifften begriffen, auch mit Interponirung dehro Autorität alss comes nationis, besagten Magistrat dahin zu bewegen dass sie lieber zu diesem expediendi, welches vorgeschlagen undt von dem Kays. Hoff bequiem zu Hebung des praejudicii befunden worden, alss irgend einer schädlichen Renitence, so gar übel ausschlagen könnte, greiffen mögen.

Der Herr Dindar wird in dieser Sache gar wohl gebraucht werden können, zumahlen er auch das Beste hierbey zu thun versprochen. Hiermit verbleibe, nächst göttlicher Empfehlung, EHWGNW

Wien, den 6. August 1709.

treuegehorsambster Diener:

Hofmann v. Rothenfelss, m.p.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCX.

Viena,
1709,
6 August.

Întrebare din Viena către Braşoveni, cu privire la cererea de întărire a dreptului lui Constantin-Vodă Brâncoveanu în Ardeal.

Copia literarum ad Magistratum Coronensem.

Tit. Was für ein Privilegium des Höchstseeligen Kayserl. Leopoldi Majestät dem ietzo regirenden Fürsten in der Wallachey, Constantino Brankovan, ratione immunitationis et exemptionis eines Hausses und andern Appertinentien in dehro Vorstädten, noch anno 1701, durch dehro Geheimbde N.-Oesterreichische-Hoff-Canzeley allergnädigst verlihen, belieben E... auss beyligender mir aus der 7-bürgischen Hoffcanzeley Archiv treulich communicirter Copia (dergleichen auch die nachgehende B. und C. sein) sub lit. A in mehrere zu ersehen. Wie nun dieses Privilegium bey Lebenszeit höchst gedachter Majestät weder produciret, noch in usum gebracht worden, also hat sich obangerechter Fürst ietzo angelegen sein lassen, vermittelst dehro Geheimbden Secretarii, H. Ladislai Theodori Tyndar, durch die ietzt regierende Kays. Majestät dessen Renovation und Confirmation anzusuchen. Da es denn auch dahin gedihen, dass, sowohl in Ansehung dessen, dass unser Allergnädigster Kayser und Herr, Herr Iosephus, alle von dehro Herrn Vattern, Leopoldi Kays. Majestät seel., ertheilte Privilegia in genere zu confirmiren Allergnädigst entschlossen, als auch in Betrachtung der vielen Meriten des wallachischen Fürstens, womit er sich den Kayserl. Hoff günstig und geneigt gemacht, mehr berührten privilegii Confirmation resolviret undt der 7-bürg. Hoffcanzelley ad expediendum intimiret worden, wie solches die ebenfals hier beygelegte Abschrift sub lit. B. anzeigt. Sobalden nun diese Intimation in der 7-bürgischen Hoffcanzeley-Räthe-Versammlung vorgekommen, ist dieses Werck alsogleich von weiterm Nachdrücken und der königlich freyen Kron-Statt, wie nicht weniger dem gesammten corpori nationis saxonicae, sehr praejudicirlich zu seyn erfunden worden, vorbey denn, in observance meiner patriotischen Obligation, nicht ermanglet die pondera praejudiciorum, und wie solche exemptiones und immunitates den Grund unserer privilegiorum angriffen und darwieder lauffen, auss hier zutauglichen und bey Hand gehalten uhralten privilegiis zu demonstriren, worinnen auch von meinen Herrn Collegis Beyfall und ein treues studium amoliendi (worfür Sie auch wohl von einem Löbl. Kron-Stättischen Magistrat einen schriftlichen Dank meritirt) gefunden, welches sodann dem Kayserl. Hohen Ministerio vorgetragen und von solcher Wichtigkeit angesehen worden, dass die Expedition zurückblieben und, tam intuitu der geschehenen neuen Resolution, so nicht wohl revociret werden konnte, alss anderseits des besorgenden praejudicii contra privilegia nationis undt

anderer Consequentien kein besseres Expediens zu ergreifen gewesen, damit mann nemblich durch eine neue Expedition dass erstere privilegium in nostri praejudicium nicht wieder lebendig mache und also quasi manu Caesaris stabilire, anderseits aber dem wallachischen Fürsten in re (excepto privilegio Saxonum) non adeo magni momenti gratificare, als den Löbl. Kron-Stättischen Magistrat dahin zu bewegen dass derselbe suo proprio motu diesem Fürsten, dessen gute Nachbahrschafft der Statt so sehr nöthig, in der oblatione immunitatis a contributionibus, quartiriis, et cetera, den Willen suche; wie denn obgedachter Herr Tyndar auch in solcher Conformität, wie auss lit. C. eigentlich zu vernehmen, verbescheidet worden.

Wenn denn der Belauff dieser Sachen, so wie er sich befindet, an E. . . treulich zu berichten und vorzustellen nicht unterlassen sollen, so hoffe, dieselbe werden, in Erwegung der angeführten Gründe und hochvernünftiger Vorstellung der leicht vorzusehenden vielen Inconvenientien, so dass expressum privilegium nach sich zihen könnte, diesem getroffenen expediendi ad mentem Augustae Aulæ Platz und Statt zu geben nicht ermanglen. Im Übrigen aber dass Werk selbstn dahin antragen, wie man sich am Sichersten vor einer Perennität verwahren möge; welches geschehen könnte, da mann, in Conformität des praetendierten privilegii, den *stylum moderno principii Wallachiae*, posteritatis nulla mentione facta, beybehalten solle, und sonsten so vorsichtig dabey wäre, als es immer in tali casu möglich ist.

Mehrgedachter Herr Tyndar wird sonder Zweifel die Commission überkommen, in dieser Materie mit E. . . zu tractiren, welcher sich hoffentlich raisonabel genug aufführen, auch im Übrigen, wenn er zu einem guten Freunde gemacht und beybehalten werden wirdt, alss des Fürsten geheimbdesten Höfflingen einer demselben, bey seinem Herrn gutte Dienste, auch wider solche welche diesen Fürsten wieder die Löbl. Kron-Statt auffzuwiegln sich angelegen sein lassen, alss ich vernahm dergleichen Einen bei ihnen zu seyn, erweisen können. Wormit E. . . der treüen Obhut des Allerhöchstens herzlich, mich ingleichen dehro beharrlichen Wohlgewogenheit gehorsamblich empfehlend, nächst herzlichem Anwusch eines beständigen Wohlergehens, verbleibe.

Wienn, den 6. August 1709.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCXI.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Brașoveni, despre zăbava lui Mihai 1709, Clopotariul, „având alte lucruri, înpărătești“, la Sibiu, — „ce nu va fi vrut să 7 August. lucreze; de aceaie n'au lucrat“ —, despre „sulinarile“ de la celalt meșter, pentru care trimite, cu ceva zăbavă — „căci știm că meșterii aceștea pururea sânt obișnuiți de nu să țin de cuvânt și nicodată lucrul nu-l gătescu la zioa ce-și pun“ —, carăle de la Rucăr.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 106-7, n° 13.)

MMDCCCCXII.

Toma Cantacuzino către Brașoveni, despre zidarii ce-i trebuie „să-m spoiască 1709, nește case ce mi-am făcut la București“, „până nu dă răceaala“, și despre „un știu- 19 August. catur“ ce a lucrat la ele.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 113, n° 7.)

MMDCCCCXIII.

Viena,
1709,
26 Octom-
bre.

Măsuri împărătești privitoare la banii curenți, pentru „stărpirea monedei polone și muntene“.

Cum naturalia quaedam pecunia solvantur, nec necessarium erat etiam de re monetaria hic agere, redigatur itaque in pristinum valorem.

qq. 5to. Monetae in chara nobis Transylvania currentis statum modernum, publico admodum damnosum, amplius dissimulare paterna in vos nostra cura non permittit. Unde, matura consideratione omnium circumstantiarum, iudicavimus universas species, tam nostras, quam polonicas et alias, quae hactenus ibi currunt, in statum et valorem in quo ante rebellionem erant, sine mora reducendas, nisi vos, cum toties dicto generali armorum nostrorum praefecto, nobis forte ignotas rationes aut impedimenta quominus fieri possit, habeatis; de quibus vestram quam celerrimam informationem, bene tamen et in rationibus impartialibus fundatam, in hoc casu praestolabimur. Cavendumque vobis erit ne speciosis, praetextu publici, rationibus hic moveamini atque ansam delis, informationis huius mora, aliis abutendi. Non occurrentibus vero vobis et dicto generali nostro armorum praefecto in contrarium rationibus, eum reducendi modum volumus, ut quidem, uti dictum, et nostrae et alienae species reducantur, nunc primo et ante omnia, in eum in quo ante rebellionem erant cursum.—rr. 2. Exterminatio polonicae et valachicae pecuniae, sed hoc successive. Mens nihilominus nostra esset, pecuniae alienae, utpote polonicae et valachicae, species, si simul et semel fieri nequiret, saltem successive, interiecto nihilominus certo, et quo breviori fieri posset, termino, prorsus tollere, utpote intrinseco valore, respectu nostrarum, viles et ideo damnosas et tales quae ansam subministrant alienis nationibus et foeneratoribus pecunia hacce vilissima provinciam inundandi nostraque iusta spoliandi.—ss. 3. Pro interim vero reductio talerorum leoninorum, verum zlothonum valachicorum prorsus fienda eliminatio. Prohinc et nunc vero leoninos talleres in specie ad grossos 30 reducendos, florenos vero qui ex Valachia plerumque veniunt et slothones valachici nominantur, utpote miserae plebi perniciosissimos, prorsus eliminandos iudicamus. Unde vestrum erit, nullis, uti dictum, in contrarium repertis solidis rationibus, sine mora istam reductionem monetae cuiusvis speciei et sortis reducere in cursum et valorem in quo ante rebellionem hancce fuit, exceptis taleris leoninis, quos ad 30 grossos devalvatos, et zlothones praedictos valachicos, prorsus eliminatos, utiam dictum, volumus.—tt. 4. Publicatio horum una eademque die fienda. Huius vero publicationem sic instituetis, ut una eademque die, quantum possibile, ubique per provinciam publicetur, ab ipsoque publicationum¹ die dictus cursus initium capiat, ne morae vel termini praescriptione privatae rei nimium studiosi aut peregrini abuti possint.—uu. 5. Exsolutio debitorum in elevata moneta facta qualiter debeat fieri? Et, quia hic occurrent solvendorum in moneta nimium elevata contractorum debitorum casus, ubi difficile videbitur misero debitori, aliunde calamitate publica hodierna afflicto, moderno pecuniae valore solvere,— in hunc ergo casum vos informationem vestram et opinionem simul in iustitia fundatam, qualiter debita huiusmodi exsolvi et exigi possint, nobis subministrabitis.

xx. 6. Quomodo damna in re monetaria pullulantia praecaveri, et auri argenteive eductio prohiberi queat, opinio deputationis expeditur. Quod denique monetae alienae et peregrinae species spectat, qualiter malum et damnum inde in vos redundans caveri, et an ea eliminanda vel diminuenda, in quantum et quando foret, sic et eductio nostrae argenteae et aureae cum damno publici qualiter caveri providentius posset, idipsum cum ibidem rei nostrae monetariae curam gerente aliisque rei huius gnaris communicabitis conferetisque et, quod vobis hic videbitur, simul nobis perscribetis.

(Sibiui, Archiva Universității Săsești; copie din decretul Împăratului Iosif.)

¹ Copia are: „publicationem“.

MMCCCCXIV.

Însemnarea monedelor primite în Austria, cu valoarea lor.

Sibiu,
1709,
1-iu Novem-
bre.

Specificatio

monetarum, tam caesarearum, ad valorem modernum viennensem, quam aliarum
exoticarum, ad valorem suum pristinum reducendarum.*Moneta caesarea et imperialis.*

	fl.	kr.
Ducatus sive aureus qualiscunque iusti ponderis et ligae, exceptis tur- cicis et bavaris, reducitur ad floren. hung. 5, den. 40, rhen. vero .	4	30
Thalerus sive imperialis qualiscunque, exceptis leoninis et venetis, ad floren. hung. 2, den. 40, rhen. vero	2	—
Et sic, a proportione, medii et quadrantes thaleri.		
Marianus, sive horgos qualiscunque, exceptis brandeburgicis et bavaris, ad den. 34, sive crucigeros	—	17
Grossus binarius caesareus, ad den. 14, sive crucigeros	—	7
Grossus alius binarius qualiscunque, ad den. 12, sive crucigeros . .	—	6
Simplex alius grossus qualiscunque, ad den. 6, sive crucigeros . . .	—	3
Poltura qualiscunque, ad den. 3, sive crucigeros	—	1 ¹ / ₂

Moneta vallachica dicta.

Leoninus ad floren. hung. 2, den. 10, rhen. vero	1	45
A proportione huius, medii et quadrantes leonini		
Schlot ¹ vallachicus ad floren. hung. 1, den. 40, rhen. vero	1	10
A proportione huius, tult dicti, sive medii schlotones.		

Imperialis moneta.

Horgos brandeburgicus ad 30 den., sive ut No. 1 ^o 2.	—	15
---	---	----

Ducatini veneti dicti.

Thalerus sive sic dictus ducatinus venetus ad floren. hung. 1, den. 50, rhen. vero, ut No. 2 ²	1	15
Medius ducatinus venetus, ad den. 68, sive crucigeros, ut No. 3 ^o 2 .	—	34
Quadrans ducatinus venetus, ad den. 34, sive crucigeros, ut No. 4 ² .	—	17

Moneta gallica.

Peureus (<i>sic</i>), dublo dictus, ad floren. hung. 8, den. 40, sive rhen. . .	7	—
---	---	---

Bavarica.

Maior Landtmüntz dicta, ad den. 48, sive crucigeros, ut No. 5 ^o 2 . .	—	24
Minor, ad den. 24, sive crucigeros, ut No. 6 ^o 2	—	12
Ducatus, ad floren. hung. 3, den. 60, sive rhen.	3	—

Turcica.

Ducatus, sive aureus turcicus novus, ad floren. hung. 5, sive rhen.	4	10
---	---	----

(Traducere germană.)

Specification

Derer, sowohl kayserlichen, auff den jetzigen wiener Walor reducierten Müntzen
als auch anderer aussländischen Geld-Sorten, wie selbige auff ihren vorigen
Walor dewalwieret worden.¹ Zlot.² În desemnuri.

	Rhein. fl.	kr.	Ung. fl.	den.
Allerley Ducaten von rechtem Halt und Gewicht, ausgenommen die türkischen und bayrischen, werden reducirt auff	4	30	5	40
Allerley Species-Thaler, ausser denen Löwen und Wenedianer	2	—	2	40
Also nach Proportion die halbe und viertel Species-Thal.				
Alle sogenante Horgos, oder Mariasch, ausser denen brandenburgischen und bayrischen	—	17	—	34
Die kayserlichen Doppel-Groschen oder Sustacken	—	7	—	14
Polnische und andre Doppel-Groschen oder Sustacken . .	—	6	—	12
Alle einfache Groschen ohne Unterschied	—	3	—	6
Alle Polturacken durchgehens	—	1 ¹ / ₂	—	3
<i>Sogenante walachische Müntz.</i>				
Die Löwen-Thaler, auff	1	45	2	10
Und nach Proportion die halbe und Viertel-Löwen-Thaler.				
Walachische Sloten	1	10	1	40
Also nach Proportion die sogenannten Tult oder halbe walachische Sloten				
<i>Reichs-Müntze.</i>				
Brandenburgisch Horgosch unter No. 1 ¹ hiebey zu sehen .	—	15	—	30
<i>Wenetianisch Geld.</i>				
Ein Wenediger Thaler, oder gantzer Scudi, wie unter No. 2 ¹ zu sehen	1	15	1	50
Ein halber Wenediger Thaler, oder halber Scudi, wie No. 3 ¹ zu sehen	—	34	—	68
Ein Viertel dergl, Wenediger Scudi, alss unter No. 4 ¹ steht.	—	17	—	34
<i>Frantzösische Müntz.</i>				
Ein französischer Duplon	7	—	8	40
<i>Bayrische Müntz.</i>				
Grosse bayrische Land-Müntz, wie unter No. 5 ¹ steht . .	—	24	—	48
Bayrische Horgos, wie unter No. 6 ¹	—	12	—	24
Bayrische Ducaten	3	—	3	60
<i>Türkische Müntz.</i>				
Ein türkisch neuer Ducat	4	10	5	—

[V o:] Specificatio monetarum reductarum, publicata anno 1709, die 1 novembris.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMCCCCXV.

1709,
27 Novem-
bre.

Gheorghe Draud, co-jude al Brașovului, întors din Sibiiu, comunică scrisorile lui Hoffmann de Rothenfels, agent în Viena, despre silințele lui Constantin-Vodă Brâncoveanu pentru căpătarea unui privilegiu de la Împăratul Iosif privitor la casa din Brașov,¹ pe care acesta i-o întărește cu învoirea diplomei din 1701, și despre schimbările aduse de Sfatul miniștrilor pentru a nu se atinge privilegiile Sașilor (se scrie și „comitelui lor“; urmează no MMCCCXCIX, pp. 1533-4, din 15 April).

(Brașov, Archiva Orașului; Protocolul Seewaldt, p. 129 și urm.)

¹ V. nota precedentă.

MMDCCCCXVI.

Sibiiu,
1710,

Guvernul Ardelean către Sibieni, despre partea lor de palisade la Turnu-Roș.

Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis et principis Transylvaniae, domini, 5 Februar.
domini nostri Clementissimi, nomine.

Spectabiles ac Generosi, Prudentes item ac Circumspecti, frater nobis observande et benevoli, salutem et Caesareo-Regiae gratiae incrementum.

Az anticipatio alkalmatosságával kegyelmetek Szekire vetett 3.000 palizátákból a Veres-Tornyí épülethez esett distractiora nézve, az Széknek 2.300 defalcátván, az restant 700 palizátákokat Karolinára adminisstráltatni el ne mulassa.

Cu prilejul „anticipației”, din cele 3.000 de palisade aruncate asupra Scaunului d-voastră, a căzut pe zidirea Turnului-Roșu; în ce privește împărțirea, scoțând 2.300 pentru Scaun, pe cele 700 de palisade rămase, să nu zăboviți a le da spre întrebuințare la Calea Carolină.

Secus non facturi. Altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet.

Datum Cibirii, die 5-ta februarii 1710.

C. Sigismundus Kornis, m. p., gubernator.

Samuel Köleserj, m. p., secret. gub.

[Vo:] Spectabili ac Generosis, Prudentibus item ac Circumspectis regio consuli Sedisque iudicibus ceterisque iuratis senatoribus ac notario civitatis et Sedis saxonicalis cibiniensis, fratri nobis observando, honorando et benevolis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMLCCCCXVII.

Sibiiu,
1710,

Lămuriri ardelene în chestia călcării de hotar de spre partea Muntenilor.

Species facti in puncto violationis territorii.

16 Februar.

Praeterita 14 februarii anni praesentis 1710 dominus capitaneus Balota, 20 circiter famulis stipatus, ad limites Transylvaniam et Vollachiam dividendes pervenit, ibique consistens praemisit ex dictis famulis numero sex, qui, ipsum Transylvaniae ditionis territorium penitus ingressi, rusticum pagi Boicza, nomine Salamon Iuon, e proximo monte ad se vocant, accedentem comprehendunt, barba et capillis arreptum in terram coniciunt, crudelissimis verberibus contundunt, vinctum deinde trans Alutam fluvium, ad territorium videlicet volachicum, abducunt, vaccas etiam quas ibi dictus rusticus curabat, abigere conantur, illas tamen, aliqua re impediti, in litore fluvii derelinquunt. Duo ex his potentiariis interea montes ulterius pervestigant et a rustico Stephan Karuz, in tugurio suo sedente, postulant ut, siquae ubi sciret pecora, ipsis indicaret; ille vero interrogat, qui audeant ipsi montes ditiones transsylvanicae potentiose pervestigare. Dum haec diceret, acclamat alter e longinquo rusticus adesse latrones qui hominem ex Boicza crudeliter percussissent et vinctum secum Volachiam versus abripuissent. Quo audito dictus, Stephan Karuz equorum frena arripit detinetque elabinitentes usque, clamore excitati, alii etiam concurrerent, atque sic duo isti capti sunt. Dominus capitaneus Balota vero, dum clamores inaudiret, idem ipse cum suis famulis ad succurrendum properat. Id videntes rustici, undique concurrunt, ad repellendam vim se parant et dominum capitaneum aggrediuntur; qui, videns se parem non esse, retrocedit ad Alutam fluvium. Sic demum duo captivi, Barb Logofot et Many Manuletz, ad arrestum, ubi ad ulteriora reservantur, deducti sunt, neque rem aliter quam hic recensito modo aclam esse negant, excusantes solummodo se quod iussu et ex mandato domini capitanei eo usque penetraverint, neque sciverint territorium hoc transsylvanicae iurisdictionis esse.

Ex oculatorum et iuramentaliter examinatorum testium fassionibus cum fide extracta; Cibinii, die 16 februarii 1710.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXVIII.

București,
1710,
16 Mart.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Sibieni, despre încălcările de hotar și alte greșeli împotriva bunei vecinătăți atribuite pe nedrept dregătorului său Balotă.

Prudentes ac Circumspecti domini, Inclite Senatus, amici et vicini observandissimi.

Ultima praeterlapse mensis datas perhumanas querulas contra Ballotta literas Incliti Senatus rite ac honorifice accepimus, ex tenore, tum acclusa examinatione ibidem facta intelleximus quasi dictus Ballata limites vicinos transgressus esset aliquaque inconvenientia ibidem attentasset. In qua materia ab aliis informati, amice insinuamus Inclito Senatui praefatum hominem ultra limites patriae huius non processisse, nec alterius iurisdictionem attigisse. Quare Inclitus Senatus officio bonae et amicae vicinitatis requiritur, sinistris informationibus aures ne praebeat; quae sinistrae relationes persaepe solent amicitiam corrumpere et gravem inter vicinos bonos discordiam generare; ac eapropter arrestatos homines etiam dimittere velint. Quibus cum affectu vicino et amicabile propensione manemus

Inclito Senatui

Ad amico-vicina officia paratissimi

(Costandină
Brâncoveanulă.)

Bukuresti, 16 martii 1710.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXIX.

Sibiiu,
1710,
9 April.

Sibienii către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre călcarea de hotar făcută de căpitanul Balotă.

Celsissime princeps ac domine, domine nobis gratiosissime,

Celsitudinis Vestrae gratiosas, responsorias ad nuperas nostras eidem Vestrae Celsitudini missas literas, magno cum respectu accepimus, neque vel minimum dubitamus quin Celsitudo Vestra Principalis erga nos perinde atque erga alios provinciae nostrae incolas gratio affectu ducatur, parata querulantibus Transylvanis, perinde atque suis propriis subditis, pro exigentia sanctae iustitiae, satisfactionem impendere. Id vero dissimulare non possumus, magno nobis dolori cessisse, dari in Aula Celsitudinis Vestrae eiusmodi homines, qui, gratia Vestrae Celsitudinis abusi et querelas iuste conquerentium eludere volentes, Celsitudini Vestrae Principali persuadere conati sunt informationem quam de violatione territorii nostratis per dominum capitaneum Balotta facta dederamus, esse falsam et fundamento destitutam,—cum tamen nostri moris nequitiam sit in rebus, vel dubiis

vel aliter se habentibus, falsas informationes dare; tanto minus nobis unquam in mentem venit Celsitudinem Vestram Principalem eiusmodi partibus et hominibus ingenuis indigna ratione circumvenire. Cum itaque nos de casu violationis territorii per capitaneum Balotta factae sat certi simus, non potuimus quin iterato ad Celsitudinem Vestram recurreremus, humiliter rogantes, dignetur Celsitudo Vestra, tam ex respectu Sacratissimae Caesaricae Regiaeque Maiestatis, domini domini nostri Clementissimi, quam etiam intuitu bonae vicinitatis, et denique amore sanctae iustitiae, precibus nostris locum dare et, re bene perpensa, violatores territorii transylvaniensis, tanquam ditionis sub dominio Augustissimi Romanorum Imperatoris constitutae, in aliorum exemplum, congrua ratione coercere. Ut vero relatio nostra tanto maiori fide digna censeatur, acclusimus literis nostris humilimis, dialecto valachica ad Celsitudinem Vestram Principalem scriptis, non modo fassiones hominum nostratium, ex quibus factum constare poterit, sed et relationem, iuramento confirmatam, duorum hic existentium Vestrae Celsitudinis subditorum, quam illi propriae manus subscriptione roborarunt; denuo humilime rogantes quatenus Vestra Celsitudo, rei veritate, ita ut se habet, percepta, sanctam iustitiam manutenere dignetur. Qua spe freti et gratiosam Celsitudinis Vestrae resolutionem praestolantes, eandem Celsitudinem Vestram Principalem divinae tutelae commendamus, manentes,

Celsissime princeps,

Celsitudinis Vestrae humilimi servi

Consul regius Sedisque iudices et Senatus cibiniensis.

Cibinii, die 9 aprilis 1710.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCCXX.

Notă din protocolul brașovean, despre urmărirea tâlharilor de la graniță și măsurile luate împotriva lor.

Brașov,
1710,
17 April.

„Der Röm. Kaiserl. Majestät General-Feldwachtmeister Obrister zu Pferd, zu Cronstadt und dasiger confinis der Wallachei und Moldau Commendante, de Faberi“, face propuneri pentru oprirea tâlharilor în țară și în orașe și cum „unsere beede anbenachbarte Fürsten, als den moldauischen und wallachischen, mit allen manierlichen Remonstrationen dahin zu lenken, damit in ihren Provinzen den Raub-Vögeln, gleich wie bisher, so schadhafte Nester nicht mehr geduldet werden“.

Se decide a se publică, deci:

1) Că hoții nu vor trebui primiți nici într'un chip, nici hrăniți, orice înțelegere cu ei să fie părăsită, și să se caute a-i prinde și da strajei imperiale.

2) Orice tovărășie cu ei trebuie oprită și hoții ținuti supt privighere;

3) Să se ție pretutindeni cercetași pentru grija siguranței publice.

„4) Alle verbothene Strassen und Wege und Communication in die inficirte Örther, worunter die verbotene Salzabholung expresse begriffen, ist unter Leib- und Lebensstrafe zu meiden, dahero auch Jedweder sich mit authentischen Pässen zu versehen hat, und haben alle Burzenländer, wie ohnedes in die Wallachei, also auf keineswegs in die Moldau zu weisen (decât cu pasuri).

5) Nu e voie a se țină puști, ci trebuie date Magistratului.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul Seewald, 1709, pp. 192-6; regestul după Fr. Stenner.)

MMDCCCCXXI.

București,
1710,
24 April.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Deputația ardeleană, în chestia călcării
de hotar a lui Balotă.

Excelsa Caesareo-Regia Deputatio, domini amici et vicini observandissimi.

Ad acceptas sub 10-ma decurrentis humanissimas, denuo querulentas, Excelsae Caesareo-Regiae Deputationi affectuose respondere his duximus: videlicet, si quis error a nostris hominibus in transgredientibus vicinitatis limitibus inscite vel temerarie fors contigit (cuius autor Ballotta non immunis ex prima querela contra se facta remissus, nec post remittendus), nostris utique nunquam ordinibus, sed potius invitis—, capitalisne is, aut cuius censurae esse debeat, edoceri desideramus. Cum tamen manifestum etiam ex relationibus nobis remissis eluceat praeter transgressores limites haud quidpiam accidisse, et interim eius violationis transgressores, poenam per tanti temporis arrestum dantes, etiam nostras, titulo et affectu vicinae amicitiae, pro dimissione requisitorias haud ponderis fuisse, — supponentes eiusmodi errorem, amico ex affectu, non in tantum extolli, qui, annis elapsis, longe maioribus in hac patria, ab vicinis, excessibus persaepe lacessiti, postpositis tamen, quasi nescientes, gratificari, sinceritate et propensione amicabili, hactenus quoque non desumus, documento moderno, sepositis amicitiae officiis, quamque rem, levem quoque, pensitare atque satisfactionem (interim satisfaciendis nobis) perposcere erudimur. Quibus, idem qui prius semper, propensi manemus

Excelsae Caesareo-Regiae Deputationi ad vicina officia paratissimi:

Bukuresti, 24 aprilis 1710.

Costandini Brâncoveanuli.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXXII.

București,
1710,
24 April.

Constantin-Vodă Brâncoveanu către Sibieni, despre călcarea de hotar.

Prudentes ac Circumspecti domini, Inclite Senatus, amici et vicini observandissimi.

Accepimus querulentas humanissime, nona decurrentis datas Incliti Senatus literas, ad quas siquidem priores nostrae responsi[v]ae, titulo amicitiae et observationis harmoniae bonae emissae requisitoriae pro dimissione arrestatorum, haud alicuius ponderis videntur fuisse; sed, satisfactionem protendentes, et interim sibi satisfaciendes per tanti temporis arrestatorum detentionem, aliud respondere non habemus quam bilanci prudentiae et iudicii committere, tum nos quoque doceri, quod tam grande crimen, capitalene, aut alterius poenae condignum, commissum sit? Si, uti relationes datae ab Inclito Senatu habent, limites transgressi sunt, qui si inscite, amicitia minus, ergo cum vicinitate bona, errore commisso, aestumabitur. Si temerarie fors (quod utique haud credibile), seposita amica cointelligentia, a satisfaciente sibi Inclito Senatu adhuc expetitur satisfactio, quae qualiter dari possit luentibus ibi poenam hominibus nostris, discreto iudicio, cum consequentiis suis, remittitur; quamvis nec immunis poena autor, contra quem querelae feruntur, relinquitur. Cum tamen considerabile ac dignum tantae advertentiae detrimentum vicinitati non videtur illatum, nosque saepe etiam hactenus maiores excessus, quasi inscii, ab vicinis, in hac provincia perpetratos toleramus, quieti et bonae harmoniae studentes atque amplius considerantes posse apud vicinos bonos amicitiam quam offensiunculas, invitis nobis, accidentes, eius amore dimitti potius quam teneri

arrestatos, ne cedat documento alteri idem parti, prudentis iudicii erit. Quibus manemus

Inclito Senatui

Bukuresti, 24 aprilis 1710.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

Ad officia parati

Costandină Brâncoveanulă.

MMDCCCCXXIII.

Sibiienii către Constantin-Vodă Brâncoveanu, despre alegerea, ca arbitru în chestia călcării de hotare, a generalului-comandant în Ardeal și încredințarea în mâinile acestuia a prinșilor făcuți de ei.

Sibiiu,
1710,
25 April.

Celsissime princeps ac domine, domine nobis gratiosissime,

Postquam nuperas nostras literas una cum adiacentibus fassionibus in materia transgressionis territorii nostratis per dominum capitaneum Balotta factae ad Celsitudinem Vestram humilimo cum respectu expediveramus, venerunt ad Excellentissimum dominum modernum Transylvaniae commendantem generalem Vestrae Celsitudinis literae ratione eiusdem casus et duorum hic detentorum hominum. Cum igitur Vestrae Celsitudini visum fuerit praedictum Excellentissimum dominum generalem in ista materia tanquam arbitrum requirere, nos, ex debito respectu, tam erga Vestram Celsitudinem, quam erga Suam Excellentiam, praefatos homines duos Vestrae Celsitudinis subditos, qui antea etiam sat honeste tractati fuerunt, ad manus Suae Excellentiae libenter et ultro tradidimus, certi scilicet relationem quam antea de transgressionem territorii nostratis dederamus, in rei veritate sic sese habere, quemadmodum etiam ex mandato Suae Excellentiae iidem homines suam fassionem de novo deposuerunt, quam etiam Excellentissimus dominus generalis ipse Vestrae Celsitudini mittit. Cum itaque nostra intentio ab initio istius negotii non alia fuerit quam ut, mediantibus istis duobus hominibus Vestrae Celsitudini subditis, Vestra Celsitudo veritatem facti cognoscat et, tam dominum capitaneum Balotta, quam alios quosvis imposterum, ne violationem limitum attentare praesumant, refranare velit, nos iam in hoc ipso libenter¹ acquiescimus, sperantes Celsitudinem Vestram Principalem, ut hactenus, ita in posterum, nobis nostrisque hominibus gratia sua principali minime defuturam; qui de cetero omni occasione operam dabimus Celsitudini Vestrae debitam observantiam humilime demonstrandi. Celsitudinem Vestram divinae tutelae commendantes, permanemus

Celsitudinis Vestrae humilimi servi

Consul regius Sedisque iudices et Senatus cibiniensis.

Cibinii, die 25 aprilis 1710.

[Vº:] Celsissimo principi ac domino, domino Sacri Romani Imperii et Valachiae Transalpinæ principi, et cetera, domino, domino nobis gratiosissimo, Bukuresti.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCCXXIV.

Părerea Deputației ardelene despre exportul de vin, sare și porci peste munți.

Opinio Inclitae Deputationis per Excellentissimum dominum, dominum Generalem Transylvaniae Commandantem comitem a Steinvill, medio Illustrissimi domini supremi annonae commissarii Ignatii Haan, in puncto vini exotici et, salva venia, porcorum proposito expedita:

1-mum. Annon iura vicinitatis Valachiam, Moldaviam inter et Transylvaniam, tam in publico commercii legibus naturae et gentium stabilito fundata, quam trac-

Medias,
1710,
14 Novem-
bre.

¹ În copie : „habentes“.

tatu cum Porta Otthomanica, pace ad Zemplinum facta, cuius vi de libero utriusque Imperii civium quaestu cavetur, radicata, vel per decretum, vel indirectam quaestus illius prohibitionem laedantur? Quod an. . .

3-tium. An patria haec, praesertim, salva venia, ratione porcorum intra limites suos genitorum et aliorum, sine succursu vicinarum provinciarum sibimet sit suffectura necne? Et annon principes vicini par pari non sint relaturi, et quibus vel maxime haec patria indiguerit, variantibus fertilitate sterilitateque, pro genio annorum, sub eodem titulo denegaturi. . .

Prima est: Prohibeatur omnium, cuiuscunque tandem conditionis, status, praeminentiae, sive militare, sive provinciale, tam pecuniae in Walachiam et Moldaviam pro comparando vino, semper, seu per se, seu per alios, eductio et sub quovis titulo transpositio, simul et vini invectio. Econtra licitum esto cambiis uti et naturalibus vina per provinciales apud externos mercari, sed, ut supra, non pecunia; licitum simul esto Valachis et Moldavis vini invectio et in hac patria distractio, soluta prius tricesima, nulla ampliori pensione (ne per hoc vectigal contra leges patrias et regum diploma augeri videatur) facta: ita tamen, ut pecunia illa in pretium vini data per venditores, res et merces quibus Valachia et Moldavia carent, comparentur, neque data pro vino moneta efferatur. Eximuntur ista prohibitionem, quibus in partibus Vallachiae et Moldaviae sunt promontoria, qui ad mentem Approbatæ Constitutionis sine pensione tricesimali sua inducere poterunt, virtute nihilominus testimonialium sub poena ibidem specificata, si, sub titulo propriarum oeconomiarum, quaestus gratia comparata vina adduxerint, talibus infligenda: eximuntur insimul provinciales qui cambiis vina procurant, ab impositione supra pensionem tricesimalem pendenda. Excusabit hanc prohibitionem in obiectis politicis tam necessitas summa, quam praxis aliarum provinciarum, ubi per cambia commercia florent, et ius stapulae; secundabit insimul scopum quoad oeconomica pecuniae evectionis pro vino, seu per indigenas, seu per externos taliter facta simplex et absolute prohibitio. . .

Datum Medgyes, 14 novembris 1710.

Darauf erfolgete von titl. Herrn Proviantcommissario et cameralium direttore, im Namen des kommandirenden H. Generals B. a Steinvillle Excellenz in Antwort dieses: . . . (*sic*)

Albae, d. 27 novembris 1710.

Ignatius Haan, m. p.

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul Seewald 1709, pp. 253-9.)

MMDCCCCXXV.

Braşov,
1710,
14 Novem-
bre.

Notă în protocolul braşovean, despre creşterea vămii exportului peste munţi al vinului, sării şi porcilor.

. . . Es hatte des commandierenden H. Generals von Steinvillle Hofgräfl. Excellenz der löbl. Landes-Deputation, so in Medgyes versamblet war, vertragen lassen was Gestalten, zur Verhütung des Geldmangels, so in Siebenbürgen meistens durch die Exportation der Baarschaft um Wein und, salva venia, Schweine in die benachbarten Provinzen Moldau und Wallachei verursacht würde, wan vor gut angesehen dass von jedem zehn Eimer wallachischen Weins, der durch die Mauth käme, 1 fl. und von jedem s. v. Schwein, das daher getrieben würde, den. 60 über die ordentliche Mauth sollte bezahlt werden. Verlangete also einer Löbl. Deputation Opinion hierieber. Auf welche gethane Proposition folgendes Scriptum erginge. (nl. precedent.)

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul Seewaldt, 1709 şi urm., p. 253 şi urm.)

MMDCCCCXXVI.

Notă în protocolul brașovean, pentru trecerea prin vamă a vinului dăruit de Constantin-Vodă Brâncoveanu generalului Stainville și altora.

Brașov,
1710,
29 Novem-
bre.

... Die 29. November 1710 gehen die 12 Fass Wein, unter welchen No. 6 vor des Commandierenden H. Generalis Excellenz, Grafen von Steinvile, die übrige an Unterschiedliche, als Ober-Proviant-Comissär, etc., geschicket worden, von hier auf unseren Wagen und mitt Vorspann fort. Der walachische Fürst Constantinus Brankovano hat 4 Nikopler Wein dem H. Com. Generalen Excellenz verehret.

NB. Der H. General Feldmarschalllieutenant Graf de Montecuculi beförderen auch 6 Fass Wein.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul Seewald, 1709, p. 241.)

MMDCCCCXXVII.

Comanda Ardealului către tricezimatorii brașoveni, despre libera trecere ce s'a acordat mărfurilor pe care Mano Apostolu, omul lui Vodă-Brâncoveanu, le trimite pentru siguranță la Brașov.

Alba-Iulia.
1710,
23 Decem-
bre.

Copia decreti die 23 decembris, anno 1710, emanati.

Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis in interiori et exterioribus coronensibus tricesimis constitutis primario et ceteris tricesimatoribus, scilicet in interiori coronensi domino Nicolao Pater, in töröcsvariensi domino Francisco Csapai, in tömörsiensi domino Ioanni Hallaki, in bozsensi¹ domino David Leczfalvi, hisce demandatur:

Ut, quandocunque mercatoris graeci domini Mano Apostoli in cistis, vasis aut aliis sarcinis compactae suoque proprio sigillo obsigillatae merces aut mobilia ex partibus vallachicis ad caesareas exteriores tricesimas adferentur, appensis sigillis bene examinatis, dicti domini Mano Apostoli esse inventis, conscriptoque numero et magnitudine cistarum, vasorum sarcinarumque, non aperiendarum et visitandarum, eas ultro domini tricesimatores exteriores exacte in registris suis annotatas itidem suo consueto sigillo de novo penes obsignatas, una cum specificatione, ad interiorem tricesimam directe, sine ulteriori tergiversatione aut visitatione, Coronam, ab omni pensione ordinarii tricesimalis pretii immunes, dimittent, ubi, praesentata in tricesima interiore exterioris tricesimatoris specificatione, libere et nullo modo visitandas ad hospitium dicti domini Mano Apostoli deferre licebit. Siquidem hae merces et mobilia, non ut venalia, sed in salvo collocanda, Coronam adducuntur. Itaque, cum suo tempore in Vallachiam reportari vellent, itidem dominus Mano Apostolus hisce obligatur eas in tricesima interiore secundum primam factam specificationem condecenter denuo insinuare, quas nonnisi acceptis prius passualibus tricesimae interioris per exteriores, absque tamen solutione tricesimae, iterum reducere poterit. Datum Albae-Iuliae, die 23 decembris 1710.

Ex mandato Suae Excellentiae domini generalis commendantis comitis a Steinvile, per me,

Ignat. Haan, Supr. Commissarium.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCXXVIII.

Comanda Ardealului către inspectia vămilor, despre banii ce iese în Moldova și în Țara-Românească pentru vinuri, paguba ce rezultă pentru Ardeal și măsurile de luat.

Alba-Iulia,
1711.

¹ La vama Buzăului.

Copia mandati nomine Suae Excellentiae domini generalis commendantis, comitis a Steinvile, Suae Sacratissimae Hispaniarum, Hungariae et Bohemiae Regiae Maiestatis tricesimarum Transsilvaniae constituto inspectori, Perillustri ac Magnifico domino Samueli Biro insinuandum.

Adhuc in novembri anni proxime praeteriti 1710, nomine altefatae Suae Excellentiae domini generalis commendantis, Inclitae Regiae Deputationi condecenter remonstratum fuisse quanta huic provinciae quottannis paratae pecuniae summa pro vinis exoticis, nulla eam penitus stringente necessitate, sed ex inordinato potius appetitu aliquorum privatorum, in non exiguum publici detrimentum, subtrahatur et in adiacentem Vallachiam Moldaviamque evehatur, cum tamen eadem haec pecuniae summa in ipsa Transsilvania (alienis, aut nunquam, aut rarissime, indigente vinis, sufficientibus suis, non minoris aestimationis et pretii quam vallachica, in proprio solo crescentibus, ex gratia Dei annuatim provisa) inter ipsosmet suos incolas, cum maxima comitatum Sediumque, in quibus vineae excoluntur, sublevatione, factis adaequatis dispositionibus, circulare posset, uti et merito deberet.

Cui hactenus remediri quamvis variae circumstantiae, pro exigentia rei diutius examinatae, et resolutio de die in diem dilata hucusque impedimento fuerit, annuit tamen et Inclita Regia Deputatio consequentiis huic provinciae evidentissime quam maxime proficuis hinc exspectandis, altius consideratis, ut circa hactenus libere inducta vina exotica (sub quo titulo omnia illa ex alia quam Suae Sacratissimae Maiestatis iurisdictione adducta reputantur) quod necessarium et huic provinciae utile existimatum fuerit, in tricesimis ordinetur, non tamen ut, aut patriae legibus, privilegiis, aut praerogativis particularium, bonae vicinitatis harmoniae vel solito hactenus inter provincias adiacentes mutuo commercio, vel in minimo praeiudicetur.

Placuit itaque altefatae Suae Excellentiae domino generali commendanti vini exotici liberam inductionem et quaestum, prout hactenus licitum fuerat, ultro tolerare, nullatenus vero impedire quominus, aut per ipsosmet provinciales, quibus magis quam transylvanicum ad gustum foret, aut per extraneos venum exponendi causa invehatur; ita tamen ut penes ordinariam tricesimam et sic dictam tigvam a singulis insuper decem urnis, qua ordinaria, in subsidium publici huius adhuc valde enervatae provinciae cedens impositio (in aliis aequae provinciis ab exoticis vinis pendit introducta), florenus unus rhenensis, sine differentia aut respectu status vel praerogativae, aut exceptione cuiuscunque ordinis aut conditionis, provincialis aut extranei, vel in quocunque officio constituti; absque quod ad locum tricesimae adducta vina sub promissione praestandae solutionis ad creditum dimittenda sint, sed in instanti, ante extradationem schedae, in paratis pendenda exigatur, — non exceptis iis qui proprias in ipsis vicinis provinciis vineas possident ac colunt, aut, sub praetextu necessitatis domesticae ac legibus patriae indultae, invehere intendunt; quibus hoc in passu speciales desuper Suae Excellentiae passuales sibi procurare et in tricesimis producere necesse est. Econtra exemptione a pensione tricesimae ordinatae et tigvae ultro imposterum gaudeant omnes ii quibus hactenus, aut leges, aut consuetudines patriae et privilegia, aut passuales Suae Excellentiae imposterum particulariter desuper in tricesimis producendae, non autem favore aut benevolentia dominorum tricesimatorum (sicut eis hisce serio, et quidem sub mulcta pecuniaria centum florenorum hungaricorum, insuper sub poena amissionis, ab officio inhibetur) patrocinauntur.

Similis impositio in, salva venia, porcos exoticos, et quidem in quemquam triginta crucigeri, ad eosdem qua vinum conditiones, aut limitationes, etiam penes ordinariam tricesimam, et pretium naturale a quibuscunque pendendi, hisce ordinantur, ita tamen quod inducentibus quibus parata pro exolutione huius impositionis pecunia ad manus non foret, usque dum, salva venia, porcos suos distraxerint, iis quibus in hoc passu fovere voluerint domini tricesimatores, absque tamen praeiudicio extractuum menstruorum, et proventus nunquam acceptando satisfactionem

debitam, ad aliquot dies concedere possint, si consultum iudicaverint, quo magis incolae transylvanici, quibus occasio et modus non deest ad sibi alendos sufficientes porcos, aut alliciantur, aut mediante hac impositione successive obligentur depauperataeque hactenus provinciae per bonam ei subministratam methodum suas proprias hactenus tam large erogatas pecunias conservandas subveniatur et in quantum possibile consulatur.

Hisce itaque acceptis, placebit domino inspectori iis quibus competit tricesimis hoc, nomine Suae Excellentiae emanatum mandatum circa hic supra memoratam impositionem quantocius intimare, omni cum exactitudine observandum, in quantum Suae Excellentiae praesentatae in tricesimis passuales non producentur. Datum. . . (*sic*).

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCXXIX.

Cursul banilor românești in Ardeal și Ungaria.

Ducatorum, leonini et zlotonis valachici valor de facto currens et accommodatus valori in Valachia currenti. 1711.

Unus nummus valachicus facit $1\frac{1}{2}$ nummum seu denarium transylvanicum, sic una poltura, quae apud nos tres nummos i. e. denarios facit, in Valachia, ad nummum valachicum, facit duos nummos valachicos; unus sustak seu duplex grossus, qui apud nos 12 denarios facit, apud Valachos nonnisi 8 nummos seu denarios valet, et sic per consequens ratione aliarum monetarum faciendus computus: ita ut ducatus, qui de facto apud nos valet fl. 5,40, computando per nummos valachicos, faceret 360; cum autem in Valachia idem ducatus faciat nummos valachicos 350, i. e. hungaricales fl. 5,25, constat pretium inter nos currens superare valachicum cum nummis valachicis 10, i. e. decem, qui faciunt nostros denarios 15.

Leo, qui apud nos de facto hungaricales flor. 2, 10 denarios facit, computando per nummos valachicos, faceret 140, cum autem in Valachia faciat nummos valachicos nonnisi 133, id est hungaricales $199\frac{1}{2}$, constat pretium leonini inter nos currens superare valachicum cum nummis valachicis 7, id est septem, qui faciunt nostros denarios $10\frac{1}{2}$.

Zlot valachicus seu antiquus apud nos valet hungaricales fl. 1, 40 d., qui per nummos valachicos computati faciunt nummos valachicos $93\frac{1}{2}$; cum autem idem zlot in Valachia de facto faciat nonnisi 88 [89?] nummos valachicos, id est hungaricales 132, constat pretium zlotonis valachici inter nos currens superare valachicum pretium cum nummis valachicis $5\frac{1}{2}$, id est hungaricis denariis $7\frac{1}{2}$.

Itaque si aequalitas pretii deberet institui inter nos et Valachos in ducatis, leoninis et zlotonibus, deberent ducati reduci ad florenos hungaricales 5, 25 den., leonini ad flor. hungar. 2, ubi nonnisi medius denarius superaret pretium valachicum; zlotones vero ad flor. 1, 33 den. hungaricales, quo valore apud Valachos currit.

Cum autem zlotones valachici sint duplicis speciei, quarum altera sub se, quoad intrinsecum valorem, levis, altera melioris sortis contineat, rusticum autem plebis ingenium easdem distinguere non assequatur, zlott valachicus promiscue ad flor. hung. 1,20 reduci commode posse iudicatur.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; Buda, Archivele de Stat; publicată și în *Studii și documente*, V, p. 145, n° 1.)

MMDCCCCXXX.

Sibiiu,
1711.

Propuneri de îndreptare ale Saşilor către Guvernul ardelean, şi în ce priveşte pe Români: preoţi, oieri ce trec peste munţi, ş. a.

Excellentissime domine gubernator, Excelsum Regium Gubernium, domini domini gratiosissimi.

Excelsum Regium Gubernium in commissionibus convocatoriis ad Inclitos provinciae Status, ratione comitiorum generalium instituendorum expeditis, gratiose demandare dignabatur ut cuiusvis loci officiales sua postulata et gravamina compilarent, et pro maiori distinctione et declaratione materiarum in certas suas classes redigerent, ut deinde ad ordinarias suas instantias recto tramite repraesentari et pro consolatione tandem post tot tantasque querelas miserorum non solum, sed et ad extremam paupertatem redactorum provincialium eorundem optatissima remedura humillime impetrari possit, reiteratum est gratiosum hocce mandatum proxima nunc Inclytorum Statuum sessione; hinc misera natio saxonica, tam humillima obsequiorum promptitudine, quam urgente necessitate, inter alia innumerabilia gravamina, haec pauca tantum humillime compilavit et exposuit, indubia spe freta fore ut Excelsum Regium Gubernium eorundem benignam medicinam in nostri consolationem paterne et gratiose procurare dignabitur.

1mo. Importantissima et iam saepe repetita est nationis saxonicae, in specie civitatum maiorum, sigillatim Cibinii et Coronae, querela, quod aeterno quartiriorum premantur onere, et continua serie cum militia praesidiaria cohabitare teneantur. Sunt enim in civitatibus maioribus cives qui, iam a triginta et pluribus annis, neque per unicum saltem diem ab hoc onere sublevari potuerunt; quae servitus inexplicabilis multis millibus florenorum aestimari non potest.

His accedit quod, extra illa domestica quotidiana onera, cives ex suis sumptibus fortificationes civitatum, muros, aggeres, propugnacula, loca vigiliarum, lazaretha, et cetera, et cetera, exstruere et continuo reparare debeant.

Cibinium et Corona in specie habet ut iustas non sine cordolio deponat querelas: inter alias enim praestationes, ligna, tam focalia, quam architecturae inservientia, ut et pallisadas, ad arcem in specie coronensem, sine ulla consolatione praestare ad hodiernum diem tenentur.

Dignabitur igitur Excelsum Regium Gubernium momentum hocce maxime considerabile et onerosum gratiose considerare, ut, si cives per exstructionem castrorum a cohabitatione militari continua liberari non possent, ad minimum in contributione, propter incommoda sua, per dictas rationes commodis multo maiora, palpabilem sentiant relaxationem et consolationem, in specie vero ab onere extraordinario restaurationis fortificationum posthac liberentur; cum enim haec pro communi patriae bono et securitate omnium inserviant, aequum esse videtur ut hae necessitates ex aerario publico procurentur et conserventur.

2do. Evidentissimum insuper et reale est documentum quod natio saxonica de die in dies, ob haec illave infortunia, decrescat. Videntur pagi saxonici, antehac ampli satis et populosi, quantum a veteribus limitibus ut plurimum defecerint, et maximam eorundem partem Valachi occupaverint. Specialiter domini Bistricienses sunt conquesti quod a tempore hostilis Tartarorum invasionis aliquot iam desolatos habeant pagos, immo aliquot pagi antehac considerabiles vix quatuor vel quinque habeant incolas eosque ad fugam identidem pronos, quorum ob paupertatem et summam miseriam aliquot abhinc annis ultra mille coloni fuga in comitatus se recepere. Hinc totalis bistriciensis districtus, necnon simili ratione Sedis szászvárosiensis, desolatio brevi metuenda est, nisi Excelsum Regium Gubernium ad eorundem nostrique omnium in corpore nationis saxonicae conservationem gratiosum adinveniant remedium.

3^{tio}. Quandoquidem fideles Sacratissimae Caesariae Regiaeque Maiestatis subditi beneficio restituendi commerciorum negotii, cui, veluti basi civitatum, ex-

tractio et conservatio potissimum innititur, rem suam pro servitio principis et patriae emolumento maximopere augere poterunt, humillime supplicamus dignetur Excelsum Regium Gubernium gratiose paterneque hoc in negotio patrocinari et disponere ut mercatores patriae indigenae in usum suarum pristinarum libertatum, a divis regibus collatarum, restituantur, extraneorum vero, Armenorum, Graecorum Bulgarorumque et Italarum, quaestus, immo emunctio miserae et rerum vendibilium ignarae plebis, limitetur et circumscribatur. Tales enim advenae et vagi omnino de civitate, oppido et vico ad civitatem, oppidum et pagum transversim ultro citroque, omni tempore et quavis fere die, sine discrimine discurrent, et merces suas exponunt venales, partim utiles, ut plurimum vero inutiles, fucatas et miserae plebi supervacaneas, quam alliciunt et vel arte vel dolo defraudant et pecuniolis popellum mire emungunt. Quod, si misera plebs frustulum vel argenti, vel ultimum obuli necessarium vel superfluum habeat, vel ex genere pecorum, coriorum, pellium et ceterorum utensilium quidpiam aliis opificibus necessariorum, levi id, immo quandoque iniusto pretio coëmunt, et in detrimentum et plenariam ruinam alias bene satis stabilitorum opificum corradunt et distrahunt, quo ipso praeiudicant foris hebdomadalibus et nundinis publicis, et quam maxime societati mercatoriae et omnis generis opificibus et contuberniis.

Praeter iam allegata simplicia et cruda, omnis generis quoque manufacturas prae opificibus patriae incolis veris et nationalibus, ante publicatas nundinas in comitatibus, impetrata a provisoribus locorum, quocunque tandem modo, vendendi licentia, mille modis distrahunt; plurimi enim in exteris, alio regimine subiectis regionibus familias suas habent, hic vel alibi locorum vero pro sua commoditate, utilitate et beneplacito commorantur, pluresque quam indigenae habent libertates (cum nulla militaria dent quartiria vel onera praeiuncturarum et contributionis supportent) et, dum volunt, orto aliquo vel in- vel extrinseco malo, emuncto a patriotis aere, secedunt et evadunt. Si tamen ob culturam agrorum vel ob alias rationes tolerandi essent, in sortem et numerum conscriptionis iam peractae publicae pro sublevatione indigenarum trahantur.

4to. De reductis et exauctoratis militibus personis etiam misera plebs conqueritur, quod hinc inde in provincia, perplures vero in pagis sint dispersi et oeconomi facti pecuniolasque suas rudi popello, excessivo cum foenore, concredant, succum ac sanguinem subtrahant, spiritum frumenti undique coquant, nihilque contribuant, sed opificibus aliisque omnibus victum praescindunt multifarie, ibi ubi viventes et amictum ac victum querentes; immo, si ob similem alium excessum vel delictum aliquod corrigi debeant, de iurisdictione faciunt exceptiones seque submittere nolunt, — ut itaque pariter sub contributionem trahantur.

5to. Ratione praeiuncturarum (seu Vorspann) et condensationum, maximae ubique fuerunt et adhucdum sunt querimoniae, inprimis vero locis viis regiis adiacentibus durum et insupportabile adeo onus incumbit, ut iam totalis eorundem sit metuenda solutio, aliqui cum passualibus, aliqui vero sine passibus, et praeiuncturas, ut et victum ac necessaria alia omnia, pro iumentis extorquent, et quidem,

1mo, quod tanto et tam insigni numero praestandae sint,

2do, quod non in tempore officialibus locorum notificentur, saepeque ab aratris iumenta ex improvisa necessitate suppeditare cogantur.

3^{io}. Quod praeiuncta pecora et currus, contra statutum patriae publicum, in proxime adiacenti comitatu vel Sede debito in ordine vel aequalitate non permutentur.

Instat igitur natio saxonica, qua par est submissione, ut praeiuncturarum cuiuscunque generis taxa aliqua, iusto tamen et aequabili pretio, statuatur, idque in consolationem pagi, inprimis in via regia collocati et siti, ut miser, immo ad extremam paupertatem redactus populus obulum aliquando acquirendi occasionem habeat.

6to. Postarum promotores seu veredarii publici caesarei in stationibus suis ubique ferme excedunt, tam ratione quartiriorum, in specie vero pascuationum, atque

a locis sibi destinatis vel designatis territoria foenetaque ampliora quam necesse est praetendunt, extra pascuationem foenum conficiunt, et vel maxime invitis locorum magistratibus et officialibus fundos colonicales occupant, immo cum turma equorum, ut et iumentorum aliorumque pecorum, non modo prata et foeneta devastant, sed et segetes agrosque cultos damificant, destruunt, inclusionem et coërcitionem pecorum suorum per famulos petulantes et morosos armatis manibus prohibent.

Siquidem equis postariis pascuatio sufficiens determinatur, maiorem tamen pratorum partem, immo fere territorium occupant, silvas vetitas pro lubitu uniuscuiusque excidunt non solum, sed et destruunt, ex suis vel ipsis pro tempore assignatis foenetis abacta pecora absque taxa unius mariani miserae plebi non restitunt, et, nisi aliqua subveniatur medela efficax, praedictae profecto circumstantiae, tam publico talium locorum, quam privato incolarum commodo, mirum quantum praeiudicant.

Instantia prima diversis vicibus apud dominum supremum postarum magistrum toties quoties sine effectu tentata est, qui, ut et alii omnes eiusmodi excedentes militares, ut actionum eorundem limites et termini circumscribantur, ab Excelso Regio Gubernio gratiosam dispositionem et summe necessariam medelam expectamus.

7mo. Innumeri popparum valachicorum excessus gratiosis Excelsi Regii Gubernii statutis et resolutionibus aliquatenus refrænari visi sunt, dum de numero in maiori pago duorum, minori vero unius iam facta esset determinatio; effectum vero tam salutaris resolutionis nondum pro voto deprehendimus. In plerisque enim locis supernumerarii isti, sorti contribuentium utut iam sint adscripti, interim tamen, nostra opinione, ut res bene quidem proiectata ad effectum principi et provinciae proficuum, immo necessarium deducatur, praedicti poppae nomine tenus conscribendi et distinguendi essent, iurisdictio insuper actualiter etiam officio ecclesiastico fungentium limitari et pro bono publico circumscribi posset. Hic, compendii causa, allegamus gravamina nomine institorum Statuum contra popas formata et anno 1722 sub comitiis itidem Cibirii celebratis porrecta, sed nondum resoluta. Praeter haec necessaria quaedam momenta hic addenda habemus.

1°. Quod Illustrissimus et Reverendissimus dominus episcopus Valachorum popparum inquisitionem in fundo regio sine praescitu et praesentia officialium nationis pro lubitu instituere intendat, contra mentem Compilatarum Constitutionum, part. 4, tit. 4, art. 1.

2do. Ne aedituorum valachicorum constitutio in posterum sit penes auctoritatem popparum, sed penes auctoritatem cuiuscunque loci magistratus et secundum vota incolarum, quemadmodum id antiqua praxis et ratio iurisditionis secum fert.

3^{io}. Poppae ut plurimum ultra binarium numerum reperti in numerum contribuentium occasione conscriptionis nunc peractae sunt adscripti, qui tamen nihil contribuunt: ad onera supportanda igitur essent adstringendi.

4to. Poppae etiam, secundum debita contracta publica uniuscuiusque pagi, pro ratione fundorum colonialium taxae obnoxiorum, quos possident, debitum tale commune unitis viribus exsolvere teneantur.

5to. Ad mentem Approbatarum Constitutionum, part. 1, tit. VI, art. 11, ne sit poppis absolute licitum ut fundos colonicales quocunque tandem sub titulo, sive donationis, sive testamentariae dispositionis, in ecclesiasticos convertere possint, et, sicubi locorum praedictae legi contraventum sit, fundi tales iurisditioni ordinariae restituantur.

8^{avo}. Quandoquidem diversis anticipationibus et inflictionibus provincialibus, tam oeconomiae publicae administratores, quam etiam rudis popellus confunditur, nostro tenui iudicio magis expedire videretur si totum quantum hybernale ante hybernium militare provinciae infligeretur, ut mature subrepartitiones institui, et provisio, tam pecuniae, quam naturalium, in tempore fieri posset.

9no. Coctura sublimati ex leguminibus desideratur ut strictius prohibita sit et maneat.

10mo. Ratione famulitii excessiva mercede conducti, si aequa limitatio publica fieri posset, multorum, immo omnium querelis satisfaceret.

11mo. Sedes sabaesiensis conqueritur de ruina silvarum, qua ob fortificationem carolinensem iam consumptae optatque, ut de modo imposterum illis gratiose parcat, quin immo bonificatio excisorum lignorum praestetur, insuper et foeneta circumcirca silvas totaliter consumuntur et destruuntur.

12mo. Querulantur in natione saxonica Szászvárosienses super eo quod ratione certarum territorii particularum suarum aliqui praetensiones forment, aliqui, contra incolas quosdam fundi regii praetendendo, particulam illam, non ad fundum regium, sed ad partes dominorum comitatensium pertinere, in cuius rehabilitationem dum intendunt, non literis metalibus, sed per simplicem tantum revisionem ocularem procedunt, contra literarum privilegialium prae manibus partium habitarum et a divis regibus ipsis elargitarum continentiam; quae ocularis revisio, tanquam purum et simplex humanum testimonium, si contra tales divorum regum et principum literas privilegiales admittetur, non solum qualecumque privilegium periclitabitur, immo in totum sufflaminabitur. Quocirca, ut tales patriae iuribus praeiudicantes processus tollantur, econtra vero in legibus patriis, Decret. Trip., p. 1, tit. 85 et 86, determinetur procedendi modus, ab omnibus et singulis observari curetur, omnesque et singuli indifferenter illuc relegentur, per Inclitos Status Excelsum Regium gubernium humillime rogatum habemus.

Militaria.

1mo. Ratione solitorum excessuum militarium, provincia vix aliam adhuc legem seu normam accuratorem desiderare posset, quam quae pro currente hybernio praescripta et publicata est. Quae omnibus eiusmodi excessibus terminum et obicem quidem posuit. Scimus tamen non ab omnibus eandem observari: variae enim querelae formantur adhucdum, exempli gratia:

- in postulando et praestando servitio;
- in extorquendis contra normam discretionibus;
- in difficultatibus acceptandorum naturalium.

Qui ut in computu generali interque commissariatum ad mentem allegatae normae strictius corrigantur et debite compensentur, ab Excelso Regio Gubernio gratiosam et efficacem praestolamur interpositionem.

2do. Aestiva illa et miserae plebi maxime praeiudiciosa et onerosa in confectione et provisione foeni, ut et variarum rerum, oeconomia, ut in consolationem patriae tollatur humillime istamus.

3^{tio}. Siquando hinc vel inde literae promovendae inclitae militiae inquantizatae obveniant, his tabellariis militibus ut homo aliquis provincialis pro directione itineris conficiendi adiungatur indebite postulare et misellum populum defatigare videntur, dum tales verberibus etiam aliqui tractant, licet semitas et vias regias bene satis noverint: uti casus nuper saltem in pago Hendorff, in Sede schaesburgensi, accidit, ubi miles furiosus quasi armatis manibus villicum loci in suo domicilio est aggressus et infortunium hoc modo facile subortum fuisset.

4to. Taxatio mercatorum et mechanicorum in nundinis publicis, immo omnium fere qui quaestum aliquem, vel minimum, faciunt, a commendantibus locorum militaribus hactenus cum damno incolarum et in praeiudicium commercii publici practicata et vi exacta, cassetur. Ad haec extradatio passuum ubi et quando nullus infectionis metus est, tollatur.

5to. Fortassis consultum videretur fore si pecuniae inclitis compagiis loco *servicz* per totum principatum accordatae ad instar gratuitorum crucigerorum toti provinciae per assignationes imponantur, ut sic proportionate cuique locorum distribuantur. Ex solutione enim huius *servicz* annuatim contractus non sine molestia

et incommodo locorum, ubi comprimis numerosa militia praesidiana adest, iniri debet, idque in huius loci aggravati maximum praeiudicium et damnum.

Hae praestationes sub nomine *servicz* et discretionis venientes iamiam vim normae et regulae, immo legis acquisiverunt, et discretio non gratuita, sed coacta dici merentur.

Si itaque patriae per sublationem eius consuli non posset, satius foret modo praemisso eandem regulate solve, ea tamen conditione, si postmodum inclita militia nihil omnino praeterea a provincialibus praetendendum haberet, quocunque tandem sub praetextu.

6to. Civium introductio per militiam ad vigilias, suborto aliquo tali casu vel strepitu in praeiudicium magistratus loci, ut de modo in posterum sit interdicta, quam humillime instamus.

Cives enim fumo tabacci aliisque vexis vexantur, immo mortificantur et verbis quandoque quam maxime scandalosis tractantur, et, quod maximum, sine taxa unius imperialis vel floreni non dimittuntur, idque antehac saepe saepius practizatum fuit.

Cameratica.

1mo. Raritas, immo fere totalis defectus pecuniae et omnis generis monetae, tam aureae, quam argenteae, in provincia quam maximus est: canales enim omnes invehendae monetae quasi sunt obdurati, et vix unicus superest per quem influat.

Quare remedium huic malo quam maxime necessarium et adaequatum quaerendum et adinveniendum esset. De hac materia nomine Inclitorum Statuum facta erat repraesentatio tempore proxime praeteriti confluxus claudiopolitani, sed nescimus: impedita et (*sic*) Excelso Regio Gubernio exhibita; quaeque in acclusis, sub lit. B., videri potest.

2do. Vina valachica in Transylvaniam non essent advehenda, ob vini domestici copiam, nisi maxima urgente necessitate: defectum enim pecuniae causat; domini Coronenses vero, quia viliori pretio talia prae domesticis vinis, propter vecturae pretium maius, acquirere possunt, humillime instant ut impositio in totum tollatur,—quantum scilicet pro necessitate domus requiritur,—vel moderetur et in particulari officialibus gratificetur.

3^{io}. Pecora itidem omnis generis ex Valachia et Moldavia, nonnisi determinato numero introduci deberent: itidem enim defectum pecuniae causat et damnum aerarii Maiestatis [Suae] alia via et canali resarciri posset; oeconomia enim totius provinciae vix aliquid praeter vinum et pecora miserae plebi relictas profert; quae, quasi duo fulcra eiusdem, si non suffulciantur in tempore, omnino brevi corruent, et metuendum ne fame intereant et omni victu et amictu destituantur indigenae: fruges utut vilissimo pretio nunc exponantur, pecunia omni destitutus misellus populus emere tamen non valet; sicque extremitate ductus, desperabundus lamentatur.

4to. Coronenses obnixe rogant ne transportatione proventuum ex teloniis ulterius aggraventur ultra districtum eorundem, sed ut de statione in stationem debita fiat permutatio; vel, si hanc ratio non permittat, ne gratis servitia Albam-Carolinam usque praestare ulterius adigantur.

5to. Bistricienses itidem speciale onus habent cum transportatione funium pro todinis salium, et petunt ne gratis servitia praestare teneantur.

6to. Civitas bistriciensis telonium in Tölcs erga arendam habet, ut arenda secundum proventus limitetur et proportio impartialis fiat; a multis enim annis passus contagionis causa et ob diversas alias rationes fuit interdictus; igitur medelam et moderationem arendae proventibus aequabilem quam humillime rogant.

7mo. Cibinienses cum Coronensibus itidem quam submisce instant et desiderant ut ad domus tricesimales in confiniis nulla nisi erga bonificationem aequo et iusto pretio praestent servitia: gratuita enim tot et tanta praestantur servitia

necessaria, ut defatigatus et colonus cum suis pecoribus emaciatis onus tam grave in longum tempus sufferre et baiulare non valeat. Deum omnino testamur quod servitia tot et tanta contributionem ordinariam fere multo excedant, ita ut oneri contributionis tantum non eximi deberent, loci inprimis in viis regiis siti.

8vo. Nautae marusiani extra portionem nulla alia praestant servitia, nedum aliqua onera supportent, iique in magnum excreverunt numerum: hinc iurisdictioni civili se plane subtrahunt. Ratione horum querelarum brevi manu consiliarius Camerae, tit., dominus de Haan, responsionem hisce verbis, satis gratam, dedit; videlicet: *Qui participat in bonis, cogitur et in oneribus, et cetera*; sed res effectui hactenus data non est.

Taxam nautis conventionaliter impositam nunquam nisi semel iam a novem annis praefixo tempore civitas Sabaesus et oppidum Szászváros percepit. Est pagus ubi coloni numero 23 annuatim fl. 700, nautae vero in eodem pago, itidem 23, vix fl. 50, idque coacti et inviti, contribuunt.

9no. Fundata est annis superioribus officina vitraria penes Sebessel, in praeiudicium oppidi Szászváros valde magnum, cum devastatione silvarum, ultra aliquot mille florenos ab eo tempore importantium. Quod cum memorato, p. m. tit., domino Haan iusto cum dolore remonstrassemus, hanc non Suae Maiestatis, sed privatae personae, oeconomiam esse, tunc p. m. dominus Kropf contractum debitum sub conditionibus initurum se spondit ut annuatim taxa silvarum certa ratione deponeretur. Immo, quod maximum est, senatus et oppidanorum currus omnes a silvis oppidi propriis arcentur, lignaque focalia exinde avehi non permittant, ut hoc modo pagus Sebessel iurisdictioni Sedis se eximat, et praeter contributionem, eamque exiguum, nihil praestet.

10mo. Pascuationem pro pecoribus, ovibus, misera plebs aliis in regionibus, cum primis in Valachia Cisalutana, quaerit, ob pabuli defectum et ob graminis et foeni consumptionem, pro inclita militia, magnam, ubi ratione pascuationis erga debitum pretium, eo quo possunt meliori modo, conveniunt et pecuniam conventam exsolvunt. Ne igitur praeter hoc quidpiam aliud sub nomine vaccarit vel ojerit ibidem in Valachia Cisalutana et Turcica coloni transilvanici exsolvere cogantur, est quod humillime rogamus. Hi enim hic in patria una cum pecoribus suis, quae facultas eorum sunt praecipua, conscripti sunt, sicque Caesari dant quod Caesaris est: videtur igitur iustitiae haud convenire si ratione eorundem pecorum novae alterius provinciae contributioni subiiciantur.

11mo. Instauratio et conservatio viae regiae in Valachiam Cisalutanam magnis et extraordinariis laboribus, cum periculo vitae, immo insecuta morte plurimorum hominum et interitu multorum pecorum facta, quae singulis fere mensibus, suborta aliqua tempestate, restauranda et reparanda, triginta et ultra hominibus sine ulla mercede tantorum laborum venit. Igitur Sedes Talmacs, ea qua par est submissione, rogat ut, iuxta praxin priorum saltem temporum, pro consolatione habeat ut pro necessitate domestica incolarum et pro exigentia vel circumstantia temporum, tam pecora gratis, sine impositione vel solutione telonii, intro- et educere, quam naturalia apportare.

12mo. Insuper pagi Boicza et Sedis Talmacs petitum est ut merces in telonia ad Rubram Turrim depositae non ab aliis vel incolis Valachiae, utraeque, sed iuxta praxin ab antiquo observatam a Boiczensibus et incolis Sedis Talmacs erga mercedem iustam transportari possint et debeant; id quod incolae Valachiae, tam Caesareae quam Turcicae, stricte observant in introductione mercium, nam ultra arcem Arxaviam mercibus onustum currum ut ulterius pergat non permittunt.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCCXXI.

1711,
19 Ianuar.

Plângeri ale Braşovului împotriva lui Nicolae Pater, care favorizează împotriva obiceiului pe cărauşii români.

. . . . Wenn die fremde Fuhrleute aus Wallachei die Lasten in unseren District bringen, ist es allezeit im Brauch gewesen dass diese fremde Fuhrleute ihre Fracht in die Stadt ablegen, allwo unsere und auch Districts-Fuhrleute hernach solche aufgeladen und weiter geführt, Keiner dazu aber gelassen dass jene weiter gegangen; zumalen unsern Fuhrleuten gleichfalls nicht vergönnet wird, die Waaren in Wallachei weiter als nur bis in Campolongo zu führen und daselbsten abzuladen. Nu aber kompt es per abusum dahin dass diese wallachische Fuhrleute zum Nachtheile der Unsern weiter gehen.

Bitten in allen praemittirten casibus eine gnädige Remedur. Medjes, die 19. Januar, a. 1711.

Civitas et Districtus Barcensis.

(Braşov, Archiva Oraşului; Protocolul Seewald, p. 290.)

MMDCCCCXXII.

Medias,
1711,
20 Ianuar.

Ignăţiu Haan, comisar imperial pentru provizii, către Sibieni, despre vama Ardealului şi plăieşii ce păzesc hotarul.

Inclite Magistratus cibiniensis, domini, domini Colendissimi!

Quandoquidem diversi in Transylvaniam passus ad certum fixumque numerum sunt per Inclitos Status et Ordines restricti, constituta ad utrumlibet tricesima, unde facile quibusvis constare possit ubi liberi et praeter illos prohibiti passus ac semitae situentur, idque eo fine, ut per hoc et saluti patriae et emolumento publici aerarii consuleretur, apposita in articulis regni [iis], qui prohibitas clanculariasque semitas frequentare praesumserint, notabili poena, adversus provinciales scilicet vel notae infidelitatis, uti habetur in Approbatis Constitutionibus, part. III, tit. 37, art. 1, vel 500 fl. hungaricalium, ad mentem Compilatarum Constitutionum, part. III, tit. 3, art. 1, pro qualitate scilicet personarum et rerum, vel in fraudem fisci tricesima praeterita fuerit intra patriae limites, contrabandae et fl. 200, uti praementionatis Approbatis Constitutionibus, part. II, tit. 12, art. 6, statuitur, adversus vero extraneos poena arbitraria, quemadmodum loco citatae Compilatae Constitutionis exprimitur,— ut itaque finis uterque id est, et salus patriae et aemolumentum aerarii per hoc obtineri possit, incumbit, vigore legum patriarum, et officialibus locorum et, proxime, dominis tricesimatoribus omnimode illis prospicere et contravenientibus praescriptas poenas intentare. Cum autem, ut de reliquis tricesimis taceamus, quae scilicet habent sub sua directione certos plazones seu custodes semitarum, tricesimam ad Rubram Turrim talibus defecto vigilibus carere certum sit custodiamque semitarum circumcirca iacentium iure dominii terrestris Inclitum Magistratum Cibiniensem pro sese vindicare, hinc controversiae subortae tricesimatorem inter et praelaudatum Magistratum, illo mulctae et contrabandae trientem pro se, bessem vero fisco vindicante, fundamento ex suae instructionis tricesimatoriae § 40 depromto, hoc vero pro dominis officialibus in processu praesentibus, vi Approbatae Constitutionis, uti scriptum est, part. II, tit. 12, art. 6-to, attribuyente. Ne itaque, tam in custodia semitarum, quam vero in casu repartendarum imposterum, si quae contravenientibus infligerentur, poenarum controversiae ampliores nascerentur, re penitus investigata, compertum est nullam inter leges patriae, quibus sua asserta fulcit Inclitus Magistratus, et instructionem tricesimatorum subesse antimoniam, cum instructio sonet de triente contrabandae, leges vero de triente mulctae. Itaque dehinc siqui similes obvenerint casus, dominus tricesimator ad normam suae instructionis trientem contrabandae, domini vero officiales in iudicio

assistentes trientem mulctae pro se accipient, besse tam contrabandae, quam mulctae, fisco relictæ. Quod si vero quis transgressor prohibitarum semitarum tam extremæ sortis extiterit, ut præter contrabandam nihil amplius in mulctam ab eo exprimi possit præter poenam corporalem, stabit in arbitrio superioris instantiæ tricesimatoriæ ex contrabanda dominis iudicibus aliquid largiri, pro qualitate scilicet rei; quæ non ex iure prætendi, sed ex indulgentia moderari poterit. Haec tamen omnia hac lege, ut revisio et iudicium coram dominis officialibus institutum pro ratihabitione vel reformatione, antequam executioni daretur, superiori instantiæ tricesimatoriæ comunicetur, simul etiam ut per dominos terrestres, qui curam semitarum custodiendarum sibi vendicant, constituentur, in fixo determinatoque numero, plaiazones, pro numerositate semitarum sufficientes, quibus praeponatur ductor, seu, ut illi vocant, vataff aut vornik supremus, qui suos subordinatos dietim ordinet et continuos habeat in vigiliis, in cognitoque habeat quinam illorum quovis tempore excubant, ut, si dein transgressores semitarum comperti fuerint, illi qui tunc excubabant, de illis respondere possint; et, si, vel per incuriam illorum, vel vero avaritiam, connxisse comperti fuerint, tanquam complices transgressionis puniri queant. Deprehensis vero transgressoribus, per ductorem illum casus ad tricesimatorem deferatur arestoque transgressores subiiciantur, res vero apud tales per plaiazones seu per alios quoslibet deprehensæ, cuiscunque generis ac speciei fuerint, mox et de facto ad officium tricesimatorium deferantur usquedum, iudicialiter præsentibus dominis officialibus, actore domino tricesimatore existente, casus decidatur; tenebitur insuper ductor ille tricesimatori septimanatim excubantium ad semilas plaiazonum nomina deferre, ut exinde constet et sedulitas ductoris, simul excubantium præsentia, ut, siquæ fraudes obvenerint, facilius resciri queant. Accedit ad hæc tam ipsos plaiazones, quam alios paganos multa in alpiibus ad Rubram Turrim adiacentibus pecora, oves et, salva venia, porcos intertenere, qui in proximis ad officium tricesimatorium semitis euntes atque redeuntes cum suis pecoribus vix aliquando se suaque tricesimatori ibidem insinuent, — ut dehinc tales, sub poena tricesimam prætereuntibus statuta, semet apud tricesimatorem una cum secum habitis insinuare debeant, ordo et patriæ leges omnino exposcunt; ita enim fraus, si fors Transalpensium pecora sub titulo suorum pellerentur, detegi poterit.

Quibus ita ex mandato Suae Excellentiae domini generalis commendantis comitis a Steinvillæ Inclito Magistratui communicatis, speratur responsum toties titulati magistratus, cum tali moderamine et subsequente directione, ut finis hoc in passu legum patriarum, qui, ut supra, ad salutem patriæ et commodum aerarii vergit, obtineri queat.

In qua spe manemus

Incliti Magistratus Cibiniensis obligatissimi servi

Ignat. Haan, supr. commiss. annonae, m. p.

Samuel Biro, inspector tricesimarum, m. p.

Medieschini, die 20-a ianuarii 1711.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCCXXXIII.

Mateiu Filipescul către Braşoveni, despre „Rumânii noştri car[î] sânt pen Săceal[e]“, un „Rumân boar, cu boi, fiind plugari“, pentru Iane zidarul, arătând că ei au oprit pe unii până a-şi „plinî vremea slujbei“, ca „baci, păstori pe la vite“, iar alţii „au scăpat“; despre Rumânii fugari ai unchilor Mihaiu şi Constantin Cantacuzino, despre zidarul şi „meşterul pietrar“ ce-i trebuie—„carii sânt cei buni, lucrează la tre[bile] Mării Sale lu Vodă“,—despre „rozmarinul“ trimis, amintind

1714,
21 Iulie.

„urmarea cea veche bătrânească car[e] aveă ce[i] mai denainte cinstiți și răposăți județi cu strămoșii, moșii, părinții noștrii, și cu noi“¹.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 141-4, n° 19.)

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXXXIV.

București,
1715,
10 Mart.

Pantazi biv Vel Căpitan către Brașoveni, despre plângerea Șcheilor din țară, cu privire la lista lui Cărste Top de „toți Brașovenii căți au prăvălii aici în țară“, pentru a fi scutiți de „vama vinurilor și dă altele“, „acei ce sânt lăcitori acolo“ având a-și dă „vama dăplin“; despre obiceiul Șcheilor de a trece, împotriva așezământului cu Gheorghe Drauth, și vinuri din alte vii, „înșălând vama“; despre asigurarea falsă a lui Sava Marcea, cu privire la vama datorită de toți, precum și „pentru burie“, (urmează lista Brașovenilor: „Drag Gheorghie, județ la Pitești“, „Tănase zaraf la Pitești“, Petco și Petru Lacer, gocimani acolo, Bucur Fuște, Gheorghe „Șneaal“, Dumitru Ciurcul, Sava Marcii, Constantin, Dan, Dumitru, Rađul Precup, Stan, Mihai Lacer, Gheorghe Lebul din Valea-Popei, Ivan fiul lui Stoica Inașul, Nelva (?) al Oprii Floroiul, Șandru din Orlea, Popa Tudor, Stanciul Șătrar, Văsiu Găureanul, Văsiu Grid, Ion Tomițco, Gheorghe Stoia, Voico Criștov, Ivan Grecul, Rađul Bulz, Mogoș și „biserica Șcheilor“).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 413-6, n° 14.)

MMDCCCCXXXV.

Deva,
1715,
2 August.

Generalul comandant in Ardeal hotărăște că preoții români vor plăti pentru pământul lor personal.

Copia resolutionis Excellentissimi generalis ad instantiam contra popas Valachorum.

Vigore huius decreti poppae valachici a fundis civilibus, et non ad ecclesiam pertinentibus, decimas suas solito modo, et uti hactenus consuetum fuit, usque ad ulteriorem huius causae decisionem, administrabunt.

Signatum Deva, 2 augusti 1715.

Stainville.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCXXXVI.

Alba-Iulia, Generalul Stainville către Magistratul din Sibiiu, despre pădurea luată de răposatul Constantin Brâncoveanu la Sân-Mărtin.

Wohl-Edlgebohner, Sonders Vielgeehrtester Herr Königs-Richter. Der unglücklich wallachische Fürst Brankovanus hat, zu Behuf seiner hierlandes, in dem District Fageras gelegenen Gutter einiges Gehölz zu Sin-Martin² käuflich an sich gebracht, und der Verwalter selbiger Güter möchte sich nun zu den vorhabenden Bau dergleichen gebrauchen, die der Orthen anwesende Sachsen hingegen wollen es nicht zugeben. Wie mir aber die Ursach dises letzteren nicht bekant ist, also beliebe der Herr Königs-Richter hierüber die Unters machen zu lassen und die Strittigkheit dergestallten zu höben, damit noch dem einen, weder dem andern Theil

¹ La 25 Maiu 1714 se pomenește între alte cvartire ardelene casa „principis Valachiae eiusque residentis“.

² Martinsberg, Mártonhegy.

ein Unrecht geschehen möge, gestallten ich die erholte Gütter, in besond. kays. Schuz aussgenomben habe. Ich bin ybrigens, unter Empfehlung

MWG. Königs-Richter ergebenster dienst. Diener

Carlsburg, d. 17-ten X-bris 1715.

St. Steinville, m. p.

[Vo:] Ich recommendiere die Lieferung deren Pallisaten, weil aniezo der Weeg aus dem Hermannstätter Stuell hiehero noch gutt, und der Bauersmann mit seiner Hauswirthschaft dermahlen nicht sonderlich überladen ist. Darbey wird aber hiermit frey gestellet ob man aus besagtem Stuell die Pallisaten in Natura, oder, anstatt deren, für vier Stukh einen Kübl Getraid ins Kays. Magazin, wie es die Cronstätter thuen, geben woll. Es möge aber das Eine oder Andre geschehen, so mus es bald sein, mithin der Herr Königs-Richter sich die Sach bestens angelegen sein lassen wird. Datum ut supra.

[Vo:] Monsieur, Monsieur de Teutsch, conseiller de Transilvanie et juge royal à Hermannstatt.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXXXVII.

Magistratul din Cincu-Mare către judele Sibiiului, despre pădurea lui Constantin Brâncoveanu.

Cincul-Mare,
1715,

Spectabilis ac generose domine, domine fautor et patrone nobis honorandissime, 30 Decembre.

Salutem servitiaque semper paratissima.

Dehro Hoch E. G. NFWW. unter dem 18-ten dieses an uns abgelassenes, sambt der Copia von Sr. Excellenz dem commandierenden Herrn Generalen, haben heuthe, umb 7 Uhr des Morgens, mit gehorsambstem Respect übernohmen, worauss ersehen dass Ihro Excellenz Verlangen und Befehlig ist, eine genaue Untersuchung zu thun, wie es zwischen denen Martinsbergeren und des verunglückten wallachischen Fürsten Gütteren vor eine Bewandtnuss sey. So dienen hirmit zur unterthänigen Nachricht dass Sr. Excellenz undt dem Herrn Lieutenant Bladi, sowohl die mündtliche, als schrieftliche Remonstration hirvon geschehen ist, welches die Martinsberger, geliebts Gott, morgen E. E. G. N. FW. W. auch überbringen, und, zusambt der Copia des mit dem wallachischen Fürsten geschlossenen Contract, gehorsambst zur Information, wie sie sich ferner verhalten sollen, überreichen werden. Wenn (ohne Massgebung) durch Herrn Lieutenant Bladi biss zum künftigen Landtag die fernere Untersuchung und vielleicht gnädigste machende Decision köndte aufgeschoben werden, doch wollen gantz gerne E. H. G. N. F. WW. Genehmhaltung hiervon annehmen und unsern Sinn nach EHE.GNFWW. Meynung richten. Womit EHENFWW. dem Schutz Gottes befehlend, verbleiben

Euer Hoch-Edl-Gebohrnen, Nahmafften, Fürsichtig Wohl-Weissheit

Dienstfliessene Diener:

Königs- und Stuehls-Richter des Markt und Stuehls Grossschenck.

Grossschenck, die 30 X-br. 1715.

[Vo:] Spectabili ac Generoso domino, domino Andreae Teutsch, Excelsi Regii Gubernii Transylvanici consiliario intimo, metropoleos cibiniensis iudici regio, necnon nationis saxonicae comiti confirmato, Spectatissimo, Meritissimo, etc., domino, domino fautori et patrono nobis plurime honorando, colendo, Cibinium.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXXXVIII.

C. 1716.

Un Rodnean prins al Tatarilor către Orieni, pentru răscumpărarea lui.

† Cinstit dumn[e]ta giupăne Oler Frenți și dumn[i]tale Napa Ghiorghii și dumn[i]tale Bartă Andrieș și dumn[i]tale Andrieș Ștefan și dumn[i]tale Miclaș i Ștefan, și dumn[i]tale Miclași Istrași din Ținutul Bistreții, din sat din Oriu-din-Sus, mă închin dumilorvoastre să staț pentru mine, să m[ă] scoteț dăna mână păgănilor, Tătarălor; că sint în piciorile mele 15 oc[ă] de her, și mă adusă în Moldova, la Eși; și-m cer 500 sute de lei, și m'am rugat căp[i]tanului Ghiorghie, de Curte a Mării Sal[e] Mihai-Vodă, să v[ă] fac[ă] știre, și s[ă] viniț unul la dumn[e]lui căpitanul Ghiorghie, și el va sili și m'a scoate; și s'aduceț și ban[i], galbini, că alți bani nu trec. Și m[ă] rog, fraților, siliți să m[ă] scoateț din mână Tătarălor, că eu, dac' oi vini, voi dă banii toț înapoi.

A dumilorvoastre frate mai mic și plecat

Bortu Iștufan, rob di Radna (?)

Al dumilorvoastre de bine voitor:

Ghiorghie căp[i]tan de Curte domnescă.

[Vo:] Cinstitului de bun nem Oler Frenți, din sat din Oriu-de-sus, nemeș de Ținutul Bistreții, și la Andrieș Ștefan *здоров. даго* [= cu sănătate să se dea].

[În sens invers:] Și cin[e] aduc[e] carte, să-i dăț trei florinți.

† La Bistrițe, la birău, la cetate (rând de altă mână).

(Pecete neagră.)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, p. 102, n^o occcxxx.)

MMDCCCCXXXIX.

Câmpu-
lung,
c. 1716,
3 Maiu.

Șerban Cantacuzino către „Samoilă Ușer, birău de cetate Bistriții“, pentru niște „feciori“ trimiși în cumpărături.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 103, n^o cccclxxi.)

MMDCCCCXL.

Câmpu-
lung,
c. 1716,
3 Maiu.

Toader Vornicul către „Gonos Mihai, vamășul de cetate Bistriții“, cerând iertarea vămii pentru o cumpărătură, măcar pe jumătate.

(Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 103, n^o cccclxxii.)

MMDCCCCXLI.

Câmpu-
lung,
c. 1716,
25 Novem-
bre.

Șerban Cantacuzino, boier moldovean, către Bistrițeni, despre deschiderea drumului de negoț și o afacere de vamă.

† Cinstit al nostru de tot bine voitor și bun prietin, dumn[e]lui Samoil Bid, birău de cetate Bistriții, săn[ă]tate și tot[e] fericirele bun[e] poftim dumn[e]tale de la Dumnezeu. Carte dumn[e]tale n'au venit și de săn[ă]tate dumn[e]tale n'am bucurat; altele câte dumnata n'ai scris, am văzut, și noa ne pare bin[e] și mulțimim dumn[e]tale de preetișugul ce ne arăți; de care și noi așe vom și poftim pe dumnavaostră, nedespărțit să fim den dragoste. Di pre noi nemutată dragoste va fi, cum și pe dumnavaostră rugăm așe să rămăe; pentru unele și alte, de care poate să hii făcânt cuvântu, dară nu cei cu minte, macarū că dumnata ai carte, nemică nu-m arăți. De aceea așe să ști dumnata și să mă crezi că la noi nićun cuvântu de acele nu să vorbescu, nić în gându nemăru nu este, neć va fi: orcin[e] ce-au grăit, nemic să nu crezi dumnata. Pentru drumul, că s'ar deschide, tot așe am scris și la cela ghenerar, și nić cum nu n'au pozvolit, dar noi de la Stăpânire noastră de mult

avem cuvântu se deșchiză, și acmù țin că s'au și deșchis. Ce, macarù acmù de s'ar deșchide, noa bin[e] n'ar părè, că și oamen[i] căt[e] ceva ban[i] ar mai prinde îmblând drumul. Oameni dum[i]lorvoastre fără grije vie pe la noi: neopriți vor fi; avem poroncă și de acei mai mari ai noștri, și, noi când vom trimite pofta pe dumnoastră, să n'aibă bănuială.

Iată și acmù am trimis 10 lei, și dum[i]tal[e] mă rog în bun de acei ban[i] să me s[ă] è; pentru vama ce-ar fi, poftescu pe dumnata, și eu mai multu voiu sluj[i] dumitale acele c-o-i putè. Negăsindu-se în bun, mă rog dumitale cue de șindilă pe acei bani se mi s[ă] è și, cum am mai zis, eu cele ce vei pofti dumnata, oi sell să răsplăttescu ostăniale dum[i]tale cu slujba mè: numai așè rog pre dumnata, cât de puțin să fii ostenitor macarù a-m scrie ce s'au luat, cât și căt[e] cât. Pentru niște cafè ce-am dat reglimentului, 3 lei, cu scrisoare, nu este lucru prè mare: numai ar mai trebui, și om vrè și altă dată să facem voe dum[i]lorvoastre, de va dà mâna dum[i]tale, sau vr'un chip, ca să nu rămănù păgubaș. Eu de aceste de toate poftescu pre dumniata să aibu răspunsu, și, cu aceasta sfârșind, rămân

Iarăș io cel de tot bine voitor bun prietin, gata la slujb[ă]

Șerban Cantacuzin.

✕ Câmpulungu, Noe[m]v. 25.

[Vo:] Cinstitului nostru prietin adivărat și de tot binele voitor, dumialui Samoilă Bid, birău de cetate Bistriții, cu cinste și multă săn[ă]tate dumisale se-i dè. (Pecete neagră, ruptă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 103-5, n° CCCLXXIV.)

MMDCCCCXLII.

Șerban Cantacuzino către Bistrițeni, despre paza drumurilor.

† Cinstit ai noștri (*sic*) de bin[e] voitori și bun megiiăș, dumnalui comandașul (*sic*) de cetate Bistriții și dumnalui Samoil Bedi, birău, săn[ă]tate postim dumiilor vostre de la Dumn[e]dzău. Cinstită scrisoare dumiilor vostre, împreun[ă] cu oameni, n'au venit, și ce însemnați dumnoastră, am vădzut. Ce, pentr'acela lucru, noi încă sintem creștin, macarù că fără v[o]e lui Dumn[e]zeu nime nu o poate opri, au să trimită undevaș, dară încăș trebue a s[ă] păzi fieticeni. Ce veți ști dumniavoastră că noi așè am dat poroncă neč aice să nu vie din acele părți, ce încăș aice este mai cu greu a păzi, iară acole om păzi și om feri, ca s[ă] nu vie de acei oameni,—doar pe alte poteč, dispre dăm[b], și, de or fi să triacă, iar pe aice așè am învățat ca să nu las[e]. Cu atât ceastă dată sfârșind, rămăiu iarăș

A dum[i]lorvoastre de tot binele voitor și megiiăș, gata a sluji.

✕ Câmpulungu, Dechemvrie 29.

Șerban C.

[Vo:] Amin. Cinstiților noștri bun[i] preeti[ni] și megieș, dumnalui comindașul și Samoil Bedi, birău cetate Bistriții, cu multă săn[ă]tate dumiilorsale să s[ă] dè.

(Pecete neagră, de ceară, cu vulturul cu două capete. Dar legenda: *васна[е] кантакъинно.*)

(Bistrița, Archiva Orașului; în parte și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 105-6, n° CCCLXXV.)

MMDCCCCXLIII.

Listă de datoria „banilor vlădicești“ a protopopului brașovean Florea După 1716. (Băran) și de cheltuiala popei Eustatie sau Statie (Grid), iscălită de „Nicanor Miletecevi, episcop cruședolschi“ și cuprinzând preoții din Zernești (9), din Tohani (3), din Terlungeni (1).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 352-3, n° 8.)

Câmpulung,
1716,
29 Decem-
bre.

MMDCCCCCLIV.

- După
1716, și un „fur“, care, de nu-i va plăti (lui Toader), „să șaz[ă] acolo să moar[ă]“.
13 Iulie. (Fără dată sau pecete).
(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 103, n^o CCCLXXIII.)

MMDCCCCXLV.

1717. Căpitanul Dumitru, „comăndaș“ de Rodna, către Bistrițeni, despre fuga oamenilor săi în Moldova.

S[ă]n[ă]tate și viațe Mării Tale, birău de la vestita cetate a Bistriței, și depreună cu tot Sfatul Mării Tale și Măriilor Voastre, domni, în știre dau și a înțelege Măriilor Voastre pentru rândul Rodnenilor: iaca oamenii fug în Moldova, și astă noapte a fugit unul, și încă datoriu cu multă joldă, și am mănăat catane după dănsu, doră-l pot prinde; și oamenii șed în pădurea, rășchiraț pin pădurea și pin groș¹, și nu-i poe strănge la sat. Cine poate felelui pentru dănsii? Că ei știu toate poticele și șed în pândure. Și Niculai și au vândut toată marha și au fost să s[ă] ducă și el în Moldua, și au venit oameni de mi-au spus, și iată că l-am prinsu. Dece Măriile Voastre să-m trimeteț cum mai curând volast (*sic*) innapoi, că știț Măriile Voastre cum au lăsat ghenarariul, și mainte căm [= cum] s'au ținut străjile inpărătești. Și să fițu să[nă]toși. Amin.

Scriș-an eu, *Căpitan Dumitru, comăndaș din Rodna.*

[Vo :] Cu grabă zua și nopte, cu grabă, în cinstită mână Mării Sale birău de la Bistriți, să s[ă] deia, și cu tot Sfatul Mării Sale, și cu s[ă]n[ă]tata.

(Pecete de ceară neagră, cu Sf. Gheorghe și literele: D M T (în partea păstrată) și anul: 1717 în arabice.

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 106, n^o CCCLXXVI.)

MMDCCCCXLVI.

- Pe la
1717. „Popa Matei Tâmpia din Turchiși, inpreună cu Ion Vâltoare dăan Starile“, către „jupănu Gligorie Lazul“, pentru suma de bani ce aveă să iea dela dănsul Voica Corciuleț și cheltuiala lui cu grijitul ei (10 „zloți rumănești“), „pomană la 6 săptămăni“ și „serindariul“ (10 lei și 1 zlot). (Martur și „protopop Florea Băran“; scrie „logofătu Radu, al cinstitului Sfat“.)

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Romăni*, pp. 350-1, n° 6.)

MMDCCCCXLVII.

- 1717, „Mustațe Căpitanul“ dă zapis „jupănuului Mihălache“ pentru niște „vite ne-
11 Ianuar. guțate cu catanile“ și cu „comandașul“, rămăind cel d'intăiu dator cu 660 de taleri pe 163 de vite, puindu-se soroc 15 zile (mai iscălesc doi căpitani; adaus că se iea o parte din datorie de către ofițeri; iscălesc căpitani Neculae Rante, Andrei Raț și alți oameni).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Romăni*, pp. 218-9, n° 24.)

¹ Gropi ?

MMDCCCCXLVIII.

„Marica Doamna a răposatului Costandin-Vodă“ (Brâncoveanu) către Brașoveni, despre trimiterea omului ei, „jupânul Neacșul“, pentru o datorie, neavând nici ca păs de datornici, „cât, și în patria noastră fiindu, dar amară viață treacem, mai mult pentru datoriile aceastea“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 262-3, n° 14.)

1717,
19 Iunie.

MMDCCCCXLIX.

Marica Brâncoveanu către Brașoveni, pentru banii ei ce „stau jos“ la dâșșii după plata celor 1.500 de taleri, fiind supărată cu datornici — „că ničo zi nu am răsuflu și odihnă de dâșșii“, „supărătorii“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 261-2, n° 13.)

C. 1717,
19 Iunie.

MMDCCCCCL.

Măsuri împotriva ciumei din Ținutul Făgărașului, și cu privire la boierii munteni adăpostiți în Sibiiu.

Făgăraș,
1717,
6 Iulie.

Praeviae dispositiones occasione serpentis in districtu fogarasiensi morbi pestilentialis ex consensu Excelsi Regii Gubernii et Magistratus Cibiniensis, ab una, et Excellentissimi domini generalis baronis a Livinstein, ut commendantis cibiniensis, ab altera, partibus, conclusae et pro observandis ratihabita.

Cum pestilentiale malum in districtu Fogaras inceperit, stricti ad supremum officialem iam dati sunt ordines ut omnem communicationem cum infectis pagis prorsus tollat et prohibeat, necnon transitum per Alutam sub authenticis passuallibus nonnisi hominibus ab omni suspitione liberis concedat.

Cum autem in civitate cibiniensi Regium Gubernium, nobiles et ex vicina Valachia praecipui boerones, intuitu modernarum coniuncturarum, resideant et confluant ac ab omnis generis notis et ignotis incolis et peregrinis indiscriminatim civitas frequentetur, pro communi patriae conservatione et servitii domini promotione omni possibili praecautio civitatis securitati ab infectione imprimis providendum sit, statutum est.

Acta in Consilio Regii Gubernii principatus Transylvaniae, die 6ta iulii, anno 1717.

S. Köleseri, m. p., secret. gubernialis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCCLI.

Sibiiinii (judele Andreas Teutsch) către magistratul Orăștiei, despre un pas tănuut ce ar fi în părțile Jiului.

Sibiiu,
1717,
12. Iulie.

Prudentes atque Circumspecti domini amici plurimum honorandi.

Es hat (Titl.) Herr Matskasi Sr. Excellenz, dem Commend. Herrn General Veld-Marschallen die Nachricht gegeben dass in dem Gebürg Syl en Szuss (*sic*), in der Gegend bey Sebeshely noch eine solche grosse Öffnung sein solle, dass man dieselbe mit Wagen passieren könne, wie denn wirklich auss und in Wallachey Wagen fahren sollen. Weil es nun die Sicherheit des Landes, und insonderheit auch ihres Stuhles, erfordert dass alle Pässe die auss der Wallachey herein

gehen, auff dass Genaueste mögen occludieret werden, umb allen feindlichen Einfall vorzubauen, alss ergeth hiermit von Sr. Excellenz der nachdrucksame und sehr scharffe Befehl an E. W. W. dass sie, ohne einen Augenblick zu versaumen, also bald genugsame Manschafft hinauffschieben und obgedachten Wagenweg, wie auch alle andere Steige, die sich der Orten befinden mochten, weit und breit verhaue lassen, damit die Hereinkunfft auss Wallachey dadurch gantz impracti[kabel] gemacht werden möge. Anbey gleichwohl auff diesser Seiten die Gebürge mit genugsamen Hütern müssen verwahret werden. Diessfalls nun werden E. W. W. ihre Schuldigkeit auff dass Genaueste zu beobachten wissen. Solten E. W. W. aber diesem Befehl nicht nachkommen, und etwas versaumen, so können sie versichert sein dass sie zu schwerer Verantwortung werden gezogen und mit Ehr und Reputation, ja mit Leib und Leben davor stehen müssen. Wormit E. W. W. Gott befehle.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum amicus benevolus.

[Neiscălit.]

Cibinii, die 12 Iulii 1717.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCCLII.

Orăștie,
1717,
13 Iulie.

Magistratul din Orăștie către Sibieni, despre paza bună a pasului descoperit.

Den an uns lautenden Befehl haben erhalten. Sobald wir vordeme ordres wegen Verhackung der Wege bekommen gehabt, haben wir ohne Anstand demselben Parition geleistet und gedachten Verhack zu zweymahlen unternommen; aber wir können von dieser Seiten, bey Sebeschely, die Wege nicht verhacken lassen, weil man zu dem sebeschelyer Hammer die Steine vom Gebürge bringet, und wird uns solches auch nicht vergunnet werden. Wass aber die Seite gegen Wallachey betrifft, insoweit es uns angehet, haben wirs nicht ermangelt zu effectuiren, und sind wirklich 12 junge wohlbewaffnete Schützen droben, welche auch mit der auf der Syl postireten deutschen Mannschafft dermassen correspondieren, dass sie alle anderten, dritten Tag beysammen sein. Unsere Leute berichten auch dass sie in steter Bereitschaft, die der H. Bressi daselbsthin soll verordnet haben, welche wusten wie sie sorgeten. Auf dem territorio, wass uns betrifft, 3 Passagen zu verhacken gewesen, und wirklich verhackt worden. Wir schicken aber sogleich nochmahln andere Leute hinauff, welche, so einiger Mangel sich findete, demselben abhelffen und den Verhack verstärken und erweitern sollen.

Szaszvaros, 13. Iulii 1717.

Officianten von Szaszvaros.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; traducere contemporană din ungurește.)

MMDCCCCIII.

Viena,
1717,
17 Iulie.

Ioan Bernand Isenflamm către Consilierul gubernial ardelean Teutsch, despre o datorie a lui Gheorghe Cantacuzino.

Hoch-Edl-Gebohrner, Höchst-Geehrtester Herr Gubernial-Rath,

Ewer Hoch Edlgebohrn wollen geneigt erlauben dass in einer mir vorkommenden Angelegenheit von costi einzuziehen habenden Geldtes zu dero Güthe zu recurriren mich unterfangen, dieselbe schönst bittend, Sie beliebten auf inligende beede Original-Obligationes à 500 et 700 fl., von dem wallachischen Fürsten Georgio Cantachuzeno den Belauff mit 1200 fl., sampt dem Interesse à 10 per Cento (N. Wann er es gebet), unschwer sicherst und gelegenheitlich einzu-

ziehen, auch desshalber etwa ein Paar Zeyllen an gedachten Fürsten (welcher zwar schon informirt ist dass Ewer Hoch-Edl-Gebahren die Originalia in Handen und zu deren Einziehung die Commission haben), unschwehr abzulassen.

Jedoch, falls wegen der Türkhen Gefahr man in Siebenbürgen nicht gar sicher seyn solle, so wollte schier rathen und bitten, mit würcklicher Uebernehmung dess Gelts nicht zu eyllen biss nicht zuvor Gelegenheit vorhanden solches alsogleich einem dortigen Kays. Cassir, welcher die Vergüthung allhier sicher darvor anweysen möchte, anzuhenckhen; worzu ich etwa mit nächster Ordinari von hierauss Gelegenheit an Hand geben konte und wollte.

Indessen, nebst nochmaliger Deprecation der Mühe und meiner gehorsambst Empfehlung, ersterbend

Ewer Hoch-Edl-Gebahren gehorsambst und verbundener Diener

Joh.-Bernh. Isenflamm, m. p.

Wien, den 17. July 1717.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLIV.

Ioan-Bernard Isenflamm către Consilierul gubernial Teutsch, despre petrecerea lui Gheorghe Cantacuzino la Sibiiu, fără a-și îngriji datoriile.

Viena,
1717,
7 August.

Hoch-Edelgebohrener Höchstgeehrtester Herr Gubernial-Rath,

Auss dero an Herrn Rath Baussner, letzlich eingelauffenen wehrtesten Schreiben, welches selber zu communiciren die Liebe erwiesen, habe an dem Postscripto die gute Zeitung ersehen dass die Original-Obligationes zu Ew. Hoch Edelgeb. Handen richtig eingelauffen. Da ich aber zugleich darauss observiret dass zu eben selbiger Zeit der Fürst Georgius Cantacuzenus selbst zu Hermanstadt gewest und sich dannoch bey E. W. Hoch-Edelg. nicht gemeldet, da er doch gleichwohl von mir gewust dass E. W. Hoch-Edelg. die Obligationes in Handen haben würden, so bitte schönstens, E. W. Hoch-Edelg. geruhen bey ihme, sofern er noch da ist, durch hiezu tüchtige Personen, oder, da er wieder nach Cronstadt sich begeben haben sollte, durch unbeschwerte kurtze Zuschrift ohne weitere Ceremonien das Geld von ihm zu begehren, und, falls es eingehen sollte, nur alsogleich dem Kays. Kriegscassa-Verwalter Herrn Nennhardt einzuhändigen, alss welcher von dem hiesigen Herrn Militar-Zahlmeister, wie verhoffe, mit nechster Ordinari deshalb belehrt werden wird, auff was Weise er selbes acceptiren solle.

E. W. Hoch-Edelgeb. wollen ja nicht ungnädig nehmen dass soviel Mühe zu machen mich unterfange: bey diesen meinen so hardten Anliegen wuste ich wohl mein refugium sonsten zu Niemand mit besserer Confidenza zu nehmen; womit E. W. Hoch-Edelgeb. der Gnade Gottes und mich dero hochschätzbahren Propension empfehle, alss

Ew. Hoch-Edelgeb.

P. S. Was in nostris publicis negotiis zu referiren wäre, hatt zwar der Ehr. E. H. Rath B: bisshero fleissig gethan und mich darmit überhebt oder gleichsamb faul gemacht. Ich werde aber nächst ein und anders zu melden die Ehre haben; deprecier die nicht aygene Hand.

Gehors. Diener

Isenflamm, m. p.

Wien, den 7-ten August 1717.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLV.

Vaşarheiu,

1717,

30 August.

Generalul Stainville către Consilierul gubernial Teutsch, despre nevoia cură-
 Țirii drumului pe la Căineni spre Țara-Românească.

Wohl-Edelgebohrner,

Sonders Villgeehrter Herr Königsrichter.

Es erfordert Herrndienst dass der Weg bey den Rothenthurn über Kinien
 in die Wallachey eyligst so practicabl alls immer möglich ist, zugerichtet und re-
 pariert. Alss wolle derselbe auf bestehendes Ansuch des Herrn Hauptmann Schwan-
 ser, zu Beforderung dises Werckhs, genugsambe Arbeits-Leüthe beygeben und
 hineinschickhen lassen, und zwar umb so schleiniger alss gewisser demnägt einige
 Miliz dahin abgehen lassen muess. Wessen mich alss ohnfehlbahŕ versehe, und beharre
 Meines Sonders Villgeehrts Herrn Königsrichters Dienstwilliger Diener

St. Stainville, m. p.

Marosvaserhell, den 30. August 717.

[Vo:] Dem Wohl-Edlgebohrnen Herrn N. Teutsch, der Röm. Kays. Mayt.
 Sibenbürg. Gubernial-Rath und wohl meritirte Königs-Richter, der löbl. sächsi-
 schen Nation, meinem Sonders villgeehrten Herrn, in Hermanstadt.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLVI

1718.

Propuneri ale Universității Săsești cu privire la reîmpoporarea satelor pustii.

Considerationes pro formanda Nationis Saxonicae apud Augustam Aulam
 sollicitatione, mutatis per fugam rusticorum, praeprimis Wallachorum, et desertionem
 Sedium pristinarum patriae nostrae status inibique contributioni obnoxiorum, quo-
 rumcunque circumstantiis.

Observandum igitur:

1. Principatum Transylvaniae constare ex diversis, moribus et indole inter
 se differentibus nationibus.

3. Alias vero nationes, imprimis autem Valachos, qui, vel dominorum ter-
 restrium mancipia seu iobbagiones, vel inquilini, servitiis tamen eorum quorum
 fundos incolunt, obnoxii sunt; partim propter habitationum suarum vilitatem et
 incommoditatem, partium propter statum suum iobbagionalem, dum, iuxta diverbium
 transylvanicum: rusticus seu iobbagio praeter mercedem nihil habet, et quae huic
 sequuntur, servitia, et cetera, facillime calamitatibus publicis, immo propria tantum-
 modo malitia et socordia eo induci posse et solere, ut, desertis sedibus suis, alias
 quaerant et sese, tam contributionum oneri, quam dominorum suorum servitiis frau-
 dulenter subtrahant; quod ipsum prosperis aequae ac adversis rerum circumstantiis
 in Transylvania tota obvium est.

Praemissorum itaque omnium ratione habita, eorumque sequelis bene per-
 pensis, ex devotissimo erga servitium Sacrae Caes. Regiaeque Maiestatis, domini et
 principis Clementissimi, promovendum zelo, videtur, pro rerum huius patriae mo-
 derno statu, summe necessarium a Sacra Caes. Regiaeque Maiestatis benignitate
 impetrandum:

1. Ut, collatis inter sese, hinc quidem investigationis instituendae necessitate,
 illinc autem plebis, et praeprimis Valachorum, fuga Sediumque desertione, consi-
 deretur num possibilis et proficua sit, p. t. positis praemissis, contribuentium pro-
 vincialium omnium conscriptio, annon potius per allatas rationes eadem necessario

sit in aliud et commodius tempus differenda, ac dein iuxta benignissimam Sacrae Suae Maiestatis intentionem sub directione commissarii regii impartialiter et aequaliter instituenda.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCCXLVII.

Plângeri ale Brașovenilor către Guvernul ardelean, despre oastea sârbească a Împăratului așezată la ei și despre oile ce trec munții.

1718.

Gravaminum civitatis coronensis ex praeterito hibernio et statu eiusdem moderno profluentium compendiosa demonstratio.

Inter caetera gravamina quae civitatem ac districtum nostrum generatim, seposito etiam pro nunc insupportabili in dies debitorum statu, premunt, pro moderna eius conditione praecipue considerata veniunt puncta sequentia:

1. Status quartirorum. Ubi enim antehac moderna potius militia, tam in civitate, quam districtu degebat, praeterito hibernio, non solum praesidium longe maius in civitate, videlicet 9 compagnias cum stabo regiminis stharembergiani et etiamnum 12 compagniae regiminis tauniani cum continuo ibidem residente generale barone de Tige suscipere, verum et in districtu 9 compagnias cum stabo regiminis lobkoviciani in mensibus hibernalibus, in aestivalibus vero ex regiminibus Saint-Amour, Stainville, Fellen et Hauben et ex militia rasciana continua serie, pro moderno rerum et coniuncturarum statu, coacti fuimus illic commendatos locare et consueto iisdem satisque efflagitato *service* providere. Unde iam ob multifariorum *marcium* exigentias praestitisque diaetim 500 currubus graminis, tanta apud nos est foeni penuria, ut plurimi pagi vix unum alterumve currum foeni comparare potuerint, et exhinc, praesertim si et in futurum numerosiore milite onerandi essemus, nullatenus nos inclitae militiae in praestando feno providere posse abunde comperimus.

2. Arcis nostrae pro eiusdem fortificatione continua reparatio quantum nos afficiat vel exhinc patet, quod soli pro sustinendo hoc labore et onere adstringamur. Huius aestatis solum ut mentio fieri liceat, praestitis ultra 2.000 pallasidarum¹, operarios continuo 40 et 12 currus ibidem observare etiamnum cogimur. Quanta haec cum iactura incolarum, tam respectu desolationis silvarum, quam eversionis oeconomiae, fiant, ii facile cognoscunt, cum quibus res eadem agitur. Huic accedunt

3. Passuum nostrorum provisiones, restaurationes, praesidiorum ibidem intertentiones et graves pro commutandis eo tendentium vecturarum praestationes. Haec omnia, ut et pro interscindendis silvis in passibus aliquot millium hominum efflagitatur labor, et quorundam etiam perpessae neces, non solum quantum miseram plebem afficiat, verum ad incitas etiam redigat, magno cum dolore experiri cogimur.

4. Quamquam generatim quidem frugum aestivalium penuria referatur, nullo tamen locorum, quod ausimus asserere, tantam esse, quam in districtu barcensi: ii omnes facile nobis assentientur, quibus aut ipsismet territoria nostra videre aut relationem impartialem audire datum fuit.

5. Speciale vero nobis esse potest damnum, incolis nostris irrecuperabile, quod, ubi, ob defectum foeni, oves suas in Moldaviam ac Vallachiam transmittere necessum habuissent, ibidem viginti et plus etiam millia ab hoste intercepta et abacta sint, et per hoc, tam praecipuos incolas nostra bolgárszegiensis, quam pagos, praesertim vallachicos, quorum unicus ferme questus et ratio vivendi ovium cura est, in tantum et viribus et spe ulterius emergendi privatos videmus, ut ad ulteriora servitia inhabiles merito reputari possumus.

¹ Palisade.

Haec et alia infinita quae brevitatis causa hic omittimus, ut digne considerantur satisque afflictæ et in acrumnis penitus iacentis civitatis coronensis eiusque districtus in repartitionis modernæ actu, prout æquitatis ratio id postulat, ratio habeatur, ita pro obtinendo eius fine quam humilime instant

Servi humilimi:

Civitatis coronensis deputati, et cetera.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; copie contemporană.)

MMDCCCCLVIII.

1718.

Propuneri ale Universităţii Săseşti în folosul Bistriţei, pomenindu-se prada Moldovenilor şi Tatarilor.

Inter postulata Almae Nationis Saxonicae pro conservatione miserae civitatis et districtus bisstriciensis sequentia humillima cum devotione proponuntur.

1mo. Desolatio et damna per Tartaros civitati bisstriciensi et districtui eiusdem illata excurrunt ad summam centum et quinquaginta millium flor., prout investigatio Excelso Regio Gubernio authentice exhibita luculenter ostendit.

2do. Ingens Tartarorum rabies principisque Moldaviae cohors, in districtum nostrum irruens, ibique per quinque dies commorans, postmodum et copiosa Rascianorum militia, eius denique susque deque *marschus*, residuam illius districtus partem, quae, Deo favente, flamma et ferro consumpta non erat, miserabiliter devastarunt: repertis incolarum universis bonis, quae ad sustentationem vitae ipsorum et pecorum spectabant, dissiparunt. Unde,

3^{tio}, ne propter maximam frumenti inopiam incolae fame extinguere cogentur, adeo dispersi sunt, ut vix nonnulli, praecipue in locis combustis, reperiantur, et adhuc de die in diem iniuria annonae turmatim disperguntur.

4to. In districtu adhuc residentes, vel pro comparandis sibi ipsis familiaeque alimentis, vel propter defectum fœni, pauca ipsis ab hoste relicta pecora minime æquivalenti, sed vilissimo pretio vendere necessitati, pecora ut plurimum amiserunt.

5to. Cum misera plebs praeterito autumnno agros incultos relinquere coacta fuerit, nihilque seminaverit, deest illis omnis spes exspectandae messis; qualis ergo spes pro ulteriori sustentatione superesse poterit, tragico illorum exemplo tempus docebit.

6to. Moenia civitatis proprio saltem sumptu et labore districtus et civitas, non solum pro sui, sed multorum patriotarum conservatione, promovit quidem in quantum potuit, magnis tamen adhuc sumptibus opus habet ut in statum pristinum reduci queant; unde autem haec subsidia sumenda, Deus solus ter optimus novit!

7mo. Impositionem praeteriti anni pares erant solvendi minime, nisi aliquot millia flor. mutuo accepissent; quos creditoribus suis pro nunc etiam debent.

8vo. Contributio pro moderno hybernio anticipato in naturalibus imposita, quamvis multorum opinione magnae summae non erat, nequiquam tamen ex districtu administrari potuit, verum maiori ex parte paratis pecuniis comparari debuit.

His itaque humillime praemissis, Excellentissimum dominum generalem commendantem, qua caesareo-regium commissarium, ea qua par est devotione submisissime rogamus, dignetur civitati et districtui bisstriciensi in causa tam vehementer vulnerata iustas nostras preces promovere et immunitatem ad tempus a contributione gratiose largiri.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCCLIX.

„Nicula Veaveriță den Șcheai“ către „județul“ brașovean Gheorghe Draut, 1718,
pentru că a „luat în chizășie“ pe Roman Peapine, „pe om, iar nu pe bani“, fiind 20 Septem-
gata a-l înfățișa oricând, fiind „chizaș pe om“ (scrie Oancea Logofătul). bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 326, n° 6.)

MMDCCCCLX.

Plângerile Scaunului Tâlmaciului împotriva Postmeisterului din Boița.

1719.

Querelae Sedis tallmatsensis contra caesareum postarum magistrum in eadem Sede pagoque Boicza residentem.

1mo. Quandoquidem caesareus posterum magister in Boicza existens maiorem quam quo indigeret pascuationis fundum possideat, praeterita aestate maximam eius partem separavit, ac ultra 30 currus foeni pro sua existentia hybernali ibidem collegit. Insuper,

2do, hoc ipso vere conterminos his pascuis privatorum fundos etiam occupavit, ibique pastis suis equis, fundum assignatum pro instituendo commercio foenili prohibuit, atque actu prohibitum detinet.

3^{tio}. Equis suis cis et trans Alutam pro suo arbitrio, absque cuiusdam praescitu, huc illuc locatis, proxime adiacentis pagi Poricsest¹ fruges et gramina malitiose perdit, nec tamen cuiquam incolarum eundem perpessi damni arguere licet,

4to. Supra numerum ordinariorum equorum postariorum habet intractabiles equas, cum equalis, et alia etiam multa pecora hic loci pascentia, quae seminaturis. praecipue autem canabi et vineis talmatsiensibus, plurimum damni inferunt, neque tamen postarum magistrum pro correctione adire ausi, iniurias et verbera metuentes, velut et nuper villico pagi et Sedis curtanensis² verbera comminatus est.

5to. Proprius postarum magistri servus dixit, si examinatus fuerit, se velle fateri, cuius instinctu tot excessus faciat.

6to. Homines penes hunc fundum assignatum praetereundo iter facientes indiscriminatim taxat, pecora ibidem deprehensa nonnisi 2 fl. redempta reddit et a quodam pocurar³ pro uno foeni manipulo 8 fl. extorsit, siquidem ut maiorem ex eiusmodi illicitis taxationibus quam re postaria sentiat utilitatem.

7mo. Ligna focalia ex silvis prohibitis, non attenta honorifica ammonitione, vehit.

8vo. Equi et pecora sua, elapso anno, miseris Porcsestensibus frumenta vernalia plus 26 cubulos facientia, conculcarunt; hoc anno in seminaturis simile faciunt.

9no. Pignora, sive debite, sive indebite adempta, miseris incolis non amplius restituit.

10mo. Locum infra Rubram Turrin sibi assignatum nonnisi pro tribulatione miserorum usurpat, latitantem in herbis semper habet servum, qui appropinquantia pecora statim abigit; quod vel inde patet, quod, hoc tantum vere, a Boiczaiensibus ultra 10 cubulos tritici, 4 urnas vini et 15 fl. in parata pecunia pro eiusmodi taxatione acceperit, praeter pisces, butyrum et ova, hic specificari impossibilia. Vaccas praegnantas, ob inedia abortiri coactas, pro taxa apud se detinuit.

11mo. Iratus omnes obvios verberibus afficit: nuperrime unum a domino porcolabio missum curtanensium pessime tractavit, alios qui pecora sua ex frugibus propriis expulerunt, ad mortem usque verberavit.

12mo. Dominum porcolabium, tanquam excessum suorum corrium (*sic*), inho-

¹ Porcești.

² Curteni.

³ Păcurar, cioban.

neste observat, iniuriosis delationibus et scommatibus omni occasione et erga quemvis eundem deprædicat; cuius fide dignum adiacet testimonium.

Videtur igitur miserae Sedi gravis nimis, imo impossibilis immorigeri huius hominis tolleratio, maxime consolabilis autem eiusdem amotio, quam nisi consequatur, metuendum, incolas, amplius similia pati impotentes, iure repressaliorum sibi fore consulturos; pro cuius prævia medela vero quam humillime supplicat atque orat

Sedes Tallmatsensis.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; concept.)

MMDCCCCLXI.

1719.

Plângeri ale Sibienilor pentru lucrul la calea Căinenilor.

Unterthänigste Remonstration der armen Herrmannstätt Stuels wegen der præstirenden Arbeit aus dem Kinener Weg in Wallachay.

1. Es hat der arme Stuel 200 Arbeiter in dieser Arbeit, da die gantze Provintz zusammen nur 500 Arbeiter giebet.

2. Hat dieser Stuel, wie bekant, vor allen anderen, in der Provintz täglich sehr viell Leüte zum kayserl. Dienst zu geben, worauff in der Provintz gar keine Reflexion gemacht wird.

3. Werden die Leüte, obwohlen selbe gleiche Arbeit thun, divers bezahlet, denn die hier oben arbeiten, bekommen täglich drey Groschen, welche in Kinen arbeiten, nur zwey Groschen, und werden auch von der wenigeren Zahlung einem jeden wochentlich ein Groschen einhalten, worüber die arme Stuels-Leüte sich sehr beklagen.

Beschiehet also hiermit ein gehorsamste Bitte:

1. Dass, in obangeregten Considerationen, der arme Stuel, wo nicht in totum, doch in etwa mögte consulieret, und, anstatt unser Stuels Leüte, andertortig her andere, welche sonst weniger Dienste zu præstieren haben, zu dieser Arbeit genommen werden mögen.

2. Und, wenn ja Einige von unseren Leüthen bey derselben Arbeit ferner continuiren solten, selbe nach Ihro Hochgräfflicher Excellenz des Comend. H. Generalen gnädigem Befehlig durchgehends drey Groschen becommen, und von dem Auszahler den armen Leüten nichts abgezogen werden möge.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCCLXII.

1719.

Datoriile Scaunului Talmaciului faţă de vama Turnului Roşu.

Onera Inclitæ Sedis talmacensis in tricesima verestornyensi.

1. Ist der Stuhl ingesamt verobligiert, die Strasse undt den Weg unterwerths vom Rothenthurn biss an die wallachische Gräntzen zu verbessern und dergestalten zu unterhalten, damit ja kein auf- und abreysender verunglücken mögte, undt, so ferne nun jemandt auss Mangel des verdorbenen Weges zu Schaden kompt, als will man den Talmacser Stuhl, umb denselben zu bonificieren, darzu gehalten wissen.

2. Giebt der Talmacser Stuhl pro perficiendo qualicunque servitio jahrauss jahrein 2 starcke Mannspersohnen in das Dreysigst; diese werden, ohne dasselbige nur einen Bissen Brodt vom H. Dreissigster bekumeten, zu all ersinnlichen undt bey einem Haus vorfallenden Diensten angestellet, auch öffter mit harten Schlägen undt brawen Ohrfeigen zu solchen angestrenget.

3. Muss der Stuhl dem Dreysigst zutäglich Holtz geben, so, lauth Inseze (*sic*) derer Batrinen, vormahlen, wie das Dreysigst nemblich sub directione Incliti Magis-

tratus Cibiniensis gestanden, freylich ohne einigen Regress ist gereicht worden, nachgehends aber, sobald mehrgedachtes Dreysigst von einigen H. Magnaten ist verarrendieret worden, so hat sothane H. Arrendator diesseswegen mit Einem Hoch-Löbl. Herrmanstädter Magistrat sich vernehmen müssen, ietzo aber, seithero diessen turbulenten Zeiten, wird alles dass erforderliche Holtz von obgedachten 2 Possedaren¹ auf ihrem Rücken und Schuldtern der Dreysigst zugeschleppt.

4. Auch nur sub Porkelabiotu Herren Jakob Sachsen v. Harteneck so hat der Herr Dreysigster sich jährlichen ein Stuck Felde von denen Innwohnern bedingen müssen, umb sowohl drauff Graass, als auch Heu machen zu können; vorm Jahr aber, so hat sich der damalige Herr Dreysigster zu des (tit.) Herrn Lietenandt Greubners und Commandantens von den Rothenthurn Leuthe gesteckt, undt alle-mahl soviel Graass als selber bedürftig gewesen, in Säcken mitbringen lassen, — so zum grossen Praejuditz undt Schaden der Innwohner geschehen.

5. Wass vor ein beschwerlicher Dienst es seye die Plajaschen zu behütten undt, zu geschweigen derer Unkosten, so vom Stuhl auf sothane Plajaschen gewendet worden, wie gross die Verantwortung seye, ist Euer H. Gb. N. F. W. V. sonder Zweiffel besser als den armen Leuthen selbst bekandt.

In Ansehen dieser Beschwerenüssen nun, excepto puncto quarto, so hat der Talmacer Stuhl von dem Dreysigst ehemahlen, wiewohl seithero der erst verwichenen Landes-Unruhe nicht mehr nachfolgende beneficiola genossen, dass

1. So ofte ein Stuhls-Innwohner in die Wallachey zu reysen gehabt, so hat solcher, ohne dass er einen Heller gegeben hätte, passieren können; so aber ietzo nicht geschicht, sondern es muss ein jeder, er sey zu Fuss oder zu Pferd, toties quoties seinen Poltracken deme Dreysiger geben.

2. So haben alle Stuhls-Innwohner alles das Jenige wass Sie aus der Wallachey vor ihre eigene Haussnoth heraus gebracht, es seye nun Viehe oder Frucht gewesen, ohne einen Heller Dreissigst dafür zu geben, haben können, ietzo aber müssen solche dassjenige wass pro necessitate domestica so gutt als wass lucri causa gebracht wirdt, verdreysigen.

3. Ex certo respectu welches auss obigen praemissis leichte zu ersehen ist, hat auch der Herr Porkolab (von denen H. Supremis Officialibus verstehet sich solches ohndem) so viel Höfflichkeit gehabt, dass, wann er etwas vor sich undt sein Hauss kommen lassen, dass solches eben auch, ohne etwas dafür zu geben, ist passieret worden.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXIII.

Generalul-conte de Stainville către judele Sibiiului, pentru refacerea dru- Alba-Iulia,
mului spre Țara-Românească. 1719,
21 April.

Wohl-, Edelgebohrner, Sonders Villgeehrtister Herr.

Es ist eine gantz ohnumbgängliche Nothwendigkeith dass die neue Communications-Strassen in Walachey ohne längeren Anstandt pro communi usu zu ihrer Perfektion kombe, und, weillen die darzue nöthige Arbeiter von Weithem nicht beygebracht werden können, so wohle mein Sonders Villgeehrtister Herr auss dem Dalmascher-Stull deren unwidersprechlich 200 auf eine Zeith von drey biss vier Wochen dem Herren Hauptmann Schwantz zueschükken und zu dem obigen Ende anweisen, da einem Jeglichen neben dem Brodt täglich zwei Groschen in Geld noch darüber gezahlt werden solle. Wormit verbleibe, unter Empfehlung meines sonder willigsten Herren

dienstwilligster Diener

St. Stainville, m. p.

Carlsburg, den 21-ten April 1719.

¹ Posădări.

[Vo:] Dem Wohl-Edelgebohrnen Herrn Andreas Teutsch, der Röm. Kays. Mayst. königl. gehaimben Gubernial-Rath in Siebenbürgen, der daselbstigen Löbl. Sächsischen Nation comiti confirmato und Wohlverordneten Königs-Richtern zu Hermanstatt, meines sonderwilligsten Herrn, Hermannstatt.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXIV.

Alba-Iulia,
1719,
11 Maiu.

Buesch către Guvernul ardelean, despre cvartirele oștirii și călătoria sa plănuită în Țara-Românească.

Hoch-, Edlgebohrner-, Sonders Hochgeehrtester Herr.

Das ich, wie gebührend, nicht alsogleich Dero leztere beliebte drey Schreiben, zwey vom 4-ten und eines vom 10-ten dits, beantwortet habe, ware Ursach meine Reise nacher Hermannstadt und dass sich sothan Briefe intzwischen dahier etwas verlegen. Nun diene (*sic*), wassmassen des Commandierenden Herrn Feldmarschalles Excellenz noch zu Deva befindlich seyen, Sie haben mich Zeith ihrer Abwesenheit zwar mit vier Schreiben begnadigt, in Keinem aber von Ihrer Rückkunft etwas Verlässliches gemeldet; doch vermuthet solche nächstkünftigen Mitwoch Abents.

Dass die Landesbeschreibung dermahlen unterblieben, ist eine Resolution welche bey dem gegenwärtigen Zustand nicht wohl anders hat gefasset werden können.

Wegen der somerlichen Dislocation, hat man noch nichts angegangen, wirdt iedoch demnechsten darzue geschritten und in der Eintheilung also angetragen werden, dass man sich nicht yberladen finde; zumahlen bey Friedenszeiten die Städte ohnedem keine grosse Besatzungen nöthig haben, und dürfte es wohl wie bey der Cavallerie auff ein Campement ankomben, und nicht ein oder andres Incidens darinnen noch hinterlich sein möchte.

Wan der Feldscheer in Reps nicht nöthig, könnte solcher wiederumb nacher Hermannstadt zurückgesendet werden, wo man ihn mit einem Quartier zu versehen hätte, oder, weillen in verschiedenen hungarischen Orthen auch einige angestekhet, villeicht wollen die Einwohner dahin Einen verlangen. Er ist hereingeschickt zu dienen und wird bezahlet ex Camerali.

Von der Reis in Wallachey, wiebalden solche eigentlich vor sich gehen solle, ist noch nichts gewisses zu melden; doch zu wünschen dass es lieber ietzt bald, als nach disem, bey grossher Somerhiz, geschehe.

Seine Excellenz der Feldmarschall werden ohnedem wohl über Hermannstad durch den Rothen Thurm passiren, wo es Gelegenheit sein wird sich weithers anzufragen, wohin die künftige Bericht-Schreiben zu dirigiren seind. Ich bin auch selbst der Meinung dass Herr Ober-Kriegscommissaire von Rosenzweig solche jedesmahl beyschliessen könnte.

Wormit zu schätzbarster Gewogenheit mich empfehle, in ohnablässiger Beharung meines sonders hochgeehrtesten Herrn

gehorsamster Diener
Buesch, m. p.

Carlsburg, den 14. May, a. 1719.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXV.

Mediaș,
1719,
7 Iunie.

Notariul Mediașului, Petru Auner, către Sibiieni, despre hotărârea locuitorilor din Ghiertan de a izgoni pe Români, cari fac în păduri mai mare pagubă decât aduce folos țerii birul lor.

Hochedelgebohrner, Nahmhafster, Fürsichtiger, Wohlweiser Herr, etc.

Sonders Hochgeneigtester Herr und Patron, etc.

E. H. E. N. F. W. geehrte Zuschrift hat mir Überbringer dieses rechtens behändet, worauf fraglich nicht anders berichten kann, als dass der Markt Birlhelm ungefehr vor 5 Wochen eine Execution mit denen dasigen Wallachen vorgenommen, als wolte derselbe diese alle fortschaffen. Gleichwie aber der Marckt solches ohne Eines E. W. Raths und mein Wissen oder Consens gethan, also ist selber, sobald manns erfahren, diesenthalben zur Rede gesetzt worden; welcher sich darauf folgendermassen verantwortet: Es seyen diese Wallachen dem Marckt alle Zeit sehr überlästig gewesen, haben sonderlich in Wäldern weit mehrn Schaden gethan als dasjenige so sie laut jährlicher Imposition ins Publicum contribuiren (welches auch mit schwerer Mühe von ihnen zu gewinnen) austrüge. Weilen nun im Gegentheil der Marckt sich mit sächsischen Inwohnern von Tag zu Tag zu vermehren beginne, dass sie derer Wallachen entbehren zu können gedächten, mithin diesen zum Öfffteren das consilium abeundi gegeben hätten, diese aber doch nur immer unbeweglich geblieben, sey der Marckt endlich miteinander eins worden, die Thättigkeit zu gebrauchen, wobey es denn auch derer H. Patrum Societatis Iesu Zehndner-Diener getroffen, welchem doch nichts sonderliches widerfahren sey, indem er noch in der Stube, so nicht sein, sondern des Marckts, wohnen könne, sich auch würcklich drinnen aufhalte. Doch von Allem schreibt der W. H. Andreas Hann an den W. H. Notarium Provincialem in Beygeschlossenen umbständiglich, wird auch zum Überfluss sich ohne Zeitverlust aufmachen und E. H. E. G. N. F. W. das Mehre, indem Alles zu schreiben zu weitläufftig, selbst mündlich referiren. Wenn es also E. H. E. G. N. F. W. diesen Menschen solange daselbst anzubehalten belieben, und vorhero von gedachtem W. H. Hann die verlässliche Information einnehmen wolten, wäre vielleicht nicht undienlich, ehe derselbe weiter hingienge und einen strepitum machete. Empfehle E. H. E. G. N. F. W. fernerem Hohen Patrocinio meine Wenigkeit unterdienstlich, allstets verbleibend

E. H. E. G. N. F. W.

unterthänigster Knecht
*Petrus Auner*¹, m. p.

Medwisch, den 7. Junii 1719.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXVI.

Samuil Bid, birăul Bistriței, către Garabet, talmaciul Hanului, pentru un Român rob la Tataři.

1719,
17 Iulie.

† Adeç[ă] eu, Samoil Bid, birăul de cinstit orașul Bistriței, împreun[ă] cu tot talmaciul, făcut-am scrisorea noastră la mână dumisal[e] Carabetu talmac[ul] Hanului precumu ne'm apucat cu mare credință pentru un sărac de rob de la Tărpîi, anume Mihul Îndria, care iaste rob la Tătari la Bugiag, precum, aducându-l dumnelui aici, ca s[ă] dăm bani dumisal[e], câți ar dă dumnelui pentru rob, deca va veni aici cu robul, iar, neaducân[d] robul, zapisul să nu fie de sam[ă]. Și pentru mai mare credință ne'm pus pecete orașului, ca s[ă] fie de. . . (*pătat*) credință.

(Pecete cu roșu.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 107, n^o CCCLXXVII.)

¹ Notariul Orașului și Scaunului (nota copiatorului).

MMDCCCCCLXVII.

Târgoviște.
1719,
15 Novem-
bre.

Privilegiul lui Nicolae-Vodă Mavrocordat al Țerii-Românești către „Șcheaii de la Brașov“.

Pentru „a ținerea oilor. . .“, să le pască de toamna până primăvara, la Sfântul Gheorghe, când și ducă ei la munte, în Țara Ungurească, fără a *strică* „pâini sau livezi sau alte bucate“, tocmindu-se pentru „adetul moșii“ cu cine de drept, „unde-ș vor băga oile în haltă“, fiind liberi a o face, în caz de furtună, ori-unde, cu orânduirea „oeritului domnesc, după obiceiul lor“: 10 bani oaia, 10 bani de turmă, „la număratoarea oiarilor“, cu scutirea ciobanilor străini, ca supt Antonie-Vodă, Brâncoveanu și Ioan Mavrocordat. Se adaugă că la întorsul oilor și berbecilor nu se va da vamă; că pentru cașcavale, „iară nu brânză“, la vânzarea în Câmpina, Văleni și aiurea, să se dea vamă; că vameșii au drept a lua, „când vin primăvara de la câmp și trec la munte“, „un miel de turmă“ și 2 parale de cal; că, tunzându-se, de boală ori vreme rea, oile la Breaza sau Comarnic și aiurea, să se ia vama lăzii, „de povara de cal bani 40“, obișnuită, scutindu-se pieile oilor mari moarte „de iarnă“; că Șcheii cu stâne „în munții Buccăului și în Muntele lui Leaotă, în hotariu Dâmboviți“, vor da vama la vânzare, de n'o da cumpărătorul; că pentru vinul de la viile Șcheilor din Câmpina dus „în burie“ se vor lua 10 bani „de calul împovărat cu vin“, iar nu de bute; că boii și vacile duse dincoace la păscut „să aibă pace la erbărită“; că Șcheii „cari cară pește, cu carul, de la baltă, au de prin târguri“, vor da vamă 70 bani de car și 7 de calul cu povară de pește, după *cărți* de la „Șerban-Vodă“, și alți Domni (Iordachi Crețulescu și Costandin Văcărescu Mari-Logofeți; scrie Anghelache Logofețelul).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 373-5.)

MMDCCCCCLXVIII.

C. 1720-50.

„Ion Avram din Soodol“ către „jupânul Moarcăs“ din Brașov, despre nevoia ce are de un chezaș care să-l scoată de la temniță, arătând că e gata „să meargă în sfânta biserică, să jure în sfânta Evanghelie precum nu s'au făcut nici-o pagubă de dănsul, nici de acum înainte de dănsul nu să va face“ și adăugind că „i s'au supărat cu atâta prinsoare și, din toate, acum au căzut și la betșală . . . și de foame pieră“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 191, n° 19.)

MMDCCCCCLXIX.

C. 1720.

„Ion Rante, județul Craiovei“, către Brașoveni, despre închiderea lui timp de zece luni, rămăind „la lipsă în loc streinu“ și neavând „cele trebuincoase: lemnelc, grăulu, verdețurile de grădină“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 309, n° 13.)

MMDCCCCCLXX.

1720.

Instrucții pentru comandantii de pasuri ardeleni, și pentru trecătorii de prin pasuri, precum și pentru aducerea lucrurilor trebuitoare Domnilor noștri.

Extractus

ex punctis ab in passibus huius provinciae constitutis dominis commendantibus observandis, quae pro directione dominis tricesimatoribus etiam communicantur.

1mo. Domini commendantes nulli itineranti, neque hic, Cibinii, neque alibi,

exceptis militaribus, in provincia passuales prius extradabunt antequam non super insinuatione in tricesima debite facta schedam tricesimatoris produxerit.

2do. Domini commendantes tricesimatoribus, quodcumque passus aut semitas, vel ipsimet, vel per alios, visitare voluerint, sufficiente comitiva semper assistent.

3^{io}. In omni occasione domini commendantes assistent tricesimatoribus, eosque protegent, praesertim ubi res contrabandae agitur, cui se domini commendantes praeter dandam assistentiam ultro nullatenus immiscebunt.

4to. Plaiazones ad inhibitas semitas observandas constituti a solis tricesimatoribus dependent, itaque ad nulla prorsus alia privata servitia dominorum commendantium applicabuntur.

5to. Qualia vina aut alia pro sua necessitate domestica, tam domini commendantes, quam alii qualescunque officiales, sive militares, sive provinciales, ex Valachia aut Moldavia in hanc provinciam invexerint, solvant tricesimam, nisi producta fuerit scheda Excellenciae domini generalis commendantis, propria aut supremi commissarii annonae, domini Ignatii Haan, eiusdem nomine subscripta, de ea non exigenda.

6to. Ubicumque tricesimatores aut incolae loci ius educilii habuerint, salvum illis hoc maneat, et neque in eo impediuntur, nec domini commendantes id sibi attribuant.

7mo. Exactiones hucusque cum maximo commercii detrimento ad libitum itinerantibus impositae pro semel et semper in sequentem normam reducuntur.

Incola transylvanus pedester exiens ex provincia pro passualibus solvat kr.	3
equester	kr. 6
extraneus pedester	kr. 6
equester	kr. 12
exteris curru, multis sive paucis equis aut bobus iniunctus, vacuus	
aut oneratus	kr. 17
pro grege equorum aut aliorum qualiumcunque pecorum exeunte .	kr. 17
a navi per Alutam ascendere onerata	kr. 30
a scheda pro itinerantibus circumcirca in provincia, quae nunc occasione contagionis dari necessario debet	kr. 1 ¹ / ₂

Econtra in passibus exterioribus neque ab intrantibus hominibus, famulitio, curribus, equis, pecoribus aut aliis quibuscunque rebus, ultra quod hic ante specificatum est, neque in natura, neque in pecunia, neque sub portis civitatum aliud quid exigatur, sed, productis aut interiorum aut exteriorum dominorum commendantium passualibus, itinerantes libere dimittantur.

Inhibentur etiam penitus exactiones in nundinis hucusque assuetae, et, praeterquam quod hic supra itinerantibus pro passualibus primis impositum est, penitus nihil per totam provinciam ultro exigatur.

8vo. Ubi specialis ratio non intervenit, itinerantes, praesertim mercatores, in passibus nullatenus detineantur, sed via sit iis semper libera; econtra neque domini commendantes alicui sine passualibus transitum permittant, praesertim illis qui cum pecoribus quaestum faciunt eaque extra provinciam pellunt, nisi passualibus a supremo domino annonae commissario provisi fuerint, non attentis aliis quibuscunque, Suae exceptis Excellenciae domini generalis commendantis passualibus aut recommendationis.

9no. Eximuntur a supra specificata schedarum solutione dominorum principum Vallachiae et Moldaviae principaliores boeri, cum famulis et domesticis, quibus etiam ea quae pro necessitate domestica educunt, cum scheda tamen tricesimatoris interioris, ex singulari reflexione sine solutione dimittuntur.

Tam militares, quam cameratici, aut alii qualescunque caesarei officiales illorumque famuli aut domestici.

Domini deputati, nobiles provinciae, Senatus saxonici membra omnia, cum toto statu ecclesiastico cuiusunque religionis.

Quod tanto accuratius observandum erit, quo magis commerciis restitutio hoc modo intenditur.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCLXXI.

Sibiu,
1720.

Sibiieni către nemeșii din Inidoara, despre o înapoiare de iobagi și Țigani.

Responsoriae

ad universam nobilitatem Incliti Comitatus Hunyadiensis.

Illustrissimi, Spectabiles ac Generosi domini, domini nobis Colendissimi, Observandissimi.

Literas praetitulatarum Dominationum Vestrarum, 14ta praesentis ad nos exaratas et per expressum Incliti Comitatus nobis praesentatas, cum honore accepimus. Quod attinet sollicitatam iobbagionum exinde transfugitivorum reductionem, cum nos ab Excellentissimo domino generali commendante nullos expressos ordines et mandatum catenus habeamus, neque ab Inclito Regio Transilvanico Gubernio ulla facta sit de eadem re nobis insinuatio, pronunc et de facto nec cathegoricam responsionem dare, nec assentiri possumus, antequam Suae Excellentiae notificaverimus. Quam iobbagionum restitutionem si deinceps approbaverit commodamque iudicaverit Sua Excellentia, nos ab eadem Sua Excellentia expressos ordines et a praetitulato Gubernio quoque talem literalem assecurationem postulaturi sumus, secundum quorum tenorem ac vigorem, prout nos Transilvanis, ita et Transilvani nobis restituere debeant ac teneantur omnes ac singulos transfugitivos iobbagiones et Zingaros. De reliquo, servet Deus easdem Dominationes Vestras ad propria vota viventes ac valentes, quibus nos quam officiosissime commendantes, manemus

Illustrissimarum, Spectabilium et Generosarum Dominationum Vestrarum

obligatissimi servi.

(Sibiu, Biblioteca Bruckenthal, Protocol de Cancelarie, coala 24, fo 115 Vo.)

MMDCCCCLXXII.

1720,
1-iu Ianuar.

Daniil Duma, vameș de Bistrița, către Guvernul ardelean, despre plăieși și starea de lucruri la hotarul cu Moldova.

Quandoquidem nuper in literis meis ad Illustritatem Vestram humillime datis, difficultates breviter apposuerim, qua de re tamen uberius Illustritatis Vestrae mandatum acceperim, ideo easdem hoc modo annotavi:

1mo. Tempore adventus mei Bistricium, accepi mandatum Illustritatum Vestrarum ut vigiles, vulgo plaiasones, constituerentur in montibus, ut, tam exeundo, quam ineundo in principatum Transylvaniae, pecora et oves connumerarentur, quod magno cum labore in comitatibus, ubi necessum fuerit, contra defraudatores tricesimae erexi. Verum quibusdam in locis in districtu bistriciensis dominus inspector eiusdem districtus, Schnell, aerario Suae Maiestatis summe praeiudicavit, ubi, tempore impulsionis iumentorum e Moldavia, nec unicam ovem connumerare permisit.

2do. Putat enim Inclitus Magistratus erectionem hanc plaiasonum et connumerationem pecorum praeiudicari privilegiis a divis regibus eisdem collatis, ubi tamen per haec privilegia non invalidentur, imo maneant in suis vigoribus; nam reditus regales non Inclitum Magistratum, verum Suam Maiestatem Sacratissimam concernunt.

3tio. Apparet in ultimo puncto, utpote 43tio, quod quicquid ad promovenda et augenda commoda Suae Maiestatis, illisque contraria esse viderit tricesimator, illud omnimode et studio maximo procurare tenetur.

Ego, Illustrissime domine, cum adhuc in Görgény fuissem per montes Kaliman versus Toplicza, et inde per montes görgényenses Moldavienses semper intrarunt, per Görgény, Vásárhely et Régen cum plurimo butiro, formello et similibus.

4to. Per Marusium autem versus Devam cum plurimis pecoribus ad forum Régen et dehinc plurimos vervecos trans montem Kaliman in et extra deducebant.

5to. Quo facto, tam gyergyoiensem, quam et bistriciensem tricesimas defraudabant; cuius causa necessum vidi plaiasones erigere usque ad Görgény et Hodak.

6to. Marusio usque ad Szamos debui pariter constituere, quoniam per omnes montes fuerant, et etiam de praesenti sunt, viae veniendi et eundi in Moldaviam pro concambiandis pecoribus in montibus, vulgo Esztenak¹ vocatis.

7mo. Per fluvium Szamos, ex districtu silicet bistriciensi, rursus defraudare solebant tricesimas laposiensem, szigethiensem et bistriciensem. Et tamen Inclitus Magistratus bistriciensis nullo modo plaiasones tolerare volebat; quos etiam plaiasones praefati districtus inspector dominus Schnel quartiriis et aliis contributionibus nimium aggravat; qui tamen ad normam aliorum in Gyergyó, Csik et Barcza existentium plaiasonum contribuere deberent: nimirum immediate ordinariae contributionis, et plane ab extraordinariis impositionibus, servitiis et quartiriis exempti esse deberent.

8vo. Si quos ob defraudationem tricesimae incaptivari et in arestum caesareum deduci curo, illico suis informationibus circumveniunt huiatem (tit.) dominum commendantem et eosdem ex aresto liberos reddunt; quos etiam eorum demerita secundum leges patrias via iuris prosecui volui, iudex tamen praeteriti anni et praefatus dominus Schnell, inspector districtus, nolebant eos sistere, sed potius dimiserunt; a quibus etiam a silvis et aquis exclusus et prohibitus sum.

9no. Maximas iniurias a dominis officialibus Magistratus sustinere cogor, servitio Suae Maiestatis plane contrarias; nam illi domini citant privilegium sancti Andreae regis, quod in vigore permittitur, defraudationem tamen tricesimae agnoscere, per homines quoslibet factam et intemptatam (*sic*).

10mo. Si visum fuerit Illustrissimo domino, ne dedignetur Illustritas Vestra, tam Excellentissimo domino gubernatori, quam et Excelso Regio Gubernio recommendare immunitationem, ut supra, plaiasonum, tam in comitatibus, utpote colosiensi, thordensi, quam et districtu bistriciensi existentium: alias nec unicus illorum remansurus in servitio Suae Maiestatis.

11mo. Etiam Excellentissimo domino gubernatori exhibui difficultates easdem, prouti ex originali uberius Illustritas Vestra videbit; qui tamen et mandatum Suae Excellentiae parvi aestimabant, quanquam Sua Excellentia etiam oretenus eisdem demandaverit.

12mo. Non absimiliter huiati (tit.) domino commendanti dignabitur Illustritas Vestra ratione meorum arestatorum scribere, ne deinceps, ad cuiuspiam informationes aut instantiam, ex aresto dimitti curet,—ut contra similes aerario caesareo preiudicantes via iuris procedere valeam.

Signatum Bistricii, die 1ma ianuarii 1720.

Daniel Duma, tricesimator bistriciensis, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

¹ Stăni.

MMDCCCCLXXIII.

1720,
26 Februar. „Stoian Zgranță“ cu soția, Maria, schimbă niște case în Brașov cu Radu Burghez, dând el casa răposatului Ion Tampa și adăugind 522 de bani gata (scrie „Matei sǎnǔ popa Radul dascǎl“; mărturi: Georgius Repser, Vāsii, Stojan Flajuráss = Fluieraș).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 326-7, n° 7.)

MMDCCCCLXXIV.

1720,
28 Mart.

Însemnarea preoților din Săliștea Sibiiului.

Specificatio poparum in sede szilistensi, anno 1720, d. 28 martii, habitantium.

Et quidem in pago	Nominanter	Ordinatus	A Vledica	Ante annos
Sziliste Nota bene: mente captus	Popa Ierimie in	Tilisk. c. albense	Stophi ¹ in	30
	Stan	Albae-Iuliae	Szava	60
	Dumitru	Albae-Iuliae	Athanasio	15
	Opre	Albae-Iuliae	Athanasio	20
	Dumitru alter.	Arad	Ionáki ²	10
	Vaszil	Arad	Ionáki	4
	Iuon	Arad	Ionáki	4
	Georgie	Arad	Ionáki	1
Szibiel	Popa Georgie	Albae-Iuliae	Szava	52
	Opre	Albae-Iuliae	Stophi	30
	Georgie iunior	Alba-Iuliae	Athanasio	22
	Makarie	Arad	Ionáki	2
Kakova	Popa Oana	Albae-Iuliae	Stophi	40
	Opre	Albae-Iuliae	Stophi	36
	Csukur	Alba-Iuliae	Varlan	30
	Sandor	Albae-Iuliae	Athanasio	17
Tiliska	Popa Vaszyl	Albae-Iuliae	Athanasio	22
	Opre	Arad	Ionáki	5
	Stephan	Arad	Ionáki	1½
Vallye	Popa Oprian	Albae-Iuliae	Athanasio	12
Gallyes	Popa Ioanes	Albae-Iuliae	Szava	42
	Dan	Arad	Ionáki	7

Summa poparum in 22.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXXV.

1720,
24 Iunie-
24 Iulie.

„Popa Radul Teamp[ea]“ arată că „Paraschiva lui Leondari“ a luat „din boltă de la Pătru Bibosul o ladă și un sipet și o șcatulcă cu sticle și o plapomă și un covor vechi și o față de perine cu puținică pânză și niște dāsagi cu alte unealte și un strai și o perină veache“ și că „chir Dumitru“ (Zeusta) a ridicat „2 ștuci de tulpan, 11 litre mătase cǎrmizie“ și două „risuri“ de hârtie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 327-8, n° 8.)

¹ Sic: Dosofteiu.

² Ioanichie.

MMDCCCCLXXVI.

Universitatea Saşilor către Guvernul Ardelealului, despre cursul zloţilor româneşti. 1721.

Ad Excelsum Regium Transylvaniae Gubernium Status trium nationum in Transylvania pro maturiori pensatione et gratiosissima medela humilime repraesentant sequentia momenta.

Gravis admodum et communissima versatur in tota provincia querela super maximo et inexplicabili pecuniae defectu, quo in universum omnes laborant, dum omnis sortis usualis moneta caesarea in alias regiones sit educta et zlottones solummodo sic dicti vallachici ubique in provincia et perpetuo hactenus fuerunt in usu; quibus non solum emptiones et venditiones forenses impeditae, sed omnia commercia et mercaturae maxima ex parte damnificatae sunt, imo talis eorundem ruina praevindenda et metuenda, dum iam devalvati praedicti zlottones iterato ad Vallachiam reducuntur et provincia omni pecuniarum genere de toto exhaustiatur.

Ex qua pecuniae penuria innumerae difficultates et calamitates enascentur, videturque summe necessarium ut malo huic de die in diem ingravescenti quantocius conveniens quaeratur medela. Quod fieri posset

1mo. Si praedicti zlottones vallachici per fiscum regium et officium monetarium pretio moderno a plebe redimerentur et exinde moneta caesarea minuta et usualis cuderetur. Si vero hoc non succederet, ex omni in hac provincia collecto vel colligendo argento ad minimum moneta ordinaria cuderetur, quae ordinaria itidem circulatione ad plebem etiam deveniret. A multis enim annis omnis cusa moneta nova cum maximo provincialium damno exportata est; cum insuper praedicto modo omnes negotiatores mercaturae suae commercia eadem moneta caesarea promoveant parumque subinde vel nihil ex aliis provinciis redeat, facile coniciendum est totalem brevi subsequuturum pecuniae defectum.

2do. Si monetae iam cusae caesariae, minoris et maioris sortis, aureae et argenteae, pretium elevato in tantum valore augeretur, ut eadem ex aliis provinciis extraneis alliceretur et induceretur, cum enim Transylvania varia mercium aliarumque rerum genera possideat, sperandum esset extraneos ob auctatum monetae valorem in Transylvaniam venturos et mercaturos. Quo exemplo et praxi superioribus elapsis annis circulationem pecuniae palpabilem in modum promotam esse compertum est. Uti moderna etiam in Vallachia praxis, qua moneta caesarea auctum ibidem habet valorem, ad oculum ostendit, quod eadem ibidem in continua et ordinaria sit circulatione.

Breviter si dicendum est: multi, imo innumeri sunt canales quibus pecunia ex provincia exit, neque, rebus sic stantibus, eductio impediri potest, admodum pauci vel vero nulli quibus pecunia ad provinciam redeat: ergo medium adinveniendum, quo paucissimae ad hoc reliquiae in Transylvania retineantur, vel ex aliis provinciis reducantur et augeantur. Cuius obtentio et effectus tenui nostra opinione sola monetae novae cusione et autione valoris sperari potest.

Ratione excessuum in *marschu* variae etiam dantur querelae, de quibus ex parte provinciae saepe factae sunt remonstrations; qui corrigi forte possent, si, renovatis elapsorum annorum patentibus mandatis, praecautio fieret et eiusmodi praeiuncturarum assignationes et passus parcius exhiberentur atque itinerantes ab omnibus exactionibus et gratuitis visitationibus prohiberentur.

Discretionibus etiam, ob extremam plebis miseriam, penitus tolli possent, quandoquidem noti gratuiti cruciferi in consolationem et complacentiam Incliti status militaris provincialiter eo fine sunt absoluti, ut a particularibus accordis et discretionibus provinciales eximerentur.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCCLXXVII.

1721. Lămuriri statistice despre satele românești Tilișca, Galeș, Vale, Săliște, Sibiel și Cacova.

Sedes Szeliste, in qua primus pagus

Tiliska.

Est pagus ex bonis septem iudicum: inhabitant valachicae nationis possessionati homines, in domibus ex pinis exstructis et scandulis tectis et sessionibus pomariis necessariorumque aedificiorum commoditatibus habilibus. Communitas nemini tenetur, ex limitibus nihil impignoraverunt: nequidem illis sufficiunt. Popinam habent liberam unicuique hospiti, educilator tamen pro uno vase vini communitati dare tenetur flor. 1. Molas farinaceas privatae personae habent 15, exstructas ad lapides 17, quarum annualis proventus facit flor. 228. Siquidem ipsimet possessores medium telonium praestant, alias tempore siccitatis plus proferunt illorum molae. Molas fullonicas habent numero 28: harum annualis proventus facit flor. 112. Molas serratorias habent numero 3: harum proventus annualis flor. 180. Campum habent unum pro agricultura illoque omni anno utuntur pro vernali seminatura. Quatuor bobus arare fimoque agros colere solent; gelinae illorum constant ex 20 manipulis. Decimas ex frumentis, nequidem ex ovibus vel agnellis, dant, sed redimunt illas a dominis suis Cibiniensibus annuatim flor. 45. Communitas habet in tribus frustis foeneta currus 52, quibus omni anno ad falcandum utuntur. Ad pascenda pecora, etiam ni sufficiant limites ipsorum, sed provident de illis, quo unusquisque accomodare poterit. Quaesturam maiori ex parte habent ex ovibus: alii per equos, plurimi autem palmestria opera exercent. Extra praementionatas sessiones habent etiam pomaria et solent portare fructus Cibinium, ad unum et medium miliarem distantem, etiam ad pagos exteriores ad vendendum. Ligna focalia sufficientia habent. Silvas ex quercubus habent nunquam fructiferas, in fagis autem tempore suo 400 porcos saginare possunt. *Marschui* expositi non sunt. Impositionem pro anno 1721 habuerunt in pecunia flor. 600, sexcentos florenos, cubulos tritici 48, cubulos avenae 46, currus foeni 30, in censu minuti flor. 60. In inflictione lignorum focalium quoniam currus non habent, domini illorum ab ipsis flor. 56 acceperunt. Triticum in natura, partim in pecunia, avenam autem et foenum omnino in pecunia administraverunt iuxta commissionalem taxam in manus domini Iacobi Száss. Duobus dominis Cibiniensibus, qui sunt pro curatore constituti ad sedem Szeliste, omnia servitia ad mandata praestant, falcibus, aratris, currubus et messe; signanter autem Cibiniensibus omni vere dant 100 falcatores ad unam integram septimanam, quos domini inter se subdividunt. Exemptos habent: iudicem pagi et tres polgariones.

Gales.

Est pagus ex bonis septem iudicum: inhabitant valachicae nationis possessionati homines, in domibus ex pinis exstructis et scandulis tectis necessariorumque commoditatibus habilibus. Communitas nemini tenetur. Ex limitibus suis nihil abalienaverunt: nequidem illis sufficiunt. Popina est libera unicuique hospiti, educilatores tamen in universo communitati contribuunt flor. 3, den. 50. Molas farinaceas pagus habet 4 ad singulos lapides exstructas; sed, siquidem in partibus istis perplurimae molae dantur, harum quatuor molarum solummodo annualis proventus ad florenos 32 extenditur, quoniam huiates solummodo medium telonium praestant. Molam fullonicam privatae personae habent unam, cuius annualis proventus flor. 5. Campum pro agricultura habent unum, quo omni anno pro vernali seminatura utuntur. Quatuor bobus arare solent et fimo colere suos agros. Gelinae illorum constant ex 20 manipulis. Decimas ex frumentis, nequidem ex ovibus vel agnellis, dant, sed redimunt illas a dominis suis Cibiniensibus flor. 33, den. 60. Pratum communitas habet unum curruum 24, quod omni anno inter se subdividere solent. Pascua habent in silvis et montibus suis pro maioribus pecoribus, oves

autem ad loca campestria pellunt. Quaesturam habent ex ovibus, alii autem pal-
mestria opera exercent. Pomaria habent pulchra, ex prunis, piris, pomis, nucibus
et cerasis. Solent portare fructus ad forum cibiniense et ad exteriores pagos cam-
pestres ad vendendum. Ligna focalia sufficientia habent. *Marschui* expositi non
sunt. Vineas habent vulgare vinum proferentes illasque non per iugera, sed per
frusta maiora et minora possident. Unum vas vini tempore vindemiarum 40 ur-
narum valet apud ipsos flor. 10 et 12, postmodum autem flor. 18 et 19. Pro anno
1721 habuerunt impositionem in pecunia flor. 240, in tritico cubulos 18, in avena
cub. 16, in foeno currus 11, in censu minuti flor. 26. Triticum partim in natura,
partim in pecunia administraverunt. Avenam et foenum in pecunia iuxta taxam
commissionalem in manus domini Iacobi Száss. Tam bobus quam palmis quale-
cunque servitium exigant domini Cibinienses, ab ipsis praestare sunt coacti. Exemptos
habent iudicem pagi et duos polgariones.

Valye.

Est pagus in bonis septem iudicum: inhabitant valachicae nationis pos-
sessionati homines in domibus ex pinis exstructis et scandulis tectis sessionibusque
necessariorum aedificiorum commoditatibus habilibus. Communitas nemini tenetur:
nihil ex limitibus impignoraverunt, nequidem illis sufficiunt. Popina est in liberum
usum singulorum hospitum, sine ullo interesse communitatis. Molam habent ad
duos lapides farinaceam, unde habet pagus proventum flor. 47, den. 80, per cir-
culum anni, quia ex communi illorum deliberato medium illi solummodo telonium
praestant. Campos pro agricultura habent bipartitos. Terram habent flavam et
argilosam, siliginem solummodo et vernalia sementa proferentem; fimo colunt agros.
Quatuor bobus bene arare possunt. Gelinae illorum constant ex 20 manipulis. Uni-
versas decimas frumentorum, vini, ovium et agnellorum annuatim redimunt a
dominis suis Cibiniensibus flor. 41, den. 40. Pascua pecorum in montibus suis habent.
Quaesturam maiori ex parte in proventu ovium habent: plurimi autem palmestria
opera exercent. Pomaria habent pulchra: ex prunis, piris, pomis, cerasis et nucibus
constant. Solent etiam Cibinium, ad unum et medium miliare distantem, ad ven-
dendum portare fructus, ita et ad pagos campestris, ubi pro frumento permutant.
Ligna focalia habent sufficientia. Unum frustum limitum suorum in montibus
propter distantiam, et quia cogantur a dominis suis Cibiniensibus annuatim aren-
dari Sinensibus flor. 13. Vineas habent vulgare vinum proferentes, non per iugera,
sed per frusta maiora et minora possessas. Unum vas vini 40 urnarum valet apud
ipsos tempore vindemiarum flor. 10 et 12, postmodum etiam flor. 18 et 19. Imposi-
tionem pro anno 1721 habuerunt in pecunia flor. 450, in tritico cub. 35, in avena
cub. 38, in foeno currus 22, in censu minuto flor. 60. Triticum in natura, avenam
et foenum in pecunia, iuxta taxam commissarialem, administraverunt domino Ia-
cobo Száss; servitium dominis Cibiniensibus praestare falce, furca, messe, tritula-
tione et aratro coguntur. *Marschui* expositi non sunt. Exemptos habent iudicem
pagi et duos polgariones.

Szeliste.

Est pagus ex bonis septem iudicum: inhabitant valachicae nationis pos-
sessionati homines in domibus ex pinis exstructis et scandulis tectis sessionibusque
necessariorum aedificiorum commoditatibus habilibus. Communitas totius Sedis
Szeliste tenetur domino consuli cibiniensi Georgio Werder flor. 800 et in interesse
debiti huius vineas suas szasssebesianas laborant. Popina est libera unicuique
hospiti, educilatores tamen pro singulis vasis 40 urnarum solvunt communitati
flor. 1. Molas farinaceas privatae personae habent 6, quarum proventus annualis
extenditur ad florenos 160, quia omnes ferme incolae sunt possessores et illi me-
dium telonium praestant. Campos pro agricultura habent bipartitos, flavam et
arenosam terram, maiori ex parte siliginem et vernalia sementa proferentem. Pro
autumnali seminatione ter arare solent et fimo colere agros, in aratris autem qua-
tuor bobus utuntur. Gelinae illorum constant ex 20 manipulis. Universas decimas

frumentorum, vini, ovium et agnellorum annuatim redimunt a dominis suis Cibiniensibus flor. 90. Communitas habet duo prata in Alpibus curruum 30, quae annuatim inter se subdividere solvent. Praeterea habent certum territorium, quod semper pro pascuis bouum suorum iugalium observant, alia pecora autem sua pro pascuis huc illuc per pagos collocant. Questuram maiori ex parte in proventu ovium observant, plurimi autem tritulationes aliaque palmestria opera exercent. Pomeria habent pulchra, ex prunis, piris, pomis ac nucibus: constanter solent fructus suos Cibinium importare, ad unum et medium miliare distantem, et ad campestres etiam pagos ad vendendum. Ligna focalia sufficientia habent: tempore suo 300 porcos proprios in fagis suis saginare possint. Habet verum Sedes ista Szeliste 25 montes, in quibus tempore fructificationis fagorum 2.000 porcorum saginare possunt, et solent pro uno quoque porco saginato den. 15 exigere, sed in proventum suorum dominorum Cibiniensium. Pro pascuis ovium suarum et villis similiter huiates a dominis suis Cibiniensibus arendant memoratos montes. Proprii horum Szelistensium limites extendunt prope Sinnam, et Sinnenses propinquiorem partem limitum sibi a Szelistensibus annuatim flor. 30 arendare solent, quoniam coguntur Szelistenses a dominis suis Cibiniensibus in arendam illis concedere. Vineas habent vulgare vinum proferentes, quas non per iugera, sed per frusta maiora et minora possident. Unum vas vini 40 urnarum tempore vindemiarum valet apud ipsos flor. 10 et 12, postmodum autem flor. 18 et 19. Impositionem pro anno 1721 habuerunt in pecunia flor. 1800, in tritico cubul. 140, in avena cubul. 136, in foeno currus 90, in censu minuto flor. 160. Pro suis dominis servant unum equitem satellitem et duos pedites, quibus solvunt in pecunia parata flor. 75, praeterea intertentionem. Impositionem tritici, partim in natura, partim in pecunia administraverunt, avenam et foenum omnino in pecunia, iuxta taxam commissariam, in manus domini Iacobi Száss. Antea privatum servitium proportionaliter exigebatur ab illis, nunc autem domini Cibinienses illorum falcare, cumulare, metere, tritulare, arare ad quaecunque privata sua continue compellunt illos. Domini eorundem in ista Sede habent sclopetarios 18, *plaias* 20, quos in tota Sede a medio contributionis onere eximunt, ut et in isto pago etiam habent sclopetarios 5. *Marschui* expositi non sunt. Montes enim memorati illorum sunt omnino commodissimi, tam pro agricultura vernali, quam pro foenilibus et pascuis cuiusvis generis pecorum; non enim in altum, sed per planities situati; quos per familias divisos possident, et quilibet possessorum sua commoda aedificia in possessionibus suis habent.

Szibiel.

Est pagus ex bonis septem iudicum: inhabitant valachicae nationis possessionati homines in domibus ex pinis exstructis et scandulis tectis sessionibusque necessariorum aedificiorum commoditatibus habilibus. Communitas tenetur Illustrissimo domino baroni Emerico Iosika flor. 488 a tribus annis: in interesse annuali dant asseres 275 et 26 trabes, illasque in Vessöd vel Spring praesentare sunt obligati. Ex limitibus nihil impignoraverunt, quoniam non sufficit illis. Popina est in liberum usum singulorum hospitum, et qui educulant insimul dant in proventum pagi flor. 9. Molam habet pagus unam ad duos lapides; annualis proventus facit florenos 58, quia pagenses medium telonium praestant. Privatae personae habent unam, ad unum lapidem exstructam. Proventus facit florenus 16. Molas fullonicas privatae personae habent 14, quarum proventus annualis faciunt florenos 60. Molas ferratitias privatae personae habent tres, earumque annualis proventus facit florenos 300. Campos pro agricultura habent bipartitos, alias terram habent flavam et argilosam, siliginem maiori ex parte et vernalia sementa proferentem. Quatuor bobus arabilem fimo colunt argos. Gelinae illorum constant ex 20 manipulis. Decimas vini urnarum vini 16, frumentorum, ovium et agnellorum flor. 50 redimunt. Quaestum maiori ex parte ex ovibus habent, plurimi autem illorum palmestria opera exercent. Pomaria habent pulchra, ex prunis, piris, pomis, cerasis

et nucibus. Portant fructus ad forum cibiniense ad vendendum, uno miliari distante, etiam ad pagos campestres, ubi fructus pro frumentis permutare consueverunt. Unum frustum limitum suorum ex mandato dominorum Cibiniensium annuatim arendant Sinensibus pro florenis 18. Ligna focalia sufficientia habent. Ligna fagina pro reficiendis currubus portant per pagos pro frumentis, interdum et ligna pinea ad vendendum Cibinium. Vineas habent vulgare vinum proferentes, per frusta possessas. *Marschui* expositi non sunt. Domini illorum Cibinienses ex molis fullo-nicis annualem proventum habent floren. 3, den. 50. Solent oeconomisare in limi-tibus Keresztény-Szigethiensium. Impositionem pro anno 1721 habuerunt in pe-cunia flor. 700, in tritico cub. 55, in foeno currus 36, in avena cubulos 53, in censu minutivo flor. 87. Triticum partim in natura, partim iuxta taxam in pecunia, avenam autem et foenum in integrum in pecunia domino Iacobo Száss secundum taxam commissarialem administraverunt. Ad mandatum dominorum Cibiniensium, tam bobus, quam palmis omnia privata servitia praestare compelluntur. Desertas ses-siones 31, exemptos habent iudicem pagi et tres polgariones.

Kakova.

Est pagus ex bonis septem iudicum: inhabitant valachicae nationis pos-sessionati homines in domibus ex pinis exstructis et scandulis tectis sessio-nibusque necessariorum aedificiorum commoditatibus habilibus. Communitas ne-mini tenetur. Ex limitibus ipsis quoque insufficientibus nihil impignoraverunt. Ex popina per circulum anni habuit pagus proventum flor. 22, quoniam pri-vatae personae educilarunt. Molam pagus habet unam ad duos lapides exstruc-tam, et huius annualis proventus facit florenos 72. Privatae personae habent duas molas serratorias in territorio Keresztény-Szigethiensi, quarum annualis pro-ventus facit flor. 90. Campum saltem unum habent pro agricultura, quo omni anno pro vernali seminatura utuntur. In montibus etiam habent frustum limitis, cuius partem seminant, alteram vero fulcant; alias pro autumnali seminatura est invalida. Solent enim oeconomisare in territorio Keresztény-Szigethiensi. Universas decimas limitum ovium agnellorumque suorum a dominis suis Cibiniensibus omni anno redimunt flor. 45. Ligna focalia sufficientia habent, ad aedificandum autem pinum, ac etiam Cibinii pinum vendere consueverunt, pro aedificiis, unde maiorem habent quaestum. Pomaria habent pulchra, ex cerasis, prunis, pomis, piris et nucibus: solent Cibinium fructus etiam portare ad vendendum, unum miliare dis-tantem, ad campestres etiam pagos, ubi pro frumentis permutant. Unum frustum limitum suorum ex mandato dominorum omni anno, flor. 15, arendant Sinensibus, illi autem a Keresztény-Szigethiensibus montem Argira vocatum pro pascuis pe-corum suorum itidem flor. 15 arendare solent. *Marschui* expositi non sunt. Im-po-sitionem pro anno 1721 habuerunt in pecunia flor. 510, in tritico cub. 48, in avena cub. 39, in foeno currus 26, in censu minutivo flor. 60. Naturalia administraverunt in pecunia iuxta taxam commissarialem in manus domini Iacobi Száss. Dominis suis Cibiniensibus privatum servitium praestare compelluntur falce, furca, messe, tritulatione, aratro, quaecunque mandatum accipiant. Hic possidet dominus Lucas Fabritius, Cibiniensis, molam ad unum lapidem exstructam, una cum foeneto 7 curruum foeni. Exemptos habent iudicem pagi et tres polgariones.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCCLXXVIII.

Ignăţiu Haan către judele Sibiiului, despre neorânduiala de până acum la Alba-Iulia, 1721, vama oilor ce se întorc din Țara-Românească.

Hoch-Edlgebohner, et cetera!

Hochgeehrtister Herr Königs-Richter, et cetera. Es wirdt sich derselbe ohn-

22 April.

schwör zu erinnern belieben wass sich noch in verwichenem Jahr wegen deren ausser Lands auf die wallachische Gebürg pascuationis causa austreibendten Schaffen vor eine Difficultet, und zwar der Ursachen geäussert, dass, dem sichern Vernehmen nach, den gantzen Sommer hindurch, so lang die Schaaff auf dem frembden Gebürg wayden, diejenige, denen sie gehören, sowohl mit ihren Schaaffen, denen Häuthen, mit Butter und Woll, auch andern Sachen, gleichfalls einen unaufhörlichen und uneingeschränckhten Handl und Jahrmarckht, zu nicht geringem Nachtheil dess Mauthwesens, treiben, von Seithen dises dahero, wider dergleichen besser versichert zu seyn, nothwendig antragen muss, alle auf die wallachische Gebürg auss- und wider zurückhtreibendte Schaaff, uti in districtu coronensi, an einem gewissen Orth zu gewisser Zeit abzuzählen, und zwar dass dergleichen dess Löblichen Hermanstätter, Reissmarckher- undt Müllenbacher Stuhls dem Mauthner zu Hermanstatt vorläufig angedeut werden, umb dass er seinen Über-Reuther an ein gewisses Orth zu dem Endt hinaus schicke, alle die Schaaff, gleichwie in dem Hinausstreiben, als auch in dem Zurückhtreiben, zu connumerieren, letztlichen gegen einander confrontire, wie der Rückhtrieb mit dem Austrieb einstimme, umb dass die etwan während der Zeit an Frembde verkauffte oder vertauschte erkennt, davor die schuldige Mauth abgefordert werde.

Es wirdt denen Mauthen in der Wallachey der Befehl gegeben, auf diese respectu Wallachiae frembde Schaaff zu invigilieren, wo dan diejenige die von dem hiesigen Mauthner wegen dess Austriebs mit keinem Zettel versehen, angefochten seyn dörrften; so sich aber auf die vorgemerckhte Weiss wirdt evitiren lassen.

Es khan indessen dem Mauthweesen dise Strapazie nit umsonst zu verrichten aufgetragen werden, dass aber auch der Landtmann nit Ursach habe sich zu beclagen, wirdt nichts mehrers alss die auch zu Cronstatt vor jede Herdt Schaaff per 600, 700, 1000, 1.200 introducirt Tax, nemlich per 3 fl. ung., abzufordern, worwider meiness Erachtens keine Ursach sich zu beschwären.

Mein Hochgeehrtester Herr Königs-Richter solle nebst diesem ferner Ersuchen ohnswär anzubefehlen dass die Fuessstaig über die Gebürg dermahlen besser als in verwichenen Jahren versorgt werden, und nit jederman so frey und offen seyen, alss sonsten bemuessigt wäre pro harum custodia a parte Pleiaschen ex parte fisci aufzustellen.

Wie vernehme, ist die Strassen von dem Rothenthurn biss nach Strassburg bey jetzigem Frühe-Jahr durch dess geschmoltzenen Schneewasser sehr ruinirt und gleichsamb impracticable, dahero auch dessfalls ansuchen solle, dem Herrn Porculab zu Boicza ohnswär anzubefehlen, auf Anlangen dess Mauthners zu Strassburg, disen mit Leuthen pro huius viae reparatione, doch nit weiter alss biss Strassburg, zu secundiren.

So hat mich auch der Löbl. Schässburger Magistrat noch in verwichenem Winter pro evacuatione ihrer Wohnung zu Hermanstatt, wo dermahlen dass Mauthamt ist, requiriren lassen, mit der Versicherung, Löblicher Hermanstätter Magistrat inclinire selbst dem dortigen Mauthamt ein anders Quartier zu assignieren. Denen Herrn Schässburgern will dissfalls gar gern dienen, nur dass disem Kayserlichen Amt in einer andern wohlgelegenen Gegendt dass taugliche Unterkommen gemacht werde.

Gleich wie, letztlichen, Überbringern dises, dess hiesigen Mauthwesens Inspectori, H. Matskasi, alless dass Vorbergehende mit meinem hochgeehrtesten Herrn Königs-Richter in guter Verständtnuss zu terminiren comittirt, ist ihme auch aufgetragen, die nöthige Reparation dess Mauthhauss auf dem Rothenthurn zu remonstrieren; ein Löbl. Magistrat geniest (*sic*) derentwegen die dortige verschiedene Dorffschafften cum obligatione dass Mauthhauss mit der Strassen in gutem Standt zu halten; dahero auch nit entgegen seyn wirdt, dieses dermahleinst in bessern Standt als es derzeit gewest, zu versetzen, weilen die dortige Beambte wegen der schlechten

Wohnung biss dahero kümmerlich bestehen können, indessen wirdt nichts überflüssigess verlangt.

Noch in mense novembri hab selbsten in Hermanstatt umb dass Haus pro Exactoratu angesuecht, mich auch zu einem leydentlichen Contract anerbotten. Weilen aber derzeit die Gelegenheit nit gehabt mit denenselben ferner zusammen zu khomen, auss der Sach zu reden, finde mich bemuesigt, occasione diser dem H. Matskasi gebenden Comission, ihm auch dise aufzutragen, mit meinem Hochgeehrtesten Herrn Königs-Richter abzuhandlen. Wormit mich zu angenehmen Diensten höflichst empfehle und verharre

Meines Hochgeehrtesten Herrn Königs-Richter schuldigster Diener

Ignat. Haan, m. p.

Carlsburg, den 22-ten Aprill, 1721.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXXIX.

Ioan Macskási, vameșul Ardealului, către Sibiieni, cu noua orânduire a oilor și vitelor ce pasc peste munți.

Sibiiu,
1721,
29 April.

Puncta dominis (tit.) iudici regio almae nationis saxonicae consulique liberae regiaeque civitatis cibiniensis (servitio Suae Maiestatis Sacratissimae ita exposcente) porrigenda.

Licet ovium pecorumque cuiusvis qualitatis et speciei ad montes vel alpes valachicae pascuationis ergo e Sedibus saxonis, cibiniensi videlicet, Mercurii et Sabesii, expelli solitorum retroactis etiam temporibus connumeratio fieri debuisset, prouti praeterito etiam, non ita pridem, anno idipsum (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius effectui mancipare conatus est, verum, ob temporis brevitatem, pro tunc res terminari non potuit; itaque a praetitulatis (tit.) dominis praefatus (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius tempestive praetendit quatenus sequentes facere velint dispositiones; videlicet,

1°, ut in supradictis Sedibus existentes oves pecoraque cuiusvis qualitatis et speciei, cornuta videlicet et non cornuta, antequam ad montes Valachiae expellerentur, in unum certum pro connumeratione eorundem determinandum locum et diem congregent, dominoque tricesimatori cibiniensi locum diemque tempestive significant, ut, aut is in persona, vel expressus eiusdem ad id exmittendus ibidem comparere connumerationemque diligenter et omni cum exactitudine perficere et exequi possit.

Facta autem connumeratione pro excipienda scheda dominum tricesimatorem cibiniensem adeant neque sine scheda eiusdem cum pecoribus suis quilibuscunque, sub confiscatione eorundem, ad montes ascendere et ad partes Valachiae transire praesumant: dabuntur enim praevie ordines domino tricesimatori ut seorsim omnibus possessoribus ovium, in uno videlicet grege, quot oves, verveces, caprae, haedi, etc., et pecora cuiusvis speciei comprehendantur, facto prius de connumeratis ovibus et pecoribus per dominum tricesimatorem registro appositoque possessorum nomine, schedas authenticas sub nomine suo exhibeat; cui pro fatigio, tempore connumerationis, semel in anno, ab uno grege 600 oves continente fl. hung. 1., d. 50., a 700, 800 autem pecoribus cuiusvis generis fl. hung. 2., d.—, supra 800 vero fl. hung. 3 dare sint obligati.

Caveant omnimode possessores ovium ne fraudem aliquam in connumeratione exercent, ovesque aut pecora aliqua occultent. Sciant enim, ubi ad partes walachicas transiverint, ibi quoque per tricesimatores ad id constitutos connumerandas fore et, si plures iidem repererint quam in scheda a tricesimatore cibiniensi data extiterint, illico pro fisco regio in contrabandam sumuntur.

Uti lanas et ab ovibus, vaccis et eiusdem generis aliis animalibus suis collectos redditus ad partes has adduxerint, in Valachia comparatas similes species suis non intermisceant, verum de comparatis, insinuando se tempestive domino tricesimatori cibiniensi, tricesimam iuxta Appr. Const., part. 2, tit. 13, art. 9um, persolvant; secus enim cogetur (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius eas quoque res in praesentiam domini tricesimatoris adduci cumque regesto eiusdem confrontari curare.

Quamprimum vero oves, verveces, capras, haedos, vaccas, boves, equos, et cetera, in Valachia comparaverit aliquis possessor, immediate se in tricesima cibiniensi sistat tricesimamque de coemptis aut venditis quibuscunque rebus secundum modo citatum App. Const. locum persolvat, neque connumerationem secundam in autumnno (uti infra patebit) fiendam expectet.

Constet autem universis et singulis ad montes suas oves et pecora pel-
lentibus possessoribus schedam super connumeratis ovibus et pecoribus a domino tricesimatore cibiniensi tempore ascensionis datam in autumnno cum regesto suo confrontari debere; qua de causa attendant sibi possessores ut eadem summa, quae tempore ascensionis schedae tricesimatoris inserta est, descensionis quoque tempore effective, et nec plus, nec minus reperiatur. Secus enim, nisi de coemptis et venditis iuxta 3 punctum tricesimam tempestive solverint, contrabandabuntur. De mortuis vero pelles, illis vero non existentibus alia fide digna testimonia exhibeant aut iuramentum praestent.

Sint obligati praescripti possessores quod nullos huius provinciae homines et quaestores resque eorundem, praesertim pecuniam, aurum et argentum, clancularie secum abducent aut cum aliquo, in manifestum Suae Maiestatis Sacratissimae aerarii detrimentum, colludent; quinimo, si aliquem per semitas transire velle aut aufugere animadverterint, idipsum domino tricesimatori cibiniensi non solum significabunt, verum etiam incaptivabunt et domino tricesimatori transmittent.

2do. Recommendat porro (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius (tit.) saepe memoratis dominis semitarum meliorem fiendam custodiam et praetendit ut diligentior imposterum quam hactenus per plaiaiones habeatur vigilantia. Habentur enim exempla quod per semitas libere is qui voluit, transire quivit. Itaque imponendum est serio, sub gravi poena et vitae periculo, plaiaionibus, in praespecificatis tribus Sedibus, cibiniensi videlicet, Mercurii et Sabesii existentibus, ut omnem operam et studium in semitarum diligentem custodiam impendant, et, si aliquem cum mercibus qualibuscunque per semitas transire comprahenderint, illum sine respectu personae et mora incaptivando, manibus domini tricesimatoris cibiniensis pro ulteriori et exactiori examine assignabunt (salva tamen Amplissimi Magistratus cibiniensis in profugos sine mercibus autoritate permanente, similesques plaiaiones modo fato Amplissimo Magistratui examinandos et puniendos tradent), ut is, comperta aliqua fraude, contra similes iuxta leges patrias, coram convocatis aliis, procedere possit; cogetur enim secus (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius particulares pro parte fisci constituere plaiaiones, qui immediate a tricesimatore cibiniensi dependeant.

Cum autem id luculenter constet, quod, dum et quando quis per semitas cum mercibus qualibuscunque clancularie transire conatur, is idipsum cum manifesto et palpabili Suae Maiestatis Sacratissimae detrimento attentare satagit et per hoc proventus tricesimales Suae Maiestatis defraudat, certum etiam est universas tricesimas Suam Maiestatem Sacratissimam possidere, itaque absolute meritoque praetendit (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius ut, qualescunque contrabandae per plaiaiones fiunt, illae omnes ad aerarium caesareum dominoque tricesimatori cibiniensi, et non alteri cuicunque, assignentur, ut is, merces cuiuscunque generis et speciei contrabandas iuxta instructionem suam distrahendo, massam exinde conflandam ad aerarium caesareum administret; quod etiam plaiaionibus universis, sub poena in 8vo puncto expressa, severe iniungendum est

3to. Quoniam vero officium quoque exactoratus hospitio in civitate hac indigeat, requirit (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius praetitulatos (tit.) dominos quatenus commodam pro supradicto officio, et quidem in platea Ianionum existentem, domini Kissling domum erga annualem competentem taxam assignare et de annuali eiusdem solutione mecum tractare et concludere velint.

4to. Pro officio etiam huiade (*sic*) tricesimali, commoda et ampla satis domus in civitate superiori, et non loco abstracto, ut assignetur necesse est; secus dominus tricesimator, quamdiu alia modernae similis aut commodior assignabitur, domum dominorum Segesvariensium inhabitare cogetur.

Non secus officiosissime requiruntur (tit.) domini saepius repetiti quatenus pro huiadis domini tricesimatoris et obequitatoris equorum necessitate, uti in aliis etiam locis, pro aestivali solum pascuatione, et non pro faciendo foeno, gramen aliquod assignare non graventur, non obstante eo quod praedecessor suus non habuerit: ille enim equos suos Vizaknae in bonis suis intertenuit.

5to. Praetendit hoc quoque (tit.) dominus Camerae Aulicae consiliarius ut in Rubra Turri existentis domus tricesimalis, fere desolatae et destructae, funditus aedificium ampliatur commodaque per Sedem thalmachiensem (quam eiusdem domus extructio omniumque materialium provisio iuxta assertionem (tit.) domini Camerae Aulicae consilarii concernit) extruatur domus, ideoque ut eadem tempestive inchoari finiri que possit, requiruntur (tit.) praetitulati domini ut aliquem e dominis senatoribus mecum ad delineandum, in quantum se labor ille extendat sumptusque causet, cum uno murario et fabro lignario exmittere non graventur.

6to. Via quoque arxaviensis, quae per modernarum nivium dissolutionem summe destructa est, quatenus reparetur, servitium Suae Maiestatis Sacratissimae exposcit, ut tanto magis instantibus nundinis quaestores, tam turcici, quam caesareani¹, cum mercibus intrare queant.

Caeterum officiosissime rogandos duxi (tit.) praespecificatos dominos quatenus ad praemissa omnia puncta scriptotenus replicare dignentur. Signatum Cibinii, die 29na aprilis, anni 1721.

Joannes Macskási, tricesimarum transylvanicarum inspector, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXXX.

Răspunsul Sibienilor la propunerile lui Ioan Macskási.

Ad puncta nomine Illustrissimi domini, domini Camerae Aulicae consilarii Ignatii Haan (pl. tit.) per Spectabilem ac Generosum dominum Ioannem Matskasj, tricesimarum inspectorem supremum, porrecta, Magistratus cibiniensis resolutio.

Sibiiu,
1721,
6 Maiu.

Ad 1um. Quod ad connumerationem ovium atque alterius cuiuscunque generis pecorum ad alpes Wallachiae ex Sedibus cibiniensi, sabesiensi et mercuriensi pascuationis causa expelli solitorum attinet, quemadmodum, humillimae nostrae erga servitium Augustissimi principis obligationis nunquam non memores, longe absumus ab eo mente, ut nostra culpa vel minimum detrimenti aerario Sacratissimae Suae Maiestatis accidat, ita connumerationi dictae iuxta normam in subiunctis puncto primo numeris praescriptam consentimus equidem, debito cum respectu, hac tamen annexa cautela: Quoniam res est in istis Sedibus nova et hactenus inusitata, nec non laboris et fatigiorum plena, quae vero et alios patriae nostrae districtus, comitatus aut Sedes concernere posse videatur, obligationis nostrae, tanquam subordinatorum, esse rati sumus negotium communicare superioribus nostris, Excellen- tissimo videlicet domino gubernatori et Excelso Regio Gubernio, idque capropter ne

¹ Din Oltenia.

tacendo peccasse argui queamus. Interea sine mora fiet dispositio, ut ad mentem punctorum traditorum nemo hominum nostratium cum suis ovibus aut aliis cuiuscunque generis pecoribus tacite et suo ductu audeat promontoria pascuationis causa conscendere, quinimo iubebimus accuratam conscriptionem fieri eorum omnium, quibus mens est alpes conscedendi, una cum numero omnium pecorum pascuationis causa eo destinatorum, ut intimationi Illustrissimi domini Camerae Aulicae consilarii fiat satis.

Quod vero taxam domino tricesimatori pendendam concernit, ea pariter, iuxta numerum pecorum penes nomina possessorum conscripta, solutionem pecuniae praestabunt pecorum possessores in dimidio, tempore connumerationis, residua dimidietate suspensa usque dum cum pecoribus redierint.

Ad 2^{dum}. Custodia semitarum in alpibus omni qua fieri poterit severiori ratione iniungetur plaiaisonibus, qui deprehensos cum mercibus, auro, argento, etc., transgressores in captivitatem allatos tradent loci magistratui, qui deprehensam apud transgressores contrabandam immediate resignabunt Inclito tricesimae officio, in deprehensos vero propter limitum violationem debite animadvertant. In consimilibus vero defraudationum casibus par sit agendi ratio.

Ad 3^{tium}. Ratione domus pro quartirio exactoratus desideratae contractum cum domino possessore consummandum iri speramus.

Ad 4^{tum}. Nec minus de hospitio pro domino tricesimatore provisum esse putamus.

Pascuatio etiam pro tribus equis necessariis ad requisitionem factam procurabitur.

Ad 5^{tum}. Pro terminando negotio ibunt ad Illustrissimum dominum Camerae Aulicae consiliarium Magistratus deputati cum plena in ea parte agendi et concludendi potestate.

Ad 6^{tum}. Praeparatio et reparatio viae arxaviensis Sedi cibiniensi et tallmatsensi annis proxime elapsis praeter ordinem et supra proportionem erga talem qualem solutionem imposita quam gravis fuerit et onerosa nullis aliorum Inclit. comitatum aut Sedium subditis praeterquam nostratibus eo destinatis, res est plus quam notoria. Meliora vero sperare et sublevationem expectare iusserat, dum viveret, Excellentissimus pie defunctus dominus generalis commendans. Ut itaque futura eiusdem viae reparatio, utpote a Sede cibiniensi ac tallmatsensi praestari impossibilis, publica patriae cura adornetur atque nostris misellis rusticis gratiose succurrere dignetur Illustrissimus dominus Camerae Aulicae consiliarius est quod obnixe et observantissimo cum respectu rogamus. Interea vero, pro summe necessaria reparatione eiusdem viae, actu condecens laboratorum numerus iam operi manum admovit, nec remur mercatoribus impracticabilem esse iam modo in Transilvaniam ingressum. Actum Cibinii, d. 6ta m. maii, a. 1721.

Ex commissione s. s. d. d. officialium, necnon Senatus cibiniensis, signat
Johannes Georgius Vette, med. doctor, notar. cibintensis, manu propria.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXXXI.

Alba-Iulia,
1721,
9 Maiu.

Ignáciu Haan, consilier cameral, către Sibiieni, despre propunerile lui
Macskási.

Copia Briefes von (tit.) Herrn Hoff-Cammer-Rath v. Haan.

Löblicher Magistrat!

Hochgeehrtiste Herrn, etc. Es ist mit desselben 2-en hieher geschickten Herrn Deputierten dasjenige was der Herr Inspector Matskasi in Herrmannstatt proponieret und ein Löbl. Magistrat darauff in Antwort repliciert, ferner revidiert; letztllichen aber bey der ertheilten Antwort dermahlen in so weith in allwege ac-

quiesciert worden, ausser dass mich absque ratificatione meiner Obern in das auf dem Rothen Thurn aufzurichten nöthige Gebäu mit keinen Beytrag positive einlassen, wohl aber meine Remonstration hinausgelangen lassen und dero Einwilligung abfordern kan, wo mich dann demjenigen was darauff resolviert werden möchte, zu accomodieren hab. Indessen dass ein Löbl. Magistrat die Materialien zu schaffen und was sonst von Nöthen dahin zu lieffern sich wird belieben lassen. Dass sonst circa procuracionem viarum et semitarum über das Gebürge alle gute Anstalt vorgekehret werde, ist zu wünschen, und seind ohnschwer alle diejenigen vor Schaden zu warnen, die ihr verschiedenes, salva venia, Vieh auf die frembde Gebürge zu treiben Willens seind. Das Mehrere werden beede Herren Deputierte referieren, was in his negotiis mit ihnen ferner discurrirret worden.

Womit empfehle mich höfflichst, und verharre

Eines Löbl. Magistrats

Carlsburg, den 9. May 1721.

Schuldiger Diener

Ignatius Haan, m. p.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCLXXXII.

Lămuririle lui Ignatîu Haan, în chestia pagubelor aduse Vămii de trecerea oilor la pășune peste munți. Alba-Iulia, 1721, 9 Maiu

In der den 9. May a. 1721 gehaltenen Conferenz wurden nachfolgende Explicationes und Limitationes, auf die eingegebene Puncta des H. Inspectoris Tricesimarum Ioannis Macskasi, in Carlsburg durch (titl.) H. Hoff-Cammer-Rath v. Haan gemacht.

Ad primam materiam. Unterschleiff mus praecaviet werden, doch kan die erste Connumeration des auf die wallachische Gebürger treibenden Viehs auf solche Weise evitiet werden: es sollen die Possessores so hinüber treiben wollen, sich in Herrmannstadt bey dem Dreyssigambt melden und gewissenhaft aussagen was sie hinüber zu treiben gesonnen, sich darüber einen Zettul geben lassen, solchen mit sich auff die wallachische Gebürger nehmen und denen wallachischer Seiths bey sie kommenden Controleurs, bey Revidierung des Viehs, vorzeigen und sich damit legitimieren. Wer dieses recht thun wird, soll ungehindert sein, denen anders Thuenden aber möchte das was nicht angegeben worden, als Contrabanda weggenommen werden. Desgleichen sollen die Persohnen so über das Gebürge in die Kays. Wallachey gehen wollen, bey den Eygenthümern der Gebürger die Vergleichung zu treffen, sich bey dem Löbl. Magistrat melden und sich einen authentischen Pas geben lassen, welcher aber nur auff soviell Tage soll limitieret werden, in wieviel Tagen man die Reyse hin und her verrichten kann, dann nach solcher im Pass stehender Zeit derselbe nicht mehr gelten solle, und würden die, so damit leben wolten, für Betrüger angesehen werden. Solchen Pass aber solten dieselben Leuthe, wenn sie ihn überckommen, in das Dreyssigstambt bringen und daselbst approbieren lassen, und mögen sodann damit ihre Reyse vornehmen. Es würden die wallachische Mauth- und Gebürg-Inspectores die Instruction schon bekommen wie sie sich mit solcher Passierung zu verhalten hätten. Anbelangende nun dieselbige so, den Winter über, in der Kays. Wallachey gewesen und herüber zu kommen verlangen, so solten sich solche in der Wallachey bey dem dasigen Dreissigstambt anmelden, das daselbst habende Vieh connumerieren und sich darüber Zettul geben lassen, welche sie bey der Herüberkunfft, gleich denen übrigen, bey hiesigem Dreissigstambt producieren, und, nachdeme das Vieh connumeriert worden, sich damit legitimieren sollen. De reliquo, bleibt es bey der Proposition, und werden alle zu der Wallachey gehörende Gebürge, sie mögen sein wo sie wollen, zu dieser Classe verstanden.

Ad 2-dum. Der Plajaschen ernste Besorgung wurde allen Fleisses recommendieret und vorgestellet dass die Frecker ihre Schuldigkeit nicht thäten, zu

welcher sie solten angehalten werden. Doch wurde verwilliget, dem Löbl. Magistrat zu communicieren, wenn ein oder der andere seiner Bestellung nicht wohl fürstünde, dass man solchen zur gebührenden Straffe ziehen könnte.

Wie nicht weniger solten alle transgressores boni ordinis, nachdeme das unter die Contrabanda Gehörende abgenommen worden, dem Löbl. Magistrat zur Bestrafung übergeben werden.

Ad tertium. Die Sache des Quartirii Exactoratus wurde suspendiert bis zur Zusammenkunfft (tit.) H. Hoff-Cammer-Raths mit (tit.) H. officialibus supremis.

Ad quartum. Das Quartier vor das Dreyssigstsamt bliebe in suo esse, mit sambt der accordierten Weyde auf drey Pferde.

Ad quintum. Bey des Rothethurner Mauthhauses Aufferbauung erkläret sich (tit.) H. Hoff-Cammer-Rath bey seiner hohen Instantz es anzubringen damit consentieret werde, die Bezahlung für die Maurer, Zimmerleuthe ex aerario caesareo, desgleichen auch ex redditibus fiscalibus das Eysen, Nägel, Schindeln und Bretter herzugeben. Vor das Übrige aber sollte ein Löbl. Magistrat Vorsorge tragen dass Alles derweyl herbey geschaffet werde, bis die Antwort von der Kays. Hoff-Cammer einlauffen möchte.

Ad sextum. Es bleibt das onus von der in Bau Erhaltung der wallachischen Hauptstrassen von dem Rothenthurn an bis nacher Straasburg bis auff seiner Hochgräfflichen Excellenz des commandierenden H. Generalen Hereinkunfft zu determinieren ausgestellt. Doch versprach (tit.) Hoff-Cammer-Rath, dem Tallmatscher Stuhl und Einem Löbl. Magistrat, bey seiner Hereinckunfft, wegen der Mauthfreyheit, in Ansehung ihrer Hausnothdurfften, eine Consolation zu ordinieren. Es solten aber (tit.) H. officiales supremi sich solches derweil ad notam nehmen und ihn, wenn er hereinkommen würde, darüber erinnern, damit er sodann dem Dreyssiger die nöthige Ordre ertheilen könnte.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXXXIII.

Sibiiu,
1721,
10 Octom-
bre.

Contribuția de trăsură și slujbe a Scaunului Tălmăciului.

Extractus protocolli vecturarum et servitiorum caesareorum in Sede Tallmasch praestitorum a mense ianuario usque ad finem 7-bris, anni 1721.

NOMINA LOCORUM	Personae	Equi	Boves	Currus
Tallmasch in Vallachiam	112	44	48	18
Tallmacsell in Vallachiam.	106	51	83	19
Boitza in eandem.	272	121	151	36
Porcsest in eandem.	136	26	84	18
Sebes Superior et Inferior in eandem	79	16	74	17
Rakovitza in eandem.	127	53	92	5
Suma praest. in Vallachiam . .	832	311	532	113
In provinciam nostram: sequentes				
Tallmasch	49	45	46	21
Tallmacsell	37	26	68	18
Boitza	89	54	79	25
Porcsest	72	34	86	34
Sebes uterque	80	24	58	15
Rakovitza	20	28	18	10
Summa . .	347	211	355	123
Latus 1mus . .	832	311	532	113
Suma laterum . .	1179	522	887	236

Lignorum ad Rubram Turrim summ. curr.

per annum No 960.—

Signavit Cibinii, d. 10 8br. 1721.

graminis currus 960.—

G. Scharffenbach, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXXXIV.

Plângerile Sașilor către Teologul unit și preoțimea sa, în ce privește abuzurile acestora.

Sibiiu,
1722,
4 Mart.

Gravamina seu puncta quaedam nomine Inclitorum Statuum trium nationum haereditarii principatus Transylvaniae ad Venerabilem clerum valachicum graeci ritus unitum eiusdemque Theologum, Reverendum dominum patrem Georgium Raygay, et cetera, pro eorundem revisione et correctione proiectata.

Communis iam a multis annis fuit in provincia nostra quaerela ratione quorundam excessuum a clero vallachico seu popis passim factorum, quorum medela ex parte iam est ordinata; ut tamen iidem de toto et funditus tollantur, universi trium nationum Status debito cum respectu suam faciunt propositionem.

1mo. Primum momentum est excessivus praedictorum poparum numerus, qui, etsi iam universalis determinatio facta sit ut in maiori pago duo, in minori vero unus tantum officio sacro fungatur, tamen in plerisque locis adhucdum 6, 7, 8, 10, immo 12, existunt, qui ab omni pecuniaria contributione et aliis oneribus penitus exempti sunt, in maximum servitii caesarei praeiudicium et incolarum cohabitantium detrimentum. Itaque universaliter isti supernumerarii reducendi in sortem contribuentium et onera ferentium adscribendi et censendi essent.

2do. Iidem isti ad binarium numerum reducti popae restringendi essent, ut tantum illi ad officia sacra adhiberentur, qui a beatae memoriae domino episcopo Athanasio suas habent ordinationes, bigami vero trigamique penitus excludantur. Illi etiam qui alias officiis sacris peragendis capaces, tantum ratione suae personae officio sacro fungentis a contributione sint immunes. Neve plures popae quam duo, multo minus ergo filii, generi vel alii inquilini in domo popali habitantes hac gaudeant immunitate. Pariformiter fundi saltem ecclesiastici ab antiquo ad ecclesiam spectantes habeant exemptionem. Omnes vero alii fundi, civiles seu colonicales, quos praedicti popae, vel praetextu haereditatis, emptionis seu pignoris, possident et colunt, desuper et contributionem pendant, nec minus fisco regio competentes decimas, ut et dominis terrestribus solvant. Neque habeant licentiam deinceps quoque sub praetextu fundos eiusmodi civiles et colonicales sibi appropriandi, uti statuto articulari desuper iam cautum est.

3to. Varii excessus hactenus facti esse perhibentur in auctione solutionis, occasione copulationis, baptismi, pomana et serindar, cum maximo dominorum terrestrium praeiudicio et damno et incolarum ruina, quando nimirum ab incolis boves, vaccae et alia similia variis sub titulis sunt ablata, nec ad mandatum Reverendi domini patris Theologi restituta, idque contra expressam legem Appr. Const., part. 1, tit. VI, § 2. Pro quorum remedura certa et fixa taxa deinceps observanda determinari posset.

4to. Quibusdam in locis decimae ad fiscum regium vel dominos terrestres proprie spectantes potentiose sunt substractae, de quibus sub poena articulari restitutio et satisfactio, neve talia in posterum fierent, debita praecautio fieri deberet.

5to. Educilatio vini, cerevisiae, sublimati aliorumque, etc., iuxta Approbat.

Constit., part. 3, tit. 32, art. 1, § penultimum, interdicta, contra abusum hactenus practicum deinceps melius observanda.

6to. Causatae etiam sunt miserae plebi a protopopis magnae expensae, cum quovis anno magna comitiva in pagis, duabus saepe vicibus, circulationes et inquisitiones instituerunt; quae ut deinceps non tam frequenter fiant ipsis iniungendum esset, cum supremis etiam comitatuum officialibus ratione solitae alias investigationis intimatum sit ne miseram plebem crebris eiusmodi circulationibus exhauriant.

7mo. Ratione iurisdictionis, innumerae et importantes factae sunt quaerelae, quales sunt: quod filios, generos aliosque inquilinos, etiamsi non sint sui ordinis, in domibus popalibus foveant illosque suae iurisdictioni subesse praetendunt, qui si cum aliis incolis habeant controversiam, in has domos quasi in asylum hos receptant, itaque iustitiae et satisfactionis cursum impediunt.

8vo. Sic viduas defunctorum poparum iurisdictioni suae subesse volunt, etiamsi viduae in fundo civili habitent. Sic etiam,

9no, si contigat pecora furto ablata apud eosdem reperiri, eadem quidem restituant, damnificato vero nec fatigium, nec expensas solvere, multo minus evictorem sistere volunt, contra expressam provinciae legem et constitutionem, quam etiam nobiles observare tenentur.

10mo. Si quispiam incolarum ratione cuiusdam excessus ab iisdem puniendus est, absque praescitu et communicatione dominorum supremorum officialium, eundem ad se citant, condemnant, incaptivant, vel, si metu vexae secedat, eiusdem pecora proprio ausu abigunt et sibi appropriant. Quae iurisdictionis ponderosa momenta de iure regulanda et secundum aequitatem, imo statuta et leges patrias, limitanda et observanda essent.

11°. Sic etiam, saepe ex privato saltem affectu, auditores suos excommunicarunt, officia sacra, tam communitatibus, quam privatis denegantes. Ubi etiam,

12°, factum est quod plebi festorum celebrationes praeter ordinationes Ecclesiae indixerint, et deinde pro suo lubitu, percepto aliquali commodo, dispensarunt.

13^{io}. Quae omnia, tam servitio imperatorio, fisco regio, iurisdictioni publicae, denique omnibus incolis praeiudiciosa et damnosa, uti his similia iuxta contenta Approbat. Constit., part. 1^{mae}, tit. 8^{vi}, art. 1 et 3, ut corrigantur et emendentur, conveniens, expediens esse videtur, si tam ex parte Venerabilis cleri, quam ordinis secularis commissarii constitui deberent, qui mox et de facto eiusmodi quaerelas examinarent et componerent. Ut tandem aliquando contentiosa haec ab aliquot iam annis satis agitata materia ad optatum omnium quaerulantium effectum et finem perducatur.

Cibinii, die 4 martii, anno 1722.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCLXXXV.

Năsăud,
1722,
3 Iulie.

Protopopul de Năsăud, Atanasie, către Bistrițeni, cu plângere că preoții i-au fost puși la „porție“.

Noi, preoții rumânești carii ne aflăm lăcuiori aici, la biruința Mării Tale, și suptă arepile Mării Tale, ne smerim și ne cucerim cu tot sufletul nostru: precum am trit noi, nu știm din câtă vreme s'au așezat bătrânii noștri aici, la acest

vestit oraș, și au trăit tot bine și frumos în viața lor": acum sunt *puși la porție* și batjocuriți de poporeni. Se roagă „cu fața plecat[ă] până la verdea pajiște” a fi ajutați. „Că noi nu avem simbrie ca alaiți preuți carii sântu prin țar[ă], ce slujim satelor fără simbrie.”

„*Protopop Tănăsie cu tot săborașul nostru.*”

(Pecete neagră, ruptă. — Adresa românească.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 107, n° CCCLXXVIII.)

MMDCCCCLXXXVI.

Gheorghe Regay, teologul Bisericii unite, către Sibieni, despre plângerile preoților români. Alba-Iulia, 1722, 6 August.

Consultissime ac circumspecte domine, domine mihi Gratosissime.

Saepissime impedio molestiamque causo, sed bene quod non in mea, sed causa aliena. Veniunt iterum popae ex Inclito districtu cum lamentis quod ad praestandas decimas, contra consuetum usum et diploma Sacratissimarum Maiestatum resolutionemque diaetalem, Cibinii proxime emanatam („popae mancant in statu quo, usque ad adventum episcopi”), adigantur. Quod si ita est, rogo Consultissimam Dominationem Vestram ut quod ipsis (popis) contra ius et fas ablatum est, restituatur inque suis immunitatibus indultisque permittantur: alias, instantias altiores requirere vi officii mi impositi debebo; unde etiam satisfactionem fidenter expectabo. His pro benevolo affectui commendo. Carolinae, die 6 augusti 1722.

Eiusdem Dominationis Vestrae servus paratissimus

Georgius Reigai, m. p.

[Vo:] Circumspecto ac consultissimo domino, domino Georgio Werder, lib. regiaeque civitatis cibiniensis consuli meritissimo (tit. pl.), domino, domino mihi gratiosissimo, Cibinii.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCLXXXVII.

Sibienii către Gheorghe Regai, „Wallachorum unitorum theologus”, despre zădărnicia plângerii proților români că li se calcă drepturile. Sibiiu, 1722, 12 August.

Admodum Reverende domine, domine nobis Colendissime.

Ad Spectabilem dominum consulem huius civitatis sonantes Admodum Reverendae Vestrae Paternitatis literas die 6 huius exaratas exhibuit honoratus protopopa collunensis, ex quibus recentes poporum wallachicorum Sedis nostrae quorundam male fundatas querelas percepimus. Dolemus sane ex animo admodum Reverendae Dominationis Vestrae tot tantasque a quibusdam inquietis ex ordine dictorum poporum creari molestias, dum nos nil magis in votis habemus quam ut liceret, in negotiis gratis, ad honestissimas eiusdem Reverentiae Vestrae literas nunquam non assurgere et pro voto responsorias perscribere.

Ut vero Admodum Reverenda Dominatio Vestra tanto magis fidem adhibere possit, nos in Sede nostra respectu poporum wallachicorum nihil novi introducere, sed statutis publicis unice inhaerere et pro obligatione nostra satisfacere velle, hinc accludimus hisce copiam resolutionum Admodum Reverendi patris Francisci Szunyog, t. t. theologi Wallachorum, circa rem decimarum et aliarum circumstantiarum, adhuc anno 1712 datarum, ex quibus constat plures duobus popis in uno pago immunitate gaudere non posse. Certissimi sumus in eo, nullibi in Transsylvania popos wallachos ratione decimarum et exemptionis aliorum onerum adeo benevole hucusque esse tractatos atque hic in Sede nostra, dum in annis praeteritis varii

supernumerarii, ad suas requisitiones, hoc et illo beneficio gavisi sunt et immunitati. Dum vero videmus hunc affectum benevolum in consequentiam et praeiudicium nostri ac totius principatus trahi velle, necessarium esse existimavimus stricte inhaerere resolutionibus publicis ab Excelso Generalatu ratihabitis, de non pluribus scilicet quam duobus popis in uno pago exemptandis. Quod si vero et tales praeter suos ordinarios agros plures alios contributioni obnoxios fundos hypothecae aut alio nomine ac iure colerent, per se clarum et indubitatum est, de talibus fundis decimas et alia onera curialia¹ more consueto et secundum praxin publicam pendi debere.

Speramus itaque perquam confidenter Admodum Reverendam Paternitatem Vestram sibi certo persuasuram, nos iniurias ac damnificationem poporum in nulla, vel minima, re intendere, sed pro debito nostro obligamine, utpote qui reddendis coram superioribus nostris rationibus sumus obnoxii, et praeiudicia publica, quantum licet, avertere tenemur, tantum iuribus principatus et nostris ac statutis publicis invigilare conari. Proinde debita cum observantia rogamus, dignetur Admodum Reverenda Paternitas Vestra saepedictis popis nostris serio iniungere ut statutis publicis obluctentur, nec porro plures ratione similium querelarum molestias causent.

In reliquo, Admodum Reverendam Paternitatem Vestram divinae protectioni commendamus, et manemus

Admodum Reverendae Paternitatis Vestrae

Paratissimi servi.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; concept.)

MMDCCCCLXXXVIII.

Sibiiu,
1722,
1-iu Sep-
tembre.

A. Teutsch către teologul unit Gheorghe Regai, despre preoţii români din Avrig, cari fac rachiu.

Admodum Reverende domine pater, domine mihi Colendissime.

Minime ambigo Admodum Reverendae Dominationi Vestrae constare de mandato Excelsi Gubernii Regii, quo mediante, non modo praeteritis temporibus haud semel, verum etiam hoc ipso anno repetitis vicibus interdicta fuit in patria nostra vini cremati seu sublimati ex frugibus pani pinsendo idoneis coctura; imo, si recte recorder, tempore nuperi confluxus Excelsi Gubernii Regii claudiopolitani ab eodem Excelso Gubernio requisita fuit Admodum Reverenda Paternitas Vestra ut inspectioni suae subiectis popis wallachicis idem mandatum, tanquam reipublicae salutem concernens, intimare et ipsos ad eiusdem observationem sub poena admonere dignetur. Nec dubito, requisitionem Excelsi Gubernii eatenus effectum [optatum]² sortitam esse. Nihilo tamen minus experiri cogimur, ambos popas wallachicos in pago Sedis nostrae Freck, quod hungarice Felek, latino sermone vero Affricam vocamus, omni commonefactione non obstante, cocturae cremati ex frugibus etiamnum constanter incumbere, per quod mandata Regii Gubernii vilipenduntur et aliis incolis exempla malae consequentiae dantur, et luxuriae ac aliis vitiis porta aperitur. Volui itaque hisce Admodum Reverendae Paternitati Vestrae rem non modo notam facere, verum etiam officiosissime rogare, placeat praeiudicatae Dominationi Vestrae dictis popis frenum iniicere et cocturam cremati serio et cum effectu inhibere, ut sic, non modo Excelsi Gubernii paternae curae et dispositioni fiat satis, verum etiam avertantur pro possibili scandala et ex ebrietate plebis oriunda varia patrata et abominanda facinora. Faciet eo ipso Admodum Reverenda Paternitas Vestra rem Deo gratam et publico salutarem. Ego autem cum Inclito Magistratu huius habebimus quod de favore et assistentia iusta praeiudicatae Dominationis Vestrae nobis gratulemur gaudebimusque

¹ In copie: *caecilia*.

² In copie, repetat: *effectum*.

si occasio nobis dabitur observantiam nostram erga eandem Dominationem Vestram re ipsa testatam faciendi. Quibus Admodum Reverendam Paternitatem Vestram divinae tutelae commendo, et maneo

Admodum Reverendae Paternitatis Vestrae servus obligatissimus et paratissimus

A. Teutsch, m. p.

Cibinii, die 1 septembris 1722.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCCLXXXIX.

Plăngerile Sibienilor către Guvernul Ardealului, și pentru ducerea de lucruri până la Râmnic și Craiova, ș. a.

Cluj,
1722,
4 Octom-
bre.

Momenta argumentorum quae servitiorum extraordinariorum a civitate et Sede cibiniensi quotannis praestandorum bonificationem eiusque civitatis eatenus sublevationem inferunt et apodictice demonstrant.

1mo. Praesidium in civitate cibiniensi perpetuum et numerosissimum, idque in aedibus civium, qui militibus praesidiariis de lecto, sale et reliquis, quae nomine *servitz* veniunt, indesinenter providere tenentur. Sedes vero pro eodem praesidio insignem per totum anni decursum lignorum et aestate graminum quantitatem vehere tenetur. Pro praesidio requiruntur annuatim candelae magnam efficientes summam.

2do. Civitas dominis officialibus praesidiariis pro servitiis in parata pecunia solvit annuatim conventionaliter aliquot mille florenos rhenenses.

3^{tio}. Reparatio et conservatio quartiriorum Excellentissimi Generalis Commissariatus, commendantis et aliorum variorum, et caetera, item moeniorum, turrium, propugnaculorum, habitationum, pro vigiliis, etc. annuatim aliquot florenorum millia importat.

4to. Quartiria, praeter praesidiariam militiam, in civitate sunt: Excellentissimus Generalatus, bellici et provincialis commissariatus, cancellariae bellicae, officii annonae, cum variis subordinatis pistoribus et aliis, artigleriae domesticae numerosae, omnium regiminum quartiria temporaria seu *Absteigquartier*. Praeterea sunt ibidem quartiria Excelsi Gubernii, cancellariae gubernialis, supremorum officialium ex comitatibus et Sedibus, necnon aliorum regnicolarum, magnatum et nobilium.

5to. Propter praesentiam Excellentissimi domini generalis et aliarum instantiarum Cibinii, infinitae requiruntur curruum, equorum, etc., praestationes, quae vecturae magnam summam important; alia vero loca istud onus vel plane non, vel longe minus Cibinio sentiunt.

6to. Interpreti in vigiliis, sic dictis *Hauptwacht*, solvit civitas annuatim salarium, praeter papirum, quam a tempore contagionis, praeter morem antea solitum, praetendunt et exigunt.

7mo. Inter caetera publica civitatis onera, non leve censetur continuum et indesinens circa magazina, domum armamentariam et in pistrinis servitium, in quibus 30, et frequenter plures adhuc, homines hebdomadatim absque temporis distinctione cum rei domesticae neglectu indesinenter labori incumbunt.

8vo. Promotio literarum variarum in servitiis caesareis et publicis pro negotiorum exigentia aliquot centenorum florenorum impensas paratae pecuniae quotannis importat.

9vo. Magnum sentit Sedes cibiniensis propter passum Rubrae Turris in Valachiam Austriacam aggravium, quandoquidem praeiuncturae in Sede Tallmats pro vehendis variis necessariis praestitae saepissime ad Rimnick et Krajova ac alia multis milliaribus remota loca operas praestare coguntur.

10. Quotiescunque via penes Alutam per passum Rubrae Turris praeteritis annis noviter praeparata imbribus aliisque Alutae fluvii alluvionibus, quae non raro accidunt, aspera ac difficilis redditur, septuaginta et plures laboratores ex Sede Tallmats in eiusdem restauratione occupati aliquot hebdomadas, nec raro totidem menses, non absque magno oeconomiae propriae impedimento, consumunt.

Sunt denique alia specialiora haud exiguo numero rem servitii concernentia, quibus civitas non mediocriter oneratur, quae vero peculiaribus etiam instrumentis, documentis et rationibus superinde conscriptis liquidari possent.

Quibus praemissis, id annectendum restat, a triginta et pluribus annis, dum vix ullius vel paucissimorum saltem in patria locorum servitia extraordinaria bonificationem aliquam mererentur, id quod civitas et Sedes cibiniensis extra ordinem contributionum publicarum, tam in parata pecunia, quam in naturalibus, tum etiam in vecturis et varii generis aliis servitiis, quorum aliqua in praecedentibus specificata sunt, annuatim insigni numero et quantitate praestare debuit atque abinde continua annorum serie tenetur, ab Excelso Gubernio Regio et Inclitis Statibus tantae considerationis et tam grandis momenti visum est, ut singulis ferme annis, exceptis aliquibus revolutionis et motuum intestinorum temporibus, 8, 10, 12 florenorum millia eidem civitati et Sedi propterea bonificata sint. Cum vero allegatae expensae extraordinariae hucusque non imminuantur, sed annuatim, immo menstruatim et hebdomadatim insigniter augeantur, adeo ut annuo spatio usque ad 20, 24 et quandoque 30 millia florenorum excrescant, idcirco iustitiae ratio exigere videtur ut civitas eadem, cum Sede, quae nunc longe deteriore facultatum suarum conditione gaudet atque praeteritis temporibus, quando maiori consolatione frueretur, eandem nunc experiatur Excelsi Gubernii gratiosam considerationem, quam antehac meruit, adeoque sublevationem, si non in pluribus, tamen in rfl. 10 m., ad normam anni proxime praeteriti, pro tempore experiatur. Datum Claudio-poli, die 4 octobris 1722.

Officiales civitatis et Sedis cibiniensis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCXC.

Sibiiu,
1722,
23 Octom-
bre.

Antoniū Kiffer, superior iezuit la Sibiiu, către preoții români din Mohul, arătând că Vlădica și „teologul“ li poruncesc a nu-și refuza nimănu serviciile.

Indem die Poppen zu Mog oder Moichen von Hoher Obrigkeit bey mir verklaget worden dass sie alldorten am Sonntag keinen Gottesdienst halten, auch jüngsten einer krancken Person weder beystehen, weder nach ihrem Todt selbe begraben wollen, also erklähre ich, vermög gegenwärtigen, im Nahmen ihres Herrn, Herrn Bischoffs und Paters Theologul, meinen ernstlichen Willen dass dieselbe Poppen ihren Kirchendienst und andere geistliche Schuldigkeit ihren Pfarr-Kindern nicht verweigeren sollen; in widrigen Fahl, sofern abermahl wider sie ein Klag einlauffen wird, werden sie ihres Ampts entsetzt und andere anstatt ihrer eingesetzt werden. -

Herrmannstatt, den 23. Octobris 1722.

Antonius Kiffer, residentiae societatis Iesu Citintii superior, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXCI.

Sibiiu,
1722,
3 Novem-
bre.

Antoniū Kiffer, superior iezuit la Sibiiu, despre preotul român din Mohul.

Lectori salutem in Domino.

Vigore praesentium declaro exhibitorem harum, poppam Matthaeum, alias

plebanum in Bonckhardt, in absentia aliorum popparum ex Mogh, qui a plebania sua se sponte absentant, poppam in Mogh ordinarium, ut omnia munia parochialia usque ad ulteriorem resolutionem ibidem interim peragat, ne pia plebs et infirmi, uti hactenus, obsequiis spiritualibus defraudetur. Quare nullus popparum aut prothopopparum praesumat eundem prohibere aut impedire. Secus, et caetera. Cibinii, 3 novembris 1722.

Antonius Kiffer, residentiae Societatis Iesu Cibinii superior, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCXCII.

Contele Sigismund Kornis, guvernator al Ardealului, către Sibiieni, muștrându-i pentru călcarea privilegiilor preoților uniți.

Cluj,
1722,
6 Decem-
bre.

Copia literarum Excellentissimi domini gubernatoris.

Relatum est mihi qualiter iidem et per suos non verentur in suis districtibus, non saltem legitime ordinatis popis cum romano-catholica Ecclesiace unitis omnibus viis et modis illicitis leges praescribere velle et eosdem numero definire, sed et, quod plus est, schismaticos, legitimis neglectis, in parochiis praeficere, reiectos miris modis et artibus vexare, ligare, compediare, pecora eorundem abigere, ad praestationes rusticanas cogere, necnon ad debita a quibusdam locis aliisque inhabitatoribus contracta exolvenda sacerdotes adstringere et miros denique modos se immiscendo, exercere, quibus, nullo habito respectu, tam Sacratissimae Suae Maiestatis diploma, non obstantibus tot admonitionibus, vilipenditur, quam cleri graeci ritus uniti immunitatibus ecclesiasticis concessis, in non modicum rei publicae et religionis praeiudicium, adversatur et contrahitur. Siquidem autem istae et similes procedunt immediate, aliquid plus incurrere videantur, ex eo quod Sacratissimae Suae Maiestatis diploma non attendatur, nec curetur, quo tamen immunitates ecclesiasticae legitimis graeci ritus sacerdotibus per totum, ut aliis, indultae etiam ab universis Transsylvaniae Statibus in nuperrime celebrata cibiniensi dieta rati habitae existant. Ideoque, vi officii et auctoritatis meae, pro hic et nunc, semel pro semper et ultimatum eosdem Prudentes ac Circumspectos serio adhortor et commonefacio, prouti etiam mando et committo, ut, his perceptis, se illico ab omnibus, non modo praerecensitis ausibus, sed et ab omni alio, quo vel minimum immunitates ecclesiasticae poparum praedictorum laedi possent, abstineant, suis ubique in locis suae iurisdictioni subiectis existentibus officialibus, iudicibus pagorum et caeteris idipsum intiment suosque abstinere faciant; secus, mediante eatenus per directorem fienda infallibili evocatione, contra tales, ut refractarios, procedere curabo, et caetera.

Comes Sigismundus Kornis, m. p.

Claudiopoli, 6 decembris 1722.

(Sibiiu Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMDCCCCXCII.

Contele Sigismund Kornis, guvernator al Ardealului, către Sibiieni, despre călcarea privilegiilor preoților uniți și apropiata venire la ei a episcopului Ioan Pataky.

Cluj,
1722,
6 Decem-
bre.

Spectabilis domine, mihi observandissime,

Literas Spectabilis Dominationis Vestrae decenti cum aestimatione percepi. Quod attinet negotium Nagycsurensium, convenerunt partes, et debebunt 100 floreni Illustrissimo domino comiti actori exsolvi: modo dictus dominus comes fatetur se totidem habuisse expensas; videtur itaque taliter neutra pars per hunc modum

transactionis et respectu compensationis laesa. Quare autem negotium transmissum sit, licet illius optimam Illustrissimus dominus cancellarius habuerit informationem, potuit fors esse ratio ne instantiae praetereantur.

Caeterum relatum est mihi a Reverendo patre Regai, theologo, qualiter in Sedibus et districtibus saxonicalibus legitime ordinati et graeci ritus uniti valachici popae miris modis et viis illicitis vexentur, ita ut leges illis vellent praescribere, eos numero definire, schismaticos advenientes, legitimis neglectis, in parochiis praeficere, alios ligare, compediare, pecora eorundem abigere, ad praestationes cogere, ad debita aliorum solvenda adstringere, mira denique exercere, ex quibus pateret immunitatem ecclesiasticam esse violatam et ulterius violari velle. Siquidem autem Spectabilis Dominatio Vestra ipsa noverit quod Sacratissimae Suae Maiestatis diploma eatenus, ut videlicet gaudeant iuribus Ecclesiae, legitimis popis datum adhuc in suo vigore sit et non vilipendi debeat, imo usque ad adventum eorundem (*sic*) Illustrissimi et Reverendissimi episcopi, liberi baronis Pataky de Nemes, qui etiam brevi venturus est, immunitates attactorum legitimorum sacerdotum in nuperrime celebrata cibiniensi diaeta ab Inclitis Transsilvaniae Statibus rati habitae sint, ideoque vi officii mei singulas Sedes saxonicales ultimatim missiliter commonefeci et iussi ut se a similibus attentatis illico et imposterum abstineant. Placebit itaque etiam Suae Spectabili Dominationi suis modis praevertere ne talia amplius fiant. Secus enim, mediante evocatione per directorem, contumaces et refractarii rationem daturi sunt. Spero hoc in passu Sua Dominatio Spectabilis cooperabitur ut discordiae taliter oriundae inter partes vitentur.

Quibus eandem Dominationem Vestram Spectabilem incolumem valere cupio et me recomendo, mansurus

Spectabilis Dominationis Vestrae servus paratissimus et obligatus

C. Sigismundus Kornis, m. p.

Claudiopoli, die 6ta decembris 1722.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXCIV.

Cluj,
1722,
18 Decem-
bre.

Contele Sigismund Kornis către Andreas Teutsch, consilier guvernial, despre nevoia de a se observă privilegiile preoților uniți.

Spectabilis domine mihi observandissime,

Literas Dominationis Vestrae Spectabilis rite percepi et earum contenta intellexi, sed, licet quidem nullus dubitem de Dominationis Vestrae Spectabilis in puncto legitimorum graeci ritus unitorum poparum ex sua parte administranda et observanda aequitate (quod non parvi est momenti), non differi tamen debeo saepe occurrere talia, quae, quamvis in subsidium defensionis contrarie coercentur, non obstante non aliter quam quomodo referuntur esse constitutum (*sic*). Proinde, cum hoc tam publicum, quam servitium Sacratissimae Suae Maiestatis respiciat, non incure (*sic*) videndum esset qualiter manuteneantur. De quibus non sine probante relevantique fundamento scripsi. Quibus Dominationem Vestram Spectabilem bene valere cupio, mansurus

Spectabilis Dominationis Vestrae servus paratissimus et obligatus

C. Sigismundus Kornis, m. p.

Claudiopoli, die 18 decembris 1722.

[Vo:] Spectabili ac generoso domino Andreae Teutsch, Sacratissimae Caesarum Regiaeque Maiestatis Excelsi Gubernii consiliario, almae nationis saxonicalis comiti, necnon liberae regiaeque civitatis cibiniensis iudici regio, domino observandissimo, Cibinii.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXCV.

Sibiienii către alte Scaune, despre ce se spune cu privire la tratarea preoților români uniți.

Sibiiu,
1722,
22 Decem-
bre.

Prudentes aequae ac Circumspecti domini amici plurimum observandi.

Wass des Herrn Gubernators Hochgräffliche Excellenz in puncto unterschiedlichen üblen Verfahrens, welches denen wallachischen uniirten Poppen hinn und wieder in denen königl. sächsischen Stühlen wiederfahren seyn solle, mir zugeschrieben haben, solches habe E. V. W. W. hiermit zu communicieren nicht unterlassen sollen. Ob nun etwas dergleichen würcklich geschehen, oder aber Seine Excellenz nur mit ungegründeten Klagen beschweret und also übel berichtet seyn mögen, lasse dahin gestellet seyn. Nur wolte vordienlich halten, dabey E. V. W. W. etwas solches oder auch nichts vorgegangen seyn mögte, Seiner Excellenz dem Herrn Gubernator umbständlich auff seinen an E. V. W. W. ergangenen Brieff zu antworten und wass geschehen oder nicht geschehen, addito wo E. V. W. W. selbst einige Quaerelen wieder die wallachischen Poppen haben mögten, Se. Excellenz genuine Information ehest zu ertheilen, damit mann nicht durch Stillschweigen den Klägern gleichsam Recht gebe und sich selbst verdamme. Weilen aber vermuthlich von dieser Materie in künftigen Landtage ein Mehreres vorkommen möchte, als belieben E. V. W. W. dassjenige wass Sie solchergestalt an des Herrn Gubernators Excellenz schreiben und remonstrieren werden, wie auch wieder die wallachischen Poppen habende oder noch ferner vorkommende Klagen zu dem Landtag in copiis mitzubringen. Indessen adhortiere E. V. W. W. auch selbst, auff Seiner Excellenz Befehl et ratione officii proprii, auff keinerley Weise denen wallachischen Poppen die geringste Unbilligkeith wiederfahren zu lassen, damit ihre vielleicht biss dahin meist unbefugte Klagen nicht mit einigen factis mögen verificiert werden können, folglich die (tit.) Herren officiales civitatum et Sedium in Verantwortung und Ungelegenheit kommen. Bey erfolgender Antwort auff diesen Brieff erwarte zugleich einige Information ob und wass in solchen Fällen biss hieher passieret seyn möge. Womit E. V. W. W. dem Schutz Gottes empfehle, und bleibe

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum.

Cibinij, die 22 decembris, anno 1722.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMDCCCCXCVI.

Sfatul Mediașului către Stainville, despre certele cu preoții români, cari nu voiesc a plăti pentru pământurile lor.

Mediaș,
1722,
24 Decem-
bre.

Hoch undt Wohl- Edlgebohrner, Nahmhafft-, Vorsichtig- undt Hochweiser Herr Comes.

Sonders Hochgeehrtister Herr undt geneigtester Patron!

EHEGNVWW. an uns Abgelassenes haben mit hohem Respect empfangen und die Contenta vernohmen. Es ist unter dem 12-ten praentis von Seiner Hochgräffligen Excellence Herrn Gubernatoris ein Brieff von Wort zu Wort wie die beygelegte Copey lautet, uns zugeschicket, worüber sehr bestürtzet worden, und auch ietzt nicht wissen von wem solche Klagen über uns an hochgedachte Seine Excellenz gebracht worden. Unserseits ist uns nichts bewust dass dergleichen Pro-ceduren bey uns geschehen: es ist wohl wahr dass mit den zu Prethey vor ietzo befindlichen drey volachischen Popen, so Brüder zusammen seyn, viell Handel enstanden: Einer suchte den Andern ausszutreiben und vor einem Jahr haben die Pretheyer Volachen einen Frembden dahin wollen bringen, wesswegen auch der

Herr Pater Theologus von ihnen überloffen und mit unrechten Berichtungen incommodieret worden; endlich ist der jüngste Bruder von den dreyen, aber gantz ohne unser Einsehen oder mit Communication, angenommen und die zween andern gestehen gerne, haben wir, weile dieselbe vor Margarethae als Supernumerarii mit ihrer Mutter ad conscriptionem, wie an andern Öhrtern, angenommen worden, mit Zinnss belegt, ihnen nur zu zeigen dass sie sich unter dem jüngsten Bruder alle zusammen, zumahle ein jeder seine besonder Wihrtschafft führet, der Contribution nicht entziehen könnten; haben aber keinen Heller gegeben und wenden vor, mann solle ihnen erlauben biss ins Frühjahr alldorten zu commorieren, alsdenn wolten sich andere Popien anschaffen. Zu Velcz ist auch ein alter Popa, welcher in fundo civili et contributioni obnoxio mit verheurathetem Sohne wohnt, geniesset bey Theilung des ordentlichen Gemein-Graesses wegen seines civilischen Hofffs das looss Grass so gut wie ein ander Einwohner; ausser diesem schenket er Wein, hat eine grosse Wihrtschafft und hat niemahls, weder in Zinnss, noch pro decimis geben wollen wass er de iure zu geben schuldig gewesen: aus diesen undt andern wichtigen Ursachen seyn ihme die Decimae vom Korn im vergangenen Sommer vom Felde genohmen. Mann kan in Kürtze nicht Alles beybringen wass diese Leute intendieren und wass an andere Stuhlsöhrtern noch mehres sich zuträget. Ob nun diese über uns geklaget, können nicht erfahren: wir habens ihnen sagen lassen dass Seine Excellenz Herr Gubernators nachdrucksambst wegen ihrer an uns geschrieben, sie solten bey uns einkommen, mann würde sich angelegen seyn lassen auf das Beste mit ihnen abzureden und ein gut Comportament an die Handt zu nehmen; es kompt aber Keiner: wissen nicht ob sie simulieren oder wirklich geklaget haben. Es ist unser festgesetzte Meinung gewesen, so bald hochgedachte Seine Excellenz, wie mann hoffet, auf Medgyesfalva zulangen würde, durch gewisse Expressen auff das Genaueste contra zu informieren, und wass uns so ungnädig imputieret worden, auff das Beste zu excusiren. Welches denn, wo nicht per expressum, in einem Brieff zu beschleinenigen nicht unterlassen werden. Schlüsslichen gratulieren EHEGNVWW. zu gegenwärtigen heiligen Christ-Ferien, cum voto dass der liebe Gott EHEGVWW. öftters zu sonderbahrer Consolation der Löblichen Nation, und in specie auch vor unsere arme Stadt, dieselbe zu repetieren, gnädigst verleyhen wolle. Dessen treurer Beschirmung dieselbe gehorsambst überlassen und allstetz verharren:

EHEGNVWW. unterthänigste Diener:

Officianten und Rath der Königl. Frey-Stadt Mediasch, m. p.

Mediasch, 24 Decembris 1722.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXCVII.

Cohalm,
1722,
25 Decem-
bre.

Sfatul din Cohalm către Andreas Teutsch, despre lipsa de preoți români între ei, afară de Șona și Ticușul-Romănesc.

Spectabilis, Generose atque Amplissime domine, domine nobis Observandissime, Colendissime!

Salutem servitiorumque nostrorum humilimam oblationem.

E. W. Hochedl. N. F. W. an uns abgelassenes mit der accludierten Copia von dem Brieffe Sr. Hochgräflichen Excellenz, Herrn Gubernatoris, haben heute vortags unterthänigst erbrochen undt dessen Inhalt ersehen, worgegen zur schuldigen Nachricht dienen dass, Gott lob!, wir in hiesigem Stuhl nicht copiosum numerum an Popis Vallachicis haben, also alhier, das uns wissend, ihnen nichts derley wiederfahren was sie zu einiger Klage veranlassen köndte. Wollen auch nicht hoffen dass solches uns im Geringsten angehen solte, undt wollen künftig-

hin solches umb soviell mehr nicht zu thun uns angelegen seyn lassen. Quibus Spectabilem ac Generosam Vestram Amplitudinem protectioni divinae commendantes, manemus

Spectabilis ac Generosae Vestrae Amplitudinis

servitores humilimi:

Officiales Rupenses.

Repss, 25ten Decembris 1722.

P. S. Werden uns erkundigen ob zwischen den beyden Dörfern Sona und Olatykos undt ihren Geistligen intrinsecus etwas sey, undt hernach an Seine Excellenz schreiben.

[Vo:] Spectabili, generoso atque amplissimo domino, domino Andreae Teutsch, Sacratissimae Caesareae Regiaeque Maiestatis consiliario, Inclitae nationis saxonicae comiti confirmato, ut et Inclitae regiae liberaeque civitatis cibiniensis iudici regio, Spectabilissimo domino, domino nobis Observandissimo, Colendissimo.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMDCCCCXCVIII.

Braşovenii către Sibiieni, despre plângerile preoţilor români uniţi, arătând că la ei sunt mai mulţi de cei cari au rămas în legea veche.

Braşov,
1722,
26 Decem-
bre.

Spectabilis, Generose ac Consultissime domine, domine ac comes nobis Colendissime.

Euer Wohledlgebohrner, Nahmhafft, Fürsichtig, Hoch undt Wohlweisheiten vom 22ten dieses Monaths in materia der wallachischen Popen an uns Erlassenes haben, zusambt dem Extract Sr., des (Tit.) Herrn Gubernators Hochgräfflichen Excellenz in gleicher Materie an E. W. E. N. F. W. W. abgesendeten gebührend zu Händen empfangen und darauss den völligen Inhalt dieser Materie sattsamb verstanden. Da uns denn anfänglich für die gütige Communication dessen sowohl, als die annectirte Adhortation und darauss fließende hohe Sorgfalt für die gemeine Sache der Sächsischen Nation dienstfreundlich bedancken und dieselben gebührend erkennen. Und also haben nicht ermangeln wollen, bey erstgegebener Gelegenheit und der Abreyse dero W. W. Herrn Klockner und an E. W. E. N. F. W. W. in schuldiger Antworth zu vermelden dass uns in den verständigten Sachen die wallachischen Popen belangende, von Sr., des Herrn Gubernators Excellenz dato gantz und gar nichts eingelauffen; sollte aber wass erfolgen, werden dahin gefliessen seyn, solches gebührend und nach Beschaffenheit der Sachen zu beantworten. Inzwischen wissen¹ uns aller derjenigen Beschuldigungen, so in dem Extracte ersehen, unsererseits unschuldig und hoffen dass mit Grund der Wahrheit solche auf uns nicht hafften werden. Denn, fürs Erste, wissen wir anders nicht, als dass dato, sowohl hiesige wallachische Vorstädter, als die wenige wallachische Dörffer dieses Districts sich zu ihrer alten griechischen Religion annoch beständig halten und sich nirgends anderswohin uniiret haben. Dessen ungeachtet aber ist ihrer Geistlichkeit nichts eingegriffen worden, uns auch keinerley Veränderung hiesiges Orths bewust, als dass, bey Gelegenheit letzterer Conscription, nach dem vorhero abgefassten Landes-Schluss, die überflüssige Popen reduciret und in grossen Dörffern zwey, in kleinern aber nur ein ordentlicher Pope, so ihre sacra administrieret, gelassen, die übrigen aber von denen (Tit.) Herrn Investigatoribus Commissariis selbst in numerum contribuentium gebracht worden; dahero denn auch unsererseits einen, wiewohl sehr moderirten, Zinns von selbigen exigiren lassen. Sonsten aber werden sich der erwehnten Klagen hoffentlich hieselbst nicht

¹ In copie: *lassen*.

finden, oder, so einige auch Unwahrheiten referiret hätten, dass selbigen leichtlich widersprochen undt deren Unfug dargethan werden könnte.

Wills Gott, werden nicht ermangeln bey künfftiger Landes Congregation, so wass auch ferner vorfallen sollte, auf genuine Information und Remonstration bedacht zu seyn. Biss dahin E. W. E. N. F. W. W. göttlicher Protection, beynebst hertzliche Congratulation glücklich erreichter heiliger Weynacht-Ferien, empfehlen und mit Respect verharren.

Spectabilis, Generosae ac Consultissimae Dominationis Vestrae ad servitia obligatissimi ac paratissimi

Coronae, die 26 decembris, anno 1722.

Iudices, villici ac senatus coronensis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMDCCCCXCIX.

Cincul-
Mare,
1722,
27 Decem-
bre.

Sfatul din Cincul-Mare către Andreas Teutsch, în chestia plângerii făcute de preoții uniți.

Spectabilis ac Generose domine, domine fautor et patrone nobis singulariter colendissime. Salutem servitiorumque nostrorum humilimorum paratissimam oblationem.

Was von Seiner Hochgräflichen Excellence, Herrn Gubernator, Euer Hoch-Edelgebohrnen, Nahmhafften, Fürsichtig- Wohlweisheiten wegen der unierten wallachischen Popen zugeschrieben worden, haben, nebst der güttigen Information, auch in copiis mit unterthänigen Gehorsam empfangen, weille von Sr. Hochgräflichen Excellence Herrn Gubernator uns wegen der Popen nichts besonders zugeschrieben, undt nicht hoffen dass von uns, wedder denen Ordinariis, welche auch bey und durch die Conscription zu aller Exemption undt immunitate ecclesiastica legitimiert, noch denen Supernumerariis, welche czwar in der Conscription zum kayserlichen Dienst mit allen ihren Facultäten verordnet worden, nicht das Geringste zugemuthet haben, weder zu der ordentlichen Contribution, noch sonst einigen Diensten gehalten worden; von Seitthen unser über die Supernumerarios, derer Zahl uns grossen Last und vielle Beschwerden machet, hätten mehr Ursache zu klagen. Lassens aber biss zu dem Ausgang undt Conscriptions-Effect gelangen, hoffend solcher würde uns besser die Handt langen als wir mit unsern Klagen ausrichten werden. Quibus Spectabilem ac Generosam Dominationem Vestram Deo recommendantes, diu feliciterque valere desiderantes, permanemus eiusdem Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae ad servitia obsequiosissimi

Nagy-Sink, die 27 decembris, anno 1722.

Regius et Sedis iudices Sedis Nagy-Sink.

[Vo:] Spectabili ac Generoso domino, domino Andreae Teutsch, Sacratissimar Caesareae Regiaeque Maiestatis consiliario intimo, Inclitae Nationis Saxonicae comiti confirmato, ut et metropoleos cibiniensis regio iudici, gravissimo domino, domino nobis singulariter colendo. Cibinium.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMM.

Sas-Sebeș,
1722,
28 Decem-
bre.

Sfatul din Sas-Sebeș către Sibieni, cu privire la reclamațiile preoților uniți.

Hoch- und Wohl-Edelgebohrner, Nahmhaffter, Forsichtiger und Wohlweiser Herr, Gnädig- und Hochgebietender Herr Comes.

Euro Hoch- und Wohlgebohrnen an uns Überlassenes haben wir zu recht erhalten und, nach respectierlicher Erbrechung desselben, die darinnen uns zu ver-

nehmende Contenta bestens ersehen. Worauf denn in aller Kürze hiermit folglichen Bericht ertheilen wollen. Nicht ohnlängst wurde von Ihro Hochgräfflicher Excellenz (Tit.) Herrn Gubernator an uns ein gewisser Brief von eben dem Inhalt als die in Ihro Hoch- und Wohlgeboren an uns überschickten Brieffe beygelegte Copia zeigt, insonderheit die wallachische Poppen betreffende, überbracht, bey welches Vernehmung wir, theils in Verwunderung gesetzt, theils aber, als die wir uns nicht erinnern konten dass dergleichen etwas unserseits wieder die Popen seyn vorgenommen oder gehandelt worden, nicht wusten was wir hierauf antworten solten. Da wir aber auf das Neue durch Ihro Hoch- und Wohlgebohren dissfalls gewarnet, auch von uns begehret worden dass, da unser Orten sich ohngefehr iemandt an die sogenannten Popen vergriffen oder aber unrechtmässiger Weise wieder sie gehandelt, wir solches gebührender Massen anzeigen und zu Vermittelung künfftighin sich zu ereignenden Ungelegenheiten entdecken solten, — uns, die lautere Wahrheit zu sagen, ist im Geringsten nicht wissendt dergleichen etwas so wieder und von uns geklaget wirdt, wieder die Popen auch nur vorgenommen, geschweige denn in dem Werck erstattet zu haben, ohne was vor 2 Jahren im Landtage zu Clausenburg wieder dieselbige vorgenommen wurde, so aber auch noch keine gewisse Richtigkeit hat. Dieses aber müssen wir höchst bedauern dass nicht nur die in Langendorff befindtlichen Plajoschen¹, bey Widersprechung aller Dependence hiesigen Regiminis Publici, sich einen eigenen Siude² erwehlet und nach ihrem eigenen Belieben thun was sie wollen, sondern es haben sich auch aus Olla-Pian einige der Einwohner abgesondert, so da zu (Tit.) Herrn Münz-Inspectoren nacher Carlsburg überlauffen, umb sich bey dem nicht weit entlegenen Bergwerck brauchen zu lassen. Welches alles unserm ohnedem verarmten und kleinen Stuhl einen Verlust gebähret, uns aber in nicht geringe Bestürzung sezet, so dass wir nicht wissen was doch mehr bey dergleichen Sachen zu thun und wie unserm armen Stuhl zu helffen sey. Wovon wir nicht unterlassen können, noch sollen diessfalls Ihro Hoch- und Wohl-Edelgebohren zu berichten, umb uns besten Raths zu erholen. Wobey wir, nechst herzlicher Gratulation zu glücklich erlebten heiligen Weihnachts-Ferien und anzutretendem heilbringenden Neuen Jahr, Ihro Hoch- und Wohl-Edelgebohren göttlicher Obhut, empfehlen, verharrende

Ihro Hoch- und Wohl-Edelgebohren

Unsers gnädig- und hochgebietenden Herrn, Herrn gebet- und treuegelis-sene Diener

Regius Sedisque iudices ac totus Senatus Sabesiensis.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMMI.

Bistriţenii către Sibiieni, despre situaţia preoţilor uniţi din Scaunul lor.

Spectabilis ac Generose domine, domine ac patrone Colendissime.

Eurer Hoch-, Edelgeboren N. V. Hoch und W. W. unterm 22ten expirantis an uns abgelassene Zuschriefft haben, nebst dem accluso, in geziemender Ehrerbietung vernommen und dienen darauff in gehorsamster Antwort dass uns biss anjetzo gar im Geringsten nichts wissend, worüber sich die in unserm Stuhl befindliche Poppen sich einigermassen zu beklagen hätten. Hierbey folget unser hertzinniglicher Wundsch dass der Allerhöchste bey Eintritt des neuen Jahres Euer Hoch-Edelgeboren N. V. Hoch und W. W. mit neuen und seegensvollen Gedeyen überschütten, und in viellen folgenden Jahren in unverruckten ersprieslichen Wohlstande, der lieben Nation zum Schutz, gnädiglich erhalten wolle. De

Bistriţa,
1722,

31 Decem-
bre.

¹ În copia: Hayaschen. E vorba de plăiaşi.

² Jude.

reliquo, Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae summo patrocínio nos humillime commendamus.

Spectabilis ac Generosae Dominationis Vestrae ad obsequia paratissimi

Iudex ac Senatus civitatis regiae liberaeque bistriciensis.

Bistritz, 31 Decembris 1722.

[Vo:] Spectabili ac Generoso domino, domino Andreae Teutsch, Sacrae Caesariae Regiaeque Maiestatis consiliario in Transsylvania intimo, Almae Nationis Saxonicae confirmato comiti ac iudici regio cibiniensi, immortaliter, pro merito, domino, domino ac patrono nobis colendissimo.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMII.

Craiova,
1723,
17 Ianuar.

Guvernul oltean către contele de Königsegg, cu privire la boierul Merișanul.

Translatio valachici idiomatis literae ad Suam Excellentiam comitem a Königsegg, de boiarone Merissanul.

Excellentissime domine, domine nobis gratioso-colendissime,

Excellentiae Vestrae praesentibus submissee notificandum duximus, veluti nec dubitamus quin eidem Excellentiae Vestrae non constet casus de quodam boiarone, Barbul Merissanul nuncupato, qui nunc apud Vaivodam Nicolaum Maurocordatum in numero maioris sortis boiarorum honoratus est, ubi existente multa iniustitia, a suprafato Vaivoda separatus ipsi districtus in rationem est assignatus; qui districtus cum ultra vires aggravatus fuisset pecuniarum quanti impositione, eoque facto restantiam huius quanti, quam ex districtu adimplere non poterat, ex propriae domus proventu deponere coactus fuisset taleque gravamen sufferre non valuisset, pertimuit quod, non tantum cum tota sua domo extinctus foret, verum etiam vitam suam perdere necessitaretur: relictis itaque quibuslibet suis facultatibus ac etiam filiis in parte transalutana, huc, sub clementiam Augustissimi Imperatoris nostri Excellentiaeque Vestrae protectionem, pro vitae suae conservatione, se recepit. Qui iam praememoratum Vaivodam, ut nullam in eum culpam derivaret, extimescendo, nos condecenter requisiverat quatenus Excellentiae Vestrae notificarem quod ipse nullo modo manserit debitor ad aerarium Valachiae Transalutanae quodque nec a provincia illa, neque a saepius dicto Nicolao Vaivoda quidquam particulare acceperit, ut eo modo transgressus fuisset ad hanc partem, sed exhibuit etiam id quod habuit, et pro solius tantum vitae suae conservatione huc ad clementiam christiano-benigni Imperatoris se contulit.

De iniuria autem Vaivodae Mauro-Cordati ob quamcunque rem ab ipso perpetrata, hic, apud Excellentiam Vestram, sub clementissimo dominio Augustissimi Imperatoris cum omni iustitia subeundum processum iudicarium postulat; siquidem asserit quasque contributiones ac dispositiones in provinciam transalutanam emanatas ibidem in protocollo esse annotatas, ubi omnes primi gradus boiarones ac ipse quoque subscriptus est, et secundum illud protocollum desiderat se habere iustitiam, instando humillime ut sit sub protectione Excellentiae Vestrae, — sicuti etiam nos submissee rogamus quatenus ipsi iniuria aliqua ne fiat, siquidem se prorsus innocentem esse et tantum ob vitae suae conservationem huc transmeasse affirmat. Cum autem haud latere arbitremur Excellentiam Vestram qualiter hesternae die huc quidam boer graecus, Skuli nominatus, a saepius memorato Vaivoda sit missus, qui est csaus de apros, cum literis ad Illustrissimum dominum colonellum Schram, et in hospitio praememorati boiaronis Merissanuli a modo dicto domino colonello militares excubiae positae. Proinde apud Excellentiam Vestram obsequiosissime instamus ut ne sit ea consuetudo, quatenus sub protectionem Augustissimi Imperatoris ad conservationem vitae huc transgredientes aliquod detri-

mentum aut iniuriam habeant. In cuius rei actu si Excellentia Vestra propria auctoritate plenarie succurrere non posset, auxiliante sua interpositione gratiosa, ad altissime fatam Suam Maiestatem nobis refugiendi licentiam praebere dignaretur, quatenus eiusdem clementiam hoc in praeiudicio supplicando consequamur. Ad cuius rei largiorem expositionem sequuntur ad Excellentiam Vestram duo consiliarii cum existentibus olim tribus deputatis aliisque boiaronibus. In reliquo, dum nos solitae gratiae ac favoribus Excellentiae Vestrae submissee recommendamus, cum debiti cultus respectusque observantia indesinenter manemus

Excellentiae Vestrae servi
obsequiosissimus et humillimi.

Georgius Cantacuzenus,

Gregorius Ballianul, Rudolphus Goleskul, Elias Stirbei, Stajko Bendseskul.

Nicolaus de Porta, secretarius.

Craiova, 17ma ianuarii 1723.

(Sibiu, Biblioteca Bruckenthal, Protocol de cancelarie Bg. 24, fol. 185.)

MMMIH.

„Radul Căculă, împreună cu Radul Pančova“, dau zapis lui Gheorghe Draut, județul Brașovului, că se fac chezași „pentru Enache croitoru și pentru fămeaia lui. Sora, de o am scos din prinsoare“, puindu-și degetele (scrie „Oancea Logofătul“).

1723,
3 April.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 328, n° 9.)

MMMIV.

„Săborașul rumănesc de la orașul Bistriței“ (preuții din satele olatului), către Sfatul orașului, plângându-se că satele-i despart de „feciorii“ lor nedespărțiți „carii-s într'o pită cu noi“, cerând scutire pentru „feciori“, cum sunt scutiți „feciorii“ „giuzilor“, crainicilor, slobodnicilor.

Bistrița,
1723,
28 Decem-
bre.

Urmează lista „caselor preuțești“ în Rodna, Maer, Singiordz, Leșul, Ilua, Feldreu, Vărarea, Răbra-Mare, Răbrișoara, Năsăud, Salva din coace, Salva din colo, Hordoul, Felciul, Bechigi, Plai, Poeni, Zagra, Mocod, Găureni, Mititei, Runcu. — Să nu fie „chilini“ acești „feciori“. Citat exemplul popilor din „7 orașe și în varmeghii“. Obiceiul s'a luat numai de vre-o doi ani.

„Scriș la Bistriță, de io protopopul Tănase.“

(Fără adresă și pecete.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 108, n° CCCLXXIX.)

MMMIV.

Episcopul român Ioan Pataky către Ioan Teutsch, despre situația fiscală a preoților români.

Făgăraș,
1724,
23 Iulie.

Méltóságos Ur,
Nagj jo Uram.

Sok helyyekről, az Alma Natio Saxonica faluiban s helyységiben lakozó unitus olah papok, nevezett szerint, a szádi, szakadati és kerczi ecclesiakban lévő k jövén hozzám, jelenték hogj gabonájokból a tiszteletes Magistratus déz-

Ilustre domn,
Mare, bun domn,

Din multe locuri, popii români uniți, cari locuiesc în satele și localitățile mamei nații saxone, anume în eclesiile din Sad, Sacădate și Cârța, au venit la mine și mi-au arătat că Cinsitul Magistrat ar vrea să li iea dijmă

mát akarna exigáltatni, mellyis hogj a Méltóságos Ur, és a felsőbb tisztek ő kegyelmetek parancsolattjából volna, magamnak nem persuadealhatom, és jöllehet régi Méltóságos fejedelmektől, in scriptis authenticis, vagjon indultumok, az oláh papoknak még qua nem unitasoknak is hogj dézmát in fundo regio, signanter szeben székben is adni ne tartozzanak, továbbá mit tarcson az ő felsége kegyelmes decretuma is az oláh papok iránt, ezekről mostan praescindálván, kérem a Méltóságos Urat integresen s bölcsen consyderálván a nyavalyás oláh papok dolgát hogj se fizetések, se semmi proventusok nincsen, még isszolgálni kell a méltóságos embereinek, annak okáért Méltóztassék committalni a hazában lévő tiszteletes magistratusnak minden helységeken, mint az Alma Nationak feje és főtisztje hogj addig a még ő felségétől ujjab parancsolat és determinatio lészen, ne háborgattassanak a papok és ne kényszerítettessenek dézma adásra, melly meg mutatandó gratiát a méltóságos urnak részemről demerealni el nem mulatom, recommendálván magam ot clerusommal edgjütt uri favoribus maradok

A Méltóságos Urnak kész köteles szolgálja

Baro Pataki, Nemes János, m. p.

Fogaras, die 23 iulii, anno 1724.

[Vo:] Illustrissimo domino, domino Ioanni Teutsch, Almae Nationis ac Universitatis Saxonicae in Transsilvania comiti, Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis Excelsi Regii Gubernii Transsilvanici consiliario intimo, necnon liberae regiaeque civitatis Sedisque cibiniensis iudici regio supremo, domino, domino mihi gratiosissimo.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

din cereale, ceia ce ar fi din porunca d-voastră, ilustre domn, și a dregătorilor mai înalți; nu vă sfătuiesc, căci e bine știută concesia vechilor domnitori, în scripte autentice, pentru popii români, chiar și cei neuniți, ca în domeniul regal, mai ales în Scaun, să nu plătească dijmă, apoi ce zice decretul Măriei Sale despre popii românești. Lăsând acestea, te rog, ilustre domn, ca, integral și înțelepțește, având în vedere afacerea nevoiașilor popi români, căci nu au nici plată, nici alte venituri, și totuși trebuie să servească oamenilor Ilustrității Voastre, să binevoiți a încredința cinstiților magistrați din țară, din toate localitățile, misiunea, ca unora ce sunt capi și înalți dregători ai mamei nații, ca, până când nu vor avea dela Măria Sa porunca și hotărâre nouă, să nu fie popii turburați și să nu fie siliți a da dijmă. Grația arătată din partea Ilustrității Voastre nu o voi demerită, recomandându-mă împreună cu clerul mieu, îți rămânem „favoribus“,

Sluga gata îndatorită a Ilustrului domn

Baronul Pataki, Ioan Nemeș, m. p.

MMVI.

Sibiu,
1724,
24 Iulie.

Însemnare a preoților români din Sad.

Anno 1724, die 24. July, verzehndte ich im Czodt, und habe denjenigen Popen, so ehrerbietig zum Hannen bey uns gekommen, und, altem Gebrauch nach, umb den Zähnden den H. pastorem loci, wie auch mich, als Zähler, gebetten, Folgendes erlassen,

1-mo. Popa Comany, ein cyssgrauer Man, deme auch das Gehör vor Alter vergangen, thut auch keine Dienste mehr, sondern sein Sohn vor ihm: haben beyde an 5 Ohrtern, Alles in Allem, trittici gellinas 46: diesem haben wir den Zähnden totaliter erlassen.

2-do. Popa Oantse, welcher vor Alter fast nicht gehen kann, haben, sampt

seinem Eydam, welcher auch die Dienste vor ihn thut, gellinas 53: diesen haben wir auch den völligen Zähnden nachgesehn.

3-tio. Pope Dumitre: welcher allezeit der beste in der Saat: hatte an 6 Ohrten, Allen in Allem, gellinas 110. Diesem haben wir nachgesehen gellinas 5, die andre gellinas 6 aber genohmen.

Haben also diesen 3. Popen nachgesehn auss der völliger Massa gellinas 14., merg. 18: fallen also auss seiten des Fisci gellinae 3, weniger 2 Garben.

Mehr ist im Kirchenland, so 4 Popen welche die Dienste in der Kirchen thuen in 4 Theill getheilet, und sein auss diesem gantzen Landgewesen auss allen 4 Theilen in allem gellinae 40. Solches habe unverzähndt gelassen, den übrigen Popen aber Alles gewissenhaft verzähnt, gleich als einem andern welcher ein Civill-Land besätet.

Georgius Wallhütter, pro nunc decimator.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti.)

MMMVII.

Sibiienii către episcopul român Ioan Pataky, cu privire la reclamațiile sale în folosul preoților uniți din satele Sad, Cârța și Săcădate.

Sibiiu,

1724,

7 August.

Illustrissime ac Reverendissime domine, domine nobis debita observantia Colendissime.

Honorantissimae, Illustrissimae Dominationis Vestrae ad alterum nostrum in materia decimarum ex oeconomia honorabilium poporum wallachicorum provenientium scriptae eidem iudici, scilicet regio, redditae sunt. Quod vero praeteritis hisce aliquot diebus responsoriae ad eas exarari citius haud potuerint, in causa fuere tam variae et graves occupationes, quam etiam deficientes aliquot locorum informationes, negotium dictarum decimarum tangentes. Quod nominatos pagorum Szad, Kercz et Szakadat popas wallachos attinet, remissae sunt in pago Szad tribus popis senioribus decimae, postquam illi, agnito iure dominii terrestres, eatenus sese debito modo et in competenti loco insinuaverunt, quemadmodum iidem ipsi referre poterunt. Popa kerczensis similem obtinuit suarum decimarum relaxationem. De Szakadatensibus decimator hactenus, quantum scitur, nihil retulit, ceterum, quemadmodum informamur, ibi degentes popae sat magno numero arva colonialia et contributionibus obnoxia admodum multa colunt, de quibus decimas remittere integrum nobis haud esse ipsamet prudenter perspicere dignabitur Illustrissima et Reverendissima Dominatio Vestra. Cum enim decimae sint principis regale, atque is cui princeps earundem usum pro tempore, et quidem erga certam conventionem ac arrendae solutionem, concedidit, teneatur talem dictarum decimarum curam gerere, ut eas suo tempore possit principis fisco sine diminutione ac iuris violatione aliquali restituere, idque cum onere exsolutionis arrendae haud mediocris; hinc clarum ac perspicuum evadit quam delicatum sit istud relaxationis decimarum negotium, in quo tamen, quantum fieri licuit, identidem, melioris harmoniae causa, dispensatum hucusque fuit, sine tamen praeiudicio et consequentia ac sine laesione iuris fisci, itemque quando poporum oeconomia sese intra limites iustos continuit. Quod vero agros ecclesiasticos ab antiquo tales concernit, de illis decimae nunquam exactae sunt, nec imposterum praetenduntur. Quod porro Illustrissima Dominatio Vestra desideret ut Inclitae Nationis Saxonicae, dominis, dominis officialibus, committatur ne in universum adigant popas wallachos ad solutionem quarumcunque et quomodocunque proventarum decimarum, de eo humanissime deprecamur Illustrissimam Dominationem Vestram quod in nostra facultate situm esse haud existimemus eiusmodi mandata dare dominis, dominis officialibus civitatum ac Sedium saxonicarum; facturi alioquin, siquid a nobis pendere poterit, lubentissimo animo,

officia nostra omnemque erga Reverendissimam Dominationem Vestram testaturi pro posse inserviendi promptitudinem.

Illustrissimam Dominationem Vestram in reliquo divinae tutelae, nos vero eiusdem benevolo favori respectuose commendantes, manemus

Illustrissimae ac Reverendissimae Dominationis Vestrae
servi obligatissimi et paratissimi

consul et regius iudex cibiniensis.

Cibinii, die 7 augusti 1724.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMMVIII.

Viena,
1724,
24 Septem-
brie.

Rescript imperial către feldmareșalul conte de Königsegg, în chestia zloților munteni.

Extractus Rescripts eines H. K. Hoffkriege-Rats an mich, Feldmarschall Graff zu Königsegg, de dato Wien, den 24. September 1724.

Ueber diejenige in Siebenbürgen und Wallachey Müntzweesen mit der Löbl. Kays. Hoff-Kammer verabredete, denselben schon vor einiger Zeit, zu vorläufiger Ersehung communicirte gemeinschaftl. Principia, ist man nun auch mit der siebenbürgischen Hoff-Kantzeley zusammengetreten, in Meynung diese, soviel Siebenbürgen angehet, zu gleichmässiger Beystimmung einzuleiten.

Was aber von solcher, sowohl nomine des drinnigen Gubernii und Ständen, als ihren eigenen Orths draufhin eingewendet worden, erscheinet aus der Einlag das Mehrere.

Nun hatt man zwar derselben im Gegentheile versetzt was gestallten all diese weitläufige Auführung sich auf einen richtigen Punct reducire, dass nemlich das Suppositum abwartete, es werde bey fernerer Abwürdigung der wallachischen Sloten das Land etwas verlieren, wohingegen selbtes nicht gern Schaden leiden mögte.

Allein man wäre ex parte provinciae in einem ganz irrigen supposito, und würde durch die weitere Devaluation der Sloten auf 17 Gr. Niemand einigen Verlust zu befahren haben, allermassen derjenige so dermahlen einen besitzt, re ipsa ohnedem keinen Gulden hätte, gleich dem gegenwärtigen Cours, oder Valor extrinsecus ist, sondern wäre der Schaden ohnedem schon bey einem dergleichen Sloten, indem solcher den innerlichen Wehrt noch nicht mehr als 17 Gr. gellte. Wenn man aber dennoch von Seithen des Landes glauben mögte dass aus sothaner Sloten Abwürdigung ein Verlust entstehen sollte, so würde solcher gewiss, oder gar nicht, oder am Allerwenigsten der Landes-Insass verspühren, sondern dieser auf das Militare und Aerarium redundieren, wie es biss dato die Probe gezeigt, und sich künftighin noch Mehreres äussern werde, denn ein jeder sich derer looss zu machen und seine etwann noch schuldige praestanda damit abzuführen, vorangehender Devaluation trachten. Zudeme dass, bey nicht erfolgenden Remeduren, diese geringhaltige Müntz immer Mehreres in das Land einfließen, mithin, durch längere Verweilung, mit der Abwürdigung der Schaden sich allerseits stets vergrössern werde, also dass einmahl so nöthig, als nützlich, und zugleich Ihro Kays. Majestät allerhöchste Resolution einstimmig, die Sloten erst auf 17 Gr. herabzusetzen, sodann aber in kayserl. Geldt auszumüntzen. Es sey auch nicht zu besorgen dass durch diese Devaluation die Sloten hinaus, dafür aber kein anderes Geld hinein ins Land gehen werde, maassen von Seithen der Kayserl. L. Hoffkammer die Vorsehung schon beschehen werde dass, wenn auch die Sloten von dar verschwinden, dagegen anders, und zwar guttes kayserl. Geldt im Land seyn solle, und so auch schon das kayserl. Geld hinausgehen sollte, so müste

doch der Wehrt dafür wiederumb in das Land hinein kommen. Zudem das gegen die Extraction wohl ein Mittel zu finden, und diese etwa nur einmahl, unter schwärer Leibes Straff zu verbiethen, auch folgendts an dem Ersten so darwieder gehandelt zu haben betreten würde, ein dergleichen Exempel zu statuiren wäre, da denn gewiss die Geldtaussführung aufhören und beyweitem nicht so stark beschehen würde, und käme finaliter die Hauptsache dahin an, das Geld welches in comercio seyn würde, beyzubehalten, und, wenn doch keine Permutation deren Waaren beschehen könnte, wenigstens eine Proportion hierunter einzuführen. Es haben jedoch alle diese beygebrachte Gegenwürffe nichts verfangen und liesse endlich sie Cantzeley anscheinen dass Selbe ohne des Gubernij Beystimmung sich hierunter nicht gern erklären mögte, wesswegen dann veranlasset worden, die gantze Sach hinein zu remittiren, wie es auch hiermit beschiehet, und von der Löbl. Kayserlichen Hoff-Kammer, sowohl an den Herrn, Herrn B. v. Viechtern, alss von Seithen der siebenbürgischen Cantzeley an das vielbesagte Gubernium ergethet, umb dass sie sich nochmahlen zusammensetzen und die allseitige rationes gegen einander zu ponderiren und sich in Sachen ad mentem Aulae schleunig zu vereinbahren suchen, auch darüber gantz fordersatzlich berichten, wobey allein respective der Umbmüntzung beyzurücken übrigel, was er Gestallten man auss denen vorhin angezeigten principiis noch immer auf dem beharre, dass viellerwehnte Sloten nicht etwa in 17-ner und 7-ner, sondern gantze halbe und viertheil. Thaler ausgemüntzet werden, dahingegen, wegen Hineinverschaffung kleiner Müntzsorten, welche nach Erinnerung der siebenbürgischen Cantzeley das Land so sehr verlanget, die Löbl. Kayserl. Hoff-Kammer die weitere Versehung zu machen ohnermanglen würde.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; contemporan.)

MMMIX.

Lămuriri către Sibieni, de la preoții uniți din Săcădate și Mohul.

1725.

Wohl-Edel, Nahmhaffter, Vorsichtiger, Wohlweisser, sonderss Hochzuehrender Herr Comes.

Haben Ihro Edle, Nahmhafft, Vorsichtige Wohlweissheiten in unterthänigstem Gehorsam dienstbittlich sollen melden wiemassen mir, arme wollachische Pfaffen oder Geistlichen derer 2 Dörffer Szakadát undt Mogou, werden von denen Dorffsleuten undt Zenner angegriffen; welches an uns anoch biss dato nichtmahlen geschehen, indeme sie uns Etliche, würrlich in die ordinari Portion, gleich wie einen gemeinen Bauersmann, haben auffgeschrieben, und auch von denen Dorffs-Hanen undt Geschwornen von uns exigieren wollen. Haben auch würrlich einmahl unser Fuhr oder Ochsen eingesperrt, an gemeldeter Portion aber auff unser Bitten wieder fraygelassen, ausser zweyen Geistlichen in Szakadat und einer zu Mogou: wirt vom Dorff fraygelassen; mir übrigen aber sollen unserer rechtmässigen Freyheit nicht genüssen, sondern Portion geben.

Anderss Theyls wass mir, arme von Mogou, ihro Edle, Namhaff, Vorsichtig Weissheiten wehmüthigst klagen undt melden müssen wie vor ein Jahr der von Carelssburg substituirt wollachische H. Bischoff uns melden lassen in keine Portion oder andere Dorffsdiensten unss einzulassen, biss zur Ankunfft unseres Herrn Bischoff von Wienn, allssdann werde von einem Hoch-Edlen Regio Gubernio undt unserem Herrn Bischoff aussgemachet werden, wie undt wass Weiss unserer Geistliche an Ordnung undt Verbleiben wird disponiret werden; undter dieser Hoffnung aber muss arme Geistliche gantz Widriges betroffen.

Denn gleich drauff Execution auff uns komen undt in denen Stuben die Töpf undt Schüsseln zerbrochen, alle Ungelegenheiten gefüget, dabey gewaltdsam zwey Ochssen uns genohmen undt in Herrmanstadt geschlachtet worden undt zu Geldt gemacht: wohin dass Geldt nun ist gestellet worden, dass wissen wir nicht.

Wass anoch dass wehemüthigste Klagen ist: eben vor einem Jahr hat der Decimator unser armen Geistlichen ihre Länder durchsuchet und, allwo 5 oder 6 Hauffen sein gestanden, den Einen vortgenohmen, allwo der Popa Raduly der jüngere des Pater Superior seinen Signet gezeiget dem decimator, bittend, der Pater superior hätte ihme verlassen keinen Zehnden zu geben, worauff der Zehner erzirnet, den gemeldeten Popa Radulj junior hart mit Schlegeln tractiret, unangesehen seine geistliche Frayheit undt Würden undt frayes Landt.

Gelaget demnach unser dienstbittliches Ansuchen an ihro Edle, Nahm, Vorsichtige Weissheiten, selbe geruhen allergütigst biss zur Ankunfft unsers Herrn Bischoff gnädigst zu patrociniern undt schützen, damit solche gemeldete Widrigkeiten unss nicht ferner betreffend, dabey auch gnädigst denen Dorffs-Leuthen Befehlig ergehen lassen, unsere 2 Ochsen zu bonificiren undt zahlen, damit nicht etwas ferneres erstehen möge; vor welche hohe Gnadt und hohes Patrocinium wirdt Gott Ihro E. N. F. Weissheiten krönen und begliken mit langen undt gesunden Leben. Die mir verahren ieder Zeit dienstgehorsahme Diener undt Geistliche derer 2 Dörffer

Szakadat und Mogou.

Undterthänigstes Memorial uti intus.

[Vo:] An den Wohl-Edlen, Nahmhafften, Forsichtigen und Wohlweisen Herrn, Herrn Andreas Teutsch, Hochmeritirten Herrn Königss-Richter, unsern gnädigen undt gütlichen Herrn Patron, unterthänigstes Memorial

derer zweyer Dörffer Szakadat undt Mogouer wollachischen Geistlichen, uti intus.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMX.

Sămbăta-
de-jos,
1725,
16 Iulie.

Episcopul român Ioan Pataky către Ioan Teutsch, despre dijmuirea grăului preotului unit din Sad pentru pastorul vecin.

Illustrissime domine, domine mihi Colendissime.

Exhibitor harum, honorabilis popa ex Szad, retulerat mihi ante aliquot dies quod Clarissimus dominus pastor nagj-dissnodiensis quaedam frumenta ipsius addecimare intenderet. Scripseram igitur praefato domino pastori, humaniter eundem requirendo quatenus intentionem eiusmodi decimationis eo usque differre vellet, donec iam secundum porrecta Inclitis Statibus Venerabilis cleri uniti valachici literalia documenta, et signanter ratione decimarum in Sedibus saxonicalibus popis valachicis antiquorum Transsilvaniae principum concessa privilegia decisio aliqua sequatur (prout haec omnia Illustrissimae Dominationi Vestrae certo constare nihil dubito), verum literatorie nullum acquirere potui responsum. Verbaliter tantummodo Clarissimus dominus pastor praedicto popae reposuit (*sic*) nullomodo intentatam frumentorum eius decimationem differre aut omittere se velle, sed peracta messe pro certo decimaturum esse. Proinde Illustrissimam Dominationem Vestram, qua patronum gratiosum almaeque nationis supremum caput, humanissime requirendam duxi quatenus saepefato Clarissimo domino pastori nagj-dissnodiensi gratiose insinuare non dedignetur, ut a toties repetiti popae szadiensis frugum decimatione supersedere ne gravetur ad praedictam usque determinationem, ab Inclitis regni Statibus fiendam, siquidem popa iste etiam unitus est. Secus quoque, cum adhuc lis sit sub iudice, conveniens erit ne, lite pendente, aliquid innovetur. Quam Illustrissimae Dominationis Vestrae favorem ego etiam omnibus in se ferentibus occa-

sionibus debita cum obligatione demereri studebo. Caeterum gratiosis me eiusdem favoribus recomendo, et maneo constanter.

Illustrissimae Dominationis Vestrae obligatissimus servus

B. Ioannes Nemes de Patak, m. p.

A.-Szombatfalva, 16 iulii, anno 1725.

[Vo:] Illustrissimo domino, domino Ioanni Teutsch, Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis Excelsi Regii Gubernii Transsilvanici consiliario intimo, necnon Almae Nationis Saxonicae in Transsilvania comiti et regiae liberaeque civitatis Sedisque cibiniensis iudici regio supremo, domino mihi colendissimo, Cibinii.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMM XI.

Ioan Teutsch către episcopul român Ioan Patak, în chestia dijmuii preotului unit din Sad.

Sibiiu,
1725,
25 Iulie.

Illustrissime ac Reverendissime domine, domine mihi Colendissime,

Litterae Illustrissimae Dominationis Vestrae die 16 labentis mensis iulii ad me exaratae mihi ante aliquot dies redditae sunt. Quod ad contenta earum attinet, notum est appertissime Illustrissimae Dominationi Vestrae quod Venerabilis clerus evangelicus civili iurisdictioni subiectus haud sit, quamobrem etiam mihi praesumere non possum Clarissimo domino pastori in Nagy-Disznod ratione remittendarum aut suspendendarum decimarum in fundis civilibus et contributioni obnoxii natarum et ad Suae Claritatis iura parochialia privilegialiter spectantium aliquam intimationem facere, cum ille Clarissimus dominus pastor habeat suum magistratum, scilicet (tit.) dominos antecessores Venerandi capituli cibiniensis. Quod vero ad unam decimarum quartam iure fisci regii erga depositionem arrendae a natione saxonica contractualiter pro hic et nunc possessam attinet, ex illa quicquam alicui remittere mihi integrum nequaquam est, neque vero etiam honoratissimis meis dominis collegis, qui una mecum Illustrissimam Vestram Dominationem observanter rogant, velit Illustrissima Dominatio Vestra nobis parcere, similia postulando ac commendando, cum nobis iuxta contractum cum Inclita administratione fiscali regia initum incumbat nihil plane ex iure fisci in huius praeiudicium remittere aut cuiquam condonare; cum absque eo etiam in patria nostra secundum constitutiones pristinas consuetum sit non plures quam unum vel duos popas wallachicos in uno pago actu fungentes ab oneribus civilibus esse immunes, insuper exploratum certumque sit nos fuisse hactenus in possessione percipiendarum eiusmodi decimarum, quarum ratione etiam nunc (titt.) domini officiales huius Sedis nihil innovatum volunt, nisi cum tempore aliud quid forte iusserit Augustissimus noster dominus et princeps hereditarius, cuius sacris mandatis postmodum obsequi nostri erit humilimi et homagialis officii.

In reliquo Illustrissimam Dominationem Vestram feliciter valere desidero. Illustrissimae Dominationis Vestrae

[Ioannes Teutsch.]

Cibinii, die 25 iulii 1725.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMM XII.

Episcopul român Ioan Patak către Andreas Teutsch, pentru drepturile preoților uniți.

Sâmbăta-
de-jos,
1725,
1-iu August.

Illustrissime domine, domine mihi Colendissime.

Responsorias Illustrissimae Dominationis Vestrae ad nuperas meas ante

aliquot dies allatas eo quo convenit respectu acceptas perlegi, ex quibus intelligo qualiter Illustrissima Dominatio Vestra cum suis dignissimis collegis dominis officialibus me observanter rogent et requirant ut eisdem praetitulatis Dominationibus Vestris in negotio suspendendarum aut remittendarum popis valachicis decimarum, similia postulando et commendando, parcere velim. Quatenus ego etiam identidem observantissime rogo et requiro Illustrissimam Dominationem Vestram, praetitulatos dominos oficiales et simul totam Almam Nationem Saxoniam dignentur habere respectum religionis Suae Maiestatis Sacratissimae, et non solum eiusdem Sacratissimae Maiestatis, sed etiam tot antiquorum Transsilvaniae principum in hoc ipso decimarum negotio, per totum fundum regium popis valachicis indultorum et concessorum decretorum, diplomatum et privilegiorum Illustrissimae Dominationi Vestrae, eiusdem antecessoribus ac universae almae nationi optime notorum. Prout enim Venerabilis clerus evangelicus innititur suis privilegiis, nihilo secius et Venerabilis clerus unitus popaeque vallachici propriis innituntur diplomatibus et decretis, quapropter, quemadmodum partis unius iura et privilegia manuteneri ac defendi oportent, pariformiter alterius quoque indulta et diplomata inviolata permanere debere ratio dictat ipsiusque iustitiae distributivae unicuique aequaliter dividendae administratio postulat. Quod attinet almam nationem, decimas in fundo regio ab Inclita administratione fiscali regia erga arendae solutionem possidere ideoque nulli quidquam in eius praeiudicium remittere aut condonare posse, id mihi ignotum haud est. Interea tamen debebat alma natio dignam habere considerationem ac reflexionem praememoratorum diplomatum popis concessorum, sibi minime ignotorum, neque cum damno, iniuria et manifesto praeiudicio tertii ullam celebrare vel inire compositionem. Quod etsi neglectum fuit, propterea tamen ex aequo popae damnificari haud queunt, non enim alio iure fiscus decimas exarendare supponi potest, nisi eo quo ipsemet tenuerat, ubi iam a priori ius suum in ea parte in popas transtulerat. Unde sequitur quod decimas ab ipsis non exigere, minime dicendum sit aliquid eisdem cum fisci praeiudicio remittere aut condonare, sed tantum suo privilegio eos uti permittere. Quatenus spero gratiosam hac in materia Illustrissimae Dominationis Vestrae ac almae nationis erga toties memoratos popas manutentionem et favorem; quod si assecuti fuerint, ego quoque ubi et in quibus potero earundem Dominationum Vestrarum favores omnimode demereri studebo: secus etiam contra meam voluntatem necessitabor meae religionis patrono haec ipsa deferre. Quibus me gratiosis affectibus recommendans, persevero eiusdem Illustrissimae Dominationis Vestrae servus obligatissimus

B. I. Nemes de Patak, m. p.

A.-Szombatfalvae, die 1^a augusti, anno 1725.

[V^o:] Illustrissimo domino, domino Andreae Teutsch, Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis Excelsi in Transsilvania Regii Gubernii consiliario intimo Almaeque in Transsilvania Nationis Saxonicae comiti, necnon liberae regiaeque civitatis Sedisque cibiniensis iudici regio, supremo domino mihi collendissimo, Cibinii.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMMXIII.

Cluj,
1726,
29 Ianuar.

Guvernul Ardelean, despre vânzarea la licitație a averii principelui Mihail Apaffy, poate și pentru datoria moldovenească.

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis, principis Transsilvaniae, domini domini nostri Clementissimi, nomine.

Spectabilis, Generosi, Prudentes, item ac Circumspecti frater nobis observande, honorandi et benevoli, salutem et gratiae caesareo-regiae incrementum.

Meltoságos Camerae Aulicae consiliarius és cameralium administrator in Transsilvania et vicina Valachia báró Vichter uram adván értésére a guberniumnak hogy az néhai meltoságos herczeg Apaffi Mihály minden Erdélyben lévő mobile bonum Szebenben az Excelsa Aulica Camera parantsolatyából auctio szerint plus offerenti áruban bocsattatnának és ezekben a napokban el is adattatnának kívánta is ezen dolog közönségessé tétettetnek. Minek okáért kegyelmeteknek intimáltatik hogy maga várassában és székében publicáltassa hogy a kinek kedve van a vételre Szebenben mature comparealni tudgjanak.

Sic facturis altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. Datum ex regio principatus Transsilvaniae Gubernio, Claudiopoli, 29 ianuarii 1726. Cibinium.

C. Sigismundus Kornis, gub., m. p.

S. Koloseri.

[Vo:] Spectabili, Generosis, Prudentibus item et Circumspectis consuli, regio Sedisque iudicibus, senatoribus ac notario civitatis Sedisque saxonicalis cibiniensis fratri nobis observando, honorandis et benevolis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMXIV.

Brașovenii către Guvernul Împărațesc, arătând legăturile de negoț, între altele aducerea de mărfuri lipscănești în Țara-Românească.

Sibiiu,
1726,
16 August.

Quandoquidem certa quaedam idea commerciorum et vectigalium, ab Augustissima Aula Caesarea proiectata, per Magistratum coronensem nobis communicata sit, ut desuper, quatenus videlicet commercia Hungariam ac vicinas haereditarias provincias caesareas inter concernit, opiniones nostras exhibere debeamus, easdem, pro tenui nostro iudicio experientiaque edocti, consignare homagialis nostrae obligationis ac obsequii esse duximus.

Primo quidem, ad tenorem memoratae ideae, ipsimet recognoscimus pro regionum ac provinciarum, praeprimis materiis abundantium, incremento ac emolumento summe necessarias esse manufacturas, ut quae fundamenta sunt omnium commerciorum et per quas vicinae provinciae materiis ac manufacturis egentes pro mercibus necessariis paratam pecuniam obferre, circulationem eiusdem promoveri, verbo eiusmodi provincias locupletare obligatae sint. Exhinc dubium nullum est et huius loci, ubi materiae manufacturarum, praeprimis linum, in abundantia haberi possint, instructiores et perfectiores manufacturas maxime emolumento fore, quarum vero perfectior cultura ac progressus, ob miseriam incolarum, inter pia desideria reponendus ac superiorum auxilium praestolandum venit.

Secundo, merces huic provinciae introducendas quod attinet, in propatulo est nos easdem partim Viennae, in Grätz et Vratislavia, partim vero Lipsiae, pro diversitate mercium, acquirere debere, eo quidem fundamento ac ratione, quod mercatori aliquali, cum lucro operas suas impendenti, prior haec sit regula: ibi locorum sibi merces acquirere debere, ubi moderatiori pretio et, si possibile, a priori manu eadem haberi possunt, quibus rationibus inducti, nobis quoque diversis, et locis et pro qualitate mercium, easdem hinc illinc procurare necessum fuit.

In particulari merces lipsienses quod concernit, nec diffiteri possumus easdem ex aliis provinciis caesareis si comparare debeamus, nonnisi cum ruina ac iactura commercii nostri, imo magno cum praeiudicio etiam aerarii caesarei, fieri posse. Ratio subiungi potest commercium nostrum ut plurimum ita comparatum est, ut merces haec lipsienses maximam partem Vallachiae Turcicae inferantur et ibidem Turcis porro divendantur; quod pari similiter nobiscum exercent mercatores bukurestienses (et quidem notabiliore etiam modo, siquidem et iam proxime elapso nundinarum paschaliū lipsiensium tempore, duorum saltem currum merces nobis advecti, mercatoribus vero bukurestiensibus octo currus introducti sunt), et eadem merces, ut quae in acquisitione et emptione pari pretio veniunt, in distractione etiam pari pretio a nobis venundari debeant. Iam nunc si necessitaremur merces easdem lipsienses ex provinciis caesareis, consequenter a secunda et tertia etiam manu comparare, de necessitate esset easdem et in coemptione et distractione pluris etiam venire debere, Bukurestienses vero, qui facile eo induci possent, ut, intermissa itinerum via ordinaria et hactenus usurpata, per Moldaviam, Poloniam et ditiones brandeburgicas merces suas invehire curarent easdemque tanquam a prima manu coemptas viliori quam nos pretio divenderent, eo ipso commercium hoc, quantumcunque exiguum adhuc fuit, porro cessare nobisque ruinari et damnificari, imo, et quod maximum, aerarium quoque caesareum, quoad vectigalia hactenus exsoluta, vecturisationis et alios etiam incolarum proventus, aliis regionibus in emolumentum cederent, periclitari necessum foret.

Tertio, commutationem aut educationem monetarum quod concernit, Bukurestinum unicus ille locus est ubi monetas seu slotones vallachicos et turcicos pro solidis seu aureis hollandicis, quantum libet, permutare nobis datum est, quo monetarum genere merces nostras etiam coemimus; ut ita eductio melioris monetae ex hac provincia iure nobis imputari haud possit.

Paucula haec sunt, quae, obsequii sui ratione, ad communicatam nobis ideam vectigalium, quam submitte consignarunt

Mercatores Coronenses.

Coronae, die 16 augusti, anno 1726.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMM XV.

Cluj,
1726,
6 Decem-
bre.

A. Teutsch către Sibiieni, între altele, despre negocierile privitoare la preoții uniți pe care le poartă cu plenipotențiarul episcopului Pataky.

Pro memoria.

Unsern Hochgeehrtisten Herren Collegis, domino consuli, domino iudici Sedis, etc., post officiosissimam salutem, dienstlich zu vermelden.

1. Dass ich die unterm 4-ten dieses geschriebene Briefe von der Post heute erhalten habe, und vor solche dienstlich verbunden bin.

2. Das biss den 2-ten dieses inclusive hier in negotiis nostris passirt, habe mit (tit.) Herrn Kissling schriftlich berichtet; seithero ist nichts vorgefallen als dass

3. der Herr Maxai, des wallachischen Bischofs Plenipotentiarus, heute mir schriftliche Antwort von selbem überbracht, worinnen derselbe sich die viam complanationis wegen der wallachischen Popen gefallen lässt. Und, nachdem der Herr Maxai Sr. Excellens des Herrn Gubernators Consens dazu zu impetrieren hoffet, so werde, wills Gott, auch morgen Sr. Excellenz aufwarten und etwas de termino wann wir diese Sachen in Herrmanstadt würden vornehmen können, dero Placet zu vernehmen suchen. Denn, indeme man noch nicht weiss, ob und wann ein Landtag oder Confluxus Gubernii im neuen Jahr gehalten werden möchte, so kann weder Herr Maxsai, noch ich einen Terminum Assumptionis dieser wallachischen Sa-

chen benennen. Indessen hat der Herr Maxai David Nachricht als ob sich zu Moha neue Händel ereignet hätten, indem die Wallachen einen Popa aus seinem Hause herausgeworfen und einen Leutenant da hinein logiert hätten; bittet daher, wie ich denn selbst auch dienstlich darumb bitte, dass man doch pro interim, umb den Herrn Bischof B. Pataki nicht von Neuem zu irritieren, die wallachischen Popen in statu quo lasse, und sie wieder die Gewalt der Dorffs-Leute schütze, damit sich die Wallachen nicht an ihnen vergreifen, und der intendierte Frieden desto schwerer erfolgen möge.

4. Die Commission in puncto der Griechen ist unter der Feder; habe sie aber noch nicht zu sehen bekommen können. Wo ich sie erhalten kann, werde sogleich eine Copey davon nach Wien schicken, und auch nach Hause communiciren, dass man von dieser Materie die hohe Generalität in Herrmannstadt gebührend informieren möge; si videretur, könnte etwan nicht schaden.

5. Die Armenier zu Szamos-Uyvár leben in einer extra-schönen Diplomate; das Ius Civitatis cum omnibus circumstantiis in politicis, civilibus, iuridicis, oeconomicis, et cetera, erhalten.

6. Man erwartet das militärische Regulament nun täglich von Hoff, und ist glaublich dass solches, sobald es kommt, werde publiciert werden.

7. Der Herr Peter Deák nimmt das Maichner Relatorium und so er etwa noch andere Scripturen die wallachische Popen betreffend bey sich hat, item die szetseller¹ Relatoria, wieder mit zurück.

Claudiopoli, die 6 decembris 1726.

A. Teutsch, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMXVI.

Protopopii din Luncă, Beins, Cefa, Popmezău, Peștes către Guvernul ungar, 1727.
despre prigonirea legii ortodoxe.

Érdemünk felett való jó uraink! Tekintetes nemes vármegye és Tekintetes vicze-ispány urunk, leborulván Istentre kérjük Nagyságostok kegyelme-
teket hogy méltóztassék ezen kis instántiánkat meg olvasni. Nem tudgyuk van e hire vagy nincs Nagyságostok kegyelme-
meteknek hogy minket megtiltak ött száz forint büntetés alatt hogy mik az mi hitünkön lévő püspök urunkhoz ne mennyünk és ne is tarcsuk püspökünk lenni. Kire való nézve Császár Urunk eő Felsége és Magyar Országai Koronás királyunk engedelmeből szerzettük püspökünknek lenni, mint hogy ugy voltunk mint valamely nyáj a melynek édes Anyja nincsen, hanem csak bitanglottak bennünket edgy darab időtől fogva edgyik is másik is, a kik idegen voltak az mi Anya sz. egyházunknak és a mi hitünkön lévőkk, gondolván magunkban és látván hogy minden Nemzettség,

Domnilor noștri buni peste meritele noastre! Cinstit nobil comitat și cinstit domnule vicespan! Plecându-ne vă rugăm pe d-voastră să binevoiți să cetiți această mică rugare a noastră. Nu știm dacă aveți ori ba știre d-voastră, că nouă ni-au interzis, supt pedeapsă de 500 de florini, ca noi să nu mergem la episcopul de legea noastră și nici să nu ne ținem că am aveă episcop. Noi am căutat să avem episcop cu îngăduința Măriei Sale Craiului nostru și a încoronatului Rege al Ungariei, fiindcă eram ca o turmă fără mamă, ci de-o vreme încoace numai ne-au năpădit și unul și altul, cari erau străini de Biserica noastră. Ne-am gândit noi, aceștia de legea noastră, și am văzut că toate națiile își au episcopul lor, numai noi, săracii Români din comitatul Bihorului, suntem fără tată sufletesc. Pentru aceasta, știind că trebuie să murim odată

¹ Din Săcel.

az maga hitű lévő püspöke vagy, csak mi Bihar Vármegyei szegény oláhok vagyunk lelki Atya nélkül. Ezért, tudván hogy meg kel halni egyszer nekünk is és látván hogy nem kell csak e világról gondolkodni, hanem a másiktól is; és tudván hogy az boldog időben is volt nekünk püspökünk az magunk hitünkön való, ez lévén előttünk sok helyeken lévő templomunk szenteletlenek lévén, és a ki közülünk papságra ment volna nem volt ki föl szentelte volna és sz: olajt nem volt kitől kérni Anya sz. egyházunknak. Minek okáért sok fogyatkozást látván köröttünk egyebet nem tapasztalván a sok huzás vonásnál, ezért ő Felséget instáltuk és kértük hogy méltóztasson ő Felsége legyen nekünk is: itten püspökünk az magunk hitünkön való mert a mivel tartozunk portióval, quartély tartással az ő Felséghe hadainak míg meg adgyuk az magunk tehetségünk szerint, földes urunkat szolgállyuk és láttyuk hogy e világi állapotot ki kell szolgáltatnunk csak a lelkünk nem szolgálhatunk, ezért: hogy minket meg tiltottak a mi püspök urunktól a kinek mi utánna jártunk és kértük ő Felségétől és az ő Felséghe confirmációjával jött közinkben; mik ez ellen az tiltás ellen protestálunk egyszer is, mászszor is, harmadszor és protestálunk Isten ő Szent Felsége előtt Császár urunk ő Felsége előtt az ő Felsége hivei előtt, hercegek grálisok előtt és tekintetes nemes vármegye Nagysagantok kegyelmetek előtt hogy mik a magunk hitünkön lévő püspök urunktól és hitünktől el ne szakadunk míg élünk ez világon, készszebb vagyunk meg halni, mint sem tovább úgy lennünk mint eddig voltunk, abba ne is mesterkedjék senki, mert sirva és keservessen fogjunk Császár Urunk ő Felségék meg panaszkodni és meg sirni hogy nem maradhatunk békeségben az ő Felséghe birodalma alatt, mikor tudgyuk hogy ő Felséghe jó békeséget szerzett Magyar-Országban, és minden nemzettség az ő Felsége Gratiája alatt meg maradhat az maga hitiben és vallásában, csak mi közöttünk szegény Bihar Vármegyei Oláhok között tesznek

și noi, și văzând că nu trebuie să ne gândim numai la lumea asta, ci și la cealaltă, și știind că și în timpurile fericite am avut noi episcopi de legea noastră; având acestea înainte, și fiind bisericile noastre din multe locuri nesfințite, și care dintre noi ar fi mers la popie nu ar fi avut cine să-l sfințească, și sfânta mamă biserică nu avea de unde cere untdelemnul sfânt, -- de aceea văzând în jurul nostru multe scăderi, și nefiind decât trăgăneală în jurul nostru, am rugat pe Măria Sa să ni fie și nouă aici episcop, în legea noastră, căci cu ce porție vom fi datori, cu ținare în cvartir a oștirilor Măriei Sale, noi vom da după puterile noastre, vom sluji pe stăpânul nostru, și vedem că viața trebuie s'o slujim, numai sufletul nu ni-l putem robi. De aceea, fiindcă pe noi ne-au înălăturat dela episcopul nostru după care am umblat și l-am cerut dela Măria Sa și Măria Sa a venit cu confirmația între noi, noi protestăm odată, de două ori, de trei ori contra acestei interziceri, înaintea lui Dumnezeu Sfântul, înaintea Măriei Sale Împăratului nostru, înaintea credincioșilor Măriei Sale, înaintea principilor, înaintea Măriilor Voastre dela nobilul comitat, că noi nu ne despărțim de episcopul de legea noastră până vom trăi: mai bine suntem gata să murim decât să fim și mai departe cum am fost până acuma. Într-aceasta să nu se sârguiască nimeni, fiindcă plângând amar ne vom duce să ne tânguim Măriei Sale că nu putem fi în liniște supt Domnia Măriei Sale, când știm că Măria Sa a făcut pace bună în Ungaria și toate națiile supt mila Măriei Sale pot rămâne în credința și legea lor, numai între noi, sârării Români din comitatul Bihorului, fac tulburare și nu putem rămâne în credința și legea noastră, pe deplin. Afară de acel episcop pe care l-am luat și ni l-am adus, afară de acela nu cunoaștem pe altul, nici nu dorim. Cu aceasta vă închin în paza Domnului.

confusiót és nem maradhatunk az magunk hitiben és vallásában, tellyeséggel, a melly püspököt bé vöttünk és magunknak szerzetünk, azon kívül mást nem ismérünk nem is kívánunk. Ezzel Isten oltalmában ajánlván Nagysagaktok kegyelmeteket.

Nagysagatok kegyelmeteket.

(L. S.) Eu, protopopu Mihai dela Luncă, cu toți preoții și cu birăele din toate satele împreună.

(L. S.) Eu, protopop Gavra dela vidicul Beinșului, cu toți preoții și cu toate birăele vidicului Beinșului.

(L. S.) Eu, protopop Ioan dela Cefa, cu toți preoții din câmpia Orășii, cu birăele din toate satele din câmpia Orășii.

(L. S.) Eu, protopop Gavrilă de la Popmezău, împreună cu toți preoții, dimpreună și birăele.

(L. S.) Eu, protopop Giurge din Pestes, despre Crișul Repede, dimpreună cu toți preoții și cu toți jurații.

(Archiva Comitatului Bihorului, N-r 28, fasc. VIII, 1727.)

Alázatos szolgai laksági, Beszterczei, Berettyoi, Sebes-Keresi egész szegény Oláhság és oláh papság egyetemben.

Várad mezesigiék popmezeiek belényesi vidikiek egyetemben.

(Slugile d-tale supuse, locuitorii din Bistrița, Berettyo, Sebeș, Criș, toată sâraca Românie, împreună cu popimea românească.

Împreună cu câmpenii din Oradea, cu câmpenii din Popmezău și din Ținutul Beiușului.)

MMMXVII.

Hotărârea adunării din Olasig de a nu se supune protopopii români episcopului român.

Olosig,
1727,
1-iu Iulie.

Anno 1727, die 1a mensis iulii in oppido Várad-Olaszi, sub praesidio Perillustris ac Generosi domini ordinarij vice-comitis, in consessu Illustrissimorum ac Reverendissimorum dominorum Michaelis Kebeles, episcopi tennensis et comitis Nicolai Csáky, abbatis B. M. V. de Szent-Iobb, V. Capituli varadiensis canonici, Spectabilis, item Perillustris ac Generosorum dominorum Nicolai Baranyi, Excelsae Tabulae Septemviralis assessoris, Michaelis Bucsi, s. vice-comitis, Ioanne Thornay, assessore, Ladislao Beliczay, iudicialium amborum notariorum, celebrata particularis Congregatio, occasione cuius

Determinatum est ut quinque vice-archidiaconis ritus valachici, utpote lakságiensi, keresiensi, belényesiensi, papp-mezösiensi et varadiensis, super eo scribatur quatenus ordines quoscumque episcopi valachici modo hic existentis acceptare non ausint, nec se eiusdem dispositionibus submittant.

Similiter domino Talsoim, ad Augustam Aulam agenti, intuitu valachici episcopi, puncta: Primo, quod nullus episcopus praeter varadiensem lege etiam sit hac in dioecesi admissus. Secundo: Decretum Leopoldinum de dato diei 8bris 1701 in Ebersdorff emanatum idipsum exigeret. Tertio: Tempore Augustini Benkovics omnes uniti erant Valachi, hic vero, schismaticus existens, ad illum errorem eosdem seducere nititur. Quarto: Super ipsius hic loci subsistentia et exercitio a nulla superiori instantia habebat intimationem, in formam instantiae redigenda domino Talsoim, ut eadem Excelso Consilio Bellico intro prorrigat, transmittenda.

Et, eo in passu, Perillustres ac Generosi Domini, s. vice-comes et Ioanes Thornay ad Excelsum dominum generalem a Szaleger expediuntur; qui inde reduces retulerint quod Sua Excellentia eidem episcopo, iteratis etiam vicibus, ut

se hinc Aradinum transferat persuadere conabatur, idem tamen (ut Sua Excellentia opinatur) a suo archiepiscopo hic manendi ordines haberet, interim tamen ulterius quoque Sua Excellentia eidem inculcaret ut se hinc alio recipiat, non intermittet.

Ad episcopum Valachorum domini processuales iudicialium, Stephanus Erdélyi et Moyses Letenyés, in negotio exercitij sui destinati ritus referunt quod idem responsi loco dederit: se hinc pedem eousque non efferre, donec ad sua responsum non habuerit; tum agenda aget, cum is non ut praedo et latro intraverit, sed cum decreto Excelsi Consilli Bellici.

(Archiva Comitatus Bihorului, tom. V, 1725—1728.)

MMMXVIII.

Olosig,
1727,
1-ju Iulie.

Dregătorii comitatului Bihorului către Guvernul ungar, despre abuzurile episcopului de Arad.

Excelsa Cancellaria Regia Hungarica Aulica, domini, domini nobis gratiosissimi, collendissimi,

Humillimorum obligatissimorumque servitiorum nostrorum paratissimam semper commendationem. Ad tollendas inter populum huiatem valachicum per ingressum schismatici cuiusdam graeci ritus episcopi aradiensis Vincentii Ioanovics exortas confusiones necessitatur eidem Excelsae Regiae Hungarico-Aulicae Cancellariae humillime representare qualiternam, non quidem evolutis diebus, idque 21 mensis maii anni huius currentis, in huncce comitatum penes certas donationales, easque medio Excelsi Aulae Consilii Bellici, involaverit, ac simul in hocce comitatu existentes valachos sacerdotes prout subalternos ad se comparere et iurisdictioni suae subesse, vocare, citare, imo etiam compellere nisus fuisset. Quia vero ipsimet valachici sacerdotes per legitimos superiores suos desuper nobis graviter conquesti fuissent, neque nos per tempus recuperationis victricibus armis caesareis provinciae huius (?) a Turca similem schismaticum episcopum functiones suas exercuisse, aut cum praefatis hominibus valachicis disposuisse, vel minimum dignosceremus, et hoc ad contextum Clementissimi Decreti Leopoldini, anno adhuc 1701, in castro Ebersdorf, die 8 mensis octobris, desuper emanati, ideo eidem Excelsae Cancellariae humillimae instamus quatenus ut, cum similis schismatici episcopi nullam his indigentiam recognosceremus, et ne etiam populus valachicus iam, a fortiori cum romano-catholica Ecclesia unitus, ab eodem ulterius etiam turbetur, gratiose providere dignetur; quod id et Excelso Bellico Consilio humillime repraesentatum. Excelsae Cancellariae similiter humillime representamus, demisse instantes ut eiusdem schismatici episcopi instantias apud Excelsum Bellicum Consilium praevenire dignetur. Nos eiusdem gratiis et favoribus humillime commendantes, manemus,

Ex congregatione generale, die prima mensis iulii 1727, in oppido episcopali várád-olasziensi celebrata,

Eiusdem Excelsae Cancellariae Hungarico-Aulicae

Servi humillimi, obligatissimi

Comitatus Bihariensis.

(Archiva Comitatus Bihorului, fasc. V, N-r 5, 1727.)

MMMXIX.

Olosig,
1727,
1-ju Iulie.

Dregătorii comitatului Bihorului către agentul lor la Curte, despre amestecul episcopului de Arad în comitat.

Perillustris ac Generose domine nobis observandissime,

Salutem, servitiorum nostrorum paratissimam commendationem. Non leves

cum certo Vladica graeci ritus schismatico episcopo aradiensi, Vincentio Ioanovits, Valachos huicce comitatus ingremiatos et eorum sacerdotes ab Unione et obedientia episcopatus huic varadiensi debita, et a longo iam tempore observata, avertere et in suum schisma trahere contendente, turbationes intervenerunt, quibus mature, ne videlicet hocce malum in perniciem animarum vergat, obviare volumus. In quem finem Excelsae Cancellariae Hungarica-Aulicae et Excelso Consilio Bellico hisce annexa memorialia sollicitè sua cooperatione adurgere, aliis etiam, si necessum fuerit, in instantiis detegere promotionemque admaturare, nosque desuper quantocius informare non gravetur. Caeterum servet Praetitulatam Dominationem Vestram diu salvum et incolumem. Praecantes manemus, ex congregatione nostra, die prima mensis iulii 1727, in oppido episcopali várád-olasziensi celebrata,

Praetitulatae Dominationis Vestrae

Ad serviendum paratissimi

Comitatus Bihariensis.

(Archiva Comitatus Bihorului, N-r 4, fasc. V, 1737.)

MMMXX.

Poruncă de la comitat către protopopul român, pentru oprirea amestecului Vlădicilor sârbi în afacerile Bisericii românești.

Olosig,
1727,
7 Iulie.

Ezen nemes vármegye gyűlése alkalmatosságával eset értésére az nemes vármegyének hogy valamely Vladika, ki is az Rácz-Városan szállot meg, kegyelmedet és kegyelmed alatt lévő oláh papokat magához hivatna és kegyelmetekkel disponálni kívánna. Mint hogy peniglen kegyelmednek úgy az egész oláh papoknak az váradi diaecesanus püspökségtől volt mind ekkoraig függése, ezen tulis attol kel lenni, nem lévén több egy püspökségnél it, kegyelmednek azért ezen nemes vármegye parancsolatyából, és rendeléséből serio parancsolni hogy se maga kegyelmed, se allata valaki hozzája ne menyen s ne mennyenek. Nem különben semmi szín és praetextus alatt gyűléseket Méltóságos püspöke és vicarius Kébel Mihály uram ő Nacscsága hire s akaratyá ellen, tartani ne merészellyen kegyelmetik, másként ellenkezöt cselekedök, nemes vármegyetől adatot hadalombol keményen meg büntettetnek. Ezzel Isten kegyelmeddel.

Várád-Olaszi, die 7 iuly 1727.

Ió akarója.

Cu prilejul adunării acestui nobil comitat i-a venit la cunoștință că un anume episcop, care a sosit în Olosigul-Rusesc, te-ar chemă la sine pe d-ta și pe popii români de supt d-ta și ar dori să dispuie peste d-voastră. Dar, fiindcă d-ta și toți popii români ați atârnat până acum de episcopia diecezană de Oradea, și de acum încolo de ea trebuie să atârnați, nefiind aici mai mult de o episcopie. De aceia vi se poruncește hotărât de către nobilul comitat ca nici d-ta, nici nimeni de supt d-ta să nu vă duceți la el. De altfel nici adunări să nu îndrăzniți a țineă supt niciun cuvânt fără știrea și voia Ilustrului episcop și vicar Mihai Kébel; altfel, cei cari fac din potrivă, vor fi pedepsiți aspru, din înputernicirea nobilului comitat. Cu aceasta,—Dumnezeu cu d-voastră!

Binevoitorul d-tale.

(Archiva Comitatus Bihorului, fasc. V, N-r 9, 1727.)

MMMXXI.

1727, „Radul Sănătescul, Cămăraș“, către „jupănul Marcoș“ (Wagner) din Brașov,
1-iu August. pentru afacerea lui cu „jupănul Andrei“, care zicea „județului“ „că nu iaste soție
cu Costandin pă miiare și čara care oprisămă, și apoi s'au dovedit că au fost
soție“, precum și în ce privește niște buți de vin, cerând a i se scrie prin „jupă-
nul Mogoș“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 11-2, n° 10.)

MMMXXII.

Cluj, Guvernul ardelean către Împărat, despre zloții munteni și exportul de
1727, vinuri și porci peste munți.
11 Octom-
bre.

Sacratissima Caesarea, Regia et Catholica Maiestas, domine, domine nobis
naturaliter clementissime, benignissime,

Reddita sunt nobis, Gubernio Maiestatis Vestrae transsilvanico regio, benig-
nissima Maiestatis Vestrae mandata, alterum 16, alterum vero item 18^a mensis au-
gusti anni currentis ad nos data, quorum priori Maiestati Vestrae demandare
placuit ut, cum moneta oldenburgensis, seu sic dicti apud nos slotones vallachici
commercio et publico damnosi intra trimestre colligi et pecunia Maiestatis Vestrae
Caesareo-Regiae ab aerario Maiestatis Vestrae subministranda redimi deberent et,
ut salutari huic operi Maiestas Vestra eo securius adhibere possit medium per
bonae monetae et undique currentis subministrationem, nos eatenus demissam
informationem nostram Maiestati Vestrae subministraremus ociorem, qualis nimirum
summa paratae bonae pecuniae ad colligendos per tres menses solvendosque dic-
tos slotones requireretur;

altero iterum, non modo dictorum slotonum redemptionem praedecaratam,
verum et redemptionis eorum currenti moneta certum et ad 57 t. devalvatum
pretium, non tantum statuere, sed et polonicae monetae, et aerario Maiestatis
Vestrae et unicuique eam habenti per exilitatem intrinseci valoris damnosae, exclu-
sionem cum hiis rationibus clementer ordinare placuit, addito mandato ut circa
hancce monetae polonicae exclusionem etiam opinionem nostram Maiestati Ves-
trae demisse perscriberemus;

quod erga utrinque, utpote slotonum et alienae minutae pecuniae exclu-
sionis modum, spectat, diffiteri nequimus, salutaris Maiestatis Vestrae sollicitudo in
publicum id exposcere videretur, si patria haec commercium suum cum solis Maiestatis
Vestrae haereditariis provinciis, vel maiorem in partem, vel unice haberet, sed, quia
Vallachiae, Transalpina, Turcica et Moldavia, circumdant huncce Maiestatis Vestrae
principatum et per fertiliorum quam hic est eorum statum et subinde frequentiorum
patriae huius quam illarum frugum terrae et aliarum quoque rerum penuriam impos-
sibile videtur Gubernio huic tam cito et tam positivam circa utramque monetam
posse dare opinionem, quae provinciae huic salutaris videretur, verum malum
hocce hactenus, ut aiunt, bene positum, non movendum videretur utque ad futura ex
indultu Maiestatis Vestrae comitia, ubi cum ordinando ad ea Maiestatis Vestrae
regio commissario, cameratica administratione et ipsis Statibus cumque Moldavia
et Valachia, conterminis locis, communicatis consiliis, quid salutare Maiestati Vestrae
positive consuli demissa opinione nostra tutius possit,—verendum enim nobis est
ne, multiplicata iam magnopere hoc anno militia, mutatione aliqua in administra-
tione impositorum intempestiva succumbamus,—ubi demum ex comitiis simul et
de pecuniae pro redemptione excludendae monetae necessaria quantitate securior
poterit sequi informatio;

ubi vero posteriore suo Maiestas Vestra iterato benignissime iussit man-
dato suo die 1 martii 1725 executionem vinorum et aliorum naturalium, s. v., suum

et aliorum similium, quae in patria hac reperirentur, introductionis prohibitionem, sub poena totalis confiscationis, per eius solennem publicationem facta fuit prohibitio haec, et immediate post Maiestatis Vestrae mandatum, absque tamen confiscationis poena; neque caruit suo effectu, cum et alias vina valachica per publicatam in finibus quarantanam intrare non poterant, attamen pretium vini nullo modo prae defectu pecuniae iustius surrexit; id quod eo magis innuit non esse pro hac vice in pecunia aliquid mutandum, et, cum vina haec plerumque per aestatem non subsistunt, sed vapescent, quantitas vini moderni per provinciam hoc anno prorsus destructa est cum damno incolarum.

Quod vero alia naturalia, et specificae, s. v., porcos concernit, imo animalia, ut sunt etiam boves, oves et equi, non viderentur peregre inducenda, non modo a Transilvanis, sed ut nec a Vallachis Transalpinis et Moldavis inducantur (si quid nobis forte ignotum aliud non suaserit) ullo modo permittenda. Circa porcos nihil minus ea videretur esse nobis non immerita consideratio ut, cum silvae glandiferae et aliae arbores, pomorum et pirorum silvestres, in provinciis vallachicis per solis clementiam et calorem continuo sint fertiles usque adeo ut fructu suo arbores suas spatio septem et octo annorum vix semel fallant, in Transsilvania vero per aëris inclementiam contrario plane, modo spatio 7 vel 8 annorum vix semel spei satisfaciunt, hinc qui hic porcorum multiplicationi et impinguationi student, tantum avenae, hordei vel aliorum frugum depascunt, ut quanti unus hic porcus venit, eo aliquot ex Vallachia emi possint, utpote ubi armenta porcorum quotannis nullis domini sui impensis in campo ex glandibus querci et fagi, necnon quantitate pomorum et pirorum silvestrium, immo in lacubus ex piscibus impinguantur, et ideo in ipsa Vallachia valde parvi veniunt, nisi quod per elevatam in hac patria tricesimam pretium eorum in Transsilvania augescat. Ut ergo porcorum emptio ex benignitate Maiestatis Vestrae excipiatur, rationibus praedictis demisse supplicamus. Interea vero generaliter omnium prohibitionem iteratam denuo ex mandato Maiestatis Vestrae serio publicavimus. Qui, dum Maiestati Vestrae foelix et perenne ad omnem augustam posteritatem imperium cordicitus precamur, manemus Maiestatis Vestrae humilimi subditi et servi

Comes Sigismundus Kornis.

Sigismundus Kun.

Ex regio principatus Transsilvaniae Gubernio. Claudiopolis, die 11 octobris 1727.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMXXIII.

Comitele Nicolae Pálffy către dregătorii comitatului Bihorului, despre nevoia de a se opri în exercitarea funcțiilor sale între Români episcopul de Arad Vichentie Ioanovici. Pressburg, 1727, 4 August.

Illustrissimi, etc.

Siquidem Suae Maiestati Sacratissimae demisse relatum esset qualiter schismaticus quidam graeci ritus episcopus aradiensis, Vincentius Ioanovics, non quidem evolutis diebus idque 21-a praeteriti mensis maii in comitatum hunc bihariensem, penes certas donationales, per expeditionem Consilii Suae Maiestatis Aulicae Bellici emanatas, involaverit ac ibidem existentes valachos sacerdotes prout suos subalternos vocare, citare, imo etiam compellere nisus et ausus fuisset, eapropter praetitulatis Dominationibus Vestris hisce, ex benigno Suae Maiestatis sacratissimae mandato, serio ac districtim committendum habuimus quatenus, acceptis praesentibus, illico universum graeci ritus populum in eo sub gravi animadversione severe inhibere velint ne antelato Episcopo schismatico, usque ad ulteriorem subsecuturam benignam Suae Maiestatis resolutionem, vel in mi-

nimo obtemperare ausit. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali, Posonii, die quarta mensis augusti, anno Domini millesimo septingentesimo vigesimo septimo celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum

Ad officia paratissimi

Comes Nicolaus Pálfi, m. p.

(Archiva Comitetului Bihorului, fasc. VII, N-r 1, 1727.)

MMMXXIV.

1728,
10 Ianuar.

„Radul Drogoi Găleşăscul, neguțatorul dăn Craiova“, către „jupânul Marcoș [Wagner], procatorul al cinstului Sfatu al Brașovului“, despre „părlejul“ de scris ce-i dă plecarea lui Pană Condoiane „la partea turcăscă cu jupân Nedelco, pă la Cămpina“, lăsând răspuns prin Gheorghe Cătana, fost slugă la Mihalache Condoiane; e de nevoie să se „protăstăluiască“ pentru ca Pană să fie silit a lăsa chezașii, cu privire la o datorie către sora „Chirața, iar arbănășaste îi zicu Țana“, după zapise luate de Pană, Mihalachi și Mihalce „cu silă turcăscă“ și „ca niște frați fără doru“; averea e „la bolta jupânului Hristii, feçorul Ceșmegiului, care cântă acii la bisearică“; Mihalcea a trimis pe Costandin „care a fost vameș la Ocna Moldovei“ în București să iea și banii ei de la „jupânul Dumitru Ghizdavețu“, dar acesta eră la Constantinopol, iar el, Mihalcea, e numai „procator“ și Pană „daugiu“; cere a se isprăvi iute, fiind „un lucru bagdatelu, care o cumpanie neguțătorească o ar fi putut isprăvi în trei zile“, evitându-se amestecul lui Mihalachi. care ar fi având „un dres“ de la Beciu și ar putea „răzvrăti judecata, și să o rădice și dă acii, la altă parte“; vrea „arestu“ pentru Pană, dacă nu chezaș; pomeniți și *jupânii* Damian, Enache Popa Alexe, care e „un șeghinleghi“ (sărac).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 416-20, n° 15.)

MMMXXV.

Brașov,
1728,
14 Ianuar.

Sfatu din Brașov către „jupânul Nedelco“ despre mărturisirea lui Pană, „după ce au vrut să-l pue la jurământu“, arătând că Goleșescu, cumnat al lui Pană, aveă scrisori de la „Măriia Sa ghenărariul“; cerându-i să vie cu „zapisul“: „și te ferește de gâlcevi, nu le cumpără singur cu bani“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 420-1, n° 16.)

MMMXXVI.

1728,
Februar.

„Radul Brașovianul“, „Lobonțul“, arată că s'a tocmit cu „Ștefanu, fratele Nedelcul“, să meargă la București, la acest „jupân Nedelcul Agi-Hristea“, căutându-l întâmplător și la Zimnicea, ori trimițând „cărțile“ și la „Alvantahor“ (Arvanitochori), cu preț de 3 zloți și jumătate; de nu-l va găsi, vor trimite „vameșii om cu plată“ (scrie Todoran).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 421-2, n° 17.)

MMMXXVII.

„Radul Drăgoi Găleşăscul“ cere de la Braşoveni „carte de afurisanie, să fie slobod ca să citească după obiceiul nostru“, scrisoare la Nedelco Bunbacarul, dându-se zapisul lui „Mogoş Vasilie“, „adistanţion“ („adestaţionuri“) în această privinţă, „cărţile“ de la Cernavoda în care e vorba şi de „Istratie Liptcanul“, un „memoriiamele“, pentru văduva „Popii Alexe“.

1728,
1-iu Fe-
bruar.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Români*, pp. 328-9, n° 10.)

MMMXXVIII.

„Radul Dumei, Dumitru Ionaşu, Ion Grid, Stančul Şetrarul“, despre „soco-
teala lui Ion Stoenel din preună cu Văsii Romcea şi Vlad Ţiganul“.

1728,
24 Maiu.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Români*, p. 330, n° 11.)

MMMXXIX.

„Zamfira a răposatul[ui] Manului Apostol“ către Braşoveni, despre „un
Stoica ce iaste închis de nepotul nostru Costandin pentru o marc pagubă ce
ne-a au făcut aicea“, în nişte scule, în „2 săculeaşe ale noru-mea“, depuse la el
„până voi veni de la ţară“, amintind cererea lui nedreaptă de a i se plăti munca
făcută, „că s'au ruptu, rădicându avuţiia de la 7 case, peste bolovani“: „hoţul până
il duce să-l şi spânzure, adevărul nu mărturiseaşte“.

1728,
19 August.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Români*, pp. 263-4, n° 15.)

MMMXXX.

Cancelaria ardeleană din Viena către cea austriacă, în privinţa dreptului
de adăpost al dezertorilor în biserici şi mănăstiri, arătând e de nevoie să se aştepte
numirea celor doi episcopi români.

Viena,
1729,
17 Februar.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Maiestatis Excelsae Cancellariae Aus-
triacae Aulico-Intimae ad eiusdem circa benignissimam contra desertores et fuga
in monasteria et ecclesias se recipientes milites decretam caesaream resolutionem,
exaratam, insinuatam, hisce perquam officiose reinsinuandam, isthanc Cancellariam
Regiam Transylvanico-Aulicam, uti ad quemvis promovendi servitii domini casum
suae incumbentiae memorem esset, ita et dicti insinuati contextum eiusdem deli-
berationi et arbitrio relictum illico debitae sumpsisse considerationi, et, quia cancel-
laria haec non ignorat de praesenti in principatu Transylvaniae utrumque episco-
patus, latini videlicet et graeci ritus, acephalum, proxime tamen, uti sperare licet,
ab Augustissimo clementer supplendum esse, hinc eadem putaret antelatum be-
nignissimae caesareae resolutionis publicationem, respectu istius principatus, eo usque
differendam, quoad cum dictis duobus episcopis proxime clementer nominandis
et hic in urbe, pro more in similibus recepto, post sui clementissimam nomina-
tionem comparituris, isthaec Cancellaria de suaviori et faciliiori huius benignissimae
resolutionis in eadem Transylvania (uti constat), pluribus differentibus religionibus
impleta, publicandae modalitate oretenus uberius conferre posset. Si videlicet ne-
gotium hoc moram tantisper pati posset, alias benignissimis Suae Maiestatis Sa-
cratissimae iussis Cancellaria haec se humillime submittit. In reliquo eidem Excelsae

Cancellariae Austriaco-Intimae isthanc Cancellariam Regiam Transylvanico-Aulicam ad quaevis officiorum studia promptam manere atque paratam.

Ex Consilio Cancellariae Regiae Transylvanico-Aulicae

Ioannes Vasslay.

Viennae, 17 februarii 1729.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMXXXI.

Cluj,
1729,
22 Februar.

Guvernul ardelean către Sibieni, despre ciuma din principate (și la Galați).

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae, Maiestatis, principis Transsilvaniae, domini, domini nostri Clementissimi, nomine. Spectabilis, Generosi, Prudentes item ac Circumspecti frater nobis observande, honorandi et benevoli, salutem et gratiae caesareo-regiae incrementum.

A mint ennek előtte is nem régen injungáltatott vala kégyelmeteknek az serény és szorgalmatos vigyázás quoad pestilentialem contagionem ubique in confiniis felséges urunk kégyelmes rescriptuma szerént, már most bizonyos informatiokból meg értvén a Gubernium hogy Havasalyföldében az Dunnan innét Galacz nevü helyben valóságos a pestis nagy mértékben grassál arra nézve kégyelmeteknek praesentibus serio injungáltatik, ut, acceptis his, indilate, sub amissione honoris et officii, maga székeben elsőben is promulgálni el ne mulassa hogj senki se utakan se ál ösvényeken Havasalyföldében és Moldován, vagy be menni, és onnét ide ki jönni semi szin és praetextus alatt attentálni ne mérészellye, olly szorgalmatos vigyázással légyen, mert ha kégyelmetek vigyázatlansága mijá valami véletlen casus következik, a Gubernium kégyelmetekkel fog számot adni.

Quibus sic facturis altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. Ex regio principatus Transylvaniae Gubernio, Claudiopoli, die 22a februarii 1729.

Comes Sigismundus Kornis, gub., m. p.

Sigismundus Kun, m. p.

[Vo:] Spectabili, Generosis, Prudentibus item et Circumspectis regio consuli Sedisque iudicibus coeterisque senatoribus ac notario liberae regiaeque civitatis et Sedis saxonialis cibiniensis, fratri nobis observando, honorandis et benevolis.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

tek ezeket e szerint publicálni és min-denekben a Gubernium parancsolatlyat effectumban venni el ne mulassa.

Sic facturis altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. Ex regio principatus Transylvaniae Gubernio. Claudiopoli, die 17ª Xbris, anno 1728.

Comes Sigismundus Kornis, gub., m. p. *Sigismundus Kun, m. p.*

[Vo:] Spectabili, Generosis, Prudentibus item et Circumspectis consuli, regio Sedisque iudicibus, senatoribus ac notario civitatis Sedisque saxonicalis cibiniensis, fratri nobis observando, honorandis et benevolis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMXXXVII.

„Todoran Zelinca“ către „jupânulă Morcăș Vognără“, îndatorindu-se, pentru o datorie, „să nu beau vin, nici rachiu, nici miedă, ci, viindu-m betejală de la Dumnezeu, la betejală să beau cu socoteală, câte pățanelă“, primind altfel a fi pus „în obeade și în temnița cea rea și 100 de lopățu la cur, și dumnealui să aibă a mă țâneă în temnița numai cu pită și cu apă, un ană“ (marturi Todor Nan (?), Radu Logofăt, — care și scrie).

1730,
17-27 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 330-1, n° 12.)

MMMXXXVIII.

Contract între Ioan Barth, tipograf în Sibiiu, de o parte, și un alt Sibiian, pentru facerea matricei de literă cerut de episcopul Râmnicului.

Sibiiu,
1730,
30 Iulie.

Copia des zwischen Johann Barth, hiesigen Burger, Buchdrucker und Binder, qua actor, und dann Christian Witsch, gleichfalls Burger und Büxenmacher allhier, qua inculpatus, aufgerichteten Contracti, so in Originali im Gerichts-Protocol, sub dato die 28. April 1732, befindlich.

Contractt.

Wir, Entesunterschiedene bekönnen hiemit wie dass wir beyde, als Christian Witsch und Herr Johann Barth, einen Acordt getroffen wegen Verfertigung zu einer walachischen Schrifft-Stempel vor (Titel) Herren, Herrn Bischoff von Rimnik, nach den zweyen 2 übergeben Büchern, schön und acurat.

1-mo. Sol mir Herr Johann Barth alss Christian Witsch vor jeden Stempel geben den. 50., so er, alss Joh. Barth, auch mitarbeit; ssollte er aber nicht helffen, sol er mir geben vor jeden Stempel den. 90.; die Stempel aber solen halten biss sie in zwey Ruxer (*sic*) geschlagen sein. Weil er aber, alss Johann Barth, itzo die Stempel selbst mithelffen machen, so bekomme ich, Christian Witsch, vor jeden Stempel Denare 50., und geheren Herrn Johann Barth, nemlich die Stempel, wie auch die anderte Matter: die erste aber soll Herr Johann Barth nach richtiger verfertiger Arbeit dem Herrn Bischoff von Rimnik einhendigen.

2-do. Im Fal aber, nach Versprechen des Bischoffs, dass er nach dieser Sort noch zwey Sortten Schrifften machen lassen solte, alss noch eine kleinere und eine grossere, so solen wir verbunden sein, Keiner ohne den Andern die Arbeit aufzunehmen, bey Straff, ich, als Christian Witsch, bey Verlierung eines mit Herrn Bischoffs gemachten Acords, Johann Barth aber mit Verlierung sein Acordts. Kemme es aber darzu dass wir auch die andere zwey benannnte Schrifften machen solten, so bleibet es bey diesem Acordt, und Herr Johann Barth verspricht mir die zukünftige Arbeit alleine zu überlassen und sol empfangen vor jeden Stempel den. 90., der Stempel aber und die anderte Matter sol Johann Barth zukomen nach oben benannten Acordt.

3-tio. Im Fal des Todtes, sollte Einer schwissen ¹ uns beyden mit Todt abgehen ehe alss diese jetss veracordirte Arbeit aussgefertiget wurde, so sol doch jede von unsern lieben Weibern ohne Schaden gehalten werden, und der Hinterbliebene sol diese veracordierte Arbeit aussfertigen, dieweil jeder darzu capabel ist und ieder sorgt dass Irege zufalen sol nach obengeschlossenen Acordt. Herrmannstadt, datum anno 1730, den 30. Juli.

Christian Witsch und Johann Barth.

(L. S.)

(L. S.)

Auf diesen Acordt empfaen zwey Ducaten in Golt.

Welche auf geziemendes Ansuchen actoris gewissenhaft verfertigter extradiret, Herrmannstadt, den 10. Septem̃ber 1732.

Ex commissione Sedis iudiciariae.

(L. S.) *M. F. Leonhardt, m. p.*

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie a lui Leonhardt, 1732.)

MMMXXXIX.

Viena,
1730,
14 Octom-
bre.

Cancelaria ardeleană către Consiliul de Războiu, despre cererea lui Ioan Inochentie Klein, episcop român unit, de a fi apărat de încălcările episcopilor ortodocși de Hust și Arad.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis ex Consilio Imperiali Aulae Bellico hisce officiosissime insinuandum, eidem accludi in adiacenti exemplo demissum supplicem libellum a domino Ioanne Innocentio, libero barone a Klein, unito graeci ritus in Transylvania partibusque eidem annexis episcopo, altefatae Maiestati Suae Sacratissimae suo modo humillime porrectum, cuius tenore, quandoquidem idem dominus supplicans laesionem suae iurisdictionis et in eo quod sibi, tam ex benigna Augustissimi regio-apostolici nomina (*sic*), quam eandem insecuta Sacrae Sedis itidem apostolica confirmatione, de iure attributum esset, competentibus viis et modis protegi flagitaret,—proinde idem Excelsum Consilium Imperiale Aulae Bellicum officiosissime praesentibus requiri non gravetur, dominis commendantibus aradiensi et husztiensi eos exarare ordines, quorum virtute assistentia utriusque, alterius quidem husztiensis, episcopus schismaticus in Inclito comitatu marmatiensi latitans, alterius vero aradiensis, aequè episcopus schismatis errori ibidem addictus, tam ab ordinatione, quam aliis quibusvis factis dicti episcopatus iurisdictioni praeiudiciosis, suo modo arcerentur. In reliquo eidem Excelso Consilio Imperiali Aulae Bellico Cancellariam hanc Regiam Transylvanico-Aulicam ad quaevis reciproca officiorum genera promptissimam manere atque paratissimam.

Ex Consilio Cancellariae Regiae Transylvanico-Aulicae, Viennae, die 14 octobris anni 1730.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMXL.

Cluj,
1730,
29 Novem-
bre.

Guvernul ardelean către Sibiieni, despre ciuma din Moldova și Polonia.

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis, principis Transylvaniae, domini, domini nostri Clementissimi, nomine. Generosi, Prudentes item ac Circumspecti, nobis honorandi et benevoli, salutem et gratiae caesareo-regiae incrementum.

¹ Zwischen.

Kegyelmes Urunk eő felsége két rendbéli rescriptumi érkeztenek a Guberniumhoz most recenter, mellyekben iratik hogy Moldovában, nevezetessen annak vicinitásában Cochin és Camineck nevű helyekben ujjobban contagiosum malum erumpált volna, mellyre nezve eő felsége, pro paterna sua in huncce haereditarium sibi principatum, cura et sollicitudine kegyelmessen parancsollyá hogy mindenütt szorgalmatos vigyázások és praecautiók adhibealtassanak a provincia részéről, azon veszedelmes contagionak eltávolítására és minden uton módon az országból való kirekesztésére, annak okáért a Moldaviakkal lehető mindennemű correspondentia és communicatio interdicáltatik, mind addig valameddig eő felsége ezen dolog felől ujjobban fog kegyelmessen parancsolni, Lengyelországgal pedig lehet a lakosoknak commerciuma az eddig is observálni parancsoltatott praecautiók és módok alatt, úgy mind azon által hogy a sidok és más vagusok, a kik által ez előbbeni üdőkben is afféle pestilentiális contagio diffundáltatni tapasztaltatott, ide nem értetnek, sőt tellyesseggel excludáltatnak a communicatiótól. Ezeket azért kegyelmetek így értvén, mindenféle serény vigyázással és szorgalmatos gondviseléssel légyen ezeknek observatiojában, a mint már ez előtt is in simili circumstantia serio injungáltatik kegyelmeteknek. Annakfelette a kik Moldovához közellyebb vannak, azoknak a helyiségeknek tisztjei azon is szorgalmatoskodgyanak hogy batorságos és extra periculum infectionis lehető utakon modokon a már meg említett helyeken s Moldovában erumpált vagy másutt is erumpálható contagiosum malumnak nevededéséről vagy szűnéséről vóltaképpen értekezhessenek és a guberniumot legottan de casu in casum tudósítani el ne mulassák hogy a szerint a Gubernium is tehesse maga tisztit és hivatallyát, az eő felsége kegyelmes parancsolattyához képest, mind ezekben kegyelmetek, de legkiváltképpen hogy casu quo a hazába per incuriam et invigilantiam ezen veszedelmes nyavalya ne irrepállyon, sub amissione honoris et officii, az eő Fel-

Acum în urmă au sosit la Guvern două rescripte ale Măriei Sale, în care se scrie că în Moldova, mai cu seamă în vecinătatea ei, în localitățile Hotin și Camenița, s'ar fi iscat acum de curând „malum contagiosum“, despre care Măria Sa, „pro paterna sua in huncce haereditarium sibi principatum cura et sollicitudine“, poruncește ca în tot locul să se iea măsuri de pază din partea provinciei pentru înlăturarea acelei molime primejdioase și pentru scoaterea ei din țară cu orice chip. De aceia se interzice orice corespondență și comunicație cu Moldovenii, până atunci până când Măria Sa va porunci din nou în privința acestui lucru; cu Polonia însă au voie locuitorii să facă negoț supt precauțiile și în chipurile poruncite a se observă și până acuma. Cu toate acestea însă Evreii și alți vagabonzi, prin cari s'a dovedit că s'au împrăștiat și în timpurile de înainte molime pestilențiale, nu se înțeleg aici, ba încă se exclud în totul de la comunicații. De aceia, aflându-le d-voastră pe acestea, să fiți cu băgare de seamă și grijă în observarea lor, precum și înainte de aceasta „in simili circumstantia“ serio vi s'a poruncit d-voastră. Apoi, cari sunt mai aproape de Moldova, dregătorii acelor locuri să se silească într'aceia ca prin mijloace îndrăznețe și în afară de primejdia contagiunii să se informeze de creșterea sau stingerea răului contagios în numitele locuri, și din Moldova și din altă parte, și să nu neglijeze a informa îndată Guvernul, „de casu in casum“, ca după aceia și Guvernul să-și facă datoria și slujba, potrivit cu porunca Măriei Sale. În toate acestea d-voastră, dar mai cu seamă ca nu cumva, „casu quo“, în țară, „per incuriam et invigilantiam“, această periculoasă nevoie să nu năvălească, — „sub amissione honoris et officii“ să nu zăboviți a împlini porunca Măriei Sale și Guvernului și să vă faceți datoria, „prout praescriptum est“.

sége és Gubernium parancsolattyának
s maga kötelességének, prout praescrip-
tum est, satisfacalni el ne mulassa.

Secus non facturis altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa
manet. Datum e Regio principatus Transylvaniae Gubernio, Claudiopoli, die 29
9bris 1730.

C. Sigismundus Kornis, gub., m. p.

David Maxay, secretar., m. p.

[Vo:] Generosis, Prudentibus item ac Circumspectis consuli Sedisque iudici
caeterisque senatoribus ac notario civitatis et Sedis saxonicalis cibiniensis, nobis
honorandis et benevolis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMCLI.

București,
1731,
30 Ianuar.

Mihai-Vodă Racoviță, Domnul Terii-Românești, către Brașoveni, cu mul-
țămiri pentru felicitările lor la suirea în Scaun.

Spectabiles, Generosi ac Circumspecti domini. Literae Spectabilium ac
Generosarum Dominationum Vestrarum ex occasione collatti mihi, divina favente
clementia, Valachiae principatus, congratulatoriae mihi redditae, ac peracceptae
fuerunt, et gratias ago pro amicabilibus votis et auguriis simulque officiosa ami-
citiae demonstratione, quam mea quoque ex parte, tum antecessorum meorum
exemplo, cum etiam proprio instinctu, congruis officiis ita fovere desidero, ut In-
clyta civitas coronensis, quod in me circa observandam bonam vicinitatem deside-
rare possit, prorsus habitura non sit. Interim easdem optime valere cupiens, singu-
lari cum benevolentia maneo Spect., Gener. et Circumspectarum Dominationum
Vestrarum ad officia paratus

(Ion Mihail Racoviță
Voevod.)

Bukuresti, die 30 ianuarii 1731.

[Vo:] Responsoriae principis Vallachiae neo-creati, Michaelis de Racowitz
ad nostras gratulatorias. Exhibitae die 12. februarii, anno 1731.

(Brașov, Archiva Orașului, Mz. 2/731.)

MMMXLII.

Cluj,
1731,
26 Iunie.

Guvernul ardelean către Sibieni, despre starea țăranimii în părțile Fă-
gărașului.

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis, principis Transsylvaniae,
domini, domini nostri Clementissimi, nomine.

Generosi, Prudentes item ac Circumspecti nobis honorandi et benevoli,
salutem et gratiae caesareo-regiae incrementum.

MMMXXXII.

Cancelaria ardeleană din Viena către Consiliul de războiu, despre numirea unui căpitan al Făgăraşului după Simion Boér şi despre starea preoţilor români de acolo.

Viena,
1729,
12 April.

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis Excelso Consilio Imperiali Aulae Bellico ad eiusdem in puncto vacantiae supremi officii capitaneatus in Transylvania fogarasiensis, de dato 10 aprilis anni praesentis, emanatum insinuatum, officiosissime reinsinuandum Cancellariae huic Regiae Transylvanico Aulicae decessum domini Simonis Boér, praelibati districtus fogarasiensis supremi quondam capitanei, etiam per regium Transylvaniae principatus Gubernium innotuisse Suaeque Sacratissimae Maiestati ab eodem Gubernio regio iuxta stylum et modum in similibus hactenus observatum demissam informationem iam submissam candidaturemque aliorum subiectorum ad supplendam a Sua Maiestate Sacratissima hanc vacantiam ex praefato Gubernio regio proxime submittendam esse, qua accepta Cancellaria isthaec, non immemor huius quoque Excelsi Consilii Imperialis Aulae Bellici insinuati, pro muneris sui exigentia, vacantiam istam in Excelsa ministeriali conferentia in rebus transylvanicis celebranda proponere haud intermissura est. Occasione autem hac officii sui cancellaria haec esse duxit officiosissime Excelso Consilio Imperiali Aulae Bellico communicare, per fiddignas relationes innotuisse quod post decessum iam dicti domini supremi quondam capitanei Status Valachorum graeci ritus in eodem districtu unitorum in deterius mutatus unitique popae contributionibus in eodem districtu subiiciantur, schismatici autem eximantur, necnon duo templa per schismaticos occupata sint. De reliquo, et cetera.

Ex Consilio Cancellariae Regiae Transylvanico Aulicae, die 12 aprilis anni 1729.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; copie contimporană.)

MMMXXXIII.

Cancelaria ardeleană din Viena, despre numirea episcopului Ioan Klein.

Viena,
1729,
6 Maiu.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis Excelsae Aulicae Caesareae perquam officiose insinuandum altissime fatam Maiestatem Sacratissimam ad episcopatum Valachorum, Graecorum, Ruthenorum et Rascianorum in principatu Transylvaniae partibusque regni Hungariae eidem annexis Sanctae Romanae Catholicae Ecclesiae unitorum graeci ritus fogarasiensem, per decessum ex hac vita domini Ioannis Nemes, liberi baronis de Patak, istius episcopatus ultimi ac immediati possessoris, dominum Ioannem Klein, iuxta demissam Excelsae Caesareae ministerialis conferentiae, die 25ta februarii anni volventis, in rebus transylvanicis celebratae opinionem, benignissime resolvisse et nominasse. Proinde eandem Excelsam Caesareo-Regiam Aulicam Cameram requiri officiosissime quatenus haud gravaretur Inclitae Camerali in dicta Transylvania Directioni congruos dare ordines, vi quorum universa bona et beneficia ad eundem episcopatum spectantia, una cum utilitatibus et pertinentiis quibuscumque, prouti per antelatum episcopum dominum Ioannem Nemes, baronem de Patak, possidebantur, praememorato neo-resoluto domino episcopo consignentur et tradantur. Caeterum eidem Excelsae Caesareo-Regiae Aulicae Camerae Cancellariam hanc Regiam Transylvanico Aulicam ad exhibenda quaevis officii sui genera promptissimam manere atque paratissimam.

Ex Consilio Cancellariae Regiae Transsilvanico-Aulicae, Viennae, die 6ta maii anni 1729.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; copie contemporană.)

MMMXXXIV.

Viena,
1729,
6 Maiu.

Împăratul Carol al VI-lea numește pe Ioan Klein episcop al Românilor uniți.

Carolus Vitus, et cetera.

Illustres, et cetera. Quoniam nos, attentis benigne et consideratis praeclaris virtutibus, laudatis et acceptis moribus, doctrina item ac eruditione aliisque animi dotibus fidelis nostri Ioannis Klein, quibus ipsum ex altissimi numinis beneficio insignitum et exornatum esse ex demisso ac fidedigno fidelium nostrorum testimonio ac recommendatione cognovimus, eundem, tanquam personam idoneam et bene meritam, ad episcopatum Valachorum, Graecorum, Ruthenorum et Rascianorum in haereditario nobis Transylvaniae principatu partibusque regni nostri Hungariae eidem annexis sanctae romano-catholicae Ecclesiae unitorum graecis ritus fogarasiensem, per mortem et ex hac vita decessum Reverendi ac Magnifici Ioannis Nemes, liberi baronis de Patak, eiusdemque episcopatus ultimi veri legitimi ac immediati possessoris, de iure et de facto vacantem, vigore alterius nostri diplomatis a nobis eidem impertiti, assumimus, elegimus et nominavimus ac in consiliarium nostrum declaravimus. Eapropter mandamus vobis clementissime quatenus vos dictum Ioannem Klein, non modo pro vero, legitimo ac indubitato unito superius declaratorum episcopo agnoscere, habere, reputare, perque alios, quorum interest et intererit, agnoscere, haberi et reputari, eumque in dictum episcopatum suo modo installari ac introduci facere, sed et omnem congruam eidem, dum et quando pro istius episcopalis muneris ac iurisdictionis suae exigentia requisiti fueritis, iuxta officii vestri incumbentiam praestare debeatis et teneamini assistentiam. Quibus sic facturis gratia nostra caesareo regiaque principali iugiter propensa manemus. Datum in civitate nostra Vienna, die 6 mensis maii, anno Domini 1729, regnorum vero nostrorum, et cetera.

B. Ioan. Ios. Bornemisza de Kaszon. Ad mandatum, et cetera.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMXXXV.

1729,
4 Iulie.

Cancelaria ardeleană din Viena către Camera Imperială, despre cearta cu Moldova pentru hotarul în părțile Cincului, Gurghiului și Bistriței.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis Excelsae Camerae Aulicae officiosissime insinuandum: Ad iteratas Incliti Gubernii Regii Transylvaniae Suae Maiestati Sacratissimae humillime submissas preces, haud ita pridem Sacratissimam Suam Maiestatem eidem Gubernio suo in Transylvania Regio clementer demandare dignatam fuisse ut, ratione territoriorum inter Sedes siculicales Csik, Gyergy, necnon Sedem saxonicalem bistricziensem nominatas, Moldaviam inter, controversorum, nunc vero per Moldavos occupatorum, beneficio literarum metaliū aut alio quovis modo provideat suamque desuper informationem submittere non intermittat. Hincque dictum idem Gubernium Regium Cancellariae huic Regiae Transylvanico-Aulicae scriberet, se quidem, ex quo nullum aliud efficacius revindicandorum dictorum territoriorum medium videat, reinveniendarum huiusmodi metaliū intuitu, omnem industriam impendisse, inito nihilominus huiusmodi conatu hasque, communi quasi fama authore, non alibi quam inter literalia instrumenta apaffiana, nunc penes Inclitam Cameralem in Transylvania Directionem existentia, reperibiles adeoque investigandas, haud abs re autumaret, cum aliunde dilationem, aut neglectum huius revisionis instrumentorum, prout in praeiudicium iurium fisci regii vergeret, ita etiam integrarum in principatu eodem, tam familiarum, quam privatarum personarum, administrandae iisdem iustitiae cursum impedire idem Gubernium scriberet. Hinc, praeprimis intuitu commodi publici summi principis, quo

conservandis ampliandisque eiusdem territorii, necnon privatorum quoque iuribus pro aequitate consulere, ex officio incumbere, Caesareo-Regiam Cameram Aulicam officiosissime requirit quatenus, circa praeattactorum literalium instrumentorum suo modo fiendam revisionem, modum competenter suppeditare non gravetur. Quae dum Excelsae Camerae Aulicae Regiae Cancellaria haec Transylvano-Aulica pro exigentia officii sui respectuose insinuat, ad exhibenda porro quaevis mutui officii studia semper addicta manet et parata¹.

Ex Consilio Cancellariae Regiae Transylvanico-Aulicae, die 4ta iulii anni 1729.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMXXXVI.

Guvernul ardelean către Sibieni, despre stările bisericești ale Românilor după moartea episcopului Ioan Pataky.

Cluj,
1729,
17 Decem-
bre.

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis principis Transylvaniae, domini, domini nostri Clementissimi, nomine.

Spectabilis, Generosi, Prudentes item ac Circumspecti frater nobis observande, honorandi et benevoli, salutem et gratiae caesareo-regiae incrementum.

Per decessum baronis Ioannis Pataki, alias Nemes, graeci ritus Valachorum episcopi, tapasztalván az unitus, és sub specie unionis lappango oláh papok között valo nagy confusiot, hogy az kik közülök valósággal unitasok is, az megholt püspök baro Pataki halála után, mások azoknak confusiojokra és injuriatiokra transmigrálván az két Oláh-országra, Banatusban és Maramarusban magokat schismaticus püspökkel papokká tétetven és onnét viszsza jöven sok inconventiákat causáltak, mellyekről is midőn felséges Urunk genuine informáltatott volna, azon gonosz igyekezeteknek meg előzésére tettszet ő felségének mig in locum praememorati graeci ritus Valachorum unitorum episcopi mást fog ő felsége kegyelmesen denominálni, addig a mostani kolosvári rector pater Fitter Adam urat pro di-

Prin moartea lui Ioan Pataki, alias Nemes, episcop al Românilor de rit grecesc, am aflat de marea turburare latentă între popii români uniți, și că și acei cari sunt cu adevărat uniți dintre ei, după moartea episcopului baron Pataki, din pricina turburării și batjocurilor altora, au pribegit în cele două țeri românești, în Banat și Maramurăș, s'au făcut popi cu episcopi schismatici și, întorcându-se de-acolo, au pricinuit multe necuviințe, despre care când s'a informat Măria Sa Domnul nostru, cu adevărat, ca să se prevină aceste intenții rele până când va numi în locul pomenitului episcop unit al Românilor de rit grecesc, până atunci a pus pe rectorul de acum de la Cluj, pe Adam Fitter, ca director al popilor români de rit grecesc, ca să inspecteze pe popii români uniți și, unde va trebui ajutor,

¹ Adăugim după inventariul citat și la p. 1081, nota 8, aceste mențiuni de acte cu privire la hotare:

„Copia literarum Ioan[nis] Nicolai Maurocordati, principis Moldaviae, dd. Iass, 24 ianuarii 1712, magistratui Bistricii datarum.

Copia literarum magistratus bistriciensis ad Celsissimum principem Moldaviae, dominum Iohannem Nicolaum Maurocordatum, sub dato Bistricii, die 11 februarii 1712 datarum.

Copia literarum Excellentissimi domini generalis commandantis de Stainville ad Inclytam deputationem Albae-Iuliae, 1 martii 1712 exaratarum.

Copia literarum Nicolai Maurocordati, principis Moldaviae, ad Excellentissimum dominum generalem de Faberi, sub dato Iass, 28 aprilis 1712 datarum.

Copia commissionis gubernialis ad magistratum bistriciensem, dd. Medgyes, 15 iunii 1712 expeditae.

Copia literarum deputationis Transsilvaniae ad Celsissimum Moldaviae principem, die 29 iunii 1712.

Copia literarum Excellentissimi domini generalis commendantis Celsissimo principi Moldaviae transcriptarum, dd. Alba-Iulia, 3 iulii 1712.“

rectore poparum graeci ritus Valachorum kegyelmesen resolválta hogy az unitus oláh papokra inspiciállyon és ha mikben succursus kívántatik a Gubernium is succurályn, mellyre nézve látván és tapasztalván de die in diem az schismaticus oláh papoknak nagy mértékben harapozo gonosz igyekezeteket és munkájokat, szükségesnek íteltetett hogy minden helységekben publicáltassék hogy a modo impostorum valaki ez oláhok közül titkon vagy clancularie schismaticus oláh püspökkel magát oláh papnak téteti, és az igaz unitus papot quoquomodo exturbálni igyekezik közöttök confusiot szerezni, az olyan immediate az contributioknak obnoxius légyen és egyéb terek viselésnek is subiaceállyon, egy sóval valakinek Athanasiustól, néhai báró Pataki Iános Urtol vagy más igaz unitus püspöktől testimonialissa nem producálthatatik, az immediate contribuálljon és egyéb onust is supportállyon sőt az maga földös Uraknak is servitiumot praestállyon.

Az kik ratiocináltak az generalis computuson, inspectorok vagy perceptorok in annis vel hyberniis 1726, 27, 28 az akkori ratiokat hozák bé, és ha mi restantiájok van a pénzt is magokkal hozák bé, úgy az idei Aulica Cancellaria fizetésit is jo monetául. Az ratiok productioja azért kívántatik hogy a neoconductus Mileseknek craiczarit igazításban vehessen a commissariatus per provinciam és a restituálendo egy egy craiczár bonificatioja is proportionáltatassék a proportione quanti contributionis, mint hogy most jött a Guberniumnak finalis resolutioja generalis commissarius eö Excellentiájától mit lehessen acceptálni a praenominált esztendőben in computibus provinciam inter et militiam, azért ad 15um ianuarii compareállyanak. Ha mi panaszok leszzen a militia ellen observálván az első instantiákat a condigna satisfactiot nem obtineálhatnak clara rei declaratione specificálván a panaszt hogy ki ellen vagy cum veris documentis a Guberniumnak adgja bé kegyelmetek úgy tudyja az dolgot pro ulteriori promoveálni és meg is orvoslani, kegyelme-

să ajute și Guvernul; văzând și aflând că din zi în zi în mai mare măsură cresc intențiile rele și munca schismaticilor popi români, s'a crezut că e de nevoie să se publice în toate localitățile ca de acum cine dintre acești Români se face popă român de către un episcop schismatic, în taină sau furiș, și pe adevăratul popă unit se silește să-l gonească oricum, să facă tulburare între ei, acela să fie îndată pus la contribuție și să fie supus și la purtarea altor îndatoriri. Cu un cuvânt cine nu-și poate aduce un act doveditor de la Atanasie, de la haronul Ioan Pataki sau de la alt episcop unit adevărat, acela îndată să dea bir și să fie supus și altor sarcini, ba chiar și domnului de pământ să-i facă slujbe.

[Nu ne privește.]

Méltóságos commendans generalis Excellentiája proxima occasione írja a Guberniumnak hogy Fogarasföldről ötvenen vagy hatvanon öszve vervén magokat a paraszt emberek, csoportosan mentek által Havasalföldébe és fegyveresek felesen lévén minekelötte meg előszhettélő, vagy meggátoltattathatának volna elábáltak, másoknak is rossz példájára és a publicumnak is kárára, azért ezen gonoszanak eltávolztatására nevezve, mind eő Excellentiája intimatiojat mind a rossz consequentiának harapozását considerálván a Gubernium; pro moderna rerum circumstantia et plurium eiusmodi mali exempti sequelarum aversione szükségesnek ítélte, minden helységekre közönségesen az egészsz principatusba, committalni super eo hogy a vármegyék, székek és helységek tisztjei promulgálják mindenütt hogy a dominus terrestrisek és possessorok szedgyék el mindjárt mindenütt a parasztlközségtől a fegyvert, s vegyék magok kezéhez úgy hogy senkinek ne legyen szabad e plebe rusticana fegyverrel, puskával járni, s azt tartani, külömben ha post huiusmodi promulgationem ubique publicatam, fegyver, kard, pallos és puska találhatik a parasztságnál, a tiszték tartozzanak sub gravi honoris iactura, e Gubernii animadversione a die publicationis praesentium intra quindenam elszedni töllök a puskat és fegyvert. Ha pedig a dominus terrestris parasztemberekkel akar vadászni vagy vadásztatni, olyankor ki adhattya a pusokoknak a pusokát és a mig vadásznak, addig legyen nállok, vadásztattól meg szüinvén, ismét mingyárt szedgye vagy szedesse bé töllök s rakassa vagy tétesse el maga házánál de a pusokaknál ne hadgya, mind azáltal a szöllő határ és marha pasztoroktól nem kell a fegyvert elszedni.

Mellyet is kegyelmetek eszerint effectumba venni és stricte observálni, s observáltatni, úgy hasonló képpen arra is igen szorgalmatossan vigyázni s vigyáztatni mindenütt, kivált a havas alatt, havasokhoz közel lévő helységekre, ismérje és tarcsa maga szoros kötelességének lenni hogy a contribuens

Excelexa Sa Ilustrul general-comandant scrie cu „proxima occasio“ Guvernului că 50 sau 60 de țerani din Făgăraș s'au strâns și în grup au trecut în Țara-Românească și, fiind pe jumătate înarmați, înainte de a li lua înainte sau de a-i opri, au fugit, ca exemplu rău pentru alții și spre paguba obștii. De aceea, pentru înlăturarea acestui rău, consideră Guvernul, atât intimația Excelelexei Sale, cât și mușcătura relei urmări, „pro moderna rerum circumstantia et plurium eiusmodi mali exempti sequelarum aversione“; el a judecat de trebuință că în toate localitățile din întreg principatul trebuie a se ordona „super eo“ ca dregătorii comitatelor, Scaunelor și localităților să promulge în toate părțile ca „dominus terrestris“ și posesorii să strângă îndată din toate părțile armele de la comune și să le iea la ei, așa că nimănu i să nu-i fie îngăduit „e plebe rusticana“ să umble cu armă, pușcă și să o țină pe aceea. Astfel, dacă „post huiusmodi promulgationem ubique publicatam“, armă, sabie și pușcă se gădesc la țerani, datoria dregătorilor să fie, „sub gravi honoris iactura, e Gubernii animadversione, a die publicationis praesentium intra quindenam“, să iea de la ei pușcă și armă. Dacă însă vrea să vâneze sau să pună să se vâneze cu țerătimea „dominus terrestris“, atunci poate să dea pușcașilor puștile și, până vânează, să le aibă, iar, isprăvind vânatul, îndată să le strângă și să le așeze sau să le pună la casa sa, dar să nu le lase la pușcași. Cu toate acestea, de la păzitorii viilor, de la ai hotarului și de la păstorii de vite nu trebuie să strângă armele.

Ceia ce d-voastră aducând-o la îndeplinire și observând-o strict, de asemenea păzind sârguincios și aceea, în tot locul, și, mai cu seamă supt munte, ca să cunoașteți localitățile din apropierea munților, și să vă țineți de strictă datorie ca obștea birnică, nici în taină, nici pe față, nici cu de-a sila, să nu

kösség se titkon, se nyilván, se erőszakosan ne elábállyon külömben a hova való tisztnek gondviseletlensége vagy negligentiaja mia történik ilyen dolog, annak kelletik számot adni rolla, és ha mi non putáram követi, magának tulajdonicsa.

Sic facturis altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. Datum ex Regio principatus Transilvaniae Gubernio, Claudiopoli, die 26 iunii, anno 1731.

Sigimundus Kornis, gub., m. p.

David Maxay, secretar., m. p.

[Vo:] Generosis, Prudentibus item ac Circumspectis consuli, Sedisque iudicibus, coeterisque senatoribus ac notario civitatis et Sedis saxonicalis cibiniensis, nobis honorandis et benevolis.

Szinte midön ezen commissio concludáltatott volna, érkezett Meltóságos commendans generalis ö Excellentiája levele 22ta labentis Crajováról iratott a Guberniumhoz, kiben is írja eö Excellentiája hogy a vármegyék és székek tisztjei szorgalmatosan rea vigyáznak s vigyáztassanak ha hol tolvajok hallatnak vagy láttatnak, azokat kergettesék és elfogattatásokban minden módon igyekezzenek s a kiket el foghatnak, azokat igen jó és szoros őrizet alatt való fogságba tegyék és tétessék hirt adván rólla. Azomban azt is keményen megtiltsák hogy a falukból semmiképpen az olyan gonosz embereknek victuale ne suppeditaltassék a fegyver a mint már megiratott, a parasztságtól olyan formában be szedetessék, mellyeket is kegyelmetek aszerint mindenütt effectumba vétetni és szorgalmatossan observáltatni ismérje maga szoros kötelességek lenni.

Azomban a szökő s bujdoso emberekre is ocultissime vigazzon és vigyaztasson s valahól affélék találtatnak a ferjfiak meg fogattatván tétessenek tömlöczbe, a cselédgyek s marhajok sub bona custodia adattassanak által a dominus terrestrisnek és a falukis magok s ha egyfalu elegendő nem tenne, a szomszéd falu is tartozzék insurgalni, az ilyen bujdoso s lészegő emberek akár a tolvajok ellen, és ha úgy is nem birhatnának vélek, a militia tisztjeitől s közelyebb találtatando commendans-

o ica la sănătoasa; de altfel, unde se va întâmpla așa ceva din pricina lipsei de grijă sau neglijenței, acela va trebui să dea seamă de aceasta și, dacă va urmă cu el ce nu socotise, să și-o atribuie însuși.

Chiar când s'a încheiat această comisiune, a sosit scrisoarea din 22 a lunii curente a Excelenței Sale Ilustrului comandant-general, din Craiova, scrisă Guvernului, în care arată Excelența Sa că dregătorii comitatelor și Scaunelor să fie cu sârguincioasă băgare de seamă ca, unde vor auzi sau vor vedeă hoți, să-i alunge și în tot chipul să se silească a-i prinde și pe cari îi pot prinde, pe aceia să-i pună la închisoare, supt pază foarte bună și strânsă, dând de știre despre aceasta. Dar și aceia să o interzică aspru ca în sate acestui fel de oameni răi să nu li se dea arme, precum s'a și scris ca de la țerătime în așa fel să se strângă, și să recunoșteți și d-voastră ca strictă datorie de a efectua aceasta în toate părțile și a o observă sârguincios.

Dar să aibă grijă și să pună pază „ocultissime“ asupra oamenilor cari fug și se ascund și, unde se vor afla de aceștia, pe bărbați să-i prindă și să-i pună în închisoare, slugile și vitele să se dea domnului de pământ „sub bona custodia“ și că și în satul e dator să se ridice, și, dacă un sat nu e destul, atunci și satul vecin e dator să se ridice contra acestui fel de oameni ascunși și vagabonzi sau contra hoților, și, dacă nici așa nu puteți birui cu ei, trebuie cerută și asistență militară de la dregătorii militari și de la comandanții cari se găesc mai pe aproape, căroră, precum scrie Excelența Sa Ilustrul gene-

sitől (kiknek is a mint írja Méltóságos generalis eö Excellentiaja már parancsolt) militaris assistentiat is kell kérni, és úgy compescalni in casu pedig necessario eö Excellentiaja vóltaképpen informáltassék és kegyelmetek magat mind ezekben e szerint accommodállyá, és így cselekedgyék.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

ral, li-a și poruncit și așa să se împace; însă în caz de trebuință, Excelența Sa să se informeze, și d-voastră să vă po-triviți după aceasta. Și așa să faceți.

MMMXLIII.

Anușca către „jupun Moarcăș“ (Wagner) din Brașov, pentru „banii de la Ion Grid“, arătând ce-i scrie „nepotul Stae“; altfel va face „mare strânsoare“. 1731, 7 Septem-bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, p. 331, n° 13.)

MMMXLIV.

Reformații din Ardeal către Împărat, despre nedreptatea ce li se face în folosul clerului românesc. 1732.

Sacratissima Caesarea Regiaque Catholica Maiestas, domine, domine naturaliter clementissime, benignissime!

Maiestas Vestra Sacratissima clementissime meminisse dignabitur quomodo iam per sex brevi excurrentes annos ex natione saxonica deputatus et senator cibiniensis pro curandis negotiis publicis ad Augustissimam Maiestatis Vestrae Sacratissimae Aulam benignissime admissus sit, qui, inter alia negotia publica et oeconomica, etiam religiosa procurando, specialiter et notanter de decimarum a Venerando clero catholico noviter instituta impetitione, de cessione monasterii cibiniensis, eademque occasione a plenipotentiaro Sacratissimae Vestrae Maiestatis commissario civitati solenniter eatenus compromissis beneficiis, sua memorialia in extenso ad Sacratissimum Maiestatis Vestrae thronum pedesque humilime deposuit; quae tamen in hodiernum usque diem ad desideratissimam ministerialis conferentiae institutionem dilata et indeterminata permanserunt.

Accesserunt interea alia atque alia gravamina, inter quae primarium esse videtur quod, proxime praeterito anno, occasione decretaliter iniunctae correctionis remoratae iustitiae, eo processum sit, ut quinque tantum personae seu consilarii guberniales catholici, contra expressum Sacratissimae Vestrae Maiestatis mandatum suamque hoc in negotio sibi iustissime reservatam religiosorum ventilationem et correctionem, novum legum patriarum systema formare atque publicas regum principumque privilegiis confirmatas patriae constitutiones invalidare et mutare conati sint, unde subinde inter fideles Maiestatis Vestrae subditos terribiles eiusmodi rumores sparsi quod brevi praedictae innovationes in executionem venient, atque de acatholicorum religione et libertatibus penitus actum erit; quae procedura, conturbatis subditorum animis, maxime damnosam in oeconomias causavit influentiam et consequentiam.

Accedit prioribus novum etiam gravamen, quod nimirum extra Venerandum clerum catholicum episcopus etiam vallachicus et popae Vallachorum graeci

ritus, inter alios, pastoribus quoque saxonis augustanae confessioni addictis decimas a seculis iure regio pacifice possessas, praetextu unionis cum religione catholica et tenore leopoldini diplomatis, seu iuxta sic dictorum quinque punctorum articulum primum, adimere intendant; cum tamen hic articulus, quoad ipsos quoque romano-catholicos, genuinam interpretationem desideret atque a clero augustanae confessionis eiusdem instantia et explicatio ante aliquot adhuc annos Sacratissimae Vestrae Maiestatis iustissimae determinationi humilime submissa sit.

Dignata quidem erat Sacratissima Sua Maiestas gloriosissimae reminiscendae Imperator Leopoldus, tam in tractatu viennensi, die 28 iunii, anno 1686, emanato, ante occupationem Transylvaniae, quam etiam occasione acceptati dominatus caesarei per capitulationem sic dictam lotharingicam, die 27 octobris, anno 1687, signatam, Status et Ordines Transylvaniae benignissime assecurare ut quaevis natio et religio in statu quo manere atque pristinis libertatibus beneficiisque pacifice frui debeat, imo, post realiter stabilitum per aliquot annos dominium, Augustissimo Monarchae placuit, anno nimirum 1691, pro totius provinciae constantissimo regulamento solenne instrumentum diplomaticum clementissime expedire et statuere ut eiusdem contenta pro lege perpetua et pragmatica sanctissime observari debeant; ubi etiam praememoratum decimarum beneficium expresse confirmatum existebat, uti praecitati sacratissimi diplomatis articulus 2us hic, sub lit. A. adiectus, clarissime edocet.

Nihilominus, dum anno 1699 Inclitus Status catholicus ad privatam suam instantiam aliam resolutionem imperatoriam et sic dicta quinque puncta impetrasset, reliqui receptarum religionum Status et Ordines sibi iteratum ad Sacratissimam Vestram Maiestatem recursum suorumque iurium remonstrationem humilime reservarunt. Uti etiam, quoad punctum 3^{ium}, per lit. B. signatae declarationis, specialem querelam et remonstrationem instituendam habemus.

Sunt et alia specialia urgentissima, tam nobis dolorosa, quam summe Maiestatis Vestrae Sacratissimae servitio damnosa gravamina, utpote exemptio advenarum catholicorum a contributione et iurisdictione, sollicitatio tituli praepositurae cibiniensis a praeposito caroliensi Demeter, etc., etc., quae omnia, obtenta clementissima resolutione, inferius humilime sollicitanda, etiam ad particularem et uberiores remonstrationem, nobis humilime reservamus.

Ideoque ad Maiestatis Vestrae sacratissimum thronum flexis genibus provolvimur, devotissime orantes, dignetur Maiestas Vestra Sacratissima distinctissime fidelium attamen afflictorum subditorum suorum paternam habere curam et clementissime ordinare ut solita ministerialis deputatio, sepositis aliis negotiis, a tot annis cumolata Transylvaniae religiosa gravamina in speciali conferentia assumat, partes pro et contra audiat, adhibitaque praevie fidelissima ventilatione, genuinam et impartialem ad Sacratissimam Vestram Maiestatem relationem et opinionem humilime exhibeat, quibus tandem peractis Maiestas Vestra Sacratissima, qua princeps noster clementissimus summusque omnium religionum iudex, prolatas humilimas querelas pro iustitia decernere et finaliter determinare atque deinde etiam pro futuro utrisque partibus suos limites ponere unionemque animorum, pro maxima Maiestatis Vestrae Sacratissimae gloria et servitio, clementissime restabilire et constanter conservare dignabitur.

Quemadmodum etiam finaliter hanc praecipuam a Maiestate Vestra Sacratissima nobis exoramus iustitiam et clementiam, ut nobis, qua fidelibus subditis, ulterior etiam, libera semper et benignissima, ad Aulam concedatur admissio et, veluti elapsis annis ordinarius noster deputatus eandem habuit licentiam, sic etiam quoad haec negotia e medio nationis unus vel alter illius successor, non tantum pro nunc constitui, sed etiam in futurum nationalis haec deputatio seu agentia pro rerum exigentia absque ulla difficultate continuari et de casu in casum iustitia et remedura humilime impetrari possit, uti Sacratissima Maiestatis Vestrae, resolutione anno 1698, die 12 aprilis, clementissime emanata solenniter et luculenter sancitum

est his verbis: licitum erit Nationi Saxonicae habere ad Aulam agentem seu procuratorem negotiorum suorum, et caetera.

Pro qua imperatoria benignitate iustissimaque ordinatione, divinam clementiam regemque regum indesinenter implorabimus ut Maiestatem Vestram Sacratissimam, tam temporalibus, quam aeternis prosperitatibus et in seram usque posteritatem durabili gloriosissima stemmatis caesarei propagatione coelitus beare et conservare velit; emoriendo

Maiestatis Vestrae Sacratissimae fideles humilesque subditi: Nationis Saxonicae officiales atque religioni augustanae confessioni addictae communitates in Transilvania:

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMMXLV.

Guvernul ungar către dregătorii comitatului Arad, despre întărirea de Împărat a episcopilor Vichentie Ioanovici de Carlovăț și Isaia Antonievici de Arad. Pressburg, 1732, 22 Mart.

Illustrissimi, etc.

Quandoquidem Sua Sacratissima Caesarea et Regia Maiestas Venerabilem Vincentium Ioannovich graeci ritus nationis illyricae seu rascianicae archiepiscopum et Metropolitam carlovicensem et belgradiensem caeterarumque ditionum Suae Maiestatis Sacratissimae neoacquisiticarum, qua in locum defuncti Moysis Petrovich, eiusdem ritus archiepiscopi et Metropolitae aequae carlovicensis et belgradiensis, more solito a clero et universo populo graeci ritus illyrico-rasciano electum, recenter benigne confirmasset, sed et Isaiae Antonovich, pro districtu aradiensi, ienopolitano, magno-varadiensi et halmassiensi nominato eiusdem graeci ritus non unito episcopo, consuetas desuper expeditiones extradandas clementer resolvisset;

Hinc Consilium hocce Locumtenentiale Regium idipsum praetitulatis Dominationibus Vestris praesentibus eo fine intimandum esse duxit ut modofati graeci ritus populus, et ille non unitus solum, ad quem duntaxat iurisdictio eiusdem restricta haberetur, praelibatum praevio modo per Suam Maiestatem Sacratissimam clementer confirmatum archiepiscopum et Metropolitam pro tali recognoscere, et debitam ab eodem, in rebus ad functionem eiusdem spectantibus, dependentiam habere teneatur; praetitulatae Dominationes Vestrae praefatum graeci ritus episcopum ad exercitium competentis eidem iurisdictionis in gremio suo admittant.

Caeterum, ne eiusdem ritus homines passim per regnum ubi hactenus non erant, pro libitu sedem figere, et in locis ubi religionis suae ecclesias et exercitium publicum ad praesens non habuissent, illud vindicare ac per se propriaque sua autoritate introducere valeant, — eatenus peculiarem habebunt eadem Dominationes Vestrae curam, ita ut, si quas eo in passu contraventiones vel novitates fieri resciverint, easdem specificae, pro ordinando desuper conveniente remedio, Consilio huic Locumtenentiale Regio repraesentare noverint eadem Dominationes Vestrae. Datum ex Consilio Locumtenentiale Regio, Posonii, die vigesima secunda martij, anno Domini millesimo septingentesimo trigesimo secundo celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum ad officia paratissimi

Comes Georgius Esterházy, m. p.

Adamus Baró de Merko, m. p.

Emericus Gyürsány, m. p.

(Archiva Comitatului Bihorului, N-r 24, fasc. II, 1732)

MMMXLVI.

Viena,
1732,
9 April.

Însemnare despre memoriul prezintat la Viena de episcopul Klein cu privire la drepturile Bisericii sale.

Pro notitia. Viennae, die 9 aprilis 1732.

Perhibetur: Illustrissimum ac Reverendissimum dominum episcopum vallahicum Klein exhibuisse ad Excelsam Cameram Aulicam memoriãle, in quo suo et totius vallahici cleri nomine instantissime sollicitat:

Ut in Transilvania universi Vallachi, qua sanctae religioni catholicae uniti, decimas quas hactenus sic dictis reformatae et evangelicae religionis pastoribus dare obligati fuerint, deinceps suis popis vallahicis, clero catholico unitis, pendere debeant. Rationes et argumenta allegata dicuntur sequentia:

1º, quod vi et autoritate leopoldini diplomatis, tempore Unionis elargiti, quoad temporalia, Inclitis Statibus regni religionibusque receptis parificati sint, iuxta instrumenti Unionis articulum tertium sequentem:

Quinimo clementer annuimus ut quicumque etiam seculares et plebeae conditionis homines toties mentionatae Sanctissimae Ecclesiae sese secundum normam a theologo praescribendam univerint, immediate statui catholico adnumerentur sicque inter Status computentur capacesque legum patriarum ac universorum beneficiorum, non ut hactenus solum tollerati, sed ad instar patriae filiorum reliquorum reddantur.

2º. Allegare feruntur nota sic dicta quinque puncta seu decretum leopoldinum anno 1699 emanatum, ut et eorundem repetitionem in decreto caesareo anno 1701 severioribus terminis expeditam atque tenore praedictae Unionis eandem resolutionem sibi vindicare praesumunt.

3º. Eo etiam condescendisse audiuntur quod, collato hoc beneficio, etiam a pastoribus evangelicis hactenus pendi solitum census cathedraticum omnemque aliam his decimis adiunctam et consuetam onerum portionem in se suscipere velint.

Quibus rationibus sine dubio Excelsam Cameram facile in suam partem favorabilemque resolutionem flectere poterunt.

Cum vero hoc decimarum negotium praedictis religionibus acatholicis maxime sit praeiudiciosum et damnosum ideoque summe necessarium esse videtur ut praedicta utraque ex parte consultatio instituatur atque argumenta contraria colligantur et suppedientur, quibus nova haec poparum vallahicorum sollicitatio et intentio sufflaminari, imo penitus everti possit... (*sic*).

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMXLVII.

Pressburg,
1732,
26 April.

Guvernul ungar orânduiește cercetare pentru a constată dacă ortodocșii țin serbătorile odată cu catolicii.

Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabilis ac Magnifici, Perillustres, item ac Generosi domini nobis observandissimi.

Quandoquidem natio graeci ritus rasciana ad festorum cum romano-catholicis celebrationem commonita Suae Maiestati Sacratissimae medio Consilii Aulae Bellici humillime repraesentasset nationem illyrico-rascianam non unitam, iuxta calendarium graecum, ad celebrationem sat multorum festorum adstrictam, ad ferienda etiam festa romano-catholicorum, exceptis maioribus: Nativitatis utpote Domini, Paschatis et Pentecostes, festis ideo non obligari, ne eadem, utriusque ritus festa aequaliter celebrare coacta, negotia sua domestica et oeconomica negligat, sicque ad praestanda sua onera incapax reddatur, — quo in passu, cum Sua Maestas Sacratissima in puncto hoc celebrationis festorum in usum antecedaneum

per dictos Rascianos non unitos praehabitu, in locis praesertim ubi praefata natio cum romano-catholicis mixtim et promiscue degit, sedulo investigari committat, — proinde praetitulatis Dominationibus Vestris praesentibus intimari quatenus in eiusmodi usum, in quali videlicet hactenus praeattacta natio rasciana in puncto festorum celebrationis praefuerit, fundate et sedulo in gremio sui investigare et superinde genuinam Consilio huic relationem submittere velint; et non intermittant Eaedem Dominaciones Vestrae. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali, Posonii, die vigesima sexta mensis aprilis, anno 1732, celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum ad officia paratissimi

Comes Ioannes Pálffy, m. p.

Carolus Nedeczky, m. p.

(Archiva Comitatului Bihorului, N-r. 7, fasc. III, 1732.)

MMMXLVIII.

Hotărâre în procesul dintre Ioan Barth și Binder, de o parte, și Cristian Sibiiu, Witsch, de alta, pentru materialele comandate de episcopul de Râmnic. 1732, 30 April.

Copia in Sachen Joh. Barth's, Burgers und Buchdruckers, auch Binders, qua actor, contra Christian Witsch, Burger und Büxenmacher, qua inculpatus, wegen begangener Malversation, dd-to 29. April 1732, in Sede iudiciaria publicirt, endl. deliberatum.

Deliberatum. demnach aus den Acten klar erhellet, dass jetziger (Tit.) Herr Bischoff aus Rimnick den Actorem seine dasige Buchdruckerei zu besichtigen, das Nöthige daran zu reparieren und allerhant grosse und kleinere Mattern neu zu verfertigen in die Wallachey durch etliche Brief beruffen, auch eine Accord diesfals mit ihme geschlossen, ja gar selbigen, sich um einen gutten Schlosser, welcher an dessen neue Pressen neues Beschlag und Schrauben machen solte, wenn nicht andres, auch in Klausenburg, gegen gewisse Erkenntlichkeit, zu umsehen gebetten; worauf er Actor dem Inculpatus, nicht nur diese letztere Arbeit, als seinem Mitburger und Glaubensgenossen, zugeschantzet, sondern auch wegen seiner eigener gedachtem Herrn Bischoff zu verfertigender Arbeit mit Inculpatus einen Accord getroffen, über welches beyde gutwillig ein gleichlautendes Instrument, mit eigner Nahmens-Unterschrift und Petschaft verfertigter, zu dessen mehrerer Sicherheit sich an einander überreicht, dieses Inhalts: Welcher von ihnen beyden unter wehrender Verfertigung dieser allbereits aufgenommenen Mattern, auch noch weiter, mehr gemeldten Herrn Bischoffs Versprechen nach, aufzunehmender dergleichen Arbeit, von ihrem unter einander aufgerichtetem Contract weichen werde, seines mit dem Herrn Bischof gemachten eigenen Accords, als A., der Mattern, Inculpatus aber des Pressbeschlags und dazugehörigen Schrauben halber, verlustig seyn solle; Inculpatus hingegen, welcher, ihrem Contract ohnerachtet, nicht lange darauf einen neuen wegen eben diesem Herrn Bischof zu verfertigenden Stempel und Mattern, zum grossen Praeiuditz und Schaden Actoris, gemacht und darauf heimlich in die Wallachey verweist, auch, nachdeme Actor ihm dahin gegangen, noch ihn desswegen treulich gewarnet, von dieser Arbeit dennoch nicht abstehen wollen, sich mit der Illegalitaet ihres untereinander aufgerichteten Contracts, wie auch mit dem, dass er von oftgesagtem Herrn Bischof zu Verfertigung einiger Arbeit expost auch in die Wallachey beruffen worden, allwo er wider Actorem gemachtes nichts geredet, schützen will, als wird erkannt dass, nachdeme in unsern Rechten, und zwar Stat. lib. 3, tit. 1, § 3, fundiert, selbst aufgenommene Pact und Verbindnuss nicht zu brechen, Inculpatus Actori, vigore itidem Stat. lib. 3, t. 8, § 4, die Summe seines mit diesem Herrn Bischof wegen zu verfertigender Press-Schrauben und Beschlags geschlossenen Accords, welche Actor a Rfl. 200 aufsetzt, darwieder aber Inculpatus nichts einwendet, mitsammt allen zu liquidirenden Gerichtskosten,

Zeitversaumnuss, wie auch auf die Hand gegebene 2 Ducaten mox et de facto abtragen. Und, weilen eben Inculpatus weder rasend, wahnsinnig und dergleichen bey Verfertigung ihrer beyder Contract gewesen, auch, nach Inhalt dieses und dessen eigenen Geständnuss, er selbige Arbeit, um welcher wegen sie Litiganten unter einander contrahieret, gutt verstanden, und dennoch den darüber gemachten Contract illegal heist, wesswegen er secundum rigorem iuris, uti habetur Stat. lib. 4, t. 6, § 2, abgestraft werden müste, ex pura commiseratione sich mit dem richterl. Amt diesfalls, der Billigkeit gemäss, abfinden solle. Von Rechtswegen.

Welche, ad debitam actoris instantiam, ex Protocollo Iudiciali gewissenhaft herausgeschriebener extradieret. Herrmannstadt, die 30 April anni ut supra.

Ex commissione Sedis iudiciariae.

(L. S.) *M. F. Leonhardt, m. p.*

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMXLIX.

Drăgășani, Episcopul de Râmnic (?) către meșterii de literă din Sibiiu, despre comanda
1732, ce a făcut.
1-iu Maiu.

Posteaquam dominus Iuon in episcopiam venisset, dixi illi, simul cum typographo meo, quod literas quas sculperat et exposit ad me impressas miserat, secundum valachicum characterem eas bene facere non potuit. Quod cum Sua Dominatio vidisset, me requisivit ut eidem eos anticipando datos triginta florenos condonarem, super quibus quoque eidem exhiberem adtestationem, ne quispiam hanc ab ipso praetendat pecuniam. Proinde ego, ad requisitionem et desiderium illius, tam pecuniam ipsi condonavi, quam et adtestationem exhibui, prouti in eadem est scriptum. Cum autem literis seu characteribus indiguissem, conveni cum domino Christiano ut laboraret in episcopia (existendo meus quoque typographus ibidem) donec conficiantur secundum placitum characteres. Si vero dominus Iuon dixerit quod eidem pecuniam donaverim, adtestationemque vi dederim, isthaec verba poterit dicere ex proprio arbitrio. Et quod venerit huc ad episcopiam, cum praeprimis de characteribus convenissemus, arbitror quod illud fatigium eidem a me sine re-compensatione non venit. Haec scribo. Dragasan, 1ma maii, anno 1732.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMML.

1732, Declarație a lui Dumitru Râmniceanul, șeful tipografiei și săpător de slove,
9 Maiu. cu privire la comanda episcopului de Râmnic.

Cum viderim contractum Iohannis Barth, essemque praesens dum caelatos characteres probaret et formam eorum censurae (tit.) domini episcopi submitteret, scio quod episcopo characteres non placuerint, cum et illius temporis typographiae praeposito inepti viderentur. Quare testimonium super hac re meum, ut debui, exhibeo praesentium exhibitori, Christiano Vitschio.

Die 9 maii, anno 1732.

Dumitre sculptor, typographiae praepositus.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMLI.

Împăratul către dieta ardeleană, cu privire la plângerile lui Ioan Inochentie Klein că nu i se observă privilegiile.

Viena,
1732,
11 Decem-
bre.

P. P. Porrexit Maiestati Nostrae fidelis noster nobis dilectus Reverendus ac Magnificus Iohannes Innocentius liber baro Klein, graeci ritus Valachorum Sacrae Romano-Catholicae Ecclesiae unitorum in Transsilvania partibusque eidem annexis episcopus fogarasiensis et consiliarius noster, dum hic existeret, suo et cleri simul nationisque suae eiusdem graeci ritus unitae vallachicae nomine, demissas preces suas, quibus in conferentia ministeriali praevis propositis ac ventilatis nobisque exposit demisse relatis, nonnulla earundem puncta, priusquam benigne quidpiam desuper statueremus, instituendo in gremio provinciae, cum quibus intererit, concertationibus ac proin habendae eatenus demissae informationis intuitu eo remit-tenda benigne resolvimus, et quidem:

1mo. Qualiter memorati instantes suppliciter repraesentassent quod, tametsi diplomatis per Augustissimum quondam Imperatorem Leopoldum, genitorem nostrum desideratissimae recordationis, dicto episcopo cleroque eiusdem, necnon toti nationi vallachicae graeci ritus unitae in eodem Transsilvaniae principatu clementer concessi articulo 2do dictaret sacerdotes eorundem unitos ab omni nauli, telonii ac decimarum a terris ecclesiasticis praestationibus eximendos, saepius tamen iidem, tam ad nauli, quam teloniorum etiam, privatis dominis terrestribus, solutiones, aut aliter ad decimas, necnon alias obventiones, ipsis quoque augustanae ac helveticae confessionum ministris, pendendas adigantur ac proinde Maiestatem Nostram orassent ut ab huiusmodi nauli teloniorumque, ut et decimarum solutione virtute praecitati diplomatis immunes imposterum iidem habeantur. Et porro:

2do. Ex quo nobilibus transsilvanensibus, ut et ministris, id est¹ pastoribus augustanae, ut et helveticae confessionum certi centenarii salis ex sale in frusta confRACTO dari solerent, sacerdotibus vero unitis haec gratia hactenus denegata fuisset, cum tamen vallachica natio potissimum hunc fodiat et ad loca distractionis aqua terraque promoveat, ut itaque sacerdotibus etiam unitis, qui pro parochis habentur, sal concedatur humili de genu implorassent. Addunt praeterea

3^{tio}. Praecitati diplomatis articulo 3^{tio} ordinatum fuisse ut omnes, sive seculares, sive plebeae conditionis Vallachi rite uniti immediate statui catholico transsilvanico annumerentur interque principatus Status computentur atque capaces sint legum patriarum ac universorum beneficiorum, neque, uti hactenus, solum tolerati, sed instar patriae filiorum habeantur et consequenter, licet Imperator Leopoldus, genitor noster felicissimae memoriae, benigne ordinasset ut catholici suis parochis, lutherani vero et reformati suis ministris decimas vel quartas aut alias obventiones parochis dari solitas pendant, parochis tamen unitis sui parochiani vallachi eiusmodi beneficia praestare, nec in praesens usque permittantur, sed cogantur aliis, augustanae videlicet et helveticae confessionum ministris dare, etiam in locis quae alias deserta erant et a solis Vallachis impopolata sunt, in quibusve nullus alterius nationis aut religionis incola praeter ministrum lutheranum vel reformatum aut eorum cantores reperitur, ac eapropter instant Vallachi seculares uniti quatenus illi quoque suas decimas vel quartas aut alias obventiones parochiales suis parochis praestare, vel, si eae redimendae forent, ubi meri Vallachi sunt, ex integro, ubi autem promiscue cum aliis habitant, ad numerum vallachorum incolarum eas proportionaliter redimere queant. Insuper,

4to, praefatus episcopus demisse exposuit, occasione proiectatae correctionis iuris eiusdem principatus nostri, id quoque influxisse ut in minoribus unicus, in maioribus vero pagis duo saltem presbyteri graeci ritus uniti immunes habeantur, statutum autem hocce sine diminutione, imo pene abolitione cultus divini Eccle-

¹ În copie : *de*.

siae ritusque illius iniuria fieri non posse, siquidem ceremoniae, preces et alia nomine divinorum parochis incumbentia in Ecclesia graeci ritus unita adeo copiosa et proluxa sint, ut tam minister, quam sacerdos multum ad agendum habeant; usitatum praeterea universaliter, et ab antiquo a conciliis oecumenicis ordinatum, atque a Sancta Matre Ecclesia approbatum esse ut omnibus saltem diebus festis, in toto Adventu, per Quadragesimam, a dominica Sanctissimae Trinitatis, in graeco ritu Omnium Sanctorum nuncupata, usque ad festum Sanctorum Petri et Pauli, a 1ma item augusti ad 11^{am} eiusdem mensis usque, breviarium in graeco ritu valde longum, publice et praesente populo, in ecclesia canatur, quod unicus sacerdos praestare haud potest et quod apud alias religiones, in minimis etiam pagis, ubi templum habetur, praeter parochum, cantor, ludimagister, aedituus et campanator, omnes immunes, imo et salariati admittuntur, qui, in ritu graeco e plebe rudissima non reperiendi, per sacerdotes ipsos, ubi sunt plures, suppleri debent; parochos item graeci ritus unitos, nullis beneficiis, nec decimis, nec quartis, nec agris aut pratis pro honesta sustentatione sua sufficientibus provisos, labore manuum suarum se sustentare debere, sicque alternatim unum una, alterum altera hebdomade tempus sibi, tum ad spiritualia, tum ad temporalia, lucrari necessitari. Accederet quod, ob defectum sacerdotum et subiectorum, per iniuriam temporum id evenerit ut divina nec diebus festis nisi bis vel ter in anno celebrabantur, nec homines nisi in agone confitebantur sicque tot abusus irrepserant, ut, postquam natio haec Sanctae Matri Ecclesiae se univit, per multos annos ad pristinum statum et Ecclesiae praeceptorum observantiam aegre reduci possit. In praeiudicium denique totius Ecclesiae idem episcopus ominatur esse, ut seculares, praesertim acatholici, de ritu nullam informationem habentes, de numero sacerdotum statuatur ac decident. Institit proinde humillime ut haec et similia Ecclesiam et ritum graecum concernentia sibi committantur, id procul dubio in his facturo, quo nec cultus divinus tollatur, nec misera plebs inutilibus hominibus aggravetur.

Quorum intuitu benigne resolvimus ac praesentium tenore serio mandamus ut, acceptis his benignissimis mandatis, stante adhuc moderna eiusdem nostri principatus diaeta sub praesidio Illustris ac Magnifici Francisci Pauli, comitis a Wallis, regii commissarii plenipotentarii nostri ad dictam praesentem diaetam per nos clementer denominati, cum interventu amborum, latini et graeci ritus episcoporum, necnon fidelis nostri nobis dilecti Magnifici Samuelis Francisci, liberi baronis a Rebentisch, Camerae Nostrae Caesareo-Regiae Aulicae consilarii et supremi in dicto principatu nostro et Vallachia Cis-Alutana cameralium directoris, simul et e gremio Gubernii Regii nonnullorum consiliariorum nostrorum catholicorum, instituenda protinus commissione, praemissae dicti episcopi, cleri eiusdem, necnon nationis valachicae graeci ritus unitorum preces et gravamina haec assumantur punctatimque rite ac debite concertentur et examinentur taliterque super quibus amicabilem, si succederet, conventionata pro benigna ratificatione nostra; si vero oriturae difficultates ibidem accommodari nequirent, controversiam cum sua serie et partium rationibus sufficienterque eatenus dictae commissionis informatione ac opinione Maiestati Nostrae pro clementissima decisione submittantur. In reliquo, et cetera. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die 11 mensis decembris, anno Domini 1732, regnorum vero, et cetera,

Carolus.

B. Iohannes Iosephus Bornemisza de Kaszon.

Ad mandatum Sacrae Caesareae Regiaeque Maiestatis proprium.

Georgius Pongratz.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMLII.

Guvernul ungar oprește amestecul episcopului Isaia de Arad în aface-
rile uniților. Pressburg,
1733,
10 Mart.

Illustrissimi, etc.

Posteaquam Consilium hoc Regium qualiter nam aradiensis graeci ritus episcopus, Isaías nomine, medio vicarii sui, in praeiudicium Ecclesiae catholicae episcopalem suam iurisdictionem, non modo in schismaticum, verumetiam in Romanae Ecclesiae reunitum populum extendere praesumat, ac praeterea ecclesiam Magno-Varadini pro populo schismatico extrui curare intendat, haec vero prae-
libati aradiensis graeci ritus episcopi attentata in manifestum orthodoxae fidei catholicae praeiudicium immediate vergerent, Sacratissimae Suae Caesareae ac Regiae Maiestati humillime repraesentasset et eadem altefata Sua Maiestas Sa-
cratissima quatenus Consilium hoc suum Locumtenentiale Regium apud comitatus dioecesi varadiensi subiectos eos ordines ut iidem antelatum graeci ritus epis-
copum ab omni iurisdictione, per se, vel vicarium suum, in populum unitum im-
posterum exercenda magistratualiter eo facto impediunt, ecclesiam autem Magno-
Varadini, comitatus hicce bihariensis, tamdiu ipsi pro ritu suo extrui curare non
admittant, donec benignam eatenus Sacratissimae Suae Maiestatis resolutionem
hoc Consilio eidem intimandam non obtinuerit, instituere debeant clementer deman-
dasset, — proinde idipsum praetitulatis Dominationibus Vestris hisce eo fine inti-
matur, quo, tum huiusmodi graeci ritus episcopi aradiensis, seu per se, seu per
vicarium suum, exercendam in unitum orthodoxae catholicae religioni populum
in gremio huius comitatus existentem iurisdictionem et similia fidei catholicae
praeiudiciosa attentata quaeque, tum etiam ecclesiae Magno-Varadini pro ritu suo,
donec eatenus benignam Suae Maiestatis Sacratissimae resolutionem impetraverit,
extructionem inhibere et impedire noverint, nec intermittant eadem Dominationes
Vestrae. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali, Posonii, die decima mensis
martij, anno milesimo septingentesimo trigesimo tertio celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum

Benevolus et respective ad officia paratissimi:

... , m. p.

Andreas Petrin., m. p.

(Archiva Comitatus Bihorului, fasc. II, 1733.)

MMMLIII.

Magistratul brașovean către Grigore-Vodă Ghica, al Țerii-Românești, cu Brașov,
felicități de Domnie nouă. 1733,
28 Maiu.

Celsissime princeps, domine, domine benignissime, gratiosissime,

Postquam indubitatus rumor ad nos perlatus est de felici Celsitudinis Vestrae adventu Bukurestinum, locum nimirum residentiae principalis, ad principatus Val-
lachiae Ottomanicae regimen capessendum, laetitiam ex ea re cepimus maximam,
quam praetermittere nequivimus, quin gratulatoribus hisce nostris officiosissime
daremus contestatam. Exigit id officii abunde hactenus nobis perspecta Celsitudinis
Vestrae in hancce civitatem singularis voluntas et propensio, utpote quae impos-
terum etiam in spem haud vanam benignissimi favoris ulterioris optimaque vici-
nalis harmoniae animos nostros erigit, usque adeo, ut et commoda a principibus
Vallachiae, antecessoribus, Barcensibus nostris gratiosissime indulta et hucusque
usurpata, necnon adversus quaslibet iniurias clementissimam protectionem nos-
trorum Celsitudinis Vestrae auspiciis aequae certo nobis promittere audeamus. Quod
et ipsum respectuosissime a Celsitudine Vestra rogamus atque contendimus, ac vi-
cissim ad quaevis vicinitatis officia reciproca pro modulo exiguarum virium nos-
trarum praestanda promptissimos animos offerimus, quippe qui, Celsitudinis Vestrae

a Deo immortalis et praepotente felix regimen, prosperam valetudinem perennemque felicitatem precati, iugiter perseveramus profundissimo cum respectu Celsitudinis Vestrae,

[Magistratus Coronensis.]

28 maii 1733.

[Vo:] Ioanni Gregorio, etc., terrarum Valachiae Ottomanicae principi.

(Braşov, Archiva Oraşului; mz. 18/733.)

MMMLIV.

Bucureşti,
1733,
24 Maiu
st. v.

Grigore Ghica-Vodă către Braşoveni, răspunzând la felicitările lor de Domnie nouă.

Spectabiles, Circumspecti ac Generosi domini,

Redditae mihi sunt Spectabilium ac Generosarum Dominationum Vestrarum literae collati mihi, Deo favente, Valachiae principatus aggratulatoriae, quas, sicuti lubens perlegi, ita pro amicabilibus votis et auguriis iisdem gratias reddo; simulque persuasas esse volo, me cum hoc principatu simul assumpsisse bonae vicinitatis studium et vicinorum amicitiam, iuxta methodum et normam antecessorum Valachiae principum, manutenere volens pristinas consuetudines, vel maxime sacrarum capitulationum dictamini conformes. Huc ergo referuntur etiam bercenses incolae in hac provincia commertia agentes et sua quaerentes commoda. Superest ut de his omnibus plenior mihi detur informatio, quatenus id quod circa vicinalem harmoniam conservandam in animo positum habeo, datis congruis occasionibus palam facere possim. Caeterum easdem optime valere cupiens, maneo

Spectabilium ac Generosarum Dominationum Vestrarum Amicus benevolus

Gregorius Gikas

Bucuresti, die 24 may s. v. 1733.

[Vo:] Spectabilibus Circumspectis ac Generosis dominis, Inclyto regiae civitatis coronensis Magistratui, Coronae.

Responsoriae principis Vallachiae neo-creati Gregorii Gikas ad gratulatorias nostras exhibitae, die 15 iunii, anno 1733.

(Braşov, Archiva Oraşului; mz. 20/733.)

MMMLV.

Sibiiu,
1733,
5 Octombre.

Generalul Wallis dă voie Şcheilor din Braşov a face negoţ la Câmpina şi fără carantină.

Antwortschreiben des Commandierenden Generalen Grafen Wallis in Hermannstadt, vom 5. Oktober 1733, womit er den hiesigen aus der wallachischen Oberen Vorstadt in die Wallachei Handel treibenden Insassen gestattet, auch ohne Contumatz abzuhalten, aus Anlass der dringenden Zeitverhältnisse, nach Kimpina zu

fahren, dort ihren Wein einzukaufen und ohne weitere Contumaz wieder nach Hause zurückzukehren.

[V^o :] Adresse an den Kronstädter Magistrat, etc.

(Braşov, Archiva Oraşului; Mz. 38/733.)

MMMLVI.

Împăratul Carol al VI-lea către Guvernul ardelean, arătând că a îngăduit unui ofiţer care-şi găteşte „legiunea” călărească să caute ostaşii şi în Ţara-Românească. Viena,
1734,
10 Februar.

Carolus Vitus, et cetera, et cetera. Illustres, et cetera, et cetera.

Cum nos fidei nostro nobis dilecto Egregio Iohanni Havor, actuali colonello nostro, intuitu subversantis momentosi servitii nostri caesareo-regii, quod omnino exigit hungaricam ordinis equestris legionem nostram noviter ab eodem erigendam, utpote ad operationes bellicas destinatam proxime, utut possibile est, completam habere, facultatem benigne impertiti simus, pro assequendo facilius hoc effectum, etiam in haereditario nostro Transsilvaniae principatu et in Valachia milites conscribendi et equos comparandi. Hinc vobis, Gubernio nostro in eodem principatu regio, clementer mandamus quatenus vos pro antelato regimine nostro memoratam militum conscriptionem et equorum comparationem in illo nostro principatu, non modo absque minimo impedimento admittatis, verum etiam omnem ei assistentiam et adminiculum suppeditetis. Quibus sic facturis, et cetera. Datum Viennae, die 10ma februarii, anno 1734.

Carolus, m. p.

B. Ioh. Ios. Bornemissa de Kászón.

Ad mandatum Sacratissimae Caes. Regiaeque Maiestatis proprium,

Georgius Pongrácz, m. p.

(Sibiiu, Archiva Universităţii Săseşti; concept.)

MMMLVII.

Generalul de Wallis către Sibieni, despre zvonul că Tatarii ar fi la hotarele Moldovei. Sibiiu,
1734,
23 Mart.

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis, principis Transsilvaniae, domini, domini nostri Clementissimi, nomine.

Spectabilis, Generosi, Prudentes item ac Circumspecti nobis observande, honorandi et benevoli, salutem et gratiae caesareo-regiae incrementum. Innotuisse Gubernio per universum principatum magnum esse ubique metum et quasi fugam ob falsos tartaricae invasionis rumores, ita ut provinciales, non solum nobiles et magnates, sed etiam plebei, hinc inde res suas deportare et fugam perspectare dicantur, licet omnes illi rumores per provinciam sparsi vani sint et falsi, cum exploratum habeatur Tartaros ad confinia Moldaviae congregatos non aliorum, sed contra Polonos et Moscovitas tendere velle; quod si vero hac versus aliquid molirentur, curae mihi, praesidi, et Gubernii fuisse id provincialibus in tempore significasse. Quapropter praetitulatis Dominationibus Vestris praesentibus iniungitur ut regnicolas, signanter vero plebeos, sedare et oeconomiae suae incumbere ac operam dare iubere non praeterrmittant, et, si in quibusdam locis defendendae patriae causa insurrectio aliqua facta fuisset, redeant omnes domos suas maneatque in quiete, nam, si praeter omnem opinionem aliquid ingrueret, dominis provincialibus officialibus et medio illorum nostrae provinciae eiusmodi res per Gubernium notificabitur. Ceterum damnosum nimis est, ob eiusmodi rumores falsos plebem tempore isto vernali ab oeconomiae exercitio avocari inutilibusque vecturis et itinationibus

onerari et molestari. Sic facturis altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. E regio principatus Transsilvaniae Gubernio. Cibinii, die 23ta martii, anno 1734.

Fr., comes a Wallis, m. p.

David Maxai, m. p., secretarius.

[Vo:] Spectabili, Generosis, Prudentibus item ac Circumspectis consuli regio Sedisque iudicibus caeterisque senatoribus ac notario liberae regiaeque civitatis saxonalis cibiniensis, nobis observando, honorandis et benevolis.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMLVIII.

București,
1734,
8 Iunie.

Constantin-Vodă Mavrocordat către Brașoveni, pentru un hoț prins.

Magnifice, Spectabilis ac Generose domine, domine plurimum observande, Ex literis Magnificae Dominationis Vestrae 25-ta praeterlapsi ad me datis cognovi instantias eiusdem contra quendam latronem in commendationem quorundam incolarum partium coronensium, ideoque significandum habeo me serio iniunxisse Senatus huiati quatenus furem inquirerent; qui nondum captus erat, nec incaptivatus, prouti scripsit Magnificae Dominationi Vestrae. Itaque inventus statim fuit, atque in carcerem coniectus. Ceterum ex inclusis valachice conscriptis patebit ipsius examen et quid super furtis ab ipso patratu confessus sit. Interim Magnifica Dominatio Vestra sit secunda me nunquam et aequitati et vicinalis harmoniae officii defuturum. Quibus expressis, eidem una cum Inclito Senatu omnigenam prosperitatem exoptans, maneo Magnificae Dominationis Vestrae ad officia paratissimus

Bukuresti, 15-ta octobris 1736.

*Jo: Constantinus
Mavrocordat vde
Siar Catti.*

[Vo:] Magnifico, Spectabili ac Generoso domino, domino iudici, villico caeterisque assessoribus Incliti Senatus coronensis, dominis plurimum observandis, Coronae.

Praesentatum die 24-ta octobris 1736 a principe bukurestensi in puncto cuiusdam furis, etc.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 55/736.)

MMMLIX.

Viena,
1734,
23 August.

Împăratul Carol al VI-lea către Guvernul ungar, despre plângerile cu privire la preoții ortodocși bigami.

Carolus VI, Dei gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus ac Germaniae, Hispaniarum, Hungariae Bohemiaeque, etc., rex.

Reverendi, Honorabiles, Spectabiles ac Magnifici, item et Egregii, Fideles Nobis Dilecti. Demissas literas vestras sub 8 mensis iulii anni praesentis ad Nos datas benigne praecipientes, tenore illarum factam etiam repraesentationem in eo quod magna pars malorum, in puncto praesertim bigamiae, a ministris graeci ritus ob eorundem imperitiam, avaritiam et negligentiam procedat, clementer intellexi-

mus, ast, quia, erga similia gravamina eiusdem graeci ritus Metropolitae Vincentio Ivanovich iam praevis obiecta, idem replicuit a comitatibus hactenus delationes eiusmodi nimium genericas factas fuisse, seque debitum remedium eatenus ponere velle spondit, dum et ubi specificam et particularem, tam personarum defectu quopiam ex praemissis laborantium, quam etiam patratorum casuum intuitu, cognitionem habere poterit.

Eapropter Vobis harum serie committimus et mandamus quatenus in huiusce comitatus gremio existentes ministros graeci ritus suprascriptis vitiis innodatos et eorum actus culpabiles specificae et particulariter episcopo eorundem aradiensi, vel etiam ipsi iam attacto Metropolitae, deinceps deferre et detegere noveritis atque teneamini. Quibus in reliquo gratia nostra caesareo-regia Vobis benigne propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima tertia mensis augusti, anno Domini millesimo septingentesimo trigesimo quarto.

Carolus, m. p.

Comes Ludovicus de Batthyany, m. p.

Petrus Véggh, m. p.

(Archiva Comitatus Bihorului N-r. 6, fasc. VI, 1734.)

MMMLX.

Grigore Ghica-Vodă către Braşoveni, despre negustorul Coandă din Braşov, Bucureşti, 1735, 10 Ianuar.

Spectabiles, Generosi ac Circumspecti domini, Redditae mihi sunt Spectabilium Dominationum Vestrarum literae de data 6. curretis scriptae in causa cuiusdam mercatoris, nomine Conda, cum nonnullis Coronensibus oves alentibus, qui hic non arrestati, sed tantummodo aliquantum causae decisionem expectare iussi sunt. Iusseram autem rem seu causam (circa casei crudi emptionem) examinari per designatos duos boiarones, ac deinde complanationem inter partes fieri concesseram: ad extremum coram meo tribunali comparuere, ubi cum praedictus mercator nullas suae praetensioni consonas literas producere potuisset, iurisiurandi facultas data est Coronensibus; quo facto plenariam satisfactionem reportarunt. Quoque etiam Spectabiles Dominationes Vestras contentas esse minime dubitaverim. Interim eosdem optime valere cupiens, condecenci benevolentia maneo

Spectabilium Dominationum Vestrarum

Benevolus amicus et vicinus

I. Gregorius Gika, m. p.

Bukuresti, die 10 ianuarii s. v., 1735.

Gregorius Gika

[Vo:] Spectabilibus, Generosis ac Circumspectis dominis Magistratui regiae liberaeque civitatis coronensis.

A Celsissimo principe Vallachiae in puncto arrestatorum huiusmodi hominum, ut libere dimissi fuerint, ad nostras responsoriae, de dato 10 ianuarii s. v. 1735.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 5/735.)

MMMLXI.

Pressburg,
1735,
1-iu Mart.

Guvernul ungar orânduiește cercetarea neînțelegerilor dintre vicariul diecezei catolice din Oradea-Mare și episcopul sârbo-român ortodox din Arad și a dorinței Împăratului de a se face o statistică a uniților și neuniților.

Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabiles ac Magnifici, Perillustres item ac Generosi Domini, nobis observandissimi,

Qualesnam differentiae inter capitularem vicarium dioecesis varadiensis et episcopum graeci ritus aradiensem, respectu incolarum districtus belényensis graeci ritus addictorum, a notabili iam temporis decursu vigeant, procul dubio praetitulatis quoque constabit Dominationibus Vestris.

Quae quidem differentiae tum in eo ut plurimum subsistant, quod praefatus capitularis vicarius dictos incolas unitos esse praetendens, Vladicae aradiensi, tanquam schismatico, exercitium spiritualis iurisdictionis in ipsos non admittat, Vladica autem aradiensis eosdem non unitos fore adstruat, Sua porro Maiestas Sacratissima, dominus noster Clementissimus, super eo, qui accolarum huius bihariensis comitatus et sacerdotum graeci ritus sese cum catholica Ecclesia unitos esse profiteantur, quive eorundem in sismate adhuc persistent, genuinam indagationem celeriter faciendam, taliter, erga hos quidem, memorato aradiensi episcopo seu vladicae, erga illos autem episcopo cum Ecclesia catholica unito, competentis iurisdictionis exercitium in spiritualibus admittetur, clementer resolvere, eumque in finem Consilio huic suo Locumtenentia Regio clementer committere dignata est quatenus comitatu huic bihariensi intimaret ut certos de gremio sui deputet commissarios, medio quorum, in praesentia tamen unius et alterius, a parte, tam cleri romano-catholici, quam etiam ritus graeci non uniti deputandorum, accurata fiat investigatio: ex graeci ritus hominibus in eodem comitatu degentibus quinam cum Ecclesia catholica sint uniti, et qui non uniti existant. Hoc autem facto, in non unitos quidem episcopo pariter non unito, in unitos autem episcopo unito omnis competentis iurisdictionis exercitium in spiritualibus libere ac imperturbate admitti, et, si quaequam eatenus, sive ab una, sive vero ab altera parte fuerint turbationes, auctoritate suae magistratuali conveniens et opportunum remedium comitatus huius bihariensis magistratus eatenus ponere, principaliter autem eius sedulam curam habere noverit, ne, dum quis ex non unitis Unionem amplectitur, et in hac persistit, per id deterioris quam antehac fuerit conditionis quoad temporalia reddatur seu efficiatur.

Hanc proinde benignam resolutionem, ita clementer praecipiente altefata Sua Maiestate Sacratissima, praetitulatis Dominationibus Vestris, singulariter autem comitatus huius bihariensis magistratui intimari quatenus de gremio sui certos commissarios deputare medioque illorum, in praesentia unius et alterius, a parte cleri tam romano-catholici, quam graeci ritus non uniti deputatorum, in hoc comitatu degentes unitos et non unitos investigare, et, facto hoc, in non unitos episcopo non unito, in unitos autem episcopo unito, omnem in spiritualibus libere ac imperturbate competentem iurisdictionem exercendam admittere, et turbationibus, siquae seu ab una, seu ab altera parte fierent, conveniens et oportunum remedium magistratualiter ponere, in eo demum ne quis Unionem amplectens et in illa persistens propterea deterioris quam antehac fuerit, quoad temporalia, reddatur conditionis, sed ullam (*sic*) gerere curam, ac taliter praedecaratuae huic altefatae Suae Maiestatis Sacratissimae benignae resolutioni et mandato semet quoad singula ex integro conformare, tandemque de effectu Consilium hocce Locumtenentiale Regium genuine ac circumstantialiter informare noverint, neque intermittant eadem Dominationes Vestrae. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali, Posonii, die 1 martij, anno Domini millesimo septingentesimo tricesimo quinto celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum
benevolus respective ad officia paratus.

Comes Ioannes Palfy, m. p.

Ludovicus Ordódy, m. p.

(Archiva Comitatus Bihorului, N-r. 18, fasc. III, 1735.)

MMMLXII.

Guvernul ardelean către Împărat, despre starea înapoiată a Românilor uniți.

Sibiiu,
1735,
17 Mart.

Copia. Pro certo quidem nobis haud constare, fama tamen non ita pridem hic percrebuit Reverendissimum huiatem Valachorum episcopum Iohannem Inocentium Klein, liberum baronem de Szad, Sacratissimae Maiestati Vestrae humillime supplicavisse super eo, quod pro una modernarum vacantiarum gubernialium idem per Sacratissimam Maiestatem Vestram clementissime resolveretur, hancque suam demissam instantiam et petitionem variis forte iis veri similibus potius, quam realibus demonstratis rationibus et causis sollicitare, ast, licet nobis, humillimis fidelissimisque Sacratissimae Maiestatis Vestrae subditis, simulac consiliariis, quibus variorum humillime praememorarum momenta, velut hic, in gremio principatus huius constitutis, apprime nota esse humillime supponimus, dictae rationes communicatae non sint, quamvis illas nobis quoque intellexisse e re servitii Sacratissimae Maiestatis Vestrae et boni publici fuisset, nihilominus coniiicimus praementionatum baronem episcopum plures rationes et causas impetrandi sui desiderii fine Sacratissimae Maiestati Vestrae demonstrare potuisse, ex quibus primaria ex principaliorum potuit esse ventilatio unionis, quae utinam foret vera et realis! Verumenimvero constat, non solummodo Gubernio, sed et universae provinciae, tam publice quam privatim inter Valachos status secularis, non ut esset aliquis unitus, sed forte ne unum quidem vel scire quidnam sit unio, sed in crassissima ignorantia inveteratissimaque schismatis professione aliisque pene innumerabilibus superstitionibus, incantationibus magicisque artibus (quibus maxima quoque pars sacerdotum seu popparum, una cum suis familiis, deditissima est) miserrime ac deplorandum in modum caecutiant, humanitus loquendo, non prius, ob gravissimam ignorantiam et inveteratam antiqui erroris tenacitatem, uniendi aut convertendi nisi proxime ante extremi iudicii diem, occasione universalis, totius humani generis conversionis, dum scilicet unus pastor et unum ovile erit. Quod verum clerum seu statum ecclesiasticum hoc in passu concernit, certum est plerosque, non tamen omnes, deposito iuramenti sacramento, professionem unionis etiam publice fecisse, utrum autem verene an fecte et temporalis duntaxat immunitationis ergo, patet inde quod palam inter populares et privatis in discursibus ipsimet poppae seu sacerdotes eiusmodi fateantur saepissime, se non mutandi, seu abdicandi et eiurandi schismatis causa, iuramentum super suscepta unione deposuisse, sed ideo solummodo, ut a iurisdictione seculari dominorumque terrestrium servitiis et praestanda contributione possint esse liberi et iminunes. Patet, secundo, exinde quod actu libros schismaticos servant, omnes ex illis populo concionentur lythurgiamque celebrent in quibus manifeste negatur Spiritum Sanctum a Filio procedere, prout etiam symbolo niceno non addunt: „filioque“; id tamen (licet in concilio florentino concessum fuerat Graecis vocatam hanc omitti posse, dummodo subintelligerent et deinde non negarent, quin immo profiterentur) si boni et veri essent uniti, facere deberent, uti alibi faciunt et sincere uniti pronuntiant. Patet porro, tertio, quod nullus omnino popparum populum sibi concreditum, vel privatim, vel in ecclesiis puncta Unionis doceat et instruat, solummodo quando causae, litigia, contributio aut aliquid eiusmodi rerum prophanarum accurrit, tunc revera ad immunitatem Unionis, velut ad sacram refugiunt anchoram. Apparet demum manifestissimum schismatis indicium et ipsis quoque ceremoniis, celebratione lyturgiae et formula

consecrationis, quae omnia, non sicut uniti, sed sicut reales schismatici peragunt et tenent, non absimiliter videtur ex eo, quia hodieum credunt et profitentur, per 40 dierum lyurgias seu continuam per tot dies earum celebrationem, ex ipso Inferno (et non e Purgatorio, quod omnino credere abnuunt) animam quamlibet in statu quorumcunque demum peccatorum defunctum eliberari posse. Verbo, licet nonnulli popparum seu sacerdotum coram catholicis prae se ferant Unionem et eius professionem, re ipsa tamen ita intus et in cute, paucissimis minimum exceptis, nunc etiam schismatici sunt, sic uti fuerunt ante quinquaginta annos, priusquam de Unione vel minima incidisset mentio; quod in principatu toto expertissimum exploratissimumque habetur. Non ergo potest pluries fatus episcopus pro motivo impetrandi sui petiti Unionem obtendere. Si fors autem multitudinem popularium suorum (quos in sensu stricto et conveniente nationem appellare ne utiquam quadrat) in medium proferret et ideo tantae multitudinis rationem aliquam habendam contenderet, posset forte vel potest eorum numerum ita extollere, quod tot et tanti nec reperirentur; esto tamen! sint multi! est nihilominus multitudo incondita, in universum servilis conditionis, unde neque Maiestas Vestra Sacratissima etiam in militiam ipsos adsciscere dignatur, vagi, profugi, inconstantes, semi-, si non plane barbari, in omnia mala et scelera proni, catholicorum et religionis catholicae osiores et, si via pateret, persecutores maximi, inter quos tamen magnates nulli, nobiles pauci et qui sunt infimae conditionis et ad minora quoque officia supportanda incapaces: ratione igitur praetensae forte multitudinis tam vilis et abiectae, cuius causae aliunde coram iudicibus suppedaneis et in suis foris competentibus, non autem coram Gubernio tractari solent, nisi forte per viam appellationis eo provocarentur, quod si contigerit, aut porro quoque contingat, absque respectu personarum, nationis vel conditionis, Gubernium unicuique iustitiam administrare nunquam neglexit et negliget, non est congrua ratio, ob quam saepius memoratus episcopus sui in supremum huiusce principatus dicasterium adlectionem praetendere valeret.

Porro si fidelitatem suorum popularium allegaret, constat utique quam fideles fuerint et sint, tam erga Augustam Domum Imperantem, quam erga suos dominos terrestres. Quod enim specimina fidelitatis erga Augustam Domum Austriacam exhibita attinet, exemplo esse possunt vel huius proxime sopitae revolutionis rakoczianae tempora, ubi omnes ferme Valachi, tam nobiles, quam rustici, sumtis, quae habere poterant, armis, maximum in modum rebellium auxere numerum et, quantum in ipsis erat, dominatum altissime fatae Domus Austriacae extinctum iri voluere. Quod vero dominos terrestres concernit, in et sub memorata rebellione non fuit ullum inhumanitatis et respective crudelitatis genus quod non in illos (praesertim qui fideles erant Suae Sacratissimae Maiestati) perpetrassent et exercuissent: curias enim et domos magnatum et nobilium kuruczones valachi ut potissimum expilarunt, destruxerunt ac despoliarunt et multis in locis in ipsa quoque tecta ac aedificia saevitum est plus quam barbarice, pecora eorundem abegerunt, frumenta consumserunt et omnia ad quae manum mittere poterant, pessumdederunt. Quantumque in illis erat, et militiam caesaream et dominatum suorum dominorum terrestrium exstincta videre cupiebant, nam tempore quoque pacis, dum palam nequeunt, clam grassantur enormiter et quantum possunt pacem et tranquillitatem, cum publicam, tum privatam, perturbant, dum ferme quotannis in uno vel altero saltem climate et angulo vias insident publicas, latrocinia exercent enormia, silvas et alpes pro receptaculo habentes, patriotas, milites, mercatores, pauperes aequae ac divites exspoliant, sauciant, trucidant et totius quasi humanae societatis hostes sunt enormissimi; praeterea furantur, debita subterfugiunt et declinant servitia, dominos subinde terrestres aut in aperta, aut nocte, sub silentio, invadentes, bonis et vita privant, domos, curias et horrea incendunt, prouti multa eiusmodi in hac patria contingere exempla et alia plurima mala (ab alterius nationis hominibus perpetrari nunquam solita) committere et perpetrare non reformidant. Quam fidelis

igitur et in fidelitatem propensa existat huiusmodi gens et natio, quae non Deum timet, nec homines (nisi in maxima continuo servetur disciplina) veretur, Sacratissima Maiestas Vestra sapientissime diiudicare dignabitur.

Publicorum porro onerum supportationem quod spectat, illa minus hanc nationem quam reliquas in hocce principatu constitutas ferit, eo quod magnam contributionis partem possessores et domini terrestres pro illis deponere necessitentur, deinde loca et domicilia, crebro hinc inde transmigrando, saepissime mutant et consequenter plurimi eorum contributionem sibi impositam exsolvere declinant et subterfugiunt: gens enim facillimum semper vitae genus quaerere et sectari solita, sedes relinquere et alio demigrare pro nihilo habet, ita, ut, si in vicinis Valachiis facilius vivere posse speraret, exiguo temporis spatio vacuum sui hanc provinciam faceret: non ergo tanto sunt emolumento aerario Sacratissimae Maiestatis Vestrae, prout forte Sacratissima Maiestas Vestra eatenus informata esse potuit, vel est. Propriam totius fati episcopi personam quod concernit (salva humillima demississimaque Sacratissimae Maiestatis Vestrae venia, ut characteris episcopalis respectu) illa incolis principatus huius cognita est perquam bene: praescindendo enim a spiritualibus et doctrina ac scientia scholastica, politicus, statista, iurista non est, quae omnia ad officia consiliariatus gubernialis vel maxime requiruntur, sed etiam in hungarico idiomate multum deficit expediteque loqui nequit. Deinde nec tractantur in Gubernio res pure puta valachicae, cum gens haec, mixtim ac dispersim inter tres reliquas receptas nationes habitans et nullam huius principatus partem pro fixa sibi sede assignatam habens, respectu nationalitatis pro natione haberi non potest, sed, etsi uniti essent, iuxta clementissimum diploma leopoldinum, statui catholico (quem hucusque, ob defectum aut potius nullitatem Unionis, nunquam auxere) adnumerari deberent; subinfertur ergo, neque tractandorum negotiorum vallachicorum causa necessum esse, neque propriae capacitatis intuitu, quae in rebus externis et prophanis vel nulla, vel plane exigua est, eo quo cupit admoveri debere: tantum enim Imperatorem et monarcham sublimem, qualem Sacratissimam Maiestatem Vestram constituit Deus, in supremo alicuius provinciae dicasterio et decorum et necessarium est doctos, expertos et praesertim in politicis et iuridicis versatissimos habere consiliarios. Ceterum nunquam fando auditum est sub regimine Augustae Domus Austriacae graeci ritus ecclesiasticam personam aliquam ad huiusmodi officium promotum extitisse; quod si primitus hic loci contingeret, effari vix potest quantum antiquas et praeclaras illas familias de Augusta Domo et de Sacratissima Maiestate quoque Vestra bene meritas universumque principatum nova et inusitata haec res contristaret, pariter et clerum latini ritus afficeret, ubi, tam ex senioribus, quam ex iunioribus (si ita Sacratissimae Maiestati Vestrae videretur ut adhuc personam ecclesiasticam in consiliarium gubernialem assumere vellet) non pauci omni exceptione aptiores et capaciores ad id munus subeundum reperirentur. Aliunde mirum est hominem actu satis superque oneratum plura et maiora super se onera levare velle, sub quibus certo certius fatiscendum et ruendum esset: bonus enim episcopus haberet primo cum suo clero, deinde cum plebe tot et tantum continuo ad agendum, quod non ut ipse solus, sed decem aut plures etiam episcopi et theologi in spiritualibus solummodo nequiquam sufficerent: onus enim ipsi incumbit angelicis formidandum humeris, quanto magis par esset simul etiam consiliarium gubernialem sustinere, cum tempus a potiori in confluxibus Gubernii consumere deberet. Neque dicere potest muneris episcopalis negotia per vicarios aut archidiaconos se suppleturum, neminem enim eiusmodi habet, omnes siquidem avaritiae ampliandaeque substantiae student, spiritualia negotia, quorum per se rudes sunt et ignari, tractare nesciunt, donis inhiant et, quod maius est, de veritate et realitate unionis merito suspecti sunt. Argus igitur et Atlas centimanusque sit Valachorum episcopus oportet, et fors nec ita sufficeret vel unico solummodo episcopali muneri vacari, quanto minus si officio huiusmodi magno et continuo distineatur! Nostro tenui iu-

dicio et opinione, si ultra ipsi consiliarius gubernialis deferretur etiam, penitus consideratis obligatione sua episcopali et periculosissima ovium suarum spiritualium conditione valdeque necessaria et continua earundem directione ac eruditione, omni nisu et contentione illum deprecare seque a temporalibus et curis huius seculi explicare et extricare deberet: secus sub utroque simul onere impossibile esset non succumbere; aliunde in gubernio spiritualia non tractari negotia notum est, temporalia vero et externa per Dei gratiam ex clementia Sacratissimae Maiestatis Vestrae sunt et erunt qui regant et dirigant, ita ut Collegium guberniale minime indigeat collega Vallachorum episcopo, sed et consequentiae, non exiguae considerationis, inde provenire quirent. Si enim Vallachorum episcopus in Gubernium adscisceretur et latini ritus episcopum decedere contingeret viventeque episcopo graeci ritus alter latinus episcopus surrogaretur, vi senii consiliarius, illico praecedentiam praetenderet; quod, si non religioni, certe ritui latino derogaret; deinde non parum obsesset existimationi episcopi latini, dum eidem qua consiliario guberniali aequipararetur. Habet inpraesentiarum toties memoratus graeci ritus episcopus ex speciali Sacratissimae Maiestatis Vestrae gratia honestum inter Status locum et sessionem; contentissimus hoc gradu esse potest, neque ambire debet officium sua sphaera et activitate longe maius et onerosius, quod, respectu suae personae, ob rationes etiam proxime allegatas, cum laboriosissimo episcopali suo munere, plane incompatible foret. Oramus igitur Sacratissimam Maiestatem Vestram, qua dominum, dominum nostrum clementissimum, benignissimum simul et sapientissimum, dignetur Maiestas Vestra Sacratissima, pro altissima sua et perspicatissima sapientia rem hanc benignissime considerare et id eatenus clementissime facere et disponere, quod e re servitii Sacratissimae Maiestatis Vestrae, tranquillitatis et boni publici, insimul pro consolatione fidelium suorum Statuum et Ordinum trium nationum huiusce haereditarii sui principatus esse iudicaverit. De reliquo, Sacratissimam Maiestatem Vestram in annos nestoreos vivere semperque constanti valetudine frui, victorias et triumphos gloriosos de cunctis hostibus reportare ex animo desiderantes et voventes, manemus indesinenter.— Cibirii, 17 martii 1735.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie.)

MMMLXIII.

Viena,
1735,
24 Octom-
bre.

Împăratul către Guvernul ardelean, despre plângerile clerului unit.

Extractus decreti caesareo-regii ad huius Excelsum Regium Gubernium, de dato Vieniae, die 24 octobris, anni 1735.

Carolus, etc. Illustres, Reverendi, Spectabiles, etc. Tametsi nos iterato hactenus et benigne vobis mandaverimus ut contra dictum episcopum et clerum valachicum unitum nulla innovatio, vis aut illegalitas interea admittatur donec eiusdem episcopi et cleri nationisque unitae preces et gravamina, ad mentem benigni mandati nostri ad vos 23 mensis novembris anni proxime praeteriti 1734 expediti, punctatim riteque ac debite concertarentur et examinarentur nostraque benignissima aut ratificatio, aut decisio, pro rerum exigentia, eorum respectu subsequeretur, nihilominus recenter quoque graves eorum nonnullis iniuriationes, violentias, illegalitates ac damnificationes a quibusdam illatae fuissent. Cum itaque, iuxta demissam informationem vestram, in commissione ibidem eatenus habita, sufficiens omnium intuitu, ex parte dicti episcopi, ob eius absentiam, fieri nequiverit dilucidatio, aliqua vero momentosa principatus diaetam spectantia ad eam relegata sint, clementer hisce ac serio vobis mandamus ut ea omnia in proxime celebranda eiusdem nostri principatus diaeta citra dilationem assumantur et uberiori, ab eodem episcopo subministra dilucidatione competenter concertentur ac ad mentem priorum benignorum nostrorum rescriptorum discutiantur, tumque, si amicabile inter partes suc-

cesserit conventio, eam pro benigna ratificatione nostra; sin minus, controversiam cum sua serie et partium rationibus sufficientique informatione et opinione vestra nobis pro clementissima decisione nostra ex eadem diaeta humillime submittere, non intermittatis. Interim autem praerepetitum episcopum et clerum unitum a quibusvis illegalitatibus, excessibus et violentiis, iniuriationibus et damnificationibus manutenere velitis ac debeatis, neque ullam contra ipsos innovationem fieri permittatis, sed in statu quo sub fati functorum episcoporum unitorum temporibus erant, usque ad benignam resolutionem nostram imperturbatae maneant.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; rezumat contemporană.)

MMMLXIV.

Statele Ardealului către Guvernator, despre cererile episcopului Klein.

1736.

Excellentissime domine, domine comes gubernator, etc.

Non sine devotissimae submissionis suae humillimo sensu universarum trium nationum Status et Ordines intellexerunt qualiter Maiestas Sua Sacratissima cleri et plebis vallachicae accusationes, aggravias et praetensiones fidelibus sibi Statibus et ordinibus medio Excelsi Regii Gubernii communicandas clementissime remittere haud dedignata fuisset. Et, una, porrecta per Reverendissimum dominum Ioannem Innocentium Klein episcopum fogarasiensem, eiusdem cleri et plebis valachicae postulata coram universis Statibus et ordinibus perlecta sunt; unde meditabantur quidem demisse memorati Status et ordines ad eadem scriptotenus mox et de facto respondere, sed, cum ea querelis et illegalibus praetensionibus refertissima esse reapse et palpabiliter comperuissent, quorum videlicet interventu et subsecuturo (quod Deus clementissime avertat) obtentu, iura omnia principatus huius, utut privilegiata, everti, nationum et religionum libertates, patriis legibus fundatas et sacris diplomatibus roboratas, universas denique nobilitares praerogativas sanctionesque praematicas, cum totius reipublicae detrimento et eiusdem systematicae constitutionis confusione, revera convulsum iri, visum est universis Statibus et ordinibus in tam praeiudiciosae contentionis abissum prolixiori consultatione et seria rei investigatione stante pede sese intromittere et ad amussim respondere non posse, ex rationibus subsequentibus:

1mo, quia negotium isthoc, in quo directionis et activitatis totius provinciae huius cardo vertitur, Universitatem totam feriens, prius celebratis per universos comitatus, sedes et communitates publicis congregationibus ventilatisque et ruminatis ab universali usque ad individuum rationibus partiumque praetensionibus pro et contra disputatis, tandem in apricum deducerentur, et primum quidem coram universis trium nationum Statibus et ordinibus perlectae Excelso Regio Gubernio humillime praesententur, sicque tandem pro suprema Suae Maiestatis Sacratissimae determinatione medio Excelso Regio Gubernio debito ordine submittantur, cui adstipulatur ratio,

2do, quia praerecensitae praetensiones cleri et plebis vallachicae speciebus actorum declaratis propositae sunt, Status et ordines vero universa rationum et tensionum suarum momenta ex tempore specificare non possunt, cum praeviam notitiam praetensionum non habuerint. Et, pro

3to, cum, iam exactis triginta comitiorum diebus, appropinquante ad terminum diaetae, feriis quoque postliminio imminentibus, sufficienti ad expediendum tanti momenti negotium tempore, Status et ordines destituti sint, ne praecipitatis consiliis improvisisque Statibus et ordinibus quidpiam praeposteri, quod toti Universitati huius ruinam et detrimentum ratione futuri consequentis causare posset, agatur, moram et tempus trium nationum Status et ordines humillime praestolantur, ea humillima declaratione, ut, donec adaequatam partium negotia determinationem sorciantur, activitas trium nationum in eo statu per Excelsum Regium Gubernium gratiose conservetur, in quo hactenus ex benignitate Suae Maiestatis Sacratissimae

inviolata permansit, neque plebi huic et clero valachico positivis patriae legibus (quibus Status et ordines firmiter inhaerent), ex multis inibi recensitis rationibus circumscriptae et arctius quoque circumscribendae via pateat iura et activitates totius provinciae pro lubitu suo vellicare, iisdem contravenire, innovationes statuere tamque illegalibus et periculosis praetensionibus, cum summo (ut praemissum est) totius provinciae huius praeiudicio, Maiestatem Suam Sacratissimam, dominum, dominum nostrum haereditarium, clementissimum, benignissimum, per fas et nefas molestare. Quae dum Excelso Regio Gubernio humillime submittimus, constanter perseveramus

Excelsi Regii Gubernii

Servi et clientes obsequentissimi humillimi trium nationem Status et ordines¹.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMLXV.

1736.

Motive înfățișate de Iezuiții Antoniu Gallob și Gheorghe Regay Statelor ardeleni pentru scutirea preoților uniți.

Rationes breves, quae iudicatae sunt exhiberi Inclitis Statibus et dominis terrestribus, suo tempore, ut popae in functionibus spiritualibus sint immunes a praestatione 10 marcarum et iisdem concedatur emolumentum accipiendarum 10 marcarum ac fruantur lignatione, pascuatione et aliis utilitatibus publicis iisdemque ecclesiae fundus excinderetur.

1mo. Controversae et lites perpetuae ob fundos et contributiones inter dominos terrestres et clerum tollerentur.

2do. Catalogus exhiberetur eorum poparum dominis terrestribus, qui in functionibus spiritualibus constituerentur, in eorum territoriis qui liberi forent, et in locum defunctorum instituerentur, proin alii subrepere non possent vel praetendere exemptionem.

3^{tio}. Solveretur a clero ab omnibus fundis, demptis nobilitaribus et ecclesiasticis, qua talibus.

4to. In bona disciplina contineri et iisdem invigilari posset, an satisfaciunt suis obligationibus spiritualibus. Et, si non satisfacerent, vel querelae a dominis terrestribus contra eosdem deponerentur, amoveri possent, et alii idonei subrogari, quia exstare (?) staret fundus vivendi et alios conferendi (?).

5to. Filii poparum, quamdiu sub potestate patria essent, liberi a praestationibus et oneribus forent; si tamen emanciparentur vel emaritentur, forent obnoxii oneribus, nisi statum ecclesiasticum et actualem functionem parochialem haberent.

6to. Bigami post unionem assumptam nunquam forent liberi ab oneribus, et nec constituendi essent iuxta diploma et functionem parochialem.

7mo. Omnes popae, dum ad officium parochiale vel gradatim in officiis suis promoverentur, tenerentur professionem fidei publicam iuxta tridentinum et 4 puncta Unionis iuxta diploma deponere, coram eo quem episcopus denominaret; nullus iobbagio absque manumissione et consensu scripto domini terrestris ordinaretur. Qui autem a schismaticis ordinarentur, redeuntessic ordinati, ab episcopo et domino terrestri mulctarentur, nec ad functionem spiritualem obeundam admitterentur, donec manumissionem a suo domino terrestri obtinerent.

8vo. Ab episcopo non ordinarentur etiam habiles, nisi ob defectum mortuorum et functionum parochialium vacantiam.

9no. Popae a subditis praeter stolam taxatam et decimas nihil praetendere auderent.

¹ Cf. Bunea, *Ioan-Inocențiu Klein*, Blaj, 1900, pp. 41-2.

10mo. Nec muleta ab ullo alio, nisi ab episcopo fieri potest, iuxta diploma, et iuxta intentionem diplomatis divideretur et applicaretur.

11mo. Parvuli a ludimagistris instrui deberent in pagis privatis.

12mo. Nulli concessum est ullam censuram facere ecclesiasticam, quam soli episcopo.

13to. Etiam clerus disponi posset ad calendarium novum accipiendum, ob varias inconvenientias et incommoditates.

14to. Quodsi domini terrestres de honesta sustentatione parochorum sufficientem provisionem non fecerint, nos iuxta canones subditis illorum parochos non dabimus: non enim potest episcopus aliquem sine titulo mensae ordinare.

Atque sic sperari posset pax et bona harmonia inter episcopum, clerum et dominos terrestres et gloria Dei et salus animarum promoveri, et cetera.

P. Antonius Gallob, Societatis Iesu, plenipotentarius episcopi fagarasiensis.

P. Georgius Reigai, Societatis Iesu, episcopi fagarasiensis theologus, et cetera.

(Sibiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMLXVI.

Observațiile dietei ardelenae cu privire la clericele clerului unit românesc.

1736.

Praemissis praemittendis.

Practer eas quas in substrata valacho-clericali materia nuperrima sessione diaetali nomine trium nationum pro impetranda desideratae responsionis inevitabili dilatione praegnantibus scriptotenus porreximus rationes, quibus utpote adhucdum firmissime insistimus, placuit Excelso Regio Gubernio repetita vice Inclitis dominis Statibus et ordinibus intimare ut, ad mentem recentissimi decreti caesarei, inibique praecise extans mandatum regium, sub moderna adhuc diaeta, ad illa duntaxat Reverendissimi domini episcopi fogarasiensis postulata quae per Inclitam denominatam commissionem ad Status relegata fuerant, respondeatur; ad quam gratiosam Excelsi Regii Gubernii intimationem nos, Status et ordines, sequentia respectuosissime declaramus.

Tenui nostra opinione remur Augustam Aulam, pro expertissima sua clementia, querulanti et postulanti domino episcopo ac clero valachico quidem libenter satisfacere velle, salvo tamen iure alieno; consequenter iustissima haec Aula, quae parte altera inaudita nihil certi statuere consuevit, momentosa ista postulatorum puncta voto Inclitae commissionis pro dando desuper responso ad Status remisit. His ita se habentibus, proni paratique sumus pro homagiali nostra obligatione ad respondendum, nisi nos gravitas postulatorum praeter nostram spem et expectationem impediret et suspensos redieret: postulat enim dominus episcopus cum suo clero a Statibus ea quae nec a maioribus nostris unquam aliquis postulavit, nec a posteris nostris quisquam postulare posset.

Postulat id quod legibus patriis e diametro contrariatur.

Postulat id quod divorum regum et principum antiquissimis privilegiis et indultis summopere derogat.

Postulat id quod sanctionibus regni pragmaticis, ab ipsomet moderno Augustissimo regnante clementissime confirmatis praeiudicat.

Postulat id quod nationum iura et libertates hactenus pacifice possessas penitus evertit.

Postulat id quod nobilitati et praerogativae nobilitari, cuius sanctam habemus observantiam, maximam vim infert.

Postulat id quod universum systema provinciale, hactenus in bono ordine conservatum, tam in religiosis, politicis et oeconomicis reapse convellit et confundit.

Denique postulat id quod nec suo clero, nec plebi valachicae, de notissima sua indole, unquam competit.

His inquam inauditis atque momentosissimis domini episcopi postulatis, durante hac diaeta, stante quasi pede, praecipitanter respondere nobis, Statibus, utpote hic congregatis regalitis, officialibus et deputatis, ad impraevisam importantissimam hanc materiam minime instructis, haud integrum fore videtur; consultandum etenim deliberandumque nobis cum nostratibus etiam erit, priusquam iura nostra, a maioribus nostris sanguine quaesita, domino episcopo suisque Valachis gratis cedamus, neque moram hanc Augustam etiam quoque Aulam sinistre accepturam fore humillime confidimus.

Et, si denique stricto iuris ordine procedere fas esset, si recentissime allatum decretum caesareum intuemur, indeque perspiciamus dominum episcopum nos, Status et ordines, ignominiosis plane delationibus in Augusta Aula detulisse atque gravium iniuriarum, violentiarum, illegalitatum et damnificationum sibi suoque clero illatarum temere inculpasse, iura et leges patriae nos movent ut pro salvanda nostra in Aula labefactata exaestimatione tamdiu in rei meritum nos neutiquam, seu nunc, seu imposterum, immitteremus, priusquam dominus episcopus aut iniuriosas nobis in Aula factas imputationes probat aut laesae Statuum integritati congruam satisfactionem praestaret¹.

(Sibliu, Archiva Universității Săsești; concept.)

MMMLXVII.

1736.

Observații cu privire la deosebirea dintre preoții uniți și cei catolici, învinuindu-se aspru episcopul Klein.

Remonstratio contrarietatis unionis graeci ritus presbiterorum cum Ecclesiae romano-catholicae presbiteris.

Cum equidem Illustrissimus et Reverendissimus dominus episcopus Valachorum pro praetensionum suarum fundamento et motivo adstruxerit Unionem et sub hoc specioso unionis titulo respective Venerabilem clerum curae suae pastoralis subiectum eadem immunitatis et privilegii praerogativa gauderi debere evincere nitatur, hinc ex adverso remonstrandum incumbit eundem Venerabilem clerum graeci ritus minime vestigia sequi Venerabilis cleri ritus latini, adeoque nec eadem, quae praetenditur, praerogativa decorari posse, taliter igitur hac in materia ordinandum est: a capite

1mo Sanctae Romanae Ecclesiae (cui se clerus valachicus unitum praetendit) canones ab episcopis rem spiritualem vendi seu conferri pro pecunia vetat, sed nec pravilla seu ius canonicum valachico suo idiomate conscriptum admittit; imo quid faceret, cum nullum munus episcopale licite posse exercere et peragere statuit nisi absolvatur a Patriarcha, respective a Summo Pontifice, sed Illustrissimus et Reverendissimus modernus episcopus Valachorum, a primo muneris sui tempore, inter tot quam plurimos ordinatos nullum gratis ordinavit; non agit taliter Romana Ecclesia, nec pie defunctus Illustrissimus et Reverendissimus dominus liber baro Pataki auditus est aliquem pro pecunia ordinasse, prout modernus (tit.) dominus episcopus pro ordinatione exigit ad minimum duos aureos, nullusque [ad] ordinandum capax iudicatur, qui hanc taxam solvendo par non est; quid sit de similibus iudicandum, altissimo iudicio submittitur.

2do. Munus episcopi est ut ordinet, vel ad titulum mensae, vel ad proprium beneficium, vel ad certam parochiam, sed his carent popae valachici: videtur (tit.) dominus episcopus solum ob amorem implendae propriae crumenae ordinare.

3^{io}. Plures popae qui se tempore Illustrissimi quondam Ioannis Pataki

¹ Cf. Bunea, l. c., pp. 43-4.

univerunt, denuo in Valachia coram episcopo eius loci abiurarunt Unionem, iterum, adveniente moderno (tit.) domino episcopo, soluta certa pecuniae summa, admissi sunt ad Unionem. Redire quidem ad veram Unionem sanctum et laudabile est, medium tamen similis Unionis improbat.

4to. Vigore Clementissimi modo regnantis Suae Maiestatis Sacratissimae mandati anno 1728 emanati cautum foret ut similes qui subditi sunt et se in exteris oris ordinari curarunt post mortem praetitulati domini episcopi Pataki, pro popis agnoscantur, quinimo idem Clementissimum mandatum praecepit ut, nihil similibus subditis popis, utut consecuta ordinatione suffragante, in statum subditalement reponantur et servitia cum reliquis subditis praestent; non multo maiori reflecti potuit in eos cura qui in persona liberi sunt, nam et hos communibus et publicis oneribus ferendis, contributionibus nimirum et vecturis cum reliquis regnicolis praestandis subiectos esse vult.

5to. Qui poparum ad secunda et ultra transiere vota, illos etiam dictus liber pravila nullum sacramentum administrare facultat, nisi uxores dimiserint; nihilominus praetitulatus dominus episcopus, etiam archidiaconus incurere (*sic*) suo, in praeiudicium plurium, monogamiam patitur et admittit.

6to. Poenitentes etiam in agone constitutos post enumerationem et confessionem peccatorum suorum, ut popae ab iisdem plus habere possint, peccatorum quorumcunque, etiam venialium, gravitatem exaggerant et in tantum terrent rudem plebem, ut ferme in desperationem salutis suae deveniant ac de misericordia quoque divina nullam sibi spem pollicentur; sin vero eis quod postulaverint in szerindar, uti vulgo vocatur, id est continuam per 40 dies lyturgiarum celebrationem, promissum et praestitum fuerit, etiam ex Inferno eisdem eliberationem promittunt. Per quod tales popae viam sternunt indoctae plebi ad graviora quaeque peccata perpetranda. Accedit etiam id quod, cum non habeant quidam unde tam magnum szerindar popis praestent (utpote cuius taxa seu solutio ut minimum ad 20 florenos hungaricales se extendit), tota vita sua non confitentur et sine confessione moriuntur, plures autem usque ad agonem diferunt confessionem, ex eo quod fiduciam habeant, ad poparum assecurationem, quod, quidquid peccaverint tota vita sua, veniam consequentur a popa, et, etiamsi damnati fuerint, eliberabuntur si szerindar in agone vel etiam post mortem dederint.

7mo. Quam irreverenter popae quidam sanctam eucharistiam in domibus suis, quandoque squalidis etiam telis aut saccis, imponendo servant, imo, dum moribundi eadem sancta eucharistia pro viatico opus habent, mittunt popae per edituum ecclesiasticos aut pueros suos moribundo sumenda, observatum est.

8vo. Erat quidem abusive introductus mos inter clerum valachicum, Sede vacante ante elevationem in episcopalem dignitatem Illustrissimi et Reverendissimi domini Ioanni Pataki, quod a copulatis personis extorserint domini archidiaconi 3 marianos. Ast dictus dominus Pataki, contra avitam consuetudinem esse sciens, imo perspicuus exinde plurima inconvenientia et illicita et aggravia etiam miserae plebis sequi, dum nonnulli ducerent uxores, sed, cum eosdem 3 marianos non haberent unde solvere possent manerentque sine uxoribus, ac metueret ne similes ad luxuriosam et fornicariam vitam devenirent, interdixit eandem exactionem. Nunc denuo, post mortem eiusdem domini Pataki, insatiabilis pecuniae aviditas pudendam illam intumatam avaritiam ex foetida tumba sua resuscitavit; et, siqui copulandi mox et de facto exsolvere non possunt aut nolunt, minantur popae excommunicationem et interdictionem a cultu, imo et sacramenta denegant, inhumare nolunt. Reliqua multa omittuntur.

9no. Decretum ab Augustissima Sua Maiestate praetitulato domino episcopo collatum praecipit ut, tam e statu iobbagionali, quam etiam libertinorum, absque praescitu Excelsi Regii Gubernii ac Status catholici, consensu denique ordinarii admodum Reverendi patris theologi, accedente quoque manumissione dominorum

suorum terrestrium, ut in popas non ordinet, sed, his minime servatis, praetitulatus dominus episcopus quamplurimos ordinare non desistit pro pecunia.

10mo. Hoc quoque tandem accedit quod praetitulatus dominus episcopus nullum vult ad latus suum adhibere catholicum, uti praedecessor eiusdem adhibere solebat, sed omnes ex plebe valachica susceptos habet, unde quid coniiciendum sit, altiori submittitur iudicio.

His ergo remonstratis, tam piam Sacratissimae Suae Maiestatis, qua apostolici regis munus gerentis, stabiliendae unionis intentionem ullis speciminibus clerus valachicus secundare intendit, sed potius illud antiquum Graecorum fermentum sub moderna quoque directione latitare nullusque huius episcopalis foundationis verae Unionis fructus prodire cernitur.

Suadendum denique esset Reverendissimo domino episcopo ut desistat ordinare popas, ne ad unguem iam demonstratis erroribus impliciti tot centeni popae sua schismata in exercendo eadem augere et in dies maius fundamentum sternere valeant, sed potius intendat Reverendissimus dominus episcopus ut ex clero bonae spei adolescentes, quasi novellas, per studia bene instructos et morigeratos implantare ac dein pro assequenda Unione eaque stabilienda in popas ordinare faciat sicque clerum suum cum similibus fulciendo, in dies optatum ac solatiosum iamdiu desideratae et anxie quaesitae verae Unionis experietur fructum, omniaque iam supra notata, schismatis labe infecta, puncta tollentur, nullumque contrarium prodibit exercitium, eritque unus pastor et unum ovile, in clero videlicet latino et graeco.

Uno verbo, quidquid saepefatus dominus episcopus et clerus valachicus respectu praetensae Unionis prae se ferat et alleget, id totum praetextuosum videri et ab obtinenda solummodo beneficia ecclesiastica et immunitates consequendas proponi et praeferrī consuetum esse; ceterum compertissimum et exploratissimum haberi (excepto ipsomet toties fato domino episcopo et forte pauculis duntaxat ex clero) ceteros omnes et singulos, tam ecclesiastici, quam secularis ordinis graeci ritus homines, signanter Valachos, ita intus et in cute esse schismaticos et non unitos in omnibusque punctis et articulis (quibus antea ab Ecclesia latina dissentiebant) schismatis labe laborare, sicut ante seculum vel plures annos laborabant, quod testantur libri schismatici, quibus hodie in ecclesiis, tam in erudienda plebe, quam in lyturgiis, administratione sacramentorum et aliis omnibus ceremoniis utuntur; odium in Latinos, licet ob metum non tam evidenter appareat, advertitur tamen saepissime in privatis et familiaribus colloquiis, conversationibus et discursibus, ita ut speciem solummodo, praetextum et umbram habeant Unionis, revera autem meri et absoluti sint schismatici. Quomodo autem et qualiter huiusmodi homines, Deum, Ecclesiam, Sacratissimam Suam Maiestatem Caesaream et provinciam eludere et decipere volentes, et, quantum in se est, etiam decipientes, tractari debeant, et an praemio aut animadversione digni sint, Altissimo, cuius interest, iudicio humillime submittitur.

Conveniret itaque Illustrissimo et Reverendissimo domino episcopo omnia superius citata corrigere et prius emandanda habere et admonere popas suos ut rudem plebem saltem vel ad solam orationem dominicam (quam inter centenos vix unus sit) doceant et ipsi bono exemplo praeaeant, ne popinas frequentent, ab excessivis potationibus abstineant, a turpiloquio caveant, denique verbo ut spirituales personas decet se gerant, non obedientes castiget: taliter sibi poterit polliceri et sperari Venerabilis clerus valachicus id quod intendit et verae Unionis specimina dabit, nec dicetur illud tritum: Ut piscis foetet.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMLXVIII.

Cererile clerului român unit către Guvernul ardelean.

1736.

Puncta postulatorum cleri valachici sic se habent, Excelso Regio Gu-
bernio porrecta.

1mo. Licet diplomatis per Augustissimum quondam Imperatorem Leopoldum clero totique nationi valachicae graeci ritus unitae in principatu Transylvaniae clementer indulti articulus 2us directe innueret sacerdotes eorumque unitos ab omni nauli teloniis ac decimarum a terris ecclesiasticis eximendos esse, non desunt tamen iustae querelae cleri; vel, si etiam non quererentur nauli et telonii pensione sese gravatos, hoc per se est in aperto; unde, non solum iniuria, sed videtur maximum vilipendium diplomatis, illos nos posse uti libertate aliorum ecclesiasticorum et nobilium.

2do. Quaeritur clerus ob pensionem decimarum ab illis per dominos terrestres et possessores loci exigi solitarum, signanter de fructu terrarum quae sub nomine ecclesiae ab illis tenerentur et possiderentur, ut sunt quae a personis ecclesiasticis ecclesiastici boni nomen sortitae sunt; verbi gratia quae olim, vel pio legato ecclesiae additae, vel in rationem ecclesiae pecuniis empta, vel ex liberalitate speciali dominorum terrestrium, vel a parentibus, pariter sacerdotibus, ad se devolutae dignoscerentur: a similibus terris decimas praestare merito. queruntur. Ultra queruntur, ubicum, derogamine clementer indulti diplomatis, ipsis quoque augustanae et helveticae confessionum ministris decimas pendere debeant. Non est alienum in claris rem ponere. Omnibus notum est plurimas possessiones vel integros pagos, hactenus incolis nationis saxonicae vel hungaricae inhabitatas vel inhabitos fuisse, quibus deficientibus, locus cessit in habitaculum nationi valachicae, ita ut suas ibi habeant parochias et parochos; denique quaelibet servitia, publica onera et quasvis contributiones illorum est pendere, ferre et baiulare. Tamen quia hactenus, pro facie et statu eius temporis (non considerato statu moderno), beneficia quondam ob tunc habitum respectum illis in consolationem tunc praestitorum laborum cessa et collata omnimode de praesenti a clero eorum usurpantur, non sine dispendio iuris nostri clerici a divo Leopoldo clementer collati ordinationisque eiusdem felicitis recordationis Imperatoris, iubentis ut catholici suis parochis, lutherani vero et reformati suis ministris decimas vel quartas aut alias obventiones parochis dari solitas pendant. Quod tamen ad usque parochis Ecclesiae graeci ritus unitis permissum non est, imo in contrarium loquuntur id praestare aliis, augustanae videlicet et helveticae confessionis ministris, etiam in locis quae alias deserta erant et a solis Valachis inpopolata sunt, in quibusve nullus alterius nationis vel religionis incola, praeter ministrum lutheranum vel reformatum aut eorum cantores reperiuntur. Aequitatis autem est, qui supportat onera, ille habeat praemia. Hoc ergo petatum est unitorum secularium quatenus illi quoque suas decimas vel quartas aut alias obventiones parochiales suis parochis praestare, vel, si eae redimendae forent, ubi meri Valachi sunt, ex integro, ubi autem promiscue cum aliis habitant, ad numerum Valachorum incolarum eas proportionaliter redimere queant.

3to. Repetiti benigni diplomatis articulus 3 habet ut omnes, sive seculares, sive plebeae conditionis Valachi rite uniti immediati statui catholico annumerentur interque Principatus Status computentur atque capaces sint legum patriarum ac universorum beneficiorum, neque, uti hactenus, solum tollerati, sed instar patriae filiorum habeantur; ergo non iniusta est praetensio eorum, si apta et capacia subiecta ad publica munia, habito respectu status et conditionis eorum, applicari petantur.

4to. Non abs re queritur etiam clerus super intento Inclitorum Statuum et Ordinum in contrahendo numero parochorum unitorum; siquidem, occasione correctionis iuris, id quoque influxisset ut in minoribus unicus, in maioribus vero pagis duo saltem presbyteri graeci ritus uniti immunes habeantur; statutum autem

hoc sine diminutione, imo pene abolitione cultus divini Ecclesiae ritusque illius iniuria fieri non posse. Siquidem ceremoniae, preces et alia nomine divinatorum parochis incumbunt in Ecclesia graeci ritus unita adeo copiosa et prolixa sint, ut tam minister, quam sacerdos multum ad agendum habeant. Usitatum praeterea universaliter et ab antiquo a Conciliis oecumenicis ordinatum atque a Sancta Matre Ecclesia approbatum esse ut omnibus saltem diebus festis in toto Adventu, per Quadragesimam, a Dominica Sanctae Trinitatis, in graeco ritu Omnium Sanctorum nuncupata, usque in festum Sanctorum Petri et Pauli, a prima item augusti usque ad 5um eius mensis, breviarium in graeco ritu valde longum publice et praesente populo in ecclesia canatur, quod unicus sacerdos praestare haud potest, et quod apud religiones in minimis etiam pagis ubi templum habetur, praeter parochum, cantor, ludimagister, aedituus et campanator, omnes immunes, imo et salariati admittuntur; qui in ritu graeco, plebe rudissima, non reperiendi, per sacerdotes ipsos, ubi sunt plures, suppleri debent; parochos item graeci ritus unitos nullis beneficiis, nec decimis, nec quartis, nec agris aut pratis pro honesta sua sustentatione sufficientibus provisos, labore manuum suarum se sustentare debere sicque alternatim unus una, alter altera hebdomada tempus sibi, tum ad spiritualia, tum ad temporalia lucrari necessitari.

Accederet quod, ob defectum sacerdotum et subiectorum, id evenerat per iniuriam temporum, ut divina nec diebus festis, nisi bis vel ter in anno celebrarentur, nec homines nisi in agone confitebantur, sicque tot abusus ireperant, ut, postquam natio haec Sanctae Matri Ecclesiae se univerit, per multos annos ad pristinum statum et Ecclesiae praeceptorum observantiam aegre reduci possit. Et, cum haec ignota quibusdam videantur, arbitrantur in maioribus duos, in minoribus vero pagis unum posse sufficere parochos. Iure ergo petitur hoc submitti iurisdictioni et provisioni episcopi.

(Sibi, Archiva Universității Săsești; copie contemporană.)

MMMLXIX.

Satubarbă,
1736,
18 Ianuar.

Protopopul Popovici și preoții din Sănmartin, Berzencze, Ermellyék, către dregătorii comitatului Bihorului, despre ce au să sufere pentru că sunt uniți.

Tekintetes nemes vármegye fő kegyes Patronus Uraink, reményes protektorink.

Mi okból kényszerítettünk legyen ezen Tts. Ns. Congregatio alkalmatosságával Ió Uraink Uri személyek előttmélységes alázatossággal megjelenünk, ezen aláb irt punktumoknak több bajainkat sulyosító terhes volta, nyilván kimutatattya, mivel a közönséges jól, Nemes Apostoli Hazánknek, és Istenünknek dicsőítésének incrementumára, s, tovább terjedésére néző sz. Uniónak régen kívánt bévétele miat, mind canonok, mind világi törvények tenora ellen a papi Mgnak tiszteletlenséggel teljes megvetésével, káromoltatásunk, püspöki degradatio kivül, az paraszt kösségtől, tisztunktól, templominktól, fosztogattatunk, halállal fenyegettünk az Királyunk hitinek beviteleért tumultuária persecutiónak világos jelenségével, holot fidei regiae

Cinstiți domni patroni ai nobilului comitat, protectorii noștri de speranță.

Din ce pricină am fost siliți să ne înfățișăm cu adâncă plecăciune cu prilejul acestei congregații înaintea persoanelor bunilor domni, arată limpede greutatea nevoilor noastre în punctele scrise mai jos, fiindcă, pentru binele obștesc, spre creșterea laudei patriei noastre nobile apostolicești și lauda Dumnezeului nostru și din pricina primirii Sf. Uniri de mult dorită, împotriva cuprinsului canoanelor și legilor lumești, am fost defăimați cu despreț desăvârșit, fără cinstea demnității preoțești, afară de înjosirea episcopului; am fost despoiați de comune, de dregători, de biserici, am fost amenințați cu moarte pentru primirea legii regelui nostru cu amenințarea netedă a unei prigoniri zgomotoase, până când, fidei regiae manifesti (Regis Apostolici hostes cen-

manifesti (Regis Apostolici hostes censendi essent) persecutores, et eandem, aut ob eandem, quosvis cultores impetere praesumentes, amint most is történt.

Die 14ta Ianuării Anni modo currentis 1736 a Rácz Püspök Esaiás Antonovicsnak, vagyis Vladikának egy Ignátius nevű botrányozással telyes életű diaconussa a falukra kijöven: egy néhány (amint mongyák) pénzen fogadott fegyveres emberekkel és katonákkal kik aszt mondták hogy ők a Váradi militiabóll valók, es Meloságos váradi commendans Urunk adta volna őket kíséruöl, hogy szekundálnák azon Ignátius diaconust dolgaiban. Egyik pedig azok közül azt mondtotta hogy ők nem a Váradi p[rae]sidiumból, hanem másunan valók, és tsak pénzért jöttek fel a diaconussal, kikkel elsőben Totfaluban érkezvén: tractálták, és tanácskoztak etszakának idején és sipost hozván a schismaticus Pap házához, lödöztek egész éttzakán tántzolván pajkos módon, mivel azon Papné igen szereti az olyan dolgot mivel Bedő nevű Helységből is, az illetlen czégéres magaviseléséért tsapták ki eszt a schismaticus Papot, Pap Tamást.

2do. Onnan Kis-Lázra menvén a Paraszt Birákot elő hitta és így kérdezkedett tőlök, halljátok-e? aszt kérdem tölleték, lesztek-e Papistákká, avagy keresztények akartok maradni? a ki szegény jámbor unitus öreg Papot is elhívatván: sok féle motsokkal illette, az szegény öreg pap tsak protestált, és tudomant sőt, semmit neki nem szolván: és azután mondtotta azon diaconus, hogy nagyon bánynya hogy még nem verte azon öreg Unitus Papott.

3tio. Az Vladika azzal fenyegette amint ma is fenyegetti az oláhokat, hogy 500 aranyokat fog desummálni rajtok ha tölle el pártolnak, kit 16ta mensis Margittaj Törvény Szék előtt mondtak nyilván az oláhok.

4to. Ezen Ignatius nevű diaconus faluk szerte meg parancsolta, hogy a hol még az unitus papoktól el nem szedtek a költsokott, töstent mindenütt él szedgyek a Vladika parantsolattyából, mert a mostani oláh papok papisták, nem

sendi essent) persecutores, et eandem, aut ob eandem, quosvis cultores impetere praesumentes", — cum s'a întâmplat și acum.

În 14 Ianuar anul acesta 1736 a venit prin sate un diacon cu viața scandaluoasă, anume Ignatie, al episcopului sârbesc Isaia Antonovici, cu câțiva oameni înarmați (precum se spune) și plătiți, și cu soldați, cari au spus că sunt din armata Orășii și că Ilustrul domn Comandant al Orășii i-ar fi dat pe ei ca însoțitori, ca să-l ajute pe acel diacon Ignatie în lucrurile lui. Unul dintre aceia a spus că ei nu sunt din garnizoana Orășii, ci din altă parte, și că numai pentru bani au venit cu diaconul, cu care au sosit întâiu în Tăuți: au chibzuit și s'au sfătuit în timpul nopții și au adus fluierar în casa popei schismatic, au împușcat toată noaptea jucând zburdalnic, fiindcă preotesei îi place foarte mult astfel de lucru, căci și din localitatea Bedeul tot pentru astfel de purtare faimoasă l-au scos afară pe acest popă schismatic, popa Tamaș.

De acolo s'au dus la Chișlaca, și au chemat pe juzii țeranilor înainte și așa i-au întrebat: auziți? vă întreb: veți fi papistași, sau vreți să rămâneți creștini? Au chemat și pe săracul, blândul popă bătrân unit, l-au cinstit cu multe murdării; săracul popă numai a protestat, și a dat știință, nespunându-i lui nimic. Și apoi a zis acel diacon că-i pare foarte rău că nu l-a bătut pe acel popă mut, bătrân.

Vlădica l-a amenințat, precum amenință și azi pe Români, că 500 de galbeni de aur iea asupra lor dacă se despart de el; ceia ce au spus Românii limpede la 16 ale lunii, înaintea Scaunului din Mărghita.

Acest diacon anume Ignatie a poruncit în toate satele ca, de unde nu s'au strâns încă cheile de la popii uniți, îndată să le strângă din porunca Vlădicăi, fiindcă popii români de acum sunt papistași, nu-s creștini adevărați; ceia ce auzind țeranii, de fapt au și făcut ca acei din Deda, au luat cheia bisericii de la protopopul Mihai Popa, și toate uneltele din biserică, din po-

igasz keresztények, kit is halván a parasztok eo facto meg tselekedtek a mint a Dédaiaik, esperes Pap Mihálytól is a templom költségét, és a templomunk minden eszközeit, a Vladika, és Virvizi schismaticus bigamus esperes parantsolattyából ött száz id est 500 forintok birsága alatt tiltván, minden helységeket, a házak szentelésére sem bortsátván bennünkett.

5to. A Diaconus Ignat kérdezte a Parasztságot, mondván, ugy fatealtok-e ti a szolga birák előtt? ime mind hamisságot irtak reám.

6o. Asztis mondotta, hogy az ennek előtte való Unitus Totfalusi Papot felig a földben be ásni, és ugy kövel agyon verni kellenek, Széltalloi és Koltzer Tivadar házában aszt mondatta, hogy esperes Pap Mihályt is oly moddal a földbe ásván kellenék amint is az ez-telen parasztok Totfalusi oláhok Csohaj Pap Péterre, másodszor Papfalusi Pap Péterre és 3-tio Széltalaj Pap Mihályra rájok támadtak szidalmazván, és salva venia a pápista lelkeket, a magok ordinarius Totfalusi Papjokra is rejá támadván a Templomból ki hajtották, és más schismaticus Battykot vittek helyében. Kérjük azért a Tettes Ns. vármegyét a maga gremiumában ne engedgye eszt az üldözést, holott már járni se merünk a magunk dolgainkban is minden felől a tűz köszt lévén: tsak halált, és nem consolatiótt várunk oly motyokkal, és fenyegetésekkel tellyes mi petitionkra egy hitünkön kívül való Vladikától és annak mind ordináris czégéres, és rosz hírű embereitől mellyekben recurrálni pro ultimo quasi subsidio kénszerítettünk a Tettes Ns. Vármegye Grátiájához, maradván.

Ió kegyes Urainknak Nagystoknak Kgyelnek Alázatos Szolgaj

Laksági, Berettya, Besztercze, és Ermellyéki Unitus Papok közönségesen esperessünkkel, Popovics, Pap Mihály urammal edgyütt.

Bártfalu, die 18 Ian. 1736.

Tekentetes Nemes Bihar Vármegyének Erdemlett Titulussal tisztelendő Tiszteihöz, nekünk mindenkori jo ke-

runca Vlădicăi și a protopopului bigam schismatic din Virviz; au interzis supt pedeapsă cu bir de 500 florini toate localitățile, nici la sfințirea caselor nu ni-au dat voie.

5. Diaconul Ignatie a întrebat pe țerani, zicând: așa faceți voi înaintea solgăbirăilor? iată numai viclenii s'au scris despre mine.

6. A spus și aceia că ar trebui ca pe popa unit din Tăuți, pe cel d'ina-
inte, să-l îngroape pe jumătate în pământ și așa să-l omoare, dându-i cu pietre; a spus în casa lui Teodor Colcer din Margine că ar trebui ca și pe protopopul Mihai Pop tot astfel în pământ să-l îngroape; precum au și tăbărat nebunii de Români, țeranii, pe Petru Popa din Ciuhoiu, pe Petru Popa Popfalu și pe Mihai Popa din Margine, ocărându-i, și „salva venia”. . . . și pe sufletele papistașe; au atacat și pe popa lor din Tăuți, l-au scos din biserică, și au adus în locul lui un alt popă, schismatic. De aceia rugăm pe măritul Comitat să nu îngăduie această prigonire în sânul său, căci nici să umblăm nu mai îndrăznim în afacerile noastre, fiind din toate părțile între focuri: numai moarte, și nu mângâiere așteptăm, după o cerere ca aceasta a noastră, plină de mormăieli și amenințări, de la Vlădica cel afară de legea noastră și de la oamenii lui de rând, scandalosi și cu nume rău, la cari am fost siliți să alergăm ca la ultimul ajutor, rămânând la mila nobilei comitat.

Supuși șerbii ai. Măriilor Voastre, bunii noștri domni milostivi:

Locuitorii din Sânmartin, Bistrița (Berzence) și Ermellyék, popii uniți, cu protopopul nostru Popovici, împreună cu domnul Mihai Pop.

Satubarbă, 18 Ianuarie 1736.

Către cinstiții dregători cu titlu meritos ai cinstului nobil comitat al Bi-

gyes Erdemes Urainkhoz eö Nagyságokhoz eö kegyelmekhez.

Alázatos Instantiank nekünk belöl megirtak[na].

horului, nouă totdeauna de bine voitori domni, Măriile lor.

Cererea plecată a noastră, celor scriși înăuntru.

(Braşov, Archiva Oraşului; Arch. M. Bihor, N-r. 28 fasc. I 1736.)

MMMLXX.

Guvernul Ardelean către Sibiieni, despre datoria de a se păstra, în ce priveşte afacerile religioase ale Românilor, situaţia din trecut.

Sibiiu,
1736,
19 Ianuar.

Sacrae Caesareae Regiaeque Catholicae Maiestatis, principis Transylvaniae, domini, domini clementissimi, nomine.

Spectabilis, Generosi, Prudentes item ac Circumspecti frater nobis observande, honorandi et benevoli, salutem et gratiae caesareo-regiae incrementum.

De dato 24ta mensis octobris anni 1735 proxime praeteriti emanălt kegyelmes decretumăt ö Felségének ma vötte s olvasta alázatosan a Gubernium, mellyben is kegyelmesen méltotztatik ö Felsége parancsolni hogi az Ur Oláh Püspök Baro Klein János Uram ö kegyelme is ezen Principatusbéli unitus graeci ritus clerus a Gubernium által mindennemű törvénytelenesegek, excessusok, erőszaktételek, károsítások és injuriáltatások ellen manuteneáltasék, és a megnevezett Püspök Ur és clerus ellen, senkitől semminemű innovátiot behozni s cselekedni meg ne engedjen, hanem minden dolgok abban a Statusban maradgjanak, a mellyben voltanak az elebbeni Unitus Oláh Püspök Urak ö kegyelmek idejébe, mind addig valameddig ö Felsége mind enekről annak idejebe kegyelmesen fog resolválni, mellyetis kegyelmetek így értvén ezen ö Felsége kegyelmes parancsollattyát, maga directioja alatt lévő hellységébe suo modo publicálni és observálni s observáltatni tarcsa és esmérje maga homagialis alázatos obligatiojának lenni. Hoc addito hogy ha kegyelmetek is a fenn denominált Báro Püspök Urtól ö kegyelmetől, vagy a clerustól akár publice akár privatim tapasztalt, vagy tapasztal valamelly praeiudiciosa innovatit bé hozatni, avagj excessust admittáltatni, az olyanokrol kegyelmed és kegyelmetek a Guberniomat ab officio genuine credibiliter et authentice etiam de specificis et individuis informálni el ne mulassa hogy a Gubernium is annak utánna ahöz képest tehesse maga officiumát in locis

Decretul Măriei Sale din 24 Octombrie 1735 „proxime praeteriti“ l-a primit azi Guvernul și l-a cetit cu plecăciune, în care binevoiește Măria Sa a porunci ca și episcopul român, Ioan Klein, din acest principat, și „unitus graeci ritus clerus“ să se mențină împotriva tuturor nelegiuirilor, exceselor, călcărilor, păgubirilor și injuriilor Guvernului, și împotriva numitului episcop și cler să nu lase a se introduce și a se face nicio învoire, ci toate lucrurile să rămână în starea aceia în care au fost în vremea episcopilor români uniți d'înainte, până când Măria Sa le va rezolvă toate la timp. Drept ce d-voastră, înțelegând în felul acesta porunca Măriei Sale, să țineți ca în locurile de supt cârmuirea d-voastră să se publice și să se observe așa cum este, și să recunoașteți aceasta ca o îndatorire omagială plecată. Adăugindu-se aceasta că, dacă și d-voastră ați aflat ceva despre susnumitul baron episcop sau despre cler, public sau pe cale privată, sau dacă aflați că vrea să se introducă vre-o învoire păgubitoare, sau se admite vre-un exces, despre acestea să nu lăsați a înștiința Guvernul „ab officio genuine, credibiliter et authentice, etiam de specificis et individuis“, ca Guvernul să-și poată face datoria în conformitate, „in locis debitis“. De altfel a scris Guvernul și domnului episcop român să nu îngăduie a se face astfel de lucruri de subalternii săi, mai ales să nu lase a se lua pentru cununie, adecă pentru unire, câte trei măriași de la sărăcime; la aceasta să vă împotriviți și d-voastră, și, dacă undeva s'ar întâmplă

debitis, másként az Urnak Oláh Püspök Urámnak is irt a Gubernium hogy aféle dolgokat maga subordinatussi áltál is cselekedni és cselekedtetni meg ne engedgjen, signanter az esketésért vagy is copulatioért három három Máriást a szegénységtől venni ne engedgje, mellyre kegyelmetek is réa vigyazon és ha valahol exigálni akarnák, absolute tilcsa meg a szegénységnek hogy semmivelis többet ne fizessenek, mint ennek előtte szokták volt ab antiquo adni. De ha abból valami egjéb inconvenienciák származnának az Oláh Papok reszeről, in hoc passu kegyelmetek requirállyá az Urat Oláh Püspök Uramat, és ha ő kegyelme téssen rolla, bene quidem, ha pedig nem legottan recurrallyon kegyelmetek a Guberniumhoz.

să-i ceară, să interziceți cu totul săracimii ca nimeni să nu plătească, ci precum era obiceiul înainte de aceasta, și să dea „ab antiquo“. Dar, dacă din aceasta s'ar ivi alte inconveniente, din partea popilor români, „in hoc passu“ d-voastră chemați pe domnul episcop român, și, dacă Domnia Sa se va îngriji a face ceva, bine; dacă nu, îndată să recurgeți la Guvern.

Sic facturis altefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. E Regio Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinij, die 19na ianuarii, anno 1736.

Comes J. Haller, m. p., gubernator.

David Mariaffi de Maxa, secretarius, m. p.

[Vo:] Spectabili, Generosis, Prudentibus item ac Circumspectis consuli regio Sedisque iudicibus, senatoribus ac notario civitatis et Sedis saxonicalis cibiniensis, fratri nobis observando, honorandis et benevolis.

(Sibiiu, Archiva Universității Săsești.)

MMMLXXI.

Olosig,
1736,
1-iu Mart.

Ladislau Fekete, ofițer, raportează despre impotrivirea ce a întâlnit la Paulești, unde oamenii se ridicaseră contra vice-protopopului.

Posteaquam, ex gratiosa I. Comitatus huius bihariensis in particulari sua congregatione facta pro capiendis certis in possessione Kiss-Tothfalu degentibus contraque vice-archidiaconum graeci ritus tumultuose insurgentibus, cum adiunctis sex I. Comitatus militibus et quinque nobilibus, in et ad praefatam possessionem me contulissem ac sub ipso noctis silentio capturam reorum tentassem, eotum, tam eiusdem, quam aliarum possessionum incolae (uti iidem referebant), ad trecentos congregati, armis, furcis et fustibus stipati, sese potentur opposcentes, non admiserunt ut inventi rei capiantur et vinculentur, dicentes usque ad mortem se nolle permittere et gratiosae hoc in passu factae determinationi I. Comitatus morem gerere. Super qua modo praevio intervenita rei circumstantia praesentem humillime facio relationem.

V.-Olaszi, die 1° martij 1736.

Ladislaus Fekete, m. p., militum ductor.

(Archiva Comitatus Bihorului, N-r 7, fasc. II, 1736.)

MMMLXXII.

Guvernul regal ungar către dregătorii Comitatului Aradului, despre o adunare a Românilor la Hălmagiu.

Pressburg,
1736,
8 Maiu.

Illustrissimi, etc.

Ex literis praetitulatarum Dominationum Vestrarum de dato 26^a proxime praeteriti mensis aprilis exaratis et eisdem adnexo superintendentis Unitorum, Michaelis Pap, ad Illustrem plurimum Reverendum, Reverendissimum ac Illustrissimum dominum episcopum varadiensem dato, per eumque cum comitatu hoc bihariensi communicato memoriali, percepit Consilium hocce Locumtenentiale Regium quod Valachi, magno numero ad possessionem Hagymádfalva, nescitur quibus ex rationibus, confluentes, ibidem diebus 11 et 13 dicti mensis aprilis conventiculum servaverint, quive eorum praecipua capita et coriphaei esse perhiberentur.

Quas, quemadmodum etiam priores praetitulatarum Dominationum Vestrarum circa dictorum Valachorum temerarios ausus exaratas literas, ad refrenandos eos, ac per consequens in herba opprimendum, si quidvis haereret, unquam, Consilium hocce Suae Maiestati Sacratissimae demisse representavit. Siquidem autem, confluentibus in unum in maiori copia personis existentibus, facilius ad notitiam devenire potest, quam de causa convenerint, et quid ad invicem concluderint, idcirco praetitulatis Dominationibus Vestris reintimari quatenus in causam servati eiusmodi conventiculi, quidque ibidem tractatum et conclusum sit, et qui in specie interfuerint, inquirere, et quidem, si id quocumque ex capite publice fieri minus consultum videretur, sub manu investigare et, pro dexteritate sua, ad genuinam, eamque quo magis singularem quarumvis circumstantiarum, adeoque et ipsorum coripheorum et antesignanorum ac instigatorum, notitiam devenire possint, omnem debitam operam ponere, et Consilium hocce ulterius quantocyus informare velint, non intermittant eadem Dominationes Vestrae. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiale, Posonii, die octava mensis maii, anno millesimo septingentesimo trigesimo sexto celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum

Benevolus et respective ad officia paratus:

Comes Leopoldus de Nadasdy, m. p.

Ludovicus Ordödy, m. p.

(Archiva Comitatului Bihorului, No. 9, fasc. IV, 1736.)

MMMLXXIII.

Guvernul regal ungar către dregătorii comitatului Aradului, despre alegerea uniților de neuniți.

Pressburg,
1736,
23 Maiu.

Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabiles ac Magnifici, Perillustres item et generosi domini nobis observandissimi,

Quandoquidem Sacra Caesarea Regiaque Maiestas, dominus, dominus noster clementissimus, clementer informaretur commissionem illam, quae ad benigna regia mandata medio istius Consilii Locumtenentialis Regii circa investigationem et separationem in hocce comitatu bihariensi degentium graeci ritus unitorum a non unitis decursu anni proxime praeteriti praetitulatis Dominationibus Vestris delegata fuit, nondum inchoatam haberi, sed et Vladica aradiensis, tenore plurimum eatenus exhibitorum memorialium, superinde quoque instantiam apud altissimam Sacram Caesaream Regiamque Maiestatem fecisset ut violentiae contra clerum et incolas graeci ritus non unitos in hocce bihariensi comitatu degentes diversimode factae effective sistantur, visitatio item et iurisdictio in clerum et populum graeci ritus non unitum in praefato comitatu degentem sub assistentia militari eidem Vladicae admittatur, ac praeterea clerus eiusdem ritus in praefato quoque hocce bihariensi comitatu eidem competente decimarum et contributionum

solutionis immunitate frui et gaudere possit, hocque in passu quemadmodum altefata Sacra Caesarea Regiaque Maiestas benigno rescripto suo mediante praetitulatis Dominationibus Vestris serio iam commisisset ut, conformiter intimationi eatenus a Regio hoc Locumtenentia Consilio iam acceptae, delegatam sibi commissionem absque ulteriore mora et cunctatione, et quidem intra decursum duarum quindenarum, a die receptionis eiusmodi mandati computandarum, inchoent, omnique cum moderamine peragant, adeoque in praesentia unius et alterius, a parte tam cleri romano-catholici, quam etiam ritus graeci non uniti deputandorum, accurate investigent, ex graeci ritus hominibus in hocce comitatu degentibus, quoniam cum Ecclesia catholica sint uniti, et qui non uniti existant. Hoc autem pacate facto, in non unitos quidem episcopo pariter non unito, in unitos autem episcopo unito, omnis competentis iurisdictionis exercitium in spiritualibus libere ac imperturbate admittant, et, si quaequam eatenus, sive ab una, sive vero altera parte hactenus facta fuissent, vel etiam deinceps fierent turbationes, autoritate sua magistratuali conveniens et opportunum remedium eatenus ponant, principaliter autem eius sedulam curam habeant, ne, dum quis ex non unitis unionem amplectitur et in hac persistit, per id deterioris quam antehac fuerit conditionis quoad temporalia reddatur seu efficiatur, minus ab amplectenda praedicta Unione impediatur. Ita per eandem altefatam Sacram Caesaream Regiamque Maiestatem clementer iniunctum haberetur quatenus hoc quoque Consilium Locumtenentiale Regium magistratum antelati huiusce comitatus ad celerem, eamque accuratam, effectuationem preattacti benigni mandati regij ac submittendam Regio isti Locumtenentia Consilio de peracta sibi concredita commissione, prouti et eo ante et a quo tempore clerus graeci ritus in hocce bihariensi comitatu a decimarum et contributionum solutione immunis relictus fuerit, fidelem relationem serio et efficaciter moneat.

Quapropter, ut ad exigentiam praeallegati benigni mandati praemissa omnia modo praescripto incunctanter effectuare super iisque genuinam et fidelem relationem suam Consilio isti Locumtenentia Regio quantocius submittere noverint, et neque intermittant praetitulatae Dominationes Vestrae, easdem hisce omnino serio commonendas esse duxit Consilium istud Locumtenentiale Regium. Datum ex Consilio Regio Locumtenentia, Posonii, die vigesima tertia mensis maii, anno Domini millesimo septingentesimo trigesimo sexto celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum benevolus et respective ad officia paratissima

C. Franciscus Esterházy, m. p.

Ladislav B[aththyany], m. p.

(Archiva Comitatus Bihorului, N-r 10, fasc. IV, 1736.)

MMMLXXIV.

Sibiu.
1736,
11 Iunie.

Statele ardelene hotăresc asupra cererilor episcopului Klein.

Anno 1736, die 11 iunii, in commissione per Inclitos trium nationum principatus Transylvaniae Status et Ordines, occasione generalis diaetae cibiniensis deputata, in negotio scilicet projectorum et postulorum Reverendissimi domini episcopi fogaraschiensis eiusque cleri et plebis vallachicae, ad mentem benignissimi rescripti caesarei, amicabilem conventionem tentata et circa eandem acta sunt sequentia:

Meltosagos Püspök Ur praetensioi ultimarum eze:

1mo. Hogy minden olah-faluban pro ecclesia parochialis fundus exscindaltassek mezöbéli appertinentiavval edgyütt.

2do. Hogy akar dözma vagy quartabéli az popák számára fixe rendel-

Cererile ultime ale Ilustrului episcop sunt acestea:

1. Ca în fiecare sat românesc pro ecclesia parochialis fundus să se desfacă împreună cu câmpul care se ține de el.

2. Să se fixeze dijma sau ce e pentru cvartirul popilor, sau unde, nu va fi chip de așa ceva, să se dea destul „fun-

tessék, vagy az hol abban mod nem lehetne, adassék elegendő fundus ad oeconomizandum az popák számára, egynek tudniillik egyik egyik fordulora 15 köből vetésre való szanto föld, és egyebek is ahoz képest.

3tio. Hogy mind az Nemes Várme-gyéken, mind az Nemes Székely natio között, és mind pedig in fundo regio az oláh popák azon privilegiummal s ecclesiai beneficiumokkal élhessenek a minemükkel a több recepta religiok papjai szokták elni pro ratione locorum.

Az Deputata Commissio intézet az oláh clerusnak ilyen oblatiokat.

Consentiál a Deputata Commissio hogy az oláh clerus is ad normam receptarum religionum pro sui subsistentia a maga auditoritol illendő kepeo vegyen, is kiki maga lako helyének közönséges és az halgatoknak is nem tilalmas beneficiummival élhessen.

Haec infra notata resolutio Inclitae Deputatae Commissionis (tit.) domino episcopo vallachico ita communicata est, qui quidem, cum eadem quoad Inclitas Sedes siculicales in genere bene contentus est, quoad Inclitos comitatus vero et fundum regium praetendit ut ubique iuxta constitutiones locorum illa omnia beneficia quibus clerus catholicus et acatholicus, tam ratione decimarum, quartarum, ut et reliquorum beneficiorum gaudet et fruitur, clero etiam vallachico sine contradictione conferantur.

(Sibiiu. Archiva Universității Săsești; însemnare contemporană.)

MMMLXXV.

Marchisul Guadagni (Vadány) către dregătorii comitatului Aradului, despre adunările tainice ținute de Românii din părțile lor.

Dobrițin,
1736,
25 Iunie.

Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabiles, Magnifici, Perillustres, Nobiles ac Generosi domini, domini mihi colendissimi et observandissimi.

Posteaquam nuper, medio Illustrissimi Domini vice-colonelli, praesidii m.-varadiensis (p. t.) commendantis, liberi baronis de Lubetich, mihi communicatum examen incaptivatorum conventicularistarum, sub 5-a huius delabentis Excelso Consilio Aulæ Bellico obsequentissime transmiserim, ac inde benignissimum responsum de 20 eiusdem obtinuerim,—eapropter Inclytae Universitati debitissime significare nullus intermiserim quatenus Ill. Comitatus (siquidem ex fassionibus dictorum conventicularistarum aliud colligi nequiret quam conventiculos in negotio religionis diversi ritus et oeconomiae habitos fuisse) ad decisionem huius causae quantocyus condescendere velit, necnon id quod concludetur, mihi communicare ne gravetur, ut idipsum, iuxta mandatum, antelato Excelso Consilio Bellico submittere valeam. Quibus me favoribus enixe commendans, praemaneō

Inclytae Universitatis obligatissimus servus ac paratissimus

Marchio Guadagni . . . , Praefectus.

Debreczini, die 25-a iunii 1736.

(Archiva Comitatus Bihorului, No. 5, fasc. V, 1736.)

dus ad oeconomizandum“ popilor, unuia adecă, la câte un termin, pământ de arat pentru câte 15 ferdele și în conformitate și altele.

3. Că, atât în nobilele comitate, cât și între nobila nație săcuiască, și în „fundus regius“, popii români să poată trăi cu acele privilegii și beneficii ecclesiastice cu care și preoții celorlalte religii primite trăiesc de obicei „pro ratione locorum“.

Comisiunea deputată a adresat clerului român astfel de oferte.

Comisiunea deputată consimte ca și clerul român să iea de la auditoriul său ce se cuvine „ad normam receptarum religionum pro sua subsistentia“, și fiecare să trăiască din beneficiile locului lor și din beneficiile îngăduite ale auzitorilor.

MMMLXXVI.

Viena,
1736,
27 Iulie.

Împăratul Carol al VI-lea către dregătorii comitatului Bihorului, despre amenințările turburătoare ale episcopului de Arad față de cei ce vreau să treacă la Unire.

Carolus VI, Dei gratia electus Romanorum Imperator semper Augustus ac Germaniae, Hispaniae, Hungariae, Bohemiae, etc., rex.

Reverendi, Honorabiles, Spectabiles ac Magnifici, Magnifici item, Egregii et Nobiles fideles nobis dilecti. Ex literis quas ex generali comitatus vestri congregatione die 1a mensis iunii proxime praeteriti Varadini habita ad Regium nostrum Locumtenentiale Consilium dedistis, innotuit Nobis qualiter ex instituto Varadini certorum graeci ritus hominum benevolo examine evenerit: plebem valachicam in hocce comitatu vestro degentem et graecum ritum profitentem, minitata 500 aureorum in casu repudiati aut potius non admissi schismatis per Vladicam aradiensem in eadem plebe desumendorum poena, talismodique praetenso vinculo usque adeo perturbatam esse, ut exinde commissio pro investigatione, quinam ex dicta plebe cum Ecclesia romano-catholica uniti, et qui non uniti existant, iamdudum a Nobis institui resoluta et demandata merito differi debuerit.

Quatenus proinde praefatus populus metu eidem praexposita poena incusso rursus liberetur sicque demum praeattacta commissio quo citius servari valeat, benigne hisce resolvimus ut per solitas currentales in oppidis et pagis ubi nimirum graeci ritus homines in hoc comitatu vestro degunt, publicari sicque ad singulorum notitiam clare ac perspicue dari curetis quod omnes et singuli ipsorum sponte et libere Unionem amplecti volentes a praetenso 500 aureorum vinculo, absque hoc etiam irrita, regia autoritate immunes esse pronuncientur securique reddantur quod nullo modo in aliis etiam temporalibus arctius quam in schismate constituti tractari permittentur horumque intuitu in protectionem regiam assumantur.

Facta autem hic deductorum per memorata loca publicatione, commissio praerecensita citra ulteriorem protelationem servanda, et Vladicae aradiensi id ut militarem quoque officialem secum adferat, qui tamen in operationes eiusmodi commissionis semet nullatenus ingerere audebit, admittendum; sub ipso autem consensu et progressu antelatae Commissionis haec quae praevio modo currentaliter praemittentur, unicuique dictorum graeci ritus hominum disertis verbis etiam coram reiteranda, et ad coeptum ipsorum explicanda erunt, ut, sic in plenaria libertate constituti, quis illorum unitus, et quis non unitus existat, sese declarare possint; fidelem relationem de praemissis medio praefati Regii Locumtenentialis Consilii nostri Nobis submittendam praestolaturi. Vobis in reliquo gratia nostra caesareo-regia benigne iugiterque propensi manemus. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die vigesima septima mensis iulii, anno Domini millesimo septingentesimo trigesimo sexto.

Carolus, m. p.

Comes Ludovicus de Batthyan, m. p.

Petrus Végh, m. p.

(Archiva Comitatului Bihorului, N-r 17, fasc. V, 1736.)

MMMLXXVII.

Pressburg,
1736,
31 Iulie.

Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre statistica uniților și neuniților în acel comitat.

Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabiles ac Magnifici, Perillustres item et Generosi domini nobis observandissimi.

In puncto suspensae commissionis super investigatione illius, qui ex graeci ritus hominibus in hoc bihariensi comitatu degentibus cum Ecclesia romano-catholica uniti, et qui non uniti existunt, quidnam ad literas praetitulatarum Dominationum Vestrarum sub 1a iunii ad Consilium hocce Suae Maiestatis Locumtenentiale Regium superinde exaratas et abhinc Suae Maiestati demisse representatas iterato altefacta Sua Maiestas Sacratissima benigne ulterius resolvere dignata est, ex adnexo in originali benigno Eiusdem Suae Maiestatis comitatu huic bihariensi sonante mandato uberius erit percipere.

Penes cuius transmissionem iisdem Dominationibus Vestris, ita benigne praecipiente Sua Maiestate Sacratissima, intimari quatenus in conformitate huius et antehac iisdem intimatarum abhinc Suae Maiestatis benignarum resolutionum et mandatorum memoratam commissionem primo quo fieri poterit tempore (praevis tamen facta currentalium in adnexis uberius deductarum publicatione) inchoari et ad cupitum finem perducere faciant et fidelem de cunctis relationem Consilio huic submittant. Datum ex Consilio Locumtenentiale Regio, Posonii, die trigesima prima ulii, anno Domini millesimo septingentesimo trigesimo sexto celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum benevolus et respective ad officia paratissimus

Comes Paulus Balassi, m. p.

Ludovicus Ördödy, m. p.

(Archiva Comitatus Bihorului, N-r 17, fasc. V, 1736.)

MMMLXXVIII.

Isaia Antonovici, episcopus de Arad și Oradea-Mare, către Curtea împărătească, despre piedecile ce i se pun în exercitarea puterii sale duhovnicești.

Oradea-Mare,
1736,

Posteaquam in tertium iam vergeret annus quo, a iurisdictione mea episcopali in non unitos graeci ritus sacerdotes et homines districtuum quippe magno-varadiensium exercenda praepeditus, variis etiamnum quibusvis modis arcerer ac tantum plane abesset ut hisce dissensionum fomitibus aliquando finis imponeretur, quo iamnum quinta vice me Magno-Varadinum gravibus cum sumptibus atque expensis contulerim, ast omnia incassum, nam multifariae in dies excusationes ac terminorum protractiones et prolongationes tantisper accumulabantur, ita ut prima causa similium excusationum fuerit deputationem sine diurnis negotio in isto progredi noluisse, et, licet resolutio ab altioribus instantiis sine diurnis procedere debere supervenisset, nihilominus unus deputatorum qui ab I. Comitatu sallarizatus non esset, deputationi interesse renuisset; secundo unum ex deputatis infirmum esse, tertio, alterum itidem deputatum Pesthinum discessisse, quarto instructionem necdum paratam et elaboratam esse, quinto ipsam instructionem primum authenticari oportere, sexto, ut relatio desuper praevis fieri queat, Congregationem I. Comitatus indicendam, at, quum tandem toties recensita, instructione praevis (ut dictum), facta relatione, authenticandam atque partibus communicandam esse; septimo, sed nec cleri et nationis nostrae plenipotentiarium (sine quo tamen esse non possem) admitti. Ex quibus igitur causis et rationibus, nec secus et insolitis procedendi modis, dum exiguum, aut plane nullum fructum profuturum praevidissem, facto ad Augustam Aulam Caesareo-Regiam meo humillimo recursum, opem et auxilium abinde demisse implorando, quemadmodum super eiusmodi indebitis vexis iure merito conquestus fuero, ita praesentem quoque protestationem iurium meorum, futura pro cautela ac tuitione necessariam, coram quocunque magistratu, iudice atque iustitiario, cum reservatione etiam reservandorum, non saltem solemniter interponendam ac exhibendam esse duxi, verumetiam, super praevis modo exhibita et introporrecta protestatione, literas quoque testimoniales in authentico extradandas de iure et aequitate supplex effla-

10 Decem-
bre.

gitare censui. Magno-Varadini, die decima decembris anno millesimo septingentesimo trigesimo quinto. *Isaias Antonovich,*

Graeci Ritus Episcopus Aradiensis et Magno-Varadiensis.
(Archiva Comitatului Bihorului, N-r 27, fasc. I, 1736.)

MMMLXXIX.

- C. 1737. Brașovenii către Domnul Țerii-Românești, rugându-l ca, pentru exportul vinurilor la ei, să „mai lărgască opreala cea foarte strămtă“, și să îndemne pe Șchei, ca un „titor“, să-și primească înapoi pe preotul Teodor, cunoscut și lui Dudescu Marele-Logofăt.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 334-5, n° 15.)

MMMLXXX.

1737. Preoții uniți din protopopiile Bertiuului, Bistriței și Lăcșagului, către Guvernul ungar, despre vicariul episcopal din Arad, care lucrează împotriva Unirii.

Tekintetes Nemes Vármegye! Né-künk kegyelmes Patronus Uraink!

Minémű álapotunk iránt kelesség T. Nemes vármegyét busitanunk T. nemes Vármegynek ez alázatos Instántiának által alázatosan jelentjük, Aradi Wladika Maga vikáriussával Ignác nevűvel Berettyo, Besztercze (Berzencze) és Lakság táján helységek meg jártata, ki is sinistra informatioval a községet tölünk a dézma fizetéssel elidegenité hogy ha, ugy mond, unitusok lesztek, azonnal a dézmát fizetni fogjátok, kik meg ijedvén hogy sem, ugymond, dézmát fizessenek késszebek meg halni és Wladika mellett meg maradni, ahol ők engedelmesek volnának, ha dézmátul nem félnek, mely dolog nem kis kárunkra és gyűlölségre esék. Honnan vette azért ezen hatalmat, mi nem tudjuk hogy annyira a községet tölünk el idegenítette. Inkább hisznek neki hogy sem nekünk a commissio is nem a dézmálásról szól. Kihez képest t. nemes varmegyét alázatosan kérjük méltóztassék ebben valami dispositiot tenni és oda irni a hova illik mert a község engedelmeskednék de a dézmától fél, annyira Wladika vikáriussa által meg éjtenek ez iránt kegyes válaszát alázatosan el várva maradunk

Tekintetes Nemes Vármegyének alázatos szolgálai és káplánai

Berettyo, Besztercze (Berzencze) és Laksági helységből való Unitus

Papok közönségesen.

(Archiva Comitatului Bihorului, N-r 19, fasc. II, 1737.)

Cinstite nobil comitat! Nouă milostivi domni patroni!

Despre starea noastră trebuie să supărăm pe cinstitul Comitat cu această plecată rugare a noastră. Vestim cu plecaciune că Vlădica de Arad, împreună cu vicariul anume Ignatie, au umblat locurile din Bertiu, Bistrița (Berzencze) și Lăcșag, cari cu informații rele au înstrăinat obștea de noi cu plata dijmei, că, dacă, — așa spune —, veți fi uniți, îndată veți plăti dijma. Cari, sperându-se, au spus că, decât să plătească dijma, mai bine sunt gata să moară și să rămână pe lângă Vlădică, pe când ei ar fi îngăduitori de nu li-ar fi frică de dijmă; lucru care a dat pricină la o mică pagubă și ură. De unde au luat această putere, noi nu știm, că au înstrăinat într'atâta obștea de noi. Mai curând îi cred lui decât nouă. Nici comisiunea nu vorbește de dijmuire. Drept aceia rugăm cu plecaciune pe cinstitul Comitat să ia vre-o hotărâre într'aceasta și să scrie acolo unde trebuie, căci comuna s'ar supune, dar îi e frică de dijmă; într'atâta i-a speriat vicariul Vlădicăi. În privința aceasta așteptăm răspunsul d-voastră cu plecaciune, rămânând ai cinstitului nobil Comitat plecate slugi și capelani.

Popii uniți din Bertiu, Bistrița (Berzencze) și Lăcșag în de obște.

MMMLXXXI.

„Popa Theodor de la Șcheai“ către Brașoveni, despre cearta lui pentru protopopie cu „popa Radu“, arătând că protivnicii săi îi zic: „protopop săsescu“ și-l înegresc și la Curtea munteană și la „Climent Ribniceanu“ (episcopul de Râmnic), care, înțeles cu Mitropolitul sârbesc, se va sili a fi Vlădică și peste Românii de supt puterea Brașovului, „după pofta Șcheailor“, făcând „obiceaiuri preoților, cum sânt la Munteani“, pe când ar trebui să aibă numai „poclonul vlădicesc, de popă“, hirotoniile și dreptul de a fi pomenit în biserici.

1737,
10 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 332-4, n° 14.)

MMMLXXXII.

Guvernul ungar către episcopul de Oradea-Mare, despre situația uniților din comitatul Bihorului.

Pressburg,
1737,
26 April.

Illustris, plurimum Reverende amice, Reverendissime et Illustrissime comes, domine nobis observandissime,

Sacra Caesarea Regiaque Maiestate informata existente in eo quod, deman-data investigatione quis bihariensis comitatus incolarum graeci ritus profitentium cum Ecclesia romano-catholica unitus existat, et quis non, die 21^a februarii nuper prae-teriti inchoata et ad 11^{am} usque martii proxime evoluti continuata, sicque compertum fuerit complurium locorum incolas in praefato ritu greco cum Ecclesia romano-catholica unitos omnino existere, clementer committere dignata est, in conformitate priorum eatenus iam interventorum benignorum suorum mandatorum, magistratui comitatus bihariensis serio intimandum quatenus sedulam eius curam gerat, ne, praevia modalitate cum Ecclesia catholica, uniti comperti graecum ritum profitentes eiusdem comitatus incolae, tanquam specialiter in benignam regiam protectionem assumpti, signanter ab Vladica aradiensi, vel aliis graeci ritus hominibus cum Ecclesia catholica non unitis, propterea quibusvis iniuriis, damnificationibus, vel etiam per-secutionibus, afficiantur, tanto minus autem ad recedendum ab eiusmodi sacra unione inducantur, et, quia notabilis adeo pars hominum in ritu graeco cum Ecclesia catholica unitorum eorundemque sacerdotes etiam absque immediata ecclesiastica superioritate in antelato ritu longiore tempore reliqui requirent ex benigno Sacrae Caesareae Regiaque Maiestatis mandato praetactae Dominationi Vestrae ut super eo qualiter populo graeci ritus unito in bihariensi comitatu et aliis etiam locis per quae diaecesis varadiensis protenditur degenti eiusdemque sacerdotibus de immediata ecclesiastica superioritate in ritu graeco deinceps providendum et pros-piciendum esse censeat, informationem suam quantocyus Consilio huic Locumten-entiali Regio submittere noverit, nec intermittat eadem Dominatio Vestra. Datum ex Consilio Regio Locumtenentiali, Posonii, vigesima sexta aprilis, anno millesimo septingentesimo trigesimo septimo celebrato.

Illustris, plurimum Reverendae, Reverendissimae et Illustrissimae Domina-tionis Vestrae ad officia paratus et paratissimi

Comes Carolus Zichy, m. p.

Ladislaus Barmay, m. p.

(Archiva Episcopiei catolice din Oradea-Mare, N-r 14, 1737.)

MMMLXXXIII.

Guvernul poruncește a se băga de seamă bine ca țeranii să nu fugă de sărăcie peste munte, ci paza de hotare să se facă bine, mărindu-se chiar nu-mărul grănicerilor.

Brașov,
1739,
26 Septem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 48/739; regist de Stenner.)

MMMLXXXIV.

Scăieni
(„Scajani“),
1741,
7 Ianuar.

„Manda comitissa Balacsánka“ (Smaranda Bălăceanu) către Braşoveni, pentru o judecată cu unul dintre ai lor.

„Iudicium quod habeo cum Cristophoro Voicul“: nu poate veni la termin, pentru că scrisorile de citație i s'au dat prea târziu. „Ego misi dominum magistrum qui est apud Illustrissimam comitissam Ruxandam Cantacuzenam ad Illustrissimum dominum Herbert ut extradet resolutionem, sed non extradedit. Videntes nos quod nullam iustitiam possumus obtinere, venimus in patriam nostram . . . , ac ego video adhuc me nullam iustitiam obtinuisse, uti cum domibus nostris in suburbio valachico existentibus: ego contributionem totius anni solvi, attamen militem imposuerunt; de qua re ego fui confisa promissis Amplissimi Senatus. Sed videtur exinde aliquam invidiam habere erga nos, quae iam ex literis apparet quas meae socru miserunt, quia ei scripserunt tamquam uni communi mulieri, et non ita sicuti decebat.“

(Pecete neagră, cu coroană, scut și inițialele S. B.)

(Braşov, Archiva Oraşului; colecția Stenner, III, n° 73; și în „Analele Academiei Române“, XXXII, p. 636, n° 1.)

MMMLXXXV.

Pressburg,
1741,
24 Novem-
bre.

Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre plângerile neuniților din acele părți că sufăr prigoniri.

Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabiles ac Magnifici, Perillustres item ac Generosi domini nobis observandissimi.

Qualiter graeci ritus non uniti Magno-Varadini commorantes medio deputatorum suorum in eo quod comitatus hicce bihariensis una cum Capitulo varadiensis, contra privilegia a divis condam Hungariae regibus obtenta, eosdem in ritu antiquo ac aliis observationibus suis, imo etiam ecclesia sua turbent coram Sua Sacra Regia Maiestate querulenter eatenusque congruum remedium autoritate regia poni petant, ex isthic in copia annexa instantia et eidem acclusis gravaminum punctis uberius intellecturae sunt titulae Dominationes Vestrae.

Penes quorum communicationem hisce iisdem Dominationibus Vestris Consilium istud Regium Hungaricum intimandum habuit quatenus super praemissis gravaminum punctis, audito pariter eatenus antelato varadiense Capitulo, genuinam circumstantialem praetitulatae Dominationes Vestrae submittre noverint informationem. Datum in Consilio regio hungarico, Posonii, die vigesima quarta novembris, anno Domini 1741 celebrato.

Praetitulatarum Dominationum Vestrarum ad officia paratissimi

Comes Leopoldus Nádasdy, m. p.

Georgius Fabiánkovich, m. p.

Antonius Brunswick, m. p.

(Archiva Comitatului Bihorului, N-r 14, fasc. I, 1742.)

MMMLXXXVI.

1741-2
(7250).

Înștiințare de plăieși către sate, pentru primejdiile din munți, unde „să scură apele“.

(Bistrița, Archiva Oraşului; și în *Documentele Bistriței*, II, p. 108, n° CCCLXXX.)

MMMLXXXVII.

1742.

Ladislau Seresli și Gheorghe Gusi către Curte, despre călcarea privilegiului religiei ortodoxe la Oradea-Mare.

Puncta gravaminosa quibus graecus ritus et privilegiorum nostrorum tenor et continentiae quoad immunitates et praerogativas expresse labefactantur, et quidem:

Primo, natio ritus graeci non unita Magno-Varadini degens, omnino ex instigatione unitorum, ibidem multifarios dissensionum confusionumque fomites facere assolentium, ad celebranda cum romano-catholicis festa, tam externe, quam interne, per Venerabile Capitulum M.-Varadinense et Illustrem Comitatum bihariensem adigitur, non obstante quod clementissima caesareo-regia privilegia festa, tam immobilia, quam mobilia, secundum vetus calendarium graeci ritus libere celebranda evidenter innuerent. Ita, non minus,

2do. Sacratissimae Romanae Ecclesiae uniti ecclesiastici in coemeterio nostro violenter homines ex hac vita decedentes, videlicet unitos, sepeliunt, taliterque sub variis coloribus, et quibusvis excogitabilibus modis, ibidem in unica ecclesia nostra, iam a tot annis in territorio militari pacifice habita, sese immiscere et ingerere nihil reformidant, taliterque incessantes molestias ibidem nationi graeci ritus non unitae causant, et alia huiusmodi, qualia, cum omnibus sane circumstantiis, nimis oblungum foret repraesentare, multarum tamen pessimarum seque- larum congeries ac plurima post se trahentia incommoda, rem (*sic?*) persecutionibus ne in dies generentur, pro consequenda efficaci eatenus medela humillime supplicatur. Penes et,

3to, demisse postulant quatenus natio graeci ritus hic M.-Varadini degens, quemadmodum sub iurisdictione episcopi aradiensi et ienopolitani semper adusque fuisset, ita etiam amodo deinceps suae iurisdictioni subiacere omnimode cuperet. Demum ut ille in spiritualibus et ecclesiasticis libere disponere possit.

4to. Siquidem ecclesia graeci ritus ibidem M.-Varadini in suburbio et territorio militari erecta proxima ruinae esse dignosceretur, ne restauratio eiusdem, a natione graeci ritus iam concepta et prompta, impediretur, veluti graeci ritus nationi in inferiori civitate budensi, Tabán nuncupata, nuper, respectu reparationis ecclesiae, contigisset, verum libere, virtute clementissimorum privilegiorum, praelibatae ecclesiae reparatio sine omni impedimento et contradictione fieret, demisse supplicatur.

(L. S.) *Ladislau Szeresli, m. p.*

(L. S.) *Georgius Gusi, m. p.*

(Archiva Comitatus Bihorului, ad N-r. 14, fasc. I, 1742.)

MMMLXXXVIII.

Ladislau Szeresli și Gheorghe Gusi din Oradea-Mare către Împărat, despre amestecul catolicilor în rosturile Bisericii ortodoxe, cu silirea celorlalți la serbătorile lor.

1742.

Sacratissima, etc.

Qualianam clementissima privilegia universim fidelissima Augustissimae Domui Austriacae et regno Hungariae natio rasciana, quando nimirum, benignissimis invitatoriis caesareo-regiis de dato 6^{ti} mensis aprilis anni 1690 persuasa atque comota, excusso genere iugo turcico, e faucibus barbarae tyrannidis erepta, armis suis associata caesareo-regiis, pristinae libertati restituta, obligationem perpetuam sub umbra protectionis deinceps romanorum Imperatorum atque regno Hungariae sibi vivendum, necnon moriendum esse laudabili animi sui fortitudine firmiter proposuisset, in tutelam caesareo-regiam clementissime, non solum suscepta, verum et, ad egregium propositum animis suis figendum filiisque inculcandum, perpetuo in omnibus occurrentiis realibus documentis magis magisque confirmandum, ad arma contra infensissimum christiani nominis hostem, sub auspiciis caesareis eiusdemque belliducum sumenda, paterne hortata fuit, per Imperatores: divum piissimae reminiscendae Leopoldum benignissime concessa, per Iosephum autem gloriosissimae memoriae et Carolum sextum, genitorem quippe Maiestatis Vestrae

Sacratissimae, intuitu fidelium, eorumque sanguine contestatorum, pro diversis rerum circumstantiis incessanter et nuperrime durantibus flagrantibus armis turcicis praestitorum servitiorum confirmata et medio eiusdem Excelsae Cancellariae Hungaricae Regiae Aulicae immanuata habeat, procul dubio iam aliunde Maiestas Vestra Sacratissima clementer uberius percepit.

Quemadmodum autem natio ritus graeci non unita Magno-Varadini degens, omnino ex instigatione unitorum, in avito ritu suo, praesertim respectu festorum celebrandorum, secundum calendarium vetus, non solummodo turbaretur, verum et, contra clementissima caesareo-regia privilegia, ad celebranda festa cum romano-catholicis manifeste adigeretur non solum, sed et in ecclesia sua ibidem unica ab unitis inquietaretur, prout ex gravaminibus sub *a*) hic annexis uberius apparet;

Ita nos, infrascripti deputati, nomine proprio et praelibatae nationis graeci ritus non unitae, tam in militari territorio, quam et suburbio seu civitate nova vocitata degentis, huiusmodi turbationes et molestias, e diametro privilegiis clementissimis caesareo-regiis et ritui nostro evidenter oppositas, querulose et humillime repraesentare necessitamur supplices in eo, quo de efficaci eatenus remedio ac medela Maiestas Vestra Sacratissima clementer providere et ad Inclytum comitatum bihariensem et Venerabile Capitulum magno-varadiense benignum mandatum pro competenti nostrae nationis ad tenorem privilegiorum manutentione fienda et praeattacta turbatione atque molestia eiusdem deinceps abstrahenda expedire non solummodo, sed et postulata nostra sub praeallegata littera *a*), in 3 et 4 puncto expressa, pro humillimo petito nostro clementissime annuere et regiam clementiam humillimis et perpetuo fidelibus nostris servitiis, una cum natione graeci ritus praeattacta, remereri, ad ultimum emoritur

Maiestatis Vestrae Sacratissimae humillimi perpetuoque fideles subditi

Ladislav Szeresli et Georgius Gusi,
nationis graeci ritus Magno-Varadini degentis non unitae deputati.

(Archiva Comitatus Bihorului, N-r 14, fasc. I, 1742.)

MMMLXXXIX.

1743,
5 Iulie.

„Protoprezviterul Efstatie Vasilevici“ către „cumnatul Opra“ ca să dea de știre despre moartea „Volfoaii“, la „Pătruburg, în casa prințului Costandin Antohie [Cantemir]“, cu „popă săsescu“ și „notareș înpărătescu“, fiilor ei din Brașov, „în Târgul Grăului“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 335-6, n° 16.)

MMMXC.

București,
1744,
10 Iunie.

„Georgius comes Cantacuzenus“ (Iordachi Cantacuzino) către Brașoveni, despre creditorii săi.

„Sie werden aber wissen dass nicht gantz und gar mich verdrisset weilen Sie an Ihre Fürst. Durchl., meinen gnädigen Herrn, schreiben, den ich läugne die Schulden nicht, bin auch nicht zuwider dieselbten biss auf ein Heller danckbahrist zu contentiren; die Umbestände aber der Zeit hat solches bisshero nicht zugelassen.“ Să i se oprească zăloagele până la sosirea lui la Brașov și să i se dea voie, fără îndatorire de contumacie, să iasă din Țară. „Hätte gern ohne kein eintzigen Aufschub dessen Schreiben beantwortet; weilen aber ohne Vorwissen Ihre Fürst. Durchlaucht nichts hinaus schreiben dörffen, und Ihre Fürstl. Durchl. dise

Tägen sehr occupieret gewesen, habe nicht gekönnnt. Der diamantene Ring so 7 Diamanten hat, ist nicht Ihnen verkauft worden, wie sie gegen meine Frau Mama gesagt, sondern ist versetzt worden um 200 ung. Gulden, und sie werden müssen Jurament ablegen dass der Ring ist verkauft, und nicht versetzt worden. Dann auch die von mir verkaufte Sachen will meine Frau Mama gantz und gar nicht lassen, sondern alle ausslösen.“

(Braşov, Archiva Oraşului; colecţia Stenner, III, n° 76; publicată şi în „Analele Academiei Române“, XXXII, pp. 636-7, n° II.)

MMMXCI.

Constantin-Vodă Mavrocordat, Domn al Ţerii-Româneşti, către Braşoveni, Bucureşti,
despre dorinţa lui de a li fi folositor. 1744,
19 Novem-
bre st. v.

Regiae Civitatis Coronensis Magistratus, Spectabiles ac Egregii viri, vicini honorandi.

Condecenter accepi Spectabilium Dominationum Vestrarum literas, legique hilari pectore loculentissimas expressiones et candida earundem vota reassumti, Deo favente, principatus mei aggratulatoria; pro quo vicinali officio me gratum declarando, persuasas Spectabiles Dominationes Vestrae esse cupio me pristinum erga bonam vicinitatis harmoniam, dictamini sacrarum capitulationum conforme, singulare studium veteremque meam quam erga Spectabiles Dominationes Vestras concepi benevolentiam nullatenus immutasse, verum ratam in animo positam conservasse, ad amussim demonstrandam quoties occasio id expostulaverit. Egregii viri autem, mandatarii vestri, oretenus Spectabilibus Dom. Vestris uberius exponant quaeque earundem instantias concernunt. De caetero, divinae tutelae easdem commendans, maneo

Spectabilium Dominationum Vestrarum ad officia paratissimus:

Bukarestis, die 19 novembris s. v. '744.

C. de Sca[r]/latti.

[Vo:] Spectabilibus ac Egregiis viris dominis Magistratus regiae civitatis coronensis, dominis vicinis honorandis, Coronae.

(Pecete roşie cu coroana, boul şi vulturul şi iniţialele I. R. M. R., şi ca motto: *ἰσὶα χάρις*.)

(Braşov, Archiva Oraşului, colecţia Stenner, III, No. 77.)

MMMXCII.

Constantin-Vodă Mavrocordat, Domn al Ţerii-Româneşti, către Braşoveni, arătând că a răspuns verbal trimisului, în privinţa „oiritului oilor lăcuitorilor acei părţi cari vor ernă aici în ţară“. 1745,
3 August
st. v.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi România*, p. 376, n° 12.)

MMMXCIII.

Comisiunea sanitară arată că lângă Câmpulung şi Focşani s'a ivit boala de vite, indemnând a nu se trimite vitele spre păşune acolo. Sibiiu,
1746,
11 Ianuar.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 6/746; rezumat Stenner.)

MMMXCIV.

Măsuri luate de Guvernul împărătesc contra clericilor veniţi de peste munţi. Viena,
1746,
15 April.

Extractus decreti caesareo-regii in civitate Vienna Austriae, sub 15 mensis aprilis anno 1746 emanati.

Ex quo autem, politicarum rationum etiam intuitu, periculosum est quod inter schismaticos popas et calugeros non pauci sint ex Valachia et Moldavia, et fors aliis etiam ex provinciis turcicis emissarii et vagabundi, cuiusmodi homines, tum attentione exquiri et ex illa finitima provincia successive eliminari curabitis, monerique illos quod, si exinde ibi compareant, tanquam mandatorum reorum (*sic*) contemptores et transgressores, mox incaptivabuntur, poena arbitraria severe puniendi, illorum vero poparum, qui nati Transilvani sunt et sacros ordines ab episcopo unito acceperunt ac subinde apostatarunt, vel in Valachia, aut in Moldavia, post ingressum praefatorum seductorum se ordinari curarunt, alia est habenda ratio: posterioribus enim sero interdicetis ne in Transilvania missam seu liturgiam celebrare, sacramenta administrare aut aliam functionem sacerdotalem exercere sub gravi poena praesumatur; pro futuro autem generaliter de mandato nostro prohibebitis, et in illo principatu vostro publicabitis, ne ullus sacros ordines suscipiendi causa ad extraneos episcopos se conferat: secus velut inobediens subditus indignationem nostram infligendamque poenam promeritam experturus. Qui dein ab unito episcopo consecrati ecclesiastici apostatassent, episcopo vel eius vicario tradendi sunt, ut is contra illos, non quidem iuxta vigorem canonum, exemplari tamen poena procedatur.

Iam, etsi demum in priori rescripto nostro de 18 maii anni immediate praecedentis ad vos expedito, quae sit mens nostra circa unionem antelatum clare vobis ad intelligendum dederamus, pro colenda nihilominus, siquae adhuc esset contraria apud aliquos impressio, hanc uberiores addidimus explicationem, quod nimirum graeci ritus uniti sint filii Ecclesiae catholicae, et tantum in ritu distincti, quem ritum graecum unitorum nos pro sancto habemus, ideoque conservari et protegi volumus. Caeterum intentio nobis non est, nec unquam fuit, graecum ritum in latinum mutandi, neque porro quenquam illorum ad deserendum antiquum suum ritum cogere intendimus, prout id in patentibus quoque literis hic annexis declaratum habetur, quas vos per illum principatum nostrum more consuetum quamprimum publicari curabitis.

Eo, quia de mediis ad unitorum parochorum subsistentiam necessariis iam antehac benigne resolveramus, vobisque, Gubernio nostro regio, per rescriptum nostrum die 3-a septembris anni 1743 adhuc exaratum mandaveramus, quid eatenus, potissime autem quoad capetias et fundos pro aedificandis ecclesiis et domibus parochialibus exscindendos et assignandos per vos factum sit, nos propediem demisse ac genuine informabitis; sin vero contra mentem nostram, unus vel alterius respectu, resolutioni et mandato nostro hucusque satis factum non esset, citra moram ulteriorem in effectum deduci serio praecipimus.

(Braşov, Archiva Oraşului, Mz. 19/746.)

MMMXC.V.

Sibiiu,
1747,
12 Maiu.

Delegaţii la Sibiiu ai Braşovenilor arată că porunca dela Comisiunea Sănităre e să se păstreze contumacia pentru ciobanii ce vin de peste munţi şi să se bage de seamă să nu treacă graniţa colibaşii de la Braşov.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 29/747; rezumat Stenner.)

MMMXC.VI.

1747,
30 Maiu.

„Toma Gulianò, biv Vel Stolnic, ispravnic Praovei“, către Braşoveni, despre oprirea, poruncită de Domn, a „oilor lui Stoian Huia şi oilor lui Pătru Blegul“, închizându-se, la Braşov, un al treilea, Radul şi văduva lui Stoian, Sora, cu arătare că s'a hotărât acum ca „împărţirea bucatelor“ să se facă „la hotariu“, „la mănăstirea Sinaia“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi România*, pp. 216-7, no 21.)

MMMXCVII.

Gheorghe Cantacuzino către Braşoveni, despre implinirea unei datorii.

Ocnele-

Mari,

1747.

2 Novem-
bre.

Amplissime, necnon admodum honorandissime senatus seu magistratus liberae regiaeque civitatis Coronae districtusque barcensis.

Literas honoratissimas responsorias Amplissimi magistratus respective recepi, ex quibus intellexi debitorem (de quo literas exaraveram) iurisdictioni Amplissimi Magistratus non subesse, quibus ita ad locum ab Amplissimo Magistratu nos dirigentes literas cum sumptu et fatigio praetendentis creditoris exarare coactus, eundem creditorem transmittō: qui, et ibi frustratus, iuxta intimationem multum aestimabilem Amplissimi Magistratus, Excelsum quoque Gubernium requirere cogemur.

Propter mentionem in literis nostris iumentorum Illustritatum Vestrarum hic apud nos reperibilium non est mirandum, etenim vexae plurimae id inseri me coegere: nihil enim delinquenti, nihil adimetur.

Quibus Amplissimum Magistratum divinae recommendans gratiae, me vero favori atque benevolenti sinceritati, persevero Amplissimi Magistratus servus et benevolus paratissimus, sincerissimus

Georgius Cantacuzenus, campi mareschalus.

Ad Salisfodinas, 2da novembris - - 47.

[Vo:] Amplissimo atque multum Honorandissimo Magistratui liberae regiaeque Coronae districtusque eiusdem, dominis, dominis mihi plurimum colendissimis, honorandissimis, Coronae.

(Iordachi Cantac[u]z[ino] Hat[man].)

[Pe Vo:] † Εἰς τὴν τιμὴν τῆς ἀνθ' ἡμῶν Πραξίως.

În cinstitul Sfatul Braşovului.

(Braşov, Archiva Oraşului.)

MMMXCVIII.

Constantin-Vodă Mavrocordat, Domnul Ţerii-Româneşti, către Braşoveni, Bucureşti, despre procesul lui Constantin Lupoianu, Logofăt de Vistierie.

1747,

5 Novem-
bre st. v.

Spectabiles et Magnifici domini, domini et amici colendissimi,

Ex annexo memoriali patebit luculenter Spectabilibus et Magnificis Dominationibus Vestris causa logophetae thesauralis Constantini Lupuian, quam cum illi ad iudicium Magistratus deducere occurrat, eundem praesentibus commendandum esse censui, quatenus pro iusto et aequo praetensionibus suis satisfieri possit. Caeterum eosdem de promptitudine mea in eis quae vicinalis amicitiae sunt, optime persuasas esse exoptans, maneo affectu et prono voto

Spectabilium et Magnificarum Dominationum Vestrarum

Paratissimus ad officia

C. de Scarlati.

Datum Bucuresti, die 5 novembris v. s. 1747.

(Braşov, Archiva Oraşului; la anul 1747.)

MMMXCIX.

1747,
5 Novem-
bre st. v.

Constantin Lupoianu către Domnul muntean, despre averea surorii sale Despa, măritată cu Șerban Cantacuzino și apoi cu Mincul Hert, arătând că a reclamat-o în zădar și tatăl său vitreg, Gheorghe din Trapezunt.

Celsissime Princeps, domine Clementissime! Humillime expono Celsitudini Vestrae quod soror mea Despa, ducta in matrimonium primi voti a domino Serbano Cantacuseno, dotata pro more patriae nostrae clenodiis, vestibus suppellectilique conditioni suae competenti, eodem post 5 annos mortuo, vidua aetatis iunioris derelicta, anno deinde 1738 ducta Coronae secundo voto a Minchul Hertz, eidem, non modo dotem propriam, sed etiam clenodia quae sibi primus maritus reliquerat, intulit. Dictus autem Minchul, homo malignus, secum continua in discordia, quam verberum inflictio saepissime concomitabat, vivens, mortis quoque suae causa extitit, quemadmodum eadem ad agonem vitae suae fassa est, et eiusmodi facti iam testimonia et documenta extant. Mortua itaque sorore mea, pater meus privignus, dominus Georgius Trapesuntius, procurabat clenodia suppellectilemque sororis meae e manibus dicti Minchul, quocum ea nullam prolem reliquerat, evincere, sed, cum iste civitatis, ille autem, vigore etiam literarum S. principis Lobhowitz, patriae nostrae iura petierit¹, causa mansit indecisa. Interim pater meus privignus ante discessum suum in Vallachiam protestatus est contra Simeonem Hercz, fratrem Minchuli, ne clenodia sororis meae apud se deposita ac ea quibus funeris tempore adornata erat, fratri suo extraderet usque ad decisionem causae; quae tandem clenodia sub sigillis ambarum partium tradita sunt Illustrissimo domino supremo iudici Herbart. Nunc vero, mortuo etiam Minchula Hertz, cum mihi competat, qua fratri maiori natu, clenodia sororis meae, tum quae manserant in fornice et domi apud Simeonem Hercz, tum quae Minchul in usum proprium illicite convertit, ac etiam ea quae obsigillata manent apud Illustrissimum dominum supremum iudicem, requirere atque causam criminalem intimare de morte sororis meae, ut pro poena huius solvatur ex patrimonio sive substantia dicti Minchul, sum ea propter supplex Celsitudini Vestrae quatenus dignetur literas suas instantiales iubere expediri ad Inclytum Magistratum coronensem, vigore quarum valeam obtinere iustitiam et satisfactionem. Quod beneficium D. T. O. M. Celsitudini Vestrae longaeva et prosperrima valetudine compensare dignetur.

Celsitudinis Vestrae subditus

Constantinus Lupujan, m. p.

Die 5 novembris v. s. 1747².

(Brașov, Archiva Orașului; la anul 1747.)

¹ Au supus afacerea, unul județului brașovean, cellalt celui domnesc.

² În legătură cu afacerea hotarelor bistrițene, în inventariul adesea citat găsim pentru anii 1745-6 (v. p. 1727, nota 1):

„Notata domini senatoris bistriciensis Georgii Decani, anno 1746, mense augusto ad visitanda loca controversa expediti.

Attestatum monasterii Moldavicza, sub litera A.

Copia literarum Excellentissimi domini comitis de Czernin, sub dato 30 iulii 1746, ad dominum supremi (sic) vigiliarum praefectum de Velasco, commendantem, eo tum hic existentem, exaratarum.

Duo specificationes Alpium controversarum.

Copia literarum Excellentissimi domini generalis commendantis, comitis Iosephi a Platz, ad vicarios principatus Moldaviae, Cibinii, 4 augusti 1747 datarum.

MMMC.

Brașovenii către Guvernul Ardelean, despre ceata de tâlhari munteni care a săvârșit un furt la Zărnești și e acum în temniță la ei, arătând că s'au început negocieri cu Domnul muntean și cerând instrucții.

Brașov,
1748,
19 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 13/748; rezumat Stenner.)

MMMCI.

Guvernul ardelean către Brașoveni, cu ordinul ca Românii să nu fie lăsați a trece în Țara-Românească și Moldova, aducând acasă molima ciumei.

1748,
12 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 21/748; rezumat Stenner.)

MMMCII.

Grigore-Vodă Ghica, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre felicitările lor pentru suirea lui în Scaun, cu făgăduieli.

București,
1748,
9 Maiu.

Venerabilis, Praeclare ac doctissime Senatus, domini, domini Illustrissimi vicini et amici colendissimi,

Peramicas mihi gratissimas, quas Dominationes Vestrae Illustrissimae ad me dederunt litteras, benevolam ob meam in huiusce principatus Sedem elevationem gratulationem exhibentes ingensque earundem vicinalis amicitiae colendae studium annunciantes, decenti cum veneratione sinceroque excepi affectu et hisce praesentibus eisdem singulares ac distinctas pro tali humanitate rependo grates, certiorando Dominationes Vestras Illustrissimas pariter de reciproca mea optima inclinatione seriaque et stabili dispositione contribuendi nullo non tempore omne quod dependet a parte mea ad conservandam, imo augendam pristinam inter nos ad utriusque partis incolarum emolumentum perfectam ac inviolabilem vicinitatis harmoniam, prout et aliis prioris, tam hic, quam in Moldavia, regiminis mei temporibus luculenta dedi specimina, et, quotquot imposterum dandi nova se mihi offerent occasiones, omnes mihi erunt valde acceptae; nullus dubitans de reciproca earundem integrae amicitiae continuatione quae utile subditorum commercium florere facit, quod absque magno detrimento et praeiudicio provinciarum deesse non potest. Caeterum cordicitus eisdem apprecor omnia fausta et prospera, ac omni cum aestimatione maneo

Dominationum Vestrarum Illustrissimarum

Benevolus, affectionatissimus amicus

Bucuresti, 9 maii 1748, s. v.

I. Gregorius Gyka, m. p.

(Brașov, Archiva Orașului; act neregistrat din 1748.)

MMMCIII.

Baronul de Platz către Brașoveni, despre una din fetele Bălăceanu, care merge la București, pe când alta va rămâne la Brașov ca să-și încaseze o datorie.

Brașov,
1748,
29 Iulie.

Wohl Edl-Fürsichtig- und Wohlweise Herrn!

Von Überbringerinen dieses, denen zweyen Graf-Ballacsanischen Fräulen, gehet eine in die Wallachei nacher Bukarest, zu Besorg- und Ausmachung ihrer allda obhabenden Possessionsgeschäften, die Zweite aber verbleibet zu Kronstadt, um ihre an den bekanten Voikul zu fordernde Schulden zu betreiben und einzubringen. Wie nun die Billigkeit erheischet dass gedachten Fräulein in ihren Anliegenheiten all beforderlichen Vorschub und thunliche Assistenz zu leisten, so thue ich

hiemit die Herrn ersuchen, nicht nur der in die Wallachei abgehenden, zur Führung ihrer Reiss mit allmöglicher Hülff an die Hand zu gehen, sondern auch der zu Cronstadt verbleibenden in ermeldter Schuldsach die Gerechtigkeit ehemöglichst angedeihen zu lassen. Ich beharre im Übrigen allstets denen Herrn dienstwilligst und williger Diener

Herrmannstadt, den 29-ten Juli 1748.

Baron v. Platz, m. p.

[Vo:] An einen Fürsichtig und Wohlweisen Magistrat der königl. freien Stadt Kronstadt.

(Braşov, Archiva Oraşului; act neregistrat din 1748.)

MMMCIV.

Bucureşti,
1748,
24 August
st. v.

Grigore Ghica-Vodă, Domnul Țării-Româneşti, către Braşoveni, despre cererea parohului din Şcheiu, venit la el, pentru a se îngădui unirea bisericii cu un paraclis.

Praeclare ac Venerabilis Senatus, domini vicini et amici colendissimi,

Cum Reverendo patre praeside ecclesiae consortium orientali ritui addictorum, istinc huc agendorum suorum gratia ad Aulam meam veniente, colloquium iniens, inter alia statum dictae ecclesiae ex ipso sciscitans, alicuius defuncti legatum cuiusdam authentici testamenti, ad aedificandum vel potius adiungendum illi ecclesiae aliquod sacellum ad ornandam illam meliori, qua modo destituta est, architectonica forma, simulque illius sacri aedificii suspensionem doctus sum. Quocirca hasce praesentes ad Dominationes Vestras, ut sincerus benevolusque vicinus et amicus, dedi litteras ad amice requirendum, ne impedire, immo contri- buere ad implendam testatoris piam supremam voluntatem velint, vel maxime respectu benignae protectionis tantorumque privilegiorum, quibus occidentalem ritum colentes absque ulla contradictione vel obstaculo hisce in partibus libere gaudent. Propterea et mihi facilem Dominationum Vestrarum huius petiti assensum promitto, vel, casu quo necesse esset, idcirco ad Excelsissimum dominum generalem commendantem scribere. Placitam earundem responsionem exspecto ut absque dilatione temporis requisita ad impetrandam huius pii legati executionem instantia fieri possit. Quibuscum sinceram et optimam semper placendi eisdem dispositionem manifestans, omni cum aestimatione ac singulari colendi inviolabilem vicinalem amicitiam propensione maneo

Dominationum Vestrarum, vicinorum et amicorum, benevolus vicinus et amicus

Bucuresti, 24 augusti 1748, s. v.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 4864/7.)

MMMCV.

Grigore-Vodă Ghica, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, despre un București,
negustor de tutun. 1749,
5 Mart
st. v.

Magnifice et Amplissime domine iudex Inclyteque senatus,

Litterae 22 ianuarii elapsi exaratae, quibus Dominationes Vestrae petitionem domini proiudicis Christophori Seewald exactionis cuiusdam debiti mihi exposuere, exhibitae mihi quidem fuerunt. Debitor autem non fuit adhuc indicatus; indicatus tamen cum fuerit, citabitur, examinatisque examinandis, ad solutionem adigetur. Econtra ipsissima hac occasione et ego supplicansem mihi boiaronem huius provinciae, Georgium Klucer, latorem praesentium, Dominationum Vestrarum rectitudini ac aequitati commendo, qui herbae nicotianae, vulgo tabaci, quantitatem ad 3.400 okas dictas ascendente illuc vehendam et vendendam alicui Pana Ghizza, itidem Vallacho, concredidit; quod tabacum illuc vectum dictus Pana post aliquod tempus pro 150 taleris oppignoravit inscio proprietario; qui, post reditum fraudatoris fallaciam edoctus, eum ante tribunal principis praedecessoris mei accusavit, et pronunciatum fuit utrique Coronam esse adeundum ad dirimendam hanc litem, solvendo 150 taleros et resumendo tabacum, et proprietarius illuc iter, quod alter subterfugit, institit, ubi, prout exposuit, in Dominationum Vestrarum iudicio restitutionem vel recuperationem tabaci sui efficere nequivit, quanquam solutionem 150 talerorum pro quantis oppignoratum est obtulit. Ideo dictum Pana ad meum modo tribunal compellavit. Ubi iudicatum fuit illos denuo illic pergere oportere, vel saltem proprietarium. Quem hisce praesentibus instruxi ut Dominationes Vestrae, non tam intuitu recommendationis meae, quam amore iustitiae, illum qui tabacum detinet, ad eius restitutionem pro solutione 150 talerorum adigere velint. Caeterum, easdem de pristina mea vicinali certiorans amicitia, plenissimo voto maneo

Dominationum Vestrarum

benevolus amicus

I. Gregorius Gika.

Bucuresti, 5 martii '749, s. v.

[Vo:] Magnifico ac Amplissimo domino, domino iudici totique Inclyto Senatui regiae liberaeque civitatis coronensis in Transilvania, Coronae.

(Pecete roșie, octogonală, cu boul și acvila supt coroană și literele IG IT EA.)

(Brașov, Archiva Orașului; colecția Stenner, III, n° 103; publicată și în „Analele Academiei Române”, XXXII, p. 638, n° iv.)

MMMCVI.

Grigore Ghica-Vodă, Domn al Țerii-Românești, către Brașoveni, despre București,
2.000 de ocă de făină ce cumpără pentru el Hagi-Apostol, cămăraș de Ocna. 1749,
5 Mart.
st. v.

Magnifice ac Amplissime domine iudex Inclyteque Senatus,

Desiderans aliquam pro domestico Aulae meae usu primae qualitatis farinae provisionem, hasce amicissimas ad Dominationes Vestras mitto litteras ad amice requirendum ab eisdem bonae vicinitatis specimen concedendi mihi facultatem ibi emendi medio Hatschi-Apostoli, actualis Oknae camerarii mei, 2.000 okas dictae farinae, vulgo Mund-Meel, et educendi ex illa libere in hanc provinciam pro meo unico, ut supra dictum, usu domestico. Pro cuius vicinalis amicitiae exhibitione aliis quae mihi se offerent eisdem complacendi occasionibus gratas memoresque vices refundere conabor. Caeterum, de facili huius mei desiderii assensu nullus dubitans, vero cum amicitiae cultu persevero

Dominationum Vestrarum

benevolus, sincerus amicus

I. Gregorius Gika, m. p.

Bucuresti, 5 martii 1749, s. v.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 24/749.)

MMMCVII.

1749,
11 Mart
st. v.

Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către Brașoveni, despre „Bârseanii carii vin dă ernează cu oile aicea în țară” și cărora li se ieau oile „în sălă” de „saigii împărătești”, arătând că a poruncit să nu se îngăduie decât vânzarea „cu bună tocmeală” și a pus în vedere aceasta și „vechilului dumnealui Casab-Bași, Agăi”, cu adausul că și Bârseanii trebuie să ție seamă de dreptul saigiilor de a cumpără cei d’întăiu și „să nu tăinuiască oile”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 376-7, n° 13.)

MMMCVIII.

1749,
13 Mart
st. v.

Barbul Văcărescul Vel Vistier către Brașoveni, despre poruncile ce s’au dat în sensul arătat prin n° precedent „ispravnicilor județelor”, adăugindu-se că saigiii n’au drept să iea „oile de prăseală, ci numai ceale stearpe”: cine ar fi su-părat de ei, se poate plânge la Divan.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 377-9, n° 14.)

MMMCIX.

C. 1750.

Însemnare a unui sătean din părțile Bistriței, cu privire la iertarea unui vinovat.

† Adecă eu, Năstahie: a vinit Petre și alt Petre, de s’au rogat aicăi omen[i] Năstahăie, și nu făcut bine, și-u lă-u erutat pe Simion denainte godeloi și al satoloi ș’a fičorilor și părugarilor, să hie erutat de me[ne] și de Domădzău¹.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Studii și documente*, V, p. 382, n° 7.)

MMMCX.

C. 1750.

Socoteală de stăni ardelene ce pasc în Moldova, către vameșul Bistriței.

Stăni ce au fost pe locul Moldovii, pentru car[e] au luat domenii 30 oi:

† 1 stână Petre Juganul ot Ragna.

† 1 stână Ștefan Mivovan, tij de acolô.

† 1 stână Apostol sãn Juganul, iar de acolô.

† 1 stână Ștefan sãn Nistor ot tam, tij.

† 1 stână Dorohoiu ot Ilova.

† 1 stână Toader Ionuțul ot Ilova.

6 stăni fac.

[Pe copertă:] † Cinstit și al mieu bun prietin, dumisal[e] hărămințașul de Bistriț[ă], cu sănătat[e] să să dea.

(Pecete neagră cu coroană: K. T.)

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Studii și documente*, V, p. 385, n° 9.)

MMMCXI.

C. 1750.

Însemnarea averii unui sătean din părțile Bistriței.

Zgardă de 7 florinți și cercei de 5 florinți. Apoi am însurat pe Grasin, i-am dat doi boi și un cal, 20 de oi cu miei și o cărlană.

Și apoi am dat Ioani doi gungi tratin[i] și 8 oi cu miei și o capră cu ed și o cărlană, și zgardă de 7 florinți.

Și s’au găsit în casă o căldare de 4 cupe, fierăle plugului, și un lanțu, și

¹ A e scris m.

car deplin, și 4 lăzi; una de 52 de merțe și una de 60 și una de 40 și una de 30, și o cadă de 4 măriș.

Și, cându am luat pe Anuța, am avut doao vaci, doi bani și 30 de vite și o iapă. Și apoi casa și grădina iaste a mē, moșie, și prelucile cracului. Și am dat lui Ion fičorului doi boi și un cal și 20 de miori, și i-am dat un mănzu de 5 florinți. Cându au murit Anuța, au rămas mie doi boi, trii vaci, o ținincă, trii ținungi mănzați, un cal și o iapă și...

[Șters: și iarăși i-am dat 70 florinți vonaș lui Ion.]

S'au găsit în parte Anuți 69 de florinți argintu, și moșie, fără marhă. Și în parte lui Ilieș iarăș, care au făcut cu Anuța, 60 de florinți. Și au avut un loc la Simborzū, a ei moșie, ca de 24 de florinți, a ei bani, și, cându am cumpărat locu dela Ostapie, am dat 15 florinți: gumătate bani i-am făcut cu Tudora și gumătate cu Anuța; și iarăș am cum[pă]rat cu Anuța niște moine dela Ostacie, cu 5 florinți.

Și am zălogit 2 moine, doi florinți; și am zălogit un loc cu 15 florinți și doi horgoși în Secătura Ruștorului, și doao moine de la Bontoae, 4 florinți, și doao moine de la Lupu Sasu, 2 florinți, și o moină dela popa Vasile, dreptu 4 florinți, și o moină în Prislop, de la Tofan a Băi, o merțe de grău, și doao moine dela Olariu, 6 măriș, și o merțe de mălaiu și una de hrișcă.

Și, cându m'am însurat de am luat pe Tudora, am avut o iapă și patru oi și un lanțu, și apoi iară am cumpărat unu și un țălăncu; și am dat fetii cei mari, Irini, dacă s'au măritat, o vacă și doi viței și patru oi cu miei, și zgardă ca de 4 florinți, și cercei de 5 florinți.

Și apoi am măritat pe Palaghia: i-am dat o vacă cu o ținincă, și 8 oi cu miei, și o vătue.

Eu, Ilieș.

Cându am luat eu, Ilie, pe fata lui Constantin a Rânji, au avut cercei de 5 florinți și zgardă de 4 florinți, și au avut doi ținungi tretin[i], și o vacă cu vițel mănzatū, și i s'au venit un loc pe Peningarea, de 3 car[e] de fân, și au luat fečorii mueri mele de pe un loc 2, 2 florinți; și i s'au venit 4 moine, 2 în sus și 2 în țăos, și i s'au venit o căldare dreptu 4 florinți, din sculele casii, și o cărcee, și 2 cărlani dreptu 5 șustaci.

Și am zălogit cu dânsa lunca lui Statevū, dreptu 7 florinți. Pentru dânsa 90 de florinți gloabă.

Și am luat de pe un loc zăloșag a ei 10 florinți, și Io : Ureche, ginerile meu.

Și au luat Ion a Boșcoae un zlot de pe o moină.

Iată eu, Iliaș. Ș'am dat parte ce s'au venit muerilor mele: dau la fečori din toate câte simțu scrise și din câte cele am avut la casa mē, din toate a triia; i-am dat din casă întorsurā: au prețuit derigători 48 de florinți, și s'au venit Ion noao florinți, și au luat grajdu 8 florinți, și un florintu bani i-am dat; și din locuri tot a triia, și din uneltele casi a triia; și s'au așăzat înaintea noastră. Anume Isip Morariu și Petre Lucoae și Leontie Avraam, i Lupu lui Ilieș, și gineri lui Ilieș, Ion Ureche și Ion a Todosii, și alți săteni, să n'aibă a cercă nice unul până după moarte lui Ilieș, a tătâne-seu.

Cându am luat pe Anuța [Șters: au avut baer de 12 florinți, țință de 6 florinți, bumbi de 5 florinți și 2 spinște, doi florinți și zgardă de patru măriș]. Și au adus o ținincă cu vițel și un bou, și bou l-am vândut dreptu 15 florinți, și am plătit o datorie la Orbănaș: 5 florinți. Am dat și iarăș am plătit niște grău: am dat 9 măriși, 5 șustaci ai miei, bani; și au avut doi boi în Ilua în ernatec, și unul au perit, și au dat omul acela 3 florinți și piele gumătate pentru bou, și au adus o vurcă de fier și un cuțitoui și o teacă blehuită. Și, când au măritat fata ei, pe Maruța, am dat un sofion dreptu 4 florinți, și o cergă dreptu 3 florinți, și am dat [Șters] o vacă cu vițel fetii, și doi viței mănzați, și la o botegune un vițel.

Și am cumpărat cu dânsa un loc de la Gheorghies, dreptu 19 florinți și 6 potori, și cumpărat un locu de la Zuzanu: 8 florinți și un măriș, și au eșit la casa

lui Ilieșu, Isip Ometiță, Petre Lucoae, Lontie Avraam, Lupu lui Ilieșu, și au prețluit casa cu grădina și grajdu dreptu 48 de florinți. Ș'au cheltuit în casa cê din gos 6 florinți¹.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Studii și documente*, V, pp. 382-5, n° 8.)

MMMCXII.

C. 1750.

Gacia Căltunoaia către un Ioan, despre locurile ce i-au luat cumnații.

Prê-iubitul nostru și de neamă bună Ihan, Dumnezeu să-ți fie într'ajutor.

Eu, Gacia Colțunoaia, mă rog Mării Tale să-ți faci milă, să-mi faci dreptate, că acum este un an de cândă am rămas săracă de mumă-mê: știe Dumnezeu cum am ținutu-o; de 9 ai n'au lucrată nimica, că au fostă bolnavă. Și, dacă au murit, nu mi-au ajutat cumnații și surorile nemica, fără eu am cheltuit cu dânsa șapte florinți; și acum mi i-au luat locurile cumnați, și nu mi i-am arat nemica, — că n'am unde. Ion Prădan mă ucide: zice că nu s'a uită de Măria Ta.

(Bistrița, Archiva Orașului; publicată și în *Studii și documente*, V, p. 385, n° 10.)

MMMCXIII.

Năsăud,
1750,
8 Maiu.

„Sătenii din Năsăud, anume judele . . . și cu pargarii săi . . . și alți săteni“, se plâng la Bistrița de purtarea unui „slobodnic“.

Slobodnicul a venit la casa judeului de două ori și „au suduit pe jude și pe pargar[i] dă suflet, și au zis că le va f.e blagoslovenia care va faač[e] popa cruciș când vor muri, și cruce sufletului“. Cer dreptate: oferă a se prezintă toți la termin.

Scriș în Năsăud, de „protopop Tanasiie“.

(Fără pecete și adresă.)

(Bistrița, Archiva Orașului; și în *Documentele Bistriței*, II, pp. 108-9, n° CCCLXXXI.)

MMMCXIV.

Timiș,
1750,
6 August.

Măsuri luate de Brașoveni, cu voia comandantului Ardealului, baron de Teutsch, pentru a se feri de ciuma care a izbucnit la Ploiești.

¹ 1. Tot acolo sunt aceste ciudate (ascunse) rânduri românești mai vechi, de la începutul veacului (năvala Tatarilor; v. mai sus, p. 1562, n° MMDCCCXLV, MMDCCCXLVII):

„† Carabaș, nu dă Mihaiovile, dă nu du Mihai cu ten zavce, frate Stefane, cumnată a lui Mihai, fac tabanaș pe Dărgan păve veledi pas Andriiu, i fečoră a dumitale este săn[ă]tos, Mundan Andriiu, veledi Măndan Mihai gașit, și ni șes sute de lei cer Tătarai, fičor a popii ceră cinci sute de lei Tătarai, Andriiu veledi Mundan Mihai [șters: patru sute lei la Tărdzămanul, trii sute de talir[i] și cinci lei talir[i]]. și cinia la Tărdzămanul, să-i fie de drum o dula de postav suptire. Și, cându îi vini, să dă bani la Gheorghie Căpitanul, și, unde sintă robii în sată, să cheamă că ne găs[i] Terdzămanu biiat.

† La tărgă la Satmar, este aproape satul acela, că ne găs[i] [de altă mână:] cini a vini, să aducă răvașul la Ghiorghie Căptan la laș, acestu răvașu, să vie iar innapoi toate la Eș.“

Apoi:

2. „† Sănătate, Ioane a lui Gherasim Adocăi din Maer. Alta n'avem cătră dumnevoastră, făr de căt am înțeles că veț eși la munți; deci, de cum să scurs apele, să nu eși, că veț păgubi făr grăș,—că vor vini Turci și Tătari și Simeni, și vor prădă bucatele, ș'apoi voi să nu bănuie. De bin[e], voitoriu, eu, Simion Negrea, nemesnicul din Dorna: de ačasta să fie în știr[e] la Maer, la Singhiuz, la Rodna.

Ačasta în știre să vă fie dumilor voastre, să nu vă pac șagă, că s'au trecut de șuguire; precum scrie Negrea mai sus, foarte să înțeleget,—că apoi să nu bănuie. De bine voitoriu:

Erei Mihail ot Dorna.

[V°:] Dieses ist der Zeddel so der Vaszilla Popi aus Rodnaa auss dem Moldauer Zeldet, der der Negre auss Dorna-Major geschicket,—aussgeschrieben“ (*ibid.*, p. 382).

Actum Tömös, den 6-ten August 1750.

Denmach, den 5. currentis, die zuverlässige Nachricht eingelaufen dass in der Wallachei, und zwar in dem Markt-Flecken Plojest, die leidige Contagion, welche durch Türken oder Tartaren, oder vielmehr, laut näheren Nachrichten, durch Zigeuner, dahingebracht worden, wirklich ausgebrochen sei, und schon seit Anfang des Monates Julii über 200 Personen daselbst verstorben, die übrigen Einwohner hingegen, ohnerachtet der Mark-Flecken auf des wallachischen Hospodarens Befehl, mit der Simener Wacht umgeben gewesen, dennoch durchgedrungen, und hin und her dissipiret seyn sollen, auch dass ebenfalls, nach Andern, zu Begrabung derer Todten dahin geschickte und von dem Fürsten pardonirte Maleficanten mit derer inpestirt Verstorbenen ihren Kleidern und Effecten sich unsichtbar gemacht, und darauf in der Wallachey vogelfrei erklärt waren . . . , zu dem Ende, und damit nicht etwan von diesen inpestirten oder flüchtigen Leuten sich Jemand, mittelst Umgehung derer Haupt-Stationen, über die Playen und Seitenwege durchschleichen könne [se hotărăște a se face un cordon din munții Zărneștilor și dela pasul Brașovului până la pasul Buzăului, spre Trei Scaune] und diesen durch aufzustellende Wächter strenge überwachen zu lassen, und hiebei noch Nachstehendes zu beobachten wäre:

Dass, erstlich, zwei verständige Chyrurgen auf Stadtkosten zum Studium der Seuche in die Wallachei zu schicken seien.

Zweitens, möge, im Wege des commandierenden Generalen, an den wallachischen Hospodaren geschrieben und dieser gebeten werden zu gestatten dass von hier aus Kundschafter hinüber geschickt und durch diese Nachricht über den Stand und Fortschritt der Contagion in der Wallachei gebracht werde.

Drittens, soll den Hirten die auf hiesigen Gebirgen ihre Schaaf-Stenen haben, anbefohlen werden, nicht länger als zwei Tage jenseits der Grenze auszu-bleiben und in dieser Frist die Zufuhr der Victualien und der Käse und Milch-Nutzungen zu bewerkstelligen, wiedrigenfallshin nicht über die Contumaz herüber zu lassen seien.

4-tens, sind die Rosenauer zu verhalten, ihr Vieh von den zunächst der Wallachei gelegenen Gebürgen unverzüglich zurückzuziehen, excludirt zu bleiben.

5-tens, soll, sowohl zu Kronstadt, wie auch im ganzen District, in allen Sprachen publiciert werden dass sich niemand, bei Lebensstrafe, unterfangen solle, fremde oder unbekannte Leute in Gebirge zu nehmen, und,

6-tens, soll wöchentlich von allen Orten ein Rapport über den Gesundheitszustand der Bevölkerung an den Magistrat schriftlich einberichtet werden. . . .

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 70/750.)

MMMCXV.

Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către Brașoveni, despre niște păstori de dincolo opriți pentru că luaseră niște cai ai boierului Alexe.

Spectabiles, Circumspecti ac Generosi domini,

Relatum nobis est pastores quosdam (ad dominum Georgium Schnell se pertinere affirmant), dum, transacta his in partibus hyeme, equorum gregem trans montes nuper abigere conarentur, a nostris plaieschonibus esse interceptos, eo quod duodecim equos e grege nostratis boieronis Alexii, furto ablatos riteque cognitos, suis annumerassent. Pastores quatuor omnino fuere: duo solummodo huc adducti sunt, duobus aliis ad gregis custodiam relictis, quibus addicti sunt e nostratibus nonnulli. Quapropter Spectabiles ac Generosas Dominationes Vestras amicabiliter requisitas esse volumus quatenus, hoc ipsum praefato domino Schnell significando, eundem admoneant ut fideliores et aequiores custodiendo gregi homines adhibeat: fures enim meritis suo crimine poenas hic luere debebunt; hoc enim iusticiae leges postulant. De caetero easdem optime valere cupiens, maneo,

București,
1751,
30 April,
st. v.

Spectabilium, Circumspectarum ac Generosarum Dominationum Vestrarum
ad officia paratissimus

(Io Grigorie Ghica Voevod.)

Bucuresti, die 30 aprilis 1751, s. v.

[Vo:] Spectabilibus, Circumspectis ac Generosis dominis Inclyti Magistratus
regiae civitatis coronensis.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 72/751.)

MMMCXVI.

Bucureşti,
1751,
18 Maiu s. v.

Manolachi Lambrinô către Braşoveni, despre un om al său urmărit de dâşii.

Spectabiles, Circumspecti ac Generosi domini, domini observandissimi,

Cum nuper, in Valachiam rediturus, Corona proficiscerer, domus nostrae
illic in suburbio situatae custodem constitueram famulum meum nomine Theo-
dorum, quem nunc, praeter expectationem, hic aspiciens, adventus causam ab eo
quaesivi. Retulit ille se ab aresto quo Spectabilium ac Generosarum Dominationum
Vestrarum iussu trium ferme hebdomadam spatio tenebatur, datis pro se vadibus,
venisse. Narravit autem Georgium, Assani filium, Corona iter facientem aliquotque
dies in aedibus nostris commoratum, contracto ad suum famulitium quodam iuvene
saxone, iter deinde suum Craiovam versus fuisse prosequutum. Quod autem ille Saxo
iuvenis simul abierit, cur in meum famulum, aedium custodem, culpa cadere et aresto
ac pecunia mulctari debeat, mihi imaginari non possum, nec adduci ut credam tale
quid a Spectabilibus Dominationibus Vestris, utpote iustitiae administris, contra omne
ius promanasse. Dicit autem hic famulus se neque contractus ullius conscium, neque
fideiussorem, neque ullo alio modo huic negotio implicitum fuisse, affirmatque
matrem illius iuvenis et fideiussorem Coronae existere, Georgium quoque supra-
fatum et in ditionibus caesareis adhuc commorantem assequi, cumque eo transi-
gere facile est. Rogo itaque Spectabiles Dominationes Vestras quatenus, re penitus
discussa, famulum meum, hoc in casu prorsus innoxium, a mulcta quoque immunem
facere velint. Facturae Spectabiles Dominationes Vestrae rem decantatae Suae
aequitati consentaneam et a me reciproce congruis occasionibus remerendam. Inter-
rim, cum certum effectum mihi pollicear, iisdem omnigenam prosperitatem exopto,
ac singulari cum existimatione iugiter maneo

Spectabilium ac Generosarum Dominationum Vestrorum
paratissimus servus:

Manolaki Lambrinus, Val[achiae] cancellarius.

Buk[uresti], die 18 maii 1751.

(Braşov, Archiva Oraşului; colecţia Schnell, I, No. 89; publicată şi în „Analele Aca-
demiei Române”, XXXII, pp. 638-9, n° v.)

MMMCXVII.

Sibiiu,
1751,
15 Decem-
bre.

Guvernul ardelean către Braşoveni, oprind, din cauza ciumei, orice comu-
nicaţie cu Țara-Românească.

Ihro Excellence, Hoch- und Wohlgebohrerer Freyherr, gnädiger Herr,
Nachdem die gewisse Nachricht eingelaufen dass der jetzige Fürst in der

Wallachei den sonst von seinen Vorfahren sub reatu anathematis abgeschafften sogenannten Vakarith, das ist die Contribution von allen in seinem Land befindlichen Ochsen, Kühen und Pferden, ohne Absicht wem, und ob es seinen Unterthanen, oder Fremden zugehörig, wiederum neuerlich eingeführet und von jedem Stück 2 Sloten und 6 Para abzunehmen entschlossen ist, ja wirklich von einigen, auch sogar von Reisenden abgenommen hat, — so haben diejenigen Partheien aus dem Kronstädter District welche ihr Vieh diesen Herbst zur Auswinterung hinein getrieben, den Entschluss gefasset, unter Assistenz und Interposition des Kronstädtischen Magistrates, gedachtem Fürsten ein Präsent von 3 silbernen vergoldeten Bechern zu machen, und den Versuch zu thun, ob selbte nicht vermittelst dieses Geschenkes den Erlass des Vakarits vor ihr Vieh, welcher freilich ein viel mehreres betraget, erlangen und bewirken könnten. Weilen aber, auf geziemende Anfrage bei dem Löbl. Dreissigst-Amt in Kronstadt, dieses ohne vorgängige hohe Erlaubniss Euer Excellenz nicht erlauben wollen oder können, so gelanget auf erhaltene Commission des Magistrates an Euer Excellenz unser gehorsambstes Ersuchen, zum Behuf derer diesfalls interessirten Partheien den angesuchten Erlaub an wohlbesagtes Kronstädter Dreissigst-Amt gnädig ergehen zu lassen, bevorab, da man dieses zum Nutzen derer hiesigen kaiserl. königl. Contribuenten, wie man erhoffet, anzuwenden gedenket. Womit in gehorsamer Empfehlung in unterthänigstem Respect verbleiben

Euer Excellenz unterthänige Diener

Die dermalen hier anwesenden Deputirten von Kronstadt.

Hermannstadt, den 15. December 1751.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 138/751.)

MMMCXVIII.

Constantin-Vodă Mavrocordat al Țerii-Românești către Braşoveni, despre Bucureşti, felicitările ce i-au adus la venirea în Domnie. 1752

Spectabiles ac Magnifici domini,

Grato animo accepi literas Spectabilium Dominationum Vestrarum reassumpti Deo favente Valachiae principatus aggratulatorias. Deus secundet quod operatus est in nobis! Spectabilibus autem Dominationibus Vestris gratias ago pro officiosis suae erga me amicitiae expressionibus, easdem persuasas esse cupiens me cum hoc principatu simul assumpsisse bonae vicinitatis studium. Quod etiam erga Spectabiles Dominationes Vestras palam facere cupio, quoties congrua ad id occasio postulaverit, utpote qui decenti erga Inclytum coronensem Magistratum existimatione feror. Easdemque optime valere exoptans, maneo

Spectabilium ac Magnificarum Dominationum Vestrarum ad officia paratus

*Jon Constantinus Mauro
Cordat us de Scarlati
P. V.*

Bukuresti, die 8 ianuarii s. v., 1752 [=1723].

[Vo:] Spectabilibus ac Magnificis dominis iudici villico totique Magistratui Inclytae civitatis coronensis.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 3/752.)

MMMCXIX.

1752,
26 April.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre un călugăr care umblă prin țară, ținând adunări de popor și uneltind ceva.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 35/752; rezumat Stenner.)

MMMCXX.

București,
1752,
15 Iunie
st. v.

Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către generalul-conte Wallis, despre fugarii din județul Săcuienilor.

Litterarum a principe Vallachiae, domino Gregorio de Gikhi, ad me, generalem-commendantem comitem a Wallis, de dato Bukurest, die 15ta iunii 1752, stil. veter.

P. P.

Hisce meis amantissimis Excellentiae Vestrae amica vicinitatis fiducia repraesentare congruum duxi partem incolarum districtus sakuiensis¹, limitibus cum Transilvania Coronam versus iuncti, e possessionibus suis emigrasse, derelictis arvis cultis ac segetibus praegnantibus, nulla urgente necessitate, sed sola petulantia et obstinatione stimulati. Hi enim, ut vigiles confinium alpiumque custodes, vulgo plaiascides, attenti casibus emergentibus praedonumque incursionibus, gaudent particulari indulgentia: ab illis enim non exigitur nisi leve tributum, id est multo minus quam quod ceteris, quamvis magis egenis illis, — praetereundo alia, quibus fruuntur, ut milites, privilegia: quamvis enim agricolae, magis tamen, pro munere quo funguntur, milites censendi. Modo autem depravati et seducti, ut imponant utrique provinciae, penes terminos degunt, ficti² immunitate ac asylo limitum, ad magnum aerarii damnum et scandalum aliorum. Rebus itaque sic stantibus, Excellentiam Vestram amice et enixe rogo ut eadem, intuitu accuratae meae observantiae et peculiaris studii in omne quod vicinali harmoniae contribuere potest, ad illos officiales ad quos attinet, seria sua velit mandata in scriptis dare ut caveant impedire revocationem harum mearum profugarum montium excubiarum, sed ut illas potius repellant, ad aliorum pervicacium exemplum, quemadmodum iussu meo tractantur in confiniis eiates desertores. Ad quos attinet officiales, hoc mandatum Excellentiae Vestrae continentes ut ad meas manus mittere complaceat Excellentiam Vestram rogo; casu autem quo iis non indigerem, illas Excellentiae Vestrae remittendas. Ut autem in posterum talia absurda evitentur, ad reciprocam vicinitatis tranquillitatem det (quaeso Excellentiam Vestram) ad omnes confiniis praepositos sua mandata ut deinceps similibus profugis non amplius concedant transitum; prout ex mea quoque parte observabitur. Interea, quia Excellentia Vestra competenti petito meo annuat nullus dubito, et reciprocam eidem complacendi facilitatem, data occasione, me exhibiturum spondeo, etc.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 64/752.)

MMMCXXI.

Sagan,
1752,
6 Iulie.

Generalul-conte Wallis către Brașoveni, întrebând ce e de răspuns la scrisoarea de supt No. precedent a Domnului muntean.

(Brașov, Archiva Orașului; rezumat de Stenner.)

¹ Săcuieni.

² „Răzimați pe“.

MMMCXXII.

Grigore-Vodă Ghica al Țerii-Românești către Brașoveni, despre plângerea lor, prin scrisoarea adusă de „Bratul dela Săceale“, cu privire la oierit, pe care-l vrea ca mai înainte, ori măcar ca anul trecut, arătând că n'a luat mai mult decât 15 bani de oaie în trecuta Domnie, dar că în a doua a înlăturat, ca „obiceaiu fără de cale“, datina de a se plăti numai 10 parale; pentru vâcărit, care se plătia înainte de el odată cu ȧeranii și de două ori pe an, l-a redus la un singur termin, și, la cererea lor de a fi înlocuit pentru Bărsani cu un „nart“ de jumătate de taler, cere „un zlot vechiu, scăzând jumătate“ față de ultima plată, hotărând acelaș termin ca pentru oierit și iertând ierbăritul; bine înțeles cu condiția de a nu trece vitele ȧeranilor ca ale lor.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 379-81, n° 15.)

1752,
14 August.

MMMCXXIII.

Brașovenii către Domnul muntean, cu rugămintea de a păstra condițiile de până acum de oierit și vâcărit pentru păstorii munteni ce vin la ei.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 69/752; rezumat de Stenner.)

1752,
14 August.

MMMCXXIV.

„Noi, toți oeri din ȧara Bărsii“, către „Maistratul“ Brașovului, despre învoiala ce au făcut ei, „streini“, de a da la vâcărit 22 parale „de vită mare“, cu „carte“ de la Domn, de la „Brâncoveanu“, Banul Barbu Văcărescu și Vistierul Ștefan Văcărescu către „domnul Zivolt județul“, despre oprirea cărților și cererea de a plăti 66 parale, încă de anul trecut; sunt gata a răspunde cheltuiala de atunci, dar să capete cărțile cu care se pot îndreptați.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 381-2, n° 16.)

C. 1753.

MMMCXXV.

Grigore-Vodă Ghica al ȧerii-Românești, despre plângerile Brașovenilor cu privire la vâcărit și măsurile luate de el.

București,
1753,
26 Mart.

Illustrissime, necnon Excellentissime domine comes, domine ac vicine colendissime,

Ex honoratissimis Excellentiae Vestrae 20 elabentis ad me datis litteris magna cum displicentia iustas ob exactionem vacarit et quasdam iniurias praeter meum consensum et voluntatem a meis quibusdam illius provinciae incolis illatas percepi lamentationes, et iamiam dedi seria mandata mea ut res examinetur culpabilesque puniantur et pecunia pro vaccarit soluta iuxta specificationem ab Eminentia Vestra mihi missam restituatur. Quae restitutio fiet per manum Valachy Marin, cui iniunctum est ut, si ipsi mittentur aut apportabuntur schedulae solutionis vaccarit, receptis schedulis absque mora restituat. Quid autem ad dura verba ac minas de quibus litterae Eminentiae Vestrae mentionem faciunt, prout mihi pro certo fuit relatum, illa dura verba ac minae non fuerunt nisi echo contumeliarum et minarum a subditis illius contra subditos huius provinciae prolatarum. Ergo et eiates incolae admonendi ut contumeliis vicinos afficere caveant: ex mea quoque parte seria dedi mandata ut absurda imposterum evitentur, vicini amico et urbano tractentur modo. De caetero, me nihil non adhibiturum ad conservandam vicinalem amicitiam et harmoniam promittens, Excellentiam Vestram [certam] esse velim de mea gratissima agendi iuxta sacras capitulationes dispositione; ac per magna eiusdem aestimatione nunquam non maneo

Excellentiae Vestrae obligatissimus servus

I. Matheus Gica, mp.

Bucurestini, ad 26 martii 1753.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 44/753.)

MMMCXXVI.

Sibiiu,
1753,
17 April.

Contele de Wallis către Braşoveni, trimiţându-li pentru conformare răspunsul său către Domnul muntean.

(Braşov, Archiva Oraşului; mz. 44/753; rezumat de Stenner.)

MMMCXXVII.

1753,
21 April.

Carte de judecată a lui „A. biv Vel Sărdar“, pentru „Petco Eneşoiu ot Braşov“, care cerea de la tată „zestrile mume-sii“ înaintea Domnului, care l-a adus cu „Tudor Slăvescu, copilul din casă“, la Divan; averea cuprinde vie la Cernăteşti, „pistoale cu tocuri“; se dă „zeçuiala şi trepădul copilului din casă“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 336, n° 17.)

MMMCXXVIII.

Braşov,
1753,
14 Maiu.

Braşovenii către comandantul Ardealului, despre zăbava despăgubirii din partea Domnului muntean a supuşilor lor dăunaţi de văcăritul crescut.

... Dass der Vataf Marin diese mit leeren Worten abgewiesen, wie er nemlich zu erwähnter Zurückstellung von dem Fürsten keinen Befehl habe, auch seien allbereits solche Gelder zu der fürstlichen Kammer geliefert worden: die Vakarit-Zettul aber habe er Marin von diesen Leuten bei sich behalten....

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 56/753.)

MMMCXXIX.

Braşov,
1753,
29 Iulie.

Braşovenii către comandantul Ardealului, cu privire la vitele ce păşunează peste munţi.

Ihro Excellenz, Hochwohlgeborener Freiherr, gnadiger Herr!

Es ist Euer Excellenz wohl bewusst wasmaassen verschiedene hiesige Inwohner, sowohl deutsch-sächsischer, als auch wallachischer Nation, ihre Schaafe, Rindvieh und auch Pferde in die benachbarte Wallachei wegen des winterlichen Unterhaltes hinzutreiben pflegen, welches auch in uralten Friedenszeiten alle Jahre geschehen, in denen besonders die diesseitigen Leute vorzügliche Freiheiten vor dortigen Inwohnern genossen, die ihnen auch schriftlich mitgetheilt worden, — welches Instrument solcher zugestandenen Freiheiten sie *Krisztovul*¹ zu benennen pflegten. Wenn derowegen ein neuer Fürst alldorten zur Regierung gekommen, so hat man dergleichen *Krisztovul* oder Freiheits-Brief zu erneuern gepflegt, und oben hiezu wird uns anjetzo Anlass gegeben, durch einen vornehmen dortigen Bojaren Namens Bárbul Vakareszkul, bisherigen Bannum von Krajova, welcher, nebst dem Bericht dass (tit.) Herr Michael Rakovits Fürst und Regent in der Wallachei geworden, von uns verlangt dass ein oder zwei Magistratspersonen hineinkommen möchten, um das Benöthigte nunmehr, in Ansehung diessseitiger Inwohner, was selbige in Zukunft für ihre Schaafe, Rindvieh und Pferde den Winter über zahlen sollten, in gleichen was diejenigen so Weinberge und Gebürge daselbst besitzen, in Zukunft abzugeben haben werden, zu regulieren und auf einen festen Fuss zu setzen. Weilen wir nun besorgen, es möchte bei dem neuen Fürsten billige Aprehen-sion verursachen, wenn diese nachbarliche Einladung schlechthin von uns ausgeschlagen würde, also sind wir entschlossen, nicht zwar einen oder zwei aus unserer Mitte, sondern einen sächsischen Bürger und einen angesehenen Vorstädter Wal-

¹ Hrisov.

lachen in dieser alleinigen Sache hinein zu expedieren und ihnen gemessene Verhaltungs-Befehle, so lediglich diese ihre Negotiation betreffen, mitzugeben; wobei dann auch eine schriftliche Gratulation an den neuen Fürsten zu seiner angetretenen Regierung von uns untergehen solle, in Betracht dass wir solches bei dergleichen Abänderungen noch niemals verabsäumet. Nachdem nun aber die Correspondenz in die Wallachei von hohen Orten sehr eingeschränket worden, mithin wir uns alles ungleichen Verdachtes gerne befreiet sehen möchten, also haben wir dieses unser Vorhaben Euer Excellenz eröffnen wollen, deroselben gnädige Einwilligung erwartend, oder, falls noch ein weiteres Vorwissen diesfalls vonnöthen, dass Euer Excellenz bei der Behörde gnädigst auszuwirken geruhen wollen, damit uns mehr angeregte Hineinschickung, daran wir hiesigem Land einige Vortheile versprechen, gnädigst möchte gestattet werden. Wir hoffen eine gnädige Gewährung unserer unterthänigsten Bitte, in tiefem Respect beharrende

Euer Excellenz

unterthänigster Diener

Der Magistrat der königl. freien Stadt Kronstadt.

Kronstadt, am 29. Juli 1753.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 88/753)

MMMCXXX.

Mateiu-Vodă Ghica, Domnul Moldovei, către Braşoveni, despre venirea sa in Domnie, poftind pe păstorii lor in țară, cu oierit de 8 bani.

Iaşi,

1753,

7 August

st. v.

Magnifice domine iudex, Praeclare ac Conspicue Senatus, domini, domini aestimatissimi,

Divina favente dispositione a Praefulgida Porta Ottomanna ex Sede Wallachiae principatus, cui regendo elapso anno, vice pie defuncti mei genitoris, praepositus fueram, in hanc Sedem principatus Moldaviae gubernandae transpositus, adventum meum mea in residentia Magnificis ac Praeclaris Dominationibus Vestris hisce meis amicissimis notifico ad certiorandas easdem statim in primordio huius mei regiminis de optima mea dispositione, necnon sincera intentione colendi cum eisdem Dominationibus Vestris in his partibus aequae ac antea in Wallachia pristinam finitimam amicitiam. In cuius primum signum invito incolas illius ditionis ad educendos (si lubet) greges suos ovium pecudumve ad pascua huius provinciae. Quod ad censum, eum limitavi pro quovis animali tantum ad 8 nummos, vulgo ban vel aspra dictos, absque omni alia extorsione cuiuscunque tituli; nec timenda ulla vexatio, aut violenta venditio. Tantum pro notitia et ut publicetur, curare placeat. Ceterum divinae protectioni easdem commendans omnigenamque prosperitatem eisdem apprecans, maneo

Magnificarum Dominationum Vestrarum benevolus amicus

Iassii, 7ma augusti 1753 s. v.

[Vo:] Magnifico, Praeclaro ac Conspicuo Senatui
liberae civitatis coronensis, dominis et vicinis
aestimatisimis, Coronae.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 90/753.)

MMMCXXXI.

1753,
23 Septem- bre. Constantin Văcărescu Vel Spătar către Brașoveni, despre stăruințele sale în afacerea taxelor și rezultatul lor: dacă s'ar fi scăzut oieritul la 10 bani, „vecini noștri turci de pă la margine și alți“ ar fi cerut să dea poate numai 8, „și s'ar fi pricinuit mare pagubă la Cămara Mării Sale lui Vodă“, — adăugind că s'a desființat ierbăritul; în schimb ei ar trebui să îndemne a veni și pe „cei de spre partea Sibiului“, cărora Domnul e gata a li face și lor „așăzământu“; beglicgiii nu vor mai „face sălnicii“ în primăvară.

(Brașov, Archiva Orașului, publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 385-6, n° 19.)

MMMCXXXII.

1753,
26 Septem- bre. Constantin-Vodă Racoviță al Țerii-Românești către Brașoveni, despre sosirea trimișilor „Maistratului“ pentru orânduirea oieritului și văcăritului: a hotărât, „pentru toți cei den Țara Ungurească, de spre partea Brașovului și a Țării Bârsei“, taxa de „16 bani pol, adică 15 bani vechi“, și „poclonul de nume, după obicei“, ca oierit, desființându-se vama oilor „care scoboră vara pin munți, de le pun la stani și fac cașcaval, și apoi iarăși le trec în Țara Ungurească“ (2 bani oaia) și vama corespunzătoare a vitelor și cailor, ținute vara pe munți și duși apoi îndărăt, „de vreme ce de spre oile și vitele acestea să face bișug și adaos la malimiri“; văcăritul, de se va scrie, va fi 66 de bani de cap, scutiți fiind cei doi cai cari duc „odăile“ după oi, dar „județul“ va „dă pașuse la toate turmele“, cu „numele și polecrele“ stăpânilor și ciobanilor, spre a nu se strecură și alte vite, ce au a plăti „dupe regula ce va ieși la pemintiani“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 382-4, n° 17.)

MMMCXXXIII.

1753,
27 Septem- bre. Constantin-Vodă Racoviță al Țerii-Românești către Brașoveni, arătând că nu poate scădea oieritul mai jos de „bani 16 pol, adică 15 bani vechi de oae“ și îndatorindu-se ca, în caz de văcărit, că nu ceară dela ai lor mai mult decât 66 de bani „de cal, de bou, de vacă“, „și le-am dat Domniia Mea și câte doi cai de fieștecare odae, cu care își poartă odăile lor dupe oi“, iertându-i „de alte angarii ce dă pentru pășunea dobitoacelor lor, câte bani 40, și vama de oae câte 2 bani, care dela alți Domni să obișnuise“, precum scrie în „așăzământul“ său, și încheind cu indemnul ca Bârsanii și ceilalți să nu meargă aiurea.

(Brașov, Archiva Orașului, publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 384-5, n° 18.)

MMMCXXXIV.

Hotărâre a adunării comitatului Bihorului, cu privire la intrarea tulburătoare a vicariului episcopului neunit de Arad, cu plângerea împotriva prigonirilor religioase din partea oamenilor de la Sârbi.

1753,
Novembre.

Quia autem innotuisset quod quidam Ixiar, de officio aradiensis non uniti episcopi vicarius, in oppido Velenceze commorans, schedam quandam in forma currentalium per loca valachica circumferri curet, qua ipsos sub variis promissionibus et praetextibus ab Unione avocare conatur, indeque factum sit ut iam loca complura, facto ab Unione resultu, popas suos unitos eiiciant, imo Kővágienses ipsa etiam sacra vasa ex ecclesia eiecisse ferantur, quibus inauditis, dominus ordinarius vice-comes eosdem a similibus temerariis ausibus inhiberi curavit; ad quod illi instantiam porrigerunt, inque ea omnes tres districtus, nempe Lakság, Berettyo et Berczencze, se unitos esse non velle declararunt, neque popas unitos in parochiis pati velle. Quatenus hoc in passu representatio, cum annexa instantia eorundem et recognitione domini Ioannis Gázsy, Tabulae iudiciariae assessoris, quantocius Exc. Consilio Regio submittatur. Instantia autem originalis indorsatur, ne videlicet contra benigna mandata regia novitates incipiant parochosque suos unitos sub gravi poena eiicere usque ultiores Suae Maiestatis dispositiones praesumant; quae indorsata instantia per processualem dominum iudicialium inter eos publicetur, retenta praefata eorundem instantia in copia penes archivum, determinatur. Quemadmodum et in illud, ubi et quo loco sacra vasa et ss. sacramentum a templo eiecerint, popas suos eliminauerint, processualis iudicialium inquirat, utque eiectos popas recipiant serio admonere, illos autem qui popas suas eiectos recipere non vellent, in praesentiam domini vice-comitis citet, quos comperta:

Tekintetes vice-ispán urunk, nékünk őrdemünk felett való nagy jó urunk!

Tekintetes vice ispány úr unitus papok irán való uri parancsolattyát, és comissióját, nagy becsülettel vettük és láttuk, de a ki tettes v. ispány urat informálta, sinistre informálta, mert nem csak Totfalu és Hagymátfa cselekedte azon dolgot, hanem közönségesen az egész Lakság, Berettyo, Berczencze egy akarattal, mert nem csak az a három ember cselekedte azon dolgot, hanem a menyin a görög valláson vagyunk, hatvan azért, hogy nem unialtattanak a papok, ne adjon isten, hogy meg uralnok azért, de hogy a papok unitusok, hogy ők dependálnak Milinti püspöktől, mink közönséges görög vallásban lévén, minek ném ismerjük Milintét püspöknek lenni minékünk, hanem minékünk felséges királyné eő felsége hatván a mi napkeleti szent egyháznál népnek rácz vallásban lévén, felséges aszony előtt instáltunk eő felsége előtt, hogy a mi vallásunkra méltotassék püspököt adni, és hátván eő felsége, hogy kértünk eő felségétől és felséges aszonyunk adott is püspököt a mi vallásunkra, a ki mink közönségesen

Cinstite domn vicespan, domnul nostru bun mai presus de meritele noastre,

Am primit cu cinste mare porunca cinstitului vicespan către popii uniți și comisia; dar cine a informat pe domnul vicespan, l-a informat rău, fiindcă nu numai Pauleștii și Spinuș au făcut acel lucru, ci în de obște toți locuitorii din Lăcság, Sănmartin, Berczencze [mai sus: Bistrița?], într'o voință, fiindcă nu numai acei trei oameni au făcut acel lucru, ci toți câți suntem de legea grecească, 60 deci: că nu i-au unit popii, să nu dea Dumnezeu să-i ingrozim, dar că popii sunt uniți, că depind de episcopul Meletie, iar noi, fiind de comun de legea grecească, nu-l recunoaștem pe Meletie ca al nostru, ci, Măria Sa Crăiasa noastră lăsându-și poporul sârb în legea răsăriteană, ne-am rugat de Măria Sa să ni se dea în legea noastră episcop, și, dându-ni voie, ni-a și dat episcop de legea noastră, și noi, fiind de obicei de legea sârbească, pe aceia o recunoaștem, fiindcă din mila Ei ni-a dat Măria Sa pe Sinesie Ivanovici: pe dânsul îl cunoaștem de episcop. Dar noi îl rugăm pe domnul vicespan și pe nobilul

rácز vallásban vagyunk és annak ismerjük, ugy mint Szeneszle Nadovicsot, a ki felséges királyné grátiájából tett, eő nagyságot ismerjük püspöknek, de mink kérünk tettes v. ispány uramat és tettes nemes vármegyét ezeknek a papoknak azok haszontalan infomátio-
kat, a ki benünket informálnak tettes v. ispány ur előtt, hogy mink nem csak azért, hogy unitusnak állottak, de nem nyughatodunk, hanem öröke benünket informáltatnak, hogy mink unitusok volnánk, de mink unitusok nem vagyunk, nem is leszünk, hogy tudgyunk aztat, hogy felséges koronás királyné eő felsége nem kíványa senki vallását háborgatni, de nem tudgyuk mi okon minket háborgatni, a vallásunkból unitusnak tenni, és ki parancsolattyából, hogy felséges aszonyunk azt nem kíványa, de a mint láttyuk, ezek az unitus papok erővel unitusnak benünket tenni akarják, de mink annak nem állunk, hanem mink tovább szenvedgyük az olyanokat unitus papokat, hogy velünk nem egyezhetnek, hogy mink ném vagyunk unitusok, de mink kérjük tekintetes v. ispány uramot, a mi instántiák által tudosittjuk tettes v. ispány uramot, méltostassék tettes v. ispány az eők sok haszontalanság infomatióinak ne higyen, hogy mi nekünk méltostassék békét hagyni, hogy kintelen vagyunk a vallásunkért eöket, az olyan unitus papokat ki csapni, hogy alat volna az eők vallásában maradott volna, senki nem cselekedett volna, hogy eöket, hogy ki csaptak volna eöket, de hogy volna ez, hogy eők unitus lenni, mink nem vagyunk; azt ezek után Istenek szent oltalmában ajánlván tekintetes vice ispány úr életét, maradunk. Signat Nagy Totfalu 24 9-bris 1753.

Tekintetes v. ispány úr

Alázatos szolgája egész Rácز valásu lévő népek.

A nagy istenért kérjük a tettes ns. vármegyét, ne háborgassék a vallásunkbul, a mivel a tettes ns. vármegyének tartozunk meg adgyuk portiot és méltoságos, tettes urainknak a mi szolgálattal tartozunk, azt is ki adgyuk, kéntelenek leszünk eő felségét is in-

comitat să nu creadă informațiile netrebnice ale acestor popi, cari informează pe domnul vicespan despre noi. Că noi nu de aceia nu ne-am liniști fiindcă ei s'au unit, ci în continuu ne înștiințează că și noi am fi uniți. Dar noi nu suntem uniți, nici nu vom fi, fiindcă știm aceia că Măria Sa Crăiasa noastră nu dorește să neliniștească legea nimănui; dar nu știm din ce pricină pe noi să ne turbure și din a cui poruncă să ne facă uniți, din legea noastră. Fiindcă Măria Sa Doamna nu o cere aceasta, dar, pe cât vedem, acești popi uniți vreau să ne facă ei cu de-a sila uniți. Ci noi nu ne potrivim la aceia, să suferim și mai departe pe acei popi uniți, că ei cu noi nu se pot împacă, de oare ce noi nu suntem uniți. Ci noi rugăm pe domnul vicespan, îl înștiințăm prin stăruințele noastre să binevoiască domnul vicespan să nu creadă informațiile lor netrebnice, ci nouă să binevoiască a ni dă pace, fiindcă suntem nevoiți din cauza legii noastre să-i alungăm pe acei popi uniți; căci, dacă ar fi rămas în legea lor, nimeni nu i-ar fi alungat. Dar, fiindcă ei sunt uniți, noi nu suntem. După acestea, ni închinăm viața cinstitului domn vicespan, în grija Domnului Dumnezeu rămânând

— Sârbi, 24 Novembre 1753 —

Slugă plecată,

Tot poporul de legea sârbească.

Pentru marele Dumnezeu rugăm pe măritul Comitat să nu ne turbure în legea noastră, fiindcă porția ce se cuvine o dăm măritului comitat, și slujba pe care o datorim domnilor noștri, și aceia o dăm, ci vom fi siliți să rugăm și pe Măria Sa, dacă ne vor turbura în legea noastră. Vrednicului vicespan al nobilului comitat al Bihorului, domnului Mihail Beothy, cu plecăciune, domnului nostru bun și mare, peste vrednicia noastră.

stálni, ha vallásunkban háborgattunk. Tettes nemes Bihar vármegyének érde-
mes vice ispányának, tettes nzetes,
és uzlő Beöthy Mihály urnak nekünk
érdemünk felett való nagy jó urunknak
allázatosan.

(Archiva Comitatului Bihorului; protocoalele congregaționale citate.)

MMMCXXXV.

Notă în Protocolul brașovean că generalul-comandant nu dă voie a se trimite peste munți scrisori necetite de dânsul.

Brașov,
1753,
21 Novem-
bre.

Die 21. Novembris 1753 wird durch des Herrn Generalen Excellenz Herrn Secretarium ein von des Commandierenden Herrn Generalen Excellenz an hiesiges Commando eingelaufener Brief verlesen, worinnen die Verordnung enthalten dass keine Briefe, ohne von hiesigem Commando gelesen und durch selbiges ebenmässig verpetschieret zu sein, in die Wallachei und Moldau passieren sollten; die von dannen einlaufenden Briefschaften aber alle erst nach Hermannstadt zu schicken seien.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul 1754/55, p. 11.)

MMMCXXXVI.

Ioan Gászy, asesor al tabulei judecătorești bihorene, arată că, în Cinteleg, oamenii caută să alunge pe preotul unit.

Oradea-
Mare,
1753,
2 Decem-
bre.

Recognitio sub duplici XX, est tenoris presentis.

Infrascriptus praesentium per vigorem recognosco quod, vigesima sexta praeteriti mensis novembris in possessione Csételek propriis in negotiis existendo, possessionis illius unitus popa parochus mihi retulerit quod Ioannes Lupp, eiusdem possessionis incola, eundem admonuerit ut se paret, quia abinde eidem migrandum erit, nam unitum popam inter se non patientur. Haec audiens, mentionatum incolam Ioannem Lupp accersiri curans et interrogans cur similia blateret, sed et coram me, non rogans, intencionem suam palam fassus est, quod illi Illustrissimum dominum episcopum Meliteum¹ non recognoscant suum esse episcopum, sed habeant episcopum rascianum, a quo omnem dependentiam assumunt. Praeterea et hoc retulit quod de pago ad pagum currentales seu citatoriae sint expeditae per vicarium episcopi rasciani, in quibus iisdem mandatur ut ad certum locum in districtu Lakság et popae et incolae locorum semet sistant pro celebrandis et tractandis quibusdam negotiis. Datum Varadini, die 2-a mensis X-bris 1753.

Ioannes Gászy, I. Comitatus Bihariensis Tabulae Iudiciariae assessor.

(Archiva Comitatului Bihorului; protocolul congregațional tom. XII, p. 573.)

MMMCXXXVII.

Protocol brașovean pentru arătarea locuitorilor din Ghimbav că au arendat un munte în Țara-Românească, pentru 27 de lei, lui Cârstea Crețul, care trebuia să plătească și Vistieriei 26 de lei, și, declarând că a luat asupra-și numai ierbăritul, el refuză plata dublă: Sfatul îi cere adevărul Vistieriei.

Brașov,
1754,
10 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul 1754, p. 44.)

¹ Meletie Covaciu (de la 1748).

MMMCXXXVIII.

Olosig,
1754,
26 April.

Hotărâre a adunării comitatului Bihorului cu privire la preoții români izgo-
niți de sate.

Anno 1754, die 26^a aprilis, in oppido Várad-Olaszi celebrata est particularis congregatio I. comitatus bihariensis sub praesidio Perillustis ac Generosi domini Michaelis Beötyi, ord. vice-comitis, considentibus Illustrissimis ac Reverendissimis dominis Iacobo Fábry, episcopo dulcinensi, Adamo Horvath, praepositurae Sancti Stephani administratore, dominis Ladislao Sántha, Emerico Palugyai, Ioanne Csernyanszky, Ladislao Kebe, ord. et vice-notariis aliisque magistratualibus officialibus ord. iudicialium et assessoribus, cuius occasione dominus subst. iudicialium Emericus Budai, ad repositionem poparum graeci ritus unitorum ex parochiis suis expulsum ex generali congregatione die 26 martii exmissus, relationem, cum porrecta locorum illorum ex quibus popas expulerunt, instantia, scripto praesentavit, unde cum appareret dictam repositionem per locorum incolas admissam non esse, et nec amplius admittere velle declarassent, ne res in peius vergat et tumultus eiusmodi supprimatur, determinatum est quatenus, in conformitate emanati eatenus intimati ex consilio Metropolitae Carloviczensis, renitentia eiusmodi incolarum insinuetur cum expressione quod, si res suppressa non fuerit, altioribus instantiis repraesentetur, et causa quoquomodo eidem adscribatur.

Quod ipsum, ut ex consilio, etiam cum annexione relationis iudicis nobilium et instantia in paribus fienda, repraesentetur, aequae determinatur.

Metropolitae autem graeci ritus exarandae literae per expressum militem extra comitatum, cui, intuitu penuriae, floreni 12 grossorum diurnum resolvitur, transmittantur aequae determinatum est.

Praedicta relatio, et subsequenter instantia sonant taliter:

Infrascriptus tenore praesentium fideliter recognosco quod, posteaquam, vigore Gratosi Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis de dato diei 11^{ae} praeteriti mensis martii anni nunc currentis, Posonii emanati, et occasione generalis congregationis Inclyti huiusce comitatus bihariensis 26 martii celebratae publicati intimati, ex determinatione eiusdem I. comitatus, die 20^a mensis aprilis, sine eo ad districtum hunc varadiensem exivissem, quatenus ex parochiis suis per communitates eliminatos graeci ritus unitos popas in conformitate I. comitatus determinationis rursus sedibus suis parochialibus restituam, et per eos quorum interesse indilate restitui faciam; eorum, imprimis ubi possessionem Nagy-Tóthfalu, huic I. comitatus ingremiatam, convenissem, ex ea possessione expulsum popam, hac occasione in possessione Fegyvernek commorantem, in mei praesentiam coram praefatae possessionis incolis et iudicibus ad id specialiter convocatis accersiri curassem, eundemque exulantem (?) penes mihi datam instructionem sedi suae reponi adaborassem, praefatae possessionis incolae omnes, specialiter autem coripheus eorundem Gábel Gyuró, una voce reposuere (*sic*) et renuere hunc semet expulsum popam nunquam amplius recipiendum, turpibus in exulem popam schomatibus invehentes. Hinc exorto ingenti tumultu et praedicti exulantis popae consternatione, re infecta ad possessionem Kövág eodem motivo transeundo, ut abinde pari impietatis ausu per suos exturbatum popam cum plebis reconciliatione parochiae suae reponerem et coram pristinae sedi illocarem; sed hic quoque malevolo spiritu tumidi in unum conspirantes, non modo renitentes semet exhibuerunt, verum semel expulsum popam nunquam amplius recipiendum palam declararunt. Exhinc rursus ubi ad possessionem Hagymádfalva festinassem, accursum meum Hagymádfalvenses, quam et Nadan-Telekienses et Csulyafalvenses incolae, subodorati, campanarum signo dato, ingentem tumultum concitarunt, et turmatim in vicos, plateas et vicinas sylvas confluerunt; quo observato, ut barbara haec fera gens insanata et excessiva confundatur inquietudine, moras temporis iunxi, hacque die tam insperati tumultus a functione mea supersedi, in curia

Illustrissimi domini baroni Iosephi Huszár pacificus pernoctando. Die tandem sequenti, utpote 21ª aprilis, intellecto eo quod popa hagymádfalvensis, non modo per suos, verum per Nadan-Telekienses et Csulafalvenses, tanquam filiales, perfide eiectus et eliminatus extiterit, ex eo convocatis his in presentiam mei omnibus praeter hos, et vocati Lakságienses, Berettyomelchienses, Beszterczyenses et Körös-Völgyienses, vario genere armorum infra causape occultato, ut vel maxime adlateratis mihi armigeris comitatensibus advertere licuit, turmatim quidem hinc inde convolarunt, partim in pagum semet receperunt, partim vero in latebras sylvarum tantisper recesserunt; ex quibus omnibus quingenti circiter homines hospitalem domum meam subintrarunt. Cum quibus communicato, tam Ex. Consilii Regii Locumtenentialis intimato, cum et I. comitatus determinatione, nec secus titulati domini baronis suo officiali desuper data commissione perlectis et publicatis existentibus, eiectum popam parochiae suae reponendum monui, mandavi adiussique, quantum circumstantiae exigebant, sed frustra. Qui eum non receperunt, sed non modo commendatum non receperunt, verum, edictis meis(?), eo facto me spectante, iuncto duplici curru, raptō sceleratis manibus zelose hoc cum suis impedimentis patre, curru iniecerunt, propudiose in sylvas abegerunt, sicque in exilium relegarunt. Hinc ac extremum in possessiones Fegyvernek et Csohaj profectus, non dispari obligaminis mei industria intuitu recipiendorum poparum effrenis licentiae plebem zelose commonefeci, sed et hic fructus eosdem retuli, quos supra: hi enim, suorum variis praescriptis dogmatibus infascinati, antequam huius super recipiendis exultantibus popis perceperint ordinationes, quidquid undecumque minarum ingruerit, claris pactis renitentiam declarantes, scripto etiam hinc sub NB. producto, fidelitatem praebalibati sui Metropolitae unanimiter contestati sunt. Super quibus, quemadmodum officium meum exigit, fidelem eatenus Inclytæ Universitati facta relatione. Sig. V.-Alaszi, die 26 aprilis 1754.

Emericus Budaj, Inclyti comitatus bihariensis subst. Iudicialium.

Tekintetes nemes vármegye, nekünk érdemünk felett való, kegyelmes nagyságos jó uraink és atyáink!

Felséges aszonyunk és a tettes nagyságos vármegye parancsolattját láttuk melyet nagy becsülettel megtsiztelyük úgy mint édes anyáknak tartjuk, mivel minden parancsolatnak fiaí vagyunk eő felségének hadainak quártély tartását ki adgyuk, és méltosagos uraink a mivel tartozunk szolgálatot praestályuk; azért mink instályuk az tettes nagyságos vármegyét úgy mint atyánkat, minket ne haborgason az elpárolat papokért, mivel mik nem acceptálhatjuk őket nem csak azért, hogy unitusok, hanem ez is áll előttünk, hogy mikor papok lettek rácz vallásban és a rácz püspök mikor eőket meg szentelte, akkor eők meg esküven, hogy eők más püspöket nem keresnek, a rácz püspökön kívül; azt az hitet semmiben tartotak magoknak, más püspöket keresnek a mint értetük akkor is még esküttek úgy mint méltosagos groff püspök és fő-ispány ur eő Excellentiaja

Cinstite nobil comitat, milostivi măriți domni și părinți buni peste meritele noastre. Am văzut porunca Măritei Doamne și a Măritului Comitat, pe care o cinstim cu mare onoare, o ținem ca a mamei noastre bune, fiindcă suntem următori tuturor poruncilor, dăm cvar-tire oștirilor Măriei Sale, și Iluștrilor domni serviciul pe care-l datorăm il păstrăm. De aceia noi ne rugăm de Măritul Comitat, ca de părintele nostru, să nu ne turbure pe noi pentru popii desfăcuți de noi, fiindcă noi nu-i putem primi, nu numai fiindcă sunt uniți, ci ni stă și aceia înainte că, pe când s'au făcut popi în religia sârbească și când i-a sfințit episcopul sârbesc, atunci s'au jurat că ei nu vor căută alt episcop afară de episcopul sârbesc; credința aceia au luat-o în vânt: pe cât am înțeles, își caută alt episcop, și atunci s'au jurat Excelenței Sale Iluștrului conte episcop și prefect. De aceia noi vedem că numai cu un ochiu nu se poate să se uite cineva și în cer și pe pământ; de aceia nici preoții nu ar trebui să sfin-

kere allá, azért mik láttuk, hogy egy szemivel nem nézhet az égben és a földre is, azért a papok sem kéne egyszer egy léleket kétszer esküni melyet az Isten eö Szen Felsége tiltja az hamis hit mondást, melyet a szent irás bizonyítja azért a sziveinktől eök elidegenedtenek azért mik semmiképpen eöket nem acceptállyuk, hogy mik micsoda szivébül a könyörgését halgatnánk, mikor eök kétszer esküttenek, mikor a szent irás az ezekben vagyon, ha egy paraszt ember is hamissan esküszik nagy büntetése van néki, azért mi semmi képpen az unitus papokat nem acceptállyuk. Most várunk eö felsége kegyes parancsolattyát, hogy meg vizsgáltya a mi bajainkat, azért kérjük a tettes nagyságos vármegyét minket ne rongaltasson az unitus papokért, mert mi semmiképpen unitusok nem leszünk, mivel görög vallásban vagyunk és azt tartjuk a ki egy hitünkkel két vallásban nem lehetünk racz vallásban is unitus is, azért mik tiltjuk az egy élő Istenre, és felséges aszonyunkra minket ne háborgassanak, vala még eö felségitől a parancsolat el ne érkezik, mivel most várjuk, hogy a metropolunk le jön eö felsége követivel, akkor fognak publicálni eö felsége parancsolattyát mi tevők leszünk, mivel eö felsége birodalmába azt kívánja, hogy mindenik maga vallásában nyugodjék, azért mik is hat nyugodjunk a kik görög vallásban vagyunk, mert mi Lazakságiak, Beczenzeiek és Berettyomelyiek, nem különben Körösvölgyiek, a kik görög vallásban vagyunk, semmi képpen unitusok nem leszünk. Maradván tettes nagyságos vármegyének alázatos szolgáj.

Berettyo, Beczenze, Laksági és körös völgyi lakosok közönségesen.

(Archiva Comitatului Bihorului, fasc. XII, 1754, pp. 734-7.)

MMMCXXXIX.

1754,
25 Maiu.

Guvernul ardelean orânduiește ca, din pricina ciumei ce se întinde dincolo de munți, să nu treacă nimeni acolo, mărindu-se paza.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 36/754; rezumat Stenner.)

tească pe un suflet de două ori, căci Sfânta Înălțime a lui Dumnezeu pedepsește credința strâmbă, ceia ce dovedește și Sf. Scriptură. De aceia ei s'au înstrăinat de la inimile noastre, de aceia nu-i putem primi cu niciun chip, căci cu ce inimă li-am ascultă rugăciunile, când s'au jurat de două ori, când Sf. Scriptură spune că, dacă și un om prost jură strâmb, are mare pedeapsă. De aceia noi cu niciun chip nu primim pe preoții uniți. Acuma așteptăm milostivă poruncă a Măriei Sale, ca să cerceteze năcazurile noastre. Deci rugăm pe Măritul Comitat să nu ne piarză pentru popii uniți, căci noi în niciun chip nu vom fi uniți, fiindcă suntem în legea grecească și ținem că într-o credință cu două religii nu putem fi, și în legea sârbească, și uniți. Deci aceia noi vă interzicem, pentru unul Dumnezeu și pentru Maica Domnului, să nu ne mai turburați, cu toate că porunca Măriei Sale nu a sosit; fiindcă acum așteptăm să ni vină Mitropolitul cu trimișii Măriei Sale. Atunci vor publica porunca Măriei Sale, ce să facem, căci Măria Sa dorește ca în țara Sa să se odihnească fiecare în legea sa. Deci lasă să ne liniștim și noi cari suntem de legea grecească, de oare ce noi locuitorii din Lăcșag, Berencze [= Bistrița, de mai sus], Berettyo, Mellelék, cât și din Valea Crișului, cari suntem de religie grecească, nu vom fi uniți cu niciun chip. Rămânem plecate slugi ale Măritului Comitat:

Locuitorii de obște din Bertiu, Berencze, Lăcșag și Valea Crișului

MMMCXL.

Guvernul ardelean comunică un ordin împărătesc pentru paza de ciumă și oprirea strictă a trecerii celor de peste munți.

1754,
6 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 53/754; rezumat Stenner.)

MMMCXLI.

Frățilă, vătaf de plaiu din Prahova, către Brașoveni, despre dobitoacele ce se țin abuziv la stănilor lor din Țară.

Brașov,
1754,
20 Iulie.

Wallachisches Instrument; ist folgendes Inhalts:

Allen Einwohnern der wallachischen Vorstadt, nebst allen siebendörfferschen und andern im burtzenländischen District lebenden Einsaszen, welche Schaffe, Pferde, Ochsen und (salva venia) Schweine allhier auf unserem hiesigen territorio haben, thue kund und zu wissen dass uns der wallachische Fürst durch eine Durchlauchtichste Schrift befiehlt, sobald solche ankähme, ich gleich bey alle sogenannte ihre Stene hingehen solle, die allda befindliche Pferde, Ochsen Kühe und Schweine wegzuweisen damit selbige von diesem Gebiethe hinüber in Burtzenland getrieben werden solten. Der Fürst wolle unmöglich gestatten dass dieserley Vieh ausser nur die Schaffe, nebst 2 Pferden, bey denen gedachten Stenen gehalten werden solten. Sehet aber und erkennet dass ich euch, als guten Freunden, solches kund und wissend mache dass ihr binnen 2, 3 Tagen hinkommet und eure Ochsen, Kühe und Schweine von hier hinüber treiben möget, nach des Fürsten Befehl, als welchem ich nachkommen muss. Wesswegen ich denn mit allen Ploäschen auf die Gebürge gegangen, den fürstlichen Befehl zur Execution zu bringen. Ihr werdet nun alle um desto schleuniger euch allhier einfinden, damit wir zusammen kommen, und Ihr ungehindert eure Eigenthümer heben könnet. Im Fall Ihr aber euch verabsäumen werdet, so wisset dass ich noch mehrere Leuthe zu mir nehmen und das Eurigte eincassieren werde, auch meine Mühe bezahlt nehmen werde, es mage der Stene zugehören wem er wil. Dieses ist's wovon ich euch berichten sollen. Gehabet euch wohl.

Iulii, die 20, 1754.

Verbleibe euer aller verbundener Freund, Gönner und nachbarschaftlicher naher Verwandter.

Frezile, Votăfful de Plăje den Praova.

(Brașov, Archiva Orașului; traducere contemporană.)

MMMCXLII.

Brașovenii către generalul-comandant al Ardealului, despre neplăcerile ce întâmpină cu turmele ce trimit în Țara-Românească.

Brașov,
1754,
5 August.

Ihro Excellenz, Hochgeborener Reichs-Graff, gnädiger Herr! Euer Hochgräfl. Excellenz wird nicht unbekannt sein was Gestalten, noch von langen Jahren her, viele hiesige Contribuenten in der Wallachei gelegene Gebürge zur Weide für ihre Schaaf, Pferde und Rindvieh immer wegen des unzulänglichen Raumes unseres Bezirkes in Bestand genommen; welches also auch auf dieses Jahr um so viel ehender geschehen, als im nächstverstrichenen Jahre der wallachische Fürst in einer von ihm unterfertigten und mit seinem fürstlichen Petschafft bekräftigten und im Beischluss zugleich copirlich folgenden Schrift, uns die winterliche Abführung für die hineinzutreibende Schaaf a Para 5 $\frac{1}{2}$ und für die Pferde und das Rindvieh a Para 22 festgesetzt, womit also alle sommerliche Abgaben aufgehoben sein sollten. Woraus demnach die Gestattung der freien Weide auf den Gebürgen

dortiger Provinzen, gegen Abführung der gewöhnlichen Bestandts-Taxa, nothwendig zu folgern, gleichwie auch die Pächter, nebst ihren Schaafen, mit den Pferden und mit dem Rindvieh sich daselbst sicher gedacht. Vor einigen Tagen nun aber ist uns wider Vermuthen die sichere Nachricht eingelaufen dass nicht nur kürzlich in dem in der benachbarten Wallachei gelegenen Marktflecken Kempchina eine Verordnung des wallachischen Fürsten, dieses Inhaltes, dass denen Inwohnern hiesigen Fürstenthums fernerhin nicht mehr als 2 Pferde bei denen Schaafen, hingegen gar kein Rindvieh und, *salva venia*, Schweine auf dortigen Gebürge sollten geduldet werden, mit weiterem Verboth auch Hirse und Saltz daselbst in der Wallachei zu kaufen, verlesen, sondern auch gleich zur Execution geschritten und verschiedene Pferde und Rindvieh anhero zurückgewiesen worden, durch hierzu abgeschickte Leute, die sich in mehreren Worten verlauten lassen dass, wofern dergleichen Vieh nur den folgenden Tag noch daselbst würde angetroffen werden, von einer jeden Heerde, gross oder klein, 5 türkische Thaler Strafe zu erlegen seien. Allermassen diejenigen hierländischen Inwohner, welche diesfällige Vieh-Wirthschaft auf dortigem Gebieth halten wollten, sich auch völlig in die Wallachei begeben möchten, allwo sie vor sich nicht mehr als 6 türkische Thaler jährlich Contribution zahlen sollten. Und, eben als wir vorgestern dieses in unserer Rathversammlung vernommen, kommt uns zu Händen beiliegendes nunmehr aus dem wallachischen in die deutsche Sprache übersetztes, von einem Ober-Aufseher derer Fuss-Stege, oder, wie er alldorten pfeget benennet zu werden, Vataff de Plaje, einem unserer Schaafhirten zugekommenes Schreiben, woraus also Euer Hochgräfl. Excellenz die Gewissheit oben erwähnter Verordnung des wallachischen Fürsten mit Mehrerem zu ersehen gnädigst geruhen wollen. Da nun das hiesige *vivum aerarium* Ihro k. k. Majestät, unser allergnädigsten Landes-Mutter, das ohnehin, wegen völliger Sperrung des Commercii in die Wallachei, in der äussersten Beklemmung sich befindet, durch diese Verordnung des wallachischen Fürsten auf das Neue hart angefochten wird, gestalten die Pächter dortiger Gebürge hier zu Lande nicht Platz finden, wohin sie mit ihrem Vieh sich begeben sollen, — so haben wir zwar alsogleich bei dem Vernehmen dieser wiedrigen Begebenheit den wallachischen Fürsten seines uns gegebenen schriftlichen Versprechens, wovon oben Erwähnung geschehen, erinnern und einen Versuch thun wollen, ob nicht durch unsere Vorstellung bei selbigem solch widerrechtliches Verfahren hätte können eingestellt werden. Es haben aber des hiesigen (tit.) Herrn Generalens Feldzeugmeisters Baron v. Stentsch Excellenz die Eröffnung uns mitgetheilet dass, weilen sogar Hochselbigem nicht erlaubet sei mit dem wallachischen Fürsten zu correspondiren, Sie auch uns an ihn zu schreiben nicht gestatten konnten. Wannenhero uns gleich Anfangs gemüssiget sehen Euer Hochgräflichen Excellenz hohe Hülfe in gegenwärtiger Sache anzuflehen, mit unterthänigster Bitte, Hochdieselben wollen gnädigst geruhen, sowohl diesfalls das Benöthigte an den wallachischen Fürsten abgehen zu lassen, als auch uns die hohe Erlaubniss zu ertheilen, dieserwegen, wie auch zukünftig, in ein und anderen Vorfällen an selbigen schreiben zu dürfen; die wir in tiefstem Respect beharren.

Euer Hochgräflichen Excellenz unterthänigste Knechte.

Kronstadt, den 5. August 1754.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 99/754.)

MMMCXLIII.

Braşov,
1754,
12 August.

Braşovenii către comandantul Ardealului, despre izgonirea, cu ameninţări, a oamenilor lor din Țara-Românească.

Es werden verlesen das (titl.) commandierenden Herrn Generalen und (titl.) Herrn Hofraths von Seeberg Antwortschreiben (auf obiges Gesuch vom 5.

August d. J.), da uns denn an den Fürsten der Wallachei fernerhin zu schreiben untersagt wird; des commandierenden Herrn Generalen Excellenz aber versprechen in allen Vorfällen sowohl, als auch in gegenwärtiger, uns möglichst zu assistiren. In Erwägung dessen denn auch in der Session Hochselbigen wiederum berichtet wird dass, nach der vorigen unterm 5. huius geschehenen Einschickung, wallachischer Seits die Erlaubniss zwar ergangen, die weggewiesenen Pferde und Rind-Vieh auf dortige Gebirge wiederum zurückzubringen; bei dessen und deren Anlangung aber sei Alles von hiez zu bestellten Leuten gezählet worden, mit dem Bedeuten, von jedem Stück Para 22 zu erlegen. In gleichem wird hochgedachtem commandierenden Herrn Generalen Excellenz eingeschicket im Beischluss des wallachischen Fürstens Schrift, in welcher er im nächstverstrichenen Jahre den Ojerit und Vacarit, mit Erlassung weiterer sommerlichen Abgabe, bestimmt, wie auch, in Originali, ein dem Herrn Stadtrichter von denen jenseits Törzburg befindlichen Kalibaschen eingelaufener schriftlicher Bericht dass ein gewisser Bojar aus der Wallachei zu ihnen gekommen und ihnen wissend gemacht dass, woferne sie sich nicht völlig aufs Gebiethe der Wallachei ziehen wollten, derjenige so hinfüro daselbst sich würde sehen lassen, aufgehänket, und sein auf dortigem Grund und Boden anzutreffendes Vieh confisciret solle werden. Woran also der Löbliche Magistrat des commandierenden Herrn Generalen Excellenz vermöge homagialischer Obligation die unterthänigste Nachricht gebe, um sich ausser Verantwortung zu setzen, wenn die, in mehr als 300 Familien bestehenden Kalibaschen, bei sogenannten Dingen, in die Wallachei zu entweichen nothgedrungen würden.

(Braşov, Archiva Oraşului; Protocolul 1754, p. 145.)

MMMCXLIV.

Braşovenii către comandantul Ardealului (răspuns la o scrisoare din 5 ale lunii), trimiţându-i privilegiul pentru păşunat al Domnului muntean şi asigurând că el s'a răsgândit spre bine¹.

Braşov,
1754,
12 August.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 103/754; rezumat Stenner.)

MMMCXLV.

Protocol braşovean, despre asigurarea venită de la Domnul muntean şi de la Vistierul Văcărescu că nu se va plăti pentru turme mai mult decât anul trecut.

Braşov,
1754,
15 August.

Am 15. August 1754 wird vom Fürsten der Wallachei und dem Vakareszku eine Zuschrift verlesen, worinnen versichert wird dass hiesige Inwohner, welche mit ihren Schaafen in die Wallachei kommen würden, nichts mehr als wie im nächstverflossenen Jahre, nemlich 5 Para alter Müntz-Gattung Ojerit, für die Pferde und Rindvieh aber 30 Para, nach der vorjährigen Einrichtung, Gyerberit² zu zahlen haben, wobei dann ferner Erwähnung geschieht dass etwa ein und andere ausgesprengte Unwahrheiten nicht zu glauben, und, wenn dergleichen sich äusserten, nur dem wallachischen Fürsten diese zu berichten seien, der deswegen an dem Ursacher eine gebührende Strafe würde vollziehen lassen.

(Braşov, Archiva Oraşului; Protocolul 1754, p. 151.)

¹ Alta decât precedentă?

² Ierbărit.

MMMCXLVI.

1754,
2/13 Sep-
tembre.

Constantin-Vodă Racoviță al Țerii-Românești către generalul de Wallis, despre prigonirea colibașilor lor de oamenii săi.

Responsoriarum a principe Valachiae, domino Constantino de Rakovicsa, ad me, generalem campi marechallum, comitem a Wallis, de dato Cibinii (?), 2 septembris 1754, s. vet.

Solita cum veneratione accepi aestimatissimas Excellentiae Vestrae proxime elapsi mensis exaratas literas, quibus mihi amabiliter significare placuit Magistratum civitatis coronensis querulose eidem remonstrasse quod officiales mei, non attenta vicinalis necessitudinis lege, kolibasios incolas a solita suorum hanc in patriam animalium impulsione impediunt, iisdemque dictorum animalium confiscationem minentur, quinimo eundem censum aestivo tempore, quem hyberno colligere moris est, eosdem exsolvere constringant quodque illius partis incolas aliis huius modi oppressionibus ac molestiis afficiant. Quamobrem, facta exquisita atque diligenti inquisitione, licet ab officialibus meis certior factus fuerim nullam vicinalis necessitudinis legem depravatam nullumque censum praeter solitum, tum respectu ad oves, cum etiam respectu ad reliqua animalia, quae in regione valachica solent hibernari, expetitur, ac proinde omnia ex parte nostra observata fuisse, quae elapso anno, mense septembri, Magistratui coronensi observaturos nos scripsimus et appromisimus, nihilominus tamen novos iteratosque ordines omnibus officialibus meis dedi, quo in iura vicinitatis sint observantissimi, neque ultra limites solita animalium taxa procedere insolitosque census, non quidem extorquere, sed neque appetere audeant. Ad maiorem ergo Excellentiae Vestrae contentationem praesentes meas amicales literas eidem transmittere volui, quibus Excellentiam Vestram certiore faciam quemadmodum hucusque, ita etiam imposterum omnes qui in hanc provinciam suas oves atque reliqua animalia hybernationis causa transmitterent, ab omni molestia insolitaque census exactione liberos immunesque futuros, nihilque amplius praeter solita atque elapso anno sancita exoluturos. Dignabitur itaque Excellentia Vestra omnibus quibus placuerit oves suas et reliqua animalia ad nostras has partes hybernationis causa transmittere liberum futurum passum significare, eosdemque nihil praeter supradictos solitos et sancitos census exoluturos ex parte nostra appromittere, etc.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 168/754; trimeasă de generalul Wallis la 11 Octombrie Brașovenilor.)

MMMCXLVII.

Brașov,
1754,
12 Decem-
bre.

Brașovenii către comandantul Ardealului, arătându-i că în Moldova, cu toată fâgăduiala, oieritul s'a ridicat de la 8 la 10 parale și că se ieau 2 zloți și jumătate dela fiecare turmă, -- ei având șapte în douăzeci de locuri: așteaptă ca intervenția lui să li aducă și restituirea taxelor.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 218/754; rezumat Stenner.)

MMMCXLVIII.

Brașov,
1754,
24 Decem-
bre.

Sfatul brașovean hotărăște să arăte generalului-comandant al Ardealului că ispravnicul de Câmpulung cere taxe nedrepte de la păstorii de porci.

Nachdem einige Wallachen aus Weidenbach und Neustadt klagbar vorgebracht dass der Ispravnic von Kempelung die von hier zur Mastung in die Wallachei getriebenen, anjetzo aber zurückgekommenen Schweine angehalten (deren Zahl aus hiesigem District bis auf 6.021 sich belaufe, worunter jedoch auch

eine Herde aus dem Fogarascher District inbegriffen sei) und von jedem Para 5 Dismerit oder Zehnden verlangt, und bis zu dessen Abführung, bei Loslassung der Schweine, aber von jeder Heerde einen Hirten gefänglich zurückbehalten habe, — so soll dieserwegen an den commandirenden Generalen geschrieben werden um dieserwegen bei dem wallachischen Fürsten die Remedur zu bewirken.

(Braşov, Archiva Oraşului; Protocolul 1754, p. 225.)

MMMCXLIX.

Generalul comandant al Ardealului făgăduieşte Braşovenilor să intervie în chestia porcilor şi trimite copia plângerii lor însuşi către Domn.

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul 1755, p. 231.)

Braşov,
1755,
11 Ianuar.

MMMCL.

Protocol braşovean, despre declaraţia Domnului Moldovei că n'a putut lua nicio măsură cu privire la plângerile din Ardeal, de oare ce nu i s'a făcut nicio plângere.

Es wird ein Antwortschreiben des commandierenden Generalen, sammt einer abschriftlichen Zuschrift des Fürsten aus der Moldau, unterm 19. Februar 1755 verlesen, in welcher der Fürst anführt dass er bei aller Untersuchung die Richtigkeit der klagbar vorgebrachten Beschwerden nicht habe ergründen können, nachdem kein Kläger sich eingefunden, der Einen oder den Anderen hätte beschuldigen sollen; wannenhero er einen Kläger erwarte und verspricht alle Satisfaction.

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul 1755, p. 243.)

Braşov,
1755,
19 Februar.

MMMCLI.

Protocol braşovean, cu privire la chemarea de către Domnul Moldovei a ciobanilor, oferind scutiri pentru oi şi cai.

Unterm 23. September 1755 wird ein Schreiben vom Moldauer Fürsten verlesen, worinnen er den hiesigen District invitirt die Schaaf auf den Winter in sein Land treiben zu lassen und verspricht dass nun von einem Schaaf nicht mehr denn den. 8 Ojerit geben solle, und dass bei jeder Heerde 12 Pferde gratis passieren sollten.

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul 1755, p. 409.)

Braşov,
1755,
23 Septem-
bre.

MMMCLII.

Braşovenii către comandantul Ardealului, cerând a se îngădui aducerea mai departe a vinurilor muntene ce sunt pe drum, nefiind nicio primejdie de venire a oamenilor de dincolo.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 311/755; rezumat Stenner.)

Braşov,
1755,
18 Decem-
bre.

MMMCLIII.

Comisiunea Sanitară hotărăşte a se lăsa Românii la oile lor şi negustorii la câştigul lor peste munte, cu condiţie a nu trece plaiul înapoi până la deschiderea graniţei, a se îngădui transportul de vin muntean, fără proprietari însă şi cu îndă-

Sibiiu,
1756,
9 Mart.

torire pentru cărauși a face contumacie de trei săptămâni, a se păstra păzitori la pasul Timișului, a se opri dusul trabanților la colibașii de afară, dacă nu vreau să facă zilele de contumacie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 69/756; rezumat Stenner.)

MMMCLIV.

1756, Brașovenii către Comisiunea Sanitară, mulțămind pentru măsurile de îngăduință și declarând că ieau asupra-i garanția cerută.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 78/756; rezumat Stenner.)

MMMCLV.

1756, Guvernul ardelean ia măsuri cu privire la ciobanii ce se întorc de peste
26 Maiu. munte dela turmele lor.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 143/756; rezumat Stenner.)

MMMCLVI.

Sibiiu, Guvernul cere dela Brașoveni însemnarea exactă a ciobanilor de peste
1756, munte și de pe plaiuri.
18 Septem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 198/756; rezumat Stenner.)

MMMCLVII.

1756, Guvernul ardelean poruncește Brașovenilor a se confiscă lucrurile și măr-
22 Septem- furile de peste munți care sosesc fără stampila vămii („Regia-Zettel“).
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 294/756; rezumat Stenner.)

MMMCLVIII.

Sibiiu, Guvernul ardelean comunică Brașovenilor că oricine va trece pe furiș
1756, muntele în Țara-Românească, peste cordon, chiar cu voie dela plăieș, sau păzitor,
25 Septem- va fi spânzurat fără zăbavă.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 307/756; rezumat Stenner.)

MMMCLIX.

Sibiiu, Guvernul ardelean către Brașoveni, îndemnându-i a opri pe ai lor de la
1756, acte de răz bunare pentru că din cauza ciumei a fost cu neputință a se judecă
12 Novem- mult timp procesele lor cu Moldoveni și Munteni.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 379/756; rezumat Stenner.)

MMMCLX.

1757, Comisiunea Sanitară arată Brașovenilor că oile și vitele pot fi aduse în
17 Mart. Țara-Românească numai după o cercetare temeinică.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 66/757; rezumat Stenner.)

MMMCLXI.

Guvernul ardelean arată supt ce condiții îngăduie a se aduce vitele de 1757,
peste munți. 28 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 198/757; rezumat Stenner.)

MMMCLXII.

Constantin-Vodă Racoviță, Domnul Moldovei, către generalul-comandant Iași,
în Ardeal, despre dorința lui călduroasă de a se relua legăturile după încetarea 1757,
ciumei. 20 Iunie
st. v.

Illustrissime et Excellentissime domine, domine colendissime,

Quas sub 23-tia novembris anni elapsi responsorias ad meas priores Excellentia Vestra exarare dignata fuit, volupe percepi: propensissimum Excellentiae Vestrae erga me exinde diiudicans animum, quod, communicata cum Excelso Gubernio Regio re, salutare, in restituenda confiniorum tranquillitate, remedium landabiliter elaborare amissa fuerit. Ast, cum pestiferae luis sinistra occasio occasionem commissariorum in praesens denominandorum penitus praescindat, Deum veneror (?) ut, prout ex litteris Excellentiae Vestrae percepi, in commune solatium contagiosum hoc malum radicitus evellatur, ita ut votis expeditum recurat tempus, quo de ablegatis commissariis locoque per Excellentiam Vestram constituto instruar, id enim tunc agam ut de mea alacritate in concurrendo ex mea parte abunde satagam. Interim non possum non quin Excellentiae Vestrae aperte declarem qualis mihi exinde prognata fuerit voluptas, cum consilium mutuo sumptum re rigorosa, prohibitione innovationis, infractionis vel laesionis in confiniis Transilvaniae promulgatum, laetus intellexerim; subito etenim et ego strictissima officialibus marginibus invigilantibus iniunxi mandata ut cuilibet inter suos limites, usque ad tempus commissionis proprium, quiescendum imponatur; quod si vero, alterutra ex parte, opinionem praeter, querelae inciderent, certissimam iustitiam Excellentia Vestra sibi promittere poterit; de qua me et ex sua parte identidem convincere haud gravata fuit. Quid enim unquam vel animo vel votis magis cuperem, quam sincerissimae complacendique studiosissimae meae mentis exhibere convictiones, integerrimo vicinalis amicitiae particularique cultu semper permanendo

Excellentiae Vestrae obligatissimus servus

Constantinus de Rakovitza, m. p.

Iassii, die 20 iunii st. vet. 1757.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 101/757; comunicat de Guvern Brașovenilor la 22 Mart (?).)

MMMCLXIII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că din nou s'a oprit orice 1757,
trecere, pe plaiu sau pe poteci, în Țara-Românească, din cauza ciumei. 3 August.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 234/757; rezumat Stenner.)

MMMCLXIV.

Comisiunea Sanitară fixează o carantină de 28 de zile pentru ciobani și 1758,
pentru lână, care trebuie spălată și aierisită, oile cu lână pe ele putând trece. Februar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 87/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXV.

1758, Guvernul ardelean arată Brașovenilor cum trebuie să se facă verificarea
28 Februar. turmelor ce trec în Țara-Românească ori pasc în pădurile vecine graniței, dincolo.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 55/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXVI.

Brașov, Brașovenii către Comisiunea Sanitară, despre cererea ciobanilor de a se
1758, putea întoarce din Țara-Românească, făcând carantină de șapte zile, căci altfel
30 April. ar fi siliți să se mute cu totul acolo, adăugind din partea lor că astfel ar pierde
și fîscul și țara, unde n'ar mai fi carne de oaie, brânză, lapte acru și lână.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 21/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXVII.

Sibiiu, Guvernul ardelean poruncește a se opri fuga de Români în principatul
1758, muntean și a se închide îndemnătorii.
3 Iulie.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 168/756; rezumat Stenner.)

MMMCLXVIII.

1758, Comisiunea Sanitară către Brașoveni, despre cum trebuie să se procedeze
August. față de ciuma din Țara-Românească, în ce privește exportul de vite.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 143/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXIX.

1758, Guvernul ardelean către Brașoveni, oprind aducerea din Principate a pieilor
29 August. și vitelor, din cauza ciumei ce domnește în împrejurimea Bucureștilor.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 142/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXX.

1758, Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că, pentru ciuma din Constan-
9 Septem- tinopol, trebuie închise și păzite bine toate pasurile, afară de Turnu-Roșu, Bran,
bre. Timiș și Ghimeș.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 137/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXXI.

1758, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre felul cum, în vederea ciumei,
20 Septem- trebuie să-și aducă înapoi vitele din Țara-Românească.
bre.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 145/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXXII.

Oradea- Comisiunea Sanitară către Brașoveni, cerând o strictă supraveghere a plaiu-
Mare, rilor din cauza ciumei ce a izbucnit, cum recunosc și negustorii munteni, și
1757, la Ploiești.
16 Decem-
bre.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 144/758; rezumat Stenner.)

MMMCLXXIII.

Sfatul brașovean ia măsuri cu privire la ceata de Tatari ce ar stă, gata de năvălire, în Moldova.

(Brașov, Archiva Orașului; protocolul dela 3 Octombre 1758.)

Brașov,
1758,
3 Octom-
bre.

MMMCLXXIV.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre întoarcerea Tatarilor din Moldova și dispariția temerilor de năvălire în Ardeal.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 171/1758; rezumat Stenner.)

1758,
7 Novem-
bre.

MMMCLXXV.

Comisiunea Aulică Ungară către episcopul răsăritean de Oradea-Mare relativ la preoții peste număr din părțile lui.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque, Apostolicae Maiestatis iussu et nomine per commissionem caesareo-regiam aulicam N. N., episcopo graeci ritus, hisce significandum:

Oradea-
Mare,
1758,
16 Decem-
bre.

Sacratissimam Caesareo-Regiam Apostolicam Maiestatem ad factam per comitatum bihariensem commissioni huic caesareo-regiae repraesentationem atque super hac sibi facta demissa relatione commissionali, illa quippe, quod numerus poparum, tam unitorum, quam non unitorum ritus, tantus sit, ut in uno, eodem loco, tres et quatuor, in nonnullis vero locis septem popae numerentur, quibus contributionalis fundus multum diminuitur, contribuens populus vero multum gravatur, dominis vero terrestribus, ita et comitatu exhinc magnae confusiones causentur; exploratumque esse quod in gente valachica qui vix aliquid sciunt facile in clerum assumantur et in presbyteros ordinentur, quare utriusque ritus episcopis cancellos ponendos esse, ne ultra necessitatem et vacantiam loca popis onerent, neve tantos in presbyteros ordinent, clementissime ratificata commissionis istius propositione, per benignum suum ad eandem de dato 29^a novembris anni currentis expeditum rescriptum, resolvisse ut, tam unius, quam alterius ritus episcopis serio iniungatur ut quaevis vacans parochia non alio popa, quam illo qui alibi superfluous, idoneus attamen fuerit, provideatur, neque ordinatorum familiis, quae illis eodem tecto et foco cohabitant, prius exemptio a contributione competat, quam, dum talis actualem parochiam vel curam animarum sibi in loco delatam habuerit; quod tamen exceptis popis illis qui, relicto schismate, in Unionem transeunt, ut qui dicamine publicatarum ordinationum in Unione exemptione a contributione, esto parochiam non administrent, fruuntur, intelligendum esse. Quam benignam dispositionem regiam N. N. Reverentia Vestra episcopalis in omnibus omni cum exactitudine exequi noverit. Datum ex commissione caesareo-regia aulica, Magno-Varadini, die 16^a X-bris, anno 1758.

(Archiva Comitatus Bihorului.)

MMMCLXXVI.

Comisiunea regală aulică hotărăște în privința certe Românilor uniți și neuniți din comitatul Oradiei-Mari.

1758,
22 Septem-
bre.

Sacratissimae Caesareae Regiaeque Apostolicae Maiestatis iussu et nomine ab hac Sua Commissione Aulica Venerabili Capitulo Magno-Varadiensi, Sede vacante hismet significandum.

Ex quo, per superiores aliquot annos, a clero et natione illyrica graeci ritus non unitorum in Hungaria crebrae et graves querimoniae ad Sacram Suam Maiestatem, dominam nostram Clementissimam, humillime delatae haberentur quod in hac diaecesi magno-varadiensi populus et ecclesiae suae gentis, et praesertim Valachorum dictum ritum non unitorum profitentium, contra privilegia ab Augustissimis progenitoribus fatae Suae Maiestatis clero et nationi clementer elargita, et usque ad Suam Maiestatem nunc feliciter regnantem confirmata, libero exercitio religionis ipsis concessio frui non valeant, sed ab episcopo latino varadiensi in permultas eorum ecclesias sacerdotes ritus unitorum superinduci, popae illis excludi et reclamantes, non minus popae atque laici, aliqui carcere, aliqui verberibus affici soleant, necnon quod episcopus aradiensis ritus non unitorum, ad cuius respectivam diaecesim et iurisdictionem pertinerent, veniendo huc ad peragendam visitationem, anno 1753, per exmissos ab episcopo latino ea prohibitus et, concitato etiam saeculari brachio, illa supersedere coactus fuerit, Maiestatem Suam Sacratissimam pro materna sua pietate et iustitia erga quosvis fideles suos subditos et vi principatus sibi incumbente, suprema cura et vigilantia, pro salute et tranquillitate publica, non praetermisisset, imprimis ulteriora attentata huius naturae episcopo varadiensi condigne inhibere, super antelatis gravaminibus vero per specialem unam commissionem Suae Maiestatis aulicam, successive usque in tertiam vicem, huc Varadinum exmissam, solertissime inquiri, necnon accersitis universitatis locorum incolis valachis, ab eis declarationes viritim, utrum quisque ritum unitum, vel non unitum profiteatur, a senioribus communitatis vero, cuius ritus sacerdotem nunc habeant, et ecclesia loci, an a domino terrestri, vel a populo ipso constructa sit, coram commissione excipi, et eas per singula loca et rubricas in unam summariam conscriptionem redigi, et demum a commissariis fidelem et bene qualificatam relationem, cum omnibus actis et protocollo, et cum annexa opinione, quo meliori modo locis satisfactio impendi, et perturbata res ecclesiastica ritus non unitorum ad congruum ordinem, privilegiis eorum consentaneum et rei sacrae Unionis innoxium, reduci posse videatur, Sacratissimae Suae Maiestati humillime transmitti facere.

Quae cum hactenus a commissione, pro homagiali sua obligatione et Augustissimae via Excelsae Cancellariae Regiae Aulae Hungaricae atque itidem Excelsae Deputationis Aulicae in Illyricis, devotissime submissae fuerint, Maiestas eius Sacratissima ad referatam eorum ab utroque dicasterio sibi factam clementissime resolvit et rescriptis de 29 novembris, 1-a huius decembris, ad commissionem datis, statuit in hunc modum:

Primo: Ut illae ecclesiae, quae per catholicos vel unitos dominos terrestres aedificatae sunt, semper pro Unione maneant, et in eis unitus sacerdos constituatur, licet in huiusmodi locis ubi tales ecclesiae sunt, penitus nulla familia unita resideret; attamen talis unitus sacerdos nec iurisdictionem, nec curam animarum in graeci ritus non unitos ibidem exercent, aut alias praestationes sibi vendicet, verum praecise, qua capellanus, ad nutum amovibilis ibidem respiciatur.

Secundo: Ut, ubi ecclesiam unitus sacerdos administrat, et communitas potiori ex parte unita est, ecclesia talis (nulla reflexione habita, per quem aedificata extiterit) pariter pro unitis remaneat; non uniti vero in eiusmodi locis degentes, si non minus quam quartam partem communitatis constituent et ad aliam parochiam non spectent, ecclesiam sibi aedificare et pro necessitate popas sibi constituere possint.

Tertio: Ubi potissima communitatis pars non unita est et ecclesiam a populo aedificatam, vel sola, vel cum unitis tenet, talis ecclesia solis non unitis cedat, uniti autem aliam ecclesiam sibi aedificare valeant. Quod si vero non uniti eius loci antehac Unionem assumpsissent, et a tempore factae professionis coram commissione et ab ea defecissent, tali casu ecclesia non ipsis, sed unitis cedat, insuper non unitis neque aliam ecclesiam pro se aedificare admittatur.

Quarto: Ut in locis ubi nullus plane unitus incola degit, et tamen unitus sacerdos illocatus est, nisi ecclesia per patronum pro unitis aedificata sit, eorum ecclesia ibidem habita pro non unitis cedat; ast sacerdos ille unitus in loco permanere possit, donec suo tempore missionarii vagi exmittentur. Ita tamen manere, ut curam animarum ibidem in graeci ritus non unitos non exercent, neque stolares aut alias quaspiam obventiones desumat.

Quinto: Locis ubi de praesenti nulla ecclesia et nec unitus popa habetur, maneant res in statu quo. Sequantur quaeque pars parochiam quam hactenus sunt secutae et respectivis suis ordinariis in spirituali iurisdictione subiaceant.

Sexto: Quod si vero aliquo loco nulla ecclesia, nullus sacerdos, et nihilominus tot incolae uniti ritus existerent, qui par essent et vellent ecclesiam sibi construere, hoc illis ratione status religionis dominantis omnino liceat facere, et, si ordinario visum fuerit, ipsis etiam sacerdote provideantur.

Septimo: Loca quorum incolae sub praeterita regia commissione ad neutrum ritum profitendum se determinare potuerunt, vel non voluerunt, ecclesiae, iure religionis dominantis, simpliciter Unioni addicantur, et singulis unitus parochus constituatur. Verumtamen incolae ad se declarandum deinceps non urgeantur, sed tantum suavi christiana instructione ad Unionem disponantur et volentes recipiantur.

Octavo: Si vero quopiam tali loco ab eo tempore unus vel plures ritum non unitum amplexi essent et eum profiteri pergerent, in eos quidem habeat episcopus non unitorum aradiensis spirituale iurisdictionem, sed ecclesiam inibi pro se aedificare ipsis nequaquam liceat.

Ut autem praelatis utrinque partium liquido constet quae in specie loca et ecclesiae per hanc benignissimam regulationem parti ritus unitorum (salvo in futurum accremento ex non unitis ad unionem transituris, et praeter eas familias, aut individua, quae minutim per loca non unitorum actu degunt) suis modis obtineant, dari eis catalogum talium locorum et ecclesiarum, ex professionibus anni 1755 et 56 apud commissionem factis accurate depromptum et a nobis authenticatum, pro indisputabili fundamento valiturum. Quem proinde Venerabili Capitulo, Sede vacante, pro sui notitia et respective directione, annectimus.

Caeterum iam de priori a Sua Maiestate Sacratissima serio praeceptum est et per hanc commissionem caesareo-regiam sub 22-a 9-bis anni praeteriti principalibus et deputatis cleri ambarum partium, ut et magistratui comitatensi, et dein etiam populo, per universa loca et pagos solenniter publicatum haberi ut non unitis sua privilegia non violentur et specialiter nemini eorum in exercitio religionis vis fiat, neque episcopus aradiensis non unitorum iurisdictione in suos, qui hic circum degunt, privetur; sed vicissim etiam, et tanto potius, ut non uniti promotionem rei Unionis suavis christianis instructionibus tentari non impediant et spontaneae eam suscipere volentes clam seu palam ea non avertant aut dissuadeant; hoc enim altissime fatam Maiestatem pati nec velle, nec posse. Quod aequissimum suum decretum etiam sanctione contra excedentes ad mensuram culpae admissae puniendos communivit.

Noverit igitur Venerabile Capitulum, Sede vacante, huic seriae et ultimatae ordinationi semet in omnibus punctis et clausulis humillime conformare, iurisdictionem suam in praescriptis limitibus pacate exercere et clerum sibi creditum, atque per eum populum, suis locis de hac clementissima regulatione ad morem ei gerendum debite instruere et in universum eam deinceps firmiter custodire. Quia sic est Sacratissimae Suae Maiestatis benignum placitum et voluntas.

Datum per commissionem caesareo-regiam aulicam, in Magno-Várad, 16-a decembris, anno 1758.

Emericus, c. de Batthyány, m. p.

Ioannes Fr. Kosztka, m. p.

Philippus de Gaja, m. p.

(Archiva Comitatus Bihorului; acte osebite.)

MMMCLXXVII.

1758,
29 Decem-
bre.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre izbucnirea ciumei în Moldova şi nevoia de pază la plaiuri.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1/759; rezumat Stenner.)

MMMCLXXVIII.

C. 1759.

Scrisoare de negustor, în legătură cu Slivin, Ţarigrad şi „capuchiaaelele“, care vinde „zăblae“, „coade de samur bun“, vorbind şi de „ipopsia“ la care a căzut.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Românii*, pp. 337-8, n° 18.)

MMMCLXXIX.

Oradea-
Mare,
1759,
26 Ianuar.

Episcopul Sinesie către clerul său din părţile Oradei-Mare, despre libertatea religioasă ce li s'a dat şi recunoaşterea de Guvern a autorităţii lui asupra lor.

Sinesius, miseratione Dei orthodoxus episcopus aradiensis, ienopoliensis, magno-varadiensis et halmagiensis et Caesareo-Regiae Maiestatis aulicus consiliarius.

Bene Providis protopopis, presbyteris, Providis, Honorabilibus iudicibus et iuratis et omnibus in communi orthodoxis christianis qui reperimini in hac nostra per Deum custodita diaecesi magno-varadiensi, ex omnibus districtibus, civitatibus et pagis, nobis in domino dilectis filiis, misericordiam, pacem, tranquillitatem et omne bonum a misericorde Deo desideramus et petimus.

Rem notam vobis esse omnibus non ambigimus, in quantum maiora dona alicui et maior misericordia datur, in tantum plus obligatur ea dona et eam misericordiam maiori cum gratiarum actione gratias agere illi a quo percepit. Et nos gratia Dei et misericordia Augustorum Imperatorum nostrorum non exiguam misericordiam obtinuimus: quando non solum nobis plena illa iurisdictio et potestas spiritalis supra ecclesias, sacerdotes et christianos ex nostra religione data et roborata est in hac per Deum custodita diaecesi nostra magno-varadiensi, verum et vobis omnibus cum libertate exercitium religionis nostrae, ut possitis gratulari, misericorditer per benignam caesareo-regiam resolutionem concessum est: verum dicendo, desideratam pacem nacti sumus.

Eapropter tenemur, et imprimis propter hanc largam misericordiam, Deo, dein dominantibus Imperatoribus nostris incessanter gratias agere et orare pro longeva ipsorum vita, ut sub eorum dominatu imposterum etiam in vita pacifica possimus laetari; quam nos etiam Dilectioni Vestrae erga Christum cupimus, et secundum obligationem et vocationem nostram pastoralemente pastoraliter vobis consulimus ut in omnibus sitis bene obedientes, cum omnibus charitatem habeatis et pacem, adversus datam caesareo-regiam resolutionem nihil faciatis, ne poenam incurratis, quemadmodum audivistis quando currentatum est per omnia loca et publicatum est quod punientur qui secus fecerint. Post haec autem et hoc commemoramus Dilectioni Vestrae erga Christum quod, ad vocationem Sanctissimi domini nostri Metropolitae proficiscimur Temesvarium usque, intuitu installationis mei episcopi. Attamen ideo nihil ambigatis, aut animis concidatis, sed, quemadmodum in praesens, sic deinceps etiam, in omnibus estote stabiles, et specialiter in fide, a nemine permittatis vos seduci, sed declaretis vos esse revera orthodoxos christianos, quia, etsi discedamus nos a vobis iustas ob causas, attamen spem habemus quod post exiguum tempus revertemur, et cum (*sic*) adventu nostro iterum vos aliquam miseriam et quampiam tristitiam, ex aliqua parte, quam nos non cupimus, potestis referre locumtenenti nostro, quem reliquimus hic, omnibus mandando ut in honore habeatis illum et in charitate. Interim valde sperantes quod in omnibus eritis bene auscultatores, non ambigui, firmi et stabiles in omnibus quae conveniunt orthodoxo

christiano. Misericordiae Dei committimus, et impertimur nostram vobis omnibus episcopalem benedictionem. Datum Magno-Varadini, mense ianuarii 26-ta, 1759.

(L. S.) *Sinesius Ivanovics.*

[Vo:] Bene Provide presbytero domino Ioanni Popovics, detur in Gross.

(Archiva Comitatus Bihorului.)

MMMCLXXX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, poruncind ca ai lor să ție pacea cu Muntenii.

1759,
19 April.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 72/759; rezumat Stenner.)

MMMCLXXXI.

Părcălabul Coman Ienescul și alți Rucăreni către Brașoveni, despre fugarii cu birul.

Bran,
1759,
14 Iunie.

Translatio literarum porkolabii Komán Ienezskul reliquorumque inhabitatorum pagi Ruker, de dato Torcsvár, 14 iunii 1759, ad iudicem ac magistratum coronensem missarum.

P. P.

Humillimae quaerelae nostrae ad (tit.) iudicem et magistratum nihil aliud continent quam quod iidem a pago nostro Rukur iam in relatis habebunt quod nempe eiusdem pagi inhabitatores pagum Rukur deseruerunt, sese huc receperunt atque hic in terris Sacratissimae Suae Caesareo-Regiae Maiestatis considerunt, et quidem in territorio huius magistratus. Post factum hoc, gravamina ac miseriae nostras hincemet exponimus, scilicet: sumus numero 63 inhabitatores, qui sub spatio 10 mensium 3.456 thaleros contributionis loco solvere necessitati fuimus, praeter vakaritam, oieritam ac alias impositiones per anni decursum praestitas, e. g. piscium vecturas Bukurestinum usque aliasque desumtiones a nobis exactas, quas utique suffere debuimus ac praestitimus, donec ultimatim pagus se admodum gravatum vidisset, quippe quam et nonnulli e supra notato numero emigrassent. Hinc itaque conquesti sumus apud dominos provisores (iszprávnits) nos in statu persolvendae tantae pecuniae non esse, ac ideo emigrare cogemur; at super his fidem non habuimus, quin potius responsum nobis est quod hoc praesumere nequeamus, cum nobis nihil deficiat, ac frustra conquereremur. Immo provisor cominabatur nobis nos compedibus constrictos Bukurestinum mittere velle. Postquam igitur videbamus impossibile nobis esse sub tanto contributionis onere ulterius ibidem perdurare, supplicavimus conquerendo Celsissimo principi qualiter impotes simus tanti ferendi oneris, siquidem immobilia bona nostra mercatoribus divendiderimus, nec eo amplius essemus qui illa redimere valeremus, qua homines extra modum depauperati. Ad quae Sua Celsitudo Principalis denuo ad provisores remisit. Cum itaque nos, derelicti, ignem ac miseriam super nobis statutam videremus, deseruimus domos et mobilia nostra, quae et quanta non erant vendita, recepimusque nos ad territorium Magistratus, vel cumprimis etiam ea de causa, quod nonnulli nostrum subditi Sacrae Caesareo-Regiae Maiestatis audiant (*sic*). Quod contra ea ad contributionem attinet, illam rite, nullis superstitionibus restantiis, persolvimus plenarie ac, priusquam provisor cum nova contributionis impositione in pagum nostrum venisset, una hebdomada antea emigraveramus. Sed provisor, ad haec non attendens quod tunc iam profugi facti fuimus, nunc demum, effluxis septem septimanis, ad castellanum torcsvariensem scripsit, et fors etiam ad Magistratum, cupitque ut abhinc e ditionibus Sacratissimae Suae Maiestatis Caesareo-Regiae contributio haec 343 thalerorum, 36 denar., in Vallachiam administretur. Instamus proinde

Magistratui humillime quatenus iniquum hocce facinus ac consuetudinem hactenus non usuatam invalescere haud permittat; quandoquidem etiam e Suae Maiestatis Caesareo-Regiae ditionibus profugerunt subditi in Vallachiam, tam fiscales, quam particularium nobilium proprii, de quibus tamen nulla unquam abinde contributio exacta fuit, licet fuerint mancipia; nos vero homines liberi sumus. Quapropter iterum iterumque supplicamus Magistratui humillime ne nos, eidem subiacentes, abiiciat ac illorum expilationi tradet.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 99/759.)

MMMCLXXXII.

„Muscel,”
1759,
15 Iunie.

Ispravnicul Grigore de Muscel către Braşoveni, despre fugarii cari au plecat cu plata lor de bir.

Translatio literarum vallachicarum, e Wallachia, de dato Mustsel, 15 iunii 1759, a Gregorio provitore seu ispravnik ad castellanum törzváriensem exaratarum.
P. P.

Litterae meae familiares ad Dominationem Vestram datae in eum potissimum finem scripsi, quo certior evadam de sanitate sua; super qua quidem certioratione laetitia perfruar. Ceterum elapsae sunt circiter duae septimanae quod Dominationi Vestrae litteras misi, quibus notificavi qualiter inhabitatores pagi Rukur, qui utique seditiosi, inobedientes ac defraudatores in damnum Camerae seu Viszterii Celsissimi principis sunt, ea de causa tumultuarunt ac plane eo tempore ubi impositio contributionis ultimae angariae eos in loco habitationis invenit, profugi facti. Hinc scripsi Dominationi Vestrae ut istos profugos comprehendere ac remanentem contributionem in thaleris 343, denariis 36, ab ipsis desumere velit. Quae pecuniae, licet Camerae indispensabiliter administrandae sint, tamen a Dominatione Vestra desuper nullum hactenus accepi responsum, an scilicet Dominatio Vestra laborem in exactione earum impenderit, necne. De novo idcirco Dominationi Vestrae scribo, eandemque amice rogo quatenus causam istam sedulo urgeat et quod, si pecunias has levaverit, peto ut sine mora eas transmittat, quo illas in Cameraam administrare ac rationem angariam claudere possim. Et quod, si experiar Dominationem Vestram hoc in negotio intentam fuisse, nullus pari modo ego intermittam in paribus officiis complacere; casum vero in contrarium, et quod si Dominatio Vestra exactioni non incubuit, nos quoque alieni erimus in eiusmodi requisitionibus inserviendi, ut nostrae obligationis sit nobis invicem servitia deferre. Si itaque Dominatio Vestra postulato nostro in exigendis mentionatis ac debitis pecuniis satisfactura non est, iterato assecuro quod ego hoc locorum, prout antea perscripsi, ubicunque tandem erit, homines ab illinc cum equis suis, pecoribus aliisque pecudibus arrestabo, nec desistam hos et alios similes quos cis semitas (*plaii*) offendam, abigere et divendere, ac per hoc ipsum pecuniam Camerae complete refundere, ita quidem ut, non solum unius angariae, sed reliquarum angariarum totius anni contributio reddatur. Ne autem res ista eo debeat, repeto haec scriptatenus, prout illa antea scripsi, quod videlicet Dominatio Vestra pecunias a Rucurenianis incassare a nobis remittere velit.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 99/759.)

MMMCLXXXIII.

1759,
18 Iunie.

Guvernul ardelean, ţinând seamă că în Țara-Românească este ciumă şi boală de vite, opreşte trecerea vitelor acolo, primirea locuitorilor din ţară şi impune contumacia.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 86/759; rezumat Stenner.)

MMMCLXXXIV.

Magistratul Braşovului către Guvernul ardelean, despre familiile fugite din Rucăr la Braşov, cerând instrucţii.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 99/759; rezumat Stenner.)

1759,
după
18 Iunie.

MMMCLXXXV.

Guvernul ardelean către Braşoveni, hotărând că fugarii rucăreni trebuie trimişi înapoi.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 99/759; rezumat Stenner.)

1759,
9 Iulie.

MMMCLXXXVI.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre ciuma din Principate, oprind trecerea peste plaiu.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 111/759; rezumat Stenner)

1759,
4 August.

MMMCLXXXVII.

Comisiunea Sanitară porunceşte a se lua măsuri aspre contra ciumei din Principate.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 52/760; rezumat Stenner.)

1759,
după
4 August.

MMMCLXXXVIII.

„Vasile Căpitanul, ispravnic plaiului Prahovei“, către Braşoveni, despre „blăstămatul de posădari“ care „a călcat hotariul“ „trăgând caii oamenilor străini“, supt cuvânt că are o datorie de împlinit; l-a bătut, l-a închis, a dat caii „vameşului de la Timiş“, dar, în schimb, să caute şi ei a se plăti datoria.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 217-8, n° 23.)

1759,
23 Octom-
bre.

MMMCLXXXIX.

Guvernul ardelean către Braşoveni, comunicând poruncile de la Curte (17 Novembre) cu privire la întoarcerea de peste munţi a turmelor şi păstorilor.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 3/759; rezumat Stenner.)

1759,
14 Decem-
bre.

MMMCXC.

Socoteli de negustor, cu legături la Slivin şi Țarigrad, pentru vin, „ploşce de 3 cofe, čubuc“, hârtie, zăblău, bumbac, pomenindu-se „Țița Pănoe“, „Baciu Coifănar“, „Ion Giuvelcă“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 338-9, n° 19.)

1759-62.

MMMCXCI.

Zărneştenii către „Maestratul“ Braşovului, cerând ca birău pe Aldimir (iscălesc neamurile: Străvoiul, Tărătul, Noghiia, Mărtouiul, Părşoiul, Popocea, Gărniță, Clinci, Mănăila, Morariu, Pătea, Jinga, Buză, Munteanul, Căprițoiul, Nămăescul,

C. 1760.

Voiculeț, Budia, Pepelea, Coșotoiul, Șușu, Șerban, Buzărlan, Paraschivu, Pițcu Olteanul, Valsan, Tențu, Zmedu, Bădilă, Voicul; serie „Radul Turcul gramăticul“, pe care birăul de acum vrea să-l „ucigă“.)

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 353-4, no 9.)

MMMCXCII.

- C. 1760. Ștefan Văcărescu Vel Logofăt către Brașoveni, despre scrisoarea lor adusă de Tudor Zalomit cu privire la „așezământul“ oamenilor lor ce ierneză în țară, pe care l-a și căpătat de la Domn și se va păstră cu credință.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 387-8, no 20.)

MMMCXCIII.

- C. 1760. „Frățilă, vătavul de plaiu din Prahova“, către Brașoveni, arătând că va veni în munte, cu plăieșii, după porunca Domnului, spre a vedea ca la stâne să nu fie decât cei doi cai scutiți, prevăzuți în „așezământ“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 388, no 21.)

MMMCXCIV.

- 1760,
20 Mart. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciurma izbucnită în București, oprirea trecerii în Muntenia, chiar și a mărfurilor, și publicarea orânduiei că oricine nu se va supune somației plăieșilor va fi împușcat; că acei ce vor fi prinși se vor da Magistratului după trecerea carantinei, pentru a fi spânzurați, închizându-se casa unde au fost, adăugind că trebuie să se mărească la nevoie paza plaiurilor.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 56/760; rezumat Stenner.)

MMMCXCV.

- 1760,
25 April. Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Împăratul nu admite a se opri revenirea peste munți a celor ce se întorc din Țara-Românească.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 80/760; rezumat Stenner.)

MMMCXCVI.

- 1760,
între
6 Maiu
și
12 Iulie. Guvernul ardelean către Brașoveni, despre porunca imperială dela 6 Maiu cu privire la trimiterea unui deputat la întâlnirea din 12 Iulie de la Ghimeș pentru gâlceava de hotar cu Moldova.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 90/760; rezumat Stenner.)

MMMXXCVII.

Panaioti Vameşul către directorul vămii şi vameşul Tokaj, despre nevoia de a se închide, pentru hoţii, Ioan Albuşoiul.

1760,
20 Iunie
st. v.

Schreiben von eben dem Panajot an Herrn Director und Herrn Tokai, vom 20-sten Junii 1760.

E. W. freundschaftlich Schreiben, welches Sie durch den Joon Szimion an mich geschicket, und was Sie darinnen berichtet, habe ersehen. Welches alsobald an den Herrn Iszpravnik abgefertiget, und ich werde Ihnen ohngesäumt zurückberichten was derselbe hierauf antworten wird. Indeszen avisire E. W. dasz es gut wäre wenn Sie den Iván Albusojul gefänglich einziehen könnten, und dasz Sie ihn wohl verwahren mögten, damit er nicht durchgehe. Denn, wenn er frey würde, so ist zu befahren dasz er sich unter die Räuber begibt und mehreres Unheyl ansstiftet. Wir vernehmen allhier dasz es gut wäre wenn E. W. sichs angelegen sein lieszen, selbigen je ehender, je beszer fangen zu laszen. Über das bitten wir E. W., Sie wollen uns benachrichtigen was für ein Urtheil in Cronstadt über diejenigen Räuber und Räuberswirthe, welche sie dahin geliefert, gefällt wird, damit wir wissen können ob, und von wem, wir unseren erlittenen Schaden ersetzt bekommen werden, etc., etc.

(Braşov, Archiva Oraşului; traducere contemporană; originalul românesc in *Braşovul şi Românii*, pp. 222-3, n° 3.)

MMMXXCVIII.

Panaioti Vameşul către aceiaşi, despre paza graniţei.

1760,
21 Iunie.
st. v.

Schreiben des griechisch unterschriebenen Panajot, de dato 21 Junii s. v., anno 1760, an Herrn Director Schultz und Herrn Tokai.

Avisiren E. W. hiermit dass dero Schreiben, welches sie mir durch den Szimeon Aldulye Polgár geschicket, habe in Eile an den Iszpravnik abgefertiget, welches, sobald er es empfangen, hat derselbe Wachten an die Gräntzen geschicket, damit sie gute Wacht halten. Demenach werden E. W. desgleichen denen Plajásen Befehle geben, damit sie auf guter Wacht stehen. Und, ohnerachtet ich E. W. berichtet habe dasz Sie den Iván Albusojul in Verhaft nehmen mögten, so haben dahier in Erfahrung gebracht dasz er sich vorgenommen mit unter die Räuberbande zu gehen. Und, daferne dieser Mensch nicht gefänglich eingezogen werden sollte, so wird ein desto grösseres Übel am Ende erfolgen, wie solches auch E. W. erfahren werden dasz es also geschehen wird, etc., etc.

(Braşov, Archiva Oraşului; traducere contemporană.)

MMMXXCIX.

„Barbu Sărdari“ către „Vel Postelnic“, despre hoţii de pe plaiu.

1760,
8 Iulie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi in *Braşovul şi Românii*, pp. 221-2, n° 2.)

MMMCCC.

Panaioti Vameşul către „dereptul (directorul) contromaţ (contumaciei)“ şi vameşul „Tocaia“, despre hoţul Ioan Albuşoiu, care trebuie prins.

1760,
20 Iulie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi in *Braşovul şi Românii*, p. 223, n° 4.)

MMMCCI.

Bran,
1760,
23 Iulie.

Unchiașul Balea și Ioan din Brazi către judele Brașovului, despre niște tâlhari ce i-au prădat.

Schreiben des Untyás Bálye und Ioan Bartus den Bráze, aus der Wallachey, an (Titl.) Herrn Stadtrichter, de dato Törzburg, den 23. Iunii, s. v., 1760.

Mit Gegenwärtigem bitten wir und geben E. W. zu vernehmen wegen derer Räuber, welche, wie wir vernommen, in Verhaft gezogen worden. Es sind schon 2 Wochen dasz 9 Räuber zu uns in das Thal bey Bráze gekommen und uns ausgeplündert und desjenigen allen beraubet, wie wir es hiernächst nahmentlich anzeigen. Daher bitten wir E. W. die Gnade zu haben und die gefangene Rauber ausfragen zu lassen, wohin sie dasjenige was sie uns geraubet, verschaffet haben; denn sie haben uns völlig ausgeplündert, dasz wir leer geblieben, als:

Erstlich: 4 Weiber-Hemde; 2 Manns-Hemde; 37 Marem¹ oder Tüchel; 1 gedruckt Leinwandt-Tüchel; 5 Handtücher; 1 Tüchel an Gürtel gehörig; Ein durchwirkt Tisch Tuch; 3 Polsterzüchen; 3 Weiber seidene Gürtel; 1 Perpetener (*sic*) Weibergürtel; 2 Stück Bogaszie; 1 grüne Dollman; 2 Zabranitse oder Weiberkopttücher; 4 silberne Ringel; 2 silberne Löffel; 1 kupferne Schissel; 1 gelbe Messerscheide; 2½ Oka Wachs; 2 Lekötöszí oder Sattel-Gürte; 2 mit Zinn beschlagene Manns-Riemgürte; 2 Paar härene Hosen; 1 schwartze Mütze; 1 schwartz Lammfell; 1 Paar Bakomts²; 2 schwartz Hersie³ oder Lammfell; vor den. 60 Seide.

Dem Joon sind folgende Sachen genommen worden:

Erstlich: 1 Perpetener Gürtel; 2 Handtücher; 1 weisz genähtes Tüchel; 1 schwartze Mütze; 1 mit Zinn beschlagener lederner Mannsgürtel; 4 Thaler.

Weiter haben wir Schaden erlitten:

Erstlich 2 Flinten und 1 gebrochene detto; 2 grosze Kantár; 1 Stange Seiffe; 19 türkische Thaler; 1 Scheere; 1 ausgearbeitete Kuhhaut; 1 Bärenhaut; 1 türckischer Zaum; 2 Säcke, deren einer mit Hirsen gewesen; 2 härne Schurtze; 1 Paar grosse silberne pollirte Ohren-Gehänge; ½ Oka Baumwolle-Garn; 1 zweifache Korbács⁴; 1 Paar gelbe Tsizmen; 40 Ellen hänfene Leinwandt.

Als wir nach Törtzburg gekommen und Donnerstag in der Kaserie⁵ la Jaloitze übernachtet, hat uns der dasigte Bács gesaget dasz Mitwoch Abends 3 Räuber dahin gekommen und 15 Kaskavalle mit sich genommen haben.

(Brașov, Archiva Orașului; traducere contemporană; forma originală românească în *Brașovul și Românii*, pp. 224-5, n° 5; traducerea are data de 23 Iunie.)

MMMCCII.

1760,
inainte de
12 August.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre amânarea până la 12 August a discuției pentru hotarele Cicului către Moldova.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 112/760; rezumat Stenner.)

MMMCCIII.

1760,
12 August.

„Theodorachi biv Vel Comis“ către „Mihai părcălab din cetaatea Brașovului“, „pentru pricinile și pagubile ce au făcut acei tâlhari“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 225-6, n° 6.)

¹ Marame.

² Bocânci.

³ Hârșie.

⁴ Gârbaciu.

⁵ Cășerie.

MMMCCIV.

„Theodorachi biv Vel Comis, ispravnic“, către „Ștefan [Tocae] Comisarul“, 1760,
(„pentru paguba ce au făcut hoți la vama domnească“), despre scrisoarea „ghe- 12 August.
nerarului“ către Domn și „colacul“ ce s'a făgăduit cui va prinde hoții.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 226, n° 7.)

MMMCCV.

Oprea Floroiu către „Maghiistratul“ Brașovului, „pentru pricina cășăriilor“, 1760,
cu „Ovreauiul“, cu care s'a înfățișat și la „ispravnicul de la Târgoviște“, arătând că 19 Octom-
el „a plătit și arenda și cașiul“, iar Evreul a întrebuințat bani, „că a zis că are bre.
în hotar 5 pungi de bani: așa s'au lăudat“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 388-9, n° 22.)

MMMCCVI.

Constantin Dudescu Vel Vornic, Ștefan Văcărescu biv Vel Ban, Barbu 1760,
Știrbeiu biv Vel Stolnic, Vornic de Târgoviște, judecă între Avram Ovreiul și Oprea 5 Novem-
Floroiu, „cu tovaroși lui“, pentru două cășării la Bran, având și o parte și alta bre.
„cărți de volnicie“; Evreul rămâne de judecată.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 389-90, n° 23.)

MMMCCVII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ridicarea contumaciei la 42 de 1760,
zile, orânduind a se face paza de vechii plăieși și de străjerii sanitari. 14 Novem-
(Tot așa și la 10 Decembre.) • bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 199/760; rezumat Stenner.)

MMMCCVIII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre nevoia de a se opri trecătorii 1760,
fără pasuri și a se arestă suspiecții de ciumă. 17 Novem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 219/760; rezumat Stenner.)

MMMCCIX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, cu porunca de a se mai lua 40 de străjeri 1760,
sanitari, cari vor fi îngrijiți de localități. 9 Decem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 227/760; rezumat Stenner.)

MMMCCX.

1760, Cristian Ziegler, trimis în Țara-Românească pentru a cumpără vin, către
29 Decem- Brașoveni, arătând că la București e mai puțină ciumă, dar la Filipești și Târgoviște
bre. e aceeași stare.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 229/760; rezumat Stenner.)

MMMCCXI.

1761, Comisiunea Sanitară către Brașoveni, despre boala de vite din Muntenia,
23 Ianuar. despre vitele de acolo care au apărut pe calea Câmpulungului și la Valea-Muierii,
un ceas dela oraș, aducând contagiunea.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 16/761; rezumat Stenner.)

MMMCCXII.

1761, „Badea Tercă”, către „Maghiistratul” Brașovului, despre banii de la Avram
8 Februar. Ovreiul pe cari i-a dat lui Aldimir birăul de Zărnești, „arânda cășării care este
pe hotarul satului”; cerându-i Evreul, i-a restituit, dar nu l-a putut chema „la
răzloj” ca să se despăgubească (pomenit și „jupân Petcu Pelič”).

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 390-1, n° 24.)

MMMCCXIII.

1761, „Stan Varză i Sandul Crețul” către Brașoveni, despre „bani care li s’au
3 Mart. venit de la furtișeagul vămii ai țării”, îngropați „în pădurea Marcășului”, cerând a
fi iertați ca să-i dea.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 226-7, n° 8.)

MMMCCXIV.

1761, „Birău din Vlădeani”, către Brașoveni, pentru un sătean care duce vitele
20 Iunie. lor „în cărăma Cotli”, luând „trăsura”; îl cer „cășaș” ca să se stâmpere.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 354, n° 10.)

MMMCCXV.

1761, Același către aceiași, despre vitele ce s’au „beategit” și greutatea de a
20 Iunie. scoate „porționul”.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, pp. 354-5, n° 11.)

MMMCCXVI.

1761, „Dumitru Herțu (Hărsu), dinpreună cu fečorul, Dumitru”, către „Maestratul”
14 August. Brașovului, despre închisoarea lor de la datornici, prăpădindu-li-se „marfa din boltă”
și „venitul moșiilor”: cer „un cinstițu comision” de lichidare.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Români*, pp. 339-40, n° 20.)

MMMCCXVII.

Constantin Brâncoveanu către Brașoveni, despre casa sa din Brașov.

Inclytæ regiae liberaeque civitatis Coronæ Senatus, domini mihi colendissimi,

„Iunar“,

1761,

20 Novem-
bre.

Diurnum iustumque debitum, quo quondam Christophorus Voicu, mercator ac cives regiae liberaeque civitatis Coronæ, mihi tenetur, non tantum omnibus notissimum, immo etiam in protocollo dictæ civitatis adscriptum atque attestatoriis Inclyti senatus prae manibus meis existentibus litteris est confirmatum, vigore quarum omnia prædicti Christophori reperibilia mobilia et immobilia ad eiusdem debiti explanationem in mea potestate tradita sunt. Nunc autem non sine maxima intellexi admiratione quod illic existens domus saepefati Christophori, debiti titulo in meam potestatem translata, ab Inclyto Senatu pro publico millitari hospitio nunc fuerit destinata. Hoc facto quod summopere meus honor attactus fuerit nemo dubitare potest, nam prædicta domus tanquam mea propria consideranda est. Quamobrem Inclytum Senatum perquam officiose amicabiliterque requirendum habui quatenus saepefatam meam domum, non solum a similibus immunem esse vellet, immo etiam tanquam amici sedule eam protegere minime dedignetur, ne a maiore potestate huius rei satisfactionem petere cogar, sed potius Inclyto Senatui pro præstito mihi amicabili hoc officio summas recognoscere gratias inque similibus aliisque recurrentiis amicabiliter inservire sim obligatus, decenti cum observantia perseve-
rans,

Inclyti Senatus obligatissimus servus,

C. B. de Brancovanis, m. p.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 12/762.)

MMMCCXVIII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, poruncidu-li să mute în interior pe locuitorii de pe linia hotarului, a căror prezență acolo aduce „prevaricații“.

1762,

18 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 34/762; rezumat Stenner.)

MMMCCXIX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, oprind supt pedeapsă mergerea în Principate și până la Constantinopol fără pas a cetățenilor și supușilor lor.

1762,

18 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 20/762; rezumat Stenner.)

MMMCCXX.

Guvernul ardelean, despre nevoia ce are oștirea împărătească de 400 cai de remontă din Țara-Românească.

1762,

20 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 42/762; rezumat Stenner.)

MMMCCXXI.

Montoia, comandantul Transilvaniei, „Celsissimo principi domino, domino Constantino Maurocordato de Scarlatti, Vallachiae principi, domino mihi colendissimo“, pentru menținerea vechii taxe de *văcărît*, în sumă de 22 parale, „mithin den heurigen Anschlag a 10 Ort, 1 Para noch zulassen belieben mögte“.

1762,

24 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Stenner, V, No. 39; alte scrisori ale lui, din 20 April 1762, urmează; și în „Analele Academiei Române“, XXXII, p. 71, n° VI.)

MMMCCXXII.

Braşov,
1762,
1-iu Mart.

Braşovenii către Constantin Brâncoveanu, despre cvartirul dat unui ofiţer în casa lui de la Braşov şi despre hrisovul lui Constantin-Vodă Racoviţă pentru oieritul şi vâcăritul oamenilor lor.

Excellentissime atque Illustrissime domine, domine nobis colendissime, Excellentiae Vestrae litteras sub 20ma novembris anni proxime praeteriti ad nos datas aestumatissimas mense demum ianuario anni currentis accepimus, ad easque decenti respondimus respectu: domum a mercatore quondam Christophoro Voikul ad Excellentiam Vestram devolutam nos neutiquam pro perpetuo destinasse militari hospitio; verum de numerosa hic loci existente militia, una centuria in suburbium Bolgarszeg collocata, domum illam, necessitate impuls, domino locumtenenti assignare oportuisse, erga tamen mercedem habitationis a parte civitatis pendendam. Discedente vero hodie illa centuria e dicto suburbio Bolgarszeg, domum eandem a hospitio militari liberari, reliquis Excellentiae Vestrae aedibus in suburbio Bolgarszeg sitis hospitio militari non gravatis. Excellentiam Vestram ad haec recordari nulli dubitamus litteralis cuiusdam instrumenti, alias christov¹ nuncupati, quo anno 1753 Celsissimus tunc temporis Valachiae princeps Constantinus Michael Czechan Rakovitz, inter reliqua, taxam de pecoribus equinis et bovinis, vulgo vakarit, in 66 nummis veteribus statuit pendendam; qua in re Excellentia Vestra quoque benevole ad nos exaravit litteras, puncta in annexo extractu continentes. Mo[do], etsi vero nonnulli huius districtus incolae pecora sua ibidem in principatu Valachiae hiemalis sustentationis causa habentes nuperrime ad nos retulerunt quod, taxa illa 66 nummorum veterum soluta, septuaginta insuper para de quolibet pecore modo postulentur pendendi; quam nimiam novam taxam superimpositam, unius alteriusve pecoris pretium fere adaequatum, pecorum proprietariis, qui, eandem neutiquam metuentes et a nobis persuasi, greges suos in Valachiam cogerunt (*sic*) pastum, solvere nimis grave accideret, immo nonnullis impossibile foret. Igitur Excellentiae Vestrae enixe instamus quatenus apud Celsissimum principem efficaci sua interpositione efficere benevole dignetur ut Celsitudo Sua novam illam taxam remittere gratiosissime velit. Consideratura insuper quantum Celsitudinis Suae aerario decederet, si incolae huius provinciae principatui Valachiae confines deinceps greges suos aliorum hyeme pastum cogerent. Singularem hancce Excellentiae Vestrae gratiam, de qua nulli dubitamus, gratiosissimo prosequemur animo, iugi venerationis cultu perseverantes

Excellentiae Vestrae obligatissimi servi.

D. 1 martii 1762.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 2/762.)

MMMCCXXIII.

1762,
1-iu Mart.

Braşovenii către Domnul muntean, rugându-l a scădea pentru vitele lor vâcăritul.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 49/762; rezumat Stenner.)

MMMCCXXIV.

1762,
după
1-iu Mart.

Guvernul ardelean către Braşoveni, orânduind că patru familii de peste munţi, după împlinirea carantinei, să fie îndreptate spre Alba-Iulia, acelaş lucru făcându-se şi pentru familiile aflătoare la vama Buzăului.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 103/762, 131/762, 137/762; rezumat Stenner.)

¹ Hrisov.

MMMCCXXV.

Constantin-Vodă Mavrocordat, Domnul Țerii-Românești, către Brașoveni, București,
despre plângerile lor pentru vâcărit. 1762,
6 Mart st. v.

Spectabili ed illustri signori,

Ricevei la lettera di Vostre Signorie circa li lamenti de' pastori delle pec-
core di Transilvania all'occasione del vaccarit; supra quella non hò di rispondere,
ma hò trovato a proposito d'accludere questa copia scritta poco tempo fa all'Illus-
trissimo signor generale di Cibirio in altra materia, a loro nota, dalla quale Vostre
Signorie potranno rilevare la mia mente e giusta intenzione. Senz'altro, con vi-
cinal affeto sono

Di Vostre Signorie Illustri

Affettionatissimo:

C. Maurocordato.

P. S. E similmente circa l'istesso affare l'annessa riposta alli vostri cit-
tadini raccomando.

București, il 6 di marzo '762, s. v.

(Brașov, Archiva Orașului, colecția Stenner, VI; publicată și în „Analele Academiei
Române”, XXXII, pp. 639-40, n° VII.)

MMMCCXXVI.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma de peste munți, mai ales 1762,
din București și Craiova, și nevoia închiderii pasurilor, mai ales Vâlcanul, Branul, 9 August.
Timișul, Buzăul, stabilind la Turnu-Roșu o carantină de 12 zile și pedepsind cu
moartea pe înșelători.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 142/762; rezumat Stenner.)

MMMCCXXVII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, comunicându-li firmanul din Februar 1763,
pentru ca negustorii din ținuturile Împăratului să dea, ca și Francezii, numai 3% vamă, după
fără alte sarcini. Februar.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul 1763, p. 486; rezumat Stenner.)

MMMCCXXVIII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciobanii și călugării ce se stre- 1763,
coară din Principate pe plaiuri și cari trebuie supravegheați supt raportul sanitar. 11 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 54/763; regist Stenner.)

MMMCCXXIX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, orânduind o mai bună pază militară a 1763,
pasurilor și plaiurilor. 2 August.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 63/763; rezumat Stenner.)

MMMCCXXX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre izbucnirea ciumei în Moldova. 1763,
29 August.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 79/763; rezumat Stenner.)

MMMCCXXXI.

1763,
9 Octom-
bre.

Delegația sanitară brașoveană către Sfatul Brașovului, despre sigura izbuc-
nire a ciumei la Câmpulung și nevoia de pază bună.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 94/763; rezumat Stenner.)

MMMCCXXXII.

Brașov,
1764,
27 Decem-
bre.

Brașovenii către generalul Haddik, guvernator al Ardealului, cerându-i
să intervie la Domnul muntean pentru executarea firmanelor de negoț, căpătate.

Ihro Excellence, Hochgeborener Graf, Gnädig Hochgebiethender Herr.
Herr!

Schon seit geraumer Zeit her sind diejenigen hiesigen Districts-Inwohner, sowohl welche die Vieh- und Schaaf-Oekonomie exercieren, als auch jene Kaufleute die mit türkischen Waaren zu negociieren pflegen, verschiedenen Bedrückungen und Kränkungen in der Wallachei ausgesetzt gewesen, sintemahlen von jenen eine äusserst erhöhte Abgabe von ihren Pferden und Schaafen, unter dem Namen des Ojerits und Vacarits, wie nicht minder auch von diesen die Dreissigst-Gefälle von ihren allda erkaufen türkischen Waaren nach eigener Willkühr derer jenseitigen Zoll-Beamten erpresset werden.

Es haben zwar des an der Ottomanischen Pforte subsistirenden kaiserl. königl. (Tit.) Herren Internuntii, Freiherrn von Pencklern Excellence die diesfälligen Beschwerden derer Quaerulanten hiebevör schon an den Sultan gelangen lassen; welches auch von dem glücklichsten Erfolg gewesen, allermaassen hierauf von Seiten der Pforte zwei sogenannte Firmans oder türkische Hof-Rescripte, Eines en faveur derer hiesigten Schaaf- und Vieh-Oekonomen, und das Andere zum Behuf derjenigen Kaufleute allhier, so mit türkischen Waaren Handelschaft treiben, an die beiden Fürsten, in der Wallachei und Moldau, erlassen worden.

Damit nun die Impetranten zum wirklichen Genuss der ihnen in angezogenen Firmans versicherten Vortheile desto sicherer und ungehinderter gelangen mögen, haben sich selbige an des letzt verstorbenen Commandierenden Herrn Generalen Freiherrn v. Buccow Excellence mit dem unterthänigsten Ansuchen gewendet, womit hochselbige an den Fürsten in der Wallachei die Requisition gelangen zu lassen geruhen möchte, dass er dem Inhalt der sothaner Firmans sich allenthalben zu conformiren belieben wolle; welch billigem Ansuchen von hochgedacht Sr. Excellence auch wirklich angebrachtenmaassen hochgeneigtest deferiret worden; worauf sofort der Fürst, sicheren Vernehmen nach, sich dahin erklärt haben soll, wie er nemlich angezogener türkischer Hof-Befehlen die schuldige Folge zu leisten nicht ermangeln werde.

Es hat auch erdeuteter Fürst, zu mehrerer Bestätigung dieser seiner vor-sinnigen Declaration, im zuletzt verstrichenen Herbst in verschiedenen, zunächst am Tömöser Pass gelegenen Ortschaften der Wallachei durch öffentliche Publication ausrufen und bekannt machen lassen dass die hiesigten Districts-Insassen ihr Vieh sicher zur Auswinterung hinüber treiben sollten, inmassen er sich, in Betref der Abnahme des Ojerits und Vacarits, dem Inhalt des ihnen von der Pforte verliehenen Firmans gemäss betragen wolle.

Durch diese wiederholten Versicherungen nun bewogen, haben sie sofort ihr Vieh unter gutem Trauen und Glauben hineingeschicket, in der sicheren Vermuthung, es werde der Erfolg mit dem Versprechen übereinstimmen. Wie sehr aber ihre diesfällige Hoffnung getäuscht worden, davon haben sie dem Magistrat die kläglichste Vorstellung gemacht, und angezeigt, welcher Gestalten der Fürst in der Wallachei, seiner ehennigen Erklärung sowohl, als auch dem Firmán entgegen, von jedem Schaaf 33 Asperi oder alte Pfenige, wie auch von jedem

Stück Pferd und Rindvieh 132 Pfenige dermalen abverlange, da doch im angezogenen Firmán der Ojerit auf 8 Pfenige und der Vacarit auf 24 Pfenige gesetzt und festgestellet worden.

Ueber gleichmässige Kränkungen klagen auch die allhiesigen wallachischen Kaufleute, welche von ihren in der Türkei erkauften und in hiesige Lande einzuführenden Waaren wohl doppelte Dreissigst-Gefälle den Mauth-Beamten in der Wallachei, dem ihnen verliehenen Firmán entgegen, abgeben müssen, worinnen ausdrücklich verordnet worden dass von denen diesseitigen Handelsleuten die Dreissigstgebühr lediglich nur à 3 Procent, und zwar nur einmahl und an einem Orte, abgenommen werden solle; annebst auch, wie aus unterthänigst angeschlossener Beilage des Mehreren erhellet, beide Fürsten, in der Wallachei sowohl, als auch in der Moldau, auf Veranlassung des (Tit.) Herrn Internuntii, Freiherrn von Pencklern Excellence die beste Hoffnung gegeben, denen diesseitigen Unterthanen alle Gerechtigkeit widerfahren lassen zu wollen.

Diese unmässige Erpressungen, welche zum augenscheinlichen Ruin Ihro k. k. Apost. Majestät vivi aerarii gereichen, haben solchemnach die hiesigen Interessenten veranlasset, ihre diesfälligen Bedrückungen, welchen sie nun schon seit etlichen Jahren her beständig ausgesetzt gewesen, dem Magistrat zu dem Ende bekannt zu machen, um die unterthänige Vorstellung darüber an Euer Hochgräfliche Excellence in tiefster Submission gelangen zu lassen.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 264/764.)

MMMCCXXXIII.

Generalul-conte Haddik către Braşoveni, despre intervenţia sa la Domnul muntean, care a restituit pivniţa lui Radul Catană negustor şi e gata a judecă pe văduva Maria Dan (şi la 23).

1765,
16 Ianuar.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 8/765; rezumat Stenner.)

MMMCCXXXIV.

Generalul-conte Haddik către Braşoveni, despre dorinţa sa de a şti cât au păgubit ai lor prin taxele urcate în Țara-Românească, ca să poată fi lămurit, după cerere, Domnul muntean.

1765,
16 Mart.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 57/765; rezumat Stenner.)

MMMCCXXXV.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre orânduirea împărătească pentru cercetarea printr'o comisiune a afacerilor de hotar cu Principatele.

1765,
18 Mart.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 76/765.)

MMMCCXXXVI.

Raport al Braşovului către generalul-conte Haddik, despre pagubele din Țara-Românească ale Braşovenilor.

Braşov,
1765,
21 Mart.

... Anlangend nun selbst den Extract des uns gnädig communicirten fürstlichen Schreibens vom 12. Jänner anni currentis, so ersieht man daraus hauptsächlich soviel dass mehrbesagter Fürst von denen allhiesigen mit türkischen Waaren handelnden wallachischen Kaufleuten diese Anerkennung machet dass deren mehreste, welche sich vor kronstädter Handelsleute ausgeben, türkische

Unterthanen seien und sich lediglich nur in der Absicht kaiserl. königl. Unterthanen nannten, damit sie sich der Entrichtung derer in der Wallachei üblichen Dreissigst-Gefällen desto leichter entziehen, mithin beide Länder desto ohngehinderter defraudiren könnten. Es scheint solchemnach dass der Fürst denen Beschwer[de] führenden wallachischen Kaufleuten aus dem Grunde die ihnen, in dem im Jahr der Hegirae 1177 emanirten Firmán neuerdings bestätigten Praerogativen nicht zu gut kommen lassen wolle, weil sie, dessen Vorgeben nach, nicht k. k., sondern vielmehr türkische Unterthanen seien. Um nun den Ungrund dieses Angebens vor Euer Hochgräflichen Excellence vollkommen aufzudecken, so hat sich der Magistrat eine namentliche Specification von sämmtlichen allhiesigen mit türkischen Waaren aus der Wallachei herein und anwiederum mit hiesigten Waaren hinein in die Wallachei Handel treibenden wallachischen Kaufleuten zustellen lassen, welche man sodann [să le compare cu tablele statistice, spre a vedea dacă ei] allerdings jene Personen seien, zu deren Gunsten oben angezogener Firmán von Seiten der Pforte verliehen worden. In Voraussetzung dieses beschwerten sich also einige derer in der Specification sub Litt. A benannten hiesigen wallachischen Handelsleute mit gutem Grunde darüber, dass,

Erstens, dem sub Litt. B. angeschlossenen türkischen Firmán entgegen, sowohl von denjenigen Waaren, so sie in der Türkei aufgekauft und durch die Wallachei anhero gebracht, demohngeachtet dass sie alldort das Dreissigst davor allbereits entrichtet, dennoch die zweite Mauth abgenommen, als auch von denen in der Wallachei eingehandelten, mit mehr den 3 Procent bishero abgedrungen worden. Wollte man in die etwas ältere Zeiten zurückgehen und den Calculum ziehen, wieviel von ein und anderen hiesigten Kaufleuten an Mauthgefällen in der Wallachei zur Ungebühr abgenöthiget worden, so würde solches eine namhafte Summe betragen; welches man jedoch in Vergessenheit zu stellen und lediglich nur bei den drei zunächst verstrichenen Jahren stehen zu bleiben gesonnen ist. In dieser Absicht folgen drei namentliche Specificationes mit, deren erstere, namentlich diejenige sub Litt. C, dasjenige was die darinnen benannten Handelsleute anno 1762 an den damaligen Fürsten Constantinum Maurocordatum; diejenige sub Lit. D dasjenige was sie anno 1763 an den Fürsten Constantinum Rakovitza und endlich die sub Lit. E dasjenige was die daselbst annotirten Individuen an den jetzigen Fürsten Stephanum de Rakovitza an Dreissigst-Gefällen zu viel entrichten müssen, umständlich ausweisen; welches alles mehr als zu deutlich veroffenbahret wie wenig vorernannte wallachische Fürsten dem Inhalt des erörterten Pforten-Firmáns sub Litt. B bis anhero nachgelebet haben. Ausser diesen zur Ungebühr entrichteten Mauthabgaben aber sind insbesondere diejenigen hiesigen wallachischen Handelsleute welche eigene Wein-Gebürge in der Wallachei besitzen,

Zweitens, auch in Betreff ihrer allda erzeugenden Weine, verschiedenen schweren Erpressungen ausgesetzt. Es sind zwar selbigen drei Decrete von dreien Fürsten, benanntlich vom Fürsten Kostandin Brankován, de dato 8-ten Januar 1713, vom Fürsten Johannes, de dato 20-ten martii 1718, und vom Fürsten Nicolai, de dato 15-ten November 1720, verliehen worden, worinnen ausdrücklich festgesetzt ist dass sie von einem Fass Wein mehr nicht denn 100 Pfenige, ingleichen von einer Pferdlast Wein 10 Pfenige, von einer Pferdlast Weintrauben aber gar keinen Dreissigst bezahlen sollen; zu wessen genauester Befolgung auch verschiedene herrschaftliche Befehle an die Dreissigst-Beamte, benanntlich vom Fürsten Johannes, unter dem 20-ten Martii 1718; dann auch vom Fürsten Nicolai, unterm 30-ten May 1720, diesfalls erlassen worden; welch angezogene Instrumenta der Herr Capitain Elias BIRTHA sämmtlich in Unterthänigkeit vorlegen wird. Diesen alten und glaubwürdigen Urkunden entgegen aber haben die hiesigen Handelsleute, welche eigene Weingebürge in der Wallachei besitzen, seit etlichen Jahren von jedem Fass wallachischen Wein das sie aus ihren Gebürgen gefüllet und herausgebracht, 40 türk. Thaler; von einer Pferdlast Wein, so ohngefähr 12 hiesige Eimer beträgt,

1 Thaler; dann von einer Pferdlast grünen Weintrauben 90 Pfenige, anstatt derer vorerwähntermassen stipulirten 30igst-Abgaben. entrichten müssen, wozu annoch die Abnahme des sogenannten Pogonerits, welches die Contribution vom Weingebürge selbst ist, kommet, waren hiebevordiejenigen Eigenthümer, so k. k. Unterthanen sind, jederzeit exempt geblieben, und ebenfalls eine ansehnliche Summe erträgt; wie solches alles die umständlichen Verzeichnisse sub litt. F, G, H des Mehreren ausweisen. Endlich, so hat,

Drittens, eine besondere und in der Beilage sub litt. I bezeichnete Anzahl allhiesiger wallachischer Handelsleute, welche auch in der Wallachei, und benanntlich in Bukarest, offene Kaufläden halten, drei fürstliche Decreta, Eines vom Fürsten Kosztandin Nicolai, de dato 28-ten Maji 1732, das Zweite vom Fürsten Gligori Gyiga, de dato 13-ten Julii 1733, und das Dritte vom Fürsten Szkerlát Gyiga, de dato 25-ten August 1760, dem Magistrat producieret, welche des Inhaltes befunden worden, dass diese in sothaner Specification bemeldete Anzahl Kaufleute, welche an der Zahl 29 ausmachen, und denjenigen welche von Zeit zu Zeit daran absterben, Andere substituirt werden, an Contribution, worunter der Zins von denen Weingebürgen miteingegriffen ist, nicht mehr denn 300 türk. Thaler jährlich zu zahlen verbunden sind. Nichtsdestoweniger aber verlangt der jetzige Fürst von dieser kleinen Anzahl Kaufleute, anstatt derer hiebevordie stipulirten 300 Thaler, anjetzo 1.300 Thaler. Gedeckt durch oben angezogene drei fürstliche Decrete, haben sich zwar die Inhaber derer Kaufläden in Bukarest geweigert diese an sie anverlangte Summa derer 1.300 türk. Thaler zu entrichten, in der Hoffnung, es würde sich der Fürst endlich bewegen lassen, die bedungene 300 Thaler anzunehmen. Anstatt aber von dieser seiner Forderung abzustehen, so ist vielmehr von Seiten des Fürsten zu Thätlichkeiten geschritten, sothane Kaufläden gesperrt und derer Eigenthümer allda befindliche Handlungsdienner in gefängliche Haft genommen; welches alles aus beigegehendem Schreiben sub Litt. K umständlich zu entnehmen ist.

Gleichwie nun nun aus Vorangeführtem mehr als zu viel erhellet, welcherlei unbefugten Abgaben die hiesige in die Wallachei handelnde Kaufleute zeithero ausgesetzt gewesen, also fehlt es auch in Ansehung dererjenigen allhiesigen Districts-Inwohner, welche wegen der Viehzucht in der Wallachei Oeconomie treiben, nicht an schweren Geldes-Erpressungen. Der Fürst will, laut Seines oben schon angezogenen an Euer Hochgräfl. Excellence unterm 12-ten Jänner d. J. erlassenen Schreibens, auch diese Leute nicht vor k. k. Unterthanen passiren lassen, die sich derer im Pforten-Firmán vom Jahre der Hegirae 1177, welches wir in der Uebersetzung sub Litt. L unterthänigst beifügen, zugestanderer Vergünstigungen und Praerogativen zu erfreuen hätten. Die Richtigkeit dieser Einwendung verificirt sich, gleichwie bei den Kaufleuten, also auch in Betreff dieser Vieh-Oeconomen durch die sub Litt. M beigebogene und von sämmtlichen hiesigen Herren perceptoribus regiis unterfertigte Specification, welche aus denen allhiesigen Confrontations-Libellen extrahiret worden, und lauter solche Individua in sich enthält, welche nicht, nach des Fürsten Aeusserung, nur ihre Häuser und Wohnungen, sondern nebst diesen auch ihr sämmtliches übrige Vermögen in hiesiger Stadt und den Districts-Ortschaften haben, und lediglich ihr Vieh zur Auswinterung auf wallachischen Grund und Boden treiben lassen. Mit vollem Recht beschweren sich also die in der Specification sub Litt. M bezeichneten Leute, dass,

Erstens, der Fürst in der Wallachei dem sub Litt. L angezogenen Firmán die schuldige Folge nicht geleistet. Dasselben ist von Seiten der Pforte ausdrücklich verordnet dass von jedem Schaaf unter der Benennung des Ojerits mehr nicht denn 8 Asper und von einem Stück Pferd oder Hornvieh 24 Asper bezahlt werden sollten. Anstatt aber dass sich der Fürst mit dieser determinirten Taxe hätte begnügen sollen, hat er vielmehr von jedem Schaaf welches im abgewichenen Herbst von denen in der Beilage sub M specificirten Partheien zur Auswinterung in die Wallachei geschicket werden, titulo des Ojerits 33 asperos und von jedem

Pferd unter dem Namen des Vacarits 66 asperos in diesem Frühjahr wirklich abnehmen lassen. Es hat sich zwar der Magistrat angelegen sein lassen, den Betrag dessen was eröffnet der Fürst auf diese Weise zur Ungebühr einheben lassen, ausfindig zu machen; da aber verschiedene derjenigen welche ihr Vieh in der Wallachei haben, sich selbst nicht allda befinden, mithin man von diesen nicht vernehmen können, wieviel ihnen diese erhöhte Abgabe betrage, so kann in Ansehung dessen auch nicht mit Gewissheit angezeigt werden wie hoch sich diese Summe eigentlich belaufe. Obwohl nun diese Ojerits- und Vacarits-Praestationen an und für sich selbst vierfach und respective dreifach höher gesteigert worden als in dem allegirten Firmán sub Litt. L vorgeschrieben ist, so sind dennoch auch bei deren Einhebung noch mehrere Excesse verübt worden, sintemalen derenselben Collectores, benanntlich der Deli-Jankul, nebst dem Bozzauer Districts-Richter Capitanul Vergu, viele Schaafhirten nicht nur arretiren lassen, sondern auch von ihnen a 1½ türk. Thaler Strafe, weilen, ihrem Vorgeben nach, der Ojerit und Vacarit nicht zur Zeit entrichtet worden, erpresset. Da auch,

Zweitens, die in der Specification sub Litt. N bezeichnete hiesigste Districts-Insassen ihre Schaaf den vorigen Winter hindurch, theils in der Moldau, theils la Ordaje Vizirului¹, welches einen unter der Protection des türkischen Vizirs gelegenen Strich Landes bedeutet, gehalten, und nach daselbst entrichtetem Ojerit mit selbigen auf die in der Wallachei in Bestand genommenen Gebürge gekommen, so haben sie von jedem Schaaf und Lamm à 6 Parra und von jedem Pferd à 22 Parra an den Fürsten entrichten müssen; welches eine ganz neue und bishero nicht üblich gewesene Abgabe ist. Sintemalen diejenigen so ihre Schaaf auf die wallachischen Gebürge den Sommer hindurch in die Weide treiben lassen, den Arrend-Canonem vor jedes in Bestand genommene Gebürg, nach Maassgabe des Accords, wie solcher hat geschlossen werden können, entrichten müssen, wiewohl auch hiebei die armen Schaaf-Oekonomen unleidlichen Verkürzungen blossgestellt sind, sintemahlen die Bojaren, anstatt sothane Gebürgs-Taxam in Geld zu nehmen, lieber den auf denen Gebürgen verfertigten Käse denen armen Leuten um das halbe Geld abzwacken, und ausser diesem auch noch, bei der Gelegenheit wenn sie solchen abwägen, ihnen am Gewicht grossen Schaden zufügen, wie solches die Beilage Litt. O ausweist; ausser welcher Praestation aber hiebevorder unter dem Titel der sommerlichen Weide nichts mehr abgenommen worden; von welcher neu erfundener Abgabe der Betrag von darum nicht hat angesetzt werden können weilen verschiedene derjenigen so selbige entrichten müssen, abwesend sind, mithin man eigentlich zu erforschen ausser Stande ist, von wie viel Schaafen, Lämmern und Pferden diese 6 und respective 22 Parra erlegt worden. Zu einer nicht geringeren, ja weit grösseren Beschwerde gereicht denen Schaaf-Oekonomen,

Drittens, auch dieses dass ihnen von denen Zerven² im Frühjahr viele Schaaf um einen sehr wohlfeilen Preiss gewaltsam weggenommen werden, und verhält sich diesfalls die Sache folgendergestalt: Im Frühjahr, und benanntlich im Monat April, pflegen sich gewisse Rätzen, welche in ihrer Sprache Digliggi³ genennet werden, bei denen in der Wallachei befindlichen Schaaf-Herden einzufinden, welche den Kern der Schaaf, ohne die Eigenthümer darüber zu befragen, ob ihnen solche zu verkaufen seien, ausheben und einen um die Hälfte geringeren Preiss davor hinwerfen. Denn, wenn andere Kaufleute vor ein jähriges Schaaf 1 Thaler bezahlen, so geben diese nicht mehr als ½; Andere geben vor ein grosses Schaaf ohne Lamm 50 Para, diese aber nur 105 Pfenige, i. e. 35 Para, mithin um 45 Pfenige weniger; einen grossen Widder oder auch ein Schaaf mit dem Lamm zahlen die Kaufleute mit 2 Thaler, diese hingegen geben davor nur 1 Thaler, 5

¹ Odaia-Vizirului.

² ? Din Cîrven ?

³ Beglicgii.

Para. Wenn aber die hiewendigen Schaaf-Oeconomen auch diesfalls mit zwei türkischen Firmänen versehen sind, worinnen ausdrücklich und alles Ernstes verbothen wird dass Niemandem die Schaafe mit Gewalt weggenommen werden sollen, und seien die Zerven vielmehr schuldig und gehalten ansonsten die Schaafe zu behandeln und sodann erst mit Genehmigung derselben Eigenthümer solche von ihnen zu übernehmen, welche beide Firmáns Herrn Capitani Elias Birtha unterthänigst vorlegen wird, so kann man nicht genugsam bewundern dass auch diesem türkischen Hof-Befehl von Seiten des Kásálbascha, der diese Schaafe durch seine ausgeschickten Zerven zusammenkaufen lässt, in keinem Wege der schuldige Gehorsam geleistet werde. Bei welcher solchgestaltiger gewaltsamen Wegnehmung derer Schafe nicht selten auch noch andere schwere Excesse von denen in dieser Absicht ausgeschickten Zerven verübet werden, woran die Beilage sub Litt. O einen selbst redenden Beweis abgiebt, sintemalen der daselbst bezeichnete Kalibasch Stephán Bängel bei eben einer solchen Gelegenheit durch den Zerven Alexius widerrechtlicher Weise um 80 Thaler gebracht worden, um deren Zurückerstattung derselbe auf das Beweglichste flehet.

[Trebuie deci să se roage Domnul ca] nicht die Kaufleute um ihr Vermögen und die Vieh-Oekonomen um ihre Heerden in Kurzem sich gebracht sehen mögen. Es ist zwar zur Zeit noch keinem sein Vieh in der Wallachei wirklich sequestrirt worden; da aber, sicherer Nachricht zu Folge, welche der Magistrat aus beigelegtem Schreiben sub Litt. P entnommen, der Fürst allenthalben habe publicieren lassen dass keineswegs gestattet werden solle, Schafe mit oder ohne Lämmer, Ziegen, Böcke und dergleichen zu verkaufen oder zu schlachten, so kann man zur Zeit noch nicht begreifen was zu diesem Verboth Gelegenheit gegeben haben möchte oder was hierunter eigentlich vor eine Absicht verborgen liege.

[Se adauge plângerea Râșnovenilor pentru ce sufăr peste munți din cauza muntelui Baiul.]

Und, da dem Magistrat nicht unbekannt ist wie höchst nothwendig, ja ganz unentbehrlich sothanes Gebürg, Bájul genannt, denen Rosenauern zur Unterhaltung ihres Viehes, allhingegen aber die vom jetzigen Fürsten Stephan de Rakovitza im abgewichenen Herbst von ihnen desumirte Abgabe per 210 türk. Thaler unerschwinglich sei, zumalen sie Quaerulanten besagtes Gebürge, laut Kauf-Contract sub Litt. R und darauf erfolgter fürstlicher Confirmation und Bestätigung sothanen Kaufbriefes sub Litt. S ohnentgeldlich zu nützen berechtigt sind, gleichwie sie denn auch länger denn 172 Jahre hindurch das Eigenthumsrecht ununterbrochen, ruhig und ungestört exerciret haben....

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 59/765.)

MMMCCXXXVII.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre oprirea corespondenţei fără ştirea sa cu Țara-Românească.

Braşov,
1765,
28 Mart.

Se comunică la 19 April 1765, cu observația:

„Dass alle und jede Briefe, sowohl diejenigen, welche von hier in die Moldau und Wallachei gehen, als auch diejenigen welche von dort hereinkommen, aufgefangen, und die solchergestalten entdeckten Uebelthäter gegen diese hohe Verordnung auf das Schärfste bestraft werden sollen.“

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 79, 86/765.)

MMMCCXXXVIII.

1765,
10 April. Generalul-conte de Haddik către Braşoveni, cu scrisoarea din 10 April a Domnului muntean relativă la cercetarea unor hoţi de cai fugiţi la Codlea.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 78/765.)

MMMCCXXXIX.

1765,
după
12 Maiu. Ştefan-Vodă Racoviţă, Domnul Ţerii-Româneşti, întăreşte drepturile Răşnovenilor asupra muntelui Baiul.

Von Gottes Gnaden Johann Stephan Michael Rakovitz Voivod! Dieweilen in dem Markt Rosenau eine Kirche des Heiligen Nicolaus Erzbischofs in Midliky [=Mira Lichiei] sich befindet, so habe zu der Unterhaltung dieser Kirche die Gnade gehabt dass die rosenauer Einwohner 1.100 grosses Vieh in der Zahl, Ochsen, Kühe und Pferde, auf dem Gebürge Bájul ohne Verboth und Abnehmung einiger Abgaben oder Jierberit auf dem Gebürge weiden mögen. Desswegen befiehlt meine Herrschaft Euch, grossen Bojaren, dass ihr keinen Verdruß wegen der Abnahme des Jerberith von diesem Vieh machet, und sie (Rosenauer) diese ertheilte Freiheit in undenklichen Zeiten beibehalten mögen.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 182/780.)

MMMCCXL.

1765,
12 Maiu. Vătaful Diicu („Djenku“) din Cămpina îndeamnă, după 172 de ani de stăpânire, pe Ştefan-Vodă Racoviţă a cere Răşnovenilor 510 taleri, în schimbul privilegiului din 12 Maiu 1765 (v. mai sus).

(Braşov, Archiva Oraşului; mz. 182/780; rezumat Stenner.)

MMMCCXLI.

Bucureşti,
1765,
16 Iunie. Hrisov al lui Ştefan-Vodă Racoviţă, Domnul Ţerii-Româneşti, cu privire la taxele ce au de plătit păstorii din Ardeal.

Wir, von Gottes Gnaden Joan Stephan Mihai Rakovitza Voivod, Herr von der ganzen Wallachei, geben hiemit Euch, sämmtlichen Burzenländern und Auswärtigen aus Ungarn, wie auch anderen auswärtigen Enden, die Ihr den Gebrauch habt mit Euren Schafen zur Weide und zum Auswintern auf hiesigen Grund zu kommen, zu vernehmen, nicht minder auch Euch, Inwohnern hiesigen Landes, dass ich im zweiten Jahr meiner Regierung fest beschlossen habe dass die Contribution nach ihrer Ordnung gehalten und abgenommen werden soll; wie denn auch der Ojerit von heuer nur à den. 16 $\frac{1}{2}$ vom Stück Schaf, und nichts mehr, zu erlegen ist. Denn, nachdem im abgewichenen Jahr die neue Regierung sich mit schweren Kosten angefangen, und auch von meinem seeligen Bruder, gewesenen Fürsten in der Wallachei, viele Schulden, sammt verfallenen Interessen, nicht weniger auch viele Restanzen hinterblieben waren, wodurch Unsere Herrschaft sehr beschweret worden, und nunmehr kein ander Mittel vorhanden war, diese angeerbte Schulden, welche sehr beschwerlich waren, abzuführen, damit auch die Interessen nicht anwachsen, — so haben Wir die Contribution und andere Auflagen um so viel mehr erhöhen müssen. Aber in diesem Jahr geben Wir allen und jeden die feste Versicherung durch diese glaubwürdige Schrift, sammt unseres Namens Unterfertigung und aufgedruckten Insiegel unserer Herrschaft, dass vor heuer Niemand mehr als denar. 16 $\frac{1}{2}$ von einem Schafe für den Ojerit erlegen soll. Benebst diesem werden

auch. alle, welche ihr Vieh anhero treiben, einen Nachlass, nemlich von 10 Schafen eines, zu erlassen haben; von dem anderen Vieh hingegen, als: Pferden, Ochsen und Kühen, welche Ihr anhero treiben werdet, sollt Ihr wissen dass vor ein jedwedes Vieh nicht mehr als 66 Denar von Euch abgenommen werden soll. Desgleichen lassen wir auch wegen der Szahedsi¹ unserm herrschaftlichen Befehl für Euch ergehen dass, nachdem es gebräuchlich war dass Ihr von 100 Schafen 13 Stück abgäbet, in diesem Jahr hingegen nicht mehr denn 7 Stück von hundert Schafen zu geben haben sollet, nemlich wer 100 Schafen hat, der soll nur 7 an die Beglidsi folgen lassen, und diese werden in besserem Preis als vorhin geschehen, auch bezahlt werden. Anbei sollen Euch auch eure Schafhunde und Odaje-Gerethschaften mit Gewalt, nicht mehr wie bishero, weggenommen werden, maassen solches Unsere Herrschaft weiterhin nicht zulassen wird dass sich Jemand unterfange von Schafen oder ihrem Werth Mehreres abzunehmen als Unsere Herrschaft festgesetzt. Dahero könnet Ihr alle, Auswärtige und Inländer, versichert sein dass dieses alles ab Seiten Unserer Herrschaft unverändert beobachtet werden wird. Wannennhero Ihr, Fremde, auch alle einander zu ermahnen habt womit ihr mit frohem Muth, getrost und ohne mindesten Zweifel mit allen Euren Schafen und Vieh zum Auswintern in die Wallachei herein kommen möget, nicht nur diejenigen welche auch vorhin ihr Vieh anhero getrieben, sondern auch solche die noch niemals allhier gewesen sind, und zwar um so viel mehr, als eben die Zeit da ist, Heu zu machen, womit Ihr Euer Vieh auswintern könnet. Versäümet also die Zeit nicht, und, wie wir Euch sagen, kommet alle heraus wohin es Euch beliebt und an welchen Ort es Euch gefällig ist, vergleicht Euch mit den Grundeigenthümern und machet Heu so viel ihr zu Eurer Nothdurft brauchet. Gleichwie nun Meine Herrschaft sich verbindlich machet auf Alles gute Sorge zu tragen, so haben wir auch die Versicherung dass alles was eben gemeldet, ohnabänderlich und getreulich gehalten werden soll. Zu dem haben wir auch wegen Euch, Fremden, den schärfsten Befehl an alle Iszprávnits, Capitaine, Richter und Amtsleute ergehen lassen dass sie auch alle besorgen und beschützen mögen, auch Niemandem erlauben, den geringsten Schaden und Verdruss Euch zuzufügen, sondern vielmehr Eure Ruhe und Rechte in gutem Stand zu erhalten.

Gegeben Bukurest, den 16. Juni 1765.

Joan Stephan Michai, Milosztio Bosiu gospod, m. p.

Rakowitza Voivod. m. p. (L. S.) (sic).

Ioan Stephan Voivod, m. p.

Biff Vel Aga, m. p.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 150/765; româneşte în *Braşovul şi Românii*, pp. 391-3, n° 25.)

MMMCCXLII.

Braşovenii către generalul-conte de Haddik, arătând că nu se procedează după cartea domnească din 13 Maiu şi cerând, conform cu arătarea lor din 21 Mart, ajutor pentru ai lor. 1765, 19 Iunie.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 154/765; rezumat Stenner.)

MMMCCXLIII.

Braşovenii către Guvernul ardelean, despre cei ce duc cai, vite, oi la păscut în Ţara-Românească, dând, după cererea din 21 August, numele lor şi pagubele suferite la oierit şi văcărit (Braşovul cu suburbiile, 9 „economi de vite“, Bacifa- 1765, 8 Septembre.

¹ Saigii, „păstori“ turci.

lăul 4, Turchișul 3, Satulung 21, Cernatul 10, Purcărenii 2, Branul 73, Tohanul 1, Prejmerul 1, Rășnovul 5). Au de toate 4.685 de capete de vite și cai, și, după firman, trebuie să dea 24 aspri de cap, deci în total 937 taleri, pe când li s'au luat 2.895 și 58 aspri; numărul oilor e de 93.412, taxa prevăzută de firman 8 aspri de cap, în total 6.227 lei și 56 de aspri, pe când li s'au luat 27.182 lei și 2 aspri. Beglicgiii ieau 8.643 capete pentru 6.658 taleri, 19 aspri. Stoarcerile dregătorilor ajung la 2.051 lei, 21 aspri. Se cere despăgubirea.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 238/765; rezumat Stenner.)

MMMCCXLIV.

Brașov,
1765,
8 Septem-
bre.

Brașovenii către generalul-conte Haddik, despre intervenția sa dela 27 Iulie, adăugind declarația, în traducere, a Domnului muntean.

.... Derselbe auf dem Tömöser Pass durch einen eigens dahin abgeschickten Expressen ohnlängst haben publicieren lassen. Obwohl nun gedachter Fürst vermittelt dieser Erklärung sich dahin geäußert, fürderhin von einem grossen Stück Vieh nicht mehr denn 66 Asper und von einem Schaf 16½ Asper abzunehmen, so finden sämtliche die Vieh-Oekonomie ausübenden Partheien hierinnen ihre völlige Beruhigung doch nicht, und wünschten vielmehr sehnlichst dass eröffterter Fürst dahin geleitet werden möchte, in Abnehmung des Ojerits und Vacarits, sich nach dem klaren Wortlaut des angezogenen Firmans zu richten und die darinnen festgesetzte Taxe nicht zu überschreiten. (Se cer despăgubiri.)

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 244/765.)

MMMCCXLV.

1765,
11 Octom-
bre.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre hotărârea lui Scarlat-Vodă Ghica de a nu călca, în materie de taxe, datina, așa încât ciobanii își pot hrăni turmele în țara lui.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 332/765.)

MMMCCXLVI.

1766,
20 Mart.

Brașovenii către generalul-conte Haddik, despre călcarea firmanului și făgăduielii Domnului muntean, luându-se de oaie 16½ aspri și de capul de vită 66 (cer a se opri abuzul).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 43/766; rezumat Stenner.)

MMMCCXLVII.

1766,
20 Mart.

Brașovenii către generalul-conte Haddik, mulțămind pentru știrea despre bunele dispoziții ale lui Scarlat-Vodă Ghica.

.... Man glaube somit dass der Fürst sich an den von der Pforte erlassenen Firman streng halten werde, und ebenso hoffe man auch dass der Fürst sein Versprechen, auch von den ein- und auszuführenden Waaren nicht mehr als 3 Procent sich an Gebühren entrichten zu lassen, auch auf die aus der Wallachei auszuführenden Weine ausdehnen und von einem Fass Wein nicht mehr als 100 Pfennige an Mauth abnehmen werde; bezüglich welcher gütigen Verwendung das höfliche Ansuchen gestellt wird....

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 345/765.)

MMMCCXLVIII.

Scarlat Ghica-Vodă către generalul-conte Haddik, despre hotărârea sa de București, a nu se cere dela Ardeleni decât vechiul oierit și vâcărit.

Domine colendissime,

Ex aestimatis Excellentiae Vestrae 3tia currentis exaratis litteris, perspicue intelleximus quae nobis circa illius partis incolas, animalia sua pascuationis causa hoc adferentes, scribere placuit; quamobrem quod a nobis conservetur ac posterum conservabitur vicinalis amicitia bonaque harmonia, vel exinde est verissimum, nam praeprimis, ratione illius regionis incolarum hac in patria mercaturam exercentium, omnia quae per nostrum chrisovulum illis dedita sunt privilegia inconcusse conservantur. Quod vero concernit reliquos illius partis subditos, qui illic habitant et veniunt solummodo in hanc provinciam propter pascuationem et nutrimentum pecorum reliquorumque animalium, et a quibus accepimus taxam oierit et iarbarit iuxta veterem patriae consuetudinem et prout olim exsolvebant, quamvis elapsis annis duplici quantitate exsolverunt praefatas duas taxas, Nos autem, talem iniustitiam nullo modo admittentes, statim ab hoc onere illos liberavimus, prout ipsimet clara voce attestantur. Hac de re nostri etiam Caimacanni Excellentiae Vestrae scripserant quod nullo modo similem iniustitiam volumus, quam de facto etiam abolevimus. Proinde, uti tempore praecedentis nostri principatus, ita et in praesentia conservavimus iustas dictorum propositiones et petitiones, et, dum Excellentiam quoque Vestram de mutua conservatione amicitiae vicinitatisque officiorum peramicie requirimus, peculiari vicinalis candoris cultu et decenti observantia perseveramus

Excellentiae Vestrae obligatissimus servus

Carolus Ghika, m. p.

Bukurest, 15 aprilis, s. v., 1766.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 90/766; transmisă Brașovenilor de Haddik la 7 Iunie.)

București,
1766.
15 April
st. v.

MMMCCXLIX.

Brașovenii către generalul-conte Haddik, despre creșterea în Țara-Românească a vâcăritului și oieritului în proporția arătată, pe când în Moldova se execută punctual tratatul, — cerându-se și observarea firmanului pentru negoț.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 217/766; rezumat Stenner.)

Brașov,
1766,
18 Septem-
bre.

MMMCCCL.

„Stoian vătav al plaiului Praovi“ către Brașoveni, despre păgubașii ce a trimis „la vama [Timișului“ ca să li se dea caii, de vor fi ai lor, ori alții, „după potrive cailor lor“: „că iaste păcatu, Măriia Ta, de ce nu-i spânzurați pă unii ca aceștia“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și România*, pp. 227-8, n° 9.)

1766,
28 Octom-
bre.

MMMCCCLI.

Guvernul ardelean către Internunțiu Brognard, despre călcarea de cuvânt a Domnului muntean — răposat acum, la 14¹ — în chestia taxelor pe turme și vite, arătând dorința de a se hotărâ lucrul cu Poarta, până nu se numește un nou Domn.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 677/67; rezumat Stenner.)

1766,
24 Decem-
bre.

¹ Scarlat Ghica. V. Iorga, *Inscripții*, I, pp. 262-3, n° 607.

MMMCCLII.

Constanti-
nopol,
1767,
1-iu Ianuar. Poruncă de la Poartă către Cadi-Efendi (cadiul) din Giurgiu și „Voivodul de la București“, pentru „Costandin Ioan s[ă]n[ă] Flore Pop, care este dator la un negustor din Ținutul Nemțesc, anume Conrat Apel de la Acna¹“, poruncind a „face banii taxil“ și recunoscând ca vechil pe Gheorghe Făgurel.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Români*, p. 192, n° 20.)

MMMCCLIII.

1767,
25 Mart. Guvernul ardelean către Alexandru Ghica-Vodă, Domn muntean, despre dorința sa de a se hotărâ cu privire la taxele de pășunat și de a se da veste despre aceasta beglicgiilor ce le ridică.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 67/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLIV.

1767,
2 April. Brașovenii către Guvernul ardelean, despre comunicarea, de ispravnicul din Muscel, a orânduiei domnești pentru a se opri de la pășunat colibașii cari n'ar voi să se strămute în țară.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 75/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLV.

1767,
3 April. Guvernul ardelean iea cunoștiință de stăruința Brașovenilor și hotărăște ce e de făcut pentru a o aduce la îndeplinire.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 76/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLVI.

1767,
23 Maiu. Măcelarii din Brașov către Magistrat, despre taxa extraordinară de 10 galbeni ce li-a luat „Niculle Pogyán“, vataful din Văleni, pentru pășunatul unor vite cumpărate în Ardeal, de și au plătit proprietarului ierbăritul, cerându-li-se și ierbăritul Domniei și vamă, de și vitele n'au fost cumpărate în Țară (se comunică lui Haddik).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 133/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLVII.

1767,
27 Maiu. Brașovenii către Guvernul ardelean, despre hotărârea Domnului muntean cu privire la colibași, dintre cari 45 de familii s'au și așezat în Țară.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 138/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLVIII.

1767,
24 Iunie. Brașovenii către generalul-comandant al Ardealului, în chestia colibașilor

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 166/767; rezumat Stenner.)

¹ Ocna Sibiiului.

MMMCCLIX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că a comunicat plângerile cu privire la colibași generalului-comandant, ca să oprească emigrările. 1767, 26 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 179/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLX.

Guvernul ardelean orânduiește să nu se taie pădurile de la hotarul Moldovei, Terii-Românești și Banatului. 1767, 28 August.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 223/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLXI.

Guvernul ardelean orânduiește o comisiune mixtă pentru a cerceta abuzurile la oierit, vâcărit, ierbărit și vinărit (*vinerit*), apoi la vamă în Țara-Românească, precum și atragerea de Ardeleni acolo. 1767, 10 Novem-bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 307/767; rezumat Stenner.)

MMMCCLXII.

Generalul Baron de Haddik arată ce a negociat cu Internunțul Brognard, cu privire la creșterea vămii și taxelor de Domnul muntean. 1767, 16 Novem-bre.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul din 16 Novembre 1767; rezumat Stenner.)

MMMCCLXIII.

Generalul comandant al Ardealului către Brașoveni, cerând de la cei ce se plâng împotriva creșterii pogonăritului la Munteni privilegiile lor pentru a se putea face reprezentații la Poartă și intervenție la Viena. 1768, 5 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 53/768; rezumat Stenner.)

MMMCCLXIV.

Brașovenii către generalul comandant al Ardealului, despre colibașii mutați la Munteni, cari ispitesc pe alții, ba chiar îi prind, și-i duc la București, liberându-se apoi aceștia numai pe bani mulți. 1768, 7 Maiu.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 92/768; rezumat Stenner.)

MMMCCLXV.

Brașovenii către generalul comandant în Ardeal, despre Rucărenii cari au furat cai pe pământul Zărneștilor, cerând cercetare supt scut militar. 1768, 11 Maiu.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 99/768; rezumat Stenner.)

MMMCCLXVI.

Brașovenii către Guvernul ardelean, răspunzând că o găleată (*Eimer*) de vin muntean de Cernătești, care cuprinde 10 „măsuri“ (*Maass*), iar „măsuri de Viena“ 8, costă în pivniță, cu toate cheltuielile, 1 fl. renan, 12, pe 6 luni, deci un vas de 130 „Eimer“, 156 fl. renani. 1768, Maiu-Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 137/768; rezumat Stenner.)

MMMCCLXVII.

1768,
30 Iulie.

Generalul comandant al Ardealului către Brașoveni, despre hotărârea Domnului muntean de a-i satisface în chestia colibașilor.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 155/768; rezumat Stenner.)

MMMCCLXVIII.

1769,
24 Maiu.

Anexe la procesul¹ colibașilor fugari Stan Cioprag și Radu Poponeț cu niște Brăneni, adăugându-se că nicio satisfacție făgăduită de Domnul muntean nu s'a dat:

a) Expunerea situației statornicite prin firman a negustorilor supuși Brașovului în Țara-Românească;

b) Lascarachi Comisul, ispravnic, către negustorii din Șcheiu, pentru zăbava banilor de „angarii“.

a) Regium Decretum, vulgo dictum ferman, emanatum anno 1763° ab Othomanica Porta, praebet facultatem et libertatem omnibus mercatoribus Transilvaniae evehentibus merces ex Turcia, ex Wallachia et ex Moldavia in Transylvaniam vel ex Transylvania in Turciam, Wallachiam et Moldaviam, solvendi pro qualibuscunque evehendi mercibus tricesimam in uno loco, tres per centum.

Decretum a principe Vallachiae nomine Scarlath Gyka, emanatum 25-a augusti anni 1760, et Bolgarsegiensibus elargitum sonat hunc in modum, ut Bolgarsegienses habentes in Vallachia fornices et vineas pro uno anno 300 leoninos angariatim, id est pro una angaria 75 solvere teneantur, et, siqui ex Bolgarszigiensibus vellent iumenta sua pro hiematione in Vallachia servare, liberi sint a taxa iumentorum, vulgo dicta vecerit. Secundo, ut omnes Bolgarszigienses habentes vineas in Vallachia liberi sint a taxa vinearum, vulgo dicta pogonerit, et ut boiarones constituti pro desumptione taxae vinearum, id est pogonerit, pacem praedictis Bolgarszigiensibus praebeant. Tertio, ut Bolgarszigienses pro toto vino ex propriis vineis habito, pro uno vase denarios 100, non vero 10 leoninos, pro uno onere equi in vino constante 10 denarios, ut et pro qualibuscunque mercibus evehendis ex Vallachia in Transylvaniam vel ex Transylvania in Vallachiam, unicam tricesimam, id est tres per centum solvere teneantur; pro oneribus vero equorum in Botris (*sic*) existentibus nihil tricesimae solvatur. Quarto, ut Bolgarszigienses a victualibus, id est tritico et aliis similibus ad victuale pertinentibus in rationem magazinorum liberi existant, ut et a taxa tricesimae convenientis domino fori inspectori.

b) Translatum e vallachico.

Dominationibus Vestris, mercatoribus ex Bolgarszeg, qui estis obligati cum contributione hic in thesaurariatu, nominatim domino Ionitza Lebul, domino Kyrul Lazar, Capitaneo Heliae et Petkutz et Symeoni et aliis mercatoribus consignatis in scheda principis vulgo dicta petcsetluit, notum certumque facimus qualiter Dragomir Braszovan, paterfamilias vester, porrexerit instantiam Celsissimo principi, exponens quod Dominationes Vestrae non vultis transmittere pecuniam angariarum ad terminum; ideo thesaurariatus executus est ipsum, tanquam vestrum patremfamilias, qui pro vobis exolvit aliquot angarias, pecuniam duplicationis, victuale et alia, prout patebit vobis ex scheda cum thaleris 248, den. 39, interusurium pro pecunia dando. Hanc ob rem mandat mihi Celsissimus princeps ut scribam Dominationibus Vestris. Dominus autem Dragomir veniet illuc ut computum cum ipso ineatis et totam pecuniam ipsi exolvatis, ne amplius transeat tempus; si vero minus dederitis pecuniam plenarie in manus patrisfamilias vestri, sciatis mandatum esse a Celsissimo principe ut exequantur vineatores vestri, quos habetis in vineis vestris, qui

¹ Mz. 168/768, 210/768, 46/769, 199/769, 131/769, 191/204.

exsoluturi erunt totam pecuniam cum interusurio. Idcirco ex mandato certum notumque facio Dominationibus Vestris, ne deveniat hoc negotium in tantum ut molestentur vineatores. Dominationes Vestrae, qui mercatores tales estis, exsolvatis praedicto vestro patrifamilias; quod si aliter erit et non dabitis pecuniam, sciatis Dominationes Vestrae quod sequendum erit iuxta mandatum; et valete. 24-o maii 1769.

Dominationum Vestrarum benevolus

Látkárátyi Comissu, Isprávníkul, m. p.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 204/769.)

MMMCCLXIX.

Generalul comandant in Ardeal către Braşoveni, despre plângerile negu- 1769,
torilor greci din Braşov că mandatarii lor s'au învoit cu Domnul şi că acesta a 4 Novem-
dat un hrisov supuşilor împărăteşti, cerând lămuriri cu privire la cererile acestora. bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 320/769; rezumat Stenner.)

MMMCCLXX.

Magistratul Braşovului către generalul comandant al Ardealului, despre 1769,
negustorul Gavrilă Pista, trimis la Domnul muntean pentru restituirea taxelor 24 Novem-
abuzive şi alte plângeri, cerând intervenţie. bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 341/769; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXI.

Hasan-Aga către „slujătorii cari sânteti în ţară“ pentru nişte saci cu orez, C. 1770.
linte şi piatră-acră, pomenind şi nişte „fuşaşi“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 54, n° vi.)

MMMCCLXXII.

„Carte de judecată pentru bunbacuri“, în afacerea lui „Nec[u]lae Braş[o- 1770,
veanul], Cumpaniotul“, cu „Mihaiu i Necula, mărgelari de aici din Buc[ureşti]“, cu 26 Februar.
privire la bumbacul adus de la Giurgiu şi „luat de nişte ostaşi, la vremea stu-
paiului“.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 53-4, n° 2.)

MMMCCLXXIII.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre nişte călugări greci în legătură 1770,
cu familiile Brâncoveanu şi Dudescu, care au voie să petreacă în cetatea lor. 20 Maiu.

Cum relatum exstiterit Suae Maiestati Sacratissimae, inter alios turcicae iurisdictionis incolas his belli temporibus, quosdam etiam popas graeci ritus non unitos, Ioannem videlicet Chrysant, alterum Ioannem Siuzie, antea in Macedoniae civitate Castoria, illum sacerdotem, hunc calugerum constitutos, actu, exacta contumacia, ad latus Mariae, principis Nicolai de Brankován consortis, Coronae comorantes;

Quendam item Scraphin Arciveskoff Smirnensem, ex Syrmia, calugerum, actu Nicolai, alias Vornik, comitis de Dudeskó, boëronis valachici Coronae commorantis capellanum, huiusque diaconum Neofidium Servino, ex insula Creta, et Georgium Bácsi, Bukurestiensem;

Popam praeterea Dumitru, civitatis attactae Castoria antehac parochum, et Novitium diaconum, calugerum Montis Santo in Morea, singulos, transacto ad Tertzburg contumaciae tempore, sese in civitatem eiatem coronensem recipientes, inque hocce Magno Principatu usque bellorum tumultus sedati fuerint, permanere volentes,—iussit clementer, benigno suo regio decreto die 2da mensis currentis emanato mediante, ut iisdem sollicitè attendatur. Quamobrem hisce Dominationibus Vestris praecipitur ut tam eorundem praeonominatorum, quam aliorum subinde adventantium mores, vivendi conversandique modum, tam vigili oculo observent et observari faciant, ne quidquam ex eorundem commoratione securitati et tranquillitati publicae contrarium accadat. Quod si observarent, Regium Gubernium indilate informare sui muneris esse ducant, nec intermittant. Sic facturis atefata Sua Maiestas Sacratissima benigne propensa manet. E regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio, Cibinii, die 28va maii 1770.

B. I. Anth. Bajtay, mp.

(S. L.) Michael Cseret, mp.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 190/770.)

MMMCCLXXIV.

1770,
15 Iunie.

Guvernul ardelean orânduieşte cum pot fi întrebuinţate regiunile de la graniţa Principatelor.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 210/770; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXV.

1770,
21 Iunie.

Guvernul ardelean către Braşoveni, orânduind pază bună asupra familiilor din Principate care sunt adăpostite la hotar şi au poate gânduri rele.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 213/770; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXVI.

1770,
30 Iunie.

Magistratul Braşovului către Guvernul ardelean, despre nevoia unei intervenţii pentru ca acei ce şi-au trecut caii la iernatec în Ţara-Românească să fie despăgubiţi de Turci şi Ruşi.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 216/770; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXVII.

1771,
31 Maiu.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre indivizii trecuţi din Principate cu gânduri rele, pe căi ascunse, cerând a fi supravegheaţi şi arestaţi, şi oferind un galben de cap; şi oastea trebuie crescută.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 337/771; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXVIII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre negocierile pentru pagubele în 1771,
Țara-Românească ale economilor de vite, rugându-i însă a face ca aceștia să-și 9 Iulie.
pască turmele în Ardeal chiar, pagubele fiind ușoare și satisfacția foarte grea
de câpătat.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 434/771; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXIX.

Manolachi Brâncoveanu către guvernatorul Ardealului, despre un proces 1771,
al său cu Gavril negustorul din Șcheiu. 23 Iulie.

Excellentissime domine S. R. I. comes gubernator, Excelsum Magni Principatus Transilvaniae Gubernium, domini, domini collendissimi,

A longo temporis intervallo contra negotiatorem Gabril dictum ratione domus eiusdem in Bolgarszég existentis suscitati processus assumptionem per Coronenses nullis mediis possum habere, minus decisionem. Supplico idcirco fiducialiter Excellentiae Vestrae et Excelso Regio Gubernio, ex innota sibi et administrandae iustitiae amore et ex superabundanti autoritate, dignentur Magistratui gratiose et serio committere, quo causam asthanc absque mora expirantibus feriis assumere et eam secundum Deum et eius iustitiam terminare non intermittat.

In cuius avida expeoratione, penes perseverantem devotionem, emorior

Excellentiae Vestrae et Excelsi Regii Gubernii obligatissimus servus

Emanuel B. a Brancovanis, m. p.

(Brașov, Archiva Orașului; mz. 484/771; comunicată de Guvern la 23 Iulie; cf. Z. 5639.)

MMMCCLXXX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre agenții vagabonzi cari provoacă 1771,
emigrări în Moldova, cerând arestarea lor. 8 August.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 504/771; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXI.

Guvernul ardelean amintește primejdiile ce amenință vitele trimise la pă- 1771,
șune peste munți. 17 August.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 493/771; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, oprind pășunarea de vite în Țara- 1771,
Românească din cauza primejdiei de spre oștile rusești, arătând că numai generalul 8 Novem-
comandant poate da pasuri într'acolo. bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 711/771; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXIII.

Guvernatorul Ardealului către Brașoveni, despre plângerile lui Văcărescu 1771,
și altor boieri cu privire la grosolăniile orășenilor față de ei. Decembre.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul pe 1772, p. 963; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXIV.

- 1771, Guvernul ardelean oprește, din cauza lipsei, exportul de fructe în provinciile
3 Decem- turcești vecine.
bre.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 751/771; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXV.

1772. Comisiunea Sanitară orânduiește ca oile ce vin din Țara-Românească să facă
o contumacie de trei săptămâni, sau să se tundă la carantină, spălându-se lăna
acolo, păstorii având a aștepta 42 de zile (cu protestarea acestora contra noului
obicei).
- (Brașov, Archiva Orașului, Protocolul pe 1772, p. 254; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXVI.

- 1772, Guvernul ardelean face o aspră rânduială în șapte puncte cu privire la
13 August. ciuma izbucnită din nou în Țara-Românească.
(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul pe 1772, p. 558; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXVII.

- Bran, Comisiunea Sanitară către Brașoveni, despre ciuma izbucnită de curând
1772, în Târgoviște și în Argeș.
14 Novem-
bre.
(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul pe 1772, p. 816; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXVIII.

- 1772, Magistratul Brașovului, despre veștile din 20 Decembre ale comisarului de
după vizitație Mehburger din Bran, cu privire la ciuma din Țara-Românească (la Văleni,
20 Decem- 19 ceasuri de la hotar, au murit, în Octombre, 16, ceilalți fugind, iar, la întors, 30
bre. alții, în 12 zile; la Dragoslave, 4 ceasuri de la graniță, a murit o bătrână în-
toarsă din Văleni, cu servitorul ei; la Câmpulung a murit la 16 Decembre
sluga unei boieroaice venite de la București: stăpâna cu familia au fost izgonite
și târgul s'a ținut de o parte).
- (Brașov, Archiva Orașului; Protocolul pe 1772, p. 958; rezumat Stenner.)

MMMCCLXXXIX.

- Bran, Raport al comisarului Mehberger, că este ciumă la Rucăr, Dragoslave și
1773, Nămăieți, precum și în Câmpulung și satele vecine, „Schebella“ (Jiblea) și Stâl-
6 August. peni, făcând multe jertfe.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 640/773; rezumat Stenner.)

MMMCXC.

- Bran, Comisarul Mehberger, despre continuarea ciumei în Câmpulung și impre-
1773, jurimi și boii morți de ciumă la Între Colibași („entre Kalibák“).
28 August. (Brașov, Archiva Orașului, mz. 689/773; rezumat Stenner.)

MMMCCXCI.

Comisarul Mehberger, despre ciuma din Pitești și Câmpulung, unde, la intors, în zilele de 11-21 Octombrie, a văzut bolnavi, precum și din București, unde pier zilnic până la 30 de oameni.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 841/773; rezumat Stenner.)

Bran,
1773,
22 Octom-
bre.

MMMCCXCII.

Popa Vlad „Csurei” din Bran, despre paguba sa din 1771 de la hoți veniți din Țara-Românească, cerând a fi sprijinită plângerea sa către Guvernul acelei țeri, scriindu-se „guvernatorului din București” și comandantului Ardealului.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 938/773; rezumat Stenner.)

Bran,
1773,
27 Novem-
bre.

MMMCCXCIII.

Comisarul Ioan Mayburger raportează că a mers în Țara-Românească din ordinul comandantului Ardealului, cu plângeri împotriva taxelor de vamă a vitelor și oilor adause, de Ruși, la oierit, ierbărit și văcărit, solicitându-se și Divanul.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul pe 1774, p. 634; rezumat Stenner.)

1774,
10 Octom-
bre.

MMMCCXCIV.

Socoteli ale unui negustor brașovean ce aduce marfă de la Sliven.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 15-20.)

1774—81

MMMCCXCV.

Magistratul Brașovului către comandantul Ardealului, cerând a fi sprijiniți negustorii din Șcheiu trimiși cu plângeri la București.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 602/775; rezumat Stenner.)

1775,
30 August.

MMMCCXCVI.

Generalul comandant al Ardealului către Brașoveni, arătând că e gata a da recomandăția, dar să i se arăte numele delegaților, să se facă plângerea în stilul convenit, să nu se amestece puncte dubioase, să se aleagă oameni cuminți și pricepuți,—Domnul, care se arată foarte bine dispus, netrebuind să fie supărat de cărciogari; să se controleze punctele de Magistrat, care va fi răspunzător de urmările pentru toată provincia (se răspunde că merg Dumitru Vlad, Dan Constantin și Ioan Stoica, oameni cunoscuți pentru cuviința lor, cerându-se din nou recomandăția; ea e primită la 8 Octombrie și dată deputației, care pleacă la 18).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 693/775, 752/775; rezumat Stenner.)

Sibiiu,
1775,
8 Septem-
bre.

MMMCCXCVII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că a scris comandantului Ardealului pentru intervenția pe lângă Domnul muntean în vederea dregerii drumurilor de legătură.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 797/776; rezumat Stenner.)

1776,
8 Octom-
bre.

MMMCCXCVIII.

1776, Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că, în locul vechilor semne de
28 Decem- hotar, s'au pus „vulturi“ la Bran, trei ceasuri de locul Palanca („La Paranka“) și
bre. la postul de cordon Fântâna-de-pomană („Fontina Pomana“).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 82/777; rezumat Stenner.)

MMMCCXCIX.

București, Alexandru-Vodă Ipsilanti al Țerii-Românești către „Petco Brașoveanu,
1778, neguțatoriul, ce să află în Brașov“, despre datoria acestuia la Dumitru Cașcambă,
6 Mart. acordându-i un soroc până la 20 April, fără a mai putea apoi „profasisă cevași“
impotriva vânzării averii lui din Țara-Românească, „vii și altele“.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 192-3, n° 21.)

MMMCCC.

1779. Ispravnicul de Câmpina către Râșnoveni, cerându-li a-și arată la București
drepturile de pășune.

Trimișii lor capătă acolo scutirea de ierbărit pe acel an. Hotărârea definitivă
e amânată pentru toamnă, când patru delegați ai lor arată privilegiul. Neînvoindu-se,
cer acum o nouă intervenție.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 182/780; rezumat Stenner.)

MMMCCCI.

1779, Guvernul ardelean, după un decret de Curte din 28 April 1779, întreabă
18 Maiu. dacă restabilirea drumului de la „Alte Schanz“ spre Țara-Românească e folositoare
și dacă ar fi dispusă Compania grecească, în chiar interesul ei, să ajute pentru
a se interveni la Domnul muntean (răspuns: e de cel mai mare folos, cum
a recunoscut și Compania foarte călduros, oferind ajutor, pe trei clase: 3, 2 și
1 galben).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 587/769; rezumat Stenner.)

MMMCCCII.

1779, Râșnovenii către Brașoveni, pentru ca Domnul muntean să li îngăduie a-și
12 Iulie. duce vitele pe muntele Baiul.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 741/779; rezumat Stenner.)

MMMCCCIII.

1779, Brașovenii către generalul comandant baron de Preiss, despre cererea Râș-
7 Octom- novenilor, care urmează, cu privire la muntele Baiul.
bre.

... Es ist der Marktflecken Rosenau, dessen Inwohner sich, schon ihrer
natürlichen Lage wegen, mit der Schaaf- und Viehzucht vorzüglich genähren, von
jeher in dem Besitz und Eigenthum eines auf der Grenze gelegenen und an das
wallachische Gebürge Bájul anstossenden Gebürges gewesen. Nach der Hand war es
ihnen endlich gelungen erwähntes Gebürge Bájul, nebst einem anliegenden geräumigen
Thal, Namens Válye Cserbuluj, von den jenseitigen Wallachen supán Udristán und
Thoma Posztoletzku¹ an sich zu erhandeln, worüber sie denn den Contrakt bis noch,

¹ Postelnicul,

zusammt den anfänglich im Jahre 1597 vom Fürsten Michael Wayvoda, und dann von unterschiedlichen dessen Nachfolgern, ihnen hierüber verliehenen Privilegien, in Händen haben. Sie sind auch im ungestörten Besitze dieses Gebürges sowohl, als auch oberwähnten Thales Válye Cserbuluj verblieben, bis endlich, etwa im Jahre 1720, durch einen auf der Gränze gezogenen Verhack der Válye Cserbuluj vom Gebürge Bájul abgeschnitten worden, wodurch es denn geschehen dass einige Nachkommen der ersteren Verkäufer, und namentlich ein gewisser Szkerlát, welcher jetzt la Tergu Buzeuluj wohnt, dieses Thal nach und nach an sich gezogen. Nicht nur haben nunmehr die Rosenauer diesen Boden, aus angeführten Ursachen, etlich und 50 Jahre entbehren müssen, sondern sie werden sogar wegen des Gebürges Bájul selbst angefochten, wie sie denn in dieser Angelegenheit den 17. Juli jetztlauenden Jahres ihre Abgeordneten nach Bukarest hinzuschicken befehliget worden. Die Abwesenheit einiger Bojaren hat damals verhindert dass in dieser Sache hätte erkannt werden sollen; es hat also blos bei den schmeichelhaften Äusserungen des alldortigen sogenannten Kaimacan sein Bewenden gehabt dass der Fürst ihnen das Ihrige nicht benehmen, sondern ganz gewiss Recht und Gerechtigkeit handhaben werde; warnebst ihnen der 12. October v. st. anberaumat worden, um auf diesen Tag in Bukarest zu erscheinen und Red und Antwort zu geben.

Die Gründe womit sie ihre Gerechtsame unterstützen, beruhen, ausser obgedachten schriftlichen Urkunden, insonderheit auf dem bei den alldortigen Bojaren zumal sehr greiffenden, und übrigens von uralten Zeiten her bei den Wallachen dasigen Orts bestehenden Kirchen-Gebrauch, dass sie in ihren gewöhnlichen Messen die ersteren Verkäufer erörterten Gebürges und Thales, supán Udrisbán und Thoma Posztoletzke, wie auch die Fürsten Michael Vayvoda, Máthé und Rakovitza, welche hierüber die Privilegien verliehen, in ihre täglichen Kirchengebete einschliessen, weil der Markt Rosenau den wallachischen Einwohnern dieses Ortes, in Ansehung dieser Vergünstigungen, nicht nur den Platz zur dasigen wallachischen Kirche vor Zeiten eingeräumt, sondern auch zur Bestreitung des bei dem Gottesdienste erforderlichen Wachses und Rauchwerks verschiedene Kraut- und Hanf-Länder überlassen.

Sie schmeicheln sich nunmehr, nicht nur in dem eigenthümlichen Besitze des Gebürges Bájul gesichert, sondern auch in den Besitz des mit jenem zugleich überkommenen, aber in der Folge entzogenen Válye-Cserbului wieder eingesetzt zu werden, daferne Seine Erlaucht der dortige Fürst ihre Sache selbst aufzunehmen und, besage der vorliegenden schriftlichen Urkunden, die sie untereinstens in die Wallachei in Originali mitzunehmen gesonnen sind, zu entscheiden geruhen sollte. Noch vergnüglicher würde diese Entscheidung für sie ausfallen, wenn der sonach abzufassende Urtheil, an dessen günstigem Erfolge sie bei dem Bewusstsein ihrer gerechten Sache gar nicht zweifeln, nicht nur vom Fürsten allein, sondern auch von allen im Diván sitzenden Bojaren unterfertigt würde.

(Se cere de Braşoveni pentru ei o recomandatie către Domnul muntean; urmează actele din 4 Februar şi 5 Februar 1592 şi 1598, publicate mai sus.)

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1026/779.)

MMMCCCIV.

Generalul von Preiss către Braşoveni, trimiţându-li scrisoarea de intervenire pe lângă Domnul muntean.

1779,
29 Octom-
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 111/9779; rezumat Stenner.)

MMMCCCV.

Râșnov,
1780,
5 Mart.

Râșnovenii către Magistratul Brașovului, arătând că privilegiul Domnului muntean Alexandru-Vodă Ipsilanti, a cărui copie au căpătat-o cu greu, nu-i mulțamește, de oare ce ca proprietară a muntelui Baiul se arată biserica românească din Râșnov, împotriva scrisorii din 1592, pe care o anexează acum în traducere germană.

Urmează traducerea germană a cărții dela Mihai-Vodă de mai sus, p. 757, n^o DCCLVII.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 182/780; rezumat Stenner.)

MMMCCCVI.

1781,
14 Maiu.

Epitropii bisericii din Șcheiu către Magistratul Brașovului, cerând să li se îngăduie a-și aduce tipărituri bisericești în limba înțeleasă de popor, din acelea de la Râmnic, pentru a înlocui pe cele vechi, sârbești și grecești, neînțelese.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 559/781; rezumat Stenner.)

MMMCCCVII.

1781,
5 Septem-
bre.

Arătare că Șcheii Brașovului se plâng de măsura, dăunătoare negoțului, a Domnului muntean, ca orice scrisori și mărfuri să fie adresate la București, de unde cei ce au să le primească, pot veni să le ieie; ceia ce zăbovește foarte mult.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 787/779; rezumat Stenner.)

MMMCCCVIII.

1782,
7 Iulie.

Anton Quarin, directorul contumaciei din Timiș, către Magistratul Brașovului, despre orânduiala Domnului muntean de a se face o carantină de 11 zile în mănăstirea Sinaia, deschizându-se și puindu-se la fum mărfurile, și trimițându-se scrisorile numai prin vâtaf: să se iea cunoștință.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 720/782; rezumat Stenner.)

MMMCCCIX.

1782,
19 Iulie.

Anton Quarin, directorul contumaciei din Timiș, către Magistratul Brașovului, despre ridicarea carantinei muntene.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 745a/782; rezumat Stenner.)

MMMCCCX.

1782,
vara.

Brașovenii arată, după spusele unor oameni din Moldova opriți la postul de cordon, că în Principate au fost lăcuste, că domnește mare sărăcie și lipsă de lucru, așa încât muncitori de acolo ar veni în Ardeal.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 793/782; rezumat Stenner.)

MMMCCCXI.

1782,
August.

Nicolae-Vodă Caragea, Domnul Țerii-Românești, fixează condițiile în care Șcheii Brașovului își pot exercita meseria liber în țara lui.

Ich, Juan Nikolai Constandin Caratsa Voivod, von Gottes Gnaden Fürst über die Wallachey. Es ist eine nothwendige und unumgängliche Pflicht aller

derer so eine Regierung oder Herrschaft vom Höchsten Gott überkommen, sich selbst zu betrachten, wer sie sind, und zu was sie verordnet sein, damit sie alle Gerechtigkeit und Gnade gegen ihre Untergebenen beweisen sollen. Also habe Ich, Juan Nicolaie Constandin Caratsa Voivod, da ich von Gottes und Kaisers Gnade zu dieser Regierung gelangt, als ein Christ, auch dies betrachtet, und es ist meine Schuldigkeit hierauf zu sehen, dass nicht nur allein die hiesige Untergebene, sondern auch die Fremde, unter meiner Regierung Gnade und Gerechtigkeit erlangen mögen, und eben dieserwegen habe Ich dieses gegenwärtige Decret zu dem Ende folgendermassen beschlossen und festgesetzt, dass die ganze Compagnien deren Kronstädter Kaufleute, so in 30 Familien bestehen, und dahier in der Kammer-Lista namentlich bezeichnet sind, welche ihr Gewerbe mit denen kronstädter Waaren, sowohl allhier in Bukarest, auf hiesigen Dörfern, Jahrmärkten, als auch in meinem ganzen unter Meiner habenden Lande treiben und suchen, wenn sie gleich Häuser oder Kaufladen allhier hätten, sie frei von allen ihren Abnahmen, der Contribution, dem Rauchfangzins, der Ellen-Maass, des herrschaftlichen Weines, von Zacharja¹, Magazin und Vorspan, Brücken und Bettzeug, von Abnahmen des Richters derer Kaufleute und von allen dergleichen Beschwerden befreiet sein, und gar keine Ueberlast mehr haben sollten. Denn ich habe dieses in Erwägung gezogen, dass sie aus fremden Landen dahergekommen, ihre Waaren mit welchen sie sich ernähren, aus fremden Landen über Berge mit Mauth, Fuhrlohn und vielen Unkosten daher bringen. Deswegen habe ich sie begnadiget, dass sie von allen dem so oben benannt, frei gesprochen worden; nur mit dem Vorbehalt, dass diese Kaufleute oder Compagnien schuldig und gehalten sein sollen meiner Kammer jährlich vierhundert türkische Thaler, und zwar auf zweimal in einem Jahre zu liefern. Obschon sie Kaufleute auch vorhin ein festgesetztes Decret vom seelig verstorbenen Fürsten Skerlad Gyika Voivod hatten, das ich selbst gesehen, dass sie nur dreihundert türkische Thaler gegeben, jedoch aber waren dabei auch kleine Abgaben, welches dieses verdoppelte. Also habe ich dieses festgesetzt, dass sie keine andere Abgaben mehr, sondern nur die vierhundert türkischen Thaler zu geben schuldig seien. Wesshalben sie Kaufleute einen Mann von ihnen zu ernennen haben, der dies Geld exigiren und meiner Kammer entrichten solle: ausser diesem Commissario hat sich niemand einzumischen. Und sie Kaufleute sollen auch von dem Vieh-Zins oder Vaccarit ihres Viehes, vom Weingarten-Zins oder Pogonerith ihrer Weingärten völlig befreit sein, und haben gar nicht wie andere Fremde ein solches zu zahlen. Wer sich aber unterstehen dürfte, diese Kaufleute anders wie hier mein Schluss gemachet, zu belästigen, dieser würde sich einer harten Verantwortung zu gewärtigen haben. Denn es haben sie Kaufleute solche Gerechtigkeit auch vorhin von meinen Vorfahren in Händen gehabt, wie es selbst gesehen. Sollte es sich aber ereignen dass noch andere Kaufleute, ausser dieser oben angeführten, dahier in mein Land kommen, und sich dahier ernähren wollten, diese haben sich bei mir zu melden, wo sodann von ihnen die Abnahme des Zinses nach ihrem Vermögen werden abgenommen werden. Wegen der Weine, wo sie Kaufleute aus ihren eigenen Weingärten machen, haben sie keine Mauth, wenn sie solche ausführen, zu zahlen: weder vor die grossen Fässer, noch vor die Fässel. Es war vorhin zwar der Brauch dass die Kaufleute von jedem Fassel Wein, von jedem Fassel Weintrauben und Obst, was sie vor ihre Nothdurft nach Hause führten, den. 12 haben zahlen müssen; anjetzo sollen sie aber auch von diesem freigesprochen sein, — nur mit dieser Bedingung dass sie nicht von anderen Wein und dergleichen nehmen und mit Betrug unter ihrem Namen miteinmischen, ansonsten werde dieser Wein vor herrschaftlich eingezogen werden. Hingegen von dem Wein so sie Kaufleute von Anderen erkaufen und fortführen lassen, sollen sie, laut vorigem Gebrauch, nemlich vor jedes Fass zehn

¹ Zahereà, provizii.

türkische Thaler Mauth zahlen. Auch ist ihnen erlaubt einen fremden Menschen, als den Besorger des Weingartens zu halten, welcher von Allem befreiet sein soll. Diese Kronstädter Kaufleute, welche die freie Handlung haben, deren sind 18, sowohl in Bukarest als auch ausserhalb demselben, sollen selbige auch künftig vollkommen frei geniessen, wie sie solche gehabt haben, auch in denn Freibrief Ihro Durchlaucht unseres Bruders, des durchlauchtigsten Fürsten Alexander Ypsilát, welchen wir gesehen haben, von anno 1773, am 22-ten April. Was denn hernach auch ihre Ladendiener anbelanget, diese sollen Fremde sein, die sie aus ihrem Lande mitgebracht haben für sich allein: in Ansehung welcher Wir befehlen jedermanniglich, selbige in keinem Stücke zu belästigen. Es hatten auch diese Kaufleute vorhin diese Beschwerne dass, wenn sie mit den Waaren auf die Gräntze kommen, so würden die Bund-Waaren aufgemachet, und von Neuem wieder verbunden; um welche Ueberlast abzuschaffen sie mit ernstlichen Bitten anhielten. So wird diese Bitte zugestattet, dass kein Bund mehr aufgemachet werden soll; nur haben sie vor jedes Pferds-Last Waare einen türkischen Thaler abzugeben, ingleichen auch bei der Einführung der Waaren in die Türkei. Hingegen haben sie Kaufleute vor die Waaren so sie von hier kaufen und nach Ungarn führen, von jedem Hundert 3 Procent zu zahlen, ausser diesen Waaren so von Hof aus verbothen sind. Wesswegen sie sich wohl in Acht zu nehmen und vor harter Strafe zu hüten haben. Da ich aber vernommen dass die 30-iger in Kempchina ausser der Mauth vom Mann einen Para und vom Pferd einen Para abnehmen, auch wenn sie Kaufleute auf Bukarest mit Waaren auf den Platz gekommen, so seie von ihnen Markt-Gerechtigkeit oder vama hadyaska¹ vor jeden Wagen den. 20, und vor das Ober-30-igst-Amt Kavassara² wieder 20 den. abgenommen worden; welches Ich vor unbillig gehalten, und durch meine fürstliche Macht völlig aufgehoben habe. Wieder habe ich wahrgenommen dass die Fuhrleute aus Kempchina denen Fuhrleuten oder Praovenern nicht zugelassen die Waaren nach Bukarest zu führen, sondern haben ihnen die Waaren abgeladen und durch die Fuhrleute aus Kempchina fortgebracht, wodurch denen Kaufleuten mancher Schaden von denen Braovenern oder von denen aus Kempchina ihnen erwachsen, und, wenn die Kaufleute den Schaden bemerkt, so haben sie nicht gewusst wo dieser gemachte Schaden und von welchen er ihnen sei zugefüget worden; mithin können sie diesen Schaden auch nicht praetendiren, sondern mit ihrem Schaden zufrieden sein müssten. So habe ich auf ihr geziemendes Bitten nunmehr dahin beschlossen dass die Kaufleute künftighin ihnen nach eigenem Belieben Fuhrleute nehmen und mit solchen ihren Waaren hinführen lassen können wohin sie wollen. Damit nun fest und steif über allen diesen, was in gegenwärtigem Decret enthalten, möge gehalten werden, so habe ich ein solches zu mehrerer Versicherung und Bekräftigung unterfertigt, und von Mir ihren Kaufleuten hiemit aushändigen wollen. Ich, Nicolaie Constandin Caratsa Voivod, zusammt meinen vielgeliebten Söhnen, George Voivod, Ioan Voivod und Constandin Voivod. Zeugen sind die vornehmsten Bojaren meines Landes: Herrn Páne Filipesku Gross-Bán, Herr Dimitrásko Rákovitze Gross-Vornik, Herr Jánákie Muruz Gross-Vornik, Herr Manolákie Brankovanu Gross-Logofet, Herr Grigorius Belánu Gross-Logofet, Herr Janáky Vákereskul Gross-Szpetár, Herr Scarlát Gretsanul Gross-Vistier, Herr Nycolay Mavrokrodat Gross-Postelnik, Herr Kostakie Gika Gross-Kludser, Herr Rádul Nesturell Gross-Pohárník, Herr Nikolaus Gross-Sztolnik, Herr Mathei Ruset Gross-Comes, Herr Grygorye Alexándru Gross-Pitár, Herr Manolákie Brankovánu Gross-Logofet. Geschrieben dies Decret in meiner ersten Regierung, in der Residentz meines Fürstenthums in Bukurest, in 7284 Jahr nach Erschaffung der Welt und im Jahr 1782, mense August.

Juan Nicolai Constandin Caratsa Voivod.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 456/783.)

¹ Vama agească, — a Agăi.

² Carvasară.

MMMCCCXII.

Șcheii negustori din Țara-Românească către Magistratul Brașovului, cerând intervenția Guvernului ardelean și a generalului-comandant spre a nu li se mai pretinde, pentru provizii, circa 200 de lei peste cei 400 pe cari i-a fixat privilegiul Domnului muntean, Nicolae-Vodă Caragea, ca să-și exercite liber meseria în țara lui,—adăogând privilegiul (v. la data de August 1782).

1783,
3 April.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 456/783; rezumat Stenner.)

MMMCCCXIII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că a cerut generalului-comandant să intervie, prin agentul Raicevich, pentru ca taxele să nu fie urcate în Țara-Românească.

1783,
24 April.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 686/733; rezumat Stenner.)

MMMCCCXIV.

Exner, secretariul lui Ștefan Raicevich, agent imperial în Principate, către generalul-comandant în Ardeal, despre intervenția sa în privința taxelor crescute.

1783,
26 Maiu.

Pervenerunt domino secretario aulico caesareo-regio a Raicovich Excellentiae Vestrae Excelsique Regii Gubernii honoratissimae litterae de 24 aprilis eo ipso momento quo a suprema Caesareo-Regia Maiestatis ordinatione iter suscipere deberet. Ne tamen usque ad reditum suum relinqueret Excellentiam Vestram Excelsumque Gubernium Regium absque debito responso super communicatum in illis honoratissimis negotium mercatorum coronensium, istum in me honorem contulit eidem suo nomine submissee exponendi qualiter, exaudito ab istis negotiatoribus iusto gravamine propter impositam a moderno principe novam taxam, non defuerit iam ante quatuor hebdomadas officia sua apud praelaudatum principem interponere, hoc quidem cum optato effectum, ut ad primam statim repraesentationem promissum fuerit istas taxas contra eorum privilegia impositas imposterum non amplius expetere, id quod post reditum suum dominus secretarius aulicus ipsemet pluribus erit expositurus. Qui, de reliquo, omni venerationis cultu perennes Excellentiae Vestrae Excelsique Regii Gubernii humillimus servus,

Exner, secretarius.

Bukureștini, 26-a maii 1783.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 865/783; comunicată la 10 Iunie.)

MMMCCCXV.

Poruncă a Porții către Domnul Moldovei, pentru a nu se lua taxe mai mari decât cele cuvenite, de la negustorii ardeleni.

1783,
15 Iulie.

Princeps Moldaviae. Subditi Augustissimi Romanorum Imperatoris, quaestores transylvanienses et coronenses ab omni tempore in Moldavia quaestum exercuerunt, absque quod, deposito vectigali per sacras capitulationes stipulato, ulterioribus desumptionibus molestati fuissent.

Ab aliquo autem tempore teloniatore moldavienses, non contenti telonio in 3 pro cento a praefatorum subditorum mercibus exigi praescripto, contra sensum s. capitulationum, maioribus illos exactionibus aggravari haud dubitarunt. Multis etiam iidem quaestores cum equis et curribus suis, nundinas in Moldavia accedentes, praesertim in passu Fusurest (*sic*: Grozești) dicto, exponuntur remoris et vexatio-

nibus. A curribus denique eorundem mercatorum vino oneratis aequè iusto plus, violentis etiam mediis, desumitur.

De quibus omnibus quum quaestores brassovienses apud te, princeps, conquesti, ast minime exauditi fuissent, recurrerunt ab sublimem thronum nostrum medio baronis de Herberth (cui Deus fortunatum ex hac vita exitum largiatur) dolenterque exponendo qualiter contra leges bonae harmoniae et vicinitatis cum ipsis agatur, suorum malorum medelam proposuerunt. Quibus perpensis, per praesentes mandamus ne subditi Augustissimi Romanorum Imperatoris, cuiuscunque illi nationis sint, in nostris ditionibus quaestum, sive mari, sive in terra, exercentes, literis tamen patentalibus provisi, sub quocunque praetextu molestentur, neve vel ab ipsis, vel ab equis curribusque secum habitis, praeter telonium in tres pro cento iuxta tenorem s. capitulationum a singulis mercibus sive in- sive evectis pendi stabilitum, amplius quidquam exigatur et praetendatur. Tu autem, princeps, invigilabis ne subalterni tui huic nostro mandato imperiali contraveniant.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1048/783.)

MMMCCCXVI.

1783, Negustori ardeleni din Ardeal către Magistratul Braşovului, despre o da-
30 Iulie. torie de 3.000 de lei pentru pânza luată de la ei de Domn în numele Porţii, cerând intervenţie.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1033/783; rezumat Stenner.)

MMMCCCXVII.

1783, Guvernul ardelean către Braşoveni, despre oprirea cu poruncă de la Curte
21 Octom- a exportului de fructe în Ţara-Românească.
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1536/783; rezumat Stenner.)

MMMCCCXVIII.

Buteni, Paul Stanislavics către dregătorii Bihorului, despre „hoţii“ de le ei, cari
1781. s'ar fi căind.

Spectabilis ac Magnifice domine consiliarie et vice-comes, domine, domine gratiosissime, singulariter colendissime,

Districtus huius butyiniensis malevolorum latronum compunctionis rumor et patratorum suorum dolor a tribus aut quatuor iam septimanis auditur, eosdem utpote ad frugem bonam redire velle et clementiam caesareo-regiam anhelare; verum, siquidem hactenus de simili eorum vera compunctione et intentione minus persuasus fuisset et in claris exstissem, inde accidit utque hodiernum Spectabili Dominationi Vestrae, qua superioritati meae, ita Universitati, fecerim mentionem. Iam vero, ex quo, de dato diei 12mo huius mensis astem (*sic*) peregrinanti domino huiati provisorii armati utpote, et quidem sufficientibus ad latrocinia instructi numero 35 praedones obviassent, eumque itineri suo impeditum, omni tamen humanitate et aestimio, ad oppidum Dézna, ut ex litteris hicce adnexis videre est, detulissent, minus difficultandum venit hos forsitam ultronee mala fide agere velle. Cui quidem praeattacto domino provisorii Bukovintzki, etsi eas posuerint conditiones, quae certe in anhelationem clementiae regiae et verae compunctionis animorum suorum omnimode tendere videntur, nihilominus, in maius adhuc robur et fidem, unus ex iisdem, nomine Dan Petru, recte prandentibus una caeteris dominis in commissione hacce existentibus, nomine cunctorum caeterorum latronum, ad me, oppidum quippe

Butyin praesenti, facta declaratione, comparuit, et quidem: 1mo hos et similes numero 35 armatos existere, 2do eosdem recognoscere multorum criminum reos et originem inclaram esse; 3^{io} eosdem, qua similes evidentes latrones, clementia regia indigere, et recursum per me, vel etiam medio aliorum superioritatum, ad thronum regium fieri per eosdem postulari, appromittentes invicem: 4to, usque tempus regiae resolutionis ab omnibus illicitis actibus et expilationibus supersedere velle, 5to, arma quoque fidedignis manibus resignare cupere, dummodo, etsi; 6to, brachio magistratuali aut etiam dominali non persequantur, una simul; 7mo, iuramentum fidelitatis efferentes, quam et; 8vo, illata a tempore latrociniorum suorum damna, quae vel maxime ex armis consistunt, manibus magistratualibus fideliter etiam resignaturos; ita; 9mo, nullam in futurum per eosdem attentandam revera illicitam actionem, vel minimorum etiam domesticorum damnorum illationem; 10mo, in apricum dandos domesticos nocturnos grassatores et fautores latronum appromittunt, quam et; 11mo, semet veros in posterum persecutores in omnibus circumstantiis et se offerentibus occasionibus ad mandata et dispositiones I. comitatus effecturos; quo tamen non applacitato, per superioritatem, et facto ad cancellariam recursu, 12mo, promissis suis longe contraria minantur. Et haec sunt, Spectabilis domine vice-comes, quae vi officii communicanda habeo. Haec, quia fors homo iuvenis cliensque infimus scribit, ponderose tamen sumenda sunt: primo enim non ego solus, at cuncti nos, habita etiam informatione domini districtualis provisoris, perbene scimus sincero animo et aperto corde per eosdem se appromitti; ego vero, simul [cum] domino provisorio, vel maxime de eorundem compunctione sincera persuasi sumus. Unde factum est, ut, titulatis dominis, utpote Spectabili domino directori, domino fiscali Török, domino Iudicialium Tahy et iuratore Csomor insimul constitutis, et negotium isthoc concentrantes, adinvenerimus recursum quidem in similibus rerum circumstantiis via cancellariae fieri posse, non solum per me, qua publicum officialem magistratualement, sed et quemcunque alium privatum, verum censuerimus perprius cum Spectabili Dominatione Vestra communicandum. Qui et speramus, ex quo periculum esset in mora, minus rem per Spectabilem Dominationem Vestram difficultari, imo forsitan per ipsam Magnificam Dominationem Vestram Sacratissimae Suae Maiestati quam citissime repraesentandam. Spectabilis domine vice-comes, minus dubito quin iudicio meo et intentioni meae multa contraria per Magnificam Dominationem Vestram non observantur, verum, posteaquam casus hic genuinus fidedignusque esset, sicque recursus, aut medio mei, aut aliorum, non fieret, periculosae consequentiae, tam a misera contribuyente plebe, quam et a me, vel maxime praetimentendae venirent, humillime, tam in tranquillitatem publicae pacis, quam etiam evitationem mihi inferendae necis, orandam habeo Magnificam Dominationem Vestram quatenus, praehabitis conditionibus, vel recursus per Magnificam Dominationem Vestram fiat, vel, medio mei si factus fuerit, non difficultetur. Periculum enim et actu est, sed multo maius timendum, dum post cras, utpote 17^a huius, eosdem assecurare non queam. Huic negotio Spectabilis dominus director, habitis suis motivis, quorsum semet immittere nolit, quam et dominus fiscalis Török, qua et officio alterius sententiae existere debens, scrupulum sumere non dignetur: minus enim ideo, quasi res via simili prosequi non posset, aut vero I. Comitatus subsumptionem pateretur, non agunt, verum quia forsitan mihi optime incumberet, et ego ipse, in futuram rei cautelam, aliis quoque habitis principiis, rem cancellariae proponere cuperem. Super his gratiose disponi et responsum dari dum humillime instarem, gratiis commendatus persevero cum omni veneratione

Spectabilis ac Magnificae Dominationis Vestrae servus humillimus,

Paulus Stanitslavits, m. p.

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 1254, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXIX.

1784.

Plan pentru păstrarea liniștii în comitatul Bihorului.

Planum.

Mely a közönséges békeségnek, és tsendes bátorságnak meg szerzésére, és a rosztevők meg akadályoztatásokra nézve készült, és ezen vármegyének minden faluiban publicáltatni ki adatott.

1mo. Minden falu birójának és két első eskütyeinek különösen úgy hogy a több falusiak abból semmit nem tudnak, keményen meg parancsaltatott hogy ők bíróságok alatt lévő lakosaikat minden hétben háromszor vagy legalább kétszer külön-külön minden gazdát alatomban hogy ők azt észre ne vegyék, meg vizsgálják, annak házáat, háza táját jól meg tekéntsék, és számba vegyék, ha nintsen e valami idegen szálló a gazdánál, ha léssen, mind a szállót, mind pedig a gazdáját legottan fogják el, és arra rendelt commissárius Gál Mihály atyánkfőnek kezéhez szolgáltatassák büntetés véget.

2o. A birónak és esküteknek hogy ha ebbéli kötelességeket el mulatyák, a dolog megvilágos odván mind a bíró mind pedig az eskütek 40 pálcza ütésekkel, mellyek két részben egyszer a brádi, 2-szor a körösbányai héti vásárnak alkalmatoságokkal reájuk vetetnek, fognak meg büntetni, azon fellyül az arra készített magas álásra az egész vásárnak, és jökk láttára gyalázatal fel állítatni, melly alkalmatosággal azon büntetések oka fog publicáltatni.

3o. Ha elébb mástól, és nem a bírótól s eskütyeitől ki tudodik hogy azon faluba idegen ember járt, annál inkább hogy ott ejtszakát töltött volna, mind a bíró mind pedligen eskütyei a fellyebb irt büntetéssel fognak büntetni.

4o. Az egész falusi communitások egybegyűjtetvén mindennek jelen lédtebe keményen meg parantsaltatott hogy közülök esméretlen és idegen embernek a bíró vagy eskütek hire nélkül az fellyebb irt büntetés alatt szállást adni ne mérészen, ha kenne is valaki szállást, jelentse meg azt a birónak, kit is a bíró megvizsgálván, ha jámbornak és esméretesnek vagy jól passuálnak lenni tapasztalja, úgy adhat szállást

Plan, care s'a făcut pentru a dobândi liniștea obștească și vitejia pașnică și pentru împiedecarea răufăcătorilor, și s'a dat să se publice în toate satele acestui comitat.

1. S'a poruncit aspru la judele și la doi întâiu-jurați din fiecare sat, așa că ceilalți săteni nu știu nimic din aceia că ei au să inspecteze pe ascuns pe locuitorii de supt județia lor în fiecare săptămână de trei ori sau, cel puțin, de două ori de fiecare gazdă, așa ca ei să nu observe; să cerceteze casa lor, împrejurimea casei lor și să ia în seamă dacă nu e vre-un oaspe străin la gazdă; dacă va fi, atât pe gazdă cât și pe oaspe să-i prindă îndată și să-l dea pe mâna prietenului nostru comisarului Mihai Gal, care e orânduît pentru aceia, spre a-l pedepsi.

2. Dacă judele și jurații nu-și îndeplinesc această datorie, luminându-se lucrul, atât judele, cât și jurații, vor fi bătuiți cu câte 40 de bețe în două rânduri: odată la târgul din Bran și a doua oară la cel din Baia-de-Criș; vor fi pedepsiți, apoi vor fi suiți pe o ridicătură înaltă, spre rușinea lor, în vederea întregului bălcu și a celor buni, cu care prilej se va publica și cauza acelor pedepse.

3. Dacă, mai înainte, dela alții, și nu dela jude sau jurați, se află că om străin a umblat în acel sat, cu atât mai mult dacă ar fi petrecut și noaptea acolo, vor fi pedepsiți cu pedeapsa de mai sus, atât judele, cât și jurații.

4. Fiind adunate toate comunitățile din sate, s'a poruncit aspru la toate să nu îndrăznească a găzdui om străin și necunoscut fără știrea judeului sau a juraților, supt pedeapsa sus scrisă; dacă ar cere cineva gazdă, să o anunțe judeului, pe care cercetându-l judele, dacă îl găsește blând și cunoscut sau cu bun pașaport, așa îi poate da pașaport; altfel să-l prindă și să-l ducă înaintea comisarului Mihai Gal, care e rânduit pentru aceia.

5. S'a poruncit aspru, în prezența întregului sat, judeului și juraților ca dela a 15-a zi a lunii Sfântului Gheorghe înce-

nékie, különben fogják el, és a végre rendeltetett commissarius Gál Mihály atyámfia eleibe.

5a. Az egészfalú jelen lédtébe a birónak és eskütekk keményen meg parantsaltatott hogy Sz.-György havának 15 napjától el kezdvén mind Sz. Havának utolsó napjáig nappal egy, ejtszaka pedig két-két sztrását rendelenek falujokban, ezek pedig alkalmas meg elemedett emberek légyenek, kik a faluban bé, avagy azon keresztül menő esméretlen embereket megvisgálják, mitsoda járásbéli emberek, hová valok, vagyone passussuk? ha igaz járásbéli emberek és passuáltak lesznek, utyokat követni bortsássák, különben, azaz: passussok nem lévén, legottan fogják, és a birónak resignálván ő tartozzék Gál Mihály atyámfianak által adni.

6a. Akkár az nappali, akkár az éjjeli szolgálásban legkisebb tsonkulás tanáltatik, az meg világosadván a biró, és eskütek, restségekből származatnak lenni, akkor a biró és eskütyei, ha pedig az hiba az sztrásákra háromlik, maguk az rendeltetett sztrásák 20 pálózra ütés büntetéssel minden kedvezés nélkül fognak meg büntetni.

7a. Minthogy pedig ezen faluban lévő sztrásák a rossz emberekk a várme gyén keresztül kosul járásokat meg nem gátolhatják, mivel azok a falukat el kerülven az erdőkön, és mezőkön magok különös és esméretes ösvényeken lappangni és bukálni szoktanak: azért puskás gornikok rendeltetnek kik rendre az efféle tolvajok ösvényeit mind erdőkön, mind mezőkön éjjel nappal meg visgállyák, és az tanált lappango embereket el fogják, ha pedig tsuportoson tanálnának a rossz tévük lenni, azonnal arra rendelt Fő-Commissariusok Gál Mihály atyámfianak azokk holléteket meg jelentsék hogy említett commissarius atyámfia el fogatások, vagy legalább rossz szándékokk meg akadályoztatása iránt a magának ki adott instructio szerint rendelést tehessen.

8a. Mindenüt publicáltatott az is hogy ha valamely faluban idegen és esméretlen ember bejönne, és az valakinél meg szállana, a szállást adó ember

pánd, până în ultima zi a lunii Tuturor Sfinților, să aibă ziua o strajă, noaptea două străji în satul lor; aceștia să fie oameni bătrâni cari să caute pe oamenii necunoscuți cari trec prin sat sau intră în sat: ce fel de oameni, ce caută, de unde sunt, au pașaport; dacă sunt oameni cu afaceri adevărate și vor avea pașaport, să-i lase să-și continue drumul; altfel, adecă dacă nu vor avea pașaport, să-i prindă îndată, și, incredințându-i judelei, el să fie dator să-i dea prietenului Mihai Gal.

6. Dacă s'ar găsi, ori în serviciul de zi, ori în cel de noapte, cea mai mică știrhire, aducându-se la lumină, dacă e din cauza leneviei judelei și a juraților, atunci judele și jurații, dacă însă cade vina pe străji, ei, străjile rânduite, vor fi pedepsiți cu 20 de bețe, fără nicio cruțare.

7. Fiindcă străjile din acest sat nu pot să împiedece umbletul cruciș și curmeziș al oamenilor răi prin acest comitat, fiindcă aceia, ocolind satul, au obiceiul să se ascundă, — de aceia se orânduiesc gornici cu puști, cari pe rând, zi și noapte, să păzească toate cărările acestor hoți, prin păduri și câmpuri, și să prindă pe oamenii ascunși, și, dacă ar fi în cete răufăcătorii, îndată să-i anunțe prietenului nostru prim-comisarului Mihai Gal, pe unde se află ei, ca numitul comisar să orânduiască prinderea lor, sau cel puțin să se îngrijească după instrucția primită ca să li stingherească planul.

8. S'a publicat în toate părțile că, dacă ar veni în vre-un sat om străin și necunoscut și ar trage la cineva, dacă acel care-l găzduiește nu ar da de știre judelei și juraților, în astfel de caz dacă cineva l-ar spune pe acela întâiului-dregător, sau, nefiind acela, vice-spanului sau prietenului Mihai Gal, acel om, dacă lucrul s'ar află așa, va avea un galben de aur răsplată și tot i se va ține numele denunțatorului în taină, iar omul care găzduiește va primi 60 de bețe în trei rânduri: 20 la târgul de săptămână din Brad, 20 la cel din Baia-de-Criș și 20 la cel din Hălmagiu, și în toate locurile îl vor așeza pe sus.

9. Apoi s'a publicat și aceia că omul care ar spune de înainte vre-o unel-

a bírónak és eskütekk hirt nem tenne, tehát ilyen alkalmatossággal ha valaki aztat a fő-tisztnek, vagy jelen nem létében a v.-ispánnak, vagy pedig Gál Mihály atyánságának fel adna, tehát az olyan embernek, ha a dolog úgy találtatnék, egy arany ajándéka lészen, és mégis a neve azon feladonak titokban fog tartani, a szállást adó ember pedig három vessben 60 pálczát fog kapni, úgy hogy 20 a brádi, 20-at a körös-bányai, 20-at pedig a halmágyi héti vásárban fogja el nyerni, és mindenütt az állásra felállítatik.

9a. Továbbá az is publicáltatott hogy ha valamely ember valami különös machinatioit valakinek, vagy pedig valamely uraságra, avagy paraszt embere való készüléteket a fellyebb irturakk meg jelentene, amelly készület akkár ebbe, akár pedig a szomszéd vagy külső vármegyékben esnék, vagy pedig az oroszkado emberek jövetelét előre megmondaná, és a helyet, hová jönni akarnak, meg jelentené, tehát az olyan előre meg jelentő embernek 12 arany vagyon rendelve ajándéku, és mégis a neve titokban tartatik, sőt ha addig azon rosz emberekkel egy estében volt is, semmi bántódása azért nem lészen.

10a. Mivel ezen vármegyében a fellyebb irt terminustól fogva senkinek passus nélkül járni szabad nem lészen, kételkedni nem lehet hogy a szomszéd vármegyébe való urak is aztat szenvedni nem fogják hogy az ide való emberek, a kik ottan esméretlenek, passus nélkül járjanak: azért itten publicáltatott hogy senki vagy földös ura, vagy vármegye tisztjei passusok nélkül a vármegyéből egy fele is ki ne menyenek.

11a. Az is értésekre adatott, minden faluk, mitsoda büntetéssel bünteti az aprobatális articulus az olyan falukat, mellyek a tolvaj kiáltásra fel nem kelnek.

tire ciudată a cuiva, sau pregătirile asupra vre-unui domn sau ȣeran către domnii de mai sus scriși, pregătire care ar fi ori în comitatul acesta ori în cel vecin sau în cele din afară, sau ar spune de înainte sosirea oamenilor ascunși, și locul unde vreau să vină, deci acelui om denunțator îi sunt orânduie 12 bucăți de aur răsplată, și totuși numele i se va țineă secret, ba încă, dacă a fost până atunci cu acei oameni răi, nu i se va întâmplă nimic.

10. Fiindcă în comitatul acesta nu-i va fi nimănui permis să umble fără pașaport, nu se poate îndoi nimeni că nici domnii din comitatul vecin nu vor suferi aceia ca oameni de aici cari acolo sunt necunoscuți, să umble fără pașaport; de aceia aici s'a publicat ca nici dregătorii proprietarului, nici ai comitatului fără pașaport să nu meargă nicăiri din comitat.

11. Li s'a dat și aceia de știre în toate satele care nu se mișcă la strigatul de: hoți, cu ce fel de pedepse vor fi pedepsite, după articolele aprobate.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 325, fasc. I, 1784.)

MMMCCCXX.

Tabula Zarandului către comitat, despre oamenii „râi“ din părțile Halmagiului.

Inclyta Universitas,

domini fratres, vicini et amici nobis singulariter colendissimi,

Officiorum nostrorum nobilissimam partem eam esse rati ut omnibus desideratam securitatem publicam renasci in hoc comitatu, perversorum hominum audaciam domari et simpliciter e circulo, qui tales essent, extirpare indefesso conatu adniteremur, hac itaque ratione praeparatum et colonis huius comitatus publicatum planum [no MMMCCCXCIX] ea cum amica requisitione Inclytae Universitati in advoluto communicamus, quatenus eadem quoque, siquid ratione publicae securitatis de persequendis et extirpandis praefatis latronibus praecogitatum haberet, illud nobis transcribere haud gravetur. Iudices porro Nobilium huic comitatu magis accedentium processuum de eo informare, ut in eventibus persequendorum praedonum, vel praeveniendorum casibus se cum huius circuli Nagy-Halmagy Vice-iudicialium Nobili Luca Both, quique instructus est, extemplo rem in negotio persecutionis latronum constituto primario commissario domino Michaeli Gál, comitatus huius assessori, perferre, correspondentes habeant.

Et illud postremo colonis suae iurisdictioni subiectis publicari curare, ne passualibus improvisi a 15-a m. c. aprilis usque ultimum 8-bis in hunc comitatum venire attentent: similes enim deprehensi detinebuntur, non prius quam legitimated se honestos et bonae famae homines esse eliberaturi. Quibus in assidua mutui officii sincerique fraterni affectus contestatione perseveramus

Inclytae Universitatis

obligatissimi servi, fratres, vicini et amici

B. Ant. Iosika, m. p.

Iosephus Andrási, m. p., Iud. V.-Notar.

E sessione Tabulae I. Comitatus Zarandi. . . ; Brad, die 2-a aprilis 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 325, fasc. I, 1784.)

MMMCCCXXI.

Comitatul Aradului către al Bihorului, despre păstrarea siguranței publice și mutarea satului Kiszindia.

Inclyta Universitas,

Altissimarum ordinationum in merito contrahendarum in gremialibus possessionibus dissitarum domorum interventarum bene memores, nihil omnino negleximus quo altissimum isthoc in securitatem publicam directum intentum effectui mancipandum procuraremus, atque hinc etiam factum est quod Excelsum Camerale Consilium, velut classem hanc ingredientium possessionum dominium terrestre, medio Excelsi Consilii Regii Locumtententialis Hungarici necessarias hocce in merito ad cameralem administratorem elargiendas ordinationes saepe saepius sollicitaverimus, imo etiam pro facilitando contradictionis systemate pro maxime dispersa possessione Kiszindia locum exquisitum deliniandum procuraverimus. Quia vero omnes hi nostri conatus, variis hic dum ex impedimentis, in suspenso mansissent, sub hodierno rursum demissam nostram remonstrationem ex Consilio Regio finem in eum submisimus quatenus altissime praeconceptam hanc contractionem apud Excelsum Camerale Consilium ultro quoque urgere non dedignaretur. Quod ipsum dum I. Universitati in vicem responsi significamus, amicis favoribus commendati perseveramus. E generali congregatione nostra Aradini, die 8^a iulii 1784 continuative celebrata.

Eiusdem I. Universitatis servi, fratres, amici et vicini obligatissimi, paratissimi

Universitas Comitatus Aradiensis.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1252, fasc. III, 1784.)

Brad,
1784,
2 April.

Arad,
1784,
8 Iulie.

MMMCCCXXII.

Brad,
1784,
13 Iulie.

Comitatul Zarandului către al Bihorului, despre prada Românilor răsculați. Inclyta Universitas, domini fratres, amici et vicini nobis colendissimi, Praedonibus perditissimis in confiniis Ill. comitatus aradiensis, hui comitatus nostro conterminis, palam versari praedociniaque exercere inchoantibus, ad coërcendos eorundem temerarios ausus propediendosque ultiores funestos expilationum casus, persecutionem praedonum eorundem, penes praeviam cum Inclyta Universitate aradiensis comitatus cointelligentiam, pro 21-a currentis mensis die praefixam esse. Eam cum officiosissima requisitione Inclytae Universitati notificare sustinemus quatenus eadem zelo publicae securitatis procurandae tales adornare dispositiones haud gravatim velit, ut in processu beleniensi parata hominum manus pro persecutione praedonum eorundem, si ad eas partes, metu persecutionis huiatis, sese recipere contingeret, experire disposita habeatur. Debito, de reliquo, respectu perseveramus Inclytae Universitatis obligati servi, fratres, amici et vicini

Ladislauș Papp, m. p., vice-comes et praeses interimarius.

Iosephus András, m. p., vice-notarius.

E sessione nostra comitatus zarandiensis, Brad, die 13-a iulii, anno 1784 celebrata.

[Vo:] Inclytae Universitati Ill. comitatus bihariensis, dominis fratribus, amicis et vicinis nobis colendissimis, ex officio, Magno-Varadini.

Percepta in Vaskoh, 15 iulii 1784, hora promeridiana 3-a.—Belényesi biró ha szolgabíró othon nincsen, ezen levelet sietséggel vice-ispány urhoz külgye [=birăule din Beiuș, dacă solgabirăul nu va fi acasă, trimite grabnic această scrisoare domnului vice-șpan.]

(Archiva Comitatului Bihorului, Nr. 1253, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXIII.

Brad,
1784,
13 Iulie.

Comitatul Zarandului către al Bihorului, despre cele mai noi isprăvi ale răsculaților și mijloacele potrivite pentru a-i împiedeca.

Inclyta Universitas, colendissimi,

Tristem admodum ab hominibus oculatis et fidedignis accepimus nuncium, revera nobis referentibus: praedones perditissimos post csutsiensem expilationem in eiate I. comitatu signanterque processu butyiniensi palam vesane impuneque grassari, cauponam ioszásiensem proxime praeterita hebdomade media die expilasse, educillatore domo absente, educillatrici quidem pepercisse, suppellectilia autem cuncta abstulisse, nullo eiate incola ad incessantem campanae sonum pro persecutione eorundem comparente, praeterito die iovis autem, 8-a mensis currentis, in possessione Honcz, intuentibus eiatibus colonis, saltum per longius tempus habuisse, ac etiam una cum alterius pagi accolis cultui divino, sclopi extra templum relictis, et solum pistoletis penes se asservatis, interfuisse, et, quod plus est, nostrates quoque brevi abs se expilandos aperte nunciavisse.

Nos itaque, ad antevertendas saltem pronunciatas expilationes, persecutionem eorundem nefariorum sub manu d. Michaelis Gál, gorniconum inspectoris, instituendam pro 21-a c. m. die, eandem tamen, cum iteratas persecutiones cum strepitu susceptas nuncio praeve per conniventes ad eodum perlato irritas fuisse experientia magistra edocti simus, sub manu ita ordinavimus ut neque gornicones, nec caeteri locorum incolae ad persecutionem promovendi quidquam antea cognoscere possint, quam viderint se in ipso persecutionis loco constitutos. Id quod Inclytae Universitati eam penes amicam officiosissimamque requisitionem notificamus, quatenus eadem quoque amore publicae securitatis . . . praescripto, vel, termino hoc brevi nimis apparente, pro alio quovis die per praesentem expressum nostrum, ut et ipsi conformes noviter edere dispositiones valeamus, nobis notificando, perse-

cutionem ab ea parte, ne, salutarem hanc intentionem nefarii latrones subolentes, se aliorum subducere opportunam habere queant occasionem sicque conatum omnem desiderato effectu ab utrisque carere contingat, tacite ordinare haud gravatim velit, manufactorem porro ab ea parte instituendae persecutionis ita instruere, ut, cum praenominato nostro inspectore cointelligenter se habendo, persecutionem ab ambabus partibus, adusque dum in praepositis inter se metis convenirent, continuam nullo pacto desistant. Quibus debito cum respectu perseveramus

Inclytæ Universitatis obligatissimi servi, fratres, vicini ac amici

Ladislaus Papp, vice-comes, et interimarius praeses.

Iosephus András, m. p., v.-notarius.

Ex sessione tabulae I. Comitatus Zarand . . . ; Brád, 13 iulii 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1254, fasc. III, 1784).

MMMCCCXXIV.

Paul Stanislavics către dregătorii comitatului Bihorului, despre urmărirea „jăfuitorilor“.

Buteni,
1784,
16 Iulie.

Spectabilis ac Perillustris domine vice-comes, domine mihi singulariter colendissime,

E literis per praesentem allatis et I. Comitatus aradiensis in negotio latronum sonantibus per me resaratis videre fuit qualiter I. Comitatus Zaránd persecutionem malevolorum hominum cum praefixo termino diei 21^{mi} currentis intendat, omnesque causas congruasque iam praehabent dispositiones. Eximias has ac in securitatem et tranquillitatem publicae pacis non tendere ordines nemo negabit; sed et easdem dispositionibus quoque I. Comitatus nostri aradiensis secundari necessum decens congruumque est. In litera mea, hicce in paribus adnexa et recte una [cum] literis I. Comitatus Zarand domino ordinario nostro vice-comiti transmissa, alium cogitandi disponendique modum praebent, qui, cum iam tantum pro existentia latronum, hosque obdurati desperatique cordis et animi observassem, quid aliud quod citius publicam tranquillitatem procuraret facere potui ac id, ut recursus quo citius pro impetranda gratia ad Thronum Regium, sic secum ferente necessitate, cognita clementia regia, ac sic dictante politica ratione, fiat clementiaque caesareo-regia procuretur? Certe, Spectabilis domine, huius sententia nec ego unquam, nec ipse comitatus aradiensis fuit, imo actu dubito proiectum meum per ordinarium nostrum vice-comitem approbandum, verum posteaque, inter caetera, id vel maxime pro principio haberem, quod similis persecutio incolis et districtus huius inhabitantibus minus instrui queat, tam ob cointeressentiam domesticorum et saltem nocturnorum grassatorum, quam etiam fautores et clancularios spiones eorum nihil securius et consultius esse video. Si enim litteris et proiecto meo contrarius a superioritate acceperim, fine instituendae persecutionis, ordines multo periculosiores adhuc consequentiis, ex defectu fidelium persecutorum, praetimendos habemus. Ac hactenus, sed siquidem pro crastina primum die, responsorias domini nostri vice-comitis praestolor, minusve intentionem eiusdem scire valeam. Neque ego quidquam certi Spectabili Dominationi Vestrae perscribere possum, praeter id quod et nobis dolorosum, tristisque oculo similes publicas grassationes cernere debeamus. Etsi enim, I. Comitatus nostri ordines, alacritas et accuratia, semper fuerit, quo in exstirpationem similium malevolorum tendebat, nihilominus, ob penitus corruptam plebem et infidelem in persecutionibus, huiatem populum amplumque campum et occasionem semet recipiendi, totalis exstirpatio fieri requirit, eo a fortiori, quod per altiora etiam loca, ab iis quoque mediis, quae proficua videbamus, utpote sallarisatis per I. Comitatum 24 latronum persecutoribus, evidenter inhibiti exstemus. Haec dum interimaliter et privative cum Spectabili Dominatione

Vestra communicarem, gratiis commendatus persevero peculiari venerationis cultu
Spectabilis Dominationis Vestrae humillimus

Paulus Stanitslavits, ordinarius iudicialium.

Significo in oppido Buttyin, die 16^a iulii 1784.

Concludens litteram, recte ordines accipio domini nostri d. vice-comitis ut, appromissis sub conditionibus, eosdem latrones cum schaedā salvi conductus domibus relinquam; dignetur Spectabilis Dominatio Vestra litteram meam, hic in paribus adnexam, pro cognitione rei videre et totius speciem facti etiam cum Illustritate Sua communicare; habeo praeterea illos etiam ordines ut ad litteras I. Comitatus Zarand, si persecutio instituta fuerit et aliqui malevoli gremium comitatus nostri subingressi fuerint, eosdem pari modo persequamur ac denique omnimode petitis I. Comitatus Zarand secundemus.

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 1254, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXV.

Sebiş,
1784,
20 Iulie.

Antonie Csomor către dregătorii comitatului Bihorului.

Boros-Sebes, die 20 iulii 1784.

Bizodalmas kedves collega uram!

Vettem tudositó levelit, mellyre igé-
nessen felellem, hogy semmi nemű
persecutiot nem instituálhatok, mivel
már recursust tenni kívánnak az grá-
tának meg nyeresé végett: és bizo-
nyára ezzel az itt való intricált Oláh
néppel kár is volna meg indulni nékem
jól tudom.

Tegnap Prazesty mellett lévő pusztán
voltam kapáltatván, volt 45 kaszásom,
oda érhetőek az haramiák nagy lövöldö-
zésekkel tölem kérdezvén hogy igaz é,
hogy az nemes vármegye 160 katonákat
rendeltt utánnaq persecutióra, felelvén
arra: nem igaz, mert nem hallottam:
arra mondótták, hogy ne is rendel-
lyek, mivel grátiát ohajtanak, szandék-
joktul el állanak, és minden út felen
minden tisztviselő embert mint az nyu-
lakat lesve, agyon lödözik, semmi vá-
losztást nem tévén: ezek után pálinkát
ellövétték, itattak kéntelenülis: és Sebe-
sig verettek puskák közt: mondván,
hogy grátiát nem nyernek, engemet is
el ojtának az világbul.

Ezen experentiában azt tapasztaltam,
hogy sokan köztök desperátusok.

Mindenkor 36^{tan} vannak mondván,
hanem még több kászássaink is vannak:
nem értvén kérdeztem mi légyen az a

Dragă şi credincios domnule coleg,

Am primit scrisoarea d-tale de în-
ştiinţare, la care răspund aşa, că nu pot
cere niciun fel de urmărire, fiindcă
vreau să facă apel pentru câştigarea
îndurării şi ştiu bine că ar fi păcat să
plec cu acest popor românesc încurcat.

Ieri am fost pe pusta de lângă Pră-
jeşti, am avut 45 de coşaşi, au sosit
acolo haramiile cu împuşcături mari,
întrebându-mă de e adevărat că Cinsti-
tul Comitat a orânduit 160 de soldaţi
să-i urmărească; li-am răspuns că nu
e adevărat, fiindcă n' am auzit. La
aceasta au spus că nici să nu orându-
iesc, fiindcă ei doresc iertare, nu-şi mai
urmăresc scopul; şi pe toate cărările
pândesc pe dregători ca pe iepuri, şi
-i omoară nefăcând nicio alegere. După
acestea au scos rachiul la iveală, şi
m'au îmbătat cu de-a sila. M'au bătut
până în Şebiş între puşti, spunând că
nu li se dă iertare, şi că vreau să mă
stingă şi pe mine de pe lume.

Am făcut încercare cu acest prilej
că mulţi dintre ei sunt desnădăjduiţi.

Au spus: suntem totdeauna 36, dar
mai avem şi mai mulţi coşaşi. Neînţe-
legând, am întrebat ce sunt aceia co-
şaşi. Au spus că aceia cari sunt ziua
cu ei, noaptea sunt cu noi.

kaszás, mondvan, akik oda hozá ülnek nappal, ejszaka pedig velünk vannak.

Meg vallom, hogy nem reménytettem több levelet valaha írni, méglen a kezekben voltam.

In reliquo cum omni respectu persevero

Perillustris Dominationis Vestrae

servus obligatissimus

Spun adevăr, că nu am nădăduit să mai scriu vre-odată scrisori, cât am fost în mâinile lor.

Ant. Csomor, m. p.

[Vo:] Perillustri ac generoso domino Emerico Thuolt, vice-comitatus bihariensis ordinario iuratori, domino collegae mihi singulariter colendissimo, ex officio Bell.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1253, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXVI.

Emeric Thuolt către Mihail Pop din Băsești, despre condițiile urmăririi hoților.

Beliu,
1784,
20 Iulie.

Perillustris ac generose domine ordinarie iudicialium domine, mihi singulariter colendissime,

Tegnapi napon hozzám utositott levelét vettem egész tisztelettel, melyben tudtomra méltóztatott adni hogy a szomszéd vármegyénk tolvajok persecutióját 21a huius instituálni akkora magamis ex parte districtusból szükséges rendelkezéseket meg tessesem. Kihez képest nemes Arad vármegyei tiszturakkal egy értelemmel akarván lenni, minemű választ kaptam, ide kívántam in originali accludálni. Így lévén a dolog mi tévő legyenek, nem tudhatom, mert egy részről embereket nem kaphatok de kívált puskásokat mivel a mezősségről még haza nem jöttek, villás embereket pedig hijába vegyen az ember, anyivalis inkább, hogy nemes Arad vármegye részéről semmi rendeléssel nincsenek, ahoz az odavalo haramiák nap világgalis délbe a csapszékeken isznak, esznek s ide s tova járnak, és nemes Zaránd vármegye részéről is, ha persequáltatnak, az odavalo is Arad vármegyében veszik magokat; következőképpen minden dolgunk hijába lesz. Én ugyan meg tettem még az éjszaka a rendelkezéseket, úgy hogy az elrendelésemből semmi fogatkozás nem lesz egyéb puskás embereken kívül de merre rendellenen őket nem tudom, attúl tartván hogy még nagyobb dolgokat visznek véghez. De mindazonáltal mi tévő legyenek méltóztassék velem parantsolni.

Scrisoarea d-voastră îndreptată mie am primit-o cu multă cinste, în care ai binevoit a-mi da de știre că comitatul vecin a hotărât pe 21 ale lunii acesteia urmărirea hoților, ca pe atunci să fac trebuincioasele porunci din partea Ținutului. Drept aceea, voind să fiu în înțelegere cu dregătorii comitatului Aradului, ce răspuns am primit, am voit să-l alătur aici în original. Așa fiind lucrul, nu știu ce să mă fac, fiindcă pe de-o parte nu pot căpăta oameni, dar mai cu seamă puscași, fiindcă nu au venit încă aca de la câmp; oameni cu furci însă degeaba ieă cineva, cu atât mai mult, că nu au nicio poruncă din partea comitatului Aradului; haramiile de acolo beau și ziua la amiazi la cărciumă și mănâncă și umblă de colo-colo; și, dacă sânt urmăriți din partea comitatului Zarandului, și cei de acolo chiar trec în comitatul Aradului; deci toată munca ni va fi degeaba. Eu am dat poruncile încă de cu noapte, așa că în acestea nu va fi lipsă, afară de alți puscași. Dar în ce parte să-i trimit, fiindu-mi teamă că vor isprăvi lucruri și mai mari? Cu toate acestea binevoiți a-mi porunci ce să mă fac.

In reliquo expertis favoribus commendatus, omni cum cultu persevero eiusdem Perillustri Dominationis Vestrae humillimus servus •

Emericus Thuolt, m. p. iurator(?).

Bél, 20 iulii, hora 5a pomeridiana.

[Vo:] Perillustri ac Generoso domino Michaeli Papp de Szilágyi-Ilésfalva, I. Comitatus Bihariensis ordinato iudici (tt.), domino singulariter colendissimo. Ex officio, Belényes.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1253, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXVII.

Beiuș,
1784,
22 Iulie.

Judele din Beiuș către vice-comitele Bihorului, despre „urmărirea jăfuitorilor“.

Spectabilis ac Perillustri domine ordinarie vice-comes,

In merito persecutionis praedonum, ego, iuxta commissionem Spectabilis Dominationis Vestrae, opportuna quaeque in districtu Vaskoh, Belényes et Bél disposueram; interimque ante inchoatum opus huc acclusas percepi literas: factae dispositiones contramandatae. Sig. Belényes, die 22 iulii 1784.

N. Michael Papp, m. p., ordinarius iudex.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1253, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXVIII.

Brad,
1784,
30 Iulie.

Comitatul Zarandului către al Bihorului, despre năvălirile „jăfuitorilor“.

Inclyta Universitas, domini, fratres, vicini et amici singulariter colendissimi,

Triplices praesentibus advolutas copias litteris A, B, C signatas officiosissime Inclytae Universitati communicamus, quarum prima, littera A nimirum signata, indigitabit eidem praestantia (?) motiva, e quibus persecutionem latronum de 13-a currentis mensis notificatam instituere volebamus; e reliquis duabus vero perspiciet eadem rationes quibus inducti a persecutione desistere debuerimus. Nam absque praevia a parte Inclyti Comitatus aradiensis insurrectione et solennis persecutionis institutione, a parte nostra... omnino et irrita necessario est: ubicatio enimvero latronum extra gremium circuli nostri, in confiniis praefati comitatus aradiensis, quasi fixa est; apud nos enim nulli omnino latrones sunt, sed abinde cunctae huius et praetitorum annorum in hunc circulum irruptiones fuere, abinde etiam futuras, cum tam prope confiniis nostris versentur, ut intra quinque vel sex horarum effluxum in secundis vel terciis a confinio pagis huiatibus irrumpere, expilare et itidem ad stativa solita redire haud difficulter possint. Non immerito praemisimus eventum nihil omnino rogatae gratiae qualiscunque sequuturum praefatae Universitati peramice perscribere. Sic si persecutionis institutio necessaria fieret, desuper eandem officiosissime interpellare sustinebimus. Qui in reliquo debito cum respectu perseveramus

Eiusdem Inclytae Universitatis obligatissimi servi, fratres, vicini et amici

B. Ant. Iosika, m. p. Iosephus András, m. p., vice-notarius.

E sessione nostra in possessione Brad, die 30-a iulii, anno 1784, concelebrata.

[Vo:] Inclytae Universitati Inclyti Comitatus bihoriensis, dominis fratribus, amicis et vicinis nobis singulariter colendissimis, ex officio, Magno-Varadini.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1254, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXIX.

Comitatul Aradului către al Bihorului, despre hoții cari au dus în pădure pe vice-comitele lor.

Arad,
1784,
21 August.

Inclyta Universitas,

Quoniam ex caterva illa, quae dominum ordinarium vice-comitem nostrum e propria residentionali domo ad sylvas secum abduxit et quae numero 56 latrones numerabat, penes benignas, dato 3-ia mensis et anni labentium elargitas gratiales, binis vicibus solum numero 27 iuramentum fidelitatis deposuissent, reliqui vero, quemadmodum etiam ex tractu temesiensi adveniens alia caterva, nova perpetrare referrentur latrocinia, novamque domui praerecensiti ordinarii vice-comitis nostri minarentur invasionem, pro reducenda itaque pace et optata partium harum tranquillitate, eos in gremio comitatus nostri fecimus ordines quo, unitis viribus, horum persecutioni, futura statim septimana inchoandae, ita insistamus, ut districtum hunc securitati pristinae restituamus. Siquidem autem conatus hos nostros irritos esse ipsi agnoscamus, nisi ex parte Inclytae quoque Universitatis illorum ita instituta fuerit persecutio, ut omnis eruptio praecludi, atque taliter, ex omni parte circumacti, opprimi valeant, ideo mutua in amicitia Inclytam Universitatem hisce requirendam esse censuimus quatenus eas ex parte sua facere non graventur dispositiones, quo limites comitatus nostri cum Inclyta Universitate limitibus contermini undequaque custodiantur, et neque prius obsessores recedant, quam intentio haec nostra optatum in effectum deducta fuerit. Caeterum amicis favoribus commendati perseveramus

Inclytae Universitatis

Servi, fratres, amici et vicini obligatissimi, paratissimi:

Universitas comitatus aradiensis.

E generali congregatione nostra, Aradini, die 21-a augusti 1784 continuative celebrata.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1255, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXX.

Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre prădăciuni și măsurile contra lor.

Pressburg,
1784,
16 Septem-
bre.

Inclyta Universitas,

Quandoquidem Sua Maiestas Sacratissima ad procurandam possessionum incolis contra incursiones et infestationes praedonum maiorem securitatem benigne praecipere dignata foret ut in possessionibus ubi domus multum ab invicem dissitae forent, eadem proprius contrahantur, ipsique domini terrestres ad contractionem hanc procurandam etiam propriae securitatis causa invientur, viae praeterea publicae per sylvas ducentes ad 20 orgiarum latitudinem dilatentur;

Quo proinde benigna haec dispositio regia effectum suum indubie et quo celerius sortiatur, I. haec Universitas in effectum eiusdem sibi incumbentia agere eatenusque omni trimestri relationem horsum praestare ne intermittat.

Siquidem insuper comiti domino Antonio a Iankovics, qua in comitatibus Banatus operanti commissario regio, instituenda intuitu persecutionis latronum et extirpationis cum statu militari concertatio et directio clementer delata esset, praelibatae huic Universitati committi ut circa tempus et modum instituendae sua quoque ex parte eiusmodi persecutionis concertandum deputatos suos eo quo praeatus comes a Iankovics praefixerit, submittat. Datum ex Consilio Regio Locumtenentia Hungariae, Posonii, 16-a septembris 1784 celebrata.

Ad officia paratissimi.

C . . . *Franciscus Skerber, m. p.*

Stephanus Végh, m. p.

Inclytae Universitati Comitatus Bihariensis, Buda, M.-Varadini. Ex officio.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1400, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXXI.

Pressburg,
1784,
7 Septem-
bre.

Guvernul ungar către dregătorii comitatului Bihorului, despre paza orându-
dă în districtul Buteanului.

Inclyta Universitas,

Suprema armorum praefectura hungarica duas centurias in comitatu aradiensi dislocatas, tum ad impediendas praevaricationes, cum et praedonum incursiones et grassationes antevertendas, cointelligenter cum comitatu et Regiis Salis et Tricesimae officiis, pro vigiliis repartendas ad districtum buttyinensem, ordinatas quidem fuisse, ob numerum tamen agratiatorum et tyronum in praefatis duabus centuriis existentium atque ad huiusmodi functiones applicari nequeuntium, unum tandem officialem, cum 50 capitibus, ad praefatum districtum exmitti potuisse, commandoque hoc 21-a proxime elapsi augusti ad suam destinationem concessisse, simulque pro tutamine Salis officii soborsinensis unum corporalem, vice-corporalem et 7 gregarios ad Soborsin missos fuisse, Consilio hoc Locumtenentialem Regio significante, idipsum praelibatae huic Universitati, pro requisito notitiae statu, et respective directione, praesentibus intimavi. Datum ex Consilio Regio Locumtenentialem, Posonii, die 6-a septembris, anno 1784-to celebrato.

Ad officia paratissimi.

C. . . *Franciscus Skerber, m. p.*

Ioannes Michalkovich, m. p.

Inclytae Universitati Comitatus Bihariensis, Buda, Magno-Varadini. Ex officio
(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1370, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXXII.

Timișoara,
1784,
9 Octom-
bre.

Contele Antoniu Jánkovichs către dregătorii comitatului Bihorului, despre paza de hoți.

Inclyta Universitas,

De illa Suae Sacratissimae Maiestatis benigna voluntate, ut tandem praedonum turmae penitus extirpentur securitatieque publicae omni ex parte consulatur, hocque fine in concursu etiam Inclyti huiusce comitatus concernentiumque iurisdictionum militarium planum circumstantiis situique respectivorum Inclytorum Comitatum et militarium quoque iurisdictionum accommodum, mea in praesentia elaboretur, iuxta quod nempe, necessitate exposcente, persecutio praedonum mutuis vicinarum iurisdictionum consiliis et operis efficaciter uno eodemque tempore instituatur malaeque frugis hominibus pacto hoc omnis ex una in aliam iurisdictionem transfugendi comprehensionemque sui evitandi via praecludatur, Inclytam Universitatem per Excelsum Regium Locumtenentiale Consilium iam edoctam esse non ambigo.

Fine procurandi itaque praeinsinuatae benignae resolutionis regiae ad stabiliendam securitatem publicam directae effectus instituendaeque eatenus hic Temesvarini concentrationis diem 27am mensis modo labentis defixi, pro quo termino deputatos suos, ordinarium quippe d. vice-comitem, cum adiungendo reflex[iv]e ad tenores benignae ordinationis regiae, ad circumstantias item et situm Inclyti huiusce comitatus instructos Inclyta Universitas horsum exmittere non gravetur.

In reliquo debito cultu et observantia persevero

Inclytae Universitatis ad officia paratissimus, obligatissimus

Comes Antonius Iankovics, m. p.

Temesvarini, 9a 8-bris 1784.

Ex commissione regia aulica Inclytae Universitati Comitatus bihariensis, Magno-Varadini, ex officio.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1401, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXXIII.

Clement Cozma către judele de Pașcău, despre marea primejdie din partea hoților.

Pleșcuța,
1784,
9 Novem-
bre.

Perillustris ac Generose domine provisor, domine mihi colendissime,

Oda való nemes vármegye tiszt urak-
kal nem lévén ismeretségen, tisztarto
uramnak szomszédságosan és officiose
szomoruan jelentem nemes Zaránd vár-
megyei nemeségnek tyrannus képpen
valo utolso veszedelmét, a mult napok-
ban, úgy mint 1-a novemb. a Motzok részi-
ről vármegyénkben meg lopvan magát
a ma hires és nevezetes salis seductor,
a mint referáltatik, ki az föld népnek
szívét magáéva tévén, úgy annyira fel
lázította a föld népit hogy a nemeséget
ölyni, égetni, s pusztítani semmire állit-
tyuk lenni, eráris 4 v. szolgabírók
meg öltenek, a nemeséget is kit elől
hátnál találnak ölik, lövődözik, s pogány
modu martsongolyák, s kénozzák, ezt
azért kívántam jelenteni ab officio hogy
magára vigyázzon, és a nemes vármegye
a részüről is jó rendelés tétessenek, ne
hogy a véletlen tűz oda is le harapozzék.
Többet írnék, de a nagy fájdalom szi-
vemet el fogta vagyok constanter.

Nefiind cunoscut cu dregătorii din
acel nobil comitat, vestesc cu durere și
cu vecinătate oficios dregătorului meu
cea din urmă nenorocire căzută în chip
tiran asupra nobilimii din comitatul
Zarandului, în zilele trecute, la 11-a No-
vembre. S'a strecurat din partea Moților
în comitatul nostru, precum se spune,
azi vestitul și renumitul „salis seductor“,
care, câștigându-și inima pământenilor,
într'atât a atârnat poporul, că a fost o ni-
mica omorul, arderca și pustiirea no-
bilimii; ... au omorât patru vice-sol-
gabirai, pe nobilime unde o găsește, o
omoară, o împușcă, și în chip barbar
ii sfârtică și chinuiește; aceasta de aceea
am dorit să o vestesc după dregătoria
mea, ca să te păzești și din partea co-
mitatului să se facă bună rânduială,
nu cumva focul neașteptat să cadă și
acolo asupra țerii. Aș scrie mai mult,
dar durerea cea mare mi-a prins inima.
Sunt statornic, etc.

Praetitulatae Dominationis Vestrae obligatissimus servus

Clemens Kozma, m. p., v.-iudicialium.

Pleskutza, die 3-tia 9-bris 1784.

[Vo:] Perillustri ac generoso domino Francisco Szotoczki, domini vaskohi-
ensis provisor, domino mihi colendissimo. Ex officio Vaskoh: periculum in mora.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1436, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXXIV.

Adunarea comitatului Bihorului către locotenent-colonelul Bellegarde, despre
nevoia ajutorului militar împotriva țeranilor ardeleni răsculați.

1784,
9 Novem-
bre

Insinuatum Comitatus Bihariensis Illustrissimo domino vice-colonello a Bel-
legarde, commendanti, exaratum.

Ex vicino comitatu zarandiensi, Magno Principatui Transylvaniae ingremiato,
eae certae relationes ad nos perlatae sunt quod ibidem plebs, excussa omni sub-
ordinationis regula, aliquot iam magistratuales officiales crudeliter occiderit com-
pluresque dominos terrestres, in propriis bonis expilatos, dirum in modum mactaverit,
et, incondito huiusmodi tumultu, in vicinissimis comitatu huic locis incendia et neces
spargendo, grassetur. Quae quidem tumultantis rusticae plebis copia cum iam nu-
merum quinque mille hominum adaequare referatur, adeoque amplior sit, quam ut
domesticis nostris viribus reprimi posse speretur, manuductione Gratosi Excelsi Con-
sillii Regii Locumtenentialis, dato 6 octobris 1783, ex Nr. 9.707, expediti intimati
Comitatus, Illustrissimum dominum vice-colonellum obsequiose requirendum esse
censuit, ut, spectata periculi imminetis magnitudine, eas actutum dispositiones facere
dignetur qua, praeoccupatis [dictis] rusticis, via ad comitatum hunc intrandi, tam in passu

vaskohiensi, quam et béliensi, per militiam in oppidis Belényes et Szalontha dislocatam ad finitima loca instituendam destinationem et praestandam omnem assistentiam praeccludatur. Ex generali congregatione, 9 novembris 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 1763, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXXV.

Oradea-
Mare,
1784,
10 Novem-
bre.

Locotenent-colonelul Bellegarde către dregătorii comitatului Bihorului, despre împrejurările în care e dispus a li da ajutor împotriva ȣeranilor ardeleni răsculați.

Löbliches Biharar Comitatz,

Auf die von einem Löbl. Comitatz anhero beliebigst übergebene Nota hat das Berlichingenische Dragoner-Regiments-Commando zu erwidern die Ehre, dass, bei sich ereignenden Umständen, wo zu Beschützung des Comitatzs gegen den Einfall siebenbürger Bauer, wer wo sonst eine Militärassistentz erforderlich wäre, man sich allerdings, und vermög aufhabender Pflicht, ein Vergnügen daraus machen wird, hülfreiche Hand zu leisten; wobei dann ein Löbl. Comitatz angegangen wird, nicht, ausgenommen bey wirkklich drüngender Nothwendigkeit und Gefahr, diese Assistentz zu begehren, weilen durch unnütze Marche, bey jeziger Wütterung, die dem Allerhöchsten Aerario so kostbahre Pferde der Cavallerie sehr mitgenommen werden, auch, in erwehten Falle, wo es unentbehrlich wäre, allzeit Sorge zu tragen dass die marchirende Troupe nicht vereinzelt, sondern wenigstens fliegelweise in einem Orte zu liegen kommen, auch dass solche Ortschaften ausgewählt werden, wohin längliche Unterkunft für Mann und Pferde vorhanden, und sogleich Keines von beyden leide, auch in Ansehung ihrer Verpflegung kein Mangel seye. Ich meines Orts werde hingegen besorgt sein, alle Excessen zu verhütten und die Mannschaft des Regiments so wenig als möglich dem Landmanne überlästigt zu machen. Der ich mit vollkommenster Hochachtung beharre

Eines Löbl. Biharar Comitatzs gehorsamster

Bellegarde, m. p., Oberstlieutnant.

Grosswardein, den 10-ten Novembris 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr, 1462, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXXVI.

1784,
11 Novem-
bre.

Adunarea comitatului Bihorului, despre cele făcute de ȣeranii ardeleni răsculați și măsurile luate împotriva lor.

Ex certis relationibus, signanter missilibus literis Clementis Kozma, I. Comitatus zarandiensis vice-iudicis nobilium, ad provisorem dominii Vaskoh, in gremio comitatus huius existentis, dato 3-a novembris a. c. exaratis et nobis in originali exhibitis, eo comperto quod in praeallato comitatu zarándiensi magna plebis copia, sufflaminationibus, ut refertur, famosi cuiusdem seductoris scilicet instigata, consurrexerit, aliquot magistratuales personas, et indiscriminatim nobiles quos deprehendere possit, interfecerit, cum tristès huiusmodi relationes novis nunciis confirmarent, immo copia tumultuantis plebis ad aliquot millia excrevisse, vicina loca igne et spoliis depopulari, conterminam comitatu huic possessionem Kristyor etiam succendisse ac aliis quoque locis stragem intulisse referat, magnitudine imminentis mali percusi, manuductione Gratosi Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis, dato 6 octobris 1783 et Nr. 9707, ad nos expediti intimati, tam a dominis Inclytam legionem devinsianam et berlichingenianam commendantibus, quam a domino brigaderiali generali a Sturm ad reprimendam tumultuantium audaciam, militarem assistentiam petieramus, qui illico postulato nostro detulerunt, et ex pedestri quidem militia duas turmas, ex equestri vero unam divisionem ad loca tumultui huic viciniora, oppida nempe

Vaskoh et Bél, destinarunt et effective exmiserunt. Quod invicem debita inlormatione Excelso Consilio Regio humillime referendum esse duximus, de ulteriori rei progressu genuinam informationem nostram praestituri. Ex generali congregatione, die 11 9-bris 1784, in oppido.

Vidi: *Vice-Comes, m. p.*

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 1463, fasc. III, 1784.)

MMMCCCXXXVII.

Adunarea Comitatului Solnocului-de-mijloc și Crasnei către comitatul Biho- Cehul-Săla-
rului, despre măsurile împotriva tulburărilor țărănești. giului,
1784,
11 Novem-
bre.

Spectabilis ac Perillustris domine ordinarie vice-comes,
domine nobis observandissime,

Securitatis publicae conservatio, ad quam tabula haecce continuo ex casu tumultuationis plebis valachicae in comitatibus Hunyad cum Zarand uniti et Albae Inferioris excitatae animum proprius advertit, in conformitate gratiosae Excelsi Regii Gubernii de octava novembris anni currentis exaratae commissionis, officii nos admonuit. Spectabilem Dominationem Vestram eo officiose requirere, ut, cum perniciosum hoc publicae tranquillitatis malum ulterius serpere non abs re metuatur, nobisque eapropter via Excelsi Regii Gubernii iniunctum sit ut omnem, cointelligenter cum vicinis comitatibus adhiberemus praecautioem, idcirco, sua quoque ex parte, id quod praevia ratione videbitur, disponere non gravetur. Et, cum, inter reliqua precautionum puncta, pulveris pyrei distractio et usus rusticis simpliciter interdicatur, observatum vero esset, ex parte huius comitatus incolas ad illum comitatum fine procurandi pulveris pyrei passim concurrere, praetitulatam Dominationem Vestram vicinali cum officiositate requirendam duxit Tabula Comitatus, quatenus eas facere ingravatim velit dispositiones, ut omnis via comparationis pulveris pyrei respectu rusticorum in hoc comitatu degentium praecludatur. In reliquo officiosa cum observantia manemus.

Spectabilis Dominationis Vestrae ad officia paratissimi.

C. . . Sigismundus Kornis, m. p., ord. praeses.

Iosephus Szebeni, m. p., vice-notarius.

E sessione Tabulae Inclyti Comitatus Swlnok Mediocris cum Krasna et Kővár uniti in oppido Szilágy-Cseh, die undecima novembris anni 1784 celebrata.

(Archiva comitatului Bihorului. Nr. 238, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXXXVIII.

Guvernul ardelean către dregătorii comitatului Bihorului, despre cruzimile Țeranilor răsculați. Sibiiu,
1784,
11 Novem-
bre.

Inclyta Universitas,

Erupit subito in nonnullis comitatus Hunyad cum Zaránd uniti, necnon Albae Inferioris locis plebis valachicae tumultuatio, cum atrocissimis iam violentiis coniuncta, et, omnem publicae tranquillitatis et securitatis in illis partibus perturbationem spirans, dum, multis nobilibus nefarie trucidatis, compluribus curiis et domibus nobilium temerario ausu, partim expilatis, partim vero combustis, tumultuans haec plebs in persecutione et expilatione nobilium ulterius progredi haud reformidaret.

Pro comprimendis refrenandisque his insolentiis restituendaque perturbata in illis locis publica tranquillitate et securitate, Regium Gubernium, cointelligenter cum Inclyta suprema armorum Praefectura in hoc Magno Transylvaniae Principatu, omnes necessarias adornare dispositiones haud defuit quidem. Id tamen veretur

ne, dum parte ex una tumultuans haec valachicae plebis in bonis fortunisque nobilium crudeliter grassantis multitudo per ordinatam militiam inter montium iuga comprimetur constringeturque, parte ex altera viam sibi ad partes Inclyti regni Hungariae quaqua demum ratione aperiatur, taliterque ibidem etiam parem vastitatem inferat.

Hinc Regium Gubernium ingratam hanc relationem ex studio conservandae publicae tranquillitatis praevertendique praevia ratione facile imminentis damni Inclytae Universitati eum in finem communicandam esse duxit, ut eas ingratum actutum facere possit provisiones, ne tumultuans valachica plebs in continua hic persecutione, nisi saniora amplecteretur consilia, constituta, refugium ingratis post se sequelas relicturum in illis partibus inveniat, sed illico reprimatur. Quod super faciendas dispositiones ut Inclyta Universitas horum communicare haud gravetur, Regium Gubernium expetit; et manemus

Inclytae Universitatis ad officia paratissimi

Baro Samuel de Bruckenthal, m. p.

David Békelly, m. p.

Antonius Horváth, m. p.

E Regio Magni Principatus Transilvaniae Gubernio, Cibinii, die 11 novembris, anno 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 239, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXXXIX.

Cluj,
1784,
12 Novem-
bre.

Dregătorii comitatului Clujului către aceia ai comitatului Bihorului, despre cele săvârșite de sătenii români răsculați.

Inclyta Universitas, domini, domini nobis singulariter colendissimi,

Ezen erdélyi oláh parasztság véletlen hirtelenséggel a nemesség ellen felzodult, és tizenegy napak alatt szinte három egész varmegyet által futatt, dühösége kénytelenített minket hogy a szomszéd veszedelemtől az tekintetes nemes Universitást barátságossan tudósítsuk.

Ezen holnap kezdetével az arad varmegyei erdőkből előre kevés számmal be tudulván Zarand varmegyében egy néhány erdei tolvajok, ott a nemesség pusztítására összeesküt, több iobbágyságot viselő oláhsággal meg számasadván, s napanként nagyob erőt vévén, a nemességét mindenütt üldözni, és fene kinokkal gyilkollani kezdvén annyira haraposztak hogy azon kevés üdötől fogva az említett Zaránd, Hunyad és Also-Fejér vármegyékét egészen eltöltné, és csak az egy nemességet vevén célul, számos-udvarházakat egészen el pusztitván, az egész nemességet, rész szerint meg szalasztván, rész szerint maga honnyába halhatatlan kinokkal ki végezvén, már most nemes vármegyénk széllyeiben táboroznak.

Mélto valósággal hogy a nemességek

Țărâtimea românească din Ardeal s'a răsculat cu grabă neprevăzută împotriva nobilimii și în unsprezece zile a trecut aproape trei comitate întregi; turburarea lor ne-a silit să înștiințăm cu prietenie Universitatea nobililor de primejdia vecină.

La începutul lunii acesteia au pătruns niște hoți de codru în număr mic din pădurile comitatului Arad în comitatul Zarandului: acolo s'au jurat pentru nimicirea nobilimii, s'au înmulțit cu mai mulți Români iobagi și, luând putere tot mai mare zilnic, au început a-i prigoni în tot locul și a-i ucide cu chinuri; într'atăta au tot mușcat; că în acest puțin timp au umplut cu totul comitatele amintite, ale Zarandului, Iniedoarei și Albei-de-Jos; și numai nobilimea și-a luat-o ca țintă; au pustiit multe curți, pe toți nobilii, pe de-o parte i-au alungat, pe de alta i-au omorât cu nemai auzite chinuri în chiar locuința lor. Acum sunt în tabără la marginea comitatului nostru.

E cu adevărat vrednic ca în primejdia așa de vădită și de apropiată a

illy nyilvánjoggos és küszöben forgo közönséges veszedelmében, életünk és ieszágunk védelmezésére, minnyájan fel ebredgyünk. És ugyan ez az oka hogy a tekintetes nemes vármegyét is szomszédos köteleességünk szerint, jó előre ezen szomorú hirekről, meg bizonyosítani, és a vigyázásra barátságosan fel ebreszteni kívántuk.

nobilimii să ne trezim cu toții pentru apărarea vieții și avutului nostru. Și tot aceasta e și pricina pentru care am dorit să-l trezim și să-l asigurăm spre pază, după datoria noastră, de vecini, cu mult mai înainte, despre aceste știri jalnice pe Cinstitul Comitat.

Quibus in reliquo iugi amicitiae et sinceri cultus officio perseveramus

Inclytæ Universitatis obligatissimi servi

Comes Ioannes Csáky, m. p.

S. Comes Comitatus Kolos Inf.

Stephanus Boér, m. p., Notar.

Claudiopoli, die 12a 9-bris 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 237, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXL.

Dregătorii comitatului Bihorului către Guvernul ardelean, cerându-i a nu se îngădui vânzarea prăzii luate de țeranii români.

Sibiiu,
1784,
16 Novem-
bre.

Inclyta Universitas,

Rusticana plebs valachica in comitatu hunyadiensi cum Zarand unito parteque comitatus albensis eo proterviae prolapsa est, ut, non attentis divinis humanisque legibus, multis nobilium, quos domi opprimere poterant, crudeliter trucidatis, supellectilia eorum quaeque diripuerit; quod etiam expertae fuere domus aliorum nobilium, qui fuga vitae suae consuluerunt. Cum vero supponi possit quod uniones, res item aureas et argenteas, aes, stannum, indumenta sericea, lineam denique supellectilem pretiosiore, quae usui illis haud essent, in civitatibus et vicinis comitatibus divendere et distrahere velint, hinc Inclytam Universitatem officiosissime requirendam duxit Regium Gubernium quo eos ingratum in suo gremio exarare velit ordines, ne a quoquam Valacho res praedecaratæ coëmantur, cum illae nonnisi per rapinam acquisitæ esse dignoscantur, sed illae rustico ademptæ et adcuratæ consignatæ asserventur, ipsi venditores autem examini stricto subiiciantur, immo, suspicione in ipsos cadente, pro ratione circumstantiarum securæ etiam custodiæ mancipentur, Regio vero Gubernio huic desuper relatio submittatur, ut dein damnificatos, qui eiusmodi res deperdidissent, eo inviare valeat. In reliquo solita observantia manemus

Inclytæ Universitatis ad officia paratissimi

Carolus C. Teleky, m. p.

David Békelly, m. p.

Stephanus Koszta, m. p.

E Reverendisimo Magni Principatus Transilvaniae Gubernio, Cibinii, die 16a novembris 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 241, fasc. I, 1785.)

1784,
17 Novem-
bre.

Un comitat vecin către al Bihorului, despre tulburările Românilor și măsurile luate împotriva lor.

P. S.

Sok ártatlan nemes vérnek a dühösködő parasztság kezei által lett ki ontásából, és vagyonainkb lett el pusztításából vett szomorúságaink között is különös meglepéssel, és valóságos örömmel értettük Nagyságodnaké des Hazánkhoz eddig is bizonyított azt az valóságos hazafiúi szeretetet, mely szerént a fel tamadott paraszt seregnek el szélesztésére, 's az ártatlan nemes vérnek oltalmára bölts kormányozása alá bízott ns. vrmegeye érdemes tagjait felles számmal nem tsak egybe gyujteni, hanem azokat örök emlékezetre méltó például vezéréve is lenni sőt már azon ns atyánkfiajival Jáva tájékaig is jöni méltóztatott, vérszomjuhozó paraszt seregnek az ártatlan nsség el törlésére törekedő Istentelen indulatyok bizonyos és ámbár most magokat a havasokra egy kevésé fel huzták, nem lehet mind azon által abbol tsendességet remélleni, várják az egybe jött katonaságnak tágulását várják az egybe jött Ne[m]ségnek haza takarodását hogy a szeréntuj erővel sebes árviz modjára reánk rohanván, és következőképpen a mindenütt készen álló parasztság egyben tsattolásával az ország szélében bé hatván dühösködő indulatyokat mindenütt meg sirathatatlan jeleit hadgyák, mely hogy rajtunk is mind több ártatlan uri ns atyánk fíjait meg ne essék, el végeztük azt egyező akaratbol magunkban hogy ezen romlásunkra törekedő indulatyokat meg előzzük, és rajtok menvén az Isteni segedelem által el fogjuk széleszzük és érdemek szerént bannyunk velek, mely végre holnap meg is indulunk, a mely planumunk meg kesztések iránt egyező akaratbol hogy jobnak látnok, az melyis ebből ál, hogy mi ns Kükülő Vármegyével egyesített Marosszék érdemes atyánkfiajival kik már édes Hazánk oltalmára nem tsak elő allattak, de mar Radnothig el is jötte nek, megerősödvén, a Toskaner Lovas Regementbéli két eskadronnak segítsége mellett véllek szembe mennyünk, nsg Hunyad és Zaránd Vár-

Chiar între năcazurile noastre din cauza vârsării de atâta sânge nobil nevinovat, de mâile furioasei țerănimii, și a pustirii avuturilor noastre, vă dăm de știre cu deosebită mulțămire și cu adevărată bucurie pentru acea dragoste de patrie care ați arătat-o d-voastră către patria noastră și până acuma, după care ați binevoit, nu numai să răspândiți cetele de țerani răsculați, nu numai să strângeți pe membrii vrednici al nobilului comitat supt comanda înțeleaptă a d-voastră pentru apărarea sângelui nobil nevinovat, ci li-ați fost de demnă pildă conducătoare și ați binevoit a veni cu acei prieteni nobili până în Ținutul Jáva. Furia cetelor țerănești setoase de sânge pentru ștergerea nobilimii nevinovate e sigură, și, cu toate că acuma s'au retras puțin în munți, tot nu putem nădăjdui într'aceasta liniște, ci așteaptă rărirea miliției adunate, întoarcerea acasă a nobilimii strânse, ca după aceia cu puteri nouă să se năpustească asupra noastră ca un potop răpede și prin urmare, cu adăugirea țerănimii care stă gata în toate părțile, să pătrundă în marginile țerii, să lase urmele furiei lor turbate, care, nevoind să cadă și asupra noastră ca peste mai mulți prieteni nevinovați, am hotărît cu voința tuturor să mergem înaintea furiei lor care se silește să ne doboare, și, mergând asupra lor, cu ajutorul lui Dumnezeu, îi vom împrăștiă, și vom fi cu ei după faptele lor. De aceia mâne și plecăm după planul care l-am făcut cu voință unită, cum am văzut că e mai bine, care stă în aceasta, ca noi, întărindu-ne cu prietenii din comitatul Târnavelor și Scaunul Murășului, cari, nu numai că au stat înainte spre paza patriei, ci au și venit până la Ernú, cu ajutorul a două escadroane din regimentul de călareți, de Toscana, să li mergem împotriva, cu nobilimea comitatului Iniedorii și Zarándului, pe cari rugându-i prietenește în ziua de azi, nu ne îndoim de bunăvoința lor. O parte o țin căpeteniile și rândurile nobile ale comitatului supt conducerea ilustrului G. U., cu prietenii

megye Nse a kiket is mai napon atyafiságoson requirálván ez iránt készségekben semmit nem kételkedünk, egyik oldalát tartya a Meltosagos G. U. vezersége alatt levő ns. vármegye fő és ns. rend atyánkfiaival, kik a mind értettünk, most a jobb ol dalát tartják lassan lassan szemben közelítsenek, ns. Bihar vármegye nemesége pedig velünk szemben és az egybe gyűlt sok ezerből álló paraszt seregnek háta megett ályon, oly oltalommal hogy innét meg szorítottván, a Bihari Havasokra által ne takarodhassanak, ennél meg megkeresekben el fogások és érdemlett büntetések el vételekben jobb modot nem látunk, mert ha tsak innét egyenesen mennyük szemben vélek a két oldalán pedig és háta megett ellenekben erő nem álland bizonyos az hogy valamere el fognak, és minden igyekezetünk és fáradságunk haszontalan lenne. Nem kételkedünk azért semmit benne hogy a mely uri és n[emes] sereget, a meltosagos G. fő Ispány ur többi vezersége áló egybe gyűjtett, az édes hazánk[ert]'s az ártatlan nemeségnek oltalmára is fordítani, e mellett pedig a tekintetes nagyságos Bihar vármegye V. tiszteit is a nemeségnek közönséges oltalmára lejendő ki állása végett planumokat meg jelentésére fel serkenteni méltóztassék, szükségességnek látjuk e mellett és correspondentiakat siető és bizonyosabb meg vételére nézve az ordinantzok lovas nemes embereket ki állítását stationként, és az vizen valo által járásokat, vagy katonasággal vagy nemeséggel meg erősítettését kik szüntelen vigyázással legyenek a passus nélkül járó embereket tüstént el fogják és Hajokat Estvetől fogva reggelig zár alá vetvén, azokat étszaka serkio is telyeséggel által menni ne engedjenek. Ezeket mi részunkról ma mind véghez vittünk, az által járokat katonákkal meg erősítettünk, az ordinantzokat a széleken mind Kükülo, Kolozs felé ki allítottunk, Kérjük a meltosagos G. fő ispáni urat különös tisztelettel, hogy Detsetől fogva, a hova a leveleink vitettetni fognak, addig a meddig a m. fő-ispány ur szükségességnek itéli, az ordinantzokat stationként haladék nélkül ki allítani mel-

noştri, cari, precum am înţeles acum în partea dreaptă, ca să se apropie încetul cu încetul față în față; nobilimea din Bihor însă e față în față cu noi, ca să stea la spatele țăranimii adunate, alcătuită din multe mii, cu o astfel de apărare, că, de ar fi constrânși de aici, să nu se poată refugia în munții Bihorului. Un alt chip mai bun pentru căutarea, prinderea și pentru primirea pedepsei lor meritate nu-l vedem, căci, dacă mergem numai de-aici de-a dreptul în față cu ei, de cele două părți și de la spate nu li stă nicio putere împotriva: de sigur că ar lua-o în vre-o parte, și toată silința și osteneala ar fi degeaba. De aceea nu ne îndoim că oastea domnească și nobilă pe care au adunat-o conducătorii ilustrului fișpan G. va fi și pentru patrie și pentru apărarea nevinovatei nobilimi. Dar, pe lângă aceasta, vă rog să binevoiți a îndemna pe dragătorii cinstului mărit comitat al Bihorului să anunțe planurile ieșirii lor pentru apărarea comună a nobilimii; pe lângă aceasta vedem încă de nevoie să se pună de fiecare stație câte un nobil călăreț pentru grăbirea și pentru siguranța corespondenței și să se întărească trecătorile peste apă sau cu soldați sau cu nobili cari să fie veșnic de pază, să prindă îndată pe cei cari trec fără pașapoarte și, incuindu-li luntrile de seara până dimineața, să nu-i lase noaptea a trece de loc. Din partea noastră, aceste toate le-am făcut astăzi, trecătorile le-am întărit cu soldați, ordonanțe am pus pe la margini, către Târnave și Cluj. Rugăm pe Ilustrul domn fișpan cu deosebită cinste să binevoiască a se pune fără întârziere ordonanțe, începând dela Detse, unde ni se vor duce scrisorile, până unde crede Ilustrul domn fișpan de nevoie, întru apărarea comitatului. Pentru administrarea miliției și pentru alte lucruri de trebuință am oprit aici și pe prietenul nostru Alexe Szentpáli, vice-șpan, cu care se poate țineă corespondență.

17 Novembre 1784.

toztassék, a vármegyének oltalmára, miliatiákat administratiojára és egyéb szükséges dolgokra nézve Sz. Páli Elek Subst. v. ispány kedves atyánkfiát is itt marasztottuk, kivel corespondentiat tarthatni. 17 novembris 1784.

Balo László, m. p., v.-ispány.

Benedek Ferencz, m. p., V.-Notarius.

(Archiva comitatului Bihorului, ad 247, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLII.

Cluj,
1784,
18 Novem-
bre.

Tabula comitatului Clujului către dregătorii comitatului Bihorului, despre atacul țeranilor răsculați.

Inclyta Universitas, domini nobis fratres et amici colendissimi,

Vix conduxeramus nostram de progressionem tumultuationis plebis valachicae ad Inclytam Universitatem repraesentationem, cum e fide dignissima Illustrissimi domini comitis, supremi comitis nostri, cum praecipua magnatum nobiliumque comitatus huius parte, contra latrones hos in persona hesternae die hinc digressi, relatione intelleximus ingentem rursus latronum similium manum, ad Alpes versus Topanfalvam sitas aggregatam, versus vicinas gremialis domini gyaluensis Alpes, Marisel dictas, eo cum proposito movisse, ut inde recta ad evastanda kalotaszegiensia hisque vicina loca progrediantur. Cum autem vicinitas periculi, non modo nos, sed et Inclytum eundem Comitatum pariformiter ferire videatur, hinc Inclytam eandem Universitatem peramice admonendam rogandamque esse censuimus, ut, non modo sibi tempestive consulere, sed quo periculum eiatem quoque regionem indubie, nisi hic praefocetur (?), inundaturum, eo certius praevideri possit, de nobis quoque in tam manifesto ultimi nostri excidii periculo constitutis congruo opportunoque medio sublevandis et e medio discrimine eripiendis, collato in commune consilio, salubriter cogitare praesentemque suae directioni concreditam, ad propulsandum commune malum, nostro agmini sine tergiversatione coniungere non dedignetur. Secus enim et nos extrema passuros, et Inclytum eiatem Comitatum, non suffocato hic malo, eodem periculo involvendum, utinam vano ominemur. Queis in reliquo debito respectu persistimus

Inclytae Universitatis humillimi servi et amici

Daniel Zámbo, m. p., Praes. Int.

Stephan Boér, m. p., V.-Ord.

E Tabula continua comitatus Colos neo-uniti, Claudiopoli, 18a 9-bis 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 240, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLIII.

Careii-Mari,
1784,
22 Novem-
bre.

Comitatu Sătmarului către dregătorii comitatului Bihorului, despre prădăciunile Românilor și planul lor de năvălire.

Inclyta Universitas,

Ex publicis privatisque nunciis intelleximus plebem valacham in vicino Magno Principatu Transylvaniae, et quidem in comitatibus Hunyad et Zarand, tumultuari coepisse; nonnulla oppida igni ferroque, barbarum et crudelem in modum, devastasse, hancque furiosam et efferatam multitudinem, iam ad 13.000 hominum auctam, in gremium comitatus nostri, ipsum videlicet peculium regium nagybanyense, sine diripiendi thesauri et occupationis munitionis impetum facere meditari; aliam vero grassantis huius plebis alam, e 8.000 hominibus constantem, e comitatu zarándiensi in vicinum comitatum bihariensem irruptionem meditari. Praesentaneum hocce periculum, quod inde ob inferendas hominibus diras caedes,

exspolitiones comitatum, oppidorum et pagorum ac inferendam provinciae huic devastationem non mediocriter nos sollicitos reddidit, quo, et ad constituenda nonnulla, vel interea donec erga demissum recursum nostrum ad Suam Maiestatem Sacratissimam expeditum ordines auxiliumque obtineamus, animum pro muneris nostri ratione ad arcendam, removendam tumultuantem hanc valachicam plebem adiiceremus. Cuiusmodi factas per nos constitutiones hicce adnexas communicamus. Una vero eandem Inclytam Universitatem amice una ac affectuose requirimus uti circa sequestrationem pulveris pyrei et omnis generis plumbi, tum et silicum, ex sua quoque parte necessaria disponere, tum in repressionem effratae huius plebis mutua opera nobiscum evigilare eadem Inclyta Universitas non gravetur: exigit id conservatio peculii regii et miserae contribuentis plebis, tum salus universi publici suam postulat conservationem. Qui, in reliquo, constanti cultus studio perseveramus. E congregatione nostra generali, 22 novembris 1784, in oppido N.-Károly celebrata.

Inclytae Universitatis

Servi, fratres, amici et vicini obligatissimi, paratissimi:
Universitas comitatus Szatmár.

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 245, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLIV.

Mihail von Bruckenthal către dregătorii comitatului Bihorului, despre soția lui Horea. Sas-Sebeș, 1784,

24 Novem-
bre.

Ihr Excellenz Hochlöbl. Landes-Gubernium, gnädig hochgeneigte Herren,

Es ist die Anzeige sicher gelangt dass das Weib des Horre sich gleich bei dem Anfang des hiesigen Tumults nach Belényes in die Kalotaszeg begeben und sich auch noch dort befinde. Es bringt mich dieses auf die Muthmassung dass der Horre dabei die Absicht habe:

Erstlich. Von denen hier geraubten Sachen seinem Weib diejenige zuzuschicken, bei welchen er seinen meisten Vorthail zu finden glaubt.

Zweitens. Dass er, wenn er hieher ins Gedränge kommt, sich auch dahin begeben und von dort auf seine Rettung dencken werde. So viel mir bekannt, ist Belényes im Biharar Comitatus, und heisst nicht sehr weit hinter Halmágy.

Ich habe es vor nothwendig gehalten, Euer Excellenz und Einem Höchlöbl. Gubernio diesen Umstand unterthänigst zu berichten; der ich mit tiefster Ehrfurcht bin

Euer Excellenz und Eines Hochlöbl. Gubernio unterthänigster Diener

Mich. von Brukenenthal, m. p.

Mülbach, den 24-ten November 1784, vormittag, um 10 Uhr.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 250, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLV.

Guvernul ardelean către dregătorii comitatului Bihorului, despre nevoia de a se prinde soția lui Horea. Sibiu, 1784,

25 Novem-
bre.

Inclyta Universitas,

Erumpente in nonnullis comitatus Hunyád cum Zaránd uniti, [nec]non Albae Inferioris locis publica plebis valachicae tumultuatione, cum atrocissimis violentiis coniuncta, quemadmodum Inclyta Universitas sub 11-a currentis mensis et Nr. 10.500 abhinc certiorata exstitit, Regium Gubernium necessarium invenit ad partes illas commissarium plena activitate instructum in persona d. consiliarii gubernialis Michaelis

de Bruenthal exmittere, qui, inter reliqua, tenore copialiter advolutae suae relationis repraesentavit: uxorem praecipui tumultuantium coriphaei Hore, alias Nyikulai Ursz dicti, semet ad oppidum Belényes, Inclyto Comitatus bihariensi ingremiatum, recepisce. Inclytam proinde Universitatem officiose requirendam esse duxit Regium Gubernium ut praecattactam mulierem, dicti coryphei consortem, perquirendam, atque absque mora intercipiendam severaeque custodiae tradendam et rerum apud eandem repertiundarum singularum (?) sequestrationem ac consignationem disponere et horsum certiorationem rerumque consignationem quo citius suppeditare haud gravelur.

In reliquo manemus Inclytae Universitatis ad officia parati

Baro S. de Bruenthal, m. p.

David Békelly, m. p.

In Regio Magni Principatus Transylvaniae Gubernio, Cibinii, 25 9-bris 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 250, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLVI.

Zălau,
1784,
25 Novem-
bre.

Dregătorii comitatului Solnocului-de-Mijloc, Crasnei și Chioarului către dregătorii comitatului Aradului, despre nevoia de apărare comună împotriva Românilor răsculați.

Inclyta Universitas,

Statum turbatae in hac provincia per erumpentes magno numero latrones hisque officiarios (*sic*) gentis valachicae rusticos publicae tranquillitatis Inclyta Universitas ex advoluto pluribus intelligere non gravabitur; rem publicam et privatam summo discrimini expositam esse multis prosequi nobis, in his rerum circumstantiis constitutis, tempus non suppetit: paucis duntaxat acclusae repraesentationi adiungimus, grassantes latrones in interioribus provinciae huius partibus multas rapinas, latrocinia et multorum nobilium enecationes passim iam commisisse, de praesenti vero ad Alpes et silvas, ad possessionem Kalotaszeg, ea intentione se recepisce, ut, nacta occasione, in finitimas Principatus huius regiones irrumpere possit. In hoc discrimine constituti, Inclytam Universitatem officiosissime et enixe interpellamus quatenus in suo comitatu necessarias pro exigentia modernarum circumstantiarum dispositiones ea modalitate facere velit, ut, ubi opus fuerit, huic etiam comitatu nobilitas succurrere promte possit: in his enim partibus et advicinantibus gremialibus comitatibus nobilitas ad insurrectionem disposita est, quae proxime, sub praesidio et directione Illustrissimi domini supremi comitis huius comitatus, ad vicinos huic comitatu Transylvaniae comitatus latronibus obviam ducetur. Ad hoc nostrum postulatam confidimus tanto magis Inclytam Universitatem animum conversuram, cum malum nobis imminens in illas etiam partes (nisi suffocetur) procul dubio irrupturum sit. In reliquo condecenter manemus

Inclytae Universitatis obligatissimi servi, vicini et amici

C. Sig. Kornis, m. p., ord. Praeses.

Iosephus Szebeni, m. p., V.-Notarius.

E sessione Tabulae I. Comitatus Szolnok Mediocris cum Kraszna et Kövár uniti, die 25^a 9-bris, anno 1784, in oppido Zilah celebrata.

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 247, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLVII.

Deva,
1784,
25 Novem-
bre.

Dregătorii comitatului Iniedoarei către aceia a comitatului Bihorului, despre vânzarea prăzii făcute de răsculații români și măsurile ce ar trebui luate.

Inclyta Universitas, domini nobis singulariter colendi,

Curias nobilitares in toto hoc comitatu cum Zaránd unito a possessione

Zám usque ad possessionem Szent-György-Torotzko, per rebellem ac truculentam rusticam plebem non pridem fuisse expilatas ac penitus incineratas aut crudeliter devastatas Inclytae Universitati non ignotum est. Siquidem vero e fidedignis relationibus intellectum esset eandem rebellem rusticam plebem varia clenodia et res mobiles pretiosas, equos, pecora cornuta e curiis nobilitaribus ablata ad confinia Inclyti regni Hungariae loca asportari ibique promiscue, cum fraude et damno proprietariorum, divendi ac abalienari, praesertim vero Iudeos, corradendi auri et argenti aliunde appetentissimos, extensis manibus damnabili huic lucro imminere,—ad praepediendam hanc abalienationem, proprietariis praeiudiciosam, perofficiose requiritur Inclyta Universitas quatenus sparsis circularibus eas adornare velit dispositiones, ut:

Primo, eiusmodi suspectas merces, pretiosas vestes, signata pecora et equos vendentes, una cum rebus venum expositis, arrestentur specificatioque rerum ablatarum horsum submittatur.

Secundo, serio invigiletur ne eiusmodi rapinae per quosvis, praecipue vero Iudeos, palam aut clanculum coëmantur, sub poena amissionis earundem mercium.

Tertio, aurifabris quoque emptiones rerum argentearum aurearumque a suspectis eiusmodi personis fiendae sub gravi incurrenda animadversione interdican- tur, et, si res aureae argenteaeque signatae, praecipue apud eosdem, aut etiam suspectos homines reperientur, eadem sequestro subiiciantur, proprietariis penes sufficientem legitimationem restituendae. Caeterum decenti cultu mansimus

Inclytae Universitatis

Ioannes B. Bornemisza, m. p., comes.

Paulus Tomori, m. p., V.-Notarius.

Obligatissimi servi, officiales Ill. comitatus Hunyad.

Deva, 25-to mensis 9-bris 1784.

[Vo:] Inclytae Universitati I. Comitatus bihariensis, nobis singulariter c- lendis estaffetaliter (*sic*) N.-Varad, ex officio, per Temesvar, Arad.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 248, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLVIII.

Contele Antoniu Jankovics către dregătorii comitatului Bihorului, despre felul cum se poate organiza apărarea împotriva răsculaților români.

Timișoara,
1784,
30 Novem-
bre.

Inclyta Universitas,

Ut securitas, quae praedonum invasionibus in districtu temesiensi et I. comitatibus Arad, Bihar, Hunyad laesa est, restituatur et stabiliatur, Sua Maiestas Sacratissima, uti gratiosum Excelsi Consilii Regii Locumtenentialis intimatum de dato 16-a 7-bris anni labentis innuit, clementer resolvere dignata est ut cum deputatis comitatum et status quoque militaris sub praesidio meo deliberatio de mediis ad id consequendum idoneis instituatur et ea quae conclusa fuerint, per me ad effectum dirigantur. Deliberatio die 27-a praeteriti mensis 8-bris habita est, praesentibus Inclytae quoque Universitatis d. d. deputatis, et planum elaboratum quomodo praedones extirpari securitasque contra eos, et defendi, et conservari possit.

Istud huic Inclytae Universitati eo fine transmittitur, ut in eius conformitate dispositiones tempestivae fieri possint. Ex tota plani serie observabit Inclyta Universitas tractum quem pro obiecto haec securitatis providentia habet, sex comitatus, Arad, Bihar, Hunyad, Temes, Krasso, Torontál, in duas quoddam modo partes, uti natura per Marusium fecit, sectum considerati, ea potissimum de causa, quod ita persecutio universalis institui non possit ut totum hunc tractum simul complectatur. Igitur quae hanc in rem de districtu temesiensi singillative dicta sunt, ne super- vacanee repetantur, in altera quoque parte eodem modo instituenda sunt, ac ideo

dispositiones quoque ea ratione faciendae. Quae dum Inclytae Universitati officiose
significo, constanter persevero obligatissimus

Inclytae Universitatis

Comes Antonius Jánkovics, m. p.

Temesvarini, 30 9-bris 1784.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 168, fasc. I, 1785.)

MMMCCCXLIX.

1784, Guvernul ardelean către Braşoveni, despre firmanul de asigurare a negus-
16 Decem- torilor ardeleni, căpătat prin intervenţia lui Raicevich, arătând că „economii de
bre. vite“ au să se ție numai de firmele lor în ce priveşte taxele şi să nu dea nimic
peste ele.

(Braşov, Archiva Oraşului ; mz. 9/1785; rezumat Stenner.)

MMMCCCL.

Hălmagiu, Descrierea, de generalul-maior von Sturm, a lui Horia şi Cloşca, pentru a
1784, servi la prinderea lor.
24 Decem-
bre.

Beschreibung des Radelführer Hora, welcher, mit einem seiner Anhänger,
Namens Kloska Iuon, durch den Pass Fekete-Toó aus Sebenbürgen nach Hungarn
entwischen sein solle.

Kloska Iuon, von Kerpenyes, zum Zalathner Dominio gehörig, bejläufig 40
Jahr alt, kleiner, zusammengedrängter Statur, vollen braunen, mehr runden Ange-
sichts; hat ein stumpfe zusammengedruckte Nase, dunkelbraune Haare, ein rötlich
braunen Schnauzbart; ist stark von Knochen, stösst in Reden mit der Zungen an;
hat übrigens mehr eine rasche als dumpfe Stimme, gehet und stehet gerade, ist in
gleicher Landkleidung wie der unterbeschriebene Hora, pflegt aber auch ein
kurzes walachisches Pelzel mit halben Ermln von Schaf-Pelz mit der Wohle aus-
wärts zu tragen; reitet ein gutes, leichtes, kastanienbraunes Gebürg-Pferd, worauf
ein gewöhnlicher hungarischer Sattel mit einem schwarzen Schaffell bedeckt; der
Zaum und Zugehör ist von ordinari schwarzen Leder; er traget zuweilen die hier-
zulande üblichen schwarzen Mützen von Lampelfelle, zuweilen aber auch eine
mit schmallen fingerbreiten goldenen Galon oben eingefasste unausgeschnittene
Csáko-Hauben, mit einer dabei goldene Schlinge, jedoch ohne Schnur.

Hora, alias Nicula Ursz, bejläufig 48 bis 50 Jahr alt, aus Nagy-Aranyos,
zur dasigen Kirche gehörig, Albakuty genant; hat kein Eigenthum allda, sondern
hält sich bei seinen Befreundten auf; ist mittlerer Statur, mehr schlanken als dicken
Leibs, lichtbraunen kurzen Haaren, fast rötlich, kurzen Schnauzbart, länglichen
Angesichts, sehr kleine spitzige Nase, oval, grubig und sommerkleeckig; besonders
aber sind ihm die obere und untere Augenlieder hellroth; trägt an seinem Leibe
die in Zalathner Dominio gewöhnliche Kleidung, bestehend in einem schwarzen bei-
nahe bis an die Knie reichenden, dann beiden Seiten blau ausgezierten Kittel; hat
weisse, mehr eng als weite hungarische Hosen; seine Füße sind mit halb geschnirten
Zischmen bedeckt; tragt itzt einen mit der Wohle inwendig gekehrten langen
Schaf-Pelz, hat eine gewöhnliche schwarze Mütze auf den Kopf, und meistens einen
dünnen Haselstock in der Hand.

Sign. zu Almágy in Siebenbürgen, den 24ten Dezember 1784.

Freiherr von Sturm, General-Major.

Hora másként Nyikora Ursz és Kloska Iuon Erdélyi 's onnat el szökött Haramiának le írása.

Hora másként Nyikora Ursz 48 vagy 50 esztendő Nagy-Aranyosrol ad oda való Templomhoz való Albakutty névű helyről el szökött, nem lévén ot néki semmi öröksége, csak az atya fiainál tartozkodik, ki-is közép termetű, s inkább karcsu vagy sugár hogy sem vastag testű gesztenye színű rövid haju, verhenyeges rövid bajuszu, hoszas ábrázatu kitsiny hegyes orru, ovális gödrös szeplős képű kiváltképpen pedig a felső és alsó szeme pillaja szökés, a szemű kezületi veresses, áltába és jártába egyenessen hordozza a testét, fekete térdig, érödaróczba mind a két oldalán kékkal tarkázott ködmönbe fejér szük magyar nadrágba, inkább szük mint sembó, félig befűzött csizmába, hosszú juhász bundába, fekete bárány bőr süvegbe jár, és többnyire egy vékony mogyoró fa pálczat hordoz a kezébe.

Kloska Iuon Kerpenyestrül a Zalathnai Dominiumból való mintegy 40 esztendő alacsony köpczös állásu, barna, teli, egy kevésse gömbölyű ábrázatu pisze orru, barna haju, verhenyeges bajuszu, erős csontos, vállas, a beszédjében némellykor adagó nyers beszédű, jártába és áltába egyenesen hordja magát, olyan ruhába jár mint Hora, csak hozt az felül ujjatlan bárany bőrös ködmönt visel, egy világos könnyű jó hegy lovon jár mellyen egy magyar, fekete bárany bőrös, és csak, közönséges fekete bőrből való szerszámu nyereg vagyon, némellykor fekete báranybőr kucsmába némellykor pedig egy ujjnyi szélességű arany galandal fellyül be szegett csáko nélkül való fekete füvegbejár, mellyen arany bojt csüg de sinor nélkül.

(Archiva comitatului Bihorului, la N-r 569, fasc. I, anul 1785.)

MMMCCCLI.

Însemnare de acte bihorene privitoare la răscoală lui Horea.

1784-5.

1784.

1. Literae comitatus Zaránd proiectum circa persecutionem praedonum transmittentes et comitatus huius mutuum fatigium exquirentes. I, 325.

2. Comitatus aradiensis per hunc comitatum in eo requiritur, ut ad promovendam securitatem publicam et compescendos praedones circa domorum reductionem in sui gremio congrua disponat. II, 570.

3. Literae comitatus aradiensis ad literas comitatus huius N-r 570 circa reductionem domorum dissitarum exaratas, invicem responsi significantes, eatenus remonstracionem suam Excelso Consilio in finem eum submississe quatenus apud Excelsam Cameram congrua disponat. III, 1252.

4. Similes comitatus Zaránd, comitatum hunc requirentes ut circa persecutionem praedonum opportunas dispositiones facere velit. III, 1253.

5. Similes eiusdem perscribentes quod terminus persecutionis latronum in 21 iulii proximam dilatus sit et eo quod latrones illi ad thronum pro impetranda gratia recurrere velint. III, 1254.

6. Similes comitatus aradiensis, comitatum hunc in eo requirentes ut in mutua cointelligentia secum fovenda limites comitatus utriusque custodiantur et caterva latronum ordinarium suum vice-comitem abducens intercipiatur. III, 1255.

7. Dato 16 augusti, N-r 19.746, benignae patentales anni 1782, 19^a iulii, circa extirpationem latronum emanatae republicandae intimat. III, 1260.

8. Dato 6° septembris, N-r 21.031, ad districtum butyiniensem 50 milites cum uno officiali, pro tutamine vero salis officii sobormiensis 7 gregarios cum uno vice-corporali exmissos esse pro statu notitiae significatur. III, 1370.

9. Aliud dato 16° septembris, N-r 22.046, de commissione sub praesidio comitis Antonii Iancovich de qualiter instituenda praedonum persecutione ordinata, et ex parte comitatus huius eorum expediente deputati, necnon

Litterae eiusdem comitis dato 9° octobris circa elaborationem proiecti eiusdem. Relatio ad quae d. vice-comitem pro cooperando discessisse refertur. III, 1400 et 1401.

10. Ad tumultum plebis in comitatu Zaránd gliscentem reprimendum ab Ill. d. vice-colonello expetitur ut militia in Salontha et Belényes dislocata ad passus beéliensem et vaskohiensem, ad omnem vim propellendam, instructa ordinetur. III, 1436.

11. Accepto responso d. vice-colonelli comitis a Bellegarde intuitu petita ad reprimendum in comitatu Zaránd plebis tumultum assistentiae militariae, Ill. d. generalis etiam requiritur ut ex ratione imminenti periculi e legione etiam dalviniana requisitum succursum ordinare velit, ad oppida Beél et Vaskoh, et hoc Excelso Consilio etiam notificatur. III, 1463.

12. Relationes circa tuguria et educilla tuguriorum instar posita praesentatae ad deputationem eatenus ordinatam relegantur. III, 1560.

1785.

1. Repraesentatio comitatus circa acceptionem praeiuncturarum ad cassam contribucionalem ad rationem militiae pro sedandis tumultibus rusticorum in Transylvania praestitarum, videlicet contributorialia. I, 54.

2. Comitatus Arad eatenus scribitur quatenus praedonum agratiatorum fassiones specificamque complicitum suorum recensionem pro directiva comitatus huius in [aliis] casibus, ubi captivi ad similes provocarent, notitiam transmittere velit. I, 127.

3. Litterae d. comitis Antonii Iankovich, intuitu stabiliendae securitatis per invasiones praedonum laesae, Suam Maiestatem Sacratissimam intimato ad se directo id resolvisse, perscribentes ut ea quae per deputationem ad id ordinatam elaborata et approbata fuerint, in effectum deducantur, elaboratumque eatenus planum sine faciendarum dispositionum transmittentes. In conformitate cuius necessarii ordines circa qualiter armandos et vestiendos armigeros comitatenses fiunt et de ademptione scloporum relationes iudicum nobilium praestandae adurgentur. Una intuitu erigendorum ad hunc quoque comitatum 24 militum commissioni scribitur. I, 168.

4. Comitatus colosiensis significat tumultuantes in comitatu hunyadiensi Valachos eo etiam irrupsisse. I, 237.

5. Comitatus M.-Szolnok petit eas dispositiones fieri ne tumultuantibus in Transylvania Valachis pulveres pyrei vendantur; factae sunt. I, 238.

6. Regium Gubernium Transylvanicum petit, tumultuanti plebi valachicae, per militiam in continua persecutione constitutam, viam irruptionis in comitatum hunc de tempore praecludi. I, 239, 240, 241.

7. D. generalis B. Sturm, in consequentiam mandati regii persecutionem tumultuantium, ac, in casu si principales eorum comprehenderentur, instantaneam eorum executionem praecipientes, ex parte comitatus huius sine celebrandi iuris statarii deputationem exmitti. I, 242.

8. Regium Gubernium Transylvanicum notificat uxorem tumultuantium corriphei Hora in Belényes constitutam ibidem perquiri et una cum universa substantia sequestrata inarrestari petit. I, 250.

9. Intuitu plani circa extirpandos praedones Suae Maiestatis Sacratissimae repraesentante, dato 7° iunii, N-r 15.449, rescribit quod, cum planum idem modernis temporibus haud accommodatum sit, Sacratissimam Maiestatem idem ita ut intimati puncta perhibent modificasse. III, 1622.

10. Comitatus Szatmár communicat dispositiones intuitu tumultuantium per se factas, petitque pulveris pirii et globorum sequestrationem. I, 245.

11. Litterae comitatus Kükülö tumultum transylvanicum describentes. I, 246.

12. Similes comitatus M.-Szolnok, insurrectionem contra tumultuantes ordinariam petentes. I, 247.

13. Similes comitatus hunyadiensis dispositiones ad praepediendam rerum e curiis nobilitaribus direptarum venditionem et coëmtionem fieri petentes. I, 248.

14. Comes Franciscus Gyulai petit res suas aut equos per tumultuantes direptos: in casum illum si hic venderentur, in sequestrum sumi. I, 249.

15. Intimati Excelsi Consilii dato 13^a decembris emanata, approbatis per Suam Maiestatem dispositionibus per dominum ordinarium vice-comitem factis, in negotio tumultus transilvanici personalem nobilium insurrectionem necessariam haud esse intimans. I, 255.

16. Aliud dato 13^a decembris, N-r 28.163, ad antevertendam tumultuantium Valachorum correspondentiam omnem praecautioem adhiberi praecipientes. I, 259.

17. Comitatus scepusiensis de tumultu transylvanico semet informari petit; cui iam sopitum esse rescribendum. I, 575.

(Archiva Comitatus Bihorului.)

MMMCCCLII.

Porunci ale dregătorilor comitatului Satmarului, pentru a opri întinderea răskoalei. 1785.

Posteaquam e diversis correspondentiis, declaratione item domini supremi inspectoratus officii nagy-banyensis aconomiae et sylvarum inspectoris, Francisci Kibling, non vane conici possit tumultuantem in Magno Principatu Transylvaniae plebem eo iam furorem dirigere meditari, ut, facta irruptione in regnum quoque hocce Hungariae, finitima comitatus huius loca petat atque civitates montanas, in quo thesaurus quam maximus coniectus est, direptum pergat, tum pro tutamine et defensione aerarii regii, conservatione item miserae contribuentis plebis ac pacis et tranquillitatis publicae manutentione, interea etiam quoad sua via gratiosos ordines obtinuerimus, sequentes ordines ad cohibendam tumultuosam hanc plebem constituere visum est, et fine procurandi effectus dominis processualibus iudicialium extradare.

1°. Pulvis pyreus apud quaestores sequestretur per iudicialium.

2°. Civitatibus Szatmár, N.-Bánya et oppido Felső-Bánya scribendum ut pulvis pyreus et omnis generis plumbum, constituto ad id commissario, sequestretur, neque secus quam erat subsequens(?) pro re nata elargiendos ordines distrahatur; silices porro per dictum commissarium connumerentur et aequae usque ulteriores ordines intacte conserventur. In reliquis vero gremialibus comitatus huius locis, ubi similia producta apud quaestores distrahantur, attributa dominis iudicialium auctoritate, sequestrentur et ad ulteriores ordines intacte conserventur.

3°. In finitimis Transylvaniae locis arma omnis generis a colonis adimantur.

4°. In singulis possessionibus comitatus huius locis vigiliae constituentur, pro ratione extensionis, loci plures aut pauciores; in casum vero non observationis salutaris huius constitutionis iudices loci de indubie subsequenda magistratuali animadversione edoceantur. Incolae porro singularum possessionum de eo instruantur ne ullum peregrinum sine scitu iudicis in possessione causa capiendi hospitii aut pernoctationis recipiant, sub paena instantaneae incaptivationis; quod si vero talis in possessionem ingrederetur, qui necessariis et praescriptis passualibus haud esset provisus, is sine ulla cunctatione intercipiatur et in carceres Magistratus coniciatur. Hac ipsa determinatione ad nobiles quoque extensa esse intellecta, nimirum ut in casum contrarium, aut nefors non speratae renitentiae, penes solam commissionem dominorum vice-comitum ad subeundam poenam fiscalem desumptionemque poenae legalis evocentur.

5°. In naulis et traiectionibus commeantium peregrinorum rusticorum passuales inspiciantur, suspectique ad proximam personam magistratualem deducantur.

6°. Siquidem supremum inspectoratus officium montanum nagy-banyense pro eo quod incursiones tumultuantis huius plebis ad civitatem nagy-banyensem ex

fidedignis relationibus praemetuat, sine comitationis et custodiendi thesauri Cesareo-Regii subsidium illocatae in hocce comitatu militiae expetierit, idemque per antelatae militiae commendantem in 60 capitibus concessum sit, cum nihilominus id, cum officium, protectionem quoque Inclyti comitatus huius, cum non exspectatas tumultuosae huius plebis incursiones, non vane praemetuat, imploraverit; etsi spes indubia sit Suam Maiestatem Sacratissimam de regulari militia provisionem facturam, nihilominus tamen, pro uberiore securitate, in omnem casum determinatur ut nobiles arma ad reprimendos tumultuosos rusticos interea quoque expediant atque in promptu habeant, quo, si Altissima eatenus supervenerit ordinatio regia, aut salus publica postulaverit, opere suo publico adesse possint.

7o. Omnes dominorum magistratualium ad singulas circumstantias ac rumores diligenter advertere noverint et necessarias notitias sibi sub manu comparare studeant, et omnem circumstantiam in partibus quidem trans-samusianis domino substituto vice-comiti, in cis-samusianis vero domino ordinario vice-comiti, abrupta omni mora, fideliter referant; qui porro domini vice-comites inter se correspondeant et dominus ordinarius vice-comes authorisationem, ut, necessitate ita ferente, sollicite curare studeat ne aerarium regium, plebs contribuens, status porro et ordines comitatus huius, verbo universum publicum aliquid detrimenti [capiat].

Lecta per Iudicem Inclyti comitatus Szatmár.

Ordinarius notarius:

Antonius Nozdrovicz, m. p.

(Archiva comitatului Bihorului, ad 245, fasc. I, 1785.)

MMMCCCLIII

Olosig,
1785
(Ianuar).

Vice-comitele Bihorului către comitat, despre nevoia de lămuriri cu privire la „haramiile“ ce se prind și se judecă.

Tekintetes nagyságos varmegye,

Gyakran meg történik hogy a tömlöczünkberaboskodo gonosztevöket ítélvén, gyanut veszük vagy egyik, vagy másik eránt hogy talán tán az haramiakkal egy pajtáságba volt: de ellen semmit nem bizonyíthatván, az okból az olyan személy talán nem illő 's érdemlett büntetést vészen. Ezen esetekben magunkon segiteni akarván atyafi barátságos bátorsággal kívántuk meg keresni a Tekintetes Nagyságos varmegyét, ne terhelessék nekünk az közelebb mult nyáron meg gratiaztatott haramiaknak neveket, szabad vallásokat, s azoknak laistromát, a kiket magok közzül valoknak lenni ki adtak, ugy a grationalisokat párban által küldeni. Mi is szives barátságunkat a Tekintetes Nagyságos varmegyéhez minden elő adandokban bizonyítani el nem mulatván, szomszédóságos atyafi indulatiba ajánlatuk maradunk. Költ V.-Olasziban, 1785 evben, Boldogaszony havának 5dik napján tartott közönséges gyűléseinkben.

Cinstite mărite comitat,

Dese ori se întâmplă că, judecând pe prinșii din închisoarea noastră, bănuim pe unul sau pe altul că poate a făcut cărădășie cu haramiile; dar, neputând dovedi cu nimic aceasta, poate acela nu-și iea pedeapsa cuvenită și căzută. Voind să ni ajutăm în astfel de întâmplări, am voit să cercetăm cu îndrăznire prietenească pe cinstitul mărit comitat, să nu tacă numele haramiilor iertate în vara trecută, legea lor în voie și apoi însemnarea acelor cari s'au dat dintre aceia; așa dar scrisorile de iertare să le trimiteți în copie. Nici noi nu vom lipsi a dovedi prietenia noastră către cinstitul comitat în toate ce ni se vor înfățișa; rămânem la dragostea d-voastră de prieten și vecin. Dată în Olosig, anul 1785, în ziua a 5-a a lunii Maicii Domnului [=Ianuar], când s'au ținut adunările obștești.

Vidi: ord. vice-comes, m. p.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 127, fasc. I, 1785.)

MMMCCCLIV.

Guvernul regal ungar către comitatul Bihorului, despre fuga lui Horca și Cloșca și nevoia ce este de a-i prinde.

Buda,
1785,
4 Ianuar.

Inclyta Universitas,

Relatum est regio huic Locumtenentiali Consilio sediciosorum in Transilvania Valachorum coripheum, Hora nominatum, simul cum socio suo Klosca Ioon, fugam arripuisse ac per passum feketetoiensem Hungariam versus iter suscepisse.

Quoniam vero metuendum sit ne iidem temerarios ausus suos ultra extendant et horum quoque partium incolas ad suam pertrahant societatem, utriusque personae descriptio in adnexo Inclytae Universitati sine illo transmittatur, ut pro ea, quam publica tranquillitas exigit, sollicitudine, possibiles in pontibus, traiectionibus, sylvanis ac montium anfractibus, abditis, lateralibus viis, valachicis communitatibus aut quocumvis modo obscuris locis faciat disponere ut iidem profugi omnimodo intercipientur atque sic ulterioribus moliminibus frenum poni possit. Datum e Consilio Regio Locumtenentiali Hungariae, Budae, die 4 ianuarii 1785 celebrato.

Ad officia paratissimi

C... *Franciscus Schil (?)*, m. p. *Iosephus Klobusiczky*, m. p.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 569, fasc. I, 1785.)

MMMCCCLV.

Comitatul Bihorului către Mihail de Bruckenthal, cerând lămuriri despre măsurile ce sunt de luat împotriva hoților.

1785,
5 Ianuar.

Excellentissime ac Illustrissime domine comes,

Ex gratiosis Excellentiae Vestrae, Temesvarini, sub dato 30-a 9-bris anni proxime praeterlapsi, ad nos exaratis litteris intelligere nobis licuit, ut securitas publica, quae praedonum invasionibus laesa est, restituatur et stabiliatur, Suam Maestatem Sacratissimam, uti intimatum dato 16-a 7-bris anni praeteriti 1784 eatenus ad Excellentiam Vestram expeditum innuit, directioni eiusdem Excellentiae Vestrae id concredidisse, ut ea quae in concursu reliquorum quoque ad id ordinatorum deputatorum conclusa fuerint, medio Excellentiae Vestrae in effectum etiam deducantur. Dignabatur itaque Excellentia Vestra planum quoque eatenus elaboratum sine faciendae per nos congruae dispositionis nobis transmittere, relat[iv]e ad quod, quantum comitatum concernit, dispositi simus ut omnia finem in hunc concentrata in debitum suum antea effectum omnique sollicitudine curentur.

Cum interim domini nostri deputati id nobis retulissent quod ad comitatum quoque hunc ad persecutionem praedonum 24 milites erigendi destinati sint, hoc autem ex transmissio plano, dum id in medio nostri perlegi curassemus, nullibi deprehenderimus,—ex eo Excellentiam Vestram demisse interpellandam habemus, ut eatenus an 24 illi milites pro persecutione praedonum ad hunc comitatum destinati erigendi sint, vel non, eadem Excellentia Vestra nos certiores reddere ne gravetur. Datum in generali congregatione, 1785, 5-a ianuarii.

Vidit dominus vice-comes.

(Archiva comitatului Bihorului, ad Nr. 168, fasc. I, 1785.)

MMMCCCLVI.

Comitatul Zipsului către al Bihorului, despre jafurile Românilor răsculați.

1785,
11 Ianuar.

Excellentissimi ac Illustrissimi, Reverendissimi, Spectabiles ac Magnifici, Perillustres ac Generosi, Egregii item domini, fratres et amici colendissimi, observandissimi.

Et e publico rumore, et e publicis ephemeridibus, et e privatis correspondentis tristissimo animorum sensu intelligimus quam copiosum efferata Valachorum multitudo in nostri et Transilvaniae regnorum partibus immani crudelitate nobilitarem fuderit cruorem, quam copiosa item fiscalia et nobilitaria bona in cineres composuerit.

Tragicus iste rumor quantum animis nostris metum, quantum cordibus contristationem conciliaverat, facilius concipi quam exprimi poterit. Unde, et huius (ut audimus) maioribus in dies auctibus gliscentis et ingenti fervore aestuantis epidemici mali, et peiorum funestiorumque consequentiarum gravitate exterriti, amice et officiose praetactas Dominationes Vestras requirimus quatenus tristissimorum tumultuum et seditionum harum incrementa aut (quae devotis exoramus precibus) decrementa eo fine circumstantialiter et amice perscribere dignarentur, quo nos de nostra et communi totius regni securitate cum amica et vicina reliquarum regni partium cointelligentia in tempore necessarios et legales ordines facere deque legali et naturali vitae et bonorum defensa prospicere valeamus. Qui in reliquo amicis favoribus commendati manemus

Praetactarum Dominationum Vestrarum —

Ex generali congregatione nostra, die 11ª ianuarii 1785 —

*Servi, fratres et amici ad serviendum paratissimi, obligatissimi:
Universitas comitatus scepusiensis.*

(Archiva comitatului Bihorului, N-r 575, fasc. I, 1785.)

MMMCCCLVII.

Adunarea bihoreană către comitet, despre răscoala lui Horea.

Olosig,
1785,
(Mart).

Tekintetes nemes vármegyél

Az el mult boldog aszony havának 11dik napján költ, s hozzánk utasított atyafiságos levelét vevén nagyságtok kegyelmetekk abban tett barátságos kéréséket nagyságtok kegyelmetekk tellyesíteni kívánván, az erdélyi szomszéd Zaránd és Hunyad vármegyékben pört ütött, s ottan kegyetlen pusztításokat véghez vitt oláhok mostani állapottyok felől következőket irhattuk.

Bizonyos Hora zalatnai cameralis dominiumnak Albak nevezetű helységéből való, minekutána sok rendbéli tolvaiságaiért, s egyébb rosztselekedeteiért, törvényesen meg büntetett volna, rész szerént boszúállásból, rész szerént pedig nyughatatlan erköltsétől kormányoztatván, magához hasonló társaival minden modon azon törekedett hogy a magyar nemzetet el törölje. Ugyan azért, egy alkalmatossággal Brád nevű mező városban, midőn az Oláhok az vásárba öszve gyülekeztek volna, Kloska Dsursz nevezetű első-paitása által, a népet el ámitotta, eő felsége parantso-lattyát Bécsből magával lehozta, melly-

Cinstit nobil comitat!

Scrisoarea d-voastră prietenească îndreptată către noi, dată din ziua de 11 a' lunii trecute, a Maicii Domnului [=Ianuar], am primit-o, și dorim să vă împlinim cererea d-voastră prietenească. Despre starea de acum a Românilor cari au răsculat comitatele ardeleni vecine, al Zarandului și Iniedoarei, și cari au pus-tiit acolo, vă putem scrie următoarele.

Un anume Hora de pe domeniul cameral al Zlatnei, din satul Albac, după ce ar fi fost pedepsit din pricina deselor hoții și altor răutăți, pe de o parte din răzbunare, pe de alta dus de neastâmpărata-i obișnuință, s'a silit în tot felul, împreună cu soții lui asămănători, să șteargă de pe pământ nația ungurească. Tocmai de aceia, cu prilejul adunării Românilor la târg în orașul Brad, a amăgit poporul cu ajutorul soțului său Giurgiu Cloșca, a adus cu sine poruncă împărătească din Viena, în care se poruncește să li se dea Româniile arme din Bălgrad, dovedind în tot felul că acele arme li se dau în mână pentru ștergerea Ungurilor de pe

ber, parantsoltatik hogy az Oláhoknak Károly-Fejérvárról fegyver adattasson, mindenképen bizonyítván hogy azon fegyver a Magyarok el törlésére adatik kezekben. Mely szavainak hitelt adván az Oláhság a köztők egyesült akarattal rendelt napon, nagy sokasággal Kloska Dsursz vezérsége alatt Károly-Fejérvár felé indultak hogy ottan fegyvert szerzenek. Hirül adatván ezen dolog az oda való subst. vice-ispányak, azonnal Horának el fogására, két vice-szolgabíró ki küldött, kis is a midőn az oláhokat Kurety nevű helységben el érték, es Horát meg fogtak volna, az Oláhok a két vice-szolgabírónak ellent állotak, azokat meg ölték, Horát pedig kerekből ki szabadítottak. Ezen esett által tehát dühösségre hozattatván, azon szempillantásban, és azon helyről el indultak az földes urak udvar házaikra, és valamiket Zaránd, Hunyad és Alsó-Fejér vármegyékben találhatták, égették, pusztítottak, rontották, a magyar nemességet kinzották, s öldösték, mind addig, míg ezen dühösségek az arra a végre ki küldött katonaság által meg nem hátra hatott. Melytől is Hora meg rettenvén Kloska társaival az hegyek között lévő havasokba vette magát, az holott mind a ketten el fogatatván, az királyi commissio által, Alsó-Fejér vármegyének által adattattak hogy ottan meg érdemlett büntetéseket el vegyék.

Költ Böjt más havának 2dik napján 1785ik esztendőben Várad-Olasziban tartott köz gyulásunkben.

pământ. Crezându-i-se cuvintele, Românii au plecat în ziua hotărâtă în grămadă cu mare mulțime spre Bălgrad supt conducerea lui Cloșca, pentru ca acolo să-și capete arme. Dându-se de știre acest lucru vicespanului de acolo, îndată a trimis doi vice-solgabirăi să-l prindă pe Horea, cari, când i-au ajuns pe Români la locul ce se zice Curechiu și au fost gata să prindă pe Horea, Românii li s'au împotrivit, i-au omorât, iar pe Horea l-au slobozit din roată. Din întâmplarea aceasta fiind înfuriați, în clipa aceea au și pornit-o din locul acela, pe la Curțile nemeșesti, și pe cari i-au putut găsi în comitatele Zarandului, Iniedoarei și Albei-de-Jos, i-au ars, pustiit, stricat; pe nobilimea ungurească au chinuit-o și omorât-o până ce furia li s'a stămpărat de miliția trimeasă în acest scop. De aceasta s'a speriat și Horea, s'a tras în munți împreună cu soțul lui, Cloșca, unde au fost prinși amândoi, au fost dați, din comisiunea regală, comitatului Albei-de-Jos, ca să-și primească acolo pedeapsa cuvenită.

Data în ziua a 2-a a lunii a doua a postului, anul 1785, în adunarea ținută în Olosig.

Vidit O. Vice-Comes.

(Archiva comitatului Bihorului, ad Nr. 575, fasc. I, 1785.)

MMMCCCLVIII.

Dregătorii comitatului Aradului către ai Bihorului, despre prinderea haiducilor.

Tekintetes nemes vármegye,

A melly ujonan Nagyságtok s mi megyeinkben kezdett, veszedelmes haramiaságnak ellent állására, s kiirtására egygyesitendő szükséges erőnek ki rendeltetése véget minket az tekintetes Nagyságos vármegye ezen folyo esztendőnek Boldogaszony havában 29-ik napján Várad-Olasziban tartott törvényszéktől barátságosan, és atyafiságosan

Cinstite nobil comitat,

Despre ceia ce din nou ne-ați fost rugat, prietenește, de la judecata ținută în ziua a 29-a a. c. a lunii Maicii Domnului [= Ianuar], pentru împotrivirea primejdioșilor haiduci și pentru pregătirea puterilor strănse în de ajuns spre stărpirea lor din comitatul nostru, noi ni-am făcut datoria spre liniștea comitatului nostru, trimițând mulți oameni de-ai noștri și

Arad,
1785,
(Mart).

kért volt; mi asztat, megyénknek csendességére nézve, számos embereinket és zsoldosainkat üldözéseikre, és ell fogattatásokra ki küldvén, kötelességünk szerént meg tettük. Kit is, az temleczünknel lévö, hadnagyunknak vezérlése alatt, szorgalmatos fáradságok, s iparkodások után, mind azon ujonnan tamadott haramiákat szerencsessen el fogván, temleczünkbe béhoszták; már egynehányon közülök, az törvényszék által, érdemlett büntetéseket meg is adoვნ.

Minthogy pedig az említett rabloknak önként való vallásokbol értésünkre eset, hogy nagyságtokk temleczében egy némelleyek raboskodnának azok közül, kik tudni illik egy némelley rablásokban közösültenek, s jelen voltak, annak okáért az dolognak nyilvánabb való elligazítására, és az törvénynek ki szolgáltatására szükséges bizonyító eszköket, itt berekesztvén által küldünk. Költ Aradon, 1785-ik esztendőben böjt más havának 3-dik napján tartatott törvény széünkbul.

Az tekintetes Nagyságos vármegyének

Kész Köteles szolgálai, baráti s szomszedgyai.

Arad vármegye N. N. V.-Ispannya, táblahites biraj, szolgál-birája s esküttyei.

simbriași spre urmărirea și prinderea lor. Ceia ce și făcând-o supt conducerea ofițerului dela închisoarea noastră, după multă oboseală și silință, au prins pe toți haiducii iviți de curând, și i-au adus în temniță; unii dintre ei chiar sunt datori cu pedeapsa cuvenită, dată de Scaunul de judecată.

Dar, fiindcă din mărturisirile de bună voie ale numiților robi am înțeles că în temnița d-voastră sunt unii dintre aceia cari în unele hoții s'au unit și au fost de față, tocmai de aceia, pentru terminarea lucrului, pentru folosul judecății și pentru jurământul lor doveditor ce trebuie, închizându-i aici, vi-i trimitem pe urmă.

Dată în Arad, anul 1785, din Scaunul de judecată (înut în ziua a 3-a a lunii a doua a postului.

Vicespanul, birăul, solgăbirăul și jurații comitatului Aradului, slugile gata, îndatorite, prietenii și vecinii cinstului mărit comitat.

(Archiva Comitatului Bihorului, Nr. 770, fasc. II, 1785.)

MMMCCCLIX.

Bran,
1785,
9 Mart.

Andreas Gaudi, castelanul de Bran, către Brașoveni, despre izbucnirea ciumei în Urziceni, de la începutul lui Februar, pentru care s'a închis târgul, s'a oprit venirea negustorilor și s'au dărâmat două case infectate, precum și despre cei 100 de Turci, veniți din mijlocul ciumei de la Nistru, și dintre cari unii au și perit.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 520/785; rezumat Stenner.)

MMMCCCLX.

1785,
după
16 Mart.

Același către aceiași, despre întoarcerea spionului Gheorghe cu vestea că nicăiri în Țara-Românească nu e ciumă și că numai bănuielei au adus închiderea, acum încetată, de la Urziceni.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 575/785; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXI.

Contele Antoniu Jankovics către dregătorii comitatului, despre nevoia de a Timișoara,
se tocni apărători împotriva tulburătorilor de pace. 1785,
8 April.

Inclyta Universitas,

Planum tuendae securitatis in concertatione 27-a octobris anni superioris
equa elaboratum, quod ad singillativas dispositiones attinet, de districtu hoc temes-
siensi quidem agit, sed id clare innuit ut haec eadem similiaque quae pro hoc
districtu praescribuntur, trans Marusium in Inclytis comitatibus aradiensi et biha-
riensi disponantur. Igitur, licet non designetur numerus conducendorum a comitatu
militum, qui sex mensibus vernis et aestivis stipendio per comitatum provideantur
et ad persecutionem praedonum adhibeantur, si Inclyta Universitas 24 milites ne-
cessarios existimat, ii tempore operationum iam imminentium ad securitatis tute-
lam conduci possunt. Quod dum ad litteras 5-a ianuarii datas officiose rescribo,
cum omni aestimatione persevero

Inclitae Universitatis obligatissimus

Comes Ant. Jankovics, m. p.

Datum Temesvarini, 8-o aprilis 1785.

(Archiva comitatului Bihorului, Nr. 1009, fasc. II, 1785.)

MMMCCCLXII.

Andreas Gaudy, castelan de Bran, către Brașoveni, despre vestea ce are 1785,
cu privire la boala de vite din Pitești și Ciumești. 28 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 15757/85; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXIII.

Negustorii greci companiști cu vii din Țara-Românească arată Brașove- 1785,
nilor porunca domnească de a li se măsură viile și de a plăti 2 lei, 24 parale de 17 August.
pogon pe an, pe când ei mai plătesc mănăstirii sau boierului lor, iar Domniei alte
5 parale de vasul („Eimer“) de vin, precum și vama de 3%, pe lângă alte cheltuieli
cu lucrul viei (cer intervenție).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1664/785; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXIV.

Hrisovul lui Alexandru Ioan-Vodă Mavrocordat, Domn al Moldovei, pentru Iași,
Brașoveni și păstorii lor. 1785,

Wir, Johann Alexander Johann Maurocordato, von Gottes Gnaden Moldauer 19/30 Au-
Fürst, etc. gust.

Auf die Bittschrift der wallachischen Schaafhirten aus Siebenbürgen, welche
von Heiligen Demetrius bis Heiligen Georgius zu Ernährung ihrer Schaaf in der
Moldau sich aufhalten, ist ihnen die Freiheit wiederum nach den alten Gesetzen
zugesprochen.

Erstlich, wenn sie in der Moldau ankommen, soll der Dreissiger von Gros-
sesti für ihre Kotzen und Winter-Pelze keine Mauth nehmen, ausgenommen wenn
sie einige Waaren zu verkaufen bringen.

Zweitens. Kein Besliaga, noch andere Inspectores sollen Lampel von einer
Heerde, sowohl wenn sie hinein, als wenn sie herausgehen, nicht mehr nehmen.

Drittens. Wenn sie über ein Kloster-Gut vorbeigehen, ist ihnen frei zu pas-

sieren; werden sie sich aber auf dem Gut länger aufhalten, da werden sie laut Accord bezahlen.

Viertens. Die 2 Para oder ein Groschen für ein Pferd werden sie in Zukunft nicht mehr zahlen.

Fünftens. Im Frühjahr, wenn sie aufs Gebürg gehen, soll keinem Grundherrschaft das Passagen-Lampel mehr gegeben werden; wo sie sich mit ihren Schaafen länger aufhalten, da werden sie mit dem Grundherrschaft accordiren und laut Accord bezahlen.

Sechstens. Der Grossester Grundherrschaft soll den Passage-Schöpsen nicht mehr nehmen, sondern mit einem jungen Lämchen zufrieden sein, laut altem Gesetz; wenn sie sich aber auf seinem Grund länger aufhalten, laut Accord bezahlen.

Siebtens. Wenn sie über den Grossester Pass zurückkommen, sollen sie nicht mehr als ein Lampel von einer Heerde geben, laut altem Gesetze, und nicht, wie sie gezwungen waren, nemlich dem Wornick 2 Lampel, 1 dto dem Gränz-Kapitän, 1 dto dem Dreissiger und 1 denen kaiserl. Fleischhackern.

[8.] Dann die Fleischhacker sollen sie auch nicht auf dem Pass aufhalten, und auf allen Jahrmärkten sollen sie die Freiheit haben ihre Kasse und Schaaf zu verkaufen.

[9.] Kein Moldauer Unterthan soll sich unterstehen einen von diesen siebenbürger Schaafhirten zu maltraitiren oder zu schlagen, sondern, wenn sie etwas miteinander haben, sollen beide vor den Distrikts-Richter gehen, und da wirds deliberirt werden.

1785, den 19. und 30. August. Protocollirt von Jordaka Moniescu [= Moimescu].

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 2337/785; comunicat la 11 Octombrie; către dregătorii Fălciului, cu data de 17/28, în vol. VII, pp. 448-9, n^o OCLXXXVII.)

MMMCCCLXV.

1785,
1-iu Septem-
tembre.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre măsurile ce sunt de luat faţă de boala de vite din Ţara-Românească.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1951/785; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXVI.

1785,
după
16 Septem-
bre.

Măsuri ale Guvernului regal ungar privitoare la potolirea tulburărilor, supra veghindu-se în mod special Români.

In obsequium gratiosi Ex. Consilii Locumtenentialis Regii intimati dato 16a 7-bris assumptum est in deliberationem: quomodo securitas ausibus praedonum et malefactorum in his partibus grassantium laesa restitui et eadem in futurum stabiliri possit.

Igitur, iuvante Ex. Consilii Locumtenentialis Regii intimato, primum de ipso animo imbuendo et mansuefaciendo per institutionem, quod quidem magis futurae securitati providere videtur, dein de mediis extirpandorum reprimendorumque malefactorum aliisque ad hunc finem facientibus dispositionibus actum est.

Securitas a malefactoribus triplici potissimum ratione violatur.

Primo. A praedonibus, qui, in sylvas et loca abdita recedentes, in societatem sub duce quodam animo praedandi coeunt, et, foedere inter se iuncti, certis institutis hoc quasi vitae genus amplectunt.

Secundo. A colonis inter caeteros quidem in possessionibus degentibus, sed qui, inhiantes alicuius, quem opulentiorem sciunt, facultatibus, conspirant et, irruentes domos, cum incolarum interdum caede aut gravi cruciatu, expilant.

Tertio. Itidem a colonis, pastoribus aut aliis vagabundis, qui, vel ex occasione, vel conducto, vias obsident et, itinerantes aggressi, despoliant.

Sicut malefacta huiusmodi ex duobus praecipue fontibus nascuntur, nempe

ruditate omnisque moralitatis ignoratione, et necessitate, ita duo principalia illis media opponenda sunt: institutio et per laborem occupatio.

Institutio duplex est: alia in tenera aetate, alia iam aduultorum.

Institutio tenerae aetatis per scholas nationales debite ordinatas procurabitur, quae ut optatum effectum habeant, haec necessaria sunt:

a) Ut ludi-magistri omnes prius in schola nationali principali erudiantur, et nonnisi dato necessariae cognitionis specimine ad scholas admoveantur.

b) Ut proles omnes, sub poena parentibus, qui eas avocaverint, irroganda, ad scholam frequentandam, potissimum in hieme, dum ruri labor non est, adigantur, usque annum aetatis 12um.

c) Post annum 12um in ruralibus quidem laboribus parentibus auxilio sint, sed usque annum 20um aut usque coniugium initum, diebus dominicis festisque scholam pro legendo libro, moralia principia complectente, frequentare obligentur, et praesertim in ecclesia, ad doctrinam christianam a parochis audiendam, compellantur.

d) Cum autem in minoribus possessionibus ludi-magistri separatim stabiliri nequeant, quo harum etiam iuventus imbuatur, in una similium vicinarum sibi possessionum, habita facilius accessus ratione, conformiter praescriptae normae scholae erigantur, ad quas contiguorum locorum proles accedere possint et debeant.

Sed haec puerorum educatio praesentem in praedando licentiam, quae ab adultis venit, non impedit; igitur aduultorum institutio necessaria est.

Institutio aduultorum in rustico populo potissimum a parochis petenda est; igitur:

Primo. Adulti omnes, sub poena negligentibus coram toto populo ante ecclesiam irroganda, teneantur sermonibus moralibus parochi in ecclesia interesse; quod tanto magis necessarium, quia experientia constat graves iam aetate canosque Valachos et Rascianos prima etiam religionis elementa et ipsa naturae principia moralia ignorare; suapte sequitur

2a. Parochis serio imponendum ut quovis die dominico et maiore festo sermonem ad populum ita habeant, ut saltem alternis diebus de officiis hominis et christiani loquantur et hac occasione saepissime inculcent leges ipsius naturae de non laedendo alio, de non rapiendis, immo nec appetendis alienis rebus; declarent populo nunquam eos salutem consequi posse, qui alienas res occupant et detinent: nec psalmos, nec preces, nec absolutionem tantam vii habere, ut praedocinium, rapinam delere possint, nisi damnum resque ablatae restituantur. Si rudis iste populus continua ieiunii commemoratione ad legem ecclesiasticam observandam tanta severitate, quanta Iudaei a cibis vetitis abstinent, induci potest ut se rupto ieiunio salutem consequi non posse existimet, cur non idem Inferni metus multo iustior eidem ex violatis divinis et naturae legibus incuti posset, si loco ieiunii haec magis necessaria ei continuo inculcarentur.

3a. Dum praedones in societatem coeunt, solent se iureiurando ad invicem obstringere, imo saepius sub nomine crucis confraternitatem inire; impio hoc vinculo obfirmatur inter eos pessima societas et amicitia fere indissolubilis redditur; incumbet itaque clero errorem hunc detegere et plebi inculcare quod similes coniurationes et confraternitates velut in scelera conflatae adeoque damnatae nullatenus obligent.

Cum autem fructuosa institutio ab eo qui ipsemet rudis est, expectari non possit, certum autem sit usu ipso multos valachos popas in tanta fere tamque caeca uti populus ipse ignorantia versari, et nec moralium doctrinarum, nec ipsius religionis suae credendorumque principia cognita habere, ipsam interdum Scripturam ignorare, ut nihil praeter liturgiam, quam multa et frequenti recitatione memoriae impresserunt, legere sciant, hos interdum ea pravitate esse, ut cum praedonibus vel apertam, vel tacitam consessionem foveant, necesse utique est ut popae valachici populum utiliter instituere possint, eos ipsos antea erudiendos esse; igitur

a) Nemo ex Valachis aut Rascianis ad sacros ordines admittatur, nisi et legere et scribere sciat, et antea necessariam moralium et religionis principiorum cognitionem ostenderit.

b) Popae per protopopas omni anno ad minus semel visitentur et examinentur, ut hac ratione illis iterum principia inculcentur; protopopae relationes de singulis episcopo praestent.

c) Episcopi intra triennium quemvis popam, vel occasione visitationis, vel ad consistorium vocatum examinent.

d) Quilibet popa quovis anno consignationem sermonum in ecclesia habitorum, cum designatione diei, episcopo submittat, episcopus autem Excelso Consilio. De cuius veritate ut constet, iudices nobilium et magistratuales, vel ipsimet per occasionem, vel medio notariorum pagensium explorent, quid hac vel illa die dixerit, diem et materiam comitatu referant, qui, cum singulo anno has relationes submissurus sit Ex. Consilio, combinatio fieri poterit.

e) Si posthac compertum fuerit aliquem valde rudem et non idoneum ad parochiam admotum esse, removeatur, episcopus ei taxam reddere obligetur et aliam taxam titulo mulctae dependat.

f) Quos episcopus rudes esse scit, ut ad institutionem debitam populi non satis formati et idonei sint, eos, constituto aliquo habili et bene instituto subiecto, pro una alterave hebdomada evocet et sub inspectione sua in officiis quae Deo, principi et proximo debentur, informari curet eosque statim inviari quomodo hanc doctrinam populo tradant.

g) Ut in moderna etiam poparum ruditate aliqua ratione populi institutio procurari possit, liber morales et sacros sermones complectens edatur, quem popae populo praelegant.

h) Cum hinc institutioni debitae nonnihil obesse videatur quod plures in uno loco popae sint, qui alternis cerimoniis tempus conterunt, plerumque in dissensione vivunt propter stolae cupiditatem, in hoc quoque aliquis modus praehibendus.

i) Cum institutio pondus habere non possit, nisi auctoritate et extimatione eorum qui doctrinam proponunt, fulciantur, id autem potissimum vitae exemplo obtineantur, episcopi severe inhibeat popas, ne cum plebe rustica popinas adeant, convivia eorum ebriosa frequentent et ad familiaritatem contemptum parientem se immittant, sed alioquin de institutione hac in scholis nationalibus et de erudiendis popis Ex. Consilium via superioris directoris et missis ad archiepiscopum ordinibus dispositiones factas esse gratiose innuit.

Alterum universale medium necessitati oppositum est: occupatio et labor.

Interdum necessitatis sensus ad praedandum inducit; qui in his provinciis non videtur inde oriri quod media necessariorum vitae auxiliorum populo desint, sed magis ab otio neglectuque agriculturae. Igitur, tum ut labore avocentur ab otio criminumque cogitatione incolae, tum ut de necessariis vitae mediis sibi prospiciant,

1°. Severe adstringendi ut quisque agros suos excolat; ideo officiales dominales et camerales occasione conscriptionis decimae eos consignent qui agros suos neglexerunt, et cum assistentia (si necesse fuerit) magistratualium puniant.

2°. Illi qui constitutiva, praesertim in locis magis suspectis, et ubi facilior praedociniorum occasio est, degentes, non habent, ad praestandas aliis erga diurnam 10 vel 12 kr. mercedem rurales operas adigendi, aut etiam, si quaqua ratione notati fuerint, et in otio vitam egerint, ad loca planiora vacantesque in iis fundos transponendi.

3°. Ut ad laborem rustici magis excitentur, illi qui peculiari industria terras suas excoluerint, quod ex praestita decima manifeste videri potest, quapiam ratione distinguendi et destinato ex publico quopiam praemio donandi sunt.

His generalibus praemissis, ad memorata superius tria malefactorum securitati noxiorum genera, quibus mediis coerceri possint, singillative agetur.

De praedonibus in stabili societate oberrantibus.

De praedonibus in stabilem societatem coeuntibus et in abdita loca silvasque se recondentibus, duo considerata veniunt, et in duplices circumstantias remedia disponenda sunt.

1-a. Quomodo irruptionibus praedonum in pagos obviandum, eorumque vis retundenda?

2-a. Quomodo persecutio, seu particularis, sive generica, instituenda sit, ad eorum interceptionem et exstirpationem.

De remediis quibus irruptioni et grassationi praedonum obviandum.

Duplex via suppetit, qua irruptioni et grassationi praedonum obviari potest: militare auxilium et politicae dispositiones militari auxilio coniunctae.

De militari auxilio.

Cum annorum complurium experientia constet praedones in montano comitatus krassoviensis tractu inter Karansebessinum et Szászka se potissimum colligere, ibi receptacula sua habere et vel ibi solum praedocinia sua exercere, vel interdum quasi ex arce inde ad planiora prorumpere, et rursus illuc se recipere, valde multum conferet, ad praedonum ausus cohibendos, si una phalanx pedestris in eum montium tractum stabiliter, saltem interea donec praedonum hi tumultus conquiescant, ita dislocaretur, ut sex istae centuriae ad sex quidem praecipua stativa collocentur, sed singulae centuriae vicini ad principalem locum pagi aliquot, qui magis periculosi, sive quod a suspectis, et praedatoriis rusticis incolantur, seu quod praedonum incursioni aut receptaculo magis idonei sint, distribuuntur: hac ratione linea quodammodo duceretur et multiplicem haec militiae illocatio praestaret utilitatem.

1-a. Iam ipsa militia praesentia tum praedones a liberiore in pagos irruptione, tum incolas ab illorum receptione et occultatione, aut vero, ubi malitiosi rustici habitant, hos a mutua inter se ad praedandum conspiratione aut cum praedonibus consociatione deterreret.

2-a. Possessiones magis periculosae a vi defenderentur.

3-a. Irruptione praedonum facta, aut certa de eorum latibulo relatione habita, statim efficax persecutio fieri posset.

4-a. Transitus ad planiora loca praedonibus, aut vero aliis malefactoribus, ex plano ad montes se recipere volentibus, via praeccluderetur.

Praeter utilitatem securitatis accederet etiam commodum politicum: consumptione enim interna per militiam illocatam adaucta, contribuentes notabilem suam contributionem facilius dependerent.

Deinde ipsi aerario camerali et cassis domesticis comitatum accederet oeconomiae commodum: non deberent enim tot plaiasones a montanistica iurisdictione et tot persecutores a comitatibus conduci, quot necessarii esse inferius declarantur, si praeter unam centuriam ad persecutionem benigne resolutam aliud per illocationem stabilis militiae auxilium suppeditaretur. Alterum remedium, illudque ad stabilitatem directum, sunt dispositiones et regulationes internae politicae.

De remediis et dispositionibus et regulationibus politicis.

Ut remedia quae, sive hic, sive in subsequentibus capitibus proponuntur, effectum habeant, ante omnia necessarium est ut iudices iuratique probatae fidei et honestae famae deligantur iidemque inter caetera puncta iuramento obstringantur quod iuxta praescriptas leges securitati omni studio invigilare et malefactorum vim aususque prohibere velint; si enim hi vel ipsimet malitiosi fuerint, vel officio suo defuerint, omnes dispositiones frustaneae erunt; si vero isti fideles et in exequendis

iussis accurati fuerint, sequentia instituta idonea et utilia erunt ad irruptiones praedonum impediendas et repellendas.

1°. Iudex omnis et iuratus, si non alia arma, ad minus sclopus habeat.

2°. In quavis possessione, pro ratione magnitudinis eius, duo vel quatuor equites, 12 vel 24 aut plures etiam pedites expertae fidei deligantur, quorum singulo sclopus et 12 impleturae dabuntur; horum nomina in registro apud officialem servando consignentur eisque serio praecipiat ne alium quam ad malefactores repellendos aut persequendos usum armorum habeant, de impleturis, quotiescumque exigetur, rationem daturi.

3°. In quavis possessione, prout vel magnitudo, vel periculosior situs deposcit, constituentur singulis noctibus 12 aut 24 vigiles, unus vigilum praefectus, qui ante crepusculum se apud iudicem pagi sistant, ab eo arma et impleturas, quae in hunc finem ei designabuntur, accipiant, et ad designandas stationes pergant: tres, vel quatuor cum vigilum praefecto in tugurio pro vigilibus destinati sint; duo aut tres ad turrin ecclesiae ordinentur, qui et praedones rectius observare et, velut loco securo positi, campana in obversum acta armisque tumultum excitare possunt; reliqui in stationibus non otiosi quiescant, ne forte sopore opprimantur, sed oberrent ab una statione versus alteram in circulum, ut advenientes ad aliorum stationem, inde suam repetant; vigilum praefectus, praesertim sub primam noctem, quo tempore potissimum irrumpere solent praedones, vigilias visitet, an munus suum expleant adtentaeque sint. In locis in quibus tuguria seu domus pro vigilibus non adesset, in meditullio communitatis erigatur.

4°. In singulis vigilum stationibus in loco, ratione vitandi incendii, remotiori, sint erectae perticae, quibus stramen vel foenum alligatum sit, et, quamprimum in aliqua statione de irruptione praedonum sclopi explosione signum datum fuerit, omnes stationes manipulos succendant et versus stationem unde signum datum, excitatis in pago hominibus, properent.

5°. Ad fugurium vigilum sit mortarium, quod praefectus vigilum, audito signo, ad tumultum excitandum, succendat; illico dein cum sociis suis ad iudicem iuratosque properet eisque indicet ex qua statione signum de praedonibus datum sit.

6°. Fidi illi rustici, qui puncto 2° armandi praecipiantur, audito signo, illico cum armis suis et impleturis ad iudicem properent, ut inde coniunctis viribus ad opprimendos praedones pergant.

7°. Si iam praedones, domum aliquam ingressi, se iaculationibus ita tuerentur, ut accessus ad domum non nisi cum interitu complurium hominum fieri non posset, tum vero domus ita ex omni parte cingatur, ut retrahentes se praedones intercipi aut occidi possint.

8°. Quod si tamen quo casu evaderent, eos persequantur equites peditesque et continuis iaculationibus ad minus signum dent, ut ex vicina possessione auxilium ferentes admoneantur qua versus se retrahant praedones eisque occurrere possint, nam

9^a. Ignes ideo puncto 4° faciendi praecipiantur, ut vicinis possessionibus praedonum irruptio indicetur; ideo vigilibus nocturnis incumbet ut versus circumsitae possessiones aspiciant, annon succensos ignes videant, quod ex turribus optime observare poterunt, ad sonitum mortarii adtendant et, simili signo observato, illico totum pagum excitent et ad auxilium vocent.

10°. Ut auxilium hoc utile et efficax sit, eae dispositiones faciendae, ut totus pagus in partes tot distribuatur, quot sunt fidi illi in puncto 2° memorati quibus peculiaris securitatis cura committetur; igitur singulo adtribuantur et designentur certae domus, ex quibus viri dato signo ad eum confugere debent, sui selecti viri, cum sua quisque turma, cui invigilabunt, an reipsa ex omnibus domibus sibi creditis concursus factus sit, convenient, et populum versus possessionem ad quam praedones irrupisse indicatum est, educent, in ordinem collocati, ut unus alterum audire possit: sub ducibus suis versus possessionem proficiscuntur, ita ut, aliis quoque possessionibus vicinis progredientibus, arctior circulus fiat, et omnis fuga praedonibus eripiat.

110. Ut istud exactius fiat, et illico se in ordinem redigere sciant, saepius, diebus festis aut dominicis, dum populus a labore vacat, proba instituenda exercendosque ad hanc persecutionem homines.

120. Ne, per evacuationem possessionis, ad persecutionem egredientis, malefactoribus alia ex parte irrumpendi et vacuam possessionem depraedandi occasio detur, vigiles cum suo ductore, aliquot adhuc sociis a iudice adiunctis, in pago remanebunt et omni sollicitudine quaquaversus invigilabunt.

130. A quibus, si explosione mortarii et ignibus signum datum fuerit, reliqui etiam, ad campum egressi, redire illico debebunt.

140. Tanto facilius erit hac ratione praedonum repressio, si forte eorundem irruptio praevideri, eorum consilia commoratione in vicina quoquomodo explorari poterunt. Eapropter iudex tales in quibus confidere possit, exploratores habeat: ad hoc opportuni erunt campi obequitatores, vulgo gornici, si tales deligentur quorum fidelitati credi possit; deinde pastores, praesertim ovium, a quibus saepius cibaria petere solent praedones; nam huiusmodi homines quales memorati sunt, minori periculi oberrare possunt, quia minus movent exploratorum suspensiones praedonibus.

150. Cognito eo quod praedones visi sint, quod ad hunc vel illum locum tendant, illico per iudicem experiantur equites, qui proximum magistratualem et vicinas possessiones edoceant et tunc, factis per magistratuales dispositionibus, iuxta eorum invitationem, sub ductoribus de quibus antea sermo fuit, ad persecutionem incolae egrediantur, ea ratione, ut, coarctato egredientium ex possessionibus persecutorum circulo, nullus elabendi modus praedonibus suppetat.

160. Quod si vero exploratores referrent praedones iam pago imminere, tunc iudex ad maxime vicinas possessiones missis nuntiis auxilium petat et omnia ad vim reprimendam paret ac disponat, vigilias conduplicet, armatos ductores cum suis manipulis adtentos et comparatos esse iubeat.

170. Ut autem praedonum adventus, si forte de die pararent impetum et vicini esse referrentur, magis observari possit, duo vigiles, vel in turri, vel in aliquo edito loco, unde tota vicinia perlustrari possit, collocandi: quod potissimum in iis locis utile erit, quae ita comparata sunt, ut ad ea praedones, etiamsi non ad vim inferendam, sed ad commeatum procurandum, accedere debeant.

His omnibus dispositionibus observatis, sperari quidem potest ut praedonum consociata turba in pagos irruptionem vel non faciat, vel certe, hac adtentata, fortiter repellatur; sed tamen et id contingere potest, ut tam firma copiosaque sit turba, ut unus pagus ei resistere non possit; deinde id adhuc evenire potest, ut eiusmodi praedones vias publicas, praesertim magis remotas, obsideant, homines despolient, praedones ex gregibus pecorum pecudumve agant: igitur de hoc cogitandum quomodo, generali persecutione instituta, extirpari penitus possint; eapropter nunc de hac agetur.

De generali praedonum persecutione.

Duplex est medium quo generalis praedonum persecutio institui potest:

- a) Substractio omnium mediorum quibus se praedonum societas sustentat.
- b) Vis quae ad eorum insectationem et extirpationem adhiberi debet.

Sicut hostis, si armis destituatur, commeatu intercludatur, in deditionem venire debet, ita praedones facile in potestatem venient, si modus eis eripiat arma, pulveres, plumbum, quibus magnum populo terrorem incutiunt, comparandi, si a necessariis ad quotidianum vitae usum acquirendis prohibeantur; ad hoc obtinendum:

10. Nulli Valacho aut rasciano rustico, praeter eos qui puncto 1°, 2°, 3° denotantur, arma aut pulveres plumbumque habere licitum sit, et ideo, habita saepius pervestigatione, apud quemcumque haec reperta fuerint, adimantur, et illi severe puniantur. Hi ipsi memoratis punctis designati, non propria, quae alienare possint,

sed ex publico relictis, vel data solum arma habebunt, ita ut de illis respondere teneantur.

2°. Nemini, seu quaestori, sive opifici, admittitur ut arma per comitatum circumferre venalia possit, et qui id fecerit, confiscatione aliaque arbitraria poena punietur.

3°. Iudaeis, cum ii spe lucri corrumpantur, arma, nec in urbe, multo minus per pagos, vendere licebit.

4^a. Mercatoribus quibus in urbe indulgebatur arma venalia habere, opificibus, sclopetariis et generaliter incolis ac neo-colonis sub multa gravi et poena interdicitur ne rustico nisi a magistratu comitatensi schedam habuerit, armorum aliquod genus vendant aut reparent.

5°. Mercatores, et quidem quantum fieri potest germani, in urbe et oppidis Versetz, Csakovár, Neu-Arad, Lippa, in comitatu temessiensi; in Lugos in comitatu kassoviensi; Aradini in aradiensi; Magno-Varadini in bihariensi; in Nagy-Becskerek et Nagy-Sz.-Mikloss in torontalliensi, in confiniis item militaribus Pancsovae, Alba-Ecclesiae, Caransebessini et Mehadiae designentur probatae fidei, quibus pulveres plumbumque venale exponere liceat; reliquis haec materialia sub gravi poena prohibeantur; exteris autem mercatoribus ad nundinas venientibus haec adferre et vendere non liceat. Montana quoque directio oraviczensis neutiquam admissura est ut ibidem, in officinis aut alibi, pulveres pyrii promiscue vendantur, imo et ipsis metalurgis eorundem venditionem serio interdicit. Et, ne praedones ex vicinis districtui huic adiacentibus comitatibus materiali hoc quaque ratione semet providere possint, vicini comitatus via Excelsi Consilii eatenus instruendi sunt.

6°. Quamprimum mercatores hi designabuntur, in urbe a magistratu civico, in oppidis a magistratu comitatensi aut in confinio militari ab officialibus, quantitas apud eos inventa conscribatur, iidem obligati sint, quoties novam quantitatem adferri curant, eam antea iudici nobilium aut civico magistratui indicare, ut protocollo inscribi possit.

7°. Mercatores hi nemini vendere poterunt, nisi qui schedam a iudice civitatis, vel a magistratu comitatensi, in confinio officiali militari, in qua nomen ementis, finis et quantitas exponatur, exhibuerit.

8°. Iudex civitatis nemini nisi civi schedam dare potest, et, cum apud hos non sit tanta necessitas, non facile nisi adprobata causa dabit.

9^a. Has schedas ab emptoribus recipere debent mercatores et asservare, ut occasione revisionis combinatio aut, exorta quaestione, aliqua pervestigatio fieri possit. Sua sponte ex iis quae puncto primo insinuantur ea quaestio oritur unde arma illis qui ad persecutionem destinabuntur, suppeditanda sint, cum propria vetentur.

1°. Cum in comitatibus in effectum benignae dispositionis regiae a rusticis arma adempta sunt, talia, aut quae in futurum adimentur, reparanda et inter persecutores penes adcuratam consignationem distribuenda.

2°. Si haec non sufficerent, ex armamentario militari temesiensi, facta prius demissa remonstratione pro hoc usu, vel erga restitutionem commodanda, vel emenda essent.

Magis adhuc necessaria sunt praedonibus quotidianae vitae sustentandae media, quae in sylvis latibulisque suis non reperiunt: si proinde ea dispositiones fiant, ut haec in pagis aut aliunde obtinere non possint, maximum ad eorum extirpationem momentum adferetur ad id obtinendum.

1°. Nemo cibaria praedonibus administret, etiamsi, uti nonnumquam contingit, haec cum minis ab aliquo postulaverint, sed, si eveniret ut alicui nunciarent eumque sub interminatione damnorum aut mortis etiam cogere vellent, illico iudici notificet; alias, si vel reticuerit, vel plane cibaria suppeditaverit, velut complex et factor habebitur.

2°. Cauponibus vetitum sit ne cuiquam ignoto, sub gravi poena, cibariorum provisionem aut potum maiori copia vendant, sed, siquis ignotus petierit, statim de hoc iudicem pagi admoneant; immo, si vel notus et ex ipsa possessione quispiam potum aut panem vel alia victualia copiosiora petierit, iudici antea insinuent, ut is pervestiget quis ille ignotus sit, cur, sive ignotus, sive notus, maiore copia cibum potumque comparare velit, et talem, nisi se legitimaverit, detineant.

3°. Molitores cuiuslibet iurisdictionis omnesque generaliter inhibendi ne praedonibus frumentum commolere, seu farinam aut aliud alimentum suppeditare audeant; ubi vero eosdem latitare observaverint, concernenti iurisdictioni, ita etiam loci iudici illico detegant.

4°. Pastoribus, cum alioquin a possessionibus remoti non sint, non plus quam diurna provisio detur.

5°. Rusticis cibaria potumque in magna quantitate ad campos efferre non liceat; ideo obequitatores id quoque perlustrent, et, si apud aliquem, seu rusticum, seu pastorem, deprehenderint, occupent et iudici denuncient.

His praemissis, iam nunc de eo agendum quomodo per vim adhibitam praedones opprimi et exstirpari possint.

De persecutione praedonum per vim.

Persecutio praedonum per vim alia est continua, quae nonnisi per paucos fieri potest, alia certo tempore, sed unitis viribus, et ideo universalis. Ad utramque hanc persecutionem cum debito fructu suscipiendam, necesse est ut praedonum commoratio et loca cognoscantur. Igitur necessarium est ut militares in confiniis, in comitatibus autem magistratuales officiales in districtu praedonibus exposito homines fidos deligant, quibus exploranda praedonum loca et latibula, motus et actiones committant, quos certos reddere possunt, quod, siquis certam cognitionem ad persequendos praedones utilem attulerit, remunerationem per respectivas iurisdictiones praevis determinandam accepturus sit, quae, subsecuto effectu, etiam ei detur. Ut autem hi exploratores et facilius, et tutius munus peragant aliis ignoti esse debent: ideo in secreto habendi nullique manifestandi sunt; et, si etiam denunciationem, ob quam praemio et remuneratione digni essent, fecerint, et remuneratio haec non palam, sed nemine sciente eis detur, relatione habita, et eos qui ad continuam persecutionem destinati sunt inviabit, et de ulteriori persecutione apud vicinas possessiones dispositiones faciet, et statim vice-comitem aut in confinio commendantem informabit, ut, si necessarium videbitur, universalis persecutio instituat.

De continua persecutione.

Ad continuam persecutionem adhibendi sunt:

1°. Centuria ex delectis militibus constans, quam Sua Maiestas Sacratissima clementer resolvere dignata est.

2°. Delecti viri, qui a comitatibus, a iurisdictione montana et ex parte camerali stipendiis providendi conducentur.

De centuria militari.

a) Cum centuria haec ex hominibus magis disciplinae assuetis et ad vim repellendam comparatis constet, in locis periculosioribus et quae magis exposita sunt praedonibus, et in ea parte in qua plurimum oberrare et detinere se solent praedones collocandos esse.

b) Quia vero constat montuosas comitatus kassoviensis partes plurimum huic malo obnoxias esse, proximo vere cum cointelligentia comitatus illius centuria illocanda esset.

c) Centuria haec, si in uno vel altero loco poneretur, propter magnam

montium extensionem vix aliquid prodesset, quia praedones loca illa devitarent: ideo in decurias dividenda videtur.

d) Ut facilius officialis qui centuriae huic praeit, eam dirigere, relationes accipere, dispositiones facere possit, eius quasi fixa habitatio in medio collocanda esset.

e) Officialis hic exactam cum magistratualibus comitatus, et vicissim hi cum illo cointelligentiam tenebunt, ne dispares dispositiones inutiles sint, aut etiam perturbationem causent.

f) Officiali a comitatu praeiuncturae aut equi pro recognitione dispositionibusque faciendis, ex cassa domestica bonificandis, suppeditabuntur.

g) Designatio locorum pro decuriis non ita intelligenda est, quasi decuriae illae stabiliter ibi manere deberent, nam et loca pro ratione circumstantiarum mutabuntur, et ex designatis locis, praesertim accepta aliqua de praedonibus informatione, persecutiones ita, sicut conducendi per iurisdictiones persecutores, de quibus inferius agetur, instituent.

h) Ut alacrior in persecutione sit haec militia, ex parte camerali subsidium trium cruciferorum pro singulo, ultra consuetum stipendium benigne resolutum, accurate ad cassam bellicam temessiensem administrabitur; eadem debite instruetur siquis praedo vivus captus aut interfectus fuerit, manipulo illi caeterisque qui operam contulerunt. Benigne resolutam remunerationem rite persolvendam.

De persecutoribus ex parte iurisdictionum statuendis et instituenda per illos continua persecutione.

Manifestum est, spectata montium partiumque per quas praedones oberrant extensione, centuriam militarem, de qua egimus, ad continuam persecutionem non suffecturam. Igitur,

1º. Cum milites et pandurones comitatus aliis quoque servitiis occupentur, et ideo nec semper, nec omnes ad persecutionem adhiberi possint, pro districtu hoc temessiensi ex tribus comitatibus constante conducantur pro sex mensibus, erga menstruam 4 florinorum stipendium, exploratae fidei viri, qui nullo sub pretexto ad aliud aliquod obsequium avocari poterunt, sed unice persecutioni intenti erunt.

2º. Comitatus temessiensis, minus praedonibus expositus, 20, torontalliensis pariter 12, comitatus krassoviensis, veluti magis periculo praedonum obnoxius, et ubi plerumque se detinere solent, 48 conducent; a iurisdictione montana, quae praedonum vexationes continuas experitur, 50 viri, qui vulgo plájás adpellantur, et alioquin a iurisdictione hac intertenentur, ad persecutionem istam destinabuntur, et privata ex studio conservandi subditos suos statuent et ad hoc obiectum persecutorum praedonum mittent; singulum camerale officium quatuor statuere potest.

3º. Cum comitatus torontalliensis et temessiensis tantopere non sint praedonum incursioni expositi, persecutores per illos statuendi, ut et illi quos dominia, partim cameralia, partim privata dabunt, ad confinia comitatus temessiensis et krassoviensis, atque ad hunc postremum comitatum, necessitate ita deposcente, transire iubeantur.

4º. Notabilis pars horum virorum ex possessionibus quae praedonum infestationi obnoxiae sunt, si fides eorum probata satis fuerit, deligatur, nam hi et loca magis cognita habent, et, velut de commodo patrii soli magis solliciti, acriores erunt.

5º. Illis qui a iurisdictionibus conducentur, arma, sclopus, pistoletae, clava et necessariae impleturae, uti et stipendium ex publico dabuntur; qui vero per dominia cameralia vel montanisticum aut privatos dominos statuentur, ab iis et stipendiis et armis providebuntur.

6º. Illi qui a dominis dabuntur, eodem modo sicut qui ex publico conducentur, in omnibus dispositioni iurisdictionis politicae suberunt.

7º. Hi persecutores, dum tempus inchoandi cum vere operis adveniet, in

unum colligentur, et a iurisdictione cointelligenter cum praefecto centuriae in manipulos ex 10 vel 12 personis constantes dividuntur, et singulo manipulo ductor, quem sequi obligabuntur, praeponetur.

80. Singulo manipulo designabitur locus, unde et qua directione persecutionem instituet: in qua designatione illud observandum, ut ita collocentur manipuli, ut per diametros invicem quodam modo occurrant.

90. Ab hac destinatione non recedent, donec ab officiali qui directionem habebit, ob causas et relationes factas, alia mandata acceperint.

100. Ut igitur debite dirigi possint, tum singulus manipulus, tum omnes in concreto relationes suas de omnibus rebus quas compererint, ubi circiter morantur, per nuntios huic officiali facient.

110. Circumferant secum plurium dierum commeatum, quia continuo in sylvis oberrare debebunt, deficiente commeatu ex proxima possessione se erga paratam pecuniam provideant.

120. Ut autem tuto possessiones eis necessaria dare possint, et aliqua hac in re fraus non committatur, singulus persecutor peculiares passuales ab officiali illius districtus, militari vel comitatensi, habebit, quibus se legitimabit.

130. Deficiente commeatu, vel universi cum ductore, vel aliqui a ductore missi ex proximo pago necessaria petant, sed se antea coram iudici legitiment.

140. Inter caetera id sibi curae habebunt, ut quam exactissime investigent, ubi latere, ubi se detinere soleant praedones: in hunc finem pastores praesertim sollicitè interrogabunt, annon viderint latronum specie aliquos oberrantes, qua progressi sint, quali numero constent; praeterea si ad pagum aliquem venerint, a iudice et obequitatoribus informationem petant.

150. Cognitione de praedonibus capta, praesertim si noctu ex ignibus observaverint ubi sint, si viderent eos maiore numero esse quam ut aggredi audeant, vel metuerent ne illico se in sylvas abdant, statim ex vicinis possessionibus fidos illos armatos et quatuor equites evocent.

16. Equitum id erit muneris ut, ubi loca patientur, propius, insequi latrones possint, ex quibus continuo unus, ad manipulum armatorum missus, de praedonum motu, qua tendant, informet, hoc redeunte, alter ex equitibus pergat, atque ita successive, ut nec defatigentur equites, et manipulus armatorum semper debite informetur.

170. Si iam persecutio aperta est, sclopiis signa danda sunt, ut alii manipuli in vicinia forte oberrantes, sive militares, sive a politico missi, admoneantur; qui illico se iuxta plagam ex qua signa data sunt, dirigent.

180. In partibus montanisticis, si praedonum signum datum fuerit, metallurgi in fodinis laborantes se illico in manipulum cogant et praedonum persecutioni intenti sint.

190. Occasione perlustrationis sylvarum praedonumque continuae persecutionis manipulis quilibet quemcumque in sylvis deprehenderit, etiamsi speciem praedonis non habuerit, detineat; examinet, quis sit, quid ibi agat, et, nisi plene se legitimaverit, comprehendat.

200. Solent saepe praedones, maxime dum sibi persecutores imminere vident, speciem vel carbonariorum, vel ligni sectorum assumere: ad hoc vitandum carbonarius omnis, per montanisticum assumtus, schedam et signum uniformae iurisdictionis habeat, alias a persecutoribus comprehendendus est. Quoad sectores autem lignorum, ea dispositio fiat ut, si possessio aliqua ab officio camerale pro sectione lignorum, exmittitur, iuratus possessionis, aut unus ex fidioribus incolis schedam officii, quae commissionem docet, habeat; si vero singillativus rusticus pro suo usu ligna in sylvis ex indultu secat, huiusmodi concessione se legitimet; alias comprehendendus est, ut suspectus, et ob neglectum legitimationis puniendus.

210. Et, quia, omni cautela adhibita, praecaveri non potest ne aliqui car-

bonarii valachi, ob nexum, seu religionis, seu sanguinis, aut amicitiae, sive denique tacitae societatis, cum praedonibus consentiant, et ideo eos vel occultent, vel occasione persecutionum invient, non parum videtur ad securitatem collaturum si id statuatur ne ullus Valachus carbonem exurat, sed potius traducatur colonia, seu Germanorum, seu Hungarorum(?), qui hunc laborem praestent: duplex erit commodum, et securitatis auxilium, et oeconomiae incrementum. Nam experientia docet quod, cum ex Styris villa Steyerdorff fuisset constituta in illa parte, nunc quoque maior quam alibi sit securitas. Dein quod hi Germani ex orgia vulgari tantundem carbonum exurant, quantum Valachi ex cubica, et leviori pretio ligna secent. Vel sola haec in urendis carbonibus lignisque secandis oeconomia facile intra paucos annos compensaret sumptus qui in coloniam talem fierent: tanto magis id faciendum quia securitati quoque prospicitur.

22°. Quidquid persecutores de praedonibus certi compererint, id ductores missis nuntiis illico proximo magistrali comitatensi, at vero ille cui inspectio huius negotii data fuerit, per nuntios sine mora significet.

23°. Cum praedones, in ea potissimum comitatus krassoviensis parte, qua confiniis valachico-illyricis montosis coniungitur et saevire et oberrare soleant, multum ad fructuosam reddendam persecutionem conferet si in confinio valachico-illyrico 100 viri probati deligantur, quorum pars, in manipulos divisa, a montibus confinii incipiendo, versus comitatum krassoviensem praedones persequeretur, pars montem Szemenik, arcem quandam praedonum, et loca vicina: Valliambul, Delenistipe, Tirnova, Apadia, Valliadény, obsideret; ita enim et persequentes eis instarent, et passus tutissimus adimeretur.

24°. Denique, ne ad Transilvaniam se recipere praedones undique pressi valeant, et ipsi comitatui hunyadiensi, praedonum incursioni et malis obnoxio, securitas procuretur, comitatus hunyadiensis 40 viros delectos ex publico stipendiis armisque provisos habeat, qui continuas persecutiones faciant et, acceptis nuntiis quod in hac parte serio, praedonibus iam deprehensis, insistatur, ad confinia contracti, transitum impendant in limitibus.

Quod, si, his mediis adhibitis, tamen praedones grassari pergent, aut certis relationibus ea de illis cognita fuerint ut cum spe eorum penitus opprimendorum universalis persecutio, quae forte cum fructu bis per annum, mense videlicet maio incipiente et septembri, nisi necessitas aut circumstantia alio quoque tempore exposcat, suscipi potest, instituenda videatur, huius sequens videtur esse modus idoneus:

1°. Vice-comes, vel stationis vicinae militaris commendans, qui primus certam de praedonibus relationem habuerit, vicino vice-comiti et militiae confiniariae commendanti notificet et statim terminum persecutionis instituendae insinuet.

2°. Insinuato iurisdictionibus persecutionis termino, cis-Marusium confinium valachico-illyrici et germanico-illyrici praefectis, vice-comitibus aradiensi, krassoviensi, torontalliensi, temessiensi, hunyadiensi, illi officiales aut magistratuales sub secreto de persecutionis die edoceant.

3°. Officiales et magistratuales omnes dispositiones in occulto facient, ut ad diem persecutionis omnia comparata sint.

4°. Centuria militum pro persecutione praedonum benigne resoluta, vel in loca illa per quae praedones, maxime dum premuntur, commeare comperti fuerint, in manipulos distributa praemittatur, ut quasi circuli alicuius, in quo persecutio fit, diametro consistat, vel, si id non videtur, in manipulos, aliis binis, vel ternis manipulis interiiciendos, ubi maior vis et vigilantia deposcetur, ad persecutionem adhibenda.

5°. Pridie persecutionis linea seu cordon in confiniis militaribus ducatur, et ex parte aradiensi vigiliae ad Marusinum collocentur, comitatus hunyadiensis aditus per quos se illuc recipere possent, muniat, pontes et viae, imo etiam angustiores semitae, requisitis vigiliis, provideantur, ne praedones se recipere possint.

60. Officiales militares subofficiales suos, magistratuales vero, partim magis fidos ex persecutoribus et habiles, veluti locorum alioquin cognitionem habentes, partim iudices, aut ex delectis armatis aliquos, quorum fidei et prudentiae plurimum tribuere possunt, instruant pridie quo modo persecutio instituenda sit, qualem quisque manipulum delectorum ex possessionibus armatorum, et quaversus ducendum habeat, qua ratione eum distribuere debeat, ut vir virum de die videre, de nocte facile audire possit; quomodo progredi debeant singuli, ut sensim manipuli in circulum coarctentur.

70. Manipuli isti, partim delectis ex possessionibus ad loca periculosa praedonibusque obnoxia vicinis, de quibus antea actum, partim ex armatis, qui ex remotioribus comitatus locis mittuntur, constabunt.

80. Igitur armati ex remotioribus possessionibus delecti a magistratualibus ad manipulos a vicinis ad persecutionem possessionibus denominatos disponentur; quod si autem possessiones quae circulum intra quem persecutio instituenda, efficiunt, remotae invicem essent, ut unius possessionis manipulus cum alterius possessionis manipulo vix coniungi posset, tunc ex armatis, partim vicinarum possessionum, partim remotiorum, intermedius manipulus fiat, sub ductu, vel alicuius persecutoris, vel iurati possessionis vicinae, cui magis adiuncta cognita sunt: singulorum persecutorum obligatio sit locum inter vicinum interiectum perlustrare.

90. Hi omnes, comparatis ad minus pro septem diebus cibariis, sub ductu eatenus ordinatorum omni vigilantia et continuo progredientur, cuncta in occurrente possessione aedificia tectaque disquirent, sylvas et agros servato ordine pervadent ac ita sensim se coarctent, donec ad constitutam per vicinam iurisdictionem lineam seu cordon pertingant; si in persecutione nox persecutores attigerit, eandem sub dio agent, ita ut nox in tres partes dividatur, et prima noctis vigilia tertius quisque vir vigilet; secunda pariter; tertia denique eodem modo; reliqua, qui interea quieverunt. Curabunt autem ductores sollicite ne, sive ordinati persecutores rustici, sive milites eorum applicati contribuentibus quaque ratione sint molesti, aut damna inferant, ac ideo illi sine ductore non oberrent, et nec milites sine superiori, aut, ut minimum, uno subofficali exmittantur.

100. Possessiones intra circulum arctiorem sitae ac in meditullio peripheriae in qua persecutio instituitur collocatae, manipulos suos exmittentur, ita progressuros, ut illi quasi a controversiis peripheriam circuli tendant; ita enim undique pressi praedones nescient qua se vertant, et, vel in unam, vel in alteram partem impingent.

110. Si iaculationes auditae fuerint, propterea circulus non rumpatur, et stationes non deserantur, sed, observato praedonum adventu, magis se coarctare studeant.

120. Ne praedones occasione persecutionis se persecutoribus immiscere et ita deludere possint, persecutores informe signum, quod non statim praedones imitari possint, v. g. chartam in triangulum sectam, in pectore affixam habeant.

130. Dictum est solos viros delectos armatos ad persecutionem mittendos, reliqui ad custodiam possessionis remanebunt, qui, ab armatis ex aliis remotioribus possessionibus missis adiuti, per eam observare debebunt ne quid interea damni eveniat. Ut vero huiusmodi generalis persecutionis optatus finis subsequatur, incumbet iurisdictionibus certum hoc in passu individuum constituere, quod huius obiecti praecipuam curam habeat et sub directione illius persecutio instituitur; qui etiam occurrente casu pro impensa fideli et proficua opera ex benigne resoluta centum et respective quinquaginta aureorum remuneratione partem habeant.

140. Cum observatum sit quod praedones pro hieme se ad Valachiam recipiant, occasione persecutionis praesertim, quae mense septembri vel octobri fiet, linea vigilum ita arcta ducatur, qua ad Valachiam est transitus, ut a reditu intercludantur; caeterum alias quoque summa vigilantia adhibenda est ne Valachiae incolis huc, et vicissim huiatibus ad Valachiam transitus admittatur.

15°. Cum praedones per hiemem remanere in sylvis nequeant, sed vel ad possessiones, vel, ut minus suspicionis moveant, ad loca maiora et populosa pergant servitiumquae assumant, utile et necessarium est disponere ut in urbe temessiensi, praesertim suburbio Fabrica, in possessione Mihala, Versetzii, Lugossini, Neo-Aradini, Nagy-Becskerekini, Lippae, in Nagy-Sz.-Miklós, ita et in comitatu aradiensi Aradini cum fine novembris initio decembris fiat exactissima omnium servorum investigatio, et qui se legitimare non posset ubi aestatem exegerit, comprehendatur. Incumbet montanae quoque iurisdictioni talismodi servitorum visitationem prae definitis in terminis instituere.

Quae de persecutione cis-Marusium dicta, eadem de persecutione trans-Marusium intelligenda: id tum peculiare, ut ex parte comitatus temessiensis et krassoviensis vigiliae densae ad Marusium collocentur, ne huc se recipere praedones possint, et ex parte Transilvaniae pariter linea ducatur; denique haec in militaribus quoque confiniis, tam de continua, quam de generali persecutione omnia fiant.

Cum centuria militum confiniaria, modo suprascripto occupata, de alia, quae in comitatu krassoviensi dislocabitur, ob nimiam distantiam ad comitatum bihariensem et aradiensem applicari nequeat, militia in his comitatibus dislocata, supremus commendans eo inviandus videretur, ut legio pedestris ibidem illocata praefatis comitatibus idem quod benigne resoluta centuria cis-Marusium praestet officium.

Eveniente autem casu necessitatis, commendantes regiminum confiniariorum curare debebunt ut occasione persecutionis lineam seu cordon coarctare, dumque ad limites suos advenerit, iidem persecutionem mox Danubium versus continuare pergant. Quinimo loca pone Danubium sita, et ipsae quoque insulae, navibus armatis exacte observentur.

Sed et id necessarium est ut persecutio eiusmodi universalis commendantibus in parte etiam turcica et Valachia existentibus indicetur, quos erga officialium confiniariorum requisitionem id facturos speratur, ut ex parte quoque illorum stato die persecutio versus littus Danubii dirigatur.

Altera malefactorum securitatem vehementer laedentium species sunt incolae ipsi in possessionibus inter alios degentes, qui malitiose inter se conspirant, ad aliquem domi suae expilandum, aut in via despoliandum. Ad opponenda horum facinoribus media deservire possunt.

De malefactoribus qui in pagis inter caeteros habitant et interdum ad praedandum conspirant.

Duplicia his media opponi possunt:

a) Quibus conspiracy modus praepediatur.

b) Quibus vis iam per eos adtentata prohibeatur.

Ut conspiracy et ad malefacta consessionis modus praepediatur:

1°. Nemini nec ad vicinam quidem possessionem licitum sit transire, nisi prius causam locumque et personam ad quam pergat iudici detexerit et possessionis passuales haec omnia exprimentes habuerit. In absentia autem et defectu localium notariorum aliorum proficiscentes ab officialibus praescriptas passuales, gratis extradandas, excipere obligentur.

2°. Omnis absque talibus literis proficiscens intercipiatur, et, postquam cognitum fuerit per quae loca transiverit, apud quos fuerit, locorum talium primores ob neglectum puniantur; magis adhuc personae apud quas erant, plectendae, quod illico iudici non detexerint, et id indiscriminatim severe inculcandum et observandum, etiam si frater ad fratrem, filius ad patrem proficiscatur.

3°. Et, quoniam frequentissimus praetextus rusticorum est quod pecora sua vendere velint, tum ad conspiracy malitiosas prohibendas, tum ad evitanda conplurima furta, dominia terrestria summam cautelam in eo adhibebunt, ut pecora et pecudes pro divenditione ad nundinas depellentium passuales stricte

investigentur; in viis denique publicis omnis generis pecorum pecudumque venditio serio interdicatur.

4°. Iudex ad minus quavis hebdomada semet ipsemet, per iuratos autem saepius, vel, si magna est possessio, facta in quadrantes divisione, per magistrOS quadrantum singulas domos, praesertim prima nocte, ab improvise visitet, an hospes, filii eius, si adultiores, vel servi domi sunt.

5°. Si compererint aliquem abesse, dictumque fuerit quod in agro suo sit, praesertim si suspectae fidei homo fuerit, illico obequitatorem fidum mittant, qui investiget an reipsa in agro sit, idque tanto diligentius facient si recte tali tempore quo nullus peculiaris ruralis labor est, ruri esse dicetur.

6°. Si necesse fuerit, vigil domui imponatur, qui observet quando domum redeat, eumque illico intercipiat, ut visitari possit an aliquam praedam secum attulerit.

7°. Si de reditu absentis nihil compertum fuerit, illico mane inspicat iterum domum, vel iudex, vel iuratus, vel quadrantum magister, et hoc continuo fiat, donec reversus fuerit; tunc vero, quia passuales non accepit, illico vinctus ad proximum magistratualem deducatur, cui insinuabitur totum absentiae tempus.

8°. Magistratualis de toto absentiae tempore exactam ab eo rationem petat, et statim omnem locum ubi se fuisse dicit, summo studio inquiri curet, an ibi fuerit, an iudici primoribusque constet quid ibi egerit; quae sollicitudo tunc maior esse debet, dum aliquam circa id tempus expilationem patratam esse referetur.

9°. Quod si omni se suspicione purgaverit, tamen puniendus, quod nulla insinuatione facta ex pago discesserit.

Ad vim huiusmodi malefactorum prohibendam eadem remedia sunt quae superius de praedonum in pagos irrupentium vi arcenda dicta sunt: id unum adhuc adspiciendum, ut, si expilatio alicubi facta, aut tentata, et malefactores intercipi non poterant, statim iudex iuratique cum vigilibus aut quadrantum magistris domos omnes investigent, quia communiter in eiusmodi societate aliqui incolae eiusmodi possessionis, quae invaditur, conspirant; investigatione habita, forte aliqua vestigia deprehendi poterunt.

Maximum adiumentum ad conspirationes prohibendas, ad malefactores detegendos, ad vim irrupentium repellendam, conferet domorum contractio: cum enim domus valachicae in pagis sparsae sint, vicinus vicinum observare non potest, facile conspirationes ineuntur, malefactores occultantur et effugere possunt: si vis alicui domui inferatur, non advertitur tumultus, non exauditur clamor, omni ex parte fugae locus est. Igitur, tum ex ratione securitatis, tum vero in his partibus etiam ex ratione utilitatis ipsius contribuentis, cui multum ex pascuo, alioquin arcto, perit, totum nempe hoc spatium inter domus interiectum, domus coarctandae possessionesque regulandae sunt, benignis alioquin normalibus resolutionibus id serio praecipientibus. Igitur:

De regulatione pagorum et domorum coarctatione.

Plurimum hanc regulationem adiuvaunt dominia terrestria auctoritate et vigilantia magistratuali adiuta: effectus sequenti ratione obtineri potest.

1°. Initio sumpto a locis magis periculosis, ubi, vel de malitia incolarum constat, vel magis ex ipso situ exposita sunt, aggressionibus malefactorum possessiones perlustrentur. Si pagus exiguus est, et incolae a furtis, spoliis et aliis vitiis notati sunt, eiusdem incolae, ad alias melius moratas possessiones, ad desertas sessiones transponantur; ac ita in eodem territorio designato commodo loco in societate victuri novi coloni illocentur. Si vero possessio maior est et mali bonis mixti eam incolunt, sed domos dispersas habent, attunc, delecto loco ubi commodissime et maxime in unum corpus possessio locari posset, per geometram delineatio fiat, quae designet quomodo domus collocandae sint, in qua ad id

animadvertendum, ne agrorum cultura ob interclusum accessum intercidat, ut item ad vitanda incendii pericula iusta distantia inter domos intercedat.

2°. Cuivis colono iuxta numeros designetur spatium ad quod domus transferri debet.

3°. Si domus lignae sunt, uti pleraeque valachicae, statim integra possessio, dato sex hebdomadarum spatio, illuc transferatur, coloni vero ita disponendi erunt, ut e contuso limo domos suas exstruant; in quantum autem pro tectis earundem ligna aedilia necessaria haberent, eadem et talia per concernentia dominia gratis dentur.

4°. Transpositio domorum circa mensem maium, quando nempe maior agriculturae labor non occurrit, instituitur; si translatio haec viribus incolarum onerosa esset, cum in bonum publicum dimanatura sit exinde utilitas, dentur eis aliarum possessionum incolae, qui illos in transferendis erigendisque domibus adjuvent: dentur ex parte dominii auxilia.

5°. Si non posset simultanea translatio fieri, in id serio intendendum ut quovis anno saltem quadraginta domus ad loca designata transferantur.

6°. Unica circa hanc translationem et contractionem occurrit difficultas, quae colonorum querelis occasionem daret et quae illos etiam qui boni sunt ab hac regulatione alienos facit: quod Valachi penes domos suas pruneta habeant, in quibus praesertim ii qui montes incolunt, praecipuas facultates suas locatas putant, et reipsa magnum etiam ex iis fructum percipiunt. Ut huic quoque rei medela ponatur, permittenda sunt in usu priorum possessorum haec pruneta et pomaria, ut, sicut antea, ex eis fructum percipiant; sed, si prunetum huiusmodi in parte iugeri intravillani consitum fuit, exstimulandus est ut in novo fundo sibi prunetum conserat, datoque decennio, donec nempe fructum ex neoplantato capiat, antiquum retinere possit; deinde illud, velut cum praeiudicio reliquorum in pascuo existens, cassetur. Si vero pruneta haec velut fundi industriales colonis assignata erant, retineat, aut, si circumstantiae ita deposcent, alibi pro pruneto tanta plaga ei assignetur, ubi prunetum conserat; interea vero prioris pruneti usus ei remaneat. Quod si autem aliter tranquillari animi non possent, etiam bonificatio pro prunetis danda est colonis.

Tertium malefactorum genus est: qui, vel ex occasione, vel ex condicto, itinerantes in viis despoliant. Contra hos adhibenda sunt media sequentia:

De malefactoribus qui, vel ex occasione, vel ex condicto, in viis despoliant.

Plerumque huiusmodi despoliationes in viis fiunt vel per rusticos in tuguriis suis, vulgo szálás, noctu etiam commorantes, vel per pastores, vel vagabundos, qui subinde sub praetextu rogandae elemosinae complures oberrant, et frequentius causa et origo sunt furtorum, incendiorum aliorumque malorum; igitur:

1°. Similes vagi et mendici nullatenus tolerandi sunt, et provisio eorum intuitu facta accurate est observanda.

2°. Tuguria omnia, velut receptacula malefactorum, aboleantur et severissime vetentur.

3°. Diversoria et cauponae saepius ab improvise visitandae, caupones ad non recipiendos ignotos et suspectos homines, immo, dum advenirent, eos indilate indicandos adstringendi; qui autem caupones ordinationem hanc transgredi attentarent, illi primo quidem arresto puniendi, dein vero eliminandi.

4°. Vitiosum id est in his partibus, quod fere tot pastores sint, quot coloni: quisque enim separatim pecora sua, vel ipse, vel per filium aut servum pascit. Hi, in campo otiantes, facile conspirant, et ex occasione aggressionem facient. Igitur possessiones cogendae ut communes pastores pro singula pecorum pecudumque specie servant; quod magnum eis adiumentum in agricultura et in debito ordine pascui praestabit, quia tot otiosae manus ad agriculturam redibunt, et pascuum debite distributum magis sufficiet. Facilius autem cogentur incolae ad servandos communes pastores quamprimum pagi contracti fuerint.

5°. Cum grex ovium separatum pastorem poscat, ad oves quidem, si quis maiore numero habet, singillativum pastorem conducere poterit, sed in id sollicitè invigilandum, ut boni, et non suspecti, pro pastura adhibeantur; et idem de pastoribus communibus observandum.

6°. Ignotus nemo pro pastore recipiatur, sed se legitimare debeat, unde sit, ubi antea servierit.

7°. Pastores singuli schedas habeant, in quibus nomen eorum, item heri et possessionis, adnotatum sit: alias intercipientur.

8°. Obequitatores saepius de nocte lustrent campos, praesertim circa vias publicas.

9°. Si modus et situs pascui admittit, non sit licitum pastoribus prope vias publicas pascere, ne eos occasio ad malefacta invitet.

10^a. Viae intra silvas, praesertim publicae aut in periculosis vallibus, ad viginti orgias exsecantur.

De poenis et premiis.

Omnes dispositiones cum poenis et praemiis firmitatem accipiunt, quia poenae deterrent a malefactis, praemia ad benefaciendum et malefacta insectanda excitant. Proinde nunc de poenis et praemiis.

1°. Praedo aut expilator vel viarum obsessor legali mortis supplicio puniendus, aut, si Suae Maiestati Sacratissimae aliter videretur, ad naves, vel in mari, vel fluviis condemnandus; quod si condemnatio ad naves ipsi publico forte onerosa esset, ob custodias, talis, in mancipatum redactus, ad triremes maritimas transponatur.

2°. Huiusmodi malefactoris, sicut et agratiatorum familia ex loco natali ad aliam possessionem remotam et in plano existentem, inter probiores incolas est transferenda. Domus interim eorundem neutiquam diruantur, nisi forte eadem in sylvis hinc inde dispersae forent ac ad classem contrahendarum pertinerent; ubi vero domos tales in statu quo relictæ fuerint, ad eas novi coloni illocentur.

3°. Qui praedones similesque malefactores occultat, aut eos cibo vel mumentis adiuvat, pari poena uti malefactor plectendus; econtra vero

4°. Ille, etsi praedo sit, qui praedonem aut fautorem detegit, veluti etiam

5°. Si fautor praedonem virum aut interfectum iurisdictioni tradat, et comprobet eum talem fuisse, uterque gratiam et remunerationem nanciscatur.

6°. Propinqui et consanguinei praedonum, nisi praedonem intra definitum certum tempus stiterint, e loco habitationis amoveantur et ad remotiora in planitie sita loca illocentur.

7°. Si neglectus in iudice primoribusque observatus fuerit quod facta praedonum aut aliorum malefactorum irruptione partes suas iuxta praescriptum non expleverint, pro ratione neglectus fustigatione, plurium annorum carcere et loco natali relegatione plectantur.

8°. Ad maiorem exactitudinem obtinendam, praedocinio aut expilatione in possessione facta, iudex, primores et vigiles qui nocte illa erant, statim comprehendendi, et, nisi plane innocentiam probaverint, severe puniendi.

9°. Praemium quidem a Sua Maiestate Sacratissima resolutum est centum aureorum pro vivo, quinquaginta aureorum pro interfecto praedone; de quo, cum plures ad id operam suam conferant, ita disponendum, ut praedonum captorum aut interfectorum taxae, pro ratione servitii meritiue cuiusvis operam suam conferentis inter milites ad persecutionem missos aliosque persecutores exploratores dividantur, habita reflexione ut cassa domestica relate ad stipendium armigeris destinatum per imputationem sublevetur.

10°. Siquis in persecutione praedonum aut eorum vi repellenda laesus fuerit, publico sumptu curandus et pro ratione perpessi doloris navataeque operae praemiandus, et, si inutilis redditus est, a contributione sublevandus erit.

(Archiva Comitatus Bihorului, ad Nr. 168, fasc. I, 1785.)

MMMCCCLXVII.

1785, Comandantul Braşovului Reriszky către Magistrat, despre porunca de la
6 Octom- comandantul general al Ardealului de a se cercetă cât s'a luat de la cei ce trec
bre. cu negoţ în Moldova, la vamă.

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul 2066/785.)

MMMCCCLXVIII.

1785, Guvernul ardelean către Braşoveni, despre părăsirea de către Domnul
24 Novem- muntean a pogonăritului crescut.
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 2586/785; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXIX.

Bucureşti, Agentul imperial în Principate către Braşoveni, arătând că, după cererea
1785, din 19 Octombrie, a cerut Domnului dregerea drumului la Bran şi că s'au dat po-
24 Decem- runci ispravnicului de Câmpulung a lucra ce se poate în timp de iarnă (de acum
bre. să se ceară din vreme), făcându-se din nou şi podul de la Orăştii.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 2713/785; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXX.

1786, Guvernul ardelean opreşte aspru trecerea femeilor în Moldova şi Ţara-
11 April. Românească.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 798/786; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXI.

1786, Guvernul ardelean ia măsuri din cauza bolii de vite din Moldova şi
7 Novem- Bucovina.
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1156/786; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXII.

1786, Guvernul ardelean opreşte, după ordin al Curţii, importul de grâne din
21 Novem- Principate.
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1178/876; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXIII.

1786, Călugăriţele Ifraila (*sic*: Israila?) şi Pelaghia cer a putea merge pe două
spre sfârşit. luni la Bucureşti pentru a strânge pomană.

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul dela 3 Iulie 1787, Z. 913/787.)

MMMCCCLXXIV.

1787. Vestе că s'a răspândit zvonul despre otrăvirea, de Domnul muntean, a 23
de vase cu vin trimise în Ardeal (se dovedeşte că e un zvon fals).

(Braşov, Archiva Oraşului, Protocolul de la 18 Mart 788, Z. 360/788, 392/788.)

MMMCCCLXXV.

Comitatul Haromsecului poruncește, după ordin de la Curte, a se păzi 1787, faptele celor zece călugări fugiți la Brașov ori Sibiiu.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 774/788; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXVI.

Agenția din Principate către Brașoveni că, după plângerile negustorilor, București, Domnul muntean a dat aspre porunci vameșilor din Câmpina, cu amenințări, ce- 1787, rând a i se mai comunica asemenea reclamații. 15 Decem- bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1890/787; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXVII.

„Ioan Vladu“ către „domnul sicritar Marcus Tartlär“, despre trimiterea fiului Brașov, său Gheorghe la Iași, arătând că el răspunde pentru dânsul la „dajde or altele“. 1788, 21 Octom- bre.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 340-1, n° 22.)

MMMCCCLXXVIII.

Magistratul Brașovului către Comitat, întrebând ce trebuie să răspundă la 1789, cererile de pasuri de când e ocupată de Imperiali Țara-Românească: cei ce doresc 16 Novem- pasuri sunt, sau fugari înainte de războiu ori după începerea lui, sau supuși imperiali bre. ce lucrează acolo și sunt în strânse legători cu ai lor, producând, vânzând, cumpă- rând vinuri, sau, în sfârșit, oameni merși după oaste cu provizii.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1632/789; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXIX.

Todor Petru, Costa Gheorghiu, Todor Ioan, Acachie Poenaru și alți fugari 1790, din „Turcia“, întreabă dacă au de plătit bir in cei d'intăiu trei ani de așezare supt oblăduirea împărătească.

(Brașov, Archiva Orașului, protocolul Nr. 2/III, mz. 276/790.)

MMMCCCLXXX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre vestea că generalul-comandant 1790, in Țara-Românească a oprit exportul de cornute, porci, grâu, vin și alte lucruri 4 Ianuar. de hrană, îngăduindu-se totuși oricine a le aduce acolo; se pot exporta însă piei, miere, ceară și alte mărfuri ce nu slujesc hranei.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 192/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXI.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Divanul Craiovei îngăduie 1790, exportul — dincolo de nevoile țerii și ale oștirii împărătești — de orice obiect afară 10 Iunie. de vin și vite, dar cu înștiințarea prealabilă, precisă.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 425/790; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXII.

1790,
3 Iulie.

Cinsprezece Șchei din București către Brașoveni, despre dajdea țerii la care sunt supuși, deși sudiiți, ca negustori, arătând că s'a luat de la calfele lor, cu ajutorința obștească a Bucureștenilor, 40 de taleri, pe când patenta lor li asigură plata a 300 de lei pe an: cer intervenția generalului comandant și a Guvernului ardelean.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 710/790; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXIII.

București,
1790,
17 Iulie.

Feld-mareșalul-locotenent von Enzenberg către Brașoveni, despre plângerea egumenului de Sinaia, cu privire la hanul deschis în mănăstire de un sudit, care face necuviințe nepotrivite cu sfântul lăcaș.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 892/790; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXIV.

1790,
29 Decem-
bre.

Niște Zărneșteni se plâng că au fost prădați de hoți în Țara-Românească, luându-li-se 1.335 fl., 45 cr., hoții fiind prinși de ispravnicul de Focșani, dar liberați după ce au primit 20 la falangă; cer ca aceia să fie aduși la București, spre pedeapsă.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2475/790; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXV.

Sibiiu,
1791,
10 Ianuar.

Comisariatul suprem al Ardealului către Brașoveni, despre boala de vite izbucnită, așa încât proviziile pentru oaste se pot duce numai cu caii acolo, în Ținutul Argeșului.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 99/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXVI.

1791,
14 Ianuar.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Divanul muntean nu vrea să-și schimbe hotărîrea cu privire la muntele Baiul și orânduind a se trimite actele Râșnovenilor la Cancelaria de Curte pentru suprema deciziune.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 280/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXVII.

1791,
14 Ianuar.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre popii ce umblă vagabonzi prin țară, poruncind a fi arestați și cercetați, dacă va fi de nevoie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 326/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXVIII.

1791,
18 Ianuar.

Enzenberg către Brașoveni, despre intervenția sa, după cererea Guvernului ardelean, pe lângă Divanul muntean pentru ca să poată colibașii a-și scoate, dând vamă, grăul din Țara-Românească: cere a i se da lista oamenilor și cantitatea grăului.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 202/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCLXXXIX.

„Colibași-de-sus“ de la Bran către Brașoveni, pentru ca să se stăruie la Di-
vanul din București ca boierul Cârstică („Kerztika“) din Târgoviște să renunțe la
cererea de 1.077 lei pentru pășune, în 1788, căci războiul nu li-a îngăduit a-și
țineă vitele mai mult de câteva săptămâni.

1791,
2 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 476/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXC.

Comisariatul superior ardelean către Brașoveni, arătând că după spusa
generalului Enzenberg nu e boală de vite în Țara-Românească și deci măsurile
luate se desființează.

1791,
4 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 555/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCI.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că Râșnovenii au să aștepte
în chestia muntelui Baiul hotărârea împărătească.

1791,
26 April.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1312/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că dorința Șcheilor din Țara-
Românească de a putea vinde cu cotul cel mic, în locul celui mare, introdus de
câțiva ani, nu se poate îndeplini, dacă n'au vre-un privilegiu în acest sens.

1791,
10 Maiu.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1283/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCIII.

Râșnovenii către Brașoveni, cerând intervenția pe lângă generalul coman-
dant Mitrowski pentru ca până la încheierea procesului să li se lase lor muntele
Baiul, pe care unii boieri munteni l-au și dat în arendă.

1791,
8 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1269/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCIV.

Brașovenii către Comisariatul superior ai Ardealului în chestia stradelor
(ordin din 9 Iunie), arătând că-i privește numai drumul Timișului până la Predeal,
care se repară pe unde e stricat; drumurile muntene se dreg după porunca lui
Enzenberg de localnici supraveghiați de un „Weg-Commissär“; acesta lipsind de
câtva timp, trebuie îndeplinit locul, pentru a se lucra traiectul Predeal-Câmpina
și Bran-Rucăr.

1791,
după
9 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1334/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCV.

Cerere de 625 de căruțe cu patru cai pentru aduce 2.000 de „Centner“ de
făină și 6.000 „Metzen“ de ovăs trupelor din Muntenia.

1791,
25 Iunie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1393/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCVI.

1791, Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că generalul-comandant a orânduit carantină de 10 zile la granița munteană, pentru boala de vite.
23 August.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2052/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCVII.

1791, Însemnare oficială că în August au trecut pentru afaceri în Principate 66
18 Septem- de „Partheien“ de călători.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2071/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCVIII.

1791, Guvernul ardelean, din însărcinarea generalului-comandant, către Brașoveni, despre arătarea Domnului muntean că, în vremea războiului, supuși de ai săi s'au așezat la hotar, de unde pradă pe supușii domnești. Generalul e de părere să fie mutați în interior, poruncindu-se a se face, pentru acest scop, o cercetare a lor și vitelor lor. Nu se ajunge însă la alt capăt decât la alcătuirea acestei liste de pibegi: „Circul Gozia¹: Dimo Mutzo, Ioanne Rádul, Demetrius Gussatu, Ioannes Hattmann, Simon Marine; e pago Kosztestyi: Constantinus frater Simeonis, Georgius Gunia, Georgius Gluszeroi, Georgius Angyelitza, Dima Marine, Nicolaus Litza, Demetrius Litza, Isaacus Gregorie; e pago Toméani: Mitulo, Michulo; e pago Pietran-de-pszus: Stephanus Radul, Bladul Radul, Nicolaus, Demetrius; e Bárzéstyi: Krátsun; e Badésty: Bádias, Denila, Negrilla; e Babadésty: Bredás, Denila Morareskul, Nicolaus Radukáno; e pago Mea: Denila Zofika, Demetrius Bunia; e Kákova: Nicolaus Radul; e Muhereska: Ioannes Buriás; ex Olánéts: Ioannes Stáváne, Georgius Bujos. Circuli Hurezi, e pago Román: Andreas, Ionásko frater eiusdem; e Váidohely [=Vai-de-ei]: Demetrius Iovasseszkul; e Fometesty: Ioannes Bábán, Brega Bábán, Dimás frater nominati Bredu, Ioannes Melia, Radul Lekás, Ioan“.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2706/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCXCIX.

1791, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre vestea de la Agenție că s'au acordat în Țara-Românească privilegii de oierit pentru ai lor, dacă se anunță cu
25 Novem- pașapoartele în două, trei săptămâni de la sosire la Agenție.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2735/791; rezumat Stenner.)

MMMCCCC.

1791, Colibași de la Bran către Brașoveni, despre recolta ce au făcut la hotar
28 Novem- cât eră oastea împărătească în Țara-Românească, arătând că acum dregătorii de
bre. acolo vreau să-i împiedece de a o culege și cerând intervenție.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2713/791; rezumat Stenner.)

¹ Cercul Cozia.

MMMCCCCI.

Brașovenii către dregătorii din Haromsec, despre lipsa știrilor și despre ciumă la Munteni, orânduind totuși păstrarea măsurilor preventive. 1792.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2493/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCII.

Aratare că Serdarul Toma, fost ispravnic muntean, care a servit oastea împărătească în vremea ocupației, vrea să plece din București spre a se așeză în Ardeal (nu se îngăduie). 1792, 24 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 150/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCIII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, din însărcinarea Agenției din București, poruncind a nu se trece în Țara-Românească pe poteci ascunse și a se ascultă ordinul Domnului ca orice călător să aibă un pas de la dânsul. 1792, 17 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 461/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCIV.

Plângere a colibașilor din Bran că în timpul războiului, la 1788, Turcii, aduși de oamenii de peste munți, au năvălit, luând cu ei câteva mii de capete de vite mici, pentru care faptă se ieau de trupele imperiale ațățătorilor un număr de oi; Muntenii se răzună prin represalii asupra negustorilor. Tot așa se plâng și vânzătorii de legume și alte mărfuri îngăduite că sunt opriți, cerându-li-se chezașie, luându-li-se 12 parale pentru pas și plata scriitorului până la un leu în total, cât nu face marfa săracului; se cere intervenție la Divan pentru respectarea înțelegerii austro-turcești din 1789 (trimitere la Agenție). 1792, 10 Mart.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 561/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCV.

Agentia din București către Brașoveni, arătând că a sprijinit plângerile colibașilor și că Domnul a făgăduit oprirea imediată a abuzurilor, având lista celor păgubiți și informații, precum și neîntârziata anunțare pentru viitor. București, 1792, 30 April.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1109/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCVI.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre înștiințarea Agenției din București că s'au oprit după firman toate abuzurile, că, pentru ca să nu aibă a face, ca înainte de războiu, cu ispravnicii și vatafi de plaiu, supușii imperiali pot să capete pasuri domnești fără plată de la Agenție, spre asigurarea lor, și față de caimacamul din Craiova. 1792, 7 Iulie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1935/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCVII.

1792, Guvernul ardelean orânduiește foarte aspre măsuri de pază față de ciuma
30 August. din București.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2119/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCVIII.

1792, Agenția din București către Brașoveni, despre dispoziția Domnului mun-
21 Septem- tean de a da satisfacție supușilor imperiali păgubiți de vătăful plaiului Ialomița,
bre. dacă vor trimite doi delegați la București.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2818/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCIX.

1792, Guvernul ardelean către Brașoveni, cerând ca „economii de vite“ cari le
22 Septem- duc la pășune peste munți, să iea cărți de protecție dela Agenție, putând un
bre. singur delegat, cu pas din Ardeal, să reprezinte pe cât de mulți.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2510/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCX.

1792, Castelanul de Bran către Brașoveni, despre supărarea la vamă a cioba-
6 Octom- nilor ce trec în Țara-Românească, trimițându-i înapoi la Câmpulung pentru a-și
bre. lua pasul, care zăbovește și până la două zile; se pare că prin aceasta se caută a-i
atrage în țară, cum s'a și anunțat la bălciuri, cu făgăduiala de doi ani iertare de
bir, scăzându-se darea și pentru urmași.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2399/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXI.

1792, Guvernul ardelean cere lămurire cu privire la dreptul de stăpânire al Răș-
22 Octom- novenilor asupra muntelui Baiul.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, Z. 7543, mz. 2802/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXII.

1792, Guvernul ardelean arată că s'a luat hotărârea că supușii împărătești cu
16 Novem- negoț ori cu vite cari merg în Țara-Românească sau în Moldova nu au să stea
bre. decât până li se mântuie afacerile, au să se poarte fără gâlceavă cu locuitorii, în
sfârșit cum se potrivește cu situația lor de sudiți; altfel vor fi readuși cu sila acasă.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2965/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXIII.

1792, Colibașii dela Bran către Magistratul brașovean, arătând că împotriva ho-
2 Decem- țăririi domnești, comunicate prin doi delegați, ispravnicul vecin iea de la toți, și de la
bre. delegați, câte 6 parale, supt cuvânt că n'a văzut însăși porunca domnească (se
aduce la cunoștința Agenției din București).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2867/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXIV.

Castelanul din Bran către magistratul Braşovului, despre excesele săvârşite de soldaţi din întâiul regiment de grăniceri în dauna colibaşilor de sus.

1792,
8 Decem-
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 2948/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXV.

Magistratul Braşovului către colibaşii din Bran, cari se plâneau de apăsările vâtafilor şi ispravnicilor munteni, că Domnul li-a acordat o patentă de apărare.

1792,
24 Novem-
bre.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 2789/792; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXVI.

Direcţia Contumaciei Branului către Magistratul Braşovului, despre cei 30 de boi ai colibaşilor cari s'au îmbolnăvit la intrarea din Ţara-Românească, arătând că acolo, până la Cernăteşti (deci la Ploieşti, Filipeşti, Uricova, Gura-Ocnitei, Răzvad, Târgovişte, Drăgoieşti, Izvoare, Voineşti, Runceasa, Stoienestii), e boală de vite, la gură şi unghii, deşi nu mortală; se ordonă măsuri de apărare.

1793,
7 Februar.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 322/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXVII.

Guvernul ardelean orânduieşte a se lua măsuri pentru îngrijirea celor 2.000 de cai de remonă ce se aduc din Principate, prin Braşov şi Bistriţa.

1793,
4 April.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 3.538, 897/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXVIII.

Înştiinţare că Vodă-Moruzi din Ţara-Românească are de gând a face o fabrică de postav şi că a şi adus la Bucureşti meşteri germani, cu arătarea temerii că s'ar face rău breslelor săseşti.

1793,
5 Iunie.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1390/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXIX.

Guvernul ardelean către Braşoveni, despre întemeierea în Iaşi a unei Agenţii.

1793,
22 Iunie.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1975/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXX.

Braşovenii către Agenţia din Bucureşti, despre nevoile reparării stradelor muntene, cum au făcut ei pentru cele dela Timiş şi Bran.

1793,
27 Iunie.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1600/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXI.

1793, Agenția din București către Brașoveni, despre cufărul cu lucruri bisericești
30 Iulie. pe care răposatul Mitropolit Cozma l-a depus prin negustorul grec Pantazi Dimanciu Mala în Șcheiu la negustorul Ioca, mort, se zice, acum; Mitropolitul Filaret cere a se da cufărul, așa pecetluit, negustorului grec Pană Ioan, care i-l va trimite.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1905/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXII.

1793, Râșnovenii către Brașoveni, cerând o recomandare către Agenția din Bu-
26 August. curești, ca să li se restituie cele 600 de ocă de brânză ce li s'au luat de pe Clăbucet.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2074/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXIII.

1793, Râșnovenii către Brașoveni, despre nedreapta arestare, la Câmpina, cu cai
9 Octom- și oi, a arendașilor muntelui Clăbucetului Baiului.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2483/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXIV.

1793, Agenția din București către Brașoveni, arătând că s'a făcut restituție aren-
21 Octom- dașului muntelui Baiul și cerându-li a veni la judecata pentru munte, în termin
bre. de 40 de zile, în București.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2657/793; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXV.

1793, Guvernul ardelean orânduiește o carantină de 10 zile pentru cei ce se in-
30 Novem- torc din Țara-Românească, unde e ciumă.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 60/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXVI.

1794. Magistratul Brașovului orânduiește după cererea Vlădicăi neunit Gherasim Adamovici să se cerceteze doi călugări de la Muntele Tabor, Dionisie și Ignatie, despre cari Vlădica bănuiește că n'ar fi venit pentru milă, ci ar fi spioni turci.

Se află la unul 200 de galbeni, la altul 27, pe lângă sineturi și moaște. Se răspunde lui Dionisie Didaskalos și Ignatie Popovici că lucrurile oprite de la ei nu se pot restitui, fiindcă și Vlădica muntean îi arată suspecti. În Octombrie Domnul muntean vrea să i se trimeată lucrurile prin niște Prahoveni și să i se spuie de ce au fost arestați. La 10 Octombrie Guvernul ardelean lămurește pe Domn, arătând că astfel de oameni nu se vor mai tolera în țară: se opresc numai moaștele. Scrie și Adamovici, din Orăștie, la 12 Novembre 1794. Afară de moaște se restituie tot la 2 Februar 1795.

(Brașov, Archiva Orașului; mz. 2169/794, 2171/794, 2325/794, 2446/794, 249 și 282/795.)

MMMCCCCXXVII.

1794.
Agenția din Iași către Brașoveni, cu privire la taxa abuzivă de 11 parale și jumătate de la porcii ce ieșiau din Moldova, arătând că se va restitui jumătate de pară și se vor lua de acum, ca până la războiu, numai 6 parale.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 960/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXVIII.

1794,
Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că, de oare ce poșta împărătească nu e sigură pe calea Belgradului, ea va merge de acum prin București și Turnu-Roșu. 20 Ianuar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 298/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXIX.

Învoiala între „economii de vite” ardeleni și saigiilor turci pentru oile cu- București,
venite acestora. 1794,
25 April.

Infrascripti proprietarii nostrarum ovium et incolae Magni-Principatus Transilvaniae omnibus quorum interest praesentibus notum reddimus quod, posteaquam nos dominus consul a Markely, ratione ovium Portae Ottomanicae necessariorum antea e turmis nostris per provisos turcicos sine ullo pretio depelli solitarum, modo vero virtute admodum (*sic*) ordinationum penes conventionem pretii petentium coram Celsissimo principe Valachiae Ioanne Alexander Murusi, constitisset, sequenti sub pretio commiserimus: a 100 ovibus 3 dare et ordinato ottomanicae culinae provisorii, quippe Nicolao Szaicsi, vendere; utpote: unum vervecem turcicum seu ex cuius lana praeparatus pannus a 3 thaleris turcicis 25 kr., unam ovem sterilem 2 thal. tur., 30 kr., unius anni agnellum 1 thal. tur., 35 kr., unum porro bensiensem vervecem seu ovem cum lana insimul 3 thal. tur., 15 kr., unam ovem sterilem 2 thal. tur., 20 kr., agnellum unius anni 1 thal. tur., 25 kr. Et, quemadmodum nos praecise, fundamento solummodo favendae amicitiae, sub hoc praetio concedimus Portae Ottomanicae oves nostras, ita etiam d. Nicolaus Szaicsin atque homines eius, seposita omni occasione ea, dum oves, verveces et agnellos coemere vellet, violentia atque vexa, tantummoda e subsertis ovium turmis habeat activitatem denominato sub praetio denominatum numerum ovium exigere, nempe:

Ex turma Irimie Czirke, Sztan Pana, Ratz Barbul, Nicolae Ruszul, Ioan Tomos, Szetselienses.

Sztan Pán ex Brán.

Toma Oprie Talt, Szasz-Sebesiensis.

Bukur Oprie }
Iuan Hodrie } Poianienses.

Bukur Vidregits, Bukur Czirke, Iakob filius popae Iakob, Resinarienses.

Siquidem haec conventio ab utraque parte sine omni violenta impulsione et adstrictione coram ipsissimo Celsissimo principe Valachiae ab una parte, ab altera vero praesente agente Augustae Domus austriacae facta esset, committitur proinde vobis, ut subalternis meis, ut, sepositis omnibus violentis exactionibus et vexis, iuxta tenorem harum tantummodo illum numerum ovium ex praemissis turmis solvendo, praeprimis pro singula usque ad unum xrum pretium proprietariis exigatis, qui hic superius designatus habetur.

Bukurestini, 25^a aprilis 1794.

Nicolae Szaietin (=Saigiul), mp., provisor culinae ottomanicae.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1309/794; comunicată de Guvern la 22 Maiu.)

MMMCCCCXXX.

1794,
9 Maiu.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre comunicarea Agenției din București că economii de vite nu vreau să dea Turcilor, după datină, cu un preț fix un număr de oi: sunt datori, mai ales ca privilegiați, să o facă.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1212/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXI.

1794,
11 Iulie.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre preotul muntean care în satul Veza pe Târnove a îndemnat pe locuitori să ție cu luare aminte serbătorile,—hotărând pază bună față de acești răspânditori de superstiție.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1730/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXII.

1794,
8 August.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că în cearta pentru muntele Baiul s'a orânduit de la Curte că Rășnovenii să se ție cu totul liniștiți până la hotărârea afacerii, mai ales că muntele e în Țara-Românească și Domnul are în puterea sa pe cei ce se plâng.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2135/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXIII.

1794,
1-iu Septem-
bre.

Agencia imperială din București către Brașoveni, cu privire la o plângere a dregătorilor din Hălchiu că și înainte de războiu se plătia de fiecare vită dusă la pășune dela 1-iu Iunie la 30 Septembrie 2 parale pentru fiecare: intervenția din August 1792 a măcelarilor militari prin generalul comandant n'a folosit; se întreabă dacă s'a dat acum ceva peste cele 2 parale, în care caz s'ar cere vâtafilor restituție.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2063/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXIV.

1794,
29 Novem-
bre.

Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că, după știri de la generalul comandant și de la Agenția din București, e ciumă în Țara-Românească și la Giurgiu 18 morți în puține zile.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2797/794; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXV.

1795.

Magistratul Brașovului ia măsuri față de știrile dela castelanul din Bran despre persistența ciumei, pentru a se păzi bine granița.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1496/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXVI.

1795,
13 Ianuar.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma izbucnită în Țara-Românească, contumacia de 21 de zile și măsurile stricte ce trebuie luate.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 222/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXVII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma la Dobrești, Negrești și „Belletz“ (Muscel) și oprirea târgurilor, orânduind măsuri de apărare. 1795, 15 Ianuar.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 78/795, 110/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXVIII.

Comandantul graniței ardelene către Brașoveni, despre ciuma din Dobrești, Negrești și morții din Nămăiești (un diacon și fiul), ordonând carantină de 21 de zile. 1795, 21 Ianuar.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 135/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXXXIX.

Doi colibași din Bran, trimiși pentru știri, arată că se întinde ciuma în părțile Câmpulungului. 1795, 29 Ianuar.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 199/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXL.

Negustorul Nicolae Pop Gheorghe către Magistratul Brașovului, cerând să fie recomandat Agenției din Moldova împotriva „apăsărilor boerilor“. 1795, 2 Mart.
(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul Z. 430/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLI.

„Ober-Spatar und Boier und Ispravnik“ către comandantul graniței, despre ciuma în părțile Vlașcei. 1795, 14 Mart.

Aus dem Dorfe Pojeni des vlaschtnyischen Districts ging ein Bauer Namens Marin in die Gegenden des Tzurtsuver¹ Zirkels in seinen Angelegenheiten, und, als er ankam, wurde er krank und starb, und nach 3 Tagen das ganze Haus; so ist auch aus dem nemlichen Haus ein sicherer Johann Oltjanul, ein Kuhhirte, da er seine Krankheit gespüret, in das Dorf Dobresti ins Wirthshaus gelaufen und hat allda den ganzen Tag über getrunken und, da ihn der Wirth nicht mehr dort gelitten, ist er weggegangen und um Mitternacht gestorben; das Haus ist verbrennet und das Wirthshaus gesperrt worden. Im mutscheler District sind einige Einwohner des Dorfes Dobrest in ihre Weingärten gegangen und nach einiger Zeit gestorben, unbekannt an was für einer Krankheit, bis nicht die Untersuchung vorgenommen wird. (Comandantul scrie Brașovenilor pentru știri sigure și pentru a se trimite doi cercetași din Bran.)

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 687/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLII.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma ce a izbucnit la București, cerând a se orândui măsuri stricte. 1795, 21 April.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 883/795; rezumat Stenner.)

¹ Giurgiu.

MMMCCCCXLIII.

1795, Breasla măcelarilor către Brașoveni, despre cererea ce dorește a se face
6 August Domnului Moldovei de a lăsa să se treacă 500 de capete de vite.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1604/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLIV.

1795, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre știri dela Agenția din București,
12 August că, din motive fiscale, oamenii din Pripoare și „Boia“ (Argeș) au de gând să plece:
dacă vin în Ardeal, trebuie duși, de frica bolii, la cea mai de aproape contumacie.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1693/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLV.

1795, Guvernul ardelean către Brașoveni, comunicând propunerile Agenției din
19 August București pentru favorizarea negoțului cu Principatele.

Ucenici ai negustorilor brașoveni din Principate se apucă îndată de negoț, cu bani străini, dau faliment ușor, păgubesc case vechi. Se propun depozite de mărfuri ardeleni la Brăila, Silistra, Varna, Rusciuc, Siștov, Slivna, „Olintsova“ ș. a. (li se cere părerea în această privință).

Agentia arată când se pot vinde mai bine pești, piele brută, lână, bumbac: pește se luă dela Mart la 31 Maiu, dela August până în iarnă la Vidin, Turtucaia, Brăila, Galați, Isaccea, Ismail, Chilia, Sulina; piele în Octombrie, Novembre la salhanale, din care sunt vre-o 30 în țară; lână nu în detail, ci, ca marii negustori germani, în centre; bumbacul dela Seres pe Mare la Constantinopol, apoi pe Dunăre la Galați (se cere plan general).

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1912/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLVI.

1795, Guvernul ardelean către Brașoveni, pentru întreținerea stradei pe la Bran,
10 Decem- Domnul muntean oferindu-se a ajută.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2533/795; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLVII.

1796, Agenția din București către Brașoveni, despre silințele ei și ale Internun-
4 August ciului de a scuti pe negustorii brașoveni de pogonărit, dar Domnul a obiectat
articolul 8 al tratatului din Siștov. El cere și taxa pe 1795, somând altfel pe pro-
prietari să vândă viile, dar după tratat; să se dea de știre pentru a nu se face
în lipsă. Domnul e gata la restituție dacă ei au vre-un drept sau Poarta poruncește.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1698/796; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLVIII.

1796, Ioan Gaudy, castelan de Bran, către Magistratul Brașovului, despre închi-
12 Decem- derea potecilor spre Țara-Românească și nevoia de a se cercetă pentru ciumă în
bre. spre Slobozia.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2649/796; rezumat Stenner.)

MMMCCCCXLIX

Testamentul lui Panaiot Hagi Nica.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1380/797, 1986/797; rezumat Stenner.)

1797,
10 Ianuar.

MMMCCCCCL.

Acelaşi către acelaşi, despre ştirea de la colibaşi că o stradă din Ploieşti e ciumată, că oamenii rămaşi în viaţă au fost scoşi pe câmp lângă așa-zisul „Koiszoj Argints”, la lazaret; cercetaşul trimis la Slobozie nu s'a întors încă.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 153/797; rezumat Stenner.)

1797,
13 Ianuar.

MMMCCCCCLI.

Castelanul de Bran, Ioan Gaudy, către Braşoveni, despre ciună.

Povestirea cercetaşului Ioan Vlăduţoiu care a fost la Rucăr, Dragoslave, Stoienişti, Dâmboviţa, Gura-Răului-Alb, Târgovişte, fără a găsi ciună.

La Gheboiaia sunt patru morţi (casele s'au ars; familiile sunt în lazaret), la Greci e infectat hanul şi o casă prin morţi (familiile la Pantelimon lângă Bucureşti; la întors locurile sunt curate). La Moldoveni, ciună vara şi toamna, lazaret (acum ridicat). La Coşereni, în apropiere, ca la Moldoveni; la Buceşti închis la ducere, „la Árás” 4 familii de ciună; la Slobozia un mort; altul mai mult de rachiu; la „Czulinitze” şi alte locuri din Baltă până la Dunăre, nimic; la Burduşani un mort, la Piatra 3 morţi; la „Diszityén” 1 mort, 1 bolnav. Zăpadă mare.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 203/797; rezumat Stenner.)

1797,
24 Ianuar.

MMMCCCCCLII.

Damaschin, egumenul de Sinaia, către Braşoveni, cerând a fi ajutat să iea 195 de lei de la un Român din Codlea pentru nişte porci.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 472/797; rezumat Stenner.)

1797,
2 Mart.

MMMCCCCCLIII.

Comanda graniţei către Braşoveni, despre izbucnirea bolii de vite în părţile Câmpulungului şi nu departe de Bucureşti: ar fi în legătură cu căldura mare şi lipsa de apă.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1532/797; rezumat Stenner.)

1797,
10 August.

MMMCCCCCLIV.

Agenţia din Bucureşti către Braşoveni, trimiţând o cerere a egumenului Rafail („Riville”) de la mănăstirea Sf. Gheorghe, care cere a se încasa chiria de la un negustor grec de acolo.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 1650/797; rezumat Stenner.)

1797,
11 Septem-
bre.

MMMCCCCCLV.

Guvernul ardelean către Braşoveni, arătând că s'a prelungit contumacia, din cauza ciumei ce continuă în Moldova, la 21 de zile.

(Braşov, Archiva Oraşului, mz. 2116/793; rezumat Stenner.)

1797,
13 Octom-
bre.

MMMCCCCLVI.

- 1797, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre vestea că, în Moldova, e ciumă
26 Octom- la Botoșani și Herța: e ordin de a se întări contumacia, păzindu-se bine potecile.
bre.
(Brașov, Archiva Orașului; mz. 2215/797; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLVII.

- 1798, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre ciuma izbucnită la Stâlpu
12 Mart. (Buzău), indemnând la pază bună.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 704/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLVIII.

- 1798, Guvernul ardelean către Brașoveni, arătând că nu s'a prezentat Brânco-
27 April. veneasa la licitație, scriind că nu recunoște jurisdicția locală, ci pe a Terii-Româ-
nești, pentru care i s'a pus în vedere că, având moșii în Ardeal, e supusă com-
petenței judiciare a tribunalelor ardelenene.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1257/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLIX.

- 1798, Administrația averii scoasă la licitație a lui Dimitrie, Gheorghe și Ioan
8 Maiu. Marco, despre moșiile brâncovenești Sâmbăta-de-sus și Poiana Mărului, cu mari
fierăstraie, munți, păduri, cârciume, pe ti, parc de vânatoare, livezi, ogoare, dijme
pe oi, porci, etc., 51³/₄ „sesiuni coloniale“ de arendat pe 4 ani de la 15 Iunie.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1157/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLX.

- 1798, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre lăcustele ce au apărut în număr
18 Maiu. mare.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1478/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXI.

- 1798, Locuitorii din Noua către Magistratul Brașovului, despre vâcăritul ce li s'a
7 Iunie. cerut de Domnul muntean pe munții „Orátje“ și „Dudje“, cerând intervenție.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1369/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXII.

- 1798, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre lăcustele din Moldova, cerând
8 Iunie. a se face șanțuri pentru a le distruge.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1547/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXIII.

- 1798, Comanda brigadei de graniță săcuiești către Brașoveni, despre creșterea
16 Iunie. lăcustelor în părțile Fălciului.
(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1794/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXIV.

Agencia din București către Brașoveni, despre licitația averii brâncovenești, 1798,
citația și răspunsul lui Manole Brâncoveanu, care declară că nu datorește nimic 18 August.
lui Panaioti Gheorghe Lipsanul, și încă mai puțin lui Gheorghe Varta, cum dovedește o carte dela Mihai-Vodă Suțu (4 Septembrie 1784); Nicolae Brâncoveanu se declară dator lui Panaioti, nu lui Varta, dar nu vrea să vie la judecată, nici să fie reprezentat, și pentru că niciun boier nu poate ieși din Țară.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2038/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXV.

Raport către Guvernul ardelean pentru procesul lui Gheorghe Varta cu 1798,
Brâncovenii. 17 Novem-
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 3213/798; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXVI.

Gheorghe Varta cere Brașovenilor a i se da actele în procesul cu Brân- 1799.
coveanu.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2500/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXVII.

Castelanul de Bran Ioan Gaudy către Brașoveni, despre extorsiunile taxil- 1799,
darilor domnești asupra căraușilor ce merg cu vite, luându-li-se de cap de vită 2 lei. 11 Februar.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 307/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXVIII.

Guvernul ardelean trimite Brașovenilor o declarație a lui Manolachi Brân- 1799,
coveanu în chestia Varta. 5 April.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1322/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXIX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre nevoia, față de primejdia Paz- 1799,
vangiilor, care durează încă, de a călători în număr și cu pază. 22 April.

(Brașov, Archiva Orașului, Protocolul Z. 1838/799.)

MMMCCCCLXX.

Guvernul ardelean către Brașoveni, despre orânduiala, după cererea Dom- 1799,
nului muntean, ca nimeni să nu treacă în Țara-Românească decât pentru negoț 27 Maiu.
sau alte afaceri, — dând instrucție pentru pasuri.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1841/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXI.

1799, Comandamentul militar către Brașoveni, arătând că, pentru un negustor și
25 Iunie. doi morți de ciumă în Iași, contumacia de spre Moldova s'a fixat la 21 de zile, de
spre Muntenia la 10.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 1837/799 și 2034/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXII.

1799, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre zădărnicia obiecțiunilor prin-
6 Iulie. ților Brâncoveni, hotărând a se vinde și cele trei case ale lor pentru satisfacerea
lui Varta.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2236/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXIII.

1799, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre apariția lăcustelor la București
1-iu August. și mai în jos de oraș, înoind instrucțiunile pentru distrugerea lor.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2317/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXIV.

1799, Comanda graniței către Brașoveni, despre vestea că un nor de lăcuste s'a
21 August. lăsat lângă Sinaia, trecând apoi spre Câmpina.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2452/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXV.

1799, Ioan Gaudy, castelan de Bran, către Brașoveni, despre stricarea drumului
23 Septem- la „Orășii“, lângă Rucăr, de nu mai trec buțile.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2818/799; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXVI.

Înainte de „Costea Vameșul, Gheorghea Vameșul“ către Brașoveni, „pentru pricina
1800. lui Necolae văt[afu]l de Țigani“ și cu „judii aceia de Țigani“, cu privire și la o
„necovalnă“, arătând că s'a făcut și judecată în București, la Armașul-cel-Mare.

(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 424-5, n° 19.)

MMMCCCCLXXVII.

1800, Magistratul Brașovului către Guvernul ardelean, arătând că, dacă se face
17 Iulie. drumul de la vama Timișului la hotar, trebuie să se repare și partea din Țara-
Românească, cerând sprijin de la agent.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 2023/800; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXVIII.

1800, Guvernul ardelean către Brașoveni, despre intenția Domnului muntean,
6 Novem- arătată către Agent, de a repara și drumul său.
bre.

(Brașov, Archiva Orașului, mz. 3311/800; rezumat Stenner.)

MMMCCCCLXXIX.

„Catastivu de datori ce mi să află la Ardalū“ (Cluj ș. a.) al unui negustor. 1801-2.
(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 341, n° 23.)

MMMCCCCLXXX.

Însemnare de marfă pe care un negustor brașovean o trimite detailiștilor 1809-14.
din Câmpulung, Stoica Gogu și Popa Savu.
(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 21-7.)

MMMCCCCLXXXI.

Notiță, de negustorul brașovean Antonie Costandin, despre înmormântarea 1811,
lui Emanoil Brâncoveanu în biserica din Cetate. 25 April.
(Brașov, ms. Andreiu Bârseanu; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 265.)

MMMCCCCLXXXII.

Nicolae Badiu către „chir Șendruț“ pentru o datorie la un negustor. Brașov,
(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 341, n° 24.) 1819,
13 Octom-
bre.

MMMCCCCLXXXIII.

Notiță, de negustorul brașovean Antonie Costandin, despre înmormântarea 1821,
Brâncovenesei în biserica din cetate. 20 August.
(Brașov, ms. Andreiu Bârseanu; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 265.)

MMMCCCCLXXXIV.

Notiță, de negustorul brașovean Antonie Costandin, despre prohodirea la bi- 1822,
serica din Șcheiu a generalului Costachi Ghica, care e dus apoi la Bucov. 10/22 April.
(Brașov, ms. Andreiu Bârseanu; publicată în *Brașovul și Românii*, p. 265.)

MMMCCCCLXXXV.

Testamentul Mitropolitului muntean Nectarie. Brașov,
(Brașov, Archiva Orașului; publicată în *Brașovul și Românii*, pp. 266-8, n° 17.) 1825,
12 Septem-
bre.

MMMCCCCLXXXVI.

Nicolae Pitarul, om de casă al Mitropolitului muntean Nectarie, către Oficiul 1825,
Divizoratului din Brașov, despre ce avea de luat dela stăpânul său. după,
(Brașov, Archiva Orașului; publicată și în *Brașovul și Românii*, pp. 268-9, n° 18.) 12 Septem-
bre.

MMMCCCCCLXXXVII.

1825,
după
Septem-
bre.

Nicolae, logofătul Mitropoliei, către Magistratul Braşovului, despre misiunea ce are de a vedea hărţile din moştenirea Mitropolitului Nectarie care privesc Mitropolia şi episcopatul de Râmnic, precum şi de a lua antimisele şi butca Mitropoliei.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată şi în *Braşovul şi Românii*, p. 271, nota 1.)

MMMCCCCCLXXXVIII.

1825,
după
Septem-
bre.

Mitropolitul Ungrovlahiei Dionisie către Magistratul Braşovului, despre moartea înaintaşului său Nectarie şi moştenirea lui, în care se cuprind şi zapise ce-i trebuie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 272 şi urm.)

MMMCCCCCLXXXIX.

Braşov,
1825,
15 Octom-
bre.

Iosif, arhimandrit de Sadova, către Magistratul Braşovului, cerând a se vedea de nu lipsesc ceva acte din moştenirea Mitropolitului Nectarie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 276, nota.)

MMMCCCCXC.

Bucureşti,
1825,
3 Novem-
bre.

Fleischhackel von Hakenau, Agent imperial în principatul muntean, către Magistratul Braşovului, despre trimisul Guvernului muntean pentru cercetarea moştenirii Mitropolitului Nectarie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 276, nota.)

MMMCCCCXCII.

Braşov,
1825,
8/20 No-
vembre.

Profira Sărdăreasa, „nepoată de spre bărbat a răposatului Mitropolit Nectarie“, către Revizoratul Braşovului, despre „şalul şi blana de samur“ ce i-au rămas de la acesta.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 269-70, n° 19.)

MMMCCCCXCIII.

Braşov,
1825,
8/20 No-
vembre.

Ilie Serdarul către Revizoratul Braşovului, despre banii ce a dat pentru răposatul Mitropolit Nectarie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, p. 270, n° 20.)

MMMCCCCXCIII.

Braşov,
1825,
13/25 No-
vembre.

Ilie Serdarul către Revizoratul Braşovului, despre cheltuielile ce a făcut pentru Mitropolitul Nectarie.

(Braşov, Archiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 270-1, n° 21.)

La rezumatele de scrisori publicate în *Braşovul şi Românii* a se adăugi:

1649, 10 Februar. Elina, Doamna lui Mateiu-Vodă, către „Catrina judeceasa” pentru o „roabă impletitoare” a sa, căreia-i lipsesc „izvoade de peteare, şi mai mari, şi mai mici, şi de călţi, şi de tot fealiul”, cerând şi „sămenţi de flori de tot fealiul” (Braşov, Arhiva Oraşului; publicată în *Braşovul şi Românii*, pp. 110-1, n° 3). — 1649, 11 Februar. Diicul Vel Spătar către Bistriţeni, despre jupânul Miclăuş ce vine la ei „cu trebile dumneaei Domnii”, oferind lână, în schimb pentru „postav, tipsii, clondire, sfeaşnice, fluturi” (*Ibid.*; publicată *ibid.*, pp. 48-9, n° 3). — 1649, 12 Mart. Diicul Vel Spătar către Bistriţeni, despre „rândul lăniei”, ce nu se poate găsi nici cu 10 costande oca, nefiind fân, paie şi iarbă şi despre dispoziţia sa de a lua, vara, în schimb pentru lână, „mardă, postav, tipsii, clondire, sfeaşnice” (*ibid.*; publicată *ibid.*, pp. 46-7, n° 1). — 1649, 28 April. Mateiu-Vodă Basarab al Terii-Româneşti, pentru Stanciul şi Stoica Teştiul din Rucăr, cari au cumpărat o iapă, „să erţi dumneta, de la un Sasu din Răjnovu anume Hanăşu” şi au vândut-o la Câmpulung, fără să ştie că era furată, de la Țigani domneşti (aceştia opresc în loc un cal, o iapă şi 12 ughi) (*ibid.*; publicată *ibid.*, pp. 178-9, n° 7). — 1649, 29 April. Diicul Vel Spătar, către Bistriţeni, despre lâna ce arfi adus, „dar văzut-aţ dumneavoastră ce potop de iarnă fu”, slăbind „vita noastră şi a Rumănilor” şi despre aceia „ţigare, şi de an şi de estîmpu” ce oferă ori la Târgovişte ori la Rucăr, ca să nu o „poarte zalud”. (*ibid.*; publicată *ibid.*, pp. 47-8, n° 2) — 1649, 18 Iunie. Constandă Vornicul către Braşoveni, despre nişte „bucate” oprite pentru Țigani pomenind pe judeţul precedent „Neamţul”, pe un Țigan „scos de la spânzurătoare” „carele razimă astăzi de domniata”, pe altul trecut „la sat la Tănţariul”, pe un al treilea ce se află „la judeceasa cea bătrână”, pe „globnicul” trimis după ei (*ibid.*; publicată, *ibid.*, pp. 131-2, n° 9).

La revanșă a scriitorilor publiciști în România a se abate

1927, 10 Februarie. Lucea (Lucea) din Mănăstirea, alături de Căminul, înlocuindu-l pe
 „Vremea” înlocuindu-l pe „Vremea” înlocuindu-l pe „Vremea”, înlocuindu-l pe „Vremea”,
 de către el de la început, revanșă și „Vremea” de la început, înlocuindu-l pe „Vremea”,
 publicat în România la început, pp. 10-11, 12-13, 14-15, 16-17, 18-19, 20-21, 22-23, 24-25, 26-27, 28-29, 30-31, 32-33, 34-35, 36-37, 38-39, 40-41, 42-43, 44-45, 46-47, 48-49, 50-51, 52-53, 54-55, 56-57, 58-59, 60-61, 62-63, 64-65, 66-67, 68-69, 70-71, 72-73, 74-75, 76-77, 78-79, 80-81, 82-83, 84-85, 86-87, 88-89, 90-91, 92-93, 94-95, 96-97, 98-99, 100-101, 102-103, 104-105, 106-107, 108-109, 110-111, 112-113, 114-115, 116-117, 118-119, 120-121, 122-123, 124-125, 126-127, 128-129, 130-131, 132-133, 134-135, 136-137, 138-139, 140-141, 142-143, 144-145, 146-147, 148-149, 150-151, 152-153, 154-155, 156-157, 158-159, 160-161, 162-163, 164-165, 166-167, 168-169, 170-171, 172-173, 174-175, 176-177, 178-179, 180-181, 182-183, 184-185, 186-187, 188-189, 190-191, 192-193, 194-195, 196-197, 198-199, 200-201, 202-203, 204-205, 206-207, 208-209, 210-211, 212-213, 214-215, 216-217, 218-219, 220-221, 222-223, 224-225, 226-227, 228-229, 230-231, 232-233, 234-235, 236-237, 238-239, 240-241, 242-243, 244-245, 246-247, 248-249, 250-251, 252-253, 254-255, 256-257, 258-259, 260-261, 262-263, 264-265, 266-267, 268-269, 270-271, 272-273, 274-275, 276-277, 278-279, 280-281, 282-283, 284-285, 286-287, 288-289, 290-291, 292-293, 294-295, 296-297, 298-299, 300-301, 302-303, 304-305, 306-307, 308-309, 310-311, 312-313, 314-315, 316-317, 318-319, 320-321, 322-323, 324-325, 326-327, 328-329, 330-331, 332-333, 334-335, 336-337, 338-339, 340-341, 342-343, 344-345, 346-347, 348-349, 350-351, 352-353, 354-355, 356-357, 358-359, 360-361, 362-363, 364-365, 366-367, 368-369, 370-371, 372-373, 374-375, 376-377, 378-379, 380-381, 382-383, 384-385, 386-387, 388-389, 390-391, 392-393, 394-395, 396-397, 398-399, 400-401, 402-403, 404-405, 406-407, 408-409, 410-411, 412-413, 414-415, 416-417, 418-419, 420-421, 422-423, 424-425, 426-427, 428-429, 430-431, 432-433, 434-435, 436-437, 438-439, 440-441, 442-443, 444-445, 446-447, 448-449, 450-451, 452-453, 454-455, 456-457, 458-459, 460-461, 462-463, 464-465, 466-467, 468-469, 470-471, 472-473, 474-475, 476-477, 478-479, 480-481, 482-483, 484-485, 486-487, 488-489, 490-491, 492-493, 494-495, 496-497, 498-499, 500-501, 502-503, 504-505, 506-507, 508-509, 510-511, 512-513, 514-515, 516-517, 518-519, 520-521, 522-523, 524-525, 526-527, 528-529, 530-531, 532-533, 534-535, 536-537, 538-539, 540-541, 542-543, 544-545, 546-547, 548-549, 550-551, 552-553, 554-555, 556-557, 558-559, 560-561, 562-563, 564-565, 566-567, 568-569, 570-571, 572-573, 574-575, 576-577, 578-579, 580-581, 582-583, 584-585, 586-587, 588-589, 590-591, 592-593, 594-595, 596-597, 598-599, 600-601, 602-603, 604-605, 606-607, 608-609, 610-611, 612-613, 614-615, 616-617, 618-619, 620-621, 622-623, 624-625, 626-627, 628-629, 630-631, 632-633, 634-635, 636-637, 638-639, 640-641, 642-643, 644-645, 646-647, 648-649, 650-651, 652-653, 654-655, 656-657, 658-659, 660-661, 662-663, 664-665, 666-667, 668-669, 670-671, 672-673, 674-675, 676-677, 678-679, 680-681, 682-683, 684-685, 686-687, 688-689, 690-691, 692-693, 694-695, 696-697, 698-699, 700-701, 702-703, 704-705, 706-707, 708-709, 710-711, 712-713, 714-715, 716-717, 718-719, 720-721, 722-723, 724-725, 726-727, 728-729, 730-731, 732-733, 734-735, 736-737, 738-739, 740-741, 742-743, 744-745, 746-747, 748-749, 750-751, 752-753, 754-755, 756-757, 758-759, 760-761, 762-763, 764-765, 766-767, 768-769, 770-771, 772-773, 774-775, 776-777, 778-779, 780-781, 782-783, 784-785, 786-787, 788-789, 790-791, 792-793, 794-795, 796-797, 798-799, 800-801, 802-803, 804-805, 806-807, 808-809, 810-811, 812-813, 814-815, 816-817, 818-819, 820-821, 822-823, 824-825, 826-827, 828-829, 830-831, 832-833, 834-835, 836-837, 838-839, 840-841, 842-843, 844-845, 846-847, 848-849, 850-851, 852-853, 854-855, 856-857, 858-859, 860-861, 862-863, 864-865, 866-867, 868-869, 870-871, 872-873, 874-875, 876-877, 878-879, 880-881, 882-883, 884-885, 886-887, 888-889, 890-891, 892-893, 894-895, 896-897, 898-899, 900-901, 902-903, 904-905, 906-907, 908-909, 910-911, 912-913, 914-915, 916-917, 918-919, 920-921, 922-923, 924-925, 926-927, 928-929, 930-931, 932-933, 934-935, 936-937, 938-939, 940-941, 942-943, 944-945, 946-947, 948-949, 950-951, 952-953, 954-955, 956-957, 958-959, 960-961, 962-963, 964-965, 966-967, 968-969, 970-971, 972-973, 974-975, 976-977, 978-979, 980-981, 982-983, 984-985, 986-987, 988-989, 990-991, 992-993, 994-995, 996-997, 998-999, 1000-1001, 1002-1003, 1004-1005, 1006-1007, 1008-1009, 1010-1011, 1012-1013, 1014-1015, 1016-1017, 1018-1019, 1020-1021, 1022-1023, 1024-1025, 1026-1027, 1028-1029, 1030-1031, 1032-1033, 1034-1035, 1036-1037, 1038-1039, 1040-1041, 1042-1043, 1044-1045, 1046-1047, 1048-1049, 1050-1051, 1052-1053, 1054-1055, 1056-1057, 1058-1059, 1060-1061, 1062-1063, 1064-1065, 1066-1067, 1068-1069, 1070-1071, 1072-1073, 1074-1075, 1076-1077, 1078-1079, 1080-1081, 1082-1083, 1084-1085, 1086-1087, 1088-1089, 1090-1091, 1092-1093, 1094-1095, 1096-1097, 1098-1099, 1100-1101, 1102-1103, 1104-1105, 1106-1107, 1108-1109, 1110-1111, 1112-1113, 1114-1115, 1116-1117, 1118-1119, 1120-1121, 1122-1123, 1124-1125, 1126-1127, 1128-1129, 1130-1131, 1132-1133, 1134-1135, 1136-1137, 1138-1139, 1140-1141, 1142-1143, 1144-1145, 1146-1147, 1148-1149, 1150-1151, 1152-1153, 1154-1155, 1156-1157, 1158-1159, 1160-1161, 1162-1163, 1164-1165, 1166-1167, 1168-1169, 1170-1171, 1172-1173, 1174-1175, 1176-1177, 1178-1179, 1180-1181, 1182-1183, 1184-1185, 1186-1187, 1188-1189, 1190-1191, 1192-1193, 1194-1195, 1196-1197, 1198-1199, 1200-1201, 1202-1203, 1204-1205, 1206-1207, 1208-1209, 1210-1211, 1212-1213, 1214-1215, 1216-1217, 1218-1219, 1220-1221, 1222-1223, 1224-1225, 1226-1227, 1228-1229, 1230-1231, 1232-1233, 1234-1235, 1236-1237, 1238-1239, 1240-1241, 1242-1243, 1244-1245, 1246-1247, 1248-1249, 1250-1251, 1252-1253, 1254-1255, 1256-1257, 1258-1259, 1260-1261, 1262-1263, 1264-1265, 1266-1267, 1268-1269, 1270-1271, 1272-1273, 1274-1275, 1276-1277, 1278-1279, 1280-1281, 1282-1283, 1284-1285, 1286-1287, 1288-1289, 1290-1291, 1292-1293, 1294-1295, 1296-1297, 1298-1299, 1300-1301, 1302-1303, 1304-1305, 1306-1307, 1308-1309, 1310-1311, 1312-1313, 1314-1315, 1316-1317, 1318-1319, 1320-1321, 1322-1323, 1324-1325, 1326-1327, 1328-1329, 1330-1331, 1332-1333, 1334-1335, 1336-1337, 1338-1339, 1340-1341, 1342-1343, 1344-1345, 1346-1347, 1348-1349, 1350-1351, 1352-1353, 1354-1355, 1356-1357, 1358-1359, 1360-1361, 1362-1363, 1364-1365, 1366-1367, 1368-1369, 1370-1371, 1372-1373, 1374-1375, 1376-1377, 1378-1379, 1380-1381, 1382-1383, 1384-1385, 1386-1387, 1388-1389, 1390-1391, 1392-1393, 1394-1395, 1396-1397, 1398-1399, 1400-1401, 1402-1403, 1404-1405, 1406-1407, 1408-1409, 1410-1411, 1412-1413, 1414-1415, 1416-1417, 1418-1419, 1420-1421, 1422-1423, 1424-1425, 1426-1427, 1428-1429, 1430-1431, 1432-1433, 1434-1435, 1436-1437, 1438-1439, 1440-1441, 1442-1443, 1444-1445, 1446-1447, 1448-1449, 1450-1451, 1452-1453, 1454-1455, 1456-1457, 1458-1459, 1460-1461, 1462-1463, 1464-1465, 1466-1467, 1468-1469, 1470-1471, 1472-1473, 1474-1475, 1476-1477, 1478-1479, 1480-1481, 1482-1483, 1484-1485, 1486-1487, 1488-1489, 1490-1491, 1492-1493, 1494-1495, 1496-1497, 1498-1499, 1500-1501, 1502-1503, 1504-1505, 1506-1507, 1508-1509, 1510-1511, 1512-1513, 1514-1515, 1516-1517, 1518-1519, 1520-1521, 1522-1523, 1524-1525, 1526-1527, 1528-1529, 1530-1531, 1532-1533, 1534-1535, 1536-1537, 1538-1539, 1540-1541, 1542-1543, 1544-1545, 1546-1547, 1548-1549, 1550-1551, 1552-1553, 1554-1555, 1556-1557, 1558-1559, 1560-1561, 1562-1563, 1564-1565, 1566-1567, 1568-1569, 1570-1571, 1572-1573, 1574-1575, 1576-1577, 1578-1579, 1580-1581, 1582-1583, 1584-1585, 1586-1587, 1588-1589, 1590-1591, 1592-1593, 1594-1595, 1596-1597, 1598-1599, 1600-1601, 1602-1603, 1604-1605, 1606-1607, 1608-1609, 1610-1611, 1612-1613, 1614-1615, 1616-1617, 1618-1619, 1620-1621, 1622-1623, 1624-1625, 1626-1627, 1628-1629, 1630-1631, 1632-1633, 1634-1635, 1636-1637, 1638-1639, 1640-1641, 1642-1643, 1644-1645, 1646-1647, 1648-1649, 1650-1651, 1652-1653, 1654-1655, 1656-1657, 1658-1659, 1660-1661, 1662-1663, 1664-1665, 1666-1667, 1668-1669, 1670-1671, 1672-1673, 1674-1675, 1676-1677, 1678-1679, 1680-1681, 1682-1683, 1684-1685, 1686-1687, 1688-1689, 1690-1691, 1692-1693, 1694-1695, 1696-1697, 1698-1699, 1700-1701, 1702-1703, 1704-1705, 1706-1707, 1708-1709, 1710-1711, 1712-1713, 1714-1715, 1716-1717, 1718-1719, 1720-1721, 1722-1723, 1724-1725, 1726-1727, 1728-1729, 1730-1731, 1732-1733, 1734-1735, 1736-1737, 1738-1739, 1740-1741, 1742-1743, 1744-1745, 1746-1747, 1748-1749, 1750-1751, 1752-1753, 1754-1755, 1756-1757, 1758-1759, 1760-1761, 1762-1763, 1764-1765, 1766-1767, 1768-1769, 1770-1771, 1772-1773, 1774-1775, 1776-1777, 1778-1779, 1780-1781, 1782-1783, 1784-1785, 1786-1787, 1788-1789, 1790-1791, 1792-1793, 1794-1795, 1796-1797, 1798-1799, 1800-1801, 1802-1803, 1804-1805, 1806-1807, 1808-1809, 1810-1811, 1812-1813, 1814-1815, 1816-1817, 1818-1819, 1820-1821, 1822-1823, 1824-1825, 1826-1827, 1828-1829, 1830-1831, 1832-1833, 1834-1835, 1836-1837, 1838-1839, 1840-1841, 1842-1843, 1844-1845, 1846-1847, 1848-1849, 1850-1851, 1852-1853, 1854-1855, 1856-1857, 1858-1859, 1860-1861, 1862-1863, 1864-1865, 1866-1867, 1868-1869, 1870-1871, 1872-1873, 1874-1875, 1876-1877, 1878-1879, 1880-1881, 1882-1883, 1884-1885, 1886-1887, 1888-1889, 1890-1891, 1892-1893, 1894-1895, 1896-1897, 1898-1899, 1900-1901, 1902-1903, 1904-1905, 1906-1907, 1908-1909, 1910-1911, 1912-1913, 1914-1915, 1916-1917, 1918-1919, 1920-1921, 1922-1923, 1924-1925, 1926-1927, 1928-1929, 1930-1931, 1932-1933, 1934-1935, 1936-1937, 1938-1939, 1940-1941, 1942-1943, 1944-1945, 1946-1947, 1948-1949, 1950-1951, 1952-1953, 1954-1955, 1956-1957, 1958-1959, 1960-1961, 1962-1963, 1964-1965, 1966-1967, 1968-1969, 1970-1971, 1972-1973, 1974-1975, 1976-1977, 1978-1979, 1980-1981, 1982-1983, 1984-1985, 1986-1987, 1988-1989, 1990-1991, 1992-1993, 1994-1995, 1996-1997, 1998-1999, 2000-2001, 2002-2003, 2004-2005, 2006-2007, 2008-2009, 2010-2011, 2012-2013, 2014-2015, 2016-2017, 2018-2019, 2020-2021, 2022-2023, 2024-2025, 2026-2027, 2028-2029, 2030-2031, 2032-2033, 2034-2035, 2036-2037, 2038-2039, 2040-2041, 2042-2043, 2044-2045, 2046-2047, 2048-2049, 2050-2051, 2052-2053, 2054-2055, 2056-2057, 2058-2059, 2060-2061, 2062-2063, 2064-2065, 2066-2067, 2068-2069, 2070-2071, 2072-2073, 2074-2075, 2076-2077, 2078-2079, 2080-2081, 2082-2083, 2084-2085, 2086-2087, 2088-2089, 2090-2091, 2092-2093, 2094-2095, 2096-2097, 2098-2099, 2100-2101, 2102-2103, 2104-2105, 2106-2107, 2108-2109, 2110-2111, 2112-2113, 2114-2115, 2116-2117, 2118-2119, 2120-2121, 2122-2123, 2124-2125, 2126-2127, 2128-2129, 2130-2131, 2132-2133, 2134-2135, 2136-2137, 2138-2139, 2140-2141, 2142-2143, 2144-2145, 2146-2147, 2148-2149, 2150-2151, 2152-2153, 2154-2155, 2156-2157, 2158-2159, 2160-2161, 2162-2163, 2164-2165, 2166-2167, 2168-2169, 2170-2171, 2172-2173, 2174-2175, 2176-2177, 2178-2179, 2180-2181, 2182-2183, 2184-2185, 2186-2187, 2188-2189, 2190-2191, 2192-2193, 2194-2195, 2196-2197, 2198-2199, 2200-2201, 2202-2203, 2204-2205, 2206-2207, 2208-2209, 2210-2211, 2212-2213, 2214-2215, 2216-2217, 2218-2219, 2220-2221, 2222-2223, 2224-2225, 2226-2227, 2228-2229, 2230-2231, 2232-2233, 2234-2235, 2236-2237, 2238-2239, 2240-2241, 2242-2243, 2244-2245, 2246-2247, 2248-2249, 2250-2251, 2252-2253, 2254-2255, 2256-2257, 2258-2259, 2260-2261, 2262-2263, 2264-2265, 2266-2267, 2268-2269, 2270-2271, 2272-2273, 2274-2275, 2276-2277, 2278-2279, 2280-2281, 2282-2283, 2284-2285, 2286-2287, 2288-2289, 2290-2291, 2292-2293, 2294-2295, 2296-2297, 2298-2299, 2300-2301, 2302-2303, 2304-2305, 2306-2307, 2308-2309, 2310-2311, 2312-2313, 2314-2315, 2316-2317, 2318-2319, 2320-2321, 2322-2323, 2324-2325, 2326-2327, 2328-2329, 2330-2331, 2332-2333, 2334-2335, 2336-2337, 2338-2339, 2340-2341, 2342-2343, 2344-2345, 2346-2347, 2348-2349, 2350-2351, 2352-2353, 2354-2355, 2356-2357, 2358-2359, 2360-2361, 2362-2363, 2364-2365, 2366-2367, 2368-2369, 2370-2371, 2372-2373, 2374-2375, 2376-2377, 2378-2379, 2380-2381, 2382-2383, 2384-2385, 2386-2387, 2388-2389, 2390-2391, 2392-2393, 2394-2395, 2396-2397, 2398-2399, 2400-2401, 2402-2403, 2404-2405, 2406-2407, 2408-2409, 2410-2411, 2412-2413, 2414-2415, 2416-2417

APENDICE

APPENDICE

APENDICE

I.

Sigismund, regele Ungariei, către Grigore Bethlen, curtean al său, despre trimiterea lui, după porunca lui Franko, Voevodul Ardealului, la Mircea-Vodă al Țerii-Românești.

Buda,
1394,
26 Maiu.

Sigismundus, Dei gratia rex Hungarie, etc. Dilecte fidelis noster. Fiduciam concernentes specialem de vestra legalitate, eandem ex affectu¹ duximum requirendam, omnino volentes quatenus iuxta informationem dilecti fidelis nostri, viri Magnifici, domini Frankonis, Wayvode transsilvani, in nostris legationibus ad Merche, Wayvodam transalpinum, dirigatis gressus vestros. Scribimus etiam et dirigimus per vos eidem Merche Wayode credenciales literas nostras in vestri persona loquentes, in quarum virtute ea que oportuna fuerint queque idem dominus Frank Wayvoda nostri in persona vobis committenda duxerit, ipsa Vestra Fidelitas poterit et debet² prefato domino Merche Wayoda suo ordine explicari. Secus non facturi. Datum Bude, feria tertia proxima ante festum Ascensionis Domini, anno eiusdem, etc., nonagesimo quarto.

[Vo:] Nobili viro magistro Gregorio de Bethlen, Aule nostre militi, fidei dilecto.

(Budapesta, *Nemzeti Múzeum*, Archiva Bethlen; publicată de S. Gagy, în *Transilvania*, XLIII, pp. 272-3.)

II.

Sigismund, regele Ungariei, către Grigore de Bethlen, poruncindu-i să meargă în Țara-Românească, împreună cu oștile sale, comandate de Ștefan de Losoncz și Francisc Bebek.

Pétermonostor,
1395,
6 April.

Propria commissio domini regis.

Sigismundus, Dei gratia rex Hungarie, Dalmatie, Croatie, etc., marchioque brandenburgensis, etc., fideli suo magistro Gregorio de Bethlen, Aule nostre militi, salutem et gratiam. Quia nos viros Magnificos Stephanum de Lossonch, pridem Banum,

¹ În ediția precedentă: *affecto*.

² *Ibid.*: *deberit*.—Din document se vede (cf. Iorga, *Chilia și Cetatea-Albă*, p. 65 și urm.) că înainte de năvălirea Sultanului Baiezid, care aduse pe Vlad-Vodă în Scaunul muntean, Mircea ceruse stăruitor ajutorul lui Sigismund.

et magistrum Franciscum, filium condam comitis Stephani Bebek¹, et quosdam alios barones, milites et procures nostros nunc pro nostra expeditione exercituali contra Turcos directa ad partes transalpinas cum gentibus eorum duximus transmittendos, eapropter Vestre Fidelitati firmiter et districte mandamus, omnino volentes quatenus, visis presentibus, vos personaliter in ipsam nostram expeditionem exercitualem ad ipsas partes transalpinas et in medium gentis nostre predictae vestra in persona accedere ibique cum eisdem stare et residere ipsasque gentes nostras omni et quolibet mense sic et adeo revidere debeatis, ut hii quibus pecunias nostras distribuimus ad numerum lancearum, ad quamlibet lanceam duos bonos archerarios sive² faretrarios habeant; hii vero quibus ipsas nostras pecunias ad pharetrarios seu archerarios numerum dinoscuntur distribuuisse, bonos et optos archerarios habere debeant effective; qui autem in demonstratione seu ostensione (*sic*) hominum seu gentis suorum aprodianos suos vel alios non valentes nomine archerarios propter apparentiam demonstraverint et adduxerint, tales aprodianos eorum et ipsos alios non valentes³ ad numerum archerarios seu pharetrarios recipere, acceptare et computare minime audeatis. Et aliud in premissis, pro nostra gratia, non facturi.

Datum in Petrimonostora, feria tertia proxima post Dominicam Ramisपालmarum, anno Domini millesimo CCC^{mo} LXXX^{mo} quinto.

(*Ibid.*; *ibid.*, p. 273.)

III.

1397,
8 Decem-
bre.

Sigismund, regele Ungariei, răsplătește pe Voevodul Ardealului Stibor, și pentru partea avută de el la înlăturarea lui Vlad-Vodă, Domnul muntean pus de Turci.

Sigismundus, Dei gracia Hungarie, Dalmacie, Croacie, Rame, Servie, Gallicie, Lodomerie, Cumanie Bulgarieque rex ac marchio brandenburgensis, Sacri Romani Imperii archicamerarius, necnon Bohemie et lucenburgensis heres, omnibus orthodoxe et catholice fidei cultoribus, presentibus pariter et futuris, presencium noticiam habituris, salutem in salutis largitore et pacis. Licet ad quorumlibet nostrorum fidelium mirifice proseguenda servicia et vota liberalitas nostra quadam generalitate sit habilis, illis tamen quadam specialitate est debitor, in quibus ydemptitatem agnoscimus et fidei puram constanciam invenimus quorumque fidelitas et devocio, non solum prestitis placere cupit obsequiis, sed speratur in antea pocius placitura prestandis. Sane ad universorum, tam presencium, quam futurorum, noticiam harum serie volumus pervenire litterarum quod, cum animadverteremus quomodo, ad olyn, quod dolentes referimus, per insultus et feritatem iniquorum paganorum, impiorum utputa Turkorum et aliarum scismaticarum gentium pressuras, in quibusdam annorum curriculis retrolapsis usque in diem hodiernum in confinijs regni nostri Hungarie plurime devastaciones possessionum, afflictiones hominum utriusque sexus, sine differencia etatis, et in iugum vilis servitutis redacciones per turconicam seviciam miserabiliter commisse fuissent et perpetrare, propter quod nostra et regni nostri potencia diminui et dictorum nostrorum inimicorum crudelitas et insultus pervalescere videbatur, — eapropter consulendum circa premissa aliaque ardua nostra et dicti Regni nostri negocia facere existimavimus universosque prelatos, abbates, prepositos et barones regni

¹ Brobek, in *Transilvania l. c.*,

² *Ibid.*: sese.

³ *Ibid.*: volentes.—Din act se vede că pe atunci regele însuși nu se gândia să conducă expediția. Acest ajutor urmă deci îndată jurământul de la Brașov, din 7 Mart, al lui Mircea (*Chilia și Cetatea-Albă, l. c.*).

nostri, necnon de quolibet comitatu ipsius regni nostri singulos quatuor probos et nobiles viros, plena potestate ceterorum consociorum ipsorum ad omnia ordinanda fungentes, versus Temeswar ad festum Beati Mychaelis Archangeli nunc preteritum [= 29 septembris] pro congregacione et consilio generali deducendo fecimus accersiri; nobisque una cum eisdem inibi existentibus, dicti barones, proceres et nobiles regni nostri, super premissis diligenti tractatu et matura deliberacione prehabita, inter cetera taliter duxerunt ordinandum, ymo disposuerunt coram nobis quod omnia castra, tenutas, possessiones et civitates, que vel quas quibusdam personis hominum eo tempore, quo iidem adversus nos animo indurato et manu potenti insurrexissent, pre timore insurreccionis huiusmodi ipsis tradidissemus et donassemus, simulcum huiusmodi donacionibus, quas hiis qui inter Nostram Maiestatem et predictos rebellizzantes nobis pro fienda pace protunc laborassent, fecissemus pro timore prenotato, merito et iusto modo auferre valeremus ab eisdem; donaciones vero universas hys qui nobis fideles exhibuissent famulatus per nos factas ratificaremus et conservaremus litterarum nostrarum per vigorem. Verum, quia fidelis noster dilectus Magnificus vir dominus Styborius, Wayvoda noster transsylvanus, necnon posoniensis et de Zolnuk comes, nobis clare recolentibus dictisque prelatis, baronibus et regni nostri proceribus ac nobilibus ipsi congregacioni nostre adherentibus hoc idem unanimiter et concorditer affirmantibus, nullo unquam tempore contra nos modo premissis in manu potenti vel aliter processit, nec nobis aliquatenus rebellavit, neque inter nos et Nostre Maiestati rebellizzantes fuit pacificator, ut per hoc nobis nocere vel obesse valuisset, sed in cunctis nostris et regni nostri negociis et agendis inviolabili fidelitatis constancia et laude dignis gratissimis obsequiis et egregiis gestis a virtuosis meritis sincerisque complacenciis, a longis retroactis temporibus olyn Serenissimis principibus, domino Lodovico Regi, patri, et dominabus Elyzabeth, matri, ac Marie, reginis Hungarie, consorti nostris precarissimis, feliciis reminiscenciarum, ante et post adeptionem dyadematis dicti regni nostri Hungariae exhibitis, laudabiliter nostro inclaruit in conspectu et digne meruit commendari. Que quidem gesta strenua, obsequiosa et virtuosa merita suo modo singillatim exprimere longum esset et presentibus inserere tediosum. Ad memoriam tamen futurorum, de universalibus ad particularia et de specialibus ad singularia descendendo, et multa ad modica succincte restringendo, presentis epigramatis serie et tenore duximus aliqua ex eisdem edisserenda compendiose; potissime clare reminiscentes, quomodo prefatus fidelis noster dominus Styborius ab annis teneris usque in diem hodiernum, scuto bone voluntatis stipatus, nostris beneplacitis, votis et vestigiis iugiter adherendo, et suae fidelitatis debitum constanter exolvere curavit. Presertim dudum, temporibus incapatis et discriminosis, dum adhuc in etate tenera essemus constituti et scepra seu solium regni nondum gubernaremus, nec protunc dyademate laureati fuisset, viri perfidi, uterque Iohannes, tunc Banus et Prior, in profundum malorum inmersi et infidelitatis facinore obfuscati, indicibilia pericula et dampna dicto regno nostro Hungarie nequiter perpetrabant. Per quos idem dominus Styborius pro redempcione prefate domine Marie Regine, erga ipsos tunc inhumaniter detente, in nostris fidelibus serviciis, subdola fraude ipsorum deceptus, extiterat captivatus et eadem captivitate diris penis castigatus, adeo quod sua humanitas vix poterat tolerare. Porro, dum non longe ante hec tempora quedam extere naciones, gentes utpote australes, armis bellicis circumamicti, ex precogitatis insidiis, ad confinia regni nostri hostiliter irruendo, ibidem grãdia spolia et dampna subdole perpetrassent et, capta preda copiosa de ipsis confiniis, rursus egr[e]di voluissent, — quod cum prefato domino Stiborio innotuisset, ipse cum paucis insurgens, adversus eosdem, et per intervalla magni spacii de nocte equitando et persequendo, eosdem investigavit, et cum eisdem, licet incomparabiliter et in quadruplo pluribus cum suis complicitibus, veluti tyro fortis, is campestri praelio, utrimque aciebus ordinatis, bellum imperterritus agressus fuit, ubi, sumpma gracia sibi assistente, predictos hostes rapaces impetuose

devicit. In quo congressu prelii, licet prefatus dominus Styborius fuerit a tergo usque antrorsum mucrone dire transfixus et letaliter penetratus, tamen retrorsum non abiit, sed capitaneum seu ductorem predictorum hostium cum suis sectatoribus numero centum et sexaginta captivando, suis vinculis mancipavit, multis aliis ex eisdem in ore gladii exterminatis, ne, de ipsorum subdola et excogitata malicia se iactando, victoriose de regno nostro exiisse glorientur, quin potius ignominiose devicti lugeant; aliisque similia perniciose attemtantibus presumptuosam proterviam compescendo, eorum exemplo viam malignandi interdicant. Penultimo itaque, nostre consideracionis ob intuitum, ad graves, ymo gravissimas chisticolarum angustias, pie compassionis zelo in circuitu levando dirigentes, quomodo per turconicam seviciam pusillus grex christianorum affligeretur, aliis in iugum villissime servitutis redactis, aliis vero per crudelem conculcacionem eorum in ore gladii in exterminium missis, — hic timor, hic ploratus, hic ululatus in regione christiana, in pudoris, confusionis immense chisticolarum obprobrium divinitatisque contumeliam et grande scandalum christianitatis —, ex compassione itaque et sincero zelo defensionis et causa vindicte atrocium inimiciorum Christi fidelium, ymo et ipsius nostri redemptoris, et pro tuenda republica, invocatis gentibus armigeris diversis, nostri videlicet et ceterorum regnorum incolis, pluralis numeri et communitatis immense, contra et adversus eosdem impios Turkos et eorum sequaces valido instaurato exercitu, nosque per Themeswar versus Bulgariam castra metati fuimus, prenominate vero dominus Styborius Wayvoda, aggregato virorum fidelium, videlicet parcium nostrarum transsilvanarum et aliarum suarum gencium militancium et nobilium valido cetu et agmine, proprium vexillum numerosa multitudo dictarum gencium armis bellicis suffultum sufficienter habens, per reliquam viam, utpote per partes nostras transalpinas, castra metatus, ubi iniquus Wlad Wayvoda, protunc per dictos Turkos ad Wayvodatum dictarum parcium nostrarum transalpinarum intrusus fuerat et promotus, cum copiosa cohorte Walachorum et Turcorum versabatur, eidem in obviam veniens, cum quo magnum prelium, non sine gravi suorum clientum et proximorum ac rerum dispendio et mortis periculo viriliter committendo, dextraque Altissimi eidem assistente, dictum Wlad Wayvodam in personali pugna utrimque commissa devicit triumphaliter et superavit, eius protervie cornu subpeditavit, ipsum cum suis sectatoribus in fugam convertendo. Qui quidem Wlad, pretensus Wayvoda, ibidem fuit acriter vulneratus. Abindeque ulterius cum suis agminibus laudabiliter progrediendo, usque ad exercitum nostrum prope castrum Maioris Nycapolis in Bulgariam, ubi dictorum paganorum innumerabilis legio et cetus pullulabat, victor insignis, nobis fideliter serviturus, castra metatus est et pervenit. Tuncque ibi cum Bayzath, Turcorum Imperatore, circa dictum castrum Maioris Nycapolis in campestri prelio bellica certamina alternata vicissitudine diucius acerbissime agredientes, et in area certaminis et prelii non modicam falleratam ipsorum Turcorum cohortem armorum acumine in necis excidium concuciendo; in quo quidem durissimo prelio prefatus dominus Styborius, tanquam adleta fortissimus dimicans, nec mortis periculum, quod¹ tamen mortalibus opacum prebet silentium, formidans, sed in strenuis actibus continue fervens, ubi idem eciam sub dictum castrum per ictum grandis petre gravem sustulit lesionem. Tandemque, nobis fortuna adversante et hostili ipsorum Turkorum impetu et insultu eorum prevalescente, permittente occulto Dei iudicio, a quo est omnis potestas, sub cuius imperio reges regnant et principes dominantur, — ipse quidem est exercituum dominus, acies instruens, roborans animos, docens manus ad prelium et iustificaciones suas potenti virtute ministrans, quos vult subicere subicit et quibus vult, victoriam impertitur, — viribus, proh dolor, nostri exercitus fere demolitis et oppressis et prefati domini Styborij Wayvode, nostri sequacis, complicitibus et nobilibus viris proximis et consanguineis

¹ In editia precedentă: *quem*.

et plerisque militibus eiusdem, pro nostro ac totius regni nostro comodo, ymo vero pro republica constanter dimicantibus et militantibus, per dictos paganos prorsus concassatis¹ et interemptis, invitis nutibus versus partes nostras transalpinas terga vertendo, retroflexos gressus cum eodem domino Styborio et ceteris paucis prelati et baronibus retrorsum fecimus, vigente adversitate, et demum in fluvio Danubii in galeis diucius descendendo, prefatum dominum Styborium cum nonnullis aliis baronibus nostris, in nostra absencia pro custodia et conservacione regni nostri, de loco ubi scilicet² flumen Danubii undis Maris in proximo coniungitur et intrat, remisimus ad regnum nostrum prenotatum. Qui, abinde regrediens et versus partes nostras transsilvanas protinus progrediens ac omnem machinacionem perversam Walachis ac aliis regni nostri emulis precludens ac insultus et cuncta iurgia, qui et que propter absenciam Nostre Maiestatis ibi in confiniis regni nostri suboriri, emergi et contingere potuissent, sua strenuitate ac pericia interveniente, debito moderamine extinxit, sopivit et sedavit et, dictas partes nostras transsilvanas sub pacis tranquillitate moderando, indempniter illesas pro Nostra reservavit Maiestate. Quid plura? Hic per ipsum studiosa diligencia peractis, denuo idem dominus Styborius, aggregato magne pluralitatis cetu virorum armigerorum, nobilium et militarium, in dictas partes transalpinas usque ad castrum Dombovicha vocatum castra metatus est, et dictum castrum, in quo predictus Wlad Wayvoda impulsus erat et affugatus, cum suis gentibus obsedit, et, tamdiu in obsidione ipsius castri perseverando gentes suas reliquit, donec prefatus Wlad Wayvoda coactus et compulsus de dicto castro per ipsum dominum Styborium exceptus et abinde, simul cum coniuge, necnon prolibus et tota familia, egressus, ipsum castrum Dombovicha manibus et ditioni nostre penitus resignavit, et, eundem Wlad Wayvodam a dicto castro excipiendo, ad obedienciam et fidelitatem nostram conversum, in nostre claritatis conspectum adduxit et presentavit, misericordiam et gratiam de commissis propicius recepturum. In qua etiam obsidione castri, multa sanguinis effusione, interempcionibus suorum militarium, clientum et aliorum, fideles Nostre Maiestati exhibuit famulatus. Et nihilominus multa alia ineffabilia gesta et strenua facta et virtuosa merita prefatus dominus Styborius Wayvoda, cingulo inviolabilis fidelitatis circumamictus, laudabiliter pro exaltacione nostri throni regalis votive exercuit, se ipsum et sua bona et complicum suorum personas et capita pro nostro decore et profectu ac totius regni nostri comodo et immensa utilitate, sine pavore leti et mortis metu, leonina audacia suffultus, constanter, gratanter, benivole et libenter, asperis casibus, uti inter fideles fidelior, submisit, et exposuit fortune universa, sicuti in omnibus premissis facti experientia nos docuit et evidencia palpate veritatis instruxit. Ideo nos, prefati domini Styborii exposscentibus obsequiis, meritis et virtutibus ac strenuis gestis, universa castra, civitates, possessiones et quaslibet tenutas, opida, villas ac districtus, quomodolibet vocata et appellatas, in quibuscunque comitatibus existentes et habita, simul cum libertatibus, prerogativis et exempcionibus per nos sibi pro fidelibus serviciis et meritis nobis et toti regno nostro impensis, mediantibus aliis litteris nostris, hactenus data, donatas et indulta³, ex consensu et consilio unanimique voluntate prelatorum, baronum et nobilium regni, sibi eiusdemque heredibus et successoribus universis, iuxta continencias litteralium instrumentorum super huiusmodi castris, civitatibus, opidis, villis, possessionibus, tenutis et districtibus, necnon libertatibus, exempcionibus et prerogativis rite confectorum, perpetuo et irrevocabiliter possidere et tenere pleno iure et potiri reliquentes, constitutionibus, decretis, ordinacionibus et statutis in dicta congregacione et colloquiis in Themeswar nuperrime editis et deductis non obstantibus in hac parte quibuscunque, ut ipse et sui heredes in pleno et corporali realique dominio eorum et ipsarum secure iugiter perseverent et tranquillitate omnimoda

¹ *Conquassatis*. Scriitorul e un Francez sau Italian.

² În ediția precedentă: *t—et*.

³ În ediția precedentă: *indultis*.

pociantur in eisdem, nec de ipsis pretextu ipsius constitutionis in Temeswar facte processu temporum aliquatenus privari valeant vel excludi et nihilominus, requirantibus fidelitatibus ipsius domini Styborii Wayvode, omnia litteralia instrumenta super quibuscunque castris, civitatibus, opidis, villis, possessionibus, tenutis, necnon districtibus ac libertatibus, prerogativis et exemptionibus per nos ipsi domino Styborio Wayvode hucusque datis et donatis ac concessis confecta, simulcum ipsis donacionibus et aliis exinde secutis, quoad omnes eorum continencias, articulos, puncta et clausulas rata, grata et accepta habendo, de predictorum prelatorum, baronum et procerum regni nostri consilio prematuro et unanimi decreto eorundem mera auctoritate regia ac regie potestatis plenitudine ex certa que Nostre Maiestatis sciencia rursum innovantes, perhempniter valituras confirmamus presentis scripti nostri patrocinio mediante. Datum per manus Reverendissimi in Christo patris et domini domini, Iohannis de Kanisa, Dei et Apostolice Sedis gracia arhiepiscopi alme Ecclesie strigoniensis locique eiusdem comitis perpetui, necnon primatis Apostolice Sedis predictae legati ac Aule nostre Regie Maiestatis eximii cancelarii, fidelis nostri et dilecti, anno Domini millesimo trecentesimo nonagesimo septimo, sexto idus mensis decembris, regni autem nostri anno undecimo, Venerabilibus in Christo patribus ac dominis: Valentino tituli Sancte Sabine sacrosancte Romane Ecclesie presbiteri cardinalis ac Ecclesie quinque-ecclesiensis gubernatore; ac eodem domino Iohanne, ipsius Ecclesie strigoniensis, Nicolao Bubek colocensi, Andrea spalatensi et altero Andrea ragusiensi archiepiscopis, Luca waradiensis, Martino transsilvanensis, Eberhardo zagradiensis, Stephano Cyko agriensis, Iohanne iauriensis, Petro vacyensis, Iohanne boznensis, Demetrio wesprimiensis, fratre Thoma syrimiensis, Michaeli nitriensis, fratre Gregorio chanadiensis, Chrisogono traguriensis, Francisco scardonensis, Ladislao tininiensis, Iohanne nonensis, Anthonio sibiricensis, Nicolao corbaviensis et Leonardo, doctore decretorum, senniensis, Ecclesiarum episcopis, Ecclesias Dei feliciter gubernantibus; necnon Magnificis viris dominis Detrico Bubek, regni nostri Palatino et comite albensi, eodem Styborio de Styborich, Wayvoda nostro transilvano et comite de Zolnuk, comite Frank, filio condam Konye Bani de Zechen, iudice Curie nostre¹, Nicolao de Gara, regnorum nostrorum Dalmacie et Croacie predictorum, necnon tocus Sclavonie, Francisco, filio condam comitis Stephani Bebek, machoviensi Banis, honore Banatus zevriniensis vacante; Nicolao, filio Iohannis de Kanissa, tavarnicorum, Stephano, filio eiusdem Iohannis de dicta Kanissa, ianitorum, Iohanne dicto Groff, dapiferorum, Emerico de Peren, pincernarum, Iohanne, filio condam comitis Stephani, agazonum nostrorum magistris; predicto Styborio de Styborich, comite posoniensi aliisque quam pluribus regni nostri comitatus tenentibus et honores.

(Din Gustav Wenzel, *Stibor Vajda*, in „Értekezések a történelmi tudományok köréből, kiadja a Magyar Tudományos Akadémia“, Budapest, 1874, p. 96 și urm.)

IV.

După
1753.

Note ale unor capelani către Comisiunea Împărătească, despre starea religioasă a Românilor din părțile orădane și zădărnicia pretențiilor episcopului de Arad asupra lor.

Excelsa commissio caesareo-regia domini, domini, nobis gratiosissimi,

Dum convelli intentum propeque diro modo lacerari coeptum diocesis varadiensis statum consideramus, ferre potius libet quam scribere: ad ea enim tempora ventum est, in quibus, si adversariorum conatibus avitam diocesis iurisdictionem, a compluribus saeculis pacifice exercitam, nunc fatiscere contigerit, Ecclesiae

¹ Fost Voevod al Ardealului. V. n° I.

Dei muris dissipatis, cum Ieremia planctum assumentes et super acervos lapidum sedentes continuo oportebit lamentari. Quam tamen calamitatem Deus, cuius causam in medium adducimus, a nobis clementer avertet, uti in praepotenti excelsae commissionis regiae opera spem collocamus. Novimus enim causam Ecclesiae Dei coram, sacratissima terrae Principe, munere apostolatus decorata, ventilandam esse, quae perspectis iustis rationum momentis visisque dioecesis iuribus in multis gratiam obnubilantis negotium hocce perturbari, meditatae unionis multis difficultatibus implexum, pro sui et apostolatus munere, ita benigne terminatura est, ut nullum Ecclesia Dei patiatur detrimentum.

Ut itaque rem multis et variis involutam ambagibus in lucem sole meridiano clariorem constituamus, seriem annorum impartimur.

	anno
1 ^o expugnatum est Varadinum	1693
2 ^o Tumultus räkotzianus initium sumpsit.	1703
3 ^o Privilegium nationi rascianae et servianae per Augustissimum Imperatorem Carolum Sextum clementer concessum emanavit, circa quod tempus etiam Ioannitius Martinovics episcopatum aradiensem obtinebat	1713
4 ^o Vincentius Ioannovics in episcopum aradiensem resolutus circa annum	1726
5 ^o Commissio regia ad instantiam Isaiæ Antonovics celebrata . . .	1737
6 ^o Ingressus Synesii, aradiensis episcopi, in dioecesim varadiensem contigit	1753

His iam annis, velut ad cognitionem negotii propinquioribus, ita constitutis, ipsa primordia episcopatus varadiensis a suo fundatore, Sancto Ladislao Hungariae rege, per universum orbem celebrato, altius repetere praetermittimus; sed praecise hoc annectimus quod nemo nesciat nationem hanc valachicam populo rasciano et serviano nulla penitus affinitate esse coniunctam, quin potius lingua, moribus conditioneque toto coelo esse distinctam; unde etiam Valachi Rumony seu Romani vernacula lingua vocantur. Quorum idioma corrupte latinum esse dignoscitur. Praeterea Valachi plerumque agricolae, pastores et glebae, quam inhabitant, originaria subditalitatis ratione subiacent, nec ad placitum quandoque dominorum amovibiles existunt; Rascianorum et Servianorum potior pars, quae non militat, quaesturam exercet, agricolationem, donec potest, refugit, sese liberam nationem venditat et ad confinia regni, potissimum cameralia bona, restricta habetur, quae, ut de privilegio tertio leopoldino patet (de Consilii Aulæ Bellici voluntate), in assignatis sibi districtibus consederunt seseque illocarunt, pro libitu domicilia variantes aggestaque arma gloriosae reminiscitiae principum privilegiis donat[a] habentur; Valachis autem nullibi legitur esse collatum, quin potius est, quodpiam, imaginarium fuisset; articulis 40, anni 1635; 90, anni 1659 et 64, anni 1681 cassata habentur, imo articulis 14, anni 1604, et 9, anni 1608, post coronationem expresse cautum ut dominis terrestribus subiaceant iisdemque terragium seu nonam praestent, ecclesiis vero decimas. Ex quibus apparet Valachos cum privilegiata natione rascianica et serviana confundi nullatenus posse, nec privilegium populo rasciano et serviano concessum ad Valachos posse extendi: in iisdem enim privilegiis Rascianorum et Servianorum quinquagesies et semel, Valachorum autem nulla penitus habetur mentio.

Iam, ut ad seriem annorum praenotatorum revertamur, quoniam Varadinum anno 1693 Turcis ipsis freudentibus est ereptum, benignum leopoldinum privilegium, utpote primum, de anno 1690 et 11ma 10-bris, aliud vero de anno 1691, die 20 augusti emanatum ad comitatum bihariensem, tyrannidi turcicae ad tunc subiectum, extendi non potuit. Tertium denique privilegium iisdem leopoldinum, quod anno 1695, die 4 martii, Rascianis et Servianis concessum, nullam aliam Varadini mentionem faceret, quam ut Arsenius Csernovics, Servianorum graeci ritus archiepiscopus, ipsum Iephrem Benjamin varadiensem et agriensem eppiscopum

constituere possit, quem et alios benigne admittendos et tolerandos censet Sua Maiestas Sacratissima, his per expressum subiunctis in diplomate verbis: *Per assignatos sibi districtus, in quibus videlicet numero competente rasciani seu serviani populi, de turcicae, ut memoratum est, servitutis iugo in nostram devotionem asserti, familiae de Consilii nostri Aulae Bellici voluntate consederunt seseque collocarunt, spiritualia sua munia imperturbate obire, etc.*, immediateque subiungit: *citra tamen ullum praelatorum nostrorum et Ecclesiae romano-catholicae praeiudicium*. Quoniam autem Iephrem Beniamin nunquam Varadini visus, multo minus ut aliquam iurisdictionem exercuisset auditus fuerit, clarum est Varadini rascianos seu servianos populos de turcicae servitutis iugo competente numero nunquam extitisse, nec de Consilii Aulae Bellici voluntate consedis- se, aut, si consedis- sent etiam (prout in diplomate clare exceptum habetur), ob praeiudicium praelati et Ecclesiae romano-catholicae, quod ex pluralitate iurisdictionis impendisset, nullam iurisdictionem exercuisse. Haec enim, nec alia mens fuerat bello paceque clari, pientissimi Deoque coniunctissimi ac fortunatissimi imperatoris Leopoldi, quum, ut primum forti potentique manu infensissimum christiani nominis hostem Varadino repressisset, illico episcopatum, vi voti quod eatenus emis- sisset, munificentia sua regia restituerit eidemque romano-catholicum episcopum Augustinum Benkovics praefecit, qui, dum praesidium arcta obsidione cingeretur, in castris caesareis praesens, cum aliter non posset, orans pugnavit captoque praesidio in spiritualibus diocesis suae providere coepit, et, cum graeci ritus homines per se non posset, advocato quandoque episcopo munkacsiensi unito, Ioanne Iosepho de Camelis¹, quandoque, de vicina Transylvania, Athanasio, pariter unito, sacramenta ritu suo ministrari, ecclesias benedici, popas ordinari, curavit, etc., quam potuit solertissime. ut patet ex visitatione anni 1724 et 1725, ubi maxima pars poparum per eosdem refertur ordinata, nulla tunc penes aradiensem iurisdictione existente. Quod ipsum ex eo etiam satis limpide constare poterit, si gloriosae memoriae Imperatoris Leopoldi mandatum die 30 maii 1699, quantum diocesis acta manuducerent, in archivo regio reperibile et ad importunas preces Isaiae Diakovics, eius temporis aradiensis, emanatum inspiciatur, in quo plurima eidem ad visitandum loca concessa numerantur: comitatus utpote zarandiensis, bekessiensis, etc., de bi- hariensi autem altum tacetur, multo minus ipsius Varadini fit mentio. Nec abs re, haec siquidem fuerat aperta mens Deo, Ecclesiae hominibusque gratissimi Imperatoris Leopoldi, qui, velut in privilegio anni 1695 hanc clausulam pro potestate sua regia restrictivam apposuerat: *usque ad ulteriorem benignam dispositionem et ordinationem nostram pro ratione temporis instituendam*, a se benigne data et concessa rascianico et serviano populo privilegia (privilegorum suorum interpret sane optimus) ita in quantum ea extendere quibusve finibus circumscribere voluerit luculentissime expressit, dum dato e castro Ebersdorff, die 17 septembris, anni 1700, ad episcopum varadiensem Augustinum Benkovics, tan- quam ad ordinanda confinia atque nationali ac rasciano, serviano praesidio mu- nienda caeteraque disponenda a se delegatum commissarium, in puncto instructionis decimo hoc apertis praecepit verbis, „ut nimirum, tam uniti, quam schismatici ab ordinario suo romano-catholico episcopo suam agnoscant dependentiam“ et, quod his adhuc apertius, die 8va octobris anni 1701, ex praedicto castro Ebersdorff alio mandato prioris declaratorio ad memoratum episcopum varadiensem idem piissimus Imperator „schismaticos in sua quidem religione nullatenus turbandos“ praeceperit. Nihilominus tamen, „ut dependentiam ii a dioecesanis episcopis romano-catholicis habeant“ imperavit, imo „ut schismaticus quem vocant Patriarcha in suis limi- tibus eidem assignatis se contineat, neque in iurisdictionem“ (verba ipsa sunt decreti) „aliorum episcoporum inolet et se immisceat nullasque amplius in aliorum romano-catholicorum episcoporum diocesis schismatici graeci ritus quoque

¹ Ms.: de Cameris.

ecclesias adire, aut per suos visitare, multo minus taxare et contributiones imponere“ eidem integrum sit, aperte statuit. Iterataque priora mandata his ipsis concluditur verbis: eidem (scilicet schismatico quem nominant Patriarchae), „nec per se, nec per suos subordinatos“, qualis ubique est aradiensis, „loca extra iurisdictionem ipsis concessa et aliorum episcoporum iurisdictioni subiecta visitare licebit“. Ex quibus non modo visitatio activa positive perempta, sed et libertas quam hactenus usurpare tentavit, de propagando a sacra unione errore, nullibi expresse vel implicite indulta, per totum sublata ita quidem esse dignoscitur, ut vel ipsa attentatio, quae extremo constitit actu, illicitissima, iustam post se reprehensionem traxerit. Quemadmodum enim utendo quispiam iure suo nulli iniuriam fecisse ex vulgata iuris regula censeretur, ita involando ius alienum, episcopi quippe romano-catholici, sine iure praeexistente et ad publicam notitiam habito, legitimo possessori iniuriam fecisse cerni deberet; benigno siquidem diplomate privilegiati iosephino, ius alienum in salvo delictum vim pateretur. Et alioquin etiam, velut ex ore regio benigne profecta, ita se habere in dubium vocari nequirent, satis demonstratur Augustinum Benkovics, eius temporis episcopum varadiensem et Suae Maiestatis Sacratissimae commissarium, tali instructione regia munitum, nec quidem in aliorum episcoporum romano-catholicorum, nedum in propria diœcesi, visitationem, maxime activam, aut aliud quodpiam iurisdictionis diœcesanis competentis exercitium aradiensi admittere potuisse, multo minus realiter admisisse, cuiusmodi admissio benignis iussionibus regiis et conscientiae propriae teneritudini opposita fuisset.

Iam ut ad initia motus rákocziani, annum nempe 1703, et ad ea quae subsequuntur tempora, veniamus, duobus modo citatis benignis leopoldinis mandatis firme talo innixus Benkovics et qui huic successit cardinalis Emericus Csáky in totum comitatum bihariensem, nemine contradicente, exercuit, quantum disturbiorum illorum temporibus licebat, iurisdictionem; nec concipi potest tempore illo in comitatu hoc quidpiam agere potuisse aradiensem, ab Aradino enim usque Ienoviam, inde Varadinum, hinc ad comitatum usque krasznensem loca a Valachis inhabitari solita fere omnia in merum transiere desertum; ipsum etiam oppidum varadiense ex iis tantum constabat hominibus qui ad evitandam violentum rebellium incursum ad praesidium se receperant vel extra muros fortalitii, sub ictu tormenti, domunculis exstructis latebant. Valachi autem alii in Transylvania dilapsi, alii sylvarum praesidio tuti, in locis abditis accessuque difficilibus habitabant, ita ut, quemadmodum ex protocollo Inclyti Comitatus constat, ipse quoque comitatus hinc inde in sylvis latentes curiose perquiri facere debuerit. Sed et Augustissimus Imperator Iosephus, benigna leopoldina privilegia confirmans, nullam concessionem novam indulsit, verum potestatem explicandi pro temporum conditione sibi reservavit, iusque alienum illaesum reliquit. Et hoc ipsum nec Carolus VI, optimae reminiscentiae princeps, aut modo gloriose regnans Maiestas vulneravit, si tenores inspiciantur. Quibus tumultuariis temporibus evenit ut, quoniam nec viae tutae essent, nec accessus graeci ritus episcoporum facilis, alii in Transylvania, alii in Valachia, alii in Moldavia, alii in Marmatia, alii Aradini, pro commoditate temporum et locorum, in popas ordinarentur. Ex quibus omnibus patet usque ad sopitos tumultos rákoczianos Aradiensem in comitatu bihariensi nullam penitus iurisdictionem exercere potuisse, nisi forte illa dicenda esset iurdictio exercita, quod aliquos in Karlovicza Patriarcha ordinaverit, sec hac ratione dicendum foret et Valachiae et Moldaviae episcopos in hoc comitatu iurisdictionem habuisse, cum per eos ordinati multi etiam hodie in vivis existant.

Nunc in examen veniunt tempora post motus kuruczonicos sedatos subsecuta, et principaliter quidem annus 1713 in serie annorum praeappositorum notatus, quo confirmatio privilegiorum rasciano et serviano populo datorum per Carolum piae memoriae Imperatorem emanavit; qui quidem, ut videre esset, nulla praedictae nationi privilegia concessit, sed prius a Leopoldo et Iosepho Imperatoribus habita roboravit et firmavit. Quae privilegia cum per decretum leopoldinum

anno 1701 emanatum suis limitibus, ut prius dictum est, circumscripta forent, neque ullatenus ad comitatum bihariensem Aradienses pedem figere possent, eventu inexpectato et Ecclesiae catholicae damno maximo intercessit ut Ioanitus Martinovics (quem Ioanicam etiam nominant), aradiensis una ac ienopolitanus, cum aliter comitatum bihariensem adire prohiberetur, fidei professione emissa, sese univert, sicque eidem vicarius Michael Kébel, Cardinalis Csáky, ut ecclesias visitare, popas ordinare, templa consecrare, etc., possit, facultatem concessit. Mirum forte videri quibusdam poterit, resque potius ficta, quam in effectum deducta dici posset, nisi ad oculum potentibus probaretur argumentis, inter caetera, quod inveniat signatura quae anno 1713 solitam fidei professionem in capella praesidii varadiensis elicuisse testaretur. Cum autem canonicis censuris teneretur, ad expositionem cardinalium negotiis propagandae fidei praepositorum, bulla Clementis XI pontificis (cuius copiam hic sub numero 15to accludimus) emanavit anno 1715, die 29 maii, qua conceditur facultas ut cardinalis de Saxonia Ianitium Martinovics, aradiensem, a censuris, sententiis et poenis ecclesiasticis quibuslibet in utroque foro absolvat poenasque ei gratiose remittat et condonet, per se ipsum vel aliam personam ecclesiasticam a se deputandam; quam bullam in paribus praedictus cardinalis de Saxonia Michaëli Kébel literis suis inclusam Viennae, anno 1715, 24 iulii, emanatis transmisit, ut, quod solus ob distantiam loci facere non posset, per Michaëlem Kébel vicarium praestaret. Ad hanc materiam spectant et cantant literae Gabrielis Juracek, cursu 16 annorum illiricae nationis plenipotentarii, qui se adstruit a domino generali a Szalczer audivisse Ioanitium Martinovics in praesidiaria capella varadiensi fidei professionem deposuisse. Si haec non sufficiunt ad probandum eum revera unitum fuisse, extant literae propriae eiusdem manuscriptae sigilloque munitae, Aradini, anno 1714, die 26 decembris datae, ubi „calugeros nebulones, lurcones, progeniem viperarum“ vocitat testemque invocat sanctissimam et individuum Trinitatem totamque caelestem curiam quod, si posset, omnes schismaticos ad gremium sanctae matris Ecclesiae reducere spatio unius diei vellet, quibus haec subnectit: „Totisque meis viribus reducere conabor, summo pereque gavisus fui quod aliqui ex Valachis popularibus sint uniti cum Ecclesia romano-catholica“. Rogat deinde vicarium Kébel „ut non cesset in posterum, in vinea Domini laborando, animas a diabolo seductas a faucibus diaboli liberare“. Offert praeterea se „quod auxilio divino cum Patre Antonio Guardiano (nempe Franciscanorum aradiensis) non dormiet, sed oviculas Christi aberrantes ad ovile reducere non intermittet; utque magis ac magis fides catholica augeatur“, necessarium iisdem in literis iudicat ut „caluger schismaticus qui Varadini vagatur ad compedes tanquam praedo ponatur“. Ad ultimum subnectit his formalibus: „Ut ego ipsis praebeam aliquod iuvamen vel auxilium, absit hoc a me, quia millies essem peior Iuda, proditore Christi, et non essem mentitus hominibus, sed Deo, qui est scrutator cordium“. Petit praeterea quantam summam velit annuatim vicarius Kébel illi ab ecclesiis et presbiteris concedere. Ex quibus, seposita omni dubitatione, evictum est Ianitium Martinovics longo tempore in comitatu bihariensi praecariam iurisdictionem, a vicario concessam, ut unitum episcopum habuisse, post tumultus nempe rakotzianos, usque ad annum circiter 1725.

Iam hic obtestamur obsecramusque Excelsam Commissionem Caesareo-Regiam quatenus Sacratissimam Maiestatem Regiam gratiose disponere non gravetur ut negotium hocce maternis illis oculis, quibus totum circumspicit orbem, clementer intueri dignetur, qua fide cum dioecesis praelato actum sit quibusque modis Graecorum artibus circumventus vicarius in altum sane periculosumque sunt abducti praecipitium; cardinalis enim Emerici Csáky, illius temporis varadiensis episcopatus administratoris, et eiusdem vicarii Michaelis Kébel opera adiutus Ioannitus Martinovics, aradiensis unitus episcopus, undecim circiter annis obtinuit auctoritatem animosque Valachorum in hoc comitatu existentium sibi copulavit. Proh dolor! praestitisset forsitan hunc nunquam fuisse unitum, modo tot ani-

marum Christi sanguine redemptarum ruinam Ecclesia Dei varadiensis non patetur; hic est chaos, hic involuti, hoc punctum omne difficultatis, hic telae malae textae principium, hic difficilimae huius in negotio religionis quaestionis initium! Posteaquam enim Vincentius Ioannovics, non unitus, priori aradiensi successisset, recursu ad Excelsum Consilium Aulae Bellicum facto et repraesentato eo quod Ioanitus Martinovics iurisdictionem in hocce comitatu praeهابuisset, nulla facta mentione quod ille fuerit unitus, adeoque ad non synceram, sed importunam postulationem mandatum obtinuit, anno 1726, die 11 septembris emanatum, penes quod sese medio actualis praesidii varadiensis commendantis, generalis domini baronis a Szolczer, statui et installari anno proxime sequenti cupiebat. Ubi animadvertere licet quod episcopi in iuribus praeهابitis, non ut regnicolae statui et introduci solent, sed immediate conferentis principis officiales, per praedecessores pacifice possessa, non autem violenter usurpata manuque armata solent resignare, et, siquis, contra contradictionem per existentem in dominio oppositam, iura temporalia adiret et ingrederetur, censuram articuli 8-vi, Mathiae Regis decreti 4. 24, Mathei decreti 6. 59, Vladislai 1. 91, anni 1635, 130 anni 1647 et 59 anni 1649 incurreret. Iam autem Vincentius aradiensis anno 1728, quoniam iurisdictionem praetensivam in comitatu bihariensi exercere non potuisset, vim adhibendam esse censuit: non enim apostolis, sed manu militari strictisque ensibus stipatus (Ioanitus, uniti aradiensis, usui innixus) visitationem instituit; cui visitationi (non enim tutum erat vim vi repellere, ne communis pax et tranquillitas turbetur) contradictione de anno 1728, die 22 martii, sub congregatione in oppido Szalard celebrata per Eminentissimum cardinalem Emericum e comitibus Csáky et Michaellem Kébel, eiusdem vicarium, obviatum est, uti ex acclusa, numero 255 notata apparet. Immo, si verum fatendum est, eiusdem visitationi non satis erat contradixisse, verum, cum animadversum fuisset visitationem cum maxima miserae plebis oppressione et pecuniarum violenta extorsione praticari, Bellinyessienses (quorum instantia etiamnum prae manibus nostris existit) ad Eminentissimum cardinalem humillime confugerunt, suppliciter rogantes ne Aradiensem ad ecclesias visitandas admitteret, cum in eos nunquam iurisdictionem quampiam habuerit, sed ab antiquo iurisdictioni episcopi varadiensis subiecti fuerint; hinc, ubi praefatus Aradiensis districtum Belényes¹ ingredi tentaret, in maximis angustarum viarum faucibus ipsi Valachi sylvas ipsas obsederunt traiectoque eiusdem equo redire coegerunt. Tentavit hoc Vincentius per literas maiori sigillo munitas anno 1730, 24 augusti, ut ad visitandum admitteretur, in quibus se sub vinculo 100 florenorum Valachis obligat quod non velit plusquam 3 marianos ab unoquoque templo exigere; verum nihil obtinuit. Sed, ut ad priora revertamur, cum tantis inimicas partium dissensiones aliter Sua Sacratissima Caesarea Maiestas sopire nollet, ut dulcedinem imperii partes ambae intra se collitigantes sentirent, anno 1737 commissionem eo fine ordinavit, ut per eandem uniti a non unitis discernantur; cuius commissionis occasione factum est ut nullus esset, ex omnium citatarum possessionum incolis, qui Aradiensis partibus vellet adhaerere; ille itaque, non expectato commissionis fine insalutatisque commissariis ordinatis, abiret. Et hic est annus ille, quem in principio instantiae huius demisse inseruimus: ab hoc anno usque ad annum 1753, quo factus ingressus Synesii aradiensis, sub ficu et vite nostra sedentes, alta et quieta pace perfruentes, conquievimus, iurisdictione episcopatus huius in latum extensa; ab hoc autem tempore quid factum sit, non est necesse iterare: ex repraesentationibus enim hucusque submissis luculenter patet.

Sed ut eo, unde principium sumpsimus, revertamur remque compendiaria brevitate dicamus, a recuperato Varadino, anno quippe 1693, usque ad praesentem annum nullum pacificum, imperturbatum absolutumque usum privilegiorum suorum Aradiensem habuisse remonstremus; punctatim privilegiorum rasciano seu serviano

¹ Ms.: *Berényes*.

populo concessorum paragraphi excutiendi venient, et primo quidem piae memoriae Leopoldi Imperatoris in ordine secundi diplomatis, ubi rasciano et serviano populo „propria facultate ex natione lingua rasciana constituere archiepiscopum conceditur, quem status ecclesiasticus et saecularis inter se eliget“. Quis est iam ex comitatus istius Valachis qui electioni eiusdem interfuisse, ut exquiratur lucerna opus est.

Secundum quod considerandum venit privilegii in decreto eodem secundo est, „ut templa, ubi opus fuerit, propria facultate exstruendi archiepiscopus habeat potestatem“. Sed similium templorum per eundem exstrui concessorum nec rudera, nec ulla penitus extant vestigia. Immo, cum ipse Aradiensis Isaias Antonovics coram Sua Maiestate Sacratissima anno 1733, aprili, Varadini templum exstrui curare admisisset, eodem anno, die 10 aprilis expresso Consilii Regii Locumtenentialis mandato impeditus est. 3^{io}, dictae nationi servianae privilegium hac sub conditione est concessum, „quatenus ac quamdiu universi et singuli fideles ac devoti exstiterint“; amisisse igitur poterant etiam proximo motu serviano, et forte etiam recenti croatico, nisi Suae Maiestatis Sacratissimae clementia accessisset. Sed haec praetermittimus et, 4to, privilegii clausulam commemoramus, vigore cuius „in decimis, contributionibus et quarteriis antiqua immunitate gaudere permittuntur“. Quis iam in toto comitatu bihariensi, nobilibus exceptis, Valachorum a contributione, decimis, quarteriis fuit exceptus, a tempore recuperati Varadini usque in praesentem diem? Nemo certe, nec hoc sine ingenti aerarii regii diminutione esse posset, dandoque hic tale exemplum, comitatuum Kraszna et Mediocris Szolnok fiscalium dominiorum Valachi illico ad aequalem immunitatem, publico praeiudiciosam, confugerent; sed nec comitatus szatmariensis Rutheni in quiete constituerentur: ostentatio enim privilegiorum, si in iis comitatibus talis fieret qualis hic facta est, absque dubio, spe immunitatum, populi illi sub servitute constituti ad partes Aradiensis, ab Unione deficientes, pellicerentur. 5to, circa finem diplomatis habetur ut, „si ex ipsis graeci ritus sine consolatione prolium, consanguineorum aliquis decederet, extunc talis omnium substantia in archiepiscopum et Ecclesiam devolvatur“. Vel hinc apparet privilegia ipsa in comitatum bihariensem non esse ostensa, nec ostendi posse sine cardinalis legis violatione et maxima comitatus huius confusione. Privilegium enim hoc integra, tam fiscalia, quam privatorum dominia absorberet. Utatur ergo pace nostra Aradiensis in limitibus per Sacratissimam Maiestatem Leopoldinam circumscriptis episcopatumque varadiensem Metropolita nationis rascianae incommode molestare desinat. Plura iam ad convellenda haec privilegia non addimus, quamquam multa sint quae adhuc in profundissimam considerationem venire possent. Modo breviter ea subiungemus, quibus iurisdictionem in comitatu hoc demonstramus; quae nihil est aliud quam potestas publica obligandi voluntate sua alterum ad aliquid faciendum, vel omittendum, ita, in totius comunitatis aut etiam privatorum bonum, cuius actus sunt praecipere, prohibere, punire, ferre leges, in iis dispensare, pronunciare sententiam et definire quod ius postulat; quae omnia, ut eo clarius Excelsae Commissioni constent, ita partimur ut ea quae praehabitam iurisdictionem evidenter evincant, punctatim substernamus. Evincitur autem iurdictio diœcesis varadiensis opinione nostra ex his, si remonstrata fuerint: 1°, sub cuius gubernio extiterint et dependentiam a quo habuerint? 2do, a quo parochi plebaniarum suarum administrationem obtinuerint et per quos in eosdem introducti fuerint? 3^{io}, a quibus visitati sint? 4°, tam parochi, seu popae, quam parochiae, ubi querelas suas deposuerint, in negotiis ab utrinque controversis? Ubi lis eorum dirempta sit? 5°, per quem nocentes puniti sint, vel bene meriti a quo praemia laborum suorum perceperint?

Haec itaque puncta breviter discutienda aggredimur, et quidem, quoad primum, probis non opus esse censemus. Satis enim constat ex actis Excelsae Commissionis, ubi passim fatentur usque ad adventum Synesii aradiensis clerum et populum valachicum sub gubernio dependentiaque episcopi varadiensis et eiusdem vicarii Meletii episcopi extitisse, — quod etiam ex plurimis literis eorum

subiectionalibus etiamnum extantibus clarum evadit; ne itaque inoperose immoremur, constat.

Secundo. Nec opus est argumentis et probationibus a longe petitis (cum dispendio temporis) rationem secundi asserti nostri fulcire: hoc enim acta Excelsae Commissionis, non suspecta, non dubia, sed omni cura et diligentia parata sufficienter docent, ex quibus videre licet quod ii etiam qui modo, occasione Excelsae Commissionis, non unitos professi sunt, interim tamen, si paucos excipiamus, vel ab episcopo, vel ab eiusdem vicario Melethio, vel a protopopis iurisdictioni episcopi subordinatis perque episcopum constitutis dependentiam se habuisse parochiamque accepisse fatentur. Iam ad punctum

Tertium: visitationes a dioecesaneis factas esse constat, tam ex porrectis Excelsae Commissioni per dominum episcopum Melethium, locorum visitorum nominibus, tum etiam ex antiquiori, annis 1724 et 1725, per Paulum Laszló praepositum de Ruthenis peracta, in qua 74 possessionum nomina recensentur; ab Aradiensi autem visitationem aliam factam fuisse nescimus, praeter eam cuius iam prius mentio facta est¹, quae non visitatio, sed coactio potius dici debet, quoniam manu armata et vi maxima adhibita fuit practicata, renitente et contradicente Eminentissimo Cardinali et eiusdem vicario; ad quorum contradictionem cum cessare nollet, etiam equus trajectus est, ut superius iam memoratum habetur. Ulterius itaque, ad punctum.

Quartum, progrediendo, constat, tam parochorum valachicorum, quam et parochianorum quaestiones controversas per dioecesanum consistorium esse decisas, in rebus dubiis ad vice-archidiaconos eiusque iuratos, in maioribus autem ad consistorium episcopale confugisse. Hoc ex multis eorundem querelis, instantiis, causarum decisionibus, prae manibus dioecesi existentibus, si in dubium vocaretur, probari posset; Aradiensis autem iudicatum talem in medio comitatus bihariensis exercuit per se. Non negamus tamen popas aliquos qui adhuc nondum unionem amplexi erant, maritos ab uxoribus et vice versa separasse et ad secunda vota plurimos qui solvendi erant, transire admisisse, uti ex literis divortii eorum et inquisitionibus apud dioecesim existentibus monstrari potest; sed hi etiam propter foederis matrimonii iura turpiter violata per dioecesim sunt puniti. Unde constat,

Quinto, fontes coram dioecesi admissorum suorum delictorum poenas dependisse, innocentes autem et bene meriti laborum suorum et fatigiorum remunerationem percepisse, uti et ipsi in Excelsa Commissione fassi sunt; quicumque fidei confessione emissa uniti extiterunt, ii pecunia, frumento iuvabantur, neque ulla tenus ad decimarum praestationem adigebantur, in teloniis et foris, velut privilegio fori et canonis gaudentes, ab omnibus datis immunitabantur contraque potentiosos manutenebantur.

Accederet quod nec modo gloriosissime regnans Maiestas Sacratissima, vigore benignae dispositionis circulariter die 20 iulii 1743 extraditae, aliud commisisse legeretur quam „ut ibi, nimirum dicta gens populusque rascianicus degeret“ (Valachorum sine mentione aliquali) „pro eorundem notitia publicari curare norint et nec intermittant regnicolae“. Apparet itaque quod, cum rasciani sive serviani populi (si unicum Varadinum, paucos continens Rascianos, excipiatur) comitatum hunc bihariensem non inhabitarent, pro notitia Valachorum benigna Commissione Regia nec comprehensorum sui publicationem non exegisset. Et, licet rudes utique Valachos esse, dioecesis fateri et recognoscere debeat, hoc tamen totum quantum ex opere Aradiensis confluisse certum esset, cum utpote, inter tot tantasque turbationes, per montes et sylvas habitatione dissipatus erudiri quidem non potuit; ut attamen erudiatur, per modernum praclatum dispositum est ut populus valachus idoneis subiectis provideatur, sicut alii Romae, alii Cassoviae, alii hic Varadini instruuntur; per quos ii etiam, qui ex ignoratione rudimentorum fidei

¹ Šters: „quoniam manu armata“.

indifferentes dicuntur, in iis ad minus quae necessaria necessitate medii agnoscuntur, debite erudiantur ab ignoracioneque actuali liberentur; eiusmodi ignorantia etiam opera Aradiensis missionariorum existit inducta, siquidem, quando clerus Valachorum ad ecclesiasticorum disciplinam dispositus fuisset, oblatione impunitatis ab observatione observandorum retrahebantur; si vero intra obedientiae limites perstitissent, in terminatione poenae a fidelitate diœcesi debita clandestine revocabantur.

Obvertet forte Aradiensis quod, si prioris anni examen cum moderno conferatur, apparebit Valachos a tempore illo multum ad intentionem deflexisse; quod tamen, non ex doctrina evangelica, sed ex clancularia Aradiensis hominum industria provenisset, qui eiusdem intentionem commentis excogitatis secundarunt populumque in partes suas pertraxerunt. Consideratione praeterea dignum occurreret quod multi sint, qui ad differentiales articulos in quibusdam unite, in aliis non unite respondeant, aut se penitus ignorare fateantur. Quoniam vero catholicae Ecclesiae conditio peior esse nequiret conditione Aradiensis, hinc, si ii solum pro unitis habendi essent qui ad omnes differentiales articulos unite responderunt, sequeretur pro casu quo Aradiensis potestate de propaganda religione provisos esset, ne melior per hoc reddatur illius conditio diœcesis conditione longa temporum serie in usu iurisdictionis constitutae: illi itidem tantum pro non unitis censi possent, qui ad omnes articulos differentiales non unite responderunt; ex carentia tamen praefatae potestatis de propaganda religione legitimo pastori potius quam mercenario aradiensi pro dogmate in fide salvifica capiendo, una cum iis qui ad quosdam articulos unite, ad alios autem non unite respondissent, adeoque pro ignorantibus habendi essent, tradi et committi ordinatius possent.

Et haec sunt, Excelsa Commissio Caesareo-Regia, quae ad iurisdictionem diœcesis sine fundamento impetitae tuitionem afferenda esse censuimus; quae iurdictio, quamvis per ingressum Aradiensis in territorium diœcesanum non legitime, sed usurpative et clancularie turbata esse videatur, ingressus tamen hic nec depuratam iurisdictionem habentibus diœcesanis, citra visitorium mandatum semper applacidabilis privilegiorumque de cathedra frequens ostentatio et ultra modum per concionatores elevatio simplici plebe tumultum effecerit, ut sacerdotes suos, vel potius suos confessores dicendos, sub vinculo 500 aureorum (hoc est enim, quod eos terret; non uniti enim eisdem vinculum illud inculcare non cessant et cassationem illius vinculi eo fine tantum confictam esse, ut Valachos deciperent, clamitant) rigidissima durissimaque hyeme, quosdam etiam cum uxoribus in partu decumbentibus tenellisque prolibus sedibus suis eiecerint, cum magna rerum fortunarumque suarum iactura, in vicinisque pagis ne reciperentur prohibuerint, exemplo in his partibus inaudito nunquamque adhuc viso. Si enim episcopus varadiensis, miseratione ductus, ut a persecutorum suorum manibus eos immunes servaret, in bona sua eos non recepisset indigentiaeve eorum non succurrisset, alii frigore, alii fame occumbere debuissent nisi que exemplariter pro delictorum mensura puniti exstiterint hodie, cras ii vel alii maiora ausuri, Sacratissimae quoque terrae principi molestam sui coarctationem post se trahere possent. Turbatus tamen hic rerum status exiguo adhibendo medicamine conquiescet, si Aradiensis, nationis rascianicae vel servianae suis finibus per divum Leopoldum Imperatorem circumscriptus, ad loca eidem non concessa involare non attentabit passivaque sui visitatione contentus, activam, velut nec sibi regulariter de iure competentem, vendicabit. Quod si factum fuerit, spondere audet diœcesis varadiensis Sacratissimae Maiestati Regiae quod, apostolico suo munere functa, multorum millium animarum ad ovile Christi reductarum obtinebit salutem. Quod si vero Aradiensi libera in diœcesi hucusque prohibita obambulandi admissa fuerit potestas, multarum absque dubio sequetur perniciēs animarum; cum modo etiam multi ad apostasiam sint inducti, praeterea scholae valachicae per Excellentissimum episcopum tredecim in locis sunt erectae, quas sexcenti circiter iuvenes frequentant in rudimentisque fidei imbuti existunt, pro quibus omnibus minerval

Sua Excellentia persolvit, haec seges in herbis supprimetur, si aradiensi episcopo huc ingressus patuerit. Quod tamen ne fiat, prioribus humillimis postulatis et petitionibus dioecesis suppliciter inhaerentes, non tam pro nobismet ipsis ac ipsa domo Dei, medio Excelsae Commissionis Regiae apud Sacratissimam terrae Principem flexis de poplitibus et in materna eaque apostolica benignitate plurimum confidentes perseveramus

Eiusdem Excelsae Commissionis Caesareo-Regiae

Humillimi servi et capellani obsequentissimi.

(Copie contemporană, în posesiunea Academiei Române.)

TABLA ISCĂLITURILOR ȘI PECETILOR.

Iscălitura episcopului de Roman Agafton.	Pag. 733, n ^o MCCCLII.
Probă de scrisoare din răvașul târgoveților din Neamț	
către Bistrițeni.	" 753, n ^o MCCCCLVII.
Facsimile al adeverinței boierului Bărcan.	" 758, n ^o MCCCCLXXXIII.
Iscălitura prinsului moldovean Cocrișel.	" 773, n ^o MDXCIV.
Probe din scrisoarea Vornicului de Câmpulung Crăste	
către Bistrițeni.	" 786, n ^o MDCXVII.
Probă din scrisoarea episcopului Agafton către Bis-	
trițeni.	" 788, n ^o MDCXXIII.
Iscălitura (?) episcopului de Rădăuți Elrem.	" 842, n ^o MDCLXXXIX.
Iscălitura lui Radu-Vodă Șerban.	" 850, n ^o MDCC.
Iscălitura lui Ștefan-Vodă Tomșa.	" 855, n ^o MDCCVII.
Pecetea Vornicilor de Câmpulung din c. 1620.	" 889, n ^o MDCCCLVII.
Iscălitura Vornicului de Câmpulung c. 1620.	" 891, n ^o MDCCCLX.
Iscălitura lui Alexandru-Vodă Iliăș.	" 901, n ^o MDCCCLXXXVI.
Iscălitura lui Ștefan-Vodă Tomșa în a doua Domnie	" 925, n ^o MDCCCII.
Iscălitura lui Gavril-Vodă Movilă.	" 929, n ^o MDCCCVI.
Iscălitura lui Radu-Vodă Mihnea, Domn al Moldovei.	" 945, n ^o MDCCCXXXIII.
Iscălitura episcopului ardelean Dosofteiu.	" 946.
Iscălitura lui Miron-Vodă Barnovschi.	" 955, n ^o MDCCCXXXV.
Altă iscălitură a aceluiași.	" 961, n ^o MDCCCXLI.
Iscălitura lui Ioan ¹ -Vodă Movilă.	" 966, n ^o MDCCCL.
Iscălitura episcopului ardelean Dosofteiu pe un răvaș	
românesc.	" 967, n ^o MDCCCLI.
Altă iscălitură a lui Miron-Vodă Barnovschi.	" 968, n ^o MDCCCLIV.
Iscălitura lui Alexandru-Vodă Coconul.	" 975, n ^o MDCCCLXIV.
Iscălitura episcopului ardelean Venedict.	" 982, n ^o MDCCCLXXI.
Iscălitura lui Vasile Lupu.	" 1009, n ^o MDCCCXV.
Iscălitura Mitropolitului ardelean Ghenadie.	" 1021, n ^o MDCCCXXVII.
Iscălitura lui Gavril Cocri, Vornic de Câmpulung.	" 1042, n ^o MDCCCCLVIII.
Iscălitura lui Hancea Vornic de Suceava.	" 1053, n ^o MDCCCCLXXXIII.
Altă iscălitură a lui Gavril Cocri.	" 1058, n ^o MDCCCCLXXXI.
Altă iscălitură a lui Vasile Lupu.	" 1070, n ^o MM.
Iscălitura popei Gheorghe ot Runc.	" 1090, n ^o MMXXVII.
Iscălitura unui Câmpulungean de pe la 1650.	" 1175, n ^o MMCLXXXIX.
Iscălitura lui Conde, vameș de Câmpulung.	" 1181, n ^o MMCCIX.
Iscălitura lui Ianachi Vornicul de Câmpulung.	" 1185, n ^o MMCCXX.
Altă iscălitură a lui Vasile Lupu.	" 1197, n ^o MMCCXLV.
Pecetea lui Constantin Ciogolea.	" 1212, n ^o MMCLXXVI.

¹ Nu Gavril, cum am crezut.

Iscălitura lui Gheorghe-Vodă Ștefan.	Pag. 1232, no MMCCC.
Pecetea lui Avriile ieromonahul.	" 1289, nota 2.
Iscălitura lui Ștefan-Vodă Lupu.	" 1295.
Iscălitura lui Istratie-Vodă Dabija.	" 1314, no MMCCCCXVII.
Iscălitura lui Duca-Vodă.	" 1330, no MMCCCCXLIV.
Iscălitura lui Iliș-Vodă Alexandru.	" 1332, no MMCCCCXLVII.
Pecetea lui Nacu Stolnicul.	" 1341, no MMCCCCXVI.
Iscălitura lui Ștefan-Vodă Petriceicu.	" 1352, no MMCCCCCLXXVIII.
Iscălitura lui Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino.	" 1358, no MMDCCCCCLXXXIX.
Iscălitura lui Alexandru-Vodă Coconul.	" 1356, no MMCCCCXC VII.
Altă iscălitură a aceluiași.	" 1404, no MMDCCXLII.
Iscălitura lui Constantin-Vodă Brâncoveanu.	" 1519, no MMDCCCLXVII.
Altă iscălitură a aceluiași.	" 1542, no MMDCCCCXVIII.
Iscălitura și pecetea lui Mihai-Vodă Racoviță.	" 1632, no MMMXLI.
Iscălitura și pecetea lui Grigore Mateiu-Vodă Ghica.	" 1680, no MMCMIV.
Altă iscălitură și altă (?) pecete a aceluiași.	" 1644, no MMMLIV.
Altă iscălitură a aceluiași.	" 1647, no MMMLX.
Iscălitura lui Constantin-Vodă Mavrocordat.	" 1646, no MMMLVIII.
Altă iscălitură a aceluiași.	" 1677, no MMMXCVIII.
Altă iscălitură a aceluiași și pecetea.	" 1687, no MMMCXVIII.
Iscălitura și pecetea lui Iordachi Cantacuzino Hatmanul.	" 1677, no MMMXC VII.
Iscălitura cirilică a lui Grigore Matei-Vodă Ghica.	" 1676, no MMCMXV.
Iscălitura și pecetea lui Mateiu-Vodă Ghica.	" 1691-2, no MMCMXXX.
Iscălitura lui Antonie-Vodă Ruset.	" 1868, no MMDII.
Altă iscălitură a aceluiași.	" 1372.
Altă iscălitură a lui Duca-Vodă (în a treia Domnie).	" 1374, no MMDXII.
Iscălitura lui Radu Năsturel.	" 1380, no MMDXXVI.
Iscălitura lui Andrei Dimidecki.	" 1383, no MMDXXXV.
Iscălitura Logofătului moldovean Racoviță.	" 1386, no MMDXLII.
Pecetea Vornicilor de Câmpulung în 1684.	" 1391, no MMDLIV.
Iscălitura lui Gavrița rohmistrul.	" 1395, no MMDLXIV.
Pecetea lui Toader Nacul.	" 1395, no MMDLXV.
Din iscălitura lui Sandul Comornicul (?).	" 1405, no MMDXCH.
Iscălitura lui Toader Nacul.	" 1412, no MMDXIX.
Iscălitura lui Constantin Turculeț.	" 1420, no MMDCXXIV.
Iscălitura Mitropolitului ardelean Teofil.	" 1155, no MMDCCX.
Iscălitura lui Antioh-Vodă Cantemir.	" 1463, no MMDCCXXXIX.

ERATA

Pagina 7, rândul 21 de sus cetește: [Ladislao] pentru [Ladislav].

P. 78, n° cxxxv. Dacă Vincențiu către care e adresată scrisoarea, este judele Bistriței, data ar trebui coborâtă după 1527, când începe administrația lui Vincențiu Kirschner.

P. 116 n. 1 cetește: mai jos.

P. 117 n. 1, r. 3 de jos, adaugă după punct: „Se“

P. 159, n° cccxiii, r. 8 de jos cetește: itinere pentru: iti ere.

P. 178: n. 6 se suprimă.

P. 190, r. 1 de jos cetește: iusticiam pentru: usticiam.

P. 202 n. 1 cetește: Mihnea pentru: Mircea.

P. 247: notele se schimbă între ele (nota 5 e nota 1).

P. 254. A se adăugi rezumatul scrisorii din 1521 a lui Neacșu din Câmpulung către Brașoveni, în *Brașovul și Românii*, pp 283-4, n° 1.

P. 286, n. 1 a se pune la locul ei bucata din 10 August 1475.

P. 327, r. 3 de sus, trebuie de sigur: cornua, nu comma.

P. 365, r. 8 de jos cetește: Knechten pentru: Knechtt.

P. 449, r. 12 de jos: probabil trebuie: locum, nu lacum.

P. 453, n° dccccxii, în trimetere: XXVII ca volum al „Analelor“.

P. 454, n. 2, r. 10 de jos cetește: p. 278 pentru: 273.

P. 469 n. 1 a se suprimă notițele despre Moțoc.

P. 642, n° mxcxi, r. 14 de jos, a se suprimă virgula după „iniuste“.

P. 773, n° mxciv, în iscălitură: Cocrișel.

P. 784-5, n° mdcxiii. Fiind birău Simon, actul trebuie așezat de la 1635 înainte.

P. 786, n° mdcxvii, pare a fi iscălit: Cârstea.

P. 790, n° mdcxxv. Judele fiind Gașpar Züch, e a se mută la: 1629 și urî.

Pp. 358-9. Scrisorile lui Ali Maghiarogli sunt date, într-o lectură pe alocurma mai bună, și în „Foaia“ lui Bariț.

P. 881, r. 1 de jos, cetește: sunt, pentru: este.

P. 895, r. 10 de sus cetește: is pentru: s.

P. 898, r. 5 de sus cetește: ș'au.

P. 900, r. 20 de jos cetește: iobagul lui Ștefan Erdély.

P. 935, n° mccccxiv, cetește: Beldy Clement pentru Coloman.

P. 967, r. 1 de jos cetește: de, în loc de: ae; r. 4 de sus cetește: Elimie, pentru: Epimie.

P. 969 n. 3 cetește: Alexandru Coconul, pentru: Alexandru Iliș.

Pp. 970-1. n° mdcclviii, cetește: Ștefan pentru: Gabriel Bethlen.

Pp. 982-3, n° mdcclxii, cetește: Lupu pentru: Radu Cuparul.

P. 1009, n° mcmvi, r. 10 de sus cetește: lăș[ai].

P. 1114 pare a fi: din Sângiorz, pentru: Gheorghe Szent.

P. 1118, r. 1 de jos cetește: 56 pentru: 86.

P. 1250, r. 8 de jos cetește: ca niște hoți.

P. 1269, suprimă nota: Trembowla.

P. 1285, n° mccccxxviii, cetește: Mihnea al III-lea pentru: Mihnea-cel-Rău.

P. 1325, n° mccccxxxvii, r. 3 de jos cetește: cșuacșin.

- Pagina 1390, n^o MMDLI: chorol; n^o MMDLII: Krystou.
 P. 1429, n^o MMDCLXI cetește: tăia, pentru: lăsa.
 P. 1434, r. 1 de jos cetește: aceste pentru: acestea.
 P. 1451, n^o MMDCLXIX, r. 1 de sus cetește: Rocusky pentru: Rocinsky.
 P. 1473, n^o MMDCLXXXIII cetește: Stančul pentru: Stăncul.
 P. 1509, n^o MMDCCXLIV, r. 4 de jos cetește: cererea *lor* de a *li*.
 P. 1662, r. 19 de sus cetește (partea românească): din Popfalu.
 P. 1748, r. 28 de jos cetește: Brad pentru: Bran.
 P. 1407, n^o MMDXCVII, mențiunea tatălui, Vornic și el, arată că scrisoarea e a lui Gheorghiță Postelnicul, nu a lui Davidel.
 P. 1425, r. 5 de sus, cetește: Popențe pentru: Copențe.
 P. 1427, r. 11 de jos cetește: aurare pentru: aure.
 P. 1786, r. 14 de sus, cetește: brassoviensi.
 P. 1806, n^o MMMCCCLXXXI, r. 2 de sus cetește: Tărnave, pentru: Tărnove.
 P. 1810, n^o MMMCCCLIX, ultimul rând cetește: coloniale.

Actele din Arhivele Comitatului Bihorului le public după copii dăruite Academiei Române. Copiile erau foarte slabe, dar am crezut că, neputându-se căpăta altele mai bune, se pot întrebuința și acestea după îndreptările posibile.

Traducerea actelor ungurești s'a făcut pentru partea a doua aproape în întregime de d. V. Caba.

TABLA NUMELOR

A

- „Aanka“ (localitate), 1411 (2607).
Abafala. V. Huszár (Petru).
Abaujvár. V. Perényi (Emeric și Petru de).
Abasfalva. V. Radwanczy.
Abaza-Paşa, 998-9 (1892), 1000 (1894).
Abăza (Ilie), 1453 (2704), 1454-5 (2707, 2709).
Abrud, 227 (411).
Achel (Ștefan, cubiculariu al regelui Vladislav Jagello), 202 (365).
Adrianopol, 29 (48), 74 (128), 239 (435), 389 (735), 394-6 (746-7), 629 n. 1, 1325 (2436) și n. 2.
Africa, 512 n. 1.
Aga Leca, 770 (1569).
Aga Radu (supt Mateiu Basarab, 1645), 1130 (2104), 1131-2 (2106-9), 1133-4 (2111), 1135-6 (2114), 1138 (2117), 1479 (2796).
Aga muntean din 1765, 1728-9 (3241).
Aghireș, 701 (1291).
Agiud, 19 (26). (Antal de), 458 (832).
Agnetheln. V. Agnita.
Agnita, 758 (1480).
Agram (Eberhard, episcop de), 1826 (3).
Agram (Ioan, episcop ales de), 5 (5).
Ahmed (Sultan), 858 (1713), 864-5 (1726), 868 (1731), 871-2 (1736), 1205-6 (2262).
Alud, 86 (149), 228 (411), 260 (475-6), 358-9 (670-1), 453 (843), 472-3 (877), 513 (947), 602 (1127), 640 (1187), 646 (1198), 685 (1265), 741 (1403), 914-5 (1788), 953 (1833), 1498-9. (bălcu), 458 (838). (sobor românesc din, la 1569), 638.
Aknay (Gheorghe). **V. Ocna** (Gheorghe din).
Alămor („Zyntyn Boy“ din), 662-3 (1225).
Alba (comitat), 508 (937), 522 (956), 766 (1542). (comite de). **V. Ilswa**.
Alba-de-Jos, 1761-2 (3337-9), 1767 (3345), 1777 (3357).
Alba-Iulia, 90 (155), 107-8 (193), 229 (414), 307 (564), 328 (608), 329 (610), 363 (679-80), 390 (437), 418-9 (776), 438 (806), 449-50 (837), 450-1 (837), 455 (846), 456-7 (849), 471 (875), 479 (890), 483 (897), 526-7 (963), 536-7 (986-7), 540 (992), 541-2 (995-6), 547 (1005), 548-9 (1007, 1009), 550-1 (1013), 553 (1017), 571-2 (1055-6), 573 (1059), 580-2 (1073, 1075-80), 583, 584-5 (1084-5), 586-7 (1089-90), 589, 611 (1141), 612 (1143), 629-30 (1174-5), 638-9 (1185), 640-1 (1188-9), 645 (1196), 646 (1198), 647-8 (1200-1), 652-3 (1209, 1211), 655-6 (1214-5), 657 (1217), 659 (1220), 662-3 (1225), 669 (1240), 673 (1248), 675-6 (1251), 677-8 (1255), 681 (1260-1), 685-6 (1265-6), 689 (1272), 697 (1283-4), 701 (1292), 702 (1293), 703 (1296), 704, 712 (1310), 714-5 (1313), 716-7 (1316), 723 (1327-8), 725 (1331), 726 (1333), 729-30 (1337-8), 731 (1341), 732 (1349), 734 (1358), 735 (1361-2), 739 (1387, 1393), 743 (1414-6), 744 (1418-24), 745-6, 747 (1439-44), 748 (1445-6), 749 (1450-1), 754 (1461-2, 1464-73), 757 (1476-9), 759 (1489-90, 1492), 760 (1500-3, 1506), 762 (1508), 763 (1515), 764 (1528), 765-7 (1533-7, 1539-46, 1548-51), 768-9, 770 (1564, 1570-1, 1574), 773 (1594), 796 (1630), 798-9 (1634-5), 804 (1642), 825, 832 (1677), 835-7 (1681-2), 838-41 (1684-7), 834 (1691), 841-7 (1693-7), 848-9 (1698-9), 858 (1714), 861 (1721), 863-4 (1724-5), 865-6 (1728), 867, 872-3 (1737), 875-7 (1741-3), 878-9, 881 (1747), 885, 894, 895-6 (1767), 903-4 (1778), 911 (1785), 912-4 (1786-7), 915-8 (1790-2), 928-9 (1805-6), 929-30 (1807), 944 (1822), 947 (1825), 952-3 (1832-3), 962-3 (1844), 978-80 (1867), 985-7 (1876-7), 990-1 (1882-3), 993-4 (1886), 1000 (1895), 1024-5 (1933), 1029-30 (1939), 1035 (1947), 1066-7 (1996), 1081 n. 3, 1087 (2020), 1094-5 (2033), 1097-8 (2032, 2037), 1100 (2039-40), 1108-9 (2052), 1117-8 (2064-5), 1123 (2076), 1124-5 (2086, 2088), 1132-4 (2107, 2111), 1137 (2115), 1141, 1143-4 (2126-7), 1163-4 (2163), 1168-9 (2173-4), 1172 (2178), 1181 (2210), 1184-5 (2219), 1187 (2224), 1189-90 (2227-9), 1200 (2251), 1201 (2253), 1204 (2258-9), 1209-10 (2270-3), 1212-4 (2279-80), 1215 (2282), 1246-8 (2323-6), 1255 (2340), 1256, 1263 (2352), 1275-6 (2360), 1292 și n. 1, 1327 (2441), 1348-9 (2469), 1351-2 (2431-2), 1363-4 (2495), 1378 (2523), 1396 (2568), 1421 (2625), 1440 (2672), 1457 (2715), 1461-2 (2737), 1468, 1494 (2827), 1495 (2829), 1497 u. (2830), 1498, 1500 (2831), 1502, 1509 (2843), 1547-8 (2927), 1554, 1571-2 (2963-4), 1578 (2974), 1588-90 (2981-2), 1593 (2986), 1609 (3009), 1627 n. 1, 1720 (3224). (arsenalul), 760 (1498), 769 (1560), 1776-7 (3357). (tabăra din), 331 (615). (dieta din), 744 (1420). (Catehismul românesc din), 1292. (Gheorghe Zazvárosi din), 493.
Alba-Iulia (episcopi): (Geublinus), 3 (3). (Petru), 4 (4). (Dimitrie), 5 (5). (Maternus), 6 (7). (Martin), 1826 (3). (Gheorghe), 23-4 (36), 26-7 (42). (Ladislau), 125 (227-8). (în 1498), 149 (272) și n. 1 (Nicolae), 163 (301). (în 1508), 182 (Francisc Varday), 229 (418). (în 1527), 295 (539). (Nicolae Gerendy), 307 (564).

- 310 (571). (în 1529), 319 (590-1), 325 (603). (în 1541), 404 (767), 406 (765). (Paul Bornemissa), 510 (942). (Dimitrie Naprágy). V. Naprágy (Dimitrie). (în 1735), 652 (3062). (alți episcopi), 1292.—(vicariu Adrian), 390 (737). (canonici). V. Turda (arhidiaconi de).—(prepoziți: Benedict, 1419), 10 (11). (Dimitrie, c. 1700), 1636. (prepozitul bisericii Sf. Nicolae afară de ziduri), 82 (142).
- Alba-Iulia** (fișpani). V. Bethlen (Francisc) și Gerendy (Petr). („provizori”), 315 (581). (inspector al monedei în 1722), 1603 (3000). (diacul Ioan, cămăraș), 72.
- Alba-Regală**. V. Stuhlweissenburg. (Prepozitul Dominic), 85 n. 1.
- Albac**, 1776-7 (3357).
- Albaneză** (limbă), 1622 (3024).
- Albert** (rege al Ungariei și al Romanilor), 25-7 (39-42).
- Albes**. V. Zolyomy (Elizabeta de).
- Alden Meresch** (personaj ardelean), 791 (1626), 792.
- Aldeș** (Stan, boier al pretendentului muntean Dan fiul lui Dan), 53 (92), 54 n. 1.
- Aldorf**, 174-5 (321), 267-8 (479), 1350 (2471).
- Aldorf-de-sus**, 113-4 (204), 337 (624), 346-7 (645).
- „Aldoyle”** (Postelnic muntean, 1585), 699-700 (1288).
- Alessio**, 100 n. 1.
- Aleșd**, 1161-2 (2161).
- Alexe** (boier din Țara-Românească, 1751), 1685 (3115).
- Alexandru-Vodă**, fiul lui Basarab (Domn al Țării-Românești), 1 n. 1.
- Alexandru-Vodă cel Bun** (Domn al Moldovei), 10 n. 2, 15-6 (20), 37 (63), 55 n. 3.
- Alexandru-Vodă Aldea** (Domn al Țării-Românești), 15 (19), 21-2 (32).
- Alexandru-Vodă cel Tânăr** (Alexăndrel) (Domn al Moldovei), 55 n. 3.
- Alexandru-Vodă Sandrin** (fiul lui Ștefan-cel-Mare), 116 (208) și n. 1, 117-8 (211). (Omul său Ladislau), 116 (208).
- Alexandru-Vodă Cornea** (Domnul Moldovei), 398 (752).
- Alexandru-Vodă Lăpușneanu** (Domn al Moldovei), 400 n. 1, 488 (907), 489, 491 (913), 495 (917), 496-8 (919-22), 499-500 (924), 501 (927) și n. 1, 527 (963), 528 (967), 529 și n. 1, 530-1, 532 (973, 976), 533, 534 (980-1), 535 (983), 536-7, 538 (988), 539-41 (991, 993-4), 542 (997), 543, 544-5 (1001-2), 546-8 (1003-6), 547 (1007-8), 549-50 (1010-12), 551-2 (1014-5), 553 (1018), 554-7, 561 (1033-4), 562-71, 573-4 (1058-60), 575 (1063), 577 (1068), 591 (1099-100), 592-3 (1102-3), 596 (1109), 597 (1111-2), 598-9 (1113, 1115-6), 600-1 (1118-9, 1121), 602-5 (1123-6), 606-7 și 606 n. 1, 608, 609-10 (1138), 610, 611 (1140, 1142), 612-3 (1144-6), 614-5 și 615 n. 1, 616 și n. 4, 617 (1153-6), 619, 621-2 (1161), 622-3, 624-5 (1164-6), 627 (1169), 628-9 (1171-2) și 629 n. 1, 631 (1177), 643-4 (1194), 671 n. 3, 740 (1397), 1080 u. (2014). (medicul său Albert, 554-6 (1021). (medici), 554 (1020). (notariul), 531 (973). — (oamenii săi: Crăciun), 722 n. 3. (Cristea sau Cristofor, paic), 526 (962), 553 (1018), 557 (1025). (Jitian), 542 (997), 545-6 (1002). (Lazăr), 533 (978), 602-3 (1124). (Marian), 614 (1147). (Măndrea), 558 (1028). (Mateiu), 614 (1149). (Polițan), 612-3 (1144). (Stângaciu Ivan), 722 n. 3. (biserica făcută de el în 1561), 568 (1050). (dă voie de negoț liber cu Ardealul), 597 (1112).
- Alexandru-Vodă Mircea** (Domn al Țării-Românești), 629-30 (1174), 656-7 (1216).
- Alexandru-Vodă Potcoavă** (uzurpator în Moldova), 669 și n. 1.
- Alexandru-Vodă Coconul** (Domn al Moldovei și al Țării-Românești), 969-70 (1857) și 969 n. 3, 971 (1859), 972 (1860), 975 (1864), 977-8 (1866), 1364-5 (2496).
- Alexandru-Vodă Iliș** (Domn al Moldovei și al Țării-Românești), 891-2 (1760-1), 895 (1766), 896-7 (1768), 897-8 (1771-2), 899-903 (1777), 912 (1788), 915 (1789-90), 919 (1794-5), 985 (1875).
- Alexandru** (prinț bulgăresc din veacul al XV-lea), 10 n. 2.
- Algyogy**. V. Geoagiul-de-jos.
- Ali-beg** (Mihalogli; de Nicopol), 61-2 (106-7), 67 (117), 88 (152), 100 n. 1, 101 (180) și n. 1, 105 n. 1, 106 n. 1, 111, 112 (200), 114 n. 1, 115 (206), 117 (210) și n. 1, 134 (243), 250 (452).
- Ali-Pașa de Timișoara** (1660 u.), 1298-9 (2398), 1302, 1310 (2413), 1312, 1314-5 (2418).
- Almady** (Valentin), 334 (619), 357 (666).
- Almakerek** (Nicolae, fiul lui Lupu de), 33-4 (56).
- Almas**. V. Amlaș.
- Alpestess**. V. Peștișul-Mare.
- Alsó-Csernat**. V. Cernatul-de-jos.
- Alsó-Kenyér** (Clement de, pleban), 229 (414).
- Alte Schanz** (drum din Ardeal spre Țara-Românească), 1740 (3301).
- Altham** (de), 883 (1750).
- Aljina**, 448-9 (836), 665-6 (1232: și judele Ioan Gerendy).
- Alvincz**. V. Vințul-de-jos.
- Amendt** (Andreas, spion și agent în Moldova). V. Bistrița (cetățeni).
- Amlaș**, 47 (82) și n. 3, 72 n. 1, 99 (176), 385-6 (728). (prădat), 57 n. 1. (în titlul Domnilor Țării-Românești), 12 (13), 38 (65), 45 (79) și n. 1, 57 n. 1.
- Amorosi** (Giambattista, nemeș în Moldova), 739 (1388), 775 (1602). (omul său Dima Palavără), 775 (1602).
- Anastasia** (episcop de Vad). V. Vad.
- Anatolia**, 30. (oaste din), 395 (746).
- Andrássy** (Iosif, vice-notariu, 1784), 1751 (3320), 1752-3 (3322-3), 1756 (3328).
- Andreiu** (Sf., rege al Ungariei), 1577.
- Andreiu** (boier în Țara-Românească, 1415), 8 (10).
- Andronicus** (Tranquillus, agent diplomatic și scriitor), 363 (80).
- Angyalossy** (Ioan), 939. (Mihail), 938 (1817), 942 (1820), 986 (1877).
- Antiohia** (patriarhul Macarie de, și nepotul său Petru), 1279 (2366).
- Antonie-Vodă** (din Popești, Domn al Țării-Românești), 1574 (2967).
- Antonie-Vodă Ruset** (Domn al Moldovei), 1367-8 (2502), 1369 (2508), 1371-2 (2511) și 1371 n. 2, 1391 (2556), 1407 (2597).
- Apa-Neagră** (localitate), 444 (829).
- Apadia**, 1790.
- Apaffy** (nobil ardelean, 1582), 689 (1272). (nobil ardelean, răscumpărat de la Tataři, 1660), 1297. (Leonard), 174-5 (321).
- Apaffy** (Mihail, principe al Ardealului), 1315 (2418), 1316-8 (2420-2), 1321 (2429), 1322 (2431), 1324 (2434), 1326-7 (2439-41), 1329 (2444), 1330-1 (2446), 1337, 1338 (2451), 1340-1 (2454-5), 1344-6 (2463-4),

- 1347-9 (2468), 1351 (2477), 1352-4 (2479-81), 1356-7 (2485, 2487), 1361-4 (2493-5), 1365 (2497), 1374 (2513), 1375, 1377 (2521), 1378 (2523), 1380 (2537), 1384-5 (2538), 1386 (2541), 1387-8 (2545-6), 1392 (2559), 1393-4 (2561), 1414 (2614), 1421 (2625), 1428 (2639), 1492, 1494 (2827).
- Apaffy** (Mihail al II-lea, principe al Ardealului), 1612-3 (3013).
- Apaffy** (Nicolae; veacul al XVI-lea), 174-5 (321), 315 (581), 316 (583), 317 (585), 331-2 (616). (Nicolae; veacul al XVIII-lea), 1360, 1366 (2498). (mama lui), 1366 (2498). (Ștefan), 1089-90 (2027).
- Apanagfalu**, V. Apaffy (Nicolae).
- Apața** (pădurea din), 322 (597).
- Apold**, 33 (55). (-ul-de-sus), 191 (348).
- Apor** (Ladislau), 15-6 (20). (Ștefan), 1011 (1909).
- Apostolu** (Mano, negustorul lui Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1491 (2824), 1518 (2864), 1520 (2868-70), 1535 (2906), 1547 (2927). (soția lui, Zamfira, nora și nepotul Constantin), 1623 (3029).
- Arad**, 1578 (2974), 1768-9 (3347), 1786, 1792, 1826 u. (4). (-ul Nou), 1786, 1792. (comitat), 1637 (3045), 1751 (3321), 1757 (3329), 1771 u. (3351), 1777-8 (3358), 1790.
- Arad** (episcopi de: Ioanichie Martinovici), 1830. (Isaia Diacovici), 1828. (Vichentie Ioanovici), 1617 u., 1621 u., 1630 (3039), 1827. 1830. (Isaia Antonievici), 1637 (3045), 1643 (3052), 1648-9 (3061), 1661 u., 1665 (3073), 1668 (3076), 1669, 1670 (3083), 1673 (3087), 1827, 1832. (Sinesie Ivanovici), 1693 u., 1697-8, 1708-9, 1710-1 (3179), 1827, 1831. (vicariul Ignatie, 1737). 1670 (3080). (vicariul „Ixiar“, 1753), 1693 u. (gardianul Anton), 1830.
- Aranyas-Beszterce**, V. Bistrița-Aurie.
- Aranyasok**, 309 (569).
- „**Árás**“, 1809 (3451).
- Ardeal** (episcopi) V. Alba-Iulia (episcopi).
- Ardeal** (guvernatori):
- Frank fiul lui Konya, Voevod, 5 (5).
- Stibor, Voevod, 6 u. (8 u.), 1822 u. (3).
- Ladislau de Chak, vice-Voevod, 7 (9), 18 (24).
- Lorand Lepes, vice-Voevod, 23-4 (36), 24-5 (38).
- Desideriu de Losoncz, Voevod, 27 (42).
- Nicolae Ujlaky, Voevod, 27-8 (43).
- Ioan Hunyady, Voevod. V. Hunyady (Ioan).
- Gheorghe de Bala, Marcu de Herepe, Ștefan Janussy, vice-Voevozi, 34 (57).
- Gheorghe de Bykal, vice-Voevod, 36-7 (63).
- Ioan de Sankt-Georg și Pösing, Voevod, 51 n. 3, 61-2 (106-7).
- Ioan Pongrácz de Dengeleg, Voevod (și soția), 59 (101), 66, 67 (117), 69 (121), 70, 71 (125), 78 (137), 86-7 (149) și 87 n. 1, 90, 92 (162), 97 (171), 99-100 (177).
- Dominic de Bethlen, vice-Voevod, 67 (117), 71 (124) și n. 1, 72 n.
- Ioan Rhedey, vice-Voevod, 70 (123) și n. 2.
- Dominic de Ikhtar, vice-Voevod, 76 (132).
- Ștefan Báthory, Voevod, 79 n. 3, 85 n. 1, 92 (162), 93 n. 2, 94 (165), 95 (167), 98 n. 2, 102-3 și 103 n. 1, 104-5 (185-7), 106 (188-9) și n. 1, 107-8 (191-4), 109-10 (197-8), 111-2 (199-200), 114-5 (203-6), 117 n. 1, 118 (212), 119 (214), 121-2 (220-1), 123 (224), 126 și n. 2, 128-9 și 128 n., 130-1 (236), 134 (243), 135 (246), 286 n. 1.
- Blasiu Magyar, Voevod, 80 (139), 84 (145), 99-100 (177).
- Ștefan Erdély de Somkerek, vice-Voevod, 87 (149), 90 (157), 92-3 (162).
- Gheorghe Bethlen, vice-Voevod, 936 (163).
- Petru Gereb, vice-Voevod, 98 (174), 98-9 (175), 101 (179), 129, 130-1 (236).
- Ștefan Horváth, vice-Voevod, 119 (205), 124 (226), 129, 130-1 (236).
- Ștefan Thelegdy, vice-Voevod, 131-2 (238), 132-3 (240).
- Ladislau de Losoncz, vice-Voevod, 135 (244-5), 137 (248), 139 (252).
- Bartolomeiu Drágfy, Voevod, 135 (245), 136 (247-8), 138-40 (250, 252-3), 141 (256), 143-4 (261-2), 146-7 (266-7), 147-8 (269-71), 150 (274).
- Ladislau de Losoncz, Voevod, 138-9 (250, 252), 139-40 (253), 141 (256).
- Paul de Magh, vice-Voevod, 157 (287).
- Petru de Skt.-Georg și Pösing, Voevod, 151-2 (276-7), 156 (284), 157 (288), 159 (293), 164 (302), 165-6 (305), 168 (308-9), 187 (341), 192-3 (351), 195-6 (357), 197-8 (360), 199 (361), 202 (365). (Secretariul Ladislau), 168 (308).
- Leonard Barlabassy, vice-Voevod, 161 (296), 164 (302), 165 (304), 193 (351), 204-5 (369), 205-6 (371), 206 (373), 217-8 (392), 222 (403), 250 (452), 253 (461), 260 (475), 264-5 (484), 266-7 (487-8), 272 (497-8), 280-1 (508), 282 (511).
- Benedict de Thur și Ladislau Czerthlynger, vice-Voevozi, 172 (316).
- Nicolae Thuróczy (vice-Voevod), 217 (391), 219-20 (397).
- Ștefan Báthory al II-lea (1521-2), vice-Voevod, 255, 256 (466-7), 259-60 (474), 265 (485). (omul său Marcu), 259 (474).
- Ștefan Thomory, vice-Voevod, 264-5 (483-4), 266-9 (487-90) și 268 n. 1, 281 (509).
- Nicolae de Macedonia, vice-Voevod, 294 (537).
- Petru Perenyi, vice-Voevod, 294 (537), 295-7 (500-1), 311 (572).
- Alexie Bethlen, vice-Voevod, 309-10 (569), 311 (572), 312 (574), 313-4 (577), 324 (601), 331 (615). (soția și fiii, fiul adoptiv Wolfgang), 326 (604).
- Francisc Kendy, vice-Voevod, 359-60 (670-1), 500-1 (925-7), 503, 504 (933), 505 (934), 507-8 (936-7), 509, 510 (943).
- Emeric Balassa, vice-Voevod, 381 (720), 385-7 (728, 730), 394 (746).
- Ștefan Majláth, vice-Voevod, apoi căpitan, 376 (708), 380 (716), 389 (735) și n. 3, 392 (741) și n. 6, 394 (745-6), 396 (749), 397 (751), 398, 401-2 (758) și 401 n. 4, 402-3, 404-5 (762-3), 405 n. 1, 2, 406-7 (765), 417-8 (775) și 417 n. 1, 437-8 (820), 442 n. 3, 446, 466 (866), 475-6 (883). (mama), 437-8 (820).
- Ladislau Mykola (vice-Voevod), 419 (777), 420-1 (779, 781), 422-6 (782, 786), 430 (800), 434-5 (833), 449-51 (837-8), 457 (849).
- Andrei Báthory I-lu, Voevod, 494 (916), 408 n. 1.
- Ștefan Dobó, Voevod, 499, 500-3 (925-31), 504, 505 (934), 507-8 (936-7), 509, 510 (943), 511-3 (945-6), 513-4 (948).
- Statele revoltate din 1601, 770-1 (1572, 1577, 1582).

- Comisari imperiali în 1604, 816 (1660).
- Ardeal** (Bani: Gheorghe, fiul lui David), 33 (56).
- Ardeal** (căpitani-generalii). V. Hagymassy (Cristofor).
- Ardeal** (ocne și cămărași), 1556. (Albert), 72 (133). V. și Alba-Iulia, apoi Batthyányi (Gheorghe), Chechy (Gheorghe), Czobor (Emeric), Istvanffy (Ștefan), Tharczay.
- Ardeal** (inspectori generali, 1703), 1497 u. (2830).
- Ardeal** (judecători ai Curții: Ștefan, din 1591), 708-9 (1304).
- Ardeal** (comisari de drumuri), 1799 (3394).
- Ardeal** (nemeși), 762 (1511). (în orașe), 760 (1493-4, 1496). (fugari în 1599), 745 (1426). (posesiuni), 1498.
- Ardeal** (dieci: Lucaciu, 1582), 689 (1272).
- Ardeal** (medici: Andreiu), 559 (1029), 560 (1032). (Petrul), 190-1 (347).
- Ardeal** (curieri: Nicolae, din 1502), 157 (288).
- Ardeal** (răscoala din 1467 împotriva lui Matiaș Corvinul), 67 n. 7. (despăgubire de războiu, 1599), 741-2 (1407).
- Ardeal** (Biserica):
- Funcționari bisericești la catolici, luterani calvini, 1641-2, 1660 (3068). Catolici, 625 (1167), 626, 1656 (3067).
- Ardeal** (comerț): negustori ardeleni în Moldova, 399-400 (754), 645 (1296).
- voie de — cu Moldova (1564), 599-600 (1117).
- export de fructe, oprit, 1738 (3284), 1746 (3317).
- exportul oprit în genere spre Moldova, 1006 (1901).
- competență judiciară în procese mixte cu sușii munteni, 1810 (3458).
- negustorul Anton (1500), 194 (346).
- diacul Ioan, negustor în 1602, 799 (1634).
- supuși turci ca negustori, 1723-4 (3236).
- bresle săsești, 1803 (3418).
- economi de vite, 1726, 1727 (3236), 1729-30, (3243), 1737 (3278), 1770 (3349), 1802 (3409), 1805-6 (3429-30).
- vite din Ardeal în Moldova, 1205 (2261).
- oi în Principate, 1552, 1567-8 (2957).
- vieri, vin, 1472 (2779), 1498-9, 1633. (vinuri străine în), 1497 (2829), 1547-9 (2928). (vinuri exportate din), 1545-6 (2824-5), 1620-1 (3022).
- drumul spre Moldova, 523 (958), 702 (1293), 853-4 (1704-5), 928 (1805).
- Ardeal** (dajde; și iertare de), 755 (1467). (a orașelor), 1797 (3377).
- Ardeal** (dijmă și dijmari), s21 (1665), é6é0 (3009). (a ogoarelor), 1782. (arenda ei), 1337.
- Ardeal** (hotare), 19 (26), 244 (445), 1736 (3274).
- cu Principatele, comisiunea din 1765, 1723 (3235).
- cu Țara-Românească (1776), 1740 (3298).
- în 1795, 1807 (3438).
- păduri la hotarul spre Moldova, Țara-Românească și Banat, 1733 (3260).
- Ardeal** (lemne din pădurile regale), 21 (31).
- Ardeal** (lucrători din — în Moldova, la 1553), 491 (913).
- Ardeal** (luntri regale), 115 (207).
- Ardeal** (mercenari), 107 (192), 183 (333), 278 (504), 333 (618), 352 (658), 368 (689), 379 (714), 406-7 (765), 422 (783), 581-2 (1078), 585 (1085), 587-8 (1091), 1721-2 (1324). (în 1621), 917 (1791). (pentru Mihai Viteazul), 731 (1344). (Iefi), 771 (1578).
- Ardeal** (mine), 419 (777), 1603 (3000). V. mai sus: ocne.
- Ardeal** (nobili și Sași; pact contra țeranilor), 24-5 (38).
- Ardeal** (oaste), 182, 294 (537), 389 (736), 402 (359-60), 421 (781), 422-3 (783-4), 564 (1039). (în ajutorul lui Mihai Viteazul), 732 (1349). (în Moldova, la 1595), 731 (1341). (oprită de a trece în Moldova la 1618), 876-7 (1743). (pedestri în Polonia și Moldova), 677 (1253).
- Ardeal** (*Postmeister*), 1552.
- Ardeal** (Francisc, preot, în 1555), 513-4 (948).
- Ardeal** (tribut, bir: 1574), 657 n. 1. (în 1602), 797-8 (1632). (în 1608), 832 (1677). (în veacul al XVII-lea), 1318 (2422), 1496.
- Ardeal** (unire, prin închinarea Moldovei, cu aceasta), 207 (375), 730 (1339), 731 (1345).
- Ardeal** (vagabonzi), 1499.
- Ardeal** (vamă pentru negustorii români în 1549), 472-3 (877).
- vamă și vameși, 1556-7 (2939), 1496. (creștere la 1710), 1546 (2925).
- Ardealul și Românii.**
- Români, 72 n., 115 (206), 242 (440), 289 (526), 996 (1890).
- cnezi. V. cnezi.
- Voevozi (Moga), 33 (55). (alții), 625 (1167), 1735 (1365).
- nobili în Ardeal (1339), 6-7, 8.
- ajută pe Turci în 1433, 20 (27).
- răscoala din 143s, 24-5 (38).
- uciși de Vlad Țepeș, 57 n. 1.
- pradă luntri cu sare, 99-100 (177).
- uciși în Ardeal, 143 (261).
- din Făgăraș, ard sate săsești, 160 (294).
- colonli la nobili (1506), 174-5 (321).
- fură piei, 190 (346).
- închiși, 191 (348).
- ieau cai, 193 (352).
- colonizați în Ținutul Bistriței, 195 (356).
- strică ogoarele între Sași, 217-8 (392).
- pradă negustorii sași, 233-4 (425-6).
- prinși, 263 n. 1.
- făgăduieli de libertate din partea „Omului Negru”, 295 (539).
- putința unei răscoale a lor, 295-6 (500).
- legături cu Țara-Românească (1527), 297 (543).
- dajde pentru folosința pământului (1592), 716 (1315).
- boală între ei (1623), 924.
- fugari în Țara-Românească, 1151 (1249).
- fugari în Moldova, 1347-8 (2468).
- cresc la număr în dauna Ungurilor (1676), 1363-4 (2495). (a Sașilor), 1550. (a amândurora), 1659.
- și Casa de Austria, 1650.
- fugari din Ținutul Bistriței în Moldova (1683), 1386 (2541), 1650.
- și răscoala lui Francisc Rákóczy, 1501 u., (1834).
- fugari în Țara-Românească, 1566 (2956), 1671 (3083), 1706 (3167), 1797 (3379).
- prigonirea — lor neuniți, 1672 (3085).
- critica — lor uniți, 1735, 1649-50 (3062).
- prigonirea de consăteni a — lor uniți, 1660 u., 1664 u., 1693 u., 1696 u.
- batjocoriții trec în Principate, 1679 (3101).
- oprirea femeilor de a trece în Principate, 1736 (3370).
- trecere în Moldova, 1737 (3280).

- starea lor în 1785 și măsuri de îndreptare, 1780 u. (3666).
- Români (dieci), 1226 (2294). (păstori), 625-6 (1167-8), 627-8 (1470). (văcari), 1145 (2119). (negustori), 512-3 (946), 912-3 (1786). (anume: Neagu, 1552), 486-7 (904). (Nicolae de, 1552), 487-8 (905). Români din vidicul Bistriței în 1499, 502 (929), 572 (1057), 580 n. 2.
- Români de lângă Cluj, 161 (296).
- din părțile Cohalmului, 195-6 (357).
- de lângă Dej, 174 n. 1.
- din părțile Făgărașului (în ceartă cu Sașii), 161-2 (297).
- din părțile Inidorii, 296 (541).
- din Pricaz, 167 (307).
- de pe la Sas-Sebeș, 504 (933).
- din părțile Sibiului, 716 (1315).
- Români (Biserica lor:) Vlădica din 1563, 582 (1080). V. și Sângiorz (Vlădica Gheorghe de).
- Români (ca ostași). (în Ardeal), 109-10 (197), 309-10 (569), 502 (929), 572 (1057), 996-8 (1890). (la Mihai Viteazul), 771 (1577, 1580). (în 1603), 801 (1638). (contingent bistrițean în Țara-Românească), 1059-60 (1984). (păzesc muntele Bistriței), 721 (1322), 939-40. (în legiunile lui Carol al VI-lea), 1645 (305-6). (în oastea Moldovei), 1179 (2205). (în oastea Principatelor, la 1646), 1151-2 (2141). (la vânători princiare), 1146 (2131).
- Români Episcopi și Mitropoliți: Cristofor, 659-60 (1221).
- Eftimie, 647-8 (1201), 653-4 (1211-2), 665-6 (1215), 659-60 (1221), 967 (1851).
- Ghenadie I-iv, 689 (1271).
- Spiridon, 878 (1744).
- Dosofteiu, 946, 965-6 (1849), 967 (1851).
- Ghenadie al II-lea, 963 (1845), 967 (1852), 1011-2 (1910), 1020-1 (1927).
- Benedict, 982 (1871), 1666 (1997).
- Ilie Iorest, 1066-7 (1996), 1109.
- Ghenadie al III-lea, (Gheorghe de Putivla), 1289 (2385), 1291-2 (2391).
- Sava Brancovici (1662), 1313-4 (2419). V. și Brancovici (Sava).
- Iosif, 1376 (2520).
- Ioasaf, 1380 (2527).
- Varlaam, 1421 (2625), 1440 (2672).
- Teofil, 1453 (2705), 1455 (2710), 1457 (2715), 1461-2, (2747).
- Atanasie, 1494 (2827), 1591 (2984), 1628.
- Ioan Nemeș de Pataky, 1598, (2993), 1605-6 (3005), 1607-8 (3007), 1609 (3009), 1614-5 (3015), 1617-8 (3017), 1623-4 (3030), 1625 (3033), 1627 (3036), 1628, 1656 (3067), 1657.
- Ioan Inochentie Clain, 1625-6 (3033-4), 1630 (3039), 1635-6, 1638 (3046), 1641 u., 1649-54 (3062-4). (și „teologul” său), 1658.
- Gherasim Adamovici, 1804 (3426).
- episcopii cercetează satele cu alaiu prea mare (1593), 716-7 (1316).
- Ardeal (dajdea Vlădicăi și alte venituri vlădicești), 967 (1851), 969 (1856), 1109.
- protopopi români, 628 (1170) 1020 (1097), 1089 (2026), 1108-9 (2052), 1182 (2211), 1190 (2230), 1380 (2527), 1390 (2553), 1398-9 (2574), 1440 (2672), 1458 (2718), 1509 (2843), 1592 (2984), 1605 (3004), 1615-8 (3016-7), 1657, 1661, 1664 (307), 1782. (Ioan, „chip vlădicesc”, locuitor al episcopului Ghenadie), 969 (1856), 1289 n. 2. (protopopul Mateiu, 1705), 1509 (2843). (protopopul Mihail Pop, 1763), 1665 (3072). (jurați pe lângă protopopi), 1421 (2625).
- preoți români, 578 (1069), 963 (1845), 967 (1851), 1226 (2294), 1781 u., (Ioan, 1643), 1109. (Nicolae, 1650), 1183 (2216). (în Ținutul Bistriței), 946. (din Ardeal în Moldova, 1625), 946. (liturghii), 1660 (3069).
- (dijmele reformatilor și preoții români), 1511-2 (2846), 1635-6 (3044).
- (cercetare episcopală contra lor), 1552.
- (dajdea și birul, dijma lor), 969 (1856), 1166 (2167), 1380 (2527), 1453 (2705), 1511-2 (2846), 1552, 1558 (2935), 1591 (2984). (a uniților), 1599-600 (2996).
- (numirea lor), 1468.
- (porția lor), 1461 (2737).
- (claca lor), 1380 (2527).
- (privilegiul lor), 1291 n. 2, 1337, 1494 (2827).
- (sare pentru), 1641.
- (taxa lor), 71 (125).
- (uniți), 1467-8 (2757), 1486 (2819), 1489-90 (2821), 1600-2 (2997-8), 1601 u.
- (privilegiile lor), 1593-4 (2986-7), 1597-600 (2992-6), 1605-6 (3005), 1607-8 (3007), 1610 u., 1614-5 (1615), 1641 u., 1654 u., 1666-7 (3074).
- (supranumerari), 1467-8 (2757), 1052, 1591 (2984), 1593-4 (2987), 1601 (2998), 1641 u., 1688, 1707 (3175).
- (neuniți), 1380 (2527), 1467-8 (2757), 1486 (2819), 1489-90 (2821), 1601-2 (2998), 1606 (3005), 1615-7 (3016), 1643 (3052). (ordinați în Principate, în Maramurăș și în dieceza Aradului), 1826 u.
- (serbători), 1638-9 (3047), 1673-4 (3087-8).
- („bigami”: căsătorii a doua oară), 1646-7 (3059), 1657. („curvari”), 1289 (2386). („vagabonzi”), 1798 (3387).
- soboare (de preoți și săteni), 1455 (2710). (-ul mare și „notareșul”), 1509 (2843).
- mănăstiri, 1468.
- călugări, 271-2 (495).
- călugărițe (1786), 1796 (3373).
- școli, 1658, 1782. (sătești), 1655 (3065). (naționale), 1781.
- școli (supt Gheorghe Rákóczy al II-lea), 1292. (de preoți), 1468.
- Biserica reformată pentru Români, 638-9 (1186).
- iobagi (nobili), 33 (54). v. tabla lucrurilor, iobagi. curieri în Moldova, 381 (720).
- Argeș, 84-5 (146), 94 n. 1, 108 (194-5), 111 (199), 113 n. 1, 126 (230), 183-4 (334) și 183 n. 3, 221 (400), 235 (429), 236 (431), 1738 (3297). (județ și cetățeni), 207 (374). (Bratul din, negustor), 207 (374). (Dragotă din, negustor), 153-4 (379-80).
- Argeș (mănăstirea de la), 244 n. 1. (egumenul Iosif, 1521), 254 n. 1.
- Argeș (Ținut), 1798 (3385).
- Arghiș (în Ardeal), 84-5 (146) și 85 n. 1, 94 n. 1, 281 (510).
- Arieș (Scaun), 987 (1878).
- Armași:

- Danciul (1508; Țara-Românească), 189 n. 4. (Mihail Hrizan), 746 (1435), 747 (1443).
 (-Mare în Țara-Românească, c. 1700), 1473 (2783).
 (-Mare; în Țara-Românească), 1770-1 (3350).
 (-Mare; în Țara-Românească, înainte de 1800, 1812 (3476).
 V. și tabla lucrurilor: Armași.
Armdorf (Kelemen de), 458-9 (852).
Armeni, 153-4 (279-80), 526 (961), 660-2 (1223-4), 773 (1593), 784 (1612), 856 (1710), 968 (1853), 1157 (2713), 1168-9 (2173), 1173 (2180), 1180 (2208), 1320 (2425), 1392 (2557), 1510, 1512-3 (2847). (Ilie al lui Hatori, 1699), 1470 (2769). (Luca, 1645), 1143 (2125). (Petru Grigorovici, agent al lui Mihai Viteazul), 816 (1559). (altul, 1687), 1410 (2606).
Armeni în Ardeal, 774 (1597), 1397 (2570), 1551, 1615 (3015). (din Moldova în Ardeal), 1076 (2008), 1342 (2458), 1345. (turci în Bistrița), 1422 (2627). (uniți), 1418-9 (2620-1), 1421-2 (2527). (pater Deodat, 1689), 1422 (2627). (Oxindie Virzirescu, misionar apostolic). V. Virzirescu (Oxindie).
Armeni în Moldova, 502 (1015). (în Suceava), 113 (203). V. și Suceava.
Armeni în Țara-Românească, 1480 (2804). (în 1700), 1481 (2807).
Armenlu (sat), 587 (905).
Arnăuți (în Ardeal, la 1703), 1503.
Aron-Vodă (Domn al Moldovei), 710-1 (1306-7), 711-2 (1309-10), 717-9 (1317) și 718 n. 1, 720 (1320), 721 (1323), 723, 727-8 (1335), 729-30 (1337), 731 (1742), 1005, 1070 (2000).
Arpașul-de-Jos, 197 n. 1.
Arvanitochori, 1622 (3026).
Arxavia (și drumul imperial pe la Căineni), 1555, 1588 (2980).
Asani (Căminarul Terii-Românești, 1707), 1517-8 (2862).
Asani (fiul lui Gheorghe), 1687 (3116).
Asia, 105 (157) și 105 n. 2, 117 n. 1, 462 n. 3. (mărfuri din), 1042.
Athyna, 385 (727).
Atos (călugări de la muntele —, în Ardeal), 1736 (3273).
Aurarul (Toma, în Moldova, 1522-9), 257 (470), 334 (623).
Austro-turcă (înțelegerea din 1789), 1801 (3404).
 V. și tabla lucrurilor: Aurari.
Avrig, 439 (822), 1589 (2982). (munții -ului), 1475 (2791). (popi din, în 1722), 1594 (2988).
Avrigelul-cel-Mic (obârșia), 1475 (2791).
Azov, 1089 (2025) și n. 1, 2; 1406 (2596).
Azsu-Beszerce. V. Bistrița-de-Jos.
Azzonfalva. V. Frăua sau Săcel.
- Băbădești**, 1800 (3398).
Babe (la) (localitate), 246.
Babolna. V. Babolna.
Baby (Ștefan, vameș), 1157 (2150).
Bacău, 116 (208) și n. 1, 117-8 (211), 371 (697), 421 (780), 974 (1862), 1225 (2293).
Bachy. V. Băcia.
Bachy (Francisc, preposit de Zips), 377 (711).
Băcia, 473 (878).
Bacifalău, 1729-30 (3243).
Băcs, 155-6 (284), 275-6.
Bacsi (Mihail, vice-șpan), 1617 (3017).
Bădăuți, 204 (368), 360 (672).
Badea (al Vameșului, boier muntean, 1413), 8 n. 12.
Baden (marchizul Ludovic de, comandant imperial), 1433-4 (2649).
Bădești, 1800 (3398).
Bădița Comisul, 254 n. 1. V. și Radu-Vodă Bădica.
Băgaciu, 1321 (2429).
Bagyony (Pavel Deák), 937.
Bahluiu (oraș). V. Hârlău.
Baia (Moldovei), 77 (135-6), 158 (239), 203 (366), 293 (535), 370-1, 610 (1139), 642-3 (1192), 713-4 (1312), 1084. (bâlcu din), 570.
 (juzi: Hans), 78 (135). (Vincentiu), 78 (135). (Petru Binder), 715 (1314).
 (vameși: Adrian), 290-1 (530), 292 (534), 310 (570), 317 (586).
 (orășeni: Avram), 657 (1218). (Andres cel bătrân), 292 (534).
 (Benedict), 371 (696).
 (Cristea Armeanul), 660-1 (1223).
 (Petru Dobry), 78 (135-6).
 (Iacob fiul lui Simon Henrich), 203 (366).
 (Gheorghe sau Grigore Kirschner), 644 (1195).
 (Nicolae Kirschner), 713 (1311), 733 (1350), 734 (1356).
 (Lazea, 1570), 643 (1192).
 (Petru Milner), 715 (1314).
 (Negrilă), 158 (239).
 (Andre Obel), 203 (366).
 (Petru Schneider), 644 (1195). (Wolfgang Sommer), 370-1 (696).
 (Petru Thar), 371 (696).
 (Văscan), 657 (1218). (Vlașin), 158 (239).
Baia (olteană) (Socol Lăgoșului din), 245.
Baia-de-Criș, 32 (54-5), 192-3 (351), 227 (411), 233-4 (426). (târgul dela), 1748.
Baia-de-sus sau **Baia-Spie**, 874-5 (1740), 1773 (3352).
Baia-Mare, 102 (181), 258-9 (472), 572 (1056) și n. 1, 593 (1104), 595 (1107), 703 (1296), 720 (1321), 724, 726-7 (1334), 728-9 (1336), 1033-4 (1945), 1389 (2548), 1766 (3443), 1773 (3351-2).
 (juzi: Luca Meszáros), 724, 726-7 (1334), 728-9 (1336).
 (Ștefan Szegedy), 1034 (1945).
Bala-Mare (Camera regală și cămărași), 247 (446), 250 (454), 259 (473).
Balezid I-iv (Sultan), 1822 n. (3).
Balezid al II-lea (Sultan), 119 (205), 124 (225), 131 (237), 145 n. 1, 147 n. 2, 157 (287), 169-70 (313), 180 (329), 201 (363), 214 (386). (Vizirii lui), 131 (237).
Balezid (fiul lui Soliman-cel-Măreț), 542 (996) și n. 1.
Baiul (munte, disputat de Râșnoveni), 711 (1308), 787 (1475), 1727 (3236), 1728 (3239), 1740-1 (3302-3), 1742 (3305), 1798 (3386), 1799 (3391, 3393), 1802 (3411), 1804 (3424), 1806 (3432).
Bajtay (baronul Ioan-Anton), 1765-6 (3273).
Bakó (Iacob, castelan de Beclean), 708-9 (1304).

B

- Baky** (sol ardelean la Poartă), 580 (1073).
- Bala**. V. Ardeal (vice-Voevozi).
- Băla** (?), 1182 (2214).
- Bălăceanu** (Constantin Aga), 1436 (2642). (Manda, fiica lui Ioan), 1672 (3085). (și surorile ei), 1679-80 (3103).
- Balas** (Deák), 904 (1779).
- Balassa** (familie, 1546), 450 (838). (Emeric). V. Ardeal (Voevozi). (Farkas), 357 (667). (Francisc), 162-3 (298-300). (Meinhard), 573 (1058). (Melchior), 572 (1056), 578 (1069), 595 (1107) și n. 1.
- Balassy** (familie, 162?), 883 (1750). (Francisc, sol la Turci), 886 (1753), 891-2 (1760-1). (Ioan, secretariu al lui Sigismund Báthory), 732 (1349). (contele Paul), 1669 (3077).
- Balászfalva** V. Blaj.
- Băloaclu**, 86 (148) și n. 2, 94 n. 1, 1498.
- Baldovin** (Logofăt muntean), 8 (10).
- Băleanu** (Gheorghe, boier muntean), 1290 (2388), 1366 (2499), 1369 (2505-6). (Grigore), 1604-5 (3002), 1744.
- Băleni** (sat), 1290 (2388).
- Bălgrad**. V. Alba-Iulia.
- Bali-beg** (Chiuciuc—, comandant de Belgrad), 276 (501), 406 (764), 417 (775).
- „**Balnitul**“ (localitate), 1476.
- Bálogh** (Ioan, 1563-4), 591 (1099), 598-9 (1115). (altul, 1689), 1422-3 (2628). (Mateiu), 1289 (2384).
- Baloș** sau **Băloș** (Teodor, Logofăt moldovean; în călugărie: Teofilact), 469 (869), 486 n. 1.
- Balotă** (căpitan muntean din veacul al XVIII-lea), 1505-6 (2837), 1541-3 (2917-9), 1544-5 (2921-3).
- „**Balta**“ (Dunării), 1809 (3451).
- Balvanyos**. V. Unguraș.
- Balyok**. V. Szenas (Pavel).
- Ban**, **Bani** (în Țara-Românească, 1523), 5 (5), 267 n. 1, 605 (1129).
- Barbu, 235 n. 2.
- Datco, 214 n. 1, 217 (391).
- Radu, 214 n. 1.
- Stanciul (1520), 245.
- Stoica (1554), 509 (940) și n. 2,
- Șerban, 267 n. 1.
- Bănari** (în Moldova: Laurențiu, 1433), 18-9 (25).
- Banat**, 44 n. 1, 1757 (3330), 1758 (3332).
- (preoți ardeleni pribegi în), 1627-8 (3036).
- „**Bancko Palitenes**“ (localitate), 718 (1318).
- Bandy** (Ștefan), 1033 (1944).
- Bánffy** (Baltazar), 701 (1290). (Dionisie), 1355 (2484).
- (Gavril), 742 (1407). (Gheorghe, șeful Guvernului ardelean), 1447 (2690), 1448 (2693), 1452-3 (2702, 2705), 1456 (7211), 1458 (2723), 1525 (2886). (Ladislau), 438 (820). (Magdalena), 441 (829). (Nicolae), 103 n. 1 (altul), 462 (858). (Pavel), 648-9 (1202). (Wolfgang), 692 (1275).
- Bánffy-Hunyad**. V. Uiedin.
- Baniáz** (Gheorghe, Ardelean, 1553), 493.
- Bănila** (sat), 1450 (2697).
- Bank** (Paul, castelan de Unguraș), 384 (725).
- Bantăș** (Mihalachi, boier moldovean), 1313 (2416).
- „**Bany**“ (localitate), 759 (1491), 766 (1538).
- Bar**, 998 (1892).
- Baran** (căpitan, 1687), 1408 (2599).
- Baraniczka**, 824.
- Barankut**. V. Bărcut.
- Baranyi** (Nicolae), 1617 (3017). (Sigismund), 896 (1767).
- Baranya** (comitat). V. Perényi (Petru).
- Baranyay** (Ioan, credincios al principelui ardelean Ioan Kemény), 1312.
- Barath**. V. Martinuzzi (Gheorghe).
- Bărbierul** (Andrei, din Bistrița, medicul lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 533 (979), 562 (1035), 563 (1037), 587 (1089), 591 (1099), 592 (1102), 597 (1111), 598 (1113), 607, 623, 624-5 (1166), 628-9 (1171-2), 644 (1195).
- Bărbierul** (Emeric, din Bistrița, contemporanul lui Andrei), 587 (1089). V. și tabla lucrurilor: Bărbieri.
- Barbovski** (Portar al Sucevei), 323 (599).
- Bârcea-Mică**, 204-5 (369).
- Barcsai** (Acațiu, principe al Ardealului), 1018-9 (1925), 1027, 1096, 1119 (2071), 1198 (2246), 1257 (2343), 1259-60 (2347), 1260-2 (2348-9), 1263 (2353), 1264 (2356), 1275-6 (2359-60), 1287-8 (2381-2), 1289 (2384, 2386), 1291-2 (2391), 1299-300 (2399), 1302, 1303 (2403), 1307 (2408). (Notariul său), 1299-300 (2399).
- Barcsa**, 291 (532).
- Barcsal** (Gașpar), 1301 (2401), 1320. (Ioan, sol în Țara-Românească la 1497), 147 (268). (Paul, secretariu al Voevodului Ardealului, protonotariu), 204-5 (369), 291-2 (532).
- Barczyanfalva**. V. Bărsana.
- Bărcut**, 268-9 (190).
- Bardfalva**. V. Berbești.
- Bărgău**, 470 (871), 567 (1048), 613 (1145), 617 (1155), 661 (1224), 710-1 (1307), 774 (1595), 830 (1674), 888, 890 (1759), 927 (1804), 929 (1807), 1007 (1903), 1042 (1958), 1104, 1194 (2238), 1320 (2425), 1356 (2486), 1394 (2564), 1411 (2607), 1423-4 (2630), 1427 (2638), 1431 (2645), 1440 (2674).
- Români din, 356-7 (665), 1417-8 (2619). (biserica din sus: jude, vameși, preot, crainic; 1698), 1467 (2754). (preotul Toader, 1691), 1440 (2673). (locuitorii, anume), 1421 (2626). (hoți din), 1424-5 (2632). (Ioan din, 1543), 431 (804). (Simion și Anton din, 1666), 2330 (2445). (Grigore săbădașul, 637. (Ioan Tuvic), 1166 (1167). (Pașcu din), 1453-4 (2706).
- Bărgău** (pas, trecătoare), 96 n. 4, 1448 (2693). (vamă), 1435 (2654).
- Bărgăul-de-jos**, 616 n. 4, 898 (1771).
- Bărgăul-de-sus** (locuitori: Drăgan, 1619), 878 (1744). (Luca fiul lui Mateiu), 1053 (1974).
- Bărgăul-Mare**, 473-4 (879-80).
- Bărgăul-Murășeni**, 1330 (2445).
- Barla** (Barlea, Burlă, Moldovean din 1539), 384 (726).
- Bărlăbaș** (Comis, al pretendentului Dan, fiul lui Dan), 53 (92), 54 n. 1.
- Bariabassy** (Leonard). V. Ardeal (vice-Voevozi).
- Bărlad**, 91 (158).
- Bărlăceni**, 816 (1660).
- Barnay** (Ladislau, secretariu), 1671 (3082).
- Barnovschi** (Dimitrie Păharnicul), 710-1 (1307), 773 (1593), 774 (1595), 779-80 1064-5 (1994) și 1064 n. 1, 1065-6 (1995).
- Barnovschi** (Miron-Vodă, Domn al Moldovei), 954-5 (1834), 956-7 (1836-8), 958 (1839), 959-61 (1841-2), 964-5 (1847), 967-9 (1851, 1853-5), 971 (1859), 976, 989-90 (1881) și 989 n. 1, 991-2 (1884), 1194 n. 1. (mă-năstirea lui), 968 (1854).

- Bârsel** (Țara), 8 (10), 12 n. 1 (prădată de Turci), 17 (24: pază de Turci), 21 (31), 23-4 (36), 29 (48), 31 (49), 31-2 (52-53), 36 (63), 38 (65), 40 (70), 45 (79), 50 (89), 51 și n. 3, 52 (90) și n. 1, 53-4 (92), 121 (218), 127 (231), 138 (251), 140 (255), 155 (283), 157 (287), 196 (358), 213 (385), 228 (413), 258 n. 1, 285 (519), 308 (566), 321 (595), 324 (600), 338 (627), 341, 342 (633-4), 348 (649), 359-60 (671), 364 (683), 506 (935), 1058-60 (1982), 1091 (2029), 1129 (2101), 1132 (2107), 1136, 1198 (2246), 1215-6 (2283), 1501 (2833), 1535 (2907), 1567 (2957), 1689 (3124), 1692 (3132), 1699 (3141). (satele de oieri), 1567 (2957).
- Bârsana** (sat), 687-8 (1269).
- Bârsani** (ciobani), 1359 (2491), 1483 (2817), 1485, 1543 (2920). (în Moldova), 1682 (3110), 1691-2 (3130). (în Țara-Românească), 1643-4 (3053-4), 1676 (3085, 3096), 1682 (3107, 3110), 1685-6 (3114-15), 1689-90 (3122-5), 1692 (3133), 1728-9 (3241), 1802 (3410, 3412).
- Bártfa**, 82-3 (142), 824.
- Barthalu**. V. Satu-Barbă.
- Barthfalva**. V. Berbești.
- Bârzești**, 1800 (3398).
- Basa** (Toma, Ardelean), 1027.
- Basarab-Vodă cel Bătrân** (sau cel Mare; Lăiotă), 21-2 (32), 50 (88), 73 n. 7, 79 și n. 3, 86-7 (149-51), 88 n. 1, 89, 90 n. 2, 91-2 (160-1), 93 n. 2, 95 (167), 96 n. 4, 5; 97, 98 (178) și n. 1, 2, 3; 99 n. 1, 100 (178) și n. 1, 103 n. 1, 2; 104-5 (185-6) și 105 n. 1, 106 (188) 107-8 (193) și 107 n. 1. (fiica și ruda Ioana), 106 n. 1.
- Basarab-Vodă cel Tânăr** (sau cel Mic; Țepeluș), 50 n. 10, 73 n. 7, 79 n. 3, 93 (163) și n. 3; 110 (198) și n. 1, 2; 111 n. 1, 2; 112-3 (202) și 113 n. 1, 114-5 (205-6) și 114 n. 1, 116 (209), 117 n. 1, 118 n. 3. (bunica, sora și soția, Maria), 106 n. 1. (oamenii săi: Tudor Logofătul), 108 (194), 111-2 (200), 116 (209).
- Basarab-Vodă Neagoe**, 73 n. 7, 189 n. 1, 201 n. 1, 214 n. 1, 218 (393-4), 220 (397-8), 221, 222 (402), 232 (421), 234-5 (428-9) și 234 n. 1, 235 n. 1, 2; 236 (431), 237-8 (433), 240-1 (437-8), 243 (443) și n. 1, 244 u. (445: tratatul de hotare cu Ardealul), 248-9 (448-9), 251 (455), 253-4 (460-1), 254 n. 1, 271 n. 1, 286-7 (521-2), 288 n. 1. (fiica sa Ruxanda), 286-7 (521-2). (călătoria în Ungaria), 287 (433). (oamenii săi: Cristian secretariul, „tabellator”), 241 (438). (Dragomir), 251 (455). (Giura), 234-5 (428). (Opre), 220 (398). (Stoica), 234-5 (428).
- Basel** (sinod), 21 (30).
- Băsești** (Mihail Pop de), 1755-7 (332-7).
- Bașotă** (Petru, vtorii Logofăt), 975 (1864).
- Basta** (Gheorghe, general împărătesc, guvernator al Ardealului), 788 u. (1623-4), 794-6 (1629-30), 796-7 (1531), 798-9, 800-1 (1637), 802, 805-6 (1644), 811-2 (1654-5), 812-4 (1656), 815 (1658), 817-8 (1662), 820 (1663), 822, 823-4 (1666).
- Baștea** (Văsiiu, om al lui Șerban Cantacuzino Comisul), 1459 (2724).
- Basy** (Gheorghe, castelan de Șoimuș și de Lipova), 271 (494), 273 n. 1.
- Băteni**, 1207 (2267).
- Báthory** (Andrei). V. Ardeal (Voevozi) de.
- Báthory** (cardinalul Andrei, principe al Ardealului), 743 (1413).
- Báthory** (Cristofor, principe al Ardealului), 654 (1212), 662-3 (1225), 664-5 (1229, 1231), 666-7 (1233-4), 670 (1242), 673-6 (1247-8), 676-7 (1253), 677-8 (1255), 681 (1260-1).
- Báthory** (Gabriel, principe al Ardealului), 832 (1677), 834-6 (1680-1), 836-7 (1682), 838-40 (1684-5), 840-1 (1690-2), 842-44, 844-6 (1693-4), 846-9, 850-1 (1701), 853 (1704), 854-5 (1707), 856 (1709), 857 (1711), 858-9 (1714-5).
- Báthory** (Ioan), 859 (1717).
- Báthory** (Sigismund, principe al Ardealului), 685 (1265), 686 (1267), 688 (1270), 697 (1283-4), 699, 700 (1288), 701 (1290-1), 702-3 (1293, 1296), 704-5 (1297-8), 707 (1302), 714-5 (1313), 716-7 (1316), 719 (1319), 720 (1322), 723 (1328), 725 (1330-1), 726 (1333), 729-30 (1337-9), 731 (1740-1), 732 (1349), 734 (1354-5, 1358), 735 (1366-7), 737 (1379), 739 (1387, 1393), 741-2 (1407), 746 (1436), 771 (1579), 779-80 (1604), 780-1 (1606-7), 782 (1608), 788 u. (1624), 792, 793 (1629). (și Turcii), 705 (1299).
- Báthory** (Sofia, soția lui Gheorghe Rákóczy I-iu). V. Rákóczy (Gheorghe I-iu, soția).
- Báthory** (Ștefan). V. Ardeal (Voevozi) de.
- Báthory** (Ștefan, de Somlyó, pomenit c. 1516-c. 1541, locotenent regal în Ardeal), 233-4 (426), 328 (608) 331-2 (615), 329 (610), 332 (616), 340 (631), 347 (646-7), 350-1 (654), 354 (660), 357 (667), 368 (689), 398 (753).
- Báthory** (Ștefan, principe al Ardealului, apoi și rege al Poloniei), 646-8 (1198, 1200-1), 650 (1204) și n. 2, 652-3 (1209, 1211), 654-6 (1212-5), 657 (1217) și n. 1, 659-60 (1220-1), 662 (1224), 663-4 (1227).
- Báthory** (Ștefan, nepotul precedentului), 671 n. 2.
- Batin** (Oancea din), 277 (503).
- Batoș** (Gheorghe Fazekas, birău de), 937.
- Batthyányi** (Benedict, tezaurariu), 175 (321), 186 (338), 208-9 (377). (Emeric), 1707-9 (3176). (Gheorghe, cămăraș de ocne), 242 (441). (Ladislaul), 1666 (3073). (Ludovic), 1668 (3076). (Urban), 289-90 (528), 449 (837), 451 (838).
- Bavarezi** (bani, în Ardeal), 1539 (2914).
- Beatricea** (regina Ungariei), 90 (155).
- Bebek** (Emeric, comite al Secuilor), 379-80 (715). (Francisc, fiul lui), 1822 (2).
- Bech**. V. Jeciu.
- Bechgiu**, 1437 (2561), 1605 (3004).
- Becicherecul-Mare**, 1786, 1792.
- Beckendorf**, 52 n. 1.
- Beclean**, 343-4 (635), 477 (887), 499, 501 (927), 502 (929), 676-7 (1253), 680-1 (1259), 699 (1287), 708-10 (1304-5), 802, 825, 1290 (2387), 1304, 1415, 1456-7 (2712), 1502. (Calman Gereb, din), 710 (1305).
- Becse**, 478. (lupta dela), 119 n. 1.
- Becteș-Pașa** (de Timișoara), 789, 804 (1642), 818, 822.
- Becteș-Pașa** (c. 1690), 1431 (2644).
- Bedeu** (sat), 1661.
- Bednarzowski** (Jan, ofițer polon la Câmpulungul Moldovei), 1455 (2653).
- Bedö**. V. Bedeu.
- Beglerbegi** (1591), 705 (1299).
- Behelm** (Martin, poet german), 54 n. 1.
- Beiuș**, 1446 (2686), 1615-8 (3016-7). (protopopul Gavra), 1615-8 (3016-7), 1756 (3327), 1760 (3334), 1767-8 (3344-5), 1772, 1831. (locuitori din), 1648-9 (3061).
- Bekelly** (David, 1784), 1762 (3338, 3340), 1767-8 (3345).
- Bekes** (comitat), 1828.
- Bekes** (Gașpar, pretendent), 641 (1189), 664 n. 1.

- Bél.** V. Beliu.
- Bela** (Barnaba de), 209-10 (378-9), 239 (435).
- Belde** (Radu, de Cugir), 618, 620-1 (1160).
- Beldy** (Clement, căpitan de Haromsec), 917 (1792), 920, 921 (1796), 935 (1814), 936, 938 (1817), 943-4 (1821). (Francisc, 1605), 823-4 (1666). (Paul), 243 (442) și n. 1, 262-3 (480), 312 (575). (altul, din secolul al XVIII-lea), 1268, 1273, 1306 (2406). (soția lui), 1304.
- Belény** (Ioan) (sol al lui Gheorghe Rákóczy I-iu în Moldova), 2000-1 (1895-6).
- Belényes.** V. Beiuș.
- Belényessi** (Francisc), 1337.
- Belgrad**, 139 (253), 239 (435), 255, 376-7 (710), 1446 (2686). (Mitropolit). V. Carlovăț (Mitropolit de). (calea —ului), 1805 (3428).
- Bellezay** (Ladislau), 1617 (3017).
- Beliu**, 1755-6 (3326-7), 1761 (3336), 1772. (pas), 1772.
- Bellegarde** (locotenent-colonel), 1759-60 (3334-5), 1772.
- Belthewk.** V. Ardeal (Voevozi de: Bartolomeiu Drágfy).
- Benckner** (Ioan, ginerele său, conspirator), 605 (1128), 606 (1121) și n. 1. V. și Brașov (juzi și orășeni: Benckner).
- Bendorf**, 52 n. 1.
- Benedek.** V. Benic.
- Benedek** (Francisc, vice-notariu), 1764-6 (3341).
- Bengescu** (Staicu), 1604-5 (3002).
- Benle** (sat), 1498.
- Benkovics** (Augustin). V. Orădea-Mare (episcopi de).
- Beöthy** (Mihai, vice-șpan al Bihorului), 1693-5 (3134), 1696.
- Berbești** (Petru Steț din), 119 (216). (Simion, feciorul popei din), 539 (990).
- Berca** (mănăstire), 1469 (2759).
- Bereczk.** V. Brețc.
- Berecztekke**, 1431-2 (2645).
- Beregzo, Berekzo.** V. Hagymassy (Cristofor și Ioan).
- Berettyó**, 1617 (3016).
- Beretz.** V. Brețc.
- Bergen** (von, ofițer, 1692), 1448 (2692).
- Berheciulul** (Valea), 91 (159).
- Berindești**, 1124 (2087).
- Berislo** (Petru, tezaurariu regal), 175 (321).
- Berivolescul** (munte), 1359 (2490), 1369 (2507).
- Berivolești** (Nan și fiii), 1367 (2501).
- Berivou**, 53 (92) și 54 n. 1. (Radu de), 124-5 (227).
- Berkendorf**, 52 n. 1.
- Berlichingen** (regiment de dragoni), 1760 (3335-6).
- Bernard** (boier al lui Bogdan Orbul), 174 (319).
- Berniczhaza.** V. Gilanyi (Grigore).
- Bersade** (castel), 871 (1736).
- Berte**, 1477 (2793).
- Berthalom.** V. Ghiertan.
- Bertlu**, 1670 (3080). V. și Berettyó.
- Berzenoze**, 1660 u., 1693 u., 1697 u. V. și Bistrița (alta?).
- Berzeviczy** (Martin, secretar princiar în Ardeal), 659-60 (1221), 692-3 (1276-7).
- Beschenev.** V. Beșeneu.
- Beșeneu**, 427 (792), 429-30 (799), 1094 (2033).
- Bethlen.** V. Beclean.
- Bethlen.** V. Ardeal (vice-Voevozi: Dominic Bethlen) și Turzó (Alexie).
- Bothlen** (Alexie), 334 (619). (Anton Nemes de), 322 (598). (Blasiu), 174-5 (321). (Farkas), 323 (599), 421 (781), 1326 (2439). (Francisc), 1111-2 (2056), 1159 (2156), 1161 (2160). (văduva lui), 1255 (2338).
- Bethlen** (Gavril, principe al Ardealului), 859-60 (1718), 861-4, 865-6 (1728), 867-9, 872-4 (1737-9), 875-6 (1741), 876-9, 884 (1751), 885, 886 (1754), 894, 895 (1767), 907-8 (1781-2), 910-11 (1784-5), 913-4 (1787-8), 917-8 (1791-2), 926 (1803), 930 (1808), 932 (1811), 934-7, 939-40, 942, 943 (1820), 944, 945 (1823), 947, 948 (1827), 952 (1832), 953-5 (1833-5), 956-7 (1836-8), 962-3 (1844), 966 (1850), 967 (1851), 970-1 (1858), 972 (1859), 972-3 (1861), 975 (1864), 978 (1866), 979, 980 (1867).
- Bethlen** (Gheorghe). V. Ardeal (vice-Voevozi de). (Grigore). 1387-8 (2545-6), 1453-4 (2706), 1456 (2712). (Ioan), 1181 (2210), 1321 (2429). (Ladislau), 1504 (2834). (Nicolae), 156 (284), 1400-1 (2580).
- Bethlen** (Ștefan, guvernator al Ardealului supt Gavril Bethlen), 891-3 (1760-1), 894, 895-6 (1767), 898-9 (1773), 903-6 (1778-80), 908-9 (1782), 910-11 (1784-5), 912-5 (1786-8), 915-8 (1790-2), 918-9 (1793), 919-20 (1795), 922-3 (1799-800), 926 (1803), 928 (1805), 929 (1807), 932-4 (1811-3), 941-2 (1819), 957 (1837), 960 (1841), 970-1 (1858), 972 (1859), 974-5 (1863), 1029 (1939).
- Bethlen** (Toma), 348-9 (650).
- Bialis** (Alexandru), 1479 (2797). (Francisc, căpitan), 1478, 1481 (2810; și fiii), 1482 (2815), 1529. (fiul Francisc), 1478-9 (2797), 1480 (2801), 1482 u., 1491 (2823). (Iacob), 1479 (2797).
- Bialoclerkew**, 1017 (1923).
- Bielawski** (Ioan, ostaș „muntean” în Țara-Românească și la Imperiali), 1343 (2460).
- Bihari** (Paul), 1122 (2073).
- Bihor** (comitat), 34 (56), 1617 u., 1621 u., 1643 (3052), 1648, 1660 u., 1665 u., 1667 (3075), 1669 u., 1672 (3085), 1673 u., 1693 u., 1696 u. (3321), 1751 (3321), 1752-5 (3322-5), 1756-69, 1771 u., 1774-5, 1777 (3358), 1786, 1826 n. (4). (Românii din), 1615-7 (3016). (plan pentru liniștirea lor, 1784), 1748 u. (protopopul Ioan Popovici), 1720-1 (3179).
- Biko** (om al regelui Vladislav Jagello), 194 (355).
- Biț** (Toma, jurat în Maramurăș), 800 (1636).
- Birkenau**, 780 (1604), 792.
- Biró** (Samuil, inspector de vămi), 1547-8 (2928), 1556-7 (2932).
- Birtin** (Ștefan, Voevod de), 33 (54).
- Biserica-Albă**, 1786. V. și Bialocierkiew.
- Birtheim.** V. Ghiertan.
- Bisericanl**, 1404 (2589).
- Bissenus** (Paul, Ban de Slavonia), 17 (23).
- Bistrița**, 7 u. (9), 10 n. 2, 21-2 (32), 24 (37), 42 (73), 80-1 (139).
- biserica lui Fabian Eufner, 336 (623).
- casa de Siat („domus consistorialis”), 413.
- casa lui Ioan zidarul, apoi a lui Petru Rareș. 456-7 (849), 460 (855), 470-2 (873-6), 496-7 (921), 514-5 (949-50), 516, 519 (952), 520-1 (954).
- mănăstiri, 441 (825). (a Franciscanilor), 441 (825).
- turnul și biserica cea mare, 794-5 (1629).
- bâlciul, târgul cel mare, 570, 582 (1079), 806 (1646), 900 (1775), 1001 (1897), 1104, 1110 (2053), 1168 (2172), 1172 (2179), 1186-7 (2223), 1345, 1391 (2554), 1421-2 (2627).
- Ungergasse (meșterul Petru din), 568 (1051).
- suburbii (Armeni în), 1421-2 (2627).
- vidicul, 119-20 (216). (sate săsești), 1119 (2071.)

- drumul de comerț, 1031 (1942), 1058 (1982), 1120.
Bistrița (întâmplări istorice cu privire la):
 ordine de straja munților (veacul al XV-lea), 17-8 (24).
 asediu la, 47 n. 1
 atac moldovenesc, 74 (129).
 întărire și ajutor regal, 82-3 (142).
 soli ruși prin (1483), 120 (217).
 Voevodul ardelean Petru de Sankt-Georg și Pösing la, 152 (277).
 negustori moldoveni la, 185-6 (337).
 privilegiul regal pentru mărfurile de peste munți, 269-70 (492).
 cesiuni de drepturi de Ioan Zapolya către Petru Rareș, 298-9 (546), 325 (602), 326 (604), 334 (619), 339 (623), 342 (634), 356 (664).
 amenințări ale lui Petru Rareș, 325-6 (603), 327 (607), 330 (614).
 „ocupare de Moldoveni“, 329 (610).
 depozite de asigurare, 770 (1573).
 prădarea Ținutului, lupte în 1529, asediu și primejdia din 1530, 334-5 (620), 347 (646-7), 355 n. 2, 440-1 (825), 464 n. 2.
 armistiții cu Moldovenii (1529), 336-8 (623-5), 346 (645), 349-50 (652), 351-2 (656), 352-3 (658).
 liberarea prinșilor moldoveni, 355 (663).
 posesiune a lui Petru Rareș, 369 (692).
 Moldoveni închiși la 1538: Luca, 382 (791).
 nouă planuri dușmane ale lui Petru Rareș întors în Domnie, 402-3 (759).
 lagărul moldovenesc din 1542, 428-9 (795-7).
 prinși moldoveni în 1543, 431 (803).
 distrugerea suburbiilor, pentru mai ușoara apărare, 440-1 (825), 464 n. 2.
 soli în Moldova (1545 u.), 441-2 (826).
 Bistrițeni prinși la Petru Rareș, 442.
 voie de comerț dela Ioan-Vodă cel Cumplit, 651-2 (1207).
 Români prinși în 1577, 666 (1233).
 vechiul privilegiu de comerț, 755 (1464).
 scutire de dare din partea lui Basta, 796-7 (1631).
 prădarea Ținutului de Tatarii lui Mihai-Vodă Racoviță, 1550, 1568 (2958).
Bistrița (valoarea militară), 1502.
 (transport de funii pentru ocne), 1554.
Bistrița (juzi, birăi:) Andreiu Rymer (Riemer, Corrigiator, 1412-9), 7 (9)¹.
 [Gheorghe Wihmann, 1439.
 Ioan Măcelarul, 1441.
 Petru Herthel sau Herther, 1452.
 Ioan Bogener, 1454.]
 Gheorghe Eyben (Ayben, Timarul: „Thimar“; Jerig Eyben; 1460-1), 77 (134).
 [Ladislau Kunrad sau Korlath, 1462, 1468-9.
 Toma Hauser, 1464-7.
 Gheorghe Eyben cel Tânăr, 1471-9.]
 Gheorghe Eyben din nou (1479), 102 (181).
 Ioan Mezaros (Therman sau Thyrmann; 1481-6, 1491-2), 115 (207).
 [Ioan Henrici, 1487-8.
 Petru Rewel sau Rōwel, 1494-8.
 Mihail Litteratus sau Schuler, 1501.]
- Fabian Eyben (1502-3, 1508-9, 1512-4), 226 (408).
 [Paul Pielarul, Pellifex, Pelliparius, 1505-7.
 Ioan Weyss sau Feyer, 1510-11.
 Valentin Kreczmer, Pelliparius, 1514.]
 Valentin Kugler (și Nagy; 1515-6, 1540-2, 1545), 241 (439), 397-8 (752), 408 (769), 413, 427 (792), 440-1 (825).
 Wolfgang Forster (1517-9), 356 (665), 361 (674), 373 (702-3), 382 u., 387 u., 408 u., 418-9 (776), 537 n. 1. (soția), 387 (731).
 [Gabriel Schnitzer, Kepiro, 1520.]
 Toma Kirscher, Zewch, Wallendorffer (1521, 1523-4, 1530-4, 1537-9), 271-2 (495), 336 (623), 355 (662), 356-7 (665-6), 371 (698), 373 (702-3), 380 (717), 387 (731), 388 (733), 390 u., 394 (745), 396-7 (750-1), 408, 722 n. 3.
 [Martin Zabo, Schneider, 1522.]
 Iacob Tortler, vice-jude, 292 (534).
 [Andreas Beuchel, Hassy, Literatus, 1525-6.]
 Vincențiu Pello (Kürschner; 1527, 1548-9), 300 (549), 301 (552), 336 (623), 356 (665), 361 (674), 367 (686), 412-3, 440-1 (825), 469 (870), 471-2 (875), 477 (887), 480-1 (891-3), 482-3 (895-6, 898), 485 (901), 502 (929), 559 (1030), 652-3 (1210), 657 (1218), 661-2 (1224). (mama sa), 301 (552).
 Dimitrie Creczmer (1535), 374-5 (705).
 Petru Rehner (Regeny, Reghenius; 1536, 1543-4), 366, 412, 422 (782), 433 (809-10), 485-6 (903), 484 (899), 594 (1106).
 Matiaș Zas (Szász, Pello, Kürschner, Zewch; 1546-7, 1552-4), 455-7, 456-7 (849), 459-60 (854), 460 (856), 464-5 (863).
 Grigore Daum (Dohm, Thimar, 1555-8), 517 (951), 578 (1070), 598-9 (1113, 1115), 600 (1118), 636-7 (1185), 643 (1192), 644 (1195), 722 n. 3.
 Gaspar Wüst (Kürschner, Szwchy, Pello; 1555-8, 1559-60, 1561-2, 1563, 1570-1, 1572-5), 494 n. 1, 517 (951), 588 (1092), 648-9 (1204), 660 (1222) și n. 1.
 Gaspar Budaky (Budaker; 1576-7, 1580-6, 1591-2), 668-9 (1238), 672 (1245), 682, 686-8 (1267-9), 689 (1271-2), 699 (1287), 708-10 (1304-5), 714 (1312).
 Nicolae Schmid, vice-jude (1593), 715 (1314?), 721 (1322).
 Urban Weydner (Schneider, Zabo; 1578, 1587-90, 1593, 1596-7), 715 (1314), 720-2 (1332-4).
 Ioan Budaky (Budaker; 1594-5, 1598-601), 723 (1327), 724-5 (1329-30), 726-7 (1334), 728-9 (1336), 730 (1339), 743 (1414), 747 (1438), 748-9 (1449-50), 753 (1456), 763 (1514). (vice-jude, în 1599), 742 (1407), 779-80 (1604), 780-1 (606-7), 781-2 (1608).
 Gheorghe Züch (Zeoczy, Eifner, Nemethi, Bayerdorfer; 1602-3, 1606-7, 1611-2, 1616-7), 790-4 (1625-8), 801 (1638).
 Gheorghe Szabó (Sabău, Sabatu, Frank, Frâncu; 1604-5, 1608-9, 1612-6, 1619-9), 806-8 (1646-9), 1651, 809 (1652), 815 (1658), 820 (1663), 821-3 (1665), 824, 825 (1667-8), 855 (1707), 868 (1730), 880 (1746).
 Martin Budaky (Budaker; 1626-8, 1631-3), 946, 956-7 (1825-7), 964-5 (1847), 966-7 (1850), 972 (1860), 981 (1868), 982 (1871).
 Andreiaș Sattler (Șelar, Nyerges; 1620-1, 1624-5

¹ Înainte de dânsul: Petru Kretschmer (Creczmer), 1403, și Fabian 1404; v. Berger, *l. c.*, p. 85.

- 889 (1757, 1759), 897 (1769), 898 (1771, 1775), 915 (1789), 921 (1791).
- Gaspar Wüst (1631-3), 969-70 (1857) și 969 n. 3, 972 (1860), 983-4 (1873), 989-90 (1881).
- Andrieas Lutsch (Wagner, Curripar; 1633), 994 (1887).
- Martin Deidrich (Saponarius; 1634), 999-1000 (1894), 1002-3 (1898-9), 1006 (1901).
- Simon Engesser (Utczassy și Zeoczi, Szöcs; 1635-7, 1640-1, 1644-5), 784-5 (1613), 1004, 1007 (1902), 1008 (1904), 1009 (1906), 1014 (1915), 1015-6 (1918), 1016 (1921), 1017 (1923), 1021-2 (1928), 1024 (1932), 1028-9 (1937-8), 1084-5 (2015-6), 1035-6 (1948-9), 1037-8 (1951), 1040 (1954), 1047 (1967), 1063 (1992), 1075-6 (2007).
- Andrieas Diacul (Amend, Vegh; 1639, 1642-3), 773 (1592, 1594), 791-2 (1626-7), 803 (1640), 942-3 (1820), 1042 (1958-9), 1043-4 (1961), 1045-6 (1964), 1047 (1967), 1048-9 (1968-9), 1055-6 (1977-8), 1061-2 (1987-9), 1092 (2030), 1095-7 (2035), 1099-100 (2038-40), 1103 (2045), 1104-5 (2046), 1105-6 (2047-8), 1115-6, 1289 n. („Andrieșel”).
- Martin Schultz (Șoltuz, Szabó; 1645-7, 1650-1, 1654-5, 1657-9), 1142 (2123), 1153-4 (2143), 1158-9 (2155) și n. 3, 1164 (2164), 1170-1 (2175-6), 1182-3 (2215), 1197 (2245), 1202-3 (2256-7), 1249, 1250-1 (2330), 1260 (2348), 1262-3, 1294-5 (2394), 1296-7, 1298 (2397), 1303-5 (2404), 1308-9 (2311).
- Gheorghe Böhm (Bihm, Giurgiu; 1648-9, 1652-3, 1656-7, 1660-1), 1166 (2168) și n. 1, 1237 (2307), 1240-1, 1243-4 (2317), 1254-5 (2337), 1264 (2356), 1276-7 (2361-2), 1297, 1298-9 (2398), 1303-5 (2403-4), 1308-9 (2411), 1310 (2413), 1400 (2578).
- Ioan Litteratus (Wallendorffer, „Ianaș Diac”; 1662-3, 1666-7, 1670), 1313 (2416-17), 1318-19, (2423-4), 1320-1 (2425-7, 2428-9), 1322-3 (2430-1), 1329-30 (2444), 1341-2 (2458).
- Gheorghe Urascher („Ghiurgu”; 1664-5, 1668-9), 1323 (2432), 1324-5 (2433, 2437), 1338-9 (2452-3) și 1339 n. 1, 1342 (2458), 1352 (2478).
- Gheorghe Decani (Dechendt; 1673-4), 1339 n. 1, Mihail (?) (1673), 1351-2 (2478).
- Martin Emerici (Emrich, „Imber”; 1677-8, 1684-6), 1321-2 (2429), 1366 (2498), 1369-71 (2508-10), 1400 (2579), 1402-3 (2585), 1404-5 (2590-1), 1406 (2595).
- Toma Frühm („Tămaș, Săpunar; 1671-2, 1675-6, 1679, 1682-3), 1342 (2459), 1343-4 (2461-2), 1349-50 (2470-1), 1351 (2476), 1373-4 (2512), 1377 (2522), 1380 (2527), 1381 (2529-30), 1386 (2542-3), 1399-90 (2548, 2550), 1396 (2567), 1405 (2591).
- Ioachim Wallendorffer („Echim”; 1692-3), 1392 (2557), 1406-7 (2596), 1407-8 (2598-9), 1409 (2603), 1410-1 (1205-7), 1412-3 (2610-2), 1415, 1421 (2625-6), 1447 (2691), 1453 (2705).
- Simion Rodelt (Szöcs; 1690-1, 1693, 1696), 1425 (2533-4), 1432 (2646), 1440 (2672).
- Ioan Klein (Litteratus, „Diac”; de Straussenberg; 1698—706, 1709), 1411 (2608), 1465-6 (2750) și 1465 n. 1.
- [Matiaș Werner, 1706, 1707.
- Ioan Arelt; 1707.
- Andrieas Zierner, 1714-6.]
- Samuel Bedäus (Bedö, Bid, „Ușer”; 1716-20), 1560-1 (2939-41), 1562 (2944), 1573 (2966).
- Jurați: Gheorghe Roth, 7 (9). Martin Krechmer, 133-4 (242).
- Senatori: Gheorghe Dechant (1746), 1678 și n. 2. Provizori, 651 (1206).
- Sfetnici: Simion, c. 1601, 779-80 (1604).
- Bistrița (vama), 1577. (cea nouă), 63-4 (110). (vigezima arendată orașului), 749-50 (1452).
- vameși, 391 (738). (432-3 (808): (Roskyp), 292 (534). (Gheorghe și Ștefan, c. 1600), 754 (1459). (Andrieas, c. 1640), 1061-2 (1989) (Mihail Gunesch), 1321 (2429), 1369 (2508), 1376 (2518), 1383 (2536), 1386 (2543), 1392 (2557), 1395-7 (2566, 2568, 2570), 1398-9 (2573, 2575-6), 1401 (2581), 1402 (2584), 1405 (2591), 1430 (2642), 1560 (2940). (Ioachim, 1686), 1405 (2592). (Daniil Duma, 1720), 1576-7 (2972). (c. 1750), 1682 (3110).
- „hărămițași” (1677), 1369 (1508).
- Bistrița: pârclabi moldoveni, 329-30 (611), 334-5 (620), 347-8 (648), 356 (664).
- pârclabi ai vidicului: Filip, 375 (707).
- Grigore Thorozky, 408-9 (769), 409, 486 (903), 508 (938).
- Gechö, 458 (851), 552 (1016).
- Andrieu (1585-92), 698, 710-1 (1307), 713 (1311), 720-1 (1322) (?), 727-8 (1335), 730 (1339) (?).
- Simion (1594), 721-2 (1324), 750 (1453), 785 (1600-1, 1614), 787 (1619).
- Mihail Szöcs („Sus”; 1604-19), 807 (1647), 842 (1649) (?).
- Francisc Szöcs (1642), 1089-90 (2027).
- Tămaș (c. 1644), 1124 (2085).
- Daniil Szabó (1672), 1349-50 (2470).
- Ștefan Diacul, 1667 (1236).
- Fără nume, 616, 627 (1169), 921 (1797), 1144-5 (2127-8), 1190 (2230), 1380 (2527).
- Bistrița (inspectori „românești”, „domni de vidic”): Fără nume (c. 1650), 1194 (2237).
- (Gheorghe „Sut”, 1672), 1349-50 (2470).
- Samoil Schuler (1699-700 u.) 1470 (2768), 1477 (2795) Schnell, 1576 (2972), 1577.
- Bistrița (notari și dieci): Marcu diac, al lui Wolfgang, 355 (662). Matiaș Litteratus, 413. Cristian Pomarius, 387 (731), 411. Grigore Litteratus, 412. Ioan Deák, 1290 (2387). (notariu în 1663), 1321 (2429). Francisc Schobel, 1046 (1965). Francisc Diacul (1684), 1395 (2565), 1406-7 (2595, 2597), 1412 (2609), 1440 (2673), 1479 (2798). Ioan Arelt, 1409 (2602).
- Bistrița (plebani: dr. Mateiu), 413.
- Bistrița (cămărași de ocnă), 372 (699).
- Bistrița (tâlmaci; în 1564), 598 (1113).
- Bistrița („grebi”, 371 (697), 543 (999).
- Bistrița („boieri”), 1125 (2090).
- Bistrița (sluga orașului: Andrei Buchelches), 375 (707). Atanasie (1574-6), 661 (1223), 665 (1230). (Șimon, 1670), 1341 (2455). (Samoilă, 1677-8), 1344 (2461), 1370 (2509), 1398 (2572).
- Bistrița (spioni: Gavril Andreica), 1048 (1968), 1059 (1984).
- Bistrița (general, comandant imperial), 1444-5 (2683), 1453 (2703), 1466 (2750).
- Bistrița (orășeni; în ordine alfabetică):

- Adler (Petru), 1081 n. 3. Albert, 555 (1022). (al-lul; 1570), 643 (1192). Ambrosiu (din 1556), 520 (953). Andreiu (de la 1600), 750-1 (1453). Aurari (Emeric Makra, Tobia, Valentin de Orăștie, Laszló), 290 (529). Andreiaș (1682), 1380 (2527). Argintari: (Cristian și soția, Ana), 513 (997). Arrell (Hannes), 792.
- Bărbieri, 499. (Gheorghe), 502 (929). (Ștefan), 499. (Andreiu și Emeric). V. Bărbieri (Andreii și Emeric). Berth (Martin), 366, 440-1 (835). Beuchel (Andreiaș), 271-9 (495). Blănari, 237 n. 1. Bösches (Gașpar), 169 (311). Bogner (Mihail), 982-3 (1872). Borbély (Matiaș), 592 (1101). Budacker (Paul), 471-2 (874-6), 519 (952), 521 (954). Byrbeimer, 1321 (2429).
- Căldărari (Ioan), 1338-9 (2452). Cărbunari (Francisc), 409. Cerdo. V. cizmari. Cizmari (Martin), 337 (625). (Mihail), 1373 (2512). Croitori (Iacob), 271-2 (495). (Martin), 271-2 (495). Mihail, 366. Curelari (Ieronim Coriarius), 366. (Petru Corrigator), 271-2 (495).
- Emeric (1560), 560 (1033).
- Faber. V. fierari. «Faycos», 318 (578). Fierari (Osvald), 366. Forster (Wolfgang). V. Bistrița (juzi). (Wolfgang fiul), 540 (992). Franck. V. Bistrița (juzi). Funieri, 550 (1030). (Solomon), 271-2 (495).
- Gall (Ștefan), 996 (1890). Gașpar (Vincențiu), 336 (623), («Iupân Gherghel», 1621), 921 (1797). Gref (Mateiu), 496 (919). Gross (Bartolomeu), 271-2 (495).
- Heen (Gheorghe), 801 (1638). Hoszu (Pavel), 1603, 801 (1638). Hewssell (Marcu), 169 (311). Horváth (Luca), 615 (1152). Hutter (Egidiu), 413. Hyser (Cristian), 375 (707).
- Ihesu (Martin), 514 (949). Iliș (meșter, 1600), 757 (1476).
- Kiss (Ioan, 1603), 801 (1638). Kynywes sau Kónives (Iacob), 801 (1638). (Ioan), 456 (849). Koczis (Mihail), 1111 (2055). Kreczmer (Dimitrie), 271-2 (495), 366, 412-3, 440-1 (825). Krücher (Fabian), 441 (825). Kürschner (Baltazar), 113 (203). V. și Pielari (Pellio) și Werner (Toma).
- Lanio și Lanio (Dimitrie), 440-1 (825). (Iacob), 372-3 (699, 701). (Petru), 629 (1173). (Sigismund), 366, 412, 440-1 (825). (Lazăr, 1602), 793 (1628). (Leonard, fiul lui Toma), 408 u. Lernescher (Martin), 517 (951). (Luca, 1541), 409. (Mihail), 440-1 (835).
- Măcelari. V. Lanio și Meszáros. Marci (Baltazar), 596 (1109). Matthias (Frederic, 1593), 720 (1321). Matiaș (1644), 1620 (1692), 1447 (2691). Mayrosch, 158 (239). Melandus (Filip), 1086 (2018). Meszáros (Bálint), 876 (1747). (Miklós), 292 (534). Monaar (Luca), 456 (849). Moczal (Adrian, fiul lui Petru), 409. Münni (Lynchart), 391-2 (739-40).
- Nagy (Dimitrie, 1582), 690-1 (1273).
- Pannirasor. V. Postăvar. Petru (1635), 1007 (1902). Pielarii (Pellio). V. Szöcs. Pintinger (Mihail), 271-2 (495). Pitari (Pistor; Laurențiu), 366, 440 (825). Pohner (Valentin), 2712 (495). Postăvari (Martin), 440 (825).
- Roth (Sigismund), 409. Rymer (Petru), 226 (308). (Toma), 292 (534).
- Sartor (văduva lui Iacob), 411. Schaller (Andreiaș), 440-1 (825). Schmidt (Martin, 1592), 715 (1314). Schwertfeger (Bernard), 169 (311). Senator (Egidiu), 434 (811). Speck (Grigore), 440-1 (825). Sutor (Albert), 615 (1152). (Ioan, c. 1530), 374 (705). Szász (Matiaș), 366, 412, 429 (797), 440-1 (825), 442, 486 (903), 517 (951). (Mihail), 413. Szöcs (Gașpar), 516. (Leonard), 411 u., 418 (776), 508 (938), 535 (984), 586 (1088). (Mihail; fiii lui), 347-8 (608). (Mihail, 1638), 801. (Simon), 314 (579).
- Șelari (Sellator; Iacob), 413, 440-1 (825). (Sigismund), 307 (565), 314 (578), 366. (Simon, 1692), 1447 (2691). Simon (Pavel, c. 1684), 1392 (2557). Șincher (Gheorghe), 747 (1438). (Ștefan, 1635), 1007 (1902).
- Tartler (Iacob), 271-2 (495). Timari (Pavel), 1423 (2628). Toma, 371 (696).
- Urascher (Urischer; Iacob), 408 (769), 440-1 (825), 516, 517 (951).
- Waldorfer (Albert), 578 (1070). (Toma), 374 (704), 382 u. Walltenn (c. 1600), 750 (1453). Werner (Toma Pellio, Kürschner). V. Bistrița (juzi). Wargha (Martin), 456 (849).
- Zapanass (Martin), 331 (614). Zass. V. Szász. Zewch. V. Szöcs. Zywgialthó (Bartolomeu), 387 (731).
- Bistrița:** Armeni (Toros, c. 1650), 1180 (2268).
- Bistrița:** Români din vidic, 195 (356), 390 (737), 476 (885), 502 (929), 614 (1148), 793 (1628), 1421, 1682 (311), 1683 (3909). (Ștefan Tărăță), 899 (1757). mănăstirea românească, 271-2 (495), 291 (532), 366. (Iarion, Vlădică), 366. (popii Mateiu, Șandor, Petru), 271-2 (495). protopopi (1680), 1376 (2519). (Tănase, 1723), 1605 (3004). săborașul (1733), 1605 (3004). preoți, 453 (842). (Ioan), 390 (737). (alt Ioan), 657 (1218). (Lazăr, 1599), 737 (1371), 747 (1438). (Trifu), 657 (1218). (Vasile, c. 1700), 1477 (2795). (din Maerul), 1175 (2186), 1347 (2467).
- Bistrița** (contingent militar), 172 (316), 192-3 (351), 296, 311 (572), 319 (591), 323 (599), 353 (559), 398 (753), 434 (812), 479 (890), 498-500 (924), 547 (1005), 584 (1085), 723 (1327), 732 (1348), 734 (1354-5), 743 (1414), 760 (1495), 768 (1556-7), 802, 844-5 (1693-4), 926 (1803), 990 (1882), 1039 (1953), 1047 (1966), 1058 (1982), 1214 (2279), 1233-4 (2302), 1239 (2311), 1256 (2341), 1430-1 (2643). (în 1600, și dezertori), 765 (1331). (în Țara-Românească), 1059-60 (1984). al Țehurilor, 773 (1592). (mercenari), 499. (plăieși), 1672 (3086). (husari), 344 (661). (drăbanți: Simon și fratele Andreiaș; 1646), 1150-1 (2139). (remontă), 1803 (3417).
- Bistrița** (cenzul Sf. Martin), 284-5 (517-8), 317 (584), 388 (733), 596 (1108), 755 (1465), 917 (1791), 1100 (2040), 1240, 1290 (2387), 748 (1448). (către Petru Rareș), 371 (697), 374-5 (705-6), 388 (732), 397 (750), 413. (în 1600), 761 (1502), 767 (1546). (dări în 1718), 1568 (2958). (dijma), 1306 (2407).
- Bistrița** (cearta de hotare cu Moldova), 671 (1244) și n. 3, 686 (1267), 717-8 (1317-8) și n. 1, 738 (1397-400), 756, 890 (1759), 983-4 (1873), 1013-4

- (1913-4), 1015 (1917), 1017-9 (1924-5), 1045-6 (1963-5), 1048-9 (1969), 1050-3 (1971-2), 1060 (1986), 1063 (1992), 1068-9, 1070 (2000), 1071-2 (2003), 1074 (2005), 1079-80 (2013-4), 1081 n. 3, 1082 u. (2015), 1085-6 (2017), 1092-3 (2031), 1095-6 (2035), 1101 (2040), 1119-20 (2071), 1176 (2193), 1193-4 (2236), 1213-4 (2279), 1340-1 (2455), 1342 (2458), 1367-8 (2502), 1411 (2607), 1449-50 (2690), 1626-7 (3035) și 1627 n. 1. (Bogner, trimis în Moldova pentru aceasta), 1080 (2013).
- Bistrița:** legături cu Alexandru-Vodă Lăpușneanu, 488 (907), 489, 491 (913), 496-8 (919-22), 498-500 (924), 501 (927), 511-3 (945-6), 513-4 (948), 523 (958), 525 (960), 526-8 (962-5), 528 (967), 531-3, 534 (980-1), 535 (983), 541 (994), 544-8 (1001-6), 549-50 (1010-1), 552 (1015), 553 (1018), 554-9, 560-2 (1032-4), 562-71, 592-3 (1102-3), 596 (1109), 597 (1111-2), 598-9 (1113, 1115-6), 600-1 (1118-9, 1121), 602-3 (1123-4), 606-8, 609-11 (1138-40), 612-3 (1144-6), 614-5 și n. 1, 616 și n. 4, 617 (1153-6), 619, 621-2 (1161), 622 n. 3, 624-5 (1164-6), 627 (1169), 628 (1171).
- Bistrița:** legături cu Alexandru-Vodă Iliș, 899-90 (1774-7).
- Bistrița:** legături cu Alexandru-Vodă Coconul, 969-70 (1857), 971-2 (1859-60), 975 (1864), 977-8 (1866), 1364-5 (2496).
- Bistrița:** legături cu Antonie-Vodă Ruset, 1367-8 (1502), 1371-2 (2511).
- Bistrița:** legături cu Antioh-Vodă Cantemir, 1462-4 (2729, 2742).
- Bistrița:** legături cu Mihail Apaffy, 1316-8 (2420-2), 1324 (2434), 1326-7 (2439-41), 1330-1 (2446), 1337, 1338 (2451), 1344-5 (2463-4), 1347-9 (2468-9), 1382-4 (2479-81), 1356-7 (2485, 2487), 1361 (2493), 1363-4 (2495), 1369 (2504), 1377 (2521), 1378 (2523), 1384 (2538), 1386 (2541), 1392 (2559), 1393-4 (2561).
- Bistrița:** legături cu Aron-Vodă, 710-1 (1307), 717-8 (1317), 718-9 și 718 n. 1, 720 (1320).
- Bistrița:** legături cu Baia, 78 (135-6), 642-3 (1192), 644 (1195), 660-1 (1223), 713, 734 (1356).
- Bistrița:** legături cu Baia-Mare, 726-7 (1334), 728-9 (1336), 733 (1356), 1033-4 (1945).
- Bistrița:** legături cu principele Acațiu Barcsai, 1275-6 (2359-60), 1287 (2381), 1300-1 (2400), 1302.
- Bistrița:** legături cu Bărgăul, 1467 (2754).
- Bistrița:** legături cu Miron-Vodă Barnovschi, 954-5 (1834), 957 (1838), 959-61 (1841-2), 968-9 (1854-5).
- Bistrița:** legături cu Gheorghe Basta, 788-9 (1624), 795 6 (1630), 796-7 (1631), 798-9, 805-6 (1644), 811-2 (1654-5).
- Bistrița:** legături cu Cristofor Báthory, 669 (1240), 676-8 (1253, 1255).
- Bistrița:** legături cu Gabriel Báthory, 832 (1677), 835-7 (1681-2), 838 (1684-5), 840-1, 842-6 (1690-4), 846-9, 854-5 (1706), 857 (1711), 858 (1714).
- Bistrița:** legături cu Sigismund Báthory, 701 (1290-1), 702 (1293), 704 (1298), 716-7 (1316), 725 (1331), 726 (1333), 729-31 (1337-8, 1340-1), 732 (1349), 734 (1354-5, 1358), 737 (1378-9), 739 (1387, 1393), 780-1 (1606-7), 788 u. (1624).
- Bistrița:** legături cu principele Ștefan Báthory, 647 (1200), 657 (1217), 663-4 (1227).
- Bistrița:** legături cu Becleanul, 680-1 (1259).
- Bistrița:** legături cu Gabriel Bethlen, 859-60 (1718), 861-4, 868-9, 872-4 (1737, 1739), 875 (1741), 876-9, 935 (1814), 944 (1822), 970-1 (1858).
- Bistrița:** legături cu guvernatorul Ștefan Bethlen, V. Bethlen (Ștefan).
- Bistrița:** legături cu principele Ștefan Bocskai, 817-9 (1662).
- Bistrița:** legături cu Bogdan-Vodă Orbul, 231 (420).
- Bistrița:** legături cu Bogdan-Vodă Lăpușneanu, 628-9 (472-3), 631-3 (1173-80), 634-5 (1181-2), 635 (1184), 641 (1189), 642 (1191), 643-4 (1193-4), 646-7 (1199).
- Bistrița:** legături cu Borsă, 1182 (2212).
- Bistrița:** legături cu Botoșanii, 1512-3 (2547).
- Bistrița:** legături cu Brașovul: 329 (611), 514-5 (949), 883-4 (1750), 1285-6 (2378), 1473 (2781).
- Bistrița:** legături cu Câmpulungul Moldovenesc, 754 (1458), 786 (1617), 787, 788 (1622), 806-8 (1646-9), 865 (1727), 866 (1729), 870-1 (1734-5), 887 (1755), 889 (1757), 890-1 (1759), 896-7 (1768-9), 897-8 (1771), 921-2 (1797-8), 985 (1875), 989-90 (1881), 994 (1887), 1007 (1902), 1015 (1917) și n. 2, 1017 (1923), 1042, 1060-1 (1985-8), 1070-1 (2001-2), 1087-8 (2021-4), 1102 (2042), 1122 (2074), 1125 (2090), 1158-9 (2155), 1166 (2168), 1174 (2183), 1175 (2187, 2189), 1176 (2190, 2193), 1178 (2200), 1182 (2213), 1183-4 (2217), 1193-4 (2236), 1194 (2238), 1320 (2425-7), 1330 (2445), 1339 (2453), 1340-2, 1343-4 (2461), 1347 (2465-6), 1350-1 (2471-6), 1355 (2483), 1356 (2486), 1370 (2509), 1375-6 (2514-15), 1376 (2517-8), 1377 (2522), 1380-1 (2528-30), 1383, 1386-7 (2543-4), 1389 (2549), 1390-2 (2554, 2556-8), 1393 (2560), 1394-6 (2562-6), 1398-9 (2572-3, 2575-6), 1402-5, 1406-8 (2594-8), 1409 (2601-3), 1410-1, 1425 (2633), 1426 (2636), 1428-9 (2640), 1430 (2642), 1433 (2648), 1435, 1438 (2655), 1440-1 (2674-5), 1442 (2677), 1444 (2681, 2683-4), 1447 (2687, 2689), 1450-1 (2696, 2698-700), 1453 (2703-4), 1454-5 (2707-9), 1457 (2713), 1465-6 (2750), 1470-1 (2770, 2773), 1474 (2786, 2788), 1480 (2802), 1516 (2857), 1523-4 (2878), 1562 (2944).
- Bistrița:** legături cu Câmpulungul muntean, 309 (568).
- Bistrița:** legături cu Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino, 1357-8 (2478).
- Bistrița:** legături cu Ciceul, 174 (320), 302 (553), 328 (609).
- Bistrița:** legături cu Clujul, 736 (1368-9, 1373), 737 (1379), 956 (1836).
- Bistrița:** legături cu Cotnarul, 521-2 (955).
- Bistrița:** legături cu Istralie-Vodă Dabija, 1313-4 (2417), 1318-9 (2423-4), 1323 (2432), 1328-9 (2443).
- Bistrița:** legături cu Despot-Vodă, 572-5, 576 (1066), 577, 587 u., 591 (1099-100).
- Bistrița:** legături cu Dorna, 1178 (2201), 1475 (2790).
- Bistrița:** legături cu Duca-Vodă, 1329-30 (2444), 1338-9 (2452), 1373-4 (2512), 1374 (2513).
- Bistrița:** legături cu Făgărașul, 1437-8 (2664).
- Bistrița:** legături cu Gherla, 809 (1652).
- Bistrița:** legături cu Gașpar-Vodă Gratiani, 884-5 (1751-2), 889-90 (1758).
- Bistrița:** legături cu Gheorghe Ștefan-Vodă, 1232 (2300), 1249, 1262-3, 1276-8 (2361, 2363).
- Bistrița:** legături cu Gurghiul, 682-3 (1262).
- Bistrița:** legături cu Humorul, 1061-2 (1989), 1174 (2184), 1175 (2188), 1188 (2225).
- Bistrița:** legături cu Iancu-Vodă Sasul, 678-80 (1256-8), 682 n. 4.
- Bistrița:** legături cu Iliș-Vodă Rareș, 454 (844), 455-6

- (847-8), 457-8 (850-1), 463 (861), 465-6 (864-5), 469-71 (869-71, 873-4), 472 (876), 473-4 (879-82), 476-7 (885-7), 480-2 (892-5), 482 n. 2.
- Bistrița:** legături cu Iliș Alexandru-Vodă, 1331-2. (2447).
- Bistrița:** legături cu Ioan-Vodă cel Cumplit, 650-2 (1205-7), 654-5 (1213), 657 (1218).
- Bistrița:** legături cu Ioan-Vodă Polcoavă, 670-1 (1241-3).
- Bistrița:** legături cu principele Ioan Kemény, 1305-7 (2405-8), 1308 (2410), 1309 (2412), 1310-2 (2414-5), 1314 (2418).
- Bistrița:** legături cu regina Isabela, 426 (961), 528 (966), 529, 547 (1005), 548 (1007-8).
- Bistrița:** legături cu Vasile-Vodă Lupu, 1008-9 (1905), 1012 (1911), 1013-4 (1913-4), 1017-8 (1924), 1028-9 (1937-8), 1030 (1940), 1055 (1976), 1070-3 (2000-4), 1075-6 (2007), 1076-8 (2009-10), 1085-6 (2016-7), 1090-1 (2028), 1105-6 (2047), 1106-7 (2048-9), 1126-7 (2092, 2094), 1130 (2103), 1139 (2120), 1142 (2123), 1147 (2135), 1153-4 (2143), 1160-1 (2159), 1164 (2164), 1170-1 (2175-6), 1202-3 (2266-7).
- Bistrița:** legături cu Ștefan-Vodă Lupu, 1294-5 (2394), 1296-7, 1298-300 (2397-9), 1303 (2403), 1308-9 (2411), 1310 (2413).
- Bistrița:** legături cu Ștefan Majláth, 372 (700), 397 (751), 398 (753).
- Bistrița:** legături cu Maramurașul, 102 (181), 367 (687), 466-7 (867), 538-9 (989-90), 636-7 (1185), 671 (1244), 686 (1267), 687-8 (1269), 721-2 (1324-5), 800 (1636), 874-5 (1740), 881-2 (1748-9), 1324 (2433), 1432 (2646). (cu nobilii români din), 307 (565).
- Bistrița:** legături cu principesa Maria-Cristina, 735-6 (1361, 1363-4), 740 (1396).
- Bistrița:** legături cu Gheorghe Martinuzzi, episcop și tezaurariu, 436 u., 438-9 (821), 483 (897), 484 (899), 485 (901-2).
- Bistrița:** legături cu Mihai-Vodă Viteazul, 731 (1343-4), 740 (1394), 743 (1415-6), 744-6, 747-8 (1439-48), 749 (1450-1), 756 (1468-73), 757-9, 760-1 (1493, 1495, 1503, 1506), 762 (1507, 1509-10, 1512-3), 764-70, 771 (1577-8, 1582).
- Bistrița:** legături cu Moldova:
negot liber (1564), 597 (1112).
negustori în, 274 (499), 298 (544), 547-8 (1006), 741 (1405), 975 (1875), 1004 (1915).
aur din Moldova, 230-1 (418).
depozit de mărfuri moldovenești în, 400 (755).
boieri din vremea lui Vasile Lupu, 1139 (2119).
Vlădică moldovenească fugară în 1563, 582 (1080).
trimeși în Moldova: Ștefan (1508), 187 (342). Iliș (la 1653), 1139 (2312).
copii trimiși spre creștere în Moldova. Grigore Szabó, la 1621, 903 (1777).
țărani din Ținut în Moldova, 1011 (1909).
- Bistrița:** legături cu Moldovița, 788 (1623), 922 (1798), 964-5 (1847), 982 (1870), 1176 (2191), 1179 (2204), 1180 (2206), 1424 (2632).
- Bistrița:** legături cu Ieremia-Vodă Movilă, 736 (1371-2), 737 (1375), 738, 739 (1388-9, 1391-2), 742 (1408), 743 (1411-4), 756 (1474), 801 (1638), 805 (1643), 806 (1645), 816 (1659-60), 820-1 (1664), 826 (1668), 828-9.
- Bistrița:** legături cu Simion-Vodă Movilă, 830-1 (1675).
- Bistrița:** legături cu Constantin-Vodă Movilă, 831-2 (1676).
- Bistrița:** legături cu Gavril-Vodă Movilă, 880-1 (1747).
- Bistrița:** legături cu Moise-Vodă Movilă, 983-4 (1873).
- Bistrița:** legături cu Năsăutul, 641-2 (1190).
- Bistrița:** legături cu târgul Neamțului, 753 (1457), 807 (1648), 1013 (1912).
- Bistrița:** legături cu episcopatul de Oradea-Mare, 656-7 (1216).
- Bistrița:** legături cu Oșorheiul, 380 (717).
- Bistrița:** legături cu Petru-Vodă Rareș, 294 (538), 300 (549), 304-5 (557-9), 310 u., (570), 317 u., 319 (591), 322 u., 326 (604), 327 (606), 329-30 (611), 360-1 (672, 674), 372-3 (699, 701-3), 374 (704), 375 (706), 376 (709), 382 (722-4), 384 u., 398-9 (752-3), 400-1 (755-7), 408 u., 427-9, 432, 434-5 (834-5), 440-1 (894-5), 453 (841-2). (asadiu și armistiții), 353 (659), 615 (1151). V. și Bistrița (întâmplări istorice). (cerere de împrumut al lui), 400-1 (756). (privilegiile întărite de), 361 (674).
- Bistrița:** legături cu Petru-Vodă Șchiopul, 609 (1137), 665 (1230), 667 (1235-6), 668-9 (1238-9), 672-3 (1246-7), 676 (1252), 691-2 (1274), 694 (1278), 695-7 (1280-2), 697-8 (1285-6), 700-1 (1289), 708-10 (1303-8).
- Bistrița:** legături cu mănăstirea Putna, 969-70 (857), 1008 (1904), 1016 (1919, 1921), 1089 (2026), 1097-8 (2036), 1382 (2533), 1424-5 (2632).
- Bistrița:** legături cu episcopia Rădăuților, 842 (1689), 1284 (2375).
- Bistrița:** legături cu Radu-Vodă Milnea, 938 (1817), 945 (1823), 947-8 (1826).
- Bistrița:** legături cu mănăstirea Râșca, 752 (1455).
- Bistrița:** legături cu Gheorghe Rákóczy I-lea, 985-8 (1876-9), 990-1 (1882-3), 993-4 (1886), 999 (1893), 1000-1 (1895-6), 1009-11 (1907-8), 1023 (1931), 1024-5 (1933), 1026 (1935), 1030-2 (1941-2), 1032-3 (1943-4), 1035 (1947), 1036-7 (1949), 1037-8 (1951-2), 1040 (1954), 1044 (1962), 1047 (1966), 1058-9 (1982-3), 1062 (1990), 1063-4 (1992-3), 1074-5 (2005-6), 1076 (2008), 1087 (2019-20), 1092-4 (2031-2), 1098 (2037), 1102-3 (2043-4), 1108 (2051), 1110-2 (2053-4, 2056), 1112-3, 1117-8 (2064-5), 1160 (2157), 1162 (2162), 1165 (2165), 1188-9 (2226-8).
- Bistrița:** legături cu Gheorghe Rákóczy al II-lea, 1124 (2086), 1144 (2127), 1165-6 (2166), 1167-8 (2170-1), 1169 (2174), 1171 (2177), 1172-3, 1174 (2182), 1179 (2203), 1184-1 (2219), 1186-7 (2223-4), 1190-2 (2231-3), 1193 (2235), 1198-9 (2247-8), 1200-1 (2251-3), 1204-5 (2258-9, 2261), 1206-7 (2264-6), 1208, 1209-11 (2271-3), 1212-8 (2277, 2279-80, 2282-5), 1224-6 (2292), 1235 (2304), 1236-9 (2305-6, 2308-10), 1244-7 (2318-20, 2322-5), 1248, 1250-1, 1252-4 (2333-4, 2336), 1256, 1257 (2343), 1278 (2364), 1279 (2367), 1280 (2368), 1282 (2372), 1287-8 (2382), 1290 (2387), 1291 (2390), 1293-4 (2392-3).
- Bistrița:** legături cu Retegul, 663 (1226).
- Bistrița:** legături cu Rodna, 133-4 (242), 249 (451), 250-1 (454), 355 (662), 434 (811), 464-5 (863), 668 (1237), 711-2 (1309), 723 (1326), 738 (1385), 742 (1409), 761 (1505), 808 (1651), 996-7 (1890), 1059-60 (1984), 1562 (2945). (drepturile Bistriței peste Rodna și Valea Rodnei), 83-4 (144), 150 (273).
- Bistrița:** legături cu Sibiuul, 300 (549), 451-2 (839-40), 453 (843), 461-2 (858-9), 485-6 (903), 495 (917), 530, 536 (985), 540-1 (993), 541 n. 1, 542 (996), 548 (1008), 563-4 (1038-9), 572 (1056), 573 (1058), 576 (1065-6), 577 (1068), 579, 595-6 (1107-8), 816-7 (6161).

- 886-7 (1753-8), 1361-2 (2494), 1384-5 (2539-40), 1442 (2579), 1603-4 (3001).
- Bistrița:** legături cu Sighișoara, 919 (1794).
- Bistrița:** legături cu Siretiul, 754 (1460).
- Bistrița:** legături cu mănăstirea Slatina, 786 (1616), 897 (1770), 967 (1852), 1176 (2192) și n. 2, 1423-4 (2630).
- Bistrița:** legături cu Ștefan-cel-Mare, 83 (143), 112 (201), 163 (301).
- Bistrița:** legături cu Ștefan-Vodă Tomșa, 585 (1037).
- Bistrița:** legături cu Ștefan-Vodă Răzvan, 732 (1347).
- Bistrița:** legături cu Ștefan-Vodă Tomșa al II-lea, 851 (1702), 856-7 (1709-10), 870 (1719), 924-6 (1802), 927 (1804), 930-1 (1808-9).
- Bistrița:** legături cu Suceava, 77 (134), 113 (203), 297 (542), 298 (544), 727-8 (1335), 750-2 (1453-4), 931-2 (1810), 982-3 (1872), 993 (1885), 1014-5 (1915-6), 1037 (1950), 1041 (1956), 1053-4 (1973-4), 1180 (2208), 1341 (2456), 1448-9 (2694), 1451-2 (2701).
- Bistrița:** legături cu Suciul-de-sus, 833-4 (1679).
- Bistrița:** legături cu Moise Szekély, 801-2 (1639).
- Bistrița:** legături cu Țara-Românească, 595 (1107), (pribegi din, 1554), 508 (938), (din 1559), 550-1 (1013).
- Bistrița:** legătură cu Tatarii (1621), 917 (1792).
- Bistrița:** legături cu Teceul, 814-5 (1657).
- Bistrița:** legături cu Terpiul, 449-51 (837-8).
- Bistrița:** legături cu episcopul Pavel de Turdaș, 645-6 (1197).
- Bistrița:** legături cu mănăstirea Voronețul, 1015-6 (1918, 1920), 1023 (1930), 1128 (2099), 1177 (2196).
- Bistrița:** legături cu Ioan Sigismund Zápolya, 550-1 (1013), 574-5 (1060-3), 580-2 (1074-8), 582-3, 584-5 (1084-5), 586-7 (1089-90), 589 (1093-4), 590 (1095, 1097), 591, 592 (1101), 599-600 (1117), 630-1 (1176), 638-9 (1186), 640 (1188).
- Bistrița (de-jos),** 113-4 (204).
- Bistrița (râu în Ardeal),** 345 (642-3), 518 (1318), 873-4 (1739), 1018 (1925), 1050-1, 1071-2 (2003), 1081, 1096, 1428 (2640).
- Bistrița Aurie (râu),** 1079-80 (2013).
- Bistrița Seacă (râu),** 1014 (1914).
- Bistrița (munți),** 947 (1825), (culme), 1052.
- Bistrița (localitate în Ungaria? ori Berzencze?),** 1617 (3017), 1670 (3080).
- Bistrița (mănăstire oleană),** 189 n. 1, 453 n. 1.
- Bitfalău,** 1524 (2880).
- Biadi (locotenent imperial),** 1715, 1559 (2937).
- Blaj,** 1188 (2226), 1214-5 (2280), 1252 (2333), 1324 (2434), 1352-3 (2479), 1353-4 (2480-1), V. și Blășfalău.
- „Blășfalău”,** 1097 (2036).
- Bohâlna,** 1020-1 (1927).
- Bobric (boier, 1600),** 774 (1600).
- Bookws (Ștefan, castelan de Făgăraș),** 172 n. 1.
- Boeskaï (Ștefan, rege al Ungariei),** 735 (1365, 1367), 738 (1382), 741 (1403), 817-9 (1662), 823 (1665), 824, 827 (1669), 828 (1671), 831-2 (176).
- Bod,** 11-2 (12), 12 (14), 23-4 (36), 40 (70), 406 (764).
- Bodony (Sigismund; 1691),** 1438 (2667), (Ștefan), 742 (1407), 746 (1435), 746 (1435), 748 (1445, 1449), 755 (1462).
- Bögendorf,** 52 n. 1.
- Bölöny (Gaspar, secretarul lui Gabriel Bethlen),** 861, 862 (1722), 865 (1726), 869 (1732), 879, 893 (1761).
- Boemi și Boemia,** 29 (46), 55 (94), 196 n. 1, 451 (839), 822. (mercenari), 450 (838), V. și tabla lucrurilor: postav de Boemia.
- Boér (Ștefan, trimes al lui Sigismund Báthory),** 723, (1328), 725 (1331), (în 1644), 1123 (2079), 1124 (2084), 1136. (Ștefan, notar în 1784), 1762-3 (3339), 1766 (3342).
- Bogács,** 377-8 (712).
- Bogata,** 115 (206), 1047 (1966), (-Românească), 746 (1433).
- Bogath.** V. Bogata.
- Bogáthy (Blasiu),** 756 (1468), (Ioan), 263 (481), (Meinhard), 821-2 (1665).
- Bogdan-Vodă (Domn al Moldovei, tatăl lui Ștefan-cel-Mare),** 36-7 (63).
- Bogdan-Vodă (Domn al Moldovei, fiul lui Ștefan-cel-Mare, Orbul),** 166 (306), 170 (314), 172-3 (317-8), 174 (319-20), 175 (322), 181 (331), 185-6 (337), 187-8, (342), 192 (350), 194 (355), 201 n. 1, 202-3 (365), 204-6 (369-71, 373), 208-9 (376-7) și 208 n. 1, 211-2 (380-1), 214 (386) și n. 1, 215 (387) și n. 3, 219 (395-6), 230 (317-20), 232-3 (421-2, 424), Doamna Nastasia, 201 n. 1, Doamna Ruxanda, 201 n. 1, 215 n. 3, 231 (419), 232-3 (424).
- Bogdan-Vodă (oamenii săi trimeși în Ardeal: Cristea),** 230 (317), (Grigore), 232 (422), (Ilie), 205 (370), (Ioan Gwzsol, 219 (396).
- Bogdan-Vodă (sau Constantin, fiul al lui Petru Rareș),** 440 n. 2, 617 (1156), 641-2 (1190), 646-7 (1199) și 647 n. 2, 648-9 (1202).
- Bogdan-Vodă Lăpușneanu (Domn al Moldovei),** 628-9, (1172-3) și 629 n. 1, 631-2 (1177-8), 632-3 (1179-80), 634-5 (1181-2), 636 (1183), 641 (1189), 646-7 (1199), 676 (1252), 722 n. 3, (Sfetnici) 631 (1177), (omul său, trimes în Ardeal: Zaharia), 647 (1199), (pretendent împotriva lui), 722 n. 3.
- Bogdan-Vodă (fiul (?) lui Ieremia Movilă),** 734 (1360).
- Bogdan Doboca (Vornic muntean),** 53 (92) și 54 n. 1.
- Bogdăneșul (munte),** 246.
- Bogdány (Francisc, Marele-Cămăraș al lui Gabriel Báthory),** 842-3 (1690).
- Bogesdorf.** V. Băgaciu.
- Bogner (Emeric),** V. Cluj (juzi de).
- Bola (Argeș),** 1808 (3444).
- Bolanowski (Stanislas),** 482 n. 3.
- Boica (boier muntean, c. 1510),** 201 n. 1.
- Boișoara,** 272 (382).
- Boița,** 1476, 1541-2 (2917), 1557, 1590 (2983), (părcălab de), 1584, („Postmeister” de), (1719), 1569-70 (2960).
- Bojthory (Nicolae),** 308 (566).
- Bolea (Ladislas, Voievod de),** 33 (54).
- „Bolgar”,** V. Schei.
- Bolkach (Paul),** 480 (891).
- Bolkács.** V. Bălcaciu.
- Bolong (nobil ardelean, 1688),** 1412-3 (2611).
- Bompa (Petre, hoț),** 632-3 (1179), 634-5 (1181-2).
- Bonczi.** V. Bonțida.
- Bonesdorff.** V. Gereb (Paul).
- Bongar.** V. Bungard.
- Bonis (Francisc, 1653),** 1226 (2294).
- Bonțida,** 1452-3 (2702), 1456 (2711).
- Bonyhay (sol ardelean la Poartă),** 883 (1750).
- Borăști (Gorj),** 189 n. 4.
- Borăști (Radu Logofătul și Albul Postelnicul; începutul veacului al XVI-lea),** 245.

Borbély (Albert, om al lui Gheorghe Rákóczy al II-lea), 1148 (2136). (Benedict, catană în 1618), 876-7 (1742). (Gheorghe), 647 (1200), 677 (1254). (Martin, hotnog de pedestri la Mihai Viteazul, în 1595), 731 (1344-4), 747 (1439). (soția sa), 766 (1539-40).

Borberek, V. Vurper.

Borchest, V. Borzești.

Borcest, V. Borzești.

Borgo-Maros, V. Bărgău-Murășeni.

Bornemissa (Baltazar, 1542 u.), 415 (772), 417 (775), 742 (1407), 764 (1524), 830 (1674). (Gaspard), 745 (1429), 781-2 (1608). (Ioan, tezaurariu al Ungariei), 162-3 (299), 166-7 (306), 170 (394). (Ioan, castelan de Buda), 251-2 (456), 270 (493). (Ioan, baron), 1642, 1645 (3056). (Matias), 492 u. (915). (Paul), V. Alba-Iulia (episcopi de).

Boros-Sebes, V. Sebeș.

Boros (Ioan, «viteaz de Curte» al lui Gheorghe Rákóczy al II-lea), 1143-4 (2126). (căpitan în 1653), 1233-4 (2302), 1238 (2309), 1240, 1243 (2316).

Borsa (în comitatul Doboca), 71 (124).

Borșa (în Maramurăș), 576 (1066) și n. 1, 1182 (2212), 1420 (2624). (Alexa lui Hanți din), 1645-6 (2750). (popa Gheorghică din), 1474-5 (2789).

Borzești (Andreica și Ioan din), 631-3 (1178-9), 634-5 (1181-2).

Bosânceanul (Teodor, hot), 1411 (2607).

Bosnia, 159 (292), 394 (746). episcopi: Gavriil Polnar, 156 (285). Ioan, 1826 (3).

Bosnia: Pași, Mehemed (1554), 506 (935). Bosniaci în oastea lui Mihai Viteazul, 732 (1348).

Botfalu, V. Bod.

Bóth (Luca, judecător în 1751), 1784 (3320).

Bothfalva, V. Bod.

Botoșani, 304-5 (557), 325 (602), 327 (606), 347-8 (648), 361 (674), 453 (842), 489 (909), 527 (964), 1008-9 (1905), 1810 (3456). (Avan Baroncea din), 1512-3 (2347). (Vornici de, 1706), 1512-3 (2847).

Brad, 1751 (3320), 1752-3 (3322-3), 1756 (3328). (târgul), 1748, 1776 (3357).

Brăila, 1 (1) și n. 1, 2 (1), 9 n. 7, 8; 38 (66), 51 n. 3, 76 n. 6, 109 n. 1, 131-2 (238), 147 n. 2, 449 (837), 904 (1779), 1000 (1894), 1027, 1808 (3445). (vadul), 739 (1392). (pescari), 109 n. 1. (vama), 13, 47 (82).

Bran, 13, 22 (32), 25-60 (40), 32, 42 (73), 53 (91), 52 n. 1, 58 (99), 65 (113), 69 (121), 90 (155-6), 101 (179), 102-3 (182-3), 122 (220), 124 (226), 132 (239), 135 (245-6), 137 (248), 138 n. 2, 140 (253), 143 (260), 144 (262), 152 (278), 257 n. 1, 258 n. 1, 263 n. 1, 286 n. 1, 290 (529), 345 (641), 357 n. 1, 379 (715), 420 n. 1, 693 (1276), 859 (1715-6), 1173 (2180), 1215 (2281), 1279 (2366), 1368 (2503), 1460 (2731), 1470 (2767), 1706 (3170), 1711-2 (3181-2), 1730 (3243), 1716 (3206), 1721 (3226), 1738 (3297), 1738-9 (3289-92), 1796 (3369), 1799 (1394), 1803 (2420), 1806 (3436), 1807 (3441).

Bran: castelani munteni, 11 (11). (alți castelani), 25-6 (40). (părcălabul Blasco), 122 (221). (castelanul din 1613), (1715-6). (castelanul Andreas Gaudy), 1778-9 (3359-60, 3362). (castelanul din 1792), 1802-3 (3410, 3414). (castelanul Ioan Gaudy), 1808 (3448), 1809 (3450-1), 1811 (3467).

Bran: vameși, 25-6 (40), 113 (2058). (munteni), 11 (11). V. Pavay. (Francisc Csapaia), 1547 (2927). (Pa-

vel Tamás), 1091 (2029). (Ștefan Tokaj), 1715 (3197-8, 3200), 1717 (3204).

Bran: popa Vlad «Csurei», 1739 (3292).

Bran: carantina, 1736 (3273), 1803 (3416).

Bran: drumul, 1808 (3446).

Bran: colibași, 1676 (3095), 1701 (3143), 1702 (3146), 1732-3 (3254, 3257-9, 3264), 1734-5 (3267-8), 1798-9 (3388-9), 1800-1 (3400, 3404-5), 1803 (3414-6), 1805 (3429), 1807 (3439). (de afară), 1704 (3153). (de sus), 1798-9 (3388-9). (Ștefan Banghel), 1727 (3236).

Bran: muntele, 246.

Bran (Ioan), 1812 (3475).

Brâncoveanu (Constantin-Vodă, Domn al Țării-Românești), 1416 (2617), 1446 (2688), 1458 (2719), 1460 (2727, 2730-1), 1461 (2734), 1463 (2741), 1465 (2745, 2747-9), 1466 (2751-2), 1467 (2455-6), 1469 (2760, 2762-3), 1470 (2765-7), 1471 (2472, 2475-7), 1478-9 (2797), 1490-1 (2801, 2803-5, 2808, 2810-2), 1482 u., 1494, 1495 (2828), 1500-1 (2832-3), 1504-7 (2835-7, 2839), 1508-9 (2841-2, 2844), 1515-7 (2849-56, 2858), 1518-21, 1522-3 (2872-6), 1524-5 (2880-1, 2883-5), 1527 (2887, 2889), 1534-7 (2900, 2902, 2904-5, 2909-11), 1540 (2915), 1542-3, 1544-5 (2921-2), 1557 (2933), 1558-9 (2918-9), 1558-9 (2936-7), 1574 (2967), 1724. (ca nobil ardelean), 1491 (2824). (omul său Milea negustorul), 1523 (2874).

Brâncoveanu (Constantin, nepot de fiu al precedentului), 1689 (3124), 1719 (3217).

Brâncoveanu (Ilinca, fata lui Constantin-Vodă), 1466 (2752) și n. 2.

Brâncoveanu (Manolachi), 1737 (3279), 1744, 1811 (3464-6, 3468), 1812 (3472), 1813 (3481). (soția lui), 1810 (3458-9), 1813 (3483).

Brâncoveanu (Doamna Marica), 1563-4 (2948-9).

Brâncoveanu (Nicolae), 1811 (3464-6), 1812 (3472). (Maria, soția lui), 1735-6 (3273).

Brancovici (Sava, Mitropolit ardelean), 1199 (2248) și n. 1, 1289 (2385-6), 1291-2 (2391) și 1291 n. 2, 1308 (2409), 1380 (2527).

Brandenburg, 1614 (3014). (Ecaterina de, principesa a Ardealului), 867. (marchizul Gheorghe de), 280 (508). (bani din), 608 (1136) și n. 1, 1539 (2914).

Brandis (Andreas de), 488 (906).

Branicska, V. Szalanczy (Ladislau).

Brânișteanu (Grigore, omul lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 497-8 (922).

Bratocea (pas), 96 n. 4.

Brașov: întâmplări istorice.

jurământul lui Mircea-cel-Bătrân, 1822 n. 3.

ordin de a opri pe negustori, 3-4 (4).

servicii militare în Moldova, 4 u. (5).

pradă turcească, 11-2 (12-4).

expediția peste Dunăre din 1423, 13.

privilegiu pentru credință față de Ungaria în 1427, 14-5 (18).

oaste ardeleană spre oraș în 1431, 17 (23).

scutire de subsidii Conciliului dela Basel, 21 (30).

ajutarea lui Vlad Dracul, 23-4 (36).

rugăciuni către Ioan Hunyady, 29 (48).

Ioan Hunyady în oraș, 36 (62), 40-1 (71-2).

întărirea, 40-1 (70-1).

ajutorul contra Domnului muntean Vladislav, 42 n. 2.

negustori brașoveni în Țara-Românească, 65 (113).

ajutor cerut de Vlad Țepeș, 85-6 (80).
 prada lui Țepeș, 50 n. 6, 50-1 (89) și 51 n. 3, 52 n. 1, 55 n. 1.
 regele Matiaș Corvinul în oraș, 52 n. 1
 scutire din partea regelui Matiaș pentru participarea la expediția în potruva lui Ștefan-cel-Mare, 65 (114).
 conflict cu Voevodul ardelean Blasiu Magyar, 84 (145).
 împrumut acordat lui Vlad Țepeș, 86 (148).
 atitudinea față de lupta de la Podul-Înalt, 91 (158-9).
 pradă munteană lângă oraș, 105 n. 1.
 plan turcesc împotriva orașului, în 1481-2, 111-3 (199-200, 202).
 drept de a servi numai împotriva Turcilor, 129.
 dă știri despre Turci, 132-3 (240).
 negustori munteni la —, 132 (239).
 pace cu Vlad-Vodă Călugăru, 136-7 (247-8).
 Bartolomeiu Drágfy, Voevod al Ardealului, în oraș, 147-8 (269).
 pace cu Vlăduț-Vodă, 213-4 (385).
 Petru Thomory în, 225-6 (407).
 în luptă cu Basarab-Vodă Neagoe, 234 n. 1.
 poftire la o sfințire de biserică, de același, 243 (443).
 soli la Ludovic al II-lea în 1521, 248 (447).
 gătiri de apărare în 1521, 254 (462).
 îndemnare la supunere din partea lui Mehemed-beg, 257-8 (471).
 judecată cu Paul Beldy, 262-3 (480).
 primejdie turcească în 1527, 297 (543).
 răscumpărare dela Petru Rareș, 316 (583).
 Petru Rareș împotriva cetății, 319 (591), 324 (600), 338 u. (627), 348 (649). (armistițiul), 339-42 (629-30, 632-3), 345 (642).
 atac al Muntenilor, în 1529, 344 (640).
 intervenție a lui Petru Rareș pentru oraș, 354 (660).
 trădarea Brașovenilor din 1530, 354 (660), 362 (676).
 nouă pagube de la Petru Rareș, 364-5 (683).
 scutire de taxă din partea regelui Ungariei, 364-5 (683).
 frică de Turci, în 1541 și urm., 379 (813), 401 (757).
 conflict cu Pătrașcu-cel-Bun, 509-11 (941, 943), tabăra lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu, 522 (957).
 fugă de negustori români la vamă (1562), 581 (1076).
 primejdie din partea lui Aron-Vodă, 732 (1326).
 dieta din 1600, 758 (1481).
 valoarea militară a orașului, în vremi mai nouă, 1502.
 distrugerea Șcheiului de Curuți, 1502.
 plângere împotriva cvartirilor militare, 1550, 1567 (2957).
 măsuri împotriva ciumei, 1684-5 (3114).
 «Cronica zugrăvită», 12 n. 1.
Brașov: cetatea, 20-1 (29), 1550, 1567 (2957). (Români în), 1483 (2816).
 turnuri, 20-1 (29), 339 (628).
 biserică și mănăstirea Sf. Petru, 20-1 (29).
 biserică Sf. Bartolomeiu, 55 n. 1.

biserica românească din cetate, 1813 (3481, 3483).
 Târgul Vitelor, 1478.
 hanul Albrichin, 1530.
 spițeria «zur Kette», 1473 (2781).
 case, 1878 (2933). (ale Românilor din Țara-Românească), 1524 (2883), 1528 (2891).
 casa lui Constantin-Vodă Brâncoveanu în Brașovul-Vechiu, 1523 (2876), 1525 (2885), 1558 n. 1, 1719 (3217), 1720 (3222).
 casa lui Istrati, fiul lui Stoian Comisul, 1523 (2874), suburbii, 407 n. 5.

Brașov. V. Șcheiul.

casa lui Manolachi Lambrinò, 1686 (3116).

Brașov: Juzi.

Valentin, 8 u. (10), 11 (11), 13. (Ioan fiul lui), 18-9 (25).
 Ioan Kraus (Crispus), 13.
 Luca Kis, 16 (20).
 Gheorghe, 45 (79).
 Gașpar, 49 (86).
 Cristian, 50 (88).
 Petru Werek (Weress?), 121 (220).
 Paul (1507), 176 (326).
 Ioan Benckner, 158 (290), 162 (298), 196 (358), 225-6 (407), 285 (519).
 Martin (1522), 258-9 (472).
 Simon Eötvös (c. 1540), 509 (940).
 Mihail Veress (1554), 509 (940).
 Petru Hirschel (Hersely; 1578), 674 (1249).
 Luca Hirschel (1564, 1582-5), 596-7 (1110), 689 (1271), 695 (1280), 696-7 (1282).
 Ioan Fuz (1591), 705-6 (1300).
 Chiril Greissing (1598), 740 (1395).
 Valentin Hirschel (1599-600), 742 (1407), 771 (1580).
 Mihail Eötvös (Goldschmied; 1653 și urm.), 1123-4 (2083), 1124-5 (2088), 1127-8 (2095), 1129-31 (2102, 2105-6), 1135-6 (2144), 1138 (2116), 1139 (2218), 1140, 1142-3 (2124), 1150-1 (2139), 1155 (2148), 1157-8 (2152), 1158 (2154), 1159 (2156), 1180 (2207), 1186 (2221), 1211 (2274), 1215 (2281), 1245 (2321), 1257-8 (2344), 1258-9 (2346), 1285-6 (2378), 1379-80 (2526), (soția Ecaterina «Fraosa»), 1280 (2369), 1290 (2389). (fica), 1123-4 (2083).
 Gheorghe Drauth (și co-jude), 1414 (2614), 1464 (2743), 1532 (2892), 1540 (2915), 1558 (2934), 1569 (2959), 1605 (3003).
 Ioan Mangesius (Mankes, „Mancăș”, „Mancheș”; 1696-7), 1459 (2726), 1461-2 (2728), 1462-3 (2739), 1463-4 (2742).
 Filstich (1689), 1470 (2765).
 Gheorghe Jeckelius (1707), 1716-7 (2858).
 Cristofor Seewald („Zivolt”, 1749; pro-jude, jude în 1753), 1681 (3105), 1689 (3124).
Brașov: Fálnogi: Andreiaș (1697), 1464 (2743).
 Părgari: Ioan, 88 (152).
 Părcălabi: Mihai (1760), 1716 (3203).
 Secretari: Markus Tartler (1788), 1797 (3377).
 Notari: Ioan, 11 (11). altul în 1522, 262 (479).
 Martin Seewald, 1531, 1533 (2895).
 Dieci: Mihai (1564), 609 (1137). Ștefan (1409), 73.
 „Magistri”: Paul Burger, 226 (407), Johannes (1436), 23 (34). Leonard (1421), 10 (10). Valentin Crusius, 265-6 (486).
Brașov: Comandanți: în 1707, 1515 (2852). în 1728, 1622 (3025). Rewiczki („Reriszki”, 1796 (3367).

- Braşov:** Vameşi: Petru Hoch şi fiul Ioan, 176 (326). Grigore de Koppan şi Francisc Florentinul, 225 (407). (alţii, 1622 (3026). vama, 5 u. (6). (stampila vămii), 1704 (3157). Vătafi (1695), 1458 (2718). Monetari, 27-8 (43, 45), 29 (47). Logofătul Sfalului: Radu (c. 1717), 1562 (2946). Curieri: Bartuş, 267 n. 1. Gergel (1522), 258 n. 1. „Familiarii”: Matias (1554), 509 (939).
- Braşov:** Oficiul Divizoratului şi Revizoratului, 1813-4.
- Braşov:** Preoţi: Ioan Laycada (c. 1434), 21 (29). „marele-popă”, 344 n. 1. Predicatori: în 1645 (şi fiul), 1129-30 (2102). Plebani: Ioan Kedel, 40 (69).
- Braşov:** Tehiuri, 1495 (2828). Meşteri, 368-9 (690). Arāmari, 159 (291). Argintari (tehiul), 1520 (2869). Carătaşi, 306 (563). Cărauşi, 1556 (2931). Cojocari (tehiul), 1516 (2858). Croitori, 1463 (2740), 1519 (2858). Fierari, 106 (189). Măcelari, 237 (432), 1808 (3443). Măsari, 1535 (2906). Pietrari, 29 (46). Postăvari, 1465 (2747-9). Sforari (şi tehmeşter), 1460 (2730).
- Braşov:** Orăşeni, anume (în ordine alfabetică): Altester (Simon, c. 1529), 243 (442). Andreiaş (sol la Maghiaroglu), 859 (1717). Arcaşi (Arcupar): Clement, 236 (430). Ştefan, 158 (290). Argintari: Anton (1521), 248 (448). Gaşpar, 45 (79). Ioan (1469), 73. Petru, 368 (688). Lorint, 1290 (2388). V. şi Mai (Gheorghe). Auner (Ioan), 514 (949).
- Beer (Petru), 117 (210). Biró (Gheorghe), 58 (100). Birtha (căpitanul Elias), 1724, 1727 (3236). Carătaşi (Gheorghe, 1700), 1477 (2796). Carnifex. V. Măcelari. Costea, 191 (349). Crestes (1525), 285 (519). Croitori (Iacob, 1511), 216 (389). Czako (Gheorghe), 1508 (2841), 1516-7 (2858), 1518 (2864), 1519 (2866), 1520-1 (2868, 2870), 1524 (2879), 1528 (2890), 1530-1, 1533 (2895). Dietrich (Agnes), 1530. (Gheorghe), 1525 (2885), 1532-3 (2892, 2894-5). (Ioan), 1528 (2891, 2894), 1532. Drud (Drauth) (Martin), 405 n. 1. Elisabeta (procuratoare în veacul al XV-lea), 74 (128). Franzen (Toma), 1531. Fronius (c. 1700), 1474 (2788). Fuchs (Ioan, în 1523), 267 n. 1. Gallus (săpunar: «factor smigmatum»), 261 n. 1. Gemnarius (Sigismund), 410 u. (771). Gheorghe (meşter, 1698), 1469 (1759). Golden (Ioan, 1522) 258 n. 1. Graf (Mihail; c. 1700), 1474 (2787). Groff (Ioan), 76 (136). Hermann (Mihail), 1359 (2490-1), 1366 (2500), 1369 (2504-7). Heyde (Gheorghe Avram von der), 1528 (2891). Hirscher (Cristian), 405 n. 1. Hirscher (Cristofor), 1119 (2067), 1128 (2098). Horváth (Gheorghe, sol la Ali-Paşa Maghiaroglu), 858 (171).
- Kemel (Petru), 117 (210). Kewer (Paul; 1469) 73. Klockner (Clopotarul, 1722), 1601 (2998). (Mihail), 1537 (2911). Krall (negustor; 1444), 31 (50).
- Lambru (Henric, clopotar), 1515 (2853), 1535 (2904). Leacs (Ioan), 1414 (2614). Ludevigh (Mihail; 1468), 68-9 (120).
- Măcelari (Gaşpar), 45 (79). (Ioan, în Ţara-Românească, la 1530), 358 (668). Mai (Gheorghe argintar), 1515 (2851, 2853), 1517 (2859), 1523 (2776), 1525 (2884), 1527 (2887), 1534 (2902). (Major, şi casa lui), 1482 (2815), 1529. (Marco, sol la Ali-Paşa Maghiaroglu), 858 (1712). (Marco Sasul, 1696), 1460 (2728). Marta („jupâneasa”, 1696) 1461 (2732). Messerschmied (Cuţitarul, Ioan Thomai; şi casa lui), 1529-31, 1532 (2892, 2894-5), 1535 (2904). Morei (Petru), 309 (568).
- Nicolae (negustor), 126 (232). Orgănaşul (Gheorghe; 1709), 1535 (2806). Oroşanul (Matei; 1695), 1458 (1717).
- Pecetari (Ieremia), 1416 (2617). Peterman (fiul lui Peterman), 47 (87). Plecker (Agnes), 1528 (2891). Plecker (Valentin), 1530. Plucht (Nicolae), 75 (131). Postăvari (Stoica, 1708), 1524 (2882).
- Rasor (= Pannirasor, postăvar; Petru; 1436), 22 (33). Reiter (Andreiaş; 1707), 1515 (2851). Reuwel (Ioan), 10 n. 2.
- Săpunari (Andreiaş „Săpun”), 1290 (2388). Schnell (Gheorghe-iunior), 1530, 1685-6 (3115). Sermer (Ioan), 191 (349). Sigerius (Petru), 1528 (2890). Snych (Elos), 19 (25). Stan (1696), 1459 (2726). Steel (Iacob, 1434), 20 (28).
- Themerdek (Paul), 88 (152). Tüz („Tiză”; Hannes, 1695), 1458 (2717). Tóth (Mihail, 1564), 605 (1129). Toma (1592-3), 711 (1308).
- Ulrich (1531), 364 (682).
- Veér (Ştefan; după 1700), 1478. «Volfsoia» şi fiii (morţi în Rusia), 1674 (3089).
- Wagner (Markus), 1376 (2516), 1473 (2781, 2784), 1574 (2968), 1620 (3021), 1622 (3024), 1623 (3027), 1629 (3037), 1635 (3043). Wallusch (Samuil iunior), 1531. Wirsch (Paul), 176 (326).
- Zakch (Ioan), 410 u. (771). Ziegler (Cristian, 1760), 1718 (3210).
- Braşov:** pribegi munteni (în 1452), 38 (65). (în 1480), 107 (191). (călugăr.), 1797 (3375). (alţi Români pribegi), 1103 (2044). (Român spânzurat la), 144 n. 1. Miliţa Doamna, 261 n. 1, 271 (494). Bălăceanu (fetele), 1679-80 (3103). Basarab-cel-Mare şi cel Mic (rude), 106 n. 1. Mircea fiul lui Mihnea, 209 (378). Movilă (pretendentul Ioan), 1062-3 (1991). Ruxanda, Doamna lui Bogdan Orbul, 232-3 (424). Doamna Voica a lui Mihnea I-lea, 212 (384), 216 (389), 225-6 (407). Cantacuzino (beizadea Gheorghe), 1565 (2954), 1670 (3090) şi n. 1, 1677 (3007).
- Braşov** (Compania grecească din), 1735 (3272), 1740 (3301), 1779 (3363).
- Braşov** (Şchei), 286 n. 1, 364 (681), 602 (1122), 1359 (2491), 1446 (2688), 1469 (2763), 1478, 1517-8 (2860-2), 1524 (2879, 2882), 1535 (2906). (în 1776), 1613-4 (3014). (trimeşi în 1775 la Domnul muntean: Dumitru Vlad, Dan Constantin, Ioan Stoica), 1739 (3296). (negoţ de ceară), 184 n. 3. (de vinuri),

1554. (judecăți în Țara-Românească, 174 n. 7. (Sași), 243 (442), 1480 (2804).

case «legate», 1520 (2870).

casa Bălăceanului, 1672 (3084).

casa lui Constantin-Vodă Brâncoveanu (și paznicul Andreiaș), 1478-9 (2797), 1480 (2801), 1481 (2810), 1482 u., 1491 (2823), 1494 (2822), 1495 (2828), 1516-7 (2858-9), 1520 (2869-71), 1527 (2889), 1528 u. (2891), 1535-6 (2909).

casa lui Gheorghe Cantacuzino, 1463 (2740).

casa lui Șerban Cantacuzino Comisul, 1459 (2724). biserica (și paraclisul), 1558 (2934), 1680 (3104), 1813 (3484).

protopopi: Văsiu Grid (1695), 1458 (2718), 1461-2 (2737) (Grecul?).

Florea Băran, 1561 (2943), 1562 (2946).

Statie Vasilievici (și cumnatul Opra), 1674 (3089).

Preoți: în 1478, 103 n. 1. Toma, 444 n. 1. Corcea, 1477 (2794). Florea, 1524 (2882). Statie Grid, 1561 (2943). Radu Tempea dascălul (și fiul Mateiu), 1578 (2973, 2975), 1671 (3081). Teodor (c. 1737), 1670 (3079), 1671 (3081).

Diaconi: Radu (1659), 1458 (2718).

predicator român în veacul al XVI-lea, 627-8 (1170).

cântăreți, 1622 (3024).

Gocimani, jurați, epitropi, 1471 (2774), 1477 (2794), 1742 (3306).

locuitori (în ordine cronologică): Martin, 187 (341). Mihai Costea (1522), 259 (474). Dumitru «Bosa» (1545), 444 n. 1. Furcă și Sava, 444 n. 1. Panigrad, 461 n. 2. Mateiu Sasul (1695), 1458 (2717). Șerban și Radul (1695), 1458 (2717). Stoica postăvarul, 1458 (2718). Radu Tohanul, Ioan Soltanul, Dumitru Simanul, Oană, Martin fiul lui Martiniță, 1458 (2718). Șerban (1697), 1463 (2740). Iacov și Gheorghe Abra (1697), 1463 (2741). Ioan Bochici, Stoica Boghină, Toader Tapu (1697), 1464 (2744). Măcelari, 1467 (2755). Florea Șcheiul (1699), 1471 (2744). Gheorghe Hărțu (c. 1700), 1473 (2781). Ioan Mozor, Gheorghe Săthor, 1478. Radu, ginerele lui Văsiu Văltură, 1479-80 (2780). Petcul Mortco, Ortea Logofăt (1706), 1479 (2800). Petru sin Văsiu Cur-Negru, dăstar, 1479 (2800). Dumitru Albeț, 1480 (2804). Luca și «Nysdyne Michel» (1481-2), 117 (210). Iosif și Petco (1707), 1515 (2852). Todoran Beanghea, 1524 (2882). jupân Neacșul (1717), 1563 (2948). jupân Andrei Constantin și jupân Vasile Mogoș, și frațele lui, Ștefan, 1620 (3021), 1623 (3027). Nedelco negustorul, 1622-3 (3024-7). Coandă negustorul (1735), 1647 (3060). Cristofor Voicul, 1672 (3084), 1679 (3103), 1710 (3217), 1720 (3222). Mincul Herț, și tatăl, Simion, 1678. Pană Ghiță negustorul, 1681 (3105). Tudor Zalomit, 1714 (3196). Simion Aldulea (1760), 1715 (3198). Dumitru Herț sau Hărs și fiul Dumitru, 1718 (3216). Gavrilă Pista negustorul (1569), 1735 (3270), 1737 (3279). Petco Brașoveanul, negustorul, 1740 (3299). Ioca negustorul (1793), 1804 (3421). Nicolae Pop Gheorghe (1795), 1807 (3440). Panaiot Hagi Nica, 1809 (3449). Dumitru, Gheorghe și Ioan Marco,

1810 (3459). Antonie Costandin, 1813 (3481, 3484). (Greci). 1622-3 (3024-9).

Șchei în Țara-Românească, 1461 (2735), 1501 (2833), 1514 (2849-50), 1517 (2860-1), 1518 (2863), 1524 (2879), 1558 (2934), 1798 (3382), 1799 (3392). (cu oile), 1567 (2957), 1574 (2967), 1687 (3117). (păgubiți acolo), 1468-9 (120). (privilegii: al lui Scarlat-Vodă Ghica), 1734 (3268), 1742 (3311). (al lui Nicolae-Vodă Carașgea), 1745 (3312). (scrisori ale lor în Țara-Românească), 1742 (3307). (Șchei deputați la București, 1775). V. mai sus. (în București), 1516 (2856), 1725, 1790, 1798 (3382). (prăvălii, 1707), 1517-8 (2862). (birul lor), 1517-8 (2862). (anume): Radu, 1700, 1481 (2807). (Gheorghe vătaful, Dumitru calfa, 1707), 1515-9 (2856). (Dragomir staroste, Radu Ioniță, Lebul, Chirul, Lazăr, căpitanul Hiaș, Petcuț, Simion; 1769), 1734-5 (3268). (la Cămpina), 1644-5 (3055).

oi ale Șcheilor în Țara Românească, 1460 (2727, 2729, 2732), 1464 (2744), 1470 (2766), 1483 (2817), 1509 (2844), 1574 (2967), 1647 (3060), 1682 (3007), 1690-1 (3129), 1699-700 (3141-2), 1701-2 (3145-6), 1703-4 (3152, 3155-6, 3160), 1705-6 (3164-6), 1712 (3182), 1713 (3189), 1714 (3192), 1721 (3228), 1722-3 (3232), 1726, 1727 (3236), 1728-9 (3241), 1730 (3243), 1736 (3244-6), 1738 (3285). (în Moldova), 1691 (3130), 1703 (3150-1), 1726, 1779-80 (3364).

oierit pentru ei, 1675 (3092).

vite ale Șcheilor în Țara-Românească, 1690-1 (3129), 1704-5 (3160-1), 1720 (3223), 1722-3 (3232), 1729-30 (3243-4), 3246, 1737 (3278, 3281-2), 1802 (3412), 1806 (3433). (în Moldova), 1802 (3413).

cai ai Șcheilor și altor Brașoveni în Țara-Românească, 1691-2 (3119).

vii (în Țara-Românească), 1734 (3268).

vieri (în Țara-Românească), 1743-4. (buți dela Cămpulung, 1697), 1464 (2743). (scutire de vamă), 1558 (2934).

Români din Ținut, 1399 (2577). (de pe hotar), 1719.

Brașov: negoț.

banii ce umblă, 13. groșițe de, 876 (1741).

cai de remontă prin —, 1803 (3417).

drept de depozit, 704 (1298).

depozite, 855 (1707). (ale lui Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1547 (2927). (al Zamferei Manu), 1623 (3029).

«economi de vite», 1725.

firmanul de comerț din 1764, 1723 (3232), 1724-5, 1727 (3236), 1730 (3243-4, 3246-7), 1731 (3249), 1734 (3268), 1770 (3349), 1801 (3406).

judecată (la 1547), 458-9 (852). (proces mixte cu Moldoveni și Munteni), 1704 (3159).

marfă de, în Țara-Românească, 1518 (2862). V. și legături cu Țara-Românească.

negoțul oriental și — ul, 512-3 (946).

pasul, 1120, 1685 (3114).

piei (negoț cu), 237 (432).

privilegii de comerț: al lui Vlad Dracul, 31-2 (52). al regelui Ungariei pentru mărfuri transalpine, 269-70 (492).

scrisori în Țara-Românească, 1695 (3135).

- uncenici ce fac negoț pe seama lor, 1808 (3445).
ceartă cu Nicolae Pater, 1556 (2931).
- Brașov**, contingent militar, 211 (381), 238 (434), 261 (477), 262 (479), 267 (488) și n. 1, 316 (572), 317 (585), 359-60 (671), 437, (818), 510 (943). (în Bosnia), 159 (292). (me(rce)nari străini, 1479), 104 (184).
- Brașov**: cenzul, 65 n. 1, 359-60 (671).
taxa, 269 (491) și n. 1, 359 (670). (de apărare, 1529), 333 (618). (a oilor), 1584. (dajdea), 1491 (2822).
vama (vigezima), 176 (326), 472 (877), 673 (1248). 685 (1265), 1687 (3117). (arenda ei), 639-40 (1187), 645 (1196), 646 (1198). (vama nouă), 63-4 (110). (vama pe piper și pește), 132 (239). vama străinilor, 279 (506). vameși (contra Muntenilor), 299 (547). Nica Hogeia (și casele lui), 1523 (2876), 1524 (2883). (depozite muntene luate de vameși), 91-2 (160).
- Brașov**: legături cu Alexandru-Vodă Lăpușneanu, 496 (919), 527 (965), 528 (967), 571 (1055), 604-5 (1126-8), 611-2 (1142).
- Brașov**: legături cu Ali-Pașa Maghiaroglu, 858 (1712-3), 859 (1715-7).
- Brașov**: legături cu Mihail Apaffy, 1414 (2614).
- Brașov**: legături cu Guvernul împărătesc al Ardealului, 1567-8 (2947), 1671 (3083), 1679 (3090-1), 1686-7 (3117), 1688 (3119), 1690-1 (3128-9), 1695 (3135), 1699-701 (3142-4), 1701 (3145), 1702 (3147), 1704-5, 1706-7 (315-74), 1710 (3177), 1711 (3181), 1713 (3184-7, 3189), 1719 (3218-21), 1720 (3223-4), 1722-3 (3231, 3233-6), 1727-8 (3237-8), 1729-30 (3242-3), 1731 (3250), 1732-4 (3254-5, 3257-67), 1735-7 (3269-70, 3273-8, 3280-3), 1738-9 (3284-7, 3295-7), 1740-1 (3298, 3301, 3303-4), 1745 (3312-3), 1746 (3317), 1770 (3349), 1780 (3365), 1796 n.
- Brașov**: legături cu Aron-Vodă, 710 (1306).
- Brașov**: legături cu Bădica-Vodă Radu, 277 n. 1.
- Brașov**: legături cu Baia-Mare, 258-9 (472).
- Brașov**: legături cu Acațiu Barcsai, 1288-9 (2383-4).
- Brașov**: legături cu Basarab-cel-Mare, 89.
- Brașov**: legături cu Basarab-cel-Mic, 93 n. 2, 108 (195).
- Brașov**: legături cu Basarab Neagoe, 235 n. 1, 288 n. 1.
- Brașov**: legături cu Cristofor Báthory, 665 (1231).
- Brașov**: legături cu Gabriel Báthory, 842-3 (1690).
- Brașov**: legături cu Sigismund Báthory, 698-9 (1288), 701 (1292), 704 (1297), 714-5 (1313), 789.
- Brașov**: legături cu principele Ștefan Báthory, 646 (1198), 657 n. 1.
- Brașov**: legături cu Gabriel Bethlen, 907 (1781), 948 (1827).
- Brașov**: legături cu Ștefan Bethlen, 904 (1779).
- Brașov**: legături cu Bistrița, 514-5 (949), 882-4 (1750).
- Brașov**: legături cu Bogdan-Vodă tatăl lui Ștefan-cel-Mare, 36-7 (63).
- Brașov**: legături cu Constantin-Vodă Brâncoveanu, 1416 (2617), 1446 (2688), 1458 (2721), 1460 (2727), 2730-1, 1461 (2734), 1465 (2745, 2749), 1466 (2751-2), 1467 (2755-6), 1469 (2760, 2762-3), 1470 (2766), 1471 (2772-3), 1472 (2775-7), 1477-9 (2792-3, 2796-7), 1480-1 (2801, 2803-5, 2810-2), 1505 (2836), 1508-9 (2841, 2843), 1514-6 (2849-56), 1516-7 (2858-9), 1518-9, 1520-1 (2868-70), 1522 (2873-6), 1523-4 (2880-1, 2883-5), 1517 (2887, 2889), 1534-5 (2900, 2902, 2904-5), 1536-7 (2909-11).
- Brașov**: legături cu Marica Doamna Brâncoveanului 1563 (2948-9).
- Brașov**: legături cu Constantin Brâncoveanu, nepotul de fiu al precedentului, 1719-20 (3217, 3321).
- Brașov**: legături cu Bucureștii, 1461 (2735), 1725.
- Brașov**: legături cu Branul, 25-6 (40), 102-3 (182), 1778-9 (3359, 3362), 1809 (3450-1).
- Brașov**: legături cu Câmpina, 1527 (2888), 1644-5 (3055), 1740 (3300).
- Brașov**: legături cu Câmpulungul muntean, 277-8 (503), 1154 (2144), 1160 (2158), 1185 (2220), 1204 (2260), 1341 (2455), 1471 (2774), 1474 (2787), 1813 (3480).
- Brașov**: legături cu Cetatea-de-Baltă, 227 (409).
- Brașov**: legături cu Chilia, 38 (66).
- Brașov**: legături cu Constantin-Vodă Șerban, 1257-9 (2344, 2346).
- Brașov**: legături cu Dan al II-lea, 14 (16).
- Brașov**: legături cu Dan pretendentul împotriva lui Vlad Țepeș, 52 n. 1, 53-4 (92).
- Brașov**: legături cu Dan pretendentul din 1521, 256 (461).
- Brașov**: legături cu Despot-Vodă, 560 (1031).
- Brașov**: legături cu Dragomir Vornicul lui Mateiu Basarab, 1123 (2076).
- Brașov**: legături cu Duca-Vodă, 1359 (249).
- Brașov**: legături cu Făgărașul, 43 (75), 125 (227-8), 301 (551), 364 (681), 594 (1105).
- Brașov**: legături cu Grigore Mateiu-Vodă Ghica, 1643-4 (3053-4), 1647 (3060), 1679 (3102), 1680-2 (3104-7), 1685-6 (3115), 1688 (3120), 1689-90 (3122, 3125).
- Brașov**: legături cu Iașii, 1797 (3377).
- Brașov**: legături cu Iliș-Vodă Rareș, 454 n. 2.
- Brașov**: legături cu Ștefan Majláth, 305-6 (560-1), 318-9 (590), 392 (741), 396 (349), 401-2 (758).
- Brașov**: legături cu Mateiu Basarab, 1093-4 (2032), 1127-8 (2095-6), 1130-2 (2105-6), 1138 n., 1150 n., 1185 n., 1195 n., 1199, 1202, 1479 (2799).
- Brașov**: legături cu Alexandru-Vodă Mavrocordat 1779-80 (3363).
- Brașov**: legături cu Constantin-Vodă Mavrocordat 1646 (3058), 1675 (3091), 1677 (3098), 1687 (3118), 1721 (3225).
- Brașov**: legături cu Mohammed-beg Mihalogli, 257 n. 1.
- Brașov**: legături cu Mihnea-cel-Rău, 192-3 (351).
- Brașov**: legături cu Moise-Vodă, 365-6 (582), 357 n. 1.
- Brașov**: legături cu Moldova, 4 u. (5), 18-9 (25), 31 (50), 204 n. 3, 341, 1460 (2728). (supt Vasile Lupu), 1309 (2412), 1727 (3237). (supt Gheorghe Ștefan), 1255 (2329), 1126 (2093), 1128 (2097-8). (Gheorghe Brașoveanu în Roman, la 1548), 470 (872). (fugari în), 55 n. 3. (vama din), 364 (682).
- Brașov**: legături cu Petru-Vodă Aron, 44 (781).
- Brașov**: legături cu Petru Rareș, 370 (693-5), 371 (697-8).
- Brașov**: legături cu Petru Șchiopul, 596-7 (1110), 598 (1114), 605 (1129-30), 609 (1137). (oprire de negoț), 598 (1114).
- Brașov**: legături cu județul Prahovei, 1699 (3141).
- Brașov**: legături cu Mihai-Vodă Racoviță, 1632 (3041).
- Brașov**: legături cu Radu-cel-Mare, 175-6 (323).
- Brașov**: legături cu Radu dela Afumați, 261 n. 272 n. 1, 273 n. 1, 277 n. 1, 280 (507), 283 (513), 285 (519), 292 (533), 299-300 (548), 303 (555-6), 306 (563).
- Brașov**: legături cu Radu-Vodă Iliș, 492 (914).
- Brașov**: legături cu Radu-Vodă Leon, 1315-6 (2419).

- Brașov:** legături cu Radu-Vodă Mihnea, 856 (1708).
Brașov: legături cu Gheorghe Rákóczy I-iu, 1091 (2029), 1103 (2044), 1122 (2073), 1146 (2131), 1151-2 (2140-1), 1155 (2147), 1158 (2153).
Brașov: legături cu Gheorghe Rákóczy al II-lea, 1132 (2107), 1143-4 (2111), 1135 (2113), 1137, 1141 (2155).
Brașov: legături cu Răsnovul, 1804 (3422-3).
Brașov: legături cu Rucărul și Dragoslavele, 1279 (2366), 1358-9 (2489), 1414 (2613), 1464 (2744), 1469-70 (2764-5, 2767), 1472 (2775-6).
Brașov: legături cu Secuii, 581 (1076).
Brașov: legături cu Sibiiul, 459 (853), 462-3 (860), 506 (935), 536-7 (986), 771 (1580), 1283-4 (2374), 1601-2 (998), 1676 (3095).
Brașov: legături cu Sighișoara, 652 (1208).
Brașov: legături cu Ștefan-cel-Mare, 48 (83), 80 n. 1, 101-2 (180), 118 (213), 127 (232) și n. 2.
Brașov: legături cu Ștefan-cel-Tânăr (Ștefăniță), 248 (447).
Brașov: legături cu Ștefan-Vodă Rareș, 482 n. 3.
Brașov: legături cu Teodosie-Vodă, 254 n. 1.
Brașov: legături cu Turcii: preot la Soliman-cel-Mareș, 461-2 (858). (în 1591), 706-7 (1301). (vești dela 1620), 886 (1753).
Brașov: legături cu Țara-Românească, 5 u. (6), 8 (10), 25-6 (40), 51, 65 n. 1, 107 (191), 169 (312), 171 (1475), și n. 1, 1110 (2054), 1284-5 (2376), 1286 (2379-80), 325 (2435-6), 1366 (2439), 1369 (2504-6), 1379-90 (2526), 1480 (2804), 1670 (3079), 1692 (2131-3), 1714 (3192), 1716-7 (3202-9), 1922-3 (3232), 1727 (3237). (supt Vladislav I-iu), 1 u. (1). (supt Vladislav al II-lea), 272 n. 1, 273 n. 1, 281 (509). (oprire în 1528), 302-4 (554-5). (sol muntean în 1541), 403 (760) și n. 3. (supt Mateiu Basarab), 1119 (2067-70), 1122-3, 1124-5 (2084, 2087-8), 1128 (2099-100), 1129-30 (2102-3), 1137-8 (2116-7), 1145 (2130), 1195 (2240), 1197 (2243), 1200 (2250), 1211 (2274-5), 1245 (2321), 1264 (2354-5). (supt Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1458 (2719-21), 1458 (2719-21), 1459 (2723), 1460-1 (2729-31, 2733, 2736), 1463 (2740-1), 1464 (2743-4), 1465 (2746), 1469 (2758, 2761, 2764), 1472 (2778), 1473 (2780, 2783), 1477 (2792-4, 2796), 1479 (2791), 1481 (2809, 2812), 1482 u., 1494 (2822-3), 1495 (2828), 1501 (2833), 1507 (2839).
Brașov: legături cu Vasluiul, 55 (95).
Brașov: legături cu Viena (1451), 40 (69).
Brașov: legături cu Vladislav I-iu, 39 (67).
Brașov: legături cu Vlad-Vodă din 1530, 358 (668), 359 (671).
Brașov: legături cu Ioan Sigismund Zápolya, 580 (1073), 629-30 (1174).
Brazl, 1716 (3201).
Brazowa. V. Breazova.
Breaza, 1574 (2967).
Breazova (Dionisie Gheorghe din), 280 (508).
Brecchy. V. Brețc.
Breslau, 201 n. 1, 1613 (3014).
Bressi (ofițer, în 1717), 1564 (2752).
Brețc, 343 (638), 354 (661), 405 n. 1, 526 (962), 528 (965), 550 (1012), 755 (1462), 869 (1732), 1918-9 (1793). (vamă), 649-50 (1203).
Bretiu, 1693 u., 1697 u.
Broască («Brostus»; Dragomir, boier al pretendentului Dan), 53 (92), 54 n. 1.
Brod, 68-9 (120).
Brognard (von, Internunțiu), 1731 (3250), 1733 (3262).
Bruck, 75 (130).
Bruckenthal (Mihail von), 1767-8 (3344-5), 1775 (3355). (Samuil von), 1761-2 (3339), 1767-8 (3345).
Brusa (sangeacul Mohammed, nepotul de soră al lui Murad al II-lea), 30.
Bryngendorff. V. Bod.
Bubek (Dietrich, Ban de Slavonia), 5 (5), 1826 (3). (Francisc, fiul lui Ștefan), 1826 (3). (Ioan, fiul lui Ștefan), 1826 (3). (Nicolae, episcop de Kalocsa), 5 (5).
Buccow (general), 1722 (3232), 1813 (3884).
Buceciu (munte), 1574 (2967).
Bucelleni (Iuliu-Frederic, conte), 1489-90 (1821).
Bucești, 1809 (3451).
Bucioc (boier moldovean), 895 (1765).
Bucovina, 1796 (3371).
București, 64 (111), 70 (122), 73, 76 n. 6, 95 (167), 104 (185), 116 (209), 133 (241), 134 (243), 135 (246), 187 (340), 188-9 (343-4), 190-1 (347), 191-2 (349), 193-4 (352-4), 206 (372), 207 (374-5), 220 (398), 221 (401), 255 n. 1, 302-4 (554-5), 358 (668), 506 (935), 511-2 (945), 596 (1110), 598 (1114), 605 (1129-30), 609 (1137), 705-6 (1299-302), 731 (1343-4), 1027, 1128 (2100), 1139-40 (2121), 1142-3 (2124), 1155-6 (2148-9), 1157-8 (2152), 1159 (2156), 1291 (2390), 1325 (2435), 1359 (2491), 1364-5 (2496), 1460 (2780), 1473 (2783), 1519-20 (2867), 1537 (2912), 1542 (2918), 1544-5 (2921-2), 1558 (2934), 1622 (3024, 3026), 1632 (3041), 1644 (3054), 1646-7 (3058, 3060), 1674-5 (3089, 3091), 1677 (3098), 1679-80 (3102-3), 1685-6 (3115), 1687 (3118), 1688-9 (3120, 3125), 1706 (3169), 1711 (3181), 1714 (3194), 1718 (3210), 1721 (3225), 1728-9 (3241), 1733 (3264), 1738 (3288), 1739 (3291, 3295), 1740 (3300), 1741 (3303), 1744, 1796 (3369), 1797 (3376), 1798 (3384), 1799 (3389), 1801 (3402), 1802 (3407-8), 1804 (3424), 1805 (3428-9), 1807 (3442), 1809 (3453), 1812 (3473, 3476).
 arși, 512 n. 1.
 cetatea, 95 (168).
 mănăstirea Sf. Gheorghe și egumenul Rafail (1797), 1809 (3454).
 mărgelari, 1735 (3272).
 negustori, 1614 (3014). V. și Brașov și Brașov (Șchei).
 negustori greci, 1809 (3454).
 clerici: Gheorghe Baci, 1736 (3273).
 scrisori ardeleni adresate prin, 1742 (3307).
 Agenția chesaro-crăiască, 1801 (3403-5), 1802 (3408-9, 3413), 1803 (3418), 1804 (3421-2, 3424), 1805 (3428), 1806 (3430), 3433-4, 1808 (3444, 3447), 1811 (3464).
Buda, 11-2 (12), 25 (39), 37 (64), 42-3 (74-5), 48-9 (84-5), 52-3 (90-1), 59-60 (103), 60-1 (105), 62-3 (109-10), 72 și n., 80 (138), 81-2 (140), 83-4 (144-5), 86 (147), 94 (165), 97 (171), 100 (177), 106 (188), 120 (217-8), 122-3 (222-3), 124-5 (227-8, 132 (239), 133-4 (242), 137 (249), 138-9 (252), 141 n. 1, 146 (266), 147 n. 2, 148-9 (270-1), 150 (273), 152 (278), 156-7 (285-6), 159 (292), 160-2 (294-7), 162-3 (299), 165-6 (305-6), 170 u. (314-5), 172-3 (317) și 172 n. 1, 174-5 (321), 179 (328), 180-1 (330-1), 182, 184-5 (335-7), 186-7 (338-9), 195-6 (356-7), 201 (363), 210-2 (380-2), 218-9 (394-5), 220 (399), 223-5 (404-6), 231 (419),

- 232-4 (421, 424-6), 241 (439), 247-8 (446, 448), 248-9 (449), 250-1 (454), 252 (457), 256-7 (468), 265 (485), 269 (491-2), 270, 276-7 (502), 278-9 (504-6), 280 (507), 284-5 (516-7), 288-9 (526), 290 (528), 298-9 (545-7), 303 (554), 321 (596), 327 (607), 329 (611), 341, 352 (657), 356 (664), 357 (667), 384-5 (727), 388 (734), 394-6 (746-7), 407 (765) și n. 4, 420-1 (780) și 421 n. 2, 822, 1398 (2573), 1407 (2596), 1454 n. 1, 1455 (2707), 1757 (3330), 1775 (3554).
biserica din Tabân, 1673 (3087).
atac german, 396 n. 1.
episcopi, 145 n. 2, 149 n. 2.
castelani: Ioan Bornemissa, 251-2 (456).
Pași: «Cazon» (Hasan), 480 (891). (în 1550), 478. (în 1603), 804 (1642). (în 1636), 1029 (1939). (în 1637), 1037 (1952). (în 1658), 1288 (2383).
mărci (greutate monetară, de), 31 (51).
Buda-Veche, 1 (1).
Budac, 1117 (2063), 1376 (2519) și n. (Români din), 1165-6 (2166). (protopopul Constantin), 1390 (2553). (Budoș Ghiaghita din), 1378 (2523).
Budacul-Mic, 1422-3 (2628).
Budacul-Românesc, 1115.
Budai (Emeric, asesor), 1696-7. (Petru, diac), 1322 n. 2.
Budic. V. Bistrița (vidic, Ținut).
Budila (sat), 243 (442) și n. 1.
Budinți (popa Ionașco din, c. 1601), 785 (1615).
Budișor, 982 (1871).
Budyșor. V. Budișor.
Buesch (funcționar imperial, în 1719), 1572 (2964).
Burst (Valentin), 1181 (2210).
Bugeac (și Tatarî din), 897-8 (1771-2), 957 (1838), 998 (1892), 1270, 1310 (2413), 1313 (2415), 1335, 1389 (2548), 1404 (2590), 1454 (2707), 1573 (2966). (Iali-Agasi), 1310 (2413).
„Buhrih“ (Constantin, Vornic de Câmpulung moldovenesc), 1318-9 (2423).
Bukowleeki (provizor), 1746 (3318).
Bulgaria și Bulgari, 228 (412), 1822 u. (3). (legăturile cu „Omul Negru“, revoltat în Ungaria), 295 (539). (legături cu Mihai Viteazul), 741 (1404). (în Ardeal, 1703), 1503. (mai târziu), 1551.
Bungard, 662 (1225). (popa Matei), 1596-7 (2991). (popa Petru), 1308 (2409). (Mihail, din c. 1650), 1178 (2202), 1182 (2214). (Mije Mihai, și fata), 1308 (2409).
Burdășani, 1809 (3451).
Burlă (boier din Moldova, 1539), 384 n. 1.
Burton (ambasador englez la Constantinopol), 735 (1366).
„Bustele“ (munte), 1476.
Buteni, 1746-7 (3318), 1752-4 (3323-4), 1758 (3331). (Ținut), 1171 (3351).
Buzău, 75-6 (131) și 76 n. 6, 85 n. 1, 109 n. 1, 254 n. 1, 255 n. 1, 572 (1057), 1027, 1741 (3303). (Clucerul Barbu de). V. Clucerul Barbu. (Căpitanul Vergu de), 1726.
Buzău (pasul), 1385 (2540), 1685 (3114), 1721 (3226). vama, 1720 (3224). (David Leczfa, vameș), 1547 (2927).
Buzău (cetatea din munți), 1283-4 (2374).
Buzău (râul), 1 (1), 1027-8 (1936).
Buzescu (Radu cel d'intăiu, Maria, soția lui, și fiii lor), 269 n. 1.
Bwza. V. Borșa.
Bwzla (Moise de, „magister curiae“, sol ungur în Moldova), 155-6 (283-4).
Byka (Emeric), 445 (831), 450-2 (838-9).
Bykal, V. Ardeal (vice-Voevozi de).
Byrckes (râu), 271-2 (495), 366.
- Cacova** (în Țara Oltului), 507-8 (937), 1582-3 (2977), 1800 (3398).
Cădrea (boier muntean), 53 n. 1.
Căineni, 455 n. 3, 1508 (2840), 1566 (2955). (Radu de, om al lui Radu-Vodă Paisie), 404 (761). (calea), 1570 (2961). (Curmătura -lor), 1476. (genunile de la), 245 și n. 19.
Calafendestii, 1212 (2276).
Căldărușani (dicheul Nicolae, c. 1644), 1125 (2089).
Callimachi (Alexandru-Vodă, Domn al Moldovei), 1808 (3443).
Căliman (munți), 1577.
Călinescu (Ioan, boier muntean, 1507), 178 și n. 7.
Călinești (sat), 178 n. 7.
Callimachi (Alexandru-Vodă, Domn al Moldovei), 1808 (3443).
Callimachi (Grigore-Vodă, Domn al Moldovei), 1723 (3232), 1731 (3249).
Calmășul (Toader, ostaș moldovean, tatăl lui Ioan-Vodă Callimachi), 1413 (2612) și n. 3.
Câlnic, 62 (108).
Caloian (boier muntean c. 1480), 114 n. 1.
Calotă (Radu, fost Ban muntean), 8 (10), 73 n. 7.
Călfuna (mama pretendentului Mircea, fiu al lui Vlad Drăculea), 73 n. 7.
Cămărași (în Moldova: Miron, 1652), 1206 (2263).
Cămenița, 647 n. 2, 857 (1710), 895 (1766), 998 (1892), 1171 (2177), 1195 (2242), 1199 (2248), 1218 (2285), 1247 (2325), 1251-2 (2332), 1265, 1267, 1389-90 (2548, 2550), 1393 (2560), 1396-7 (2569-70), 1401-2 (2581-2), 1407 (2597), 1409 (2601), 1410 (2605), 1412 (2609), 1454 (2707), 1462 (2738), 1631.
Căminari: Asani. V. Asani.
Câmpeni (în Ardeal), 617 (3017), 1766 (3342).
Câmpina, 1185 (2221), 1215 (2281), 1515 (2854), 1518 (2863), 1622 (3024), 1700 (3142), 1799 (3394), 1804 (3423), 1812 (3474). V. și Brașov (Șchei la Câmpina).
ispravnici: Drăghici Spătarul, 1460 (2727, 2730), 1461 (2734), 1465 (2749). (în 1779), 1740 (3300).
vătăfi: Diicu (1765), 1728 (3240).
logofeți (Luca, 1644), 1128 (2096).
vameși, 1574 (2967), 1797 (3376). (Teodor Logofătul și Mihăilă Logofătul, 1698; 1469 (2758). (alți vameși), 1517 (2860-1). (Gheorghe, Grec, 1708), 1523 (2876). (Polihronie, Grec, 1709), 1527 (2888). (vama), 1744.
negustori: Iovan Sârbul (1698), 1469 (2758).
Câmpulungul muntean, 2 (1), 8 u. (10), 9 n. 7, 10 (10) și n. 1, 14 (7), 196 (358), 287 (523), 309 (568), 608 (1136), 1508 (2841), 1556 (2931), 1675 (3093), 1722

(3231), 1738-9 (3288-9), 1802 (3410), 1807 (3439), 1809 (3453), 1817.

Câmpulungul muntean, ispravnici: Pitarii din 1677, Constantin și Anastase, 1369 (2505-7). Radu Cupariul, 1477 (2792). Radu Goleșcu și Șerban Vlădescu, 1480 (2805). V. și Goleșcu (Radu), Vlădescu (Șerban). (In 1754), 1702-3 (3148). (Hrizea Logofătul din), 1524 (2882). (ispravnicii din 1785), 1796 (3369). județi: Radu (1697), 1464 (2743). Stanciu, 1477 (2792).

Câmpulungul muntean, preoți: Savul, 1515 (2852).

vamă, 10 n. 2.

aurari, 309 (568).

băcani: Dumitra (-easa), 1464 (2743).

Câmpulungul muntean. Negustori.

Ioan al lui Gașpar (cf. *Acte și fragmente*, III, p. 82) (1431), 15 (19), 39 (67). Radea: («Ragya»), 196 (358). (Neacșu), 206 n. 1, 277-8 (503), 299-300 (548). (Ioan al Voicului, Danciul Golte, Stan Bicior, Dumitru Flore, Stoica Plăcintă, Stan Cozma, Stan Gonțea, Stoica Turcoanea), 277-8 (503). (Stoica Golte, 287 (523). (Vasile; c. 1700), 1474 (2787). («mătușa Maria»), 1477 (2792). (Stoica Gogu și popa Savu), 1813 (3480).

mănăstirea (cu prăvăliile și târgul), 1471 (2774). (egumeni: Melchisedec, (1645-6), 1128-9 (2101), 1154 (2144), 1160 (2158). (Dionisie, 1051), 1204 (2260), 1414 (2613). (cel din 1688-9), (Vasile, 1699), 1471 (2774).

(calea), 1718 (3211).

Câmpulungul Moldovenesc, 235 n. 2, 598-9 (1115), 708-9 (1404), 722 n. 3, 723 (1326), 738 (1385), 779-80 (1604), 899 (1774), 908 (1781), 939-40, 959 (1840), 1002-4 (1898-8), 1052-3 (1972), 1055 (1976), 1056-7 (1979), 1069, 1078-9 (2012), 1080 u. (2013-4), 1101 (2041), 1105 (2046), 1174 (2183), 1175-6 (2188-90, 2193), 1178 (2199-200), 1182 (2213), 1194 (2238), 1226 (2294), 1232 (2300), 1235 (2303), 1236-7 (2306), 1241, 1254 (2336), 1260 (2348), 1263 (2353), 1288 (2382), 1304, 1306 (2406), 1321 (2428), 1336, 1346 (2464), 1355 (2483), 1367-8 (2502), 1371-2 (2511), 1373-4 (2512-3), 1377 (2522), 1378-9 (2523, 2525), 1381 (2529), 1383 (2534, 2536), 1389 (2548-50), 1398 (2571-2), 1411 (2607), 1421 (2626), 1425 (2634-5), 1428-9 (2640), 1448-9 (2694), 1474 (2786), 1523-4 (2878). (pecete), 1381 (2529), 1451 (2700). (dusă de Vornici la Iași), 1405 (2591). (han al lui Alexandru Lăpușneanu), 527 (964). (ceartă de holare cu Bistrița). V. Bistrița (ceartă de hotare cu Moldova). (Tatarii cu Calga, la 1688), 1405 (2592).

Dregători, pârcałabi, staroști și Vornici: Mateiu Ușerel, «praefectus» (1570), 619 (1158), 643 (1693).

Dan («provisor», 1577), 668-9 (1228), 698, 722 n. 3, (1585-9; «tisturi», Vornici), 697-8 (1286), 700 (1289), 702-3 (1295).

Grigore (Vornic, 1590), 772 (1590), 773 (1591).

Simion (Simionel, dregător c. 1601), 784 (1611), 787 (1620-1).

Crăstea Rotompan (Vornic, c. 1601), 785 (1614), 786 (1617), 807-8 (1649).

Gheorghe (Vornic, c. 1601), 787 (1619).

Vasile Tălmăciu (dregător, c. 1601), 788 (1622).

Bilăi (Vornic, c. 1604-19), 806-7 (1646-8), 889 (1757), 890-1 (1759), 948 (1826).

Ionașco Rotompan (ureadnic și Vornic, 1621-9), 897-8 (1771-2), 915 (1789), 921 (1797), 927 (1804), 965 (1848), 969 (1855).

Dumitru Pitarul (pârcałab 1632), 985 (1875).

Gavril Cocris (pârcałab, Vornic, 1635-8), 896-7 (1768-9), 1007 (1902), 1015 (1917), 1019 (1925), 1042 (1957-8), 1057-8 (1981).

Grigore Iorga și Ioan Talpă (Vornici, 1638), 1052-3 (1972).

Grigore Iorga și Pahulce (Vornici, 1638-9?), 1042 (1959).

Ion Talpă (singur, 1639), 1055 (1976), 1056-7 (1979).

Solomon (c. 1641 sau 1643?), 1060-1 (1986-7), 1071 (2002), 1080 (2013), 1102 (2042), 1193-4 (2236).

Lupu Stroiescul (Vornic, 1641-9), 1087 (2021), 1088, 1101 (2041).

Iliș (Vornic, 1644), 1125 (2090).

Toader (Vornic; c. 1646), 1158-9 (2155).

Vișan și Cozma (Vornici, c. 1640-50), 1183 (2217).

Andreiaș (Vornic, c. 1650), 1177-8 (2198).

Ianachi al lui Balea Vornicul din Brașov (Vornic, c. 1650), 1185 (2220). («deregătorul» de—după 1650), 1194 (2238).

Mihalachi Postelnicul (Vornic, c. 1650), 1193-4 (2236).

Constantin «Buhriș» (Vornic, 1662), 1318-9 (2423-3), Șandro (staroste c. 1650), 1176 (2190).

Pătrașco Zosin și Mihalachi Bantăș (Vornici, c. 1662), 1313 (2416).

Pătrașcu Zosin Pitarul (singur Vornic, 1662 u.), 1320 (2425-7).

Velișco Costin (Vornic), 1122 (2064), 1370 (2509).

Nacu Stolnicul (Vornic, 1664-72), 1322-3 (2431), 1325 (2437-8), 1339 (2453), 1340-2, 1343-4 (2461 1351 (2476) ¹, (namesnicii săi în 1666), 1330 (2445).

Miron Cucoranul (singur Vornic, 1672), 1347 (2465-6).

Pătrășcan Tăutul și Miron Cucoranul (Vornici, 1671 u.), 1347 (2465-6), 1350 (2471-4), 1409 (2602).

Pătrășcan Tăutul (singur Vornic c. 1671), 1351 (2475).

Gheorghe Armașul (Vornic, 1673), 1166 (2168), 1351 (2476), ².

Gheorghe sau Gheorghiiță și Stârce (Vornici, 1674), 1356 (2486) ³.

Nacu Stolnicul ⁴ (Vornic, 1678-...), 1366 (2498).

Armașul Toader Nacu, fiul precedentului și Gheorghe Postelnicul, fost și în 1674 (Vornici, c. 1680), 1375 (2514).

(Toader Nacu ca pribeag, 1684), 1395-6 (2565).

Drăgușin (Vornic, 1680-3), 1369 (2508), 1375-6 (2515, 2517-8), 1381 (2529-30), 1386-7 (2543-4). (nemesnic în 1683, Petru Hurghiș, 1383-4 (2537).

¹ S'a lăsat în seama unui Toader Vornicul (nu Nacu) no. MMCLV și s'a adus la această dată no. MMLXIV.

² Deci aici e vorba în scrisoare, nu de Gheorghe Böhm, jude de Bistrița, ci de Gheorghe Dechendt.

³ Aceștia sunt Vornicii lui Ștefan Petriceicu: Nacu, fost dregător a lui Gheorghe Ștefan, poate, fusese Vornic al lui Istratie Dabija și al lui Duca-Vodă.

⁴ Nacu se întoarce odată cu patronul său Duca-Vodă, în Novembre 1678, și stă câțva timp, urmându-i fiul, apoi Drăgușin.

- Dumitrașco și Toader (Toderășco) Nacul¹ (Vornici, 1684), 1390-1 (2554).
- Toader Nacul (singur Vornic, 1684-6), 1391-2 (2556).
- Gheorghe Stolnicul (părcălab de Suceava, Vornic, 1684²), 1393 (2560), 1394 (2562), 1396 (2568), 1397 (2570), 1400 (2579).
- Toader Nacul (Vornic, 1685³), 1398-9 (2573, 2575-6), 1400 n. 1, 1403-5 (2587-91), 1407 (2597)⁴, 1409, 1412 (2601-2).
- Toader Nacul și Gheorghită Postolnicul (Vornici, 1686 și urm.), 1401-2 (2581-2), 1403 (2586), 1405 (2591), 1406 (2595).
- Preda Paladi și Iordachi Cantacuzino (Vornic, c. 1690), 1434 (2650).
- Gheorghită și Ilie (Iliș) Abăză (Vornici, 1692-3), 1447 (2691), 1453 (2704) și n. 1, 1455 (2707, 2709) și n. 1.
- Vasile Hăbășescu (Clucerul, Vornic, c. 1699), 1471 (2771).
- Pătrașco Nacul (Vornic, c. 1700), 1479 (2798).
- Dubău (Vornic, c. 1700), 1480 (2802).
- Toader [Nacul] (Vornic; c. 1716), 1860 (2940), 1562 (2944).
- Șerban Cantacuzino Comisul, Vornic; c. 1716, 1560-1 (2939, 2941-2).
- (numire de Vornic), 1185 (2220).
- («schimbarea județelor»), 1400 (2579).
- («partea leșească»), 1350 (2473), 1396 (2567).
- comandanți: Sandu Comornicul (1686?), 1405 (2592).
- Gavrilăș rohmistrul (1684, 1689), 1392 (2557-8), 1394-5 (2564), 1418 (2620).
- Vasile Isăcescu (1690-1), 1435 (2651), 1442 (2677).
- Poloni. V. Dimidecki, Dombrowski, Roguski, Szopczoski, Woykachowski, apoi: Poloni (pod-staroste).
- Câmpulung Moldovenesc:** vamă, 691-2 (1274), 874-5 (1740). vameși: Ionașco (—1583), 691 (1274). (urmașul său), 694 (1278), 698.
- Condea (c. 1620), 887 (1755), 1015 n. 2.
- Drăgan (1636-40), 1016-7 (1922-3), 1052, 1060-1 (1985-6), 1183 (2217).
- Gavril Cocris (după 1640), 1047 (1467).
- Mihail Vătești (1664-9), 1325 (2438).
- (c. 1700), 1474 (2788).
- Câmpulungul Moldovenesc:** dragomani: Maxin, 1067 (1998).
- preoți: Irimia Crețul (c. 1600), 754 (1458).
- Petre (1621-33, 1644), 898 (1772), 967-8 (1853), 994 (1887).
- Maxin (1640), 1052, 1060 (1985).
- Gligore, 1125 (2090).
- Gheorghe, fiul lui Petru Hurghiș (1707), 1516 (2857).
- Dieci: Petre (începutul veacului al XVII-lea), 856-7 (1710), 857 n. 2, 865 (1727), 866 (729), 895 (1766), 989-90 (1981), 1081, 1194 n. 1.
- Ștefan (c. 1687), 1406 (2594).

¹ Duca-Vodă pierduse Domnia în Decembrie 1683 și se întorsese Petriceicu.

² E al noului Domn de la Turci, Dumitrașcu-Vodă Cantacuzino. Dar îndată prada țerii îl silește a fugi în Ardeal. În August 1684 eră însă la locul său.

³ Al lui Constantin-Vodă Cantemir (de la Junie 1685). Și el e îndată «bejenar», de răul Tatarilor.

⁴ Scrisoarea e a lui, și nu a lui Davidel. Tatăl mort supt Duca-Vodă e bătrânul Nacul.

- Câmpulung Moldovenesc:** Juzi: Albul Cozma, 754 (1458).
- Vătămăni: Nistor (1638), 1052. Sandru (1644), 1125 (2090). Petru (c. 1650), 1178 (2201). (în 1682), 1381 (2520). (în 1684), 1396 (2567). Nuțul (1685-90), 1398 (2582), 1423 (2629). Vasile Hurghiș (c. 1694), 1457 (2714).
- Jurați (cei doisprezece), 2435 (2654).
- Oameni buni și bătrâni (marturi în judecată), 1320 (2427), 1325 (2438), 1381 (2529), 1438 (2665), 1471 (2773), 1474 (2788), 1480 (2802). (județul lor), 1392 (2557).
- „Boieri”, 1350 (2471).
- Locuitori (în 1666), 1330 (2445).
- Apostol (fiii lui; c. 1650), 1176 (2190).
- Chirilă (1669, 1677-8), 1338-9 (2452), 1370 (2509).
- Chiruță (Ionașco, supt Vasile Lupu), 1070 (2501), 1099-100 (2038-9), 1100-1 (2040-1), 1104-6 (2046-8), 1667 (1998).
- Dodul (1686), 1405 (2591), 1423 (2629).
- Erhan (Simion), 1423 (2629).
- Gănga (Nistor), 1406 (2594), 1409-10 (2604).
- Gheorghe (c. 1600), 754 (1458).
- Gliga (c. 1630), 898 (1772), 994 (1887).
- Grigore (c. 1600-20), 788 (1622), 808 (1639), 865 (1727), 866 (1729). altul mai nou; 898 (1772).
- Hurghiș (Petru), 1378 (2524), 1386-7 (2544), 1396-7 (2569), 1423 (2629). V. și dregători, vătămăni. (Vasile), 1383 (2534), 1405 (2591), 1434 (2650), 1462 (2728).
- Ieremia (1643), 1104-5 (1046).
- Isac (c. 1660), 1447-8 (2692), 1449 (2695).
- Isaico (1559), 546-7 (1004).
- Lateș (Istratie, c. 1650), 1176 (2190). (Lupu), 1546 (2857).
- Lupu (al lui Ioan, c. 1650), 1176 (2190).
- Negre (neamul), 1375-6 (2515), 1379 (2525). (Iliș, 1680), 1374 (2513). (Ioan), 1378 (2523).
- Oncioaia (1684-6), 1391-2 (2556), 1407 (2597).
- Petre (c. 1621), 898 (1772).
- Pizdălau (Andrieș), 1516 (2857). (Iacov), 1371 (2509).
- 1379 (2525). (Ionașco), 1383 (2536), 1423 (2629).
- Platon (începutul veacului al XVII-lea), 754 (1458).
- Precop (1685-90), 1423 (2629).
- Sandru (Petru, 1677-8), 1370 (2509), 1381 (2529), 1423 (2629).
- Ștefănel (c. 1664-9), 1325 (2437).
- Ursul (c. 1620-46), 889 (1757), 1147-8 (2135).
- Văscan (începutul veacului al XVII-lea), 753-4 (1457-8), 807 (1648).
- Vecini: Mihailă și Ionașco (c. 1620), 887 (1755).
- Răufăcători (1589), 700-1 (1289).
- Negoț de porci cu Ardealul, 1154-5 (2146), 1160-1 (2159).
- Câmpulungul Rusesco,** 1316 (2420), 1350 (2471), 1380 (2528), 1409-10 (2604), 1465-6 (2750). (vătămăni), 1465-6 (2750).
- Câmpulungul Maramurășului,** 772 (1585).
- Câmpul-Pânii** (luptă), 106 (189).
- Cândea** (Toma), 67 (118).
- Cândescu** (Mihalcea Stolnicul), 1469 (2759).
- Candia,** 1333.
- Cantacuzino** (Constantin Stolnicul), 1458 (2721), 1460 (2732), 1517 (2860-1), 1557 (2933).

- Cantacuzino** (beizadea Gheorghe), 1463 (2740), 1604-5 (3002), 1528 (2890), 1532 (2893), 1564-5 (2953-4), 1674-5 (3090), 1677 (3097). (Luxandra, soția lui), 1672 (3084).
- Cantacuzino** (Mihai Spătarul), 1458 (2721), 1460 (2729), 1465 (2746), 1473 (2780), 1557 (2933).
- Cantacuzino** (Șerban-Vodă, Domn al Terii-Românești), 1325 (2436), 1392 (2559), 1393-4 (2561), 1404-5 (2591), 1574 (2967). (Doamna lui, Maria), 1675 (3090).
- Cantacuzino** (Șerban, Comis, apoi Vornic muntean), 1459 (2724), 1517 (2860). (Despa, soția lui), 1678.
- Cantacuzino** (Toma Păharnicul), 1068, 1084, 1320-1 (2428), 1322 (2430), 1528 (2891), 1530-1, 1532 (2892, 2894), 1533 (2895), 1537 (2912). V. și Păharnicul Toma.
- Cantacuzino** (Dumitrașcu-Vodă, Domn al Moldovei), 1355 (2483), 1357-8 (2487), 1360, 1372, 1389-90 (2550), 1393 (2560), 1396-7 (2569-70).
- Cantacuzino** (Iordachi, Vistier moldovean), 1126 (2093).
- Cantacuzino** (Iordachi, Vornic de Câmpulungul Moldovenesc). V. Câmpulung (Vornici de).
- Cantacuzino** (Șerban, Vornic de Câmpulungul Moldovenesc). V. Câmpulung (Vornici de).
- Cantemir-Mârza** (căpetenie a Bugeacului și Pașă de Silistra), 917 (1792), 938 (1817), 940, 967 (1853), 977, 986 (1877), 1035-6 (1948) și 1035 n. 1, 1027. (fiii: Alim, Musa și alții doi), 977, 908 (1892).
- Cantemir** (Constantin-Vodă, Domn al Moldovei), 1404-5 (2589, 2591), 1418 (2620), 1450-1 (2698).
- Cantemir** (Antioh-Vodă, Domn al Moldovei), 1462-4 (2739, 2742), 1512 (2847).
- Cantemir** (Constantin fiul lui Antioh-Vodă), 1674 (3089).
- Căpitani** (în Țara-Românească): Constantin (1700), 1481 (2807). (Ivan, 1696), 1460 (2727). Mustață (1717), 1562 (2947). Pană (1644), 1122 (2075). Pantazi (1715), 1558 (2934). Pantea (Nicolae, 1717), 1562 (2947). Raț (Andreiu, 1717), 1562 (2947).
- Căpitani** (de Curte, în Moldova): Gheorghe, (c. 1716), 1560 (2938), 1684 n. 1.
- Căpoteștilor** (codrul), 1188 n. 1.
- Capugii și capugibași**, 629 n. 1, 1288 (2383).
- Caramania**, 66 n. 1, 724 n.
- Caragea** (Nicolae-Vodă, Domn al Terii-Românești), 1745 (3312), 1796 (3369). (privilegiul său pentru Șcheii din Brașov), 1742-4 (3311). (beizadelele Gheorghe, Ioan și Constantin), 1744.
- Caransebeș**, 228 (412), 308-9 (567), 325 (603), 388 (733), 506 (935), 578 (1069), 912-3 (946), 1163, 1783, 1786. (Grigore Vaida din), 376-7 (710). (căpitanul Ioan Vitéz), 276 (501). (negustori din — în Ardeal), 639-40 (1187).
- Caraș** (comitatul), 1769 (3348), 1783, 1788, 1790, 1792.
- Careii-Mari** (localitate), 1157 (2150), 1766-7 (3343).
- Cărbă** (boier muntean în 1479), 103 n. 1.
- Cărlibaba**, 970 (1857), 1342 (2458).
- Carlowitz** (pace), 1471 (2771). (Mitropolit în 1737, 1754), 1671 (3081), 1696. (Mitropolitul Vichentie Ioanovici), 1637 (3045), 1646-7 (3059). (Moise Petrovici), 1637 (3045).
- Carol Quintul** (Împărat), 838-9.
- Carol al VI-lea** (Împărat), 1604-5 (3002), 1615-6 (3016), 1620-1 (3022), 1623-4 (3030), 1626 (3034), 1631, 1635-6 (3044), 1666 (3073), 1668 (3076), 1669 (3078), 1673-4 (3088).
- Carolina** (Calca, pe la Căineni), 1541 (2916), 1555, 1571-2 (2963).
- Cărpeneș** (sat), 716 (315), 1770-1 (3350).
- Cârța**, 180 (345), 1605-6 (3005), 1607-8 (3007).
- Cărlșoara** („Ziin“ din), 197 n. 1.
- Casap-bași**, 1460 (2727), 1682 (3107), 1727 (3236).
- Castaldo** (general, comandant în Ardeal), 488 (906), 490 (911).
- Castoria** (clerici din, în Ardeal), 1735-6 (3273). (popa Dumitru), 1736 (3273).
- Castrum Novum**. V. Gherghița.
- Cașin** (sat), 1255 (2330).
- Cașolț** (sat), 52 n. 1.
- Cașovia**, 11 (11), 449 (837), 450 (838), 560 (831), 664 n. 1, 815 (1658), 817 (1662), 837 (1682), 886 (1754), 935 (1814), 1265, 1833. V. și Rueber (Ioan, căpitan de).
- Catargiu** (Nicolae, părcălab în Moldova, pe vremea lui Vasile Lupu), 1126 (2093).
- Cavac** (Filip, vameș în Moldova, la sfârșitul veacului al XVI-lea), 703 (1296), 708 (1303). (omul său, Drăghici), 708 (1303).
- Cazaci**, 701 (1291), 713 (1312), 723 (1326), 731 (1342), 732 (1346-7), 733 (1354), 764 (1521-3), 765 (1533), 767 (1549), 770 (1569), 789, 801 (1638), 856-7 (1710), 950 (1829), 960 (1841), 967 (1853), 989 (1881), 992, 1005, 1027, 1169 (2174), 1171 (2177), 1194 n. 1, 1195-6 (2242), 1198 (2247), 1200-1 (2250-1), 1216 (2283-4), 1218-9 (2285-6), 1223-4 (2291), 1225 (2293), 1228, 1231, 1240, 1245 (2322), 1247 (2325), 1251-2 (2332), 1262 (2351), 1264 (2356), 1271, 1274, 1281, 1286 (2378, 2380), 1293 (2392), 1320-1 (2428-9), 1334-5, 1371 (2510), 1375 (2514), 1386 (2543), 1389 (2548), 1396 (2569), 1404 (2590), 1497 (2597), 1409 (2601), 1410, 1450-1 (2698). (și Petru-Vodă Șchiopul), 701 (1291). (Zaporojeni dela Nipru), 870-1 (1735), 1333. (Hatmanul Filip, 1668), 1332 (2448). (Hatmanul Sărcu), 1333. (Hatmanul Popovici), 1404 (2590). (Hatmanul Movilă), 1410 (2605). (în serviciul lui Duca-Vodă), 1343-4 (2461).
- Cazan** (Vistier muntean), 734 n. 70.
- Cazlibași**. V. Perși.
- Oeanad**, 70 (123), 118 (212), 144-5 (263), 308 (567).
- Ceașul**, 420 (779), 430 (801), 437 (818), 442, 450 (838), 690-1 (1273).
- (în Scaunul muntean la 1542), 420 n. 1. (tot acolo, pentru Domnie nouă la 1591), 591 (1099) și n. 2. (în Moldova la 1620), 891 (1760-1). (în 1634), 1005. (în Polonia, 1633), 998 (1892).
- Abdi**, 534-5 (981-2).
- Ahmed**, 672 (1245) și n. 1.
- Ali** (1545 n.), 445 (831), 1478.
- Dormuz**, 522 (957).
- Husein**, 705 (1299), 706-7 (1301-2), 858 (1712).
- Ischender, Schender** (1545), 444 n., 455 (846) și n. 3.
- „Muhup“, 512 n. 1.
- Mustafă**, 551 (1014).
- Cefa** (protopopul Ioan, 1727), 1615-7 (3016).
- Cehrin** (celate), 1334.
- Cerchezi** (și Țara lor), 630 (1175), 1334. (Maria — a, fiitoarea lui Petru Șchiopul), 630 n. 1.
- Cergăul-Unguresc**, 599-600 (1117).
- Cernătești**, 1690 (3127). (vin de), 1733 (3266), 1803 (3416).
- Cernat**, 1730 (3243).

- Cernatul-de-Jos** (Ioan Rákosi din), 1478.
Cernăuți, 857 (1710), 1393 (2560). (starostele Constan-
 tin Turcu sau Turculeț, c. 1687), 1406 (2593),
 1444 (2682), 1450 (2697).
Cernăuți (Ținut), 1203 (2257).
Cernavoda, 1623 (3027).
Cernolevlci (Arsenie, patriarh sârb), 1827.
Cetatea-Albă, 120 n. 1, 959 (1841), 1065 (1994).
 părcălabi: Sbiera, 67 (118).
 Stanciu, 67 (118).
Cetatea-de-Baltă, 86 n. 2, 155-6 (283-4), 175 (322), 201
 n. 1, 290 (528), 406 (765), 437-8 (820), 446, 472-3
 (877), 640 (1187), 646 (1198), 685 (1265), 941-2
 (1819). (pădure), 894.
 părcălabi moldoveni, 155-6 (284).
 Alexie, 175 (322).
 (in 1529), 336 (622), 348 (1679).
 Petru («dregător»), 480-1 (892), 483 (898).
 Luca, 541 (994), 564 (1040), 567 (1049).
 (administrator, «villicus», coasesor), 227 (409).
Challowyth (Ioan, «familiar» regal), 211 (381).
Chappa (localitate), 94 (164).
Cheb, V. Pogan (Melchior de).
Chechy (Gheorghe, cămăraș ardelean), 173 (318).
Cheffey (Ioan), 699 (1287).
Chehaia (Ienachi, Moldovean, 1605), 827 (1670).
Chenaan-Pașa, 1027.
Chenezul (Pavel, conte de Timișoara), 103 n. 1, 106
 (190), 139-40 (253).
Chereny (Ștefan), 529 (986).
Cherepovich (Elena, soția lui Petru-Vodă Mircea), 583
 (1081).
Cheresig (Gheorghe Szöcs, spion), 1034 (1945).
Cheriu, 272 (497) și n. 2.
Chestwe, 55 (94).
Chezd, 17 (23), 59 (103), 311 (573), 1478.
Chezdî-Oșorheiu, 951-2 (1831).
Chlajna (fiica lui Alexandru Lăpușneanu), 633-4
 (1180).
Chichnuk (Gheorghe de), 5 (5).
Chieffey (Cristofor, 1578), 674 (1249).
Chiegezi (Vital), 734 (1357).
Chiev, 1450 (2698).
Chigheciu (Postolachi, ofițer moldovean la Poloni și
 la Muscali), 1455 (2708) și n. 2, 1457 (2713).
Chilia, 10 n. 2, 38 (66), 115 (206), 377 (711), 1808 (3445).
 părcălabi: Buhtea, 67 (118).
 Isaia, 67 (118).
Chintău (?), 1030-2 (1941-2).
Chioag (sat), 1693, 1696-7.
Chioajde (Dragomir și Drăgulin din), 1524 (2880).
Chioara, 675-6 (1251), 708 (1447), 755 (1463), 756 (1470),
 764 (1522), 770 (1569), 815 (1658), 826-7 (1669), 893
 (1763), 1102 (2043), 1282 (2372), 1301 (2401), 1312,
 1313 (2415), 1456 (2711), 1768 (3346). (comitat),
 1492, 1761 (3337).
 căpitani de: Gheorghe Borbély, 677 (1254).
 (in 1601), 780 (1606). V. și Leca (Aga).
 dregători: Gheorghe Șpanul, 815 (1658).
 jude de Curte, 1250 (2329).
 Ilie, nemeș de, 675 (1251), 677-8 (1255), 679.
Chiproviceni, 1480 (2804).
Chircișe (sangeac), 394 (746).
Chiriac (Teodor, vameș moldovean în 1597), 739 (1388).
Chișlaca, 1661.
Chiuprului (Mohammed, Mare-Vizir, 1658), 1286 (2379),
 1288 (2383), 1333.
 (Ahmed, Mare-Vizir, 1665), 1327 (2441). V. și Turci
 (Mari-Viziri).
Chiustendil (sangeac), 394 (746).
Chorba (Francisc), 308 (566), 346 (644: același?).
Choriya (Ciorăia; pretendent la Scaunul muntean,
 1476), 89 (153).
Chusa (Elgye, Ardelean, 1509), 193 (352).
«Christiani» (=catolici în Ardeal), 229 (414), 524 (959).
 (959).
Chwch, V. Ciuciu.
Chwkas (Gheorghe), 126 (230).
Ciacova, 1786.
Cibin (râu), 52 n. 1.
Cio, **Ciuo** (Scaun în Secuime), 59 (103), 76 (132), 79, 125
 (228), 311 (572-3), 312 (575), 380 (717), 1120, 1217
 (2284), 1300 (2400), 1365-6 (2497), 1502, 1626 (3035),
 1716 (3202).
Ciceu, 83 (143), 174 (330), 220 (399), 302 (553), 314 (578-9).
 322-3 (598-9), 324 (601), 380 (717), 381 (720), 382-3
 (722-4), 393 (744), 397-8 (752), 422 (782), 434 (812),
 438 (821), 482 (895), 1412-3 (2611: «Cygow».)
 (Petru Rareș în), 413.
 părcălabi și dregători:
 Petru Postelnicul (1506), 174.
 Dragotă și Draguș (1517), 337 n. 3 (330).
 Toma (1528), 302 (553), 306 (562), 313-4 (577-9).
 Petru (1529), 314 (579).
 Dracșin și Simion (1529-30), 325 (602), 328 (609).
 354 (661).
 Dracșin singur (1529-30), 337 (624), 352 (657).
 Simion singur (1531), 362.
 Cristofor Orăș (dregător —, al „locului pustiu“,
 1559), 543-4 (1000).
 Ioan Baloghi (1561), 567 (1048).
 Vistieri („dicatores censuum“), Ioan, 314 (578).
 Slujbași ai părcălăbilor: Cristofor Nagh, Nagy,
 393 (744), 397-8 (752).
Ciceu (Ținut), 550 (1012). (păduri), 337 n. 3.
Cinci-Biserici, V. Fünfkirchen.
Cincul (Scaun), 419 (778).
Cincul-Mare (localitate), 98-9 (175), 701 (1290), 1437,
 (2664), 1559 (2937), 1602 (2999).
Cincul-Mic, 26 (41).
Cintelec (sat), 1095 (3136).
Ciogolea (Constantin, părcălab de Hotin), 1212 (2276).
 (Pătrașco), 1009 (1906).
Ciomărtan (Moldovean din 1684), 1396 (2569).
Cipău (sat), 94 n. 1.
Cirmen (sangeac), 394 (746).
Cirven (localitate), 1726-7 (3236).
Cisnădia, 11-2 (12), 12 (14), 291 (531), 1476, 1610-1
 (3010-1).
Ciubărciu, 1195 (2242).
Ciuciu (sat), 264 (483), 281 (509), 1752 (3333).
Ciuboia (sat), 1662.
Ciulești (sat), 1696-7.
Clumești, 1779 (3362).
Clupra (Dumitru, spion, 1541), 402 n. 3.
Clăbucet (munte), 1804 (3422-3).
Clement al XI-lea (Papă), 18.
Cloșca (Gheorghe, cap de răscoală), 1770-1 (3350),
 1775-7 (3454, 3357).
Cluj, 58 (99), 59 (101), 61-2 (106-7), 67 (117), 71 (124),

- 100 n. 1, 111-2 (199, 200), 131 (237), 140 (254), 151-2 (275-6), 161 (296), 168 (308-9), 172 n. 1, 184 (335), 216-7 (390), 254 (463), 256 (357), 309-10 (569, 571), 315-6 (582), 338 (626), 347 (646-7), 530-1 (654), 361 (675), 381 (718), 398 (753), 503 (930), 509 (939), 522 (956), 528 (966), 529-30, 531-2 (973-4), 537 (986), 541 n. 1, 573 (1059), 575 (1062), 576 (1066), 585 (1086), 608 (1135), 615 (1152), 674-5 (1249-50), 720-1 (1322), 736 (1368-9, 1373), 737 (1379), 738 (1383), 743 (1410), 744 (1417), 765 (1527, 1530), 774 (1600), 780-1 (1606-7), 803 (1640), 805-6 (1643-4), 811-2 (1654-5), 816 (1659), 819-20 (1663), 826-7, (1669), 832 (1677), 859-60 (1718), 862 (1722), 864-5 (1726), 868-9 (1731), 898-9 (1773), 904-6 (1779-80), 908-9 (1782-3), 918 (1793), 922-4 (1799-801), 926-7 (1803), 933-4 (1812-3), 952 (1832), 956 (1836), 1092 (1909), 1058-9 (1982-3), 1062 (1990), 1067 (1997), 1078, 1011 (2055), 1121, 1150 (2138), 1152 (2141), 1160 (2159), 1162 (2162), 1165-6 (2166), 1250-1 (2320), 1277-8 (2362-3), 1321-2 (2429), 1355 (2484), 1400-1 (2580), 1459 (2723), 1473 (2781), 1479 (2797), 1498-9, 1502, 1595-6 (2989), 1597-8 (2992-4), 1612-3 (3013), 1614-5 (3015), 1620-1 (3022), 1627-8 (3036), 1630-2 (3040), 1632 u. (3042), 1639 (3048), 1765, 1766 (3341), 1813 (3479). (comitat), 1761-3 (3339), 1706 (3342), 1772. (adunare la), 1554.
mănăstirea, 237 n. 1.
paza munților de hotar, 17-8 (24).
- Cluj** (tabăra de la), 844 (1693).
- Cluj** (dieta), 744 (1420), 1594 (2988), 1603 (3000).
- Cluj** (sinod de preoți români), 645-6 (1197).
- Cluj** (juzi): Ștefan Argintarul (Aurifaber, c. 1557), 526 (962).
Mihail Kathonay (1596), 736 (1369).
Emeric Bogner (1605), 819-20 (1663).
- Cluj** (căpitani). V. Bánffy (Gheorghe).
- Cluj** (dieci: Paul), 418 (776).
- Cluj** (orașeni, în ordine alfabetică):
Czykhy (Mihail), 608 (1135). Marci (Baltazar), 585 (1086). (Petrus de). V. Terpiu (părcălab de).
Pullacher (Sebastian), 408 (769), 411, 418 (776).
- Cluj** (comitat), 1577. (preoți români), 1440 (2672).
- Cluceri** (în Moldova): Ioan (al lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 554 (1020). (în Țara-Românească): Barbu (1554), 508 (938). Crăstea fiul lui Socol, 1129-30 (2102). Drag (pribeag în 1547), 463-4 (862). Gheorghe (1749), 1681 (3105). Stan (1591), 705-6 (1300).
- Coadă** (boier muntean, 1541), 401 n. 4.
- Coadă** (Manea, boier muntean, 1547), 464 (862).
- Coca** (Andronic, 1691), 1444 (2681).
- Cocișel** (și tatăl Spiridon, mama Costanda), 773 (1594), 774 (1595, 1598).
- Codlea**, 5 u. (6), 10-11 (11), 38 (65), 55 n. 1, 124 (226), 759 (1485-6), 1718 (3214), 1728 (3238), 1809 (3452). (pădurea), 277 n. 1. (Tomade, jude, «villicus») 11(11).
- Codreni** (Ilfov), 1158 (2154).
- Cohalm**, 68 (119), 98 (173), 115 (206), 125, 136 (247), 196 n. 2, 201 n. 1, 311-2 (573), 320 (594-5), 324 (600), 398 (753), 472-3 (877), 640 (1137), 646 (1198), 685 (1265), 772 (1588), 987-8 (1878), 1000-1 (2997), 1362, 1502, 1578 (2973). (David Weinrauch, jude), 962 (1843). (felceri), 1572 (2904). (Benedict și Ivan de), 68 (119). (Tatul de), 189 (345).
- Cohalm** (Ținut), 295-6 (357), 486 (904).
- Coldra**. V. Koldra.
- Colibași** (Între; «Entre Kalibák»), 1738 (3290).
- Colomea**, 1265.
- Colonia** (postav de), 8 (9), 9 și n. 2.
- Colțul** (muntele), 1476.
- Colun** (protopop, în 1722), 1593 (2987).
- Comana** (Făgărașului), 987-8 (1878-9).
- Comarnic**, 1284-5 (2376), 1476, 1574 (2967).
- Comiși** (în Moldova: Apostolachi, ginerele lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 633-4 (1180) și 634 n. 1. (Gheorghe, 1542), 428 (794). (Neagu, 1468), 67 (118). (Pătrașcu, c. 1550), 722 n. 3. (Gavril), 1067 (1998).
- Comiși** (în Țara-Românească: Diicul, 1509), 189 n. 4. (Lascarachi), 1734 (3268). (Neagoe). V. Basarab-Vodă (Neagoe). (Negoiță, 1653), 1215 (2281). (Părvu, 1507-8), 178 și n. 5, 189 n. 1. (Radoe, c. 1510), 201 n. 1. (Radu, al lui Mateiu Basarab), 1211 (2274-5), 1215 (2281), 1286 (2379). (fratele său Moise), 1286 (2379). (Stăico, c. 1480), 106 n. 1. (Teodorachi, 1760), 1716-7 (3203-4). (Vlad, 1554; și oamenii săi Stoica și Moga), 508 (938).
- Comneni**. V. Mangup.
- Comnenul** (Gheorghe), 741 (1406).
- Conca** (căpitan, 1604), 812-4 (1656).
- Conde** (Vameșul). V. Cămpulungul Moldovenesc (vameși).
- Condrea** (boier muntean din veacul al XV-lea), 53 n. 1.
- Conie** (sângiac de), 394 (736).
- Constantin-Vodă Basarab** (Domn al Țării-Românești) 214 n. 1, 1257-9 (2344, 2346), 1264 (2355), 1287-8 (2382) și 1288 n. 1. (ca Domn în Moldova), 1305-7 (2405-8). (Daniil, omul lui), 1338 (2450).
- Constantin-Vodă Brâncoveanu**. V. Brâncoveanu.
- Constantin** (pretendent în Moldova, 1629), 979.
- Constantin** (boier al lui Vasile Lupu), 1021-2 (1928-9), 1025-6 (1934), 1222 (2289-90).
- Contăș** (Pavel, Mare-Stolnic), 1365-6 (2497).
- Constantinopol**, 72 n., 88 (152), 100 n. 1, 389 n. 1, 390-2 (738-40), 392-3 (742-3), 451 (839), 454 n. 2, 510 (942) și n. 1, 514 (948), 518 (952), 606 (1122), 629 n. 1, 883 (1750), 991-2 (1884), 1001 (1897), 1120, 1157-8 (2152, 2154), 1159 (2156), 1194 n. 1, 1202 (2254), 1223 (2291), 1227 (2295), 1307 (2408), 1332 (2448), 1343 (2461), 1622 (3024), 1666 (1995), 1706 (3170), 1710 (3178), 1713 (3190), 1719 (3219), 1808 (3445). (mănăstirea Sf. Chiprian), 71 n. 2. (falsul Patriarh Samuil), 71 n. 2. (capuchehaielele românești către 1759), 1710 (3178). (Greci din —, în Moldova și Ardeal ca spioni), 738 (1385). (Internunșii), 1808 (3447).
- Copii de casă**: Bunea (în Țara-Românească: la 1708), 1522 (2873). (Tudor Slăvescu), 1690 (3127).
- Corbavia** (Nicolae, episcop de), 5 (5), 1826 (3).
- Corbea** (David Ceaușul), 1477 (2794), 1482 (2814), 1507 (2839). (preotul Ioan), 1477 (2794). (Teodor), 1481 (2810).
- Corfești** (Stanciul; c. 1700), 1473 (2782).
- Cortofleș** (Stan), 103 n. 1.
- Cornea**. V. Alexandru-Vodă Cornea.
- Corvinul** (Matiaș, rege al Ungariei), 48-9 (84), 50-1 (89) și 51 n. 3, 52-3 (90-1) și n. 1, 54 n. 1, 55 (94), 57 n. 1, 58 (100), 59-61 (103-5), 62-4 (109-10), 64-5 (112-4), 67 n. 7, 68-9 (120), 71 n. 1, 72 și n., 74-6 (129-31), 77 (133), 78 (137), 79 n. 3, 80 (138), 81, (140) și 81 n. 1, 82-4 (140-2, 144-5), 85 u., 86 (147), 87 n. 1, 88 (152), 92 (161), 93, 94 (165), 96 n. 5,

- 97 (171), 99-100 (176-7), 100 n. 1, 106 (188), 107, (193), 117 (210) și n. 1, 120 (217-8), 122-3 (222-3), 123-4 (225), 124-5 (227-8), 127 (231) și n. 1, 2; 128 129 n. 4, 7; 130-1 (235-7), 133-4 (242), 145 n. 1, 150 (273), 166 (305), 1071 (2003), 1831. (moneda lui), 375 (706).
1408 (2600). (popa Ioan din, c. 1650), 1182 (2214).
- Cosma** (localitate), 718 (13)18.
Costești, 1800 (3398).
Costin (Carivatu), 1089 (2025).
Coșereni, 1809 (3451).
Coșescul (Iani Comisul), 747 (1438).
Coșna, 1019 (1925), 1078 (2011), 1176 (2190), 1178 (2201),
Coșula (mănăstire), 369 n. 3, 1008-9 (1905).
Cotin (Slati, vameș de), 13:6 (2486).
Cotmeana (mănăstire), 189 n. 4.
Cotnari, 521-2 (955), 665 (1230), 743 (1413), 773 (1593), 866 (1729), 930-1 (1808), 1061 (1987), 1079 (2012), 1083-4, 1298-9 (2398), 1341-2 (2457). (vinul de), 1255 (2339). (tabăra de la), 816 (1659).
(părcălabii Mihail și Solomon), 328 (608). (Anton), 350 (652), 355 (663). 412-3. (Gheorghe), 427-8 (791-3). (Grigore Rosenberger). V. Rosenberger (Grigore). (Iacob de), 722 n. 3.
Cozia (mănăstire), 133 (241). (cerc), 1800 (3398).
„Cozleit” (Ioan), 880 (1747).
Cozma. V. Coșna.
Cozma (Clement, judecător, 1784), 1759-60 (3333, 3336).
Crăciun (pribeag moldovean în Ardeal, 1563), 590 (1097).
Crăciuna (cetate), 109-10 (197) și 110 n. 1, 112 (202), 113 n. 1, 117 n. 1.
Cracovia, 693 (1276), 976. (Voevod de, 1683-9), 1417-8 (2619), 1389-90 (2448, 2550). (castelan de, 1674 sau 1684), 1355 (2483).
Cracul Leurdei (munte), 246.
Cracul Mihocului (munte), 247.
Craifalău, 745 (1431).
Crainici (în Ardeal), 937. (László, 1621), 921 (1796).
Crainimăt, 755 (1463). V. Bistrița (Gheorghe Zeoczy, jude de).
Craiova, 1595 (2989), 1604-5 (3002), 1634, 1721 (3226).
(Ioan Rante, jude, c. 1720), 1574 (2969).
(Caimacamul din 1792), 1801 (3406).
(Divanul din 1790), 1797 (3381).
Craiovești (neam de boieri), 73 n. 7, 212 n. 4, 277 n. 1.
Barbu, 150-1 (274), 178, 189 n. 1, 213 (385), 215 n. 1, 221 (401).
Danciul, 178, 215 n. 1.
Părvu, 178, 189 n. 1, 213 (285), 215 n. 1, 221 (401), 277 n. 1.
Preda, 247 (445).
Craifului (Vârful), 246.
Crălibav. V. Carlibaba.
Crasna (comitat), 1761 (3337), 1768 (3346), 1832.
Crasna (Nacul de), 1408 (2599). (Simion de, c. 1650), 1175 (2185). (Stanciul de, Postelnic), 245.
Crăstianul Bârsei, 10-1 (11), 849 (1700), 1702-3 (3148).
Crăstianul Sibiiului, 147 (268), 293 (536), 1583 (2977).
Crăstian (Ioan de), 11 (11).
Crăstian (boier muntean, 1507), 178.
Creta (Neofit Servino, diacon din, 1736 (3273).
Crefulescu (Iordachi), 1574 (2967).
Crefulescu (Radu Logofătul), 1128 (2100), 1369 (2504).
Cricov (râu), 1284-5 (2376).
Crimea, 959 (1841), 961 (1842), 1195 (2242), 1333, 1335 1389 (2548), 1404 (2690), 1409 (2601), 1410, 1418 (2620), 1451 (2698), 1484 (2707).
Criștor, 1760 (3336).
Cristiș (lângă Turda), 434 (812).
Criș (Ținut), 1617 (3017).
Criș (protopop de, 1727), 1617-8 (3017).
Crișturul-Săsesc, 404-5 (762).
Crișul-Răpede (râu), 1617 (3016).
Croați, 822. V. și Gara.
Cruciată și Cruciați, 30, 39 (68), 156-7 (285-7).
Cruședol (Nicanor Milentievici, episcop de), 1561 (2943).
Crușevaț (sangeac), 394 (746). (Voevodul, Mohammed de), 119 n. 1.
Csakovár. V. Ciacova.
Csáky (Emeric), 1825.
Csáky (contele Ioan, 1784), 1763 (3339).
Csáky (Ladislav), 294 (537).
Csáky (Mihai, conte de Timișoara), 173 (318).
Csáky (Mihai, cancelariu), 582 (1080), 589 (1094). V. și Zápolya (Ioan Sigismund, cancelariul lui).
Csáky (Ștefan), 770 (1571), 772-3 (1583, 1589, 1591), 774 (1596, 1598, 1600), 775 (1593), 789, 1006 (1995). (soli moldoveni la el, 1600), 775 (1603).
Csanád. V. Ceanad.
Csanád (Grigore, episcop de), 1826 (3).
(Ioan, episcop de), 5 (5).
Csapai (Francisc), 1547 (2927).
Cseh (Ioan, casnic al lui Ioan Sigismund Zápolya), 298-9 (546).
Cserd, 253-4 (462).
Cserel (Mihail), 1735-6 (3273).
Csernyanszky (Ioan), 1696.
Csételek. V. Cintelec.
Csohor (Emeric, sol ardelean), 194-5 (355).
Csohaj. V. Ciulhoiu.
Csomor (Antoniu, judecător, 1784), 1747, 1754-5 (3325).
Csomortány (Toma), 759 (1485).
Csongrád (Toma, arhidiacon de, secretariul lui Ștefan Báthory, Voevodul Ardealului), 95 (167).
Csucs. V. Ciuciu.
Csulyafalva. V. Ciulești.
Cucoranul (familie), 1350 n. 1. (Miron), 1350 (2471-4), 1409 (2602).
Cucuruza («Kokoricsub», munte), 1475 (2791).
Cugir (localitate), 618.
Cuhea (sat), 875 (1740). (popa Griga, nemeși și bătrâni anume, 1664), 1324 (2433).
Culme (localitate), 1476.
Cumpăna (apă), 1476.
Cumpene (localitate), 1475 (2791).
Cupari (în Moldova):
Lupu (1626), 954-5 (1834). (văduva lui), 982-3 (1872).
Radu (1631), 982-3 (1872).
Cupari (în Țara-Românească):
Radu (1658), 1286 (2380).
Radu (1700), 1477 (2792).
Stamatie (1658), 1286 (2380).
Cupenul (munte), 246.
Curea (Coman, boier al pretendentului Dan), 53 (92), 54 n. 1.
Curechiu (sat), 1777 (3357).
Curișin (Teodor, sol muscălesc), 120 n. 1.

Curmătura Pesomocului, 1476.
Curmătura Scăulelelor, 1476.
Curmătura Surului, 1475 (2791).
Curmătura lui Vlad, 1476.
Curuți (ai lui Dózsa), 227-8 (411).
Curuți, 1503. (a lui Francisc Rákóczy), 1504-5 (2835-6), 1508 (2841), 1538, 1829. (fugari în Țara-Românească), 1437-8 (2664). (Români), 1650.
Curyak (Voicu, soțul Martei Majláth), 665 (1231).
Cuvin, 44 (77).
Cuzna (Cuznești), 1473 (2783).
Czar Ivan. V. Ivan Țarul.
Czartorycki (1672), 1346 (2464).

Czhanath (Albert și Benedict de), 167 (307).
Czernin (contele de), 1678 n. 2.
Czertyngher (Ladislau). V. Ardeal (vice-Voevozi).
Czibak (Emeric), 343 (636).
Czikó. V. Țicău.
Czikó (Mihai, om al lui Gheorghe Rákóczy I-ii), 1141.
Czikrákos. V. Racoș.
Czobor (Emeric de Szt.-Mihály, conte al Camerei Sării și sol în Țara-Românească), 162-3 (290-300), 172-3 (317-8), 181 (331), 192 (350).
Czodt. V. Sacl.
Czulinitze (localitate), 1809 (3451).
Czyatozya. V. Suceava.

D

Dabija (Istratie-Vodă, Domn al Moldovei), 1313-4 (2417), 1318-9 (2423-4), 1320 (2428), 1321-2 (2429), 1323 (2432), 1325 (2437), 1327-9 (2442-3).
Daczó (Gheorghe, dregător de Făgăraș), 594 (1105), 650 (1204). (Mateiu). V. Făgăraș (Mateiu, castelan de). (Toma), 580 n. 2, 583 (1182), 586-7 (1088-9), 588 (1092).
Daia (?), 263 (481).
Dăianul (Vasile, protopop și notariu al Soborului mare), 1509 (2843).
Dăișoara, 1362.
Dălga, 149 (272).
Dalvinsi (Devinsi, regiment imperial), 1760 (3336), 1772.
Dalmația. V. Gara (Nicolae de).
Dalya. V. Daia (?).
Damasc, 460 n. 5.
Dâmbovița (cetate), 10 n. 2, 56-7 (96, 98), 1825.
Dâmbovița (vamă), 9 și n. 4, 8; 13.
Dâmbovița (râu), 49 (87), 1809 (3451).
Dan-Vodă I-ii (Domn al Țării-Românești), 10 (10).
Dan-Vodă al II-lea (Domn al Țării-Românești), 10 n. 2, 12 u., 14 (16), 85 n. 1. (Doamna lui), 51 n. 3. (fiii), 22 (33).
Dan-Vodă (fiul precedentului, pretendent), 46-7 (81), 50-1 (89) și 51 n. 3, 52 n. 1, 54 n. 1, 73 n. 7.
Dan-Vodă (pretendent în 1521), 256 (466) și n. 1, 261 n. 1.
Danciul fiul lui Basarab Țepeluș (cel Mic), 180 n. 1, 181 (331), 197 n. 1, 198 u.
Danemarca (regele Frederic al III-lea), 1265.
Danicus (Iacob). V. Prusia.
Daniel (Ioan, om al lui Gheorghe Rákóczy I-ii), 1064 (1993), 1069, 1181 (2210).
Daniel (fiul Voevodului Ioan, om al lui Ștefan Bocskai), 735 (1365).
Danzig (lipsii de), 1466 (2751).
Darabos (Ioan, om al lui Ieremia-Vodă Movilă), 805 (1643).
Dașov. V. Oceacov.
Dateo (Băn în Țara-Românească), 1511, 213 (385).
Davidel (Alexandru, ofițer polon), 1406-7 (2596-8), 1408, 1409 (2603), 1410-1 (2605-8), 1412-3 (2610-2), 1421 (2626), 1430 (2642).
Deák (Iacob, din Alba-Iulia, 1699), 978-80 (1867).
Deák (Petru, funcționar ardelean, 1726), 1615 (3015).
Dealul (mănăstire), 73 n. 7, 277 n. 1.
Dealul Banului, 245.
Dealul Calului, 1476.
Dealul Negru, 1476.
Dealul Sterpului, 1476.

Debreczény. V. Dobrițin.
Debreczény (Toma), 937-8 (1816), 947 (1825), 952-4 (1832-3), 966 (1850).
Deda (și protopopul Mihail Popa), 1661.
Dedrad, 1308 (2410).
Deés. V. Dej.
Dej, 99-100 (177), 115 (206), 157 (288), 174 n. 1, 190 (346), 337 n. 3, 438 (821), 503 (930), 544 (1000), 572 (1057), 595 (1107), 664 n., 748 (1449), 764 (1521), 802, 819-20 (1663), 827 (1669), 919, 939, 1033 (1944), 1063 (1992), 1075-6 (2005-6, 2008), 1094 (2033), 1108 (2051), 1110, 1111 (2055), 1112 (2057-8), 1125-6 (2091), 1135 (2113), 1157 (2150), 1165 (2165), 1165-8 (2171-2), 1202 (2295), 1204 (2258), 1263 (2352), 1498-9. (Curtea), 1201 (2253).
 cămărași: Ambrosiu diacul, 592 (1101).
 vice-cămărași: Janhas, 115 (207).
 juzi: Laurențiu Diacul (1594), 725-6 (1332).
 „Delenistpe” (localitate), 1790.
Dieci: Mateiu, 115 (207). Petru, 102 (181). Mihai Kocsis, 1094 (2033).
Dej (Ștefan diacul din, secretariu latin al lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 569 (1052), 597 (1111-2), 604 (1127), 606-7 (1122-4), 610, 611 (1140), 619, 622-3, 624-5 (1165-6), 627 (1169), 631-2 (1177-8), 633 (1180), 634-5 (1181-2), 636 (1184), 642 (1191), 643-4 (1193-4), 652-3 (1210), 677-8 (1255), 679.
Delbendorff (Greff Balint de), 34 (58).
Deli-lancul (funcționar fiscal muntean, 1763), 1726.
Dési (Ioan, sol în Moldova), 1255-7 (2340, 2342).
 „Delos” (localitate), 165 (304).
Demien (Francisc, sol ardelean la Poartă în 1621), 910 (1784). (Ladislau), 1033 (1944).
Derencsényi (Petru), 124 (226).
Derla (la Nistru), 871 (1735).
Despina Doamna. V. Milița.
Despot (Ioan-Vodă, Domn al al Moldovei), 560 (1031), 565 (1843), 572-3, 575-6 (1062, 1064, 1066), 577, 578 (1070), 565 (1043), 579, 580-1 (1074-8) și 580 n. 2, 582, 583 (1082-3), 584-5 (1085-6), 595-6 (1108) și 596 n. 2, 1605 (1128). (solul său Ioachim), 580 (1074).
Desy, Desu (Martin, 1578), 674 (1249). (Mateiu, în Moldova la 1519), 239-40 (336).
Detse, 1765.
Deva, 103 (183), 152 (277), 217 (391), 219-20 (397), 227-8 (411), 234 (427), 250 (452), 286 n. 1, 294 (537), 295 6 (540), 449 (837), 867, 1209 (2270), 1498, 1502, 1558 (2935), 1572 (2964), 1768-9 (3347).
Dévay (Paul, 1544), 438 (820).
Dezna, 1746 (3318).

Didrih (localitate), 214 n. 1.

Dieci (regali), 1672), 1350 (2470).

(ardeleni: 1635), 1012 (1910). (anume: Francisc, 1661), 1306 (2406). (Albert, al lui Petru-Vodă Rareș), 409, 412. (Andrei, în Moldova, la 1533), 367 (686). (Francisc, perceptor supt Gheorghe Rákóczy II), 1290 (1387). (Filip, crainic, 1641), 1071 (2003). (Francisc, 1572), 651 (1206). (Gavriil, din Gurghiu, 1646), 1155 (2146). (Gheorghe Fabri, al lui Petru-Vodă Rareș), 405 n. 1, 433 (810), 447-8 (834). (Ioan, al aceluiași, 1530), 355 (663), 370 (695), 382-4 (723-5), 386 (729) și n. 1, 409, 410 (770), 411 u., 418 (776). (Ioan Ramoz, — turcesc), 1252-3 (2334). (Ioan de Sibiu, 1545), 443 n. 2. (Ioan, în Moldova, c. 1600), 1665-6 (1995). (Ioan, al lui Gheorghe Ștefan), 1276-7 (2361). (Mateiu, de ungurește, în Moldova, 1668), 1303-5, (2404), 1332 u. (2448). (Maliaș, 1600), 756 (1468). (Mihai Igyartó, 1629-34), 970 (1857), 972 (1860), 999 (1892), 1001 (1897), 1370-1 (2510). V. și Igyartó (Mihai). (poloni în Moldova, 1668), 1336. (Radul, al lui Radu-Vodă Paisie) 407 (767). Simion, ucis în 1529), 316 (582). (Ștefan, al lui Petru-Vodă Rareș), 362 (677). (Tămaș, ardelean, c. 1700), 1474 (2785). (Teodor, al episcopului Benedict), 982 (1871). (Teodor Rădățel, din Moldova), 1089-90 (2027). V. Bistrița (Maliaș Litteratus), și Feldra- (Toader din).

Dicul (Agă, Spătar muntean), 1124 (2087), 1817.

Diu (= Vidin), 506 (935). V. Vidinul.

Dijmari (Ioan Frissa, din Moldova), 336 (623).

Dimidecki (Andrei, ofițer polon), 1350 (2472), 1380 (2528), 1383 (2535), 1409 (2602).

Dindar (Ladislau Teodor), 1491 (2824), 1533-4 (2899) 1536 (2910).

Dinga (Pavel, omul lui Ștefan-cel-Tânăr), 250 (453) Diod. V. Stremț.

Dionisie Călugărul. V. Ralli (Dionisie).

Diozegh (castel), 929 (1806).

Dipse. V. Dipsa.

Dipsa, 288 (526), 513-4 (948), 519-20 (953), 532 (975) 825, 995 (1889), 1290 (2587).

(Români din), 825.

(Sași din), 829 (1673).

«Diszytlén», 1809 (3451).

Dobó (Francisc), 368 (689).

Doboca (comitatul), 1096, 1387 (2545). (șpani, vice-juzi, nobili), 757 (1478). (nemeși), 761 (1500). (nobili), 288-9 (526). (cenzul de Sf. Martin), 757 (1478). (dajde în 1600), 765 (1527). (judele Gheorghe Szigéthy). V. Szigéthy (Gheorghe). (Ioan de), 7 (9).

Dobokay (Francisc), 485 (902).

Doboli-de-jos, 1479 (2798). (Șt. Sero), 1478.

Dobra, 1445-6 (2686).

Dobrești, 1807 (3437, 3441).

Dobrița (Voicu, boier muntean), 56 (96).

Dobrițin, 338 (626), 442, 727 (1334), 1381-2 (2531), 1667 (3075). (negustori din), 1510.

Dobrogea (Tatari din), 957 (1838), 1195 (2242).

Dózsa (Gheorghe, cap de răscoală), 227 n. 1.

Dohanghecet (Dohancal), 1410.

Domankos (Toma, mercenar în Moldova, 1563), 588 (1092).

Domba (Ioan, în Maramurăș, la 1560), 552 (1016).

Dombháty (Ștefan), 874-5 (1740).

Dumbrowski (Andreas, ofițer polon, comandant la Câmpulungul Moldovenesc), 1390 (2551), 1426 (2636), 1431 (2644), 1433 (2648), 1435 (2652), 1440 (2674), 1444-5 (2675, 2681, 2683-4), 1446-7 (2687, 2689), 1447 (2691), 1447-8 (2692), 1449, 1451 (2699), 1452 (2701), 1457 (2714, 2716), 1470 (2770). (Iovărășul său Toader [Calmășul]), 1435 (2652).

Domokos (Mihai, spion brașovean), 320 (594). (Toma, 1657), 1268.

Donatt (Ioan), 958-9 (1839). (Grigore), 759 (1485).

Donka. V. Maramurăș (vice-șpani: Ioan Dunca).

Dorf (Heidendorf). V. Beșinău.

Dorna, 1060 (1985), 1064 (1993), 1077 (2000), 1080 u. (2013-4), 1174 (2183), 1176 (2192), 1178-9 (2201, 2203), 1182 (2213), 1327-8 (2442), 1383 (2536), 1404 (2590), 1418-9 (2621), 1422-3 (2628), 1425 (2634), 1426 (2636-7), 1428 (2640), 1435 (2651), 1445 (2684), 1456-7 (2712), 1471 (2771), 1475 (2790), 1668. (vătăman), 1179 (2203). (nemesnic, Simion Negrea), 1684 n. 1. (nemesnic, birău și jurați), 1179 (2203). (gura — ei), 1668.

(râu), 631 (1177).

(boieri de), 1178 (2201).

(locuitori: Nacul, 1682), 1381 (2530).

Doroșenco (Hatman căzăcesc), 960 (1841).

Doșul (boier din Moldova, 1656), 1255 (2338).

Drăcșanul (munte), 246.

Drăgan (Postelnic muntean, 1529), 331-2 (615-6), 335 (621).

Drăgan (căpitan în Țara-Românească, 1529), 321-2 (596).

Draganci (sat; popa Gheorghe și Andreica din), 710-1 (1307).

Drăgășani, 1640 (3049).

Drágffy (Bartolomeiu). V. Ardeal (Voevozi).

Drágffy (Nicolae), 99-100 (177).

Drágffy (din 1541), 398 (753).

Drăghici (boier muntean, 1507), 178.

Dragodan (pretendent muntean), 254 n. 1.

Drăgoiești, 1803 (3416).

Dragomerfalva. V. Dragomirești.

Dragomir Călugărul (pretendent muntean), 254 (464) și n. 1.

Dragomir (boier muntean, ginerele lui Mihnea-Vodă cel Rău), 209-10 (378).

Dragomirești (Andrei Sartor din), 119 (216).

Dragomirna (Dosoșteiu, egumen, către 1700), 1474-5 (2789).

Dragoslave, 9 n. 4, 206 n. 1, 1132-3 (2110), 1195 (2241), 1358-9 (2489), 1446 (2688), 1458 (2719), 1472 (2775-7), 1481 (2811), 1520-1 (2870), 1738 (3288-9), 1809 (3451). (fugari din — în Ardeal), 1460 (2731), 1472 (2777). (Vlad părcălabul, Jinga, Șerban, 1699), 1471 (2772). (vameși, preoți), 1481 (2808). (Iani vameșul), 1535 (2908). (Coman din, 1700), 1480-1 (2803, 2808-9).

Dragoș (Vornicul moldovean). V. Vornici (Dragoș).

Draguș (boier moldovean, c. 1540), 414.

Drăgușescul (Preda, Vistier în 1676), 1365-6 (2497).

Drăgușescul (boier moldovean, 1665), 1328-9 (2443).

Dravay (Ioan, sol la Radu-Vodă Paisie), 389 n. 1, 441 (826), 442, 445 (830).

Dredat. V. Dedrad.

Dridih, 213-4 (385), 272 n. 1.

Dridov, 214 n. 1.
Dridul (localități), 214 n. 1.
Dr. vasto, 100 n. 1.
Dubău (Vornic, c. 1700), 1480 (2802).
Dubno, 1281.
Duca-Vodă (Domn în Moldova și Țara-Românească), 1329-30 (2444), 1330-1 (2446), 1338-9 (2452), 1340-1 (2454-5), 1343-4 (2461), 1344 (2462), 1348 (2469), 1359 (2491), 1366-7 (2499-501), 1368-9 (2503-4, 2506), 1373-4 (2512-3), 1375-6 (2514-5), 1377 (2522), 1378 (2524), 1386-7 (2544), 1407 (2597). (banii de răscumpărare din captivitatea la Poloni, și aducătorul lor Anastasie), 1492 u., 1495 u. (2829), 1800 (2831), 1612-3 (3013). (Doamna Anastasia), 1339 (2453), 1342 (2458), 1344 (2461), 1492 u.
Duca (Constantin-Vodă, Domn al Moldovei), 1500 (2831).
Ducilă (?) (boier moldovean, 1653), 1214 (2280).
Dudescu (Constantin, Logofăt către 1737, apoi Vornic), 1670 (3079), 1717 (3206). (Nicolae, Vornic), 1736 (3273).
„Dudje” (munte), 1810 (3461).
Dulcigno (Iacob Fabri, episcop de), 1696.
Dumbrava (sat), 616 n. 4.
Dumbrava Turdei, 1438-9 (2667).

Dumbrăveni, 1184 (2218).
Dumitra-Mare, 349-50 (652-3), 456 (848), 479 (889), 576 (1066), 587-8 (1091), 734 (1359). (pastorul din), 456 (848). (grobul Endres), 792.
Dunăre, 1 (1), 9, 35 (61), 111 (199), 116 (208), 117 (210) și n. 1, 152 (277), 172 (316), 212 n. 4, 217 (391), 222 (402), 230 (316), 254 n. 1, 257 n. 1, 261 (477), 268 n. 1, 272 n. 1, 313 (575), 343 (637), 362 (678), 377 (710-1), 379 (713), 385 (727), 395, 396-7 (750), 451 (839), 461 n. 2, 520 (954), 870 (1734), 898 (1772), 904 (1779), 910 (1784), 915 (1789), 992, 998 (1892), 1040 (1955), 1089 (2025), 1475 (2791), 1624 (2031), 1792, 1808 (3445), 1809 (3451), 1825. (insule), 1792. (poduri), 449 (837), 1003 (1899). (vaduri), 9, 61 (106), 66 (115), 67 (117). (luate de Turci), 169-70 (313). (Pași la), 512 n. 1, 818. (corăbii turcești pe), 297 (543), 376-7 (710), 395 (746). (negoț peste, 1423), 13. (export de grâne din Țara-Românească peste — în 1698), 1469 (2760).
Durnești, 1083.
Dyod. V. Stremț.
Dypse. V. Dipșa.
Dyznod. V. Cisnădia.
Dzelawski (Ioan), 580 n. 2.

E

Ebersdorf, 1618 (3018), 1828.
Ebesfalva. V. Ibașfalău.
Ecséd (Ecsédvár), 300 (549), 1250 (2319).
Eftimie (episcop românesc în Ardeal), 617 (1155).
Egres. V. Aghireș.
Egyedhalma. V. Agiud.
Egrigöz, 724.
Elek (Ioan, sol în Moldova, 1651), 1204 (2258).
Elisabeta (regina Angliei), 51 n. 3.
Enyed. V. Aiud.
Enyedy (Luca). V. Sibiu (juzi).
Enyng. V. Török (Valentin).
Enzenberg (feldmareșal-locotenent), 1798-9 (3383, 3388, 3390, 3394).
«Eötves», 1040 (1954).
Eorke (Petru, pleban de), 449 (836).
Eperjes, 822, 824. V. și Forgách (Sigismund).
Epesdorf. V. Ibișdorful-Săsesc.
Epir, 809 (1653).
Ercse. V. Tholdalagy (Ioan de).
Erdekkemenceze, 258 (472).
Erdel (Antoni de), 7 (9).
Erdély (Francisc), 323 (599). (Grigore), 322-3 (598-9). (Ioan), 156 (284). (Martin), 105 (356). (Nicolae), 529 (968). (Ștefan), 462 (858). (altul, c. 1604), 811 (1654), 887-8 (1756), 900 (1775), 902, 907 (1781), 908, 909-10 (1783), 914 (1787), 915 (1790), 923-4 (1801), 928 (1805), 929-30 (1807), 932-3 (1811-2), 939-41 (1818-9), 950-1 (1830), 966 (1848), 994-6 (1888-9), 1007-8 (1903), 1027-8 (1936), 1037-8 (1951) și 1038

n. 1, 1040-1 (1955), 1043. (soția sa), 1096. («pro-cesual» în 1727), 1618 (3017).
Erdély. V. Ardeal (vice-Voevozi de).
Erek (dr. Ioan), 720 (1321).
Erenth (Ioan, administrator al vămii ardeleni), 63-4 (110).
Erlau, 299 (547). (episcopatul de), 1826 u. (4).
Episcopi: Ștefan Cykow (Cyko), 5 (5), 1826 (3).
Petru, 17 (23). Toma, 134 (242).
Prepoziți. V. More (Filip).
Ermellyék (localitate), 1600 u.
Ernot (Iernot), 263 (481), 763 (1516), 1107-8 (2050), 1183 (2216), 1190 (2231), 1206-7 (2264), 1208 (2269), 1215-6 (2283), 1218-20 (2286-7), 1222-4 (2290-1), 1225-6 (2293), 1226-31, 1232 (2299), 1233 (2301), 1234-5 (2303-4), 1252-3 (2334), 1287-8 (2382), 1300-1 (2400), 1305-7 (2405-8), 1316 (2420), 1338 (2451), 1347-8 (2468), 1427-8 (2639), 1429 (2641), 1431 (2645), 1764. (judele de Curle din 1624), 937.
Eskelew (Benedict Erdewg de), 161 (296).
Eszterházy (Francisc), 1665-6 (3073). (Gheorghe), 1637 (3045).
Esztergom. V. Olahus (Nicolae).
Eteledorf, 687 (1268).
Evrei, 1351 (2476), 1512, 1717 (3205-6), 1718 (3212), 1769 (3347), 1781. («și alți vagabonzi»), 1631. (și bani falși), 1507 (2838). (în Țara-Românească, 1480 (2804). (negoțul lor în Ardeal), 1786. (la Bistrița Ardealului), 1450 (2697).
Ewdenffy (Ladislau), 425 (778).
Exner (secretariul lui Ștefan Raicevich), 1745 (3314).

F

Fabri (generalul de), 1535 (2907), 1543 (2920), 1627 n. 1.
Făgăraș (cetate și oraș), 23 (34), 72 n. 1, 87-8 (151), 98 (173) și n. 2, 99 (176), 103 n. 1, 2; 122 (222) și n. 1, 125 (227-8), 149 n. 2, 160 (294), 170 (314),

172 n. 1, 192-3 (351-2), 196-7 (358-9), 209-10 (378) 225-6 (407), 228 (413), 230 (317), 242 (441), 251 (456), 255, 264 n. 2, 270 (493), 272 (496), 275-6 (500), 281 (510), 297 (543), 301 (551), 305 (560),

- 340 (629), 343 (637), 360 (681), 372 (700), 376 (708), 389 (735-6), 392 (741), 402-3 (759-60), 417 (775), 419-20 (778), 442, 466 (866), 475-6 (883-4), 689 (1271), 692-3 (1276-7), 695 (1279), 747 (1438), 759 (1487), 761 (1500, 1504), 789, 798 (1633), 862-3 (1723), 986-8 (1877-9), 1007 (1903), 1091 (2029), 1093-4 (2032), 1102-3 (2043-4), 1114, 1144-5 (2128-9), 1146 (2131), 1152 (2141), 1248 (2326), 1313 (2415), 1326 (2439), 1337, 1344-5 (2463), 1384 (2538), 1385 (2540), 1392 (2559), 1393-4 (2561), 1414 (2614), 1437-8 (2664), 1453-4 (2706), 1474 (2785), 1502, 1563 (2950), 1605 (3005).
- Făgăraș** (Ținutul, „țara“, „terra“, 17 (24), 90 (157), 120 (218), 1558 (2936), 1703 (3148).
- Făgăraș** (ducatul și „herțecul“, 12 (15), (38) (65), 45 (79) și n. 1, 57 n. 1.
- Făgăraș** (întâmplări).
răscoală a Românilor, 26 (41), 43 (75).
lupta cu Vlad Țepeș, 56-7 (97).
prădare, 57 n. 1, 5.
fugari munteni în țara Făgărașului, 103 (182).
fugari făgărășeni în Țara-Românească, 197 (359) și n. 1.
înțelegere cu Sașii, 650 n. 2.
- Făgăraș** (căpitani: 1621), 921 (1796). (Simion Boer), 1625 (3032).
- Făgăraș** (castelani, dregători: Ioan), 264 (681). (Mateiu Daczó), 476 (884). (Gheorghe Daczó), 594 (1105).
- Făgăraș** (birăi de curte: 1642), 1094 (2032). (Scaun de judecată), 468.
- Făgăraș** (boieri), 197 n. 1, 389 n. 3. (în 1531), 364 (681). (Barcean și Balea), 466 (866). (Comșa, Balea, Șandor, Aldea; 1549), 475-6 (883). (în 1549), 476 (884).
- Făgăraș** (preoți din Țara -ului, 1729), 1625 (3032).
- Făgăraș** (negustori: Stroe), 196 (358).
- Făgăraș** (Români din), 270 (493), 275-6 (500), 467-8 (878), 693 (1277). (anume: Cernica), 38 (65). (Slav), 50 (88). (Stroe), 301 (551). V. și Rácz (Ștefan de).
- Făgăraș** (starea țăranilor în 1731), 1632 u. (3042). (emigranți în Țara-Românească la 1730), 1633. (vite românești pe pământ săsesc), 90 (175).
- Fălciu**, 1810 (3463).
- Fanchy** (Ioan, castelan de Inidora), 495 (918).
- Fântâna-Rece**, 1347 (2465), 1718 (1318).
- „Faraonul valah“** (porecla lui Mihai Viteazul), 772 (1584).
- Fărcașul** (vârf), 1476.
- Farkás** (Gheorghe, 1600), 756 (1472). (Ioan, sol în Moldova, 1651, 1658), 1195-6 (2242), 1283 (2373). (Mateiu, nemeș, 1700), 1480 (2803). (Nicolae—de Harinna), 736 (1370), 742 (1407). (Toma „Farkacz“, în veacul al XV-lea), 7 (9). (Toma, 1500), 156 (284).
- Fasching** (Ioan, medicul lui Petru-Vodă Șchiopul), 697 (1285).
- Fata** (munte), 1477 (2791).
- Fecior** (Matiaș, 1563), 592 (1101).
- Fedeles** (vârf), 1476.
- Fegirnic**, 1696-7.
- Fegyvernek**. V. Fegirnic.
- Fejeregyhaz**. V. Ferihaza.
- Fekete** (Ladislau, 1736), 1664 (3071).
- Fekete-Toó** (pas), 1770-1 (3350), 1775 (3354).
- Feketewyz**. V. Apa-Neagră.
- Feldioara**, 50-1 (89), 51 n. 3, 267 n. 1, 1216-7 (2284-5), 1224-5 (2292), 1338 (2450).
- Feldra** (Feldru, Feldreu; și supt Moldoveni), 456 (848), 457 (850), 460 (856), 474-5 (881-2), 681 (1259), 807 (1647), 1439 (2670), 1605 (3004). (Andreica din), 722 n. 3. (Toader din, diac), 1009 (1906).
- Feldyod**. V. Gioagiul-de-sus.
- Feleac** (și Români din), 100 n. 1, 172 n. 1, 194 n. 1.
- Feller** (regiment imperial), 1467 (2957).
- Felmer** (localitate), 1362.
- Felső-Banja**. V. Baia-de-sus.
- Felső-Ripa**. V. Râpa-de-sus.
- Felső-Vadass**. V. Rákóczy (Sigismund de).
- Felső-Waldorff**. V. Aldorf.
- Felső-Woyso**. V. Vișăul-de-sus.
- Fenyőpatak** (Ioan, Voevod de), 33 (54).
- Ferdinand I-lu** (Împărat), 298 (545), 300 (550), 312-3 (575-6), 315 (580), 316 (582), 321-2 (596), 325 (603), 331-2 (615-6), 333 (618), 334 (619), 340 (629, 631), 344 (640), 350-1 (654), 353-4 (659-60), 357 (666), 358-9 (670-1), 362 (676), 377-8 (607), 394-6 (746-7), 450 (838), 451 (839), 494 (916), 498 (923), 503 (931), 505 (934), 506-8 (936-7), 510-1 (943), 520-1 (954), 530, 572 n. 1, 595 n. 1, 1503.
- Ferdinand al II-lea** (Împărat), 883 (1750), 885, 909 (1786), 919 (1794), 1005 (1634).
- Ferencz** (Gabriel, diac al principelui Ioan Kemény), 1308 (2410), 1310-1 (2414).
- Ferhad-Pașa**, 276 (501).
- Ferihaza**, 1147 (2134).
- Filipescu** (Constantin Căpitanul și soția, Rada), 1461 (2736). (Dumitrașcu Stolnicul), 1145 (2130), 1147 (2133). (Mateiu), 1557-8 (2933). (Pană, din veacul al XVIII-lea), 1744.
- Filipești** (târg), 1533 (2898), 1718 (3210), 1803 (3416).
- Filipopol**, 1027. (Tanase, negustor din, 1699), 1470 (2769).
- Finta**, 16 (21). (lupta dela), 1219-20 (2287).
- Fintahaza**. V. Haiossy (Francisc, de).
- Firley** (Nicolae), 159 (293).
- Fitter** (Adam), 1627-8 (3036).
- Flandrișevici** (Matiaș, negustor la Bistrița), 722 n. 3.
- Floci** (târg), 1 n. 1, 556 (1024).
- Florența** (Sinodul din), 72 n., 1649 (3062). (atlas de), 226 (407).
- Florești**, 97-8 (172-3).
- Focșani**, 1222 (2290), 1404-5 (2591), 1477 (2792), 1675 (3093). (ispravnic muntean de, 1790), 1798 (3384).
- Fodoroschi** (negustor), 833-4 (1679).
- Földvár**. V. Feldioara.
- Földvári** (Francisc, 1657), 1278 (2363), 1279 (2365). (Ioan om al lui Gheorghe Rákóczy I-iu), 999 (1893).
- Fogaras**. V. Făgăraș.
- Fometești**, 1800 (3398).
- Forgách** (Francisc), 653 (1211), 655-6 (1215). (Sigismund), 822, 849-50 (1700).
- Forum Filistinorum**. V. Iași.
- Frânci**. V. Venețieni și Tabla Lucrurilor: șapci.
- Francisc** (boier moldovean în 1551; și sluga lui: Luca), 484 (899).
- Franciscani**, 981 (1869). (din Arad), 1830. (din Bistrița), 324 (600).
- Frangulea** (boier moldovean, 1634), 1005.
- Franța și Francezi**, 1410 (2606), 1721 (3227).
- Frate** (râu), 1476.
- Frater** (Pavel, 1653), 1246 (2323).
- Fratova** (râu), 245.
- Frâua**, 287 (522).

Frederic al III-lea (Împărat), 40 (69), 51 n. 3, 88 (152), 127 n. 1.
Frick, V. Avrig.
Fünfkirchen, 223 (404).
Fünfkirchen: episcopi: cardinalul Valentin, 5 (5), 1826 (3). Sigismund, 162 (297).

Fünfkirchen: prepoziți: Gheorghe, tezaurariu al Ungariei, 97 (171).
Füzessy (Ioan), 955-6 (1835).
Fusurest, V. Grozești.
Fygged (Blasiu de), 122 (220).
Fysews (Mihai, iobag al lui Ioan Zápolya), 338 (620).

G

Gaja (Filip de), 1707-9 (3176).
Gal (Mihail, comisar), 1748 u., 1752 (3323).
Galaczy (Gheorghe), 774 (1597). (Wolfgang), 1081 n. 3, 2096.
Galambocz, V. Golubac.
Galata (mănăstire), 669 (1239) și n. 1, 1390 (2550).
Gălățeanul (Vasile, în Moldova, 1643), 1115.
Galați, 1061 (1987-8), 1393 (2560), 1624 (3031), 1808 (3445). (Unguri: Gheorghe diacul), 1278 (2364).
Galați (din Ardeal: Ștefan de), 199-200 (361).
Galați (episcopul Macarie de), 71 (125).
Galbenul-Mare și Mic (munți), 246.
Galeș (sat), 507-8 (937), 1580.
Găleşescu (Radu Drăgoiu, negustor la Craiova), 1622 (3024-5), 1623 (3207).
Gălgău, 1011-2 (1910).
Galipoli, 72 u.
Galițin (cneaz), 1408 (2598).
Gallo (Anton, lezuit), 1654-5 (3065).
Galu, V. Gilău.
Gara (Banul Ioan de; și fratele), 1826 (3).
Gara (Nicolae de; Palatin), 5 (5), 17 (23), 1826 (3).
Gârbova (stâncă), 1475 (2791).
Gârla-Albă, 246.
Gászy (Ioan, asesor judecătoresc), 1693 u., 1695 (3136).
Gaudy (Andreiu, castelan de Bran), 1778-9 (3359-60, 3362). (Ioan), 1808-9 (3448, 3450-1), 1811 (3467), 1812 (3475).
Găureni, 1605 (3004).
Gavay (Nicolae), 685-6 (1266), 689 (1272), 742 (1409). (Petru), 1095-6 (2035).
Gavril Hatmanul (fratele lui Vasile Lupu), 1005, 1040 (1955), 1044 (1961), 1126 (2093), 1128 (2097). (biserica de piatră, făcută de dânsul), 1044 (1961).
Gavruș (Radu, boier muntean din veacul al XV-lea), 42 (73).
Gayleş, V. Galeș.
Geaca, 1021-2 (1928-9), 1024 (1932), 1025-6 (1934), 1117 (2063).
Gealaia (Tatari), 788 (1622).
Gealmar (Români din), 492 u. (915). (Francisc de), 493. (Ioan de), 493. (Toma Kako), 493. (ișpanul Valentin), 492 u. (915). (Ioan Koewer, Bar Thoma, Galie Stoica, Ciocan, Iovan, Jolde, Bucur din), 493.
Gebhardt (Francisc-David), 1445-6 (2686).
Gechö (Ioan). V. Rodna (păcălabi).
Gegeny (Gheorghe, om al lui Ștefan Báthory, Voevodul Ardealului), 107 (192).
«Gehennem», V. Înău.
Geley (Ștefan, superintendent calvin al Ardealului), 1108-9 (2052).
Gelleny (Grigore, căpitan în 1657), 1268.
Gellyen, V. Cluj (Emeric Boghner de).
Geoagiul-de-jos, 1009-11 (1907-8), 1044 (1962), 1356-7 (2487).

Geoagiul-de-sus (episcopat), 578 (1069). episcopi, 495 n. 1. Cristofor, 495 n. 1, 578 n. 3. Gheorghe, 578 (1069), Ioan, 578 n. 3. Sava, 578 (1069).
Gerdey (Dimitrie, castelan de Făgăraș), 402 (759), 419-20 (778).
Gereb («domni»), 149 (272) și n. 1, 166 (305).
Gereb (Ioan de), 47 (82), 54 (93), 72 n. (Nicolae de), 519-20 (953), 533 (977). (Paul, la curtea lui Petru Rareș), 445-7 (832). (Petru, Palatin), 47 (82), 60-1 (105), 64-5 (112), 72 n., 160 (294), 162 (297). V. și Ardeal (Voevozi de). (Valentin, jude), 290-300 (548).
Gerend, 379 (714). V. și Grind.
Gerendy (Ioan, de Alțina), 665-6 (1232). (Nicolae, tezaurariu regal), 222 (402), 288 (525), 315 (582), 320-1 (593-5), 322 (597), 324 (600), 326 (605), 330 (613), 331-2 (615-6, 618), 345 (641), 348 (649), 352-3 (658-9), 357 (667), 365 (684). (fratele său), 320 (593). V. și Alba-Iulia (episcopi). (Petru), 422 (783), 423-4 (785), 438 (820), 448-9 (836), 490 (910).
Geres, V. Girișa.
Gergely (Ioan, căpitan, 1657), 1266 (2357).
Gergin, **Gergyn**, V. Gurghiu.
Gerlessy (Nicolae), 308 (566).
Germania și Germani, 414, 422 (783), 605 (1128), 731 (1342), 1410 (2606). (în Ardeal, ca mercenari), 344 (640), 488 (906), 490 (911), 530, 531 (972), 551 (1014), 593-4 (1104), 664 n. 1, 735 (1366), 785 (1614), 797-8 (1632), 801 (1638), 821-4 (1665-6), 856 (1708). (în 1657), 1270. (în 1662), 1317-8 (2422), 1366 (2498), 1322 (2431). (în lupta cu Turcii, 1684 u.), 1393 (2560), 1399 (2576), 1431 (2644). (în Ungaria și Ardeal pe acel timp), 1403 (2586), 1411 (2605), 1412 (2610), 1416 (2616), 1418 (2620), 1425 (2635), 1446 (2688). (în luptă cu Turcii la 1703), 1503. (în Bistrița), 1430 (2642). (în Țara-Românească, la 1689), 1469 (2764). (ambasador la Constantinopol în 1568), 629 n. 1. V. și Constantinopol (Internunțiu).
Germani (lemnari), 1790. (negustori mari), 1808 (3445). (postăvari în Țara-Românească), 1803 (3418).
Germano-Ilirice (confinii), 1790.
Gernlezegh, V. Gernesig.
Geröffy (Ioan), 772 (1587, 1590), 773 (1592), 774 (1595, 1597).
Gheboala, 1809 (3451).
Ghenghe (Logofăt moldovenesc), 1005.
Gheorghe Ștefan (Domn al Moldovei), 214 n. 1, 1180 (2207), 1213-4 (2279), 1217 (2284), 1221-2 (2289), 1223 u., 1227 (2295), 1232-3 (2300-1), 1241, 1242 (2315), 1243-4 (2317), 1247 (2325), 1249, 1253 (2334), 1254 (2337), 1257 (2343), 1258 (2345), 1259-61 (2347-9), 1262-3, 1264 (2356), 1276-8 (2360-1, 2363), 1279 (2365), 1280 (2369), 1281, 1312, 1338 (2450). (Doamna

- lui, Safta), 1223 (2274), 1280 (2369). (casele lui), 1253 (2335).
- Ghera** (codru), 969 (1855).
- Gherghița**, 40 (86), 87-8 (150-1), 89, 91-2 (160), 267 n. 1, 1058 (1981). (părcălabul Dimitrie și colegul său), 91-2 (160).
- Gherla**, 300 (549), 426 (789), 436 (817), 477 (887), 490 (911), 522 (957), 584 (1085), 590 (1096), 595 (1107), 725 (1330), 755 (1463), 759 (1488), 781-2 (1608), 819-20 (1663), 820 (1663), 894, 910-1 (1784), 955 (1835), 980-1 (1868), 1007-8 (1902), 1064 (1993), 1102 (2043), 1108 (2050), 1111-2 (2056), 1167 (2170), 1191-2 (2232-3), 1238 (2309), 1258 (2345), 1261 (2350), 1263 (2352), 1279 (2367), 1301 (2401), 1313 (2415), 1321-2 (2429), 1502, 1615 (3015). (Inchisoarea), 1182 (2214).
- Gherla** (căpitani: Ștefan Makray), 820 (1663).
- Gherla** (castelan, Gheorghe Vass), 725 (1330).
- Gherla** (dregători, «provizori»: Gheorghe Novak), 590 (1096). (Jacob Rattlinger), 809 (1652).
- Gherla** (birăul Curții în 1643), 1107 (2050), 1112 (2057).
- Gherla** (preotul Andreiu, 1600), 755 (1463).
- Ghernesig**, 887-9 (1756), 965 (1848), 1429 (2644), 1430-1 (2643).
- Ghica** (Gheorghe-Vodă), 1283 (2373), 1284 (2375), 1286 (2378), 1287 (2381), 1288 (2383), 1294 (2393).
- Ghica** (Grigorașcu-Vodă, Domn al Moldovei și al Țerii-Românești), 1315 (2419), 1322-3 (1431) și 1322 n. 1, 1325 n. 1, 1327 (2441), 1357 (2487). (Doamna lui, Maria Sturza), 1322-3 (1431) și 1322 n. 1. (fiul lui, Leopold), 1322 n. 2.
- Ghica** (Grigore-Vodă Mateiu, Domn al Moldovei și al Țerii-Românești), 1643-4 (3053-4), 1647 (3060), 1679 (3102), 1680-2 (3104-7), 1685-7 (3115, 3117), 1688 (3120), 1689-90 (3122, 3125-6, 3128-9), 1691-2 (3129-30), 1725.
- Ghica** (Mateiu-Vodă, Domn al Moldovei), 1703 (3150-1).
- Ghica** (Scarlat-Vodă, Domn al Moldovei și al Țerii-Românești), 1725, 1730-1 (3244-8, 3251), 1734 (3268), 1743.
- Ghica** (Alexandru-Vodă, Domn al Țerii-Românești), 1732 (3252-3, 3257), 1733-5 (3262, 3267-9).
- Ghica** (Grigore Alexandru-Vodă, Domn al Moldovei și al Țerii-Românești), 1735 (3269).
- Ghica** (Costachi Clucerul), 1744.
- Ghica** (generalul Costachi), 1813 (3884).
- Ghiertan**, 392 (741), 640 (1187), 646 (1198), 685 (1265), 1572-3 (2965).
- Ghicova**, 971 (1859).
- Ghimnav**, 11-2 (12, 14), 40 (70), 74 (128), 1286 (2378), 1702-3 (3148). (Ioan și Ana Răduțul din, 1707), 1515 (2852). (legături cu Brașovul), 1695 (3137).
- Ghimeș**, 1706 (3170); 1715 (3196). V. și Forgách (Francisc și Sigismund).
- Ghiorma** (Clucer muntean), 1245 (2321).
- Ghiula**, 33 (54).
- Ghizdaviț** (Sloica, boier muntean), 38 (66).
- Giarmáthy** (Ioan, 1578), 674-5 (1249-50).
- Giczy** (Ioan), 663-4 (1227).
- Gidofalvi** (Samuil, diac de Curte a lui Mihai Apaffy), 1349 (2469).
- Gieöry** (Nagy Matias, diac, 1602), 799.
- Gieröfy** (Ioan), 978 (1867).
- Gilanyi** (Grigore), 1337.
- Gilău**, 6 (7), 77 (133), 163 (301), 354 (660), 430-1 (800-3), 434 (812), 436 (816), 445 (830), 566 (1045), 578 (1070), 663-4 (1227), 737 (1378), 1114, 1122 (2073), 1172 (2179), 1193 (2235), 1198-9 (2247-8), 1200-1 (2252), 1502, 1766 (3342).
- Giorgi** (Francisc, Ardelean, 1620), 943 (1820).
- Girșa** (localitate), 424 (786).
- Giskra** (șef boem), 55 (94).
- Giulești** (preotul Toader din), 538-9 (989-90), 552 (1016).
- Giura** (Ghiura părcălabul; din suita Doamnei Despina), 268-9 (490) și 269 n. 1, 277 n. 1. (soția lui, Vilaia), 269 n. 1.
- Giurgiu**, 214 n. 1, 277 n. 1, 1735 (3272), 1806 (3434), 1807 (3441). (Cadî-Efendi din), 3252.
- Gilgore** (boier din 1600), 774 (1600).
- Glogova**, 117 n. 1. (Stanciul din, ginerele lui Neagoe Vornicul), 73 n. 7.
- Glozan** (Ioan, nobil ardelean, 1542), 425 (787).
- Görgey Szt-Imre**, 1207 (2266). V. și Sânt-Imre și Gurghiu.
- Göröffy** (Mihail), 553 (1017).
- Gogunthar** („miles”, 1527), 300 (549).
- Goian** (boieri de Jadova), 1177 (2194). (Gheorghe și Isac), 1193 (2234).
- Gokesch** (Petru), 1181 (2210).
- Golea** (boier moldovean, 1529), 336 (623).
- Golescu** (Radu Comisul, ispravnic de Câmpulung), 1416 (2617), 1480 (2805), 1604-5 (3002).
- Golgay** (sol în 1677), 1368 (2503).
- Golubac**, 377 (710) și n. 1.
- Gorbo** (sat), 166 (305).
- Gordwa**. V. Fanchy.
- Goreslău** (lupta dela), 788 (1624).
- Gottmeister** (Coloman), 1101 (2040).
- Grădiște**, 377 (710) și n. 1. V. și Moré (Ioan).
- Grădișteanu** (Badea Stolnicul), 747 (1438). (Bunea), 1461 (2733). (Gheorghe al lui Bunea; Bunevici, Bunevsinovici), 1264 (2354-5).
- Grama** (Jitnicer în Moldova), (1055 1977), 1081 și n. 2, 1083.
- Grămătiol**: Radu (1523), 267 n. 1. Radu Turcu (c. 1760), 1714 (3191).
- Grămești**, 1352 (2478), 1396 (2567).
- Gran**, 200 (362), 202-3 (363), 251-2 (456), 394 (746), 422 (783). (Ioan, arhiepiscop de), 5 (5), 1826 (3). (Gheorghe, arhiepiscop de), 17 (23).
- Grăniceri** (regimentul I de), 1803 (3414).
- Grătiani** (Gașpar-Vodă, Domn al Moldovei), 880 (1746), 884-5 (1751), 886-7 (1754-5), 889-90 (1758), 891-2 (1760-1), 894-5, 896 (1767). (fratele său), 895 (1765). (un fals —; pretendent), 930 (1808).
- Graz**, 1613 (3014).
- Greb** (Matias, 1547), 463 (861).
- Grebleşti** (munți), 1476.
- Greceanu** (Scarlat), 1744.
- Greci în genere**, 440 n. 1. (clerici), 72 n. (negustori), 73, 153-4 (279-80), 440 n. 1. V. Constantinopol. (în oastea lui Aron-Vodă), 723 (1326). (cu negoț în Ardeal), 144 (262), 512-3 (946), 598 (1114), 666-7 (1234), 775 (1601), 875-6 (1741), 912-3 (1786), 1110 (2054), 1291-2 (2391), 1400 (2578), 1510, 1551, 1615 (3015), 1625-6 (3033-4). (Miclăuș, 1680), 1375 (2515). (Ștefan, în 1599), 743 (1410). (Daniil Foti, 1692), 1447 (2690). (Compania; privilegiul leopoldin), 1486 (2820). (călugări rătăcitori în Ardeal), 1735-6 (3273). (în Brașov), 1483 (2816), 1528 (2891), 1735 (3269). (cu „case legate”), 1520-1)

(2870), 1524 (2883). (Pană Condoiani), 1622 (3024). (În Sibiu), 439 (822). (În Țara-Românească), 1110 (2054), 1113 (2059), 1470 (2769). (Femianus, 1431), 15 (19). (la Mihai Viteazul), 772 (1583). (la Alexandru-Vodă Iliș), 895 (1766). (În Moldova), 754 (1459), 1192 (2233), 1477 (2792). (Giva, 1604), 809-10 (1653). (blănari din Moldova în Ardeal), 980-1 (1868).

Grecești (cărți bisericești), 1743 (3306).

Greci (sat), 1809 (3451).

Grecul (Toader). V. Rareș (Petru).

Greubner (locțiitor de comandant la Turnu-Roșu), 1571 (2962).

Grigoriță (Ștefan, Moldovean; și omul său Ioan Lucaciu; 1645), 1134-5 (2112), 1141.

Grind, 1209 (2270), 1317-8 (2411-2).

Gritti (Alois), 343 (636) și n. 1, 364-5 (683).

Groff (Ioan, „magister dapiferorum“), 1827 (3).

Gross (locuitor în Bihor), 1710-1 (3179).

Grossdorf. V. Săliștea Sibiului.

Gross-Wardein. V. Oradea-Mare.

Grozești (pas în Moldova), 1745-6 (3315), 1779-80 (3364). (Vornic și căpitan de), 1780 (3364).

„**Grudy Boreș**“ (localitate), 1476.

Guadagni (marchizul), 1667 (3075).

„**Gubahay**“, 773 (1592).

Gulianò (Toma Stolnicul), 1676 (3096).

Gura-Ocnitei, 1803 (3416).

Gura-Râului-Alb, 1809 (3451).

Gurghiu, 20 (27), 21 (32), 98 (174), 126, 259-60 (474), 310 (571), 311 (573), 312 (575), 379-80 (715), 542 (996), 580 n. 2, 641 (1190), 802, 804 (1642), 821-2 (1665), 866-8 (1730), 930 (1808), 1093 (2031), 1096, 1098 (2037), 1155 (2146), 1207 (2266), 1208 (2268), 1238-9 (2309-10), 1244-5 (2318-20), 1300 (2400), 1417 (2618), 1419-20 (2622-3), 1421-2 (2627), 1502, 1577, 1626-7 (3035). (păduri), 813.

Gurghiu (conte de), 165 (304). (castelani: Ioan Tezy, pentru Petru Rareș), 431 (803) (jude al Curții), 649 (1202). (Andrei Lazăr de, 1581), 682-3 (1262), 822.

Gusi (Gheorghe), 1672-4 (3087-8).

Gwrzo (Ioan), 274 (499).

Gyalu. V. Gilău și Vass (Ladislau de).

Gyarmath. V. Balassa (Emeric de).

Gyati ((?)), Ioan, vicespan de Maramurăș; 1619), 881-2 (1748).

Gyeke. V. Geaca.

Gyeröffy (Ioan), 867.

Gyod, 47 (82).

Gyulafalva. V. Giulești.

Gyula-Fehervár. V. Alba-Iulia.

Gyulaffy (Lestár), 825.

Gyulai (Francisc, 1785), 1773 (3351).

Gyuresány (Emeric), 1637 (3045).

H

Haan (Ignățiu de), 1555, 1556 (2932), 1575, 1583-5 (2978), 1588-90 (981-2).

Haar (râu), 52 n. 1.

Hăbășescu (Vasile, Vornic de Câmpulung), 1471 (2771).

Hadad. V. Jakch (de).

Hadău (Alexe, c. 1604-19), 807 (1647).

Haddik (general), 1722-4 (3232-4, 3236), 1728 (3238), 1729 (3242), 1730-1 (3244, 3246-9), 1732 (3256), 1733 (3259, 3262-5), 1735 (3269-70), 1739 (3295-7).

Hagi-Iusuf-Aga (1621), 910 (1784).

Hagii: Necula (1696), 1461 (2735).

Hagymádfalva, **Hagymátfalva**. V. Spinuș.

Hagymassy (castelan de Bran, vice-Voevod al Ardealului), 140 (254). (Cristofor), 573 (1059), 593 (1103), 660-1 (1223), 664-5 (1229).

Haiduc, 123, 792, 793 (1629), 819-20 (1663), 821-2 (1665), 824, 844 (1693), 1005, 1269, 1777-8 (3358).

Halossy (Francisc, 1578), 675 (1250).

Hakenau (Fleischhackel von, Agent imperial în Principate), 1814 (3490).

Hălchiu, 1806 (3433).

Hălcicu (episcopul de), 724.

Hăliță (Grigore, supus al Bistriței ardelen, 1672), 1347 (2465).

Haller (Gabriel), 742 (1407). (Ioan, conte), 1664 (3070). (Petru), 398 (753), 494 (916), 498 (923), 511-2 (944-5), 575 (1063), 579 (1082). (soția lui), 1329 (2444).

Hălmăgiu, 1446 (2686), 1499, 1637 (3045), 1665 (3072), 1750 (3320), 1767 (3344). (târg), 1749.

Hălmagy. V. Hălmăgiu.

Hance (munte), 1476.

Hanciul (localitate), 1476.

Hangerli (Gheorghe-Vodă, Domn al Țării-Românești), 1804 (3426).

Hann (Andreiaș), 1573 (2965).

Hăra (chelar moldovean), 722 n. 3.

Haram, 377 (710) și n. 1.

Haranglaby (Nicolae), 503 (930).

Harinna. V. Herina și Farkas (Nicolae).

Harinnai (Francisc, om al lui Mihail Apaffy), 1377 (2521). (Nicolae), 765 (1527), 768 (1555).

Hărlău, 196 (169-700), 128 n., 187-8 (342), 205 (370), 219 (396), 231 (420), 250 (453), 285 (518), 305 (559), 310 (570), 317 (586), 326 (604), 334-5 (620), 367 (686), 369 (692), 373-4 (702-4), 432 (807), 437 (819), 453 (841), 476 (885), 488-9 (907), 496 (920), 528 (967), 543 (998-9), 544-6 (1001-2), 549 (1010), 554-5 (1020-1), 569-70 (1054), 581 (1014), 805 (1643), 949-50 (1828-9), 960-1 (1842). (biserica Sf. Gheorghe), 440 n. 2.

Hărman, 11-2 (12), 12 (14), 40 (70), 1346 (2464).

Haromsec, 891-2 (1760-1), 907 (1781), 920, 1797 (3375), 1801 (3401).

Harrach (contele de), 1493 u. (2826).

Harstallen (Ioan-Frederic de, comandant polon în Suceava), 1440 (2674), 1444-5 (2683), 1447 (2692), 1448-9 (2694).

Harteneck (Iacob Sachs de, părcălab de Turnu-Roș), 1571 (2962).

Harvat (boier muntean), 269 n. 1.

Hasan-beg (c. 1440), 30.

Hatmani moldoveni: (1557), 532 (974). (Andrei, 1589-91), 702-3 (1295), 710 (1305). (Udrea Băleanu, al lui Mihai Viteazul), 763 (1514).

- Hațeg**, 7 (8). 62 (107), 84 (145), 115 (206), 134 (243), 229 (415), 280 (508), 294 (587), 296 (541), 307 (566), 325 (603), 568 (1051), 578 (1069), 1163-4 (2163), 1311-2 (2415), 1498. (Ținutul, «districtus»), 17 (24). (prădat), 1312. (nobili de), 244-5 (445), 473 (878). (Ioan²Ethwes și Nicolae Pethe, Andreiu Iuba, Emeric Ferencz, Mihail Balog, Ioan Oláh), 280 (508). (Români din). 280-1 (508).
- Hățeganul** (Petru, curier), 1307 (2408).
- Hauden** (regiment imperial), 1567 (2957).
- Hauspanopolus** (Coica, boier muntean, 1436), 22 (34).
- Hederfaja**. V. Idrifaia.
- Hederffa**. V. Barlabassy (Leonard).
- Heech**. V. Rece.
- Heissler** (generalul), 1429 (2641).
- Heller** (Paul, 1673), 1354 (2482).
- Heltau, Heltwen**. V. Cîsnădia.
- „Hemelarki“** (localitate), 960 (1841).
- Henczelffy**. V. Petrowcz.
- Hendorf**, 1553.
- Henric** («magister tavernicorum», al Ungariei în 1432), 17 (23).
- Henrici** (Leonard), 1078 (2011), 1079-80 (2013), 1082 u. (2015). (Mateiu, notar), 578 (1069), 584 (1083).
- Herbach** (râu), 1475 (2796).
- Herbert-Rathkeal** (de, Internunțiu), 1672 (3084), 1746 (3315).
- Herbeville** (general), 1416 (2616).
- Heremita**. V. Marlinuzzi.
- Herendy** (Nicolae, «administrator regius»), 210-1 (380).
- Herepe**. V. Ardeal (vice-Voevozi).
- Herina** (localitate), 823 (1666). V. și Hariinnai (Francisc de).
- Herlay** (Mihail), 1195-6 (2242).
- Hermannstadt**. V. Sibiu.
- Herja**, 1810 (3456).
- Hethfalu**, 121 (220).
- Hev-Szamos**. V. Someșul-Fierbinte.
- Heyden** (Gheorghe Abraham von der), 1528 u. (2891), 1532 (2894-5).
- Hidegkutpatak**, 718 (1318).
- Hidy** (Gheorghe, secretariul-prim al lui Gabriel Băthory), 842-3 (1690).
- Hmilnițchi** (Bogdan, Halmanul Cazacilor), 1198 (2247), 1253-4 (2336), 1262 (2351).
- Hmilnițchi** (Timuș, fiul precedentului), 1192 n. 1, 1200 (2270), 1223 (2291).
- Hoch** (Ioan, Brașovean), 322 (597), 330 (613).
- Hocze** (localitate), 1476.
- Hodak** (localitate), 1577.
- Hodwytag**. V. Hoghilag.
- Hoen** (Gheorghe, Ardelean, 1470), 74 (128). (Ladislau, jude regal), 68 (119).
- Hönrich** (Leonard), 1048 (1968). V. și Henrici (Leonard).
- Hofmann** (Ioan de Rothenfels, taxator, consilier ardelean), 1484-5 (2818), 1529, 1535-6 (2909), 1540 (2415).
- Hoghilag**, 425 (787).
- Hohperg**. V. Hărman.
- Holzungen**, 52 n. 1.
- Holznetya**, 52 n. 1.
- Holznuendorf**, 52 n. 1.
- Homonay** (Gheorghe), 867, 881 (1748), 883 (1750).
- Homorod**, 767 (1547).
- Homorodul-de-mijloc**, 1173-4 (2181).
- Homvay** (Gheorghe), 530.
- Honez**. V. Honț.
- Honigsberger** (Petru), 1181 (2210).
- Honț** (sat), 1752 (3323).
- Hoppenday** (Ioan, Brașovean), 10 (10).
- Horahowycza**. V. Târgoviște.
- Hordău, Hărdău**, 271-2 (495), 366, 1436 (2655), 1605 (3004).
- Hordo**. V. Hordău.
- Horea** (Nicolae Ursu, zis —; cap de revoltă al Românilor), 1759 u. (3333), 1770 n. 3. 1775 (3354), 1776-7 (3357), 1780 u. (3366). (soția), 1767-8 (3344-5).
- Horodencia**, 1402 (2582).
- Horodniceni**, 369 n. 3.
- Horogzeg**. V. Sziágyi (Mihail, de).
- Horonlez**. V. Voroneț.
- Horváth** (Adam, prepozit), 1696. (Andreiu, om al lui Mihail Apaffy), 1345. (Anton, notariu în 1784), 1762 (3338). (Cozma), 689 (1271). V. și Petritie-wyth. (Gașpar), 331-2 (615-6, 618), 335 (621). (Gheorghe, sol la Poartă în 1540), 788 (734). (om al lui Gheorghe Rákóczy I-ii), 1100 (2039). (Ioan, sol regal în Țara-Românească), 201 (363), 203 (367). (altul, 1542), 417 (775). (Marcu, sol în Moldova), 162 (298), 253 (460). (Mihail, castelan al Făgărașului), 197 (359). (Nicolae), 498 (924), 499, 501 (926), 502 (920), 504 (933). (altul), 1698 (1468). (Ștefan). V. Ardeal (vice-Voevozi).
- Hosman** (localitate), 52 n. 1.
- Hoszmező, Hozzwmzew**. V. Câmpulungul Moldove-nesc.
- Hoți** (anume:) Albaș (Simion, 1647), 1165 (2165). (Albușoiul, Ioan), 1715. Bosânceanul (Teodor). V. Bosânceanul. Buzălaș, 1195 (2244). Cuchirla (1680), 1375 (2515). Măgură (1643), 1114. Pasăre (Nicolae), 1411 (2607), 1424-5 (2632). V. și Popence (Grigore). Topor (Petru), 135 (2476). V. și tabla lucrurilor: Hoți.
- Hotin**, 646-7 (1199), 722 n. 3, 762 (1512), 773 (1594), 870-1 (1734-5), 915 (1789). 922-3 (1799), 971 (1859), 974 (1872), 1069, 1171 (2177), 1212 (2276), 1214 (2280), 1218 (2285), 1229, 1245 (2322), 1252 (2332), 1351-2 (2477), 1631, (bălciu), 570.
- Hotin**: pârcălabi:
Goian, 67 (118).
Vlaicu, 67 (118).
Vlad, 342 (634).
Neagoe, 565 (1044).
Dimitrie Vlad, 569 (1052).
(alții), 345 (642).
- Hotin**. V. și Colin (?).
- Hotnogi**: Gheorghe, 493. Vlasie (în Moldova, 1660), 1296.
- Hradee** (Hradšín, cetățuia Pragei), 194-5 (355).
- Hzirea** (Vornic muntean), 1119 (2067). (jupâneasa lui), 1257-8 (2344).
- Hzirea** (din Popești; Logofăt, Vistier muntean; c. 1677), 1364-5 (2496), 1369 (2505-6).
- Humor** (mănăstire), 627 (1169), 1188 (2225). (egumeni:) Achidin (c. 1640-50?), 1061-2 (1989), 1175 (2188). Calistru (c. 1650?), 1188 (2225). Rafail (c. 1650?), 1174 (2183). (popii Partenie și Toma, călugărul Silivestru; c. 1650), 1175 (2188). („călugăr dascăl” în 1685), 1398 (2574).
- Humorul Câmpulungului**, 1445 (2684).
- Hunyad**. V. Inidora.

Hunyadi (Ioan, guvernator al Ungariei), 27-8 (43), 28 n., 31 (51), 32, 33 (54), 34 (57-9), 35, 36 (61-2), 37 (64), 38 (66) și n. 1, 39 (67), 40 (69), 40-1 (71-2), 42-3 și 42 n. 1, 44 (77). (Petru, cancelariul său), 40 (69).

Hunyady (Ioan, nepotul de fiu al precedentului), 145 n. 1.

Hunyady (Ladislas, fiul guvernatorului Ioan), 46-7 (81), 51 n. 3.

Hunyady (Matiaș Corvinul, rege al Ungariei). V. Corvinul (Matiaș).

Hurez (cerc), 1800 (3398).

Huseln-Pașa (conducător al oștilor năvălitoare în Ardeal, 1658), 1286 (2379).

Huseln-Pașa (conducător al oștilor contra Poloniei, 1673), 1351-2 (2477).

Hust, 102 (181), 580 n. 2, 593 (1103), 688-9 (1270), 726 (1332), 739 (1390), 881 (1748), 904 (1778), 905 (1780). (căpitani de: Vlasie Szabó), 739 (1387, 1390). (episcop în, la 1730), 1630 (3039).

Huszár (Andrica), 346 (645). (Ioan, om al Voevodului Ștefan Báthory), 121-2 (220). (baronul Iosif), 1697. (Matiaș), 1019-20 (1926). (Petru), 116 (208). (Petru de Abafaia), 745 (1431). (alt Petru, 1657), 1268, 1278 (2363). (doamna, 1670), 1304.

Huși, 127 (232), 217 (584), 431-2 (808), 448 (835), 465-6 (865), 556-7 (1023-5). (Statul din), 458 (852). (Ambrosie Kobak din), 458 (852).

Hwzar. V. Huszár.

Hydwegh (Laurențiu Myko și Ioan Nagh de), 117-8 (211).

I

Ighiu, 1498.

Iad. V. Iad.

Iad, 113-4 (204), 318 (578), 336 (623), 422 (782), 469 (870), 676 (1252), 772 (1500), 1081, 1181 n. 1, 1402 (2583), 1408 (2600), 1409 (2603). (birău de, 1608), 835 (1681). (Gol Mateș din), 889 (1757). (Matiaș Greb din), 370 (709), 432 (805), 442. (Ioan din 1562), 637. (jurați din, 1600), 763 (1514).

Iăgeș (Maxin, feciorul lui, din), 785 (1615).

Ialomîța (vătăfi de plaiu, 1792), 1802 (3408).

Ialomîța (râu), 1 (1), 1716 (3201).

Iancu-Vodă (Sasul, Domn al Moldovei), 678-81 (1256-9, 1261), 683-4 (1263-4), 686-9 (1267-71).

Ianovici (Toderașco, Cămăraș, 1633, apoi Vornic), 901-2 (1844), 998-9 (1892), 999, 1000 (1894), 1001-2 (1897-8), 1004-5, 1006 (1901), 1068, 1078-9 (2012), 1082 u. (2015), 1086-7 (2018-9), 1088 (2023), 1102 (2043), 1166-7 (2169). (soția sa), 1083.

Iași, 36-7 (63), 232 (422), 294 (538), 362 (676), 370 (693), 372 (699), 431 (403), 455-6 (847), 459-60 (854-5), 462-3 (859-60), 469 (870), 473-4 (879), 475 (882), 481 (893), 491 (913), 522-3 (957), 525 (960), 526 (962), 541 (994), 555 (1022), 568 (1051), 569 (1053), 592-3 (1102-3), 597-9 (1111-3, 1115-6), 600-1 (1118-9, 1121), 602-5 (1123-8), 606 (1131), 612-3 (1144, 1146), 615-7 (1154-6), 619 (1158), 624-5 (1165-6), 627 (1169), 628-9 (1172-3), 631-2 (1177-8), 634-5 (1181-2), 635 (1184), 643-4 (1193-4), 650-2 (1205-7), 654-5 (1213), 657 (1218), 661-2 (1224), 664 (1228), 667 (1235-6), 668-9 (1238-9), 670-1 (1241, 1243) și 671 n. 3, 672-3 (1246-7), 676 (1252), 678-9 (1256), 683-4 (1263), 691-2 (1274), 696-7 (1281-2), 697 (1285), 700-1 (1289), 702-3 (1294-5), 710 (1306), 717 (1317), 718-9, 731 (1345), 732 (1347), 733 (1351), 764 (1520, 1523), 774 (1599), 775 (1592), 809-10 (1653), 829 (1673), 830-1 (1675), 832-3 (1678), 837-8 (2083), 851 (1702), 852-3, 854 (1705), 855 (1707), 856 (1709), 860 (1719), 866 (1729), 880 (1746), 884 (751), 889-90 (1758), 891 (1760), 892 (1761), 894, 895 (1766), 896 (1768), 899-900 (1717), 900-1 (1775), 915 (1789), 921 (1796), 922-3 (1799), 924-6 (1802), 931 (1809), 942-3 (1820), 954-5 (1834), 957-9 (1838-9, 1841), 968 (1854), 974 (1862), 975 (1864), 977-8 (1866), 983-4 (1873), 991-2 (1884), 995 (1888), 997 (1891), 1000 (1895), 1001-3 (1897-9), 1004-5, 1006 (1901), 1012 (1911), 1013 (1913), 1026 (1935), 1028-9 (1937-8), 1030 (1940), 1035 (1948), 1042 (1957), 1045 (1963),

1046 (1965), 1058 (1981), 1060-1 (1985-6), 1068-9, 1070 (2000), 1077-8 (2010), 1078 (2012), 1081 n. 3, 1083, 1085 (2016), 1087 (2019), 1090-1 (2028), 1092 (2030), 1119-20 (2071), 1126-7 (2092-4), 1128 (2097), 1130 (2103), 1146-7 (2132, 2135), 1160-1 (2159), 1164 (2164), 1166-7 (2169), 1170-1 (2176), 1180-1 (2206-7), 1188 n. 1, 1191 (2232), 1192 (2233), 1195-6 (2242), 1202-3 (2256-7), 1205-6 (2262), 1215-6 (2283), 1218 (2285), 1222-3 (2290-1), 1228, 1250 (2329), 1263 (2353), 1276-7 (2361), 1279 (2365), 1281, 1283 (2373), 1293 (2392), 1294-5 (2394), 1296-7, 1298 (2397), 1299-300 (2399), 1303 (2403), 1304, 1308-9 (2411), 1313-4 (2417), 1318-9 (2423-4), 1320-1 (2426, 2428), 1322 (2430), 1323 (2432), 1328-9 (2443-4), 1331-2 u. (2447-8), 1338-9 (2452), 1343-4 (2461), 1348 (2468), 1357-8 (2488), 1367-8 (2502), 1370-2 (2510-12), 1374 (2513), 1375 (2515), 1378 (2524), 1383 (2537), 1386 (2542), 1390 (2550), 1403 (2586), 1404 (2590), 1405, 1462-4 (2739, 2742), 1523 (2878), 1560 (2938), 1627 n. 1, 1684 n. 1, 1691-2 (3130), 1705 (3162), 1812 (3471). (pradă lălărească în 1650), 1202 (2256).

Iași (biserica Curții, zidită de Ștefan-Vodă Tomșa al II-lea), 860 (1719). (baia), 599 (1116).

Iași (Crăstea, dregător), 562-3 (1036). (locuitori: «Zime-rel», Dumitru Mihail, Manoil Vaida, Dumitru «Zubdny», Dumitru «Kotyna»), 809-10 (1653).

Iași (Agenția), 1803 (3418), 1805 (3427).

Iași (Brașoveni la), 1797 (3377).

„Iași”, 1462 (2738).

Iăz, 656-7 (1216).

Ibașfalău, 174 (321), 315 (581), 316 (583), 317 (585), 1356 (2541).

Ibișdorful Săsesc, 425 (787).

Ibrahim-Pașa (Vizir), 308 (567), 343 (636).

Ibrahim-Pașa (Serdar, 1616), 865-6 (1729).

Idrifaia, 205-6 (371, 373), 217-8 (392), 222-3 (403), 253 (461), 260 (475), 264-5 (484), 286-7 (487-8), 272-4 (497-8), 282 (511).

Ienicri, 395 (746), 397 (750), 1265.

Ienă. V. Inău.

Ieremia (boier moldovean), 1005.

Iesulți (în Ardeal), 1573 (2965). (superiorul lor în 1725), 1610 (3009). V. și Gallob, Regay.

Ieud, 1376 (2520).

Iezerul, 246, 1475 (2791).

Igen. V. Ighiu.

Igyartó (Mihail), 997-8 (1890-1), 1002-6 (1898-901), 1026 (1935), 1018-50 (1969-71), 1052, 1068-9, 1075 (2007), 1078-80 (2012-3), 1082 u. (2015), 1105-6 (2046-7), 1108 (2051), 1119-20 (2071), 1127 (2094), 1144 (2126), 1144-5 (2127-8), 1148 (2136), 1150 (2138), 1160 (2159), 1171 (2177), 1196 (2242), 1237 (2307). (soția sa), 1120-1.

Ikhtar. V. Ardeal (vice-Voevozi de).

Ileni, 1478.

Iliaș-Vodă (fiul lui Alexandru-cel-Bun, Domn al Moldovei), 19-20 (26), 22 (33), 55 n. 3.

Iliaș-Vodă Rareș (Domn al Moldovei), 448 n. 1, 454 (844) și n. 2, 455-6 (847), 456 (848), 457-8 (850-1), 459-60 (853-6) și 460 n. 1, 461 (858) și n. 4, 462 (859), 463 (861), 465-6 (864-5), 469 (869-70), 470-1 (871, 873-4), 472 (876), 473-4 (879), 474-5 (880-2), 476-7 (885-6), 478, 479-81 (890-4), 482 (895) și n. 3, 483 n. 4, 497 (921), 518-9 (951-2), 521 (954). (Grigore, om al său), 465 (864). (Ivan, Mateiu, Stan), 473-4 (879).

Iliaș-Vodă Alexandru (Domn al Moldovei), 985 (1875), 1331-2 (2447-8), 1335-6.

Iliaș (pretendent moldovean supt Ștefan-cel-Mare), 67 (118) și n. 7.

Iliaș-Vodă (pretendent moldovean, 1638-43), 1048 (1968), 1114-5, 1116-7 (2062-3).

Illyefálva. V. Ileni.

Illyesházy (1608), 837 (1682).

Ilova, 786 (1618), 1402 (2583), 1682 (3110). (popa Toader, 1620-8), 887 (1755), 931 (1809), 965 (1849), 1015 n. 2, 1180-1 (2209). (Isac de), 1391-2 (2556), 1407 (2597).

Ilova, 722 n. 3, 1160 (2157), 1480 (2806), 1605 (3004).

Imreffy (Ioan), 825, 836-7 (1682), 838-9 (1684), 840 (1699). (Mihail), 928-9 (1806).

Inău, 979, 1029 (1939), 1312, 1446 (2686), 1637 (3045), 1673 (3087), 1825.

Inău (munte), 1050-2, 1465 (2750).

Inidora, 7 (8), 28 (45), 294 (537), 442, 451 (838), 495 (918), 1493, 1502.

(comitat), 296 (541), 1163-4 (2163), 1503, 1761-2 (3337), 1763 (3340), 1764, 1766 (3343), 1767-8 (3344), 1768-70 (3347-8), 1772-3 (3351), 1776-7 (3357), 1790. (nobili din), 473 (878), 1576 (2971). (castelanul Ioan Fanchry), 495 (918).

Ioachimiel (taleri), 608 (1136).

Ioan-Vodă Joldea (Domn al Moldovei), 488-9 (907).

Ioan-Vodă-cel-Cumplit (Domn al Moldovei), 650-2 (1205-7), 654-5 (1213), 657 (1218), 659 (1220) și n. 1, 722 n. 3.

Ioan-Vodă Potcoavă (uzurpator în Moldova), 669 (1240), 670-1 (1241-3).

Jadova, 1177 (2194), 1193 (2234). (Crăciun, județ de, c. 1650), 1177 (1194).

Jakch (Ladislau), 33-4 (56).

Jakšić (Dimitrie), 172-3 (317-8), 198 u. (fata lui), 161-5 (303).

Jalova (protopop Ionaș), 1020 (1927).

Jankovics (Anton, conte), 1757 (3330), 1758 (3332), 1769-70 (3348), 1771 (3351), 1772, 1779 (3361).

Janossy (Ștefan), 90 (155). V. și Ardeal (vice-Voevozi).

Jaray (Ștefan), 804 (1642).

Jarmi (Nicolae, căpitan, 1657), 1270.

Iorga (Grigore). V. Câmpulungul Moldovenesc (Vornici).

Iosif I-lu (Împărat), 1436 (2658-9), 1437 (2661, 2663), 1439 (2668-9, 2671), 1525-6 (2886), 1527 (2889), 1533-4 (2899), 1536-7 (2910), 1540 (2915), 1673 (3088), 1829.

Iosif al II-lea (Împărat), 1772, 1774 (3352), 1775 (3355), 1776-7 (3357), 1787, 1795.

Iozăș, 1752 (3323).

Ipec, 653 (1211) și n. 2. (patriarhul Macarie), 653 (1211), 655-6 (1215).

Ipsilanti (Alexandru-Vodă, Domn al Terii-Românești), 1739 (3296), 1740-1 (3299, 3302-4), 1742 (3305, 3307-8), 1744.

Irina (Doamna lui Petru Șchiopul), 630 n. 1.

Irsey (Trimes regal în 1563), 589 (1093).

Isabela (regină a Ungariei), 385 (727), 397 (750), 402 (760), 418-9 (776), 420 n. 3, 421 (781), 425 (778), 430 (800), 431 (803), 434 (812), 434-5 (813), 436 (816), 437 (818), 442, 443-4 (828), 449 (837), 451 (838), 456-7 (849), 462 (858), 478-9 (888, 890), 480 (891), 506-7 (935-6), 520 n. 1, 525-6 (960-1), 527-8 (963-6), 529 și n. 1, 532 (974, 976), 534-5 (980-2), 536-7 (986-7), 540 (992), 541-2 (995) și 514 n. 1, 547 (1005), 548 (1007-8), 558-9, 578 (1069) și n. 2.

Isac-beg, 100 n. 1.

Isaccea, 1808 (3445).

Isăcescul (Vasile), 1435 (2651).

Isenflamm (Ioan-Bernard), 1564-5 (2953-4).

Ismail, 731 (1342), 1808 (3445), 1035 (1948), 1060 (1986). (Unguri din: Abraham Nagy), 1278 (2364).

Iso (Andrei), 734 (1359), 738 (1381).

Istenmező. V. Secui (conți).

Istratie (fiul lui Stoian Comisul, văr al lui Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1523 (2874).

Istvánffy (Ștefan, cămăraș de ocne în Ardeal), 145 (264).

Italiani (mercenari în Ardeal), 801 (1638). (negustori în Ardeal), 1551. (Cristofor, bănarul lui Ioan Hunyady), 29 (47). (Gașpar, în Ardeal la 1469), 73. (Vincențiu și Iacob, în Moldova, c. 1520), 248 (447). (zidari), 1170 (2175). (scrisoare în limba — ei din Câmpulungul Moldovenesc), 1440 (2674).

Iuzbași (Crăstea și Mihnea), 1130 (2104).

Ivan (Țarul—, «Omul Negru»), 294 (537), 295-7 (539-41), 298 (545).

„Ivo” (localitate), 88 (152).

Izvoare, 1803 (3416).

Izvorul Stricatului, 1476.

J

Java (Ținut), 1764.

Jeciu, 136-7 (248), 356-7 (666), 443 (827), 484 (900), 509-10 (939-41), 641-2 (1190), 746 (1436), 794-5 (1629), 802, 804-5 (1642), 812-4 (1656), 830 (1674), 963-4 (1846), 1426 (2637). (Ștefan Jaray, părcălab), 804-5 (1642). (Francisc Niary, părcălab). V. Niary (Francisc).

Jeica. V. Șeica.

Jeledinți (Petru Zudor de), 492 u. (915).

Jeledinți (Români din), 492 u. (915). (Matiaș Gergel din), 493.

Jhert, 1362.

Jiblea, 1738 (3289).

Jilu (râu), 245.

Jiul-de-sus, 245, 1563-4 (2951-2).

Jijla (râu), 732 (1348).

Jitva, 1498.

Jolefa. V. Zolkiew.

Joseni, 1343-4 (2461).

Josika (Emeric), 1582. (Ștefan), 732 (1349). (baronul Anton), 1751 (3320), 1756 (3328).

Juguranul (boier muntean, 1523), 277 n. 1.

Juracek (Gabriel, plenipotențiar sârb), 1830.

K

Kafrwcz. V. Gavruț.

Kakony. V. (Ștefan), 866 u. (1730).

Kakova. V. Cacova.

Kakuczy (Iliș, 1600), 764 (1520).

„Kalinazki” (Ivan, boier muntean în 1507), 178 și n. 7.

Kalló, 1156-7 (2150-1).

Kalmandy (Mihail, căpitan), 758 (1482-3).

Kalnoky (Petru), 1508 (2841). (contele Samuil), 1484-5 (2817-8). (Valentin), 650 (1204).

Kalocsa. V. Bács, Bubek.

Kalocsa (Nicolae Bubek, episcop de), 1826 (3).

Kalogorita (Kalogirita, sol al lui Mohammed-beg și al lui Teodosie-Vodă în Ardeal), 257 n. 1, 261 n. 1.

Kalotaszég, 1766 (3342), 1767 (3344), 1768 (3346).

Kalwanica (Kalnawica), 30.

Kamuthy (Farkas), 925-7 (1803). (Vlasie), 671 n. 2.

Kanizsa (Nicolae, fiul lui Ioan de), 5 (5), 1826 (3). (Ștefan, fiul lui Ioan de), 5-6 (5-6), 1826 (3).

Kapla (Ioan de, jude al Curtii), 5 (5).

Kapolna, 24 (38). V. și Bornemisza (Baltazar).

Kapy (Ioan, 1691), 1439 (2667).

Karansebes. V. Caransebes.

„Karasz” (castel căzăcesc), 1334.

Karoly (Nagy-). V. Careii-Mari.

Karoly (Francisc, sol în Polonia, 1561), 571 n. 3, 576 (1066).

Kaschau. V. Cașovia.

Kastenholz, 52 n. 1.

Kazon. V. Bornemissa (Iosif, de).

Kathay (Mihail, cancelariul lui Ștefan Bocskai), 819 (1662).

Kayan. V. Chintău.

Kazianer (general), 316 (582), 325 (603).

Kazó, 976.

Kazon, 736 (1376).

Kemény (Ioan, general, principe al Ardealului), 1104, 1161-2 (2161), 1181 (2210), 1209 (2270), 1214 (2280), 1230, 1245 (2320), 1264 (2356), 1266 u., 1301 (2401), 1302, 1305-7 (2405-8), 1308 (2410), 1309 (2412), 1310-1 (2414), 1311-2 (2415), 1426 (2637).

Kemény (baronul Ioan), 1468.

Kendeffy (Ladislau), 62 (108), 307-8 (566). (Nicolae), 307-8 (566).

Kendy (Francisc), 381 (719), 422 (782), 423 (784), 484 (900), 490-1 (912), 536 (986), 848 (1699). V. și Ardeal (vice-Voevozi) (Ștefan), 825, 834-5 (1680).

Kentelkei (om al lui Gheorghe Bánffy), 1454 (2706).

Kenyermező. V. Câmpul-Pânii.

Keözepeső-Vissó. V. Vișăul-de-mijloc.

Keözep-Homorod. V. Homorodul-de-mijloc.

Kerez. V. Cârța

Kerekret. V. Rădiul-Rătund.

Keres. V. Criș.

Keresd. V. Bethlen (Francisc).

Keresztes. V. Criș.

Keresztury (Cristian, 742 (1407). (Gheorghe), secretariul lui Basta), 799. (Ștefan, în 1658), 1283 (2373).

Kerezyenzygethe. V. Crăstianul Sibiiului.

Kerpenyes. V. Cârpeniș.

Kesserű (Mihail și Ștefan), 406-7 (765) și n. 3.

Kewin. V. Cuvin.

Kezd, Kezdi. V. Chezd.

Kezdy-Vasarhely. V. Chezdi-Oșorheim.

Kibling (Francisc), 1773 (3352).

Kiffer (Anton, superior iesuit la Sibiu), 1596-7 (2990-1).

Király (Albert, căpitan), 732 (1348).

Kirschner (Valentin, 1592), 712 (1310).

Kis (Andrei, hotnog în Moldova), 1248 (2327).

Kis (Pal Balint, 1620), 896 (1767).

Kis-Lájra. V. Chișlaca.

Kis-Maria. V. Boescai (Ștefan, de).

Kissling (agent sas, 1726), 1614-5 (3015).

Kiss-Tothfalv. V. Păulești.

Klausenburg. V. Cluj.

Klein-Rebra. V. Rebra-Mică.

Klobusiczky (Iosif), 1775 (3354).

Knin (episcopi:) (în 1475), 85 n. 1.

(Ladislau), 1826 (3).

(Mihail Kebel), 1617 (3017).

(Nicolae), 94 (166) și n. 2.

(Paul), 5 (5).

„Kobuk”, 1417-8 (2619), 1420 (2624).

Koburg (general), 1797 (3370).

Kochy (localitate), 235 (540).

Köfessery (Samuil), 1541 (2916), 1563 (2950), 1612-3 (3013).

Königsegg (feldmareșalul-conte de), 1604-5 (3002), 1608-9 (3008).

Körmösbanya (sic), 824.

Körösbanya. V. Baia-de-Criș.

Körösvölgye, 1697.

Kövág. V. Chioag.

Kövár. V. Chioara.

Köver (Francisc), 759 (1485).

Kok (Koch, Francisc, om al lui Gabriel Báthory), 835-6 (1681), 852 (1703), 854-5 (1706-7), 862 (1722), 896 (1767), 947-8 (1826).

Kolbász (Teoder; soția lui), 759 (1492).

Koldra (boier muntean), 52-3 (91).

Kolosmonostor. V. Mănăstur.

Koloszvár. V. Cluj.

Koloszvár (Grigore, 1578), 674 (1249).

Koloszvár. V. și Szabó (Daniel).

Komana. V. Comana Făgărașului.

Konieczpolski (general polon), 998 (1892).

Konkoly (căpitan, în 1604), 812-4 (1656).

Kontostaulaki (Stamati, om al lui Despot-Vodă), 560 (1031).

Kopacz (Toma, 1578), 674-5 (1249-50).

Koprian, 30-1 (49).

Korbau (episcopul Nicolae de). V. Corbavia.
Korecki (principe polon), 979. (soția sa, fiica lui Ieremia Movilă), 869 (1732). (fratele lui), 871 (1735).
Korlatovics (Gheorghe), 1326 (2440).
Kornis (Farkas), 742 (1407). (Francisc), 1104, 1268, 1273. (Gașpar), 670 (1242), 686 (1267), 687-9 (1269-70), 721-2 (1324), 724 (1329), 725-6 (1331-2), 731 (1345), 742 (1470), 743 (1414), 763 (1516), 811 (1654), 865-6 (1728). (familia lui), 744 (1417). (Nicolae), 311 (573), 401 (758). (Sigismund), 1058 (1982), 1541 (2916), 1599 (2995), 1624 (3031), 1627-9 (3036), 1630-2, (3040), 1632-5 (3042), 1761 (3337), 1768 (3346). (Legăturile lui cu Sibiiul), 1597-8 (2992-3).
Kornyak. V. Bekes (Gașpar).
Korogh (Ștefan ale), 5 (5).
Koronka. V. Tholdalagy (Ioan de).
„Koryz” (boier muntean), 126 (230).
„Koslnora” (pisc), 718 (1318).
Kosna. V. Coșna.
Kosztá (Ștefan), 1763 (3340).
Kosztka (Ioan Francisc), 1707-9 (3176).
Kotta. V. Coadă.
Kovács (Petru, 1628), 895 (1765).
Kovacsócsy (Wolfgang. cancelariu), 723 (1327).
Kozd. V. Chezd.

Koze (Lazăr de), 651.
Kozzirovic (Wolfgang. sol în Moldova, 1568), 612 (1143), 630-1 (1176).
Kraker (Stenzel), 796 (1630).
Krassó (comitat), 1769-70 (3348). V. și Caraș.
Kriegpaum (general), 1523 (2876).
Kristlor. V. Crișcior.
Kronstadt. V. Brașov.
Kropf (funcționar financiar imperial), 1555.
Küküllő. V. Târnave.
Küküllővár. V. Celatea-de-Baltă.
„Kukurassa” (munte), 1060 (1984).
Kun (Gașpar), 746 (1433).
Kun (Kuen; Gotthard), 340 (631), 358-9 (660).
Kun (Sigismund), 1624 (3031), 1627-9 (3036).
Kürpöd (localitate), 1362.
Kurety. V. Curechiu.
Kuun (Ștefan), 950 (1830).
Kwozyr. V. Cugir.
„Kwlch”, 377 (710) și n. 1.
Kws (Laurențiu), 493.
Kyrake. V. Piatra Craiului.
Kysbarcha. V. Bârcea-Mică.
Kyskallo. V. Caransebeș (Ioan Vitez, de).

L

Labathan. V. Secui (conți ai — ilor).
Lăcsag. V. Lunca.
Lăcșor (munte), 1476.
Lacul (localitate), 1476.
Lacul Voevodului, 1475 (2791).
Lăcustă. V. Ștefan-Vodă.
Ladislau Postumul (rege al Ungariei), 39 (67-8) și n. 2, 40, 42-3 (74), 45 (79), 46.
Laiotă (porecla), 104 (185).
Lakság. V. Lunca.
Lala (munte), 1050-2.
Lambrinó (Manolachi), 1686 (3116).
Lăncariul (Mihai, 1641-9), 1688 (2023), 1097 (2036).
Lancrăm, 645-6 (1197).
Langendorf. V. Lunca.
Lankerem. V. Lancrăm.
Lapos. V. Lăpuș.
Lăpuș, 1577. (Români din), 322 (598).
Lăpușna, 1225 (2293).
Lăpușneanu. V. Alexandru - Vodă, Bogdan - Vodă. (Doamna Ruxanda), 612-3 (1144), 619 (1159), 623 (1164). (Cristofor, paic la Curtea lor), 557 (1025). (Ușerele Ivașco), 562 (1036).
Lăpușna (râu), 246.
Larga (munte), 1476.
Laski (Ieronim), 395 (746) și n. 1.
Lassell (Gheorghe), 1181 (2210).
László (Baló, vice-span), 1764-6 (3341).
Latina (limba), 882 (1749), 885. (acte de la Petru Rareș), 429 (798). (Români ardeleni conșcători de limba), 1109. (litere, întrebuintate pentru scrierea limbii românești), 711 (1308: anii 1592-3), 757 (1475), 1416 (2617), 1433 (2648), 1435 (2652), 1444 (2881), 1445 (2683-4), 1449-50 (2665-7), 1474 (2786), 1493.
Lăvânți. V. Lobonți.
Laxenburg. 1484-5 (2817-8).

Lazăr (Gheorghe, 1650), 1181 (2210). (Ștefan, 1635), 1007 (1903). (altul, 1660-1), 1300 (2400), 1313 (2415). («dominus», 1529), 321 (595).
Leaotă (munte), 1574 (2967).
Leașul, **Leșul** (localitate), 1523-4 (2876), 1605 (3004).
Leca Aga (al lui Mihai Viteazul), 755 (1463), 759 (1488), 762 (1513), 764 (1521-4), 765 (1529). V. și Aga Leca.
Lechința, 288 (526), 510-20 (953), 533 (977), 588 (1091). (Ioan Lutsch, pastor de, 1695), 1458-9 (2722).
Lechnitz. V. Lechința.
Leozfalvy (David, vameș), 1547 (2927).
Legnycze. V. Lechința.
Leipzig, 1613-4 (3014). (bălcu, și legăturile cu Brașovul și Bucureștii), 1614 (3014).
Lekencze. V. Lechința.
Lelecz (Mihail), 258 (472).
Lelez (prepozitul de), 150 (273).
Lemberg, 384 n. 1, 1268, 1407 (2597). (negustori din — în Ardeal), 750 (1452). (Ivașco Armeanul din), 526 (965).
Lemmel (Ioan, agent al lui Hunyady), 39 (67) și n. 2.
Leon-Vodă (Domn al Terii-Românești), 979.
Leopold I-ii (Împărat), 1265, 1312, 1322, 1343 (2460), 1413 (2612), 1430 (2643), 1436, 1437 (2661-3), 1438 (2666), 1439 (2668-71), 1467-8 (2757), 1482 u. (1816 u.), 1491 (2824), 1493 u. (2826), 1494 (2827), 1495 u. (1499), 1500 u. (2831, 2834), 1529 (2910), 1536 (2910), 1636, 1673 (3088), 1828 u.
Leopold I-ii (diploma sa pentru Românii uniți), 1618 (3018), 1636, 1638 (2046), 1641, 1651, 1659, 1827.
Lepes (Dimitrie, curtean), 1 u. (1), 2 n. 1.
Lorand. V. Ardeal (vice-Voevozi de).
Leschkirch, 52 n. 1.
Letenyes (Moise, „procesual”, 1727), 1618 (3017).
Lejfalau, 773 (1591), 774 (1596).

- Leurdeanu** (Stroe, Vornic și Vistier muntean), 1128 (2100), 1325 (2435).
- Leutschau**, 824.
- Lipcani**, 1396 (2569).
- Lipova**, 39 (67), 227 (411), 229 (415), 233 (425), 271 (494), 308 (566), 485 (901-2), 867, 919 (1723), 920, 1030 (1939), 1446 (2686), 1786, 1792.
- Lippay** (Grigore, sol în Moldova la 1562), 574-5 (1062).
- Lipsani**, 1623 (3027). (Panaiot Gheorghe), 1811 (3464).
- Lipski** (Procopie, sol în Polonia la 1561), 571 n. 3.
- Listhius** (Ioan, secretar imperial, cancelariu), 510 (943), 513 (946).
- Liszy** (Francisc), 980-1 (1868).
- Lișești**, 969 (1855).
- Litteratus** (Albert, 1529), 323 (599). (Benedict), 539 (990). (Gașpar), 342 (635). (Nicolae, 1529), 346 (644). (Pavel), 334 (619).
- Litvania și Litvani**, 870 (1734), 1332 (2448).
- Lobkowitz** (regiment imperial), 1567 (2957), 1678.
- Lobonfi**, 1425 (2635), 1503. (români), 1622 (3026).
- Löwenstein** (general), 1563 (2950).
- Logofeți** (moldoveni și munteni): Barbu (în Țara-Românească, 1710), 1541 (2917). (Bogdan, în Țara-Românească, 1507), 178 și n. 4. Bogza (în Moldova, 1596), 737 (1376).
- Constantin (în Țara-Românească, 1658), 1284-5 (2376).
- Dragomir (ginerele lui Mihnea-cel-Rău), 201 n. 1.
- Horval (în Țara-Românească, 1517), 235 n. 2, 247 (345), 255 n. 1, 263 n. 1.
- Mihail (al lui Vlad Tepeș), 52 n. 1. Mogâldea (în Moldova, 1551), 482-3 (896).
- Oancea (în Țara-Românească, 1511), 213 (385), 214 n. 1. Oprea (în Țara-Românească, 1460), 65 n. 1, 89 (154). (soția lui), 65 n. 1, 89 n. 5.
- Radu (al pretendentului Dan fiul lui Dan), 53 (92) și 54 n. 1. Radu (socrul lui Pătrașcu-cel-Bun), 512 n. 1.
- Staico (în Țara-Românească, 1504), 164-5 (303).
- Stan, în Țara-Românească, c. 1507), 178 n. 7. (al doilea Logofăt Stan, în Țara-Românească, c. 1517), 235 (429). Stepan (în Țara-Românească, 1436), 22 (34).
- Teodosie (al lui Mihai Viteazul), 759 (1487, 1490), 764 (1522, 1525). Toma (în Moldova, 1468), 67 (118). (al lui Ștefan-Vodă Rareș), 722 n. 3.
- Tudor (al Terii-Românești, 1508-9), 189 n. 1, 4; 193-4 (353) și 194 n. 1. (nepotul său Oprea), 193-4 (353). Tudor (pribeag în 1559), 549 (1009).
- Vintilă (în Țara-Românească, c. 1480), 106 n. 1, 114 n. 1. Vulpaș (în Moldova, 1474), 79 n. 3.
- Fără nume: (în Moldova, 1528), 304 (557). (în Moldova, 1597), 738 (1385). (în Moldova, 1644), 1128 (2098). (în Țara-Românească, al lui Mircea-Vodă Ciobanul, 534 (980).
- În Ardeal: Oancea (1709-18, 1723), 1534 (2901), 1569 (2959), 1605 (3003). (Todoran din Brașov, 1728), 1622 (3026). (din Brașov, 1730), 1629 (3036).
- Logofeți** (Anghelachi, în Țara-Românească, 1719), 1574 (2967).
- Lona** (localitate), 749 (1450), 1173 (2180).
- Longodár**. V. Băișoara.
- Lonyay** (Paul, sol la Sultan), 131 (237).
- Losad** (Vincze, Grigore de), 492 u. (915).
- Losady** (Gheorghe), 493.
- Losoncz** (Ladislaw). V. Ardeal (Voevozi de).
- Losoncz** (fiii Banului de), 71 (124).
- Ștefan de, și familia), 33-4 (56). (V. și Banffy (Pavel, Gabriel și Magdalina).
- Lotaringioă** (=Capitulația), 1636.
- Lotru** (râu), 1476.
- Louvain** (postav de), 8 (9), 9 și n. 2.
- Lovagháza** (Gheorghe de, castelan de Bran), 144 (262).
- Lowaz** (Andreiaș), 896* (1367).
- Lubetich** (baron), 1667 (3075).
- Lublin**, 1173 (2180). (căpitan de), V. Firley (Nicolae).
- Luca** «Ilizenigh» (boier al lui Ștefan-cel-Mare), 112 (201).
- Lucavăț** (Coste și Gligore Cazacul, boieri de), 785 (1615).
- Lucs** (Ștefan, sol ardelean la Cazaci, în 1655), 1253-4 (2336).
- Ludoș**, 31 (51).
- Ludovic-cel-Mare** (rege al Ungariei și soția, Elisaveta), 1 u., 1823.
- Ludovic** al II-lea (rege al Ungariei), 184 (335), 213-4 (385), 215-6 (388), 232-4 (424-7), 235 n. 1, 2; 237 (432) și n. 1, 238-9 (434-5), 241 (439), 243 (443), 247-8 (446), 248 (448), 249-52 (449, 451, 454-7), 253-4 (460, 462), 254 (464), 257 (469) și n. 1, 258 (471), 259 (473), 260 (475-6), 267 n. 1, 268 (489), 269-71 (492-4), 274 (499), 276-7 (502) și 277 n. 1, 279-80 (505-7), 283 (513), 285 (518), 286-7 (522), 288-9 (526-7) și 289 n. 1, 299 (548), 317 (584), 337 n. 3, 675 (1250).
- Lugas**. V. Lugoș.
- Lugassy** (Francisc), 759 (1488), 765 (1529). (Francisc, secretariul principelui Mihail Apaffy), 1363-4 (2495), 1763, 1786, 1792. (Ioan diacul din, 1542), 417-8 (775).
- Lulay** (comandant ardelean, camerariu regal și jude de Sibiu), 183 (333), 191 (348).
- Lunca** (sat în Ardeal), 1603 (3000), 1615-7 (3016).
- Lunca** (sat în Bihor), 1670 (3080), 1693 u., 1695 (3136), 1697 u. (protopop în 1727), 1617-8 (3017).
- Lunca-Mare** (lupta de la), 101 u. 1.
- Lund**, 496 (919).
- Lupolanu** (Constantin, logofăt de Vistierie), 1677 (3098), 1678.
- Lupu** (Vasile-Vodă, Domn al Moldovei), 1001-2 (1897-9), 1005-6, 1008-9 (1905), 1012 (1911), 1013-4 (1913-4), 1015 (1917), 1016-7 (1922), 1024-5 (1933), 1028-9 (1937), 1030 (1040), 1035-6 (1948) și 1035 n. 1, 1036 (1949), 1037-8 (1951), 1039 (1953), 1040, 1041 (1956), 1042 (1957-8) și 1042 n. 2, 1043, 1044 (1962), 1045-6 (1963-5) și 1045 n. 1, 1047, 1055 (1976), 1056-7 (1978-9), 1057 n. 4, 1058-9, 1060-1 (1985-8) și 1061 n. 1, 1063 (1992), 1064 (1993), 1068-9, 1089 (2025), 1070 (2000), 1071-3 (2003-4), 1075-6 (2007), 1076-8 (2009-10), 1081 și n. 3, 1082 u. (2015), 1085-6 (2016-8), 1087 (2020), 1088 (2023), 1090-1 (2028, 2031), 1092 (2030), 1096, 1099 (2038), 1100-2, 1103 (2045), 1104-6 (2046-7), 1106-7 (2048-9), 1108 (2051), 1117-8 (2064), 1119-20 (2071), 1126-7 (2092, 2094), 1130 (2103), 1139 (2120), 1142 (2123), 1143 (2125), 1146-7 (2132), 1147-8 (2135), 1149-50 (2138), 1153-4 (2143), 1158-9 (2155) și 1159 n. 1, 1160-1 (2159-60), 1162 (2162), 1164 (2164), 1167 (2170), 1168-9, 2173), 1170 (2175-6),

- 1172-3, 1174 (2182), 1182 (2215), 1183 (2217), 1187, 1193-4 (2236), 1195-6 (2242), 1197-8 (2245-6), 1202-3 (2256-7), 1213-4 (2279), 1215-6 (2283), 1216 u., 1221 (2289), 1222 u., 1205, 1209 (2411), 1367 (2502). (omul său Nichifor), 1203 (2257).
- Lupu** (Doamna Ecaterina), 1058 (1981), 1188 n. 1, 1223 (2291), 1225 (2293), 1228-9, 1233-4 (2302). (copiii ei în 1653), 1225 (2293).
- Lupu** (Ioan, fiul lui Vasile Lupu), 1040 (1955), 1159 n. 1.
- Lupu** (Maria, fiica lui Vasile, măritată cu Ianuș Radziwiłł), 1126 (2093), 1130 (2103).

M

- Maan** (Ioan, Ardelean), 322 (598).
- Macedonia** (Nicolae de), V. Ardeal (vice-Voevozi).
- Măclucani** («Macșukan»), 1476.
- Macskássy** (Ioan, 1717), 1563-4 (2951), 1584-7 (2979), 1587-8 (2980), 1588-90 (2981-2).
- Macsó** (Bani: Francisc Bubek), 1826 (3). (Ladislau Marothy), 33 (54).
- Maczasy** (Mățești), 308 (567).
- Magh** (Paul de), V. Ardeal (vice-Voevozi de).
- Maierul Bistriței**, 1605 (3004).
- Magheruș**, 321 (595).
- Maghiaroglu** (Ali-Pașa), 858-9 (1712-3, 1715-7).
- Magnați** (posesii în Ardeal, 1703), 1498.
- Magna Walahya**, 96 (169).
- Măgura** (localitate), 245.
- Magyar-Bikalia**, 1213 (2278).
- Magyar-Csergéd**. V. Cergăul-Unguresc.
- Magyar-Nemegye**. V. Nimegea-Ungurească.
- Magyar** (Vlasie). V. Ardeal (Voevozi).
- Maier** (Ilie, Voevod al Țiganilor), 302 (553).
- Maierul Bistriței**, 80-1 (139), 722-3, 1048 (1968), 1175 (2186), 1347 (2467), 1350 (2474), 1450 (2697), 1457 (2716), 1684 n. 1. (biserica din), 1175 (2186). (popa Lazăr), 1388 (2547). (judele Capotă Mihail), 722 n. 3. (judele Ionașco, 1687), 1409-10 (2604). (Lăzăroaia din), 637.
- Magyary** (Ioan, 1578), 674 (1249).
- Maierii Maramurășului** (Ioan Pop din), 119 (216).
- Măierău**, 648-9 (1202).
- Majláth** (Dimitrie), 389 (736). (Marla, fiica lui Matias), 665 (1231). (Matias), 228 (413). (Ștefan, căpitan al Ardealului), 305-6 (560-1), 318-9 (590), 319-20 (592), 324 (600), 325 (603), 326 (605), 331-2 (615), 340 (629), 343 (637), 348 (649), 372 (700), 374-5 (706).
- Makkod**. V. Mocod.
- Makochowski** (căpitan polon), 1333.
- Makray** (Ștefan), 833-4 (1679). (Vartolomeiu), 323 (599). (văduva sa), 833-4 (1679).
- Mala** (Pantazi Dimanciu, negustor în 1793), 1804 (3421).
- Mălatu** (Lupu, Vornic de Câmpulung), 870-1 (1734-5).
- Malcociu-oglu**, 134 (243).
- Mănăștur**, 156 (285), 438-9 (821), 500-1 (925-6), 574-5 (1060, 1062-3), 578 (1069), 746 (1433), 950 (1830), 1256 (2342). (capitulul din), 1478.
- Mancea** (Curtean al lui Radu-cel-Frumos), 64 (111).
- Manciu** (boier al lui Vlad Călugăru), 141 (257).
- Manea** (Dragomir al lui, boier muntean c. 1470), 73 n. 7, 85 n. 1, 103 n. 1.

- Lupu** (Ruxanda, fiica lui Vasile, măritată cu Timuș Hmilnițchi), 1192 (2233) și n. 1, 1209 (2270).
- Lupu** (Ștefan-Vodă, Domn al Moldovei). V. Ștefan-Vodă Lupu.
- Lupu** (Doamna Todosca) 1159 n. 1.
- Lupul** (Jitnicerul, în Moldova, la 1643), 1115.
- Luther**, 450 (838).
- Luterani**, 550 (838).
- Lwchkyrch**, 19 (26).

- Mangup** (Maria din, soția lui Ștefan-cel-Mare), 77 n. 1.
- Mănerău**, 321 (595), 322 (597), 3 24 (600).
- Mansfeld** (căpitan), 1270.
- Maramurăș**, 72 u., 311 (572), 323 (598), 328 (607), 485 (903), 499, 576 (1066), 580 n. 2, 593 (1104), 668 (1237), 671 (1244), 681 (1261), 721-3 (1324), 732 (1346), 815 (1658), 845-6 (1694-5), 1049 (1970), 1050-2, 1081 n. 3, 1177 (2196), 1213 (2278), 1230-1, 1252 (2333), 1257 (2342), 1261 (2350), 1263 (2353), 1302, 1340 (2454), 1342 (2458), 1344 (2461), 1389 (2548), 1400-1 (2580), 1419 (2622), 1438 (2664), 1492, 1516 (2857), 1826 u. (4).
- Maramurăș** (cele cinci orașe din), 349 (651), 351 (655).
- Maramurăș** (șpani și vice-șpani), 119-20 (216).
- Anton de Sighet (vice-șpan), 466-7 (867).
- șpanul din 1548, 467 (867).
- Anton Vass de Sighet (vice-șpan), 538 (989).
- Melchior Pogan (vice-șpan, 1560), 552 (1016).
- Ioan Dunca (vice-șpan), 636-7 (1185).
- Ioan Pogan (șpan), 637.
- Jurj Pogan (șpan), 721-2 (1324).
- Ioan Petrovay, șpan în 1618, 875 (1740).
- vice-șpan, 1620-3, 882-3 (1749).
- șpan în 1629, 1057 (1980).
- vice-șpan în 1653, 1218 (2285).
- vice-șpan în 1655, 1252 (2332).
- Simion Stoica (vice-șpan, 1686), 1254-5 (1337).
- Melchior Pogan (vice-șpan), 1432 (2646).
- V. și Dej (Petru Diaconul), Kornis (Gașpar).
- Maramurăș Vlădici**: Sava, 1650, 1183 (2216).
- Solgabirău (1618), 875 (1700).
- Cămăraș. V. Dej (Petru Diaconul).
- Jurați: Iacob, de vidicul-de-sus, 1057 (1980).
- Toma, 721-2 (1324). Toma Bilț (același?, jurat al vidicului-de-sus), 800 (1636).
- Vameși, 467 (867).
- Nobili. 307 (595), 360-1 (673), 367 (687), 874-5 (1740). (judele nobililor din vidicul-de-sus), 466 (867).
- Boieri, 637, 1382 (2533). (Tivadar, „boier”), 448-9 (836).
- Dieci: Gașpar, 258 (472).
- Negustori: Alexandru, în 1618, 874-5 (1740). (în Ardeal), 1094-5 (2033). (în Moldova), 258-9 (472).
- Români din, 119-20 (216), 466 (867), 636-7 (1185), 1250-1 (2330). (copil ucenic la Bistrița), 882-3 (1749).
- Preoți ardeleni pribegi, 1627-8 (3036).
- Maramurăș** (erașul-de-sus), 1289 n. 1.
- Marcășului** (pădurea), 1718 (3213).

- Marcovici (Costea), 344 n. 1.
 Marcu-Vodă Cercei (pretendent), 812-4 (1656).
 Marea-Neagră, 871 (1736).
 Margay (Gașpar), 308 (566).
 Marghita, 1661-2.
 Margine (sal în Bihor), 1662.
 Mărgineni (egumenul de, 1709), 1535 (2905).
 Mărgineni (vârf), 1476.
 Mărgineni (Udriște de), 73 n. 7, 79 n. 3, 100 n. 1, 103 n. 1, 120 (218), 122 (222) și n. 1.
 Margitta. V. Marghita.
 Maria (regina Ungariei, fiica lui Ludovic-cel-Mare), 3 n. 1 (5), 15 (18), 1823.
 Maria Cristina (principesa Ardealului, soția lui Sigismund Báthory), 735 (1361, 1363-4), 736 (1374), 744 (1396).
 Maria-Teresa (Împărăteasă), 1673-4 (3088), 1675-6 (3094), 1693-4, 1697, 1700 (3142), 1707 u. (3176), 1710-2 (3179, 3181), 1735-6 (3273), 1833 u.
 Mariaffy. V. Maxay (de).
 „Marisel” (munți), 1766 (3342).
 Markos (om al lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 597 (1111).
 Maros-Ujvár. V. Murăș-Uioara.
 Mároth (castel), 33 (55).
 Márothy. V. Macsó.
 Martinsberg. V. Sân-Mărtin.
 Martinuzzi (călugărul Gheorghe, episcop de Oradea-Mare, tezaurariu și guvernator al Ungariei), 381, 385 (727), 394-5 (746), 416-7 (774), 426 (789), 430-1 (800-2), 432 (806), 435 n. 2, 436-8 (816-8, 820), 438-9, 440 (893), 443 (827), 445 (830), 449 (837) și n. 3, 450-1 (838-9), 452 (840), 455 (846), 457 (849), 461 (858), 467-8 (868), 472-3 (877), 475 (882), 477 (887), 478, 480 (891), 483 (897), 484, 485 (901-2).
 Mártonhégy. V. Sân-Mărtin.
 Mateiu Basarab (Domn al Țării-Românești), 991-2 (1884), 994 (1888), 1027, 1029 u. (1939), 1036 (1949), 1039 (1953), 1040, 1042 n. 2, 1047 (1966), 1057 n. 4, 1058-9, 1091 (2029), 1093-4 (2032), 1110 (2054), 1113, 1119 (2068, 2070), 1122 (2072, 2075), 1123 (2077-8, 2081-3), 1125-6 (2091), 1127-8, 1129 (2100-1), 1130-2 (2104-6), 1134 (2111), 1135-6 (2113-4), 1137-8 (2115-6, 2118), 1139-40 (2121), 1142-3 (2124), 1150-1 (2139-40), 1152-3 (2142), 1155-6 (2147-9), 1157-8 (2152), 1158 (2153-4), 1159 (2156), 1185-6 (2221-2), 1195 (2239, 2241), 1197 (2244), 1199 (2249), 1211 (2254), 1216-7 (2284), 1219-20 (2287), 1227 (2295), 1231, 1524 (2883), 1741, (3303) (Gavril feciorul), 1186 (2221). (sluga sa, Iacov). 1122 (2072). (omul său Manta), 1185-6 (2221). (omul său Statie), 1123 (2078). (una din mănăstirile sale), 1122 (2072).
 Mătitel (popa Grigore din), 245, 308 (566).
 Maurer (Ioan). V. Zidarul (Ioan).
 Mavrocordat (Nicolae-Vodă, Domn al Moldovei și Țării-Românești), 1543 (2920), 1565 (2953), 1604 (3002), 1627 n. 1, 1724. (privilegiul său pentru biserica din Șcheiu), 1574 (2967).
 Mavrocordat (Ioan-Vodă, Domn al Țării-Românești), 1574 (2967), 1724.
 Mavrocordat (Constantin-Vodă, Domn al Moldovei și Țării-Românești), 1646 (1058), 1675 (3091-2) 1677 (3098), 1678, 1681 (3105), 1687 (3118), 1719 (3221), 1720-1 (3223, 3225), 1722-3 (3232-4), 1723-4 (3236), 1725-6, 1727 (3236).
 Mavrocordat (Alexandru Ioan, Domn al Moldovei), 1779-80 (3364).
 Mavrocordat (Nicolae, Mare-Postelnic muntean), 1744.
 Mavrocordat (Scarlăt), 1466 (2752) și n. 2.
 Maorogheni (Nicolae-Vodă, Domn al Țării-Românești), 1796 (3374), 1797 (3376).
 Maxay (David, plenipotențiar al lui Ioan Patachi, episcop de Făgăraș), 1614-5 (3015), 1630-2 (3040), 1632-5 (3042), 1645-6 (3057), 1663-4 (3070).
 Maximilian I-lu (Împărat), 512-3 (946).
 Maximilian al II-lea (Împărat), 510-1 (943), 515 u. (950), 577 n. 1.
 Maxln (boier moldovean, 1546), 454 n. 2.
 Mayor. V. Maieri (Maramurăș).
 Măzga (Ștefan-Vodă, pretendent moldovean), 648-9 (1202).
 Măzga (sat; preotul din), 714-5 (1313).
 Mea (localitate), 1800 (3398).
 Medelniceri: Ilie (în Țara-Românească, 1677), 1369 (2504). Miron (în Moldova, 1550), 722 n. 3.
 Mașil (Radu al lui, boier muntean din 1523), 277 n. 1.
 Mediaș, 28 (44), 29 (46), 109-10 (197), 112-3 (202), 123 (224), 131 (237), 146-7 (267), 173 (318), 227-8 (411-2), 237 (432), 249 (450), 264 (382), 267 n. 1, 327 (607), 336 (622), 410 u. (771), 416 (773), 421 (781), 422-3 (783), 423-4 (785), 424-5 (787), 472-3 (877), 514 (948), 635 (1183), 639-40 (1187), 646 (498), 741-2 (1407), 763 (1517, 1519), 771 (1576), 772 (1583-4), 821 (1665), 822, 825, 894 (1700), 1278 (2364), 1502, 1545-6 (2924), 1556 (2932), 1572-3 (2965), 1599-600 (2996), 1627 n. 1. (lărgul). 1141. (biserica parohială), 742 (1407). (birău regal, 1599), 742 (1407). (judele Nicolae Schneider, 1550), 480 (891). (Jacob de), 191 (348). (Urban și Quirin, pielari), 410 u. (771). (Petru Anner, notariu), 1572-3 (2965).
 Medici. V. Bărbieri (al lui Constantin-Vodă Șerban) 1258-9 (2346).
 Medwe (Francisc, 1553), 493.
 Meggyes. V. Mediaș.
 Mehadia, 1786.
 Mehburger (Mayburger, comisar), 1738-9 (3288-91).
 Mehedinți (Bani de), 214 n. 1. (Radu), 213 (385). (-eni), 117 n. 1.
 Mehedințul (Lupu), 1005.
 Mehemed-beg (comandant al Dunării), 250 (452), 254 n. 1, 255 și n. 1, 257 n. 1, 258 n. 1, 260 (475), 261 n. 1, 263 n. 1, 308 (567).
 Mehemed-Pașa (1547), 461 (858).
 Mehemed-Pașa (1662), 1315 (2418).
 Meheș, 1354 (2482).
 Melstica, 30.
 Mercenari (în Ardeal), 205-6 (371), 210-1 (380-1), 262 (479).
 Merey (secretariu imperial), 521 (954).
 Merghindeal, 149 n. 2, 1499.
 Merișanul (boier), 1604-5 (3002).
 Merișor (localitate), 245.
 Merkelius (Agent imperial în București), 1805 (3429).
 Merko (Adam, baron de), 1637 (3045).
 Meșendorf, 1000-1 (1896), 1412 (2610).
 Metersdorf, Meterschdorf. V. Dumitra-Mare.
 Metternich (regiment imperial), 1528 (2891).
 Mezet-Pașa, 147 n. 2.
 Mica (sal), 58 (100), 72 u., 79 n. 3, 82 (141).
 Michailkovich (Ioan, notariu în 1784), 1758 (3331).

- Micula** (Ioan, locotenent în Ardeal), 978 (1867).
- Miculcea** (Grigore, 1636), 1027.
- Miercurea**, 115 (206), 165-6 (305). (privilegiu de comerț cu Moldova, 1433), 19-20 (26). (Seann), 716 (1315), 1584, 1585 (2979), 1586-7.
- Mierlău** (?), 661 (1224).
- Mihail** (fiul lui Mircea-cel-Bătrân, Domn al Țării-Românești), 10-11 (11) și 10 n. 2.
- Mihal Viteazul** (Domn al Țării-Românești), 720 (1321), 731 (1340, 1343-4), 732 (1348-9), 739 (1392), 740 (1394), 741 (1404), 743 (1414-6), 744-6, 747 (1439-40), 748 (1445-9), 749 (1450-1), 754 (1461), 755 (1462-7), 758-61, 762 (1507, 1509-10, 1512-3), 762 (1515, 1517), 764-5, 766-70, 771 (1577-8, 1581-2), 779 (1604), 789, 791 (1627), 1741 (3303), 1342 (3305). (omul său Nicolae), 769 (1561). (confiscări în Ardeal), 745 (1425).
- Mihai** (meșter al lui Ștefan-cel-Mare), 128 n.
- Mihala** (Banat), 1792.
- Mihalce** (Ioan și Matei de), 204 (368).
- Mihalcea Banul**, 745 (1426), 763 (1517, 1519), 765 (1527, 1530), 767 (1547).
- Mihalcea** (Stolnicul). V. Căndescu.
- Mihălești**, 427 (790).
- Mihălfalva**. V. Mihălești.
- Mihalkew**, 335 (621).
- Mihalogli**. V. Ali-Pașa, Mehemed-Pașa.
- Mihnea-Vodă cel Rău** (Domn al Țării-Românești), 141 (257) și n. 1, 147 (268) și n. 2, 192-3 (350-1), 195 (352), 194 (354-5), 197 n. 1, 198 u., 209-10 (378), 210 (379), 216 n. 1, 231 (419). (Doamna Voica), 198, 200 (362), 201 u. (364) și n. 1, 210 (379), 212 (334), 215 (387), 216-7 (389-90), 225-6 (407). (copii), 198, 200 (362). (oameni: Cărstian), 216 (389). (Mateiu), 187 (340). (Micul), 210 (379).
- Mihnea-Vodă Turcul** (Domnul Țării-Românești), 689 (1271), 704 (1297), 705 (1299).
- Mihnea-Vodă Radu** (Domn al Țării-Românești), 1285-6 (2377-8), 1289 (2384).
- Mihu** (negustor moldovean), 126 n. 1.
- Mikes** (Clement, sol în Moldova, 1618), 1167-8 (2171). (în 1661), 1313 (2415). (Mihail, 1653), 1246 (2323). (Sigismund), 948 (1827). (Toma de Zabola), 1258 (2345).
- Mikó** (Gheorghe, 1620), 891-2 (1760-1).
- Mikola** (Ioan, 1616), 867. (Sigismund, 1657), 1278 (2363).
- Milcov**, 201 n. 1. (Mihail, episcop de), 264 (382) și n. 2.
- Milea** (fiul lui Voico Tatul, pretendent), 89 n. 3.
- Milești**, 215-6 (388).
- Millja** (Doamna lui Basarab Neagoe), 258 n. 1, 261 n. 1, 263 n. 1, 267 n. 1, 268 (490) și n. 1, 270 (494) și n. 1, 367-8 (688) și 368 n. 1, 377-8 (712), 408 (768). (omul ei, Andreiaș), 271 n. 1. (omul ei Radu), 408 (768).
- Miloș**. V. Mircea, fiul lui Mihnea.
- Mindszenty** (Benedict), 742 (1407), 744 (1421). (Gabriel), 963-4 (1846).
- Minstdorf**, 687 (1268).
- Mircea-cel-Bătrân** (Domn al Țării-Românești), 8 (9), 9 n. (10), 10-11 (11) și 10 n. 1, 31-2 (52), 45 (79), 73 n. 7, 96 n. 4, 1321 u., 1822 n. 3.
- Mircea** (fiul lui Vlad Drăculea), 109 n. 1.
- Mircea** (fiul lui Mihnea-cel-Rău), 139 n. 4, 199 (361), 201-2 (364) și 201 n. 1, 209-10 (378), 220 (399), 234 n. 1, 240-1 (438) și 241 n. 1.
- Mircea-Vodă Clobanul** (Domn al Țării-Românești), 439-40 (823), 443 și n. 2, 444 (828) și n. 1, 451-2 (839), 455 (846), 459 (853), 461 (857) și n. 2, 462 (859), 478 și n. 2, 479 (890), 490 n. 2, 492 (914) și n. 1, 495 (918), 508 n. 2, 512 n. 1, 536 (985). (fică măritată cu Radu Socol), 535 n. 2. (oameni: Petru Iarphaz, Stan), 492 (914).
- Mircea** (pribeag în 1559), 541 (995).
- Mirislău**, 771 (1582), 773 (1594) și n. 1, 1311-2 (2415).
- Miriszlo**. V. Mirăslău.
- Miron** (boier, 1600), 774 (1600).
- Misionari** (în Moldova la 1689), 1418 (2620).
- Mititel**, 1605 (3004). (jude, jurați, părgari), 1436 (2658).
- Mitrowski** (general), 1799 (3393).
- Mocod** (localitate), 862 (1722), 1439 (2668), 1605 (3004). (protopopul Vasile de, 1682), 1380 (2527).
- Moga** (boier muntean, 1554), 508 (938) și n. 2.
- Mogâlde** (Vornicul). V. Vornici: Mogâlde.
- Mogoș** (boier muntean, 1523), 266 n. 1, 267 n. 1, 269 n. 1.
- Mogyeren**. V. Măierău.
- Mohammed al II-lea** (Sultan), 51, 62-3 (107, 109) și 63 n. 1, 66 n. 1, 85 n. 1, 99 (176), 100 n. 1, 105 (187) și n. 3, 110 (198) și n. 2, 111 (199).
- Mohammed al III-lea** (Sultan), 738 (1385), 739 (1392), 789, 797-8 (1632), 801 2 (1639), 1605 (818).
- Mahammed al IV-lea** (Sultan), 1185 (2220), 1217 (2284), 1221-2 (2289), 1287 (2381), 1296, 1299 (2398), 1314-5 (2418), 1318 (2422), 1371 (2510), 1389 (2548).
- Mohammed-Pașa** (Serdar), 1089 (2025) și n. 1. V. și Mehemed.
- Mohitlău**, 1200 (2251).
- Mohul**, 1609-10 (3009), 1615 (3015). (popa Mateiu), 1596-7 (2990-1).
- Moimescu** (Iordachi, boier moldovean), 1780 (3364).
- Molse-Vodă** (Domn al Țării-Românești), 313 (575), 315-6 (582), 317 (585) și n. 1, 318-9 (590-1), 321-2 (596), 322 (597), 329 (611), 330 u. (613), 334-2 (615-6), 340 (631), 344 și n. 1, 345 (641), 346 (644), 357 n. 1.
- Molseiu** (sat și mănăstire în Maramurăș), 1280-2 (2371), 1382 (2533). (popa Dumitru din, c. 1602), 785 (1615). (protopopul Mihai și popa Lupul, 1685), 1190 (2230), 1398-9 (2574).
- Molda, Moldova**. V. Baia.
- Moldova** (întâmplări istorice): adăpostirea lui Vlad Tepeș, 37 (64).
Secuți în, 60 (103).
prădători („latrunculi”, din — în Ardeal 1469), 71 (124).
ostași din — atacă Bistrița (1470), 74-5 (129).
calificată de către Brașoveni ca „scut al Ardealului”, 208 (377).
contingent în Ardeal (1556), 519-20 (953).
oști în Ardeal (1601), 782 (1608).
hoți din — în 1619, 879.
provizii din — în Ardeal în 1621, 913-4 (1787).
prada — ei în 1633 de Tătari, 998 (1892).
fugari din — în Ardeal, 1024-5 (1933).
prada — ei în 1650, 1188 (2225) și n. 1.
boieri din — fug în Ardeal (1650), 1190 (2229).
fugari din — la munte în 1652, 1207 (2266).
hoți din — în Maramurăș (1604), 814-5 (1657).
mănăstire din — prădată în 1620, 890 (1758).
emigrare în Ardeal, 1064 (1993), 1096. (în Ținutul

- Bistriței, 903-4 (1778), 1070 (2000), 1098 (2037).
 boieri din — fug în Ardeal (1652), 1208 (2269).
 țerani flămânzi fug în Ardeal, 1317-8 (2422).
 răscoala Țerii-de-jos în 1671 și adunarea obștească, 1343-4 (2461).
 boieri din — fug la Bistrița (1674), 1356 (2485).
 ispravnici de Scaun în 1683, 1383-4 (2537).
 prădată în 1685, 1398 (2573), 1399 (2576).
 ostași din — la Țar, 1455 n. 2.
 fugari din — în Țara-Românească, 1508 (2841).
 ciuma din 1730, 1630-2 (3040).
 Tatari la hotare, 1645-6 (3057).
 ciuma din —, 1710 (3177).
- Moldova** (Mitropolii):
 Grigore Roșca, 594 (1106).
 Teofan (1582), 689 (1271), 722 n. 3.
 Mitrofan, 731 (1342).
 Gheorghe Movilă (și ceilalți episcopi), 710 (1305), 1064-5 (1994) și 1064 n. 1, 1780 (1605).
 Teofan al II-lea, 897 (1770), 967 (1852) și n. 1.
 Anastasie Crâmca, 946.
 Varlaam, 1035-6 (1948).
 (episcopi: în 1640), 1060 (1986). (unul în 1661), 1313-4 (2417).
 (mănăstiri în genere), 1071 (2003).
 (călugări cerșitori în Ardeal), 1009-10 (1907-8), 1024 (1932), 1089 (2026), 1023 (1930), 1174 (2184). (în Maramurăș), 1177 (2196).
 (fugari în Ardeal), 722 n. 3. (popa Lazăr, c. 1600), 1065 (1994). (popa Partenie, 1641), 1079 (2012).
 (călugări, 1585), 699 (1287). (călugărul Avram, 1572), 652 (1209). („Szahie“, Acachie?, pretendent, 1593), 719 (1319). (sfințire de preoți pentru Ardeal), 1076 (3094).
- Moldova** (oștire și apărare): cetăți, 482 n. 3, 734 (1356).
 oaste, 615 (1151), 731 (1342; an. 1595), 1003 (1899; supt Vasile Lupu), 1298-9 (2397-8; în 1660), 1383-4 (2536-7; în 1683).
 ostași (în Ardeal), 794-5 (1629), 956 (1836) și 958 (1839; an. 1626). (Ionașcu de Suceava; 1629), 977-8 (1866). (la Ioan Kemény), 1310-1 (2414).
 (la Munteni și Germani; 1671), 1343 (2466).
 pușcași (1603), 803 (1640).
 strajă, 405 n. 1.
 Unguri: Benedict Borbély (1618), 876-7 (1742).
- Moldova** (negoț): tariful de la începutul veacului al XV-lea, 9 n. 9.
 negoț cu Țara-Românească, 143 (260).
 (export de grâne din Țara-Românească în Moldova), 1469 (2760).
 (de vin), 1575.
 negoț cu Ardealul, 224-5 (406), 1620-1 (3022).
 (piei din Moldova în Ardeal), 1181 (2210).
 (negustori ardeleni în), 704 (1298), 1526.
 (negustori din Moldova în Ardeal), 60-1 (105), 63-4 (110), 80 (138), 81 n. 1, 185-6 (336-7), 224-5 (406), 512-3 (946), 639-40 (1187), 645 (1196), 685 (1265), 701 (1292), 774 (1599), 775 (1601), 783 (1610), 799 (1634), 808 (1651), 832-3 (1678), 925, 1076 (2008), 1094-5 (2033), 1144, 1231, 1338 (2451), 1344-5 (2463), 1361 (2493), 1459 (2723). (la Bistrița), 774 (1598). (la bălciul din Bistrița), 1110 (2053). (Ștefan și Martin, 1434), 20 (28). (Grigore), 370 (693).
 (Teodor, 1543), 432-3 (808). (negustorul Pană la Brașov, 1697), 1462-3 (2729). (negustorii Crăstea și Gavril în Ardeal), 784 (1612). (Pană, 1608), 837-8 (1683).
 (negustori de vite din Moldova în Ardeal, 1652), 1205 (2261).
 (voie de negoț, 1658), 1287 (2381). (cu Bistrița), 1280 (2368).
 (drum de negoț din Moldova în Ardeal), 165 (304). (drum de negoț prin Secuime), 121 (219). (drum de negoț către București, 1614), 3014).
- Moldova** (vamă, 1785), 1796 (3367).
 Vameși (Mari —, 1597). (Ștefan, 1521), 252 (458). (Nicoară?), 412. (Mateiu al lui Petru Rareș), 497 (921), 517-9 (951-2). (Marco), 552 (1015), 785 (1614). (Tudor, 1560), 552 (1015). (în 1604), 809-10 (1653). (Mane și Alexachi), 809-10 (1653). (Pană Limidari), 809-10 (1653). (în 1612), 856 (1709). (Conde), 931 (1809), 1180-1 (2209). V. Amorosi și Chiriac (Teodor). (în 1783), 1745-6 (3315). (Pavel), 1181 n. 1. V. și Cavac.
 (călători din Moldova în Ardeal), 774 (1597), 809 (1652), 859-60 (1708).
 (depozite în Ardeal, 1613), 858 (1714).
- Moldova** (dări mari, 1632), 988-9 (1880). (bir), 730 (1356), 758 (1483), 1343-4 (2461). (Vistieria în 1553), 497 (921). (în 1653), 1225 (2293).
- Moldova** (pietre de hotar), 1072 (2003), 1079 (2013). (ceartă de hotar cu Ardealul, în 1760), 1714 (3196).
- Moldova** (învățăcei în Ardeal; din Roman, pentru postav; 1436), 22 (33).
- Moldova** (locuitori din: Crăstea, 1583), 691 (1274). (Toma, c. 1540), 413.
- Moldova** (argintari: Antonie, 1481), 112 (201).
- Moldova** (râu), 400-1 (756), 969 (1855), 1447 (2689).
- Moldoveni** (sat), 1809 (3451).
- Moldovița** (mănăstire), 469 n. 1, 594 (1106), 696 (1281), 708-9 (1304), 713 (1311), 718 n. 1, 722 n. 3, 731 (1345), 740 (1397, 1399), 791 (1626), 792, 793-4 (1628), 922 (1798), 964-5 (1847), 1048-50 (1969-70), 1081 n. 3, 1082, 1088 (2023), 1424 (2631), 1678 n. 2.
 Egumeni: (Agathon, Vlădică), 788 (1623). Arsenie, c. 1630), 892 (1870). (Mitrofan, c. 1650), 733 (1352), 1176 (2191) și n. 1, 1179 (2204). (Serafim), 1180 (2206).
 (călugări: Acachie), 668 (1238-9). (popii Pamfilie, Avacum, Dumitru, 1628), 965 (1847). (Loghin, c. 1650), 1180 (2206).
- Moldovlahia** (în titulatura Domnilor Moldovei), 109 n. 1. «Moldvana» («terra»), 4 (5).
- Moldvay** (Gheorghe), 217-8 (393).
- Molnár** (colonelul, 1691), 1446 (2686).
- Monjeros**. V. Măgheruș.
- Monor** (localitate), 1117 (2063).
- Monoroștia**, 66 (116).
- Mons Sancti Petri**, 74 (128).
- Montecuccoli** (general), 1547 (2926).
- Montoya** (generalul), 1719 (3221), 1721 (3225).
- Monyoro**. V. Banffy (Ladislau).
- Morari** (Badea), 306 (561). (Dimitrie Ioan Mohor), 665-6 (1232).
- Morarul** (munte), 246.

- Moravi**, 451 (839).
- More** (Filip, prepozit de Erlau și secretariu regal), 242 (441), 244 (444). (Gheorghe, Ban de Severin), 134 n. 3. (Gheorghe — de Sakmar), 258 (473). (Ioan), 280 (508).
- Morgonday** (Ioan), 174 (321).
- Morgunda**. V. Merghindeal.
- Moresini** (Alexandru), 657 n. 1.
- Moruzi** (Constantin-Vodă, Domn al Moldovei), 1745-6.
- Moruzi** (Alexandru-Vodă, Domn al Moldovei și al Terii-Românești), 1803 (3418), 1805 (3429), 1811 (3470), 1812 (3478).
- Moruzi** (Iancu), 1744.
- „Morycz”** (localitate), 334 (619).
- Moscova**, 896 (1768), 1058 (1981), 1333. (prinț, în 1483, 120 (217). (sol moldovean la 1597), 738 (1385).
- Moți**, 1759 (3333).
- Moțoc** (Ioan, Vornic moldovean), 469 (869) și n. 1. 470 (872).
- Movilă** (Ieremia-Vodă, Domn al Moldovei), 733 (1350, 1352-3), 734 (1357-8), 735 (1362, 1367), 736 (1371-3), 737 (1375), 738 (1380, 1384, 1386), 739 (1389, 1391), 740-1 (1397-406), 742 (1408), 743 (1411-4), 751 (1454), 755 (1462), 756 (1474), 757, 762 (1512), 769 (1566), 771 (1579), 774 (1595, 1599), 775 (1601), 782-3 (1609), 785 (1614), 788 u. (1622), 790-1 (1625-6), 803-4 (1641-3), 805-6 (1644-5), 807-8 (1649), 809 (1652), 811-5 (1654-7), 816 (1659-60), 818, 820-1 (1664), 823-4 (1666), 826 (1668), 830-1 (1675-6), 1017 (1922), 1064 n. 1, 1065 (1994). («bucuria» sa în 1601), 782-3 (1609). (Doamna Elisaveta), 869 (1732). (Bogdan), 869 (1732).
- Movilă** (Simion-Vodă, Domnul Terii-Românești și al Moldovei), 735 (1366), 789, 795-6 (1630), 830-1 (1675). (secretariul său), 831 (1675).
- Movilă** (Alexandru-Vodă) Domn al Moldovei, 862-3 (1723-4), 864-5, 866-8 (1729-30), 868, 869 (1732). (familia sa), 866 (1729).
- Movilă** (Constantin-Vodă, Domn al Moldovei), 831-2 (1676), 832-3 (1677-8), 834-6 (1680), 836-8 (1682-3), 838-40 (1684-5), 840-1.
- Movilă** (Gavril-Vodă, Domn al Terii-Românești), 881 (1747), 928-9 (1806), 959 (1840), 966-7 (1850), 1011-2 (1910).
- Movilă** (Moise-Vodă, Domn al Moldovei), 983-4 (1873), 991-2 (1884), 994 (1888), 998 (1892), 1001-2 (1897).
- Movilă** (Ioan-Vodă, pretendent), 902-3 (1844), 1062-3 (1991). (văduva sa Tudora), 1124 (2086).
- Mucha** (ofiter polon, 1689), 1418 (2620).
- Mulereasca** (sat), 1800 (3398).
- Mujna** (Petru Naláczy de), 245.
- Muncacu**, 228 (413), 255, 316 (582), 580 n. 2, 583 (1082), 999 (1893), 1154-5 (2146), 1185 (2147). (Ioan Iosif de Camilli, episcop unit de), 1828.
- Muntele-Negru**, 245.
- Muntele-Iul-Pătru**, 245.
- Muntenii în Ardeal** (soldați, 1613), 859-60 (1718). (cu Gheorghe Ștefan), (1234 (2302).
- Murad al II-lea** (Sultan), 12 n. 1, 29 (48), 30, 35 (60). (pacea lui cu Ungaria), 36-7 (62, 64), 40 (69), 72.
- Murad al III-lea** (Sultan), 705 (1299), 706 (1301).
- Murad al IV-lea** (Sultan), 967 (1853), 979-80 (1867), 989 (1881), 992, 998 (1892), 1000 (1895), 1029 (1939), 1036 (1948), 1040 (1955), 1160 (2157), 1194 n. 1.
- Murany** (Paul), 419 (777).
- Murăș** (Scaun), 973 (1861), 974-5 (1862-3), 987 (1878), 1189-90 (2228), 1764. (vice-căpitan). V. Nadasdy (Gheorghe).
- Murăș** (râu), 167 (307), 227 (411), 794 (1629), 930 (1808), 1446 (2686), 1577, 1779 (3361), 1790, 1792. (podul pe), 1496. (plutirea pe), 1555 (luntrași), 1555.
- Murăș-Uioara**, 891-3 (1760-1).
- Murguleț** (Andrei și Ipație), 1161 (2160).
- Murwa** (Sași de la), 477 (886).
- Muscali** (și Țari), 992, 998 (1892), 1001 (1897), 1251-2 (2332), 1265-6 (2357), 1291-3 (2391-2), 1332-3 (2448), 1371 (2510), 1390 (2554), 1399 (2576), 1406-8 (2596-8), 1409 (2601), 1418 (2620), 1450-1 (2698), 1645-6 (3057).
- Muscel** (județ), 1519 (2866), 1807 (3441). (ispravnicul Grigore, 1759), 1712 (3182) (cel din 1767), 1732 (3254). V. și Rucăr.
- Mustafă al II-lea** (Sultan), 1471 (2771).
- Mușin** (localitate), 1092-3 (2031).
- Mutnoky** (Ludovic), 445 (831).
- Mykofalu**. V. Mica.
- Mykola** (Ioan), 885. (Ladislaw). V. Ardeal (vice-Voevozi).
- Mykola**. V. Horváth (Nicolae).
- Mysle**, 817-8 (1662).

N

- Nacu** (părcălabul de Suceava, Vornicul de Câmpulung), 1124 (2085), 1182-3 (2215), 1199 (2248), 1224, 1322-3 (2431), 1325 (2437-8), 1339 (2453), 1340-2, 1343-4 (2461), 1351 (2476), 1366 (2498), 1367-8 (2502), 1370 (2509). (omul său Gheorghe), 1325 (2437). (fiul său Alexandru Păharnicul), 1366 (2498). (Pătrașco, c. 1700), 1479 (2798). (Toader, Toderășco fiul lui Nacu; Vornic de Câmpulung), 1158-9 (2155), 1183 (2215), 1375 (2514), 1391 n. 2, 1391-3 (2554, 2556), 1395-6 (2565-6), 1398-9 (2573, 2575-6), 1400 n. 1, 1401-2 (2581-2), 1402 (2584-8), 1404 (2589-90), 1409 (2601-2), 1412 (2609), 1444 (2682), 1560 (2940), 1562 (2944). (soția și fiul său), 1396 (2566).
- Nadab** (Ladislas de), 7 (9).
- Nadan-Teleky**. V. Nădar.
- Nădar** (sat), 1696-7.
- Nadășdy** (în 1551), 484 (900). (Ana), 466 (866), 475-6 (883). (contele Leopold), 1665 (3070). Mihail, fiul lui Solomon), 7 (9), 8 u. (10). (Toma), 398 (753).
- Nagret**. V. Rădiul-Mare.
- Nagy** (Nagh; Cristian). V. Ciceu (părcălabi de). (Dimitrie, sol în Turcia, 1573), 657 n. 1. (Grigore, căpitan ardelean, 1646), 1150-1 (2139). (Ladislaw, 1530), 354 (661). (Lazăr, trimisul lui Gașpar Bekes în Moldova), 641 (1189). (Matias, căpitan în 1529), 335 (621). (Sebastian, nobil ardelean în 1542), 425 (787). (Sigismund, Sasul), 291-2 (532). (Ștefan). V. Timișoara (comiți și vice-comiți). (Ștefan, sol la Han în 1683), 1385 (2540). (Toma, căpitan ungar în Moldova, 1581), 681 (1260), 683-4 (1263). (căpitan în 1657), 1273.

- Nagy-Aranyos, 1770 (3350).
 Nagy-Banya. V. Baia-Mare.
 Nagy-Becskerek. V. Becicherecul-Mare.
 Nagy-Bessenyeő. V. Bakó (Iacob de).
 Nagy-Chyr. V. Chieriu.
 Nagy-Csura. V. Șura-Mare.
 Nagy-Demeter. V. Dumitra-Mare.
 Nagy-Dísznód. V. Cîsnădia.
 Nagy-Gezás, 796-7 (1631).
 Nagy-Hatván, 35 (61), 298-9 (546).
 Nagylak. V. Noșloc și Jakšić (Dimitrie).
 Nagy-Sájo. V. Șieul-Mare.
 Nagy-Selk. V. Cincul-Mare.
 Nagy-Senk. V. Cincul-Mare.
 Nagy-Szeben. V. Sibiiu.
 Nagy-Szent-Miklos. V. Sănmiclăușul-Mare.
 Nagy-Totfalú. V. Sărbi.
 Nagy-Varád. V. Oradea-Mare.
 Nagy-Zelendegh, 199 (361).
 Nagylaky (Emeric, trimes regal în 1563), 580 n. 2, 589 (1094).
 Nalaczy (Andreiaș, și frații), 1515 (2855). (Ludovic), 1469 (2757).
 Nămăiești, 1738 (3289), 1807 (3438).
 Napoly (Ștefan, 1658), 1283 (2373).
 Napragy (Dimitrie, episcop ardelean), 822.
 Năsăud, 875 (1740), 940, 982 (1870), 1015 (1918), 1175 (2188), 1380 (2527), 1436 (2657), 1470 (2768), 1605 (3004). (biserica), 1015 (1918). (protopopul Atanasie, 1722), 1502-3 (2985). (altul, 1750), 1684 (3113). (popa Tămaș, 1619), 878 (1744). (popa Toma, c. 1635-45), 1015 (1918). (jude, pargari, slobodnic), 1684 (3113). (Ladislau Pop de), 641-2 (1198). („jupecza” Chira), 792.
 Năsturel (Radu, Păharnic), 1379-80 (2526), 1744.
 Naszód. V. Năsăud.
 Neaga (soția lui Basarab-Vodă cel Mic), 73 n. 7.
 Neagoe (Basarab). V. Basarab (Neagoe).
 Neagoe (Mare-Stratornic și Postelnic muntean, 1508), 189 n. 1.
 Neagul (boier moldovean, 1653-6), 1214 (2280), 1255 (2338).
 Neapole, 90 (155).
 Neamț (cetate), 22 (33), 317-8 (587), 329-30 (611), 470-1 (873), 614 (1150), 631-2 (1178), 634-5 (1181-2), 1188 n. 1, 1445 (2683). (părcălabi:) Danciul, 349-50 (652-3). Dumitrașco, 1013 (1912).
 Neamț (târg), 753 (1457), 807 (1648). (șoltuz și douăsprezece pargari), 753 (1457). (locuitori: Petru Șopra), 753 (1457). (catastif), 807 (1648). (bălcu), 753 (1457).
 Nedeczky (Carol), 1638-9 (3047).
 Nedea (munte), 246.
 Negre (boier muntean), 85 n. 1.
 Negrefalva. V. Negrilești.
 Negręsti (sat în Ardeal), 1807 (3437).
 Negrilești, 322 (598).
 Nemeș (Pavel, ștafetă ardeleană, 1646), 1155 (2148).
 Nemethy (Vasile), 1415.
 Nemțil (cărămădari în Moldova), 1073.
 Nependorf. V. Turnișor.
 Napolomice, 692-3 (1275-6).
 Neoz. V. Neț.
 Neț (sat), 687 (1268), 1096, 1117 (2063), 1209 (2270) și n. 1.
 Neudorf, 52 n. 1.
 Neu-Tekess. V. Ticușul-Nou.
 Neunhardt (administrator imperial al Casei militare ardeleni), 1565 (2954).
 Neustadt. V. Crăstian.
 Neutra, 7 (9), 450 (838). (Grigore, episcop de), 5 (5). (Mihai, episcop de), 5 (5), 1826 (3). „Niarul” (localitate), 661 (1224).
 Niary (Francisc, părcălab de Jeciu), 356 (666).
 Nicopol, 34 (57), 118 (212), 250 (452), 741 (1404), 1824. (begi de), 277 n. 1. (naipi), 35 (60). (locuitori: Vasile și Ivan, „Sărbii”), 1123 (2077). V. și Tara-Românească (negustori). (Dobre, Ivan, Părvan), 1290 (2389). (Hagi-Ignat, Mircea, 1699), 1470 (2769). (vin de), 1547 (2926).
 Nicorifă (Hatman moldovean), 895 (1765).
 Niegowski (Nicolae), 571-2 (1056) și 571 n. 4, 576 (1066).
 Nighighiș. V. Bărcea-Mică.
 Nikola (Sigismund; doamna lui, 1660), 1304.
 Nimegea-Ungurească, 1440 (2672).
 Nîmtiu (Știru, protopop de), 790 (1625), 1182 (2211).
 Nipru (râu), 238 (434), 870 (1734), 871 (1736), 986 (1877), 1200 (2251), 1333, 1408 (2598), 1409 (2601), 1450 (2698).
 Nistru (râu), 762 (1512), 866 (1729), 870 (1734), 871 (1736), 873 (1738), 891-2 (1760-1), 895 (1765), 898 (1772), 915 (1789), 950-1 (1830-1), 971 (1859), 974 (1862), 992, 998 (1892), 1003 (1899), 1005, 1066 n. 2, 1126-7 (2004), 1195 (2242), 1201 (2252), 1225 (2283), 1233-4 (2302), 1265, 1281, 1402 (2582), 1404 (2590), 1410 (2605), 1445 (2683), 1450 (2698), 1778 (3353).
 Niș, 30, 35 n. 3, 1431 (2644).
 Nișfalău (Gavril Ciocan din), 1179 (2205).
 Nizowski (Stanislau), 529 (970).
 Nitria. V. Neutra.
 Noak (Novak. Noliak; Farkas, 1632), 987-9 (1878-80).
 Noerli. 52 n. 1. (în privilegiul de negoț cu Moldova), 19-20 (26).
 Nogai (Tatari), 1195 (2242), 1310 (2413), 1454 (2707).
 Nogfalău (și jude, pargari), 1437 (2663).
 Noghia, 1713 (3191).
 Nona (episcopul Ioan de), 5 (5), 1826 (3).
 Noșlac, 256 (466).
 Notari: Paul, 93 (163). (Ioan Paul, 1473), 80-1 (139).
 Noua Brașovului, 1810 (3461).
 Noul Săsesc, 52 n. 1.
 Nova Arx, Civitas. V. Gherla.
 Nova Villa. V. Satu-Nou.
 Novák (Gheorghe). V. Gherla (dregători).
 Novum Forum. V. Târșor.
 Nyakazó (Francisc), 583 (1083), 587-8 (1091), 589-90 (1095), 593-4 (1104).
 Nyoytad (Dimitrie și Dominic de), 36-7 (63).
 Myrmeză. V. Poiana.

- Obârșia „Ruczai“, 718 (1318).
 Oceacov, 1036 (1948), 1406 n. 4, 1450 (2698).
 Ocna Sibiului, 59 (102), 242 (440), 280 (508), 487-8 (905), 843-4 (1692), 1587 (2979). (Gheorghe de, episcop român), 578 (1069). (locuitori: Gheorghe de Ia), 649 (1202). (Conrad Apel), 1732 (2252). (Valentin Bolgar), 487-8 (905). (Mihail Sfantu), 1376 (2516).
 Ocna (Târgul-, în Moldova), 1118 (2065). cămărași: Ienachi, 1118 (2065). Gheorghe și Iani, sau Ienachi 1128 (2098). Dumitrașco Boul și Miron, 1255 (2339). V. și Cămărași: Miron. vameși: Constantin (c. 1728), 1622 (3024). (locuitori: Stan, c. 1645), 1139 (2119).
 Ocnele-Mari, 1677 (3097). (Hagi-Apostol, cămăraș în 1749), 1681 (3106).
 Odaia Vizirului, 1726.
 Odorheiu, 79, 187 (341), 396 (749).
 Ördödy (Ludovic), 1648-9 (3061), 1665 (3072), 1669 (3077).
 Offenbanya, 86 (147), 111 (199), 171.
 Oglinzi (Petruș Bulca din), 661 (1223).
 Oituz, 771 (1580), 845-6 (1694-5), 918 (1793), 919 (1794), 919-20 (1798). (strajă ardeleană), 380 (716).
 „Olachale“ („idioma“), 6 (7).
 Oláh (Francisc, om al Doamnei Miliței), 377-8 (712).
 Oláh (Nicolae, arhiepiscop), n. 1, 505 (934), 511 (944). (Toma, nepotul său), 511 (944).
 Oláh-Budak. V. Budacul-Românesc.
 Oláh-Pián. V. Pianul-Românesc.
 Oláh-Tyukos. V. Ticusul-Românesc.
 Olandezi (solizi și galbeni), 1614 (3014).
 Olănești, 1800 (3398).
 Olanul-Mare (munte), 246.
 Olász (Francisc, 1615), 862 (1722). (fiul Alexandru), 1414 (2614).
 Olász (Mihai), 872 (1737).
 Olczona. V. Alțina.
 Oldenburg (moneda de), 1620 (3022).
 „Olintsova“, 1808 (3445).
 Olmütz, 451 (839).
 Olosig, 1617-8 u. (3017), 1664 (3071), 1696 u., 1774 (3353), 1776-7 (3357).
 Olosigul Rusesco, 1619 (3020).
 Olt (râu), 245, 254 n. 1, 1476, 1541 (2917), 1563 (2950), 1569 (2960), 1596 (2989). (luntri pe), 1575.
 Oltea (mama lui Ștefan-cel-Mare), 67 n. 2.
 Oltenia, 1587 (2979), 1589 (2982). (Guvern în 1723), 1604-5 (3062). (pășune în — pentru turmele ardelene), 1555.
 Opcealău (munte), 246.
 Or, Ort. V. Perecop.
 Orac-Mârza (trib lătaresec), 998 (1892).
 Oradea-Mare, 12 (13-4), 16 (22), 80 n. 2, 93 (163), 308 (566), 388 (732), 426 (789), 450 (838), 654 (1212), 720 (1322), 803 (1640), 861 (1720), 926 (1003), 970-2 (1858-9), 974-5 (1863), 1026 ((1935), 1148-9 (2136-7), 1231, 1248 (2327), 1261 (2349), 1286 (2369), 1333, 1446 (2686), 1503-4 (2834), 1637 (3045), 1668 (3076), 1669-70 (3078), 1695 (3136), 1707 (3175), 1708, 1710-1 (3179), 1752 (3322), 1757 (3330), 1760 (3335), 1786, 1832. (Orașul Nou), 1674 (3088). (capela episcopală) 1832. (biserica ortodoxă), 1643 (3052), 1673 (3087). (cimitirul românesc), 1673 (3087). (câmpia incunjurătoare), 1617 (3016).
 Oradea-Mare (episcopi catolici): Luca 1826 (3). Ioan, 5 (5). Gheorghe. V. Martinuzzi. Matiaș Zabardinus. 513 n. 1. (în 1573), 656-7 (1216). Augustin Benkovics, 1617 (3017), 1828. (urmasi), 1665 (3072). (în 1727), 1617-8 (3017). (în 1737), 1671 (3082). (dieceza), 1708-9.
 Oradea-Mare (vicari): Ladislau Kebel, 1696. Mihai Kebel, 1619 (3010), 1830 u. (în 1735), 1648-9 (3061).
 Oradea-Mare (capitulul episcopal), 1617 (3017), 1672 (3085), 1673-4 (3087-8), 1707 u. (3176).
 Oradea-Mare (propozitul: Paul Laszlo), 1833.
 Oradea-Mare (capelani), 1826 (4) u.
 Oradea-Mare (episcopi ortodocși): Efrem Veniamin, 1828. Meletie Covaci, 1693, 1695 (3136) și n. 1, 1707 (3175), 1832.
 Oradea-Mare (protopopi români, 1727), 1617-8 (3017), 1619 (3020).
 Oradea-Mare (comandantul Lubetich), 1667 (3075).
 Oradea-Mare (vama), 92 (161), 93 (163).
 Oradea-Mare (Pașa Sinan de), 1660 (1802).
 Oradea-Mare (comital), 1643 (3052). (neuniți), 1672-3 (3085, 3987). (cearta lor cu uniții), 1707 u. (3176). (soldați contra celor d'intăiu), 1661, 1664 (3071).
 Orăș (Cristea, 1543), 435 (814). V. și Ciceu (păcălabi). (Vornicul). V. Vornici moldoveni (Orăș).
 Orăștie, 60 (104), 62 (108), 66 (116), 119 (205), 142 (259), 150-1 (274), 167 (307), 242 (440), 253 (460), 280 (508), 290 (529), 307-8 (566), 309 (569), 417-8 (775), 492 u. (915), 524-5 (959), 920, 1023 (1931), 1163-4 (2163), 1321 (2429), 1553, 1555, 1563-4 (2951-2), 1804 (3426). (tabăra de la), 764 (1525).
 Orăștie (juzi): Ladislau, 60 (104).
 Mateiu, 60 (104).
 Mateiu, 60 (104).
 Ștefan (tatăl lui Nicolae Oláh), 200 n. 1.
 Mihail David, 524.
 Ioan Vinczy, 524.
 Matiaș Brwz (1559), 541 (995).
 Ștefan Banyaz, 658.
 Valentin Molday, 658-9 (1219).
 Ioan Kis (1578), 674 (1249).
 Orăștie (locuitori: Bernard Antal), 524. (Sigismund Calana), 242 (40). (Daniel Kyro=Byro), 308 (566). (Anton Varga), 524 (959). (Matiaș Varga), 658.
 Orăștie (Români din), 229 (414). (obștea lor în 1574), 958-9 (1219).
 Orăștie (Scaun), 1550.
 Oratie (munte), 1810 (3461).
 Orașii (localități), 1796 (3369), 1812 (3475).
 Oratlan (János, 1641), 1080 (2013).
 Oravieza. V. Oravița.
 Oravița, 1786.
 Orbaj (Scaun secuiesc), 59 (103).
 Orbaș. V. Vistieri (Tudor).
 Orhelu, 546 (1003), 1089 (2025), 1158-9 (2155) și 1159 u. 1, 1225 (2293). (biserica lui Vasile-Vodă Lupu), 1159 n. 1.
 Orilu, 1560 (2928).
 Orlay (Nicolae), 1703 (1503).
 Orlea (sat), 1558 (2934).

Ormeniș, 647 (1200). V. și **Urmeniș**.
Orșova, 115 (206), 223-4 (404-5), 245, 420 (779), 1286 (2379).

Osman al II-lea (Sultan), 883 (1750), 886 (1753), 895 (1766), 897-8 (1771), 909 (1782), 910 (1784), 912-3 (1786), 915 (1789), 924-5 (1802).

Oșorheiu, 60 (121), 119 (214), 135 (244), 141 (256), 157 (287), 199 (361), 300 (550), 308 (566), 380 (717), 398 (753), 593-4 (1104), 762 (1511), 763 (1518), 765

(1528), 867, 891 (1760), 1038-9 (1951-3), 1287 (2381), 1502, 1566 (2055), 1577. (judele Toma Kapecy), 380 (717).

Othwan (Gașpar de), 128 n.

Ovár. V. **Pongrácz** (Frederic, de).

Ováry (Ștefan), 742 (1409).

Ozd, 19 (26).

Ozun, 312 (575), 943-4 (1821).

Oztopan. V. **Perneczy** (de).

P

Pachochy (Janko), 121 (218).

Păclișa (Ioan More de). V. **More** (Ioan).

Păharnici (moldoveni): **Alexandru** fiul lui **Nacu**, 1366 (2498). **Gheorghe** (1644), 1128 (2097). **Negrilă**, 67 (118) și n. 7. **Pătrașcu** (al lui **Petru-Vodă Rareș**), 427 (792). **Toader** (1564), 594 (1106). **Toma** (al lui **Alexandru Coconul**), 971 (1859). (c. 1636-7), 1019 (1925), 1042 (1958). (c. 1644), 1126 (2093).

Păharnici (munteni): **Badea** (1507-8), 178, 189 n. 1. **Drăghici**, 247 (445). **Dragomir** (al pretendentului **Dan**, fiul lui **Dan**), 53 (92), 54 n. 1. **Radul** (1509-10), 189 n. 4, 201 n. 1. **Stanciul** (1511), 214 n. 1.

Pakws. V. **Secui** (conți).

Paladi (Preda, Vornic de Câmpulung), 1432 (2650).

Palatini (ai Ungariei: **Ștefan**, fost — în 1395), 5 (5).

Pálffy (conteleș Ioan), 1638-9 (3047), 1648-9 (3063). (contele **Nicolae**), 1621-2 (3023). (**Ștefan**), 909 (1783).

Palm (Ioan David, consilier imperial), 1489 (2820).

Paltinul (munte), 246.

Palugyay (Emeric), 1696.

Panciova, 1786.

Pancsova. V. **Panciova**.

Pângărați, 1404 (2589).

Pantelimon (localitate), 1809 (3451).

Pap (Andrei, om al lui **Gheorghe Rákóczy I-lea**), 1112 (2057). (**Ladislau**, căpitan de mercenari în 1563), 588 (1091).

Păpăuți, 482 n. 3.

Papi (1523), 276 (500).

Papp (**Ladislau**, vice-șpan), 1752-3 (3322-3).

Parathel (localitate), 422-4 (783-4).

Părăul (munte), 246

Părcălabi (ardeleni): **Grigore** (al **Bistriței**, 1550), 477 (887). (**Andrei**, 1600), 760 (1497).

Părcălabi (moldoveni): **Danciul** (1529), 323 (599). **Giurgăa**, 346-7 (645). **Ioan** (1529), 346 (645). **Mihai** (1529), 336-7 (623-4), 345 (642). (**Pavel**, 1516), 231 (420). **Solomon** (1529), 336 (623), 346 (645).

Părcălabi (munteni): **Badea** (1507), 178. **Boico** (1521), 254 n. **Crăstian** (1475-6), 84-5 (146) și 85 n. 1, 95 (168). **Danciu** (1511), 213-4 (385). V. și **Radu-Vodă Paisie** (omul său **Filip**).

Pardoiu (boier muntean), 52 n. 1.

Parkas. V. **Pricaz**.

Parosi (**Albert**), 492 u. (915).

Paska (**Petru**, 1529), 325 (598).

Pater (**Ianăș**; **Istrati**, nepotul lui), 1396 (2568). (**Nicolae**), 1478, 1528 (2891), 1530, 1547 (2927), 1556 (2931).

Pathó (**Meinhard**, de **Jeciu**), 794-5 (1629).

Pătrăuți (hoții **Gheorghe** și **Gligore** din), 969 (1855).

Păulești, 1604 (3071), 1691 u., 1693 u.

Pavay (**Daniil**), 1125-6 (2091). (**David**), 1168 (2172), 1187 (2223). (**Toma**), 1186 (2221), 1215 (2281).

Pazmány (**Ana**), 203 (367).

Pazvangii, 1811 (3469).

Peó. V. **Ipec**.

Pecs. V. **Fünfkirchen**.

Pécsy (1642), 1096.

Pegy. V. **Ipec**.

Pekri (contele **Laurențiu**), 1468.

Pemflinger (**Marcu**), 261-2 (478), 265 (485), 278-9 (504-5), 284 (516), 288-9 (526), 331-2 (615-6), 335 (621).

Penokler (baron), 1722-3 (3232).

Pendorf, 1499.

Peningarea (loc), 1683.

Pentek. V. **Pintic**.

Perecop, 1335.

Perényi (**Emeric**, **Păharnic**, 1397), 1826 (3). (**Emeric**, **Palatin** al Ungariei), 182, 194 n. 1, 195-6 (356-7) și 196 n. 2, 208 (376-7), 219 (395). (**Ioan**), 5 (5). (**Petru**), 293-4 (536).

Perneczy (**Perneszy**; **Gabriel**), 826-7 (1669). (**Ștefan**), 692-3 (1276).

Perși, 180 (329), 883 (1750). (**Bogdan Pașcova Armeanul**), 661 (1224).

Pesta, 35-6 (61-2), 54 n. 1, 385 (727), 1669 (3078).

Pestény (**Pestyeny**; **Ladislau**), 265 (485), 385 (727). (**Mihail**), 1284.

Pestessy (**Mateiu**), 498 (924), 499, 500-1 (926), 502 (929).

Pestiana (preotul **Ioan**), 495 (918) și n. 1.

Pestiș (protopopul **Giurgăa** de), 1615-7 (3016).

Pestișul-Mare, 167 (307).

Petancius (**Felix**), 220 (397).

Petco Căpitanul (1600), 764 (1531).

Petermonosztor, 1821-2 (2).

Petelea, 394 (745), 1113 (2059).

Petelye, **Pethelye**. V. **Petelea**.

Petersberg. V. **Sâmpietru**.

Petersburg (Sași la, în casa lui **Constantin Antioh Cantemir**; popa sășesc și un notariu imperial), 1674 (3089).

Petki (**Ștefan**), 1027-8 (1936). (căpitan în **Moldova** la 1653), 1239 (2311-2), 1240, 1242-3 (2315-6), 1313 (2415).

Petrașcu-Vodă cel Bun (**Domn** al **Țerii-Românești**), 506-7 (935-6), 508 n. 2, 509-10 (939, 941-2), 511-2 (945) și 512 n. 1, 522-3 (957) și n. 7, 523 n. 7, 530. (**Doamna** lui), 512 n. 1.

Petrașcu (boier muntean, 1600), 774 (1595, 1600).

Petricelcu (**Vornicul**), 1367 (2502). V. și **Ștefan-Vodă** (**Petricelcu**).

Petrifalău, 504 (933). (**Gheorghe Pellio** și **Gașpar Kraus** din), 504 (933).

- Petriș**, 1322 n. 2, 1422 (2028).
- Petritiewith** (Cozma Horváth), 692-3 (1276-7), 694-5 (1279).
- Petrova** (Maramurăș), 882-3 (1749), 1057 (1980).
- Petrovay** (Ioan, vice-span în Maramurăș), V. Maramurăș (spani și vice-spani).
- Petrovici** (Paul), 522-3 (956-7). (Petru, guvernator al Ungariei), 394-5 (746), 478, 506-7 (935-6).
- Petrowcz** (Ștefan Henczeffy de, protonotariu al Slavoniei), 270 (493).
- Petru-cel-Mare** (Țar), 1455 n. 2.
- Petru-Vodă**, fiul lui Alexandru-cel-Bun (Domn al Moldovei), 32 (53).
- Petru Aron** (Domn al Moldovei), 44 (78), 67 n. 7. (Rafail, zis Laszló, omul său), 44 (78).
- Petru-Vodă Rareș** (Domn al Moldovei), 294 (538), 298-9 (546), 300 (550), : 02 (553), 303 (555), 304-5 (557-9), 308 (567), 310 (570) u., 317 u., 320 (593-4), 322 u., 326 (604), 327 (606), 328 (609), 329-30 (612-3), 332-4, 335 (620), 336-9, 343 (635-6, 638), 347-8 (648-9), 349-50 (652), 352 (657-61), 356 (665), 357 (667), 358-60 (669-72), 362 (676-7), 364-5 (682-3), 367 (686), 368 (689), 369-70 (692-5), 371 (697-8), 372-3 și 372 n. 2, 374-5, 376 (709), 378-9 (713), 380 (717), 381 u., 383 u., 385-6 (728), 387-8 (731-3), 390 u., 396-8 (752), 398, 400-1 (755-7) și 401 n. 4, 402-3 (759), 404-6 (761-3), 405 n. 1, 408 u., 411 u., 416-7 (773-4), 417-8 (775) și 417 n. 1, 418-9 (776-7), 420-1 (779-80), 422, 423-4 (784-5), 425 (787), 427-31, 431-3 (803-10), 434 (812), 435 (813-5), 436-8, 440-3 (823-7), 445-6 (832), 444 n. 1, 446-7, 451 (838-9), 452-3, 454-5 (844-5) și 454 n. 2, 455-6 (487), 456-7 (489), 466 (865), 470-1 (473-5), 475 (882), 485-6 (903), 497 (921), 513 (947), 514-5 (949-50), 517 (951), 520-1 (954), 540 n. 1, 722 n. 3. (fiul lui, Constantin), 448 n. 1. (Scrisoare germană a lui), 409. (Doamna Elena), 397-8 (752). (biserici ale sale), 460 (856) și n. 3. (fii), 514 (949). (diacul său Ștefan), 301 (552). (notariul său Vartolomeiu), 301 (552). (diacul său Baran), 428 (795). (diacul său Gheorghe), 429 (796). (Petru, zugravul său; și fratele, Mihai), 400 (755). (omul său Ioan), 326 (604). (omul său Luca), 429 (798). (omul său Toader), 390-1 (738), 393 (743-4) și n. 3. (copilul de casă Stan), 435 (815). (bărbierul Ștefan), 427 (790). (medicul lui), 304 (557). (calul «Peyloo», Murgul), 394 (745), 397 (750-1), 430 (800). (alți cai), 391 (738), 397 (750-1).
- Petru-Vodă** fiul lui Mircea (Domn al Țării-Românești), 482 n. 3, 577 (1068), 583 (1081), 596-7 (1110), 598 (1114), 605 (1129-30), 609 (1137), 629-30 (1174), 659 n. 1.
- Petru-Vodă Șchiopul** (Domn al Moldovei), 660 (1222), 661-2 (1223-4), 664 (1228), 665 (1230), 667 (1235-6), 668-9 (1238-9), 670 (1242), 672-3 (1245-7), 676 (1252), 691-2 (1274), 694 (1278-9), 695, 696-7 (1281-2), 697-700 (1285-8), 702-3 (1294-5), 722 n. 3, 1047 n. 1. (omul său Ivan), 665 (1230). (omul său Stan Ghiurghes), 676 (1252).
- Petru-Vodă Cercel** (Domn al Țării-Românești), 669-700 (1288).
- Petru-Vodă Lăpușneanu** (Domn al Moldovei), 713-4 (1312).
- Pian** (sat), 620.
- Pianul-Romănesc**, 1603 (3000).
- Piatra**, 1399 (2576), 1809 (3451).
- Piatra-Albă** (munte), 245-6.
- Piatra Craiului** (cetate și căstelani), 22 (32).
- Pica Brudariilor**, 1476.
- Pica Bursului**, 1476.
- Pica Checenelului**, 1476.
- Piciorul Vancului** (munte), 1050-1.
- Pictori** (Gheorghe, în Ardeal; 1545), 443 n. 2.
- Pietrarii-de-sus** (sat), 1800 (3398).
- Pietroșița** (sat în județul Dâmbovița), 1118 (2070).
- Pintic** (sat), 113-4 (204), 427 (791).
- Pischinți** (Români din), 492 u. (915). (Iovan Gruia, Dan Gruia, Cioca, Diicul, Mihul, Cioban, Toader, Șerbotin de), 494 (915).
- Piscuri** (popa Radu din, 1652), 1207-8 (2267).
- Pitari** (munteni): Benedict (1508-10), 184 (334), 206 (372). Dumitru V. Câmpulung (părcălabi). Gheorghe (părcălab de Alba-Iulia), 762 (1508). (Ianaș, 1529), 344 (639) și n. 1. Istvan (1510), 206 n. 1. Nicula (1644; și tovarășul Constantin), 119 (2068). Petru (sol la Radu-Vodă Paisie), 389 n. 1. Ștefan (1507, 1511), 178, 213 (285), 214 n. 1. Valentin (1518), 238 (433). Grigore Alexandru (1782), 1744.
- Pitari** (moldoveni): Pătrașco (Vornic de Câmpulung, c. 1662-70), 1320 (2325-7).
- Pitești**, 237-8 (433), 344 (640), 420 (779), 1138 (2218), 1481 (2812), 1739 (3291), 1779 (3362). (Gheorghe Drag, jude 1715), 1558 (2934). (zarafi: Tanasie; gocimani Petco și Petru Lacer, 1715), 1558 (2934).
- Plăieși** (Maxin, către 1650), 1194 (2237).
- Plaiu** (sat bistrițean), 1605 (3004).
- Platz** (Iosif, baron de, comandant al Sibiului), 1678 n. 2, 1679-89 (3103).
- Ploiești**, 1527 (2888). 1685 (3114), 1803 (3416). «Koiszoj Argints» și lazaretul, 1809 (3450). (negustori din), 1706 (3172).
- Poartă** (Domnii la), 166 (306) și n. 2, 169-70 (313).
- Poarta-de-fier** (a Ardealului), 296 (541).
- Pobrata** (egumeni de), 829 (1673).
- Pocuția**, 159 n. 1.
- Podolia**, 1160 (2157).
- Pogan** (Ioan). V. Maramurăș (spani). (Isac, Vornic de gloată), 722 (1325). (Jurj). V. Maramurăș (spani de). (Melchior), 1432 (2646). V. și Maramurăș (spani).
- Polana** (Sibiului), 291 (531), 709-10 (1305), 716 (1315), 1805 (3429).
- Polana Furului**, 1476.
- Polana-Mare** (munte), 1476.
- Polana Mărului**, 1515 (2855), 1534 (2900, 2903), 1810 (3459).
- Polana Tomei** (munte), 1115.
- Pojenari** (cetate), 183 (333), 214 n. 1, 268 (489), 281 (510), 289 (527). (părcălabi de), 190 (347). (Gherghina, părcălab), 178 și n. 1. (Petru Off, părcălab), 289 (527). (Stan, părcălab), 346 (644). V. și părcălabi.
- Poeni**, 1807 (3441).
- Poeni** (Bistrița), 1605 (3004).
- Poklyssa**. V. More (Ioan de).
- Poloni**, 72 u., 148 n. 1, 183 (333), 208 n. 1, 414, 449 (837), 459-1 (838-9), 482 n. 3, 580 n. 2, 596 (110), 606 (1121), 640 (1188), 672 (1245), 673 (1248), 677 (1253), 722 (1324), 724, 725 (1331), 726 (1333), 732 (1346-8), 738 (1385), 740 (1396), 771 (1579), 779-80 (1604), 789, 798 (1632), 815 (1658), 843-4 (1691-2),

- 844-5 (1693-4), 846-8, 856-7 (1708, 1709-10), 862-3 (1723-4), 866 (1729), 872-3 (1737-8), 881 (1748), 883 (1750), 891-2 (1760-1), 893 (1763), 894-5, 898 (1771-2), 922 (1799), 933 (1812), 945 (1823), 950, 952 (1832), 957 (1838), 959-60 (1841), 970-2 (1858-9), 973, 976, 978 u. (1867), 983 (1872), 984 (1874), 986 (1877), 989 (1881), 991-2 (1884), 994 (1887), 996 (1890), 998-9 (1892), 1001-2 (1897), 1003 (1899), 1005, 1017 (1922-3), 1065 (1995), 1076 (2008), 1160 (2157), 1169 (2173-4), 1171 (2177), 1194 n. 1, 1195-6 (2242), 1200 (2252), 1209 (2270), 1245 (2322), 1247 (2325), 1251-3 (2331-4), 1261 n. 1, 1262-3 (2252-3), 1265-6 (2357), 1266, 1281 u., 1290 (2389), 1328-9 (2443), 1332-3 (2448), 1335, 1340 (2454), 1342 (2458), 1347 (2466), 1350 (2472), 1354-5 (2482-4), 1371 (2510), 1375 (2514), 1386-7 (2543, 2545), 1389-90 (2550), 1392 (2559), 1393 (2560), 1396 (2567), 1397 (2569, 2571), 1398 (2571), 1398-99 (2574, 2576), 1401-2 (2581-2), 1404 (2590), 1407 (2597), 1409 (2601), 1410, 1412 (2609), 1413 (2612), 1425 (2635), 1426 (2636), 1428-9 (2639, 2641), 1430-3 (2643-7), 1446 (2686), 1450 (2698), 1452-3 (2702), 1454 n. 1, 1462 (2738), 1492 u., 1516 (2857), 1614 (3014), 1630-2 (3040), 1645 (3057).
- Polonia (regi:)** Casimir-cel-Mare, 78 (137). Ioan Albert, 147 n. 2. Sigismund I-iu, 450 (1838), 452 (840). Sigismund-August, 495 (917), 571-2 (1056). Ștefan Báthory, 672 (1245), 692-3, 749-50 (1452) și 749 n. 1. Sigismund al III-lea, 831 (1676), 871-2 (1736), 909 (1782), 915 (1789), 919 (1794), 977 (1865). Vladislav al VII-lea, 998 (1892), 1000 (1894), 1005, 1160 (2157). Ioan Casimir, 1195-6 (2242), 1333, 1335. Mihail Wiszniewiecki, 1354 (2482). Ioan Sobieski. V. Sobieski (Ioan). August al II-lea, 1446 (2686), 1460 (2728).
- Polonia (Halmani:)** (în 1617), 871 (1735). V. și Koniecpolski. (în 1648), 1169 (2173). (în 1682), 1380 (2528). (în 1684), 1394 (2563). (în 1687-9), 1410 (2606), 1413 (2612), 1421 (2626). (în 1692 u.), 1447 (2691), 1450 (2698), 1453 (2703).
- Polonia (granița, 1687), 1409 (2602).** (oaste: mercenari la Mihai Viteazul), 765 (1528). (în Moldova), 735 (1363). (căpitan în serviciul lui Ștefan-Vodă Lupu), 1299 (2398). (podstaroste la Câmpulungul Moldovenesc, 1672), 1351 (2475). (steaguri în Moldova), 1179 n. 2. (limba polonă întrebuițată la Câmpulungul Moldovenesc), 1438 (2665). (mercenari în Ardeal), 308 (567).
- Polonia și Poloni (negustori în Ardeal), 704 (1298), 749-50 (1452), 1094-5 (2033), 1317 (2421).** (în Bistrița: Petru Lowicz), 750 (1452). (negustori armeni din - în Ardeal), 1168-9 (2173). (monetă în Ardeal), 258 (472), 1538, 1620 (3022). (postav din V. Silesia postav din).
- Polonia (Armeni din Țara-Românească în), 1470 (2769).** (războiul cu Ștefan-cel-Mare), 159 (293).
- Polonia (relații cu Turcii:)** (cerere de tribut), 425 (840). (soli turci), 452 n. 2. (pacea din 1617), 871-2 (1736). (tribut către), 1005.
- Polovraci (Bran Postelnicul din), 245.**
- Pongrácz (Frederic, sol în Moldova), 655 (1214).** (Gheorghe, notar, 1732), 1642, 1645 (3056). (Ioan), 72 n. V. Ardeal (Voevozi).
- Popfalu (sat), 1602.**
- Popmezău (protopopul Gavrilă, 1727), 1615-8 (3016-7).**
- Popovici (Sienco, casnic al lui Petru-Vodă Rareș), 384 n. 1.**
- Porcești, 1476, 1569 (2960), 1590 (2983).**
- Porta (Nicolae de, funcționar Imperial în Oltenia), 1604-5 (3002).**
- Portari: Drăghici (1545), 440 n. 1. Radici (1545), 440 (893). Vlaicu (1507), 178 n. 7.**
- Porumbac, 772 (1589), 1361-2 (2494), 1377 (2521), 1475 (2791).**
- Posmuș (sat), 1102 (2042).**
- Postelnici (moldoveni): Albotă (1537), 375 (706). Dumitrașcu (1654), 1249, 1260 (2348). Hrăbor (1542), 428 (793). Ieremia (1608), 831-2 (1676). Ostafie (supt Lăpușneni), 722 n. 3. Pașco (1468), 67 (118). Sturdzea (c. 1550), 722 n. 3.**
- Postelnici (munteni): Apostol (al pretendentului Dan fiul lui Dan), 53 (92), 54 n. 1. Damian (1599), 745 (1425). Drăgan. V. Drăgan (Postelnicul). Marcea (1511), 213 (385), 214 n. 1. Toma (1592-3, 1600), 711 (1308), 757 (1475), 1740 (3303). (Pană, al lui Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1481 (2810).**
- Potocki (ginterele lui Ieremia Movilă), 1016-7 (1921-1923).**
- Poyan. V. Poiana.**
- Praga, 39-40 (68-70), 192 (350), 194-5 (355), 451 (839), 822.**
- Prahova (județ), 693 (1776), 1519 (2866). (ispravnic), 1807 (3441). (Toma Gulianò), 1676 (3096). (Vasile căpitanul, 1759), 1713 (3188). (Comisul Teodorachi), 1716-7 (3203-4).**
- Prahova (drum), 96 n. 4. (vamă), 10 n. 2. (vătafi de plaiu: Frățilă), 1699-700 (3141-2), 1714 (3192). (Stoian, 1766), 1731 (3250). (hoți din), 1535 (2907).**
- Prahova (râu), 1 (1).**
- Prahoveni (cărăuși), 1744, 1804 (3426).**
- Prăjești, 1754 (3325).**
- Prasa (munte), 1476.**
- Prasmar. V. Prejmer.**
- Przest. V. Prăjești.**
- Preda (regent al Țării-Românești), 254 n. 1.**
- Preda (fiul lui Giura; boier muntean, 1523), 269 n. 1.**
- Predeal (localitate), 1799 (3394).**
- Predeal (pas), 96 n. 4.**
- Preiss (comandantul baron de), 1740-1 (3303-4).**
- Preissinger (Toma), 984-5 (1874).**
- Prejmer, 55 (95), 262-3 (480) și 263 n. 1, 277 n. 1, 338 (627), 339 (629), 359-60 (670-1), 761 (1506), 1322 n. 2, 1432-3 (2647), 1730 (3243). (jude de), 172 n. 1. (Ștefan Albul din), 55 (95).**
- Prepoziți: Urban, 97 (171).**
- Pressburg, 21 (30-1), 145-6 (265), 505 (934), 520-1 (954), 824, 882 (1749), 885, 1621-2 (3023), 1638-9 (3047), 1643 (3052), 1648-9 (3061), 1665 u. (3072-3), 1668 (3077), 1671 (3082), 1672 (3085), 1696, 1757 (3330), 1826 u. (4). (comiți). V. Stiborchich.**
- Prîbeagul Stroe (pretendent muntean), 379 n. 1.**
- Pricaz (sat), 142 (259), 167 (307). (Toader Brat din), 674-5 (1249-50).**
- Prîlipcea, 1014-5 (1916).**
- Pristop (preotul din, 1687), 1407 (2598).**
- Pristopol Bistriței, 1683.**
- Pristopol-in-Piatra (munte), 246.**
- Prizren (sangeac), 394 (746).**
- Prokopie, 30-1 (49).**

Protonotari: Albert (1542), 417 (775). (Mateiu, 1547), 457 (849).
Prusia, 10 (69). (Iacob Danicius din), 981 (1869).
Prut (râu), 697-8 (1286), 762 (1513), 998 (1892), 1310 (2413), 1311-2 (2415), 1344 (2461), 1393 (2500), 1397 (2569), (gura -ului), 695 (1280).
Püspökfalu, 2-3 (3).
Puntea Bistriței (strajă), 890 (1759).
Purcăreni, 1730 (3243).
Pusztá-Szt.-György, 1387-8 (2545-6).
Putla, 1409-10 (2004). (vătămani c. 1683), 1383 (2535).
Putivla, 1291-2 (2391).
Putna (mănăstire), 595 (1107) și n. 1, 927 (1804), 1097-8 (2036), 1396 (2563), 1424-5 (2632), 1429 (2640). (cartiere polone în), 1430 (2642).

Putna (egumeni): Anastasie (1629), 969-70 (1857), 971-2 (1859-60).
 Simon (c. 1635-8), 1008 (1904), 1016 (1919, 1921).
 Teofan (1638-42), 1050-1 (1971), 1089 (2026), 1097-8 (2036).
 Ghervasio (proegumen, c. 1642-3), 1066-7 (1996).
 Sava (1682), 1382 (2533).
Putna (călugări: Simon, c. 1642), 1089 (2026).
Putna (sat), 1081.
Putna (râu), 15 (20).
Putredul (munte), 1050-1, 1179 (2263).
Pyen. V. Pian și Poiana Sibiiului.
Pintek. V. Pintic.

Q

Quarîn (Anton, vameș), 1742 (2308-9).

R

Raab (Ioan, episcop de), 1826 (3). (Urban, episcop de), 120 (218).
Răbra-Mare, 1438 (2666), 1605 (3004).
Răbrișoara, 1605 (3004). (jude, pargari, jurați ai Scaunului), 1439 (2671).
Rabutin (generalul-conte de), 1483 (2817), 1485, 1505-7 (2837-8), 1508 (2840), 1529.
Răchita, 493. (Nagy Duffla din), 504-5 (923).
Răciulești, 1106-7 (2049) și 1106 n. 1.
Racoviță (Logofătul, ispravnic de Scaun în Moldova la 1683), 1386 (2542).
Racoviță (Mihai, Domn al Moldovei și al Țării-Românești), 1523 (2873), 1632 (3041), 1690 (3129), 1741 (3303). (la Bistrița), 1568 (2958).
Racoviță (Constantin-Vodă, Domn al Moldovei și al Țării-Românești), 1692 (3132-3), 1699 u., 1701, 1702 (3146), 1703 (3149), 1705 (3162), 1720 (3222), 1724, 1728 (3241).
Racoviță (Ștefan-Vodă, Domn al Țării-Românești), 1724, 1727 (3236), 1728.
Racoviță (Hatmanul Dumitrașco), 1744.
Racovița (localitate), 1590 (2983).
Răcz (Adam, 1635), 1011-2 (1910). (Dimitrie, sol în Țara-Românească la 1573), 656-7 (1216). (Ioan, castelan de Făgăraș), 172 n. 1. (Ioan, om al lui Sigismund Báthory), 729-30 (1337). (Mihail, căpitan în Moldova, 1563), 584 (1084-5), 591 (1098).
Răcz (Rhach; Ștefan, 1526), 290-1 (530). (Ștefan, 1674; și soția), 1358-9 (2489-90), 1366-7 (2499-50), 1368-9 (2503-4, 2507). (Toma, sol în Moldova, 1568), 630-1 (1176).
Radak (Ladislau, căpitan ungur în Moldova lui Despot-Vodă), 584 (1084-5), 586-7 (1089-90).
Radas (Paul de), 174-5 (321).
Rădăuți, 1284 (2375).
 (episcopi):
 Mitrofan, 482 n. 3.
 Efrem (c. 1609-15), 842 (1689).
 Teofan (c. 1658), 1284 (2375).
Rădici (Mare-Portar muntean, 1510), 206 n. 1.
Radila (munte), 1535 (2905).

Rădiul-Mare, 493.
Rădiul-Rătund, 493.
„Radia” (localitate), 1115.
Radnabanya, 171.
Radnot. V. Iernot.
Radozla-Vodă. V. Vladislav.
Radu I-lu (Domn al Țării-Românești), 6 n. 1.
Radu Pleșuvul (Prasnaglava, Domn al Țării-Românești), 10 n. 2, 12 n. 1, 15 (18).
Radu-cel-Frumos (Domn al Țării-Românești), 57 (99), 58 n. 1, 59 (101), 64 (111), 65 n. 1, 67 n. 7, 68-9 (120) și 68 u., 69 (121), 70 și notele, 71 n. 1, 72 n., 73 n. 7, 75-6 (131) și 76 n. 6, 8; 78-9 (137) și 79 n. 3, 80 n. 2, 81 n. 1, 82 (141), 85 n. 1, 103 n. 1, 109 n. 1. (casnicul său Ioan), 79. (casnicul său Mihail), 70 (122).
„Radu, părintele Voevodului Țării-Românești”, 68 (119).
Radu-cel-Mare (Domn al Țării-Românești), 65 n. 1, 68 n. 2, 145 n. 1, 146-7 (247-8) și 147 n. 1, 2; 149 (272), 151 (275), 154-5 (282), 156-7 (286), 159 (291), 164-5 (303), 168 (309-10), 169-70 (313), 172-3 (317-8), 175-6 (323-5), 177 u. (327), 180 (329), 181 (331), 182, 189 n. 4, 197 n. 1, 198 n. 1, 207 (374), 214 n. 1. (mama sa), 178 n. 1. (Doamna Cătălina), 177-8. (nepotul său Părvu), 164-5 (303). (omul său Alexie), 175-6 (323). (omul său Fodor), 159 (291). (omul său Lațco), 153-4 (279-80). (sol în Ardeal la 1499), 151-2 (276). (tratat cu Ungaria), 177 u. (327).
Radu Bădica (Domn al Țării-Românești), 273 n. 1, 277 n. 1.
„Radu-Vodă Călugărul” (Domn al Țării-Românești), 254 n. 1.
Radu de la Afumați (Radu cel Vileaz; Domn al Țării-Românești), 261 n. 1, 263 n. 1, 5; 264-5 (484-5), 265 n. 1, 266 (487), 267 n. 1, 267-8 (488-9) și 268 n. 1, 269 n. 1, 272 (496-7) și n. 1, 273 (497) și n. 1, 276-7 (502), 277 n. 1, 278 (504), 279 n. 2, 280 (507), 282 (511), 283, 284 (515), 285 (519), 286-7 (520-2), 291 (531), 292 (533), 299-300 (548), 302-4 (554-5), 306 (563), 308 (567), 310 (571), 313 (576).

- (Doamna lui cea d'intău), 264-5 (484), 266 (487) și 266 n. 1. (ful), 266 (487) și 266 n. 1. (nunta lui cu fata lui Basarab Neagoe), 280-7 (521) și 287 n. 1. (protonotariul său Pavel), 267 n. 1. (medicul său), 267 n. 1. (bucătarul Vitalis), 267 n. 1. (solul său Fărcaș), 292 (533). (omul său Pârnu), 304 (556).
- Radu Palsie** (Domn al Țerii-Românești), 379 (714) și n. 1, 385-6 (728), 388 (734), 389 și n. 1, 392 (741), 394 (748), 401-2 (758) și 401 n. 4, 402 n. 3, 403 (759-60), 404 și n. 3, 406 (764), 407 (766-7) și n. 5, 415-6 (772), 417-8 (775), 419-20 (778), 420 (779) și n. 1, 439-40 (823), 449 (837) și n. 3. (nunta fiicei sale?), 263 n. 5. (omul său Filip părcălabul), 406 (764) și n. 3. (omul său Opre Scurtul), 407 (766).
- Radu Iliș** (Domn al Țerii-Românești), 490 (910), 491 n. 1, 492 (914) și n. 1, 498 (923) și n. 1, 503 (931) și n. 1, 504-5 (933). (omul său „Ploop Wascull”), 490 (910).
- Radu Mircea** (Domn al Țerii-Românești, 1591), 705-7 (1299-302).
- Radu Șerban** (Domn al Țerii-Românești), 795-6 (1630), 798 (1633), 802, 804 (1642), 816-7 (1661), 825, 832 (1667), 836-7 (1682), 849-50 (1700), 856 (1708), 867, 868 (1731).
- Radu Mihnea** (Domn al Țerii-Românești și al Moldovei), 856 (1708), 862 (1723), 865-8 (1728-9), 867, 872 (1737), 938 (1817), 939-40, 943-5 (1821-3), 946-7, 948-54 (1827-33), 978 (1866). (ispravnicul său de Scaun în 1620), 891-2 (1760-1).
- Radu Leon** (Domn al Țerii-Românești), 1315-6 (2419), 1325 (2436) și n. 1.
- Radu** (fratele lui Cazan, 1413), 8 (10). (tatăl lui Neagoe Vornicul), 73 n. 7. (boier al lui Mihnea-cel-Rău), 201 n. 1. (boier muntean, 1520-3), 245, 266 n. 1.
- Radvanoy** (Martin, 1578), 675 (1250).
- Radziwiłł** (Janus, ginerele lui Vasile Lupu), 1126 (2093), 1130 (2103) și n. 1.
- Ragusa**, 1047 n. 1. (Andreiu, arhiepiscop de), 5 (5), 1826 (3).
- Raicevich** (Ștefan, Agent consular austriac în Principate), 1745 (3313-4), 1770 (3349), 1796-7 (3369, 3376).
- Rákóczy** (Gheorghe I-lu, principe al Ardealului), 882 (1749), 985-8 (1876-9), 990-1 (1882-3), 993-4 (1886), 994-5 (1886-8), 999 (1893), 1000-1 (1895-6), 1007 (1903), 1009-11 (1907-8), 1021 (1928), 1023 (1931), 1024-5 (1933), 1026 (1935), 1027, 1028 (1937), 1029 (1939), 1030-3 (1941-4), 1035 (1947), 1036-40 (1949), 1951-4, 1043, 1044 (1962), 1047 (1966), 1058-9 (1982-3), 1062 (1990), 1063 (1992), 1064 (1993), 1067 (1996-7), 1074-5 (2005-6), 1076 (2008), 1081 și n. 3, 1087 (2019-20), 1091 (2029), 1092-4 (2031-3), 1095, 1098 (2037), 1100-1 (2039-41), 1102-3 (2043-4), 1104, 1107 (2050), 1108 (2051), 1110-2 (2053, 2056), 1112-4, 1117-8 (2064-5), 1122 (2073), 1125 (2091), 1133 (2111), 1135 (2114), 1137 (2116), 1141, 1142 (2124), 1145, (2129), 1146 (2131), 1147 (2134), 1148-9 (2237), 1151-2 (2140-1), 1154-5 (2146-8), 1156-7 (2150-1), 1158 (2153-4), 1160 (2157), 1161-2 (2161-2), 1163, 1165, 1367 (2502). (soția sa), 1259 (2347). (Soli la Poartă, 1633), 792.
- Rákóczy** (Gheorghe al II-lea principe al Ardealului), 214 n. 1, 1124 (2086), 1132 (2107), 1133-4 (2111), 1134-5 (2112-3), 1137 (2115), 1141, 1143-5 (2126-8), 1154 (2145), 1165-6 (2166), 1167-8 (1170-2), 1169 (2174), 1171 (2177), 1172-3, 1174 (2182), 1181 (2210), 1183 (2216), 1184-5 (2219), 1186-7 (2223-4), 1188-9 (2226-8), 1190-2 (2229, 2231-3), 1193 (2295), 1198-9 (2247-8), 1200-1 (2251-3), 1202 (2255), 1204-5 (2258-9), 2261, 1206-7 (2264-6), 1208, 1209-11 (2270-3), 1212-5 (2277, 2279-80), 1215-6 (2282-4), 1221 (2288), 1222-5 (2290-2), 1225 (2293), 1226-31, 1232-3 (2300-1), 1235, 1236-8 (2305-6), 1238-9 (2309-10), 1240 (1243), 1244, 1245 (2320, 2322), 1246-7 (2322-5), 1248-9 n. 1, 1250-1, 1252-4 (2333-4, 2336), 1256, 1257 (2343), 1261 n. 1, 1262 (2351), 1265-6 (2357), 1266 u., 1276, 1277-8 (2363-4), 1279-80 (2367-8), 1282 (2372), 1287-8 (2382-3), 1290-1 (2387, 2399), 1293-4 (2392-3), 1314 (2418), 1326 (2439), 1330 (2445). (soția sa, Sofia Rákóczy), 1291 (2349).
- Rákóczy** (Sigismund), 1101 (2041), 1288 (2383).
- Rákóczy** (Francisc, principe), 1258 (2345), 1322 (2431), 1501 u. (2834), 1650, 1829.
- Rakonicy** (Ioan, vameș), 1157 (2150).
- Rakos** (câmpie), 450 (838).
- Rakos** (în Secuime), 1322 n. 2.
- Rakos** (Gheorghe Janossy de; Ștefan Stoica, omul său), 187 (341).
- Ralli** (Mitropolitul Dionisie), 740 (1394-5).
- Rama**, 24 (37) și n. 1.
- Ramaz**. V. Ramos.
- Râmnicul-Sărat**. 85 n. 1, 109 n. 1.
- Râmnicul-Vâlceli**, 1595 (2989).
(episcopi:) Inochentie, 1629-31 (3038), 1639-40 (3048-9).
Climent, 1671 (3081).
(episcopia), 1814 (3887).
(Dimitrie săpătorul, conducător al tipografiei episcopale), 1640 (3040). (cărți bisericești), 1742 (3306).
- Râmnicul-Vâlceli** (Stan părcălabul de), 344 (640).
- Ramoz** (Ioan, diac turcesc), 1252 (2334).
- Ranoldt**. V. Iernol.
- Râpa-de sus**, 1426 (2637).
- Rapolt**, 344 (640).
- Rareș** (Petru și Constantin, fiul lui Petru). V. Petru-Vodă (Rareș).
- Răstăci** (sat în Moldova), 1350 (2473).
- Râșca** (mănăstire), 752 (1455). (călugărul «Solim» și Daniil, c. 1600), 752 (1455).
- Râșcov** (lâng), 871 (1736), 1336.
- Râșinari**, 64-5 (112), 72 n., 1518 (2865). (preotul Iacov) 1805 (3429).
- Râșnov**, 183 (333), 278 (503), 509-10 (941), 757 (1475), 1136, 1195 (2239-40), 1200 (2250), 1685 (3114), 1727 (3236), 1728 (3239), 1730 (3243), 1740-1 (3302-3), 1742 (3305), 1798-9 (3386, 3391, 3393), 1802 (3411), 1804 (3422-3), 1806 (3432). (biserica românească a Sf. Nicolae), 1728 (3239), 1741 (3303), 1742 (3305). (juzi:) Martin, 13. Thes, 45 (79). Ioan, 88 n. 6, 97 (172). Gheorghe (1592-3), 711 (1308).
(părgari: Cârste, 1592-3), 711 (1308).
(locuitori: Chrestel), 10 n. 2. (Hanăș), 1818. (Krus și Martin), 8 u. (10). (Mihai), 277-8 (503). (Neguleț), 711 (1308).
(Români), 2581 n. 1.
- Raj** (Gheorghe, căpitan, 1605), 821 (1665), 825. (Gheorghe, om al lui Mateiu Viteazul), 764 (1526). (Ioan, om al lui Mateiu Basarab), 1139-40 (2121). (Mihai

- căpitan al lui Mihai Viteazul), 747 (1442). (Nicolae curtean al lui Alexandru Lăpușneanu), 592 (1102).
Rattinger (Iacob, «provisor» la Gherla), 809 (1652).
Răul-lui-Bărbat (Iacob din), 245.
Ravazdy (Gheorghe), 742 (1407).
Răzvad, 1803 (3416).
Răzvan Aga. V. Ștefan-Vodă (Răzvan), 730 (1338). (Alexie, omul lui), 730 (1338).
Rebentisch (Samuil Francisc, baron; director cameral și în Oltenia), 1642.
Rebra (sat), 158 (239), 415 (și Nicoară din). (Crăciun de, 1551), 481-2 (894).
Rebrișoara (Grigore, fiul popei Petrei), 1053 u. (1974).
Recea (Solomon și Slav de), 124-5 (227).
Rechitova (Căndreș Ianoș și Căndea Laslo), 245.
Reckita. V. Răchita.
Regay (Gheorghe, «teolog» al Bisericii românești unite din Ardeal), 1591-2 (2984), 1593-5 (2986-8), 1596 (2990), 1598 (2993), 1654-5 (3065).
Regensburg, 450-1 (838-9). (dieta din), 40 (69).
Regeny (Paul, 1542), 410 (770).
Reghinul-Săsesc, 66 (115), 141 (256), 376 (709), 519-20 (953), 532 (975), 572 (1057), 800 (1637), 930 (1808), 1104, 1377.
Regius (Ioan, 1514), 225 (407).
Rekasche. V. Săcașul.
Rekete. V. Răchita.
Reuer (Hans, 1639), 1059-60 (1984).
Repafalva (și Mihail Balog de), 356 (666).
Reps. V. Cohalm.
Reteg, 290-1 (530), 314 (579), 322 (598), 381 (719), 543-4 (1000), 550 (1012), 663 (1226), 1237 (2307). (Gheorghe Szász, jude de, 1526), 290-1 (531). (Ioan Orvs, jude de), 301 (552). (Albert Henzel, jude de, 1575), 663 (1226). (plebanul Sigismund), 301 (552). (locuitorii: Ioan Pellio, Petru Henczel, «Kerse Nekyta», Loran, Ianoș Dragian), 663 (1226).
Reussmarkt. V. Miercurea.
Reuwel (Ioan, Brașovean), 10 n. 2.
Revelles (Gheorghe de, secretariu în Moldova), 543 (998), 544-6 (1001-2), 568 (1051), 570, 571 (1055), 575-6 (1064). (omul său Adam), 545 (1002).
„Reweken” (localitate), 277 (502).
Rhaeticus (Ioachim), 580 n. 1.
Rhedei (Francisc), 804 (1642), 824. (altul), 1261 (2349), 1302. V. și Ardeal (vice-Voevozi).
Rhyszus (Ioan, notariu), 524-5 (939).
Ribița (Șerban și Ioan, Voevozi de), 33 (54).
Rivula Dominarum. V. Baia-Mare.
Rod, 716 (1315).
Rodna, 9 u., 72 n., 83-4 (144), 133-4 (242), 247-8 (446), 249 (451), 259 (473), 290 (529), 325 (603), 351-2 (656), 355 (662), 358 (669), 369 (691), 387 (731), 414, 422 (782), 436 (816), 437 (818), 442, 463 (861), 464-5 (863), 467 (867), 477 (886), 481-2 (894), 498 (924), 499, 502 (929), 551 (1033), 572 (1057), 575 (1062), 584 (1085), 588 (1091), 589 (1034), 590 (1097), 591 (1099), 592 (1101), 593 (1104), 630 (1175), 661 (1224), 668-9 (1238), 687-8 (1269-70), 690-1 (1273), 697 (1283-4), 721 (1323), 724, 734 (1360), 738 (1385), 741 (1406), 742 (1409), 761 (1505), 774 (1595, 1597), 792, 830 (1674), 862 (1723), 873-4 (1739), 876 (1741), 888, 915 (1789), 918 (1793), 920, 928 (1805), 929 (1807), 934, 935 (1814), 936-7, 939-40, 973 (1861), 988-9 (1880), 996-8 (1890-1), 1000 (1895), 1007 (1903), 1018-9 (1925), 1059-60 (1984), 1060 (1985), 1079 (2012), 1178 (2199), 1179 (2203), 1193 (2234), 1135, (2304), 1238 (2308), 1289 n. 1, 1395-6 (2565-6), 1402 (2582) și n. 1, 1406 (2594), 1431 (2645), 1474 (2788), 1560 (2938), 1605 (3004), 1682 (3110).
Rodna (Toma, Voevod de, 1479), 102 (181).
Rodna (castelani: Valentin Magnus, Nagy), 102 (181). (Ioan Gechiș), 457-8 (851), 550 (1012).
Rodna (cămărași): Ioan, 387 (730). (Ioan Stroici, 1547-8), 464-5 (862), 469 (870), 477 (887), 479 (889), 481-2 (894) și 481 n. 3, 488-9 (907). (Vasco), 481 (893-4). V. și Teleagă (cămăraș) și (monetari de monete false), 483 (897).
Rodna (vamă și valmeși), 7 u. (9), 8 (9). (Procopie), 7 u. (9). (Ioan Bălan), 1179 (2203).
Rodna (juzi sau birăi): Filip Weiss, 434 (811). Ștefan Diacul (1562), 576 (1066). Tanczy Bartos, 668 (1237), 733 (1351, 1353). (în 1602), 792 (1595). Ștefan Szekeres (1632), 988-9 (1880). Ioan Horat (1696-9), 1462 (2728).
Rodna (preoți): (în 1602), 792. (Gheorghe, în 1707), 1516 (2857). (Mihai, c. 1716), 1684 n. 1.
Rodna (dieci): Francisc, 475 (882). Ianoș, 293 (535), Ioan, 808 (1650).
Rodna («comăndași»: Căpitanul Petru), 1562 (2945).
Rodna (prinși: «Bortu Ișfan»), 1560 (2938).
Rodna (locuitori: sași): Wolfgang Forster bătrânul, 540 (992). Valentin Klein, 723 (1326). Gheorghe Kovács, 997-8 (1891). Ștefan Treyber (și ginerele său Benedict), 521-2 (955). (parohul Mihail Wagner), 723 (1326). (Petru Zak), 742 (1409), 1065-6 (1995).
Rodna (locuitori: români), 241 (439), 1313-4 (2417). (frunțași anume, 1687), 1406 (2694). Andreica, 668-9 (1238). Costin (c. 1601), 784 (1612). «Coșumiliu», 754 (1460). Gavrilce «Ecze», fiul lui «Byressny» (și Mihail, fratele lui), 668 (1237-8). «Lucii Drăgănease», 1383-4 (2537). Stoica Zaharia, 1034 (1946). Vasile a Popei (c. 1716), 1684 n. 1. (stăpânirea lui Petru Rareș), 409. (pretendenții moldovenesci în 1546), 454 (844).
Rodna (fugari în Moldova), 1562 (2945).
Rodna (minele de argint), 83-4 (144), 247-8 (416), 250-1 (454), 259 (473), 408 (709), 409, 414, 418 (776), 540 (992), 548 (1007). (lucrători), 482 (895), 584 (1085).
Rodna (legături cu Bistrița), 711-2 (1309). (cu Cămpulungul), 1462 (2738).
Rodna (pasul), 8 (9).
Rodna (Valea), 83-4 (144), 102 (181), 115 (207), 133-4 (242), 137 (249), 150 (273), 160-1 (295), 249 (451), 259 (473), 271 (495), 481 (893), 572 (1057).
Rodna-Baia («Rodna-Banaïensis») (comitat), 643 (1194).
Rodos, 180 (329), 267 n. 1.
Rodt. V. Rod.
Roguski (ofițer polon), 1390 (2551), 1394 (2563), 1438, (2665), 1441 (2675), 1450-1 (2698-9), 1453 (2703).
«Rola» (localitate), 23 (35).
Roliet (Laurențiu, ofițer), 1034 (1946).
Roma, 1826 u. (4).
Roman-Vodă (Domn al Moldovei), 19 (26).
Roman-Vodă al II-lea (Domn al Moldovei), 55 n. 3.
Roman (pretendent moldovenesc, 1504), 168 (308).
Roman (oraș), 83 (143), 109 (196) și n. 1, 112 n. 1, 117 n. 1, 118 (213), 387 (731), 421 (783), 447-8 (834), 454-5 (845), 470 (871-2), 762 (1507), 764 (1526), 1249, 1445 (2683). (biserica episcopală, făcută de

- Petru-Vodă Rareș, 448 (835) și n. 4, 452 (840), 465-6 (865), 497 (921), 517-9 (951-2). (Ioan Croitorul din 1436), 22 (33).
- Roman** (episcopi): Macarie, 465-6 (865), 482 n. 3. Agafton, 733 (1352) și n. 1, 788 (1623), 1049-50 (1970), 1049 n. 1, 1176 n. 1. Atanasie (c. 1616), 870 (1733).
- «Romania» (Rumelia), 30.
- Romani**, 1800 (3398).
- Români** («Rămăni»), 787 (1619).
- Români** (mercenari în Ardeal), 107-8 (193).
- Românească** (limba: «vulgare walachale»), 14 (16). (conștiința originii romane), 1827. (legea), 659 (1221). (liturghia), 1642. (limba în Biserica ardeleană), 625-6 (1168), 635 (1183). (cărți în — la uniți), 1649 (3062), 1688. (scrisori în — la 1600), 762 (1513), 774 (1595). (la 1652), 1209 (2270). (mărturii ardeleni, 1691), 1442 (2679).
- Romos** (sat), 150-1 (274), 492 u. (915). (Români din), 524-5 (959), 617-4 (1157), 620-1 (1160). («vilicub» Gheorghe Hoschower), 617-8 (1157). («vilicub» Clement), 620-1 (1060). (locuitori: Andreiaș Bucurel), 620-1 (1170). (Foris de), 493. (Petru Haray), 493. (Vinczi Kerestel), 493. (Ianoș Lăzăreanu), 620. (Petre Leb, fiul lui Oprea), 620-1 (1160). (Oprea Parțu), 674-5 (1249-50). (Dimitrie Sârbu), 524. (Matiaș Serpel), 524. (Kerestel Speth), 493. (Ioan Tîrcu), 464 (915).
- Rosenberger** (Grigore, pîrcălab de Cotnari), 330 (612), 387 (731), 391-2 (739-40), 393 (743), 413, 437 (819), 448 (835). (fica sa), 391 (739). (trimesul său Meinhard), 392 (740).
- Rosenzweig** (Oberkriegs-Kommissär), 1572 (2964).
- Rosnyai** (Ioan, 1689), 1414 (2614).
- Roșca**. V. Moldova (Mitropoliti): Grigorie Roșca.
- Roșia** (munte), 246.
- Roșul** (Bejan, boier al pretendentului Dan, fiul lui Dan), 53 (92), 54 n. 1.
- Rotbav**, 1322 n. 2.
- Rotbach**. V. Rotbav.
- Rothbaum**. V. Rotbav.
- Rothenfels**. V. Hofmann (de).
- Rotompan** (Dragoș), 336 (623), 355 (663). (Ionașcu Slugerul, urednic de Câmpulungul Moldovenesc), 915 (1789), 921 (1797), 927 (1804), 969 (1855). (Grigore, omul lui), 915 (1789).
- Rotompănești** (sat), 931 (1809), 1082, 1122 (2074), 1124 (2085), 1402 (2585). (Gavriliță de), 898 (1781). (Ionașco și Mihailă de), 1015 n. 2. (Istrati, hoț din), 969 (1855).
- Rozálya**. V. Rozavle.
- Rozavle** (sat), 1432 (2646).
- Rozgonyi** (Ioan, teaurariu al Ungariei), 17 (23). V. și Secui (comiți ai — lor).
- Rucăr**, 9 n. 4, 8; 10 n. 2, 258 n. 1, 263 n. 1, 264 n. 3, 267 n. 1, 268 n. 1, 734 (1354-5), 1123 (2079), 1152 (2142), 1257 (2344), 1359 (2490), 1366-7 (2499-501), 1414 (2613), 1446 (2688), 1458 (2719-20), 1467 (2756), 1469 (2763), 1472 (2775-7), 1481 (2808, 2811), 1518 (2864), 1520 (2870), 1535 (2908), 1537 (2911), 1733 (3265), 1738 (3288-9), 1799 (3394), 1809 (3451), 1812 (3475).
- Rucăr** (fugari de bir în Ardeal), 1460 (2711), 1461 (2734), 1471 (2777), 1481 (2811), 1711-2 (3181-2), 1713 (3184-5).
- Rucăr** (ispravnici), 1711 (3181).
- Rucăr** (vama), 9, 13, 47 (82), 52 n. 1, 96 n. 4, 1515 (2851). (vameși), 1472 (2777).
- Rucăr** (căpitani: Vasile, 1658), 1279 (2366), 1280 (2370: și Fătul).
- Rucăr** (pîrcălabi, 1677), 1358-9 (2489), 1366 (2500). (Iarca, 1695), 1459 (2725). (Stoica, fost —, 1697-9), 1464 (2744), 1467 (2755), 1469 (2761, 2764), 1470 (2765, 2767). (Coman Ienescu), 1711-2 (3181). (jurați, bătrâni, preoți), 1358-9 (2489), 1366 (2500). (slujitori), 1359 (2489). (comisari pentru furnitura de provizii Imperialilor), 1469 (2761, 2764). (preotul Vlad), 1369 (2507).
- (locuitorii: Oncea), 1207 (2267). (Vlad Stan, 1673), 1359 (2489), 1369 (2507). (Stoica Dulamă, Radu al lui Radomir), 1467 (2755). (Turia Receală ș. a.), 1469 (2761, 2764). (Cur-Roșu), 1470 (2765).
- Rudolf al II-lea** (Împărat), 746 (1435), 789, 792, 799 (1635), 811 (1654), 815 (1658), 818, 822-3 (1665).
- Rueber** (Ioan, căpitan de Cașovia), 655 (1214) și n. 1.
- Rufus** (Mihai, trimes sas în Moldova, 1537), 375 (707).
- Rumelia** (sangeac), 390 (746). (beglerbeg, 1546), 451 (839). (marfă de), 1510.
- Rumâni**, 807 (1649), 1160 (2158), 1200 (2250), 1481 (2808), 1557-8 (2933). (fugari în Ardeal), 1125 (2089), 1148-9 (2137), 1195 (2240), 1458 (2721).
- Runceasa**, 1803 (3416).
- Runcu** (preot, 1642), 1097 (2036). (popa Gheorghe, 1642), 1089-90 (2027). (Mihai din), 1420 (2624).
- Runcul Bistriței**, 1605 (3004). (jude și pîrgari), 1437 (2662).
- Runcul Dornei**, 1377 (2522).
- Rupnowski** (Ioan), 580 n. 2.
- Ruscioe**, 1808 (3445).
- Ruset** (Iordachi Vistierul), 1369 (2504, 2506).
- Ruset** (Luxandra, fiica lui beizadea Iordachi, fiul lui Antonie-Vodă; soția lui beizadea Gheorghe Cantacuzino), 1528 (2890).
- Ruset** (Matei Comisul), 1744.
- Ruși**, 637 (1659), 1176 (2190), 1342 (2458), 1351 (2476), 1381 (2530), 1396 (2567), 1409-10 (2604). (în Ardeal), 1625-6 (3033-4). (satul lor în părțile Jeciului), 813. (spioni), 1251 (2332). (haimanale în Ardeal, dă-tători de foc), 1361-2 (2494). (călugări în Ardeal, 1651), 1198-9 (2247-8). (călugărul Constantin, 1651), 1202 (2255). (în Moldova), 722 (1325). (din Polonia, pradă Moldova în 1678), 1371-2 (2511).
- Ruși** (povestiri despre Vlad Tepeș), 145 n. 1. (răz-bôjii lor cu Turcii, 1769-74), 1736-7 (3276, 3282), 1739 (3293).
- Rusia** (provincie polonă), 526 (961), 630 (1175), 915-6 (1790).
- Ruteni**, 1578 (1069), 1832.
- Ruxanda** (Doamna lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu). V. Lăpușneanu.
- Rwzka**. V. Dobó (Ștefan, de).
- Rwssor** (Ioan, trimes muntean, 1537), 376 n. 1.

- Saan (cetate), 42 (73).
 Saard (Kytthe, localitate), 396 (749).
 Sabiaco (Zabliak, cetate), 100 n. 1.
 Săcădate, 1363-4 (2495), 1605-6 (3005), 1607-8 (3007), 1609-10 (3009).
 Săcel, 287 (522), 1615 (3015), 1805 (3429). (Ioan din), 245.
 Săcele, 121-2 (220), 1557 (2933), 1689 (3122).
 Săceni, 34 (58).
 Sachs (văduva, 1709), 1525 (2886).
 Săcuieni (județ, fugari din — în Ardeal), 1688 (3120).
 Sad (sal), 1605-8 (3005-7), 1610-1 (3010-1).
 Sadova (Iosif arhimandritul, egumen de), 1813 (3495), 1814 (3489).
 Sagan, 1688 (3121).
 Saigiul (Nicolae, căpetenia saigiilor; 1794), 1805 (3429).
 Saint-Amour (regiment imperial), 1567 (2957).
 Sakmar. V. More (Gheorghe, de).
 Sălăgeanul (Constantin, boier muntean în 1658), 1286 (2380).
 Salburg (Gotthard-Henric, conte de), 1488.
 Salzzer (general), 1830.
 Săihă (în; localitate), 1476.
 Săliștea Sibiului, 203 (367), 242 (440), 273 (497), 444 (821), 507-8 (937), 522 (956), 1477 (2791), 1504-5 (2835), 1581-2. (holarul), 716 (1315). (preoți, 1720), 1578 (2984). (fiii lui Alexe Buza), 1165 (2165). (Greff Hannes), 687 (1268). (Simon Minerknier), 687 (1268). (Scaunul), 1500-1 (2832).
 Săliștea Maramurășului, 307 (565), 721-2 (1324). (Nicolae Vlad de), 348-9 (650-1), 351 (655).
 Săliște (?), 694-5 (1279).
 Salva (sat), 661 (1224), 940, 1436 (2659). (preoți: Petru, Lazăr), 792. (preotul Lucaciu, 1672), 1349-50 (2470).
 Salva (dincoace și dincolo), 1605 (3004).
 Sallus (poet sas), 200 n. 1.
 Salzburg (Mateiu de, sol la Petru Rareș al Bistrițenilor), 375 (707).
 Sămbăta-de-sus, 1534 (2900), 1810 (3459).
 Sămbăta-de-jos, 1523 (2876), 1610-1 (3010), 1611-2 (3012).
 Sănătescul (Radu, Cămăraș), 1620 (3021).
 Sănbenedec, 972-4 (1861-2).
 Sandrin. V. Alexandru-Vodă.
 Săndumiltru (localitate), 288 (526), 617 (1155), 661 (1224), 722 n. 3, 1020 (1927).
 Săngiorz (Simborz, Singhiuz), 1605 (3004), 1683-4 n. 1. (superintendentul calvin peste Români: Gheorghe de), 625-6 (1167-8), 627-8 (1170), 635 (1183). (popa Ioan, 1542), 410 (770). (popa Miron din, 1636), 1020 (1927). (cnezi de), 792. (locuitori: Dănișor), 721 (1323). (Ionașcu, c. 1600), 754 (1458). (Ioan Lehaciu), 546-7 (1004). (Luca), 369 (691). (Mateiu, 1551), 481-2 (894). (Toma, 1598), 741 (1406). (iobagi: Gavril), 464-5 (863).
 Săngiorz (Ștefan de, castelan de Beclean), 709-10 (1305).
 Săngiorz („Waschberk“, spălătura de aur, de lângă), 371 (696).
 Săniob, 957 (1837).
 Sănmartin, 1435 (2651), 1660 u.
 Sănmartin (pădure a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1558-9 (2936-7).
 Sămpletrul Bârsei, 11-2 (12, 14), 40 (70), 264 (482), 329 (610), 1103 (2044), 1194 (2238). (Ionașco din, hoț), 969 (1855).
 Sankt-Georg și Pösing (Ioan și Petru). V. Ardeal (Voevozi).
 Sănmiclăușul-Mare, 1786, 1792.
 Săntagata, 111 (199).
 Sântău, 726 (1334).
 Sántha (Ladislau), 1696.
 Sântimre, 1237-8 (2308).
 Sântioan, 490-1 (912).
 Sântioana, 999 (1893).
 Sântul (localitate), 1453 (2705).
 Sapieha (nobil polon), 1266, 1268-70 (2358). (fratele său), 1269.
 Saplonczay. V. Zaplonczay.
 Sărăcin (Freanțul), 245.
 Sărăcinul (munte), 1476.
 Sărăcinul (pădure), 1476.
 Sârbi, 746 (1437), 1726.
 (Stoica, spion, 1541), 401 n. 4. (în Ardeal), 50 (102), 1625-6 (3033-4), 1781-2, 1785. (cu case în Brașov), 1524 (2883), 1528 (2891). (în părțile Orăzii), 1693 u. (serbătorile lor în Ardeal), 1638-9 (3047).
 Sârbi (făgăduieli de libertate ale «Țarului Ivan»), 295 (539). (răscoală în Ungaria la 1527), 296 (540). (c. 1703), 1503.
 Sârbi (mercenari în Ardeal), 308 (567), 436 (816), 801 (1638). (în 1605), 821-2 (1665). (în serviciul imperial, la 1718), 1567-8 (2957-8).
 Sârbi (meșteri), 1461 (2733).
 Sârbi (negustori în Țara-Românească), 1469 (2758).
 Sârbi în Maramurăș. V. și Domba (Ioan de).
 Sârbi în Ungaria, 1291-2 (2391), 1708-9.
 Sârbi (în oastea lui Mihaiu Viteazul), 747 (1442), 748 (1449), 756 (1471), 764 (1523), 765 (1532), 771 (1577, 1580), 772 (1583), 779-80 (1604).
 Sârbi. V. taflă (roșie).
 Sârbi (= Bulgari), 1123 (2077).
 Sârbi (sat), 1694.
 Sârbească (limba, în Biserica Românilor din Ardeal), 626, 639 (1136).
 Sărbînul (munte), 1476.
 Sard. V. Șard.
 Sarkan. V. Șercaia.
 Sarmas. V. Sărmașa.
 Sáros, 263 (481), 419 (778).
 Sárosi, 1096.
 Sárospatak (Sárpatak), 1158 (2153), 1160 (2157), 1245-6 (2322).
 Sărpataki (Martin), 1182 (2214), 1289 (2386), 1525 (2886: aceiași?). (judele Cozma Mandin, al lui), 1182 (2214).
 Sărvar (Tinut), 822.
 Săsarma (localitate), 313-4 (577), 322-3 (598-9), 651 (1206).
 Sas-Sebeș, 59 (102), 74 (186), 90 (156-7), 97 (171), 103-4 (184), 107 (192), 115 (206), 152 (277), 159 (293), 227 (409), 230 (416), 253 (459), 282 (511), 288 (525), 296-7 (541), 327 (607), 329 (610), 330 (613), 333 (618), 335-6 (621-2), 415-6 (772), 450 (838), 473 (878), 484 (899), 504-5 (933), 771 (1578, 1581), 919 (1793), 1115, 1264 (2356), 1275 (2359), 1293 (2392), 1384-5 (2539-40).

- 1502, 1555, 1581, 1585 (2979), 1620-3 (3000), 1767 (3344), 1805 (3429).
- (privilegiu de comerț în Moldova, 1433), 19-20 (26). (primejdie de atac turcesc), 335 (621). (dieta din 1594), 723 (1327). (Iagărul din 1600), 767 (1548), 768 (1557), 769 (1565).
- Sas-Sebeș** (mănăstire și castelani), 335 (621).
- Sas-Sebeș** (juzi: Gheorghe Kizer, Kyzdy, 1553), 429 u. (915), 494 (916).
- Sas-Sebeș** (locuitori: Nicolae Dogarul), 415-6 (772). (Ioan Karkady), 416 (772). (văduva lui Anton Schuck), 416 (772).
- Sas-Sebeș** (Scaun), 1553, 1584, 1586-7.
- Sași** (Universitatea lor), 72 n., 275-6 (500), 917 (1791), 1148-9 (2137), 1483 u. (1817). (mărturie a lor din 1521), 249 (450). (dietă), 402 (760). (posesiuni în 1703), 1498. (românești), 508 (937).
- Sași** (Simon, în 1529), 835 (621). (Sigismund, «Iotru»), 291-2 (531-2).
- Sași** (fapte și întâmplări):
- ogoare stricate de Români, 72 n.
 - la Adrianopol, 74 (128).
 - ridicare pentru războiul (1481), 111 (199), 115 (206).
 - cedarea către ei a Făgărașului, 122 (222), 161-2 (297).
 - dăunați de oastea regală (1497), 148-9 (270-1).
 - cedarea către ei a Miercurii, 166 (305).
 - colonizarea cu ei în Ținuturi românești, 175 (321).
 - plângeri pentru cheltuieli în 1508, 179 (328).
 - cei din Cohalm păgubiți de Români, 195-6 (357).
 - privilegiul lui Radu-Vodă dela Afumați, 263 n. 5.
 - în ceartă pentru Făgăraș (1523), 270 (493).
 - la nunta lui Radu dela Afumați, 287 (522).
 - tulburați de nobili, 288-9 (526).
 - răscumpărare de la Petru-Vodă Rareș, 316 (583).
 - pagube în 1541, 396 (749).
 - jalbă către regele Ungariei (1542), 410 u. (771).
 - pace cu Făgărașul, 467-8 (868).
 - plângeri contra Românilor la regele Ștefan Bathory, 692 (1275), 693 (1277).
 - juzi la Brașov și Mihai Viteazul, 762 (1509).
 - alte legături cu Mihai Viteazul, 772 (1588), 773 (1595).
 - legături cu Gheorghe Basta, 789 u. (1624).
 - prădați de Ardeleni în 1604, 813.
 - tratatul cu Constantin-Vodă Movilă, 841 (1688).
 - dijma păstorilor confiscată de Radu-Vodă Șerban, 850-1 (1701).
 - uniți cu Radu Șerban, 850-1 (1701).
 - scădere ca număr în folosul Românilor, 1363-4.
 - privilegii noi, 1540 (2915).
 - în chestia zloților, 1579.
 - plângere către Împărat în chestia dijmii ostașilor români (1706), 1511-2 (2846).
 - plângere către Guvernul ardelean (1711), 1550 u. și satele pustii (1718), 1566-7 (2956).
 - intervenție pentru Bistrița, 1568 (2958).
 - adresă către teologul Bisericii românești unite, 1591-2 (2984).
- Sași și oastea Ardealului**, 159 (292), 164 (302), 177 215 (386), 344 (640), 352-3 (658), 385 (728), 403 (759), 405-6 (763), 426 (789), 530, 541 n. 1, 1039 (1953), 1058 (1982). (la 1529), 325 (603) 327 (607). (la 1600), 764 (1525). (la 1620), 891 (1760). (strajă), 1454.
- Sași și taxa, cenzul lor**, 209 (377), 210-1 (380), 219 (395), 242 (441), 247 (446), 262 (479), 377 (711), 1512 (2846). (în 1600), 764 (1524, 1526).
- Sași în țările noastre: în Moldova**, 204 (368). în Țara-Românească (cu slujbă), 1686 (3116).
- Sasului** (Pădurea, în Maramurăș), 637.
- Sătmar**, 572 n., 726 (1334), 732 (1347), 993 (1885), 1151-2 (2140-1), 1154 (2145), 1684 n. 1, 1773 (3352).
- Sătmar** (comitat), 1766-7 (3343), 1772, 1773-4 (3352).
- Sătmar** (vice-căpitan în 1654), 1250 (2329).
- Satubarbă** (protopopul Popovici), 1660 (3069).
- Satulung** (ardelean), 1455 (2721), 1471 (2772), 1730 (3243). (preotul Stan, 1699), 1472-3 (2778, 2780). (fălnogiu), 1977 (2793).
- Satunou** (în Ținutul Bistriței), 113-4 (204).
- Sava** (Armașul Mihaiu), 746 (1436).
- Sava** (Logofăt, secretariul lui Mateiu Basarab), 109 (2029), 1132-3 (2110), 1135 (2114), 1137-8 (2116). (omul său Ioan Diacul), 1133 (2110).
- Sava Moldoveanul** (1529), 346 (645).
- Săvârșin** (localitate), 1758 (3331), 1771 (3351).
- Saxonia** (August de, rege al Poloniei). V. Polonia (regele August).
- Saxonia** (cardinalul de), 1830.
- Sayo**. V. Șieu.
- Scăleni**, 1672 (3084).
- Scanderbeg**, 63 n. 1.
- Scardona** (episcopul Francisc), 5 (5), 1826 (3).
- Schässburg**. V. Sighișoara.
- Schellenberg**. V. Șelimber.
- Schender-Pașa**, 869 (1732), 884 (1751).
- „Scheperczen”** (localitate), 457 (905).
- Schephan** (loc de pelerinagiu), 309 (568).
- Schetray**. V. Șendrea.
- Schiken** (Gheorghe-Frederic), 1527 (2889).
- Schll** (Francisc, conte de), 1775 (3354).
- Schlmi-Ceauși** (în Țara-Românească la 1660), 1325 (2435).
- Schneewelss** (Petru), 1181 (2210).
- Schobel** (Francisc). V. Bistrița (notari).
- Schoder**. V. Basarab-cel-Mic (om: Tudor).
- Scholtz** (Martin, corespondent al Bistriței), 1048 (1968).
- Schorser** (Gheorghe, căpitan de hotar), 690-1 (1273).
- Schulz** (director al vămilor Ardealului, 1760), 1715 (3198).
- Schwanser** (căpitan, 1717), 1566 (2955).
- Schwantz** (căpitan la Turnu-Roș), 1571 (2963).
- Schwarz** (Frederic, căpitan), 247 (445).
- Scidnowski** (Paul), 580 n. 2.
- Sclimoiul** (munte), 1477 (2791).
- Scriba**. V. Dieci.
- Sculi** (boier al lui Nicolae-Vodă Mavrocordat), 1604 (3002).
- Scurtele** (munte), 246.
- Scurtelor** (Cracul, munte), 246.
- Scur** (munte), 246.
- Sebenico** (Antonie, episcop de), 5 (5), 1826 (3).
- Sebessy** (Gheorghe, om al lui Petru-Vodă Rareș), 428 (795). (Nicolae), 1107-8 (2050).
- Sebeș** (Sas—?), 920. V. și Sas-Sebeș. (de la Criș), 1617 (3017).
- Sebeșel**, 1555, 1563-4 (2951-2).
- Sebeșul-de-Jos**, 1476, 1590 (2983).
- Sebeșul-de-sus**, 1475 (2791), 1476.

Secaş (râu), 246.

Secătura — Ruştorului, 1683.

Secul, 24 (38), 79, 96 n. 4, 138 (250), 141 (355), 148 (270), 165 (304), 166 (303), 195-6 (357), 199 (361), 201 n. 1, 205 (370), 255, 267 n. 1, 277 n. 1, 308 (566), 311 (573), 313 (576), 320-1 (594-5), 325 (603), 326 (605), 327 (607), 338 (627), 345-6, 354 (600), 357 (667), 379 (714), 396 (749), 402 (760), 405 (762), şi n. 1, 425 (778), 426 (789), 484 (900), 495 (1957), 506 (935), 581 (1076), 645 (1196), 648 (1202), 664, n. 1, 747 (1440), 771 (1576, 1578, 1580), 772 (1588), 821-3 (1665), 849 (1700), 920 (1784), 979, 987 (1878), 990 (1882), 991 (1883), 1039 (1953), 1231, 1269-70, 1283 (2374), 1286 (2378), 1300 (2400), 1475 (2791), 1499, 1524 (2880), 1667 (3074). (de la Murăş, puşcaşi), 803 (1640), 813, 405 (1762) şi n. 1. (pedestri, la hotar), 1189-90 (2228). (tălhari ai lui Gherghel), 1425 (2634). (brigada de graniţă), 1810 (3463). (iobagi între), 1499. (export de cai în Țara-Românească), 169 (312).

Secul (coniți): Mihail fiul lui Solomon, 10-1 (11), Mihail Jakch, 16-7 (22-3), 20 (27), 21-2 (32), 23-4 (36), 26 (41).

Henric Tamassy, 24 (37), 25 (39).

Renulius, 40 (69).

Osvald Rozgonyi, 47 n. 1.

Ioan de Laballan şi Ladislau de Pakws, 52-3 (91). (Albert de Istenmező, 58 (99).

(alții), 72, 169 (312). V. şi Ardeal (Gheorghe de Bykal, vice-Voevod), Bebek (Emeric), Banffy (Wolfgang). Kanisza (Ştefan de), Nadasdy (Mihail).

Secul (bătrâni şi căpitani), 59-60 (103).

Secuime (cele Trei Scaune), 67 n. 7, 98 n. 3, 107 (192), 140 (225) 243 n. 1, 261 n. 1, 331 (595), 345-6, 536 (985), 615 (1152), 641 (1190), 642 n. 2, 692-3 (1275-6), 1134-5 (2112), 1685 (3114).

Seeborg (Hofrath von), 1700-1.

Segesd. V. Şaeş.

Seghedin (sangeac de, 1550), 478.

Segna (Leonard, episcop de), 5 (5), 1826 (3).

Segsárd (lupta de la), 327 (607).

Seldi-Paşa (1661), 1310 (2413), 1312.

Sellern (Ioan-Frederic, baron de), 1525-7 (2886).

Selim I-ju (Sultan), 214 (386), 232 (423), 239 (435), 240 (438).

Selim 2-al II-lea (Sultan), 629 (474), 646-7 (1199), 651 (1207), 657 n. 1, 670-1 (1243), 672 (1245).

Selim (fiul Sultanului Soliman-cel-Măreţ), 512 n. 1, 542 (996) şi n. 1.

Selkye. V. Şeica.

Selmeczbanya, 824.

Semenic (munte), 1790.

Semendria, 88 (152), 134 (243), 139 (253), 166 (306), 222 (402), 239 (435), 377 (711) şi n. 1. (Sangeac), 395 (746). (În 1550), 478. (Mehemed-beg de), 394 (746).

Semlenfalva. V. Szekély (Moise, de).

„Senger“ (castel căzăcesc), 1334.

Senk. V. Şinca.

Senk (Iacob de), 16 (23).

Sennyey (Pangratie), 689 (1272), 742 (1407), 743 (1410), 1414, 800-1 (1637), 1811-14 (1655-6).

Sepsi (Scaun secuiesc), 59 (103), 138 (250), 1478. (şpani de), 458 (852).

Seraphin (Gheorghe, notariu, secretariu), 501 (927), 539 (990), 578 (1069).

Serbia, 62-3 (109). (Despotul Gheorghe Brancovici), 30, 37 (64). V. şi Sărbii.

Serdari: în Moldova: (1660), 1295. (1684), 1390 (2554).

Serdari: în Țara-Românească: Barbu (1760), 1715 (3199). Ilie (1825), 1814-5 (3492-4). Alexandru, 1690 (3127). Toma (1792), 1801 (3402).

Seredy (Ştefan), 1181 (2210).

Seres, 1808 (3445).

Seresli (Ladislau), 1672-4 (3087-8).

Severin, 117 n. 1, 134 n. 3, 223-4 (404-5), 272 n. 1, 276 (501) şi n. 1, 278-9 (505), 282 (511). (Banat), 5 (5), 1826 (3). (Banul). V. Bela (Barnaba de).

Sf. Ladislav, 1827.

Sf. Paraschiva, 1060-1 (1986-8) şi n. 1.

Sibüel, 507-8 (937), 1582-3 (2977).

Sibüu, 34 (59), 919, 1100-1 (2040), 1445-6 (2686), 1448 (2693), 1574 (2970), 1585-7 (2979), 1596-7 (2990-1). (bazarul, «myropolium»), 200 n. 1. (piaţa Măcelarilor), 1587 (2979). (biserica cea mare a Saşilor, Sf. Cruce a Predicatorilor), 179 (361), 198, 200 n. 1. (mănăstirea şi călugării), 1635 (3044), 1797 (3375). (turnul), 237 (433). (*Hauptwacht*), 1595 (2989). (Arsenal, magazii imperiale, manutanţă), 1508 (2800), 1595 (2989). (casa Sighişoarei), 1587 (2979). (casa lui Kissling), 1587 (2979).

Sibüu (împrejurări istorice):

prăzi de oaste ardeleană (1432), 16-7 (23).

privilegiul de comerţ moldovenesc (1433), 19-20 (26).

ajutorul avut de Ioan Hunyady contra Turcilor, 43-4 (76).

ordin al regelui Matias pentru a nu fi supărat Vlad Tepeş, 48-9 (84).

privilegiul de comerţ al regilor Ungariei, 51 n. 3. regele Matias în—, 64-5 (112).

averi moldovenesti la (1467), 72.

luarea Amlaşului, 72 n.

îndeamnă la luptă contra Turcilor (1471), 76 (132).

relaţii cu Vlad Tepeş în a doua Domnie, 84-6 (146-8).

privilegiul de comerţ în Țara-Românească, 85 n. 1.

cearta cu Basarab-cel-Mare, 87-8 (151).

atac turcesc în 1479, 105 n. 1.

apărarea de Turci în 1481, 111 (199).

ameninţări turceşti în 1481, 111-2 (200, 202).

relaţii cu Basarab-cel-Mic, 112-3 (202).

ştiri false despre Turci, 132-3 (240).

plan de atac al Turcilor, 138 (251).

tulburări ale Românilor din Scaun, 146 (266).

Mircea, fiul lui Mihnea-cel-Râu, la—, 189 n. 4, 209 (378).

Voevodul Petru de Skt.-Georg la—, 197-8 (360).

relaţii cu Vlăduţ-Vodă, 206 (372), 207 (374-5), 212 (383).

pace cu Basarab-Vodă Neagoe, 221 (401).

plângere pentru piei, 224-5 (406).

pribegi în 1522 la—, 263 n. 1.

privilegiul regal pentru mărfurile de peste munţi, 269-70 (492).

Doamna Miliţa la, 271 (494).

ceartă cu dregătorii Făgăraşului, 275-6 (500).

împrumut contra Turcilor, 282 (512).

- nunta la—a lui Radu-Vodă de la Afumați, 286-7 (521-3).
- Ioan Zápolya la (1526), 287 (523), 289 (527). (a doua oară), 382 (721).
- Adunare de oști la 1527, 296-7 (541).
- primejdia turcoască la 1527, 297 (543).
- conferința din 1529, 325 (603).
- lagărul de la (1529), 326 (605).
- paza orașului (1529), 333 (618).
- amenințat de dușmani (1529), 335 (621).
- atac muntean (1529), 344 (640), 346 (644).
- Nicolae Gaudy în, 357 (667).
- frică de Turci, 379 (713).
- cerere de împrumut a lui Petru Rareș, 400 (756).
- amenințări turcești (1541), 401 (757).
- pregătirile lui Petru Rareș contra orașului, 416-7 (773-4).
- rânduiala de negoț pentru Români și Greci, 439 (822).
- primejdie de atac turcesc în 1547, 461-2 (858), 462-3 (860).
- raport către regele Ungariei în 1555, 515 u. (950).
- pribezi la, 553 (1017).
- hotărâre privitoare la Românii din Orăștie (1574), 658-9 (1219).
- cererea de schimbare a locului de depozit al mărfurilor, 666-7 (1234).
- depozit de locuri scumpe, 742 (1407).
- adunare de trupe în 1599, 743 (1414).
- relații cu Mihai Viteazul, 744 (1418), 758 (1482), 760 (1494), 761 (1504), 765 (1534), 766 (1536), 770 (1574).
- lagărul de la — din 1600, 772 (1586).
- jurământul Sașilor către Constantin-Vodă Movilă, 841 (1688).
- Radu-Vodă Șerban la —, 849-50 (1700).
- Gabriel Báthory la —, 850-1 (1701), 854-5 (1706), 857 (1711).
- pustiirea de Turci și Tătari, 888.
- legături cu Turcii la 1621, 919 (1793).
- Tătarii lângă Sibiiu (1621), 923-4 (1801).
- Ioan Kemény spre —, 1313 (2415).
- Tătarii la —, în 1663, 1321 (2429).
- dieta din 1691, 1441 (2676), 1442-3 (2678).
- generalul Veterani în, 1447-8 (2692).
- arătarea către Guvernul ardelean pentru văcărit (1708), 1521 (2871).
- adunare generală în 1709, 1526.
- călcarea hotarelor din Țara-Românească, 1541-2 (2917-9).
- dieta din 1722, 1552.
- boieri munteni la (1717), 1563 (2950).
- beizadeaua Gheorghe Cantacuzino la —, 1565 (2954).
- plângeri ale orașului în 1722, 1595-6 (2989).
- licitarea averii lui Mihail Apaffy, 1613 (3013).
- dieta din 1736, 1666-7 (3074).
- Sibiiu** (juzi, în ordinea cronologică):
- Iacob (1433), 19-20 (26), 39 n. 2.
- Osvald, 44 (76), 47-8 (82).
- Nicolae Rwz, 68 (119).
- Toma Altenberger, 81-2 (140), 86 (147-8).
- Gheorghe Chwkas, 132-3 (240), 145-6 (265).
- Ioan Agotha (1500-1510), 151 (275), 198, 199 (361), 204-5 (369)).
- Mihail (1508), 183 (333).
- Ioan Lwlay (1509), 189 (345). V. și Lulay (Ioan).
- Ioan Zabo (1510), 197 (359).
- Mihail Kroner și judele regal Mihail Hegyes, 263 (481).
- Marc Pemflinger (1526), 288-9 (526).
- Matiaș Ambruster (1529), 272 (496), 209 (528), 310-1 (571), 325-6 (603), 403 (760), 447 (832). (fiul său Tobia), 438 (820).
- Ștefan Clessner, Klezer (1531), 363 (678), 365 (684).
- Petru Haller (1545-52), 444-5 (829), 452 (840), 467-8 (868). V. și Haller (Petru).
- Ioan Veress (1548), 467-8 (868).
- Andrei Byrkner (1553), 495 (917).
- Ioan Veress (1555), 515 (950).
- Augustin Pellio (1555, 1558-90, 1582), 515 (950), 536 (985), 542 (996), 575 (1063), 577 (1068), 595 (1107).
- Gheorghe Doliator, 516.
- Simon Miles (1575), 662-3 (1225).
- Albert Huet sau Sűvegh (1598, 1800), 741 (1404), 755 (1466), 767 (1550).
- Gallus Lutech (1604), 816-7 (1661).
- Mihail Lutsch (1620), 886 (1753).
- Valentin Frank și Mihail. Szentagathay (1640), 1067 (1997).
- Ioan Sachs von Harteneck (1699), 472-3 (2779).
- Andreas Deutsch (1705, 1715), 1508 (2840), 1558-9 (2937).
- Gheorghe Werder (1722), 1593-4 (2986-7).
- Sibiiu**: jurați: Nicolae Argintarul, 81-2 (140).
- Sibiiu**: judecători: M. F. Leonhardt, 1639-40 (3048).
- Sibiiu**: notari: Ioan 16 (21).
- Sibiiu**: dieci: Grigore (1510), 207 (374).
- Sibiiu**: «familiares»: Laczko, 176 (325).
- Sibiiu**: medici, 562-3 (1036). (Andrei), 563 (1037). (Francisc), 180 (329).
- Sibiiu**: comandanți: Iosif, baron de Platz, 1678 n. 2, 1679-80 (3103).
- Sibiiu**: (locuitori în ordine alfabetică):
- Argintarul (Celestin), 236-8 (431, 433), și 238 n. 1, 249 (450), 368 n. 1. (Ioan), 236-8 (431, 433).
- Armbruster (Gheorghe și Cristofor), 438 (820), 445-6 (832). Auner (Petru), 536 (986).
- Barth (tipograful Ioan), 1629-31 (3038), 1639-40 (3048). Bauzner (Ecaterina, văduva lui Mihail Fodor), 1348-9 (2459). Byrkner (Andrei), 515 (950).
- Cementarius (Ioan), 514 (949). (Chirca), 133 (241).
- Curelarul (Grigore), 368 (688).
- Dobos (Ioan), 886 (1753).
- Engedy (Luca), 755 (1466). Eötvös (Petru), 378 (712).
- Fabritius (Luca, 1720), 1583 (2798). Farkas (Iacob), 445-6 (832). Flessner (Ioan), 249 (450).
- Fodor (Mihail), 1348-9 (2469). Frencz (1488), 130 (285).
- Gaspar (1433), 19-20 (26). Giuvaergii (Coloman, 1640), 1067 (1997).
- Hegyes (Mihail), 410 (771). Henlyn (Ladislau), 60-1 (105). Hok (Petru), 183 (333).
- Ioan (1433), 19-20 (26).
- Kiffer (Anton), 1596-7 (2990-1). Kyllhans (Ioan), 287 (523).
- Listius (Cristofor), 492 u. (915), Lukitel (Ioan),

- lă (21). Lutsch (Gaspard; mama lui), 886 (1753).
- Olaz (Toma, c. 1490), 151 (275).
- Philippi (Gheorghe), 488 (906). Pietrari, 240 (497).
- Ponzler (Matias), 515 (950). Proll (Nicolae; și soția), 146 (265), 152-4 (279-81).
- Rapolthy (Matias), 443 (827).
- Scherer (Ioan), 455-6 (832). Servatius (1522), 259 (473). Süvegh (Gheorghe), 410 u. (771). Sutor (Valentin), 515 (950). Szabó (Andreiș), 410 u. (771). Szász (Iacob, 1721), 1580, 1582-3 (2977).
- Tâmplari, 282 (512). Tatar (Martin), 188 (343).
- Varga (Valentin), 541 (995).
- Werder (Gheorghe, 1720), 1581. Witsch (Cristofor), 1629-31 (3038), 1639-40 (3048-50). V. și Italieni (Cristofor).
- Sibiu** (Camera regală: «Camera cements»), 250 (454), 259 (473), 278-9 (505), 446. (Nicolae Proll, camerariu), 146 (265) (altul), 275 (500).
- Sibiu** (monetari), 33 (54-5), 171.
- Sibiu** (cenz și dajde), 758 (1482). (în 1600), 761 (1505).
- Sibiu** (negoț): Monopolul din 1382, 2-3 (3). (cu bălciul din Cetatea-de-Baltă), 155-6 (284). (cu Hațegul și Inidora), 6-7 (8). (cu Țara-Românească), 3, 4 n. 1, 5-6 (6-7), 111-2 (199), 126 (230), 140-1 (254-5), 169 (312), 171, 234 (427). (exportul de grâu în), 207 (375). (păstori din Ținut în), 1692 (3131). (Grec prins la), 144 (262). (negustori orientali), 512-3 (946). (negoț cu piei), 640 (1188). (judecăți mixte), 154-5 (281-2), 299 (548).
- Sibiu** (hotar, și afaceri de, în 1704), 1475-7 (2791), 1505-6 (2037).
- Sibiu** (partea sa în oastea ardeleană), 177, 205-6 (370-1, 373), 208-9 (376-7), 222-3 (403), 262 (379), 276 (501), 278 (504), 282 (511), 294 (537), 296 (540), 312 (574), 406-7 (765), 422 u., 480 (891) 507 (936), 523 (957). (valoarea militară a orașului), 1502. (cvarțirele Imperialilor), 1550, 1595 (2989).
- Sibiu** (ca reședință a Guvernului ardelean), 1467-8 (2757), 1502, 1506-7 (2838), 1508-9 (2840, 2842), 1523 (2876), 1529, 1537 (2911), 1539 u., 1572 (2964), 1614-5 (3015), 1644, 1645-6 (3055, 3057), 1649-52 (3062), 1666-7 (3074), 1675 (3093), 1761-2 (3338), 1763 (3340), 1767-8 (3344).
- Sibiu** (vama), 1584, 1585-7 (2979), 1589 (2982). (casa vămii), 1585 (2978). (vama nouă), 63-4 (110).
- Sibiu** (legăturile sale):
- cu Alexandru-Vodă Lăpușeanu, 496 (919), 522-3 (957).
 - cu Guvernul ardelean, 1624 (3031), 1630-2 (3040), 1632 u. (3042), 1663-4 (3070), 1686-7 (3117).
 - cu Acațiu Barcsai, 1291-2 (2391).
 - cu Basarab-Vodă cel Mare, 92 (161).
 - cu Cristofor Báthory, 662-3 (1225).
 - cu Bistrița, 451-2 (839-40), 453 (843), 461-3 (858-90), 530, 536* (985), 540-1 (993) și 541 n. 1, 542 (996), 548 (1008), 563-4 (1038-9), 573 (1058), 577 (1068), 579, 595-6 (1107-8), 886-7 (1753-4), 1361-2 (2494), 1384-5 (2539-40), 1442 (2679), 1603-4 (3001).
 - cu Bogdan-Vodă Orbul, 174 (319), 175 (322), 205 (370).
 - cu Constantin-Vodă Brâncoveanu, 1508-9 (2842), 1518-20 (2865, 2867), 1522 (2872), 1542-3 (2918-9).
 - cu Brașovul, 461 (857), 462-3 (860), 536-7 (986), 771 (1580), 1283-4 (2374), 1518 (2864), 1519 (2866), 1601-2 (2998), 1676 (3095).
 - cu Căinenii, 1570 (2961).
 - cu Împăratul Ferdinand I-iu, 506-7 (936).
 - cu Ignățiu Haan, 1556-7 (2932), 1583-5 (2978).
 - cu Iliș-Vodă Rareș, 454 n. 2.
 - cu nemesii din Inidoara, 1576 (2971).
 - cu Macskási, 1587-8 (2980).
 - cu Gheorghe Martinuzzi, 455 (846), 484 (900).
 - cu Mediașul, 480 (891), 772 (184), 1572-3 (2965).
 - cu Miercurea, 716 (1315).
 - cu Mihnea-Vodă-cel-Râu, 182 u., 188-9 (343-4).
 - cu Mihnea al III-lea, 1285 (2377).
 - cu Milița Doamna, 408 (768).
 - cu Mircea-Vodă Ciobanul, 492 (914).
 - cu satul Mohul, 1609-10 (3009).
 - cu Ana Nadasdy, 1466 (1860).
 - cu Orăștia, 1563-4 (2951-2).
 - cu episcopul Palachi, 1607-8 (3007).
 - cu Petrașcu-Vodă cel Bun, 511-2 (945).
 - cu generalul Rabutin, 1505-6 (2837).
 - cu Radu-Vodă cel Mare, 149 (272), 176 (324-5).
 - cu Radu-Vodă Bădica, 277 n. 1.
 - cu Radu-Vodă de la Afumați, 272 n. 1, 273 n. 1, 283-4 (514-5), 286 (520).
 - cu Radu-Vodă Iliș, 490 (910-1).
 - cu Gheorghe Rákóczy I-iu, 1667 (1997).
 - cu Gheorghe Rákóczy al II-lea, 1143 (2125), 1291 (2390), 1294 (2393).
 - cu „teologul” Gheorghe Regay, 1593-4 (2986-7).
 - cu Săcădatele, 1609-10 (3009).
 - cu Sas-Sebeșul, 771 (1581).
 - cu Sighișoara, 463-4 (862), 617-8 (457), 620-1 (1160), 1039 (1953).
 - cu generalul Stainville, 1504-5 (2835), 1558-9 (2936), 1571-2 (2963).
 - cu Ștefan-cel-Mare, 147-8 (269).
 - cu Ticușul-Românesc, 486-7 (904), 961-2 (1843).
 - cu Turnul-Roșu, 362-3 (678), 365 (684), 1513-4 (2848), 1541 (2916), 1556 (2932), 1570-1 (2962).
 - cu Vlad-Vodă Călugărul, 47-8 (82).
 - cu Vladislav-Vodă I-iu, 39 (67).
 - cu Vladislav-Vodă al II-lea, 281 n. 1.
 - cu Ioan Zápolya, 289 (257).
 - cu Ioan Sigismund Zápolya, 553 (1017), 575 (1063).
- Sibiu** (Scaunul), 1500-1 (2832), 1584, 1588 (2979), 1586-7, 1588 (2980). (posesiuni), 1498. (Români în ele), 1476, 1518 (2865), 1580 u. (Sași), 1518 (2865).
- Sibrik**. V. Jibert.
- Siena**, 16-8 (23-4).
- Sighetul Maramurășului**, 102 (181), 119-20 (216), 307 (565), 348-9 (650-1), 360-1 (673), 367 (687), 466-7 (867), 538-9 (989-90), 552 (1006), 572 (1056), 686 (1267), 791 (1626), 874-5 (1740), 881 (1748), 976, 1254-5 (2337), 1557. (Anton de). V. Maramurăș (vice-spani) și Anton Váss (de Sighet).
- Sighișoara**, 50 (88) și n. 9, 93 n. 2, 109-10 (197-8), 121 (219), 132-3 (240), 139 (253), 155 (283), 222 (402), 238 (434), 263 (481), 273 (498), 300-1 (550), 312 (574), 319 (591), 320 (594), 336 (622), 345 (642), 348 (649), 364 (682), 377 (711-2), 396 (749), 398 (753), 399-400 (754), 472-3 (877), 484 (900), 524-5 (979), 617-8 (1157), 620-1 (1160), 640 (1187), 646 (1198), 652 (1208), 665 (1231), 789, 821 (1665), 858 (1713), 888, 963 (1845), 1032 (1943), 1047 (1966), 1288

- (2383), 1289 (2384), 1294 (2393), 1362, 1437 (2664), 1502, 1584.
- Sighișoara** (amenințată de Petru Rareș), 348 (649). (dieta din), 300-1 (550).
- Sighișoara** (juzi): Paul Bolkach (1542), 410 u. (771). (în 1550), 480 (891). (Bartolomeiu Litteratus, „vilic“), 618. (în 1599), 742 (1407).
- Sighișoara** (monetăria), 28 (45), 29 (47).
- Sighișoara** (locuitori): (Elisaveta, văduva lui Matiaș Tischler), 463-4 (862). (Gheorghe sau Grigore Kezler), 517-8 (951), 520 (954). (Mateiu Magyary), 620. (Marcu), 409. (Valentin Moldvay), 618, 620. (Ladislau Nemes), 618. (Mihail Roman), 517-8 (951), 520 (954). (Anton Rosenayer), 399-400 (754). (Grigore Sellator), 399-400 (754). (Briccius Sutor), 618, 620. (Ștefan Zackman), 399-400 (754). (Ioan Zewch), 511-2 (945).
- Sighișoara** (contingent militar), 348 (649).
- Sighișoara** (relații):
cu Bistrița, 919 (1794).
cu Sibiiul, 463-4 (862), 488 (906), 1039 (1953). (casă în Sibiiu), 1587 (2979).
- Sigismund** (Împărat și rege al Ungariei), 3 u. (4) și 3 n. 1, 4 u. (5) și 4 n. 1, 5 u. (6) și 6 n. 1, 10 u., 14-5 (16-9), 16-8 (22-4), 21 (30-1), 22 (33), 23-4 (36-7), 33 (56), 51 n. 3, 1081.
- Silesia**, 1528 (2891). (postav de), 8 (9), 9, n. 3.
- Siliștra**, 147 n. 2, 396-7 (750), 739 (1392), 1808 (3445). (Pașa de, 1658), 1286 (2378).
- Simgiorz** (Iliș de, 1683), 1383 (2535).
- Simonis** (Ioan, notariu al Universității Sașilor), 961-2 (1843).
- Sintion** (și „cuțul“, judele, de la Ocnă), 1436 (2660).
- Sina** (localitate), 1257 (2343), 1581-2.
- Sinadină** (fiul Capetanului; „Zidradin“), 89 (154) și n. 5, 106 n. 1.
- Sinaia** (mănăstire), 1676 (3096), 1812 (3474). (Damaschin, egumen), 1809 (3452). (altul), 1798 (3383). (han), 1798 (3383). (carantină), 1742 (3308).
- Sirep** (munte), 718 (1318).
- Siretiu** (târg), 754 (1460), 856 (1710), 971 (1859). (locuitori: Toma Efan și Ionașco, c. 1600), 754 (1460).
- Siretiu** (râu), 1 (1), 771 (1579), 1225 (2292), 1229.
- Sirmiu**, 385 (727), 1736 (3273). (episcopul Toma de), 1826 (3).
- Sirtchoiu**, 214 n. 2.
- Siștov**, 1808 (3445, 3447).
- Skarnsky** (staroste), 736 (1373).
- Skerber** (contele Francisc) 1757-8 (3330, 3336).
- Slatina** (oraș muntean), 88 (152), 138 (250), 254 n. 1. (vama dela), 2 (1).
- Slatina** (mănăstire), 526 (962) și n. 2, 595 n. 1, 610 (1139), 629 n. 1, 786 (1616), 897 (1770), 967 (1852) și n. 1, 1099 (2038), 1424 (2632), 1427 (2638), 1428-9 (2640), 1431 (2644). (sfințirea ei), 549 (1010). (egumenul Galerie, c. 1650), 786 (1616), 1176 (2192). (egumenul Grigorie, 1690), 1423 (2630). (egumenul Partenie), 897 (1770), 967 (1852).
- Slăvescu** (Tudor, copil de casă), 1690 (3127).
- Slavone** (acte), 10 (10). (cărți sfinte), 1109, 1742 (3306).
- Slavonia** (Bani). V. Bubek.
- Sliven**, Zlivin, 1710 (3178), 1713 (3190), 1739 (3294), 1808 (3445, 3448), 1809 (3450-1).
- Slugeri** (Semca în Țara-Românească; c. 1770), 79 n. 3.
- Smil**. V. Ismail.
- Smirna** (Mitropolitul Serafim), 1736 (3273).
- Soklos**, 196 n. 2.
- Soklosy** (Petru, castelan de Deva), 152 (277).
- Smolensk**, 998 (1892).
- Sniatyn**, 856 (1710), 1176 (2190), 1397-8 (2571), 1444 (2682), 1978 (1862). (pod-starostele de), 1397 (2571). (bălcuul dela), 1105-6 (2047).
- Sobell** (Francisc), 1078 (2011).
- Sobieski** (Halmanul și regele Ioan), 1365 (2497), 1389 (2550), 1394 (2563), 1396 (2569), 1399 (2576), 1400-1 (2580), 1404 (2590), 1408 (2598), 1410 (2606), 1411 (2607-8), 1444-5 (2682-3), 1446 (2687), 1447 (2691), 1470 (2770).
- Soborsin**. V. Săvârșin.
- Socol** (Vornic muntean; și familia). 490-1 (1912), 491 n. 1, 508 (938), 512 n. 1, 535 (984). (Radu fiul lui), 535 (984). (Ioan Banul, omul său), 508 (938).
- Socol** (Clucer muntean; din Cornățeni). 1123 (2079), 1124 (2084), 1129-30 (2102), 1195 (2240), 1197 (2243), 1200 (2250). (fiul sãn Ienachi), 1195 (2240).
- Sofalva**. V. Șomfalău.
- Sofia**, 28 (48). (sangeac), 394 (746).
- Sohodol**, 1574 (2968).
- Soldas** (Lazăr, om al Voevodului Ștefan Báthory) 119 (214).
- Soliman-vel-Mareș** (Sultan), 243 (443), 248-9 (449), 251 (455), 254 n. 1, 257 (469), 258 (471), 267 n. 1, 273 (498), 288 (524), 303 (554), 315 (582), 317 (585), 318 (590), 325 (606), 331 (614), 343 (636-7) și n. 1, 344 (640), 346 (644), 377 (711), 378-9 (713-4), 388 (734), 389 (735), 392 (741), 394-5 (746-7), 396-7 (751), 401 (756), 404-5 (762), 407 n. 4, 416 (774), 420 (779) și n. 2, 437 (818), 439 (823), 440 n. 1, 445 (831), 449-51 (837-9), 452 (840), 459 (853), 461, 462 (859) și n. 3, 478-9 (888, 890), 480 (891), 482 n. 3, 495 (917), 506, 507 (936), 510 (942), 515 (950), 518 (952), 522-3 (957), 530, 540 (993), 542 (996), 551 (1013-4), 553 (1017), 585 (1086), 598 (1114), 605 (1128), 615 (1151), 617 (1155), 722 n. 3. (solul său în Ungaria, Marco), 394 (746).
- Soliman-beg** (1554), 506 (935).
- Solimkő**. V. Șinteu.
- Solnoc** (comitat), 7 (9), 1290 (2387), 1387 (2545), 1438 (2664). (Interior), 150 (273), 227-8 (411). (de mijloc), 1761 (3337), 1768 (3346), 1772, 1832.
- Solnoc** (comiți). V. Ardeal (Voevozi: Stibor), Hagymassy (Cristofor) și Kekedy.
- Solumkew**. V. Șinteu.
- Solymos**. V. Șoimuș.
- Som** (Gașpar de), 274 (499) și n. 2, 3, 277 n. 1. (loza de, comile de Timișoara), 141 n. 1, 144 (263), 145 n. 1, 147 n. 2, 178 n. 7, 180-1 (330) și n. 1, 182-3 și n. 3, 274 n. 2.
- Somay** (Grigore), 1116.
- Sombor**, 396 (748).
- Someș** (râu), 99-100 (177), 115 (207), 503 (930), 140 (2580), 1577, 1774 (3352).
- Someșul-Fierbinte** (râu), 1114.
- Someșfalău**, 434-5 (813), 845 (1694).
- Somkerek**. V. Șintereag și Erdely (Grigore, Ștefan).
- Somlyó**. V. Șimlău.
- Sonych** (Nicolae), 735 (1366).
- Soroca**, 432 (807) și n. 1, 895 (1766), 1265, 1410 (2606), 1445 (2683).
- Spatato** (Andreiu, episcop de), 5 (5), 1826 (3).

- Spanioli (mercenari în Ardeal), 450 (838).
- Spătari moldoveni: Ionașco (1653), 1243 (2317).
- Spătari munteni: Dan (1504 u.), 164 (303), 221 (400).
Danciul (1507), 178. Drăghici (ispravnic de Cămpina supt Constantin-Vodă Brâncoveanu). V. Cămpina (ispravnic de). (Dragomir (1530, 1547), 357 n. 1, 464 (862). Dragu (1522), 263 n. 1. Dumitru (1436), 22 (34). Harvat (1508), 189 n. 1. Ianachi, fiul lui Socol Cornățeanul, 1129-30 (2102). Ivan (al pretendentului Dan fiul lui Dan), 53 (92), 54 n. 1. Lazăr (al doilea —; c. 1520), 271 n. 1. Neagoe (1520), 245. Preda (supt Mateiu Basarab), 1124 (2087). Radu (1520), 247 (445). (din 1545), 444 n. 1. Semca (1511), 213 (385), 214 n. 1. Sibiiu (1509), 189 n. 4. Ștefan (1512), 218 (393). (Tomă, 1599), 745 (1425).
- Spiciari (Avram), 1202 (2254).
- Spinșor (localitate), 254 n. 1.
- Spinuș (sat), 1693 u., 1696-7.
- Spioni (unguri în Moldova: Ionașcuț, 1653), 1222 (2290).
- Spira, 315 (580).
- Spring. V. Șpring.
- Stadnicki, 844 (1693).
- Stainville (generalul, comandant în Ardeal), 1504-5 (2835), 1545-6 (2923-4), 1546-7 (2925-6), 1547-9 (2928), 1558-9 (2935-7), 1566 (2935), 1568 (2958), 1570-2 (2961, 2963-4), 1575, 1599-600 (2996), 1627 n. 1. (regimentul), 1567 (2957).
- Stălpeni, 1738 (3289).
- Stălpu (Buzău), 1810 (3457).
- Stălpul-lui-Neagu, 245.
- Stan (boier muntean, 1529), 345 (641).
- Stăna Bătrână, 1475 (2791).
- Stănești (Vâlcea; biserica din), 269 n. 1.
- Stanislavici (Paul), 1746-7 (3318), 1753-4 (3324).
- Stanislaczky (Mihai), 976.
- Stănișoara (munte), 1476.
- Stârce (Miron, Vornic), 786 (1618).
- Starile (Ioan Vâltoare din), 1562 (2946).
- Stavrinso (Hatman al Moldovei), 852 (1705), 855 (1707), 862 (1722). (fiul său Ieronim), 852 (1703), 854-5 (1706-7).
- Stejăreni, 1184 (2218).
- Stentsch (generalul baron feldmareșal von), 1700 (3142).
- Steyerdorff, 1790.
- Stiborlich (Stibor de), 5 (5).
- Stirieni, 1790.
- Stolca al Rusului (boier muntean, 1413), 8 n. 12.
- Stoica (Simion). V. Maramurăș (vice-spani de).
- Stolcan (boier muntean, c. 1507), 178 n. 7.
- Stolenesti, 1803 (3416), 1809 (3451).
- Stolnici moldoveni: Alexa (1468), 67 n. 7. (Ilie Ienachi), 1460 (2728). (Luca, 1468), 67 (118).
- Stolnici munteni: Ioan (1511), 213 (385), 214 n. 1. Ioan Nemeș (în Ardeal, 1600), 760 (1497). Ivan (1508), 189 n. 1. Micul (al pretendentului Dan fiul lui Dan), 53 (492), 54 n. 1. Mihalce. V. Căndescu (Mihalce). Nicolae (1782), 1744. Socol Stolnicul. V. Socol (Vornicul).
- Strâmba (Ardeal), 746 (1433).
- Strâmbul (munte), 602 (1122).
- Strassburg (Arxavia; cetate la Căineni), 1585, 1590 (2982).
- Strâtnicul (munte), 246.
- Stremț (sat), 47 (82) și n. 1, 71 (125), 86-7 (149), 386-7 (730).
- Stricatul (localitate), 1476.
- Strij, 1265, 1268.
- Stroici (Ioan). V. Rodna (Cămărași de).
- Strunga Dracului, 1476.
- Stuhlweissenburg, 14 (10), 789. (jude în 1540), 451 (833).
- Sturdzea. V. Postelnici (Sturdzea).
- Sturm (general-maior de brigadă, 1784), 1760 (3336), 1770-1 (3350), 1772.
- Suceava, 18-20 (25-6, 28), 31 (50), 44 (78), 67 (118), 77 (134), 80 n. 1, 101-2 (180), 105 (187), 112 (201), 113 (203), 174 (319), 230-1 (418), 248 (447), 257 (470), 274-5 (499), 292 (534), 294 (538), 297 (542), 298 (544), 305 (558), 317-8 (587-9), 332-3 (617), 356 (665), 370 (695), 371 (697-8), 372-3 (701), 376 (709), 397 (750), 400 (755), 414, 432-3 (808-10), 435 (815), 440 (894), 447 (833), 454 (844), 455 (845), 456 (848), 457-8 (850-1), 463 (861), 469 (869), 474-5 (880-1), 480-1 (892), 482-3 (895-6, 898), 489 (908), 496 (919-20), 497-8 (922), 523 (958), 527-8 (965), 532 (976), 533 (978-9), 534 (980-1), 535 (983), 539-40 (991), 542 (997), 546-7 (1004), 547-8 (1006), 552 (1016), 553 (1018-9), 560 (1032), 561-2 (1053-4), 562-3 (1035-6), 564-5 (1040-2, 1044), 566 (1046), 569 (1052), 576 (1065), 585 (1086-7), 587-8 (1088-90), 588 (1092), 594 (1106), 606-7 (1122-4), 608, 609-10 (1139-9), 611-2 (1140, 1142), 613 (1145), 614-5 (1147-51), 619 (1159), 621 (1161), 622-3, 642 (1191), 664 (1229), 684 (1264), 700-1 (1289), 708 (1353), 710-1 (1357), 727-8 (1335), 731 (1342), 732 (1346), 735 (1634), 736 (1371-2), 737 (1375-6), 738 (1380-1, 1384, 1386), 739 (1388-9, 1391-2), 740 (1397-400), 741 (1401-2), 742 (1408), 743 (1411-2), 752-3 (1456), 756 (1474), 762 (1509-10), 763 (1514, 1516), 780 (1605), 782-3 (1609-10), 784 (1612), 792, 820-2 (1664), 826 (1668), 828-9 (1671-2), 856 (1710), 861 (1720), 865 (1727), 895 (1765), 903 (1777), 927 (1804), 931-2 (1810), 945 (1823), 947-8 (1826), 968-9 (1855), 969-70 (1857), 981 (1869), 982-3 (1872), 984-5 (1874), 993 (1885), 998-9 (1892), 1009 (1906), 1023 (1931), 1037 (1950), 1044 (1961), 1053-4 (1974), 1060 (1985), 1061 (1988), 1064-6 (1994-5), 1075-6 (2007), 1082 (2306-7), 1102 (2042), 1103 (2045), 1106 (2048), 1139 (2120), 1142 (2123), 1149-50 (2138), 1153-4 (2143), 1184 (2219), 1188 n. 1, 1228-9, 1232 (2300), 1233-4 (1302), 1236-7 (2306-7), 1239 (2311-2), 1240-3, 1244-5 (2319-20), 1253 (2335), 1260 (2348), 1262-3 (2351-2), 1277 (2362), 1303-4 (2404), 1344 (2461), 1389 (2549), 1393 n. 1, 1425 (2635), 1445 (2683), 1446 (2687), 1450 (2698), 1451-2 (2701), 1455 (2708).
- Suceava (cetatea), 1054 (1974). (țerani fugari, în 1632), 984 (1874). (curțile), 1014 (1915), 1053 (1973). (târgul), 1013 (1912). (Mitropolia), 1035-6 (1948). (biserica Sf. Dumitru), 440 (894) și n. 2, 471 (874).
- Suceava (Portari de): Mihul, 349-50 (652-3), 351-2 (656), 353 (663). (oamenii săi, Ștefan și Anton), 355 (663). Dima (c. 1601), 783 (1610). (altul), 1041 (1956).
- Suceava (păcălabi de Ținut, 1639), 1055 (1977). Nacu (c. 1644), 1124 (2085), 1182-3 (2215). Gheorghijă (c. 1670, 1688-7), 1341 (2456), 1400 (2579), 1406 (2595). V. și Tolonay (Mihai).
- Suceava (Vornici de târg): Miron Stârce (c. 1601), 784 (1612), 786 (1618). Hance (c. 1638-43), 1053 (1973). Dumitrașco (supt Vasile Lupu), 1014-5 (1915-6). Tănase Voifti (c. 1650), 1180 (2208). (altul),

- 1102 (2043). (străjeri), 700-1 (1289). (omul Iacob, c. 1600), 750 (1453).
- Suceava** (juzi, șoltuzi de): Stan. 204 (368), 226 (408). Ianuș Tischler, 297 (534). Toma Urmeniș (1594), 727-8 (1335). Isac (1623), 931-2 (1810). (alții, cei 12 pargari și bătrânii), 751-2 (1454), 1041 (1956).
- Suceava** (vamă și vameș), 55 n. 3. Toader, 298 (544). (Matiaș, 1546), 455 (845), 459-68 (854). (c. 1700). 1474 (2788). (cămărași și vice-vameși), 297 (542).
- Suceava** (goștinari de Ținut: Tadeu, Vasile Romășcel, Vasile Tălmăciu), 787 (1621).
- Suceava** (comandant polon: von Harstall), 1440 (2674), 1444-5 (2683), 1447-9 (2692, 2694), 1451-2 (2701).
- Suceava** (cler): dchiul, 727 (1335). (plebanul Anton, 1560), 561 (1033). (preoți: Vasian Beuz și fiul Nicolae), 780 (1605). (Gonțul și Manole, c. 1601), 780 (1605). (Manoilă, 1629), 977-8 (1866). («popa cel domnesc», c. 1635), 1013 (1912). (popa armenesc Mândru; și fiii; 1684), 1397 (2570). (Franciscanul Ignățiu Szelinski), 981 (1869). (Iacob diacul, c. 1601), 783 (1610).
- Suceava** (locuitori): boieri, 1523 (2878). negustori, 1105-6 (2047).
anume: Andreiu Accesman, 750-1 (1453). Lazăr Albert, 472 (876). Andrieș, negustor (1670), 1340 (2454). Bogdan, negustor (c. 1635-45), 1014 (1915), 1037 (1950), 1041 (1956). Ioan Bosso, 293 (535). Daniil negustor (1633), 993 (1885). Dragotă negustor, 293 (535), 297 (542). Cristea Cernat, 472 (876). Petre Ewiczsch (Suciș?), 1631. 982-3 (1872). Peterman Fleischer, 113 (203). Gavril, 204 (368). Iacob, negustor (c. 1635). 1013 (1912). Ilco, 226 (408). «Staur Kobanes», 810. Mihail, negustor (1604), 810. Ulric Pergauer, 169 (311). Petru, negustor (1633), 993 (1885). Adrian Pietrarul, 371 (698). Ioan Postăvarul, 305 (558). Ioan Rymér, 77 (134). Sahac, 113 (203). Petru Sasul (1634), 1001 (1897). Tomaș Sasul, 204 (368). Solomon Wolf, Schneider, 226 (408), 292 (534), 318 (589). Stoica, 292 (534). Nicolae Teknyes, negustor, 675-6 (1251). Toader (1562), 576 (1065).
- Suceava** (Armeni), 727 (1335). (șoltuzul armenesc, c. 1601), 784 (1612). (anume: «Embey» Hanciu, Tudor Andronic, Zaharia Chircos, Cristea Hociu, Asvadur «Zwchbey»), 661-2 (1224). (Agopșea, c. 1650), 1180 (2208). (Hulubeiu), 1348-9 (2469). (Lucaciu, c. 1650), 1180 (2208). (Lucaciu, 1672), 1344-5 (2463).
- Suceava** (legături): cu Bistrița, 113 (203), 576 (1865).
- Sucevița** (mănăstire), 969-70 (1857), 982 (1871). (Sava de), 561-2 (1033).
- Suciul-de-sus**, 833-4 (1679). (Pașco Simion din), 834 (1679). (judele Potlogar Toader și Burzeu), 833 (1679).
- Süvegh** (Albert). V. Sibiu (juzi de).
- Suedia și Snedezi**, 1274, 1455 n. 2. (Carol-Gustav, rege), 1265.
- Suhard** (munte), 617 (1156), 619 (1158), 719 (1318), 1047 (1967), 1347 (2465).
- Suk** (localitate), 932-3 (1811-2), 1253-4 (2336).
- Sulică** (Cristea, om al lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 624 (1165).
- Sulina**, 1808 (3445).
- Sulyok** (Emeric, consilier), 666-7 (1234). (Ștefan), 1064 (1993), 1069, 1220-2 (2288-9), 1222-4 (2290-1), 1225 (2293), 1226-31, 1232 (2299), 1233 (2301), 1234-5 (2303).
- Suptcetale** (localitate), 203 (667).
- Surul** (munte) 1475 (2791).
- Suțu** (Mihai-Vodă, Domn al Țerii-Românești), 1800 (3398), 1801 (3403, 3405), 1802 (3408), 1806 (3432), 1811 (3464).
- Svântul** (Tomșa, Moldovean, 1543), 433 (809).
- Swlyok** (Ioan), 765 (1532).
- Swraklyn**. V. Petrovici (Petru, de).
- Sykes** (Ioan), 503 (930).
- Sykud**, 199 (361).
- Szabó** (Daniil, Koložsváry), 742 (1407). (Francisc, 1546), 449 (837), 451 (838). (Gașpar), 1426-7 (2637). Nicolae din Beclean, 1580), 680-1 (1259). Vlasie, căpitan de Hust), 739 (1387, 1390).
- Szád**. V. Sad.
- Szakadat**. V. Săcădate.
- Szalanoczy** (Ladislau, 1578), 674-5 (1249-50). (solul lui Gheorghe Rákóczy I-iu în Principato și la Poartă), 1155 (2148), 1157-8 (2151, 2154).
- Szalárd**, 1831.
- Salárdy** (Ioan, vice-secretariu), 1163-4 (2163).
- Szaleger** (generalul de), 1617-8 (3017).
- Szalom** (Toma și Ignat de), 622 (1162).
- Szálontha**, 1760 (3335), 1772.
- Szamos-Ujvár**, V. Gherla.
- Szarvár**. V. Sărvar.
- Szász-Herman**, 1347 (2464). V. și Harman.
- Szász-Regen**. V. Reghinul Săsesc.
- Szaskán**, 1783.
- Szász-Tyukos**. V. Ticușul Săsesc.
- Szászváros**. V. Orăștie.
- Száthmar**. V. Sătmăr.
- Szebeny** (Ioan, vice-notariu), 1758 (3346). (Iosif, notariu, 1784), 1761 (3337).
- Szechen** (contele Frank de, fiul răposatului Konya), 1826 (3).
- Szekély** (Adam; și frații lui), 1515 (2855). (Anton, căpitan al lui Despot-Vodă), 681 (1261). (Gheorghe, 1644), 1122 (2073). (Ioan, om al lui Gheorghe Rákóczy), 1024 (1933). (Lukács, 1641), 1082.
- Szekély** (Moise, principe al Ardealului), 759 (1485), 1491, 766 (1538, 1541), 772 (1585), 781-2 (1608), 797-8 (1632), 801-4 (1639-41), 807-8 (1649).
- Szekély** (Samuil, 1660), 1300 (2400). (Sebastian), 323 (599). (Valentin, 1657), 1277 (2362).
- Szekély-Musna**. V. Mușin.
- Szekély-Sepsi**, 1478.
- Szekely-Szent-Iván**, 425-6 (788).
- Szemenik**. V. Semenik.
- Szenas** (Paul), 1094-5 (2033).
- Szentágota**. V. Agnita.
- Szent-Benedek**, 801-2 (1639).
- Szent-Demeter**. V. Sân-Dumitru.
- Szent-György-Torockó**. V. Trăscău-Sân-Georgiu.
- Szentgyörgy**. V. Sângiorz (de).
- Szent-Iván**. V. Sântioan.
- Szent-Job**, 826-7 (1669). (abație), 1617 (3017).
- Szent-Kereszty** (Andreiaș), 1484-5 (2817-8), 1525-7 (2887).
- Szent-László**. V. Sântaslău.
- Szent-Mihály**, 580 (1074). V. și Gereb (Nicolae, de).
- Szentmihályfalvy** (András, cancelariul lui Gabriel Bethlen), 877 (1742).

Szentpály (Alexe, Ioan, 1765), 742 (1407).
 Szentpeter. V. Sâmpietrul Bârsei.
 Szepmező, 138 (250). V. și Șona.
 Szerfalva. V. Sârbi.
 Szetinski (Ighiașiu, paroh de Suceava), 981 (1869).
 Szilgethy (Gheorghe), 1081 n. 3, 1096, 1115, 1117 (2063).
 Szilágyi (Anton), 225 (407). (Ioan, comandant), 1148-9 (2137), 1167 (2170). (Mihail), 47 n. 1, 49 (85), 52 n. 1, 54-5 (93-4), 64-5 (112). (Mihail, diac de curte, 1689), 1414 (2614).

Szilágyi-Cséh. V. Cehul Sălăgiului, 1761 (3337).
 Szilágyi-Illyésfalva. V. Băsești.
 Szinyener. V. Sina.
 Szok (Petru). V. Sok.
 Szolnok. V. Solnoc și Ardeal (Voevozi: Frank).
 Szopeczski (Mihail, namesnic polon la Câmpulungul Moldovenesc, 1699), 1470-1 (2270, 2773).
 „Sztrimbuna”, 1269.
 Szunyogh («teolog» al Bisericii românești unite), 1593 (2987).

S

Șabaț, 88 (152).
 Șaeș, 263 (481).
 Șăglău (Șiglău), 246.
 Șard, 1498.
 Șarmășag, 1007 (1903).
 Șărpățac, 114 (205), 1182 (2214).
 Șătrari (munteni): Stanciul (1715, 1728), 1558 (2934), 1623 (3028). Vlaicu (1511), 213 (385), 214 n. 1.
 Șchei (în Ardeal), 174-5 (321).
 Șcheii Brașovului. V. Brașov (Șcheii).
 Șcheia (sat în Ținutul Vasluiului), 1188 n. 1.
 Șebîș (sat), 1754-5 (3325).
 Șeica (sat), 1116.
 Șellmber, 666-7 (1234), 745 (1425).
 Șendrea (părcălab moldovean în 1529), 346 (645).
 Șeptelici (Hatman), 893 (1762) și n. 1, 895 (1765) și n. 4. (Gheorghe), 893 (1762), 1154 (2145), 1156-7 (2150), 1218-9 (2286). (Iliș), 893 (1762), 1218-9 (2286), 1243 (2317). (fără nume), 893 n. 1, 1220 (1797), 1220 (2287), 1283 (2373).
 Șapte Sate, 1458 (2721).
 Șapte Scaune (munții lor), 1476.
 Șerban fiul Bileclăruului (boier munlean), 8 (10).
 Șerban Constantin (boier al pretendentului Dan), 53 (92), 54 n. 1.
 Șercaia, 58 (100), 72 n., 79 n. 3, 82 (141), 125 (227-8), 364-5 (683).
 Șerimbeg (1668), 1334. (castelul cu acest nume), 1334-5.
 Șieu (localitate), 334 (619), 636-7 (1185), 721 (1323), 748 (1449), 813, 828-9 (1672), 1096, 1115-6, 1382 (2531), 1423 (2628).
 Șieul-Mare, 214 (386), 734 (1357, 1360), 1081 n. 3, 1360.
 Șieuf (Constantin, protopopul de, 1691), 1438-9 (2667).
 Șifarul (Danciu, 1548), 440 n. 1.
 Șimlău, 256 (467), 368 (689), 788 (1624). (Ioan Bialis, căpitan de), 1478.
 Șinca, 1145 (2129), 1146 (2131), 1359 (2489), 1534 (2903). (privilegiul de negoț cu Moldova, 1433), 19-20 (26). (Români din), 306 (561). (Giurca, span din), 1195 (2239). (Stan Solomon, Alde Solomon, Solomon al Oancii sau Vancii), 197 n. 1.
 Șintereag, 503 (930), 907-8 (1781), 909-10 (1783), 939-41 (1818), 950-1 (1830), 994-6 (1888-9), 1037-8 (1951), 1040-1 (1955), 1043, 1415.
 Șinteu, 33-4 (56), 959 (1840).
 Șipote, 806 (1645).
 Șipotul-Galben, 1476.
 Șleahul-Negru, 1017 (1923).
 Șofraniul (Stati, 1708), 1523 (2874).
 Șona, 1600-1 (2997). (Sași și Români din—, în con-

flict la 1699), 1472-3 (2779).
 Șoimuș, 233 (125), 271 (494).
 Șoldan (Vornic moldovean), 1005.
 Șomcherec, 92-3 (162).
 Șomfalău, 685-6 (1266), 689 (1272), 1095-6 (2035).
 Șorcele (Șoarecele, munte), 246.
 Șpanul (Gheorghe, dregător de Chioara), 815 (1658).
 Șpring, 1582.
 Șuplea (Radu, boier al pretendentului Dan fiul lui Dan), 53 (92), 54 n. 1.
 Ștefan-Vodă (al Mușatei, Domn al Moldovei), 4 (5).
 Ștefan-Vodă (Ștețco; fiul lui Alexandru-cel-Bun, Domn al Moldovei), 19 (26), 20 (28), 31 (50), 32 (53), 55 (95). (omul său Stoica), 32 (53).
 Ștefan-cel-Mare (Domn al Moldovei), 48 (83), 55 (95), 67 n. 7, 70 n. 1, 2, 75-6 (131) și 76 n. 6, 8; 77 (133) și n. 1, 78-9 (137) și n. 3, 80-1 (139), 83 (143), 85 n. 1, 91 (158-9), 93 n. 2, 94 n. 2, 96 și n. 4, 5; 98 n. 2, 101-2 (180) și 101 n. 1, 103 n. 1, 105 (187), 106 n. 1, 107 (192), 109 și n. 1, 110 n. 1, 111 (199) și n. 1, 112 (201-2) și n. 1, 117 (210) și n. 1, 118 (213), 120 (217) și n. 1, 127 (232) și n. 2, 129 n. 4, 130 (235), 145-6 (265), 147-8 (269) și 147 n. 2, 148 n. 1, 155-6 (283-4), 158 (290), 159 (293) și n. 1, 162-3 (298-301), 164 (302), 165 (304), 166 (306), 170 (314) și n. 3. (face hotar de către Bistrița), 1193 (2236). (diacul Grigore), 77 (133). (omul său, Nămilă), 83 (143). (omul său, Oglendă), 96 (170). (omul său, Vasco) 118 (213).
 Ștefan-cel-Tânăr (Ștefăniță, Domn al Moldovei), 204 n. 3, 238 (434), 239-40 (436), 244 (444), 248-9 (447, 449), 250 (453), 252 (458), 253 (460), 257 (470), 260 (476) și n. 1, 261-2 (478), 263 n. 1, 269 (491) și n. 2, 273-5 (498-9), și 274 n. 3, 276 (502), 284-5 (517-8), 289-90 (528). (omul său Drăghici), 248 (447). (omul său Toma, Thomory), 274-5 (499).
 Ștefan, zis Lăcustă (Domn al Moldovei), 387 (731), 389 (736).
 Ștefan Rareș (Domn al Moldovei), 448 n. 4, 460 n. 5, 480 n. 1, 482 (896) și n. 3, 483 (896, 898) și n. 2, 484 (900), 485 (902), 488 (906), 489 (908), 491 (913) și n. 2, 722 n. 3. (omul său Ioan Năseală și fratele lui, Sima), 722 n. 3.
 Ștefan Tomșa (Domn al Moldovei), 583 (1082-3), 584-5 (1085-7), 586-8 (1088-91), 596 (1109-10).
 Ștefan zis Măzgă (pretendent moldovean), 613-4 (1145-8, 1150), 615 și n. 1, 616-7 (1153-5) și 616 n. 4, 642 (1191) și n. 2, 643-4 (1194) și 643 n. 3, 646-7 (1199-200) și 647 n. 4.
 Ștefan fiul lui Iliș-Vodă Rareș, 709-10 (1305).

Ștefan Răzvan (Domn al Moldovei), 730 (1339), 732 (1347-8), 733 (1350), 734 (1359), 1249 n. 1.
Ștefan Tomșa al II-lea (Domn al Moldovei), 522-3 (1798-9), 851 (1702), 852-4 (1704-5), 855 (1707), 856-7 (1709-11) și 857 n. 2, 860 (1719), 862-3 (1723-4), 864-5, 865-6 (1728-9), 924-6 (1802), 927-8 (1805), 930-2 (1808-10), 932 u. (1811 u.), 936, 1205-6 și 1205 n. 1. (negustorul său Mihai), 851 (1702).
Ștefan Petriceicu (Domn al Moldovei), 1351-2 (2476-7), 1352-4 (2479-81).
Ștefan Gheorghe (Domn al Moldovei), 1205 n. 1. V. Gheorghe Ștefan.

Ștefan Lupu (Domn al Moldovei), 1294, 1298-9 (2397-9), 1300 (2400), 1303 (2403), 1305-7 (2405-8), 1308-9 (2410-1), 1310 (2413), 1311 (2415), 1312.
Ștefan (Dumitrașco Vornicul), 1014 n. 1. V. și Suceava (Dumitrașco Vornicul).
Ștefănești, 857 (1710), 1389 (2550), 1404 (2590).
Știrbeiu (Stolnicul Barbu, Vornic de Târgoviște), 1717 (3206). (Constantin), 1481 (2812).
Șuncuța, 826 (1669).
Șura-Mare, 1597 (2993).

T

Tabiassy (Ioan și Petru), 277 (502).
Tabor (călugări de la Muntele —), 1804 (3420).
Taczya. V. Tonciu.
Tahy (judecător, 1784), 1747.
Taldros, 696 (1184).
Tălmăcel, 1590 (2983).
Tălmăciu (localitate), 57 n. 1, 147 (268), 247 (445), 272 (496), 666-7 (1234), 1476, 1504-5 (2835), 1555.
Tălmăciu (Scaun), 1500-1 (2832), 1569-70 (2960), 1570-2 (2962-3), 1587 (2979), 1588 (2980), 1590-1 (2982-3), 1595 (2989). (locuitorii, călători în Țara-Românească), 1571 (2962).
Tălmăciul-Mic, 1476.
Tălmăciu (Vasile), 787 (1620).
Tălmăciu (Păharnicul, 1671), 1343-4 (2461).
Talpă (Andriaș, boier moldovean, 1629), 971 (1859). (Ioan, Vornic de Câmpulung). V. Câmpulungul Moldovenesc (Vornici de).
Talpăși, 1457 (2714).
Talsolm (agent la Curte, 1727), 1617 (3017).
Támasfalvy (Emeric, jude de Curte al lui Ștefan Bethlen), 904 (1778).
Tâmpăna (munte), 1476, 1477 (2791).
Tanaczy (?), 838 (1683).
„Tanko” (râu), 1335.
Târgoviște, 9 n. 8, 10 (10), 13, 15 (19), 16 (21), 24 n. 1, 32 (52), 35 (60), 38, 45-6 (79-80), 47 (82), 51 n. 3, 73, 76 n. 6, 85 n. 1, 95 (167-8), 99 (176), 117 n. 1, 141-2 (257-8), 143 (260), 151 (275), 152-4 (279-80), 154-5 (282), 159 (291), 164-5 (303), 168 (310), 175-6 (323-2), 177 u. (327), 180 (329), 183 (333), 210 (379), 218 (393), 234-5 (428) și 235 n. 2, 240-1 (437-8), 243 (443), 245 (445), 254 n. 1, 277 n. 1, 283, 284 (515), 285-6 (519-20), 291-2 (531, 533), 304 (556), 306 (563), 344 (639), 368-9 (690), 404 (761), 407 (766-7), 490 (910), 492 (914), 740 (1394), 891-2 (1760-1), 1119 (2068), 1123 (2077-8, 2083), 1127-8 (2095-6, 2101), 1129-30 (2102), 1130-2 (2105), 1135-6 (2114), 1137-8 (2116), 1150-1 (2139), 1152-3 (2142), 1185-6 (2221-2), 1220 (2287), 1257-8 (2344), 1258-9 (2346), 1379-80 (2526), 1405 (2592), 1465 (2745, 2748), 1514 (2850), 1516 (2858), 1574 (2967), 1718 (3210), 1738 (3297), 1803 (3416), 1809 (3451). (părcălabi), 85 n. 1. (cetatea nouă), 95 (168). (vama), 13, 15 (19). (părcălabul Panigrad), 492 (914). (Vornici: Barbu Știrbeiu, 1760), 1717 (3206). (ispravnici, 1760), 1717 (3205). (boieri: Cârștică, 1791), 1799 (3389). (juzi, 1522), 260 (475). (dieci),

492 (914). (Sași: Hans cojocarul), 407 (766-7). (negustori români: Mihnea, fratele lui Anghel), 153-5 (279-82). (Ioan Sava și sol în Ardeal, la 1541), 206 n. 1, 404 n. 3.
Târgu-de-jos. V. Roman.
Târgu-Frumos, 448 n. 1.
Tarnack (Ioan), 308 (566).
Târnave (comitat), 508 (937), 1764-6, 1772.
Târnave (râu), 425 (778).
Târnova, 88 (152), 1478. (Mitropoliți). V. Ralli (Dionisie).
Târnova (în Banat), 1790.
Târpiu (rob de la, la Tatari), 1573 (2966).
Târșor (Novum Forum), 9 n. 8, 235 n. 2. (vama), 13.
Tasnad. V. Tășnad.
Tășnad, 726-7 (1334), 1174 (2182), 1282 (2372).
Tatari, 128 (233), 164 (302), 183 (333), 202-3 (365) și 203 n. 1, 205-6 (370-1, 373), 208 (377) și n. 1, 211 (381), 214 (386), 238 (434), 311 (572-3) și 319 (591), 327 (606), 339 (629), 401 (757), 450-1 (838-9), 488 (906), 575 (1662), 630 (1175), 723 (1327-8), 724-5, 726 (1332-4), 728 (1336), 732 (1347-8), 733 (1352) și n. 1, 734 (1356), 735-6 (1363, 1370, 1373-4), 738 (1380, 1382), 739 (1387, 1392-3), 742 (1407, 1409), 788 (1622), 789, 790 (1625), 794-5 (1629), 797-8 (1632), 800-1 (1637), 803 (1640), 815 (1658), 816-7 (1661), 821-2 (1665), 824, 857 (1710), 859 (1715-6), 866 (1729), 871 (1736), 895, 896 (1768), 897-8 (1771-2), 904-5 (1779), 905 (1780), 906-7, 908 (1781), 909-11 (1783-5), 917-8 (1792), 918-9 (1793-4), 920, 921 (1796), 923-4 (1801), 926-7 (1803), 935-6 (1814-5), 937, 938 (1817), 939-40, 942-4, 945 (1823), 950-1, 952-4 (1832-3), 959-61 (1841-2), 967-8 (1853), 970-1, 972-4 (1860-2), 976, 978 u. (1867), 984 (1874), 986-8 (1877-9), 989-90 (1881), 994-6 (1888-9), 998 (1892-3), 1002-3 (1898-9), 1005, 1017 (1922-3), 1027, 1029 (1939), 1033-4 (1945), 1036 (1948), 1037-8 (1951), 1058 (1981), 1064-6 (1994-5) și 1066 n. 2, 1126-7 (2094), 1169, 1171 (2177), 1183 (2217), 1188 n. 1, 1190 n. 1, 1195-6 (2242), 1264-5 (2356-7), 1275-6 (2360), 1278 (2364), 1283 (2373), 1294 (2393), 1297, 1298 (2397), 1302, 1304, 1305 (2405), 1311 (2415), 1321-2 (2429) și 1322 n. 2, 1332 (2448), 1355, 1384-5 (2538), 1386 (2543), 1389 (2548), 1390-1 (2554), 1393 (2560), 1395-6 (2565-6), 1401-2 (2581-2), 1403 (2586), 1404-5 (2591-2), 1407 (2597), 1412 (2609), 1462 (2738), 1471 (2771), 1503, 1550, 1560 (2938), 1645-6 (3057).

Tatari din Bugeac. V. Bugeac.

Tatari din Dobrogea. V. Dobrogea.

Tatari Nogai. V. Nogai.

Tatari în genere (întâmplări),

în Moldova la 1593, 720 (1321).

Hanul și Calga în luptă la 1597, 739 (1392).

spre Țara-Românească în 1621, 921 (1796).

iernatec în Moldova (1661), 1312.

se fac negustori în Moldova, 1405 (2591).

spre Țara-Românească în 1686, 1405 (2592).

la Câmpulungul Moldovenesc, 1446-7 (2689).

pradă la Bistrița, 1568 (2958).

spre Moldova. 1707 (3173-4).

Tatari (Hani: 1598), 740 (1398). (c. 1601), 788 (1622).

(1602), 798 (1632). (1603), 801-2 (1639). (1617), 871

(1736). (1629), 967 (1853), 973-4 (1862). (1633), 991-2

(1884). (1651), 1196. (1653), 1223 (2291), 1227 (2295),

1229 (1657), 1266 u. (1658), 1281, 1283 (2373), 1286

(2369, 2378, 2380), 1288 (2383). (1668), 1333-5. (1683),

1385 (2540). (1686), 1403 (2586), 1405 (2591). (1688),

1412 (2610). (1689), 1418 (2620). (1691), 1446 (2686).

(1693), 1454 (2707). (c. 1699), 1471 (2771). (fiul Ha-

nului), 1605 (824). (fratele mai mic al Hanului,

1657), 1272.

Tatari (Calga: 1629), 973 (1862). (1632), 986 (1877). (1651),

1196. (1657), 1271-2. (1661), 1310 (2413), 1311-2

(2415). (1686), 1405 (2592).

Tatari (Nuredinul, 1626), 959 (1841). (1657-8), 1270-1,

1279 (2365). (1686), 1403 (2586), 1454-5 (2707) și n. 1.

Tatari (Subhancazi-Aga, 1657), 1270-1.

Tatari (Sultani, anume; în 1629), 977 (1865). (Murad,

în 1626), 957 (1838).

Tatari (mărzaci, în 1657), 1272.

Tatari (Viziri în 1657), 1272.

Tatari (balgi-bașa, 1668), 1335.

Tatari (tălmaci ai Hanului: Garabet, c. 1816-9), 1573

(2966), 1684 n. 1.

Tatari (robila), 976, 989 (1881), 998 (1892), 1278-9 (2364-5),

1283 (2373), 1305 (2405), 1321 (2429), 1322 (2430),

1335, 1560 (2938), 1684 n. 1. (fugari, 1629), 980

(1867).

Tatarul (Ioan, Curtean ardelean), 6 (7) și n. 1.

Tătillă (Tatul, Tutele; munte), 246.

Tatul (Voicu, boier muntean), 89 (154).

Taun (regiment imperial), 1567 (2957).

Tăurea (localitate), 1456 (2712).

Tăutul (boier moldovean, 1634), 1005.

Tăutul (Mihailu, biv Logofăt), 1352 (2478) și n. 1,

1396 (2567), 1397-8 (2571).

Tăutul (Pătrășcan, Vornic de Câmpulungul Moldo-

venesc), 1347 (2466), 1350 (2471-4), 1351 (2475),

1409 (2602).

Tăuți (sat), 1661-2.

Teaca (sat), 442, 771 (1582), 772 (1587), 935-6 (1815).

Teceu (Tecsö), 351 (655). (Toma Pathó, jude de; 1604),

814-5 (1657).

Teke. V. Teaca.

Teke (Francisc), 742 (1407). (Ștefan), 804 (1642). V.

și Jaray (Ștefan).

Telciu, 366, 552 (1016), 580 n. 2, 791 (1626), 792, 1076

(2008), 1289 n. 1, 1400-1 (2580), 1431 (2645), 1554,

1605 (3004). (protopopul Miron de), 1445 (2685),

1455 (2710). (cnezi), 792.

Telcz. V. Telciu.

Teleagă (Dragoș, dregător moldovean), 369 n. 6.

Teleagă (Ioan, cămăraș moldovean), 350 (653), 369

(691), 414.

Teleajin (localitate), 858 (1713). (drum), 1462 (2738).
(pas), 96 n. 4, 693 (1276). (râu), 444 n. 1, 1058
(1981).

Teleky (familia), 1492, 1493 (2826). (contele Carol, 1784),

1763 (3340). (Mihail), 1381-2 (2531), 1400-1 (2580),

1416 (2616), 1417 (2618), 1419-20 (2622-3), 1427-8

(2639), 1429 (2641), 1430-2 (2643, 2645), 1492 u.

Tenekel (Vistier), V. Vistieri (Matiaș).

«Tennensel» (sat în Moldova), 1338-9 (2452).

Teodor (pribeag moldovean în Ardeal, 1551), 485-6

(903).

Teodosie-Vodă (Domn al Țerii-Românești), 254 (464) și

n. 1, 255 și n. 1, 256 n. 1, 257 n. 1, 261 (477) și

n. 1, 271 n. 1.

Tereweny. V. Sykes (Ioan).

Terlungenj (sat; preoții din), 1561 (2943).

Terpen. V. Terpiiu.

Terpiiu (sat), 339 (628), 369 (692), 449-50 (837), 595-6

(1108). (paroh de), 450-1 (838). (Clement de), 449

(837). (Ioan de, 1546), 451 (838).

Teșila (mănăstire), 1458 (2721).

Teutoni, 40 (69).

Teutsch (Andreiaș), 1564-5 (2953-4), 1566 (2955), 1571-2

(2963), 1594-5 (2988), 1598 (2994), 1600-1 (2997),

1602 (2999), 1603-4 (3002), 1609-10 (3009), 1611-2

(3 12), 1614-5 (3015). (Ioan, jude, 1724), 1605-6

(3005), 1610-1 (3010-1). (baronul general de), 1684-5

(3114).

Thabiassy (Ioan), 416 (773). (Ștefan), 174-5 (321).

Thallóczy (Mateiu, jude al Curței), 17 (23).

Thamassy (Bernard), 380 (717).

Tharista. V. Sava.

Tharnog (Petru, din Peștișul-Mare), 167 (307).

Thasnad. V. Tășnad.

Thelegdy (Nicolae), 398 (753). (Ștefan), 162-3 (298-300),

227 (410). V. și Ardeal (vice-Voevozi).

Thelgffa, 228 (413).

Thelyska. V. Tilișca.

Themeskez, 294 (537).

«Thingon»-Pașa (1554), 506 (935).

Tholdalagy (Ioan), 1029-30 (1939). (Ioan iunior), 1416

(2616), 1417 (2618), 1430-2 (2643, 2645). (Mihail),

918 (1793), 920, 921 (1796), 972-3 (1861). (Nicolae),

1429 (2641).

Tholdy (Ștefan), 742 (1407), 764 (1523), 782 (1608).

Thomory (Laurențiu), 297 (543). (Nicolae), 255, 264 n. 2,

272 (496), 281 (510), 301 (551). (arhiepiscopul Paul,

fost castelan de Făgăraș), 162 (298), 163 (300),

193 (352), 196 (358), 225-6 (407), 228 (413), 230 (317),

242 (441), 275-6 (1500). (Paul, vice-notariu, 1784),

1769 (3347). (Ștefan). V. Ardeal (Voevozi).

«Thorbozlo» (localitate), 311 (572).

Thorda. V. Turda.

Thorday (Nicolae, 1629), 976.

Thorma (Ioan, 1574), 1659 (1220). (Ioan, 1657), 1264

(2356). V. și Torina.

Thomas. V. Turdaș.

Thorna. V. Murany (Paul, de).

Thornaly (luptător ungar), 346 (644).

Thornay (notariu), 1617 (3017).

Thoroczky (Ladislaw), 742 (1407).

Thoryawasar. V. Turia.

Thot (Martin, 1545), 445.

Thür, 172 (316).

Thür (Thwur) (Benedict de). V. Ardeal (vice-Voevozi).

- Thukes.** V. Ticuș.
- Thuolt** (Emeric), 1754-6 (3325-6).
- Thuróczy** (Nicolae). V. Ardeal (vice-Voevozi).
- Thury** (Ioan), 509 (939).
- Thurzó** (Alexie, lezaurariu), 269 (491). (Gheorghe, sol în Moldova, 1673), 1353-4 (2481). (Sigismund, secretariu regal), 156 (284).
- Ticuș** (sat), 486-7 (904). (Săsesc, și preot), 1337. (Romănesc, și preot), 961-2 (1843), 1337, 1600-1 (2997).
- Tige** (baron), 1567 (2957).
- Tighinea** (Bender), 731 (1342), 1005, 1065 (1994), 1069, 1389 (2548).
- Tilișca** (sat), 507-8 (937), 1578 (2974), 1580.
- Timiș** (comitat), 1769-70 (3348), 1788, 1790, 1792.
- Timiș** (râu), 780 (1604).
- Timișul Bistriței** (râu), 792.
- Timiș** (pas în Țara Bârsei, și drum), 1185 (2221), 1685 (3114), 1704 (3153), 1706 (3170), 1721 (3226), 1722 (3232), 1730 (3244), 1799 (3394), 1803 (3420). (vamă), 1731 (3250), 1812 (3477). (vameși, 1759), 1713 (3188). (Anton Quarin, directorul contumaciei), 1724 (3308-9).
- Timișoara**, 3-4 (4), 34-5 (59), 119 (205), 147 n. 2, 295 (540), 308 (567), 320 (594), 1286 (2379), 1310 (2413), 1710 (3179), 1769-70 (3347-8), 1779 (3361), 1823. (cetate), 106 (190). (Arsenal), 1786. (Fabrik), 1792.
- Timișoara** (comiți: Ștefan Nagy, vice-comite), 106 (190). (în 1529), 316 (582). V. și Báthory (Ștefan, 1516), Csáky, Petrovici (Petru), Som (Józsa de), Török (Valentin).
- Timișoara** (locuitori: Ioan Nagy), 388 (732).
- Timișoara** (Pași: «Cazon», 1554), 506 (935). (alții), 748 (1449). (în 1629), 979. (Ali-Pașa, 1661 u.), 1302, 1310 (2413), 1312, 1314-5 (2418).
- Timișoara** (tract), 1757 (3329).
- Tisa** (râu), 35 (61), 353 (658), 803 (1640), 926 (1803).
- Tismana** (mănăstire), 189 n. 4.
- Tiuș** (localitate), 666 (1233).
- Tököly** (Emeric, rege al Ungariei), 1431 (2644), 1432-4 (2647, 2649), 1446 (2686), 1502-3.
- Török** (Mihail, 1604), 812-4 (1656). (Ștefan, 1617), 873-4 (1739). (Valentin), 319-20 (592), 320-1 (594-5), 322 (597), 324 (600), 325 (603), 331-2 (615, 618), 343 (636), 346 (644), 389 (736) și n. 3. (fiscal în 1784), 1747.
- Tövis.** V. Tiuș.
- Tohani**, 106 n. 1, 364 (681), 1359 (2489-90), 1366-7 (2499-501), 1458 (2718-20), 1473 (2782), 1730 (3243). (preoți), 1561 (2943).
- Tohát.** V. Tăurea.
- Tokaj**, 803 (1640). (vin de), 1336.
- Tolmács.** V. Tălmăciu.
- Tolnay.** (Mihai, Hatman în Moldova), 732 (1346).
- Tomelani**, 1800 (3398).
- Tomnatecul** (munte), 1050-2.
- Tomșa** (Vistier moldovean, 1529; omul său Cristea), 332-3 (617). (omul său Toma), 333 (617).
- Tonciu**, 1116.
- Topanfalva.** V. Câmpeni.
- Toplița**, 1577. (Petru de), 631-3 (1178-9).
- Topolog** (obârșia—ului), 1475 (2791).
- Tordaș.** V. Turdaș.
- Torenburg.** V. Turda.
- Torma** (Petru, căpitan ardelean, 1652), 1210 (2271).
- Toroczkó.** V. Trăscău.
- Torontal** (comitat), 1769-70 (3348), 1788, 1790.
- Tortlen.** V. Prejmer.
- Toscana** (regiment imperial de cavalerie), 1764.
- Totea** (Nan; boier al pretendentului Dan, fiul lui Dan), 53 (92), 54 n. 1.
- Totfalu.** V. Tău(i).
- Tracla**, 542 (996).
- Trapoldinus** (Luca, notariu), 400 (754), 447 (832).
- Trapezunt** (Arap-Pașa de), 1454 (2707) și 1454 n. 1.
- Trapezunt** (Gheorghe din), 1678.
- Trăscău-Sân-Giorgiu**, 1114, 1769 (3347).
- Trau** (Crisogon, episcop de), 5 (5), 1826 (3).
- Trauzner** (Luca), 803 (1640).
- Treisteni** (sat), 1125 (2089).
- Trembowla**, 1269, 1412 (2609).
- Trencsln**, 7 (9), 232 (423).
- Trento** (conciliul din), 450 (838).
- Treppen.** V. Terpii.
- Trestia** (localitate), 1185 (2221).
- Treutel** (Nicolae, Ban unguresc), 5 (5).
- Trifăilă** (pretendent moldovean), 201 n. 1.
- «Tronko»** (râu), 1333.
- Trotuș** (localitate), 399-400 (754), 421 (780), 488 (906), 506 (935), 537 (986), 570 n. 5, 733 (1350), 869 (1732), 895 n. 2, 974 (1862), 1217 (2284), 1222 (2290). (bălcu), 400 n. 1. (cămărașii Gavril și Dimitrie, 1530), 360 (672). (vameși), 696-7 (1282). (diacul Iacob, 1561), 569 (1052), 611 (1140). (locuitori: Ioan Farcaș), 399 (754).
- Trotușan** (Vistier moldovean), 204 (368) și n. 3, 274-5 (499) și 274 n. 1, 3.
- Tudor** (boier muntean, 1475), 85 n. 1.
- «Tüttala».** V. Chehaia.
- Turakhan** (comandant turcesc), 30.
- Turchiș** (sat), 1730 (3243). (preotul Mateiu Tămpea), 1562 (2946).
- Turci** (întâmplări și legături): și Împăratul rege Sigismund, 1821 u.
- Amenință Ardealul în veacul al XV-lea, 6 (7) și n. 1, 12 (13-4) și n. 1, 14-5 (18), 17-8 (24; an. 1433), 18 (24), 20-1 (29-31), 25 (39; an. 1438), 38 (66), 59 (101), 66-7 (47), 76 (132), 85 n. 1, 94 (165), 104 n. 1, 106 n. 1, 109-10 (197), 112-3 (201-2), 116 (208), 134 (243) și n. 3, 140-1 (255), 152 (277), 159 (292), 177, 385 (727).
- pradă în Țara Bârsei, 11-2 (12), 12 (14), 20 (27), 40 (70), 105 și n. 1.
- la Sas-Sebeș, 74 (128).
- vești despre ei, 66 (115), 91 (158), 123 (224), 126 n. 2, 128, 132-3 (240), 135 (244), 138-40 (250-3) și 138 n. 2, 139 n. 1, 166 (306), 180 (329), 232 (423), 234-5 (430), 248-9 (449), 252 (457), 256 (467), 274 (478), 276-7 (502), 307 (564), 320 (593), 343 (636-7), 384-5 (727), 402 (859), 542 (996), 886 (1753).
- dunăreni, 79 n. 3, 88 (152), 117 n. 1, 141 (256), 145 n. 1, 217 (391), 222 (402), 313 (575), 362 (678), 376-7 (1711).
- și țărani ardeleni răsculați, 24-5 (48).
- lupte cu Ioan Hunyady, 28 u., 35-6 (60-2), 37 (64), 41, 42 (73), 43-4 (76-7), 55 (94).
- lupte cu Ladislav Postumul, 39 (68) și n. 2, 40 (69).
- fuga Sărbilor de ei, 59 (102).
- năvala lui Ali-beg în Ardeal, 61-2 (106-8).

legături cu Matiaș Corvinul, 99 (176), 110 n. 2, 111-2 (199-200) și 111 n. 1, 113 (237).
 atac la Orșova, 115 (206).
 luptă cu Pavel Chinezul, 119 (205).
 pradă în Secuime, 128 n.
 ajutor brașovean contra lor, 129.
 cruciata lui Vladislav al II-lea, 156-7 (285-7).
 pace cu Ungaria, 166 (306), 184 (334), 239 (435).
 gătiri spre Semendria, 168 (309).
 legături cu Vladislav al II-lea, 220 (397), 229 (415), 230 (316), 234-5 (428), 257 (462).
 spre Orșova, 223 (403-4).
 la Severin, 276 (501) și n. 1, 282.
 amenință Ardealul și Ungaria, 278-9 (505), 288 (524), 293-4 (536), 296 (540), 297 (543), 329 (611), 339 (629), 343 (636), 396 (748), 402-3 (759), 404 (761), 405-6 (763), 407 (765), 420 (779), 439 (823), 440 n. 1, 443 (827), 444 (829), 450-2 (838-9), 461 n. 2, 479 (890), 492 u. (915), 536 (985).
 legături cu regina Isabela și cu fiul ei Ioan Sigismund, 580 (1073), 606 (1122), 630 (1175), 649 (1202), 711-2 (1309), 722 n. 3.
 legături cu Ioan Zápolya, 308 (567), 363 (680).
 pradă în Țara-Bârsei, 357 n. 1.
 Ștefan Majláth la ei, 417-8 (775).
 legături cu Sigismund Báthory, 741 (1404), 742 (1407), 743 (1411), 789.
 legături cu Moise Székely, 797-8 (1632), 738 (1385), 739 (1392), 803 (1640), 816-7 (1661).
 legături cu Ardealul după moartea lui Moise Székely, 821-2 (1665).
 legături cu Gabriel Báthory, 832 (1677).
 legături cu Gabriel Bethlen, 883-4 (1750-1), 918-9 (1793-4).
 legături cu Gheorghe Rákóczy I-ii și al II-lea, 1252 (2333), 1265-6 (2357), 1283-4 (2374), 1285-6 (2378), 1301 (2401), 1302 (2402), 1311-2 (2415).
 legături cu Mihail Apaffy, 1317-8 (2422), 1318 (2422).
 la Oradea-Mare, 1673-4 (3088).
 la Buda (1687), 1398 (2573), 1407 (2597), 1455 (2707).
 legături cu Francisc Rákóczy, 1501 (2834).
 legături cu Sârbii din Ungaria, 1503.
 pace cu Imperiul, 1503, 1505-6 (2837), 1546 (2924).
 primejdie pentru Ardeal (1717), 1565 (2953).
 cu Polonii: pacea din 1617, 871 (1730).
 războiul cel nou, 994-5 (1887-9). (pacea), 998 (1892).
 nou conflict, 1003 (1899), 1027.
 războiul din 1683 u., 1354 (2482), 1389-90 (2548, 2550), 1390-1 (2554), 1393-4 (2560), 1396-7 (2569), 1404 (2590), 1405 (2592), 1408 (2598), 1431 (2644), 1444 (2682), 1449-50 (2696), 1462 (2738).
 legături cu Cazacii, 1196.
 expediția de la Cehrin (1668), 1335.
 războiul cu Rușii 1770, 1736 (3276).
 prada în Țara-Românească, 16 (21), 73 n. 7, 101-2 (180), 103 (182) și n. 1, 104 (184-5), 149 (272).
 legături cu Vlad Țepeș, 45-6 (79-80), 54 (93).
 legături cu Radu-Vodă cel Frumos, 58 n. 1, 76 n. 8, 79 n. 3.
 legături cu Basarab-cel-Mare, 93 n. 1, 96 n. 4.
 lupta de la Lunca-Mare, 101 n. 1.

pace cu Moldova, 117 (210).
 spre Brăila, 131-2 (238).
 cu Ștefan-cel-Mare contra Poloniei, 147 n. 2.
 gătiri contra Moldovei, 164-5 (302, 304).
 cereri de la Radu-cel-Mare, 169-70 (313).
 la Turnu, 172 (316).
 legături cu Mihnea-cel-Rău, 180 (330) și n. 1, 181 (331), 182, 192-3 (351), 211 (382), 212 n. 4, 213 (385).
 legături cu Basarab-Vodă Neagoe, 218 (394), 235 n. 2, 253-4 (462) și 254 n. 1, 255 și n. 1. (bir), 261 (477) și n. 1, 263 n. 1, 267 (488) și n. 1, 268, 273 (498).
 primejdia pentru Moldova, 238 (434).
 închinarea Țerii-Românești, 277 n. 1.
 legături cu Petru Rareș, 311 (573), 319 (591), 327 (606-7), 396-7 (750), 401 (357).
 întărirea lui Radu-Vodă Paisie, 379 n. 1.
 legături cu acesta, 401-2 (758), 406 (764).
 fac cale la Bran, 379-80 (715).
 legături cu Iliș Rareș, 482 n. 4, 488 (906).
 legături cu Mircea Ciobanul, 490 (911) și n. 2.
 ard Bucureștii, 512 n. 1.
 legături cu Alexandru Lăpușneanu, 596 (1109).
 întărirea lui Ioan Potcoavă, 670-1 (1243), 674 (1249).
 legături cu Iancu-Vodă Sasul, 681 (1261).
 legături cu Aron-Vodă, 723 (1326).
 legături cu Ieremia Movilă, 733 (1353), 734 (1357), 735 (1363), 741 (1404).
 legături cu Mihai Viteazul, 732 (1348), 735 (1366).
 legături cu Radu-Vodă Șerban, 816-7 (1661), 825.
 legături cu Alexandru-Vodă Movilă, 868 (1730), 870 (1734).
 legături cu Gașpar Gratiani, 892 (1761), 895 (1765), 898 (1772), 904-5 (1779).
 în epoca lui Mateiu Basarab, 1029 (1939), 1036 (1949), 1038-9 (1952), 1040-1 (1955).
 legături cu Vasile Lupu, 1183 (2217).
 legături cu Gheorghe Ștefan, 1204 n. 1.
 legături cu Moldova în 1678, 1371 (2510).
 curieri acolo în 1683, 1383-4 (2537).
 ca suzerani ai Țerii-Românești, 1491 (2824).
 legături cu Constantin-Vodă Brâncovanu, 1508 (2841).
 negustori, 88 (152), 666-7 (1234).
 în Țara-Românească, 151 (275), 190-1 (347), 1614 (3014), 1692 (3131), 1801 (3404). (oi din), 1460 (2727), 1406 (3430). (și taxele crescute asupra Ardelenilor, 1783), 1745-6 (3315). (de la Nistru), 1778 (3359).
 în Ardeal (și legături de negoț cu—ul), 512-3 (946), 1620-1 (3022), 1684 n. 1, 1734 (3268), 1790, 1793 (3379), 1801 (3404).
 și vama Imperialilor, 1721 (3227).
 mărfuri, 1723 (3236).
 varia, 1002 (1898), 1804 (3426). («sila -ească»), 1622 (3024).
 Turci (Vizir în 1444), 30. (în 1480), 105 (187). (în 1546), 452 (840). (în 1591), 705-6 (1299, 1301). (în 1602), 789. (în 1604), 818. (în 1620), 884 (151). (Voevozi), 119 (205), 134 (243). (Ieniceri), 35 (60), 118 (212), 123 (225), 126 (230), 131 (237), 308 (567). (Sera-scher c. 1699), 1471 (2771). (Hadar, 1481), 115

(206). (Hasan-Aga, c. 1770), 1735 (3271). (castife), 169 (313). (limba), 395-6 (747). (naipi), 35 (60). (moneda), 447 (833). (noua monedă, 1521), 249 (449). (prinși la), 116 (208). (steaguri), 255. (șubă). V. tabla lucrurilor (șubă). (tribut ardelean către), 257-8 (471) și 258 n. 1.

Turciă («Turky»), 17 (24), 109 (196), 143 (200), 212 (382), 220 (398), 261 (478), 379 (714), 388 (732), 512 (946), 514 (948), 518 (951), 577 (1038), 606 (1122), 657 n. 1, 876 (1741), 1723 (3232), 1724.

Turciu: V. Bran.

Turoul (Ioan, negustor, 1494), 142 (259) și n. 1.

Turouleș (Constantin, ofițer polon), 1406 (2593), 1417-8 (2619), 1420 (2624), 1444 (2682), 1440 (2697).

Turda, 25 (38), 34 (57), 42 (73), 62 (167), 71 (124), 92 (162), 118 (212), 144 (262), 145 (264), 162 (298), 163 (300), 173 (318), 215 (387), 235 (430), 242 (441), 318-20 (590, 592-3), 384 (726), 397 (750), 412, 421 (781), 423-4 (784-5), 434 (812), 435 (834), 437-8 (820), 445 (831), 467-8 (868), 472-3 (877), 479-80 (890-1), 526 (961), 565 (1043), 579 (1072), 581 n. 1, 625 (1167), 630-1 (1176), 649-50 (1203), 666-7 (1234), 683 (1263), 699-700 (1278), 770-1 (1572, 1575, 1577), 773 (1593),

803 (1640), 864 (1726), 918-9 (1793), 953 (1833), 1179 (2205), 1198 (2246), 1498-9: (Emeric, arhidiacon de), 421 (781).

Turda (comitatul), 1438-9 (2667), 1577.

Turdaș (episcopul românesc Pavel de), 635 (1183), 638-9 (1186), 645-6 (1197).

Turdaș (Avram, Petru, fiii lui Vlad Chiora din), 674-5 (1249-50).

Turia, 380 (716), 1469 (2764). (-de-jos), 15-6 (20).

Turnișor (sat), 331-2 (615).

Turnu, 172 (316).

Turnu-Roș, 52 n. 1, 81 (140), 88 (151), 107 (191), 145 (264), 224 (406), 272 (496), 344 (640), 693 (1276), 744 (1418), 789, 1173 (2180), 1508 (2840), 1513-4 (2848), 1541 (2916), 1556-7 (2932), 1566 (2955), 1569 (2960), 1570-1 (2962), 1572 (2964), 1584, 1587 (2979), 1589-91 (2981-3), 1595-6 (2989), 1805 (3428). (palisado), 1541 (2916).

Turnu-Roș (părcălabi de: I. G. Wette), 247 (445). (Jacob Sachs de Harteneck), 157 (2962). (în 1569-70), 1719 (2960). (co-tricezimatorul Ioan Tekelt), 1513-4 (2848). (tariful la 1706), 1510-1 (2845).

T

Țara-Românească (intâmplări):

trecerea de oști c. 1683, 1383 (2536).

preoțiri pentru Ardeal (și în Moldova), 1627-8 (3036).

Doamna lui Duca-Vodă fuge în, 1344 (2461).

boieri din — cu case în Ardeal, 1491 (2824).

sfințire de preoți, 1675-6 (3094).

renegare de preoți ardeleni, 1687.

adăpost de averi ardeleni (1704), 1501 (2834).

Ardeleni în 1709; 1526.

Imperiali în 1789 u., 1797 u. (3378).

hoți fugari din Ardeal și Banat, 1791.

urmărire de hoți ardeleni, 1792.

fugari din lipsă de lucru în Ardeal (1782), 1742 (3310).

Țara-Românească (ispravnici de Scaun în 1645), 1128 (2100). (în 1677), 1369 (2504-6). (Caimacami în 1766), 1731 (3248). (în 1779), 1741 (3309).

Țara-Românească. Mitropolii:

Macarie, 103 n. 1.

Serafim (1582), 689 (1271).

Teodosie, 1472 (2778), 1524 (2879).

Cozma, 1804 (3421).

Filaret (1793; și omul sãn negustorul Pană), 1804 (3421).

Nectarie, 1813 u. (nepoata lui, Profira), 1814 (3491). (Nicolae Pitarul, omul lui), 1814 (3491).

Dionisie Lupu, 1814 (3487-8).

Mitropolia (și logofătul Nicolae, 1825), 1814 (3487).

Țara-Românească (mănăstiri), 106 n. 1.

Țara-Românească (popa Vlaicul, 1651), 1195 (2239).

Țara-Românească (boieri, vitele lor în Ardeal), 1112-3 (2058). (vite ale Brașovenilor în), 1803 (3409). V. Brașov.

Țara-Românească (Cămara), 1692 (3131). (ispravnici), 1682 (3108), 1801 (3406), 1803 (3415).

Țara-Românească (medici, 1689), 1414 (2614).

Țara-Românească (export oprit), 1469 (2760). (negus-

tori în Ardeal), 60-1 (105), 63-4 (110), 69 (121, an. 1468), 140-1 (254-5), 206 n. 1, 207 (374), 224-5 (406), 639-40 (1187), 666-7 (1234), 685 (1265), 704-5 (1298), 1459 (2723), 1587 (2979), 1620-1 (3022), 1734 (3268), (cărăuși din — în Ardeal), 1556 (2931). (export de grâne din Ardeal, 1470), 75 (130). (în Țara Bârsei), 55 n. 1. (în Ungaria), 80 n. 2, 224-5 (406; și Moldoveni). (la bălciuri), 1110 (2053) (drum spre Brașov), 1739 (3297). (piei în Ardeal), 1181 (2210). negustori în țară (1707), 1518 (2863). (slarostele Iorga, 1697), 1465 (2747). (Milnea frațele lui Anghel), 152-4 (279-80). (Dragotă, Nicula, Gherghina, Drăguș), 153-4 (279-80). (Chirca Milnea, Avedic, Gheorghe Grecul), 152-4 (279-80). (Vasile și Ivan, 1644), 1119 (2069), 1123 (2076-7). (Părvan, 1660), 1290 (2389). (export de vin în Moldova), 1379 (2525). (taxe crescute, în 1783), 1745 (3314). (judele negustorilor), 1743.

Țara-Românească (drumuri în 1793), 1803 (3420).

vamă și vameși, 1514 (2849), 1589 (2982; an. 1721), 1723 (3252), 1724, 1730 (3247), 1731, 1733 (3262).

(domnească), 1717 (3204). (prădarea ei în 1760), 1718 (3213). (agească), 1744.

vameși (Costea și Gheorghe, c. 1700), 1473 (2783). (Dumitru Brăilă, 1704), 1507 (2839). (Panaiot, c. 1760), 1715 (3197-8, 3200).

vătafi la hotar (1782), 1742 (3308). V. și vătafi vii, 1779 (3363). (la hotarul Ardealului), 1548.

vin (export în Ardeal), 1482 (2814), 1508 (2841), 1546 (2925), 1575, 1620-1 (3022), 1644-5 (3056), 1670 (3079), 1703 (3152), 1718 (3210), 1796 (3374). (taxa pe vin), 1734 (3268).

vite (din Ardeal, la pășune), 1505-6 (2837), 1585 (2979), 1706 (3169, 3171). (din Ținutul Sibiiului), 1509 (2842). V. și Brașov (Șcheiu; vite).

Țara-Românească (oaste în 1520), 243 (443). (c. 1683), 1383-4 (2537). (din Moldova, c. 1670), 1343 (2460).

Țara-Românească (Vistieria), 106 n. 1, 135 (246). (tri-

but (c. 1470), 79 n. 3. (dajde, 1790), 1798 (3328).
(bir), 1517-8 (2862).
„Țara Ungurească”, 1467 (2756).
Țepeluș (porecla lui Basarab-cel-Mic), 109 (196) și
n. 1, 114-5 (205-6), 117 n. 1.
Țicău (Ioan Cocosca din), 636 (1184).
Țigani, 152 (278), 238 (433) și n. 1, 376 n. 1, 713 (1311),
1124 (2087), 1128-9 (2101), 1130 (2104), 1195 (2240),
1215 (2281), 1313 (2416), 1368 (2503), 1576 (2971),
1623 (3028).
Voevozi: Ilie și Razmac (Răzvan?), 302 (553).
hotnogul Grigore Kis și Mateiu Bihary,
760 (1499). (juzi și vătafi), 1483 (2783), 1812
(3476).
(în Ardeal), 1499.

(ai Brașovului), 1128 (2096), 1131-2 (2106).
(la Făgăraș), 376 (707).
(domnești, supt Petru Rareș), 302 (553), 305 (559),
306 (562).
(mănăstirești), 594 (1106), 627 (1169), 696 (1281).
(pentru var), 888.
(fugari în Ardeal), 305 (559), 722 n. 3, 752 (1455),
1132-4 (2107-9, 2111), 1135-6 (2114), 1137-8
(2115-7), 1148-9 (2137), 1154 (2144), 1160 (2158).
Țigău (solgăbirău de), 1016 (1919).
Țințari (popa Stoica și sătenii anume), 1534 (2901).
Țuțora, 694 (1278), 695 (1280), 898 (1772), 1397 (2569),
1412 (2609). (pacea din), 871 (1736).

U

Ucraina, 1265, 1320 (2428).
Udrea (pribeag muntean, 1554), 509 (939) și n. 1.
Udrea Băleanu (Hatman). V. Hatmani (Udrea Băleanu).
Udriște de Mărgineni (boier muntean), 1740-1 (3303).
Udriște (boier muntean, 1592-3, 1600), 711 (1308), 757
(1475).
Ugron (Paul), 951-2 (1831).
Uiedin, 426 (789).
(Emeric și Coloman Schneider, 1531), 362-3 (678).
Uifalău, 809 (1652). (Martin Man din, 1604), 809 (1652).
Ujbalvanyos. V. Ungurașul (Nou).
Ujfalu (Petru Stanca de), 620.
Ujfalva. V. Uifalău.
Ujlak. V. Ardeal (Voevozi).
Ujvár. V. Gherla.
Umendt. V. (Bistrița: juzi, Amendt).
Ungaria, 1412 (2610). (cetăți din), 1503. (fugari din Țara-
Românească în), 1508 (2841). (oastea, 1522), 255.
(comerț liber cu Moldova supt Ștefan-cel-Mare),
127 n. 2. (Palatin, în 1621), 909 (1783). (tezaurariu
în 1488), 130 (235). (anexarea Țerii-Românești la),
96 n. 4. Mine și mineri în Ungaria 1427, 14 (17).
Ungaria (Ludovic, rege), (1), 2-3 (3-4), (6).
Ungaria Superioară, 1504 (2834).
Ungarisch-Brod, 201 n. 1.
Ungler (Luca, superintendent), 758 (1480).
Unguraș (cetate), 309-10 (569, 571), 315 (581), 325-6
(602, 604), 337 n. 3, 358 (669), 372 n. 2, 374-5 (705),
383-4 (725), 386 (729), 412, 416-7 (774), 419 (777),
428 (794), 436-7 (817-8), 442. (Rátzath, pârcaľab
de), 337 n. 3. (Paul Bank, pârcaľab de), 412, 419
(777), 426 (789), 430 (800), 435 (813, 815) și n. 2,
436 (816), 438-9 (821).
Ungureni, 1351 (2476), 1380 (2528), 1408 (2599).
Unguri (scad ca număr în folosul Românilor, 1676),
1363-4 (2495).
(nobili în Ardeal), 6 u. (8).
(ostași), 96 n. 4. (în oastea Ardealului), 996-8 (1890).

(mercenari), 279 (505), 572 (1057) 573 (1059),
575 (1062). (la Mihai Viteazul), 771 (1580). (în
Ardeal, 1603), 801 (1638). (în Moldova), 1161-2
(2161), 1248 (2327). (în straja Moldovei, 1581
u.), 681 (1260-1), 683-4 (1263), 723 (1326), 731
(1342). (ca auxiliari la 1648), 1167 (2170). (cu
Gheorghe Ștefan), 1222 (2290), 1234 (2303),
1246 (2322), 1277-8 (2363). (mercenari în Țara-
Românească), 189 n. 4.
negustori de piei în Moldova, 1277 (2362). (lemnari),
1790. (din Ungaria în Ardeal), 1317 (2421).
(prădați în Ardeal, 1604), 813. (în Brașov),
1483 (2816). limba — scă: și Români, 1651.
scrisori în ea către Domnii Moldovei, 1088
(2023).
Ungurul (predicatorul Ioan), 88 (152).
Urban (prepozit ungar), 94 (166).
Uricova (localitate), 1803 (3416).
«Urmen» (localitate), 487 (905).
Urmeniș, 963 (1845), 1093 (2031), 1178 (2202), 1302. (popa
Petru), 1178 (2202). (Ioan de, meșter, 1629), 968
(1854). (Ioan și Toader, hoți), 969 (1855).
Urziceni, 1778 (3359).
Ușerel: Ioan al lui Iliș Rareș, 475 (882). Petru al
aceluiași, 471 (873), 472 (876).
Ușeri: Bălțatul (în Moldova, c. 1550), 722 n. 3. Bolea (al
lui Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 534 (980), 535
(983). Cristea, 563 (1037). Ioan, 474-5 (881). Kefeș,
565 (1042). Mateiu (al lui Alexandru Lăpușneanu,
Vornic de Câmpulung), 592-3 (1102), 619 (1158).
Mihai (al lui Ștefan-Vodă Lăcustă), 387 (731).
Vârzarul (al lui Alexandru Lăpușneanu), 496
(919). (al lui Alexandru Lăpușneanu, 1561), 567
(1048).
«Utoropi» (localitate), 1034 (1946).
Uța (Bărsan din), 197 n. 1.
Uzon. V. Ozon, Ozun.
Uzun-Hasan (șah turcoman al Persiei), 88 (152) și n. 3.

V

Văcărescu (Barbu, Vistier muntean), 1682 (3108), 1789
(3124), 1690 (3129). (Constantin Spătarul), 1574
(2967), 1692 (3131). (Ienachi), 1744. (Ștefan Vis-
tierul și Banul), 1689 (3124), 1701 (3145), 1714
(3192), 1717 (3206), 1737 (3283).

Văcz (episcopi): Francis Varday, episcop ales, 201
(363).
Ladislaw Zalkan, secretariu, cancelariu regal,
225 (406), 244 (440), 248-9 (449).
Petru, 5 (5), 1826 (3).

- Vad** (episcopi): Ilarion, 366.
Anastasiu, 337 (624), 354 (660), 722 n.
Tarasiu, 453 (842).
Gheorghie, 476 (855).
- Vadady** (Gheorghe, 1600), 762 (1511).
- Vadany**. V. Guadagni.
- Vadul-Gemenel**, 1476.
- Vadul-Genunii**, 1476.
- Vadul-Ocnei**, 967 (1853).
- Vadului** (râu), 245.
- Vai-de-el**, 3398.
- Valda-Cămăraș**, 1112 (2057).
- Valda-Huniad**. V. Inidora.
- Valda-Kamaras**. V. Valda-Cămăraș.
- Valda-Szent-Iván**. V. Sântioana.
- Valda** (Ioan, Trimes regal în Moldova), 611 (1141).
(altul, 1689), 1422-3 (2628). (Toma, 1529), 325 (598).
- Vaiu** (Ioan, om al lui Gheorghe Rákóczy), 1026 (1935).
- Valachalis** (calices), 225 (407). (episcopatus, 1553), 495 (918). (lingua), 157 (288), 228 (413). (— icum idioma), 128 (229), 412, 483-4 (862), 671 (1244). (—orum lex et consuetudo), 717 (1316). (modus), 226 (407). (nacio), 665 (1232). (— ico, transsumptum ex), 506 (935).
- Valahico-ilirice** (confiniile militare), 1790.
- Vâlcan** (pas), 62 n. 5, 488 (906), 1721 (3226).
- Vâlcanul Bârsel**, 11-2 (12, 14), 1515 (2855).
- Vâlcan** („fratele lui Mihnea”; negustor muntean), 143 (260).
- Valchid** (localitate), 264 (482) și n. 2.
- Vâlcul** (Oprea, 1592), 714-5 (1313).
- Vale** (în Ținutul Sibiului), 1581.
- Valea Caselor**, 288 (413).
- Valea Cerbului**, 1740-1 (3303).
- Valea Crișului** (?), 1697.
- Valea Cucuruzului**, 1476.
- Valea Muierii**, 1718 (3211).
- Valea Popei**, 1558 (2934).
- Valea Surului**, 1475 (2791).
- Văleni** (Ținut), 1195 (2241).
- Vălenii-de-Munte**, 1738 (3288). (vama și vameși), 1483 (2817), 1485, 1519 (2866), 1574 (2967). (vătaful Nicolae Poian), 1732 (3256).
- «**Vallabul**», 1790.
- «**Valladény**», 1790.
- Valpó**, 385 (727).
- Vama** (localitate). 631 (1177), 668 (1238), 1081, 1082 n. (2015). (Lagăr din, 1567), 624-5 (1166). (Toader din), 636 (1184).
- Vameși**. V. Vistierul Ieremia și Câmpulung (Condea, vameș de).
- Várad** (podul dela), 749 (1451).
- Várad**. V. Belényessi (Francisc, de).
- Varadin**. V. Oradea-Mare.
- Varady** (Mihai, om al lui Gheorghe Rákóczy), 1025 (1933).
- Varálja**. V. Supt-Cetate.
- Várarea**. 807 (1647), 1605 (3004).
- Varaskezy**, 24 (38).
- Varday**. V. Veszprém (episcopi de) (Paul) și Warday.
- Vârful Budislavului**, 1475 (2791).
- Vârful Cocilor**, 1475 (2791), 1476.
- Vârful Fetei**, 1475 (2791).
- Vârful Moșei**, 1475 (2791).
- Vârful Pleșei**, 1475 (2791).
- Vârful-Râu**, 246.
- Varga** (Gașpar, trimes în Moldova), 803-4 (1641).
- Varghiaș** (privilegiu de comerț cu Moldova, 1433), 19-20 (26).
- Varhégý**, 649 (1203), 701 (1292). (părcălabi de), 650 (1204).
- Varhel**. V. Grădiște.
- Varhély**, 316 (1572).
- Varhély** (Mihail), 473 (878).
- Varna**, 1808 (3445).
- Vársătura Vadului**, 246.
- Vârșeș**, 1786, 1792.
- Varta** (Gheorghe, negustor ardelean), 1811 (3464-6, 3468, 3472).
- Vartio** (Hatmanul), 461 (858) și n. 4.
- Vasarhély**. V. Oșorheiu.
- Vasarhély** (Valentin Ștefan, 1578), 674 (1249).
- Vaskapu**. V. Poarta-de-fier (a Ardealului).
- Vaskoh**. V. Vașcău.
- Vasluiu**, 32 (53), 55 (75) și n. 3, 93 n. 2, 98 n. 2, 128 n., 460 (856), 531 (972).
- Váss** (Anton) V. Maramurăș (vice-span). (Gheorghe, 1594), 725 (1330). (altul; om al lui Gheorghe Rákóczy), 1025-6. (Ladislau, administratorul veniturilor Ardealului), 507-8 (937). (Ștefan, 1653), 1236 (2306), 1238 (2308).
- Vasslay** (Ioan, secretariu), 1623-4 (3030).
- Vasarheiu**. V. Oșorheiu.
- Vaşcău**, 1752 (3322), 1756 (3327), 1761 (3336), 1772. (Francisc Szotoczki, județ, 1784), 1759 (3333).
- Vătafi munteni**: Bonciul (c. 1644), 1119 (2067). Drăghici (1708-9), 1523 (2876), 1533 (2896). Grozav, 722 n. 3. Leca (1697), 1463 (2741). Lupul (1644), 1123 (2080). Radu (1523), 277 n. 1. Stanciul (1564), 596 (1110). Vintilă (1644), 1119 (2068).
- Veciu**. V. Jeciu.
- Vécs**. V. Jeciu.
- Végh** (Petru, secretariu), 1668 (3076). (Ștefan, 1784), 1757 (3330).
- Velasco** (de), 1678 n. 2.
- Veloz** (sat), 1600 (2996).
- Velenceze**, 1693 (3134).
- Velsevch**. V. Bebek (Emeric, de).
- Veneția și Venețieni**, 63 n. 1, 414, 1404 (2590). (șubă «venicensis»), 226 (407).
- Verböczy** (Margareta), 356-7 (666).
- Verböczy** (Ștefan, cancelariu), 356-7 (666).
- Verdelescu** (Vornic), 1320-1 (2428).
- Veresmoth**. V. Bethlen (Toma, de).
- Veress** (Ambroziu), 1181 (2210). (Andreiaș), 1415. (Mateiu, căpitan în 1620), 893 (1763).
- Vermeș** (sat), 369 (692), 765 (1529).
- Versecz**. V. Vârșeș.
- Vesăud**, 1582.
- Vesselényi** (Baltazar), 1021-2 (1928), 1024 (1932), 1025-6 (1934), 1117 (2063).
- Veszöd**. V. Vesăud.
- Veszprém**, 208-9 (376-7).
(episcopi): (Dimitrie, 1826 (3). Maternus, 5 (5).
(Paul Varday, tezaurariu al Ungariei), 278-9 (1504-5).
- Veterani** (generalul), 1416 (2616), 1417 (2618), 1419-20 (2622-3), 1437-8 (2664), 1441 (2627), 1442-3 (2678-9), 1447-8 (2692), 1449 (2695), 1452 (2701).
- Veverijă** (copil de casă, 1572), 652-3 (1210).

- Veza** (localitate), 1806 (3431).
- Vice. V. Jeciu.**
- Vidin**, 62 (107), 134 (243), 217 (391), 377 (710), 1808 (3445). (beg, sangeac de), 277 n. 1, 394 (746). (subașă de), 257 n. 1. (vadul), 141 (256). V. și Diiul.
- Viechtern** (baronul de, administrator al veniturilor Camerei împărătești în Ardeal și Oltenia), 1609 (3008), 1612-3 (2013).
- Viena**, 4 (5), 25-6 (40), 40 (69), 74-5 (129), 128-9 și n. 7, 130-1 (235-6), 343 n. 1, 498 (923), 503 (931), 506-8 (936-7), 510 (943), 540 (993), 542 (996), 1343 (2460), 1486 u., 1489-90 (2821), 1504 (2834), 1527 (2889), 1529, 1533-4 (2899), 1535-7 (2909-10), 1540 (2915), 1564-5 (2953-4), 1608-9 (3008), 1613 (3014), 1615 (3015), 1622 (3024), 1623-4 (3030), 1625, 1626 (3034), 1630 (3039), 1638 (3046), 1645 (3056), 1646-7 (3059), 1652-3 (3063), 1675-6 (3094), 1733 (3263), 1776 (3356), 1826 (3).
- Viena** (întâmplări): Turcii la, 1528 (2890). (tratatul din 1686), 1636. Brașoveni la, 1523 (2876).
- Viena** (curs de), 1539. (măsurii de), 1733 (3266).
- Vlenești**, 27-8 (43).
- Vijnița**, 1203 (2257). (Ignat Comaricescul din), 1420 (2624).
- Villa Petri. V. Petrifalău.**
- Vikoz. V. Vinț.**
- Vinczy. V. Vinczy.**
- Vineția** (Hamza de), 124-5 (227). (Solomon Coman de), 594 (1105).
- Vingard** (localitate), 203 (367), 444 (829).
- Vingarth** (Ioan Horváth de), 200 n. 1.
- Vinț** («Vinc»), 966 (1850), 1498.
- Vințu-de-Jos**, 494 (916), 1186-7 (2223). (Adam Steinkellner din), 943 (1820).
- Virviz** (protopopul neunit de), 1662.
- Virzirescu** (Oxindio, misionariu unit la Armenii din Moldova), 1418-9 (2620-1), 1421-2 (2627).
- Visegrád**, 143 (261), 202 (365).
- Vistieri** (moldoveni): Iuga, 67 (118). Giurgea (c. 1504), 169 (311). Ieremia (și Mare-Vameș. 1527), 297-8 (542, 544). Ioan (1528), 305 (559). (Tomaș, 1529), 332-3 (617), 337 (624), 342 (634), 345 (642), 348 (649). Matiaș (c. 1535), 358 (669), 369 (692) și n. 3, 383 (724), 422 (782), 722 n. 3. (Stroici?; 1559), 550 (1012). (în 1591), 710 (1305). Ieremia (1596), 737 (1376). Crăstian (c. 1620), 887 (1755). Iorga (1644-5), 1128 (2097), 1139 (2119). Teodor (ispravnic de Scaun în 1683), 1386 (2542).
- Vistieri** (munteni): Albu (c. 1507-10), 53 (92), 178, 198 și n. 1. Cazan (c. 1480), 106 n. 1. Negre (c. 1480), 111 n. 2. Calotă (1507-8, 1511), 178, 189 n. 1, 213 (385), 214 n. 1. Horvat (1511), 213 (385), 214 n. 1. Costea (1509-10), 189 n. 4, 201 n. 1. Dragomir (1510), 206 n. 1. (alt Albu), 210 (378). Dumitru (1517-20), 235 n. 2, 247 (445). Oprea (1518), 238 (433). Vancea (1523), 272 (496). Sava (1527), 299-300 (548). Tudor (de Orbaș; 1547, 1555), 464 (862), 511-2 (945).
- Vistiernice**: Bălțat (al lui Iliș Rareș), 466 (865). (Stroie, Stroici; în Moldova, la 1559), 549-50 (1011).
- Vișău**, 1265-6 (2357).
- Vișău-de-mijloc**, 976.
- Vișău-de-sus**, 307 (565), 1289 n. 2. (Gavrila de), 307 (565), 360-1 (673), 307 (687).
- Viteazul** (Nicolae, om al lui Mihai-Vodă), 769 (1564).
- Vitéz** (Gheorghe), 1181 (2240). (Nicolae), 742 (1407).
- Vittka. V. Takony** (Ștefan).
- Viza** (sangeacul de), 394 (746).
- Vizakna. V. Ocna Sibiului.**
- Vizakna** (Nicolae de), 35 (60), 39 n. 2, 47 (82), 55 (94), 59 (102).
- Vizolya**, 397 (751).
- Vlad-Vodă** (uzurpator împotriva lui Mircea-cel-Bătrân), 1822 u. (3).
- Vlad Dracul** (Domn al Țerii-Românești), 22-4 (34-6) și 23 n. 1, 24 n. 1, 25 (39), 27-8 (43), 31-2 (52), 72 n. (Haneș, omul său), 23 (35).
- Vlad Tepeș** (Domn al Țerii-Românești), 34 (58), 37 (64), 42 n. 2, 44 (77) și n. 1, 45-7 (79-82) și 47 n. 3, 48-9 (84, 86-7), 50-1 (89) și 50 n. 1, 51 n. 3, 52-4 (91-2) și 52 n. 1, 54 n. 1, 55 n. 1, 56-7 și n. 1, 58 (100) și n. 1, 2; 72 n., 73 n. 7, 84-5 (146) și 85 n. 1, 86-7 (147-9), 92 (162), 93 (163) și n. 2, 94 (164) și n. 2, 95-6 (168-9) și 96 n. 4, 100 n. 1, 109 n. 1, 216 n. 1. (soția sa), 72 n., 216 n. 1. (fiul său Vlad), 141 (257) și n. 1, 144-5 (263) și 145 n. 1. (fiul Mihail. V. Mihnea-Vodă cel Rău. (rudă), 145 n. 1. (omul său Crăstian), 56 (96). (omul său Petru Sor), 49 (87). (omul său Sebastian), 94 (164).
- Vlad Călugărul** (Domn al Țerii-Românești), 47 (82), 98 n. 2, 103 n. 1, 109 n. 1, 110 n. 1, 111 n. 2, 114 (205) și n. 1, 117 (210) și n. 1, 118 n. 3, 124 (226), 126 (229), 131 (237), 133 (241), 134 (249), 135 (246), 136-7 (248), 138 (250), 142 (258), 143 (260), 147 n. 1, 151 (275), 177, 194 n. 1, 207 (374). (omul său Bonedec), 68 n. 2, 143 (260). (oamenii săi Dan-ciul și Florea), 117 n. 1.
- Vlad-Vodă Vlăduț** (Domn al Țerii-Românești), 206 (372) și n. 1, 207 (374-5), 210 (379), 211-2 (382-3) și 212 n. 4, 213-4 (385) și 214 n. 1, 215-6 (388), 217 (391), 218 (394). (pacea cu Ungaria), 213-4 (385). (omul său Baiul), 212 (383). (omul său Ruhat), 212 (373), 216 (388).
- Vlad-Vodă Vlăduț** (pretendent muntean), 255 și n. 1.
- Vlad-Vodă Înnecatul**, 357 n. 1, 358 (668), 359-60 (671), 361 (675), 363 (679-80), 368 n. 1.
- Vlad-Vodă Vințiu** (Domn al Țerii-Românești), 189 n. 4. V. și Dragomir Călugărul.
- Vlădeni** (în Ardeal), 1718 (3214-5).
- Vlădescu** (Șerban, ispravnic de Câmpulung), 1458 (2720), 1464 (2743), 1469 (2761, 2764), 1480 (2805).
- Vladislav** (rege al Ungariei și Poloniei, † 1444), 30.
- Vladislav al II-lea** (rege al Ungariei și Boemiei), 132 (239), 133-4 (242-3), 135 (245-6), 137 (249), 138-9 (252), 143 (261), 144, 145-6 (263, 265-6), 147 n. 2, 148-9 (270-2), și 148 n. 1, 150 (273), 151 (275), 152 (278), 155-6 (283-4), 156-7 (286), 159 (292), 160-2 (294-7), 162-3 (299-300), 164 (302), 165-6 (305), 166 (306), 168, 169 (312), 170 (315) u., 172-3 (317-8), 174-5 (319 321-2), 177 u. (327), 179 (328), 180-1 (1330-1) și 180 n. 1, 182-3, 184-7 (235-7), 192 (350), 193 (352), 194-5 (355), 196 (357) și n. 1, 198, 200 (362), 201-2 (363-4) și 201 n. 1, 202-3 (365), 208-9 (376-7), 211-2 (382), 213 (385), 215-6 (388), 218 (394), 222 (402), 223-4 (404-5), 224-5 (406), 227 (410), 231 (419), 232 (421), 279 (505), 1831. (solul său în Moldova, Moise, «magister Curiei»), 155 (283).
- Vladislav-Vodă** (Vlaicu, Laicu; Domn al Țerii-Românești), 6 (1) u. (7) și n. 1, 40 n. 2.
- Vladislav al II-lea** (fiul lui Dan; Domn al Țerii-Ro-

mănești), 35 (60), 36 (62), 37 (64), 38 și n. 3, 39 (67), 41 (72), 42 și n. 2, 43 (74), 44 n. 1, 47 (82), 73 n. 7, 100 n. 1. (soli ai săi: Crăstea și Mihailă), 38 (65).

Vladislav al III-lea (fiul lui Vladislav; Domn al Teriilor-Românești), 214 n. 1, 267-8 (489) și 267 n. 1, 268 n. 1, 272-3 (497) și 272 n. 1, 273 n. 1, 277 n. 1, 281 (509) și n. 1. (boieri ai săi: Teodor Capotă, Drăgan și Șerban), 277 n. 1. (omul său Vlad), 268 n. 1. (oamenii săi Ganea și Lupul), 272 n. 1.

Vladislav-Vodă. V. și Vlad Tepeș.

Vlaicu (boier muntean, 1509), 189 n. 4.

Vlașca (județ), 1807 (3441).

Vlașcu (munte), 246.

Vlașculeț (munte), 246.

Voevodul (Toma, Moldovean, 1529), 346 (645).

Voila, 507-8 (937).

Voineasa (munte), 1476.

Voinescul (munte), 245.

Volnești, 1803 (3416).

Vornici (munteni): (în 1469), 73 și n. 7. Vlad (c.1470-80), 73 n. 7, 106 n. 1, Neagoe, 106 n. 1. Cazan (1482), 110 n. 1. (în 1494), 142 (259). Vlad (pretendent, poate fiul lui Vlad Tepeș), 141 n. 1. V. și Vlad Tepeș (fiul său Vlad). Badea (1507), 178. Colțea (1507), 178. Stroe (1507), 178, 179 (327). Dumitru (1507), 178 n. 7. Șuică (1509), 189 n. 1. Cocora (1511), 213 (385), 214 n. 1. Stoica (al lui Mihneacel-Rău), 201-2 (364) și 201 n. 1. Bogdan, 213-4

(385) și 214 n. 1. Calotă (1517 - c. 20), 235 n. 1, 2; 247 (445), 271 n. 1. Radu (ispravnic de Scaun în 1521), 254 n. 1. Vlaicu, socrul lui Radu-Vodă de la Afumați, 265 n. 1. Drăgan (1523), 277 n. 1. Neagu (Neagoe, 1529), 321-2 (596), 331-2 (615-6). Stănilă (mama și soția lui), 512 n. 1. (Andronie, c. 1643), 1119 (2070). (Dragomir, al lui Mateiu Basarab), 1119 (2069), 1123 (2076-7, 2080-1). Vălcu (1677), 1369 (2505).

Vornici (moldoveni): Isaia, 67 n. 7. Neagu (1523), 273 (498), 274 n. 1. Orăș (1592), 713-4 (1312). Dragoș (1593, 1599-600), 721 (1323), 747 (1444), 748 (1449), 752 (1456), 761 (1503, 1505), 765 (1531). Huru, 722 n. 3. Mogal de, 773 (1594). Mieniul (Neniul, 1638), 1046 (1965), 1431, 15 (20).

Voroneț (mănăstire), 733 (1353), 969 (1855), 1048 u. (1969), 1088 (2023), 1177 (2196).

egumeni: Teodosie (c. 1616-31), 870 (1733).

Partenie (c. 1635-45), 1015-6 (1918), 1128 (2099)¹.

Nicolae (1635-45), 1016 (1920).

Epifanie (1636), 1023 (1930).

călugări: popa Mihail (c. 1635-45), 1015-6 (1918). (Gavril), 1016 (1918).

Vraclul (Radu, 1545), 440 n. 1.

Vrancea (drum de negoț prin), 15 (20).

Vranceanul (Ioan, 1535), 370 (694) și n. 1, 575-6 (1064), 583 (1082).

Vucević (Vuković, Wolfgang), 612 (1143), 630-1 (1176).

Vueltrn (sangeacul de), 394 (746).

Vurperul (sat), 1498.

Waag (râu), 7 u. (9).

Wachsmann (furnisor imperial, 1705), 1508 (2840).

Waldorf. V. Aldorf.

Wallendorf. V. Aldorf.

Wallendorf („Woldryf“) (Emeric Martin de), 78 (135-6). (Endrys Bendykin și Chatys Nebyrin), 78 (136).

Wallendorf (Oberst). V. Aldorful-de-sus.

Wallis (contele Paul), 1642.

Wallis (generalul de), 1644-5 (3055), 1688 (3120), 1702-3 (3146-7, 3149, 3152), 1705 (3162). (legături cu Brașovul), 1688 (3121), 1690 (3126).

Walthodia. V. Valchid.

Warasiensis. V. Varghiaș.

Warday (Paul, prepozit de S.-Sigismund, tezaurariu al Ungariei), 247-8 (446).

Wayda. V. Voevodul.

Wayda (Toma). V. Vaida.

Wayla. V. Voila.

Waywodicz. V. Laski (Ieronim).

Weach (Vécs). V. Jeciu.

Weidenbach. V. Ghimbav.

Weissenberg (secretariu imperial), 1489-90 (2821).

Weresmarth. V. Gereb (Petru, de).

Wermes. V. Vermeș.

Wette (dr. Ioan Gheorghe, părcălab de Turnu-Roșu), 247 (445).

Wiener-Neustadt, 127 (231), 129 n. 7.

Wincozy (Ștefan, jude regal), 167 (307).

Wittenberg, 577 (1018). (Andrieu Marci, student sas la), 585 (1086), 599 (1109).

Wolcan. V. Vâlcu.

Woycachowski (Stanislas Cristofor, ofițer polon în Moldova), 1390 (2552).

Wydenbach. V. Ghimbav.

Wyngarth. V. Horváth (Gasper de).

Wyzaknay (Gheorghe). V. Ocna (Gheorghe de).

„Wynceph“ (localitate), 27-8 (43).

Wyngarth. V. Gereb (Ioan de).

„Wyzeke“ (localitate), 135 (245).

„Zaarleg“, 682-3 (1262).

Zaherdinus (Matiaș). V. Oradea-Mare (episcopi de).

Zabola. V. Mikes (Toma, de).

Zaczaly (Ioan), 308 (566).

Zagna (munte), 246.

Zagra (sat), 367 (687), 1436 (2656), 1466 (2753), 1605 (3004). (Nemți în), 1466 (2753).

Zak (Petru). V. Zok.

Zakerezhur. V. Crișturul-Săseșc.

Zafancy (Gheorghe), 662 (1225). (Ioan, secretariul lui Radu-Vodă de la Afumați și al lui Moise-Vodă), 286 (520), 344 (639), 383-4 (725), 386 (729), 411 u.

Zalatna. V. Zlatna.

Zalău, 1768 (3346).

Zalkay (Andrieș, 1620), 896 (1767).

¹ A se schimba data ultimei bucurii în acest sens.

- Zallaspataka** (Ioan Sărăcin de), 280 (508).
- Zam** (localitate), 1769 (3347).
- Zambo** (Daniel, funcționar imperial, 1784), 1766 (3342).
- Zamfira Doamna** (fiica lui Moise-Vodă), 407 n. 3, 529 n. 2.
- Zamosfalva**, V. Someșfalău și Ardeal (vice-Voevozi: Ladislas Mykola).
- Zamoyski** (Ioan, Hatman și cancelariu al Poloniei), 734 (1356).
- Zănoaga** (munte), 212 n. 1.
- Zanthai** (Francisc, vameș), 1111 (2055), 1157 (2150).
- Zantho**, V. Sântău.
- Zantho** (Lațcu de), 33 (56).
- Zanyzloffy**, V. Báthory (Ștefan, de).
- Zaplonozyay** (Simion), 1257 (2343), 1265 (2357), 1280-2 (2371).
- Zăpolya** (Ioan, Voevod, al Ardealului, apoi rege al Ungariei), 181 (331), 201 n. 1, 214-5 (386-6), 216-7 (390), 218 (392), 219-20 (397), 220 (399), 222-3 (403), 224 (405), 227 (409, 411), 228 (412), 229-30 (415-6), 232 (423), 233 (425), 234 (427), 235 (430), 238 (434), 241 n. 1, 244 u. (445), 251 (455), 253 (459-60), 254 (464), 256-7 (468), 260-1 (475-8), 262 (479-80), 263 (481) și n. 5, 267 (488) și n. 1, 271 (494), 272-3 (497) și 272 n. 1, 274 (478), 282 (511), 283 (513), 286 (521-3), 288 (524-5), 289 (526-7), 298-9 (545-7), 300 (549), 303 (554), 308 (566), 308-9, 310 (571), 313 (576), 315-6 (582), 318-9 (590-1), 321-2 (596), 325-6 (602-4), 327-8 (606-7), 329 (611), 331, 332 (616-8), 334 (619), 338-9 (626-8), 340 (629, 631), 341, 343 (636), 344 (640), 346 (644), 352 (657), 356 (664), 357 (667), și n. 1, 361-2 (675-6), 363 (679-80), 364 (682), 372 n. 2, 377-8 (711-2), 379-80 (713-5), 381 (718-9), 382 (721), 385 (727), 387, 388 (732, 734) și n. 1, 389 (736) și n. 3, 390 (737), 392 n. 4, 411-2, 420 (779), 475 (882), 506 (935), 531 (972), 722 n. 3. (Ioan, tezaurariul său), 299 (547).
- Zăpolya** (Ioan Sigismund, principe al Ardealului), 375 (707), 394-6 (746-7), 404 (761) și n. 1, 404-5 (762), 410 u. (771), 420 n. 2, 475 (882), 478-9 (888), 479-80 (890-1), 495 (917), 501-2 (928), 506-7 (935-6), 520 n. 1, 527 (963), 528 (966), 531 (973), 534 (980-1), 539 n. 4, 549 (1009), 550-1 (1013-4), 553 (1017), 565 (1043), 566 (1045), 569 (1052), 571-3 (1056-7, 1059), 579 (1072), 580-2 și 580 n. 2, 581 n. 1, 582-3, 584-5 (1084-5), 586-7 (1089-92), 590 (1095, 1097), 591, 592 (1101), 593-4 (1104), 595 (1107-8), 599-600 (1117), 606 (1122), 608 (1135), 611 (1140), 612 (1143), 614 (1149), 615 (1152), 624 (1165), 625-6 (1167-8), 627 (1170), 629-31 (1174-6), 635 (1183), 638-41 (1186-9), 642 (1191), 645, 649 (1202). (cancelariul său în 1562), 579 (1072).
- Zara** (Petru, episcop de), 5 (5).
- Zarand** (comitat), 1753-4 (3324-5), 1759-60 (3333-4, 3336-8), 1762-3 (3339-80), 1764, 1765 (3343), 1767-8 (3345), 1771-2 (3351), 1776-7 (3357); 1828. (tabula), 1751 (2320), 1752-3 (3322-3).
- Zărnești**, 106 n. 1, 364 (681), 1195 (2241), 1315-6 (2419), 1322 n. 2, 1458 (2719-20), 1534 (2903), 1679 (3100), 1685 (3114), 1713-4 (3191), 1733 (3265), 1798 (3384). (birăi: Dan, 1709), 1534 (2903). (Aldimir, 1761), 1718 (3212). (dregători), 1481 (2813). (preoți), 1561, (2943). (vătăfi), 1481 (2813). (locuitori), 306 (561). (fugari în Țara-Românească), 1534 (2903). (Stoica de, 1592), 714-5, (1313).
- Zay** (Francisc), 595 n. 1.
- „Zazock“** (Ținut), 543-4 (1000).
- Zebynyel**, V. Sibiel.
- Zechen**, V. Săceni.
- Zegen** (domnul din, 1581), 682-3 (1262).
- Zekel**, V. Szekély.
- Zekelwasarhel**, V. Oșorhei.
- Zeleshtye**, V. Săliștea Maramurășului.
- Zeleshtyey** (Ioan), 764 (1523), 769 (1564).
- Zeleshtat**, V. Siliște.
- Zelyashye**, V. Săliște.
- Zemplin** (pacea din), 1546 (2924).
- Zentagotha**, V. Sântagata.
- Zentbenedek**, V. Sănbenedec.
- Zentgergh**, V. Sângiorz.
- Zentgiorgeny**, V. Sângiorz.
- Zenthelek**, 921 (1796).
- Zentiob**, V. Săniob.
- Zentivan**, V. Ardeal (Ștefan Dobó, Voevod de).
- Zentpeter**, V. Sănpietru.
- Zerdahel**, V. Miercurea.
- Zerdahely** (Ioan Parvus), 99-100 (177). V. și Imreffy (Mihail).
- Zerechen** (Ioan), 308 (566).
- Zezerma** (Wolfgang de), 322-3 (598-9).
- Zichy** (Carol, conte), 1671 (3082).
- Zidari** (Adrian, Gheorghe, Andriaș, ai lui Petru Rareș), 448 (834).
(Ioan al lui Petru Rareș), 447-8 (833, 835), 449-51 (837-8) 453 (841), 454-5 (845), 455-6 (847), 460 (855), 469 (870), 470-1 (873), 495 (917), 496-7 (919, 921), 513 (947), 514 u. (949-50), 520-1 (954), 537 n. 1.
(Iani, 1714), 1557 (2933).
(Luca al lui Petru și Iliș Rareș), 448 (834), 465-6 (865).
- Zidradin**, V. Sinadin.
- Zilah**, V. Zălau.
- Zimnicea**, 1622 (3026).
- Zips** (comitat), 1775-6 (3356). V. și Bachy (Francisc).
- Zitay** (Gheorghe, 1641), 1075 (2006).
- Zlatica** (pădure), 30.
- Zlatna**, 937-8 (1816). (domeniul), 1770-1 (3350), 1776-7 (3357).
- Zohar**, V. Suhard.
- Zok** (Petru, informator bistrițean, 1602), 790 (1625), 792, 826 (1668), 829 (1672).
- Żolkiew**, 1399 (2576), 1455 n. 2.
- Żolkiewski** (Stanislas, Hatman al Poloniei), 873 (1738).
- Zolyomy** (Elisaveta), 928-9 (1806). (Emeric), 90 (155), 107 (191). (Ioan, jude al Curții în Gherla), 894.
- Zombor** (localitate), 1281.
- Zopor** (localitate), 765 (1532). V. și Zupor.
- Zosin** (Pătrașco, boier moldovean), 1313 (2416). V. și Pitari (Petrașcu).
- Zsitva**, V. Jilva (?).
- Zunyogzeg**, V. Majláth (Mateiu), (Ștefan).
- Zunyogzeg** (Dimitrie, fiul lui Coste Furcă de), 665 (1231).
- Zupor**, V. Swlyok (Ioan).
- Zylassy** (Francisc), 455 (846).

TABLA LUCRURILOR

A

- Abă**, 1290 (2389), 1510.
Abrac, 1175 (2187).
Aconit, 414.
Adălmaș și adălmășari, 1013 (1912).
Adămască (galbenă), 1401 (2581). (roșie), 1424 (2632).
Adetiu, 1359 (2489). (-iul moșiei), 1574 (2967). (muntelui), 1514 (2849).
«Aerbess», 362 (678).
Afurisanli, 1468. (cărți de-ie), 189 n. 4, 1623 (3027). (de Patriarh), 1458 (2721). (în Ardeal), 1496.
Ajutorință (în București, 1790), 1798 (3382).
Albine, 722 n. 3.
Alțițe, 1434 (2650).
Aluni, 1770-1 (3350).
Ambac, 1416 (2617).
Amenzi, 621 (1160), 658. (de vamă în Ardeal), 1556-7 (2932).
Angaril, 262 (479), 1692 (3133).
Antimise, 1814 (3487).
Apă distilată, 623 (1164).
Apeluri (în Ardeal), 248 (448).
Aprozi («aprodiani»), 1128 (2100), 1822 (2). (ceauși în Țara-Românească, 1723), 1604 (3002).
Aramă, 559 (1030), 741 (1401-2), 769 (1566), 826 (1668), 1763 (3340). (oale de), 159 (291).
Arcași, 158 (290), 236 (430), 1822 (2).
Arce, 9, 69 (121), 206 n. 1, 211 (382), 215 (386), 499, 502 (929), 572 (1057), 1176 (2191), 1476. (în expediția ardeleană din 1423), 13.
Arendă, 748 (1446), 750 (1452), 1479 (2800), 1554, 1718 (3212), 1810 (3459), 1815 (3494). (în Ardeal), 1500 (2830). (de venituri), 510 (943). (în munți), 1799 (3393).
Arest, 1622 (3024).
Argint, uri, 191 (349), 238 (433), 247-8 (446), 259 (473), 592 (1101), 673 (1248), 861 (1721), 927 (1804), 969 (1855), 1206 (2263), 1424-5 (2632), 1502, 1515 (2851), 1516-7 (2858-9), 1522-3 (2873, 2876), 1525 (2884), 1527 (2887), 1532 (2893), 1534 (2902), 1763 (3340), 1769 (3347). (boieresc și mănăstiresc), 898 (1771). (cu flori și neted), 1520 (2870). (sfărâmaturi cu oca), 1427 (2638). (oprirea exportului din Ardeal), 875-6 (1741), 1487-8, 1538, 1586, 1588 (2980). (vase din Brașov pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1520-1 (2869-70).
Argintari, 45 (79), 73, 81 (140), 226 (307), 236 (431), 237-8 (433), 248 (448), 249 (450), 368 (688) și n. 1, 378 (712), 513 (947), 526 (962), 574 (1060-1), 1290 (2388), 1515 (2851, 2853), 1517 (2859), 1520 (2869). V. tabla numelor : Argintari (Gheorghe Mai ș. a.).
Argintărie, 209 (378), 348 (648), 463-4 (862), 526 (962), 1117-8 (2064), 1373 (2502).
Arhive, 497 (921).
Armăsari, 1284 (2375).
Armași, 1081.
Arme, 29 (46), 52 (90), 85 n. 1, 114 (205), 123 (223), 211-2 (382), 216 (388), 238 n. 1, 990 (1882), 1039 (1953), 1773 (3352), 1784-6. (din Ardeal), 38 (66), 130 (235), 201 n. 1. (din — în Țara-Românească), 257 (468). (din — în Moldova), 75 (131). (goale), 1053 (1974).
Armurieri, 1629-31 (3038), 1639-40 (3048), 1786.
Arvună, 74 (128), 1473 (2782), 1481 (2807), 1518 (2864), 1520 (2869). («sentencionalis»), 515 (950).
Aspri (bani), 9 n. 1, 35 (59), 114 n. 1, 176 (326), 183 (333), 226 (407), 304 (557), 357 n. 1, 388 (732), 393 (744), 471 (874), 606 (1121), 1725, 1730 (3243-4, 3246). (turcești), 170 u. (315). («buni» turcești, 1591), 705 (1299).
Astrahan (blăni de), 10 n. 2.
Așezământ, 1692 (3132-3), 1714 (3192-3).
Atlas, 226 (407).
Ață, 742 (1408), 1716 (3201). (colorată, *fejlö*), 1510, 1511 (2845). (turcească), 1510.
Aur, 53 (55), 191 (349), 247 (446), 257 (470), 259 (473), 371 (697), 540 (992), 592 (1101), 834-5 (1680-1), 1502, 1763 (3340), 1769 (3347). (exportul de, din Ardeal, oprit), 875-6 (1741), 1538, 1586, 1588 (2980). (din Moldova), 230-1 (418). (vergi de), 1500 (2831). (cununi de), 367-8 (688), 378 (712). (spălători de), 232 (421). V. și aurari.
Aurare, 1424 (2632).
Aurari, 290 (529), 336 (623), 567 (1048).
«Aymer», 362 (678).
Azil (drept de, la Români), 1623-4 (3030).

B

- Babaci**, 57 (98).
Băcani, 1464 (2743).
Baci, 419 (778), 1557 (2933).
Băi (clădiri de), 599 (1116) și n. 2.
Baiere, 1685.
Bălcuți, 120 (230), 161 (296), 169 (312), 290-1 (530), 400 n. 1, 439 (822), 451 (838), 472 (877), 582 (1079), 1060 (1985: „bolciu“), 1061 (1986), 1480 (2802), 2804, 1780 (3364), 1792, 1802 (3410). (în Ardeal), 1498, 1551-2, 1575. (rânduiala lor, în 1720), 1497 (2829). (la Cetatea-de-Baltă), 155 (283). (în Moldova; orânduiala lor la 1561), 569-70 (1054). (la Neamț), 753 (1457). (în Țara-Românească), 1743.
Balgibașlăc, 1335 și n. 1.
Baluri (de marfă), 1511 (2845).
Ban (boier muntean). V. tabla numelor: Bani.
Bani (monedă; «obulus»). 9, 283 (514), 1133 (2110), 1215 (2281), 1342 (2458), 1382 (2531), 1402 (2582), 1460 (2727, 2729), 1464 (2744), 1479 (2798), 1508 (2841), 1534 (2903), 1574 (2967), 1578 (2973), 1682 u. (3111), 1689 (3122), 1691 (3130), 1692 (3131-3), 1723 (3132), 1724-5, 1728-9 (3241), 1730 (3247), 1734 (3268), 1743-4. (vechi), 1692 (3131-3), 1720 (3222). (albi), 566 (1046). (roșii), 106 n. 1. (mănuși), 1177 (2105). (falși, răi), 509 n. 2, 1329 (2444). (schimb), 566 (1046). în Ardeal: (mici), 35 (59). (noi), 34-5 (59). V. și Brașov, Sighișoara. (exportat din), 1608-9 (3008). în Țara-Românească, 1549 (2929). (bătuți în Ardeal, 1441), 27-8 (43). (vechi și mărunți, 1645), 1133 (2110). în Moldova (1433), 19 (26). (falsificatori din Ardeal în), 1329-30 (2444). din Ungaria, 8 (10), 1506-7 (2838).
Banițe, 1378 (2523).
Bărbieri-medici, 427 (790), 502 (929), 553 (1018), 586-7 (1089), 588 (1092), 767 (1547), 924-6 (1802), 1054 (1974), 1240.
Bărbăntă, berbăntă, 1179 (2203) și n. 1.
Bardă, bărzi, 845 (1694).
Baros, oase, 888.
Bătăie (a dregătorilor, în Moldova, 1585), 698. (a creștincioșilor de către preoți, în Ardeal), 1469. (la lămpi), 723 (1328). (cu bețe, în Ardeal), 1748 u.
Bătălag (de rachiu), 1477 (2792).
Beglogii, 1692 (3131), 1726, 1729 (2341), 1730 (3243), 1732 (3253).
Bejenari, 1392 (2550), 1399 (2575). (—i, a se), 1405 (2591). (—ie, ii), 1402 (2585) și n. 1, 1516 (2857). (—it), 1394 (2562).
Belcloc, e, 1424 (2638).
Berbeci, 9, 203 (367), 466-7 (867), 658, 913 (1786), 991 (1883), 1019 (1925), 1338-9 (2452), 1358 (2489), 1360, 1361 (2493), 1376 (2517), 1379 (2525), 1383 (2534), 1425 (2634), 1464 (2744), 1469 (2763), 1470 (2767), 1574 (2967), 1577, 1585 (2979), 1586, 1726. (export din Ardeal), 1423 u., 13, 127 (231). (export de piei de, din Ardeal, 1423), 13. (turcești), 1805 (3429).
Berbenițe, 328 (609).
Bere și berari, 101 (179), 557-8 (1026), 623 (1163-4), 1184 (2718), 1591 (2984).
Beșleagă, beșlegi, 1779 (3364).
Bețe, 1664 (3071). (a da), 303 (555).
Bețivi, 1629 (3037).
Bezmene (de ceară), 1177 (2198), 1434 (2650).
Bică, 1347 (2465).
„Bicellus“. V. traistă.
Bidivlu, i, 722 n. 3.
Bigamie, 1390 (2553).
Bir, 189 (345). (rămășiță de—împărătesc), 1402 (2583). (—ul lui Vodă), 1061 (1989). (la oi), 1359 (2491). (a lăsa —ul consătenilor), 1471 (2772). (ierlare de—pentru slobozii), 1802 (3410). (fugari cu—ul), 1711-2 (3181). (în Ardeal), 766 (1539), 1493 (2826). (=cenă), 758 (1483). (în Moldova: către Turci), 734 (1356), 1332 (2448). V. și Moldova (tribut). (—uri în Țara-Românească), 268 n. 1.
Birău, 552 (1015).
„Birrus“ (postav), 10 n. 2. (vamă în Ardeal pe 1423), 13.
„Birsagium“ („silve prohibite“), 468 (—alis porcio), 417 (775). V. și birșag.
Birșag (amendă pentru răpire), 567 (1048), 1292.
Birt, 1807 (3441).
Biserici (de piatră), 447-8 (833). (lucrurile cu muncitori strănși pentru aceasta), 452 (840). (prădate; în Țara-Românească, la 1526), 291 (531).
Blănari, 237 n. 1, 539 n. 4.
Blăni („pellicie“), 9, 80 n. 2, 834-5 (1689), 1345. (export din Ardeal), 875 (1741).
Blăstăm, 54 (92). (carte de), 1687 (3118). V. afurisanie.
Blide, 1176 (2192), 1122 (2074). (de cositor), 1347 (2465). (de plumb), 1383 (2535).
Boală de vite, 1712 (3183), 1780 (3365), 1796 (3371), 1799 (3390), 1809 (3453).
Boari, 1557 (2933).
Bobou, ouă, 10 n. 2, 1118 (2066), 1206 (2263).
Bocânci, 1716 (3201).
Bogășii, 176 (326), 1510, 1511 (2845), 1716 (3201). (roșii), 1290 (2389).
Boi, 159 (291), 190 (346), 204 (368), 242 (440), 248 (447), 409, 417 (775), 444 (829), 458-9 (852), 466 (867), 526 (962), 532 (975), 546 (1003), 554-5 (1021), 566 (1046), 611-2 (1142), 622 (1162), 630-1 (1178), 632-3 (1139), 710 (1317), 769 (1562), 784 (1612), 806 (1646), 891 (1759), 893 (1762), 898 (1771), 913 (1786), 931 (1809), 983 (1872), 1008 (1905), 1010 (1907-8), 1015 n. 2, 1025 (1930), 1067 (1998), 1134-5 (2112), 1141, 1154 (2145), 1156-7 (2150), 1180-1 (2209), 1327 (2442), 1411 (2608), 1425 (2633), 1474 (2786), 1502, 1512 (2847), 1524 (2880), 1557 (2993), 1574 (2967), 1580 u., 1591 (2984), 1609 (3009), 1687 (3117), 1693 (3133), 1699-700 (3141-2), 1728-9 (3239, 3241), 1738, 1803 (3416). (în Ardeal), 1621 (3022). (export din, 1423), 13. (din Moldova în Ardeal), 8 (9), 20 (28; an. 1434), 55 n. 3, 1341 (2456). (din Moldova în Maramureș), 258-9 (472), 1511 (2845). (din Suceava la Turda, cu Armeni), 773 (1593). (vamă în Moldova, 1433), 19 (26). (din Țara-Românească în Ardeal), 9, 1511 (2845). (din Ardeal în Țara-Românească), 1511 (2845). (piei de—, export din Ardeal; vamă), 13. (cară cu), 913 (1786).
Boi (de soroc), 1367 (2501).
Boieri (de sat și „giudeți“), 785 (1615), 1177 (2194). V. și Bistrița, Rodna.

Bolte (prăvălii), 1103 (2045), 1376 (2516), 1578 (2975), 1718 (3216).
Bombarde, 28 (44), 88 (152), 111 (199), 118 (212), 148 (269), 264 (483), 296 (540), 309 (569), 319 (590), 323 (599), 334 (620), 394 (746), 402 (759), 423 (783), 425-6 (778-9), 436 (816), 450 (838), 499, 547 (1005), 590 (1096). (moldovenesti), 322 (597).
Bombardieri, 215 (386), 353 (659), 501-2 (928).
„Bombardule”, 264 n. 3.
Borfe, 1376 (2516), 1398 (2574).
Brânză („vermasium”, „femelturoit”), 9, 913 (1786), 1358 (2489), 1533 (2898), 1574 (2967), 1577, 1685 (3114), 1706 (3166), 1726, 1780 (3364), 1804 (3422). (pentru episcopul de Ardeal, 1423), 13. (burduf de), 1177 (2198).
Brățare, 1492.
Brâu, ie, 705 (1299). (vârstat cu mătăsă), 1434 (2650). (cu nasturi), 1716 (3201). (femeiești de mătăsă),

1716 (3201). (de icoane), 1424 (2632). (preoțești, de mătăsă), 1424 (2632).
Brutari, 366, 506 (935), 1030 (2940), 1595 (2989).
Bucătari, 267 n. 1. (— arie), 1306 (2406), 1663 (1992).
Bucate (= vite, alese), 1211 (2274). (împărțirea lor), 1676 (3096). V. și *Glosariu: bucale* (vite).
Buciulul (a), 1667 (1996).
Bulz, i, 1558 (2934).
Bumbac-, uri, 10 n. 2. 57 (98), 1290 (2389), 1510, 1713 (3190), 1735 (3272), 1808 (3445). (albastru), 265().
Bumbăcari, 1623 (3027).
Bumbi, 1683.
Burduf, ji, 787 (1621).
Burie, 1558 (2934), 1574 (2967).
Butcă, e, 1814 (3487).
Bute, și, 1743, 1812 (3375).
Buzdugan, 818. (de plumb), 328 (609).

C

Căble, 101 (179), 224 (405), 263 (481), 301 (552), 442, 482 (895), 767 (1547), 963 (1844), 1336, 1414 (2613), 1499, 1508 (2840), 1559 (2936), 1569 (2960), 1580 u.
Căciulă, i („mitre”), 9, 1716 (3201), 1770-1 (3350). (Tatarilor, din Moldova), 1005.
Cadă, căzi, 1683.
Cădelniță, e, 969 (1855). (lucrate pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu la Brașov), 1527 (2887).
Cafeă, 1561 (2941).
Caftan, e, 193-4 (353), 226 (408), 478. (pentru Radu-Vodă Șerban), 817 (1661).
Cai, 100 (178), 161 (296), 165 (304), 178 n. 1, 188 (342), 284 (516), 286 n. 1, 288 (526), 314 (578), 318 (588), 335 (621), 345 (643), 391 (738), 394 (745), 397 (750-1), 401-2 (758), 409, 414, 417-8 (775), 429 (797), 430 (800), 442, 473-4 (879), 481 (893), 492 (914), 504 (932), 529 (969), 532 (976), 561-2 (1033-4), 562 (1036), 569 (1052), 572 (1056), 575 (1062), 576 (1066), 580 (1074) și 580 n. 2, 582 (1078), 583 (1082), 589 (1093-4), 594 (1106), 598 (1115), 611 (1140), 627 (1163), 631-2 (1178), 632-3 (1179), 636 (1184), 657 n. 1, 660-1 (1223), 662 (1224), 665 (1230), 676 (1252), 683-4 (1263), 693 (1277), 700 (1289), 701 (1290), 713 (1311), 722 n. 3, 730 (1337), 733 (1352), 748 (1427), 749 (1450), 752-3 (1450-7), 754 (1460), 759 (1487), 759 (1491-2), 766 (1537), 769 (1565), 786 (1616), 787 (1621), 800 (1637), 809 (1652), 813, 821 (1665), 866-7 (1669), 829 (1673), 838 (1679), 844 (1693), 874 (1739), 890-1 (1759), 896-7 (1767-8), 899-900 (1774), 927 (1804), 934, 913 (1820), 944 (1822), 946, 948 (1827), 954 (1834), 957 (1838), 963 (1844), 967 (1853), 972 (1860), 982-3 (1872), 990 (1882-3), 996 (1890), 1000 (1895), 1001 (1896), 1004, 1012 (1910), 1022 (1929), 1025 (1934), 1033 (1944), 1034 (1946), 1037 (1950), 1050-7 (1979), 1057 (1980), 1060 (1984), 1062-3 (1991), 1070 (2001), 1084, 1088 (2021), 1089-90 (2027), 1097 (2036), 1099-100 (2039), 1100 (2040), 1104, 1106 (2048), 1110 (2053), 1111-2 (2055-6), 1124 (2085), 1125-6 (2091), 1139 (2121), 1141, 1143-4 (2126), 1148 (2136), 1168 (2171-2), 1171 (2177), 1172 (2179), 1177 (2197), 1179 (2203), 1191 (2232), 1192 (2333), 1200 (2250), 1203 (2257), 1214 (2273), 1226 (2294), 1238, 1253-4 (2336),

1255 (2338), 1272, 1274, 1280 (2370), 1296, 1303-4 (2404), 1307 (2408), 1310 (2414), 1313-4 (2417), 1320 (2427), 1325 (2437), 1330 (2445), 1338 (2450), 1341 (2455), 1344 (2461), 1345, 1353-4 (2480-1), 1356 (2485-6), 1358 (2489), 1359 (2489), 1368 (2503), 1376 (2518), 1377 (2521), 1383 (3535), 1386 (2542), 1387 (2543), 1392 (2557), 1394 (2562, 2564), 1397 (2569-70), 1399 (2577), 1407-8 (2598), 1409 (2603), 1411 (2607), 1417-8 (2619), 1421 (2626), 1423 (2629), 1424 (2632), 1425 (2634-5), 1441 (2675), 1444 (2681), 1446 (2687-8), 1448-9 (2694-5), 1451 (2699), 1453 (2703), 1455 (2708), 1456-7 (2712-3), 1460 (2728), 1461 (2736), 1469 (2759), 1485 (2654), 1501 (2834), 1515 (2854), 1516 (2857), 1523-4 (1878), 1541 (2917), 1552, 1574 (2967), 1575, 1580 u., 1586, 1588 (2980), 1595 (2989), 1621 (3022), 1645 (3056), 1682 u. (3111), 1685 (3115), 1687 (3117), 1692 (3132), 1693 (3133), 1699-700 (3141-2), 1701 (3143), 1703 (3151), 1712 (3182), 1713 (3188), 1714 (3192), 1725-6, 1728-30 (3239, 3241, 3243), 1731 (3250), 1733 (3265), 1736 (3276), 1769 (3347), 1798 (3385), 1804 (3423), 1818.
Cai (export din Ardeal), 13, 127 (231), 169 (312). (cal împovărat, „zomentatus”; vama), 10 n. 2 (înșelat), 121 (120). (polcovit, vama, 1423), 13. (în Moldova; vama, 1433). 19 (26). (din Moldova în Ardeal, 1111-2 (2056), 1186-7 (2223). (dar către Brașoveni al lui Radu-cel-Mare), 147 n. 1. (din Țara-Românească în Ardeal, pentru cărat), 1508 (2840). (de la pribegi, opriți în Ardeal), 79 n. 3. 103 (183). (de remontă pentru Imperiali, din Principate), 1719 (3220), 1803 (3417).
Cai de drum, 485 (902). (de poștă), 361 (675), 363 (640), 763 (1518), 806 (1643), 827 (1670), 1026 (1935), 1093 (2031), 1163, 1235 (2304), 1236 (2305), 1237 (2307), 1250 (2329), 1257 (2344), 1263 (2353), 1308 (2410), 1327 (2441), 1393 (2560), 1400-1 (2580). (de povară), 584 (1085). (de călărie; din Moldova, pentru Electorul de Saxonia, 1696), 1460 (2728). (de trăsură; „rhedarii”), 442, 759 (1490). („buni”), 304 (557). (turcești), 722 n. 3, 1284 (2375). (roibi), 1191 (2232), 1237 (2307), 1298-9 (2398). (fier de însemnat), 785 (1615). (scumpire, în 1651), 1195-6 (2242).

- Cai de pripas**, 594 (1106).
- Cai** (hoți de), 668 (1237-8), 672-3 (1246-7), 738 (1386), 750-1 (1453), 1150-1 (2139), 1207 (2204), 1728 (3238). (cai de furat), 605 (1129), 785 (1615).
- Călărași**, 1017 (1922). (de margine), 1017 (1923).
- Călăreți** (vama de, în Ardeal), 9, 10 n. 2, 13.
- Călăuți**, 936, 939, 1000 (1895), 1277 (2362), 1300 (2412).
- Căldărari**, 1338-9 (2452), 1474 (2787).
- Căldare**, ări, 787 (1621), 1177 (2195), 1250 (2330), 1347 (2465), 1383 (2535), 1466 (2750), 1682 (3111), 1683. (de aramă), 1716 (3201).
- Calendariu**: vechiu, 1674 (3088). nou (în Ardeal), 1655 (3065).
- Calfă**, e, 1798 (3382).
- „Caliga”**, 13.
- Câlți**, 1818.
- Călțuni**, 10 n. 2.
- Călugări**, 114 (205) și n. 1. 138 (250). (la adunarea țerii), 1343 (2461). (cerșitori în Ardeal), 897 (1770), 1688 (3119), 1721 (3228).
- Călugări** (a se), 1175 (2188). (cu sila), 1015 (1918).
- Călugăresc** (sal), 703 (1295).
- Cămară** (Vistieriei), 1269. (domnească), 1516 (2856).
- Cămăși**, 417 (775), 773 (1594), 1118 (2066), 1177 (2195), 1179 (2204), 1240, 1474 (2788). (bărbătești), 1434 (2650), 1716 (3201). (femeiești), 1434 (2650), 1716 (2201). (călugărești), 1015 (1918).
- Camelavcă**, 1177 (2195).
- Camelot** („lana cameli”), 10 n. 2, 13, 176 (326). (brâu de), 1510, 1511 (2845).
- Cămilă**, e, 1335.
- Căminărit**, 1743.
- Camocat**, 121 (220), 176 (126).
- Canafe**, 1424 (2632), 1427 (2638).
- Candele** (lucrate la Brașov pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1527 (2887).
- Căneapă**, 10 n. 2, 123 (223), 593 (1103), 650 (1204), 755 (1466), 1465 (2749) 1569 (2960). (export din Ardeal, 1423), 13.
- Câni**, 1109. (de oi), 1729 (3241). (piele de — e alb), 1511 (2845).
- Cantare**, 153 (229-30), 225 (407), 722 n. 3, 1716 (3201).
- Capace** (de pahare), 1126 (2093).
- „Capeto”**, 504 (923).
- „Capistrum”**, 412.
- Capre**, țapi, iezi, 1025-6 (1934), 1585 (2979), 1586, 1682 u. (3111), 1727 (3236). (piei de), 640 (1188).
- Car**, e, 88 (152), 161 (296), 224-5 (403), 233-4 (425-6), 253 (460), 263 (481), 355 (662), 358 (669), 385 (728), 409, 423 (783), 437 (818), 441 (826), 442, 450 (838), 461 (758), 489 (908), 491 (913), 496-7 (919-21), 499, 506 (935), 519 (952), 576 (1066), 582 (1078), 587-8 (1091), 696-7 (1281), 734 (1360), 746 (1434), 747 (1441), 763 (1517), 799 (1565), 944 (1822), 966 (1850), 1035-6 (1948-9), 1124 (2086), 1163, 1327 (2441), 1467 (2751), 1473 (2782), 1518 (2864), 1519 (2866), 1520-1 (2870), 1537 (2911), 1580 u., 1595 (2989), 1683. (cu boi), 1575. (cu cai), 1123 (2079), 1455 (2709), 1523 (2876), 1575. (cu lemne), 1555. (cu marfă, de negoț), 13 (a. 1423), 81 (140), 537 (986), 1335, 1555, 1614 (3014). (de poștă, în Ardeal), 179 (328). (cu povară), 224-5 (406), 1047 (1966). (de oaste), 1268-70.
- Carabinieri**, 1236 (2306).
- Caragiu** (postav), 657 n. 1. V. și postav (caragiu).
- Căramidari și cărămizi**, 580 n. 2, 610 (1139), 961 (1842), 1073, 1074 (2005), 1092 (2030), 1102 (2043), 1103-4 (2045-6), 1105-6 (2047), 1147 (2134), 1590 (2983).
- Carantină**, 1621 (3022), 1644-5 (3055), 1674-5 (3090), 1676 (3075), 1685 (3114), 1704-5 (3163-4), 1706 (3166), 1712 (3183), 1714 (3194), 1715 (3200), 1717 (3207), 1720 (3224), 1721 (3226), 1735 (3273), 1738 (3285), 1742 (3308-9), 1800 (3396), 1803 (3416), 1804 (3425), 1806 (3436), 1807 (3438), 1808 (3444), 1809 (3455).
- Carătă te**, 1093 (2031). (făcută la Brașov pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1477 (2796), 1532 (2893).
- Cărățași**, 87 (150), 966 (1850). (din Brașov), 306 (563).
- Cărăuși**, 1523 (2876), 1535 (2908), 1811 (3467).
- Cărbunari**, 409, 1789.
- Cărbune**, i, 499, 888, 1790. (çar de), 502 (928).
- Cărcele**, 1683.
- Cărciume și cărciumari**, 1053-4 (1974), 1520-1 (2870), 1529, 1580 u., 1600 (2996), 1658, 1718 (3214), 1752 (3323), 1772, 1782, 1794, 1810 (3459).
- Cărlani**, e, 1682 u. (3111), 1683.
- Carmasine**, 1510, 1511 (2845).
- Carne**, 731 (1344).
- „Carpentanei”** (tâmplari), 87 (150), 95 (1680).
- Cărți bisericești**, 1180 (2206). (în Moldova, c. 1650), 1177 (2195). (domnești), 1523 (2878). (de iertare), 355 (663). (de credință), 93 n. 2, 147 n. 1. (de dereplate), 1439 (2671). (hicle), 1369 (2507). (furate), 1350 (2472). (a învăța carte la mănăstire), 1474-5 (2789).
- Căruțe**, 805 (1643), 844-5 (1693), 990 (1882), 1237 (2307), 1240, 1799 (3395). („expensarie”), 413. (groase, cu covergi tari), 991 (1883). (de postav roșu sau „stamet”), 657 n. 1. (nemțești), 1524 (2881). (de poștă), 1152 (2142). (vama), 9 n. 8.
- Carvasară** (dare pentru), 1744.
- Căsași**, 189 (345) și n. 3, 1718 (3214).
- Casă** (clădire de, în Ardeal), 1499-500 (2831). (rânduială administrativă în Ungaria), 1793-4. (— a cea de jos), 1684 (3111).
- Caș** („crud”), 1674 (3060), 1716-7 (3201, 3206).
- Cășarii**, 1477 (2791), 1716-7 (3201, 3206), 1718 (3212).
- Cașcaval**, e, 1574 (2967), 1692 (3132).
- Căslă**, e, 1403 (2586).
- Catafrați** (soldați călări), 507 (936).
- Catane**, 1562 (2945, 2947).
- Catarge** (la), 1795.
- Catastiv, catastif** (de datorii), 1813 (3479). (de tărg), 1013 (1912).
- Catifeă**, 193-4 (353), 1427 (2632).
- Cătușă**, 1560 (2938).
- Caval**, e, 1254 (2337).
- Cazania** (de Brașov), 689 (1271).
- Cazarme** (clădire de, în Ardeal), 1550.
- Cazmă**, ale, 438 (821).
- Caznă**, e, 517 (951), 614 (1147-8), 615 (1151), 1404 (2589).
- Ceapă**, 1388 (2545). (roșie), 347 (1441).
- Ceară**, 609-10 (1138), 1177 (2198), 1434 (2650), 1620 (3021), 1716 (3201), 1797 (3380). („centenarius” de), 9. (negoț de), 184 n. 3. (export din Ardeal, 1423), 13. (oprit), 96 n. 4. (negoțul Moldovei cu Ardealul), 933-4 (1813).
- Ceară roșie**, 1234 (2302).
- Ceasornic**, e, 238 n. 1, 489 (909), 491 (913), 1001-2 (1897-8), 1088 (2023), 1098 (2037).
- „Cementum”**, 540 (992).

- „Centenarii“, (măsură de greutate), 310 (571), 559 (1030), 584-5 (1085).
- Cerb (piele de), 9, 640 (1188). (export din Ardeal, 1423), 13. (văpsită), 737 (1376).
- Cercei, 1434 (2650), 1683, 1716 (3201).
- Cercui (a — un car), 1455 (2709).
- Cergă, i, 1434 (2650), 1683.
- Cerșitori, 888-9 (1756), 1236 (2306), 1794. (în Ardeal), 1362.
- Cești, 215 n. 3, 225 (407).
- Chenezi, 90 (157), 203 (367), 1007-8 (1903), 1266 (2357).
- Chepeneag, ege, 121 (220).
- Chezăși (și — ie), 113 (203), 153-4 (1279-80), 714-5 (1313), 838 (1683), 1013 (1912), 1067 (1998), 1150 (2138), 1278 (2363), 1297, 1331 (2447), 1350 (2470), 1480 (2806), 1534 (2901), 1569 (2959), 1574 (2968), 1622 (3034), 1686 (3116), 1801 (3404). (pentru un sol ardelean), 167 (307). (pentru hoji), 544 (1000). (pentru ieșire din gros), 673 (1247). (a da în), 1397 (2570).
- „Chezes“, 225 (407).
- Chilimuri, 1510, 1511 (2845).
- Chillin (la bir), 1605 (3004).
- Chip vlădicesc, 1289 n. 2.
- Chirie (pentru cărăuși), 1523 (2876).
- Chivot, e, 969 (1855).
- Ciment, 226 (407).
- Cinale, 1383 (2535).
- Cingători (pentru Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 496.
- Cinii, 1347 (2465).
- Cioareci, 1434 (2650).
- Ciohani, 185, 687 (1208), 1203 (2257), 1327 (2442). (ai satului), 1794. (în Ardeal), 1633.
- Ciocane de pietre, 888.
- Ciocoli, 909 (1782).
- Cioflănc, 1683. (920).
- Ciorapi, 9 și n. 3.
- Cireadă (vite de), 1524 (2880).
- Cireșe, 619 (1159), 1523 (2876), 1581.
- Cișmegii, 1622 (3024).
- Ciubote, 1434 (2650). (galbene femeiești), 1434 (2650). (pentru curieri), 1347 (2465).
- Ciubuc, e, 1713 (3190).
- Ciucuri, 846 (1694).
- Ciumă, 201 n. 1, 209 (378), 346 (644), 364 (681), 491 (913), 509 (939), 652 (1208) și n. 1, 796-7 (1631), 807 (1649), 808 (1650), 1077 (2010), 1516 (2856), 1554, 1563 (2950), 1575, 1595 (2989), 1624 (3031), 1630-2 (3040), 1679 (3101), 1684-5 (3114), 1698-9 (3139-40), 1705 (3162-4), 1706 (3168-72), 1710 (3177), 1712 (3183), 1713 (3187), 1714 (3194), 1717 (3208), 1718 (3210), 1721 (3226, 3230), 1722 (3231), 1738 (3286-70), 1739 (3291), 1778 (3359-60), 1802 (3407), 1804 (3425), 1806 (3434, 3436), 1807 (3437-9, 3441-2), 1808 (3444, 3448), 1809 (3450-1, 3455), 1810 (3456-7), 1812 (3471). (în Principale), 1624 (3031).
- Ciuoale, 1535 (2904).
- Cizme și cizmari, 620, 176 (326), 515 (950), 618, 710 (1305), 1181 (2210), 1239 (2310), 1373 (2512), 1716 (3201), 1770-1 (3350). (mecnicie), 514 (949).
- „Citellarii“, 580 n. 2.
- „Citelle“, 458 (851).
- Clondir, e, 1818.
- Clopot, e și clopotari, 559 (1030), 741 (1401-2), 1091 (2029), 1122 (2072), 1188 (2225), 1411 (2607), 1515 (2853-4), 1518 (2864), 1535 (2904), 1537 (2911). (legături de fier, limbă, butuc), 1515 (2853).
- Cnej, 100 n. 1, 124 (227), 620, 625 (1167), 681 (1259), 792. (în Ardeal), 271 (495). (de sal), 487 (905).
- Coale, 1088 (2023).
- Coase, 1177 (2195), 1450 (2697), 1580 u.
- Coce, i, 695 (1280).
- Cofă, e, 1713 (3190).
- Coif, uri, 215 (386).
- Cojoc, oace («mastrico»), 9, 368-9 (690), 767 (1548), 835-6 (1681), 937, 967 (1853), 1348-9 (2469), 1516 (2858), 1533 (2898), 1770-1 (3350), 1779 (3364).
- Colaci (știri), 1060 (1985). (de Domnie), 206 n. 1. (de găsit), 1425 (2633). (de parat, la judecată), 1320 (2427), 1402 (2535), 1403 (2587), 1444 (2581), 1479 (2798), 1717 (3204).
- Colăcași, 1472 (2778).
- Colăci (a), 1516 (2837).
- Colori, 606 (1121).
- Colțuni, 1434 (2650).
- Comănac, e, 787 (1621), 1118 (2066).
- Comorale, i, 1405 (2592).
- Conac, e, 1404 (2590).
- «Conche», 499.
- Confiscări, 413. (a averii Muntenilor în Ardeal, 1600), 770 (1570-1, 1578), 772 (1583), 780 (1568). (de vite în Ardeal, 1618), 876 (1741).
- «Contes» (de fier), 438 (821).
- Contrabandă, 650 (1214), 692-3 (1276), 1435 (2654), 1557 (2932), 1586, 1588 (2980), 1589 (2982).
- Copaci (doborâre de, în război), 917 (1791).
- Coperisuri (meșter de), 968 (1854).
- Copii (Kopaien), 433 (810), 846 (1695), 904 (1778), 914 (1788), 1234-5 (2303-4), 1274, 1293 (2392).
- Copii (de casă), 652-3 (1210), 1397 (2569).
- Copoi, 1234 (2302).
- Corăbii, 327 (607), 385 (727), 450 (838), 461 (858).
- «Corde», «corduri» (arce), 159 (291), 1053 (1974).
- Cordon (sanitar), 1704 (3158), 1740 (3298), 1742 (3310), 1685 (3114). (în Banat contra hojilor), 1791.
- Cordovane, 1443 (2680), 1510, 1511 (2846).
- Corneți, 1273.
- Coroană, e, 595-6 (1108) și 596 n. 1.
- Coropcă, e, 1511 (2845).
- Cort, uri, 322 (597), 1296, 1473 (2782).
- Cosași, 1097 (2035), 1754 (3325).
- Cositor, 238 n. 1, 585 (1087), 1237 (2307), 1763 (3340).
- Cosoale (hamuri cu), 1128 (2100).
- Costande (hani), 1139 (2119), 1204 (2260), 1434 (2650), 1818.
- Coșteiu, e, 821 (1665), 1270.
- Coșuri, 1417 (2618). (de cară), 1036 (1949).
- Cot, coști («culna», «cubitus»), 55 n. 3, 159 (291), 432 (805), 499, 545 (1002), 1015 (1918), 1434 (2650), 1487, 1716 (3201). (mare și mic, în Țara-Românească), 1799 (3392). (a veni tocma la), 1508 (2864).
- Cotărit, 1743.
- Coteț, e, 842 (1690).
- Covaci, 754 (1461), 760 (1498), 767 (1548), 888.
- Coviltir, e, 763 (1517), 769 (1565), 1036 (1949).
- Covoara, 176 (326), 439 (822), 927 (1804), 1510, 1511 (2845), 1578 (2975). (Hagimești, de Hagem, Agem. Persia), 1424 (2632), 1427 (2638).
- Crăcane, 200 n. 1.
- Crainici, 953 (1833), 1071 (2093). (în Ardeal, la sale), 1467 (2754), 1470 (2768), 1605 (3004).

Crăițari, 1506-7 (1838), 1539-40 (2914), 1553, 1575, 1579, 1782, 1798 (3384), 1805 (3429).
Crap, 10 n. 2.
Cremene, 1767 (3343).
Crezul (și Tatăl Nostru în românește), 638.
Croitori, 226 (408), 271 (495), 366, 369 (690), 374 (705), 411, 644 (1195), 767 (1548), 1516 (2858), 1605 (3003). (în Brașov), 1463 (2740).
Cruce (de argint), 1424 (2632), 1427 (2638). (de aur), 574-5 (1060-1, 1063), 742 (1407). (de holar), 1475 (2791). (meșteri de -i), 1377 (2522).
Crucișoare (cu lanțuțe), 1424 (2632).
Cucă, 454 n. 1.
Cufăr, ere, 1804 (3421).
Cuhne, 755 (1465).
Cuie, 438 (821), 499, 786 (1616), 1006 (1901), 1126-7 (2092, 2094), 1197 (2245), 1590 (2982). (de leațuri), 1202 (2256). (de scânduri), 1028-9 (1938).
Cujbe (a plăti bani cu), 1458 (2718).
Culesul viilor, 1034.
Cumetri (și—ii), 969 (1856), 1182 (2214).
Cupe, 225 (407), 460 n. 5, 969 (1855), 1347 (2465), 1682 (3111). (de argint), 512 n. 1.
Curătură, 474 (881), 524.
Curățire de drum, 619 (1158), 856 (1709).

Curele și curelari, 10 n. 2, 271 (495), 368 (688), 767 (1548), 981 (1868).
Curieri, 251 (455), 761 (1506), 766 (1537), 767 (1545, 1551), 769 (1564).
Cursă (de urși), 999 (1893).
Curtea (munteană; îmbrăcăminte), 1123 (2078).
Curteni (în Ardeal), 1569 (2960).
 (în Moldova), 1225 (2293), 1231, 1303-4 (2404), 1343 (2461; an. 1671). (din Moldova în Ardeal, 1613), 859-60 (1718).
 (în Țara-Românească; ai lui Petrașcu-Vodă cel Bun: „aulici milites”), 506 (935). (în Ardeal, la 1613), 859-60 (1718). (danie de sate la), 64 (111).
Curve, 109 n. 1, 1005.
Cusorii, 969 (1856).
„Cuspidarii”, 309 (569).
Cutie, i, 1534 (2902).
Cutremur, 251-2 (456).
Cuțitari, 1532 (2892, 2894-5).
Cuțite, 9, 153-4 (279-80) și n. 2, 460 n. 5, 787 (1621), 1343-4 (2461), 1434 (2656), 1716 (3201).
Cuțitolu, oale, 1683.
Cvartire, 1487 (la preoți), 1616.
«Czether vel bissus» (export în Moldova), 5 (9).
«Czetfer» (rădăcină), 1511 (2845).

D

Dahile, 895 (1706).
Dăjdi, 166 n. 2. (ale lui Vodă), 1061 (1989).
Damasc (stofă), 545 (1002).
Danț, 1325 (2436).
Dărăbani, dărăbanți, drabănți, 588 (1091), 689 (1272), 690, 720 (1322), 735 (1366), 768 (1552, 1556), 877 (1743), 1089 (2025). (ai lui Mateiu-Vodă Basarab), 1123 (2082), 1197 (2214).
Dangă, 1622 (3024).
Dârșă și dârștari, 1479 (2810).
Dascăli (de biserică), 1175 (2188). (de carte; călugări), 1398-9 (2574). (greci, călugări), 1804 (3426).
Decimă și decimatori, 142 (259).
Depozite, 9 n. 10.
Deregători de sat, 1683.
Dereșe, 1381 (2529).
Desagi, 1177 (2195, 2198), 1434 (2650), 1578 (2975). (cu bucate), 787 (1621).
Descălecăre, 23 (35) și n. 1.
Descumpărare (a unui hoț de la pedeapsă), 784 (1613).
Despărțenie, 654 (1212), 754 (1458), 1292, 1308 (2409). 1371 (2519), 1438-9 (2667), 1445 (2685). (carte de), 1184 (2218).
Diaici («tabellatores»), 241 (438). (faeuți preoți), 1020 (1927).
Diaconi, 780 (1606), 1015 (1918), 1807 (3438).
«Dica», 487 (905), 508 (937).
Dijmă, 79, 350 (653), 1498, 1810 (3459). (de grân în Ardeal), 1238 (2309), 1580 u. (a preoților), 1468. (în Moldova), 1370 (2510). (pe vite), 1014 (1914). (pe cei ce trec în Ardeal la Unire), 1670 (3080).
Dijmărit, 1703 (3148).
Dinari, 8 (9), n. 3, 171, 282 (512), 377 (711), 417 (775), 442, 499-500 (924), 502 (929), 504 (932), 514 (949),

544-5 (1001-2), 546 (1003), 566 (1046), 572 (1057), 573, 574-5 (1062), 576 (1066), 580 (1074), 587 (1089), 646 (1197), 993 (1885), 1539-40 (2914), 1546 (2925), 1580 u., 1629-31 (3038), 1703 (3151), 1711-1 (3181-2), 1716 (3201). (munteni bătuți în Ardeal de Dan-Vodă al II-lea; «denarii parvi»), 13. (ungurești), 608 (1136), 1549 (2929).
Diregători, 639 (1136).
Divan (a ieși la), 1391 (2556).
Dobândă, 482 (895), 731 (1344). (de negoț), 1397 (2570), (în Ardeal), 1564 (2953). (în Brașov, 10%), 1458 (2717). (în Țara-Românească; 1708 u.), 1523 (2875), 1530.
Dogari, 415-6 (772).
Domnie nouă (cărți de), 1389 (2548).
Drugi de fier, 438 (821).
Dragomani, 1067 (1998).
Dragon (dragani), 1268, 1270.
Dramuri, 1015 (1916), 1500 (2831).
Draniță (cuie de), 1183 (2215), 1342 (2458).
Drese, 1622 (3024).
Drum de negoț, 605 (1129).
Dublioni (francezi), 1540 (2914).
Ducat, 9, 96 n. 4, 544 (1001), 594 (1106), 602 (1123), 608 (1135), 619 (1159), 883 (1750). (venețieni), 1539-40 (2914). (munteni, supt Dan-Vodă al II-lea, 1425; curs silit în Ardeal), 14 (16).
Dulamă, âmi, 1401 (2581), 1684 n. 1, 1716 (3201).
Dulgheri, 87 (150), 95 (168), 749 (1451), 888, 1076-7 (2009-10), 1590 (2982).
Ducea, e, 876 (1741), 1133 (2110), 1474 (2787).
Duvalmi, 1178 (2201).
Dvere, 1424 (2632).

E

Eclezii, 1363-4 (2495), 1468.
«Equaciales» («equi»), 165 (304).

Evangelhie (legată la Braşov de Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1527 (2887).

F

Fachiolat, 1510.

Fag, I, 1, 1621 (3022). (rod de), 842 (1689).

Făină, 101 (179), 763 (1514), 769 (1562-3, 1567), 781-2 (1608), 991 (1883), 1238 (2309), 1242 (2316), 1681 (3106: *Mundmeel*), 1787, 1799 (3395). (burduf de), 1177-8 (2198).

Falangă (a primi la), 1798 (3384).

Faliment, 1808 (3445).

Fân, 9, 363 (680), 409, 425 (787), 442, 477 (887), 631 (1177), 761 (1505), 874 (1739), 912 (1786), 963 (1844), 989 (1881), 1000-1 (1895-6), 1018 (1925), 1194 n. 1, 1311 (2414), 1367 (2502), 1387 (2544-5), 1412 (2611), 1502, 1555, 1567 (2957), 1568 (2958), 1569 (2960), 1571 (2962), 1580 u., 1587 (2979), 1729 (3241), 1818. (care cu), 1683. (stoguri de), 1166 (2167). (în Ardeal), 1553. (din Țara-Românească în Ardeal), 1500-1 (2832).

Fănaşiu, 1140.

Fănaşe, 492 (915), 983 (1873), 1015 (1917). (în Ardeal), 1552.

Fântâni, 557 (1025). (de pomană), 1740 (3298).

Fără-de-legi (gloaba la), 969 (1856).

Farfurii, 753 (1456), 765 (1531).

Fărtaie, fărtaie, 763 (1514), 1508 (2840).

Fărtaşi, 969 (1855).

Faşce, 972 (1860).

Feciori, 786 (1616), 787 (1621), 895 (1766), 1008 (1904), 1016 (1921), 1036 (1948), 1058 (198.), 1066 (1996), 1124 (2084), 1374 (2512), 1381 (2529), 1399 (2576), 1406 (2594), 1456 (2712), 1560 (2939). (jurat în biserică), 773 (1594). (dregător de sat), 1682 (3109). (de oasle), 352 (656), 1272, 1311 (2414). (— aşi), 1031 (1942), 1474 (2789).

Felon, oane, 1424 (2632), 1427 (2638).

Femei (batjocurile), 1056-7 (1979).

Ferdelă, e, 745 (1427), 747 (1441), 755 (1463), 757 (1476), 759 (1489), 768 (1559), 796 (1630), 800 (1637), 809 (1652), 812 (1655), 991 (1883), 1382 (2381), 1667 (3074), 1473 (2782). (vechi), 781-2 (1608).

Ferăie, herăie, 722 n. 3, 1179 (2203) şi n. 1.

Fertun, 9 n. 1.

Feşe de masă («Tekellücher»), 439 (822), 1434 (2650). (de perină), 1434 (2650), 1716 (3201).

Fiară (piei de), 9.

Fiare, 114 (205), 746 (1437), 747 (1340).

Fier, 127 (231), 238 n. 1, 439 (822), 537 (989), 546 (1003), 623 (1163), 643 (1193), 860-1 (1719-20), 1006 (1901), 1036 (1948), 1244 (2318), 1590 (2982). (export din Ardeal), 13, 123 (223). (în Țara-Românească), 143 (160). (în Moldova), 274 (499), 946. (scutire), 10 n. 2. (oprire, şi la Turci), 85 n. 1. (de săbii), 1262 (2351). (plase de), 1087 (2021), 1455 (2709). (alb), 1255 (2339).

Fierari, 366, 429 (797), 439 (822), 568 (1051), 569 (1053), 710 (1305). (— arie), 1107 (2050).

Fierăşău, fierăştrău, 1006 (1901), 1580 u., 1810 (3459).

Fileri («fillerones» munteni, băluţi în Ardeal), 13, 1347 (2465).

Finii, 1387 (2544).

Finicel, 1194 (2238).

Fir, 1427 (2638).

Fizici, V. Medici.

Flori (lucrate la gherghet), 1818.

Florini, 8 (9) u., 35 (59), 72, 82-3 (142), 86 (147), 100 (177), 108 (193), 110 (197), 120 (216), 121-2 (220), 124 (226), 130 (235), 143 (260), 150 (274), 153 (279-80), 155 (283), 158 (289), 159 (291), 162 (298), 165 (304), 169 (311), 171, 183 (333), 204-5 (369), 207 (374), 210-1 (380), 216 (389), 219 (395), 225-6 (407), 227 (410), 231 (420), 236 (431), 242 (441), 244 (444), 249 (450), 252 (482), 265 n. 1, 277 n. 1, 279 (505), 280 (507), 282 (512), 285 (517-8), 289-90 (527-8), 292 (534), 294 (538), 300 (568), 315 (581, 583), 317 (584), 319 (590), 320 (593), 325 (603), 333 (618), 335 (621), 340 (629), 352-3 (658), 355 (663), 359, 360 (672), 368 (688-9), 375 (706), 377-8 (711-2), 388 (732), 393 (744), 397 (750), 398 n. 2, 400 (756), 405 (762), 407 (769), 409, 417 (775), 431-2 (805-6), 437 (819), 442, 445 (831), 446, 447 (833), 450 (838), 453 (841), 454 n. 1, 455 (845), 456 (848), 458 (852), 471 (873-4), 472 (876), 473 (779), 481 (883), 485-6 (903), 496-7 (920-1), 499-500 (924), 502, 504 (932-3), 509 (939), 516, 528 (967), 549 (1010), 552 (1016), 558 (1027), 559-60 (1030-1), 561 (1034), 572, 573 (1057, 1059), 574-5 (1061-2), 576 (1066), 580 (1074) şi n. 2, 586-7 (1088-9), 618, 620-1 (1160), 627 (1169), 636-7 (1185), 654 (1212), 661-2 (1224), 666 (1232), 716 (1315), 720 (1322), 738 (1381), 743 (1415-6), 748 (1446), 754 (1460), 758 (1480, 1482), 764 (1524), 767 (1546, 1549), 787 (1621), 793 (1628), 800 (1637), 812 (1655), 824, 834-6 (1680-1), 838 (1683), 852 (1703), 854 (1706), 861 (1720), 874-5 (1740), 878 (1744), 889 (1757), 897 (1768-9), 962 (1843), 966-7 (1850-1), 972 (1860), 993 (1885), 1069, 1070 (2001), 1089-90 (2027), 1099 (2039), 1101 (2011), 1105 (2046), 1109, 1110 (2054), 1120, 1130 (2110), 1139 (2119), 1142 (2124), 1152 (2141), 1166 (2167), 1195 (2239), 1290 (2389), 1311 (2414), 1312, 1317 (2421), 1342 (2458), 1348-9 (2469), 1414 (2613), 1458 (2718), 1459 (2725), 1470 (2765), 1473 (2781), 1479 (2798, 2800), 1488, 1502, 1509 (2842), 1511-2 (2845-6), 1525 (2885), 1529, 1538-40, 1546 (2925), 1550, 1554-5, 1560 (2938), 1564 (2953), 1568 (2958), 1595-6 (2989), 1597 (2993), 1615 (3016), 1640 (3049), 1657, 1662, 1682 u. (3111), 1684 (3112), 1696, 1788, 1798 (3384), 1880 u. 1826 u. (4).

Florini (de argint), 1683. (de aur), 52 (91), 64 (112), 88 (151), 742 (1407). (de cămară, „camare”), 17 (23). (ungureşti), 18-9 (25: de aur), 1549 (2929), 1556 (2932), 1584-5. (renani), 1488, 1495 (2829), 1507 (2838), 1539-40 (2914), 1548, 1549 (2929), 1733 (3266), 1683. (vechi, 1635), 1012 (1911). (moldoveneşti: „nostre terre... Moldavie usuales”, 1546), 453 (841). (echivalenţa — ilor), 1133 (2110).

Fluierari, 1661.

Fluiere, 1335.

Fluturi (de ii), 1427 (2638), 1818.

Foamete, 75 (130) (an. 1470), 207 (375), 622 (1162), 895 (1766), 1318 (2422), 1371 (2510), 1568 (2958). (în Ardeal), 1502.
Foarfece, 1716 (3201).
Focuri (de vestire), 1784-5.
Foișor (de biserică), 1469 (2759).
Forșpan (Vorspann), 1743.
«Fossaria», 421 (780).
Fotă, e, 1054 (1974), 1434 (2650).
Frânghie, i, 753 (1456), 800 (1637), 981 (1879).
Frați (călugări), 1921.
Frăție, i (de cruce), 969 (1855), 1016 (1918), 1781. (de Domni), 1375 (2515). (între locuri), 1466 (2750).
Frâu, le, 31 (51), 1716 (3201). (de Domnie), 454 n. 1.
Frigare (a pune în), 615 (1151).

Gadină, e, 10 n. 2.
Găini, 755 (1465), 769 (1569).
Gălbază, 1393 (2560).
Galbeni, 100 n. 1, 413, 871 (1736), 895 (1766), 925, 1177 (2195), 1203 (2256), 1216 (2283), 1335, 1409 (2602), 1465-6 (2750-1), 1493 (2826), 1500 (2831), 1539-40 (2914), 1549 (2929), 1560 (2938), 1630 (3039), 1686 (3067), 1661, 1669 (3076), 1675 (3090), 1732 (3256), 1736 (3277), 1740 (3301), 1749-50, 1804 (3426), 1826 u. (4). (vechi turcești), 1507 (2838). (turcești), 1539-40 (2914). (bavarezi), 1539-40 (2914). (olandezi), 1614 (3014).
Găleată, -ete, eji, 1204 (2260), 1469 (2760), 1473 (2882).
Galon, 1770-1 (3350).
Gârbaciu, 1716 (3201).
Gard (de spini), 1031 (1941).
Gâște, 755 (1465).
«Gausape», 609-10 (1138), 617 (1155).
Gazdă (gazde), 1480 (2801), 1667 (1997). (=han), 1053 (1974), 1178 (2198). (de hoți), 784 (1611), 969 (1855), 1403 (2587). (a merge în), 1381 (2529).
Genune, i, 245.
«Gewand», 333 (617).
Gherebi, 710 (1305). V. și grebi.
Ghindă, 1621 (3022).
«Ghire» (de argint), 861 (1721).
Ghiulea, ele, 215 (386), 313 (575), 461 (858), 1242 (2316). (de piață), 111 (199). (de fier), 499, 502 (928). V. și gloanțe.
«Gleeth», 409.
Gloabă, e, 889 (1757), 898 (1771), 1015 n. 2, 1054 (1974), 1055 (1977), 1152 (2141), 1181 (2209), 1380-1 (2528-9), 1409 (2602), 1683. (preoțești), 1590 (2984), 1655 (3065). (vlădicești, în Ardeal), 967 (1851). V. și Ardeal.
Gloanțe, 254 (463), 264 (485), 425 (778), 437 (818), 547 (1005), 763 (1519), 1107-8 (2050), 1244 (2318), 1274, 1772, 1785-6. V. și ghiulele.
Globnici, 1818.
Glugă („guglă”), 787 (1621), 1474 (2788).
Gornici, 1752 (3323), 1785 (cu puști), 1749.
Gorștina, goștina, 243 n. 1, 1325 (2438). (fugari de-ă), 1154 (2238).

«Häfften», 1445 (2686).
Haităi, 1146 (2131).
Ham, uri, 238 n. 1, 753 (1456), 759 (1491), 943 (1820), 1026 (1935), 1128 (2100), 1770-1 (3350). (export

Fructe, 1743.
Fugă (pentru nuntă), 1473 (2783).
Fugari (restituire de, între Ardeal și Principate), 1458 (2719-20).
Fulăși, 1428-9 (2640).
Fulei, 1193 (2234).
Funli și -leri, 9, 271 (495), 499, 622 (1161), 623 (1163), 624 (1166), 742 (1408), 765 (1531), 1177 (2198), 1554.
Funți, 1107 (2050), 1234 (2302), 1237 (2307), 1242 (2316).
Furci, 188 (342), 461 (858), 1664 (3071), 1755 (3326). (de fier), 1683.
«Fusorius», 225 (407).
Fustași, 1735 (3271).

G

Gorștinari, 1375 (2515). (de Ținut), 787 (1621).
Grădină și grădinari, 1206 (2263), 1478, 1482 (2816), 1502, 1527 (2889), 1683, 1684 (3111).
Grajd, 1478, 1683, 1684 (3111).
Granate, 225-6 (357).
Grăniceri, 1671 (3083).
Granița (Ardealului). V. Ardeal.
Grâne, 1215-6 (2283), 1218-9 (2286). (în Ardeal), 1497 (2830; c. 1703), 1490, 1559 (2937). (din Principate în), 1796 (3373).
Grăsime, 792.
Grâu, 75, (130) 224 (405), 302-3 (554-5), 482 (895), 720 (1322), 748 (1445, 1449), 755 (1463, 1466), 760 (1493), 767 (1547), 769 (1562-3), 781-2 (1608), 796 (1630), 800 (1637), 809 (1652), 812 (1655), 989 (1884), 996 (1890), 1015 (1918), 1097 (2035), 1217-8 (2285), 1232 (2300), 1303-4 (2404), 1357-8 (2488), 1412-3 (2611), 1446 (2688), 1469 (2760-1), 1472 (2275-6), 1508 (2840), 1569 (2960), 1574 (2969), 1600 (2996), 1606-7 (3006), 1683, 1734 (3268), 1787, 1797 (3380). (cară de), 1567 (2957). (prețul în 1604), 812 (1655). (de primăvară; sămănat), 1335-6. (de sămănat), 921 (1797). (din Ardeal), 925. (din Țara-Românească în Ardeal), 1798 (3388). (export de grâu din Ținutul Sibiului, oprit), 207 (375). (distrus de Curuți), 1502.
„Grebi”, „grebiones”, 371 (697), 442, 792.
Greutăți, 306 (563).
Grivă, e, 55 n. 3, 1126 (2093), 1206 (2263). (de argint), 1520 (2869).
Grobnie, e, 1424 (2632), 1427 (2638).
Gropi de grâu (în Ardeal), 1502. (de mălaiu), 1473. (2782).
Gros (închisoare), 1453 (2704), 1426 (2637), 1473 (2784).
Groși („grossones”), 8 (9) u., 55 n. 3, 1495 (2829), 1538-40, 1570 (2961), 1571 (2963), 1608-9 (3008), 1696. (moldovenești), 19 (26). (poloni; și jumătăți), 1506-7 (2838). (dubli, imperiali), 1539-40 (2914). V. și groșițe.
Groșițe, 876 (1741), 1094 (2032).
Gulere (cusute), 1434 (2650).

H

din Ardeal, 1423), 13. (vama), 10 n. 2. (-uri tipărite și cu ciosaie), 1128 (2100).
Han, uri, 1809 (3451). (domnești, în munți), 527 (964).
Hanger, e, 460 n. 5.

Haraciu, 166 n. 2, 1128 (2100).
Haramii, 1754-5 (3325-6), 1774 (3353).
Haramițași, hărămințași, 1193 (2236), 1682 (3110).
Hârleț, e. 888, 973 (1861), 1015 (1916), 1274, 1416 (2616), 1417 (2618).
Hârșie, 1716 (3201).
Hârție, 1088 (2023), 1242 (2316), 1343-8 (2461), 1401-2 (2582), 1578 (2975), 1595 (2989), 1713 (3190). (coli de), 1282 (2371). (semn în), 1791.
Hârții (acte), 1184 (2218), 1370-1 (2510). (de bir), 1178 (2198).
„Hârțieșeni“, 1370 (2510).
Hăț, uri, 943 (1820), 119-20 (2071), 1253 (2336).
Heleșteu, eie, 1083, 1159 (2155) și n. 1, 1270.
Herăle. V. fierăie.
Herghelie, 1299 (2398).
Hirurgi, 533 (979), 586-7 (1089).
„Hispani“. V. șpani.
Hogêt, 478-9 (888).
Holțeaș, i, 1398 (2571).
„Homagium, a“, 143 (261). (răscumpărarea umană), 468. („rusticale“), 417 (1775). (— „super“), 120 (216).
„Honor“, 10 n. 2.
Horgoși, 1539-40 (2914), 1506-7 (2838), 1683.
Hotârnicii (în Ardeal), 196 n. 1.
Hotnog, i, 1263 (2353).
Hoți, 69 (121), 254 n. 1, 291 (531-2), 415-6 (722), 456 (848), 457 (850), 470 (871), 538-9 (989-90), 544 (1000), 627 (1169), 661-2 (1223-4), 666-7 (1234), 678 (1256), 680 (1258), 682-3 (1262), 684 (1264), 694 (1278),

698, 701 (1290), 702 (1294), 719-20 (1320), 720-1 (1322-3), 735 (1367), 742 (1409), 745 (1426), 765 (1530), 768 (1555), 779-80 (1604), 784-5 (1611, 1613), 787 (1620-1), 807 (1647), 813, 821 (1665), 825, 830 (1674), 853-4 (1704-5), 871 (1736), 878-9 (1745), 889-90 (1758), 898 (1771), 915-6 (1790), 927 (1804), 929-30 (1807-8), 965 (1848), 968-9 (1855), 969-70 (1857), 972 (1860), 1005, 1007, 1016 (1921), 1088 (2022-3), 1104, 1147 (2133), 1180 (2206), 1193 (2234), 1254-5 (2337), 1289, 1307 (2408), 1325 (2437), 1327-8 (2442), 1338 (2451), 1340-1 (2455), 1346 (2464), 1347 (2466), 1351 (2476), 1375-6 (2514-5), 1376-7 (2520-1), 1392 (2558), 1397-8 (2571, 2573), 1403 (2587), 1404 (2589-90), 1409 (2601, 2603), 1411-2 (2608-9), 1423-4 (2630), 1425 (2634), 1432 (2646), 1443-4 (2680-2), 1451 (2700), 1456 (2712), 1474 (2786, 2788), 1475 (2790), 1541 (2917), 1543 (2920), 1562 (2954), 1623 (3029), 1634, 1646 (3058), 1650, 1688 (3120), 1716 (3201, 3203), 1739 (3292), 1753-4 (3324), 1798 (3384). (din Ardeal), 1471 (2773). (în Ardeal, 1784 u.), 1746 u. (în Țara-Românească), 1679 (3090). (din Prahova), 1535 (2907). (la holare, 1650), 1185-6 (2221). (nu se extrădează), 1475 (2790). (răscumpărați), 1350 (2471). (trimeși la Domnie), 1351 (2476).

Hrisov, oave, 1631 (3129).

Hrișcă, 1683.

Husari, 365 (384), 803 (1640).

„Hwbycza“, „hoffnycza“, 111 (199), 215 (386).

I

Iazăr, 1270.

Iazuri (în Ardeal), 1498.

Icoane, iconițe (ferecate cu argint), 1424 (2632), 1427 (2638). (poleite), 1424 (2632).

Iepe, 457-8 (851), 552 (1016), 622 (1162), 738 (1381), 753 (1457), 807 (1647-8), 826-7 (1669), 889 (1757), 890 (1759), 899-902 (1774-6), 982 (1871), 1013 (1912), 1042 (1958), 1060 (1985), 1061-2 (1989), 1088 (2021), 1097 (2036), 1101 (2041), 1104, 1105-6 (2047-8), 1119 (2067), 1177 (2194), 1178 (2199), 1182 (2213), 1195 (2239), 1284 (2375), 1325 (2438), 1347 (2405), 1381 (2529), 1383 (2534-5), 1391 (2556), 1394 (2564), 1407-8 (2597-9), 1420 (2624), 1429 (2640), 1471 (2772), 1477 (2792), 1516 (2857), 1569 (2960), 1683, 1818. (de furat), 786 (1618). (vama pe, în Moldova, 1433), 19 (26).

Iepuri, 10, n. (piele de —, export din Ardeal, 1423), 13.

Ierbari, 1514 (2849).

Ierbărit, 1574 (2967), 1689 (3122), 1692 (2131), 1695 (3137), 1701 (3145), 1728 (3239), 1732 (3256), 1733 (3261), 1739 (3293), 1740 (3300).

Iernatec, 1683. (de oști), 1410 (2606).

(în Țara-Românească), 1725.

Iertare (carte de). V. cărți (de iertare).

Ieși (a —, păstorii la munți), 1684 n. 1.

Iliș, 763 (1514).

Împacă (a se — cu un păgubaș), 1054 (1974).

Împărtașenie (la Românii din Ardeal), 1657.

Împărțituri (despărțenii), 969 (1856). V. și despărțenii.

Împletitoare, 1818.

Imunitate bisericească, 703 (1295).

În, 9, 755 (1466), 1561 (2941), 1613 (3014), 1763 (3340). (pânză de, export din Ardeal, 1423), 13.

Încălțăminte, 442, 592 (1102). (pentru datorii, 1718 (3216).

Înculetori, 1516-7 (2858).

Înel, e, 144 (262), 595-6 (1108), 705 (1299), 1434 (2650). (de argint), 787 (1621), 1716 (3201). (de aur), 393 (744). (de diamant), 1675 (3090).

Înjurături, 1684 (3113).

Însurățel, ei, 1109.

Întorsură, 1683.

Învățătură (la mănăstire), 1015-6 (1918).

Învelitori (de case), 1077 (2009).

Iobagi, 33 (54), 69 (121), 84 (145), 113 (204), 122 (222), 149-51 (272, 274), 151 (275), 160 (294), 174 (320), 184 (335), 189 (344), 193 (352), 194 (354) și n. 1, 196 (358), 203-4 (367-8), 228 (411), 233-4 (425-6), 275 (500), 280 (508), 283 (514), 306 (561), 319 (591), 338 (626), 356-7 (666), 364 (681), 396 (749), 444 (829), 464-5 (863), 469 (870), 478 (889), 508 (937), 539 (990), 546-7 (1004), 594 (1105), 605 (1130), 615 (1152), 662 (1225), 674-5 (1249-50), 676-7 (1252, 1254), 681 (1259), 693 (1276), 699 (1287), 710-1 (1307), 735 (1362), 741 (1406), 797-8 (1632), 809 (1652), 826-7 (1669), 859 (1718), 890 (1759), 900 (1775), 901-2 (1776), 1012 (1910), 1015 (1918), 1023 (1931), 1057 (1980), 1101 (2041), 1146 (2132), 1179 (2205), 1193 (2234), 1254 (2337), 1307 (2408), 1320 (2426), 1326 (2440), 1331 (2447), 1347 (2465), 1395 (2565), 1402 (2585), 1415, 1456-7 (2712), 1481 (2808), 1498 u., 1515 (2855), 1523

(2876), 1566 (2956), 1576 (2971), 1654 (3065), 1762 (3139). (liberați), 665-6 (1232). (regali), 26-7 (42, an. 1439), 102 (181). (luați la oaste în Ardeal), 344 (640). (români), 390 (737). (preoți), 1057-8. (în Moldova), 116 (208).
Ispravnicul, 1802 (3443). (particulari), 1358 (2489). (de clădiri), 466 (865). (la grâu), 1470 (2765).

Ițari, 1716 (3201).
Iunaci, iunași, 93 n. 2, 1237 (2307).
«Ius nobillium», 167 (307).
Iuzbasi, 1316 (2419).
Izmene, 1240.
Izvod (model), 1818.
Izvor (găsire la), 617 (1155).

J

Jderi, 10 n. 2, 80 n. 2, 981 (1868). (negustori de), 980-1 (1868).
Jimlă, jimblă, e, 442, 539 (991), 1030 (1940).
Jir, 842 (1689).
Jitari, 1535 (2908).
Joimiri (joniri), 1425 (2635), 1455 (2708).
Jold, 96 n. 4, 1562 (2945).
Joldunari (în Făgăraș), 444 (829).
Joimiri (joimiri), 1017 (1923).
Jude, zi, 109 n. 1, 1473 (2783). (de sate), 800 (1636). (în Ardeal), 682. (alegerea lor), 1603 (3000).
Judecată (carte de), 1472 (2778). (carte slobodă de), 1369 (2504).
Judeci, 109 n. 1.
Județ (dirept), 1410 (2606). (strâmb), 1325 (2427). (pentru rohmistru), 1451 (2699).
Județi, 109 n. 1. (de sat), 1177 (2014).
Jugănituri, 969 (1855).
Juncani, 1026 (1934), 1426 (2637).
Junci, 1042 (1958). (mânzați), 1683. (trelini), 1682 (3111), 1683.

Junincă, 1683.
Jurăminte, 57 (98), 161 (296), 167 (307), 242 (440), 303 (555), 367 (687), 371 (696), 378 (712), 391 (738), 401 (756), 420 (779), 455 (845), 463 (862), 468, 486 (903), 487-8 (905), 513 (947), 515 (950), 516, 519 (952), 520-1 (954), 541 (995), 1324 (2433), 1423 (2629). (al Ardealului către Mihai Viteazul), 746 (1435). (cărți de), 189 n. 1. (în proces de negoț la Brașov), 1622 (3025). (în Moldova), 713 (1311), 715 (1314). (de oameni bătrâni), 1412-3 (2611). (de desvino-vățire), 1343-4 (2461), 1374 (2512), 1376 (2515), 1383 (2535), 1392 (2557), 1533 (2896). (în biserică), 1344 (2461), 1574 (2968). (de cinci), 1380 (2528). (de șapte), 713 (1311). (de doisprezece), 1523 (2876), 1524 (2880). (de juri, în Ardeal), 1783-4. (de călugări), 829 (1673). (bani de), 1479 (2798).
Jurați (ai Vlădicăi în Ardeal), 1182 (2711).
Jurători, 468, 900-1 (1775).
Jurui (a-cuiva), 1350 (2472).
Juvaie, 463-4 (862), 1091 (2029).
Juvaiergii, 410 (771), 1067 (1997), 1500 (2831).

L

Lăcătuși («serratores»), 434 (811), 744 (1419), 767 (1548), 980 (1868), 1093 (2031).
«Lacti» (лакты), 10 n. 2.
Lăcuste, 1742 (3310), 1810 (3460, 3462-3), 1810 (3462), 1812 (3473-4).
Ladă, lăzi, 981 (1868), 1376 (2516), 1516-7 (2858), 1547 (2927), 1578 (2975), 1683.
Lână, 546 (1004), 963-4 (1846), 1465 (2747), 1574 (2967), 1584, 1586, 1705 (3164), 1706 (3166), 1738 (3285), 1805 (3429), 1808 (3445), 1818. (export din Moldova), 8 (9). (gloabă de), 1466 (2750). (nouă), 1197 (2244).
«Landmüntz», 1539-40 (2914).
Lanț, uri, 421 (780), 1682 (3111), 1274, 1683.
Lanțe, 456 (848), 460 (856), 572 (1079), 1822 (2).
Lanțuțe, 1122 (2074), 1424 (2632).
Lapte, 1685 (3114). (-acru), 1706 (3166).
Lătunoiu, cafe, 1320 (2425).
Laf, uri, 952 (1832), 1041 (1956).
Lazaret, 1809 (3451).
Leafă (de mercenari), 967 (1853). (la Mihai Viteazul), 766 (1535).
Leagăn, e (trăsuri), 117 n. 1, 528 (965), 695 (1280).
Lease (cu sârmă, la icoane), 1427 (2638).
Leafuri (cuie de), 1202 (2256), 1253 (2335), 1342 (2458).
Lefecii (de câmp), 1268.
Legători, 1639-40 (3048).
Legătură («ligaturae, de export în Ardeal, 1423), 13.

Legătură (a fi în —; tâlhari), 927 (1804).
Legătură (fierăie), 1465 (2750).
Lege, 248 (447), 299 (548), 465 (863), 561 (1033). (proces, pe larg), 902. (— a ferii, în Ardeal), 1013 (1912), 1133 (2111), 1138 (2118). (în Moldova), 458 (852). (în Țara-Românească), 1472 (2778). (= fierăie), 1464 (744). (— a tâlharilor), 969 (1855). (pre dreptate), 1330 (2445).
Lege (a avea), 784 (1613), 889 (1757), 931 (1809), 1180 (2206), 1341 (2455). (la Domn), 730 (1339). (a chema la), 1316 (2419). (a face, a se face), 556 (1024), 644 (1195), 727 (1335), 754 (1460), 887 (1755), 969 (1855), 1019 (1925), 1451 (2704). (a pedepsi după), 1151 (2139). (a socoti — a), 887 (1755). (a sta la), 1140. (a sta în), 299 (548). (a trage la), 1203 (2257). (a trimete la), 890 (1759).
Legea (a-și lepădă), 982 (1870).
Legiui (a — pe cineva), 730 (1339), 889 (1757), 1381 (2529).
Legume, 1801 (3404).
Lei, 783 (1610), 890 (1759), 1053 (1973), 1056 (1978), 1347 (2465), 1351 (2476), 1381 (2529), 1383 (2535), 1387 (2544), 1397 (2570), 1444 (2681), 1450 (2697), 1455 n. 2, 1473 (2784), 1507 (2838), 1515 (2854), 1521 (2871), 1538-40, 1549 (2929), 1560 (2938), 1561 (2941), 1562 (2946), 1684 n. 1, 1695 (3137), 1711-2 (3181-2), 1716 (3201), 1724-6, 1727 (3236), 1730 (3243),

1734 (3268), 1743-4, 1745 (3312), 1746 (3316), 1779 (3363), 1798 (3382), 1799 (3389), 1801 (3404), 1805 (3429), 1809 (3452), 1811 (3467). (bătuți), 783 (1610), 1206 (2263), 1342 (2458). (muntoni), 1539-40 (2914). (imperiali), 1554. (turcești), 1700 (3142).
Lemnari, 499, 500 (924), 1789.
Lemne, 388 (734), 477 (887), 499, 1574 (2969), 1580 u. (de clădit), 746 (1434), 1591 (2983). (de foc), 744 (1424). (din pădure), 1569 (2960). (cară cu), 748 (1448), 762 (1508).
„Lekötöszí”, 1716 (3201).
„Letzeltten”, 543 (999).
Lighiene (de aramă), 559 (1030).
Lingură, I, 121 (220), 225-6 (407), 460 n. 5. (de argint), 1716 (3201).

Linte, 1735 (3271).
Lipani (pești), 1388 (3546).
Liturgia (românească, lipărită înainte de 1570), 645-6 (1197).
Livezi, 1580 u., 1794, 1810 (3459).
„Lodices” (toale de acoperit trăsurile; export din Ardeal), 13, 617 (1155).
„Lotones”, 171.
Lopeți, 888, 973 (1871), 1629 (3037).
Lotri, 543-4 (1000), 613 (1146), 722 n. 3, 972 (1890), 1005, 1007 (1903), 1063 (1991), 1347 (2466). V. și **hoți**.
Lumânări, 768 (1559). (duble), 748 (1448).
Lunci, 1683.
Luntri, 768 (554), 1765.
Lupi (piei de), 644 (1188).

M

Măcelari, 45 (79), 203 (366), 358 (668), 366, 372 (699), 412, 440-1 (825), 1019 (1925), 1467 (2755), 1808 (3443). (militari în Ardeal), 1806 (3433). (din Șcheii Brașovului), 1697, 1464 (2744).
Magazie (dare), 1743.
Măiestrii de pește, 1193 (2236).
Măji (*masse*), 111 (199), 585 (1087), 741 (1401), 767 (1543), 769 (1560), 860 (1729), 1107-8 (2050), 1234 (2319). (de ceară), 13. (de pește), 13.
Mălaiu, 1402 (2583), 1473 (2782), 1683.
Malimiri, 169 (3132).
Malvasie (vin de), 439 (822).
Mănăstiri (frați, feciori la), 786 (1616). (Bărsanii și—le din Moldova), 1779-80 (3364).
Manganari, 238 n. 1.
Mantie (preoțească), 1177 (2195).
Mănuși, 1434 (2650). (de var sau vară), 1123 (2074), 1183 (2215). (cu degete), 1016 (1918).
Mânzi, 1347 (2465), 1453-4 (2706), 1683.
Mărâmi, 1716 (3201).
Mărci, 19 (26), 171, 225-6 (407), 438 (820), 574 (1061), 1118 (2065), 1654 (3065). (de argint), 159 (291), 439 (822). (de Buda), 31 (51), 225-6 (407).
Mardă, 1818.
Marfă (a merge cu), 235 n. 2.
Mărgăritare, 595-6 (1108), 742 (1407), 1424 (2632), 1427 (2638), 1447 (2690), 1763 (3340). (salbe de), 238 n. 1.
Mărgelari, 1735 (3272).
Marhă („dobitoc”; vite), 833-4 (1679), 1023 (1930), 1057 (1980), 1102 (2042), 1174 (2184), 1200 (2250), 1215 (2281), 1286 (2380), 1358 (1489), 1395 (2565), 1466 (2750), 1562 (2945), 1683. („de negoate”), 1279 (2366).
Măriași, 1473 (2782), 1539-40 (2914), 1552, 1657, 1663 (3070), 1683, 1826 u. (4).
Marmură (de Hațeg), 568 (1051).
„Mărsănă” (iapă), 1097 (2036).
Martră (piele de; export din Ardeal), 13, 226 (407), 640 (1188).
Mărturii, 408 (769). (de sate), 1458 (2721).
Măsari („mensiparii”), 463-4 (862). (-arițe), 1535 (2906).
„Mastruca” (vamă în Ardeal), 1423, 13.
Mătasă, 1434 (2650), 1511 (2845), 1578 (2975), 1716 (3201), 1763 (3340).
Mătrăgună. V. **acomit**.

Mazăre, 598 (1114), 609-10 (1138), 991 (1883).
Mazili (în Moldova), 1343 (2461).
Medicamente, 1258-9 (2346).
Medici, 180 (329), 267 n. 1, 304 (557), 562-3 (1065-7), 604 (1126), 887 (1756), 1685 (3114). V. și **bărbieri**, **hirurgi** și **tabla** **numelor**: **Fasching** (Ioan).
Meiu, 75 (130), 755 (1466), 1216 (2283), 1217-8 (2285), 1378 (2523), 1469 (2760), 1700 (3142), 1716 (3201).
Meneșterg (de bumbac), 1434 (2650).
Mercenari (solde, 1661: pentru Moldoveni în Ardeal), 1311 (2414).
Meri, 1581. (sălbateci), 1621 (3022).
Merțe, 991 (1883), 1282 (2531), 1380 (2527), 1387 (2545), 1402 (2583), 1683, 1799 (3395).
Mese de lagăr, 322 (597).
„Messink”, „Messing”, 574 (1064).
„Metallici” („virii”, **mineri**), 409.
Mied, 9, 1179 (2203), 1629 (3037). (vas de export din Ardeal, și **vamă**), 13.
Miel, el, 261 n. 1, 738 (1334), 1350 (2472), 1574 (2967), 1726, 1727 (3236), 1805 (3429). (piei de), 13, 224-5 (406), 237 (432), 1277 (2362), 1510, 1716 (3201). (dare de, ca dijmă, în Moldova), 1779-80 (3364). (predică pentru preoți, în Ardeal), 1381 (2527).
Miere, 1147 (2135), 1620 (3021), 1797 (3380). (cu lona în 1423; **vamă**), 13. (la Poartă), 1665-6 (1995).
Milă, 447 (833).
Mine și mineri, 247-8 (446). (unelte), 409. (în Ardeal), 1498. (imperiale, oficiu), 1487. (în Moldova), 230-1 (418).
Mioare, 913 (1786), 1683.
Misei (calici), 807 (1647), 969 (1855), 983 (1873), 1118 (2066), 1081, 1206 (2263), 1440 (2673).
Mită (la preoții ardeleni), 1656 (3067).
„Mitre” (măsuri de capacitate), — 10 n. 2.
Mitupuș (?), 1434 (2650).
Mițe, 1358-9 (2489).
Moarte (a plăti — a), 473 (879), 1407 (2597). (cu moarte), 780 (1605).
Moște, 1804 (3426).
„Modli” („transilvanienses”), 377 (710).
Mohair („muhor”) 1511 (2845).
Moine, 1683.
Mojici, 1520 (2870).
Monete (de fier, aramă, staniu, plumb, oțel), 171.

(ungurească nouă, 1505), 170 u. (315). (1525), 283 (513). (ardeleană), 1538-40. (nouă), 278-9 (508). (1704), 1506-7 (2838). (munteni în Ardeal), 1538. (lipsă de — în Ardeal), 1538. (falsificată la Rodna), 483 (897). (unelte), 29 (47). (monetari, «magistri monetarii»), 171. V. și Polonia, Brandenburg, Oldenburg (monete).

Monopol, 3-6 (4-6).

Morari, 1683, 1787.

Mori, 9, 13, 355 (662), 366, 722 n. 3, 1114, 1159 n. 1, 1580 u. (în Ardeal), 1498.

Moruni, 10 n. 2, 993 (1885).

Moschei, 1334.

Moșii (de țerani ardeleni), 1683 (2667).

Moșneni (în Ardeal), 1439.

Muncă (torlură; și a munci), 189 n. 1, 240 (436), 927 (1804), 969 (1855), 1409 (2603), 1428 (2640).

Muschete, 1242 (2315), 1244 (2319).

Muselin, 1510, 1511 (2865).

Must (cupă de), 874 (1739).

Muzicanți, 571 n. 3.

N

Năemit, 1381 (2529).

Năframă, âmi, 1424 (2632), 1054 (1974), 1716 (3201). (bărbătești), 1434 (2650). (femeiești), 1434 (2650), 1716 (3201). (brodate), 1746 (3201). (de fir), 1427 (2638). (cu sârmă și turcești), 1424 (2632).

Nap, 1, 1388 (2545).

Năpaste, aști, 1016 (1921), 1055 (1977), 1166 (2167), 1176 (2190), 1179 (2205), 1350 (2472), 1381 (2530). (a plăti o), 931 (1809).

Năracliță, e, 1424 (2632), 1427 (2638).

„Nassynch“, 176 (326).

Năstrapă, e, 697 (1285).

Nasturi, 1427 (2638). (de argint), 787 (1621). (de argint), 1424 (2832).

Nasului (tăierea; ca însemnare a pretendenților), 141 (257), 189 n. 4, 1114.

Neamul (dreptul -ui la moștenire timp de un an), 1525 (2885).

Negoațe (mărfuri), 807 (1647).

Nemesnic, i, 1330 (2405), 1583-4 (2537).

Nemeși în Ardeal, 787 (1619), 1023 (1931), 1084, 1088 (2021), 1096, 1122 (2073), 1165 (2166), 1340 (2454), 1428 (2640), 1478, 1480 (2803), 1481 (2808-9), 1498, 1523 (2876), 1560 (2938). (mari), 1514 (2850). (în Moldova), 637, 1015 (1918), 1379 (2525). (— ești, în orașe săsești), 1494 (2822).

Nemeșug (nemușug; al graniței), 1444 (2682). (cărți de), 1349-50 (2470).

„Neuner“ (bani), 895 (1765).

Nevoie (a face cuiva), 1381 (2529). (a plăti), 1449 (2695).

Nicovală, 1812 (3476).

Nuci, 1581.

„Numeralls“ («donniss»), 130 (285).

Nunți, 164-5 (303), 829 (1673). (în Moldova, 1668), 1332 (2448). (taxă de, în Ardeal), 1657.

O

Oale (de aramă), 159 (261). (de fier), 1203 (2257).

Oameni buni, 1013 (1912). (la judecată), 1344 (2461).

Oaste, 998 (1892). (chemare, și prindere pentru luptă), 1320-1 (2428). (a strânge), 895 (1766). (fugari de), 752-3 (1456).

Obăgi (a.—a iobăgi), 1534 (2903).

Obede, obozi, 895 (1766), 1629 (3037), 1711 (3181).

Obicină, 1516 (2857).

Obuz (tabără), 1266 (2358), 1409 (2601). (a se strânge la), 1407 (2597).

Ocă, 1818.

Ocină, 1081. (cărți de), 1007 (1902).

Ocnă, 1279 (2366).

Odai (după oi), 1692 (3132-3), 1729 (3241).

Odăjdii (de episcopi), 1011-2 (1910).

Ogari, 1233-4 (1302), 1237 (1307), 1264 (2354).

Oglindă, 225 (407).

Ogor, 1810 (3459).

Oholde (holde), 1479 (2800).

Oi, 72 n., 79 n. 3, 90 (157), 100-1 (178-9), 165 (304), 203 (367), 217-8 (392), 254 n. 1, 280 (508), 288 (526), 345-6 (613), 419 (778), 444 (829), 466-7 (867), 468, 479 (889), 482-3 (896), 487 (905), 598 (1114), 636-7 (1185), 645 (1196), 652-3 (1219), 655 (1214), 691-2 (1274-5), 710-1 (1307), 722 n. 3, 738 (1384), 769 (1562-3, 1567), 772 (1590), 930 (1808), 947-8 (1826), 1024 (1932), 1045 (1963), 1058 (1976), 1119 (2070), 1122 (2075), 1130 (2104), 1134 (2111), 1135 (2113),

1138 (2117), 1203 (2257), 1211 (2274), 1250-1 (2330), 1254-5 (2337), 1266 (2357), 1312, 1316 (2420), 1328 (2442), 1350 (2472), 1358-9 (2489, 2491), 1366-7 (2499-501), 1372, 1394 (2564), 1406 (2594), 1409-10 (2604), 1446 (2688), 1450 (2697), 1451-2 (2701), 1465 (2750), 1470, 1474 (2772), 1477 (2791), 1501 (2834), 1555-6 (2932), 1568 (2958), 1569 (2960), 1575, 1576, 1587 (2972), 1589, 1620 (3022), 1793, 1794-5 (2979), 1580 u., 1585-6, 1801 (3404), 1804 (3423), 1805 (3429), 1810 (3459). (de mulș), 546-7 (1004). (de prăsilă), 1682 (3108). (sterpe), 913 (1786), 1358 (2489), 1682 (3108), 1805 (3429). (a scoate — ile la munte), 1190 (2230). (a tunde), 1350 (2474), 1358 (2489).

(fățătoare; export din Ardeal), 127 (231). (piei de, din Ardeal), 640 (1188). (taxă în Ardeal, 1520), 245. (dajde în Ardeal), 1534 (2903). (în Țara-Românească), 38 (65), 1093-4 (2032), 1585-8 (2979-80), 1589-90 (2982). (iernatec), 1459 (2726). (vama celor ce se întorc din), 1554, 1583-5 (2978). (oi cu miei), 1580 u., 1682 u. (3111).

(din Moldova în Ardeal), 8 (9), 767 (1544), 773 (1593), 1554. (vană în 1433), 19 (26).

(pentru Turci și în special pentru Constantinopol), 1805-6 (3429-30). (din Țara-Românească, la 1696), 1460 (2767). (din Moldova), 1360, 1361 (2493).

(carne de oaie), 1706 (3166).
Oieri, 1122 (2075), 1211 (2274), 1470 (2765), 1574 (2967), 1689 (3124).
Oierit, 1470 (2765-6), 1509 (2844), 1518 (2864), 1555, 1574 (2967), 1689 (3122-3), 1692 (3131-3), 1701 (3143, 3145), 1702 (3147), 1711 (3181), 1722-3 (3232), 1725-6, 1728-9 (3241, 3243), 1730 (3244, 3248-9, 3251), 1733 (3261), 1739 (3293), 1800 (3399).
 (în Moldova, la 1766), 1731 (3249). (a se cum-pără -ul; și scutiri), 1470 (2766), 1509 (2844).
Oiac, 1383 (2537).
Oiar, 1053 (1973), 1103 (2045), 1122 (2074), 1265 (2164).
Oiat, uri, 969 (1855), 1389 (2548).
Olovancă, 1176 (2192).
Omor, 307 (565), 361 (674), 367 (687), 1016 (1921), 1376 (2517), 1379 (2525), 1666 (1996).
 (cortare de, din partea familiei), 780 (1605). (ju-decată pentru), 290 (529). (moarte de la —), 1391 (2556). (plată pentru), 465 (863) și n. 1, 799 (1634).
Omor (= ciumă), 807 (1649).
Opcină («vârful munților»), 1193 (2236).
Opinel («calige»), 9, 13, 787 (1621).
Opriri (zăboare, zăberiri; represalii), 13, 15 (20), 51, 53-4 (92), 55 (95) și n. 3, 126 (230), 151 (275), 155-6 (284), 188-9 (344), 194 (354), 210 (379), 264 (482), 266 (486), 274-5 (499-500), 279-80 (506, 508), 283-4 (514), 290 (530), 302-3 (554), 367 (687), 386-90 (730), 433 (808), 457-8 (851), 509 (940), 624 (1166), 665 (1230), 675-6 (1251), 679, 710-1 (1307), 757 (1479), 774 (1599), 828-9 (1672), 829 (1673), 832-3 (1678), 834-5 (1680), 859 (1718), 931 (1809), 977-8 (1866), 983 (1872), 1015 n. 2, 1047 (1967), 1062-3 (1991), 1100 (2010), 1130 (2104), 1134 (2111), 1135 (2113), 1150 (2138), 1153 (2143), 1160-1 (2158-9), 1162 (2162), 1182 (2313, 2328), 1320 (2425, 2442-3), 1348-9

(2469), 1350 (2473), 1358-9 (2489), 1370 (2509), 1373 (2512), 1381 (2529, 2530), 1388 (2547), 1400 (2278), 1414 (2614), 1424 (2631), 1449 (2695), 1464 (2744), 1469 (2759), 1471 (2772), 1480 (2803), 1483 (2817), 1524 (2878), 1685 (3115), 1801 (3404). (de oameni), 453 (841). (de Țigani), 305 (559).
Opriri de export, 1670 (3079). (de vite: din Ardeal în Moldova), 978 (1866).
Orez, 991 (1883), 1378 (2523), 1735 (3271).
Organași (organiști), 1535 (2906).
Orgie (măsură), 1790, 1795.
„Orne” (măsură de capacitate), 13.
Ort, ți, 169 (311), 1434 (2560), 1479 (2800), 1507 (2838), 1508 (2840-1), 1719 (3221).
Orz, 75 (130), 748 (1445), 749 (1450), 755 (1466), 760 (1493), 769 (1562-3), 912 (1786), 1469 (2760), 1508 (2840), 1621 (3022).
Osfeștanii, osfeștenii, 967 (1851), 969 (1856).
Ospătari (în Suceava), 750-1 (1453).
Ospătarii, 390. (pentru soli), 303 (555).
Ospăț, ețe, 1057 (1981).
Ostași (și cercetare de), 243 (443) și n. 2.
Oștit, 897 (1771).
Oșel, 104 (185), 439 (822), 1015 (1916). (export din Ardeal), 123 (223), 127 (231).
Oșet, 991 (1883).
Ouă, 1569 (2960).
Ovăs, 75 (130), 261 n. 1, 263 (481), 329 (611), 442, 745 (1427), 747 (1441), 748 (1445), 749 (1450), 750 (1466), 757 (1476), 759 (1489), 760 (1493), 761 (1505), 762 (1507), 768 (1559), 769 (1562-3), 781-2 (1608), 800 (1637), 937, 963 (1844), 991 (1883), 1125 (2091), 1204 (2360), 1311 (2414), 1381-2 (2531), 1401 (2580), 1426 (2637), 1502, 1580 n., 1621 (3022), 1799 (3395).
Ozittia (nojițe), 5.

P

Pace (a cădea la), 1391 (2556). (cărți de), 1388-9 (2550).
„Paciskones”, 276 (501).
Păcurari, 1165 (2165), 1359 (2489), 1465 (2750).
Pădure, i, 474 (881), 618 (795), 620-1 (1160), 692 (1275), 1580 n., 1810 (3459). (de stejari), 228 (413). (în Ardeal), 1498. (distruse de Ardeleni), 736 (1372), 1552-3, 1555, 1567 (2957). (pagube făcute în — de Români), 1572-3 (2965).
Paguba (a-și căută), 1383 (2535).
Păhar, e («pocarius»), 121 (220), 460 n. 5, 1118 (2064-5), 1412 (2610). (de argint), 225 (407), 1126 (2093), 1128 (2097-8), 1166 (2569). (din Brașov), 1687 (3117).
Paie, 1818.
Pălărie, i, 9 și n. 3.
„Palli”, 117 (211).
Palisade, 1550, 1567 (2957), 1589 (2936). V. și Turnu-Roș.
Paloș, e, 878 (1744), 1406 (2594).
Panaghie (ferecată), 1424 (2632).
Panduri, 1788.
Pâne, 261 n. 1, 263 n. 1, 358 (669), 442, 460 (856), 588 (1091), 731 (1344), 762 (1507), 769 (1563), 915 (1789), 1042 (1959), 1059-60 (1984), 1178 (2198), 1233 (2302), 1237-8 (2308-9), 1239 (2311-2), 1240 (1376), 1261 (2350), 1376 (2518), 1387-9 (2545), 1394 (2562-3), 1397 (2569),

1399 (2576), 1401 (2581), 1402 (2584), 1412 (2609). (de casă), 1455 (2707). (cară cu), 1195 (2241).
Pâne (grâne), 1469 (2760). (veche), 1469 (2760). (de sămânță), 921 (1797), 1177 (2197). (vremea — ii), 1469 (2760).
Pannus griseus, 4, 10 n. 2.
Pantalon ungurești, 1770-1 (3350).
Panteră (piei de), 640 (1188).
Pânză, 9, 1015 (1918), 1434 (2650), 1445 (2686), 1578 (2975), 1716 (3201). (groasă, «tela grossa»; export din Ardeal, 1423), 13. (de cămăși), 1177 (2195). («Gallerleinbatt»), 545 (1002). (de la Ardeleni pentru Turci, 1783), 1746 (3316).
Păpuși (de sfoară), 1465 (2749), 1466 (2751).
Parale, 1574 (2967), 1687 (3117), 1689 (3122, 3124), 1699, 1700 (3142), 1701 (3143, 3145), 1702-3 (3147-8), 1719-20 (3221-1), 1726, 1727 (3236), 1744, 1801 (3404), 1802 (3413), 1805 (3427), 1806 (3433).
Parc (de vânătoare), 1810 (3459).
Pari (bătrâni), 757 (1476).
Pări, 1119 (2069).
Pâslă (de acoperit trăsurile), 564 (1041).
Păstori, 1286 (2380), 1557 (2933). V. și tabla numelor: Ardeal (pastori din).
Păstrăvi, 953 (1833), 1388 (2546), 1469 (2762).

Pasuri (nouă între Ardeal și Țara-Românească), 1563-4 (2951-2). (venitul lor, 1662), 1317 (2421). (instrucții pentru ele), 1574 u. (2970). (pază de Sași, 1554), 505 (934). (păzite de Brașoveni, 1718), 1567 (2957) (săngerate), 296 (541).

Pasuri închise, 135 (246), 142-3 (258-60), 147 n. 1, 302-4 (554-5), 403 (759), 499, 501 (926), 502 (929), 545 (1001), 547-8 (1006), 581 (1077), 615 (1151), 617 (1155-6), 619 (1158), 663-4 (1227), 693 (1276), 755 (1462), 772 (1586), 774 (1597), 787 (1621), 807-8 (1649-50), 843-4 (1691-2), 856 (1709), 862-3 (1723), 877 (1743), 920, 929-30 (1807), 933 (1812), 986-7 (1877), 1031-2 (1942), 1088 (2024), 1095 (2034), 1191 (2231), 1205-6 (2262), 1216 (2283), 1230 (2298), 1245-6 (2322), 1260 (2347), 1264 (2356), 1384 (2538), 1416 (2616), 1417 (2618) 1419-20 (2622-3), 1428-9 (2639, 2641), 1430-2 (2643, 2645), 1434 (2649), 1441 (2676), 1442-3 (2678-9), 1679 (3101), 1703-4 (3153), 1705 (3163), 1721 (3226, 3229), 1808 (3448), 1811 (3470).

Pașapoarte («pașușe»), 1035 (1947), 1122 (2073), 1124 (2086), 1247 (2325), 1248, 1262 (2351), 1287 (2381), 1343 (2460), 1357 (2487), 1415, 1589 (2982), 1692 (3132), 1719 (3219), 1737 (3282), 1773 (3352).

Paști (darurile domnești de—), 1797 (3378), 1800 (3399). (în Moldova), 1188 (2066).

Pășuni, 767 (1544). (lipsa în Ardeal), 1504-5 (2835). (taxa de—al), 1732 (3253, 3256). (ale Șcheilor în Țara-Românească), 1740 (3300).

Patentă (pentru colibași), 1803 (3415).

Patrafir, e, 1424 (2632).

Pătrunjel, 747 (1441), 1388 (2545).

Pecetari, 1416 (2617).

Pecete, fi, 1080 (2014). (a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1416 (2617).

Pecete (de bir; chitanță), 1402 (2583).

Pecetluită, 1734 (3268).

Pecetluiti (bani), 1139 (2119).

Pedepse (corporale în Ardealul imperial), 1500 (2830).

Pedestru (vama pentru omul —, 1423), 9, 13.

„**Penula**“, 504 (933).

Pepeni, 1399 (2575).

Pere, 539 (991).

Pergament, 556 (1024).

„**Perghwethath**“ (piei), 226 (407).

Peri, 1581. (sălbateci), 1621 (3022).

Perine, 766 (1536). (fețe de), 1578 (2075).

Perperi, 9 n. 2.

Pescari, 109 n. 1, 1081, 1347 (2465), 1383 (2535).

Pescuit, 631 (1177), 1193-4 (2236).

Pești, 132 (239), 333 (617), 356-7 (666), 457-8 (851), 554 (1019), 794 (1629), 953-4 (1833), 993 (1885), 1209 (2270), 1320 (2425), 1388 (2546), 1569 (2960), 1808 (3435), 1810 (3459). (proaspeți), 839 (1685). (sărați), 294 (538), 1345. (în Ardeal), 13, 121 (219), 839 (1685). (pentru porci), 1621 (3022). (cară și vamă), 9 n. 8, 1574 (2967). (domnesc în Principate), 1474 (2788). (export din Țara-Românească), 9. (export din Moldova), 8 (9). (cărute de), 1711 (3181).

Peteare, 1818.

„**Petecărie**“ (Apotheker, în Ardeal), 1473 (2781).

Pfennigi, 78 (115-6), 226 (408), 544-5 (1001), 566 (1046).

„**Philio**“ (caurci), 303 (744).

„**Phyrcus**“, 304 (557).

Pieiari, 224-5 (406), 314 (579), 347-8 (348), 366, 410

Piatră-acră, 439 (822), 1765 (3271).

(771), 412, 504 (933), 515 (950), 516, 517 (951), 663 (1226), 792, 1181 (2210). (ardeleni), 77 (134).

Pielării, 557.

Pielcele, V. miel.

Piele, piei, 9, 190 (346), 242 (440), 466 (867), 1147-8 (2135), 1396 (2568), 1511 (2845), 1551, 1584, 1586, 1706 (3169), 1716 (3201), 1797 (3380). (nelucrate, crude), 130-1 (236), 237 (432) și n. 1, 759 (1491), 1181 (2210), 1808 (3445). (lucrate), 1181 (2210). («pegymel»), 1511 (2846). (de bou), 838 (1683), 1481 (2807). (de fiară, de selbăciune), 10 n. 2, 224-5 (406), 834-6 (1680-1), 875-6 (1741). (de cerb), 10 n. 2. (de oaie), 1518 (2862), 1574 (2967). (exportul din Ardeal, vamă; 1423 u.), 13, 224-5 (406). (exportul ardelean oprit), 60-1 (105), 640 (1188).

Pietrari și pietre, 29 (46), 240 (437), 1053 (1973), 1103 (2045). (meșteri), 1557 (2933). (la zidit), 1212 (2277). (de tun), 29 (46). (piatră «Kwach»), 226 (407).

Pietre scumpe, 742 (1407).

Pile (meșteri de), 1122 (2072).

„**Pillium**“ (postav), 13.

Pinteni, 710 (1305).

Piper, 10 n. 2, 73, 132 (239), 153 (277-80). (piatră de; vamă, la Bistrița), 8 (9), 13. (vândut la Sibiu cu mărunțișul), 2-3 (3).

„**Piseta**“ (măsură de greutate), 171, 225-6 (407).

Pisică (sălbatecă), 10 n. 2.

Pistoale, 1752 (3323). (cu tocure), 1690 (3127).

Pită, 1629 (3037). (făcută), 763 (1514). (a fi într-o), 1605 (3004).

Pitaci, 1473 (2782).

Pitari, 140-1 (825). (din Ardeal în țară), 604 (1127).

Piuă, e, 1250 u. (de tun), 1269.

Pivniță, e, 380 (717), 1478, 1723 (3233), 1733 (3266). (de vin; «cella vinaria»), 493.

„**Plackauner**“ (monetă), 1507 (2838).

Plăieși, 110 n. 1, 1185 (2221), 1556-7 (2932), 1575, 1576 (2962), 1576-7 (2972), 1582, 1584, 1586, 1588 (2980), 1589-90 (2982), 1672 (3086), 1704 (3158), 1714 (3193-4), 1717 (3207), 1783. (bistrițeni), 854 (1706). (ardeleni), 1783. (bănățeni), 1788. (vătaf și vornic de, 1711), 1557 (2932). (munteni), 1685 (3115), 1688 (3120), 1699 (3141).

Plaiu, uri, 1081, 1685 (3114), 1712 (3182). (închise), 1375 (2515). (-ului, spartul), 1358 (2489).

Plapomă, 1578 (2975). V. «poplau».

Plase de fier, 1455 (2709).

Platoșă, e, 106 (189), 158 (290), 215 (386), 260 (476) și n. 1, 592 (1101).

Plinire, 1375 (2515).

Plug, 888, 1401 (2581), 1580 u. (fier de), 1682 (3111).

Plumb, i, 362 (678), 409, 860 (1719), 1767 (3343). V. gloanțe.

Plute, 477 (887).

Poale (cu sarmă), 1424 (2632). (la hram), 1427 (2638). (de icoană), 1434 (2650).

Poartă (dajde pe — în Ardeal), 1421 (2625).

Poclon (vlădicesc în Ardeal). V. Ardeal (poclon vlădicesc în). (la Curte), 1398 (2573). (de nume), 1692 (3132).

Poduri, 870 (1734). (în Moldova), 1371 (2510). (dare), 1743.

Podvije, 1270.

Pogon, oane, 1779 (3363).

- Pogonărit**, 1725, 1733 (3263), 1734 (3268), 1743, 1808 (3447). (crescut în Țara-Românească la 1788), 1796 (3368).
- Policandru**, 133 (241), 1427 (2638). (cu canaf), 1424 (2632).
- Poligloji**, 449 (837).
- Polturaci** («bani ungurești»), 899 (1774), 993 (1885), 1194 (2032), 1339 (2453), 1342 (2458), 1507-8 (2838), 1539-40 (2914).
- Pomană** (de Anul Nou), 617 (1155).
- «Poplan»**, 117 (211).
- Porcari**, 602 (1122).
- Porci**, 9, 72, 243 n. 1, 264 (382), 283 (514), 293 (535), 343 (638), 345-6 (643), 444 (829), 489 (909), 533 (977), 542 (997), 544-5 (1001-2), 546 (1003), 566 (1046), 608 (1135), 680-1 (1259), 692 (1275), 743 (1412), 772 (1590), 793 (1628), 806 (1646), 808 (1651), 842 (1689-90), 893 (1762), 894, 1001-2 (1897), 1104, 1105 (2046), 1139 (2120), 1150 (2138), 1154-5 (2146), 1160-1 (2159), 1162 (2162), 1181 n. 1, 1290 (2388), 1476, 1479 (2779), 1557 (2932), 1580 u., 1699-700 (3141-2), 1702-3 (3148-9), 1797 (3380), 1809 (3452), 1810 (3459). (export din Ardeal și în Ardeal la 1423), 13, 1545-6 (2924-5), 1620-1 (3022). (negoț în Ardeal), 57 (98), 72 n. 1. (în pădurile Ardealului), 1498. (export din Moldova), 8 (9), 1153-4 (2143), 1805 (3427). (export din Țara-Românească în Ardeal), 142 (259). (mușchi de), 1387 (2545).
- Portari**, 303 (555). (în Brașov), 1533 (2897).
- Porți** (bir pe, în Ardeal), 755 (1467), 766 (1542).
- Porțile** (preoți români ardeleni la), 1593 (2985), 1616. (uniți), 1609-10 (3009).
- Posadă**, 234 n. 1, 1358 (2489).
- Posădari** (la Turnu-Roșu), 1571 (2962). (aiurea), 1713 (3188).
- Postușnici**, 1128 (2099).
- Postav, uri**, 55 n. 3, 118 (213), 432-3 (808), 555 (1021), 605 (1129), 825, 1123 (2078), 1128-9 (2101), 1142 (2124), 1280 (2384), 1515 (2854), 1520 (2869-70), 1522 (2873), 1805 (3429), 1818. (alb), 592 (1101). («bergckammer», «luciflaveus»), 309 (568). (caragiu), 592 (1102), 758 (1482-3). (roș și vânat pentru oaste), 745 (1428), 747 (1438). (sur: «griseus»), 9, 13. (suptire), 1684 n. 1. (tăiat: «scissus»), 9. (cu pecete), 1515 (2854). (de Boemia), 13. (de Colonia), 13. (de Lund), 496 (919). (de Ypres), 13. (pentru haine, adus din Bistrița în Moldova), 8 (9). (din Ardeal în Țara-Românească), 143 (260), 1197 (2243). (pentru uniforme muntene de Paști), 1515 (2851, 2853), 1199 (2249). (supt Matei-Vodă Basarab), 1127 (2095), 1130-1 (2105), 1142 (2144), 1185 (2221), 1197 (2244), 1479 (2779). (pentru Sava Logofătul lui Matei-Vodă), 1132-3 (2110). (din Brașov, pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu; albastru, verde, fără peceți), 1465 (2747-9), 1466 (2751), 1518 (2864). (fabrica lui Alexandru-Vodă Moruzi), 1803 (3418).
- Postăvari**, 440 (825), 1199 (2249), 1458 (2718), 1515 (2851, 2853-4), 1524 (2882), 1803 (3418). (ce tund), 556 (1022). (în Moldova), 305 (558).
- Posturi**, 554 (1019). (la Românii ardeleni), 1781.
- Poștă**, 922 (1799), 944 (1822), 948 (1826), 956-7 (1836, 1838), 1120, 1155 (2148), 1163-4 (2163), 1223 (2291), 1236 (2305), 1307 (2408), 1375 (2515), 1399 (2577), 1432 (2646). (împărătească), 1805 (3428). (cai de), 1204 (2258).
- Potcoave** (și cuie de), 772 (1585).
- Potcovi** (a — cizme), 710 (1305).
- Poteci**, 1561 (2942), 1810 (3456). (de contrabandă), 1518 (2863). (în Țara-Românească), 1801 (3403).
- Potori**, 1464 (2744).
- Potronici**, 754 (1460), 1177 (2195), 1474 (2787).
- Povară**, 55 n. 3, 1511 (2845), 1744. (de cal), 8 (9), 1734 (3268). (de bani), 738 (385).
- Praf de pușcă**, 22 (32), 43 (75), 111 (199), 215 (386), 250 (463), 309 (569), 311 (571), 323 (599), 335 (621), 353 (1704), 362 (678), 402 (759), 425 (788), 461 (858), 499, 547 (1005), 437 (818), 585 (1085), 586 (1088), 722 n. 3, 763 (1517, 1519), 767 (1543), 769 (1560), 804 (1642), 1107-8 (2050), 1234-5 (2302-3), 1237 (2307), 1241, 1242 (2315), 1243 (2317), 1244-5 (3219-20), 1274, 1282 (2371), 1761 (3337), 1767 (3343), 1772, 1773 (3352), 1785-6. (de bombardă), 328 (609), 584 (1085), 586 (1088). (mărunt), 1244-5 (2319-20).
- Pravila** (de căsătorii), 1473 (2783). (în Ardeal), 1656 (3067).
- Preceptori**, 1409 (1906).
- Predică românească**, 1109.
- Preluci** (— le Cracului), 1683.
- Preoți** (obiceiuri la Munteni), 1671 (3081). (a doua căsătorie), 638.
- Prestol** (cu ochi), 1424 (2632), 1427 (2638).
- Pretendenți**, 72 n., 177.
- Prețaluire**, 417 (775), 1684 (3111).
- Pribegi**, 47 (82), 56 (96), 79 n. 3, 85 n. 1, 89 (154), 98-9 (175), 112 (201), 117 n. 1, 138-9 (252), 177, 184 n. 1, 255 n. 1, 268 (489) și n. 1, 503 (930), 509 (939), 511-2 (945), 550-1 (1013), 553 (1017), 592 (1102), 598 (1114), 602-3 (1124), 605 (1130), 609 (1137), 629-30 (1174), 679-700 (1288). (români, 1771), 1736 (3277). (moldoveni în Ardeal), 273-4 (498). (munteni, 1770), 1736 (3275). (la Turci), 170 n. 1.
- Primbire de Domn**, 1128 (2100).
- Prinsoare** (a scoate din), 1605 (3003).
- Pripas**, 1466 (2750). (cal de), 594 (1106) și n. 1.
- Prilpoare**, 1808 (3444).
- Prisacă și prisăcari**, 444 (2682), 1478.
- Procatori**, 1622 (3024).
- Procovăș, eșe**, 1424 (2632).
- Protecție** (cărți de), 1802 (3409).
- Protimisii** (la Sași), 1483 (2817).
- Protopopie** (bani de —, în Moldova), 1386-7 (2544).
- Provizii**, 301 (552), 302 (554), 305 (558), 335 (621), 355 (663), 358 (669), 380 (716), 385 (728), 416 (774), 420 (779), 425 (787), 436-7 (816, 818), 456 (848), 462 n. 3, 511 (945) 520 (953), 529 (968), 690, 734 (1354), 744 (1422), 845 (1693), 891 (1760), 912-4 (1786-7), 921 (1796), 923-4 (1801), 1039 (1953), 1059 (1984), 1216-7 (2284), 1285 (2377), 1414 (2613), 1508 (2840), 1786-7, 1798 (3385). (oameni cu), 1797 (3378).
- Prune**, 612-3 (1144). (de Damasc), 460 n. 5. (uscate), 553-4 (1019), 747 (1441).
- Pruni**, 1581. (livezi de), 1794.
- Psaltirea** (românească înainte de 1570), 645-6 (1197).
- Pucioasă**, 608.
- Puncte** (cele patru), 1467 (2757).
- Pungă, i**, 605 (1129), 787 (1621). (de bani), 1717 (3205).
- „Pusce”**, 29 (46).
- Pușcași**, 200 n. 1, 206 (373), 208 (376), 309 (567, 569), 365 (684), 421 (781), 438 (821), 479-80 (890-1), 541 n. 1, 542 (929), 572 (1057), 575 (1062), 583 (1083).

584 (1085), 587 (1090), 681 (1260), 803 (1600), 813, 845 (1694), 917 (1791), 1456 (2711), 1564 (2952), 1755 (3326). (pedestri), 1327 (2441). (ardeleni), 1499. (munteni: Andreiu, 1662), 1315-6 (2419). (moldoveni), 322 (597). (ai lui Petru-Vodă Rareș), 523 (599).
Puști (sclopeta, pixides manuale), 28 (44), 43 (75), 88 (152), 200 n. 1, 205 (370), 208-9 (377), 231 (420), 255 n. 1, 257 n. 1, 312 (574), 325 (603), 335 (621), 423 (783), 426 (789), 499, 891 (1760), 1093

(2031), 1160 (2157), 1274, 1406 (2594), 1407 (2597), 1410 (2606), 1752 (3323), 1772, 1784, 1789. („pixides barbate”), 502 (928). (oloage), 1410 (2606). (supșiri), 1242 (2315). (flinte), 1716 (3201). (în patru cornuri), 1270.

Puști (tunuri de oțel), 1234 (2302), 1240, 1243 (2316), 1269. (luate dela Românii ardeleni), 1633.

Puț, uri, 1274, 1535 (2004). (săpători de), 860 (1719).

Q

Quinquagesimă și quinquagesimatori, 137 (249), 150 (273), 160 (295), 451 (838).

R

Rachiu, 1398 (2573), 1477 (2702), 1497 (2829), 1553, 1591 (2984), 1594-5 (2988), 1629 (3037), 1808 (3451).

Rădvan («rheda»), e, 267 n. 1, 409, 526 (962), 527-8 (965), 528 (967), 611 (1140). (de lemn uscat, roșu, cu flori, pentru opt cai), 617 (1155).

Răfet, url, 1516 (2856). (cu Vistieria), 1480 (2804).

Rămas (la judecată), 1523 (2876).

Răs, și, 80 n. 2, 897 (1769), 1366 (2498).

Rase (blănite și neblănite), 1177 (2195).

Răzloj (a chema la), 1718 (3212).

Răzmeriță, 127 n. 2, 147 n. 2.

Răzvrăți (a—în judecată), 1622 (3024).

Remăce, 10 n. 2.

Renegați, 482 n. 3.

Represalii, 9 și n. 10, 69 (121), 80 (138) și n. 1.

Rete (rățea), 432 (805).

Ris (măsură de lungime), 1578 (2975).

Roată, 1006 (1901). (de car), 238 n. 1. (ferecată), 568 (1051).

Roată (militară; Rotte), 1272.

Robotă, 1498.

Roche, i, 1179 (2204).

Rogojină, i, 763 (1517), 769 (1565).

Rohmistru, iștri (rolmistru, ștri), 1390 (2551), 1406 (2593), 1407-8 (2598), 1418 (1620), 1425 (2634), 1447 (2091).

Rotacism, 721-2 (1324), 754 (1458, 1460), 800 (1636), 833-4 (1679), 842 (1689), 969 (1856).

Rotari, 569 (1053), 744 (1419), 754 (1461), 760 (1498), 767 (1547).

Rozmarin, 1557 (2933).

Rubla, e, 1455 n. 1.

Rufe, 1103 (2044).

Rumtoare a dăjilor (a Brașovenilor în Țara-Românească), 1480 (2804), 1524 (2879).

„Runcine”, 506 (935).

S

Sabadaș, i, 637.

Sable, săbli, 9, 128 n., 211 (382), 794 (1629), 704 (1297), 1053 (1974). (cruntă, purtată prin țară ca semn de războiu), 76 (132), 402 (759). (luate Românilor ardeleni), 1633.

Săbieri, 169 (311).

Sac, i, 1177 (2195).

Săcălușe, 1270.

Săcară, 755 (1466), 760 (1493), 1581.

Săculețe, 1623 (3029).

Săduși, 753 (1457). V. și sodeși.

„Sämpferdt” (curier ardelean), 558 (1028).

Săftian, ene, 1510.

Săgeată, eji, 43 (75), 114 (205), 206 n. 1, 1271, 1476.

Săgetari, 309 (569).

Săhaidac, e, 967 (1853).

Saigii, 1682 (3107-8), 1729 (3241), 1780 (3364), 1805 (3429).

Sălaș (de drumet), 787 (1621). (de păstori), 1794. (a sparge — uri), 1377 (2522).

Salhană, ale, 1808 (3445).

„Salynka”, 121 (220).

Samă (a lui Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1470 (2765).

Sama (a se umplea), 1047 (1967). (a se lua), 1402 (2583).

Sămaci (ai județelor muntene), 1359 (2491).

Samur, i, 68 (120), 226 (307), 1511 (2845), 1814 (3491). (coadă de), 1710 (3178).

Sangeac, i, 451 (839), 461 (858), 478 (888), 506 (935-6).

Sapă, sape, 421 (780), 461 (858), 499, 556 (1024), 888, 973 (1861), 1015 (1916), 1122 (2074), 1274, 1416 (2616), 1417 (2618), 1455 (2709). (mari), 1344-2 (2457). («rostrate»), 506 (935).

Săpătură, i (în față), 1416 (2617).

Săpun, 1015 (1916), 1240, 1242 (2316), 1716 (3201).

Săraci, 189 (345), 210 (379).

Sare, 1700 (3142). (cărăuși de — în Ardeal), 280 (508). (venitul sării în Ardeal), 1495 (2829), 1496. (pentru preoții ardeleni), 1641. (export din Ardeal), 1545-6 (2924-5). (luarea de), 1543 (1920). (luntri cu sare în Ardeal), 99-100 (177). (Oficiul Sării), 1771 (3351).

Sărindar, e, 1562 (2946), 1657.

Sărmă (fir), 1424 (2632), 1427 (2638), 1434 (2650).

Sărmani, 109 n. 1.

Său, 905-6 (1780), 931-2 (1810). (povară de, din Moldova), 8 (9).

Scală, e, 1041 (1956), 1195 (2239, 2241), 1460 (2731), 1481 (2811).

Scândură, i, 115 (207), 500 (994), 504 (932), 768 (1554), 1592 (2980). (de fierăstrău), 760 (1498).

Scară, scări (de asediu), 1334. (de fier), 1177 (2198).

Scatulcă, 1578 (2975).

Scaun (de Domnie), 454 n. 1. (de judecată), 299-300. (de lagăr), 322 (597).

«Schenberock», 333 (617).

Schelari, 763 (1514).

Schilă, e, 1469 (2760), 1472 (2777).

«Schloss», 369 (690).

Sclipurele, 1053 (1973).

Scoarțe turcești, 1424 (2632), 1427 (2638).

Scriptura (Sf., din grecește în românește, 1643), 1108-9 (2052).

Scroafă, e, 489 (909).

Scrumbie, i, 439 (822), 993 (1885).

Scufie. V. cucă.

Sculă, e, 927 (1804). (ale casei), 1683.

Scut, uri, 52 (90), 215 (386).

«Scutelle», 159 (261), 225 (407).

Secerători, 1097 (2035).

Sechestrul, 458-9 (852).

Secure, i, («Bayl»), 78 (135), 421 (728), 457 (848), 460 (856), 733 (1352), 746 (1437), 772 (1585), 894, 1177 (2195), 1274.

Seimeni, 1272-3, 1334, 1684 n. 1, 1685 (3114).

«Sellyeg» («pictoria»), 225 (407).

Serbători (românești în Ardeal), 1592 (2984). (și preoții), 1806 (3431).

Serviț (dare în Ardeal), 1553-4, 1595 (2989).

Sesiuni (coloniale în Ardeal), 1810 (3459).

Sexagesimă, 63 (110).

«Seytel», 369 (690).

Sfeșnic («flabellum»), e, 159 (291), 238 n. 1, 443 n. 2, 753 (1456), 765 (1531), 1122 (2074), 1535 (2904), 1818.

Sfoară, 238 n. 1, 1139 (2119), 1460 (2730), 1461 (2734), 1463 (2741), 1465 (2749), 1466-7 (2751-2).

Sforari, 1465-6 (2749-51).

Sihaștri, 1180 (2206).

Simbrași, 1325 (2437).

Simbrii (în Ardeal), 1553. (ale preoților), 1380 (2527), 1590 (2985).

«Simbulus», 239 (436).

Sinet, uri, 727 (1335), 1804 (3426).

Sipet («ladula»), e, 226 (407), 852 (1703), 855 (1707), 1578 (2975).

Slănină, 102 (182), 769 (1563), 991 (1883).

Slobodnici, 1470 (2768), 1605 (3004), 1684 (3113).

Slujitori, 904 (1778), 1339 (2489), 1454 (2707), 1518 (2864). (ai lui Mateiu-Vodă Basarab), 1199 (2249). (ai lui Constantin-Vodă Brâncoveanu, îmbrăcați în albastru și roșu), 1465 (2747), 1505 (2836), 1515 (2851). (alții, mai târziu, 1735 (3271) (din Moldova, 1259 (2347; an. 1657), 1470 (2770).

Sobol, i, 1401 (2581).

Socotitori (administratori), 1340 (2454), 1406 (2595).

Sodăși, 631 (1177), 786 (1618), 807 (1648), 1013 (1912), 1480 (2802).

Soldă, 891 (1760).

Soldăși (de comitate), 1772.

Solgabirău, aie, 890 (1759), 1016 (1919).

Solid, zi (olandezi), 1614 (3014).

Somsizi, 722 (1324), 1289 n. 2.

Sorbet, 1159 (2156).

Soroc (cărți de), 1367 (2501), 1369 (2506-7).

Soții (tovarăși de negoț), 1347 (2465), 1397 (2570), 1465 (2750), 1620 (3021). (de hoji), 969 (1855), 1403 (2587).

Sovon (și sofoni), 1179 (2204), 1683.

Spadă («balteus»), 225-6 (407).

Spahii, 394 (746).

Spânzură (a — pe hoji), 784-5 (1613), 1007 (1902), 1018 (1924), 1325 (2437), 1329 (2443-4), 1340-1 (2455), 1392 (2558), 1396 (2567), 1425 (2634), 1457 (2714), 1475 (2790), 1623 (3029), 1704 (3158), 1731 (3250).

Spânzurătoare, 1818.

Specii, 624 (1166). (vândute la Sibiu cu mărunțișul), 2-3 (3).

Spichinard (apă de), 766 (1536).

Spiciari, 1202 (2254).

Spingste, 1683.

Sploni, 84 (145), 101 (180), 119 (205), 122 (221), 123 (224), 157 (287), 166 (306), 222 (403), 232 (423), 258 (471), 267 n. 1, 300 (549), 308 (567), 310 (571), 322 (597), 362 (678), 389 (736), 397 (750), 402 n. 3, 422 (782), 444 n. 1, 451-2 (839-40), 459 (853), 461-2 (858), 484 (900), 501 (927), 506 (935), 514 (948), 580 n. 2, 595 (1107), 685-6 (1266), 690, 721 (1323), 722 (1324), 723 (1346), 733 (1353), 737 (1379), 738 (1385), 759 (1485-6), 781 (1607), 796 (1639), 815 (1658), 846-7, 848 (1698), 862-3 (1723), 868 (1731), 885, 906, 907-8 (1781), 913-4 (1787), 916-7 (1791), 922-3 (1799), 971-2 (1859), 993-4 (1886), 994-6 (1888-9), 1018-9 (1925), 1038 (1951), 1063 (1992), 1191-2 (2232), 1193 (2235), 1201 (2253), 1251-2 (2332), 1778 (3360). (ai lui Ștefan-cel-Mare), 75 (131).

Spoi (a — case), 1537 (2912). (a — la arămi), 1465 (2749). (cu cositori), 1063 (1992).

«Sporte», 356 (666).

Stamet, 657 n. 1.

Stână, e, 419 (778), 636-7 (1185), 658, 930 (1808), 1165 (2165), 1327 (2442), 1358 (2489), 1574 (2967), 1577, 1683 (3110), 1685 (3114), 1692 (3132), 1699 (3141), 1714 (3193). (în Ardeal), 1320 (2426). (ale Bărsanilor), 1514 (2849) (și vase), 930 (1808).

„Stapulae“ («ius»), 1546 (2924).

Staul, e, 637.

Steag, uri, 547 (1005), 917 (1791), 1281, 1335. (de oaste), 1270, 1333, 1396 (2569), 1410 (2606), 1411 (2607), 1446 (2686), 1448-9 (2694), 1457 (2714), 1470 (2770). (a se băga la), 1179 (2205). (în Ardeal), 296 (540), 846 (1694). (întărire dela Turci pentru Ștefan Bocskai), 818. (pentru urmașii lui), 1315 (2418). (de Domnie), 117 n. 1, 277 n. 1, 454 n. 2, 1029 (1939). (de întărire în Domnie), 379 n. 1. (pentru plata vămii), 472 (877). (suliță de), 1243 (2316).

Steaguri (cete), 1273. (a se fieră de la), 1179 (2205). (românești la Ruși), 1455 n. 2.

Stegari (la Matei-Vodă Basarab), 1140.

Stejari, 228 (413), 620-1 (1160).

Sticlă, e, 1578 (2975).

Sticlari, 657 n. 1.

Sticlării (la Sebeșel), 1555. (a lui Matei-Vodă Basarab), 1123 (2080).

Stihare, 1424 (2632), 1427 (2638).

Straiu, e, 1479 (2800), 1578 (2975).

Strajă, aji, 321 n. 1, 405 n. 1, 613 (1146), 723 (1327), 765 (1527), 774 (1596), 996 (1890), 1017 (1922), 1032 (1943), 1038 (1952), 1115, 1207 (2266), 1281, 1313

(2415), 1362, 1447 (2689), 1462 (2738), 1773 (3352). (de hotar în Ungaria), 1791. (imperială), 1543 (2920). (la Bistrița), 888. (în munți), 1441 (2676). (de hotar în Ardeal), 928 (1805). (la Câmpulungul Moldovenesc), 889 (1757). (în Moldova), 684 (1264; an. 1581). (a lui Mihai Viteazul), 756 (1474). (moldovenesci), 756 (1469), 1225 (2293), 1229. (a lui Vasile Lupu), 1059 (1984). (la Nistru), 1233 (1302). (a vâmii), 1358 (2489). (a rupe — ile), 890 (1759). (a țineă), 895 (1766), 1081. (turn de strajă la hotar; 1653), 1212-3 (2277-8). (de oraș), 1053-4 (1974). (de sale, în Ardeal), 1749, 1784, 1793.
Străjeri, 70-1 (1289), 267 n. 1. (sanitari), 1717 (3207, 3209). (ai Moldovei), 927 (1804).
Strânsoare (execuție), 1635 (3043), 784 (1611). (tortură), 969 (1855).

Streășini, 1469 (2759).
Streliti, 1270.
„Strintzen“, 713 (1311). V. cai.
Struguri, 1724-5, 1743.
„Stubella“, 399.
Stupari, 1735 (3272).
Sucman, suman, e, 681 (1259), 787 (1621), 1177 (2195), 1240, 1347 (2465). (sure: «Iodices»), 609-10 (1138), 617 (1155).
Sulinare, 1535 (2904), 1537 (2911).
Suliță, i („pili», «framee»), 114 (205), 215 (386), 364 (681), 433 (810), 580 n. 2, 1118 (2066), 1139 (2119). (ușoare, pentru călăreții turci, făcute în Ardeal), 1351-2 (2477).
Sulițari, 1351 (2477).
Svite, 271 n. 1.

Ș

Șahmaran, 1401 (2581).
Șal, uri, 1814 (3491).
Șanț, uri, 310 (571), 584 (1085), 970 (1858), 973 (1861), 1031 (1941), 1210 (2271).
Șăpci, 1770-1 (3350). (frânțești), 10 n. 2.
Șatră, atre (corturi de oaste), 1272. (de negustori), 1345.
Șchele, 1458 (2719).
Șea („tsujtâr“), **șale**, 753 (1456), 765 (1531), 1253 (2336), 1315 (2416), 1510, 1716 (3201), 1770-1 (3350).
Șelcă, e, 1333.
Șelari, 307 (565), 314 (578), 366, 369, 413, 440 (825).
Șervet, e, 121 (220).
Șindilă, 904 (1778), 952 (1832), 1112 (2057), 1201 (2253), 1590 (2982). (cuie de), 783 (1610), 905-6 (1780), 964-5 (1847), 972 (1860), 1012 (1911), 1014-5 (1915-6), 1016 (1920), 1041 (1956), 1042 (1959), 1056 (1978), 1152 (2142), 1182-3 (2215), 1202 (2256), 1253 (2335), 1339 (2453), 1342 (2458), 1561 (2941). (hățuri de), 1197 (2245).

Șindili (a), 1469 (2759).
Șiraguri (termin militar), 1268, 1271.
Șispace, 1434 (2650).
Șlic, e, 1434 (2650). (de jder), 1434 (2650).
Șofran, 10 n. 2, 489 (908), 568 (1050). (vânzare în Sibiu cu mărunțișul), 2-3 (3). (vamă), 3.
Șoim, i, 358 (668), 512 n. 1, 605 (1129), 1061 (1987), 1075-6 (2007) și 1075 n. 1, 1102 (2042).
Șorț, uri, 1716 (3201).
Șpani, 487 (905), 645 (1197), 1366 (2498), 1375 (2515), 1382 (2532), 1437 (2662). (în Bistrița), 456 (848), 457 (850). (de Seps), 458 (852).
Știucatur, i, 1537 (2912).
Ștreang, uri, 238 n. 1. (pentru tunuri), 1244-5 (2319-20). (a scoate de la), 784 (1613), 1007 (1902).
Ștuc, 1575 (2975).
Șubă, 94 (166), 226 (307), 413.
Șugubină, 1056 (1979), 1381 (2529).
Șuștaci, 1549 (2929), 1683.

T

Tăbăcari, 130-1 (236), 767 (1548).
Tabără, 79.
„Tabori“, „taborite“ („currus“; cară de tabără ca ale Huziților), 28 (44), 29 (46), 35 (60).
Taftă (roșie sârbească), 746 (1437). (îndoită), 846 (1694).
„Taffent“. V. caftan.
Taistră, e, 1177 (2195).
Taleri, 225 (407), 608 (1135), 609-10 (1138), 643 (1192-3), 644 (1195), 657 (1218), 691 (1274), 731 (1344), 752-3 (1456), 773 (1594), 793 (1628), 1133 (2110), 1196, 1211 (2273), 1242 (2315), 1271, 1278 (2363), 1307 (2480), 1316 (2419), 1339 (2452), 1372, 1378 (2523), 1446 (2688), 1450 (2726), 1464 (2744), 1465 (2748), 1466 (2751), 1469 (2759), 1478, 1481 (2807), 1515 (2851), 1516 (2856), 1518 (2864), 1519 (2866), 1520 (2869-70), 1523 (2875-6), 1524 (2882), 1535 (2905-6), 1538-40, 1562 (2947), 1681 (3105), 1684 n. 1, 1689 (3122), 1728 (3240), 1798 (3382). (de argint), 1177 (2195), 1412 (2610), 1463 (2742). (ai preoților ardeleni), 1380 (2527). (imperiali și jumătăți de),

1507 (2838). (rusești), 1133 (2110). (venețieni), 1539-40 (2914).
Talgere, 1122 (2074), 1176 (2192).
Tălușag, uri, 1330 (2445), 1340 (2454), 1403 (2588). (și furțușag), 1403 (2588).
Tălmaci, 412.
Tălpi, 1181 (2210).
Tâmbar, e, 1401 (2581).
Tămâie, 1511 (2845).
Tâmplă, e (lungi de biserică), 1424 (2632). (cu solzi), 1427 (2638).
Tâmplari, 282 (512), 760 (1498).
Tar, 10 n. 2, 1061 (1978).
„Tarask“ (treasc), 111 (199). V. treasc.
Târg, uri, 443 (828), 1807 (3437). (în Ardeal), 1551. (chemate la adunarea țerii), 1343 (2461).
Tarniță, e, 238 n. 1.
Taur, i, 857 (1711).
„Tavarnici“, 5 (5).
Taxildari, 1811 (3467).
Teacă (de cuțite), 1344 (2461). (blehniță), 1683.

Teft, e. V. Turci (catastihuri).
Temelie, 447 (833).
„Temlew”, 13.
Temniță, 1054 (1974), 1056 (1979), 1629 (3037).
„Terebra”, 506 (935).
Terpentină, 1234 (2302).
„Terragia”, 27 (42).
Terzimani, 1684 n. 1.
„Testum”, 504 (933).
Tetrapod, oade, 1424 (2632), 1427 (2638). (vărgat și în tipar), 1424 (2632).
Timari (pielari), 190 (346), 653 (1210), 1423 (2628).
Tină (loc), 1268, 1270.
Tipar, e, 238 n. 1.
Tipografi, 1629-31 (3038), 1639-40 (3048-50).
Tipsii, 1818. (din Brașov), 1479 (2799). (de cositor din Brașov, pentru Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1465-6 (2749, 2751-2). (de plumb), 1401 (2581). (de natură, lucrate la Brașov de Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1527 (2887).
Tisturi, 1466 (2743), 1509 (2843).
Tituluș, 1453 (2703).
Tivgă (de vin), 1511 (2845), 1548.
Tobă, e, 547 (1005), 917 (1791), 1335.
Toc (de lipsii), 1479 (2799).
Tolag, ege, 1534 (1903), 1535 (2908).
Tolhă, e (torbă), 52 (90), 206 n. 1, 504 (933).
Tolbași, 1822 (2).
Tonă, e, 439 (822).
Topor, oare, 787 (1621), 1053 (1974), 1417 (2618), 1474 (2788).
Tort, uri, 1434 (2650).
Trabanji, 267 n. 1, 277 n. 1, 996 (1890), 998 (1891), 1023 (1931). (în Ardeal), 1704 (3153). V. drăbanji.
Taistră, e («bicelli»), 9. (export din Ardeal, 1423), 13. V. și taistră.

Trâmbițași, 848 (1697).
Trandafir (apă de), 566 (1047), 706 (1536).
Trăsură, i (pentru Domnul Moldovei), 1330-1 (2446).
Trăsură, i (trageri, opriri, represalii), 696-7 (1282), 948 (1827), 1179 (2203), 1377 (2522), 1460 (2732), 1469 (2759), 1481 (2809), 1524 (2880), 1718 (3214). (a da — satelor), 1474 (2786).
Treapăd, 1358 (2489), 1359 (2489), 1690 (3127). (a tre-pădă), 1481 (2809).
Treasc, uri, 111 (199), 215 (386), 335 (621), 784-5.
Tricezimă, 2 (2), 5-6 (6), 10 n. 2, 63-4 (110), 512 (946), 537 (986), 650 (1204), 701 (1292), 729 (1337), 857 (1711), 964 (1846), 1076 (2008), 1094 (2033), 1100 (2040), 1118 (2064), 1150 (2138), 1153-4 (2143), 1154 (2146), 1156-7 (2150), 1345, 1510, 1511 (2845), 1546 (2925), 1547 (2927), 1548, 1554-5, 1556-7 (2932), 1570-1 (2962), 1574 u. (2970), 1621 (3022). (pecetea — ei, 1368), 2 (61).
Tricezimatori, 571 (1056), 655 (1214), 1091 (2020), 1104, 1141, 1143 (2125), 1478.
Troace, 888.
Tulu, uri, 1029 (1939).
Tulpan, e, 1578 (2975).
«Tunella», 13.
Tun. tunuri, 118 (212), 189 n. 4, 264 n. 3, 267 n. 1, 268 n. 1, 313 (575), 319 (591), 324 (600), 506 (935), 763 (1517), 1220 (2287), 1234 (2302), 1244-5 (2319-20). (la Bran, în 1613), 859 (1715-6). (în Moldova), 622 (1161). (lurnate pentru Moldova), 741 (1402). (cai pentru), 763 (1519).
Tunică, 117 (211).
Turcoaze, 1159 (2156).
Turmă (semm de), 636 (1184).
Turtă-dulce, 1398 (2573), 1433 (2648).
Tutun, 1554. (negustori de), 1681 (3015).

T

Tapă, 73 n. 7, 263 n. 1, 355 (662), 895 (1765). (a trage în), 51, 539 (990), 813.
Tapl, 159 (291).
Tarbingă, 1470 (2769).
Tehiu, uri, 378 (712), 1495 (2828).
Tehmeșteri, 1460 (2730).
Teste, 610 (1139).
Țigare (= țigăi), 1818.

Țiglar, 610 (1139), 1072-4 (2004-5), 1090-1 (2028), 1092 (2030).
Țigle, 960-1 (1842), 968 (1854), 1072-3 (2004), 1092 (2030), 1104 (2164).
Ținte (podoabă), 1683.
Țiu, 787 (1621).
Țundră, 878 (1744).

U

Ughi, 1139 (2119), 1197 (3243), 1206 (2163), 1271, 1447 (2090), 1818. (venetici), 1460 (1728).
Ulei, 118 (213), 609-10 (1138), 621-2 (1161). (de in sau cânepă), 617 (1155).
Ultramarine (mărfuri), 10 n. 2, 13.
Umblarea (Domnilor prin țară), 1264 (2355).
Umplutură (de pușcă), 1244 (2318).
Umplutură (amendă), 1381 (2529).
Unelte casei, 1683.
Unirea (bisericească a Românilor), 72 n.
Unori de ochi, 623 (1163).

Unt, 991 (1883), 1400 (2578), 1533 (2898), 1569 (2960), 1577, 1584. (curat, de vacă), 755 (1465).
Untdelemn, 439 (822), 1234 (2302). (de mâncare), 558 (1028).
Urdă, 1179 (2203), 1358 (2489).
Urechi (boală de), 925.
Uric, e, 1080 (2014), 1081, 1408 (2600). (a aveă — undeva), 722 n. 3.
Urs, și, 637, 995 (1889), 999 (1893). (blană de), 1716 (3201).
Urșinic (de șlic), 1434 (2650).

- Vacă**, i, 190 (346), 409, 444 (829), 466 (867), 566 (1046), 622 (1162), 631-3 (1178-9), 800 (1759), 1008 (1905), 1358 (2189), 1391 (2556), 1407 (2597), 1446 (2688), 1454 (2707), 1541 (2917), 1569 (2960), 1574 (2967), 1586, 1591 (2984), 1687 (3117), 1728 (3239). (export din Ardeal, la 1423), 13. (export din Țara-Românească), 9. (vamă în Moldova, la 1433), 19 (26). (export din), 8 (9), 857 (1711).
- Văcar**, 1807 (3441).
- Văcărit** („seama a doua pe vite”; și în Moldova), 1508-9 (2841-2), 1514-5 (2850-1), 1518-20 (2865-7), 1522 (2872), 1555, 1686-7 (3117), 1689 (3122-5), 1690 (3128), 1692 (3132-3), 1699-700 (3142), 1701 (3145), 1711 (3181), 1719 (3221), 1720 (3222-3), 1721 (3225), 1722-3 (3232), 1726, 1728-9 (3241, 3243), 1730 (3244, 3246), 1731 (3248-9, 3251), 1733 (3261), 1739 (3293), 1743, 1810 (3461).
- Vadră, vedre**, 755 (1465), 800 (1637), 901 (1883), 1477 (2792). (ungurească și românească), 1474 (2787). (de Pitești, supt Constantin-Vodă Brâncoveanu), 1481 (2812).
- Vagabonzi**, 1794.
- Valuri** (de postav), 1129 (2101), 1131 (2105).
- Vamă și vameși**, 297 (542), 298 (544), 299 (547), 350 (653), 455 (845), 512 n. 1, 523 (958), 542 (997), 570, 571 (1056), 597 (1112), 603 (1125), 611-2 (1142), 632 (1178-9), 665 (1230), 675 (1251), 691-2 (1274), 722 n. 3, 733 (1352), 748 (1446), 757 (1479), 775 (1602), 787 (1621), 821 (1665), 874-5 (1740), 887 (1755), 890 (1759), 895 (1766), 915 (1789), 1047 (1967), 1105-6 (2047), 1125 (2090), 982 (1871), 1009 (1906), 1015 n. 2, 1019 (1926), 1036 (1948), 1173 (2180), 1308 (2410), 1326 (2439), 1345, 1358-9 (2489), 1411 (2607-8), 1507 (2839), 1517-8 (2682), 1554, 1614 (3014), 1798 (3398).
- (domnească), 1047 (1967). (de oi), 1692 (3133), 1693. (vitelor), 1732 (3256). (cu ridicata), 235 n. 2. (de hotar), 9 n. 4. (la vaduri: 3%). 9. (de vânzare), 9 n. 4. (drumul cel mare), 1518 (2863), (arendă), 698 și n. 1.
- (în Ardeal), 9 n. 4, 185 (336), 1134-5 (2112), 1135 (2114), 1137 (2116), 1141, 1143 (2125), 1156-7 (2150), 1348 (2468), 1487, 1496. (nouă, în 1467), 63-4 (110).
- (în Țara-Românească), 24 n. 1, 279-80.
- (în Moldova), 298 (544). V. Suceava (Toader de). (scutire de), 830-1 (1675), 893 (1762), 1159 (2155), 1174 (2184), 1177 (2196-7), 1183 (2216), 1212 (2276), 1394 (2562), 1360, 1397 (2569), 1398 (2574), 1399 (2575), 1401 (2581), 1402 (2584), 1547 (2927), 1555, 1561 (2941). (pentru marfa domnească), 118 (213), 231 (419), 360 (672), 643 (1193), 695 (1280), 857 (1711), 1014 (1915), 1118 (2066), 1575. (pentru lucruri mănăstirești), 786 (1616), 967 (1852). (a înșelă —), 1558 (2934). V. și Câmpulung (vameșul Drăgan).
- Vameșug**, 1166 (2167).
- Vânători**, 899-900 (1774), 902, 1051, 1146 (2131). (ale Sultanului), 389 (735). (cu țeranii în ținutul Făgărașului), 1633.
- Văpsitori**, 1181 (2210).
- Var**, 1212 (2277). (de piatră), 1044 (1961).
- Vără** (a — vite), 1377 (2522).
- Vărniceri**, 1044 (1961).
- Varză**, 1388 (2545).
- Vată**, 593 (1103), 602 (1123), 621-2 (1161).
- Vătafi de plaiu** (în Țara-Românească), 1801 (3406), 1803 (3415), 1806 (3433). (de hoți), 1428 (2610).
- Vătămani**, 785 (1515).
- Vătuu**, e, 1683.
- Vechili** (în Maramurăș), 1324 (2433).
- Vecini** (mărturie de — în Ardeal), 1467 (2754).
- Venituri** (ale preoților), 1654-5 (3065).
- Verdejuri**, 1574 (2969).
- «Veredarli», 526 (961).
- Vergi** (pedeapsă cu), 1442 (2678).
- Veșmânt de oaste**, 592 (1103).
- Veveriță**, 10 n. 2, 13.
- Violen** (scrisori), 719 (1319).
- Violeni**, 1061 (1989).
- Vie**, i, 339 (628), 432 (807), 458 (852), 1341-2 (2457), 1481 (2812), 1524 (2883), 1569 (2960), 1581, 1740 (3299), 1807 (3441), 1808 (3447). (dărea pe — pentru Brașoveni), 1725. (culesul — ilor), 1037 (1950).
- Vieri**, 1735 (3268). (străini), 1644.
- Vig**, uri, 10 n. 2, 1177 (2195).
- Vigezima și vigezimatori**, 121 (219), 132 (239), 140 (254), 142 (259), 145 (264), 165 (326), 169 (332), 185 (336), 225 (407), 231 (419), 270 (492), 279 (506), 299 (547), 359-60 (671), 430 (802), 427 (877), 510 (943), 581 (1076), 639-40 (1187), 645 (1196), 646 (1198), 649-50 (1203-4), 673 (1248), 685 (1265), 701 (1292), 749-50 (1452).
- Vijlă**, 1234 (1302).
- Vilar** (vamă pe), 10 n. 2.
- Vin**, 261 n. 1, 335 (621), 358 (669), 362 (678), 364 (681), 365 (684), 380 (716-7), 442, 506 (935), 539 (991), 543 (998), 549 (1010), 556 (1024), 559 (1029-30), 564 (1041), 566 (1047), 673 (1248), 714 (1313), 723 (1326), 748 (1447), 755 (1466), 756 (1470), 762 (1507), 758 (1559), 769 (1562), 800 (1637), 812-4 (1656), 874 (1739), 1061 (1987), 1063 (1992), 1087 (2021), 1204 (2260), 1242 (2316), 1379 (2525), 1461 (2726), 1518-9 (2864, 2866), 1528-9 (2891), 1569 (2960), 1574 (2967), 1581 u., 1591 (2984), 1629 (3037), 1713 (3190). (a vinde), 1520 (2870). (vase, buti, butoaie), 558 (1027), 1387 (2545), 1474 (2787), 1477 (2792), 1481 (2812), 1483 (2819), 1485, 1523 (2876), 1620 (3021), 1724.
- (din Ardeal), 102 (182), 1502. (de Cernătești), 1733 (3266). (de Colnari). V. Colnari (vin de). (de Malvasia), 650 (1203). (muntean), 1547-8 (2928), 1554, 1797 (3378, 3380-1). (de Tokaj), 1336.
- (vama), 9, 13, 1724, 1730 (3247), 1779 (3363). (vin domnesc, dare), 1743.
- („Kufe” de), 362 (678).
- Vinăriclu**, 1733 (3261).
- Vinars**, 706-7 (1301), 1234 (2302), 1242 (2316).
- Vistierii de boieri**, 517 (951), 519 (952).
- Vite**, 535 (984), 540 (991), 555 (1021), 585 (1107), 636-7 (1185), 651-2 (1207), 743 (1410), 744 (1421), 746 (1432), 757 (1479), 766 (1540), 769 (1563), 797-8 (1632), 799 (1634), 802, 808 (1651), 810, 813, 814

(1657), 832-3 (1678), 837-8 (1683), 854 (1706), 859-60 (1718-9), 874-6 (1740-2), 898 (1771), 916 (1790), 978 (1866), 982 (1870), 1007 (1903), 1009-10 (1908-8), 1013 (1913), 1015 (1917), 1018 (1924), 1026 (1934), 1047 (1966), 1062-3 (1991), 1088 (2023), 1098 (2037), 1103 (2044), 1112-3 (2057-8), 1136, 1137 (2116), 1143 (2125), 1145 (2129), 1146 (2132), 1149-50 (2138), 1154 (2145), 1163, 1173 (2180), 1175 (2185), 1178 (2201), 1187 (2224), 1199 (2248), 1282 (2372), 1323 (2432), 1327 (2441), 1349 (2469), 1350 (2474), 1373 (2512), 1408 (2600), 1411 (2608), 1434-5 (2650-1), 1447 (2689), 1452 (2702), 1459 (2723), 1492, 1502, 1550, 1555, 1562 (2947), 1667 (2997), 1677 (3097), 1701 (3143), 1718 (3215), 1725-6, 1769 (3347), 1793-4, 1797 (3380-1), 1801 (3404), 1808 (3443), 1811 (3467). (de rasă germană), 805 (1643). (de tăiat), 547-8 (1006). (dare pe — în Ardeal), 1113 (2058). (din Ardeal în Țara-Românească), 1504-5 (2835). (oprit exportul), 1345. (din Ardeal în Moldova), 947 (1825), 1141. (din Moldova în Ardeal), 925, 933-4

(1813), 959 (1840). (furale), 1592 (2984). (hoț de), 1186 (2222). (iernatec de), 1377 (2522). (izvod de), 1369 (2508). (de oi), 1350 (2472). (boală de), 743 (1412), 982-3 (1872), 1675 (3093), 1718 (3211), 1779 (3362), 1798 (3385), 1800 (3396), 1803 (34136).

Vitejime, 1271.

Vițel, el, 857 (1711), 1683.

Vizitiu, i, 442, 1429 (2641).

Vlădicești (sale), 703 (1295). (poclon), 1671 (3081). (bani), 1561 (2943). V. și Ardeal.

Voinici, 1533 (2897).

Volnicie (cărți de), 1325, 1717 (3206).

Vornici de gloată, 722 (1325).

„Vorspann“ 1487, 1497 (2829), 1551, 1567 (2957).

Vrăji, 1649 (3062).

Vrăjitoare, 187 (341).

Vulpe, i, 10 n. 2, 80 n. 2, 640 (1188). (piei de), 13, 835-6 (1681), 1348-9 (2469), 1511 (2845).

Y

Ypres (postav de), 8 (9), 9.

Z

Zăberi (a; zăberiri, zăboare), 234 n. 1, 245, 248 (447), 598 (1114), 786 (1618), 798-9 (1634-5), 827 (1670), 887 (1755), 898 (1771), 1008 (1904), 1088 (2024), 1101 (2041), 1105-6 (2047), 1112-3 (2057-8), 1125 (2089), 1161 (2160), 1179 (2203), 1282 (2372), 1325 (2437), 1340-1 (2454-5), 1351 (2475), 1375 (2515), 1377 (2522), 1385 (2535), 1391 (2554-5), 1394 (2563), 1398 (2571-2), 1409 (2602), 1411 (2608), 1418 (2620), 1425 (2635), 1431 (2644), 1435 (2654), 1444 (2681-2), 1455 (2707-8), 1512 (2847). (zapis de zăbor), 1347 (2466).

Zăblău, ale, 1710 (3178), (3190).

Zăbrance, e, 1434 (2650), 1716 (3201).

Zahereă, ele, 1401-2 (2581-2), 1454 (2707). (dare), 1743.

Zălog, oage, 149 (272), 190 (347), 298-9 (546), 1367 (2544), 1373-4 (2512), 1458 (2717), 1674-5 (3090), 1681 (3105), 1683. (de casă), 292 (534). (a zălogi), 1527 (2888).

Ză'oșag, 1683.

Zam (stofă), 1427 (2638).

Zarafii, 1558 (2934).

Zărbă, 1424 (2632).

Zeciuală (de judecată), 1690 (3127).

Zeghe, i, 10 n. 2, 737 (1376).

Zestre (de sat, la Zagra, 1698), 1466 (2753). (mamei cerule — de fii de la tată), 1691 (3127).

Zgardă, 1434 (2650), 1682 (3111), 1683.

Zi (de judecată), 1123 (2082). (a pune), 539 (990).

Zidari, 432 (807), 438 (821), 447-8 (833-4), 500 (924) 502 (929), 599 (1116), 600 (1118), 669 (1239), 888, 960-1 (1842), 1102 (2043), 1104-5 (2046), 1107 (2049), 1152 (2141), 1170 (2175-6), 1590 (2982). (meșteri), 600 (1118). (din Bistrița), 317-8 (587), 825 (602). (ceruți de Alexandru-Vodă Lăpușneanu), 556 (1023), 557 (1026).

Zinziber, 8 (9).

„Zinn“ (cositor), 1100 (2040).

Zioți, 722 n. 3, 889 (1757), 897 (1768), 982-3 (1872), 1022 (1929), 1054 (1974), 1466 (2751), 1473 (2782), 1507 (2838), 1622 (3026), 1683, 1687 (3117), 1702 (3147). (românești), 1507 (2838), 1538-40, 1549, (2929), 1562 (2946), 1579, 1614 (3014). (munteni), 1608-9 (3008), 1620-1 (3022). (turcești), 1614 (3014). (vechi), 1689 (3122).

Zugravi, 400 (755), 1175 (2186).

ONOMASTIC

A

Acachie, 1797 (3379).
 Adoca, 168 n. 1.
 Alba, 1515 (2852).
 Albaş, 1165 (2165).
 Albeș, 1480 (2804).
 Aldea, 475 (883), 1358 (2489).
 Aldimir, 1481 (2813), 1713 (3191).

Aldulea, 1481 (2813).
 Andreico (-ă), 1474 (2785).
 Angheliță, 1800 (3398).
 Anușca, 187 (341).
 Arghira, 1583 (2977).
 Armancă, 1467 (2754).
 Avram, 1467 (2753).

B

Baban, 1800 (3398).
 Băcan, 444 (829).
 Baci, 1713 (3190).
 Badea, 306 (561).
 Bădilă, 1714 (3191).
 Badiu, 1813 (3482).
 Baia, 1683.
 Bală, 691 (1274).
 Balaș, 1007 (1903).
 Bălcășoia, 1534 (2901).
 Balea, 466 (866), 475 (883), 636-7 (1185), 1185 (2220)
 1716 (3201).
 Bălțatul, 722 n. 3.
 Băran, 1561 (2943).
 Barcean, 466 (866).
 Bărco, 1534 (2901).
 Barna, 1481 (2813).
 Bărsan, 1359 (2489).
 Beleiu, 1406 (2394).
 Bercea, 1481 (2813).
 Beuz, 780 (1605).
 Bihorul, 1578 (2975).
 Bili, 806-7 (1646-8).
 Bizo, 637.
 Blegul, 1676 (3096).
 Blejdea, 444 (829).

Bochici, 1464 (2744).
 Bocloc, 1324 (2433).
 Bogatul, 1467 (2754).
 Boghina, 1464 (2744).
 Bolaru, 1534 (2901).
 Bolea, 534 (980), 1051.
 Bontoaia, 1683.
 Boșcoala, 1683.
 Botuze, 1324 (2433).
 Brăilă, 1507 (2839).
 Bradu, 1800 (3398).
 Buburuzea (și -- ăiu), 1513 (2876), 1527 (2888), 1533
 (2896, 2898).
 Budea, 1714 (3191).
 Budoș, 1378 (2523).
 Buftea, 636-7 (1185).
 Bujda, 1417 (2619).
 Burdujea, 1344 (2461).
 Burdujel, 1050.
 Burghiez, 1578 (2973).
 Burlaș, 1800 (3398).
 Burlă, 602 (1122).
 Burzeu, 833 (1799).
 Butoiu, 1119 (2067).
 Buză, e, 1050, 1052, 1713-4 (3191).
 Buzărlan, 1714 (3191).

C

Cacăfoc, 1097 (2036).
 Căciulă, 1605 (3003).
 Călător, 1534 (2901).

Călfunoaia, 1684 (3112).
 Cămlitu, 1534 (2901).
 Căndea, 245.

Candrea, 1370 (2509).
 Cândreș, 245.
 Capotă, 277 n. 1, 722 n. 3.
 Căprițoiu, 1481 (2913), 1713 (3191).
 Carabaș, 1684 n. 1.
 Cărbune, 1081.
 Cârca, 1467 (2754).
 Casian, 1408 (2590).
 Cașcambă, 1740 (3299).
 Cățana, 1622 (3024), 1723 (3233).
 Catra, 969 (1855).
 Cazacul, 785 (1615).
 Cherboiu, 1042 (1958).
 Chira, 1324 (2433).
 Chirul, 1734 (3268).
 Chiruță, 1052 u.
 Cice, 306 (561).
 Cioară, 1481 (2807).
 Cioca, 494 (915).
 Ciocan, 493.
 Ciocanea, 1481 (2813).
 Cioprag, 1734 (3268).
 Cîrcă, 1803 (3429).
 Ciucur, 1374 (2513), 1578 (2974).
 Ciurcul, 1558 (2934).

Clinciu, 1713 (3191).
 Cluceroiu, 1800 (3398).
 Coandă, 1647 (3060).
 Cocoșca, 636 (1184).
 Cocrișel, 773 (1594).
 Codău, 1466 (2753).
 Coifănar, 1713 (3190).
 Colcer, 1662.
 Coman, 444 (829), 594 (1105).
 Comis, 1324 (2433).
 Comșa, 475 (883), 1535 (2905).
 Corciuleț, 1562 (2946).
 Costa, 187 (241).
 Costân, 1406 (2594).
 Costanda, 773 (1594).
 Coșotă, 1481 (2913).
 Coșotoiul, 1714 (3191).
 Cotor, 1467 (2754).
 Crăciun, 722 n. 3, 1387 (2544), 1406 (2594).
 Crețul, 1465 (2570), 1695 (3137), 1718 (3213).
 Criblea, 1347 (2465).
 Criștov, 1558 (2934).
 Cur-Negru, 1479 (2800).
 Cur-Roșu, 1470 (2765).

D

Dănișor, 721 (1323).
 Dărăban, 2667.
 Diicul, 494 (915).
 Dod, 1405 (2591).

Dorohoiu, 1682 (3110).
 Drăgulin, 1524 (2880).
 Duca, 1207 (1267).
 Dulamă, 1467 (2755).

E

Enășoiu, 1690 (3127).

F

Făgurel, 1732 (3252).
 Faraon, 1378 (2523), 1445 (2684).
 Fătul, 1280 (2370).
 Faur, 493.
 Faycos, 318 (588).
 Floroiul, 1558 (2934), 1760 (3205).

Fluieraș, 1578 (2973).
 Foader, 1324 (2433).
 Fratlon, 736 (1371).
 Frățilă, 1119 (2067).
 Freanțul, 245.
 Fuște, 1558 (2934).

G

Gacia, 1684 (3112).
 Galea, 493.
 Gălușcă, 691 (1274).
 Ganea, 272 n. 1.
 Gărniță, 1313 (3191).
 Găloaia, 1445 (2684).
 Găureanul, 1558 (2934).
 Gavrilcea, 668 (1237).
 Gherghină, 151 (275).
 Ghindă, 842 (1689).

Ghindaș, 1324 (2433).
 Ghiurghes, 676 (1252).
 Ghizdaveț, 1622 (3024).
 Giurea, 1195 (2239).
 Giurgea, 829 (1673), 1481 (2813).
 Giuvelcă, 1713 (3190).
 Glegoț, 1034 (2901).
 Gilga, 616 n. 4, 642 (1192), 1052.
 Gonțe, 277 (503).
 Gonțul, 780 (1605).

Golfas, 1394 (2564).
 Grasin, 1682 (3111).
 Greachin, 1081.
 Grecul, 1558 (2934).
 Grid, 1558 (2934), 1623 (3028), 1635 (3043).
 Griga, 637.

Grozav, 1467 (2754).
 Grozava, 1052.
 Gruia, 494 (915).
 Gunea, 1800 (3398).
 Gușatul, 1800 (3398).
 Gușul, 1056-7 (1979).

H

Habotă, 1324 (2433).
 Hadău, 807 (1647).
 Haliță, 1347 (2465).
 Hamza, 124 (227).
 Hanăș, 1381 (2529).
 Hanți, 1465 (2750).

Hasnăș, 1378 (2523), 1405 (2592).
 Hatman, 1800 (3398).
 Hillmon, 1052.
 Hillp, 969 (1855), 1016 (1920).
 Hula, 1676 (3096).
 Hulubeiu, 1348-9 (2469).

I

Iachim, 1081.
 Ianson, 1042 (1958).
 Igolul, 1515 (2855).
 Ilisle, 1425 (2634).
 Inașul, 1558 (2934).
 Îndrea, 1573 (2966).

Îndrelca (—o), 800 (1636), 1437 (2661).
 Ienușul, 1682 (3110).
 Ionaș, 1623 (3028).
 Iovășescul, 1800 (3398).
 Isip, 1683.
 Ișivan, 206 n. 1.

J

Jinga, 1471 (2772), 1472 (2777), 1713 (3191).
 Jitian, 542 (997).
 Jolde, 493.

Juganul, 1682 (3110).
 Jurjia, 722 n. 3.

L

Lacer, 1558 (2934).
 Lambru, 1365 (2497).
 Lateș, 1176 (2190).
 Lazea, 643 (1192).
 Lazul, 1562 (2946).

Lebul, 620, 1558 (2934).
 Lecaș, 1800 (3398).
 Lehaciu, 1052.
 Lița, 1800 (3398).
 Lozlașul, 1050.

M

Mănăilă, 1713 (3191).
 Manala, 120 (216).
 Manda, 1330 (2445).
 Mandin, 1182 (2214).
 Măndrul, 1397 (2570).
 Manuleț, 1541 (2917).
 Marăș, 1324 (2433).
 Marcea, 1469 (2758), 1473 (2783), 1558 (2934).
 Mareș, 637.
 Mărtiniță, 1458 (2718).
 Mărtolul, 1713 (3191).
 Maruța, 1683.
 Mătrășa, 1184 (2218).
 Micu, 1481 (2813).
 Mihăilă, 931 (1809).

Mihăilescul, 1467 (2754).
 Mihiliu, 1392 (2558).
 Mihoc, 722 n. 3.
 Mihul, 722 n. 3, 1573 (2966).
 Milea, 1523 (2874).
 Mindule, 1378 (2523).
 Mivovan, 1682 (3110).
 Moga, 508 (938).
 Mogoș, 1558 (2934).
 Mohor, 665 (1232).
 Moia, 1347 (2465).
 Moise, 1474 (2789).
 Moldovan, 1426 (2637), 1438 (2667), 1523 (2876), 1527 (2888), 1533 (2896).
 Morărescu, 1800 (3398).

Morariu, 1713 (3191).
Morășan, 1467 (2754).

Mortco, 1479 (2800).

N

Nămălescul, 1713 (3191).
Naseală, 722 n. 3.
Nastahia, 1682 (3109).
Neagu, 150 (274).

Nedelcu, 1348 (2468).
Negriță, 1800 (3398).
Nuțul, 1052.

O

Oaleș, 1469 (2759).
Obrăștiu, 1533 (2897).
Odor, 963 (1845).
Olariu, 1683.
Olteanu, 1714 (3191), 1807 (3441).
Ometiță, 1684 (3111).
Oncea, 1207 (1267).

Onița, 1081.
Orban, 1467 (2754).
Orbănaș, 1683.
Oroșanu, 1458 (2717).
Ortea, 1479 (2800).
Ostapie, 1683.

P

Pahulce, 1042 (1959).
Palavră, 775 (1602).
Palco, 1515 (2852).
Panciova, 1605 (3003).
Panigrad, 461 n. 2, 492 (914).
Pârșolul, 1713 (3191).
Pasăre, 1421 (2626) u.
Pașco, 934 (1679), 1453 (2706).
Pâtea, 1713 (3191).
Pătruț, 1050.
Pelici, 1718 (3212).
Pepelea, 1714 (3191).
Pepe e, 1569 (2959).
Petcuț, 1734 (3268).
Picicu, 1714 (3191).

Piță, 1438 (2667).
Plăcintă, 277 (503).
Platon, 754 (1458).
Plumbotă, 1481 (2813).
Popencea, 1421 (2626).
Popoceia, 1713 (3191).
Popoliga, 1466 (2753).
Poponea, 444 (829).
Poponeț, 1734 (3268).
Popricaș, 1081.
Potcoavă, 1480 (2806).
Potlogar, 833 (1679).
Prădan, 1684 (3112).
Praja, 254 n. 1.
Preban, 1081.

R

Răceală, 1469 (2764).
Racoș, 1469 (2763).
Rădățel, 1089 (2027).
Radomir, 1467 (2755).
Răduțul, 1515 (2852).
Rânjea, 1683.
Rante, 1574 (2969).
Raț, 1805 (3429).

Răuț, 1535 (2905).
Reanțea, 1119 (2067).
Rețea, 999 (1893).
Roman, 493, 1569 (2959).
Romășcel, 787 (1621).
Romcea, 1623 (3028).
Rusu, 1466 (2753), 1805 (3429).

S

Sandrin, 120 (216).
Sărăcin, 245, 280 (508).
Sasu, 1683.
Soriba, 1383 (2535).
Serbăscu, 1081.
Sibiu, 189 n. 4.
Simuț, 1330 (2445).
Sindel, 1481 (2813).
Slav, 124 (227).

Solomon, 124 (227), 197 n. 1, 594 (1105), 1541 (2917).
Soltanul, 1458 (2718).
Sora, 1605 (3003), 1677 (3096).
Spanța, 1284 (2376).
Stae, 1635 (3043).
Stanca (nume de bărbat), 1324 (2433).
Stângăciu, 722 n. 3.
Stănișor, 191 (348).
Steantă, 1081.

Stoia, 602 (1122), 1558 (2934).
 Stoienei, 1623 (3028).
 Străvoiu, 1713 (3191).

Struțe, 1324 (2433).
 Svorgacea, 1466 (2753).

Ș

Șandor, 475 (883).
 Șandru, 1558 (2934).
 Șarga, 1439 (2667).
 Șendruț, 1813 (3482).
 Șerbotin, 494 (915).
 Șerbu, 1534 (2901).

Șimanul, 1458 (2718).
 Șotra, 753 (1457).
 Știru, 1182 (2211).
 Șulcă, 189 n. 4.
 Șușu, 1714 (3191).

T

Taincoș, 318 n. 1.
 Tălnaciu, 1341 (2457).
 Tampa, 1578 (2973).
 Tâmpa, 1562 (2946).
 Tâncuța, 1042 (1958), 1067 (1998).
 Târâțul, 1713 (3191).
 Tărăța, 889 (1757), 1081.
 Tatul, 504 (933).
 Tecleciu, 1406 (2594).
 Tempea, 1578 (2975).
 Tempuleț, 1399 (2577).
 Terciu, 1718 (3212).

Timohie, 1081.
 Tița, 1713 (3190).
 Todea, 642 (1192).
 Toflan, 1358 (2489).
 Tomișco, 1558 (2934).
 Tomuța, 1052.
 Treabeg, 1013 (1912).
 Trif, 616 n. 4, 722 n. 3.
 Turcoanea, 277 (503).
 Turcul, 494 (915).
 Turliu, 1050.

Ț

Țabra, 1081.
 Țapu, 1404 (2744).
 Țențu, 1714 (3191).
 Țigan, 318 (578).
 Țigo, 1050.

Țimpu, 1081.
 Țintea, 1459 (2725).
 Țirculeț, 1050.
 Țitromașul, 1473 (2781).
 Țuvle, 1166 (2167).

U

Ureche, 1683.
 Ursul, 1434 (2650).

Uța, 493.

V

Vadră, 1534 (2901).
 Vălcu, 714 (1313).
 Vălsan, 1714 (3191).
 Văltoare, 1562 (2946).
 Văltură, 1479 (2800).
 Varză, 3213.
 Văscan, 657 (1218), 754 (1458), 780 (1605), 807 (1648).
 Velișco, 1403 (2588).
 Veverița, 1569 (2959).

Vidreghiel, 1805 (3429).
 Vilafa, 269 n. 1.
 Vlădău, 1534 (2901).
 Vlădușcă, 1481 (2813).
 Vlădușoiu, 1809 (3451).
 Vlăsinescu, 1050.
 Voica, 187 (341).
 Voiculeț, 1714 (3191).

Z

Zamfir, 1416 (2617).
 Zhăreioș, 1383 (2537).
 Zelinca, 1629 (3037).
 Zgranța, 1578 (2973).
 Zinu, 1100 (2040).

Zmedu, 1714 (3191).
 Zora, 187 (341).
 Zota, 1533 (2898).
 Zuzanul, 1683.

G L O S A R I U

A

Acice (= aice), 1042 (1959).
Acolisi (a se — de cineva), 1175 (2188), 1392 (2557).
Adăposteață, 1384 (2537).
Adeveare (cuvinte), 965 (1847), 1180 (2206).
Adistațion, 1623 (3027).
Alegădui (a se), 1380 (2527).
Alege (a — un hotar), 1408 (2600). (a se — județul), 1383 (2535).

Ales (oaste de; steag de), 1270.
Amestecă (a — pe negustori), 1180 (2208).
Anume, 668 (1238).
Arde (a — scrisorile în cap), 443 (837).
Arunc, 130 (235).
Ascultă (a; un loc de altul), 369 (692).
Așezare (a se face), 1340 (2454).

B

Bagdatel, 1622 (3024).
Bântuit (la rânduielile), 1459 (2724).
Bărbați («masculi»), 891 (1759).
Baștină, 109-10, 117 n. 1.
Beciuleată, 1399 (2574).
Betejeală, 1574 (2968).
Beteji (a se), 1325 (2436).
Beteșală, 1574 (2968).
Binzoșeg, I, 1438-9 (2667).
Birul (a; a stăpâni), 1080 (2014).
Biruința (stăpânirea), 1592 (2985).
Bișug, 1692 (3132).

Bișug, 965 (1847).
Blehuit, 1683.
Boiarin, 927 (1804).
Bold (a pune în, a băga în), 1376 (2519), 1382 (2532).
Botășie, 1409 (2604).
Botejune, 1683.
Brăul (a legă — pre două locuri), 858 (1713).
Bucate (= vite), 784 (1612), 786 (1618), 870 (1733), 890 (1759), 1008 (1904), 1015 n. 2, 1101 (2041), 1176 (2191), 1193 (2236). (cap de), 1477 (2793).
Bucate (hrană), 1016 (1918).
Butuci (a pune în), 1535 (2908).

C

Căci (= de ce?), 1516 (2857).
Calea (a deschide), 808 (1650). (a opri), 808 (1650).
Căli (= căi), 1300 (2454).
Călugărași, 1175 (3188).
Cap (lare în), 1200 (2250). (pe — ul nostru), 104 (185). (a avea — ul să facă un lucru), 1375 (2515). (a nu mai avea), 1381 (2529). (dator cu), 1409 (2600). (a ierla — ul cuiva), 1390 (2553). (a-și pune —), 1054 (1974). (a plăti cu —, nu cu bucatele), 1439 (2671). (a lua), 1347 (2465).
Capăt (de păr), 1409 (2604).

Căpul (a se), 1515 (2854).
Cărmi-ziu, 1578 (2975).
Cătinel, 1393 (2560).
Cercă (a = a tortură), 969 (1855).
Chelciug, 870 (1733).
Cheltui (a — bucate), 1008 (1904) (= a cumpără), 1122 (2074). (= a vinde), 1097 (2036).
Chesar (= Sultan), 104 (185), 105 (187).
Chip (locuitor), 969 (1856).
Cinste (în; «pro honore»), 75 (131) și n. 1.
Cinstișag, 1440 (2673).

Coccană (fată), 1123 (2083), 1467 (2753).
Cocon (fiu), 1009 (1906), 1183 (2215), 1193 (2234), 1475 (3789).
Colacul (a lua), 1516 (2857). V. și tabla lucrurilor.
Comăndaș, comandat, comendat, 1445 (2683), 1453 (2703), 1515 (2852), 1562 (2945, 2947).
Comisari, 1266 (2358), 1449 (2695), 1469 (2764), 1717 (3204).
Comision (— iune), 1718 (3216).
Contromat, 1715 (3200).
Corunat, 1081.

Crăciunul Mic, 645 (1197).
Credință (în), 234 (428).
Creze (— a), 994 (1887).
Crunt (= plin de sânge), 1382 (2532).
Cumpanioți, 1735 (3272).
Cunoaște (a = a recunoaște), 784 (1612).
Curge (a ; a alergă), 787 (1621).
Custă (= a trăi, a ține), 754 (1458), 788 (1623), 1184 (2218).
Cuvinte (a lega), 859 (1717).

D

Datorie (a plini — a), 1340 (2454).
Datul (a — și da), 1377 (2522).
Decret, 1350 (2472).
Degetele (a pune), 1423 (2629), 1605 (3003).
Demicat (= rănit), 1053 (1974).
Derepți, drepți (oameni), 784 (611), 1320 (2427). (= ne-vinovați), 1391 (2556). (bucate — e), 1524 (2880).
Dereptul (= directorul), 1715 (3200).
Descumpără (a — un osândit), 1007 (1902).

Devidom (= avidoma), 1405 (2591).
Dobândă (= câștig), 967 (1852). (a face o — a), 1341 (2455).
Dobândj (a — un loc; termin militar), 1771.
Dodei (a ; termin militar), 1268.
Dor (frați fără), 1622 (3024).
Dovedi (a ; a birui), 1390 (2554).
Ducătoare (= dus), 1473 (2782).
Dumineca-Mare, 570.

E

Ecscelenție, 1470 (2768).

Estimp, 1818.

F

Face (a — bani cu soția), 1683.
Făgădaș (= — duială), 1425 (2634).
Familie, 1465 (2746).
Fănină, 763 (1514).
Fapt (= făcut), 1195 (2240).
Faraoni, 302 (553), 306 (562).
Faroni, 713 (1311).
Făt (= fiu), 985 (1875). (a face un —), 1381 (2529).
Făț (a găsi ceva), 1516 (2857). (a purtă — cuiva ; = cîntea), 1123 (2083). (a stă de — a), 1015 n. 2, 1180-1 (2209). (a locului), 283 (514). (curată), 1466 (2753).
Fățîșat (hol), 1195 (2241).

Felelui (a), 965 (1849), 1177 (2194).
Femei (= femele), 891 (1759).
Fie (= fiică), 1124 (2084).
Flămânzie (= foamete), 1469 (2760).
Fogie (= prins de războiu), 1467 (2754).
«Forizare», 13.
Formă, 1178 (2201).
Frânge (a — voia cuiva), 1103 (2045).
Frate (= văr primare), 254 n. 1.
Fruntea (oilor), 1350 (2474).
Furteș («Fürst»), 51 n. 3.
Furtușag, 1088 (2022).

G

Ghenarăș, ghenărar, ghenerar, 1466 (2750), 1560 (2941), 1562 (2945), 1622 (3025), 1717 (3204).
Ghimp, 1366 (2500).
Ghiuluș, 1454 (2707).
Giuleș, 1410 (2606).
Gloată (oaste mai —), 1393 (2560).
Gobranat, 1470 (2768).

Goni (a — vâile cu pește), 983 (1873).
Grabul (cu), 1515 (2854).
Grumaz (a lua de), 1396 (2569).
Gubernat (= guvernor), 788 (1623), 1453 (2705), 1514 (2850).
Guluș, 1342 (2458).

H

Halai (a), 1271.
Halăitură, 1270.
Halla, 1271.
Hărăți (a ; termin militar), 1270.
Hicleni, hütleni (și oameni), 105 n. 1, 254 n. 1, 1088 (2022).

Hideatiu, 1016 (1921).
Hidec (vidic), 1175 (2189).
Hotarul (a lua), 899 (1759).
Hraniță, 1017 (1922).

I

Iaruș, 1439 (2607).
 Iașpector, 1470 (2768).
 Idic (vidic), 1054 (1974).
 Ieșire (*exitus*), 19 (26).
 Îmbiă (a-și — cineva după ceva), 1516 (2857).
 Îmbiă (rău, a), 1397 (2571). (a — drumurile), 1451 (2698).
 Împărat (= Sultan), 110 (198).
 Împlinire (*complementum*), 19 (25).
 Împuțaciune, 1200 (2250), 1375 (2515).
 Închină (a se), 340 (629), 345 (642) și n. 2. (a se — pământul Moldovei), 1377 (2252). (a se — la rohmistru), 1425 (1634).
 Îndărăt, 304 (557).
 Îndemână (a face o), 965 (1847).
 Îndereptă (a se, a mărturisi), 1466 (2753).
 Informălui (a), 1470 (2768).
 Îngrecă (a), 1381 (2529).
 Îngreuiat (de cale), 1395 (2565).

Îngroșă (ă = a îngreună), 1381 (2529).
 Înmă (= mama), 1128 (2098).
 Înnegujă (a se), 1481 (2807).
 Înoit (= înoire), 1080 (2014).
 Însămă (a), 965 (1847).
 Întoarce (a-și), 1409 (2604). (a — paguba), 1347 (2465).
 Întrebă (a-și — cu cineva), 1054 (1974).
 Întristare, 1369 (2504).
 Întru (a plăti — mânia), 931 (1809).
 Învălu (a), 1061 (1989), 1081, 1397 (2569), 1449 (2695).
 Învăluiei, 1101 (2041).
 Învăluit (ca nume de munte), 246.
 Învălușag, 1036 (1948).
 Învârtej (a se), 1369 (2504).
 Ipopsie, 1710 (3178).
 Iscusit (lucru), 1344 (2461).
 Iscușenie, 1016 (1921).
 Iuți (vremi), 1460 (2732).

J

Jos (a stă), 1563 (2949).

Județ (= judecată), 1449 (2693). (a da un — unui boier pentru strângere de bir), 1604 (3002).

L

Lăpădă (a; *dilapidare*), 362 (676).
 Lăsarea secului, 1390 (2554).
 Lehăti (a-și părerea), 1525 (2885).
 Lenevi (a se), 104 (185).
 Letinesc, 1494 (2823).

Libov, 968 (1855), 1054 (1974).
 Limbă (a aduce), 1426 (2636). (a prinde), 51.
 Luă (a-și — de la cineva), 1407 (2597).
 Lung și lat (în), 303 (555).
 Lut, 610 (1139).

M

Maistrat, 1689 (3124).
 Măncătură («mangeria»), 1460 (2732).
 Mănilă (a da în — cuiva), 139 (2556).
 Mărturisi (a se), 1392 (2557).
 Memoriamele, 1623 (3027).
 Mereu, eae, 870 (1734).

Mestecare (a face), 1268.
 Mirșag, 994 (1887).
 Muldua, Moldua, 1179 (2205), 1406 (2594), 1474 (2788).
 1562 (2945).
 Muls (de; *mugibiles*), 246-7 (1040).
 Mută (a — tabara), 1270.

N

Năimi (a), 754 (1460).
 Nămeri (a — cai), 1447 (2133).
 Nart, 1689 (3122).
 Născut (= Crăciun), 1228 (2098).
 Născut (a = s'a), 1423 (2629).
 Ne (= nici), 1215 (2281).
 Negot, oațe, (marfă), 785, 1470 (1614), 1397 (2570), 1470 (2769).
 Neguțătorăși, 1524 (2874).

Neînmutat, 1465 (2746).
 Nemutat (= neschimbat), 1560 (2941).
 Nene (frate mai mare), 1517 (2861).
 Nepace, 1412 (2609).
 Nestare la cuvânt, 1535 (2904).
 Netocma, 1016 (1921).
 Nevoie (a pune la), 890 (1759).
 Nuntă (taxă de la Românii din Ardeal), 1663 (3070).
 Nuși (= înșii), 784 (1612).

O

Obârși (a=a sfârși), 1410 (2605), 1433 (2648).
 Oblici (a), 1097 (2038), 1320 (2427), 1516 (2857).
 Omânași, 1125 (2090).
 Omeni (a), 1008 (1904). (cu omenie), 1097 (2036).

Opăci (a), 1493.
 Ordinație, 1410 (2606).
 Ormeghie (varmeghie), 895 (1766).
 Oștiți, 895 (1766).

P

Păcate, 145 (257).
 Păciui (a— hotare), 1176 (2193).
 Păgâni, 101 (180), 106 n. 1, 128 n.
 Păgânime, 1272.
 Pământeni, 1692 (2132).
 Pâr (a țineă de), 1179 (2203).
 Părere bună (=de bine), 1524 (2883).
 Părere rea (=de rău), 1377 (2252).
 Părtej (=prilej), 1465 (2746).
 Patrie, 1563 (2948).
 Păți (a — rău), 1350 (2472).
 Peitor, 1279 (2366).
 Perire (a aveă), 969 (1855).
 Pierde (a ; a execută), 969 (1855).
 Platnic (a da), 1391 (2556).
 Ploșcă, șce, 1713 (3190).
 Pogani, 1375 (2514), 1444 (2682).
 Poiană, ene, 1080 (2013).
 Polecără, e, 1692 (3132).

Pomană (= pomenire), 1188 (2225).
 Porțion, 1718 (3215).
 Poslanți, 1397 (2571).
 Posluși (a), 1215 (2281). (— anie, a mână în), 1176 (2192).
 Polop (de iarnă), 1818.
 Potum, uri, 1473 (2789).
 Posvoli (a se —), 1560 (2941). (— enie), 1408 (2600).
 Povârni (a se — lucrul), 1525 (2885).
 Prădați, 50 (88).
 Prespre, 1397 (2571).
 Prietenisug, 927 (1804).
 Prilej (a face — de furt), 1397 (2571).
 Profasiei (a), 1740 (3299).
 Propti (a se), 890 (1759).
 Protăstălui (a), 1622 (3024).
 Protexie, 1477 (2794).
 Protivă (de aceia —), 1124 (2085).

R

Războiul (a da Dumnezeu cuiva —, =izbândă), 1398 (2573).
 Răzină (a—de cineva), 1818.
 Regliment, 1561 (2941).
 Regulă, 1692 (3132).

Risipitură (=risipă), 1340 (2454).
 Români (nu : Rumâni), 754 (1458).
 Roși (a grăi de), 969 (1855).
 Rupe (a se—apele), 1193 (2236).
 Rușii (a se), 1396 (2567).

S

Sălaș, 687 (1268).
 Sălduși (a), 1147 (2133).
 Sângiorz, 1089 (2025).
 Sântămăria (an financiar), 698.
 Săraci, 104 (185), 178, 183 (334), 234 n. 1, 243 n. 1, 603 (1025), 651-2 (1207), 662 (1224), 672 (1246), 927 (1804). (—ă de mână), 1684 (3112).
 Scăpătă (a—de cuvânt), 1535 (2904).
 Scriptură (=scrisoare), 1057 (1980).
 Semtoder, 866 (1729).
 Sfat (domni de), 303 (555).
 Sieritari, 1481 (2810).
 Simgiorz, 1380 (2527).
 Sîmpitru, 1342 (2458).
 Smeri (a se — cuiva), 1380 (2527).

Socoti (a = a îngriji), 972 (1860).
 Soră (— prietenă), 1264 (2354).
 Soț (=soție), 1184 (2218).
 Sprijineală (loc de ; termin militar), 1279.
 Sprijini (a — pe cineva la război), 1268, 1270. (a se — strața bine), 1447 (2689).
 Stătător (=cu valoare), 1080 (2014).
 Strâmb (cu), 1015 n. 2.
 Strânge (a, pentru datorie pe cineva), 1351 (2476).
 Strânsoare (=avere), 1342 (2458), 1444 (2682).
 Stricat, 489 (909).
 Strigă (a — cârți), 870 (1734).
 Sudui (a), 1341 (2455).
 Sume, 1159 (2725).
 Sveti Toader, 570.

Ș

Șcheau, 1514 (2849).
 Șeghinleghi, 1622 (3024).

Șocodofom, șocodom, (muntă), 1255 (2339), 1391 (2554).
 Șuguire, 1684 n. 1.

T

Tălhui (a), 898 (1771), 969 (1855), 970 (1857).
Tălmăciu, 1391 (2556).
Tămai (= tocmai), 1473 (2782).
Taxil (a face bani —), 1732 (3252).
Temelul (lovirii oștilor), 1398 (2573).

Titori (patroni), 1670 (3079).
Tractă (negociare), 1270-1.
Trage (a — de la), 1289 n. 1.
Treabă (oameni de — oameni mari), 1015 (1918).

Ț

Țineă (a — pizmă), 302 (554).

U

Ucide (a = a bate), 1382 (2532).
Umblă (a — între oameni), 143 (260).
Umblă (a — cu: a avea legături sexuale), 1381 (2529).

Umbletele cailor, 1195 (2241).
Unioarea, 1465 (2748).
Uriciune, 302 (554).

V

Val, **uri** (necazuri), 1340 (2455). (bogate), 1325 (2436).
 (a avea), 1341 (2455), 1344 (2461). (a se face), 786
 (1617).
Vale (râu), 983 (1873).
Vână (a — munții), 983 (1873).
Vecinește, 1477 (2793).
Vighiazui (a), 1057 (1980).

Viltoare (= venire), 1473 (2782).
Vinerea-Mare, 570.
Vis (trăit), 1325 (2437).
Visteare, 927 (1804).
Vlădica, 465 (865).
Vorovi (a = a avea legături sexuale), 1467 (2753).
Vrem (= vom), 972 (1860).

Z

Zalud, 1818.

Ziva (a mută — de judecată), 1480 (2809).

